מִנְחָה חֲרִיבָה סוֹטָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן בע"ה בד"ו חִידּוּשִׁים לִמס' סוֹטָה.

ד' יַחֲנֵנִי דַּעַת תּוֹרָה וְדַעַת נוֹטָה: דַּף ב' ע"א מִשְׁנָה הַמְקַנֵּא וכו' נִכְנְסָה עִמּוֹ לַבַּיִת הַסֵּתֶר וְשָׁהֲתָה עִמּוֹ כְּדֵי טֻמְאָה אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וַאֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וכו' ופרש"י מִשּׁוּם סָפֵק כְּדָיְלְפִינַן לְקַמָּן וכו' וְאֵינוֹ מְדֻיָּק דְּשָׁם אָמְרִינַן דְּהַכָּתוּב עֲשָׂאוֹ כְּוַודַּאי.

ועיי"ש בְּתוֹסָ' ר"ה מַה ת"ל וכו' יֵשׁ לוֹמַר הַכָּתוּב אוֹסְרָהּ קוֹדֶם שֶׁפִּיהָ כְּאִילּוּ הִיא וַודַּאי וכו' ומִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת דַּף פ"ו ד"ה ולר' מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ נִרְאֶה דְּגַם לָאו נָמֵי אִיכָּא בְּסָפֵק סוֹטָה עיי"ש וְעַיֵּין במנל"מ הל' אִישׁוּת פִּ"א הֲלָכָה ח' מִזֶּה ואכ"מ.

וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שֶׁאָנַץ שֶׁהֵבִיא לְשׁוֹן הַקּוּנְטְרֵס וְהָעִיר דה"ה דְּהָוֵי מָצֵי לְמֵימַר דַּאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל אֶלָּא אַגַּב דְּתָנָא לְעֵיל וּמֻתֶּרֶת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה תָּנָא נָמֵי וַאֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וכו' יע"ש וְנִרְאֶה דְּאַגַּב אוֹרְחִין קמ"ל מַתְנִיתִין בְּמַאי דְּקָא מְסַפְּקָא לֵיהּ לְמָרָן המנל"מ ז"ל פ"ב מהל' סוֹטָה סוֹף דִּין י"ב בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֶנְסָה מַהוּ שֶׁתִּהְיֶ' מֻתֶּרֶת לַבּוֹעֵל מִי אָמְרִינַן כֵּיוָן דַּאֲסִירָא לְבַעְלָהּ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל אוֹ דִילְמָא כִּי כְּתַב רַחֲמָנָא וְנִטְמְאָה וְנִטְמְאָה לוֹמַר דִּכְשֵׁם שֶׁאֲסוּרָה לַבַּעַל כָּךְ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל דְּזִינְּתָה בְּרָצוֹן מַיְירֵי קָרָא דְּהָא כְּתִיב וְהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה וא"כ אֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִידּוּשׁוֹ דְּהַיְינוּ כְּשֶׁהָיְתָה הִיא מְזִידָה אֲבָל כָּל שֶׁהִיא שׁוֹגֶגֶת אַף שֶׁנֶּאֱסְרָה לְבַעְלָהּ כֹּהֵן מֻתֶּרֶת לַבּוֹעֵל ע"כ, וא"כ יֵשׁ לִפְשׁוֹט מִמַּתְנִיתִין כְּוָותֵיהּ דְּהַאי סְבָרָא.

וְגַם בָּבָא זוֹ דַּאֲסוּרָה לְבֵיתָהּ מַיְירֵי בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן אַף בְּשׁוֹגֶגֶת וְהַיְינוּ דְּהַקִּינּוּי הָיָה עַל שׁוֹגֵג וְכַדּוֹמֶה וּבְוַודַּאי דְּבְאֵשֶׁת כֹּהֵן אוֹסַרְתָּהּ קִינּוּי כִּי הַאי וְעַיֵּין במנל"מ פ"ג דהל' סוֹטָה הל' כ"ד בְּסוֹף שֶׁכָּתַב וְדַע וכו' יע"ש נִשְׁמַע מִזֶּה דבא"כ דְּנֶאֱסֶרֶת בְּאוֹנֶס וּבְשׁוֹגֵג אוֹסְרָהּ קִינּוּי כִּי הַאי אֶלָּא דִּלְעִנְיַן בְּדִיקַת הַמַּיִם מִסְתַּפֵּק שָׁם מִקּוֹדֶם בְּבֵיאוּר כַּוָּנַת הגמ' דְּדַף כ"ו פיי"ש הֵיטֵב.

וּלְכָךְ אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וּמֻתֶּרֶת לְבוֹעֲלָהּ ומ"מ אֲסוּרָה בִּתְרוּמָה וְכִדְאָמְרִינַן בְּסוֹף נְדָרִים (דַּף צ' פ"ב) יע"ש, אָמְנָם המנל"מ מְדַיֵּיק שָׁם מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (דַּף ל"ה) דִּבְאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה דַּאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל וְכֵן הֵבִיא בְּשֵׁם הַבַּיִת שְׁמוּאֵל אהע"ז (סִימָן י"א ס"ק ג') דַּאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל יע"ש וְגַם יֵשׁ לְהָבִיא קָצַת רְאָיָה כִּסְבָרָא זוֹ דַּאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱסְרָה עַל הַבַּעַל.

מַהָא דְּבְסַנְהֶדְרִין (דַּף מ"א ע"א) קָאָמַר רַב חָנָן עִירִי נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה שֶׁהֲוַומּוּ אֵין נֶהֱרָגִין מִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלִין לוֹמַר לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאנוּ וְהָא אַתְּרֵי בָּהּ דְּלָא אַתְּרֵי בָּהּ וְאִי לָא אַתְּרֵי בָּהּ הֵיכִי מִיקַּטְלִי בְּאִשָּׁה חֲבֵירָה וְאַלִּיבָּ' דריבר"י וכו' אֶלָּא בְּאִשָּׁה חֲבֵירָה דקיי"ל דְּמִיקַּטְלָה אַלִּיבָּ' דְּרַבִּי יוֹסֵי בר"י הֵיכִי מְשָׁכְחָה לַהּ כְּשֶׁזִּינְּתָה וְחָזְרָה וְזִינְּתָה וְהָא יְכוֹלִין לוֹמַר לְאָוְסָרָהּ עַל בּוֹעֲלָהּ שֶׁנִּי בָּאנוּ שֶׁזִּינְּתָה מִבּוֹעֵל רִאשׁוֹן ע"כ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא.

וּבְתוֹסָ' שָׁם (דַּף ט' ע"ב) ד"ה עֵידֵי הָאָב נֶהֱרָגִין הִקְשׁוּ דְּאַמַּאי נֶהֱרָגִין דְּמָצֵי אָמְרִי לְחַיֵּיב הַבַּעַל מָמוֹן קָאָתֵינָא וכו' וכה"ג אָמְרִינַן לְקַמָּן (מ"א) לָמָּ"ד חָבֵר אֵין צָרִיךְ הַתְרָאָה עִידֵי נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה אֵין נֶהֱרָגִין מִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלִין לוֹמַר לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאנוּ וי"ל דְּהָכָא שָׁאנֵי כֵּיוָן שֶׁיּוֹדְעִים דְּבָאִים לַהֲרוֹג אֶת הָאִשָּׁה יוֹדְעִים שֶׁיַּהַרְגוּ אוֹתָן אִם יִזְמוּ דא"א לִהְיוֹת זֶה בְּלֹא זֶה אֲבָל הָתָם לָא יָדְעִי שֶׁהָיְתָה חֲבֵירָה וכו' יע"ש וְהַשְׁתָּא לְפִי תֵּירוּץ זֶה יֵשׁ לְדַיֵּיק

קָצַת אִם לֹא יָדְעִי שֶׁהִיא חֲבֵירָה וּבָאוּ רַק לְאָוְסָרָהּ מֵאַיִן הָיָה פְּשִׁיטָא לְהוּ שֶׁיְּכוֹלִים לְאָוְסָרָהּ דִּילְמָא שׁוֹגֶגֶת הָיְתָה שֶׁסָּבְרָה שֶׁמֻּתֶּרֶת לְזָנוֹת וּמֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ יִשְׂרָאֵל לְפִי דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א בְּשׁוּ"ת וְעַיֵּין שׁוּ"ת וְשָׁב הַכֹּהֵן (וְעַיֵּין אהע"ז סי' קפ"ח שֶׁלֹּא כְּדִּ פָּסְקִינַן וְעַיֵּין נוב"ת יור"ד ס' קס"א.

וְשׁוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב חאהע"ז סי' קי"ז יע"ש ודו"ק) וְגַם אַף בְּיָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה מ"מ טוֹעִים הִיא מִדְּבַר מְצָוָה וּכְמוֹ מַעֲשֶׂה נוֹרָא שֶׁאֵירַע הַמּוּבָא בְּשׁוּ"ת בְּגַב ח"א קֹהַע וע"כ א"ל דְּהָכָא מַיְירֵי בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱסָרָת אַף בְּשׁוֹגֵג וא"כ יְכוֹלִים לוֹמַר שֶׁפִּיר לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאנוּ וּפ"ז מְשַׁנֵּי שֶׁזָּנְתָה וְחָזְרָה וְזִנְּתָה וּפָרִיךְ הגמ' וְהָא יְכוֹלִים לוֹמַר לְאָוְסָרָהּ עַל בּוֹעֲלָהּ שֵׁנִי בָּאנוּ.

אַלְמָא דְּאַף הֵיכִי שֶׁנֶּאֱסָרָת עַל בַּעְלָהּ רַק מִשֵּׁם כְּהֻנָּה אֲסוּרָה גַּם עַל בּוֹעֲלָהּ:אָמְנָם א"א לוֹמַר כְּלָל דְּמַיְירֵי בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן דַּהֲלֹא בְּזוֹ לֵיכָּא לְמֵימַר כְּלָל דִּלְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאנוּ דַּהֲלֹא אֵשֶׁת כֹּהֵן מִתַּסְרָה לְבַעְלָהּ אַף כְּשֶׁנֶּאֱנָסָה וּמִדְּהֵעִידוּ שֶׁזִּנְּתָה בְּרָצוֹן בְּנוֹדַאי בָּאוּ לְהָוְרָגָהּ.

וּכְבָר הִקְשׁוּ זֶה הָאַחֲרוֹנִים ז"ל וְעוֹד יוֹתֵר מֵאי דְּפָרִיךְ אִשָּׁה חֲבֵירָה דקיי"ל דְּמִיקַּטְלָה הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דַּהֲלֹא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן וְכַנַ"ל אַף לְאַחַר הַיִּשּׁוּב י"ל דְּמַיְירֵי בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן ומ"מ שַׁפִּיר יָכְלוּ לְמֵימַר לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאנוּ וְאִי דא"כ הו"לל שֶׁזִּנְּתָה בְּאוֹנֶס דְּיכוֹלִים לוֹמַר דְּגַם לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ בָּאנוּ דְּאָמְרִינַן בִּנְדָרִים (דַּף צ' ע"ב) הַנָּ"ל דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה אַף שֶׁאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ לֹא הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ (וְעַיֵּין תוס' כְּתֻבּוֹת דַּף ט' ע"ב ד"ה אי) מש"ה הֵעִידוּ שֶׁזִּנְּתָה בְּרָצוֹן לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ א"כ אַפַּתִּי לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּמִיקַּטְלִי וְעַיֵּין בְּמַהֲרָשָׁ"א שָׁם דבלא"ה הִקְשָׁה דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּמֵת הַבַּעַל וְתֵירֵץ מִשּׁוּם לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ בָּאנוּ וְכַנַ"ל יע"ש וְעַיֵּין נוב"י מהד"ת אהע"ז ס' כ' ואכמ"ל.

וּמִזֶּה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל שִׁיטַת המהרי"ק דס"ל דְּשׁוֹגֶגֶת בְּאוֹמֶרֶת מֻתָּר אֲסוּרָה לְבַטָּלָה עַיֵּין אהע"ז (ס' קע"ח) מִשּׁוּם דמ"מ מַעֲלָה בּוֹ מֵעַל א"כ אַף אִי לֹא נוֹקְמֵיהּ בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן מ"מ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל הגמ' דְּאַמַּאי יְכוֹלִין לוֹמַר לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאנוּ דא"כ הו"לל דְּשׁוֹגֶגֶת הָיְתָה בְּאוֹמֶרֶת מוּתָּר דג"כ אֲסוּרָה עַל בַּעְלָהּ.

וְאִי דְּרָצוּ לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ. הֲלֹא הַדַּעַת נוֹתֶן דבכה"ג הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ ג"כ וְלָא דָּמֵי לְאֵשֶׁת כֹּהֵן דְּלָא מַפְסְדָה כְּתֻבָּתָהּ מִשּׁוּם טַעְמָא דְּקָאָמַר הָתָם וְלֹא מַעֲלָה בּוֹ מֵעַל, אֲבָל בְּשׁוֹגֶגֶת דְּמַעֲלָה בּוֹ מֵעַל כִּדְכָתַב המהרי"ק מה"ט לְאָוְסָרָהּ ה"ה דְּהִפְסִידָה נָמֵי כְּתֻבָּתָהּ מה"ט וַעֲדַיִן צָרִיכָא עִיּוּנָא רַבָּה בְּזֶה הַדִּין וְזִכְרוֹנִי אוֹמֵר לִי שֶׁרָאִיתִי זֶה עֶשְׂרֵה שָׁנִים בק' וואלקֶאוויסק בְּשׁוּ"ת בְּרִית יַעֲקֹב חאהע"ז שֶׁעָמַד עַל חֲקִירָה זוֹ וְהֶאֱרִיךְ בָּהּ.

וְאֵין בִּגְבוּלִי כָּעֵת וְאֵין הַפָּנַאי מַסְכִּים לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו. וְשׁוּב נִזְכַּרְתִּי שהגרע"א ז"ל זי"ע כָּתַב דִּין זֶה בֵּין הַשִּׁיטִין בְּסִימָן קי"ד דכה"ג אֵין לָהּ כְּתֻבָּה וְהוֹכִיחַ זֶה מִסֵּוּגְיָא דִּנְדָרִים שָׁם דְּלָא מוֹקֵי לָהּ לְמַתְנִי' בכה"ג יעו"ש וְכֵן בפ"ת אהע"ז שָׁם וְגַם אכמ"ל בָּזֶה וְלֹא בָּאתִי בְּזֶה אֶלָּא אַגַּב גְּרָרָא לְסַיֵּעַ להמל"מ דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן בְּאוֹנֶס אֲסוּרָה לְבוֹעֲלָהּ.

ומ"מ עַל המהרי"ק צע"ק. וְגַם עַל מַאי דְּפָרִיךְ שָׁם וְהָא יָכְלוּ לְמֵימַר לְאָוְסָרָהּ עַל בּוֹעֲלָהּ שֵׁנִי בָּאוּ.

קָשֶׁה לְפִי מַאי דְּחָקַר הַמנל"מ בפ"ב מהל' סוֹטָה דִּין י"ב בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁזִּנְּתָה בְּשׁוֹגֵג אֶלָּא דְּהַבּוֹעֵל הָיָה מֻזָּד אִי נָאֳסָרֶת עָלָיו יע"ש בַּאֲרִיכוּת וא"כ יהי' מֻוכְרָח דְּהַבְּלִי לִשְׁיטָתוֹ בפ"ק דִּכְתֻבּוֹת שֶׁהֵבִיא הַמנל"מ שָׁם דְּכָל שֶׁהִיא שׁוֹגֶגֶת אוֹ אֲנוּסָה אַף שֶׁהוּא מֻזָּד מ"מ מֻוּתֶּרֶת דא"א אָסוּרָה א"כ מַאי פָּרִיךְ בְּסַנְהֶדְרִין שָׁם דהו"ל לְאָוסְרָהּ עַל בּוֹעֲלָהּ שֵׁנִי בָּאנוּ.

דא"כ הו"ל לְמֵימַר דְּרַק הוּא הַבּוֹעֵל הָיָה בְּמֻזָּד אֲבָל הִיא הָיְתָה אֲנוּסָה דג"כ אָסוּרָה לְשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי הַמּוּבָא שָׁם במנל"מ א"ו כַּנַ"ל וְעוֹד יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא אַגַּב גְּרָרָא. מ"מ הַדָּרָן לְדִידַן דא"א לוֹמַר מש"כ בְּכָנְוֹנַת הַמִּשְׁנָה לְפוּם מַאי דְּמַסְקִינַן דַּעַת רַבְּוָתָא דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן בְּאוֹנֶס אָסוּרָה עַל בּוֹעֲלָהּ.

אֶלָּא לְפִלְפּוּלָא בְּעָלְמָא נוּכַל לוֹמַר כֵּן וְאֵין הַדְּבָרִים יְגֵעִים וְאוּלַי נַרְוִיחַ עוֹד מִזֶּה דְּהַשְׁתָּא אָתֵי שַׁפִּיר מש"כ רַשְׁ"י דַּאֲסוּרָה מִסָּפֵק שֶׁעָמַדְתִּי לְדַיֵּיק כַּנַ"ל. דִּמְסַפְּקָא לִי אוּלַי בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן בְּסִפֵּק סוֹטָה מֻחֶמֶת אוֹנֶם.

אוּלַי לֹא עֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב סְפֵיקוֹ כְּנוֹדַּאי וְאַף שֶׁבַּעְלָהּ לוֹקֶה עָלֶיהָ מִשּׁוּם טֻמְאָה. מ"מ בְּסִפֵּק סוֹטָה רַק מִסָּפֵק אֲסוּרָה וְלֹא מִתּוֹרַת נוֹדַּאי וּמִטַּעַם שֶׁכָּתַב המל"מ הַנַּ"ל בְּרֹאשׁ דְּבָרֵינוּ דְּהַכָּתוּב לָא קָאֵי רַק בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל.

וּבָאֱמֶת דִּבְרֵי המל"מ צע"ק מגמ' דִּיבָמוֹת נ"ו ע"ב דְּקָאָמַר דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן כִּדְקָיְמָא קָיְמָא עיי"ש מְבֹאָר דְּקָאֵי אַף עַל אֵשֶׁת כֹּהֵן הַהּ פְּסוּקָא דְּוִנְטְמָאָה וְצָרִיךְ אֲנִי לְרַב בָּזֶה וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' פ"ק דִּיבָמוֹת דַּף י"א ע"א ד"ה צָרַת וכו' מַשְׁמַע דְּגַם בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן וּבְאוֹנֶס הַכָּתוּב עֲשָׂאוֹ כְּנוֹדַּאי יע"ש.

וצ"ע לְמִיעוּט בְּקִיאוּתִי וְהֶבַנְתִּי. ובמש"כ בְּסַוּגְיָא דְּסַנְהֶדְרִין בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן.

מָצָאתִי בח"ס חחו"מ (סִימָן ל"א) לְעִנְיָנוֹ שָׁם כָּתַב לֵאמֹור וַעֲדַיִן נ"ל בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן דְּבָאוֹנֶס נָמֵי אָסוּרָה לְבַעְלָהּ א"כ אִם זִנְּתָה בְּמֻזָּד וְיָעִיד בֵּן לֹא יָכוֹל לוֹמַר לְאָסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאתִי (אִם מָלְךְ יָעִיד עַל סוֹטָה שֶׁזִּנְּתָה יע"ש) דא"כ הָיָה לוֹ לוֹמַר זָנְתָה בְּאוֹנֶס וכה"ג כ' תוס' סַנְהֶדְרִין שָׁם עכ"ל וְכַנָּתוֹ דע"כ בָּא לְהַפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ וע"כ אָמַר שֶׁבְּמֻזָּד זִנְּתָה.

וּמִתְבָּאֵר דה"ק הָא שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ לְהַקְשׁוֹת כֵּן בגמ' דְּסַנְהֶדְרִין שָׁם דְּלוֹקְמַהּ בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן דְּיָכְלִי לְמֵימַר דְּזִנְּתָה בְּאוֹנֶס וְאִי אָמְרִי בְּרָצוֹן שַׁפִּיר נָמֵי וְכַנַ"ל ע"כ מְשׁוּם דְּרָצוּ לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ וְכַנַ"ל הַמִּתְבָּאֵר לְעֵיל.

וְעוֹד אָמֵינָא מַשְׁכַּחַת לָהּ דַּאֲסוּרָה לַבַּעַל וְאֵינָהּ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל בְּמָקוֹם לָהּ מְקֻטָּן יוֹתֵר מִבֶּן ט' לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּמָקוֹם לָהּ מְקֻטָּן כִּי הַאי א"כ אֵינָהּ אֲסוּרָה עָלָיו הַשְׁתָּא וְאַף לְאַחַר שֶׁיִּגְדִּיל מִסְתַּפֵּק חָכָם אֶחָד בפ"ת סי' קע"ח ס"ק ל"ב יע"ש וְנַאֲרִיךְ בָּזֶה לְקַמָּן אַיֵּ"ה: שָׁם בגמ' הַמָּקוֹם דְּיֵעָבֵד אֵין לְכַתְּחִילָּה לָא קָסָבַר תַּנָּא דִּידַן אָסוּר לְקוֹנְאוֹת ע"כ יֵשׁ לְהָעִיר לְשִׁיטַת הט"ז הַיָּדוּעַ אֲשֶׁר הֶחֱזִיק דְּבָרָיו בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת ביור"ד (ר"ס קי"ז) ובאו"ח (סי' תקפ"ח) ובחו"מ (סי' ב') שֶׁבְּדָבָר הַמְפֹרָשׁ הֻיְתְּרוּ בְּתוֹרָה אֵין יְכוֹלֶת בְּיַד חֲכָמִים לְאָוְסְרוֹ א"כ הָכָא דְּכְתִיב הֻיְתְּרוּ בַּתּוֹרָה וְקִנְאָתוֹ אִשְׁתּוֹ בֵּין לָמֶ"ד וְקִנֵּא רְשׁוּת וּבֵין לָמֶ"ד חוֹבָה.

עכ"פ הִיתִּירוּ מִבּוֹאָר מִפּוֹרָשׁ וְהָאֵיךְ נֵימָא דַּחֲכָמִים אָסְרוּ לִקָּנָאוֹת. ול"ל דְּגָזְרוּ חֲכָמִים אַף לָמֶ"ד חוֹבָה.

וְעַיֵּין לְקַמָּן ג' ע"א דְּקָאָמַר. אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ רוּחַ טֻמְאָה רְשׁוּת וְחוֹבָה לְעַיּוֹלֵי לְאִינִישׁ רוּחַ טֻמְאָה בְּנַפְשֵׁיהּ ע"כ וה"נ וְכֵן מוּכָח מֵהַתּוֹסָ' לְקַמָּן ג' ע"א ד"ה רַבִּי וכו' דְּהִקְשׁוּ לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי דר"א ס"ל חוֹבָה מֵהָא דְּתָנֵי הַמְקַנֵּא יע"ש ודו"ק וי"ל דְּהַהֵּ מ"ד דס"ל דְּאָסוּר לְקַנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ הֲרֵי מְפָרֵשׁ וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ הַיְינוּ מִכַּעַס כִּדְאָמַר לְקַמָּן ג' ע"א וא"כ אֵינוֹ מְרֻוָּמָז כְּלָל בְּשׁוּטוֹ שֶׁל הִתִּירוּ בַּתּוֹרָה.

אַךְ מ"מ גַּם לִכְעֹס זֶה נִתְּנָה לוֹ הַתּוֹרָה רְשׁוּת וצע"ק. וי"ל עוֹד דְּאַף אִי נֵימָא דְּהֶיְתֵּרוֹ מִפּוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה אִי רְשׁוּת אוֹ חוֹבָה מ"מ גָּזְרוּ רַבָּנָן מִשּׁוּם גָּדֵר וּסְיָיג בִּשְׁלוֹם הַבַּיִת שֶׁלֹּא יְקַנֵּא וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן (ח' ע"א) ד"ה וְאִם גַּבֵּי הָא דאר"י אִם הָיָה שְׁעָרָהּ נָאֶה לֹא הָיָה מְגַלְּהוּ אע"ג דגזה"כ הוּא וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה מִשּׁוּם דבשוא"ת לָאו מַפְקַר הוּא יע"ש וְכֵן בכמ"ק מָצִינוּ כִּי הַאי וְעַיֵּין בְּעִנְיָן זֶה דְּשִׁיטַת הט"ז הַנַּ"ל בַּאֲרִיכוּת בְּכָל הַפְּרָטִים וּמְבֹוָאָר מכמ"ק בְּשׁוּ"ת תו"ח לְהָרַב דְּלוּבְּלִין זצ"ל חאור"ח סי' י"א ע"ש וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים.

וּבְגִלְיוֹן הנוב"י מהד"ת חיור"ד סו' ס"ב בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ עַל הַטַּ"ז מֵהָא דְּמָצִינוּ בְּרִיבִּית לְנָכְרִי דְּמִפּוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְנָכְרִי תַּשִׁיךְ וְאַפַּ"ה אָסְרוּ חֲכָמִים כָּתַבְתִּי עַיֵּין בְּשׁוּ"ת חו"י וח"ס וְעוֹד אַךְ כֻּלָּם לֹא רָאוּ דִּבְרֵי הַשָּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ בְּחֵלֶק תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּהַקְדָּמָה שָׁם יע"ש הֵיטֵב כִּי לפ"ד יִתְיַישֵּׁב מַה שֶּׁהִקְשׁוּ עַל הַטַּ"ז ודו"ק ע"כ, וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת לָבוֹא עַל הַגְּלוּי וְלֹא עַל הַפְּחוּם כִּי אֵין הַסֵּפֶר תח"י ע"כ יהי' דִּבְרֵי מְעַטִּים וְגַם כִּי אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ: וְרָאִיתִי בְּהַמְאִירִי דָּבָר מַתְמִי' שֶׁכָּתַב זֶה שֶׁאָמְרוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ הַמְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ שֶׁמִּשְׁמְעוֹ לְשׁוֹן דִּיעֲבַד לֹא לְמֹד הֵימֶנָּה שֶׁלְּכַתְּחִלָּה מִיהָא אָסוּר לִקָּנוֹת אֶלָּא כָּךְ פֵּירוּשׁוֹ כָּל שֶׁבָּא לִקָּנוֹת כָּךְ הוּא עוֹשֶׂה ומ"מ כָּל שֶׁרוֹאֶה אֶת אִשְׁתּוֹ וכו'.

וְהוּא הַיָּפֶה מַה שֶּׁהַגְּמ' דִּייֵק מֵהַמִּשְׁנָה דְּאָסוּר לִקָּנְאוֹת. וּפֵירוּשׁ הַמְּאִירִי זַ"ל, הִיא קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה הַמְקַנֵּא וצ"ע.

וְאוּלַי הוּא מַדְחֶה מֵהֲלָכָה זֹאת הַסְּוּגְיָא מִכַּמָּה סְוּגְיוֹת שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' דְּלָא דָּיְיקִינַן כה"ג פיי"ש. וְעַיֵּין בְּמִשְׁנָה א' (פ"ד דמע"ש) הַמּוֹלִיךְ פֵּירוֹת מע"ש מִמָּקוֹם הַיּוֹקֶר לְמָקוֹם הַזּוֹל וכו' וּפֵירוּשׁ הרע"ב דַּוְקָא עָבַר וְהוֹלִיךְ דְּלִכַּתְּחִלָּה אָסוּר וכו'.

וְהוּא מִן הַיְרוּשַׁלְמִי דְּדָיֵיק מִן מַה דְּתָנֵי הַמּוֹלִיךְ לְשׁוֹן דִּיעֲבַד. הָא בַּתְּחִלָּה אָסוּר עיי"ש.

א"כ מָצִינוּ גַּם כה"ג: בע"ה ג' לְחוֹדֶשׁ טֵבֵת תרס"ט שָׁם גְּמָרָא אֲבָל בְּטֻמְאָה פד אֶחָד מֵהֵימֶן וּתְנַן נָמֵי עַד אֶחָד אוֹמֵר אֲנִי רָאִיתִי שֶׁנִּטְמֵאת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה. וְדִייֵק רַשְׁ"י זַ"ל שֶׁנִּטְמֵאת בְּאוֹתָהּ סְתִירָה וְכֵן בד"ה מִנַּלָן וכו' בְּטֻמְאָה שֶׁל סְתִירָה אַחַר הַקִּנּוּי וְכֵן לְקַמָּן בע"ב פרש"י כֵּן עיי"ש.

וּכְבָר מְדַיֵּיק מִזֶּה המל"מ פ"א מִסּוֹטָה הֲלָכָה י"ד דְּדַוְקָא כְּשֶׁמַּעִיד שֶׁנִּטְמֵאת בְּאוֹתָהּ סְתִירָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי עֵדִים הוּא דְּנֶאֱמָן אַךְ אִם הֵעִיד הָעֵד שֶׁנִּטְמֵאת פַּעַם אַחֶרֶת אֵינוֹ נֶאֱמָן מִשּׁוּם דִּבְזֶה לֵיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר דְּזֶה הוּא עִקַּר יְסוֹד נֶאֱמָנוּתוֹ.

אַף הָרַמְבַּ"ם ס"ל דְּכָל שֶׁהֵעִיד הָעֵד שֶׁנִּטְמֵאת עִם אוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ אַף שֶׁאֵין לָנוּ בְּטֻמְאָה זוֹ עֵידֵי סְתִירָה ה"ז אֲסוּרָה וְזֶה לְדִבְרֵי הַכֹּל בָּעֵינַן שֶׁיָּעִיד שֶׁנִּטְמֵאת מֵאוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ אֲבָל לֹא בְּנִטְמֵאת עִם אַחֵר פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ כְּלוּם יע"ש במל"מ בְּשֵׁם הב"י והב"ש וְעַיֵּין עוֹד בְּתְשׁוּבַת הח"צ סִימָן ק"נ עַל שׁו"ת הָרַשְׁבָּ"א שֶׁהֵבִיאוּ גַּם המל"מ ועש"ה.

וְעַיֵּין בְּשׁו"ת עַמּוּדֵי אוֹר ס' צ"ד ד"ה אַף וְהִנֵּה לְעֵיל מִזֶּה בפרש"י ד"ה אֲבָל בְּטֻמְאָה כָּתַב אִם יֵשׁ עֵדִים בְּקִנּוּי וּסְתִירָה וְיֵשׁ עַד אֶחָד שֶׁקִּלְקְלָה בְּסִתְירָתָהּ נֶאֱמָן וְאֵינוֹ שׁוֹתֶה וכו' לֹא דָּיֵיק רַשׁ"י ז"ל לִכְתּוֹב "בְּאוֹתָהּ" סְתִירָה (וְאַף שהמ"ל רָצָה לְלַמֵּד גַּם מִזֶּה אֲבָל אֵינוֹ מֻכְרָח כְּלָל בַּמּוּבָן.

) וְלוּלֵי דְּמִסְתְּפֵינָא הָיָה נ"ל. דְּהִנֵּה המנל"מ בפ"ג מהל' סוֹטָה דִּין כ"ג עַל מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּאִם בָּא עֵד אֶחָד וְהֵעִיד שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה אֵינָהּ אֲסוּרָה וְתֵשֵׁב תַּחַת בַּעְלָהּ שֶׁהֲרֵי שֶׁתְּתָה מ"כ כָּתַב המל"מ דְּזֶה הוּא סְבָרַת רַבֵּינוּ לְחַלֵּק דע"כ לָא מְהַנֵּי פד אֶחָד אֶלָּא קוֹדֶם שְׁתִיָּה דגזה"כ הוּא שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה וְכֵינָן דְּלֵיכָּא שְׁתִיָּה לְהַתִּירָהּ נִשְׁאֶרָה בְּאִסּוּרָהּ דְּומְיָא דְּנָשִׁים דְּאֵינָם רְאוּיִם לִשְׁתּוֹת מגזה"כ וְהֵם אֲסוּרוֹת מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא שְׁתִיָּה שֶׁיַּתִּירוּם וכו' חֶבֶל אִם כְּבָר שָׁתְתָה וכו' וְאִם הָיָה בָּא זֶה הָעֵד קוֹדֶם שְׁתִיָּה הָיְתָה נֶאֱסֶרֶת לֹא מִפְּנֵי הָעֵד אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהָיְתָה נִמְנַעַת הַשְׁתִיָּה מגזה"כ את"ד.

(וְעַיֵּין תוס' רעק"א בְּמִכִילְתִין פ"ו אוֹת כ' עייש"ה) וְהִנֵּה כְּבָר הִקְשָׁה עָלָיו הָעוֹנֶג יו"ט סו' ק"ע דְּאֵיךְ א"ל דע"א בְּסוֹטָה הוּא רַק לְעַכֵּב הַשְׁתִיָּה וְנִשְׁאֶרֶת בִּסְפֵק אִיסּוּר דַּהֲרֵי אָמְרִינַן בַּיְרוּשַׁלְמִי וּפָסְקָה הָרַמְבַּ"ם דְּהַמְקַנֵּא וְנִסְתְּרָה וּבָא ע"א וְהֵעִיד שֶׁנִּטְמְאָה וְהָיָה בַּעְלָהּ כֹּהֵן לוֹקֶה מִשּׁוּם זוֹנָה.

וְאִי אָמְרַתְּ דְּנִשְׁאֶרֶת בְּסָפֵק. אִיסּוּר מַלְקוּת מַנַּיִן א"ו הָא לֵיתָא וּפ"א מְשַׁוְּוִי לָהּ כְּנוֹדַּאי וע"ש וְכֵן מִסְתַּבֵּר מִשְּׁמַעְתְּתָא הַדִּין.

וְכֵן כָּתַב מִזֶּהבְּקֶרֶן אוֹרָה לְקַמָּן פֶּרֶק כֹּשֵׁם. וע"כ אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּהֵיכִי דְּהָעֵד הֵעִיד שֶׁנִּטְמֵאת מֵאוֹתָהּ סְתִירָה אָז הִיא בְּנוֹדַּאי טְמֵאָה וְלוֹקִין עָלֶיהָ דְּכָאן הֲלֹא יוֹתֵר מְבֹרָר יְסוֹד נֶאֱמָנוּתוֹ וכמש"כ לְעֵיל בְּשֵׁם המשל"מ פ"א מִסּוֹטָה.

אַף אִם הֵעִיד שֶׁנִּטְמֵאת אַף לֹא מִסְּתִירָה זוֹ אֶלָּא מִסְּתִירָה אַחֶרֶת אָז לֹא נִיתַּן לוֹ מַעֲלַת הַנֶּאֱמָנוּת רַק לְעַכֵּב הַשְׁתִיָּה וְנִשְׁאֶרֶת בְּסָפֵק אִיסּוּר דְּכֵיוָן דְּלֵיכָּא בֵּירוּר הַמְבָרֵר וְכַנַּ"ל.

וּלְכָךְ הָאָרוֹךְ רַשׁ"י ז"ל לְפָרֵשׁ לְעֵיל דְּנֶאֱמָן וְאֵינִי שׁוֹתֶה אֶלָּא יוֹצֵאָה בְּלֹא כְּתֻבָּה וכו'. דְּרַק לְעִנְיַן זֶה נֶאֱמָן הֵיכִי דְּהֵעִיד שֶׁנִּטְמֵאת שֶׁלֹּא מֵאוֹתָהּ סְתִירָה שֶׁבָּאוּ ע"ז הָעֵדִים לַעֲשׂוֹתָהּ סָפֵק עוֹלָמִית מִשּׁוּם שֶׁמְּעַכֵּב הַשְׁתִיָּה אֲבָל הֵיכִי שֶׁהֵעִיד שֶׁנִּטְמֵאת "מֵאוֹתָהּ סְתִירָה" אָז הָוֵי נַוּדַּאי וְלוֹקֶה עָלֶיהָ מִשּׁוּם זוֹנָה.

וְנוּכַל לְהַשְׁווֹת בְּזֶה דַּעַת רַשׁ"י לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם. דְּגַם הָרַמְבַּ"ם יְחַלֵּק בְּהָכִי דְּאִין ה"נ שֶׁהָעֵד נֶאֱמָן לוֹמַר גַּם מִסְּתִירָה אַחֶרֶת אֲבָל זֶה רַק לְעַכֵּב הַשְׁתִיָּה.

וְלֹא לַעֲשׂוֹת כְּנוֹדַּאי. זֶה הַנִּרְאֶה לְפִי ענ"ד.

וּלְתָרֵץ בָּזֶה דִּבְרֵי הַמַּל"מ מִקֻּשְׁיַת הָעוֹנָג יו"ט וְלוֹמַר דְּהָרַמְבַּ"ם שָׁם פ"ג דִּין כ"ד מַיְרֵי דַּוְקָא בכה"ג שֶׁהֵעִיד מִסְּתִירָה אַחֶרֶת. דּוֹחֵק הוּא.

אֲבָל לְעִיקָּרָא דְּמִילְּתָא נִרְאֶה נָכוֹן. וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּסְבָרָא זוֹ וְתֵן לְחָכָם וכו' אַךְ אֵין לִי פְּנַאי לְנַסֵּךְ.

וְעַיֵּין בנוב"י קַמָּא חאהע"ז ס' ע"ב שָׁם בְּדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א הַנָּ"ל וְיַעֲיֹן גַּם בְּעַמּוּדֵי אוֹר סי' צ"ח שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁיטָה אַחֶרֶת בָּזֶה וּמְיַיְשֵׁב לְנָכוֹן כָּל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם יע"ש וְרָצָה לוֹמַר דְּעֵד אֶחָד נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁזִּנְּתָה אפי' מֵעִיד שֶׁזִּנְּתָה עִם אַחֵר יע"ש: רָאִיתִי בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁהֶאֱרִיךְ לַחְקוֹר עפי' עַצְמוֹ מנ"ל דְּאָסַר וּמַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ וע"ש וְכָתַב דְּלֹא רָאָה זֶה מְבֹאָר.

וּלְדַעְתִּי נוֹכַל לְהַעֲמִיד דָּבָר זֶה בְּקֶרֶן אוֹרָה וְלִלְמוֹד דָּבָר זֶה מֵהַגְּמָרָא דִּכְתֻבּוֹת דַּף ט' ע"א דְּפָרִיךְ וּמִי אָמַר ר"א הָכִי וְהָאָמַר ר"א אֵין הָאִשָּׁה נֶאֱסֶרֶת עַל בַּעְלָהּ אֶלָּא עַל עִסְקֵי קִינּוּי וּסְתִירָה וכו' מַשְׁמַע דְּעִפֵּי עַצְמוֹ אַחַר קִינּוּי וּסְתִירָה בְּנוֹדַאי נֶאֱמָן.

וְעַיֵּין שָׁם בְּתוֹסָ' ע"ב ד"ה נֶאֱמָן דְּגַם לר"א נֶאֱמָן לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ וְאַף לְדַעַת רַשִׁ"י שָׁם י"ל דְּדַוְקָא בפ"פ דמ"מ אֵינִי מְבֹרָר כָּל כָּךְ. אֲבָל בְּהוּא אוֹמֵר שֶׁרָאָה שֶׁנִּטְמֵאת בְּנוֹדַאי נֶאֱמָן אַף לְהַפְסִידָהּ כֵּן נִרְאֶה נָכוֹן וּמְבֹרָר וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' רעק"א כָּאן אוֹת א' בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם וְכֵן כָּתַב הַמְּאִירִי בִּשְׁמַעְתִּין וְנִרְאֶה דְּמָקוֹרוֹ הוּא מִכְּתֻבּוֹת הַנָּ"ל וְאַף לר"י הוּא: שָׁם גְּמָרָא ת"ל לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ מִמַּשְׁמָע וכו'.

עַיֵּין פִּי' הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב וְרָאוּהָ לָזֶה שֶׁהָעִיקָּר אֶצְלֵינוּ שכמ"ק שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה עַד אָמְנָם הַכַּוָּנָה בּוֹ עֲדוּת שֶׁהוּא מִשְּׁנֵי עֵדִים כְּמוֹ עַד שֶׁקֶר הָעֵד גַּבֵּי ע"ז וְלֹא תִּתְקְיֵם הַזָּמָה אֶלָּא בִּשְׁנֵי עֵדִים וכו' וְזֶה יְסוֹד שבכמ"ק שֶׁאָמְרָה תּוֹדָה עַד וכו'.

וְהוּא תָּמוּהַּ שֶׁזֶּה נָגֶד הַגְּמָרָא. וְגַם הוּא בְּעַצְמוֹ פֵּירֵשׁ לְקַמָּן פֶּרֶק מִי שֶׁקִּנָּא הַלְּמוּד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ כָּאן בִּשְׁמַעְתִּין.

גַּם עוֹד קָשֶׁה שֶׁהֲרֵי רַבֵּינוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ פָּסַק בְּפֶרֶק כ"א מהל' עֵדוּת הל' ה' דְּשַׁיָּיךְ הַזָּמָה בע"א דְּסוֹטָה וְזַ"ל בָּא ע"א וְהֵעִיד שֶׁזִּנְּתָה אַחַר קִינּוּי וּסְתִירָה וְנִמְצָא אוֹתוֹ הָעֵד זוֹמֵם מְשֻׁלָּם כְּתֻבָּתָהּ עכ"ל וּמָקוֹר מְקוֹמוֹ טָהוֹר הוּא מִן הַיְרוּשַׁלְמִי דְּכָאן פ"א הל' א' ע"ש וְרַבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים הִשִּׁיגוּ מַזֶּה עַל הקצה"ח סי' ל"ח ס"ק ה' שֶׁחָקַר בָּזֶה הֵיכִי דְּמְחַיֵּיב מָמוֹן בְּעֵדוּתוֹ כְּגוֹן גַּבֵּי משואיל"מ וְהוּזַם אִי שַׁיָּיךְ בֵּיהּ כַּאֲשֶׁר זָמַם עי"ש וַהֲרֵי מְבֹאָר מֵהָרַמְבַּ"ם הַנָּ"ל וְאַף דְּקָרָא דְּכַאֲשֶׁר זָמַם גַּבֵּי שְׁנַיִם כָּתַב אַפִּ"ה אָמְרִינַן הֵיכִי שֶׁבָּא לְחַיֵּיב מָמוֹן בְּעֵדוּתוֹ כְּגוֹן בְּעֵד טַוְמְאָה שַׁיָּיךְ בֵּיהּ כַּאֲשֶׁר זָמַם.

וא"כ מָצִינוּ הַזָּמָה גַּבֵּי ע"א וְאֵין רְאָיָה מע"ז שֶׁמֵּבִיא הָרַמְבַּ"ם ל אֶלָּא שֶׁזֶּה יֵשׁ לְיַישֵׁב דְּקוֹדֶם שֶׁיָּדַעְנוּ דע"א נֶאֱמָן הֲרֵי לֹא מָצִינוּ הַזָּמָה רַק בִּשְׁנֵי עֵדִים וְדו"ק אֲבָל עכ"פ זֶה קָשֶׁה עַל הָרַמְבַּ"ם דַּהֲרֵי הָא דְּלָא מָצִינוּ הַזָּמָה רַק בִּשְׁנַיִם הוּא מִשּׁוּם דְּאֵצֶל שְׁנַיִם שַׁיָּיךְ הַזָּמָה דְּקָמְחַיֵּיב מָמוֹנָא.

משא"כ בְּעֵד אֶחָד הָא דְּלָא אִיתָא בַּהַזָּמָה. הוּא מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ דִּין הַזָּמָה משא"כ הֵיכִי דְּמְחַיֵּיב מָמוֹן בְּעֵדוּתוֹ אוּלַי אִיתָא בְּתוֹרַת הַזָּמָה.

וְעַיֵּין ב"מ (דַּף ד' ע"א) וּבְתוֹסְ' שֶׁהֵבִיא הקצה"ח שָׁם. וע"כ מֻוכְרָח מהר"מ דְּאַף בכה"ג לֵיתָא בְּדִין הַזָּמָה וְנִפְשָׁטָה בָּעִית הקצה"ח.

הַנָּ"ל וְיִקָּשֶׁה א"כ מֵעַד סוֹטָה וממ"נ הַדָּבָר צע"ג וְהַפָּסוּק עַד שֶׁקָּר הָעֵד נוּכַל לְפָרֵשׁ גַּם בְּעֵד אֶחָד הֵיכִי דְּמוּכָח וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בע"ב ד"ה כָּל מָקוֹם גַּבֵּי וְהוּא עֵד דִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת דְּמִשּׁוּם דִּבְהֶפְסֵד מָמוֹן תַּלְיָא מִילְּתָא וה"נ בְּהֶפְסֵד מָמוֹן תַּלְיָא מִילְּתָא.

וְהַתוֹסְ' הי' יְכוֹלִים לְהַעֲדִיף קֻוּשְׁיָתָם מֵהָא דְּאָמְרִינַן בַּשְּׁבוּעוֹת ל' ע"א דְּהַכֹּל מוֹדִים בְּעֵד סוֹטָה יע"ש אֶלָּא דְּמִמִּשְׁנָה מְפוֹרֶשֶׁת עֲדִיפָא לְהַקְשׁוֹת. שו"מ בעז"ה בְּתוֹסְ' רעק"א פ"ו דְּמָכִילְּתִין אוֹת כ"ב שֶׁעָמַד בָּזֶה ועיי"ש מש"כ לְתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ'.

בְּרַם רָאִיתִי שֶׁטָּעִיתִי בְּפֵירוּשׁוֹ הַפָּשׁוּט שֶׁל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְכַנָּוֹנַת הָרַמְבַּ"ם הוּא עַל הַאי דְּינָא דְּאֵין הָעֵדִים זוֹמְמִים נֶהֱרָגִין וְלוֹקִין עַד שֶׁיְּזוֹמוּ שְׁנֵיהֶם (מַכּוֹת ה' ע"ב) וְכִדְכָתַב הָרַמְבַּ"ם כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר במס' מַכּוֹת וּפֵירוּשָׁא שֶׁפֵּרַשְׁתִּי לְעֵיל אֵינִי מְבוֹאָר במס' מַכּוֹת.

וְכֵן אֵין הָעֵדִים זוֹמְמִים מְשַׁלְּמִין מָמוֹן עַד שֶׁיְּזוֹמוּ שְׁנֵיהֶם (שָׁם דַּף ג' פ"א) וְשָׁם בְּדַף ה' פרש"י מְשׁוּם דִּכְתִיב וְהִנֵּה עַד שֶׁקֶר הָעֵד וְאָמַר מָר כ"מ שֶׁנֶּאֱמַר עַד הֲרֵי כָּאן שְׁנַיִם וכו'. וְהָא דִּכְתִיב וַעֲשִׂיתֶם "לוֹ" צ"ל.

וְהִנֵּה גַּם זֶה לָמַד מִכָּאן וא"כ לֹא נוּכַל לוֹמַר שֶׁזֶּה יְסוֹד לְדָבָר אַחֵר. וְהַהֶכְרֵחַ לְפָרֵשׁ בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁהָעִיקָּר אֲצָלֵינוּ דְּעֵד הוּא שְׁנַיִם לָמַד מִמַּה דְּיָלִיף בַּגְּמָרָא.

אֶלָּא דְּהוֹסִיף לְבָאֵר דִּכְמוֹ עַד שֶׁקֶר הֵעִיד נָמֵי כֵּן הוּא. אֲבָל דּוֹחֵק הוּא מְאוֹד בִּלְשׁוֹנוֹ הַזָּהָב שֶׁל הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְהַהֶכְרֵחַ לֹא יְגֻונֶּה.

וּמִשְּׁנָה לֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ. לְכָךְ כָּתַבְתִּי כָּל אֲרִיכַת הַדְּבָרִים: שָׁם ע"ב גְּמָרָא לָא לֵימָא אִינִישׁ לְאִיתְתֵיהּ בזה"ז לֹא תִּסָּתְרִי בַּהֲדֵי פְּלוֹנִי דִּילְמָא קיי"ל כריבר"י דְּאָמַר קִינּוּי עפ"י עַצְמוֹ וּמִיסְתַּתְּרָא וְלֵיכָּא הָאִידָּנָא מֵי סוֹטָה לְמֵיבְדְּקַהּ וכו' בְּתוֹסְ' יו"ט הִקְשָׁה דְּאַמַּאי אָמְרִינַן בגמ' בזה"ז הֲרֵי אפי' בִּזְמַן שבהמ"ק קַיָּים יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא תִּסָּתֵר עפ"י עֵד אֶחָד אוֹ שֶׁהוּא יִרְאֶה הַסְּתִירָה וְהָאָסוּר עָלָיו שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַשְׁקוֹתָהּ דלריבר"י בָּעֵינַן דְּמַשְׁקֶה עפ"י שְׁנַיִם.

ומ"מ מִתַּסְרָא גַּם עפ"י עֵד אֶחָד כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם בַּפֵּ"א מהל' סוֹטָה. וְתֵירֵץ דְּבִזְמַן שֶׁיֵּשׁ מֵי הַמָּרִים לָמֵ"ד רְשׁוּת וכש"כ לָמֵ"ד חוֹבָה הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁתִּסָּתֵר עפ"י שְׁנַיִם וְאָז יוֹעִיל הַקִּינּוּי שֶׁלְּפָנָיו לְהַשְׁקוֹתָהּ לְפִיכָךְ לֹא נִמְנְעוּ מִן הַחוֹבָה אוֹ לֹא נֶאֱסַר עָלָיו הָרְשׁוּת אע"פ שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁאִם תִּסָּתֵר עפ"י עַצְמוֹ אוֹ עפ"י עֵד אֶחָד תֵּאָסֵר עָלָיו עוֹלָמִית משא"כ בזה"ז שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁתָּשִׁיב לְהַתִּירָם אָסְרוּ לְקֻנָּאוֹת כְּלָל.

וּמַה שֶּׁהֵעִיר הַגָּאוֹן רע"א זַ"ל שָׁם דְּאַף אִם תִּסָּתֵר הב"ד לֹא יַשְׁקֶנָּה כֵּיוָן דְּהַהֲלָכָה דְּבָעֵינַן גַּם הַקִּינּוּי עפ"י שְׁנַיִם. לק"מ דה"ק דִּילְמָא אִיתְרְמֵי ב"ד טוֹעִים דְּפִסְקֵי הֲלָכָה כריבר"י וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת כ"א ע"ב אוֹ דְּסָבְרִי בֶּאֱמֶת כֵּן וְעַיֵּין רָשָׁ"שׁ שֶׁהֵעִיר בֶּאֱמֶת מַדּוּעַ נִיחַשׁ לדריבר"י פי"ש וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם פכ"ד מהל' אִישׁוּת ובכ"מ שָׁם שֶׁעָמַד עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְאוּלַי א"ש לְפִי מַה דְּכָיֵיל המהרי"ק שׁוֹרֶשׁ קס"ה דְּכָל הַכְּלָלוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בַּשַּׁ"ס הֲלָכָה כְּפִלּוֹנִי.

הֵן בִּתְנָאִים וְהֵן בְּאָמוֹרָאִים לֹא נֶאֶמְרוּ אֶלָּא בִּדְבָרִים הַנָּהוּגִים בִּימֵי הָאָמוֹרָאִים אֲבָל בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָם נְהוּגִים בִּימֵיהֶם לֹא נִכְלְלוּ בָּזֶה וֶהֱבִיאוֹ הַתּוֹסָ' יו"ט בְּמַסֶּכֶת כֵּלִים פ"ג מ' ב' יע"ש הֵבִיאוּ הנוב"י מהד"ת חאהע"ז סי' קמ"ח וְעַיֵּין שָׁם הַגָּהוֹת מַהֲרִי"שׁ הגאב"ד דְּלְבוֹב זצ"ל.

וא"כ לָא פְּסִיקָא כְּוָתֵי הַאי אִי הֲלָכָה כר"י. [אַגַּב רָאִיתִי שהנוב"י שָׁם כָּתַב דבג' פְּלֻגְתּוֹת שֶׁנֶּחְלְקוּ בְּרֵישׁ סוֹטָה לָהּ יְטַמֵּא וכו' וְקַנֵּא אֶה אִשְׁתּוֹ בְּכֻלָּם פָּסַק כר"ע ע"כ אֵינוֹ מְדֻיָּקָדָק דְּבָזֶה וְקַנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ לֹא פָּסַק כר"פ אֶלָּא כר"י וּנְדַבֵּר מִזֶּה לְקַמָּן אַיָּ"ה] וְעַיֵּין הַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן שֶׁמְּתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' יו"ט מִשּׁוּם דְּתִסְתַּתֵּר בְּכַנָּוָנָה כְּדֵי לְבָדְקָהּ.

וְכֵן הוּא בְּחִידּוּשֵׁי זֶרַע יִצְחָק שֶׁעַל הַמִּשְׁנָיוֹת: וְרָאִיתִי בְּתוֹסָ' חֲדָשִׁים שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַגְּמָרָא אֵלּוּ "וְאִם קִנֵּא לָהּ יִמְחוֹל לָהּ מִיָּד הַקִּינּוּי דקיי"ל דְּיָכוֹל לִמְחוֹל כִּדְאִיתָא בגמ' אֲבָל אַחַר סְתִירָה אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל" וְהוּא כִּפְסַק הָרַמְבַּ"ם פֶּ"א הל' ז.

הִנֵּה יֵעָוֵין בְּתוֹסָ' סַנְהֶדְרִין (פ"ח ע"א) ד"ה קִינָּיו מָחוּל כָּתְבוּ הַיְינוּ דַּוְוקָא קוֹדֶם שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה אֲבָל לְאַחַר מִכֵּן אֵין יָכוֹל לִמְחוֹל ע"כ מַשְׁמַע דְּגַם לְאַחַר סְתִירָה יָכוֹל לִמְחוֹל אַף שֶׁיִּהְיֶ' קוֹדֶם מְחִיקַת הַמְּגִילָּה.

וּמִשּׁוּם דְּפָסְקוּ כמ"ד לְקַמָּן (כ"ה פ"א) אַף לְאַחַר סְתִירָה וא"כ יִקָּשֶׁה בֶּאֱמֶת מַדּוּעַ לֹא יָכוֹל לִמְחוֹל עַל קִינָּיו וְאֵין כָּאן אִיסּוּר עוֹלָם. וְאֶפְשָׁר דְּבֶאֱמֶת צע"ק דְּמַדּוּעַ נִיחוּשׁ לָמָּה שֶׁמָּחַל עַל קִינָּיו וְהָאֵיךְ קִינּוּי מָחוּל.

וַהֲלֹא חוֹבָה עָלָיו לְקַנּוֹת וַעֲבִיד אִיסּוּרָא אִם לֹא עָשָׂה קִינּוּי ומכש"כ לִמְחוֹל אַח"כ וְהַאֵיךְ הב"ד מְקַבְּלִים מְחִילָתוֹ. וע"כ אֶפְשָׁר דְּזֶה דְּאָמְרִינַן וּפָשְׁטִינַן לְקַמָּן כ"ה דְּקִינּוּיוֹ מָחוּל הוּא רַק לָמ"ד רְשׁוּת אֲבָל לָמ"ד חוֹבָה בֶּאֱמֶת אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל דְּהוּא נָגֵד רְצוֹן הַתּוֹרָה וְהַתּוֹרָה לֹא תָּלְתָה כָּל כָּךְ בִּקְפִידָתוֹ.

רַק שֶׁמַּחְיוּב לְהַקְפִּיד ודו"ק (גַּם יֵשׁ לָדוּן מַחֲמַת אעל"מ ואכ"מ וּכְמוֹ שֶׁטָּרְחוּ הָאַחֲרוֹנִים לָמ"ד לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ חוֹבָה ואכמ"ל) וא"כ י"ל דר"ח מְסוֹרָא קָאָמַר זֶה לָמ"ד חוֹבָה וּלְדִידֵיהּ אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל וא"ש אַף צ"ע וּבֵירוּר עוֹד בָּזֶה.

אֶלָּא שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם צ"ע דְּהֵם נָגֶד מַסְקָנַת הגמ' לְקַמָּן כ"ה דִּלְאַחַר סְתִירָה אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל. אֶלָּא דְּאַף לפ"ז דְּאֵינוֹ יָכִיל לִמְחוֹל אַחַר סְתִירָה.

רַק קוֹדֶם סְתִירָה. ג"כ קָשֶׁה קְצָת.

דְּאַף דְּאַחַר הַקִּינּוּי לְבַד לֹא יָחוּשׁ לִמְחוֹל. דְּאַדְּרַבָּה מִצְוָה קָעָבִיד.

מ"מ אִם יִרְאֶה דְּמִיסְתָּרָא וְיוֹדֵעַ הוּא שֶׁבְּזֶה יָבוֹא לִידֵי קִלְקוּל שֶׁתֵּאָסֵר עָלָיו עוֹלָמִית בְּלֹא שׁוּם בֵּירוּר. מִיָּד קוֹדֶם שִׁיעוּר שֶׁהַיָּת כְּדֵי טֻמְאָה יֹאמַר שֶׁמּוֹחֵל עַל קִינּוּיוֹ וְלָא הָוֵי קִינּוּי כְּלָל.

וְאוּלַי י"ל דְּמִכָּאן רְאָיָה לְמַה שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ דָּוִד עֲרַמָאה זַ"ל בְּחִידּוּשָׁיו עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב דַּאֲפִילּוּ תֵּיכֶף שֶׁנִּסְתָּרָה קוֹדֶם שֶׁשָּׁהֲתָה שִׁיפּוּר טֻמְאָה לָא מְהַנֵּי מְחִילָה וְלֹא כָּתַב רְאָיָה לָזֶה. כְּךָ כָּתַב בִּשְׁמוֹ המנ"ח מִצְוָה שְׁסָ"ה וְאוּלַי יֵשׁ קְצָת רְאָיָה מִכָּאן [מַה שֶׁהֵבֵאתי בְּשֵׁם תו"ח.

רָאִיתִי שֶׁכְּבָר נָתַן עֵצָה זוֹ מֹשֶׁה רַבָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בסי' קפ"ח סְעִיף ז' עַל הָאִידָּנָא מְסַיְּים וְאִם שָׂכַח וְקִינֵּא לָהּ יִמְחוֹל לָהּ מִיָּד עַל הַקִּינּוּי ע"כ]:שָׁם ד"ה כָּל וכו' אֲבָל קַשְׁיָא. עַיֵּין גְּלְיוֹן הַשַּׁ"ס וְשָׁם בב"ק מַאֲרִיךְ יוֹתֵר וּבְתוֹסְ' רעק"א לְקַמָּן פ"ו שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל וְעַיֵּין בְּחִדּוּשַׁי לב"ק שָׁם הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה.

וְהֵבֵאתִי דִּבְרֵי הָעֲטָרֶת חֲכָמִים מַה שֶּׁעָמַד בָּזֶה וְאֵין כָּעֵת לִפְנֵי חִידּוּשַׁי לְהַעְתִּיק: ד' ג' ע"א גְּמָרָא וּמִסְתַּבְּרָא כְּמַאן דְּאָמַר רוּחַ טָהֳרָה דְּתַנְיָא וכו'. נִרְאֶה דְּמַאן דס"ל רוּחַ טָהֳרָה ס"ל מֻוָתָּר לְקָנָאוֹת וּמַאן דס"ל רוּחַ טֻמְאָה ופרש"י דְּבָא לְהַחְטִיאוֹ לְהַקְנִיט אֶת אִשְׁתּוֹ.

א"כ ס"ל דְּאָסוּר לְקָנָאוֹת. וּפְשִׁיט דְּרוּחַ טָהֳרָה דְּבֵין לָמֶ"ד רְשׁוּת וּבֵין לָמֶ"ד חוֹבָה לֹא ס"ד דְּרוּחַ טֻמְאָה הוּא ומכש"כ דְּאָסוּר לְקָנָאוֹת.

וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ב' מש"כ בָּזֶה. וְעַיֵּין תוס' יו"ט רֵישׁ מַתְנִיתִין דְּכָתַב דִּלְכָךְ לֹא פָּסְקוּ הָרַמְבַּ"ם והרע"ב כְּמַתְנִיתִין דְּאָסוּר לְקָנָאוֹת מִשּׁוּם דְּבַבָּרַיְיתָא פְּלִיגִי ר"י ור"ע ר"י ס"ל רְשׁוּת ור"ע ס"ל חוֹבָה וְכֵינָן דִּלְתַרְוַיְיהוּ מִיהוּ לָאו אִיסּוּרָא הוּא הִלְכָךְ לֵית הִלְכְתָא כְּמַתְנִיתִין וּבָאנוּ לִכְלַל הֲלָכָה כר"ע מֵחֲבִירוֹ ע"כ וּמְבוֹאָר.

דִּלְשְׁנֵיהֶם לָאו אָסוּר לְקָנָאוֹת. וְעַל מַה שֶּׁכָּתַב דַּהֲלָכָה כר"ע הִשִּׁיגוּ בְּסֵפֶר מַיִם חַיִּים להפר"ח דַּהֲרֵי הָרַמְבַּ"ם פָּסַק ספ"ד מִסּוֹטָה דַּהֲלָכָה כר"י דִּרְשׁוּת וְרַק מִצְוַת חֲכָמִים וְשָׁם הִרְגִּישׁ בָּזֶה הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה לָשׁוֹן (הכ"מ אֵינוֹ מְדֻיָּקָדָק יע"ש) וְכָתַב דְּפָסַק כר"ע דְּאָמַר חוֹבָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ לָמָּה כָּתַב רַבֵּינוּ שֶׁהִיא מִצְוַת חֲכָמִים וְהָא קְרָא כְּתִיב וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דס"ל קְרָא אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא הִיא ע"כ וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְהָבִין דַּהֲרֵי ר"ע יָלִיף לָהּ מִיִּתּוּרָא א"כ מַאי שַׁיָּיךְ זֶה לְאַסְמַכְתָּא.

וְהַגְּמָרָא כְּיָילִי לְהוּ בַּהֲדֵי דִּלְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְאִינָךְ דמ"ע גְּמוּרָה הִיא. וע"כ נִרְאֶה יוֹתֵר דְּהָרַמְבַּ"ם פָּסַק בָּזֶה כר"י.

וְכֵן מָצָאתִי לְחַד מִן קָאֲמַיָּא בְּהַמְאִירִי ז"ל שֶׁכָּתַב בזה"ל וּלְעִנְיַן פָּסַק אֵין הַמִּדָּה שָׁוָה בְּכֻלָּם אֶלָּא וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ הֲלָכָה שֶׁהִיא רְשׁוּת שֶׁאֵין הַקִּינּוּי מִצְוָה מה"ת אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ וְעִיקַּר הַמִּצְוָה הִיא שֶׁכָּל שֶׁקִּנֵּא וְתִסְתַּתֵּר אַחַר הַקִּינּוּי יַעֲשֶׂה לָהּ כְּסֵדֶר הָאָמוּר בַּתּוֹרָה אֵלּוּ הֲוָה קִינּוּי מִצְוָה הָיָה הַקִּינּוּי מִצְוָה אַחֶרֶת וַעֲשִׂיַּית הַסֵּדֶר מִצְוָה אַחֶרֶת וכו' עכ"ל וְכֵן מְבוֹאָר מֵהַחִינּוּךְ מִצְוָה שְׁסָ"ה וְכֵן מֵהָרַמְבַּ"ם פִּתְיחַת הל' סוֹטָה.

וְעַיֵּין מנ"ח שָׁם בָּאוֹת ב' מֵהַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן שׁוֹתוֹת. וְכֵן מוּכָח לִפְסֹק לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי הַמּוּבָא בְּתוֹסְ' ד"ה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר ס"ל חוֹבָה ס"ל ע"כ כב"ש דב"ש אוֹמְרִים לֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא א"כ מָצָא בָהּ עֶרְוָה.

ור"י ס"ל רְשׁוּת ס"ל כב"ה וע"כ דַּהֲלָכָה כב"ה וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דס"ל רְשׁוּת וּלְכָךְ פְּסִיק נָגֵד ר"ע. וְהָרַמְבַּ"ם בלא"ה פָּסַק כְּהַאי יְרוּשַׁלְמִי דְּתַלְיָא קִינּוּי בְּגֵרוּשִׁין כמש"כ הפר"ח לְיַיֵּשֵׁב מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַתּוֹסְ' יו"ט עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁסִּיְּדֵר סוֹטָה אַחַר גִּיטִּין דְּלָא כִּדְאָמַר בגמ' רֵישׁ שְׁמַעְתָּתִין.

וְכָתַב דְּאֵין כָּאן תֵּימַהּ שֶׁהָרַב נִמְשַׁךְ אַחַר הַיְרוּשַׁלְמִי דְּתָלֵי קִינּוּי בְּגֵרוּשִׁין הֲבִיאוּ הַתּוֹסְ' דַּף ג' ע"א וכו' וְתָמְהוּ דא"כ הו"ל לְמֵיתְנֵי סוֹטָה בְּתַר גִּיטִּין וְהָרַב סָבוּר שְׁכָּךְ הוּא הָאֱמֶת

לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי ע"כ וא"כ פָּסַק נָמֵי בָּזֶה כְּהַיְרוּשַׁלְמִי דרב"י ס"ל רְשׁוּת וכב"ה דַּהֲלָכָה כְּוָתַיְהוּ וְעַיֵּין בנוב"י מהד"ת חאהע"ז שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דַּף ב'.

וְהָרַמְבַּ"ם שָׁם בַּהֲלָכָה י"ח מְסַיֵּים בְּדִין הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיא גַּם הַתּוֹסָ' לְעֵיל דַּף ב' ע"ב ד"ה מַאי טַעְמָא וכו'. דְּלֹא יְקַנֵּא לָהּ מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וכו' וְאִם עָבַר וְקִינֵּא לָהּ בְּפָנֵי עֵדִים מִתּוֹךְ אֶחָד מִכָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ הֲרֵי זֶה קִינּוּי ע"כ וְתָמַהּ הכ"מ דַּהֲרֵי בִּירוּשַׁלְמִי קָאָמַר כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר חֻקָּה תּוֹרָה מְעַכֵּב יע"ש מַה שֶּׁמְיַישֵּׁב.

וְהַמְאִירִי ז"ל כָּתַב וְשָׁאֲלוּ שָׁם עָבַר וְקִינֵּא לָהּ מִתּוֹךְ דְּבָרִים הַלָּלוּ וכו' וְלֹא הֻזְהְרָה שָׁם וְיִרְאֶה לִפְסֹק שֶׁכָּל שֶׁהוּא כֵּן לֹא יה' הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶלָּא שֶׁגְּדוֹלֵי הַמְחַבְּרִים כְּתָבוּהָ דַּוְקָא לְמִצְוָה וַהֲרֵי זוֹ קִינּוּי ע"כ.

וְכַנּוֹנָתוֹ לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם פ"ד הל' ח' ובכ"מ שֶׁכָּתַב דְּהָכִי מַשְׁמַע דִּבְסֵפֶר לְעִיכּוּבָא הוּא ע"כ ודו"ק. וְעַיֵּין שָׁם בְּמַרְאֵה הַפָּנִים וּבִשְׁיָרֵי קָרְבָּן עיי"ש לְנָכוֹן.

וְהָא דְּקָא פָּשֵׁיט מדר"י ור"ט. דְּיִלְמָא דְּתַנָּא דברי"י סָבְרִי דְּאָסוּר לְקַנָּאוֹת וּכְמַתְנִיתַן דִּידַן.

הוּא מִשּׁוּם דְּתַנָּא דברי"י ור' יִשְׁמָעֵאל תַּנָּא אֶחָד כִּדְהָקְשׁוּ הַתּוֹסָ' שְׁבוּעוֹת (ה' ע"א) ד"ה דְּתָנָא מַתְנָא דברי"י עַל ר' יִשְׁמָעֵאל. וְכֵן כָּתְבוּ סִפְרֵי הַכְּלָלִים וְעַיֵּין בְּמִבוֹא הַתַּלְמוּד לר"ש הַנָּגִיד וּמִפְּרָשָׁיו ז"ל.

מֵהַגְּמָרָא (זְבָחִים נ"ב ע"א) וְהָא דְּקָאָמַר בְּלִשּׁוֹן מִסְתַּבְּרָא כמ"ד וכו' וְלֹא בְּלִשּׁוֹן קַשְׁיָא דִּלְפִי מַה שֶּׁפֵּרַשְׁתִּי יֵשׁ נפ"מ לְדִינָא צע"ק: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה רַבִּי וכו' תֵּימַהּ לְרַבִּי וְכִי לֵית לְהוּ הָא דְּאָמַר תַּרְיָ"ג מִצְוֹת נֶאֶמְרוּ לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וכו'.

ע"כ וְעַיֵּין בְּמְאִירִי וְהִנֵּה בְּהַקְדָּמַת יְדֵי מֹשֶׁה עַל הַמִּדְרָשׁ וְהוּבָא גַּם בְּשׁוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סִימָן ל"ד כָּתַב בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רַבֵּינוּ דָּוִד אוֹסְנָהַיְים זצ"ל לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' עפ"י מַה דְּבְמָנָחוֹת דַּף כ"ח ע"א פְּלִיגִי בַּמִּשְׁנָה הת"ק ור"י ת"ק סָבַר ד' צִיצִית מְעַכְּבִין זא"ז ר' יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אַרְבַּעְתָּן הֵם אַרְבַּע מִצְוֹת וא"כ י"ל דהת"ק הוּא ר"ע דִּסְתָם בַּר פְּלֹגְתֵּיהּ דר"י הוּא ר"ע וא"כ אָזְלִי לְשִׁיטָתְהוּ וְכָל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ יָבוֹא בְּשָׁלוֹם דלר"י דְּסָבַר בְּכָל הָנָךְ ג' רְשׁוּת אָזְיל לְשִׁיטָתוֹ דְּסוֹבֵר דד' צִיצִית הֵם ד' מִצְוֹת א"כ לְדִידֵיהּ נִשְׁלַם מִנְיַן תַּרְיָ"ג בְּמִצְוַת צִיצִית.

ולר"ע דְּסוֹבֵר דְּהֵן ג' הֵם חוֹבָה אָזְיל לְשִׁיטָתוֹ דד' צִיצִית מְעַכְּבִין זא"ז וְכָל מִצְוַת צִיצִיתלְמִצְוָה אַחַת תֵּחָשֵׁב עכ"ל. וְכָתַבְתִּי בְּגִלָּיוֹן יֵשׁ לִי הֶעָרָה עֲצוּמָה עַל זֶה דִּבְגִיטִּין ל"ח פ"ב קָאָמַר ר"י אָמַר שְׁמוּאֵל הַמִּשְׁחָר עַבְדּוֹ עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה וכו' וּמִשּׁוּם ס"ל חוֹבָה וכר"ע וּמִסְתָּמָה בְּכָל הָנֵי ס"ל דְּהָוֵי חוֹבָה.

וּבְמָנָחוֹת שָׁם פָּסַק אר"י אָמַר שְׁמוּאֵל דַּהֲלָכָה כר' יִשְׁמָעֵאל: וא"כ טָפֵי לְהוּ ב' מִצְוֹת לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן וע"כ כְּתֵירוּץ הָרַב הַמְחַבֵּר ז"ל ע"כ וְיֵשׁ עוֹד לְהָעִיר עַל דִּבְרֵי הר"ד דַּעֲדַיִין תִּקְשֶׁה לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּקָאָמַר דִּפְלִיגִי בָּזֶה ר"א ור"י אִי רְשׁוּת אוֹ חוֹבָה וְכֵן סָבַר דְּלְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ חוֹבָה.

מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. וע"כ כְּתֵירוּץ הַתּוֹסָ' וְהַשָּׁיְבְתָּ צִיּוֹן מַדְחֶה שָׁם דִּבְרֵי הרד"א ז"ל מִשּׁוּם דא"כ תִּקְשֶׁה לְרָבָא בַּר אֲהִינָא שָׁם בִּמְנָחוֹת דְּקָאָמַר אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ בַּעֲלַת ה' כְּנָפוֹת

דְּמַרְבִּינַן מִקְּרָא דַּאֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ לְרַבּוֹת בַּעֲלַת ה' ופרש"י דלר' יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר אַרְבַּעְתָּן ד' מִצְוֹת כִּי מַרְבֶּה רַחֲמָנָא בַּעֲלַת ה' נָמֵי לְהַטִּיל לְכוּלְּהוּ רְבִיָּיה דְּהָא כָּל חֲדָא מִצְוָה בְּאַפֵּי נַפְשָׁהּ ע"ש ומַעֲתָּה לְפִי דְּבָרָיו טָפֵי לֵיהּ לר"י מִצְוָה אַחַת עַל תַּרְיָ"ג מִצְוֹת דְּהָא מִצְוַת צִיצִית יַעֲלֶה בְּמִסְפַּר לְחָמֵשׁ מִצְוֹת לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ טַלִּית בַּעֲלַת ה' כְּנָפוֹת את"ד.

וְאִי מִשּׁוּם הָא לָא אִרְיָא די"ל ור"י ס"ל דְּגַם וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו רְשׁוּת אוֹ וְרָצַח גּוֹאֵל הַדָּם רְשׁוּת וכר"ע וְיַעֲלֶה שַׁפִּיר הַחָשְׁבּוֹן. וְהִנֵּה רָאִיתִי מַקְשִׁים דלר' יִשְׁמָעֵאל דס"ל שָׁם דְּאַרְבַּעְתָּן ד' מִצְוֹת א"כ הֵיכִי יָלִיף בָּרַךְ"ק דִּיבָמוֹת דַּעֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"פ מִכְלָאִים בְּצִיצִית דְּשָׁם דּוֹחֶה הָעֲשֵׂה לל"ת דִּכְלָאִים.

דְּיִלְמָא שָׁאנֵי הָתָם מִשּׁוּם דְּעוֹשֶׂה בְּזֶה אַרְבָּעָה מִצְוֹת וְשַׁפִּיר דּוֹחֶה לְחַד ל"ת דִּכְלָאִים. וְהַרְבֵּה הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּפִלְפּוּל לְהַדָּרָן עַל הַשַּׁ"ס מִשְׁנָה שְׁאָמַרְתִּי בִּשְׁנַת תר"ע.

ואכ"מ וּלְפִי הש"צ הַנַּ"ל י"ל קָצַת אֲבָל בלא"ה לק"מ דְּנוֹדַאי הֵיכִי דְּיִהְיֶ' לוֹ ג' צִיצִית שֶׁל צֶמֶר בַּטְלִיהּ שֶׁל צֶמֶר רַק דְּצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בִּכְנַף א' צִיצִית שֶׁל פִּשְׁתִּים בְּנוֹדַאי דְּמֵוָתָר לַעֲשׂוֹת שֶׁל כִּלְאַיִם אֲפִילּוּ בְּצִיצִית אַחַת כֵּיוָן שֶׁאֵין מְעַכְּבִין זא"ז וּכְמוֹ דְּקָאָמַר שָׁם בִּמְנָחוֹת סָדִין בְּצִיצִית א"ב ופרש"י סָדִין דְּפִשְׁתָּן בְּצִיצִית בַּתְּכֵלֶת לת"ק דְּאָמַר מִצְוָה א' הֵן אִי חָסֵר הַסָּדִין צִיצִית אֶחָד לֵיכָּא מִצְוָה וְהָוֵי לְהוּ אִינָךְ כִּלְאַיִם ולר"י לָא הָוֵי כִּלְאַיִם דְּהַשָּׁלֹשׁ שְׁנִשְׁאֲרוּ שְׁלֹשָׁה מִצְוֹת הֵן ע"כ וא"כ ה"ה אִיפְּכָא דְּרַק מִצְוָה אַחַת הוּא שֶׁל כִּלְאַיִם לר"י מֵוָתָר דְּמִצְוָה בפ"ע הוּא.

ולת"ק הָוֵי כִּלְאַיִם כֵּיוָן דְּמִצְוָה אַחַת הֵן וְהַשְׁאָר אֵינוֹ שֶׁל כִּלְאַיִם. וצ"ע בד"ז מִשּׁוּם דְּלָא פרש"י כֵּן שָׁם וא"כ מָצִינוּ כִּלְאַיִם בְּצִיצִית אַף בְּמִצְוָה אַחַת ואכמ"ל בָּזֶה: שָׁם בא"ד דר' אֱלִיעֶזֶר כב"ש ור"י דְּאָמַר כב"ה וְנִסְתַּעֵף מִזֶּה גַּם לְעִנְיַן מַחֲלוֹקֶת כ"ש וב"ה בְּגֵט יָשָׁן בְּגִיטִּין דַּף פ"ט ע"ב דְּכָתְבוּ שס הַתּוֹסָ' ד"ה ב"ש דְּבִירוּשַׁלְמִי מְפָרֵשׁ דְּאָזְלִי לְטַעְמַיְיהוּ דב"ש אִית לְהוּ לֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ אא"כ מָצָא בָּהּ עֶרְוַת דָּבָר וב"ה לְשִׁיטָתַיְיהוּ וְאֵינָהּ מְזַוֶּהֶמֶת בְּעֵינָיו וכו' יע"ש א"כ ר"א ור"י נָמֵי בְּהָא ס"ל כב"ש וב"ה.

וְהִנֵּה לְפִי גְּמָרָא דִּילַן ל"ל הָכִי דַּהֲרֵי ר"ע סָבַר חוֹבָה וְסָבַר הָתָם דַּאֲפִילּוּ מָצָא אַחֶרֶת נָאָה הֵימֶנּוּ וְכִדְהַרְגִּישׁוּ הַתּוֹסָ' זַ"ל וְגַם מִדְּסִידֵּר רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ סוֹטָה אַחַר נָזִיר וּכְקֻוְשְׁטַ' הַתּוֹסָ' עַל הַיְרוּשַׁלְמִי.

וְעַיֵּין מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ הִלְכוֹת גֵּירוּשִׁין פֶּרֶק י' הל' כ"א בְּדִבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיהַ שָׁם עיי"ש וְדו"ק: שָׁם גְּמָרָא לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ חוֹבָה. עַיֵּין לְשׁוֹן הַמְּאִירִי זַ"ל שֶׁכָּתַב מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ מִצְוָה.

וּמִכָּל מָקוֹם כָּל שֶׁשִּׁחְרְרוֹ מְשֻׁוְחָרָר עַל הַדְּרָכִים שֶׁהִתְבָּאֲרוּ בְּמָקוֹמָן פ"כ וְלָשׁוֹן זֶה ,,דמ"מ" אֵינוֹ מוּבָן.

וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן לְמַה שֶׁהִקְשׁוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּנַיְמָא כָּל מַה דא"ר ל"ת א"ע ל"מ וקמ"ל דמ"מ אִם שִׁחְרְרוֹ מְשֻׁוְחָרָר וְכִדְתֵירְצוּ הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל. וְעַיֵּין נוב"ק ותפא"י וְחִדּוּשֵׁי רע"א גִּיטִּין וּבְתְשׁוּבָה.

ובשושע"ה.

כְּלָל כ"ד וְעוֹד וְכֵן הוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ט הל' ו' וְכֵן אָסוּר לְשַׁחְרֵר עב"כ וכו' וְאִם שִׁחְרְרוֹ מְשֻׁחְרָר פ"כ. וּבָזֶה יֵשׁ לְבָאֵר לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל הַמְוַקְּשִׁים דְּכָתַב שָׁם הָאִשָּׁה קוֹנָה שְׁפָחוֹת וְאֵינָהּ קוֹנָה עֲבָדִים אֲפִילּוּ קְטַנִּים מִפְּנֵי הַחֶשֶׁד וְאִם קָנָתָה אוֹתָם ה"ז קָנְתָה גּוּפָם כְּאִישׁ וכו' וְכֵן אָסוּר לְאָדָם לְשַׁחְרֵר עב"כ ע"כ וְכָתַב הכ"מ דְּתֵיבַת וְכֵן שֶׁכָּתַב אֵינִי נוֹחַ לִי שֶׁנִּרְאֶה דְּאֵין לוֹ קֶשֶׁר עִם מַה שֶּׁלְּמַעְלָה ע"כ וְנִרְאֶה לְקַשֵּׁר הַדְּבָרִים הוּא בָּמָה שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּאִם קָנָתָא אוֹתָם ה"ז קָנְתָה גּוּפָם וּמֻקָּח שֶׁנַּעֲשָׂה בְּאִסּוּר מְהַנֵּי.

וה"נ בְּשִׁחְרוּר אַף דְּאָסוּר לְשַׁחְרֵר מ"מ אִם שִׁחְרְרוֹ מְשֻׁחְרָר וְכַטַּעַם הָאַחֲרוֹנִים ז"ל מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּהֶתֵּר וְכַדּוֹמֶה וְהָרַמְבַּ"ם פָּסַק דְּלֹא מְהַנֵּי עַיֵּין בַּפֵּ"א מה' גְּזֵלָה וּמְבוֹאָר בָּאַחֲרוֹנִים מִזֶּה וּמִכ"מ וְעוֹד נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דקמ"ל הָרַמְבַּ"ם דְּאִשָּׁה מֻוָּתֶרֶת לְשַׁחְרֵר אֶת עַבְדָּהּ הֵיכִי דְּקָנָתָה מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דִּלְכַתְּחִלָּה אֲסוּרָה לִקְנוֹת מִשּׁוּם חֶשֶׁד.

א"כ עכ"פ עֶוְשִׁית מִצְוֹת דְּרַבָּנָן בְּשִׁחְרוּרָהּ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יְחַשְּׁדוּהָ וּמִשּׁוּם כָּךְ הֵבִיא הָרַמְבַּ"ם דְּמִשּׁוּם מִצְוָה דְּרַבָּנָן מֻוָּתָר לְשַׁחְרֵר. אֲבָל לֹא כֵן כָּתַב הָרֹאֹ"ה בְּסֵפֶר הַחִינּוּךְ ס' שמ"ז וְז"ל דְּנוֹהֶגֶת בזו"נ אע"פ שֶׁהַנְּקֵבוֹת אֲסוּרוֹת לָהֶן לִקְנוֹת עֲבָדִים מִפְּנֵי הַחֶשֶׁדמ"מ אִם קָנוּ אוֹתָן אָסוּר לָהֶן לְשַׁחְרְרָן אֶלָּא יִמְכְּרוּ אוֹתָן וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת המל"מ שָׁם וּבְסִי' מ"ב.

וְנִרְאֶה דְּהַצָּדֵק אִתּוֹ מִשּׁוּם דְּמִשּׁוּם מִצְוָה דְּרַבָּנָן אֵינוֹ מֻוָּתָר רַק לְצוֹרֶךְ מִצְוָה דְּרַבִּים דַּוְקָא וְכַמְבֹאָר בַּבְּרָכוֹת וְאַף שֶׁלְּטַעַם הָרָ"ן צ"ע וּכְבָר הֵעִיר שָׁם המג"א ז"ל ואכמ"ל בָּזֶה וְעַיֵּין בְּטַעַם הַחִינּוּךְ שָׁם מש"כ בָּזֶה ואכ"מ בָּזֶה וְעַיֵּין גַּם בְּקֶרֶן אוֹרָה כָּאן ומש"כ לְעִנְיַן הֶפְקֵר בְּמַעֲשֶׂה דר"א שֶׁשִּׁחְרֵר עַבְדּוֹ עי"ש (אֵין כָּעֵת לְפָנַי) א"ל דְּעַבְדּוֹ הָיָה כָּל נְכָסָיו וְאָסוּר לְהַפְקִיר כָּל נְכָסָיו ור"א לְשִׁיטָתוֹ בַּעֲרָכִין כ"א ע"א דְּאָסוּר לְהַחֲרִים כָּל נְכָסָיו וְאַף מִין אֶחָד כֵּוָן דְּהַיְינוּ כָּל עֲבָדָיו אָסוּר יע"ש (אַךְ עַיֵּין בַּבְּרָכוֹת שָׁם דְּתִרֵי עַבְדֵי הָיָה לוֹ וְעַיֵּין בְּשוּ"ת מַהֲרִי"ט חֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִי' ק"ז) וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הַחת"ס חֹאוֹר"ח (סִי' קכ"ד) מש"כ לְתָרֵץ קוּשׁ' הַגָּאוֹן ר"ד דַּיְיטְשׁ ז"ל: שָׁם לָהּ יְטַמֵּא לָהּ מְטַמֵּא וְאֵין מְטַמֵּא לְאֵיבָרֶיהָ.

עַיֵּין בפרש"י. מַשְׁמַע מִזֶּה דְּאֵבָרִים חַיָּיבִים בִּקְבוּרָה.

מִדְּאִיצְטְרִיךְ לְמַעוּטֵי אֵיבָרֶיהָ. דאל"ה לָמָּה צָרִיךְ לִיטַמֵּא כְּלָל.

וי"ל וּפָשׁוּט. וְיַעֲיֹן בנוב"י מהד"ת חיור"ד סִי' ר"ט שֶׁכָּתַב וְעוֹד דְּכָל זֶה לְעִנְיַן קְבוּרַת הַמֵּת שֶׁיֵּשׁ מִצְוָה בִּקְרוֹבִים וְגִילָּה הַכָּתוּב כְּשֶׁהוּא חָסֵר לֹא יִטְמָא לִקְבוּרָתוֹ הָיָה מָקוֹם לוֹמַר דַּוְקָא לְאָבִיו גִּילָּה וְהֶוְצְרְךְ הָרַמְבַּ"ם לְהוֹדִיעַ שֶׁאֵין חִילּוּק אֲבָל באמה"ח שֶׁאֵין שָׁם מִצְוָה שֶׁל הַבּוּרָה פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין שׁוּם הֶיתֵּר כְּלָל עכ"ל.

וְאֵין הַדָּבָר פָּשׁוּט כ"כ עַיֵּין מג"א וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת כ"א וּבְהַגָּהוֹת וְעַיֵּין בְּבֵינָה לְעִתִּים עַל הל' יו"ט מֵאַדְמוֹ"ר האו"ת ז"ל בִּשְׁאֵלָה כָּזוֹ שֶׁנִּשְׁאַל הנוב"י יע"ש. בְּסוֹף פ"א מהל' יו"ט וְעַיֵּין בְּשוּ"ת חֲתַם סוֹפֵר חאור"ח סִי' קמ"ד וְעַיֵּין בְּשוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב סִי' ק"י שֶׁחָקַר בָּזֶה וְהֵבִיא מֵהַהִיא דִּכְתֻבּוֹת וּמִסַּנְהֶדְרִין וב"ק דַּף פ"ה ע"א הַאי צַעַר וּבוֹשֶׁת אִיכָּא דִּכְסִיפָא לֵיהּ מִילְּתָא לְמִשְׁקַל מִבְּשָׂרֶיהָ לְמִשְׁדֵּי לִכְלָבִים ע"ש הֲרֵי לְהֶדְיָא דְּאֵינוֹ מְחֻוָּיב לְקָבְרָם עיי"ש: דַּף ג' ע"ב תוס' ד"ה תַּלְמוּד לוֹמַר וְעַד וכו' תֵּימָא כֵּיוָן דְּהוּא קִינְּא לָהּ וכו' אֶלָּא לְאַבַּיֵי דְּאָמַר מְהֵימַן מַאי אִיכָּא לְמֵימַר אֶלָּא ע"כ אִית לָן לְמֵימַר וכו' אֶלָּא הֵיכִי דְּמַכְחִישׁ אע"ג דְּקִינְּא לָהּ.

לְמָחוֹל עַל קִינּוּי וי"ל דְּאוּלַי דַּוְקָא שָׁם נֶאֱמָן לְאָוְסָרָהּ עָלָיו בִּשְׁתִיקָתוֹ אֲבָל לַח לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ. קמ"ל דְּנֶאֱמָן אַף לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ וצ"ת.

א"נ י"ל דְּאִיצְטְרִיךְ לְנֶאֱמָנוּת ע"א לְעִנְיַן לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר וְנִדְאִי לְהַלְקוֹתוֹ עַל פִּיו אִם בַּעְלָהּ כֹּהֵן לוֹקֶה עָלֶיהָ מִשּׁוּם זוֹנָה וְכִדְאָמְרִינַן בַּיְרוּשַׁלְמִי וַהֲבֵאתִיו לְעֵיל דַּף ב' אֲבָל הֵיכִי דְּהַנֶּאֱמָנוּת הוּא רַק בְּהִצְטָרְפוּת שְׁתִיקַת הַבַּעַל בְּנִדְאִי אֵינוֹ לוֹקֶה.

וְגַם כֵּיוָן דע"י הוֹדָאָתוֹ בָּא הַחִיּוּב א"כ מִקְרֵי לוֹקֶה עפ"י עַצְמוֹ וְעַיַּיִן תְּשׁוּבַת הָרַמָ"א זַ"ל לְעִנְיַן הַזְחָזָקָה נִדָּה בִּשְׁכֵנוֹתֶיהָ בַּעְלָהּ לוֹקֶה עָלֶיהָ מִשּׁוּם נִדָּה וְעַיַּיִן ש"ש שְׁמַעְתָּתָא ו' פֶּרֶק י' ע"ש וְעַיַּיִן בְּקֶרֶן אוֹרָה מש"כ בָּזֶה: שָׁם גְּמָרָא וְעַד אֵין בָּהּ כָּל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ.

עַיַּיִן יְרוּשַׁלְמִי הל' א' דְּיָלִיף דע"א נֶאֱמָן לְהַשְׁקוֹתָהּ (אַלְיִבִּי' דר"א) מק"ו מעפ"י עַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ זוֹקֵק לִשְׁבוּעָה ע"א שֶׁזּוֹקֵק לִשְׁבוּעָה אֵינִי דִּין שֶׁנֶּאֱמָן לְהַשְׁקוֹתָהּ יע"ש וא"כ בְּטֵומְאָה נָמֵי יְכוֹלִין לָדוּן ק"ו זֶה מעפ"י עַצְמוֹ שֶׁנֶּאֱמָן לְאָוְסָרָהּ עָלָיו וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְעֵיל דַּף ב' ע"ב ע"א שֶׁזּוֹקֵק לִשְׁבוּעָה א"ד שֶׁנֶּאֱמָן וְנִרְאֶה דע"א לְהַשְׁקוֹתָהּ נֶאֱמָן מִכֹּחַ ק"ו זֶה דְּיֵשׁ לָהּ שַׁיְיכוּת לַהֲדָדִי.

דְּגַם אִם נַאֲמִין אוֹתוֹ לְהַשְׁקוֹתָהּ הֲרֵי צְרִיכָה לִשָּׁבַע. אֲבָל לֹא לְעִנְיַן לַהַפְסָדָה כְּתֻבָּתָהּ.

לָא דָּמֵי ק"ו זֶה וְעַיַּיִן בְּהָרַב הַמַּגִּיד פכ"ד מהל' אישות הל' י"ז שֶׁכָּתַב וְאוּלַי מִפְּנֵי שֶׁמָּצִינוּ שבזה"ב הָיָה יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ לְהַשְׁבִּיעָהּ עַל חֲשַׁשׁ זְנוּת וע"י קִינּוּי וּסְתִירָה וכו' ע"כ. אֶלָּא דִּדְבָרָיו צ"ע קָצַת דַּהֲרֵי הָתָם הַשְׁבוּעָה לֹא לְהַאֲמִינָהּ אֶלָּא דְּכָךְ גָּזְרָה תּוֹרָה לְאַיֵּם עָלֶיהָ וְעַיַּיִן נוב"י מהד"ת חאהע"ז סי' ע"ו בְּהַגָּהַת בֶּן הַמְחַבֵּר שֶׁכֵּן תָּמַהּ עַל הַשָּׁ"ך סי' פ"ז יע"ש ודו"ק ואכ"מ.

אֶלָּא דְּמֵהַשַּׁ"ס דִּילַן פ"ק דב"מ (דַּף ג' ע"ב) יְכוֹלִין לְמִפְרַךְ עַל קי"ו זֶה דְּמַה לְפִיו שֶׁכֵּן מְחַיְּבוֹ קָרְבָּן אֲפִילּוּ עֵדִים מַכְחִישִׁין אוֹתוֹ תֹּאמַר לע"א שֶׁכֵּן אֵינוֹ מְחַיְּבוֹ קָרְבָּן כְּשֶׁיְּכַחֲשׁוּ יַעַיֹּן תוס' שָׁם ד"ה מַה וְעַיַּיִן קִדּוּשִׁין ס"ו ע"א: דַּף ד' ע"א וְכַמָּה שִׁיעוּר סְתִירָה כְּדֵי טֻמְאָה.

הִנֵּה קיי"ל בְּרַמְבַּ"ם וטוש"ע מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּיָכוֹל לְקַנּוֹת לָהּ מִשְּׁנַיִם כְּאֶחָד וְאַף מִמָּאָה. וְנִסְתַּפֵּק שָׁם בפ"ת סי' קע"ח אִם בָּעֵינַן כְּדֵי טֻמְאָה שֶׁל אֶחָד אוֹ שֶׁל שְׁנֵיהֶם יע"ש וְעַיַּיִן בְּעַמּוּדֵי אוּר סי' צ"ו שֶׁכָּתַב דִּפְשׁוּטוֹ מַשְׁמַע שֶׁלֹּא שָׁהֲתָה בִּסְתִירָה כ"א כ"ט אַחַת יע"ש וכ"כ במנ"ח מ' שְׁסָ"ה בִּפְשִׁיטוּת עיי"ש בְּאוֹרֶךְ.

(בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הפ"ת. וְהִנֵּה כָּתַב שָׁם רְאָיָה מִדִּבְרֵי המל"מ שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא בְּאוֹמֵר לָהּ שֶׁלֹּא תִּסָּתְרִי עִם פ' ופ' אֲבָל אִם אָמַר שֶׁלֹּא תִּסָּתְרִי עִם פ' וְהָלְכָה וְנִסְתְּרָה עִם שְׁנַיִם פְּשִׁיטָא דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה דְּלָא חֲשִׁיב הַסֵּתֶר כֵּיוָן דְּהָיוּ שְׁנַיִם וְדַוְקָא הֵיכִי שֶׁמַּקְפִּיד חֲשִׁיב הַסֵּתֶר כָּךְ נִרְאֶה בְּעֵינַי עכ"ל וּמִזֶּה מוּכָח שֶׁמְּפָרֵשׁ בִּפְשִׁיטוּת הַכַּוָּנָה שֶׁשָּׁהֲתָה כד"ט שֶׁל אֶחָד ע"כוא"י מַה שָּׁח דַּאֲפִילּוּ אִם שָׁהֲתָה כד"ט שֶׁל שְׁנֵיהֶם מ"מ הָוֵי סְתִירָה בְּלֹא קִינּוּי לְגַבֵּי הַשֵּׁנִי דְּהוּא לֹא קִנְּאָ לָהּ רַק מֵאֶחָד וְגַם מִזֶּה שֶׁקִּנְּאָ לָהּ לָא הָוֵי סְתִירָה רַק שֶׁהַשֵּׁנִי רוֹאֶה וְאֵינִי חוֹשָׁדָהּ מֵאִתּוֹ וְעַיַּיִן שָׁם בס"ק י"ד בְּשֵׁם הח"ס ח"ב סי' צ"ו וְאֵינִי יוֹרֵד לְסוֹף כַּוָּנָתוֹ): דַּף ד' ע"ב תוס' ד"ה הִיא תְּצוּדֶנּוּ לְדִינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וכו' וק"ק מִפֶּרֶק הַזָּהָב דְּאָמַר הַבָּא עַל א"א מִיתָתוֹ בְּחֶנֶק וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק לעה"ב וכו'.

וא"ל דְּדַוְקָא הָתָם בַּחֲגִיגָה שֶׁאֲסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ נִטְרַד מִן הָעוֹלָם. וְהָתָם בְּהַזָּהָב דְּיֵשׁ לוֹ חֵלֶק לעה"ב מַיְירֵי בְּלֹא אֲסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ וּמַיְירֵי דְּהוּא הָיָה מְזִיד וְהִיא אֲנוּסָה דְּאִינָהּ נֶאֱסֶרֶת עַל בַּעְלָהּ יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד יוֹתֵר דְּהָתָם קָאֵי בְּדָוִד וְהָתָם הָכִי הָוֵי עַיֵּין כְּתֻבּוֹת דַּף ט' ע"א וְעַיֵּין מנ"ל בהל' סוֹטָה וְהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם לִירוּשַׁלְמִי סוֹטָה ושו"מ בְּמָלֹא הָרוֹעִים כָּאן שֶׁהֵעִיר בָּזֶה בְּאוֹפָן אַחֵר. וְרֹאשׁ דְּבָרָיו לֹא הֻבַנְתִּי כְּלָל.

וּבְיֶתֶר דְּבָרָיו מַה שֶׁהֵעִיר דב"ש קַטָּנָה הָיְתָה הָאֱרִיכוּ בָּזֶה הָאַחֲרוֹנִים ואכ"מ. וע"ש בְּהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם לִירוּשַׁלְמִי פֶּ"ה הל' א' בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מוה"ר אֲבִי עַד שַׁר שָׁלוֹם פכ"ד ע"ש.

וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הַנָּ"ל לִירוּשַׁלְמִי פ"ג הל' ד' בְּשֵׁם הַגָּאוֹן הַמְקֻבָּל הַנָּ"ל פֵּירֵשׁ הַתּוֹסָפְתָּא יע"ש וְהִנֵּה הַתּוֹסָ' מְבִיאִים מֵהַהִיא דִּיבָמוֹת דִּבְלֹא הוֹלִיד מַמְזֵר דְּבַר תְּשׁוּבָה הוּא. וְעַיֵּין בְּעִנְיָן זֶה בְּשוּ"ת מהרי"ט סֵפֶר שֵׁנִי חאור"ח סי' ח' אֲרִיכוּת אִם מְהַנֵּי תְּשׁוּבָה עיי"ש הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה: דַּף ח ע"א ד"ה כָּל אָדָם וכו' תֵּימָא אַמַּאי לֹא קָחֲשִׁיב הַאי בְּמִשְׁנַת חֵלֶק וכו'.

עַיֵּין בְּשוּ"ת נוב"י מהד"ת סי' ר"ה מחיור"ד שֶׁהַגָּאוֹן הֶעָצוּם מָהָר"י בָּרְלִין זצ"ל הֶאֱרִיךְ לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' אֵלּוּ. וְעַל מַה שֶׁהִקְשָׁה דִּילְמָא תָּנֵי וְשִׁיֵּיר.

הֵשִׁיב הנוב"י כְּלָל חָדָשׁ דְּלֹא שַׁיָּךְ תָּנֵי וְשִׁיֵּיר כִּי אִם דְּשִׁיֵּיר מִקְצָת אֲבָל לְהָיוֹת פָּרוּץ מְרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד שֶׁיְּשַׁיֵּיר יוֹתֵר מִמַּה שֶׁחָשַׁב לֹא שָׁמַעְנוּ ות"ק לֹא חָשַׁב שָׁם רַק תְּלָת וְשַׁפִּיר תָּמְהוּ הַתּוֹסָ' דְּשִׁיֵּיר ד' שֶׁהַתּוֹסָ' שָׁם בְּסוֹטָה חָשְׁבוּ ד' עכ"ל.

וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א וְכִמְדֻמֶּה שֶׁרָאִיתִי בס' אֶחָד לְבֵן הַמַּשְׂכִּיל לְאֵיתָן ז"ל שֶׁמְּיַשֵּׁב בָּזֶה כ"ק בגמ' דְּהַזָּהָב בַּמִּשְׁנָה דְּחָמֵשׁ פְּרוּטוֹת הֵן וְשָׂכַחְתִּי שְׁמוֹ וְעִנְיָנוֹ. וְעַל מַה שֶׁתָּמַהּ דְּהָאֵיךְ יֹאמְרוּ דָּבָר זֶה הֲלֹא עַצְמוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים קְבוּרִים בח"ל.

וְהֵשִׁיב דִּילְמָא לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לַעֲלוֹת לא"י. וּבֶן הַמְחַבֵּר אָמַר דִּלְכָךְ לֹא עָלוּ לא"י.

כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵיהֶם בְּתוֹסָ' כְּתֻבּוֹת דַּף ק"י פ"א ד"ה הוּא אוֹמֵר וכו' דְּעַכְשָׁיו אֵינוֹ מְצָוָה כְּלָל לָדוּר ג בא"י דְּאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לִיזָּהֵר בַּמִּצְוָה וְעוֹנְשִׁים הַתְּלוּיִם בא"י ע"כ כָּתַבְתִּי בְּגִלָּיוֹן הַנּ"ה כ"כ המהרי"ט בְּחִדּוּשָׁיו שָׁם דְּתַלְמִיד טוֹעֶה כָּתַב זֶה יע"ש וּבְרַמְבַּ"ן בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים.

וְעַל זֶה אָנוּ מְצַטַּעֲרִים. אֶלָּא שֶׁבָּא לְהוֹסִיף לָנוּ כָּל רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבַּגּוֹלָה ע"כ.

וְעַיֵּין בְּשוּ"ת מהרי"ט סֵפֶר שֵׁנִי חיור"ד סי' כ"ח. שָׁם ע"ב גְּמָרָא אַל תְּדַבְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי זֶה.

מִלְּשׁוֹן זֶה וּמִשְּׁאָר לְשׁוֹנוֹת כְּזֶה לְעֵיל דַּף ב' מַשְׁמַע דְּבָעֵינַן בְּקִינּוּי שֶׁיֹּאמַר לָהּ בְּפֵירוּשׁ עִם מִי שֶׁלֹּא הִסְתִּיר עִמּוֹ. וְאַף אִם קִינֵּא לָהּ מִמָּאָה בְּנֵי אָדָם (כְּלָשׁוֹן יְרוּשַׁלְמִי) מ"מ צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר וְיִפְרֹשׁ שְׁמוֹתֵיהֶם.

אֲבָל אִם אָסַר לָהּ סְתָם עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם לָא הָוֵי קִינּוּי. אֲבָל לֹא כֵן כָּתַב הָרַב המנ"ח מ' שְׁסָ"ה וְכָתַב שֶׁאֵין סְבָרָא לְחַלֵּק דְּאַף אִם מְקַנֵּא לְכָל בָּאֵי עוֹלָם בְּוַודַּאי הָוֵי קִינּוּי וְאַחַ"כ

הַסְּתִירָה עִם כָּל אַחַר מב"ע אוֹסַרְתָּהּ וְשׁוֹתָה הַמַּיִם וְזֶה דָּבָר פָּשׁוּט וּקְצָת רְאָיָה מִסּוֹטָה דַּף ב' פ"ב דְּאָמַר רשב"ל מַאי קִינּוּי דָּבָר הַמַּטִּיל קִנְאָה בֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים וכו' מַאי דְּקָא בְּדַלָּה וכו' ופרש"י שֶׁבִּוְדָּלָה מִן הָאֲנָשִׁים.

וְאִם בְּאִישׁ פְּרָטִי הִיא בּוֹדֶלֶת רַק מִזֶּה וְלֹא מִשְּׁאָר אֲנָשִׁים פ"כ מַיְירִי בְּקִנֵּא לָהּ עִם כָּל אֲנָשִׁים וְאִם כִּי יֵשׁ לִדְחוֹת אַדְּ לפענ"ד הוּא דָּבָר פָּשׁוּט עכ"ל. וּלְדִידִי אֵין זֶה דָּבָר פָּשׁוּט.

וְכֵן רָאִיתִי בְּאֵיזֶה סֵפֶר וְכִמְדֻמֶּה בְּסֵפֶר תפא"י עַל מִשְׁנָיוֹת שֶׁחָלַק עָלָיו מִסְּבָרָא. וּבְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ בַּיְרוּשַׁלְמִי הל' ב' דְּקָאָמַר רַבִּי יוֹסִי בָּעֵי מְקַנֵּא לָהּ מִמַּאָה בְּנֵי אָדָם אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בְּוֹן אָמַר לָהּ אַל תִּכָּנְסִי לבה"כ ע"כ עַיֵּין בפ"מ וק"פ.

וּלְפִי הַנַּ"ל י"ל דְּרַבִּי יוֹסֵי בר"ב מְפָרֵשׁ דְּהָא דְּבָעֵי ר"י מִמַּאָה בְּנֵי אָדָם הַיְינוּ בִּפְרָט שְׁמוֹתֵיהֶם אֲבָל אָמַר סְתָם הָוֵי כְּאִילּוּ אָמַר אַל תִּכָּנְסִי לבה"כ דְּוַדַּאי אֵינוֹ סְתִירָה וְלָא הָוֵי קִינּוּי' דעכ"פ בָּעֵינַן שֶׁהַתִּיחָדִי עִמָּהֶם לְשֵׁם זְנוּת וְיִחוּד: וְשׁוּב עִיַּנְתִּי בפ"ת לאהע"ז סי' קפ"ח וְרָאִיתִי שָׁם ס"ק י"ד מַעְתִּיק תְּשׁוּבַת הח"ס סי' צ"ו וְכָתַב שָׁם וְז"ל וְכֵן הַקִּינּוּי שֶׁל הַשָּׁלִיחַ ב"ד שֶׁלֹּא אָמַר לָהּ אַל תִּסָּתְרִי עִם הַנָּכְרִי הַזֶּה אֶלָּא אָמַר לָהּ שֶׁלֹּא תִּשְׁכַּב לְבַדָּהּ בְּלִי שֶׁתִּשְׁכַּב אִשָּׁה זְקֵנָה עִמָּהּ אֲפִילּוּ בְּנָהּ בֶּן ח' שָׁנִים עִמָּהּ בַּבַּיִת.

אֵין בַּלָּשׁוֹן זֶה מַמָּשׁ חֲדָא מִי יַכְרִיחֶנָּה לִיקַּח זְקֵנָה עִמָּהּ וְכִי מכ"ע קִנֵּא לָהּ וְהָיָה לוֹ לוֹמַר לֹא יִכָּנֵס הַנָּכְרִי אֶצְלָהּ אִם לֹא אִשָּׁה זְקֵנָה עִמָּהּ וכו'. מַשְׁמַע דְּיָכוֹל לְקַנָּאוֹת לָהּ מכ"ע אֶלָּא דְּהוּא לֹא קִנֵּאלה.

אוֹ דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ דא"י לְקַנָּאוֹת לָהּ מכ"ע וע"כ כַּוָּנָתוֹ רַק מֵהַנָּכְרִי. ובס"ק ט"ו שָׁם רָאִיתִי שֶׁהֵבִיא דִּין זֶה מִבֹּאָר וְנָעַע גַּם מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבֵאתִי וְז"ל מִשֶּׁם הַבַּיִת דָּוִד סי' כ"ה.

מ"מ נִרְאֶה דְּהָרַמְבַּ"ם דַּוְקָא נָקִיט מִשְׁנֵי בנ"א אֲבָל יוֹתֵר מִשְּׁנַיִם לָא הָוֵי קִינּוּי מִשּׁוּם דְּהָוֵי רַבִּים וְאֵין כָּאן סְתִירָה וכו' וְכֵן מַשְׁמַע בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם בְּהָא דְּאָמַר ר"י בר"ב אָמַר לָהּ אַל תִּכָּנְסִי לבה"כ נִכְנָסָת לְפִי פֵּירוּשׁ הפ"מ שָׁם וכו' (מש"כ שָׁם וְלִיכָּא לְפָרוּשֵׁי דְּטַעְמוֹ שֶׁל הַיְרוּשַׁלְמִי מִשּׁוּם דְּקִנֵּא מִסְּתָם בנ"א כו' עַד וְעִיקַּר הַדִּין ג"כ צ"ע.

הִנֵּה לֹא רָאָה בִּפְרִישָׁה ס"ס זֶה וְיוּבָא לְקַמָּן ס"ק ל"ד דִּמְבֹּאָר שָׁם לְהֶדְיָא דְּאִם אֵינוֹ מַזְכִּיר לָהּ שׁוּם אִישׁ מְיֻחָד אֶלָּא שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ שֶׁלֹּא תִּסָּתְרִי עִם שׁוּם אִישׁ לָא הָוֵי קִינּוּי עיי"ש ולפ"ז צ"ע פֵּירוּשׁוֹ בְּהַיְרוּשַׁלְמִי דלפ"ז לָא הָוֵי זֶה פְּשִׁיטוּת לְהָא דְּבָעֵי ר"י קִנֵּא לָהּ מִמַּאָה בְּנֵי אָדָם עכ"ל וּלְפִי מַה שֶּׁפֵּרַשְׁתִּי א"ש דְּדִבְרֵי ר"י בר"ב הָוֵי פֵּירוּשׁ לְהָא דְּבָעֵי רַב יוֹסִי אוֹ לְהָא דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְפִי מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ הכ"מ פ"א מהל' סוֹטָה עַיֵּין במה"פ וְשִׁירֵי קָרְבָּן שֶׁהֵבִיאוּ דְּבָרָיו דְּפֵירֵשׁ דְּבָעֵי הַיְינוּ רָצוֹן וְאַבַּעַל קָאֵי יע"ש.

גַּם יֵשׁ עוֹד סְבָרָא לוֹמַר דְּקִנֵּא לָהּ מִכָּל הָעוֹלָם לָא תְּהֵנֵי מִשּׁוּם שֶׁאִם מְקַנֵּא לָהּ מִכָּל הָעוֹלָם דְּהַיְינוּ כָּל אִישׁ מִבָּאֵי עוֹלָם הֲרֵי בָּהֶם נִכְלָל כַּמָּה קְטַנִּים וְעוֹד מִסּוּג הָאֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לְקַנָּאוֹת.

וא"כ א"ל דְּכֵינָן דְּבָטֵל כְּבָר אֲמִירָתוֹ לְגַבֵּי מִי שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לְקַנָּאוֹת. בָּטְלָה נָמֵי לְגַבֵּי אַחֲרִינִי.

וּקְצָת יֵשׁ לְלַמֹּד דִּין זֶה מִדִּבְרֵי הַח"ס סִי' צ"ו הַנ"ל עִיי"ש בפ"ת: בִּירוּשַׁלְמִי הֲלָכָה ב' אָמְרִינַן נִכְנָסָת עִמּוֹ אָמַר רַבִּי מָנָא לָא אָמַר אֶלָּא עִמּוֹ הָא זאח"ז לֹא רַבִּי חָבִין אָמַר אֲפִילּוּ זאח"ז מ"מ יֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר ע"כ וּכְפֵירֵשׁ הַפְּנֵי מֹשֶׁה זַ"ל עִי"ש ובפ"ת סִי' קע"ח ס"ק י"ד בְּשֵׁם הח"ס כָּתַב דע"כ לָא פְּלִיגִי בִּירוּשַׁלְמִי פ"ק דְּסוֹטָה בְּנִכְנָסוּ זאחז"ז אֶלָּא כשעכ"פ שְׁנֵיהֶם נִכְנָסִים לְמָקוֹם זֶה לִפְלַטְיָא אוֹ לְחֻרְבָּה אפי' זאח"ז אֲבָל אִם הִיא יוֹשֶׁבֶת בְּמְקוֹמָהּ וְהוּא בָּא בִּגְבוּלָהּ לֹא וכו'.

ע"כ וְכֵן מַזְכִּיר סְבָרָא זוֹ הגרעק"א זַ"ל בְּתְשׁוּבָה צ"ט לְעִנְיַן כִּיעוּר דְּאִם א' כְּבָר הָיָה שָׁם לַעֲשׂוֹת צָרְכָיו וְאַחַ"כ נִכְנַס הב' לַשֵּׁם הָוֵי רַק יִחוּד בְּעָלְמָא וְלֹא כִּיעוּר וכו' יע"ש. וּבְזֶה נִיחָא לְפָרֵשׁ הָא דְּמַסִּיק כָּאן בִּירוּשַׁלְמִי אח"ז לִפְלַטְיָא בַּלַּיְלָה לְחֻרְבָּה בַּיּוֹם לַמְּבוֹאוֹת אֲפִילוּת בַּיּוֹם ע"כ פֵּירֵשׁ דְּהָא דְּאָמְרִינַן לְעֵיל דְּנִכְנְסוּ זָאַח"ז מ"מ יֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר הִיא דַּוְקָא דְּנִכְנְסוּ לְמָקוֹם זִימָּה וְנוֹעֲדוּ לִזְנוּת.

אֲבָל בְּבֵיתָהּ אוֹ בִּשְׁאָר מָקוֹם שֶׁהָיְתָה שָׁם מִקּוֹדֶם לֹא וְכַנַ"ל. וְעַיֵּין שָׁם בפ"ת ס"ק ט"ו בְּשֵׁם הַבֵּית דָּוִד דְּבְלֹא רַגְלַיִם לַדָּבָר לָא הָוֵי סְתִירָה כְּלָל וְלֹא אָסְרָה תּוֹרָה יעו"ש.

וע"ש ס"ק י"ד בְּשֵׁם הח"ס סִי' ק"י שֶׁכָּתַב וְאֶפְשָׁר לְשׁוֹן לֹא תִּתְיַחֵד נָמֵי לָא הָוֵי לְשׁוֹן סְתִירָה כִּי יִחוּד עַל פֶּתַח פָּתוּחַ לר"ה וְאֵינָהּ סְגוּרָה לָא הָוֵי סְתִירָה הָאוֹסֶרֶת וכו' ע"כ והפ"ת מְבָאֵר כַּוָּנָתוֹ כֵּיוָן דְּעִיקַּר לְשׁוֹן קִינּוּי הוּא אַל תִּסְתְּרִי וְהַיְינוּ אֲפִילּוּ בפ"פ לר"ה וְכָאן שֶׁאָמַר לֹא תִּתְיַחֵד הֲרֵי הֵיקֵל עָלֶיהָ שֶׁאֵינִי מַקְפִּיד רַק עַל יִחוּד מַמָּשׁ א"כ לֹא עָשָׂה כְּדִין קִינּוּי וּמִמֵּילָא דַּאֲפִילּוּ נִתְיַחֲדָה מַמָּשׁ אֵין אוֹסְרִין עַל הַיִּחוּד אֲבָל צ"ע מנ"ל הָא וכו' וְהִנֵּה לְכְאוֹרָה מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי כָּאן הל' ב' דְּקָאָמַר לְשׁוֹן נָקִי הוּא מַתְנִיתָא אַל תִּתְיַחֲדִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי.

וּכְפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' דַּף ה' ע"ב וְעַיֵּין פ"מ וק"ע וּמִפְּשִׁיטוּת הַלָּשׁוֹן מַשְׁמַע דְּאִם אָמַר אַל תִּתְיַחֲדִי הָוֵי לָשׁוֹן סְתִירָה וְקִינּוּי מַמָּשׁ כְּדִינוֹ וּדְלֹא כהח"ס וְעַיֵּין: שֵׁם אַל תְּדַבְּרִי וְנִסְתְּרָה וכו'. בַּתּוֹסָ' רעק"א זַ"ל אוֹת ד' הַקּשָׁה דְּמַדּוּעַ בְּאָמַר אַל תְּדַבְּרִי וְנִסְתְּרָה דְּטָהוֹרָה לְבֵיתָהּ הָא לְמַאי דְּמַבָּעֵי בְּסוּגְיָא דכ"ה ע"א עוֹבֶרֶת עַל דָּת אִם רַשַּׁאי לְקַיְּמָהּ וְהַיְינוּ ע"כ אַף בְּלֹא אַתְּרוּ בָּהּ וכו' וא"כ אַף בְּלֹא קִינּוּ כְּלָל תֵּאָסֵר בְּנִסְתְּרָה דְּעָבְרָה עַל דָּת דְּאִיסּוּר יִחוּד דְּאוֹרָיְיתָא וכו' ע"כ.

וְהִנֵּה כְּבָר צִיְּין הַמַּגִּיהַ שָׁם לְעֵיַּין בִּתְשׁוּבַת רַבֵּינוּ זַ"ל סִי' קי"ד בְּהָא דְּכָתַב אִם עע"ד אֲסוּרָה לְקַיְּמָהּ אַף בְּלֹא הַתְרָאָה יע"ש. וְעַיֵּין גַּם בִּתְשׁוּבָתוֹ שֶׁבְּחֵלֶק דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ בְּעִנְיָן זֶה בְּשֵׁם המהר"מ פְּאדְוַוּעַ יע"ש.

וְעַיֵּין בפ"ת אהע"ז סִי' קט"ו וסק"י וס"ק י"ד וְהִנֵּה לְפִי הַמְבֹאָר שָׁם ס"ק י"ג דְּאֵין כּוֹפִין אִם רָצָה לְקַיְּמָהּ. אַף בְּהַתָּרָה בָּהּ וְעַיֵּין תוס' לְקַמָּן כ"ה ע"א ד"ה ש"מ.

י"ל קָצַת דְּמֻוָּתֶרֶת לְבֵיתָהּ אִם רָצָה. וּבְתִפְאֶרֶת יְרוּשָׁלֶם מְתָרֵץ דְּעוֹבֶרֶת עַל דָּת לָא הָוֵי כ"א שֶׁרְגִילָה בְּכָךְ אוֹ שֶׁהִתְרוּ בָּהּ וְעָבְרָה פ"א אֲבָל בְּפַעַם אַחַת וּבְלֹא הַתְרָאָה אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת מְשׁוּם עוֹבֶרֶת עַל דָּת וְנִרְאֶה דהגרע"א הִקְשָׁה זֶה לְחִיזּוּק הַקּוּשְׁיָא אֲבָל בֶּאֱמֶת מַדּוּעַ לֹא נִקְרָא זֶה דְּאַל תְּדַבְּרִי הַתְרָאָה לְעִנְיַן עוֹבֶרֶת עַל דָּת.

וְכִי לְעִנְיַן עוֹבֶרֶת עַל דָּת צְרִיכָה הַתְרָאָה בִּלְשׁוֹן קִינּוּי. וְנִדְאֵי לֹא.

וא"כ מַקְשֶׁה שַׁפִּיר דְּאַף בְּלֹא הַתָּרָאָה כְּלָל נָאֶסְרָה וכש"כ בְּהַתָּרָאָה כְּזוֹ אַף דְּלָא הָוֵי קִינּוּי לְעָלִין שְׁתֵּיָה וְתֵירוּץ שֶׁל התפאר"י א"ש רַק עַל הַקֻּוּשְׁיָא שֶׁהִנִּיחַ הגרע"אעֲבֵירָה וְאַפֵּ"ה לְעִנְיַן סְתִירָה מְהַנֵּי צע"ק מֵהֵירוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל דְּקָא מַקְשֵׁי מַה טִּיבָהּ לְהַסְתֵּר.

הֲלֹא י"ל בכה"ג הַנַּ"ל דְּלֵיכָּא אִיסּוּר יִחוּד. וְעַיֵּין בְּפִסְקֵי תוס' לְקַמָּן דַּף כ"ה אוֹת כ"ג שֶׁפָּסַק פ"פ לר"ה אֵין בּוֹ מִשּׁוּם יִחוּד אוֹ אִם בַּעְלָהּ בָּעִיר ע"כ וְנִרְאֶה דְּלָמַד כֵּן מִסֵּוּגְיָא שָׁם וּבָא לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' שֶׁאָנַן וּכְמוֹ שֶׁתֵּירֵץ הַתּוֹסָ' שֶׁאָנַן.

וּלְפִי כָּל הַנַּ"ל א"ש מַאי דְּקָאָמְרִינַן בַּבְּרָכוֹת (דַּף ל"א ע"ב) דְּקָאָמְרָה חָנָה אֵלֵךְ וְאֶסְתַּתֵּר בִּפְנֵי אֶלְקָנָה בַּעֲלִי וְכֵינָן דְּמִסְתַּתְּרָה מַשְׁקוּ לִי מֵי סוֹטָה וְאִי אַתָּה עוֹשֶׂה תּוֹרָתְךָ פְּלַסְתֵּר וכו'. וְתָמְהוּ כֻּלָּם וְהֵיכִי עָבְרָה צְדָקַת הַזֹּאת עַל אִיסּוּר יִחוּד.

אַךְ לְפִי הַנַּ"ל א"ש דְּתִסְתַּתֵּר בפ"פ לר"ה אוֹ בְּאִם בַּעְלָהּ בָּעִיר דְּלֵיכָּא בְּזֶה מִשּׁוּם אִיסּוּר יִחוּד. וּבְזֶה יהי' מְדֻיָּקָק מַה שֶּׁאָמְרָה ,,וְאֶסְתַּתֵּר בִּפְנֵי אֶלְקָנָה בַּעְלָהּ" שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ הַמְּהָרְשָׁ"א שָׁם דַּהֲלֹא בָּעֵינַן עֵדִים בְּסִתְירָה יע"ש וּלְפִי הַנַּ"ל י"ל הַכַּוָּנָה דְּתִסְתֵּר בִּפְנֵי אֶלְקָנָה בַּעְלָהּ הַיְינוּ בְּבַעְלָהּ בָּעִיר דְּלֵיכָּא בְּזֶה מִשּׁוּם אִיסּוּר יִחוּד.

אוֹ מ"ל דְּתִסְתֵּר עִם אחי' וְאָבי' אוֹ בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם כְּשֵׁרִין דְּלֵיכָּא בְּזֶה מִשּׁוּם אִיסּוּר וּכְכָל הַמִּתְבָּאֵר לְעֵיל. אַךְ בֶּאֱמֶת לק"מ וּכְמוֹ שֶׁמַּסִּיק המל"מ פ"ב מהל' סוֹטָה דְּבֵירוּרָן שֶׁל דְּבָרִים דְּכָל אוֹתָן שֶׁשָּׁנִינוּ בְּהַמַּדִּיר דְּיוֹצְאוֹת בְּלֹא כְּתֻבָּה לָאו מִשּׁוּם אִיסּוּר דְּיָדָהּ אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁעָשְׂתָה דָּבָר פְּרִיצוּת אִיסּוּר זוֹנָה הִיא וְזָנְתָה תַּחְתָּיו וּלְפִיכָךְ בְּהִתְבָּרֵר לָנוּ דְּטָהוֹרָה הִיא ע"י שְׁתִיָּה פְּשִׁיטָא דְּאֵינָהּ מַפְסֶדֶת שֶׁהֲרֵי לְפִי שֶׁעָשְׂתָה אִיסּוּר לֹא מִפְּנֵי זֶה תִּפְסוֹד כְּתֻבָּתָהּ ע"כ וְנִרְאֶה עוֹד יוֹתֵר דְּלָא מִקְרֵי בְּזֶה עוֹבֶרֶת עַל דָּת בְּאִיסּוּר יִחוּד כֵּיוָן שֶׁעוֹמֶד לְהִתְבָּרֵר וְזֶה שֶׁטָּעֲנָה חָנָּה וְכֵיוָן דְּמִסְתַּתְּרָה מַשְׁקוּ לִי מֵי סוֹטָה דְּלִכְאוֹרָה אֲרִיכַת דְּבָרִים אֵלֶּה לְמוֹתַר דְּמִי לֹא יָדַע דבזה"ב תִּצְטָרֵךְ לִשְׁתּוֹת מֵי סוֹטָה.

א"ו הַכַּוָּנָה כַּנַ"ל דְּכֵיוָן דְּתִתְבָּרֵר ע"י מֵי סוֹטָה אָמְרָה שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר עַל אִיסּוּר יִחוּד כְּלָל. וְעַיֵּין תוס' רעק"א הַנַּ"ל רֹאשׁ דְּבָרֵינוּ שֶׁהֶזְכִּיר בְּקִצָּרָה דְּבְרֵי המל"מ וּמַשְׁמַע ג"כ דס"ל דְּלָא הָוֵי עוע"ד וּדְלֹא כְּמַשְׁמַע מהמל"מ וע"ש וְעַיֵּין בְּתְשׁוּבָתוֹ סי' קי"ד.

שׁוּב רָאִיתִי בפ"ת אהע"ז סי' קט"ו ס"ק י"א שֶׁהֵבִיא ג"כ דְּבְרֵי המל"מ הַנַּ"ל וְשׁוּב הֵבִיא דְּבְרֵי הַבַּיִת מֵאִיר שכ"כ כַּנַ"ל דְּבִזְמַן שֶׁהָיְתָה יְכוֹלָה לְהַבָּדֵק וְהִיא נִשּׂוֹאָה לַיִת לְחָוְשָׁבָהּ לעוע"ד בְּיָחִיד מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּמִתְיַחֶדֶת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רוֹאִים וְלָכֵן שַׁפִּיר דְּלָא הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ וּמְדַיֵּיק זֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת ל"ח ב' ד"ה בש"א יע"ש וּמַסִּיק וּבְדִבְרֵיהֶם נָמֵי מְיֻיָּשָׁב מַה שֶּׁטָּעֲנָה חָנָּה אֵילָךְ וְאֶסְתַּתֵּר וכו' עכ"ד עיי"ש וְאֵין בִּידֵי הב"מ לְעַיֵּין שָׁם מַסְקָנַת הַדְּבָרִים.

וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי במש"כ די"ל בפ"פ לר"ה אֶפְשָׁר לְדָחוֹת די"ל נָמֵי כְּדֶרֶךְ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הב"ח דְּכֵיוָן דְּמַקְפִּיד עַל זֶה א"כ אֲסוּרָה לְהִתְיַחֵד עִמּוֹ אַף בפ"פ וּבַעְלָהּ בָּעִיר וְכֵן מוֹרֶה לְשׁוֹן הש"ע אהע"ז סי' כ"ב סָעִיף ח' דְּאִם קִינֵּא לָהּ בַּעְלָהּ עִם זֶה לֹא יִתְיַחֵד עִמָּהּ אַף ע"פ שֶׁבַּעְלָהּ בָּעִיר וְהוּא הַדִּין הַנִּזְכָּר בְּרַמָ"א סי' קע"ח הַנַּ"ל.

כֵּן יֵשׁ לְעוֹרֵר בַּנִּידּוֹן דִּידַן מֵהָא דְּקָאָמַר בִּירוּשַׁלְמִי דַּאֲפִילּוּ מִמְּאָה מַקְנִין לָהּ יע"ש וּבְזֶה וּנְדַאי לֵיכָּא אִיסּוּר יִחוּד ואכמ"ל עוֹד: וּבְמַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' שֶׁאָנַן שֶׁכָּתַב דְּבְחָצֵר

שֶׁרבִּים נִכְנָסִין לָהּ בָּזוֹ וְיוֹצְאִין לָהּ בָּזוֹ רה"י לַשַּׁבָּת ור"ה לְטֻמְאָה מַשְׁמַע דַּוְקָא הֵיכִי דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי פִּתְחָא אֲבָל הֵיכִי דְּלֵיכָּא אֶלָּא פֶּתַח אֶחָד הָוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד לְטֻמְאָה.

ע"כ מְבוֹאָר דְּלִעְנְיַן טֻמְאַת סוֹטָה הָוֵי נפ"מ בֵּין תְּרֵי פִּתְחָא לְחַד פִּתְחָא. אֲבָל לְעִנְיַן יִחוּד הָוֵי ר"ה ואע"ג דְּהָוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד לְשַׁבָּת.

וּמִזֶּה יֵשׁ לְעַיֵּין בפ"ת סי' כ"ב ס"ק י' בְּשֵׁם הַחָכְמַת אָדָם בָּמֶה שֶׁחָקַר בפ"פ לְחָצֵר שֶׁיֵּשׁ שָׁם ג' בְּנֵי אָדָם דְּנָחְשָׁב ר"ה לְטֻמְאָה אִם הוּא הַדִּין לְעִנְיַן יִחוּד יע"ש וּבְבִינַת אָדָם שָׁם. וְכֵן רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה בְּדַף כ"ה שֶׁהֵעִיר ג"כ בָּזֶה דְּילְמָא מַיְירֵי שֶׁקִּנְּאָ לָהּ מב' בְּנֵי אָדָם וְגַם א"ל דְּמַיְירֵי בְּבַעְלָהּ בָּעִיר דְּאֵין בּוֹ מִשּׁוּם יִחוּד יע"ש וְלֹא חִידֵּשׁ מִידִי): דַּף ה' ע"ב א"ל אַבָּיֵי אֶלָּא מֵעַתָּה חֲלִיצָה נָמֵי לָא תִּיבְעֵי א"ל אִילּוּ אִיתֵיהּ לְבַעַל מִי לָא בָּעֶיָא גֵּט הַשְׁתָּא נָמֵי תִּיבְעֵי חֲלִיצָה.

אֶפְשָׁר לְדַיֵּיק קְצָת לְפִי דְּפַת הַיְרוּשַׁלְמִי יְבָמוֹת (פ"ג הל' א') דְּאִיכָּא לָמֵ"ד חֲלִיצָה הִיא קִנְיָן וְקָאָמַר שָׁם מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב הַחוֹלֵץ לִיבְמְתּוֹ וְנָשָׂא אָחִיו אֶת אֲחוֹתָהּ וּמֵת חוֹלָצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת הֲדָא מְסַיְּיעָ לָמֵ"ד חֲלִיצָה פָּטוּר בְּרַם כמ"ד חֲלִיצָה קִנְיָן וְיֵשׁ אָדָם מִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁתֵּי אֲחָיוֹת כְּאַחַת יע"ש וְהָוֵי כְּמוֹ נְשׂוּאִין וְקִדּוּשִׁין מַחֲדָשׁ.

וְעַיֵּין בְּסִפְרִי אוֹרְיָין תְּלִיתַאי בְּדַף כ"א ע"ב וּבְדַף מ"ט ע"א שֶׁהֶעָרוֹתַי קְצָת בע"ז. וא"כ צָרִיךְ הַסְּבָר מַאי קָאָמַר הָכָא דְּהַשְׁתָּא נָמֵי בָּעֶיָא חֲלִיצָה, דְּמַאי עִנְיַן גֵּט לַחֲלִיצָה.

דְּגֵט הֲלֹא פָּטוּר מֵהַנְּשׂוּאִין שֶׁנִּשְׂאָרָה. אֲבָל חֲלִיצָה דְּהוּא קִנְיָן.

אֵינוֹ זָקוּק כְּלָל הַשְׁתָּא לַעֲשׂוֹת קִנְיָן חָדָשׁ וּלְפָקְעָהּ בָּזֶה. וְיוֹתֵר יִקְשֶׁה לְדַעַת הָרָאָבָ"ד דס"ל דְּאַף בְּסוֹטָה וּנְדָאִית בָּעֶיָא חֲלִיצָה.

מִשּׁוּם הַאי טַעְמָא דְּאִילּוּ אִיתֵיהּ לְבַעַל מִי לָא בָּעֶיָא גֵּט. וְקָשֶׁה כַּנַ"ל.

וְעַיֵּין שָׁם בַּיְרוּשַׁלְמִי מַה שֶּׁמְּשָׁנֵי מֵאַלְמָנָה לכ"ג וי"ל: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה לְאַחַר וכו' וְסוֹטָה וְנִדָּאי אָמַר פ"ק דִּיבָמוֹת דִּפְטוּרָה בְּלֹא חֲלִיצָה וכו'. אֵינוֹ מְפוֹרָשׁ בְּהֶדְיָא כֵּן בִּיבָמוֹת שָׁם אַךְ הַתּוֹסְ' הָכִי הוֹכִיחוּ בִּרְאָיוֹת בְּרוּרוֹת מֵהַגְּמ' יע"ש וּבְרֹאשׁ"שׁ שָׁם מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בִּשְׁמַעְתְּתָא דִּידַן.

וְעַיֵּין עוֹד כָּאן בְּתוֹסְ' ד"ה אִילּוּ וכו' וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה בְּשִׁיטַת הָרָאָבָ"ד בִּיבָמוֹת דְּגַם סוֹטָה וּנְדָאִית צְרִיכָה חֲלִיצָה. ומש"כ לְהוֹכִיחַ דִּסְפֵק טֻמְאָה ברה"י דְּגָמְרִינַן מִסּוֹטָה לָאו כְּנִדָּאי חָשְׁבִינַן לָהּ דַּהֲרֵי בָּעֵינַן הָכָא קְרָא לְאָסְרָהּ לְיִבּוּם יע"ש (אֵין כָּעֵת לִפְנֵי לְרָאוֹתָהּ אִם הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' וְהָרֹאֹ"שׁ יְבָמוֹת י"א שֶׁהִרְגִּישׁוּ בְּזֶה מַאי דְּפָרִיךְ הָכָא וְתִתְיַבֵּם נָמֵי יְבוּמֵי דַּהֲלֹא סוֹטָה עֲשָׂאָהּ הַכָּתוּב כְּנִדָּאי יע"ש) וְהָיָה אֶפְשָׁר לְהָעִיר דִּלְעִנְיַן לְאָסְרָהּ לְיִבּוּם הָוֵי כְּמוֹ אִיסּוּר אַחֵר וְלָא אָמְרִינַן בָּהּ סָפֵק כְּנִדָּאי עַיֵּין שָׁב שְׁמַעְתְּתָא ש"א פי"ב ע"ש מַה שֶּׁתָּמַהּ עַל הַמָּהָרָ"ם שִׁיף פ"ק דב"ק שָׁם.

וְכֵן כָּתַב בְּשׁוּ"ת נוב"י מהד"ת סי' ק"כ מחיור"ד וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ הַתּוֹסְ' ב"ק דַּף י"א ד"ה דְּאִי וכו' שֶׁהֵבִיא הש"ש הַנַּ"ל. וְכֵן עַיֵּין שָׁם בש"ש פי"ג מַה שֶּׁכָּתַב לְתָרֵץ עפ"י זֶה קֻשְׁיַת הַתּוֹסְ' ר"פ כְּשֵׁם יע"ש.

וה"נ כֵּן. אַף בְּאֵמֶת הַיְבוּם הוּא רַק מִצַּד זִיקַת נִשּׂוּאִין שֶׁל אָחִיו וְכַמְבוֹאָר בְּרַשׁ"י בִּשְׁמַעְתִּין וּבְתוֹסְ' כָּאן ד"ה אִילּוּ וּלְבַעֲלָהּ הָרִי מְשׁוּם אִיסּוּר טֻמְאָה הוּא דָּאֶפְקֵי' הַכָּתוּב בִּלְשׁוֹן וְנִטְמְאָה: שָׁם ד"ה דְּלָאו וכו' רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל הִטְעִים דְּבָרָיו וּפֵירֵשׁ וְרַחֲמָנָא אָמַר אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה לְבָנוֹת וְלֹא לִסְתּוֹר ע"כ.

הַטָּעָמָה זוֹ קָשֶׁה מִשְּׁמַעְתִּין דְּקָא פָּרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה לְאַחֵר לָא תִּנָּשֵׂא דְּלָא תִּיסְתְּרִיהּ לְבֵיתֵיהּ וְאִי כְּטַעַם הר"ח קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ מֵאַחַר דְּלָא הַנָּשָׂא. דְּגַבֵּי לְאַחֵר לֹא כְּתִיב לִבְנוֹת וצ"ע וי"ל בְּדוֹחֲק דָּוֶה מַה שֶּׁמִּשְׁנֵי בַּגְּמָרָא מִי קָא רָמֵינַן לַהּ עָלֵיהּ בע"כ.

פֵּירֵשׁ דְּלָא רָמְיָא עָלֵיהּ רַחֲמָנָא לִבְנוֹת וְדוֹחֲק וצע"ק. וּבָזֶה דְּפָרְיְשָׁנָא א"ש קְצָת מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַתּוֹסְ' בד"ה מִי קָא וכו' דְּהָכָא נָמֵי הָוֵי מָצֵי לְמִפְרְךְ כִּדְפָרִיךְ לְבַסּוֹף דְּאָמַר אֶלָּא מֵעַתָּה נְשׂוֹאת לְאַחֵר וּמֵת בְּלֹא בָּנִים לֹא תִּתְיַבֵּם דְּלָא תִּסְתְּרִי' לְבֵיתֵיהּ ע"כ דְּכָאן יָדַע דְּיֵשׁ לְתָרֵץ דְּגַבֵּי דְּהַאי לָא קָפִיד לִבְנוֹת ומה"ת דְּקָפְדִינַן לְגַבֵּי יָבָם דְּבָא מִכֹּחַ נִשּׂוּאֵי אָחִיו ודו"ק כִּי קְצַרְתִּי: דַּף ו ע"א רַשׁ"י ד"ה מִי קָא רָמֵינַן עָלֶיהָ וכו' אֲבָל הָכָא אָסוּר לְמֵימַר לֵיהּ וּמִמֵּילָא אַשְׁמְעִינַן קְרָא דְּאָסוּר לְיַבְּמָה דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּהּ יִבּוּם וְהָוֵי כְּאֵשֶׁת אָח שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה ע"כ מַשְׁמַע מִזֶּה מְבוֹאָר דְּבְאִיסּוּר אֵשֶׁת אָח קָאֵי כְּשִׁיבָמָה וְעַיֵּין ק"א.

וּרְאָיָה מִכָּאן לְמש"כ הָעֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ סי' ד' דְּבִסְפֵק סוֹטָה אָמְרִינַן אַהֲדָרֵיהּ קְרָא לְאִיסּוּרָא קַמָּא וּמְחַיֵּיב עָלֶיהָ כְּרֵת יע"ש וּכְבָר כָּתַב כֵּן הַמִּנְחַת אַהֲרֹן לְסַנְהֶדְרִין בְּסֵוּגְיָא דְּזָקֵן מַמְרֵא יע"ש כֵּן לְפִי זִכְרוֹנִי.

וְהִנֵּה עִיקַּר חִידּוּשׁוֹ שֶׁל: העמ"י הַנַּ"ל נֶאֱמַר לְתָרֵץ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַמְּוקָשִׁים שֶׁכָּתַב בפ"ד מהל' מַמְרִים ה"ג דְּאִם נֶחְלְקוּ בְּהַשְׁקָאַת סוֹטָה אִם זוֹ צְרִיכָה לִשְׁתּוֹת אוֹ אֵינָהּ צְרִיכָה ה"ז חַיָּיב שֶׁהֲרֵי לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר צְרִיכָה אִם מֵת הַבַּעַל קוֹדֶם שֶׁתִּשְׁתֶּה ה"ו אֲסוּרָה לְיָבָמָהּ וּלְדִבְרֵי הָאוֹמֵר אֵינָהּ צְרִיכָה מִתְיַבֶּמֶת.

פ"כ וְהִקְשָׁה הכ"מ דַּהֲרֵי אֵין אִיסּוּר הַסּוֹטָה עַל הַיָּבָם לְהִתְחַיֵּיב עָלֶיהָ כָּרֵת יע"ש ובלח"מ. וְכָתַב ע"ז הַמִּרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנָה שֶׁבְּחִנָּם הֻקְשָׁה לוֹ דִּבְרֵי רַבֵּינוּ דְּתִיפּוֹק לי' דה"ל חַיָּבֵי לְאַוּוֹיֵן לְיָבָם דה"ל בִּכְלַל דִּינֵי מַכּוֹת דְּמִקְרֵי דָּבָר שֶׁמֵּבִיא לִידֵי זְדוֹנוֹ כָּרֵת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שֶׁאִם נֶחְלְקוּ בְּדִינֵי מַכּוֹת אִם חַיָּיב זֶה מַלְקוּת אוֹ לֹא וכו' (דהו"ל זָקֵן מַמְרֵא בָּזֶה) וְהוּא תָּמוּהַּ דְּהָא עַל סוֹטָה סָפֵק אֵינוֹ חַיָּיב מַלְקוּת דְּהָא יָלְפִינַן בפ"ק דְּסוֹטָה מֵאַחַר וְלֹא לְיָבָם וא"כ הו"ל לָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה ואע"ג שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בפ"ק דְּיֵבָמוֹת (י"א ע"ב) דִּלְחוּמְרָא עָשָׂה הַכָּתוּב סָפֵק כְּוַודַּאי וְאִם בַּעְלָה בַּדֶּרֶךְ לוֹקֶה.

אַף בְּסוֹטָה דַּף כ"ח כָּתְבוּ דְּלֵיכָּא מַלְקוּת וְעוֹד דְּלִדַעַת הָרַמְבַּ"ם אפי' בְּסוֹטָה וַודַּאי נָמֵי אֵינוֹ לוֹקֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב המ"מ בָּרַמְבַּ"ם ספ"א מהל' אִיסּוּרֵי בִיאָה הל' כ"ב יע"ש פ"כ נ"ל שֶׁהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דְּמִכְּיָון דְּאִימַּעוּט סְפֵק סוֹטָה מֵחֲלִיצָה וְיִבּוּם [לָשׁוֹן זֶה הוּא אַשְׁיְגְרָא דְּלִישָׁנָא מִסּוֹטָה וּוַדַּאי].

דְּהָא סְפֵק סוֹטָה תְּנַן חוֹלֶצֶת וּבְוַודַּאי ט"ס הוּא] א"כ אַהֲדָרֵיהּ לְאִיסּוּרָא קַמָּא וְחַיָּיב עָלָיו כָּרֵת כְּמוֹ שֶׁנִּסְתַּפֵּק המל"מ דכה"ג שֶׁנָּשָׂא אַלְמָנָה מִן הַנִּשּׂוּאִין דְּמִדִּין תּוֹרָה אֵינוֹ מְיַבֵּם דְּלָא אָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי ל"ת וַעֲשֵׂה דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּאַהֲדְרֵי' לְאִיסּוּרָא קַמָּא וּמְחַיֵּיב כָּרֵת וכו'

וְהַשְׁתָּא נִיחָא שַׁפִּיר מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּאִם נֶחְלְקוּ בְּהַשְׁקָאַת סוֹטָה וכו' ה"ז חַיָּיב מִשּׁוּם דְּאַהְדְּרֵ' לְאִיסּוּרָא קָמָא את"ד העמק"י.

וְהִנֵּה עַל דִּבְרֵי הַמ"מ דְּפֵ"א מא"ב כְּבָר הִקְשָׁה עָלָיו הכ"מ מֵהָא שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ בפי"א מהל' גֵּירוּשִׁין דִּין י"ד ועיי"ש בכ"מ ולח"מ אֲבָל גַּבֵּי סָפֵק סוֹטָה שִׂפְתֵי הָרַמְבַּ"ם בָּרוּר מִלְּלוּ שֶׁכָּתַב שָׁם בהל' גֵּירוּשִׁין לְפִיכָךְ כָּל אִשָּׁה שֶׁנֶּאֱסְרָה עַל בַּעְלָהּ ע"י קִנּוּי וּסְתִירָה אִם בָּעַל אוֹתָהּמַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת וְאִם עָבַר וְהֶחֱזִירָהּ אַחַר שֶׁגֵּירָשָׁהּ יוֹצִיא בְּגֵט ע"כ ועיי"ש במ"מ שֶׁהֵבִיא דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א דְּאֵינוֹ כֵּן אֶלָּא כְּדַעַת הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (י"א) דְּבָא עלי' בְּדָרָךְ לוֹקֶה מַמָּשׁ וְלֹא מַכַּת מַרְדּוּת.

עיי"ש וא"כ קָשֶׁה הַהִיא דהל' מַמְרִים וע"כ הִמְצִיא העמק"י דָּבָר זֶה כַּנַ"ל. אֲבָל אַכַּתִּי לֹא הוֹעִיל כְּלָל דמ"מ אַף אִי נֵימָא כֵּן בְּסוֹטָה וּנְדָאִית דְּאַהֲדָרֵ' קָרָא לְחִיּוּב כָּרֵת אֲבָל בְּסוֹטָה סָפֵק וַדַּאי לָא מְחַיְּבִינַן אוֹתוֹ מִסָּפֵק וְאִם דְּלִחוּמְרָא עָשָׂה הַכָּתוּב סָפֵק כַּוַּדַּאי.

הֲלֹא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם אֵינוֹ כֵּן לְעִנְיַן הַבַּעַל אִם בָּא עלי' לְלִקּוֹת. ומכש"כ לְחִיּוּבֵי' לְהַיָּבָם כָּרֵת וְלֹא עַל שִׁגְגָתוֹ וַדַּאי חַטָּאת.

וְשׁוּב מָצָאתִי בְּסֵפֶר עַמּוּדֵי אוֹר בסי' צ"ז שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי העמק"י הַנַּ"ל וְדָחָה אוֹתָם כַּנַ"ל עַיֵּין הֵיטֵב. וּבְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל בהל' מַמְרִים פֵּירֵשׁ דְּאִם תִּתְיַבֵּם יוֹצֵא מִזֶּה אִיסּוּר כָּרֵת דְּלִדַעַת הַסּוֹבְרִים שֶׁלֹּא הָיְתָה צְרִיכָה שְׁתִיָּה וְתִתְיַבֵּם א"א גְּמוּרָה הִיא עַתָּה וְלָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין בַּאֲחוֹתָהּ וְגַם בָּהּ אע"ג דְּיָבָמָה לַשּׁוּק גַּם בלא"ה מְסַפְקָא לָן אִי תָּפְסִי קִדּוּשִׁין.

מ"מ נ"מ אִם יַחֲלוֹץ לָהּ אַחַר שֶׁנִּשָּׂאָה דְּאִי אִשְׁתּוֹ הִיא לָא מְהַנֵּי בָּהּ חֲלִיצָה כְּלָל וְהָוֵי הַמְקַדֶּשָׁהּ אַכַּ"כ כְּמְקַדֵּשׁ א"א וְאִם הָיְתָה בַּת שְׁתִיָּה לָא אַהֲנוּ בָּהּ בִּיאָה כְּלָל וְנָפְקָא בַּחֲלִיצָה וּמִשְׁתַּרְיָא לְעָלְמָא וְכַמָּה נפ"מ אִיכָּא בְּהָא אִם קוֹנָה אוֹתָהּ קִנְיַן אִישׁוּת אוֹ לֹא עכ"ל וְאוּלַי דְּלִגַבֵּי הַיָּבָם הָוֵי וַדַּאי הָא דא"ע לְיִבּוּם וא"כ חַיָּיב כָּרֵת בְּוַדַּאי כְּמוֹ בא"א שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה.

וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל. וְהָרְאָיָה שֶׁהֵבִיא העמק"י לְדָבָר זֶה דְּאָמְרִינַן אַהַדְּרֵ' לְאִיסּוּרָא קָמָא מִיְּבָמוֹת (דף נ"ו) דְּקָאָמַר אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה בַּעְלָהּ לוֹקֶה עלי' מִשּׁוּם זוֹנָה וכו' מֵתִיב ר' זֵירָא וְהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה אֲסוּרָה וכו' וְאֵיזֶה זוֹ אֵשֶׁת כֹּהֵן וְלָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה עֲשֵׂה אָמַר רַבָּה הַכֹּל הָיְתָה בִּכְלַל זוֹנָה כְּשֶׁפָּרַט לְךָ הַכָּתוּב גַּבֵּי אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל וְהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה מִכְּלָל דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן כִּדְקָיְימָא קָיְימָא ע"כ אַלְמָא דְּאָמְרִינַן אַהַדְּרֵ' קָרָא לְאִיסּוּרָא קָמָא.

וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהָבִין דְּאַדְּרַבָּה מִכָּאן רְאָיָה דְּלָא אָמְרִינַן אַהַדְּרֵ' קָרָא לְאִיסּוּרָא קָמָא. דאל"ה ל"ל דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן כִּדְקָיְימָא קָיְימָא.

אֶלָּא לֵימָא דְּאַף דְּהָוֵי לָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה מֵהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה מ"מ אַהַדְּרֵ' לְאִיסּוּרָא קָמָא. דְּזוֹנָה.

א"ו דְּלָא אָמְרִינַן. וּבְחָפְשִׁי מָצָאתִי ,,דִּבְרֵי אֱמֶת" בַּקּוּנְטְרֵס שִׁישִׁי דַּף ח"ן ע"א.

אַחַר שֶׁהֵבִיא דַּעַת הָרַאשׁוֹנִים דְּאָמְרִינַן גַּבֵּי גִּיעוּלֵי עַכּוּ"ם אַהַדְּרֵ' קָרָא לא"ק כָּתַב וּתְמֵיהֲנִי עַל הַתּוֹסָ' וְהָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן אַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ ג"כ ממ"ש פֶּרֶק הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ דַּף

נ"ו גַּבֵּי וְהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה הָא נִתְפָּשָׂה מֻוָּתֶרֶת וּלְפִי מש"כ הַתּוֹסָ' בְּחַוָּלִין דַּף צ"ט בְּמַסְקָנַת דִּבְרֵיהֶם נִיחָא דְּהָכִי נָמֵי אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל הַתְּרָתִי וְלֹא אֵשֶׁת כֹּהֵן עכ"ל וּדְבָרָיו סְתוּמִים וְצֵא וּלְמַד כַּוָּנָתוֹ.

וְכַנִּרְאֶה כַּוָּנָתוֹ אַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ עַל שִׁיטַת הר"ר יוֹסֵף שֶׁכָּתַב בְּגִעוּלֵי עַכּוּ"ם הָוֵי רַק לָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה. וַהֲלֹא כָּאן אָמְרִינַן דְּאַהְדְּרֵי' לא"ק מִדְּלוֹקֶה עלי' וְכָתַב די"ל דְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל הַתְּרָתִי וְלֹא אֵשֶׁת כֹּהֵן וְאֵין זֶה עִנְיָן לְאַהְדְּרֵי' לְאִיסּוּרָא קַמָּא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל.

ועכ"פ דִּבְרֵי הָעָמוּק"י נִרְאִים וְנִידְחִים עוֹד כָּתַב בְּדִבְרֵי אֱמֶת שָׁם אֶלָּא שֶׁקָּשֶׁה לִי ממ"ש בְּיִבָמוֹת דַּף נ"ד ונ"ה וְשָׁם אָמְרוּ וְדִילְמָא לְאַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ אֵין בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ לָא וְלָאו הַבָּא מ"ע עֲשֵׂה וּבְדַף נ"ה אָמְרוּ וְדִילְמָא אֵין לָהּ בָּנִים אֵין יֵשׁ לָהּ בָּנִים לָא וְלָאו הַבָּא מכ"ע עֲשֵׂה וְאַמַּאי לָא אָמְרִינַן אַהֲדָרֵיהּ קְרָא לְאִיסּוּרָא קַמָּא.

וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּיִצָּה דַּף י"ב ועפ"י חִיזֵּק קוּשְׁיָתוֹ וְשׁוּב הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' חֻוְלִין הַנַּ"ל וְתֵירֵץ קוּשְׁיָתוֹ וְז"ל ומִתּוֹךְ דִּבְרֵיהֶם ז"ל יָצָא לִי תֵּירוּץ לְהַהִיא דִּיבָמוֹת דְּהָכִי נָמֵי אִילּוּ הָיָה אוֹמֵר הַכָּתוּב וְנוֹתֵן רְשׁוּת לַיָּבָם לָקַחַת אֶת אֵשֶׁת אָחִיו וְלֹא הָיָה מְחַיְּבוֹ מִצְוַת יִבּוּם אֶלָּא רְשׁוּת בְּלִבַד כְּמוֹ תִּזְבַּח פהמ"ק אָז הַיָּתִי אוֹמֵר לְאַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ הִתִּירָהּ וכו' וְכֵן בָּאִין לָהּ בָּנִים הִתִּירָהּ בְּיֵשׁ לָהּ בָּנִים בְּאִיסּוּרָא קַמָּיְתָא אֲבָל הַכָּתוּב בָּא לְחַיֵּיב וּלְהַצְרִיךְ מִצְוַת יִבּוּם וּלְפִיכָךְ אָמְרוּ בְּאֵין לָהּ בָּנִים חִיּוּב דְּמִצְוַת יִבּוּם וּבְיֵשׁ לָהּ בָּנִים לָאו הַבָּא מכ"ע לְאַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ בַּעֲשֵׂה דְּיִבּוּם בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ בְּלָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה עכ"ל.

וא"כ גַּם בנ"ד נָמֵי כֵּן וְכָל לְגַבֵּי יִבּוּם כֵּן הוּא דְּלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר אַהֲדָרֵי' לְאִיסּוּרָא קַמָּא אֶלָּא דְּאֵינוֹ מֻחְיָב בְּמִצְוַת יִבּוּם וְלָאו הַבָּא מכ"ע עֲשֵׂה. וְהִנֵּה הַדְּבָרִי אֲמַת שָׁם הֵבִיא חֲקִירַת הפר"ד לְעִנְיַן וְהִקְטִירוֹ בְּנֵי אַהֲרֹן וְלֹא בְּנוֹת אַהֲרֹן.

וְלֹא הֵבִיא לַחֲקִירָה זוֹ שֶׁחָקַר אִי כה"ג בְּאַלְמָנָה כְּשֶׁיְּבָמָה אִי חַיָּיב כָּרֵת מִשּׁוּם כֵּינָן דמד"ת אֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וַעֲשֵׂה עיי"ש אֲבָל בְּחַיָּיבֵי לְאַוִּין פְּשִׁיטָא לֵיהּ יע"ש וְעַיֵּין בשעה"מ פ"ו מהל' יִבּוּם. וּבְאַבְנֵי מִילּוּאִים סי' קע"ב עַיֵּין שָׁם בַּאֲרִיכוּת: אָמְנָם יֵשׁ לְהָעִיר עַל זֶה וּלְהוֹכִיחַ דְּאֵין בְּסָפֵק סוֹטָה סְפֵק כָּרֵת.

אוֹ כמש"כ הע"א דְּאִם בָּא עָלֶיהָ לֹא קָנָה כְּלָל וּצְרִיכָה חֲלִיצָה. דִּלְקַמָּן בְּמִכִילְתִּין דַּף י"ח ע"ב דְּבָעֵי ר' יִרְמְיָ' מַהוּ שֶׁיַּתְנֶה אָדָם עַל נְשׂוּאִין הָרִאשׁוֹנִים עַל נְשׂוּאֵי אָחִיו מַהוּ ח"ש זֶה הַכְּלָל כֹּל שֶׁתִּיבָּעֵל וְלֹא תְּהֵא אֲסוּרָה לוֹ לֹא הָיָה מַתְנֶה עִמָּהּ אֲסִירָא ה"נ דְּמַתְנֶה ש"מ.

ופרש"י דְּבִזְנוּת נְשׂוּאֵי אָחִיו כִּדְאָמַר פ"ק וְאִם מֵת חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת ע"כ וּמֵעַתָּה יֵשׁ לְתָמֹהַּ מַאי גִּילְגּוּל שַׁיָּיךְ כָּאן דממנ"פ תֹּאמַר לוֹ אִם זָנִיתִי תַּחַת אָחִיךָ הֲרֵינִי עָלַיִךְ בְּכָרֶת דְּאֵשֶׁת אָח וּבִיאָה דְּיָבָם וּמַאֲמָר לָא תְּלִי כְּלָל וְלֹא תּוּכַל כְּלָל לְהַשְׁקוֹת כִּי אֵין אַתָּה בַּעֲלִי כְּלָל וּבָעֵינַן וְהֵבִיא הָאִישׁ וּמַה לוֹ לְהַשְׁקוֹת וּלְגַלְגֵּל.

וְעַיֵּין תוס' יְבָמוֹת (נח ע"א) ד"ה וְנִקָּה וּבְקִידּוּשִׁין דַּף כ"ז דְּהָא דִּמְגַלְגֵּל עָלֶיהָ אָמַן מֵאֵירוּסִין אע"ג דלפ"ז לָא הָוֵי מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן וְאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ. מִשּׁוּם דְּכֵינָן דְּלָא נוֹדַע וְנִקָּה קָרֵינַן בֵּיהּ עיי"ש וה"נ אַף דְּלֹא שַׁיָּיךְ כָּאן לוֹמַר אֵין מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן כַּנַ"ל מ"מ קָשֶׁה כַּנַ"ל דע"י זְנוּת שֶׁתַּחַת אָחִיו נִפְקְעָה לְגַמְרֵי הַיִּבּוּם וְלֹא קָנָאָה כְּלָל וְהַאיךְ יָכוֹל

לְהַשְׁקוֹת וּלְגַלְגֵּל ודו"ק א"ו דְּלָא כהעמק"י והע"א וצ"ע עוֹד בָּזֶה אַךְ אַפַּתִּי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּהִלְכוֹת מַמְרִים הַנָּ"ל צָרִיךְ פֵּירוּשׁ.

וְנִרְאֶה די"ל עפ"י דַּרְכּוֹ שֶׁל הע"א בכה"ג דְּהַזָּקֵן מַמְרֵא אָמַר שֶׁצְּרִיכָה לִשְׁתּוֹת וא"כ בָּטֵל דִּין יְבוּם וא"כ אִם בָּא עָלֶיהָ בע"כ לֹא קָנָה מִדִּין יְבוּם וְאֵינָהּ בְּכָרֵת לכ"ע דְּלָא הָוֵי א"א כְּלָל. אוֹ יֹאמַר כְּמוֹ שֶׁנִּסְתַּפֵּק המ"ל בהל' יְבוּם פ"ב דִּין ד' אִי בִּיאַת יְבָמָה צְרִיכָה עֵדִים כְּמוֹ קִדּוּשִׁין יע"ש ובש"ע אהע"ז סי' קס"ו בְּרַמָ"א ובפ"ת שָׁם ובשעה"מ וּבְשׁו"ת נוב"י מהד"ת חאהע"ז סי' קמ"ח וּבְשׁו"ת רעק"א סי' רכ"ב וסי' צ"ד וְעוֹד.

וּמִכֻּלָּם נָעְלַם שׁו"ת הָרַשְׁבָּ"א ח"ג ואכ"מ לְהַעְתִּיק. וְעַיֵּן בח"ס חחו"מ סי' כ"א יע"ש וצ"ע מִתּוֹסְ' יְבָמוֹת נ"ח ע"ב ד"ה דְּהָא וא"כ ה"נ לָמָּ"ד דְּצְרִיכָה לִשְׁתּוֹת.

אִם בָּא עָלֶיהָ בִּלֹא עֵדִים לֹא קָנָה מִשּׁוּם יְבוּם וְאֵינָהּ כְּלָל א"א וְלִיכָּא חִיּוּב כָּרֵת וְלָמָּ"ד דְּאֵינָהּ צְרִיכָה לִשְׁתּוֹת וְנוֹפֶלֶת לִפְנֵי יְבוּם הָוֵי א"א גְּמוּרָה ע"י בִּיאָה כְּהַאי דבע"כ אוֹ בִּלֹא עֵדִים כְּלָל. וְעוֹד יֵשׁ לְהָעִיר בְּכָל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי אָכֵן אכמ"ל עוֹד בָּזֶה וְעַיֵּן בִּכְתֹנֶת פַּסִּים עַל הנמוק"י יְבָמוֹת דַּף י"א שָׁם מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בְּשִׁמְעַתְּתוֹת הַדִּין וְהִרְגִּישׁ ג"כ בִּסְבָרָא דְּאַהְדְּרֵי' לְאִיסּוּרָא קַמָּא כְּמוֹ גַּבֵּי פהמ"ק יע"ש דְּבָרִים נְכוֹנִים: דַּף ו' ע"א גְּמָרָא אֶלָּא אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֶנְסָה וָמֵת וְיֵשׁ לוֹ אָח חָלָל לֹא תִּתְיַבֵּם אִם נֶאֶסְרָה בַּמַּוְתָּר לָהּ בָּאָסוּר לָהּ לֹא כש"כ.

עַיֵּן בְּתוֹסְ' רעק"א ז"ל מ' א' אוֹת ה' שֶׁהֵבִיא חֲקִירַת הנמוק"י יְבָמוֹת דַּף ב' ע"ב אַהֲהִיא דְּצָרַת סוֹטָה אִי בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֶנְסָה צ"ע אִם צְרִיכָה חֲלִיצָה והב"ש סי' קע"ג סק"י תַּמָּה דְּנוֹדַאי אוֹנֶם בְּכֹהֵן נַמִּי הָוֵי טֻמְאָה כִּדְאִיתָא בִּיבָמוֹת דנ"ה וא"צ.

חֲלִיצָה וְהַגָּאוֹן ז"ל תָּמַהּ עֲלֵיהֶם הָא בִּשְׁמַעְתָּתִין אָמְרִינַן אֶלָּא מֵעַתָּה אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֶנְסָה וְיֵשׁ לוֹ אָח חָלָל לֹא תִּתְיַבֵּם ולהב"ש הָא בָּאֶמֶת אַף מֵחֲלִיצָה פְּטוּרָה דְּהָוֵי כְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל מֵרְצוֹן עכ"ל וא"ל דְּמַיְירֵי בְּסָפֵק נֶאֱנְסָה וּכְכֻלָּהּ שְׁמַעְתָּתִין.

וּכְבָר קָדְמוּ בָּזֶה המל"מ הל' יְבוּם (פ"ו דִּין י"ט) שֶׁהִשִּׂיג עַל הנמוק"י דְּמֵהָכָא מוֹכַח דְּהַהִיא דְּרַב דְּטֻמְאָה כָּתוּב בָּהּ כַּעֲרָיוֹת לֹא שַׁיָּךְ גַּבֵּי אֵשֶׁת כֹּהֵן. דְּאִי הָוֵי שַׁיָּךְ פְּשִׁיטָא דְּאַף לְאָח חָלָל לָא רְמִיָּה קמי' מִשּׁוּם דְּטֻמְאָה כְּתִיב בֵּיהּ כַּעֲרָיוֹת יע"ש וְעַיֵּן בָּזֶה בב"ח אהע"ז סי' קע"ג ועיי"ש בבאה"ט ודו"ק וְעַיֵּן בְּעַמּוּדֵי אוֹר סי' צ"ז אוֹת ה' שֶׁהֶרְגִּישׁ מִכָּאן עַל הנמוק"י וְכָתַב דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר לֶאֱסוֹר מק"ו זֶה אֶלָּא בְּאוֹפֶן שֶׁשַּׁיָּךְ הַיָּבָם בְּאִיסּוּר כְּמוֹ אָחִיו כְּגוֹן א"י שֶׁזִּנְּתָה בְּרָצוֹן שֶׁהַיָּבָם ג"כ שַׁיָּךְ בְּאִיסּוּר סוֹטָה עלי' וְכֵן אֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֶנְסָה וְיֵשׁ לוֹ אָח כֹּהֵן כָּשֵׁר.

גַּם הוּא כְּאָחִיו בְּאִיסּוּר טֻמְאָה דְּשַׁיָּךְ בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן אֲבָל כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת לִפְנֵי חָלָל כֵּיוָן דְּאִילּוּ בְּדִידֵי' הָוֵי שֶׁנֶּאֶנְסָה אִשְׁתּוֹ שרי' לי' הַשְׁתָּא נָמֵי שֶׁנּוֹפֶלֶת לוֹ מֵאָחִיו שְׁרָיָא לֵיהּ ע"כ. וְהוּא כְּתֵירֵץ הגמ' כָּאן אֲבָל רַבֵּינוּ הגרעק"א הִשְׂכִּיל לְהַקְשׁוֹת מהס"ד דְּפָרִיךְ וְלָא יָדַע מִסְּבָרָא זוֹ לְחַלֵּק וא"כ אַף מֵחֲלִיצָה פְּטוּרָה.

וְעַיֵּן תפא"י ז"ל שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְתָרֵץ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּפֵּ"א הַנָּ"ל. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר כְּתֹנֶת פַּסִּים עַל הנמוק"י בִּיבָמוֹת שָׁם שֶׁהֵבִיא ג"כ דִּבְרֵי המל"מ וְשֶׁבְּסֵפֶר עֲטֶרֶת פָּז עַל הָרֹא"שׁ כָּתַב דִּרְאָיוֹת המ"ל מִסְּוּגְיָא דְּסוֹטָה הוּא רְאָיָה שֶׁאֵין עָלָיו תְּשׁוּבָה.

וְהוּא זַ"ל חִילֵק כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּשֵׁם הע"א והתפא"י. וְשָׁם הוּא יוֹתֵר מְבֹאָר.

וְעַיֵּן קָרְבַּן נְתַנְאֵל יְבָמוֹת פ"ק סי' ט' דְּהוֹצִיא בְּעַצְמוֹ הַדִּין מִשָּׁם יְבָמוֹת נ"ה דא"כ שֶׁנֶּאֱנְסָה פְּטוּרָה אַף מִן הַחֲלִיצָה וא"כ מַאי פָּרִיךְ בְּסוֹטָה לֹא תִּתְיַבֵּם. הָא לְרַב בֶּאֱמֶת לֹא תִּתְיַבֵּם אע"כ דְּרָבָא אָזִיל לְשִׁנּוּיָא לְהָנָךְ מ"ד דְּפְלִיגִי עלי' דְּרַב ומש"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר ול"ל דְּקָאֵי הָתָם אַסָּפֵק שֶׁנֶּאֱנְסָה (כמש"כ אֲנִי לְעֵיל) מ"מ לְרַב לֹא תִּתְיַבֵּם דְּהָא סְפֵק עֶרְוָה הִיא דְּלָא דָּמֵי לְסָפֵק סוֹטָה דְּטַוְמְאָה דִּכְתִיב בֵּיהּ בִּלְשׁוֹן עֲשֹׂה.

אֲבָל בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן טַוְמְאָה דְּיָדָהּ בִּלְשׁוֹן לָאו כְּתִיב בֵּיהּ דְּהָא לֹא נִתְּקוֹ לַעֲשֹׂה ע"כ. וְלֹא כֵן מַשְׁמַע מהל"מ הַנַּ"ל דִּין י"ט שֶׁכָּתַב ומ"מ בְּעִיקַּר הַדִּין אֲנִי תָּמֵיהַּ דְּגַבֵּי אֵשֶׁת כֹּהֵן אִסּוּרָא אַף בְּאוֹנֶס א"כ טַוְמְאָה דְּיָדָהּ הָוֵי אַף בְּאוֹנֶס וא"כ אַמַּאי מִתְיַבֶּמֶת וְאוּלַי דס"ל דְּלָא אָמְרִינַן טַוְמְאָה כְּתִיב בֵּיהּ כַּעֲרָיוֹת אֶלָּא בְּטַוְמְאָה דִּכְתִיב גַּבֵּיהּ לָאו וכו' יע"ש אַךְ המל"מ מַסִּיק דְּלָאוּאִיכָּא גַּבֵּיהּ הַאי טַוְמְאָה.

אֲבָל דִּבְרֵי הק"נ מִצַּד עַצְמוֹ אֵינָם מוּבָנִים. וְעַיֵּן הַגָּהוֹת הר"ד לוּרְיָא זצ"ל כָּאן.

וְעַיֵּן בְּעַמּוּדֵי אוֹר שֶׁהִקְשָׁה בְּרֵישׁ יְבָמוֹת דְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס לְרַב אַמַּאי לֹא חָשׁוּב רַבִּי בַּמִּשְׁנָה סוֹטָה שֶׁפּוֹטֶרֶת צָרָתָהּ וּמְשַׁנֵּי לְפִי שֶׁאֵינָהּ בְּצָרַת צָרָה דְּהָא עַל כָּל הָאַחִים הִיא אֲסוּרָה עַיֵּן בְּרַשׁ"י שָׁם בְּאוֹרֶךְ וּלְפִי מש"כ הָא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה וָמֵת בְּלֹא בָּנִים וְנָפְלָה הִיא וְצָרָתָהּ לְיִבּוּם וְיֵשׁ לוֹ אָח חָלָל וְאָח כָּשֵׁר דְּהַשְׁתָּא לְהֶכְשֵׁר תַּרְוַיְיהוּ כְּעֶרְוָה נִינְהוּ דְּטַוְמְאָה כְּתִיב בָּהּ.

וְהַצָּרָה נִתְיַבְּמָה לְהַחֲלָל וְאַחַ"כ נָפְלָה לִפְנֵי הֶכְשֵׁר הִיא וְצָרָתָהּ מֵהֶחָלָל שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים דְּהָוֵי צָרַת צָרָה שֶׁאֲסוּרָה לוֹ מִשּׁוּם דְּהָרִאשׁוֹנָה הָוְיָא לְגַבֵּיהּ אֵשֶׁת אָח מֵאָחִיו הָרִאשׁוֹן ודו"ק וְאַמַּאי לָא תָּנֵי בכה"ג ואע"ג דְּהָוְיָא חֲלָלָה שֶׁנִּבְעֲלָה לְחָלָל הָא רַמְיָא לַחֲלִיצָה גַּם מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּהַצָּרָה לֹא נִבְעֲלָה כְּלָל יע"ש **(אַגַּב רָאִיתִי שָׁם בְּעַמּוּדֵי אוֹר שֶׁעָמַד לְהַקְשׁוֹת בְּסוֹגְיָא דְּסַנְהֶדְרִין דַּף פ"ז ע"ב דְּדָחִיק הַשַּׁ"ס לַאֲתוּיֵי מַחְלוֹקְתָּם כְּנִגְעֵי בְּגָדִים דְּמַיְיתֵי הַשַּׁ"ס פַּלְיגְתָּא דְּבָרַיְיתָא דִּפְרִיחָה בַּבְּגָדִים וכו' ובפרש"י שָׁם שֶׁכָּתַב דנ"מ בְּמַחְלוֹקְתָּם שֶׁאִם פָּרְחָה בְּכֻלָּהּ וְהִכְנִיס הַבֶּגֶד לְמִקְדָּשׁ חַיָּיב.

וְהָא אֵין בָּזֶה רַק הַלָּאו וְלֹא כָּרַת עַיֵּן שִׁלְהֵי עֵירוּבִין ודו"ק ע"כ, וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת מְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם שָׁם פ"ד דְּמְמָרִים דִּין ב' דְּאִם נֶחְלְקוּ בְּדִין מִדִּינֵי מַכּוֹת אִם זֶה חַיָּיב מַלְקוּת אוֹ לֹא ה"ז חַיָּיב מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי לְדִבְרֵי הָאוֹמֵר אֵינִי לוֹקֶה הֲרֵי הֵם חוֹבְלִין בּוֹ וְחַיָּיבִים לְשַׁלֵּם וכו' יע"ש וְכָךְ פרש"י שָׁם בְּסַנְהֶדְרִין וְכֵן כָּתַב העמק"י בְּשֵׁם הַמַּרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנָה הַנַּ"ל רֹאשׁ דְּבָרֵינוּ לְתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הכ"מ גַּבֵּי הַשְׁקָאַת סוֹטָה שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּחִיּוּבִים כמש"כ לְעֵיל בְּשָׁמוֹ.

וה"נ כֵּן הוּא וא"ש. אֶלָּא שצ"ע קֻצָּת מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּרֵישׁ דְּבָרָיו דְּאִם הַמָּרָה בַּאֲכִילַת חֵלֶב אִם חֵלֶב זֶה אָסוּר אוֹ מֻוָתָּר.

חַיָּיב.

הָא אַף בַּאֲכִילַת נְבֵילוֹת וּטְרֵיפוֹת נָמֵי אִם הַמָּרָה חַיָּיב אִם אָמַר שֶׁלּוֹקִין עַל זֶה וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת נוב"ת חאהע"ז סי' ס"ו שֶׁהִקְשָׁה זֶה אַף מִטַּעַם אַחֵר יע"ש. וְשָׁם בְּסִימָן ק"כ קכ"א וקכ"ב.

וְעַל מַה שֶׁהִשִּׁיב לוֹ בְּסִימָן ס"ז עַיֵּין בָּרַמְבַּ"ן בְּשׁוֹרֶשׁ הָרִאשׁוֹן וּבמג"א שָׁם הוּבָא בְּדִבְרֵי אֱמֶת דַּף נ"א ע"ב. עיי"ש בְּדִבְרֵי אֱמֶת מַה שֶּׁהוֹכִיחַ מִסּוֹף הל' ג' וּבֶאֱמֶת דְּבָרָיו צ"ע מִסּוֹף הל' ב' וּמִדִּבְרֵי אֱמֶת נִבְּרִין דִּבְרֵי הַיָּד הַמֶּלֶךְ ז"ל וְקִצַּרְתִּי.

וְכֵן צ"ע קָצָת מַהָא שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם סוֹף הל' ג' זֶה אֵימַר טָהוֹר וְזֶה אוֹמֵר שֵׁנִי לְטֻמְאָה ה"ז פָּטוּר מִן הַמִּיתָה וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכָתַב הכ"מ הוּא מִמַּה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בפ"ג מהל' בִּיאַת מִקְדָּשׁ שֶׁשֵּׁנִי לְטֻמְאָה שֶׁנִּכְנַס לַמִּקְדָּשׁ אֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת ע"כ וא"י אִם גַּם מַלְקוּת לֵיכָּא וְחִפַּשְׂתִּי שָׁם וְלֹא מָצָאתִי דָּבָר בָּרוּר בָּזֶה עיי"ש בכ"מ.

וּמַשְׁמַע דְּרַק לוֹקִין מ"מ עיי"ש אַף אַגַּב הֵאִירוּ לְנֶגֶד עֵינִי דִּבְרֵי המל"מ שָׁם שֶׁרָאִיתִי שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי רַשְׁ"י דְּסַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל וְעָמַד עַל זֶה שֶׁהִקְשָׁה הע"א הַנָּ"ל וְתֵירֵץ לָהּ כמש"כ אֲנִי דְּכַוָּנַת רָשׁ חַיָּיב מַלְקוּת קָאָמַר וְגַם מִזֶּה נַעֲשָׂה זָקֵן מַמְרֵא עיי"ש וב"ה שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה וְהָאֲמִתִּית יְעַיֵּן בְּדִבְרֵי אֱמֶת הַנָּ"ל מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דהל' מַמְרִים הַנָּ"ל ואכ"מ עוֹד.

)**: עַיֵּן בנוב"י מהד"ת חאהע"ז סוֹף סִימָן ק"נ שֶׁרָצָה לְחַדֵּשׁ בְּמַה שֶׁאָמַר רַב צָרַת סוֹטָה אֲסוּרָה דְּטֻמְאָה כְּתִיב בָּהּ כָּעֲרָיוֹת וְכֵינָן דְּטֻמְאָה דִּכְתִיב גַּבֵּי לָאו הַיְינוּ מַה דִּכְתִיב לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן וכו' אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻוטַּמָּאָה דְּקָאֵי לְרַבָּנָן עַל סוֹטָה שֶׁנִּבְעֲלָה הִנֵּה אַף דַּעְקָרוּהָ רַבָּנָן מִפְּשׁוּטָהּ וְאוֹקְמוּהָ עַל סוֹטָה מ"מ לְעִנְיָן זֶה לָא עָקְרִינַן דְּקָאֵי עכ"פ עַל תְּחִלַּת הַמִּקְרָא וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר הַיְינוּ אִם נִבְעֲלָה לְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹרַת קִדּוּשִׁין.

אֲבָל אִם נִבְעֲלָה לְכוּתִי לָא מַיְירֵי קְרָא וְאַף דַּאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ מִוְּנִטְמְאָה וכו' אֲבָל לִהְיוֹת בָּהּ טֻמְאָה כַּעֲרָיוֹת לֵיתָא בְּבִיאַת כּוּתִי וכו' וְיָדַעְתִּי שֶׁיֵּשׁ לְהָשִׁיב ע"ז מִדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּשִׁילְהֵי מס' גִּיטִּין דַּף צ' ע"א בד"ה מַה לְהַלָּן וכו' אַף דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הָהֵם בלא"ה צְרִיכִין פֵּירוּשׁ עכ"ל.

וְיֵשׁ לְהָעִיר קָצָת מִשְּׁמַעְתִּין דְּקָתָנֵי וְאִם מֵת חוֹלָצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת וּמַתְנִיתַן סְתָמָא קָתָנֵי אַף אִם קִנְּאָ לָהּ מֵעַכּוּ"ם וְנִסְתְּרָה דקיי"ל לְקַמָּן דְּמְקַנְּין מֵעַכּוּ"ם. וְגַם מַאי פָּרִיךְ בִּיבָמוֹת שָׁם מֵהַאי מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי וְאִם מֵת חוֹלָצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת לְרַב לֵימָא דְּמַיְירֵי דְּקִנְּאָ לָהּ מֵעַכּוּ"ם וְנִסְתְּרָה עִמּוֹ דְּלֵיכָּא טֻמְאָה גַּבֵּי בִּיאַת עַכּוּ"ם וּלְכָךְ חוֹלָצֶת.

וְלָמָּה צָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין סָפֵק לְוַדַּאי. ע"ש א"ו דְּלָא כהנוב"י וְעוֹד צ"ע בָּזֶה: עַיֵּן בפ"ת אהע"ז סִימָן ס"ח ס"ז ס"ק ה' בְּהָא דקיי"ל בְּאוֹמֵר פ"פ מָצָאתִי נַאֲמִין לְאָוְסָרָהּ עָלָיו אִם הוּא כֹּהֵן וְהֵבִיא בְּשֵׁם הפנ"י בִּכְתֻבּוֹת שָׁם שֶׁכָּתַב דְּפָשׁוּט דְּהִיא מְוֻתֶּרֶת לְכֹהֵן אַחֵר דְּרַק עַל עַצְמוֹ שַׁוְוֶיָא חד"א וכו' הֵבִיא בְּשֵׁם שוּ"ת תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה ח"א סִימָן קנ"ו שֶׁנִּסְתַּפֵּק אִם הִיא מְוֻתֶּרֶת לַיָּבָם עפ"י מַה דְּאִיתָא בְּסוֹטָה דַּף ה' ע"ב הַטַּעַם דְּסוֹטָה אֲסוּרָה לַיָּבָם מִי נֵימָא כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה אֲסוּרָה לְאָחִיו אֲסוּרָה גַּם לַיָּבָם שְׁבָא מֵחֲמָתוֹ אוֹ דִּילְמָא יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין סוֹטָה דַּאֲסוּרָה לְבַעַל מִדְּאוֹרַיְיתָא לְשַׁוְוֶיָא אַנַּפְשֵׁי' חד"א אע"ג דְּהוּא נָמֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא מ"מ אַחֲרֵי שֶׁהִיא מְוֻתֶּרֶת לְכֹהֵן אַחֵר אֶפְשָׁר דְּמְוֻתֶּרֶת אַף לַיָּבָם דְּיָכוֹל לוֹמַר מַה לִּי וּלְטַעֲנָתוֹ ע"ש ע"כ.

וּבְנוֹדַאי מִסְתַּבֵּר כְּהַצַּד הָאַחֲרוֹן מִכַּמָּה טְעָמִים וּאכמ"ל בָּזֶה. וְכֵן בְּזֶה אִי שַׁוְוֶיָא אַנַּפְשֵׁיהּ חד"א הוּא מִדִּין נָדָר אוֹ מִדִּין הוֹדָאָה כַּיָּדוּעַ וּקְצָת סְמוּכִין יֵשׁ לְהָבִיא לְדִין זֶה דְּהַתְּשׁוּבָה

מַאַהֲבָה מִתּוֹסְ' כָּאן דַּף ו' ד"ה אִשֶּׁת כֹּהֵן וכו' אֲבָל יֵשׁ לְתִמְהַּ אַמַּאי לָא פָּרִיךְ הָכָא יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשָּׂא כְּשֵׁרָה וְנַעֲשָׂה פ"ד וְיֵשׁ לוֹ אָח כָּשֵׁר דְּדָמֵי לְמַתְנִיתַן מַאי הו"ל לְתָרוֹצֵי ע"כ וּבְתוֹסְ' יְבָמוֹת(פ"ד ע"ב) ד"ה שְׁיֵּיר תֵּירְצוּ לְהַאי קוּשְׁיָא מִשּׁוּם דְּלָא מִתַּסְרָא בְּהָכִי לַיָּבָם שֶׁאֵין פ"ד וְלָא אָמְרִינַן בְּמַוּתָּר לָהּ נָאֶסְרָה וכו' דְּלֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא כְּשֶׁנַּעֲשָׂה בָּאִשָּׁה שׁוּם מַעֲשֶׂה דְּנֶאֱסְרָה בְּכָךְ לַבַּעַל כְּגוֹן סוֹטָה וּמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ דפ"ק עכ"ל וְהַמּוּבָן מִדְּבְרֵיהֶם דְּלֹא שַׁיָּיךְ הַאי ק"ו אֶלָּא ,,כְּשֶׁנַּעֲשָׂה בָּאִשָּׁה שׁוּם מַעֲשֶׂה" אוֹ שֶׁהִיא מְסַיַּעַת לֶאֱסוֹר עַל הַבַּעַל וְאַף שֶׁעֲדַיִן צְרִיכִין תַּבְלִין לְחִילּוּק זֶה וא"כ גַּם בנ"ד נָמֵי דְּכָל הַהַעֲכָבָה וְהָאִיסּוּר הוּא רַק מִמֶּנּוּ לֹא שַׁיָּיךְ הַאי ק"ו.

וְכַמּוּבָן יֵשׁ לְחַלֵּק אָמְנָם הֵבֵאתִי רַק סְמוּכִין לָזֶה. וְעַיֵּין מנל"מ פֶּ"ה מהל' עֵדוּת דִּין ד' שֶׁכָּתַב נִסְתַּפַּקְתִּי בְּמִי שֶׁאֵינוֹ פָּסוּל לְכָל הָעוֹלָם אֶלָּא לְאִישׁ אֶחָד וּכְגוֹן הַהִיא דְּאָמְרִי' בס"פ נַעֲרָה (בִּכְתֻבּוֹת ד' מ"ו ע"א) נפ"מ לְאוֹרְעֵי סָהֲדֵי וְהֵעִיד זֶה הָעֵד עִם עֵדִים אֲחֵרִים אִי אָמְרִינַן בָּזֶה כָּל הָעֵדוּת בָּטְלָה וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת המבי"ט ח"א סי' א' ודו"ק עכ"ל ודו"ק לנ"ד.

(וְיֵשׁ לְהִסְתַּיֵּעַ לְדִינָא דהפ"י הַנַּ"ל מֵהָא דִּמְבֹרָאָר בְּגִיטִּין דַּף צ' ע"א דב"ש ס"ל דְּלֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא א"כ מָצָא בָּהּ עֶרְוַת דָּבָר דְּיָלְפִי דָּבָר דָּבָר מִמּוֹן וּבְתוֹסְ' ד"ה מַה בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי הִקְשׁוּ דלב"ש אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּלֹא יוּכַל בַּעְלָהּ וכו' ת"ל דִּבְלָאו הָכִי אָסוּר לְהַחֲזִיר סוֹטָתוֹ וכו' יע"ש.

וּבְאַחֲרוֹנִים הִקְשׁוּ (עַיֵּין מהר"מ שִׁיף שָׁם) דְּקָשֶׁה נָמֵי אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמֵיסַר גְּרוּשָׁה לְכֹהֵן הָא בלא"ה אָסוּרָה עָלָיהָ מִשּׁוּם זוֹנָה לב"ש יע"ש וְנִרְאֶה דְּנְהֵי דב"ש סָבְרִי דְּבָעֵינַן עֶרְוָה. מ"מ מָצִינוּ בכה"ג בִּכְתֻבּוֹת דַּף ט' הָאוֹמֵר פְּתַח פָּתוּחַ מָצָאתִי נֶאֱמָן לְאָוְסְרָהּ עָלָיו וּפְרִיךְ הַגְּמָרָא שָׁם וְהָאָמַר ר' אֶלְעָזָר אֵין אִשָּׁה נֶאֱסֶרֶת עַל בַּעְלָהּ אֶלָּא עַל עִסְקֵי קִינּוֹ וּסְתִירָה וכו' קִינּוֹ וּסְתִירָה אִין פ"פ לָא וּמְשַׁנֵּי וּלְטַעְמִיךְ קִינּוֹ וּסְתִירָה אִין עֵדִים לָא אֶלָּא ה"ק אֵין אִשָּׁה נֶאֱסֶרֶת עַל בַּעְלָהּ בְּעֵד אֶחָד אֶלָּא בִּשְׁנֵי עֵדִים וְקִינּוֹ וּסְתִירָה אֲפִילּוּ בע"א נָמֵי וּפָתַח פָּתוּחַ כִּשְׁנֵי עֵדִים דָּמֵי ע"כ חָזִינַן וּמָצִינַן מִידֵי דְּדָמֵי לִשְׁנֵי עֵדִים לְאָוְסְרָהּ עָלָיו.

וא"כ י"ל נָמֵי דלב"ש נָמֵי הָוֵי כִּשְׁנֵי עֵדִים דְּשָׁוְוָיָא אַנַּפְשִׁיהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא וּמָצֵי מְגָרֵשׁ לָהּ. וְעַיֵּין בַּיְרוּשַׁלְמִי דִּכְתֻבּוֹת שָׁם דְּקָאָמַר בְּלָשׁוֹן זֶה דַּאֲסוּרָה עָלָיו מִשּׁוּם סָפֵק סוֹטָה עיי"ש.

וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' דִּשְׁמַעְתְּתָא קַמָּיְיתָא דַּף ג' ע"א בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּאָמַר רַבִּי מְנָא קַיְימָת כָּאן בְּעֵדִים וְכָאן שֶׁלֹּא בְּעֵדִים עיי"ש דִּבְעֵדִים אפי' רָאוּ דָּבָר מְכוֹעָר בְּיוֹתֵר מָצֵי לְגָרֵשׁ לָהּ אַף לב"ש יע"ש וּבְמָקְרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם וּבְסוֹף גִּיטִּין מַה שֶּׁכָּתְבוּ בָּזֶה.

וא"כ כש"כ בכה"ג דפ"פ מָצָאתִי דְּנֶאֱמָן לְאָוְסְרָהּ עָלָיו ובכה"ג מָצֵי לְגָרְשָׁהּ. וא"כ י"ל דִּגְרוּשָׁה מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּגֵירְשָׁהּ הַבַּעַל ע"י טַעֲנַת פ"פ דְּהָוֵי לְגַבֵּיהּ כִּשְׁנֵי עֵדִים אֲבָל לְגַבֵּי כֹּהֵן אַחֵר לָא הָוֵי רַק לָאו דִּגְרוּשָׁה ה וְלֹא לָאו דְּזוֹנָה וְכִדְפָסַק הפ"י שָׁם בִּכְתֻבּוֹת וּפָשׁוּט הוּא מִשּׁוּם דְּגַבֵּי אַחֵר הָוֵי רַק כְּעֵד אֶחָד.

אֲבָל הַתּוֹסָ' שַׁפִּיר מַקְשֶׁה שָׁם דלמ"ל קְרָא דְּלֹא יוּכַל בַּעְלָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ מִשּׁוּם דְּגַבֵּי דִּידֵיהּ שַׁוְוֵיָא נַפְשֵׁיהּ חד"א וְהָוֵי מַחֲזִיר סוֹטָתוֹ. וְאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי בַּעְלָהּ לוֹקֶה עָלֶיהָ מִשּׁוּם נְדָּה.

וז"פ וְרָאִיתִי דהפ"י בְּעַצְמוֹ הִקְשָׁה קֻוּשְׁיָא הַנַּ"ל בְּסוֹף גִּיטִּין יע"ש גַּם יהי' נִיחָא בָּזֶה שֶׁכָּתַבְתִּי קֻוּשְׁיַת המהר"מ בְּרַבִּי הַמְפֻוָּרְסֶמֶת דְּלִדְבְרֵי ב"ש הָאֵיךְ יְצַוְּיֵר הַקְרָא דְּוַאֲשֶׁה גְּרוּשָׁה וכו' וְשָׁבָה אֶל בֵּית אבי' מִלֶּחֶם אבי' תֹּאכַל הָא זוֹנָה אֲסוּרָה בִּתְרוּמָה עַיֵּין ח"ס חאהע"ז וּלְפִי הַנַּ"ל נִיחָא דְּנִרְאֶה לְפִי דִּין דהפ"י הַנַּ"ל דִּכְמוֹ דְּמֻוָּתְרָה לְכֹהֵן אַחֵר.

ה"נ שָׁבָה אֶל בֵּית אבי' לֶאֱכֹל תְּרוּמָה. וְעוֹד הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה אַחֲרוֹנִים וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וְלֹא בָּאתִי בָּזֶה אֶלָּא בִּשְׁבִיל דָּבָר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ.

וְעַיֵּין גַּם בח"ס חאהע"ז ח"א סִימָן ק"נ קנ"א וְסִימָן קנ"ב תְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן ר' עֲקִיבָא אֵיגֶר וְהֵיא נִדְפְּסָה גַּם בְּשׁוּ"ת רעק"א זַ"ל מהד"ת סִימָן ס"ה עיי"ש. וְיַעֲוִין בנוב"י מהד"ת סִימָן קכ"ט מחאהע"ז בְּהַגָּהַת בְּנוֹ זַ"ל עיי"ש.

וְשָׁם בַּשְּׁאֵלָה כ' מש"כ בָּזֶה וּבְהַגָּהַת בֶּן הַמְחַבֵּר יֵ"ש ט"ס במש"כ בְּסִימָן ק"כ וצ"ל קכ"ט כַּנַ"ל. גַּם רָאִיתִי שָׁם מְמֻנִּי נִכְתַּב עַל הַגִּלָּיוֹן בזה"ל יֵ"ש לְעַיֵּין בְּתוֹסָ' סוֹטָה (ג' ע"א) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי יעש"ה וצ"ע עַל הגהמ"ח זַ"ל ע"כ.

(וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם בנוב"י סי' כ' דְּבָרִים שֶׁלֹּא בְּדִיקְדּוּק שֶׁכָּתַב שָׁם ,,משא"כ כָּאן שֶׁאִילּוּ הָיְתָה מַכְחֶשֶׁת הָעֵד לְגַמְרֵי לֹא הָיְתָה מְחֻוֶּבֶת שְׁבוּעָה כְּלָל דְּלָא מַשְׁכַּחַת שְׁבוּעָה בִּזְנוּת רַק בְּסוֹטָה ע"י קִינּוּי וּסְתִירָה כְּתִיב וְהִשְׁבִּיעַ אֶת הָאִשָּׁה בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה" וְצָרִיךְ דְּקִדּוּק דְּמַאי עִנְיָן שְׁבוּעַת סוֹטָה לְכָאן דְּהָתָם לֹא מְשׁוּם בֵּירוּר עַל הַזְּנוּת רַק לְאַיֵּים עָלֶיהָ שֶׁתּוֹדֶה.

וְהָרְאָיָה שֶׁמַּשְׁקִין אוֹתָהּ אַחַר הַשְּׁבוּעָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּנוֹ הַגָּאוֹן שָׁם שְׁאֵלָה ע"ו יע"ש בְּשֵׁם הָרַמָ"א חו"מ סי' פ"ז וּמַה שֶּׁתָּמַהּ עַל הַשָּׁ"ךְ. וּכְמוֹ שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי ד' ג' ע"ב.

וְאוּלַי זֶה כַּוָּנַת הנוב"י כָּאן (וְכֵן אָתֵי שַׁפִּיר במש"כ לְיַשֵּׁב מַה שֶּׁרָאִיתִי מַקְשִׁים לְפִי שִׁיטַת ב"ש לָמָּה הֻוְצְרַךְ שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח לְתַקֵּן הַכְּתֻבָּה. וְהֶאֱרִיכוּ בָּזֶה ולפמש"כ א"ש בְּאוֹמֵר פ"פ דְּנֶאֱמָן לְאוּסְרָהּ אֲבָל לֹא לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ עיי"ש בְּרַשְׁ"י וְתוֹסָ' לְדַעַת ר"א יע"ש) עַיֵּין בְּמְאִירִי בִּשְׁמַעְתִּין שֶׁדְּבָרָיו אֵינָם מְדֻיָּקִין בָּמָּה שֶׁכָּתַב וּמִכָּל מָקוֹם אֵין הַטַּעַם מִצַּד קַל וָחוֹמֶר לוֹמַר וכו' יע"ש.

דְּבָאֱמֶת הֲרֵי קָאֵי הַאי ק"ו דִּבְמֻוָּתָר לָהּ נֶאֱסְרָה בָּאָסוּר לָהּ לֹא כש"כ: עוֹד כָּתַב בְּתוֹסָ' רעק"א וּלְגַבֵּי בּוֹעֵל אִם אָחִיו נָשָׂא אוֹתָהּ וְלוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת לְחַד תֵּירוּצָא יְבָמוֹת (דַּף ג'ב') ד"ה וְכִי אָמַרְנוּ לְגַבֵּי בּוֹעֵל נָמֵי טַוְמְאָה כְּתִיב בָּהּ כְּעֶרְיוֹת וְהֵיא וְצָרָתָהּ פְּטוּרִים מִן הַחֲלִיצָה וכו' וּלְחַד תֵּירוּצָא שָׁם לְגַבֵּי בּוֹעֵל לָא אָמְרִינַן טַוְמְאָה כְּתִיב כַּעֲרָיוֹת כֵּיוָן דְּנִכְתַּב רַק עָשָׂה וְחוֹלָצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת ע"כ.

גַּם בָּזֶה נֶעְלַם מִמֶּנּוּ כָּל אֲרִיכַת הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בָּזֶה מֵהַתַּנָּא בַּעַל משל"מ זַ"ל בפ"ו מהל' יְבוּם ד"ה וְנִסְתַּפַּקְתִּי וּלְהַלָּן שָׁם יע"ש וְיִנְעָם. וְעַיֵּין בִּשְׁיָרֵי קָרְבָּן יְרוּשַׁלְמִי כָּאן ד"ה יָכוֹל כְּשֵׁם וכו' עיי"ש.

שָׁם תוס' ד"ה אִשָּׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֶנְסָה וכו' אֲבָל יֵשׁ לִתְמֹהַּ אַמַּאי לָא פָּרִיךְ הָכָא יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא כְּשֵׁירָה וְנַעֲשָׂה פ"ד וְיֵשׁ לוֹ אָח כָּשֵׁר דְּדָמֵי לְמַתְנִיתִין מַאי הָוֵי לֵיהּ לְתָרוּצֵי. ע"כ וְרָשְׁמוּ הגרי"ב והגרעק"א זַ"ל שֶׁהַתּוֹסְ' יְבָמוֹת פ"ד ע"ב ד"ה שְׁיֵּיר כָּתְבוּ יִשּׁוּב לָזֶה.

וְזַ"ל הַתּוֹסְ' שָׁם אֲפִילּוּ נִפְצַע לְאַחַר שֶׁנִּשָּׂאָהּ לָא מִתַּסְרָא בְּהָכִי לַיָּבָם שֶׁאֵין פ"ד וְלָא אָמְרִינַן בְּמֻוָתָּר לָהּ נָאֶסְרָה וכו' דְּלֹא שַׁיְיךְ אֶלָּא כְּשֶׁנַּעֲשָׂה בָּאִשָּׁה שׁוּם מַעֲשֶׂה דְּנָאֶסְרָה בְּכָךְ לַבַּעַל כְּגוֹן סוֹטָה וּמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ דפ"ק ע"כ וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי כָּאן בַּהֲלָכָה ב' דְּקָאָמַר לִתְרוּמָה מָצִינוּ אִשָּׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וּמֻוָתֶּרֶת בִּתְרוּמָה וכו' לֹא מָצִינוּ אִשָּׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וּמֻוָתֶּרֶת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וְעַיֵּין בְּשִׁירֵי קָרְבָּן שֶׁהִקְשָׁה וַהֲרֵי אֵשֶׁת פ"ד וּכְרוּת שָׁפְכָה לְאַחַר שֶׁנִּבְעֲלָה בְּכַשְׁרוּת שֶׁאֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וּמֻוָתֶּרֶת בִּתְרוּמָה כְּדִתְנַן בפ' הֶעָרֵל.

וי"ל דה"ק לֹא מָצִינוּ שֶׁאֲסוּרָה לְבֵיתָהּ מֵחֲמַת פְּסִיל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ וּמֻוָתֶּרֶת בִּתְרוּמָה וּבְהָכִי נִיחָא הָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסְ' בְּפִרְקִין ד"ו ע"א ד"ה אֵשֶׁת כֹּהֵן וכו' אֲבָל יֵשׁ לִתְמֹהַּ וכו' ע"ש שֶׁלֹּא תֵּירְצוּ כְּלוּם ולפמ"ש ה"ק רָבָא הָתָם אִם נָאֶסְרָה מֵחֲמַת פְּסוּל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בַּמֻּוָתָּר לָהּ בָּאָסוּר לָהּ כ"ש דְּתַהֲנֵי לָהּ לִפְסוּל שֶׁבָּא לְאָסְרָהּ ע"כ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ הַתּוֹסְ' יְבָמוֹת הַנַּ"ל שֶׁכָּךְ כָּתְבוּ.

וּמַסִּיק שָׁם בִּירוּשַׁלְמִי אָמַר רַבִּי אָבִין אִיתְאֲמַרַת אַחַת לַבַּעַל וְאַחַת לַבּוֹעֵל וְאַחַת לַיָּבָם אָמַר ר' יוֹסִי בֵּי רַבִּי בּוֹן מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן וְאִם מֵת חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת ע"כ מְבֹאָר מַהֲיְרוּשַׁלְמִי שֶׁאַף דְּקָאֵי וְנִטְמְאָה לַיָּבָם וְהָוֵי טֻמְאָה גַּם גַּבֵּי סָפֵק סוֹטָה וְאַפ"ה אָמְרִינַן דְּחוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת.

וע"כ טַעְמָא כְּדְקָאָמַר בַּבְלִי דְּאִילּוּ אִיתֵיהּ לַבַּעַל וכו' וא"כ י"ל דה"נ בְּסוֹטָה וּנְדָאִית דְּפְטוּרָה מִטַּעַם טֻמְאָה. נָמֵי חוֹלֶצֶת.

וּסְעִיתָא מִכָּאן לְשִׁיטַת הָרָאָבָ"ד שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל כ"פ דס"ל דְּאַף בְּסוֹטָה וּנְדָאִית צְרִיכָה חֲלִיצָה אַף שֶׁטֻּמְאָה כְּתִיב בָּהּ כָּעֲרָיוֹת מ"מ מִשּׁוּם הַאי סְבָרָא דְּאִילּוּ אִיתֵיהּ לַבַּעַל וכו' צְרִיכָה חֲלִיצָה. וְחָזִינַן זֶה מִכָּאן דְּאַף גַּבֵּי סָפֵק סוֹטָה דְּאָמְרִינַן דְּקָאֵי בָּהּ וְנִטְמְאָה גַּבֵּי יָבָם וְאַפ"ה חוֹלֶצֶת.

וּדְלֹא כְּשִׁיטַת הש"ם דִּילַן יְבָמוֹת י"א. וְקָאָמַר עוֹד שָׁם תַּנָּא ר' יַעֲקֹב בַּר אִידִי קוּמִי רַבִּי יְהוֹנָתָן וְאָתְּ כִּי שָׁטִית תַּחַת אִישֵׁהּ פָּרָט לְאוֹנְסִין מָה אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ אָמַר לֵיהּ מַה תַּחַת אִישֵׁהּ לָרָצוֹן אַף כָּאן לָרָצוֹן ע"כ עַיֵּין דִּבְרֵי הפ"מ וק"ע וְהַדּוֹחֵק מְפֻלָּשׁ.

וְאוּלַי יֵשׁ לְהוֹסִיף עוֹד פֵּירֻשׁ דָּחוּק. דְּקָאֵי עַל הָא דְּקָאָמַר דַּוְנִטְמְאָה קָאֵי לַיָּבָם.

וּפ"ז קָאָמַר תַּחַת אִישֵׁהּ פָּרָט לְאוֹנְסִין. הַיְינוּ דְּאִם הָיָה בָּאֳנָסִין אַף בְּאִשָּׁת כֹּהֵן דַּאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ מִטַּעַם אֳנָסִין וְאַפ"ה לָא קָאֵי עַל זֶה וְנִטְמְאָה גַּבֵּי יָבָם וְכִסְפֵּיקַת הנמוק"י וְדִבְרֵי המל"מ פ"ו מהל' יִבּוּם שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בַּאֲרֻכָּה וּסְפֵק סוֹטָה כִּי הַאי גַּם מִתְיַבֶּמֶת.

ודו"ק: שָׁם בַּמִּשְׁנָה וְאֵלּוּ אֲסוּרוֹת מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה וכו' וְהָאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה וְשֶׁבַּעְלָהּ אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ: הִנֵּה הָא דְּפָרַט בַּמִּשְׁנָה דְּאִלּוּ אֲסוּרוֹת בִּתְרוּמָה. הָא וַדַּאי ה"ה בְּכָל שְׁאָר הַדִּינִים דַּאֲסוּרָה לַבַּעַל וְלַבּוֹעֵל וּלְיַבֵּם.

אֶלָּא דִּלְעִנְיַן כְּתֻבָּה יֵשׁ חִילּוּקִים בְּאִם הָעֲכָבָה מִצִּדּוֹ דְּמְחֻיָּב לִיתֵּן כְּתֻבָּה עַיֵּין לְקַמָּן (כ"ד ע"א) אֶלָּא דְּעִיקַּר בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּגַם בְּאָמַר אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ ג"כ אֲסוּרָה בִּתְרוּמָה

וה"ה לַבּוֹעֵל וּדְלֹא כהח"מ (סי' י"א) שֶׁתָּמַהּ עַל הַטּוּר במ"ש דְּאַף אִם לֹא רָצָה בַּעַל לְהַשְׁקוֹתָהּ שֶׁאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל דְּדָבָר זֶה צָרִיךְ רְאָיָה אִם הִיא עוֹמֶדֶת וְצוֹחֶת טָהוֹרָה אֲנִי וְרוֹצָה לִשְׁתּוֹת וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וכו' וְצָרִיךְ לִיתֵּן לָהּ כְּתֻבָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְאָוְסָרָהּ עַל הַנֶּחֱשָׁד מֵהֶם שֶׁהֵם טוֹעֲנִים בָּרִי שֶׁלֹּא זִנּוּ וְהִיא רוֹצָה לִשְׁתּוֹת מנ"ל לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁהִיא אֲסוּרָה לַנֶּחֱשָׁד ע"כ.

לְכָךְ אַשְׁמִיעֲנָן הָכָא דַּאֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וְאַף בִּתְרוּמַת בֵּית אָבִיהָ וְשׁוּב מָצָאתִי להמל"מ זַ"ל פ"ב מהל' סוֹטָה דִּין י"ב שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הח"מ וְסָתַר דְּבָרָיו וְהֵבִיא מִמִּשְׁנָה זוֹ לְרָאָיָה וְהֵבִיא גַּם הָא דְּאָמְרִינַן בְּהָאִשָּׁה רַבָּה דַּף צ"ה דְּאָמְרִינַן בָּא עָלֶיהָ בַּעַל אַסְרָהּ עֲלֵהּ דִּבּוֹעֵל וּפָרִיךְ מַאי ארי' בָּא עָלֶיהָ אפי' נָתַן לָהּ גֵּט וַאֲפִלּ' אָמַר אֵינִי מַשְׁקֶה הֲרֵי לְךָ מְבוֹאָר כִּדְבָרֵי רַבֵּינוּ דְּמִכִּי אָמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ נֶאֱסָרָה לַבּוֹעֵל וְכֵן הב"ש הִשִּׂיג עַל הח"מ ע"כ יע"ש וְאוּלַי י"ל קָצַת דִּבְרֵי הח"מ דְּהֵיכִי דְּהֵם טוֹעֲנִים בָּרִי לָנוּ שֶׁלֹּא נִטְמְאנוּ וְכֵיוָן דְּרַק סָפֵק סוֹטָה הִיא.

אוּלַי יֵשׁ בְּיָדָם לִטְעוֹן בָּרִי לִי וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בִּכְתֻבּוֹת כ"ב ע"ב וְיָדוּעַ דִּבְרֵי הפ"י בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א דְּאַף נֶגֶד חֲזָקָה יָכוֹל אָדָם לִטְעוֹן בָּרִי לִי ואכ"מ וא"כ ה"נ כֵּן אֲבָל דָּא בְּוַדַּאי וּכְבָר טָעָה טָעוּת זֶה הַגָּאוֹן מהר"מ זַ"ל אב"ד דְּאוֹבָן יָשָׁן בְּשׁוּ"ת ח"ס אהע"ז ח"א סי' ק"נ ועיי"ש בסי' קנ"ב תְּשׁוּבַת הגרע"א וְהֵיא נִדְפְּסָה ג"כ בְּתְשׁוּבַת הגרע"א מהד"ת סי' ס"ה דְּמִדְחָה לֵיהּ בֶּאֱמֶת מִכֹּחַ דִּבְרֵי הב"שוהמנל"מ הַנַּ"ל וְכָתַב אַף לְהח"מ מַשְׁמַע רַק כֵּיוָן דְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה וְהַבַּעַל מְעַכֵּב וכו' יע"ש ועכ"פ מֵהַגְּמָרוֹת עֲרוּכוֹת שֶׁהֵבִיא המנל"מ לֵיכָּא לְאַקְשַׁיִּין כ"כ דְּסְבָרַת הח"מ הוּא בְּצֵירוּף טַעֲנַת בָּרִי דְּיָדָהּ.

אֶלָּא דְּמִכֹּחַ הַסְּבָרָא הַבָּרִיא הוּא דְּכֹל שֶׁקִּנֵּא וְנִסְתְּרָה נֶאֱסָרָה לַבַּעַל וְלַבּוֹעֵל וְלִתְרוּמָה אֶלָּא שֶׁאִם שָׁתְתָה הֲוָתְרָה וְאִם לֹא שָׁתְתָה נִשְׁאֲרָה בְּאִיסּוּרָא וּמֵאַחַר דקיי"ל אֵין מַשְׁקִין בע"כ שֶׁל בַּעַל פְּשִׁיטָא דְּאִסּוּרָא בְּכָל כמש"כ המשנ"ל.

וְהָא דְּתָנַן בַּמִּשְׁנָה וְאֵלּוּ אֲסוּרוֹת מִלֶּאֱכֹל וכו' הַלֹּא כְּבָר אֲסוּרָה וְקַיְימָא אַחַר קִנּוּי וּסְתִירָה. כְּבָר פֵּירֵשׁ הר"ע בַּרְטְנוּרָה בְּמֶתֶק לְשׁוֹנוֹ בד"ה וְאֵלּוּ וכו' דְּאֵלּוּ שְׁאָר סוֹטוֹת אֵינָן אֲסוּרוֹת אֶלָּא עַד שֶׁיִּשְׁתּוּ וְיִמְצְאוּ טְהוֹרוֹת.

אֲבָל אֵלּוּ אֲסוּרוֹת לְעוֹלָם יע"ש. וא"כ נִשְׁמַע נָמֵי מִזֶּה דְּבָאָמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ ג"כ אֲסוּרָה לְעוֹלָם וְאֵינִי תָּלוּי עוֹד בִּשְׁתִיָּה לוֹמַר דְּיָכוֹל לַחֲזוֹר.

אֶלָּא דְּאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר. וְכִדְכָתַב המנל"מ שָׁם עַל הב"ש כִּכְתַב וְזַ"ל וְאָפְשָׁר דהב"ד יְכוֹלִים לְכוֹפוֹ שֶׁיַּשְׁקֶה אוֹתָהּ כְּדֵי לְבָרֵר הַסָּפֵק ע"כ וְנִרְאֶה שֶׁדִּין זֶה לֵיתָא דְּלֵיכָּא כְּפִיָּה בָּזֶה ובמק"א נַאֲרִיךְ בָּזֶה וּמֵהֵהִיא דְּפָרֵק הָאִשָּׁה רַבָּה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל יִתְבָּאֵר לְךָ בִּיטוּל דִּבְרֵי הֶחָכָם בַּעַל ב"ש וּמִשָּׁם יִתְבָּאֵר לְךָ דַּאֲפִילּוּ אִם הוּא רוֹצֶה לַחֲזוֹר וּלְהַשְׁקוֹתָהּ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ עוֹד ודו"ק בְּתוֹסְ' שָׁם עכ"ל.

וּלְעֵיל בְּסוֹף דִּין א' ד"ה וְדַע הֵבִיא כָּל לְשׁוֹנוֹ שֶׁל הַתּוֹסְ' עיי"ש דְּהוֹכִיחוּ זֶה מֵהַמִּשְׁנָה דְּמַנְחוֹתָהֶן נִשְׂרָפוֹת. ולפמש"כ מוּכָח נָמֵי מִמִּשְׁנָה זוֹ דַּאֲסוּרוֹת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה לְעוֹלָם וְכֵן רָאִיתִי שֶׁכָּךְ פָּסַק הַמְּאִירִי בִּשְׁמַעְתָּתִין וְזַ"ל הָאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה וכו' שֶׁאַף זוֹ אֵין כּוֹפִין

אוֹתָהּ וכו' וְכֵן אִם הִיא רוֹצָה לִשְׁתּוֹת וּבַעְלָהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ שֶׁאֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ אֶלָּא שֶׁאֲסוּרָה עָלָיו עכ"ל וה"ה דא"י לַחֲזוֹר כַּנַ"ל.

אַדְּ זֹאת קָשֶׁה דְּמַאי הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' בד"ה הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי מֵהָא דְּפְלִיגִי רַבָּה ור"ש בְּאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לְךְּ דר"ש אָמַר אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וכו' וְתֵירְצוּ דְּהָכָא מַיְירֵי אַחַר קִינּוּי וּסְתִירָה דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר אֲפִילוּ ר"ש מוֹדֶה.

יע"ש דְּמַאי צָרִיךְ לְפֵירוּקָא דת"ל דבלא"ה מִשְּׁעָה שֶׁנֶּאֱסָרָה בְּקִינּוּי וּסְתִירָה אֲסוּרָה לִתְרוּמָה וא"כ כֵּיוָן שֶׁאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי דְּאִינִי שׁוֹתָה הֲרֵי בְּאִיסּוּרָהּ קַיְימָה וצ"ע וְאַחַר הַחִיפּוּשׂ מָצָאתִי לְמָרָן המל"מ בפ"ח מהל' תְּרוּמוֹת דִּין ט"ו שֶׁכְּבָר עָמַד עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' וְהֵירוּשַׁלְמִי וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי וְהֵבָה ז"ל וּלְדִידִי לְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה וְכֵן לְרַבָּה דְּאִית לֵיהּ דְּאַף לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה אֵינָהּ אוֹכֶלֶת קָשֶׁה דְּמַאי אָתֵי לְאַשְׁמְעִינַן פְּשִׁיטָא דְּהָא אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא קָדַם קִינּוֹ וּסְתִירָה אֲסוּרָה בִּתְרוּמָה כ"ש זוֹ שֶׁקָּדְמָה לָהּ קִינּוֹ וּסְתִירָה וְאִם לוֹמַר דְּמַתְנִיתִין אָתָא לאשמיענן דְּאֵין הַבַּעַל יָכוֹל לְכוֹפָהּ לִשְׁתּוֹת וכו' ע"כ נִרְאֶה לִי דְּנוֹדַאי מַתְנִיתִין לָא אָתָא לאשמיענן דְּאִם אַחַר קִינּוֹ וּסְתִירָה אָמְרָה שֶׁהִיא טְמֵאָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה בִּתְרוּמָה דְּזֶה דָּבָר פָּשׁוּט דְּזוֹנָה הִיא אֶלָּא הָכָא מַיְירֵי בְּשֶׁכְּבָר שָׁתְתָה וּכְאִידָךְ דְּבָאוּ עֵדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה דְּאוֹקְמָהּ ר"ש אַחַר שְׁתִיָּה הָכָא נָמֵי מַיְירֵי אַחַר שְׁתִיָּה וְאַשְׁמִיעָנַן דאע"ג דִּכְבָר שָׁתְתָה וְיָצְאת נְקִיָּה אִם אָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי נֶאֱסֶרֶת בִּתְרוּמָה וְלָא אָמְרִינַן מִדְּלָא בְּדָקוּהָ הַמַּיִם שֶׁקָּרָנִית הִיא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימַר אוֹ שֶׁתָּלְתָה לָהּ זְכוּת אוֹ שֶׁהָיוּ עֵדִים בְּטֻמְאָה אוֹ שֶׁהַבַּעַל לֹא הָוָה מְנַוְּקָה מֵעוֹן וְעַל זֶה הִקְשׁוּ בִּירוּשַׁלְמִי דא"כ דְּמַיְירֵי אַחַר שְׁתִיָּה א"כ אָתְיָא כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה דְּאִי כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה דְּנִהֵי דְּלֵיכָּא הוֹכָחָה דְּמִשֶּׁקָּרָת מִדְּלָא בְּדָקוּהָ מ"מ אַמַּאי נַאֲמִין אוֹתָהּ וְלָזֶה תִּרְצוּ דְּמַאַחַר שֶׁקָּדַם קִינּוֹ וּסְתִירָה אַף שֶׁלֹּא בְּדָקוּהָ מ"מ רַגְלַיִם לַדָּבָר שְׁנִטְמֵאת וַאֲנַן מַאֲמִינִים אוֹתָהּ וְאָנוּ תּוֹלִין מַה שֶׁלֹּא בְּדָקוּהָ הַמַּיִם בְּסִיבָּה אַחֶרֶת וְהוּא דָּרָךְ נָכוֹן בְּעֵינַי וכו' עכ"ל עיי"ש וְאַף שֶׁדָּבָר חָכְמָה הוּא.

מ"מ קָשֶׁה לִי לוֹמַר דְּנַאֲמִין לָהּ אַחַר שְׁתִיָּה לוֹמַר שְׁנִטְמֵאת וק"ו מֵעֵד אֶחָד שֶׁאִם בָּא אַחַר שְׁתִיָּה וְהֵעִיד שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה אֵינָהּ אֲסוּרָה כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם פ"ד דִּין כ"ג (עַיֵּין תוס' ד"ה וְשֶׁבָּאוּ) וכש"כ הֵיא עַצְמָהּ שֶׁאֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת נֶגֶד בְּדִיקַת הַמַּיִם וְלָא תָּלִינַן בְּכָל אֵלֶּה.

וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו בְּאוֹפָן זֶה שֶׁאָמְרָה דְּטְמֵאָה אֲנִי מִקּוֹדֶם וְלֹא מֵאִישׁ זֶה שֶׁשָּׁתְתָה עָלָיו וְכֵיוָן שֶׁכְּבָר קִינֵּא וְנִסְתְּרָה רַגְלַיִם לַדָּבָר דִּפְרוּצָה הִיא וְנֶאֱמֶנֶת וְעַיֵּין רַמָ"א אהע"ז סי' קט"ו וקע"ח וְאַחֲרוֹנִים ואכ"מ.

וְעַיֵּין שָׁם עוֹד במל"מ מש"כ עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּכָאן וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁאנַץ דְּמַשְׁמַע דְּעִיקַּר קֻוּשְׁיָתוֹ הוּא מִדְּקָאָמַר לְקַמָּן אָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי שׁוֹבֶרֶת כְּתֻבָּתָהּ וְיוֹצֵאת פיי"ש וּלְפִי דִּבְרֵי המל"מ יהי' מְיֻשָּׁב קְצָת הַדְּקְדּוּק מַה דְּקָתָנֵי הא' בְּאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי.

והב' הָאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה. דְּלִכְאוֹרָה מַאי קמ"ל בְּזֶה וּמַאי חִידּוּשׁ יֵשׁ בֵּין שְׁנֵיהֶם.

וְעַיֵּין לְקַמָּן י"ט ע"ב וכ' ע"א דְּאָמְרִינַן דְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה כְּמַאן דְּאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי יע"ש וּלְפִי אֲוִקְמֶתָּת המל"מ א"ש דִּבְאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי הוּא בְּשֶׁאָמְרָה כֵּן אַחַר שְׁתִיָּה. אֶלָּא דַּעֲדַיִן יֵשׁ לְדַקְדֵּק כֵּן בְּהַמִּשְׁנָיוֹת דְּלְקַמָּן בפ"ו ובפ"ד דְּתָנֵי כֵּן בְּהָא לִישָׁנָא: וְהֵבָה יֵשׁ לְפָרֵשׁ עוֹד כַּוָּנַת קֻוּשְׁיַת הַיְרוּשַׁלְמִי כִּי הוּא זֶה לְפִי שִׁיטַת הָרִאשׁוֹנִים דְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה

דְּאָמְרָה דְּנֶאֱמָנֶת לָא דִּינָא קָתָנֵי דְּמִדִּינָא נָמֵי אֵין הָאִשָּׁה נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר טְמֵאָה אֲנִי לְהַפְקִיעַ עַצְמָהּ מִבַּעְלָהּ שֶׁהִיא מְשֻׁעְבֶּדֶת לוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהָא מֵילְתָא דְּטָמְאָה אֲנִי לְךָ כְּסִיפָא לָהּ מֵילְתָא תַּקִּינוּ בְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה לְהֶאֱמִינוּהָ וכו' וּמִכִּי חָזוּרַבָּנָן בָּתְרָאֵי דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא תְּהֵא נוֹתֶנֶת עַיִן בְּאַחֵר אוֹקְמֵי' אַדִּינָא ע"כ לְשׁוֹן הָרָ"ן סוֹף נְדָרִים (צ' ע"ב) וא"כ מִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין הָאִשָּׁה נֶאֱמֶנֶת לְהַפְקִיעַ שִׁעְבּוּדָהּ.

וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים. וּמֵעַתָּה הִקְשָׁה הַיְרוּשַׁלְמִי שַׁפִּיר דְּכָאן אָמְרִינַן דְּמִדִּינָא נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר טְמֵאָה אֲנִי וְנֶאֱמֶנֶת לְהַפְקִיעַ שִׁעְבּוּדָהּ דְּבַעַל.

וְקָאָמַר דְּמַתְנִיתִין כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹ' דְּמִדְּרַבָּנָן נֶאֱמֶנֶת. ור' אָבִין אָמַר אֲפִילּוּ תֹּאמַר כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה דְּאוֹקְמֵי' אַדִּינָא דְּאֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת.

מ"מ יֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר וּלְכָךְ מִדִּינָא נֶאֱמֶנֶת לְהַפְקִיעַ שֶׁעֲבוֹדָהּ. וְגַם הַשִּׁעְבּוּד הוּא רַק סָפֵק דְּאַחַר סְתִירָה הֲלֹא נֶאֱסֶרֶת עָלָיו וּלְכָךְ נֶאֱמֶנֶת.

וְלִיכָּא לְמֵימַר דְּבֶאֱמֶת הָא דְּנֶאֱמֶנֶת לוֹמַר טְמֵאָה אֲנִי. הוּא מֵשִׂים דִּין עֵדוּת וּכְמִי דע"א נֶאֱמָן בְּסוֹטָה וה"ה נָשִׁים.

וְגַם בע"ד נֶאֱמָן. דַּהֲלֹא אֵין אָדָם מָעָ"ר.

וַהֲלֹא מְשׁוּם כָּךְ אֵין הַבּוֹעֵל נֶאֱמָן עַיֵּין בְּשׁוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א וְרַק מֵשִׂים פָּלְגִינַן דִּיְבִרוּ. וְטָרְחוּ בָּזֶה אַחֲרוֹנִים.

וְצָרִיךְ תַּלְמוּד אֵיכוּת נֶאֱמָנוּתָהּ שֶׁל הַנֶּחְשֶׁדֶת. וּבְחָפְשִׁי מָצָאתִי במנ"ח מ' שְׁסָ"ה שֶׁהֵעִיר בָּזֶה דְּהָא דְּנֶאֱמֶנֶת בְּעַצְמָהּ לוֹמַר טְמֵאָה אֲנִי הוּא מִדִּין עֵדוּת.

וְהֵעִיר נָמֵי מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי אֲנִי לְעִיל דְּהֵיכִי נֶאֱמֶנֶת לְשִׁיטַת הָרִאשׁוֹנִים דא"י לְהַפְקִיעַ שֶׁעֲבוֹדָהּ דְּבַעַל וְכָתַב דְּאָפְשָׁר לוֹמַר כֵּיוָן דע"י קִינּוּי וּסְתִירָה נֶאֱסָרָה שׁוּב אֵינִי מְשֻׁעְבֶּדֶת לַבַּעַל וְאַף מ"מ טַעְמָא בָּעֵי כֵּיוָן דְּהוּא רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וְאָפְשָׁר תהי' מֻזְהֶרֶת לוֹ א"כ לָא נָפְקָא הַשִּׁעְבּוּד אַף הַחֵילּוּק וכו' דְּכָאן הַתּוֹרָה הֶאֱמִינָה ע"א אפי' אִשָּׁה וְהִיא נֶאֱמֶנֶת בְּתוֹרַת עֵד וְלֹא מִתּוֹרַת שָׁוְוֵי' אַנַּפְשֵׁיהּ חד"א וע"א בְּמָקוֹם שֶׁנֶּאֱמָן נֶאֱמָן בכמ"ק וז"פ את"ד יע"ש ולענ"ד צ"ע דִּין זֶה דְּלִהְוֵי נֶאֱמָנוּתָהּ כְּשֵׁרָה מִדִּין עֵדוּת.

וּלְעִנְיַן קֻשְׁיָתוֹ כְּבָר פֵּרַשְׁתִּי כֵּן בְּשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִ' שֶׁתָּפַס כֵּן לְמַוְחָלָט כֵּיוָן דְּהָוֵי רַגְלַיִם לַדָּבָר נֶאֱמֶנֶת מִדִּינָא לְהַפְקִיעַ שִׁעְבּוּדוֹ. וְגַם מִטַּעַם דעכ"פ הָוֵי סָפֵק בְּחִיּוּב וְשִׁעְבּוּדוֹ עָלֶיהָ.

וּלְכָךְ נֶאֱמֶנֶת לְהַפְקִיעַ שִׁעְבּוּד כִּי הַאי וְכַנ"ל וְנֶעְלָם הַיְרוּשַׁלְמִי מֵעֵינֵי המנ"ח זַ"ל. דְּמֵהַיְרוּשַׁלְמִי מוּכָח עכ"פ דְּהָא דְּאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָאו מִדִּין עֵדוּת דא"כ לָא הָוֵי מַקְשֶׁה מִידֵי וְכֵן מוּכָח מִדְּבְרֵי הַתּוֹסָ' כָּאן מַה שֶּׁהִקְשׁוּ מר"ש דס"ל דְּאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה עיי"ש וּמַאי הִקְשׁוּ הֲלֹא כָּאן מִדִּין ע"א נֶאֱמֶנֶת וּבְנוֹדַאי אֵין אַחַר עֵדוּת כְּלוּם.

א"ו כֻּלָּם הֲבִינוּ דְּהָכָא לָאו מִדִּין עֵדוּת רַק מִתּוֹרַת נֶאֱמָנוּת עַל עַצְמָהּ דְּשָׁוְוֵי' חד"א. וז"פ, וְגַם לִדְבָרָיו דְּמִדִּין עֵדוּת הוּא.

יהי' נפ"מ לְאַחַר שתי' אִם אָמְרָה דְּטָמְאָה אֲנִי אִם נֶאֱמֶנֶת כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְעִיל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּפָסַק דְּפִ"א אֵינוֹ נֶאֱמָן וְהָא דְּכָתַב המ"ל דְּנֶאֱמֶנֶת הַיְינוּ מִדִּין שַׁוְוֵי' אַנַּפְשַׁיְ' חד"א.

וּלְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' כָּאן יהי' נֶאֱמָנָת גַּם אַחַר שְׁתִיָּה וְזֶה דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִשְׁמוֹעַ וְעוֹד צָרִיךְ תַּלְמִיד בָּזֶה.

וְאַיְ"ה כְּשֶׁאֶפְשָׁה אֶשְׁתָּה דִּין זֶה. וְגַם זֹאת קָשֶׁה עַל המנ"ח דא"כ לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דע"א אִם יָדַע מְעַכֵּב בְּדִיקַת הַמַּיִם וּלְדִבְרֵי המנ"ח הֲלֹא תָּמִיד הִיא יוֹדַעַת וּמְעַכֶּבֶת בְּדִיקַת הַמַּיִם וי"ל דְּטִמְאָה הִיא וְלָא בָּדְקִי לָהּ מֵשִׁים דְּהוּא מְתוֹרַת ע"א יָדְעִי בָּהּ בְּעַצְמָהּ.

וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מָלֵא הָרוֹעִים בְּתוֹסָ' ד"ה שֶׁבָּאוּ מַה שֶּׁתָּמַהּ עַל הַבּוֹעֵל וּכְמוֹ שֶׁרָמַזְתִּי לְעֵיל: שָׁם גְּמָרָא רַב שֵׁשֶׁת סָבַר בֵּין לְרַבִּי וּבֵין לְרַבָּנַן הָוְיָא מִתְנַוְּונָה ופרש"י לָא פְּלִיגִי רַבָּנַן עלי' דְּרַבִּי אֶלָּא שֶׁסּוֹף שֶׁהִיא מֵתָה בְּאוֹתָהּ מִיתָה לְחוּד וכו'.

וְהָרַמְבַּ"ם בְּחִיבּוּרוֹ פ"ג הֶעְתִּיק דִּבְרֵי רַבִּי וְכָתַב התיו"ט לְקַמָּן פ"ג מ' ה' דְּאֶפְשָׁר שֶׁסּוֹבֵר דְּתַנָּא קַמָּא וְרַבִּי לָא פְּלִיגִי כְּלָל וְרַבִּי לָא אָתֵי אֶלָּא לְפָרוֹשֵׁי דִּבְרֵי ת"ק וּלְתָרוּצֵי לְקֻושְׁיָתוֹ שֶׁל ר"ש עכ"ל.

וַאֲנִי רוֹאֶה שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּשְׁמַעְתָּתִין ד"ה אִם אַתָּה אוֹמֵר. דהתיו"ט כָּתַב דְּרַבִּי אָתָא לְתָרוּצֵי קֻושְׁיָתוֹ שֶׁל ר"ש דְּמִדְּחָהּ אַתָּה כֹּחַ הַמַּיִם.

וּמְשַׁנֵּי רַבִּי מִשּׁוּם דְּמִתְנַוְּונָה. דַּהֲלֹא הַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ זֶה לר"ש דְּבֵין לְרַבִּי וּבֵין לְרַבָּנַן מִתְנַוְּונָה א"כ אַהֵיכִי קָאֵי ר"ש דְּאָמַר מַדְּחֶה אַתָּה וַהֲלֹא יִרְאוּ דְּמִתְנַוְּונָת וכו' יֵשׁ לוֹמַר הַנָּשִׁים הָעוֹמְדוֹת מִשּׁוּם יִיסּוּר וכו' אִי נָמֵי לֹא יִתְלוּ נְוּוּנָאָה בְּמַיִם הַמָּרִים וכו' אֶלָּא בְּחוֹלִי אַחֵר ע"כ.

א"כ ל"ל דְּרַבִּי אָתֵי לְתָרוּצֵי קֻושְׁיַת ר"ש דַּעֲדַיִן לֹא מְתָרַצְתָּא מִיָּדִי. וע"כ דַּאֲתָא לִפְלוּגֵי בָּזֶה דְּמֵתָה לְבַסּוֹף לְשִׁיטַת ר"ש.

וּמֵעַתָּה מִן הַתִּימַהּ. שֶׁבַּתּוֹסָ' רעק"א ז"ל שָׁם כָּתַב שֶׁכֵּן דַּעַת הַתּוֹסָ' דַּף כ' ע"ב ד"ה ה"מ ר"ע וכו' שֶׁכָּתְבוּ וְעוֹד אִיכָּא לָמֶ"ד פ"ק דְּבְמִתְנַוְּונָה פְּלִיגִי עכ"ל וְאִי אִיתָא דס"ל כפרש"י גַּם לְאִידָךְ מ"ד דס"ל דלכ"ע מִתְנַוְּונָה א"א לְאוֹקֵמֵי כְּרַבִּי דְּהָא לְרַבִּי סוֹפָהּ מֵתָה בְּאוֹתָהּ מִיתָה.

וַחֲכָמִים דְּהָכָא לֹא ס"ל כֵּן. אֶלָּא ע"כ דס"ל לְהַדְּ מ"ד רַבָּנַן וְרַבִּי לָא פְּלִיגִי כְּלָל ודו"ק עכ"ל דַּהֲרֵי מֵהַתּוֹסָ' דִּשְׁמַעְתָּתִין מוּכָח דְּרַבִּי אָתָא לִפְלוּגֵי וְלֹא לְתָרֵץ קֻושְׁיַת רַבִּי שִׁמְעוֹן וְעַל הָרַמְבַּ"ם נִתָּרֵץ כְּתִירוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתַב הַתּוֹסָ' יו"ט יע"ש וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי פ"ג הל' ה' דְּתָנֵי ר"שׁ בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר אֲפִילּוּ טְהוֹרָה שֶׁשָּׁתַת סוֹפָהּ שֶׁהִיא מֵתָה בְּתַחֲלוּאִים רָעִים מִפְּנֵי שֶׁהִכְנִיסָה עַצְמָהּ לִסְפֵק הַזֶּה הַמְרֻבֶּה ע"כ עיי"ש: שָׁם רַשְׁ"י ד"ה סוֹטָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים בִּמְדִינַת הַיָּם שֶׁרָאוּ שֶׁנִּטְמְאָה מִזֶּה.

עַיֵּין במנל"מ פ"א הל' י"ד אֲרִיכוּת גְּדוֹלָה בְּזֶה אִי בָּעֵינַן דַּוְקָא שֶׁיָּעִידוּ מִטֻּמְאָה זוֹ אוֹ אַף מִטֻּמְאָה אַחֶרֶת יע"ש ה וְעַיֵּין בְּמְאִירִי שֶׁכָּתַבואע"פ שֶׁבִּיאַרְנוּ שֶׁאִם בָּאוּ עֵדִים לְאַחַר שֶׁשָּׁתַת אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ אַחַר כֵּן מִכָּל מָקוֹם כָּל שֶׁלֹּא בָּאוּ הָעֵדִים הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ אע"פ שֶׁיֵּשׁ בְּעוֹלָם עֵדִים הַיּוֹדְעִים וְלִכְשֶׁיָּבוֹאוּ מֵיהָא אֵין אוֹמְרִים הַאֵיךְ לֹא בְּדָקוּהָ שֶׁמָּא זְכוּת הָיָה תּוֹלֶה לָהּ וכו' ע"ש וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְפָרֵשׁ הֵיטֵב לְשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב מִתְּחִלָּה ,,שֶׁאִם

בָּאוּ עֵדִים לְאַחַר שֶׁשָּׁתְתָה אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ אַחַר כֵּן" מַה זּוֹ אַחַר כֵּן שֶׁאָמַר וְאִם כִּנּוָּנָתוֹ לוֹמַר דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם שֶׁזְּכוּת תָּלָה לָהּ.

הָרֵי זֶה פֵּירֵשׁ בַּאֲר הֵיטֵב אַחַר זֶה וצ"ע לְפָרֵשׁ. וְעִם דִּבְרֵי המל"מ שָׁם ד"ה וַאֲנִי הָיִיתִי וכו' הָיָה מָקוֹם לְפַלְפֵּל קְצָת אַךְ אֵין דְּבָרָיו סוֹבְלִים כְּלָל וּכְלָל וְצָרִיךְ יִשּׁוּב.

וְעַיֵּן כָּאן בְּקֶרֶן אוֹרָה וְאֵין כְּפַת לִפְנֵי במהד"ב: שָׁם בְּרֵשׁ"י ד"ה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה ,,אִם הוּא כֹּהֵן" עַיֵּן הַגָּהוֹת מהר"ב רנשבורג זַ"ל וְעַיֵּן במנ"ל פ"ב מְסוֹטָה בַּהֲלָכָה י"א שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה יעש"ה וא"ש: שָׁם גְּמָרָא אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף לְעוֹלָם אֵימָא לְךָ מַיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וְהָא אֵימוֹר זְכוּת תּוֹלָה לָהּ.

מַשְׁמַע דִּלְכָךְ מִשָּׁבְאוּ לָהּ עֵדִים אֲסוּרָה מִשּׁוּם שֶׁאָמְרִינַן זְכוּת תָּלִי לָהּ וְלָא הָוֵי סָהֲדֵי שַׁקְרֵי אֲבָל מִקּוֹדֶם הָיְתָה מִיְּתֶרֶת לְבֵיתָהּ וּמֻתֶּרֶת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וְאַף שֶׁחֲיִישִׁינַן לִזְכוּת תּוֹלָה לָהּ.

וְסַיְּעָתָא גַּם מִכָּאן לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בפ"ב ד"ה וּטְהוֹרָה דְּבַעְלָהּ מֻתָּר בָּהּ לְאַלְתַּר וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי ג"כ ועיי"ש בִּמְפָרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי בפ"ג הֲלָכָה ה' וְעַיֵּן בָּרַמְבַּ"ם פ"ג הֲלָכָה ט"ו אִם טְהוֹרָה הִיא וכו' וַהֲרֵי הִיא מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ וכו'.

וּבַהֲלָכָה כ"א סוֹטָה שֶׁשָּׁתְתָה וְלֹא מֵתָה מִיָּד הֲרֵי הִיא מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ וַאֲפִילּוּ הָיָה כֹּהֵן וכו' וּמַשְׁמַע דְּמֻתֶּרֶת מִיָּד: שָׁם גְּמָרָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן קָאָמְרִתְּ לר' שִׁמְעוֹן מִדְּזְכוּת לָא תָּלְיָא עֵדִים נָמֵי לָא תָּלוּ.

וְקָשֶׁה דא"כ מַאי פָּרִיךְ בָּתַר הָכִי רָבָא מִמִּשְׁנָה דְּוַאֲלוּ מִנְחוֹתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת וכו' דְּמוּכָח מִינָּהּ דָּמִים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ. דִּילְמָא אָתְיָא כר"ש דס"ל הָכִי דְּעֵדִים לֹא תָּלוּ בְּדִיקַת וּסְגוֹלַת הַמַּיִם.

וְהָיָה מָקוֹם לְפַלְפֵּל קְצָת בְּקֻוּשְׁיָא זוֹ וְלוֹמַר עִם מַה שֶּׁכָּתַב המנ"ל פ"ב דְּסוֹטָה הֲלָכָה ח' ד"ה אַךְ דְּהִקְשָׁה לְשִׁיטַת רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל זַ"ל מֵהָא דְּאָמַר ר"ש אֵין זְכוּת תּוֹלָה בַּמַּיִם הַמָּרִים וכו' וְאַתָּה מוֹצִיא שֵׁם רַע עַל הַטְּהוֹרוֹת שֶׁשָּׁתוּ וְהֵן אוֹמְרוֹת טְמֵאוֹת הָיוּ אֶלָּא שֶׁתּוֹלֶה לָהֶן זְכוּת וְאִם אִיתָא דְּכָל בֵּיאָה אֲסוּרָה מוֹנַעַת הַבְּדִיקָה הול"ל א"כ אַתָּה מוֹצִיא לַעַז עַל הַטְּהוֹרוֹת שֶׁשָּׁתוּ שֶׁהֵן אוֹמְרוֹת טְמֵאוֹת הָיוּ אֶלָּא שֶׁבַּעֲלֵיהֶן בַּעֲלֵי בְּעִילַת אִיסּוּר וכה"ג מַקְשֶׁה בגמ' פ"ק לְרַב שֵׁשֶׁת וכו' וּבְסוֹף הַסֶּוּגְיָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דה"ה בָּא עָלֶיהָ בַּעֲלָהּ בַּדֶּרֶךְ לָא שְׁכִיחַ וכו' אֲבָל אִי אָמְרִינַן דְּכָל בֵּיאָה בְּאִיסּוּר מוֹנַעַת הַשְׁתִּיָּה פְּשִׁיטָא דְּזֶה שְׁכִיחַ וכו'.

וא"כ הָדָרָא קֻוּשְׁיָאן לְדֶוְכְתָּא דלר"ש א"כ אַתָּה מוֹצִיא לַעַז עַל הַטְּהוֹרוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ הֵן אֱמֶת דַּעֲדַיִן הָיָה אֶפְשָׁר לְיַיְשֵׁב זֶה שֶׁהֲרֵי מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י בִּיבָמוֹת פ"ו דַּף נ"ח נִרְאֶה דְּאֵיכָּא תַּנָּא דְּלָא דְּרִישׁ הַךְ דְּרָשָׁא דַּוְנָקָה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְאֶפְשָׁר (דְּרַשְׁ"י) הָכִי ס"ל (וט"ס דְּרַשְׁ"י וצ"ל דר"ש) ומש"ה לֹא הֻקְשָׁה לוֹ כִּי אִם מִזְּכוּת וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ בַּגְּמָרָא לר"ש מַהָיוּ לָהּ עֵדִים בְּמְדִינַת הַיָּם הוּא מִשּׁוּם דְּלָא מָצְאוּ תַּנָּא שֶׁיְּחַלּוֹק בְּדָרָשָׁה זוֹ דְּטְהוֹרָה וְלֹא שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים במ"ה כָּל זֶה הָיָה אֶפְשָׁר לְדָחוֹק וּלְיַיְשֵׁב דַּעַת רַבֵּינוּ את"ד המל"מ וּמֵעַתָּה מֻכְרָח לָנוּ דר"ש לֵית לֵיהּ כְּלָל הַאי דְּרָשָׁה דְּאֵין הַבַּעַל מְנַוְּקֶה מֵעָוֹן.

וּמֵעַתָּה א"ש קֻוּשְׁיָתִי דְּלֵיכָּא לְאוֹקְמֵי' הַךְ מַתְנִיתִין כר"ש דַּהֲרֵי תְּנָא הָכָא וְשֶׁבַּעְלָהּ בָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ. וְהוּא מִטַּעַם דְּאֵינוֹ מְנַוְּקֶה מֵעָוֹן.

וכ"ז לֵית לֵיהּ לר"ש א"ו דְּלָא אָתְיָא כר"ש. כֵּן יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר בָּזֶה.

אַךְ רָאִיתִי גַּם בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ בד"ה תִּיגַּלַּאי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּסָהֲדֵי שַׁקְרֵי נִינְהוּ. הק' הר"מ מִפּוּנְטְיִיזָה לר"ת לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּלָאו שַׁקְרֵי נִינְהוּ וְהַאי דְּלָא בָּדְקִי לַהּ מַיָּא מִשּׁוּם דְּשֶׁמָּא בַּעֲלָהּ בָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וְהֵשִׁיב לוֹ ר"ת תְּשׁוּבָתְךָ בְּצִדְּךָ דְּמָשַׁנִי רַב יוֹסֵף דְּאֵימַר זְכוּת תָּלָה לָהּ וה"ה דְּבָא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ דְּתוֹלָה וַאֲפִילּוּ לְר"ש וכו' לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא בָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ דל"מ לְרַבָּנָן דְּאָמְרִי מְחַסְּרִין לָהּ שְׁנֵי ת"ח וכו' אֶלָּא אֲפִילּוּ לר"י דְּאָמַר בַּעֲלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּאַטּוּ בְּשׁוּפְטָנֵי מַסְקִינַן וכו' (והמל"מ זָכָה לְכַוָּן לִדְבָרִים אֵלּוּ עיי"ש.

אַךְ יֵשׁ לְהָעִיר דְּלְמָא לֹא יָדַע שֶׁיֵּשׁ אִיסּוּר עַיִּין במנ"ל שָׁם ד"ה אַחֵר וכו') וְתֵדַע דא"כ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אַתָּה מוֹצִיא לַעַז עַל הַטְּהוֹרוֹת שֶׁשָּׁתוּ שֶׁיֹּאמְרוּ דְּבַעֲלֵיהֶן בָּאוּ עֲלֵיהֶן בַּדֶּרֶךְ דל"ל דְּר"ש סָבַר דִּכְמוֹ דְּבִזְכוּת לָא תָּלִינַן וְעֵדוּת נָמֵי לָא תָּלִינַן דְּהָא כֵּיוָן דְּמִקְרָא נָפְקָא לָן דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁבָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ תָּלִינַן דְּלָא פְּלִיג רַבִּי שִׁמְעוֹן אַקְרָא וכו' ע"כ וא"כ לִדְבָרָיו דכ"ע סָבְרִי לְהַאי דְּרָשָׁא.

וְכֵן מוּכָח מִתּוֹסְ' ד"ה יֵשׁ לָהּ עֵדִים הַנַּ"ל. וא"כ הָדְרָא קוּשְׁיָתוֹ לְדִלְמָא אָתְיָא כר"ש דָּמִים בּוֹדְקִין כְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים.

וְאַפְתִּי לֹא יָדַע לְמַסְקָנָא דְּנָפְקָא לָן מִקְרָא טְהוֹרָה וְלֹא שֶׁיֵּשׁ עֵדִים וצע"ק בָּזֶה. וּבָזֶה תָּמוּהַּ נָמֵי פְּסַק הַמְּאִירִי דָּמִים בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים דַּהֲרֵי מַסְקִינַן דְּטְהוֹרָה וְלֹא שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים במדה"י דְּהַכֹּל מוֹדִים דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין כְּרַב שֵׁשֶׁת:שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה הָאוֹמֶרֶת וכו' אִי קַשְׁיָא בְּשִׁלְהֵי מס' נְדָרִים וכו' דְּרַב שֵׁשֶׁת אוֹמֵר אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וכו' תָּרֵיץ דְּהָכָא מַיְירֵי אַחַר קִינּוּי וּסְתִירָה דְּרִגְלַיִם לַדָּבָר אֲפִילּוּ ר"ש מוֹדֶה וְהָכִי מְפָרֵשׁ לָהּ בִּירוּשַׁלְמִי ע"כ.

עַיִּין בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ ז"ל שֶׁדְּבָרָיו מְעוֹרָבִין בְּקוּשְׁיַת הַיְרוּשַׁלְמִי הֵן מִכְּתִיבָה מִמִּשְׁנָה דִּלְקַמָּן דְּשׁוֹבְרוֹת כְּתֻבָּתָהּ וְהֵן מֵאִיסּוּר אֲכִילַת תְּרוּמָה יע"ש. וְעוֹד תֵּירֵץ דְּהָא דְּקָאָמַר הָתָם דְּמֻוּתֶּרֶת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה הַיְינוּ לְרַב שֵׁשֶׁת מִשּׁוּם דְּמַיְירֵי בָּאֲנָסִין.

דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן דְּלָא שְׁכִיחִי אֲבָל הָכָא מַיְירֵי בְּרָצוֹן דְּכֵיוָן שֶׁקִּנֵּא לָהּ וְנִסְתְּרָה א"כ נִבְעֶלֶת בְּרָצוֹן ומ"ה אָמְרִינַן דַּאֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה, ע"כ. נִשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּבִטּוּעֶנֶת בְּרָצוֹן זִנְּתָה יוֹתֵר נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר טְמֵאָה אֲנִי לְךָ וכמ"ש הַתּוֹסְ' בִּכְתֻבּוֹת דַּף ס"ג ע"ב ד"ה אֲבָל וכו' כָּתְבוּ דְּהֵיכִי דְּנוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה דַּוְקָא אֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא עֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר אֲבָל הָכָא דְּיוֹצְאָה בְּלֹא כְּתֻבָּה אִם טוֹעֶנֶת מְאֵיס עָלַי) לֹא נֶאֱמֶנֶת וְלָא אָמְרִינַן דְּעֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר יע"ש בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ מִסּוֹף נְדָרִים וא"כ ה"נ בְּאוֹמֶרֶת בְּרָצוֹן דְּמַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר טְמֵאָה אֲנִי לְךָ.

וּמֵהַתּוֹסְ' דְּכָאן לֹא מַשְׁמַע כֵּן וצע"ק. וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' שֶׁאָנֵץ דְּכָתַב דְּכֵיוָן שֶׁקִּנֵּא לָהּ וְנִסְתְּרָה א"כ נִבְעֶלֶת בְּרָצוֹן' נוּכַל גַּם לְפָרֵשׁ כֵּן תֵּירוּץ הַיְרוּשַׁלְמִי דְּרִגְלַיִם לַדָּבָר.

הַיְינוּ שֶׁזִּנְּתָה בְּרָצוֹן וּמַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ אֲבָל עִיקַּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר. אֲבָל יֵשׁ לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּגַם בְּלֹא אֲמִירָתָהּ הֲרֵי ג"כ כְּבָר כְּתֻבָּתָהּ בְּסָפֵק וְאִם הָיָה כָּל הָעַכָּבָה מִמֶּנָּה הֲרֵי לֹא נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּתָהּ כְּלִקְמָן נ"ד ע"א.

א"כ אֶפְשָׁר דְּלָא מְהַנֵּי אֲמִירָתָהּ שֶׁזִּנְּתָה בְּרָצוֹן. אֲבָל בְּעָלְמָא לָא וְאֵינָהּ מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ בְּרָצוֹן.

אֲבָל מִגְּמָרָא דְּנָדָרִים שָׁם דַּף צ"א מוּכָח דִּלְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה אֵם בְּרָצוֹן אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת וְעַיְנֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר. דְּקָאָמַר הָתָם וְאַמְרִית לֵיהּ מַתְנִי' הֵיא הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה בְּמַאי עָסְקִינַן אִלֵּימָא בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל אִי בְּרָצוֹן כְּלוּם יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה וכו'.

מַשְׁמַע דְּלוּלֵי זֶה הוּא דְּמִשְׁנָה מַיְירֵי בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל וּבְרָצוֹן וְאַפִּ"ה לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת וּלְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה נֶאֱמֶנֶת וְכַמְבוֹאָר מֵהַיְרוּשַׁלְמִי כָּאן שֶׁהִקְשׁוּ דע"כ אָתְיָא מִשְׁנָה דְּהָכָא כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה וְלֹא כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה דְּאֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת וְהָכָא הֲרֵי אַיְירֵי בְּרָצִין וא"כ אֲפִילּוּ כְּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה לֹא אָתְיָין' וע"כ דְּנֶאֱמֶנֶת לְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה.

וְלַמִּשְׁנָה אַחֲרִינָה אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת אֲפִילּוּ בְּרָצוֹן מִשּׁוּם דְּעֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר. אִם לֹא הֵיכִי דְּאִיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁנֵי בִּירוּשַׁלְמִי בְּתוֹסָ' כָּאן.

וְעַיְּין בְּתוֹסָ' שָׁם בִּכְתֻבּוֹת דְּמַסְקֵי עַל הַהִיא דְּסוֹף נְדָרִים דְּלָא מַיְירֵי בְּאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לְךָ וְאִיתְּתָא שָׁרְיָא דְּקָאָמַר הַיְינוּ לַבּוֹעֵל וכו' וְכֵן נִרְאֶה דִּבְאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לְךָ אֵין נִרְאֶה כְּלָל לְהַתִּירָהּ מִטַּעַם דְּאִירְכּוֹסֵי הָוֵי מִירְכַּס כֵּיוָן דְּשַׁוְוֶיהָ נַפְשֵׁיהּ חֲתִיכָא דְּאִיסּוּרָא.

ע"כ וְהִקְשָׁה בְּמַהֲרַשָׁ"א הָא אָמְרִינַן לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה דְּאֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר טְמֵאָה אֲנִי לְךָ מִשּׁוּם דְּעֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר וְלָא אָמְרִינַן דְּשַׁוְוֶיָ' נַפְשֵׁיהּ חֲתִיכָה דְּאִיסּוּרָא וְאֵין סְבָרָא לְחַלֵּק בָּזֶה בֵּין אֵשֶׁת כֹּהֵן לְאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל עכ"ל וְהַגָּה הַסְּבָרָא לְחַלֵּק הוּא מִשּׁוּם מַה שֶּׁכָּתְבוּ שָׁם הַתּוֹסָ' מִקּוֹדֶם דְּהֵיכִי דְּמַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ נֶאֱמֶנֶת.

וא"כ בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל נֶאֱמֶנֶת. וְזֶה כַּנָּוֹנַת הַתּוֹסָ' ולק"מ.

אֲבָל מגמ' שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דְּאָמְרִינַן אִי בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל וכו'. מִזֶּה קָשֶׁה לְחַלֵּק בֵּין אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל לְאֵשֶׁת כֹּהֵן.

אַךְ יֵשׁ לוֹמַר כַּנָּוֹנַת הַתּוֹסָ' דְּשַׁוְוֶיָ' חד"א מִשּׁוּם דְּמְצוֹרָף לְזֶה הָוֵי גַּם רַגְלַיִם לַדָּבָר בכה"ג נֶאֱמֶנֶת וכמש"כ הַתּוֹסָ' הָכָא. וְעַיְּין בֵּית שְׁמוּאֵל אהע"ז סי' קט"ו שכ"כ בְּבֵיאוּר דִּבְרֵיהֶם עיי"ש וְעַיְּין רָ"ן שָׁם סוֹף נְדָרִים וְאֵין לְהַאֲרִיךְ כָּאן: וְעַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ שֶׁכָּתַב דְּכֵינָן דְּקִנְּא לָהּ וְנִסְתְּרָה א"כ נִבְעֶלֶת בְּרָצוֹן וכו'.

צע"ק דא"כ שׁוֹגֶגֶת דְּקָרֵא דְּמַיְירֵי לְאַחַר קִנּוּי וּסְתִירָה דְּקָאָמַר רַחֲמָנָא וְהִיא לֹא נִתְפְּשָׂה אֲבָל אִם נֶחְפְּשָׂה מֻוָּתֶּרֶת הֵיכִי מַשְׁכַּחְתְּ לַהּ וַהֲרֵי נִסְתְּרָה עִמּוֹ וּבְנוֹדַאי, נִבְעֶלֶת בְּרָצוֹן וְאֶפְשָׁר דְּמַיְירֵי שֶׁהֵעִידוּ עֵדִים שֶׁהָיְתָה אֲנוּסָה אוֹ שׁוֹגֶגֶת שֶׁסָּבְרָה שֶׁבַּעְלָהּ הָוֵי וְאַף שֶׁנִּבְעֲלָה מֻוָּתֶּרֶת וצע"ק.

גַּם מַשְׁכַּחַת לָהּ ע"י כְּשָׁפִים כְּמוֹ דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי נָזִיר פ' שְׁנֵי נְזִירִים הֲלָכָה א' וְז"ל כְּהַהִיא דְּאָמַר רשב"ל נֶאֱנַסְתִּי מִפְּנֵי כְּשָׁפִים שֶׁעָשָׂת לִי ע"ש וּמְבוֹאָר דַּחֲשִׁיב אוֹנֶס וְעַיְּין הוֹרָיוֹת דַּף י' ע"א ע"ש וְדִבְרֵי תוס' שֶׁאָנֵץ הוּא עפ"י רוֹב דְּלָא מַיְירֵי בְּהָכִי **(שו"ר בשעה"מ פ"ט מֵאִישׁוּת הֲלָכָה ט"ו שָׁם מַאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה מְאֹד וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כְּתֻבּוֹת הַנִּזְכָּר אִם הֵיכִי דְּמַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ נֶאֱמֶנֶת אוֹ לֹא וְשׁוּב הִקְשָׁה עַל הַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים מִסּוֹף נְדָרִים שֶׁהִקְשֵׁיתִי אֲנִי דְּאַמַּאי לָא פָּרִיךְ אִי בְּרָצוֹן אַמַּאי חָזְרוּ לוֹמַר אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת שֶׁמָּא

עֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר הָא כֵּיוָן דְּמַפְסֶדֶת כְּתֻבָתָהּ לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְעֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר וצ"ל דְּתַלְמוּדָא עֲדִיפָא מִינָּהּ פָּרִיךְ מֵרִישָׁא דְּמַתְנִיתִין וז"פ עכ"ל וּמִכָּאן קָשֶׁה עַל עַצְמוֹ דְּכָתַב שָׁם אַחַ"כ דִּבְפִשִׁיטוּת לֵיכָּא לְאַקְשׁוּיֵי בְּאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי בְּרָצוֹן כֵּיוָן דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְשֶׁמָּא עֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּמֵשִׂים עַצְמוֹ רָשָׁע מִשּׁוּם הָכִי אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת אֲבָל מֵשִׂים מִיגּוֹ ק"ל שַׁפִּיר וכו' יע"ש וּמַהֲתִימָא)**:**(שֶׁהֲרֵי מגמ' הַנַּ"ל דְּפָרִיךְ אִי בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל וּבְרָצוֹן כְּלוּם יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה.

וַהֲרֵי בְּרָצוֹן מִסִּים עַצְמָהּ רָשָׁעָה וְאַפַּ"ה נֶאֱמֶנֶת לְמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה דְּלָא חָיְישִׁי לְעֵינֶיהָ נָתְנָה בְּאַחֵר. וְעַיֵּין שָׁם הֵיטֵב בשעה"מ בְּדִיּוּק דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ואכ"מ.

וְעַיֵּין בפרמ"ג בְּדִין שַׁוְוָיָא חד"א.)** שָׁם ד"ה וְשֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים וְאָמְרוּ שֶׁנִּטְמְאָה מְסַפְּקָא לְרַבִּי אִי דַּוְקָא נָקֵט עֵדִים שְׁנַיִם וכו' וְרַב שֵׁשֶׁת דְּאָמַר בַּגְּמָרָא סוֹטָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים בִּמְדִינַת הַיָּם דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ דַּוְקָא עֵדִים נָקֵט.

וְלֹא עַד אֶחָד וכו'. הִנֵּה דָּכְרִינָא כַּד הָווֹינָא טַלְיָא בְּלָמְדִי בִּישִׁיבַת סִלְאֵנִים יע"א בָּדַק לָן מוֹרִי הַגָּאוֹן מהרא"צ קָאֲפִילָאוּוִיץ שְׁלִיטָ"א לִפְשׁוֹט סָפֵק זֶה שֶׁל הַתּוֹסָ' דְּכָאן מִתּוֹסָ' שְׁבוּעוֹת וְנִתְכַּוְּנוּתִי תֵּיכֶף לְדִבְרֵיהֶם שָׁם בְּשָׁבוּעוֹת דַּף ל"ב הַכֹּל מוֹדִים בְּעֵד סוֹטָה שֶׁחַיָּיב וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּאֵין הָעֵד יָכוֹל לוֹמַר בְּלֹא עֵדוּתִי ע"י עֵדוּת קִינּוֹ וּסְתִירָה תִּשְׁתֶּה וְתָמוּת וְיִפָּטֵר בַּעֲלָהּ מִן הַכְּתֻבָּה דְּהַרְבֵּה פְּעָמִים הַזְּכוּת תּוֹלָה וכו' וְאִם אִיתָא הֲרֵי הַמַּיִם אֵין בּוֹדְקִין כְּלָל הֵיכִי דְּאִיכָּא יְדִיעַת ע"א וְלָא מָצֵי לְמַטְעָן כְּלָל דע"י עֵדֵי קִינּוֹ וּסְתִירָה תִּשְׁתֶּה וְתָמוּת.

א"ו דְּדַוְקָא בִּשְׁנֵי עֵדִים קָאָמַר רַב שֵׁשֶׁת דְּאֵין בּוֹדְקִין בִּידִיעָתָם ומש"ה הָוֵי טַעֲנַת הָעֵד טַעֲנָה לוּלֵי מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹמַר דְּהַרְבֵּה פְּעָמִים זְכוּת תּוֹלָה לָהּ. וּכְשֶׁבָּאתִי וְהֵרַצְתִּי הַדְּבָרִים לִפְנֵי אאמו"ר הַגָּאוֹן רַבִּי יְשַׁעְיָ' שְׁלִיטָ"א אָמַר דְּאֵין רְאָיָה כְּלָל מִשָּׁם דְּכֵיוָן דְּכָפַר בב"ד הָעֵד מִקּוֹדֶם א"כ שׁוּב אֵינוֹ רָאוּי לְהָעִיד וְהָוֵי כְּמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה עֵד כְּלָל וְהַמַּיִם בּוֹדְקִין לָהּ שַׁפִּיר וְתִשְׁתֶּה וְתָמוּת ע"כ ושימד"נ.

וּכְשֶׁנִּתְגַּדַּלְתִּי בֵּין הַסּוֹפְרִים וְהַסְּפָרִים מָצָאתִי שֶׁכְּבָר הַדָּבָר פָּרוּשׁ כַּשִּׁמְלָה בְּרַבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל. שֶׁבְּרֹאהִיתִי נִתְכַּוַּנְתִּי תּוֹדָה לָאֵל לְדִבְרֵי המל"מ פ"ג מהל' סוֹטָה הֲלָכָה כ"ג.

וּפֵירַכְתְּ אאמו"ר שֶׁיִּחְיֶ' מִבֹּוקְאָר בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים סִימָן קע"ח וּבְשׁוּ"ת נוב"ת חֵלֶק אהע"ז סי' קס"א בְּיוֹתֵר אֲרִיכוּת יע"ש שֶׁהִקְשׁוּ כֵּן עַל המל"מ הַנַּ"ל. וּמַסִּיק באב"מ דאע"ג דְּעֵד אֶחָד בְּסוֹטָה אפי' שִׁפְחָה וְעֶבֶד נֶאֱמֶנֶת א"כ לָא בָּעֵי נַמֵּי ב"ד מכ"מ שְׁבוּעוֹת הָעֵדוּת אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בב"ד מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן אִם לֹא יַגִּיד בְּמָקוֹם ב"ד דְּשׁוּב אֵינוֹ חוֹזֵר וּמַגִּיד וּבִשְׁאָר אִיסּוּרִין דע"א נֶאֱמָן אֲפִילּוּ הָכִי חוֹזֵר וּמַגִּיד אֲבָל אַחַר שֶׁהֵעִיד בב"ד שׁוּב אֵינוֹ חוֹזֵר וּמַגִּיד וכו' יע"ש וְיֵשׁ לְהוֹסִיף דאע"ג דקיי"ל עֶבֶד וְשִׁפְחָה נֶאֱמָנִים וְכֵן כָּל פְּסוּלֵי עֵדוּת א"כ אַף פד זֶה יָכוֹל לַחֲזוֹר וּלְהַגִּיד אַף שֶׁפָּסוּל הוּא.

י"ל כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא שָׁם האב"מ דִּבְרֵי הָרָ"ן בִּשְׁבוּעוֹת דְּהָא דְּאֵין יְכוֹלִין לַחֲזוֹר וּלְהוֹדוֹת מִשּׁוּם דְּלָא מָצֵי מְשַׁוְוֵי נַפְשַׁיְיהוּ רַשִׁיעֵי מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי כִּפְרוּ בב"ד אַחַר שֶׁהִשְׁבִּיעָן עַיֵּין שָׁם. וא"כ רָשָׁע הוּא וּפָסוּל אַף לְעֵדוּת סוֹטָה.

וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּדוֹרֵשׁ צַלְיוּן דְּרוּשׁ י"ג בְּסוֹפוֹ. ובנוב"ת סי' ע"ב וע"ד.

וְעַיֵּין בְּמִלֹּא הָרוֹעִים שֶׁהִקְשָׁה דלפ"ז הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּלֵיכָּא עֵד דְּהָא קיי"ל דְּהַבּוֹעֵל בְּעַצְמוֹ בְּאוֹמֵר אִשְׁתְּךָ זִינְתָה עִמִּי פָּלְגִינַן דִּיבּוּרֵיהּ וּמְהֵימַן וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת רַשְׁבָּ"א סי' אֶלֶף רל"ז שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין אִשְׁתְּךָ זָנְתָה עִמִּי וַאֲנִי זָנִיתִי עִם אִשְׁתְּךָ הוּבָא בסמ"ע סי' ל"ד וא"כ הָא אֵיכָא עֵד הַבּוֹעֵל גּוּפֵי' וְאֵיךְ מַשְׁכַּחַת שֶׁיִּהְיֶ' הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ הֲרֵי בּוֹעֵל בְּעַצְמוֹ עַד וְכָתַב די"ל כֵּיוָן דְּהַבּוֹעֵל אֵינוֹ נֶאֱמָן רק מִטַּעַם דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ וְאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁזִּנְּתָה עִמּוֹ רַק שֶׁזִּנְּתָה עִם אַחֵר א"כ הַסְּתִירָה הַלָּזוּ שֶׁנִּסְתְּרָה עִמּוֹ לְבַד אֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁהֲוָה בָּהּ זְנוּת רַק שֶׁזִּנְּתָה פַּעַם אַחֶרֶת ובכה"ג לכ"ע ע"א אֵינוֹ נֶאֱמָן דְּדַוְקָא עַל סְתִירָה זוֹ נֶאֱמָן ע"א דְּיָם רַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' יע"ש וְהִנֵּה נֶעְלַם מִמֶּנּוּ חֶבֶל הַנְּבִיאִים הַמִּתְנַבְּאִים בָּזֶה המל"מ והח"צ והנוב"י קַמָּא וְתִנְיָנָא וּבְדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ הַנַּ"ל וּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א הַשֵּׁנִי' שֶׁהוּבָא במל"מ שָׁם.

מִסֵּימָן תקנ"ב שֶׁפָּסַק דְּאִם הוֹדָה הֶחָשׁוּד דְּנֶאֱמָן דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרֵיהּ וְלֹא תִּשְׁתֶּה וְעַל זֶה הִקְשָׁה המל"מ דְּמַאי אַהֲנֵי לָן דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרֵי' כֵּיוָן דְּאָמְרִינַן שֶׁהוּא לֹא טִימְּאָה אֶלָּא אַחַר טְמֵאָה א"כ אַמַּאי אֵינוֹ שׁוֹתֶה הָא לד"ה בָּעִינַן שֶׁעַד שֶׁל טֻמְאָה יָעִיד שֶׁנִּטְמְאָה מֵאוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ וְכָאן נִמְצָא שֶׁהֵעִיד פֵּ"א שֶׁנִּטְמֵאת עִם אִישׁ אַחֵר וכו' וְסָבוּר הַיָּתִי לוֹמַר דְּהָכָא מַיְירֵי בְּשֶׁקִּנֵּא לָהּ מֵרְאוּבֵן וְשֶׁמְּעוֹן וּבָא רְאוּבֵן וְהוֹדָה.

וְגַם בָּזֶה לֹא הֶעֱלִינוּ אֲרוּכָה דְּאַפַּתִּי רְאוּבֵן שֶׁהוֹדָה אִי פָּלְגִינַן דִּיבּוּרֵי' לֹא הֵעִיד עַל שֶׁמְּעוֹן שׁוּם דָּבָר וא"כ דִּבְרֵי רְאוּבֵן לֹא מַעֲלִין וְלֹא מְרִידִין וכו' וְכִי תֵּימָא דְּהָרַשְׁבָּ"א חוֹלֵק בְּסָבָרַת רַבֵּינוּ שֶׁכָּתַבְנוּ מ"מ הָיָה לוֹ לְהָבִיא דִּבְרֵי רַבֵּינוּ וְרַשְׁ"י וְלַחֲלוֹק עֲלֵיהֶם לֹא לִכְתּוֹב הַדִּין בְּסָתָם עוֹד יֵשׁ לְתָמּוֹהַּ דְּאַמַּאי לֹא חָקַר הָרַב בַּחֲשִׁיד זֶה בְּאֵיזֶה לָשׁוֹן הֵעִיד אִם אָמַר אֵשֶׁת פ' זָנְתָה עִמִּי אוֹ אִם אָמַר אֲנִי זָנִיתִי עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁל פ' שֶׁיֵּשׁ חִילּוּק בָּזֶה לְעִנְיַן פָּלְגִינַן דִּיבּוּרֵי' וכמש"פ בסי' אֶלֶף רל"ו וְגַם זֶה צל"ע.

את"ד וּכְהַחֲזָיוֹן הַזֶּה הוּא בְּשׁוּ"ת הח"צ סי' ק"נ וּבְסֵפֶר בְּנֵי דָוִד שֶׁהֵבִיא הנוב"ק סי' ע"ב בְּסָתִירַת הֵיתֵר הב' וְעַיֵּין מש"כ הוּא ז"ל בְּכַוָּנַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל דִּפְשִׁיט לֵיהּ לְקֻלָּא וְלֹא לְחֻמְרָא יע"ש. וּלְיַיְשֵׁב סְתִירַת דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א הָיָה י"ל עִם מש"כ שָׁםהנוב"י בַּהַגָּהָה לַחְלוֹק כְּשֶׁאָמַר בלה"ק אוֹ בְּלָשׁוֹן אַשְׁכְּנַז עי"ש אֶלָּא שֶׁמַּסִּיק הנוב"י וְאָפְשָׁר דִּבְלָשׁוֹן שֶׁל הָרַשְׁבָּ"א שֶׁהִיא לָשׁוֹן סָפָרַד אוֹ פְּרוּבִינְצָה יֵשׁ לָהֶם הֲבָנָה כְּמוֹ בְּלָשִׁין הַקּוֹדֶשׁ וְהָיָה מַשְׁכַּחַת בְּלָשׁוֹנוֹ הַאי דְּיָנָא עיי"ש.

וְעַיֵּין נוב"ת חאהע"ז סוֹף סִימָן ע"ז וּבְדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ י"ג הִקְשָׁה קֻוּשְׁיַת הַמִּלֹּא הָרוֹעִים שֶׁבְּכָאן דְּלָא מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּלָל שְׁתִּיַּת הַמַּיִם דִּלְעוֹלָם הַבּוֹעֵל הוּא עֵד אֶחָד לְפִי שִׁיטַּת הָרַשְׁבָּ"א דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ וְנֶאֱמָן לֹא לְהַשְׁקָנָה.

אֶלָּא א"כ הָיָה רָשָׁע מִקֹּדֶם לָזֶה מִדְּבַר אַחֵר דְּפָסִיל לְעֵדוּת סוֹטָה יע"ש וְלִי הָיָה נִרְאֶה קָצָת לוֹמַר לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת המל"מ עַל הָרַשְׁבָּ"א דַּהֲרֵי לְפִי עֵדוּתִי נִמְצָא דְּלֹא קִנֵּא לָהּ כְּלָל לְגַבֵּי הַאי שֶׁנִּטְמָא כַּנַ"ל.

י"ל דְּלָא פָּלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ אֶלָּא לְגַבֵּי דְּלָא נֹאמַר שֶׁהוּא מֵשִׂים עַצְמוֹ רָשָׁע בְּזֶה אֲבָל לְגַבֵּי הָאִשָּׁה דְּעָלֶיהָ תָּפְסִינַן עֵדוּתוֹ שֶׁזִּנְּתָה עִמּוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ מִמֶּנּוּ וְאָסְרִינַן לָהּ עַל יָדוֹ ומ"מ לְגַבֵּי עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶ' נַעֲשֶׂה רָשָׁע ע"י עֵדוּתוֹ וְיִפָּסֵל לְעֵדוּת לָא מְהַנֵּי עֵדוּתוֹ כְּלָל.

וְעַיֵּין בנוב"י הַנָּ"ל שֶׁהֵבִיא שָׁם דִּבְרֵי פִּיה"מ לְהָרַמְבַּ"ם סוֹף נְדָרִים שֶׁכָּתַב וְז"ל לְפִי שֶׁהָעִקָּר אֶצְלֵינוּ וּמֻסְכָּם הוּא בְּכָל הַתּוֹרָה דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ ר"ל שֶׁנַּאֲמִינֵהוּ הַדָּבָר בְּעַצְמוֹ לְאֵיזֶה עִנְיָן שֶׁיִּהְיֶ' וְלֹא נַאֲמִינֵהוּ לְעִנְיָן אַחֵר וכו' יע"ש וא"כ אֵין תֵּימָא לוֹמַר דְּלָזֶה נָמֵי פָּלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ דִּלְדִידָהּ נֶאֱמָן שֶׁזִּנְּתָה עִמּוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ עַל יָדוֹ וא"כ שַׁפִּיר מְהֵימַן ודו"ק בָּזֶה.

וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ א"כ הָאֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ שְׁתִּית הַמַּיִם דְּלֵיהְוֵוי הַבּוֹעֵל כְּעֵד אֶחָד דְּמֵעַכֵּב בִּשְׁתִּית הַמַּיִם לְדַעַת הַתּוֹסָ'. נִרְאֶה לִי דְּכֵינָן לְעִנְיַן שְׁתִּית הַמַּיִם הָוֵי הַבּוֹעֵל בְּעַצְמוֹ הַחֲתִיכָה שֶׁאָנוּ דָּנִים עָלֶיהָ דַּהֲרֵי גַּם הַבּוֹעֵל נִבְדַּק בִּשְׁתִּית הַמַּיִם וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּלֵיהְוֵוי נֶאֱמָן בְּתוֹרַת עֵד דַּהֲרֵי הוּא עַצְמוֹ נִתְבָּרֵר בִּשְׁתִּית הַמַּיִם וּכְשֶׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ כָּךְ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ.

וְהָוֵי יְדִיעָתוֹ כִּידִיעַת הבע"ד בְּעַצְמוֹ. אֶלָּא דְּאִם אָמַר וְהוֹדָה מִכֹּחַ פָּלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ אָמְרִינַן דְּנֶאֱמָן דְּהָוֵי דִּין מְחֻוַּדָּשׁ וּמְסַלְקִינַן אוֹתוֹ מִתּוֹרַת בע"ד ודו"ק כִּי א"א לִי לְהַטְעִים בְּקוּלְמוֹס.

וְאַף דְּמַשְׁמַע בְּכְרִיתוּת (כ"ו ע"א) דְּלָא כְּהַאי סְבָרָא דְּקָאָמַר הָתָם אֶלָּא מֵעַתָּה סָפֵק סוֹטָה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ יוכ"פ לָא תַּיְיתֵי דְּהָא כֵּיפַּר עלי' יוכ"פ דְּחָטָא שֶׁאֵינִי מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה לְכָל חַטֹּאתָם וְלֹא לְכָל טֻמְאֹתָם אַבַּיֵי אָמַר בּוֹעֵל מַכִּיר בּוֹ רָבָא אָמַר וכו'.

מַשְׁמַע דְּמַה שֶּׁהַבּוֹעֵל מַכִּיר מְהַנֵּי דְּלָא הָוֵי כַּחֲטָא שֶׁאֵינִי מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם וּלְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א אָתֵי שַׁפִּיר מְאֹד דְּהַבּוֹעֵל הֲרֵי הָוֵי כְּמוֹ עַד אִם הוֹדָה עַל טֻמְאָתוֹ דפ"ד. אֲבָל בְּפַשְׁטוּת שָׁם הַכַּוָּונָה שֶׁהוּא מַכִּיר אִם נִטְמֵאת אוֹ לָאו בְּעֶצֶם מְצִיאוּת הַמַּעֲשֶׂה וְלֹא נִדּוֹן מַזֶּה עַל נֶאֱמָנוּת לְגַבֵּי אֲחֵרִים.

וּמָצָאתִי שָׁם בפי' רַבֵּינוּ גֵּרְשׁוֹם מאוה"ג (בַּשַּׁ"ס וַוילְנָא) דְּכָתַב אָמַר אַבַּיֵי מִשּׁוּם הָכִי לֹא מְכַפֵּר דְּבוֹעֵל מַכִּיר שֶׁחָטָא עִמָּהּ וְסוֹטָה מְכָּרֶת לָא קָאָמַר מִשּׁוּם דְּאִיהִי הָוֵי חֲתִיכָא דְּאִיסּוּרָא אִיכָּא דְּאָמַר אִידִי וְאִידִי מַכִּירִין וַחֲדָא מִינַיְיהוּ נָקִיט וְהִלְכָךְ לֹא מְכַפֵּר וכו'.

הֲרֵי מְפֹרָשׁ דְּגַם מַה שֶּׁמָּכְרָתָּ הַסּוֹטָה מְהַנֵּי וְהַיְינוּ יְדִיעָתָהּ בְּמַעֲשֶׂה זֶה. וְאַף לְפִי סְבָרָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה דְּהִיא הָוֵי הַחֲתִיכָא דְּאִיסּוּרָא.

הַיְינוּ לְעִנְיַן הֶבְאַת הַקָּרְבָּן דְּעָלֵי' פָּרִיךְ הגמ' דְּלֵיהְוֵוי יוכ"פ מְכַפֵּר. ולק"מ עַל סְבָרָתִי הַנָּ"ל וּדְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שַׁחַר רָאִיתִי עוֹד בְּרַבֵּינוּ גֵּרְשׁוֹם זַ"ל שָׁם שֶׁכָּתַב סָפֵק סוֹטָה.

שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם עֵד שֶׁנִּסְתְּרָה ע"כ. וַהֲרֵי קיי"ל דְּבָעֵינַן עֵדִים וְאַף לרב"א דְּמַשְׁקֶה עפ"י עַצְמוֹ מַאי שַׁיְיטֵיהּ לְפָרוּשֵׁי הָכִי כָּאן וצ"ט) וּכְמוֹ שֶׁמְּשֶׁנֵי שָׁם בִּגְמָרָא עַל הָא דְּקָאָמַר אֶלָּא מֵעַתָּה עֶגְלָה עֲרוּפָה שֶׁעָבַר עלי' יוכ"פ וכו' אָמַר אַבָּיֵי הוֹרֵג מַכִּיר וכו'.

הֲלֹא הָכָא בְּוַודַּאי אֵינִי בְּתוֹרַת עֵד וְאַפ"ה מְעַכֵּב כַּפָּרַת יוכ"פ וז"פ. ובמנ"ח מִצְוָה שְׂכ"ה הֵבִיא קֻוּשְׁיַת הַגְּדוֹלִים הַנָּ"ל וְכָתַב בזה"ל וַאֲנִי בְּעָנְיִי תָּמַהּ אֲנִי עַל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶרְעִישׁוּ הָעוֹלָם בְּקֻוּשְׁיָא זוֹ דלע"ד הִיא בִּפְשִׁיטוּת דְּבָוַודַּאי מַה דְּמְבוֹאָר בַּתּוֹרָה דע"י קִינּוֹ וּסְתִירָה

נֶאֱסָרַת וְשׁוֹתָה אֵינִי מְבוֹאָר דַּוְקָא דְּהַקִּינּוּי יהי' עַל אִישׁ פְּרָטִי וּבְנוֹדַאי אִם הִיא חֲשׁוּדָה בְּעֵינָיו וּמְקַנֵּא לָהּ עפ"י עֵדִים אַל תִּסָּתְרִי עִם אִישׁ מִכָּל בָּאֵי עוֹלָם דְּהָאִיסּוּר יִחוּד הוּא עִם כָּל אִישׁ מִבָּאֵי עוֹלָם אפי' צַדִּיק גָּמוּר וכו' ואח"ז בָּאוּ עֵדִים שֶׁנִּסְתְּרָה עִם אִישׁ אֶחָד אפי' אֵינָם מַכִּירִים אֶת הָאִישׁ כֵּיוָן דְּנִסְתְּרָה אַחַר הַתְּרָאָה בְּנוֹדַאי אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ וְשׁוֹתָה הַמַּיִם וכו' וְזֶה אֶצְלִי דָּבָר פָּשׁוּט וכו' א"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ דִּין דְּהָרַשְׁבָּ"א בִּפְשִׁיטוּת דְּעִיקַּר שְׁאֵלָתוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ אִם אָדָם נֶאֱמָן עַל עַצְמוֹ אוֹ פ"ד א"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁקִּנֵּא לָהּ בפ"ע עִם כָּל בְּאֵי עוֹלָם ואח"ז בָּאוּ עֵדִי סְתִירָה שֶׁנִּסְתְּרָה עִם אִישׁ וְאֵין מַכִּירִין כְּלָל אֶת הָאִישׁ רַק שֶׁרָאוּ שֶׁנִּסְתְּרָה עִם אִישׁ בְּנוֹדַאי שׁוֹתָה וּבָא אֶחָד וְאָמַר שֶׁהוּא נִסְתַּר עִמָּהּ וְטִימֵּא אוֹתָהּ אִם נֶאֱמַר דְּאַמְעַ"ר אֵינִי נֶאֱמָן כְּלָל וְשׁוֹתָה אוֹ אָמְרִינַן דפ"ד וּמַאֲמִינִים לוֹ הֵיא זָנְתָה וְלֹא עִמּוֹ וְגַם אֵין מַאֲמִינִים לוֹ עַל הַסְּתִירָה כְּלָל רַק אָמְרִינַן דְּמֵעִיד עַל אַחַר שֶׁזִּנְּתָה וְלֹא עִמּוֹ וּבְנוֹדַאי כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ עֵידֵי סְתִירָה וּבָא אֶחָד וְאָמַר שֶׁרָאָה שֶׁזָּנְתָה אַף שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא אֵינִי שׁוֹתָה כֵּיוָן שֶׁקִּנֵּא לָהּ מִכָּל ב"ע יהי' אֵיזֶה שֶׁיִּהְיֶ' ה"ל עֵדוּתוֹ מֵאוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא ה"נ אָמְרִינַן פ"ד וְאָמְרִינַן שֶׁאַחַר הָיָה וְהָאַחַר הוּא ג"כ מֵאוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ ע"כ נֶאֱמָן וְאֵינִי שׁוֹתָה וכו' וְאֵינִי בּוֹשׁ בְּזֶה לוֹמַר שֶׁגְּדוֹלִים הַלָּלוּ הָיוּ מַעֲלִימִים עַיִן מִדָּבָר פָּשׁוּט כְּזֶה וכו'ע"כ ת"ד וַאֲנִי אוֹמֵר אֵין כָּאן קוֹל עֲנוּת גְּבוּרָה.

דִּבְעִיקַּר דִּינוֹ שֶׁחִידֵּשׁ שֶׁיֵּשׁ לְקַנָּאוֹת מִכָּל בָּאֵי עוֹלָם אַף בְּלֹא הַזְכָּרַת שֵׁם פְּרָטִי. כְּבָר נִתְנוֹכַּחְתִּי עִמּוֹ בְּזֶה לְעֵיל דַּף ה' (מִדִּפֵּי הַסֵּפֶר) וְהֵבֵאתִי גַּם דַּעַת הַפּוֹסֵק הָאַחֲרוֹן הַדְּרִישָׁה ז"ל שֶׁכָּתַב מְפוֹרָשׁ דְּאִם אֵינִי מַזְכִּיר לָהּ שׁוּם אִישׁ מְיֻחָד אֶלָּא שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ שֶׁלֹּא תִּסָּתְרִי עִם שׁוּם אִישׁ לָא הָוֵי קִינּוּי יע"ש בְּשֵׁם הפ"ת.

וְגַם עוֹד בָּמָה שֶׁכָּתַב המנ"ח דְּקִנֵּא לָהּ בפ"פ. אֵינִי מְדֻיָּק כְּלָל דַּהֲלָכָה הִיא דְּמְקַנֵּא לָהּ עפ"י שְׁנַיִם.

וְעוֹד הֲלֹא כְּבָר הִרְגִּישׁוּ בְּזֶה המ"ל וההח"צ שֶׁיֵּשׁ לְאוֹקְמֵי' לְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א שֶׁקִּנֵּא לָהּ מִשְּׁנַיִם מֵרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וּבָא רְאוּבֵן וְהוֹדָה. וְהִרְגִּישׁ המ"ל בְּעַצְמוֹ בְּחֻלְשַׁת דָּבָר זֶה דְּאַבַּתִּי רְאוּבֵן שֶׁהוֹדָה אִי פָּלְגִינַן דִּיבּוּרֵי' לֹא הֵעִיד עַל שִׁמְעוֹן שׁוּם דָּבָר וא"כ דִּבְרֵי רְאוּבֵן לֹא מַעֲלִין וְלֹא אַוְרִידִין עכ"ל וְכֵן הִרְגִּישׁ הנוב"י עַל הח"צ וּמִשּׁוּם דְּמֵי יֵמַר לָן דְּהַאי אַחֵר הוּא הוּא הַשֵּׁנִי שֶׁקִּנֵּא לָהּ ג"כ מִמֶּנּוּ שֶׁמָּא אִינָשׁ דְּעָלְמָא פיי"ש בסי' פ"ב שֶׁהֵבֵאתִי כ"ז לְעֵיל.

והמנ"ח לֹא הֵעִיר רַק דְּקִנֵּא לָהּ מכ"ע דְּעַל זֶה לֹא שַׁיָּךְ פֵּירְכְתְּ המל"מ והנוב"י. מ"מ אַכַּתִּי יִקָּשֶׁה מנ"ל לוֹמַר בְּמַאי דְּפָלְגִי' דִּבּוּרוֹ לוֹמַר שֶׁזִּנְּתָ' מֵאַחַר הוּא מֵאוֹתָהּ סְתִירָה שֶׁבָּאוּ הָעֵדִי' עַל זֶה דִּילְמָא זִנְּתָ' בְּלֹא עֵדֵי סְתִירָה שֶׁבִּכְגוֹן זֶה ג"כ אֵינוֹ נֶאֱמָן עַד אֶחָד וכמש"כ רַשָּׁ"י זַ"ל כ"פ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דַּף ב' בְּשֵׁם המשנ"ל הַנָּ"ל שֶׁהִזְכִּיר שָׁם המנ"ח.

וְאִם נַפְשָׁךְ לו' שֶׁפְּלִיג הָרַשְׁבָּ"א עַל רַשָּׁ"י זַ"ל עַל זֶה. אֵין רָחוֹק לוֹמַר שֶׁגַּם עַל הַאי דִּינָא דְּבָעֵינַן שֶׁיָּעִיד שֶׁזִּנְּתָה מֵאוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ ג"כ פְּלִיג הָרַשְׁבָּ"א וְכַאֲשֶׁר רָצָה בְּזֶה לוֹמַר כְּבָר המשל"מ זַ"ל שָׁם.

וְכֵן עָלְתָה לִי בַּמַּחֲשָׁבָה וְתָעוּף עֵינַי לִרְאוֹת בְּמִנ"ח שֶׁהִרְגִּישׁ קְצָת בָּזֶה שֶׁכָּתַב דְּאָמְרִינַן פ"ד וְנִטְמְאָה מֵאַחַר מֵאוֹתָהּ הַסְּתִירָה שֶׁל אַחֵר לְפָרְשִׁ"י דְּבָעֵינַן מֵאוֹתוֹ הַסְּתִירָה כֵּן הוּא בָּרוּר. עכ"ל וְאַיְנִינִי מֵבִין.

הֲלֹא מַה שפ"ד לוֹמַר דְּהוּא לֹא נִסְתְּרָה עִמָּהּ אֶלָּא אַחַר נִסְתַּר מִמַּה וְנִטְמְאָה מִמֶּנּוּ. מ"מ הֲלֹא לֹא מֻכְרָח לוֹמַר שֶׁזֶּה הוּא הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַסְּתִירָה שֶׁבָּאוּ עָלֶיהָ הָעֵדִים.

רַק אַחַר נִסְתַּר עִמָּהּ וְנִטְמְאָה מִמֶּנּוּ וּבְלֹא עֵדֵי הַסְּתִירָה. רַק עַל פִּיו לְבַד וּבְזֶה אֵינוֹ נֶאֱמָן ע"א בְּמָקוֹם שֶׁלֵּיכָא עַל הַסְּתִירָה שְׁנֵי עֵדִים וז"פ.

גַּם כָּל עִיקָּר דְּבָרָיו דְּחוּקִים בְּכַנָּוֹנַת הָרַשְׁבָּ"א כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הַמְעַיֵּן וְאֵין עוֹד לְהַאֲרִיךְ וְעַיֵּן לְעֵיל דַּף ה' מַה שֶּׁפֵּרַשְׁתִּי בִּירוּשַׁלְמִי פִּ"א בְּהָא דְּקָאָמַר ר"י בְּרַבִּי בּוֹן אָמַר לָהּ אַל תִּכָּנְסִי בבבה"כ יע"ש דְּבָעֵינַן דַּוְקָא שֶׁקִּנְּא לָהּ מִמְיֻחָדִים שֶׁפָּרַט שְׁמוֹתֵיהֶם.

אֲבָל לֹא בִּסְתָם. וּכְדַעַת הַפְּרִישָׁה וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אִם קִנְּא לָהּ מִמַּאָה בְּנֵי אָדָם וְנִסְתְּרָה עִמָּהֶם דְּאָמְרִינַן דְּיָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ.

הֲלֹא קיי"ל בִּשְׁמַעְתִּין דְּסוֹטָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים בְּמְדִינַת הַיָּם אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וא"כ אִם נִסְתְּרָה עִם רַבִּים לְאֵיזֶה דָּבָר יַשְׁקֶנָּה דַּהֲרֵי גַּם אִם זִנְּתָה עִם אֶחָד מֵהֶם הֲרֵי אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ דְּהַנּוֹתָרִים הֵם עֵדִים עַל זְנוּתָהּ וְהֵם כְּשֵׁרִים לְעֵדוּת דְּהָא לֹא עָבְרוּ כְּלָל עַל יִחוּד וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּחִדּוּשֵׁי דְּאַף גַּם הִיא לָא מַקְרֵי עוֹבֶרֶת עַל דָּת מִשּׁוּם זֶה.

רַק שָׁאנֵי הָכָא לְעִנְיַן קִנּוֹ דְּבִקְפִידָא דְּבַעַל תַּלְיָא מִילְּתָא. וא"כ אִם יֵשׁ לָהּ עֵדִים אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ.

וְנֶאֱמָנִים לוֹמַר שֶׁזִּנְּתָה עִם אֶחָד מֵהֶם. די"ל דְּאִם קִנֵּא לָהּ מִמַּאָה בנ"א א"כ נֶאֱסֶרֶת עַל כֻּלָּם מִשּׁוּם סָפֵק סוֹטָה דִּכְשֵׁם שֶׁאֲסוּרָה לַבַּעַל כָּךְ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל.

וְעַיֵּן במנ"ח בְּרֵישׁ הַסִּימָן שָׁם שֶׁרָצָה לוֹמַר דְּבְקִנֵּא לָהּ מִשְּׁנַיִם וְלֹא שָׁהֲתָה כְּדֵי טֻמְאָה רַק עִם אֶחָד מֵהֶם. דְּאַף דְּעַל הַבַּעַל הִיא אֲסוּרָה מִטַּעַם סָפֵק סוֹטָה וְהַתּוֹרָה עָשָׂה כְּוַדַּאי.

מ"מ לְגַבֵּי הַנֶּחְשָׁדִים הָוֵי רַק אִיסּוּר מִסָּפֵק דְּלָא עֲשָׂאָהּ הַתּוֹרָ' סָפֵק כְּוַדַּאי הֵיכִי שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת דְּאֶחָד בְּוַדַּאי טָהוֹר יע"ש וְכָתַב דנפ"מ אִם נָשָׂא אוֹתָהּ הַבּוֹעֵל וְאָמַר שֶׁטְּהוֹרָה הִיא דְּנֶאֱמָן וְאִם נִישֵּׂאת לֹא תֵּצֵא יע"ש מ"מ לְכַתְּחִלָּה אֲסוּרָה עַל שְׁנֵיהֶם וא"כ אִם יָעִידוּ הַשְּׁאָר שֶׁזִּנְּתָה רַק עִם זֶה הָוֵי נוֹגְעִים בְּעֵדוּתָן שֶׁתִּהְיֶ' מֻתֶּרֶת לָהֶם וא"כ פְּסוּלִין לְעֵדוּת הֵם.

וְאַף דקיי"ל דְּקְרוֹבִים וּפְסוּלִים נֶאֱמָנִים לְעֵדוּת סוֹטָה מ"מ נוֹגֵעַ בְּעֵדוּת אֵינוֹ נֶאֱמָן וּכְמוֹ שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ הָאַחֲרוֹנִים לְעִנְיַן עֵדוּת אִשָּׁה אִי נוֹגֵעַ כָּשֵׁר. וְכֵן המנ"ח כָּאן רָצָה לוֹמַר דְּנוֹגֵעַ פָּסוּל לְעֵדוּת סוֹטָה עיי"ש וא"כ לק"מ וּמָצָאתִי לְבַעַל עַמּוּדֵי אוֹר סי' צ"ו אוֹת ל"ו שֶׁהֵעִיר עַל דֶּרֶךְ זֶה שֶׁהֲעָרוֹתַי לְעֵיל בְּמַה דְּמְבֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי דְּמַקְנִים לָהּ מִמַּאָה וּמַשְׁמַע נָמֵי שֶׁלֹּא נִסְתְּרָה עִמָּהֶם רַק כְּדֵי אַחַת וְהָא הָתָם אִיכָּא שְׁנֵי עֵדִים כְּשֵׁרִים וְאַמַּאי לָא שָׁיְילִינַן לְכוּלְּהוּ דְּהָא בְּשָׁלְשָׁה וּמְשָׁלְשָׁה וּלְמַעְלָה יֵשׁ כָּאן ב' כְּשֵׁרִים אע"כ דְּלָא מְהַנֵּי כה"ג כֵּיוָן דְּאֵין מִתְבָּרֵר לָנוּ מִי הוּא הָעֵד וְאֵין תּוֹצָאוֹת עֵדוּתוֹ לָנוּ אֶלָּא בְּצֵירוּף חֲבֵירָיו שְׁאוּ יָדַעְנוּ דְּתִרֵי

מִינָהוּ וַדַּאי כְּשֵׁרִים נִינְהוּ אֵין שָׁם עֵדוּת עַל זֶה וכו' וְזֶה מֻכְרָח לָדוּן וּלְפָרֵשׁ כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם דְּהָא עכ"פ לְטַוְמְאָה הי' לְהוֹעִיל אִם יוֹדוּ שֶׁאֶחָד מֵהֶן טָמֵא אוֹתָהּ וְסוֹף סוֹף אַמַּאי לֹא הִזְקִיק הָרַמְבַּ"ם לִשְׁאוֹל מֵהֶם אע"כ כמש"נ דְּלָאו שָׁם עֵדִים עֲלֵיהֶם כְּלָל כֵּינָן דְּאֵינָיְהוּ גּוּפַיְיהוּ בַּחֲשָׁד זֶה וכמש"ל ודו"ק עכ"ל.

וְהִנֵּה לֹא הִרְגִּישׁ מַהָא דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָן. וְגַם לֹא הִרְגִּישׁ מֵהָא דְּהָוֵי נוֹגְפִים בְּעֵדוּתָן.

אֶלָּא סְבָרָתוֹ נְכוֹנָה לְמֹאד שֶׁכֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם בַּחֲשָׁד זֶה לָא הָוֵי שָׁם עֵדוּת עֲלֵיהֶם כְּלָל. וְכַאֲשֶׁר כָּתַבְתִּי אֲנִי לְעִיל לְעִנְיַן הַבּוֹעֵל דְּלָא מְהַנֵּי עֵדוּתוֹ מֵשִׁים שֶׁהוּא הַחֲתִיכָא דְּאִסּוּרָא שֶׁאָנוּ דָּנִין עֲלֵיהֶם.

לֹא מְעַכֵּב יְדִיעָתוֹ כְּלָל וה"נ יֵשׁ לוֹמַר דְּלָא מְעַכְּבִי עֵדוּתָן בָּזֶה כְּלָל דְּעַל כֵּן כָּלַן הַחֲשָׁד הַזֶּה וּבָרוּךְ שֶׁמָּצָאתִי לִי רַב בָּזֶה, וּמַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְעֵיל לְהַקְשׁוֹת לְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א א"כ לָא מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּלָל שְׁתֵּית הַמַּיִם דְּהַבּוֹעֵל בְּעַצְמוֹ הוּא עֵד אֶחָד אִם נַיְמָא דע"א מְעַכֵּב בְּדִיקַת הַמַּיִם רָאִיתִי במנ"ח שָׁם בָּאוֹת י"ד שֶׁהֵבִיא המנ"ל והאב"מ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל וְכָתַב דְּדִבְרֵי המנ"ל מֻכְרָחִים מֵהַתּוֹסְ' עַצְמָם דְּאִם נַיְמָא דְּנֶאֱמָנִים ע"א לְאַחַר שְׁתִיָּה.

ה"ה הַבּוֹעֵל אוֹ הָאִשָּׁה בָּאִים לְאַחַר שְׁתִיָּה וְאוֹמֵר אֶחָד מֵהֶם שֶׁנִּטְמְאָה בְּנִדָּתִי אֲסוּרָה לַבַּעַל וכו' וַאֲפִי' אִם נַיְמָא דְּהָאִשָּׁה אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת כֵּינָן דְּמְבִיאִין אוֹתָהּ לב"ד קוֹדֶם שְׁתִיָּה וְאוֹמֶרֶת טְהוֹרָה אֵינָהּ חוֹזֶרֶת וּמַגָּדֶת עכ"פ הַבּוֹעֵל לוֹ אֵין שׁוֹאֲלִין כְּלָל וא"כ נֶאֱמָן הוּא לוֹמַר שֶׁטְּמֵאָה וא"כ אִם נֹאמַר שֶׁפֵּ"א יְדִיעָתוֹ מְעַכֶּבֶת בְּדִיקַת הַמַּיִם וְהַבּוֹעֵל תָּמִיד יוֹדֵעַ וְהָאֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּשׁוּם פַּעַם בְּדִיקַת הַמַּיִם בְּסוֹטָה אֶלָּא ע"כ הַתּוֹסְ' מוֹדִים וכו' וצ"ע עַל הַגְּאוֹנִים שֶׁהֶעֱלִימוּ עַיִן מִזֶּה את"ד שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּדְבָרִים פְּשׁוּטִים.

הִנֵּה כְּבָר הֶרְאֵיתִי שֶׁעָמְדוּ עַל זֶה הַגְּאוֹנִים שֶׁעֵינָם הוּא עַיִן הַבְּדוֹלַח. אֲבָל לֹא כַּאֲשֶׁר כָּתַב הוּא בְּפִשְׁיטוּת.

דַּהֲלֹא לְפִי נֻסְחָתוֹ לֹא קָשֶׁה מִידֵי דְּאֵין הַבּוֹעֵל נֶאֱמָן מִשּׁוּם דאאמע"ר א"ו מִכֹּחַ דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א הַנָּ"ל צְרִיכִין לְהַקְשׁוֹת דְּהַבּוֹעֵל נֶאֱמָן מִטַּעַם דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ וְעַל הַתּוֹסְ' לק"מ די"ל דס"ל דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן כְּלָל, אוֹ מִכֹּחַ קֻוּשְׁיַת הַגְּאוֹנִים עַל הָרַשְׁבָּ"א דהע"א אֵינוֹ מֵעִיד שֶׁזִּנְּתָה עִם אוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ וְכַנַ"ל.

וּבְעַצְמוֹ כָּתַב המנ"ח בִּשְׁנֵי דַּפִּים הַקּוֹדְמִים בזה"ל והמנ"ל מְפַלְפֵּל שָׁם דְּגַם הַתּוֹסְ' מוֹדִים לָזֶה דְּהַמַּיִם בּוֹדְקִין אִם ע"א יוֹדֵעַ וְאַף אִם נֶאֱמַר דְּגַם בע"א יוֹדֵעַ אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין מ"מ אִם הַנֶּחֱשָׁד יוֹדֵעַ בְּנִדַּאי הַמַּיִם בּוֹדְקִין כִּי הוּא יוֹדֵעַ תָּמִיד וְהָאֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁיִּבְדְּקוּ הַמַּיִם ע"כ בּוֹדְקִים הַמַּיִם וכו' עכ"ל: וְהִנֵּה מָצָאתִי בְּדִבְרֵי המנ"ח עַצְמוֹ לְעִנְיָן מש"כ אֲנִי לְעֵיל בְּדַף ו' אוֹדוֹת הַנֶּאֱמָנוּת בְּהָאִשָּׁה הַנֶּחֱשֶׁדֶת שֶׁאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לְךָ שֶׁהֵעִיר דְּהָוֵי חוֹזֶרֶת וּמַגָּדֶת וְלֹא מִטַּעַם שֶׁאֵינָהּ בְּתוֹרַת עֵדוּת כְּלָל.

וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי המל"מ מהל' תְּרוּמוֹת שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם דְּאַחַר שְׁתִיָּה אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת רַק מִתּוֹרַת שַׁוְוָא חד"א. וְלֹא מִתּוֹרַת נֶאֱמָנוּת עַד.

וְגַם קָשֶׁה עַל דְּבָרָיו שֶׁכָּתַב דְּאֵינָהּ נֶאֱמָנֶת מִטַּעַם חוֹזֶרֶת וּמַגֶּדֶת. וַהֲלֹא לְאַחַר הַמְּחִיקָה מְאַיְּמִין עָלֶיהָ שֶׁתִּנָּדַע שֶׁנִּטְמֵאת וְלָא אָמְרִינַן דְּאֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת מִשּׁוּם שֶׁאָמְרָה מִקּוֹדֶם טְהוֹרָה אֲנִי.

וע"כ דְּלֵיתָא בָּזֶה דִּין עֵדוּת דְּפוֹסֶלֶת בָּהּ חוֹזֵר וּמַגִּיד אֶלָּא מִדִּין שַׁוְוֶיָא אַנַפְשָׁהּ חד"א. וְכֵן הִשְׁקַפְתִּי הָלְאָה במנ"ח דְּלָתוֹת אֲחָדִים וּמָצָאתִי שֶׁבְּעַצְמוֹ חָזַר בּוֹ וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעַת זְקֵנוּתוֹ שכ"ז שֶׁמִּזְקִינַן דַּעְתָּן מִתּוֹסֶפֶת עֲלֵיהֶן וְז"ל לְעִיל הֵבֵאתִי דְּהָאִשָּׁה הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי אַחַר קו"ס נֶאֱמֶנֶת בְּתוֹרַת עֵד וְלֹא מִטַּעַם שַׁוְוֶיָא חד"א וְלֹא מט' הוֹדָאַת בע"ד כִּי מְשֻׁעְבֶּדֶת לוֹ רַק בְּתוֹרַת עֵד ע"ש וְנִתְיַשַּׁבְתִּי דִּבְתוֹרַת עֵד אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל דְּאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת אֶלָּא בְּרָצוֹן וְאֵין אָדָם מָעָ"ר וְאִי דְּעָבְדָה תְּשׁוּבָה שֶׁלֹּא תָּדוּר עִם בַּעֲלָהּ בלא"ה לְאַחַר קו"ס וְלֹא תִּרְצֶה לִשְׁתּוֹת אֵין מַשְׁקִין אוֹתָהּ וַאֲסוּרָה לַבַּעַל וְלַבּוֹעֵל אֶלָּא ע"כ הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁלָּהּ הֵיא מִטַּעַם הוֹדָאַת בע"ד וכו' וְלֹא שַׁיָּךְ מְשֻׁעְבֶּדֶת דְּנָפְקָא הַשְׁעְבּוּד אַחַר קו"ס וְהָא רְאָיָה דְּהַתּוֹרָה נָתְנָה לָהּ רְשׁוּת דְּאִם אֵינָהּ רְוִצִּית אֵינָהּ שׁוֹתָה וּמַפְקַעַת עַצְמָהּ מִיַּד בַּעְלָהּ נִרְאֶה דְּהַתּוֹרָה הִפְקִיעַ הַשְׁעְבּוּד וּבָאתִי רַק לְרַמּוֹז עכ"ל ועכ"פ נָעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְהַעֲתָקָתָם דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי.

וַהֲרֵי הוּא כַּמְבֹאָר: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אִם אַתָּה אוֹמֵר וכו' י"ל וכו' יוֹצִיאוּ שֵׁם רַע דְּהַבּוֹעֵל יַגִּיד לָהֶם שֶׁקִּלְקֵל עִמָּהּ וְלָא יָדְעֵי שֶׁזּוֹ מִתְנַוֶּנֶת וכו'. ול"ז לְהָבִין לָמָּה צְרִיכִי כְּלָל לְכָוְתְבוֹ דְּהַבּוֹעֵל יַגִּיד לָהֶם דְּלָמָּה לוֹ לְהַגִּיד.

וְגַם אִם הִגִּיד שֶׁקִּלְקֵל עִמָּהּ נֶאֱמָן לְדַעַת הָרַשְׁבָּ"א עַיֵּין בְּדִבּוּר הַקָּדוּם מַה שֶׁהֵבֵאתִי בָּזֶה. וְנִרְאֶה מִכָּאן שֶׁהַתּוֹסָ' לָא ס"ל כְּהָרַשְׁבָּ"א אַךְ נָעְלַם פַּשְׁטוּת וּנְחִיצוּת דִּבְרֵיהֶם הק': שָׁם ע"ב גְּמָרָא קָדַשׁ הַקּוֹמֶץ וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁמֵּת הוּא וכו'.

ופרש"י וְשׁוּב אֵינָהּ שׁוֹתָה דְּאַמַּאן בָּעֵינַן לְמִשָּׁרְיָיה ע"כ וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ דְּלָמָּה צָרִיךְ לְהַאי טַעְמָא דַּהֲלֹא לְקַמָּן כ"ד ע"א בְּרַשׁ"י ד"ה וְלֹא שׁוֹתוֹת (אִם מֵתוּ בַּעֲלֵיהֶן) פרש"י דְּבָעֵינַן וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וכו' וְהֵיא מגמ' יְבָמוֹת ל"ח ע"ב וּמָצָאתִי בְּרָשָׁ"ש שֶׁעָמַד עַל זֶה.

וי"ל דְּהָתָם דְּמֵתוּ בַּעֲלֵיהֶן עַד שֶׁלֹּא שָׁתוּ הַיְינוּ שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ כָּל עִיקָּר אֶת נְשֵׁיהֶן לב"ד הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וְלָכֵן בָּעֵינַן וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וכו' וְלֵיכָּא. אֲבָל הָכָא דְּאַיְירִי כְּבָר בְּהֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ וַעֲשָׂאוֹ ג"כ כָּל הַמַּעֲשִׂים אֶלָּא שֶׁמֵּת קוֹדֶם מַעֲשֶׂה הַשְׁתָיָה.

בָּזֶה לָא יָלְפִינַן מִיעוּטָא מִוְּהֵבִיא הָאִישׁ וכו' דַּהֲרֵי כְּבָר הֵבִיאָה. לְכָךְ כָּתַב רַשׁ"י מִשּׁוּם דְּאַמַּאן בָּעֵינַן לְמִשָּׁרְיָיה וּמַה שֶׁקָּשָׁה עוֹד מש"כ דְּאַמַּאן בָּעֵינַן לְמַשְׁרְיָיה.

הֲלֹא בָּעֵינַן לְמִשָּׁרְיָיה אַבּוֹעֵל אוֹ הַיָּבָם וְכֵן ע"ז עָמַד הָרָשָׁ"ש. נִרְאֶה מִסְּבְרִיא דְּלָא צַוְּתָה הַתּוֹרָה וְהִתִּירָה לִמְחוֹת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ עַל הַמַּיִם אֶלָּא בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ כַּיָּדוּעַ בכמ"ק בש"ם.

וא"כ דַּוְקָא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. אֲבָל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם לְמִשָּׁרְיָיה לְהַבּוֹעֵל וְהַיָּבָם בָּזֶה לֹא צַוְּתָה כְּלָל הַתּוֹרָה.

וא"כ לֵיכָּא בְּכָאן סְגֻלַּת הַמַּיִם כְּלָל. וְאַף בְּאוֹפֶן שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה כְּבָר כְּמוֹ הָכָא בִּשְׁמַעְתִּין (וְעַיֵּין לְקַמָּן י"ט ע"א וּבְתוֹסְ' ד"ה וְאַחַר בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי סֵדֶר הַמְּחִיקָה יע"ש) אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁמֵּת לְאַחַר מְחִיקַת הַמְּגִילָּה.

ג"כ לָא מְהַנֵּי שְׁתִיתָה כְּלָל דפ"ז לֹא נָתְנָה הַתּוֹרָה בְּדִיקַת הַמַּיִם וְלֹא הִתִּירָה לְמָחוֹק אֶת הַשֵּׁם. וא"כ לֹא נֶאֶמְרָה כְּלָל פָּרָשָׁה זוֹ לְעִנְיַן זֶה ודו"ק.

וְהָתָם בִּיבָמוֹת תָּפַס הגמ' פְּשָׁטָא דִּקְרָא דְּוַהֲבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ דְּהֵיכִי דְּמֵת וְלֹא הֵבִיא פְּשִׁיטָ' דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה דְּלֵיכָּ' מִי שֶׁעָשָׂה כְּלָל כָּל הַמַּעֲשִׂים הַהֲבָאָה וְהַקְרָבָן. אֶלָּא אַפִּילּוּ הֵיכִי שֶׁמֵּת לְאַחַר כָּל הַמַּעֲשִׂים דְּתוּ לָא מְעַכֵּב הָוַיִת הַבַּעַל.

מ"מ לֵיכָּא אַמַּאן לְמִשָּׁרְיָיהּ. וְאֵינִי עִנְיָן לָהָא דִּפְלִיגִי ר"י ור"י לְעִנְיַן שׁוֹמֶרֶת יָבָם אִם שׁוֹתָה וּבְוַדַּאי לְגַבֵּי הַיָּבָם אָמְרָה תּוֹרָה שֶׁהוּא כְּבַעַל שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ וְעַיֵּין יְבָמוֹת נ"ח ע"א וּבְתוֹסְ'.

גַּם נִרְאֶה עוֹד בִּפְשִׁיטוּת דְּלָא מְהַנֵּי כְּלָל מְחִיקַת הַמְּגִילָּה שֶׁנִּכְתְּבָה לְשֵׁם הַבַּעַל. שֶׁיִּהְנִי לְעִנְיַן הַיִּבּוּם דְּהָוֵי שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ.

(אַף שֶׁמְּסֻקָּק אֲנִי עֲדַיִן אִם בָּעֵינַן גַּם הַכְתִּיבָה לִשְׁמוֹ שֶׁל בַּעַל שֶׁל הָאִשָּׁה זוֹ וְעַיֵּין לְקַמָּן י"ח ע"א וכו' ע"ב דְּלָא מַשְׁמַע הָכִי וצ"ע). וּלְעִנְיַן לְהַתִּירָהּ לְבוֹעֵל בְּוַדַּאי דְּאֵינוֹ שׁוֹתָה וז"פ וְעַיֵּין לְקַמָּן כ"ה ע"א דְּמְקַנֵּא לָהּ לְאָוְסָרָהּ לַבּוֹעֵל.

אֲבָל אֵינִי שׁוֹקֵל לְהַתִּירָהּ לַבּוֹעֵל יע"ש דִּרְאָיָה גְּמוּרָה מִשָּׁם. וְיֵשׁ לִדְחוֹת דְּהָתָם אֵינִי שׁוֹתָה הוּא מִשּׁוּם דְּאֵינָהּ רְאוּיָ' לְאֵישׁוּת לְפִירוּשׁ רס"י בְּשֵׁם הַסִּפְרִי.

וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם מִשָּׁם דְּאֵינִי מְנֻקֶּה מֵעָוֹן. וא"כ פְּשִׁיטָא דְּלֵיכָּא כָּאן מַבִּיא.

וְתִשְׁתֶּה אִשְׁתּוֹ בָּעֵינַן אֲבָל הֵיכִי דְּלֵיכָּא הַחִסָּרוֹן מִטַּעַם הֲבָאַת הַבַּעַל וּכְמוֹ הָכָא בִּשְׁמַעְתִּין. יֵשׁ לוֹמַר דְּשׁוּב שׁוֹתָה כְּדֵי לְהַתִּירָהּ לַבּוֹעֵל.

וע"כ הָדָרָן לִסְבָרָתֵינוּ הַנַּ"ל דְּעַל כה"ג לֹא נֶאֶמְרָה פָּרָשָׁה סוֹטָה כְּלָל. אֶלָּא דְּזֶה יִקְשֶׁה קָצָת עַל פרש"י בִּשְׁמַעְתִּין דְּהֵיכִי דְּלֵיכָּא אַמַּאן לְמִשָּׁרְיָיהּ לֹא נֶאֶמְרָה פָּרָשַׁת סוֹטָה וּבְדִיקַת הַמַּיִם כְּלָל.

וא"כ לָמָּה צָרִיךְ קְרָא שֵׁם בְּאַלְמָנָה לכה"ג וכו' דְּאֵינִי שׁוֹתָה. ת"ל דְּאַמַּאן בָּעֵינַן לְמַשָּׁרְיָיהּ.

דַּהֲלֹא אֲסוּרָה וְקִיְּימָה עָלָיו. וְאוּלַי זֶה בֶּאֱמֶת כַּוָּנַת הַסִּפְרִי דְּמִמַּעֵט אֵינִי רְאוּיָ' לְאֵישׁוּת הֵיא מה"ט גּוּפָא.

דְּלֵיכָּא מַה לְהַתִּיר עָלָיו וְלֵיכָּא כָּאן שָׁלוֹם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּלְשִׁיטַת וּפִירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם צ"ע וּפַדַיִן צָרִיךְ תַּלְמוּד שֶׁמֵּבִיא לִידֵי בֵּירוּר. וּבְגֻמְ' לְעֵיל מִזֶּה אָמְרִינַן כְּגוֹן שֶׁזִּנְּתָה בָּעֲזָרָה וּפרש"י מְאַחֶה וּמַעֲתָה אֵינִי שׁוֹתָה כֵּינָן דְּכְבָר אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ וְעַיֵּין הֵיטֵב במשנל"מ בַּפֵּ"א הֲלָכָה י"ד: שָׁם בָּאוּ לָהּ עֵדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה.

פרש"י אַמַּעֲקָרָא קָאֵי קוֹדֶם הַקְּטָרָה. וּמְבֹאָר דְּאַחַר הַקְּטָרָה אָמְרִינַן נָמֵי כִּיפְרָה סָפְקָה וְהָלְכָה וְהַשְׁיָרִים נֶאֱכָלִים וכמש"כ הַתּוֹסְ' בד"ה קָרֵב וכו' נִרְאֶה דה"ה וכו', וְעַיֵּין בְּקֶרֶן

אוֹרָה כָּל דִּיבּוּר הַתּוֹסָ' וְגַם עַל פִּסְקֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְדִבְרֵי הכ"מ ז"ל הַתְּמוּהִין אֲצְלִי מָצָאתִי בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁהֵאִיר וְהֵעִיר בָּזֶה עַיֵּין שָׁם.

ומש"כ הַקֶּרֶן אוֹרָה דְּלֹא נָחְלְקוּ בִּירוּשַׁלְמִי אֶלָּא אִם בָּאוּ עֵדִים עַל סְתִירָה זוֹ דְּאֵינָהּ רְאוּיָ' לַמִּנָּחָה כְּלָל בָּהָא הוּא דס"ל לְחַד מ"ד דַּאֲפִילּוּ אַחַר הַקְּטָרָה תִּשָּׂרֵף וכו' וא"י לְכַוֵּון הַלָּשׁוֹן דַּהֲרֵי אַדַּרְבָּה אִם אֵינָהּ ראוי' לַמִּנָּחָה כְּלָל מַדּוּעַ נִשְׂרֶפֶת תִּפּוֹק לְחַזּוּלִין כְּקֻשְׁיַת הַגְּמָרָא.

וְאִי ס"ל לְהַהּ מ"ד דָּמִים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ ומש"ה נִשְׂרֶפֶת א"כ מַדּוּעַ פְּלִיג עַל אַחַר הַקְּטָרָה וְדָמֵי לְבָאוּ עֵדִים שֶׁזִּיְּנָתָה אַחַר הַקְּטָרָה. ומש"כ עוֹד דְּלָהֲכִי לָא הָנֵי בַּתּוֹסָפְתָּא וּבִירוּשַׁלְמִי אֶלָּא בָּאוּ עֵדִים מִשּׁוּם דְּבָא לאשמיענן דַּאֲפִי' אַחַר קִידּוּשׁ הַקּוֹמֶץ אוֹ אַחַר הַקְּטָרָה ג"כ תִּשָּׂרֵף וְזֶה הוּא אַחַר שְׁתָיָה ג"כ דְּמַשְׁקֶה וְאַחַ"כ מַקְרִיב וכו' אֶלָּא דְּלְעֵיל גַּבֵּי קָרֵב קוֹמֶץ וּמֵת הוּא וכו' מַשְׁמַע דְּמַיְירֵי שֶׁקָּרֵב קוֹדֶם הַשְׁקָאָה וּכְמוֹ שפרש"י ז"ל.

ג"כ אֵינוֹ מְדֻיָּק די"ל דַּאֲפִילּוּ לָמָּ"ד מַשְׁקֶה וְאַחַ"כ מַקְרִיב. מ"מ אִם הִקְרִיב וְאַחַ"כ הַשָּׁקָה כָּשֵׁר וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ד דִּין י"ד.

וּמְכֻוָּן מְאֹד סוּדּוּרוֹ הַנָּכוֹן שֶׁל הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב בְּדִין י"ד הִקְרִיב מִנְחָתָהּ וְאַחַ"כ הִשְׁקָהּ כְּשֵׁרָה נִטְמֵאת מִנְחָתָהּ קוֹדֶם וכו' דְּמַאי שְׁיָאטֵיהּ לַדִּין דְּהִקְרִיב מִנְחָתָהּ הַנָּ"ל לַדִּין דְּהָכָא והו"ל לְהָבִיא דִּין זֶה בפ"ג דִּין ס"ו שֶׁשָּׁם מַיְירֵי מִסֵּדֶר הַהַשְׁקָאָה וְהַקְּרָבָה.

א"ו בָּא לְתָרֵץ דְּמַיְירֵי קוֹדֶם הַשְׁקָאָה אַף דְּמַשְׁקֶה וְאַחַ"כ מַקְרִיב וא"כ בְּנוֹדַאי דְּכִיפְרָה סְפֵיקָא וְהָלְכָה לָהּ. וּמִזֶּה נָמֵי רְאָיָה לְגֵירְסַת הפ"מ בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שצ"ל דְּהַשְׁיָירִים נֶאֱכָלִין כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא הק"א.

וּבְנִמְצְאוּ הע"ז דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּלְאַחַר קֻמִיצָה אֲסוּרָה מִדְּרַבָּנָן וְנִשְׂרֶפֶת פיי"ש כִּמְאִירִי פְּלִיג ע"ז וְכָתַב מְפֹרָשׁ דְּאַף לְאַחַר שֶׁקִּדֵּשׁ הַקּוֹמֶץ מִנְחָתָהּ חֻלִּין. וְכָתַב עוֹד בְּהַמְאִירִי וְאַף עֵידֵי קִינּוּי שֶׁנִּמְצְאוּ זוֹמְמִין יְרֵאָה שֶׁהַדִּין כָּךְ וכו' וּלְמַנָּן הָעוֹנֶשׁ מִיהָא בְּעֵידֵי קִינּוּי שֶׁהוּזְמוּ הִתְבָּאֵר בַּתַּלְמוּד הַמַּעֲרָב שֶׁהֵם לוֹקִין אֲבָל בְּעֵידֵי סְתִירָה נִסְתַּפְקוּ אִם מְשַׁלְּמִין שִׁעְוּר הַכְּתֻבָּה וְלֹא הֻבְּרְרָה וְנִרְאֶה לִי הָאֵין כָּאן תַּשְׁלוּמִין שֶׁהֲרֵי לֹא הֻחְלַט הֶפְסֵד הַכְּתֻבָּה בְּעֵדוּתוֹ אֶלָּא תִּשְׁתֶּה וְתִבָּדֵק וּלְהַשְׁקוֹתָ' אִי אֶפְשָׁר שֶׁאֵין הַשְׁקָאָה אֶלָּא לְסוֹטָה עַצְמָהּ (תְּמוּהִין מְאֹד דְּבָרִים אֵלֶּה דִּפְשִׁיטָא) וּמִתּוֹךְ כָּךְ דַּעְתִּי נוֹטָה לִפְסֹק כַּחֲבֶרְתָּהּ לוֹמַר שֶׁיִּלְקוּ ע"כ.

וְהוּא בִּירוּשַׁלְמִי פֶּ"א הֲלָכָה א' וְכֵן הָרַמְבַּ"ם פָּסַק בפכ"א מהל' עֵדוּת דְּלוֹקִין וְעַיֵּין בְּבֶנְוֶסְתָּחוֹ שָׁם לְעִנְיַן עֵד טֻמְאָה וְאַף דְּבִשְׁבוּעוֹת ל"ב ע"א אָמְרִינַן דְּעֵדֵי סְתִירָה הָוֵי דבהגל"מ כְּמָמוֹן דָּמֵי וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם.

צ"ל דִּלְעִנְיַן תַּשְׁלוּמֵי ע"ז שָׁאנֵי וְעַיֵּין בְּפֵירוּשׁ הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק הָרִידְבָּ"ז זצ"ל שָׁם. וְעַיֵּין במה"פ וש"ק.

וְנִרְאֶהדְּלִשִׁיטַת הַתּוֹסָ' רְאִם נִמְצְאֵי זוֹמְמִים לְאַחַר שֶׁקִּדֵּשׁ הַקּוֹמֶץ דְּמִנְחָתָהּ נִשְׂרֶפֶת. א"כ אִם נִמְצְאוּ זוֹמְמִים צְרִיכִים לְשַׁלֵּם עֲבוּר הַמִּנְחָה וז"פ אֶלָּא שֶׁמְּסֻפָּקֵנִי אִם מְקַיְּימִים בָּזֶה כַּאֲשֶׁר זָמַם.

יַעַן כִּי דָּבָר זֶה רַק מַה שֶּׁנִּמְשַׁךְ לְבֵירוּר הַדָּבָר וְלֹא עַל זֶה בָּאוּ לְהַפְסִידוֹ וצ"ת וְזֶה אֵין לוֹמַר מִשּׁוּם דְּרַק מִדְּרַבָּנָן נִשְׁרָפֶת. דַּהֲרֵי גַּם כְּתֻבָּה ג"כ הוּא רַק הֶפְסֵד דְּרַבָּנָן חַיְיבוּהוּ וְלֹא מְדְּאוֹרַיְיתָא.

וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ ואכ"מ. **(אח"ז רַב רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת מָהָרָ"שׁ כֹּהֵן זַ"ל במס' שְׁבוּעוֹת דְּפוּס וִוילְנָא דַּף ל"ב הֵבִיא בְּשֵׁם הַגָּאוֹן הֶחָכָם הַכּוֹלֵל מוהר"י בְּאָרִיט זצ"ל דבלא"ה לק"מ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' שָׁם (שֶׁהִקְשׁוּ דע"א בְּסוֹטָה נָמֵי יָכוֹל לוֹמַר בְּלֹא עֵדוּתִי ע"י עֵידֵי קִינּוּי וסְתִירָה תִּשְׁתֶּה וְתָמוּת וְיִפָּטֵר בַּעְלָהּ מִן הַכְּתֻבָּה יע"ש) דע"י עֵידֵי קִינּוּי וסְתִירָה הָיָה צָרִיךְ לְהָבִיא מְנָחוֹת קְנָאוֹת בַּמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא מֻוָּטָל עַל הַבַּעַל וּכְמוֹ דִּכְתִיב וְהֵבִיא אָח קָרְבָּנוֹ עָלֶיהָ וע"י עֵד טֻמְאָה אֵינִי מַשְׁקֶה אוֹתָהּ כְּלָל וְשַׁפִּיר הָוֵי כְּפִירַת מָמוֹן עכ"ל וּלְדִידִי צ"ע לְדִינָא דָּבָר זֶה.

וְעוֹד יֵשׁ לָדוּן אִי לָא הָוֵי גול"מ כִּי לָא הָוֵי מָמוֹן בְּדֶרֶךְ יָשָׁר. ומ"מ לְעִנְיַן הַזָּמָה וְתַשְׁלוּמִין וַדַּאי מְחַיְיבִי לָמֶ"ד גול"מ כמ"ד:)** וְעַיֵּין תוס' רִישׁ מַכּוֹת ב' ע"א ד"ה מְעִידִין וכו' דְּהִקְשׁוּ דְּהָוֵי עֵדוּת שאאי"ל וְאֵין זֶה עֵדוּת וּשְׁנֵי תֵּירוּצֵי הַתּוֹסָ' שַׁיָּיכִים הָכָא וְעַיֵּין נוב"ק חֵלֶק אע"ז ס' ע"ב: וְהִקְשָׁה עוֹד בְּקֶרֶן אוֹרָה לְפִי מַאי דְּמַסְקִינַן דְּהָא דְּאֵינוֹ יוֹצֵא לְחֻלִּין הוּא מִשּׁוּם גְּזֵרָה בְּעָלְמָא אֲבָל מִן הַדִּין חֻלִּין גְּמוּרִים הֵם.

א"כ הָוֵי חֻלִּין בָּעֲזָרָה וַאֲפִילּוּ קָרֵב הַקּוֹמֶץ וְלֹא יֹאכַל ע"כ וְהִנֵּה בְּתַחִלַּת הַהַשְׁקָפָה אָמַרְתִּי דְּמֵאַיִן לוֹ דְּבְהַקְרֵבַת מִנְחָה הָוֵי חֻלִּין בַּעֲזָרָה וּמָה אִם שִׁיטַת רַשְׁ"י זַ"ל דְּבְמִלִּיקָה לֵיתָא מִשּׁוּם חֻלִּין בָּעֲזָרָה וּצְנוּחֵי עָלָיו קַמָּאֵי מִגְּמָרוֹת מְפוֹרָשׁוֹת.

מכש"כ בְּהַקְטָרַת מִנְחָה. וְשׁוּב בְּעִיּוּנִי הָלְאָה רָאִיתִי שָׁם שֶׁבְּעַצְמוֹ הֵעִיר בָּזֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ אִיסּוּר חוֹלִין בַּעֲזָרָה בִּשְׁיָרֵי מִנְחָה.

וְנָכוֹן הוּא. וְעַיֵּין דֻּגְמָא רַחִיקָא זֶה בְּתוֹסָ' ב"מ (נ"ג ע"ב) ד"ה לָא פְּלוּג וכו' וא"ת וכו' כְּשֶׁהָיָה מִזְבֵּחַ שָׁלֵם וּפָגַם וְנִבְנָה אֵין חוֹזְרִין וְנִרְאִין וי"ל דְּדַוְקָא זְבָחִים שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן עֲבוֹדוֹת אֲבָל מַעֲשֵׂר אוֹ בְּשַׂר זֶבַח לְאַחַר הָעֲבוֹדָה אוֹ שְׁיָרֵי מִנְחָה חוֹזְרִין וְנִרְאִין ע"כ: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כִּי קָדוֹשׁ מֵעִיקָּרָא וכו' קַשְׁיָא כֵּיוָן דְּהוּא הָיָה מֵבִיא מִנְחָתוֹ עָלֶיהָ אַמַּאי נִשְׂרֶפֶת מַאי שְׁנָא וכו' ואע"ג דְּבִשְׁעַת הֶקְדֵּשׁ הָוֵי בַּת מִקְדָּשׁ דקיי"ל דְּבַעַל מֵיגָז גָּיֵיז וכו'.

הִנֵּה שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת וּבְחִיבּוּרוֹ (פי"ג מהל' נְדָרִים ה"ב) וְכֵיצַד מֵיפֵר אוֹמֵר מוּפָר אוֹ בָּטֵל אוֹ אֵין נֶדֶר זֶה כְּלוּם וְכֵיוֹצֵא דְּעִנְיָנוֹ עֲקִירַת הַנֶּדֶר מֵעִיקָּרָא וְהָאֲרִיךְ בָּזֶה הכ"מ דַּהֲלֹא קיי"ל דְּבַעַל מֵיגָז גָּיֵיז וּמסִיק דְּהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ דְּהָא דְּאָמְרִינַן גַּבֵּי חָכָם דְּעוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִיקָּרָא הַיְינוּ דְּמַשְׁוֵוי לֵיהּ כְּאִילּוּ לֹא הָיָה אֲבָל גַּבֵּי בַּעַל אַף שֶׁעוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִיקָּרָא מִיהוּ לֹא מַשְׁוֵי לֵיהּ כְּאִילּוּ לֹא הָיָה אֶלָּא כְּאִילּוּ חָל הַנֶּדֶר וּמְבַטְּלוֹ עיי"ש וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בִּנְדָרִים (דַּף ע"ה) הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ כָּל נְדָרִים שֶׁתְּדַוְרִי וכו' אִיבְּעִי לְהוּ לר"א מֵיחָל חָלִין וּבְטִילִין אוֹ דִילְמָא לָא חָלִין כְּלָל לְמַאי נ"מ כְּגוֹן דְּאַתְפִּיס אַחֵר בְּהֶדֵין נְדָרִין אִי אָמְרִתְּ חֻלִּין הָוֵי תַּפְסִיתָא אִי אָמְרַתְּ לָא חָלִין כְּלָל לָא אִיכָּא מְשָׁשָׁא וְהָכָא נָמֵי גַּבֵּי חָכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִיקָּרָא הַיְינוּ דְּמַשְׁוֵוי לֵיהּ כְּאִילּוּ לֹא הָיָה אֲבָל גַּבֵּי מֵיגָז גָּיֵיז הַיְינוּ דְּמַשְׁוֵוי לֵיהּ כְּאִילּוּ הָיָה וּבָטֵל.

וּבָזֶה יִתְיַישֵּׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' כָּאן כַּמּוּבָן. עַיֵּין עמק"י סוֹף דְּרוּשׁ הָרִאשׁוֹן: בא"ד וְעוֹד אַמַּאי נִשְׁרָפָת כֵּיוָן דקיי"ל כב"ה וכו' דְּיֵשׁ שְׁאֵלָה לְהֶקְדֵּשׁ לָמָּה אֵינוֹ נִשְׁאָל עָלֶיהָ וְתֵצֵא לְחֻלִּין עכ"ל.

וְהִנֵּה הגרעק"א זַ"ל מְצַיֵּין לְעַיֵּין במל"מ פי"א ה"ד מהל' מעה"ק. דהמל"מ שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"ם זַ"ל בב"ת דַּף ק"ך שֶׁאִם שָׁחַט קָדָשִׁים בַּחוּץ וְנִתְחַיֵּיב כָּרֵת יֵשׁ שְׁאֵלָה וּמִסְתַּפֵּק המל"מ אִם שָׁחַט בִּפְנִים אִם מְהַנֵּי שְׁאֵלָה וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כְּרִיתוֹת י"ג ד"ה אַרַבָּע דְּמַשְׁמַע קֻדָּם זְרִיקָה מְהַנֵּי שְׁאֵלָה וְשׁוּב כָּתַב וְזַ"ל הַתּוֹסָ' פ"ק דְּסוֹטָה דַּף ו' ד"ה כִּי שֶׁהִקְשׁוּ לָמָּה אֵינוֹ נִשְׁאָל עָלֶיהָ וְתֵצֵא לְחֻלִּין וְעַיֵּין בפ"ז דְּנָדָרִים דַּף ס"ד (ט"ס ושצ"ל נ"ט) דְּאָמְרִינַן בִּתְרוּמָה בְּיַד כֹּהֵן דְּלָא מָצֵי מִתְּשִׁיל עָלֶיהָ וְאֶפְשָׁר דְּכֹל שֶׁהֶבִיאוֹ לְיַד כֹּהֵן וכ"ש אִם נִתְקַדֵּשׁ בִּכְלִי דַּחֲשִׁיב כְּבִתְרוּמָה בְּיַד כֹּהֵן וְלָא מָצֵי מִיתְּשִׁל עָלֶיהָ וַעֲיֵין הֵיטֵב וְעַיֵּין במש"כ הָרֹא"שׁ שָׁם בְּשֵׁם הר"א מִמִּיץ וְעַיֵּין בְּחַוּת יָאִיר ס"ם ק"ל עכ"ל וְהִנֵּה לְפָנֵינוּ קֻוּשְׁיָא גְּדוֹלָה כְּהַר.

עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּהִקְשׁוּ דְּלַיְתַשִּׁיל עָלֶיהָ. דַּהֲלֹא כֵּיוָן דְּנִתְקַדֵּשׁ וְאָתֵי לְיַד כֹּהֵן לָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה.

וְכַנִּרְאֶה כִּוּוּן המל"מ לְיַיֵּשֵׁב במש"כ וְעַיֵּין במש"כ הָרֹא"שׁ שָׁם בְּשֵׁם הר"א מִמִּיץ. די"ל דְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' כְּשִׁיטַת הרא"מ בָּרֹא"שׁ שָׁם שֶׁדַּעְתּוֹ דְּאַף בִּתְרוּמָה בְּיַד כֹּהֵן מְהַנֵּי שְׁאֵלָה דְּפֵירֵשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ בִּתְרוּמָה בְּיַד כֹּהֵן דְּלָא מָצֵי לְמִיתְּשִׁיל עָלֶיהָ שֶׁהֲרֵי לֹא קָרָא עָלֶיהָ הוּא שֶׁם תְּרוּמָה וְאַכֹּהֵן קָאֵי אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִפְרִישׁ מָצֵי לְמִיתְּשִׁיל עלי' עיי"ש בָּרֹא"שׁ וא"כ י"ל דְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' כהרא"מ.

הָא ל"ל דְּמְפוֹרָשׁ כִּתְבֵי הַתּוֹסָ' פְּסָחִים מ"ו ע"בד"ה הוֹאִיל כָּתְבוּ מְפוֹרָשׁ דְּהֵיכִי דַּאֲתָא הֶקְדֵּשׁ לְיַד גִּזְבָּר לָא אָמְרִינַן הוֹאִיל אִי בָּעֵי מִתְּשִׁיל עָלֶיהָ ע"כ וְכֵן כָּתְבוּ בב"מ (נ"ג ע"א) ד"ה הו"ל דישיל"מ וְזַ"ל וא"ת תְּרוּמָה נָמֵי וי"ל כִּדְאָמַר הָתָם מִי הָוֵי מְצֻוָּה לְאִיתְּשׁוֹלֵיהּ עָלֶיהָ א"נ שָׁנְתָנָהּ לְכֹהֵן שֶׁאֵינִי יָכוֹל לִיקַּח עוֹד שֶׁאֵינִי בִּרְשׁוּתוֹ ע"כ הֲרֵי מְפוֹרָשׁ דַּעְתָּם דְּלָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה וְאַדְּרַבָּה בָּזֶה הֵבִינְתִּי הֵיטֵב מַאי סְתָמֵי הַתּוֹסָ' דִּבְרֵיהֶם שָׁם בב"מ בְּתֵירוּצָם כְּאִילּוּ הֵם שֶׁחִידְּשׁוּ דָּבָר זֶה וַהֲלֹא דְּבָרִים מְפוֹרָשִׁים הֵם בגמ' נְדָרִים שָׁם.

אַךְ כִּוָּונוּ לְהוֹצִיא מִשִּׁיטַת הרא"מ וּפֵירוּשׁוֹ. הֵן אָמְנָם מֵהַתּוֹסָ' ב"ק ס"ז ע"ב ד"ה מֵעִיקָּרָא מַשְׁמַע ג"כ דס"ל דְּמְהַנֵּי שְׁאֵלָה דְּהִקְשׁוּ שָׁם דת"ל דְּהָוֵי שִׁינֵּי הַחוֹזֵר לִבְרִיתוֹ מְשׁוּם דְּאֶפְשָׁר בִּשְׁאֵלָה וְתֵירְצוּ מְשׁוּם דְּלָא שְׁכִיחָא.

וְכַנָּוָנָתָם נִרְאֶה דְּלָא שְׁכִיחִי מְשׁוּם דְּלָא הָוֵי מְצֻוָּה לְאִיתְּשׁוּלֵי וְכֵן מְבֹאָר בְּרַשְׁבָּ"א ב"ק שָׁם. וְאַמַּאי לֹא תֵּירְצוּ דְּהַבָּרְיָיתָא דְּהָתָם מַיְירֵי בָּאתִי לְיַד כָּאן וְגִזְבָּר.

אָמְנָם יֵשׁ לִדְחוֹת בק"ל. אַךְ זֶה יֵשׁ לוֹמַר דַּהֲלֹא דִּין זֶה תָּלוּי בִּשְׁנֵי תֵּירוּצֵי הגמ' בִּנְדָרִים שָׁם וְשֶׁהֶבִיאוֹ הַתּוֹסָ' בב"מ הַנַּ"ל וא"כ אֵין דִּין זֶה מֻוְסָכָם כָּל כָּךְ וּלְכָךְ לֹא הַשִּׁיוּוּ רבעתו"ם דַּעְתָּם בָּזֶה, וְעַיֵּין בְּטוּרֵי אֶבֶן ר"ה (דַּף כ"ח) מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל הַתּוֹסָ' דִּכְרִיתוֹת הַנַּ"ל וְכָתַב דְּאִישְׁתְּמִיט מִיַּנַּיְיהוּ גְּמָרָא דְּשָׁבוּעוֹת דַּף כ"ר דִּמְבֹאָר דְּאַף בְּנִשְׁחַטוּ וְנִזְרְקוּ דָּמָן כְּהִלְכָתָן מְהַנֵּי שְׁאֵלָה וְעַיֵּין בשעה"מ מִזֶּה ואכמ"ל בָּזֶה.

וְרָאִיתִי שׁוּב לְהָרַב עֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ זַ"ל בְּסִימָן י"ז שֶׁהִרְחִיב בָּזֶה הַדִּיבּוּר מִתּוֹסְ' כְּרִיתוּת הַנַּ"ל וְדִבְרֵי הט"א הַנַּ"ל וְהֵבִיא ג"כ הַתּוֹסְ' דִּשְׁמַעְתִּין מַה שֶּׁהִקְשׁוּ גַּבֵּי מִנְחָה וְכָתַב דְּלָא לִיסְתְּרוּ עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' כְּרִיתוּת הַנַּ"ל דְּדַוְקָא הָתָם שְׁנִזְרְקוּ דָּמָן כְּהִלְכָתָן וְנַעֲשׂוֹת מְצָוָתָן ע"כ לָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה משא"כ הָכָא דְּהַמִּנְחָה נִשְׂרֶפֶת מְהַנֵּי שְׁאֵלָה אע"ג דְּמְטָא לְיַד גִּזְבָּר יעו"ש וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ המל"מ הַנַּ"ל וְתוֹסְ' הַנַּ"ל: וְנִרְאֶהוּ לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיָתָם עַל הַתּוֹסְ' דְּכָאן.

עַל פִּי הַיְסוֹד שֶׁהִנִּיחַ הנו"ב תִּנְיָנָא חיור"ד סי' קנ"ד בְּעִיקַּר טַעְמָא דְּלָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה בָּאתִי לְיַד כֹּהֵן הוּא מְשׁוּם דְּכָל שְׁאֵלָה וּפֶתַח הוּא שֶׁהַנּוֹדֵר אוֹמֵר אִלְמָלֵא הָיִיתִי יוֹדֵעַ דָּבָר זֶה לֹא הָיָיתִי נוֹדֵר וְאָמְנָם אִם אֵין הַדָּבָר אֱמֶת וְהוּא מְשַׁקֵּר וּבֶאֱמֶת אַף אִם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיִּהְיֶ' כָּךְ הָיָה נוֹדֵר אֵין לוֹ הַתָּרָה אֶלָּא שֶׁאֵין אָנוּ צְרִיכִין לְחָשְׁדוֹ בְּזֶה וכו' אֲבָל הַכֹּהֵן אֵינוֹ מְחֻוָּיב לְהַאֲמִינוֹ וְיָכוֹל הַכֹּהֵן לוֹמַר שֶׁאוּלַי אַתָּה מְשַׁקֵּר וכו' וא"כ אֵינוֹ מְחֻוָּיב לְהַאֲמִינוֹ וּלְהַחֲזִיר הַתְּרוּמָה וּלְכָךְ תְּרוּמָה בְּיַד הַכֹּהֵן לָא מָצֵי מִיְתְשִׁיל יע"ש וא"כ הַאי טַעְמָא שַׁיָּיךְ נָמֵי לְעִנְיַן קָדָשִׁים דְּהַגּוְבָּר אֵינוֹ מֵחֵיוּב לְהַאֲמִינוֹ וּלְהַפְסִיד לְהֶקְדֵּשׁ אָמְנָם א"כ זֶה שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר בִּשְׁאָר קָדָשִׁים הַנִּקְרָבִים.

אֲבָל הָכָא בְּמִנְחַת סוֹטָה דְּאָזְלָה לִשְׁרִיפָה בְּלֹא שְׁאֵלָתוֹ. וא"כ אֵינוֹ מַפְסִיד כְּלָל לְהַקֶּרֶשׁ וְאֵינוֹ מוֹצִיא מִיָּדָם כְּלָל וְשַׁפִּיר מָצוּ שְׁאִיל וא"ש קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ'.

וא"כ לפ"ז יֵשׁ לָנוּ ג"כ חִילּוּק דִּין חָדָשׁ בְּקָדָשִׁים דִּבְכָל הַקָּדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִים לָא מָצוּ שְׁאִיל לְאַפְסוֹדֵי הֶקְדֵּשׁ אוֹ כֹּהֲנִים. אֲבָל עוֹלָה וְקָדָשִׁים שֶׁאֵינָם נֶאֱכָלִים שַׁפִּיר מָצֵי שְׁאִיל וצ"ע וּבֵירוּר.

גַּם בִּכְרִיתוּת צ"ע. עוֹד יִסְתַּעֵר מִזֶּה קֻוּשְׁיָא חֲזָקָה שֶׁהִקְשָׁה העמק"י בְּסִימָן הַנַּ"ל בְּהָא דְּאָמְרִינַן בפ"ח דִּפְסָחִים דַּף פ"ח בְּהָא דַּחֲמַשָּׁה שֶׁנִּתְעָרְבוּ פְּסִחֵיהֶן דִּפְטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי וּפָרִיךְ וְהָאֵיכָּא חַד דְּלָא נָפִיק וּמְשַׁנֵּי הֵיכִי לֵיעְבֵּד לֵיתֵי כָּל חַד וְחַד פֶּסַח קָא מַיְיתֵי חֻלִּין לָעֲזָרָה.

וְקָשָׁה אִי אָמְרִינַן דִּמְהַנֵּי שְׁאֵלָה בָּתַר דִּמְטָא לְיַד גִּזְבָּר א"כ יִשְׁאֲלוּ עַל פְּסִחֵיהֶן דְּהָא הָתָם מַפְסְדִינַן לְקָדָשִׁים וְיֹוצֵא לְבֵית הַשְׂרֵיפָה. אֶלָּא וַדַּאי דְּלָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה בָּתַר דְּאָתֵי לְיַד גִּזְבָּר עכ"ל.

וּמֵעַתָּה לִיסוֹד הנו"ב לֵיכָּא כְּלָל מ"ד דְּלָא לְהָנֵי שְׁאֵלָה. בְּקָרְבָּן כִּי הַאי דְּיוֹצֵא לְבֵית הַשְׂרֵפָה וְאֵין שׁוּם הֶפְסֵד לְשׁוּם אָדָם.

א"כ יִשְׁאֲלוּ עַל פְּסִחֵיהֶם וּבַר מִן דִּין נִרְאֶה לְפִי דַּעְתּוֹ דְּפֶסַח אַף בְּכָשֵׁר מְהַנֵּי שְׁאֵלָה דַּהֲרֵי אֵינוֹ אֶלָּא לַבְּעָלִים וּלְמִי יַפְסִיד. וְלוֹמַר דְּגַם לַאֲכִילַת מְזֻבֵּחַ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְסִיד.

וּלְזֶה אֵין חִילּוּק בֵּין קָדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִים וּבֵין אֵין נֶאֱכָלִים אַף שֶׁזֶּה דּוֹחֵק. עֲדַיִן יִקָּשֶׁה בְּפֶסַח פָּסוּל.

וצ"ע **(וּבְהָיוֹתִי בָּזֶה רָאִיתִי לְהָעִיר עַל העמק"י הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם בִּדְרוּשׁ י"א לְתָרֵץ פְּסַק הָרַמְבַּ"ם (פ"א מהל' פָּרָה אֲדֻמָּה ה"ח) דְּאִם שְׁחָטָהּ לְשֵׁם חֻלִּין תִּפָּדֶה וְאֵינָהּ מְכַפֶּרֶת וְהִקְשָׁה הכ"מ עַל מש"כ וְאֵינָהּ מְכַפֶּרֶת דְּהָא לָא כְּתִיב בָּהּ כַּפָּרָה וְאֵין לוֹמַר מִשּׁוּם דְּחַטָּאת קרי' רַחֲמָנָא וְהָא חַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָהּ לְשֵׁם חֻלִּין כְּשֵׁרָה וכו' וְכָתַב דְּהָא דְּאָמְרִין חַטָּאת

שֶׁשְּׁחָטָהּ לְשֵׁם חֻלִּין כְּשֵׁרָה הָא מִשּׁוּם דְּדַל חֻלִּין מִינַּיְהוּ ה"ל סְתָמָהּ וּסְתָמָהּ כָּשֵׁר וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן שָׁם בִּזְבָחִים דִּבְגֵט בָּעֵינַן דַּוְקָא לִשְׁמָהּ מִשּׁוּם דְּסְתָם אִשָּׁה לָאו לְגֵירוּשִׁין עוֹמֶדֶת אֲבָל בְּקָדָשִׁים סְתָמָהּ לִשְׁמָהּ קָאֵי וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם הוּא דְּדַוְקָא בְּקָדָשֵׁי מִזְבֵּחַ שֶׁאֵין לִפְדּוֹת בְּלֹא מוּם אֲבָל בַּפָּרָה אָמְרִין דְּהָוֵי קָדְשֵׁי בדה"ב וְאִם מָצָא אַחֶרֶת נָאֶה הֵימֶנּוּ תִּפָּדֶה וע"כ לָא אָמְרִין.

גָּבָה דְּסְתָמָהּ לִשְׁמָהּ קָאֵי דְּהָא מֵעִדָּנָא דְּקָדָשָׁה הָיָה אֶפְשָׁר לִפְדּוֹתָהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְגַבֵּי גֵּט דְּלָאו לְגֵירוּשִׁין עוֹמֶדֶת ע"ש וא"כ אֲפִילּוּ לְשֵׁם חֻלִּין פָּסוּל דְּסְתָמָהּ נָמֵי פְּסִיל וְהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר לִפְדּוֹת אֲבָל בְּקָדָשִׁים דְּאִי אֶפְשָׁר לִפְדּוֹתוֹ אָמְרִינַן דְּסְתָמָהּ לִשְׁמָהּ קָאֵי את"ד יע"ש וְיֵשׁ לְהָעִיר דְּאִי נֵימָא דִּבְכָל קָדָשִׁים אֲפִילּוּ בָּאתִי לְיַד הֶקְדֵּשׁ מְהַנֵּי שְׁאֵלָה א"כ בְּכָל קָדָשִׁים נֵימָא דְּסְתָמָהּ לָאו לִשְׁמָהּ קָיְימִי מִשּׁוּם דְּיכִיל תָּמִיד לִישָּׁאֵל.

וְנִמְצָא דְּקָרְבָּן וָהּ לָאו לְהַקְרִיב עוֹמֵד וּסְתָמָהּ נָמֵי יִפְסֹל)** וְעַיֵּין מש"כ הַשָּׁ"דּ בסי' רנ"ה בָּזֶה. ובקצה"ח**(וּלְשֵׁם חֻלִּין בְּחַטָּאת נָמֵי יִפְסֹל.

אע"כ מה"ט ל"ל דְּלָאו לִשְׁמָהּ קָאֵי. מִשּׁוּם שֶׁיָּכוֹל לְעָקְרוֹ מֵעִיקָּרוֹ.

וְיֵשׁ לְחַלֵּק קְצָת מִשּׁוּם דִּבְפָרָה מִצְוָה לִפְדּוֹתוֹ כמש"כ הַתּוֹסָ' בב"ק ע"ו ובכמ"ק משא"כ בְּקָדָשִׁים דְּלֵיכָּא מִצְוָה וְכִדְאִיתָּה בִּנְדָרִים נ"ט ע"א. וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר לֵב הַמְעַיְּנִים וְתֵן לְחָכָם וכו':)** שָׁם וּבִנְתִיבוֹת בַּפִּתְיחָה לְסִימָן ר'.

וּלְדִבְרֵי הַטַּ"ז יור"ד סי' שכ"ג סק"ב שֶׁפָּסַק דְּהֵיכִי דְּהַתַּעֲרוֹבוֹת גּוֹרֵם לוֹ לְהִתְחָרֵט עַל הֶקְדֵּשׁוֹ זֶה אֵינִי מוֹעִל כֵּלִים וּבָעֵינַן פְּתַח חֲרָטָה בְּעֶצֶם הַהֶקְדֵּשׁ יע"ש וּפְלִיג עַל הָרַמָ"א יע"ש א"ש קֻוּשְׁיַת העמק"י הַנָּ"ל עַל הַמִּשְׁנָה דִּפְסָחִים.

וע"כ צְרִיכִין אָנוּ לְתֵירוּצוֹ שֶׁל העמק"י מִשּׁוּם דְּאַכַּתִּי הָוֵי חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה וְיִהְיֶ' עוֹבֵר עַל אִיסּוּר דְּאוֹרָיְיתָא לָמָּ"ד יע"ש וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הט"א בְּעֵצֶמוֹ שָׁם לִתְלוֹת דָּבָר זֶה דִּשְׁאֵלָה בְּמַחֲלֹקֶת דְּחֻלִּין בָּעֲזָרָה אִי דְּאוֹרָיְיתָא יע"ש.

וְשׁוּב רָאִיתִי גַּם לְהָרַב תו"ח זַ"ל סִי' מ"ז שגּ"כ הִקְשָׁה עַל מַתְנִיתִין דְּפְסָחִים הַנָּ"ל דְּתְהַנֵּי שְׁאֵלָה. וְתֵירֵץ ג"כ כהעמק"י הַנָּ"ל וְגַם תֵּירוּצֵי הַנָּ"ל לְפִי שִׁיטַת הט"ז.

וְכָתַב וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּאַף לָמָּ"ד חֻלִּין בַּעֲזָרָה לָאו דְּאוֹרָיְיתָא מ"מ לפמש"כ במ"א לפ"ד הַתּוֹסָ' וכו' דִּבְשָׁחֲטַתְּ קָדָשִׁים בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיֶ' הַסַּכִּין כְּלִי שָׁרֵת ע"ש בִּזְבָחִים וּבִפְסָחִים. וא"כ כְּשֶׁיִּשְׁאַל לְחָכָם וּמְשַׁוֵּוי לֵיהּ לְמַפְרֵעַ חֻלִּין א"כ הֲרֵי עָבַר עַל אִיסּוּר מְעִילָה בְּקָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטַ בֶּהֱמַת חֻלִּין בִּכְלִי שָׁרֵת דקיי"ל דְּמָעַל עכ"ל וְיֵשׁ לְהָעִיר וְלָדוּן ע"ז דַּהֲלֹא קיי"ל בְּחֻלִּין דַּף ח' ע"א דְּמֻוָּתָר לִשְׁחוֹט בְּסַכִּין שֶׁל ע"ז (אַף שֶׁאָסוּרָה בַּהֲנָאָה) מִשּׁוּם דְּמִקַּלְקֵל הוּא יע"ש וא"כ חָזַינַן דְּלָאו הֲנָאָה הוּא.

וא"כ בְּשֶׁל הֶקְדֵּשׁ לֹא הֲנָאָה אִית בֵּיהּ דְּלִימְעֲלֵיהּ בֵּיהּ וּבִמְעִילָה קיי"ל דְּבָעֵינַן הֲנָאָה שָׁוָה פְּרוּטָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם ומל"מ הל' מְעִילָה. וְכֵיוָן שבע"ז מֻוָּתָר לְכַתְּחִילָּה מַשְׁמַע דְּלֵית בָּזֶה הֲנָאָה כְּלָל.

דְּאַף פָּרָשָׁה שֶׁל ע"ז אָסוּרָה וְאַף די"ל דמ"מ לְכַתְּחִילָּה אָסוּר מִדְּרַבָּנָן בְּסַכִּין שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וּמִטַּעְמִיהּ דְּאָמְרִינַן בְּבֵיצָה דַּף ל"ט ע"א שַׁלְהֶבֶת שֶׁל ע"ז מֻוָּתֶרֶת. וְשַׁלְהֶבֶת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ

אֲסוּרָה מ"ט ע"ז דְּמְאִיסָה מִבְּדִילָה בְּדִילָה מִינָהּ אֲבָל הֶקְדֵּשׁ לֹא יע"ש וְעַיֵּין בְּרַמְבַּ"ם הל' עַכּוּ"ם פ"ז דִּין י"ב ובמל"ם שָׁם ודו"ק.

אַדְּ הָרַמְבַּ"ם פָּסַק בַּהֲלָכָה י"ט שָׁם סַכִּין שֶׁל עַכּוּ"ם שֶׁשָּׁחַט בָּהּ ה"ז מְוֻתֶּרֶת לְעִנְיַן דִּיעֲבַד וּדְלָא כפרש"י עי"ש. מ"מ וַדַּאי דְּאִיסּוּר מְעִילָה לֵיכָּא.

דְּמְקַלְקֵל הוּא. וְצָרִיךְ בֵּירוּר לְדִינָא וְעַיֵּין עוֹד שָׁם בעמק"י שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וקדבה"ב וּתְרוּמָה.

דְּבָזֶה לָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה אֲבָל בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ מְהַנֵּי שְׁאֵלָה יע"ש מַה שֶּׁהֵבִיא מִתְּמוּרָה דַּף ל"ב וַעֲרָכִין דַּף כ"ח וְתוֹסְ' ב"ק דַּף ע"ח חִיּוּק סְבָרָתוֹ לְחַלֵּק דְּבָזֶה שָׁם בְּעָלִים עָלֶיהָ, משא"כ בְּקָדְשֵׁי בה"ב עַיֵּין שָׁם, וְכִמְדֻמֶּה שָׁגַם הח"ס חיור"ד סי' רמ"ג מְחַלֵּק בָּזֶה וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א וְעַיֵּין שָׁם בתו"ח סִימָן מ"ד שֶׁהֵבִיא יְרוּשַׁלְמִי בפ"ב דִּפְסָחִים ה"ב דְּאִיתָא הָתָם אִית תַּנָּא תָּנֵי לֹא יֵרָאֶה לְךָ שֶׁלְּךָ אִי אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל רוֹאֶה אַתָּה לְגָבוֹהַּ וְאָתֵי תַּנָּא תָּנֵי אפי' לְגָבוֹהַּ וכו' אר"ב בַּר חַיָּא קוּמִי ר"א תִּיפָּתֵר בְּקָדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן וכר"ש וְכָתַב דְּמֵהַדְּ יְרוּשַׁלְמִי רְאָיָה לִשִׁיטַת רַשְׁ"י דְּטַעֲמָא דר"א דְּעוֹבֵר עַל ב"י עַל חֲלָה טְמֵאָה הוּא מְשׁוּם דס"ל טוה"נ מָמוֹן וְלֹא מְשׁוּם הוֹאִיל דְּאִי בָּעֵי מִיתְּשִׁיל דְּאִי מְשׁוּם הוֹאִיל אַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּהַדְּ בָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל גָּבוֹהַּ מַיְירֵי בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁבָּא לְיַד גִּזְבָּר דְּלָא מָצֵי מִיתְּשִׁל עָלֶיהָ וְהַדְּ בָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא אפי' לְגָבוֹהַּ מַיְירֵי בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא בָּא לְיַד גִּזְבָּר שֶׁיָּכוֹל לְיִשָּׁאֵל עָלָיו ומש"ה עוֹבֵר בב"י מְשׁוּם הוֹאִיל יע"ש.

וְהִנֵּה מִקּוֹדֶם שֵׁם הֵעִיר התו"ח דְּמַדּוּעַ מְשַׁנֵּי הַיְרוּשַׁלְמִי כר"ש הֲלֹא גַּם לְרַבָּנָן דְּר"ש מוֹדֵי בְּחָמֵץ דגול"מ כְּמָמוֹן דָּמֵי לְעִנְיַן ב"י כַּמְבֹאָר בִּפְסָחִים (ד"ה סע"ב) וא"כ גַּם לְרַבָּנָן חַיָּיב בְּקָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן.

עיי"ש וְנִרְאֶה דְּדָא עָקָא דס"ל לְהַיְרוּשַׁלְמִי דְּקָדָשִׁים אִיתְנִיְיהוּ בַּשְּׁאֵלָה אַף לְאַחַר שֶׁבָּא לְיַד גִּזְבָּר וא"כ י"ל דְּרַבָּנָן דְּר"ש דְּמוֹדֵי בְּחָמֵץ הַיְינוּ בְּאִיסּוּר חָמֵץ גְּרִידָא. אֲבָל בְּקָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן אַף דְּנִתְחַיֵּיב בִּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה.

מ"מ הֲרֵי יֶשְׁנוֹ בְּשְׁאֵלָה עַל עִיקַּר הַנֶּדֶר לְפָטְרוֹ מֵהַחִיּוּב שֶׁעָלָיו וא"כ אֵין הָאַחֲרָיוּת וּנְדָאִית וגול"מ כִּי הַאי לֵית לְהוּ לְרַבָּנָן. אֶלָּא ר"ש דְּמָצִינוּ דְּגַם דְּבְקָדָשִׁים ס"ל גול"מ כמ"ד.

וְאַחַר כּוֹתְבִי נְזַכַּרְתִּי שהמהרי"ט אַלְגָּאזִי הֵבִיא יְרוּשַׁלְמִי זֶה וְחִפַּשְׂתִּי וּמָצָאתִי שֶׁכֵּן הוּא שֶׁהֵבִיאוֹ בהל' חַלָּה בְּשִׁמְעְתְּתָא דְּעִיסַּת אַרְנוֹנָא שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וְהִקְשָׁה עָלָיו כַּנַּ"ל וְתֵירֵץ ג"כ כמש"כ בְּיוֹתֵר אֲרִיכוּת וְכֵן הֵבִיא המח"א הל' צְדָקָה סי' ה' שֶׁהִזְכִּיר התו"ח וְכֵן הִקְשָׁה דְּאַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמַיְירֵי בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא בָּא לְיַד גִּזְבָּר וְאִיתָּא בְּשְׁאֵלָה ומ"ד אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל גָּבוֹהַּ מַיְירֵי בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁבָּא לְיַד גִּזְבָּר וּפְלִיגִי אִי אָמְרִינַן הוֹאִיל אוֹ לֹא וע"ש וּבְחָפְשִׁי מָצָאתִי עוֹד שָׁם במהרי"ט אַלְגָּאזִי אוֹת מ"ב הל' בְּכוֹרוֹת מַה שֶּׁהֵבִיא מֵהָא דר"א אֵין שְׁאֵלָה לְהֶקְדֵּשׁ ס"ל יע"ש וְלֹא הִזְכִּיר מִשְּׁמַעְתְּתָא דְּהוֹאִיל וְעַיֵּין בתו"ח הַנַּ"ל.

וְכֵן עוֹד שָׁם אוֹת ל"ה בִּשְׁמַעְתְּתָא דְּרוֹאֶה אָדָם אֶת קָדָשָׁיו ע"ש שֶׁהֵבִיא שִׁיטַת הָרִאשׁוֹנִים דְּלָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה בָּאתִי לְיַד גִּזְבָּר וְהֵבִיא גַּם הַתּוֹסְ' פְּסָחִים הַנַּ"ל, וְסוֹתֵר שָׁם מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹמַר וּלְחַלֵּק בֵּין קדבה"ב וּבֵין קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ עיי"ש בַּאֲרִיכוּת וּדְלֹא כהעמק"י הַנַּ"ל וְהֵבִיא

דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א בְּחִדּוּשָׁיו לִיבָמוֹת בר"פ הָאִשָּׁה גַּבֵּי מַאי דְּאָמְרִינַן הָתָם הַאי הֶקְדֵּשׁ הִי"ד אִי קִדָּה"ג כֵּיוָן דִּבְיָדוֹ לְאִיתְשׁוּלֵיהּ וְז"ל דְּקִיי"ל דְּנִשְׁאָלִין עַל הֶקְדֵּשׁ כְּמוֹ עַל נְדָרִים דְּעָלְמָא דְּקִיי"ל כב"ה דְּאָמְרִי יֵשׁ שְׁאֵלָה בְּהֶקְדֵּשׁ וְדַוְקָא פד שֶׁלֹּא בָּא לְיַד גּוֹבֵר עכ"ל.

וְכֵן הֵבִיא מֵעֲרָכִין וּתְמוּרָה שֶׁהִזְכִּיר העמק"י. וְשׁוּב הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כְּרִיתוֹת הַנַּ"ל וְזֶה הָוֵי הֵיפְךְ מַה שֶּׁהֶעֱלִינוּ מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְהָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיטְבָ"א וְנִרְאֶה בְּוַדַּאי בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ נְדָבָה דְּאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ בֵּין קדמ"ז וּבֵין קבה"ב כָּל שֶׁמְּסָרוֹ לְיַד גִּזְבָּר שׁוּב לֵיתֵיהּ בִּשְׁאֵלָה וּמַה שֶּׁהֶחֱזִירוּ הַתּוֹסָ' לוֹמַר מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְנִזְרְקוּ דָּמָן כְּהִלְכָתָן.

מִשּׁוּם קָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָם הוּא דְּשָׁם מְהַנֵּי שְׁאֵלָה אַף לְאַחַר שֶׁבָּא לְיַד כֹּהֵן כֵּיוָן דַּעֲדַיִין בִּרְשׁוּתוֹ לְעִנְיַן גנו"א יע"ש וּדְבָרָיו מַתְאִימִים עִם דְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֵבֵאתִי תְּחִלָּה וּמְסַיֵּים דְּבְהָכִי נִיחָא נָמֵי מש"כ הַתּוֹסָ' פ"ק דְּסוֹטָה שֶׁכָּתְבוּ וְעוֹד אַמַּאי נִשְׂרָפָת כֵּיוָן דקיי"ל כב"ה דְּיֵשׁ שְׁאֵלָה בְּהֶקְדֵּשׁ לָמָּה אֵינוֹ נִשְׁאָל עלי' וְתֵצֵא לְחֻלִּין.

וְהַדָּבָר קָשֶׁה הָא כְּבָר מְסָרָהּ לְיַד כֹּהֵן וְנִתְקַדְּשָׁה בִּכְלִי שָׁרֵת בקדוה"ג וא"כ אֵיךְ אֶפְשָׁר בִּשְׁאֵלָה וְאוּלָם לְפִי הָאָמוּר י"ל דְּכֵיוָן דְּמִנְחַת סוֹטָה דָּבָר שֶׁבְּחוֹבָה הִיא דְּכֵיוָן דְּקִנְּאָ לָהּ הַבַּעַל וְנִסְתְּרָה מְחֻיָּב הַבַּעַל לְהָבִיא מִנְחָתָהּ דְּבַעַל שֶׁמָּחַל עַל קִנּוּיֵי' אַחַר שֶׁנִּסְתְּרָה אֵין קִנּוּיָ' מָחוּל כמש"פ הר"מ הל' סוֹטָה וא"כ עכ"פ מְחֻיָּב לְהָבִיא מִנְחָתָהּ וא"א לְפָטוֹר עַצְמוֹ וְאִם נֶאֱבָדָה אוֹ נִפְסְלָה אַחַר שֶׁהֵבִיא מִנְחָתָהּ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָהּ לְהָבִיא אַחֶרֶת וְכָל שֶׁהוּא דָּבָר הגול"מ אֵיתָהּ בִּשְׁאֵלָה כָּאָמוּר עכ"ל.

וְהִנֵּה דָּבָר זֶה אֵינִי בָּרוּר כָּל כָּךְ שֶׁמְּחֻיָּב הַבָּטֵל לְהָבִיא הַמִּנְחָה וּלְהַשְׁקוֹתָהּ. וְהָרְאָיָה שֶׁהֵבִיא מֵהָא דְּבַעַל אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחֹל עַל קִנּוּיוֹ.

במח"כ אֵינוֹ כְּלוּם דְּשָׁם הַיְינוּ לְסַלֵּק הָאִיסּוּר מֵעָלָיו. אֲבָל בְּוַדַּאי לְהָבִיא הַמִּנְחָה וּלְהַשְׁקוֹתָהּ אֵינוֹ מְחֻיָּב וּמִשְׁנָה שְׁלֵימָה שָׁנִינוּ אִם אָמַר הַבַּעַל אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ מִנְחָתָהּ נִשְׂרֶפֶת (וְעַל כָּל הַמִּשְׁנָה קָאֵי קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דַּהֲרֵי יָכוֹל לְיַשֵּׁאל עַל הַמִּנְחָה וּמַדּוּעַ (נִשְׂרֶפֶת) וְהַתּוֹסָ' יְבָמוֹת צ"ה מְבִיאִים רְאָיָה מִזֶּה דְּאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר וּלְהַשְׁקוֹתָהּ דא"כ מַדּוּעַ מִנְחָתָהּ נִשְׂרֶפֶת יע"ש וּכְבָר הֵבֵאתִי דִּין זֶה בְּחִדּוּשַׁי בְּשֵׁם המשל"מ.

וּמָצָאתִי במנ"ח מִצְוָה שְׁסָ"ה שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ כָּזֶה עַל הַחִינּוּךְ שֶׁכָּתַב בִּתְחִילַת הַמִּצְוָה שֶׁכָּתַב מִצְוָה לְהָבִיא הָאִשָּׁה הַסּוֹטָה אֶל הַכֹּהֵן שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהּ וְכֵן בְּסוֹף הַמִּצְוָה כָּתַב וְעוֹבֵר עַל זֶה שֶׁקִּנֵּא לְאִשְׁתּוֹ וְנִסְתְּרָה וְלֹא הֵבִיאָהּ אֶל הַכֹּהֵן וכו' בָּטֵל עֲשֵׂה זוֹ מִבֹּואָר מִדְּבָרָיו דְּהוּא מ"פ עַל הַבַּעַל לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ וא"כ כּוֹפִין אוֹתוֹ כִּבְכָל מ"ע וּדְבָרָיו צ"פ מִגְּמָרָא וְתוֹסָ' יְבָמוֹת הַנַּ"ל וְגַם דַּרְכִּי לְמִשְׁוֹךְ תָּמִיד אַחַר דַּעַת הר"מ ובר"מ בִּפְתִיחָה לְהִלְכוֹת סוֹטָה כָּתַב לַעֲשׂוֹת לְסוֹטָה כְּתוֹרַת הַקְּנָאוֹת הַסְּדוּרָה בַּתּוֹרָה הַיְינוּ דְּכָל דִּינֵי הַמִּצְוָה הוּא מ"ע כְּמוֹ מ"פ שֶׁל טוֹעֵן וְנִטְעָן וְדִינֵי טֻמְאוֹת לְהר"מ וְאֵין מִצְוָה כְּלָל עַל הַבַּעַל לְהָבִיא רַק אִם מֵבִיא לַעֲשׂוֹת לָהּ כְּפִי הַדִּינִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה וצ"ע עַל הרהמ"ח מֵהֵיכָן יָצָא לוֹ זֶה דְּהוּא מִצְוָה עַל הַבַּעַל עכ"ל.

וְהִנֵּה אַף שֶׁעַל הַחִינּוּךְ י"ל שֶׁלֹּא יִסְתּוֹר הַגְּמָרָא עֲרוּכָה דִּיבָמוֹת הַנַּ"ל דְּזֶהוּ דִּין מְחֻיָּב דְּאִם אָמַר אֵינִי רוֹצֶה בָּטֵל מ"ע זֶה וְשׁוּב אֵין מִצְוָה עָלָיו. אֲבָל בַּתְּחִלָּה י"ל דְּמִצְוָה עַל הַבַּעַל לַעֲשׂוֹת וּלְהַשְׁקוֹתָהּ.

אָכֵן דִּבְרֵי הַמהרי"ט הַנַּ"ל מְוֻפְרָכִין מִגְּמָרָא הַנַּ"ל וּבִפְרָט מַה שֶּׁהֵבִיא מֵהָא דְּאֵין יָכוֹל לְמְחוֹל עַל קִנּוּיוֹ. כַּאֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְעֵיל.

וע"כ נִרְאֶה דְּבִיסוֹד דִּבְרֵי הנו"ב הַנַּ"ל דִּלְהָכִי לָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה בָּאתִי לְיַד גִּזְבָּר מְשׁוּם דְּמַפְסְדִי לָהֶם מָמוֹן וְהֵם אֵינָם מְחֻיָּבִים לְהַאֲמִינוֹ כַּנַ"ל י"ל זֶהוּ דַּוְקָא בְּקָדָשִׁים שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָם אֲבָל בְּקָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן וא"כ אֵינוֹ גּוֹרֵם כְּלָל לָהֶם הֶפְסֵד דַּהֲלֹא יִצְטָרֵךְ לְהָבִיא אַחֵר וא"כ שַׁפִּיר יָכוֹל לִיְשָׁאוֹל ודו"ק.

אָמְנָם זֶהוּ דַּוְקָא אִם שְׁאָלָתוֹ הוּא דַּוְקָא עַל קָרְבָּן זֶה שֶׁהִקְדִּישׁ אוֹ חֵפֶץ זֶה שֶׁהִקְדִּישׁ וְאֵינוֹ מִתְחָרֵט עַל עִיקַּר הַנֶּדֶר בָּזֶה שַׁפִּיר י"ל דְּיָכוֹל לִיְשָׁאוֹל וְאֵינוֹ מוֹצִיא מֵהֶן מָמוֹן כְּלָל. אֲבָל בְּגַוְונָא דְּמִתְחָרֵט עַל עִיקַּר הַנֶּדֶר וּמְמֵילָא אוֹ בָּטֵל גַּם אַחֲרָיוּתוֹ.

וְכַאֲשֶׁר כֵּן מִתְבָּאֵר נָמֵי מִדִּבְרֵי המהרי"ט אַלְגָּאזִי שֶׁבִּשְׁמַעְתְּתָא דְּעִיסַּת אַרְנוֹנָא בָּמָה שֶׁמִּתְרַץ עַל הַיְרוּשַׁלְמִי פְּסָחִים הַנַּ"ל שֶׁהֵבֵאתִי. וא"כ אָז בָּאתִי לְיַד גִּזְבָּר לָא מְהַנֵּי שְׁאֵלָה לְבַטֵּל כָּל עִיקַּר חִיּוּבוֹ וְשַׁפִּיר גּוֹרֵם לָהֶם הֶפְסֵד מָמוֹן.

(גַּם יֵשׁ לְהָעִיר אַף בְּקָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן. הָוֵי לְהוּ הֶפְסֵד.

דְּשָׁמָא יָבִיא כְּשֶׁיִּהְיֶ' מַשְׁמַע בֵּיהּ אָב אַחֵר. וְכֵן בִּתְרוּמָה שֶׁיִּצְטָרֵךְ לִתְרוֹם פֵּ"א) וְהִנֵּה יֵשׁ לִי עוֹד כַּמָּה הַפְרוֹת אַךְ אֵין כָּאן הַמָּקוֹם לְפֵרְסָם וּכְבָר נִתְאָרְכוּ הַדְּבָרִים: עוֹד זֹאת אֶדְרוֹשׁ בְּכַוָּונַת הַתּוֹסְ' שֶׁהִקְשׁוּ לָמָּה אֵינוֹ נִשְׁאַל עָלֶיהָ.

הִנֵּה לְמִי מִשְׁנֵיהֶם הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה יֵשׁ הַכֹּחַ לִשְׁאוֹל עַל הֶקְדֵּשׁ. דִּכְפִי הַמִּתְבָּאֵר לְקַמָּן כ"ג ע"א דִּנְשׁוּאַת לְכְהֻנָּה מִנְחָתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת אַחַת מִנְחָה סוֹטָה וכו' וּבְתוֹסְ' שָׁם בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי מִנְחָתָהּ מְלַמֵּד שֶׁהִיא קְדֻשָּׁה לִשְׁמָהּ כְּשֵׁם שֶׁהִיא קְדֻשָּׁה לִשְׁמָהּ כָּךְ הִיא קְדֻשָּׁה לִשְׁמוֹ וכו' וא"ת מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּהּ א"כ הָוְיָא לַהּ מִנְחַת שֻׁתָּפוּת וכו' וי"ל כֵּיוָן דְּעִיקַּר כַּפָּרָהמִשּׁוּם דִּידָהּ נָפְשׁ קָרִינַן בָּהּ יע"ש וְעַיֵּין בַּתּוֹסְ' שָׁם ד"ה הַקּוֹמֶץ וכו' מִתְכַּפֵּר עוֹשָׂה תְּמוּרָה וְהָכָא הִיא מִתְכַּפֶּרֶת בְּמִנְחָה זוֹ יע"ש בְּתֵירוּצָם וצע"ק הַסַּבָּר יְשׁוּב דִּבְרֵיהֶם שָׁם עִם תוס' ד"ה כָּל הַנַּ"ל.

דְּמִשָּׁם נִתְבָּאֵר כֵּיוָן דְּעִיקַּר כַּפָּרָה דִּידָהּ הוּא לֹא מַקְרֵי שֻׁתָּפוּת עיי"ש וְעַיֵּין בְּקָרָן אוֹרָה שָׁם. וצ"ל דִּלְעִנְיַן כַּפָּרָה נִקְרֵאת הִיא הַבְּעָלִים אֲבָל לְעִנְיַן עֶצֶם הַמִּנְחָה וְדִינֵי' הָוֵי שְׁנֵיהֶם שֻׁתָּפִים.

וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם הל' סוֹטָה בפ"ד הֲלָכָה ט"ו. וְאֵינִי מְדַיֵּקְדֵּק דִּבְרֵי הָאַבְנֵי מִילּוּאִים בְּסִימָן י"א ס"א דִּלְכָךְ לָא מַקְרֵי בְּיָדוֹ לְעִנְיַן דִּיחוּי ,,מְשׁוּם כֵּיוָן דְּעִיקַּר הַמִּנְחָת סוֹטָה שֶׁל הָאִשָּׁה הִיא וְהָאִשָּׁה הִיא הַבְּעָלִים וכמש"כ רַשְׁ"י סוֹטָה דַּף י"ט ע"ש (כַּוָּנָתוֹ למש"כ שָׁם רַשְׁ"י ד"ה וְכֹהֵן מַנִּיחַ יָדוֹ וכו' וּבְעָלִים דְּמִנְחַת סוֹטָה הִיא הָאִשָּׁה ע"כ.

וּפְלָא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר מִדִּבְרֵי הגמ' וְהַתּוֹסְ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁבְּדַף כ"ג הַנַּ"ל) ואע"ג דְּמִשֶּׁל בַּעַל בָּאָה מִנְחַת סוֹטָה אֲבָל הַמִּנְחָת סוֹטָה קָרְבַּן אִשָּׁה הִיא וְהַבַּעַל הוּא הַמֵּבִיא מִשֶּׁלּוֹ וְכֵיוָן דְּקָרְבַּן אִשָּׁה הִיא נִרְאֶה דְּהָוֵי דִּיחוּי מִכִּי אָמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ ואע"ג דִּבְיָדוֹ לַחֲזוֹר וּלְהַשְׁקוֹתָהּ כֵּיוָן דְּקָרְבַּן דִּידָהּ הִיא וְהָאִשָּׁה אֵין בְּיָדָהּ שֶׁיַּחֲזוֹר הַבַּעַל וְחָשׁוּב לָאו בְּיָדָהּ

והו"ל דִּיחוּי ומש"ה מִנְחָתָהּ נְשָׁרָפֶת" דְּמִשָּׁם מִתְבָּאֵר דְּשֶׁל שְׁנֵיהֶם הִיא וּבְיָדוֹ הוּא הַדִּיחוּי וּלְכָךְ אֵין מִנְחָתָהּ נֶאֱכֶלֶת מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּהּ (וְיִתְבָּאֵר עוֹד עַל דִּבְרֵי אב"מ לְקַמָּן אַיָּ"ה.

) וּמֵעַתָּה יֵשׁ לַחְקוֹר מִי הֵם הַבְּעָלִים לִשְׁאוֹל עַל הַהַפְרָשָׁה דְּאַף שֶׁהַבַּעַל הֵבִיא מִשֶּׁלּוֹ מִנְחָתוֹ עָלֶיהָ. מ"מ הִקְדִּישׁוֹ לִשְׁמָהּ וְהִיא מִתְכַּפֶּרֶת בֵּי.

וּבְעָלְמָא נָמֵי בְּהַפְרִישׁ קָרְבָּן עַל חֲבֵירוֹ וקיי"ל דְּגַם מִתְכַּפֵּר עוֹשָׂה תְּמוּרָה ח"מ עַל הַשְּׁאֵלָה יֵשׁ לַחְקוֹר דְּאֵינִי יָכוֹל דַּהֲרֵי הוּא לֹא הִקְדִּישׁ וְאֵין בְּיָדוֹ לִשְׁאוֹל. וְהַבְּעָלִים אֵינָם יְכוֹלִים לִישְׁאוֹל כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הִפְרִישׁוֹ לַחֲבֵירוֹ וְנָתְנוּ לוֹ (וְאוּלַי ג"כ דָּמֵי לְאָתֵי לְיַד כֹּהֵן וּמַה לִּי כֹּהֵן וּמַה לִּי רְשׁוּת אַחֵר וצ"ע).

וא"כ הָכָא גַּבֵּי סוֹטָה י"ל דְּאֵין אֶחָד מֵהֶן יָכוֹל לִישְׁאוֹל דְּהוּא שֶׁהִפְרִישׁ הַמִּנְחָה הֲרֵי כְּבָר מְסָרָהּ לְיַד הָאִשָּׁה וְיֵשׁ לָהּ חֵלֶק בָּהּ. וְהֵיא בְּנַדַּאי לֹא תּוּכַל לִישְׁאוֹל כֵּיוָן שֶׁהֵיא לֹא הִפְרִישָׁה וְאַף שֶׁנִּתְפַּוֵּס שֶׁהֵיא עַתָּה הַבְּעָלִים עַל הַמִּנְחָה וּכְמוֹ שֶׁתָּפַס האב"מ הַנַּ"ל מִדַּעַת רַשׁ"י סוֹטָה י"ט ע"א לְעִנְיַן תְּנוּפָה.

אֶלָּא דְּיֵשׁ לוֹמַר דִּשְׁנֵיהֶם בְּיַחַד יְכוֹלִים לִישְׁאוֹל עַל קָרְבָּנָם וּכְמוֹ בְּשֶׁוּתָּפִים דְּעָלְמָא וצ"ע. וְדַוְקָא לְזֶה מָצָאתִי לְהָאַחֲרוֹנִים זַ"ל שֶׁחָקְרוּ בְּשָׁלִיחַ שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה אִם יָכוֹל לִישְׁאוֹל אוֹ הוּא אוֹ הַבְּעָלִים הֵם יְכוֹלִים לִישְׁאוֹל עַל הַפְרָשַׁת הַשָּׁלִיחַ עַיֵּין בח"ס חיור"ד סי' ש"כ דְּדַעְתּוֹ דִּשְׁנֵיהֶם יְכוֹלִים לִישְׁאוֹל עי"ש בְּאֵר הֵיטֵב.

וְהוּבָא גַּם בפ"ת יור"ד הל' תְּרוּמוֹת וּבְשֵׁם הַמְשַׁנֶּת חֲכָמִים יע"ש. וְעַיֵּין בַּאֲרִיכוּת וּבַהֲבָנָה יְתֵירָה בְּדִבְרֵי הָעוֹנֶג יו"ט סי' קי"ג.

וְדָבָר זֶה מֻכְרָח לִכְאוֹרָה דְּהֵיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לִישָּׁאֵל בפ"ע דאל"כ הֲלֹא תָּמִיד סוֹטָה שֶׁזִּנְּתָה תְּפִיר אֶת עֲצַת הַתּוֹרָה וּסְגֻלַּת הַמַּיִם ע"י שְׁתִּלְדְּ וְתִשְׁאֲלָה עַל הַמִּנְחָה וְנַעֲשֵׂית חוֹלִין לְמַפְרֵעַ וְלֵיכָּא שׁוּב מַזְכֶּרֶת עָוֹן לִבְדִיקַת הַמַּיִם.

וְאַף אִם נֵימָא דְּצְרִיכָה לִפְרָט אֶת הַקְּדִישָׁה ובלא"ה אֵינָם יְכוֹלִים לְהַתִּיר אַף שֶׁסָּפֵק גָּדוֹל הוּא לִי) מ"מ בְּמִתְכַּוְּנִין תַּעֲשֶׂה עִם הַפְּרִחֵי כְּהֶוְנָה שֶׁתִּשְׁאֲלָה טַל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַיֵּין בִּשְׁמַעְתְּתָא דְּגִיטִּין (ל"ה ע"ב).

א"ו יוֹתֵר טוֹב לָנוּ לְחַדֵּשׁ לוֹמַר דְּלָא תּוּכַל לִישָּׁאֵל עַל הֶקְדֵּשׁ הַמִּנְחָה וְצָרִיךְ תַּלְמוּד בָּזֶה: שׁוּם רָאִיתִי בְּסֵפֶר בְּאֵר יִצְחָק לְמָרָן הָרַב דְּקַאֲוֹוֹנָא זצ"ל בסי' כ"ח מחיור"ד שָׁגַם שָׁם מְדַבֵּר מֵהַאי דִּינָא בְּשָׁלִיחַ שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִי הוּא שֶׁמָּצִי לִשְׁאוֹל אִם שְׁנֵיהֶם אֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁאוֹל אוֹ הַבְּעָלִים.

אוֹ הַשָּׁלִיחַ יע"ש בִּרְאָיוֹת נְכוֹנוֹת וּשְׁנֵיהֶם (העיו"ט והבא"י) נִתְכַּוְּונוּ לְכַמָּה רְאָיוֹת. וְרָאִיתִי שָׁם בבא"י שֶׁהֵבִיא עוֹד רְאָיָה מִגִּיטִּין נ"ד ע"ב דְּמוֹכִיחַ דְּנֶאֱמָן לוֹמַר נִטְמְאוּ טָהֳרוֹתַיִךְ.

מֵהָא דְּמְהֵימַן כ"ג לְפַגֵּל ביוכ"פ עיי"ש וְקָשֶׁה הָא הַפָּר הוּא מִשֶּׁל כה"ג. א"כ י"ל דְּלָכֵן מְהֵימַן לוֹמַר דְּנִתְפַּגֵּל מִשּׁוּם דְּבָיְדוֹ לִשְׁאוֹל אֲצָל חָכָם וְאַף אַחַר שֶׁנִּשְׁאַר וְנִזְרַק כְּדַעַת הבה"ז והט"א וְאַף דקיי"ל דְּצָרִיךְ לִפְרָט הַנֶּדֶר.

עכ"ז הָא מה"ת אֵין צָרִיךְ לִפְרָט וכו' ע"כ כָּתַב לְיַישֵׁב דְּאָמְרִינַן בְּיוֹמָא דְּפַר כה"ג אַפְקוּרֵי אַפְקֻרְיָה רַחֲמָנָא גַּבֵּי אָחָיו הַכֹּהֲנִים דאל"כ הָאֵיךְ מִתְכַּפְּרִים וְכֵיוָן דְּחָזִינַן דְּאַפְקְרֵי' רַחֲמָנָא

לְמָמוֹנוֹ שֶׁל כה"ג לְאָחִיו לָכֵן לָא מָצֵי שְׁאִיל עַל הִקְדִּישׁוֹ לְהָפֵר דְּהָא נִקְנָה לְהַצִּיבּוּר וְלָא מָצֵי שְׁאִיל עַל הֶקְדֵּשׁ שֶׁל אַחֵר.

א"כ מִמֵּילָא מוּכָח מִזֶּה דְּשָׁלִיחַ לָא מָצֵי לִשְׁאוֹל עַל מַה שֶׁהִקְדִּישׁ בִּשְׁלִיחוּת מְשַׁלְּחוֹ דאל"כ קָשֶׁה כֵּיוָן דהכה"ג הִקְדִּישׁ לְהָפֵר דְּאַף דְּהֵפֵר נִקְנָה לְאָחָיו הַכֹּהֲנִים עכ"ז הָא הכה"ג הוּא הַמְקַדֵּשׁ לְהָפֵר וְלֹא אָחָיו הַכֹּהֲנִים וְהַתּוֹרָה הִפְקִירָה לְאוֹתוֹ הַפֶּר שֶׁהִקְדִּישָׁהוּ לְאָחָיו הַכֹּהֲנִים וְהֶקְדֵּשׁ הכה"ג אֵינוֹ אֶלָּא מִדִּין שְׁלִיחוּת.

א"כ אִי נִיָּמָא דְּגַם שָׁלִיחַ מָצֵי שְׁאִיל עַל נִדְרוֹ אַף שְׁאֵינוֹ בע"ד וְכַנַ"ל א"כ אַף הכה"ג יָכוֹל לְהִתְחָרֵט וכו' את"ד וּמַמָּשׁ כְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁכָּתַבְתִּי הָכָא גַּבֵּי סוֹטָה. וּפְלָא עָלָיו שֶׁשּׁוּב הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' סוֹטָה לְעִנְיַן אִי מְהַנֵּי שְׁאֵלָה לְאַחַר דְּמָטָא לִרְשׁוּת הֶקְדֵּשׁ.

וְלֹא הִרְגִּישׁ במש"כ. וּבָרוּךְ שֶׁכִּיּוַנְתִּי בְּעִיקַּר הַדְּבָרִים.

אַךְ רָאָיתוֹ אֵינָהּ נְכוֹנָה. דְּמַה נִי אִם הוּא שָׁלִיחַ מכ"מ הֲרֵי הוּא כְּבָר הִקְנָה הַפֶּר לְאָחָיו הַכֹּהֲנִים וא"כ שׁוּב הָוֵי אֵינוֹ שֶׁלִּי לִשְׁאוֹל עָלָיו.

וז"פ(אַגַּב רָאִיתִי שָׁם בְּרֵישׁ עָנָף ו' שֶׁהֵעִיר מֵהָא דְּאִיתָא בִּיבָמוֹת (דַּף פ"ו) דְּתַנְיָא וַאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ וגו' אַתֶּם וּבֵיתְכֶם לְמֵד עַל נְשׂוּאָה בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹתֶנֶת רְשׁוּת לִתְרוֹם וכו' וְלֹא נִמְצָא שׁוּם חוֹלֵק עַל זֶה וְהוּבָא זֶה במל"מ (פ"ד מהל' הָרוֹמוֹת הֲלָכָה י"ב) בְּשֵׁם הבעה"ת אַךְ הָרַמְבַּ"ם לֹא הֵבִיא זֶה וְיֵשׁ לְתָמְהַּ לָמָּה לֹא הֵבִיא דָּבָר הַמְבֹאָר בַּשַּׁ"ס מכ"ד.

וְיֵשׁ לְהָעִיר עָלָיו דַּהֲרֵי בְּרֵישׁ עָנָף ד' הֵבִיא הַגְּמָרָא דִּכְתֻבוֹת (דַּף ע"ב) דְּמַקְשֶׁה הַגְּמָרָא עַל מֵאֲכִילָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מְעֻוָּשָׂר וְלֹא קוֹצָה לָהּ חַלָּה ה"ד אִי דְּיָדַע לִפְרוֹשׁ אִי דְּלָא יָדַע מְנָא יָדַע וּמְשַׁנֵּי דְּאָמְרָה פְּלוֹנִי כֹּהֵן תִּיקֵּן לִי הַכְּרִי וכו' וְאִישְׁתְּכַח שִׁיקְרָא עיי"ש.

וא"כ הֲרֵי לְמֵידִין אָנוּ מִגְּמָרָא זוֹ דְּהָאִשָּׁה יֵשׁ בְּיָדָהּ אַף שֶׁלֹּא בִּידִיעַת בַּעֲלָהּ לְצַוּוֹת לְחָכָם לְתַקֵּן הַכְּרִי וּלְהַפְרִישׁ חַלָּה. וְכִי עִיקַּר הַחֵטְא הוּא דְּאִישְׁתְּכַח שִׁיקְרָא.

אֲבָל לוּלֵי זֶה שַׁפִּיר מְהַנֵּי. וּסְתָמָה דְּגְמָרָא כְּהַדִּין הַמְפֹרָשׁ בִּיבָמוֹת הַנַּ"ל, וְהָרַמְבַּ"ם שֶׁהֶעְתִּיק הַגְּמָרָא דִּכְתֻבוֹת הַנַּ"ל בפכ"ד מהל' אִישׁוּת דִּין י"ד הֲלֹא מִמֵּילָא נִשְׁמַע הַאי דְּיָנָא דִּיבָמוֹת הַנַּ"ל.

וּלְכָךְ י"ל דְּסָמַךְ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בְּסֵפֶר זְרָעִים. עַל מַה שֶׁהֵבִיא כְּבָר בְּסִפְרוֹ נָשִׁים הַקּוֹדֵם וכה"ג כָּתְבוּ לְתָרֵץ בכמ"ק) וְהִנֵּה בְּכָל מַה שֶׁבֵּיאַרְתִּי דְּעִיקַּר הַפְּרָשַׁת מִנְחַת סוֹטָה הוּא בִּשְׁבִילָהּ וְיֵשׁ לָהּ חֵלֶק בָּהּ וְלַהֲבָנַת האב"מ מֵרֵשׁ"י דַּף י"ט הִיא נִקְרֵאת הַבְּעָלִים.

יֵשׁ לְהָשִׁיב עַל עִיקַּר קֻושְׁיַת הַתּוֹסָ' בְּסוֹטָה מֵהָא דְּמְדַמֵּי לְנָזִיר עי"ש וְרָאִיתִי שׁוּב שֶׁהִרְגִּישׁ קְצָת מִזֶּה הָרָשָׁ"ש פי"ש אַךְ יֵשׁ לְהַעֲמִיק עוֹד יוֹתֵר וְקִצַּרְתִּי: שָׁם גְּמָרָא (מהד"ב) נִטְמֵאת מִנְחָתָהּ וכו' מִשְּׁקָדְשָׁה בִּכְלִי הֲרֵי הִיא כְּכָל הַמְּנָחוֹת וְתִשָּׂרֵף.

הִנֵּה בְּתוֹסְפְתָּא פֵּ"ה הל' ב' שָׁנִינוּ לָהּ בְּהַאי לִישָׁנָא מִשֶּׁקָּדְשָׁה בִּכְלִי הֲרֵי הִיא כְּכָל הַמְּנָחוֹת תִּעֲוַבֵּר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה ע"כ וְתָמוּהַּ הוּא לְכְאוֹרָה דְּהֵיכָן מָצִינוּ טַוְמְאָה שֶׁתִּצְטָרֵךְ עוֹד עִיבּוּר צוּרָה וּבִפְסָחִים פ"ב שָׁנִינוּ כָּל שֶׁבַּדָּם וְשֶׁבִּבְעָלִים טָעוּן עִיבּוּר צוּרָה.

וְכֵן מְבוֹאָר בִּפְסָחִים ל"ד ע"א גַּבֵּי מַחֲלוֹקֶת דר"י ור"ל בְּהֶיסַּח הַדַּעַת אִי הָוֵי פְּסוּל הַגּוּף אוֹ פְּסוּל טֻמְאָה יע"ש. וע"כ צ"ל דְּהַאי תּוֹסֶפְתָּא הוּא כְּתַנָּא דְּבֵי רַבָּה בַּר אַבּוּהּ הוּא דְּאָמַר אֲפִילּוּ פִּיגּוּל טָעוּן עִיבּוּר צוּרָה שָׁם דַּף ל"ד וּבְמְקוֹמוֹת הַנִּסְמָן שָׁם.

וְעוֹד הָיָה נ"ל לוֹמַר. דְּיֵשׁ לְהָעִיר בְּדָבָר חָדָשׁ דַּהֲרֵי בִּפְסָחִים שָׁם (י"ט ע"ב) וּבִמְנָחוֹת וְחֻלִּין דַּף ל"ו ע"ב דְּקָאָמַר וְאֶלָּא דְּאִיתַּכְשַׁר בְּחִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ אֵימוֹר דְּמַהְנְיָא וכו' תִּפְשׁוֹט דְּבָעֵי רֵישׁ לָקִישׁ צָרִיד שֶׁל מְנָחוֹת מוֹנִין בּוֹ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי אוֹ אֵין מוֹנִין בּוֹ ופרש"י קְצָת מִן הַסּוֹלֶת שֶׁלֹּא נָגַע בַּשֶּׁמֶן וְלֹא הֻזְכַּשֵּׁר וְנָגַע בּוֹ שֶׁרֶץ וכו'.

דְּלָא מְהַנְיָא לְקִבּוּלֵי טֻמְאָה אֶלָּא מִשּׁוּם הָכְשֵׁר דְּחִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ יע"ש. וְהַשְׁתָּא בְּמִנְחַת סוֹטָה אֲשֶׁר לֹא יָצְקוּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן א"כ כֻּלְּהוּ אֵינָהּ מֻזְכֶּשֶׁרֶת לְקַבֵּל טֻמְאָה אֶלָּא מִשּׁוּם חִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ.

וּמִשְּׁקֵי בֵּית מַדְבְּחֵנָא ג"כ לֹא דַּיָּין שֶׁאֵינוֹ דְּכֵן אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מַכְשִׁירִין. וְשִׁיטַת רַשְׁ"י זַ"ל דְּחִיבַּת קוֹדֶשׁ הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן מַעֲלָה בְּעָלְמָא עי"ש וּבְזָבָחִים ל"ד ע"א וּבִמְנָחוֹת כ"א ע"א בְּתוֹסָ' וְכֵן שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם בְּסוֹף פֶּרֶק י' מִטֻּמְאַת אוֹכְלִין עי"ש.

וְכֵינָן דְּלָא הָוֵי רַק מִדְּרַבָּנָן נ"ל דְּבָעֵינַן עִיבּוּר צוּרָה וְאַחַ"כ יָצָא לְבֵית הַשְּׁרִיפָה. וְעַיֵּין בִּפְסָחִים דַּף ט"ו ע"א תוס' ד"ה וּוְלַד טֻמְאָה וכו' ובצל"ח שָׁם.

וא"ש פֵּירוּשׁ הַתּוֹסֶפְתָּא. אֲבָל לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' בְּמְקוֹמוֹת הַנַּ"ל דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא צ"ט.

וצ"ל כַּנַּ"ל. וְרָאִיתִי מְפֹרָשׁ כֵּן בְּתוֹסָ' חֻלִּין הַנַּ"ל (שֶׁלֹּא הָיָה לִי בְּעֵת כְּתִבִי הַנַּ"ל לְעַיֵּין בִּפְנִים) ד"ה צָרִיד שֶׁל מְנָחוֹת וכו' שֶׁהִקְשׁוּ עַל פרש"י דְּיִצְטָרֵךְ הַכְלִי לְעַנְיַן הֻכְשֵׁר כְּאִילּוּ הֻזְכַּשֵּׁר כֻּלּוֹ וע"כ פֵּירְשׁוּ דְּמַיְירֵי הָכָא בְּשֶׁלֹּא נָתַן עֲדַיִן שֶׁמֶן בַּמִּנְחָה בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהַסּוֹלֶת בְּבִיסַּהּ וכמ"ד בְּמְנָחוֹת דְּמִדַּת יֶבֶשׁ נִתְקַדְּשָׁה וְהָוֵי מִנְחָה קְדוֹשָׁה בְּלֹא שֶׁמֶן אוֹ בְּמִנְחַת חוֹטֵא אוֹ בְּמִנְחַת קְנָאוֹת דְּלֵיכָּא שֶׁמֶן וְנִתְקַדֵּשׁ הַסּוֹלֶת בַּכְּלִי וְלֹא נָתַן בּוֹ מַיִם כְּלָל עכ"ל.

מְפֹרָשׁ דְּבְמִנְחָה סוֹטָה לָא הָוֵי הֻכְשֵׁר כְּלָל. אֶלָּא מִטַּעַם חִיבַּת קְדֻשׁ.

,,ומש"כ שֶׁלֹּא נָתַן בּוֹ מַיִם כְּלָל" צ"ע דַּהֲרֵי מִשְּׁקֵי בֵּית מִטְבָּחֵנָא אֵינוֹ מַכְשִׁיר כַּמְּבוֹאָר בִּפְסָחִים הַנַּ"ל.

וּמַה שֶּׁמְּסַיְּימוֹ הַתּוֹסָ' דְּהָוֵי מָצֵי לְמֵימַר בְּבְשַׂר קוֹדֶשׁ שֶׁלֹּא בָּא בַּמַּיִם דְּדַם קָדָשִׁים לֹא מַכְשִׁיר. י"ל בַּמַּיִם שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וְכַמְּבוֹאָר בע"ב שָׁם וּבִפְסָחִים שָׁם בִּבְשַׂר שְׁלָמִים שֶׁהֶעֱבִירָן בַּנָּהָר יע"ש בְּרַשְׁ"י.

אֲבָל בִּמְנָחוֹת צ"ע. וְעַיֵּין בִּמְנָחוֹת נ"ז ע"א וּבַתּוֹסָ' שָׁם וּבְהַגָּהַת הב"ח מְסַיְּימִים שָׁם בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' וי"ל דִּנְקַט צָרִיד שֶׁל מְנָחוֹת לְפִי שֶׁרְגִילִים לְיַזְּהֵר שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶם מַיִם מְשׁוּם חָמֵץ ע"כ א"כ לֵיכָּא מַיִם כְּלָל בִּמְנָחוֹת.

וּמִטַּעַם זֶה לָא הָוֵי לְתִיתָה בִּמְנָחוֹת כַּמְּבוֹאָר גַּם בִּפְסָחִים ל"ו ע"א. וי"ל לְגַבֵּי בָּשָׂר כמש"כ שָׁם הַתּוֹסָ' בע"ב ד"ה אֶלָּא וכו' הו"מ לְמֵימַר דְּאִיתַּכְשַׁר בְּמַיִם מְחֻבָּרִין וכו' יע"ש אֲבָל בִּמְנָחוֹת ל"ל הָכִי דְּתֻלּוּשִׁין אֵינִי מַכְשִׁיר.

וּלְמַסְקָנָא דְּתַרְגְּמָהּ אָדָם לק"מ. אֲבָל הָרַמְבַּ"ם פָּסַק דְּגַם מַיִם שֶׁבָּעֲזָרָה אֵינִי מַכְשִׁיר עַיֵּין בהל' ט"א פ"י דִּין ט"ז.

ואכ"מ לְהַאֲרִיךְ בְּדִינִים אֵלּוּ. עכ"פ דִּבְרֵי הַתּוֹסָפְתָּא י"ל כמש"כ.

וְאָתֵי שַׁפִּיר מַה שֶּׁהִשְׁמִיט זֶה הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּהִלְכוֹתָיו בְּהִלְכוֹת סוֹטָה. מִשּׁוּם דְּלָא קיי"ל כְּרַבָּה בַּר אַבּוּהּ אֶלָּא דְּלָא בָּעֵי עִיבּוּר צוּרָה רַק בְּדָם וּבַבְּעָלִים כְּמוֹ שֶׁפָּסַק בפ"ד מהל' קָרְבַּן פֶּסַח דִּין ג' ופי"טמפהמ"ק דִּין ב'.

וּלְאוֹפָן הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתַבְתִּי צ"ע עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁהִשְׁמִיטָה דַּהֲרֵי הוּא ז"ל פָּסַק דְּחִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ דְּרַבָּנָן. וְכָל מִדְּרַבָּנָן עָבְדִי הֶיכֵּר לְטֻמְאָה וּצְרִיכִין עִיבּוּר צוּרָה וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל מַהַתּוֹסָ' פְּסָחִים עי"ש וצ"ט וּבֵירוּר: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה קָרֵב הַקּוֹמֶץ וכו' גַּבֵּי חַטַּאת הָעוֹף הַבָּא עַל הַסָּפֵק אִם מִשֶּׁמִּיצָּה וכו'.

עַיֵּין הַגָּהוֹת הב"ח ז"ל וּמַה שֶּׁמַּגִּיהַּ נוֹדַע לָהּ שֶׁלֹּא יָלְדָה. צ"ע שָׁם וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' כָּאן ד"ה נִמְצְאוּ וכו' וק"ל.

וּמָצָאתִי שׁוּב מַה שֶּׁכָּתַב הר"ש כֹּהֵן ז"ל בְּחִידּוּשֵׁי הַגָּהוֹת כָּאן ע"ש (כֵּן רָאִיתִי מש"כ שָׁם עַל הַמִּשְׁנָה דְּאִלּוּ אֲסוּרוֹת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה יע"ש דְּנֶעֱלָם מִמֶּנּוּ הרע"ב שֶׁהֵבֵאתִי כְּבָר לְעֵיל בְּדַף י' ע"א וְכַוָּנָתִי אֲנִי לְדִבְרֵי הח"ש ז"ל): לְעִנְיָן מַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה דַּף י"ג ע"א לְהַשִּׂיג עַל המנ"ח שֶׁיָּצָא לְחַדֵּשׁ דְּמֶהֱנֵי קִינּוּי מִכָּל הָעוֹלָם בִּכְלָלוּת יע"ש.

וּבְדַף ה' מַה שֶּׁפֵּרַשְׁתִּי בְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וְעַכְשָׁיו מָצָאתִי תּוֹדָה לְהָעִלְיוֹן ב"ה בְּהַמְאִירִי לְקַמָּן דַּף י"ח ע"ב שֶׁכָּתַב בזה"ל וְיֵרָאֶה מִתַּלְמוּד הַמַּעֲרָב שֶׁבְּפֶרֶק רִאשׁוֹן שֶׁיָּכוֹל הוּא לְקַבֵּא לָהּ מִכַּמָּה אֲנָשִׁים כְּאֶחָד וְיֵרָאֶה לִי מִשֶּׁם דַּוְקָא שֶׁהִזְכִּיר אֶת כֻּלָּם בִּפְרָט הָא אִם אָמַר דֶּרֶךְ כְּלָל לֹא תִּסָּתְרִי עִם שׁוּם אָדָם אֵינִי כְּלוּם שֶׁאִם כֵּן אַף הוּא אוֹמֵר לָהּ לֹא תִּכָּנְסִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת עכ"ל זַ"ל וּמְבֹאָר הַדִּין דְּלָא כהמנ"ח.

גַּם מְבֹאָר מִדְּבָרָיו עַל דֶּרֶךְ פֵּירוּשִׁי בְּהַיְרוּשַׁלְמִי מַה דְּאָמַר ר"י בר"ב אָמַר לָהּ אַל תִּכָּנְסִי לבה"כ וב"ה שֶׁדָּרַכְתִּי עַל דֶּרֶךְ הָרִאשׁוֹנִים ז"ל זי"ע שֶׁיִּפְקְחוּ עֵינֵי הָעוֹרוֹת בתוה"ק: שָׁם נִמְצְאוּ עֵדִים זוֹמְמִין מְנֻחָתָהּ חֻלִּין רָאִיתִי בשו"מ מהד"ר סִימָן קל"ח הֵבִיא בְּשֵׁם המהר"מ מִינְץ הַחֹדֶשׁ סי' פ"ה שֶׁהִקְשָׁה בְּהָא דְּאָמְרוּ בַּתְּחִילַּת הַסֶּוּגְיָא שֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים שֶׁנִּטְמְאָה וְאִי אָמְרִתְּ הַמַּיִם בּוֹדְקִין תִּגַּלֵּי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּסָהֲדֵי שַׁקְרֵי נִינְהוּ.

וע"ז הִקְשָׁה דְּאֵיךְ נֶאֱמָנִים לִשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם (דְּהַכְחָשָׁה וַהֲזָמָה הָוֵי הַכְחָשָׁה) דְּהָא מִדְּלָא בָּדְקִי הַמַּיִם שׁוּב אֵינָם עֵדוּת שֶׁאֵי"ל דְּאִם יְזִימוּם מוֹרֶה שֶׁנִּוְדַּאי שֶׁקֶר הָעֵדוּת מִדְּלָא בָּדְקִי לָהּ הַמַּיִם ע"ש ולפ"ז י"ל דְּבֶאֱמֶת הָעֵדִים נֶאֱמָנִים שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם וְאַף דְּהַמַּיִם לֹא בָּדְקוּ מכ"מ הו"ל עֵדוּתָן עֵדוּת שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם וכ"כ אֵין הַמַּיִם מוֹכִיחִין לְהַכְחִישׁ הָעֵדִים וּמַה דְּאָמְרִי בגמ' סָהֲדֵי שַׁקְרָא נִינְהוּ הַיְינוּ שֶׁהֵם שַׁקְרָנִים וְאֵין רְאוּיִם לְהַאֲמִינָם אֲבָל גַּם הָעֵדִים שֶׁהַזָּמוּם אֵינָם רַק כְּמַכְחִישִׁים וְהָוֵי תְּרֵי וּתְרֵי.

ובלא"ה נִרְאֶה דע"כ לֹא כָּתַב הָרַמְבַּ"ם דבכה"ג שְׁמִזְמִין גּוּף הַמַּעֲשֶׂה אֵינָם בְּתוֹרַת ע"ז הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּעֵדִים זוֹמְמִים חִידּוּשׁ הוּא דְּמַאי חָזֵית וכו' וּלְכָךְ כָּל שֶׁגּוּף הָעֵדוּת שֶׁקֶר אֵינָם נֶאֱמָנִים לַהֲזִמָּם דְּאֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִידּוּשׁוֹ אֲבָל כָּאן דְּמוּכָח דְּהָרַאשׁוֹנִים שַׁקְרָנִים נִינְהוּ

מִדְּלָא בָּדְקוּ הַמַּיִם א"כ וַודַּאי הָאַחֲרוֹנִים נֶאֱמָנִים ולק"מ עכ"ל יע"ש במש"כ הוּא זַ"ל וכ"ד השו"מ לֹא הִתְחַלְתִּי לַהֲבִינָם כְּלָל לק"ד.

וּמַה שֶּׁכָּתַב דְּהָרַמְבַּ"ם לָא קָאָמַר כֵּן רַק בְּעֵדִים זוֹמְמִין וּמְשׁוּם דְּחִידּוּשׁ הוּא. יֵשׁ לְהָעִיר דַּהֲלֹא יָדוּעַ מש"כ הַטּוּר חו"מ סִימָן ל"ח הַטַּעַם דְּאַחֲרוֹנִים נֶאֱמָנִין כֵּיוָן שֶׁמְּעִידִין עַל גּוּפָן שֶׁל עֵדִים וְהָוֵי כְּאִילּוּ הֵעִידוּ עֲלֵיהֶם שֶׁהָרְגוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ אוֹ שֶׁחִילְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְהֵן אֵינָם נֶאֱמָנִים עַל עַצְמָם לוֹמַר לֹא עָשִׂינוּ כָּךְ וְכָךְ עכ"ל הטו"ר.

וְהָא דְּאָמְרִינַן ע"ז חִידּוּשׁ הוּא הוּא רַק לְרָבָא. אֲבָל לְאַבַּיֵי דקיי"ל כְּוָותֵיהּ דְּלְמַפְרֵעַ הוּא נִפְסָל לֵית לֵיהּ חִידּוּשׁ אֶלָּא סוֹבֵר דְּטַעְמָא הוּא כְּטַעַם הטו"ר זַ"ל כֵּן כָּתַב הלח"מ פ"ח מהל' עֵדוּת יע"ש וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָה למס' מַכּוֹת וְזַ"ל וְאָמְרוּ נֶהֱרְגוּ עַל פִּיהֶם ר"ל שֶׁיִּתְהָרְגוּ הָעֵדִים עַל פִּי אִלּוּ שֶׁהֶזִּימוּם ואע"פ שֶׁהֵם תְּרֵי וּתְרֵי לְפִי שֶׁהָעֵדוּת עַל עַצְמָם שֶׁל עֵדִים וכו' ומש"כ הָרַמְבַּ"ם בפי"ח מהל' עֵדוּת הֲלָכָה ג' דגזה"כ הוּא הַיְינוּ בְּמַה שֶׁהָאַחֲרוֹנִים נֶאֱמָנִין עַל הָרִאשׁוֹנִים אפי' הָרִאשׁוֹנִים הֵם מֵאָה כמש"כ שָׁם הָרַמְבַּ"ם בְּסוֹף לְשׁוֹנוֹ זַ"ל, וְעַיֵּין בכ"ז בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ י"ג עיי"ש ובנו"ב מהד"ת חאהע"ז סי' נ"ז וא"כ לַהֲלָכָה קיי"ל דְּלָאו חִידּוּשׁ הוּא.

וְכֵן רָאִיתִי כָּתוּב לְהָרַמְבַּ"ן זַ"ל בְּפֵירוּשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה פ' שׁוֹפְטִים טַעַם זֶה כמש"כ הַטּוּר הַנַּ"ל. אַךְ יֵשׁ לְהַסְבִּיר בָּזֶה דע"כ לֹא כָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּהָוֵי הַכְחָשָׁה.

אֶלָּא הֵיכִי דְּהַהַכְחָשָׁה בָּאָה מִצַּד עֵדוּתָן הֵם וַאֲמִירָתָם בב"א. אֲבָל הָכָא דְּהַהַכְחָשָׁה בָּאָה מִצַּד אַחֵר שֶׁיֵּשׁ סַיָּע לְדִבְרֵיהֶם מִצַּד הַמַּיִם.

אֲבָל לֹא מִצַּד דִּבְרַת עֵדוּתָן בְּזֶה אֵינוֹ מַזִּיק לְעֵדוּתָן שֶׁהֶזִּימוּם ודו"ק. וְעוֹד י"ל דְּמַיְירֵי דְּעֵדִים הָאַחֲרוֹנִים יְכוֹלִין לַהֲזִמָּן בְּדָרְךְ זֶה שֶׁיֹּאמְרוּ דְּבְיוֹם אַחֵר יָדַעְנוּ שֶׁנִּטְמֵאת.

וא"כ לפי"ז לֹא יְכוֹלִין הַמַּיִם שׁוּב לְבָרְקָהּ. מִשּׁוּם שֶׁהָנֵי עֵדִים יָדְעִי מִטֻּמְאָתָהּ וּפָשׁוּט.

וְהִנֵּה אַחַר טֹורַח הַחִיפּוּשׂ אָתִי לִידֵי סֵפֶר המהר"מ מִינְץ הֶחָדָשׁ (מֵאוֹצָר הַסְּפָרִים שֶׁל הַגְּרָ"ח בָּרְלִין זצ"ל) וְלֹא מָצָאתִי שְׁמָהּ מִידִי שֶׁהִקְשָׁה זֶה המהר"מ שֶׁהֵבִיא מִשְׁמוֹ השו"מ (וְהַסֵּפֶר נִשְׁלַם בְּסִימָן כ"צ וְלֹא פֵּ"ה) אַךְ רָאָה זֶה מָצָאתִי במהר"מ מִינְץ זַ"ל בסי' י' שֶׁהִקְשָׁה ג"כ לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דע"א מְעַכֵּב בְּדִיקַת הַמַּיִם.

הָא לְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א הַבּוֹעֵל הָוֵי תָּמִיד ע"א בנתב"ל וְכָתַב דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְיַישֵׁב בִּפְשִׁיטוּת דְּכֵיוָן דְּהוּא נֶאֱמָן רַק מִשּׁוּם דפ"ד וְאָמְרִינַן דְּלָאו הוּא הַבּוֹעֵל אֶלָּא אָדָם אַחֵר. וְהָאֵיךְ נֵימָא שֶׁתִּתְבַּטֵּל סְגֻלַּת הַמַּיִם כֵּיוָן דְּאִיכָּא הַבּוֹעֵל בָּעוֹלָם דְּהָא הוּא בְּעַצְמוֹ בְּוַודַּאי א"נ כְּלָל אֶלָּא אַחֵר יע"ש וּמְסַיֵּים וְעִם שֶׁהַדְּבָרִים נְכוֹנִיסמ"מ אֵינוֹ עוֹלֶה יָפֶה דא"כ יִקָּשֶׁה עַל הָרַשְׁבָּ"א כְּקֻושְׁיַית המנ"ל והח"צ הַנַּ"ל דְּלֹא הֵעִיד שֶׁנִּטְמָא מֵאוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ כַּנַ"ל וּמַסִּיק מִכֹּחַ רְאָיוֹת די"ל דְּהָא דְּאָמְרִינַן פ"ד לָאו דְּנֵימָא שֶׁאַחֵר הוּא הַבּוֹעֵל וְלֹא הוּא.

אֶלָּא דְּנַוַודַּאי דְּהוּא הוּא הַבּוֹעֵל אֶלָּא דְּאֵין אָנוּ מְקַבְּלִים עֵדוּתוֹ עַל עַצְמוֹ אפי' אִם בְּקוּשְׁטָא קָא מַסְהִיד מִצַּד גז"ה מִטַּעַם דְּקָרוֹב הוּא אֵצֶל עַצְמוֹ וְאִי לָאו דפ"ד הֵ"א דְּנֵימָא מִגּוֹ וּמְהֵימַן אַף ע"ע וְשַׁפִּיר מָעֲ"ר וְכֵיוָן דְּהוּא רָשָׁע גָּמוּר פָּסוּל מִצַּד הַכָּתוּב דְּאַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד וּמְבַטֵּל כָּל הָעֵדוּת לְזֶה אָמְרִינַן פ"ד.

וּמְהַנֵּי הַךְ סְבָרָא דפ"ד דל"א מִגּוֹ. וא"כ קוּשְׁיָא הַנָּ"ל במק"ע דְּאֵיךְ מַשְׁכַּחַת שְׁהִיָּת הַמַּיִם כֵּיוָן דְּאִיכָּא הַבּוֹעֵל בָּעוֹלָם הַיּוֹדֵעַ מְטַוְּמְאָתָהּ.

וּמוֹנֵעַ שְׁתִיַּת הַמַּיִם וע"ש מַה שֶּׁכָּתַב עוֹד בָּזֶה. וּבְמַה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל הַשָּׂגַת המל"מ עַל הַתּוֹסָ' מֵהַתּוֹסָ' שְׁבוּעוֹת עַיֵּין לְעֵיל.

י"ל בָּזֶה עִנְיָן חָדָשׁ לְפִי מַאי דקיי"ל בספ"ק דְּמַכּוֹת בִּמְנָאִפִים עַד שֶׁיִּרְאוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים וְלָא בָּעֵינַן עַד שֶׁיִּרְאוּ כְּמִכְחוֹל בְּשַׁפּוּפוֹרֶת יע"ש וְהִנֵּה וַדַּאי יִתָּכֵן אַף שֶׁנִּרְאֶה כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים מ"מ י"ל דְּלָא הָיָה שָׁם בִּיאָה רַק נְשִׁיקַת אֵבֶר דקיי"ל דְּלָאו כְּלוּם הוּא.

ומ"מ הוֹרְגִין וְסוֹקְלִין ע"ז מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא וּמַחְזְקִינַן לְבִיאָה גְּמוּרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בַּפֵּ"א מאס"ב דִּין י"ט אֵין הָעֵדִים נִזְקָקִין לִרְאוֹת הַמְּנָאֲפִים וכו' וְאֵין אוֹמְרִים שֶׁמָּא לֹא הֶעֱרָה מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקַת צוּרָה זוֹ שֶׁהֶעֱרָה עכ"ל.

אָמְנָם זֶהוּ כְּלַפֵּי דִּידַן דב"ד שֶׁל מַטָּה מְמִיתִין עָלֶיהָ. אָמְנָם קַמֵּי שְׁמַיָּא גַּלְיָא אִם הָיָה כָּאן בִּיאָה אוֹ לֹא.

וּמֵעַתָּה י"ל אִם יֵשׁ לָהּ עֵדִים במדה"י שֶׁרָאוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִין. וְאָנוּ שֶׁאֵין יוֹדְעִין.

מַשְׁקִין לָהּ מַיִם הַמְאָרְרִים. הַמַּיִם בּוֹדְקִין לָהּ שַׁפִּיר.

דְּאַף דְּאִיכָּא דְּיָדַע בָּהּ מ"מ הָלֹא בְּאֵמֶת יָכוֹל לִהְיוֹת דְּטְהוֹרָה. וּנְהִי דְּאָסְרִינַן לָהּ מֵחֲזָקָה וְרֻבָּא מ"מ אוּלַי מִמִּיעוּטָא הוּא.

א"כ אִם בֶּאֱמֶת טְהוֹרָה הִיא וְנִקְּתָה וְנִזְרַע זֶרַע וְאִם נִטְמְאָה הַמַּיִם יְזִיקוּ לָהּ וְאַף דְּאִיכָּא עֵדִים דְּטְמֵאָה הִיא מ"מ לֹא רָאוּ הַבִּיאָה חָמֵשׁ וְיָכוֹל לִהְיוֹת דְּטְהוֹרָה. וּסְגֻלַּת הַמַּיִם הַמְאָרְרִים קַמֵּי שְׁמַיָּא הִיא וְקַמֵּי שְׁמַיָּא גַּלְיָא.

וְקַמֵּי שְׁמַיָּא לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵיזַל בָּתַר רֻבָּא וַחֲזָקָה. וְאַף שֶׁנֶּאֱסֶרֶת בְּעֵדוּתָן עַל בַּעֲלָהּ.

אַף דְּאֵינָם מְעִידִין רַק כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים. מ"מ מַחְזְקִינַן לָהּ שֶׁהִיא טְמֵאָה וְלָא תָּלִינַן לוֹמַר שֶׁמָּא לֹא הָוֵי בִּיאָה.

וְדִילְמָא זְכוּת תּוֹלָה לָהּ דְּנְהִי דְּאִם לֹא בָּאוּ עֵדִים דְּטְמֵאָה הִיא מֻוּתֶּרֶת לְבַעְלָהּ וְלָא חָיְישִׁינַן בִּזְכוּת תּוֹלָה כמש"כ הַתּוֹסָ' בע"ב בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי אֲבָל כִּי בָּאוּ עֵדִים דְּטְמֵאָה הִיא. וּמִילְתָא דְּלָא שְׁכִיחָא הוּא לוֹמַר דְּלָא הָוֵי בִּיאָה.

מה"ת לָנוּ לוֹמַר וְלִתְלוֹת מְנִיעַת הַבְּדִיקָה מִשּׁוּם דְּטְהוֹרָה הִיא. נֵימָא מִשּׁוּם זְכוּת הִיא וַאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ.

וּמֵעַתָּה כִּי מַקְשִׁינַן בַּגְּמָרָא מַהָא דְּבָאוּ עֵדִים דְּמִנְחָה נִשְׂרֶפֶת וְאִי אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין כִּי קְדֵשָׁה בְּטָעוּת קָדְשָׁה ע"כ. צ"ל דְּהַקּוּשְׁיָא הוּא דְּסְתָמָא קָתָנֵי וְשָׁבְאוּ לָהּ עֵדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה וְאַף שֶׁרָאוּ כְּמִכְחוֹל בַּשְּׁפוֹפֶרֶת.

מ"מ מִנְחָתָהּ אֲסוּרָה וע"ז מַקְשֵׁי כִּי קָדְשָׁה בְּטָעוּת קִדְּשָׁה. אֲבָל בֶּאֱמֶת אַשְׁכְּחִינַן דְּאַף שֶׁיֵּשׁ עֵדִים מ"מ הַמַּיִם בּוֹדְקִין כַּנַ"ל א"כ י"ל דְּכִי אִיכָּא נָמֵי ע"א אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין.

אֲבָל זֶה רַק בְּעֵד טֻמְאָה מַמָּשׁ. אֲבָל כְּשֶׁהֵעִיד דְּרָאָה כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים הַמַּיִם בּוֹדְקִין וא"כ כִּי אָמְרִינַן הַכֹּל מוֹדִים בְּעֵד טֻמְאָה סְתָמָא קָאָמַר אַף דְּלֹא רָאָה רַק כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים וע"ז הַמַּיִם בּוֹדְקִין שַׁפִּיר.

וא"כ ממנ"פ אִם טְמֵאָה הִיא הֲלֹא הַמַּיִם בּוֹדְקִין וְאִם לֹא הָוֵי טְמֵאָה לָמָּה יָעִיד הֲלֹא בְּעֵדוּתוֹ תִּפְסִיד עוֹד בְּחִנָּם שֶׁהֲרֵי בֶּאֱמֶת טְהוֹרָה הִיא וַאֲנַן נַאֲסְרֶנָּה מֵחֲמַת עֵדוּתוֹ וְהִצְרִיכוּ הַתּוֹסָ' בַּשְּׁבוּעוֹת שָׁם לְתֵירוּצָם דְּלִפְעָמִים הַזְּכוּת תּוֹלֶה עכ"ל עַיֵּין בע"ז בָּעִיטּוּר בִּיכּוּרִים לְתוֹסָ' סוֹטָה וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת.

וְהִנֵּה בע"א שֶׁהֵעִיד שֶׁרָאָה רַק כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים צ"ע קְצָת דַּהֲלֹא כָּל עִיקָּר דְּעֵדִים דְּהוֹרְגִין עפ"י עֵדוּתָן כִּי הַאי. מְשׁוּם חֲזָקָה כִּדְכָתַב הָרַמְבַּ"ם הַנָּ"ל דְּחֲזָקַת צוּרָה זוֹ שֶׁהֶעֱרָה וא"כ בע"א הֲלֹא כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים לְעִנְיָן אַחֵר.

דְּלָא מְצָרְפִינַן לע"א חֲזָקָה שע"י חֲזָקָה זוֹ נַאֲמִין לוֹ. וא"כ ה"נ אֵינוֹ נֶאֱמָן ע"א לוֹמַר שֶׁנִּטְמְאָה דְּלָא מְצָרְפִינַן לְעֵדוּתוֹ גַּם הַחֲזָקָה.

וְיֵשׁ לְחַלֵּק דַּאֲנַן תּוֹפְסִין רַק עֵדוּתוֹ שֶׁאֱמֶת הוּא דְּרָאָה כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים. וְשׁוּב תָּפְסִינַן אֲנַן דְּחֲזָקַת צוּרָה זוֹ שֶׁהֶעֱרָה.

וּבְפָרָט הֵיכִי דְּקִנְּא לָהּ וְנִסְתְּרָה מִקּוֹדֶם. בְּנוֹגֵעַ חֲזָקָה זוֹ טוֹבָה הִיא.

וְעַיֵּן בשמ"ק לב"מ דַּף צ' בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יְהוֹנָתָן עי"ש וְעַיֵּן שוּ"ת הגרעק"א סי' צ"ו וְעַיֵּן בְּשוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' ע"ו ודו"ק. ובמנ"ח מִצְוָה קכ"ט עייש"ה.

אַךְ בֶּאֱמֶת נִרְאֶה יוֹתֵר דְּגַם עֶצֶם בְּדִיקַת וּסְגֻלַּת הַמַּיִם. תַּלְיָא בְּדִין הָאִיסּוּר וְהַטֻּמְאָה שֶׁהָעֵדִים יְכוֹלִין לְהַטִּיל בְּדָבָר זֶה.

וְכָל דְּאִיכָּא דְּיָדַע בֵּיהּ שעפ"י דִּין ב"ד תֹּאסַר אִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ וְאֵין תּוֹעֶלֶת בְּהַבֵּירוּר. אֵין הַמַּיִם מְבָרְרִין: עוֹד רָאִיתִי במהר"מ מִינְץ כַּנַ"ל בְּסִימָן י"ג שֶׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' בְּשִׁמַּעְתִּין דְּנִימָא דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לָא אַקְדָּשֶׁיהָ לְהַמְּנָחָה יע"ש בְּדָבָר נָחְמָד וְנָאוֶה.

לְהַעְתִּיקוֹ. וזה"ל וי"ל עפ"י מַה שֶּׁהֶעֱלָה הָרַב בַּעַל המשנל"מ פ"ג מה"ס עַל כָּל הָא דְּתָנֵי שָׁם בְּסֵוּגְיָא שֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים אוֹ שֶׁהָיָה לָהּ עֵדִים במדה"י הַיְינוּ מִדּוֹת הַמּוֹעִיל בְּסוֹפָהּ דְּהַיְינוּ פֵּ"א וכמש"כ הָרֹא"שבפ"ק דב"מ גַּבֵּי הַמַּפְקִיד אֵצֶל חֲבֵירוֹ וכו' יע"ש שֶׁהֶאֱרִיךְ וְהִנֵּה הָא דע"א נֶאֱמָן גַּבֵּי סוֹטָה לְאָוְסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ כָּתַב המ"ל בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁחִילֵּק שָׁם דע"א נֶאֱמָן רַק קוֹדֶם שְׁתִיָּה אֲבָל לְאַחַר שתי' ע"א א"נ לְאָוְסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ.

הוּא מִטַּעַם דע"א א"נ כְּלָל רַק גז"ה הוּא שע"א מְבַטֵּל סְגֻלַּת הַמַּיִם לְבָרְקָהּ וְאָז מִמֵּילָא נֶאֱסְרָה עַל בַּעְלָהּ כְּמוֹ קוֹדֶם שְׁתִיָּה שֶׁאֲסוּרָה מִסָּפֵק וְאָמְנָם לְאַחַר שֶׁשָּׁתָה אֵין ע"א נֶאֱמָן כְּלָל לְאָוְסְרָהּ יע"ש וּמֵעַתָּה שַׁפִּיר פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס דְּאִי אָמְרַתְּ שֶׁאִם יֵשׁ לָהּ עֵדִים במדה"י הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ.

א"כ כִּי קָדוֹשׁ שַׁפִּיר קָדוֹשׁ הַכְּלִי וְאִיתְחְזִיק אִיסּוּרָא בְּמִנְחָה זוֹ. וא"כ אַף שֶׁבָּא הָעֵד וְאָמַר שֶׁהִיא טְמֵאָה מִדִּינָא א"נ לְהַתִּיר הַמִּנְחָה אַחַר דְּאִיתַּחְזַק אִיסּוּרָא וְאֵין כּוֹחוֹ יָפֶה כ"א לְבַטֵּל סְגֻלַּת הַמַּיִם וּמְסָפֵק אֲסוּרָה.

אֲבָל א"נ לְהַתִּיר הַמִּנְחָה אֲשֶׁר כְּבָר נִתְקַדְּשָׁה בְּהַכְלִי וּכְדַעַת רוה"פ. וּבְיִחוּד רבעתו"ס דע"א א"נ בְּאִיתַּחְזַק אִיסּוּרָא כַּנּוֹדָע.

אֲבָל אִם נֶאֱמַר דְּאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים במדה"י אֵין בּוֹדְקִין בכה"ג ע"א נֶאֱמָן לפ"ד מהר"מ זַ"ל (דע"א נֶאֱמָן בְּמָקוֹם שֶׁמְּסַלֵּק הַחֲזָקָה מֵעִיקָּרָא) דְּהֵיכִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא הָיָה חֲזָקַת אִיסּוּר נֶאֱמָן הָעֵד אַף בְּדָבָר שֶׁבְּעֶרְוָה ומכש"כ בְּזֶה לְהַתִּיר הַמִּנְחָה כֵּיוָן דלפ"ד שֶׁבָּא כָּעֵת הָיָה הֶקְדֵּשׁ בְּטָעוּת מֵעִיקָּרָא וְלֹא חָל עָלָיו שׁוּם אִיסּוּר הֶקְדֵּשׁ כְּלָל ולק"מ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל ודו"ק עכ"ל דפח"ח.

אִם כִּי יֵשׁ עָלָיו פִּירְכוֹת וּפְקָפּוּקִים דַּהֲרֵי מ"מ הִיא נִמְנַעַת מִלִּשְׁתּוֹת. וְכָל עִיקָּר קֻוַּשַּׁת הַמִּנְחָה הִיא רַק לִבְרֹר הַמַּיִם.

וְכֵיוָן דְּלֵיכָּא מַיִם לֵיכָּא קָרְבָּן וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא קָדוֹשׁ. וְאֵין הַהֶיתֵּר בָּא מִכֹּחַ הַגְּדַת הָעֵד ודו"ק וְקַצַּרְתִּי: וְעַל קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' הַשֵּׁנִי' דְּאַמַּאי נִשְׂרְפָת כֵּיוָן דקיי"ל כב"ה דְּאָמְרִי יֵשׁ שְׁאֵלָה לְהֶקְדֵּשׁ וכו' רָאִיתִי כָּעֵת בְּחִדּוּשֵׁי מַהֲנֵה לֵוִי שֶׁבְּסוֹף סֵפֶר הַמִּקְנָה לְמַסֶּכֶת קִידּוּשִׁין שֶׁכָּתַב לְיַיֵּשֵׁב בזה"ל.

דְּלִכְאוֹרָה י"ל לְפִי שִׁיטַת הַפּוֹסְקִים בי"ד סי' רכ"ח סְעִיף ט"ו דְּלָא מְהַנֵּי הֶיתֵּר חָכָם בְּנֶדֶר שֶׁל דָּבָר אִיסּוּר כְּגוֹן שֶׁל שְׁחִיק וּכְיוֹצֵא בּוֹ ע"ש א"כ י"ל דְּהָכָא נָמֵי כֵּיוָן דקיי"ל דְּאָסוּר לְהַכְנִיס חֻלִּין לָעֲזָרָה אפי' שֶׁלֹּא ע"י דֶּרֶךְ הַקְרָבָה וכש"כ ע"י דֶּרֶךְ הַקְרָבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה פֶּרֶק שֵׁנִי (וע"ש במשל"מ) א"כ אִם יִשָּׁאֵל עַל הֶקְדֵּשׁוֹ ה"ל לְמַפְרֵעַ אִיסּוּר הַכְנָסַת חֻלִּין לָעֲזָרָה כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הֵבִיא הַמִּנְחָה לָעֲזָרָה.

וּמִמֵּילָא תּוּ לָא מְהַנֵּי הַהֶיתֵּר כְּלָל ע"כ. וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים הָרַשְׁבָּ"ם ורבעתו"ס זַ"ל דְּכָתְבוּ דְּיֵשׁ שְׁאֵלָה בְּהֶקְדֵּשׁ אַף לְאַחַר שְׁחִיטָה וְדִבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים שֶׁלְּפָנֵינוּ בָּזֶה כִּמְבֹאָר הַכֹּל לְעֵיל.

וּבִפְרָט בְּאִיסּוּר הַכְנָסַת חֻלִּין לָעֲזָרָה דְּלָא פְּסִיקָא לְהוּ לְהַתּוֹסָ' דְּהָוֵי אִיסּוּר דְּאוֹרָיְיתָא אוֹ לֹא עיי"ש במל"מ פ"ב מִשְּׁחִיטָה. וּלְדִינָא דיור"ד סי' רכ"ח לָא דָּמֵי כַּמּוּבָן דְּהָתָם עָצֶם הַהֶיתֵּר הָוֵי עַל דָּבָר אִיסּוּר שֶׁנָּדַר לְגָרֵר.

וְעוֹד לֹא הִרְגִּישׁ מֵהַאי גְּמָרָא דִּמְנָחוֹת דַּף מ"ח דְּאָמְרִינַן הָתָם עָלָה דְּהַהִיא דְּשָׁחַט שְׁנֵי כְּבָשִׂים עַל ד' חַלּוֹת דְּאָמְרִינַן מוֹשֵׁךְ א' מֵהֶם וּמְנִיפָן וְהַשְׁאָר נֶאֱכָלֶת בְּפִדְיוֹן וְאוֹקְמָה רַב חִסְדָּא דְּפָרִיק לְהוּ גַּנּוּאֵי וְחֻלִּין מִמֵּילָא הָוְיָין ופרש"י מִמֵּילָא הָוְיָין דְּתוֹךְ הָעֲזָרָה הֵם נַעֲשִׂים חֻלִּין וְהוּא לֹא הִכְנִיסָם מִשֶּׁנַּעֲשׂוּ חֻלִּין ע"כ וְהָכִי אִיתָא גַּם בִּזְבָחִים דַּף ע"ז עיי"ש וְהוּבָא במל"מ שָׁם.

וְכֵן הִרְגִּישׁ הט"א שָׁם בר"ה דַּף כ"ח מִגְּמָרוֹת אֵלּוּ וה"נ כֵּן. אֶלָּא דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין שְׁאֵלָה דְּעוֹקֵר הַגֶּדֶר מֵעִיקָּרוֹ.

לְפִדְיוֹן דְּהָוֵי רַק מִכָּאן וּלְהַבָּא. וכ"כ כֵּן הט"א שָׁם וְסַיֵּם דְּאֵין סְבָרָא לְחַלֵּק בְּהָכִי.

ומכ"ש לְעִנְיַן אִיסּוּר הַכְנָסָה בְּנוֹדַאי הָוֵי כֵּן דְּכֹל דִּבְעֵית הַכְנָסָה הָוֵי הֶקְדֵּשׁ שַׁפִּיר דָּמֵי ודו"ק וּמְסַיֵּם הַמַּחֲנֶה לֵוִי וְלִכְאוֹרָה י"ל דְּהַיְינוּ דְּסָמְכוּ הַתּוֹסָ' קֻוּשְׁיָא זוֹ בְּסַוּגְיָא דְּהָכָא דְּמַסִּיק ר"פ דְּבָאֵמֶת נָפֵיק לְחֻלִּין אֶלָּא דְּנִשְׂרְפָת מִדְּרַבָּנַן גְּזֵרָה שָׁמָא יֹאמְרוּ וכו' א"כ

בכה"ג כֵּיוָן דְּגַם עַכְשָׁיו עָבַר עַל אִיסּוּר הַכְנָסַת חֻלִּין לַעֲזָרָה מִמֵּילָא שַׁפִּיר מְהַנֵּי הַשְׁאֵלָה לְחָכָם ע"כ.

א"י לְהָבִין. דְּהָתָם לֹא הוּא עָבַר אֶלָּא דְּמִמֵּילָא הָוֵי חֵילִין.

משא"כ הֵיכִי דְּהַחוֹלִין נַעֲשִׂית ע"י שְׁאֵלָתוֹ. אֶלָּא צ"ל דְּכָךְ כַּוָּנָתוֹ דְּכֵיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא חֻלִּין הָוֵי.

א"כ אֵינוֹ עוֹשֶׂה אִיסּוּר ע"י שְׁאֵלָתוֹ דבלא"ה הָוֵי חֻלִּין ומַה שֶּׁשּׁוֹאֵל הוּא רַק שֶׁלֹּא יהי' נִשְׂרָף. וְהִנֵּה לפ"ד מְיֻיָּשָׁב לִי עוֹד דְּקִדּוּק חָזָק מַה שֶּׁהִקְשׁוּ כֵּן הַתּוֹסָ' רַק בִּשְׁמַעְתִּין גַּבֵּי הֶקְדֵּשׁ מִנָּחָה.

וְלֹא הִקְשׁוּ כֵּן בִּשְׁמַעְתָּא דִּכְרִיתוּת גַּבֵּי אָשָׁם תָּלוּי וְחַטַּאת הָעוֹף שָׁם. דְּאַמַּאי תִּקָּבֵר.

אוֹ יִשָּׂרֵף. לב"ה דְּמְהַנֵּי שְׁאֵלָה יִשָּׂאֵל עַל הֶקְדֵּשׁוֹ.

ולפמש"כ א"ש. גַּם לְפִי מַה שֶּׁהֶאֱרַכְתִּי לְעֵיל עִם דִּבְרֵי הנוב"י יֵ"ש ג"כ לְיַיְשֵׁב קְצָת.

ודו"ק.

עוֹד כָּתַב שָׁם בְּאֶמְצַע דְּבָרָיו דְּהִנֵּה בֶּאֱמֶת קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' הַשְׁנִיָּה י"ל דְּכֵיוָן דְּאָמְרִינַן בְּגִיטִּין דַּף י"ח ע"ב דְּזְנוּת לָא שְׁכִיחָא א"כ י"ל דְּהַהִ מַתְנִיתִין אַתַאי כמ"ד דְּאֵין פּוֹתְחִין בַּחֲרָטָה וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת פֶּתַח מֻחֲמַת שֶׁנּוֹדַע לוֹ שֶׁזִּנְּתָה לְאַחַר הַהֶקְדֵּשׁ דְּכֵיוָן דְּזְנוּת לָא שְׁכִיחָא ה"ל נוֹלָד וקיי"ל דְּאֵין פּוֹתְחִין בְּנוֹלָד וכו' יע"ש.

נָעֲלַם מִמֶּנּוּ מש"כ הַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ כְּתֻבּוֹת ב' ע"א דְּדַוְקָא זְנוּת בְּעֵדִים וְהַתָּרָאָה דְּמֵבִיא לִידֵי מִיתָה לָא שְׁכִיחַ. אֲבָל זְנוּת בְּעָלְמָא שְׁכִיחַ יע"ש וא"כ לָא הָוֵי נוֹלָד דְּזְנוּת שְׁכִיחָא הוּא.

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק בִּדְבָרָיו עיי"ש ואפ"ל יוֹתֵר. וְגַם עַל הַגְּמָרָא הִקְשָׁה דְּמַאי קָאָמַר דְּתַגָּלַאי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּסָהֲדֵי שִׁקְרָא נִינְהוּ דִּילְמָא הָא דְּלָא בָּדְקִי מַיָּא הוּא מִשּׁוּם דְּבָא עָלֶיהָ בְּדָרְפּוּכוֹ'.

וּכְבָר דִּבַּרְתִּי מִזֶּה שֶׁהִקְשָׁה זֶה הַתּוֹסָ' שָׁאנֵץ. וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ הָרַמְבַּ"ם והמל"מ שֶׁכְּבָר הֵעִירוּ בָּזֶה עיי"ש הֵיטֵב ומַסִּיק שָׁם ,,וְאַף דקיי"ל דְּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי ת"ח מ"מ מַאי חֲזִית דְּהָנֵי סָהֲדֵי שִׁקְרָא נִינְהוּ דִּילְמָה הָנָךְ סָהֲדֵי שֶׁאָמְרוּ שֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ הֵן סָהֲדֵי שַׁקְרֵי וה"ל תְּרֵי לְגַבֵּי פְּרִי דְּמוֹקְמִינַן לָהּ אַחֲזָקָה שֶׁהָיְתָה אֲסוּרָה בִּתְרוּמָה יָם שְׁתִיָּה הַמַּיִם רַק די"ל דְּהַיְינוּ דְּדַיְיק רַב עַמְרָם וּמַר הָא מִילְּתָא אֲמַר לַן רַב שֵׁשֶׁת מִשּׁוּם דְּהָא רַב שֵׁשֶׁת גּוּפָא מְשַׁנֵּי בִּכְתֻבּוֹת (דַּף כ"ב ע"ב) גַּבֵּי שְׁנַיִם אוֹמְרִים מֵת וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא מֵת דְּבְנִיסָּת לְאֶחָד מֵעֵדֶיהָ וְהִיא גַּם כֵּן אוֹמֶרֶת בָּרִי דְּלָא תֵּצֵא וא"כ הָכָא כֵּיוָן שֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה אוֹמְרִים בָּרִי שֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ בְּדֶרֶךְ א"צ לְהוֹצִיאָהּ וּמֻתֶּרֶת לוֹ' עכ"ל ולפנ"ד לֹא דָּמֵי הַבָּרִי שֶׁאוֹמֶרֶת בִּשְׁבִיל אֶחָד מֵעֵדֶיהָ שֶׁהֵם בְּתוֹרַת פְּדוּת.

משא"כ הבע"ד בְּעַצְמָם לֹא מִסְתַּבְּרָא שִׁיהַנִי בָּרִי דְּיָדָהּ בְּמָקוֹם תְּרֵי וּתְרֵי אֻתְּמָהָּה וע"ש עוֹד. וְעַיֵּין בב"ק (ק"י פ"ב) פָּרִיךְ בגמ' אֶלָּא מַעֲתָּה חַטָּאת שֶׁמֵּתָה בְּעָלֶיהָ תִּיפּוֹק לְחֻלִּין דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לָא אַפְרְשֵׁיהּ וכו' הִלְכְתָא גְּמִירִי לָהּ וכו' וְכֵן בְּאָשָׁם שֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ וכו'.

ע"ש וְעַיֵּין הַגָּהוֹת בְּרָשָׁ"ש ר"ה (דַּף ה' פ"ב) ד"ה בַּגְּמָרָא אֶלָּא מַאי וכו' כָּתַב וְז"ל וְדַע דק"ל חִלּוּפֵי קָרְבָּן בְּנִמְצָא הָרִאשׁוֹן אַחַ"כ. מַדּוּעַ לֹא יהי' חֲלִיפָא הֶקְדֵּשׁ טָעוּת וְצֵא לְחֻלִּין.

אוֹ עכ"פ יְהֵא נִשְׁאַל לְחָכָם וְיַתִּירֵנוּ וְאוּלַי זֶה נִקְרָא נוֹלָד. אוֹ דְּיָלְפִינַן לֵיהּ מִתְּמוּרָה דְּחָלָה אפי' בְּטָעוּת עכ"ל וְהָרוֹאֶה יִרְאֶה שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ.

גְּמָרָא מְפוֹרֶשֶׁת דב"ק הַנָּ"ל דְּפָרִיךְ דְּנֵימָא אַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא קָדְשָׁה. דְּמוּכָח מִזֶּה דְּלָא כְּתֵירוּצָיו.

גַּם תֵּירוּץ הַגְּמָרָא נוֹכַל לוֹמַר לְיִשּׁוּב עַל קֻוּשְׁיָתוֹ. דְּהַלְכְתָא גְּמִירִי לָהּ הָכִי וְשׁוּב אח"ז כְּשֶׁלָּמַדְתִּי מַסֶּכֶת תְּמוּרָה מָצָאתִי כֵּן בְּחִדּוּשֵׁי הָרָשָׁ"שׁ בְּעַצְמוֹ שָׁם דַּף כ"ב ע"ב ד"ה בַּמִּשְׁנָה שֶׁהִרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ אַחַ"כ מֵהַגְּמָרָא דב"ק הַנָּ"ל וּכְכָל הַנָּ"ל יע"ש.

גַּם לֹא הֻבְיָא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּשְׁמַעְתִּין שֶׁהִקְשׁוּ כה"ג דְּנֵימָא דְּיָכוֹל לִשְׁאוֹל וְעַיֵּין בְּרָשָׁ"שׁ כָּאן מש"כ. וּכְעֵין זֶה הִקַּשְׁיתִי זֶה לֹא כְּבָר בַּגְּמָרָא דב"מ (נ"ח פ"א) דְּתָנַן בְּנֵי הָעִיר שֶׁשָּׁלְחוּ שִׁקְלֵיהֶן וְנִגְנְבוּ אוֹ שֶׁאָבְדוּ וכו' וְאִם לָאו נִשְׁבָּעִין לִבְנֵי הָעִיר וּבְנֵי הַפִּיר שׁוֹקְלִין אַחֵרֵיהֶם תַּחְתֵּיהֶן נִמְצְאוּ אוֹ שֶׁהֶחֱזִירוּ הַגַּבָּיִם אֵלּוּ וְאֵלּוּ שְׁקָלִים הֵם וְאֵין עוֹלִין לָהֶם לַשָּׁנָה הַבָּאָה ע"כ ופרש"י דְּאֵלּוּ וְאֵלּוּ שְׁקָלִים הֵם דְּכֵינָן דְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ פ"כ וצ"ע מַדּוּעַ לֹא נִיחָא דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא הִקְדִּישׁ.

גַּם לב"ה דְּיֵשׁ שְׁאֵלָה נֵימָא דְּיִשְׁאוֹל עַל הֶקְדֵּשׁוֹ וְתֵצֵא הַשֶּׁקֶל לְחֻלִּין וּכְעֵין דְּקָאָמַר שָׁם בגמ' ב"ק הַנָּ"ל דש"מ דְּכֶסֶף מְכַפֵּר מֻחֲצָה דאל"ה נֵימָא דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא נָתַן יע"ש א"כ ה"נ נֵימָא הָכִי. ומכש"כ בְּקוֹדֶם דְּאָתֵי לְיַד גִּזְבָּר כַּאֲשֶׁר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל.

וּבָרַמְבַּ"ם (הל' שְׁקָלִים פ"ג דִּין י"ב) רָאִיתִי שֶׁהֵבִיא יְרוּשַׁלְמִי הַמַּפְרִישׁ שִׁקְלוֹ וְסָבוּר שֶׁהוּא חַיָּיב בּוֹ וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב לֹא קָדַשׁ הַמַּפְרִישׁ שְׁנַיִם וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת אִם בזאח"ז הָאַחֲרוֹן לֹא קָרַשׁ וְאִם בב"א הא' שְׁקָלִים וְהַשֵּׁנִי מוֹתָר שְׁקָלִים עכ"ל וּמְבֹאָר בכ"מ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּיָלְפִינַן כ"ז מֵחֻטְאָם יע"ש.

וּמֵעַתָּה צ"פ דִּין הַקְּדוּם שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם דִּשְׁנֵיהֶם שֶׁהִפְרִישׁ זאח"ז קְדוֹשִׁים. נֵימָא דְּאַדַּעְתַּיְהּ דְּהָכִי לֹא קָדוֹשׁ.

וְכַמּוּבָן יֵשׁ לְחַלֵּק קְצָת. וי"ל ג"כ דְּהַלְכְתָא הוּא.

וְכֵן בָּזֶה שֶׁסַּיְּמִים הָרַמְבַּ"ם שָׁם הִפְרִישׁ שִׁקְלוֹ וּמֵת יִפְּלוּ לִנְדָבָה ע"כ הוּא ג"כ דְּהַלְכְתָא גְּמִירִי לָהּ כְּמוֹ בְּחַטָּאת וְאָשָׁם. וְנָבוֹךְ אֲנִי עֲדַיִן בָּזֶה וּמְקֻצָּר הַפָּנַאי קִצַּרְתִּי.

אַךְ מִזֶּה דְּיָכוֹל לִישְׁאוֹל צ"ע בָּזֶה. וצ"ל דְּדַוְקָא בִּשְׁמַעְתִּין דְּהַמְּנָחָה נִשְׂרֶפֶת.

אוּלַי הָוֵי מְצָוָה לְאִיתְשׁוּלֵי. אֲבָל בְּעָלְמָא כְּמוֹ בִּשְׁקָלִים הַנָּ"ל וּבַחֲלִיפֵי קָרְבָּנוֹת שֶׁהֵעִיר הרש"ס הַנָּ"ל דְּהַשְׁנָיָ' ג"כ קָדוֹשׁ וְאִיכָּא רַוְוחָא לְהֶקְדֵּשׁ.

לָא הָוֵי מְצָוָה כְּלָל לְכַתְּחִלָּה לִשְׁאוֹל וְכִנְדָרִים (נ"ט ע"א) וְאִין ה"נ אִם רָצָה לִישְׁאוֹל בְּנוֹדַאי יָכוֹל. וז"פ לִכְאוֹרָה.

וְעַיֵּין תוס' ב"מ שָׁם נ"ו ע"א ד"ה יָצָא וכו' שֶׁכָּתְבוּ דַּאֲפִילּוּ מְחַיַּיב לְהֶקְדֵּשׁ בְּטִפּוֹת מַפְסִיד כִּדְאָמְרִינַן בְּיֵשׁ נוֹחָלִין לָא תְּשַׁיְּימֵיהּ אֶת דַּאֲמִירָתוֹ לְגַבֵּיהּ כִּמְסִירָתוֹ לְהֶדְיוֹט וכו' יע"ש

וְעַיֵּין קְדוּשִׁין כ"ט ע"א בַּתּוֹסָ' וּדו"ק: וְנִרְאֶה דְּגַם בְּנִתְרוּמָה הַתְּרוּמָה נָמֵי דִּינָא הָכִי דִּמְהַנֵּי שְׁאֵלָה.

וְכֵן רָאִיתִי כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת הַמנ"ח מִצְוָה ק"ה וְז"ל וּפָשׁוּט דְּהַמַּפְרִישׁ שִׁקָּלוֹ אַף אִם נִתְרְמָה הַתְּרוּמָה דְּמוּעֲלִין בָּהּ עַיֵּין ר"מ כָּאן מ"מ יָכוֹל לִשְׁאוֹל כְּכָל הֶקְדֵּשׁוֹת אִם לֹא בָּא לְיַד גִּזְבָּר עכ"ל וא"כ יִקָּשֶׁה דִּלְהָנֵי שְׁאֵלָה וּמַדּוּעַ זֶה וְזֶה קָדוֹשׁ **(עוֹד הִקָּשֵׁיתִי בִּשְׁמַעְתִּין דְּאִלּוּ וְאִלּוּ שְׁקָלִים מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ.

וַהֲלֹא הָכָא דְּמַיְירֵי בִּגְנָבוּ וְנִמְצְאוּ הַגַּנָּבִים. א"כ בְּעֵת הַגְּנֵיבָה מִיֵּאוּשֵׁי גִּזְבָּר מִינָּהּ דקיי"ל סְתָם גְּנֵיבָה יֵאוּשׁ בְּעָלִים (וְעַיֵּין מַחֲלוֹקֶת הַפּוֹסְקִים לַהֲלָכָה אִי בְּגַנָּב יִשְׂרְאֵלִי אוֹ בְּגַנָּב עַכּוּ"ם) וְכֵיוָן דְּהָוֵי יֵאוּשׁ גִּזְבָּר א"כ פָּקְעָה קְדֻשָּׁתָהּ מִינָּהּ.

דכה"ג אַשְׁכְּחַן בְּחֻלִּין (קל"ט ע"א) בְּתַרְנְגוֹלֶת שֶׁמָּרְדָה פָּקְעָה קְדֻשָּׁה מִינָּהּ לָמֶ"ד וּכְבָר הִקְשָׁה שָׁם הָרַשְׁבָּ"א וְז"ל וא"ת וּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּהֶן לֵהִיכָן הָלְכָה. י"ל הֶקְדֵּשׁ דָּמִים אֵינָהּ כְּקִנְיַן הַגּוּף אֶלָּא כְּשֶׁעִבּוּד.

מָמוֹן וְכֵיוָן שֶׁנִּתְאַשׁ הַגּוֹבֵר מֵחֲמַת שֶׁמָּרְדוּ הָוֵי לְהוּ כְּהֶפְקֵר וּפָקַע לֵיהּ שִׁעְבּוּד מָמוֹן שֶׁיֵּשׁ לַגָּבוֹהַּ עָלָיו דְּאִי נָמֵי בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּעָלְמָא כה"ג הִפְסִידוּ הַבְּעָלִים וּכְאָמְרִינַן לְעִנְיַן שֶׁיִּרָא שֶׁעָמַד עָלֶיהָ גַּיִס דְּכָל הֵיכִי דְּאֵין הַבְּעָלִים יְכוֹלִין לְיַטּוֹל יָכוֹל לְמֵימַר מֵהֶפְקֵרָא קָא זָכֵינָא דְּאַלְמָא הֶפְקֵר הוּא)** וצ"ל כמש"כ לְעֵיל.

**(וְיָצָא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים וכו' עכ"ל, וא"כ ה"נ אִיתְיְאֲשׁוּ הַגִּזְבָּרִים וְגַם בְּנֵי הָעִיר וּשְׁקָלִים קָדְשׁוּ דָּמִים הֵן, וְלִיפְקוּ לְחֻלִּין. וְאוּלַי יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הֶקְדֵּשׁ חֻפָּץ.

לְהַקְדִּישׁ דָּמִים בְּעַצְמָם דְּהֵם עַצְמָם הָוֵי קִנְיַן הַגּוּף. אֲבָל בֵּוכְרָא הוּא.

וְכֵן מְבֹאָר שָׁם מֵהָרַשְׁבָּ"א הַנַּ"ל דסד"א דְּאַף דְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הו"א כֵּן אִי לָאו קְרָא יע"ש. וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ אַף אכ"מ:)** וְהִנֵּה מֵהַגְּמָרָא דב"ק שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דְּפָרִיךְ גַּם גַּבֵּי חַטָּאת שֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ דְּנֵימָא דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לָא קָרוּשׁ.

מִשּׁוּם זֶה. אַיְּנֵינִי מֵבִין מַה שֶּׁהִקְדִּימוּ הַתּוֹסָ' כָּאן בְּקֻוּשְׁיָתָם ,,כֵּיוָן דְּהוּא הָיָה מֵבִיא מְנָחָתוֹ עָלֶיהָ" מַה לִּי מִי הוּא הַמֵּבִיא אִם הִיא הֵבִיאָה נַמֵּי נֵימָא הָכִי דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא הִקְדִּישָׁה.

גַּם מַה שֶּׁמְּסַיְּימֵי הַתּוֹסָ' ,,דְּהָכָא נָמֵי הָוֵי עֵדִים בָּעוֹלָם קוֹדֶם הֶקְדֵּשׁ" דַּהֲלֹא חָזֵינַן דְּגַם בְּמִיתָה דָּבָר שֶׁנּוֹלַד אַחַ"כ ג"כ אָמְרִינַן דְּנֵימָא אַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא הִקְדִּישׁ וא"כ יָחוּל נָמֵי קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' עַל הַמַּסְקָנָא דְּמוֹקְמִינַן כְּשֶׁזִּנְּתָה בַּעֲזָרָה.

נָמֵי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת כֵּן וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי שֶׁלֹּא תהי' הַמְּנָחָה לִבְדּוֹק אֶת אִשְׁתּוֹ לֹא הִקְדִּישׁ מֵעִיקָּרָא. וְאוּלַי יֵשׁ לְחַלֵּק דְּזֶה סִיבָּה מִמַּעֲשֶׂה אַחֶרֶת.

וְלֹא מֵהַאי מַעֲשֶׂה גּוּפָא וַהֲבָאָה זוֹ הָרִאשׁוֹנָה ודו"ק וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' נָזִיר ל"ב ע"א (עַל הגמ' שֶׁהוּבָא בַּתּוֹסָ' כָּאן) וְז"ל ד"ה מִי שֶׁנָּדַר בְּנָזִיר וכו' פִּי' לְקָרְבְּנוֹתָיו וּמָצָא שֶׁנִּגְנְבָה בְּהֶמְתּוֹ וּבָא לְחָכָם לִשְׁאוֹל עַל נְזִירָתוֹ ע"י חֲרָטָה זוֹ שֶׁאוֹמֵר אִילּוּ הָיָתִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּהֵמָה עֲתִידָה לְיִגָּנֵב וכו' אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְנְבָה הַבְּהֵמָה נָדַר בְּנָזִיר אע"פ שֶׁלַּסּוֹף נִגְנְבָה לֹא יַתִּירֻנּוּ הֶחָכָם ע"י חֲרָטָה זוֹ וכו' שֶׁזֶּהוּ נוֹלָד וכו' וְכֵן הַהוּא דְּחֻרְבַּן בה"מ בְּסָמוּךְ דְּהָוֵי נוֹלָד וכו' וי"ל בְּעִנְיָנִים שֶׁרְגִילִים לָבוֹא אַחַ"כ שַׁפִּיר מַסִּיק לֵיהּ אַדַּעְתָּא בִּשְׁעַת הַנָּדָר וכו' עיי"ש.

וא"כ י"ל דְּזִנְּתָה בַּעֲזָרָה דְּנַעֲשָׂה אַחַ"כ וְלֹא שְׁכִיחַ הָוֵי נוֹלָד משא"כ מִיתָה. אֲבָל בֶּאֱמֶת הַלֹּא מְבֹאָר בִּנְדָרִים ס"ד ע"ב דְּמִיתָה הָוֵי נוֹלָד וּמִינָּהּ הוֹכִיחַ רב"א דְּפוֹתְחִין בְּנוֹלָד עיי"ש.

גַּם נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּכָל זֶה דְּאָמְרִינַן דְּלָא הָוֵי נָזִיר הַיְינוּ ע"י שְׁאֵלָה. וא"כ מַה חִלְקוּ כָּאן הַתּוֹסָ' לִשְׁתֵּי קֻוּשְׁיּוֹת וַהֲלֹא קֻוּשְׁיָא חֲדָא הִיא דְּיֵשׁ לוֹ לִישְׁאוֹל לֶחָכָם בַּחֲרָטָה זוֹ.

שׁוּב רָאִיתִי שָׁם בְּתוֹסָ' נָזִיר בע"ב ד"ה וְאִם לָאו וכו' שָׁמַסְקִי הַתּוֹסָ' ,,וְנִרְאֶה דַּאֲפִי' לב"ש מוֹדֵי בְּהָא דְּלָא הָוֵי נָזִיר" וא"ש אֲבָל לְהַשָּׁוּוֹת הָעִנְיָנִים מב"ק וְנָזִיר הַנַּ"ל וְתוֹסָ' כָּאן עוֹד אֲנִי נָבוֹךְ הַרְבֵּה בָּזֶה.

וְעַיֵּן בְּרָשָׁ"שׁ כָּאן. וְעַיֵּן בְּתוֹסָ' יו"ט דְּהֶעְתִּיק דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּדִיבּוּר אֶחָד עִם מש"כ הַתּוֹסָ' ד"ה דְּכִי וְז"ל וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי לָא קַדִּישׁ.

וְלָא דָּמֵי לְאָשָׁם תָּלוּי דִּתְנַן ר"פ בָּתְרָא דִּכְרִיתוּת דְּנוֹדַע לוֹ קוֹדֶם שֶׁנִּשְׁחַט יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב דְּהָא מְפָרֵשׁ הָתָם טַעְמָא דְּמִתּוֹךְ שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ בִּשְׁעַת הַפְּרָשָׁה וּמִתְיָרֵא מִסְפֵּק הַחֵטְא גָּמַר וּמַקְדִּישׁ לֵיהּ עכ"ל וּמַשְׁמַע דְּהַתּוֹסָ' בְּעַצְמָם הִרְגִּישׁוּ בְּזוֹ מֵהָא דְּאָשָׁם תָּלוּי.

כְּפִי שֶׁאֲנִי דְּקַדַּקְתִּי לְעֵיל עַל הַמַּחֲנֶה לֵוִי וּבְתוֹסָ' חֲדָשִׁים כָּתַב דְּכָל מַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' אֵינוֹ צָרִיךְ לְמַסְקָנָא דְּשָׁמָּא יֹאמְרוּ שֶׁמּוֹצְאִין מכ"ש לְחוֹל וְלֹא הו"ל לְהַתְוִיו"ט לְהַאֲרִיךְ וְלִדְחוֹק בָּזֶה וְגַם לְתֵירוּץ קַמָּא שֶׁזִּנְּתָה בַּעֲזָרָה ל"ק קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל רַק קֻוּשְׁיָתָם לְפִי אא"ב ע"ש עכ"ל הַמַּגִּיהַ.

וְהִרְגִּישׁ גַּם בָּזֶה: וְהַתּוֹסָ' יו"ט מָתֵרץ וְז"ל וְנִרְאֶה דְּמִנְחַת סוֹטָה אע"ג דְּאִיהִי מְכַפָּרָה וְנִבְדֶּקֶת בָּהּ אַפֵּ"ה יֵשׁ לַבַּעַל קֶצֶת שַׂיָּיכוּת בְּגַנּוֹתָהּ הוֹאִיל וע"י קִינּוּיוֹ הִיא בָּאָה. וּשְׁמָהּ תּוֹכִיחַ.

מִנְחַת קְנָאוֹת הִיא וּלְפִיכָךְ דָּמְיָא לְאָשָׁם תָּלוּי שע"י סְפֵקוֹ שָׁמָּא חַטָּאת בָּא וְקָנָיו גָּרְמָה לְהָבִיא מִנְחָה. מַקְדִּישׁ מְסָפֵק וּלְפִיכָךְ אֵין מְצַדּוֹ שׁוּם טָעוּת אֲבָל הָא דְּפָרִיךְ הַגְּמָרָא תְּגַלִּי מִילְּתָא לְמַפְרַע וכו' הַיְינוּ מִצַּד הָעֵדִים שֶׁאָז אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין וְאֵין כָּאן בַּת מִנְחָה מִכֹּחַ זֶה פָּרִיךְ בגמ' דְּלֹהֲוֵי הֶקְדֵּשׁ טָעוּת.

לְפִי שֶׁעַל בֵּירוּר הַסָּפֵק בָּאָה וְכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ עֵדִים א"א לְבָרֵר הַסָּפֵק וְיִהְיֶ' טָעוּת לְמַפְרַע אֲבָל אָשָׁם תָּלוּי שֶׁלֹּא בָּא לְבֵירוּר סָפֵק אֶלָּא לְכַפֵּר אִם חָטָא וְכֵן דַּעַת נִדְרוֹ בְּמִנְחָה זוֹ אֵין בָּהּ טָעוּת שֶׁהוּא גּוֹמֵר וּמַקְדִּישׁ מִכֹּחַ סָפֵק ודו"ק מַה שֶׁאָכְתּוֹב לְקַמָּן בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' עכ"ל וּדְבָרָיו צְרִיכִין עוֹד הֲבָנָה.

וְעַיֵּן ק"א. וּמְסַיֵּם דְּהַשְׁתָּא א"ש נָמֵי.

וְלָא קַשְׁיָא מַה שֶׁהִקְשׁוּ בְּתוֹסָ' שֶׁיִּשְׁאַל עַל הֶקְדֵּשׁוֹ וְלֹא תִּישָׁרֵף דְּכֵיוָן דְּמִסָּפֵק גָּמַר וּמַקְדִּישׁ אִי אָפְשָׁר שֶׁיִּמְצָא פְּתַח וְיֹאמַר אַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא נָדַרְתִּי וְאֵינִי מִתְחָרֶטֶת מֵעִיקָּרוֹ הָוֵי ע"כ וְהִנֵּה כַּמָּה שִׁיטוֹת דְּלָא בָּעֵינַן בְּנִדְרֵי הֶקְדֵּשׁ חֲרָטָה דְּמֵעִיקָּרָא וְעַיֵּן רַמָ"א וט"ז הל' חַלָּה כמש"כ לְעֵיל: דַּף ז' ע"א בְּרַשִׁ"י ד"ה שׁוֹבֶרֶת כְּתֻבָּתָהּ וכו' וְאֵינָהּ נֶהֱרֶגֶת מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְרוּ בָּהּ עֵדִים בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה ע"כ וְכָל הָעִוָּבָר יִשְׁתּוֹמֵם דִּפְשִׁיטָא דְּאֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ.

ומאי קמ"ל. ומָצָאתִי שֶׁהִרְגִּישׁ בְּזֶה כְּבָר הָרַשָּׁ"שׁ ז"ל וְז"ל תֵּימַהּ אפי' לריב"י דְּאִשָּׁה חֲבֵרָה א"צ הַתְרָאָה.

מִכָּל מָקוֹם הָא אֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ. וְלוֹחֵק לוֹמַר דש"ה דְּאִיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר ע"כ וְנִרְאֶה לְיַיֵּשֵׁר מְעַט אֶת דּוֹחֲקוֹ.

עפ"י שִׁיטַת רַשִׁ"י ז"ל עַצְמוֹ בְּמַכּוֹת דַּף ה' ע"א וּבִזְבָחִים ע"א דִּלְכָךְ בְּעִידָּנָאדְּאַסְהִידוּ עֵדִים לָאו בַּר קְטָלָה הוּא מִשּׁוּם דְּאִי הָוֵי מוֹדֶה מִפְּטַר יע"ש וע"ש בְּתוֹסְ' מַכּוֹת ד"ה דִּבְעִידָּנָא וּבִזְבָחִים שָׁם כְּנִסְמָן בְּגִלָּיוֹן.

ומה"ט אֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ וּמַעֲתָּה י"ל דַּהֲרֵי מוּכָח בכמ"ק דְּכָל דְּעִיקַּר הַמַּעֲשֶׂה יָדוּעַ עפ"י עֵדִים אֶלָּא שֶׁהוֹסִיף בְּהוֹדָאָתוֹ פְּרָט אֶחָד לָא הָוֵי מוֹדֶה בְּקָנָס לִיפָּטֵר. וְעַיֵּן מָהַרְשָׁ"א ב"ק רֵישׁ שנה"פ וּבְתַוּמִים וְעוֹד.

וא"כ ה"נ הוּא כֵּיוָן דְּאִיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁזִּנְּתָה וְהִיא הַוָּדָּאָה ג"כ הו"א דְּנֶהֱרֶגֶת עפ"י עַצְמָהּ מִשּׁוּם דְּכָאן לָא הָוֵי מוֹדֶה בְּקָנָס כֵּיוָן שֶׁכְּבָר רַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁזִּנְּתָה לְכָךְ קמ"ל דְּאֵינָהּ נֶהֱרֶגֶת מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא הַתְרָאָה.

וְהָא דְּכָתַב רַשִׁ"י הַטַּעַם דְּאֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ מִשּׁוּם דְּהָוֵי מוֹדֶה בְּקָנָס. ת"ל דְּלֵיכָּא הַתְרָאָה מֵעִדִּים בִּשְׁפַּת מַעֲשֶׂה.

י"ל דנפ"מ אַלִּיבֵּי' דריבר"י דְּחָבֵר א"צ הַתְרָאָה. וז"פ.

וְהָוֵי ג"כ כְּאִילּוּ הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה כַּמְבוֹאָר בְּתוֹסְ' סַנְהֶדְרִין (מ"א פ"א) ד"ה בָּאִשָּׁה יע"ש: דַּף ז' ע"א גְּמָרָא לָא הָכָא ה"ט כִּי הֵיכִי דְּלָיְהֲוֵי עָלֶיהָ סָהֲדֵי. וצע"ק דְּמַאי קָא פָּרִיךְ הוֹ ת"ח אֵין כ"ע לָא וכו'.

הֲלֹא כֵּיוָן דְּכָל עִיקַּר דְּבָעֵינַן תְּרֵי הוּא דְּלִיהְוֵוי עָלֶיהָ סָהֲדֵי דפרש"י ז"ל ,,וְאִם יָבוֹא עלי' יָעִידוּ עָלָיו לב"ד הַגָּדוֹל וְלֹא יַשְׁקוּהָ" א"כ הֲלֹא פֵּ"ה פְּסוּלִין לְעֵדוּת וְכִדְאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין וּבִפְסָחִים (דַּף ל"ט ע"ב) ומ"ט פ"ב וַאֲפִילּוּ לְאַבַּיֵי דְּאָמַר בפ' חוֹמֶר בַּקֹּדֶשׁ דְּכִמַּאן מְקַבְּלִינַן הַשְׁתָּא סָהֲדוּתֵי' מע"ה כר' יוֹסִי ע"ש הַיְינוּ דַּוְקָא בע"ה שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְזָהִיר בְּמִצְוֹת כְּדִמְחַלֵּק הָרִי"ף בִּפְסָחִים שָׁם וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם פי"א מהל' עֵדוּת דִּין ב' ובכס"מ ולח"מ שָׁם.

וְעַיֵּין תוס' חֲגִיגָה שָׁם. וּבָרַמְבַּ"ם שָׁם דִּין ג' כָּתַב נִמְצֵאתָ אוֹמֵר וכו' כָּל עַם הָאָרֶץ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא פָּסוּל פד שֶׁיֻּחְזַק וכו'.

וא"כ לְכָךְ אֵין מוֹסְרִין לוֹ כ"פ שֶׁהֵם בְּחֶזְקַת פְּסוּלִין וְאֵין מוֹסְרִין עֵדוּת לַפֵּ"ה: שֶׁם נִדָּה דְּכֹרֶת חֲמִירָא לֵיהּ וּמְהֵימַן וכו'. אֵין לְפַקְפֵּק לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם בהל' א"ב וּבְסֵפֶר הַמִּצְוֹת.

דְּבְכָל עֲרָיוֹת וְנִדָּה בְּכֻלָּן יֵשׁ לָאו דְּלָא תַּקְרִיבוּ עַל חִיבּוּק וְנִשּׁוּק וקר"ב לְבַד כַּיָּדוּעַ. וא"כ מַדּוּעַ נֶאֱמָן בְּנִדָּה וְלֹא מַצְרִכִינַן עֵדִים.

דִּילְמָא יִגַּע בָּהּ בחו"נ דְּיַעֲבוֹר עַל לָאו. די"ל כֵּיוָן דְּמְהֵימַן עַל עִיקַּר הַבִּיאָה שֶׁהִיא בְּכָרֵת וְאֵינוֹ בָּא עָלֶיהָ מְהֵימַן נָמֵי עַל זֶה וְלָא חָיְישִׁינַן לְהָכִי וז"פ.

וְעַיֵּין סְבָרָא כִּי הַאי בְּחֻמְדַּת שְׁלֹמֹה לְתֶרֶץ קוּשִׁית הַשעה"מ מֵרֵישׁ יְבָמוֹת עַל הָרַמְבַּ"ם. וְעַיֵּין בְּבֵית הַלֵּוִי ח"ר סי' א'.

וּכְבָר הִקְדִּימוּ בָּזֶה הח"ש הַנָּ"ל וה"נ כֵּיוָן דְּמְהֵימַן עַל עִיקַּר מְשׁוּם הַכָּרַת. נַאֲמִין גַּם עַל הַלָּאו שֶׁבָּא עִמָּהּ סוֹטָה דְּלָא חֲמִירָא לֵיהּ וְלָא מְהֵימַן: שָׁם אָמְרוּ לוֹ לֹא אִם אָמַרְתָּ בְּנִדָּה שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר תֹּאמַר בְּסוֹטָה שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר.

עַיֵּין לְקַמָּן כ"ה פֵּ"א דְּהוֹכִיחַ מִינָּהּ הגמ' דְּלַאֲחַר קִינּוּי וּסְתִירָה לָא מְהַנֵּי מְחִילַת הַבַּעַל וְאֵין קִינּוּיו מָחוּל. דאל"ה גַּם סוֹטָה יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר בְּמְחִילַת הַבַּעַל וצ"ל דפרש"י כָּאן דְּאֵין לָהּ הֶיתֵּר.

הַיְינוּ אִם תִּמְצָא טְמֵאָה. וא"כ מַאי מְהַנֵּי אָז מְחִילַת הַבַּעַל אַחַר שֶׁנִּמְצֵאת טְמֵאָה.

וְקוֹדֶם שְׁתִיָּה מְהַנֵּי שַׁפִּיר מְחִילָה אֲבָל אֵין לָהּ הֶיתֵּר כְּשֶׁתִּטְמָא. וצ"ע בָּזֶה גַּם יֵשׁ לְפָרֵשׁ בָּזֶה מַה שֶּׁמַּסִּיק ר"י וְאוֹמֵר מַיִם גְּנוּבִים יִמְּתָקוּ וכו' וְעַיֵּן מַה שֶּׁפֵּירְשׁוּ הַתּוֹסָ' ד"ה וְאוֹמְרוֹ וכו' יע"ש וּלְפִי הַנָּ"ל יֵשׁ לְפָרֵשׁ הָכִי דְּתֹאמַר בְּסוֹטָה שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר וא"ת יִמְחוֹל עַל קִינּוּיו וְיִבְעוֹל וְאוֹמֵר מַיִם גְּנוּבִים יִמְּתָקוּ.

וְרוֹצָה לְבָעוֹל בְּאִיסּוּר בְּלֹא מְחִילָה משא"כ בְּנִדָּה שֶׁתִּטְהַר מֵעַצְמָהּ וְעַיֵּין בְּרָשָׁ"ש וצ"ע בָּזֶה וְהִנֵּה כְּשֶׁרָאִיתִי בָּרָאָבָ"ד בְּבַעֲלֵי הַנֶּפֶשׁ בְּשַׁעַר הַפְּרִישָׁה שֶׁחָשַׁב וְכֵן פִּי שֶׁנָּדַר הֲנָאַת תַּשְׁמִישׁ מֵאִשְׁתּוֹ בֵּין שֶׁנָּדַר הוּא וכו' וְכֵן אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּנְּאָ לָהּ וְנִסְתְּרָה אָסוּרָה לוֹ וַאֲפִי' לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ עַד שֶׁיִּשְׁקֶנָּה וְהִיא טְהוֹרָה.

פ"כ מַשְׁמַע דְּבִנּוֹדֵר הֲנָאַת תַּשְׁמִישׁ מֻתָּר לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ. וְכֵן כְּשֶׁחָשַׁב שָׁם הַפְּרִישָׁה זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ חָשַׁב מוּסָף עֲלֵיהֶם הַנּוֹדֵר וכו' מוֹסִיף עֲלֵיהֶם אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּנְּאָ לָהּ וְנִסְתְּרָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה בְּכָל אֵלֶּה וַאֲסוּרָה לְהִתְיַחֵד עִמּוֹ וכו'.

מְבֹאָר דְּבִנּוֹדֵר מֻתָּר לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ. וְטַעְמוֹ וְנִימּוּקוֹ נִרְאֶה מֵהַאי שְׁמַעְתְּתָא דְּכָל טַעְמָא בְּסוֹטָה הוּא מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר.

תֹּאמַר בְּנוֹדֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶיתֵּר חָכָם מֻתָּר לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ. ושו"ר שֶׁכְּוַנְתִּי בָּזֶה במז"ה לְדַעַת הָרַאשׁוֹנִים ז"ל שֶׁהָרַמָּ"א באהע"ז (סי' פ"ו ספ"י) הֵבִיא דִּין זֶה מֵהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי מֵהַמָּקוֹר שֶׁבַּגְּמָ' כָּאן יע"ש בב"ש ובבאה"ט וְאַף לְפִירְכָא דְּנִדָּה דִּבְכִנּוֹרֶת חֲמִירָא סוֹטָה דִּבְלָאו לָא חֲמִירָא לֵיהּ.

וא"כ נוֹדֵר שֶׁהִיא בִּלָּאו לָא חֲמִירָא וְלָא מְהֵימַן אוּלַי י"ל חוּמְרָא אַחֶרֶת בְּנוֹדֵר דַּהֲלֹא קיי"ל יֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנָמוֹת וּבְגַוְונָא שֶׁכָּתַב הָרָן נְדָרִים ט"ו ע"ב ד"ה וְהָא מה"ת וְעוֹבֵר בִּשְׁנֵי לְאוִוין וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם פ"ד מִמְּעִילָה דִּין ט' וא"כ מְעִילָה חָמוּר הוּא לְאִינָּשֵׁי.

(אַף שֶׁלִּכְאוֹרָה זָר הוּא דִּלְהַווִי מְעִילָה בָּזֶה) וְעַיֵּין שָׁם במל"מ בְּאוֹסֵר אֵיזֶה דָּבָר בְּלֹא הַתְפָּסָה אִי יֵשׁ מְעִילָה. וְכֵן בְּאִיסָּר רַק הֲנָאָתוֹ אִי אִיכָּא מְעִילָה מִי בָּעֵינַן שֶׁאִיסּוּר דָּבָר מְסֻוָּם אִי לֹא ע"ש וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א וְאֵין מְקוֹמוֹ כָּאן.

אַךְ זֶה דּוֹחֵק לְחַלֵּק בֵּין הַלָּאוִוין:שָׁם תוס' ד"ה נְדָה שֶׁהִיא בְּכָרֵת וכו' תֵּימַהּ דְּמַשְׁמַע וכו' דְּיִחוּד דַּעֲרָיוֹת דְּאוֹרָיְיתָא א"כ יִחוּד דְּנִדָּה מִנָּלַן דְּשָׁרֵי וי"ל דַּוְוקָא יִחוּד דַּעֲרָיוֹת דְּאֵין לָהֶם הֶיתֵּר וכו' אֲבָל נִדָּה לֹא ע"כ.

וְהַקְּשָׁה אָדָם הַקָּשֶׁה כְּבַרְזֶל הגרעק"א ז"ל זי"ע מַהֵיכִי יָלִיף ר"י מק"ו מְנִידָה יְהֵא כָּל עִיקָּרוֹ דְּנִדָּה דְּמֻוָּתָר בְּיָחִיד הוּא רַק מַהַאי טַעְמָא דְּיֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר א"כ בְּסוֹטָה דְּאֵין הֶיתֵּר אֵין רְאָיָה מִנִּדָּה וְדָמֵי לִשְׁאָר עֲרָיוֹת וצע"ג עכ"ל.

וְעַיֵּין בתפי"ר וּבְהַגָּהוֹת הָרָשָׁ"שׁ מש"כ בָּזֶה. וּלְחוֹמֶר הַקֻּוּשְׁיָא.

נ"ל עִם מַה דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן (כ"ה ע"א) עַל הַאי בָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא ר"י אוֹמֵר בַּעְלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ מקו"ח וּמַה נִּדָּה שֶׁהִיא בְּכָרֵת וכו' אָמְרוּ לִי לֹא אִם אָמַרְתָּ בְּנִידָּה שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר תֹּאמַר בְּסוֹטָה שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר, וְאִי אָמְרַתְּ לְאַחַר סְתִירָה מָחוּל לָהּ מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּיֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר דְּאִיבְּעִי מָחֵיל לֵיהּ לְקִינָּיו וּבָעֵיל.

אֶלָּא ש"מ לְאַחַר סְתִירָה אֵינוֹ מָחוּל ש"מ. וא"כ י"ל דר"י ור"י דְּדַיְינֵי הַאי ק"ו ס"ל דְּגַם לְאַחַר סְתִירָה מָחוּל הוּא וְיֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר ע"י מְחִילַת הַקִּינּוֹ.

א"כ הֲרֵי בְּסוֹטָה ג"כ יֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ וְדָמֵי לְנִידָּה וְשַׁפִּיר דְּאֵין ק"ו מִנִּדָּה. וְהֵם הֵשִׁיבוּ לוֹ דְּהֵיא הַנִּיחָתָא.

אוֹ מִשּׁוּם דְּבָאֱמֶת בְּסוֹטָה אֵין הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ דְּלְאַחַר סְתִירָה אֵינִי יָכוֹל לִמְחוֹל כ"נ. וְעַל מַה שֶּׁאָמְרוּ דְּבַעְלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ מִשּׁוּם שֶׁאִיסּוּר קַל הוּא הֵעִיר הגרעק"א ז"ל דלפ"ז נִרְאֶה דְּאִם פָּרְסָה נִדָּה מֻוָּתָר לוֹ לְהִתְיַיחֵד עִמָּהּ כֵּינָן דַּאֲסוּרָה לוֹ ג"כ מִשּׁוּם נִדָּה דְּאִיסּוּרוֹ חָמוּר.

אוּלָם כְּפִי מַה שֶּׁהֵשִׁיבוּ חֲכָמִים לר"י דְּנִדָּה יֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ לֹא תַּקִּיף יְצָרוֹ משא"כ בְּסוֹטָה. א"כ בְּכָל עִנְיָן אָסוּר לְהִתְיַיחֵד עִמָּהּ עכ"ל וַאֲנִי תָּמֵהַּ עָלָיו שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ דְּגַם אִם פֵּירְסָה נִדָּה אֵין אֲסִירָה לוֹ מִשּׁוּם נִדָּה דְּאֵין אִיסּוּר נִדָּה חָל עַל אִיסּוּר סוֹטָתוֹ.

וְאַף אִם נֵימָא דְּלְעִנְיַן אִיסּוּר בְּעָלְמָא לְקֻלְבָּרוֹ בֵּין רְשָׁעִים גְּמוּרִים חָל. מ"מ הַשְׁתָּא הָכָא.

הֲרֵי כָּרֵת לֵיכָּא וְאֵין אִסּוּרוֹ חָמוּר. וְשׁוּב אָסוּר לְהִתְיַיחֵד עִמָּהּ.

וַהֲרֵי קיי"ל דְּאִיסּוּר חָמוּר עַל אִיסּוּר קַל ג"כ אֵינוֹ חָל וְעַיֵּין בְּכָזֶה לְעִנְיַן הַבּוֹעֵל שְׁבָא עַל א"א בני"ב מהד"ק חאור"ח סי' ל"ה וּמְסַיֵּים שָׁם וּלְמֵימַר דְּאִיסּוּר נִדָּה הָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף מִגּוֹ דְּחָיֵיל לְעִנְיַן טֻמְאָה וְאַף שבלא"ה כֵּוָנָתוֹ טְמֵאֵי מֵתִים מ"ח נפ"מ לְעִנְיַן כַּמָּה חוּמוּרָת שֶׁיֵּשׁ בְּטֻמְאַת נִדָּה לְעִנְיַן מו"מ.

הִנֵּה לִבִּי מְהַסֵּס בָּזֶה דְּלָא מָצִינוּ בְּכָל הַשַּׁ"ס אִיסּוּר מוֹסִיף רַק אִם נִתּוֹסַף אִיסּוּר לְגַבֵּי חִיּוּב אֲבָל מַה שֶּׁמְּטַמֵּא אֵינוֹ לֹא אִיסּוּר וְלֹא חִיּוּב שֶׁנִּבְחָשֵׁב זֶה אִיסּוּר מוֹסִיף וּלְמֵימַר שֶׁנִּיתַּוֵּסֵף עָלָיו חִיּוּב לְמָאן דְּסוֹבֵר הַנִּכְנָס בזה"ז בִּמְקוֹם מִקְדָּשׁ בְּטֻמְאָה חַיָּיב כָּרֵת וכו' דבלא"ה חַיָּיב כָּרֵת עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ מְשׁוּם טֻמְאַת מֵת יע"ש וְעַיֵּין טעה"מ הל' אִיסּוּרֵי בִּיאָה פי"ז.

וְסֵפֶר אֲבִי הַנַּחַל ואכ"מ בָּזֶה. וְרַק לָמָּ"ד דְּאָמְרִינַן אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר א"ש דְּבְרֵי הגרעק"א ז"ל.

אֶלָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה ס"ל אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר בְּחֻלִּין דַּף ק' וְעַיֵּין זְבָחִים ס"ט ע"ב ד"ה רב"י וכו' וְכֵן רַבִּי יוֹסֵי בִּיבָמוֹת דַּף ל"ג יעי"ש. וְאַף אִי נֵימָא דְּאִיסּוּר סְפֵק סוֹטָה לָא הָוֵי אֶלָּא אִיסּוּר עֲשֵׂה כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א מ"מ גַּם אִיסּוּר לְאֵי לָא חָיֵיל אִיסּוּר עֲשֵׂה

כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּתוֹסְ' שְׁבוּעוֹת (כ"ג ע"ב) ד"ה דְּמוּקֵי לָהּ וכו' יע"ש וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת שִׁיבַּת צִיּוֹן סי' פ"ח וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ הַרְבֵּה בִּדְבָרָיו אֶלָּא שאכ"מ בָּזֶה וְלֹא בָּאתִי רַק לְהָעִיר.

וְעַיֵּין בשי"ת טוּב טַעַם וְדַעַת מהד"ת רָאִיתִי בְּרִיחֲטָא שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' כָּאן לְעִנְיַן יְחוּד דַּעֲרָיוֹת וְאֵין אִתִּי כָּעֵת: שֵׁם סוֹטָה דְּלָא קָאָמַר סוֹטָה שֶׁהִיא רַק סָפֵק לֹא כש"כ.

י"ל מִשּׁוּם דְּהַכָּתוּב עָשָׂאוֹ כְּוַנְדַּאי. וְעַיֵּין תוס' לְקַמָּן כ"ח ע"א וְעַיֵּין מנ"ל רֵישׁ הל' אִישׁוּת.

וּכְבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הַתּוֹסְ' בִּיבָמוֹת שָׁם דַּף י"א ע"א מֵהַגְּמָרָא שָׁבְּכָאן דְּקָאָמַר סוֹטָה שֶׁהִיא בְּלָאו. וְעַיֵּין מנ"ל הִלְכוֹת יו"ט דְּבְלָאו שַׁיֵּישׁ בּוֹ מַלְקוּת דַּוְקָא אָמְרִינַן מַה לִּי אִיסּוּר לָאו וכו' יע"ש א"כ כָּאן דְּסָפֵק סוֹטָה אֵינוֹ לוֹקֶה וּכְמוֹ שְׁצִיַּינְתִּי דִּיבּוּרֵי הַתּוֹסְ' לְקַמָּן וּדְיַבָּמוֹת הַנַּ"ל וּכְבָר הִצְרִיכוּ עִיּוּן בָּזֶה וְעַיֵּין בק"א שָׁם.

אַף דַּעַת הָרַמְבַּ"ם דְּגַם בְּנוַדַּאי סוֹטָה אֵינוֹ לוֹקֶה. וא"ש הָא דְּאָמְרִינַן דְּאִיסּוּר לָאו קִיל מֵאִיסּוּר כָּרֵת.

וּכְבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הַתּוֹסְ' ד"ה אָמַר דִּבְדֶרֶךְ סְגִיאִין אַשְׁכְּחַן דַּחֲמִירִי לְהוּ לְאִינָשֵׁי עֲבֵירָה קַלָּה וּמִסְתְּפֵי מֵעֲבֵירָה חֲמוּרָה יע"ש וּפָלֵא שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁוּ מֵהָא דְּיָבָמוֹת דְּאָמַר רַבָּא מַה לִּי אִיסּוּר לָאו וּמַה לִּי אִיסּוּר כָּרֵת.

וְעַיֵּין שָׁם בַּאֲרִיכוּת במנל"מ פ"א דִּין י"ז וּבַהַגָּהָה שָׁם הִזְכִּיר דִּיבּוּר הַתּוֹסְ' כָּאן. וְעַיֵּין נוב"ת חֵלֶק אהע"ז סי' ס"ו שֶׁכָּתַב.

אֲבָל לְעִנְיַן אִיסּוּר לְחַלֵּק בֵּין אִיסּוּר כָּרֵת לְאִיסּוּר לָאו הַדָּבָר צָרִיךְ תַּלְמוּד שֶׁזֶּה הוּא מַחֲלוֹקֶת הָאָמוֹרָאִים בִּיבָמוֹת קי"ט ע"א וַהֲרֵי רָבָא דְּהוּא בָּתְרָא דָּחָה שָׁם סְבָרָא זוֹ וְהִקְשָׁה מִכְּדֵי הָא דְּאוֹרָיְיתָא וְהָא דְּאוֹרָיְיתָא מַה לִּי אִיסּוּר לָאו וכו' וּכְבָר דִּבַּרְתִּי מִזֶּה בְּחִיבּוּרֵי נב"ק אור"ח סי' כ"א עכ"ל.

יָשֵׁם הִזְכִּיר גַּם דִּבְרֵי המנל"מ וְאֵין הַפְּנַאי מַסְכִּים לְהַאֲרִיךְ כָּעֵת: [נִשְׁמַט מִלְּעֵיל דִּין דְּיֵשׁ שְׁאֵלָה. אַגַּב דְּקָאֵימְנָא לְהָבִיא הֶעָרָה אַחַת שֶׁהֶעָרוֹתַי עַל הצל"ח פְּסָחִים ל"ח דְּהֵבִיא בְּשֵׁם השעה"מ שֶׁכָּתַב לְתָרֵץ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מִטַּעַם הוֹאִיל וְאִי בְּפִי מִיתְּשִׁיל עֲלָה וּכְקוֹשְׁיַת הַתּוֹסְ' וכו' וַאֲנִי אוֹמֵר אִי מִשּׁוּם הוֹאִיל תִּינַח מע"ש דִּידֵיהּ אֲבָל בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנּוֹתַן לוֹ בְּמַתָּנָה דְּלֹא שַׁיָּיךְ הוֹאִיל אֵיךְ נָפֵיק יְדֵי מַצָּה וכו'.

פ"כ ונ"ב פֶּלֶא הֲלֹא הָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ דְּפָסַק דמע"ש אֵינִי נִיתָּן בְּמַתָּנָה מִשּׁוּם דְּמָמוֹן גָּבוֹהַּ הוּא וְרַק כְּשֶׁנָּתְנוּ לוֹ בְּטָבְלוֹ וא"כ יָכוֹל לְיַשְׁאוֹל עָלָיו שׁוּב ע"כ): שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה אָמַר וכו' בְּאַתְרֵי' דר"י חֲמִיר לְהוּ שְׁבִיעִית וכו'.

וְלִכְאוֹרָה מִמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסְ' אֵין כ"כ רְאָיָה מִשּׁוּם דְּשָׁם הוּא הַכַּוָּנָה דַּחֲמִירִי לְהוּ לְאִינָשׁוּ. אֲבָל שֶׁחָזַ"ל יְתַקְּנוּ בַּשְּׁבִיל זֶה בְּלָאו דְּקֻלִּי לֹא שָׁמַעְנוּ.

וְעַיֵּין בִּכְתֻבּוֹת (כ"ח פ"א) הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ לֹא תִּנָּשֵׂא בִּשְׁכוּנָתוֹ וְאִם הָיָה כֹּהֵן לֹא תָּדוּר עִמּוֹ בְּמָבוֹי. וְכָתְבוּ בְּתוֹסְ' דְּכֵיוָן דִּפְנוּיָה הִיא קִיל לֵיהּ אֲבָל אִם נִשֵּׂאת אֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק אֶלָּא כְּדֵי שְׁכוּנָה וכו' דְּכֵיוָן דְּנִשֵּׂאת חֲמִירָא לֵיהּ אפי' לְכֹהֵן ע"כ חָזִינַן כִּסְבָרַת רַבָּנָן דְּכָל

דְּקִיל לֵיהּ צָרִיךְ הַרְחָקָה טְפֵי (וְלִישָׁנָא דְּהַתּוֹסָ' שָׁם שֶׁכָּתְבוּ דַּחֲמִירָא לֵיהּ אפי' לְכֹהֵן שֶׁדָּחוּק הוּא דְּפָשִׁיטָא: נִרְאֶה.

מְשׁוּם דְּבָאֶמֶת לְגַבֵּי כֹּהֵן א"ל דְּאֵין אִיסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ חֵיל לְגַבֵּי אִיסּוּר גְּרוּשָׁה. וע"כ מְשׁוּם דְּיֵשׁ כָּאן אִיסּוּר מוֹסִיף אֲבָל לְמַאן דְּלֵית לֵיהּ אִיסּוּר מוֹסִיף אֵין ה"נ דְּלֵיכָּא דִּין דא"א לְכָךְ קָאָמְרוּ דְּכֵיוָן דְּנִישֵּׂאת חֲמִירָא אַף לְכֹהֵן מְשׁוּם אִיסּוּר א"א ומכש"כ לְהָנֵי אַחֲרוֹנִים דס"ל דְּאִיסּוּר מִיהָא אֵיכָּא דְּחָל אע"א לְעִנְיַן אִסּוּרָא גְּרִידָא).

וְעַיֵּין ט"ו אהע"ז סי' קי"ט: שָׁם בַּבָּרַיְיתָא מה"ת הָאִישׁ מֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי ת"ח וכו'. לְכְאוֹרָה מַהַבָּרַיְיתָא דְּקָאָמַר מְפוֹרָשׁ דְּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי ת"ח אַף שמה"ת הָאִישׁ מֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ וא"כ מְסַיֵּים לְהָרַב לִי דְּבָרֶךָ פד דְּאִיכָּא שְׁלשָׁה ול"ל כִּי הֵיכִי דְּלֶיהְוֵוי עָלֶיהָ סָהֲדֵי אוֹ לְהַתְרוֹת בָּן דַּהֲלֹא קָאָמַר אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים מַשְׁמַע שֶׁהוּא נָגֶד מַה שֶּׁמִּן הַתּוֹרָה הָאִישׁ מֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ וכו' וְאִם כְּטַעְמָם הַנָּ"ל הֲרֵי זֶה דִּין אַחֵר וצ"ע: שָׁם אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ אֲבָל אָמְרוּ.

דלר' יְהוּדָא לֵית לֵיהּ דְּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי ת"ח וְצָרִיךְ לְהָבִין מַאי טַעְמָא פְּלִיגִי וְנִרְאֶה קָצַת לוֹמַר דְּפְלִיגִי בְּזֶה דְּרָאִיתִי לְהַגָּאוֹן רי"א חַבָּר זצ"ל שֶׁהֵעִיר בְּהַגָּהוֹת כָּאן בזה"ל מה"ת הָאִישׁ מֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ וכו' עַיֵּין ס"ז יור"ד סי' קי"ז ס"ק א' דְּקָשֶׁה עָלָיו מִכָּאן וצ"ע: וְכַנָּוָנָתוֹ מְבוֹאָרֶת לְפִי שִׁיטַת הט"ז שָׁם.

דְּכָל דָּבָר שֶׁמְּפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְהֶיתֵּר אֵין בַּיָּד חכז"ל לְאָסְרוֹ וַהֲלֹא כָּאן כַּמְּפוֹרָשׁ הֶיתֵּרוֹ בַּתּוֹרָה. כִּדְקָאָמַר מה"ת הָאִישׁ מֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ.

וא"כ הָאֵיךְ יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חכז"ל לְאָסְרוֹ וְלִגְזוֹר עָלָיו גְּזֵרָה שֶׁיִּצְטָרֵךְ שְׁמִירָה מב' עֵדִים. זֶה כַּנָּוָנָתוֹ זַ"ל.

וא"כ י"ל דְּבָזֶה גּוּפֵי' פְּלוּגֵי ת"ק ור"י דת"ק ס"ל דְּיֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חֲזַ"ל לְאָסְרוֹ וְלִגְזוֹר אַף בכה"ג שמה"ת הָאִישׁ וכו'. אֲבָל לר"י לֵית לֵיהּ דְּאָבֵל אָמְרוּ.

מְשׁוּם דְּאֵין כֹּחַ כְּלָל לִגְזוֹר גְּזֵרָה בְּדָבָר שֶׁבָּא מְפוֹרָשׁ לְהֶיתֵּר. אַדְּ בֶּאֱמֶת י"ל דל"ק כְּלָל.

דְּזֶה לָא מִקֲרֵי כְּלָל מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְהֶיתֵּר וְכֵן רָאִיתִי בְּסֵפֶר תו"ח סי' י"א שֶׁהֵעִיר עַל הגמ' מִדִּבְרֵי הַטַּ"ז וְכָתַב כֵּן דְּאֵינִי מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְהֶיתֵּר שֶׁיִּתְיַחֵד עִמָּהּ. אַדְּ עכ"פ הָיָה י"ל דְּבָהָא פְּלִיגִי דר"י ס"ל.

דְּמִקֲרֵי מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְהֶיתֵּר אַדְּ אֵין בְּזֶה טַעַם. וְעַיֵּין בַּגְּמָרָא דב"מ דַּף פ"ח ע"א דְּקָאָמַר מִפְּנֵי מָה חָרְבוּ חֲנוּיוֹת שֶׁל בֵּית הֵינוֹ ג' שָׁנִים קוֹדֶם לִירוּשְׁלַם מִפְּנֵי שֶׁהֶעֱמִידוּ דְּבְרֵיהֶם עַל ד"ת שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר וכו' וְלֹא מָכַר תְּבוּאַת זַרְעָךְ וְלֹא לוֹקֵחַ וכו'.

ופרש"י כְּלוֹמַר מַה שֶּׁאָסוּר מִדִּבְרֵי חֲכָמִים מָצְאוּ לוֹ הֶיתֵּר מה"ה עכ"ל וּפֵירֵשׁ בְּשוּ"ת דִּבְרֵי יוֹסֵף הַסְּפָרַדִּי סי' מ"ח הוּבָא בתו"ח הַנָּ"ל ג"כ. לְפִי דִּבְרֵי הַטַּ"ז הַנָּ"ל וְכַנָּוָנַת רַשִּׁ"י כָּךְ הוּא שֶׁהֶקִּילוּ בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן מֵחֲמַת שֶׁמָּצְאוּ הֶיתֵּר מה"ת וְהֵיכִי שֶׁהֶהֱיתֵּר מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה אֵין כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לֶאֱסוֹר וְלָכֵן לֹא רָצוּ לְקַבֵּל גְּזֵירַת חֲזַ"ל כְּדַעַת הַטַּ"ז אֲבָל טָעוּ בְּזֶה דְּדַוְקָא הֵיכִי שֶׁהֶהֱיתֵּר מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה כְּמוֹ מַכִּיר לָנָכְרִי וְכַדּוֹמֶה.

אֲבָל מַה דְּאָתֵי מִדִּיוּקָא דִּקְרָא לָא מַקְרֵי מְפוֹרָשׁ וְיֵשׁ כֹּחַ לַחֲכָמִים לֶאֱסוֹר פכ"ד וְעַיֵּין שָׁם בתו"ח ואכ"מ ולפמש"כ הֲרֵי פְּלִיגִי בָּזֶה ר"י ות"ק. וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' ב"מ ס"ד פ"ב ד"ה וְלֹא יִשְׁפּוֹר וכו' וּלְפִי' ר"ת צ"ל דה"פ רְבִית גְּמוּרָה הִיא מִדְּרַבָּנָן וּלְפִי שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה לְהֶדְיָא לֹא רָצוּ לְהַעֲמִיד שָׁם חֲכָמִים דִּבְרֵיהֶם וכו'.

וּכְבָר הֶעֱרוּ הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל מִכָּאן מִקּיר לְשִׁיטַת טַ"ז עַיֵּין בְּשוּ"ת חת"ס. ועכ"פ נִשְׁמַע מִזֶּה דְּרַבִּי יְהוּדָא לָא פְּלִיג עַל סְבָרָא זוֹ אַדְּ בְּאַמָּה מֵהַתּוֹסָ' אֵין רְאָיָה שֶׁאֵין כֹּחַ בְּיַד חכז"ל לְאָסְרוֹ דְּהַתּוֹסָ' לָא קָאָמְרוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא רָצוּ שָׁם חֲכָמִים לְהַעֲמִיד דִּבְרֵיהֶם.

אֲבָל אִין ה"נ אִם רָצוּ וְרָאוּ בָּזֶה סְיָיג לַתּוֹרָה שֶׁבְּיָדָם לְהַעֲמִיד שָׁם דִּבְרֵיהֶם וְגַם בַּעֲרָכִין שָׁם דַּף ל"א כְּתָבוֹ בְּגַוְונָא אַחֲרִינָא. וְזַ"ל דִּרְבִית גְּמוּרָה מִדְּרַבָּנָן קָאָמַר וְהַאי דְּאָמַר אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירַתּוּ הָכִי פֵּירוּשׁוֹ מִדִּכְתַב לָן רַחֲמָנָא זַיִן בָּתֵּי ע"ח גַּלִּי לָן דְּכִי ה"ג אֵין זֶה רִיבִּית דְּאוֹרַיְיתָא ע"כ.

וְזֶה לֹא כְּבָר נִתְחַדֵּשׁ לִי פֵּירוּשׁ נָכוֹן בְּתַלְמוּדָא דִּבְנֵי מַעֲרָבָא. לְפִי סְבָרַת הט"ז וְשִׁיקוּל דַּעְתּוֹ וְזַ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמָכִילְתִּן (פ"ג הל' ז) רַבִּי דּוֹסָא מְמִלְחָיָא רַבִּי אֶחָא בְּשֵׁם רַבִּיאֶלְעָזָר כֹּהֶנֶת מְוֻתֶּרֶת לָצֵאת חו"ל מַאי טַעְמָא אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים לֹא אֶל הַכֹּהֶנֶת.

דִּלְכוֹן מָה אֲנַן אָמְרִין וּפֵירֵשׁ הפ"מ וְזַ"ל וּמְתַמֵּהַ הַשַּׁ"ס בְּלֹא כֵן מָה אֲנַן אָמְרִין מַאי. קמ"ל רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּיהּ דְּהָא מַתְנִיתִן הִיא דְּמְוֻתֶּרֶת לְטַמֵּא ומהי"ת תֶּאֱסוֹר לָצֵאת לח"ל) הוֹאִיל וְהִיא בִּכְלַל גְּזֵירָה לֹא תֵּצֵא (כְּלוֹמַר חֵי לָאו דְּאַשְׁמִיעָנָן רַבִּי אֶלְעָזָר הָוֵי אָמֵינָא דַּחֲכָמִים גָּזְרוּ סְתָם וַאֲפִילּוּ כֹּהֶנֶת בִּכְלָל) וּתְהֵא בִּכְלַל גְּזֵירָה וְלֹא תֵּצֵא (וְאִימָא ה"נ דְּהִיא בִּכְלַל גְּזֵירָה) אִם אוֹמֵר אֶת כֵּן נִמְצֵאת מַדְּחָה פָּרָשַׁת טְמֵאוֹת עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי וּפֵירוּשׁ הפ"מ.

וּפֵירוּשׁ הק"ע אֵין לוֹ טַעַם כְּלָל. וַעֲדַיִן צָרִיךְ לְהָבִין דְּמַאי קָאֲרֵי לָהּ דְּתְהֵא בִּכְלַל גְּזֵירָה.

וּמַאי מְשַׁנֵּי לֵיהּ וְכִי לֹא יָדַע פָּסוּק מְפוֹרָשׁ דְּכֹהֶנֶת מְוֻתֶּרֶת לְטֻמְאוֹת לְמֵתִים. אֶתְמָהָּה.

וּמָצָאתִי שֶׁהַמַּרְאָה הַפָּנִים בְּעַצְמוֹ הִרְגִּישׁ בָּזֶה בד"ה כֹּהֶנֶת מְטַמְּאָה וכו' יע"ש. אֲבָל לְפִי השו"ט בְּדִבְרֵי הַטַּ"ז מִתְפָּרֵשׁ כְּמִין הוֹמֶר.

דְּהַמַּקְשֶׁן קָא פָּרֵיךְ וּתְהֵא בִּכְלַל גְּזֵירָה וְלֹא תֵּצֵא לַחו"ל. וְאַף שֶׁכֹּהֶנֶת מְוֻתֶּרֶת לְטֻמְאוֹת לְמֵתִים מִלִּימּוּד מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְהַתִּיר.

מ"מ נִימָא דְּיֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חכז"ל לִגְזוֹר וְלֶאֱסוֹר וּכְדַעַת הַחוֹלְקִים עַל הַטַּ"ז. עַיֵּין שוּ"ת חו"י.

וּמְתָרֵץ לֵיהּ דא"כ אַתָּה אוֹמֵר כֵּן נִמְצֵאתָ מַדְּחָה פָּרָשַׁת טְמֵאוֹת. פֵּירֵשׁ כְּדַעַת הַטַּ"ז וְאָתוּ עִמּוֹ שִׁיטוֹת הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל.

דְּכֹל שֶׁבָּא הִתִּירוּ מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה אוֹ מִכֹּחַ לִימּוּד יָפֶה אֵין כֹּחַ בְּיַד חכז"ל לֶאֱסָרוֹ וְלִגְזוֹר עָלָיו גְּזֵירוֹת דִּכְמוֹ שֶׁהוּא מַדְּחָה פָּרָשַׁת טְמֵאוֹת פָּרָשָׁה שֶׁבַּתּוֹרָה גּוּפֵיהּ. ודו"ק.

וְנָכוֹן לענ"ד. וְעַיֵּין בִּלְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי בְּכָאן שֶׁהוּבָא בַּתּוֹסָ' ד"ה אָמַר.

דְּאָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוּדָא גזה"כ הוּא וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וכו' אָמְרוּ לוֹ וּבִלְבַד בְּעֵדִים ע"כ חָזִינַן ג"כ דְּאִינִי הֶכְרֵחַ בִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק שֶׁיְּהֵא מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְהֶיתֵּר. רַק מִדִּיוּקוֹ וּבְדִיוּק שֶׁאֵינִי מְפוֹרָשׁ לכ"ע לָא סָבְרִי כהט"ז כיש"כ הדבר"י הַנַּ"ל והת"ח הַנַּ"ל: שָׁם

בְּתוֹסָ' ד"ה נִדָּה וכו' וְי"ל דַּוְקָא יְחוּד דַּעֲרָיוֹת דְּאֵין לָהֶם הֶיתֵּר דְּוִמְיָא דְּבֵן עִם אִמּוֹ אָסְרָה תּוֹרָה אֲבָל נִדָּה לֹא ע"כ כְּבָר הֵבֵאתִי בְּמה"ק קֻוְשְׁיַת הרעק"א זַ"ל וְרָאִיתִי שֶׁכְּבָר הִקְדִּימוּ בָּזֶה (בְּאוֹפֶן אַחֵר קָצָת) הַשְׁיָרֵי קָרְבָּן הַלָּכָה זוֹ ד"ה וּמָה אִם וכו' וּבְיוֹתֵר חֹומֶר.

וְזַ"ל וְקָשֶׁה א"כ מנ"ל לֶאֱסֹור יְחוּד דְּסוֹטָה דְּהָא לָא דְּמִית לְאִמּוֹ דְּאֵינָהּ אֶלָּא לָאו. וְאִמּוֹ בְּכָרֵת.

וְסוֹטָה נָמֵי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶ' הֶיתֵּר לְאִיסּוּרָהּ כְּשֶׁלֹּא יִבְדְּקוּ הַמַּיִם אוֹתָהּ. משא"כ אִמּוֹ דְּנַוְדַּאי אֵין הֶיתֵּר לְאִיסּוּרָהּ וְקַשְׁיָא בֵּין לְרַבָּנָן וּבֵין לר"י לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּיָלִיף לֵיהּ מִקְּרָא וצ"ע עכ"ל וּדְבָרָיו מְעֻוָּרְבָּבִין קָצָת וּמְכַוְּונִים עִם דִּבְרֵי הָרָשָׁ"שׁ ע"ש וְעַיֵּין בְּרָשָׁ"שׁ שֶׁהִקְשָׁה מַדּוּעַ לֹא כָּתְבוּ דְּשָׁאנֵי נִדָּה שֶׁכְּבָר בָּא עָלֶיהָ כִּדְאִיתָא בִּכְתֻבּוֹת ד' וכמש"כ הַתּוֹסָ' בְּעַצְמָם סוֹף הָעַמּוּד עכ"ל.

וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' סַנְהֶדְרִין ל"ז ע"א שֶׁנִּרְשָׁם בַּגִּלָּיוֹן כָּאן. דְּמִסַּיְימוֹ הָכִי.

וּמִיהוּ הֵיכִי דְּלָא בְּעוֹל אפי' נִדָּה אֲסוּרָה לְהִתְיַחֵד כִּדְאָמְרִינַן פ"ק דִּכְתֻבּוֹת לֹא בָּעַל הִיא יָשָׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים וכו'. ע"כ.

וּפֵירַשׁ מהר"מ מִלּוּבְלִין ונ"ל שֶׁזֶּה כְּמִי תֵּירֵץ אַחֵר עַל הַקֻּוְשְׁיָא שֶׁהִקְשׁוּ וַהֲלֹא יְחוּד דְּאוֹרָיְיתָא וכו' וַהֲיֵינוּ דְּלָא אָסְרָה תּוֹרָה יְחוּד אֶלָּא אִשָּׁה שֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ מֵעוֹל דְּוִמְיָא דְּאִמּוֹ אֲבָל אִשְׁתּוֹ נִדָּה לֹא וַהֲיֵינוּ דְּקָאָמַר וּמִיהוּ הֵיכִי דְּלָא בַּעַל וכו' ע"ש.

וּבְרָשָׁ"שׁ שָׁם הֵבִיא דְּמָהָרָ"ם, וְכָתַב עוֹד וק"ל א"כ אֵשֶׁת אִישׁ תִּהְיֶה מֻוּתֶּרֶת לְהִתְיַחֵד עִם בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת (ס"ד כ"ז) עכ"ל וְי"ל דְּאִם הִיא תַּחַת רְשׁוּת אַחֵר יוֹתֵר רַקִּפּוּ מֵאִם הוּא תַּחַת רְשׁוּתוֹ אֶלָּא שֶׁאֲסוּרָה עָלָיו וְקֻוְשְׁיַת הָרָשָׁ"שׁ כְּבָר הִקְשָׁה ג"כ הגרעק"א זַ"ל בְּתִשׁוּבָה ס"ס קמ"ה דְּגַיְמָא דְּבֵן לְאִמּוֹ דְּלָא בָּעַל הוּא דְּאָסוּר.

אֲבָל בַּבַּעַל מֻוָּתָּר וצ"ע עכ"ל: לְעֵיל כָּתַבְתִּי דְּמֵהַבָּרַיְיתָא מֵהַבָּרַיְיתָא דְּמַיְיתֵי הַגְּמָרָא מוּכָח כְּרַב דְּבָרָךְ עַד דְּאֵיכָּא שְׁלֹשָׁה וְכֵן הָא דְּאֵידָךְ דְּרַב הִנֵּה רָאִיתִי כֵּן גַּם בִּירוּשַׁלְמִי דְּמָכִילְתִּין פ"א הל' ג' ר' חַיָּיא בַּר יוֹסֵף שָׁלַח בָּתַר אִיתְתֵיהּ אָמַר יִסְקוֹן עִמָּהּ חַלַּת תַּלְמִידִין שֶׁאִם יִפְּנֶה אֶחָד מֵהֶן לְצָרְכּוֹ תִּתְיַחֵד עִם שְׁנַיִם וְהָא תְּנִינָן וּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי ת"ח שֶׁמָּא יָבוֹא עָלֶיהָ בַּדָּרָךְ.

אָמַר רַבִּי אָבִין וּבָטְלָה הֲרֵי שְׁלֹשָׁה ע"כ וְכָתַב הַשְׁיָרֵי קָרְבָּן דְּמִכָּאן מַשְׁמַע דְּטַעְמָא דְּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי ת"ח מִשּׁוּם יְחוּד אֲבָל בְּבַבְלִי דַּף ז' אָמְרוּ אַמַּתְנִיתַן וכו' דְּיָדְעִי לְאַתְרוֹיֵי בֵּיהּ ע"כ וּמִשּׁוּם הָכִי פָּסְקִינַן הֲלָכָה כְּרַב וְכָתַב עוֹד בש"ק שָׁם וְקַשְׁיָא לִי סָהֲדֵי למ"ל דְּנַוְדַּאי שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ אוֹ מַזְהֲרִין אוֹתוֹ קוֹדֶם שֶׁשּׁוֹתֶה אִם בָּא עָלֶיהָ בִּיאַת אִיסּוּר שֶׁגִּיד לב"ד שֶׁלֹּא יִמְחֶה שְׁמוֹ חִנָּם וכו' וא"ל שֶׁמָּא יִשְׁכַּח שֶׁבָּא עָלֶיהָ וְיָבוֹאוּ אֵלּוּ וְיָעִידוּ שֶׁבָּא עָלֶיהָ וכו' אֶלָּא דְּקָשֶׁה נָמֵי בְּעֵד אֶחָד סַגִּי לְדַעַת רו"פ דְּעֵד מְסַיֵּעַ פּוֹטֵר מִשְּׁבוּעָה א"כ אִשָּׁה זוֹ תְּהֵא פְּטוּרָה מִשְּׁתַיָּיה וּמִשְּׁבוּעָה ע"י עֲדוּתוֹ שֶׁל זֶה.

גַּם לֹא יָדַעְתִּי הַתַּרְיָ' זוֹ לָמָּה דפרש"י שֶׁיָּדְעוּ לוֹמַר לוֹ מִן הַתּוֹרָה שֶׁבַּזְּמַן שֶׁאֵין הָאִישׁ מְנַוָּקֶה מֵעָוֹן אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ. יֹאמְרוּ לוֹ כֵּן בב"ד שֶׁבְּעִירוֹ קוֹדֶם צֵאתוֹ מִשָּׁם וּלְדַעְתִּי גַּם בב"ד הַגָּדוֹל אוֹמְרִים לוֹ כָּךְ.

וְעוֹד גְּדוֹלָה מִזּוֹ הָיָה לָהֶם לְהַתְרוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לוֹ מִן הַתּוֹרָה וְאֶפְשָׁר שֶׁחַיָּיב מַלְקוּת דִּכְתִיב אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻוטַמָּאָה עכ"ל הִנֵּה מַה שֶּׁהִקְשָׁה דְּלִיסַּגֵּי בע"א דְּעֵד הַמְסַיֵּעַ פְּיָטֵר מִשְּׁבוּעָה. א"י כְּלָל מַה שָּׁח במכתה"ג דְּמַאיעְנִין שְׁבוּעָה לְכָאן.

דְּהַשְּׁבוּעָה הִיא כָּאן רַק לְאַיֵּים עָלֶיהָ שֶׁהֲרֵי עֲדַיִן צְרִיכִין בֵּירוּר דָּמִים הַמְּאָרְרִים. וּכְבָר בֵּיאַרְתִּי זֶה בַּאֲרֻכָּה במק"א בְּיסוֹדוֹ שֶׁל דִּבְרֵי הנו"ב (עַיֵּין לְעֵיל דַּף ד' ע"ב וְדַף ט' ע"ב) ולק"מ כַּמּוּבָן.

וְעוֹד לְפִי דַּעְתּוֹ. נֹאמַר ג"כ דע"א יָכוֹל לְחַיְּיבָהּ שְׁבוּעָה כְּמוֹ שע"א יָכוֹל לְפָטְרָהּ לְפִי דַּעְתּוֹ.

וַהֲרֵי מִשְׁנָה שְׁלִימָה שָׁנִינוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר מְקַנֵּא לָהּ עפ"י שְׁנַיִם וּמַשְׁקֶה לָהּ עפ"י שְׁנַיִם. וְגַם לרב"א דְּמַשְׁקֶה עפ"י ע"א.

הֲרֵי גַּם עַל פִּי עַצְמוֹ מַשְׁקֶה משא"כ בִּשְׁבוּעָה דְּעָלְמָא וּבַיְרוּשַׁלְמִי הל' א' מִבָּעֵי לֵיהּ בְּנִסְתָּרָה בע"א בְּשַׁחֲרִית ובע"א בֵּין הָעַרְבַּיִם וכו' וְכַמָּה טָרְחוּ הַפּוֹסְקִים ז"ל בָּזֶה בְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת בְּעֵדֵי סְתִירָה.

וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הגרעק"א ס' רכ"ב אוֹת י"ח דְּכָתַב דממנ"פ בְּלֵיכָּא עֵדִים אֲנַן לָא מַאֲמִינִין לְהַיָּבָם שֶׁבָּא עָלֶיהָ לְהַשְׁקוֹתָהּ עי"ז אַף עֲדַיִן קָשֶׁה לוֹקֵי שֶׁבָּא עָלֶיהָ ב' פְּעָמִים כָּל פַּעַם בִּפְנֵי ע"א דְּלִיהְוֵוי קִנְיַן אִישׁוּת לָא מִקְרֵי עֵדִים כמש"כ הָר"ן פ"ז דְּגִיטִּין.

וְאוּלַי י"ל דְּגַם לְטָנִין הַשְׁקָאָה הָוֵי כְּדִינֵי נְפָשׁוֹת וְלָא מְצָטָרְפִינַן הָעֵדִים לְהָעִיד שֶׁבָּא עָלֶיהָ הַיָּבָם לְהַשְׁקוֹתָהּ ע"כ וְעַיֵּין שָׁם סי' צ"ד וְעַיֵּין נוב"ת ס"ס קמ"ח ופ"ת סי' קס"ו ס"ק ו' וּמֵעַתָּה ל"ל דע"א יוּכַל לְסַיֵּעַ לָהּ לְפָטְרָהּ.

גַּם נָפַל לָהּ הק"ו שֶׁל רַבֵּינוּ מָהָרָ"ם מֵרוֹטֶנְבּוּרְג ז"ל שֶׁיְּסוֹדוֹ לִפְטוֹר מִשְּׁבוּעָה בְּעֵד הַמְסַיֵּעַ מִשּׁוּם דק"ו הוּא אֵיזֶה כֹּחַ מְרֻבֶּה כֹּחַ הַמְּחֻזָּק אִי כֹּחַ שֶׁאֵינוֹ מֻחְזָק הֻוֵי אוֹמֵר כֹּחַ הַמְּחֻזָּק א"כ ק"ו וּמַה בשע"א מְסַיֵּעַ לְמִי שֶׁאֵינוֹ מֻחְזָק זוֹקֵק אֶת הַמְּחֻזָּק לִיְשַׁבֵּע כְּשֶׁעֵד מְסַיֵּעַ לַמְּחֻזָּק כ"ש שֶׁיְּפַטְּרוּנוּ מִן הַשְּׁבוּעָה.

עַיֵּין רא"ש פ"ק דב"מ. ובנ"ד דע"א אֵינוֹ יָכוֹל לְחַיְּיבָהּ שְׁבוּעָה.

שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָטְרָהּ. וְטַעְמוֹ הוּא כמש"כ לְעֵיל וז"ב בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת.

ומש"כ עוֹד וְעוֹד גְּדוֹלָה מִזּוֹ הָיָה לָהֶם לְהַתְרוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לוֹ מִן הַתּוֹרָה, וְאֶפְשָׁר שֶׁחַיָּיב מַלְקוּת דִּכְתִיב אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻוטַמָּאָה עכ"ל תָּמִיהַּ אֲנִי שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ לַהֲקַת הָרְאשׁוֹנִים בְּשִׁיטָה זֶה וְרֹאשׁ וְרֹאשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל פָּסַק דְּאֵין מַלְקוּת בְּסוֹטָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי לָאו שֶׁבְּכְלָלוּת עַיֵּין בַּפֵּ"א מהל' אִיסּוּרֵי בִיאָה ובהרה"מ שָׁם.

וְעַיֵּין תוס' יְבָמוֹת י"א ע"ב ד"ה מַאי דְּכָתְבוּ שָׁם בְּשֵׁם הגמ' דְּסוֹטָה דְּאָמְרִינַן בְּסוֹטָה שֶׁאִם בָּא עָלֶיהָ בַּעֲלָהּ בַּדֶּרֶךְ לוֹקֶה יע"ש וְכַוָּנָתָם לגמ' דְּכָאן כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ. וְעַיֵּין תוס' יְבָמוֹת ס"ט ט"א ד"ה כִּי וּבְסוֹטָה כ"ח ע"א ד"ה מַה וכו'.

דְּדַעְתָּם דְּאִינִי רַק אִיסּוּר עֲשֵׂה וְעַיֵּין מנ"ל הל' אִישׁוּת. גַּם י"ל דר"י כָּאן לְטַעְמֵיהּ דס"ל בְּפִסְחִים ע"ב דְּהֵיכִי דְּכָתוּב לֵאמֹר בְּתַחִילַּת הַפָּרָשָׁה הָוֵי זֶה אִיסּוּר לָאו ג"כ דְּלֵאמֹוֹר הַיְינוּ

לָאו אָמוּר יַעִישׁ וְכָאן נָמֵי כָּתוּב לֵאמֹר הַיְינוּ לָאו אֱמֹור וְעַיֵּין בִּיפֵה עֵינַיִם בִּתְמוּרָה דַּף ז' בְּשֵׁם הַגָּאוֹן הַמַּלְבִּי"ם זצ"ל שֶׁהַקֻּשָׁה כַּמָּה קֻוּשְׁיוֹת כְּגוֹן זֶה.

וְכַדּוֹמֶה שֶׁנִּטְלָם מִמֶּנּוּ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' מְנָחוֹת נ"א פ"ב ד"ה אַף בָּמָה שֶׁהַקֻּשָׁה בְּמִנְחַת כֹּהֵן יע"ש. עכ"פ אֵינוֹ מְבוֹרָר דָּבָר זֶה אִי לוֹקוֹת וְעָשָׂה עַצְמוֹ כְּאִילּוּ לֹא יָדַע מִכָּל זֶה (שו"ר בְּעַמּוּדֵי אוֹר שֶׁכְּבָר הִקְדִּימַנִי בִּסְבָרָא זוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְיַישֵׁב דר"י לְשִׁיטָתוֹ דְּלֵאמֹור הוּא לָאו עיי"ש בסי' צ"ה.

ועיי"ש דְּמָבָאר עוֹד בִּשְׁמַעְתִּין דמ"ט שִׁינּוּ רַבָּנָן תְּשׁוּבָתָם לר' יְהוּדָא ולר' יוֹסִי' וְלָא אַהְדְּרוּ לְהוּ לְתַרְוַיְיהוּ מֵחַד טַעְמָא וְגַם קֻוּשְׁיַת הגרעק"א עַל הַתּוֹסָ' דלר"י דְּלָא ס"ל חִילּוּק זֶה דְּיֵשׁ לוֹ הֶיתֵּר לְעָנְיַן יְחוּד.

א"כ מנ"ל בְּאַמָּה דְּיִחוּד דְּנָדָה שָׁרֵי. ומָבָאֵר שָׁם עפ"י הגמ' דְּיוֹמָא (י"ג ע"ב) דר"י אִית לֵיהּ דְּמִילְתָא דְּאָסוּר לכ"ע לָא גָּזְרִינַן בֵּיהּ ומִילְתָא דְּשָׁרְיָא לְזֶה וְאָסוּרָא לָזֶה שַׁפִּיר גָּזְרִינַן בֵּיהּ דְּילְמָא עָבַר עָלֶיהָ (וְעַיֵּין תוס' רֵישׁ פְּסָחִים) וא"כ י"ל דְּהַיְינִי טַעְמַי' דר"י דְּשָׁרֵי יְחוּד בְּנָדָה וְלָא יָלִיף לֵהּ מִשְּׁאָר עֲרָיוֹת דְּבָעֲרָיוֹת עָשְׂתָה הַתּוֹרָה סְיָיג לִדְבָרֶיהָ לֶאֱסוֹר יְחוּד דְּהָא אֵין אֲסוּרִין לְכָל הָעוֹלָם שֶׁהֲרֵי הָאֲסוּרָה לָזֶה מֻתֶּרֶת לָזֶה משא"כ בְּנִדָּה.

לֵיכָּא לְמֵילַף מִינָּהוּ וּלְהָכִי שָׁרֵי לְדִידַ' יְחוּד נִדָּה. ומִינָּהּ יָלִיף נָמֵי ר' יְהוּדָא לְסוֹטָה שֶׁנִּסְתְּרָה שֶׁהֲרֵי עַתָּה הִיא אֲסוּרָה לְכָל הָעוֹלָם דלכ"פ אֲסוּרָה מִשּׁוּם סוֹטָה שַׁפִּיר דָּן מק"ו מִנִּדָּה לְהַתִּירָהּ בְּיִחוּד ודו"ק [וַאֲנִי אַיְינִי מֵבִין כְּלָל מַדּוּעַ אֲסוּרָה לכ"ע מִשּׁוּם סוֹטָה.

אִם לֹא מִשּׁוּם אִיסּוּר א"א. אֲבָל סוֹטָה לכ"ע מִפְּנֵי מָה.

וְאוּלַי בָּאֵינִי יָדוּעַ הַבּוֹעֵל תֹּאסַר לכ"ע שֶׁמָּא הַבּוֹעֵל הוּא וּכְמוֹ בְּנָזִיר י"א עיי"ש ול"ד כְּלָל ואכ"מ) וּלְכָךְ לֹא הֵשִׁיבוּ לוֹ רַבָּנָן דְּמַה לְנִדָּה שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ הֶוְתֵּר דְּהָא אִיהוּ לֵית לֵיהּ הָא טַעְמָא כמושנ"ת וּלְכָךְ דָּחוּ לוֹ הֵיא הַנּוֹתֶנֶת וכו' אֲבָל כִּי שָׁמְעוּ רַבָּנָן לר' יוֹסִי דְּדָן כִּי הַאי ק"ו שַׁפִּיר פְּרָכוּהוּ דְּמַה לְנִדָּה שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר דְּהָא ע"כ מה"ט שָׁרֵי.

יְחוּד נִדָּה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר מִסֻּגְיָא דְּיוֹמָא עיי"ש וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מנ"ל בֶּאֱמֶת לְרַבָּנָן אִיסּוּר יְחוּד בְּסוֹטָה הָא לָא דָּמְיָא לַעֲרָיוֹת דַּעֲרָיוֹת חֲמִירֵי שֶׁכֵּן כָּרֵת משא"כ בְּסוֹטָה דְּהָוֵי אִיסּוּר לָאו. וי"ל כֵּינָן דקיי"ל גַּם לְעִנְיַן יִבּוּם דְּצָרָה.

סוֹטָה אֲסוּרָה. מִשּׁוּם דְּטָוְמְאָה כְּתִיב בָּהּ כָּעֲרָיוֹת ה"נ מְדַמֵּי לָהּ לְרַבָּנָן לְעִנְיַן יְחוּד אה"ד הַפֵּ"א עיישי"ה): שָׁם וְאוֹמֵר מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וכו' עַיֵּין בְּתוֹסָ' שֶׁפֵּירְשׁוּ עַל הַאי וְאוֹמֵר וכ' יע"ש.

וּבְתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ כָּתַב תֵּימַהּ מַאי וְאוֹמֵר הָא כְּבָר נִפְרַךְ הק"ו. וי"ל דה"פ וְכִי תֵּימַהּ דְּיֵשְׁלוֹ לַבַּעַל לִהְיוֹת נֶאֱמָן עַל אִשְׁתִּי דְּכֵינָן שֶׁהִיא שְׁנוּאָה בְּעֵינָיו לֹא יָבוֹא עָלֶיהָ ומ"ה מַיְיתֵי וְאוֹמֵר מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יָבוֹא עלי' ע"כ הִנֵּה בִּיסוֹד זֶה דְּכֵינָן שֶׁהִיא שְׁנוּאָה בְּעֵינָיו לָא חָיְישִׁינַן לְשֶׁמָּא יָבוֹא עָלֶיהָ.

יֵשׁ בָּזֶה מְבוּכָה רַבָּה דְּבִגְיטִין דַּף ע"ט ע"ב דְּתָנַן ב"ש אוֹמְרִים פּוֹטֵר אָדָם אִשְׁתּוֹ בְּגֵט יָשָׁן וב"ה אוֹסְרִין. וּמְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא דב"ש סָבְרִי לָא אָמְרִינַן גְּזֵירָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ גִּיטָּהּ קוֹדֵם לִבְנָהּ וב"ה סָבְרִי אָמְרִינַן גְּזֵירָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ גִּיטָּהּ קוֹדֵם לִבְנָהּ וּבְתוֹסָ' ד"ה ב"ש הֲבִיאוּ

דִּירוּשַׁלְמִי מְפָרֵשׁ דְּאָזְלִי לְטַעְמַיְיהוּ דב"ש אִית לְהֵי בפ' הַמְגָרֵשׁ דְּלֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אִשְׁתּוֹ אא"כ מְצָא בָּהּ דָּבָר עֶרְוָה הִלְכָךְ מִזְּוֻהֶמֶת הִיא בְּעֵינוֹ וְאֵינִי בָּא עָלֶיהָ.

וב"ה אִית לְהוּ אפי' הִקְדִּיחַתּוּ תַּבְשִׁילוֹ יָכוֹל לְגָרְשָׁהּ וְאֵינָהּ מְזֻוֶּהֶמֶת בְּעֵינָיו וְיֹאמְרוּ כִּי בָּא עָלֶיהָ וכה"ג פְּלִיגִי לְקַמָּן דְּפֵ"א בְּמְגָרֵשׁ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפֻנְדָּקִי לְמָאן דְּמוּקֵי לָהּ בְּלֹא רָאָה שְׁנִבְעֲלָה עכ"ל הַתּוֹסָ' ובב"ש אהע"ז סי' קי"ז ס"א עַל מַה שֶּׁפָּסַק הָרַמָ"א דכ"ש אִם זָנְתָה תַּחְתָּיו דְּמְאִיסָה לֵיהּ דְּשָׁרֵי בכה"ג הַיְינִי בְּעֵדִים וְכָתַב הב"ש מַשְׁמַע בְּלֹא עֵדִים אֲסוּרָה וּבְתְשׁוּבָה הַנַּ"ל מַשְׁמַע אֲפִילּוּ בְּלֹא עֵדִים וּמֻוָּתֶרֶת דְּלָא חָיְישִׁינַן שֶׁיָּבוֹא עָלֶיהָ דְּמְאִיסָה בְּעֵינָיו וְכֵן מַשְׁמַע בְּתוֹסָ' גִּיטִּין דַּף ע"ט וְעַיֵּין תְּשׁוּבַת הָרֹא"שׁ ובב"י ס"ס קט"ז בְּקִינּוֹי וּסְתִירָה אָסוּר לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ וכו' וְכֵן הוּא בש"ם אַחַר קִינּוֹי וּסְתִירָה מוֹסָרִים לוֹ שְׁנֵי ת"ח שֶׁמָּא יָבוֹא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ וְאֶפְשָׁר שָׁם אַכַּתִּי סָפֵק הוּא אִם זָנְתָה וְאֵינָהּ מְאוּסָה בְּעֵינָיו כ"כ עכ"ל.

וְזֶהוּ כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ ג"כ דְּמַסְקִינַן וּמַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יָבוֹא עָלֶיהָ. הַיְינוּ מִשּׁוּם דַּעֲדַיִין סָפֵק סוֹטָה הִיא וְאֵינוֹ מְבוֹרָר שֶׁזִּנְּתָה לְכָךְ חָיְישִׁינַן אֲבָל מֵהַתּוֹסָ' הַנַּ"ל בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי.

שֶׁגַּם הב"ש הִרְגִּישׁ מִמָּנּוּ כַּנַּ"ל. לֹא מַשְׁמַע כֵּן דַּהֲלֹא מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין דַּף ג' ע"א ד"ה רַבִּי וכו'.

מַשְׁמַע דכש"כ בְּסָפֵק סוֹטָה דְּמוֹדֵי ב"ש דְּיָכוֹל לְגָרְשָׁהּ. נִמְצָא נִיתְּנוּ דִּבְרֵיהֶם לְשִׁיעוּרִין גַּבֵּי גֵּט יָשָׁן אֶלָּא פ"כ דלב"ש דְּמִגָּרְשָׁה גַּם בְּעֵדִים שָׁרְאוּ דְּבָרִים מְכֹעָרִין.

ג"כ מְאוּסָה בְּעֵינָיו. וְלֹא נִצְטָרֵךְ לוֹמַר דְּהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' גִּיטִּין דַּף ע"ב וְהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין פְּלִיגִי הַדָּדֵי וְעַיֵּין בִּמְפָרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי סוֹף גִּיטִּין.

וא"כ צ"ע קָצָת. וְאִם נֵימָא כַּהַנַּ"ל א"ש מַה שֶּׁמַּקְשִׁים בַּשַּׁ"ס יְבָמוֹת (י"ד ע"ב) דְּאִיתָא הָתָם ומ"ש מִן הַנִּזְדַּאי דְּאִיסוּרָא הִיא.

מִן הַסָּפֵק נָמֵי אִיסוּרָא הִיא ופרש"י קס"ד הַשְׁתָּא בְּאִיסּוּר סָפֵק כְּגוֹן מְגָרֵשׁ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפֻנְדָּקוֹ דְּלֵיכָּא אֶלָּא סָפֵק שֶׁמָּא בָּא עָלֶיהָ לְשֵׁם קִידּוּשִׁין דלב"ש א"ל גֵּט ולב"ה צְרִיכָה גֵּט יע"ש וְהָשְׁתָּא קָשֶׁה לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' גִּיטִּין ע"ט הנז"ל דב"ש לְשִׁיטָתִי וב"ה לְשִׁיטָתְהוּ וא"כ קַשְׁיָא לָמָּה יִמָּנְעוּ ב"ה לִישָּׂא מב"ש דְּאִיצְטְרִיךְ לוֹמַר דְּהָוֵי סָפֵק אִיסּוּרָא.

הָא אפי' סָפֵק לָא הָוֵי דְּהָא לב"ש לֹא גֵּירְשׁוֹ אֶלָּא הָאֲסוּרָה מִפְּנֵי עֶרְוַת דָּבָר. וא"כ לֵיכָּא חֲשַׁשׁ שֶׁבָּא עָלֶיהָ.

בִּמְזֻוֶּהֶמֶת הִיא בְּעֵינָיו וּמַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס דה"ל לב"ה לָחוּשׁ דִּילְמָא פָּטְרִי ב"ש בְּלֹא גֵּט. הָא ל"ה חֲשַׁשׁ כְּלָל אַף לב"ה דְּוַדַּאי מִידֵי ב"ה בְּהַאי סְבָרָא לְמִזֻּהֶמֶת וְלֹא בָּא עָלֶיהָ כְּלָל.

וּכְבָר כְּתִיבָה אֲצִלִי קֻוּשְׁיָא זוֹ בְּחִדּוּשֵׁי לִיבָמוֹת בְּשֵׁם המהרי"ט אַלְגָּאזִי זַ"ל בְּסִפְרוֹ קְדֻשַּׁת יו"ט וּבְשֵׁם סֵפֶר בֵּית יְהוּדָא אַשְׁכְּנַזִי, וּלְפִי הַנַּ"ל א"ש דִּלְפִי מַה שֶּׁהוֹכַחְתִּי לְעֵיל הֻזְקְרכוּ לב"ש לְגָרֵשׁ מִשּׁוּם עֶרְוַת דָּבָר אַף בְּסָפֵק סוֹטָה.

ואעפ"כ אָמְרוּ שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין בִּמְגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפֻונְדָּקִי מִשּׁוּם שֶׁמָּא בָּעַל. מִשּׁוּם דב"ש ס"ל אַף ס' סוֹטָה מִזְּוַהֲמַת הִיא בְּעֵינָיו וי"ל דְּבְאַחַת פְּלִינִי ב"ה עַל סָבָרָא זוֹ וס"ל דְּסֵפֶק סוֹטָה אֵינָהּ מְזֹוהֶמֶת.

כמש"כ הב"ש הַנָּ"ל וּבְהַאי סָבָרָא פְּלִיגִי וע"כ שַׁפִּיר אִיכָּא חֲשָׁשׁ שֶׁיִּכָּשְׁלוּ ב"ה בִּמְגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפִינְדָּקִי דְּהַיְינוּ בְּסֵפֶק סוֹטָה דְּאַף לב"ש חֲזָקָה לְגָרְשָׁהּ ומ"מ א"ל גֵּט ולב"ה צְרִיכָה גֵּט דס' סוֹטָה אֵינָהּ מְזֹוהֶמֶת בְּעֵינָיו ואכמ"ל.

וּמֵעַתָּה שַׁפִּיר תֵּירֵץ הב"ש לַהֲלָכָה. דְּבִסְפֵק סוֹטָה לָא אָמְרִינַן דְּמְזֹוהֶמֶת הִיא בְּעֵינָיו.

וּכְהַתּוֹס' שֶׁאָנֵץ הַנָּ"ל. וְעַיֵּין בְּעַמּוּדֵי אוֹר סי' קצ"ה שֶׁהֵעִיר עַל הב"ש הַנָּ"ל מִדִּבְרֵי הָרֹא"ש בִּיבָמוֹת שֶׁכָּתַב דְּאִם נָשָׂא מְעֻוָּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ קיי"ל דְּיוֹצֵא וְלָא סַגִּי בְּהַפְרָשָׁה וְהֶוְקֵשָׁה לִי מַהָא דְּתָנַן בְּסוֹטָה כ"ד מְעֻוָּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ שׁוֹתָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַפְרִישָׁהּ וּלְהַחֲזִירָהּ לאח"ז מַשְׁמַע דְּסַגִּי בְּהַפְרָשָׁה וְתֵירֵץ דְּהָתָם מְאוּסָה הִיא בְּעֵינָיו כֵּינָן שֶׁהִיא סְפֵק סוֹטָה.

מְבֹואָר דס"ל דְּאַף בִּסְפֵק סוֹטָה שַׁיָּיךְ סָבָרָא זוֹ. וְלִכְאוֹרָה יִקָּשֶׁה עָלָיו מִסֵּפֶק דְּסוֹטָה שֶׁהֵעִיר הב"ש וְאַף שֶׁדְּבָרָיו שָׁם לְעִנְיַן דְּסַגִּי בְּהַפְרָשָׁה.

וְלָא מַיְירֵי מִיחוּד וְיֵשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין יִחוּד לְהַרְחָקָה. דְּנִוָּדַאי לְמִנְיַן יָחִיד חָיְישִׁינַן בְּכָל גַּוְונֵי בְּסֵפֵק.

אֲבָל לוֹמַר דְּסַגִּי בְּהַפְרָשָׁה וְלָא נַיְיבְעֵי גֵּירוּשִׁין בָּזֶה שַׁפִּיר יֵשׁ לוֹמַר דְּאַף סְפֵק זוֹנָה מְאוּסָה לוֹ"ה. מ"מ יֵשׁ כָּאן תֵּימַהּ מִסֵּפֵק זוֹ דְּמִתְבָּאֵר (וּקְצָת הֶעְתַּקְתִּי לְעֵיל) אִי אִיכָּא סָבָרָא לְחַלֵּק לָא גָּמְרִינַן מִשְּׁאָר עֲרָיוֹת.

וא"כ קָשֶׁה אִי אוֹתָהּ לִסְבָרַת הָרֹא"ש דְּסֵפֵק סוֹטָה נָמֵי מְאִיסָה לֵיהּ. א"כ הֵיכִי יָלְפִינַן אִיסּוּר יִחוּד דְּיָדָהּ מִשְּׁאָר עֲרָיוֹת הָא לָא דָּמֵי לְהוּ כמשנ"ת.

וְכָתַב לְיַישֵׁב דַּעַת הָרֹא"ש דְּנִוָּדַאי סוֹטָה סָפֵק כָּל עוֹד שֶׁמְּסֻפָּק בַּדָּבָר מְאוּסָה הִיא בְּעֵינָיו וְרַבָּנָן דְּחָשׁוּ לָהּ לְיָחִיד שֶׁמָּא תְּשַׁדְּלֵנוּ בִּדְבָרִים שֶׁטְּהוֹרָהּ הִיא וְהוּא יַאֲמִין לִדְבָרֶיהָ וְאֵין כָּאן מֵיאוּס בְּעֵינָיו כְּלָל וְיוֹתֵר יֵשׁ חֲשַׁשׁ מֵרַגְלָהּ לֵיהּ בְּסוֹטָה.

שֶׁהֲרֵי אִם יָבוֹא עָלֶיהָ שׁוּב לֹא יִבְדְּקוּהָ הַמַּיִם וּלְהָכִי חָיְישִׁינַן לְפִיתּוֹ וְהוּא יַאֲמִין לָהּ שֶׁלֹּא פָּעֲלָה עָוֹן משא"כ גַּבֵּי מְעֻוָּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ שַׁפִּיר מְאוּסָה בְּעֵינָיו גַּם מִשּׁוּם סְפֵק זְנוּת וּבְזֶה לֹא יִשְׁמַע לָהּ לְהַאֲמִינָהּ לָבוֹא עָלֶיהָ דְּהָא עכ"פ רוֹאֶה הוּא דְּגַם עַכְשָׁיו נִיחָא לָהּ בְּאִיסּוּר דְּהָא אֲסוּרָה הִיא לוֹ מִדִּין מְעֻוָּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ.

וּלְכָךְ לֹא תְּהֵא נֶאֱמֶנֶת בְּעֵינָיו כְּלָל. את"ד וּבִדְבָרָיו א"ש נָמֵי הַאי יְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵעִירוֹתִי לְעֵיל.

דְּלָא דָּמֵי לַסֵּפֵק דְּסוֹטָה. דְּיֵשׁ טַעַם דְּמְשַׁדְּלָתוּ.

כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבְדְּקֵהוּ הַמַּיִם. וְעוֹד הָיָה א"ל דְּלִשְׁמָא יָבוֹא עָלֶיהָ חָיְישִׁינַן אַף בִּסְפֵק סוֹטָה.

אֲבָל לִשְׁמָא בָּא עָלֶיהָ עָמְדִינַן עַל הַאי אֻומְדָּנָא דְּמְזֹוהֶמֶת הִיא בְּעֵינָיו וא"ש מַהָא דְּגֵט יָשָׁן. וְסֵפֵק דְּהָכָא.

שֶׁעָמַד בָּהּ תוס' שָׁאנֵץ הַנַּ"ל. וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אִיתָן עַל הַתּוֹסָ' ד"ה אָמַר וכו' שֶׁכָּתְבוּ דַּוְקָא בְּפִרְכָא שֶׁכֵּן יֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרָא פְּרָכוּהוּ וכו' די"ל דמש"ה חָזְרוּ רַבָּנָן מֵהֵיא הַנּוֹתֶנֶת דִּנְהִי דְּאִיסּוּר לָאו לָא חֲמִירָא מ"מ י"ל דְּנֶאֱמָן מִשּׁוּם דְּמֵוְזֵהֶמֶת הִיא בְּעֵינָיו וּלְכָךְ פְּרָכוּהוּ מִסְּבָרָא שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר וְיִצְרוֹ תְּקָפוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵין הֶיתֵּר לְאִיסּוּרוֹ וכ"ת דש"ה שֶׁמֵּוְזֵהֶמֶת בְּעֵינָיו לְכָךְ מַיְיתֵי קְרָא וְאוֹמֵר מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ לוֹמַר דְּכֵינָן דְּנֶאֱסָרָה הִיא מְתוּקָה עכ"ל וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הב"ש אהע"ז הַנַּ"ל וְזָכָה לְכַוֵּן לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁאנֵץ.

– וְיַעֵיֵּן בב"מ דַּף צ' ע"א כִּי אָמְרִינַן אֲמִירָה לְנָכְרִי שְׁבוּת ה"מ לְעִנְיַן שַׁבָּת דְּאִיסּוּר סְקִילָה אֲבָל חֲסִימָה דְּאִיסּוּר לָאו לָא אוֹ דִילְמָא לָא שְׁנָא יע"ש.

וְהֵיכִנוּ כמש"כ הַתּוֹסָ' כָּאן דְּלָא פְּסִיקָא הַאי מִילְּתָא. אִי חָמוּר עָדִיף וְעַיֵּין סַנְהֶדְרִין ק"ג ע"א דְּקָאָמַר שֶׁלֹּא תִּמְצָא אִשְׁתְּךָ סְפֵק נִדָּה.

ופרש"י ז"ל דְּקָשֶׁה לוֹ כְּשֶׁיִּמְצָא אֶת אִשְׁתּוֹ סְפֵק נִדָּה יוֹתֵר מִנִּדָּה וּוַדַּאִית שֶׁעַל סָפֵק הוּא מֵיצֵר וְיִצְרוֹ תְּקָפוֹ וְאוֹמֵר טְהוֹרָה הִיא ע"ש וּבְהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן פִּתְחֵי שְׁעָרִים ז"ל כָּתַב נ"ב סוֹטָה (דַּף ז' ע"א וכ"ח ע"א) תוס' ד"ה מַה ת"ל (וְיֵשׁ לְיַיְשֵׁב דַּאֲפִילּוּ בְּסָפֵק נִדָּה בַּעֲלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ ומש"ה בָּעֵי טַעְמָא דְּיֵשׁ הֶיתֵּר לְאִיסּוּרָא ע"כ.

ולפ"ז לִסְבָרַת חֲכָמִים דְּהִיא הַנּוֹתֶנֶת יל"י דַּהֲלֹא סָפֵק נִדָּה דְּאֵין בָּהּ אִיסּוּר כָּרֵת וּבַעְלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ וְיֵשׁ לְעַיֵּין: שָׁם בְּרַשֵּׁ"י ד"ה שׁוֹבֶרֶת וכו' שֶׁלֹּא הִתְרוּ בָּהּ עֵדִים. (מהד"ב) כָּתַבְתִּי לְעֵיל מַה שֶּׁיֵּשׁ לִתְמֹהַּ עַל זֶה.

וְכֵן הוּא לְשׁוֹן הַמְּאִירִי ,,שֶׁהֲרֵי מֵאַחַר שֶׁלֹּא רָאוּ הָעֵדִים אֶת הַבִּיאָה וְלֹא הִתְרוּ בָּהּ אֵינָהּ נֶאֱהֶרֶגֶת" יע"ש מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְהַמְתִּיק דִּבְרֵי הָרָשָׁ"ש.

וְכָעֵת רָאִיתִי שֶׁכְּבָר עָמַד עַל זֶה הַגָּאוֹן בַּעַל שִׁירֵי קָרְבָּן בִּירוּשַׁלְמִי פ"א הל' ג'. וְהִנִּיחַ בצ"ע וּקְצָת סְעִיָּתָא למש"כ הֵיכִי דְּיֵשׁ הוֹכָחָה וְאֵומְדָנָא בלא"ה הו"א דְּנֶאֱהֶרֶג יע"ש מהמל"מ פ"ג מהל' מַלְוֶה הֲלָכָה א'.

דְּהָרַמְבַּ"ם כָּתַב שָׁם אַלְמָנָה וכו' אֵין מְמַשְׁכְּנִין וכו' וְאִם חָבַל מַחֲזִירִין מִמֶּנּוּ בע"כ. וְאִם תּוֹדֶה לוֹ תְּשַׁלֵּם וְאִם תִּכְפּוֹר תִּשָּׁבַע אָבַד הַמַּשְׁכּוֹן אוֹ נִשְׂרַף קוֹדֶם שֶׁיַּחֲזִיר לוֹקֶה ע"כ.

וּפֵירוּשׁ המל"מ וְז"ל וְנִרְאֶה דְּכָתַב רַבֵּינוּ כֵּן חֲסוֹם דע"כ מַיְירֵי בְּמַשְׁכְּנָהּ בְּעֵדִים דְּאִי לָא לָא לָקֵי עפ"י עַצְמוֹ וּמִשּׁוּם דְּאִיצְטְרִיךְ לאשמיענן דְּאִם נִשְׂרַף לוֹקֶה וְזֶה לֹא שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּמַשְׁכְּנָהּ עפ"י עֵדִים (דְּלֵיכָּא מִיגּוֹ) (אֵין הֲבָנָה לִדְבָרִים אֵלּוּ וְאוּלַי ט"ס הוּא.

) כָּתַב דַּוְקָא אִם תּוֹדֶה אֲבָל בְּכַפָּרָה נִשְׁבַּעַת וְאַשְׁמְעִינַן בְּכָאן שֶׁאַף ע"פ הוֹדָאָתָהּ מְחַיַּיבְתּוֹ מַלְקוֹת דְּאִם אֵין חוֹב אֵין כָּאן אִיסּוּר חֲבָלָה לְחַיַּיבוֹ מַלְקוּת אעפ"כ לוֹקֶה ודו"ק עכ"ל א"כ נִמְצָא ג"כ שעפ"י תְּבִיעָתוֹ הוּא אֶת הַחוֹב מִתְחַיֵּיב בְּמַלְקוּת.

דַּהֲלֹא בְּיָדוֹ לְמְחֹל הַחוֹב אוֹ לְכַפֵּר שֶׁאֵין לוֹ וְלֹא לְיִתְחַיֵּיב בְּמַלְקוּת. וּמַה שֶּׁחָבַל בְּטָעוּת חָבַל וְאִם אֵין כָּאן חוֹב אי"כ אִיסּוּר חֲבָלָה.

וּמַיְירֵי הָכָא דְּלֵיכָּא עֵדִים עַל הַחוֹב וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם אִם כָּפְרָה נִשְׁבַּעַת. אֶלָּא ע"כ בְּנוֹדַּאי בכה"ג מִתְחַיֵּיב מַלְקוּת גַּם עפ"י עַצְמוֹ אַף שֶׁלֹּא דָּמֵי כְּלָל לנ"ד.

וְלֹא הֲבֵאתִיו רַק לְדוּגְמָא. – וַיַּעַיֵּן בְּרַמְבַּ"ם הל' סַנְהֶדְרִין ספי"ח דִּין ו' שֶׁכָּתַב גזה"כ הוּא שֶׁאֵין מְמִיתִין בב"ד וְלֹא מַלְקִין אֶת הָאָדָם בְּהוֹדָאַת פִּיו אֶלָּא עפ"י שְׁנֵי עֵדִים וְזֶה שֶׁהָרַג יְהוֹשֻׁעַ עָכָן וְדָוִד לְגֵר הָעֲמָלֵקִי בְּהוֹדָאַת פִּיהֶם הוֹרָאַת שָׁעָה הָיְתָה אוֹ דִּין מַלְכוּת הָוָה ע"כ מַשְׁמַע ג"כ מִדְּהֶוְקֵּשָׁה לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל מִיְּהוֹשֻׁעַ שֶׁהָרַג לְעָכָן.

אַף שֶׁעָלָיו נָפַל הַגּוֹרָל וְזֶה בִּלְבַד מַסְפִּיק לְהוֹכִיחַ בְּכֵן הוּא. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ יְהוֹשֻׁעַ אַל תּוֹצִיא לַעַז עַל הַגּוֹרָלוֹת שֶׁעֲתִידָה אר"י לַחֲלוֹק בְּזֶה וּכְמוֹ שפרש"י שָׁם.

וְהוּא מְבַבְלִי וְהַיְרוּשַׁלְמִי דְּסַנְהֶדְרִין. דַּף מ"ג ע"ב וְהָיָה הַכֹּל עַל פִּי ד'.

וְהֶוְצְרַךְ מ"מ הָרַמְבַּ"ם תְּחָרֵץ מִשּׁוּם דעפ"י דִּין הַמַּלְכוּת הָיָה. בי"ח דְּלָא ס"ל הַאי טַעְמָא כמש"כ.

אֶלָּא דִּלְשִׁיטַת רַשְׁ"י דְּמִטַּעַם מוֹדֶה בְּקֶנָס הוּא. י"ל כֵּן דִּלְגַבֵּי עָכָן בִּכְבָר כִּמְעַט יָדוּעַ הָיָה שֶׁהוּא הוּא בְּעוֹכְרֵי יִשְׂרָאֵל, שַׁפִּיר ג"כ נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ ולק"מ.

אֶלָּא שצ"ע קָצָת עַל מַה שפרש"י בָּם בִּיהוֹשֻׁעַ ח' כ"ה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶבֶן. פרש"י שֶׁחִלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת.

וּבַגְּמָ' שָׁם מ"ד ע"א מַשְׁמַע מִשּׁוּם שֶׁבָּא עַל נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה. יע"ש וְזֶה בְּנוֹדַאי הָוֵי נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ בְּלֹא עֵדִים וּבְלֹא אֻזְמְדָּנָא.

וְעַיֵּן רַשְׁ"י שָׁם מ"ג ע"ב ד"ה יְהוֹשֻׁעַ בְּגוֹרָל אַתָּה בָּא. לְהָרְגֵנִי שֶׁלֹּא בְּעֵדִים.

וְצָרִיךְ עַיּוּן בְּכָל זֶה וַעֲדַיִן צְרִיכִין אֲנוּ לַמּוֹדָעִי דִּבְרֵי רַבֵּינוּ ז"ל מִשּׁוּם שעפ"י דִּין הַמַּלְכוּת הָיָה. אוֹ הוֹרָאַת שָׁעָה.

וּמְסַיֵּים הָרַמְבַּ"ם ז"ל אֲבָל הַסַּנְהֶדְרִין אֵין מְמִיתִין וְלֹא מַלְקִין הַמּוֹדֶה בַּעֲבֵירָה שֶׁמָּא נִטְרְפָה דַּעְתּוֹ בְּדָבָר זֶה שֶׁמָּא מִן הָעֲמֵלִין מָרֵי נֶפֶשׁ הוּא וכו' כָּלְלוּ שֶׁל דָּבָר גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הוּא עכ"ל. וְרָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת צִיּוּנֵי מהר"נ שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הגרצ"ח שֶׁכָּתַב די"ל בִּפְשִׁיטוּתבְּטַעַם רַבֵּינוּ כֵּיוָן דקיי"ל דְּצָרִיךְ לִהְיוֹת הַתְרָאָה בְּאֵיזֶה מִיתָה וְגַם שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו הַתְרָאָה וְיַתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה וְגַם צָרִיךְ שֶׁיַּעֲבֹור תוכ"ד כמש"כ הָרַמְבַּ"ם פי"ב מִסַּנְהֶדְרִין וא"כ בְּהוֹדָאָה מִפִּי עַצְמוֹ לֵיכָּא כָּל הָנֵי ע"כ.

וְכָתַב עָלָיו המהר"ן שֶׁזֶּה שְׁגָגָה דא"כ בְּהוֹדָה מִפִּי עַצְמוֹ שֶׁגַּם הִתְרוּ בּוֹ וְקִיבֵּל עָלָיו הַתְרָאָה וְהִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה בכה"ג הָיָה צָרִיךְ לַהֲרֹג עפ"י עַצְמוֹ וּמִלְּשׁוֹן רַבֵּינוּ מַשְׁמַע שֶׁלְּעוֹלָם אֵין הוֹרְגִין עפ"י עַצְמוֹ.

ע"כ וְנֶעְלָם מִבֵּין שְׁנֵיהֶם דִּבְרֵי רַשְׁ"י דִּשְׁמַעְתִּין שכ"כ בֶּאֱמֶת מה"ט וְלֹא עַל הרצ"ח תְּלוּנָתוֹ. עוֹד הִשִּׂיג עָלָיו עַל הרצ"ח יע"ש נִרְאֶה שֶׁנֶּעֱלַם ג"כ מהרצ"ח דִּבְרֵי רַשְׁ"י דְּסַנְהֶדְרִין מ"ג ע"ב הַנַּ"ל שֶׁפֵּירֵשׁ בְּטַעֲנַת עָכָן לִיהוֹשֻׁעַ קוֹדֶם הַהוֹדָאָה.

שֶׁבָּא לְהָוְרְגוֹ שֶׁלֹּא עפ"י עֵדִים יע"ש וְהַנָּכוֹן עִמּוֹ עִם המהר"נ. וּמַה נָּעִים לִי לְהַעְתִּיק דִּבְרֵי הָרַדְבָּ"ז ז"ל הַנֶּחְמָדִים מִפָּז בְּטַעַם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל, וְז"ל פי"ח מִסַּנְהֶ' תַּנְיָא מִי שֶׁבָּא לב"ד אָמַר הַלָּקוֹנִי אֵין מַלְקִין אוֹתוֹ וְהָכִי אָמְרִינַן בְּכָל דֻּוכְתָּא אֵין אָדָם מֵשִׂים עַצְמוֹ רָשָׁע

וְהַטַּעַם שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ לֹא שַׁיָּךְ גַּבֵּי מַלְכוּת וּלְפִיכָךְ כָּתַב וְכָלְלוּ שֶׁל דָּבָר גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הִיא וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים הַטַּעַם.

וְאָפְשָׁר לָתֵת קָצָת טַעַם לְפִי שֶׁאֵין נַפְשִׁי שֶׁל אָדָם קְנְיָנוֹ**(וְאֵין זֶה עִנְיָן לָהָא דְּאָמַר רָבָא בְּנָזִיר (ס"א ע"א) שָׁאנֵי הָכָא דְּאָמַר קְרָא לֶאְסֹור אִיסָּר עַל נַפְשׁוֹ בְּמִי שֶׁנַּפְשׁוֹ קְנוּיָ' לוֹ יָצָא עֶבֶד שֶׁאֵין נַפְשׁוֹ קְנוּיָ' לוֹ וכו' וְכֵן שָׁם (ס"ב ע"ב) עיי"ש וּפָשׁוּט)** אֶלָּא קְנְיַן הקב"ה שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּפָשׁוֹת לִי הֵנָּה (יְחֶזְקֵאל י"ח) הִלְכָךְ לֹא תּוֹעִיל הוֹדָאַת בע"ד כְּמֵאָה עֵדִים דָּמֵי.

וְכִי הֵיכִי דְּאֵין אָדָם רַשַּׁאי לַהֲרוֹג עַצְמוֹ. כֵּן אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְהוֹדוֹת עַל עַצְמוֹ שֶׁעָשָׂה עֲבֵירָה שֶׁחַיָּיב עָלֶיהָ מִיתָה לְפִי שֶׁאֵין נַפְשׁוֹ קְנְיָנוֹ.

וְעִם כ"ז אֲנִי מוֹדֶה שֶׁהִיא גְּזֵרַת מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין לְהַרְהֵר עכ"ל הַיָּקָר. וַעֲדַיִין צ"ע מִמַּלְכוּת דְּמַה שֶׁכָּתַב דְּמַלְכוּת פַּלְגָא דְּמִיתָה.

וְאֵין נַפְשׁוֹ קְנְיָנוֹ. לִיתָא דַּהֲרֵי קיי"ל הַחוֹבֵל בְּעַצְמוֹ אע"פ שֶׁאֵינִי רַשַּׁאי פָּטוּר עַיֵּין ב"ק (צ"ב ע"ב) פְּלֻוגְתַּת הַתְּנָאִים בָּזֶה.

וְגַם אִי נָזִיר חוֹטֵא. וְעַיֵּין בְּסַנְהֶדְרִין (פ"ד ע"ב) גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת מהרלב"ח זַ"ל בְּפֶסֶק הַסְּמִיכָה.

שֶׁרָאִיתִי לִפְנֵי כְּתֵשַׁע שָׁנִים שֶׁמְּדַבֵּר בְּעִנְיָן זֶה דְּמַלְקִין עפ"י עַצְמוֹ כֵּן כְּמְדֻמֶּה לִי. וְאֵין לִפְנֵי כָּעֵת.

וְעַיֵּין בְּתוֹלְדוֹת אָדָם לְרַבֵּינוּ יְרֻחָם זַ"ל ח"א. וְעַיֵּין בְּשוּ"ת חת"ס חֵלֶק אור"ח בִּתְשׁוּבָה להרצ"ח סִימָן ר"ח ג"כ קְצָת בָּעִנְיָן זֶה דְּיהוֹשֵׁעַ וְעָכָן: שָׁם מִשְׁנָה מַעֲלִין אוֹתָהּ לְשַׁעֲרֵי הַמִּזְרָח שֶׁעַל פֶּתַח שַׁעַר נִיקָנוֹר שֶׁשָּׁם מַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת.

וְעַיֵּין בפרש"י. וְאֵינֶנִּי יוֹדֵעַ מִפְּנֵי מָה אֵינָהּ נִכְנֶסֶת הַסּוֹטָה בִּפְנִים הָעֲזָרָה וְאֵין לוֹמַר מִשּׁוּם דְּיִלְמָא מֵתָה מֵחֲמַת הַמַּיִם.

דַּהֲרֵי בלא"ה הָיוּ אוֹמְרִים הוֹצִיאוּהָ. לְקַמָּן דַּף כ' ע"ב.

וּפָרִיךְ שָׁם מ"ט דְּיִלְמָא מֵתָה לְמֵימְרָא דְּמֵת אָסוּר וכו' שֶׁמָּא תִּפְרֹוס נִדָּה וכו' וא"כ יְכוֹלִים שַׁפִּיר לְהַכְנָסָה בְּפָנִים. וְשׁוּב לְהוֹצִיאוּהָ וְלִכְאוֹרָה י"ל סְעַיְּיתָא מִכָּאן לְשִׁיטַת רַשִׁ"י בְּקִידּוּשִׁין (נ"ב ע"ב) דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא שָׁם.

וְכִי אִשָּׁה בַּעֲזָרָה מִנַּיִין ופרש"י דְּנָשִׁים אֵין נִכְנָסוֹת לָהּ כְּדִתְנַן במס' כֵּלִים. וא"ש.

אַךְ הַתּוֹסָ' שָׁם כָּתְבוּ דְּלָא דַּק דְּלָא אַשְׁכְּחַן בְּשוּם דֻּכְתָּא דְּנָשִׁים אֲסוּרוֹת לְיִכָּנֵס בָּעֲזָרָה. וְעוֹד הִקְשׁוּ שָׁם מִסּוֹטָה גּוּפָהּ וְזַ"ל וְעוֹד הֲרֵי סוֹטָה וּנְזִירָה נִכְנָסוֹת בַּעֲזָרָה לְהָנִיף עכ"ל.

וּבֶאֱמֶת לֹא רָאִיתִי שֶׁסּוֹטָה גַּם לִתְנוּפָתָהּ נִכְנֶסֶת בִּפְנִים הָעֲזָרָה דַּהֲלֹא מַשְׁמַע מִכָּאן וּמִלְּקַמָּן כ' ע"ב דְּכָל הָעֵת הָיְתָה עוֹמֶדֶת בַּשַּׁעַר נִיקָנוֹר שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ. וְאָנָה מָצְאוּ שֶׁנִּכְנֶסֶת בַּעֲזָרָה.

גַּם בלא"ה אֵינִי מְדַוֵּקְדֵּק לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' מִסּוֹטָה דַּהֲלֹא הָוֵי א"א וְאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ כְּלָל ושו"מ שֶׁהָרָשָׁ"ש שָׁם עָמַד עַל זֶה וְאַף די"ל דְּנִכְנְסָה לְהָנִיף. וְשׁוּב מֵת הַבַּעַל דְּאֵינָהּ שׁוֹתֶת.

עכ"פ לָא שְׁכִיחַ הוּא. וְאוּלַי מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מְגַלֶּה אֶת לִבָּהּ וְסוֹתֵר אֶת שְׁעָרָהּ.

אֵינוֹ כְּדַאי לַעֲמֹד כֵּן בָּעֲזָרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' יוֹמָא (כ"ה ע"א) ד"ה וְהָא בָּעֵינַן וכו' וְאוֹמֵר ר"ת כֵּיוָן דְּנוֹטֵל מִצְנַפְתּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן גְּנַאי הָיָה לַעֲמֹד בְּלֹא מִצְנֶפֶת בָּעֲזָרָה ע"כ. וּמֵעַתָּה כש"כ פְּרוּעוֹת רֹאשׁ בָּאִשָּׁה דְּהָוֵי עֶרְוָה.

כש"כ דְּגְנַאי הוּא לַעֲמֹד כָּךְ בָּעֲזָרָה: שָׁם ר"י אוֹמֵר אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה וכו' לֹא הָיָה סוֹתֵר. לְקַמָּן ח' ע"א כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' אע"ג דגזה"כ הוּא שֵׁב ואל"ת לָאו מְעַכֵּר הוּא.

ע"כ.

הִנֵּה אַף לפמש"כ לְעֵיל דר"י ס"ל דְּאֵין בַּיָּד חכז"ל לִגְזוֹר נֶגֶד דָּבָר הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לְהֶיתֵּר וּכְדַעַת הַטַּ"ז כַּנַ"ל, מ"מ אֵין זֶה עִנְיָן לָהָא דהט"ז הַנַּ"ל דְּמִשּׁוּם גָּדֵר וּסְיָיג לד"ת שַׁפִּיר יְכוֹלִים לֶאֱסֹר וּכְבָר הִזְכַּרְתִּי לְעֵיל דַּף ב' דִּבְרֵי התו"ח סי' י"ב שֶׁכָּתַב כֵּן שֶׁגַּם הַטַּ"ז מוֹדֶה בָּזֶה וְהוֹסִיף לְהָבִיא הַמִּשְׁנָה דְּרֵישׁ בְּרָכוֹת דְּכָל מַה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת מִצְוָתָן עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר ואע"ג דִּכְתִיב הָתָם בְּהֶדְיָא בִּקְרָא עַד בּוֹקֶר עכ"ל.

ומ"מ אֵינִי בָּרוּר כְּלָל זֶה בְּדִבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל וְכִמְדֻמֶּה שֶׁרָאִיתִי דָּבָר בַּאֲרֻכָּה בְּשׁו"ת בְּנָיַן עוֹלָם. וְיַעַיֵּן בִּזְבָחִים (דַּף ע"ד ע"א) תוס' ד"ה רַב אָמַר וכו' שֶׁכָּתְבוּ דְּהָא דְּאִיצְטְרִיךְ לָן קְרָא לָא לְחַד בְּתְרֵי אִיצְטְרִיךְ דִּבְלָאו קְרָא בְּרֻבָּא בְּטוּל אֶלָּא לְחַד בְּחַד אִיצְטְרִיךְ וְהַשַּׁ"ס מַיְיתָא לֵיהּ לִקְרָא מִשּׁוּם דְּכֵינָן דְּכָל כָּךְ הִתִּיר הַכָּתוּב אֵין רָאוּי לְהַחְמִיר מִדְּרַבָּנָן לְגָבוֹהַ עכ"ל.

לְכְאוֹרָה מְבֹאָר כהט"ז זַ"ל. אַךְ עַיַּיִן בְּפָנִים מְאִירוֹת שָׁם דְּבִיאֵר לְהַתּוֹסָ' לַאֲמִיתִּית דְּכֵינָן שֶׁאִיצְטְרִיךְ לְחַד בְּחַד וּמִדְּרַבָּנָן אֲסָרוּהָ אֲפִילּוּ חַד בְּתְרֵי.

א"כ חַד בְּתְרֵי שָׁוֶהבְּשְׂאָר אִיסּוּרִים וּבַקָּדָשִׁים דְּמַה לִּי הָכָא דְּמֻוָתָּר מה"ת חַד בְּתְרֵי וְרַבָּנָן גָּזְרוּ אוֹ בְּקָדָשִׁים דְּמֻוָתָּר מה"ת וְרַבָּנָן גָּזְרוּ וְאַפַּ"ה אִם נֶאֱבַד אֶחָד מִן הָעוֹלָם תָּלִינַן אִיסּוּרָא בֵּיהּ.

וה"נ בִּשְׂאָר אִיסּוּרִים. וּמִזֶּה הוֹכַחְתִּי דְּאַף דְּדָבָר שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה בְּפֵירוּשׁ בְּיַד חֲכָמִים לִגְזוֹר וְלֶאֱסֹר דְּהָכָא הַתּוֹרָה הִתִּירָה בְּפֵירוּשׁ מוּם בָּהֶם הוּא דְּלֹא יֵרָצוּ הָא ע"י תַּעֲרוֹבוֹת אפי' חַד בְּחַד יִרְצוּ וַחֲכָמִים גָּזְרוּ דְּלָא כט"ז יור"ד סי' קי"ז עכ"ל וּבְחֹק נָתָן כָּתַב עָלָיו דְּלֵיתָא דְּלָא כָּתַב הט"ז אֶלָּא כְּגוֹן נְבֵילָה דִּכְתִיב בְּפֵירוּשׁ אוֹ מָכוּר לְנָכְרִי דְּכֻלְּהוּ יָדְעִי וְזִיל קְרוֹבֵי רַב לְכָךְ אֵין כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לֶאֱסֹר.

אֲבָל הָכָא לָאו בְּפֵירוּשׁ אִיתְמַר אֶלָּא מִדְּיוּקָא. וְלֹא יָדַע לָהּ אֶלָּא רַבָּנָן לְכָךְ יֵשׁ בְּיַד חכז"ל לִגְזוֹר וְלֶאֱסֹר עכ"ל וְאֵינִי בְּמַשְׁמַע כֵּן מהט"ז עַצְמוֹ סי' תקפ"ח דְּשָׁם ג"כ אֵינִי קָרֵי בֵּי רַב.

ואכמ"ל בְּכְלַל זֶה ושו"ר בתו"ח שָׁם בְּסוֹף הַסִּימָן שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הפמ"א. אַךְ לֹא רָאָה דִּבְרֵי הַחֹק נָתָן.

וְגַם הוּא הֵעִיר מאו"ח הַנַּ"ל. וְעַיֵּן מש"כ לְעֵיל דַּף כ"ב מִזֶּה: ע"ב בַּמִּשְׁנָה שָׁם וְכָל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּא לִרְאוֹת חוּץ מֵעֲבָדֶיהָ וְשִׁפְחוֹתַי' מִפְּנֵי שֶׁלִּבָּה גַּס בָּהֶן.

פרש"י כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה וכו' וְלֹא תִּירָא וְלֹא תוֹדֶה וְאָנוּ מְבַקְּשִׁין שֶׁתּוֹדֶה וְלֹא יִמְחֶה שֵׁם הַקָּדוֹשׁ עַל הַמַּיִם ע"כ. וְנִרְאֶה לפ"ז לְפִי מַאי דְּמַסֵּק בַּגְּמָרָא דִּכְדֶּרֶךְ שֶׁמְּאַיְּמִין עָלֶיהָ שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה כָּךְ מְאַיְּמִין עָלֶיהָ שֶׁתִּשְׁתֶּה דְּכָאן קוֹדֶם שֶׁנִּמְחֲקָה מְגִילָה.

וְכָאן לְאַחַר שֶׁנִּמְחֲקָה מְגִילָה. וא"כ נִרְאֶה דּוֹאַחַר שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָה גַּם עֲבָדֶיהָ וְשִׁפְחוֹתַי' יָכוֹלוּ לִרְאוֹת דְּשׁוּב לָא בָּעֵינַן שְׁתּוֹדֶה.

וְגַם הָרַמְבַּ"ם לֹא בֵּיאֵר בְּזֶה בפ"ג מהל' סוֹטָה. אַךְ מִסִּידּוּר דְּבָרָיו שָׁם דִּין ו' מַשְׁמַע דְּכָל זֶה הוּא קוֹדֶם הַמְּחִיקָה עיי"ש וְדִין דְּאַחַר הַמְּחִיקָה כָּתַב בפ"ד דִּין ה' וְהִנֵּה הָרַמְבַּ"ם שָׁם פ"ג דִּין ב' כָּתַב הִגִּיעוּ לִירוּשָׁלַיִם ב"ד הַגָּדוֹל מוֹשִׁיבִין אוֹתָהּ בֵּינֵיהֶם וּמְאַיְּמִין עָלֶיהָ ,,שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ" וכו'.

וְדִין זֶה דַּמַּאי' שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ. לֹא הֻעֲרָה הכ"מ מְקוֹרוֹ.

וּמִצַּד הַסְּבָרָה נִרְאֶה דְּלָמַד כֵּן מִדִּינָא דְּהָכָא דְּאֵין מַנִּיחִין עֲבָדֵי' וְשִׁפְחוֹתֶיהָ מה"ט נָמֵי מְאַיְּמִין שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ. כְּדֵי שֶׁלֹּא דַּעְתָּהּ גַּסָּה וּמִנַּצַּחַת עָלֶיהָ.

שֶׁלֹּא לְהוֹדוֹת. וְדַיְקָתִי שֶׁהַמְאִירִי ז"ל בְּפֵירוּשׁוֹ כָּאן לֹא הֶעְתִּיק תֵּיבוֹת אֵלּוּ מֵהָרַמְבַּ"ם ז"ל הַנְּתוּנִים בְּמִדָּה וּבַמִּשְׁקָל.

וְאוּלַי אֶפְשָׁר עוֹד לֵאמוֹר בְּטַעְמָא דְּמִילְתָא. מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי אוֹמְרִים לָהּ ,,דַּאֲנָשִׁים גְּדוֹלִים וִיקָרִים תָּקְפוּ יְצָרָן עֲלֵיהֶן וְנִכְשְׁלוּ וּמַגִּידִין לָהּ מַעֲשֶׂה יְהוּדָא וְתָמָר כַּלָּתוֹ.

וּמַעֲשֶׂה רְאוּבֵן בְּפִלְגֶּשׁ אָבִיו עַל פְּשׁוּטוֹ וּמַעֲשֶׂה אַמְנוֹן וַאֲחוֹתוֹ" לָשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שָׁם וּלְכָךְ אֵינִי כְּדַאי שֶׁיִּשְׁמַע אַחַר דָּבָר זֶה וּכְמוֹ דְּתָנַן בְּמַסֶּכֶת מְגִילָה מַעֲשֶׂה רְאוּבֵן נִקְרָא וְלֹא מְתַרְגֵּם. וּבֶאֱמֶת רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת הרד"ל ז"ל שֶׁהִקְשָׁה לְקַמָּן בַּגְּמָרָא דְּאָמְרִינַן דְּאוֹמֵר לָהּ מַעֲשֶׂה רְאוּבֵן וכו'.

מֻהָא דְּתָנַן סִפ"ג דְּמְגִילָה דְּמַעֲשֶׂה רְאוּבֵן נִקְרָא וְלֹא מְתַרְגֵּם וּמְתָרֵץ מִשּׁוּם דִּבְצִבּוּר שָׁאנֵי. וְעוֹד מִשּׁוּם דְּלָא כְּתִיבָא הוֹדָאָתוֹ בַּתּוֹרָה.

אֲבָל כָּאן שֶׁמְּסַפֵּר לָהּ הַהוֹדָאָה אַדַּרְבָּה שֶׁבְּחִי' הוּא וּמִטַּעַם זֶה נ"ל שֶׁלֹּא צָדַק הַמְּאִירִי מֵהוֹסִיף כָּאן מַעֲשֶׂה אַמְנוֹן וְתָמָר וכו' יע"ש וְנֶעְלַם מִמֶּנִּי שֶׁהָרַמְבַּ"ם כָּתַב זֶה. ול"נ דלק"מ דַּהֲרֵי כָּל עִיקָּר הָאֵיּוּם וְהַסִּיפּוּרִים הוּא שֶׁתּוֹדֶה וְלֹא יִמְחֶה שֵׁם הִגְדִּיל עַל הַמַּיִם וא"כ הֲרֵי הוּא לִכְבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה.

לָא חָיְישִׁינַן לִכְבוֹד בו"ד. וּכְמוֹ דְּאִיתָא הַמַּעֲשֶׂה בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן הֲלָכָה זוֹ מר"מ שֶׁרָקְקָה לִי אִשָּׁה בְּעֵינָיו מִשּׁוּם שֶׁגָּדוֹל הַשָּׁלוֹם וְאָמְרִי לִי תַּלְמוּדַיִן רַבִּי כָּךְ מְבַזִּין אֶת הַתּוֹרָה.

אֲמַר לוֹן וְלֹא יְהֵא כְּבוֹד מֵאִיר כִּכְבוֹד קוֹנוֹ יע"ש וה"נ וק"ו לַשְּׁכִינָה שֶׁלֹּא יִמְחֶה שְׁמוֹ עַל הַמַּיִם לָא חָיְישִׁי' לִכְבוֹדוֹ שֶׁל רְאוּבֵן וְדָוִד. ועכ"פ אֶפְשָׁר לוֹמַר מה"ט לֹא הָיָה שׁוּם אָדָם בְּשָׁעַת אֲמִירַת דְּבָרִים אֵלּוּ.

וְאַף שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ. אַךְ מְקוֹר מְקוֹמוֹ טָהוֹר שֶׁל הַאי דִּינָא.

אַכַּתִּי לֹא שָׁמַעְנוּ: שָׁם טְמֵאָה אֲנִי שׁוֹבֶרֶת כְּתֻבָּתָהּ רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת פּוֹרָת יוֹסֵף שֶׁכְּתַב לְכְאוֹרָה ק"ל בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי בְּאוֹנֶס צָרִיךְ לִיתֵּן לָהּ כְּתֻבָּתָהּ וא"כ הַאֵיךְ פָּסוּק וְתָנֵי שׁוֹבֶרֶת כְּתֻבָּתָהּ וכו' וי"ל דְּשָׁאנֵי הָא דְּקָאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי לְאַחַר שֶׁנִּסְתְּרָה שֶׁנָּתְנָה אֶצְבַּע בֵּין שִׁינֶּיהָ ומ"מ צ"ע הֵיכִי דְּאָמְרָה שֶׁכְּבָר הָיְתָה טְמֵאָה בְּאוֹנֶס מֵעִיקָּרָא קוֹדֶם שֶׁנִּסְתְּרָה דַּהֲרֵי לֹא עָשְׂתָה כְּלוּם בִּסְתִירָתָהּ.

ע"כ.

וְהִנֵּה לְכְאוֹרָה מַרְשָׁ"י ז"ל שֶׁמְּפָרֵשׁ דִּלְכָךְ לֹא נָהֲרְגָה מִשּׁוּם דְּלָא הָוֵי הַתְרָאָה. מוּכָח דִּמְפָרֵשׁ לָהּ דַּוְקָא בְּרָצוֹן אֲבָל לֹא בא"כ וּבְאוֹנֶס.

וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ו' ע"א בְּתוֹס' שְׁאָנֵץ וּבְחִדּוּשֵׁי שֶׁדִּבַּרְתִּי מִזֶּה. וְאוּלַי מִשּׁוּם זֶה דְּאִי מַיְירֵי בְּאוֹנֶס.

לֹא הָיְתָה מֵחִיּוּבַת לִיתֵּן שׁוֹבֵר. וּבְמַה שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּזִיּוּפָתָהּ מִקּוֹדֶם בְּאוֹנֶס.

דְּלָא קָעָבְדָה כְּלוּם בִּסְתִירָה. הִנֵּה כְּבָר רָאִיתִי שֶׁחָקְרוּ חֲקִירָה זוֹ.

בא"כ שֶׁזִּיּוּפָתָהּ בְּאוֹנֶס. וְשׁוּב זִיּוּפָתָהּ בְּרָצוֹן אִי יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּתָהּ.

מִשּׁוּם דבלא"ה הָיְתָה אֲסוּרָה לוֹ מִקּוֹדֶם וְאֵין לִי פְּנַאי כָּעֵת לְגָמוֹר חִיפּוּשׂ מֵחִיפּוּשׂ. וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּשׁו"ת בְּרִית יַעֲקֹב.

וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי רֵישׁ מְכִילְתִּין מש"כ עוֹד בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֶרֶת מֻוָתָּר אִי יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה יע"ש. שָׁם גְּמָרָא וְרִימְּזָהוּ כְּדָרְךְ וכו'.

אֵינוֹ מוּבָן לְכְאוֹרָה דַּהֲרֵי הַבָּרַיְיתָא גּוּפָא קָשָׁה דְּקָתָנֵי כְּשֵׁם שֶׁמְּאַיְּמִין וכו' כָּךְ מְאַיְּמִין וכו'. וע"כ צָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין קוֹדֶם שֶׁנִּמְחַק מֵבִין לְאַחַר שֶׁנִּמְחַק.

ושו"ר בק"א שֶׁעָמַד עַל זֶה ע"ש. וְעַיֵּין בַּיְּרוּשַׁלְמִי שֶׁהַגְּמָרָא הֵבִיא סְתָמָא הַבָּרַיְיתָא דִּכְשֵׁם שֶׁמְּאַיְּמִין בְּלִי שׁוּם רוּמְיָא יע"ש וְעַיֵּין לְקַמָּן י"ד ע"ב ד"ה אִי מִשּׁוּם דר"א לֵית לֵיהּ אִיּוּם שֶׁתִּשְׁתָּה אַף לְאַחַר מְחִיקַת מְגִילָה.

יע"ש.

שָׁם גְּמָרָא אֶלָּא רְאוּבֵן למ"ל דְּאוֹדִי וְהָאָמַר רַב שֵׁשֶׁת חֲצִיף עַל ב"י דְּמְפָרְיט חֲטָאֵהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לְחָשְׁדִי' אֲחוֹרֵי ע"כ ופרש"י דְּמְפָרְיט חֲטָאֵיהּ. לְרַבִּים.

כַּנָּוָנְתּוֹ דבלא"ה הֲרֵי אִיכָּא מַחֲלוֹקֶת תַּנָּאֵי אִי צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחֵטְא. עַיֵּין יוֹמָא פ"ו ע"ב.

וְעוֹד שֵׁם רַב רָמֵי כְּתִיב אַשְׁרֵי נְשׂוּא פֶּשַׁע כָּסֵי חֲטָאָה וּכְתִיב מְכַסֶּה פְּשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ. לָא קַשְׁיָא כָּאן בְּחֵטְא מְפֻרְסָם וכו' יע"ש יָלְפִי שְׁמַעְתִּין דִּידַן קָשָׁה דְּלִישַׁנֵּי.

כָּאן דְּיֵשׁ חֶשְׁד עַל אַחֲרִינָא. וְכָאן בְּלֵיכָּא חֶשְׁד דִּכְסוּי חֲטָאָה.

וצ"ע וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַרְגִּישׁ מִלְּקַמָּן דַּף ל"ב ע"ב מִפְּנֵי מַה תִּקְנֵי תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ וכו' יע"ש כְּבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבוֹת עוֹמְדִים. וְעַיֵּין אור"ח סִימָן תר"ז במג"א ושע"ת שָׁם בְּשֵׁם הפמ"א ח"ב וּבְיַד אֶפְרַיִם שָׁם בְּשֵׁם הבכ"ש ותב"ש יע"ש וּמֵחֻלִּין מ"א ע"ב עיי"ש.

יְעַוְּנֵן עוֹד קָצָת אֲרִיכוּת בְּעִנְיָן זֶה בְּמִנְחַת חִינּוּךְ מִצְוָה שס"ד יעש"ה. יְעַיֵּן שָׁם שֶׁמְּחַלֵּק דְּמֶלֶךְ וכה"ג דְּכָל יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִם בָּם מֵחֵיל קב"ה לִיקָרָא דִּילֵיְ' בִּשְׁבִיל כַּפָּרָתָן שֶׁיִּתְכַּפְּרוּ דְּהִיא כַּפָּרַת כָּל יִשְׂרָאֵל וְהֵם צְרִיכִין לְפַרְסֵם חֶטְאָם בִּפְרוֹטְרוֹט אֲבָל בְּאָדָם אַחֵר אֵין לִפְרָט דְּהָוֵי מִיעוּט כְּבוֹד שָׁמַיִם ע"ש.

וְהִנֵּה לפ"ד הֲלֹא בְּחֵטְא כָּל יִשְׂרָאֵל בְּוַדַּאי צְרִיכִי לִפְרָט. וּמֵחֵיל קב"ה יִקָּרָא דִּידַן'.

וא"כ הָאֵיךְ יָלְפִינַן דְּצָרִיךְ לְפָרֵט הַחֵטְא ממרע"ה שֶׁהִתְוַדָּה עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל עיי"ש במנ"ח וצע"ק. גַּם לפמש"כ שָׁם בְּשֵׁם היסל"מ דְּאֶפְשָׁר מִפְּנֵי הָעֲרָבוּת הָיָה קָצָת חֵטְא במרע"ה.

א"כ לְכָךְ פְּרָט הַחֵטְא. בִּשְׁבִיל שלמרע"ה הָיָה לוֹ דִּין מֶלֶךְ גַּם כה"ג.

ואכמ"ל בְּעִנְיָן זֶה שָׁם תוס' ד"ה מַה לְהַלָּן וכו' וי"ל מִשּׁוּם דְּגָמַר שֶׁל סוֹטָה וז"מ לֹא הָיָה בב"ד שֶׁל ע"א. הִנֵּה לפמש"כ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד"ה מַה לְהַלָּן דְּאִם לֹא הָיוּ מְאַיְּמִין כְּלָל אע"פ כֵּן הָיְתָה שׁוֹתָה דְּאִיּוּם לֹא מְעַכֵּב.

א"כ י"ל דִּלְכָךְ לָא תָּנֵי סוֹטָה מִשּׁוּם דְּלָא מְעַכֵּב כְּלָל הָאִיּוּם לְפָנֵי ב"ד שֶׁל ע"א. וְהִנֵּה יֵשׁ לִי סָפֵק לְפִי דַּעַת הַגָּאוֹן אֲשֶׁר הֵבִיא הָרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה בפ' שׁוֹפְטִים.

דאע"ג דְּדִינֵי נְפָשׁוֹת בכ"ג מ"מ קַבָּלַת הָעֵדוּת סַגִּי בג' כְּמוֹ קַבָּלַת שְׁאָר עִדִּית יע"ש. אִם גַּם בְּאֵלּוּ שֶׁצְּרִיכִין ע"א סַגִּי בְּקַבָּלַת הָעֵדוּת לְפָנֵי כ"ג אוֹ אֲפִילּוּ לִפְנֵי ג' וְהִנֵּה אִי נִימָא כָּךְ הָיָה מְסַוְּלָק תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' לפ"ד הַגָּאוֹן זַ"ל דְּגַם בְּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִין ע"א.

הַתְחָלָתָן יָכוֹל לִהְיוֹת לִפְנֵי כ"ג. וּמַה לִי הַגְּמָר וּמַה לִי הַהַתְחָלָה.

אַךְ כְּבָר כָּתַב עָלָיו הָרַמְבַּ"ן זַ"ל שֶׁטָּעָה בְּדִינֵי יע"ש וְעַיֵּן מנ"ח מִצְוָה ת"ט וּבְקוֹמֶץ לְמִנְחָה שָׁם הֵבִיא רְאָיָה לִדְבְרֵי הַגָּאוֹן זַ"ל מִסַּנְהֶדְרִין דַּף מ"א. ועיי"ש במ' קפ"ח: שָׁם ד"ה מַה לְהַלָּן וכו' וְנִרְאֶה דְּאִיּוּם לָא הָוֵי מְעַכֵּב וְאִם לֹא הָיוּ מְאַיְּמִין כְּלָל אע"פ כֵּן הָיְתָה שׁוֹתָה הִלְכָךְ הָיְתָה נוֹהֶגֶת אפי' לְאַחַר גָּלוּת עכ"ל.

וצ"ע דְּנְהִי דִּפְסִיקָא לְהוּ לְהַתּוֹסָ' דְּאִיּוּם לֹא מְעַכֵּב. עכ"פ זֶה דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת אִיּוּם וְיֵשׁ סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה דְּהָוֵי רָאוּי לְבִילָה.

אֵין בִּילָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ. אֲבָל לְאַחַר שֶׁכְּבָר בָּטֵל סה"ג וְאֵין רְאוּיָ' לְבִילָה מנ"ל דְּלָא מְעַכֵּב.

וּמְרִיהֲטַת לְשׁוֹנָם מַשְׁמַע דְּאִיּוּם לֹא מְעַכֵּב אֲבָל כְּשֶׁרוֹצֶה לְאַיְּמִים. אָז צָרִיךְ לִהְיוֹת דַּוְקָא לִפְנֵי בהדה"ג.

וְעַיֵּן בְּקֶרֶן אוֹרָה. שֶׁלֹּא כָּךְ הֵבִין אֶלָּא שֶׁדַּעַת הַתּוֹסָ' דב"ד הַגָּדוֹל אֵינִי מְעַכֵּב כְּלָל בְּהַשְׁקָאַת סוֹטָה.

וּמַהֲרַמְבַּ"ם מַשְׁמַע קָצָת דְּעִכּוּבָא הוּא וּמְסַיֵּים הק"א אִי נִימָא דְּבָעֵי דַּוְקָא בִּפְנֵי ב"ד שֶׁל ע"א תִּקְשֵׁי קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' לָמָּה לֹא חָשׁוּב לָהּ בְּמַתְנִיתִין דְּסַנְהֶדְרִין ע"ש וּכְבָר כִּוַּנְתִּי לָזֶה לְעֵיל ב"ה. וְכָתַב עוֹד דְּבַהַתּוֹסָפְתָּא תָּנֵי דְּשִׁרְיפַת הַפָּרָה ג"כ בב"ד שֶׁל ע"א וְלֹא מָצָאתִי כָּעֵת בד' הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בהל' פָּרָה שֶׁכָּתַב כֵּן.

ע"כ.

וְעַיֵּין בְּפֵ"ה מהל' סַנְהֶדְרִין הל' א' דְּאֵין מַעֲמִידִין מֶלֶךְ אֶלָּא עַל פִּי ב"ד שֶׁל ע"א וְכָתַב בלח"מ שֶׁזֶּהוּ תּוֹסֶפְתָּא פ"ג דְּסַנְהֶדְרִין דְּאֵין מַעֲמִידִין מֶלֶךְ וכה"ג אֶלָּא בב"ד שֶׁל ע"א יע"ש. וְעַל מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם דְּאֵין עוֹשִׂין ז"מ אֶלָּא בב"ד הַגָּדוֹל כָּתַב הכ"מ דבפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין אָמְרִינַן דְּמִיתַת ז"מ בכ"ג וְהַמְרָאָתוֹ בָּעֵי ע"פ ב"ד שֶׁל ע"א וְנִרְאֶה שֶׁלָּזֶה נִתְכַּוְּנוּ רַבֵּינוּ שֶׁכָּתַב אֵין עוֹשִׂין ז"מ וְלֹא כָּתַב אֵין מַמְתִּין זָקֵן מַמְרֶא ע"כ.

וְזֶה ג"כ כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ לְעֵיל דְּגְמַר שֶׁל ז"מ לָא בָּעֵי ב"ד שֶׁל ע"א. אַךְ שׁוּב הִקְשָׁה הכ"מ מִדְּתָנַן בפ' בָּתְרָא דְּסַנְהֶדְרִין גַּבֵּי ז"מ אֵין מְמִיתִין אוֹתוֹ לֹא בב"ד שֶׁבְּעִירוֹ וְלֹא בבי"ד שֶׁבִּיבְנֶה אֶלָּא מַעֲלִין אוֹתוֹ לביה"ד הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם ע"כ וְכַוָּנָתוֹ דע"כ גַּם הַמִּיתָה בָּעֵי עַל פִּי ב"ד הַגָּדוֹל.

ולענ"ד במכת"ה שֶׁל מָרָן ז"ל לק"מ דְּפָשׁוּט דְּרַק הַמִּיתָה בָּעֵינַן בִּפְנֵי ב"ד הַגָּדוֹל. חֶבֶל גמר"ד הוּא בְּעִירוֹ בִּפְנֵי כ"ג וז"פ.

וא"ש דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ג"כ. וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' חֲדָשִׁים לְקַמָּן פֶּרֶק ט' מ' ט'.

וּכְבָר הֵעִיר עָלָיו הגר"ש ז"ל דִּכְבָר קַדְּמָהוּ הַתּוֹסָ' דַּף ז' ע"ב וּמִיהוּ מֵהָרַמְבַּ"ם מַשְׁמַע דְּלָא קיי"ל כְּתֵירוּץ הַתּוֹסָ' שָׁם וצ"ל דְּקָבְעָה רַבִּי בְּשָׁמַי' יע"ש וְעַיֵּין תוס' לְעֵיל דַּף ב' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דבמ"ק שֶׁנֶּאֱמַר חֲזָקָה תּוֹרָה לְעַכֵּב וא"כ מַשְׁמַע כְּהָרַמְבַּ"ם דב"ד מְעַכֵּב.

וּלְפִי הֶבְנָתִי א"ל קֻצָּת. דְּרַק אַיּוֹם לֹא מְעַכֵּב אֲבָל אִם מֵאִיּוּם מְעַכֵּב דַּוְקָא בב"ד שֶׁל ע"א וצ"ת.

וְעַיֵּין רַשְׁ"י כָּאן ד"ה מנה"מ פרש"י דְּלָא נִתְכַּשְּׁרוּ בָּהּ חַד מב"ד שֶׁל כ"ג יע"ש מַשְׁמַע דְּזֶה פְּשִׁיטָא דְּבָעֵינַן לִפְנֵי ב"ד שֶׁל כ"ג כֵּינָן דע"י נִבְדֶּקֶת הֲוֵי כד"נ יְעַיֵּין לְקַמָּן י"ז בְּתוֹסָ' ד"ה מַה מִּשְׁפָּט. וא"כ אַף אִם נֶאֱמַר דב"ד שֶׁל ע"א אֵינִי שֶׁה מ"מ ב"ד שֶׁל כ"ג בָּעֵינַן דַּוְקָא וא"כ עֲדַיִן קָשֶׁה דְּמִדְּגְלוֹ בַּחֲנוּת לֹא הָיוּ דָּנִין ד"נ וְלֹא הָיָה הַשְׁקָאַת סוֹטָה וצ"ע וְעַיֵּין תוס' סַנְהֶדְרִין ל"ז ד"ה מִיּוֹם שֶׁחָרַב וּבְדַף פ"ט ע"א ד"ה וְלֹא בב"ד וכו' יע"ש.

ודו"ק.

וְגַם י"ל דְּכֹל שֶׁלֹּא הָוֵי ד"נ בֶּאֱמֶת שַׁפִּיר דָּנוּ וז"פ: שָׁם תוס' ד"ה שְׁמַעַת מִינַּהּ וכו'. וי"ל שֶׁהָיָה יָכוֹל לְעַכֵּב הַגֵּט אֲצִלוֹ עַד שֶׁתַּחֲזִיר לוֹ הַכְּתֻבָּה.

בַּתּוֹסָ' רעק"א ז"ל כָּתַב בִּפְשׁוּטוֹ נִרְאֶה דְּאִם כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לִיתֵּן גֵּט וְעַיֵּין תוס' זְבָחִים ב'ע"ב ד"ה סְתָם כו' וכו' אָמְנָם נִרְאֶה דְּאֵין רְאָיָה מֵהָכָא דְּיָכוֹל לוֹמַר אֶתֵּן לָהּ גֵּט ע"מ שֶׁתַּחֲזִיר לִי הַגְּיָיר דְּמַהֲנֵי כִּדְאִיתָא גִּיטִּין (פֵּ"ה ע"א) וְשֶׁיַּחֲזִיר הַגֵּט לְיָדוֹ וְלֹא יהי' לָהּ רְאָיָה עַל הַגֵּירוּשִׁין עַד שֶׁתַּחֲזִיר לוֹ הַכְּתֻבָּה.

ע"ש.

וְיוֹתֵר מְבֹאָר הוּא בַּכְּתָבִים שֶׁלּוֹ בְּסֵפֶר דו"ח תְּשׁוּבָה לְהַגָּאוֹן ר"מ וַוְיְיל ז"ל וְכָתַב עוֹד לְדָחוֹת עפ"י דִּבְרֵי המג"א בְּתִשׁוּבָתוֹ דִּבְזִנְתָּה אִם אֵין מֵחֲיוּב לְגָרְשָׁהּ הוּא חַיָּיב לִיתֵּן שְׁאַר כְּסוּת. א"כ י"ל דְּלָמָּ"ד אֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבָר וּמְעַכֵּב הַגֵּירוּשִׁין בִּשְׁבִיל כָּךְ אֵינִי חַיָּיב לָהּ שְׁאַר כְּסוּת דְּהָא רְצוֹנוֹ לְגָרְשָׁהּ אִם תִּקְרַע הַכְּתֻבָּה יע"ש.

וְעַיֵּין שָׁם שֶׁהוֹכִיחַ מַהָרַמְבַּ"ם פר"ד הח"י מהל' אישׁוּת דְּכוֹפִין אוֹתוֹ אֲפִילּוּ לְגָרְשָׁהּ בַּגֵּט. הֵיכִי דְּאִיכָּא עֵדִים שֶׁזִּנְּתָה.

ונ"ב הִנֵּה יֵשׁ לִלְמוֹד דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַסְּתוּמִין מִדְּבָרָיו הַמְפֹרָשִׁים בְּהַקְדָּמָתוֹ לְפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת דְּכָתַב ,,וְאַחַר גִּיטִּין סוֹטָה שֶׁעִנְיָנָהּ מֵעִנְיַן הַגֵּירוּשִׁין שֶׁהַסּוֹטָה כְּשֶׁתִּזָּנֶה יֵשׁ לָכוֹף הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה עַל הַגֵּירוּשִׁין כְּמוֹ שֶׁאָבָאר בְּמְקוֹמוֹ" פ"כ מִבּוֹאָר דְּבְגֵט כָּיְיפִינַן לֵהוּ וְכֵן הֵבֵאתִי שָׁם דִּבְרֵי שוּ"ת מַהָר"י בְּאָסַן סי' ח' מש"כ בָּזֶה דְּחַיָּיב מה"ת לְגָרְשָׁהּ בְּגֵט וב"ד כּוֹפִין אוֹתוֹ ע"כ ע"ש.

(ופ"ד הַפְּלִפּוּל הָיָה לְהָעִיר עַל דִּבְרֵי הגרעק"א במש"כ דְּיָכוֹל לִיתֵּן לָהּ הַגֵּט פ"ת שֶׁהֶחֱזִיר לוֹ אֶת הַנְּיָיר דַּהֲרֵי קָיְימִינַן הַשְׁתָּא דְּמֵחִיּוּב לְגָרְשָׁהּ בע"כ דְּיָדָהּ. וא"כ הֵיכִי דְּמַגָּרְשָׁה בע"כ הֲרֵי לֵיתָא בִּשְׁלִיחוּת כמש"פ הנוב"ק חאהע"ז סי' ב' וְכָל דְּלֵיתָא בִּשְׁלִיחוּת לֵיתָא בִּתְנַאי כַּיָּדוּעַ אַף דָּא בֵּוכָרָא דְּנוֹדַאי כָּל שֶׁזִּנְּתָה יָכוֹל לְגָרְשָׁהּ בפ"כ ע"י שָׁלִיחַ כֵּיוָן דְּלָא הָוֵי לָהּ חוֹב.

וְכֵן כָּתַב מְפֹרָשׁ הנו"ב תִּנְיָנָא סי' ק"י לְתָרֵץ דְּבָרָיו מִכַּמָּה מְקוֹמוֹת הַקַּשִׁין לפ"ד דְּמַיְירֵי בְּזִנְּתָה שֶׁנֶּאֱסְרָה עַל בַּעְלָהּ וְהִפְסִידָה כָּל תְּנַאי כְּתֻבָּה וּזְכוּת הוּא לָהּ שֶׁמַּתִּירָהּ לַשּׁוּק. יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שְׁלִית יע"ש): דַּף ח' ע"א תוס' ד"ה שֶׁשָּׁם מַשְׁקִין וכו' בַּתּוֹסָפְתָּא שֶׁנֶּאֱמַר וכו' וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה.

כַּנִּרְאֶה הֵבִיא הַתּוֹסָ' תּוֹסָפְתָּא זוֹ. לְהָבִין מִמֶּנָּה דְּלָא כִּשִׁיטַת הַשַּׁ"ס דְּעוֹמֶדֶת הָיָה עַל שַׁעַר נִיקָנוֹר.

לָכָךְ הֵבִיאוּ הַתּוֹסָפְתָּא שֶׁמְּפָרֵשׁ הַפָּסוּק לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בְּאִשָּׁה סוֹטָה לוֹמַר דְּבָעֵינַן לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ מַמָּשׁ וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה וְסַיֵּים בַּתּוֹסָפְתָּא הִיא עוֹמֶדֶת מִפְּנִים וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד מִבַּחוּץ שֶׁנֶּאֱמַר וכו' הָאִשָּׁה לִפְנֵי ה' וְאֵין כֹּהֵן לִפְנֵי ה' וְעַיֵּין כה"ג בַּזְּבָחִים (ל"ב פ"ב) דְּתַנְיָא וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי ה' וְלֹא הַשּׁוֹחֵט לִפְנֵי ד' שְׁמָעוֹן הַתֵּימָנִי אוֹמֵר מַנַּיִן שֶׁיִּהְיוּ יָדָיו שֶׁל שׁוֹחֵט לִפְנִים מִן הַנִּשְׁחָט ה"ל וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי ד' שׁוֹחֵט אֶת בֶּן הַבָּקָר יְהֵא לִפְנֵי ד' ע"כ.

וצ"ת אִם גַּם כָּאן בְּסוֹטָה יַפְלִיג שִׁמְעוֹן הַתֵּימָנִי לוֹמַר דְּהַכֹּהֵן יַעֲמוֹד לִפְנִים לִפְנֵי ד': שַׁיָּיְךְ לְעֵיל דַּף ז' תוס' ד"ה אָמַר רָבָא וכו' מַקְשִׁינַן הָא בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין אֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר ובג"פ אָמַר דְּכוֹתְבִין שׁוֹבֵר וכו' עַיֵּין הֵיטֵב.

וְנִרְאֶה דְּהִנֵּה בתו' רעק"א ז"ל הִקְשָׁה עַל הרע"ב שֶׁכָּתַב מַקְרַעַת כְּתֻבָּתָהּ וְאֵינָהּ כּוֹתֶבֶת שׁוֹבֵר. דִּבְסַוְגְיַין מוּכִי הָכִי לְמַתְנִיתִין בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּתֻבָּה כְּדֵי לִדְחוֹת שֶׁלֹּא לְהוֹכִיחַ דְּכוֹתְבִין שׁוֹבֵר אֲבָל לְמַאי דקיי"ל כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר א"כ מִשְׁנָתֵינוּ גַּם בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין כְּתֻבָּה.

וצ"ע עַל הרע"ב ע"כ וְתֵירֵץ בתפי"ר דְּזִיל בָּתַר טַעְמָא דְּטַעְמָא מַאי אָמְרִינַן כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר מִשּׁוּם דְּעָבֵד לוֹ לְאִישׁ מַלְוֶה. ואה"נ דְּגַבֵּי כְּתֻבָּה נָמֵי כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר מה"ט.

אָמְנָם בנ"ד בְּאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי דְּאִיגַּלַאי מִילְּתָא דְּלָא הָוֵי לָהּ חוֹב עָלָיו מֵעִיקָּרָא וְלָא מִקְּרֵי לוֹוֶה לְגַבָּהּ בְּהָא וַודַּאי דְּלָא כָּתְבִינַן שׁוֹבֵר. וּבְגִמָ' נְקַט בְּדָרְךְ לֹא כש"כ.

דְּאִי אַמָּחֵינַן בְּהָא דְּכוֹתְבִין שׁוֹבֵר הֲגַם דְּלָא מִקָּרֵי לוֹוֶה לְגַבֵּהּ מכש"כ בְּעָלְמָא וּלְהָכִי מְתָרֵץ מְקָרְעַתְּ דִּבְעִנְיָן כָּזֶה וַדַּאי אֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר. וּמֵעַתָּה יוֹשֵׁב שַׁפִּיר קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דִּבְעָלְמָא אִית לֵיהּ לְרָבָא דְּכוֹתְבִין שׁוֹבֵר וּמַטַּעְמָא דְּעֶבֶד לוֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה וְקִיבֵּל אוֹתָהּ סָבְרָה דְּכוֹתְבִין אֲבָל הָכָא דְּזִנְּתָה וְלָא הָוֵי כְּלָל לְגַבֵּהּ כְּלוֹוֶה.

ומכש"כ דְּרָאוּי שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתוֹ כְּעֶבֶד לְגַבֵּהּ. בַּזֶּה אֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר.

וּפֶלֶא שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ הַתְּפְאֶרֶת יְרוּשָׁלַם לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיָה הַתּוֹסָ' בָּזֶה וְתֵיתֵי לִי דְּקַיְימְתִּי מֵעַצְמִי הַסְּבָרָא: שָׁם גְּמָרָא וְרוֹחֶתֶת מִי מַשְׁקִין וְהָא אֵין עוֹשִׂין מְצוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת דְּתְנַן אֵין מַשְׁקִין וכו'.

הִנֵּה לִכְאוֹרָה יֵשׁ לוֹמַר כְּמִילְתָא דְּפְשִׁיטָא דלר"ש ור"י אִם עָבַר הַכֹּהֵן וְהִשְׁקָה אוֹתָהּ. הַאי שְׁתִיָּה לָא מְהַנֵּי וְאַף בְּדִיעֲבַד מְעַכֵּב דְּגַם עַל זֶה נֶאֱמַר חֻקָּה וְתוֹרָה לְעַכֵּב עַיֵּין חִידּוּשַׁי לְעֵיל.

אַף שֶׁלֹּא מָצָאתִי בָּזֶה מְבֹאָר. וּמֵעַתָּה יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִכָּאן דְּאַף מֵחֲמַת הַטַּעַם דְּאֵין עוֹשִׂין מְצוֹת חֲבִילוֹת.

אִם עָבַר וְעָשָׂה א"י יד"ח אַף בְּדִיעֲבַד. וּבִשְׁתִיָּה אֵין פּוֹעֶלֶת כְּלָל דאל"ה מַאי הִקְשָׁה.

דַּהֲרֵי מְשׁוּם אֵין עוֹשִׂין מח"ח י"ל דְּמַיְירֵי בַּדַּאי עָבַר וְהִשְׁקָה מַיְירֵי. א"ו דְּלָא שְׁנָא אַף מ"מ לָא פְּסִיקָא לִי הַאי מִילְתָא גּוּפָהּ.

בַּיְסוֹד הַמְּוּנָּח לְעֵיל דְּאִי מִטַּעַם אוֹתָהּ אַף בְּדִיעֲבַד פָּסוּל. וְגַם לְפִי דַּעַת הַתּוֹסָ' דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח הוּא רַק דְּרַבָּנָן בְּנוֹדַּאי אֵין סָבָרָא לוֹמַר דְּמְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד.

וצ"ת בְּכָלָל זֶה: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אֵין מַשְׁקִין וכו' נִרְאֶה לְפָרֵשׁ שֶׁיַּעֲמִיד שְׁתִיָּתָן בַּעֲזָרָה בב"א לְהַשְׁקוֹתָן וכו'. לֹא זָכִיתִי לַהֲלוֹם עוֹמֶק דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּכַנִּרְאֶה כָּתְבוּ זֶה רַק הַשְׁתָּא דְּלָא יָדְעִינַן עוֹד מֵהָא דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח.

רַק מֵאוֹתָהּ יָלְפִינַן לְכוּלְּהוּ. וְחִידְּשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּאַף לְהַעֲמִיד שְׁתִיָּתָן בב"א אָסוּר.

אֲבָל א"כ אִינִי מוּבָן מש"כ דְּכֵן הַדִּין בִּרְצִיעָה. וְכֵן מַה שֶּׁהִקְשׁוּ שׁוּב מִשְּׁנֵי חַטָּאוֹת שֶׁיַּעֲמִיד שְׁנֵיהֶם בָּעֲזָרָה וכו'.

דַּהֲלֹא בָּזֶה לֹא כָּתוּב אוֹתָהּ. וְהַהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּתוֹסָ' כָּתוּב זֶה.

אַלְיבֵּי' דְּטַעְמָא מְשׁוּם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת. וּלְכָךְ הִקְשׁוּ דא"כ יהי' אָסוּר לְשַׁחֵט שְׁנֵי עוֹלוֹת אוֹ שְׁנֵי חַטָּאוֹת אַף בזאח"ז א"כ עֲדִיפָא הו"ל לְהוֹכִיחַ מֵחֲוֹלִין שָׁם שֶׁהֵבִיאוּ דְּיָלְפִינַן מִתְּזִבְּחֶהוּ שֶׁלֹּא יְהֵא א' שׁוֹחֵט שְׁנֵי זְבָחִים.

דת"ל מֵשִׂים שֶׁאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת. אֶלָּא ע"כ דְּלֹא שַׁיְיךְ שָׁם זֶה מַאֵיזֶה טַעַם שֶׁיִּהְיֶ'.

אָמְנָם זֶה יֵשׁ לִדְחוֹת דְּכְבָר הִנִּיחוֹ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד"ה וְהָא בְּתֵימָהּ דְּבְרֵי הש"ם דִּילַן דְּמַאי פָּרִיךְ וַהֲלֹא אֵין עוֹשִׂין מ"ח לֵיכָּא אֶלָּא אִיסּוּר דְּרַבָּנָן יע"ש וא"כ לק"מ שָׁם דְּיָלִיף מִן וּתְזַבְּחוּהוּ שֶׁלֹּא יְהֵא א' שׁוֹחֵט שְׁנֵי זְבָחִים כְּאַחַת.

דְּהָוֵי אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא. וּמְדַיֵּק בָּזֶה לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ כָּאן דְּאִיכָּא אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא' מַה שֶּׁאֵינוֹ שַׁיָּיךְ כְּלָל לְדִבְרֵיהֶם.

וְנִרְאִים כְּמְיֻתָּרִים. אֲבָל לפמש"כ אָתָא כְּמִין חוֹמֶר.

דְּהַתּוֹסָ' ז"ל הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה לְיַיֵּשֵׁב דְּלָא תִּקְשֵׁי מִשָּׁם עַל הַאי סְבָרָא דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח. וּלְכָךְ הִקְדִּימוֹ לִכְתּוֹב דְּהָוֵי אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא.

אֲבָל מִטַּעַם דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח. הוּא רַק אִיסּוּר דְּרַבָּנָן.

(אח"ז רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת הָרָשָׁ"שׁ בְּתוֹסָ' ד"ה כָּאן שֶׁהִרְגִּישׁ מגמ' חֻלִּין הַנָּ"ל דת"ל מִטַּעַם דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח. יע"ש וְשָׁכַח שֶׁהַתּוֹסָ' הֵבִיאוּ גְּמָרָא זוֹ וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַרְגִּישׁ עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כְּפִי שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל) וְגַם אֵינֶנִּי יָכוֹל לְפָרֵשׁ הֶמְשֵׁךְ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' מַה שֶּׁהֵבִיאוּ מִפֶּרֶק נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה דְּבָעֵי מַהוּ שֶׁיָּפֵר אָדָם לִשְׁתֵּי נָשָׁיו כְּאֶחָד אוֹתָהּ דַּוְקָא אוֹ לֹא דַּוְקָא וּפָשִׁיט לְהוּ מֵהָכָא ע"כ.

מַאי רָצוּ בָּזֶה וְאוּלַי גַּם בָּזֶה נֹאמַר דְּהִרְגִּישׁוּ מִדּוּעַ לָא קָאָמַר שָׁם מִטַּעַם דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח וּכְבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הָאַחֲרוֹנִים. עַיֵּין אַרְעָא דְּרַבָּנָן אוֹת א' וא"כ לפ"ז אַף לְהַעֲמִיד אוֹתָם שֶׁיָּפֵיר לָהֶם הַבַּעַל אוֹ הֶחָכָם לְהַתִּיר.

זֶה י"ל בְּכַוָּנָתָם וצ"ת: וְרָאִיתִי לְהָרַב רַבָּנָן. בַּעַל אַרְעָא דְּרַבָּנָן.

בְּמַעֲרֶכֶת אוֹת א' שֶׁהֵבִין דְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' הוֹלְכִים לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח, דְּהִקְשָׁה שָׁם מֵאִלּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עַל הָרַשְׁבָּ"א בְּשׁוּ"ת דְּהֵשִׁיב דְּיָכוֹל לְבָרֵךְ בִּרְכַּת חֲתָנִים לב' חֲתָנִים וְהָכִי מִסְתַּבְּרָה שְׁמוֹהַל א' שֶׁיֵּשׁ לְפָנָיו ב' וְוַלָּדוֹת לְמוּלָן מְבָרֵךְ עַל ב' בִּרְכַּת מִילָה וְכֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת.

וְתָמַהּ עַל הַשּׁוֹאֵל וְעַל הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל דִּנְהִי דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ בִּבְרָכָה הֵיכִי, דְּהָוֵי ב' שָׁוִין לְמִצְוֹת חֲבִילוֹת כָּל שֶׁהֵיא לִפְטוֹר, אֲבָל מִי הִתִּיר לְהָבִיא ב' חֲתָנִים בב"א וְכֵן ב' וְוַלָּדוֹת בְּבַת אַחַת לָמוּל, וּכְמוֹ שֶׁדְּקְדֵּק רַבּוֹתֵינוּ בִּטְלֵי הַתּוֹסָ' מֵהַתּוֹסָפְתָּא וכו' יע"ש הֲרֵי שֶׁהֵבִין כמש"כ, וְכָתַב שָׁם עוֹד דְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' קָשִׁין לְהוֹלְמָן דלפ"ז יְהֵא אָסוּר לָן לְהָבִיא בְּלֵיל פֶּסַח הג' מִצְוֹת בב"א ואע"פ שֶׁבִּרְכַּת הַמּוֹצִיא עַל הַשְּׁלִימָה וַאֲכִילַת מַצָּה עַל הַפְּרוּסָה.

ח"מ כָּל שֶׁנּוֹטְלָן בְּיָדוֹ בב"א הָא אֵיכָא מִשּׁוּם אֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת וְהַתּוֹסָ' בִּבְרָכוֹת דַּף ל"ט ד"ה הַכֹּל מוֹדִים וכו' כָּתְבוּ דר"י זַ"ל הָיָה רָגִיל לְבָרֵךְ תְּחִילָּה בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא עַל ב' קוֹנְדָּם שֶׁיִּבְצַע וְאַח"כ מְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מַצָּה וּבוֹצֵעַ בִּשְׁתֵּיהֶן אַח"כ וְאֵין זֶה עוֹשֶׂה חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת מֵאַחַר שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה עַל שְׁתֵּיהֶן ע"כ וּלְפִי דִּבְרֵיהֶם בְּסוֹטָה מַה יוֹשִׁיעֲנוּ זֶה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה עַל ב' דְּהָא כָּל שֶׁהוּא נוֹטְלִין שְׁתֵּיהֶן בב"א אֵיכָא לַתָּא דַּחֲבִילוֹת עכ"ל וְנִרְאֶה דְּלִפְי הַטַּעַם שֶׁכָּתַב רַשׁ"י מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה אֵלָיו כְּמַשָּׂאוֹ אֵינוֹ שַׁיָּיךְ בִּכְגוֹן זֶה, וְגַם עוֹד נִרְאֶה לוֹמַר דְּלָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לֶאֱסוֹר הַהֶבְאָה בב"א אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁבְּעֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבְּעֶצֶם שַׁיָּיךְ הַאי מִצְוָה דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח וּכְגוֹן בְּכֹהֵן אֶחָד וּלְכָךְ אַף שֶׁיַּעֲשֶׂה בזאח"ז כֵּיוָן שֶׁהֵבִיא בב"א אָמְרִינַן ג"כ דְּמָחֲזֵי עָלָיו כְּמַשָּׂאוֹ וְאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת.

אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁבְּעִיקַּר הַמַּעֲשֶׂה לֹא שַׁיָּיךְ מִצְוֹת חֲבִילוֹת כְּגוֹן בִּשְׁנֵי כֹּהֲנִים. לְשִׁיטַת רַשׁ"י וְתוֹסָ'.

אוֹ בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּמָבָרֵךְ עַל שְׁתִיהֶן אָז גַּם הַהֲבָאָה וְהַנְּטִילָה לָא חָיְישִׁי מִשּׁוּם מ"ח. וּמִשּׁוּם שא"י אִם נָכוֹן זֶה.

קְצַרְתִּי וצ"ע במג"א סי' קמ"ז בָּמָה שֶׁהֵעִיר לְעִנְיַן הֲבָאַת הס"ת יע"ש. עוֹד נִרְאֶה לוֹמַר קָצָת עִם מַה שֶּׁהִקְשָׁה עוֹד האר"ד עַל הַתּוֹסָ' בְּרָכוֹת שָׁם שֶׁכָּתְבוּ דְּהָא הָוֵי בְּרָכָה שֶׁל נֶהֱנִין וְאֵינָם נִקְרָאִים ח"ח דְּהָא אַקָּדוֹשׁ מְבֵי מְבָרְכִין קִדּוּשׁ וּבִרְכַּת הַיַּיִן עכ"ל וְהִקְשָׁה דְּהָא בְּעַרְבֵי פְּסָחִים פָּרְכִינַן אַהָא דְּאֵין אוֹמְרִים ב' קִדּוּשׁוֹת בְּכוֹס אֶחָד מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשִׂים מח"ח מֻהָא די"ט א' במו"ש יאֹמַר יקנה"ז וּמְשַׁנִּי הַבָּדָלָה וְקִדּוּשׁ חֲדָא מִילְּתָא אֲבָל ברהמ"ז וְקִידּוּשׁ ב' מִילֵּי נִינְהוּ, הֲרֵי דִּבְרִכַּת הַנֶּהֱנִין חָיְישִׁינַן לְלַתָּא דמח"ח וכו' וצ"ל דְּכַנָּונַת דִּבְרֵיהֶם לוֹמַר דְּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין כה"ג דְּבִרְכַּת עַל אֲכִילַת מַצָּה גּוֹרְמֶת לְבִרְכַּת הַמּוֹצִיא לֵיכָּא מִשּׁוּם מ"ח דְּהָוֵי כַּחֲדָא מִילְּתָא וְהָוֵי כְּעֵין קִידּוּשׁ וּבִרְכַּת הַיַּיִן דְּזֶה גּוֹרֵם לָזֶה וּכְדַעַת ר' מְשֻׁלָּם בְּתוֹסָ' פְּסָחִים שָׁם עכ"ל וא"כ אַף לְדַעַת הר"י שָׁנָּתַן טַעַם אַחֵר.

מ"מ לְעִנְיַן הֲבָאָה מוֹדָה לָזֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ כָּאן מ"ח מִשּׁוּם דְּזֶה גּוֹרֵם לָזֶה וְהַכֹּל אֶחָד הוּא. וּכְמוֹ שֶׁמָּזוֹתָר לְהָבִיא הַנֵּר וְהַבְּשָׂמִים וְהַיַּיִן בְּבַת אַחַת מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל אֶחָד.

וַעֲדַיִין צ"ת בָּזֶה שֶׁהֶעָרוֹתַי שֶׁמָּזוֹתָר לְהָבִיא הַבְּשָׂמִים וְהַיַּיִן בב"א. עוֹד הִקְשָׁה האד"ר וְז"ל וְאֵיכָא לְמֵידַק אַהָא דְּאָמְרִינַן בפ' ע"פ לָא לְיִכְרֹוךְ אִינָשׁ מַצָּה וּמָרוֹר בַּהֲדֵי הֲדָדֵי וְלֵיכוֹלמִשּׁוּם דְּמַצָּה בזה"ז דְּאוֹרָיְיתָא וּמָרוֹר דְּרַבָּנַן וכו' וְקָשָׁה תִּיפּוֹק לֵיהּ דְּלָא לְיִכְרֹוךְ מִשּׁוּם דהו"ל עוֹשֶׂה מִצְוֹת חֲבִילוֹת וכו' יע"ש.

וְתָמַהּ אֲנִי עֲדֵיפָא הו"ל לְהַקְשׁוֹת עַל הִלֵּל גּוּפֵי' דְּכְרִיךְ מַצָּה וּמָרוֹר וְאָכִיל. דְּהָוֵי עֲשֵׂה מ"ח.

? וע"כ כֵּיוָן שֶׁמִּצְוַת כְּרִיכָה הוּא בְּכָךְ לְאָוְכְלוֹ כְּאֶחָד וְזֶה הוּא מִצְוָתוֹ וְלֹא שַׁיָּיךְ אֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת אִם זֶה הוּא מִצְוָתוֹ וּפָשׁוּט. עוֹד הֵעִיר שָׁם באר"ד עמש"כ הָרַמְבַּ"ם בהל' נְדָרִים דְּהַבַּעַל מֵיפֵר נִדְרֵי שְׁתֵּי נָשָׁיו כְּאַחַת וְכֵן הָאָב מֵפֵר נִדְרֵי ב' בְּנוֹתָיו כא' וכו' וְקָשָׁה דְּסוֹף סוֹף עכ"פ מִדְּרַבָּנָן יְהֵא אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוֹת ח"ח דְּזוּמְיָא דְּאֵין רוֹצְעִין ב' עֲבָדִים כְּאַחַת וכו' יע"ש וּבְהַגָּהוֹת עַפְרָא דְּאַרְעָא שָׁם כָּתַב די"ל דְּלָא אָמְרוּ אֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת הֲלֹא בְּמִצְוֹת הַמְּחִיּוּבֶת דְּלָא עָבִיד לָהּ אֲבָל בַּהֲפָרָה רַשַּׁאי שֶׁלֹּא לְהָפֵר פ"כ וְאֵינוֹ מוּבָן דַּהֲלֹא גַּם רְצוּעָה רַשַּׁאי שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת בְּאִינּוּי רוֹצֶה לַעֲבֹד יוֹתֵר וצ"ל דמכ"מ עַכְשָׁיו שֶׁאָמַר אָהַבְתִּי אוֹ שֶׁהַמְצוֹרָע רוֹצֶה לְטַהֵר.

מְחֻיָּב הוּא לַעֲשׂוֹת כַּמִּצְוָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. וּכְבָר קָדְמוּ בָּזֶה המג"א בְּסִימָן קמ"ז וְז"ל וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מִשְּׁנֵי זְבָחִים י"ל דְּוָקָא בב' מִצְוֹת שֶׁל חוֹבָה הָוֵי חֲבִילוֹת וה"ה בִּשְׁנֵי קָרְבָּנוֹת שֶׁל חוֹבָה אָסוּר לְהַעֲמִיד כְּאֶחָד וכו' עכ"ל וְאוּלַי כַּוָּונַת המג"א דְּוָקָא לְעִנְיַן הַבָּאָה כְּאַחַת יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין שֶׁל חוֹבָה לְשֶׁל רְשׁוּת.

אֲבָל בְּעֶצֶם הַעֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה אַף שֶׁל רְשׁוּת ג"כ הָוֵי בְּגֶדֶר אֵין עוֹשִׂין חֲבִילוֹת וְעַיֵּין בְּרָשָׁ"שׁ כָּאן שֶׁכָּתַב וְלִכְאוֹרָה ה"נ כֵּיוָן דְּהִתְּרוּתְּ נָדָר הָוֵי מִצְוָה לֹא הָיָה רָאוּי לְכַתְּחִילָּה לְהַתִּיר לב' אֲנָשִׁים כְּאֶחָד.

אֲבָל בָּטְלָה דַּעְתִּי נֶגֶד דַּעַת הָרַמְבַּ"ן הוּבְאָה לַהֲלָכָה בשו"ע סי' רכ"ח סמ"י. ונ"ל רְאָיָה מֻהָא דְּאִיצְטְרִיךְ לְמֵעֵט בְּחֻלִּין (כ"ט) מִתִּזְבְּחֻהוּ שֶׁלֹּא יְהֵא אֶחָד שׁוֹחֵט שְׁנֵי זְבָחִים כְּאַחַת ול"א דְּתִיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת ע"כ.

וְהִנֵּה נָעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' מִדִּיבּוּר דִּלְעֵיל שֶׁהִרְגִּישׁוּ כְּבָר מֵהַאי גְּמָרָא דְּחֻלִּין וְעַיֵּין בָּמָּה שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל בְּכַוָּנָתָם. וְדִבְרֵי המג"א וְהָרַב אד"ר הַיָּקָר.

וְיֵשׁ גַּם לְהָעִיר רְאָיָה לְחִילּוּק זֶה. מֵהָא דְּמְבֹאָר בְּגִיטִּין דַּף פ"ז וְדַף מ"ב ע"א דְּדָרְשִׁינַן וְכָתַב לָהּ וְלֹא לָהּ וְלַחֲבֶרְתָּהּ שֶׁאֵין שְׁתֵּי נָשִׁים מִתְגָּרְשׁוֹת בְּגֵט אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי עֲבָדִים מְשֻׁתַּחְרְרִים בְּגֵט אַחֵר יע"ש וַהֲלֹא מְצֻנּוֹת גֵּירוּשִׁין הִיא אַחַת מִתַּרְיָ"ג מִצְוֹת לְמִנְיָן שֶׁאָנוּ מוֹנִין לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל וּכְבָר הֵבֵאתִי מִזֶּה בְּסִפְרִי או"ת לְעִנְיַן מצללה"נ.

וא"כ ת"ל מִטַּעַם דְּאֵין עוֹשִׂים מִצְוֹת חֲבִילוֹת וּכְשֵׁם שֶׁאֵין רוֹצְעִין שְׁנֵי עֲבָדִים כְּאֶחָד אֶלָּא ע"כ מְשׁוּם דְּהָוֵי כְּמוֹ שְׁחִיטָה שֶׁכָּתַב המג"א וּלְכָךְ שַׁפִּיר יָכוֹל לְהָבִיא לְגָרֵשׁ שְׁנֵי נָשִׁים אַף שֶׁיִּגָּרֵשׁ זאח"ז. (וְשׁוּב אח"ז רַב נְזִדַּמֵּן לִידִי לְעַיֵּן בַּיְרוּשַׁלְמִי גִּיטִּין וְרָאִיתִי שָׁם פ"ט הֲלָכָה ה' דְּקָאָמַר כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר גֵּט אֶחָד וכו' כָּתַב בַּעַל שְׁטָרֵי קָרְבָּן בזה"ל הַנָּ"ל וי"ל קָאַסְבַּר ראב"י דְּלָהָא לָא צָרִיךְ קְרָא שֶׁאֵין כּוֹתְבִין גֵּט אֶחָד לִשְׁתֵּי נָשִׁים כְּאֶחָד דְּגֵט מְצֻוָּה הִיא וקיי"ל אֵין עוֹשִׂין מָצִית חֲבִילוֹת כְּדִמְפֹרָשׁ בַּבְּלִי סוֹטָה דַּף ח' דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אָסוּר ע"ש בַּתּוֹסָ' וכ"ש לר"מ דְּאָמַר הַמִּשְׁנָה בְּגִיטִּין הַנַּ"ל מִמֵּזֶר אַף זֶה כְּשֶׁיִּנּוֹ מַטְבֵּעַ הוּא.

א"כ ע"כ לוֹמַר דְּקְרָא אָתֵי לְמַעֵט הָאוֹמֵר לַלַּבְלָר וכו' וְנִרְאֶה דְּהַיְינוּ טַעְמָא דְּסֵיפָא דְּמַתְנִיתִין דְּתָנַן חֲמִשָּׁה שֶׁכָּתְבוּ כְּלָל וכו' וְלָא תָּנֵי בְּהַקְצָרָה הַכּוֹתֵב לַחֲמִשָּׁה נָשָׁיו כְּלָל בְּתוֹךְ הַגֵּט. אֶלָּא דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח אֲבָל ה' שֶׁכָּתְבוּ לִנְשׁוֹתֵיהֶם בְּגֵט אֶחָד אֵין זֶה מ"ח כְּמְפֹרָשׁ שָׁם בַּבְּלִי.

מִיהוּ ראב"י פְּלִיג וְסוֹבֵר דַּאֲפִי' בכה"ג הָוֵי מ"ח וכו' יע"ש. הֲרֵי כְּבָר הֵעִיר בָּזֶה גָּאוֹן בְּדוֹרוֹ זַ"ל וְיֵשׁ לְהָעִיר עוֹד עפ"י שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם במג"א סי' קמ"ז וּבְאַרְעָא דְּרַבָּנָן שָׁם ואכמ"ל עוֹד] רַב האד"ר כָּתַב לְיַיְשֵׁב דְּטַעַם הָרַמְבַּ"ם הוּא כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל דְּבִבְרָכָה א' מוֹהֵל לב' וְוַלָּדוֹת וְכֵן לב' חֲתָנִים דְּכָל שֶׁהוּא לִפְטוֹר לֵיכָּא מִשּׁוּם לֵיתָא דח"ח וה"נ בַּהֲפָרָה א' פּוֹטֵר לִשְׁתֵּיהֶן עכ"ל.

עוֹד זֹאת יֵשׁ מָקוֹם סָפֵק בִּכְלָלָן בב' מִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הֶמְשֵׁךְ זְמַן וּבְהַתְחָלַת הא' אֵין הַמִּצְוָה הב' עֹמְדָה אֲבָל בְּהֶמְשֵׁךְ זְמַן עֲשׂוֹתָהּ פָּגַע בְּמִצְוָה הב' וְעוֹשֶׂה אוֹתָן בב"א אִם יֵשׁ בָּזֶה לֵיתָא דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח וְלֹא מָצָאתִי דָּבָר מְבֹרָר בָּזֶה כ"א דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בפ"ק דמ"ק דַּף ח' אַהָא דְּאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה דְּטַעַם הַדָּבָר דִּכְמוֹ שֶׁאֵין עוֹשִׂין מ"ח דְּבָעֵינַן שֶׁנִּהְיֶ' לִבּוֹ פָּנוּי לְמִצְוָה א' וְלֹא יִפָּנֶה עַצְמוֹ מִמֶּנָּה, וְכֵן שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה יהי' לִבּוֹ פָּנוּי בְּשִׂמְחָה, וְהָתָם אי נָשָׂא קוֹדֶם הָרֶגֶל יוֹם א' שָׁרֵי אַף דז' יְמֵי הַחֻפָּה הֵם נַעֲשִׂים בְּתוֹךְ יְמֵי הָרֶגֶל כָּל שֶׁתְּחִלַּת הַמִּצְוָה הָיָה בְּחוֹל ע"כ, וְאֵינָם מוּבָנִים כְּלָל דְּבָרָיו במחכ"ת דְּכַנִּרְאֶה הֵבִין כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' דִּבְשִׂמְחָה בְּרֶגֶל אִיכָּא מִשּׁוּם אֵין עוֹשִׂין מ"ח, וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן וא"כ הָאֵיךְ נִיחָא לֵיהּ הַגְּמָרָא שָׁם דמ"ק דְּקָאָמַר לְפִי שֶׁאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה, וְכִי סָנֵי לֵיהּ לְשׁוֹן הַבָּרַיְיתָא דְּסוֹטָה דְּאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת ח"ח, וע"כ דְּטָעֲמִים חֲלוּקִים הֵם אֶלָּא דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' לְדָמוּי דִּכְשֵׁם לְגַבֵּי כָּל הַמִּצְוֹת אָמְרִינַן שֶׁאֵין עוֹשִׂין ח"ח מִשּׁוּם שֶׁיִּהְיֶ' לִבּוֹ פָּנוּי לְמִצְוָה אַחַת, כֵּן בְּשִׂמְחָה בָּעֵינַן שֶׁיִּהְא לִבּוֹ פָּנוּי לְשִׂמְחָה אַחַת, אֶלָּא דְּנִשְׁאַר לְהָבִין מַדּוּעַ לֹא קָאָמַר הַטַּעַם שָׁם במו"ק דְּלָכָךְ אֵין נוֹשְׂאִין נָשִׁים בַּמּוֹעֵד מֵשִׂים שֶׁאֵין עוֹשִׂין מ"ח, וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דַּהֲרֵי אֵינִי עוֹשֶׂה שְׁתֵּי מִצְוֹת בב"א, אֶלָּא דְּעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת וְנִמְשֶׁכֶת מִמֶּנָּהּ שְׁתֵּי שִׂמְחוֹת בָּזֶה לֵית לַן בַּהּ וְדוּק, וְעוֹד אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּיוָן דְּאָמְרִינַן בִּפְסָחִים (ק"ב ע"ב) דְּאֵין לוֹ ,,שָׁאנִי" וע"כ דְּאֵינִי

לְעִיכּוּבָא, (וְעַיֵּין בְּמַה שֶׁנִּסְתַּפַּקְתִּי לְעֵיל בְּחִדּוּשַׁי) א"כ אֶפְשָׁר לְגַבֵּי מִצְוַת נְשׁוּאִין נָקִיִּים פו"ר הָוֵי כְּדִיעֲבַד וְיִהְיֶ' שְׁרֵי קמ"ל מִסְּתָמָא אַחֲרִינָא, וְעוֹד יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ, אַךְ אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ, וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר עַל דְּבָרָיו אַגַּב דְּאָתֵי לְיָדִי, עוֹד הֵעִיד האד"ר דְּמִפְּנֵי מַה שִׁינּוּ אֶת טַעְמָם במ"ק וְכָתְבוּ דְּטַעַם דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ פָּנוּי לְמִצְוָה אַחַת וּבְסוֹטָה דַּף ח' כָּתְבוּ הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּמֻחֲזֵי עָלָיו כְּמַשָּׂא וּלְהַהוּא טַעְמָא א"ש הָנֵי סֵוּגְיוֹת דפ' ע"פ דְּאֵין אוֹמְרִים ב' קְרוּשׁוֹת עַל כּוֹס א' מִשּׁוּם דְּעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה חֲבִילוֹת וְכֵן הַהִיא דְּאֵין חוֹתְמִין בְּשְׁתַּיִם אֲבָל לְטַעַם שֶׁכָּתְבוּ במ"ק כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ פָּנוּי קָשֶׁה מִפְּנֵי מָה אָסְרוּ אַחַר שֶׁבֵּירֵךְ ברהמ"ז עַל הַכּוֹס וּפָנָה הֵימֶנָּה שֶׁלֹּא יֹאמַר עָלָיו הַבָּדָלָה ע"כ וּלְדַעְתִּי גַּם לְטַעַם הַתּוֹסְ' דְּסוֹטָה קָשֶׁה דְּמִפְּנֵי מָה אֵין חוֹתְמִין בב' דְּמַה שַּׁיָּךְ שֶׁנִּרְאֶה עָלָיו כְּמַשָּׂאוֹ, וְאָתֵי לִידֵי, סֵפֶר נֵר לְדָוִד מַהֲמוֹ"ל בפעה"ק וְרָאִיתִי שָׁם בס' קכ"ז שֶׁאָחַד הֵעִיר לוֹ לְהַקְשׁוֹת עַל טַעַם הַתּוֹסְ' סוֹטָה דְּמִפְּנֵי מָה אֵין חוֹתְמִין בִּשְׁתֵּי סוֹאֵין אוֹמְרִים ברהמ"ז וְקִידּוּשׁ עַל כּוֹס אֶחָד וּלְתוֹסְ' מו"ק דְּהַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ פָּנוּי מַשְׁמַע דְּנִיחָא לֵיהּ וְהַשִּׁיב דְּיָפָה הֵעִיר וְרַשְׁ"י בְּרָכוֹת מ"ט ד"ה שֶׁאֵין חוֹתְמִין בִּשְׁתַּיִם נִשְׁמַר מִזֶּה וְכָתַב שֶׁדּוֹמֶה לְעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת חֲבִילוֹת, וְכָתַב עוֹד דהמג"א שֶׁכָּתַב לְחַלֵּק בֵּין מִצְוֹת שֶׁהֵן חוֹבַת הַגּוּף לְמִצְוֹת שֶׁהֵן נְדָבָה וְעַיֵּין במחהש"ק מוּכָח דס"ל להמג"א טַעְמָא דְּרַשְׁ"י פְּסָחִים ק"ב וְתוֹסְ' סוֹטָה ח' מִשּׁוּם דְּמֻחֲזֵי כְּמַשּׂוֹי לְעִיקַּר דְּאִלּוּ לְטַעַם הַתּוֹסְ' מו"ק אֵין לְחַלֵּק בְּהַךְ ע"כ וְאֵינִי מֻוכְרָח כְּלָל.

וְגַם לְפִי מַה שֶׁפֵּרַשְׁתִּי דְּכַוָּנַת המג"א עַל הַהֶבְאָה, א"כ נִרְאֶה בלא"ה דְּדִין זֶה לֵיתָא אֶלָּא לְטַעְמָא דְּנִרְאֶה כְּמַשּׂוֹי. דִּלְטַעַם שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ פָּנוּי לְמִצְוָה אַחַת.

אֵין שַׁיָּךְ זֶה לְהַהֶבְאָה כְּלָל ודו"ק וְקַצַּרְתִּי. וּבְסִפְרֵי אוֹרְיָין תְּלִיתַאי דַּף כ"ד הֵבֵאתִי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּסוֹף תְּרוּמַת דְּמַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בַּחֲנֻכָּה יע"ש וְאָמַר לִי חָכָם אֶחָד.

דְּהַקְהָלַת יַעֲקֹב אַלְגָּאזִי ז"ל הִרְגִּישׁ בַּיְרוּשַׁלְמִי זֶה. דְּנִימָא דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח.

וְעַיַּנְתִּי כָּעֵת וְרָאִיתִי דְּכְעֵין שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּסִפְרוֹ אד"ר. נִסְתַּפֵּק שָׁם אִם בב' מִצְוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בב"א וְהָאַחַת נַעֲשֵׂית מֵיָּד וַחֲבֶרְתָּהּ נִמְשָׁךְ גְּמַר מִצְוָתָהּ יוֹתֵר מִי אָמְרִינַן דְּכָל דְּאֵין הַתְּחָלָתָן וְסִיּוּמָן בב"א אֵין בְּזֶה מִשּׁוּם חֲבִילוֹת וְהֵן אֱמֶת דִּלְפִי טַעַם הַדָּבָר דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח מִשּׁוּם דְּמֻחֲזֵי עָלָיו כְּמַשּׂוֹי נִרְאֶה דְּכָל דִּתְחִלַּת עֲשִׂיתָם בב"א אַף דְּבִגְמַר חִין נִגְמָרִין בב"א אֵיכָא מִשּׁוּם ח"ח.

וְהֵבִיא מִיְּרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל וְהָא הָתָם דְּמִצְוָה לִשְׂרוֹף אֶת הַתְּרוּמָה טְמֵאָה וְשָׁרֵינַן לְהַדְלִיק בְּשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה בַּחֲנֻכָּה וְלֹא חָשׁוּ מִשּׁוּם אֵין עוֹשִׂין ח"ח ע"כ צ"ל דְּהַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דנ"ח כְּבָתָה אֵין זָקוּק לָהּ.

לֹא כֵן מִצְוַת שְׂרֵיפָה שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁצָּרִיךְ הֶמְשֵׁךְ זְמַן עַד שֶׁיִּשָּׂרֵף אַמְטִי לְהָכִי אפי' אִם יהי' נִמְשָׁכִים ב' הַמַּצּוֹת יַחַד כָּל שֶׁאִם כָּבְתָה אֵין זָקוּק לָהּ וּבְשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה כָּבָה זָקוּק לָהּ לֹא חָשׁוּ מֵשִׂים אֵין עוֹשִׂין ח"ח את"ד.

ולפמש"כ לְעֵיל לק"מ מִשּׁוּם דְּבְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אַחַת וּמְמֵילָא נִמְשָׁךְ שְׁתֵּי מִצְוֹת לֵית לַן בַּהּ וא"ש. וְעוֹד נִרְאֶה דְּלָא אָמְרִינַן אֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת ח"ח.

אֶלָּא בְּאוֹפֶן שֶׁשְּׁתֵּי הַמִּצְוֹת צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַל זֶה הַדֶּרֶךְ וְהַפְּעֻלָּה. כְּמוֹ בְּקִידּוּשׁ.

שְׁשְׁנֵיהֶן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַל כּוֹס וְכַדּוֹמֶה. אֲבָל הָכָא מִצְוַת בִּיעוּר שְׁמָן שְׂרֵיפָה הוּא רַק לְבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם עַל אֵיזֶה מִין הַבְּעָרָה שֶׁהוּא.

אֲבָל לֹא עַל זוֹ הַפְּעֻלָּה שֶׁצָּרִיךְ גַּבֵּי נֵר חֲנֻכָּה בַּנֵּר דַּוְקָא וּבְזְמַן יָדוּעַ. א"כ לֹא שַׁיָּיךְ כָּאן דְּנִרְאֵית עָלָיו כְּמַשֹּׂאוֹי.

דַּהֲלֹא אֵין צָרִיךְ כְּלָל לַעֲשׂוֹת מ' א' עַל זֶה הָאוֹפֶן. וְלֹא גַּם הַטַּעַם שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ פָּנוּי חִין שַׁיָּיךְ כָּאן כַּמּוּבָן.

וְהוּא עַל דֶּרֶךְ המג"א דִּבְמִצָנָה רְשׁוּתִי לָא אָמְרִינַן כֵּן וכמש"כ לְעֵיל בְּשֵׁם הָעַפְרָא דְּאַרְמָא ודו"ק. ומש"כ הקה"י הַטַּעַם.

מִשּׁוּם דְּהָתָם כְּבָתָה אֵין זָקוּק לָהּ אֵינִי נִרְאֶה. חֲדָא דַּעֲדַיִין תִּקָּשֶׁה לָמָּ"ד כְּבָתָה זָקוּק לָהּ.

וְעוֹד גַּם בְּבִיעוּר שְׂרֵיפָה מֵהֵיכָן וּמֵאֵיזֶה טַעַם פְּסִיקָא דִּכְבָתָה זָקוּק. הֲלֹא יָכוֹל לְהַדְלִיק אֵימַת שֶׁיִּרְצֶה והקה"י בְּעַצְמוֹ שׁוּב מַדְחֶה רְאָיָתוֹ דְּהָתָם בַּיְרוּשַׁלְמִי אַיְירֵי בְּאֵין לוֹ שֶׁמֶן אַחֵר וּבְאֵין לוֹ לֹא חָשׁוּ לְאֵין עוֹשִׂין מח"ח וְכִדְאָמְרִינַן בִּפְסָחִים וכו' כַּאֲשֶׁר כָּתַבְתִּי גַּם אֲנִי לְעֵיל.

(וְשָׂכַחְתִּי לְהָעִיר לְעֵיל שֶׁמִּכָּאן מְבֹאָר מַה שֶּׁנִּסְתַּפַּקְתִּי בְּרֵישׁ סֵוּגְיָא לְעִנְיַן אִם מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד. דִּמְבֹאָר מִפּוֹרָשׁ דְּאִינִי מְעַכֵּב) וְאֶפְשָׁר נָמֵי דְּלָא חָשׁוּ אֶלָּא הֵיכִי דְּתַרְוַיְיהוּ דְּאוֹרָיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן לֹא בְּחַד דְּאוֹרָיְיתָא וַחֲבֶרְתָּהּ דְּרַבָּנָן (שִׁיטַת רַשׁ"י וְתוֹסָ' הִיא דְּשְׂרֵיפַת תְּרוּמָה טְמֵאָה נָמֵי מִדְּרַבָּנָן הִיא.

עַיֵּן תוס' שַׁבָּת שָׁם וּבְבֵיצָה ואכ"מ) וּמָצָאתִי סְמוּכוֹת לָזֶה מִמַּאי דְּקָא טָרַח תַּלְמוּדָא בַּשַּׁבָּת לְמֵיהַב טַעְמָא לְמַאי דְּקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין דְּאֵין מַדְלִיקִין בש"ש בְּשַׁבָּת וביו"ט וְלָא קָאָמַר ה"ט מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח וּמַה גַּם לְדַעְתּוֹ דר"ח שָׁם בְּדַף כ"ד ע"א דְּבִסְתָם ע"ש יָכוֹל לְהַדְלִיק בש"ש הָאֵיךְ שָׂרִינַן לֵיהּ לְהַדְלִיק וַהֲרֵי עוֹשֶׂה מח"ח (יֵשׁ לִדְחוֹת דְּבְאֵין לוֹ אַיְירֵי וְכַנַ"ל) אִם לֹא דעכ"ל דְּבְחַד דְּאוֹרָיְיתָא וַחֲבֶרְתָּהּ דְּרַבָּנָן אֵין בּוֹ מֵשִׂים ח"ח אֶלָּא שֶׁאֵין אֲנִי מוֹצֵא טַעַם בְּדִבְרֵעכת"ד.

עִם הָעֲרוֹתַי, וְאִי נֵימָא דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח הוּא דְּרַבָּנָן כמשה"ק הַתּוֹסָ' בִּשְׁמַעְתִּין לק"מ דְּבַגְמָ' נוֹתֵן טַעַם דְּעִיקָּרוֹ דְּאוֹרָיְיתָא. וְהִנֵּה תֵּיתֵי לִי שֶׁזֶּה כְּבָר כָּתַבְתִּי לְהַקְשׁוֹת כה"ג עַל הָרַשְׁבָּ"א שַׁבָּת דַּף כ"א בד"ה אָמַר ר' יִרְמְיָה וכו' שֶׁכָּתַב וְעוֹד נ"ל דע"כ רָבָא אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ אִית לֵיהּ דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן אָמַר רָבָא פְּשִׁיטָא לוֹ נֵר בֵּיתוֹ וְנֵר חֲנֻכָּה נֵר בֵּיתוֹ עָדִיף מִשּׁוּם שְׁלוֹם בֵּיתוֹ וְאִם אִיתָא דְּמֻוָתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ פּוֹשֶׁה נֵר אֶחָד וְכֻלָּהּ לוֹ לְכָאן וּלְכָאן וּמַנִּיחָהּ עַל הַשֻּׁלְחָן וּדְיוֹ וכו' ונ"ב יֵשׁ לְעַיֵּין מַהָא דקיי"ל אֵין עוֹשִׂין מ' חֲבִילוֹת וְעַיֵּין בס' קֹהֶלֶת יַעֲקֹב בְּכְלָל זֶה כִּי שָׁמַעְתִּי שֶׁדּוֹבֵר מִזֶּה ע"כ.

וְהִנֵּה עַכְשָׁיו רָאִיתִי שֶׁכְּבָר נִתְּי קְצָת לָזֶה הָאוֹפֶן, וְעַל גּוּפָא דְּסֵוּגְיָא קַשְׁיָא, ועכצ"ל דְּבְאֵין לוֹ מֻוָתָּר, וְגַם תֵּירוּצַיְיִ הַנַּ"ל וְגַם מש"כ הקה"י מִשּׁוּם שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ יוֹתֵר וְאֵין הַגְּמָר בב"א כַּנַ"ל: (וְהִנֵּה נִזְדַּמֵּן לִי כְּפַת לְעַיֵּין בְּסֵפֶר עוֹלַת שְׁלֹמֹה לידי"ן הָרַב הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם רַבִּי שְׁלֹמֹה זַלְמָן לִיפְשִׁיץ שְׁלִיטַ"א אֲבָל יְקָרָה בק"ק הוֹרָאדְנָא, וְאִמְרֵכֵל דְּקֻפַּת הָרַמְבַּ"ן זַ"ל, וְשָׁם בְּחֵלֶק הַתְּשׁוּבוֹת סִימָן י"א אוֹת ד' רָאִיתִי שֶׁגַּם הוּא הִקְשָׁה דְּאַמַּאי צָרִיךְ לְהַטַּעַם

שֶׁמָּא יַטֶּה בש"ם ח"ל דְּאֵין עוֹשִׂין מָצִית ח"ח וה"נ אֵיכָא שְׂרִיפַת תְּרוּמָה טְמֵאָה וּמְצוַת נֵר שַׁבָּת, וְכָתַב שֶׁמָּצָא קוֹשְׁיָא זוֹ בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל עַל מִשְׁנָיוֹת בְּשַׁבָּת פ"ב שֶׁהֵעִיר בָּזֶה, וְהַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א תֵּירֵץ עפמש"כ בְּאַרְעָא דְּרַבָּנַן דְּדַוְקָא בִּשְׁתֵּי הַמְצוֹת שָׁווֹת אָז אָמְרִינַן אֵין עוֹשִׂין מח"ח אֲבָל לֹא כְּשֶׁהָאַחַת הִיא דְּאוֹרַיְיתָא וְהַשְּׁנִיָּה דְּרַבָּנָן עי"ש.

וּבְנֵר שַׁבָּת כָּתַב הפמ"ג דְּהוּא דְּאוֹרַיְיתָא וּשְׂרִיפַת ת"ט אִינָא אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וְלָא אָמְרִינַן בְּהָא אֵין עוֹשִׂין תח"ח וא"כ כ"ו בְּנֵר שַׁבָּת אֲבָל בנ"ח דְּאִיהוּ נָמֵי אֵינִי אֶלָּא דְּרַבָּנָן אָסוּר לְהַדְלִיק בש"ש מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח ע"כ, וְהִנֵּה נָעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הָרַב עַצְמוֹ בְּסִפְרוֹ קוֹהֶלֶת יַעֲקֹב כְּמְבֹאָר הַכֹּל לְעֵיל, גַּם הקה"י עַצְמוֹ לָא ס"ל דנ"ש הָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא כַּמְבֹאָר, וְגַם תָּפַס בִּפְשִׁיטוּת דְּשְׂרִיפַת ת"ט הוּא דְּאוֹרַיְיתָא כְּחַד תֵּירוּץ בְּתוֹסְ' שַׁבָּת ד' כ"ה וְכַאֲשֶׁר הֶעָרוֹתַי הַכֹּל לְעֵיל, וּלְפִי דִּבְרֵי הפמ"ג בְּשֵׁם הצ"ץ דנר"ש הָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא, יְתוֹרֵץ אֲשֶׁר הֵעַרְתִּי לְעֵיל עַל הָרַשְׁבָּ"א שַׁבָּת כַּנַ"ל דַּהֲרֵי נ"ש הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְנֵר חֲנֻכָּה הָוֵי דְּרַבָּנָן וְלָא אָמְרִינַן בָּזֶה א"פ מח"ח עוֹד מְסַיְּים בְּעוֹלַת שְׁלֹמֹה שָׁם לְהַקְשׁוֹת אַלִּיבִּי' דְּרב חִסְדָּא וּמְתָרֵץ מִשּׁוּם דס"ל כָּבְתָה אֵין זָקוּק לָהּ וְלֹא הָוֵי בְּהֶמְשֵׁךְ אֶחָד, הַכֹּל מְבֹאָר כָּאן בְּקֹהֶלֶת יַעֲקֹב קס לְכַוֵּן לְמִי שֶׁגָּדוֹל, אַךְ מַה שֶּׁכָּתַב בְּאֶמְצַע ,,דְּבְאַרְעָא דְּרַבָּנָן שָׁם הֵבִיא רְאָיָה מֵהָרַשְׁבָּ"א וְהַתוֹסְ' דְּבָרְכוֹת דְּלָא אָמְרִינַן א"ע מח"ח אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשָׂה בְּבַת אַחַת וְלֹא בזאח"ז" מִלְּבַד שֶׁאֵין מוּבָן בִּלְשׁוֹנוֹ, עוֹד לֹא מָצָאתִי שֶׁיִּכְתּוֹב זֶה האד"ר לְפוּם רִיהֲטָא, וְאָתוּ הַסְּלִיחָה.

וַאֲשְׁרֵי שֶׁלּוֹ כָּכָה) וּבְאַרְעָא דְּרַבָּנָן שָׁם כָּתַב עַל הַקַּוְשְׁיָא בְּמַצָּה וּמָרוֹר שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל וְז"ל וְאֵין סְבָרָא לוֹמַר דְּלָא גָּזְרוּ אֶלָּא כְּשֶׁהַבַּ' מִצְוֹת הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא לֹא בַּחֲדָא דְּאוֹרַיְיתָא וַחֲדָא דְּרַבָּנָן, דְּהָא הַסַּוְגְיָא דְּפְסָחִים הָוֵי בְּקִידּוּשׁ די"ט וְהַבְדָּלָה דְּקִידּוּשׁ יו"ט כָּתַב ה"ה סוֹף פכ"ט מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן, וְהַבְדָּלָה לְדַעָה הָרַמְבַּ"ם הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְקָאָמַר דְּאָסוּר מִשּׁוּם אֵין עוֹשִׂין מח"ח אִי לָאו מִשּׁוּם דְּקָדֵוְשָׁה וְאַבְדָּלְתָּא חֲדָא מִילְתָא הִיא פ"כ, וְיֵשׁ לְהָעִיר עַל זֶה דמכ"מ גַּם לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם עַל הַיַּיִן לָא הָוֵי הַבְדָּלָה מה"ת, וְעַיַּיִן רַשְׁבָּ"א בְּשַׁבָּת הַנַּ"ל לְעִנְיַן קִידּוּשׁ הַיּוֹם וּבָרָ"ן שָׁם, אַךְ לְפִי הֲבָנָתוֹ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' דמו"ק דַּף ח' דְּאָתֵי עֲלָהּ מִטַּעַם א"ע מח"ח וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל הָיָה יָכוֹל לְהָבִיא רְאָיָה מִשָּׁם גַּבֵּי שִׁמְחַת נִישׂוּאִין דְּשִׁמְחַת הָרֶגֶל הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְשִׁמְחַת נִשּׂוּאִין לָא הָוֵי רַק מִדְּרַבָּנָן (וְעַיַּיִן רי"ף וְרֹאשׁ בְּרָכוֹת ומו"ק) וְאַפַּ"ה אָמְרִינַן א"ע מח"ח, וְהַנָּכוֹן כְּמוֹ שֶׁסַּיְּים בקה"י ,,וּבְעֵינֵי חִילּוּק זֶה חֲלוּשׁ' וּפָלָא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הָרָאָיָה מִפְּסָחִים, ולמ"ל לְדַחֲיֵי מִסְּבָרָא וְהִנֵּה בְּסֵפֶר נ"ל הַנַּ"ל הִקְשָׁה דְּבְמְגִילָּה דַּף ז' ע"ב אִיתָא ר"י נְשִׂיאָה שַׁדַּר לר"א אַטְמָא וכו' שַׁדַּר לֵיהּ קִיְימְתְּ בָּנוּ משמ"נ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים כָּךְ הַגִּירְסָא וּמָהַרְשָׁ"א מְקַיְּים הַגִּירְסָא וע"ש וק"ל עַל הַמָּהַרְשָׁ"א וְהָא אֵין עוֹשִׂין מח"ח ואע"פ שֶׁבְּדִיעֲבַד יָצָא מ"מ מִי חָשִׁיד ר"י נְשִׂיאָה בְּעֵינֵי ר"א שֶׁיַּעֲשֶׂה לְכַתְּחִלָּה חֲצוֹת ח"ח וכ"כ בע"ז מָרָ"ן הַגָּאוֹן בס' כְּתַב סוֹפֵר ע"כ וְהִנֵּה הס' כְּתַב סוֹפֵר אֵין בְּגִבוּלֵי אַךְ לְפִי הַנַּ"ל יֵשׁ הַרְבֵּה לְהָעִיר וּלְתָרֵץ בָּזֶה, וְעוֹד נִרְאֶה פָּשׁוּט לְפִי הַמִּתְבָּאֵר בְּפְסָחִים שָׁם דְּקִידּוּשׁ וְהַבְדָּלָה חֲדָא מִילְתָא הִיא וְכֵן בַּתוֹסְ' שָׁם, וְכֵן באד"ר הַנַּ"ל דְּכָל דָּבָר דְּשַׁיָּךְ לַהֲדָדֵי לֵיכָּא בָּזֶה הָא דא"ע מ"ח ה"נ משמ"נ ומל"א דְּמִיְּשַׁךְ שָׁיְיכִי הֲדָדֵי וְכוּלָּא חֲדָא תַּקָּנָה נִיהוּ לְשִׁמְחַת רֵעִים וכמש"כ הַתּוֹסְ' א"כ לֵיתָא בָּזֶה מְשׁוּם א"ע מח"ח וְקַצָּרְתִּי וּמְסַיְּים בקה"י דלפמש"כ הַתּוֹסְ' פ"ק דְּסוֹטָה דַּף ד' אַף לְגַבֵּי הֲבָאָה אָמְרִינַן א"ע מח"ח ע"ש וְרוֹאֶה אֲנִי הַדְּבָרִים ק"ו לנ"ד דְּהָא מִיהָא אֵיכָא מַעֲשֶׂה בְּתַרְנוּיְיהוּ בְּתִחִלַּת עֲשׂוֹתָן דְּנוֹדַאי אֵיכָא לְמֵיחַשׁ לא"ע מח"ח, וְעַיַּנְתִּי בְּסֵפֶר תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל

לְמִשְׁנָיוֹת פ"ב הַנָּ"ל וְרָאִיתִי שֶׁכָּתַב בְּאֱמֶת דְּטַעֲמָא הָוֵי דְּלֹא שַׁיָּיךְ שָׁם א"ע מח"ח מִשּׁוּם דְּעוֹשֶׂה פְּעֻלָּה א' ועי"ז ב' מִצְוֹת אֵין כָּאן אִיסּוּר מֵשִׂים חֲבִילָה וכ"ש הָכָא דְּהַדְלָקָה א' שֶׁעוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן אֵין כָּאן חֲשַׁשׁ חֲבִילָה יע"ש מַה שֶּׁמַּסְבִּיר לָהּ הֵיטֵב וּבָרוּךְ שֶׁכִּיּוֹנָתִי, אַךְ מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בזה"ל וְעַיֵּין בהמג"א סי' קמ"ז שֶׁדְּבָרָיו תְּמוּהִים שכ' דְּלְהָרַמְבָּ"ם ב' בנ"א אֲסוּרִים לַעֲשׂוֹת ב' מְצִיַּת דּוֹמוֹת כְּאַחַת וְתָמוּהַּ וְכִי ס"ד שב' בנ"א יֵאָסְרוּ לְהַנִּיחַ תְּפִילִּין כְּאַחַת ע"כ.

במחכ"ת א"י מַה שָּׁח וּמַה דְּמָיוֹן יֵשׁ זֶה לָזֶה שֶׁעוֹשִׂין כָּל אֶחָד מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לוֹ לְעַצְמוֹ וְעַל גּוּפֵי, וְתָמַהּ עַל תְּמִיהָתוֹ, וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פ"ד דְּאִיבְּעִי לְהוּ מַהוּ לָצֵאת בְּיַיִן שֶׁל שְׁבִיעִית הָאַרְבָּעָה כּוֹסוֹת וע"ש וּבְרָשָׁ"שׁ סוֹף פְּסָחִים וְהֵבֵאתִי הַכֹּל בְּסִפְרִי או"ת דַּף כ"ז ע"ב ע"ש, וה"ן יֵשׁ לְהָעִיר דִּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן דַּאֲכִילַת פֵּירוֹת שְׁבִיעִית הָוֵי מִצְוָה.

וא"כ הֲרֵי עוֹשֶׂה מִצִּית ח"ח ולפמש"כ וְהֵבֵאתִי לְעֵיל יֶשְׁנוֹ לְדַבֵּר מִזֶּה, (וְשׁוּב יָצָא לָאוֹר סִפְרָא דְּמָרָן הַגָּאוֹן הָאַדִּיר ציס"ע כקש"ת הָרִידְבָּ"ז זצלל"ה עַל הִלְכוֹת שְׁבִיעִית וְשָׁם בְּסוֹף הַסֵּפֶר קֻוֶנְטְרֵס לְהָרַב הַגָּאוֹן ר"נ ווייזענפעלד שְׁלִיטָ"א וְרָאִיתִי שֶׁהֵבִיא הַיְרוּשַׁלְמִי הַלָּזֶה וְהֵעִיר כֵּן עיי"ש דַּף כ"ד ע"ב ומש"כ ע"ז ואכמ"ל בִּדְבָרָיו, וְלֹא הֵבִיא דִּבְרֵי הת"ח שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרִי או"ת דְּאָתֵי עֲלָהּ מִטַּעַם מצללה"נ) וְהִנֵּה אַגַּב דְּקָיְימִינַן הֵעִירוּ לִי רַעְיוֹנַי דְּלִטַעַם הַתּוֹסָ' במ"ק דְּלָכְךָ ח"ע מח"ח מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן שיה' לִבּוֹ פָּנוּי לְמִצְוָה אַחַת יע"ש דְּנִימָא דְּזֶה דַּוְקָא לָמָ"ד מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אֲבָל לְמ"ד דְּמִצְוֹת אצ"כ א"כ אַף אִם אֵין לִבּוֹ פָּנוּי.

וַנַעֲשֶׂה כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה הַמִּצְוָה בְּכַוָּנָה נָמֵי שַׁפִּיר וּלְכַתְּחִלָּה אצ"כ לְהַדְּ לָמָ"ד ולו' דְּבָעֵינַן שֶׁיִּהֶא לִבּוֹ פָּנוּי לְקַבָּלַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה לֹא עָלְתָה לִי יָפָה וא"י הֵיטֵב לְחַלֵּק בֵּין זֶה לְהָא דְּאֵין צָרִיךְ כַּוָּנָה וְיֵשׁ לְעַיֵּין וְלֹא כָּתַבְתִּי אֶלָּא לְעוֹרֵר ונפ"מ לְמִנּוֹת דְּלָא בָּעֵי כַּוָּנָה כְּמוֹ שְׁחִיטָה להר"נ וְהָרַדְבָּ"ז וּטְבִילָה בָּרָ"ן חֻלִּין שָׁם וְכֵן הַזָּאָה.

וְקַצַּרְתִּי וְגַם נפ"מ בְּמִצְוֹת דְּרַבָּנָן דְּלָא בָּעֵי כַּוָּנָה וְיֵשׁ מָקוֹם לְפַלְפֵּל בָּזֶה בִּפְסָחִים ק"ב אַךְ קַצַּרְתִּי, וּבְעָמְדִי בְּהַאי קֻוֶנְטְרֵס הִגִּיעַנִי זֶה אֵיזֶה שְׁבוּעוֹת סֵפֶר נִכְבָּד מִנְּחַת קְנָאוֹת עַל מס' סוֹטָה מֵהַמְחַבֵּר הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם רַבִּי מֵאִיר אָרִיק שְׁלִיטָ"א כָּעֵת אב"ד דְּבוּטְשָׁאטֶש וְרָאִיתִי כָּאן שֶׁהֵבִיא המד"ר נָשָׂא פ"ט סי' ט' דִּמְבוֹאָר דְּאֵין הוֹרְגִין ב' אֲנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד וע"ש ברד"ל שֶׁהֵעִיר מִסַּנְהֶדְרִין ל"ד דְּבַעֲבִירָה אַחַת דָּנִין כְּאַחַר פ"ש וְלַהַנָּ"ל יֵשׁ לוֹמַר דְּעַל הב"ד לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר א"ע מח"ח דְּאֵין מַעֲשֶׂה רַק לְהוֹרְגִים כְּאֶחָד אָסוּר מה"ט ע"כ, ולפמש"כ לְעֵיל יֵשׁ לְהָעִיר גַּם בְּקֻוּשְׁיָא זוֹ, וְגַם אִי נֵימָא דְּרַק מִדְּרַבָּנָן הוּא הָא דא"ע מח"ח ג"כ א"ש דְּהָתָם הוּא מִדּוֹרַיְיתָא, וְכָתַב עוֹד וְעַיֵּין במג"א סי' קמ"ז שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא בְּקָרָבָנוֹת שֶׁל חוֹבָה וכו' ולענ"ד צ"ע דְּהָא בִּשְׁתֵּית סוֹטָה נָמֵי אָמְרִינַן בַּשַּׁ"ס דְּשַׁיָּיךְ מח"ח וְהָא וּנְדַאי לָאו דָּבָר שֶׁבְּחוֹבָה הוּא דְּהָא אִם רוֹצֶה הַבַּעַל אֵינִי מַשְׁקֶה אוֹתָהּ וכו' ע"כ כְּבָר כָּתַבְתִּי לְעֵיל רֵישׁ דְּבָרִי לְיַיֵּשֵׁב מַהָא דְּרוֹצָעִין וְטַהֶרֶת שְׁנֵי מְצוֹרָעִין וה"נ ל"ק מִכָּאן, וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל בְּחִדּוּשֵׁי בְּשֵׁם הַחִינּוּךְ והמנ"ח מִזֶּה גַּבֵּי הַשְׁקָאַת סוֹטָה אִי הָוֵי חוֹבָה, וְעוֹד נִרְאֶה דַּהֲרֵי הָכָא לָא אַיְירִינַן עַל הַבַּעַל וְלֹא עָלָיו הַמִּצְוָה אֶלָּא עַל הַכֹּהֵן וא"כ הוּא מִצְוָה חִיּוּבוֹת עַל הַכֹּהֵן לַעֲשׂוֹת לָהּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה, וְכָתַב עוֹד במ"ק דְּיֵשׁ לְהָעִיר מפי"ב דְּפָרָה מ"ב מַזִּין עַל הָאָדָם וְעַל הַכֵּלִים אֲפִילּוּ הֵן מֵאָה וְהָא הַזָּאָה מִצְוָה הוּא וְהָאֵיךְ מֻוָתָּר לְהַזּוֹת עַל כַּמָּה

אֲנָשִׁים וְכֵלִים בב"א הָא הַמַּזֶּה עוֹשֶׂה מח"ח ע"כ וְהָיָה י"ל דְּהָתָם מִדְּאוֹרַיְיתָא קָאָמַר אֲבָל מִדְּרַבָּנָן אִין ה"נ דִּלְכַתְּחִילָּה לָא שַׁפִּיר עֲבַד, וּכְשֵׁם שֶׁאֵין מְטַהֲרִין שְׁנֵי מְצוֹרָעִין כְּאֶחָד דְּהָוֵי גַּבֵּיהּ גַּם הַזָּאָה וְעוֹד לפמש"כ לְעֵיל לְהָעִיר דִּבְדָבָר שֶׁאֵין רַק הֶכְשֵׁר מִצְוָה, וְלָא בָּעֵי כַּוָּנָה לכ"ע עוֹשֶׂה מח"ח וצ"ע, אֶלָּא דא"כ טַהֲרַת מְצוֹרָע נָמֵי וצ"ע, וְעוֹד הָיָה נִרְאֶה לוֹמַר.

דַּהֲרֵי קיי"ל דְּקָטָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת כָּשֵׁר לְהַזּוֹת כַּמְבֹאָר שָׁם (בְּפָרָה מ' מ"א) וּבְיוֹמָא (מ"ג ע"א) עיי"ש וא"כ יֵשׁ לְאוֹקְמֵיהּ הַמִּשְׁנָה הַנַּ"ל בְּקָטָן דְּכָשֵׁר לְהַזּוֹת וּמֻוָתָּר לְהַזּוֹת אֲפִילּוּ עַל מֵאָה וקמ"ל דְּלָא בָּעֵינַן עַל אִישׁ מְיֻחָד וּבְטִיפָּה אַחַת סַגִּי עַיֵּין רע"ב וְרֹאשׁ"ש שָׁם וּבְקָטָן דְּלָאו בַּר מִצְוֹת לֹא שַׁיָּיךְ גַּם הַדּ תַּנָּאֵי הַמִּצְוָה דא"ע מח"ח, וכה"ג מְשַׁנֵּי בַּשַּׁ"ס ב"מ (דַּף ק"ב ע"א) אִי דְּלָא שַׁלְּחַהּ הָא בָּעֵי שַׁלּוֹחַהּ בְּקָטָן דְּלָאו בַּר שִׁילּוּחַ הוּא (דְּאִיני ח"ב בְּמַצּוֹת) ע"ש, וְרָאִיתִי כָּעֵת בְּנִשְׁמַת אָדָם כְּלָל ס"ח שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי המג"א וְהִקְשָׁה עָלָיו ע"ש וְהִנֵּה הַפֵּירוּשׁ במג"א הוּא כמש"כ במחהש"ק שָׁם, אַךְ מַה שֶּׁכָּתַב בנ"א ולהמ"א לְפֵירוּשׁ בָּרַמְבַּ"ם יהי' אָסוּר לִשְׁנֵי בנ"א לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחַת וּלְהַנִּיחַ תְּפִילִּין בְּבַת אַחַת ע"כ.

וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה התפא"י שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל וּכְבָר תָּמַהְתִּי עָלָיו שָׁם. ובנ"א שֶׁלְּפָנֵי יֵשׁ ט"ס כַּנִּרְאֶה.

ע"ש.

וּמָצָאתִי אֶצְלִי כָּתוּב קֻונְטְרֵס הֶעָרוֹת לְסֵפֶר אַרְעָא דְּרַבָּנָן. כַּד הֲוֵינָא בַּר חֲמֵישַׂר.

וְרָאִיתִי שָׁם שֶׁכָּתַבְתִּי אָז לְהָעִיר עַל האד"ר מַה שֶּׁתָּמַהּ עַל הָרַשְׁבָּ"א מהתו"ס סוֹטָה. די"ל דְּגַם הָרַשְׁבָּ"א יְפָרֵשׁ כְּפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם שבמג"א הַנַּ"ל.

וְכֵן השכנה"ג שֶׁהֵבִיא שָׁם. וְעַל מַה שֶּׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּרָכוֹת דִּבְבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין ל"א מח"ח עיי"ש.

עַיֵּין גַּם בְּמָרְדְּכַי סוֹף פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים גַּבֵּי הָא דְּהֵבִיאוּ לְפָנָיו יְרָקוֹת דְּאָמַר רַב חִסְדָּא מְבָרֵךְ בפה"א וַעֲלַאֲכִילַת מָרוֹר וְאָכִיל וְז"ל מִכָּאן קָשֶׁה למש"כ הר' יוֹסֵף ט"ע לָמָּה יְרָקוֹת בָּאִין תְּחִלָּה כְּדֵי לִפְטוֹר מָרוֹר מִן הַבְּרָכָה הָרְאוּיָ' לָהּ שֶׁאֵין לוֹמַר שְׁתֵּי בְּרָכוֹת כְּאַחַת מִשּׁוּם דְּהַיְינוּ חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת וְהָא הָכָא אָמְרִינַן דִּמְבָרֵךְ בפה"א ועאכ"מ וְלֹא קָשֶׁה הָאֵיךְ מְבָרֵךְ לִשְׁתֵּיהֶם כְּאַחַת דל"ש א"ע מִצְוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת בִּבְרִכַּת הַנֶּהֱנִין כְּדִמְפָרֵשׁ לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה ע"כ וְכַוָּנָתוֹ הוּא לְמָה שֶׁהֵבִיא לְעֵיל לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא עַל הַפְּרוּסָה וְכִדְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' בָּזֶה.

וְז"ל וְתֵדַע דְּהָא אָנוּ מְבָרְכִין בפה"ג וְקִידּוּשׁ יַחַד וְלָא חָשְׁבִינַן לְהוּ חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת דְּדַוְקָא קִידּוּשׁ וְהַבְדָּלָה שֶׁהֵן שְׁתֵּי מִצְוֹת חָשׁוּב חֲבִילוֹת אֲבָל בִּבְרִכַּת נֶהֱנִין לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר כֵּן ע"כ וּמְבֹאָר כַּוָּנָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב באד"ר.

דְּדָמֵי לְמִצְוָה אַחַת וּמַיְשָׁךְ שָׁיְיכִי לַהֲדָדֵי. וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי אַנְשֵׁי שֵׁם כַּוָּנָתוֹ במש"כ דִּבְקִידּוּשׁ וְהַבְדָּלָה חָשׁוּב חֲבִילוֹת עיי"ש.

(וְעַיֵּין שָׁם שֶׁהֵבִיא דִּבְסֵפֶר לֶקֶט הַקֶּמַח נִשְׁאַל מַה דִּינוֹ שֶׁל בֶּן א"י שֶׁנִּמְצָא עִם בֶּן חו"ל בְּלֵיל מו"ש שֶׁל פֶּסַח שֶׁבֶּן א"י צָרִיךְ לְהַבְדִּיל וּבֶן חו"ל צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ ח' וְלָא הו"ל אֶלָּא כּוֹס אֶחָד עִם רְבִיעִית יַיִן כֵּיצַד יַעֲשׂוּ זֶה לְקַדֵּשׁ וְזֶה לְהַבְדִּיל.

וְהַשִּׁיב דְּמַאחַר דְּהֵן גּוּפִים מְחֻלָּקִים כְּגוֹן הָא וְדַאי קְדוּשָּׁא וְאַבְדָּלָתָא אָמְרִינַן דְּלָא חֲזָא מִילְּתָא וִיקְדוֹשׁוֹת מְשֻׁנּוֹת וּבְכֵן הַסְּכִים דְּכֵיוָן דקיי"ל דִּמְקַדְּשִׁין עַל הַפַּת וְאֵין מַבְדִּילִין עָלָיו בְּכוֹס רְבִיעִית יַיִן זֶה שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ הַבֵּן א"י וְהַבֵּן חו"ל יְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת.

וְהִקְשָׁה עָלָיו הַמְחַבֵּר דְּהָא בְּשֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס א' עָסְקִינַן לכ"ע לָא חָיְישִׁינַן לְהָא דְּגָזְרוּ אֵין עוֹשִׂין מ"ח. וּמִיהוּ לְהָא י"ל דַּאֲפִילּוּ דְּאֵין לָהֶם אֶלָּא כּוֹס אֶחָד מ"מ הָא מָצֵי בֶּן חו"ל לְקַדֵּשׁ טַל הַפַּת וּמִקְרֵי יֵשׁ לוֹ עיי"ש.

וְנִרְאֶה דְּהִנֵּה בְּטַעְמָא דְּאֵין לוֹ שְׁאֲנִי נִרְאֶה. דְּלָאו שְׁהֵקִילוּ בָּהּ רַבָּנָן.

אֶלָּא פָּשׁוּט דְּכָל טַעְמָא מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאֵית עָלָיו כְּמַשָּׂאוֹ וּמְמַהֵר לִפְרֹק הַמַּשּׂוֹי. א"כ בְּאֵין לוֹ לֹא שַׁיָּיךְ זֶה וַעֲבִיד הָכִי מִשּׁוּם שְׁאֵין לוֹ אוֹפֶן אַחֵר לַעֲשׂוֹת.

אֲבָל לְטַעַם הַתּוֹסָ' במו"ק דַּף ח' הַנַּ"ל מִשּׁוּם שֶׁיִּהְיֶ' לִבּוֹ פָּנוּי לְמִצְוָה אַחַת עי"ש א"כ נִרְאֶה דַּאֲפִילּוּ בְּאֵין לוֹ נָמֵי שַׁיָּיךְ הַךְ גְּזֵרָה. וְנֹאמַר דְּמַחֲלוֹקֶת אָמוֹרָאִים בָּזֶה.

וְגַם כְּמֻדָּוֶמֶּה שֶׁלֹּא הוּבָא בָּרַמְבַּ"ם ובשו"ע כְּלָל חִילּוּק זֶה דְּאֵין לוֹ שָׁאנֵי. וא"ש): עוֹד הִקְשָׁה עַל הלקה"ק דַּהֲרֵי פרש"י דִּבְכֹהֵן אֶחָד הָוֵי מוֹבִילוֹת וְכֵן לְגַבֵּי עֲבָדִים בב"ד אֶחָד וּבְאָדוֹן אֶחָד ולפ"ז אַף אָנוּ נֹאמַר דע"כ לֹא אָמְרוּ אֵין אוֹמְרִים ב' קִדֻּוּשׁוֹת בְּכוֹס א' אֶלָּא בְּאָדָם א' אֲבָל בב' בנ"א שֶׁכָּל אֶחָד מְבָרֵךְ בפ"ע אפי' עַל כּוֹס אֶחָד שַׁפִּיר דָּמֵי דֻּמְיָא דְּאִיסּוּר ב' סוֹטוֹת דְּאִשְׁתְּרִי בב' כֹּהֲנִים.

וְיֵשׁ מָקוֹם לְיַיְשֵׁב דְּהַהִיא דְּסוֹטָה דְּאִשְׁתְּרִי בב' כֹּהֲנִים. הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּסוֹטוֹת נָמֵי הָוֵי גּוּפִים מְחֻלָּקִים אֲבָל ב' בנ"א בְּכוֹס א' לוֹמַר ב' קִדֻּוּשׁוֹת אֵין אוֹמְרִים.

אֲבָל אֵין נִרְאֶה כֵּן מִדִּבְרֵי רַשׁ"י שֶׁכָּתַב בְּכֹהֵן א' הָוֵי חֲבִילוֹת וכו' דְּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דבב' בָּתֵּי דִינִים אַף בב' עֲבָדִים דְּאָדוֹן אֶחָד שָׁרֵי וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּכַוָּנַת רַשׁ"י במ"ש וּבְאָדוֹן ר"ל אוֹ אִם יהי' בָּאָדוֹן א' דְּאָסוּר אעפ"י שֶׁהוּא בב' ב"ד ע"כ.

בָּאֻמֶּת המנ"ל בפ"ג מהל' עֲבָדִים כָּתַב כֵּן בְּכַוָּנַת רַשׁ"י זַ"ל וְחִידּוּשׁ עָלָיו וְעַל הנ"א שֶׁלֹּא רָאָהוּ המ"ל וּמַאי דְּוֹחֵק הוּא ע"כ. וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה גַּבֵּי הַפָּרָה נִימָא א"פ מח"ח אֶפְשָׁר דְּהָתָם בְּדִיבּוּר אֶחָד דְּאָמַר מוּפָר לָכֶם מְהַנֵּי וְלָא דָּמֵי לְהָא דַּעֲבָדִים ודו"ק וְדוֹמֶה לְהָא דְּאַשְׁשִׁית דשכנה"ג ע"כ בְּקֶונְטְרֵסִי שָׁם.

—: גַּם מַה שֶּׁהֵעִיר בְּקֹהֶלֶת יַעֲקֹב הַנַּ"ל מֵהָא דַּהֲבָאַת ס"ת וְתִינוֹקוֹת לָמוּל.

נָּעֶלָם מִמֶּנּוּ המג"א הַנַּ"ל וְעַיֵּין בְּקָרְבָּן נְתַנְאֵל בָּרֹא"שׁ פְּסָחִים שָׁם דַּף ק"ב: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ וכו' אִשָּׁה אַחֶרֶת שְׁאֵינִי סוֹטָה לר"ש מֵוותֶר ולר"י אָסוּר לְהַעֲמִיד אֲצָלָהּ שׁוּם אִשָּׁה בִּשְׁטַר נִיקָּנוֹר וכו'.

א"כ לְפִי זֶה לְמַאי דְּאָמְרִינַן בַּמִּשְׁנָה לְעִיל וּלְקַמָּן בגמ' דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת לְרָאוֹתָהּ הי' צְרִיכִים מְאֹד לְהַזְהִירָם שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ אֲצָלָהּ לְשַׁעַר נִיקָּנוֹר וְרָאִיתִי שֶׁלִּשּׁוֹן הָרַמְבַּ"ם אֵינִי מְדִיּוּק לפ"ז דְּכָתַב בפ"ז דִּין ה' וּמְקַבְּצִין עָלֶיהָ קִבּוּץ גָּדוֹל שֶׁל נָשִׁים שֶׁכָּל הַנָּשִׁים ה נִמְצָאוֹת שָׁם חַיָּיבוֹת לְרָאוֹתָהּ וכו' ,,וְהִיא עוֹמֶדֶת בֵּינֵיהֶן" בְּלֹא רְדִיד וכו' וּמַשְׁמַע דְּהִיא עוֹמֶדֶת בֵּין הַנָּשִׁים וּלְפִי מַאי דְּפָסַק כר"י אָסוּר לְהַעֲמִיד אֲצָלָהּ שׁוּם אִשָּׁה אַחֶרֶת.

אִם יִסְבּוֹר הָרַמְבַּ"ם כְּהַתּוֹסָ' אַף עֲדַיִן אֵינִי רְאָיָה שֶׁלִּשְׁוֹן ,,בֵּינֵיהֶן" הוּא בְּקֻרּוֹב אֶצְלָם אֶלָּא רָחוֹק הַרְבֵּה מֵהֶם.

והד"פ: בא"ד דְּלְרַבִּי דְּאָמַר אוֹתָהּ לְבַדָּהּ אָסוּר לְהוֹצִיא עִמָּהּ חָמוּר ע"כ. כה"ג אִיתָא גַּם בְּחֻלִּין ל"א ע"א ול"ב ע"א דְּאָמַר רָבָא שָׁחַט פָּרָה וְשָׁחַט בְּהֵמָה אַחֶרֶת עִמָּהּ לד"ה פְּסוּלָה וכו' פְּשִׁיטָא נִשְׁחֲטָה בְּהֵמָה אַחֶרֶת לר"נ אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ סד"א וְשָׁחַט אוֹתָהּ אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא אוֹתָהּ וַחֲבוּרְתָא וה"ד כְּגוֹן שֶׁשָּׁחַט שְׁתֵּי פָּרוֹת בַּהֲדֵי הֲדָדֵי אֲבָל בְּהֵמָה דְּחֻלִּין אֵימָא לָא קמ"ל ע"כ וְהוּא כִּדְכָתְבוּ הַתּוֹסָ'.

וְשָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אֲבָל וכו' הִקְשׁוּ מִדְּאָמְרִינַן רֵישׁ זְבָחִים שָׁחַט עַל מִי שֶׁמַּחְיוּב עוֹלָה כְּשֵׁרָה דִּכְתִיב וְכִפֶּר עָלָיו וְלֹא עַל חֲבֵירוֹ חֲבֵירוֹ דְּוַמְיָא דִּידֵיהּ שֶׁמַּחְיוּב חַטָּאת כְּמוֹתוֹ. וה"נ נֵימָא אִיתָּהּ וַחֲבִירְתַהּ דְּוַמְיָא דְּיָדָהּ.

וי"ל דְּהָתָם וְכִיפֶּר עָלָיו מַשְׁמָע עָלָיו מְכַפֵּר וְלֹא עַל חֲבֵירוֹ מְכַפֵּר וכו' ע"כ וְהֵנֵּה גַּם שָׁם בְּחֻלִּין וּבְיוֹמָאדַּף מ"ג צ"ע דלמ"ל קְרָא אוֹתָהּ ת"ל דְּאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת וְגַם עַל הוֹצָאוֹת שְׁתֵּי פָּרוֹת ג"כ שַׁיָּיךְ א"ע מח"ח כמש"כ הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בגמ'.

אִי אָמְרִינַן כְּפַשְׁטוּת הַסֻּגְיָא דִּידַן דא"ע מח"ח הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא, וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי בְּזֶה עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְדִבְרֵי הָרָשָׁ"שׁ בְּמַה שֶׁהֵעִירוּ מֵחֻלִּין כ"ט. וצ"ע: שָׁם תוס' ד"ה יְהֵא אֵין עוֹשִׂין מ"ח.

תֵּימָא מַאי פָּרִיךְ וַהֲלֹא אֵין עוֹשִׂין מ"ח לֵיכָּא תַּנָּא אִיסּוּר דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּמָחֲזֵי עָלָיו כְּמַשּׁוֹי וְאִינָהוּ פְּלִיגִי בְּקָרְאֵי עכ"ל. דִּבְרֵי הַגָּהוֹת ,,מְצַפֶּה אֵיתָן" שֶׁכָּתַב וי"ל עפמש"כ בפ"ק דמ"ק (דַּף ח' ע"ב) דְּהָא דְּאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת ח"ח הוּא מִטַּעַם דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶ' לִבּוֹ פָּנוּי לְמִצְוָה אַחַת וְלֹא יִפָּנֶה עַצְמֵי הֵימֶנָּה וּמְדַמּוּ לָהּ לְמַאי דאי' הָתָם דְּאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה ע"ש וַהֲהִיא דְּאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה יָלִיף הָתָם מִקְּרָא וּמַשְׁמַע דְּהָוֵי מה"ת.

וא"כ הַהִיא דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח נָמֵי הָוֵי מה"ת וְכַוָּנָתוֹ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם שכ"כ. וּדְבָרָיו אֵינָם מֻוכְרָחִין כְּלָל כַּמְבֹאָר לַמַּעְיָן.

(וּמִדְּבָרָיו לָמַדְתִּי שֶׁפֵּירֵשׁ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כַּאֲשֶׁר פֵּרַשְׁתִּי אֲנִי לְעֵיל בַּגְּמָרָא. וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהֵבִין האד"ר הַיָּקָר.

] וְהֵנֵּה מוּכָח כֵּן מדר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵיהּ דִּקְרָא מִשּׁוּם שֶׁלִּבָּהּ גַּס בָּהּ ול"ק מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת אִי נֵימָא דְּהַאי טַעְמֵיהּ מִדְּאוֹרַיְיתָא. וצ"ל הָא דְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס וְהָא אֵין עוֹשִׂין חֲבִילוֹת אע"ג דִּפְלִיגִי בִּקְרָא מ"מ לָא ה"ל לְהַשַּׁ"ס לְיַמֵּר אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ מַה שבלא"ה אָסוּר מִדְּרַבָּנָן עַיֵּין נ"א כְּלָל ס"ח.

וְיֵשׁ לִדְחוֹת דְּהָא גּוּפָא פָּרִיךְ הגמ' וְרוֹתֶתֶת מִי מַשְׁקִין וְהָא אֵין עוֹשִׂין מ"ח. וְלֵימָא ר"ש הַאי טַעְמָא.

וּמְשַׁנֵּי מִשּׁוּם דבב' כֹּהֲנִים לֵיכָּא חֲבִילוֹת וּלְכָךְ קָאָמַר הַאי טַעְמָא דְּלַבָּהּ גַּם בָּהּ. וְעַיֵּין במש"כ לְעֵיל דִּמְבֹאָר מכמ"ק דְּלָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ח"א תמ"ח

בְּעִנְיַן בְּרָכָה לב' חֲתָנִים יע"ש וּפְלָא שֶׁלֹּא הֵפִיר כְּלָל מֵהָא דא"ע מ"ח עיי"ש גַּם צע"ק מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם הַמּוּבָא שָׁם.

וְרָאִיתִי כָּעֵת בְּסֵפֶר יַד אֵלְיָהוּ מֵהָרַב דְּקָאלִישׁ זַ"ל וּמָצָאתִי שָׁם בְּחֵלֶק הַכְּתָבִים אוֹת א' סִימָן י"ז בְּדִין זֶה דא"ע מח"ח דְּהֵבִיא קֻוְשְׁיַת הַתּוֹסָ' וְכָתַב עָלָה בזה"ל וְנִרְאֶה ע"פ מַה שֶּׁתִּעַיֵּין בַּיְלְקוּט מֵבִיא בְּשֵׁם הַסִּפְרִי וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ שֶׁלֹּא יַשְׁקֶה שְׁנֵי נָשִׁים כְּאַחַת וְלֹא עוֹרְפִין וכו' וא"כ א"ש דְּאִיכָּא לְמֵימַר סְתָם סִפְרֵי ר"ש ור"ש אָזֵיל לְטַעְמֵי' דְּדָרִישׁ טַעְמָא דְּקְרָא וּלְדוֹדֶיהָ מְיֻוָּתָר הַקְּרָא דְּוַהַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ דְּהָיָה דַּי בָּמָּה דְּכְתִיב וְהִקְרִיב אוֹתָהּ וּמִמֵּילָא הָוֵי דָּרְשִׁינַן טַעְמָא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יהי' לִבָּהּ גַּס בַּחֲבֶרְתָּהּ וכו' וע"כ דְּאָתֵי לְהוֹרוֹת דא"ע מח"ח דְּאוֹרָיְיתָא וְעַל כָּל הַמִּצְוֹת הַדִּין כֵּן (שָׁכַח כַּנִּרְאֶה דְּכַמָּה כִּרְכּוּרִין כַּרְכִּרוּ בְּמַאי דְּכָתַב רַשִׁ"י דְּיָלְפִינַן חֲמָא דְּכְתִיב וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן.

אוֹ מִן וְהִשְׁקָה אוֹ אוֹ מִן וְהִקְרִיב עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א וְרָשָׁ"שׁ וְעַיֵּין בגהש"ס בְּשֵׁם השכנ"ג בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם. וְהָרָ"ן נְדָרִים ע"ג ובפרא"ש שָׁם) אֲבָל מַאי דקיי"ל דא"ע מח"ח הָוָה מִדְּרַבָּנָן אֵינִי אֶלָּא לר"י וּלְדִידֵיהּ אֵינִי מְיֻוָּתָר הַתְּרֵי קְרָאֵי.

מִשּׁוּם דְּלִכְאוֹרָה קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ הגמ' וְרוֹתֶתֶת מִי שָׁרֵי (בגמ' כְּתִיב. מֵי מַשְׁקִין) מַאי קוּשְׁיָא דְּהָא זֶה וּוַדַּאי מִשּׁוּם מח"ח אֵינָהּ צָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְהַשְׁקוֹת דְּהָא הָאִיסּוּר אֵינִי בְּגוּף הַמְּצָוָה (אה"מ מַאי דְּפָשִׁיטָא לֵיהּ מִסְּבָרָא לְדִידִי הָיָה מִסְתַּפְקָא לִי טוּבָא כְּמוֹ שֶׁהֶעֱצָתִי בעז"ה לְעֵיל בְּרֵישׁ שְׁמַעְתִּין וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה בְּהֶעָרוֹתַי) אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יְהֵא לִבּוֹ גַּס בָּהּ וַוַדַּאי צָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְהַשְׁקוֹת וע"ק צ"ל דְּמִשּׁוּם הַטַּעַם שֶׁל לִבָּהּ גַּס בָּהּ וְהַקְּרָא דְּכְתִיב ,,אוֹתָהּ" נַמִּי אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזוֹר וְלַשְׁקוֹת.

וְהַטַּעַם נִרְאֶה מִשּׁוּם דְּהַעֲמָדָתָהּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן גּוּפָהּ נָמֵי אֵינִי מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד א"כ בִּשְׁתֵּי נָשִׁים וַוַדַּאי אֵינִי מְעַכֵּב. אֲבָל הַהַשְׁבָּעָה שֶׁל כֹּהֵן וַוַדַּאי מְעַכֵּב דְּהָא זֶה עִיקַּר הַשְׁקָאָה.

וא"כ א"ש דְּצָרִיכִי תַּרְוַיְיהוּ דְּאִי מִשּׁוּם קְרָא דְּוַהַשְׁבֵּע הו"א דְּזֶה דְּמְעַכֵּב לִפְסוֹל בִּשְׁתֵּי נָשִׁים מֵשִׁים דְּעִיקַּר הַשְׁבוּעָה הוּא מְעַכֵּב. אֲבָל הַעֲמָדָה דְּאֵינוֹ מְעַכֵּב הו"א דְּגַם בִּשְׁתֵּי נָשִׁים אֵינִי נִפְסָל וכו'.

אֲבָל א"ע מח"ח שַׁפִּיר הוּא דְּרַבָּנָן. אֲבָל לר"ש מוּכָח שַׁפִּיר מִיּתּוּרָא דְּקְרָאֵי וכמש"כ עכ"ל אֶלָּא דְּפְקְפֵּק עַל הֲנָחָה זֶה דְּהַעֲמָדַת הַכֹּהֵן אֵינִי מְעַכֵּב.

מַהַתּוֹסָ' דַּף ז' ע"ב ד"ה מַה וכו' וח' ע"ב ד"ה תְּנֵינָא וכו' יע"ש את"ד. וְכֵן רָאִיתִי בְּיַד שָׁאוּל עַל יור"ד הל' מִילָה שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן כְּהַמְצֻפֶּה אִיתָן הַנָּ"ל דְּלְטַעַם הַתּוֹסָ' במו"ק הַנָּ"ל מִשּׁוּם שֶׁיִּהֵא לִבּוֹ פָּנוּי.

הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא וּכְמוֹ שֶׁאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא יע"ש וּלְפִי דִּבְרֵי הי"א הַנָּ"ל פְּלִיגִי בָּזֶה תַּנָּאֵי. וְשָׁם אָזְלִי אַלִּיבֵּי' דר"ש אֲבָל אֲנַן דקיי"ל כר"י דְּמִדְּרַבָּנָן וְטַעְמֵי' מִשּׁוּם שֶׁמִּחֲזֵי עָלָיו כְּמַשּׂוֹי.

וּמִפְּשָׁטֵי' דְּגְמָרָא דְּפָסְחִים ק"ב ע"ב דְּאָמְרִינַן דְּבְאֵין לוֹ אֶלָּא כְּדֵי כּוֹס אֶחָד לָא אָמְרִינַן בָּזֶה אֵין עוֹשִׂין מח"ח. מַשְׁמַע דְּלָא הֲיֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּלְכָךְ הֵקִילוּ בְּאֵין לוֹ.

אֲבָל אִי מִדְּאוֹרַיְיתָא לָא הָוֵי מְקוֹלָּן בָּהּ אַף בְּאֵין לוֹ. אַדְּ לפמש"כ לְעֵיל יֵשׁ לְדָחוֹת דְּאֵין הַכַּוָּונָה דְּהֶקֵּילוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ מִצַּד הַדּוֹחַק.

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁבְּאֵין לוֹ לָא מַחֲזֵי כְּמַשָּׂא. וא"כ אַף אִי הַאי טַעְמָא דְּמָחֲזֵי כְּמַשּׂוֹי הָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא.

ג"כ א"ש שָׁם דְּבְאֵין לוֹ לֹא שַׁיָּיךְ הַאי טַעְמָא וַעֲדַיִין צ"ת בָּזֶה:שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה כָּאן וכו' רַשִׁ"י פֵּירֵשׁ וְכֵן גַּבֵּי עֶבֶד בב"ד א' וְאָדוֹן א' וְתֵימַהּ וְהָא טַהֲרַת ב' מְצוֹרָעִין דָּמֵי לב' עֲבָדִים שֶׁל שְׁנֵי בנ"א. עכ"ל כָּתַב מָהַרְשָׁ"ל נ"ב מַשְׁמַע הָא שְׁנֵי עֲבָדִים מִשְּׁנֵי אֲדוֹנִים אֲפִילּוּ בב"ד אֶחָד לָא הָוֵי חֲבִילוֹת ומ"ש מִשְּׁנֵי מְצוֹרָעִים בְּכֹהֵן אֶחָד דְּאָסוּר עכ"ל.

וְכַוָּונָתוֹ דַּהֲלֹא בִּשְׁנֵי אֲדוֹנִים וּשְׁנֵי עֲבָדִים ובב"ד אֶחָד. הָוֵי מִצּוֹת ח"ח אֵצֶל הב"ד כְּשֵׁם שֶׁאֵצֶל שְׁנֵי מְצוֹרָעִים הָוֵי מ"ח אֵצֶל כֹּהֵן אֶחָד וז"פ.

וּמְפַתֶּה אֵינִי מְבוֹרָר קַוּשְׁיַת הַמָּהַרְשָׁ"א שֶׁכָּתַב דְּקַוּשְׁיַת הַתּוֹסְ' אֵינוֹ מְבוֹרֶרֶת דִּשְׁנֵי עֲבָדִים שֶׁל ב' בנ"א כֵּיוָן דְּכָל אָדוֹן שֶׁל עֶבֶד וְעֶבֶד רוֹצֵעַ עַבְדּוֹ כְּדִכְתִיב אֲדוֹנָיו ה"ל כִּשְׁנֵי כֹּהֲנִים בְּטַהֲרַת שְׁנֵי מְצוֹרָעִים דְּלָא מִקְּרֵי חֲבִילוֹת כִּדְמַסִּיק וכ"כ הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת עֲבָדִים דְּהָאָדוֹן עַצְמוֹ חַיָּיב לְרוֹצְעוֹ וְלֹא בָּנוּ וְלֹא שְׁלוּחֵי וצ"ע עכ"ל וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּהַרְשָׁ"ל א"ש דמ"מ לְגַבֵּי ב"ד אֶחָד הָוֵי חֲבִילוֹת אַף שֶׁהָרְצִיעָה נִתְקַיֵּים ע"י הָאֲדוֹנִים.

וְרָאִיתִי ברש"ם ז"ל שכ"כ לְיַשֵּׁב קַוּשְׁיַת הַמָּהַרְשָׁ"א וְנָעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַמָּהַרְשָׁ"ל וְכַוָּונָתוֹ הָעֲמוּקָה ומש"כ הָרַשָׁ"ש שֶׁצָּרִיךְ הָאָדוֹן לְהָבִיא הָעֶבֶד לִפְנֵי ב"ד קוֹדֶם הָרְצִיעָה. כָּךְ פָּסַק הָרַמְבַּ"ם בפ"ז דִּין ט' וְז"ל כֵּיצַד רוֹצְעִין מְבִיאוֹ לב"ד שֶׁל שְׁלשָׁה וכו' וְכָתַב הכ"מ דְּהָכִי אִיתָא בַּמְּכִילְתָּא וְהִגִּישׁוֹ אֲדוֹנָיו אֶל הָאֱלֹקִים אֵצֶל הַדַּיָּנִים שֶׁיִּמָּלֵךְ בְּמוֹכָרָיו **(הַגָּהָה מִלְּשׁוֹן זֶה הֵבֵאתִי סְמוּכִין לְמַאי שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּסֵפֶר דְּבַר אַבְרָהָם (ח"א סי' י' ובח"ב סי' כ') לידי"ן הַגָּאוֹן הַמְּפֻוָּרְסָם וכו' מראד"ך כָּהֲנָא שַׁפִּירָא שְׁלִיטָ"א כְּפַת הגאב"ד דק"ק קָאוָוּנָא יצ"ו בְּמָכְרוּהוּ ב"ד לפ"פ מִי נִקְרָא הַמּוֹכֵר אִם ב"ד הֵם הַמּוֹכְרִים מִצַּד עַצְמָם אוֹ דע"י כְּפְיָיתָם נִקְרָא הוּא עַצְמוֹ הַמּוֹכֵר.

ונ"ב יֵשׁ סָמַךְ לְזֶה מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ז מהל' עֲבָדִים דִּין פ' כֵּיצַד רוֹצְעִין מְבִיאוֹ לב"ד שֶׁל שְׁלשָׁה וכו' וְהֵבִיא הכ"מ מְכִילְתָּא וְהִגִּישׁוֹ אֲדוֹנָיו אֶל הָאֱלֹקִים אֵצֶל הַדַּיָּנִים שֶׁיִּמָּלֵךְ בְּמוֹכָרָיו. מַשְׁמַע דְּכָפֵינַן בִּכְפֵיהֶם שֶׁהֵם הַמּוֹכְרִים.

וי"ל עכ"ל. מִלְּבַד מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי עוֹד בְּמִכְתָּבִי לַהַנָּ"ל בְּעִנְיָן זֶה.

עוֹד מְסַיֵּים שָׁם הָרַמְבַּ"ם (שֶׁהֵבִיא הַמָּהַרְשָׁ"א בִּשְׁמַעְתִּין) הָאָדוֹן הוּא שֶׁרוֹצֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרָצַע אֲדוֹנָיו לֹא בְּנֵי וְלֹא שְׁלוּחוֹ וְלָא שְׁלִיחַ ב"ד וְאֵין רוֹצְעִין שְׁנֵי עֲבָדִים כא' שא"ע מח"ח עכ"ל וַאֲנִי תֵּימַהּ דלמ"ל לְמָעוּטֵי דַּוְלָא ע"י שְׁלִיחַ ב"ד.

פְּשִׁיטָא דְּאִם מְמַעֲטִינַן דְּלָא ע"י שְׁלוּחוֹ וּבְנוֹ. כש"כ שְׁלִיחַ ב"ד שֶׁיֵּרָצַע בַּעֲבוּר הָאָדוֹן.

וְאִם שֶׁגַּם הוּא נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ לְהָאָדוֹן. הֲלֹא הַכֹּל מִמִּיעוּט אֶחָד הוּא.

וְאִם בְּלֹא דַּעְתִּי. פְּשִׁיטָא דְּיֵרָצַע אֲדוֹנָיו כְּתִיב וְצָרִיךְ לִי לְהָבִין.

ע"כ הַגָּהָה.)** ע"כ וְיֵשׁ לְהָסֵב כְּיוֹנַת הַמָּהַרְשָׁ"א ז"ל זַ"ל לְמַה שֶׁכָּתַב המל"מ שָׁם דִּין ס' ד"ה וְאֵין לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' וְזַ"ל וּלְקֻוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' אֶפְשָׁר לְתָרֵץ דְּשָׁאנֵי טַהֲרַת ב' מְצֹורָעִים דְּהַכֹּהֵן עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה וא"כ אַף שֶׁהֵם גּוּפִים מְחֻלָּקִים הֲרֵי הַכֹּהֵן עוֹשֶׂה מְצוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת.

אֲבָל גַּבֵּי עֲבָדִים אֵין הב"ד עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה ולפ"ז בב' עֲבָדִים שֶׁל ב' בנ"א שָׁרֵי עכ"ל. וְכִי הוּא זֶה כַּוָּנַת הַמָּהַרְשָׁ"א זַ"ל דְּכֵיוָן דַּוְקָא הָאָדוֹן רוֹצֵעַ א"כ אֵין הב"ד עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה וְלֹא שַׁיָּיךְ ה"ע מח"ח.

וּמַה שֶּׁכָּתַב הרח"ט עוֹד די"ל בְּכַוָּנַת רַשְׁ"י אוֹ בָּאָדוֹן אֶחָד. מְבֹאָר ג"כ כְּבָר במל"מ הַנַּ"ל וְזַ"ל אַף מַאי דק"ל בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י הֵיא דְּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּבִשְׁנֵי ב"ד שָׁרֵי אַף בב' עֲבָדִים שֶׁל אָדוֹן אֶחָד.

וְזֶה תֵּימַה דְּאַפַּתִּי הָאָדוֹן עוֹשֶׂה מח"ח אֲשֶׁר ע"כ נ"ל דמש"כ רַשְׁ"י. וּבְאָדוֹן א'.

הַכַּוָּנָה אִי הָוֵי אוֹ בָּאָדוֹן א' כְּלוֹמַר בב"ד א' אָסוּר אע"פ שֶׁהֵם ב' עֲבָדִים שֶׁל בנ"א כְּטַהֲרַת שְׁנֵי מְצֹורָעִים וְכֵן בָּאָדוֹן א' אָסוּר אע"פ שֶׁהוּא בִּשְׁנֵי ב"ד דְּהָאָדוֹן עוֹשֶׂה מח"ח את"ד. וְעַיֵּין בנ"א כְּלָל ס"ח אוֹת ב' בְּסוֹף דִּמְפָרֵשׁ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' וְזַ"ל וְזֶהוּ שֶׁמַּקְשִׁים דְּמַרַשְׁ"י מַשְׁמַע דַּוְקָא ב"ד א' וְאָדוֹן א' מַשְׁמַע אֲבָל ב"ד א' וב' בנ"א מֻוּתָּר וא"כ ה"נ כֹּהֵן א' וב' מְצֹורָעִין עכ"ל.

וְגַם הוּא לֹא הִזְכִּיר הַמָּהַרְשָׁ"ל וְהַמָּהַרְשָׁ"א והמל"מ הַנַּ"ל. וכ"כ לְעֵיל שֶׁגַּם מהאד"ר הַיָּקָר נֶעְלַם דִּבְרֵי המ"ל.

שֶׁהוּא כָּתַב לְדוֹחֵק לוֹמַר בְּכַוָּנַת רַשְׁ"י במש"כ וּבְאָדוֹן ר"ל אוֹ אִם יהי' בָּאָדוֹן אֶחָד דְּאָסוּר אע"פ שֶׁהוּא בב' ב"ד. עכ"ל ע"ש וְשָׁם וְיִתְבָּאֵר לְךָ.

(וְאָתִי עַתָּה לִידֵי סֵפֶר מִנְחַת קְנָאוֹת כַּאֲשֶׁר הִזְכַּרְתִּי נָפִיל. וְרָאִיתִי מַה שֶּׁכָּתַב כָּאן בָּזֶה ובמחכ"ת דְּבָרָיו אֵינָן מְדֻיָּקִין.

דְּזַ"ל במנ"ל פ"ז מהל' עֲבָדִים הקֻשָׁה ע"ד שֶׁכָּתַב בב"ד אֶחָד מַשְׁמַע דבב' ב"ר מִיָּתֵר לְרוֹעֲשָׂם כְּאֶחָד וְהָא אַפַּתִּי עוֹשֶׂה הָאָדוֹן מִצְוֹת ח"ת ולפנ"ד כַּוָּנַת רַשְׁ"י דְּמִסְתָּמָא הָרְצִיעָה הָיְתָה בב"ד אע"ג דִּכְתַב הָרַמְבַּ"ם זַ"ל (פֵּשְׁטוּת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מַשְׁמַע דְּהַרְצָעָה הָיָה ג"כ לִפְנֵי ב"ד בְּבֵית שֶׁל אָדוֹן אוֹ שֶׁל אַחֵר) דְּיוּכַל לִהְיוֹת הָרְצִיעָה בְּאֵיזֶה בַּיִת שֶׁיִּרְצֶה מכ"מ מִסָּתְמָה הָרְצִיעָה בב"ד וא"כ בִּשְׁנֵי ב"ד שָׁרֵי דְּהָאָדוֹן רוֹצֵעַ לְכָל עֶבֶד בְּבֵית אַחֵר וְאֵינִי כְּאֶחָד כְּלָל.

וַאֲנִי תֵּימַה א"כ לָא הָוֵי כְּאֶחָד וּמַאי שַׁיָּיךְ לאשמיענן דְּאֵין רוֹצְעִין בְּאֶחָד וּמַרַשְׁ"י מַשְׁמַע דְּמֻוּתָּר לָרוֹצְעִין כְּאֶחָד. וְהוּא כָּתַב דְּלָא הָוֵי כְּאֶחָד.

פְּשִׁיטָא דְּזֶה שָׁרֵי. וְעוֹד עֲדַיִן לֹא פְּסִיקָא לְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּאֵין מְבִיאִין שְׁנֵי עֲבָדִים כְּאֶחָד דְּאַף לִשְׁנֵי ב"ד (לְפִי שִׁיטַת רַשְׁ"י) וְגַם בְּזֶה שַׁיָּיךְ א"ע מח"ח וְכַאֲשֶׁר הֵבִיא דִּבְרֵיהֶם זַ"ל גַּם במל"מ הַנַּ"ל בְּסִיף דְּבָרָיו.

וְעוֹד תּוֹפֵס הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א אֶת הָרַשְׁ"ש שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ המל"מ הַנַּ"ל. וְהוּא בְּעַצְמוֹ מְסַיֵּים ,,ולענ"ד נִרְאֶה כֵּיוָן דְּאֵין הב"ד פּוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה רַק הָאָדוֹן אוֹמֵר דְּבָרָיו לִפְנֵי הב"ד

ל"ש לוֹמַר בב"ד אֵין עוֹשִׂין מח"ח כֵּינָן דְּאֵינָן עוֹשִׂים כְּלוּם הֲלֹא המל"מ כָּתַב סְבָרָא זוֹ כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי לְעֵיל וְאֵין זֶה לֶקֶט אֶלָּא שִׂכְחָה.

וּמַה שֶּׁכָּתַב עוֹד קָצַת רְאָיָה לָזֶה מִסּוֹטָה דְּמַשְׁמַע דַּוְקָא בִּשְׁתֵּיָה קָפְדִינַן בב' כֹּהֲנִים אֲבָל הֲבָאָה לב"ד אֶחָד לֹא אִיכְפַּת לָן וְהָא בְּסוֹטָה בָּעֵינַן ב"ד וְאַפֵּ"ה מֻוָּתָר לַהֲבִיאָם לב"ד כְּאֶחָד וע"כ מִשּׁוּם שְׁאֵין הב"ד עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה ע"כ.

יֵשׁ לִדְחוֹת דִּדִילְמָא מִשּׁוּם שֶׁגַּם הֵם אֵין עוֹשִׂין מַעֲשֶׂה וְלִית כָּאן כְּלָל מַעֲשֶׂה אֲבָל בִּרְצִיעָה עכ"פ יֵשׁ מַעֲשֶׂה רְצִיעָה לִפְנֵי הב"ד. אֶלָּא שֶׁהֵם אֵינָם עוֹשִׂים.

ודו"ק.

אַךְ עִיקַּר דְּבָרָיו אֵינָם מֻוכְרָחִין וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הרד"ל זַ"ל מש"כ דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' לְהַשְׁקָאַת ב' סוֹטוֹת וּמְסְתָמָא הָוֵי שֶׁל ב' אֲנָשִׁים והי"ל כב עֲבָדִים שֶׁל ב' בנ"א וְאַפֵּ"ה אָמְרִינַן אִי בְּכֹהֵן א' אָסוּר, וע"ש אַךְ מַה נַּעֲשָׂה בְּיוֹם שֶׁיְּדֻבַּר מִדִּבְרֵי הַמְּאִירִי שֶׁכָּתַב וְאֵין רוֹצְעִין שְׁנֵי עֲבָדִים כְּאֶחָד ר"ל עַל יְדֵי ב"ד אֶחָד וְאָדוֹן אֶחָד, וּמַשְׁמַע מְפוֹרָשׁ דְּבִשְׁנֵי אֲדוֹנִים שָׁרֵי, וְכָתַב עוֹד הָרַבִּינוּ הַמְּאִירִי זַ"ל דמכ"מ בְּסוֹטָה אַף בִּשְׁנֵי כֹּהֲנִים יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁכָּל שֶׁמַּשְׁקִין אַחַת מִפְּנֵי חֲבֶרְתָּהּ וכו' וְכֵן נֶאֱמְרָה בַּתּוֹסָפְתָּא אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת שֶׁלֹּא יְהֵא לִבָּהּ גַּס בָּהּ וכו' אֶלָּא שֶׁאִם רְאִינוּהָ רוֹעֶדֶת וְרוֹתֶתֶת בִּשְׁנֵי כֹּהֲנִים מֻוָּתָר וּבְדִיעֲבַד מֵיהָא בְּכֻלָּן כְּשֵׁרוֹת אֶלָּא שֶׁבְּהַשְׁקָאַת סוֹטָה כָּל שֶׁעֵירֵב מְחַיֵּית שְׁתֵּי הַמַּגְּלוֹת לְתוֹךְ כּוֹס אֶחָד וְהִשְׁקָה לִשְׁתֵּיהֶן פָּסוּל וכו' עַיֵּין עָלָיו, וש"מ תַּרְתֵּי.

בְּמַה שֶׁנִּסְתַּפֵּקְתִּי בְּפֶתַח דִּבְרֵי אִי הָא דא"ע מח"ח בְּדִיעֲבַד פָּסוּל, מְבֹאָר בִּדְבָרָיו דְּכָשֵׁר, וּבְמַה שֶׁכָּתַב הַיָּד אֱלִיָּהוּ הַנָּ"ל דְּאִם הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁלִּבָּהּ גַּס בַּחֲבֶרְתָּהּ אַף בְּדִיעֲבַד פָּסוּל, מְבֹאָר ג"כ בִּדְבָרָיו שֶׁכָּתַב וּבְדִיעֲבַד מֵיהָא ,,שֶׁבְּכֻלָּן" כַּשְׁרוּת' דְּגַם מִן הַטַּעַם שֶׁלֹּא יְהֵא לִבָּהּ גַּס וכו', מ"מ בְּדִיעֲבַד אִם עָבַר וְהִשְׁקָה כָּשֵׁר, דְּעָלָה קָאֵי הַמְּאִירִי זַ"ל וּבְיַד שָׁאוּל הַנָּ"ל כָּתַב עַל תְּמִיהַת המל"מ הַנָּ"ל וְזַ"ל לפמש"כ י"ל דְּהִנֵּה יֵשׁ כָּאן בַּחֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל מִצְוָה ב' אִיסּוּרִים אִיסּוּר תּוֹרָה מִפְּנֵי שֶׁאֵין לִבּוֹ פָּנוּי וְאִיסּוּר מִדְּרַבָּנָן שֶׁנִּרְאֶה עָלָיו כְּמַשּׂוֹי והנ"מ נִרְאֶה לפמש"כ הַתּוֹסָ' ד"ה אֵין דַּאֲפִילּוּ לְהַעֲמִיד שְׁתֵּיהֶן בַּעֲזָרָה כְּאַחַת אַף שֶׁאֵין שׁוֹתִין כְּאַחַת וה"ה בִּרְצִיעָה אָסוּר, וְהִנֵּה בִּשְׁעַת הַעֲמָדָה אוֹ בִּשְׁעַת הֲבָאָה ל"ש אֵין לִבּוֹ פָּנוּי דְּהָא אַכַּתִּי אֵין עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה וְאֵין צָרִיךְ כַּוָּנָה עֲדַיִן וְלֹא נִשְׁאַר רַק אִיסּוּר דְּרַבָּנָן דְּנִרְאֶה כְּמְפָרֵק מַשּׂאוֹי (כ"כ לְעֵיל דִּלְטַעַם זֶה דְּאֵין לִבּוֹ פָּנוּי לֹא שַׁיָּיךְ לְאֻסּוֹר הֲבָאָה כְּאַחַת) ולפ"ז מד"ת לֵיכָּא אִיסּוּר.

וּלְכָךְ הֲוֻכְרַח רַשְׁ"י לוֹמַר דבב"ד אֶחָד וּבְאָדוֹן אֶחָד, אֲבָל בב' ב"ד הָיָה שָׁרֵי הַיְינוּ דְּשָׁם קָאֵי עַל הַקֶּרֶא, א"כ מִצַּד הַכָּתוּב הָיָה מֻוָּתָר בב' ב"ד דַּהֲבָאָה לֵיכָּא אִיסּוּר מה"ת, וְהָאָדוֹן אַף שֶׁרוֹצְעוֹ בְּעַצְמוֹ א"צ לְכַוּוֹן לְשֵׁם מִצְוָה ול"ש בּוֹ שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ פָּנוּי (אֵין לַדָּבָר זֶה טַעַם וכ"כ אֲנִי לְעֵיל ב"ה לְהָעִיר דְּתַלְיָא אִי מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָא) רַק עַל הב"ד מוּטָל לַעֲשׂוֹת כְּמִשְׁפַּט הַתּוֹרָה וא"כ לֵיכָּא אִיסּוּר מה"ת אֲבָל מִדְּרַבָּנָן בֶּאֱמֶת אָסוּר אַף בב' ב"ד וּבְאָדוֹן אֶחָד, וּבְזֶה מְיֻשָּׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' ד"ה כָּאן וכו' וע"ש וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א וכו', ולפענ"ד נְהִי דְּהָאָדוֹן רוֹצֵעַ אֲבָל עִיקַּר הוּא עַל הב"ד והב"ד אֵין לִבָּם פָּנוּי כֹּל שֶׁמְּצַוִּוין לב' בנ"א א"א לָהֶם לְכִיוּוּן כָּרָאוּי וְהָאָדוֹן מַעֲשֶׂה קוֹף בְּעָלְמָא הוּא דַּעֲבִיד (גַּם לָזֶה אֵין טַעַם) וְשַׁפִּיר הִקְשׁוּ

הַתּוֹסְ' כֵּיוָן דְּרַשִׁ"י כָּתַב דַּוְקָא ב"ד א' וְאָדוֹן א' א"כ מִמֵּילָא ב' עֲבָדִים שֶׁל ב' בנ"א שָׁרֵי א"כ ה"ה טַהֲרַת ב' מְצוֹרָעִין, אֲבָל לפמש"כ א"ש דְּרַשִׁ"י לֹא כָּתַב כֵּן רַק מִצַּד אִיסּוּר תּוֹרָה דב' עֲבָדִים שֶׁל ב' בנ"א אֶפְשָׁר דל"ש זֹאת דְּאַף דהב"ד צָרִיךְ שֶׁיְּכַוְּונוּ לִשְׁנַיִם מ"מ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה רַק בְּכַוָּנָה לְבַד אֵינוֹ אָסוּר מה"ת, משא"כ בְּאָדָם אֶחָד דְּלִבּוֹ אֵין פָּנוּי והב"ד צְרִיכִין שֶׁיּוֹרֶה לוֹ עַל ב' מִצְוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּאֶחָד וא"א לְכַוֵּן בַּעֲשִׂיָּתוֹ ב' עִנְיָנִים כְּאֶחָד וכו' את"ד הִנֵּה בְּעִיקַּר חִילּוּקוֹ קָדְמוֹ המל"מ כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי לְעֵיל, וְעִיקְרֵי דְּבָרָיו מְעֻוָּרְבָּבִין וְהַמְעַיֵּן יָבִין.

עוֹד ר"ל שָׁם נָגֵד דִּבְרֵי המ"א. דְּדַוְקָא בְּמִצְוָה שֶׁאֵינָהּ חִיּוּבִית אָמְרִינַן א"ע מח"ח אֲבָל לֹא בְּחוֹבָה יע"ש וְכֵן רָאִיתִי לְהַקֶּרֶן אוֹרָה לִנְדָרִים דַּף ע"ג שֶׁכָּךְ עָלְתָה לְפָנָיו וְז"ל הָיָה נִרְאֶה דְּלֹא שַׁיָּיךְ כְּלָל בָּזֶה מ"ח כֵּיוָן דִּשְׁנֵיהֶן מִצְוֹת חִיּוּבִית מֻוָּתָר לְקַיֵּים שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד וכו' והמ"א כָּתַב אִיפְכָּא וְהֵבִיא רְאָיָה מִמִּשְׁנָה יוֹמָא הֵבִיאוּ לוֹ אֶת הַשָּׂעִיר וְלֹא הֵבִיא אוֹתוֹ תְּחִלָּה וְהַיְינוּ מִשּׁוּם מח"ח.

וּדְבָרָיו ז"ל צ"ע דְּהָא ס"ד הָתָם גַּבֵּי וְלַנִּשְׁחָט כְּנֶגֶד בֵּית שְׁחִיטָתוֹ דְּאַהֲעָמָדָה קָאֵי אֶלָּא וּנְדַאי כֵּיוָן שֶׁכֻּלָּם חוֹבָה לֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה מ"ח דְּמִצְוָתָן כָּךְ הִיא וּבְקָרְבְּנוֹת נְדָבָה ג"כ נִרְאֶה דל"ש מ"ח כֵּיוָן דְּאֵין לָהֶם שִׁעוּר וְיָכוֹל לְהִתְנַדֵּב כַּמָּה שֶׁיִּרְצֶה וצ"ע וע"ש בי"ש בְּשֵׁם התשב"ץ ח"ב סי' מ"ב בְּעִנְיָן זֶה דא"ע מ"ח.

וּמַה שֶּׁהִשִּׁיג עָלָיו בָּזֶה דִּכְלַפֵּי לְיָיא ואכ"מ עוֹד. אַחַת רָאִיתִי עוֹד לְהָעִיר בְּמַה שֶּׁהֵבִיאוּ הָרַב אד"ר בְּשֵׁם השכנה"ג שֶׁהוּא הָיָה נוֹהֵג לְקַדֵּשׁ עַל אֲשִׁישָׁה שֶׁל יַיִן שֶׁהָיָה בָּהּ שִׁעוּר לג' קְדֵוָשׁוֹת לַיְלָה וְיוֹם וְאַבְדָּלְתָּא וכו' אַדְּנִסְתַּפֵּק הָרַב ז"ל עַל מַה שֶּׁהָיָה נוֹהֵג לוֹמַר בהמ"ז בְּאוֹתָהּ אֲשִׁישָׁה וְקִדּוּשׁ ובהמ"ז ב' מִילֵּי נִינְהוּ וְאֵין לְאָמְרָן עַל כּוֹס אֶחָד.

וְכָתַב דְּהָא נָמֵי לֵיתָא דְּאֵין אוֹמְרִים ב' קְדֵוָשׁוֹת עַל כַּיָּם א' הַיְינוּ כְּשֶׁאוֹמֵר אוֹתָם בב"א רְצוּפוֹת זאח"ז אֲבָל כְּשֶׁאוֹמֵר אוֹתָם בְּשָׁעוֹת מֻחוֹלָקוֹת כְּגוֹן הָא דְּהַקָּדוֹשׁ הוּא קוֹדֶם הַמָּזוֹן וברה"מ הוּא אַחַר גְּמַר אֲכִילָתוֹ בְּנוֹדַאי יָכוֹל לְאָמְרָן עַל כּוֹס אֶחָד וְלָא מִקְּרֵי חֲבִילוֹת את"ד ז"ל ע"כ.

הִנֵּה אַף שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם עַל כּוֹס אֶחָד ח"מ כֵּיוָן שֶׁהַשָּׁעוֹת חֲלוּקוֹת שַׁפִּיר דָּמֵי. ולענ"ד מְבֹאָר הוּא בַּבְּרָכוֹת (דַּף ל"ט ע"ב) דְּאָמְרִינַן רַב אַמֵּי וְרַב אַסִּי כִּי הָווּ מִתְרְמֵי לְהוּ רִיפְתָּא דְּעִירוּבָא מְבָרְכִין עֲלֵי' הַמּוֹצִיא וכו' אָמְרוּ הוֹאִיל וְאִתְעֲבִיד בֵּיהּ מְצָוָה חָדָא נַעֲבֵיד בֵּיהּ מְצָוָה אַחֲרִיתִי פ"כ הֲרֵי דְּאַף שֶׁאֵין עוֹשִׂין ב' מִצְוֹת עַל דָּבָר אַחֵר וְאִילּוּ אַתָּרְמֵי בב"א לָא הָווּ עֲשִׂינַן מִשּׁוּם א"ע מח"ח.

אֶלָּא ע"כ מִשּׁוּם דְּהָווּ בְּזִמְנִין חֲלוּקִין וכמש"כ השכנה"ג. וז"פ וְעַיֵּן בפמ"ג סי' רצ"ט בא"א ס"ק ז' שֶׁהֵבִיא שָׁם ג"כ דִּבְרֵי השכנה"ג הַנַּ"ל וּמִתָּמֵהַּ שָׁם עַל הַמְחַבֵּר דְּפָסַק דְּאִם יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי כּוֹסוֹת יְבָרֵךְ בה"מ עַל א' וְיַבְדִּיל עַל אַחֵר, וַהֲלֹא לְפִי דִּבְרֵי הכנה"ג דְּבִזְמַנִּים מִתְחַלְּפִים יֵשׁ הֶפְסֵק בֵּינַיְתִים כְּגוֹן הַקִּדּוּשׁ וּלְאַחַר הַמָּזוֹן בהמ"ז רַשַּׁאי עַל כּוֹס אֶחָד א"כ אַמַּאי לֹא יְבָרֵךְ בהמ"ז וְיִתְפַּלֵּל וְאַח"כ יַבְדִּיל עַל כּוֹס אֶחָד וְכָאָמוּר וצ"ע ע"כ.

וְעַיֵּין מג"א סי' רפ"א סכ"ה שֶׁכָּתַב שָׁם וְז"ל וְטוֹב לְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס גָּדוֹל שֶׁיִּשַּׁיֵּר מֵאוֹתוֹ הַכּוּם לְקִידּוּשׁ הַיּוֹם וּלְהַבְדָּלָה עכ"ל וּבְאֵר בל"ש שָׁם דאע"ג דא"ע מח"ח הַיְינוּ בְּפַעַם אֶחָד משא"כ בִּזְמַנִּים מִתְחַלְּפִים יע"ש.

ולפמש"כ מְבוֹאָר הוּא בגמ'. וְזֶה הוּא שֶׁכָּתַב המג"א וְטוֹב לְקַדֵּשׁ.

דמנ"ל הָא וע"כ מהג"מ הַנַּ"ל. ובפמג"ד שָׁם כָּתַב וְז"ל וְהִנֵּה רוֹאֶה שֶׁהִשְׁמִיט בהמ"ז מַשְׁמַע דְּסוֹבֵר דְּהָוֵי חֲבִילוּת אַף בִּזְמַנִּים נִפְרָדִים משא"כ קִדּוּשָׁה וְאַבְדָּלְתָּא חָדָא הוּא כְּמוֹ יקנה"ז עכ"ל וְהוּא מְבוֹאָר בשכנה"ג.

ולפמש"כ צ"ע אֶלָּא שֶׁקּוּשְׁיַת הפמג"ד בס' רצ"ט עַל הַמְחַבֵּר צ"ע לפ"ז: וְעַיֵּין עוֹד בְּאַרְעָא דְּרַבָּנָן מַה שֶׁהִקְשָׁה עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק בהל' נְדָרִים כְּרַבָּנָן דר"י דְּדָרְשִׁי טַעֲמָא דְּקָרָא גַּבֵּי סוֹטָה מִפְּנֵי שֶׁלִּבָּהּ גַּס בָּהּ ומש"ה בִּנְדָרִים דְּלֵיכָּא ה"ט פָּסַק כְּרַבָּנָן וְרַבָּנָן הַיְינוּ ר"ש כְּדַאֲמְרִינַן בפ"ק דְּסוֹטָה וכמש"כ מָרָן זַ"ל שָׁם בהל' נְדָרִים, וְזֶה הֶפֶךְ מִמַּה שֶׁפָּסַק בפ"ז דהל' מַלְוֶה גַּבֵּי מַשְׁכּוֹן בִּפְלוּגְתָּא דְּר"ש וְרַבָּנָן בְּלֹא תַּחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה שֶׁפָּסַק אַל מָנָה בֵּין פָּנֶיהָ וּבֵין עֲשִׁירָה וְכֵן בְּוֹלֹא יִרְבֶּה נו נָשִׁים פָּסַק בפ"ז מהל' מְלָכִים כְּרַבָּנָן ע"כ וְהֵבִיא שכה"ג הַקּשָׁה הַתּוֹסָ' יו"ט בפ"ו דְּפָרָה גַּבֵּי פָּרָה אֲדֻמָּה יע"ש וְכֵן הַקּשָׁה שָׁם עַל הָרַב עֵץ הַחַיִּים עיי"ש וְעַיֵּין בלח"מ בפ"ג מִמַּלְוֶה דִּין א' שֶׁכֵּן תַּמָּה עַל הָרַמְבַּ"ם מִמַּה שֶׁפָּסַק בפי"ב מהל' אִיסּוּרֵי בִיאָה כר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵי' דְּקָרָא וְכֵן מפ"ב דהל' אִיסּוּרֵי בִיאָה דְּפָסַק דְּהַבָּא עַל אֶחוֹתוֹ וְהִיא בָּהּ אָשָׁם אָבִיו לוֹקֶה מִשּׁוּם בַּת אֶחוֹתוֹ וּמִשּׁוּם בַּת אֵשֶׁת אָבִיו, וְאָמְרוּ בש"ם דת"ק הַיְינוּ ר"ש דְּדָרִישׁ טַעְמֵי' דְּקָרָא יע"ש וְעַיֵּין בלח"מ בפ"ג מִמַּלְכִים דִּין ב' ד"ה וְאִם הוֹסִיף וכו' עיי"ש ודו"ק, וְעַיֵּין בס' נַחֲלַת דָּוִד להגרד"ט מִמִּינְסְק זַ"ל שֶׁכָּתַב דָּבָר נֶחְמָד בְּיִשּׁוּב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דפ"ב מהל' מְעִילָה דִּין ו' שֶׁפָּסַק דִּבְחַטַּאת הָעוֹף אָסוּר לְהַנּוֹת וְהַנֶּהֱנֶה בָּהֶם אַחַר הַזָּיָה לֹא מָעַל, וְהִקְשָׁה הרה"ג ר"ו ראפופרט דְּזֶה דַּוְקָא בְּעוֹלַת הָעוֹף.

אֲבָל לֹא בְּחַטַּאת הָעוֹף דְּכֻלָּהּ לַכֹּהֲנִים א"כ מנ"ל שֶׁתְּהֵא מוּרְאָתָהּ וְנוֹצָתָהּ נִשְׂלָכִין לַבָּה"ד וְהִשִּׁיב הגהמ"ח זַ"ל דְּבַסְּפָרָא יָלִיף לָהּ מִדִּכְתִיב וְהִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ וְלֹא חַטַּאת הָעוֹף, א"כ הָרַמְבַּ"ם דְּפָסַק בפי"ב מהל' נְדָרִים כת"ק דְּלָא דָּרְשִׁינַן אוֹתָהּ, אֲבָל סְתָם סִפְרָא כר"י דְּדָרִישׁ אוֹתָהּ וְלֹא חַטַּאת הָעוֹף וע"ש את"ד ועיי"ש עוֹד שֶׁכָּתַב דְּבַהֲפָרָה לֹא שַׁיָּיךְ א"ע מח"ח מְשׁוּם דְּלָא הָוֵי מְצָוָה, וּכְבָר הַאֲכַרְתִּי בָּזֶה מִדִּבְרֵי המג"א הַנַּ"ל כ"פ: וְעַיֵּין בְּמָנָחוֹת דַּף נ"א ע"ב דְּקָאָמַר ת"ל אוֹתָהּ כֻּלָּהּ וְלֹא חֶצְיָהּ וכו' וצ"ע דְּהָא כֵּינָן דְּקָאָמַר ר"י כָּאן דְּאוֹתָהּ הַיְינוּ אוֹתָהּ לְבַדָּהּ וא"כ הֵיכִי מָצֵי דְּרוֹשׁ שָׁם אוֹתָהּ דְּאוֹתָהּ כֻּלָּהּ וְלֹא חֶצְיָהּ הָא אִיצְטְרִיךְ אוֹתָהּ לְהַדְּ דְּרָשָׁא לוֹמַר אוֹתָהּ לְבַדָּהּ וְלֹא מִנְחָה אַחֶרֶת וְלוֹמַר דְּאָסוּר לְהַקְרִיב מִנְחָה אַחֶרֶת עִמָּהֶן (לְבַד מֵהַאי טַעְמָא דא"פ מח"ח) וְכֵן קָשָׁה מאי מַקְשֵׁי שָׁם ור"ש הַאי אוֹתָהּ מַאי עָבֵד לֵיהּ, הָא אִיצְטְרִיךְ לָזֶה דְּאוֹתָהּ לְבַדָּהּ וְהָרַמְבַּ"ן כָּתַב שס"ל גַּם לר"ש דְּרָשָׁה דְּאוֹתָהּ עַיֵּין רָ"ן נְדָרִים דַּף ע"ג וצ"ע: עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר בְּהָא דְּתָנַן במס' נְגָעִים (פֶּרֶק ג' מ"א) דְּאֵין רוֹאִין שְׁנֵי נְגָעִים כְּאֶחָד בֵּין בְּאִישׁ אֶחָד וּבֵין בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים וכו', וּפֵירְשׁוּ הרע"ב מְשׁוּם שֶׁאֵין הַכֹּהֵן יָכוֹל לִרְאוֹת יָפָה שְׁנֵי נְגָעִים כְּאֶחָד ובתיו"ט שָׁם בְּשֵׁם הר"ש וכו' יע"ש וְקָשָׁה ת"ל דא"ע מח"ח, וְרָאִיתָ הַנְּגָעִים מִצָּוָה הוּא, וְעוֹשֶׂה בַּחֲבִילוֹת ול"ל דָּוֶה הוּא מִדְּרַבָּנָן, דַּהֲלֹא פְּשִׁיט הַמִּשְׁנָה מַשְׁמַע דְּגַם לְפִי טַעְמַיְיהוּ דרפ"ב והר"ש הוּא רַקמִדְּרַבָּנָן

**(שׁוּב בְּחַפְּשִׁי בַּמָּקְרָשִׁים הַחֲרָשִׁים שֶׁעַל מִשְׁנָיוֹת בִּדְפוּס רָאָם, מָצָאתִי שָׁם תּוֹדָה לָאֵל

בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֵלֶק הַמְּכוֹנָה ,,בֹּועַז" שֶׁהִקְשָׁה זֶה וְכָתַב מִשּׁוּם דְּדַוְקָא כָּל מְצָוָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַעֲשֶׂה וְטָרְחָה לְהָכִי כְּשֶׁעָשָׂה ב' כ"א מֵחָזֵי כְּאִלּוּ הֵן עָלָיו לְמַשָּׂא וכמש"כ רַשׁ"י הָתָם משא"כ ראי' אֵינוֹ מַעֲשֶׂה וְטָרְחָה דְּנִיחוּשׁ שֶׁכְּשֶׁיִּרְאֶה שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד, הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהַמַּצּוֹת הֵן לוֹ לְמַשָּׂא ואלה"ק לְרַשׁ"י מִפְּסָחִים ק"ב דְּאֵין אוֹמְרִים ב' קְדֵוָשׁוֹת עַל כּוֹס א'.

וּמַאי מַשָּׂא אִיכָּא בְּהוּ, י"ל מִדְּטָרִיחָא לֵיהּ לְהָבִיא כּוֹס אַחֵר לְקִדֵּוּשָׁה הָאַחֶרֶת את"ד וּכְבָר הִזְכַּרְנוּ הֶעָרָה זוֹ, אֲבָל נֶעְלָם מִמֶּנּוּ עוֹד שֶׁגַּם אֵין חוֹתְמִין בִּשְׁתַּיִם מִשּׁוּם הַאי טַעְמָא דא"ע מח"ח כְּמְבֹאָר לְעֵיל, עַיֵּין בס' מ"ק שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל.

עוֹד כָּתַב בתפא"י דלהמג"א סי' קמ"ו לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם אֵין מַשְׁקִין ב' סוֹטוֹת כְּאֶחָד ע"י ב' כֹּהֲנִים ק"ל נְהִי דְּלָא תִּקְשֵׁי וְכִי אֵין רַשָּׁאִים ב' בנ"א לְהַנִּיחַ תְּפִילִּין כְּאֶחָד דְּהָתָם חוֹבַת הַגּוּף הוּא לְהַנִּיחַ כ"א תְּפִילָּיו (כֵּן ב"ה תֵּירְצְתִּי לְעֵיל עַל דְּבָרָיו שבפ"ב דְּשַׁבָּת וְזַקְנֵי ת"ח כ"ז שֶׁמַּזְקִינִין דַּעְתָּן מִתּוֹסֶפֶת עֲלֵיהֶן לְהַגִּיהַ מֵאוֹפֶל הַשִּׁיבּוּשׁ, וּפָלֵא שֶׁלֹּא צִיֵּין בְּעַצְמוֹ לְדָבָרָיו במס' שַׁבָּת) עכ"פ הַפֶּסַח שֶׁנִּשְׁחַט בג' כִּיתּוֹת וַהֲרֵי רַשָּׁאִים כָּל א' לִשְׁחוֹט כָּל הַפְּסָחִים כֻּלָּן וְאַפִּ"ה לָא מֵחָזֵי כְּמַשָּׂא כְּשֶׁיִּשָּׁחֲטוּ כָּל א' פִּסְחוֹ וְכֻלָּן בְּשָׁעָה א' וּבְמָקוֹם אֶחָד וְאת"ל הָתָם עכ"פ לָא רַמְיָא חִיּוּבָא עַל כָּל א' לִשְׁחוֹט פֶּסַח חֲבֵירוֹ ק' וְכִי רָמֵי חִיּוּבָא אַכֹּהֵן א' לְהַשְׁקוֹת כָּל הַסּוֹטוֹת וּלְטַהֵר כָּל הַמְצֹורָעִים וצ"ע עכ"ל וְהָיָה יֵשׁ לְחַלֵּק הַרְבֵּה אֶלָּא שֶׁלֹּא רָאִיתִי לְהַאֲרִיךְ עוֹד.

וְכֵן יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל הָרַמְבַּ"ם מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּחֻלִּין דַּף כ"ט דְּאָמְרִינַן שָׁם תִּזְבַּח שֶׁלֹּא יהי' שְׁנַיִם שׁוֹחֲטִין זָבַת אֶחָד תִּזְבְּחֵהוּ שֶׁלֹּא יהי' אֶחָד שׁוֹחֵט שְׁנֵי זְבָחִים כְּאַחַת. א"כ מְבֹאָר דְּדַוְקָא אֶחָד אָסוּר לִשְׁחוֹט שְׁנֵי זְבָחִים אֲבָל שְׁנֵי כֹּהֲנִים מֻתָּרִים לִשְׁחוֹט שְׁנֵי זְבָחִים כְּאַחַת אֶלָּא דבלא"ה קָשֶׁה מִשָּׁם דת"ל שא"ע מח"ח כַּאֲשֶׁר בֵּיאַרְתִּי הַכֹּל לְעֵיל וע"כ כמש"כ המג"א דְּבִשְׁנֵי זְבָחִים קָרְבְּנוֹת נְדָבָה.

לֹא שַׁיָּךְ הַאי טַעְמָא וא"כ מְיֻשָּׁב נָמֵי שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּבֵין לְהָרַמְבַּ"ם וּבֵין לִשְׁאָר מְפָרְשִׁים קָשֶׁה מִשָּׁם. אֶלָּא שצ"ע קָצַת מִמְּעִילָה (דַּף ז' ע"א) דְּאָמַר ר' אֶלְעָזָר כִּי א"ר עֲקִיבָא בְּבַת אַחַת (פרש"י כְּגוֹן שֶׁשְּׁחָטוּם שְׁנֵי כֹּהֲנִים כְּאַחַת דְּכַחַד גּוּפָא דָּמֵי) אֲבָל בזאח"ז לֹא.

יע"ש וע"ש בְּתוֹסָ' דְּכָתְבוּ דְּיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִי ר"ל בְּסַכִּין אֲרֻכָּה כְּמַשְׁמָעָה דְּהָא אָמְרִינַן בפ"ב דְּחֻלִּין תְּזַבְּחוּהוּ שֶׁלֹּא יְהֵא א' שׁוֹחֵט שְׁנֵי זְבָחִים כְּאַחַת יע"ש וּבְהַגָּהַת שטמ"ק. וכ"כ הָרַמְבַּ"ם כְּרַשׁ"י (פ"ג מהל' מְעִילָה הל' ו') דְּהַמַּפְרִישׁ הַכָּאָתוֹ וְאָבְדָה וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ' וְאַחַ"כ נִמְצֵאת הָרִאשׁוֹנָה וַהֲרֵי שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת וְשָׁחַט שְׁתֵּיהֶן בְּבַת אַחַת וכו'.

ובכ"מ מְפָרֵשׁ שָׁם כפי' רַשׁ"י דבב"א הַיְינוּ כְּגוֹן שֶׁשָּׁחֲטוּ שְׁנֵי כֹּהֲנִים כְּאֶחָד דְּלָא קָדְמָה שְׁחִיטַת אַחַת לַחֲבֶרְתָּהּ. יע"ש הֲרֵי מְפֹרָשׁ פי' הָרַמְבַּ"ם ז"ל דִּשְׁנֵי כֹּהֲנִים שׁוֹחֲטִין כְּאַחַת, וכ"כ הח"נ דְּהָרַמְבַּ"ם לָא ס"ל כְּהַתּוֹסָ' וְשָׁם הֲרֵי מַיְירֵי בְּקָרְבַּן חוֹבָה בְּחַטָּאת.

וְאַפִּ"ה אָמְרִינַן דְּשׁוֹחֲטִין וּלְהָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ הי' כה"ג מִצּוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת וצע"ק דא"ל דְּשָׁם מַיְירֵי בְּדִיעֲבַד בְּעָבַר וְשָׁחַט. דִּבְדִיעֲבַד לֹא פָּסַל.

כֵּיוָן דְּלָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל. וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי ג"כ בְּשֵׁם הי"א.

וְהָא דִּדְחָקוֹ הַתּוֹסָ' עַצְמָם וְכֵן נִרְאֶה מפרש"י שֶׁלֹּא לְפָרֵשׁ דְּמַיְירֵי בְּכֹהֵן אֶחָד שֶׁשָּׁחַט כְּאַחַת מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר. י"ל דְּשֶׁמָּה הָוֵי אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא דְּיָלְפִינַן מִתִּזְבַּחְהוּ.

אַף מְבֹלְאָר בְּחֻלִּין שָׁם וּבָרַמְבַּ"ם פ' א' מפהמ"ק דְּדִיעֲבַד אִם שָׁחַט כְּשֵׁרָה, וְגַם צ"ע מַהָא דְּשָׁנִים שׁוֹחֲטִין זֶבַח אֶחָד כַּמְבֹלְאָר שָׁם וּבָרַמְבַּ"ם שָׁם שׁוּב רָאִיתִי בְּרָשָׁ"שׁ בְּמְעִילָה שָׁם שֶׁצִּיֵּין לְעַיֵּין בתו"ח.

וְרָאִיתִי שָׁם בְּתוֹסְ' חֲדָשִׁים שֶׁהֵעִיר כֵּן מֵהָא דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּמַיְירֵי בְּדִיעֲבַד וּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר. ומש"כ שָׁם דְּמַיְירֵי לִפְנֵי זרה"ד נָעֲלָם מִמֶּנּוּ הַתּוֹסָ' שכ"כ עיי"ש.

)** וּבִכְלָלִין שֶׁדִּבַּרְנוּ לְעֵיל נוֹכַל לְהַאֲרִיךְ וּלְפָרֵט בָּזֶה, אַף כְּבָר נִתְחָרְכוּ הַדְּבָרִים, וְאֵין פְּנַאי לְנַסֵּחַ, כֵּן יֵשׁ לְהָעִיר מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פר"ד מהל' אישות דִּין א' וְיֵשׁ לְאִישׁ לְקַדֵּשׁ, נָשִׁים רַבּוֹת כְּאַחַת וְהוּא שֶׁיִּהְיֶ' בַּכֶּסֶף אִם קִדְּשׁ בְּכֶסֶף פְּרוּטָה לְכָל אַחַת וְאַחַת וכו', דַּהֲלֹא הָוֵי עוֹשֶׂה חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת כְּאַחַת בְּמִצְוֹת קִדּוּשִׁין וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּפֵּ"א דִּין ב' וְלִיקּוּחִין אֵלּוּ מִצְוַת עֲשֵׂה סַל תּוֹרָה הֵם וכו', וְעַיֵּין לְשׁוֹן הש"ע אהע"ז סי' ס"ב סְעִיף ב' שֶׁכָּתַב יֵשׁ לְאָדָם אֶחָד לִישָּׂא נָשִׁים רַבּוֹת כְּאֶחָד בְּיוֹם אֶחָד וכו' ובהבה"ג יֵשׁ שָׁם ט"ס עיי"ש וְאוּלַי לְכָךְ שִׁינָּה לִכְתּוֹב בְּיוֹם אֶחָד.

אֲבָל מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֵבֵאתִי מֵרֹאשׁ הַהִיפּוּךְ ודו"ק, שו"ר שֶׁזֶּה שֶׁהֶעְתִּיק הַמְחַבֵּר הוּא בְּעַצְמוֹ לְשׁוֹן רַבֵּינוּ בפ"י מהל' אִישׁוּת דִּין י"ז וְדִינִים חֲלוּקִים הֵם בְּעִנְיָנִים חֲלוּקִים, וְנִרְאֶה דה"ה לְפִי מַאי דְּאָמַר נָן בפ"ק לְחַד מ"ד דְּמִצְוָה לִקְנוֹת אֶת אִשְׁתּוֹ, וְכֵן מ"ד דַּוְקָא אָח אִשְׁתּוֹ חוֹבָה, א"כ אֵין מַקְנִים נָמֵי שְׁתֵּי נָשִׁים כְּאַחַת מִשּׁוּם א"ע מח"ח, וּמַשְׁכַּחַת לָהּ קִנְיוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל דס"ל דְּיָכוֹל לִקְנָאוֹת לָהּ מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים כְּאֶחָד, א"כ ה"ה דְּיָכוֹל לִקְנָאוֹת לִשְׁתֵּי נָשָׁיו שֶׁלֹּא יִסְתְּרוּ עִם אָדָם אֶחָד כְּאֶחָד, וז"פ, וְכֵן מָצָאתִי בְּחַפְּשִׁי במנ"ח מ' שָׁם ה, דִּלְדַעַת הר"מ בְּנוֹדַאי אִם קִנְּא שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁלֹּא יִסְתְּרוּ עִם אחד' וְנִסְתְּרוּ כְּאֶחָד ג"כ אֲסוּרִים וכש"כ דְּיֵשׁ אִיסּוּר יִחוּד בְּאִישׁ אֶחָד וּשְׁתֵּי נָשִׁים לכ"ע עכ"ל, וא"כ יֵשׁ לְיַחֵר מִטַּעַם אֵין עוֹשִׂין מ"ח שֶׁלֹּא לִקְנָאוֹת שְׁתֵּי נָשִׁים כְּאַחַת, אֶלָּא דִּלְהָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתִי דְּבְכֹהֵן אֶחָד לֹא שַׁיָּיךְ מ"ח א"כ ה"ה בְּבַעַל אֶחָד עִם שְׁתֵּי נָשָׁיו לֹא שַׁיָּיךְ זֶה: וְרָאִיתִי לְעִנְיָנֵינוּ לְהַעְתִּיק לְשׁוֹן הַתּוֹסְפְתָּא דִּנְגָעִים פֵּ"א הל' ז אֵין דָּנִין שְׁנֵי דִּינִין כְּאֶחָד וַאֲפִילּוּ נוֹאֶפֶת אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַ"כ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי וכו' אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת וכו' אֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת כְּאַחַת מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר מֵביא אַחֶרֶת וְשׁוֹרֵף עַל גַּבָּהּ וְאֵינִי חוֹשֵׁשׁ (זֶה הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת ד"ה אֵין וכו') וְאֵין עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת כְּאַחַת וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אִם הָיְתָה מִדָּה מַכְווִינַת בֵּין שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֶגְלוֹת (דְּסָבַר נָמֵי דִּמְבִיאִין כְּאַחַת.

בֵּיאוּר הַגְּרָ"א) וְלִכְאוֹר מַשְׁמַע דלר' אֱלִיעֶזֶר דְּעוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת כְּאַחַת לֹא חָשׁ לְהָא דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח וי"ל דְּמַיְירֵי בְּשֶׁנֵּי ב"ד וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב וּפֵירֵשׁ בְּמְאִירִי דְּהָא דְּקָאָמַר דְּאֵין עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹתכְּאֶחָד הַיְינוּ בב"ד אֶחָד, אֲבָל הָכָא בִּשְׁתֵּי עֲיָירוֹת דְּכָל עִיר נִתְחַיְּבָה לְהָבִיא עֶגְלָה עֲרוּפָה וְהֵמָּה מְבִיאִין לְמָקוֹם אֶחָד מְבִיאִין כְּאַחַת מִשּׁוּם דְּהָוֵי בִּשְׁנֵי ב"ד דהב"ד שֶׁבְּכָל עִיר רוֹחֲצִין יְדֵיהֶן וְאוֹמְרִים כְּפָר, וּבְפָרָה פֶּרֶק ג' הֲלָכָה ה' (שֶׁהִזְכִּיר הַתּוֹסָ') כָּךְ שְׁנוּיָ' אֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת בְּבַת אַחַת מִשֶּׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר מֵביא אַחֶרֶת וְשׁוֹרֵף עַל גַּבָּהּ אֵינִי חוֹשֵׁשׁ.

שְׂרָפָה בִּשְׁנֵי חֲצָאִין זאח"ז (פי' מִפָּרָה אַחַת) רַבִּי אוֹמֵר אֲנִי בְּזוֹ שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה. (פי' כֵּיוָן שֶׁהִיא מִפָּרָה אַחַת כְּשֵׁרָה אֲפִילּוּ שֶׁרֶץ הַשְּׁנִיָּה קוֹדֶם שֶׁנַּעֲשָׂה אֵפֶר בֵּיאוּר הַגְּרָ"א ז"ל) וצ"ע דְּמַאי קמ"ל דְּכֵינָן דְּמִצְוָה אַחַת הִיא.

יְעַוְיֵן בְּסִפְרֵי פ' תֵּצֵא דְּדָרִישׁ מ,,יַכֶּנּוּ" מְלַמֵּד שֶׁאֵין מַלְקִין שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד וּפָסְקָה הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ט"ו מהל' סַנְהֶדְרִין דִּין י' יע"ש וְכַמְבֹאָר בכ"מ שָׁם, וה"נ יֵשׁ לְדַקְדֵּק דת"ל דא"ע מח"ח יע"ש בָּרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב טַעַם אַחֵר.

וצ"ת וּכְבָר הֵבֵאתִי לְעֵיל שֶׁהֵעִירוּ בָּזֶה כה"ג גַּבֵּי מִיתָה יע"ש. –וְעַיֵּן בְּרָכוֹת (דַּף ל') כַּמָּה יִשְׁהֶה בֵּין תְּפִילָה לִתְפִילָה וכו' יע"ש נִרְאֶה ג"כ דִּלְכָךְ צָרִיךְ שֶׁהָיָה בֵּין תְּפִילָה לִתְפִילָה שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּעוֹשֶׂה מְצוֹת חֲבִילוֹת וּכְשֶׁם שֶׁאֵין חוֹתְמִין בְּשְׁתַּיִם מה"ט: עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר קְצָת בְּהָא דְּאָמְרִינַן בִּכְרִיתוּת דַּף ט' ע"ב וּפָסְקָה הָרַמְבַּ"ם, (פ"ד דִּין י"ו) דְּהַמְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ ע"י אֲנָשִׁים הַרְבֵּה וְנִסְתְּרָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן ה"ז מֵבִיא מִנְחָה אַחַת ע"י כֻּלָּן כְּשֶׁמַּשְׁקֶה אוֹתָן וכו' יע"ש.

וְיֵשׁ לְהָעִיר דְּמַדּוּעַ לֹא נֵימָא א"ע מח"ח וְלִיחַיּוּב לְהָבִיא מְנָחוֹת הַרְבֵּה וְהַשְׁקָאוֹת הַרְבֵּה עַל כָּל א' וְאֶחָד, מִטַּעַם זֶה דא"ע מִצְוֹת חֲבִילוֹת, ולפמש"כ לְעֵיל דִּבְמָקוֹם שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת וּבְכַוָּנָתוֹ יוֹצֵא בָּהּ יד"ח הַרְבֵּה מִצְוֹת לֵית לַן בַּהּ הָא דמ"ח.

א"ש כָּאן, אֲבָל אִי לָא נֵימָא הָכִי. ק"ק וְהָיָה י"ל דְּמַרְבִּינַן מִקְּרָא הָכִי דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא יוּכַל לְהָבִיא מִנְחָה אַחַת לְכָל הַקִּינּוּוּן, אֲבָל ה"נ מִדְּרַבָּנָן אוּלַי הַמְצָוָה לְהָבִיא כָּל אֶחָד בפ"ע, וּבָזֶה יֵשׁ לְיַישֵׁב קְצָת מַה שֶׁהֵעִיר המנ"ח מ' שס"ו דל"ל קְרָא ע"ז בְּלָאו קְרָא הָיָה יָדְעִינַן דְּדֵי לוֹ בְּמִנְחָה אַחַת בַּעֲבוּר אִישׁ אֶחָד כֵּיוָן דְּהַתּוֹרָה כָּתְבָה אָמֵן אָמֵן וְדַחֲז"ל דְּמַגְלְגְּלִין וכו' א"כ מִמֵּילָא נִבְדֶּקֶת מִכּוּלָּם בְּמִנְחָה אַחַת וּמְגַלְגֵּל עלי' כֻּלָּם כָּל הַבִּיאוֹת וְלָמָּה צָרִיךְ עוֹד מִנְחָה, וְלוֹמַר דַּוְקָא בְּאוֹתוֹ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁתּוֹת ע"י שֶׁלֹּא קִינְּאוּ וכו' גִּילְתָה הַתּוֹרָה דְּיָכוֹל לְגַלְגֵּל, אֲבָל כָּאן דְּכֻלָּם הָיָה ע"י קו"ס אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִים ע"י גִּלְגּוּל דְּיָכוֹל לְהַשְׁקוֹת בפ"ע וַהֲוָה הַסְּבָרָא דְּצָרִיךְ לְהָבִיא מִנְחָה עַל כָּל אֶחָד, ע"כ רִיבְּתָה הַתּוֹרָה דְּאַף בכה"ג בְּמִנְחָה אַחַת דַּי וְזֶה דָּחוּק כֵּיוָן שֶׁנִּטְמְאָה לָמָּה לֹא יִבְדּוֹק עכ"ל, וְאָנֹכִי ג"כ עָמַדְתִּי ע"ז.

ולפמש"כ א"ש דהו"א מִטַּעַם אַחֵר הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל א' בפ"ע לְהַרְבּוֹת בְּמִצְוֹת וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת, קמ"ל דמה"ת לֹא חָיְישִׁינַן לָזֶה, אוֹ מִשּׁוּם דְּלֹא שַׁיָּיךְ כָּאן הַאי סְבָרָא כמש"כ לְעֵיל, אוֹ מִטְּעָמִים אֲחֵרִים וְיֵשׁ לְעַיֵּן, כֵּן יֵשׁ לְיַישֵׁב עוֹד וְקִצַּרְתִּי: (בתפא"י במס' נְגָעִים שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל, כָּתַב שָׁם דנ"ל דִּבְהַשְׁקָאַת סוֹטָה מְבָרֵךְ הַכֹּהֵן אֲשֶׁר קב"ו ע"ש, וּלְדַעְתִּי אֵינִי נִרְאֶה דְּיָבֵרְךְ עַל קִלְקֻלַּת הָאִשָּׁה וּמְחִיקַת הַשֵּׁם שֶׁיֵּשְׁנוֹ בָּזֶה, וכה"ג מְבֹאָר בְּאַבּוּדְרָהָם דְּאֵין מְבָרְכִין עַל כַּמָּה דְּבָרִים מִשּׁוּם דְּהָוֵי מהב"ע.

וְשׁוּב רָאִיתִי בְּגוּף הַסֵּפֶר אַבּוּדְרָהָם. וּמָצָאתִי שֶׁכָּתַב דִּלְכָךְ לָא מְבָרְכִין עַל אַרְבַּע מב"ד וְלֹא עַל מַלְקוּת דקב"ה חָס עַל בְּרִיּוֹתָיו וכו' וְכִדְאָמְרִינַן נָמֵי אֵין מַפְסִיקִין בַּקְּלָלוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין אוֹמְרִים בְּרָכָה עַל הַפֻּרְעָנֻיּוֹת וה"ה שֶׁאֵין מְבָרְכִין עַל הַשְׁקָאַת סוֹטָה וכו' עכ"ל.

הֲרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וב"ה שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעַת הָרַאשׁוֹנִים זלל"ה. וְעוֹד י"ל כַּמָּה טְעָמִים): לְעֵיל הֵבֵאתִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' חֻלִּין ל"ב בְּמַה שֶׁחִילְקוּ דְּהָתָם כְּתִיב וְכִיפֶּר עָלָיו יע"ש, יֵשׁ לְעַיֵּן קְצָת בָּזֶה דְּאָמְרִינַן הָתָם בִּזְבָחִים (דַּף ט' ע"ב) בָּעֵי רָבָא חַטַּאת חֵלֶב שֶׁשְּׁחָטוֹ עַל מִי

שֶׁמְּחַוֶּיבֶ חַטָּאת דְּטַוְמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו מַהוּ, מִי אָמְרִינַן כָּרֵת כְּמוֹתָהּ אוֹ דִילְמָא אֵין קָבוּעַ כְּמוֹתָהּ וְהָשְׁתָּא לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּהָעִיקָּר שֶׁהוּא בַּר כַּפָּרָה כְּמוֹתוֹ א"כ פְּשִׁיטָא דְּנָהֵי דְּאֵין קָבוּעַ כְּמוֹתָהּ הָא מ"מ אַף שֶׁאֵין שָׁווין לָא קָפְדִינַן ע"ז כְּמוֹ גַּבֵּי פָּרָה אֲדֻמָּה דְּלָא בָּעֵי דְּוֹמְיָא דְּיָדָהּ וְרַק שֶׁיְּהֵא בַּר כַּפָּרָה כְּמוֹתוֹ וא"כ גַּבֵּי טְוַמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו נָמֵי בַּר כַּפָּרָה כְּמוֹתוֹ הוּא וצ"ע: ומש"כ לְעִיל דִּבְהֶכְשֵׁר מְצָוָה לָא חָיְישִׁין בְּזֶה שֶׁאֵין עוֹשִׂין מח"ח, יֵשׁ לְעַיֵּן ג"כ מֵהַאי תּוֹסְפְתָּא הַנַּ"ל שֶׁאֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת כְּאַחַת יע"ש: ומש"כ לְאוֹקְמֵי' הַהִיא מִשְׁנָה דפי"ב דְּפָרָה בְּקָטָן שֶׁהִזָּה יע"ש, נִזְכַּרְתִּי שֶׁגַּם הַתּוֹסְ' יְשָׁנִים בְּמַסֶּכֶת יוֹמָא (דַּף פ"ח) בְּהָא דְּקָאָמַר בּוֹעֲלֵי נִדּוֹת וּטְמֵאֵי מֵתִים טוֹבְלִין כְּדַרְכָּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הִקְשׁוּ בַּתּוֹסְ' וא"ת מַאי מוֹעִיל טְבִילַת טָמֵא מֵת ביוכ"פ כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ הַזָּאָה וי"ל דְּמַיְירֵי שֶׁהִזָּה עָלָיו קָטָן אוֹ עָבַר וְהִזָּה וכו' יע"ש וְכֵן הוּא בְּתוֹסְ' מְגִילָּה דַּף (כ' ע"א ד"ה וְלֹא טוֹבְלִין בסה"ד יע"ש.

ע"כ:וּמַה שֶׁהִמְצֵאתִי מַחֲלוֹקֶת בַּתַּלְמוּד בְּהָנֵי תְּרֵי טַעְמֵי שְׁיִשְׁנָן בְּדִין דא"ע מח"ח, מָצָאתִי בְּסֵפֶר יַד דָּוִד עַל סֵדֶר מוֹעֵד וְשָׁם במס' מ"ק דַּף ח' הֵבִיא קוּשְׁיַת האד"ר וְכָתַב דִּלְגְמָרָא דִּידַן דנפ"ל מְקֻרָא דִּשְׁלֹמֹה.

א"כ י"ל גזה"כ וְלֹא צָרִיךְ טַעַם אָמְנָם לְהַיְרוּשַׁלְמִי דְּלָמַד מִקְרָא דְּלָבָן א"כ לֹא י"ל דגזה"כ דְּלָא מָצִינוּ רַק בְּלָבָן וא"כ בע"כ צָרִיךְ טַעַם וצ"ל כְּדֵי שֶׁיְּהֵ' פָּנוּי אַף הָא גּוּפֵ' מנ"ל דְּבָעֵי לִבּוֹ פָּנוּי וְהֵיכָן מָצִינוּ דְּגָמְתוֹ וצ"ל דְּהַטַּעַם דא"ע מח"ח ג"כ הוּא כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ פָּנוּי וּמִמֶּנּוּ אָנוּ לְמֵידִין לְאֵין מְעָרְבִין שְׁמְחָה בְּשִׂמְחָה וכ"ז לְשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי, אֲבָל לְשִׁיטַת גמ' דִּילַן דְּאֵין מְעָרְבִין גזה"כ וְלָא בָּעֵי טַעְמָא א"כ י"ל דא"ע מח"ח לָאו הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּלִבּוֹ פָּנוּי וְרַק הַיְינוּ הַטַּעַם כְּדֵי שֶׁלֹּא יהי' עָלָיו כְּמַשָּׂא וא"כ מַאי שֶׁכָּתְבוּ בְּסוֹטָה הוּא לְשִׁיטַת תַּלְמוּדָא דִּידַן ע"כ, וְאִם כִּי הַדְּבָרִים קָלוּשִׁים.

מ"מ כֵּיוָן שֶׁמָּצָאתִי סָעַד לִדְבָרַי הֵבֵאתִי הִנֵּה. וּד מָרָשִׁים הַיָּד דָּוִד בְּחִדּוּשָׁיו לִפְסָחִים דַּף ק"ב לְסֵפֶר חִקְרֵי לֵב דַּף ט', וְעָלָה לִי לְהַשִּׂיג הַסֵּפֶר הַנַּ"ל וְהוּא עַל חֵלֶק או"ח, וְז"ל וְהַנַּ"ל לְיַיְשֵׁב בְּהָא דִּפְסָחִים (דק"ב) דְּאֵין אוֹמְרִים שְׁתֵּי קְדֵרוֹשׁוֹת עַל כּוֹס אֶחָד דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח, וא"כ ה"נ אִם הָיְינוּ פְּטוּרִים מבה"ת בְּאַהֲבַת עוֹלָם הַיְינוּ נִפְטָרִים מבה"ת וּמְבָרֶכֶת ק"ש בִּבְרָכָה אַחַת וְלָאו שַׁפִּיר דָּמֵי דְּאֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת.

וְאַף דִּבְדִיעֲבַד אִם אָמַר שְׁתֵּי קְדֵרוֹשׁוֹת עַל כּוֹס אֶחָד יָצָא (א"י מנ"ל הָא וְאוּלַי כַּוָּנָתוֹ לְמַה שֶׁאָמַר אֵין לוֹ שָׁאנֵי) וה"נ אִם קִידֵּם וּבֵירֵךְ בִּרְכַּת ק"ש יָצָא יְדֵי בה"ת ג"כ מ"מ לְכַתְּחִילָּה לָאו שַׁפִּיר דָּמֵי וכו' אַף ק"ק ממ"ש בְּמְנָחוֹת (דַּף צ"ט) דַּאֲפִילּוּ לֹא קָרָא אֶלָּא ק"ש שַׁחֲרִית וְעַרְבִית קַיְּים לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךְ יע"ש וַהֲשָׁתָּה קָשֶׁה דקי"ל א"ע מִצְוֹת ח"ח וא"כ הַאֵיךְ יד"ח ק"ש וְתַלְמוּד תּוֹרָה בק"ש לְבַד וְאַף אִם תֹּאמַר דְּרַשְׁבִּ"י בְּדִיעֲבַד קָאָמַר וּבְדִיעֲבַד אִם אָמַר שְׁתֵּי קְדֵרוֹשׁוֹת עַל כִּיס אֶחָד יָצָא.

מ"מ ק"ק שֶׁהֲרֵי הָכָא לָא סַגִּי לֵיהּ בְּלִימּוּד ק"ש לִיפְטוֹר לִימּוּד לְבִרְכַּת הַתּוֹרָה ל וא"כ אֵיךְ יָצָא בק"ש מֵחִיּוּב ק"ש וָתָ"ת, וי"ל דְּרַשְׁבִּ"י אַיְירֵי דְּבֵירֵךְ בה"ת מִלְּבַד אַהֲבַת עוֹלָם וּבִרְכוֹת מְחַלְּקוֹת משא"כ כָּאן עכ"ל, וְעַיֵּן שָׁם בְּמְנָחוֹת בחא"ג מרש"א זַ"ל.

ולפמש"כ לְעֵיל דִּבְמִצְוָה אַחַת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי כַּוָּנוֹת לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת שְׁנֵי דְּבָרִים שַׁפִּיר דָּמֵי א"ש כָּאן. ומהי"ד הַנָּ"ל נִרְאֶה שֶׁמְּפָרֵשׁ פֵּירוּשׁ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דמו"ק כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי אֲנִי לְעֵיל דְּרַק בְּדֶרֶךְ דְּמְיוֹן נָקְטִי לְהַאי דִּינָא דא"ע מח"ח: וְעוֹד יֵשׁ לְהָעִיר מֵהָא דְּאָמְרִי' בְּפֶסָחִים (ק"ח ע"ב) שֶׁתָּאַן בְּבַת אַחַת רַב אָמַר יְדֵי יַיִן יָצָא יְדֵי אַרְבַּע כּוֹסוֹת לֹא יָצָא, ופרשב"ם וְתוֹסָ' דְּהָא דִּידֵי יַיִן יָצָא הַיְינוּ מִשּׁוּם שִׁמְחַת יו"ט כִּדְתַנְיָא לְקַמָּן וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ בְּמַה מְשַׂמְּחוֹ בְּיַיִן ע"כ וְהָשְׁתָּא קָשֶׁה דְּהָא אֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת מִצְוַת ד' כּוֹסוֹת וידֵי שִׁמְחָה **(אֶלָּא דבלא"ה יֵשׁ לְעַיֵּן הַאֵיךְ עוֹשִׂין בב"א יְדֵי קִידּוּשׁ וידֵי ד' כּוֹסוֹת וְגַם כּוֹס שֶׁל ברה"מ מִצְטָרֵף, ועכצ"ל דְּכָךְ תִּקְּנוּ חֲכָמִים כָּאן וה"נ י"ל כֵּן ומובָן מֵעַתָּה בְּיוֹתֵר דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכַי וְהַתּוֹסָ' כָּאן יע"ש וצ"ע.

)** ולפמש"כ לְעֵיל יֵשׁ לְהִתְיַישֵׁב גַּם כָּאן. אַדְּ זֶה צָרִיךְ לְהָמִיר דִּידֵי שִׁמְחָה בְּיַיִן נָמֵי הָוֵי מה"ת אֲפִילּוּ בזה"ז כְּמוֹ שֶׁמַּסִּיק השאג"א בְּסִימָן (ס"ה) (שו"ר שָׁם בְּסִימָן ס"ח שהשג"א הֵבִיא גְּמָרָא זוֹ לְרָאיָה דְּמִדְּרַבָּנָן נוֹהֵג מִצְוַת שִׁמְחָה בְּלֵיל יו"ט רִאשׁוֹן מִדְּפֵירְשׁוֹ הָרַשְׁבָּ"ם וְתוֹסָ' דְּיוֹצֵא יְדֵי מִצְוַת שִׁמְחָה יע"ש א"כ לָא הָוֵי אֶלָּא מִצְוָה דְּרַבָּנָן כְּמוֹ ד' כּוֹסוֹת וְהָוֵי מִצְוַת שָׁוְוין) וְאִי אָמְרִינַן כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל דְּהָא דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח הוּא דַּוְקָא לְכַתְּחִלָּה אֲבָל בְּדִיעֲבַד יָצָא, י"ל דְּהָא קמ"ל הַגְּמָרָא בָּמָה שֶׁאָמַר דְּיָצָא כְּמוֹ שֶׁפֵּירְשׁוּ הַתּוֹסֶפֶת וְהָרַשְׁבָּ"ם אֶלָּא דְּזֶה קמ"ל דְּיָצָא בְּדִיעֲבַד אע"פ שֶׁנַּעֲשָׂה הַמִּצְוָה בַּחֲבִילוֹת וְיִתְיַישֵׁב קֻושְׁיַת הָמָּרְדְּכַי וְהַתּוֹסָ' דְּמַאי קמ"ל יע"ש, אֶלָּא דְּהָא לֵיתָא כֵּינָן דִּידֵי ד' כּוֹסוֹת לֹא יָצָא א"כ נִשְׁאַר רַק מִצְוָה אַחַת.

ומ"מ יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה ודו"ק. וד' יְזַכֵּנִי לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וּלְקַיֵּם וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹת חֲבִילוֹת מִתּוֹךְ עֹנֶשׁ וְהַרְחָבָה: אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַנֶּאֱמָרִים (אַחַר שֶׁהִפְסַקְתִּי בֵּין הַפָּרָקִים.

זֶה תִּתְשָׁעֶה יְרָחִים. מֵחֲמַת הַמְּצוּקוֹת הַנּוֹרָאוֹת.

ד' יְרַחֵם). אָתֵי לִידֵי סְפָרֵי החח"ם ז"ל שַׁדַּי חֶמֶד חֵלֶק עֲשִׂירִי וְרָאִיתִי שֶׁהַרְבֵּה הֶעָרוֹת וּדְבָרִים כְּבָר כָּתוּב שָׁם מִפִּי סְפָרִים וְסוֹפְרִים וְהִנְנִי לְהָבִיא תה"ד מַה שֶּׁכִּוַּנְתִּי לְדִבְרֵיהֶם הק' רֵישׁ תּוֹרָה הֵבִיא חֲקִירַת הַכָּתָב סוֹפֵר חֵלֶק אור"ח סי' קל"ט בְּשִׁילּוּחַ מָנוֹת לְעָנִי וּמִתְכַּוְּנִין שֶׁיִּהְיֶ' גַּם לְמַתָּנוֹת עֲנִיִּים אִם יֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם מח"ח והחח"ם ז"ל תָּמַהּ עָלָיו דְּלֹא שַׁיָּיךְ מח"ח.

אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה שְׁתֵּי מִצְוֹת מַמָּשׁ וְעוֹשֶׂה אוֹתָם בב"א אֲבָל אִם עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אֶחָד וּמְכַוֵּן שֶׁיַּעֲלֶה לְכָאן וּלְכָאן אֵין זֶה עֲשִׂיּוֹת מ"ח. וְהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר וַיַּעַן אַבְרָהָם שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ הָרַבָּנִים בְּאִם שָׁנָמְרוּ שְׁתֵּי מַסָּכְתּוֹת אִם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת יוֹמָא טָבָא חֲדָא לְתַרְוַיְיהוּ אוֹ אֵיכָא מִשּׁוּם מ"ח וְכָתַב דא"ע מ"ח לְכָאוֹ וְכ'ו שֶׁעוֹשֶׂה סְעוּדָה אַחַת וּמְכַוֵּן בְּלִבּוֹשֶׁתַּעֲלֶה לְכָאן וּלְכָאן אֵין שַׁיָּיךְ בָּזֶה מ"ח.

וְהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר גֶּזַע יִשַׁי שֶׁהוֹכִיחַ מִתּוֹסָ' מו"ק דַּף ח' (שֶׁהֵבֵאתִי כ"פ) הוֹכָחָה לִסְפֵיקַת הָאַרְעָא דְּרַבָּנָן בְּעוֹשֶׂה שְׁתֵּי מִצְוֹת אַחַת שֶׁל תּוֹרָה וְאַחַת שֶׁל דִּבְרֵיהֶם אִי שַׁיָּיךְ בָּזֶה א"ע מ"ח. דַּהֲרֵי הָכָא שְׁתֵּי הַשְׁמָחוֹת אֵינָן שָׁוּוֹת שֶׁשִּׂמְחַת יו"ט הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְשִׂמְחַת נִשּׂוּאִין הִיא דְּרַבָּנָן וש"מ דְּגַם בכה"ג הָוֵי מח"ח ע"כ וא"כ לפ"ז הֵן נִסְתָּר נָמֵי מש"כ לְעֵיל דִּבְמַעֲשֶׂה אַחַת אֵין שַׁיָּיךְ הָא דא"ע מח"ח אָמְנָם לענ"ד מַה שֶּׁהֵבִין הָרַב כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' אֵינִי

מֻוכְרָח וכו' (וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל כ"פ) ועכ"פ עוֹלָה דִּלְדַעַת האד"ר וְהָרַב גֶּזַע יִשַׁי מִתְבָּאֵר דְּגַם כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה הַשְׁתִּי מִצְוֹת עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה רַק שֶׁהַכַּוָּנָה הִיא הָעוֹלָה לְכָאן וּלְאָן כְּמוֹ שְׁמָחָה דְּרֶגֶל וּדְחוּפָה אִיכָּא מְשׁוּם חֲבִילוֹת.

וּדְלֹא כמהרא"ץ וע"ש בַּשַׁ"ח. וּלְדִידִי יֵשׁ לְהָעִיר בָּמָה שכ' בְּשִׂמְחַת יו"ט דְּאוֹרָיְיתָא דְּאִפְּשָׁר דְּדְאוֹרָיְיתָא לָא הָוֵי אֶלָּא בִּבְשַׂר זִבְחֵי שְׁלָמִים אֲבָל לֹא בְּשְׂאָר מִמֵּנִּי שְׂמָחוֹת.

וּכְבָר הִסְתַּפֵּק בָּזֶה השאג"א זַ"ל וא"ש לְפִי שֶׁמַּסִּיק שָׁם דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא יע"ש מ"מ י"ל דְּאֵינוֹ מְחֻיָּב בָּזֶה כָּל הַיּוֹם. וְאִם כְּבָר שָׂמַח מְשׁוּם שִׂמְחַת יו"ט כְּבָר יָצָא יד"ח מִדְּאוֹרַיְיתָא.

וְשׁוּב לָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שִׂמְחַת נְשׁוּאִין. וְנִדְחֵית רְאָיָתוֹ.

וצ"ע.

עוֹד נִרְאֶה לִי כָּעֵת לְהָעִיר רְאָיָה דִּבְעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת נֶחֱלֶקֶת לִשְׁתֵּי כַּוָּנוֹת לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה מְשׁוּם א"ע מח"ח מַהָא דקיי"ל בַּחֲגִיגָה (דַּף ז' ע"ב) שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹצֵא י"ח שִׂמְחָה בִּנְדָרִים וּנְדָבוֹת וּבְמַעְשַׂר בְּהֵמָה**(@@בַּתּוֹסֶפְתָּא חֲגִיגָה תַּנְיָא נָמֵי הָכִי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִין יד"ח בִּנְדָרִים וּנְדָבוֹת וּבְמַעְשַׂר בְּהֵמָה וכו' נָזִיר יוֹצֵא בְּאֵלּוּ בֵּין בְּשֶׁלּוֹ וּבֵין בְּשֶׁל אֲחֵרִים וּבִלְבַד שֶׁיֹּאכַל מִן הַזֶּבַח כָּל שִׁבְעָה.

וְנִדְחֲקוּ הַמְפָרְשִׁים דְּמָה הֲוָצְרַךְ עוֹד לְשָׁנוֹת נָזִיר בְּהֶדְיָא. וְרָאִיתִי הג"ה נָחְמָדָה בְּשׁו"ת עַמּוּדֵי אוֹר (סִימָן ל"ב) שֶׁהִגִּיהַּ דצ"ל וְנָזִיר בְּאֵילּוּ בַּיּו"ד וְהוּא אֵיל נָזִיר.

שֶׁיּוֹצֵא בּוֹ י"ח שִׂמְחָה בֵּין בְּשֶׁלּוֹ וּבֵין בְּשֶׁל אֲחֵרִים קָאֵי אַכּוּלְּהוּ מִינֵי שִׂמְחָה דְּתָנֵי לְעֵיל עיי"ש וְהוּא נָכוֹן. וּמֵעַתָּה נִתְחַזְּקָה רְאָיָתִי שֶׁכָּתַבְתִּי בְּפָנִים.

דמנו"נ אֶפְשָׁר לִדְחוֹת כמש"כ המג"א דִּבְמִצְוָה שֶׁל רְשׁוּת לָא אָמְרִינַן הָכִי. אֲבָל נָזִיר בְּאֵילּוּ דְּהָוֵי חוֹבָה ומ"מ יוֹצֵא בָּהּ יד"ח ש"מ שַׁפִּיר אֶלָּא דִּלְדַעַת המג"א נָמֵי יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק וְלוֹמַר דְּדַוְקָא בִּשְׁנֵיהֶם נְדָבָה וּרְשׁוּת אֲבָל אַחַת שֶׁל חוֹבָה וְאַחַת שֶׁל רְשׁוּת לֹא וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁהָרַב מהרא"ץ בס' וְיַעַן אַבְרָהָם שֶׁנִּזְכָּר לְעֵיל בַּשַׁ"ח.

שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַבָּנִים לְהִסְתַּפֵּק בְּעָבִיד סִיּוּם לִשְׁנֵי מַסֶּכְתּוֹת אִי עֲבִיד יוֹמָא טָבָא חֲדָא לְתַרְוַיְיהוּ יע"ש לֹא נִזְכַּר כְּלָל מִדִּבְרֵי המג"א שֶׁבְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ חִיּוּבוֹת לָא אָמְרִינַן הַאי כְּלָלָא דא"ע מח"ח ואכמ"ל עוֹד.

)** וְאַמַּאי נֵימָא דא"ע מִצְוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת. א"ו כמש"כ.

וּלְדִבְרֵי הָרַב אַרְעָא דְּרַבָּנָן שֶׁהֵבִיא רְאָיָה דְּגַם בְּמִצְוָה אַחַת דְּאוֹרַיְיתָא וְהַשֵּׁנִית דְּרַבָּנָן אִיכָּא מְשׁוּם אֵין עוֹשִׂין חֲבִילוֹת מִדְּאָמְרִינַן טַעְמָא דְּאוֹמְרִים הַבְדָּלָה וְקִידּוּשׁ עַל כּוֹס אֶחָד מְשׁוּם דְּקִדּוּשָׁא וְאַבְדָּלְתָּא חֲדָא מִילְּתָא נִינְהוּ הָא.

לָאו הָכִי הָוֵי בְּהוּ מְשׁוּם מח"ח אע"ג דְּקִידּוּשׁ יו"ט הוּא מִדְּרַבָּנָן וְהַבְדָּלָה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם הוּא מִן הַתּוֹרָה. וְכָתַבְתִּי לְהָשִׁיב דִּנְהִי דְּהַבְדָּלָה הָוֵי מה"ת מ"מ לְהַבְדִּיל עַל הַכּוֹס אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן.

רָאִיתִי כָּעֵת שֶׁהַשַּׁ"ח הֵבִיא כֵּן לְהָשִׁיב עַל הארד"ר בְּשֵׁם הַגֶּזַע יִשַׁי הַנַּ"ל אַף הוּא החח"ם זַ"ל הֵבִיא דְּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בפכ"ט מהל' שַׁבָּת דִּין י"ג שֶׁכָּתַב שָׁם בזה"ל הָיָה אוֹכֵל וְגָמַר

אֲכִילָתוֹ עִם הַכְּנָסַת שַׁבָּת מְבָרֵךְ בורכה"מ תְּחִילָּה וְאַחַ"כ מְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס שֵׁנִי וְלָא וְלֹא יְבָרֵךְ וִיקַדֵּשׁ עַל כּוֹס אֶחָד שֶׁאֵין עוֹשִׂין שְׁתֵּי מִצְוֹת בְּכוֹס אֶחָד שֶׁמִּצְוַת קִידּוּשׁ וּמִצְוֹת בהה"מ שְׁתֵּי מָנוֹת שֶׁל תּוֹרָה עכ"ל וַהֲרֵי גַּם בְּקִידּוּשׁ שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה מ"מ לְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס אֵינוֹ מִן הַתּוֹרָה וְקָרֵי לָזֶה הָרַמְבַּ"ם מִצְוָה שֶׁל תּוֹרָה לְפִי שֶׁעִיקַּר מִצְוַת קִידּוּשׁ הַיּוֹם מה"ת חָשִׁיב כִּדְאוֹרָיְיתָא לְעִנְיָן זֶה וא"כ ה"ה לְהַבְדָּלָה לְדַעְתּוֹ שֶׁעִיקַּר הַבְדָּלָה הָוֵי מה"ת ע"כ.

עַיֵּין בְּתוֹסְ' נָזִיר וּשְׁבוּעוֹת. (וְעַיֵּין פְּסָחִים ק"ו) וּבְסֵפֶר הַמַּכְרִיעַ לר"י טָרָאנִי זַ"ל וּבְסֵפֶר שִׁמְחַת י"ט מהרי"ט אַלְגָּאזִי אֲבָל עֲדֵיפָא הו"ל לְהוֹכִיחַ מִן ברהמ"ז דַּהֲרֵי לְבָרֵךְ עַל הַכּוֹס לכ"ע הָוֵי רַק דְּרַבָּנָן.

וְקָרֵי לֵיהּ הָרַמְבַּ"ם מִצְוֹת שֶׁל תּוֹרָה מִשּׁוּם דְּעִיקַּר הַמִּצְוָה הָוֵי מה"ת. וּמְסַיֵּים בַּשַּׁ"ח דְּמִגּוּף דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מַשְׁמַע דְּדַוְקָא אִם שְׁתֵּי הַמִּצְוֹת הֵן שֶׁל תּוֹרָה הוּא דְּאֵין עוֹשִׂין חֲבִילוֹת.

אֲבָל בַּחֲדָא דְּאוֹרָיְיתָא וַחֲדָא דְּרַבָּנָן אֵין חֲשָׁשׁ שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי הָרַב אדר"ב ועי"ש בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דִּין י"ב גַּבֵּי הַבְדָּלָתָ וברהמ"ז וּבְדִבְרֵי הָרַאֲבַ"ד והרה"מ ובמ"ע שָׁם וְעַל רָאִיתָ האד"ר מֵהָא דְּפְסָחִים הֲבִיא שָׁכְבָר עָמַד ע"ז הָרַב בכ"ס שָׁם וְהִכְרִיחַ מִזֶּה דְּהָא דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּבַחֲדָא דְּאוֹרָיְיתָא וַחֲדָא דְּרַבָּנָן לֵיכָּא מִשּׁוּם חֲבִילוֹת אֵינוֹ אֶלָּא כְּשֶׁעֲשָׂה הַדְּאוֹרָיְיתָא תְּחִילָּה וְאַחַ"כ הַדְּרַבָּנָן כברהמ"ז וְקִידּוּשׁ י"ט אֲבָל אִם עוֹשֶׂה תְּחִילָּה הַדְּרַבָּנָן בְּקִידּוּשׁ י"ט דְּרַבָּנָן וְאַחַ"כ הַבְדָּלָה מה"ת אֵיכָּא מִשּׁוּם מ"ח עיו"ש וְדַעַת הכ"ס שָׁם דְּבִתְרֵי מִצְוֹת דְּרַבָּנָן לֵיתָא בְּזֶה מִשּׁוּם א"ע מח"ח ע"ש וְכָךְ מַסִּיק לְדִינָא יעי"ש וְאֵין הַסֵּפֶר כָּתַב סוֹפֵר בְּיָדִי לְעַיֵּין הֵיטֵב שָׁם.

וְשׁוּב הֵבִיא תְּשׁוּבַת מהר"מ שִׁיק בְּעִנְיָן זֶה וְכָתַב דִּבְמָקוֹם דְּשָׁיְיכִי שְׁתֵּי מִצְוֹת לַהֲדָדִי לָא אָמְרִינַן בְּזֶה א"ע מח"ח וּכְמִי גַּבֵּי קִידּוּשׁ וְהַבְדָּלָה וכו' וְעוֹד בְּלָאו הָכִי נָמֵי לָא קַשְׁיָא לְפִי הַכְּלָל הָרִאשׁוֹן הֵיכִי דְּשָׁיְיכִי לַהֲדָדִי וכו'.

וְהַלֵּל הָיָה כּוֹרֵךְ פֶּסַח מָנָה מָרוֹר וכו' ע"כ. וְכַנּוֹנָתוֹ לְקֻוּשְׁ' הָאַרְעָא דְּרַבָּנָן שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל וְכִנּוֹנָתִי לְתֵירוּצוֹ ב"ה.

וְכֵן הֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר אֶחָד שֶׁפִּלְפְּלוּ בְּקֻוּשְׁיַת הַקְּהָלַת יַעֲקֹב גַּבֵּי נֵר חֲנֻכָּה בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׂרֵיפָה יע"ש וּכְבָר הֵבֵאתִי לְעֵיל זֶה וּלְפִי דִּבְרֵי הכ"ס דְּאַף לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אִם עוֹשֶׂה אַחַ"כ הַדְּאוֹרָיְיתָא אָסוּר מִשּׁוּם ח"ח א"כ כ"ש אִם עוֹשֶׂה הַדְּאוֹרָיְיתָא וְהַדְּרַבָּנָן בְּפַעַם אַחַת מכ"ש דְּאָסוּר מִשּׁוּם מח"ח.

וא"כ לֹא יִתְּוַרֵּץ אַף לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם. קֻוּשְׁיַת האד"ר דְּלָמָּה לֵיהּ לְמֵימַר לָא לְיִכְרֹךְ אֵינָשׁ מַצָּה וּמָרוֹר בזה"ז וכו' ת"ל דְּלָכֵן לֹא נִכְרֹךְ מַצָּה וּמָרוֹר בְּיַחַד מִשּׁוּם אֵין עוֹשִׂין מח"ח.

וּמַה שֶּׁכָּתַב אאד"ר. די"ל דִּנְקַט טַעְמָא דִּיהֵא אָסוּר אַפִּילּוּ מִן הַתּוֹרָה ע"כ עֲדַיִן קָשֶׁה לָמָּה שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין לְכָרֹךְ מַצָּה וּמָרוֹר אַחֲרֵי אֲכִילַת מַצָּה בָּרִאשׁוֹנָה וּמִשּׁוּם דְּהָוֵי שׁוּב שְׁנֵיהֶם דְּרַבָּנָן כמש"כ הַתּוֹסְ' בְּדַף קט"ו ע"ב וְרִאשׁוֹנִים שָׁם.

וי"ל עוֹד ע"פ הַסָּפֵק הַשֵּׁנִי שֶׁל האד"ר בב' מִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן הֶמְשֵׁךְ זְמַן וּבְהַתְחָלַת הָאַחַת אֵין הַמִּצְוָה הב' עֲמָהּ רַק בְּהֶמְשֵׁךְ זְמַן עֲשָׂיָיתָהּ פָּגַע בְּמִצְוָה הב' וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ בב"א אִם

יֵשׁ בָּזֶה לַתָּא דמח"ח יע"ש וּמַעֲתָּה נִפְשׁוֹט מֵהַקּוּשְׁיָא הַנַּ"ל דִּלְכָךְ לָא קָאָמַר הַגְּמָרָא שָׁם מִטַּעְמָא דא"ע מח"ח מִשּׁוּם דְּמַיְירֵי אַף בְּגַוְונָא שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל חֲצִי זַיִת מַצָּה לְבַד בְּלֹא מָרוֹר וְאַחַ"כ אָכַל חֲצִי זַיִת הַשֵּׁנִי עִם מָרוֹר וּבְלֹא שָׁהָה שִׁיעוּר אֲכִילַת פְּרָס וע"כ לְטַעְמָא מִשּׁוּם ח"ח לֵיכָּא כָּאן דִּבְהַתְחָלַת הַמִּצְוָה הָיְתָה לְבַד בְּלֹא מָרוֹר.

וּכְדַעַת הָאַחֲרוֹנִים דְּגַם בַּחֲצִי זַיִת אֵיכָא מִצְוָה בַּאֲכִילָתוֹ וע"כ קָאָמַר דְּאָסוּר מִשּׁוּם דְּמְבַטֵּל טַעַם מַצָּה אַדְּ יֵשׁ לִדְחוֹת. דמ"מ הָרֵי נוֹטֵל מָרוֹר וְאוֹכֵל כְּאַחַת וְנִיכָּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וּסְפֵיקַת האד"ר לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא כְּשֶׁבָּא מִמֵּילָא ודו"ק וְקִצַּרְתִּי וְהַנָּכוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְתָרֵץ לְעֵיל וְכִמְעַט שֶׁזֶּה ג"כ תֵּירוּץ שֶׁל האד"ר שֶׁכָּתַב בזה"ל א"נ כמש"ל בְּשֵׁם ה"ר מְשֻׁלָּם וְסֵוּגְיָא דפ"ג שֶׁאָכְלוּ דְּמֻשַּׁנֵּי הַשַּׁ"ס הָא בְּהָא תַּלְיָא וה"נ מַצָּה וּמָרוֹר זֶה גּוֹרֵם לְזֶה דע"י הַשְׁעִבּוּד נַעֲשָׂה הַחֲרוּת וְכַחֲדָא מִילְּתָא דָּמְיָא ע"כ וד' יְזַכֵּנוּ לֶאֱכֹל פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר חִישׁ מַהֵר: עוֹד רָאִיתִי שָׁם בַּשַּׁ"ח סִימָן קל"ה אוֹת כ"ג שֶׁכָּתַב הֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם חָכָם אֶחָד לְהָעִיר בְּהָא דְּאִיצְטְרִיךְ לְטַעַם שֶׁאֵין מַלְקִין שְׁנַיִם מִשּׁוּם דִּכְתִיב יַכֶּנּוּ.

וָתָ"ל מִטַּעַם דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח וְכֵן בְּהָא דְּאֵין מְמַיְתָן שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד יע"ש וְתֵירֵץ דְּכָאן לֹא שַׁיָּיךְ אֵין עוֹשִׂין מח"ח מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ שָׁם גַּם מִצְוַת עֲשֵׂה וּבְעַרְתָּ הָרַע מִקִּרְבֶּךָ כִּי לֹא רַק בְּקוּם וַעֲשֵׂה הַמִּצְוָה הוּא כִּי אִם בְּשֵׁם וא"ת גַּם כֵּן מִבְּלִי לְהַנִּיחַ בְּלֹא עוֹנֶשׁ וְעַל מִצְוָה דְּכְוָותֵהּ חִין שַׁיָּיךְ אֵין עוֹשִׂין מח"ח וְאֵין לְהַשְׁהוֹת הַמִּצְוָה וכו' עכ"ל וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם הַשַּׁ"ח בסי' צ"ה בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים דְּכָל הֵיכִי דְּשַׁיָּיךְ זְרִיזִין מַקְדִּימִין דּוֹחֶה לְהָא דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח עי"ש.

וַעֲדַיִפָא יוֹתֵר מִכְּמוֹ שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד דְּשַׁפִּיר דָּמֵי. וה"נ דְּכֵינָן דְּבָזֶה גּוּפָהּ יְקֵיֵּם מִצְוָה.

לֵיתָא לְהָא דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח: וּבְזֶה הָעָנְיָן יֵשׁ לְהָעִיר בגמ' דִּפְסָחִים (ק"ה ע"ב) דִּבְעַאי רָבִינָא מִי שֶׁלֹּא קִידֵּשׁ בער"ש מַהוּ שֶׁיְּקַדֵּשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וכו' וְקָאָמַר אַיְתְבֵיהּ כְּבוֹד יוֹם וּכְבוֹד לַיְלָה כְּבוֹד יוֹם קוֹדֶם וְאִם אֵין לִי אֶלָּא כּוֹס אֶחָד אוֹמֵר עָלָיו קִידּוּשׁ הַיּוֹם מִפְּנֵי שֶׁקִּידּוּשׁ הַיּוֹם קוֹדֶם לִכְבוֹד הַיּוֹם.

וְאִם אִיתָא לִישְׁבְּקֵיהּ עַד לְמָחָר וּלְיַעְבֵּד בֵּיהּ תַּרְתֵּי ע"כ פֵּירֵשׁ דְּהָוֵי בֵּיהּ תַּרְתֵּי קִידּוּשׁ הַיּוֹם וּכְבוֹד הַיּוֹם כדפרשב"ם וְהַשְׁתָּא הֲלֹא לְכַתְּחִלָּה א"ע מח"ח וְאֵין עוֹשִׂין שְׁתֵּי מִצְוֹת עַל כּוֹס אֶחָד וא"כ מַאי הִקְשָׁה דְּלִישְׁבְּקוּהּ עַד לְמָחָר.

דַּהֲלֹא לָא שַׁפִּיר עֲבִיד בְּזֶה שֶׁיַּעֲשֶׂה עָלָיו תְּרֵי מָנוֹת. וְעָדִיף יוֹתֵר לְקַיֵּים עָלָיו קִידּוּשׁ הַיּוֹם לְחוּד הַשְׁתָּא ודו"ק.

וְאָפְשָׁר לְהַטְעִים עוֹד יוֹתֵר וְקִצַּרְתִּי וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל יִתְיַשֵּׁב גַּם זֶה: וּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דְּהָא דְּיֵנָא דְּאֵין לוֹ שָׁאנֵי אֵינוֹ מְבוֹאָר ברמ"בם וש"ע. כִּוַּנְתִּי לְעִנְיַן הַאי דְּיֵנָא דְּאֵין עוֹשִׂין מח"ח אֲבָל הַדִּין שָׁם לְעִנְיַן ברה"מז מְבוֹאָר הוּא בש"ע סי' רצ"ט ס"ד עיי"ש.

וְעַיֵּין ברמ"בם פכ"ט מִשַּׁבָּת דִּין י"ב וּבְהַשָּׂגַת הָרָאָבַ"ד שָׁם ובכ"מ שָׁם: וּבְהָא דְּמְבוֹאָר בְּתוֹסָ' פְּסָחִים (ק"ב ע"ב) שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה שֶׁאֵין אוֹמְרִים וכו' דְּיֵשׁ נוֹהֲגִין בַּחֲוּפָּה מִטַּעַם זֶה שֶׁלֹּא לוֹמַר ז' בְּרָכוֹת עַל כּוֹס בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֶלָּא מְבִיאִין כּוֹס אַחֵר וכו'.

אַךְ רַבֵּינוּ מְשַׁיְּלֵם הָיָה אוֹמֵר הַכֹּל עַל כּוֹס אֶחָד וכו'. ע"ש עַיֵּין בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פי"ט הֲלָכָה י"א וּמֵבִיא לוֹ כּוֹס אַחֵר וּמְבָרֵךְ בפה"ג וכו' וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בְּבִרְכַּת חֲתָנִים וּבְבִרְכַּת אֲבֵלִים לְפִי שֶׁאֵין אוֹמְרִים שְׁתֵּי קִדּוּשׁוֹת עַל כּוֹס אֶחָד וכו' ע"כ וע"ש: עַיֵּין בְּמַסֶּכֶת עֲבָדִים פֶּרֶק ב' שָׁם תַּנְיָא.

אֵין קוֹנִים ב' עֲבָדִים כְּאֶחָד וְשָׁם בַּהַגָּהוֹת מְבוֹאָר נֻסְחָא אַחֶרֶת. וְאֵינוֹ מְבוֹאָר טַעַם כָּל זֶה וְאִילּוּ הָיָה גָּרְסִינַן דְּאֵין מְשַׁחְרְרִין ב' עֲבָדִים כְּאֶחָד אֲפִילּוּ בִּשְׁנֵי גִּיטִּין הָיָה י"ל הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מח"ח וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל בְּהַהִיא דְּאֵין מְגָרְשִׁין וּבְשָׁם הש"ק.

אוֹ י"ל כַּנָּוֹנַת הַמַּסֶּכֶת עֲבָדִים דְּאֵין קוֹנִין. הַיְינוּ בִּרְצוּעָה דְּאֵין רוֹצְעִין ב' עֲבָדִים כְּאֶחָד: עַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי יוֹמָא פר"א וְהוֹרָיוֹת פ"ג גַּבֵּי מְשִׁיחַת כה"ג אֶחָד מוֹשְׁחִין וְאֵין מוֹשְׁחִין שְׁנַיִם אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִפְּנֵי הָאֵיבָה ע"כ וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּעִנְיָנָא דִּידַן אֶלָּא שאכ"מ עוֹד לְהַאֲרִיךְ:וְאַחַר הַפְּסָקָה שֶׁל שְׁמוֹנָה שָׁנִים הִנְנִי נוֹתֵן תּוֹדָה לָאֵל שֶׁהֶחֱיַנִי וְהִגִּיעַנִי לִיּוֹם זֶה חֲנֻכָּה תרפ"ב לְהַתְחִיל לִדְפּוֹס הָלְאָה ד' יְהֵא בְּעֶזְרִי: וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְהִסְתַּפֵּק אִם בְּדִיעֲבַד יָצָא עַיֵּין לְעֵיל (וַעֲכְשָׁיו מָצָאתִי גַּם לתה"ק עָמַד בִּכְעֵין זֶה יעו"ש) יֵשׁ לְהַסְבִּיר הַמִּשְׁנָה דר"ה (פ"ד מ"ט) מָשַׁךְ בַּשְּׁנִיָּה כְּשֶׁתַּיִם אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת עיי"ש מַחֲלוֹקֶת הָרִאשׁוֹנִים וי"ל דְּלְכָךְ אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת מִשּׁוּם דא"ע מִצְוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת כְּדֵי לָצֵאת בְּבַת אַחַת שְׁתֵּי תְּקִיעוֹת וּלְהַפּוֹסְקִים דְּאֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת הַיְינוּ הָרִאשׁוֹנָה אֲבָל מִתְּקִיעָה זוֹ אֵין לוֹ כְּלָל, יִתְבָּאֵר אִם נֶאֱמַר דְּאַף בְּדִיעֲבַד לֹא יָצָא מִטַּעַם זֶה וּפָסְלָה גַּם תְּקִיעָה זוֹ וְדוּק, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת שְׁאֵילַת שְׁמוּאֵל חאור"ח סי' ט"ו במש"כ יִשּׁוּב נָכוֹן עַל קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' ד"ה וְהָא וכו' דְּאִינְהוּ בְּקָרָאֵי פְּלִיגִי וכו' יע"ש וְיִשּׁוּב לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּאֵינוֹ מְחַלֵּק גַּבֵּי סוֹטָה בֵּין כֹּהֵן א' לב' כֹּהֲנִים עיי"ש, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר נָהַר שָׁלוֹם עַל דִּבְרַת המג"א הַמּוּבָא לְעֵיל.

וּמָצָאתִי כָּעֵת הֵעָרָתִי לְעֵיל עַל הנ"א כְּלָל ס"ב בְּהַגָּהוֹת תו"ר עַל סֵפֶר יְרֵאִים הֶחָדָשׁ, וְכֵן מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל בְּהַאי דְּאֵין מוֹשְׁחִין שְׁנֵי כה"ג כְּאַחַת מָצָאתִי הַיּוֹם בְּשוּ"ת יַד אֵלְיָהוּ מְקָאלִישׁ זצ"ל הַנִּזְכָּר לְעֵיל וְהוּא בֵּין הַשִּׁיטִין בְּחֵלֶק הַכְּתָבִים אוֹת א' סִימָן כ"א בְּעִנְיַן אֵיבָה שֶׁכָּתַב.

עוֹד נ"ל בָּרוּר דְּהִנֵּה מְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין מְמַנִּים ב' כה"ג כְּאֶחָד וְכֵן מְבוֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי ובת"כ וְיָלִיף לָהּ מִן אוֹתוֹ אֶחָד וְלֹא ב' וכו' ונ"ל דְּאוֹתוֹ מְמַעֵט שֶׁאָסוּר לְמָשְׁחוֹ אֲפִילּוּ בזאח"ז וְכֵן מֻכְרָח לוֹמַר דְּאֵין לוֹמַר דְּדַוְקָא שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד אָסוּר לְמָשְׁחוֹ דֻּמְיָא דְּאָמַר בפ"ב דְּחֻלִּין גַּבֵּי פָּרָה אוֹתָהּ שֶׁלֹּא יוֹצִיא אַחֶרֶת עִמָּהּ.

הֲלֹא יְקֻשֶׁה הָא בלא"ה אֵין עוֹשִׂין מִצְוֹת חֲבִילוֹת כְּדַאִיתָא בְּסוֹטָה (דף ח' ע"א וְאַף לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם כְּבָר פִּלְפַּלְנוּ בַּסֻּוגְיָא שָׁם לְעֵיל (כַּוָּנָתוֹ לְמַה שֶׁהֶעְתַּקְתִּי בְּרֵישׁ הָעִנְיָן) אֶלָּא ע"כ דְּאַף בזאח"ז אָסוּר לְמָנוֹת ב' כה"ג בְּחִנָּם זוּלַת עפ"י הַהֶכְרֵחַ עיי"ש.

וּבָרוּר שֶׁכְּוָנָתִי: וּמְבוֹאָר בִּפְשִׁיטוּת מַהַסֻּוגְיָא דִּבְכֹהֵן אֶחָד הָוֵי טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּאֵין עוֹשִׂין מ"ח וּבַשְּׁנֵי כֹּהֲנִים הָוֵי טַעֲמָא לֶאֱסוֹר מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יְהֵא לְבָּהּ גַּס בָּהֶן, וְאֵינוֹ מוּבָן כְּלָל מַה שֶּׁכָּתַב בתו"ת דְּלְכָךְ לֹא חִילֵּק הָרַמְבַּ"ם בֵּין כֹּהֵן אֶחָד לִשְׁנֵי כֹּהֲנִים מִשּׁוּם שֶׁהוּא פָּסַק הַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יְהֵא לְבָּהּ גַּס בַּחֲבֶרְתָּהּ וּבְדִין הִשְׁמִיט עכ"ל: וַהֲלֹא גַּם לְעִנְיַן עֶגְלָה עֲרוּפָה וְטָהֳרַת מְצוֹרָע וּרְצִיעַת עֶבֶד הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ"ם חִילּוּק זֶה דְּבֵין כֹּהֵן אֶחָד לִשְׁנֵי כֹּהֲנִים וּמַאי

יַעֲנֶה הָתָם, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' ד"ה אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ וכו' דלר"י אָסוּר לְהַעֲמִיד גַּם אִשָּׁה אַחֶרֶת יע"ש.

נִרְאֶה לְהָעִיר דְּרָאִיתִי בְּסִפְרֵי שֶׁדָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק וְהֶעֱמִידָה לִפְנֵי ד' מִכָּאן אָמְרוּ לֹא יַעֲמִידוּ עִמָּהּ לֹא עֲבָדֶיהָ וְלֹא שִׁפְחוֹתֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁלִּבָּהּ סָמוּךְ עֲלֵיהֶם ע"כ מַשְׁמַע דְּנָשִׁים אֲחֵרוֹת לֹא שִׁפְחוֹתֶיהָ מֻוָתָּר לְהַעֲמִיד עִמָּהּ וצ"ע.

וְעַיֵּין לְקַמָּן בַּמִּשְׁנָה כָּל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּא לִרְאוֹת חוּץ מֵעֲבָדֶיהָ וְשִׁפְחוֹתֶיהָ מַשְׁמַע אַף מֻרְחוֹק וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּדִקְדּוּק הַלְּשׁוֹנוֹת. וְאָסְתַּגֵּר בְּקַמָּיְיתָא בְּעִנְיָן זֶה שֶׁלֹּא כָּתַבְתִּי אֶלָּא לַצְּעִירִים הַלּוֹמְדִים תּוֹרָה ,,חֲבִילוֹת" ,,חֲבִילוֹת" וְסֻוגְיוֹת.

אַךְ אֶת זֶה רָאִיתִי לְהָעִיר וּלְעוֹרֵר בְּמַה שֶׁרָאִיתִי בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פ' נָשׂא סי' י"ז וְשָׁם נִשְׁנָה בְּזֶה הַלָּשׁוֹן וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן אֵין מַשְׁבִּיעִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאֶחָד (מִזֶּה לָקַח רַשִׁ"י לְפָרֵשׁ בְּסוֹטָה ח' א' ד"ה אוֹתָהּ וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן וע"ש בגהש"ס להגרע"א זַ"ל הָרָשָׁ"ש שָׁם) וְגַם בָּזֶה מֻוְרָגָּשׁ הַשִּׁינּוּי שֶׁבַּגְּמָרָא הַגִּירְסָא אֵין מַשְׁקִין וְשָׁם בַּמִּדְרָשׁ הַגִּירְסָא הוּא אֵין מַשְׁבִּיעִין דַּאֲפִילּוּ הַשְׁבוּעָה אֵין עוֹשִׂין כְּאֶחָד וּרְאָיָה לְהַתּוֹסְ' כָּאן ד"ה אֵין מַשְׁקִין וכו').

וְאֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת כְּאַחַת (בָּזֶה הִרְגִּישׁ הרד"ל שָׁם לְעוֹרֵר דִּבְחֻלִּין (ל"ב ע"א) הַנָּיָא שֶׁאֵין שׁוֹחֲטִין ב' כְּאַחַת מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר אוֹתָהּ וּלְעִנְיַן שְׂרֵפָה תְּנַן בַּפָּרָה פ"ד מ"ב שֶׁאִם שָׂרַף שְׁנַיִם בְּגַת א' פְּסוּלִים וּמִשּׁוּם מְלָאכָה עי"ש אֲבָל בב' גִּיתּוֹת מַשְׁמַע דְּכָשֵׁר וְאֶפְשָׁר כָּאן אָסוּר לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם מִצְוֹת חֲבִילוֹת כְּכָל הָנֵי דְּחָשֵׁיב.

וּפְלָא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' כָּאן ד"ה אֵין מַשְׁקִין וכו' וּבַתּוֹסֶפְתָּא דְּפָרָה תַּנְיָא אֵין ב' פָּרוֹת נַעֲשׂוֹת כְּאַחַת מִשֶּׁנַּעֲשׂוֹת אֵפֶר מֵבִיא אַחֶרֶת וְשׂוֹרְפָהּ עַל גַּבָּהּ וְתֵימַהּ וכו' יע"ש). וְלֹא עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת כְּאַחַת וְלֹא הוֹרְגִין ב' אֲנָשִׁים כְּאֶחָד (כָּתַב הרד"ל ומ"מ כְּאֶחָד מַמָּשׁ תָּנֵי הָכָא שֶׁאָסוּר וּמִשּׁוּם חֲבִילוֹת דְּמִיתַת ב"ד אִית בָּהּ מִצְוָה דִּוּבְעֶרַתָּ הָרַע כמש"כ הָרַמְבַּ"ם וְהָרַמְבַּ"ן בְּמִנְיַן הַמִּצְוֹת וְעַיֵּין ז"ר שֶׁנִּדְחַק בָּזֶה) וְלֹא מַסְגִּירִין ב' כְּאֶחָד וְלֹא מַחֲלִיטִין ב' כְּאֶחָד (וּבַגְּמָרָא הַגִּירְסָא אֵין מְטַהֲרִין וכו' כְּאֶחָד.

אֲבָל גַּם זֶה חֵלֶק מֵהַמִּצְוָה וְהַטַּהֲרָה) וּמִשֶּׁבָּא לִידֵי סֵפֶר מנה"ק רָאִיתִי שֶׁהֵעִיר בְּכָאן עַל דִּבְרֵי הַמְּאִירִי שֶׁכָּתַב דְּהָא דְּאֵין עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת כְּאֶחָד הַיְינוּ בב"ד אֶחָד וּמַשְׁמַע דְּגַם עַל ב"ד שַׁיָּיךְ לוֹמַר אֵין עוֹשִׂין מח"ח וְאוּלַי שָׁם שָׁאנֵי דְּעוֹשִׂין מַעֲשֶׂה דְּרוֹחֲצִין יְדֵיהֶם בַּנַּחַל וְאוֹמְרִים יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה כִּמְבוֹאָר לְקַמָּן דַּף מ"ה וְלִכְאוֹרָה י"ל דְּהָאֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ ב' ב"ד בְּעֶגְלָה עֲרוּפָה הָא בָּעֵינַן כָּל זְקֵנֵי הָעִיר אֲפִילּוּ הֵן מֵאָה וא"כ כָּל הב"ד שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הָעִיר הָיוּ מְחֻוָּיבִין לְרָחְצָן יְדֵיהֶם בַּנַּחַל וְלָא משכח"ל ב' ב"ד עכ"ל.

וֶהֱבִיאוּנִי רַעְיוֹנַי לִידֵי סָפֵק בכה"ג שֶׁהָיָה בְּעִיר אַחַת מִשְּׁנֵי שְׁבָטִים דקיי"ל דְּעוֹשִׂין שְׁנֵי סַנְדְּרָאוֹת כִּדְאָמְרִינַן בְּסַנְהֶדְרִין דַּף ט"ז ע"א וּבְתוֹסְ' ד"ה שׁוֹפְטִים. אִי בכה"ג גַּם הב"ד שֶׁל הַשֵּׁבֶט הַשֵּׁנִי מְחֻוָּיבִים לָצֵאת.

וְעַיֵּין בְּהוֹרָיוֹת לְעִנְיַן הוֹרוּ ב"ד שֶׁל שֵׁבֶט אֶחָד. ויל"ע): וּמִתּוֹךְ כָּל הַמּוּבָא בַּקּוּנְטְרֵס זֶה יֵשׁ לִלְמֹד ג"כ לָעִנְיָן מַה שֶּׁרָאִיתִי עַכְשָׁיו בס' שוּ"ת דִּבְרֵי מַלְכִּיאֵל ח"ר סִימָן ס"ט בְּעִנְיַן לְהַסְפִּיד שְׁנֵי צַדִּיקִים כְּאֶחָד וְהֶוְקֵשָׁה לוֹ דְּהָא קיי"ל אֵין עוֹשִׂין מח"ח יע"ש בַּאֲרִיכוּת מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בִּשְׁמַעְתְּתָא דִּילַן וּבְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וּבְשִׁיטַת המג"א שצ"ע.

וּבְשֵׁם הפמג"ד והמחה"ש שָׁם סי' קמ"ז וּבְשֵׁם שוּ"ת עַמּוּדֵי אֵשׁ הֵבִיא שֶׁהִקְשָׁה לָמָּה לֹא קָאָמַר הַשַּׁ"ס דנפ"מ דְּלָמָּ"ד מִשּׁוּם לִבָּהּ גַּס בָּהּ אִם כְּבָר נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה אֵין שַׁיָּךְ זֶה דְּהָא אַף אִם תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתֶה מַשְׁקִין אֵיתָהּ בע"כ עיי"ש ובמח"כ הוּא תָּמוּהַּ דְּהָתָם אָמְרָה סְתָם אֵינִי שׁוֹתָה וַחֲפֵיצָה לְהִתְגָּרֵשׁ בְּלֹא כְּתֻבָּה אֲבָל אִם אָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי.

אֵין מַשְׁקִין אוֹתָהּ וְהַמַּיִם נִשְׁפָּכִין כַּמְבוֹאָר בְּדַף כ' ע"א, וְכֵן הֵעִיר שָׁם הַמְחַבֵּר מַהָא דְּלִישָׁא נָשִׁים הַרְבֵּה בְּיַחַד כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בפ"ו מֵהֵ"א דְּשָׁרֵי וּמְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הב"מ בסי' ס"ב ומַסִּיק דעפ"ז מְבוֹאָר דִּין דְּהֶסְפֵּד שְׁנֵי מֵתִים יַחַד כֵּיוָן שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ שְׁנֵיהֶם כְּאַחַר אֵין שַׁיָּךְ בָּזֶה אע"מ חֲבִילוֹת וכו' וְלֹא דָּמֵי לְנִשּׂוּאִים וכו' עיי"ש.

וְיֵשׁ לְהָעִיר הַרְבֵּה עַל כָּל דְּבָרָיו שָׁם אֶלָּא שֶׁאֵין רְצוֹנִי לְהַרְבּוֹת עוֹד בַּחֲבִילוֹת וּבְקִוְנְטְרִיסֵי לְעִנְיַן שׁוֹרְפִין שֶׁמֶן שְׂרֵפָה בַּלַּיְלָה בזה"ז כָּתַבְתִּי בַּסּוֹף בזה"ל וּבְדָבָר הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבֵאתִי וְהוּא בְּשַׁבָּת פ"ב א"ר אַבּוֹהוּ שְׁנָה לִי רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן עַכְמַאי בַּת כֹּהֵן שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת ע"ש עִם חֲשֵׁיכָה וּבְיָדָהּ נֵר וּבְתוֹכוֹ ש"ש הֲרֵי זוֹ מוֹסֶפֶת לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן חוֹל כָּל שֶׁהוּא וּמַדְלֶקֶת.

י"ל הַטַּעַם מִשּׁוּם אֵין עוֹשִׂין מח"ח כמש"כ כְּבָר אוֹדוֹת זֶה וה"נ בַּת כֹּהֵן הַמַּדְלֶקֶת נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה שְׁגִיכָּר שֶׁהוּא שֶׁל שַׁבָּת וְגַם מְקַיֶּמֶת הַמִּצְוָה דְּלִשְׂרָפָה וְהָוֵי מִצְוֹת ח"ח וּלְכָךְ מְעָרֶבֶת שֶׁמֶן שֶׁל חֻלִּין וּבָזֶה מַדְלֶקֶת לְשֵׁם שַׁבָּת וְלֹא הָיְתָה כְּעֵוֹשֵׂית מח"ח ודו"ק.

דַּף ח' ע"א שָׁם תוס' ד"ה וְהַכֹּהֵן אוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ בפ' אֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין תַּנְיָא נָמֵי הָכִי חַזָּן הַכְּנֶסֶת אוֹחֵז בִּבְגָדָיו וכו' וְנִרְאֶה מִשּׁוּם דִּכְתִיב בּוֹ וְנִקְלָה מִצְוָה לְנַוְּולוֹ ע"כ אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּקָשֶׁה לְהוּ לְהַתּוֹסָ' דְּהָתָם גַּבֵּי מַלְקוּת ג"כ סְתָם תַּנָּא עַד שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֶת לִבּוֹ וּמַשְׁמַע ג"כ בֵּין שֶׁהִנִּלְקֶה הוּא אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה ומנ"ל דְּהָוֵי חִיּוּב לַעֲשׂוֹת כֵּן עַד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כָּךְ גַּם בְּאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לָחוּשׁ לְהַרְהוּרָא דְּעָבְרָה וּלְכָךְ פֵּירְשׁוּ הַתּוֹסָ' מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְנִקְלָה מִצְוָה לְנַוְּולִי.

אֲבָל תָּם אֲנִי וְלֹא אֵדַע מַה חִידְּשׁוּ הַתּוֹסָ' בְּזֶה הֲלֹא מְבוֹאָר כֵּן שָׁם בִּגְמָרָא עַל הַמִּשְׁנָה דְּשָׁם (דַּף כ"ב ע"ב) דְּכִיצַד מַלְקִין אוֹתוֹ וכו'. פָּרִיךְ הַגְּמָרָא מ"ט וּמְשַׁנֵּי ,,מִשּׁוּם נִקְלָה" וַהֲלֹא בִּפְשִׁיטוּת מְבוֹאָר דְּגַם עַל זֶה קָאֵי וְטַעְמָא טְעִים מ"ט דְּאוֹחֵז בִּבְגָדָיו מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְנִקְלָה וְאַף שֶׁאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּהַטַּעַם הוּא פָּשׁוּט דִּלְכָךְ מְגַלִּין אֶת לִבּוֹ כְּדֵי שֶׁיַּרְגִּישׁ יוֹתֵר הַכְּאֵב וְהָעוֹנֶשׁ שֶׁל הַמַּלְקוּת וְכֵן מָצָאתִי לְהָרִיטְבָ"א לְמס' מַכּוֹת שֶׁכָּתַב כֵּן ,,כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַמַּלְקוּת בִּבְשָׂרוֹ" וּבְקִרְיעָה זוֹ נַעֲשֶׂה כְּפוּתֵחַ מִלְּפָנָיו וּמֵאֲחָרָיו עכ"ל הָרִיטְבָ"א וּלְפִי טַעַם זֶה יִרְוַח לָנוּ מְעַט הָא דְּמַשְׁמַע לִכְאוֹרָה שֶׁגַּם ר' יְהוּדָא דְּפְלִיג הָכָא גַּבֵּי אִשָּׁה דְּאִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה לֹא הָיָה מְגַלֶּה.

לָא פְּלִיג שָׁם גַּבֵּי מַלְקוּת וּמוֹדֶה הוּא לְרַבָּנָן. דְּמִדְּסֵיפָא שָׁם מְחַלֵּק ר' יְהוּדָא בְּנִתְקַלְקֵל דְּבְאִישׁ בָּרִיעִי וּבְאִשָּׁה בַּמַּיִם מִכְּלָל דְּרֵישָׁא נָמֵי ר' יְהוּדָא הִיא וּמַיְירֵי נָמֵי בְּאִשָּׁה.

וְטַעְמָא מַאי? וּלְפִי הַנַּ"ל אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמִשּׁוּם דְּעִיקַּר מִצְוַת מַלְקוּת כָּךְ הוּא לְהַלְקוֹתָהּ עַל לִבָּהּ וּבְשָׂרָהּ וְלֹא עַל בְּגָדֶיהָ שֶׁאֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת כָּל כָּךְ הַכְּאֵב וַעֲדַיִן צָרִיךְ תַּלְמוּד. (וּלְהַלָּן נְדַבֵּר עוֹד מִזֶּה אַיְ"ה) וּבְדוֹחֵק אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' נָמֵי כֵּן הוּא דְּמִשּׁוּם דִּכְתִיב וְנִקְלָה מִצְוָה לְנַוְּולוֹ וּלְהַלְקוֹתוֹ עָרוֹם עַל בְּשָׂרוֹ מַמָּשׁ.

וְכַוָּנָתָם בָּזֶה ג"כ לְהָעִיר בְּיִשּׁוּב הַדְּבָרִים גַּם לְגַבֵּי ר' יְהוּדָה. אֲבָל הַדְּבָרִים יְגֵעִים וצ"ע, וְשׁוּב עַיַּנְתִּי בָּרַמְבַּ"ם ופי"ז מהל' סַנְהֶדְרִין) הֲלָכָה ח' שֶׁכָּתַב ג"כ הָכִי דְּלָכָךְ מְגַלֶּהוּ עַד לִבּוֹ שֶׁאֵינִי מַכֶּהוּ עַל כְּסוּתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִכָּהוּ וְלֹא לְכַסּוֹתוֹ ע"כ וא"כ מִצְוָה הִיא גַּם לָנָשִׁים דאל"כ הָיוּ מֵחְסָרוֹן עָצֶם דִּין עוֹנֶשׁ הַמַּלְקוּת דְּקָנָס רַחֲמָנָא וע"כ הָרַמְבַּ"ם ג"כ מְפָרֵשׁ דְּהַאי ,,מ"ט מִשּׁוּם נְקֵלָה" קָאֵי עַל שְׁאָר דְּבָרֵי הַמִּשְׁנָה: עוֹד הֵבִיאוּ שָׁם הַתּוֹסָ' הַתּוֹסֶפְתָּא כֹּהֲנִים מַטִּילִים גּוֹרָלוֹת וְכֹל מִי שֶׁיַּעֲלֶה גּוֹרָלוֹ אֲפִילּוּ כ"ג יוֹצֵא וְעוֹמֵד בְּצַד סוֹטָה וְאוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ ע"כ.

גַּם בָּזֶה הָרַמְבַּ"ם לֹא הֵבִיא הַאי תּוֹסֶפְתָּא לַהֲלָכָה בפ"ג מהל' סוֹטָה דִּין י"א והמל"מ שָׁם הֵבִיא הַךְ תּוֹסֶפְתָּא וְכַנִּרְאֶה הִרְגִּישׁ בָּזֶה. אָכֵן לֹא הִזְכִּיר שֶׁהַתּוֹסָ' מְבִיאִין לָהּ הַאי מַתְנִיתָא.

שׁוּב רָאִיתִי בְּחַסְדֵי דָּוִד שֶׁעַל הַתּוֹסֶפְתָּא (בִּדְפוּס וִוילְנָא) שג"כ הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְז"ל וְהִנֵּה הָרַמְבַּ"ם לֹא הֶעְתִּיק לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' דִּמְטִילִין גּוֹרָלוֹת וְהַטַּעַם דְּסוֹבֵר דְּלָאו דַּוְקָא הוּא דְּצָרִיךְ גּוֹרָל ואה"נ דְּכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה שֶׁאֵין זוֹ עֲבוֹדָה שֶׁצְּרִיכָה פַּיִּס אֶלָּא דְּמַתְנִיתָא קמ"ל שֶׁאִם לֹא נִמְצָא כֹּהֵן אֶחָד הַהוֹלֵךְ מֵרְצוֹנוֹ דְּדִילְמָא חָיְישׁ לַחֲשָׁדָא שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שֶׁקִּפֵּץ כְּדֵי לִרְאוֹת שַׂעֲרָה וְלִבָּהּ אָז הָיוּ מַטִּילִין גּוֹרָלוֹת ע"כ וְיֵשׁ לְהָעִיר אִם בָּאֱמֶת אֵינָהּ עֲבוֹדָה.

א"כ מנ"ל דְּבָעֵינַן דַּוְקָא כֹּהֵן כְּדִתְנַן בַּמִּשְׁנָה וְכֹהֵן אוֹחֵז וכו'. וְכֵן הָרַמְבַּ"ם כָּתַב וְאַחַ"כ כֹּהֵן אֶחָד בָּא אֵלֶיהָ מִכֹּהֲנֵי הָעֲזָרָה וְאוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ וכו'.

מַשְׁמַע דְּזָר לֹא. וּמִדְּכָתִיב וּפָרַע וכו' אֵין רָאָיָה כְּלָל דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ וּפָרַע מִי שֶׁהוּא.

כְּדְאִיתָא כֵּן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וְעַל פִּי הַסְּבָרָא יֵשׁ לוֹמַר דְּכֵיוָן שֶׁאֵינִי דּוֹמֶה לְגָדוֹל הַמְבַיֵּישׁ לְקָטָן הַמְבַיֵּישׁ. א"כ הַכֹּהֵן שֶׁהוּא הֶחָשׁוּב אִם הוּא מְבַזֶּה אוֹתָהּ שֶׁהוּא הוּא הָעוֹבֵד בְּבֵית הָאֱלֹקִים.

אוּלַי תּוֹדָה וְתִתְבַּיֵּישׁ בְּיוֹתֵר אֲבָל לֹא לְגַבֵּי זָר אֲבָל מ"מ עִיכּוּבָא מִנָּלַן וְיֵשׁ לְעַיֵּן וְזֶה לְשׁוֹן הַמְּאִירִי ז"ל וְאָמַר אַחַ"כ שֶׁכֹּהֵן הַמְזַדַּמֵּן לָכָךְ אוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ בְּבֵית הַצַּוָּאר שֶׁבָּהֶם בְּדֶרֶךְ כָּעָם וּבִיזָּיוֹן אִם נִקְרְעוּ וכו' אֵינִי חוֹשֵׁשׁ בְּכָךְ שֶׁכָּךְ הִיא הַכַּוָּנָה שֶׁתָּחוּשׁ בְּבִזָּיוֹנָהּ וְתוֹדֶה וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים קְרִיעָה בְּמֵקִים הַתֶּפֶר וּפְרִימָה שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַתֶּפֶר וְקוֹרֵעַ אוֹ פּוֹרֵם עַד שֶׁיִּגְלֶה אֶת לִבָּהּ וְסוֹתֵר אֶת שְׂעָרָהּ ר"ל שֶׁמַּתִּיר קְלִיעוֹתֶיהָ אַחַר שֶׁהֶסִיר כִּיפָּה שֶׁעַל רֹאשָׁהּ וְהִשְׁלִיכָהּ בָּאָרֶץ תַּחַת רַגְלֶיהָ בְּבִיזָּיוֹן גָּדוֹל וּבַתּוֹסֶפְתָּא רָאִיתִי שֶׁהַכֹּהֲנִים מַפִּילִים בֵּינֵיהֶם גּוֹרָלוֹת עַל כָּךְ וּמִי שֶׁפָּלָה בְּגוֹרָלוֹ אֲפִילּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל יוֹצֵא וְעוֹמֵד בְּצַד הַסּוֹטָה וכו' עכ"ל: וְהִנֵּה לָשׁוֹן זֶה שֶׁכָּתַבְתִּי דְּהוּא מִשּׁוּם כְּדֵי שֶׁתּוֹדֶה וְשָׁכֵן כָּתַב הַמְּאִירִי ז"ל.

הוּא דַּוְקָא כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה מִפְּשָׁטוּת לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דְּכָל זֶה הָיָה תֵּיכֶף קוֹדֶם שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִלָּה. וּלְכָךְ עוֹשִׂין כָּל טַצְדְּקֵי וּלְיַגְּעָהּ צְדֵי שֶׁתּוֹדֶה.

אֲבָל הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב שָׁם פ"ג דְּאַחַר הַמְּחָקָה בָּא אֵלֶיהָ הַכֹּהֵן וְאוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ וכו'. וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר עַל זֶה הכ"מ שָׁם דִּין י"א.

וא"כ אַדְרַבָּה לְאַחַר שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִלָּה מִשְׁתַּדְּלִין עִמָּהּ שֶׁתִּשְׁתֶּה וְלֹא שַׁיָּךְ טַעַם זֶה וְקַצַּרְתִּי. שָׁם רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה וכו' וּמְסַיֵּם שָׁם בַּתּוֹסֶפְתָּא מִפְּנֵי פִּרְחֵי כְּהֻנָּה.

וְכַוָּנַת הַתּוֹסָפְתָּא אֲפְשָׁר לְמַאי שֶׁבָּא לְקַמָּן בַּגְּמָרָא לְתָרֵץ לְמֵימְרָא דר' יְהוּדָה לָא חָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא וכו' וְאָמַר רַבָּה וכו' וְיִתְגָּרוּ בָּהּ פְּרִחֵי כְהֻנָּה. וְהִנֵּה רָאִיתִי שָׁם בְּחַסְדֵי דָּוִד הַנָּ"ל שֶׁכָּתַב וְדִבְרֵי ר' יְהוּדָא צָרִיךְ פֵּירוּשׁ דְּהֵיכִי יָדְעִי אִם לַבָּהּ נָאָה אוֹ שְׁעָרָהּ נָאָה אִם לָאו לָדַעַת אִם יִגְלוּהָ אוֹ לֹא.

לְכָךְ נִרְאֶה דה"פ אִם בְּאוּלַי הָיָה לַבָּהּ נָאֶה לָמָּה לֹא נִיחוּשׁ שֶׁמָּא יִתְגָּרוּ בָּהּ הִלְכָךְ לֹא הָיוּ מְגַלִּין לְשׁוּם אִשָּׁה אע"פ שֶׁהַלָּשׁוֹן דָּחוּק קְצָת עכ"ל. וּלְדַעְתִּי הָעֲנִיָּה דָּבָר זֶה לֹא נִיתַּן לְהֶאֱמֵר כְּלָל דַּהֲלֹא בלא"ה הִקְשׁוּ רַבָּנָן בְּתוֹסָ' ד"ה (אִם הָיָה לַבָּהּ) אע"ג דגזה"כ הוּא שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לָא מְעַקֵּר הוּא כִּדְאִיתָא פ' הא"ר ע"כ וְשָׁם קָחֲשִׁיב שׁוֹפָר, וְהִנֵּה שָׁם גַּבֵּי שׁוֹפָר הֶבְיא הַשעה"מ (בפ"ב מהל' שׁוֹפָר) דהרא"מ זַ"ל הִקְשָׁה דְּגַם ביו"ט אִיכָּא אִיסּוּרָא בַּתְּקִיעָה מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִתַּקֵּן כְּלִי שִׁיר וְהָיָה לָהֶם לַחֲכָמִים לְבַטֵּל ד"ת בשבוא"ת יע"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ והפר"ח זַ"ל ס' תקפ"ה סק"ה תֵּירֵץ דְּעִיקַּר קו' אֵינָהּ שֶׁהֲרֵי לֹא מָצִינוּ שב"ד יַעַקְרוּ מִצְוָה אַחַת לְגַמְרֵי מִן הַתּוֹרָה וְשֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁלֹּא יִתְקָעוּ שׁוֹפָר לְעוֹלָם וכ"ת מִטַּעְמָא דְּשֶׁמָּא יִתַּקֵּן נִגְזוֹר וכו' את"ד הפר"ח וְהֵעִיר עַל זֶה השעה"מ דְּהִנֵּה מַה שֶּׁתֵּירֵץ לְקֻשְׁיַת הרא"מ זַ"ל הִנֵּה נָכוֹן הַדָּבָר וּמָצָאתִי רְאָיָה לַדָּבָר ממש"כ הַתּוֹסָפוֹת פ"ד דְּיבָמוֹת (דַּף כ' ע"ב) ד"ה א"ה וְזַ"ל כָּל הָנֵי פִּרְכֵי לָא פָּרֵיךְ שֶׁיַּעַקְרוּ חֲכָמִים לְגַמְרֵי מִצְוַת יִבּוּם אֶלָּא הָכִי פֵּירוּשׁוֹ וכו' יע"ש את"ד.

וְהָכָא נָמֵי אִי אָמְרַתְּ דלר' יְהוּדָא לֹא הָיוּ מְגַלִּין לְשׁוּם אִשָּׁה א"כ עָקְרָתָּ פָּסוּק בַּתּוֹרָה לְגַמְרֵי וְאֵין כֹּחַ זֶה בְּיַד חֲכָמִים אֲפִילּוּ בְּשַׁב וא"ת א"ו דְּדַוְקָא אִם הָיָה לַבָּהּ נָאֶה דְּלִפְעָמִים בְּהִזְדַּמְּנוּת וּמְשׁוּם הִרְהוּרָא דַּעֲבֵירָה יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לַעֲקוֹר בְּשַׁב וא"ת.

וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה הח"ד לק"מ דְּנִיכָּר מֵהַפָּנִים וְהַשְּׂעָרוֹת וְעַיֵּין רא"ש בְּרֵישׁ פ"ב דִּכְתֻבּוֹת ודו"ק. אוֹ דְּסָמְכִינַן בָּזֶה אַעֵדוּת נָשִׁים וְכַדּוֹמֶה וְיֵשׁ לְקַצֵּר: שָׁם בְּקֻשְׁיַת הַתּוֹסָ' אע"ג דגזה"כ הוּא שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לָאו מְעַקֵּר הוּא.

בְּעִיקַּר קֻשְׁיַת הַתּוֹסָ' יֵשׁ לְעַיֵּין דִּלְכְאוֹרָה יֵשׁ לָדוּן דְּאֵין כָּאן הַטַּעַם לר' יְהוּדָא מִשּׁוּם דְּחָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא. הָוֵי רַק אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן אֶלָּא כָּאן דְּחָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא א"כ יֵשׁ כָּאן אִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא וְכַדְאָמְרִינַן במס' ע"ז (דַּף כ' ע"ב) ת"ר וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אָדָם בַּיּוֹם וכו' וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' ד"ה שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר דְּהַאי קְרָא דְּרָשָׁא גְּמוּרָה הִיא וְלָא אַסְמַכְתָּא כִּדְמוֹכַח בְּפֶרֶק נ"ש (כְּתֻבּוֹת דַּף מ"ו).

וכו' יע"ש וא"כ הֲרֵי אִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא עוֹמֵד לְנֶגְדֵּינוּ וְהִלְכָךְ מִשּׁוּם זֶה אָמַר ר' יְהוּדָא דְּדָחֵינַן מִקַּמֵּי' הַאי מ"ע וּפָרַע וְעַיֵּין שָׁם בְּכְתֻבּוֹת דְּמַשְׁמַע דְּקָאֵי גַּם אַלִּיבָּי' דר' יְהוּדָה דְּמַיְירֵי שָׁם גַּבֵּי מוֹצִיא שֵׁם רַע ועכ"פ י"ל דר"י הָכִי ס"ל דְּהָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא וּלְכָךְ אוֹמֵר שֶׁלֹּא הָיָה מְגַלֶּה?.

וְנִרְאֶה דְּיִתְיַישֵׁב עִם מַה שֶּׁכָּתַב לָנוּ לְהַסְבִּיר וּלְהָאִיר הַמְּאִירִי זַ"ל וְזַ"ל ר' יְהוּדָא אוֹמֵר אִם הָיָה לַבָּהּ נָאֶה לֹא יְגַלֶּהוּ וְאִם שְׁעָרָהּ. נָאֶה לֹא יְסַתֵּר שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא טְהוֹרָה הִיא אוֹ יִתְלֶה' בָּהּ זְכוּת וְיִתְגָּרוּ בָּהּ פִּרְחֵי כְהֻנָּה אֶלָּא שֶׁמִּכָּל מָקוֹם הֲלָכָה כַּחֲכָמִים שֶׁאֵין הַחֵשֶׁק מָצוּי בְּדָבָר שֶׁבְּעִיקָּרוֹ עָשׂוּי לְנַוּול וְשֶׁכְּבָר הֻזְהֲלָה בְּגָדֶיהָ בִּבְגָדִים שֶׁל נוֹי וכו' עכ"ל וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֵין לָנוּ לוֹמַר בַּקָּצָה הָאַחֲרוֹן שר"י חָיֵישׁ גַּם בכה"ג לְהִרְהוּר גָּמוּר וְשֶׁיָּבוֹא לִידֵי

אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא אֶלָּא דְּמִכָּל מָקוֹם חָיֵישׁ ר"י לְדִילְמָא וְשָׁמְא יָבוֹא אַחַ"כ לִידֵי הַרְהוּר קְצָת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא הָוֵי אֶלָּא חֲשָׁשָׁא דְּרַבָּנָן וְשָׁמְא יִתְגָּרוּ בָּהּ אַחַ"כ פִּרְחֵי כְּהֻנָּה.

וְכֵינָן שֶׁלֹּא הָוֵי אֶלָּא אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן שַׁפִּיר הוּקְשׁוּ הַתּוֹסָ' וּדו"ק כִּי דִּבְרֵי הַמְּאִירִי הֵם קִילּוֹרִין לָעֵינַיִם וְיִשְׁתַּמֵּשׁ לָנוּ גַּם בשו"ט בִּגְמָרָא לְקַמָּן) וּסְעִיפָא לְסָבָרַת הַמְּאִירִי הָוֵי מגמ' דְּנָזִיר מ"ה ע"ב וּבַתּוֹסָ' שָׁם וּכְמוֹ שֶׁיִּבֹּואַר לְקַמָּן אַיָּ"ה): ב) וּבְזֶה יהי' נִיחָא ג"כ בְּמַאי דְּנִיחָא לְהוּ לרבעות"ס זַ"ל דְּמִשּׁוּם דְּהָוֵי בְּשֵׁב וא"ת אֵין זֶה עֲקִירָה יֵשׁ לְעַיֵּין מִדְּבְרֵיהֶם הק' עַל מַה שֶּׁחִידֵּשׁ הרא"ם (הַמּוְרָחִי) זַ"ל בְּתוֹסְפוֹתָיו עַל הַסְּמָ"ג הל' שׁוֹפָר (הֵבִיא דְּבָרָיו) השעה"מ בְּסוֹף פ"ג מהל' אִיסּוּרֵי בִּיאָה.

וְכֵן בְּאַרעַאי דְּרַבָּנָן בְּסוֹף סִפְרוֹ אוֹת תק"ד וי"ט וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי אוֹרְיָין תְּלִיתַאי דַּף י"ד ע"ב) דְּלָא אָמְרִינַן שוא"ת שָׁאנֵי אֶלָּא הֵיכִי דְּלֵיכָּא הֶכְשֵׁר מִצְוָה כְּגוֹן הַהִיא דְּאֵין מְפַקְּחִין אֶת הַגַּל דִּבְעִידָּנָא דְּקָמְעַקֵּר שְׁבוּת שֶׁל דִּבְרֵיהֶם לָא מְקַיְּמִים עֲשֵׂה דִּתְקִיעַת שׁוֹפָר אֲבָל הֵיכִי דִּבְעִידָּנָא דְּקָעָקַר אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן מְקַיְּמִים עֲשֵׂה דְּשׁוֹפָר לֵית לְהוּ כֹּחַ לַחֲכָמִים לְהַעֲמִיד דִּבְרֵיהֶם אֲפִילּוּ בבשוא"ת יעו"ש וא"כ הָכָא בנ"ד הָלֹא בְּעִידָּנָא דְּקָא יַעֲבוֹר עַל אִיסּוּר דְּהַרְהוּר מְקַיְּמִים מ"ע דְּוִפְרַע דגזה"כ הוּא הַכֹּל מִדְּאוֹרַיְיתָא לְגַלּוֹת אֶת לִבָּהּ וְלִסְתּוֹר אֶת שְׂעָרָה וְאֵין כֹּחַ כְּלָל בְּיַד חכז"ל כה"ג אֲפִילּוּ בְּשֵׁב וא"ת? אָכֵן לְפִי הַמִּתְבָּאֵר וְכֵן מַשְׁמַע פַּשְׁטוּת הַגְּמָרָא דְּחָיְישִׁינַן דִּילְמָא אַחַ"כ יִתְגָּרוּ בָּהּ פִּרְחֵי כְּהֻנָּה וְאַחַר שֶׁכְּבָר יְקַיְּמִים המ"ע יִשָּׁאֵר עֲדַיִין לִכְלוּחַ הָעֲבֵירָה אֶפְשָׁר שהרא"ם מוֹדֶה וְלֹא תהי' סְתִירָה לְדִבְרֵי מָרָן הַמְּזָרְחִי וַעֲדַיִין צ"ע: גַּם יֵשׁ לְהָעִיר דא"כ מַאי מַקְשֶׁה מִדְּרַבָּנָן דְּאָמְרִי הָתָם הָאִישׁ נִסְקָל עָרוֹם וְאֵין הָאִשָּׁה נִסְקֶלֶת עֲרֻמָּה דְּילְמָא שָׁאנֵי הָתָם דע"י הַחֲשָׁשׁ הַרְהוּר אֵין עוֹקְרִין גזה"כ (וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה הָאִישׁ) לָכֵן חָיְישִׁינַן אֲבָל הָכָא בְּסוֹטָה דגזה"כ הוּא לְגַלּוֹתָהּ אֶלָּא דְּעָקְרוּ רַבָּנָן מִשּׁוּם דְּבָשֵׁב וא"ת יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים וכמש"כ הַתּוֹסָ'.

אֲבָל רַבָּנָן לָא ס"ל הא' סְבָרָא אֶלָּא כְּפַשְׁטוּת דִּבְרֵי הרא"ם בְּלֹא חִילּוּקֵי הַנָּ"ל וְלָכֵן ס"ל דְּצָרִיכִין לְגַלּוֹת תָּמִיד ויל"ע (שׁוּב אַחַר שֶׁבָּא לִידֵי ס' תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת רָאִיתִי שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה יע"ש מש"כ) וְעַיֵּין מַה שֶּׁאֶכְתּוֹב לְקַמָּן אַיָּ"ה: שָׁם בַּגְּמָרָא וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וכו' מְלַמֵּד שֶׁהַכֹּהֵן סוֹתֵר אֶת שְׂעָרָהּ.

הִנֵּה מְבֹואָר כָּאן דְּמִקּוּדָּם הי' מְגַלֶּה אֶת רֹאשָׁהּ דְּהַיְינוּ שֶׁהָיָה נוֹטֵל הַמִּטְפַּחַת מֵעַל רֹאשָׁהּ וְאַחַ"כ סוֹתֵר אֶת שְׂעָרָהּ דְּהַיְינוּ כְּמוֹ שפרש"י דִּמְרַבֶּה בְּגִילּוּיָהּ שֶׁסּוֹתֵר קְלִיעָתָהּ. וְכֵן מְבֹואָר בָּרַמְבַּ"ם בפ"ג דְּבַהֲלָכָה ה' כָּתַב ,,וְהִיא עוֹמֶדֶת בֵּיניֵהֶן בְּלֹא רְדִיד וּבְלֹא מִטְפַּחַת אֶלָּא בִּבְגָדֶיהָ וְכִיפָּה שֶׁעַל רֹאשָׁהּ כְּמוֹ שֶׁהָאִשָּׁה בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ" וְאַחַ"כ לְאַחַר כָּל הַמַּעֲשִׂים וּמְחִיקַת הַמְּגִילָּה כָּתַב שָׁם דִּין י"א דִּמְגִלָּה שְׂעָרָהּ.

ב) וְסוֹתֵר מַחְלְפוֹת רֹאשָׁהּ כְּדֵי לְנַוְּלָהּ וא"כ לִכְאוֹרָה אֵין כָּאן סְתִירָה כְּלָל לְמַה שֶּׁדָּרַשׁ תַּנָּא דבר"י אַזְהָרָה לִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יָצְאוּ בְּפִרּוּעַ רֹאשׁ וכפרש"י שָׁם בִּכְתֻבּוֹת (דַּף ע"ב ע"א) וּלְפָלֶא לִי מַה שֶּׁכָּתַב בת"ת דר"י אֵינוֹ מְפָרֵשׁ כַּחֲכָמִים דפי' וּפָרַע הוּא מִלְּשׁוֹן סְתִירָה וְהָרוֹס אֶלָּא שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן גִּילּוּי עיי"ש דַּהֲלֹא לַחֲכָמִים נָמֵי הָכִי מְפָרְשִׁין דְּמִרַבֶּה לָהּ בְּגִילּוּי וּפָשׁוּט.

וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת יַד אֵלְיָהוּ מִקְאלִיש סִימָן ע"ט וְשׁוּב מָצָאתִי מְבוֹאָר הֵיטֵב בָּזֶה כמש"כ בְּהַכְּתָב וְהַקַּבָּלָה לְסֵדֶר נָשָׂא וְז"ל בָּאוֹת י"ח וּפָרַע אֶת רֹאשׁ סוֹתֵר אֶת קְלִיעַת שְׂעָרָהּ (רַשִׁ"י) אע"פ שֶׁהַפְּרִיעָה בכ"מ הוּא לְשׁוֹן גִּילּוּי וְהָרַב בְּעַצְמוֹ כָּתַב בְּכִי תִּשָּׂא כִּי פָּרוּעַ הוּא מְגֻלֶּה יכו' בֶּאֱמֶת אֵין כָּאן שִׂים סְתִירָה כמש"כ הרוו"ה דִּבְמִשְׁנָה רֵישׁ פ"ב דִּכְתֻבּוֹת דפרש"י כִּי פְּרוּעַ רֹאשׁ הוּא כְּשֶׁהַשְּׂעָרוֹת מֻוָּטָלוֹת עַל הַכַּתָּפִים וכו' וְזֶה שֶׁדַּיְּקוּ חכז"ל שָׁם בְּסוֹטָה בְּאָמְרָם א"כ מַאי ת"ל וּפָרַע אֶת רֹאשׁ כְּלוֹמַר לָמָּה הוֹצִיאוֹ הַכָּתוּב בִּלְשׁוֹן פָּרַע וְלֹא אָמַר וְגִילָּה אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה מְלַמֵּד שֶׁהַכֹּהֵן סוֹתֵר אֶת שְׂעָרָהּ וְזֶהוּ שֶׁדַּיְּקוּ שָׁם רַשִׁ"י בְּפֵירוּשׁוֹ מְרַבֶּה בְּגִלּוּי שֶׁסּוֹתֵר קְלִיעָתָהּ וְלָכֵן אֵין כָּאן שׂוּם סְתִירָה וְדִבְרֵי רז"ל מְיֻוָּסָּדִים בְּעִיקַּר הַלָּשׁוֹן וְהַמְּלִיצָה וְדִבְרֵי הרא"ם בָּזֶה דְּחֻקִּין עכ"ל, וְדִבְרֵי הת"ת אֵין לָהֶם שַׁחַר כְּלָל וְשׁוּב רָאִיתִי מש"כ בְּמַלְבִּי"ם שָׁם: שָׁם בַּגְּמָרָא לְמִמְרָא דר"י חָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא וכו'.

כְּבָר הֶעָרוֹתַי בְּתוֹסָ' דְּלִכְאוֹרָה הו"ל לְהַגְּמָרָא לְהַקְשׁוֹת דְּאִפְכָּא שָׁמְעִינַן לֵיהּ גַּבֵּי מַלְקוּת בַּמִּשְׁנָה דְּמַכּוֹת (כ"ב ע"ב) דְּמַשְׁמַע דְּגַם גַּבֵּי אִשָּׁה אוֹחֵז הַחַזָּן בִּבְגָדֶיהָ מִדְּמַיְּירֵי ר' יְהוּדָא שָׁם בְּסֵיפָא וּמְחַלֵּק בְּאִישׁ בָּרִיעִי וּבְאִשָּׁה בַּמַּיִם.

וְאִם אִיתָּא הו"ל לְחַלֵּק נָמֵי דִּבְאִשָּׁה אֵין קוֹרְעִין בְּגָדֶיהָ מִשּׁוּם הִרְהוּר הֵיכִי דְּלַבָּהּ נָאֶה. וּפָרַשְׁתִּי דְּלְהָרַמְבָּ"ם שֶׁנָּתַן הַטַּעַם לִקְרִיעַת הַבְּגָדִים גַּבֵּי מַלְקוּת מִשּׁוּם דְּכְתִיב וְהִכָּהוּ וְלֹא עַל כְּסוּתוֹ.

א"כ הָוֵי חִסָּרוֹן בְּעֶצֶם דִּין עוֹנֶשׁ הַמַּלְקוּת בַּזֶּה אֵין בְּכֹחַ חכז"ל לַעֲקֹר דָּבָר מה"ת בְּלֹא קִיּוּם עוֹנֶשׁ הַמַּלְקוּת כְּלָל ודו"ק. אֲבָל לְפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' כָּאן דְּהָוֵי רַק מִשּׁוּם מִצְוָה לְנַוְּוֹל קָשֶׁה.

וּמָצָאתִי לְהתיו"ט שָׁם בַּמִּשְׁנָה דְּמַכּוֹת דְּהֵבִיא דְּמִפּוֹרָשִׁין דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּסִפְרֵי פ' כִּי תֵצֵא וא"כ א"ש דְּלֹא הֵבִיא מִשָּׁם וְאַף שֶׁלֹּא הָיָה שַׁיָּיךְ כָּאן תֵּירוּץ רַבָּה. דַּהֲרֵי גַּם גַּבֵּי מַלְקוּת יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִתְגָּרוּ בָּהּ אַחֲרֵי הַמַּלְקוּת וְגַם הַתֵּירוּץ דְּרַבָּנַן אַדְּרַבָּנַן נָמֵי לָא שַׁיָּיךְ דְּאַף דְּאֵין לְךָ יְסוּר גָּדוֹל מִזֶּה מ"מ יִשָּׁאֵר הַקֻּשְׁיָא וְכִי תֵּימָא לֵיעָבֵד בָּהּ תַּרְתֵּי מַלְקוּת וּבוֹשָׁה.

אַךְ אֶפְשָׁר דִּבְאִשָּׁה אֵין הָכִי נָמֵי דְּלָא הֲוָה קוֹרְעִין בְּגָדֶיהָ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' ויל"ע. כֵּן אֵין לְהָעִיר דְּמַאי פָּרִיךְ מדר"י אדר"ו דִּילְמָא בֶּאֱמֶת לָא חָיֵישׁ לְהִרְהוּר כְּמוֹ הָתָם בִּסְקִילָה.

וְהָכָא הַיְינוּ טַעְמָא דְּלָא הָיָה מְבַזֶּה אוֹתָהּ וּמְנַוְּלָהּ. מִשּׁוּם דְּאֵין כָּאן רַק סָפֵק טְמֵאָה וְדִילְמָא טְהוֹרָה הִיא וְאֵין מְחַוְּיְבִין לְנַוְּלָהּ וּכְמוֹ שֶׁפָּרִיךְ בַּיְרוּשַׁלְמִי וּמְבַזִּין עַל הַסָּפֵק כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא הכ"מ בָּרַמְבַּ"ם פ"ג דִּין י"א יע"ש.

דַּהֲלֹא מַשְׁמַע מִלִּישָׁנֵיהּ דְּרַק מִשּׁוּם אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה לֹא הָיָה מְגַלֶּהוּ. וְאִי טַעְמָא הָכִי הוּא יָבֹם בְּלֹא הָיְתָה נָאָה לֹא הָיָה צָרִיךְ לְגַלּוֹת.

וְהָא דפירש"י לְקַמָּן בע"ב הָכָא טַעְמָא מַאי אָמְרִי רַבָּנַן שְׁמִצָּוָה לְבַיְּישָׁהּ וַאֲפִילּוּ הִיא טְהוֹרָה מִשּׁוּם וְנִנְּסְרוּ הַנָּשִׁים שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עַצְמָן לִידֵי חֲשָׁד וְתִהְיֶינָה צְנוּעוֹת ע"כ דְּמִקּוֹר דִּבְרֵי רַשִׁ"י הוּא מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהִזְכַּרְתִּי דְּמִשָּׁנֵי הַיְרוּשַׁלְמִי מִשּׁוּם דִּבְזִנּוּת אַנְדְּרַלְמוּסְיָא בָּאָה לָעוֹלָם יע"ש יֵשׁ לוֹמַר דְּכָל זֶה דַּעַת רַבָּנַן אֲבָל ר"י לָא ס"ל הָכִי וּכְקֻשְׁיַּין דְּאֵין לְבַזּוֹת עַל הַסָּפֵק ועכצ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דְּלָא הָיָה לוֹ לִתְלוֹת אִם לִבָּהּ וּשְׂעָרָהּ נָאִין.

שָׁם רַשִׁ"י בד"ה חָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא פֵּירֵשׁ שֶׁלֹּא יִתְּנוּ הָרוֹאִים אֶת לִבָּם בָּהּ. ובד"ה הָכָא הַיְינוּ טַעְמָא וכו' וְיִתְגָּרוּ בָּהּ וְיִהְיוּ רוֹדְפִין אַחֲרֶיהָ כָּל יָמֶיהָ ע"כ דִּבְרֵי רַשִׁ"י מוֹרִים בַּעֲלִיל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי דְּעִיקַּר הַחֲשָׁשׁ הִיא רַק עַל לְהַבָּא אֲבָל לֹא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה דְּאֵין יצה"ר מָצוּי לְאוֹתָהּ שָׁעָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר גַּם זֶה בְּתוֹסָ' סוֹטָה לְקַמָּן י"ט ע"א ד"ה וְכֹהֵן וכו' לְעִנְיַן תְּנוּפָה יע"ש וְגַם ר"י מוֹדֶה לָזֶה אֶלָּא דס"ל דְּבִפְרִיצוּת וְהִתְגַּלּוּת כָּזֶה חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יִרְדּוֹף אַחֲרֶיהָ כָּל יָמֶיהָ וּלְהָכִי רַק אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן הוּא לר"י.

שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה וְיִתְגָּרוּ וכו' תֵּימַהּ כֵּיוָן דְּלָאו חוֹבָה לְאַנָּסִים וכו' וְי"ל לר' יְהוּדָא אִם הָיוּ פּוֹרְסִין סָדִין בֵּינָהּ לְבֵין אֲנָשִׁים לֹא הָיָה נִיווּל כָּל כָּךְ בִּפְנֵי הַנָּשִׁים כְּמוֹ בַּאֲנָשִׁים שֶׁאֵין אִשָּׁה בּוֹשָׁה מִפְּנֵי חֲבֵרוֹתֶיהָ וְלֹא יִוָּסְרוּ ע"כ וְלֹא זָכִיתִי לְהָבִין דַּעֲדַיִין יְקֻשֶׁה לְרַבָּנָן מַאי קַשְׁיָא לֵיהּ לְהַגְּמָרָא דִּילְמָא כָּאן הָוָה סָדִין וּלְעוֹלָם חָיְישִׁי לְהַרְהוּר וּלְכָךְ אֵין נִסְקֶלֶת עֲרוּמָה וצע"ג.

שׁוּב מָצָאתִי שֶׁהִקְשָׁה זֶה בְּקֶרֶן אוֹרָה וְכָתַב דְּתַנָּא דְּמַתְנִיתִין נַוְדַאי לָא ס"ל דְּפוֹרְשִׁין סָדִין שֶׁל בּוּץ וּכְדִתְנַן כָּל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת יָבוֹא וְיִרְאֶה אֶלָּא דְּשָׁם בְּסִפְרֵי אִיכָּא ר"י בֶּן בְּרוֹקָה דס"ל דְּאֵין מְנַוְּלִין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדַּאי אֶלָּא לִפְנֵי ד' וכו' יע"ש.

אח"ז נִזְדַּמֵּן לִידִי סֵפֶר שוּ"ת מֹהֲרִי"ם פַּאֲדוּוא מִבְּרִיסְק זצ"ל וּמָצָאתִי שָׁם בְּסִימָן ט"ז דְּבָרִים הַנּוֹגְעִים לְסוּגְיָאן וְשָׁבְאִיזֶה מֵהֶן כְּבָר עָמַדְנוּם עֲלֵיהֶם וְהֵנָּה ז"ל ונלע"ד יְסוֹד בָּרוּר לִסְבָרָא זוֹ (שֶׁכָּתַב הנו"ב דְּהֵיכִי דְּלֵית לֵיהּ אִשָּׁה כְּלָל כְּגוֹן בְּנִידּוֹן זֶה שֶׁיָּשַׁב בְּלֹא אִשָּׁה כַּמָּה שָׁנִים שֶׁבָּרְחָה מִבֵּיתוֹ זֶה שְׁמוֹנָה שָׁנִים וְנִכְשָׁל פְּעָמִים בְּהִרְהוּרֵי עֲבֵירָה וְלָאו כ"ע כְּרַב סְפָרָא וּבָזֶה לֹא תִּיקֵּן רגמ"ה ז"ל) מִסּוֹטָה דַּף ח' דְּקָאָמַר ר"י אִם הָוָה לִבָּהּ נָאֶה וכו' וְקָאָמַר הַשַּׁ"ס הַטַּעַם דר"י חָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' ד"ה אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה אע"ג דגזה"כ הוּא שׁוּא"ת שָׁאנֵי הָרֵי אַף דְּהוּא גזה"כ מ"מ בְּמָקוֹם דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ לַעֲבֵירָה לְהַרְהֵר מְבַטְּלִינַן גזה"כ וְאִם נֵימָא דרגמ"ה גָּזַר אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם מְצָוָה הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהוּא כְּעֵין גְּזֵרַת חַכְמֵי הַשַּׁ"ס שֶׁהָיָה בְּיָדָם כֹּחַ לְבַטֵּל מ"ע מה"ת בְּשֵׁב וא"ת אֲבָל לֹא בְּמָקוֹם דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ לַעֲבֵירָה ח"ו דְּהָא חָזֵינַן דמה"ט עָקְרִינַן גזה"כ מִכֹּחַ דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהַרְהוּרָא.

אַךְ לִכְאוֹרָה זוֹ הַסְּבָרָא לר"י אֲבָל לְמַאי דקיי"ל כְּרַבָּנָן דְּלָא חָיְישִׁינַן לְהַרְהוּרָא (לְכַאֲוָרָא אֵין מָקוֹם לִרְאָיָה אַךְ כְּשֶׁנַּעֲמִיק הֵיטֵב בְּהַסְּוּגְיָא מֻכְרַחַת סְבָרָא זֹאת גַּם לְרַבָּנָן דְּאִם נֵימָא דְּטַעְמָא דְּרַבָּנָן דִּלֹּא רָצוּ לַעֲקוֹר גזה"כ מִכֹּחַ דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהַרְהוּרָא קָשֶׁה טוּבָא דְּפָרִיךְ דְּרַבָּנָן אַדְּרַבָּנָן לָא קַשְׁיָא וּמַאי פָּרִיךְ כֵּיוָן דְּהָרְשׁוּת בְּיַד סַנְהֶדְרִין לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּרְצוּ חָיְישִׁי לְהַרְהוּרָא אֲבָל גַּבֵּי סוֹטָה לֹא רָצוּ לְבַטֵּל גזה"כ מִכֹּחַ הַרְהוּרָא (וּכְמוֹ שֶׁהִקְשֵׁיתִי לְעֵיל מְתֻוָּבֶלֶת עוֹד בִּסְבָרָא והתה"ק לֹא רָאָה תְּשׁוּבָה זוֹ) א"ו צ"ל דה"פ דְּהַשַּׁ"ס פְּשִׁיט לְהוּ דְּבִנְוַדַּאי גַּם רַבָּנָן לֹא יִפְלְגוּ בִּסְבָרָא זוֹ עַל ר"י דִּבְנִוַדַּאי בְּמָקוֹם דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ לַעֲבֵירָה ח"ו בְּנִוַדַּאי הָיְינוּ מְבַטְּלִים גזה"כ אֶלָּא דְּרַבָּנָן סָבְרִי דְּלָא חָיְישִׁינַן לְהַרְהוּר עֲבֵירָה כְּלָל א"כ גַּבֵּי סְקִילָה הָוָה לַסְּקֻלָה עָרוּם מִשּׁוּם יְוָוסֵר וא"כ מֻכְרָח סְבָרָא זוֹ גַּם לְרַבָּנָן בְּמָקוֹם דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהַרְהוּר עֲבֵירָה רַק כָּאן רַבָּנָן סָבְרִי דִּלְפִי שָׁעָה לָא חָיְישִׁינַן לְהַרְהוּרָא דַּעֲבֵירָה **(וּמָצָאתִי סְעִיפְתָא קָצָת לַסְּבָרָא שֶׁכָּתַבְתִּי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּלָא חָיְישִׁי לְהַרְהוּרָא.

בְּשׁוּ"ת הב"ח הַיְשָׁנוֹת סי' י"ז בִּדְבַר הַשְׁאֵלָה ע"ד פָּרָכֶת הַנַּעֲשָׂה מִמַּעַל יָשָׁן שֶׁהָיָה מַלְבּוּשׁ לָאִשָּׁה יְדוּעָה בְּקָהָל וכו' וְהֵשִׁיב דְּלָא עָשׂוּ כַּהוֹגֶן לְתַקֵּן פְּרָכוֹת מִמְּעִיל שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הֶדְיוֹט וְאֵצֶ"ל מַלְבּוּשׁ אִשָּׁה דבפ"ק דע"ז קָאָמְרִינַן וְלֹא בִּגְדֵי צֶבַע אִשָּׁה וכו'.

ואע"פ דא"ל דַּוְקָא בְּחַיֶּיהָ אֲבָל לְאַחַר מִיתָה לֹא שַׁיָּךְ הִרְהוּר וְכִדְאָמַר פ' נִגְמַר הַדִּין אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָא דְּלַגַּבֵּי סוֹטָה חָיֵישׁ לְהִרְהוּרָא וּלְגַבֵּי אִשָּׁה הַנִּסְקֶלֶת עָרוּם לָא חָיֵישׁ לְהִרְהוּרָא וְקָאָמַר רַבָּה דְּגַבֵּי סוֹטָה הַיְינוּ טַעְמָא וכו' הָכָא הָא אִיקְּטָלָה וכ"ת)** את"ד וְיוֹתֵר כָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַמְּאִירִי דְּהָכָא הַיְינוּ טַעֲמָאַתָּא וכו' אֲפִילּוּ הָכָא אִיכָּא לְמִדְחֵי וְלוֹמַר דעכ"פ אִיכָּא חֲשָׁשָׁא לְהִרְהוּרָא בְּמִקְצָת אֶלָּא דְּלַגַּבֵּי אִשָּׁה הַנִּסְקֶלֶת עָרוּמָה כֵּיוָן דְּהָכִי הָוֵי דִּינָא דְּאוֹרָיְיתָא לְסַקְלָנְהוּ עָרוּם לָא חָיְישִׁינַן לְהַהוּא הִרְהוּרָא וְתֵדַע שֶׁהֲרֵי פ"ק דְּתַעֲנִית ופ"ק דְּמְגִילָּה קָאָמַר ר"י כָּל הָאוֹמֵר רָחָב רָחָב וכו' ופרש"י בְּיוֹדְעָה הַיְינוּ מְכִירָה אַלְמָא מַשְׁמַע דְּבְיוֹדְעָה אַף לַאֲתַר מִיתָה מִיָּד נִקְרֵי דְּאִי בְּחַיֶּיהָ דַּוְקָא פְּשִׁיטָא דְּאִיכָּא הִרְהוּר בְּכֹל אִשָּׁה בְּחַיֶּיהָ וכו' וַאֲפִילּוּ אִינִי מַזְכִּיר אֶת שְׁמָהּ אֶלָּא בע"כ מִדְּקָאָמַר וּמַזְכִּיר אֶת שְׁמָהּ דְּלַאֲתַר מִיתָה קָמַיְירֵי וְהַשְׁתָּא הָרוֹאֶה בִּגְדֵי צֶבַע אִשָּׁה בְּיוֹדְעָהּ אִיכָּא הִרְהוּרָא אַף לְאַתַר מִיתָה אמ"ד יעו"ש.

וּבִפְרָט לְדִבְרֵי וּסְבָרַת הַמְּאִירִי שֶׁהֵבֵאתִי דִּבְרֵי הַבַּ"ח קַיָּימִין וְכֵן הַגָּאוֹן מהרי"מ לֹא רָאָה דִּבְרֵי הב"ח אֵלּוּ בְּסִיַּעְתָּא לִדְבָרָיו. וְאָכֵן יֵשׁ לְהָעִיר עַל דִּבְרֵי הַבַּ"ח מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה הָאִישׁ וכו' וְעַיֵּין בְּרָשָׁ"שׁ שֶׁכָּתַב כֵּן דִּבְסַנְהֶדְרִין מַשְׁמַע דלר"י מה"ת נִסְקֶלֶת עֲרוּמָה וכדפרש"י שָׁם וְקַצַּרְתִּי.

וְגַם בְּמַאי דְּהֵבִיא רְאָיָה מִמְּגִילָּה. נָעֲלַם מִמֶּנּוּ לְפִי שָׁעָה דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּסַנְהֶדְרִין שָׁם מ"ה ע"א ד"ה אֶלָּא וכו' וְהָא דְּאָמַר סוֹף פ"ק דְּמְגִלָּה כָּל הָאוֹמֵר וכו' מִיָּד נִקְרֵי הָאָמַר הָתָם בְּיוֹדְעָהּ וּמְכִירָה ע"כ וּלְפִי דִּבְרֵי הַבַּ"ח יוּבַן תֵּירֵץ הַתּוֹסָ' וְקַצַּרְתִּי.

וְעַיֵּין בְּמַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת (דַּף מ"ה ע"א) מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שֶׁשָּׁלְקוּ זוֹנָה אַחַת שֶׁנִּתְחַיְּבָה שְׂרֵיפָה לַמֶּלֶךְ בָּדְקוּ וּמָצְאוּ בָּהּ רנ"ב וכו' יעו"ש ודו"ק:)** מִשּׁוּם הֵיכִי דְּבָאוּ לְנַוְולָהּ לָא חָיְישִׁינַן לְהִרְהוּר, וְאֵין לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּנִיחָא דְּנִיחָא תַּקָּנַת רגמ"ה לָא דָּמֵי לְכָאן דְּכָאן חָיְישִׁינַן לַעֲבֵירָה דְּרַבִּים.

אֲבָל הָתָם הַנִּיחָא רַק לַעֲבֵירָה דְּיָחִיד. חֲדָא דְּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ד"ה שֶׁמָּא יִתְגָּרוּ וכו' דְּגַם לַכֹּהֵן הַמַּשְׁקֶה בְּעַצְמוֹ מִצְּרִיכִינַן שֶׁיְּהֵא מְהַפֵּךְ פָּנָיו אֲבָל לוּלֵי זֶה חָיְישִׁינַן.

וְכֵן גַּבֵּי תְּנוּפָה דְּבָעֵינַן לְטַעְמָא דְּאֵין יצה"ר מָצוּי לְאוֹתָהּ שָׁעָה. וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק בְּהַרְבֵּה אוֹפַנִּים אֶלָּא שאכמ"ל בָּזֶה: שׁוּב מָצָאתִי בְּסֵפֶר אַרְצוֹת הַחַיִּים לְהַגָּאוֹן מַלְבִּי"ם זצ"ל חֵלֶק שֵׁנִי שָׁם בְּסוֹף הַסֵּפֶר יֶשְׁנוֹ חִידּוּשִׁים מֵחָתָן הַמְחַבֵּר וְשָׁם הֵעִיר וּפִלְפֵּל עַל דִּבְרֵי תְּשׁוּבַת הַמהרי"ם ז"ל הַנַּ"ל בְּהַהֶעָרָה הַנִּזְכֶּרֶת הָרוֹצֶה יְעַיֵּן שָׁם וע"כ מְסַיֵּים הגרי"מ דְּבָנְדוֹן זֶה לֵישֵׁב כָּל הַיָּמִים בְּלֹא אִשָּׁה בְּוַודַּאי אִיכָּא הִרְהוּרָא בְּוַודַּאי מְבַטְּלִין גרגמ"ה דְּהָא כְּבָר הוֹכַחְנוּ בְּבֵרוּר הֵן לר"י הֵן לְרַבָּנָן הָיוּ מְבַטְּלִין מ"ע מִכֹּחַ דְּאִיכָּא לְמֵחַשׁ לְהִרְהוּרָא את"ד.

אֲבָל עֲדַיִין יֵשׁ לְתוֹלַעַת כָּמוֹנִי לָדוּן דְּאַף שֶׁהַסְּבָרָא בְּעַצְמָהּ נְכוֹחָה, אֲבָל הָרְאָיָה מִסּוֹטָה י"ל דְּאֵין רְאָיָה. דְּשָׁם הֲלֹא מְבַטְּלִינַן המ"ע כְּדֵי שֶׁאֲנַן לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה הַמְּבִיאָה לִידֵי הִרְהוּר וַעֲבֵירָה.

אוֹ שָׁם גַּבֵּי סְקִילָה נָמֵי הָכִי הוּא אֲבָל בִּמְקוֹם הֶרְהוּר הוּא בָּא מֵאֲלָיו וְאֵין אָנוּ עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה הַגּוֹרֶמֶת הִסְתַּכְּלוּת וַעֲבֵירָה מִנָּלַן דִּמְבַטְּלִין מ"ע וְאִיסּוּר חרדר"ג ודו"ק. (וְעַיֵּין תוס' שַׁבָּת דַּף ד' וְגִיטִּין מ"א וְהַגָּהוֹת הב"ח וּבִבְרָכוֹת (דַּף מ"ז) וּלְזֶה נִיחָא דְּאֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין בְּכָלָל לְהִסְתַּכְּלוּת וְכַדּוֹמֶה וא"א אֲפִילּוּ מִכֹּלְעֶרֶת.

מְשׁוּם דְּבָזֶה אֵין אָנוּ הַגּוֹרְמִים וְלָא חָיְישִׁינַן לְהָכִי וְכָל אָדָם יְשַׁעֵר בְּנַפְשׁוֹ. וְעַיֵּין רִיטְבָ"א סוֹף קִדּוּשִׁין וְכֵן בִּישׁ"ש שָׁם וְקִצַּרְתִּי: עוֹד הִקְשָׁה שָׁם הגרי"ם ז"ל עַל הַתּוֹסָ' ד"ה וְיִתְגָּרוּ כְּמוֹ שֶׁהִקְשִׁיתִי לְעֵיל וְשֶׁהִקְשָׁה כֵּן הַקֶּרֶן אוֹרָה וְתִירֵץ ג"כ הָכִי דצ"ל דְּהַשַּׁ"ס פְּלִיג עַל הַדְּ דְּסִפְרֵי דְּלָא עָבְדִינַן הַדְּ תַּקַּנְתָּא כְּלָל וּלְהָכִי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס שַׁפִּיר דְּרַבָּנָן אַדְּרַבָּנָן וּמְסַיֵּים וְזֶה נ"ל בָּרוּר כַּנַּת הָרַמְבַּ"ם בפ"ג מהל' סוֹטָה הי"א וְז"ל וְאַחַ"כ כֹּהֵן אֶחָד וכו' וְאוֹחֵז בַּבְּגָדִים מִכְּנֶגֶד פָּנָיו וְקוֹרְעָם עַד שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֶת לִבָּהּ וּמַה דְּדַיֵּיק הָרַמְבַּ"ם מִכְּנֶגֶד פָּנָיו לֹא הֲוָזְכַּר בַּמִּשְׁנָה רַק הָרַמְבַּ"ם הוֹסִיף זֹאת מִדַּעְתּוֹ הָרְחָבָה וְנִרְאֶה בָּרוּר דְּכַוָּנַת הָרַמְבַּ"ם לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּלָא כְּסִפְרֵי דְּקָתָנֵי שָׁם כֹּהֵן פּוֹנֶה לַאֲחוֹרָיו וּפוֹרְעָהּ אֶלָּא דְּמִצְוַת פְּרִיעָה הוּא כְּנֶגֶד פָּנָיו וְהָיָה לוֹ לְהָרַמְבַּ"ם הֶכְרֵחַ בָּרוּר מִשַּׁ"ס דִּילַן דְּפְלִיג עַל הַסִּפְרֵי את"ד.

וְלָא זָכִיתִי לְהָבִין דְּכַנְרָאֶה נָטָה כָּאן, הַגָּאוֹן מִפַּשְׁטוּתוֹ הַנִּפְלָאָה שֶׁהֵרָאָה בְּכָל סְפָרָיו הַגְּדוֹלִים. דְּלִכְאוֹרָה פָּשׁוּט הוּא כַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם לוֹמַר דְּאוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ מַה שֶּׁהוּא כְּנֶגֶד פָּנָיו דְּהַיְינוּ לוֹמַר בְּבֵית הַצַּוָּאר שֶׁלָּהּ וְכֵן פירש"י ז"ל בַּמִּשְׁנָה דִּילַן ד"ה אוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ בְּבֵית הַצַּוָּאר שֶׁלָּהּ.

אֲבָל לֹא צַד הַבְּגָדִים שֶׁעַל כְּתֵפָהּ אֲבָל אִין הָכִי נָמֵי שאח"כ הוּא מְהַפֵּךְ פָּנָיו שֶׁלֹּא יִרְאֶה בְּלִבָּהּ וְטָפַח בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְדַיֵּיק מַדּוּעַ לֹא כָּתַב כֵּן הָרַמְבַּ"ם בהל' סַנְהֶדְרִין גַּבֵּי מַלְקוּת שֶׁחָנַן נָמֵי שֶׁחַזָּן הַכְּנֶסֶת אוֹחֵז בִּבְגָדָיו ע"ש וְאֶפְשָׁר דְּאִין ה"נ שֶׁהָתָם צָרִיךְ לִקְרוֹעַ גַּם לַאֲחוֹרָיו כְּדֵי לְהַלְקוֹתוֹ וְלִיתֵּן הָאֶבֶן לַאֲחוֹרָיו יע"ש וצ"ע אֲבָל כָּאן אֵין לָנוּ לְהַכְרִיעַ מִכֹּחַ דִּיּוּק זֶה דְּהַשַּׁ"ס דִּילַן פְּלִיג עַל הַסִּפְרֵי **(@@וְדֶרֶךְ אַגַּב רָאִיתִי שָׁם בִּרְהִיטָא דָּבָר מַתְמִי' בסי' כ"ו שָׁם בְּעוּבְדָּא דק' אַדַּעַס וְדָן שָׁם עפ"י ס' שוּ"ת גְּבוּרַת לְנָשִׁים דְּאִם אֶחָד אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ תֵּן לִי מַתָּנָה מַה שֶּׁבְּיָדְךָ וּנְתָנוֹ לְיָדוֹ סְתָם לֹא קָנָה עַד שֶׁיֹּאמַר לוֹ לְשֵׁם מַתָּנָה אֲנִי נוֹתֵן לָךְ ע"ש שֶׁהֵבִיא רְאָיוֹת לָזֶה.

וְעַל זֶה מְעוֹרֵר הַמְחַבֵּר וְז"ל. אָמְנָם קָשֶׁה לִי טוּבָא לִכְאוֹרָה עַל סְבָרָא זוֹ מִסֶּוּגְיָא דא"נ (דַּף ס"ג) הָאי מָאן דְּאוֹזֵיף)** אֶלָּא מֵמַאי דְּלֹא הֵבִיא הָרַמְבַּ"ם דָּבָר זֶה בְּחִבּוּרוֹ מִמֵּילָא מֻכְרָח**(פְּשִׁיעִי מֻחְבָּרִי' וְאִשְׁתְּכַח בֵּהּ טֶוְפְּיָנָא אִי בִּכְדֵי שֶׁהַדַּעַת טוֹעָה מְחֻוָּיב לְאַהְדּוֹרֵי לֵיהּ וְאִם לֹא בְּמַתָּנָה בְּעָלְמָא הוּא.

א"כ קָשֶׁה טוּבָא אַמַּאי אָמְרִינַן דְּמַתָּנָה בְּעָלְמָא הוּא נִימָא דִּבְתוֹרַת פִּקָּדוֹן נָתַן לוֹ כְּדִינָא דְּהַמְּהַרְשָׁ"א וְהָרַשְׁבָּ"א הַנָּ"ל כֵּיוָן דְּלָא אַחַר לֵיהּ בְּהֶדְיָא בְּתוֹרַת מַתָּנָה עכ"ל וּפְלָא הוּא עַל שַׁר הַתּוֹרָה כְּמוֹהוּ שֶׁאֵישְׁתְּמִיט מִינֵּיהּ לְרַגַע חָדָא שֶׁהִיא קַוּשְׁיַת רַבָּנָן קַמָּאֵי.

בְּתוֹסָ' בב"ת (דַּף פ"ח ע"א) ד"ה אֲבָל בִּכְדֵי וכו' וּמִיהוּ הַאי שְׁנוּיָא לֹא שַׁיָּךְ בא"נ גַּבֵּי הָאי מָאן דְּיָזֵיף וכו' וי"ל דְּהָתָם לֵיכָּא לְמֵימַר דְּפִקָּדוֹן הוּא שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁיַּחֲזִיר וְיִמְנָה אוֹתָם וְעוֹד אפי' יוֹדֵעַ מִסְתָּמָא כֵּיוָן דְּלָא הוֹדִיעוֹ שֶׁהֵן יְתֵירוֹת אֵין דַּעְתּוֹ לְתָוְבְעוֹ עכ"ל וְדִבְרֵי תֵּירוּצוֹ שֶׁל הַמְחַבֵּר כְּמַעַט שֶׁהֵם הַסְבָּרַת דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל עַיֵּין הֵיטֵב ואכמ"ל.

וְהַתּוֹסָ' זֶה מְצַיֵּין שָׁם עַל גְּלִיּוֹן הַשַּׁ"ס ב"מ (דַּף ס"ב) הַנָּ"ל. מהגרי"פ זַ"ל וְאַגַּב יֵשׁ לְעַיֵּין מַדּוּעַ בכמ"ק לָא פָּרֵיךְ הַגְּמָרָא מַאי דא"ל רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי וְאִי אִינָשֵׁי תַּקִּיפָא הוּא דְּלָא יָהֵיב מַתָּנָה מַאי וְכוּ יָוְפְיָין ב"מ שָׁם (כ"ו ע"ב) וי"ל.

וְשָׁם דַּף מ' ע"ב ואכמ"ל וְעַיֵּין בִּפְרִישָׁה לטיור"ד סי' ק"ס בְּמַה שֶׁהִקְשָׁה בְּדִין רִיבִּית, וְעַיֵּין מַה שֶׁתֵּירֵץ הֵיטֵב הב"ח בְּקוֹנְטְרֵס אַחֲרוֹן לטיור"ד שָׁם סִימָן הַנַּ"ל.)** דְּלָא ס"ל כְּהַסְּפָרִי לַהֲלָכָה מִשּׁוּם דְּהַשַּׁ"ס דִּידַן פְּלִיג וְיֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד דְּבַגְמ' דָּנָזִיר (דַּף מ"ה ע"א) דְּתָנַן ר' שִׁמְעוֹן שֶׁזּוּרֵי אוֹמֵר וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא הַנְּזִירָה שָׁמָּא יִתְגָּרוּ בָהּ פִּרְחֵי כְהֻנָּה אָמַר לוֹ לִדְבָרֶיךָ סוֹטָה תּוֹכִיחַ דִּכְתִיב בָּהּ וְהֶעֱמִידָהּ לִפְנֵי ד' וְלָא חָיְישִׁינַן שָׁמָּא יִתְגָּרוּ בָהּ פִּרְחֵי כְהֻנָּה אָמַר לָהֶן זוֹ כּוֹחֶלֶת וּפוֹסֶקֶת וְזוֹ אֵינָהּ כּוֹחֶלֶת וּפוֹסֶקֶת.

פרש"י דְּהָא לְנַוְולָהּ קָבָעֵי וְכֵינָן דְּמְנַוְולָה לָא אָתֵי לְאִיגָּרוֹיֵי בָּהּ ע"כ וצ"ע דַּהֲלֹא ע"כ כְּמַאן אָזְלִי הָתָם אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּתָמִיד הָיָה מְגַלֶּה (וּמִשָּׁם רָאָיָה לִסְבָרָתוֹ שֶׁל הַמְּאִירִי כַּאֲשֶׁר הֶעָרוֹתַי לְמַעְלָה) והו"ל לְהָשִׁיב בִּפְשִׁיטוּת מִשּׁוּם דְּכָאן כְּתִיב וְנִסְּפְרוּ וּכְמוֹ דְּאָמַר רָבָא הָכָא טַעְמָא דְּרַבָּנָן.

וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' שָׁם ד"ה וְלֹא נְזִירָה שֶׁכָּתְבוּ מַשְׁמַע שֶׁטַּעְמָא דְּקָרָא שֶׁמָּא יִתְגָּרוּ פִּרְחֵי כְהֻנָּה אִם תְּגַלַּח פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד מַמָּשׁ. אֶלָּא בַּמְּדִינָה מְגַלַּחַת בְּמָקוֹם צָנוּעַ וְלֹא יִרְאוּ פִּרְחֵי כְהֻנָּה עכ"ל וְאַכַּתִּי צ"ע דַּהֲלֹא בָּעֵינַן כֹּהֵן שֶׁיְּגַלְּחָהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הח"ס והכ"ד וְעַיֵּין טעה"מ וי"ל דְּמָיְיתִינַן לָהּ כֹּהֵן זָקֵן כמש"כ הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי לְעִנְיַן תְּנוּפָה.

גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין מִנְּגָעִים פ"ב מ"ד הָאִשָּׁה כְּעוֹרֶכֶת וּכְמֵנִיקָה אֶת בְּנָהּ וכו' ר' יְהוּדָא אוֹמֵר אַף כְּטָוָה בְּפִשְׁתָּן וכו' וְלָא חָיְישִׁינַן לְהַרְהוּרָא ור"י בְּעַצְמָהּ אָמְרָה. וצ"ל בְּנָגַע שָׁאנֵי דְּהַמָּקוֹם כִּגְרִיס וְיָכוֹל לִכְרֹךְ מַטְלִית סָבִיב הַנָּגַע שׁוּב עִיַּנְתִּי עוֹד הַפַּעַם בטעה"מ הל' עַכּוּ"ם וְרָאִיתִי שֶׁהֵעִיר בְּכָל זֶה וְזַ"ל בלא"ה מֻוְכָּרַח דְּגִילּוּחַ הוּא ע"י כֹּהֵן קָטָן דְּהָא קיי"ל דְּהַגִּילּוּחַ בְּכָל הַגּוּף וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם דַּאֲפִילּוּ שַׁעַר בֵּית עֶרְוָה צָרִיךְ תִּגְלַחַת וְאֵיךְ שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּתִגְלַחַת ע"י כֹּהֵן אֵיךְ יְגַלַּח אִשָּׁה הַמַּדִּירָה בְּנָזִיר וְאֵיךְ יִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם הַתַּוְורְפָּה וְגוֹדֶל עָוֹון מְנַשֵּׁוא וּמִשְׁפְּטֵי ד' צָדְקוּ יַחְדָּיו, מִיהוּ י"ל כְּמוֹ שֶׁהַדִּין לְעִנְיַן רָאִיתָ נְגָעִים עַיֵּין רַמְבַּ"ם פ"ט מהל' טו"צ הל' י"ב אַף שֶׁהָתָם אָמַר הָרַמְבַּ"ם הל' ט' שֶׁאַפִילּוּ כֹּהֵן קָטָן וְשׁוֹטֶה מְטַהֵר וּמְטַמֵּא אֶת הַנְּגָעִים הָא אֵין סוֹמְכִין עַל רְאָיָתוֹ וְצָרִיךְ רְאִיַּת חָכָם.

וצ"ל דְּמִצָּוָה שָׁאנֵי דְּלָא לְאִיסְתַּכֵּל מְכַוֵּון וְשׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וּמַצָּלֶת מִן הָעֲבֵירָה בְּעִידָּנָא דַּעֲסִיק בָּהּ עכ"ד וְאֵין נִרְאֶה כֵּן מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבְּמַסֶּ' סוֹטָה וּמִנָּזִיר שָׁם דְּמִדְּחִיק לְחַלֵּק מִשּׁוּם דְּזוֹ כּוֹחֶלֶת וּפוֹקֶסֶת וּמֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּתִנּוּפָה מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת מוּכָח דְּלָא כִּדְבָרָיו וּבֶאֱמֶת צ"ע וְעַיֵּין מס' גֵּרִים פ"א הָאִישׁ מַטְבִּיל לְאִישׁ וְהָאִשָּׁה מְטַבֶּלֶת לָאִשָּׁה אֲבָל לֹא אֶת הָאִישׁ.

וּבִיבָמוֹת דַּף מ"ז ע"ב ודו"ק ובש"ע יור"ד סי' רס"ח סע"ב וְאַחַ"כּ טוֹבֶלֶת בִּפְנֵיהֶם וְהֵם מַחֲזִירִים פְּנֵיהֶם וְיוֹצְאִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאוּ אוֹתָהּ וכו' וּמִשְׁמַע קָצָת כְּדִבְרֵי הטעה"מ וי"ל: וְהִנֵּה מְבוֹאָר מִשָּׁם דְּהַתּוֹרָה אָסְרָה לְגַלַּח אִשָּׁה נְזִירָה מִשּׁוּם סְיָיג וְהָוֵי מַעֲתָּה אִיסּוּר דְּאוֹרָיְיתָא וְזֶה צ"ע מכמ"ק מִיהוּ י"ל דר"ש שְׁזוּרֵי הֲרֵי קָאָמַר וְגִלַּח הַנָּזִיר וְלֹא נְזִירָה וכו'

הַיְינוּ דִּלְגָזִיר צִיווּתָה הַתּוֹרָה לְגַלֹּחַ פֶּתַח אוה"מ משא"כ בִּנְזִירָה הָוֵי רְשׁוּת אִם רָצְתָה בַּמְּדִינָה וּמִשּׁוּם שֶׁמָּא יִתְגָּרוּ בָהּ לְכָךְ אֵינָהּ מְחֻוַּיֶּבֶת לְגַלֹּחַ פֶּתַח אה"מ.

וּכְמוֹ שכ' הַתּוֹסָ' הָכָא אֲלִיבָּא דְּרַבָּנָן גַּבֵּי סְקִילָה אֶלָּא די"ל הָתָם סְבָרָא אִיפְּכָא דְּאִם נֵימָא דְּאֵין עָלֶיהָ מִצְוָה מה"ת שֶׁתְּגַלַּח שָׁם שׁוּב אִם תְּגַלַּח שָׁם חֲשִׁיב בְּזָיוֹן וְשַׁפִּיר אִסּוּרָא מֵעַתָּה לְגַלֹּחַ שָׁם עש"ה בִּנְזִיר בַּסַּוּגְיָא שָׁם ודו"ק.

גַּם זֶה יֵשׁ לְהָעִיר דְּמַאי הִקְשׁוּ לי' לְר"ש שְׁזוּרֵי סוֹטָה תּוֹכִיחַ, דִּילְמָא ר"ש כר"י ס"ל דְּאִם הָיָה לִיבָּהּ נָאָה וכו' וצ"ל דְּמִשּׁוּם דר"ש לֹא חִילֵּק ק נָאָה וכו' וּבֶאֱמֶת עֲדַיִן צ"ע בָּזֶה וְטוֹב לְקַצֵּר גַּם יֵשׁ לְהָעִיר לְרָשָׁ"ש הו"ל הַתַּנָּא לְקַמָּן דַּף כ"ג ע"ב דְּקָחֲשִׁיב הנפ"מ בֵּין אִישׁ לָאִשָּׁה דְּהָאִישׁ נִסְקָל עָרוֹם וְאֵין הָאִשָּׁה נִסְקֶלֶת עֲרֻוָּמָה עיי"ש הו"ל לַחֲשִׁיב נָמֵי הָא אַדְּמִשּׁוּם דְּלַהֲלָכָה אֵין הֲלָכָה כְּר"ש שְׁזוּרֵי כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם פ"ח מהל' נְזִירוּת דִּין ד' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם הלח"מ דְּרַבֵּינוּ פָּסַק כַּחֲכָמִים דְּלָא כְּוָותֵיהּ (וְעַיֵּין מְנָחוֹת) עיי"ש וא"כ א"ש: וּמִכָּל הָלִין שְׁמַעְתָּא דְּטָרְחוּ תַּנָּאֵי וְאָמוֹרָאֵי עַד שֶׁרָאוּ לַעֲקֹר מ"ע מה"ת בְּשַׁבָּ וא"ת כְּדֵי שֶׁלֹּא לְגַלֹּחַ טָפַח בָּאִשָּׁה.

יוֹצֵא לָנוּ מוּסָר נוֹרָא וְאָיוֹם מַה שֶּׁהֶחְצִיפוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל כָּעֵת לִתְפּוֹר בִּגְדֵיהֶן וְשֶׁמְּלוּתוֹהָן עפ"י המאדא הַפַּארִיזִית אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה. וּזְרוֹעוֹתֵיהֶן מְגֻלּוֹת וְלָבָן חֲשׁוּפוֹת.

וַחֲשׁוּפֵי שֵׁת אוֹי יְרוּשָׁלַם הַקְּדֻוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה הַאֵיךְ הָיְתָה לְזוֹנָה זֶה כְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים טָמְאוּ אֶת חוּצוֹתֶיהָבָּאוּ בָהּ פְּרִיצִים וּפְרִיצוּת וִיחַלְּלוּהָ יַעַן כִּי גָּבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן וכו' בְּכָל דִּבְרֵי מוּסָר הַנָּבִיא יְשַׁעְיָהוּ ק' ג' פ' ט"ז.

וְאַף הַנָּשִׁים הַהוֹלְכוֹת בְּמִטְפָּחוֹת עַל רָאשֵׁיהֶן אֵינָן מַקְפִּידוֹת בִּשְׁעַת תְּפִירָה שֶׁהַתּוֹפֶרֶת הָאֲרוּרָה מַרְאָה לָהּ בְּהַשְׁלָחָן עָרוּךְ הַטָּמֵא הַפְּרִיזִית מָלֵא קִיא צוֹאָה. כָּזֶה רְאֵה וְתָפוּר וְכָכָה הוֹלֶכֶת מַצַּב הַצְּנִיעוּת וְהַמּוּסָר פָּרוּעַ לְשִׁמְצָה וְאֵין לָנוּ מִי שֶׁיִּגְדּוֹר גָּדֵר וְיַעֲמוֹד בַּפֶּרֶץ ד' יְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַיֵּין בְּתִפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל עַל הָרֹאׁ"ש מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת פ"ג סי' ל"ז שֶׁכָּתַב פֵּירֵשׁ לְאַפּוֹקֵי מַה שֶּׁדָּרְךְ נָשִׁים לִהְיוֹת מְגֻלֶּה כְּגוֹן הַפָּנִים וְהַצַּוָּאר וְהַיָּדַיִם אֲבָל נִרְאֶה בְּעֵינַי בְּמָקוֹם שֶׁרְגִילוֹת הַנָּשִׁים לִגְלוֹת זְרוֹעוֹתֵיהֶם וכו' זֶה מִנָּהָג רַע וְקוֹרֵא אֲנִי בָּהֶם חֻקֵּים לֹא טוֹבִים וְטָפַח בְּאִשָּׁה עֶרְוָה עכ"ל וַעַיֵּין בִּבְרָכוֹת כ' ע"א קִמְחֵי הָוֵי מָסְרִין נַפְשַׁיְיהוּ אַקְּדֻושַׁת הַשֵּׁם כִּי הָא דְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה חַזְיֵיהּ לְהַהִיא כּוּתִי דְּהָוֵי לְבִישָׁא כַּרְבַּלְתָּא וּפִי' הֶעָרוּךְ בְּגֶד אָדֹום שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְכַּסּוֹת בּוֹ שֶׁהוּא פְּרִיצוּת וּמֵבִיא לִדְבַר עֲבֵירָה) סְבַר דְּבַת יִשְׂרָאֵל הִיא קָם קַרְעֵיהּ מִינַּהּ וכו' ומכש"כ בְּגָדִים כָּאֵלֶּה אֶלָּא שֶׁאֵין לָנוּ מִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ' עַל קְדֻושַׁת הַשֵּׁם וּלְכָךְ מְצוּוֹחַ קָא צָוְחִינַן וְלִית דְּמַשְׁגַּח בַּן ח"ו רַחֲמָנָא רַחֵם עָלַן.

וְגֵיהִנָּם כָּלָה וְהַהוֹלְכוֹת בִּלְבוּשִׁים כָּאֵלֶּה אֵינָם כֵּלִים בְּטָמֵאָם אֶת כָּל בַּיִת בֵּית יִשְׂרָאֵל גּוֹרְמוֹת לַחֲצִיפוּת וּפְרִיצוּת וּמְבִיאוֹת לִדְבַר עֲבֵירָה כפרש"י הַנָּ"ל. וּמְבִיאוֹת אַנְדְּרַלְמוּסְיָא בָּעוֹלָם בִּכְלָל וּבִירוּשָׁלַיִם עה"ק בִּפְרָט וְכָל דּוֹר שֶׁאֵינִי רָאוּי לִבְנוֹת בהמ"ק בְּיָמָיו כְּאִילּוּ נֶחֱרַב בְּיָמָיו.

וְלֹא נִגְאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶלָּא בִּזְכוּת נָשִׁים צַדְקָנִיּוֹת שֶׁלֹּא שִׁנּוּ בִּגְדֵיהֶן וכו', וד' יַהֲפֹךְ לְבָבֵינוּ וּלְבַב כָּל הַמִּין בֵּית יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וּלְעָבְדוֹ ,,בְּלֵבָב שָׁלֵם".

שָׁם ע"ב בְּעָא מֵינֵּהּ רַבִּי אַבָּא מֵרַב הוּנָא חֶבֶל הַמְּצָרֵי מַהוּ שֶׁיְּעַכֵּב בְּסוֹטָה, כָּתַב בְּתוֹסָ' שֶׁאֵנֶץ תֵּימָא לָמָּה יְעַכֵּב וַהֲלֹא פְּרִיעָה דְּכָתַב בִּקְרָא אֵינוֹ מְעַכֵּב דְּהָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָא אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה אֵינִי מְגַלֶּה וְאִם הָיָה שְׂעָרָהּ נָאֶה אֵינִי פּוֹרְעוֹ? וי"ל דְּסָבַר כְּרַבָּנָן דְּפְלִיגִי עֲלָהּ דר"י עוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּקְרָא לָא מַיְירֵי אֶלָּא הֵיכִי שֶׁאֵין לָחוּשׁ לְהֶרְהוּר עכ"ל.

וְיֵשׁ לְהָבִין בְּתֵירוּצָא קַמָּא מַאי קָסָבַר הֲלֹא בְּוַדַּאי הָכִי פַּשְׁטֵיהּ דִּלְיִשְׁנִיהּ דר"י אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה וכו' וּלְדִידֵיהּ קְרָא לָא מַיְירֵי אֶלָּא הֵיכִי דְּאֵין לָחוּשׁ לְהֶרְהוּר וי"ל לְפִי מַאי שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּחֶסֶד עֶלְיוֹן בְּשֵׁם הַחַסְדֵי דָּוִד דלר"י לֹא הָיָה מְגַלֶּה בְּשׁוּם אִשָּׁה מִשּׁוּם דְּחָיֵישׁ דִּלְמָא לִבָּהּ נָאֶה.

וא"כ א"ש דס"ל לְהַתּוֹסָ' שֶׁאֵנֶץ הָכִי בְּקֻוּשְׁיָתוֹ וּבְתֵירוּצָא קַמָּא וא"כ הֲרֵי יֶשְׁנוֹ הוֹכָחָה דְּמַאי דִּכְתִיב בִּקְרָא אֵינוֹ מְעַכֵּב. אָן עוֹד אָמַר דִּקְרָא לָא מַיְירֵי אֶלָּא הֵיכִי שֶׁאֵין לָחוּשׁ לְהֶרְהוּר וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דְּמוּכָח מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּלָא כְּוָותֵיהּ דְּאֵין כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לַעֲקוֹר הַמִּצְוָה מִכָּל אֲפִילּוּ בְּשֵׁב וא"ת וא"כ שׁוּב חִין רְאָיָה דְּמַאי דִּכְתִיב בַּקְּרָא אֵינִי מְעַכֵּב כ"נ לְהַסְבִּיר דִּבְרֵי הָרַאשׁוֹנִים זַ"ל.

שָׁם מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִשָּׁמְטוּ בְּגָדֶיהָ מֵעָלֶיהָ הוּא וְצִלְצַל קָטָן נָמֵי סַגִּי. יֵשׁ לְהָבִין דעכ"פ מַשְׁמַע דְּצִלְצוֹל בָּעֵינַן וּמְעַכֵּב.

וְאַפְּתִי תִּקְשֶׁה וְכִי הֵיכִי כְּתִיב קְשִׁירָה בַּתּוֹרָה שֶׁיְּעַכֵּב וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה תְּנִינָא וכי'. וּבֶאֱמֶת מַאי אַכְּפַת לָן.

וַהֲלֹא זֶה קָאֵי לְרַבָּנָן דְּלָא חָיְישִׁי לְהֶרְהוּרָא וא"כ אֵין נפ"מ אַף אִם יִשָּׁמְטוּ לָאָרֶץ. וְזֶה מַשְׁמַע וּמְבֹאָר מִלְּעֵיל דְּפָרִיךְ מֵרַבָּנָן אַדְּרַבָּנָן דְּאֵין חִלּוּק דאל"ה מַאי מַקְשֵׁי דְּרַבָּנָן אַדְּרַבָּנָן דִּלְמָא הָתָם שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת כָּל גּוּפָהּ, אֲבָל כָּאן דְּאֵינוֹ אֶלָּא לְמַעְלָה וכו'.

א"ו דְּאֵין חִילּוּק וְרָאִיתִי שֶׁכֵּן הִרְגִּישׁ שָׁם בָּזֶה הגריעב"ץ זצ"ל בְּהַגָּהוֹתָיו וא"כ לָמָּה בֶּאֱמֶת צָרִיךְ קְשִׁירָה לְמַעְלָה וכו'. וְאֶפְשָׁר דְּהַסְּבָרָא פְּשׁוּטָה דְּכֵינָן דְּלֹא צָרִיךְ.

שַׁפִּיר חָיְישִׁי לְהֶרְהוּרָא יַתִּירָא וּמְעַכֵּר מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ עֲבֵרָה. אֲבָל לֹא מִדִּין הַקְּשִׁירָה ודו"ק.

שָׁם אֶלָּא אוֹמֵר רָבָא קַל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּהּ רוֹאֶה לָא שְׁנָא גַּבְרֵי ול"ש נְשֵׁי וְנָשִׁים חַיָּיבוֹת לִרְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר. אֵינוֹ מִדְּיוּק לִי לְשׁוֹן הַגְּמָרָא דְּקַמַּקְדִּים דְּכֵירוּשׁ הַבָּבָא דְּרֵישָׁא הוּא דְּכָל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת הוּא בֵּין גַּבְרֵי וּבֵין נָשֵׁי.

וְהָדָר קָאָמַר דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת. וְהָכִי הול"ל דְּכָל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת קָאֵי אַגַּבְרֵי וְסֵיפָא קָאֵי אַנָּשֵׁי דַּוְקָא? וְאֶפְשָׁר דְּהָכִי קָאָמַר דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא כָּל הָרוֹצֶה הָוֵי רְשׁוּת גַּם אַנָּשֵׁי אָכֵן מִדִּבְרֵי קַבָּלָה וְנִוְסְרוּ נָשִׁים חַיָּיבוֹת לִרְאוֹתָהּ וצ"ע.

גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין לְעֵיל דְּקָאָמַר טַעְמָא מַאי מִשּׁוּם וְנִוְסְרוּ וכו' דְּמַשְׁמַע דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא קָאָמְרִי דְּמִצְוָה לְבַיְישָׁהּ. וְכֵן רָאִיתִי בְּסִפְרֵי פ' נָשׂא דְּקָאָמַר ר' יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר אֵין מְנַוְּלִים בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִמַּה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה אֶלָּא לִפְנֵי ד' וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה (הַכַּוָּנָה דִּלְפָנֵי ד' קָאֵי אַלְמַטָּה) סָדִין שֶׁל בּוּץ וכו' (כְּמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל) כְּדֵי לְקַיֵּים בָּהּ מִצְוַת פְּרִיעָה.

אָמְרוּ לוֹ כְּשֵׁם שֶׁלֹּא חָסְתָה עַל כְּבוֹד הַמָּקוֹם כָּךְ אֵין חָסִין עַל כְּבוֹדָהּ כָּל הַנִּיּוּל הַזֶּה הָיָה מְנַנֵּול אוֹתָהּ וּפִי'. וצ"ל דְּלָא תָּפֵס הַאי לִישָׁנָא דְּוִנּוֹסְרוֹ אֶלָּא לְחִזּוּק הָעִנְיָן אֲבָל אֵין ה"נ דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא.

עוֹד מְסַיְּים בְּסִפְרֵי כָּל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּהּ רוֹאֶה חוּץ מֵעֲבָדֶיהָ וְשִׁפְחָתֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁלִּבָּהּ גַּס בָּהֶן אֶחָד הָאֲנָשִׁים וְאֶחָד הַנָּשִׁים אֶחָד קְרוֹבִים וְאֶחָד רְחוֹקִים מְוּתָּרִים לִרְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר וכו'. וצע"ק לְיַיְשֵׁב הַלָּשׁוֹן לְפִי אֻוקְמַתֵּת רָבָא.

וְרָאִיתִי שָׁם בַּמַּלְבִּי"ם ז"ל מַה שֶּׁכָּתַב לְפָרֵשׁ טַעַם מְחֻלְקוֹתָן וְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּשֵׁם הַכְּתָב וְהַקַּבָּלָה. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמַּלְבִּי"ם דר' יְהוּדָא ס"ל שֶׁפֹּעַל פָּרַע כּוֹלֵל גַּם הַנִּיּוּול שְׁגִירְדוֹלַהַשַּׁעַר וּגְלוּיָה הָיוּ לְנַוֵּול וא"כ אִם שְׁעָרָהּ נָאֶה לֹא הָיָה מְגַלֶּהוּ שֶׁזֶּה לֹא נִכְלָל בְּצִוּוּי וּפָרַע אֶת רֹאשׁ עכ"ל לֹא מַשְׁמַע כֵּן מִקֻּשְׁיַת הַתּוֹסָ' ד"ה ור' יְהוּדָא שֶׁהֶאֱרַכְנוּ בְּזֶה לְעֵיל.

וּמְשׁוּם דְּיֵשׁ כֹּחַ בִּידֵיהֶם לַעֲקֹר בְּשֵׁב וא"ת. ולפ"ד אֵין כָּאן עֲקִירָה כְּלָל לְפִי דַּעַת ר' יְהוּדָא.

עוֹד מְפָרֵשׁ שָׁם הַמַּלְבִּי"ם ז"ל דְּהָא דְּקָאָמַר הָכָא וְנָשִׁים חַיָּיבוֹת לִרְאוֹתָהּ. דִּלְפִי זֶה צָרִיךְ לְפָרֵשׁ הַמִּשְׁנָה דִּתְנַן וְנָשִׁים מְוּתָּרוֹת לִרְאוֹתָהּ ר"ל שֶׁצָּרִיךְ לְנַקֵּד מְוּפָרוֹת ר"ל חַיָּיבוֹת ע"כ.

וְכֵן מִכְּבָר רָאִיתִי בַּהַגָּהוֹת וְחִידּוּשִׁים לַמִּשְׁנָיוֹת מֵהַגָּאוֹן מֹהָרִי"שׁ נַטְנָזָאהן ז"ל בְּשֵׁם סֵפֶר מָלֵא רָצוֹן מֵהַגָּאוֹן מוהר"ץ שַׁפִּיץ במס' סוֹטָה כָּאן הֵבִיא בְּשֵׁם רַבּוֹ הַגָּאוֹן בַּעַל עבוה"ג שֶׁפֵּירֵשׁ דְּמְוּתָּרוֹת לִרְאוֹתָהּ שֶׁמּוֹתָרָהּ וְעוֹמֵד הַיְינוּ שֶׁמְּחֻיָּבִין לִרְאוֹת ודפח"ח: **(נִשְׁמַט מֵהַגָּהָה דִּלְעֵיל דַּף ל"ו ע"א בְּדִבֵּר הַתָּמִיהַ עַל המרי"ם פַּדָּוָא זצ"ל בְּעִנְיַן מַתָּנָה אוֹ פִּקָּדוֹן.

יֵשׁ לְצַיֵּין עוֹד לְעַיֵּין בר"ה (דַּף ז' ע"ב) הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ לְשָׁנָה וכו' כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ יוֹם אֶחָד בְּנִיסָן עָלְתָה לוֹ שָׁנָה וְכָתְבוּ בְּתוֹסָ' ד"ה עָלְתָה וכ' וְלָא אָמְרִינַן הַדָּמִים מוֹדִיעִים וַהֲרֵי הַמָּעוֹת מַתָּנָה אוֹ פִּקָּדוֹן ע"כ וְכַוָּנָתָם לְדִבְרֵיהֶם שָׁם בב"ת וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"א סִימָן קע"ה וְעַיֵּין שָׁם במס' ר"ה בְּהַגָּהוֹת פּוֹרַת יוֹסֵף עַל ד"ה הַנָּ"ל.

וכ"כ בְּהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי פכ"ו מהל' מְכִירָה ה"ה כמש"כ הַתּוֹסָ' בב"ת (דַּף ע"ח) וְעַיֵּין בְּהָרֹא"שׁ פ"ב דְּקִדּוּשִׁין גַּבֵּי הָא דִּתְנַן הָתָם מְכָרָן וְקִידֵּשׁ בִּדְמֵיהֶן מְקֻדָּשֶׁת וכו' אוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְהִכִּיר בָּהּ דְּהָוֵי מָעוֹת מַתָּנָה.

וְעַיֵּין בק"נ שָׁם ובב"ש אהע"ז סי' כ"ח ס"ק נ"ח. וּבַשָּׁ"ךְ חו"מ ס' שי"ב ס"ק ד' מַעְתִּיק דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בזה"ל וְלָא אָמְרִינַן הַדָּמִים מוֹדִיעִים וַהֲרֵי הוּא הַמָּעוֹת מַתָּנָה עכ"ל ועיי"ש ועיי"ש אֲרִיכוּת בקצה"ח ס"ק ב' וּבִנְתִיבוֹת שָׁם)** עוֹד מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר וּלְהַצְרִיךְ עִיּוּן אִי מַחֲלוֹקֶת ר"א וַחֲכָמִים בְּסַנְהֶדְרִין (דַּף מ"ו) אִי הָאִשָּׁה נִתְלָה.

אִי שַׁיָּיכוּת לָזֶה מַחֲלוֹקֶת טַעְמָם שֶׁבְּכָאן מִשּׁוּם דְּחָיְישִׁינַן לְהַרְהוּרָא. (וְהִנֵּה עֵת הֶעְתַּקְתִּי דְּבָרִים אֵלּוּ חָשַׁבְתִּי לְתַקֵּן הַלָּשׁוֹן שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁלֹּא בְּדִקְדּוּק לְכְאוֹרָה דְּמַאי שַׁיָּיכְת מדר"י לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

אַךְ שׁוּב נִזְכַּרְתִּי דִּבְתוֹסָפְתָּא פ"ט דְּסַנְהֶדְרִין שָׁם הַגִּירְסָא דִּבְרֵי ר"י שֶׁאָמַר מִשּׁוּם ר' אֱלִיעֶזֶר וְדָבָר אֱמֶת הָיְתָה בְּפִי. אַךְ הַשַּׁ"ס דִּילַן בְּנוֹדַאי לָא גָּרֵס לָהּ הָכִי בַּתּוֹסָפְתָּא.

דאל"ה לָא מַקְשֵׁי מִידִי מדר"י אדר"י. וְכֵן רָאִיתִי בַּתּוֹסָפְתָּא שֶׁעִם הַגָּהוֹת מְצַפָּה שְׁמוּאֵל שֶׁכָּתַב שָׁם כֵּן בְּקִיצּוּר) וּבְחָפְשִׁי מָצָאתִי בע"ה לְהרמ"ה זַ"ל בְּיַד רמ"ה שֶׁלּוֹ למס' סַנְהֶדְרִין שֶׁכָּתַב עַל הַמִּשְׁנָה כָּל הַנִּסְקָלִין נִתְלִין וכו' הָאִישׁ תּוֹלִין אוֹתוֹ וּפָנָיו כְּלַפֵּי הָעָם כְּדֵי לִרְדּוֹתָן וְהָאִשָּׁה פָּנֶיהָ כְּלַפֵּי הָעֵץ.

מְשׁוּם דִּנְפִישׁ בִּזְיוֹנָהּ וכו' וכ"ת א"ה גַּבֵּי אִישׁ נָמֵי. אִישׁ לֵיכָּא בִּיזָּיוֹן כ"ה.

וְתוּ אַשְׁכְּחַן דִּפְלִיג רַחֲמָנָא בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה בְּהָא מִילְּתָא דִּכְתִיב אוֹתוֹ בְּלֹא כְּסוּתוֹ הָא אוֹתָהּ בְּכְסוּתָהּ ע"כ דְּבָרָיו שֶׁל רַאשׁוֹן, וְכֵן חִפַּשְׂתִּי שָׁם בְּסֵפֶר עָרוּךְ לְנֵר וּמָצָאתִי שָׁם בַּדַּף מ"ה הֵעִיר קָצָת בִּשְׁמַעְתִּין דִּלְעֵיל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַקָּרָן אוֹרָה והמהרי"ם זַ"ל יעו"ש וְעַיֵּין מַלְבִּי"ם הַנַּ"ל וּמֵהַסְּפָרִי הַנַּ"ל יֵשׁ לְסַיֵּעַ למש"כ שָׁם אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר אֵינִי רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ.

וּבְטַעַם הַדָּבָר שֶׁתָּנָיָא בְּסִפְרֵי דְּכֹהֵן נִפְנָה לַאֲחוֹרֶיהָ וּפוֹרֶעָה. כָּתַב הַמַּלְבִּי"ם זַ"ל שממ"ש וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי ה' מַשְׁמַע שֶׁהַכֹּהֵן אֵינוֹ לִפְנֵי ה' רַק עוֹמֵד מֵאֲחוֹרֶיהָ ע"כ יעש"ה.

וְרָאָה זֶה חִדּוּשׁ שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ שֶׁכָּךְ בֶּאֱמֶת אָמְרוּ בַּתּוֹסָפְתָּא עֲרוּכָה לְפָנֵינוּ בַּפֵּ"א (הוּבָא בְּתוֹסָ' לְעֵיל עַמּוּד א' ד"ה שֶׁשָּׁם וכו') דְּתַנְיָא הִיא עוֹמֶדֶת מִבִּפְנִים וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד מִבַּחוּץ שֶׁנֶּאֱמַר וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי ה' הָאִשָּׁה לִפְנֵי ה' וְאֵין כֹּהֵן לִפְנֵי ה' עכ"ל וְתוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיו.

אָמְנָם אֵינִי רוֹאֶה מִזֶּה הֶכְרֵחַ שֶׁצָּרִיךְ לַהֲפוֹךְ פָּנָיו לַאֲחוֹרָיו: כֵּן מָצָאתִי בְּעָרוּךְ לְנֵר למס' מַכּוֹת מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל דַּף ח' עַל הַתּוֹסָ' ד"ה וְהַכֹּהֵן וכו' מִגְּמָרָא דְּמַכּוֹת יע"ש בְּאוֹפֶן אַחֵר וָתָ"ל שְׁכִּוּנְתִּי לְדִבְרֵי הָרַב.

ג ז' אֶדֶר יוֹם פ' מִשָּׁה רַבֵּינוּ ע"ה תרפ"ב: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה וְאַחַר כָּךְ מֵבִיא חֶבֶל הַמְּצָרֵי בִּירוּשַׁלְמִי מְפָרֵשׁ חֶבֶל הַמְּצָרֵי וּכְפִיפָה מְצָרִית בָּאִין מִשְּׁיָרֵי הַלִּשְׁכָּה כְּחוֹמַת הָעִיר וכו'. וצע"ק אִי דַּעַת הַיְרוּשַׁלְמִי כְּהַשַּׁ"ס דִּילַן שֶׁהַחֶבֶל הַמְּצָרֵי אֵינוֹ מְעַכֵּב רַק צְלִצּוֹל קָטָן נָמֵי מְהַנֵּי.

וְזֶה הַדָּבָר קָטָן אֵינָן צְרִיכִין לְהָבִיא מִשִּׁירֵי הַלִּשְׁכָּה אַף שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין מוֹעֲלִין בָּהּ דְּלֵב ב"ד מַתְנָה. מ"מ לָמָּה הֻזְקְרכוּ לְהַתְנוֹת.

אִם לֹא מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד רַק מִצְוָה לְכַתְּחִלָּה שׁוּב מָצָאתִי בעז"ה שֶׁכְּבָר הִקְדִּימַנִי הַקָּרֶן הַקָּרֶן אוֹרָה וְכָתַב כָּךְ בזה"ל וְהָכִי מַשְׁמַע קָצָת לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי דְּבָתַר דְּאָמַר ר' יִרְמְיָה דִּמְעַכְּבִין קָאָמַר מִשֶּׁל מִי הֵן בָּאִין ואע"ג דְּאִיתָא הָתָם ר"י בָּעֵי חֶבֶל הַמְּצָרֵי מְעַכֵּב.

לָאו לְשׁוֹן בָּעְיָא הִיא אֶלָּא כֵּן הִיא דַּעְתּוֹ וכו' ומ"מ אֵין זֶה מֻכְרָח לוֹמַר דִּבְעִיכּוּבָא תַּלְיָא מִילְּתָא עכ"ל הק"א: עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר דִּבְפֵירוּשׁ הַדָּבָר מַהוּ זֶה חֶבֶל מְצָרֵי. רַשְׁ"י פֵּירֵשׁ בַּמִּשְׁנָה דְּהַיְינוּ עֲשׂוּי מִצּוּרֵי דֶּקֶל וכו'.

וְכֵן מְבֹאָר בֶּאֱמֶת בְּעֵירוּבִין דַּף נ"ח דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף ג' חֲבָלִים הֵם וכו' וּמְפָרֵשׁ שֶׁל נְצָרִים לְסוֹטָה דְּתָנַן וכ' עי"ש. אָכֵן הרע"ב כָּאן בְּפֵירוּשׁוֹ לַמִּשְׁנָה.

מְפָרֵשׁ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דִּלְפִי שֶׁעָשְׂתָה מַעֲשֶׂה מִצָּרִים עיי"ש מַשְׁמַע דְּעַל שֵׁם מִצָּרִים כָּךְ הוּא נִקְרָא וְהִיא עָשְׂתָה מַעֲשֶׂה זְנוּת. וא"כ י"ל לְכְאוֹרָה דְּהַיְרוּשַׁלְמִי דְּהַיְרוּשַׁלְמִי לְשִׁטָּתוֹ דְּמֵבִיא חֶבֶל הַמְּצָרִי עַל שׁוּם מַעֲשֶׂה מִצָּרִים לְכָךְ מְעַכֵּב.

אֲבָל לְשִׁיטַת הַשַּׁ"ס דִּילַן שֶׁבַּבַּבְלִי דְּהָוֵי מְצוּרֵי דֶּקֶל וְאֵין בָּא לְשׁוּם רֶמֶז לְכָךְ מַסִּיק דְּאֵינוֹ מְעַכֵּב. וּבְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם צִדְדֵי הָאִבְעֵי דר"א וְקַצַּרְתִּי.

וברע"ב מַסִּיק מְפוֹרָשׁ אַף לְטַעַם הַיְרוּשַׁלְמִי. דְּאִם אֵין חֶבֶל מִצָּרִי מֵבִיא שְׁאָר חֲבָלִים וְקוֹשֶׁר וכו' כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ הַבְּגָדִים וְתִשָּׁאֵר עֲרוּמָה ע"כ וּדְבָרָיו אֵלֶּה הָאַחֲרוֹנִים סְעִיָּתָא למש"כ אֲנִי לְעֵיל לְהַסְבִּיר הַדְּ הָאִבְּעְיָ' שֶׁמַּחֲמַת זֶה הוּא וְלֹא מִדִּין הַקְּשִׁירָה.

וָתָ"ל שְׁכִּנּוּנְתִּי. וְעַיֵּין שָׁם בְּתוֹסְ' י"ט אוֹדוֹת הַכְּפִיפָה מִצְרִית דִּלְקַמָּן רֵישׁ פ"ב.

וְדִבְרֵי הרע"ב הֵם לְקוּחִים מֵהָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה יע"ש. וְכָךְ פָּסַק בְּחִיבּוּרוֹ פ"ג מהל' סוֹטָה דִּין י"א וּמֵבִיא חֶבֶל הַמִּצְרִי כְּדֵי לְהַזְכִּירָהּ מַעֲשֵׂי הַמִּצְרִים שֶׁעָשְׂתָה וְאִם לֹא מָצְאוּ מִצְרִי מֵבִיא חֶבֶל מ"מ וְקוֹשְׁרוֹ לְמַעְלָה וכו' כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ הַבְּגָדִים וְנִמְצֵאת עֶרְוָתָהּ שֶׁהָרֵי נִקְרְעוּ עכ"ל.

וּמַה שֶּׁהִנִּיחַ שָׁם הכ"מ בצ"ע דְּמַשְׁמַע מֵהַשַּׁ"ס דַּאֲפִילּוּ בְּצִלְצוֹל קָטָן נָמֵי יָכוֹל לְחָגְרָהּ אִם לֹא מָצָא חֶבֶל מִצְרִי וּמִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ מַשְׁמַע דְּלְעוֹלָם אֵינָהּ חוֹגֶרֶת אֶלָּא בְּחֶבֶל וצ"ע עכ"ל אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּפֻשׁוּט דְּהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ הַאי צִלְצַל הַיְינוּ חֶבֶל קָטָן.

וְכֵן בִּזְבָחִים (י"ט ע"א) אִיתָא נַמִּי אֲבָל צִלְצוֹל קָטָן פרש"י ,,בִּנְדִיל" יע"ש וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם פ"י מהל' כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ דִּין ח' שֶׁשָּׁם הֶעְתִּיק צִלְצוֹל קָטָן ובכ"מ שָׁם בְּשֵׁם רַשְׁ"י, וְאוּלַי אֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר דְּהָרַמְבַּ"ם מַדְחֶה פֵּשְׁטוּת תְּפִיסַת הַלָּשׁוֹן שֶׁל הגמ' דִּידַן מִקְּנוּ הָא דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף בְּעֵירוּבִין (דַּף נ"ח ע"א) דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף ג' חֲבָלִים הֵם שֶׁל נְצָרִים לְסוֹטָה דְּתַנַּן וְאַחַ"כ מֵבִיא חֶבֶל וכו' מַשְׁמַע דְּבָעֵינַן דַּוְקָא חֶבֶל דֶּוּמְיָא דְּאִידָךְ דְּתָנֵי הָתָם יע"ש.

אַף גַּם זֶה אֵינוֹ הֶכְרֵחַ וּמְחַנְּוְרְתָּא כְּדְאָמְרִינַן מֵעִיקָּרָא. וּסְעִיָּתָא לְמַה שכ' דְּאִי בָּעֵינַן חֶבֶל מִמִּצָּרִים לְהָכִי מְעַכֵּב מָצָאתִי לִי אוֹן קְצָת בְּסִיּוּעַ לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁאַחֲרֵי שֶׁאָמַר לָמָּה חֶבֶל הַמִּצְרִי אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְפִי שֶׁעָשָׂת כְּמַעֲשֵׂה מִצְרִים וּכְאוֹפֶן שֶׁהִרְגִּישׁ הַקֶּרֶן אוֹרָה שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל.

וְעַיֵּין שָׁם בְּשִׁירֵי קָרְבָּן וּלְשׁוֹנוֹ מְגֻמְגָּם מְאֹד אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ שָׁם ט"ס עַיֵּין בִּפְנִים שָׁם. וּפָשׁוּט דְּהָרַמְבַּ"ם סָמַךְ עַל הַבַּבְלִי עֵירוּבִין הַנַּ"ל דְּמַשְׁמַע דְּחֶבֶל מִנְּצָרִים הִיא, אֶלָּא דִּלְכַתְּחִלָּה בָּעֵינַן מִמִּצָּרִים כִּדְפֵירֵשׁ בִּירוּשַׁלְמִי.

וְיֵשׁ לַעֲמוֹד גַּם עַל הַשִּׁנּוּי דְּבַבְלִי כָּאן לָא בָּעֵי עַל כְּפִיפָה מִצְרִית וּבִירוּשַׁלְמִי בָּעֵי לָהּ גַּם עַל כְּפִיפָה מִצְרִית יע"ש וּבָרַמְבַּ"ם ג"כ מֻוְרְגָּשׁ קְצָת שִׁנּוּי וְעָמַד עַל זֶה בש"ק שָׁם וְלֹא רָאָה בְּדִבְרֵי הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל וְקִצַּרְתִּי: וְאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר וּלְהַטְעִים בְּמַה שֶׁהִצְרִיכוּ שֶׁיָּבוֹא הַמִּנְחָה בִּכְפִיפָה מִצְרִית.

מִשּׁוּם דְּכָל כַּמָּה דְּאֶפְשָׁר עָבְדִינַן לְהָבִיא בִּכְלִי שֶׁאֵין מְקַבֵּל טֻמְאָה וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן במס' טְבוּל יוֹם (פ"ד מ"ב) שֶׁהוּבְאת בְּנָדָה דַּף ז'. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא טְבוּלַת יוֹם וכו' וּמְפָרֶשְׁתָּהּ וּמַנִּיחָתָהּ בִּכְפִישָׁה מִצְרִיּוֹת.

וְעַיֵּין שָׁם בְּתוֹסְ' יו"ט וּבְמִלְּאכֶת שְׁלֹמֹה וה"נ הֲלֹא חָיְישִׁינַן שֶׁתַּעֲלִים אֶת טֻמְאָתָהּ מֵחֲמַת נִדּוֹת אוֹ שֶׁתִּטַמֵּא א"ע לְמֵת. לְכָךְ נִיתְנֵי לְתוֹךְ כְּלִי שֶׁאֵין מְקַבֵּל טֻמְאָה וְלֹא תִּטַמְּאָהּ אֶת הַמִּנְחָה, וְאַף שאח"כ הָיָה הַכֹּהֵן מַנִּיחוֹ בכ"ש עַיֵּין לְקַמָּן דַּף י"ט ע"א וּבְרַשְׁ"י וְתוֹסְ'.

וְאַכַּתִּי יִקְשֶׁה שֶׁמָּא תִּטַּמֵּא. כְּבָר הֵעִיר בָּזֶה הַפָּנִים יָפוֹת שֶׁהוּבָא בְּחִידּוּשֵׁי מִנְחַת קְנָאוֹת ועיי"ש וְנַאֲרִיךְ בָּזֶה שָׁם אַיָּ"ה.

אֲבָל כָּל כַּמָּה שֶׁנּוּכַל לְתַקֵּן נִתְקֵן אוֹ שֶׁהוּא ג"כ כְּדֵי לְהַזְכִּיר לָהּ אִם הִיא טֻמְאָה. לֹא תִּבְדּוֹק אוֹתָהּ ודו"ק: שָׁם וּבְמַאי דְּאָמְרִינַן שָׁם דְּהָכָא בְּהָא קָמִפַּלְגִי מָר סָבַר בִּזְיוֹנֵיהּ עֲדִיף לֵיהּ טְפֵי מִצַּעֲרָהּ דְּגוּפֵיהּ וּמָר סָבַר צַעֲרָא דְּגוּפֵיהּ עֲדִיף לֵיהּ טְפֵי מִבִּזְיוֹנֵהּ.

עכ"ל יֵשׁ לְהָעִיר מֵעֲרָכִין (דַּף ז' ע"א) הָאִשָּׁה הַיּוֹצְאָה לְיַהֲרֵג מַכִּין אוֹתָהּ כְּנֶגֶד בֵּית הָרָיוֹן וכו' כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּבוֹא לִידֵי נִיוּוּל וכו' עיי"ש אַף דְּאִיכָּא שָׁם צַעֲרָא דְּגוּפָא טְפֵי וְעַיֵּין בב"ת (ט' ע"א) בּוֹדְקִין לִמְזוֹנוֹת וְאֵין בּוֹדְקִין לִכְסוּת דְּהַאי קָמְבַזֵּי וְהַאי לָא קָמְבַזֵּי וכו' וְהַאי קָא מְצַעֲרָא וְהַאי לָא קָמְצַעֲרָא וכו' ודו"ק וי"ל וְעַיֵּין בְּשוּ"ת חָכָם צְבִי סי' מ"ז לְעִנְיַן פְּתִיחַת הַקֶּבֶר דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם נִיוּוּל וְהֵבִיא עַל זֶה מִגְּמָרָא דְּכָאן וּמַשִּׁיג שָׁם עַל הַחוֹת יָאִיר יעו"ש.

וְיַעֲיֵן בְּשוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב סי' ק"ג דס"ל דְּדַוְוקָא בְּחַיִּים אָמְרִינַן בִּזְיוֹנֵי עֲדִיפָא. משא"כ אַחַר מִיתָה יע"ש: שַׁיָּיךְ לַדַּף ז' ע"ב דְּקָא פָּרִיךְ בגמ' מְנָא הָנֵי מִילֵּי פרש"י דְּבָעֵינַן ב"ד הַגָּדוֹל נָהֵי דְּבִירוּשָׁלַיִם בָּעֵינַן לְהַשְׁקוֹתָהּ כְּדִכְתִיב וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי ד' מְבֹוָאר מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י בִּפְשִׁיטוּת דְּבִירוּשָׁלַיִם נָמֵי קָרֵינַן בֵּיהּ לִפְנֵי ד'.

וְכֵן הֶעְתִּיק אַחֲרָיו הַמְּאִירִי וְכָתַב דְּכֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם לִפְנֵי ד' קָרֵינַן בֵּיהּ עיי"ש וּמְקוֹרָם הוּא מַאֲכִילַת מע"ש דִּכְתִיב נָמֵי לִפְנֵי ד' וְנֶאֱכָל בְּכָל יְרוּשָׁלָם, וְכֵן בִּירוּשַׁלְמִי פ"ג דְּסוֹכָה וּפ"ד דר"ה אָמְרוּ דְּוִשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ד' שְׁבַעַת יָמִים קָאֵי עַל יְרוּשָׁלַיִם וְעַיֵּין קרב"ע שָׁם.

ומה"ט רָצָה לִפְסוֹק הֶעָרוּךְ לַנֵּר בהל' סוֹכָה דבעה"ק יְרוּשָׁלַיִם גַּם בזה"ז מִצְוַת לוּלָב כָּל שִׁבְעָה מה"ת יעש"ה ואכמ"ל בָּזֶה אָכֵן לֹא בָּאתִי אֶלָּא בִּשְׁבִיל דָּבָר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ לִי לְתָמּוֹהַּ עַל דִּבְרֵי המנ"ח זַ"ל שֶׁכָּתַב בַּמִּצְוָה שכ"ד מ' לוּלָב.

דנלע"ד פָּשׁוּט דְּהַמִּצְוָה הִיא דַּוְוקָא בָּעֲזָרָה דְּהִיא מַחֲנֵה שְׁכִינָה שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר לִפְנֵי ד' אַלְקֵיכֶם. אֲבָל הַר הַבַּיִת לָאו בִּכְלַל זֶה.

וּלְעִנְיַן רְאִיַּת פָּנִים ביו"ט דִּכְתִיב אֶת פְּנֵי ד' אֱלֹקֶיךָ מְבֹוָאר בר"מִדְּמִצְוָה לְהִתְרָאוֹת פָּנִים בַּעֲזָרָה ועיי"ש בתיו"ט בְּשָׁם הַיְרוּשַׁלְמִי וער"מ פי"א ממעש"ר ונ"ר ה"ו גַּבֵּי וִידּוּי מַעֲשֵׂר וּבְהָרָאָב"ד שָׁם ובכ"מ שָׁם. וְהִנֵּה לְפִי דִּבְרֵי הר"מ שָׁם אֵיךְ דָּרְשׁוּ כָּאן בת"כ מִן הַפָּסוּק וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ד' וכו' אֲבָל זֶה נ"ל פָּשׁוּט כָּאן דְּהַמִּצְוָה אֵינָהּ אֶלָּא בַּמִּקְדָּשׁ בְּוַדַּאי דַּוְוקָא בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל דְּהָוֵי מַחֲנֵה שְׁכִינָה אֲבָל הַר הַבַּיִת הָוֵי בִּכְלַל גְּבוּלִין וא"ח מה"ת כנלע"ד פָּשׁוּט את"ד וּפָלָא וְכִי לֹא יָדַע יוֹסֵף אֶת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת מס' סוֹכָה פ"ג שֶׁפֵּירֵשׁ עַל מִשְׁנָה זוֹ מְדִינָה הִיא כָּל הָעֲיָרוֹת שבא"י מִלְּבַד יְרוּשָׁלַיִם עיי"ש וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים.

וְשׁוּב רָאִיתִי שֶׁדִּבְרֵי הַמַּנ"ח נוֹבְעִים מִקּוֹל אַרְיֵה וַרְדָּה מִדְּבַשׁ גְּוִיַּת אַרְי' בְּטוּרֵי אֶבֶן לר"ה (דַּף ל) שֶׁכָּךְ דַּעְתּוֹ ,,לְכְאוֹרָה" וְז"ל בד"ה בָּרְאשׁוֹנָה וכו' הַאי בַּמִּקְדָּשׁ מַשְׁמַע לְכַאֲוָרָא בָּעַזָּרָה דַּוְקָא וְלֹא בִּירוּשְׁלַיִם דְּהָא לִפְנֵי ד' כְּתִיב בְּהַאי קְרָא דְּמַשְׁמַע מִקְדָּשׁ דַּוְקָא אע"ג דפי' לְעֵיל וכו' הָכָא ע"כ מִקְדָּשׁ דַּוְקָא וירוּשְׁלַיִם אֵינָהּ בִּכְלָל עכ"ל אָמְנָם גַּם מִמֶּנּוּ נָעְלַם לפ"ש דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל וּבְפָרָט דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל דְּכֹל בִּירוּשְׁלַיִם בִּכְלַל לִפְנֵי ד'.

וְכַמְבֹאָר נָמֵי בִּשְׁמַעְתִּין דִּידַן. וְעַיֵּין תיו"ט בְּכוּרִים פ"א מ"ח ד"ה נִטְמְאוּ ודו"ק: אח"ז חָזַרְתִּי לְמְצוֹא הַטּוּרֵי אֶבֶן שֶׁעִם הַגָּהוֹת אָמְרֵי בָּרוּךְ דְּפוּס פיטרקוב וּמְצָאתִיו בְּבֵית הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל מוהריי"ד שְׁלִיטָ"א.

וְרָאִיתִי שָׁם שבע"ה כְּוַנְתִּי לְדַעְתּוֹ בָּזֶה שֶׁהִשִּׂיג עַל הט"א מהר"מ וּמֵהַיְרוּשַׁלְמִי. וְיוֹתֵר פָּלֵא הוּא עַל המנ"ח שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ הַרְבֵּה בְּסֵפֶר הט"א וּבְאַחֲרוֹנִים וְלִכְתּוֹב עוֹד שֶׁזֶּה מְבֹאָר וּפָשׁוּט.

כֵּן אָמַרְתִּי בְּחַפְשִׁי מָצָאתִי גַּם לְהַגָּאוֹן שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם לִירוּשַׁלְמִי מס' ר"ה רֵישׁ פ"ג שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הט"א וְתָמָא עָלָיו ועיי"ש מש"כ עַל הַיְרוּשַׁלְמִי וּבְשִׁיטַת ר' לֵוִי בַּר לַחְמָא וְנָכוֹן הוּא. וּבְחִדּוּשֵׁי ח"ס לפ' לוּלָב הַגָּזוּל דל"ט ע"א עיי"ש שֶׁגַּם הוּא ז"ל לֹא הֵעִיר עַל הט"א הַנַּ"ל מִיָּדִי: שָׁם בַּמִּשְׁנָה בַּיָּרֵךְ הִתְחִילָה בַּעֲבִירָה תְּחִילָה וְאַחַ"כ הַבָּטָן וכו', עַיֵּין פרש"י וְיוֹתֵר יָוסְבַּר עפ"י שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם פכ"א מהל' אי"ב וְעַיֵּין במ"מ שָׁם, הַיָּדוּעַ דְּלוֹקִין עַל קָרוֹבָה דג"ע וְהָוֵי עֲבִירָה מְיֻחֶדֶת מִדְּאוֹרַיְתָא שֶׁלּוֹקִין עָלֶיהָ וּלְכָךְ שַׁפִּיר הַלָּשׁוֹן דְּהִתְחִילָה בַּעֲבִירָה, תְּחִילָה שֶׁזֶּה גּוּפָא עֲבִירָה, וְכָל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ הוּא גַּם אֵצֶל הַבּוֹעֵל כְּדְמְפוֹרָשׁ לְקַמָּן וּבָרַמְבַּ"ם פ"ג דִּין י"ח וְאַדְּ יֵשׁ לְעַיֵּן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַחוֹת יָאִיר סי' ק"ה דַּאֲפִילּוּ לָהָרַמְבַּ"ם וְסַיְּעָתֵי' דס"ל דְּקְרוֹבָה שֶׁל ג"ע יֶאֱסוֹר מִן הַתּוֹרָה וְלוֹקִין עָלָיו גַּם ה"ל בִּכְלַל יֶהֱרַג וְאַל יַעֲבוֹר עַיֵּין בהג"ה בש"ע ס' קנ"ז ובש"כ שָׁם ס"ק יוד הַיְינוּ בְּאִישׁ וּבְכַנָּוָנָה לַהֲנָאָתוֹ דֶּרֶךְ תֶּאֲוָוה וְנִלְמוֹד מִלְּשׁוֹן לֹא תִקְרְבוּ מַה שֶּׁלָּשׁוֹן זֶה לֹא נִכְתַּב אֶצֶל אַל תִּתַּקֵּל עכ"ל, וא"כ אֵין לְהַסְבִּיר הָכִי לְמִשְׁנָתֵינוּ, אֲבָל כְּבָר הֵעִיר עַל דְּבָרָיו בְּשוּ"ת עַמּוּדֵי אוֹר ס' ט' בזה"ל ומה"ט נָמֵי בְּלָאו דְּלֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּהָוֵי לָאו בפ"ע עַל קְרִיבוֹת לַעֲרָיוֹת בְּלֹא בִיאָה ע"ש הוּא שָׁוֶה בְּאִישׁ וּבְאִשָּׁה אע"ג דִּכְתִיב אִישׁ וְלֹא מָצִינוּ שׁוּם אֶחָד מֵהַפּוֹסְקִים שֶׁחִילְקוּ בֵּין אִישׁ לָאִשָּׁה ובמ"א כָּתְבְנוּ לִתְמֹהַ עַל החו"י שֶׁכָּתַב לְחַלֵּק עכ"ל, עיי"ש עוֹד בס' קי"ח אות א', וּבְפָרָט דִּלְשׁוֹן לֹא תִקְרְבוּ בְּלָשׁוֹן רַבִּים נֶאֱמְרוּ, וְעַיֵּין בשעה"מ בפכ"א מהל' א"ב בְּקֻשְׁיָתוֹ מִיְּבָמוֹת וּבְשוּ"ת בֵּית הַלֵּוִי וּבְשוּ"ת חֶמְדַּת שְׁלֹמֹה חאור"ח ואכמ"ל: שֵׁם וּשְׁאָר כָּל הַגּוּף נָא פָּלַט, פֵּירוּשׁ לֹא פָּלַט מִן יְסוּרִים מְיֻחָדִים וּכְמוֹ דְּאָמַר לְקַמָּן כ' ע"א וְהִיא מִתְמַלֵּאת גִּידִין וְעַיֵּין בפרש"י שָׁם: שָׁם לְפִיכָךְ כֹּהֵן נוֹטֵל כְּיָפָה מֵעַל רֹאשָׁהּ, יֵשׁ לְהָעִיר עַל בַּעַל עַיִן מִשְׁפָּט שֶׁלֹּא צִיְּינוּ דִּין זֶה בָּרַמְבַּ"ם פ"ג דִּין ה' שֶׁכַּנִּרְאֶה מש"כ שָׁם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּיִנְהֵן בִּלֹּא רְדִיד וּבִלֹּא מִטְפַּחַת אֶלָּא בִּבְגָדֶיהָ וְכִיָּפָה שֶׁעַל רֹאשָׁהּ כְּמוֹ שֶׁהָאִשָּׁה בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ, הוּא שֶׁמְּפָרֵשׁ הָרַמְבַּ"ם דְּמַאי דְּאָמַר הָכָא כְּיָפָה הַיְינוּ הַצָּעִיף הָעֶלְיוֹן כְּמוֹ שפרש"י כָּאן, אֲבָל לֹא כָּפָה הַתַּחְתּוֹנָה, ומ"מ צ"ע שֶׁאֵין מַשְׁמַע כֵּן וְגַם הָא שְׁמַנִּיחַ תַּחַת רַגְלֶיהָ לֹא הִזְכִּיר כְּלָל, וּמָצָאתִי שֶׁזֶּה הִרְגִּישׁ בְּהַגָּהוֹת נִמּוּקֵי מהרא"י עַל הָרַמְבַּ"ם (דְּפוּס וִוילְנָא) וְלֹא כָּתַב מְפֹרָשׁ שֶׁלְּכְאוֹרָה מַשְׁמַע מִכָּאן אִיפְכָא וְכֵן רָאִיתִי עַכְשָׁיו בתה"ק כָּאן, וּבְכְלַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב וְהִיא עוֹמֶדֶת בֵּינֵיהֶן וכו' צ"ע

מִלְּבַד מַה שֶּׁהִקְשָׁה שָׁם הכ"מ בַּהֲלָכָה י"א עיש"ה, עוֹד נִרְאֶה שֶׁכַּוָּונַת הָרַמְבַּ"ם הִיא לְיַשֵּׁב שֶׁלְּכָךְ אֵין חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם הִרְהוּר לִפְנֵי כָּל הַקָּהָל וְעֵדָה וצע"ג דְּלָא מַשְׁמַע כֵּן כְּלָל הַסַּוְגְיָא הַפְּשׁוּטָא לְעֵיל עַמּוּד א', וְעַיֵּין בפרש"י שָׁם וְכֵן מִדְּקָאָמַר שָׁם וְרַבָּנָן וְנִנּוֹסְרוּ וכו' מַשְׁמַע שֶׁהַנָּשִׁים וְהָאֲנָשִׁים רוֹאוֹת אוֹתָהּ גַּם בְּנִיווּל זֶה שֶׁל קְרִיעַת הַבְּגָדִים וּסְתִירַת הַשְּׂעָרוֹת: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה מִיּוֹם שֶׁחָרַב וכו' מִילְתָא דְּפְסִיקָא נָקֵט דְּבָטְלוּ אַרְבַּע מִיתוֹת לְגַמְרֵי, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' סַנְהֶדְרִין שָׁם בַּאֲרִיכוּת בָּזֶה, וְשָׁם הֵבִיאוּ עוֹד בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּנָקֵט מִשֶּׁחָרַב בהמ"ק מִשּׁוּם דְּבִזְמַן ב"ה בִּגְדֵי כְּהֻנָּה הָיוּ מְכַפְּרִין מִיהוּ ה"מ כְּשֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה ע"כ, וּמַה שֶּׁקָּשָׁה עַל תֵּירוּץ זֶה עַיֵּין בְּתוֹסְ' זְבָחִים פ"ח ע"ב ד"ה מְכַפְּרִים עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וכו', אֲבָל בֶּאֱמֶת כְּבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הַתּוֹסְ' בְּסַנְהֶדְרִין בְּעַצְמָם בָּזֶה שֶׁהוֹסִיפוּ בְּחָכְמָתָם אֵיזֶה תֵּיבוֹת מִיהוּ ה"מ כְּשֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וא"כ גַּבֵּי שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם תְּשׁוּבָה, אַף בִּזְמַן בהמ"ק לֹא הָיוּ מְכַפְּרִים, וּמִזֶּה תִּפַּסְתִּיזֶה כְּבָר לְהַמְחַבֵּר תּוֹרַת מְנַחֵם עַל מס' יוֹמָא שֶׁחָקַר בָּזֶה אִי בג"כ מְכַפְּרִים עִם תְּשׁוּבָה אוֹ אֲפִילּוּ בְּלֹא תְּשׁוּבָה שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ תוס' סַנְהֶדְרִין הַנ"ל, אָכֵן מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' זְבָחִים מַשְׁמַע דְּלָא כְּסִיקָא לְהוּ הָא מִילְתָא וְכֵן בְּתוֹסְ' כְּתֻבּוֹת ל' ע"א וע"ש שֶׁהִקְשׁוּ ג"כ עַל הַיֵּ"ש מְפָרְשִׁים הַנ"ל, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת עֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ בְּחֵלֶק הַדְּרוּשׁ דְּרוּשׁ ה' וּאכמ"ל, וּבְסֵפֶר הַדְּרוּשׁ אֲגֶרוֹדַת אֵזוֹב לְהַגָּאוֹן רמ"ז מִבַּיְאַלִיסְטָאק זַ"ל: שָׁם מִי שֶׁנִּתְחַיֵּיב שְׂרֵיפָה אוֹ נוֹפֵל בִּדְלֵיקָה אוֹ נָחָשׁ מַכִּישׁוֹ יְעֻוַּן בס' תה"ק עַל הַתּוֹסְ' ד"ה מִי שֶׁנִּתְחַיֵּיב, שֶׁהֵעִיר דְּבִשְׁלָמָא שְׂרֵיפַת הָאֶרֶס דְּנָחָשׁ י"ל דְּשָׁוֶה לִשְׂרֵיפָה דִּפְתִילָה שֶׁל אֲבָר שְׂרֵיפַת נְשָׁמָה וְגוּף קַיָּים, אֲבָל נְפִילָה בִּדְלֵיקָה הָא ע"כ הוּא מִיתָה חֲמוּרָה יוֹתֵר מִשְּׂרֵיפָה דִּפְתִילָה דְּאֵבֶר כִּדְמַשְׁמַע בְּסַנְהֶדְרִין דנ"ב ע"א יע"ש, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר, דִּלְעוֹמַת זֶה בִּנְפִילָה פִּתְאוֹמִית אֵין לוֹ הַצַּעַר וְהַדְּאָגָה הַקּוֹדֶמֶת שֶׁלִּפְנֵי שֶׁהוֹלְכִין לְסַוְלְקוּ אִי לְשָׁוְרְפוֹ כַּיָּדוּעַ: שָׁם מִי נִתְחַיֵּיב חֲנִיקָה אוֹ טוֹבֵעַ בַּנָּהָר אוֹ מֵת בִּסְרוֹנְכֵי הִנֵּה בְּשׁוּ"ת הב"ח הַיְשָׁנוֹת סי' ע' חִידּוּשׁ שָׁם לְהוֹכִיחַ לְעִנְיַן הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה בַּעֲגוּנָה שֶׁהֵעִידוּ שְׁרָאוּהוּ בְּצִלְיבָה יע"ש שֶׁהוֹכִיחַ שֶׁתְּלִיָּה שֶׁל הַמַּלְכוּת שֶׁהָיָה בִּימֵי חכז"ל הָיָה תְּלִיָּה בְּיָדָיו, וְהוֹכִיחַ כֵּן נָמֵי מֵהַהִוא דְּהָכָא דְּאִי אָמְרַתְּ דְּהַזְקִיפָה שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים בָּהּ הַמַּלְכוּת הָיְתָה נָמֵי בַּחֲנִיקָה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמַּלְכוּת עוֹשָׂה בִּזְמַנֵּינוּ לְאֵיזֶה צוֹרֶךְ נָקֵט הַתַּנָּא לְגַבֵּי חִיוּב חֲנָק שֶׁטּוֹבֵעַ בַּנָּהָר אוֹ מֵת בִּסְרוֹנְכֵי דְּהָנְהוּ לָאו חֲנָק מַמָּשׁ נִינְהוּ וְאַמַּאי לָא נָקִיט זְקִיפָה שֶׁהוּא חֲנָק מַמָּשׁ, וְעוֹד מַאי קָאָמַר מִי שֶׁנִּתְחַיֵּיב הֲרֵיגָה אוֹ נְמָסָר לַמַּלְכוּת וכו' דְּמַשְׁמַע דְּפָשׁוּט הוּא דְּבִנְמְסָר לְמַלְכוּת אֵין שָׁם אֶלָּא הֲרֵיגָה דֻּמְיָא דְּנוֹפֵל מִן הַגַּג וכו' וְכָל הָנֵי דְּקָחָשִׁיב דְּנָקֵטִי מִילְתָא דִּפְסִיקָא וַהֲלֹא כְּשֶׁהַמַּלְכוּת צוֹלְבִין אוֹתוֹ אֵינָהּ הֲרֵיגָה אֶלָּא חֲנָק אֶלָּא בע"כ דְּגַם הַזְקִיפָה שֶׁהַמַּלְכוּת הָיְתָה עוֹשָׂה בִּזְמַנֵּיהֶם הָיְתָה בִּכְלַל דִּין הֲרֵיגָה דִּלְאַחַר שֶׁזְּקִפּוּהוּ בְּיָדָיו, הָיוּ הוֹרְגִין אוֹתוֹ בְּחֶרֶב וכו' עיי"ש דְּהֵבִיא פרש"י אַהֵהִיא דְּנִמְסַר לַמַּלְכוּת, וְשׁוּב הֵבִיא גַּם מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' ד"ה מִי וכו' שֶׁמַּשְׁמַע דְּהַהִיא שֶׁנִּתְלָה נֶחֱנַק וע"כ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ שֶׁאֵין כַּוָּונַת הַתּוֹסְ' כִּדְמַשְׁמַע לְכְאוֹרָה שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ שָׁם זְקִפּוּהוּ קָם ראבר"ש תּוּתֵי זְקִיפָא וְקָא בָכֵי, א"ל רַבִּי אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ וכו' וְאִי הָוֵי זְקִיפָא בַּחֲנִיקָה שׁוּב לֹא יָכוֹל לְדַבֵּר אַף דִּיבּוּר אֶחָד, וצ"ל דְּהַתּוֹסָפוֹת ג"כ ס"ל דְּהַזְקִיפָה אֵינָהּ אֶלָּא בְּיָדַיִם וְאַחַ"כ מְמִיתִין אוֹתוֹ, אֶלָּא כַּוָּונָתָם מִזֶּה שֶׁנִּתְלָה וְאַחַ"כ נֶחֱנַק ע"ש עוֹד בַּאֲרִיכוּת וְאִינִי מֵבִין רְאָיָתוֹ וְקֻוּשְׁיָתוֹ, דְּכַנְרָאֶה הוּא זַ"ל מְפָרֵשׁ דְּאָמַר לֵיהּ הַיְינוּ הַכּוֹבֵס בְּעַצְמוֹ, וְאִינִי מֻוכְרָח די"ל דְּאָמַר לֵיהּ אַחֵר, וְגַם בְּגִרְסָתֵינוּ במס' ב"מ שָׁם הוּא אָמְרִי לֵיהּ וצ"ע וְאַחַר הַחִיפּוּשׂ מָצָאתִי בְּהַגָּהוֹת בֶּן אַרְיֵה שָׁם בב"מ שֶׁהֵעִיר בָּזֶה עַל הַבַּ"ח,

אֲבָל אַף לְפִי גִּירְסָתוֹ ,,אָמַר לֵיהּ" ג"כ אֵינִי מֻוכְרָח שֶׁהוּא הַכּוֹבֵס בְּעַצְמוֹ אָמַר לֵיהּ, גַּם בלא"ה אֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ ואאמע"ר, וּמַה קָּא מְנַחֲמוֹ אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ, –וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בלא"ה הט"ז והח"מ והב"ש שָׁם באהע"ז סי' י"ז סל"א חוֹלְקִים עָלָיו וְעַיֵּין שָׁם בפ"ת בְּשֵׁם הנו"ב ואכמ"ל בָּזֶה, וּבְעִיּוּנִי שָׁם עוֹד בְּשוּ"ת הב"ח מָצָאתִי בס' פ"ט שָׁם כִּי עוֹד חַכְמֵי דּוֹרוֹ לֹא הִסְכִּימוּ עִם רַבֵּינוּ הב"ח בָּזֶה וּמַדְהִים רְאָיוֹתָיו יע"ש וּמַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּשְׁמַעְתִּין כָּתְבוּ דְּמַה שכת"ר רוֹצֶה לְבָאֲרָם אֵינָהּ אֶלָּא דָּבָר דְּרוּשׁ וְעוֹד גַּם מַה שֶּׁהִקְשָׁה עֲלֵיהֶם אֲנִיָּה קֻוּשְׁיָא שֶׁכָּתַב לְאַחַר שֶׁתּוֹלִין אוֹתוֹ הֲלֹא מֵת מִיָּד וְשׁוּב א"א לְדַבֵּר, כִּי יוּכַל לִהְיוֹת שֶׁקְּצָתָם הֵם בְּרִיאִים וְיכוֹלִים לְחַיּוֹת יוֹם אוֹ יוֹמַיִם וְיוֹתֵר יע"ש וְאֵין דְּבָרָיו מֻוְטָעָמִים בָּזֶה יע"ש וַחֲתוּמִים עַל זֶה יְהוּדָא בלא"א הר"ר חִנּוּךְ זַ"ל מק"ק, וּנְאֻם אַהֲרֹן זְעלִיג בֶּן מהר"ר נַפְתָּלִי הֵירְץ זלה"ה: שָׁם בא"ד אֲבָל לפרש"י לק"מ דְּפֵירֵשׁ הָתָם מש"ה נָתְלָה מִשּׁוּם דְּכָל הַנִּסְקָלִין נִתְלִין וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלָאו דַּוְקָא נוֹפֵל וכו', אֶלָּא מֵעֵין מִיתָה שֶׁנִּתְחַיֵּיב בָּהּ יֶהֱרֵג, פֵּירֵשׁ וא"כ אע"ג דְּשָׁם לֹא נִסְקַל מִקּוֹדֶם מ"מ כֵּיוָן שֶׁדָּבָר זֶה שַׁיָּיךְ גַּם בְּנִסְקָלִין וא"כ הָוֵי מֵעֵין מִיתָה וא"ש מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' וז"פ וְעַיֵּין הַגָּהוֹת יַעֲבֵ"ץ זַ"ל וְכֵן מְבֹאָר הַכַּוָּנָה בְּחִדּוּשֵׁי שמ"ק בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א זַ"ל שָׁם בב"מ, וְהִנֵּה שָׁם הִקְשׁוּ בַּעֲלֵי הַהַגָּהוֹת הֲלֹא בֶּאֱמֶת זֶה דְּכָל הַנִּסְקָלִין נִתְלִין הוּא דַּעַת ר"א וְלָא קיי"ל כֵּן עַיֵּין רָשָׁ"שׁ שָׁם, וכ"כ בְּחִדּוּשֵׁי לב"מ דְּבְשוּ"ת ח"ס נִמְצָא תֵּירוּץ לָזֶה וְשָׁכַחְתִּי הַסִּימָן, וַעֲכְשָׁיו יָגַעְתִּי וּמְצָאתִיו, וְהוּא בְּשוּ"ת חו"מ סי' כ"ה שָׁמָּה הִקְשׁוּ לוֹ כֵּן וְתֵירֵץ מִשּׁוּם דראבר"ש בְּשִׁטַּת ר"ע רַבּוֹ שֶׁל אָבִיו אֲמָרָהּ ור"ע דְּרֵישׁ כָּל הַתּוֹרָה בְּרִיבּוּי וּמִיעוּטֵי וּמַאן דְּדָרֵישׁ ברומו"ר ס"ל בֶּאֱמֶת כָּל הַנִּסְקָלִין נִתְלִין כַּמְבֹאָר בְּסַנְהֶדְרִין (מ"ה ע"ב) וְיָפֶה פרש"י, וְכָתַב עוֹד הח"ס שָׁם אִיבָּרָא פרש"י בלא"ה צְרִיכִין בֵּיאוּר כָּל הַנִּסְקָלִין נִתְלִין הַיְינוּ אַחַר שֶׁהוּמְתוּ בְּסְקִילָה נִתְלִין עַל עֵץ, אֲבָל לַהֲמִיתָם בִּתְלִיָּה לֹא שָׁמַעְנוּ וּלְזֶה י"ל דְּלָא בָּאנוּ אֶלָּא לְהָפִיס דַּעְתּוֹ שֶׁל ראבר"ש שֶׁלֹּא יָצָא מַכְשִׁיל מִתַּחַת יָדוֹ וְכֵיוָן דְּמִיתַת תְּלִיָּה הוּא חָנָק וְקִיל מִסְּקִילָה נִמְצָא שֶׁלֹּא גָּרַם לוֹ רַע שֶׁהָרֵי הָיָה חַיָּיב אֲפִילּוּ סְקִילָה וְרַק הַתְּלִיָּה שֶׁהוּא גָּרַם לוֹ יוֹתֵר עַל דִּינוֹ, לָכֵן פרש"י דְּכָל הַנִּסְקָלִין נִתְלִין וְאִלּוּ הָיָה נִסְקָל בב"ד נָמֵי הָוָה נִתְלֶה נִמְצָא לֹא יָצָא תַּקָּלָה מתח"י שֶׁל ראבר"ש אֶת"ד, וּפֶלֶא עָלָיו שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּהָכָא בְּמַאי שֶׁהִרְגִּישׁוּ הֵיטֵב בְּהֶכְרֵחַ פֵּירוּשׁוֹ שֶׁל רַשְׁ"י זַ"ל וּבִכְלָלְדִּבְרֵיהֶם דְּבָרָיו.

אַךְ עוֹד הִקְשָׁה בח"ס שָׁם. הָא בב"ד כְּתִיב לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ וְהָכָא הָיָה תָּלוּי וְעוֹמֵד ע"י הַמַּלְכוּת וְגָרַם לוֹ טִפֵּי מֵעָנְשֵׁי הָרָאוּי וכו' עיי"ש ולפמש"כ הב"ח בִּתְשׁוּבָה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל אֶפְשָׁר לוֹמַר.

כֵּיוָן שֶׁהַמִּיתָה לֹא הָיָה בֶּאֱמֶת ע"י הַתְּלִיָּה אֶלָּא בְּחֶרֶב אוֹ בְּחִיצִים א"כ אֶפְשָׁר דְּהֵן ה"נ תֵּיכֶף הָיָה קוֹבְרִין אוֹתוֹ: שָׁם בא"ד וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דִּבְנוֹ בָּעַל תְּחִלָּה דְּהָוֵי לָהּ בְּעוּלָה דְּמִיתָתוֹ הָוֵי בְּחֶנֶק עכ"ל.

וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר מַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם במס' ב"מ המרש"א זַ"ל בְּחִדּוּשֵׁי אַגָּדוֹת ד"ה שֶׁהוּא וּבְנֵי בָּעֲלוּ וכו' הִזְכִּיר לוֹ גַּם בְּנוֹ לְהַגְדִּיל עֲוֹנוֹ ע"כ וּלְדִבְרֵי הי"מ א"ש דְּלָזֶה הִזְכִּיר לוֹ בְּנוֹ לְהָקֵל עֵינֵי הוּא לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ בִּסְקִילָה אֶלָּא בְּחֶנֶק וּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה מוֹדְדִין לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם ודו"ק וְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתַב עוֹד בָּזֶה בְּעִיּוּן יַעֲקֹב שֶׁעַל חִדּוּשֵׁי אַגָּדוֹת שָׁם: וְשׁוּב אָנָא ד' לִידֵי סֵפֶר שִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת עִם יָגֵל יַעֲקֹב מֵחָכָם סְפָרַדִּי זַ"ל לְמס' סוֹטָה וּמָצָאתִי בשטמ"ק שָׁם

שֶׁהַקְּשָׁה כֵּן הָרֹא"ש ז"ל עַל רַשִׁ"י דב"מ הַנַּ"ל דְּהָא הַיְינוּ דַּוְקָא לר"א וְלָא אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן וְתוּ דְּהַיְינוּ לְאַחַר מִיתָה עכ"ל הרא"ם: שָׁם אֲבָל קַשְׁיָא לְרַבִּי וכו' וְהָא לָאו בַּר סְקִילָה הוּא.

בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ הנדמ"ח תֵּירֵץ דְּמַיְירֵי שֶׁהַנּוֹפֵל יֵשׁ לוֹ בְּיָדוֹ סַיִף אוֹ סַכִּין כְּשֶׁנּוֹפֵל עַל חֲבֵרוֹ הוּא מַתִּיז רֹאשׁוֹ בְּסַיִף כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׁין בַּמַּלְכוּת עכ"ל וְחִידּוּשׁ עַל בַּעַל עִיּוּן יַעֲקֹב בְּחִידּוּשֵׁי אַגָּדָה לְמַכּוֹת שֶׁהַקְּשָׁה מֵעַצְמוֹ כֵּן.

וְז"ל ק"ק כֵּינָן שֶׁזֶּה נִתְחַיֵּב סַיִף וְעַכְשָׁו נִדּוֹן ע"י סְקִילָה וְכִדְאִיתָא בְּסַנְהֶדְרִין דִּין ד' מִיתוֹת לֹא בָּטְלוּ. וְאֶפְשָׁר דה"נ נוֹפֵל עָלָיו וְסַכִּינוֹ אוֹ סַיִף בְּיָדוֹ וְהוֹרְגוֹ וצ"ע עכ"ל וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ תו"ס עָרוּךְ בְּשִׁמְעָתִין.

וְעַיֵּין שָׁם בְּשִׁטָּה מְקֻבָּצֶת בְּשֵׁם הָרֹא"ש שֶׁכָּךְ כָּתַב וְכֵן בְּסֵפֶר תּוֹסְפֵי הָרֹא"ש לִמס' סוֹטָה: וּמֵהָא דְּאָמְרִינַן כָּאן דְּאִם נִתְחַיֵּב חֶנֶק טוֹבֵעַ בְּנָהָר וכו' יֵשׁ לְהָבִיא מִזֶּה אַסְמַכְתָּא לְמַה שֶׁכָּתַב המהרי"ם (סי' כ"ו חֵלֶק אהע"ז בְּסֵפֶר שֵׁנִי) לְעִנְיַן פֵּירוּשׁוֹ שֶׁל הָא דְּבָעֵינַן שָׁהָה עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ בְּנִטְבַּע במשאל"ס.

שֶׁכָּתַב בזה"ל אֲבָל יֵשׁ לְדַמּוֹתוֹ לְמִיתַת חֶנֶק דְּתָנַן נוֹתְנִים סוּדָר קָשֶׁה וכו' זֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ וְזֶה מוֹשֵׁךְ אֶצְלוֹ עַד שֶׁנַּפְשׁוֹ יוֹצְאָה. וְכָאן מְשַׁעֲרִינַן כַּמָּה יְהֵיֶה שַׁלִּיט בְּרוּחוֹ לִכְלֹא אֶת הָרוּחַ וְאַחַ"כ כְּמִי שֶׁמּוֹשְׁכִין בְּסוּדָרִין שֶׁהָרֵי מִיתַת חֶנֶק קַלָּה מֵהֶרֶג דְּתָנַן הַנֶּהֱרָגִין בְּנֶחְנָקִים יָדוּנוּ בְּחֶנֶק וְאִילּוּ הָיְתָה מִתְקַשָּׁה לָצֵאת יוֹתֵר מֵהֶרֶג נִמְצֵאת שֶׁהִיא חֲמוּרָה.

וְשֶׁמָּא אֵינוֹ דּוֹמֶה נֶחֱנָק מֵעַצְמוֹ לְנֶחֱנָק מֵאֲחֵרִים שֶׁדּוֹחֲקִים וּמְקָרְבִים אֶת מִיתָתוֹ עכ"ל. וּמִכָּאן רְאָיָה לִדְבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים דאל"ה יהי' חֲמוּר הַטְּבִיעָה בַּנָּהָר מֵחֶנֶק גּוּפֵיהּ דְּנִשְׁמָתוֹ יוֹצְאָה תֵּיכֶף.

משא"כ בְּטוֹבֵעַ בְּנָהָר. וְדִבְרֵי המהרי"ט אֵלּוּ הוּבָא גַּם בְּשוּ"ת חוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ בְּתְשׁוּבַת רַבֵּינוּ חַיִּים וואלאזינער זנ"ל וְנִדְפְּסָה כְּבָר בְּסוֹף סֵפֶר מְקוֹר מַיִם חַיִּים למהרי"ם פְּאֶדווא זַ"ל וְכֵן הִסְכִּים עַל זֶה תַּלְמִידוֹ בְּשוּ"ת בֵּית דָּוִד.

וְנַחֲלַת דָּוִד. אַף יֵשׁ לִדְחוֹת קְצָת דְּאַף דְּחָמוּר יוֹתֵר מ"מ לָא קָפִיד בְּהָכִי וכמש"כ בְּשֵׁם הַתּוֹרַת חַיִּים וועלאזינער זנ"ל וְנִדְפְּסָה כְּבָר בְּסוֹף סֵפֶר מְקוֹר מַיִם חַיִּים למהרי"ם פְּאֶדווא זַ"ל וְכֵן הִסְכִּים עַל זֶה תַּלְמִידוֹ בְּשוּ"ת בֵּית דָּוִד.

וְנַחֲלַת דָּוִד. אַף יֵשׁ לִדְחוֹת קְצָת דְּאַף דְּחָמוּר יוֹתֵר מ"מ לָא קָפִיד בְּהָכִי וכמש"כ בְּשֵׁם הַתּוֹרַת הַקְּנָאוֹת וע"ש בִּשְׁמַעְתִּין: שָׁם דַּף ט' ע"א וְכִי תֵּימָא הָנָךְ אַזַּדֵי וְהָנָךְ אַחֲרִינִי נִינְהִי וְהָתַנְיָא אָמַר ר' יְהוּדָה מִנַּיִן גֵּר הַמִּצְרִי הָיָה לוֹ חָבֵר מִתַּלְמִידֵי ר"ע וכו' כְּדֵי שֶׁיְּהֵא בֶּן בְּנֵי חוֹתֵר לָבֹא בַּקָּהָל.

ופרש"י אַלְמָא עֲדַיִין מִצְרִיִּים הֵם דְּאִילּוּ שְׁאָר אֻמּוֹת מֻוָתָּרִין לָבוֹא בַּקָּהָל מִיָּד. וּמִנַּיְמִין לֵית לֵיהּ הָא דְּאָמַר בִּבְרָכוֹת (דַּף כ"ח) שֶׁהָעַמּוֹנִים וְהַמִּצְרִיִּים מֻוָתָּרִין לָבוֹא בַּקָּהָל שֶׁכְּבָר עָלָה סַנְחֵרִיב וּבִילְבֵּל אֶת כָּל הָאֻמּוֹת וכו' עיי"ש וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' כָּאן ובכה"מ שֶׁמְּצִיּוֹן במסהש"ס.

וְהִנֵּה יַעֲיוֹן בַּאֲרִיכוּת בְּזֶה בְּשוּ"ת בְּתוֹרַת חֶסֶד חאור"ח סִימָן ל"ט שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְחִיב הַדִּיבּוּר בַּהֲלָכָה זוֹ. וּבְרֹאשׁוֹנָה הֵעִיר בְּעִיקַּר הַהֶיתֵּר מִשּׁוּם שֶׁסַּנְחֵרִיב בִּלְבֵּל כָּל הָאֻמּוֹת וּמִשּׁוּם דְּכָל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ דְּזֶה נִיחָא לְדִידַן דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא אֲבָל לר"ע דְּחָיֵישׁ

לְמִיעוּטָא כִּדְאִיתָא בִּבְכוֹרוֹת (דַּף כ') ובספ"ק דְּמַכּוֹת יע"ש וא"כ קָשֶׁה הַאֵיךְ הִתִּיר ר"ע וְאַדְרַבָּה יִקָּשֶׁה יֵאָסְרוּ עַכְשָׁיו כָּל הַגֵּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל מִשּׁוּם מִיעוּטָא דְּמִצְרַיִם וַאֲדוֹמִים.

וְהֵבִיא שְׁבָאֵמֶת הַקּשָׁה כֵּן בִּירוּשַׁלְמִי רֵישׁ פ"ב דְּדַמַאי בְּהָא דְּאָמַר וַאֲפִילּוּ יְסִבּוּר ר' לְעֵזֶר, כְּרַבִּי יוֹחָנָן רוֹב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נְתוּנָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל רַבִּי אֶלְעָזָר חָשׁ לְמָעוּט כַּהֲדָא סוּדָקְיָא שֶׁהִיא מִסְתַּפְקָתְּ יוֹם אֶחָד מִן הָאִיסּוּר נַעֲשָׂה אוֹתוֹ הוֹכִיחַ לְכָל הַיָּמִים רַבִּי יוֹסִי בָּעֵי מֵעַתָּה גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּיר אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ אֲנִי אוֹמֵר מֵעַמּוֹן וּמוֹאָב הוּא וְנַעֲשָׂה אוֹתוֹ הַגֵּר הוֹכִיחַ לְכָל הַגֵּרִים וכו' יע"ש וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה לָמָּה לֹא הִקְשָׁה כֵּן לְהָנֵי תַּנָּאֵי דְּחָיְישִׁי לְמִיעוּטָא ר"ע ור"מ וּבְיוֹתֵר הַקּוּשְׁיָא עֲצוּמָה לר"ע ור"מ דְּחָיְישִׁי למיעיטא שֶׁהֵם עַצְמָם הָיוּ בְּנֵי גֵּרִים וא"כ לְשִׁיטָתָם הַאֵיךְ הֶוְתְּרוּ לִיקָּא יִשְׂרָאֵלִית יע"ש וּמִיהוּ אֵין לְהַקְשׁוֹת כְּמוֹ כֵן לר' יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא הִתִּיר לִיהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי בַּמִּשְׁנָה דְּיָדַיִם וּלְחַד סְבָרָא בְּתוֹסְ' בְּכוֹרוֹת (דַּף כ' ע"ב) חָיֵישׁ ר' יְהוֹשֻׁעַ לְמִיעוּטָא הֵיכִי דְּאִיכָּא חֲזָקָה בַּהֲדֵיהּ וכו' יעו"ש הָא לק"מ דְּהָכָא לֵיכָּא חֲזָקָה כְּלָל בַּהֲדֵי הַמִּיעוּט דַּאֲפִילּוּ לָמַ"ד דְּיֵשׁ בְּנָכְרֵי אִיסּוּר חִיתּוּן וְנִשּׂוּאִין מִדְּאוֹרַיְיתָא קוֹדֶם שֶׁנִּתְגַּיֵּיר וכו' מ"מ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר בָּזֶה אוֹקְמֵיהּ אַחֲזָקָתֵיהּ שֶׁהָיָה מְקוּדָּם שֶׁנִּתְגַּיֵּיר דְּלֹא שַׁיָּיךְ חֲזָקָה אֶלָּא בְּדָבָר שיי"ל שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה הַדָּבָר מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּתְחִלָּה אֲבָל גֵּר הֲרֵיבְּבָר יָצָא מֵחֲזָקָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה בְּנוֹדַאי וְהָא דְּאָמְרוּ בַּיְרוּשַׁלְמִי אֶלָּא מַעַתָּה גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּיר אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ הַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא יְקַבְּלֵהוּ לָבוֹא בְּקָהָל אֲבָל פְּשִׁיטָא דְּמְקַבְּלִין לְהִתְגַּיֵּיר מִכָּל הָאֻמּוֹת כמש"כ הָרַמְבַּ"ם פי"ב מהא"ב הל' י"ז וּבְזֶה נִיחָא ג"כ לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' חֻלִּין (ד"ה מ"ב ד"ה ר"ג) דְּלְפֵירוּשָׁם שָׁם דר"ג סְתָם ס"ל כר"מ דְּחָיֵישׁ לְמִיעוּטָא לְעִנְיַן שְׁחִיטַת כּוּתִים וְגַבֵּי יְהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי הוֹדָה ר"ג לר"י דְּסָמְכִינַן אַרֻבָּא דג"כ י"ל כַּנַ"ל.

וְעַיַּיִן הֵיטֵב מש"כ הַגָּאוֹן בַּעַל ,,צִיּוֹן וִירוּשָׁלָם" עַל הַיְרוּשַׁלְמִי וּבְהַשְׁמָטָה הַשַּׁיֶּיכֶת לְמַסֶּכֶת דְּמַאי דַּף ה' יעו"ש שֶׁכָּתַב דְּפַשְׁטוּת הָעִנְיָן מוֹרֶה דְּאֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ לְהִתְגַּיֵּיר עיי"ש בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ רוּת וכו': וע"כ י"ל בְּיִשּׁוּב הַקּוֹשְׁיוֹת הַנַּ"ל מִשּׁוּם דְּעִיקַּר הַהֶיתֵּר שֶׁאָמְרוּ בְּבֵי יְהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי מִשּׁוּם דְּכֹל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ הַיְינוּ רַק מֵם דְּצָרִיךְ לְהַתִּירוֹ לְגַמְרֵי אַף מֵאִיסּוּר דְּרַבָּנָן אֲבָל מִשּׁוּם הַהֶיתֵּר דְּאִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא הָכָא לָא בָּעֵינַן רֻבָּא כְּלָל דִּסְפֵיקָא נָמֵי שָׁרֵי מה"ת כְּמוֹ סָפֵק מַמְזֵר דְּמֻתָּר מה"ת וכמ"ש הַתּוֹסְ' בִּיבָמוֹת דַּף ע"ח דְּגֵר חֲצֵרֵי מֻתָּר לָבוֹא בַּקָּהָל סָפֵק וּמְמֵילָא ה"ה לְהֵיפֶךְ דִּסְפֵק מִצְרֵי ג"כ מֻתָּר רַק מִדְּרַבָּנָן עָשׂוּ מַעֲלָה בְּיוּחֲסִין לֶאֱסוֹר סָפֵק מַמְזֵר וְכֵינָן שֶׁכֵּן לְעִנְיַן לְהַתִּירוֹ מֵאִיסּוּר דְּרַבָּנָן שַׁפִּיר מְהַנֵּי לָן טַעְמָא דְּכֹל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ דְּבְאִיסּוּר דְּרַבָּנָן גַּם ר"ע ור"מ לָא חָיְישִׁי לְמִיעוּטָא וכ"כ השעה"מ (פט"ו מא"ב) דִּסְפֵק מִצְרֵי מֻתָּר מה"ת יע"ש ועי"ש עוֹד הֵיטֵב בְּתוֹרַת חֶסֶד.

וכה"ג מַמָּשׁ כָּתַב כָּאן בְּתוֹרַת הַקְּנָאוֹת וּכְבָר קָדְמוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים בְּתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנוֹ. וְהִנֵּה עַתָּה שֶׁנִּתְגַּלָּה לָנוּ אוֹר יְקָרוֹת סִפְרָן שֶׁל צַדִּיק גָּמוּר הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרִאשׁוֹנִים הָרַאֲבְי"ה ז"ל שֶׁנִּדְפַּס בְּשָׁנַת תרמ"ב עִם הַגָּהוֹת לְוַיַּת חֵן מָצָאתִי שָׁם בְּחֶלֶק הַשּׁוּ"ת (דַּף נ"א מִדַּפֵּי הַסֵּפֶר שֶׁשְּׁאִילַת הָרִאשׁוֹנִים הִיא שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דמס' דְּמַאי הַנַּ"ל וְכָתַב ע"ז בזה"ל וְלָא יָדַעְנָא לְהָבִין הַתֵּירוּץ ע"ז הָתָם וכה"ג יֵשׁ לְתַמֹּהַּ לר"מ דְּחָיֵישׁ לְמִיעוּטָא א וּמוֹרִי הָרַב רַבֵּינוּ מֹשֶׁה הַכֹּהֵן תִּירֵץ לָנוּ דְּאִיכָּא לְמֵימַר לוּלֵי שֶׁהַיְרוּשַׁלְמִי אִינִי מְתָרֵץ כֵּן דְּגֵר עַמּוֹנִי וְוַדַּאי הוּא דְּלֹא יָבוֹא בַּקָּהָל הָא סָפֵק יָבוֹא וְכִדְאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין (ע"ג ע"א)

וכו' וְהָכָא גַּבֵּי גֵּר דְּלֹא שַׁיָּיךְ הַאי גְּזֵרָה הִלְכָךְ שָׁרֵי אע"ג דְּסָפֵק הוּא דְּלָא נֶאֱסַר לָבוֹא בַּקָּהָל אֶלָּא גֵּר עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי וַדַּאי ע"כ.

וְזָכוּ לְכַוָּן לְדִבְרֵי רַאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים ועיי"ש בְּהַגָּהוֹת לִוְיַת חֵן דְּהָעִיר בְּעִיקַּר דְּבָרָיו בָּזֶה צ"ע דַּהֲרֵי הַךְ גְּזֵרָה גַּבֵּי סָפֵק מַמְזֵר מִשּׁוּם דְּשָׁמָא יִשָּׂא אֲחוֹתוֹ מֵאָבִיו אִיְדַּחְיָ' לָהּ הַשַּׁ"ס שָׁם וּמַסִּיק דְּהוּא מִילְּתָא דְּלָא שְׁכִיחָא וְלָא גָּזְרוּ בָּהּ אֶלָּא דְּמַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוּחֲסִין יע"ש א"כ הֲרֵי טַעַם זֶה דְּמַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוּחֲסִין שַׁיָּיךְ נָמֵי בְּסָפֵק עַמּוֹנִי.

גַּם יִקָּשֶׁה עָלָיו קֻוּשְׁיַת השעה"מ פט"ו מא"ב הַנָּ"ל דלמ"ל טַעְמָא דְּכָל דְּרֵוָבָא דְּפָרִישׁ מֵרֵוָבָא פְּרִים. ת"ל דבלא"ה סְפֵיקָא מֻוָתָּר מה"ת.

וּכְזֶה יֵשׁ לְעַיֵּן גַּם בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י בְּקִדּוּשִׁין שָׁם דַּף ע"ג ע"א בד"ה וְחַד לְמִשְׁרֵי שְׁתוּקֵי בְּיִשְׂרָאֵל. דְּהָא דְקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין שְׁתוּקֵי פָּסוּל הוּא מִדְּרַבָּנָן כְּדִלְקַמָּן שֶׁמָּא יִשָּׂא אֲחוֹתוֹ מֵאָבִיו עכ"ל וְתָמוּהַּ דְּהָא טַעַם זֶה נִדְחָה בגמ' שָׁם וּמַסִּיק מִשּׁוּם מַעֲלָה עָשׂוּ בְּיוּחֲסִין ויל"ע: וְכֵן רָאִיתִי בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים סי' ד' ס"ק י"א וכ"ז מִזֶּה וְהֵבִיא ג"כ דִּבְרֵי השעה"מ אִי סָפֵק מִצְרִי מֻוָתָּר מה"ת וְהִקְשָׁה לפ"ז לָמָּה צָרִיךְ הגמ' בַּבְּרָכוֹת לוֹמַר מִשּׁוּם דְּכָל דְּפָרִישׁ.

ת"ל הָא אפי' סָפֵק מֻוָתָּר ועיי"ש שֶׁתֵּירֵץ דנ"מ דְּמֻוָתָּר מִדְּרַבָּנָן ג"כ דִּסְפֵיקוֹת אֲסוּרִים מִדְּרַבָּנָן עיי"ש ובמנ"ח מִצְוָה תקס"ח הֵבִיאוּ וְכָתַב עוֹד דִּלְדַעַת המנ"ל דִּסְפֵק מַמְזֵר בְּאִיקְּבַע אִיסּוּרָא אָסוּר. אִם כֵּן בְּנִדַּאי נִיחָא דְּצָרִיךְ לְטַעַם רֵוָבָא דהו"ל אִיקְּבַע יעו"ש וּלְפִי כָּל הַנָּ"ל י"ל הַדִּקְדּוּק שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בָּהָא דְּהִקְדִּים ר"י וְאָמַר מִנָּמִין גֵּר הַמִּצְרִי הָיָה לִי חָבֵר מִתַּלְמִידֵי ר"ע.

וכי' דְּמַאי נפ"מ תַּלְמִיד שֶׁל מִי הָיָה. וּלְפִי הַנָּ"ל י"ל דְּכַוָּנָתוֹ דְּהָיָה תַּלְמִיד ר"ע וְשָׁמַע שר"ע רַבּוֹ חוֹשֵׁשׁ לְמִיעוּטָא וא"כ לפ"ד בע"כ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּכָה דְּהוּא בְּעַצְמוֹ אָסוּר לָבוֹא בַּקָּהָל מִשּׁוּם מִיעוּט מִצְרִים דְּלָא פֵּירְשׁוּ.

וְאַף רַב ר"ע בְּעַצְמוֹ אָמַר לוֹ שֶׁטָּעָה בָּזֶה וְכִדְכָתַבְנוּ לְעֵיל בְּשֵׁם התו"ח וְהָרַאֲבָ"ה ז"ל. וְעַיֵּן שָׁם בְּמֵצַ"ח מ' תקס"ד שֶׁהֵעִיר לפמש"כ לְעֵיל דְּכָתְבָה הַתּוֹרָה דּוֹר שְׁלִישִׁי וַדַּאי וְלֹא סָפֵק א"כ כָּל סָפֵק מִצְרִי אָסוּר תּוֹרָה דמ"ש א"כ לְפִי סְבָרַת השטמ"ק גַּבֵּי עֲשִׂירִי וַדַּאי וְלֹא סָפֵק ל"מ מֵרֵוָבָא פָּרִישׁ כֵּיוָן דְּהַתּוֹרָה אָסְרָה סָפֵק וּמֵרִיבָא פָּרִישׁ ג"כ סָפֵק וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים.

א"כ ל"מ מֵרֵוָבָא פָּרִישׁ לְעִנְיַן מִצְרִי וַאֲדוֹמִי א"כ כָּל הָאֻמּוֹת אָסוּר לְהִתְחַתֵּן בָּהֶם מֵחֲמַת חֲשַׁשׁ מִצְרִי וַאֲדוֹמִי דְּלָא אָזְלִינַן בָּתַר רֵוָבָא וּמֵרֵוָבָא פָּרִישׁ א"כ אַדְּרַבָּא לְשִׁיטַת הָרֹא"שׁ דְּמִצְרִי בְּאִיסּוּרֵי' הָוֵי לֵיהּ קֻולָּא דְּמֻוָתָּר בְּכָל הָאֻמּוֹת וּבָאֻמָּת כָּל הַפּוֹסְקִים כָּתְבוּ דְּמֻוָתָּרִים הָאִידָּנָא בְּכָל הָאֻמּוֹת וצע"ק וְתֵיתִי לִי שֶׁגַּם אָנֹכִי עָלוּ בְּרַעְיוֹנִי לִסְפֵק מֵחֲמַת דִּבְרֵי השטמ"ק הַנָּ"ל כַּיָּדוּעַ וְיֵשׁ לִי אֲרִיכוּת בְּעִנְיַן דִּבְרֵי השטמ"ק והש"ס ש"א וְהַגָּהוֹת אָמְרֵי בָּרוּךְ שֵׁם וְעוֹד מִגְּדוֹלֵי אַחֲרוֹנִים אַךְ אכ"מ וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְעוֹרֵר לֵב הַתַּלְמִידִים: וּמַה שֶּׁהֵעִיר בתוה"ק די"ל דְּמִדִּבְרֵי מִנָּמִין גְּרִידָא אֵין רְאָיָה דל"ל הָא דִּבְרָכוֹת דאפ"ל דְּמִנָּמִין הָיָה מְקֻובָּלמֵאֲבוֹתָיו אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד זְמַן סַנְחֵרִיב שֶׁלֹּא נִתְעָרְבוּ וּמִצְרִים גְּמוּרִים הֵם וּלְמִי שֶׁלֹּא נוֹדַע בֶּאֱמֶת מֻוָתָּר מִיָּד גַּם לְמִנָּמִין וְהֵבִיא רְאָיָה מִבְּרָכוֹת (דַּף ט"ז ע"ב) וְאֵין לְחַלֵּק בָּזֶה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים.

יֵשׁ לְהָבִיא קָצָת רְאָיָה לָזֶה מִדִּבְרֵי הר"ש פ"ד דְּיָדַיִם שָׁם כָּתַב כה"ג לְתָרֵץ הַהִיא דְּמְגִילָּה די"ל דְּמַדַּלַּת הָעָם הִשְׁאִיר וְנִתְבַּטְּלוּ בִּשְׁאָר אֻמּוֹת שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם שָׁם וְלִימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ (ימ"ש) שֶׁהָיָה הַדָּבָר חָדָשׁ הָיוּ יְדוּעִים אֲבָל בִּימֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּטְּלוּ לְהוּ בְּרִיבָא וכו' עי"ש הֵיטֵב.

אֲבָל רָאִיתִי מגמ' דְּבָרְכוֹת אֵינִי כְּלוּם דְּבְנוֹדַאי אֵין חֶזְקַת צְנִיעוּת לְמִצְרִים וְלֹא חֶזְקַת אֲבָהָתַי'. וְכִדְאָמְרִינַן בִּיבָמוֹת צ"ח ע"א הָא דְּאָמְרוּ רַבָּנָן זִין אָב לְמִצְרִי לָא תֵּימָא מִשּׁוּם דְּשָׁטְפוּ בְּזִמָּה דְּלָא יְדִיעַ פרש"י אַבְּוהוּ מַנִּי וכו' יעש"ה וְכָתַבְתִּי בְּחִדּוּשַׁי לִיבָמוֹת שָׁם ולפ"ז בְּמַאי דְּקָאָמַר מִשּׁוּם דְּשָׁטְפוּ זִמָּה נִינְהוּ הַיְינוּ אַף דְּרוֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל מ"מ בְּדִידְהוּ לָא אָמְרִינַן הָכִי וּמָצָאתִי במנ"ח מ' מ"ט בזה"ל וְגַם אֲנִי מְסַוֵּפֵק דְּאֶפְשָׁר גַּבֵּי ב"נ לֹא שַׁיָּיךְ הַאי רֻבָּא דְּרוֹב בְּעִילוֹת וכו' וכש"כ ב"נ שֶׁהֵם חֲשׁוּדִים בְּיוֹתֵר אכ"נ דא"מ אִם לֹא בְּיָדוּעַ כְּגוֹן בַּחֲבוּשִׁים וכו' יע"ש וְהַדָּבָר מְבוֹאָר לְפָנֵינוּ.

עכ"ל וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ קַבָּלָה מִפִּי אֲבוֹתָיו וְכַמּוּבָן. וּבְאֻמּוֹת הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר.

אֶלָּא שֶׁהַדָּבָר הַקָּשֶׁה הוּא דְּאִי נֵימָא דְּכָל עִיקָּר הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דְּכָל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ הָא תִּינַח אִי פָּרִישׁ מֵעָלְמָא לְפָנֵינוּ. אֲבָל אִי נִתְגַּיֵּיר בְּמִקּוֹמוֹ נֵימָא דְּלְהוֹוֵי קָבוּעַ וְכָל קָבוּעַ כְּמֻחֲזָקָה ע"מ דָּמֵי וְאַפַּתִּי אִיסּוּרָא הָוֵי וְכִדְאָמְרִינַן כה"ג בְּקִדּוּשִׁין (ע"ג ע"א) גַּבֵּי סָפֵק מַמְזֵר.

וּלְהָנָךְ רַאשׁוֹנִים דְּגַם בְּאֵינוֹ נִיכָּר הָאִיסּוּר ג"כ אָמְרִינַן קָבוּעַ וּבְיוֹתֵר עפ"י הגמ' דְּנָזִיר דַּף י"ב ע"א דְּאִיתְּבִיהּ ר"ל לר' יוֹחָנָן מִמַּתְנִיתִין דְּקֵן סְתוּמָה וכו' וא"ל קָאָמֵינָא אֲנָא אִשָּׁה דְּלָא נָיְדָא וכו' וכ"ת ה"נ נָיֵד אֵימוֹר בְּשׁוּקָא אַשְׁכְּחָא וְקַדִּישׁ הָתָם הָדְרָה לְנִיחוּתָא הֲרֵי כֵּינָן דְּהָדְרָא לְנִיחוּתָא הֲדַר הו"ל קָבוּעַ כִּדְמַעְיְקָרָא וְעַיֵּין פירש"י שָׁם.

וּבְתוֹסְ' ספ"ק דִּכְתֻבּוֹת (דט"ו ע"א ד"ה דִּלְמָא) מְבוֹאָר לְהֶדְיָא דְּלְגַבֵּי שׁוּם אָדָם לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ מִשּׁוּם דַּהֲדַר לְנִיחוּתֵי' וְאַף בְּאִישׁ אָמְרִינַן כֵּן ע"ש וא"כ הָדְרָא קוּשְׁיָא לְוַוקְתָּה וְאַחַר הַחִיפּוּשׂ מָצָאתִי שֶׁכְּבָר הֵעִירוּ בָּזֶה הַתּוֹרֹת חֶסֶד הַנָּ"ל וּבְמִנְחַת חִינּוּךְ בְּהַשְׁמָטוֹת הַנִּקְרָא קוֹמֶץ לְמִנְחָה מִצְוָה תקס"ב ועיי"ש בתור"ח בְּכָל הַנּוֹגֵעַ לָזֶה ובמנ"ח מוֹסִיף עוֹד לְבָאֵר יע"ש.

וּבְסוֹף כָּתַב וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּסַנְחֵרִיב בִּלְבֵל כָּל הָאֻמּוֹת וְהָיוּ כֻּלָּם נָיְדִי וּבָטֵל הַקְּבִיעוּת וְאַחַ"כ פֵּירְשׁוּ לַעֲיָירוֹת בְּכָל עִיר הָיָה מִיעוּט כְּנֶגֶד הָעוֹלָם ע"כ הו"ל פֵּירוּשׁ אַף זֶה צ"ע בר"מ פ"ב מהל' שַׁבָּת וּבְסַוְגְיָא דְּיוֹמָא והה"מ וכ"מ וּבָאתִי רַק לְעוֹרֵר.

שׁוּב רָאִיתִי במשנ"ח שֶׁהִתְפּוֹרֵר בָּזֶה אַף לֹא בֵּיאֵר הֵיטֵב עי"ש בְּמִצְוָה מ"א עכ"ל וּלְפִי מַה שֶׁהֵבֵאתִי בַּתְּחִלָּה בְּשֵׁם הר"ש דמס' יָדַיִם אֵין מָקוֹם לוֹמַר כמש"כ המנ"ח: אַף עִם מש"כ לְעֵיל לְסַלֵּק הֶעָרַת התה"ק יֵשׁ לָדוּן בָּזֶה גַּם כָּאן וְלוֹמַר דְּהַמּוּעָט הַזֶּה אֵינוֹ חָשׁוּב לְקָבוּעַ כֵּיוָן דְּבַהֲמִיעוּט הַזֶּה נָמֵי אָמְרִינַן דְּרֻבָּן בְּזֶה מְזַנּוֹת תַּחַת בַּעֲלֵיהֶן עִם אַנְשֵׁי שְׁאָר הָאֻמּוֹת וְנִצְטָרֵךְ גַּם בְּזֶה לוֹמַר אִי אָזְלָא אִיהוּ לְגַבֵּי' הו"ל קָבוּעַ וּתְרֵי קָבוּעַ אֶפְשָׁר לכ"ע לָא אָמְרִינַן וּבִפְרָט בְּמָקוֹם דְּלָא נִיכָּר הָאִיסּוּר.

וּבִפְרָט דְּכָל עִיקָּר הַקֻּוּשְׁיָא הִיא רַק לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן דְּפָלִיג עַל הַתּוֹסְ' דְּנָזִיר. וְדַעַת הָרַמְבַּ"ן הוּא בְּחִדּוּשָׁיו לְקִדּוּשִׁין דַּף ע"ז דְּבְסָפֵק אָזְלָה אִיהִי גַּבַּיְיהוּ יֵשׁ ס"ס לְהֶתֵּירָא יע"ש הוּבָא

כ"פ בְּסִפְרֵי הַגָּאוֹן עֵין יִצְחָק בְּאֵר יִצְחָק וְעֵין יִצְחָק חֵלֶק שֵׁנִי וא"כ הַמְּעוּט הַזֶּה אֵין נִקְרָא קְבִיעוּת בִּפְנֵי עַלְמָה כְּדֵי שֶׁעַל יָדוֹ נֶאֱמַר גַּם עַל הָרוֹב כָּל קכמע"מ וְיֵשׁ עוֹד לְעַיֵּין בָּזֶה:
וּמָצָאתִי לְהַגָּאוֹן בַּעַל תוס' חֲדָשִׁים שָׁם פ"ד דְּיָדִים מ"ד שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יו"ט בד"ה הֲלָכָה דְּלוּלֵי דְּבָרָיו (וּלְקַמָּן נָבִיא אַיְ"ה דְּבָרָיו) יֵשׁ לְיַשֵּׁב תְּמִיהָתוֹ בְּדֶרֶךְ אַחֵר דְּלִכְאוֹרָה יְקֻשֶׁה לר"י גַּם לְמַסְקָנָא דְּהִתִּיר לָבוֹא בַּקָּהָל הָא בַּעֲלֵי חַיִּים חֲשִׁיבִי וְלָא בְּטִילִי כִּדְאִיתָא בִּזְבָחִים (דַּף פ"ג) אֶלָּא די"ל דְּזִיל בָּתַר טַעְמָא גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִקַּח מִן הַקָּבוּעַ וְכִדְאָמַר רָבָא הָתָם עי"ש וְהָכָא לֹא שַׁיָּךְ הָא גְּזֵרָה כֵּיוָן דְּבִלְבֵּל כָּל הָאֲוִמּוֹת אֵין לָנוּ הַשְׁתָּא שׁוּם קָבוּעַ דְּנִגְזוֹר מִשּׁוּם נוּכַל לוֹמַר דר"ג סָבַר דְּלָא סַנְחֵרִיב בִּלְבְּלָם אֶלָּא נְבוּכַדְאֶנְצַּר וכ"ש הר"ש בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' וְלֹא בִּלְבֵּל כָּל הָאֲוִמּוֹת דְּגַבֵּיהּ לָא כְּתִיב וַאֲסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים א"כ שַׁיָּךְ שַׁפִּיר לְגָזוֹר מִשּׁוּם קָבוּעַ וְזֶה דְּאָמַר ר"ג הַכָּתוּב אוֹמֵר לֹא יָבוֹא עַד עוֹלָם דְּמַשְׁמַע אַף אַחַר הַבִּלְבּוּל שַׁיָּךְ לְמִגְזַר מִשּׁוּם קָבוּעַ וְהֵשִׁיבוּ ר"י לֹא כֵן אֶלָּא סַנְחֵרִיב בִּלְבֵּל וְהוּא בִּלְבֵּל כָּל הָאֲוִמּוֹת דְּלֹא שַׁיָּךְ לְמִגְזַר מִשּׁוּם קָבוּעַ וא"ל ר"ג וכו' יע"ש וְהוּא כמש"כ בְּשֵׁם המנ"ח דְּסַנְחֵרִיב בִּלְבֵּל כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין לָנוּ קָבוּעַ כְּלָל ובמש"כ וְעַיְרַב בְּכָאן הָא דבע"ח חֲשִׁיבִי וְלָא בָּטְלִי דְּבָרָיו מְכֻוָּנִים לכש"כ המהרי"ט ח"ב אהע"ז סִימָן י"ח שֶׁהִקְשָׁה שָׁם עַל תוס' דְּנָזִיר הַנַּ"ל דס"ל שֶׁאֵינוֹ נִיכָּר לָא חֲשִׁיב קָבוּעַ.

ממ"ש הַתּוֹסָ' בְּסַנְהֶדְרִין הַדָּרִין (דַּף פ') גַּבֵּי הַנִּסְקָלִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּשְׂרָפִין שֶׁהִקְשָׁה הריב"ם לר"ת דְּאַמַּאי לָא נֵיזִיל בָּתַר רֻבָּא וְיָדוּנוּ בִּשְׂרֵפָה וְתֵירְצוּ שָׁם בְּתֵירוּץ בָּתְרָא מִשּׁוּם דה"ל קָבוּעַ וְכָל קָבוּעַ כַּמַּע"מ דָּמֵי וּפָטוּר מִדְּאוֹרַיְתָא עכ"ל וּמוּכָח מִדִּבְרֵיהֶם הָכָא דְּאַף שֶׁהַקָּבוּעַ אֵינוֹ נִיכָּר רַק מְעוֹרָבבְּרוֹב מ"מ יֵשׁ לוֹ דִּין קָבוּעַ.

וְתֵירֵץ המהרי"ט דְּהָתָם לָא עִיקַּר טַעְמָא מִשּׁוּם קָבוּעַ אֶלָּא מִשּׁוּם דבע"ח נִינְהוּ וב"ח חֲשִׁיבִי וְלָא בָּטְלִי ע"כ וְעַיֵּין בָּעַלְתִּי סִימָן ק"י ס"ק י"ב לְעִנְיַן אִיסּוּר שֶׁאֵינוֹ נִיכָּר אִי אָמְרִינַן קָבוּעַ כָּתַב בזה"ל וְאָמְרִינַן בגמ' דִּיבָמוֹת דַּף ט"ז ע"ב נָכְרִי שֶׁקִּיְּדֵשׁ בִּזְמַן הַזֶּה חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשִׁין דִּילְמָא מַעֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים הוּא וּפְרִיךְ הַגְּמָרָא וְהָא כֹּל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ וּמְשַׁנֵּי בְּדֶרְכְּתָא דְּקִבְיעֵי וּפֵירֵשׁ רַשְׁ"י דה"ל קָבוּעַ וְכַמַּע"מ דָּמֵי וְהָא הָתָם אֵין נִיכָּר הַקְּבִיעוּת דְּאַטּוּ מִי יָדְעִינַן מִי הֵמָּה מ"מ ה"ל קָבוּעַ וֶאֱמֶת הַתּוֹסָ' פִּי' דִּבְדֶרְכְּתַיְיהוּ הֵם הָרוֹב אַף לֹא מַטַּעַם זֶה רַק דִּלְמָא אָזְלִי אִינְהוּ לְגַבַּיְיהוּ ע"ש וּמִמֵּילָא נִשְׁמַע דכה"ג הָוֵי קָבוּעַ וְכֵן בְּסַנְהֶדְרִין דַּף פ' ע"ב דְּהַקְּשָׁה הַתּוֹסָ' וכו' (וּכְדִבְרֵי המהרי"ט הַנַּ"ל) וֶאֱמֶת לוּלֵי דִּבְרֵי תוס' דְּנָזִיר הָיִיתִי אוֹמֵר בְּכָל דֶּרֶךְ דְּחַד בְּתְרֵי בְּטִיל וְלֹא שַׁיָּךְ קָבוּעַ דְּהָא נִתְבַּטֵּל תֵּיכֶף וְשָׁב הָאִיסּוּר לְהֶיתֵּר וְאִי אַתָּה מוֹצֵא רַק בְּאִיסּוּר נִיכָּר דְּלֹא שַׁיָּךְ בֵּיהּ בִּיטּוּל וְכֵן כָּתְבוּ בְּתוֹסָ' חֻלִּין וּזְבָחִים.

אֲבָל אָדָם בָּאָדָם לֹא שַׁיָּךְ בִּיטּוּל וּלְכָךְ הִקְשׁוּ תוס' בְּסַנְהֶדְרִין נֵיזִיל בָּתַר רֻבָּא וְלֹא הִקְשׁוּ לִיבָּטֵל בְּרֻבָּא וא"כ אַף דְּאֵין נִיכָּר שַׁיָּךְ קָבוּעַ כֵּינָן דְּלָא נִיתְבַּטֵּל וְכָל הַטַּעַם דְּבָעֵינַן אִיסּוּר נִיכָּר דאל"כ הָא ה"ל בִּיטֵּל משא"כ בְּאָדָם דְּלָא ה"ל בִּיטֵּל וא"ש אֶלָּא הָא דְּנָזִיר קַשְׁיָא לִי דְּמַיְירֵי ג"כ בְּאָדָם וי"ל בְּדוֹחֵק עכ"ל, אָמְנָם בתו"ח מֵבִיא בְּשֵׁם שוּ"ת מַשְׁאַת מֹשֶׁה מַסִּיק דִּבְאָדָם בְּאָדָם שַׁיָּךְ בִּיטֵּל וְאַף דבע"ח חֲשִׁיבִי וְלָא בָּטְלִי מִדְּרַבָּנָן מ"מ אָדָם בָּאָדָם בָּטֵל טְפֵי אַף מִדְּרַבָּנָן יע"ש וּלְפִי דַּעַת הַתּוֹסָ' חֲדָשִׁים יְקֻשֶׁה בגמ' דִּיבָמוֹת הנ"ז דִּמְשַׁנֵּי בְּדֶרְכְּתַיְיהוּ דִּקְבִיעֵי מַשְׁמַע אֲבָל בְּמָקוֹם רָחוֹק מֵהַקְּבִיעוּת אָמְרִינַן כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ.

וְהָא אַכַּתִּי בע"ח חֲשִׁיבִי וְלָא בָּטְלִי וּגְזָרָה שָׁמָּא יִקַּח מִן הַקָּבוּעַ. וּלְכָךְ בְּאֻמָּת חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשָׁיו בְּנָכְרִי שֶׁקִּידֵּשׁ וְאֶלָּא ע"כ דִּבְאָדָם לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר בע"ח חֲשִׁיבִי וְלָא בָּטְלִי וּלְכָךְ שַׁפִּיר אָמְרִינַן כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ.

ויל"ע וְרָאָה גַּם בַּמִּשְׁנָיוֹת הַגְּדוֹלִים דְּפוּס וִוילְנָא בְּפֵירְשׁוֹ שֶׁל תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָא יָכִין וּבֹועַז שֶׁהֵעִיר ג"כ מֵהָא דְּקָבוּעַ יעו"ש: וְרָאִיתִי שָׁם בתו"ח מַעְתִּיק קֻוּשְׁיַת הַמַּקָּנָה בְּקִדּוּשִׁין (דס"ג ע"ב) גַּבֵּי קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי הַגְּדוֹלָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת וכו' דר"מ אוֹמֵר כֻּלָּן אֲסוּרוֹת חוּץ מִן הַקְּטַנָּה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת דס"ל דְּמֵחַיִּת אִינָשׁ נַפְּשֵׁיהּ לְסִפֵּיקָהּ וְהִקְשָׁה שָׁם לפ"ד הַתּוֹסָ' בְּנָזִיר בְּאוֹמֵר צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה וכו' דְּמִדִּינָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא וְלָא חֲשִׁיב קָבוּעַ כֵּיוָן שֶׁאֵינָן נִיכָּר וכו' וְהָא דְּאָסוּר בְּכָל הַנָּשִׁים שֶׁבָּעוֹלָם הוּא רַק מִשּׁוּם קְנָסָא א"כ הַכֹּחַ אַמַּאי אָסַר ר"מ לְכָל הַבָּנוֹת מִשּׁוּם סָפֵק א"א וְאַמַּאי לָא אָמְרִינַן הָכָא דְּכָל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִים.

וְהָכָא אֵין סְבָרָא לְקָנֹוס אֶת הַבָּנוֹת עַל מַה שֶּׁאָמַר אֲבִיהֶן סְתָם עכ"ד. וּלְפוּם רְהִיטָא אָמַרְתִּי לְהָעִיר דַּהֲלֹא ר"מ חָיֵישׁ לְמִיעוּטָא וצ"ל דְּמִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּמוֹ רֻבָּא דְּאִיתָא קָמָן דר"מ מוֹדֶה וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ שָׁם מִקּוֹנְדֶם התו"ח.

אֲבָל בלא"ה לֹא זָכִיתִי לְהָבִין הֵיטֵב הַקֻּוּשְׁיָא דְּמֵאי שַׁיָּיךְ כָּאן לֵילֵךְ אַחַר הָרֹוב. הֲלֹא כֵּוָן הֵם בְּסָפֵק הַלָּשׁוֹן שֶׁאָמַר הָאָב קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי הַגְּדוֹלָה דְּבִשְׁלָמָא הָתָם בְּנָזִיר שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא דִּבְשָׁעָה שֶׁהַשָּׁלִיחַ קִידֵּשׁ אִם קִידֵּשׁ רַק אִשָּׁה יְדוּעָה אַחַת.

וְשׁוּב נוֹלַד לָנוּ הַסָּפֵק ומש"ה אָמְרִינַן דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֹוב נָשִׁים. אֲבָל בְּכָאן תֵּיכֶף נוֹלַד הַסָּפֵק מִי הִיא הַמְקֻדֶּשֶׁת וְעַל אֵיזֶה גְּדוֹלָה כֵּיוָן וְלֹא שַׁיָּיךְ שֶׁנַּתְיָרְנָה בִּשְׁבִיל רֻבָּא.

וְהָוֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּחֻלִּין וְנִדָּה גַּבֵּי חֲזָקָה שֶׁלֹּא נִתְבָּרְרָה ודו"ק ומ"מ יֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד בָּזֶה. שׁוּב הִשַּׁגְתִּי סֵפֶר הַמַּקָּנָה וְרָאִיתִי שָׁם בְּפָנִים שב"ה כֵּיוַנְתִּי לִדְבָרָיו עַצְמוֹ.

דְּהֵעִיר בְּעַצְמוֹ מֵהָא דר"מ חָיֵישׁ לְמִיעוּטָא וְכָתַב ג"כ מִשּׁוּם רֻבָּא דְּאִיתָא קָמָן יָעֵל עֶצֶם הַקֻּוּשְׁיָא כָּתַב ג"כ כה"ג וְז"ל וְנִרְאֶה לענ"ד דבכה"ג לָהּ שַׁיָּיךְ לְמֵימַר בָּתַר רֻבָּא כמש"כ הַמָּרְדְּכַי בְּסוֹף חֻלִּין וכו' הֲרֵי דס"ל בְּדָבָר שֶׁנֶּאֱסַר אֶחָד מִן הַתַּעֲרֹובֶת לְאַחַר שֶׁנִּתְעָרֵב כֵּיוָן דְּלֹא הָיָה הַהֶיתֵּר נִיכָּר בפ"ע וְהָיָה רְאוּיָה לכ"א מֵהֶם לֶאֱסֹור כְּמוֹ בַּחֲבִירוֹ לָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא וכו' א"כ ה"נ כֵּיוָן שֶׁאָמַר קִדַּשְׁתִּי אֶת בִּתִּי סְתָם וְלֹא יָדוּעַ בִּשְׁעַת קִדּוּשֶׁיהָ אֵיזֶה מְקֻדֶּשֶׁת לָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא וְלָא דָּמֵי לְהַהִיא דְּנָזִיר שֶׁבִּשָּׁעָה שֶׁקִּידֵּשׁ הַשָּׁלִיחַ הָיָה נִיכָּר וּמִכָּאן רְאָיָה לְהַמָּרְדְּכַי עכת"ד וְהוּא טַל דֶּרֶךְ שֶׁכָּתַבְנוּ.

וּבְסָבָרָא זוֹ גַּם לְעִנְיַן כָּל דְּפָרִישׁ י"ל בְּזֶה אֵיזֶה קֻוּשְׁיוֹת אֲחֵרוֹנִים. וְיֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד בָּזֶה ואכמ"ל: אַךְ הֶעָרָה אַחַת יֵשׁ לְצַיֵּין מֵהָא דְּאָמְרִינַן בכ"מ בַּשַּׁ"ס בִּדְמֵאי דְּהֶקֵילוּ בָהּ מִשּׁוּם דְּרֹוב ע"ה מְעַשְּׂרִין הֵן וְאִם הֵבִיאוּ הע"ה לְפָנֵינוּ אָמְרִינַן כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ וְעַיֵּין בכרו"פ סי' ק"י שֶׁנִּכְנַס ,,בְּבֵית הַסָּפֵק" דְּאִם קָנָה אֵצֶל הע"ה אַמַּאי לָא אָמְרִינַן כָּל קָבוּעַ כמע"ח יע"ש וְאַמַּאי הֲלֹא נִתְבָּרֵר מֵעוֹלָם וְנִיכָּר הַהֶיתֵּר בפ"ע וְתָמִיד הֵם בִּכְלַל הַסָּפֵק עַל כָּל אֶחָד מֵהֶם וְהָוֵי כְּמִי נוֹלַד הַסָּפֵק וְהַגְּזָרָה בְּתַעֲרוֹבוֹת ודו"ק וְעָלָה לִי בע"ה לְיַשֵּׁב עפי"ד הַתּוֹסָ' דמס' בְּכוֹרוֹת (כ' ע"א) ד"ה וְאִיבָּעֵית אֵימָא וכו' שֶׁהִקְשׁוּ וא"ת דבב"מ גַּבֵּי חֲמִשָּׁה חֲזָקוֹת הֵן מַשְׁמַע דְּמַאי הָוֵי מִדְּרַבָּנָן אֲפִילוּ לר"מ וכו' וְלָמָּה אֵינוֹ טָבָל דְּאוֹרָיְיתָא

דְּסְמוֹךְ מִיעוּטָא דְּאֵין מְעַשְּׂרִין לְחֻזְקַת טֶבֶל וי"ל דְּאֵין זֶה חֲזָקָה דְּדִילְמָא דַּעְבִיד כרב"א שֶׁהִכְנִיסָה בְּמוֹץ וְעוֹד דְּאֵין לְהַחְזִיק שׁוּם אָדָם בְּרָשָׁע בִּשְׁבִיל מִיעוּט שֶׁאֵין מְעַשְּׂרִיןעכ"ל וא"כ א"ש דְּאַדְּרַבָּה עַל כָּל אֶחָד הָוֵי כְּנִיכָּר הַהֵיתֵר בפ"ע דְּאֵין לְהַחְזִיק שׁוּם אָדָם בְּרָשָׁע וַאֲפִילּוּ ר"מ מוֹדֶה לָזֶה ודו"ק וְכֵן י"ל בָּזֶה בְּהָא דְּרוֹב מְצוּיִן אֵצֶל שְׁחִיטָה מֻמְחִין הֵן.

ובלא"ה ג"כ לק"מ דְּכָל רֻבָּא דְּבַשַּׂ"ס הָכִי אִיתָא וּמְשׁוּם דְּרֻבָּא הָוֵי כְּמְנַכֵּר הַהֵיתֵר בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּמָצָאתִי שֶׁכַּדּוֹמֶה לְדִבְרֵי הַמַּקְנֶה כָּתוּב ג"כ בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ י"ג בְּעִנְיַן חִיבּוּר שֶׁל קג"ם שכ' בְּהָא דְּטְבְיוּמִי בְּקִדּוּשִׁין (נ"ב ע"א) לְזֶה חֲמִשָּׁה בָּנִים וּלְזֶה חֲמִשָּׁה בָּנוֹת וְאָמַר אַחַת מִבְּנוֹתֶיךָ מְקֻוָּשֶׁת לְאֶחָד מִבָּנַי כָּל אַחַת צְרִיכָה ה' גִּיטִּין מֵת אֶחָד מֵהֶם כָּל אַחַת צְרִיכָה ד' גִּיטִּין וַחֲלִיצָה וְכָתַב דִּבְכָאן שֵׁשׁ ה' נָשִׁים וְרַק אַחַת נִתְקַדְּשָׁה וּמִדְּאוֹרַיְיתָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא לְהַתִּיר כֻּלָּם רַק מִדְּרַבָּנָן אִסּוּרֵי דבע"ח חֲשִׁיבִי וְלָא בָּטְלִי וְהָא דְּאֵין אָנוּ מַתִּירִים ע"י נִכְבְּשִׁינְהוּ דְּנַיְידִי וְנֵימָא כָּל דְּפָרִישׁ וכו' הַיְינוּ מִשּׁוּם הָדָרָא לְנִיחוּתָא וְהָוֵי קָבוּעַ ומ"מ לָא הָוֵי קָבוּעַ דְּאוֹרַיְיתָא רַק קָבוּעַ דְּרַבָּנָן וא"כ מִדְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּם מֻתָּרִים רַק מִדְּרַבָּנָן אָסְרִי לְהוּ וְשַׁפִּיר אָמְרִינַן ס"ס אֲפִילּוּ הֵיכִי שֶׁאֵין הַסְּפֵיקוֹת שָׁווֹת לְכָךְ נָקֵט וַחֲלִיצָה מֵאֶחָד מֵהֶם שֶׁאָז לֵיכָּא ס"ס מִשּׁוּם דְּסָתְרִי הֲדָדֵי.

אֶלָּא דלפמש"כ המשל"מ בְּשֵׁם הַמָּרְדְּכִי דְּכָל דָּבָר שֶׁתְּחִלַּת בִּיאָתוֹ לְעוֹלָם בְּתַעֲרוֹבֶת לֹא שַׁיָּךְ בֵּיהּ בִּיטּוּל בְּרוֹב א"כ קָשֶׁה יע"ש וְעַיֵּין שָׁם בהג"ה מִבֶּן הַמְחַבֵּר. וְשָׁם לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר תֵּירוּצֵי.

רַק כמש"כ הוּא ז"ל וְהַמַּקְנֶה ז"ל וְגַם מִזֶּה נִשְׁמַר הדורל"צ שֶׁהוּא כָּתַב רַק עַל דִּין בִּיטּוּל בְּרוֹב בָּזֶה הֵבִיא דַּעַת הַמָּרְדְּכִי. אֲבָל בְּהָא דְּאָמְרִינַן כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ לָא שַׁיָּךְ סְבָרָא זוֹ וְהָרְאָיָה שֶׁל הכרו"פ הַנ"ל מִיְּבָמוֹת (ט"ז ע"ב) הַנ"ל מָצָאתִי בס' הָאֶשְׁכּוֹל לְחַד מִן קָאַמַּאי הר"א אב"ד ז"ל ה' תַּעֲרוֹבֶת אִיסּוּר סי' ל'.

שֶׁהִקְשָׁה זֶה וְכָתַב דְּאִיכָּא לְמֵימַר הַיְינוּ קְבִיעוּת דְּרַבָּנָן וכו', א"נ בְּדֶרֶךְ הָא דְּקְבִיעִי כַּמָּה וְכַמָּה יְדִיעִי וּמְנָכְרִי יְחֻסַּיְיהוּ שֶׁאֲבוֹתֵיהֶם מֵעֲשָׂרֶת הַשְּׁבָטִים וְכַמָּה נִדְמְעוּ בֵּין הַגּוֹיִים וְלָא מִינַּכְרִי אִי מִיִּשְׂרָאֵל אִי מִגּוֹיִם קָאָתֵי ואע"ג דְּרֻבָּם מְנָכְרִי דְּמִגּוֹיִם קָאָתֵי חָיְישִׁינַן לְמִיעוּט דְּלָא מְנָכְרִי דְּהָוֵי קָבוּעַ גָּמוּר דְּאִיסּוּר וְהֵיתֵר מְנָכָּר עכ"ל וְעַיֵּין בְּנַחַל אֶשְׁכּוֹל שָׁם: וְכִסְבָרַת הַמַּקְנֶה לְעֵיל נִשְׁמָע גַּם מִדִּבְרֵי המהרי"ט תוכר"ד ס' ה' שֶׁכָּתַב וז"ל דְּבִשְׁלָמָא לְעִנְיַן אִיסּוּר שַׁיָּךְ בִּיטּוּל שֶׁאִילּוּ הָיְינוּ מַכִּירִין חֲתִיכַת הָאִיסּוּר הָיְינוּ אוֹסְרִין אוֹתָהּ וְהָיָה הַשְּׁאָר מֻתָּר.

אֲבָל בְּמָעוֹת לֹא שַׁיָּךְ זֶה דְּהָא בְּכָל חֲדָא וַחֲדָא יַד כֻּלָּם שָׁוֶה בּוֹ וַאֲפִילּוּ הָיְינוּ מַכִּירִין שֶׁאֵין זֶה מִטְּבָעוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן וכו' יע"ש דִּלְפִי דְּבָרָיו נִרְאֶה דְּלֹא שַׁיָּךְ בִּיטּוּל רַק הֵיכִי שֶׁהָיָה כָּאן אִיסּוּר בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְהֵיתֵר בפ"ע וְנִתְעָרְבוּ זֶה בָּזֶה.

כָּךְ הֵבִין זֶה גַּם הַגָּאוֹן בְּסֵפֶר נֶפֶשׁ חַיָּה חאור"ח סי' ב': וְהִנֵּה לְפִי כָּל הַמְּרֻמָּז לְעֵיל יֵשׁ לְבָאֵר נָמֵי הַמִּשְׁנָה דְּיָדַיִם (פ"ד מ"ד) שֶׁהוּבְאָה בִּבְרָכוֹת דַּף (כ"ח ע"א) דְּתָנַן בּוֹ בַּיּוֹם בָּא יְהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי וְעָמַד לִפְנֵיהֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אָמַר לָהֶם מָה אֲנִי לָבוֹא בַּקָּהָל אָמַר לוֹ ר"ג אָסוּר אַתָּה.

א"ל ר"י מֵוָתָר אַתָּה א"ל ר"ג הָכְתִיב אוֹמֵר לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל ה' גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי וגו' אָמַר לוֹ ר"י וְכִי עַמּוֹנִים וּמוֹאָבִים בְּמָקוֹמָן הֵן וכו' וּבִלְבֵל כָּל הָאֻמּוֹת וכו' א"ל ר"ג הַכָּתוּב אוֹמֵר וְאַחֲרֵי כֵן אָשִׁיב אֶת שְׁבוּת בְּנֵי עַמּוֹן וכו'.

וּכְבָר הִרְגִּישׁ התיו"ט מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָבִין וְלִתְמֹהַּ מֵאי ס"ד דר"ג וְכִי לֹא יָדַע ר"י מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה וכו' וְכָתַב דר"ג כְּבָר יָדַע הַסָּפֵק שֶׁל בִּלְבּוּל סַנְחֵרִיב וְשֶׁזֹּאת הָיְתָה שְׁאֵלַת הַגֵּר וּתְשׁוּבַת ר"ג מִן הַכָּתוּב הוּא מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּפָּסוּק תְּרֵי לֹא יָבוֹא וּלְכָךְ סָבוּר הָיָה ר"ג שֶׁזֶּה מַה שֶּׁרָצָה הַכָּתוּב לֶאֱסֹר בִּזְמַן מִן הַזְּמַנִּים שֶׁיִּהְיֶ' סָפֵק עָלֵינוּ אִם אֲסוּרִים הֵם ור"י חָשַׁב שֶׁאְפְשָׁר שר"ג סוֹבֵר סָפֵק אַחַר וַאֲתָא לַאֲתוּיֵי וְלֹא יָבוֹא וְהֵשִׁיב שֶׁיֵּשׁ לְהַתִּיר מִסַּנְחֵרִיב שֶׁבִּלְבֵּל וכו' עיי"ש וְאַכַּתִּי דְּבָרָיו צְרִיכִין בֵּיאוּר.

וְגַם אֵיזֶה סָפֵק הוּא אִם אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא כדקיי"ל בְּכָל הַתּוֹרָה. וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַרְגִּישׁ עוֹד דְּבַהֶמְשָׁנָה כָּאן אֵינוֹ מוּבָא בִּתְשׁוּבַת ר' יְהוֹשֻׁעַ הַאי טַעְמָא דְּכָל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ.

רַק בִּבְרָכוֹת שָׁם יֻשְׁנוֹ סִיּוּם הַתְּשׁוּבָה מִשּׁוּם דְּכָל דְּפָרִישׁ מר"פ. וְכַנִּרְאֶה זֹאת הָיְתָה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה לְדַעַת ר"ג.

ע"כ נִרְאֶה דר"ג י"ל דס"ל דְּחָיְישִׁינַן לְמִיעוּטָא וא"כ אַף שֶׁבִּלְבֵּל סַנְחֵרִיב מ"מ עֲדַיִן סָפֵק הוּא. וי"ל דס"ל דסד"א מה"ת לְקוּלָּא.

אוֹ אַף אִי ס"ל דמה"ת לְחוּמְרָא מ"מ מָצִינוּ גַּבֵּי מַמְזֵר דָּרְשִׁינַן מַמְזֵר וְנַדַּאי הוּא דְּלֹא יָבוֹא אֲבָל סָפֵק מַמְזֵר יָבוֹא. וא"כ ה"נ י"ל כֵּן.

לְכָךְ הִקְדִּים ר"ג לוֹמַר מִשּׁוּם דִּכְתִיב תְּרֵי לֹא יָבוֹא וכמ"ש הַתּוֹסָ' יו"ט. (וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת עוֹד ע"ז עַיֵּן בְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה בַּיָּדַיִם שָׁם דְּפוּס וִוילְנָא) וְהֵשִׁיב לוֹ ר"י דְּכֹל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ וְלִית כָּאן סָפֵק כְּלָל.

וא"ל ר"ג הַכָּתוּב אוֹמֵר וְאַחֲרֵי כֵן אָשִׁיב אֶת שְׁבוּת בְּנֵי עַמּוֹן וּכְבָר חָזְרוּ. פֵּירֵשׁ וּכְבָר חָזְרוּ מִקְצָת וא"כ עֲדַיִן הו"ל סָפֵק וַאֲסָרַתּוּ הַתּוֹרָה כמש"כ הַתּוֹסָ' יו"ט אוֹ דס"ל לר"ג דְּסָפֵק עַמּוֹנִי אָסוּר וְלָא דָּמֵי לְסָפֵק מַמְזֵר וּכְמוֹ שֶׁמְּסֻפָּק בָּזֶה בשעה"מ הל' א"ב הַנָּ"ל בְּרֵישׁ דְּבָרֵינוּ: אוֹ י"ל דְּאַף לְעִנְיַן נָכְרִי הַבָּא לְהִתְגַּיֵּיר ס"ל לר"ג ג"כ דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא דְּעָלְמָא וּמֻוָּתָר בַּקְהָל מִיָּד אָמְנָם בְּבָא מִמְּדִינַת עַמּוֹן וּמוֹאָב אַף שֶׁרֻבָּא הָוֵי מִשְּׁאָר אֻמּוֹת מ"מ הָוֵי ג"כ קָרוֹב.

וּבְיוֹתֵר לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הר"ש דְּהִשְׁאִיר מִדַּלֶּת הָאָרֶץ עַל מְקוֹמָם יע"ש וְזֶה הָיָה דַּעַת ר"ג. וְאַף שֶׁרֻבָּא וְקָרוֹב רֻבָּא עָדִיף.

מ"מ י"ל דר"ג לֹא ס"לכְּרַבִּי חֲנִינָא (בב"ת כ"ד) אוֹ דס"ל דְּהָוֵי קֻרְבָּא דְּמוּכָח דַּעֲדִיפָא מֵרֻבָּא כַּמְבֹאָר מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְהָרַמְבַּ"ן בב"ת שָׁם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִין וּבְזֶה נִיחָא דְּבָא יְהוּדָה גֵּר עַמּוֹנִי וְשָׁאַל מַה ,,אֲנִי" לָבוֹא בַּקָּהָל.

לָמָּה פָּרַט עַל עַצְמוֹ דַּוְקָא הֲלֹא הַשְּׁאֵלָה הִיא שְׁאֵילָה כְּלָלִית וְגַם כְּשֶׁהֵשִׁיבוּ לוֹ ר"ג ור"י הֵשִׁיבוּ לוֹ בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ ,,אָסוּר אַתָּה" ,,מֻוָּתָר אַתָּה" וְאָסוּר הו"ל לְיֵמַר.

ולפמש"כ נִיחָא קָצָת. מִשּׁוּם דִּיהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי בָּא מֵאֶרֶץ עַמּוֹן וכמש"כ הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (ע"ו ע"ב) ד"ה וְכִי דְּפָשִׁיט לֵיהּ דְּמִנָּיְמִין בָּא מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם דְּאִי מִן הַמִּצְרִיִּים שְׁנִתְיַשְּׁבוּ

בִּשְׁאָר אֲרָצוֹת לֹא הָיָה קוֹרֵהוּ גֵּר מִצְרִי שֶׁלֹּא הָיוּ יְדוּעִים בִּשְׁאָר אֲרָצוֹת עכ"ל וה"נ צ"ל כָּאן גַּבֵּי גֵּר עַמּוֹנִי.

וא"כ כֵּינָן שֶׁבָּא מִשָּׁם הו"ל בִּכְלָל קָרוֹב אוֹ קֵרְבָה דְּמוּכָח וְעָדִיף מֵרֵרְבָּא. וּלְכָךְ הֵבִיא הַפָּסוּק לֹא יָבוֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי וגו'.

פֵּירֵשׁ מֵאֶרֶץ עַמּוֹן וּמוֹאָב לְעוֹלָם אָסוּר וְהֵשִׁיב לוֹ דְּכְבָר נִתְבַּלְבֵּל הַכֹּל וְלֵיכָּא כָּאן קֵרְבָה כְּלָלל, וְגַם רֵרְבָּא עָדִיף טְפֵי כדר"ח. ולפי"ז כָּל הַמּוּ"מ הֵסֵיבּוּ רַק עָלָיו וְדִכְוָותֵי' מִי שֶׁבָּאוּ מֵעַמּוֹן וּמוֹאָב גּוּפֵי' וּלְכָךְ אָמְרוּ לֵיהּ בְּלָשׁוֹן ,,אַתָּה" וְעוֹד יֵשׁ לְפַלְפֵּל בָּזֶה וְקַצַּרְתִּי: וְזֶה אֵין לוֹמַר דר"ג ס"ל דְּעַמּוֹן וּמוֹאָב אֲסִירֵי אע"פ שֶׁאֵין אֵלּוּ הָרִאשׁוֹנִים.

רַק הַמָּקוֹם גּוֹרֵם וְכָל הַיּוֹשְׁבִים שָׁם נֶאֱסָרִים. מִלְּבַד מַה שְׁדָּא בְּוכְרָא.

עוֹד אֵינוֹ מְיֻשָּׁב סֵיפָא דְּמַתְנִיתִין דְּהֵשִׁיב לוֹ ר"ג מֵהַפָּסוּק וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת בְּנֵי עַמּוֹן: וְרָאִיתִי גַּם לְהַבִּית הַלֵּוִי (חל"ב סימן ז') שֶׁמְּבָאֵר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּכְתֻבּוֹת (דַּף י"ג) בד"ה מְסַיְּעַ וכו' דר"ג הוּא דס"ל בְּחֻלִּין (דַּף ה') דְּחָיֵישׁ לְמִעוּטָא וּמִמֵּילָא מַשְׁמַע דְּבַחֲזָקָה הַמְסַיְּעַ לַמִּיעוּט ס"ל ג"כ כר"מ דְּאִיתְּרַע לֵיהּ רֵרְבָּא כֵּינָן דְּזֶה תָּלוּי בָּזֶה ומש"ה הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' כָּאן לר"ג מִדִּבְרֵי ר"מ וכו' וְהָא דְּנָקְטוּ הַתּוֹסָ' גַּם ר"י אע"ג דְּבִבְכוֹרוֹת מַסְקִינַן דר"י לָא חָיֵישׁ לְמִיעוּטָא מ"מ הֵרֵי בַּתְּחִלָּה רָצָה שָׁם הַגְּמָרָא לוֹמַר לְהֵיפֶךְ דר"י חוֹשֵׁשׁ לְמִיעוּטָא ומש"ה נָקְטוּ הַתּוֹסָ' בְּדִבְרֵיהֶם גַּם ר' יְהוֹשֻׁעַ אַגַּב ר"ג וְעִיקַּר דְּקִדּוּקָם הוּא מִשּׁוּם ר"ג עכת"ד.

וּסְעִיְּתָא למש"כ לְעֵיל בעה"ש: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה פְּסָקִינַן בש"ע אהע"ז (ס"ד ס"י) הָאִידָּנָא נִתְבַּלְבְּלוּ כָּל הָאֻמּוֹת לְפִיכָךְ עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי וַאֲדוֹמִי שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ מֻתָּרִין לָבוֹא בַּקָּהָל מִיָּד וכו' וּלְהָרַמְבַּ"ם ה"ה לְמִצְרִי וּלְהָרֹא"ש מִצְרִי בְּאִיסּוּרוֹ עוֹמֵד ע"כ.

וְרָאִיתִי שָׁם בפ"ת ס"ק ו' שֶׁמְּצַיֵּין לְעֵיין בִּשְׁאִילַת יַעֲבֵ"ץ ח"א סי' מ"ו מש"כ בָּזֶה. וְהַשָּׂגָתִי אֶת הַסֵּפֶר הַנַּ"ל וְרָאִיתִי שֶׁהֵשִׁיב שָׁם ע"ד הַגֵּר שֶׁבָּא מֵאֶרֶץ אֶיטְאַלְיָא וְנִסְתַּפֵּק אִם מֻתָּר בְּיִשְׂרָאֵלִית כִּי צ"ע אוּלַי יֵשׁ לָחוּשׁ בזה"ז שֶׁלֹּא לְקַבֵּל גֵּרִים מֵרוֹמִיִּים וּמֵאֲרָצוֹת שֶׁסְּבִיבוֹת רוֹמִי שֶׁיָּדוּעַ שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ מֵאֲדוֹמִיִּים וְכֵן הִיא מְפֻרְסָמֶת בְּשֵׁם אֲדוֹם בְּדִבְרֵי חכז"ל.

וּמָצָא הַסָּפֵק מָקוֹם לָחוּל עפ"י מש"כ בַּמִּשְׁנָה דְּסוֹף יָדַיִם שֶׁזּוֹ הָיְתָה מַחֲלוֹקֶת ר"ג ור"י דְּמַאן דְּאָסַר דָּיֵיק מִדִּכְתִיב עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בְּיוֹד הַיַּחַס וְלָא כְּתִיב עַמּוֹן וּמוֹאָב לוֹמַר שֶׁכָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמָם נֶאֱסָר וְהַכָּתוּב אֲסָרָן לְכָל הַדָּרִים בְּאֶרֶץ עַמּוֹן וּמוֹאָב אַלִּיבָּא דר"ג וְאַף ר"י דְּשָׁרֵי הַיְינוּ מִטַּעְמָא דְּמָפֻרָשׁ קְרָא לְהֶדְיָא עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ מְכָלָל שֶׁלֹּא אָסַר אֶלָּא הַבָּאִין מֵאוֹתָן כְּפוּיֵי טוֹבָה משא"כ בַּאֲדוֹמִי שֶׁלֹּא נִתְּנָה תּוֹרָה טַעַם לְאִיסּוּרוֹ וכו' (וְתֵיתִי לִי שֶׁכֵּן עָלָה בְּדַעְתִּי לוֹמַר כֵּן וְכִנּוֹנְתִי לְדַעַת קָדְשׁוֹ הַנַּ"ל אָכֵן זֶה דּוֹחֵק מִפּוֹל וְנֶגֶד פַּשְׁטוּת הגמ' וְכָל הָרִאשׁוֹנִים וְלוֹמַר כֵּן אַפִּילּוּ בְּדַעַת ר"ג) וְתוּ בַּר מִן דִּין אפי' לֹא הָיוּ קֵרוּיִן אָדוֹם נִיחוּשׁ לְהוּ לְמִעוּטָא בְּדֶרֶךְ הַיְכִי דְּקִבִּיעֵי וְהָנֵי נָמֵי חֲשִׁיבֵי קְבִיעֵי הָתָם וַאֲפִילּוּ ר"י אֶפְשָׁר דְּמוֹדֶה אפי' בְּעַמּוֹן וּמוֹאָב בִּמְקוֹמָן הֵיכִי דְּהָוֵי קְבִיעֵי כְּמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי שָׁם בִּרְאָיָה בְּרוּרָה מספ"ק דְּיבָמוֹת דַּאֲפִי' לָא אָזְלִינַן בָּתַר שֻׁמָּא חָיְישִׁינַן לְהוּ.

(גַּם בָּזֶה ת"ל כִּנּוֹנְתִי לדה"ק וְנֶעְלַם דְּבָרָיו מהמנ"ח והתוה"ק והתור"ח וְעוֹד אַחֲרוֹנֵי זְמַנֵּינוּ) ועיי"ש עוֹד. ומַסִּיק ע"כ נ"ל שֶׁרָאוּי לָצֵאת יְדֵי סָפֵק שֶׁל תּוֹרָה וְלִמְנוֹעַ מֵהַשִּׂיאוֹ

יִשְׂרָאֵלִית אֶלָּא יַחֲזוֹר אַחַר גִּיּוֹרֶת עכ"ל וְדָבָר זֶה צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ פעה"ק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנִּתְרַבּוּ בעו"ה הַגֵּרִים מִשּׁוּם שֶׁנּוֹתְנִים עֵינֵיהֶם בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל וְאֵיזֶה מוֹרִים בִּלְתִּי מְדַקְדְּקִים מְגַיְּרִים אוֹתָם וְיֵשׁ מֵהֶם אנ"ח אִיטַלְיַע.

ובלא"ה הֵבִיא הַסְּמָ"ג מל"ת קט"ז דְּיֵשׁ מְדַקְדְּקִים שֶׁאֲדֻמִּים לֹא נִתְבַּלְבְּלוּ דְּאָמְרִינַן בע"ז (דַּף י') וכו' וְהֵשִׁיב לוֹ אַנְטְנִינוּס וְהָכְתִיב שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וּשְׂרֶיהָ וכו' וא"כ אִם מַלְכוּת רוֹמִי זוֹ אִיטַלְיָא הִיא אָדוֹם א"כ לֹא נִתְבַּלְבְּלוּ בִּימֵי סַנְחֵרִיב.

וכ"כ הַיְרֵאִים בְּיָשָׁן סִי' ר"ד וּבְהַחֹדֶשׁ סִי' מ"ב ועיי"ש בסִי' מ"א. אֶלָּא שֶׁהַסְּמָ"ג מַדְחֶה לָהּ מִשּׁוּם דִּי"ל שֶׁאֵין בִּלְבּוּל מוֹעִיל בְּזֶרַע הַמְּלָכִי' שֶׁמִּתּוֹךְ חֲשִׁיבוּתָם יֵשׁ לָהֶם שֵׁם וְנִיכָּרִים בְּכָל מָקוֹם יעו"ש.

וְגַם יֵשׁ לְפַקְפֵּק לְפִי סְבָרָתִי שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה דְּאַף בְּדֶרֶךְ דְּקִבִּיעִי מ"מ י"ל דִּנְשִׁיהֶן מְזַנּוֹת עִם אַנְשֵׁי שְׁאָר הָאֻמּוֹת הַנִּמְצָאִים הָרוֹב גַּם בִּמְקוֹמוֹתֵיהֶן וּצְרִיכִין לוֹמַר לִתְרֵי קָבוּעַ וְזֶה לֹא מָצִינוּ.

וא"כ נָפַל חֲשָׁשׁ הַיַּעֲבֵ"ץ זַ"ל ודו"ק וּבְפָרָט לְפִי הַמִּתְבָּאֵר שָׁם דְּכַמָּה מִלְחָמוֹת כְּבָר עָבְרוּ עֲלֵיהֶם אֶלָּא שא"כ גַּם דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ גַּבֵּי מִצְרִים יִקָּשֶׁה וצע"ל לְעֵת הַפְּנַאי וְלֹא כָּתַבְתִּי אֶלָּא לְעוֹרֵר לֵב הַמְעַיְּן הַיָּשָׁר כֵּן רָאִיתִי אַחַ"כ בְּשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק חאור"ח סִי' כ"ו הֵבִיא דִּבְרֵי הַגְּאוֹנִים דְּלִעֵיל בס' הַמִּקְנָה ודורש"ל יע"ש הֵיטֵב בְּכָל הַסִּימָן הַהוּא.

וְכֵן עַיֵּן בשושה"ע כְּלָל י"ד ובס' בִּיכּוּרֵי שְׁלֹמֹה הַנּוֹגֵעַ לְעִנְיָן זֶה:וְעַיֵּן בְּבֵית הַלֵּוִי חיו"ד שֶׁכָּתַב דְּרוֹב מְצוּיִן אֵצֶל שְׁחִיטָה מֻמְחִין הֵן הוּא מִטַּעַם חֶזְקַת כַּשְׁרוּת יע"ש וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר יוֹתֵר מַה שֶּׁרָמַזְתִּי לְעֵיל וְעַיֵּן בשטמ"ק לִכְתֻבּוֹת דט"ו ע"א סד"ה הוֹלְכִין דְּהִקְשׁוּ בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' אַהָא דְּרוֹב מא"ש מֻמְחִין הֵן וְז"ל לְהָיוּ הַהוּא רוֹב מַע"מ שֶׁהָרֵי כְּשֶׁמְּבִיאִין הַבְּהֵמָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל שׁוֹחֵט הוּא קָבוּעַ.

וְלָאו קוּשְׁיָא הִיא דְּהַהוּא רוֹב חֲזָקָה וְרַגְלַיִם הוּא בְּגוּף הַבְּהֵמָה הַזּוֹ שֶׁלְּפָנֵינוּ דְּאָמְרִינַן מִסְתָּמָא לֹא שָׁחַט אָדָם בְּהֵמָה זוֹ אא"כ הָיָה בָּקִי. אֲבָל הָכָא מִי אִיכָּא לְמֵיתַב לֵיהּ בְּתוֹרַת טַעְמָא וְלוֹמַר מִסְתָּמָא לֹא בָּעַל אָדָם אִשָּׁה זוֹ אֶלָּא א"כ הָיָה כָּשֵׁר ע"כ: וּבְמַה שֶּׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל דִּבְרֵי הָרַב תו"ח שֶׁאָמַר דְּהָא דְּאָמְרוּ בַּיְרוּשַׁלְמִי אֶלָּא מַעֲתָּה גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ הַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא יְקַבְּלוּהוּ לָבוֹא בְּקָהָל אֲבָל פְּשִׁיטָא דִּמְקַבְּלִין לְהִתְגַּיֵּר מִכָּל הָאֻמּוֹת כמש"כ הָרַמְבַּ"ם פי"ב מהא"ב הל' י"ז יע"ש.

שֶׁפָּרָה עָלַי מִילְתָא לְהָבִיא פַּרְפֶּרֶת נָאֶה שֶׁאָמַר לִי ידינ"ע הַגָּאוֹן הָאַדִּיר הַמְפֻרְסָם מִזֶּה, בֵּן מִזֶּה מהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א כה הַרְאַנִי בַּפִּסְיקְתָא זוּטַרְתִּי פָּרָשַׁת תֵּצֵא עַל הַפָּסוּק לֹא תִדְרֹוש שְׁלוֹמָם וְטוֹבָתָם אָמְרוּ בְּפָסוּקְתָא שֶׁאֵין לְקַבֵּל מֵהֶם גֵּרִים.

וְקָשֶׁה מְאֹד לִכְאוֹרָה עֶצֶם הַפְּשָׁט וְהַטַּעַם מַדּוּעַ לֹא יְקַבְּלוּ. וְעוֹד הֲלֹא מָצִינוּ לִיהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי שֶׁבְּוַדַּאי נִתְגַּיֵּר עפ"י ב"ד.

וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִין מִכָּל הָאֻמּוֹת וְאָמַר הַגָּאוֹן הַנַּ"ל בֵּיאוּרוֹ. דְּכַוָּנַת הַפְּסִיקְתָא לָזֶה.

דְּבְנוֹדַאי גֵּר גָּדוֹל הָרוֹצֶה לְהִכָּנֵס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה מְקַבְּלִין אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ לִיהוּדָא גֵּר הָעַמּוֹנִי. אָמְנָם מָצִינוּ בגמ' דִּכְתֻבוֹת (י"א ע"א) דְּגֵר קָטָן מַטְבִּילִין אוֹתוֹ עַל דַּעַת ב"ד מִשּׁוּם דְּזְכוּת הוּא לוֹ וְזָכִין לָאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְעַיֵּין פרש"י שָׁם.

בָּזֶה הָאוֹפֶן פֵּירֵשׁ הַפְּסִיקְתָּא דִּלֹא תִדְרוֹשׁ שְׁלוֹמָם וְטוֹבָתָם לְקַבֵּל מֵהֶם גֵּרִים קְטַנִּים לִזְכוֹת לָהֶם שֶׁלֹּא בְּפָנֵיהֶם. זֶה הַזְּכוּת וְהַטוֹבָה אֵין לָנוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם עכ"ד הַשְּׁנוּנִים וְאַף שֶׁלְּפִי הַמִּתְבָּאֵר לְפָנֵינוּ הָיָה יְכוֹלִין לְיַיֵּשֵׁב קְצָת עַל הַפְּסִיקְתָּא.

מַהָא דְּמָצִינוּ שֶׁקִּבְּלוּ יְהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי. מִשּׁוּם שֶׁזֶּה גּוּפָא שֶׁקִּבְּלוּ אוֹתוֹ לְהִתְגַּיֵּר הוּא מִשּׁוּם שֶׁכְּבָר נִתְבַּלְבְּלוּ וְלֹא עָלֵיהֶם נֶאֱמַר לֹא תִדְרוֹשׁ שְׁלוֹמָם כְּמוֹ שֶׁמָּצָאתִי וּמְפוֹרָשׁ בְּהַחְנוּךְ מִצְוָה תקס"ד דבזה"ז לֵיכָּא לָאו זֶה אָמְנָם מָצִינוּ צָלֵק הָעַמּוֹנִי לְפִי הס"ד בְּקִדּוּשִׁין (ע"ו ע"ב) ובפרש"י ועיי"ש.

וְעַיֵּין בתשב"ץ חֵלֶק שְׁלִישִׁי עִנְיָן צ"ו שֶׁהֵשִׁיב לְהַשּׁוֹאֵל דְּעַל אוּרְיָה הַחִתִּי וְצָלֵק הָעַמּוֹנִי לֹא נִתְבָּאֵר לְרַבּוֹתֵינוּ ז"ל יָפֶה אִם הֵם גֵּרִים אוֹ יִשְׂרְאֵלִים עכ"ל. וּמִנָּשִׁים עַמּוֹנִיּוֹת ל"ק מִשּׁוּם דקיי"ל עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית וְלֹא נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם לֹא תִדְרוֹשׁ שְׁלוֹמָם וְטוֹבָתָם דְּעַל כָּל הַנֶּאֱמָר בַּפָּרָשָׁה נֶאֱמְרָה הֲלָכָה עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית.

כָּךְ דַּעְתִּי נוֹטָה שׁוּב חִפַּשְׂתִּי במנ"ח מִצְוָה הַנ"ל וּמָצָאתִי בעז"ה שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּזֶה וּמַסִּיק דְּקָאֵי גַּם עַל נְקֵבוֹת יע"ש וְגַם בְּגֵירוּתָן ג"כ וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בר"מ שֶׁכָּתַב לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר עַמְּךָ יֵשֵׁב בְּטוּב לוֹ וכו' יָכוֹל אַף עַמּוֹן וּמוֹאָב כֵּן ת"ל וְטוֹבָתָם וכו' וּפָסוּק זֶה דְּעַמְּךָ יֵשֵׁב מַיְירֵי בְּגֵר צֶדֶק כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר פ"ח מהל' עֲבָדִים דִּין י"א א"כ עו"מ שֶׁנִּתְמַעֲטוּ אַף בְּגֵירוּתָן הַדִּין כֵּן עכ"ל וא"כ לפ"ד הַאִיךְ קִיְּבְּלוּ רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה וְנַעֲמָה הָעַמּוֹנִית לְפִי דַּעַת הַפְּסִיקְתָּא וּלְפִי דִּבְרֵי הַגָּאוֹן הַנ"ל שְׁלִיטָ"א אֵין מְכָּאן הוֹכָחָה לִסְתּוֹר דַּעַת המנ"ח זַ"ל.

כֵּן יֵשׁ לְהָעִיר לְפִי הֲבָנַת הָרִיטְבָ"א בפרש"י דִּכְתֻבוֹת הַנ"ל דְּעִיקַּר דִּין זֶה הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן וְקִצַּרְתִּי. אָכֵן לפ"ז יֵשׁ אִיסּוּר נוֹסָף לְמָאֵן דְּנוֹתֵן לוֹ אִשָּׁה לְבַד הַלָּאו דְּלָא יָבוֹא בַּקָּהָל.

גַּם מִשּׁוּם לֹא תִדְרוֹשׁ שְׁלוֹמָם וְטוֹבָתָם וְיֵשׁ נפ"מ בְּסָפֵק עַמּוֹנִי דְּבֵיאַרְנוּ לְעֵיל דְּסָפֵק מֻוָתָּר. וְכֵן מָצָאתִי עַכְשָׁיו לְאַחֲרוֹן אֶחָד שֶׁהֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם התשב"ץ קָטָן שֶׁכָּתַב כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בְּרָאבַ"ן בְּשֵׁם רַבֵּינוּ מֹשֶׁה כֹּהֵן.

א"כ זֶה דַּוְקָא בְּסָפֵק דְּלָא יָבוֹא כְּמוֹ בְּסָפֵק מַמְזֵר הַתּוֹרָה הַתִּירָה אָמְנָם מֵחֲמַת סָפֵק לָאו דְּלָא תִדְרוֹשׁ עֲדַיִן אָסוּר לִיתֵּן לוֹ אִשָּׁה דְּכֹל סד"א לְחוּמְרָא לְכָל חַד כִּדְאִית לֵיהּ. אָכֵן לְפִי מַאי דְּמַשְׁמַע מֵהַחִינּוּךְ מ' הַנ"ל דְּלָאו זֶה נֶאֱמַר רַק עַל זְכָרִים וְלֹא עַל נְקֵבוֹת אָתֵי שַׁפִּיר דְּמַשְׁמַע שֶׁיִּשָּׂא אִשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁעוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת עַצְמָהּ וְאֵין עָלֶיהָ לָאו דְּלָא תִדְרוֹשׁ.

אָכֵן לְפִי הַנִּרְאֶה דְּזֶה רַק לְפִי דַּעַת הַחִינּוּךְ דְּקָאֵי עַל עֵת מִלְחָמָה וְדַוְקָא זְכָרִים בְּנֵי מִלְחָמָה נִינְהוּ אָכֵן לְפִי שֶׁמְּסַיֵּים הָרַמְבַּ"ם וְכֵן הַסְּמָ"ג דְּקָאֵי גַּם עַל עֶבֶד שֶׁבָּרַח וְכַדּוֹמֶה. וא"כ גַּם נָשִׁים מִצְווֹת עַל זֶה וצ"ע.

גַּם י"ל גַּבֵּי יְהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בִּיבָמוֹת כ"ד ע"ב ד"ה לֹא. וְעַיֵּין בְּמָגִילַּת סֵפֶר מל"ת קט"ו לְעִנְיַן אִם מְקַבְּלִין גֵּרִים מִזֶּרַע עַמָּלֵק עיי"ש אֲרִיכוּת, ובזה"ז אֵין נפ"מ מִזֶּה כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן שֶׁכְּבָר בָּא סַנְחֵרִיב וּבִלְבֵּל אֶת כָּל הָעוֹלָם וּבְזֶה נִיחָא מַהָא דְּמָצִינוּ דִּבְנֵי

בָּנָיו שֶׁל הַמָּן לָמְדוּ תּוֹרָה בִּבְנֵי בָּרָק גִּיטִּין (נ"א ע"ב) וְקִצַּרְתִּי: כֵּן רָאִיתִי בְּרַגַּע אַחַת בְּסֵפֶר פְּנֵי מֹשֶׁה עַל אהע"ז בְּסִימָן ד' סְעִיף י' שָׁם הֵבִיא ג"כ דִּבְרֵי הַשעה"מ שֶׁהֵבִאנוּ לְמַעְלָה לְעִנְיַן סָפֵק עַמּוֹנִי וְכָתַב ג"כ דְּמִקְרֵי דְּקִבִיעִי אִיסּוּרָא וסד"א מה"ת לְחוּמְרָא כה"ג יע"ש וְלֹא דַּק בָּזֶה ואכמ"ל עוֹד וְהִנֵּה אֵין לְהָעִיר בִּשְׁמַעְתִּין עַל עִיקַּר דִּין זֶה דְּעַמּוֹן וּמוֹאָב דְּמֻוָּתָּרִין בזה"ז אַחַר בִּלְבּוּל סַנְחֵרִב ונ"נ מֵהָא דְּמָצִינוּ בִּקְרָא דְּעֶזְרָא ט' לֹא נִבְדְּלוּ הָעָם וכו' לִכְנַעֲנִי הָעַמּוֹנִי הַמּוֹאָבִי הַמִּצְרִי וְהָאֱמוֹרִי כִּי נָשְׂאוּ מִבְּנוֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וגו', די"ל נָמֵי כמ"ש הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת ע"ו והר"ש במס' יָדַיִם, דְּנִקְרְאוּ עַל שֵׁם בְּנֵי עַמּוֹן יע"ש וְשָׁם אֵין נפ"מ מֵאֵיזֶה אֻמָּה הָיוּ כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁאוּ לָהֶן בְּגִיּוּתָן וְכֵן בִּנְחֶמְיָה י"ג פ' כ"נ, אָכֵן שָׁם בִּנְחֶמְיָה י"ג פ' א' כְּתִיב בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא יָבוֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד עוֹלָם כִּי לֹא קִדְּמוּ וגו' וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָּל עֵרֶב מִיִּשְׂרָאֵל, וּמַשְׁמַע מִשּׁוּם דַּהֲוָה מֵעַמּוֹן וּמוֹאָב וַאֲפִילּוּ בְּגֵירוּתָן וְכֵן מַשְׁמַע מפרש"י שָׁם פ' ג', וְכֵן בְּמְצוּדַת דָּוִד שָׁם דְּעִיקַּר הַלָּאו הוּא עַל קִיבּוּל הַגֵּרִים לְהִתְחַתֵּן בָּהֶם וְלָכֵן כְּשָׁמְעָם אֶת הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָּל עֵרֶב רַב, וא"כ צ"ע הֲלֹא הָוֵי כְּבָר אַחַר בִּלְבּוּל סַנְחֵרִב וא"כ מֻוָּתָּרִים לָבוֹא בַּקָּהָל וּבַמָּה אֵיפוֹא עוֹמְדִים רָאשֵׁי הַגּוֹלָה וּמַזְהִירִים וְהִיא רְאָיָה גְּדוֹלָה לר"ג דְּאָמַר אֲסִיר אַתָּה לָבוֹא בַּקָּהָל וצע"ג וּמְצָוָה לְיַיְשֵׁב זֶה, וְיִקַּבֵּל שְׂכָרוֹ בָּבָא וּבָזֶה אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר בְּדוֹחֵק דְּכָל אֵלּוּ הָיוּ יְדוּעִים עוֹד לָהֶם שֶׁהֵם עַמּוֹנִים גְּמוּרִים וּכְפִי שֶׁמַּשְׁמַע מָהָרָ"שׁ במס' יָדַיִם הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב דְּבִימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שְׁהָיָה הַדָּבָר חָדָשׁ הָיוּ יְדוּעִים אֲבָל בִּימֵי ר' יְהוֹשֻׁעַ בִּטְּלוּ לְהוּ בְּרֵורָבָּא.

וּמִמֶּקְרָא זֶה רְאָיָה גְּדוֹלָה לִדְבָרָיו, שׁוּב עָלָה בְּדַעְתִּי לְעַיֵּן בְּפֵירוּשׁ הַמַּלְבִּי"ם ז"ל לְעֶזְרָא אוּלַי הִרְגִּישׁ הוּא בָּזֶה, וְשָׁאַלְתִּי אֶת פֵּרוּשׁ הַמַּלְבִּי"ם ז"ל וּמָצָאתִי תּוֹדָה לד' כִּי כֵן הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָךְ עָלָה בְּיִשּׁוּבוֹ וזה"ל בִּנְחֶמְיָה י"ג פ' ג' וְאַף דְּאָנוּ קיי"ל שֶׁעַתָּה נִתְבַּלְבְּלוּ הָאֻמּוֹת וְכָל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ וכו' י"ל שֶׁאָז הָיוּ עֲדַיִן עַמּוֹנִים יְדוּעִים בְּיִחוּסָן וְזֶה הָיָה אַחַר הַחֻרְבָּן וְהָיוּ עֲדַיִן מִן הָאֻמּוֹת הָאֵלֶּה שֶׁלֹּא נִתְעָרְבוּ עכ"ל וְכֵן מַשְׁמַע פְּשָׁטוּת כָּל הַכְּתוּבִים דְּלִמַעְלָה, וְלָזֶה יֵשׁ לָנוּ רְאָיָה גְּדוֹלָה לְדִבְרֵי הר"ש הַנַּ"ל וְאש"ק וּבָרוּךְ שֶׁכִּיוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ ה,,מְאִירָה": גַּם עוֹד זֹאת נִשְׁמַע מֵהַכְּתוּבִים הַנַּ"ל בַּיּוֹם הַהוּא וגו' וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי וגו" כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו אֶת בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וגו'.

דְּלָמָּה הֻזְקְרכוּ לְהָבִיא גַּם זֶה דְּוַיִּשְׂכֹּר וגו' וְרָאִיתִי בָּזֶה מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ הַמַּלְבִּי"ם ז"ל שָׁם. אָכֵן פְּשָׁטוּת הַכָּתוּב מַשְׁמַע כְּמוֹ שכ' הָרַב ר' יוֹסִי מִקְרְטַרֵשׁ ז"ל שֶׁהֵבִיאוֹ הַסְּמָ"ג ל"ת קי"ד שֶׁהוּא הָיָה אוֹמֵר כִּי בְּעַמּוֹן הָיָה טַעַם זֶה כִּי מִתּוֹךְ הַמִּקְרָא מַשְׁמַע כִּי מוֹאָבִים קִדְּמוּ כְּמוֹ בְּנֵי עֵשָׂו וכו' אֲבָל בְּמוֹאָב מְפָרֵשׁ אַחַ"כ טַעַם אַחֵר וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וגו' וּכְשֵׁם שֶׁטַּעַם זֶה לְמוֹאָב לְבַדּוֹ כָּךְ טַעַם רִאשׁוֹן לְעַמּוֹן לְבַדּוֹ עכ"ל וְכֵן מְבֹאָר בְּנִמּוּקֵי הָרַמְבַּ"ן ז"ל עַל הַתּוֹרָה פ' כִּי תֵצֵא וְרָאִיתִי כָּתוּב שָׁם מִמֶּנִּי עַל הַגִּלָּיוֹן דְּלִכְאוֹרָה זֶה נִסְתָּר מגמ' עֲרוּכָה חֵלֶק דַּף ק"ג שְׁתֵּי מִשְׁפָּחוֹת וכו' ע"כ.

אֲבָל עַכְשָׁיו רָאִיתִי שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה זֶה הפ"ד דְּרוֹשׁ עֶשִׂירִי. וְכֵן קִדְּמוֹ בָּזֶה המרש"א ז"ל שָׁם בח"א בְּחֵלֶק ואכ"מ בָּזֶה.

אֲבָל עַכְשָׁיו יִתְבָּאֵר לָנוּ זֶה מֵהַכְּתוּבִים דִּלְכָךְ הֲוְכְרַח לְהוֹדִיעַ סִיבַּת שְׁנֵי הַטְּעָמִים לְהַרְחִיק גַּם שְׁנֵיהֶם עַמּוֹן וּמוֹאָב וְקַצָּרְתִּי אוֹ י"ל דְּהֵם הָיוּ צָדוֹקִים שֶׁהִכְחִישׁוּ בְּקַבָּלַת חכז"ל עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית וְכֵינָן שֶׁרָאוּ שֶׁהַנָּשִׁים שֶׁנִּתְגַּיְּירוּ לֹא הִרְחִיקוּ וְלֹא בְּדָלוּ ע"כ חָשְׁבוּ שֶׁהַוְהַר הַדָּבָר וְלָזֶה הוֹדִיעָם סִיבַּת הַטְּעָמִים וְכֵינָן שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לְקַדֵּם וְאֵין דַּרְכָּהּ שֶׁל אִשָּׁה לְקַדֵּם וְכֵן הִזְכִּירוּ בַּיְרוּשַׁלְמִי וּבְמִגִּלַּת רוּת רַבָּתִי מִפְּנֵי שֶׁדֶּרֶךְ הָאִישׁ לִשְׁכּוֹר, וְאֵין דֶּרֶךְ הָאִשָּׁה לִשְׁכּוֹר כַּנַ"ל: וּבָזֶה שֶׁהֶעָרוֹתַי ע"ד הַמְּכִילְתָּא ס"פ בְּשָׁלַח דְּנִשְׁבַּע הקב"ה דְּמִבֵּיתוֹ שֶׁל עֲמָלֵק לֹא יְקַבֵּל לְגֵרִים וְהִקְשָׁה המג"ס מֵהָא דִּבְנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן לָמְדוּ תּוֹרָה בָּרַבִּים וּמַהָא דְּרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים וּכְפִי הַנִּרְאֶה הָיוּ מִזֶּרַע עֲמָלֵק וְכָתְבְנוּ לְהָעִיר מִשּׁוּם דְּסַנְחֵרִב בִּלְבֵּל אֶת כָּל הָעוֹלָם וְשָׂרֵי גַּם עֲמָלֵק כְּמוֹ עַמּוֹן וּמוֹאָב וא"ש הָא דִּבְנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן שֶׁלָּמְדוּ תּוֹרָה וְכֵן הָא דְּרַבִּים מִתְיַהֲדִים.

מִשּׁוּם דְּהָיוּ כְּבָר אַחַר בִּלְבּוּל סַנְחֵרִיב ונ"נ שר"י. עֲדַיִן יֵשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה חֲדָא.

מֵהָא דְּכָתְבִינָא לְעֵיל וּמֵהָכָא הוּא מִן הַכָּתוּב דְּאָז בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר עֲדַיִן הָיוּ נָכְרִים וְיִדּוּעִין בְּיִחוּסָן וכמ"ש, וְעוֹד יֵשׁ מָקוֹם לבע"ד לִטְעוֹן דְּזֶרַע שֶׁל עֲמָלֵק שָׁאנֵי דְּהִקְפִּידָה הַתּוֹרָה אֲפִילּוּ עַל שֵׁם וְזֵכֶר שֶׁל עֲמָלֵק וּכְמוֹ דְּאִיתָא בַּיַּלְקוּט פ' בְּשָׁלַח ר' אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר נִשְׁבָּע קב"ה בְּכִסֵּא כָּבוֹד שֶׁלּוֹ אִם אַנִּיחַ אֲנִי נִין וָנֶכֶד וְגֶמֶל וַחֲמוֹר וְסוּס וּפֶרֶד תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא יהי' אוֹמְרִים גַּמָּל זֶה שֶׁל עֲמָלֵק רָחֵל זוֹ שֶׁל עֲמָלֵק ע"כ, וא"כ כֵּינָן שֶׁאֲוָמָה זוֹ נִקְרְאוּ עַל שֵׁם עֲמָלֵק וּבְנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן בְּזֶה גּוּפָא יֵשׁ חִיּוּב לִמְחוֹת אֶת שְׁמוֹ דְּמִטַּעַם זֶה נִשְׁבַּע הקב"ה שֶׁלֹּא לְקַבֵּל גֵּרִים מֵעֲמָלֵק מִשּׁוּם דְּזֶה גּוּפָא הָוֵי זָכָר.

א"כ כָּל דָּבָר שֶׁנִּקְרָא שֵׁם שֶׁל עֲמָלֵק עֲמָלֵק עָלָיו חַיָּיבִין אָנוּ לִמְחוֹתוֹ וְגַם נִכְסֵי עֲמָלֵק צָרִיךְ לְהֶחֱרִימָן וְטַעְמָא דְּהַהּ מִילָּתָהּ הֵיטֵב אֲשֶׁר בֵּיאֵר הַגָּאוֹן בְּדוֹרוֹ בַּעַל עֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ ונחל"י בְּסִפְרוֹ אֲבִי הַנַּחַל דְּרוּשׁ לפ' זָכוֹר א"י י"ד.

מִשּׁוּם שֶׁהֵם הָיוּ מוֹרְדִים רִאשׁוֹנָה בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם וּלְכָךְ מִלְחָמָה לד' בַּעֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּיַלְקוּט בְּשָׁלַח וע"כ כֵּינָן שֶׁהוּא מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת ע"כ יָכוֹל לִקְנוֹס אֶת הַקְּטַנִּים וְאֶת הַבְּהֵמוֹת וְעַיֵּין בְּהַקְדָּמַת הַמְחַבֵּר בְּשׁוּ"ת עוֹנֶג יו"ט בע"ז וְעַיֵּין הגה"ה שָׁם: וְזֶה הוּא ג"כ טַעַם דִּינָא שֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּאִם נִמְצְאוּ הָעוֹבְרִים רֻבָּה מַכִּין אֶת כָּל הַטַּף וְנָשִׁים שֶׁל הָעוֹבְרִים לְפִי חֶרֶב וְכָתַב הכ"מ דצ"ע מִנָּלָן שֶׁמַּכִּין טַף וְנָשִׁים דְּאִי כְּדִכְתִיב הַכֵּה תַּכֶּה אֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר וכו' עיי"ש (וְעַיֵּין אִגְּרוֹת הרמ"ה וּלְרַבֵּינוּ טוּדְרָסהַלֵּוִי וּבַתּוֹסֶפְתָּא דְּסַנְהֶדְרִין ואכמ"ל בָּזֶה) וְהַטַּעַם הוּא שֶׁדִּין עִיר הַנִּדַּחַת הֵם כְּדִין מוֹרְדִים בְּמַלְכוּת וּכְמוֹ שֶׁמּוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הוּא בְּסַיִף וּנְכָסָיו לְמֶלֶךְ וה"נ בעיה"נ עיי"ש.

וּבָזֶה בֵּיאַרְתִּי בְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּמִגִּלָּה (דַּף י') ר' אַבָּא בַּר כָּהֲנָא פָּתַח לַהּ פִּתְחָא לְהַאי פָּרַשְׁתָּא מֵהָכָא לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנֶיהָ נָתַן חָכְמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה זֶה מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיָן לֶאֱסוֹף וְלִכְנוֹס זֶה הָמָן לָתֵת טוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים זֶה מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר דִּכְתִיב וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדְּכַי עַל בֵּית הָמָן עיי"ש.

וְהָעִנְיָן הוּא שֶׁהָיָה קָשֶׁה לר"א הָא נִכְסֵי עֲמָלֵק צָרִיךְ לְהֶחֱרִימָן וְאֵיךְ כְּתִיב וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדְּכַי עַל בֵּית הָמָן. אַךְ בֶּאֱמֶת הֲרֵי הָמָן הָיָה עֶבֶד שֶׁלּוֹ וְכָל מַה שֶׁקָּנָה עֶבֶד קָנָה רַבּוֹ.

וא"כ הָיָה הַנִּכְסִים שֶׁל מָרְדְּכַי אַף אִם מָרְדְּכַי הָיָה מִתְיָאֵשׁ הָיָה קוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ בְּיֵאוּשׁ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּתוֹסָ' בִּיבָמוֹת (מ"ה) לְעִנְיַן הוֹרְדוֹס. אֲבָל מִכֵּיוָן שֶׁמָּרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה וְהָיָה מַמְתִּין שֶׁתִּהְיֶ' גַּאֲוָתוֹ מֻוּשְׁפֶּלֶת א"כ לֹא נִתְיָאֵשׁ וְכָל מַה שֶׁקָּנָה עֶבֶד קָנָה רַבּוֹ ע"כ הָיוּ מֻוָּתָרִים ע"ז אוֹמֵר וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיָן לֶאֱסוֹף וְלִכְנוֹס זֶה הָמָן לָתֵת טוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים זֶה מָרְדְּכַי ועיי"ש באה"נ ומה"ט נָמֵי לֵיכָּא לְמֵימַר דִּבְנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן הַיְינוּ מִבְּנוֹתָיו שֶׁנִּשְׂאוּ לַזְּכָרִים שֶׁל אֻמּוֹת אֲחֵרִים וּבָאוּמּוֹת הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר וְאֵין לָהֶם דִּין זֶרַע עֲמָלֵק לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי דמ"מ הֲרֵי שֵׁם עֲמָלֵק עָלָיו מִצַּד אִמּוֹ וְאוֹמְרִים זֶה נֶכְדּוֹ שֶׁל עֲמָלֵק וּכְמוֹ שֶׁהֶעְתַּקְתִּי לְעֵיל לְשׁוֹן הַיְלַקּוּט אִם אַנִּיחַ אָנוּ ,,נִין וָנֶכֶד" דְּהַיְינוּ אַפִּילּוּ מִצַּד אֶחָד וְלֹא גָּרַע מִקְּנִין כַּסְפּוֹ וּבְהֶמְתּוֹ דְּצָרִיךְ לְהֶחֱרִימָן וְכֵן כָּתְבוּ הַמְפָרְשִׁים דִּלְכָךְ כָּתוּב בַּמְּגִלָּה וּבַבְּזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם.

מְשׁוּם דְּאָסוּר עפ"י דִּין דְּנִכְסֵי עֲמָלֵק אָסוּר בַּהֲנָאָה כְּמוֹ עִיר הַנִּדַּחַת וְיֵשׁ עוֹד לְעַיֵּן: כֵּן מָצָאתִי הַסֵּפֶר לְחֶם שָׁמַיִם שֶׁל הגיעב"ץ הַנַּ"ל וְרָאִיתִי מַה שֶׁכָּתַב לְבָאֵר דַּעַת ר"ג כמש"כ לְעֵיל וְהִזְכִּיר כִּי כִּי גַּם א"ז מֵהָרָ"ן כַּ"ץ זַ"ל חָתַר לְיַיְשֵׁב זֹאת בְּסִפְרוֹ פח"ה וְלָא נַהֲיִר לְגַמְרֵי עכ"ל (וְכַנִּרְאֶה כַּוָּנָתוֹ עַל מֵהָרָ"ן כַּ"ץ בַּעַל סְמִיכוּת חֲכָמִים עַל מס' בְּרָכוֹת ופי' הר"ח פת"ה הוּא פֶּרֶק ת"ה.

אֲבָל עַיַּנְתִּי וְלֹא מָצָאתִי שָׁם כְּלוּם) וְעַיֵּן עוֹד בְּבֵירוּר דִּין זֶה בַּעֲצֵי אֲרָזִים עַל אהע"ז סי' ד' רָאָה שָׁם. וּבְהַגָּהוֹת בֵּית שָׁאוּל מהגרי"ש נ"נ זַ"ל למס' יָדַיִם וּבְשֵׁם שוּ"ת קְרִית חַנָּה סי' מ"ד בְּדִבְרֵי הגה"ה בפרש"י שֶׁעַל עֵין יַעֲקֹב כִּרְשׁוּת כ"ח בד"ה כָּל בְּפָרִישׁ וכו' יע"ש: וְשׁוּב הִקְשָׁה שָׁם בְּלֶחֶם שָׁמַיִם מספ"ב דִּיבָמוֹת מִגּוֹי שֶׁקִּדֵּשׁ בזמה"ז דמ"מ הָכָא נָמֵי בעמו"מ נָמֵי לֵיחוּשׁ עכ"פ לְוַדַּאי דְּהָא וַדַּאי סַנְחֵרִיב לֹא עָקַר עו"מ וְלֹא הִשְׁמִידָה מִגּוֹי שֶׁלֹּא יִזָּכֵר שְׁמָם עוֹד אֶלָּא בִּלְבָלָם וְהוֹשִׁיבָם בַּאֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת וּבְוַדַּאי שְׁיֵיר מֵהֶם ג"כ דֶּלֶת עַם הָאָרֶץ וכו' יע"ש וְהוּא כמש"כ גַּם אֲנִי וְהָוֵי לֵיהּ לְהָבִיא דִּבְרֵי הר"ש בְּיָדַיִם שָׁם שֶׁכָּךְ כָּתַב וְיָדַיִם מוֹכִיחוֹת.

וּבְעַצְמוֹ הִרְגִּישׁ שָׁם שֶׁהוּא נָגֶד דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת ועיי"ש וֲאֲיָ"ל יוֹתֵר מִדַּאי: שׁוּב מְנָחָתִי בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א לְתוֹסָפְתָּא מס' יָדַיִם (פ"ב הל' ח') שֶׁפֵּירֵשׁ הָא דַּאֲמַר לֵיהּ ר"ג אָסוּר אַתָּה פי' דַּהֲרֵי הָאֵיסּוּר הוּא קָבוּעַ וְכָל קָבוּעַ כַּמַּע"מ א"ל ר"י וְכִי עַמּוֹן וּמוֹאָב בְּמָקוֹמָן הֵן יוֹשְׁבִין פי' דְּלֶהֱוֵי קָבוּעַ כְּבָר עָלָה סַנְחֵרִיב וכו' פי' וְהָוֵי נָיֵיד וְכָל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ וכו' אָמַר לֵיהּ ר"ג א"כ אַף מִצְרִי כַּיּוֹצֵא בָּהֶן פי' יְהֵא מֻוָּתָר מַחֲמַת הַטַּעַם דְּנָיְידִי אָמְרוּ לֵיהּ וכו' שֶׁנֶּאֱמַר מִקֵּץ מ' שָׁנָה וכו' וא"כ אַחַר הַזְּמַן וַדַּאי שָׁבוּ וְהָוֵי קָבוּעַ עכ"ל הַקָּדוֹשׁ וְהַיָּקָר לָנוּ זיע"א.

וְעַיֵּן בְּעָרוּךְ לְנֵר יְבָמוֹת ע"ו עַל הַתּוֹסָ' שָׁם וְקִצַּרְתִּי: וּלְעִנְיַן קָרוֹב וְרָחוֹק שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל, יְשַׁמֵּשׁ לָנוּ לָעִנְיָנִים דִּבְרֵי הכרו"פ (סי' ק"י ס"ק ז') שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּלָקַח מִן הַקָּבוּעַ דְּאָסוּר אִם הוּא עוֹמֵד וּבְשָׂרוֹ בְּיָדוֹ סָמוּךְ לַחֲנוּת מוֹכֶרֶת בְּשַׂר שְׁחוּטָה אִם לֹא מַתִּירִין דְּהָא קָרוֹבָא דְּאוֹרָיְיתָא וְרָחוֹק דְּאוֹרָיְיתָא רַק רָחוֹק עָדִיף מִקָּרוֹבָא וּבְקָבוּעַ דִּלְית בֵּיהּ רָחוֹק וא"כ הָדָרָן לְקָרוֹבָא דְּקָרוֹבָא דְּאוֹרָיְיתָא וּמִן הַקָּרוֹב לָקַח וְהֵבִיא רְאָיָה מִנָּזִיר דַּף י"ב יע"ש ודו"ק וְעַיֵּן בְּשוּ"ת חֶמְדַּת שְׁלֹמֹה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר שָׁם.

ובפמ"ג שָׁם סי' ק"ו ודו"ק וְעַיֵּין מל"מ פ"ד מהל' מ"ע מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל הַמָּרְדְּכִי דְּחַוְלִין. וּבְסִפְרֵי או"ת בָּזֶה.

וְרָאָה עוֹד לְעַנְיָן דִּידַן בְּסוֹף סי' מ"ט שֶׁבְּשַׁאֲגַת אַרְיֵה לְעַנְיַן מִילַת בְּנֵי קְטוּרָה וּבְשוּ"ת נוב"י מהד"ת חאהע"ז סי' מ"ב תְּשׁוּבַת בֶּן הַמְחַבֵּר בָּזֶה וּבְסי' מ"א: כֵּן יֵשׁ לִפְשׁוֹט סְפֵיקַת הכרו"פ הַנ"ל מִפְּסָחִים דַּף ט' אַתָּא עַכְבָּר וְשָׁקֵל לְפָנֵינוּ לָא אָמְרִינַן מֵרֻוָּבָא פָּרִישׁ.

וְלַחֲזִי לְאֵיזֶה צְבוּר הָיָה קָרוֹב כְּשֶׁשָּׁקֵל וְכֵיוָן דִּמְפָרֵשׁ הָתָם כָּל אָוְפְנֵי אָסוּר וְהָיְתֵר וְשָׁתַק מִזֶּה. אַלְמָא כֵּיוָן דְּקָבוּעַ דּוֹחֶה רֹוב קֻוְרְבָּא נָמֵי דָּחֵי עַיֵּין בְּנַחַל אֶשְׁכּוֹל שָׁם.

כֵּן רָאִיתִי מַקְשִׁים דִּילְמָא קָרָא וְאָרַב לוֹ קָאֵי דְּלָא לְיזוֹל בָּתַר קֻוְרְבָּא (הֵיכִי דְּלֵיכָּא רֹוב) שֶׁאִם הָיָה יִשְׂרָאֵל וּמְצָרִי לְפָנָיו וְיִשְׂרָאֵל קָרוֹב לוֹ וְזָרַק אֶבֶן לְגוֹ דְּלָא מְחַיְּבִין לֵיהּ מֵחֲמַת קֻוְרְבָּא? י"ל דלק"מ דְּאִם הָיָה זְרִיקָתוֹ לְהַגִּיעַ לְמֵרָחוֹק וַדַּאי לָא מְחַיְּבִין אִם הִגִּיעַ בְּקָרוֹב עַל יִשְׂרָאֵל וְאִם כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְהַקָּרוֹב בְּוַדַּאי מְחַיְּבִין לֵיהּ ודו"ק: וְדַע דְּמֵהָא דְּאָמְרִינַן דְּמִצְרִים נִתְבַּלְבְּלוּ מָצְאוּ הָרִאשׁוֹנִים הֶיְתֵּר עַל הָא דְּדָרִינַן עַכְשָׁיו בְּמִצְרִים.

וְרָמַז זֶה בְּקִצָּרָה בב"ש שָׁם סי' ד' ס"ק י' דִּלְדַעַת הָרֹא"ש דְּמִצְרִי אָסוּר מִשּׁוּם דִּלְמִצְרִים נָתַן הַכָּתוּב קִצְבָּה לָשׁוּב אַחֵרמ' שָׁנָה וא"ל הַאי דָּרִים בְּמִצְרַיִם תֵּירֵץ הַמָּרְדְּכִי דְּאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא לָשׁוּב דֶּרֶךְ א"י לְמִצְרַיִם ע"כ ובברכ"י שָׁם שֶׁרָמְזוּ הפ"ת עיי"ש: וְז"ל הַסְּמָ"ג מל"ת רכ"ז יֵשׁ תֵּימַהּ עַל כַּמָּה קְהִילּוֹת הַשּׁוֹכְנִים שָׁם וְגַם הָרַמְבַּ"ם הָלַךְ לְשָׁם לָגוּר וְשָׁמָּא טַעְמוֹ מִשּׁוּם שֶׁעָלָה סַנְחֵרִיב וּבִלְבֵּל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְגַם מִצְרַיִם ם נִתְבַּלְבְּלוּ כִּדְתַנְיָא בַּתּוֹסֶ' דְּקִדּוּשִׁין אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא לְמִנְיָמִין גֵּר הַמִּצְרִי טָעִית כְּבָר עָלָה סַנְחֵרִיב וכו'.

אָמְנָם מָצִינוּ ר"י שֶׁנֶּחֱלַק עָלָיו במס' יָדַיִם בַּתּוֹסָפְתָּא וְאוֹמֵר שָׁם לְמִצְרַיִם נָתַן לָהֶם הַכָּתוּב קִצְבָּה שנא' מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲקַבֵּץ מִצְרַיִם וכו'. יע"ש ועיי"ש בְּמִפָּרֵשׁ ב"מ שֶׁהֵבִיא שֶׁהִקְשׁוּ דַּהֲלֹא הָרַמְבַּ"ם פָּסַק מְפוֹרָשׁ בהל' אי"ב דְּגַם מִצְרַיִם נִתְבַּלְבְּלוּ וְאַפ"ה פָּסַק בהל' מְלָכִים דְּאָסוּר לָדוּר בְּמִצְרַיִם וְלֹא חִילֵק דְּלְאַחַר בִּלְבֵּל סַנְחֵרִיב מֵעָתָּה, וְכָתַב די"ל דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דְּהַתּוֹרָה הִקְפִּידָה עַל הַמָּקוֹם וְלֹא עַל הַמִּצְרִיִּים דַּוְקָא כְּמוּבָן ועיי"ש וְעַיֵּין הֵיטֵב בברכ"י שָׁם בְּשֵׁם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים זַ"ל, וְהִנֵּה כֵּן מְבוֹאָר בַּיְּרֵאִים סִימָן ש"ט שֶׁכָּתַב בְּלָאו הַנָּזֶה, אע"ג דְּאָמְרִינַן בִּבְרָכוֹת פֶּרֶק תְּפִלַּת הַשַּׁחַר שֶׁהִתִּירוּ יְהוֹדָה גֵּר עַמּוֹנִי לָבוֹא בַּקָּהָל מִטַּעַם שֶׁבָּא סַנְחֵרִיב וּבִלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְגַם מִצְרַיִם כִּדְתַנְיָא בַּתּוֹסֶפְתָּא דְּקִדּוּשִׁין אָמַר לֵיהּ ר"ע וכו' אֵין לְהַתִּיר מִטַּעַם זֶה לָשׁוּב ,,שֶׁהַרֵי דֶּרֶךְ מִצְרַיִם נֶאֱסַר וְלֹא בְּמִצְרַיִם הַדָּבָר תְּלוּיָ' וְכַוָּנָתוֹ נִרְאֶה דְּאֵין הַדָּבָר תָּלוּי בַּמִּצְרִיִּים, אֶלָּא בַּמְּדִינָה וּמָקוֹם מִצְרַיִם וְהַמָּקוֹם גּוֹרֵם וְשׁוּב הִקְשָׁה עוֹד הַיְרֵאִים דְּהָא לָא קִיי"ל כר"ע דְּאָמַר מִצְרַיִם נִתְבַּלְבְּלוּ וכו' יע"ש, ועיי"ש בְּתוֹעֲפוֹת רְאֵם וְיֵשׁ לְהָעִיר בְּכָאן הַרְבֵּה וְכָל פְּרָטֵי הַדְּבָרִים וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא אַגַּב גְּרָרָא: כֵּן י"ל דִּלְעַנְיַן אִיסּוּר לָבוֹא בַּקָּהָל אָמְרִינַן אוֹתוֹ שֶׁמִּתְגַּיֵּר הוּא פֵּירֵשׁ מֵהֶם וְכָל דְּפָרִישׁ מר"פ וּמַוָתָרִים מִיָּד.

אֲבָל לָגוּר שָׁם בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא מָקוֹם קְבִיעוּתָם כֵּיוָן דְּמִיעוּט נִשְׁאֲרוּ הו"ל קָבוּעַ וְכָל קָבוּעַ כַּמַּע"מ דָּמֵי וּכְמוֹ שֶׁבֵּרַרְתִּי בְּכָל סְבָרָא זוֹ לְעֵיל: כֵּן אָתָא לִידֵי בְּמִקְרֶה סֵפֶר שוּ"ת אַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה לְרַב חָכָם סְפָרַדִּי זַ"ל וְשָׁם בחאהע"ז סי' א' הֶחֱרִיב הַדִּיבּוּר.

בְּמַה שֶׁנִּשְׁאַל מח"א לַהֲלָכָה אִי מֻתָּרֶת מִצְרִית הַבָּאַת לְהִתְגַּיֵּר לָבוֹא בַּקָּהָל יִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם יָדוּעַ כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְהִתִּירָהּ בְּאִם אֵין יָדוּעַ לָנוּ מֵאֵיזֶה אֻמָּה הִיא וְלָא יָדְעִינַן שֶׁבָּאת מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי אִם מִכַּפֵּר אלסונה מֵהַזִּינְגַּאֲנוּשׁ הַיּוֹשְׁבִים שָׁם בְּהָא אַפִּילּוּ הָרֹא"שׁ מוֹדֶה דְּמֻתָּרֶת לְהִנָּשֵׂא לְכָל בַּר יְהוּדֵי עיי"ש וְלֹא הִזְכִּיר כְּלָל מִשּׁוּם הֶעָרָה מֵהֶעָרוֹתֵינוּ הַנָּ"ל: וְיֵשׁ לְיַשֵּׁב קֻצָּת אֵלּוּ הַסּוֹמְכִים עַל הֶיתֵּר שֶׁמִּצְרִיִּים נִתְגָּרְשׁוּ מִמְּקוֹמָן.

מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁנִּתְגָּרְשׁוּ וְהֻוְתַּר פַּעַם אַחַת מְדִינָה זוֹ. שׁוּב אֵין סְבָרָא שֶׁיַּחְזְרוּ לְאֵיסּוּר אַף שֶׁחָזְרוּ מִצְרִיִּים לִמְקוֹמָן.

וּבָזֶה י"ל קֻצָּת דַּעַת רַבֵּינוּ בְּחַיֵּי שֶׁהֵבִיא הברכ"י יע"ש ובתע"ר שָׁם עַל הַיִּרְאִים. וְעַיֵּין ס"ד כְּסְבָרָא זוֹ בְּחֻלִּין י"ז ע"א.

וּבְמַחֲנֶה אֶפְרַיִם הל' נְדָרִים סִימָן ט"ל שֶׁכָּתַב אֲבָל יֵשׁ לִי לְהָבִיא רְאָיָה מפ"ק דְּחֻלִּין דַּף י"ו הַכֹּל שׁוֹחֲטִין וכו' מַאן תַּנָּא אָמַר רָבָא ר' יִשְׁמָעֵאל הִיא דְּתַנְיָא כִּי יַרְחִיב ה' אֶת גְּבוּלְךָ ר"י אוֹמֵר לֹא בָא אֶלָּא לְהַתִּיר בְּשַׂר תַּאֲוָה שֶׁבַּתְּחִלָּה נֶאֱסַר לָהֶם מִשֶּׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ הֻוְתַּר עַכְשָׁיו שֶׁגָּלוּ יָכוֹל לַחֲזוֹר הַדָּבָר לְאֵיסּוּרוֹ לְכָךְ שָׁנִינוּ וכו'.

הֲרֵי דְּהָאֵיסּוּר אֵינוֹ חוֹזֵר וי"ל וְעַיֵּין בְּתִשׁ' מהרנ"ח ח"ב סי' ע' וְעַיֵּין מְגִלָּה י"ד ע"א כֵּיוָן שֶׁגָּלוּ חָזְרוּ לְהֶכְשֵׁירָן הָרִאשׁוֹן. כָּךְ י"ל בְּדוֹחֵק וְיוֹדֵעַ אֲנִי מַה שֶּׁיֵּשׁ לִדְחוֹתָהּ וַעֲדַיִן לֹא פָּלַט מִינַן הַקּוֹשְׁיָא הַגְּדוֹלָה וְהַחֲזָקָה מִסֵּוָּפָה (נ"ב) אֲלֶכְסַנְדְּרָיָא שֶׁל מִצְרַיִם וכו' עיי"ש כְּמוֹ שהק' הַיִּרְאִים וְהַסְּמָ"ג, זָכָר כֵּוָלָם לְחַיֵּי ע"ג: שָׁם בפרש"י וְכִי תֵּימָא הָנָךְ אַזְּדֵי הָרִאשׁוֹנִים כָּלוּ כֵּוָלָם וְאֵלּוּ מֵאֻמּוֹת אֲחֵרוֹת הָיוּ שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם ע"כ.

וּבִיבָמוֹת שָׁם מְבֹאָר בפרש"י דְּמֵתוּ וְטָבְעוּ בִּימֵי פַּרְעֹה וְכִי אַזְהַר רַחֲמָנָא מֵעֶרֶב רַב וכו' עיי"ש וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה וְכִי תֵּימָא וכו' ובמהד"ב שָׁם. וּבְרָשָׁ"שׁ שָׁם מַה שֶּׁהֵעִיר עַל הַגָּרָ"א זַ"ל בְּאהע"ז סי' ד'.

וְכֵן רָאִיתִי עוֹד בְּסֵפֶר אֶחָד בְּהַעֲרָה בְּעִלְמָא שְׁמַקְשֶׁה עַל פֵּירוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹסָ' וְרַשְׁ"י שָׁם בִּיבָמוֹת עִם סֵוָגְיָא דְּכָאן וְשָׁכַחְתִּי אָנָה וְשֵׁם הַסֵּפֶר: מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דל"ק מֵהָא דְּקִיְּבְּלוּ לְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה לְגַיְּרָהּ לְדַעַת המנ"ח שֶׁגַּם עַל נְקֵבוֹת שֶׁבְּעַמּוֹן וּמוֹאָב יֶשְׁנוֹ הַלָּאו דְּלֹא תִדְרֹושׁ שְׁלוֹמָם וְטוֹבָתָם וּלְדַעַת הַפְּסִיקְתָּא זוּטַרְתִּי דְּאֵין לְקַבֵּל מֵהֶם גֵּרִים? וְהֵבֵאתִי לְיַשֵּׁב ע"פ מַה שֶּׁאָמַר הַגָּאוֹן מהרי"ד שְׁלִיטָ"א, עַיֵּין לְעֵיל, נִזְכַּרְתִּי עַתָּה שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְטָעוֹת וּלְהָשִׁיב מִדִּבְרֵי רבעהתו"ס בִּיבָמוֹת (מ"ח ע"ב) ד"ה אֲשֶׁר וּבְנָזִיר כ"ג ע"ב ד"ה בַּת בְּנוֹ, וְאַף שֶׁשָּׁם בִּיבָמוֹת פֵּירְשׁוּ רַק אֲשֶׁר בָּאתָ לַחֲסוֹת פֵּירוּשׁ שֶׁמְּהַרְתָּ וכו' וּבְקָרָא קָרֵי לָהּ נַעֲרָה עכ"ל וְכַוָּנַת הַתּוֹסָ' הוּא רַק שֶׁבְּנַעֲרוּתָהּ נִתְגַּיְּרָה וְלֹא בִּזְקֻנוּתָהּ יע"ש אֲבָל לֹא שֶׁהָיְתָה קְטַנָּה שֶׁנִּתְגַּיְּרָה עפ"י ב"ד.

אָכֵן מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' נָזִיר הַנָּ"ל יֵשׁ מָקוֹם לְטָעוֹת שֶׁכָּתְבוּ בִּלְשׁוֹנָם דְּמַשְׁמַע שֶׁהָיְתָה רוּת קְטַנָּה כְּשֶׁנִּתְגַּיְּרָה וכו' וְאִי בְּתוֹ שֶׁל עֶגְלוֹן הָיְתָה א"כ לֹא הָיְתָה קְטַנָּה עכ"ל מֵרְהִיטַת לְשׁוֹנָם נִרְאֶה שר"ל שֶׁהָיְתָה קְטַנָּה מַמָּשׁוא"כ צ"ע.

אַךְ הָלַכְתִּי ,,בְּאוֹרַח מִישׁוֹר" וּמָצָאתִי שָׁם שֶׁפֵּירֵשׁ כֵּן גַּם לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' נָזִיר שֶׁכַּוָּנָתָם הִיא דְּהַיְינוּ רַכָּה בְּשָׁנִים וּמִכֹּחַ זֶה הֵשִׁיב נָמֵי עַל בֵּית יְהוּדָא עַל אַגָּדוֹת בִּיבָמוֹת שֶׁמְּקַשֶּׁה דְּבְרֵי הַתּוֹסָ' הֲדָדֵי דְּבִיבָמוֹת כָּתְבוּ דְּנַעֲרָה הָיְתָה וּבְנָזִיר כָּתְבוּ דְּקְטַנָּה הָיְתָה עכ"ל.

לק"מ כְּלָל דכ"כ לְעֵיל הַקְּטַנָּה אֵין פֵּירוּשׁוֹ קְטַנָּה מַמָּשׁ שֶׁהוּא קוֹדֶם נַעֲרוּת רַק פֵּירוּשׁוֹ שֶׁהִיא עֲדַיִן רַכָּה בְּשָׁנִים דְּהַיְנוּ לְאַפּוֹקֵי זְקֵנָה וכו' יעוש"ה וּמִכֹּל מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ נִרְאֶה הֶכְרֵחַ לְפֵירֵשׁ זֶה ודו"ק וְאַדְרַבָּה מִלְּשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי יְבָמוֹת (פ' הֶעָרֵל) דְּדָרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם א"ל אִלּוּ בָּאתָ אֶצְלֵנוּ מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם לֹא הָיִינוּ מְקַבְּלִים אוֹתְךָ מִפְּנֵי שֶׁרַק עַתָּה נִתְקַיְּמָה הֲלָכָה מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית עיי"ש.

מַשְׁמַע דְּיֵשׁ לְפָרְשׁוֹ שֶׁלֹּא הָיוּ מְקַבְּלִין אוֹתָהּ כְּלָל לְגִרוּיַת אַף שֶׁלֹּא לָבוֹא לִקָּהָל יִשְׂרָאֵל לְנִשּׂוּאִין אַף כֵּיוָן שֶׁזֶּה עַתָּה נִתְקַיְּמָה הֲלָכָה דְּמוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית ע"כ קִבְּלוּ אוֹתָהּ לְהִתְגַּיֵּר, וְכֵן הֶרְאַנִי הַגָּאוֹן הַנַּ"ל שֶׁבְּסֵפֶר עֵין זוֹכֵר מֵהַגָּאוֹן בְּדוֹרוֹ בַּעַל ברכ"י זַ"ל מְדַבֵּר בָּזֶה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל לְעִנְיַן אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים מֵעֲמָלֵק וְדִבְרֵי הַסֵּפֶר מְגִילַּת סֵפֶר הַנַּ"ל בְּדִבָּרֵינוּ ע י"ש אוֹת ג' גֵּרִים.

אֲבָל לֹא נָגַע כְּלָל בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְהָעִיר מִסְּבָרַת כָּל דְּפָרִישׁ מר"פ וְכֵן שְׁאָר הַסְּבָרוֹת שֶׁבֵּאַרְנוּ: שָׁם וְהָאָמַר רַבָּה שְׁלֹשָׁה כּוֹסוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּמִצְרַיִם לָמָּה פרש"י בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁל שַׂר הַמַּשְׁקִים. מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר מִכָּאן עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י בִּפְסָחִים (דַּף ק"ח פ"א) וְהוּא מִן הַיְרוּשַׁלְמִי.

עַיֵּן בַּשַּׁ"ח מַעֲרֶכֶת חו"מ סי' ט"ו אוֹת ו' בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מהר"ח בָּרְלִין זצ"ל. וְכֵן אָמַר לִי בע"פ פַּעַם אֶחָד ביו"ט שֶׁל פֶּסַח וּמִשָּׁם יִתְבָּאֵר לְךָ: שָׁם דָּרַשׁ רַב חִינָּנָא בַּר פָּפָּא מַאי דִּכְתִיב רַנְּנוּ צַדִּיקִים וכו' אַל תִּקְרֵי נָאוָה תְּהִלָּה אֶלָּא נָוֶה תְּהִלָּה זֶה מֹשֶׁה וְדָוִד שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ שׁוֹנְאֵיהֶם בְּמַעֲשֵׂיהֶם דָּוִד דִּכְתִיב טָבְעוּ בָּאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ מֹשֶׁה דְּאָמַר מָר מִשֶּׁנִּבְנָה מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן נִגְנַז אֹהֶל מוֹעֵד קְרָשָׁיו וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו הֵיכִי אָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר אֲבִימִי תַּחַת מְחִילּוֹת שֶׁל הֵיכָל עכ"ל.

ופרש"י בד"ה דָּוִד וכו' לְעֵיל מִינַּיהּ כְּתִיב חָשַׁב ה' לְהַשְׁחִית חוֹמַת בַּת צִיּוֹן וְעָלָה כְּתִיב טָבְעוּ בָּאָרֶץ וּמְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד וכו' עכ"ל וְעַיֵּן בְּמָהַרְשָׁ"א בח"א דְּהוּא סוֹתֵר הַמִּדְרָשׁ אַגָּדָה שֶׁכָּתַבְנוּ דִּבְשַׁעֲרֵי הַמִּקְדָּשׁ אַיָּרֵי ואע"ג דִּשְׁלֹמֹה בְּנָאוֹ עִיקַּר הַכָּבוֹד הָיָה לְדָוִד שֶׁהוּא הֵכִין כְּסַף.

וְזָהָב לְבָנָיו גַּם קָנָה מָקוֹם לַמִּקְדָּשׁ וכו' יע"ש. גַּם בְּמַה דְּאָמְרִינַן כָּאן מִשֶּׁנִּבְנָה מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן נִגְנַז אֹהֶל מוֹעֵד וכו' כָּתַב בְּתוֹסְ' שֶׁאָנַץ דְּלֵית לֵיהּ לְהַהוּא תַּנָּא כְּמַאן דְּאָמַר דְּאָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל כִּדְאָמַר בְּיוֹמָא אֶלָּא סְבִירָא לֵיהּ כְּמַאן דְּאָמַר יֹאשִׁיָּהוּ גְּנָזוּ עכ"ל וְכֵן כָּתַב בְּתוֹסְפוֹת הָרֹא"שׁ זַ"ל וְהִנֵּה שָׁם בְּיוֹמָא (נ"ג) מְבוֹאָר דִּפְלִיגִי בְּזֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז וּלְעִנְיָן שָׁם ס"ל הָכִי גַּם ר"ש בֶּן יוֹחַאי דְּאָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ הוּא נִגְנַז יע"ש.

וְהִנֵּה הַגְּמָרָא שָׁאַל בְּכָאן הֵיכָא וְאָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר אֲבִימִי תַּחַת מְחִילּוֹת שֶׁל הֵיכָל. וְהָיָה קָשֶׁה לִי מַדּוּעַ לֹא הֵבִיאוּ הַמִּשְׁנָה מִפּוֹרֶשֶׁת דִּשְׁקָלִים פ"ו מ"א דְּהֵיכָן הָיְתָה יְתֵירָה כְּנֶגֶד דִּיר הָעֵצִים שֶׁכֵּן מָסוֹרֶת בְּיָדָם מֵאֲבוֹתֵיהֶם שֶׁשָּׁם אָרוֹן נִגְנַז וְכֵן בַּמִּשְׁנָה ב' שָׁם.

מַעֲשֶׂה בְּכֹהֵן אֶחָד שֶׁהָיָה מִתְעַסֵּק וכו' וְיָדְעוּ בַּיִּחוּר שֶׁשָּׁם אָרוֹן נִגְנַז ע"כ הֲרֵי מְפוֹרָשׁ בַּמִּשְׁנָה הֵיכָן מְקוֹמוֹ שֶׁל הָאָרוֹן הַנִּגְנָז? אַף לְפִי הַגְּמָרָא דְּיוֹמָא הַנַּ"ל מַשְׁמַע דִּפְלִיגִי בָּזֶה דְּלָהָנָךְ תַּנָּאֵי ס"ל דְּאָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז וְרַב נַחְמָן אָמַר שס תְּנָא וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּלִשְׁכַּת

דִּיר הָעֵצִים הוּא נִגְנַז וְאָמַר רנב"י (אַגַּב מְבוֹאָר מִכָּאן דְּסְתָם רַב נַחְמָן לֹא רנב"י עַיֵּין תוס' וְרַשִׁ"י גִּיטִּין ואכ"מ) אַף אֲנַן נָמֵי תְּנֵינָא מַעֲשֶׂה בְּכֹהֵן אֶחָד וכו' יע"ש וּפֵירֵשׁ הַמְּהַרְשָׁ"א דְּהַיְינוּ עַל כָּרְחָךְ לָן כמ"ד גָּלָה לְבָבֶל וְלֹא כמ"ד בִּמְקוֹמוֹ הוּא נִגְנַז יע"ש וא"כ פְּלִיגִי בָּזֶה תַּנָּאֵי וְרַב חִסְדָּא הַאי בָּרַיְיתָא לָא שְׁמִיעָה לֵיהּ.

אֶלָּא דְּאַפְּתִי צָרִיךְ עִיּוּן אִם הַבָּרַיְיתָא דְּיוֹמָא לָא שְׁמִיעָה לֵיהּ מַדּוּעַ לֹא הֵבִיא הַמִּשְׁנָה שֶׁמְּבוֹאָר שָׁם אִיפּוּךְ דָּבָר זֶה: שׁוּב רָאִיתִי בְּעָנָף יוֹסֵף בְּיוֹמָא שָׁם דְּהֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם הַשָּׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים דִּי"ל דס"ל כמ"ד בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז וכמ"ד יֹאשִׁיָּהוּ גָּנְזוּ וכו' יע"ש וא"כ אֵין סְתִירָה מֵהַמִּשְׁנָה לְדַעַת רַב חִסְדָּא אָכֵן יִשָּׁאֵר הַתְּמִיהַ מַדּוּעַ לֹא הֵבִיא הגמ' מִשְׁנָה זוֹ, וְעַיֵּין בְּעִיּוּן יַעֲקֹב שָׁם שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַדַּ"ק בד"ה ב' ל"ה פ"ג דְּבָעֵת שֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת וְיָדַע שֶׁעָתִיד לֵיחָרֵב בָּנָה מָקוֹם לִגְנוֹז בּוֹ אֶת הָאָרוֹן לְמַטָּה בְּמַטְמוֹנִיּוֹת עֲמֻקוֹת וַעֲקַלְקַלּוֹת וְהָאֶבֶן הַזֹּאת הָיָה מְכַסֶּה לַמָּקוֹם הַהוּא עכ"ל וְיוֹתֵר הָוֵי לֵיהּ לְהָבִיא כֵּן מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ד דִּין א' יעש"ה.

וְהִנֵּה כְּדֵי לְהָבִין טַעַם מַחְלְקוֹתָם שֶׁל הָנֵי תַּנָּאֵי בּוֹנֵי הָעוֹלָם אִי אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז אוֹ גָּלָה לְבָבֶל וּמַאי נפ"מ יוֹצֵא מִזֶּה לַהֲלָכָה הֵאִיר ד' אֶת עֵינִי וּמָצָאתִי בְּחִידּוּשִׁים וּבֵיאוּרִים מֵהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ הַיַּעֲבֵ"ץ זַ"ל לְהִלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה.

(בְּרַמְבַּ"ם דְּפוּס וִוילְנָא אַחַר הִלְכוֹת קָרְבָּנוֹת) שֶׁעָמַד בְּזֶה וְכָתַב דְּנִרְאֶה שֶׁאוֹתָן הַדִּינִים שֶׁהֵבִיא רַבֵּינוּ בהל' בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ גַּם לזה"ז שְׁנָאָם וְלֹא מִשּׁוּם הִלְכְתָא לְמֹשִׁיחָא וכו' וּמַשְׁמַע לִי דְּסָבַר רַבֵּינוּ דְּהַהִיא מִילְתָא דְּקֶדֶוֶשֶׁת הַבַּיִת לֹא בַּטְּלָהאָזְלָה כְּמַאן דס"ל אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז דְּאִי לָמַ"ד אָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל גַּם קֶדֶוֶשֶׁת הַבַּיִת בָּטְלָה ע"י כָּךְ ועכ"פ לְעִנְיַן בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ מִסְתַּבְּרָא דִּבְהָכִי תַּלְיָא דְּהָא כְּתִיב לְמִבֵּית לַפָּרוֹכֶת וְאֶל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת וְכֵינָן דְּאִין שָׁם אָרוֹן וְכַפֹּרֶת דִּילְמָא לֹא חַיָּיב עֲלָהּ רַחֲמָנָא וכו' וּבֶאֱמֶת נֹאמַר כֵּן וְיִפָּטֵר הַנִּכְנָס לְשָׁם בזמה"ז אֲפִילּוּ למש"כ רַבֵּינוּ זַ"ל בפ"ו דִּשְׁכִינָה לֹא בָּטְלָה נֵימָא דְּאָרוֹן וְכַפֹּרֶת נָמֵי קָפִיד קְרָא אֲבָל אִי אָמְרִינַן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז שַׁפִּיר ודו"ק עכ"ל.

ואח"ז רָאִיתִי שֶׁכְּבָר הִקְדִּימוֹ בָּזֶה בַּעַל שְׁבוּת יַעֲקֹב בְּסֵפֶר עִיּוּן יַעֲקֹב שֶׁלִּי שָׁם בְּחִידּוּשֵׁי אַגָּדָה בְּיוֹמָא שָׁם שֶׁכָּתַב בזה"ל אֶפְשָׁר דר"א אָזִיל לְשִׁיטָתוֹ שס"ל בִּשְׁבוּעוֹת דַּף ט"ז דְּקֶדֶוֶשָּׁה רִאשׁוֹנָה קְדֻשָּׁה לִשְׁעָתוֹ וְלֹא קְדֻשָּׁה לע"ל לָכָךְ לֹא הֻוְצְרְכוּ לִגְנוֹז.

וּמַאן דְּסָבַר קָדְשָׁה לע"ל בָּעֵי גְּנִיזָה כְּדִין ס"ת שֶׁבָּלָה שְׁטָעוּן גְּנִיזָה עכ"ל. וְהִנֵּה בִּגְמַר דְּבָרָיו אָדָם נִתְפָּס שֶׁאֵין הַבָּנָה לִדְבָרִים אֵלּוּ אַף בְּדָרְךְ דְּרוּשׁ אָמְנָם א"ש מְאֹד לְדַעַת הַיַּעֲבֵ"ץ דְּלָכָךְ הֻוְצְרְכוּ לְגָנְזוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה קֶדֶוֶשַׁת הָאָרוֹן וּלְכָךְ קָדְשָׁה לע"ל וְלֹא יִפָּסֵק הַקֶּדֶוֶשָּׁה.

וְזֶה נָכוֹן. וּמַה שֶּׁמְּסַיֵּים עוֹד שָׁם הַיַּעֲבֵ"ץ זַ"ל דמש"פ הָרַמְבַּ"ם כמ"ד בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז דְּהָא אָתֵי כְּסָתָמָא דְּשָׁקָלִים וְרַבִּים ס"ל הָכִי עכ"ל לפמש"כ לְעֵיל אַדְּרַבָּה פְּסַק הָרַמְבַּ"ם דְּבִמְקוֹמוֹ הוּא נִגְנַז הוּא דְּלָא כַּמְבוֹאָר בַּמִּשְׁנָה דְּשָׁקָלִים דִּבְלִשְׁכַּת דִּיר הָעֵצִים נִגְנַז אִם לֹא שֶׁנֹּאמַר כְּפֵירוּשׁ הַשָּׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים הַנַּ"ל.

אָכֵן מְפֹרָשׁ אֵינִי בְּסִתָם מִשְׁנָה ויל"ע: וְיֵשׁ לְהָעִיר עַל הע"י הַנַּ"ל דְּבֶאֱמֶת בְּשִׁבוּעוֹת וּבְמַגִּילָה מַסִּיק הגמ' דכ"ע ס"ל קֶדֶוֶשָּׁה רִאשׁוֹנָה ק"ל וקלע"ל יע"ש וּבַתּוֹסְ' שָׁם ד"ה

דכ"ע וּבַמְּגִילָה שָׁם ובט"א שָׁם. ולפ"ז צ"ל דְּהָנֵי תַּנָּאֵי דִּפְלִיגִי אַלִּיבָּא דְּרַשְׁבַּ"י אִי אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז אוֹ גָּלָה לְבָבֶל.

ג"כ בָּזֶה פְּלִיגִי אִי ק"ר ק"ל וקלע"ל אוֹ לֹא קָדְשָׁה. וּבְזֶה אֶפְשָׁר לְבָאֵר קָצָת מַאי דְּתָנֵינַן בַּזְּבָחִים (קי"ט ע"א) כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה מְנוּחָה זוֹ שִׁילֹה נַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם וכו' רַשְׁבַּ"י אוֹמֵר זוֹ וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם ע"כ.

וּלְעֵיל מִזֶּה הוּבְאת הַבָּרַיְיתָא ת"ר כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וכו' נַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם וכו' דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה. ר"ש אוֹמֵר מְנוּחָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם נַחֲלָה זוֹ שִׁילֹה ע"כ הֲרֵי לְכְאוֹרָה סָתְרֵי דִּבְרֵי ר"ש הֲדָדֵי וּכְבָר עָמַד עַל זֶה הַגָּאוֹן ט"א בַּמְּגִילָה דַּף ט' וְכָתַב דע"כ גי' מְשֻׁוָּבֶּשֶׁת הִיא ול"ג ר"ש אוֹמֵר דא"כ קָשֶׁה דר"ש אדר"ש וְלֵיכָּא לְמֵימַר דִּב תַּנָּאֵי הָווּ וְאַלִּיבָּא דר"ש דְּכָל כה"ג דֶּרֶךְ הגמ' לְהַקְשׁוֹת וְלַשְׁנוּיֵי הָכִי א"ו גִּירְסָא מְשֻׁוָּבֶּשֶׁת הִיא יעש"ה.

ולפמש"ל ע"כ צ"ל בלא"ה דִּתְרֵי תַּנָּאֵי אַלִּיבָּה דר"ש וא"כ י"ל ה"נ כֵּן דְּהָא מְבוֹאָר בַּמְּגִילָה שָׁם דְּאָמְרִינַן קָסָבַר קְדֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה ק"ל וְלֹא לע"ל דִּכְתִיב כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה מְנוּחָה זוֹ שִׁילֹה נַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם מַקִּישׁ נַחֲלָה לְמַנִּיחָה מַה מְּנוּחָה יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הֶיתֵּר אַף נַחֲלָה יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הֶיתֵּר יעו"ש א"כ מַאן דס"ל דר"ש ס"ל דְּאָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז וְקְדֻשָּׁה לע"ל דְּרֵישׁ זוֹ וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם וּמַאן דס"ל דְּאָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל וְלֹא קְדֻשָּׁה לע"ל דְּרֵישׁ מְנוּחָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם נַחֲלָה זוֹ שִׁילֹה וּמַקִּישׁ מְנוּחָה לְנַחֲלָה מַה נַּחֲלָה יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הֶיתֵּר אַף מְנוּחָה יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הֶיתֵּר ודו"ק.

אַף יֵשׁ לְעַיֵּן עוֹד קָצָת דלפ"ז הָא מְבוֹאָר שָׁם בְּזְבָחִים דר"י ס"ל מְנוּחָה זוֹ שִׁילֹה נַחֲלָה זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. וּמְבוֹאָר בַּמְּגִילָה הַנַּ"ל דְּמַאן דס"ל הַבֵּי מַקִּישׁ נַחֲלָה לִמְנוּחָה וס"ל ק"ר ק"ל וְלֹא קלע"ל.

וְשָׁם בְּיוֹמָא מְבוֹאָר דר' יְהוּדָא ס"ל אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז יע"ש וְיֵשׁ לְעַיֵּן עוֹד בָּזֶה וְעַיֵּן בַּמָּסוֹרֶת הַשַּׁ"ס שָׁם בְּיוֹמָא (נ"ג ע"ב) דִּבְתוֹסֶפְתָּא הַגִּירְסָא ר"י בֶּן לָקִישׁ וּמְיַוְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ' ד"ה תְּנַן וכו'.

מִיהוּ בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּשָׁקָלִים רֵישׁ פ"ו אִיתָא ר"י בַּר אִלְעַאי וא"כ לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי וְהַתּוֹסְ' קָשֶׁה לוֹמַר כְּדִבְרֵי הַיַּעֲבֵ"ץ וְהַשְּׁבוּת יַעֲקֹב הַנַּ"ל: וְעַיֵּן בַּזְּבָחִים (ק"ז ע"ב) דְּאִתְּמַר הַמַּעֲלֶה בזה"ז רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר חַיָּיב וּמְשׁוּם דס"ל ק"ר קִידְּשָׁה לִשְׁעָתָהּ וְקִדְּשָׁה לע"ל עיי"ש וּבָזֶה י"ל דְּאָזִיל בְּשִׁיטָתוֹ בְּהָא דְּאָמַר לְקַמָּן (דַּף ל"ה ע"א) עַל הַפָּסוּק וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹקִים א"ר יוֹחָנָן עֲוָונָא בָּא לעוה"ב שֶׁנֶּאֱמַר עִם אֲרוֹן הָאֱלֹקִים מָה אָרוֹן לְעוֹלָם קַיָּים אַף עֲוָונָא בָּא לעוה"ב עיי"ש ופרש"י בד"ה הָאָרוֹן קַיָּים לְעוֹלָם שֶׁהָרֵי נִגְנַז כִּדְאָמַר בְּיוֹמָא שֶׁגְּנָזוֹ יאֹשִׁיָּהוּ ג"כ מַשְׁמַע דְּלָמָּ"ד דְּאָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל.

לֵיכָּא לְמִדְרַשׁ הָכִי. וּבָזֶה מְבוֹאָר דְּמֻוכְרָח דר"י ס"ל הָכִי כֵּיוָן דס"ל ק"ר ק"ל וקלע"ל.

וע"כ בָּעֵינַן אָרוֹן קַיָּים וְגָנְזוּ יאֹשִׁיָּהוּ ואכמ"ל עוֹד. גַּם לפמש"כ מֻוכְרָח בְּהָא דְּתָנַן בַּמִּשְׁנָה דִּשְׁקָלִים הַנַּ"ל דְּשֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְשֶׁל בֵּית ר"ה סְגַן הַכֹּהֲנִים הָיָה מִשְׁתַּחֲווִין י"ד כְּנֶגֶד דִּיר הָעֵצִים שֶׁשָּׁם הָאָרוֹן נִגְנַז.

א"כ ס"ל לר"ג דק"ר ק"ל וְקִדְּשָׁהּ לע"ל. וְאִינָךְ שֶׁלֹּא הִשְׁתַּחֲווּ הַךְ הִשְׁתַּחֲוָאָה יְתֵירָה ס"ל דְּאָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל וכמש"כ הַתּוֹסָ' יו"ט שָׁם.

וא"כ ס"ל דק"ר ק"ל וְלֹא קִדְּשָׁהּ לע"ל וְיֵשׁ לְעַיֵּן בִּמְלֹא הָרוֹעִים בְּעִנְיָן הַזֶּה וְאֵין פְּנַאי לְנַסֵּחַ כָּעֵת. וְעַיֵּן בְּיוֹמָא שָׁם (נ"ב ע"ב) וְהַתַּנָּיָא מִשֶּׁנִּגְנַז וכו' וּבְתוֹסָ' יְשָׁנִים שָׁם: שָׁם ע"ב וְכֵן מָצִינוּ בְּנָחָשׁ הַקָּדְמוֹנִי שֶׁנָּתַן עֵינָיו בְּמַה שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ מַה שֶּׁבִּיקֵּשׁ לֹא נָתְנוּ לוֹ וכו' פרש"י נָתַן עֵינָיו בְּחַוָּה וכו' וְהַיְינוּ דִּכְתִיב הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאָהּ לָשׁוֹן וכו' וְנִשּׁוּאִין הוּא עכ"ל.

וְעַיֵּן מַה שֶּׁהֵבִיא הרצ"ח כָּאן בְּהַגָּהוֹתָיו. וְיֵשׁ לְעַיֵּן לִכְאוֹרָא.

בְּמַאי דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן(כ"ו ע"ב) א"ר פָּפָּא לְמַעוֹטֵי בְּהֵמָה דְּאֵין זְנוּת בִּבְהֵמָה וכו' יע"ש וּבְרַשְׁ"י ד"ה דְּאֵין וכו' אֵינָהּ נַעֲשֵׂית זוֹנָה בִּבְעִילַת בְּהֵמָה וְאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת עַל בַּעְלָהּ עכ"ל. וּבְתוֹסָ' ד"ה לְמָעוּטֵי בְּהֵמָה תֵּימַהּ דְּהָכָא מַשְׁמַע דְּבִזְנוּת תַּלְיָא מִילְּתָא א"כ רָבָא דְּאָמַר בְּיִבָמוֹת (נ"ד) דְּיֵשׁ זְנוּת לִבְהֵמָה מַתְנִי' לְמָעוּטֵי מַאי וכו' יע"ש.

וא"כ יֵשׁ לע"ק אִי לְרָבָא נֶאֱסָרָה חַוָּה עַל אָדָם מִצַּד ב"ז דְּהַנָּחָשׁ דס"ל י"ז לַבְּהֵמָה. אֶלָּא דְּבָזֶה י"ל דלב"נ לֹא מָצִינוּ אִיסּוּר זֶה.

וְעַיֵּן תוס' סַנְהֶדְרִין נ"ו ע"ב ד"ה לֵאמֹר אֲבָל צ"ע דְּלָמָּה לֹא נֶעֶנְשָׁה חַוָּה ע"ז וַהֲרֵי בְּשָׁעָה תְּשִׁיעִית נִצְטַוָּה ומפ' זֶה יָלְפִינַן לְכָל ז' מִצְוֹת דִּידְהוּ עַיֵּן סַנְהֶדְרִין נ"ו ע"ב ונ"ח ע"א וְרַמְבַּ"ם פ"ט מהל' מְלָכִים דִּין ה' יע"ש: [(שַׁיָּיךְ לְעֵיל) וְכֵן מָצָאתִי בְּרַגַע זוֹ בְּשוּ"ת מהרש"ם ח"ג סוף סי' רע"ב שֶׁהֵשִׁיב בזה"ל מַה שֶּׁהִקְשָׁה רו"מ מֵהָא דִּבְנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן לָמְדוּ תּוֹרָה מֵהַמְּכִילְתָּא סו"פ בְּשֶׁלַּח דְּאֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים מֵעַמָּלֵק, כְּבָר קָדָמוֹ בס' עִיּוּן יַעֲקֹב בְּסַנְהֶדְרִין דַּף צ"ו, וְאוּלַי י"ל דְּהָא בְּאוּמּוֹת הָלַךְ אַחַר הַזָּכָר וְהֵם הָיוּ גֵּרִים מִבִּתּוֹ שֶׁל הָמָן וְהַזָּכָר הָיָה מֵאֻמָּה אַחֶרֶת עכ"ל, וּכְבָר נִתְבָּאֵר מַה שֶּׁיֵּשׁ לִדְחוֹת תֵּירוּץ זֶה שֶׁקִּיְימְתִּי מִנַּפְשַׁאי]: שָׁם תְּחִלַּת קִלְקוּלוֹ מֵיהָא בְּעַזָּה הָיָה.

עַיֵּן פרש"י ז"ל וְעַיֵּן תוס' שֶׁאָנֵץ כָּאן שֶׁהוֹסִיף בזה"ל וְכֵן אִיכָּא בִּירוּשַׁלְמִי ואע"ג דְּגוֹיָה הָיְתָה שָׁמָּא בְּצִנְעָה בָּא עָלֶיהָ אֲבָל הַהִיא דְּעַזָּה לֹא הָיָה דֶּרֶךְ נִשּׂוּאִין אֶלָּא דֶּרֶךְ זְנוּת ע"כ וְכֵן כָּתַב בַּתּוֹסָפְ' הָרֹא"שׁ.

וַעֲדַיִן דָּבָר זֶה צ"ע וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר בְּמָהַרְשָׁ"א בח"א עיי"ש וְאִשְׁתְּמִיט מִינַּיהּ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁמָּצָאתִי אַחַ"כ שֶׁהֵבִיא דְּבָרָיו בְּהַגָּהוֹת הרצ"ח ז"ל וְעַיֵּן בְּקֶרֶן אוֹרָה וְעוֹד י"ל דְּשִׁפְחָה כְּנַעֲנִית הָיְתָה וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּאִיסּוּר שִׁפְחָה אֵינָהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ בָּזֶה הָאַחֲרוֹנִים וְעַיֵּן בְּשוּ"ת זֶרַע אַבְרָהָם סְפָרַדִּי חיור"ד ואכמ"ל: וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת כָּל הַפְּסוּקִים בְּשׁוֹפְטִים (י"ד) מוֹרִים עַל כָּךְ.

דְּבִיקֵּשׁ שִׁמְשׁוֹן מֵאֶת אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁיִּקְחוּ אוֹתָהּ לוֹ. ובפ' ל"ז כְּתִיב וַיֵּרֶד וַיְדַבֵּר לָאִשָּׁה וַתִּישַׁר בְּעֵינֵי שִׁמְשׁוֹן.

וְאַחַ"כ. וַיָּשָׁב מִיָּמִים לְקַחְתָּהּ וכו' יע"ש שֶׁמְּוֻכָּרַח שֶׁנִּתְגַּיְּרָה בֵּינְתַיִם וְאַחַ"כ עָשָׂה מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים.

וְרָאִיתִי עַתָּה כָּתוּב מִמֶּנִּי עַל גִּלְיוֹן הַתָּנָ"ךְ שֶׁלִּי בפ' י"ב שָׁם בזה"ל אַף שֶׁגִּיּוֹרֶת פְּסוּלָה לִכְהֻנָּה מִטַּעַם דְּהָוֵי בְּעוּלָה וְאַפִּ"ה צָרִיךְ לְבָרֵךְ וְלִשְׁמוֹחַ ז' יְמֵי מִשְׁתֶּה עַיֵּין בַּפּוֹסְקִים. ע"כ.

עַיֵּין אהע"ז סי' ס"ב וּבְסִי' ס"ד וּבְאַחֲרוֹנִים שָׁם. וק"ל: אֶלָּא דְּאַכַּתִּי קָשֶׁה וְאָמֵינָא כְּלִישָׁנָא דְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל שכ' אַל יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁשִּׁמְשׁוֹן הַמּוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל יִשָּׂא נָשִׁים נָכְרִיּוֹת יע"ש.

וְאַכַּתִּי יַעֲלֶה עַל דַּעְתֵּינוּ להק' מַהאי מַעֲשֶׂה דְּבַעֲזָה דְּהָיְתָה בְּגִיּוּתָהּ. וּכְפִי שכ' בההרצ"ח.

וְלָזֶה צ"ל כִּדְמַשְׁמַע מפרש"י שֶׁהָיָה דֶּרֶךְ זְנוּת וְזֶה רַק מִדְּרַבָּנָן. ומ"מ נִקְרָא זֶה קִלְקוּל.

וצ"ע בָּרַמְבַּ"ם שָׁם הל' א"ב שָׁם וּבְסֵפֶר הַמִּצְוֹת שֶׁלּוֹ וּבְנוֹשְׁאֵי כֵּלָיו שָׁם, וּלְקַמָּן אָמַר אַבַּיֵּי יָדְעָה בּוֹ בְּאוֹתוֹ צַדִּיק וכו' ודו"ק. אַךְ צ"ע מִלְּקַמָּן דְּקָאָמַר וַיִּבָּקַע וכו' א"ר יִצְחָק דְּבֵי ר' אַמִּי הוּא אִוָּוה לְדָבָר טָמֵא לְפִיכָךְ וכו' ופרש"י אִינְוָוה לְדָבָר טָמֵא לִישָּׂא בַּת אֵל נֵכָר.

ויל"ע.

אַךְ י"ל בְּדוֹחַק (וְדָרַךְ אַגַּב הִנְנִי לְהָבִיא בֵּיאוּר הַפָּסוּק שׁוֹפְטִים שָׁם י"ד פ' ה' דִּכְתִיב וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן וְאָבִיו וְאִמּוֹ תִּמְנָתָה וַיָּבֹאוּ עַד כַּרְמֵי תִמְנָתָה וְהִנֵּה כְּפִיר אֲרָיוֹת שֹׁאֵג לִקְרָאתוֹ שֶׁאָמַר לִקְרָאתוֹ בִּלְשׁוֹן יָחִיד וְהָיָה צָרִיךְ בל"ר לִקְרָאתָם.

וְאָמַר הַגָּאוֹן הֶחָסִיד מִוִּילְנָא זצוק"ל זיע"א. הוּבָא דְּבָרָיו בְּסוֹף סִפְרוֹ דְּבַר אֱלִיָּהוּ עַל סֵפֶר אִיּוֹב.

מְשׁוּם דְּשִׁמְשׁוֹן הָיָה נָזִיר וְכַאֲשֶׁר בָּאוּ הוּא וְאָבִיו וְאִמּוֹ עַד כַּרְמֵי תִמְנָתָה. פֵּירֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם לְמָקוֹם אַחֵר מְשׁוּם לָךְ לָךְ אָמְרִינַן נְזִירָא וכו' לְכַרְמָא לָא תִקְרַב.

וּבְמָקוֹם שֶׁהָיָה לְבַדּוֹ שָׁם הָיָה אָרִי שָׁאָג לִקְרָאתוֹ עכ"ל דפח"ח ושימד"נ. וְיֵשׁ לְעַיֵּין בב"מ (צ"ב ע"א) נָזִיר שֶׁאָמַר תְּנוּ לְאִשְׁתִּי וכו' אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, הָתָם מְשׁוּם לָךְ לָךְ וכו' לְכַרְמָא לָא תִקְרַב שׁוּב רָאִיתִי בַּמַּלְבִּי"ם שָׁם שֶׁכְּוָוּן לָזֶה.

] שָׁם דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לְנָזִיר. ופרש"י מְשָׁרֵת עֲנָבִים כְּגוֹן נָזִיר שֶׁשָּׁרָה עֲנָבִים בְּמַיִם וְיֵשׁ בָּהֶם טַעַם יַיִן דְּלָא נָפְקָא מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן עכ"ל.

וצע"ק הֲלֹא זֶה תַּלְיָא אִי טכ"ע דְּאוֹרָיְיתָא עַיֵּין פְּסָחִים מ"ד וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַשַּׁיָּיכוֹת לָזֶה וְגַם זֶה נָפְקָא לִיהּ מִמְּשָׁרֵת ע"ש וצ"ע. וְעַיֵּין בַּפְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ בַּפְּסַק חָדָשׁ שֶׁלּוֹ וְעוֹד בְּכַמָּה אַחֲרוֹנִים בְּעִנְיָן זֶה וְקִצַּרְתִּי: וְעוֹד י"ל דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לְנָזִיר הַיְינוּ אַלִּיבֵּי' דראב"ע נָזִיר (פ"ו מ"ב) שֶׁחַיָּיב אַף עַל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת בְּחַרְצַנִּים וְזַגִּין עיי"ש בְּתוֹסְ' יו"ט ובתפא"י.

וְעַיֵּין שְׁבוּעוֹת (כ"ב ע"ב) דְּכֵינָן דְּכָזַיִת אִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא יע"ש: וְזֶה יֵשׁ לְדַיֵּיק נָמֵי בְּמַה שֶׁאָמַר לָהּ הַמַּלְאָךְ אַל תֹּאכְלִי כָּל טָמֵא הַאי כָּל לַאֲתוּיֵי אֶתָּא אֲפִילּוּ חֲצִי שִׁיעוּר כִּדְאָמְרִינַן בְּיוֹמָא (ע"ד ע"א) כָּל חֵלֶב לְרַבּוֹת חֲצִי שִׁיעוּר עיי"ש.

וה"נ כֵּן וּמַה שֶׁהָעָרוֹתַי עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י מִטַּעַם כְּעִיקָּר רָאִיתִי עַכְשָׁיו מַה שֶׁהֵעִיר בָּזֶה גַּם בס' מִנְחַת קְנָאוֹת ע"ש גַּם מַה שֶׁהִקְשָׁה מַזֶּה עַל המהרי"ט ח"א סי' כ'. וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה סֵדֶר נָשָׂא פ' י' ס' ט"ז דִּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא הִזְהִירָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה חוֹמֶץ וְחוֹמֶץ

שֵׁכָר וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים שֶׁאִלּוּ אֵינָם אֶלָּא מִשְׁמֶרֶת לְיַיִן כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא הַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת יַיִן לְכָךְ אֲסָרָן עָלָיו הַכָּתוּב אַל תֹּאכְלִי כָּל טָמֵא וְאֵין טָמֵא אֶלָּאָסוּר שֶׁהַתּוֹרָה הִזְהִירָה לְנָזִיר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל כְּלוּם עכ"ל, וְיֵשׁ לְהָעִיר עד"ז וְקַצַּרְתִּי: גַּם יֵשׁ לְעַיֵּן מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י הַלָּלוּ עַל מַה שֶּׁכָּתַב הַחו"ד יור"ד סי' ק"ה סק"ב דִּבְנָזִיר בְּהֶדְיָא אָסַר רַחֲמָנָא כָּל הַיּוֹצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן וְיָלְפִינַן מִינֵּיהּ כָּל מַקִּים דְּאָסוּר רַחֲמָנָא כָּל הַיּוֹצֵא דְּלָא לִיבָּטֵל בְּרוֹבָא מִמִּשְׁרַת יעו"ש וְיֵשׁ בָּזֶה לְהָבִין דִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל ודו"ק וּבְשׁו"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד סי' ס"ג הִקְשָׁה עָלָיו הַרְבֵּה יע"ש וְאֵין הַפָּנַאי מַסְפִּים עִמָּדִי כָּעֵת לְהִתְעַמֵּק בָּזֶה: שָׁם אִינְוָהּ לְדָבָר טָמֵא.

עַיֵּן פרש"י וְעַיֵּן מש"כ לְעֵיל וּבְמָהַרְשָׁ"א פֵּירֵשׁ מִשּׁוּם אֲכִילַת הַדָּבַשׁ מִתּוֹךְ גְּוִיַּת אֲרִי שֶׁהוּא דָּבָר טָמֵא. וְכָךְ הֵבִיא פֵּירוּשׁ זֶה הַמַּלְבִּי"ם ז"ל שָׁם בְּפֵירוּשׁוֹ לַשּׁוֹפְטִים וְלֹא הִזְכִּיר דִּבְרֵי רַשְׁ"י ונ"ב עַל הַמָּהַרְשָׁ"א שצ"ע דָּבָר זֶה וְעַיֵּן בְּעִנְיָן זֶה בָּרֹא"ש בְּרָכוֹת בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יוֹנָה בִּנְבֵילָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בִּדְבַשׁ וְעַיֵּן מג"א וְעַיֵּן מק"ח הל' פֶּסַח וְעַיֵּן שוּ"ת חת"ס וְעוֹד בָּאַחֲרוֹנִים הַרְבֵּה בָּעִנְיָן כָּזֶה וּבְשׁו"ת מַיִם חַיִּים סי' מ"ט וּבְשׁו"ת מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ סי' ט' ויל"ע לְעֵת הַפָּנַאי.

וְכָעֵת רָאִיתִי בס' תוה"ק שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם שׁו"ת שֵׁם אַרְיֵה שֶׁהֵעִיר אֵיךְ אָכַל הַדְּבַשׁ שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בְּדָבָר טָמֵא גּוֹיוֹת הָאַרְיֵ' ע"ש וְכָתַב לְיַישֵׁב עפ"י מש"כ הפרמ"ג ביור"ד רִישׁ סי' ק"ה בְּמִשְׁבְּצוֹת דְּכָבוּשׁ לֹא שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּדָבָר גּוּשׁ בְּדָבָר צָלוּל שֶׁמִּתְנַעֲנֵעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עי"ש וא"כ בִּדְבַשׁ הַמְּוּנָּח בִּגְוִיַּת הָאֲרִי אֲפִילּוּ כַּמָּה יָמִים ל"ש בֵּיהּ כָּבוּשׁ דְּהָוֵי כִּשְׁנֵי גּוּשִׁים הַמְּוּנָּחִים זע"ז: וְשָׁם בפרש"י ד"ה נִיכָּרִין.

וכו' וְלֹא שׁוֹתֶה יַיִן וכו'. וּכְתַב הַמָּהַרְשָׁ"א בַּקֹּרָא לֹא הַזְהִיר מִפֹּרָשׁ דְּהָיָה אָסוּר בִּשְׁתִיַּת יַיִן וכו' וי"ל דִּלְמָדוּ לוֹמַר שֶׁהָיָה שִׁמְשׁוֹן ג"כ נָזִיר מִיַּיִן מִדְּהַזְהָרָה אִמּוֹ עַל כָּךְ כְּדִכְתִיב אַל תִּשְׁתִּי יַיִן עכ"ל.

וְעַיֵּן בְּמִנְחַת קְנָאוֹת וְיֵשׁ לְהָעִיר עַל דְּבָרָיו דַּהֲלֹא זֶה כְּמַעַט מְפֹרָשׁ בַּכְּתוּבִים שָׁם (י"ג פ' י"ב) וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה יָבֹא דְּבָרֶיךָ מַה יהי' מִשְׁפַּט הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ ד' אֶל מָנוֹחַ מִכֹּל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶל הָאִשָּׁה תִּשָּׁמֶר וגו' וּפֵירְשׁוּ כֻּלָּם שֶׁזֶּה דָּבָר שא"צ לְהוֹדִיעַ לְךָ מַה מִּשְׁפַּט הַנַּעַר רַק הַהוֹסָפָה הִיא אֲשֶׁר גַּם אִמּוֹ תִּשְׁמֹר מִכָּל אֵלֶּה.

אֶלָּא מִדְּמְפֹרָט בִּקְרָא כָּל אֵלֶּה יָלְפִינַן דְּעַל טֻמְאַת מֵת לֹא הֻזְהַר. וְדָבָר זֶה מִפִּי הַקַּבָּלָה כמש"כ הָרַמְבַּ"ם ויל"ע: א) מש"כ לְעֵיל לְעִנְיַן חֲצִי שִׁיעוּר כַּנַּוָּנָתִי אַף לר"ל יוֹדֶה בְּכָאן מֵרִיבוֹ יְתֵירָה וכמש"כ הָרַמְבַּ"ם פ"א מה' חָמֵץ לְעִנְיַן חָמֵץ בְּפֶסַח דְּיָלְפִינַן מְלֹא יֵאָכֵל וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִין.

גַּם לר"י נפ"מ אַף לְעִנְיַן תַּעֲרוֹבֶת עַיֵּן בַּפָּסְחִים מ"ג ע"א וּבְמָהַרְשָׁ"א סַם וברי"ש פ"ג דְּטְבוּל יוֹם וּבִירוּשַׁלְמִי פ"ג דְּפְסָחִים ואכמ"ל. וְיֵשׁ בָּזֶה כְּדֵי לְתָרֵץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל שֶׁהִקְשָׁה עָלָיו הכ"מ דל"ל קְרָת ת"ל בְּכָל אִיסּוּרִים קיי"ל כר"י דח"ש אֲסִיר מה"ת נו"כ ע"ש וי"ל דְּאִצְטְרִיךְ אִם אָכַל ע"י תַּעֲרוֹבֶת דְּבִשְׁאָר אִיסּוּרִים אֵינוֹ חַיָּיב עָלָיו אֲבָל בְּחָמֵץ גַּלִּי קְרָח דְּאַף כָּל שֶׁהוּא אָסוּר מה"ת ואכ"ז וְאַף שֶׁאָמַר לָהּ הַמַּלְאָךְ בִּלְשׁוֹן אַל תֹּאכְלִי וַאֲכִילָה הוּא בְּכַזַּיִת כַּיָּדוּעַ.

י"ל כמש"כ הַבְּנָיָן צִיּוֹן ח"ש ס' קכ"א דְּלָא אָמְרִינַן רַק סְתָם אֲכִילָה שֶׁבַּתּוֹרָה אֵינִי אֶלָּא כַּזַּיִת דְּכֵן הל"מ לְעִנְיַן שִׁיעוּרִין כִּדְאָמְרִינַן בְּסֵוָכָה. אֲבָל מַאן לֵימָא לָן דְּגַם בַּכְּתוּבִים סְתָם אֲכִילָה בְּכַזַּיִת דַּוְקָא וּכְמוֹ שכ' הַתּוֹסָ' בְּקִידּוּשִׁין לְעִנְיַן מְמָחֳרַת הַפֶּסַח דִּלְשׁוֹן תּוֹרָה לְחוּד וּלְשׁוֹן נְבִיאִים לְחוּד ע"ש וא"כ ה"ה לְעִנְיַן אֲכִילָה עכ"ל.

וכמש"כ נָמֵי בַּשַּׁ"ח מַעֲרֶכֶת א': ב) מַה שֶׁהֵבֵאתִי מב"מ גַּבֵּי פּוֹעֵל נָזִיר בְּיַיִן. י"ל קֻצָּת דְּנָזִירוּת בְּעָלְמָא לָא הָוֵי בְּדִיל מִינֵּיהּ.

וּלְכָךְ אִסּוּרֵי אֲבָל בְּשִׁמְשׁוֹן דְּהָוֵי נָזִיר מִבֶּטֶן אִמּוֹ הָוֵי בְּדִיל מִינֵּיהּ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וּכְמוֹ בְּהֶקְדֵּשׁ דְּיָכוֹל לִהְיוֹת פּוֹעֵל בְּכָרֶם דְּהֶקְדֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁמּוּכָח בב"מ שָׁם.

וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי או"ת לְעִנְיַן אִם נָדַר מִדָּבָר אֶחָד אִם מֻתָּר לְסָחוֹר בָּזֶה. וּמָצָאתִי עַכְשָׁיו בְּשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק חאור"ח (סי' פ' אוֹת ט') שֶׁנִּשְׁאַל בָּזֶה וְהֵשִׁיב בזה"ל מַה שֶּׁנִּסְתַּפֵּק בְּמֻוְדָּר מִמַּאֲכָל אִם מֻתָּר לְסָחוֹר בּוֹ הִנֵּה לְעִנְיַן פּוֹעֵל מוּכָח בב"מ צ"ב דְּנָזִיר אָסוּר לִהְיוֹת פּוֹעֵל בְּיַיִן ולפ"ז ה"ה שֶׁאָסוּר לִסְחוֹר בּוֹ מִדְּרַבָּנָן וְהָא דְּיָכוֹל לִהְיוֹת פּוֹעֵל בְּשֶׁל הֶקְדֵּשׁ הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהֶקְדֵּשׁ בְּדִיל מִינֵּיהּ משא"כ נָזִיר ועיי"ש בְּשֵׁם שוּ"ת קוֹל אֵלְיָהוּ שֶׁפָּסַק כֵּן דְּאָסוּר לִסְחוֹר בּוֹ בַּדָּבָר שֶׁנָּדַר מִמֶּנּוּ הֲנָאָה יעו"ש.

אַךְ יֵשׁ עֲדַיִין לְחַלֵּק מֵהֶקְדֵּשׁ דִּבְהֶקְדֵּשׁ כ"ע בְּדִילִי מִינֵּיהּ. אֲבָל הָכָא הוּא לְבַדּוֹ נִשְׁמָר מִזֶּה אֲבָל חֲבֵירָיו וב"ב לָא בְּדִילִי.

וְזֶה קָשֶׁה מְאֹד עַל הָאָדָם לְהִשָּׁמֵר. וז"פ.

אָמְנָם כְּבָר הֵבֵאתִי בְּגִלְיוֹן סִפְרֵי או"ת הַנָּ"ל דְּאִיתָא בְּסִפְרֵי פ' נָשֹׂא מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר שׁוֹמֵעַ אֲנִי אֲפִילּוּ מִסְּחוֹרָתוֹ ת"ל מִיַּיִן וְשֵׁכָר אֲבָל מֻתָּר הוּא בִּסְחוֹרָתוֹ ע"כ. אַךְ אֶפְשָׁר דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא קָאָמַר בְּסִפְרֵי דְּמֻוָתָּר.

אֲבָל מִדְּרַבָּנָן בֶּאֱמֶת אָסוּר מִטַּעַם דִּלְךָ לָךְ אָמְרִינַן נְזִירָא סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לָא תִּקְרַב. וְיֵשׁ עוֹד לְעַיֵּין בָּזֶה: שָׁם יָדָעָה בּוֹ בְּאוֹתוֹ צַדִּיק דְּלָא מַפִּיק שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה כֵּיוָן דְּאָמַר נְזִיר אֱלֹקִים אֲנִי אֲמַרָה הַשְׁתָּא וַדַּאי קֻוּשְׁטָא קָאָמַר.

עכ"ל: הִנֵּה גַּם מִכָּאן נִרְאֶה לְהָבִיא רְאָיָה למש"כ הָאַחֲרוֹנִים הוּבָא בַּשַּׁ"ח מַעֲרֶכֶת ה' סי' ל"ה שֶׁאֵין לְחַלֵּק בְּעִנְיָן זֶה בֵּין שֵׁם הָוָיָ"ה בָּרוּךְ הוּא לִשְׁאָר שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכֵּוָן בְּכָלָל הָאַזְהָרָה דְּהַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם עיי"ש שֶׁהָרֵי כָּאן נָמֵי הוּא בְּשֵׁם אֱלֹקִים וְיָדָעָה בּוֹ דְּלָא מַפִּיק ש"ש לְבַטָּלָה:וְעַיֵּין בר"ה דַּף (י"ח ע"ב) וּבְהַגָּהוֹת מָפָרְשֵׁי הַיָּם שָׁם דְּמִכָּאן תְּשׁוּבָה עַל מש"כ הָרַדְבָּ"ז עיי"ש הֵיטֵב.

וְעוֹד יֵשׁ מַה לְהָעִיר עַל זֶה וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין בְּמָגִילָּה (ג') גְּמִירִי דְּלָא מַפְקִי ש"ש לְבַטָּלָה וצע"ק דְּאָמְרִינַן יָדָעָה בּוֹ בְּאוֹתוֹ צַדִּיק וכו' וק"ל: שָׁם וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל אָמַר רַבִּי חָמָא בר"ח הוּחַל שִׁבּוּעָתוֹ שֶׁל אֲבִימֶלֶךְ דִּכְתִיב אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי.

ופרש"י ד"ה הוּחַל וכו' בַּטָּלָה לְשׁוֹן לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ לְפִי שֶׁהֵם עָבְרוּ עַל הַשְּׁבוּעָה תְּחִלָּה ע"כ. נ"ב בְּחִידּוּשֵׁי מִכָּאן מְבִיאִים הַמָּקוֹר למש"פ הָרַמָ"א וְהוּא מֵהַמָּרְדְּכִי דִּשְׁנֵיהֶם שֶׁנִּשְׁבְּעוּ זל"ז וְהָאֶחָד עָבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ גַּם הַשֵּׁנִי מֻתָּר וְעַיֵּין לְקַמָּן גַּבֵּי יוֹסֵף עִם פַּרְעֹה ע"כ.

עַכְשָׁיו רָאִיתִי שֶׁהִקְדִּימַנִי בָּזֶה בְּסֵפֶר עִיּוּן יַעֲקֹב עַל אַגָּדוֹת הַשַּׁ"ס שֶׁכָּתַב כָּאן בזה"ל מִסֵּוּגְיָא זוֹ הֵבִיאוּ הַפּוֹסְקִים רְאָיָה לִשְׁנַיִם שֶׁנִּשְׁבְּעוּ זל"ז וְעָבָה אֶחָד עַל הַשְּׁבוּעָה הַשֵּׁנִי פָּטוּר וְכִדְאִיתָא ביור"ד סי' רל"ו ס"י ובט"ז שָׁם ס"ק י"ג שָׁגַג בָּזֶה בְּמָקוֹר הַדִּין עכ"ל.

וְכֵן בֶּאֱמֶת מְבֹאָר בְּהַגָּהוֹת מָרְדְּכַי כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא זֶה גַּם הברכ"י שָׁם סוֹף סי' רל"ו בְּשֵׁם חִיְדּוּשֵׁי הַגַּרְשֵׁונִי עיי"ש. וְלֹא רָאָה בִּנְקֻדַּת הַכֶּסֶף שֶׁכְּבָר הִסִּיג בָּזֶה עַל הַטַּ"ז עיי"ש, וְכֵן הֵבִיא זֶה הב"ש באהע"ז סי' נ"א ס"ק ו' בְּשֵׁם מו"ח הַגָּאוֹן מוה"ר לֵיבּ זַ"ל דְּלָמַד זֶה מִכָּאן יעו"ש וּדְבָרִים מְפוֹרָשִׁים הֵם בְּהַגָּהוֹת מָרְדְּכַי דִּשְׁבוּעוֹת בפ' שְׁבוּעוֹת בִּיטּוּי יעו"ש ומש"כ שָׁם דִּין זֶה בְּשֵׁם הגה"ה ביור"ד.

לְפָנֵינוּ אִיתָא כֵּן עַל שֵׁם הַמְחַבֵּר זַ"ל, אָכֵן שָׁם בְּהַגָּהוֹת מָרְדְּכַי מְסַיֵּם וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' פ"ק דְּסוֹטָה. וְהִנֵּה לְפָנֵינוּ לֹא נִמְצָא כְּלָל תוס' בַּדָּבָר הַזֶּה.

אַךְ עַכְשָׁיו שֶׁנִּתְגַּלָּה לָנוּ תּוֹסָפוֹת שֶׁאָנֵץ וְשָׁם כְּתִיב הוּחֲלָה שְׁבוּעָתוֹ שֶׁל אֲבִימֶלֶךְ וְנִרְאֶה שֶׁחוֹלֵק. עַל מַה שפי' רַשְׁ"י בְּסֵפֶר שְׁמוּאֵל (ב' ה') שֶׁאוֹתוֹ הַיְבוּסִי הָיָה מִזַּרְעוֹ שֶׁל אֲבִימֶלֶךְ וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִין לְהוֹרִישׁוֹ מִפְּנֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁהָיָה כָּתוּב עַל הַצְּלָמִים אֶלָּא ס"ל כמ"ד בְּפִרְקֵי דר"א פֶּרֶק ל"ו דִּשְׁבוּעָה אַחֶרֶת הָיְתָה שֶׁכָּרַת אַבְרָהָם לָהֶם כְּשֶׁלָּקַח מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה מֵאֵת בְּנֵי חֵת וְעַל שֵׁם הָעִיר נִקְרָא יְבוּסִי אוֹ שֶׁמָּא אע"פ שֶׁהֻחְלָה כְּבָר בִּימֵי שִׁמְשׁוֹן אעפ"כ לֹא בָּאוּ עֲלֵיהֶם עַד בִּימֵי דָּוִד עכ"ל וּבַתּוֹסָפְ' הָרֹא"שׁ הַגִּירְסָא כָּךְ כמ"ד בפדר"א שׁוּרוֹתִים הָיָה לָהֶם שֶׁכָּתַב לָהֶם א"א וכו' ובשטמ"ק הַגִּירְסָא שֶׁחוֹתֵם הָיָה לָהֶם וכו' וּמְצַיֵּין שָׁם הַמַּגִּיהַּ דְּעַיֵּין מש"כ הָרַב פָּתַח עֵינַיִם בְּשֵׁם תוס' כת"י עכ"ל.

וא"כ הֲרֵי פְּלִיגִי בָּזֶה הַמְּדָרְשִׁים וְדִין זֶה תַּלְיָא בִּרְבוּתָא. וְזֶה כַּנָּוֹנַת הַמָּרְדְּכַי שֶׁצַּיֵּין לְעַיֵּין בְּתוֹסָ' פ"ק דְּסוֹטָה וְכַנָּוֹנָתוֹ לְתוֹסָ' שָׁאנֵץ.

וְשָׁם בְּתְשׁוּבַת הַשַּׁר מִשָּׁאנֵץ דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ הָכִי לכ"ע דְּבָטֵל הַשְּׁבוּעָה מִצַּד הַשֵּׁנִי וּמְקוֹרוֹ מֵאַבְרָהָם לַאֲבִימֶלֶךְ יע"ש. וּבְבֵיאוּר הַגְּרָ"א זַ"ל שָׁם בְּיוֹר"ד סי' רל"ו ס"ק כ"א צַיֵּין הַמָּקוֹר לְדִין זֶה מִכָּאן וּמֵרַשְׁ"י ד"ה וְהוּחַל וכו' וּמְסַמֵּן לְעַיֵּין בב"ר ס"פ וַיָּצָא ע"כ.

וְכַנָּוֹנָתוֹ הק' הוּא לְמַה שֶׁאָמְרוּ שָׁם פ' ע"ד דְּדָוִד טָעַן לִפְנֵי סַנְהֶדְרִין שֶׁמּוֹאָבִים וַאֲדֻמִּים פָּרְצוּ אֶת הַגָּדֵר תְּחִלָּה יעו"ש וְתֵיתֵי לִי שֶׁכֵּן כְּשֶׁלָּמַדְתִּי אֶת הַמִּדְרָשׁ הִרְהַרְתִּי לְהָבִיא רְאָיָה לְהַאי דִּינָא דְּהַגָּהוֹת מָרְדְּכַי הַנַּ"ל.

מִמִּדְרָשׁ זֶה וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת רנ"ח כָּאן דְּהֵבִיא דבב"ר אָמְרִינַן דְּלַאֲבִימֶלֶךְ נִיתְּנָה עַד שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת וּבִימֵי שִׁמְשׁוֹן בְּנֻדַּאי כָּלְתָה דּוֹר שְׁלִישִׁי מֵאֲבִימֶלֶךְ וּמִמֵּילָא פָּסְקָה הַשְּׁבוּעָה וְלֹא צְרִיכִים לָבוֹא לָזֶה דְּהֵם עָבְרוּ עַל הַשְּׁבוּעָה תְּחִלָּה.

וצ"ל דְּדִבְרֵי הַשַּׁ"ס כָּאן וְכֵן לְקַמָּן יָבֹא מִי שֶׁחוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו וְיִפָּרַע מִפְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר חָזְרוּ מִשְּׁבוּעָתָם פְּלִיג עַל הַמְּכִילְתָּא וּמִדְרָשׁ עכ"ל. וא"י מַה שֵּׁת הֲלֹא בְּקָרָא כְּתִיב וּלְנִינִי וְנָכְדִּי לְבַד.

וא"ל דְּכַנָּוֹנָתוֹ דְּנָכְדִּי הוּא אַף יוֹתֵר מִשָּׁלֹשׁ דּוֹרוֹת וְעַיֵּין מְגִילָּה (דַּף י') וָנָכָד זוֹ וּשְׁתִי. גַּם לֹא הֵבִיא דִּבְרֵי הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁכָּתַב.

כֵּן בזה"ל וצ"ל דִּבְאוֹתוֹ זְמַן הָיָה נָכְדוֹ שֶׁל אֲבִימֶלֶךְ קַיָּים שֶׁהַשְּׁבוּעָה לֹא הָיָה רַק עִם נָכְדוֹ וְכֵן נִרְאֶה מפרש"י פֶּרֶק א"ט כ"כ הָרַדַּ"ק בס' יְהוֹשֻׁעַ ע"ש וְיֵשׁ לְעַיֵּן בְּשוּ"ת המבי"ט ז"ל שְׁאֵלָה ל"ב שכ' וְאֵינִי נִרְאֶה כִּי בִּשְׁבִיל מַה שֶּׁסֵּרֵב בִּלְאָ פּוֹעֵל שֶׁיִּקָּרֵא עוֹבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה וְיִהְיֶ' פָּטוּר חֲבֵרוֹ כְּמוֹ שכ' הַמְפָרְשִׁים ז"ל עַל שְׁנַיִם שֶׁנִּשְׁבְּעוּ לַעֲשׂוֹת דָּבָר אֶחָד והא' מֵהֶם עָבַר עַל הַשְּׁבוּעָה הַשֵּׁנִי פָּטוּר וְאֵין צָרִיךְ הֶיתֵּר עַל הַשְּׁבוּעָה וּרְאָיָה מִדָּוִד שֶׁהָלַךְ לְהִלָּחֵם עִם הָאֲרַמִּיִּים וכו' דְּלָא דָּמְיָא דְּהָתָם הוּא שֶׁנִּשְׁבַּע לַעֲשׂוֹת דָּבָר פְּלוֹנִי והא' עָבַר וְלֹא עָשָׂה בִּזְמַן שֶׁהָיָה חַיָּיב לַעֲשׂוֹתוֹ וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ רְאָיָה שֶׁעָבְרוּ הָאֲרַמִּיִּים הַבְּרִית שֶׁכָּרַת יַעֲקֹב עִם לָבָן הָאֲרַמִּי בִּימֵי בִּלְעָם וּלְזֶה הָיָה פּוֹטֵר דָּוִד וּמֵזֶּה לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם וכו' יעו"ש וְהוּא כחש"כ הַגְּרָ"א ז"ל הַנָּ"ל.

וְעַיֵּין בַּשָּׁ"ךְ שָׁם ס"ק י"ו שֶׁהֵשִׁיב עַל המבי"ט שֶׁכָּתַב בַּעֲשָׂרָה שֶׁנִּשְׁבְּעוּ שֶׁלֹּא לְהַסְכִּים וכו' נִפְטְרוּ כֻּלָּם עיי"ש וצ"ע וּמְפוֹרָשׁ לְהֶדְיָא שָׁם בהג"ה לְהַגָּהוֹת מָרְדְּכַי דְּלָא כִּדְבְרֵי המבי"ט עיי"ש. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דלפי"ז דִּכְבָר הוּחֲלָה הַשְּׁבוּעָה בִּימֵי שִׁמְשׁוֹן וכ"ש בִּימֵי דָּוִד כַּנַ"ל א"כ לָמָּה הָיָה צָרִיךְ דָּוִד לִקְנוֹת גֹּרֶן אֲרַוְנָה הַיְבוּסִי וּמִבֹּאָר בִּיהוֹשֻׁעַ ט"ו פ' ס"ג וְאֶת הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֹא יָכְלוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם וכו'.

ופרש"י דְּשָׁנִינוּ בְּסִפְרֵי רב"י בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר יְכוֹלִין הָיוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ רַשָּׁאִין מֵחֲמַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע אַבְרָהָם לַאֲבִימֶלֶךְ וכו' יע"ש. אֲבָל בִּימֵי דָּוִד שֶׁכְּבָר הוּחֲלָה הַשְּׁבוּעָה א"כ לָמָּה הָיָה צָרִיךְ לִקְנוֹת הַגֹּרֶן.

וְעוֹד יוֹתֵר קָשֶׁה דְּבִשְׁמוּאֵל (ב' ק' ה' פ' ה') וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל מַכֶּה יְבוּסִי יְבַוסֵּיעַ בַּצִּנּוֹר וכו' ופרש"י וּבִימֵי דָּוִד כְּבָר עָבְרוּ הַדּוֹרוֹת שֶׁהֻזְכְּרוּ בִּשְׁבוּעָה ע"כ. וא"כ לָמָּה הָיָה צָרִיךְ לִקְנוֹת וְגַם וְגַם זֶה צ"ע בְּרַשָּׁ"י גּוּפָהּ לָמָּה צ"ל שֶׁכְּבָר עָבְרוּ הַדּוֹרוֹת הֲרֵי בלא"ה הוּחֲלָה הַשְּׁבוּעָה כִּדְאָמְרִינַן כָּאן וּרְאָיָה לְהֶעָרֵת הרצ"ח הַנָּ"ל.

שׁוּב אח"ז מָצָאתִי בְּשוּ"ת בֵּית יִצְחָק שֶׁמְּעַלְקִים (אור"ח ס' כ"ח) שֶׁהֵעִיר מִכָּל אֵלֶּה וְכָתַב לְיַשֵּׁב דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ וַאֲבִימֶלֶךְ הִשְׁבִּיעוּ לִבְנֵיהֶם וּלְנֵינָם וּלְנֶכְדּוֹ וע"כ הָיָה הַשְּׁבוּעָה הַזֹּאת כְּעֵנְיַן חֵרֶם דאל"כ א"א לְהַשְׁבִּיעַ לְמִי שֶׁיִּוָּלֵד אַחַ"כ וע"כ הָיָה זֶה כְּמוֹ הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבְּעוּ נְשִׂיאֵי הָעֵדָה לַגִּבְעוֹנִים שֶׁהָיָה חֵרֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרַמְבַּ"ן וְרַאשׁוֹנִים וְעַיֵּין בְּשוּ"ת נובי"ת יור"ד סי' קמ"ו: ולפי"ז נ"ל דִּנְהִי דִּשְׁנַיִם שֶׁנִּשְׁבְּעוּ זֶה לָזֶה, כְּשֶׁעָבַר הָאֶחָד גַּם הַשֵּׁנִי מֻוּתָּר לַעֲבֹר מ"מ אִם הֶחֱרִים לְבָנָיו וְלִבְנֵי בָּנָיו.

אִם יַעַבְרוּ נֶגֶד הַבָּנִים מֻוּתָּרִין הַבָּנִים לַעֲבֹר וְהַחֵרֶם עֲדַיִן קַיָּים עַל בְּנֵי בָּנִים וְלָכֵן אַף דְּבִימֵי שִׁמְשׁוֹן כְּבָר הוּחַל הַשְּׁבוּעָה בִּימֵי דָּוִד עֲדַיִן קַיָּים אִם לֹא עָבְרוּ נֶגְדּוֹ וְלָכֵן הֻזְקְרַךְ רַשָּׁ"י לְפָרֵשׁ דִּכְבָר עָבְרוּ הַדּוֹרוֹת וּמַה דִּקְשָׁיָא לָמָּה הָיָה דָּוִד צָרִיךְ לִקְנוֹת כֵּינָן שבלא"ה כְּבָר פָּסְקוּ דּוֹרוֹת כמ"ש בְּרַשָּׁ"י שְׁמוּאֵל הַנָּ"ל י"ל מִפְּנֵי חִילּוּל הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מִזְבֵּחַ אוֹכֵל גְּזֵילוֹת ויע"ש עוֹד בְּרַשָּׁ"י דְּיוֹמָא י"ב.

ובמנ"ח מ' רפ"ד כָּתַב לְבָאֵר דְּהָא דִּמְבֹּאָר בִּשְׁמוּאֵל וד"ה דְּדָוִד קָנָה אֶת מְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ מֵאֲרוֹנָא הַיְבוּסִי וְהִנֵּה לֹא נוּכַל לוֹמַר שֶׁכִּבְּשׁ דָּוִד אֶת יְרוּשָׁלַם כָּבַשׁ גַּם הַמָּקוֹם הַזֶּה אַךְ אַחַ"כ מָכְרוֹ לַאֲרוֹנָא הַיְבוּסִי ע"כ נִשְׁאַר בְּיָדוֹ, ל"ל הָכִי דְּעוֹבֵר בְּלֹא תִּחְנֵּם וכו'.

אע"כ צ"ל דְּהַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא נִלְקַח מֵעוֹלָם מֵאֲרוֹנָא וְהַטַּעַם דְּלָא נִלְקַח מִיָּדוֹ דְּאֶפְשָׁר הוּא הִשְׁלִים עִם דהמע"ה בְּשָׁעָה שֶׁפָּתַח בְּשָׁלוֹם רַק הֵם לָמַס וכו'. ועכצ"ל שֶׁהִשְׁלִים אֲרוֹנָא דאל"ה הַאֵיךְ החי' אוֹתוֹ דָּוִד דְּהוּא הָיָה מז' עֲמָמִין וְאָסוּר לְחַיּוֹת מֵהֶם כָּל נְשָׁמָה יע"ש לְעִנְיָנוֹ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ במחכ"ת כָּל הָנֵי דִּבְרֵי רַשׁ"י הַמְבוֹאָרִין בִּיהוֹשֻׁעַ וּשְׁמוּאֵל הַנַּ"ל וְהֶאֱרַכְתִּי בְּעִיקַּר דְּבָרָיו במק"א וכאמ"ל.

ב) וְדֶרֶךְ אַגַּב רָאִיתִי שָׁם ביור"ד בְּחִידּוּשֵׁי רעק"א שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר אֵשׁ דָּת עַל הַתּוֹרָה שֶׁכָּתַב בפ' קֹרַח דְּנִרְאֶה דה"ה אִם יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע לַעֲשׂוֹת דָּבָר עִם הָעַכּוּ"ם כֵּיוָן דְּהָעַכּוּ"ם לֵיתָא בִּשְׁבוּעָה פָּטוּר הַיִּשְׂרָאֵל מֵאוֹתָהּ שְׁבוּעָה עכ"ל וּלְדִינָא צ"ע וְאֵין לִי הַסֵּפֶר לְעַיֵּן בּוֹ שֶׁלִּכְאוֹרָה הַדְּבָרִים תְּמוּהִים דַּהֲרֵי אַבְרָהָם עִם אֲבִימֶלֶךְ הָיָה יִשְׂרָאֵל עִם עַכּוּ"ם וְכֵן פַּרְעֹה עִם יוֹסֵף וְעַיֵּן גִּלְיוֹן מָהַרְשָׁ"א שָׁם בְּשֵׁם הַבַּיִת יַעֲקֹב סי' קי"א.

וּבְעִיקַּר הַדִּין אִם הָעַכּוּ"ם הוּא בַּר לֹא יַחֵל שְׁבוּעָתוֹ מְבוֹאָר בַּאֲרִיכוּת במשל"מ פ"י מהל' מְלָכִים וְעַל הַמָּהָרָ"ש יָפֶה תָּמַהּ בְּאֱמֶת שֶׁהִשְׁבִּיעוֹ אַבְרָהָם וְיִצְחָק לַאֲבִימֶלֶךְ וּמִיַּעֲקֹב לְעֵשָׂו. וּלְחַלֵּק בֵּין שְׁבוּעַת שָׁוְא לִשְׁבוּעַת שֶׁקֶר וְלוֹמַר דְּבִשְׁבוּעַת שָׁוְא אֵינָם מֵוְהָרִים אֲבָל בִּשְׁבוּעַת שֶׁקֶר מֵוְהָרִים הוּא דְּוַחַק גָּדוֹל יע"ש וְלוֹמַר דְּגַם אֲבוֹתֵינוּ הָיָה לָהֶם דִּין ב"נ בְּוַדַּאי לֵיכָא לְמֵימַר לְעִנְיָן זֶה וּפְשׁוּט, סוֹף דָּבָר יֵשׁ לְעַיֵּן שָׁם בִּכְפָנִים: ג) כֵּן רָאִיתִי שֶׁהִקְשָׁה בְּגִלְיוֹן מָהַרְשָׁ"א שֶׁהִקְשָׁה לְשִׁיטַת המבי"ט הַנַּ"ל א"כ בְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּשֶׁבַח (פ"ח) מִכָּאן מוֹדָעָה רַבָּה לְאוֹרְיְתָא וכו' אַפַּ"ה הֲדַר קִבְּלוּהוּ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וק' עֲדַיִן יֵשׁ טַעֲנָה דַּהֲרֵי לֹא יִמָּנַע שֶׁיִּהְיֶ' בֵּינֵיהֶם מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַשְׁבוּעָה וּמְמֵילָא כָּל אֲחֵרִים פְּטוּרִים וְלָמָּה אֵין שְׁבוּעָה חָל ע"ד מִצְוָה מִשּׁוּם מֻוְשְׁבָּע וְעוֹמֵד מה"ס וְהַיְינוּ מַה שֶׁהִשְׁבִּיעַ מֹשֶׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב וְהָא אִיכָּא מִי שֶׁעָבַר עָלֶיהָ וְלֹא קַיֵּים הַמִּצְוָה עכ"ל: הִנֵּה תָּפַס בְּפַשְׁטוּת הַלָּשׁוֹן הָא דְּאָמְרִינַן מֻוְשְׁבָּע וְעוֹמֵד מֵהַר סִינַי הוּא מִשּׁוּם הַשְׁבוּעָה דַּעֲרָבוֹת מוֹאָב.

וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ הַלָּשׁוֹן מה"ס. וְעַיֵּן לְשׁוֹן רַשׁ"י מַכּוֹת כ"ג.

וּכְבָר עָמַד ע"ז הנוב"ק חאור"ח סי' ל"ו בַּהֲגָה בזה"ל דְּהֵן אֱמֶת שְׁמָמָה שֶׁאָמַר בְּכָל מָקוֹם וְהָא מֻוְשְׁבָּע וְעוֹמֵד מה"ס וְלֹא אָמַר סְתָם וְהָא אֵין אחע"א מַשְׁמַע דְּאִי לָאו דְּמֻוְשְׁבָּע וְעוֹמֵד הָיָה שְׁבוּעָה חָלָה דְּדַוְקָא שע"ש אֵינָהּ חָלָה וכו' עיי"ש וְעַיֵּן בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים סי' י"ב בְּשוּ"ת שֶׁלּוֹ מַה שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב בָּזֶה בְּכַמָּה אוֹפַנִּים אֲבָל מַשְׁמַע פְּשָׁטוּת הַלָּשׁוֹן כַּהֲבָנַת הגל"מ הַנַּ"ל וְסָעֲיְתָא לִדְבָרָיו מָצָאתִי בְּפֵירוּשׁ רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל לִשְׁבוּעוֹת (דַּף כ"ה ע"א) שֶׁכָּתַב בד"ה אֲבָל לִיתֵּן צְדָקָה לְעָנִי מֻוְשְׁבָּע מֵהַר סִינַי הוּא שֶׁנֶּאֱמַר נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְאֵין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה עכ"ל הק' וְיַעֲיֵן לְשׁוֹן רַשׁ"י בִּשְׁבוּעוֹת (מ"ז ע"א) ד"ה לְסִינַי לִשְׁבוּעַת הַר סִינַי שֶׁהִשְׁבִּיעַ הקב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל לֹא תִגְזֹל וְהוּא יִפָּרַע וכו' עכ"ל ודו"ק: וְאֶפְשָׁר לְיַיֵּשֵׁב קְצָת דבלא"ה כְּבָר הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' בִּשְׁבוּעוֹת כ"ט ע"א ד"ה כְּשֶׁהִשְׁבִּיעַ קְצָת קָשֶׁה מָה הָיְתָה מוֹעֶלֶת הַשְׁבוּעָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה יָרֵא שְׁיַּעַבְדוּ עַכּוּ"ם כְּמוֹ כֵן הָיָה לְיָרֵא פֶּן יַעַבְרוּ הַשְׁבוּעָה עכ"ל וְכָתַב הַמָּהָרְשָׁ"א ז"ל דלק"מ דְּהַשְׁבוּעָה עַצְמָהּ הִיא קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְאִי לָאו הַשְׁבוּעָה בְּדִיבּוּרָא בְּעָלְמָא לֵיכָּא קִבּוּל וְלֹא הָיוּ נֶעֱנָשִׁים אִם יַעַבְרוּ עָלֶיהָ וְכֵן מוֹכִיחַ הַמִּקְרָא דִּכְתִיב לְעָבְרְךָ בִּבְרִית ה' אֱלֹקֶיךָ וּבְאָלָתוֹ וכו' עכ"ל, נִמְצָא דִּשְׁבוּעָה זוֹ.

זוֹ הִיא קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּלְכָךְ קָאָמַר מַוְשְׁבָּע וְעוֹמֵד מה"ס. שֶׁהַכֹּל לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וא"כ אֵין כָּאן שַׁיָּיכוּת לְדִינֵי שְׁבוּעוֹת אִם יַעֲבוֹר אֶחָד ודו"ק הֵיטֵב וְיֵשׁ עוֹד דִּיּוֹ בְּקוֹלְמְסִי אָכֵן אכ"מ לְהַאֲרִיךְ בע"ז: ד) וְעוֹד י"ל בִּפְשִׁיטוּת.

דַּהֲלֹא זֶה מִילְתָא פְּשִׁיטָאדְאִי הִתְנוּ בִּשְׁעַת הַשְׁבוּעָה דְּאַף אִם אֶחָד מֵהֶם יַעֲבוֹר עַל תַּקָּנָה זוֹ לֹא יִפְטְרוּ ע"י זֶה שְׁאָר הַחֲבֵרִים, בְּוַדַּאי גְּזֵרָה וְתַקָּנָה זוֹ חָל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְאֵין הָאֶחָד תָּלוּי בַּחֲבֵירוֹ, וא"כ לק"מ מִשְׁבוּעַת הַר סִינַי וַעֲרֻבוֹת מוֹאָב מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן בְּמְכִילְתִּין (ל"ז ע"ב) דְּאֵין לְךָ כָּל מְצָוָה וּמְצָוָה שֶׁכְּתוּבָה בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ מ"ח כְּרִיתוֹת שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים, מִשּׁוּם דְּכָל אֶחָד נַעֲשָׂה עָרֵב עַל כָּל אֶחָיו מִיִּשְׂרָאֵל וּלְדַעַת רַשְׁבַּ"י אִישׁ כְּפַר עַכּוֹ כָּרְתוּ בְּרִית גַּם עַל עַרְבוּת דַּעֲרָבוֹת יע"ש בפרש"י וְתוֹסְ' וּמָהַרְשָׁ"א, וא"כ כֵּיוָן דְּחָזֵינַן דְּגַם עַרְבִית קִיבֵּל עָלָיו עַל חוֹבָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ וּמְחֻיָּב לְהוֹכִיחוֹ וא"כ מכש"כ דְּלָא נִגְרַע חִיּוּבוֹ עי"ז שֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יַעֲבוֹר עַל מִצְוַת ד' וְהָוֵי כְּמוֹ שֶׁפִּירוּשׁוֹ מְפוֹרָשׁ דְּגַם עַל אוֹפָן זֶה חָל עֲלֵיהֶם קַבָּלָתָם וּשְׁבוּעָתָם וּכְרִיתַת בְּרִיתָם ודו"ק כנלע"ד אֱמֶת וּבָרוּר, עַד שֶׁמַּתְמִיהַ אֲנִי עַל הגרש"א זַ"ל שֶׁלֹּא כָּתַב זֶה לְיַיְשֵׁב.

וּבֶאֱמֶת עִם גְּמָרָא זוֹ יֵשׁ לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ' הַנָּ"ל בִּשְׁבוּעוֹת דַּף כ"ט דְּמַאי תּוֹעֶלֶת יֵשׁ בְּהַשְׁבוּעָה עיי"ש די"ל דְּעִיקַּר הַתּוֹעֶלֶת הָיָה בִּשְׁבִיל הָעַרְבוּת וְעַרְבוּת דַּעֲרָבוֹת לְמָאן דְּאִית לֵיהּ וְיֵשׁ לְעַיֵּין בָּזֶה: ובמש"כ לְעֵיל לְעִנְיַן דּוֹר שְׁלִישִׁי שֶׁבִּשְׁבוּעַת אֲבִימֶלֶךְ רָאִיתִי עַכְשָׁיו שבתוה"ק הֵבִיא הֶעָרָה זוֹ מִשְּׁמֵ' דְּהַמִּשְׁכָּנוֹת יַעֲקֹב חחו"מ סי' ג' וְרָאִיתִי שָׁם, וְהוּא בְּסִימָן נ"ג שֶׁנִּשְׁאַל שָׁם בְּעֵסֶק צַוָּאָה אִם נָכָד הַבֵּן בִּכְלַל נְכָדָיו וְהֵשִׁיב דְּפָשׁוּט דְּאֵין בִּכְלָל נָכָד רַק בֶּן הַבֵּן לְבַד וְהוּא דָּבָר מְפוֹרָשׁ בַּכָּתוּב גַּבֵּי שְׁבוּעָתוֹ שֶׁל אֲבִימֶלֶךְ אִם תִּשְׁקֹור לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי וּמְתַרְגְּמִינַן וּלְבַר בְּרִי מְבוֹאָר דְּשָׁם נָכָד אֵינוֹ נוֹפֵל רַק עַל בֶּן הַבֵּן וכו'.

וכ"ת עַצְמוֹ הֵבִיא מד' רַשְׁ"י שכ' ע"כ רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן וְכֵן מָצִינוּ וכו' וְדָרְשִׁינַן נָכָד זוֹ וּשְׁתֵּי שְׁהָיְתָה בַּת בְּנוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע וְהִנֵּה ד' רַשְׁ"י זַ"ל לְכְאוֹרָה סוֹתְרִים בָּזֶה ד' רַשְׁ"י פ"ק דְּסוֹטָה וכו' אַף שֶׁבְּוַדַּאי בִּימֵי שִׁמְשׁוֹן כְּבָר עָבְרוּ ג' דּוֹרוֹת מִימֵי אֲבִימֶלֶךְ וכו' אַךְ בְּהַגָּהַת הַטּוּר שָׁם צַיְּינוּ שֶׁבְּרֵבֵינוּ יְרֻחָם בְּשֵׁם הַמְפָרְשִׁים לֹא הֵבִיא רְאָיָה זוֹ מִשְׁבוּעַת אֲבִימֶלֶךְ רַק מִשְׁבוּעַת אֲרַם נַהֲרַיִם בִּימֵי יוֹאָב וְעַיֵּין רַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה ס' פ' דְּבָרִים עוֹ"ש.

וְעַיֵּין בְּבָרוּךְ טַעַם שֶׁעַר הַכּוֹלֵל דִּין ב' מַה שֶּׁמְּתָרֵץ עַל הֶעָרַת הנו"ב הַנָּ"ל בְּהָא דְּקָאָמַר מַוְשְׁבָּע וְעוֹמֵד מה"ס: וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דַּף מ"ד ע"ב לְהָעִיר דְּמוּכָח דר"י ס"ל ק"ר ק"ל וְלֹא קלע"ל עַיֵּין לְעֵיל. כְּשֶׁבָּאתִי וְהֵרַצְתִּי הַדְּבָרִים עִם הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל מהרי"ד שְׁלִיטָ"א הָעֲרָנִי לְעַיֵּין בט"א מַצִּילָה (כ"ח) כַּד שֶׁמְּדַבֵּר מִזֶּה בְּדַעַת ר"י כֵּיצַד ס"ל אִי ק"ר קלע"ל.

וְנוּמָתִי כֵּן לָמַדְתִּי וְשָׂכַחְתִּי שבט"א הַנָּ"ל כָּתַב בְּהָא דִּתְנַן וְעוֹד אָמַר ר' יְהוּדָא בהכ"נ שֶׁחָרַב וכו' וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ קַפַּנְדַּרְיָא שֶׁנֶּאֱמַר וַהֲשִׁמּוֹתִי אֶת מִקְדְּשֵׁכֶם קְדֻוֹשָׁתָן אַף כְּשֶׁהֵן שׁוֹמְמִין וכי'.

וְכָתַב הט"א דְּלִכְאוֹרָה ר"י ס"ל כמ"ד בפ"ק (דַּף י') ק"ר קלע"ל. וְהִקְשָׁה מַהָא דפ"ט דְּבָרָכוֹת דְּתַנְיָא הַנִּפְנֶה בִּיהוּדָא וכו' רי"א בִּזְמַן שבהמ"ק אָסוּר בִּזְמַן שֶׁאֵין בהמ"ק קַיָּים מֻותָּר וְאִי קְדֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה לר"י קלע"ל אֵין לְחַלֵּק בֵּין בִּזְמַן שבה"מ קַיָּים לְאִינּוּ קַיָּים

וע"כ מַסִּיק שָׁם דר"י ס"ל כמ"ד לֹא קְדֻשָּׁה לע"ל וְהָא דר"י הָכָא בִּמְגִילָּה אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא יע"ש.

וְהִנֵּה אַף שֶׁמַּסִּיק בָּאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי דר' יְהוּדָא ס"ל לֹא קְדֻשָּׁה לע"ל. אֲבָל תְּמַהֲנִי עַל הָאַר"י שֶׁבַּחֲבוּרָה שֶׁלֹּא הוֹכִיחַ כֵּן ממס' זְבָחִים הַנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא בְּעַצְמוֹ בְּטוּרֵי אֶבֶן לַמְּגִילָּה דַּף י' הגמ' דְּזְבָחִים הַנַּ"ל וצל"ע.

וְנִכְתַּב בְּצִדּוֹ בְּגִלְיוֹן הגמ' דִּמְגִילָּה (דַּף י') בְּהָא דְּאָמְרוּ שָׁם. וְקְדֻשָּׁה לע"ל מְצַיְּין הַגִּלְיוֹן הַשַּׁ"ס דָּמָרָן רע"א זצ"ל ,,עַיֵּין בְּרָכוֹת דַּף ס"א ע"ב" וְכַנַּוָּתוֹ הק' הוּא לְהַגְמ' הַנַּ"ל שֶׁהֵבִיא בַּעַל ט"א מִבְּרָכוֹת וּתְלִי עִנְיָן זֶה אִם קְדֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה וכו' וּכְמוֹ שכ' הַטּוּרִי' אֶבֶן הַנַּ"ל.

וצ"ע אַפַּתִּי בִּדְרַבִּי יוֹסֵי שֶׁאָמַר שָׁם בִּבְרָכוֹת וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר שָׁהָיָה ר' יוֹסֵי אוֹמֵר לֹא אָסְרוּ אֶלָּא בְּרוֹאֶה וכו' וּבִזְמַן שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה. וא"כ ס"ל לר"י כָּאן דק"ש לֹא קְדֻשָּׁה לע"ל גַּם לְעִנְיַן הַמְקַדֵּשׁ וכמש"כ הט"א וַהֲלֹא ר' יוֹסֵי ס"ל בְּיבָמוֹת (פ"ב ע"ב) יְרֻשָּׁה רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה יֵשׁ לָהֶן וּשְׁלִישִׁית אֵין לָהֶן וא"ר יוֹחָנָן מַאן תְּנָא סֵדֶר עוֹלָם רַבִּי יוֹסֵי וכו' וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' שָׁם שֶׁהֵבִיאוּ דְּבִזְבָחִים דַּף ס' גָּרַס בְּכָל הַסְּפָרִים א"ר יוֹסֵי מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וכו' לְעוֹלָם קָסָבַר קְדֻשָּׁה לֶעָתִיד וכו' וּבִזְבָחִים (ס"ב) וּבְרָאָבָ"ד הל' בֵּית הַבְּחִירָה פ"ז דִּין י"ד ובכ"מ שָׁם וּבְמִלֹּא הָרוֹעִים שָׁם וע"כ דְּצָרִיךְ לְחַלֵּק לְעִנְיַן זֶה שֶׁהוּא מַעֲלָה דְּרַבָּנָן, דַּהֲרֵי גַּם לְעִנְיַן הַקְהֵלְתָּ רֹאשׁ מְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם שָׁם הל' ח' דְּדַוְקָא בִּזְמַן שֶׁהַמְקַדֵּשׁ בָּנוּי אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהָקֵל אֶת רֹאשׁוֹ וכו' וְעַיֵּין שָׁם בַּבְּרָכוֹת ס"ב ע"ב בְּהָא דְּאָמַר רַב בִּיבִי אָמַר רִיבָּ"ל כָּל הָרוֹקֵק בְּהַר הַבַּיִת בזה"ז כְּאֵיל רוֹקֵק בָּבַת עֵינוֹ ע"כ וְכָתַב המרש"א בח"א דְּנִרְאֶה דס"ל כמ"ד בפ"ק דִּמְגִילָּה ק"ר ק"ל וְקְדֻשָּׁה לע"ל וק"ל עכ"ל ונ"ב ולפמש"כ הָרַמְבַּ"ם וְהַתּוֹסָ' בכמ"ק אֵין רְאָיָה דְּבָזֶה כ"ע מוֹדִים בִּקְדֻוּשַׁת הַמִּקְדָּשׁ וּמְקוֹמָהּ.

אֲבָל הָאֱמֶת כָּךְ הוּא דס"ל לָרִיבָּ"ל כֵּן עַיֵּין מְגִילָּה ג' ע"ב וְאָמַר רִיבָּ"ל כְּרַךְ שֶׁחָרַב וּלְבַסּוֹף יָשַׁב וכו'. וּבְתוֹסָ' ד"ה וְהָתַנְיָא וכו' וי"ל דע"כ לֹא סָבַר רב"י כְּרַבָּנָן דְּאִי סָבַר כְּוָותַיְיהוּ מַאי מְהַנֵּי אִם לְבַסּוֹף יָשַׁב אִם לֹא קְדֻשָּׁה קְדֻוּשָּׁה שְׁנִיָּהע"כ.

וְעַיֵּין בט"א שָׁם הַתְקָפוֹת עֲצוּמוֹת נֶגֶד שִׁיטַת רַשְׁ"י דִּלְעִנְיַן קְרִיאַת הַמְּגִילָּה בט"ו תַּלְיָא אִי קְדֻשָּׁה לע"ל ועש"ה וְעַיֵּין הַגָּהוֹת תִּפְאֶרֶת לְמֹשֶׁה עַל הַתּוֹסָ' זֶה ודו"ק וְקַצַּרְתִּי. וְעַיֵּין אֲרִיכוּת בְּעִנְיָן זֶה בְּשׁוּ"ת התשב"ץ חֵלֶק שְׁלִישִׁי עִנְיַן קצ"ח קצ"ט ר' ר"א.

וְשָׁם בְּעִנְיָן קצ"ט הֵבִיא דִּבְמִדְרַשׁ רוּת אָמַר ר' יוֹחָנָן מִשֶּׁגָּלוּ נִפְטְרוּ כְּשֶׁעָלוּ בִּימֵי עֶזְרָא קִבְּלוּ מֵאֵילֵיהֶם חִיּוּב מַעֲשְׂרוֹת וּבִבְרַאשִׁית רַבָּה פ' וַיְחִי וּבִירוּשַׁלְמִי שְׁבִיעִית גָּרְסִינַן בָּהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי וְכֵן בַּגְּמָרָא בְּשִׁלְהֵי מַכּוֹת וְכֵן בְּמִדְרַשׁ תְּלִים עכ"ל וְעַיֵּין בְּמִפָּרֵשׁ לְמַכּוֹת שָׁם כ"ג ע"ב ודו"ק ועיי"ש עוֹד בתשב"ץ בְּשִׁיטַת ר' יוֹסֵי.

וּבִילַמְּדֵנוּ אָמְרוּ בֵּין חֻרָב וּבֵין אֵינִי חָרֵב שְׁכִינָה שָׁם שְׁנֶּאֱמַר וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם וכו' אָמַר ר' אֶחָא לְעוֹלָם אֵין שְׁכִינָה זָזָה מִכּוֹתֶל מַעֲרָבִי שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ עי"ש: כֵּן בְּמַה שֶׁהוֹכַחְתִּי לְפִי דִּבְרֵי הַגְּאוֹנִים שְׁבוּת יַעֲקֹב וְיַעֲבֵ"ץ דס"ל לר"ג דק"ר ק"ל וקלע"ל וּלְכָךְ הִשְׁתַּחֲוָה הִשְׁתַּחֲוָאָה יְתֵרָה יֵשׁ לְעַיֵּין בַּמִּשְׁנָה דפ"ד דְּחַלָּה מִשְׁנָה ה' רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר שֶׁלֹּשׁ אַרְצוֹת לַחַלָּה וכו' וּפֵירֵשׁ הרע"ב בד"ה מִכְּזִיב וכו' וק"ר לֹא קְדֻשָּׁה לֶעָתִיד לָבוֹא יעו"ש.

אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר דָּזֶה הוּא ר"ג נָכְדּוֹ שֶׁל ר"ג הַזָּקֵן שֶׁמַּיְירֵי שָׁם בִּשְׁקָלִים. וְעַיֵּין בִּבְכוֹר שׁוֹר חֵילִין דַּף קל"ז דְּמֻוכָרַח שֶׁהִלֵּל הַזָּקֵן שֶׁעָלָה מִבָּבֶל לא"י אַף דקיי"ל דְּעוֹבֵר בַּעֲשֵׂה.

מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם שֶׁעָלוּ הָיוּ כַּוָּנָתָם רְצוּיִי לַעֲבוֹדָתוֹ ב"ה וס"ל דְּלָא בָּטְלָה קְדֻשַּׁת הָאָרֶץ וְכָל הַחִיּוּבִים הֵם מִדְּאוֹרַיְיתָא עיי"ש וּבַדְּרוּשׁ לְצִיּוֹן דרו"ג מִזֶּה וְקִצַּרְתִּי: וְהִנֵּה בְּמִקְרֶה רָאִיתִי בְּסֵפֶר בִּנְיַן שְׁלֹמֹה לְהָרַב המו"ץ דְּוִוילְנָא זַ"ל בס' ט' שָׁם פִּלְפֵּל עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' בב"ת כ"ה ע"ב בְּעִנְיָן לְהִתְפַּלֵּל לְצַד יְרוּשָׁלַיִם וְהַמִּקְדָּשׁ יע"ש וְהִקְשָׁה עוֹד עֲלֵיהֶם דַּהֲרֵי רִיבָּ"ל בְּעַצְמוֹ דס"ל כָּאן בב"ת דְּצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְצַד מַעֲרָב דַּוְקָא ס"ל לְהֶדְיָא בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּבָרָכוֹת פ"ד ה"ה דְּצָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל כְּנֶגֶד הַמִּקְדָּשׁ וירוּשָׁלַיִם וכו' וְלָכֵן כָּתַב דְּנִוָּדַאי בִּזְמַן שבהמ"ק הָיָה בְּבִנְיָנוֹ אֵין כָּאן מַחֲלוֹקֶת דְּצָרִיךְ הָיָה לְהִתְפַּלֵּל נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם וְהַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא דְּעִיקַּר מַחֲלוֹקְתָּם הוּא לְאַחַר הַחֻרְבָּן.

וְטַעַם מַחֲלוֹקְתָּם הוּא בְּמַחֲלוֹקֶת הָרַמְבַּ"ם וְהָרָאָבָ"ד אִי קְדֻשַּׁת הַמִּקְדָּשׁ בָּטְלָה בזה"ז. ונ"ל פְּשׁוּט דר"י ור"ע ור' אוֹשַׁעְיָא וְרִיבָּ"ל כּוּלְהוּ ס"ל כְּדַעַת הָרָאָבָ"ד דַּ"ל דִּקְדֻשַּׁת הַמִּקְדָּשׁ וירוּשָׁלַיִם בָּטְלָה כָּעֵת לְאַחַר חֻרְבָּן וּלְפִיכָךְ לֵיכָּא קְפִידָא עַכְשָׁיו לְהִתְפַּלֵּל נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם וְהַמִּקְדָּשׁ וכו' את"ד יע"ש וְהִנֵּה לְפִי הַמִּתְבָּאֵר נָעֲלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַמָּהַרְשָׁ"א דְּסוֹף בְּרָכוֹת הַנָּ"ל וּכְפִי מַה שֶּׁהוֹכַחְתִּי מִמְּגִילָּה דְּרִיבָּ"ל ס"ל מְפוֹרָשׁ דק"ר ק"ל וקלע"ל דְּלָא כְּהָרָאָבָ"ד.

וּלְכָךְ הָרוֹקֵק בְּהַר הַבַּיִת כְּאִילּוּ רוֹקֵק בְּבָבַת עֵינוֹ. וְנָפַל כָּל יְסוֹד בִּנְיָנוֹ שֶׁבָּנָה מְצוּדָה נֶגֶד דִּבְרֵי רבעהו"ס זַ"ל: וְעוֹד י"ל עַל דְּבָרָיו אֶלָּא שאכ"מ.

וּמַה שֶּׁהֵבִיא שָׁם אַחַ"כ מֵהַמִּשְׁנָה דִּמְגִילָּה דבהכ"נ שֶׁחָרַב וכו'. וְצָרִיךְ לְפָרֵשׁ אַלְיְבָּא דְּהָרָאָבָ"ד דר"ל מִדְּרַבָּנַן וּקְרָא אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא יע"ש לֹא רָאָה שֶׁכְּבָר קָדְמוֹ הַטּוּרֵי אֶבֶן שֶׁהֵבִאנוּ לְעֵיל.

דַּף י' ע"א יָבוֹא מִי שֶׁחוֹזֵר לְאַחֲרָיו וְיִפְרַע מִפִּלְשְׁתִּים שֶׁחָזְרוּ בִּשְׁבוּעָתָן, מַשְׁמַע מִזֶּה דְּהָוֵי עוֹנֶשׁ עֲלֵיהֶן מֵחֲמַת חִלּוּל שְׁבוּעָתָן, וְיֵשׁ לְעַיֵּין לְדִבְרֵי הַבַּיִת יִצְחָק הַנָּ"ל דְּכָל זֶה הָוֵי מִטַּעַם חֵרֶם.

מִנַּלַן דְּעַכּוּ"ם יֶשְׁנָם בְּאִיסּוּר חֵרֶם, וְכַמָּה קֻולְמָסִין נִשְׁתַּבְּרוּ עַל דִּין בַּל יַחֵל גַּבֵּי שְׁבוּעָה אֲצָל עַכּוּ"ם עַיֵּין מנ"ל הל' מְלָכִים שֶׁרַמַּזְתִּי לְעֵיל גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין לְפִי הַמִּדְרָשׁ שֶׁהֵבִיא הרל"ח הַנָּ"ל דְּלְאַבְרָהָם לֹא נִיתְּנָה הַשְּׁבוּעָה רַק לְשִׁבְעָה דּוֹרוֹת עיי"ש א"כ יֵשׁ לַחְשׁוֹב אִם עֲדַיִן קַיָּים דּוֹר ז' לְאַבְרָהָם: שָׁם זָכוּר לִי כ"ב שָׁנִים, עַיֵּין בַּגִּלְיוֹן בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א זַ"ל וּבְעִיּוּן יַעֲקֹב: שֵׁם שִׁמְשׁוֹן דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל כַּאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁנֶּאֱמַר דָּן יָדִין עַמּוֹ כְּאַחַד.

ופרש"י זַ"ל ,,כִּיחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּמִשְׁפַּט צֶדֶק" וְעוֹד הָיָה אָפְשָׁר לְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ עפ"י מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ בְּאָבוֹת (פ"ד י"ח) אַל תְּהִי דָּן יְחִידִי שֶׁאֵין דָּן יְחִידִי אֶלָּא אֶחָד, וְעַיֵּין רע"ב וּמְפָרְשִׁים שָׁם.

לְכָךְ קָאָמַר דָּן דִּין עַמּוֹ כְּאֶחָד כִּיחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁדָּן בִּיחִידִי, וְאַף בְּלֹא קַבָּלָתוֹ וּבְלֹא מִדַּת חֲסִידוּת: שָׁם וא"ר יוֹחָנָן שְׁמִשּׁוֹן עַל שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה נִקְרָא וכו' אֶלָּא מֵעַתָּה לַח יִמָּחֶה אֶלָּא מֵעֵין שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה וכו'.

ופרש"י בד"ה עַל שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה מַשְׁמַע שֶׁכִּינָּהוּ בִּשְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה מַמָּשׁ. ובד"ה מֵעַיִן שְׁמוֹ שֶׁאֵין שֶׁמֶשׁ שֵׁם מַמָּשׁ אֶלָּא מָגֵן וּמַצִּיל עכ"ל מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י נִרְאֶה בַּעֲלִיל דְּקָמְפָרֵשׁ עַל שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה הַיְינוּ ,,שֶׁמֶשׁ" וְקָמְשַׁנֵּי מֵעַיִן שְׁמוֹ דְּשַׁמָּשׁ אֵינוֹ שֵׁם מַמָּשׁ אֶלָּא מֵגֵן וּמַצִּיל.

הַיְינוּ נָמֵי הַשֵּׁם ,,שֶׁמֶשׁ" וְקָמְשַׁנֵּי מֵעַיִן שְׁמוֹ דְּשַׁמָּשׁ אֵינוֹ שֵׁם מַמָּשׁ אֶלָּא מֵגֵן וּמַצִּיל.

כְּמוֹ חַנּוּן וְרַחוּם. שו"ר שֶׁכֵּן הִרְגִּישׁ בָּזֶה הָרַשָׁ"שׁ יע"ש וּמִכֹּחַ זֶה כָּתַב עַל הַמָּהַרְשָׁ"א שֶׁשָּׁגָה בְּזֶה וְאֵינוֹ כָּל כָּךְ מְפוֹרָשׁ עַד שֶׁיָּכוֹל לְהָטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעֲלַת מָרָן הַמָּהַרְשָׁ"א זַ"ל, וּמַה שֶׁהִקְשָׁה מֵהָא דְּלָא פָּרִיךְ כֵּן לְקַמָּן גַּבֵּי יְהוּדָא שְׁנִקְרָא עַל שֵׁם שֶׁל הקב"ה.

כְּבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הָאַחֲרוֹנִים עַיֵּין בְּעֵיוּן יַעֲקֹב כָּאן עַל אֲתַר שֶׁהִקְשָׁה בָּזֶה דא"כ לֹא יִמְחֹק הַשֵּׁם יְהוּדָה וא"ת ה"נ הָא מְבוֹאָר בי"ד סי' רע"ז דְּמֻוָתָּר לִמְחֹק עיי"ש. וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' עַל שֵׁם שָׁלוֹם דְּאָמְרִינַן בְּשַׁבָּת דְּאָסוּר לְאָדָם שֶׁיִּתֵּן שָׁלוֹם לַחֲבֵירוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ.

וְלָא קָחֲשִׁיב לֵיהּ במס' סוֹפְרִים (פ"ד) בַּהֲדֵישְׁמוֹת שְׁאֵינָן נִמְחָקִין וְנִרְאֶה דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר וכו' עיי"ש: וּלְעִנְיַן הֲלָכָה בְּשֵׁם שָׁלוֹם הִנֵּה הָרַמָ"א פָּסַק ביור"ד (סי' רע"ו ס' י"ג) דְּיֵשׁ נִזְהָרִין אֲפִילּוּ בְּמִלַּת שָׁלוֹם שֶׁלֹּא לִגְמוֹר כְּתִיבָתוֹ וְכָתַב בַּשָּׁ"ךְ בְּסֵם ש"ת הָרֹא"שׁ דְּרוֹב הָעוֹלָם אֵינָם נִזְהָרִים בָּזֶה פיי"ש ובנקה"כ מוֹסִיף דְּאָמְנָם בְּתוֹם פ"ק דְּסוֹטָה דַּף י' ע"א מֻוּכַת דְּאָסוּר וְאִיתָא שָׁם לְהֶדְיָא גְּדוֹלָה מִזֶּה דְּשָׁלוֹם הוּא מִשֵּׁמוֹת שֶׁאֵינָן נִמְחָקִין וְהָא דְּלָא מָנֵי לֵיהּ בַּהֲדֵי ז' שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָן נִמְחָקִין מִשּׁוּם דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר עי"ש וְרָאִיתִי יֵשׁ שָׁרוֹצִין לְפָרֵשׁ דְּהַתּוֹסְ' כָּתְבוּ כֵּן לְהַמְקָשָׁה אֲבָל לֹא לְהַמַּסְקָנָה אֲבָל הַמְעַיְּין הֵיטֵב בְּתוֹסְ' יִרְאֶה דְּלֵיתָא, אַדְּמ"מ צ"ע לְדִינָא דְּמִדִּבְרֵי שְׁאָר פּוֹסְקִים לֹא מַשְׁמַע כֵּן דְּשָׁלוֹם יְהֵא מִשֵּׁמוֹת שֶׁאוֹנֵן נִמְחָקִין דְּלָא לִשְׁתְּמִיט חַד מִינַּיְיהוּ דכ' כֵּן וצ"ע לְמַעֲשֶׂה עכ"ל, וְעַיֵּין פ"ת שָׁם ובברכ"י שָׁם ביור"ד הֵבִיא בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א לְשַׁבָּת שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַתּוֹסְ' דמ"מ אַף שָׁלוֹם מִן הַשֵּׁמוֹת הַנִּמְחָקִין הוּא יע"ש וְכָתַב דְּתוֹסְ' סוֹטָה דְּיַדַּן אֵינָם הַתּוֹסְ' הָעִיקָּרִים וְהָרָאָיָה מִפִּסְקֵי הַתּוֹסְ' שֶׁאֵינָם מְכַוְּונִים לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' בְּפָנִים וּבְבֵיאוּר דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' הנז' עמש"כ הָרַב גּוּפֵי הֲלָכוֹת דַּף קל"ד וְהִסְכִּים עִמּוֹ הָרַב פר"ח בא"ח סי' פ"ה יעוש"ה וּבְשִׁיּוּרוּ בְּרָכָה שָׁם וְעַיֵּין לְהָרַב יָגֵל יַעֲקֹב שֶׁמְּחֻבָּר לְטָהֳרָה עִם השטמ"ק למס' סוֹטָה.

וּבְלִמּוּדִי ד' לִימּוּד קע"ג פֵּירוּשׁ דִּיבּוּר הַתּוֹסְ' דְּכָאן יע"ש וּמִשָּׁם יֵשׁ יִשּׁוּב הָא דְּלָא קָאָמַר גַּם הָכָא דְּלְעוֹלָם לֹא יִמָּחֶה אֶלָּא דְּתָנֵי וְשַׁיֵּיר עיי"ש. וְעַכְשָׁיו מָצָאתִי לְהַשַּׁ"ח מַעֲרֶכֶת הא' אוֹת שי"ג רָמָז לָכָל זֶה בְּקִיצּוּר יע"ש אַדְּ הֵעִיר שָׁם הֶעָרָה אַחַת עַל הָרַמָ"א דביור"ד כָּתַב דְּיֵשׁ לְיַזֵּהֵר מִלִּכְתּוֹב בְּאִגְּרוֹת וּשְׁטָרוֹת שֵׁם שָׁלוֹם שָׁלֵם וְאִילּוּ באו"ח ס' של"ד סי"ג שֶׁפָּסַק הב"י ע"ש הַמַּרְדְּכַי דְּמִגִּלַּת אֶסְתֵּר שֶׁלֹּא נִכְתְּבָה כְּמִשְׁפָּטָהּ אַשּׁוּרִית אֵין בָּהּ קְדֻשָּׁה לְהַצִּילָהּ מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה.

לֹא הִגִּיהַּ כְּלוּם וְאַמַּאי הָא בְּמָגִילָּה כָּתוּב בָּהּ דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת וא"כ נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהַצִּילָם מִפְּנֵי הַדְּלֵיקָה, ע"ש שאח"כ הֵבִיא הֶעָרָה זוֹ בְּשֵׁם הָרַב מַר וַאֲהָלוֹת הנד"מ בד"ה בַּהֲגָהָה ע"ש. וְכִמְדֻמֶּה לִי שֶׁלְּפִי מש"כ הָרִיטְבָ"ז שֶׁהֵבִיא בפ"ח ובברכ"י הַנָּ"ל יֵשׁ לְיַשֵּׁב זֶה שֶׁכָּתַב הָרַדְבָ"ז דְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְיַזֵּהֵר בְּתֵיבַת שָׁלוֹם הַיְינוּ בְּמִתְכַּוֵּון לְכָתְבוֹ לְשֵׁם שְׁאֵלַת שָׁלוֹם דְּבָאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְכַּוֵּון לָתֵת שָׁלוֹם לַחֲבֵירוֹ מֵאֵת בַּעַל הַשָּׁלוֹם וכו' אֲבָל אִם בָּא לִכְתּוֹב

שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם אוֹ בֵּין פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שֶׁהוּא סִיפּוּר דְּבָרִים אֵין צָרִיךְ לְיַזָּהֵר שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּון לְשֵׁם וְלֹא חָל עָלֶיהָ קְדֻשָּׁה את"ד.

וא"כ י"ל דה"נ בְּמְגִילָּה דִּמְסַפֵּר דְּהָיָה דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת. וְכֵן בְּסוֹף כְּתִיב דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ א"כ אֵינוֹ מִתְכַּוֵּון לְשֵׁם וְלֹא חָל עָלֶיהָ קְדִישָׁה.

אַךְ מִדְּרָשַׁת הגמ' בַּמְגִילָּה (ט"ז ע"ב) עַל פָּסוּק זֶה דִּדְבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת מְלַמֵּד לִמְגִילַּת אֶסְתֵּר שֶׁצְּרִיכָה שִׂרְטוּט כַּאֲמִתָּה שֶׁל תּוֹרָה ועיי"ש בפרש"י מַשְׁמַע דְּשָׁלוֹם שֶׁבְּפָסוּק זֶה קָאֵי עַל מִי שֶׁהַשָּׁלוֹם שָׁלוּ וּבָזֶה יוּבַן דָּרַשׁ הַגְּמָרָא ודו"ק ומָצָאתִי בַּשַּׁ"ח בְּקֻונְטְרֵס בְּאֵר בִּשְׂדֵי בְּמִכְתָּב ז שָׁם הֵבִיאָה דִּבְרֵי הַבְּכוֹר שׁוֹר וּבְחִידּוּשָׁיו לְסַנְהֶדְרִין דַּף ס"ה שֶׁהֵבִיאוּ רְאָיָה מִכָּאן.

וְהָרַב הִשִּׂיג עָלָיו מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע מפרש"י דְּלָא יִמְחֶה קָאֵי עַל תֵּיבַת שָׁמֶשׁ וּבְמַהֲרְשָׁ"א נִרְאֶה שֶׁהוּא ט"ס וצ"ל לִהְיוֹת שֶׁמֶשׁ אֲבָל שַׁמָּשִׁין דְּהוּא שֵׁם אָדָם לָא עָדִיף מִיְּהוּדָה וכו' יע"ש וּבְמַכְתֵּב י"ב שָׁם בְּעִנְיָן זֶה הַרְבֵּה.

וּבְמִכְתָּב טו"ב שָׁם הֵבִיא שֶׁכֵּן כָּתַב התשב"ץ ח"א סי' קע"ז בזה"ל אֶלָּא שצל"ע בְּמַה שֶׁאָמְרוּ במס' סוֹטָה שִׁמְשׁוֹן עַל שֵׁם הקב"ה נִקְרָא וְאַקְשִׁינַן אִי הָכִי אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ ולק"מ שֶׁלֹּא אָמְרוּ זֶה עַל שִׁמְשׁוֹן כִּי אִם עַל שֶׁמֶשׁ וכו' וּלְפוּם ס"ד שֵׁם הקב"ה שֶׁמֶשׁ הוּא וְתֵירְצוּ דְּכִינּוּי הוּא שֶׁמֶשׁ עכ"ל התשב"ץ ועיי"ש עוֹד.

בְּכָל הַמִּכְתָּבִים אוֹדוֹת שֵׁם שֶׁנִּכְתַּב בְּלֹא קְדֻשָּׁה אִי מֻוָתָּר לְמָחֳקוֹ יע"ש ואכמ"ל: ועיי"ש בַּשַּׁ"ח מַעֲרֶכֶת אֶלֶף בְּשֵׁם הג' מַר וַאֲהָלוֹת שֶׁצִּידֵּד לֶאֱסוֹר לִיתֵּן יָד לְאֵלֶּה הַמַּתִּירִים לְעַצְמָם לֵישֵׁב בְּגִילּוּי רֹאשׁ לוֹמַר לָהֶם שָׁלוֹם כִּי גַּם הֵם יָשִׁיבוּ שָׁלוֹם וְאָסוּר לְהַזְכִּיר בְּרֹאשׁ מְגִלָּה וּמַסִּיק דְּבִמְקוֹם צוֹרֶךְ גָּדוֹל יֵשׁ לְהַתִּיר לְמַעַן הַשָּׁלוֹם עכ"ד: וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר שוּ"ת ,,נְטָעִי נַעֲמָנִים" הנד"מ מֵהַגָּאוֹן מהרי"א אבד"ק שָׁאוּוֹל זצ"ל בחליור"ד סִימָן ל"ד הֵבִיא שֶׁנִּשְׁאַל בְּפָרָשַׁת פִּנְחָס בְּתֵיבַת וְנָתַתִּי לוֹ בְּרִיתִי שָׁלוֹם אִי שָׁרֵי לִמְחֹק תֵּיבַת שָׁלוֹם וְדָן שָׁם עפ"י הגמ' דְּשַׁבָּת דַּף י' ע"ב וְכֵן הֵבִיא דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ו מה' יסה"ת ה' ט' וְכֵן שוּ"ת הָרֹא"ש שֶׁמְּבוֹאָר דִּשְׁלֹמֹה שֶׁל שה"ש נִמְחַק עיי"ש וכ"כ הלח"מ פ"ג מהל' ק"ש ה"ג שֶׁסַּיֵּם שָׁם בזה"ל וְקָשֶׁה עוֹד מִזֶּה שֶׁכָּתַב לְמַטָּה אֲבָל שֵׁמוֹת הַמְיֻחָדִים וְהֵם שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים מַשְׁמַע דְּשָׁלוֹם דְּלָא הָוֵי מִשֵּׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים דְּמֻוָתָּר לְאָמְרוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ הֲרֵי מְבוֹאָר דְּמֻוָתָּר לִמְחֹק וְשׁוּב הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּידַן וְכֵן מַשְׁמַע פַּשְׁטוּת הַשַּׁ"ס שָׁם וכו' ועכ"פ לְפִי מַאי דס"ד תְּחִילָּה דְּשִׁמְשׁוֹן הָוֵי שֵׁם מַמָּשׁ אָסוּר לִמְחֹק וא"כ ה"ה בְּשֵׁם שָׁלוֹם וְאוּלַי יֵשׁ לְחַלֵּק עכת"ד וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ כָּל הַנָּ"ל שֶׁל הַבְּכוֹר שׁוֹר והתשב"ץ.

וְדִבְרֵי הנקה"כ: עכ"פ נִרְאֶה לִי דְּהַאי תֵּיבַת שָׁלוֹם שבפ' פִּנְחָס בְּוַדַּאי מֻוָתָּר לְמוֹחֲקוֹ, דְּהִנֵּה הַלָּשׁוֹן שֶׁהֶעְתִּיק הַמְחַבֵּר וְנָתַתִּי לוֹ בְּרִית שָׁלוֹם. לֹא כָּךְ כְּתִיב בפר' אֶלָּא כָּךְ כָּתוּב בַּתּוֹרָה הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם.

וּמִפָּסוּק זֶה אָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין (דַּף ס"ו ע"ב) דבע"מ דַּעֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה מִנַּלַן אָמַר ר"י אִטֵּר שְׁמוּאֵל דְּאָמַר קְרָא לָכֵן אֱמוֹר הִנְנִי נֹתֵן לִי אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם וְלֹא כְּשֶׁהוּא חָסֵר יְהֵא שָׁלוֹם כְּתִיב אָמַר רַב נַחְמָן וָיו דְּשָׁלוֹם קְטִיעָא הִיא עכ"ל וא"כ כֵּיוָן דְּקְטִיעָה הִיא לְכְלוֹל בְּתוֹכוֹ גַּם שְׁלֵימוּת הַגּוּף.

בְּוַדַּאי שֶׁזֶּה אֵינוֹ קוֹדֶשׁ וּכְמוֹ שֶׁמַּפְקִינַן כַּמָּה שְׁמוֹת כה"ג כַּמְבֹאָר בִּשְׁבוּעוֹת וְאַף שֶׁלְּעִנְיַן הֲלָכָה בְּאֵם כָּתַב הַאי וָוְיו כִּשְׁאָר וָוִין אֵינוֹ פָּסוּל בְּדִיעֲבַד כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא הגרעק"א ז"ל בִּתְשׁוּבָה ס' ע"ה מִשּׁוּם דְּלְאָבוּהָ דְּשָׁמוּאֵל אֵין בָּזֶה פְּסוּל אִם לֹא כָּתַב הָוְיו וַאֲנַן קיי"ל כְּאָבוּהָ דְּשָׁמוּאֵל עיי"ש וּמ"מ מַשְׁמַע דְּלִשְׁמוּאֵל וְרַב נַחְמָן אַף בְּדִיעֲבַד פָּסוּל עיי"ש וּכְבָר הֶאֱרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה בִּשּׁוּ"ת נְאוֹת יַעֲקֹב לְהַגָּאוֹן הֶחָסִיד ר"י יַעֲקֹב אַלְגָּאזִי אָבִי המהרי"ט אַלְגָּאזִי שָׁם בְּסִימָן א' הֶאֱרִיךְ בְּעִנְיַן צוּרַת וָיו זֶה וְנֶעְלַם זֶה מהרעק"א ז"ל וְשָׁם מַסִּיק לַהֲלָכָה דְּאִם כְּתָבָהּ וָיו שְׁלֵמָה בְּצוּרָתָהּ אַדְּרַבָּה כְּמַאן דְּלֵיתָא כְּלָל כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִכְתְּבָה בְּצִיבְיוֹנָהּ וְהָוֵי כִּדְבַר הֶיתֵּר וְכָל יָתֵר כְּנָטוּל דָּמֵי וַהֲרֵי הוּא בִּכְלַל חֲסֵרוֹת וְיִתֵּרוֹת שֶׁמָּנָה הָרַמְבַּ"ם ז"ל עכ"ל.

וְעַיֵּן בְּתוֹסְ' רע"א לַמִּשְׁנָיוֹת מס' תְּרוּמוֹת וּאכמ"ל בָּזֶה עַל נִרְאֶה לִי שֶׁשֵּׁם שָׁלוֹם חָל קְטִיעָה זֶה קְטִיעָה הוּא מִקְדִּישָׁתוּ לכ"ע וּמֻוָּתָר לְמוֹחֲקוֹ כנלע"ד. וְעַיֵּן בִּשּׁוּ"ת מַיִם חַיִּים להגרח"כ ר"פ זצ"ל וְשָׁם תְּשׁוּבָה לְנָכְדּוֹ אוֹדוֹת אִי תֵּיבַת הָאָדוֹן שֶׁבַּתּוֹרָה קָדוֹשׁ לְעִנְיַן מְחִיקָה וּשְׁאָר דְּבָרִים כָּעֵת אֵין לִפְנֵי ע"כ לֹא אוּכַל לְסַמֵּן הַמָּקוֹם וְתוֹרֶף הַדְּבָרִים וּלְעִנְיַן קָדֵוֹשַׁת הַשֵּׁם שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה עַיֵּן גַּם בִּשּׁוּ"ת מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ לְהַגָּאוֹן מָהָרָ"ל צינץ חיור"ד סי' מ"ב וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בַּשַּׁ"ח מַה שֶּׁהֵעִירוּ עַל תֵּירוּץ הַתּוֹסְ' שֶׁתֵּירְצוּ דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר וְהִקְשׁוּ מֵאֵי שַׁיֵּיר דְּהַאי שַׁיֵּיר כֵּיוָן דְּתָנָא אֵלּוּ וּבֶאֱמֶת י"ל לפמש"כ הַמַּהַרְשָׁ"א בְּחִדּוּשֵׁי אַגָּדוֹת דְּשָׁבוּעוֹת (ל"ה ע"ב) דְּמָארֵי חֶלְמָא הָאָמוּר בְּדָנִיֵּאל קוֹדֶשׁ וְאֵינוֹ נִמְחָק י"ל דְּשַׁיֵּיר זֶה אַף כְּבָר הוּקְשׁוּ עַל מָהַרְשָׁ"א עַיֵּן בשי"ת בֵּית יִצְחָק יור"ד סי' קנ"ב, שׁוּב עָלָה בְּיָדִי לְהַשִּׁיג הַשּׁוּ"ת רח"כ ראפפורט הַנַּ"ל וְהוּא בְּסוֹף חֵלֶק יור"ד וּמְפַלְפֵּל שָׁם הַרְבֵּה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' הָאֵלּוּ וּבְמַה שֶׁכָּתְבוּ דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר י"ל נָמֵי עַל שֵׁם הָאָדוֹן דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר וְשַׁיֵּיר שֵׁם הָאָדוֹן שֶׁאֵינוֹ נִמְחָק וְשׁוּב הֵבִיא רְאָיָה בְּרוּרָה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי מְגִילָּה פ"ב ה"ט דְּהָאָדוֹן אֵינוֹ שָׁם כְּלָל וכו' יעש"ה.

וּמַסִּיק כָּךְ לַהֲלָכָה דְּהָאָדוֹן ל"ה שָׁם כְּלָל וא"צ לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ כְּלָל וַאֲפִלּוּ אִי אַתָּרְמִי שֶׁקִּדֵּשׁ א' אֶת תֵּיבַת הָאָדוֹן י"ל דְּהָוֵי כִּמְקַדֵּשׁ בעל"מ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וּמֻוָּתָר לְמוֹחֲקוֹ: וּלְעִנְיַן הָעָרָה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵל בְּשֵׁם סֵפֶר מַר וַאֲהָלוֹת מָצָאתִי במס' כַּלָּה רַבָּתִי פֶּרֶק שְׁלִישִׁי דְּאִיתָא הָתָם אִיבַּעְיָא לְהֵי רוֹצֵחַ נוֹאֵף וְחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת מַה לִיתֵּן לָהֶם שָׁלוֹם לְהַחֲזִיר לָא מִבָּעְיָא דְּכֵיוָן דְּקָדִים לְךָ מַהֲדַר אֶלָּא לִיתֵּן לוֹ מַאי ת"ש דֶּרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ וְאֵין מִשְׁפָּט בְּמַעְגְּלוֹתָם נְתִיבוֹתֵיהֶם עִקֵּשׁ לָהֶם כֹּל דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלוֹם וכו' עיי"ש: שֵׁם שִׁמְשׁוֹן דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל וכו' וארי' שִׁמְשׁוֹן חִיגֵּר בַּשְּׁתֵּי רַגְלָיו הָיָה שֶׁנֶּאֱמַר שְׁפִיפֹן עֲלֵי אֹרַח, מְבֹאָר וּמְפֹרָשׁ דְּקָאֵי עַל שִׁמְשׁוֹן פָּסוּק זֶה וּמַה מְּאֹד תְּמוּהִין דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"ם שָׁם פ' וַיְחִי פ' ט"ז שֶׁכָּתַב הַמְפָרֵשׁ עַל שִׁמְשׁוֹן לֹא יָדַע וכי'.

הִנֵּה מֵרֹב אַהֲבָתוֹ לְהֶפְשֵׁט נָעֲלְמוּ מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי חכז"ל הָכָא וּלְהָטִיחַ דְּבָרִים: שָׁם דַּף י' ע"א מִפְּנֵי מַה נֶּעֱנַשׁ אָסָא מִפְּנֵי שֶׁעָשָׂה אַנְגַּרְיָה בת"ח שֶׁנֶּאֱמַר וכו' יַעֲיוֹן בִּשְׁבוּעוֹת (ל"ה ע"ב) שְׁלֹמֹה לְדִידֵיהּ וּמָאתַיִם לְנוֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ רַבָּנַן וכו' יע"ש ובד"ה שָׁם דְּקַטָּלָהּ חַד וכו' שֵׁם שִׁמְשׁוֹן שֶׁנִּתְגַּנְּבָה בָּהּ.

פרש"י שֶׁנָּשָׂא מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הָאֲסוּרוֹת לוֹ יְעַוְיֵן הֵיטֵב מש"כ לְעֵיל מִזֶּה וּמִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְהַמַּהַרְשָׁ"א ויל"ע: שָׁם אָמַר לָהּ שָׁמָא נָכְרִית אַתְּ אָמְרָה לֵיהּ גִּיּוֹרֶת אֲנִי אֵשֶׁת

אִישׁ אַתְּ א"ל פְּנוּיָה אֲנִי עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א שכ' דְּלְאִיסּוּר נִדָּה הָיָה חוֹשֵׁשׁ דַּעֲתִידָה תּוֹרָה לֶאֱסוֹר כָּרֵת וְלֶאֱסוֹר בָּעַכּוּ"ם אע"ג דְּאֵינָהּ אֶלָּא גְּזֵרַת ב"ד שֶׁל חַשְׁמוֹנַאי וכו' יְעוּד מִן הַתּוֹרָה נָמֵי קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ עכ"ל.

נ"ל כַּוָּנָתוֹ דְּאַף שֶׁקַּנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ הוּא דַּוְקָא בְּפַהֲרֶסְיָא וּבְמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה. מ"מ הָרֵי חָזִינַן דְּיֵשׁ אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא בְּביאָה זוֹ, וְעַיֵּין בְּחִידּוּשֵׁי רע"א ז"ל לִכְתֻבּוֹת דַּף כ"ט בתד"ה עַל הַכּוּתִית וכו' די"ל טַעְמָא דְּנָכְרִית אֵין לָהּ קִנָּס כֵּיוָן דְּקַנָּאִים פּוֹגְעִים בּוֹ הו"ל כְּמוֹ ח"מ ב"ד אֶשָּׁא יע"ש.

וק"ל.

וְעַיֵּין בְּסֵפֶר הַמַּצִּית לְהָרַמְבַּ"ם ל"ת דְּלֹא תִתְחַתֵּן בָּהֶם יע"ש וְהֵבִיא עוֹד הַמָּהַרְשָׁ"א דהרא"ם הִקְשָׁה הָאֵיךְ הֻתַּר לָבוֹא עַל הַזּוֹנָה וכו' אֲבָל מ"מ קִדְּשָׁהּ בְּכֶסֶף אוֹ בְּשְׁטָר וְאַח"כ בָּא עָלֶיהָ וכו' וְעוֹד נִרְאֶה דְּמַעֲשֶׂה זֶה לָא הָוֵי אֶלָּא בֵּינוֹ לְבֵינָהּ וְאֵין אִשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בְּלֹא עֵדִים אֲפִילּוּ בק"ב עיי"ש וְהִנֵּה עפ"י שֶׁמְּבוֹאָר בְּרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה פ' וַיָּשָׁב (ל"ה) בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ כִּי יְהוּדָא הִתְחִיל בְּמִצְוַת יִבּוּם תְּחִלָּה וְהָיוּ נוֹהֲגִין לִישָׂא אֵשֶׁת הַמֵּת הָאָח אוֹ הָאָב אוֹ הַקָּרוֹב מִן הַמִּשְׁפָּחָה יע"ש ובפ' כ"ד עַל וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיאָה וְתִשָּׂרֵף יע"ש וְכֵיוָן שֶׁבָּאֱמֶת הָיְתָה לוֹ שׁוֹמֶרֶת יָבָם וא"כ גַּבֵּי יִבּוּם מְסַפְקָא לֵיהּ לְהמל"מ אִי בָּעֵי עֵדִים בְּביאַת יָבָמָה עַיֵּין בפ"ב מהל' יִבּוּם דִּין ה' וּבְשֵׁם השה"ג וְאַף אִי נִימָא דְּצָרִיךְ עֵדִים מ"מ הֵבִיא הפ"ת אהע"ז ס' קס"ו בְּשֵׁם הַיָּד הַמֶּלֶךְ דְּאִם בָּא עָלֶיהָ בְּלֹא עֵדִים אֶפְשָׁר דְּלְחוּמְרָא אקָנָה אוֹתָהּ וּצְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט יע"ש וא"כ בִּיאַת זְנוּת וַדַּאי לָא הָוֵי, וְאַף שֶׁהוּא לֹא יָדַע כְּלָל שֶׁהִיא יְבָמְתּוֹ וְכַלָּתוֹ ובכה"ג לֹא קָנָה בְּלֹא כַּוָּנָה גַּם בִּיבָמְתּוֹ, מ"מ הֵיא שֶׁיָּדְעָה רָצְתָה לְמָנְעוֹ מִכָּךְ וּכְמוֹ שפרש"י בד"ה פֶּתַח עֵינַיִם, וְכֹחוֹ שֶׁכָּתַב הָרָשָׁ"שׁ לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי רַשְׁ"י דִּלְקַמָּן מֵהָא דְּאִיסּוּר כַּלָּתוֹ, וְאוּלַי גַּם א"ל דבב"נ לָא הָוֵי בָּעֵי עֵדִים כְּלָל ויל"ע עוֹד בָּזֶה **(הג"ה בָּזֶה שֶׁהִזְכַּרְתִּי דִּבְרֵי הַמָּהַרְשָׁ"א וְהַחִדּוּשִׁי רעק"א דִּכְתֻבּוֹת יֵשׁ לִי הֶעָרָה נְכוֹנָה בְּעִנְיָן זֶה, בְּהָא דְּכָתַב הב"ש באהע"ז (סי' ס"ז ס"ק י"ב) דְּעַכּוּ"ם שְׁנָשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל וְכָתַב לָהּ כְּתֻבָּה אֵין הַכְּתֻבָּה קַיֶּמֶת עיי"ש ובהפלא"ה בַּקֶּונְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם כָּתַב לְחַלֵּק עָלָיו מִשּׁוּם דְּלֹא גָּרַע מֵאִם הִתְחַיֵּב דָּבָר בְּאָתְנָהּ דְּחַיָּיב לְשַׁלֵּם דְּהָוֵי כְּמוֹ לְוֶה בעכו"ם וְנִתְגַּיֵּיר דְּחַיָּיב לְשַׁלֵּם וה"ה בְּאָתְנָן כִּדְאִיתָא (בחו"מ סי' פ"ז סכ"ה) וּבְאֵשֶׁת עכו"ם שָׁאנֵי כֵּיוָן שֶׁהַחִיּוּב הָיָה בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה עכו"ם הָוֵי כְּהַפְקָעַת הַלְוָאתוֹ דְּמֻוָּתָר וְאַף שֶׁלֹּא תָּפְסוּ קִדּוּשִׁין לָא גָּרַע מַחַ"ל לר"ע וכו' את"ד עיי"ש, וְיֵשׁ לְהָעִיר דבלא"ה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא כּוּתִית לֹא יִתְחַיֵּב בְּמַה שֶׁכָּתַב לָהּ כְּתֻבָּה, דְּכֵיוָן דְּקַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ וְהָוֵי קלבדר"מ וכמש"כ הגרעק"א הַנַּ"ל וּמִמֵּילָא לֹא יִתְחַיֵּב הַכְּתֻבָּה, וְגַם בְּהִתְחַיְּבוּת עַצְמִית אָמְרִינַן כֵּן דקלבדר"מ דְּאֶתְנַן אָסְרָה תּוֹרָה וַאֲפִי' בָּא עַל אִמּוֹ וּמְשׁוּם דְּמְהַנֵּי תְּפִיסָה עַיֵּין רַשְׁ"י ב"מ צ"א וְעַיֵּין קצה"ח סי' כ"ח ס"ק א' בְּשֵׁם חִדּוּשֵׁי הָרָ"ן סַנְהֶדְרִין בְּשֵׁם הר"ר דָּוִד יע"ש, וכה"ג הִקְשָׁה הקצה"ח בס' ל"ח ס"ק א' בְּהָא דקיי"ל שְׁטָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רִיבִּית דְּסָבְרִי חֲכָמִים דְּגוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן וְאִי נִימָא דח"מ שׁוֹגְגִין פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם א"כ הֵיכִי גּוֹבֶה הַקֶּרֶן דְּהָא הַלְוֶה עוֹבֵר ג"כ מִשּׁוּם לֹא תְּשִׁימוּן וא"כ הַלְוֶה הוּא מַחַיָּיבֵי מַלְקוּת שׁוֹגְגִין וְלָמָּה יְשַׁלֵּם הַקֶּרֶן כֵּיוָן דְּחַיָּיבֵי מ' שׁוֹגְגִין פְּטוּרִין מִתַּשְׁלוּמִין יעש"ה, וְאַף שֶׁחוֹב הוּא מ"מ רָצָה לְפָטְרוֹ מִטַּעַם קלבדר"מ, וְהֵיטֵב אֲשֶׁר מָצָאתִי תֵּירוּץ נָכוֹן וְעָמוֹק בכתי"ק שֶׁל אאמו"ר הָרַב הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק מָהָר"י אֶפְשְׁטֵיְין

זצ"ל בְּחִידּוּשָׁיו לִמס' ב"מ דַּף ע"ב שֶׁהֵבִיא קֻשְׁיַת הקצה"ח, וְתֵירֵץ בזה"ל אַף נ"ל לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁהַמַּלְוֶה נָתַן לוֹ הַמָּעוֹת ע"מ שֶׁיִּתֵּן לוֹ הָרִיבִּית וְהוּא אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ הָרִיבִּית א"כ הַמָּעוֹת גְּזֵילָה בְּיָדוֹ וְצָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַמָּעוֹת כְּדִין כָּל גַּזְלָן, וְאֵין כָּאן שֵׁם הַלְוָאָה, וּלְעִנְיַן מַלְקוּת אִם הִתְרוּ בּוֹ קוֹדֶם וְלֹא נָתַן לוֹ הָרִיבִּית אַף שֶׁנֹּאמַר שֶׁהַלְוָה חַיָּיב מִשּׁוּם לֹא תַּשִּׁיךְ אַף קוֹדֶם נְתִינַת הָרִיבִּית, עכ"ז אִם לֹא נָתַן לוֹ הָרִיבִּית צ"ע אִם עוֹד חַיָּיב מַלְקוּת אוֹ לֹא.

וּפָשׁוּט כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָּא לִידֵי מַעֲשֶׂה בְּנוֹדַאי אֵינוֹ חַיָּיב מַלְקוּת וְעַיֵּין ב"מ ס"ב א' וּבַתּוֹסָ' שָׁם עכ"ל. וְכִסְבָרַת אאמו"ר זצ"ל כָּתַב כְּבָר המל"מ פ"ח מִמַּלְוָה דְּאִם רָצָה הַמַּלְוֶה לִתְבּוֹעַ אֶת מְעוֹתָיו מִן הַלּוָה תּוֹךְ זְמַנּוֹ לְפִי שֶׁאוֹמֵר לוֹ הִלְוִיתִיךְ רַק אַדַּעְתָּא דְּרִיבִּית וְכֵיוָן דְּאָסוּר לִיקַּח לִי הָרִיבִּית תַּחֲזוֹר לִי מְעוֹתַי שֶׁמְּחֻיָּב לְהַחֲזִיר הַמָּעוֹת יעו"ש, וְכֵן פָּסַק החו"ד יור"ד סי' קס"א וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת בְּאֵר יִצְחָק חיור"ד סי' י"ד בְּזֶה וּמַסִּיק שָׁם כֵּן כהמל"מ, וְכֵן הֵבִיא בְּשֵׁם המחנ"א הל' רִיבִּית סי' ל"ז וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת אַפְרְיוֹן דָּוִד ס' כ"א לְזָקֵן זת"י שֶׁרוֹצֶה לַחֲלוֹק עַל זֶה וְדוֹחֶה רְאָיוֹת הבא"י הַנָּ"ל, ואכ"מ לְבָרֵר בָּזֶה, עכ"פ לְעִנְיָנֵינוּ בְּנוֹדַאי י"ל כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל פּוֹגְעִין בּוֹ לֹא נִתְחַיֵּיב כְּלָל, וְאֵין לוֹמַר כֵּיוָן דְּלָא הָוֵי בְּפַרְהֶסְיָא וּלְכָךְ ל"א קַבָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ, לֹא כֵן הוּא, דְּכֵיוָן שֶׁנִּשְׁאָה הָוֵי כְּמוֹ פַּרְהֶסְיָא דְּיָדוּעַ הַדָּבָר לְכָל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים ביור"ד סי' קנ"ו, מֵהָא דְּפָרִיךְ הגמ' בְּסַנְהֶדְרִין גַּבֵּי אֶסְתֵּר פַּרְהֶסְיָא הָוֵי יע"ש, אַף בְּעִיקַּר הַדָּבָר י"ל הַסְּבָרָא דְּכָל עִיקָּר קלבדר"מ הוּא שֶׁאֵין ב"ד יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת לוֹ שְׁנֵי רְשָׁעוֹת דְּרִשְׁעָה אַחַת אָמַר רַחֲמָנָא וְלָא שְׁתֵּי רְשָׁעוֹת כדפרש"י בכמ"ק וְכֵן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים לְעִנְיַן תְּפִיסָה, וא"כ הָכָא הֲלֹא הב"ד בֶּאֱמֶת אֵין מוֹרִים לוֹ בְּשׁוּם אוֹפָן שֶׁיַּהֲרוֹג אוֹתוֹ דְּכָךְ הוּא הַהֲלָכָה, אֶלָּא קָנָאוֹת עַצְמוֹ הוּא, וְזֶה שֶׁל הַתַּשְׁלוּמִין ב"ד מְחַיְּבִין אוֹתוֹ כָּךְ א"כ י"ל דְּבָזֶה לָא הָוֵי שְׁתֵּי רְשָׁעוֹת הַמְּסוּרוֹת לב"ד.

דְּעַל מַה שב"ד מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לֹא חִיְּבוּ אוֹתוֹ כְּלָל בְּדִין הַמִּיתָה ודו"ק:)**. וּמָצָאתִי לרבעהתו"ס פ' וַיֵּשֶׁב שֶׁהִרְגִּישׁוּ בְּקֻשְׁיַת הַמָּהַרְשָׁ"א דְּהָא צְרִיכִין עֵדִים יע"ש וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ וּבְחִידּוּשֵׁי הָרִיטָ"א שָׁם: וּבְמַה שֶׁהֵבֵאתִי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן אֲתֵי שַׁפִּיר דִּבְרֵי רַשְׁ"י שֶׁכָּתַב בד"ה פְּנוּיָ' אֲנִי וּמֻוּתֶּרֶת לְכָל אָדָם, ע"כ שֶׁלִּכְאוֹרָה הֵם דְּבָרִים מְיֻוָּתָרִים מִי לֹא יוֹדֵעַ שֶׁפְּנוּיָה מֻוּתֶּרֶת לְכָל אָדָם, אֲבָל במש"כ י"ל כָּךְ, מְשׁוּם דְּבִתְשׁוּבָתָהּ פְּנוּיָה אֲנִי עֲדַיִן אֵינָהּ מַסְפֶּקֶת, לוֹמַר, דמ"מ הֲנֵאי שׁוֹמֶרֶת יָבָם וּכְמוֹ שֶׁתָּמַהּ בֶּאֱמֶת הָרַמְבַּ"ן שָׁם עַל רַשְׁ"י שפי' דִּלְכָךְ דָּנוּהָ בִּשְׁרָפָה מִשּׁוּם דַּהֲוִית בִּתּוֹ שֶׁל שֵׁם שֶׁהָיָה כֹּהֵן, דַּהֲלֹא בַּת כֹּהֵן שֶׁבִּשְׁרִיפָה הוּא דַּוְקָא בִּזְנוּת עִם זִקַּת הַבַּעַל אֲרוּסָה אוֹ נְשׂוּאָה אֲבָל בַּת כֹּהֵן שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּנְּתָה אֵינָהּ בְּמִיתָה כְּלָל, וא"ת שֶׁהָיָה הַיִּבּוּם נוֹהֵג בִּבְנֵי נֹחַ וְהָיָה לָהֶם בִּכְלַל א"א וְאַזְהָרָה שֶׁלָּהֶם זוֹ הִיא מִיתָתָם, וַהֲלֹא הֵם אוֹמְרִים שֶׁיְּהוּדָה הִתְחִיל בְּמִצְוַת יִבּוּם תְּחִלָּה, וְכֵן בגמ' סַנְהֶדְרִין מוֹכִיחַ שֶׁאֵין יְבָמָה בִּבְנֵי נֹחַ חַיֶּיבֶת כְּלָל, עכ"ל, וְזוֹ הִיא כַּוָּנַת רַשְׁ"י ז"ל שֶׁאָמְרָה פְּנוּיָ' אֲנִי וּמֻוּתֶּרֶת לְכָל אָדָם פֵּירוּשׁ שֶׁאֵין עָלֶיהָ זִקַּת יְבָמָה כְּלָל, אוֹ מִטַּעַם שֶׁכָּתַב רַשְׁ"י לְקַמָּן דְּנִישּׂוּאֵי עֵר וְאוֹנָן אֵינָם כְּלוּם לֶאֱסוֹר עָלָיו מְשׁוּם כַּלָּתוֹ, וא"כ ה"נ לָא הָוֵית זְקִיקָה לְיִבּוּם כְּלוּם, וּלְהַךְ סְבָרָא דְּלָא הֲוֵית בִּתּוֹ שֶׁל שֵׁם מִפְּנֵי מַה שְׁרָפוּהָ י"ל כמש"כ הָרַמְבַּ"ן שָׁם שֶׁדָּן בָּהּ יְהוּדָה שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עפ"י דִּינֵי הַמַּלְכוּתִיע"ש וְקִצַּרְתִּי עוֹד בָּזֶה.

וְעַיֵּין פי' הַטּוּר עַל הַתּוֹרָה: שָׁם שֶׁמָּא קִיבֵּל בְּךָ אָבִיךָ קְדוּשִׁין אָמְרָה לֵיהּ יְתוֹמָה אֲנִי עַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין (מ"ה ע"ב) ד"ה בְּפִירוּשׁ וכו' מַחֲלוֹקֶת ר"ת והר' מְנַחֵם מִיּוֹנִי בְּנִידּוֹן מַעֲשֶׂה

שֶׁאִירַע בְּאֶחָד שֶׁהָלַךְ לְאֶרֶץ רְחוֹקָה וְלוֹ בַּת קְטַנָּה וְנִתְקַדְּשָׁה הַבַּת וְאָסַר הר"מ מִיּוֹנִי לְקַיְּמָהּ דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יְקַדְּשָׁהּ אָבִיהָ לְאִישׁ אַחֵר בְּמֵקִים שֶׁהִיא וְנִמְצָא בָּא זֶה בְּאִיסּוּר א"א וְשָׁלַח לוֹ ר"ת לְדָבָרֶיךָ אִם מֵת הָאָב בִּמְדִינַת הַיָּם הִיא תֵּאָסֵר לְכָל אָדָם לְעוֹלָם שֶׁמָּא קִיְּדְּשָׁהּ אָבִיהָ במדה"י וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים לְמִי עיי"ש הֵיטֵב וצע"ק מִכָּאן ודו"ק וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת נוב"ק מש"כ עַל דְּבָרֵיהֶם, בחיור"ד הל' נְדָּה סי' נ"ה וסי' נ"ו ודו"ק: עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּכָאן כֵּינָן דִּכְבָר הֻשְׁיְבָה לוֹ גִּיּוֹרֶת תָּנֵי, א"כ אֵין שׁוּב שׁוּם מָקוֹם לְהַשְׁאֵלָה שֶׁמָּא קִיְּבֵל בְּדִּ אָבִיהָ קִדּוּשִׁין, כֵּינָן דְּגִיּוֹרֶת הִיא וְאֵין לָהּ שׁוּם יִחוּס אֲבָהָתָא, וְכָתַבְתִּי דְּיֵשׁ לוֹמַר דִּפְשׁוּטוֹ לק"מ דְּהַכַּוָּנָה הוּא אִם קִיְּבֵל בָּהּ אָבִיהָ קִדּוּשִׁין קִיְּדֵם גִּיּוֹרוּת דע"כ הָיָה לָהּ אָב דְּמִי הֲבִיאָה לְהִתְגַּיֵּר עַיֵּן תוס' כְּתֻבּוֹת י"א וְהַשְׁיְבָה דִּיתוֹמָה הִיא מֵאֲבִיהָ, וְאַמָּה הֲבִיאַתָּה לְהִתְגַּיֵּר, וְאָלָא עוֹד נִרְאֶה לוֹמַר דְּאַף גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְאֵין לוֹ יִחוּס דְּאָב כְּלָל עִמָּהּ מ"מ הֲרֵי קָאֵי הִיא בִּרְשׁוּתוֹ וְיכִיל לְמָוְכְרָהּ לְשִׁפְחוּת וּלְאִישׁוּת, וּכְזֶה מָצָאתִי אַחַר הַזְּמַן בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה חל"ב בְּהַשְׁמָטוֹת לְכָלָל ח', אִם יֵשׁ לב"נ כֹּחַ לְמָכוֹר בָּנָיו, אָחִי מוֹרִי כָּתַב לִי עפ"י שֶׁשָּׁמַע מח"ס קֶנְשְׁיָא גְּדוֹלָה בפ' בָּא דִּכְתִיב וְכִי יָגוּר אִתְּךָ גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח לד' הִמּוֹל לוֹ כָּל זָכָר וכו' וּפָלֵא ממנ"פ אִם הָיָה לוֹ בָּנִים לְאַחַר הַגִּירוּת א"כ פְּשִׁיטָא כְּמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמִּילַת בָּנִים מְעַכֵּב, וְאִם הַבָּנִים מִקּוֹדֶם גִּירוּת א"כ פָּסַק כָּל קְרֻבוּת דְּגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וכו' וְאֵין הוּא הָאָב וצע"ג, ותי' אֲחִי הגנ"י כִּי קִנְיַן הַגּוּף שֶׁהָיָה לוֹ בָּהֶם לֹא פָּסַק וְהֵם לוֹ כַּעֲבָדָיו וּמְעַכֵּב, וּמִכָּאן רְאָיָה לָרַמְבַּ"ם שֶׁיּוּכַל לְמָכוֹר בָּנָיו, וּמֻיָּשָׁב בָּזֶה קֻשְׁיַת הט"א שֶׁהֲבֵאתִי בְּפֶרֶט י"ג הַאֵיךְ נָכְרִי שֶׁהָיָה לוֹ בָּנִים וְנִתְגַּיֵּר מְקַיְּמִים פ"ו עיי"ש וְהוּא מִשּׁוּם כִּי יֵשׁ לוֹ עֲדַיִן קִנְיַן הַגּוּף בָּהֶם ודו"ק עכ"ל, וא"כ פְּשִׁיטָא דִּבְתוֹ הָיָה לוֹ כֹּחַ לְמָוְכְרָהּ לְשֵׁם אִישׁוּת, ומ"מ צ"ע: וְשׁוּב אַחַר זְמַן רַב כְּשֶׁבָּא לְיָדִי הס' תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת למס' זוֹ רָאִיתִי שֶׁהֲבִיא הַקֶּנְשְׁיָא בְּשֵׁם בַּעַל עִיּוּן יַעֲקֹב וְז"ל והק' בְּעִיּוּן יַעֲקֹב כֵּינָן דְּאָמְרָה גִּיּוֹרֶת אֲנִי וא"כ אֵין הָאָב יָכוֹל לְקַבֵּל קִדּוּשִׁין, אַדְּ למש"כ הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת דַּף ס"ב ע"א ד"ה ריו"ח דְּלָא לכ"ד אָמְרִינַן כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי לק"מ וכמש"כ בִּשְׁבוּת סי' קע"ז דְּכֵן עִיקָּר, וא"כ ג"כ קִדּוּשֵׁי הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיְּרָה בְּתוֹ עִמּוֹ קִדּוּשָׁיו קִדּוּשִׁין וצ"ע לְדִינָא עכ"ד וְהֵעִיר בַּעַל תוה"ק דְּהָתָם בְּיִבָמוֹת הִיא לְעִנְיַן קִיּוּם פ"ו אוֹ לְעִנְיַן נַחֲלָה, אֲבָל שֶׁיְּחַשֵּׁב אָבִיהָ מִשֶּׁנִּתְגַּיְּרָה עִמּוֹ שֶׁיְּקַבֵּל קִידּוּשֶׁיהָ לִכְאוֹרָה אֵיפָכָא סָבְרָה דמ"ש מִלְּעִנְיַן עֲרָיוֹת וכו' את"ד, אֲבָל לפמש"כ וְהִסְבַּרְתִּי הַדְּבָרִים, וּכְמוֹ שֶׁהֲבֵאתִי בְּשֵׁם הַמִּקְנָה הַנַּ"ל א"ש מְאֹד דְּבְרֵי הָעִיּוּן יַעֲקֹב וְנִכְתְּבוּ בְּעִיּוּן רַב, וּבְרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעַת הָרַב, –הָאֱמֶת מַה שֶׁשָּׁמַע הַגָּאוֹן מַטֶּה נַפְתָּלִי בְּשֵׁם הח"ס, צ"ע וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִי מִן הַשּׁוֹמְעִים שָׁמַע וְטָעָה, דִּלְכְאוֹרָה נָעְלַם מֵהֶם דִּבְרֵי רַשְׁ"י יְבָמוֹת מ"ח ע"א ד"ה עֶבֶד אִישׁ, וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה אֶלָּא וכו' כָּתְבוּ עַל פרש"י וְדָבָר תֵּימַהּ פֵּירֵשׁ דְּקָרָא דְּהִמּוֹל לוֹ כָּל זָכָר מוֹקְמִינַן לְמִילַת זְכָרָיו שֶׁמְּעַכַּבְתּוֹ מִלֶּאֱכוֹל בְּפֶסַח וְזֶה לֹא שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּבָנִים שֶׁנּוֹלְדוּ בִּקְדֻשָּׁה אֲבָל מִלַּת בָּנָיו שֶׁלֹּא נוֹלְדוּ בִּקְדֻשָּׁה אֵינָהּ מְעַכַּבְתּוֹ מִלֶּאֱכוֹל בְּפֶסַח וכו', וצ"ע וְעַיֵּן בְּעָרוּךְ לַנֵּר שָׁם דַּף ע"א ע"א בְּקֻשְׁיַת הגמ' שָׁם יעוש"ה ודו"ק, עוֹד מָצָאתִי שָׁם בתוה"ק שֶׁהֲבִיא שהגרע"א בגהש"ס קִדּוּשִׁין מ"ה נִתְעוֹרֵר עַל דִּבְרֵיהֶם דְּהָתָם מִסְּוּגְיָא דְּכָאן וּמִדִּבְרֵי הַמָּהַרְשָׁ"א.

וָתָ"ל שֶׁכִּוַּנְתִּי לָזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל: שָׁם בְּרַשׁ"י יְתוֹמָה אֲנִי וכו' וְאֵין נִישׁוּאִין לְעֵר וְאוֹנָן וְאֵין זְכוּת לְאֵם וּלְאַחִים לְהַשִּׂיא קְטַנָּה אֶלָּא הָאָב זוֹכֶה בָּהּ וכו', מַשְׁמַע דְּגַם בב"נ הוּא הַדִּין כָּךְ וי"ל וְעַיֵּן בְּמָהַרְשָׁ"א שֶׁפֵּירֵשׁ דא"ל שֶׁמָּא קִבֵּל אָבִיהָ קִדּוּשִׁין מֵאַחַר בְּלִי

יְדִיעָתְךָ בְּקַטְנוּתָךְ וְאֵין אָת פְּנוּי' כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ וא"ל יְתוֹמָה אֲנִי שֶׁכְּבָר מֵת אָבִי בְּהְיוֹתִי בְּבֶטֶן אִמִּי כמ"ש בְּאַבַּיֵי וּבְנַדַאי לֹא קִיבֵּל אָבִי קְדוּשִׁין עָלַי וכו' יע"ש.

ולפרש"י בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מַאי תֵּירָצָה אַכַּתִּי דִּילְמָא קִיבֵּל בָּהּ אַבּוֹהַּ וְהִיא לֹא יָדְעָה, וצ"ל כֵּיוָן דְּאִמָּהּ קִידְּשָׁהּ לָהּ מִסְתָּמָא יָדְעָה שֶׁלֹּא קִיבֵּל בָּהּ אַבּוֹהַּ קִדּוּשִׁין אַף לְמַה שכ' הַמַּהַרְשָׁ"א דְּמֵת בְּעוֹדָהּ מְעֻבָּרֶת ג"כ עֲדַיִן קָשֶׁה דִּילְמָא קִיבֵּל בָּהּ אַבּוֹהַּ קִדּוּשִׁין בִּהְיוֹת הַוָּלָד עֻבָּרָה דְּהָעֻבָּר מְקֻדָּשֶׁת וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם (פר"י הלט"ז מהל' אישות) דְּאִם אָמַר אִם יָלְדָה אִשְׁתִּךְ נְקֵבָה תהי' מְקֻדָּשֶׁת לִי דְּמַהֲנֵי בְּהֶוכֵּר עֻבָּרָה אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזִיר וּלְקַדְּשָׁהּ קַדִּישִׁין שֶׁאֵין בָּהֶם דּוֹפִי עיי"ש.

וְאַף אִם לֹא קִידְּשָׁהּ ג"כ נִרְאֶה דְּחַיָּבִין מִיתָה עָלֶיהָ דְּכָל הָעֻבָּר נִתְקַדְּשָׁה קִדּוּשִׁין גְּמוּרִין וְכַמָּה שֶׁכָּתַב הגרעק"א ז"ל בִּתְשׁוּבָה סי' קע"א, וְאַף לָמָּה שֶׁרוֹצָה הִיא ז"ל לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם לֹא דְּהָעֻבָּר נִתְקַדְּשָׁה תֵּיכֶף אֶלָּא כֵּיוָן דְּאָמַר אִם תֵּלֵד נְקֵבָה אִם הָוֵי כְּמוֹ לְאַחַר, כְּמוֹ בְּכָל תְּנַאי דְּאִם וְהָוֵי כִּמְקֻדָּשָׁה לְאַחַר שֶׁתֵּלֵד דִּלְעִנְיַן זֶה מְהַנֵּי הֶוכֵּר עֻבָּרָה שֶׁלֹּא לְחָשְׁבָהּ דָּבָר שלב"ל, אֲבָל בְּעוֹדָהּ עֻבָּר לֹא נִתְקַדְּשָׁה יע"ש.

מִלְּבַד מַה שֶּׁהֵבִיא שׁוּב דְּמִדִּבְרֵי הרה"מ והנ"י פ"ק דִּיבָמוֹת מְבֹאָר דס"ל בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּבִשְׁעַתעִיבּוּר מִתְקַדֶּשֶׁת יע"ש. אֵין זֹאת נפ"מ לְדִידַן דמ"מ וְתֵלֵד תהי' מְקֻדָּשֶׁת וַעֲדַיִן קָשֶׁה, וְצָרִיךְ לְהוֹסִיף עוֹד אָמַר דְּמֵת תומי"י עַד שֶׁלֹּא הֶוכֵּר הָעֻבָּר כְּלָל וְקוֹדֶם מ' דְּהָוֵי מַיָּא בְּעָלְמָא ולכ"ע הָוֵי דשלבל"ע וְעַיַּיִן שַׁ"ךְ מ סס"י ר"י דְּהִכְרִיעַ כְּהָרַאשׁוֹנִים דְּתוֹךְ מ' יוֹם לְעִיבּוּרָהּ וי כְּמַיִם בְּעָלְמָא לכ"ע הַמְזַכֶּה לְעֻבָּר לָא קָנֵי יע"ש, עַיַּיִן בִּתְשׁוּבַת רעק"א סוֹף סִימָן קמ"ו עיי"ש, וַעֲדַיִן יֵשׁ לְעַיַּיִן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרִיבָ"שׁ שֶׁהוּבָא בְּקִצּוֹת הער"ה בְּעִנְיַן בְּכוֹרָה שֶׁקָּנָה יַעֲקֹב מִשּׁוּם דְּקוֹדֶם מ"ת דשלבל"ע נָמֵי נִקְנֶה "ש.

ובס' של"ב סק"ו מְיַיּשֵׁב בָּזֶה הַקְּצוֹת בְּהָא דְּצֹאן דְּקָנָה יַעֲקֹב אָבִינוּ אַף דְּהָוֵי דשלבל"ע, ג"כ מִטַּעַם דְּקוֹדֶם מ"ת יע"ש. א"כ לִכְאוֹרָה מְהַנֵּי אַף בְּקוֹדֶם יוֹם ויל"ע וְיֵשׁ לְיַיּשֵׁב, אוּלָם מִפְּשָׁטוּת דִּבְרֵי רַשְׁ"י בד"ה רַת אֲנִי שֶׁפֵּירֵשׁ וְאֵינִי עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים וּרְאוּיָ' לְךָ יע"ש.

שְׁמַע שֶׁמְּפָרֵשׁ לָהּ דְּלָא דְּנִתְגַּיְּרָה מַמָּשׁ כְּגֵירוּת שֶׁאַחַר ת, אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ עוכ"ם עוֹד, וא"כ עֲדַיִן לֹא נִפְסַק כָּל סִי הָאָב, וא"ש בִּפְשִׁיטוּת ודו"ק וּבָזֶה יוּבַן גַּם עִוְמָק פֵּירוּשׁ רַשְׁ"י ז"ל שֶׁהִשְׂכִּיל לְפָרֵשׁ כֵּן וא"ש הֶעָרַת הָעִיּוּן יַעֲקֹב הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי לְעֵיל: עִנְיַן הֶעָרַת הַמַּהַרְשָׁ"א דִּיהוּדָא עָבַר עכ"פ בְּאִיסּוּר זְנוּת דִּפְנוּיָ', י"ל דִּיהוּדָה הָיָה בִּבְחִינַת מֶלֶךְ ש"כ הָרַמְבַּ"ן וא"כ י"ל דִּלְקֻחָהּ בְּתוֹרַת פִּלֶגֶשׁ אַחַ"כ וּכְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וְקִצַּרְתִּי: זם שֶׁמָּא טְמֵאָה אַתְּ אָמְרָה לֵיהּ טְהוֹרָה אֲנִי.

פרש"י ,,מִנְדָּה", הִנֵּה עפ"י זִכְרוֹנִי הַיָּתִי רוֹצֶה לְהָבִיא אֵן רְאָיָה לְדַעַת הַטַּ"ז יור"ד דבכה"ג לֵיכָּא דָּם חִימּוּד ע"ש.

אַף עַיַּנְתִּי עַכְשָׁיו בִּפְנִים, בְּסִימָן קצ"ב סק"א זֵיתִי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הֵבִיא גַּם מִכָּאן וְז"ל כָּתַב הָרַב וְגִיד דְּזוֹ הִיא מִדְּרַבָּנָן וכו' וּבָזֶה נִיחָא לִי הָא דְּאִיתָא ק דְּסוֹטָה גַּבֵּי תָּמָר וְתֵשֵׁב בְּפֻתַּח עֵינַיִם שְׁנִתְּנָה עֵינַיִם רֵיקָה שֶׁאָמְרָה לִיהוּדָה טְהוֹרָה אֲנִי מִנִּדָּה וּבֵן מְלִינוּ בְּרוּת וְקָשֶׁה הָא צְרִיכָה שִׁבְעָה נְקִיִּים אַחַר שֶׁנִּתְפַּיְּסוּ בְּיַחַד ולפימש"כ נִיחָא דַּעֲדַיִן לֹא הָיְתָה גְּזֵרָה זֹאת וכו', ש.

וְזֶה צ"ע לפימש"כ הַמַּהַרְשָׁ"א לְעֵיל דְּגַם בִּיאַת יָת ב"ד שֶׁל חֲשְׁמוֹנַאי גָּזְרוּ וְחָשַׁשׁ לְאוֹתָהּ גְּזֵרָה כְּמוֹ א"א יֵים אֲפִילּוּ ע"ת יע"ש. וְהָעִיקָּר הוּא תֵּירוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁל הט"ז דְּגַבֵּי תָּמָר וְרוּת לֹא הָיָה חָשַׁשׁ שֶׁמָּא תִּרְאֶה מֻחֲמֶת חִימּוּד דְּמֵיָּד שֶׁנִּתְפַּיְּיסָ יְהוּדָא וּבֹועַז הָיוּ מוּכָנִים וכו' והו"ל כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּת בְּסַלּוֹ עיי"ש.

ועיי"ש בפ"ת בְּשֵׁם הַחַוּת דַּעַת, ועיי"ש בְּתוֹרַת הַשְׁלָמִים מש"כ לְתָרֵץ יע"ש שֶׁיֵּשׁ לְהָשִׁיב עַל דְּבָרָיו ואכמ"ל:. אֶלָּא שֶׁגַּם זֶה לֹא מַשְׁמַע כֵּן כָּאן שֶׁעוֹד טָבְלָה פַּעַם אַחֶרֶת וְהִרְוַחְתִּי לְיַיְשֵׁב גַּם דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל שֶׁפֵּירֵשׁ טָהוֹרָה אֲנִי ,,מִנִּדָּה" דִּלְאֵיזֶה טָהֳרָה אַחֶרֶת יֵשׁ לַחֲשׁוֹב וּלְפָרֵשׁ, אַדְּ עִם דִּבְרֵי הַטַּ"ז נִיחָא, דְּכַוָּונַת רַשְׁ"י דְּטָהוֹרָה הִיא מִנִּדָּה, אֲבָל דַּם חִימּוּד לֹא עֲדַיִין לֹא גָּזְרוּ, **(הג"ה וְדִבְרֵי רַשְׁ"י בְּמָנָחוֹת (מ"ג) ד"ה מְשׁוּם זוֹנָה וכו' וְעָבְרִי מְשׁוּם לֹא תִתְחַתֵּן וכו' צ"ע דְּבִזְנוּת לֵיכָּא לֹא תִתְחַתֵּן וְאֵינוֹ אָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא כְּלָל, וּכְבָר הֵעִיר בָּזֶה בְּהַגָּהוֹת קַרְנֵי רְאֵם שָׁם וְכֵן בְּסֵפֶר עוֹלַת שְׁלֹמֹה מס' מָנָחוֹת, וּכְבָר קַדָּמָם בָּזֶה הפרמ"ג אור"ח ס' כ' בְּמִשְׁבְּצוֹת ס"ק ג' לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י וְאַפִּילּוּ קַנָּאִין אֵין פּוֹגְעִין בָּהּ דְּלָא עָבְדָה מַעֲשֶׂה יע"ש.

וְהִנֵּה בְּדִין זֶה הוּא מַחֲלוֹקֶת הָרֹאשׁוֹנִים הָרַמְבַּ"ן וְהָרַדָּ"ה במס' ע"ז וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת ב"י מהד"ת ס' ק"נ בְּחֵלֶק אהע"ז וּבְהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן מֵהָרִי"שׁ נַאֲטַנְזָאֲהֶן זצ"ל מַה שֶׁהֵבִיא בָּזֶה בְּשֵׁם המהרי"ק הי' קע"ה יע"ש:)** וְזֶה לְתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן וּלְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי י"ל דְּאָמְרָה טָהוֹרָה אֲנִי מִנִּדָּה, וְגַם דַּם חִימּוּד לְיכָּא כְּלָל בכה"ג וק"ל וּפְלָא לִי עַל כָּל בַּעֲלֵי הַהַגָּהוֹת וְהַמְפָרְשִׁים שֶׁלֹּא צִיְּינוּ להט"ז הַנַּ"ל: מַה שֶׁהִגִּיהַּ כָּאן הַגְּלְיוֹן הַשַּׁ"ס בפרש"י מִשְׁנַת שִׁשִּׁים, שצ"ל מִשְׁנַת חֲמִשִּׁים, כֵּן הִגִּיהַּ גַּם הַיַּעֲבֵ"ץ זַ"ל, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אִיתָן וְכֵן מָצָאתִי בְּחִידּוּשֵׁי הַשַּׁ"ס לְהַגָּאוֹן ר"י פִּיק זַ"ל שֶׁנִּדְפַּס בִּשְׁנַת כת"ר וְכֵן מְעוֹרֵר עוֹד עַל רַשְׁ"י שֶׁכָּתַב דְּיַעֲקֹב הָיָה יוֹתֵר מִבֶּן מֵאָה וְעָשָׂר וְכֵן מְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַמַּהַרְשָׁ"א עַל רַשְׁ"י כמש"כ הָרָשָׁ"שׁ וְכֵן מַקְדִּישִׁין עַד שֶׁלֹּא הִכִּיר עֻוּבָּרָהּ עיי"ש.

וּכְמוֹ שֶׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל בעז"ה: דַּף י' ע"ב וְכִי מִשְׁלּוֹ אֲכַלְתֶּם מִשֶּׁל אֱלֹקֵי עוֹלָם אֲכַלְתֶּם וכו' עַיֵּין בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ שֶׁהֵבִיא הַמִּדְרָשׁ שֶׁלֹּא רָצוּ לְבָרֵךְ בִּרְצוֹנָם עַד שֶׁאָמַר לָהֶם אַבְרָהָם פָּרְעוּ מַה שֶׁאֲכַלְתֶּם וְשֻׁתִּיתֶם וכו' וּכְשֶׁרָאוּ כָּךְ אָז בָּרְכוּ הקב"ה שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנָם ע"מ שֶׁלֹּא יִפְרְעוּ שִׁים דָּבָר עכ"ל וְהֵעִיר בס' תוה"ק דְּמִזֶּה נִרְאֶה כַּמְבֹואָר בחו"מ ס"ס רע"ו דְּהָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ אֱכוֹל עִמִּי צָרִיךְ לְשַׁלֵּם וְלָא אָמְרִינַן מְהַנָּה יָהֵיב לֵיהּ דאל"כ אֵיךְ מָצֵי לְתָבְעָם שֶׁיִּפְרְעוּ וכו' יע"ש.

וְאֵינוֹ רָאְיָה דְּאַבְרָהָם מִתְּחִלָּה כָּךְ חִשֵּׁב שֶׁאִם לֹא יְשַׁלְּמוּ לְהקב"ה יְשַׁלְּמוּ לוֹ הַמָּחִיר, וְאֻמְדָּנָא גְּדוֹלָה יֵשׁ בְּכָאן דְּהָא אָסוּר לְהַאֲכִיל לְמִי שֶׁאוֹכֵל בְּלִי נְטִילַת יָדַיִם וּבְרָכוֹת וכ"ש בבהמ"ז וכמש"כ הָרַמָ"א אור"ח סי' קס"ג ובס' קס"ט ס"ב דְּלָא יִתֵּן לֶאֱכֹול אֶלָּא לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ, וְאַף שֶׁהֵם לֹא הָיוּ מְצַוִּים ע"ז.

אֲבָל הוּא רָצָה ע"י כָּךְ לְפַרְסֵם שְׁמִי שֶׁל הקב"ה וְאֻמְדָּנָא גְּדוֹלָה הִיא אֲצָלוֹ שֶׁלֹּא נָתַן אֶלָּא אַדְּעָתָא דְּהָכִיוּבְוַדַּאי יָכוֹל לְתָבְעָן הַפְּרָעוֹן: וּלְעִנְיַן הַמַּאֲכִילִים בְּאַכְסָנָאוּת וּבָתֵּי מַשְׁקָאוֹת לְאָלָה שֶׁאֵינָם נוֹטְלִים יְדֵיהֶם וְאֵין מְבָרְכִים עַיֵּין בְּשׁוּ"ת תּוֹרַת חֶסֶד סי' ה', וּבְשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק שֶׁמַּעֲלָקִיס באור"ח סי' כ"ט יעו"ש: שֵׁם דָּבָר אַחֵר מִכְּתָם שֶׁהָיְתָה מַכָּתוֹ תַּמָּה שֶׁנּוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל עַיֵּין פרש"י, עַיֵּין בְּמַהַרְשָׁ"א זַ"ל שֶׁהִרְגִּישׁ בְּקֻוּשְׁיָא נֶחְמָדָה מֵהָא דְּאָמְרִינַן

פ' הַתְּכֵלֶת (דַּף מ"ד) בְּדָוִד כֵּינָן שֶׁנִּסְתַּכֵּל בַּמִּילָה שֶׁבִּבְשָׂרוֹ נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ וכו' לָמָּ"ד בְּנוֹלָד כְּשֶׁהוּא מָהוּל שֶׁצָּרִיךְ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית נִיחָא, וְלָמָּ"ד דְּאֵין צָרִיךְ לְהַטִּיף וכו' מ"מ שָׁמַח שֶׁלֹּא הָיָה עָרֵל גַּם כִּי לֹא נִתְקַיְּמוּ בּוֹ בְּקוּם וַעֲשֵׂה עכ"ל, וְהִנֵּה חִשַּׁבְתִּי לוֹמַר דְּאַף לָמָּ"ד אֵין צָרִיךְ לְהַטִּיף מ"מ אִם הַטִּיף הָוֵי מִצְוָה דז"פ לָמָּ"ד צָרִיךְ לְהַטִּיף הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְכֵן מָצָאתִי במח"נ מִצְוַת מִילָה גַּם מְחַלְּלִין עָלָהּ שַׁבָּת וְעַיֵּין שאג"א סִי נ"ד וְאַף שֶׁאֵין מְבָרְכִין בִּשְׁעַת הַטִּפָּה כמש"פ הָרַמְבַּ"ם פ"ז ובש"ע ס' רס"ה שָׁם מִטַּעְמָא אַחֲרִינָא עַיֵּין בכ"מ שָׁם ובאה"ג שָׁם, וא"כ לָמָּ"ד אֵין צָרִיךְ, הַיְינוּ שֶׁאֵינוֹ חִיּוּב אֲבָל מ"מ אִם רָצָה מְקַיְּים מִצְוָה, וְאַף שֶׁדָּוִד נוֹלַד בְּשַׁבָּת מִדְּמֵת בַּשַּׁבָּת והקב"ה מְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים מִיּוֹם לְיוֹם כִּדְאָמְרִינַן גַּבֵּי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה, מ"מ עֲבוּד הַטִּפָּה אח"ז אוֹ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כְּשֶׁהִגְדִּיל הַטִּיף בְּעַצְמוֹ, וּבְזֶה נִיחָא יוֹתֵר מַה שֶּׁהֵעִירוּ דַּהֲלֹא מִצְוַת מִילָה אָבִיו עָשָׂאוֹ וְלֹא הוּא, וּלְפִי הַנַּ"ל נִיחָא, אַדְּ כַּמּוּבָן אֵין לִי שׂוּם מָקוֹר כְּלָל לְחַדֵּשׁ דָּבָר מֵעַתָּה, גַּם זֶה אֵין לוֹמַר דְּאַף אִם אֵין צָרִיךְ לְהַטִּיף מ"מ לְעִנְיַן פֶּסַח וּתְרוּמָה הָוֵי עָרֵל זֶה אֵינוֹ דִּמְבוֹאָר בִּיבָמוֹת ע"א לְהֵיפֶךְ דְּאָמַר לְאָתְיָא נוֹלַד מָהוּל וכו' עיי"ש, גַּם יֵשׁ לְיַיּשֵׁב קְצָת עפ"י חֲקִירַת הט"ז ביור"ד ס' רס"ד סוֹף סק"ט בְּאִם נוֹלַד מָהוּל וְאַחַ"כ מִכַּח שֶׁמָּנוּ נִתְרַבֶּה וְנִמְשַׁךְ הָעוֹר לְמַעְלָה וְלֹא נִרְאֶה כָּל הָעֲטָרָה אִי נִימָא שֶׁצָּרִיךְ לַחְתּוֹךְ הָעוֹר בְּאִיזְמֵל וכו' דמ"מ הַחִיּוּב בָּא עָלָיו אַחַ"כ מִן הַתּוֹרָה א"ד דְּשָׁאנֵי הָכָא דמה"ת אֵין חִיּוּב רַק הָעָרְלָה בְּתוֹלָדָה וְלֹא מַה שֶּׁנִּמְשַׁךְ אַחַ"כ אֲבָל אִם הָיָה נוֹלַד מָהוּל קְצָת פְּשִׁיטָא לִי שאח"כ אִם נִמְשַׁךְ הָעוֹר שֶׁצָּרִיךְ לַחְתּוֹךְ אוֹתוֹ כֵּינָן שֶׁלֹּא נִמּוֹל שׂוּם פַּעַם כָּרָאוּי עָדַיִן עכ"ל וא"כ י"ל דְּמַיְירֵי דְּנוֹלַד מָהוּל קְצָת, וְאַף שֶׁלְּשׁוֹן מִכְתָּם לֹא מַשְׁמַע כֵּן וכפרש"י, מ"מ י"ל כְּאוֹפָן הָרִאשׁוֹן דְּאַחַ"כ נִמְשַׁךְ מֵרֹב שֶׁמָּנוּ וְהָיָה צָרִיךְ לַחְתּוֹךְ וע"כ שָׁמַח מְאֹד בְּקִיּוּם מִצְוַת מִילָה בקו"ע, וְלֹא בשוע"ת, אֶלָּא שהשאג"א חוֹלֵק עָלָיו כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בפ"ת שָׁם ומה"ת א"צ לְמוֹלוֹ וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת בֵּית הַלֵּוִי חֵלֶק שֵׁנִי ס' מ"ז אוֹת ד' דס"ל לְהַטּוּר דְּמִצְוַת מִילָה נִמְשֶׁכֶת עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו וּכְמוֹ בְּצִיצִית לָמָּ"ד כְּלֵי קֶוְקְפָא חַיָּיבִין בְּצִיצִית וכו' כֵּן בְּמִילָה ס"ל לְהַטּוּר דְּמַלְבַּד דְּמַעֲשֶׂה עַצְמָהּ שֶׁל הַמִּי דְּהַיְינוּ חֲתִיכַת הָעָרְלָה דְּהָוֵי מִצְוָה עוֹד זֹאת נִמְשֶׁכֶת ה לְעוֹלָם דס"ל דְּהַמִּצְוָה הָיְיָ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶ' נִימּוֹלִים יעש"ה וּפָלָא שֶׁלֹּא הֵעִיר דְּעַל פִּי סְבָרָתוֹ יִתְיַישֵׁב הֵיטֵב בְּהָא דָּוִד בְּמִצְוֹת מִילָה אע"פ שֶׁהוּא לֹא עֲשָׂאָהּ, וְגַם כ נֶחְתְּכָה מִכְּבָר, אַדְּ עפ"י מש"כ הַבַּיִת הַלֵּוִי א"ש מ וְקִצַּרְתִּי: שׁוּב מָצָאתִי שֶׁכְּוַנְתִּי לְדַעַת אָדָם קַדְמָאָה ה"ה בְּשׁוּ"ת מהר"ח אוֹר זָרוּעַ בסי' י"א שֶׁכָּתַב בֶּאֱמֶת דְּהַמִּצְוָה הִיא שֶׁיִּהְיֶ' נִימּוֹל וְהֵבִיא רְאָיָה מגמ' דְּמָנָחוֹת הנ דְּאִם לֹא הָיָה מִצְוַת הַמִּילָה אֶלָּא הָעֲשָׂיָיה לָמָּה שָׁמַח עַל יוֹתֵר מֵרֹאשׁוֹ וּזְרוֹעוֹ וְכָל גּוּפוֹ שֶׁקַּיָּים בָּהֶם מִצְוַת תֵּפִי וְצִיצִית וְכַמָּה מִצְוֹת אֶלָּא מִילָה הִיא מִצְוָה בְּכָל עֵת כַּתְּפִי הַמַּוְנָחִין בְּרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדּוֹ עכ"ל, וַהֲוָה בְּהֶעְלֵם אָא מֵהַבַּיִת הַלֵּוִי זַ"ל.

וְעוֹד יֵשׁ מַה לְהָעִיר אֶלָּא שֶׁאֵין כ הַמָּקוֹם לְקַבֵּל אָרוֹךְ וד' שְׁנוֹתֵינוּ יַאֲרִיךְ: וּמִבַּעַל מָלֵא הָרוֹעִים בְּהַגָּהוֹתָיו לִיבָמוֹת דַּף ע שֶׁהִקְשָׁה מֵעַצְמוֹ כָּזֶה דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ לר"א דס"ל נוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל א"צ לְהַטִּיף מִמֶּנּוּ דַּם בְּרִית, אַדְּ אָא אַחַ"כ נִמְשְׁכָה עָרְלָתוֹ וַדַּאי דְּצָרִיךְ לְמוֹלוֹ מִדְּאוֹרַיְיתָא אָא לְקַמָּן דע"ב א' בְּתוֹסְ' ד"ה מִדְּבְרֵיהֶם, וא"כ מַשְׁכַּחַת אִא בְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל וְנִמְשְׁכָה עָרְלָתוֹ אַחַר עֲשִׂי הַפֶּסַח קוֹדֶם זְמַן אֲכִילָה עכ"ל, נֶעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַטַּ"ז זַ"ל וְדִבְרֵי השאג"א סי' נ"ה הַנַּ"ל, (ויל"ע בְּסֵפֶר עָרוּךְ לְנֵר וּבִנְהוֹרָא דִּשְׁרָגָא)

ועכ"פ סַעֲיִיתָה למש"כ דָּה הָכִי הוּא שֶׁצָּרִיךְ לַחְתּוֹךְ וּלְמוּלוֹ מִדְּאוֹרַיְיתָא עוֹד הַפַּעַם א בְּלֹא זֶה הוּא עָרֵל וְאָסוּר בַּאֲכִילַת הַפֶּסַח וּתְרוּמָה: שָׁם וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים מְנָלַן מִתָּמָר, ט בְּתוֹסְ' ד"ה וכו' הָא דְּלָא חָשֵׁיב לֵיהּ בַּהֲדֵי ג' עֲבֵיר וכו' מְשׁוּם דַּעֲבֵירוּת הַלָּבָנַת פָּנִים אֵינָהּ מְפֹרֶשֶׁת בִּתּוֹ יע"ש וְאֶפְשָׁר עוֹד לְדַיֵּיק מִדְּקָאָמַר נוֹחַ לוֹ לָאָדָם קָאָמַר בִּלְשׁוֹן חִיּוּב ע"כ דְּחִיּוּב לֵיכָּא, וְהָתָם אֵיכָּא ח לְמִסּוֹר עַצְמוֹ עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵירוֹת אֵלּוּ, וא"כ לָא דָּמֵי הַדָּדֵי, וְעַיַּיִן כְּתֻבוֹת ס"ז בַּמַּעֲשֶׂה דְּמַר עוּקְבָא ויל"ע גַּם יֵשׁ לוֹמַר, דְּזֶה בִּכְלַל שְׁפִיכַת דָּמִים כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וְכֵן רָאִיתִי בִּי יַעֲקֹב שֶׁכָּתַב לְהַסְבִּיר כֵּן הָא דְּנוֹחַ לוֹ לָאָדָם, מִשּׁוּם דְּסָבֵי הוּא מִי יֵמַר דְּדִמָּא דִּידָךְ סַוְמָק טְפֵי יע"ש וְלֹא כִּי לְהָעִיר מִקּוֹשְׁיַת הַתּוֹסָ' ז"ל, וְעַיַּיִן בִּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ בב"מ דַּף נ"ט שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה אִי חַיָּיב לְמִסּוֹר נַפְשׁוֹ וּכְנָר לֹא הִזְכִּיר בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּכָאן עיי"ש וְקִצַּרְתִּי וְכֵן מצ'עַל עִיּוּן יַעֲקֹב שֶׁכָּתַב בְּחִידּוּשָׁיו לב"מ שֵׁם דנ"ט וְז"ל זִתּוֹ בְּחֶנֶק וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק לעוה"ב אע"ג דא"א חֲמִיר שֶׁהֲרֵי "ג וְאַל יַעֲבֹר משא"כ בְּמַלְבִּין רַק שֶׁאָמְרִינַן בְּסָמוּךְ נח עֵיֵל עַצְמוֹ וְלֹא שֶׁיִּהֶא מְחֻיָּב לַהֲרוֹג עַצְמוֹ מ"מ עוֹנֶשֶׁם א לעוה"ב אֵינוֹ חֲמִיר כ"כ לְפִי שבא"א מַיִם גְּנוּבִים תקו וכו' את"ד אָמְנָם לֹא זָכַר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּשְׁמַעְתִּין "ל אִיפְּכָא וְעַיַּיִן בש"ת לְרַבֵּינוּ יוֹנָה ז"ל: וּמָצָאתִי כַּמָּה וְרוּת שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וּבְמַה שֶׁיִּבְואַר לְקַמָּן לְרַבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי וְסִפּוֹת ז"ל וְטוֹבָה צְפָרְנָן שֶׁל רִאשׁוֹנִים, וְיַעַן כִּי חֲבִיבִים וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל מַחֲזִיקֵי הַתּוֹרָה דִּבְרֵיהֶם שֶׁל חַכְמֵי צָרְפַת ע"כ אַעְתִּיק דה"ק, בפ' וַיֵּשֶׁב בפ' וְתֹאמַר אִם תִּתֵּן בֹּוֹן, י"מ שֶׁבָּא עָלֶיהָ בְּקִדּוּשִׁין וְכֵן מְפָרְשִׁים מַה תִּתֵּן לִי תָּבוֹא אֵלַי כְּלוֹמַר בְּמַה תְּקַדְּשֵׁנִי וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲשַׁלַּח גְּדִי ם וכו' פי' טַבַּעְתְּךָ שֶׁאַתָּה חוֹתֵם בָּהּ וְקִדְּשָׁהּ בְּטַבַּעַת מַה להר' מֹשֶׁה וְכִי מָה הוֹעִילוּ הַקִּדּוּשִׁין הֲרֵי צְרִיכִין עֵדִים פי' שְׁנֵיהֶם מוֹדִים, וי"ל דְּמִסְתָּמָא אָדָם חָשׁוּב כִּיהוּדָה לֹא ה יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ בְּלֹא שְׁנַיִם רֵעֵהוּ וְאַחֵר עִמּוֹ וכו', וא"ת תִּי הָאֵיךְ הוֹעִילוּ הַקִּדּוּשִׁין וַהֲלֹא לֹא מָסַר לָהּ הַטַּבַּעַת אֶלָּא וְרַת מַשְׁכּוֹן וְאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין דִּבְמַשְׁכּוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, שֶׁהִקְנָה לָהּ הַטַּבַּעַת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְגַמְרֵי, אָמְנָם לְאַחַר הִתְנָה עִמָּהּ שֶׁאִם שׁוֹלֵחַ גְּדִי עִזִּים שֶׁתַּחֲזוֹר לוֹ הַטַּבַּעַת מָל, וְכֵן כִּדְבָרִים הָאֵלֶּה כָּתוּב בְּחִדּוּשֵׁי הָרִיבָ"א עַל הַתּוֹרָה קָדְשָׁה בְּמַשְׁכּוֹן וּבִפְנֵי שְׁנֵי עֵדִים אֶלָּא דְּהַמַּשְׁכּוֹן שֶׁמָּסַר לָהּ זַת הַגְּדִי לֹא הָיָה רַק שֶׁתִּתְרַצֶּה וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בב"ז, וְעָשָׂה אַחֲרֵי כֵן בְּכֶסֶף וכו' לִפְנֵי שְׁנֵי עֵדִים את"ד, וּלְפִי רִי הַתּוֹסָ' נִיחָא שֶׁלֹּא הָיָה גָּזֵל בְּיָדָהּ שֶׁלֹּא קִיְּמָהּ אֶת תְּנַאי, מִשּׁוּם שֶׁבָּאֱמֶת הִקְנָה לָהּ לְגַמְרֵי וע"כ לֹא נִתְבַּטֵּל וּבֵר בְּבִיטּוּל הַתְּנַאי שֶׁבָּא אַחַ"כ, וז"פ, וְעַיַּיִן בְּקִדּוּשִׁין ו' ע"ב) וּבְתוֹסְ' שָׁם וּבְרִיטְבָ"א וְתוֹסָ' רי"ד וְרַמְבַּ"ן ובשו"ע אהע"ז סי' כ"ט סְעִיף ו' בָּרַמָ"א ובאב"מ שָׁם ס"ק י"א וק"ל וְקִצַּרְתִּי: בְּפָסוּק זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתְךָ, כָּתְבוּ.

דְּלָמָּה הֲוָצְרְךָ לוֹמַר אַחַ"כ וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים (וְהֵיא הֶעָרַת מְפָרְשִׁים שֶׁאָזְכּוֹר לְקַמָּן) וְשֶׁמָּא י"ל שֶׁלֹּא הָיָה דָּנִין בְּאוֹתָהּ ק בִּזְנוּת בְּלֹא הֲרָיוֹן ד"א שֶׁלֹּא הָיוּ דָּנִין אֶלָּא כְּשֶׁמְּזַנָּה נִי בְּנֵי אָדָם עכ"ל וְכַנָּוֹנַת דִּבְרֵיהֶם הוּא כֵּיוָן דְּאֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מב"ר ע"כ מִשְּׁנֵי בנ"א הִיא וצע"ק: בד"ה הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף אָמַר אֶפְרַיִם וכו' בִּתּוֹ שֶׁל שֵׁם הָיְתָה וכו' וְתֵימָה שֶׁלֹּא הי' עֵדִים וְהַתָּרָאָה בַּדָּבָר, וַיָּרֶץ הר"י מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּדוֹר פָּרוּץ הָיָה לָכָךְ חִיְּבוּהָ כְּדֵי עֲשׂוֹת סְיָיג לַתּוֹרָה וכו' וּמִיהוּ קַשְׁיָא כֵּיוָן דְּבִתּוֹ שֶׁל שֵׁם תֵּה א"כ מַאי הַאי דִּכְתִיב לְעֵיל שְׁבִי אַלְמָנָה בֵּית אָבִיךְ וַהֲרֵי כְּשֶׁתַּחֲשׁוֹב שְׁנוֹתָיו שֶׁל שֵׁם תִּמְצָא שֶׁכְּבָר מֵת, וְהָתָם במס' סוֹטָה מַשְׁמַע הָכִי דְּמַסִּיק דְּאָמְרָה לוֹ יְתוֹמָה אֲנִי פְּנוּיָ' אֲנִי ל ונ"ל בְּבֵית אָבִיהָ קָרֵי נָמֵי לְאַחַר

מִיתַת אָבִיהָ, וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּקִדּוּשִׁין (ה' ע"א) בד"ה עַל מְנָת וכו' וְי"ל דְּבֵית אָבִיהָ קְרוּיִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו שֶׁל אָבִיהָ אע"ג שֶׁמֵּת כְּדִכְתִיב גַּבֵּי תָּמָר שְׁבִי אַלְמָנָה בֵּית אָבִיךְ אע"פ שֶׁמֵּת אָבִיהָ כִּדְמוֹכְחִי קְרָאֵי עכ"ל, וּבְסֵוָטָה (כ"ד ע"ב) פֵּירְשׁוּ ,,יוֹתֵר כִּדְאַשְׁכְּחַן גַּבֵּי תָּמָר שֶׁהָיְתָה בִּתּוֹ שֶׁל שֵׁם" וכו' יע"ש: ובד"ה צָדְקָה מִמֶּנִּי, פי' כְּתַרְגּוּמוֹ מִמֶּנִּי הָרָה וְתֵימַהּ דְּאַדְרַבָּה זְנוּת גָּדוֹל הוּא לִזְנוֹת מֵחָמִיהָ וי"ל שֶׁכָּךְ הָיוּ דַּרְכָּן כִּי כַּאֲשֶׁר לֹא הִי' אַחִים לָמֵת הָיָה הַקָּרוֹב יוֹתֵר מְיַיבֵּם וכו' וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַר יְהוּדָה צָדְקָה מִמֶּנִּי אָמַר לוֹ הקב"ה אַתָּה הִצַּלְתָּ אַרְבַּע נְפָשׁוֹת וכו' (יל"ע דְּלָא הֲבִיאוּ כ"ז מִשְׁמָהּ דִּגְמָרָא וְאַלִּיבֵּי' דְּרַב אַשִׁי) ד"א צָדְקָה מִמֶּנִּי מִמֶּנִּי הִיא הָרָה וּבְקִדּוּשִׁין בָּאתִי עָלֶיהָ כִּדְפָרִישִׁית לְעֵיל וְלֹא בִּזְנוּת, וְקָשֶׁה לְהָרַב מֹשֶׁה הֲרֵי אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּכַלָּתוֹ, וּלְפִי מַאי דְּמַסִּיק במס' סוֹטָה יְתוֹמָה אֲנִי ופרש"י וְקִדּוּשִׁין בִּנְהִ אֵינָן קִדּוּשִׁין נִיחָא כִּי אפי' מְמָאֶנֶת בּוֹ עַתָּה וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הָיְתָה כַּלָּתוֹ וּלְהָא נִיחָא נָמֵי דִּבְרֵי הַמְפָרְשִׁים וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּה לֹא פָּסַק מִלְּבוֹא עָלֶיהָ, ונ"ל דְּהַהִ שִׁיטָה אָתְיָא כמ"ד אֲפִילּוּ בְּנָהּ מֻוּרְכָּב עַל כְּתֵפָהּ יְכוֹלָה לְמָאֵן, ד"א צָדְקָה מִמֶּנִּי אפי' אִם הָיְתָה מְעֻוּבֶּרֶת לֹא נִתְחַיְּבָה כְּדִין בַּת כֹּהֵן דב"ד שֶׁל שֵׁם גָּזְרוּ דַּוְקָא עַל עַכּוּ"ם הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עַל יִשְׂרָאֵל הַבָּא עַל ב"י וכו' עכ"ל וְכֵן בְּרִיבָ"א שָׁם הִקְשָׁה כה"ג וְתֵירֵץ ג"כ כה"ג יעש"ה: שָׁם הַפֵּר נא אר"ח בַּר חֲנִינָא בְּהַכֶּר בִּישֵׁר לְאָבִיו בְּהַכֶּר בְּהֶכֵּר בְּשָׁרָהוּ וכו' עַיֵּין בתוה"ק שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הֶחְמַדְתִּ שְׁלֹמֹה חאהע"ז סי' ל"א שֶׁהוֹכִיחַ מִכָּאן מִדְּאָמַר יְהוּדָה צָדְקָה מִמֶּנִּי ע"י הַכָּרָתוֹ הַחֲפָצִים וְכֵן יַעֲקֹב בְּהַכָּרָתוֹ כְּתֹנֶת בְּנוֹ הֶחְלִיט בְּטָרוּף יוֹסֵף מַשְׁמַע מִזֶּה דְּלָא חָיְישִׁינַן לִשְׁאֵלָה וּמְכִירָה ע"ש וְהַנָּ"ל דְּזֶה רָמְזָה לוֹ בְּהֶכֵּר נא דְּאֵין לְךָ לוֹמַר דְּמִזּוֹנָהּ אַחֶרֶת קִבַּלְתִּי הַחֲפָצִים דא"כ אֵיךְ אָמְרָתְ לְאָבִיךְ הַכֶּר נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ שֶׁיִּהֵא מוּכָח מִזֶּה שֶׁטָּרוּף יוֹסֵף עיי"ש: וכה"ג כָּתַב בְּעִיּוּן יַעֲקֹב בְּמַאי דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן דְּאָמְרָה לֵיהּ בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ הַכֵּר פְּנֵי בּוֹרַאֲךָ וְאַל תַּעֲלִים עֵינְךָ מִמֶּנִּי, פֵּירוּשׁ דְּאַף שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינִי מַכִּיר הַסִּימָנִים בט"ע מ"מ דָּבָר הַמָּסוּר לַלֵּב נֶאֱמַר בּוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ לה"ק אַל תַּעְלֵם עֵינְךָ מִמֶּנִּי לוֹמַר צָדְקָה מִמֶּנִּי עכ"ל, וכ"כ הַמְהַרְשָׁ"א אָכֵן יִקָּשֶׁה לפי"ז מַאי דְּקָא יָלִיף מִכָּאן ר"ש ב"י דְּנוֹחַ לוֹ לְאָדָם וכו' מִתֹּמֶר, הֲלֹא שָׁמָּא יִרְאָתָהּ שֶׁיִּכְחוֹשׁ הַסִּימָנִין וְיָכוֹל לְהַכְחִישׁ לָהּ וּלְכָךְ לֹא יהי' לָהּ תּוֹעֶלֶת כְּלָל מֵהַלְבָּנַת הַפָּנִים, אַדְרַבָּה יַחֲזִיקוּ אוֹתָהּלַשַּׁקְרָנִית כְּדֶרֶךְ מִי שֶׁמַּעֲיִז פְּנֵי אָדָם גָּדוֹל וְאָשְׁתּוֹמֵם כְּשָׁעָה חֲדָא עַד שֶׁחִפַּשְׂתִּי וּמָצָאתִי במהר"מ שִׁיף בִּכְתֻבּוֹת דַּף ס"ז שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְז"ל מַה שֶׁהִקְשֵׁיתִי בְּחִידּוּשֵׁנוּ בְּהַזָּהָב דְּיִלְמָא סָבְרָא שֶׁיִּכְפּוֹר אפ"ל קָצַת כִּי לָמָּה שִׁלְחָהּ ע"י אַחֵר וּבְרֵמז הי"ל לוֹמַר בְּפָנָיו וְאֵין הַחַי יָכוֹל לְהַכְחִישׁ אֶת הַחַי וכו' יע"ש, אָכֵן לַחְשׁוֹשׁ הח"ש דְּדִילְמָא בֶּאֱמֶת זִנְּתָה עִם אַחֵר וְאוֹתָהּ הַקְּדִישָׁה הִיא בְּעֵינִים הָיְתָה אַחֶרֶת וּבְמָחִיר כֶּסֶף נָתְנָה לְתָמָר, ע"ש וא"כ אֵין זֶה הַכְחָשָׁה כְּלָל, וְאוּלַי י"ל דעפ"י הַסְּבָרָא דְּאָמְרִינַן בכמ"ק בַּשֵּׁ"ס שְׁזוֹנוֹת שׁוֹנְאוֹת זוֹ אֶת זוֹ אַף שֶׁמְּפָרְכְּסוֹת זא"ז, א"כ לָא חָיְישִׁינַן לִשְׁאֵלָה אַחַת לַחֲבָרְתָּהּ וּלְעִנְיַן מְכִירָה וּמַתָּנָה בלא"ה הוֹכִיחוּ הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים דְּלָא חָיְישִׁינַן לָהּ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים: שָׁם אַתָּה הִצַּלְתָּ תָּמָר וּשְׁנֵי בָּנֶיהָ מִן הָאוּר וכו' יֵשׁ לְעַיֵּן בְּהָא דְּאָמְרִינַן בַּעֲרָכִין (דַּף ז') הָאִשָּׁה שֶׁיּוֹצְאָה לֵיהָרֵג אֵין מַמְתִּינִין לָהּ וכו' וּבַגְמ' וְאֵימָא ה"נ אָמַר ר"א וכו' וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם לְרַבּוֹת אֶת הַוָּלָד יע"ש מַדּוּעַ לָא יָלְפִינַן מִכָּאן שֶׁמְּפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה דְּיָצָאת לִשְׁרִיפָה מְעֻוּבֶּרֶת, וא"ל מִשּׁוּם דְּזִנְּתָה וְלֹא שַׁיָּיךְ הַסְּבָרָא דְּמָמוֹנָא דְּבַעַל, הֲלֹא הַפָּסוּק וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם ג"כ מַיְירֵי בִּזְנוּת, וְאָפְשָׁר דְּהָתָם עכ"פ אֲפִילּוּ מֵאַחֵר שַׁיָּיךְ לְהַבַּעַל, וְעַיֵּין ב"ק מ"ג ע"א וּבַתּוֹסָ'

ד"ה אַפִּילּוּ יע"ש וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, אַדְּ לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ן עַל הַחוֹמֶשׁ שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל דִּיהוּדָה דָּנָה מִדִּין מַלְכוּת וא"כ י"ל דְּאֵין מִכָּאן רְאָיָה דְּדִין מֶלֶךְ שָׁאנֵי וַהֲרוּגֵי מַלְכוּת נִכְסֵיהֶן לַמֶּלֶךְ וְעוֹד בְּכַמָּה דִּינִים מְחֻלָּקִים גַּם י"ל בְּהַאי כְּלָלָא דְּאֵין לְמַיְדִין מִקּוֹדֶם מ"ת שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א, אַדְּ כָּאן לְמַדִּין כַּמָּה דִּינִין וְיֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי: שָׁם מִן הָאוֹר, הִנֵּה נִשְׁמַע מִכָּל הַסֻּוגְיָא דְּהַאי וְתִשָּׂרֵף הָיְתָה לִשְׂרֵיפָה מַמָּשׁ שְׂרֵיפַת כָּל הַגּוּף וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ן וְרַשְׁבָּ"ם וְכָל הָרֹאשׁוֹנִים, אַדְּ מַה תְּמוּהִים לפ"ז דַּעַת רַבֵּינוּ יְהוּדָא הֶחָסִיד שֶׁמְּבִיאוֹ בַּעַל הַטּוּרִים עַל הַתּוֹרָה שָׁם שפי' דְּלָא דָּן אוֹתָהּ יְהוּדָה בִּשְׂרֵיפָה אֶלָּא שֶׁיִּשָּׂרְפוּ לָהּ רֹאשָׁם בֵּין פָּנֶיהָ לְסִימָן שֶׁהִיא זוֹנָה יע"ש, וְעַיֵּן בְּשוּ"ת הָרֹא"שׁ כְּלָל י"ח סי' י"ג וּבְשוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א בָּזֶה, דַּהֲלֹא מְבוֹאָר מִסֻּוגְיָא אִיפְכָּא, וְכֵן מוּכָח מִדְּלָמְדוּ דְּנוֹסַ לוֹ לָאָדָם לְהַפִּיל עַצְמוֹ לִכְבְשַׁן הָאֵשׁ וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים וּלְפִירוּשׁ ריה"ח אֵין רְאָיָה כְּלָל כֵּיוָן דְּלָא הָיְתָה שְׂרֵיפָה מַמָּשׁ, וְאֶפְשָׁר דְּגַם לְהַפִּיל עַצְמוֹ לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ דְּקָאָמַר הַיְינוּ נָמֵי בְּחַד אֵבֶר וְלֹא לִשָּׂרֵף בְּכֻלּוֹ, וְהָכִי מַשְׁמַע בִּכְתֻבּוֹת ס"ו בְּמַעֲשֶׂה דְּמַר עוּקְבָא דְּעָיְילִי לְהַהוּא אֶתוֹנָהּ דַּהֲוָה גְּרוּפָא נוּרָא הָוֵי קָא מִיקַּלְיָין כַּרְעֵיהּ דְּמָר עֻקְבָא וכו' יע"ש וק"ל, אַדְּ לְפִי פֵּירוּשׁוֹ יִתְיַישֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּלָא חָשִׁיב לָהּ בַּהֲדֵי הָנָךְ ג' עֲבֵירוֹת דְּיֵהָרֵג וְאַל יַעֲבוֹר וז וְאֵין לְהַאֲרִיךְ וּמַאי דְּאָמְרִינַן הִצַּלְתָּ תָּמָר וּשְׁנֵי בָּנֶיהָ הָאוּר אֶפְשָׁר ג"כ לְפָרְשׁוֹ דְּלִפְעָמִים ע"י צַעֲרוֹ וְיִסּוּר תַּפִּיל גַּם אֶת שְׁנֵי בָּנֶיהָ וצע"ג: וּמַה שֶּׁמְּצַיֵּן כָּאן בְּעַיִן מִשְׁפָּט עַל הָא דְּאָמְרִינַן נוּחַ לוֹ לְאָדָם וכו' וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים רַמְבַּ"ם פ"ו מהל' דֵּעוֹת דִּין ח', לֵיתָא שָׁם הָכִי אֶלָּא שֶׁהֵבִיא הָא דְּהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים א"ל חָלַע אֲבָל לֹא הַאי דִּין דְּנוֹחַ לוֹ לָאָדָם וכי', וּסְעָיְתָא לְמָשׁ מִקּוֹדֶם דְּאֵין זֶה אֶלָּא הֶיתֵּר וּמִדַּת חֲסִידוּת אֲבָל לֹא מִדִּינָא וְחִיּוּבָא: שֵׁם צָדְקָה מִמֶּנִּי מְנָא יָדַע יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה מִמֶּנִּי יֹצְאוֹת כְּבוּשִׁים, עַיֵּן פרש"י שֶׁפֵּירֵשׁ מְנָא יָדַע שֶׁמִּמֶּנּוּ הִיא מְעֻבֶּרֶת שֶׁמָּא אַף אֲחֵרִים בָּאוּ עָלֶיהָ וכו' יע"ש וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּמַכּוֹת שָׁם דְּקָאָמַר מְנָא יָדַע דִּילְמָא כִּי הֵיכִי דַּאֲזַל אִיהוּ לְגַבֵּהּ אֲזַל נָמֵי אִינָשׁ אַחֲרִינָא לְגַבֵּהּ אֶלָּא דָּשׁ שָׁם פָּרִיךְ עַל זֶה רָבָא מִמַּאי דִּילְמָא יְהוּדָה כֵּיוָן דְּחָשׁ יַרְחֵי וְיוֹמֵי וְאִיתְרְמִי דְּחָזִינַן מַחְזְקִינַן דְּלָא חָזִינַן לָא מַחְזְקִינַן וּמַסְקִינַן אֶלָּא גְּמָרָא: וְזֶה כַּנָּוֹנַת הַתּוֹסָ' כָּאן בד"ה יָצָאת ב"ק וכו' בְּשֶׁל מס' מַכּוֹת מַסִּיק דְּהָכִי גְּמִירוּ לָהּ, וְעַיֵּן שָׁם בְּמַהֲרָשָׁן וּבְהַגָּהוֹת אוֹצָר בָּלוּם (הַנִּדְפָּס בְּעֵין יַעֲקֹב דְּפוּס וִוילְנָא לְהַגָּאוֹן ר"י פִּיק זצ"ל עיי"ש וְתִמְצָא בֵּיאוּר הַדְּבָרִים: וְהִנֵּה בְּחִדּוּשַׁי למס' מַכּוֹת כָּתוּב אֶצְלִי בָּזֶה הַלָּשׁוֹן רָאִיתִי בס' אֶחָד שֶׁשָּׁמַח בְּמְצִיאוּתוֹ רָאָן מְפֹרָשֶׁת מִכָּאן לְפָסַק הרמב"ם פ"ג מהל' יְבוּם דְּחָיְישִׁינַן כְּמוֹ דְּזִנְּתָה עִם זֶה כָּךְ זִנְּתָה עִם אַחֵר עַיֵּן מְחַבֵּר ס קנ"ו וּבְשִׁיטַת הב"ח שָׁם) דַּהֲרֵי כָּאן שְׁנֵיהֶם מוֹדִים ואפ" חָיְישִׁינַן ע"כ רְאָיָה זוֹ כְּבָר קָדְמוֹ רַבֵּינוּ הַגָּאוֹן זצ"ל בְּבֵיאוּרוֹ לס' קנ"ו ס"ק כ"ט וכו' רְאָיָה מ"ש פ' דְּחַלּוּלִין מִמַּכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ וכו' וְדִילְמָא וכו' וְעוֹד רְאָיָה מִמַּכּוֹת כ"ג ב', מְנָא יָדְעָה וכו' ואע"ג דְּדָחֵי שָׁם דָּחֵי הוּא עכ"ל הַזָּהָב וְעוֹד הָאֲרַכְתִּי בָּזֶה לְהַשִּׂיג עַל הַר הַנָּ"ל בכ"ד אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ, וְכֵן כְּמִדֻּמֶה רָאִיתִי לְהַיַּעֲרוֹ דְּבָשׁ שכ"כ לְהַקְשׁוֹת בְּכָאן וּבְיוֹתֵר קָשֶׁה דְּרָבָא בַּעַל אָמַר שָׁם בִּיבָמוֹת ס"ט ע"ב דְּדַוְקָא דַּחֲשׁוּדָה מִינָּיהּ וָו חֲשׁוּדָה מֵעָלְמָא ולא"ד אֲפִילּוּ חֲשׁוּדָה מֵעָלְמָא נָמֵי בַּר דִּידֵי' שָׁדֵינַן לֵיהּ א"כ לָמָּה צָרִיךְ שָׁם בְּמַכּוֹת לְפַר מִטַּעַם דְּחָשׁוּב יַרְחֵי וְיוֹמֵי הָא לְשִׁיטָתוֹ בלא"ה א"צ לַח, לָזֶה וע"כ רְאָיָה לְפָסַק הָרַמְבַּ"ם וּכְלִישָׁנָא קַמָּא דָּרָא וה"נ אֶפְשָׁר כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת כְּזוֹנָה ע"כ חַשַׁד לִי אָמְנָם לפמש"כ כָּאן הָעִיּוּן יַעֲקֹב דִּלְכָךְ לֹא רָצָה לְתַרְדְּחָשׁוּב יַרְחֵי וְיוֹמֵי מִשּׁוּם

די"ל לְמַאי דקי"ל דְּאֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מְבִיאָה רִאשׁוֹנָה וְזוֹ נִתְעַבְּרָה אע"ג בָּאֱמֶת הִיא מְיֻעֶכָה בְּאֶצְבַּע כְּדְאִיתָא (יְבָמוֹת ל"ג ע"ב מ"מ אִיכָּא חֲשָׁד טְפֵי שֶׁנִּבְעֲלָה לְאַחֵר לְמַאן דְּלָא יָדַע הָא שֶׁמִּיעֶכָה בְּאֶצְבַּע לְהָכִי יָצְתָה בַּת קוֹל מְמֻנִּי יָצָא כְּבוּשִׁים וְאֶפְשָׁר דְּזֶה הָיָה כַּוָּונַת הַמַּלְשִׁינִים עָלֶיהָ שֶׁאָמְרוּ וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים כְּלוֹמַר כֵּיוָן שֶׁהִיא הָרָה וְאֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מב"ר וַוַּדַּאי הָרָה לִזְנוּנִים הַרְבֵּה וְאִיכָּא מְגַדֵּר מִילְתָא בַּדָּבָר לָכֵן הָיוּ רוֹצִים לְשָׁרְפָהּ את"ד, ע"כ כֵּיוָן דְּאִיכָּא רִיעוּתָא חָיְישִׁינַן וְלָא דָּמֵי לִדְעָלְמָא וְעַיֵּין הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה בְּשוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן ס' ע"ג שֶׁרִינְּנוּ אַחַר אִשָּׁה שֶׁזִּינְּתָה מִטַּעַם דְּאֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מב"ר, וְהוּא הֵשִׁיב מִשּׁוּם שֶׁכְּבָר בֵּיאֵר הנו"ב ק' חאהע"ז סי' כ"ב דְּהַכַּוָּונָה הוּא עַל הָרֹוב נָשִׁים אֲבָל מְיֻעוּט יֶשְׁנוֹ דְּמִתְעַבְּרוֹת מב"ר יעש"ה וְיֵשׁ לָדוּן עוֹד מִצַּד זֶה דבב"נ אֵין הוֹלְכִין אה"ר וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בתה"ק מַה שֶּׁהֵעִיר עַל העי"ק, וְאֵינוֹ כְּלוּם, וְגַם לֹא נִזְכַּר מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּכָאן בד"ה יָצְתָה וכו', וְעַיֵּין בְּחֶמְדַּת שְׁלֹמֹה הַנָּ"ל בסי' ל"א חאהע"ז שֶׁכֵּן הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָתַב מַה שֶּׁכָּתַב מִשּׁוּם חֻזְקַת צִדְקַת ול"ח לִשְׁאֵלָה יעש"ה, וְעַיֵּין בְּיַעֲרוֹת דְּבַשׁ חֵלֶק רִאשׁוֹן דַּף ק' מִדְּפוּס לֶעמְבֶּערְג, מַה שֶּׁכָּתַב לְפִי מַה שֶּׁהִסְכִּימוּ הַטִּבְעִיִּים דא"א לָאִשָּׁה לְהִתְעַבֵּר תְּאוֹמִים מִבִּיאָה א' רַק מִשְּׁנֵי ב' וא"כ תָּמַר שֶׁהוֹלִידָה תְּאוֹמִים נִרְאֶה לְהֶדְיָא דב' בִּיאוֹת הָוֵי וא"כ ב"ר הָוֵי כֻּוְלּוֹ קוֹדֶשׁ אֲבָל ב"ש יֵשׁ חֲשַׁשׁ פְּקָפּוּק יעיי"ש ויל"ע א"כ לָמָּה הִצְרִיכוּ לוֹמַר דְּמִיעֶכָה בְּאֶצְבַּע דִּילְמָא נִתְעַבְּרָה מב' שְׁלִישִׁית וצ"ע לְיַיְשֵׁב דְּבָרָיו, וְרָאָה בנו"ב הַנָּ"ל שֶׁכָּתַב בזה"ז א"ל שֶׁאֵינָהּ מִתְעַבֶּרֶת מב"ר דְּדִילְמָא לֹא הִרְגִּישׁ יע"ש, וְאַגַּב רָאִיתִי מַה שֶּׁנִּכְתַּב אֶצְלִי עַל הַגִּלָּיוֹן שָׁם בזה"ל עַיֵּין שוּ"ת ש"צ הַנָּ"ל וכו' וְהַיּוֹם רָאִיתִי בְּתִשּׁוּבָה לְהָרִי"ף ז"ל סי' ל"ח שֶׁמִּשָּׁם מְבֹאָר דְּאֵין בְּמְצִיאוּת כְּלָל שֶׁתִּתְעַבֵּר עיי"ש א"ח שֶׁל שְׁבוּעוֹת ע"ב, עכ"ל, וְעַיֵּין בנוב"ת חאהע"ז סי' ל"א וְרָאָה בנו"ב תַּנְיָנָא אהע"ז ס' פ"א תְּשׁוּבָה לְהַגָּאוֹן מָהָר"י בֶּרְלִין ע"ד הָאִשָּׁה אֲשֶׁר יָלְדָה תְּאוֹמִים לט' חֲדָשִׁים מְלֵאִים וּבַעְלָהּ בָּעַל אוֹתָהּ וְנָסַע מְמֶּנָּה וּבְכְלוֹת ט"ח יָלְדָה תְּאוֹמִים וְלָכֵן הַבַּעַל חוֹשֵׁשׁ שֶׁזִּינְּתָה מֵחֲמַת שֶׁמָּצָא בְּסֵפֶר דְּרוּשׁ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִתְאוֹמִים לְהִתְעַבֵּר מִבִּיאָה אַחַת, –הִנֵּה הַבַּעַל הַזֶּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא וְחוֹשֵׁד בְּכִשְׁרִים וְדִבְרֵי הַדְּרוּשׁ הֵמָּה הֶבֶל הֲבָלִים וכו' וְאַדְּרַבָּא נַהֲפוֹךְ הוּא וכו' וּמַה שֶּׁהֵעִיד בְּשֵׁם חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁקֶר הֵעִיד וְאַדְּרַבָּה הֵמָּה מַסְכִּימִים בָּזֶה שֶׁיְּכוֹלָה לְהִתְעַבֵּר מִבִּיאָה אַחַת וְלָדוֹת הַרְבֵּה וכו', וּמְחֻוָּתָנִי רָצָה לִלְמֹוד זְכוּת עַל הַדּוֹרֵשׁ שֶׁאֵין כַּוָּונָתוֹ שֶׁצָּרִיךְ שְׁנֵי בִּיאוֹת רַק בִּשְׁנֵי כּוֹחוֹת וּלְעִנְיַן שֶׁיִּהְיֶ' נֶחְשָׁב אַחַ"כ שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוַת יִבּוּם הַפֹּחַ הַשֵּׁנִי הוּא כְּמוֹ בִּיאָה אַחֶרֶת וְאַף שֶׁכָּתַבְתִּי לוֹ דְּגַם זֶה שֶׁקֶר אעפ"כ דִּבְרֵי טַעַם הֵם עכ"ל ולפ"ז יל"ק דִּבְרֵי היע"ד הַנָּ"ל וְקִצַּרְתִּי מִפְּנֵי הַכָּבוֹד: שֵׁם וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ אָמַר שְׁמוּאֵל סָבָא חֲמוּהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר אַמֵּי וכו', הִנֵּה יָדוּעַ צוֹאַת ריה"ח כָּתוּב שֶׁלֹּא יִקַּח אָדָם אִשָּׁה שֶׁשְּׁמָהּ כְּשֵׁם אִמּוֹ אוֹ אִישׁ שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם אָבִיהָ, וְרָאִיתִי פַּעַם בְּקוֹבֶץ יַגְדִּיל תּוֹרָה סי' ל"א שכ' שֶׁהֵאִיר ד' אֶת עֵינָיו וּמָנָא בַּשַּׁ"ס מְנָחוֹת ל"ב אִיפְּכָא, גַּם מִסּוֹטָה ד"י יֵשׁ קְצָת רְאָיָה דְּלָא הָיוּ נִזְהָרִין מִזֶּה, וְכַוָּונָתוֹ מִכָּאן דִּשְׁמוּאֵל סָבָא חֲמוּהּ דר"ש בַּר אָחִי, וּבָא רַעֲהוּ וַחֲקָרוֹ שָׁם בס' נ"א דִּכְבָר הֵעִיר בָּזֶה הסה"ד בְּסֵדֶר תו"א אוֹת ש' בסוד"ה רַב שְׁמוּאֵל בַּר נָדָב וְהוּבָא גַּם בְּשוּ"ת שֵׁם אַרְיֵה סי' ס"ה שֶׁפִּלְפֵּל בְּעִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת וע"ד הַשַּׁ"ס דִּמְנָחוֹת ל"ב לָא עַיֵּין שַׁפִּיר וכו' יעו"ש: וְשָׁם בס' קכ"ח כָּתַב ח"א דְּהֵיכִי דְּיֵשׁ לְאֶחָד שְׁנֵי שֵׁמוֹת שַׁפִּיר דָּמֵי וּבְהָיוֹת כֵּן א"ש דִּמְצִינוּ שֵׁם סָבָא לְשֵׁם הָעֶצֶם וְלֹא תֹּואַר לַזִּקְנָה א"כ לָא רְחוֹקָה הִיא לוֹמַר שֶׁגַּם שֵׁם שְׁמוּאֵל סָבָא הִיא שֵׁם הָעֶצֶם וי"ל שֶׁנִּקְרָא בפ"כ רַק סָבָא לְבַד וְלֹא

שְׁמוּאֵל סָבָא רַק הגמ' נָקְטָה בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת וא"כ שַׁפִּיר לָקַח הֶחָתָן לר"ש וְנִקְרָא בְּבֵיתוֹ ר"ש עכת"ד יעו"ש: וְשׁוּב בס' קמ"ה אוֹת ו' הֵעִיר אֶחָד דְּהַקֻּוְשְׁיָא מִמְּנָחוֹת הֵעִיר כְּבָר השו"מ בְּיַד שָׁאוּל וְהֵבִיא כִּי כְּבָר כָּתְבוּ הַגְּאוֹנִים (ב"ת צ"ל סי' קמ"ג והגרש"ק בק"ס וב"ח וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה סי' ס"ט) אֲשֶׁר אִם לְאֶחָד שְׁנֵי שֵׁמוֹת וּלְאֶחָד שֵׁם אֶחָד לָאו הַיְינוּ שְׁמוֹתֵיהֶן שָׁוִין יע"ש את"ד, וע"ש בסי' ס"ב, וְכֻלָּם לֹא רָאוּ בְּעִיּוּן יַעֲקֹב כָּאן שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְז"ל מִזֶּה יֵשׁ קְצָת רְאָיָה שֶׁלֹּא הָיוּ מַקְפִּידִין בְּדוֹרוֹת רִאשׁוֹנִים לִהְיוֹת חָתָן וְחָמִיו בְּשֵׁם אֶחָד כְּפִי צַוָּאַת ריה"ח שֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה בַּדָּבָר עכ"ל וְעַיֵּן בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל דְּמִינְסְק עַל הנוב"ת חאהע"ז סי' ע"ט שֶׁנִּדְפַּס כְּעֵת בְּווילְנָא שָׁם הִרְגִּישׁ מֵהָא דְּמָנָחוֹת הַנ"ל וְחֵילִין ק"י עיי"ש: שָׁם כֵּיוָן שֶׁיְּדָעָהּ שׁוּב לֹא פָּסַק מִמֶּנָּה עַיֵּן פרש"י שֶׁיֵּדַע שֶׁהִיא צַדֶּקֶת וכו', וּבְיֹאֵר בְּעִיּוּן יַעֲקֹב יוֹתֵר כֵּיוָן שֶׁיָּדַע עפ"י בַּת קוֹל שֶׁלֹּא זְנִנְתָּה ג"כ עִם אַחֵר שׁוּב לֹא פָּסַק מִמֶּנָּה דְּאִילּוּ זְנִנְתָּה לֹא הָיָה מַכְנִיסָהּ לְבֵיתוֹ וכמש"כ בְּגִיטִּין דַּף ז' ע"ב בְּפִלֶּגֶשׁ בְּגִבְעָה שֶׁהָיוּ מַקְפִּידִין עַל כָּךְ וכ"ש יְהוּדָא שֶׁהָיָה מֶלֶךְ שְׁאִיתָא בַּתּוֹסָפְתָּא שֶׁאֵין מַשִּׁיאִין לְמֶלֶךְ אֶלָּא מִן הַמַּשִּׁיאִין לִכְהֻנָּה וכו' עכ"ל: וְעוֹד י"ל דִּכְבָר חָקְרוּ הַמְפָרְשִׁים בְּעִנְיַן יִבּוּם בְּקַטְלָנִיתוְהֻרְגִּישׁוּ מִיהוּדָה וְתָמָר עיי"ש.

א"כ י"ל דְּאִילּוּ זְנִנְתָּה וא"כ אֵין כַּוָּנָתָהּ לש"ש וְשַׁיָּךְ הַחֲשָׁשׁ בְּתָקְפּוֹ שֶׁל קַטְלָנִית, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכַּוָּנָתָהּ לש"ש שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וּלְכָךְ לֹא פָּסַק מִמֶּנָּה אַף שֶׁקַּטְלָנוּת הִיא ודו"ק וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי סוֹטָה פ"ט שֶׁדָּרְשׁוּ שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמֶרֶת וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ, הַיְינוּ א"ל שֶׁחָשַׁשׁ לְקַטְלָנוּת אוֹ חָשַׁשׁ אַחֵר וּלְכָךְ לֹא הוֹסִיף עוֹד לְדַעְתָּהּ ויל"ע: וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת נוב"ק חאהע"ז סי' י' וְיֵשׁ לְעַיֵּן דלפרש"י לְעֵיל נְשׁוּאֵי עֵר וְאוֹנָן לָאו נְשׁוּאִין הֵן כְּלָל וא"כ אֵין כָּאן קַטְלָנִית כְּלָל וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵעִירוּ בָּזֶה, וְגַם כָּתַבְתִּי שָׁם בְּגִלָּיוֹן הנו"ב דלפ"מ שֶׁהֵבִיא הפר"ד דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וְהוּא ריטב"א לְקִידּוּשִׁין ט' ע"א דְּהִיא לֹא הָיְתָה א"א כְּלָל דב"נ לָא קָנֵי שלכ"ד וְחֻפָּה אֵין לָהֶם יעו"ש א"כ לֹא הָיוּ קַטְלָנִית כְּלָל וְי"ל וְאֵין לִי עַכְשָׁיו הָרִיטְב"א לְעַיֵּן אִם הֵבִיא הגמ' דִּלְעֵיל בְּאָמְרָה פְּנִיָּ' אֲנִי וְדִבְרֵי רַשְׁ"י אוֹ לֹא ואכמ"ל בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי הַרְבֵּה, וְהַסְּבָרָא י"ל דְּגַם ב"ש הֲוּתְרָה מִשּׁוּם הוֹאִיל וְאִישְׁתְּרִי אִישְׁתְּרִי כִּדְאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין כ"א וְעַיֵּן רָאָבָ"ד שֶׁהוּבָא בשאג"א הל' צִיצִית וְעוֹד מכמ"ק בש"ם שֶׁאֵין פֶּה הַמָּקוֹם לְפוֹרְטָם: וְעַיֵּן בִּיבָמוֹת (פ"ד ע"א) וְהָא בְּכֻלָּהּ פִּרְקִין עֲשָׂה ול"ת הוּא וכו' ופרש"י דְּלָא אָתֵי עֲשֵׂה דְּיִבּוּם וְדָחֵי לְלָאו דְּאֵיסּוּר כְּגוֹן מַמְזֶרֶת וכו', יע"ש וְעָמְדוּ הַמְפָרְשִׁים דַּהֲלֹא לְעֵיל דַּף כ' מַסְקִינַן דְּמִטַּעַם גְּזֵרָה ב"ר אַטּוּ ב"ש הוּא יע"ש וְאִי נַיְמָא דְּבִיבּוּם בַּקַּטְלָנִית אָסוּר בב"ש, א"כ א"ש דְּהָתָם לֹא שַׁיָּךְ לִיגְזֹר אַטּוּ ב"ש דבלא"ה אָסוּר מִשּׁוּם סַכָּנָתָא, אֶלָּא דצ"ע דְּמַדּוּעַ בְּקַטְלָנִית לָא גָּזְרִינַן ב"ר אַטּוּ ב"ש וּבְאֵיסּוּר לָאו גָּזְרִינַן וי"ל דְּהָכָא אִיכָּא סְבָרָא דְּשׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע שו"ר בְּחִידּוּשֵׁי פנ"י לְקִדּוּשִׁין דַּף י"ג שכ"כ לְעִנְיַן יְהוּדָה וְתָמָר כְּמוֹ שֶׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל, וְז"ל וְנִרְאֶה לפ"ז אפי' לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּבִישְׂרָאֵל אִיכָּא קְרָא דְּמִיתַת הַבַּעַל מַתִּיר אַפִּ"ה בב"נ אָסוּר מַעֲשֶׂה זֵוְדְּבָק וּבָזֶה א"ש הָא דְּקָאָמַר יְהוּדָה הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף מִשּׁוּם דְּתָמָר בַּת כֹּהֵן הִיא וְאַכַּתִּי פְּנוּיָה הִיא (כַּוָּנָתוֹ לְמַה שֶׁהִקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן עַל פרש"י בַּחֹמֶשׁ כְּמוֹ שֶׁהֶעָתַקְנוּ לְעֵיל) וּלְשִׁיטַת ר"י א"ש דבב"נ אֵין מִיתַת הַבַּעַל מַתִּיר, אֲבָל לְאַחַר שֶׁאָמַר יְהוּדָה צְדָקָה מִמֶּנִּי וא"כ רָאָה וְהִזְכִּיר דְּעֵר וְאוֹנָן שלכ"ד שִׁמְּשׁוּ ובב"נ לָא הָוֵי בְּעוּלַת בַּעַל אֶלָּא בִּכְדַרְכָּהּ וְקִדּוּשִׁין נָמֵי בב"נ לָא מְהַנֵּי מִידֵּי וְהַיְינוּ דְּקָאָמַר צְדָקָה מִמֶּנִּי וְלֹא יָסַף לְדַעְתָּהּ אפי' לָמָּ"ד לָא פָּסַק כַּנַ"ל עכ"ל וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ

הָרִיטְבָ"א הַנָּ"ל [שֶׁבְּקִדּוּשִׁין דַּף ט' ע"ב] גַּם בְּבַבְלִי לֹא נִמְצָא לָמָ"ד אַחַר דְּיֹאמַר דְּלָא הוֹסִיף, וצ"ל כַּוָּנָתוֹ לְהַיְרוּשַׁלְמִי הַנָּ"ל שֶׁהֵבֵאתִי מפ"ט דְּסוֹטָה, אָמְנָם בְּעִיקַּר דִּינָא דְּבָרָיו מַרְפְּסִין אִיגָּרָא וּכְבָר הִרְעִישׁוּ עָלָיו בְּעוֹלָם הַתּוֹרָה מְסֻוָּגְיָא עֲרוּכָה סַנְהֶדְרִין דַּף נ"ח דְּגַם בב"נ מֻוָּתָר בְּאֵשֶׁת חֲבֵירוֹ לְאַחַר מִיתָה יע"ש, וְכֵן הֵבִיא אאמו"ר הָרַב הַגָּאוֹן הצ' רַבִּי יְשַׁעְיָהוּ עֶפְשָׁטַיִן זצ"ל בְּחִדּוּשָׁיו עַל קִדּוּשִׁין דַּף הַנָּ"ל קֻוּשְׁיָא זוֹ וְכָתַב עָלָה דְּאֶפְשָׁר לְיַמֵּר דְּהֵן אֻמָּת אַחַר דְּהִתִּירָה הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל בְּמִיתַת הַבַּעַל, מֻוָּתָר נָמֵי גַּבֵּי ב"נ בְּאֵשֶׁת חֲבֵירוֹ מְשׁוּם הַאי סְבָרָא דְּלֵיכָּא מִידֵּי דְּלִיְשְׂרָאֵל שָׂרֵי וְלָעַכּוּ"ם אָסוּר, אֲבָל קֻוְדֶם מ"ת שֶׁעוֹד לֹא הֻקְשׁ מִיתָה לְגֵירוּשִׁין וַהֲוָה כ"ע בְּדִין ב"נ אֵין ה"נ דְּאַף לְאַחַר מִיתָה עֲדַיִן הָוֵי בְּאִיסּוּר עֲשֵׂה זוֹ דְּוָדָאי בְּאֵשֶׁת חֲבֵירוֹ וּמַה שֶּׁכָּתוּב אֶת אָבִיו לְרַבּוֹת אִשָּׁה אָבִיו אַף לְאַחַר מִיתָה נֶאֱמַר זֶה לְאַחַר מַתַּן תּוֹרָה, אֲבָל קֻוְדֶם מ"ת לֹא הֻצְרַךְ לָזֶה דבלא"ה הָוֵי אֲסוּרָה מְשׁוּם אֵשֶׁת חֲבֵירוֹ וצ"ע וי"ל עוֹד דְּדַוְקָא אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל כֵּיוָן שֶׁהַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל לֵיכָּא עֲשֵׂה גַּם לב"נ אֲבָל אֵשֶׁת ב"נ כֵּיוָן שֶׁאֵיכָא אִיסּוּר לְיִשְׂרָאֵל מְשׁוּם אִיסּוּר עַכּוּ"ם אָסוּר לב"נ מְשׁוּם עֲשֵׂה דְּוַדְּבֵק וְלֹא בְּאֵשֶׁת חֲבֵירוֹ דְּהָכָא לֵיכָּא הַסְּבָרָא דְּמֵי אִיכָּא מִידֵּי וכו' דְּגַם לְיִשְׂרָאֵל אִיכָּא אִיסּוּר מְשׁוּם בַּת אֵל נֵכָר, אֲבָל הַגְּמָרָא סְבָרָא כֵּיוָן שֶׁהַאי אִיסּוּר עֲשֵׂה לֵיכָּא בְּיִשְׂרָאֵל גַּם בָּעַכּוּ"ם הַתּוֹרָה וּבָזֶה אֵיכָּא סְבָרוֹת חֲלוּקוֹת בְּתוֹסְ' חֻלִּין ל"ג ע"א לְכָךְ צ"ע עכ"ל אַבָּא מָארִי זצ"ל, וְכַנִּרְאֶה שֶׁיֵּשׁ כָּאן חִסּוּר הַלָּשׁוֹן, וְגַם יֵשׁ לְהָעִיר מַהָא דְּאָמַר אַבְרָהָם וַהֲרַגּוּנִי ע"ד אִשְׁתִּי, דְּמַאי יוֹעִילוּ בְּזֶה אִם גַּם לְאַחַר מִיתַת הַבַּעַל עֲדַיִן אֲסוּרִים הֵם, וְאֶפְשָׁר דְּלָא נִשְׁמְרוּ בָּזֶה הַפְּרָט וְקִצַּרְתִּי שאכ"מ: (אַחַר הַגָּהַת הַקַּאַרְעָקְטִין רָאִיתִי בְּסֵפֶר לֶחֶם שְׂעָרִים סי' ע"ו שֶׁהָרַב בַּעַל שֵׂ"י לְמוֹרָא הִקְשָׁה עַל הפ"י ס וְהַמְחַבֵּר שָׁם כִּוֵּון לְתֵירוּץ זֶה שֶׁל אאמו"ר זצ"ל וְהֵבִיא עוֹד רְאָיָה מְסֻוָּגְיָא דְּסַנְהֶדְרִין שָׁם לְתָרֵץ עפ"י זֶה קֻוּשְׁיַת הפר"ד יעו"ש, וְעַל מַה שֶּׁכָּתַב הפ"י דבב"נ אֵינוֹ קוֹנֶה אִשְׁתּוֹ ע"י בשלכ"ד.

הָעִיר הַנָּ"ל דְּאֶפְשָׁר דְּהַבַּעַל קוֹנֶה אוֹתָהּ גַּם בבשלכ"ד עיי"ש, הִנֵּה כ"כ דְּדִבְרֵי הפנ"י הֵם דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א וְעוֹד רֹאשׁוֹנִים. וּבֶאֱמֶת כֵּן הֵעִיר גַּם בְּחִיְדּוּשֵׁי הָרִיבָ"א עַל הַתּוֹרָה פ' וַיֵּשֶׁב שֶׁהֵבִיא הי"מ שֶׁלֹּא הָיְתָה כַּלָּתוֹ מְשׁוּם שֶׁנִּבְעֲלָה שלכ"ד, וְקָשְׁיָא דע"כ לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּאַחֵר, אֲבָל בְּבַעַל ד"ה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּעוֹלַת בַּעַל אפי' שֶׁלֹּא כד' כְּמוֹ שפרש"י עכ"ל הָרִיבָ"א): עוֹד זֹאת יֵשׁ לְהָעִיר בִּשְׁמַעְתִּין בְּתִשּׁוּבָתָהּ שֶׁל תַּמַּר שֶׁאָמְרָה יְתוֹמָה אֲנִי וכו' דְּיָדוּעַ מַה שֶּׁתֵּירְצוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל קֻוּשְׁיַת מָהָרָ"ל הַלְבָרְשְׁטָאדְט זַ"ל דְּהֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בַּת כֹּהֵן בִּשְׂרֵיפָה, הָא דְּיִלְמָא לֹא אָבִיהָ הוּא, וא"ל דְּאָזְלִינַן בת"ר הֲלֹא מְמִיתָה לְמִיתָה לָא אָזְלִינַן בָּתַר רוֹבלְשִׁיטַת ר"ת? וְתֵירְצוּ דְּמַיְירֵי דְּקִיבֵּל בָּהּ אָבִיהָ הַקִּדּוּשִׁין כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה, וא"כ ממנ"פ אִי לָאו אָבִיהָ הוּא, אֵין קִדּוּשֶׁיהָ קִדּוּשִׁין כְּלָל וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִין אֲבָל כָּאן הֲלֹא יְשֶׁאֵר קֻוּשְׁיָא זוֹ מַדּוּעַ דָּנוּהָ בְּשְׂרֵיפָה דִּילְמָא לָאו אָבִיהָ הוּא וְאִי מְשׁוּם דְּאָזְלִינַן בת"ר הֲלֹא מְמִיתָה לְמִיתָה לָא אָזְלִינַן בת"ר וְהָכָא יְתוֹמָה הֲוָה ול"ל שֶׁקִּיבֵּל אָבִיהָ קִדּוּשִׁין עֲבוּרָהּ וְאִי אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא בב"נ עַיֵּן בְּשׁו"ת נוב"ת סי' מ"ב וְעוֹד כַּמָּה הַפֵּרוֹת י"ל בְּשִׁמַעְתִּין וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּן עוֹד בְּמַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְדָבָרֵינוּ דְּלֵעִיל בפר"ד דְּרוּשׁ א' וְסוֹף דְּרוּשׁ ב': כֵּן נִזְכַּרְתִּי עַכְשָׁיו מש"כ הַבְּנָיָן אַרְיֵאל עַל הַתּוֹרָה פ' וַיֵּשֶׁב לָדוּן עַל דִּבְרֵי הח"צ, שֶׁהוֹכִיחַ דַּאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם מְצָוָה יֵשׁ חֲשַׁשׁ קְטָלָנִית, עפ"י גְּמָרָא דְּכָאן שֶׁהֵשִׁיבָה יְתוֹמָה אֲנִי וְהָיִיתִי קְטַנָּה כדפרש"י, וא"כ א"ל לְכָךְ לֹא חָפֵץ יְהוּדָא שֶׁיִּשָּׂאֲנָה בְּנוֹ פֶּן תְּמָאֵן, וא"כ מְצָנַת יִבּוּם וְיָבוֹא

לִידֵי סַכָּנָה, וּלְעִנְיַן דִּין קַטְלָנִית קיי"ל מַעְיָן גּוֹרֵם, דְּהַיְינוּ אִם נִבְעֲלָה לִשְׁנַיִם וּמֵתוּ יֵשׁ לָחוּשׁ לְסַכָּנָה, וּלְכָךְ קָאָמַר שְׁבִי אַלְמָנָה בֵּית אָבִיךְ וכו'.

ועפ"ז נוֹכַל לְפָרֵשׁ מַה שֶּׁאָמַר יְהוּדָא צָדְקָה מִמֶּנִּי וְאַף שמ"מ הִיא זְקִיקָה לְשֵׁלָה וַעֲדַיִן הִיא אֲסוּרָה עַל יְהוּדָא, וּלְכָךְ אָמַר יְהוּדָא כִּי אֵין בָּהּ עַיִן מִפְּנֵי שֶׁהִיא בַּת מֵיאוּן, וְתֵדְעוּ כִּי ע"כ ר"ל בִּשְׁבִיל כָּךְ שֶׁהִיא בַּת מֵיאוּן לֹא נָתַתִּי לְשֵׁלָה בְּנִי מִפְּנֵי חֲשַׁשׁ זֶה שֶׁמָּא תִּמָּאֵן וְיָבֹא שֵׁלָה לִידֵי סַכָּנָה, אֲבָל חֲשַׁשׁ הַסַּכָּנָה לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתָּהּ רַק יְהוּדָא לֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ את"ד, וְיֵשׁ לְהָשִׁיב ע"ז אַךְ אֵין מְשִׁיבִין עַל הַדְּרוּשׁ וְקִצַּרְתִּי.

וְכֵן מָצָאתִי כ"ד שֶׁל הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל להרא"ם בְּמִזְרָחִי שֶׁהֵאֲרִיךְ בָּזֶה: ועי"ש עוֹד מש"כ עַל הגמ' דְּמַכּוֹת דְּמִסִּיק גְּמָרָא גְּמִירִי ה, וּלְיַיְשֵׁב הַשָּׁגַת הַמָּהַרְשָׁ"א עַל הרא"ם, מִשּׁוּם דְּרַשְׁ"י קָאֵי בְּסוֹטָה הַמְדָרָשׁ ב"ר בַּפָּסוּק וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים דְּהָוֵי רֻבּוֹ שֶׁל רֹאשׁוֹן וְרֻבּוֹ שֶׁל אַחֲרוֹן וְאֶמְצָעִי שָׁלֵם, ופי' ג"כ שֶׁנּוֹלְדוּ לז' חֳדָשִׁים עי"ש, וא"כ אֵין לוֹמַר עוֹד דְּחָשׁוּב יַרְחֵי וכו', אֲבָל גְּמָרָא דִּילַן דס"ל שֶׁנּוֹלְדוּ לט' חֳדָשִׁים שַׁפִּיר קָאָמַר רָבָא דְּחָשׁוּב יַרְחֵי וְאִיתְרְמִי לֵיהּ וְלֵיכָּא הוֹכָחָה דרוה"ק אָמְרָה כֵּן, אֶלָּא גְּמָרָא גְּמִירִי לַהּ את"ד.

כֵּן רָאִיתִי מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה הָעִנְיָן בְּהַכְתָּב וְהַקַּבָּלָה, בְּרֵאשִׁית ל"ח פָּסוּק י"א וּבְפָסוּק כ"ז, וכ"ד הַשַּׁיָּיכִים קָצַת לִדְבָרֵינוּ דְּלְעֵיל, וְיֵשׁ לְהָעִיר ע"ד וְקִצַּרְתִּי, ומש"כ לְהָעִיר עַל הפנ"י, רָאִיתִי בְּרַשְׁ"י עַל הַתּוֹרָה בפ' וְלֹא יָסַף עוֹד י"א לֹא הוֹסִיף, וי"א לֹא פָּסַק ומש"כ התוה"ק בָּהָא דְּהֶכֵּר בִּיְשֵׁר לְאָבִיו בְּהֶכֵּר בְּבַיְמְרֵהוּ, עפ"י הָא דְּהָעִיר הח"ש דְּחָיְישִׁינַן לִשְׁאֵלָה, מָצָאתִי בְּמִלֹּא הָעֹמֶר עַל הַתּוֹרָה פ' יָסַב, שֶׁהֵעִיר בְּכָל הַחֶזְיוֹן הַזֶּה דְּחָיְישִׁינַן לִשְׁאֵלָה וְאִי בד' כְּנָפוֹת דֶּרֶךְ לְהַשְׁאִיל, וּבָזֶה בֵּיאֵר הַמְדָרָשׁ דְּאִיתָא שָׁם בִּיקֵּשׁ לְכְפּוֹר אָמְרָה לֵיהּ הַכַּר נָא בּוֹרַאֲךָ שֶׁלְּךָ וְשֶׁל בּוֹרַאֲךָ הֵן, ע"ש: כְּשֶׁהִצַּעְתִּי הֶעָרָתִי הַנִּדְפָּסָה כְּבָר לְעֵיל (נ"א ע"ב) עַל הגמ' דְּקָאָמַר אַתָּה הַצָּלַת תָּמָר וכו' מֵהָא דַּעֲרָכִין דַּף ז' הָאִשָּׁה וכו' יע"ש.

ר לִפְנֵי הַגָּאוֹן הָאַדִּיר דְּרֶנְפְּתִקֵי דְּאוֹרַיְיתָא מהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א אָמַר לִי שֶׁכֵּן עָמַד הוּא עַל דֶּרֶךְ זֶה וּבִסְגְנוֹן אַחֵר בְּדֶרֶךְ פִּלְפּוּל נָאֶה, וְהוּא, דְּיֵשׁ לְהָבִין פְּשַׁט הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה דְּכְתִיב וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים וגו' וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף, דְּהַאי ,,הוֹצִיאוּהָ" לְכְאוֹרָה כְּמַיֵּותָר ח"ו דהו"ל דְּתִשָּׂרֵף ומַאי נפ"מ בְּהוֹצָאָתָהּ, גַּם אִי כְּתִיב הוֹצִיאוּהָ.

הו"ל נָמֵי ,,וּשְׂרָפוּהָ" ב) תִּקְשֵׁי קוּשְׁיַת רבעתו"ס (שֶׁהִזְכַּרְתִּיהָ לְעֵיל) דְּלָמָּה הֻזְקְרכוּ הַמַּגִּידִים לוֹמַר לִיהוּדָא וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים, ע"כ י"ל דְּהִנֵּה בְּהָא דְּתָנַן בַּעֲרָכִין (ז ע"א) הָאִשָּׁה שֶׁיָּצְאָה לְיָהֳרג אֵין מַמְתִּינִין לָהּ עַד שֶׁתֵּלֵד, מַשְׁמַע מפרש"י דְּהַטַּעַם הוּא שֶׁהוֹרְגִין אֶת וְלָדָהּ עִמָּהּ מִשּׁוּם דְּחַד גּוּפָא הוּא, וכמ"ד עֻבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא.

וְכֵן כָּתַב הָר"ן פ"ג דְּחֻלִּין (דַּף רע"ו) בְּחַד לִישָׁנָא. אָמְנָם בַּסּוֹף מַסִּיק דְּבֶאֱמֶת קיי"ל עֻבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא, וְהַהִיא דַּעֲרָכִין דְּאֵין מְמַתְּינִין לָהּ עַד שֶׁתֵּלֵד לָאו מִשּׁוּם עֻבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהִיא מֻחְזֶבֶת מִיתָה אֵין מְעַנִּין אֶת דִּינָהּ וְלַוָּלָד כֵּיוָן שֶׁלֹּא יָצָא לַאֲוִיר הָעוֹלָם לָא חָיְישִׁינַן וכו' ע"ש.

וְהָשְׁתָּא נָחֵזִי אֲנַן, דִּלְפִי טַעַם הָר"ן ז"ל הוּא דְּוָקָא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָן מְצַוִּין עַל הָעֻבָּרִין, אֲבָל בב"נ שֶׁמְּצַוָּה עַל הָעוֹבְרִין לֹא שַׁיָּיךְ טַעַם זֶה, וצ"ל כְּטַעַם רַשְׁ"י, וא"כ י"ל דְּזֶה גּוּפָא

מִסְתַּפְקָא לְהוּ לְהַמַּגִּידִים לִיהוּדָא דְּזִנְתָּה תָּמָר וְגַם ,,הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים" וא"כ מַה לַּעֲשׂוֹת עִמָּהּ אִם יְכוֹלִים לְדוּנָהּ לְאַלְתַּר כְּדִין יִשְׂרְאֵלִית וְלֹא לַעֲנוֹת דִּינָהּ, אוֹ לְהַנִּיחָהּ בְּמִשְׁמָר עַד שֶׁתֵּלֵד, מְשׁוּם דְּדָנוּ בְּדִינוֹ ב"נ וּמְצַוִּין עַל הָעוֹבְרִין וא"א לַהֲרוֹג גַּם אֶת וְלָדָהּ, לְפִי שִׁיטַת הָרָ"ן, וְזֶה אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ לִיהוּדָה, וּפָסַק יְהוּדָה בֶּאֱמֶת ד,,הוֹצִיאוּהָ" לְעֵת עַתָּה וּלְהַנִּיחָהּ בְּמַסְמֵר דקיי"ל חוֹבְשִׁין אוֹתָהּ.

וְתִשָּׂרֵף אַחַ"כ כְּשֶׁתֵּלֵד מְשׁוּם דְּדָנָה בְּדִינֵי ב"נ וּמְצַוִּין עַל הָעֻבָּרִין וא"א לַהֲרוֹג וְלִשְׂרוֹף אוֹתָהּ מְשׁוּם הָעֻבָּרִין וס"ל כמ"ד עֻבָּר לָאו יֶרֶךְ אִמּוֹ וְלֹא כְּרַשְׁ"י. וְלָא דְּאָמְרִינַן הָכָא יָצְתָה ב"ק וְאָמְרָה אַתָּה הִצַּלְתָּ תָּמָר וּשְׁנֵי בָנֶיהָ מִן הָאוּר וכו', אָזְלָה אַלִּיבָּא דמ"ד עֻבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וְחַד גּוּפָהּ הוּא וְיכוֹלִין לְשָׁוְרָפָהּ עַכְשָׁיו וּכְמוֹ שִׁיטַת רַשְׁ"י זַ"ל ע"כ דִּבְרֵי הַגָּאוֹן שְׁלִיטָ"א.

וְזַ"ל דלר"י הֶחָסִיד נִימָא עִיקַּר קֻוּשְׁיַת אַדְּ דְּבָרָיו צ"ע מגמ' זוֹ במ"ש לְעֵיל אַדְּ לְפִי דִּבְרֵי הַגָּאוֹן הַנַּ"ל י"ל דַּעַת ר"י הֶחָסִיד ודו"ק כִּי קִצַּרְתִּי:שָׁם עַמּוּד א' וא"ר יוֹחָנָן אֵין טְחִינָה אֶלָּא לְשׁוֹן עֲבֵירָה וְכֵן הוּא אוֹמֵר תִּטְחַן לְאַחֵר וכו' מְלַמֵּד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד הֵבִיא לוֹ אֶת אִשְׁתּוֹ לְבֵית הָאֲסוּרִים כְּדֵי שֶׁתִּתְעַבֵּר הֵימֶנּוּ ע"כ, רָאִיתִי בְּסֵפֶר בֵּית הַלֵּל אַחֲרוֹן עַל חו"מ שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם זְקֵנוֹ הַגָּאוֹן מהרמ"י זַ"ל שֶׁהֵבִיא קְצָת רְאָיָה מֵמָּ"ד כָּאן שֶׁכָּל אֶחָד הֵבִיא לוֹ אִשְׁתּוֹ, וְקָשֶׁה הָא הָוֵי אַבִּיזָרֵיהוּ דג"ע דְּהָא גַּם הַבָּא עַל אַרְמִית קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ וְהָוֵי יֶהֱרָג וְאַל יַעֲבִיר וְאֵיךְ עָשָׂה זֹאת (וְגַם אֲנִי עָלָה בְּדַעְתִּי לַחְשׁוֹב אוֹדוֹת זֶה) א"ו כֵּיוָן שֶׁפְּלִשְׁתִּים נִקְּרוּ עֵינָיו וְהָיָה סוּמָא וּפָטוּר גַּם מִמִּצְוַת ל"ת וְזֶה דְּלָא כְּהַגְּאוֹנִים שֶׁרוֹצִים לְחַיֵּיב אֶת הַסּוּמָא בל"ת עכ"ל, וְהִנֵּה הַדִּין הוּא בֶּאֱמֶת כֵּן דְּגַם עַל בִּיאַת נָכְרִית הִיא יֶהֱרֶג וְאַל יַעֲבוֹר (וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים בָּזֶה) כמש"פ הַשָּׁ"ךְ יור"ד סי' קנ"ו ס"ק י"ב בְּשֵׁם כַּמָּה מֵהָרַאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת נוב"ת חאהע"ז סי' ק"נ שֶׁהוּבָא קְצָת בפ"ת שָׁם, וּבְהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן מֵהָרי"ש נָאטְנָזאהָן זצ"ל שֶׁעַל הנו"ב, אָמְנָם הֵבִיא הַשָּׁ"ךְ שָׁם דְּהַיְינוּ דַּוְקָא בְּפַרְהֶסְיָא וּמִטַּעַם דְּקַנָּאִים פּוֹגְעִין בּוֹ אֲבָל לֹא בְּצִנְעָה וּדְלֹא כהנ"י יעו"ש, וא"כ י"ל הָכָא לְכָךְ קָאָמַר כָּל ,,אֶחָד וְאֶחָד" לוֹמַר דְּלָא הָיָה בְּפַרְהֶסְיָא, וְגַם הַפַּרְהֶסְיָא בָּעֵינַן עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל דַּוְקָא וְלֹא מֵעַכּוּ"ם וּפְלִשְׁתִּים וא"כ לָא הָוֵי שָׁם אֶלָּא כְּמוֹ בְּצִנְעָה וְגַם לֹא הָיָה מְפֻרְסָם אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ חַיָּיב לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ, וּבְזֶה יִהְיֶה נִיחָא לָרַבְרֵי הַגְּאוֹנִים הַמְחַיְּבִים לְסוּמָא בְּמִצְוַת ל"ת, גַּם יֵשׁ לוֹמַר דְּאַף דְּעִיקַּר הַדָּבָר הוּא ל"ת, מ"מ הַחִיּוּב לִמְסוֹר עַצְמוֹ עַל ש"ע אֲלוּ הוּא מִכֹּחַ וְנִקְדַּשְׁתִּי שֶׁהוּא מ"ע וא"כ שׁוּב סוּמָא פָּטוּר עַל הָעֲשֵׂה דְּוְנִקְדַּשְׁתִּי, אֲבָל אֵין מִכָּאן רְאָיָה לִסְתּוֹר דַּעַת הַגְּאוֹנִים הַמְחַיְּבִים בְּמִצְוַת ל"ת ודו"ק וְנָכוֹן בע"ה: וְעַיֵּין בְּקִדּוּשִׁין מ' ע"א כְּגוֹן ר"צ וַחֲבֵירָיו וכו' ייע"ש דְּהָתָם מַטְרוֹנִיתָא הָוֵי וּבְצִנְעָא וְאַפַּ"ה מָסְרוּ נַפְשָׁם עָלֶיהָ, אַדְּ י"ל דְּעָשׂוּ לִפְנִים משה"ד וְהֶחֱמִירוּ עַל עַצְמָם וְנִזְכַּרְתִּי שֶׁכְּבָר כָּתַב שָׁם כֵּן הָרִיטְבָ"א זַ"ל דְּהָנֵי רַבָּנָן דְּמָסְרוּ נַפְשַׁיְיהוּ הָוֵי בְּפַרְהֶסְיָא שֶׁאָסוּר מה"ת וּבְמֵזִיד קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ.

אֲבָל בְּצִנְעָא לֵית בֵּיהּ אִיסּוּרָא דְּאוֹרַיְיתָא כִּדְמוֹכַח במס' ע"ז וְדִינוֹ שֶׁיַּעֲבוֹר וְאַל יֵהָרֵג וְאִם לֹא עָשָׂה כֵּן מִתְחַיֵּיב בְּנַפְשׁוֹ עכ"ל יע"ש ויל"ע דְּאִיכָּא אִיסּוּר עֲשֵׂה דּוֹדֶבֶק דְּמַשְׁמַע דְּמַיְירֵי בא"א עַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין י"ג ע"ב הַנַּ"ל, וְכֵן כָּאן בְּשִׁמְשׁוֹן שֶׁאָמַר שֶׁכָּל או"א הֵבִיא אִשְׁתּוֹ א"כ הָיְתָה א"ח, וא"ל דְּהָוֵי רַק חִיסּוּר עֲשֵׂה ויל"ע: שׁוּב רָאִיתִי דמש"כ לְעֵיל הַסְּבָרָא

דְּהַחִיּוּב לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לָא הָוֵי אֶלָּא במ"ע, אֵינוֹ נָכוֹנָה, א) דְּזֶה הוּא רַק לְדַעַת הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת וּבְחִידּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א שָׁם רֵישׁ הבע"י דס"ל דְּאִם עָבַר וְלֹא נֶהֱרַג אֵין כָּאן חִיּוּב מב"ד וְלֹא מַלְקוֹת כֵּינָן שֶׁהָיָה אוֹנֶם, אֲבָל דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהוּא חַיָּיב מִיתָה מִשּׁוּם שֶׁאֵין קוֹשִׁי אֶלָּא מִדַּעַת עַיֵּין רַמְבַּ"ם פ"א מהל' א"ב ובפ"כ מהל' סַנְהֶדְרִין ובמנ"ח מ' רצ"ו, וְאִם בְּאוֹפָן שֶׁהָיָה מְקֻוָּשֶׁה, א"כ י"ל עוֹד תֵּירוּץ לְהַשִּׁיטוֹת הַסּוֹבְרוֹת דְּבְאֵין עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה גַּם בג"ע יַעֲבוֹר וְאַל יַהֲרוֹג וא"כ בכה"ג שֶׁהָיָה מְקֻוָּשֶׁה וְדִבְקוּהוּ הָאֲוָנָסִים א"צ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַיֵּין במנ"ח שָׁם, וּבְשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה לִיור"ד סי' קנ"ז ס' ד'.

ב) שֶׁמְּסַיֵּים הַחִינּוּךְ מִצְוָה הַנָּ"ל וּבָרַמְבַּ"ם בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת דְּאִם עָבַר וְלֹא קִיְּדֵשׁ הַשֵּׁם בְּמָקוֹם שֶׁחַיָּיב לְקַדְּשׁוֹ בָּטֵל עֲשֵׂה זוֹ מִלְּבַד שֶׁעָבַר עַל לָאו דְּלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי כמש"כ לְמַעְלָה בַּמִּצְוָה רצ"ה יעש"ה, וא"כ אִי סוּמָא חַיָּיב בל"ת חַיָּיב נָמֵי לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל ק"ה בל"ת וז"פ וּפָלֵא עַל המנ"ח שֶׁבְּמִצְוָה זוֹ לֹא הֵעִיר לְבָאֵר בְּסוּגֵי הָאִישִׁים כְּמוֹ שֶׁבֵּיאֵר בְּכַמָּה מִצְוֹת לְכָל פְּרָטֵיהֶם אֲבָל יֵשׁ לוֹמַר עוֹד סְבָרָה קַלּוּשָׁה דַּאֲפִילּוּ הִתְחַיְּבוּת סוּמָא בל"ת הוּא דַּוְקָא בל"ת הַחֲמוּרוֹת שֶׁלּוֹקִין עֲלֵיהֶן אֲבָל בל"ת שֶׁאֵין לוֹקִין עֲלֵיהֶן וְהַשְׁתָּא ל"ת שֶׁל וְלֹא יְחַלְּלוּ שֶׁאֵין לוֹקִין עָלֶיהָ כַּמְבֹאָר שָׁם בְּחִינּוּךְ וּבְמִנְחַת חִינּוּךְ, אֶפְשָׁר שלכ"ע אֵין סוּמָא מֻזְהָר וּבִסְבָרָא זוֹ יֵשׁ לְסַלֵּק כַּמָּה הֶעָרוֹת בע"ז וכה"ג מַצְרְכִינַן בִּתְמוּרָה ד"ג ע"ב לְעִנְיַן נָשִׁים לְחַד גִּירְסָא בְּרֵישׁ"י יעש"ה וּבִיבָמוֹת פ"ד וְקַצַּרְתִּי: שָׁם בִּלְעָם חָגַר בְּרֶגֶל א' שִׁמְשׁוֹן חִגֵּר בִּשְׁתֵּי רַגְלָיו הָיָה מְכָאן מוּכָח דְּגַם שָׁם חִגֵּר כּוֹלֵל כְּשֶׁהוּא נָכֶה בב' רַגְלָיו, וְעַיֵּין תיו"ט פֵּאָה פ"ז מ"ט וּבְתוֹסָ' רעק"א שָׁם בְּשֵׁם הַבָּ"ח דְּלִיסָא וְתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שָׁם, וְעַיֵּין בפ"ת אהע"ז סי' קל"ו סק"ח עיי"ש וְתָבִין וְקַצַּרְתִּי: שָׁם ע"ב וְאֵיכָא דְּאָמְרִי דְּאַיְיתִי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּבְתוֹסָ' ד"ה דְּאַיְיתִיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי וכו' אַבָּא לָא מְזַכֵּי בְּרָא וכו' אֲבָל תְּפִלָּה מוֹעֶלֶת וְדָוִד הִתְפַּלֵּל עַל אֲבְשָׁלוֹם עַיֵּין בְּאֵלְיָהוּ זוּטָא בְּסוֹף סֵפֶר לְבוּשׁ לאור"ח בְּתְשׁוּבָה ג' לְעִנְיַן קַדִּישׁ הָאָב עַל הַבֵּן וכ' דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּדָוִד הָיָה מִתְפַּלֵּל עַל בְּנוֹ אֲבָל בְּקַדִּישׁ אֵין מִתְפַּלֵּל עַל אָבִיו וכו' וּבְאָבִיו לֹא שַׁיָּיךְ זֶה: דַּף י"א ע"א בְּתוֹסָ' ד"ה מִרְיָם הַמְּתִינָה וכו' לָאו דַּוְקָא נִקַּט שָׁעָה אֶלָּא שְׁלִישׁ שָׁעָה.

אוֹ רְבִיעַ וכו' מִכָּאן דָּן המהרימ"ט בְּסֵפֶר שֵׁנִי סי' כ"ו בחאהע"ז לְעִנְיַן שִׁיעוּר שֶׁשְּׁהָא עָלָיו עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ בְּנִטְבַּע במשאל"ס וְכָתַב וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּאוֹתָם שָׁעוֹת לָאו דַּוְקָא דַּהֲרֵי אַשְׁכְּחַן בפ"ק דְּסוֹטָה מִרְיָם שֶׁהַמְּתִינָה לְמֹשֶׁה שָׁעָה אַחַת וכו' וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּשָׁעָה א' לָאו דַּוְקָא דִּכְפִי הַחֶשְׁבּוֹן דְּעַל א' ת"ק בְּמַדָּה טוֹבָה וכו' ה"נ (גַּבֵּי מַעֲשֶׂה דר' נְחוּנְיָא בפ' הַפָּרָה נ"ג)לָאו דַּוְקָא אֶלָּא פַּעַם א' שא"ל א"ל שָׁלוֹם ב' שֶׁבָּא אַחֲרִים וא"ל א"ל שָׁלוֹם ג' שֶׁבָּאוּ א"ל עָלְתָה לְפִי שֶׁשִּׁיעֵר שֶׁכְּבָר הָיָה שְׁהוּת נִכָּר שֶׁתֵּצֵא נַפְשָׁהּ ע"כ, וְעַיֵּין בפ"ת אהע"ז סי' י"ז ס"ק קל"ד בד"ה, וְעַיֵּין בְּתְשׁוּבַת הב"ח, וְשָׁם בד"ה וְעַיֵּין בְּתְשׁוּבַת ח"ס, בְּשֵׁם הח"ס אור"ח סי' קצ"ט דְּהָא דְּהֲוָצְרָךְ המהרי"ט לְהָבִיא רְאָיָה מִתּוֹסָ' סוֹטָה אע"ג דְּרוֹב סְתָם שָׁעוֹת שֶׁבַּשֵּׁ"ס כְּדִ הוּא שָׁעָה מוּעֶטֶת כְּמוֹ שֶׁהֵעִיד רַבֵּינוּ יוֹנָה ר"פ אֵין עוֹמְדִין הַיְינוּ לְמַעַן נֵדַע שִׁיעוּר שָׁעָה קְטַנָּה כַּמָּה הוּא עיי"ש עוֹד: שָׁם ע"ב וַתְּחַיֶּיךָ אֶת הַיְלָדִים תָּנָא לֹא דַּיָּיִן שֶׁלֹּא הֵמִיתוּ אוֹתָן אֶלָּא שֶׁהָיוּ מַסְפִּיקוֹת לָהֶם מַיִם וּמָזוֹן, עַיֵּין בתה"ק שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם דה"ק לְהָרַמְבַּ"ם כְּשֶׁהַדִּין יַעֲבוֹר וְאַל יֵהָרֵג אָסוּר לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ אַמַּאי הִכְנִיסוּ עַצְמָן הַמְיַלְּדוֹת בְּסַכָּנָה שֶׁלֹּא לַהֲרוֹג הָעוֹבְרִין וכו' עיי"ש וְאֵין לִפְנֵי וְלֹא שָׁמַעְתִּי מִסֵּפֶר זֶה, וְהִנֵּה תָּפַס בְּפְשִׁיטוּת דְּהָיוּ לָהֶם דִּין יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין חַיָּיב עַל הָעֻבָּר וּלְכָךְ לֹא הָיָה לָהֶם

לְהַחְמִיר עַל עַצְמָן, אֲבָל גַּם אִם נַיְמָא דְּדִין ב"נ הָיָה לָהֶם שֶׁחַיָּיבִין עַל הָעוֹבְרִין יִקָּשֶׁה לָנוּ מִצַּד אַחֵר דב"נ אֵינוֹ מִצְוָה עַל ק"ה כִּדְאָמְרִינַן בְּסַנְהֶדְרִין וא"כ מִתְחַיֵּיב בְּנַפְשׁוֹ וּפְשִׁיטָא שֶׁאָסוּר לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ, אַךְ יֵשׁ לְהָבִיא מִזֶּה רְאָיָה דבש"ד דְּבִסְבָרָא תַּלְיָא מִילְתָא גַּם ב"נ מִצְוָה לְיִהָרג וְאַל יַעֲבֹור וא"ש אִם נַיְמָא שֶׁהִתְנַהֲגוּ בְּדִין ב"נ וּלְכָךְ מָסַר נַפְשָׁן כַּדִּין וְשׁוּב עִיַּינְתִּי בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים דְּרוּשׁ ב' מִדֶּרֶךְ הָאֲתָרִים שֶׁכְּבָר כָּתַב זֶה בְּמִקְצָת יע"ש, וְגַם בְּמַה שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתִּי לְהָעִיר בְּהָא קָאָמַר לְעֵיל מִזֶּה דְּלָא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּיְבֵּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרַיִם, שֶׁתִּבָּעֶן לד"ע וכו', הֵיאַךְ מָסְרוּ נַפְשָׁם הָא אֵינָם מְחֻוַּיָּבֶת, כְּבָר הֵעִיר שָׁם יעש"ה וְגַם בפרש"י וּבְדִבְרֵי הָרֹא"ש מַה שֶׁהִקְשָׁה עַל רַשׁ"י עיי"ש, וְגַם בָּמָה שֶׁרָאִיתִי שֶׁכָּתַב בתו"ת פ' שְׁמוֹת בְּשֵׁם הָרָבִיד הַזָּהָב בְּהָא דְּאָמַר לָהֶן פַּרְעֹה וּרְאִיתֶן עַל הָאָבְנַיִם אִם בֵּן הוּא וַהֲמִיתֶן אוֹתוֹ וְאִם בַּת הִיא וָחָיָה דְּאָמַר ר' חֲנִינָא כָּאן סִימָן גָּדוֹל מָסַר לָהֶן בֵּן פָּנָיו לְמַטָּה בַּת פָּנֶיהָ לְמַעְלָה, דַּהֲלֹא הָיוּ מְיַלְּדוֹת וּבְקִיאוּת וְלָמָּה צָרִיךְ לְהוֹרָתָן סִימָנִי לֵידָה וְכָתַב הרה"ז דְּכַוָּנַת הגמ' שֶׁחָשַׁשׁ פַּרְעֹה שֶׁלֹּא תִּשְׁמַעְנָה לוֹ הַמְיַלְּדוֹת לְאַבֵּד נְפָשׁוֹת, לָכֵן הִסְבִּיר לָהֶן שֶׁיְּכוֹלוֹת הֵן לְהָוֹרְגָן קוֹדֶם שֶׁיָּצְאוּ לָאֲוִיר הָעוֹלָם דְּלָא מִקְרֵי עוֹד נָפֶשׁ וכו' וְהֵעִיר בתו"ת כִּי אִם נִדּוֹנוּ כב"נ עֲדַיִן לֹא יָצְאוּ מִיָּדֵי עֲבֵירָה שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל הָעוֹבְרִין עי"ש כָּתוּב הֲדַר שָׁם דְּרוּשׁ שִׁבְעָה עָשָׂר בַּאֲרִיכוּת כְּדַרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ, וְכֵן כָּתַב כְּחֶזְיוֹן הַזֶּה כ בְּעִיּוּן יַעֲקֹב כָּאן יע"ש: וְאוּלָם יֵשׁ עוֹד לְעַיֵּן בְּהָא דְּתָבָעָן וְלֹא נִתְבָּעוּ אַף אִי דִּין יִשְׂרְאֵלִית לָהֶן ומ"מ בְּדִידָהּ דְּלָא עָבְדָה מַעֲשֶׂה אֵינָן מְחַיְּבִין לִמְסֹור, וְגַם בָּעַפּוּ"ם בְּבַת יִשְׂרָאֵל מַחֲלוֹקֶת הָרַאשׁוֹנִים בָּרַמְבַּ"ן וְרָדָ"ה פ' בסו"מ, וְהָרַמָּ"א פָּסַק בס' קנ"ז דְּעַפּוּ"ם עַל בַּת יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ בְּכְלַל ג"ע וצ"ל כמש"כ הט"ז וְהַשָּׁ"ךְ דְּדַוְקָא בְּפָנוֹ' וְלֹא בא"א וְיִהְיֶ' נִיחָא לָמָּ"ד כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ אֲבָל לָמָּ"ד אִשָּׁה וּבִתָּהּ וּמִרְיָם פְּנוּיָ' הָיְתָה וְגַם בְּיוֹכֶבֶד אֲבָל אִם אֲוָנָסִים לָאִשָּׁה לָבֹא עָלֶיהָ אֵין צָרִיךְ לְיַהָרג כמש"כ הָרַמָּ"א שָׁם, ועכצ"ל דְּהֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן וְנִרְאֶה דְּבִטַּעֲנָה זוֹ וּתְחַיֶּיךָ הַיְלָדִים הֲשִׁיבוּ לוֹ תְּשׁוּבָה נִצַּחַת עַל תְּבִיעָתוֹ, דְּאָמְרוּ לוֹ שֶׁאֵינָן רוֹצוֹת לְהָבִיא מִיתָה לְעַיְבּוּרֵיהֶן אוּלָם אִם וּתְחַיֶּיךָ אֶת הַיְלָדִים אָז יֵשׁ מָקוֹם לִתְבִיעָתוֹ, ודו"ק וע"כ פְּשִׁיטָא לְהוּ שֶׁלֹּא יַהֲרוֹג אוֹתָן וא"ש הַלָּשׁוֹן וְלֹא נִתְבָּעוּ וְקִצַּרְתִּי: שָׁם אַטּוּ חַיָּה לָא צְרִיכָא חַיָּה אַחֲרִיתִי לְהוֹלוּדָה וכו' בתו"ת שָׁם הָעִיר מב"ק נ"ט דְּאָמְרִינַן דְּיָכוֹל לוֹמַר אִיתְּתָא דִּידִי פְּקִיחָא הִיא וְלָא בָּעֵי חַיָּה, והתה"ק הֵבִיא זֶה בְּשֵׁם ס' צֶמַח אַבְרָהָם יע"ש מש"כ בְּדוֹחֲק, וְאוּלַי י"ל דעפ"י רֹוב צְרִיכִין לְמְיַלֶּדֶת, אוּלָם יֶשְׁנוֹ מִיעוּט שֶׁאֵין צְרִיכִין וּפְקִיחָא הִיא בְּיוֹתֵר וְהָתָם יֵשׁ לוֹ לוֹמַר דְּאִיתְּתָא דִּידִי מִן הַמּוּעָט הִיא דְּלָא בָּעֵית חַיָּה כְּלָל: שָׁם בְּשֵׁכַר נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת וכו' וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת וכו' עַיֵּין בְּדְרוּשׁ עַל זֶה בפר"ד דְּרוּשׁ חֲמִשֵּׁי עיי"ש: שָׁם וְאַכַּתִּי בֶּן קָנַז הוּא דִּכְתִיב וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז אֲחִי כָּלֵב אָמַר רָבָא חוֹרְגוֹ דְּקָנַז הָוֵי וכו' פרש"י בֶּן אִשְׁתּוֹ שֶׁל קְנַז הָיָה כָּלֵב וְנִמְצָא עָתְנִיאֵל אָחִיו מֵאִמּוֹ ע"כ: וְהִנֵּה אעפ"כ קָרָאוֹ הַכָּתוּב בִּסְתָם בֶּן קְנַז ,,אֲחִי כָּלֵב" מְבֹואָר מִכָּאן דְּגַם אָח מִן הָאֵם קָרוּי אָח בִּלְשׁוֹן תּוֹרָה, וה"ה לִלְשׁוֹן בנ"א, דְּלָא כְּמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם המהרשד"ם אהע"ז סי' רל"ט, דְּאֵין אָח מֵאֵם נִקְרָא אָח, וְהָוֵי כְּפַת סְתָם דְּהָוֵי פַּת חִטִּים, עיי"ש.

וְעַיֵּין שַׁ"ח מַעֲרֶכֶת א' אוֹת שע"ג, וְעַיֵּין בתו"כ פ' בְּהַר (כ"ה פ' מ"ח) אַחֲרֵי נִמְכֹּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לוֹ אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֶנּוּ, וּדְרִישׁ בתו"כ מַנַּיִן לְאָחִיו מֵאָבִיו שֶׁקּוֹדֵם לְאָחִיו מֵאִמּוֹ, ת"ל אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֶנּוּ.

הַרי מַשְׁמַע נָמֵי כֵּן דְּדַוְוקָא מִשּׁוּם הַיְתִיר דִּכְתִיב ,,אָחָד" מֵאָחִיו, אֲבָל בִּסְתָם שֵׁם אָח כּוֹלֵל גַּם אָח מִן הָאֵם, וְעַיֵּין בִּיבָמוֹת (י"ז ע"ב) אַדְּ מִשָּׁם מהר"א שָׁשׁוֹן הֵבִיאוּ ג"כ כמש"כ המהרשד"ם, וְהוּא הֵבִיא רְאָיָה מִסִּפְרֵי פ' רְאֵה דְּדָרוֹשׁ מֵהַכָּתוּב כִּי יְסִיתְדְּ אָחִיךְ בֶּן אִמֶּדְ, אָחִיךְ, זֶה אָחִיךְ מִן הָאָב, בֶּן אִמֶּדְ, זֶה בֶּן אִמֶּדְ, דִּמְבוֹאָר מִזֶּה דִּסְתָם אָחִיךְ הוּא מִן הָאָב, עכ"ל.

וַאֲנִי אוֹמֵר דְּאֵין מִכָּאן רְאָיָה, דה"נ י"ל בִּשְׁבִיל סֵיפָא דִּקְרָא דִּמְסַיֵּים ,,בֶּן אִמֶּדְ" ע"כ דָּרְשִׁינַן אָחִיךְ, לְאָח מִן הָאָב דַּוְוקָא, אֲבָל בְּעָלְמָא אָח מִן הָאֵם נָמֵי בִּכְלַל סְתָם אָח.

וּמָצָאתִי בְּרבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת עַל הַתּוֹרָה בפ'אָמוּר שֶׁהֵבִיאוּ דִּבְרֵי התו"כ, לְאָחִיו וְלַאֲחוֹתוֹ אִיתְּמַר בתו"כ וְיָכוֹל לְאָחִיו וְלַאֲחוֹתוֹ מִן הָאֵם, ת"ל לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ וכו', ע"ש, הֲרֵי מתו"כ זֶה נִלְמוֹד דִּסְתָם אָח יְפוֹרַשׁ גַּם עַל אָח מִן הָאֵם, וְאִיצְטְרִיךְ לְמוּד ממק"א, וּרְאָיָה נָגֶד המהרשד"ם וצ"ע: דַּף י"ב ע"א, דאר"ח בַּר חֲנִינָא זוֹ יוֹכֶבֶד שֶׁהוֹרָתָה בַּדֶּרֶךְ וְלִוְיָתָה בֵּין הַחוֹמוֹת וכו'.

יָדוּעַ מַה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' פ"ק דְּתַעֲנִית (י"א ע"א) ד"ה אָסוּר לָאָדָם לש"מ בִּשְׁנֵי רְעָבוֹן, דַּהֲרֵי יוֹכֶבֶד נוֹלְדָה בֵּין הַחוֹמוֹת וְאוֹתוֹ הָעֵת עֵת רָעָב הָיָה וכו', וע"ש ובח"א מָהַרְשָׁ"א שָׁם ובמג"א וט"ז או"ח סִימָן תקע"ד בְּשֵׁם הב"י זַ"ל וְעוֹד עיי"ש, וּבְסֵפֶר גְּבוּרַת אֲרִי בְּתַעֲנִית שָׁם לֹא רָאָה כְּלָל בְּדִבְרֵי הַטַּ"ז שָׁם, וְעַיֵּין בְּקָרְבָּן נְתַנְאֵל שָׁם בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִית וּבְסֵפֶר בְּכּוּרֵי אָבִיב פ' מְקֹץ, אֲרִיכוּת וְהֶעָרוֹת בְּעִנְיָן הַזֶּה שֶׁחִשַּׁבְתִּי גַּם אֲנִי אוֹדָתָן, וְאֵין בְּעִנְיָן הַזֶּה כְּדֵי לְהַאֲרִיךְ, וּבְכָלַל מְסֻפָּק אֲנִי אִם עֲשָׂה דּוֹחֶה ל"ת גַּבֵּי ב"נ וְיֵשׁ מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, וּמִמְּצוֹת מִילָה בְּשַׁבָּת גַּבֵּי הָאָבוֹת אֵין רְאָיָה וְקִצַּרְתִּי.

וּבְהַדָּרָן לְסֵדֶר נָשִׁים הֶאֱרַכְתִּי, וְעַיֵּין בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שָׁם סי' תקע"ד בְּשֵׁם הא"ר, וּמָצָאתִי שֶׁעָמְדוּ בְּמְדוֹכָה זוֹ רַבּוֹתֵינוּ בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת עַל הַתּוֹרָה פ' מְקֹץ וְחִידּוּשֵׁי הָרִיבָ"א וברי"ע מִבַּרְטְנוּרָא, וְשָׁם תֵּירֵץ כְּעֵין תֵּירוּץ הָרָ"ן זַ"ל למס' תַּעֲנִית.

וְעוֹד תֵּירְצוּ בְּתוֹסָ' שָׁם דְּלֵוִי וְיוֹסֵף פְּלִיגִי בָּזֶה אִם קַיְּמִים פ"י בִּשְׁנֵי זְכָרִים לְבַד, אוֹ עַד שֶׁיּוֹלִיד זָכָר וּנְקֵבָה, וְלֵוִי סָבַר כמ"ד עַד שֶׁיּוֹלִיד נְקֵבָה ג"כ, וּלְפִיכָךְ מִיָּתֵר כִּי עֲדַיִן לֹא נוֹלְדָה לוֹ נְקֵבָה, וְאָמְרִינַן במס' תַּעֲנִית דַּחֲשׁוּכִי בָּנִים מֵוָתָרִין כְּדֵי לְקַיְּמִים מָנוֹת פו"ר, וְיוֹסֵף ס"ל כמ"ד שְׁנֵי זְכָרִים, וּלְפִיכָךְ לֹא רָצָה וכו' כִּי כְּבָר קַיְּמִים עכ"ל יעוש"ה וְכֵן הִקְשׁוּ כָּזֶה בפ' תּוֹלְדוֹת גַּבֵּי יִצְחָק אָבִינוּ שֶׁהָיָה בִּשְׁנַת רָעָבוֹן, ועיי"ש בריב"ח ורע"ב, וְכָתַב דְּעוֹד י"ל דְּלֵיל טְבִילָה מֻוָתָּר, עיי"ש וּדְלֹא כהמג"א סי' תקע"ד הַנָּ"ל, וְכָל רָז לָא אָנֵיס לרבעהתו"ס זַ"ל: שֵׁם מִלַּמֵּד שֶׁעָשָׂה לָהּ מַעֲשֶׂה לִקּוּחִין בְּהַגָּהוֹת רצ"ח הֵעִיר דְּמִכָּאן הוֹצִיא הָרַמְבַּ"ם זַ"ל דְּבָרָיו שָׁכָתַב פ"ט מִמְּלָכִים הל"ב דְּבִמְצָרִים בִּימֵי עַמְרָם נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְוֹת דְּזֶה הוּא כַּוָּנָתוֹ לְמַה שֶׁדָּרְשׁוּ כָּאן שֶׁעָמְדוּ כֻּלָּם וְגָרְשׁוּ נְשׁוֹתֵיהֶן וְעוֹד דָּרְשׁוּ שֶׁעָשָׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה לִקּוּחִין וְקִנְיָם מַתַּן תּוֹרָה לֹא הָיוּ צְרִיכִין לֹא קִדּוּשִׁין וְלֹא גֵּירוּשִׁין וכו' עיי"ש הִנֵּה מֵהָרַמְבַּ"ם עַצְמוֹ שֶׁהֵבִיא שֶׁכָּתַב דְּמִשְּׁנִיתְּנָה תּוֹרָה נִצְטַוּוּ עַל הַקִּידּוּשִׁין וכו' מַשְׁמַע דְּלָא כְּוָתֵי' וּבִימֵי עַמְרָם לֹא נִצְטַוּוּ עֲדַיִן עַל זֶה, גַּם מָצִינוּ בְּתוֹסָ' כְּתֻבּוֹת (ז ע"ב) ד"ה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקַּח בֹּעַז וכו' הֵבִיאוּ בְּשֵׁם מַסֶּכֶת כַּלָּה דְּמַיְיתֵי קְרָא דְּוַיְבָרְכוּ אֶה רִבְקָה וכו' וְיֵשׁ לְלְמוֹד מִשָּׁם שֶׁיֵּשׁ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת אֵירוּשִׁין לָאִשָּׁה הַמִּתְקַדֶּשֶׁת ע"י שָׁלִיחַ שֶׁהֲרֵי אֱלִיעֶזֶר שָׁלִיחַ הָיָה וכו' יעי"ש וְאִם הָתָם אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא, ה"נ י"ל כֵּן דְּהִשְׁתַּמְּשׁוּ בִּלְשׁוֹן מֵוְשָׁאָל

וְאֵינָהּ אֶלָּא אַסְמַכְתָּא וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת תּוֹרַת חֶסֶד סִי' מְדָּה דמ"מ מוּכָח מִזֶּה שֶׁהָיָה הַמַּעֲשֶׂה דְּאֶלִיעֶזֶר קִיְּדְשָׁהּ שָׁם לְרִבְקָה קוֹדֶם שֶׁהֵבִיאָה לְיִצְחָק דאל"כ לֹא שַׁיָּיךְ שֶׁהִסְמִיךְ כְּלָל עַל קְרָא זֶה אִם אִיתָא שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם קִדּוּשִׁין כְּלָל וְגַם הָא בב"ח באהע"ז בס' ל"ז מְבוֹאָר שֶׁדַּעַת הַפּוֹסְקִים דְּהָוֵי דְּרָשָׁה גְּמוּרָה מִקְּרָא דְּרִבְקָה וְלֹא אַסְמַכְתָּא וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּמָ' דִּכְתֻבּוֹת דנ"ז ע"ב, יע"ש מוּכָח שֶׁאֶלִיעֶזֶר קִיְּדְשָׁהּ לְרִבְקָה שָׁמָּה יע"ש מַה שֶּׁפִּלְפֵּל בָּזֶה בְּיִדַּן שְׁלִיחוּת בְּעֶבֶד.

אֲבָל עכ"פ מָצִינוּ דְּכְבָר נָהֲגוּ קִדּוּשִׁין וְלִקּוּחִין אֵצֶל הָאָבוֹת קוֹדֶם עַמְרָם: וּלְאִידָךְ גִּיסָא שָׁמַעְתִּי מְפָרְשִׁים בְּהָא דְּאָמַר אַבְרָהָם אָבִינוּ לְשָׂרָה אִמְרִי נָא אֲחוֹתִי אָתְּ וגו', דְּכָתַב הָרַמְבַּ"ן דְּחָטָא בָּזֶה, יע"ר וְעַיֵּין פי' הַטּוּר עַל הַתּוֹרָה שָׁם וְשָׁמַעְתִּי אֲנִי לְפָרֵשׁ דְּכֵיוָן דבב"נ לֹא יָם גֵּירוּשִׁין אֶלָּא מִכֵּיוָן שֶׁגֵּרְשָׁהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ שֶׁיָּצְתָה פְּרוּעָה בְּשׁוּק זֶה הוּא הַגֵּירוּשִׁין וְכַמְבֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי דְּקִדּוּשִׁין, א"כ בָּזֶה שֶׁאָמַר לָהּ אַבְרָהָם שֶׁתֹּאמַר אֲחוֹתִי הִיא, זֶה הוּא גּוּפָא דַּי לְהִתְגָּרֵשׁ מִמֶּנּוּ וְתִהְיֶה מֻוּתֶּרֶת לָהֶם, וא"כ הֲרֵי לֹא נָהֲג בְּגֵירוּשִׁין וְאֶפְשָׁר דִּכְלַפֵּי הַמְּצָרִים הָיָה נוֹהֵג כִּדְיָנְהוּ, אֲבָל בֶּאֱמֶת לְחוּמְרָא נָהֲג כְּיִשְׂרָאֵל ויל"ע בְּעֵת הַפְּנוּי שו"מ דָּבָר זֶה בְּהַכְּתָב וְהַקַּבָּלָה (בְּרֵאשִׁית י"ב פ' י"ג) מִשּׁוּם.

כִּי אֵין לְדַמּוֹת עִנְיַן הָאִישׁוּת שֶׁהָיָה נוֹהֵג קוֹדֶם מ"ת לְמַה שֶׁאַחֲרָיו כִּי קוֹדֶם מ"ת הָיָה אָדָם פּוֹגֵעַ וכו' גַּם אָז לֹא הָיָה נוֹהֵג הַגֵּירוּשִׁין בִּשְׁטַר כְּרִיתוּת רַק מִשֶּׁיּוֹצִיאֶנָּה מִבֵּיתוֹ וְיִשַּׁלְּחֶנָּה לְעַצְמָהּ אוֹ מִשֶּׁתֵּצֵא הִיא מִתַּחַת רְשׁוּתוֹ וְתֵלֵךְ לָהּ וְאֵין הַדָּבָר תָּלוּי בּוֹ לְבַד אֶלָּא כ"ז שֶׁיִּרְצֶה הוּא אוֹ הִיא לִפְרֹשׁ זמ"ז פּוֹרְשִׁין כמש"כ הָרַמְבַּ"ם (פ"ט מִמְּלָכִים ה"ח) הִנֵּה בָּזֶה עֲצַת אַבְרָהָם הִיא נְכוֹנָה מְאֹד כִּי לֹא הָיָה דֶּרֶךְ אַחֶרֶת לְפָנָיו לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ מִמָּוֶת וּלְהַצִּילָהּ גַּם הִיא מֵעֲשׂוֹת בָּהּ הַמִּזְמָתָה לָכֵן הִתְיַעֵץ עִם שָׂרָה אִשְׁתּוֹ שֶׁבְּהַלְקָחָהּ בע"כ לְאֶחָד הַנְּבָלִים נִתְרַצּוּ שְׁנֵיהֶם לְהַתִּיר קֶשֶׁר הָאִישׁוּת וְהַנִּשּׂוּאִין שֶׁבֵּינֵיהֶן וְלֹא תִּהְיֶה רַק פְּנוּיָ' הַמֻּוּתֶּרֶת לְכָל הָעוֹלָם וְאַף שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה שָׁמַר אֶת הַתּוֹרָה כְּתִיקוּנָהּ בָּחַר בָּזֶה לְהִתְנַהֵג כְּדִין ב"נ וכו' יעש"ה, וְעַיֵּין עוֹד שָׁם (כ' ו') הָשֵׁב אֶת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא כִּי מִצַּד אַבְרָהָם לֹא הָיְתָה מְגוֹרֶשֶׁת גְּמוּרָה כֵּיוָן שֶׁלֹּא כָּתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוּת וּבָאֱמֶת בְּשִׁלְּחוֹ אֶת הַגֵּר לְמַאֲמַר שָׂרָה נֶאֱמַר וישַׁלְּחָהּ דְּתִרְגֵּם יב"ע וּפְטָרָהּ בְּגִיטָּה וכו' יעש"ה, וְעַיֵּין בַּמְּכִילְתָּא פ' יִתְרוֹ (י"ח פ"ב) אֶשָּׁא חָשָׁה אַחַר שְׁלוּחֵיהּ דְּפִלִיגִי בָּזֶה ר"י ור"א אִי פְּטָרָהבְּגֵט אוֹ בְּמַאֲמָר לְבַד עיי"ש, **(הג"ה אַגַּב רָאִיתִי שֶׁמְּכִילְתָּא זוֹ הוּבְאָה בְּסֵפֶר בִּנְיַן אַרְיֵאל פ' יִתְרוֹ וְהֶעְתִּיקָהּ הָכִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לְאַחַר שֶׁנִּפְטְרָה הֵימֶנּוּ בְּגֵט וכו', ר"א הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר מַאַחַר שֶׁנִּפְטְרָה מִמֶּנּוּ בְּמַאֲמָר וכו' וְכָתַב דְּנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּאַזְדֵי לְטַעְמַיְיהוּ דְּבִזְבָחִים פ' פ"ח אִיפְּלְגִי ר"א הַמּוֹדָעִי וכו' דלר"א הַמּוֹדָעִי קוֹדֶם מ"ת בָּא יִתְרוֹ ולרב"י אַחַר מ"ת בָּא וְלָמָּ"ד אַחַר מ"ת בָּא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אַחַר שִׁילּוּחֵי' בְּמַאֲמָר דְּאִי בְּגֵט לָא הָוֵי רַשַּׁאי לְהַכְנִיסָהּ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ אֶלָּא ע"י נָשׂוּאִין וכו' וְזֶה לְדַעַת ר"י דס"ל אַחַר מ"ת בָּא, אֲבָל ר"א הַמּוֹדָעִי ס"ל קוֹדֶם מ"ת בָּא ולפ"ז שַׁפִּיר י"ל שֶׁפְּטָרָהּ בַּגֵּט וכו' כַּנ"ל נָכוֹן עכת"ד, ונ"ב כַּנִּרְאֶה יֵשׁ בְּכָאן ט"ס וְהַדְּפוּס בְּחִילּוּפֵי גַּבְרָא דַּהֲלֹא לְפִי מַה שֶׁהֶעְתִּיק בְּרֹאשׁ הַמַּאֲמָר אַדְרַבָּה ר"א הַמּוֹדָעִי ס"ל שֶׁנִּפְטְרָה מִמֶּנּוּ בְּמַאֲמָר וְלֹא בְּגֵט, וּלְהַפְלִפּוּל שֶׁלּוֹ ס"ל לר"א הַמּוֹדָעִי שֶׁפְּטָרָהּ בְּגֵט, וא"י אֵיפָה הַטָּעוּת, וְעַיֵּין בַּעַל הַטּוּרִים שָׁם אַחַר שִׁילּוּחֶיהָ פֵּירוּשׁ הִיא כְּאִשְׁתּוֹ אע"פ שֶׁשִּׁלְּחָהּ שֶׁאֵין נוֹשְׂאִין גְּרוּשָׁתוֹ דְּמָלֵךְ הוּא עפ"ב דְּסַנְהֶדְרִין:)** עכ"פ אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כְּמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ הרצ"ח זַ"ל דְּזֶה הוּא הַמְּצוֹת שֶׁצִּוָּה לְעַמְרָם ויל"ע עוֹד בָּזֶה: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה

חֲמַר מִבַּחוּץ וכו' שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁוּ כִּי הַגַּוְמָא דּוֹמֶה לִקְנֶה הַיְאוֹר וְלֹא יַבְחִינוּ וכו' עכ"ל, הִנֵּה הִרְגַּשְׁתִּי תֵּיכֶף מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת דא"כ לפי"ד מַאי פָּרִיךְ הגמ' מ"ש גַּוְמָא וכו' הָלֹא י"ל מִשּׁוּם הַאי טַעְמָא וּמָצָאתִי שֶׁכְּוַנְתִּי בָּזֶה לְדִבְרֵי הַמְּהַרְשָׁ"א זַ"ל יעש"ה, וּלְהַתּוֹסֶפֶת עַל הַתּוֹרָה פ' שְׁמוֹת כָּתְבוּ עַל פָּסוּק זֶה דְּתֵיבַת גַּוְמָא בזה"ל לְפִי שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְסוֹף שֶׁעַל שְׂפַת הַיְאוֹר וְלֹא יַכִּירוּ בּוֹ הָאוֹיְבִים.

בְּסוֹטָה מַסִּיק מִכָּאן לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּמוֹנָם חָבִיב עֲלֵיהֶם יוֹתֵר מִגּוּפָם וכ"כ לָמָּה לְפִי שֶׁאֵין פּוֹשְׁטִין יָדָן בְּגֶזֶל עכ"ל וילע"ק, שו"מ בְּיָגֵל יַעֲקֹב שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְהֵבִיא גַּם דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל וּבֵיאֵר דִּבְרֵיהֶם עיי"ש: שָׁם ע"ב אר"י מִשּׁוּם רַשְׁבִּ"י מְלַמֵּד שֶׁיָּרָדָה לְרַחוֹץ מַגְלוּלֵי אָבִיהָ ופרש"י זַ"ל לִטְבּוֹל לְשֵׁם גֵּירוּת עכ"ל וְאַף שֶׁבָּעֵינָן בִּפְנֵי ג' י"ל דְּלָא מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד וכמש"כ ביור"ד רס"ח ס"ג יעיי"ש בַּשָּׁ"ך ס"ק י' בִּפְנֵי שְׁנַיִם לָאו דַּוְקָא שְׁנַיִם אֶלָּא בִּפְנֵי אֶחָד וכו', וּבְמָקוֹם דל"א שָׁאנֵי ויל"ע בְּתוֹסָ' שַׁבָּת (דַּף ס"ח ע"א) ד"ה גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר בֵּין הָעַכּוּ"ם כָּתְבוּ דַּהֲוָה בִּפְנֵי ג' וְלֹא הוֹדִיעוּהוּ מִצְוַת שַׁבָּת דְּאִי נִתְגַּיֵּיר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ לָא הָוֵי גֵּר כִּדְאָמְרִינַן בְּהַחוֹלֵץ עכ"ל ואכ"מ לְהַאֲרִיךְ בע"ז, אַךְ לְעִנְיַן קַבָּלַת הַמִּצְוֹת לכ"ע צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה וְאֶפְשָׁר לוֹמַר כְּפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַחֲמֶדֹת שְׁלֹמֹה חיור"ד ס' כ"ט דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא לָא בָּעֵינַן שְׁלֹשָׁה רַק מִדְּרַבָּנָן לְשִׁיטַת הר"יף א"ש דְּבָאֱמֶת כֵּיוָן דְּיִשְׂרָאֵל גָּמוּר הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא וּמְצֻוֶּוה עַל לפ"ע וכו' יע"ש א"כ א"ש הַכֹּל: שָׁם תָּנָא הוּא יֶלֶד וְקוֹלוֹ כְּנַעַר דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר לוֹ רַבִּי נְחֶמְיָה א"כ עֲשִׂיתוֹ לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ בע"מ, ופרש"י וְהוּא לֵוִי וְנִפְסַל בְּקוֹל לַעֲבוֹדַת הַשִּׁיר עכ"ל, מִכָּאן יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה לְרַשְׁ"י זַ"ל דְּבַמִּדְבָּר לְאַחַר נ' שָׁנָה הָיָה ג"כ כָּשֵׁר לַשִּׁיר דְּלָא כְּהָרַמְבַּ"ן זַ"ל עַל הַתּוֹרָה פ' בְּהַעֲלוֹתְךָ דַּהֲרֵי בלא"ה הָיָה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אָז בַּזְּמַן שֶׁנִּצְטָרֵךְ לַעֲבוֹדַת הַשִּׁיר יוֹתֵר מפ' שָׁנָה וא"כ בְּלֹא זֶה א"א לוֹ לִהְיוֹת מֻשְׂרַר א"ו כְּרַשְׁ"י דְּלָא נִפְסַל בְּכָל בִּשְׁנַיִם לַשִּׁיר וְאֶפְשָׁר דְּהָרַמְבַּ"ן יְפָרֵשׁ כְּפִשּׁוּטוֹ דַּעֲשׂוֹתוֹ לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ בע"מ, וְלֹא יָפָה כָּךְ לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים, אוֹ מִשּׁוּם דְּלִחַד מ"ד הָיָה כֹּהֵן, עַיֵּין זְבָחִים ק"א וְעַיֵּין בע"ז (דַּף ל"ד ע"א) וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה בְּמַה שִׁימֵּשׁ מֹשֶׁה וכו' יע"ש וְקִצַּרְתִּי: שׁוּב מָצָאתִי שֶׁכְּוַנְתִּי בעה"ש בְּמִקְצָת לְדִבְרֵי הַגָּאוֹן בַּעַל בִּנְיַן אֲרִיאֵל בפ' שְׁמוֹת שֶׁעַל מַה שפרש"י וְהִנֵּה הַנַּעַר בּוֹכֶה קוֹלוֹ כְּנַעַר הַקְּשֶׁה הרא"ם דְּפֵירֵשׁ כר"י וַהֲלֹא ר"נ סְתָם דְּבָרָיו וְהָאִיךְ תָּפַס רַשְׁ"י דִּבְרֵי ר"י (וּבָאֱמֶת הַקְּשֶׁה זֶה הָרַמְבַּ"ן שָׁם והרא"ם מְיַישֵּׁב שִׁיטַת רַשְׁ"י עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א כָּאן) וְכָתַב הב"א דר"נ הֵשִׁיב כֵּן לר"י דַּוְקָא לְפִי סְבָרָתוֹ במק"א וְרַשְׁ"י תָּפַס כָּאן דִּבְרֵי ר"י לְפִי דַּעַת עַצְמוֹ במק"א, דְּהִנֵּה רַשְׁ"י פֵּירֵשׁ בַּגְּמָרָא דַּעֲשׂאֵת לְמֹשֶׁה בע"מ דְּנִפְסָל לַשִּׁיר, וע"ז יֵשׁ לְתָרֵץ דקיי"ל בִּזְבָחִים דמשרע"ה כה"ג הָיָה ולפי"ז ע"כ לֹא עָשָׂה עֲבוֹדַת לֵוִי ומוּם זֶה אֵין פּוֹסֵל בַּכֹּהֲנִים אָמְנָם מוּכָח שָׁם בִּזְבָחִים דמ"ד אֵין מְנָחָה בְּבָמָה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ לָאו כֹּהֵן הָוָה אֶלָּא זָר וא"כ שַׁפִּיר קָאָמַר לֵיהּ ר"נ א"כ עֲשִׂיתוֹ לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ בע"מ בַּעֲבוֹדַת לֵוִי שֶׁפָּסוּל לְשִׁיר, אֲבָל רַשְׁ"י פֵּירֵשׁ בפ' אֱמוֹר אַלְיבֵּי' דמ"ד יֵשׁ מְנָחָה בְּבָמָה וּלְדִידֵי' י"ל מרע"ה כֹּהֵן הָיָה ולק"מ מַה שֶּׁהִקְשָׁה ר"נ לְכָךְ פי' כָּאן כר"י עכ"ל, שׁוּב רָאִיתִי בְּמָהַרְשָׁ"א בח"א בְּכָאן כָּךְ הֵעִיר שֶׁיֵּשׁ לְפָרֵשׁ דְּלָא כפרש"י, אַךְ לֹא פֵּירֵשׁ לְאֵיזֶה נפ"מ הוּא אִם עָשָׂאוֹ ר"י לבע"מ, וי"ל עוֹד כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּסַנְהֶדְרִין (ל"ו ע"ב) דְּפָרִיךְ וְדִילְמָא מוּם מַמָּשׁ וכו' וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ בְּדוֹמִין לָךְ לֶיהֱוֵי וְכָתְבוּ בַּתּוֹסָ' אע"ג דְּמֵאִתָּךְ נָמֵי שַׁיָּיךְ לְמָעוּטֵי בע"מ דְּמֹשֶׁה לָאו בע"מ הָוֵי כִּדְאִיתָא בְּבְכוֹרוֹת ל"ז וא"כ

עֲשִׂיתוֹ לְמֹשֶׁה בע"מ וכו' יע"ש והו"ל לְהַתּוֹסָ' לְהָבִיא נָמֵי מִכָּאן וְעַיֵּין יְבָמוֹת ק"א, וּבְתוֹסָ' סַנְהֶדְרִין שָׁם ד"ה לַאֲתוּיֵי יע"ש גַּם יֵשׁ לְהָעִיר דַּהֲרֵי בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה נִתְרַפְּאוּ כָּל הבע"מ, וְעַל הגמ' דִּבְכוֹרוֹת לֹא קָשֶׁה דִּבְנֵדַאי לֹא נִשְׁתַּנּוּ דֶּרֶךְ גְּדֵולָתָן וַאֲבָל כָּל שְׁאָר מוּמִין בְּנֵדַאי שֶׁנִּתְרַפְּאוּ וְעַיֵּין רָ"ן נְדָרִים (ז ע"ב) וְאַף שֶׁהֵבִיא שָׁם דְּחָזְרוּ לְמוּמָן בְּעֵת מַעֲשֶׂה הָעֵגֶל זֶה דַּוְקָא לְאֵלֶּה שֶׁעָבְדוּ הָעֵגֶל, לֹא כֵן שֵׁבֶט לֵוִי, וְכֵן בְּמַה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אָנֹכִי כָּבֵד פֶּה אָמַר לוֹ הקב"ה מִי שָׂם פֶּה לָאָדָם וכו': וּלְפִי הַנָּ"ל צָרִיךְ לוֹמַר הָא דְּפָרִיךְ לֵיהּ רַב שִׁימִי בַּר חַיָּיא לְרַב בְּבְכוֹרוֹת (מ"ד ע"א) הַנָּ"ל דא"כ עֲשִׂיתוֹ לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ בע"מ דְּתָנַן גּוּפוֹ גָּדוֹל מֵאֵיבָרָיו אוֹ קָטָן מֵאֵיבָרָיו הוּא דְּפָרִיךְ לֵיהּ לְרַב לְשִׁיטָתוֹ דס"ל בִּזְבָחִים (ק"א ע"ב) הַנָּ"ל דְּמֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה כה"ג הָיָה וְחוֹלֵק בְּקָדְשֵׁי שָׁמַיִם הָיָה וא"כ עֲשִׂיתוֹ למ"ר בע"מ וּפָסוּל לְכְהֻנָּה וא"ש שָׁם מְאֹד אֲבָל בְּכָאן צ"ל דְּרַמְבַּ"ן יְפָרֵשׁ בְּדוֹחֵק כמש"כ לְעֵיל ויל"ע, וְעַכְשָׁיו רָאִיתִי בתוה"ק שֶׁהֵבִיא מַאֲמַר ר"ל במ"ר פ' דְּבָרִים דְּנִתְרַפֵּא לְשׁוֹנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה מִשֶּׁזָּכָה לְתוֹרָה וכו', וְהֵבִיא בְּשֵׁם הַאֲפִיקִי יְהוּדָא דְּרוּשׁ י"ז כֵּן הֵבִיא בְּשֵׁם העי"ק שכ' דנפ"מ לְעִנְיַן לִהְיוֹת מִסַּנְהֶדְרִין דנ"ל מְנִיקִים מִמּוּם יע"ש וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת העי"ק לְעַיֵּין שָׁם בְּאוֹתִיּוֹת מַחְכִּימוֹת גַּם הֵעִיר דצ"ל דְּעִילּוּג לָשׁוֹן וְכֹבֶד פֶּה אֵינוֹ פּוֹסֵל מִלִּהְיוֹת בְּסַנְהֶדְרִין, וְעַל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל מֵשִׂים דְּהָיָה נָבִיא וְאִישׁ הָאֱלֹקִים לֹא נָאֶה לִהְיוֹת בע"מ, הֲרַאנִי כְּבוֹד הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל מהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א שֶׁכְּוַנְתִּי בְּזֶה לָמָּה שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן בְּדוֹרוֹ יַעֲבֵ"ץ ז"ל בְּסִפְרוֹ מִגְדַּל עֹוז, שֶׁעַל מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בפ"ז מהל' יסה"ת דִּין א', שֶׁמִּתְּנַאי הַשְׁרָאַת הַנְּבוּאָה הוּא שֶׁיִּהְיֶ' ,,שָׁלֵם בְּגוּפּוֹי", פֵּירֵשׁ בְּמִגְדַּל עֹוז הַנָּ"ל וְהוּא (בְּאוֹצָר הַטּוֹב פָּנָה ג') שֶׁהוּא שֶׁאָפִי' הַסַּנְהֶדְרִין הָיוּ צְרִיכִין לִהְיוֹת מְנֻקִּים מִכָּל מוּם וְלָכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמַד הַר סִינַי נִתְרַפְּאוּ מִמּוּמָן לְפִי שֶׁכֻּלָּם נַעֲשׂוּ נְבִיאִים שֶׁנֶּאֱמַר כֻּלְּךָ יָפָה רַעְיָתִי אֲבָל נְחִית הַדִּיבּוּר לֹא הָיָה מְעַכֵּב בָּהֶן כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ במרע"ה וּבְעָמוֹס עכ"ל, אָמְנָם צע"ק מִשְּׁמְשׁוֹן דְּאָמְרִינַן (בְּדַף י' ע"א) דְּחִיגֵּר בִּשְׁתֵּי רַגְלָיו הָיָה, וְאַפ"ה כְּתִיב וַתָּחֶל רוּחַ ד' לְפַעֲמוֹ וְהָיְתָה שְׁכִינָה מְקַשְׁקֶשֶׁת לְפָנָיו כְּזוֹג, אַךְ בְּמָהַרְשָׁ"א שָׁם ד"ה וַתָּחֶל וכו' רָאִיתִי שֶׁכָּתַב בזה"ל מַשְׁמַע לֵיהּ רוּחַ ד' רוּחַ נְבוּאָה וְלֹא רוּחַ גְּבוּרָה כְּתַרְגּוּמוֹ וּלְפִי שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּשִׁמְשׁוֹן שֶׁהָיָה נָבִיא ע"כ אָמְרוּ שֶׁחָלָה נְבוּאָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וא"כ א"ש: שָׁם אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁעָשְׂתָה לוֹ אִמּוֹ חֻפַּת נְעוּרִים בַּתֵּיבָה אָמְרָה שָׁמָּה לֹא אֶזְכֶּה לְחֻפָּתוֹ –בס' בִּיכּוּרֵי אָבִיב פָּרָשַׁת שְׁמוֹת כָּתַב דְּאוּלַי מִכָּאן סָמַךְ לַעֲשׂוֹת חֻפָּה לְחָתָן וְכַלָּה שֶׁמֵּתוּ כִּדְאִיתָא בִּשְׁמָחוֹת פ"ח ובטוש"ע יור"ד סי' ש"נ ע"כ וּבְנִדָּה פֶּרֶק ה' מ"ג דְּתָנַן וַהֲרֵי הוּא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וּלְכָל קְרוֹבָיו כְּחָתָן שָׁלֵם, כָּתַב הַתּוֹסָ' יו"ט פי' הָרַב שֶׁחַיָּיבִין לְהִתְאַבֵּל עָלָיו וְכִי הָא דְּאָמְרִינַן בפ"ק דְּסוֹטָה (י"ב) וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה מְלַמֵּד שֶׁעָשְׂתָה לוֹ חֻפַּת נְעוּרִים בַּתֵּיבָה אָמְרָה שָׁמָּא לֹא אֶזְכֶּה לְחֻפָּתוֹ, ה"נ שֶׁמִּתְאַבְּלִים עָלָיו כְּאִילּוּ זָכוּ כְּבָר לְחֻפָּתוֹ מִפִּי מוֹרִי מור"ר יַעֲקֹב גִּינְזְבּוּרְג זלה"ה עכ"ל וְיוֹתֵר הוֹ"ל לוֹמַר כְּדַעַת הַטּוּר הַנָּ"ל וה"נ עָשׂוּ גַּם בְּתִינוֹק כְּדָרָךְ שֶׁעָשְׂתָה יוֹכֶבֶד, וּלְכָךְ קָאָמַר כְּחָתָן שָׁלֵם, שֶׁעוֹשִׂים לוֹ חֻפָּה כְּחָתָן, וְעַיֵּין בב"ח שָׁם סי' ש"נ: שָׁם מָצָא יָדָעָה אר"י בר"ח שֶׁרָאֲתָה אוֹתוֹ מָהוּל, עַיֵּין לְעֵיל בע"א אֲחֵרִים אוֹמְרִים נוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל, שו"מ בְּמָהַרְשָׁ"א שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה יעי"ש מש"כ עוֹד, וְעַיֵּין בְּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל גַּבֵּי דָּוִד שֶׁנּוֹלַד כְּשֶׁהוּא מָהוּל, וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה פ' שְׁמוֹת פ' ו' שֶׁכָּתַב וְיֵשׁ אֲיֻמָּרִים שֶׁרָאֲתָהוּ נְמוֹל וא"כ הֵסִירָה בְּגָדָיו וּבָדְקָה אוֹתוֹ בּוֹ וְאֵין צוֹרֶךְ עכ"ל וצ"ע שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הגמ' דְּכָאן: שָׁם אוֹתוֹ הַיּוֹם שִׁשִּׁי בְּסִיוָן הָיָה וכו' מִי שֶׁעָתִיד לְקַבֵּל

הַתּוֹרָה מֵהַר סִינַי בְּיוֹם זֶה, –הִנֵּה בְּשַׁבָּת פ"י פְּלִיגִי רַבָּנָן ור"י אִי בְּשִׁשִּׁי בְּסִינָן אוֹ בְּשִׁבְעָה בְּסִינָן נִיתְּנָה תּוֹרָה, וְכָאן תָּפַס הַאי לִישָׁנָא כְּרַבָּנָן, אָכֵן אֲנַן קיי"ל כר"י דְּאָמַר בז' בְּסִינָן נִתְּנָה תּוֹרָה וְעַיֵּין הֵיטֵב במג"א רֵישׁ סי' תצ"ד מַה שֶּׁהִקְשָׁה דִּלְדִידַן לְעוֹלָם שְׁבוּעוֹת בו' בְּסִינָן וּבָאַחֲרוֹנִים שָׁם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים ואכמ"ל וְעַיֵּין שוּ"ת עוֹנֶג יו"ט סי' מ"ב וְעַיֵּין תוס' ע"ז דַּף ג' ע"ב ד"ה יוֹם הַשִּׁישִׁי וכו' א"נ הָיְתָה רְאוּיָ' לִינָּתֵן בְּשִׁשִּׁי אֶלָּא שֶׁהוֹסִיף מֹשֶׁה יוֹם א' מִדַּעְתּוֹ ע"כ: שָׁם אוֹתָהּ שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת הָיְתָה רֻבֵּי שֶׁל רִאשׁוֹן וכו' עַיֵּין בְּסֵדֶר הַדּוֹרוֹת ב"א שס"ח די"ל דר"א נָמֵי מוֹדֶה דִּמְעֻבֶּרֶת הָיְתָה וּלְדִידֵ' נוֹלַד בָּאָדָר הַשֵּׁנִי וְהַשְׁתָּא אִיכָּא מז' אֲדָר עַד ו' סִינָן ג"ח שְׁלָמִים עכ"ל יפ"ת, וְהִנֵּה א"כ וְאָמְרִינַן דהקב"ה מְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים מִיּוֹם לְיוֹם, לפי"ז צ"ל דְּהַשָּׁנָה שֶׁמֵּת בָּהּ ג"כ הָוֵי שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת וְנִפְטַר בז' לאד"ש וְלֹא מַשְׁמַע כֵּן אֶלָּא דְּנִפְטָר באד"ר ואעפ"כ מִקְרֵי מְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים, וְיֵשׁ לְפָשׁוֹט מִכָּאן לְעִנְיַן בַּר מִצְוָה וּלְעִנְיַן יא"צ, וצ"ת עכ"ל שֶׁכָּתַבְתִּי וְרָמַזְתִּי מִכְּבָר, וְכַוָּנָתִי הוּא לְמַאי שֶׁפָּסְקִינַן בש"ע אוה"ח סי' נ"ה בְּמִי שֶׁנּוֹלַד בְּשָׁנָה מְעֻבֶּרֶת וּשְׁנַת י"ג מְעֻבֶּרֶת אוֹתוֹ שֶׁנּוֹלַד בָּאָדָר רִאשׁוֹן נַעֲשֶׂה בֶּן י"ג בָּאָדָר רִאשׁוֹן וכ"כ בְּלְבוּשׁ סי' תקפ"ה כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא במג"א שָׁם, אֲבָל המג"א שָׁם חוֹלֵק עַל זֶה ומַסִּיק לְדִינָא דְּנַעֲשֶׂה ב"מ בָּאָדָר הַשֵּׁנִי יע"ש וְעַיֵּין באו"ח ס' תקס"ח ובמג"א שָׁם לְעִנְיַן יאצ"ט, וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי דמשרע"ה נִפְטַר בְּשָׁנָה מְעֻבֶּרֶת מָצָאתִי בְּשוּ"ת מַהַר"י בְּרוּנָא בסי' קצ"ג שֶׁהוֹכִיחַ דמרע"ה נִפְטַר בָּאָדָר בְּשָׁנָה פְּשׁוּטָה יע"ש וְאַפְּ"ה כִּי מַטֶּה שְׁנַת הָעִיבּוּר מִתְעַנֶּה בָּאָדָר הָרִאשׁוֹן יע"ש, אָמְנָם בְּסֵדֶר הַדּוֹרוֹת (ב"א תפ"ח) הֵבִיא בְּשֵׁם הַיַּלְקוּט דר"א הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר שְׁנָּהשֶׁמֵּת מֹשֶׁה עִיבּוּר הָיָה ר' אֱלִיעֶזֶר אָמַר לֹא הָיָה עִיבּוּר א"כ מַחֲלוֹקֶת הַתְּנָאִים הִיא, וְנֶעְלָם זֶה מִמַּהַר"י בְּרוּנָא ז"ל וְהוֹסִיף עוֹד בסה"ד שָׁם דְּכָתַב בַּדְּרוּשִׁים שֶׁלּוֹ לָמָּ"ד דְּמֹשֶׁה נוֹלַד בַּשַּׁבָּת וּמֵת בַּשַּׁבָּת וְנוֹלַד בא' לַחֹדֶשׁ ע"כ בְּהֶכְרֵחַ ס"ל כְּדַעַת הָאוֹמֵר דְּמֹשֶׁה נוֹלַד לו' חֲדָשִׁים וְיוֹם א' כמש"כ רַשְׁ"י פ' שְׁמוֹת וּלְדַעַת הגמ' דְּסוֹטָה דְּנוֹלַד לט' חֲדָשִׁים ס"ל דע"כ נוֹלַד בע"ש, וז' בָּאָדָר עש"ב בְּהוֹכָחָה גְּמוּרָה עכ"ל, וּלְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעִיל יהי' מְדֻיָּק מַאי דְּאָמַר לְקַמָּן (י"ג ע"ב) שהקב"ה מַשְׁלִים וכו' מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחוֹדֶשׁ לְחוֹדֶשׁ שֶׁלְּכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן דִּכְמוֹ דְּאָמַר מִיּוֹם לְיוֹם מְמַלֵּא נְתְמַלֵּא מֵחוֹדֶשׁ לְחוֹדֶשׁ, אַדְּלפימש"כ א"ל דְּהַכַּוָּנָה הַיְינוּ שג"כ הָיְתָה הַשָּׁנָה מְעֻבֶּרֶת וּבְחוֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאוֹתוֹ יוֹם וק"ל וְעַיֵּין עוֹד בט"ז סי' תקס"ח ס"ק ד' די"ל גַּם עַל פִּי דַּרְכּוֹ וְקִצַּרְתִּי: שָׁם מְלַמֵּד שֶׁהֶחֱזִירָהוּ לְמֹשֶׁה עַל כָּל הַמִּצְרִיּוֹת כֻּלָּן וְלֹא יָנַק אָמַר הקב"ה פֶּה שֶׁעָתִיד לְדַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה יָנַק דָּבָר טָמֵא וכו' עַיֵּין פרש"י ז"ל, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הר"צ חַיּוֹת, אֲבָל לֹא עַיֵּין הֵיטֵב בְּמָהַרְשָׁ"א כָּאן בחא"ג מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ יע"ש וְכֵן הֵיטֵב אֲשֶׁר הִרְגִּישׁ מָהַרְשָׁ"א ז"ל דְּהָא בִּרְשׁוּת הַמִּצְרִיּוֹת לכ"ע אָסוּר מִשּׁוּם ש"ד יעו"ש, וְכֵן מַה שֶּׁכָּתַב בר"ה וְהַיְינוּ דְּבֶאֱמֶת לֹא יָנַק מֹשֶׁה ג"כ מִטַּעַם זֶה מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה דְּדִילְמָא שַׁיְיכְּפִי לֵיהּ סַם הַמָּוֶת לְדַד מֵאַבָּרַאי וְקוֹדֶשׁ עַצְמוֹ בְּמֵוָתָר לוֹ, וְעַיֵּין בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א שָׁם בִּיוֹר"ד סי' פ"א וּבַשָּׁ"ך ובפמג"ד, –וּבִיבָמוֹת (קי"ד ע"א) אָמְרִינַן ת"ש יוֹנֵק תִּינוֹק וְהוֹלֵךְ מִנָּכְרִית וּבְהֵמָה טְמֵאָה וְאֵין חוֹשְׁשִׁין בְּיוֹנֵק שֶׁקֵּץ וְלֹא יַאֲכִילֶנּוּ נו"ט וכו' קָתָנֵי מִיהַת אֵין חוֹשְׁשִׁים בְּיוֹנֵק שֶׁקֵּץ הָתָם מִשּׁוּם סַכָּנָה יע"ש צ"ל דְּקָאֵי עַל חֵלֶב ב"ט לְבַד וְכֵן מַשְׁמַע מפרש"י ד"ה וְלֹא יַאֲכִילֶנּוּ יע"ש, וְעַיֵּין בְּמַחֲנֶה אֶפְרַיִם בְּחִידּוּשָׁיו עַל הָרַמְבַּ"ם הל' מ"א דִּין ז"ך שֶׁחָקַר אִם סָפֵינַן לֵיהּ אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן לְקָטָן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְחִינּוּךְ וְהֵבִיא רְאָיָה מִכְּתֻבוֹת דְּאָמְרִינַן תִּינוֹק יוֹנֵק וְהוֹלֵךְ עַד כ"ד חוֹדֶשׁ

מִכָּאן וְאֵילָךְ כְּיוֹנֵק שֶׁקֶץ אַלְמָא דַּאֲפִילּוּ בְּאִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן לָא סְפֵינַן לֵיהּ אִיסּוּרָא בְּיָדַיִם יע"ש, וּבְסוֹף דְּבָרָיו כָּתַב וְרָאִיתִי לְהָרַב בפ"ח שֶׁכָּתַב דְּחֵלֶב גּוֹיָה אָסוּר מִדְּרַבָּנָן וְהֵבִיא רְאָיָה מֵהַהִיא דְּפֶרֶק חֲרֵשׁ דַּהֲרֵי זֶה כְּיוֹנֵק שֶׁקֶץ, ולע"ד אֵינָהּ רְאָיָה דְּהָתָם מַיְירֵי בִּסְתָם גְּוִיָּה דִּסְתָמָא אוֹכֶלֶת דְּבָרִים טְמֵאִים וְחֵלֶב דִּידָהּ טַעְמָא דְּאִיסּוּרָא אית בָּהּ וכמש"כ רַשִׁ"י בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה גַּבֵּי מִשֶּׁה יע"ש עכ"ל ויל"ע בִּפְנִים הַפְּרִי חָדָשׁ, כִּי לִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן.

וּכְבָר הֵעִירוּ הָאַחֲרוֹנִים מֵהָא דְּאִיתָא בִּכְרִיתוֹת (דַּף י"ז ע"א) הַיְינוּ טַעְמָא דִּבְנָהּ טָהוֹר דְּסָפֵק יָנַק כַּשִּׁיעוּר וְסָפֵק לֹא יָנַק וכו', א"כ תִּינוֹק אֵינוֹ יוֹנֵק כְּשִׁיעוּר רְבִיעִית בְּפַעַם אַחַת וְהָוֵי גַּם ח"ש לְבַד, וּבְאִיסּוּר דְּרַבָּנָן יֵשׁ מַתִּירִים ח"ש לכ"ע, ואכמ"ל, אַךְ בְּזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ הָרְבוּתָא דְּכָאן דְּאָמְרִינַן פֶּה שֶׁעָתִיד לְדַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה וכו' דְּהַיְינוּ אֲפִילּוּ פַּעַם אַחַת וְלֹא בְּקִבְיעוּת ג"כ לֹא רָצָה וּלְעִנְיַן קָטָן אוֹכֵל נְבֵילוֹת ג"כ כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים לְחַלֵּק בֵּין בְּאַקְרַאי אוֹ שֶׁעָשָׂה דָּבָר זֶה בְּקִבְיעוּת דְּאָז לכ"ע מְצֻוִּין לְהַפְרִישׁוֹ ואכמ"ל בָּזֶה, (וּבִיבָמוֹת שָׁם צ"ע לִכְאוֹרָה דְּמַדּוּעַ לָא פָּרִיךְ מֵהָא דְּתִינוֹק יוֹנֵק אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת דְּאִיכָּא מִשּׁוּם מְפָרֵק ולכהפ"ח דְּרַבָּנָן עַיֵּין רִאשׁוֹנִים, וְטָרֵם שֶׁיֵּדַע דְּסָתָם תִּינוֹק מְסֻוָּכָן הוּא אֵצֶל חֵלֶב, וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת הַגָּאוֹן הַמְּפֻוָּרְסָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר גִּאַרְדָּאן זצ"ל אב"ד ור"מ דק"ק טֶעֶלְז וְהִיא נִדְפְּסָה בס' שְׁדֵי חֶמֶד בְּקֻנְטְרֵס בַּאֵר בִּשְׂדֵי בהג"ה שָׁם וְקִצַּרְתִּי ויל"ע), כֵּן רָאִיתִי בְּחִיְדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א בִּיבָמוֹת שָׁם דְּמַאֲרִיךְ בְּרֵירִין זֶה דְּחֵלֶב כּוּתִית וְכָתַב כמש"כ וְהֵבִיא לִתְמוֹהַּ עַל הר"ח ז"ל שֶׁכָּתַב מֵהַאי מַתְנִיתָא שָׁמְעִינַן דְּחֵלֶב כּוּתִית כְּחֵלֶב בְּהֵמָה טְמֵאָה וְלֹא הִתִּירוּהָ אֶלָּא לְתִינוֹק מְסֻוָּכָן לְבַד ע"כ גַּם הֵבִיא תּוֹסָפְתָּא דְּשַׁבָּת פ"ו דְּתַנְיָא אֵין יוֹנְקִין מִן הַכּוּתִית וכו' וְשָׁמָּא נָמֵי הָתָם אֵין יוֹנְקִין מִן הַכּוּתִית מִדַּת חֲסִידוּת קָאָמַר, וז"ש בְּמֹשֶׁה שֶׁלֹּא רָצָה לִינֹק מֵחֵלֶב הַכּוּתִית כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאַגָּדָה וְשׁוּב הֵבִיא הַמִּדְרָשׁ רַבָּה שֶׁהֵבִיא הַמָּהַרְשָׁ"א וּמִכָּאן נִרְאֶה שֶׁהוּא מֻוָּתָר לְגַמְרֵי את"ד, וְכִנְרְאֶה שֶׁהָיָה בְּהֶעֱלֵם עַיִן מהמחנ"א ז"ל וְגַם הָא דְּקָתָנֵי שָׁם וּבְגָדוֹל אָסוּר עכצ"ל ג"כ דְּקָאֵי עַל בְּהֵמָה טְמֵאָה דְּמִנָּכְרִית בלא"ה אָסוּר מִשּׁוּם ג"ע, וּבָזֶה י"ל הַתּוֹסָפְתָּא דְּקָתָנֵי אֵין יוֹנְקִין מִן הַכּוּתִית הַיְינוּ בְּגָדוֹל, וּבַסַּכָּנָה מֻוָּתָר ועכצ"ל דְּאֵין זֶה בִּכְלַל אַבִּיזְרֵי' דג"ע, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת זֶרַע אַבְרָהָם הַסְּפָרַדִּי חיור"ד סי' ה' הַלָּכָה לְמַעֲשֶׂה עַל חוֹלֶה א' שֶׁאָמְרוּ הָרוֹפְאִים שֶׁאֵין לוֹ תַּקָּנָה כִּי אִם יָנַק חָלָב מִדַּדֵּי אִשָּׁה יְמֵי מִסְפָּר וִיבַקְּשׁוּ אִשָּׁה פְּנוּיָ' וְלֹא מָצְאוּ אִשָּׁה מֵינֶקֶת כִּי אִם אֵשֶׁת אִישׁ וְנִסְתַּפְּקוּ אִם יֵשׁ לוֹ הֶיתֵּר בְּמָקוֹם סַכָּנָה עיי"ש בסי' ה' ו' בַּאֲרִיכוּת גְּדוֹלָה: שָׁם בְּעַמּוּד א' וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ אַמַּאי תִּצְפְּנֶיהָ וכו' עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א ז"ל וּבְמַה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַפַּעֲנָח רָזָא יע"ש, וְכֵן כָּתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ בעהתו"ס עַל הַתּוֹרָה פ' שְׁמוֹת שָׁעַל מַה שפרש"י שָׁם שָׂמְנוּ לָהּ הַמְצָרִים מִיּוֹם שֶׁהֻחֲזְרָה וְהִיא יְלָדַתּוּ לְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וְיוֹם א' וְהֵם בָּדְקוּ אַחֲרָיו לְסוֹף ט' חֳדָשִׁים, הִקְשׁוּ מֵהָא דְּאָמְרִינַן הָכָא דְּמָנוּ לָהּ מְצָרִים מִיּוֹמָא דְּהָדְרָא וְאֵיהִי הוּא מְעַבְּרָא בֵּיהּ חַלַּת יַרְחָא מֵעִיקָּרָא מִכְּלָל שֶׁנּוֹלַד לט"ח וי"ל דְּוַדַּאי לְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים נוֹלַד אֶלָּא מְצָרַאי נָמֵי הָוֵי יָדְעִי יוֹלֶדֶת לְשִׁבְעָה יוֹלֶדֶת לְמֻקְטָעִים וּמַנִּי שְׁנִתְעַבְּרָה מִיּוֹם שֶׁהֻחֲזְרָה וּמִיָּד בָּדְקוּ אַחֲרֶי' וְהִיא הָיְתָה מְעֻבֶּרֶת ג"ח קַוִּים הַלְּקוּחִים וּלְכָךְ הִטְמִינַתּוּ ג"ח, וּבְאוֹפָן כָּזֶה כָּתַב ר"י בַּעַל הַטּוּרִים בפי' עַל הַתּוֹרָה, –וְהִנֵּה יָדוּעַ דְּלִפְעָמִים מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּיוֹלֶדֶת לה' חֳדָשִׁים כְּדִפְסַק הָרַמָ"א באהע"ז סי' ד' דְּשִׁיפּוּרָא גָּרֵם ועיי"ש בָּאַחֲרוֹנִים וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים, אַךְ הַמַּצְרָאִים לֹא יָדְעוּ מִזֶּה, וְגַם הָוֵי מִלְּתָא דְּלָא שְׁכִיחָא: וְעוֹד הָיָה אפ"ל דְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּנִדָּה ל"ח ע"א שִׁיפּוּרָא גָּרֵם פרש"י זַ"ל שׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִין בּוֹ ב"ד בְּקִידּוּשׁ הַחוֹדֶשׁ ע"כ וְהוּא עִנְיָן סְגוּלַיִן

וּכְמוֹ דְּאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי עַל הַפָּסוּק אָקְרָא וכו' לָאֵל גּוֹמֵר עָלַי כַּיָּדוּעַ, וא"כ אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּזֶה הוּא לְאַחַר שֶׁצִּוָּה הקב"ה לְמַנּוֹת וּלְקַדֵּשׁ ר"ח אָז הוּא דְּשִׁיפּוּרָא גָּרַם וְנִיתַּן לב"ד שֶׁל מַטָּה כֹּחַ זֶה אֲבָל קוֹדֶם מ"ת דַּעֲדַיִן לֹא קִדְּשׁוּ אֶת הֶחָדָשִׁים לָא הֲוָה אָז סְגֻלָּה זוֹ לְשַׁנּוֹת סִדְרֵי הַטֶּבַע וימי בִּישׁוּל הַהוֹלָדָה, וּמַרְוַוחְנָא עוֹד בָּזֶה לְסַלֵּק מֵעַל דִּין זֶה קֻוּשְׁיַת הַבֵּית שְׁמוּאֵל שָׁם מִשֵּׁ"ס פ"ק דר"ה דְּאִיתָא שָׁם בְּשׁוֹרַת שָׂרָה אִימַּת הָיָה אֶלָּא דְּקָאֵי בְּחַג וְקָאָמַר לְמוֹעֵד הַיְינוּ פֶּסַח אַכַּתִּי בְּשִׁיתָּא יַרְחֵי מִי קָא יָלְדָה, וְקָשֶׁה מַאי ק"ל בְּשִׁיתָּא יַרְחֵי מִי קָא יָלְדָה הָא הָוֵי ז' חֳדָשִׁים מֻתָּג עַד פֶּסַח לָמָּ"ד שִׁיפּוּרָא גְּרַם וכו' יע"ש ולפמש"כ א"ש, יְעַיֵּין בְּרֹאשׁ סֵפֶר נַחֲלַת דָּוִד וּבֵית דָּוִד שָׁם הֵבִיא בְּעִנְיָן זֶה מִמָּרָן הַגָּאוֹן מהר"ח דוואלזין זצ"ל וְקִצַּרְתִּי.

אָמְנָם רָאִיתִי ברא"ם פ' וַיָּשָׂב עַל הפ' וַיְהִי' כִּמְשֻׁלָּשׁ חֳדָשִׁים שֶׁמִּשָּׁם כִּמְעַט סְתִירָה לַדָּבָר זֶה שֶׁכָּתַבְתִּי: י"ב ע"ב שֶׁהֶחְזִירוּהוּ לְמִשָּׁה עַל כָּל הַמִּצְרִיּוֹת כֻּלָּן וְלֹא יָנַק וכו', רָאִיתִי לח"א שֶׁהֵעִיר דְּהָא כְּבָר הָיָה יֶלֶד שֶׁל ג' חֳדָשִׁים וְאָמְרִינַן בִּכְתֻבּוֹת דַּף ס' דִּכְבָר מַכִּיר לְאִמּוֹ וְאֵינִי יוֹנֵק מֵאַחֶרֶת וא"כ דִּילְמָא מש"ה לֹא יָנַק מרע"ה וְהִנִּיחַ בצ"ע וְהֵבִיא מֵאַגָּדָה זוֹ רָאָיָה מִכְּרַחַת לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק כמ"ד שֶׁאֵין שִׁיעוּר לָזֶה אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁמַּכִּיר יע"ש, וּכְבָר קָדְמוּ וְעַיֵּין בִּדְבַר זֶה הָעִיּוּן יַעֲקֹב כָּאן וְהֵבִיא דְּבָרָיו גַּם בתוה"ק יע"ש מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בָּזֶה וְכֵן הוּא כְּדִבְרֵי התוה"ק כִּי עִיקַּר הַדִּיּוּק הוּא מִמַּה דִּכְתִיב ,,מִן הָעִבְרִיּוֹת" מַשְׁמַע דְּמִשְּׁאָר כָּל הָעִבְרִיּוֹת הָיָה יוֹנֵק אַף שֶׁאֵינוֹ אִמּוֹ, וְאִלּוּ כֵּן בְּהֹוָה מַכִּיר אֵינוֹ יוֹנֵק מִכָּל שְׁאָר הַנָּשִׁים וז"פ: וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַרְגִּישׁ עוֹד דְּמַדּוּעַ לֹא נַעֲשָׂה נֵס כָּזֶה שֶׁנַּעֲשָׂה לִשְׁאָר הַיּוֹלְדוֹת בַּשָּׁדֶה דְּנִבְלְעוּ בַּקַּרְקַע וּלְאַחַר שֶׁהָלְכוּ מְבַצְבְּצִים וְיָצְאוּ כִּדְאִיתָא לְעֵיל? מָצָאתִי שֶׁהִרְגִּישׁ זֶה הָעִיּוּן יַעֲקֹב שָׁם וְכָתַב דְּהָא דְּלָא נַעֲשָׂה נֵס זֶה לְמֹשֶׁה מִפְּנֵי שֶׁשֵּׁבֶט לֵוִי לֹא עָבְדוּ עֲבוֹדָה בְּמִצְרַיִם וְלֹא הָיוּ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה עכ"ל וְאֵין בָּזֶה כְּדֵי שְׂבִיעָה, אֲבָל הַפָּשׁוּט הוּא דְּלִגְדֻלּוֹת מִזֶּה נוֹצָר לְיִפּוֹל בִּידֵי בַּת פַּרְעֹה וּלְהִתְגַּדֵּל בְּבֵית הַמֶּלֶךְ: דַּף י"ג ע"א אָמְרוּ לֵיהּ זַבֵּינְתֵּהּ אָמַר לְהוּ נְהִי דְּזִבְנֵי בְּכֵירוּתָא פְּשִׁיטְתָּא מִי זְבִינֵי וכו', –עַיֵּין פרש"י ז"ל דְּפֵירֵשׁ וְלֹא אֶטּוֹל פִּי שְׁנַיִם אֶלָּא כְּמוֹהוּ עכ"ל וּכְבָר הִרְגִּישׁ הַמַּהַרְשָׁ"א ז"ל דְּרַשִׁ"י מְפָרֵשׁ דְּלָא מָכַר עָשׂוּ לְיַעֲקֹב אֶת הַבְּכוֹרָה אֶלָּא שֶׁלֹּא יִטּוֹל פִּי שְׁנַיִם וְלֹא שֶׁיִּטּוֹל יַעֲקֹב פִּי שְׁנַיִם אֶלָּא שֶׁיְּחַלְּקוּ בְּשָׁוֶה כִּשְׁנֵי אַחִים פְּשׁוּטִים וכו' יעש"ה, וְנִרְאֶה דְּלִפֵּירוּשׁ רָשִׁ"י ז"ל יִתְיַישֵּׁב הַקֻּוּשְׁיָא שֶׁטָּרְחוּ בָּהּ קַמָּאֵי דְּקַמָּאֵי בְּעִנְיַן יַעֲקֹב שֶׁקָּנָה הַבְּכוֹרָה מֵעֵשָׂו וְהָא הָוֵי דָּבָר שלבל"ע? עַיֵּין בְּשׁוּ"ת הָרִיבָ"ש ס' שכ"א שֶׁהוּבָא בקצה"ח סי' רע"ח, מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּלָא קָנָה יַעֲקֹב כְּלוּם אֶלָּא שֶׁעָשׂוּ סִילֵּק עַצְמוֹ שֶׁהוּא לֹא יִטּוֹל, וּכְבָר כָּתַב כה"ג הקה"ח שָׁם דְּאָבַד עָשׂוּ הַבְּכוֹרָה בְּמַה שֶׁאָמַר לָמָּה זֶה לִי בְּכוֹרָה דְּהוּא מִדִּין סִילּוּק יע"ש אָמְנָם לפרש"י אָתֵי שַׁפִּיר בְּיוֹתֵר דְּהָוֵי בֶּאֱמֶת דִּין סִילּוּק עַל שָׁלּוֹ, אֲבָל יַעֲקֹב לֹא קָנָה כְּלוּם אֶלָּא שֶׁיִּטְּלוּ כִּשְׁנֵי אַחִים פְּשׁוּטִים, וּבְפִי' הַטּוּר עַל הַתּוֹרָה הֵבִיא ג"כ קֻוּשְׁיָא זוֹ וּפֵירֵשׁ בְּשָׁם י"מ שֶׁלֹּא קָנָה מִמֶּנּוּ אֶלָּא מַה שֶׁאִירֵשׁ מֵאָבִיו הַיּוֹם וּלְכָךְ חָל הַקִּנְיָן וְזֶהוּ מַה שֶׁאָמַר מְכָרָהּ כַּיּוֹם וְעָשׂוּ בְּבָזוֹתוֹ הַבְּכוֹרָה אָמַר אַתָּה שׁוֹאֵל מַה שֶׁאִירֵשׁ מֵאָבִיו הַיּוֹם הִנֵּה אָנֹכִי מוֹכָרָהּ לְךָ לְעוֹלָם, ואע"פ שֶׁמִּשָּׁם וְאֵילַךְ לֹא הָיָה מָקוֹם לָחוּל הַקִּנְיָן בְּכֻלּוֹ מ"מ כֵּיוָן שֶׁעַל מַה שֶׁאָמַר כַּיּוֹם חָל הַקִּנְיָן נִתְפַּס הַקִּנְיָן בְּכֻלּוֹ וְזֶה שֶׁאוֹמֵר וַיַּעְקְבֵנִי שֶׁלֹּא שָׁאַל אֶלָּא כַּיּוֹם כְּדֵי שֶׁיָּחוּל הַקִּנְיָן, וא"א הָרֹא"ש ז"ל מְדַקְדֵּק מִכָּאן מִי שֶׁמּוֹכֵר לַחֲבֵירוֹ דָּבָר שֶׁאֵין הַקִּנְיָן חָל עָלָיו כְּגוֹן מַה שֶׁאִירֵשׁ מֵאָבִיו, אוֹ מִי שֶׁמּוֹכֵר מִלְוָה ע"פ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל אֲחֵרִים שֶׁאֵינָהּ נִמְכֶּרֶת וְנִשְׁבַּע עָלָיו

שֶׁהַמֻּכָר חָל מִכֹּחַ הַשְּׁבוּעָה וְכוּ עכ"ל וְתֵיתֵי לִי ת"ל שֶׁקִּיְּמָתִּי תֵּירוּץ זֶה מִנַּפְשַׁאי בִּימֵי קַטְנוּתִי וְכָתַבְתִּי מִזֶּה לֹא כְּבָר לְרַב אֶחָד בְּלוֹנְדוֹן כִּי דִּין זֶה מְבוֹאָר בחו"מ סי' ר"ט וְנָעְלַם דִּבְרֵי הָרֹא"ש אֵלּוּ מִכַּמָּה מְפָרָשִׁים שֶׁרָאִיתִי אַחַ"כ שֶׁתֵּירְצוּ ג"כ כָּזֶה, עַיֵּין ברע"ב ורבהתו"ס עַל הַתּוֹרָה שָׁם מש"כ בָּזֶה ואכמ"ל וּבְפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה שָׁם כְּיוֹצֵן לַתֵּירוּץ הרע"ב ז"ל עיי"ש וְכֵן בִּכְלִי יָקָר שָׁם, וְעַיֵּין בפ"י שָׁם בפ' וַיְחִי פ' ב"א יע"ש, אָמְנָם פרש"י צ"ע בֶּאֱמֶת כמש"כ הַמְּהַרְשָׁ"א מֵהָא דפ' י"נ דִּבְהֶדְיָא קָאָמַר הָתָם גבי' שֶׁיִּטּוֹל פִּי שְׁנַיִם וְלוּלֵא פֵּירוּשִׁי נִרְאֶה דְּמַמָּשׁ בְּכוֹרָתוֹ קָנָה יַעֲקֹב לִיטּוֹל פִּי שְׁנַיִם אע"ג דְּהָיָה לַיַּעֲקֹב גַּם בְּהַאי קַבָּרָא חֵלֶק שְׁלִישִׁי קָאָמַר הַאי דְּפָיֵישׁ דִּידִי הוּא שֶׁיֵּשׁ לִי שְׁנֵי חֲלָקִים בּוֹ וְלִי רַק חֵלֶק אֶחָד וַאֲשַׁלֵּם חֵלֶק שְׁלִישִׁי שִׁישִׁי לוֹ בּוֹ עיי"ש וְדוֹחֵק הוּא, וּמָצָאתִי בְּפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה פ' וַיְחִי שֶׁהִסְבִּיר לָהּ בְּסֵבֶר פנ"י, וְאַף שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּבְרֵי רַשִׁ"י וְהַמַּהַרְשָׁ"א וְז"ל, וְנִרְאֶה שֶׁהָיָה הַמַּחֲלוֹקֶת בָּזֶה שֶׁוַּדַּאי לֹא הִכְחִישׁ עָשׂוּ אֶת הַמְּכִירָה, אֶלָּא הַמַּחְלוֹקֶת הָיָה בְּעִנְיַן הַבְּכוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר עָשׂוּ וַיַּעְקְבֻנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וגו' וּכְשֶׁמֵּת יִצְחָק יָרְשׁוּ מֵאֲבִיהֶם מָקוֹם ג' קְבוּרוֹת וּלְפִי סְבָרַת עָשׂוּ שֶׁהוּא הַבְּכוֹר יֵשׁ לוֹ מָקוֹם קְבוּרַת שְׁנֵי מֵתִים וּלְיַעֲקֹב חל"א וְכֵיוָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם הָיוּ חַיָּבִים בִּקְבוּרַת יִצְחָק סָבַר עָשׂוּ שֶׁלֹּא נִשְׁאַר לְיַעֲקֹב אֶלָּא חֲצִי מְקוֹם קְבוּרָה וּלְעָשׂוּ מָקוֹם א' וּמָחֲצָה וּמָכַר אֶת הַמְּחֻצָּה לְיַעֲקֹב וְסָבַר שֶׁיִּשָּׁאֵר לוֹ מְקוֹם קְבוּרָה, וְיַעֲקֹב אַף הוּא יָדַע שֶׁהוּא הַבְּכוֹר וְאֵין לְעֵשָׂו רַק חֲצִי מְקוֹם קְבוּרָה וְקָנָה הֵימֶנּוּ אוֹתָהּ חֲצִי כֵּינָן שֶׁקָּבַר יַעֲקֹב אֶת לֵאָה וְלֹא נִשְׁאַר רַק מָקוֹם א' טָעַן עָשׂוּ שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ וְהַיְינוּ דְּאָמַר שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת יִצְחָק שֶׁהָיָה חַיָּיב עָשׂוּ לִיתֵּן לְאָבִיו חֲצִי מָקוֹם ק' וְאֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁמִּזֶּה הַטַּעַם אָמְרוּ חכז"ל שֶׁנִּקְבַּר רֹאשׁוֹ שֶׁל עָשׂוּ, שֶׁעֲדַיִן הָיָה לְעֵשָׂו טַעֲנָה כֵּינָן שֶׁיַּעֲקֹב נָטַל ב' חֲלָקִים הָיָה רָאוּי ג"כ שֶׁיִּתֵּן ב' חֲלָקִים לִקְבוּרַת יִצְחָק וְנִשְׁאַר חֵלֶק שִׁשִּׁית מִמָּקוֹם קְבוּרַת יַעֲקֹב לְעֵשָׂו וְהָרֹאשׁ הוּא חֵלֶק שִׁשִּׁית מִן הָאָדָם כִּי אָדָם נֶחְשָׁב ג' אַמּוֹת וּלְכָךְ נִקְבַּר רֹאשׁוֹ בְּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה עכ"ד הַשְּׁנוּנִים, וְעַיֵּין בפי' הַטּוּר עַל הַתּוֹרָה שָׁם שֶׁהִרְגִּישׁ בְּמַה שֶׁאָמַר שָׁמָּה קְבָרוּ וְלֹא קְבָרְתִּי עיי"ש –שו"ר מַה שֶּׁכָּתַב כָּאן בְּתוֹרַת הַקְּנָאוֹת וְלִכְאוֹרָה הָאֱמֶת אִתּוֹ: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה סָרַח וכו' תֵּימַהּ וַהֲלֹא מַכִּיר וְיָאִיר בֶּן מְנַשֶּׁה נוֹלְדוּ בִּימֵי יַעֲקֹב וְהָיוּ מִבָּאֵי הָאָרֶץ לָמָּה לֹא שָׁאֲלֹם מֹשֶׁה וְהֵם הָיוּ מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל יוֹסֵף יע"ש, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁאנַץ מש"כ, וְעַיֵּין בְּבִנְיַן אֲרִיאֵל פ' בְּשַׁלַּח שֶׁהֵבִיא עוֹד מַה שֶּׁהִרְגִּישׁוּ רַבִּים וּגְדוֹלִים דְּהָא בָּתַר הָכִי פָּרִיךְ וְאִי לֹא אָיְעְסַק בֵּיהּ מֹשֶׁה מִי לָא מִיעַסְקוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל וכו' אֶלָּא אָמְרוּ הַנִּיחוּ לוֹ כְּבוֹדוֹ בִּגְדוֹלִים וכו' וא"כ מַאי רְבוּתָא בְּמֹשֶׁה וּמַהוּ זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְעוֹד כַּמָּה קֻשְׁיוֹת יע"ש ות"ד שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא רָצָה לִשְׁאוֹל מִיָּאִיר וּמַכִּיר פֶּן יְקַדְּמוּהוּ הֵם בְּמִצְוָה שֶׁהֲרֵי בְּנֵי בָּנָיו שֶׁל יוֹסֵף הָיוּ וּמִטַּעַם זֶה לֹא גִּילָה כֵּן לְשׁוּם אָדָם יע"ש: שָׁם יְהֵא אֲבִי אַבָּא מוּטָל בְּבִזָּיוֹן, –מִכָּאן מַשְׁמַע קָצַת דְּמְחֻיָּבִין בִּכְבוֹד אֲבִי אָבִיו וְכַיָּדוּעַ מִדִּבְרֵי המהרי"ק וְדִבְרֵי רַשִׁ"י עַל הַתּוֹרָה ובמק"א נַאֲרִיךְ בָּזֶה אַיֵּ"ה, יְעַיֵּין בש"ע יור"ד סי' ר"מ סכ"ד בְּהַגָּהַ' וּבַמְפָרְשִׁים שָׁם וְחִידּוּשִׁי רע"א זַ"ל: שָׁם וְהִגִּיעָה שְׁבוּעָה שֶׁהִשְׁבַּעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל –כְּדִכְתִיב בְּבַשְׁלַח י"ט כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ופרש"י הִשְׁבִּיעָם שֶׁיַּשְׁבִּיעוּ לִבְנֵיהֶם עיי"ש, וְעַיֵּין ביור"ד סי' רכ"ח סל"ה בְּשֵׁם שוּ"ת הָרֹא"ש עיי"ש ודו"ק: שָׁם ע"ב אר"א ב"ר חֲנִינָא כָּל הָעוֹשֶׂה דָּבָר וְלֹא גְּמָרוֹ וּבָא אַחֵר וּגְמָרוֹ מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב עַל שֶׁגְּמָרוֹ כְּאִילּוּ עֲשָׂאוֹ, עַיֵּין בְּשׁוּ"ת שָׁב יַעֲקֹב (הוּבָא בפ"ת סי' קפ"ה סק"ג) אוֹדוֹת הַשַּׁדְכָנִים בְּאֹם הַמַּתְחִיל לֹא עָשָׂה שׁוּם פְּעֻלָּה טוֹבָה בָּזֶה הוֹאִיל שבע"ד

אֵינִי מְרֻוָּצָה עַל יָדוֹ וְאִלּוּלֵי שֶׁבָּאוּ אֲחֵרִים הָיָה נִשְׁתַּקֵּעַ הַדָּבָר וְהַשַּׁדְכָנִים הָאֲחֵרִים בָּאוּ מֵעַצְמָם וְלֹא יוֹדְעִים שׁוּם דָּבָר מֵהַמַּתְחִיל א"כ אֵין שׁוּם טַעַם לִיתֵּן לוֹ דָּבָר וכו' וּרְאָיָה לְחִילּוּק זֶה מִגְּמָרָא ספ"ק דְּסוֹטָה וכו' דְּאִיתָא הָתָם כְּתִיב וַיִּקַּח מֹשֶׁה וכו' עַל שֶׁגִּמְרוֹ כְּאִילּוּ עֲשָׂאוֹ, וְקָשֶׁה עַל זֶה מִמִּדְרַשׁ יַלְקוּט מְזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד וְכִי דָּוִד בְּנָאוֹ וַהֲלֹא שְׁלֹמֹה בְּנָאוֹ אֶלָּא אָמַר הקב"ה הוֹאִיל וְחָשַׁבְתָּ לִבְנוֹתוֹ וכו' ועפ"י חִילּוּק הַנַּ"ל א"ש דְּגַבֵּי עֲצָמוֹת יוֹסֵף בְּלֹא הַתְחָלָה דְּמֹשֶׁה הָיָה ג"כ נִתְקַיֵּים בְּנִדְאֵי אוֹתָהּ מִצְוָה ע"י אֲחֵרִים מִשּׁוּם הַשְּׁבוּעָה וכו' לָכֵן נִקְרָא עַל שֵׁם הַגּוֹמֵר וכו' משא"כ בְּבִנְיַן בהמ"ק דְּלֹא נִקְבַּע זְמַן קָבוּעַ לִבְנְיָן וְאִי לָאו דְּהִתְעוֹרֵר דָּוִד אֶפְשָׁר דְּלָא הָיָה מִתְעוֹרֵר מֶלֶךְ אַחֵר כְּמוֹ שֶׁלֹּא הִתְעוֹרֵר שָׁאוּל לְכָךְ נִקְרָא עַל שְׁמוֹ וכו' וּמִזֶּה רְאָיָה לנ"ד בְּדִין הַמַּתְחִיל בְּשַׁדְכָנוּת דְּאִם הַמַּתְחִיל הָיָה הַמַּמְצִיא לַדָּבָר וְאִי לָאו הַמְצָאָתוֹ אֶפְשָׁר דְּלָא הָיוּ הַגּוֹמְרִים מַסְקוּ אַדַּעְתַּיְיהוּ וַדַּאי רָאוּי לוֹ שָׁכָר הַמַּתְחִיל עכ"ד, וְעַיֵּין בְּמַפּוֹת (י' ע"א) דָּרַשׁ ר' סִימַאי מַאי דִּכְתִיב וכו' זֶה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שָׁלֹשׁ עָרִים שֶׁבְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן קוֹלְטוֹת עַד שֶׁלֹּא נִבְחֲרוּ שָׁלֹשׁ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וְאָמַר מִצְוָה שֶׁבָּא לִידֵי אֶקְיְימֶנָּה וכו' ודו"ק: שָׁם ע"ב וְתַנָּא שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת הָיוּ שָׁם וּפְסָעָן מֹשֶׁה בִּפְסִיעָה אַחַת יְעַיֵּין במו"ק דַּף כ"ח ע"א דְּאֵירַחֲנִין מַאי קָרָא הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ וכו' הָא חֲמִשָּׁה וּבְתוֹסְ' ד"ה הֵן קָרְבוּ לָאו דַּוְקָא דְּלָא אַשְׁכְּחַן דְּמֹשֶׁה הָיָה חוֹלֶה וּבְיוֹם מוֹתוֹ כָּתַב הַרַבֵּה וּפָסַע כַּמָּה פְּסִיעוֹת בְּבַת אַחַת כִּדְפֵירְשׁ בְּפֵירוּשׁ הַחוֹמֶשׁ ע"כ, וּכְבָר נִסְמַן שָׁם הגמ' דְּכָאן אַף הָא דְּכָתַב הַרַבֵּה אֵינוֹ מְבוֹאָר כָּאן רַק בב"ת (די"ג) די"ג ספ"ת כָּתַב בַּיּוֹם הַהוּא יעו"ש: שָׁם אַף קוֹבֵר וכו' וּכְתִיב וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן –עַיֵּין בְּמַהֲרְשָׁ"א שכ' כֵּיוָן דְּלֹא הָיָה לְעֵר וְאוֹנָן רַק ז' שָׁנִים וכו' וְאִי לָאו הַאי חֵטְא דִּיהוּדָה לֹא הָיוּ נֶעֱנָשִׁים כֵּיוָן דְּלָא הָוּוּ בְּנֵי עוֹנְשִׁים עכ"ל, וְכָעֵת נִדְפַּס חִידּוּשֵׁי הָרִיבָ"א עַל הַתּוֹרָה ובפ' וַיֵּשֶׁב שָׁם עַל הַפָּסוּק וַיָּמָת גַּם אוֹתוֹ הִקְשָׁה כֵּן וְז"ל וא"ת לָמָּה נֶעֱנְשׁוּ עֵר וְאוֹנָן וַהֲלֹא לָא הָוֵי אֶלָּא בְּנֵי ח' שָׁנִים וכו' וְתֵירֵץ ר"י הֶחָסִיד דְּאֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בְּדַעַת וּבְמַחֲשָׁבָה כִּי יֵשׁ פָּחוֹת מי"ג שָׁנָה עָרוּם בְּדַעַת וּבְמַחֲשָׁבָה לְרָעָה אוֹ לְטוֹבָה וכו', עיי"ש וְכֵן כָּתַב בפי' הַטּוּר טַל הַתּוֹרָה שָׁם, דב"ד שֶׁלְּמַעְלָה עוֹנְשִׁין לְפִי חָכְמַת הָאָדָם וכו' וּלְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ חוֹתֵר מִבֶּן כ' עיי"ש, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת חָכָם צְבִי סי' מ"ט בְּעִנְיַן הַזֶּה וְהִזְכִּיר ג"כ מֵהָא דְּעֵר וְאוֹנָן וּכְתֵירוּץ הַנַּ"ל, וְעוֹד חִילּוּק בֵּין עָוְנְשֵׁי שָׁעָה לְעָוְנְשֵׁי דּוֹרוֹת, עיי"ש, וְעַיֵּין הַגָּהוֹת וְחִידּוּשֵׁי יַד אַבְרָהָם ליור"ד (דְּפוּס וִוילְנָא) סי' רס"א ס"א וְהֵבִיא גַּם דִּבְרֵי הנו"ב מהד"ת עיי"ש וְעַיֵּין גַּם בְּבִנְיַן אֲרִיאֵל רֵישׁ פ' וַיֵּשֶׁב עַל הַפָּסוּק וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר דְּרְאוּבֵן ג"כ לֹא הָיָה בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֶלָּא בֶּן י"ז, וְכֵן יוֹסֵף שֶׁדָּנוּהוּ הַשְּׁבָטִים הָיָה אָז בֶּן י"ז וְאַפ"ה דָּנוּהוּ וּרְאָיָה לְהרא"ם שֶׁכָּתַב דְּדָנוּהוּ לְפוּם חוּרְפַּיְיהוּ עיי"ש וְעַיֵּין בְּאוֹפָן זֶה בפנ"י פ' וַיֵּשֶׁב בַּפָּסוּק וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן וכו' לְמַעַן הַצִּיל וכו' כְּדִבְרֵי הב"א הַנַּ"ל: שָׁם אָמַר רַב שֶׁקְּנָאוֹ לְעַצְמוֹ בָּא גַּבְרִיאֵל וְסֵירְסוֹ בָּא גַּבְרִיאֵל וּפוֹרְעוֹ וכו' עַיֵּין בְּבַעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת עַל הַתּוֹרָה וְרִיבָ"א שָׁם בפ' וַיֵּשֶׁב בַּפָּסוּק כְּדִבְרִים הָאֵלֶּה פרש"י וכו' אַלְמָא לָא הָיָה יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ וכו' וְעוֹד י"ל שֶׁלֹּא נִסְתָּרֵס לְגַמְרֵי וכו' יע"ש, ושו"ר כֵּן בפי' הַטּוּר עַל הַתּוֹרָה הִקְשָׁה כֵּן בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן עיי"ש מש"כ: שָׁם קָבְרוּ בִּשְׁכֶם מ"ש בִּשְׁכֶם וכו' –עַיֵּין בְּמַהֲרְשָׁ"א זַ"ל, וְיוֹתֵר יֵשׁ לְתִמּוֹהַּ דִּכְבָר פֵּירֵשׁ רַשׁ"י לְעֵיל בְּהָא דְּהֵבִיא מִפָּסוּק וַיְהִיֻ לִבְנֵי יוֹסֵף לְנַחֲלָה וגו' אַלְמָא בְּנַחֲלָתָם קְבָרוּהוּ דְּחָבִיב הָיָה עֲלֵיהֶן ע"כ וְהָא בלא"ה הַחִיּוּב לְקָבְרוֹ בְּקֶבֶר שֶׁלּוֹ, וְכִדְאָמְרִינַן בבב"ת (קי"ב ע"א) גַּבֵּי פִּנְחָס דא"כ נִמְצֵאת שָׂדֶה חוֹזֶרֶת

בַּיּוֹבֵל וְנִמְצָא צד"ק קָבוּר בַּקֶּבֶר שֶׁאֵינָהּ שְׁלוֹ יע"ש, וְעַיֵּין בְּעִנְיָן הַזֶּה בְּשוּ"ת ח"ס חיור"ד של"א, וּבְדוֹחַק י"ל עפ"י מַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם כִּי גַּם בְּלֹא כֶּסֶף הָיָה אר"י מֻוְחֶזֶקֶת יע"ש וצ"ע:
דַּף י"ד ע"א אַחֲרֵי ד' אֱלֹקֵיכֶם תֵּלֵכוּ וכו' אֶלָּא לְהַלֵּךְ אַחַר מִדּוֹתָיו וכו', עַיֵּין בִּכְתֻבּוֹת (קי"א ע"ב) כה"ג וְכִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהִדָּבֵק בִּשְׁכִינָה וכו' אֶלָּא כָּל הַמַּשִּׂיא בִּתּוֹ לת"ח וכו' כְּאִילּוּ מְדַבֵּק בַּשְּׁכִינָה, וּבְשַׁבָּת (קל"ג ע"ב) אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר זֶה אֵלַי וְאַנְוֵהוּ הֱוֵי דּוֹמֶה לוֹ מָה הוּא חַנּוּן וְרַחוּם אַף אַתָּה הֱיֵה רַחוּם וְחַנּוּן, ופרש"י וּלְשׁוֹן וְאַנְוֵהוּ אֲנִי וְהוּא אֶעֱשֶׂה עַצְמִי כְּמוֹתוֹ לְדַבֵּק בִּדְרָכָיו, וְעַיֵּין בָּרְמַב"ם פ"א מהל' דֵּעוֹת שֶׁמְּסֻוָּמָן פֹּה וְשָׁם בְּעַיִן מִשְׁפָּט:
שֵׁם דָּבָר הַבָּא מִן הָעוֹר עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א בְּשֵׁם הַחֲזָקוּנִי וְעַיֵּין בתוה"ק וא"ל כֵּינָן דְּאָמְרִינַן בְּסַנְהֶדְרִין (נ"ט) דְּלָא הֲוּתַר לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בָּשָׂר לַאֲכִילָה כְּלָל יע"ש וא"כ כֵּיוָן דְּהָוֵי אִיסּוּר אֲכִילָה גַּם בַּהֲנָאָה אָסוּר וכמש"כ רע"א בְּחִידּוּשָׁיו לִפְסָחִים דַּף כ"ב עיי"ש, א"א לוֹמַר כֵּן א) דִּכְבָר כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּסַנְהֶדְרִין שָׁם (דַּף נ"ו ע"ב) ד"ה אָכַל תֹּאכַל וכו' דִּבְמֵתָה מֵאֵלִיָּהָ שָׁרְיָא יע"ש, ב) וְעוֹד דְּהֵבִיא הָאָמְרִי בִּינָה דִּינֵי טְרֵפוֹת סי' ו' בְּשֵׁם שוּ"ת מַהֲרִי"ל סי' קס"א דִּמְבוֹאָר מִשָּׁם דְּאַף מַה דְּנֶאֱסַר לְגוֹי בִּלְשׁוֹן אֲכִילָה לֵיכָּא אִיסּוּר הֲנָאָה וכו' עיי"ש, וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר גַּם לְמַה שֶּׁכָּתַב הַמְנַחֵם עֲזַרְיָ' בְּמַאֲמָר חֲקוֹר דִּין פכ"א דִּבְשַׂר נְבֵילָה אָסוּר לב"נ דְּמַתְנֵי לָהּ בַּפְּסִיקְתָּא לְהֶדְיָא מִדִּכְתִיב כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לְאַפּוֹקֵי נְבֵילָה דְּהַיְינוּ שֶׁמֵּתָה מֵאֵלֶיהָ וְשֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּסַנְהֶדְרִין דַּף נ"ו יע"ש וא"כ יִקְשֶׁה כַּנַ"ל אֲבָל אִם לֹא אָסוּר רַק בַּאֲכִילָה וְלֹא בַּהֲנָאָה א"ש דְּכֻתָּנוֹת עוֹר הָוֵי מִמַּה שֶּׁמֵּתָה מֵאֵלֶיהָ, וְרָאִיתִי שָׁם בְּמַאֲמָר חֲקוֹר דִּין שֶׁמַּשְׁמַע מִלְּשׁוֹנוֹ דִּבְמֵתָה מֵאֵלֶיהָ לֹא הֲוּתַר לְהַנּוֹת מֵעוֹרָן דְּז"ל דכ"ע מִיהַת לֹא הֲוּתַר לוֹ לְהָמִית בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף לֶאֱכוֹל בָּשָׂר, אַלְמָא הֲוּתַר לְהָמִית לִרְפוּאָה אוֹ לְהַנּוֹת מֵעוֹר וְהָדַר אִיְשְׁתְּרוֹ בִּבְשָׂרָן עכ"ל וְעַיֵּין בִּמְפָרֵשׁ יַד יְהוּדָה שָׁם, מַשְׁמַע דִּבְמֵתָה מֵאֵלֶיהָ לֹא הֲוּתַר לְהַנּוֹת מֵעוֹרָן וי"ל, אֲבָל לְדַעַת הַגָּאוֹן רע"א בְּגִלְיוֹנוֹתָיו הָכִי הוּא: שָׁם כְּלוּם אַתָּה מְבַקֵּשׁ אֶלָּא לְקַבֵּל שָׂכָר עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א וא"ל דְּהַיְינוּ שְׂכַר מִצְוָה וְהֶעֱרָה אֶלְקִית אֲבָל לֹא ח"ו שְׂכַר עוה"ב אוֹ עוה"ז, וּכְדִתְנַן בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת וּשְׂכַר מִצְוָה מִצְוָה, וּמַעֲלָה אֲנִי עָלֶיךָ כְּאִילּוּ עֲשִׂיתָם בְּכָל הַשְׁלֵימוּת הַנַּפְשִׁי אֲשֶׁר יוּכַל לְהַגִּיעַ מִמַּעֲשֶׂה כָּל הַמִּצְוֹת וְעַיֵּין כָּזֶה בפנ"י פ' ויחי, וְעַיֵּין שָׁטָה מְקֻבֶּצֶת עֲרָכִין (ב' ע"ב) אוֹת ט"ו, וּבְתוֹסָ' יְשֵׁינִים שַׁבָּת (ל"ב ע"ב) ד"ה בַּעֲוֹן צִיצִית וכו' אֶלָּא אָמַר מֹשֶׁה מִצְוָה וכו' ע"כ: הַדָּרָן עָלָךְ פֶּרֶק רִאשׁוֹן בְּעֶזְרַת הוּא אַחֲרוֹן וְהוּא רִאשׁוֹן וּסְלִיקָא לָהּ הַמְקַנֵּא פִּירְקָא קַמָּא.

הוּא יִזַּכֵּנִי לִרְאוֹת אֲלֻמָּתִי נִצָּבָה וְגַם קָמָה:שִׁיּוּרֵי מִנְחָה שַׁיָּךְ לְחִידּוּשֵׁי דַּף ז' בְּמַאי שֶׁהֵבֵאתִי דִּבְרֵי רַשְׁ"י דְּקִדּוּשִׁין וְכִי אִשָּׁה בַּעֲזָרָה מִנַּיִן וְקֻשְׁיַת הָרַשְׁ"ש שָׁם, שֶׁפָּרָה עָלַי מִילְתָא לְהַעְתִּיק מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּחִדּוּשֵׁי לְקִדּוּשִׁין וְז"ל דַּף נ"ב ע"ב תוס' ד"ה וְכִי אִשָּׁה וכו' וְעוֹד הֲרֵי סוֹטָה וּנְזִירָה וכו' כְּבָר תָּמַהּ ע"ז הָרַשְׁ"ש הֲלֹא בְּסוֹטָה בלא"ה לָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין דא"א יע"ש וי"ל קָצַת דַּהֲרֵי מָצִינוּ לר"מ דס"ל לְקָמָן דְּהַמְקַדֵּשׁ לְאַחַר שֶׁנִּמּוֹת בַּעֲלָיְךָ מְקֻדָּשֶׁת יע"ש וא"כ א"ל דְּמַיְירֵי בכה"ג דְּיָחוֹל הַקִּדּוּשִׁין לְאַחַר מִיתָתוֹ, וְגַם בְּכָאן תַּלְמִידֵי ר"מ שֶׁנִּכְנְסוּ לְכָאן דס"ל בְּשִׁיטָתוֹ דאד"מ דשלבל"ע וּלְשִׁיטָתַיְיהוּ שַׁפִּיר מָצֵי לְקַדּוֹשֵׁי, אֶלָּא דְּיִקְשֶׁה קָצַת לפמש"כ הַתּוֹסָ' בב"ת דַּף (ע"ט ע"ב) ד"ה אֵימַר דְּשָׁמְעַתְּ לֵיהּ לר"מ כְּגוֹן פֵּירוֹת דְּקֵל דַּעֲבִידִי דְּאָתֵי, וכו' דִּלְאַחַר שֶׁנִּמּוֹת בַּעֲלָיְךָ וַאֲחוֹתַיְךָ בְּגוֹסְסִין דאל"ה לָא הָוֵי עֲבִידִי דְּאָתֵי יע"ש וצ"ל דְּהָכָא נָמֵי מַיְירֵי בכה"ג (אֲבָל מִסְתַּפְקָנָא אִם בַּעֲלָהּ גּוֹסֵס אוֹ טְרֵיפָה אִי מַשְׁקֶה אוֹתָהּ ובמק"א נַאֲרִיךְ בָּזֶה אַיְ"ה), וְגַם עַיֵּין שָׁם עוֹד בְּתוֹסָ' דְּיֶשְׁנָם

תֵּירוּצִים אֲחֵרִים, וְגַם י"ל בצ"ע לְפִירְשׁ זֶה דְּמַיְירֵי בְּגוֹסֵס וע"כ מִטַּעְמָא דְּרוֹב גּוֹסְסִין לְמִיתָה, דַּהֲלֹא לר"מ קַיְימִינַן הָכָא ור"מ חָיֵישׁ לְמִיעוּטָא, וצ"ל דמ"מ מִקְרֵי לְעִנְיַן זֶה עֲבִידִי דְּאָתֵי ודו"ק וצע"ק: בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף ד' ע"ב לְהָעִיר עַל הָרַב הַמַּגִּיד דִּשְׁבוּעַת סוֹטָה דְּלָא הָיָה לְהַאֲמִינָהּ אֶלָּא דִּגְזָרָה הַתּוֹרָה לְאַיֵּים עָלֶיהָ שָׁאנֵי, וְכֵן כָּתַבְתִּי מִזֶּה בְּדַף ט' ע"ב עַל הנו"ב יע"ש הִנֵּה יֵשׁ לִי לְהַשְׁקִיט קְצָת בְּסָבָרָא זוֹ גַּם מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר הֶעָרָה עֲצוּמָה דְּבְסוֹטָה מָצִינוּ בַּמִּשְׁנָה לְקַמָּן כ"ב ע"ב דִּזְכוּת תּוֹלָה בַּמַּיִם הַמָּרִים וְכֵן ס"ל לְרַבָּנָן שָׁם דַּף י"ט, וּבִשְׁבוּעוֹת דַּף ל"ט ע"א אָמְרִינַן וְכָל עֲבֵירוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה אִם יֵשׁ לוֹ זְכוּת תּוֹלִין לוֹ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת וְכָאן נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַלְתַּר וכו' מְבֹאָר דְּבִשְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר אֵין זְכוּת תּוֹלָה וַהֲרֵי בְּסוֹטָה אִם טְמֵאָה הִיא נִשְׁבָּעָה לַשֶּׁקֶר וְאַפ"ה אָמְרִינַן דִּזְכוּת תּוֹלָה לָהּ, אַדְּלמש"כ יֵשׁ לְחַלֵּק קְצָת דְּשָׁאנֵי שְׁבוּעַת סוֹטָה דְּכָל עִיקָּרָהּ אֵינָהּ בָּאָה לְבָרֵר וּמְמֵילָא אֵינָהּ מוֹצִיאָה מָמוֹן בְּבֵירוּר זֶה אֶלָּא כְּדֵי לְאַיֵּים עָלֶיהָ וא"כ א"ל דְּעַל שְׁבוּעָה כִּי הַאי לָא נֶאֶמְרָה דְּנִפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַלְתַּר וְהַפְּסוּק מוֹכִיחַ דְּמַיְירֵי דַּוְקָא בִּשְׁבוּעַת שֶׁקֶר דְּבָא לְהוֹצִיא מָמוֹן דִּכְתִיבֵי בַּהֲדֵי וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשֶּׁקֶר וכו', אֲבָל אִי אָמְרִינַן דִּשְׁבוּעַת סוֹטָה ג"כ בֵּירוּר הָיָה א"כ בָּזֶה נִשְׁכְּרֶת הַכְּתֻבָּה וְהָוֵי שְׁבוּעַת שֶׁקֶר בְּהוֹצָאַת מָמוֹן וְאֵין זְכוּת תּוֹלָה לָהּ, אַדְּ יֵשׁ לְתָרֵץ עוֹד בִּפְשִׁיטוּת דְּהָתָם לָא קָאָמַר אֶלָּא דְּאֵין זְכוּת תּוֹלָה ,,שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת" אֶלָּא נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַלְתַּר.

הַיְינוּ מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ בְּחַיָּיו אֲבָל הָכָא בְּסוֹטָה הַזְּכוּת תּוֹלָה לָהּ לְאַלְתַּר מַמָּשׁ שֶׁאֵין יְרִיכָהּ נוֹפֶלֶת תֵּיכֶף לִשְׁתִיתָהּ אֲבָל לְכָל הַיּוֹתֵר אֵין זְכוּת תּוֹלָה לָהּ רַק שָׁלֹשׁ שָׁנִים עַיֵּין לְקַמָּן כ' ע"ב וַעֲדַיִין צָרִיךְ יִשּׁוּב, כִּי הֲלֹא עִיקַּר דִּין גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה וּפַרְטֵי' יָלְפִינַן מִשְּׁבוּעַת סוֹטָה כִּדְאִיתָא בְּקִדּוּשִׁין כ"ז, וְאַדְּ שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק מִמַּה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וַהֲרֵי הוּא כַּמְבֹאָר, מ"מ צ"פ הֵיכָא יָלְפִינַן לָהּ לְדִינֵי שְׁבוּעָה בְּעָלְמָא דְּבָעִינַן בֵּירוּר וצע"ק, וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר מַה שֶּׁרָאִיתִי להמנ"ח מִצָּוָה שמ"ז שֶׁתָּמַהּ עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב דְּקָטַנָּה אֵינָהּ שׁוֹתָה דִּכְתִיב אִשָּׁה דְּהָא קָטַנָּה לָאו בַּת קִבּוּלֵי שְׁבוּעָה הִיא דחש"ו אֵין שְׁבוּעָתָן שְׁבוּעָה וְאַף אִם נִימָא דְּמֻוּפְלָא סָמוּךְ לְאִישׁ הוּא מה"ת לְעִנְיַן נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת זֶה דַּוְקָא לְעִנְיַן שְׁבוּעָה לְהַבָּא דִּשְׁבוּעָתוֹ שְׁבוּעָה וְלֹא עַל שְׁבוּעָה לְעַבֵּר כמש"כ בְּחִיבּוּר זֶה וַאֲפִ' עַל לְהַבָּא אֵין הַקָּטָן בֶּן עוֹנֶשׁ אִם עָבַר עַל הַשְּׁבוּעָה וְכוּ א"כ כֵּינָן דְּקָטָן לָאו בַּר שְׁבוּעָה הוּא א"כ בלא"ה אֵין בּוֹדְקִין עכ"ל אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁבַּאַרְתִּי אָתֵי שַׁפִּיר דִּשְׁבוּעָה זוֹ בְּעִיקָּרָא לֹא בָּאָה לְגַבֵּי סוֹטָה אֶלָּא לְאַיֵּים עָלֶיהָ וְלֹא מִשּׁוּם בֵּירוּר וְלֹא מִשּׁוּם אִיסּוּר וא"כ אַף בְּקָטַנָּה יְכוֹלָה לִשָּׁבַע בְּתוֹר אִיּוּם ומכש"כ אִם נִימָא דְּקָטַנָּה הָוֵי בְּאִיסּוּרָא אֶלָּא דְּלָא הָוֵי בַּת עוֹנְשִׁין וכמש"כ הָאַחֲרוֹנִים וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א בְּנוֹדַאי א"ש, וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם פ"ח מה' גְּזֵילָה ה' י"א שֶׁכָּתַב נָתַן הַכֶּסֶף לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר וּמֵת קוֹדֶם כַּפָּרָה אֵין יוֹרְשֵׁי הַגַּזְלָן יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיַּד הַכֹּהֲנִים וכו' וַאֲפִ' הָיָה הַגַּזְלָן קָטָן שֶׁאֵין מַתְּנָתוֹ מַתָּנָה אֵין יוֹרְשֵׁי הַגַּזְלָן יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיַּד הַכֹּהֲנִים עכ"ל, וְהִקְשׁוּ הָא עִיקַּר זָל הַמְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם אֵינוֹ רַק בְּנִשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר וְקָטָן לָאו בַּר עוֹנְשִׁין הוּא עַל הַשְּׁבוּעָה וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה כְּלָל בְּקָטָן, וא"ל דְּמַיְירֵי בְּמֻוּפְלָא הַסָּמוּךְ לְאִישׁ דִּשְׁבוּעָתוֹ שְׁבוּעָה מה"ת מ"מ לְדִידַן לָא קיי"ל כר"ה דְּלוֹקֶה עַל שְׁבוּעָתוֹ וְאֵינוֹ בַּר עוֹנְשִׁין כְּלָל וְעַיֵּין בְּנַחַל יִצְחָק חו"מ סי' ז' מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ לְיַיְשֵׁב עפ"י הַנָּ"ל דְּקָטָן הָוֵי בַּר כַּפָּרָה לְעִנְיַן שְׁבוּעוֹת וְגָזַל יעו"ש, וְאַף שֶׁעֲדַיִין יֵשׁ לְהָעִיר שָׁם דַּהֲרֵי בְּגָזַל הַגֵּר הוּא לְכַפָּרָה וְאָשָׁם קָרוּי רַחֲמָנָא לְעִנְיַן לָיְלָה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם וא"כ קָטָן לָאו בַּר אָתוּיֵי אָשָׁם הוּא

דְּאֵינוֹ בַּר חִיּוּב קָרְבָּן בְּשׁוּם חֵטְא, וּמָצָאתִי שֶׁגַּם המנ"ח מִצְנָה קכ"ט בְּדִין שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן הֶעִיר עַל הרמז"ל מהל' גְּזֵילָה בְּדִין קָטָן יע"ש, ועכ"פ לְקֻשְׁיוֹת המנ"ח גַּבֵּי סוֹטָה יֵשׁ לְהָעִיר כַּנַ"ל: שָׁם מש"כ בְּדַף ג' ע"ב בְּתוֹסְ' ד"ה תַּלְמוּד לוֹמַר וכו', יֵשׁ טָעוּת הַדְּפוּס וּבְשִׁגְגָה הַדְּפוּס תֵּיבוֹת ,,לְמִחוֹל עַל הַקִּינוֹ" וְצָרִיךְ לְמוֹחֲקוֹ כִּי אֵינוֹ שַׁיָּיךְ לְכָאן, עוֹד נִשְׁמַטְּדָּבָרִים אֵלּוּ, וּמַה שֶּׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסְ' דע"כ אִית לָן לְמֵימַר דְּלְאַבַּיֵי לָא אִצְטְרִיךְ קְרָא אֶלָּא הֵיכִי דְּמַכְחִישׁ אע"ג דְּקָיְנָא לָהּ ע"כ צע"ק מֵהָא דְּאָמְרִינַן בִּשְׁבוּעוֹת ל"ב ע"א דְּאָמַר אַבַּיֵי גּוּפֵיהּ הַכֹּל מוֹדִים בְּעֵד סוֹטָה שֶׁחַיָּיב בְּעֵד טֻמְאָה דְּרַחֲמָנָא הֵימְנֵיהּ דִּכְתִיב וְעֵד אֵין בָּהּ כֹּל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ע"כ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וַהֲרֵי בְּוַדַּאי אֵינוֹ מַכְחִישׁוֹ שֶׁהֲרֵי תּוֹבְעוֹ אוֹתוֹ שֶׁיָּבוֹא וְיָעִיד וְאַפֵּ"ה לֹא לָמַד הַגְּמָרָא אֶלָּא מִקְּרָא דְּוָעֵד אֵין בָּהּ, ולפמש"כ בְּקֶרֶן אוֹרָה דְּהֵיכִי דְּהֵיא מַכְחִישָׁתוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן א"ש דְּשָׁם הֲרֵי הִיא מַכְחִישָׁהּ לוֹמַר דְּאֵינָהּ נִטְמֵאת וא"כ לוֹלֵא הַקְּרָא אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת, וְיֵשׁ לְעַיֵּין: בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּדַף ח' ע"ב בְּסֶוּגְיָא דְּזָקֵן מַמְרֵא בְּסַנְהֶדְרִין פ"ח, אַדְּרַבָּנָא עוֹד מִילְּתָא בָּמֶה שֶׁהֶעָרוֹתַי שָׁם בְּדֶרֶךְ לְמוּדִי במס' ב"מ דַּף מ"ח ע"א שָׁם בְּרַשִׁ"י ד"ה קָאֵי בְּאָבֵל וכו' אֲבָל מָעוֹת לָא קָנֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא וְנָפְקָא מִינַּהּ לְעִנְיַן אִיסּוּרָא כְּגוֹן אִם קִידֵּשׁ בּוֹ אֶת הָאִשָּׁה לרב"י הָוֵי קִידּוּשִׁין דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא קָנְיָא וְדִידֵיהּ הוּא לר"ל לָא הָוֵי קִדּוּשִׁין עכ"ל ולפ"ז מַאי דַּוְקָא דגמ' בְּסַנְהֶדְרִין שָׁם פ"ח ע"ב לְאַשְׁכּוֹחֵי מַחֲלוֹקֶת הַזָּקֵן מַמְרֵא עַל הַסַּנְהֶדְרִין בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת וְיוֹצֵא מִזֶּה דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת כְּגוֹן דְּקָא מְפַלְּגִי בִּפְלוּגְתָּא דִּשְׁמוּאֵל ור"א אִי שְׁנַיִם שֶׁדָּנוּ דִּינֵיהֶם דִּין עיי"ש וְעַיֵּין פרש"י שָׁם הֲלֹא יֵשׁ לוֹמַר בד"מ הַיְינוּ הָךְ מַחֲלוֹקֶת דְּמָעוֹת קוֹנוֹת דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בִּפְשִׁיטוּת נפ"מ לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין וְכִדְכָתַב רַשִׁ"י ז"ל בב"מ הַנַּ"ל, וְגַם לר"ל הֲלֹא פְּלִיגִי בָּזֶה תַּנָּאֵי ר"ש וְרַבָּנָן אִי מָעוֹת קוֹנוֹת אוֹ לֹא וצע"ק: בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף ב' לְבָאֵר פי' הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם לְעִנְיַן הֲזָמַת הָעֵדוּת עיי"ש הֵיטֵב, הִנֵּה נִזְדַּמֵּן שׁוּב לְיָדִי לְעַיֵּן בְּסֵפֶר אָמְרֵי בִינָה לְהַגָּאוֹן אב"ד דְּקָאלִישׁ זצ"ל חֵלֶק שֵׁנִי עַל חו"מ וְאָתֵי לְנֶגֶד עֵינִי דְּבָרָיו בְּדִינֵי עֵדוּת סי' י"ח שֶׁהֵעִיר עַל הקצה"ח שֶׁהֵבֵאתִי מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֵבֵאתִי בִּפְנִים אַף שֶׁכַּנִּרְאֶה יֵשׁ גִּרְסָאוֹת חֲלוּקוֹת בְּרַמְבַּ"ם עיי"ש ובלח"מ ובפ"מ עַל הַיְרוּשַׁלְמִי רֵישׁ סוֹטָה וְשׁוּב הֵבִיא דִּבְרֵי הפ"מ לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁהֵבֵאתִי וּמְסַיֵּים שֶׁמְּבוֹאָר בִּדְבָרָיו דְּלֹא שַׁיָּיךְ דִּין הֲזָמָה אֶלָּא בב' עֵדִים וּמִתָּמֵהַּ עַל זֶה בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁל תֵּימַהּ הַנֶּאֱמָרִים אֶצְלִי בִּפְנִים קוֹדֶם שֶׁעָמַדְתִּי עַל טָעוּתִי, וְהַגָּאוֹן ז"ל נִשְׁאַר בְּתֵימַהּ עַל הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְנוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹתִי הָאֵיךְ אַחַר הַיִּשּׁוּב לֹא עָמַד עַל פַּשְׁטוּת הַדְּבָרִים כַּאֲשֶׁר הֵרְאֵתִי לְדַעַת בְּעֵזֶר הַחוֹנֵן לָאָדָם דַּעַת, וְאִם בַּאֲרָזִים נָפְלָה שַׁלְהֶבֶת הֶעֱלֵם דָּבָר מַה יֵּעָשֶׂה אֵזוֹב שֶׁבְּקוֹר, כָּמוֹנִי תַּלְמִיד קָטָן מִסּוֹבֵל עוֹד בַּחֲבִילֵי טַרְדוֹן וְיִסּוּרֵי יְרוּשָׁלַיִם תוב"א: מש"כ וְהֵבֵאתִי בְּדַף י"ז בְּשֵׁם השו"מ דְּהִקְשָׁה בְּשֵׁם המהר"מ מִינְץ ז"ל וַאֲנִי בְּחַפְשִׁי לֹא מָצָאתִי הִנֵּה בְּהִזְדַּמְּנוּת טוֹבָה בָּא אֵלַי כִּי עִם הַסֵּפֶר מַהַר"ם מִינְץ נִכְרַךְ גַּם סֵפֶר אַחֵר ו,,מִי בְּאֵר" שְׁמוֹ וּכְשֶׁשְּׁפַתַּחְתִּי לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, הִבְרִיקוּ לְנֶגֶד עֵינַי שָׁם תְּשׁוּבַת מהר"מ מִינְץ ז"ל הַנַּ"ל לְהַמְחַבֵּר מִי בְּאֵר בְּעִנְיַן הַכְחָשָׁה וַהֲזָמָה בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל הַיָּדוּעַ וְשָׁם הוּא שֶׁהִקְשָׁה המהר"מ מִינְץ הַקּוּשְׁיָא עַל הגמ' סוֹטָה הנז' בְּשׁוּ"ת שו"מ וְז"ל הַבָּרוּר דְּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם מַאי פָּרִיךְ הַגְּמָרָא, אפי' אִי נֵימָא דְּיֵשׁ לָהּ עֵדִים במה"י אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וּלְכָךְ הָעֵדִים נֶאֱמָנִים וְלָא אָמְרִינַן הָנֵי סָהֲדֵי שְׁקָרָא נִינְהוּ מִדְּלָא בָּדְקוּ אוֹתָהּ מֵי הַמָּרִים עכ"ז קוּשְׁיָה הַאֵיךְ נֶאֱמָנִים לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ וּלְהַפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ, לפ"ד רוֹב הַפּוֹסְקִים דְּבָעֵינַן עֵדוּת שא"ל גְּבִי עֵדוּת זְנוּת, וַאֲפִי' בְּעֵדוּת מָמוֹן הֶעֱלָה הַשָּׁ"ךְ דְּבָעֵינַן

עֵדוּת שֶׁאֵי"ל, וְהָכָא אִם יִתְזַמּוּ הָעֵדִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהִיא טְמֵאָה מִתְכַּחֵישׁ גּוּף הָעֵדוּת שֶׁבְּנוֹדַאי הוּא שֶׁקֶר אַחַר שֶׁלֹּא בָּדְקוּ אוֹתָהּ הַמַּיִם הַמָּרִים עכ"ל, וְשָׁם הוּא בְּסִימָן פ"ה וְהוֹדוֹת לְהַהֶזְדַּמְּנוּת בס"ד, וְעַיֵּין שָׁם: עַיֵּין בְּדַף ט"ו שֶׁהֵבֵאתִי דִּבְרֵי הַתּוֹרַת חֶסֶד סי' מ"ד לְעִנְיַן דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי פ"ב דִּפְסָחִים הִנֵּה יֵשׁ לְהָעִיר עוֹד עָלָיו, דְּכָתַב שָׁם עוֹד וְז"ל בְּסָבָרָא זוֹ נִיחָא ג"כ מַה שֶּׁקָּשָׁה לפ"ד הַבְּרֵכִי יוֹסֵף ביור"ד סי' שכ"ז בְּאִשָּׁה שֶׁהִפְרִישָׁה חַלָּתָהּ וְהַנִּיחָתָהּ אֻצְלָהּ וּבָא הָעוֹף וְאָכְלָה שֶׁהִיא מְחֻוַּיֶּבֶת לְהַפְרִישׁ חַלָּה פַּעַם אַחֶרֶת וכמש"כ בפ"ו מהל' בִּיכּוּרִים דרה"ג חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ דִּכְתִיב בֵּיהּ נְתִינָה וכו' ולפ"ז ה"נ בְּחַלָּה דִּכְתִיב תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לד' וְלָא הָוֵי כְּדָבָר פְּרָטִי מְחֻוַּיֶּבֶת לְהַפְרִישׁ פַּעַם אַחֶרֶת כְּדִין רה"ג עכ"ד הברכ"י שָׁם, ולפ"ז קַשְׁיָא לִכְאוֹרָה בְּמַתְנִיתִין דִּפְסָחִים (מ"ו) אַמַּאי אָמַר ר"י לֹא זֶהוּ חָמֵץ שֶׁמְּוַזָּהֲרִין עָלָיו בב"י וְלָמָּה לֹא יַעֲבֹר עָלָיו בב"י מִשּׁוּם שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ אפי' בְּאַחֲרָיוּת אֲוָנָסִין עַד שֶׁתָּבֹא לְיַד כֹּהֵן לפ"ד הברכ"י הַנַּ"ל, ולפי"ד נִיחָא דְּלָא דָּמֵי חִיּוּב אַחֲרָיוּת שֶׁמְּחֻמֶּת חִיּוּב הַמְּצָוָה לְחִיּוּב אַחֲרָיוּת שֶׁל תַּשְׁלוּמִין מֵאָדָם לַחֲבֵירוֹ שֶׁיּוֹצֵא בְּדַיָּינִים דְּהָא דְּגַלִּי קְרָא לְעִנְיַן ב"י דגול"מ כמ"ד, הַיְינוּ דַּוְקָא בְּחִיּוּב תַּשְׁלוּמִין שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵירוֹ וְלֹא גו"מ לְמָמוֹן שֶׁבָּא רַק מֵחֲמַת קִיּוּם הַמְּצָוָה וְכַנַּ"ל, הִנֵּה הִרְגִּישׁ בָּזֶה לוֹמַר דְּדַוְקָא בְּמַאי דְּגַלִּי קְרָא לְעִנְיַן ב"י י"ל הַאי חִילּוּק, אֲבָל לר"ש דס"ל בְּעָלְמָא גול"מ כמ"ד לֵיכָּא לְמֵימַר חִילּוּק זֶה וְכֵן מְפָרֵשׁ שָׁם עפ"י הַיְרוּשַׁלְמִי דפ"ב דִּפְסָחִים הַנַּ"ל יע"ש.

וְלִכְאוֹרָה הָיָה י"ל כֵּן גַּם לר"ש דְּדַוְקָא בְּחִיּוּב אַחֲרָיוּת שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו חִיּוּבוֹ בְּזֶה הָוֵי גול"מ כמ"ד, אֲבָל חִיּוּב אַחֲרָיוּת שֶׁבָּא מֵעַצְמוֹ עָלָיו מֵחֲמַת קִיּוּם הַמְּצָוָה לֹא, אֲבָל לְזֶה מָצָאתִי סְתִירָה מְפוֹרֶשֶׁת מִגְּמָרָא דב"מ (דַּף נ"ח ע"א) דְּמְשַׁנֵּי ר' יוֹחָנָן הָא מַנִּי (דְּתָנֵן בְּנֵי הָעִיר שֶׁשָּׁלְחוּ שִׁקְלֵיהֶן וְנִגְנְבוּ וכו' נִשְׁבָּעִין בְּנֵי הָעִיר אוֹ הַגִּזְבָּרִין) ר"ש הוּא דְּאָמַר קָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן יֵשׁ לָהֶם אוֹנָאָה וְנִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן ע"כ.

ופרש"י דה"נ חַיָּיבִים כָּל בְּנֵי הָעִיר לִשְׁקוֹל אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶן ע"כ. וַהֲלֹא אַחֲרָיוּת זוֹ הִיא רַק מִצַּד קִיּוּם הַמְּצָוָה שֶׁל נְתִינַת הַשֶּׁקֶל.

וְלֹא מִצַּד קַבָּלָתוֹ. וא"כ הַאֵיךְ מְדַמֵּי לָהּ לְחִיּוּב אַחֲרָיוּת דְּקָדָשִׁים דְּבָא עָלָיו מִצַּד חִיּוּב קַבָּלָתוֹ.

א"ו מֻכְרָח מִשָּׁם דְּלָא שְׁנָא וב"כ וב"כ הָוֵי חִיּוּב כְּזֶה חִיּוּב חָזָק עַד שֶׁנַּחֲשׁוֹב אוֹתִי לגול"מ דכמ"ד אַלִּיבָּי' דר"ש אֶלָּא דִּלְרַבָּנָן דְּמִצַּד רִיבּוֹ' אָתֵי עֲלֵיהּ ע"ז יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין חִיּוּב אַחֲרָיוּת דְּתַשְׁלוּמִין מִצַּד חִיּוּבוֹ שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וּבֵין חִיּוּב אַחֲרָיוּת שֶׁל חִיּוּבוֹ מִצַּד הַמְּצָוָה כַּנַ"ל וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה הָיָה אפ"ל לְעִיקַּר קֻוּשְׁיַת התו"ח עַל הברכ"י דְּשָׁאנֵי הָתָם בְּחַלָּה דְּחָמֵץ דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה הוּא וְהָאֵיךְ שַׁיָּיךְ חִיּוּב אַחֲרָיוּת עָלָיו.

אַךְ אחה"ז מָצָאתִי גַּם לְהַגָּאוֹן רי"א זַ"ל בְּסִפְרוֹ אֲבִי הַנַּחַל דְּרוּשׁ ל"א שֶׁהֵבִיא ג"כ הברכ"י וְהִקְשָׁה עָלָיו מִפְּסָחִים כַּנַ"ל וּמְסַיֵּם וכ"ת מִשּׁוּם דְּחָמֵץ א"ה א"כ אֵינִי שַׁיָּיךְ בָּזֶה אַחֲרָיוּת דז"א דְּכָל שֶׁהוּא מֻחְמַת אִיסּוּר חָמֵץ אעפ"כ מֵחִיּוּב בְּאַחֲרָיוּת דִּשְׁנֵי דְּבָרִים וכו' וַעֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב כְּאִילּוּ בִּרְשׁוּתוֹ דְּהָא אִי אָמְרִינַן טוֹבַת הֲנָאָה מָמוֹן נָמֵי קָשָׁה דְּאֵיךְ שַׁיָּיךְ ש"ה הָא הָוֵי א"ה, א"ו דְּאָסוּר הֲנָאָה מִשּׁוּם אִיסּוּר חָמֵץ ע"כ חַיָּיב בב"י עכ"ל יע"ש מש"כ בָּזֶה: מש"כ בְּדַף ג' (מִדַּפֵּי הַסֹּפֶר) לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵי תוס' סַנְהֶדְרִין פ"ח ע"א דְּדִבְרֵיהֶם הֵם נֶגֶד מַסְקָנַת הגמ' בְּסוֹטָה כ"ה דִּלְאַחַר סְתִירָה אֵינוֹ יָכוֹל לְמָחוֹל.

רָאִיתִי כָּעֵת דִּדְבְרֵיהֶם ז"ל עֲרוּכִים לְפִי שִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם פ"ח דְּסַנְהֶדְרִין דְּגָרְסִינַן הָתָם אר"י סָח לִי זְעִירָא מִשּׁוּם אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלֶם שְׁלֹשָׁה הֵן שֶׁאִם בִּקְּשׁוּ לְמָחֹל מוֹחֲלִין וְאֵלּוּ הֵן סוֹטָה וּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה וְזָקֵן מַמְרֵא עפ"י ב"ד, סוֹטָה וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא שֶׁבַּעְלָהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ סָבְרִין מֵימָר עַד שֶׁלֹּא נִכְתְּבָה הַמְּגִילָּה אֲתָא מֵימָר אפי' מִשֶּׁנִּכְתְּבָה הַמְּגִילָּה אֲבָל אִם נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה לֹא בָּדָא עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי וְכַנִּרְאֶה דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לְקוּחִים מִכָּאן.

אַךְ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי סוֹף פ"ב דְּסוֹטָה הל' ו' הוּבָא בְּתוֹסָ' י"ח ע"ב ד"ה מַהוּ מַשְׁמַע דְּלְאַחַר סְתִירָה אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל דְּקָאָמַר ר' יַנַּאי פְּשִׁיטָא שֶׁאָדָם מוֹחֵל קִנְוּיוֹ גֵּירֵשׁ כְּמוֹ שֶׁמָּחַל הֵיךְ עֲבִידָא קִנְּא לָהּ וְנִתְגָּרְשָׁה וכו' אֲבָל אִם קִנְּא לָהּ וְנִסְתְּרָה וְיָדַע בָּהּ וְגֵירְשָׁהּ וְהֶחֱזִירָהּ וכו' יע"ש בפ"מ וק"ע דִּפְשִׁיטָא לְהוּ דְּאַחַר סְתִירָה א"י לִמְחוֹל וצ"ע וְדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם בלא"ה צָרִיכִין פֵּירוּשׁ וְאַדְּרַבָּה אִי נֵימָא דְּאַחַר סְתִירָה יָכוֹל לִמְחוֹל יֵשׁ לְפָרֵשׁ שַׁפִּיר דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּקָבָעֵי אִם גֵּירְסָה אַחַר סְתִירָה מִקְּרֵי מְחִילָה יע"ש וְשׁוּב רָאִיתִי בעז"ה בְּשִׁירֵי קָרְבָּן כ דְּהִקְשָׁה בֶּאֱמֶת דְּמַאי מְסַפְּקָא לֵיהּ פְּשִׁיטָא שֶׁאֵינָהּ נִיתֶּרֶת בִּשְׁתִיָּה זוֹ וכו' וְכָתַב די"ל שֶׁסּוֹבֵר אַף לְאַחַר סְתִירָה נָמֵי יָכוֹל לִמְחוֹל וְאֵיכָא בְּבַבְלִי פֶּרֶק הָאֲרוּסָה מַאן דְּסוֹבֵר הָכִי וּמְסַפְּקָא לֵיהּ אִם גֵּירֵשׁ כְּמוֹ שֶׁמָּחַל אַף לְאַחַר סְתִירָה עכ"ל וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי.

וְנֶעְלַם מִמֶּנִּי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּסַנְהֶדְרִין הַנַּ"ל וַעֲדַיִן צ"ע. וְהִנֵּה אֲנִי כָּתַבְתִּי זֶה כַּמָּה שָׁנִים עַל דִּבְרַת המנ"ח בְּמִצְוָה שְׁסָ"ה בְּדִין הג' מֵהַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן שׁוֹתִיּוֹת הֵיכִי דְּאִם הַבַּעַל אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וְכָתַב לַחֲקוֹר וּבְבַעַל שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ אֵינוֹ מְבוֹאָר דִּין זֶה נִרְאֶה דַּאֲפִי' אַחַר מְחִיקַת הַמְּגִילָּה הַבְּרִירָה בְּיָדוֹ וְאֵלּוּ הָיָה חִלּוּק בֵּין קוֹדֶם לְאַחַר הַמְּחִיקָה הָיָה מְבוֹאָר הַחִלּוּק וכו' יע"ש וְכָתַבְתִּי אָז לִפְנֵי שֵׁשׁ שָׁנִים שֶׁפָּלְא שֶׁנֶּעְלַם מִמֶּנּוּ תוס' בְּסַנְהֶדְרִין פ"ח ע"א דְּדַוְקָא קִדֵּם שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה אֲבָל לְאַחַר שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה לֹא וּכְמוֹ בְּאִשָּׁה יעש"ה.

וְהָיָה בְּדַעְתִּי לְדַמּוֹתוֹ מְחִילַת הַבַּעַל שֶׁל הַקִּנּוּי. כְּמוֹ אִם אָמַר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ דְּהוּא ג"כ מִטַּעַם מְחִילַת הַקִּנּוּי.

וְשׁוּב מֵחֲקֹתַי זֶה דְּמַאי עִנְיַן אֲמִירַת הַבַּעַל שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ. דְּהוּא רַק בְּדִין הַשְׁתִיָּה אֲבָל נִשְׁאֲרָה עָלָיו בְּכָל חֹמֶר הָאִיסּוּר סוֹטָה, משא"כ בְּהַבַּעַל שֶׁמָּחַל עַל קִנּוּיוֹ דְּמֵעִקָּר לְגַמְרֵי הָאִיסּוּר דָּלֶת כָּאן דִּין קִנּוּי וְכֵן הָיָה הָאֱמֶת אֶצְלִי.

וְכָעֵת רָאִיתִי שֶׁנִּבּוּאָה נִזְרְקָה לְפִי לְכַוּוֹן לְדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי. דְּסַנְהֶדְרִין הַנַּ"ל שֶׁבֶּאֱמֶת לָמַד דִּין מְחִילַת הַבַּעַל.

מַהָא דְּאָמְרִינַן דְּיָכוֹל לוֹמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ. שֶׁפָּרִיךְ וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא שֶׁבַּעְלָהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וְכַנַּ"ל.

וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ עִיּוּן דְּמַאי עִנְיַן זֶה לָזֶה וְכַנַּ"ל דְּשָׁם נִשְׁאֲרָה בְּאִיסּוּרָא וְאֵינוֹ מְעַכֵּב רַק הַבִּירוּר שֶׁל הַשְׁתִיָּה וצ"ע אח"ז רַב מָצָאתִי בְּסֵפֶר עֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ סי' י"ג בְּדִינֵי לוּלָב שֶׁהֵבִיא שָׁם לְעִנְיָנוֹ דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי סְנַהֶדְרִין הַנַּ"ל לְעִנְיָן שֶׁיּוּכְלוּ לִמְחוֹל אַחַר סְתִירָה.

וְתָמַהּ עַל הַיְרוּשַׁלְמִי כַּנַּ"ל דְּמַאי פָּרִיךְ מִבַּעְלָהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ יוע"ש וְנִשְׁאַר בצ"ע וְהֵבִיא גַּם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּסוֹטָה הַנַּ"ל וט"ס בִּדְבָרָיו שֶׁכָּתַב ספ"ה וצ"ל ספ"ב וְלֹא הִרְגִּישׁ במש"כ מִזֶּה כַּנַּ"ל. גַּם לֹא הֵבִיא הַתּוֹסָ' דְּסַנְהֶדְרִין שֶׁהֵבֵאתִי וְכֵן מָצָאתִי שׁוּב בְּסִפְרוֹ שֶׁל

הַגָּאוֹן הָאֲמִיתִי הַנָּ"ל בְּנַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ סי' כ"ו שֶׁהִזְכִּיר ג"כ הַקּוּשְׁיָא עַל הַיְרוּשַׁלְמִי סַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל בעמק"י וְשָׁם טָרַח לְהַצִּיל בִּדְבָרִים דְּחוּקִים יע"ש אֲרִיכוּת] וְיָצָא לָנוּ גַּם זֶה דְּדִינוֹ שֶׁל המנ"ח הַנָּ"ל מְבוֹאָר בַּיְרוּשַׁלְמִי סַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל דְּדַוְקָא עַד שֶׁלֹּא נִכְתְּבָה הַמְּגִילָּה וְאִית מֵימָר עַד שְׁנָא נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה אֲבָל בְּשֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה לָא בָּדָא, דא"י לוֹמַר שֶׁאֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וּכְהַתּוֹס' סַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל שֶׁמְּבוֹאָר דִּלְקוּחִים הֵם מִדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּסַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל וְאֵין לְהַאֲרִיךְ עוֹד:בְּדַף ה' אַחַר שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בְּקֻוְשְׁיַת הגרעק"א ז"ל בְּדִין עוֹבֶרֶת עַל דָּת מִסְתְּיָרָה צ"ל וּבְזֶה נִיחָא נָמֵי מַה שֶּׁהִקְשָׁה בִּשְׁיָרֵי קָרְבָּן עַל הַיְרוּשַׁלְמִי הל' א' דְּקָאָמַר דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כב"ה דַּאֲפִילּוּ הִקְדִּיחָה תַּבְשִׁילוֹ יָכוֹל לְגָרְשָׁהּ וְהִקְשָׁה דְּאַף כב"ש אָתְיָא דְּאֵין לְךָ דָּבָר מְכוֹעָר יוֹתֵר מִסְּתִירָה אַחַר הַקִּינּוּי שֶׁכְּבָר עָבְרָה עַל דָּת מֹשֶׁה וּמוֹדֵי ב"ש בְּשֶׁיֵּשׁ עֵדִים בְּדָבָר כִּיעוּר שֶׁיָּכוֹל לְגָרְשָׁהּ א"כ ר"י דְּאִית לֵיהּ דְּמַשְׁקֶה עפ"י שְׁנַיִם לְדִידֵיהּ וַדַּאי הַקִּינּוּי רְשׁוּת אֲפִילּוּ לב"ש דְּכֵינָן דא"י לְהַשְׁקוֹתָהּ אֶלָּא ע"י שְׁנֵי עֵדֵי סְתִירָה תּוּ לָא צָרִיךְ קִינּוּי לְגָרְשָׁהּ יע"ש ולפמש"כ א"ש.

וְעַיֵּן גַּם בְּנַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ סי' כ"ו שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל יע"ש: וּבְדִבְרֵי הַבַּ"ח שֶׁהֵבֵאתִי שָׁכַחְתִּי לְרַשְׁמָם דְּבֶאֱמֶת כְּדָבָרָיו פרש"י בְּקִדּוּשִׁין דַּף פ"א ע"ב ד"ה וְדָר עִם אִמּוֹ מְשׁוּם דְּלָא תַּקִּיף יְצִרֵיהּ עֲלֵיהוּ דְּאַהֲנֵי בֵּיהּ אַנְשֵׁי כנה"ג דְּלָא מְגָרֵי בַּקְּרוּבְּתֵיהֶ וכו' יע"ש וצ"ע מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְהַקְשׁוֹת עַל הב"ח יִקְשֶׁה גַּם זֶה דְּמַשְׁמַע דְּמִקְרָא יָלְפִינַן לָהּ דְּמֻוָּתָר לְהִתְיַחֵד וְלֹא מְשׁוּם הַאי טַעְמָא, שו"מ בְּשֵׁירֵי קָרְבָּן בַּיְרוּשַׁלְמִי כָּאן דְּהֵבִיא פרש"י בְּקִדּוּשִׁין וְהִקְשָׁה עַל זֶה כֵּן כַּנַ"ל וּמְסַיֵּם וְהָא דְּאָמְרִינַן דְּאַהֲנֵי דְּלָא מְגָרֵי בַּקְּרוּבְּתַיְיהוּ, הַיְינוּ בִּשְׁאָר עֲרָיוֹת חוּץ מֵאִמּוֹ וּבְתּוֹ ע"כ: וּבְמַה שֶׁפֵּרַשְׁתִּי שָׁם בד"ה בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּנִכְנְסָה לִפְלַטְיָא בְּיוֹם וכו', רָאִיתִי בְּשֵׁירֵי קָרְבָּן שֶׁמְּפָרֵשׁ פֵּירוּשׁ זָר וְז"ל עודנ"ל לְפָרֵשׁ דר"י בר"ב אָמַר דְּאִם נִכְנַס עִמּוֹ לבה"כ בְּעוֹד שֶׁלֹּא בָּא אָדָם לַשֵּׁם ה"ז סְתִירָה וא"ר מָנָא דְּאִם נִכְנְסוּ בזאח"ז לֹא הָוֵי סְתִירָה ור' אָבִין אָמַר אפי' בזא"ז הָוֵי סְתִירָה דאע"ג דא"ל דְּמַקְרָה הוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לב"ה לְהִתְפַּלֵּל מ"מ הָוֵי רַגְלַיִם לַדָּבָר וּבְתוֹסְ' דַּף כ"ח ע"ב בד"ה מִכָּאן וכו' מַשְׁמַע דְּמְפָרְשִׁים דמ"מ יֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לִפְלַטְיָא ע"ש וְלֹא נְהִירָא דְּדַאי סְתִירָה הִיא כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְחֻרְבָּה בְּיוֹם וכו', עכ"ל וְהִנֵּה הַמְעַיֵּן בַּתּוֹסְ' שָׁם יִרְאֶה דְּלָא מַשְׁמַע מִיָּדֵי שֵׁם בְּפִירוּשׁ דָּבָר זֶה אֶלָּא דְּהַתּוֹסְ' הִתְחִילוּ לְהַעְתִּיק הַיְרוּשַׁלְמִי מִתֵּיבוֹת אֵלּוּ וְאֵין עִנְיָנָם אֶלָּא לְהָבִיא הַהִיא דְּשָׁאֲלוּ לְבָן זוֹמָא וכו' יע"ש: שָׁם וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם במרה"פ ד"ה רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי וכו' וְכֵן מַה דְּסַיֵּם שָׁם עוֹד רָאָיָה לִפְסַק הָרַמְבַּ"ם מפ"ב דִּכְרִיתוּת תְּנַן חֲמִשָּׁה וכו' וְנִפְלְאֹתַי מְאֹד דְּמָה ראי' הוּא זוֹ וכו' ע"כ וּכְבָר הִקְדִּימוֹ בָּזֶה מָרָן המל"מ ז"ל בַּפ"א מהל' סוֹטָה והב"י עַצְמוֹ בְּבֶדֶק הַבַּיִת כְּבָר צָוָה לִמְחֹק זֶה יע"ש במל"מ, וּלְחִנָּם טָרַח הח"ס ז"ל בְּחֵלֶק אהע"ז ח"ב סי' ק"כ כְּמִדָּמֶה לְיַיְשֵׁב עיי"ש, וּמַה שֶּׁתִּרְצְתִּי הַהִיא דְּאָמְרָה חָנָה אֵלֵךְ וְאֶסְתַּתֵּר, מָצָאתִי גַּם בח"ס סי' ק"ב מחאהע"ז שֶׁהוּא ז"ל בָּנָה יְסוֹד רְאָיָה לְהָרַמְבַּ"ם דְּאַף מִמִּי שֶׁמֻּוָּתָר לְהִתְיַחֵד יֵשׁ קִינּוּי מֵאַגָּדָה זוֹ דְּחַנָּה דאל"ה קָשָׁה הֵיאַךְ תַּעֲבוֹר עַל אִיסּוּר יִחוּד יע"ש וְאֵינוֹ מֻכְרָח לְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְתִּי בְּפָנִים וְעַיֵּן בְּמַרְאֵה הַפָּנִים בִּירוּשַׁלְמִי פ"ג בד"ה שֶׁאִם הָיְתָה עֲקָרָה נִפְקֶדֶת שְׁמִיַּישֵׁב עַל דֶּרֶךְ זוֹ קֻוְשְׁיַת הַתּוֹסְ' בְּדַף כ"ו ע"א דלר"י נָמֵי לֵימָא לֵיהּ לְנַפְשֵׁיהּ יִסְתְּרוּ כָּל יוֹלְדוֹת בְּרֻוחַ יע"ש וּבְדֶרֶךְ זֶה דָּרַךְ בס' מִנְחָה חֲדָשָׁה פ' נָשׂא, אַךְ הָעִיר שָׁם בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ מֵאִיסּוּר גָּרַם מְחִיקַת הַשֵּׁם יע"ש וּבְדָבָר זֶה צ"ע לְעֵת הַפְּנַאי אַיְ"ה: עַל מש"כ בְּדַף ו' בְּשֵׁם המשל"מ וְתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ בְּהָא דְּבָעֵי רַב

שֵׁשֶׁת לְהוֹכִיחַ שֶׁאִם יֵשׁ עֵדִים בִּמְדִינָה וכו' מִדְּתָנֵן אוֹ שֶׁבָּאוּ עֵדִים דְּאָתֵי אֵימַת וכו' אֶלָּא בָּתַר דְּשָׁתֵי וכו' וּמַאי קוּשְׁיָא, דִּילְמָא מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן הוּא כְּמוֹ"כ הָרַמְבַּ"ם יע"ש מָצָאתִי כָּעֵת בְּסֵפֶר בִּנְיַן אֲרִיאֵל לְהַגָּאוֹן מָהָרַ"שׁ מֵאַמְשְׁטֶרְדָּם זצ"ל עַל הַתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת נָשׂא שֶׁכָּתַב דְּאַדְרַבָּה מִסֵּוּגְיָא זוֹ הוֹצִיא הָרַמְבַּ"ם אֶת שֶׁלּוֹ דְּקַשְׁיָא לֵיהּ אדר"ש הֵיכִי מָצִינוּ לְאַכְחוֹשֵׁי סָהֲדֵי דִּילְמָא בָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ וכמש"כ הָרַב המל"מ וי"ל.

דְּקַשְׁיתֵיךְ מִשְׁנָה יְתֵירָה דְּאָתֵי לאשמיענן חִידּוּשׁ דַּאֲפִילּוּ כִּי לֵיכָּא לְמֵיתְלֵי כְּלָל בַּעָוֹן דְּבַעַל כְּגוֹן שֶׁאִישׁ הַהוּא הָיָה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְהִשְׁקָהּ גַּם אוֹתָהּ וּבְדָקוּהָ הַמַּיִם וא"כ אֵין לִתְלוֹת הֶעָוֹן ב וְאַפִּ"ה אוֹ הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא בְּדָקוּהָ הַמַּיִם וּבָאוּ עֵדִים וְאָמְרוּ שֶׁטְּמֵאָה הִיא פְּסוּלָה מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה וְלָא אָמְרִינַן סָהֲדֵי שַׁקְרֵי נִינְהוּ אע"ג דְּאִיהוּ וַדַּאי מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן, וצ"ל מִשּׁוּם דְּרַב שֵׁשֶׁת, וּמִינָּהּ מוּכָח דְּאֵיזֶה בְּיאָה אֲסוּרָה שֶׁעָבַר עָלֶיהָ מֵיחֲשַׁב אֵינִי מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן דאל"כ אַכַּתִּי מַאי דָּיֵיק נָיְמָא שֶׁבָּא עָלֶיהָ בְּדֶרֶךְ אַפִּ"ה בְּדָקוּהָ הַמַּיִם לְאִשְׁתּוֹ הָאַחֶרֶת שֶׁלֹּא עָשָׂה עִמָּהּ אִיסּוּר אֶלָּא ע"כ כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ודו"ק עכ"ל ודפח"ח אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן לְשָׁדּוֹת נַרְגָּא דַּהֲרֵי אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת וְגַם לְהַעֲמִידָם בַּעֲזָרָה אָסוּר ומכש"כ בְּבַעַל אֶחָד וְעַיֵּן לְעֵיל דַּף ח' וּבְחִידּוּשַׁי.

וא"כ ע"כ הָיָה זוֹ שֶׁשָּׁתָתָה קוֹדֶם וּבְדָקוּהָ הַמַּיִם. שֶׁלֹּא עָשָׂה עֲדַיִן הָעֲבֵירָה אֲבָל בְּזוֹ הָאַחֲרוֹנָה חָיְישִׁינַן שׁוּב שָׁמָא בָּא עָלֶיהָ אַחַר הַהַשְׁקָאוֹת הָרִאשׁוֹנָה וּלְכָךְ לֹא בְּדָקוּהָ הַמַּיִם.

וְעַיֵּן בְּרֹאשׁ יוֹסֵף חֻלִּין (די"א) שֶׁכָּתַב ג"כ כה"ג יע"ש, וְיֵשׁ לְעַיֵּן: לְעִנְיַן מַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף ל"ו ע"ב ע"ד פְּרִיצַת הַתִּלְבּוֹשֶׁת. נִשְׁמַט לְהָבִיא הָרְאָיָה הַחוֹתֶכֶת הַאֵיךְ שֶׁנָּהֲגוּ אֲבוֹתֵינוּ וְאִמּוֹתֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּחַיֵּי הַצְּנִיעוּת וְהַכַּשְׁרוּת בִּזְמַן חַכְמֵי הַתַּלְמוּד.

אֲשֶׁר עַד שֶׁהִכְרִיעַ אוֹפֶן הִתְנַהֲגוּת מוֹסָרִית זֶה לַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה בְּעִנְיַן דִּינֵי מָמוֹנוֹת. וְהוּא גְּמָרָא עֲרוּכָה אֲשֶׁר תִּינוֹקֶת שֶׁל בֵּית רַבָּן הַלּוֹמְדִים פֶּרֶק בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה יוֹדְעִים אוֹתָהּ דְּשָׁם בְּדַף מ"ח ע"א אָמְרִינַן ומ"ש מֵהָאִשָּׁה שֶׁנִּכְנְסָה לִטְחוֹן חִטִּין אֵצֶל בעה"ב שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וכו' הָא בִּרְשׁוּת פָּטוּר אָמְרִי לִטְחוֹן חִטִּים כֵּיוָן דְּלָא בעי' צְנִיעוּתָא מִידֵּי לָא בעי' מְסַלְקִי מָרָוָתָא דְּחָצֵר נַפְשַׁיְיהוּ וַעֲלֵיהּ דִּידֵיהּ רָמֵי נְטִירוּתָא אֲבָל לְמֵיפָא כֵּיוָן דְּבָעֵי צְנִיעוּתָא –ופרש"י צְנִיעוּתָא ,,שְׁמַגְלָה זְרוֹעוֹתֶיהָ" –מַרָוָתָא דְּחָצֵר מְסַלְקִי נַפְשַׁיְיהוּ הִלְכָךְ עֲלֵהּ דִּידַהּ רמי' נְטִירוּתָא עכ"ל, וּלְשׁוֹן הַזָּהָב שֶׁל הָרַמְבַּ"ם ז"ל בפ"ג מהל' נִזְקֵי מָמוֹן דִּין י"ד וּמַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה שֶׁנִּכְנְסָה לְאֶפּוֹת בַּתַּנּוּר בְּבֵית שְׁכֵנוֹתֶיהָ וְהִנִּיחוּהָ וְנִתְעַלְּמוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַבִּיטוּ בָּהּ בְּעֵת לִישָׁתָהּ וַאֲפִיָּתָהּ וכו' עכ"ל וְכִמְדֻמֶּה שֶׁאֵין מִן הַצּוֹרֶךְ לְהָעִיר מִכָּאן עַד כַּמָּה הִגִּיעַ מַצָּב הַמּוֹסָרִי וְהַצְּנִיעוּת בְּחַיֵּי הֲמוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן רַבָּא אַף גַּם הָנֵי נָשֵׁי דְּמָחוֹזָא, בְּאוֹפֶן הַיּוֹתֵר נַעֲלֶה: במש"כ בְּדַף ז' אוֹדוֹת הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ מָצָאתִי כָּתוּב אֶצְלִי במק"א דִּבְעִיקַּר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ מָצָאתִי תּוֹסֶפְתָּא עֲרוּכָה בְּסַנְהֶדְרִין פ"ח דר"י בר"י אָמַר כָּךְ שֶׁאִם הוֹדָה מֵעַצְמוֹ פָּטוּר עיי"ש וְכֵן כָּתַב שָׁם בְּחַסְדֵי דָּוִד וּבְהַגָּהוֹת מְצַפֶּה שְׁמוּאֵל (בִּדְפוּס וִוילְנָא): לְדַף ו' ע"ב דְּמַקְשֶׁה הגמ' עַל ר"ש בְּסוֹטָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים בִּמְדִינַ"י אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, מַהָא דְּתָנֵן שֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה מְנֻחָתָהּ נִשְׂרֶפֶת וְנַיְמָא תִּגַּלֵּי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּכִי קִדֵּישׁ מֵעִיקָּרָא בְּטָעוּת קִדֵּישׁ וְתִיפּוֹק לְחֻלִּין יע"ש וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְשִׁיטַת הַשִּׁיךְ בחו"מ סי' ל"ד ס"ק ל"ג דְּבִפְסוּל מֻחְמֶּצֶת עֲבֵירָה ל"ב תְּחִילָּתוֹ וְסוֹפוֹ בְּכַשְׁרוּת א"כ הֲלֹא מַשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁהָיוּ הָעֵדִים

פְּסוּלִים מֵחֲמַת עֲבֵירָה וע"כ הָוֵי כְּאֵין לָהּ עֵדִים וְהַמְּנָחָה נִתְקַדֵּשׁ וְאַח"כ עָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְהֵעִידוּ וְזֶה אֵין לְהַקְשׁוֹת דְּלוֹקְמֵי דְּמַיְירֵי בְּהָיוּ הָעֵדִים קְרוֹבִים וְעַכְשָׁיו נִתְרַחֲקוּ, דבלא"ה קְרוֹבִים נֶאֱמָנִים לְהָעִיד שֶׁנִּטְמְאָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה, אָמְנָם מִפְּסוּלִין שֶׁגַּם בְּסוֹטָה אֵינָם נֶאֱמָנִים עַיֵּין רַמְבַּ"ם פ"א מִסּוֹטָה קִשְׁיָא דְּלוֹקְמֵי בכה"ג, עַיֵּין בְּשוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד בַּהַגָּהוֹת וּמַפְתְּחוֹת לסי' קנ"ז, דְּהִקְשָׁה זֹאת וְהִנֵּה הַפְּסוּלִין בְּעֵדוּת סוֹטָה הִיא כִּדְמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שָׁם הוּא פְּסוּלֵי עִדִּית בַּעֲבֵירָה מד"ת וְכֵן גַּזְלָן ד"ת כִּדְאִיתָא בר"ה (כ"ב) וְעַיֵּין שָׁם בט"א, וְיֵשׁ לְתָרֵץ קָצָת עִם דִּבְרֵי הח"ס חחו"מ סי' ל"ו שֶׁכָּתַב דְּמִדִּבְרֵי הַשָּׁ"ךְ נִרְאֶה שֶׁלֹּא אָמְרוּ לְהַכְשִׁיר אֶלָּא בְּפִסּוּל עֲבֵירָה שֶׁאֵינוֹ חָמָס וְחִמּוּד מָמוֹן אֲבָל בְּפִסּוּל חָמָס לֹא אָמְרוּ וּתְרֵי טַעְמָא אִיכָּא בַּדָּבָר חֲדָא דְּהָכָא בְּיָדוֹ כָּל שָׁעָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וַאֲפִילּוּ בְּהֶרְהוּר תְּשׁוּבָה סַגִּי משא"כ בְּפִסּוּל דְּחָמָס צָרִיךְ שֶׁיַּחֲזוֹר הַגְּזֵלָה וה"ל מְחֻסַּר מַעֲשֶׂה וכו' עיי"ש הִנֵּה לְפִי חִילּוּק זֶה א"כ בִּפְסוּל מֵחֲמַת גַּזְלָנוּת גַּם הַשָּׁ"ךְ מוֹדֶה שֶׁפָּסוּל, אֶלָּא בְּפָסוּל מֵחֲמַת עֲבֵירָה דְּאוֹרָיְתָא, דְּמַכְשִׁיר הַשָּׁ"ךְ, יֵשׁ לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּהַטַּעַם הוּא רלא נִקְרָא תְּחִלָּתוֹ בְּפַסְלוּת מִשּׁוּם דְּבָיְדוֹ כָּל שָׁעָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, א"כ נִרְאֶה דבכה"ג מִקְרֵי נָמֵי שֶׁיֵּשׁ לָהּ עֵדִים במדה"י וְהַמְּנָחָה לֹא קָדְשָׁה כְּלָל כֵּיוָן שֶׁבְּכָל שָׁעָה הֵם רְאוּיִים לְהָעִיד וּכְשֵׁם שֶׁפְּסוּל זֶה אֵינוֹ מְעַכֵּב מִלִּהְיוֹת נִקְרָא תְּחִלָּתוֹ בְּפִסּוּל, ה"נ אֵינוֹ מְעַכֵּב מִלִּהְיוֹת נִקְרָאִים רְאוּיִים לְהָעִיד, וְשׁוּב אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ דְּגַם עַל זֶה נֶאֱמַר תִּגַּלִּי מִילְתָא לְמַפְרֵעַ ודו"ק, אַף לְחִילּוּק הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתַב שָׁם הח"ס דְּבִפְסוּל מֵחֲמַת חָמָס כְּתִיב אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיוֹת עֵד חָמָס הֲרֵי הַכָּתוּב קָרָאוֹ עֵד אֶלָּא שֶׁנִּקְרָא עֵד חָמָס א"כ הו"ל תְּחִלָּתוֹ בְּפַסְלוּת משא"כ פְּסוּל בְּשֶׁאָר עֲבֵירוֹת נָפְקָא לָן אַל תָּשֶׁת רָשָׁע עֵד א"כ הַכָּתוּב אוֹמֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ עַד כְּלָל וא"כ כְּשֶׁיַּחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה הוּא דְּנַעֲשֶׂה עֵד וה"ל תְּחִלָּתוֹ בְּכַשְׁרוּת את"ד, לפ"ז יִקָּשֶׁה שׁוּב דְּבְנוֹדַאי מִתְּחִלָּה קַדִּישׁ הַמְּנָחָה כֵּיוָן דְּלֵיכָּא כָּאן עֵד כְּלָל, אֲבָל חִילּוּק זֶה לֹא מְסְתַּבֵּר לענ"ד דְּמִנָּלַן בְּסַכִּינָא חֲרִיפָא לְמִפְסַק קְרָאֵי דִּשְׁנֵיהֶם אֵין שָׁם עֵד עֲלֵיהֶם וְכֵן מַשְׁמַע בְּאֵר הֵיטֵב בט"א ר"ה שָׁם בד"ה הָא אִשָּׁה כְּשֵׁרָה לָהּ יע"ש וּבְנוֹדַאי יִפְסֹל בְּצֵירוּף משא"כ אִשָּׁה וְקָטָן כמש"פ הַתּוֹמִים סי' ל"ח כִּדְפָרִיךְ נִרְבָּע יַצִּיל עיי"ש, וע"כ דִּלְעִנְיַן דִּינֵי עֵדוּת שָׁם עֵד עָלָיו אֶלָּא דמ"מ ס"ל לְהַשָּׁ"ךְ דְּאֵין פָּסוּל זֶה מְעַכֵּב בְּעִיקַּר הָעֵדוּת וְכִסְבָרָא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכָּתַב הח"ס, וּמִמֵּילָא מְחֻוָּרִין שְׁמַעְתִּין ודו"ק וְרָאָה בְּתוֹמִים סי' פ"ב בְּקִיצּוּר כְּלָלֵי מִיגּוֹ אוֹת ח"י בְּעִנְיַן שֶׁתְּפָסוֹ מִתּוֹךְ תְּשׁוּבַת הָרִא"שׁ כְּלָל ס"ו דַּאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם עֵדִים פְּסוּלִין לָא אָמְרִינַן מִיגּוֹ וְרָצָה לְחַלֵּק דְּכִי אָמְרוּ הָרִא"שׁ בְּמָקוֹם קְרוֹבִים דְּאֵין הָעֵדִים מְשַׁקְּרִים, אֲבָל בִּפְסוּלִים מֵחֲמַת עֲבֵירָה וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם דְּנִפְסְלוּ מֵחֲמַת חֲשַׁשׁ דְּמְשַׁקְּרִים א"כ בַּזֶּה אֵין שָׁם לַלֵּב לְהַכְחִישָׁן כִּי בְּזֶה לֹא יהי' נֶחְשָׁד בְּעֵיני הַבְּרִיּוֹת וכו' יע"ש שו"ר שֶׁכְּבָר הֵעִיר בָּזֶה בְּהַגָּהוֹת מָלֵא הָרוֹעִים כָּאן אֶלָּא שֶׁהוּא הִקְשָׁה עַל קְרוֹבִים בִּנְשׁוֹתֵיהֶם וצ"ע דַּהֲלֹא קָרוֹב כָּשֵׁר גַּם קְרוֹבִים עֵדִים כְּשֵׁרִים וְכֵן מָצָאתִי עַכְשָׁו בְּסֵפֶר תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת שֶׁמְּבִיאוֹ וְכָךְ כָּתַב יע"ש וְהֵעִיר מֵהָא דְּתִחִילָּתָן וְסוֹפָן בְּכַשְׁרוּת.

וְלֹא הֵעִיר יוֹתֵר כְּקֻשְׁיַת הבי"צ הַנַּ"ל: בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף מ"ד בְּשֵׁם הַיַּעֲבֵ"ץ וְהָעִיּוּן יַעֲקֹב דְּלָמָּ"ד קָדְוֵשָׁה רִאשׁוֹנָה ק"ל וקלע"ל ס"ל כמ"ד אָרוֹן נִגְנַז וְלֹא גָּלָה לָבָבֶל יֵשׁ לְיַישֵׁב בָּזֶה דִּבְרֵי הַתּוֹסָפְתָּא בִּמְכִילְתִּין רֵישׁ פ' י"ג דְּתַנְיָא מִשְּׁנִּבְנָה בַּיִת רִאשׁוֹן נִגְנַז אוֹהֶל מוֹעֵד וכו' לֹא הָיְתָה צְרִיכָה שֶׁמָּן הַמִּשְׁחָה שֶׁקְּדֻשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה ק"ל וקלע"ל ע"כ וּפֵירְשׁוּ הַמְפָרְשִׁי דְּקָאֵי עַלהַכֵּלִים וּמְנוֹרָה וְשֻׁלְחָן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה יע"ש וְאֵין פֵּירוּשָׁם מַשְׁבִּיעַ רָצוֹן

דמה"ת לוֹמַר דְּבָעֵי מְשִׁיחָה מַחֲדָשׁ וְגַם לְעִנְיַן הַכֵּלִים לֹא שָׁמַעְנוּ דָּבָר זֶה דק"ר ק"ל אוֹ לֹא קלע"ל וְעַיֵּין שְׁבוּעוֹת ט"ז, אֲבָל לוּלֵא דְּמִסְתַּפֵּינָא הָוֵי אָמֵינָא דְּזֶה קָאֵי עַל הַלָּכָה ב' שָׁם דְּתַנְיָא מִשֶּׁנִּגְנַז אָרוֹן נִגְנַז עִמּוֹ צִנְצֶנֶת הַמָּן וכו' מָה רָאָה וכו' מִיָּד נִגְנַז יע"ש, וְעַל זֶה שַׁיָּיךְ הָא דְּלְעֵיל דְּקֻדְשָׁה רִאשׁוֹנָה קִדְּשָׁה לְשָׁעָתָהּ וְקִדְּשָׁה לע"ל, פֵּירוּשׁ וּלְכָךְ הֻזְקַרְךְ לְגָנוּזוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶ' הַקֻּדְשָׁה נִמְשֶׁכֶת לְעוֹלָם וכמש"כ הָאַחֲרוֹנִים הַנַּ"ל: בָּזֶה שֶׁהַקְשֵׁיתִי דַּף נ"א ע"ב מֵהָא דַּעֲרָכִין דַּף ז' יע"ש מִמְּהֵירַת הַדְּפוּס נִשְׁמַט הָרֵאָיָה שֶׁהֵבֵאתִי לִדְבָרֵי אֵלֶּה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּלִקַמָּן כ"ו ע"א ד"ה מְעַוְּבֶרֶת עַצְמוֹ דְּרַשׁ"י פֵּירֵשׁ וְלָא אָמְרִינַן דְּלָא לִיקְטְלִיהּ לַוָּלָד וְתֵימַהּ אַמַּאי אִית לָן לְמֵיקְטְלִיהּ מָה אִיכְפַּת לָן נַמְתִּין עַד שֶׁתֵּלֵד הָא תְּנַן בפ"ק דַּעֲרָכִין הָאִשָּׁה הַיּוֹצְאָה לֵיהָרֵג אֵין מַמְתִּינִין לָהּ עַד שֶׁתֵּלֵד וְהָתָם גזה"כ הוּא וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם לְרַבּוֹת אֶת הַיֶּלֶד וְהָתָם מַשְׁמַע טַעְמָא דְּרַבִּי קָרָא הָא לֹא רַבִּי קָרָא לָא קְטָלֵינִ' לֵיהּ מִשּׁוּם מָמוֹנֵיהּ דְּבַעַל הוּא וכו' עכ"ל וְדַע דְּעַל מַה שֶׁהֵבִיא הָרַמָ"א בחו"מ סי' צ"ו סוֹף ס"ו דִּי"א דְּאֵין מַשְׁבִּיעִין הָאִשָּׁה כְּשֶׁהִיא מְעֻבֶּרֶת דְּהָא מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מבה"כ כְּשֶׁהָיוּ נוֹתְנִין חֵרֶם עכ"ל, הֵעִיר באו"ת שָׁם ס"ק י"ט דְּדִין זֶה אֵין לוֹ שׁוֹרֶשׁ כְּלָל דְּכָל דִּין שְׁבוּעָה מְסוֹטָה יָלְפִינַן וּבְסוֹטָה מַשְׁקִין הַמְעֻבֶּרֶת וְלֹא מַמְתִּינִין עַד שֶׁתֵּלֵד עכ"ל וְכֵן כָּתַב בס' קוֹבֶץ עַל הָרַמְבַּ"ם הל' סוֹטָה (פ"ד דִּין י"ז) וְעַיֵּין בפ"ת שָׁם בְּשֵׁם הח"ס תחו"מ ס' ע"ז דִּבְרֵי הַתַּלְמִיד וְדִבְרֵי הָרַב יע"ש וּלְקַמָּן שָׁם נָעִיר בָּזֶה אַיָּ"ה, וְעַיֵּין בְּנַחַל יִצְחָק סי' צ"ו שָׁם שֶׁמַּדְחֶה דִּבְרֵי הָרַב ח"ס עיי"ש, ולפמש"כ לְעֵיל דִּשְׁבוּעַת סוֹטָה ל"ד לִשְׁאָר שְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר שֶׁמּוֹצִיא מָמוֹן עיי"ש וְהָרֵאָיָה דְּזִכּוּת תּוֹלָה בְּסוֹטָה וְלֹא כֵן בִּשְׁאָר שְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר א"כ יֵשׁ לְחַלֵּק בִּפְשִׁיטוּת דְּאֵין הַסַּכָּנָה מְבֹרֶרֶת דַּהֲלֹא זְכוּת תּוֹלָה לָהּ וְאֶפְשָׁר גַּם זְכוּת הָעִבּוּר תִּילָה לָהּ משא"כ בִּשְׁאָר שְׁבוּעוֹת דְּנִפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַלְתַּר אֵין לְהַשְׁבִּיעָהּ וְיָכוֹל לְהַמְתִּין, וְעוֹד י"ל דִּבְסוֹטָה דְּהַקִּינוּ הָיָה בְּעוֹד הָיְתָה מְעֻבֶּרֶת אִיהִי דְּאַפְסִידָהּ אַנַּפְשָׁהּ, אֲבָל בְּעָלְמָא שְׁתִּשְׁבַּע עַל הַחוֹב שְׁנִתְחַיְּבָה מִקּוֹדֶם וּבכה"ג מַיְרֵי הָרַמָ"א, לֹא מָשְׁבִּיעֲנַן אֲבָל בְּמָקוֹם שְׁנִתְחַיְּבָה לַאֲתַר שְׁנִתְעַבְּרָה, י"ל הִיא וּוַלָּדָהּ נִתְחַיְּבוּ וּלְקַיֵּים דִּבְרֵי הַתַּוָּמִים דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין לְדִין זֶה: בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּדַף מ"ט ע"א בהג"ה בְּשֵׁם אאמו"ר הַגָּאוֹן זצ"ל וְהֵבֵאתִי ע"ז דִּבְרֵי המל"מ והחו"ד והבא"י יע"ש, –מָצָאתִי כָּעֵת בְּאִמְרֵי בִּינָה דִּינֵי קִנְיָנִים ס' י"א ד"ה וְרָאִיתִי שֶׁמְּדַבֵּר בְּדִין זֶה שֶׁל המשל"מ יע"ש בַּאֲרִיכוּת, וּבְגֶמַר דְּבָרָיו רָצָה לְחַדֵּשׁ דְּהָא דְּהַלָּוֶה קוֹנֶה הַהַלְוָאָה אַף דְּקוֹנֶה בְּמְשִׁיכָה מ"מ הַיְינוּ דַּוְקָא בְּהַלְוָאָה דְּהֶיתֵּרָא אֲבָל בְּהַלְוָאָה דְּאִיסּוּרָא כְּגוֹן שֶׁהַלְוָה עַל רִיבִּית בָּזֶה לֹא קָנָה בְּמְשִׁיכָה וַעֲדַיִן בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזוֹר, וְאִם נֹאמַר כֵּן יל"ק קֻוֹשְׁיַת הקצה"ח סי' ל"ח לר"ל דְּסוֹבֵר חַיָּיבֵי מַלְקוּת שׁוֹגְגִין פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמִין שְׁטָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רִיבִּית אַמַּאי גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן הָא הַלְוָה עוֹבֵר עַל לָאו דְּלָא תְּשִׁימוּן וְיִהְיֶ' פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמִין וְאַף אִם אִיתָא בְּעַיִן מ"מ מִלְוָה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה עיי"ש וְלָמָּה שֶׁכָּתַבְתִּי לֹא קָנָה הַלְוָה הַמָּעוֹת כ"ז שֶׁהוּא בְּעַיִן דְּמְשִׁיכָה כה לָא מְהַנֵּי בְּמָקוֹם שֶׁעוֹשֶׂה אִיסּוּר: מַה שֶׁהִקְשֵׁיתִי בְּדַף הָרִאשׁוֹן בְּהִיא שׁוֹגֶגֶת וְהוּא מֵזִיד דַּאֲסוּרָה לוֹ מִסַּנְהֶדְרִין (מ"א) יע"ש הֶרְאַנִי כְּבוֹד יְדִידִי הָרַב הַגָּאוֹן רי"מ הוֹרְוִויץ שֶׁגַּם הוּא כִּוּוֹן לְקֻוֹשְׁיָא זוֹ בְּסִפְרוֹ גִּידּוּלֵי צִיּוֹן, וְכֵן בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף מ"א מ"ב בְּעִנְיַן קַבָּלַת גֵּרִים בזה"ז מאו"ה הַיּוֹשְׁבִים בְּאִיטַלְיַא עיי"ש דִּיבֵּר ג"כ קְצָת מִזֶּה בְּסִפְרוֹ הַנַּ"ל סי' מ' ועיי"ש וְעַיֵּין הֵיטֵב בָּמָה שֶׁכָּתַבְתִּי וְתָבִין: בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי (בְּדַף י"ז ע"א) הַתּוֹסָפְתָּא דְּסוֹטָה ה"ב דְּקָתָנֵי בָּהּ דְּנִטְמֵאת מִנְחָתָהּ תֵּעָובֵר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה עיי"ש רָאִיתִי אחז"ר שֶׁאָתֵי לְיָדֵי הַגָּהוֹת וְחִידּוּשֵׁי

סֵפֶר קוֹבֶץ לְהָרַמְבַּ"ם סֵדֶר נָשִׁים (שֶׁאֵינוֹ בְּנִמְצָא) וְרָאִיתִי בפ"ד דִּין י"ד שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסָפְתָּא עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שָׁם אֲבָל לֹא הֵעִיר בָּהּ כְּלוּם, וְהִנֵּה גַּם לְאִידָךְ גִּיסָא קָשֶׁה דִּתְנַן לְקַמָּן כ"ב וְאֵלּוּ שֶׁמְּנְחוֹתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי וְאוֹמֶרֶת אֵינָהּ שׁוֹתָה וכו' אַמַּאי לָא קָתָנֵי הָכָא דְּטָעוּן עִיבּוּר צוּרָה כֵּיוָן דְּהָוֵי חֲזִי לְהַקְרָבָה וּפְסוּלוֹ מֵחֲמַת בְּעָלִים הוּא וְטָעוּן עִיבּוּר צוּרָה ע וְעַיֵּין בְּמְנָחוֹת (נ' ע"ב) דְּקָאָמַר בְּשִׁלָּמָא רֵאשׁוֹן חָזֵי לְהַקְרָבָה וכו' יעש"ה, –שׁוּב הֵעִיר פְּנֵי הַמִּזְרָח שֶׁשָּׁלַח לִי סִפְרוֹ עוֹלַת שְׁלֹמֹה כְּבוֹד הַמְחַבֵּר ה"ה הָרַב הַגָּאוֹן הַגְּבִיר הַמְפֻרְסָם רַבִּי שְׁלֹמֹה זַלְמָן לִיפְשִׁיטְץ זצ"ל מֵהֲוָרַדְנָא חִיבּוּר יָקָר וְנַעֲלֶה לְסֵדֶר קָדָשִׁים וּמָצָאתִי זֶה לֹא כְּבָר שָׁם בְּמְנָחוֹת דַּף (נ' ע"ב) שֶׁהִקְשָׁה כָּזֶה הַהֶעָרָה הַשְּׁנִיָּה הַנַּ"ל וְכָתַב ע"ז וַז"ל דִּבְפָסְחִים דַּף ע"ג אִיתָא שְׁחָטוֹ וְנוֹדַע שֶׁמָּשְׁכוּ הַבְּעָלִים אֶת יָדָם יִשָּׂרֵף מִיָּד וְהִקְשׁוּ שָׁם התוד"ה בְּדַם וכו' אַמַּאי יִשָּׂרֵף מִיָּד הָא פְּסוּלֵי בִּבְעָלִים הוּא וְטָעוּן עי"צ וְתֵירְצוּ דְּמַיְירֵי שֶׁמָּשְׁכוּ הַבְּעָלִים קוֹדֶם שְׁחִיטָה דַּחֲשִׁיב פְּסוּלוֹ בְּגוּפוֹ וּמֵעַתָּה א"ש בְּסוֹטָה דְּכָל הָנֵי פְּסוּלֵי דַּחֲשִׁיב הָתָם אֵירְעוֹ קוֹדֶם קְמִיצָה שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שְׁחִיטָה וְהָוֵי פְּסוּלוֹ בְּגוּפוֹ אֲבָל מִנְחַת חָבִיתִין דְּאֵין בָּהֶם קְמִיצָה הָוֵי קִידּוּשׁ כְּלִי דְּיָדָהּ בְּמָקוֹם קְמִיצָה כמש"כ הַתּוֹסָ' לְעֵיל דַּף כ"ו ד"ה חַלָּא וכו' וְטָעוּן עי"צ דְּהָוֵי בִּפְסוּלוֹ בְּעָלִים, אַף ק"ל דִּבְסוֹטָה דַּף ו' דְּאִיתָא קָרְבהַקּוֹמֶץ וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁמֵּת הוּא אוֹ הִיא הֲרֵי הִיא כְּכָל הַמְּנָחוֹת וְתִשָּׂרֵף וְאַמַּאי הָא כֵּיוָן דְּמֵתוּ אַחַר קְמִיצָה הָוֵי כְּמוֹ לְאַחַר שְׁחִיטָה וּפְסוּלוֹ בִּבְעָלִים הוּא וְטָעוּן עי"צ? עכ"ל וְנִשְׁאַר בצ"ע, אֶלָּא שי"ל דְּבָאֱמֶת בְּכָאן אֵין הֶכְרֵחַ וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאֵין ה"נ דְּבָעֵינַן נָמֵי עי"צ, וְאַדְרַבָּה בָּזֶה יֵשׁ לְיַישֵׁב קֻושְׁיַת הַתּוֹסָ' לְקַמָּן (כ"ב ע"ב) ד"ה אֵלּוּ שֶׁמְּנְחוֹתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת תֵּימַהּ אַמַּאי לָא חָשֵׁיב נַמֵּי מֵת הוּא אוֹ שֶׁמֵּתָה הִיא דְּאָמְרִינַן בפ"ק דְּנִשְׂרָפוֹת וְלִיכָּא לְמֵימַר דַּוְקָא הַיְינוּ לְאַחַר שֶׁקִּידֵּשׁ הַקּוֹמֶץ כִּדְתַנְיָא לְעֵיל אֲבָל הָכָא לָא חָשֵׁיב אֶלָּא הַנִּשְׂרָפוֹת מִשֶּׁקִּדְּשָׁה בִּכְלִי וכו' יע"ש, ולמש"כ אָתֵי שַׁפִּיר דִּלְכָךְ לָא תָּנֵי בַּהֲדֵי מְשׁוּם דְּבַמִּשְׁנָה שָׁם אֵינוֹ טָעוּן עי"צ דְּקוֹדֶם קְמִיצָה הָוֵי פְּסוּלוֹ בְּגוּפוֹ, אֲבָל הָתָם בְּמֵתָה הִיא אוֹ הוּא אַחַר קִידּוּשׁ הַקּוֹמֶץ, בֶּאֱמֶת טָעוּן עי"ל וְדִין שְׂרֵיפָה שֶׁלּוֹ מְשֻׁנֶּה מִדִּין דְּשִׂרֵיפָה דְּמִשְׁנָה שָׁם, וְהָא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דה"ה מִשֶּׁקִּידְּשׁוֹ בִּכְלִי נָמֵי דְּנִשְׂרָפוֹת י"ל דְּאֵין ה"נ דבכה"ג דְּהָוֵי פְּסוּלוֹ בְּגוּפוֹ אֵין טָעוּן עִיבּוּר צוּרָה, וְכֵיוָן שֶׁהָוֵי בְּכָאן חִילּוּקֵי דִּינִים לְעִנְיַן עי"צ, לְכָךְ לָא כַּיֵּיל לָהּ בַּהֲדֵי דְּתָנֵן הָתָם דְּפְשִׁיטָא בְּהָנֵי דְּלָא טָעֵין עי"צ וְנִשְׂרָפוֹת מִיָּד, וְהַתּוֹסָפְתָּא הָיָה בְּהַעֲלֵם עַיִן מִבַּעַל עוֹלַת שְׁלֹמֹה וּלְכָךְ לֹא הִרְגִּישׁ בְּיוֹתֵר דְּבָאֱמֶת עַל נִטְמָא נָמֵי בָּעֵי בַּתּוֹסָפְתָּא עִיבּוּר צוּרָה דְּלָא כְּמוֹ שֶׁרָצָה לְדַיֵּיק מִתְּחִלָּה ,,וּמִשְׁמַע הָתָם דְּנִשְׂרָפוֹת מִיָּד דְּוַדַּאי נִטְמָא הַמִּנְחָה דְּקָתָנֵי הָתָם מִדְּלָא קָתָנֵי דְּטָעוּן עִיבּוּר צוּרָה" –אַגַּב רְאִיתִי נָמֵי שָׁם דַּף כ"ו ע"ב עַל הַגְּמָרָא דְּקָאָמַר מִכְּלָל דר"א ור"ש לָא בָּעֵי מַתַּן כְּלִי וכו' הִקְשָׁה הגה"מ זַ"ל הַנַּ"ל וְזַ"ל ק"ל בְּסוֹטָה דַּף ו' קָתָנֵי קִידֵּשׁ הַקּוֹמֶץ שֶׁל מִנְחַת סוֹטָה וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוּ עַד שֶׁמֵּת יִשָּׂרֵף ופרש"י שָׁם שֶׁהַקּוֹמֶץ טָעוּן קִידּוּשׁ כְּלִי עיי"ש וע"כ ר"ש הִיא דס"ל שָׁם (די"ט) מַקְרִיב מִנְחָתָהּ אַחַ"כ מַשְׁקֶה דְּלַרַבָּנָן דס"ל מַשְׁקֶה וְאַחַ"כ מַקְרִיב אֵין נ"מ זֶה שֶׁמֵּת וְעַיֵּין בפרש"י ד"ה שֶׁמֵּת הוּא ור"ס הָא ס"ל לָא בָּעֵי קִידּוּשׁ כְּלִי, וּמִכָּאן רְאָיָה למש"כ לְעֵיל דְּהָא דלר"ש לָא בָּעֵי קִידּוּשׁ כְּלִי מְשׁוּם דְּיָדוֹ כִּכְלִי שֶׁרֶת דָּמֵי וְנִתְקַדֵּשׁ הַקּוֹמֶץ בְּיָדוֹ כִּדְאָמְרִינַן בְּיוֹמָא דמ"ח בִּקְטוֹרֶת וְשַׁפִּיר קָאָמַר קָדַשׁ הַקּוֹמֶץ וכו' דִּבְשָׁעָה שֶׁקָּמְצוֹ נִתְקַדֵּשׁ הַקּוֹמֶץ בְּיָדוֹ עכ"ל הִנֵּה הַהֶכְרֵחַ שֶׁהִנִּיחַ דְּדַוְקָא ר"ש הִיא וְלֹא רַבָּנָן הִיא הַנָּחָה סוֹבֶרֶת כַּמּוּבָן דִּפְעֻלַּת הַהַשְׁקָאָה נַעֲשָׂה בְּעֵת הַהַקְרָבָה וְגַם רַבָּנָן הֲלֹא מַשְׁכַּחַת לָהּ

דְּמוֹדִים הֵם בְּהַקְרִיב מִנְחָתָהּ וְאַחַ"כ מַשְׁקָהּ שֶׁהִיא כָּשֵׁר, וְהָרְאָיָה הַחוֹתֶכֶת הִיא הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וּפָסַק בפ"ג דִּין ט"ו דְּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ וְאַחַ"כ מַקְרִיב כת"ק עיי"ש, ובפ"ד דִּין י"ד הֵבִיא הַךְ דִּינָא שֶׁמֵּת הוּא אוֹ שְׁמֵתָה הִיא הֲרֵי הַמִּנְחָה כְּוֻלָּהּ נִשְׂרֶפֶת וּבָזֶה מְדֻיָּקָדָק שֶׁהַקְּדִים מְקוֹדֶם הָרַמְבַּ"ם הַקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ וְאַחַ"כ הִשְׁקָהּ כְּשֵׁרָה לוֹמַר דְּדִין זֶה אַתְיָא אַף כְּרַבָּנָן וְקַצַּרְתִּי: מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעִנְיַן הַלְבָּנַת פָּנִים אִי צָרִיךְ לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ עַל זֶה כְּדַעַת הַתּוֹסָ', רָאִיתִי עַכְשָׁו בְּשוּ"ת בִּנְיַן צִיּוֹן ח"ר סי' קע"א קע"ב קע"ג מַשָּׂא וּמַתָּן אָרוֹךְ בְּעִנְיַן הַזֶּה וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּשְׁמַעְתִּין וְכֵן מְתָרֵץ קֻשְׁיָתָם כְּתֵירוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתַבְתִּי וְכֵן מְרַמֵּז לְדִבְרֵי הַשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְרַבֵּינוּ יוֹנָה זַ"ל וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי, וְכֵן הֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם סֵפֶר תֵּיבַת גֹּמֶא חֲקִירָה ה' יע"ש שֶׁמַּסְכִּים לַהֲלָכָה דְּמֻחֲלֶבֶת לְמִסּוֹר עַצְמוֹ לְמִיתָה וְלֹא יְבַיְּשׁוּ יע"ש ובס' קע"ג וַעֲדַיִן צ"ע, מִדִּבְרֵי הפ"י והעי"ק וְעַל גַּבֵּיהֶם הָרַמְבַּ"ם זַ"ל: במש"כ בְּדַף מ"ט ע"א לְעִנְיַן קלבדר"מ –יֵשׁ לְהוֹסִיף דל"ד לְמַחְתֶּרֶת דְּאֵין הב"ד אוֹמְרִים לְהִיפּוּךְ וּמִצָּוָה הוּא טַל כָּל אָדָם, אֲבָל הָכָא אֵין הב"ד מוֹרִים כֵּן וּמוֹרִים לְהִיפּוּךְ, דַּהֲלָכָה וְאֵין מוֹרִים כֵּן, –כֵּן יְעַיֵּין בְּעִנְיָן זֶה בְּשוּ"ת עוֹנֶג יו"ט סי' כ"ד לְעִנְיַן מַפְקִיד חָמֵץ בְּפֶסַח דְּנִימָא קלבדר"מ יע"ש שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא דִּבְרֵי הקצה"ח וְקַצַּרְתִּי כִּי אֵין מְקוֹמוֹ כָּאן: הֶעָרָה בְּפֵירוּשׁ הַיְרוּשַׁלְמִי בַּיְרוּשַׁלְמִי סוֹטָה פ"ק סוֹף הֲלָכָה ב' אָמְרִינַן צָרַת סוֹטָה לָמָּה הִיא אֲסוּרָה רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר מֵרִיחַ עֶרְוָה נָגְעוּ בָהּ, רַב אָמַר מִפְּנֵי שֶׁכָּתוּב בָּהּ טֻמְאָה כַּעֲרָיוֹת עכ"ל, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּמַאי פְּלִיגִי וְלִכְאוֹרָה דָּמְיָין אַהֲדָדֵי וְלָמָּה לֹא פָּרִיךְ מַה נָּפִיק מִבֵּינַיְהוֹ, כִּדְפָרִיךְ הַאי תַּלְמוּדָא בְּכַמָּה דֻּכְתֵי, והפ"מ והק"ע לֹא עָמְדוּ כְּלָל בָּזֶה, וא"ל דְּאִיכָּא בֵּינַיְיהוּ סְפֵק סוֹטָה דְּלִרְב דַּוְקָא סוֹטָה וְוַדַּאי טֻמְאָה כְּתִיב בָּהּ אֲבָל סָפֵק סוֹטָה לֹא כְּדִמְבֹאָר בִּיבָמוֹת שָׁם (די"א) אָמֵינָא לָךְ אֲנָא סוֹטָה וַדַּאי וְאַתְּ אָמְרַת לִי סָפֵק סוֹטָה, וּבָעֵי חֲלִיצָה כְּדִמְפוֹרָשׁ בַּמִּשְׁנָה, וְאִם מֵת חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת דְּאֵיךְ יַחֲלוֹק ר"י עַל הַמִּשְׁנָה דְּאִם מֵת חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת וְאֶפְשָׁר דְּפְלִיגִי בָּזֶה דְּלִרְב אִינָהּ צְרִיכָה חֲלִיצָה כְּלָל כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דַּף י' וּבְדִבְרֵי הָרַאשׁוֹנִים בִּיבָמוֹת שָׁם די"א עַיֵּין רֹא"ש וְרַשְׁבָּ"א ונומק"י אֲבָל לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּרַק ,,מֵרִיחַ עֶרְוָה" נָגְעוּ בָהּ לְעִנְיַן יִבּוּם מ"מ צְרִיכָה חֲלִיצָה וּכְדַעַת הָרָאָבָ"ד דס"ל דְּסוֹגְיָא דְּסוֹטָה פְּלִיג עַל סוֹגְיָא דִּיבָמוֹת עיי"ש בָּרֹא"ש יְבָמוֹת, וּלְרַבִּי יוֹחָנָן ס"ל כֵּן בֶּאֱמֶת לַהֲלָכָה דִּצְרִיכָה חֲלִיצָה, וְסִיּוּעַ לְדַעַת הָרָאָבָ"ד זַ"ל כד"נ: וּבְעֶזְרַת הוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי נַתְחִיל לִכְתּוֹב חִידּוּשֵׁי פְּרָק שֵׁנִי.

וּמַה שֶּׁשָּׁגִיתִי כְּבָר עַל הָאֱמֶת יַעֲמִידֵנִידַךְ י"ד ע"א בְּמִשְׁנָה וְזוֹ אֵינָהּ טְעִינָה לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל דַּף י"ז עַל הַתּוֹסָפְתָּא דְּטָעוּן עי"צ ומש"כ לְעַל מִזֶּה, וְהִנֵּה שׁוּב כְּשֶׁהִגִּיעַ לִידֵי הַסֵּפֶר מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁשָּׁלַח לִי כְּבוֹד הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א, רָאִיתִי שֶׁכָּאן בַּמִּשְׁנָה הֵבִיא בְּשֵׁם הַפָּנִים יָפִית עה"ת בפ' נָשׂא שֶׁכָּתַב בזה"ל וְנִרְאֶה די"ל מִשּׁוּם זֶה הַטַּעַם כְּתִיב לֹא יְצוֹק עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁתַּעֲלִים אֶת טֻמְאָתָהּ מֵחֲמַת נְדוֹת אוֹ שֶׁתִּטַּמֵּא אֶת עַצְמָהּ לְמֵת, וְכֵינָן שֶׁיִּתֵּן הַכֹּהֵן אֶת מִנְחָתָהּ עַל כַּפָּיהּ תִּטַּמֵּא אֶת הַכְּלִי וְאֶת מִנְחָה בְּמַשָּׂא וכו' לְכָךְ הֻצְרַךְ לִיקַּח קֶמַח שֶׁלֹּא הֻוְכְשַׁר שֶׁאֵינוֹ מק"ט לְכָךְ לֹא יָכוֹל לְיַצּוֹק עָלָיו שֶׁמֶן שֶׁלֹּא יִתְכַּשֵּׁר וכו' יע"ש וְהֶעִיר עָלָיו הַמְחַבֵּר יֵשׁ לְתַמּוֹהַּ דְּהָא מִנְחַת חוֹטֵא נַמִּי לָא בָּעֵי שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה (א"י מַאי בָּעֵי בְּזֶה וְכִי הֲדָדֵי כְּתִיבָן וְקָרֵינַן) וּבְמָנָחוֹת דַּף ד אָמְרִינַן מִנְחַת חוֹטֵא מְגַבְּלָהּ בַּמַּיִם וְהֵיא כְּשֵׁרָה דְּמַאי חֲרֵיבָה מִשֶּׁמֶן יעי"ש א"כ גַּם בְּמִנְחַת סוֹטָה נוֹתֵן לְתוֹכָהּ מַיִם ה"כ אַכַּתִּי הֻוְכְשָׁרָה הַמִּנְחָה בְּמַיִם מַה יוֹעִיל מַה שֶּׁאֵיני נוֹתֵן לְתוֹכָהּ שֶׁמֶן

ע"כ וְלֹא הֵעִיר מִכָּל דִּבּוּרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁהֵבֵאתִי בְּפָנִים לְעִיל, וּעכנ"ל אוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי מִשּׁוּם דְּגַם מַיִם שֶׁבָּעֲזָרָה אֵינוֹ מַכְשִׁיר, אוֹ כְּמוֹ שֶׁהַבַּיִת הַמְחַבֵּר שָׁם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם (פי"א מהל' מעה"ק הי"ד) דַּוְקָא בְּדִיעֲבַד אִם נָתַן בָּהּ מַיִם כְּשֵׁרָה אֲבָל לְכַתְּחִלָּה צ"ל חֲרִיבָה מִכָּל דָּבָר יעי"ש, וְגַם יֵשׁ לְעַיֵּן אִם מַיִם שֶׁבָּעֲזָרָה שֶׁאֵינוֹ מַכְשִׁיר הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא מִדְּרַבָּנָן, ועכ"פ דִּבְרֵי הַפָּנִים יָפוֹת הֵן וְתוֹדָה לְעֶלְיוֹן שֶׁכִּוַּנְתִּי לָזֶה בְּמִקְצָת, אַךְ זֶה יֵשׁ לְהַכִּיר עָלָיו וּלְעַיֵּן ,,בְּפָנִים" שָׁם אִם הֵבִיא הַמִּדְרָשׁ רַבָּה מְפוֹרָשׁ פ' נָשֹׂא (סי' ל"ח י"ז דְּדָרִישׁ מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מִיַּד שְׁלִישָׁהּ (הַיְינוּ שְׁלוּחָהּ כְּמוֹ שֶׁפֵּירְשׁוּ המת"כ והגרד"ל גּוֹרֵס מִיַּד שְׁלוּחָהּ) שֶׁאִם פֵּירָסָה נִדָּה לֹא הָיְתָה, שׁוֹתֶה ע"כ, פֵּירְשׁוּ מִשּׁוּם דְּתִטָּמֵא הַמִּנְחָה אִם תִּיגַּע בָּהּ ע"כ וְזֶה מֻכְרָח וא"כ יֵשׁ לְעַיֵּן הָא לְפִי הַמְבֹאָר לֵיכָּא מִידֵּי דְּמַכְשִׁיר, אִם לָא אַלִּיבָּא דמ"ד חִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ מַכְשִׁיר מִדְּאוֹרַיְיתָא, וְעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּן בְּעִיקַּר הַדָּבָר הֲלֹא בְּנִדָּה הָאֲמָנָתָהּ תּוֹרָה עַל עַצְמָהּ וַהֲלֹא תָּמִיד תֹּאמַר שֶׁהִיא נִדָּה וּמִי יְבַדְּקֶנָּה, אֶלָּא דְּיֵשׁ עֵצָה לְהַמְתִּין לָהּ הַיָּמִים שֶׁצְּרִיכָה סְפִירָה וצ"ע בְּזֶה עוֹד: שׁוּב הִשַּׂגְתִּי בִּשְׁאֵלָה הַחֹמֶשׁ בַּמִּדְבָּר עִם פָּנִים יָפוֹת וְרָאִיתִי שָׁם עַל הַפָּסוּק (ט"ו) וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ עָלֶיהָ שֶׁמֵּבִיא בְּעַצְמוֹ זֶה הַדָּרָשׁ עַל שֵׁם הַסִּפְרִי, וְז"ל וְאִיתָא בְּסִפְרֵי מִיַּד הָאִשָּׁה שֶׁאִם פֵּירְסָה נִדָּה לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה וכו' נִרְאֶה הָא דְּלָא כָּתַב זֶה בִּתְחִילַּת הַפָּרָשָׁה מִשּׁוּם דִּפְשִׁיטָא דְּאֵינָהּ יְכוֹלָה לִיכָּנֵס לְשַׁעַר נִקָּנוֹר שֶׁהוּא מַחֲנֵה לְוִיָּה וכ"ש לִתְנוּפָה שֶׁהִיא בָּעֲזָרָה, אֶלָּא אַפִּילּוּ לְאַחַר הַתְּנוּפָה פֵּירְסָה נִדָּה אַפ"ה לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה חוּץ לָעֲזָרָה וכו' יע"ש וְכַנִּרְאֶה דְּרוֹצֶה לְפָרֵשׁ דִּלְכָךְ לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה מִשּׁוּם דַּאֲסוּרָה לַעֲמֹד בָּעֲזָרָה, אֲבָל לֹא מִשּׁוּם שֶׁתִּטַּמֵּא אֶת הַמִּנְחָה, וְכֵן כָּתַב שָׁם בְּעַצְמוֹ מֻהָא אִי חִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ אֵינָהּ מַכְשֶׁרֶת רַק מִדְּרַבָּנָן עיי"ש, גַּם יֵשׁ לְעַיֵּן בְּכָל הַמְּנָחוֹת הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ הֶכְשֵׁר דַּהֲלֹא בְּקָדָשִׁים אֵינוֹ מָמוֹן בְּעָלִים כִּי אִם מָמוֹן גָּבוֹהַּ וּבָעֵינַן דַּעַת הַבְּעָלִים גַּבֵּי הֶכְשֵׁר, וְעַיֵּן קצה"ח סי' ת"ו סק"ח שֶׁכָּתַב כֵּן יעש"ה, וְעַיֵּן במנ"ח מִצְוָה טָוְמָאַת אוֹכְלִין, וּבְשׁוּ"ת עוֹנֶג יו"ט ם ק"ר, וּבְסִי' ל ב הִשִּׂיג עָלָיו עַל הַקְצוֹת ז"ל, וּבַשֵּׁ"י לְמוֹרָא עַל מַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת בהל' חַלָּה שָׁם מַשִּׂיג עַל הקצה"ח הַנָּ"ל וּבְלֶחֶם שְׁעָרִים סי' ל"ח ואכמ"ל, אִם צָא הֵיכִי שֶׁנִּלְתְּתָה בְּמַיִם קוֹדֶם שֶׁהֻקְדְּשָׁה, וְעַיֵּן יוֹמָא דַּף ו' הָיָה עוֹמֵד וּמַקְרִיב אֶת הַמִּנְחָה וְאוֹמְרִים נִטְמְאָה וכו' יע"ש, וְעַיֵּן לְקַמָּן (כ' ע"ב) וְהֵם אוֹמְרִים הוֹצִיאָהּ וכו' אָמַר אַבָּיֵי שֶׁמָּא תִּפְרוֹס נִדָּה וכו' יע"ש וא"כ צ"ע דְּהָוֵי לָן לְמֵיחַשׁ דִּילְמָא תִּפְרוֹס נִדָּה מֵחֲמַת בְּעִיתוּתָא גַּם קוֹדֶם שֶׁתִּשְׁתֶּה וצ"ע וּבָרוּר עוֹד בְּעִנְיָן הַזֶּה: שָׁם ע"ב בְּרַשֵּׁ"י ד"ה וְנוֹתֵן עָלֶיהָ הַזָּר שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה וְאֵין צָרִיךְ כֹּהֵן דקיי"ל יְצִיקָה וּבַלִּילָה כְּשֵׁרָה בְּזָר, וְהָא דְּלָא קָחֲשִׁיב ,,וּבוֹלֵל מִשּׁוּם דְּאִם לֹא בָּלַל ג"כ כָּשֵׁר כ"כ בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ, אוֹ דִּלְעִנְיַן בַּלִּילָה לָא בָּעֵי כְּלִי שָׁרֵת עַיֵּן מנל"מ בהל' מעה"ק פי"ג דְּכָתַב כָּךְ מָרָן הכ"מ שֶׁהַכְּלִי שֶׁהָיָה בּוֹלֵל בּוֹ לֹא הָיָה כְּלִי שָׁרֵת וכו' יע"ש אַךְ הַתּוֹסְ' חוֹלְקִים עַל זֶה יע"ש: שָׁם אע"ג דְּקַדְּיְשָׁתֵיהּ סַכִּין עַיֵּן פרש"י ז"ל וְעַיֵּן הַגָּהוֹת הָרָשָׁ"שׁ, וְעַיֵּן תוס' שָׁאָנֵץ כָּאן (דְּפוּס וִוילְנָא) וְעַיֵּן תוס' זְבָחִים פ' אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר קְדֻשַּׁת יו"ט אַלְגָּאזִי שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה: שָׁם בְּרַשֵּׁ"י ד"ה אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא מִדַּעַת וכו' וְא"ת הֲרֵי מִנְחָה קָדְשָׁה וְעוֹמֶדֶת שֶׁהֻקְדְּשָׁה בַּכֶּה וכו', הִנֵּה יֵשׁ לְרַצּוֹת וּלְיַיְשֵׁב קוּשְׁיָתוֹ בְּדֶרֶךְ חִידּוּד, דְּהִנֵּה יָדוּעַ שִׁיטַת רַשֵּׁ"י בְּגִיטִּין (י"ב ע"ב) דְּדַעְתּוֹ דְּאֵין הֶקְדֵּשׁ חָל עַל פָּחוֹת מש"פ, יעו"ש וּבָרַשְׁבָּ"א שָׁם, יְהַנֵּה מִשֶּׁכְּבָר הַיָּמִים בְּלִמּוּדֵי מס' כְּרִיתוּת הִקְשֵׁיתִי ע"ז מִדְּאָמְרִינַן שָׁם דְּבַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה.

דְּבִפְרוּטָה נְכִי רִיבְעָה הָוֵי אֶלָּא דְּלָאו אוֹרַח אַרְעָא לְאֵתוֹיֵי פָּחוֹת מִש"פ עַיֵּין שָׁם (ד"י ע"ב) וְקָשֶׁה לְשִׁיטַת רַשִׁ"י בְּלָאו הָכִי אֵינוֹ חָל כְּלָל הַהֶקְדֵּשׁ עַל פָּחוֹת מִש"פ וְהֶאֱרַכְתִּי רָזָה שָׁם, וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים מָצָאתִי בעז"ה הֶעָרָה זוֹ בְּשׁוּ"ת שְׁבוּלֶת שָׁמוּחֵל סִי' פ', וְרָאִיתִי שְׁתֵּירֵץ תֵּירוּץ א' כמש"כ אֲנִי שָׁם, וְשׁוּב כָּתַב דְּעוֹד י"ל לְרַשִׁ"י דְּקֶדֶוּשַׁת כְּלִי חָל עַל פָּחוֹת מִש"פ רַק קֶדֶוּשַׁת פֶּה לֹאחֲיֵל, א"כ נ"מ לְמָנָחוֹת שֶׁיִּתְקַדְּשׁוּ בִּכְלִי, וְעַיֵּין פ"י מהל' עֲרָכִין ה' י"ט, וְהִנֵּה חִלּוּק זֶה נֶחְמָד וְנָכוֹן, וא"כ י"ל בְּמִנְחַת סוֹטָה שֶׁבָּאָה מִשְּׁעוֹרִין וְקֶמַח מְעוֹרֶבֶת, א"ל דְּכָל עַצְמָהּ אֵינוֹ ש"פ, וְכֵן בַּעֲשִׂירִית הָאֵיפָה א"כ אֵינוֹ קָדוֹשָׁה קֶדֶוּשַׁת פֶּה כְּלָל לְשִׁיטָתֵךְ ש"ו דְּאֵין בָּהּ חָלּוּת הַקֶּדֶוּשָׁה, אַדְּ דַּוְקָא בְּקֶדֶוּשַׁת כְּלִי וּמְיֻוָּשָׁב תְּמִיהַת רַשִׁ"י ז"ל בְּשִׁיטָתוֹ, וְנָכוֹן.

וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם הל' מְעִילָה פ"ז דִּין ח' וּבְמַה שֶׁרָמַז המל"מ הַחִידּוּשִׁי הָרַשְׁבָּ"א לְגִיטִּין י"ב, ודו"ק כֵּן מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק בְּחֵלֶק אהע"ז סִי' פ"א אוֹת ח' שֶׁהֵעִיר בְּדִבְרֵי רַשִׁ"י דְּגִיטִּין הַנַּ"ל וְדָרַךְ בְּאוֹפֶן אַחֵר יע"ש לְתָרֵץ הַהוּא דְּכְרִיתוּת וּאכמ"ל בְּעִנְיָן הַזֶּה, וְכֵן הֵעִיר בְּעוֹלַת שְׁלֹמֹה למס' כְּרִיתוּת שָׁם עיי"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ, וְכֵן מָצָאתִי זֶה עַתָּה בְּשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד ס' קכ"ה אוֹת א' וְכֵן אִי בָּעֵי דִּין מָמוֹן וּפָחוֹת מש"פ לָא הָוֵי דִּין מָמוֹן לְדַעַת רַשִׁ"י סֶלָה כ"ז יע"ש וּבְעֵין יִצְחָק וְקִצַּרְתִּי: שָׁם ע"ב כְּסָבָר מַשְׁקָה וְאַחַ"כ מַקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ דְּאִי מִשּׁוּם מְגִילָה הָא אִימַּחְקָא לָהּ, וּבַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ הָא אָמְרִינַן לְעֵיל לְאַחַר שֶׁנִּמְחֲקָה מְגִילָתָהּ מְאַיְימִין עָלֶיהָ שֶׁתִּשְׁתֶּה וְתֵירְצוּ דע"כ אִית לָן לְמֵימַר דר"א לֵית לֵיהּ אִיּוּם שֶׁתִּשְׁתֶּה אפי' אַחַר מְחִיקַת הַמְּגִילָה וכו' יע"ש וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה בְּבֵיאוּר דִּבְרֵיהֶם וְכָתַב דְּקָשֶׁה קָצָת לַעֲשׂוֹת פְּלוּגְתָּא בְּאִיּוּם אַחַר שְׁתִיָּה וכו' יע"ש, וְנִרְאֶה דְּאַף דְּמַחֲלוֹקֶת ר"ש וְרַבָּנָן אִי מַשְׁקָה וְאַחַ"כ מַקְרִיב אוֹ מַקְרִיב וְאַחַ"כ מַשְׁקֶה תַּלְיָא בִּקְרָאֵי כְּמְבוֹאָר לְקַמָּן (י"ט ע"א) מ"מ נִרְאֶה לוֹמַר דְּפְלִיגִי גַּם בְּסָבָרָא, אִי מֻוָתָּר לְאַשְׁקוֹיֵי מְקוֹדֶם דְּבָזֶה נִכְלָל גַּם מְחִיקַת הַשֵּׁם הַקָּרוּשׁ וְאַף שֶׁנִּצְרָךְ עוֹד לְהַמְתִּין עַל קְרִיבַת הַמִּנְחָה דכ"ז שֶׁלֹּא קָרְבָה מִנְחָתָהּ אֵינָהּ נִבְדֶּקֶת, אוֹ דְּאָסוּר לְאַקְדּוֹמֵי מְחִיקַת שְׁמוֹ הקדב"ה וְאַף שֶׁהַתּוֹרָה הַתִּירָה, מ"מ אֵין לָנוּ לְאַקְדּוֹמֵיהּ וְכָל כַּמָּה דְּאִית לָן לְאַחַר הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא הַזֶּה אִית לָן לְאַחַר כְּדֵי שֶׁתִּיכָּף תַּעֲשֶׂה פְּעֻלָּתָהּ בְּאֹם שֶׁכְּבָר הִקְרִיב הַמִּנְחָה וּבְזֶה הִיא מֻחֱלֶקֶתָם דר"ש וַחֲכָמִים, וְיסוֹד מֻחֱלֶקֶתָם נִרְאֶה עפ"י מַה שֶׁהֶאֱרִיךְ הַבַּיִת אֶפְרַיִם (חיור"ד ס' ס"א) שֶׁכָּתַב לְהָבִיא רְאָיָה מֵהָא דקיי"ל גַּבֵּי סוֹטָה שֶׁמּוֹחֲקִין אֶת הַשֵּׁם כִּדְאָמְרִינַן שֵׁם שֶׁנִּכְתַּב בְּקֶדֶוּשָׁה יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם וּמַיְיתִי לָהּ בתשב"ץ סִי' ב' וְכָתַב דְּהֶוְתְּרָה מְחִיקַת הַשֵּׁם מגזה"כ דִּכְתִיב וּמָחָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וכו' וְאֵין לִלְמֹד מִכָּאן הֶיתֵּר לִדְבָרִים אֲחֵרִים דגזה"כ.

וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה דא"כ בְּרִישׁ יְבָמוֹת דְּמִפַּלְפֵּל הש"ם מנ"ל דְּאָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי ל"ת נֵילַף מֵהָכָא דְּדָחֵי וכיו"ב הִקְשׁוּ בְּתוֹסָ' שָׁם כ"ק ע"ש וכו' וּמַסִּיק ועכ"פ נִרְאֶה בְּהַהִיא דְּמְחִיקַת הַשֵּׁם גַּבֵּי סוֹטָה לֵיכָא לְמֵילַף מִנַּיהּ דַּעֲשֵׂה שֶׁצִּוְּתָה תּוֹרָה גַּבֵּי סוֹטָה דּוֹחֶה ל"ת דְּלֹא תַּעֲשׂוּן מִשּׁוּם דְּמִצְוָתָהּ בְּכָךְ שֶׁהֲרֵי אִם אֵינוֹ מוֹחֵק הַשֵּׁם הַמְּגִילָה פְּסוּלָה, וְשׁוּב הִקְשָׁה דְּיָכוֹל לְהִתְקַיֵּים וּמָחָה אֶל הַמַּיִם חוּץ מִתֵּיבַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וכו' יע"ש וּמַסִּיק דע"כ צ"ל כמש"כ דְּעִיקַּר אִיסּוּר בִּמְחִיקַת הַשֵּׁם אֵינוֹ אֶלָּא אִם הוּא דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה דּוּגְמָא מַה שֶּׁהִצְרִיכָה הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת לַע"ז וְכָל שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ ע"ד זֶה אֵין כָּאן אִיסּוּר לָאו כְּלָל וא"כ א"ש דְּלֵיכָא לְמִשְׁמַע מִיָּהּ דַּעֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת דְּבָאֶמֶת לָאו מֵהַאי טַעְמָא אָתֵינַן עֲלָהּ, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁצִּוְּתָה תּוֹרָה לִמְחוֹק הַשֵּׁם וְהוּא עוֹשֶׂה כֵּן לְקַיֵּים מֵימְרָא דְּרַחֲמָנָא אָזְלָא לֵיהּ אִיסּוּר לָאו שֶׁבּוֹ לְגַמְרֵי

שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ עוֹשֶׂה דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה שֶׁהוּא ח"ו לְהַמְרוֹת עֵינֵי כְּבוֹדוֹ אֶלָּא אַדְרַבָּה שְׁלִיחוּתֵיהּ דְּרַחֲמָנָא קָא עָבֵיד וְאֵין עָלָיו עָוֹן אֲשֶׁר חָטָא כְּלָל משא"כ בְּעָלְמָא שֶׁפִּיר אִיכָּא אִיסּוּר לָאו רַק דְּאָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי לֵיהּ כְּמוֹ בְּצִיצִית וְכִלְאַיִם וְכָל הָנֵי וּמָצָאתִי בְּשוּ"ת הָרַמָ"א (סי' ק' אות י') שֶׁכָּתַב בְּפֵירוּשׁ תְּשׁוּבַת רַב הַאי הֵבִיאָה הַמָּרְדְּכִי בִּשְׁבוּעוֹת וְאִי קַשְׁיָא גַּבֵּי סוֹטָה דִּכְתִיב וְכָתַב וּמָחָה אָמְרָה תּוֹרָה וכו' הָא לָא קַשְׁיָא דְּהָא מוֹצִיא מִידֵי סָפֵק וּמִידֵי אִיסּוּרָא, וּפֵירֵשׁ הָרַמָ"א שר"ל שֶׁאֵין זֶה בִּכְלַל מְחִיקַת הַשֵּׁם שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים מֵוְאַבַדְתֶּם דְּדַוְקָא דֶּרֶךְ מְחִיקָה וַאֲבִידָה, אֲבָל לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן שָׁרֵי כְּמוֹ דְּאִיתָא בְּהִלְכוֹת ס"ת וכו' ע"ש את"ד, וּבְסִפְרֵי אוֹרְיָין תְּלִיתַאי בְּהָדָרָן עַל הַשַּׁ"ס הֵבֵאתִי קְצָת מִזֶּה בְּשֵׁם הַתּוֹרַת חֶסֶד סי' ד', אֲבָל כְּבָר הִקְדִּימוֹ בְּכָל זֶה הַבַּיִת אֶפְרַיִם הַנַּ"ל וְכִנְרְאֶה שָׂכַח לְרַגַּע אֶת דְּבָרָיו, וְכֵן עַיֵּן בְּבֵית יִצְחָק חיור"ד סי' יו"ד מִזֶּה וְהִזְכִּיר דִּבְרֵי הב"א, הַיּוֹצֵא לָנוּ מִזֶּה דְּאִיכָּא לְפָנֵינוּ דַּעַת שְׁנֵי אֵלֶּה הַגְּאוֹנִים א) דַּעַת הַתשב"ץ דְּהוּא מִשּׁוּם עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וְרַק דְּיִחוּי הוּא אֵצֶל סוֹטָה ב) וְדַעַת הָרַמָ"א בְּפֵירוּשׁ רה"ג ז"ל דְּהַוְתָרָה הוּא וְאֵין כָּאן מִשּׁוּם עָוֹן וְחֵטְא כְּלָל כִּדְהַסְבִּיר הבא"פ ז"ל, וּכְדַוְקָא דְּאָמְרִינַן בְּעָלְמָא לְעִנְיַן טֻמְאָה אִי הַוְתָרָה אוֹ דחי' וְכֵן פק"נ בְּשַׁבָּת, וְכֵן מִילָה בְּשַׁבָּת עַיֵּן בֵּיאוּר הַגְּרָ"א יור"ד הל' מִילָה, וּתְרוּמַת יוֹסֵף וְעוֹד כַּמָּה אַחֲרוֹנִים בָּזֶה ואכמ"ל בָּזֶה: וּמַהַשְׁתָּא י"ל דְּבָזֶה פְּלִיגִי ר"ש וְרַבָּנָן דְּר"ש סָבַר מַקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ וְאַחַ"כ מַשְׁקֶהָ מִשּׁוּם דְּס"ל בְּמְחִיקַת הַשֵּׁם גַּבֵּי סוֹטָה דחי' הִיא אֵצֶל לָאו דְּלֹא תַעֲשׂוּן כֵּן וּלְכָךְ כָּל כַּמָּה דְּאִיכָּא לְאַחֵר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אִיסּוּר דָּחוּי עָבְדִינַן וּלְכָךְ דְּרִישׁ קְרָאֵי הָכִי דְּעוֹשֶׂה כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ וּמַכִּין הַכֹּל קוֹדֶם הַמַּשְׁקֶאָה וְהַמְּחִיקָה, אֲבָל רַבָּנָן סָבְרִי דְּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ וּמוֹחֵק תֵּיכֶף אֶת הַמְּגִילָה כֵּיוָן דְּכָךְ מַשְׁמָעוּת הַפְּסוּקִים לְפִי קַבָּלָתָם.

וְאִיסּוּר וְעָוֹן אֵין עוֹשֶׂה כָּאן דְּהַוְתָרָה הוּא וְאַדְרַבָּה זָרִיז לְקַיֵּים מֵימְרָא דְּרַחֲמָנָא לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּן אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּכְהַסַּבָּר הַבַּיִת אֶפְרַיִם ז"ל וְאַחַ"כ מַקְרִיב אֶת הַמִּנְחָה וְאֵין כָּאן נִדְנוּד כְּלָל, ודו"ק וּבָזֶה נָלַךְ הָלְאָה לְהַסְבִּיר גַּם זֶה אִי לְאַחַר מְחִיקַת הַמְּגִילָה שֶׁגִּילָּה מְאַיְּמִין עָלֶיהָ שֶׁתִּשְׁתֶּה, דמ"ד מְאַיְּמִין מִשּׁוּם דְּס"ל דְּחוּי הִיא מְחִיקַת הַמְּגִילָה וְכֵינָן שֶׁעָשָׂה בְּזֶה אִיסּוּר רַק מִשּׁוּם דַּעֲשֵׂה שֶׁלְּפָנָיו דָּחָה אוֹתָהּ ואע"ג דְּלָא הָוֵי בְּעִידָּנֵיהּ י"ל כְּדְכָתַב הנומק"י פ"ב דְּמְצִיעָא גַּבֵּי מִילָה בְּשַׁבָּת וְיָדוּעַ דִּבְרֵי הַפִּסְקֵי הַתּוֹסָ' זְבָחִים והמל"מ ז"ל וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִין כַּיָּדוּעַ לְבָאֵי שַׁעַר הַתּוֹרָה, דְּכֹל דְּלָא אֶפְשָׁר בע"א הָוֵי זֶה בְּעִידָּנָא, וא"כ ה"נ מַקְרֵי זֶה בְּעִידָּנֵיהּ אֲבָל מ"מ צְרִיכִין לְאַיֵּים עָלֶיהָ שֶׁתִּשְׁתֶּה וְתָבוֹא בְּהֶחְלֵט לִידֵי בֵּירוּר.

וּבִפְרָט אִם אָמְרָה אֲנִי שׁוֹתָה דְּמָעָרְרִין אוֹתָהּ בע"כ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבוֹר הַכֹּהֵן עַל הַלָּאו דְּלֹא תַעֲשׂוּן כֵּן. אֲבָל אִי אָמְרִינַן דְּהַוְתָרָה הִיא וְכָל שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה אֵין כָּאן בְּעִיקָּרוֹ כְּלָל שֶׁמָּץ עֲבֵירָה, אֵין צְרִיכִין כְּלָל לְאַיֵּים עָלֶיהָ שֶׁתִּשְׁתֶּה כַּמּוּבָן.

וּמַעַתָּה לְפִי שֶׁכָּתַבְתִּי דמ"ד מַשְׁקֶהָ וְאַחַ"כ מַקְרִיב בע"כ ס"ל דְּהַוְתָרָה הִיא וְיָכוֹל לְזָרֵז וּלְהַקְדִּים עֲשִׂיַּית הַמְּחִיקָה וְכַנַּ"ל, וא"כ בע"כ ס"ל ג"כ "דְּלֵית לֵיהּ אֵיזוֹם שֶׁתִּשְׁתֶּה אפי' אַחַר הַמָּחֳקַתְּ הַמְּגִילָּה" כמש"כ הַתּוֹסָ' זַ"ל וּמֻסְכָּר מְאֹד כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ודו"ק וְהַדְּבָרִים נְכוֹנִים וּמְאִירִים, וּלְחַזֵּק עוֹד דְּבָרֵי הַנַּ"ל י"ל דִּבְרֵי הבי"ץ הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב ונ"ל רְאָיָה לְשִׁיטַת רַב הַאי וּתְשׁוּבַת רַמָ"א מֵהָא דְּאָמְרִינַן בִּבְרָכוֹת שָׁאְמְרָה חָנָה שֶׁתִּסְתַּוֵּר וְאֵיךְ תִּגְרֹם אִיסּוּר מְחִיקַת הַשֵּׁם וְלוֹמַר דְּכֵינָן דְּהַכֹּהֵן יהי' מְסַוָּפֵק יהי' הוּא מֻוָּתָר לַעֲשׂוֹת דְּכֵינָן דְּאֵין זֶה אַף

מִפְּאַת דְּחִיּוּת עֲשֵׂה לל"ת הֲוָה רַק דְּיִחוּי וְאָסוּר לְגָרְמָם לְכַתְּחִילָּה, הֲגַם שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר דְּכֵינָן דקיי"ל שַׁבָּת קכ"א גָּרַם מְחִיקָה אֵין כָּאן אִיסּוּר, א"כ הָאִשָּׁה הֲוֵי רַק גּוֹרֵם וְהַכֹּהֵן אַלְּנוּ עוֹשֶׂה אִיסּוּר, דא"י אִם טְהוֹרָה, וּמִזֶּה נ"ל דר' יִשְׁמָעֵאל דְּרִישׁ קְרָא וְנִקָּתָה עא הָעֲקָרוֹת שֶׁיִּפְקְדוּ וְהִקְשָׁה לוֹ ר"ע א"כ כָּל הָעֲקָרוֹת יִפָּתְרוּ, וצ"ל לָמָּה לֹא חָשׁ ר"י לְקוּשְׁיָא זוֹ ונ"ל דְּבְשַׁבָּת קכ"א דָּרְשִׁינַן לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן עֲשִׂיָּה הוּא דְּאָסוּר הָא גְּרָמָא שָׁרֵי וְאָמְנָם ר"י לֹא דְּרִישׁ קְרָא דְּלֹא תַעֲשׂוּן לִמְחִיקַת הַשֵּׁם וְלִנְתִיצַת מִזְבֵּחַ כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא רַשִׁ"י בְּחֻמָּשׁ מֵהַסִּפְרִי, אֶלָּא לֹא תִגְרְמוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיכֶם לֵיחָרֵב הַבַּיִת עיי"ש וּלְדִידֵיהּ י"ל דְּגְרָמָא אָסוּר דְּלָא מוּכָח מִקְּרָא, ומ"ה לֹא חָשׁ לָזֶה שֶׁכָּל הָעֲקָרוֹת יִסְתְּרוּ שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ אִיסּוּר לְגָרְמָם מְחִיקַת הַשֵּׁם וְחַנָּה לֹא חָשְׁשָׁה לָזֶה דס"ל גְּרָמָא מֻתָּר וְזֶה לְהַגִּירְסָא בִּבְרָכוֹת דר"י ס"ל הַךְ דָּרַשׁ נִקָּתָה וכו', (וְאַף שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר דְּגְרָמָא שְׁגּוֹרֵם לַחֲבֵירוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה לכ"ע מֻתָּר וְלָא דָּמֵי לְגְרָמָא שֶׁהוּא לְעַצְמוֹ עוֹשֶׂה הַגְּרָמָא וּפָשׁוּט) אָמְנָם לְשִׁיטַת רַב הַאי וְהָרַמָּ"א הַנַּ"ל נָכוֹן יוֹתֵר דִּבְרֵי הַגְּמָרָא דְּקָאָמְרָה חָנָה שֶׁתִּסָּתֵר דל"ה אִיסּוּר כְּלָל בִּמְחִיקָה בְּעוֹשֶׂה שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ מְחִיקָה אַךְ לְאֵיזֶה תַּכְלִית אַחֵר, (וּבֶאֱמֶת י"ל דְּלָא לְכָל תַּכְלִית הֲוֵי מְחִיקָה לְצוֹרֶךְ וּלְכָךְ הֲוֻצְרַךְ דָּוִד לקו"ו ודו"ק) וְעַיֵּן לְעֵיל בִּשְׁיָרֵי מִנְחָה שֶׁהִזְכַּרְתִּי הֶעָרָה זוֹ בְּשֵׁם הַמִּנְחָה חֲדָשָׁה וְיֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּרְכוֹת (י"ט ע"א) ד"ה דַּוְקָא הִשְׁקוּהָ שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם הָעָרוּךְ שֶׁפֵּירֵשׁ בְּשֵׁם רַב הַאי גָּאוֹן דַּוְקָא הִשְׁקוּהָ מֵי צָבַע אֲבָל לֹא הָיוּ מְרָיָם מַמָּשׁ וְלֹא מָחֲקוּ הַתּוֹרָה עָלֶיהָ אֶלָּא לִירָאָה אוֹתָהּ עכ"ל ודו"ק וְהֶאֱרַכְתִּי עוֹד בָּזֶה במק"א, וְעַיֵּן בפי' הָרָאָבָ"ד לְעִדְּיוֹת שָׁם פֵּ"ה מ"ו ד"ה וְנִדּוּהוּ וכו': שָׁם ש"מ כְּלִי שָׁרֵת אֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא מִדַּעַת וכו' עַיֵּן פרש"י וְעִיּוּן בְּקֻרָּן אוֹרָה מַה שֶׁהֵעִיר מֵהָא דְּמַסְקִינַן בְּרֵישׁ זְבָחִים דְּסְתָמָהּ לִשְׁמָהּ וְלָא בָּעֵינַן כַּוָּנָה לִשְׁמָהּ דַּוְקָא וע"ש ולק"מ דְּלָא דָּמֵי דְּהָתָם הוּא לְעִנְיַן מַחֲשֶׁבֶת הָעוֹבֵד קְיָימִינַן אָמְרִינַן דְּלָא בָּעֵי כַּוָּנָה, אֲבָל הָכָא הֵיא כָּךְ תְּנַאי הַכְּלִי שָׁרֵת דְּאֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא מִדַּעַת, וְאִי לָאו אֵין בְּכֹחָם לְקַדְּשָׁם וְאַדַּעְתָּא דְּהָכִי נִמְשְׁחוּ וְנִתְקַדְּשׁוּ בִּימֵי מֹשֶׁה שֶׁאֵין בְּכֹחָם וּסְגֻלָּתָם לַעֲשׂוֹת וּלְהַאֲציל קְדֻשָּׁה, אֶלָּא א"כ יִתְכַּוְּון הַנּוֹתֵן לְקַדְּשָׁם ע"י הַכְּלִי וּכְשֵׁם דְּאָמְרִינַן בַּחֲגִיגָה כ"ד דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא יֵשׁ לוֹ תּוֹךְ מְצֻרָף אֵין לוֹ תּוֹךְ אֵינוֹ מְצֻרָף יע"ש וּבַתּוֹסָ' ד"ה דְּאוֹרַיְיתָא, מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן דֻּמְיָא דְּכַף אַחַת וה"נ כֵּן זוֹ תְּנַאי מִתְּנַאי הַכְּלִי, אֲבָל אֵין זֶה עִנְיָן לְמַחֲשֶׁבֶת הָעוֹבֵד, וק"ל –וְעַיֵּן כָּאן בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ שֶׁהֵבִיא הָא דְּאָמְרִינַן חֹמֶר בְּסַכִּין מִכְּלִי שָׁרֵת שֶׁהַסַּכִּין אֵינוֹ טָעוּן תּוֹךְ וּכְלִי שָׁרֵת טָעוּן תּוֹךְ, וְאַף שֶׁלָּשׁוֹן זֶה נָעֱלָם מִמֶּנִּי הֵיכִי אִיתְנְיָהוּ אֲבָל כַּדּוֹמֶה לְזֶה הִיא בְּמִנָּחוֹת (ע"ח ע"ב) מ"ס סַכִּין אַלִּימָא מִכְּלִי שָׁרֵת דאע"ג דְּלֵית לֵיהּ תּוֹךְ מְקַדְּשָׁה ומ"ס סַכִּין לָא אַלִּימָא לֵיהּ מכ"ש עיי"ש ועיש"ה בפרש"י ד"ה רַב פָּפָּא אָמַר וכו' דְּמַשְׁמַע נָמֵי כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי יע"ש וְכַנִּרְאֶה לֹא עַיֵּן הֵיטֵב שָׁם ובפרש"י ז"ל הק"א זצ"ל: שָׁם אפי' תֵּימָא ר"י בר"י אֵימַר דְּאָמַר ר"י בר"י בַּחֲשׁוּבִין בִּפְחוּתִין מִי אָמַר וכו', לפ"ז יל"ע קְצָת בְּהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' בִּזְבָחִים דַּף מ"ז ד"ה אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן דְּהַהִיא דְּקִרּוּמִית שֶׁל קָנֶה אֵיכָא לְמֵימַר שֶׁתִּקָּנָה וַעֲשָׂאָהּ כְּלִי וכריבר"י דְּאָמַר דְּעוֹשִׂין כ"ש דְּעֵץ עי"ש, אֲבָל תֵּיכֶף נִזְכַּרְתִּי שֶׁהַתּוֹסָ' בְּחֻלִּין דַּף ג' הֵעִירוּ מֵעַצְמָם בָּזֶה שֶׁכָּתְבוּ וְלָא פָּסְלִינַן קְרוּמִית שֶׁל קָנֶה מִשּׁוּם הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ כְּדָפְרִיךְ גְּמָרָא בְּסוֹטָה גַּבֵּי כְּפִיפָה מִצְרִית, דְּהָתָם דּוֹרוֹן הוּא דְּדָרֵךְ לַהֲבִיאוֹ בִּכְלִי נָאֶה אֲבָל בִּשְׁחִיטָה לָא חָיְישִׁינַן א"נ כְּפִיפָה מִצְרִית מְכוֹעֶרֶת יוֹתֵר מִקְּרוּמִית שֶׁל קָנֶה עכ"ל הַקָּדוֹשׁ, וּבְדִבְרֵי

הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ ,,דְּהָתָם דּוֹרָן הוּא דְּדָרֵךְ לַהֲבִיאוֹ בִּכְלֵי נָאֶה" יֵשׁ לְסַלֵּק מַה שֶּׁהִרְגִּישׁ בְּכָאן הַמ"קְדָּאְמְרִינַן אָדָם מֵבִיא מִנְחָה בִּקְלָתוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב.

וַעֲנִיִּים הָיוּ מְבִיאִין בִּשְׂאָר כֵּלִים וְקָשֶׁה לִכְאוֹרָה הָא עֲנִיִּים מִתְבַּיְּישִׁין וְלָמָּה לֹא תִּקְּנוּ שֶׁיִּהְיֶ' כֻּלָּם מְבִיאִים בִּשְׂאָר כֵּלִים. וּלְפִי הַנָּ"ל א"ש דְּלָא יָכוֹלוּ לְבַטֵּל הַמִּצְוָה לְהָבִיא הַדּוֹרוֹן בִּכְלֵי נָאֶה וְרָאִיתִי שֶׁהַתּוֹסָ' יו"ט בְּבִיכּוּרִים שָׁם שֶׁסִּמֵּן המ"ק תֵּירֵץ בכה"ג דְּמִשּׁוּם כְּבוֹד בֵּית אֱלֹקֵינוּ אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין לְבַזָּיוֹן הָעֲנִיִּים, וְנִרְאֶה דבלא"ה הֲלֹא מָצִינוּ שֶׁחִלְקָה הַתּוֹרָה בְּקָרְבָּן גּוּפֵיהּ שֶׁיְּבִיא הֶעָנִי בְּדַלּוּת וּבְדַלֵּי דַּלּוּת וּכְשֶׁם שֶׁחִלְקָה פּוּרָה בְּקָרְבָּן כָּךְ מֵחָלְקִינַן בְּהַכְשָׁרֵי קָרְבָּן וז"פ, ובלא"ה י"ל דְּדַוְקָא גַּבֵּי בִּיכּוּרִים שַׁפִּיר הֵעִיר התוי"ט מִשּׁוּם שֶׁנַּעֲשָׂה פ"י רַבִּים וּבָרַבִּים כְּדִתְנַן הָתָם הַסֵּדֶר שֶׁהָיוּ מִתְכַּבְּצִין אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד וְהַשּׁוֹר הָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם וְהֶחָלִיל הָיָה מַכֶּה, וְכֵן בְּהָא דמו"ק שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִין ג"כ הָיָה נַעֲשָׂה בְּכִנּוּפְיָא, אֲבָל מַה שֶּׁהַיָּחִיד עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ וְלֵיכָּא אָוְושִׁי מִילְּתָא לֹא חָיְישִׁינַן לָזֶה ול"ד ג"כ לְמַאי דְּאָמְרִינַן בִּכְתֻבּוֹת (פ' אע"פ) שֶׁאֵין לְבַיֵּישׁ מִי שֶׁאֵין לוֹ וְכֵן בְּהָא דְּבִיכּוּרִים שָׁם פ"ג מ"ז הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מַקְרִין אֶת מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְאֶת מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וְכֵן הִתְקִינוּ לִקְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְכֵן בַּמִּשְׁנָה דַּחֲגִיגָה פ"ד מ"ח יוֹצְאוֹת בִּכְלֵי לָבָן שְׁאוּלִים שֶׁלֹּא לְבַיֵּישׁ אֶת מִי שֶׁאֵין שֶׁלּוֹ ע"ש וּפָשׁוּט: שָׁם מִידֵּי דְּהָוֵי אַדָּם דָּם אע"ג דְּקַדֵּישְׁתֵּיהּ סַכִּין בְּצַוָּאר בְּהֶמָה הֶדֵר מְקַדֵּישׁ לֵיהּ בכ"ש הָכָא נָמֵי לָא שְׁנָא ע"כ, הִנֵּה לְפָנֵי שָׁנָה כָּתַב לִי רַב גָּדוֹל אֶחָד מאה"ב לְהַצְרִיךְ עִיּוּן בְּהָא, דְּאִם סָכִין כְּלִי שָׁרֵת בְּמַה יִתְקַדֵּשׁ כִּי הַמְעַיֵּין בתו"י יוֹמָא ל"ט יִרְאֶה שֶׁהַכֵּלִים יִתְקַדְּשׁוּ אַךְ וְרַק בַּעֲבוֹדָה יעו"ש וא"כ שְׁחִיטָה שֶׁלָּאו עֲבוֹדָה אֵיךְ תְּקַדֵּשׁ עכ"ל, וְהִשְׁבַּתִּי לוֹ בַּאֲרֻכָּה וְלֹא אֶמְצָא כָּעֵת הֶעְתֵּק הַדְּבָרִים, אַךְ תַּמְצִית הַדְּבָרִים אָמַרְתִּי דְּנִרְאֶה פָּשׁוּט, דְּאִם אֵינָן מְקֻדָּשׁוֹת רַק בַּעֲבוֹדָה כַּעֲבוֹדָתָהּ כָּךְ קֻדָּשָׁתָהּ, וְאִם שְׁחִיטָה לָאו עֲבוֹדָה לָא בָּעֵינַן בֶּאֱמֶת גַּבֵּי סַכִּין קֻדָּשָׁה כֵּוָלֵי הַאי וְסַגִּי בְּנִתְקַדְּשָׁה הַסַּכִּין רַק בַּעֲבוֹדָה כָּזֶה שֶׁבֶּאֱמֶת לָאו עֲבוֹדָה גְּמוּרָה הִיא וְלָא בָּעֵינַן יוֹתֵר רַק שֶׁיִּהְיֶ' כְּלִי שָׁרֵת ודו"ק, וּבָזֶה הֶאֱירוּ לִי דִּבְרֵי רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל רַשְׁ"י זַ"ל אֲשֶׁר לֹא הִרְגִּישׁוּ בָּהּ כָּל הַמְפָרְשִׁים דבד"ה סַכִּין כְּתָב ,,הָוֵי כְּלִי שָׁרֵת, דְּתַנְיָא (יוֹמָא י"ב) כָּל הַכֵּלִים שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה מְשִׁיחָתָן מְקַדַּשְׁתָּן מִכָּאן וְאֵילָךְ עֲבוֹדָתָן מְחַנַּכְתָּן" שֶׁלְּכְאוֹרָה יִפָּלֵא לְאֵיזֶה צוֹרֶךְ הֵבִיאוּ כָּאן וְאֵיזֶה רְאָיָה הוּא דְּסַכִּין הָוֵי כְּלִי שָׁרֵת, אֶלָּא דְּזֶה הוּא כַּוָּנָתוֹ הָעֲמֻקָּה שֶׁל רַשְׁ"י זַ"ל דְּהָיָה קָשֶׁה לוֹ כַּנַ"ל דְּכִיצַד הָוֵי הַסַּכִּין כְּלִי שָׁרֵת דְּבַמֶּה יִתְקַדֵּשׁ וע"ז הֵבִיא הָא דְּתַנְיָא מִכָּאן וְאֵילָךְ ,,עֲבוֹדָתָן מְחַנַּכְתָּן" עֲבוֹדַת כָּל כְּלִי כְּמוֹת שֶׁהִיא כֵּינָן דִּלְצוֹרֶךְ ,,עֲבוֹדָה" כְּשְׁחִיטָה בָּעֵינַן לָהּ סַגִּי בְּנִתְקַדְּשָׁה ע"י ,,עֲבוֹדָה" כְּזוֹ אַף שֶׁבֶּאֱמֶת לָאו עֲבוֹדָה גְּמוּרָה הִיא, (וְעַכְשָׁיו בְּהַגִּיעִי כָּאן לְסוּגְיָאן עַיַּנְתִּי בְּסֵפֶר מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל, וְרָאִיתִי שֶׁעָמַד כְּבָר עַל הָעָרָה זוֹ דְּבַמֶּה יִתְקַדֵּשׁ הַסַּכִּין וְכֵן הִרְגִּישׁ בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל אֲבָל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי נִרְאֶה נָכוֹן, וְכֵן הֵבִיא שָׁם התו"י יוֹמָא הַנָּ"ל וּמַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם עוֹד מֵהַתּוֹסָ' לְקַמָּן י"ט ע"א ד"ה הָיָה נוֹטֵל מִבּוֹאָר שָׁם דְּזָר מֻזָּהָר לְקַדֵּשׁ הַמִּנְחָה בִּכְלֵי שָׁרֵת (כֵּן מִבּוֹאָר גַּם כָּאן דַּהֲלֹא הָא דְּתָנֵי אָדָם מֵבִיא מִנְחָה וכו' וְנוֹתְנָהּ בְּתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת וְנוֹתֵן עָלֶיהָ שַׁמְנָהּ וכו' הַכֹּל בְּזָר מַיְרֵי וּכְמוֹ שפרש"י בד"ה וְנוֹתֵן עָלֶיהָ הַזָּר שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה וְאֵין צָרִיךְ כֹּהֵן וכו' וצ"ע בְּתוֹסָ' שָׁם) וְהָאֵיךְ נִתְקַדְּשָׁה כְּלִי זוֹ הָא הַנָּחָה שֶׁמַּנִּיחִין הַמִּנְחָה בְּתוֹכָהּ לָאו עֲבוֹדָה הִיא דְּהָא כְּשֵׁרָה בְּזָר ול"ש עֲבוֹדָתוֹ מְחַנַּכְתּוֹ וע"כ דְּגַם בַּעֲבוֹדָה שֶׁכְּשֵׁרָה בַּזָּר נִתְחַנֵּךְ הכ"ש עכ"ל וְאֵינֶנִּי מֵבִין אַטּוּ הַכְּלִי מְיֻחָד דַּוְקָא לְדָבָר זֶה לְהַנִּיחַ בְּתוֹכָהּ הַמִּנְחָה, הֲלֹא יָכוֹל לְהַנִּיחַ נָמֵי בְּתוֹכָהּ הַקּוֹמֶץ שֶׁל הַמִּנְחָה שֶׁדַּוְקָא בְּכֹהֵן

וא"כ ל"ש כְּלָל מַה שֶׁהֵעִיר, דְּדַוְקָא בְּסַכִּין שְׁמְיֻחָד דַּוְקָא לַעֲבוֹדָה סו שֶׁכְּשֵׁירָה גַּם בְּזָר, וע"ז אָנוּ דָּנִין, אֲבָל כְּלִי שָׁרֵת עֲבוֹדָתוֹ מְחַנַּכְתּוֹ בְּדָבָר כָּזֶה שֶׁפָּסוּל בְּזָר וְאִם יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ גַּם בִּכְלִי שָׁרֵת זֶה, אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁגַּם זַר כָּשֵׁר בָּהֶן לֹא אִיכְפַּת לָן כְּלָל וּלְדַעְתִּי פָּשׁוּט הוּא: שָׁם וְנוֹתְנוֹ לְתוֹךְ כל"ש וּמְקַדְּשׁוֹ בכל"ש לְמ"ל הָא קִדְּשָׁה חֲדָא זִימְנָא וכו', יְעַיֵּן בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה (פ"ב אות ל"ה) שֶׁכָּתַב דְּאַף לְבָתַר דְּאָמְרִינַן דְּכָל מִנְחָה צָרִיךְ לְקַדְּשָׁהּ בִּכְלִי קוֹדֶם קְמִיצָה וכ"כ הָרַמְבַּ"ם עכ"פ אִם לֹא קִדְּשָׁהּ לָא מִפַּסְלָה הַקְּמִיצָה שאח"כ בְּהָכִי וְהֵבִיא רְאָיָה מִמְּנָחוֹת (ד"ט ע"א) וְכֵן מִמְּנָחוֹת נ"ג ע"ב וא"כ מָצֵי שַׁפִּיר קָאֵי הַאי קִדְּשׁוּ בִּכְלִי דִּנְקַט תַּנָּא גַּם אַקּוֹמֶץ וּכְגוֹן שֶׁלֹּא הֶוְקְדְּשָׁה כָּל הַמִּנְחָה בִּכְלִי שָׁרֵת רַק הַקּוֹמֶץ את"ד ולפ"ז צ"ל הָא דְּפָרִיךְ הָכָא למ"ל הָא קִדְּשָׁה חֲדָא זִמְנָא לֹא קָשֶׁה כ"כ דַּהֲלֹא י"ל בֶּאֱמֶת בִּדְלָא קָדְשָׁה חֲדָא זִמְנָא דג"כ כָּשֵׁר לפ"ד התפא"י אֶלָּא דְּמַקְשֶׁה אַלִּשּׁוֹן הַבָּרַיְיתָא דְּמַשְׁמַע דְּקָאֵי אַדִּלְעֵיל בְּהֶמְשֵׁךְ אֶחָד דְּמִסַּדֵּר לְעֵיל דְּנוֹתְנָהּ כָּל הַמִּנְחָה בִּכְלִי שָׁרֵת וּמְקַדְּשָׁהּ בכל"ש וע"ז פָּרִיךְ למ"ל הָא קִדְּשָׁהּ כְּבָר חֲדָא זִמְנָא וּמְשַׁנֵּי מִידֵי דְּהָוֵי אָדָם וכי', וא"כ אֶפְשָׁר שַׁפִּיר לוֹמַר בָּזֶה רַק לְכַתְּחִלָּה אֲבָל בְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר, דַּהֲלֹא כָּל עִיקַּר מִדָּם יָלְפִינַן לָהּ, וּבְדָם כְּבָר כָּתַבְנוּ לְעֵיל דְּהָא דְּמְקַדְּשָׁהּ לֵיהּ סַכִּין לְדַם בְּצַוָּאר בְּהֵמָה הוּא בֶּאֱמֶת לָאו עֲבוֹדָה גְּמוּרָה וּכְשֵׁירָה גַּם בְּזָר, וא"כ לָא מָצֵי יָלִיף מִינָּהּ לְעִיכּוּבָא וְלִפְסוּלָא, רַק לְכַתְּחִלָּה וּכְדִבְרֵי התפא"י ודו"ק: גַּם זֶה אֵין לְהָעִיר דְּמַאי פָּרִיךְ למ"ל הָא קִדְּשָׁהּ חֲדָא זִמְנָא, דִּילְמָא הָא קמ"ל דַּהֲלֹא לְעֵיל פָּרִיךְ"מ אֵין כל"ש מְקַדְּשִׁין אֶלָּא מִדַּעַת וּמְשַׁנֵּי אִימָא וכו', וא"כ זֶה דַּוְקָא עַל עֶצֶם קִדֻּשַּׁת הַמִּנְחָה, אֲבָל עַל עֲבוֹדַת הַקּוֹמֶץ בָּעֵינַן שֶׁיִּתֵּן מִדַּעַת וּלְכָךְ חָזַר עוֹד הַפַּעַם לוֹמַר וּמְקַדְּשׁוֹ בכל"ש כְּלוֹמַר שֶׁיִּתֵּן עַכְשָׁו מִדַּעַת אֲבָל בִּלֹּא זֶה לָא מְהַנֵּי, כִּי זֶה אֵינוֹ דִּלְפִי הַמִּתְבָּאֵר לְעֵיל הֶעָרֵת הַקֶּרֶן אוֹרָה ז"ל אַדְּרַבָּה כָּל שֶׁהָוֵי רַק עֲבוֹדָה הֲלֹא קיי"ל דְּלָא בָּעֵינַן מְפוֹרָשׁ לִשְׁמָהּ וְגַם סְתָמָהּ כָּשֵׁר כִּמְבוֹאָר לְעֵיל יְעַיֵּן גַּם בְּמִנָחוֹת ע"ח ע"א גַּבֵּי סַכִּין אַלִּימָא מכל"ש דְּלָא בָּעֵי דַּעַת, ע"ש וְקַצַּרְתִּי, –וּמָצָאתִי לְהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב דְּאִם הָיְתָה מִן הַמְּנָחוֹת הַנֶּאֱפוֹת אוֹפֶה בְּמִקְדָּשׁ וּפוֹתֵת וְנוֹתֵן הַפְּתִיתִין בכל"ש בְּכַנּוֹנָה קֶדֶוֹשָׁה וכו' וצ"ע דמנ"ל לְחַלֵּק בֵּין זֶה לִשְׁאָר מְנָחוֹת אַף לפמש"כ לְעֵיל י"ל קָצַת סְבָרַת הַמְּאִירִי דס"ל דִּלְעִנְיַן קֶדֶוֹשָׁה גְּדוֹלָה כִּקְדֻשַּׁת הַפְּתִיתִין צָרִיךְ כַּוָּנָה מְיֻחֶדֶת וצ"ע, שו"ר שבתוה"ק הֵעִיר עַל דִּבְרֵי הַמְּאִירִי יע"ש ויל"ע: עוֹד רָאִיתִי שָׁם בְּמְאִירִי שֶׁכָּתַב ,,וְאַחַ"כ קוֹמֵץ מִמָּקוֹם שֶׁנִּתְרַבָּה שְׁמֶנָה וְנִיתַּן הַקּוֹמֶץ לכל"ש וּמְקַדְּשׁוֹ לַשֵּׁם ואע"פ שֶׁכְּבָר נִקְדַּשׁ בִּכְלִי כָּל הַמִּנְחָה בִּכְלִי א' צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת הַקּוֹמֶץ בִּכְלִי אַחֵר כְּדִין הָאָמוּר בַּדָּם שאע"פ שֶׁהַסַּכִּין ל"ש וְנִתְקַדֵּשׁ בּוֹ בְּשִׁעַת שְׁחִיטָה שאע"פ שֶׁהַשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בְּזָר" צָרִיךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁיְּהֵא הַסַּכִּין מִכְּלִי שָׁרֵת ואעפ"כ צָרִיךְ לְקַדְּשׁוֹ בִּכְלִי אַחֵר שֶׁיְּקַבְּלֶנּוּ בּוֹ כָּךְ הַדִּין בְּקוֹמֶץ ,,הִנֵּה הִרְגִּישׁ מְעַט מֵהָא דִּשְׁחִיטָה לָאו עֲבוֹדָה וּכְשֵׁרָה בְּזָר, וְיֵשׁ לְהָבִין בּוֹ כְּפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל לְבָאֵר הֶעָרֵת המ"ק וּבְהַח מָצָאתִי בעזהי"ש שֶׁכִּוַּנְתִּי בָּזֶה לְדִבְרֵי חַד מִן קַמָּאֵי ה"ה הָרִיטְבָ"א ז"ל שָׁרָא תי בְּשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד סי' ו' אות י"ד שֶׁהֵבִיא רִיטְבָ"א לְחַוּלִין שֶׁכָּתַב וְאִיכָּא לְמֵידַק הָא אָמְרִינַן סַכִּין מְקַדֵּשׁ דַּם הַשְׁחִיטָה וְאֵין מְקַדֵּשׁ אֶלָּא כְּלִי שָׁרֵת וּמַסִּיק דְּאָבֵל הַמְּוַבְּחָר דְּסַכִּין מְקַדֵּשׁ כִּכְלִי שָׁרֵת לְקַדֵּשׁ הַדָּם קָצַת, וּמִיהוּ לְפִי שֶׁאֵין שְׁחִיטָה מְעַכֶּבֶת הֶקְדֵּשׁ שֶׁהֲרֵי כְּשֵׁרָה בְּזָרִים, אֵינָהּ גּוֹמֶרֶת קִדֻּשַּׁת הַדָּם לְגַמְרֵי עַד קַבָּלָתוֹ וּלְפִיכָךְ אֵין הַסַּכִּין חָשׁוּב כְּלִי שָׁרֵת לִפְסוֹל בַּיּוֹצֵא ,,עַד כָּאן וְאַף שֶׁבְּטַהֲרַת הַקּוֹדֶשׁ בִּזְבָחִים מ"ז תָּמַהּ עַל זֶה דַּהֲרֵי דָּם נִפְסָל בְּיוֹצֵא וַאֲפִי' קוֹדֶם קַבָּלָה וְכַמְבוֹאָר בַּזְּבָחִים כ"ו מ"מ הַבַּיִת

יִצְחָק מְיַיְשֵׁב שָׁם הֵיטֵב דָּבָר זֶה וּמַסִּיק כְּהָרִיטְבָ"א וּמֵבִיא כַּיּוֹצֵא בָּזֶה כ' תוס' מְנָחוֹת ט' סוֹף ד"ה ר"ל אָמַר כְּשֶׁרָה דְּמִנְחָה אַף שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה בִּכְלִי לָא מִפְסָלוֹ בְּיוֹצֵא כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ עוֹד קִדּוּשָׁה אַחֶרֶת דְּהַיְינוּ קֳמִיצָה וה"נ בַּדָּם דְּיֵשׁ לָהּ קִדּוּשָׁה אַחֶרֶת הַיְינוּ קַבָּלָה לֹא נִפְסְלָה בְּיוֹצֵא בְּקִדּוּשַׁת סַכִּין יע"ש ולפ"ז א"ש הָא דְּקָאָמַר הָכָא מִידֵי דְּהָוֵי אָדָם, וּלְדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א מַאי אָמַר מִידֵי דְּהָוָה אָדָם הָא בַּדָּם ע"כ צָרִיךְ לְקִדּוּשָׁה אַחֶרֶת כֵּיוָן שֶׁאֵין הַקִּדּוּשָׁה גְּמוּרָה אֲבָל לפמש"כ א"ש דה"ה בְּמִנְחָה נָמֵי כֵּן לְעִנְיַן פְּסוּל יוֹצֵא, וְכֵן לפמש"כ לְעֵיל עַל דִּבְרֵי הַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל א"ש ומ"מ יל"ע עוֹד, עוֹד מְחַדֵּשׁ שָׁם הבי"ן דְּאַף דְּכָל הַקֳּדָשִׁים ל"ב שֶׁיִּהְיֶ' הַסַּכִּין כל"ש אֲבָל בְּפֶסַח בָּעֵי כל"ש, מִשּׁוּם דְּבָעְלְמָא סְתָמָא כָּשֵׁר ע"כ לָא בָּעֵי נַמֵּי כל"ש משא"כ פֶּסַח דְּפֶסַח הָרַמְבַּ"ם דְּאִם שָׁחַט לְשֵׁם חֻלִּין פָּסוּל וּמְשׁוּם דְּבִסְתָמָא נָמֵי פָּסַל גַּבֵּי פֶּסַח עיי"ש וְכֵיוָן דְּבָעֵי שֶׁיִּשְׁחוֹט בְּפִירוּשׁ לְשֵׁם פֶּסַח י"ל דְּבָעֵי ג"כ שֶׁיְּקַדֵּשׁ בכל"ש מה"ט ג"כ דְּכָתִיבְנָא כֵּיוָן דְּלֵית מְהַנֵּי סְתָמָא וּמֵ"ם מְיַיְשֵׁב דְּלָא תִּקְשֵׁי בְּפֶסַח ע"ט בְּנִטְמָא כל"ש דְּיִשְׁחוֹט בִּקְרוּמִית שֶׁל קָנֶה דְּפֶסַח לכ"ע בָּעֵי כל"ש וכו' יע"ש, ולפ"ד יְסוֹלַק ג"כ רְאָיוֹת הַתּוֹסְ' וְתוֹסְ' שֶׁאָנַץ מִכָּאן די"ל דְּכַוָּנַת הגמ' הוּא מִפֶּסַח דְּקַדֵּיְשְׁתֵּיהּ סַכִּין בְּצַוָּאר בְּהֵמָה דלכ"ע בָּעֵי כל"ש, וְכֵן בְּכַמָּה רְאָיוֹת יֵשׁ לָדוּן בָּזֶה עפ"ד אֵלֶּה: וְרָאִיתִי לְהַמְּנָחַת קְנָאוֹת שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי חִידּוּשֵׁי הָרַמְבַּ"ן רֵישׁ חֻלִּין שכ' דְּסַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה הִיא כ"ש וְאַפֵּ"ה בְּדִיעֲבַד כְּשֶׁשָּׁחַט שֶׁלֹּא בכ"ש כָּשֵׁר דְּהָא הֶדַר מְקַבֵּל הַדָּם בְּכָל כְּדָאָמְרִינַן בְּסוֹטָה יע"ש וְהִצְרִיךְ עָלָיו עִיּוּן דְּהָא בְּמִנְחָה אע"ג דְּמִקַּדֵּשׁ הַקּוֹמֶץ בכ"ש אִם לֹא נִתְקַדְּשָׁה כָּל הַמִּנְחָה מִקּוֹדֶם בִּכְלִי שָׁרֵת פָּסוּל עַיֵּין רַשֵּׁ"י מְנָחוֹת כ"ו ע"א בַּמִּשְׁנָה וְהָכָא מִדְּמִינָן קוֹמֶץ לַדָּם עכ"ל, וְהִנֵּה גַּם הָרַמְבַּ"ם הָכִי פָּסוּק פ"ד ממעה"ק דִּין ז' דְּלִכְתְּחִלָּה אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתָן אֶלָּא בְּסַכִּין מכל"ש אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֲפִילּוּ בִּקְרוּמִית שֶׁל קָנֶה כְּשֵׁרִין, וּמַאי דְּפָשִׁיטָא לֵיהּ גַּבֵּי מִנְחָה כְּבָר הֵבֵאתִי דִּבְרֵי תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל דְּפָשִׁיטָא לֵיהּ אִיפְּכָא דְּאַף אִם לֹא קִדּוּשׁ הַמִּנְחָה בַּתְּחִלָּה בכ"ש נָמֵי כָּשֵׁר וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי בעז"ה, וְהִנֵּה שָׁם בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל הֵבִיא בְּנוֹ אב"י דְּכִדְבְרֵי ע"ר מַשְׁמַע נָמֵי מֵרַשֵּׁ"י יוֹמָא (כ"ט ע"ב) עכ"ל וְאַף שֶׁרָאָיָה קָלִישְׁתָּא הִיא יעוש"ה, מ"מ מַה שֶּׁהֵבִיא המ"ק רְאָיָה מֵרַשֵּׁ"י מְנָחוֹת כ"ו ע"א בַּמִּשְׁנָה ג"כ יֵשׁ לִדְחוֹת דְּז"ל רַשֵּׁ"י ז"ל ד"ה שֶׁלֹּא בכל"ש שֶׁלֹּא קִידֵּשׁ הַקּוֹמֶץ בכל"ש דְּבְתַחִלַּת מִנְחָה וַדַּאי לָא פְּלִיגִי דְּבָעֵי כְּלִי כְּדָאָמְרִינַן לְקַמָּן שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי זוֹ מְנַיִּין ע"כ, וְהִנֵּה שָׁם (דצ"ו) דְּשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי זוֹ מְנַיִּין דְּכָל הַמְּנָחוֹת יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה כְּלִי מִבִּפְנִים פֵּירֵשׁ בְּתוֹסְ' ז"ל ד"ה שָׁאֲלוּ דְּקָאֵי עַל לִישָׁה עֲרִיכָה וַאֲפִיָּיה וּכְמוֹ שֶׁחַטָּאת טָעוּן בִּישׁוּל כָּךְ אֲפִיָּיה דְּמִנְחָה טְעוּנִין כל"ש יע"ש וא"כ אֵין רְאָיָה כְּלָל לְקִידּוּשׁ הַמִּנְחָה בִּכְלִי שָׁרֵת קוֹדֶם הַקְּמִיצָה, וְכַוָּנַת רַשֵּׁ"י ג"כ לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּלָא פֵּירֵשׁ שָׁם אַחֶרֶת בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא, דְּדַף צ"ו, וְכֵן מֻכְרָח שָׁם, עוֹד כָּתַב לִי רַב גָּדוֹל אֶחָד מֵאַרְצוֹת הַבְּרִית הנז"ל וְז"ל כְּדֵי לְמַלְּאוֹת הַגִּלָּיוֹן יְעַיֵּן בָּרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה סוֹף פ' יִתְרוֹשכ' שֶׁאֵין בבהמ"ק בַּרְזֶל מִלְבַד הַסַּכִּינִים שֶׁשְּׁחִיטָה לָאו עֲבוֹדָה, וּמַשְׁמַע שס"ל שֶׁלֹּא בָּעֵי כְּלִי שָׁרֵת, וצ"ע מִשֶּׁפּוֹדִין שֶׁל בַּרְזֶל הָיָה, וּבְזֶה הָיָה לִי דו"ד אֶת הרה"ג דְּאִסְטָרָאוּנָא מ בְּדִין הַסַּכִּינִים שֶׁכְּלִי שָׁרֵת לתו' בְּמַה יְקַדְּשׁוּם לְשִׁטַּת התו"י יוֹמָא ל"ט שֶׁהִזְכַּרְתִּי כְּמְדֻמֶּה כְּבָר בְּמִכְתָּבִי לכת"ר עַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי פְּסָחִים וְיוֹמָא פ"ג ה"ו וְאַף לֹא שַׁיָּיךְ בְּסַכִּין אוּלַי הַיְפֵּךְ הַבָּשָׂר עַל הַמִּזְבֵּחַ וְחָתַךְ וצ"ע שֶׁזֶּה וַדַּאי עֲבוֹדָה וְזָר חַיָּיב מִיתָה, וְאִי הַדְלָקָה לָאו עֲבוֹדָה אוּלַי לָכֵן לְהָרַמְבַּ"ן שַׁפּוּדִין שֶׁל בַּרְזֶל וְדִשּׁוּן שֶׁעֲבוֹדַת סִילּוּק אֶפְשָׁר בְּשֶׁל בַּרְזֶל וּנְתִינַת הַשֶּׁמֶן צ"ע, וּלְפִי מַה

שֶׁמְּפָרְשִׁים בְּדַעַת הר"מ שֶׁבְּכְלָל הַטָּבָה אוּלַי נִיחָא קַצָּת וצ"ע מ"מ עכ"ל, וְהִנֵּה בְּדָבָר קַיְדוּשׁ סַכִּין כְּבָר דִּבַּרְנוּ לְעֵיל וְהַיְרוּשַׁלְמִי דְּיוֹמָא הוּבָא ג"כ מִנְחַת קְנָאוֹת הַנַּ"ל יע"ש וְגַם הָעָרָה זוֹ עַל הָרַמְבַּ"ן פ' יִתְרוֹ מָצָאתִי במנח"ק וּמְסַיֵּים בָּהּ הָכִי וּמְנוֹרָה וַדַּאי כ"ש הִיא ואע"ג דּוֹר מֵוָתָר לְהַדְלִיק אֶת הַמְּנוֹרָה וְהַאִיךְ עֲשָׂאוּהָ מִבַּרְזֶל, וְאוּלַי מִשּׁוּם שֶׁאֵין הַמְּנוֹרָה מְקַדֶּשֶׁת שׁוּם דָּבָר הַשָּׁמֶן הַנָּתוּן לְתוֹכָהּ הָיָה מִתְקַדֵּשׁ בִּכְלִי הַמְיֻחָד לְכָךְ וכו' כָּךְ מֵוָתָר לַעֲשׂוֹתָהּ מִבַּרְזֶל, אֲבָל סַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה דְּמִקַּדֵּשׁ רָם הָיָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת מִבַּרְזֶל, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּשְׁחִיטָה לָאו עֲבוֹדָה, עכ"ל, וְזֹאת אֲשֶׁר הֵשַׁבְתִּי אֲנִי לְהָרַב הַגָּאוֹן הַנִּזְכָּר ע"ד אֲשֶׁר הוֹסִיף לְהָעִיר עוֹד עַל הָרַמְבַּ"ן ז"ל מֵהָא שַׁפּוּדִין שֶׁל בַּרְזֶל הָיָה ע"כ, כַּוָּנָתוֹ הוּא בְּהָא דְּאָמְרִינַן מְנָחוֹת דַּף כ"ח גַּבֵּי מְנוֹרַת בֵּית חַשְׁמוֹנַאי דְּשַׁפּוּדִין שֶׁל בַּרְזֶל הָיָה, וא"כ כֵּיוָן שְׁמְּנוֹרָה וַדַּאי כְּלִי שָׁרֵת הָיָה וְאֵיךְ עֲשָׂאוֹ שֶׁל בַּרְזֶל וְאַף אִי הַדָּלָקָה לָאו עֲבוֹדָה הִיא מכ"מ עִנְיָן הַטָּבָה אֶת הַנֵּרוֹת חַיָּיב מַלְקוּת זָר שֶׁהֵיטֵב ול"ל כמש"כ כת"ר, וּבִפְרָט דְּהָוְיָא כ"ש וְהָאֵיךְ הוּבְאָה בֵּית ד' שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן זַ"ל וְהִנֵּה בְּדוֹחַק י"ל דְּאֵין שָׁעַת הַדָּחָק אַיֵּה וְאָתֵי עֲשֵׂה דְּמְנוֹרָה וְדָחֵי לָהּ בִּדְלֵיכָא בְּאוֹפָן אַחֵר לֹא יהי' עֲדִיפָא אִיסּוּר זֶה מִטֻּמְאָה שֶׁדָּחֵי מ"ע דְּהַדְלָקָה, דְּיֵשׁ לִדְחוֹת זֶה דא"כ מַאי רְאָיָה מַיְיתֵי לְעִנְיָן שֶׁל עֵץ וּמַלְכוּת בֵּית חַשְׁמַנַּאי וּבְאֶמֶת צ"ע בָּזֶה לָכֵן יֵשׁ לְעַיֵּן לְפִי הַמְבֹאָר בְּמְגִילַת תַּעֲנִית דְּנִמְצָא שַׁפּוּדִין אֵלּוּ ע"פ נֵס וְאִי אָמְרַתְּ דְּהָוֵי אִיסּוּרָהּ לָא עֲבִיד נִיסָּא וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּסַנְהֶדְרִין אֵין דָּבָר טָמֵא יוֹרֵד וכו') לָכֵן נ"ל לוֹמַר בְּאֹפֶן פָּשׁוּט אֲבָל חָדָשׁ דְּרָאִיתִי וְדַיְיקְתִּי בַּגְּמָרָא דְּמְנָחוֹת שָׁם אָמְרוּ שַׁפּוּדִים שֶׁל בַּרְזֶל הָיוּ ,,וְחַיְפּוּם בְּבַעַץ" וְחָלַף לִי עַל עֵיוּנִי דְּבֶאֱמֶת לָמָּה הִצְרִיכוּ לְחַפּאוּ בְּבַעַץ, אֲבָל הַשְׁתָּא קָאָתֵי לִידֵן תּוֹרַת הָרַמְבַּ"ן וְקַוְשְׁיָתוֹ דְּמַר מַשְׁכַּחַת מַרְגָּנִיתָא תַּיְתֵי' די"ל דְּמִשּׁוּם כָּךְ חִפּאוּ בְּבַעַץ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יהי' שֶׁל בַּרְזֶל אֵין לְהָנִיחַ בַּבַּיִת ד' אַךְ כֵּיוָן שֶׁחִפּאוּ בְּבַעַץ.

בָּטֵל לְגַבֵּי הָצִיפּוּ, וְאֵין אֲנִי נִכְנָס בָּזֶה לְעִנְיַן דִּינֵי הַטֻּמְאָה לְגַבֵּי צִיפּוּי שֶׁמְּבֹאָר במס' כֵּלִים וְסוֹף מס' חֲגִיגָה וּבְתוֹסְ' יו"ט שָׁם ובנוב"ק אור"ח סי' א' שָׁם דְּהוֹלְכִין אַחַר הָצִיפּוּי בֵּין לְקֻלָּא וּבֵין לְחֻמְרָא יע"ש, וְלָזֶה לְעִנְיָנֵינוּ לכ"ע הוֹלְכִין אַחַר הָצִיפּוּי וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר מַה שֶּׁחִיפּוּ אוֹתוֹ בִּבְדִיל, שׁוּב נִזְכַּרְתִּי בְּרֶגַע כּוֹתְבֵי זֶה כִּי כְּבָר קְשֵׁי בָּהּ רַבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל מַדּוּעַ חִיפּוּ בּוֹ בְּבַעַץ עַיֵּין בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סוֹף הל' חֲנֻכָּה בְּשֵׁם הַשַּׁעַר אֶפְרַיִם והא"ר וּמַה שֶּׁכָּתַב הוּא זַ"ל וּבְשַׁעַר אֶפְרַיִם שֹׁם הֵבִיא בְּשֵׁם חָכָם מֵהָרֹא"ה שֶׁכָּתַב וְתִיקְנוּם בְּעֵץ ר"ל כֵּיוָן שֶׁהֵם מֵחוֹפִים בְּעֵץ א"כ הֵם פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ וְאֵינִי מְטַמֵּא וְעַיֵּין בְּלְבוּשׁ לטאר"ח וכו' לָכֵן אָמַר וְחַיְפּוּם בְּעֵץ וכו' וק"ל עכ"ל והש"א שָׁם הִקְשָׁה עָלָיו, אֲבָל מ"מ לְעִנְיָן דִּנָן אָתֵי שַׁפִּיר מְאֹד גַּם פֵּירוּשׁ זֶה דְּחִפּאוּם בְּעֵץ דְּעֵץ וּבָעֵץ הַכֹּל שָׁווֹים לְבַטֵּל אִיסּוּר כְּלֵי בַּרְזֶל הַמְקֻצָּר דַּוְקָא בְּנִרְאֶה לָעֵינַיִם: אָמְנָם רָאִיתִי דְּכָל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי יִתָּכֵן לְיַיֵּשֵׁב הַאי לִישָׁנָא דְּמַעֲשֶׂה בֵּית חַשְׁמוֹנָאִים.

אֲבָל עֲדַיִין יִקָּשֶׁה מִלִּישָׁנָא דְּבָרַיְיתָא שָׁם דְּמוּבָא בַּגְּמָרָא דְּתַנְיָא הִין לוֹ זָהָב יָבִיא אַף שֶׁל כֶּסֶף שֶׁל נְחוֹשֶׁת שֶׁל בַּרְזֶל וְשֶׁל בְּדִיל וְשֶׁל עוֹפֶרֶת וכו', הֲרֵי מַשְׁמָעוּת דְּכָל בַּרְזֶל לְחֻוְדָּא מֵבִיא וע"כ צ"ל דְּדַחִיק וּמוֹקִים אַנַּפְשִׁיהּ לוֹמַר דְּגַם הָכָא י"ל כֵּן דְּאִם מֵבִיא שֶׁל בַּרְזֶל ע"כ יְתַקְּנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה ע"י בְּעֵץ אוֹ עֵץ וְכַדּוֹמֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל, אֲבָל תֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁלִּי לֹא נִיתַּן לְהֵאָמֵר כָּאן דְּאִם בֶּאֱמֶת פָּסוּל לֹא שַׁיָּיךְ שִׁיבּוּחַ, וּבְאֵין מְנוֹרָה אֵין עָלָיו חִיּוּב כְּלָל לְהַדְלִיק, וּכְמוֹ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קָרְבַּן בע"מ שֶׁאֵין עָלָיו מִצְוָה לְהַקְרִיב וז"פ וְלֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה

עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת, וְגַם יל"ע מֵהַכְּלָל הַיָּדוּעַ דְּאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ וְכָזֶה יְעַיֵּין בְּמנ"ח מ' קי"ח לְעִנְיַן מְלִיחַת קָרְבָּן וְשָׁם סוֹף מ' קי"ז לְעִנְיַן קְטוֹרֶת בַּדֶּבֶשׁ יע"ש וק"ל, וְהַטּוֹב מִזֶּה אֲקַבֵּל ע"כ תְּשׁוּבָתִי: שָׁם וְכֹהֵן מוֹלִיכָהּ אֵצֶל מִזְבֵּחַ דְּכְתִיב וְהִגִּישָׁהּ אֵצֶל מִזְבַּח עַיֵּין בְּתוֹסְ' שֶׁאָנַץ שֶׁהִקְשָׁה וְהָא בְּמְנָחוֹת בפ' הַקּוֹמֵץ רַבָּה אָמְרִינַן וְקָמַץ הַכֹּהֵן מְקוֹמִיצָה וְאֵילָךְ מִצְוַת כְּהֻנָּה וַאֲמַאי לָא אָמַר נָמֵי מֵהַגָּשָׁה וְאֵילָךְ מִצְוַת כְּהֻנָּה (עַיֵּין בהג"ה שָׁם) וי"ל דְּאִי לָאו קְרָא דְּזָקְפָן הַכֹּהֵן הָיָה מַכְשִׁיר קְמִיצָה בְּזָר וְהָא דִּכְתִיב כֹּהֵן אֵצֶל הַגָּשָׁה הַיְינוּ שֶׁאֵין זָר יָכוֹל לְקָרֵב אֵצֶל מִזְבֵּחַ דִּכְתִיב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת אֲבָל קְמִיצָה אֵימַר שֶׁכְּשֵׁירָה בְּזָר לְהָכִי נָקֵט מְקוֹמִיצָה וְאֵילָךְ מִצְוַת כְּהֻנָּה וא"ת אַמַּאי לָא קָאָמַר מִתְּנוּפָה וְאֵילָךְ מִצְוַת כְּהֻנָּה וכו' יעוש"ה וְרָאָה בַּמְּגִילָּה (כ' ע"ב) תוס' ד"ה לִקְמִיצָה וּלְהַקְטָרָה וכו' וְכֵן תְּנוּפָה וְהַגָּשָׁה אֵין צָרִיךְ בְּהוּ כֹּהֵן בַּמִּנְחָה לִפְנֵי הַקְּמִיצָה עכ"ל, וְדָבָר זֶה צ"ע, וּכְבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה הגרי"ף זַ"ל שֶׁמְּסַמֵּן לְעַיֵּין בְּתוֹסְ' מְנָחוֹת (ט' ע"א) ד"ה מִקְּמִיצָהוְאֵילָךְ וכו' שֶׁשָּׁם כָּתְבוּ מִפּוֹרָשׁ דְּהַגָּשָׁה וּתְנוּפָה נָמֵי בָּעֵי כְּהֻנָּה שֶׁאֵין זֶה קָרֵב אֵצֶל מִזְבֵּחַ וכו' יעו"ש, וּמִיהוּ לְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' שֶׁאָנַץ הַנַּ"ל י"ל קָצַת דְּכַנְוָנָתָם בְּמִגִּילָּה הִיא ,,דְּאֵין צָרִיךְ בְּהוּ כֹּהֵן" מִצַּד עֶצֶם דִּין הַכְּהֻנָּה, אֶלָּא לֹא מְשׁוּם דְּאֵין זָר יָכוֹל לְקָרֵב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ וְכִדְמַיְיק לְשׁוֹנָם בְּמְנָחוֹת שָׁם ,,שֶׁאֵין זָר קָרֵב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ" ודו"ק, וְכֵן כַּוָּנָתָם בְּתוֹסְ' קִדּוּשִׁין ל"ו ע"א שֶׁהֵבִיא שָׁם בְּמִגִּילָּה הגרע"א בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס והו"ל לְאַקְשׁוּיֵי יוֹתֵר מִגמ' דְּכָאן שׁוּב מָצָאתִי בְּתוֹסְפוֹתָיו לַמִּשְׁנָיוֹת אוֹת כ"ד תָּמַהּ בְּיוֹתֵר דְּהָא מִקְרָא מָלֵא וי"ל וא"כ נפ"מ בְּאִם עָבַר הַזָּר וְהִגִּישׁ כְּשֵׁרָה הַהַגָּשָׁה מִצַּד עַצְמוּתָהּ וְלֹא פְּסָלָה בָּמָה שֶׁהִיא זָר, וכה"ג מְנָנִי לְעִנְיַן מְלִיחָה דְּאָמַר בְּהַקּוֹמֵץ מְנָחוֹת (כ' ע"א) דְּפָסִיל מִשּׁוּם וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁזָּר קָרֵב לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ יעי"ש, וְאַפְּ"ה פָּסַק הָרַמְבַּ"ן עה"ת בְּפָרָשַׁת וַיִּקְרָא דְּמְלִיחָה כְּשֵׁרָה בְּזָר וּבְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ג"כ נִרְאֶה סְתִירָה בָּזֶה דפי"א מפסה"מ כָּתַב כִּי כָּל דְּמְנָחוֹת וכו' הַזָּר וכו' אוֹ שֶׁמּוֹלְחִין כְּשֵׁירוֹת מְבֹאָר בִּדְבָרָיו דְּמְלִיחָה כְּשֵׁרָה בְּזָר ובפ"ט מהא"מ הל' ה' כ' מְבֹאָר לְהֵדָיא דְּמְלִיחָה עוֹבֵר הַזָּר בְּלָאו וּפְסוּלָה וּכְמִי שֶׁהֶעִיר כְּבָר בָּזֶה המנ"ח מ' קי"ט בְּשֵׁם השעה"מ, והשעה"מ הֵיא בהל' י"ט פ"ג דִּין ד' בד"ה יֵדַע עייי"ש שֶׁהֶעִיר מִכָּל מְקוֹמוֹת הַמְבֹאָרִים בר"מ זַ"ל וּבְשֵׁם מַהֲרַ"י קוֹרְקוֹס זַ"ל וְעַיֵּין רָשָׁ"שׁ מְנָחוֹת די"ח ע"א ד"ה בפי' הרע"ב וְכֵן כָּתַב הַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל פי"ד מִזְּבָחִים אוֹת כ"ט דְּאִם הֵבִיא הַכֹּהֵן הַקּוֹמֶץ לַמַּקִּים דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל נ"ל דְּמֻוָּתָר לְשָׁרְאָל לְכַתְּחִלָּה לְמָלְחוֹ דְּמָה אִיסּוּר יֵשׁ בַּדָּבָר וְכִי כְּהֻנָּה כְּתִיב בָּהּ וכו' יעש"ה וְלֹא הִזְכִּיר לֹא דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן, וְלֹא דִּבְרֵי השעה"מ הַנַּ"ל וּמָצָאתִי גַּם זֶה שָׁם שֶׁכָּתַב ,,וּבְהָא מְתֹרָץ דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּסָתְרֵי הַדָּדֵי לִכְאוֹרָה דְּבִמְנָחוֹת ד"ט א' כָּתְבוּ דְּקְמִיצָה וּתְנוּפָה בָּעֵי כְּהֻנָּה וק' הֲרֵי כָּתְבוּ בַּמְּגִילָּה (ד"כ ע"ב) דְּלִתְנוּפָה וְהַגָּשָׁה א"נ כֹּהֵן וע"כ כַּוָּנָתָם דְּלִכְתְּחִלָּה צְרִיכִים כְּהֻנָּה וּבְדִיעֲבַד כְּשֵׁרִים בְּזָר, אָמְנָם מש"כ בְּקִדּוּשִׁין דְּתְנוּפוֹת כְּשֵׁרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל הָתָם בַּתְּנוּפוֹת חָזֶה וְשׁוֹק שֶׁל שְׁלָמִים מַיְירֵי עכ"ד, וְשָׁכַח דִּבְרֵי עַצְמוֹ שֶׁבַּמְּגִילָּה פ"ב אִית מ"א הִנִּיחַ דִּבְרֵי התוי"ט בנ"ע וּכְקוֹשְׁיַת הגרע"א עי"ש, וְכֵן כָּתַב בְּמְנָחוֹת פ"ג אוֹת י"א יע"ש וְנִתְבָּרֵר לָן הַדִּין מִילְתָא, וְיעַיֵּין בשי"ת ח"ס חֵלֶק שִׁשִּׁי ס' כ' עַל דִּבְרַח הָרַמְבַּ"ן הַנַּ"ל: שָׁם וּמְלַקֵּט אֶת לְבוֹנָתָהּ וְנוֹתְנָהּ עַל גַּבָּיו דִּכְתִיב וְאֶת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה, ופרש"י זַ"ל גַּבֵּי הַקְּטָרָה כְּתִיב דְּמַקְטֵר קוֹמֵץ וּלְבוֹנָה כִּי הָדָדֵי

–וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פי"ג ממעה"ק דִּין י"ב וְרָאִיתִי לְרַשְׁ"י בְּרֵישׁ הַקּוֹמֶץ זוּטָא שֶׁכָּתַב עָלָה דְּהַהִיא דְּלֶקֶט לְבֵינָה בְּזָר פְּסוּלָה דְּלְאַחַר הַקְּטֹרֶת הַקּוֹמֶץ הָיָה מְלֻקָּט הַלְּבֵינָה מֵעַל הַסּוֹלֶת וּמִקְּטִירִי ע"כ נִרְאֶה דס"ל שֶׁלֹּא הָיְתָה הַהַקְטָרָה בְּבַת אַחַת אֶלָּא בזאח"ז וְהִיא תֵּימַהּ בְּעֵינַי וּבְפָרָשַׁת צַו כָּתַב רַשְׁ"י שֶׁמְּלֻקָּט הַלְּבוֹנָה לְאַחַר קְמִיצָה וּמַקְטִירוֹ הֲרֵי שֶׁהַלִּיקּוּט הִיא לְאַחַר קְמִיצָה לֹא לְאַחַר הַקְּטָרָה וצ"ע, מל"מ שָׁם דִּין י"ב, וְיוֹתֵר הו"ל לְהָבִיא רַשְׁ"י דְּהָכָא דְּמִפָּרֵשׁ בְּהֶדְיָא דְּמַקְטִיר כִּי הֶדְדֵי? וְאִיכָּא לְמֵימַר דְּכַנִּרְאֶה מְדַיֵּיק רַשְׁ"י ז"ל הָכָא דְּמַקְטִיר כִּי הֶדְדֵי מִשּׁוּם דִּכְתִיב ,,אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה", וא"כ א"ל תַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי אִי עַל בְּסָמוּךְ כִּדְאִיתָא לְקַמָּן (ל"ז ע"א) מַאי עַל בְּסָמוּךְ כִּדְתַנְיָא וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבוֹנָה זַכָּה רַבִּי אוֹמֵר עַל בְּסָמוּךְ וכו' יע"ש וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה מַאי וכו' וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת הַשַּׁיָּיכִים לָזֶה, וְהָכָא נָמֵי אִי עַל בְּסָמוּךְ יָכוֹל לְהַקְטִיר זֶה אַחַר זֶה וּבְסָמוּךְ, אֲבָל אִי עַל מַמָּשׁ צָרִיךְ לְהַקְטִיר בַּהֲדֵי הֶדְדֵי, וְהָתָם בִּמְנָחוֹת פֵּירֵשׁ רַשְׁ"י אַלִּיבֵּי דְּרַבִּי וצ"ע וְעַיֵּין בתו"כ (פ"י) וְהִקְטִיר שֶׁיְּלַקֵּט לְבוֹנָה וְיַעֲלֶה לָאִישִׁים וּמַשְׁמַע מפי' קָרְבַּן אַהֲרֹן שָׁם שֶׁיַּקְטִיר כְּאֶחָד אָמְנָם אֵין הֶכְרֵחַ, עוֹד מְפָרֵשׁ הַקָּרְבָּן אַהֲרֹן דְּהַכַּוָּנָה שֶׁיְּלַקֵּט לְבוֹנָה שֶׁכָּל הַלְּבוֹנָה יַקְטִיר וְלֹא יַעֲזִיב מִמֶּנָּה שִׁירִים כְּמוֹ הַמִּנְחָה וכו' עיי"ש, וְאַף שֶׁהָתָם בְּסָמוּךְ הִרְגִּישׁ בָּזֶה דְּעַל בְּסָמוּךְ מַשְׁמַע יע"ש וּבְדִין זֶה לֹא הִרְגִּישׁ מִידִי וּמָצָאתִי במנ"ח שֶׁמֵּבִיא דִּבְרֵי המל"מ הנז"ל וְאַח"כ הֵבִיא הָא דְּמַנְחִית (י"ג ע"ב) מְבוֹאָר לְהֶדְיָא דְּקוֹמֶץ וּלְבוֹנָה אִי בָּעֵי הַאי מַקְטִיר בְּרֵישָׁא יָאֵי בָּעֵי הַאי מַקְטִיר בְּרֵישָׁא, מְפוֹרָשׁ דִּיכִיל לְכַתְּחִלָּה לְהַקְטִיר כ"א בפ"ע וְאֵין חוֹלֵק בָּזֶה, וצ"ע מֵהַאי דְּסוֹטָה דְּנִרְאֶה לְכַתְּחִלָּה מַקְטִיר שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד עכ"ל וּמִזֶּה מֻכְרָח ג"כ לוֹמַר כמש"כ דְּתַלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי כַּנַ"ל, וּבְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּסוֹטָה הַנַ"ל ודו"ק: וְהִנֵּה בְּהָא דְּמְבוֹאָר בִּשְׁמַעְתִּין ,,דָּם אע"ג דְּקַדֵּישְׁתֵּיהּ סַכִּין בְּצַוָּאר בְּהֵמָה" מַשְׁמַע דְּקוֹדֶם אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל, כֵּן מְבוֹאָר גַּם בַּשַּׁ"ס מְנָחוֹת (ט"ז ע"ב) דְּמֵתִיב רַב שִׁימִי בַּר אָשֵׁי אֲחֵרִים אוֹמְרִים וכו', א"ל מִי סָבְרַתְּ דָּם בְּצַוָּאר בְּהֵמָה קָדוֹשׁ דַּם סַכִּין מְקַדְּשָׁא לֵיהּ וְהָכָא לְקַדֵּשׁ כְּבָא לְהַתִּיר דָּמֵי ע"כ –גַּם בָּזֶה דְּמְבוֹאָר כָּאן דְּיָלְפִינַן קוֹמֶץ מִדָּם הָעִיר כְּבָר הלח"מ פי"ג מה"ל מעה"ק דִּק י"ב (מובָא גַּם בק"א כָּאן) דְּרָבָא דְּמַבָּעֵי לֵיהּ בִּמְנָחוֹת דַּף ז' בְּקִדּוּשׁ קוֹמֶץ אִי יָלְפִינַן מִדָּם לָא שְׁמִיעַ לֵיהּ הַהִּ בָּרַיְיתָא יע"ש והק"א הִשִּׂיג עָלָיו וְכֵן כָּתַב בָּזֶה בְּסֵפֶר עֵינַי אַבְרָהָם לְחָכָם סְפָרַדִּי (נִדְפַּס בִּזְמַן הנו"ב ז"ל) שָׁם בפי"ג ממעה"ק, וְכָתַב שָׁם דְּבָרַיְיתָא זוֹ הַיְינוּ לְכַתְּחִלָּה וּלְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר אֲבָל אִם לֹא הֵוְחִזַּר וְקִדְּשׁוּ כָּשֵׁר, משא"כ בַּדָּם אִם לֹא קִבְּלוֹ בִּכְלִי שָׁרֵת פָּסוּל וְכֵן נפ"מ אִם קוֹדֶשׁ חֲצִי קוֹמֶץ בִּכְלִי זֶה וַחֲצִי קוֹמֶץ בִּכְלִי אַחֵר וְחִשֵּׁב בִּשְׁעַת נְתִינַת הַקּוֹמֶץ בִּכְלִי שָׁרֵת לְהַקְטִירוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ יע"ש ויל"ע עַל דְּבָרָיו אֶלָּא שֶׁאֵין הַמָּקוֹם גּוֹרֵם וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל עַל רַשְׁ"י ד"ה אע"ג דְּקַדֵּישְׁתֵּיהּ סַכִּין וכו' דפרש"י דְּסַכִּין הָוֵי כְּלִי שָׁרֵת וּבְכַוָּנָתוֹ מָצָאתִי בְּתוֹסְ' הָרֹאשׁ"ש הָכָא שֶׁהֵבִיא פרש"י וְהֵעִיר עַל דְּבָרָיו וְלָאו רְאָיָה הִיא דִּשְׁחִיטָה לָאו עֲבוֹדָה הִיא דִּכְשֵׁרָה בְּזָר אֶלָּא כדפרש"י לְעֵיל דְּיָלְפִינַן מֵעוֹלָה דְּבָעֵי כְּלִי הָרֹאשׁ"ש ז"ל בְּפֵירוּשׁוֹ ע"כ וְנִרְאֶה בַּעֲלִיל שֶׁהָרֹאשׁ"ש כִּוּוַן הָכִי בְּפֵירוּשׁ רַשְׁ"י אֶלָּא שֶׁדָּחֵי לָהּ ולפמש"כ י"ל פֵּירוּשׁ רַשְׁ"י ז"ל ודו"ק: דַּף ט"ו ע"א וּמַקְטִירוֹ ס"ד, עַיֵּין פרש"י ז"ל וּתְמוּהִים דִּבְרֵי הַסְּמָ"ג שֶׁפָּסַק במל"ת ש"כ דאע"פ שֶׁהַמַּקְרִיב בְּלֹא מֶלַח לוֹקֶה.

מ"מ אִם לֹא מָלַח כְּשֵׁה, וּכְבָר עָמְדוּ עָלָיו הַמְפָרְשִׁים, ועכ"פ זֶה מְבוֹאָר הָכָא דְּדַוְקָא הַקּוֹמֶץ טָעוּן מֶלַח וְלֹא כָּל הַמִּנְחָה דְּעַל הַמִּנְחָה לֹא הֻזְכַּר כְּלָל ,,וּמוֹלְחוֹ", וְכֵן מְבוֹאָר בְּמִנָחוֹת

שָׁם, וְכֵן דָּרְשִׁינַן בתו"כ פֶּרֶק י"ד הַקּוֹמֶץ טָעוּן מֶלַח וְאֵין מִנְחָה כֻּלָּהּ טְעוּנָה מֶלַח, אֵין לִי אֶלָּא הַקּוֹמֶץ מִנַּיִן לְרַבּוֹת אֶת הַלְּבוֹנָה ת"ל עַל כָּל קָרְבָּנֶיךָ תַּקְרִיב מֶלַח, וּתְמוּהִים דִּבְרֵי הרע"ב מְנָחוֹת (פ"ג מ"ב) דְּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דִּלְכַתְּחִלָּה צְרִיכָה הַמִּנְחָה כֻּלָּהּ מְלִיחָה יע"ש וּכְבָר עָמְדוּ עָלָיו הגרע"א בְּגִלְיוֹן שָׁם אות ט', וְהַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שָׁם יע"ש, וּבְתִפְאֶרֶת יְרוּשָׁלָם שָׁם כָּתַב דִּלְכַתְּחִלָּה וּנְדַאי בָּעֵי מֶלַח בְּמִנְחָה כֻּלָּהּ מִשּׁוּם דִּכְתִיב לְמָשְׁחָה שֶׁחַיָּיב לֶאֱכֹל דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה וא"כ מצ"ש דְּצָרִיךְ לִיתֵּן עֲלֵיהֶם מֶלַח בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יהי' לֶחֶם עֹנִי יע"ש וְדוֹחֵק הוּא וְגַם אִי מִשּׁוּם הָא יִתְּנוּ לְתוֹכוֹ אַחַר הַקְּרֻבַת הַקּוֹמֶץ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר וְנוֹתְנִין לְתוֹכוֹ יַיִן וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ, וְגַם בָּזֶה, קָאָמַר רַק וְרַשָּׁאִין" אֲבָל לֹא חִיּוּבָא, וְעַיַּיִן מְנָחוֹת כ"א ע"ב דְּמֵבִיא הַמִּשְׁנָה דִּשְׁקָלִים דְּעַל הַמֶּלַח וְעַל הָעֵצִים שֶׁיְּהֵא הַכֹּהֲנִים נְאוֹתִין בָּהֶם וכו' לַאֲכִילַת קָדָשִׁים לָא יָהֲבִינַן וּבְתוֹסְ' דְּשָׁם ד"ה מֶלַח וכו' וְקִצַּרְתִּי, וְעַיַּיִן לְקַמָּן בד"ה וְרַשָּׁאִין וכו', וְתָבִין: שָׁם הַקּוֹמֶץ מֵאֵימָתַי מַתִּיר שִׁירַיִם לַאֲכִילָה וכו'– וְהַקְּטֹרֶת הָאֵימּוּרִים מֵאֵימָתַי מַתִּירִים ג"כ תַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּהָכָא עַיַּיִן מנל"מ פי"ב מהל' מעה"ק וְעַיַּיִן בְּשׁוּ"ת בְּאֵר יִצְחָק חיור"ד סי' כ"ב בְּעִנְיַן אִי שַׁיָּיךְ מְבַשֵּׁל בְּהַקְּטֹרֶת אֵימּוּרִין וְיוֹתֵר הו"ל לוֹמַר דְּסָתָם יְרוּשַׁלְמִי הוּא ר' יוֹחָנָן וְאִיהִי הָא ס"ל מִשָּׁתְצִית הָאוֹר בְּרֻבּוֹ, א"כ אָתֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי, וְכֵן הֶאֱרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה וְכִדְבָרִים הָאֵלֶּה בְּשׁוּ"ת תור"ח סי' ג' אַךְ דְּבָרָיו אֵינָם בָּא בְּדִקְדּוּק דְּאַף שֶׁשִּׁיעוּר הַקְּטֹרֶת הוּא בְּזַיִת, מ"מ הַחִיּוּב מַתְחִיל מִשֶּׁשָּׁלַט הָאוֹר בְּמִקְצָת כְּדִבְרֵי הבא"י, יע"ש וְתָבִין: שָׁם וְרַשָּׁאִין הַכֹּהֲנִים לִיתֵּן לְתוֹכוֹ וכו' מ"ט אָמַר קְרָא לְמָשְׁחָה לִגְדֻלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין, רָאִיתִי לְמִי שֶׁמַּצְרִיךְ עִיּוּן עַל הַתּוֹסְ' בְּכוֹרוֹת (כ"ז ע"א) ד"ה וְאָתֵי לְמִנְהָג בְּהוּ וכו' שֶׁכָּתְבוּ וְגַבֵּי תְּרוּמָה לֹא מָצִינוּ שֶׁיַּצְרִיךְ בְּשׁוּם אֲכִילָה בִּגְדֻלָּה דְּשֶׁמָּא לֹא שַׁיָּיךְ גְּדוֹלָה אֶלָּא בְּבָשָׂר עכ"ל, וְקָשֶׁה מִכָּאן דְּמִבֹּאָר גַּם בְּמִנְחָה שֶׁהִיא פַּת דָּרְשִׁינַן הַאי דְּרָשָׁה דִּלְמִשְׁחָה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין? וְנִרְאֶה לִי דְּהַתּוֹסְ' לֹא כָּתְבוּ זֶה אֶלָּא דְּלָא מָצִינוּ חִיּוּב שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ דַּוְקָא לֶאֱכֹל בִּגְדוֹלָה דְּכַנִּרְאֶה הָוֵי חוֹבָה וְצָרִיךְ לֶאֱכֹל וּבִגְדוֹלָה, וְכֵן מַשְׁמַע בִּזְבָחִים כ"ח דְּקָאָמַר אֲבָל הָכָא אֵימָא לְמָשְׁחָה לִגְדֻלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין וְלָא עֲבִידִי מְלָכִים דְּאָכְלִי הָכִי אֵימָא לָא קמ"ל, מַשְׁמַע דַּוְקָא לְעִנְיַן מַחֲשָׁבָה הָוֵי מַחֲשָׁבָה אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לֶאֱכֹל אֵין לוֹ לֶאֱכֹל ומה"ט כָּתַבְתִּי שָׁם בְּגִלָּיוֹן הַשַּׁ"ס דְּמִכָּאן יֵשׁ לְפַקֵּפֵק בְּנִיּדּוֹן מַה שֶּׁחָקְרוּ הָאַחֲרוֹנִים אִי מָצֵי אָכִיל שלכד"א בְּקָדָשִׁים וְאִי יָצָא דְּכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ בְּגֶדֶר שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִים לְכַתְּחִלָּה אָסוּר לֶאֱכֹל ע"כ, וא"כ לְעִנְיַן אִיסּוּרָא שַׁפִּיר מֵחֶלְקֵי הַתּוֹסְ' בֵּין בָּשָׂר לְפַת, אֲבָל הָכָא מִדִּיּוּק בַּבָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא ,,וְרַשָּׁאִין" הַכֹּהֲנִים לִיתֵּן לְתוֹכוֹ דְּבַשׁ, גַּם בְּפַת אֵיכָּא הַאי טַעְמָא דְּרַשַּׁאי לֶאֱכֹל אֲבָל חִיּוּב בָּאֱמֶת לֵיכָּא, וְהַתַּנָּא דְּנָקַט הַאי לִישָׁנָא ,,דְּרַשָּׁאִין" בָּא לְאַפּוּקֵי דְּלָא תֵּימָא כְּמוֹ שֶׁאָסוּר לֶאֱפוֹת חָמֵץ חֶלְקָם כֵּן הָכָא נָמֵי דְּאָסוּר לִיתֵּן דְּבַשׁ, וּמִשּׁוּם דִּכְתִיב כָּל שְׂאוֹר וְכָל דְּבַשׁ, קמ"ל דְּזֶה מֻוָתָּר ומה"ט לֹא הִקְפִּידָה הַתּוֹרָה מִשּׁוּם דִּכְתִיב לְמָשְׁחָה, וּבֶאֱמֶת ע"כ גזה"כ הוּא, וְרָאָה בתו"כ וַיִּקְרָא (פָּרָשְׁתָּא י"ד פי"ג) קָאָמַר מַה ת"ל כָּל שְׂאוֹר ומת"ל וְכָל דְּבַשׁ לְפִי שֶׁיֵּשׁ בַּשְּׂאוֹר מַה שֶׁאֵין בַּדְּבַשׁ וּבַדְּבַשׁ מַה שֶׁאֵין בַּשְּׂאוֹר שְׂאוֹר הֶוְתֵּר מִכְּלָלוֹ לַמִּקְדָּשׁ וּדְבַשׁ לֹא הֶוְתֵּר מִכְּלָלוֹ לַמִּקְדָּשׁ, דְּבַשׁ הֶוְתֵּר בְּשִׂיָרֵי מְנָחוֹת שְׂאוֹר לֹא הֶוְתֵּר בְּשִׂיָרֵי מְנָחוֹת וכו' עיי"ש וְהוּבָא בְּמְנָחוֹת (נ"ז ע"ב) ועיי"ש בְּרֵשׁ"י ד"ה דְּבָשׁ הֶוְתֵּר וכו' אִם רוֹצֶה לָלוּשׁ וּלְטַגֵּן בִּדְבַשׁ מֻוָתָּר וכו' עיי"ש ודו"ק ויל"ע עוֹד, וְעַיַּיִן בִּכְרֵתִי סי' ס"ה ס"ק י"ד שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסְ' בְּכוֹרוֹת הַנַּ"ל וְכָתַב דְּלִכְאוֹרָה צ"ע מַה קמ"ל הֲלֹא גְּמָרָא הִיא עַל הַדִּ ,,מַתְנִי' דְּאֵין נֶאֱכָלִין אֶלָּא צָלִי דִּכְתִיב לְמָשְׁחָה וכו'

הֲלֹא קמ"ל דד"ת הָיָה וְהָרְאָיָה מִדְּגָזְרִינַן לִנְהוֹג בּוֹ חוֹל וְאֵלּוּ גּוּפֵי' דְּרַבָּנָן לָא גָּזְרִינַן, עכ"ל, וא"כ י"ל נָמֵי דִּבְפַת הָוֵי דְּרַבָּנָן וּבְבָשָׂר הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא וְאָתֵי שַׁפִּיר, אַךְ לֹא מַשְׁמַע כֵּן דְּפָרִיךְ מ"ט וכו' אֲמַר קְרָא וכ', וּלְפִי מַה שֶׁבֵּאַרְתִּי מַשְׁמַע דְּמִטַּעַם זֶה לֹא אָסְרָה הַתּוֹרָה, כְּמוֹ לֶאֱפוֹת חָמֵץ א"כ מַשְׁמַע דְּהָוֵי ג"כ מִדְּאוֹרָיְיתָא וי"ל וְקִצַּרְתִּי, וְכֵן יֵשׁ לְעַיֵּין מֵהֵיכָא שַׁלְמִי בְּכוּרִים פ"ב הֵ"א אַהָא דְּתָנַן דִּתְרוּמָה הוּא נִכְסֵי כֹּהֲנָאֲמַר ר"י לְךָ נָתַתִּי לְמָשְׁחָה לִשְׁמְחָה לִגְדוֹלָה לְהַדְלָקָה עיי"ש מְבוֹאָר דְּגַבֵּי תְּרוּמָה נָמֵי נֶאֱמַר דִּין זֶה וצ"ע: שׁוּב עִיַּנְתִּי בְּהָא דְּחֻלִּין (קל"ב ע"ב) אָמַר רַב חִסְדָּא מַתָּנוֹת כְּהֻנָּה אֵין נֶאֱכָלוֹת אֶלָּא צָלִי וְאֵין נֶאֱכָלוֹת אֶלָּא בְּחַרְדָּל, מ"ט אָמַר קְרָא לְמָשְׁחָה לִגְדֻלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִים, וּבְתוֹסְ' אֵין נֶאֱכָלִין וכו' הִקְשׁוּ מֵהָא דְּכָל הַתָּדִיר דְּאָמְרִינַן וּבְכֻלָּן רַשָּׁאִין הַכֹּהֲנִים לְאוֹכְלָן צָלוּיִין שֶׁלּוֹקִין מְבֻשָּׁלִים וְאָמַר בגמ' טַעְמָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב בָּהּ לְמָשְׁחָה וכו' וְנִרְאֶה דְּדַאי כְּמוֹ שֶׁטּוֹב לוֹ וְנֶהֱנָה יוֹתֵר מִנִּי אָכִיל לְהוּ, אֲבָל אָדָם בְּטוֹב לוֹ צָלִי כְּשֶׁלּוֹק יֹאכַל צָלִי שֶׁהוּא דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה יוֹתֵר עכ"ל חָזִינַן מִזֶּה דְּגַם גַּבֵּי בָּשָׂר נָקֵט הַחַי לִישָׁנָא ,,דְּרַשָּׁאִין" וְכַוָּנַת הַתּוֹסְ' לְתָרוּצֵי נָמֵי הָא דְּמַשְׁמַע כָּאן דְּחוֹבָה הִיא ,,דְּאֵין נֶאֱכָלִין אֶלָּא צָלִי" וע"ז כִּתְבֵי דְּרַשַּׁאי לֶאֱכוֹל כְּמוֹ שֶׁיִּרְצֶה וּכְמוֹ שֶׁטּוֹב לִי יוֹתֵר, אֲבָל בְּשָׁוִין לוֹ, צָרִיךְ לֶאֱכוֹל דַּוְקָא בְּצָלִי, ולפ"ז י"ל הָא דְּנָקִיט ,,רַשָּׁאִין" הַיְינוּ לְהוֹרוֹת דְּלָאו דַּוְקָא צָלִי כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַב חִסְדָּא בְּחֻלִּין, אֲבָל אִין ה"נ דְּחוֹבָה הוּא הַאי לְמָשְׁחָה, וכ"ז דַּוְקָא גַּבֵּי בָּשָׂר וְלֹא גַּבֵּי פַּת, לְפִי דַּעַת הַתּוֹסְ' בַּבְּכוֹרוֹת וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי, אֶלָּא עֲדַיִן צָרִיךְ יִשּׁוּב מֵהָא דִּירוּשַׁלְמִי בִּיכּוּרִים הַנַּ"ל וצ"ע, וְרָאָה בַּסְּמָ"ג מל"ת רס"ד הל' מע"ש שֶׁרָצָה לְמַלֹּאוֹת מְנַיַן הַלָּאוִין, חָשַׁב לְאֵי שֶׁנִּי שֶׁלֹּא לֶאֱכוֹל קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ בַּאֲנִינוּת שֶׁנֶּאֱמַר וְאָכַלְתָּ חַטָּאת הַיּוֹם הֵיטֵב בְּעֵינֵי ד', וא"ת שֶׁזֶּה אֵינוֹ לָאו אֶלָּא אִיסּוּרוֹ יוֹצֵא מִמַּה שֶׁנֶּאֱמַר בְּקָדָשִׁים לְמָשְׁחָה לִגְדוֹלָה כְּדֶרֶךְ מְלָכִים עכ"ל מַשְׁמַע דְּהַאי לְמָשְׁחָה הָוֵי לְחוֹבָה וּלְאִיסּוּרָהּ, וא"כ אָסוּר נָמֵי לֶאֱכוֹל שלכד"א שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין וְכַנַ"ל: וּלְפִי כָּל הַנַּ"ל הָיָה י"ל נפ"מ בָּמָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' יוֹמָא כ"ה ע"א ד"ה אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה וכו' תֵּימַהּ דְּאָמַר בפ"ב דִּזְבָחִים וּמַה יוֹשֵׁב שֶׁאוֹכֵל יכו' וְהֵיכִי אָכִיל וְהָא אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה? וכו' א"נ אוֹמֵר הָרִיבָ"א דאע"ג דְּאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה וכו' אֲבָל אֲכִילָה צוֹרֶךְ עֲבוֹדָה הִיא וכו', א"נ י"ל הַיְינוּ טַעְמָא דְּמֻוָּתָר לֵישֵׁב וְלֶאֱכוֹל קָדָשִׁים דְּבַאֲכִילַת קָדָשִׁים כְּתִיב בָּהֶן לְמָשְׁחָה לִגְדֻלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים כָּלִין וְהַיְינוּ מְיֻוָּשָׁב עכ"ל, וְלִכְאוֹרָה לְפִי חִילּוּק הַתּוֹסְ' דִּבְכוֹרוֹת הַנַּ"ל דְּדַוְקָא בְּבָשָׂר שַׁיָּיךְ לְמָשְׁחָה אֲבָל לֹא בְּפַת, והי' נפ"מ בֵּין הַתֵּירוּצִים שֶׁבַּתּוֹסְ' יוֹמָא הַנַּ"ל דִּלְתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן שַׁיָּיךְ טַעַם זֶה גַּם בַּאֲכִילַת מְנָחוֹת, אֲבָל לְתֵירוּץ בָּתְרָא לֹא יהי' מְיֻוָּשָׁב טַעַם זֶה בַּאֲכִילַת כָּל הַמְּנָחוֹת הַנַּאֲכָלִית וְכִי יהי' אָסוּר לֵישֵׁב בִּשְׁעַת אֲכִילָתָן? וע"כ צְרִיכִין לְתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן, אֲבָל לְפִי מַה שֶׁבֵּאַרְתִּי א"ש דְּאַף בִּמְנָחוֹת עֲדַיִן חֲזָקָה לֵיכָּא אֲבָל רְשׁוּת אֵיכָּא וְשַׁפִּיר עֲבִיד אִי אָכִיל כְּדֶרֶךְ הַמְּלָכִים ומש"ה הִתִּירוּ גַּם מְיֻוָּשָׁב, וּבְפָרָט אִי נִיתָּא דְּכָל עִיקָּר אִיסּוּרָא דְּאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה הוּא רַק מִדַּרְבָּנָן כְּאֲשֶׁר חָקְרוּ בָּזֶה הַמְפָרְשִׁים וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א (וּלְקַמָּן דַּף מ"ב נָעִיר בָּזֶה אַיְ"ה) וְכֵן אִי נִיתָּא כמש"כ שָׁא עֲדַיִן חַיָּיב דְּרַבָּנָן אֵיכָּא ג"כ אָתֵי שַׁפִּיר דְּאָתֵי חִיּוּב דְּרַבָּנָן זֶה יְמַדְּחָה אִיסּוּר דְּרַבָּנָן דְּאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה, וּלְפִי צַד זֶה דְּנִתְפַּוֵּס דְּאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא כִּדְמַשְׁמַע פַּשְׁטוּת הַלָּשׁוֹן דְּתוֹסְ' יוֹמָא הַנַּ"ל יהי' רְאָיָה מִזֶּה לְפִי תֵּירוּץ הַשֵּׁנִי דְּשַׁדְּינַן אֲכִילָה בָּעֲזָרָה מִטַּעַם דְּלִמָּשְׁחָה ע"כ צ"ל דִּדְין זֶה דְּלִמִּשְׁחָה לִגְדוֹלָה, הוּא ג"כ מִדְּאוֹרָיְיתָא כמש"כ הֲכַדִּיתִי הַנַּ"ל וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ עוֹד וְקִצְּרַת כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ

בְּיוֹתֵר עִנְיָן לְעִנְיָן – וְעַיֵּין בִּגְבוּרוֹת אֲרִי שָׁם בְּיוֹמָא דַּף כ"ה שְׁהֶאֱרִיךְ ג"כ בְּזֶה אִי הָא דְּאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן.

יְעַיֵּין בְּפִסְקֵי תוס' כָּאן שֶׁכָּתְבִי דְּאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה וְאוֹכְלִין מְעֻמָּד וצ"ע: שָׁם וְכָל הַמְּנָחוֹת טְעוּנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה וְהָאִיכָּא מִנְחַת חוֹטֵא דְּרַחֲמָנָא אָמַר לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה הִנֵּה בְּאֵיזֶה שֶׁמֶן אָסְרָה הַתּוֹרָה אִם רַק שֶׁמֶן זַיִת אוֹ אַף שְׁאָר שְׁמָנִים, אֵינוֹ מְבֹאָר בַּגְּמָרָא, אֲבָל אַחַר שֶׁיָּגַעְתִּי מָצָאתִי בעה"ש שֶׁהָרַמְבַּ"ם בְּסֵפֶר הַמָּנוֹת מל"ת ק"ב כָּתַב הִזְהִירַנִי מֵהַשִּׂים ,,שֶׁמֶן זַיִת" בְּמִנְחַת חוֹטֵא ובמל"ת ק"ד גַּבֵּי מִנְחַת סוֹטָה כָּתַב סָתָם שֶׁמֶן, י"ל דְּיִלְמֹוד סְתָם מִן הַמְפֹרָשׁ, וְכֵן מָצָאתִי לְהַמְפָרֵשׁ עַל הַסְּמָ"ג בְּשֵׁם בְּרִית מֹשֶׁה מל"ת פ"ז פ"ח שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּזֶה וְהֵבִיא דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל וְשׁוּב הֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר נ"מ סי' י' שכ' וְדַע דְּרַבֵּינוּ בסה"מ כָּתַב הִזְהִירַנִי מֵהַשִּׂים שֶׁמֶן זַיִת בְּמִנְחַת חוֹטֵא וְאָנֹכִי לֹא דַּעְתִּי לְמַאי אִצְטְרִיךְ רַבֵּינוּ לְפָרֵשׁ הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא שֶׁמֶן זַיִת וַהֲלֹא כָּל הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיוּ מִסְתַּפְּקִין בבה"מ בֵּין לַמְנוֹרָה וּבֵין לִמְנָחוֹת הָיָה שֶׁמֶן זַיִת בִּלְבַד יכו' א"כ בְּמִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת דְּאָסַר הָכְתִיב נְתִינַת שֶׁמֶן מִסְתָּמָא בְּשֶׁמֶן זַיִת הוּא דְּאָסַר, ואפ"ל דְּהָא גּוּפָא קמ"ל דְּכִי אָסַר הַכְתִיב שֶׁלֹּא יִתֵּן עָלֶיהָ שֶׁמֶן אֵינוֹ אֶלָּא שֶׁמֶן זַיִת בִּלְבַד, אֲבָל אִם נָתַן בָּהּ מִשְּׁאָר שְׁמָנִים אֵינוֹ עִיכֵּר וְלֹא פָּסְלָה וכו' יע"ש מש"כ הב"מ, עכ"פ כַּנִּרְאֶה פָּשׁוּט הָוָה דִּשְׁאָר שְׁמָנִים לֹא פָּסְלָה, ולפי"ז הָיָה אֶפְשָׁר לְהָעִיר בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בִּתְחִלַּת הַפֶּרֶק בְּשֵׁם הַפָּנִים יָפִית דַּל לֹא יִצּוֹק עָלֶיהָ שֶׁמֶן, כְּדִי שֶׁלֹּא תַּכְשִׁיר הַמְּנָחָה יע"ש וַהֲלֹא לְפִי זֶה עַדַיִן יֵיוָכְשֵׁר הַמְּנָחָה בִּשְׁאָר שְׁמָנִים שֶׁאוּלַי הַכֹּהֲנִים יִרְצוּ לָשׂוּם בְּתוֹכָהּ כְּרִי שֶׁיֵּוָטְעֵם לַאֲכִילָה וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן מְגַבְּלָהּ בַּמַּיִם וְהִיא כְּשֵׁרָה, ה"נ בִּשְׁאָר שְׁמָנִים, וְאַף שֶׁיֵּשׁ עַדַיִן לְהִסְתַּפֵּק אִם שְׁאָר שְׁמָנִים מַכְשִׁיר כִּי בְּהַשְׁבֵּעָה מַשְׁקִין דְּתָנַן הוּא ,,שֶׁמֶן" תְּנַן יָלְפִי מַאי דְּקָיְימִינַן סְתָם שֶׁמֶן הוּא שֶׁמֶן זַיִת וְעַיֵּין בִּיוֹר"ד סי' רי"ז סע' י"זהַנּוֹדֵר מֵהַשֶּׁמֶן וכו' יע"ש דְּמַשְׁמַע דְּסְתָם שֶׁמֶן אֵינוֹ דַּוְקָא שֶׁמֶן זַיִת וי"ל, עכ"פ לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר לֹא הִ' בְּרִירָה לִי, עַד שֶׁנִּזְכַּרְתִּי הָנֵי תְּרֵי תְּמוּהֵי דְּמַדְכְּרִי אִינָשֵׁי, דִּבְתוֹסְ' בב"ת י"ט ע"ב ר"ה מֵי פֵּירוֹת כָּתַב הר"ח דְּשֶׁמֶן אֵינוֹ מַכְשִׁיר כְּלָל, וְהַתּוֹסְ' סָתְרִי דַּעְתּוֹ מִשַּׁבָּת דַּף קמ"ד יע"ש שֶׁהַדָּבָר מַתְמִיהַ א) עַל הר"ח הַאֵיךְ נָעְלַם מִשְׁנָיוֹת וּגְמָרוֹת עֲרוּכוֹת ב) עַל הַתּוֹסְ' לָמָּה לֹא הֵבִיאוּ מִשְׁנָה מְפֹרֶשֶׁת בְּמַכְשִׁירִין דְּשֶׁמֶן הוּא מֵהַשְׁבָּעָה מַשְׁקִין דְּמַכְשִׁירִין, וְשָׁכְבָר עָמַד עַל דִּבְרֵיהֶם הַגָּאוֹן בְּדוֹרוֹ בַּעַל ,,דִּבְרֵי אֱמֶת" בַּקּוּנְטְרֵס עֲשִׂירִי אֶלָּא שֶׁהֵעִיר עוֹד מֵהַמִּשְׁנָה דְּטְבוּל יוֹם פ"ג מ"ה דְּיָרָק שֶׁל חֻלִּין שֶׁבִּשְּׁלוּ בְּשֶׁמֶן וְנָגַע בּוֹ טְבוּל יוֹם וכו', מַשְׁמַע דְּשֶׁמֶן לָא חֲשִׁיב מִשְׁבָּעָה מַשְׁקִין וּלְפִיכָךְ אֵינָהּ מְחַבֶּרֶת וְכָל קֻלַּח וָקֻלַּח חֲשִׁיב בפ"ע: וְרָאִיתִי לְמָרָן הב"י באו"ח סי' קנ"ח בְּהַזְכִּירוֹ שִׁבְעָה מַשְׁקִין כָּתַב ,,שֶׁמֶן זַיִת" מַשְׁמַע דס"ל דַּוְקָא שֶׁמֶן זַיִת הוּא דְּמַכְשִׁיר וְלֹא שְׁאָר שְׁמָנִים, וּלְפִי זֶה נִיחָא דְּמַתְנִיתִין דְּטְבוּל יוֹם מַיְירֵי בִּשְׁאָר שְׁמָנִים חוּץ מִשֶּׁמֶן זַיִת דהו"ל מֵי פֵּירוֹת וְאֶפְשָׁר שֶׁלָּזֶה כִּיוֵּן ר"ח ז"ל וְלֹא לַעֲשׂוֹתוֹ ח"ו שֶׁדְּבָרָיו תְּמוּהִין אֶלָּא שֶׁהַנָּכוֹן לע"ד דְּהַאי מַתְנִי' דטב"י בְּשֶׁמֶן זַיִת מַיְירֵי ואע"פ שֶׁהוּא מהז' מַשְׁקִין ס"ל לר"ע וכו' עיי"ש, הַיּוֹצֵא לָנוּ דְּפְשִׁיט לֵיהּ לְמָרָן הַמַּשְׁבִּיר.

וע"כ כֵּן דַּעַת הר"ח דִּשְׁאָר שְׁמָנִים אֵינָם מַכְשִׁירִים כִּי אִם דַּוְקָא ,,שֶׁמֶן זַיִת" וא"כ יִפְלוּ דְּבָרֵינוּ דִּלְעֵיל, וְנִתְבָּאֵר לָנוּ ג"כ דִּשְׁאָר שְׁמָנִים לֹא אָסְרָה תּוֹרָה לְהָשִׂים בְּמִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת וּבְזֶה יה' נִיחָא נָמֵי דְּהַוְצְרִךְ רַשְׁ"י ז"ל עַל הַתּוֹרָה לְפָרֵשׁ הַטַּעַם דְּלָא יִצּוֹק

עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יהי' קָרְבָּנָהּ מְהֻוָּדָר שֶׁהַשֶּׁמֶן קָרוּי אוֹר וְהִיא עָשְׂתָה בַּחֹשֶׁךְ, ת"ל מִטַּעַם דְּאָמַר ר"ג דְּקָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה, וּבְמַאֲכַל בְּהֵמָה אֵינָם מְשִׁימִין שֶׁמֶן.

אַךְ בָּזֶה נִיחָא דְּמִשּׁוּם טַעַם זֶה לָא אָתֵי שַׁפִּיר דַּהֲלֹא הַתּוֹרָה לֹא אָסְרָה אֶלָּא שֶׁמֶן זַיִת, וְלֹא שְׁאָר שְׁמָנִים, שֶׁבָּהֶם גַּם כֵּן אֵינָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה וּבְבָבֶל מִסְתַּפְּקִים בְּשֶׁמֶן שֶׁוּמְשְׁמִין (כְּנִדָּרִים נ"ג ע"א) אֲבָל מִטַּעַם שֶׁהַשֶּׁמֶן קָרוּי אוֹר, הוּא דַּוְקָא בְּשֶׁמֶן זַיִת כְּדִבְיָאוֹר הַבַּרְטוֹנוּרָה וְהַמְפָרֵשׁ בְּרִית מִשָּׁה הַנַּ"ל יע"ש וְתָבִין, וְעַיֵּן בְּהַחִינּוּךְ מִצְוָה שו"ס דְּבָרָיו הַנְּעִימִים שֶׁמִּתְחִלָּה מֵבִיא טַעַם הַנַּ"ל וְשׁוּב כָּתַב וְאֶעֱנֶה בּוֹ אֲנִי חֶלְקִי כִּי הַשֶּׁמֶן עֶלְיוֹן עַל כָּל הַמַּשְׁקִים שֶׁהוּא צָף עַל כֻּלָּם, עַתָּה הַסּוֹטָה שֶׁקִּלְקְלָה מַעֲשֶׂיהָ וְיִסְרָהּ בַּעְלָהּ מִגְּבִירָה וְנָתְנָה לְמַטָּה בְּשֵׁפֶל וּבְבִזָּיוֹן אֵין רָאוּי לְהָבִיא בְּקָרְבָּנָהּ הַשֶּׁמֶן הַנִּכְבָּד שֶׁהוּא נָכוֹן לִגְדוֹלָה וּלְאוֹרָה לְמָשְׁחָה בּוֹ הַמְּלָכִים וְהַכֹּהֲנִים הַגְּדוֹלִים וכו' עכ"ל וְטַעְמוֹ כְּצַפְחִית בַּדְּבַשׁ, וּלְפִי טַעַם זֶה נָמֵי דַּוְקָא שֶׁמֶן זַיִת, וְלֹא שְׁאָר שְׁמָנִים הַפְּחוּתִים וְעַיֵּן בִּמְנָחוֹת דַּף ו' דְּקָחָשִׁיב בְּמַתְנִיתִין עָרֵל וְטָמֵא וְהִקְשָׁה הָרַשְׁבָּ"א בְּחִידּוּשֵׁי מְנָחוֹת אַמַּאי תְּנַן טָמֵא כֵּיוָן דְּמִטַּמֵּא הַמִּנְחָה פְּשִׁיטָא דְּפְסוּלָה עיי"ש ולפמש"כ י"ל דנפ"מ לְעִנְיַן מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת דְּהָוֵי מְנָחוֹת חֲרֵיבוֹת וְלֹא גִּבְלָהּ בַּמַּיִם דְּלֵיכָּא בְּמַאי לְהִתְכַּשֵּׁר וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה.

וְכֵן כָּתַב הַמַּלְבִּי"ם ז"ל עַל הַסִּפְרִי דְּמִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מִיַּד שְׁלוּחָהּ וכו' יע"ש: שָׁם וְזוֹ אֵינָהּ טְעוּנָה לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה וּבָאָה מִן הַשְּׂעוֹרִין וּבָאָה קֶמַח, תַּנְיָא אָמַר ר"ש בְּדִין הוּא שֶׁתְּהֵא מִנְחַת חוֹטֵא טְעוּנָה שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׂכָּר וּמִפְּנֵי מָה אֵינָהּ טְעוּנָה שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנוֹ מְהֻוָּדָר וכו' וְהִנֵּה ר"ש לְשִׁיטָתוֹ דְּדָרִישׁ טַעְמוֹ דִּקְרָא וְעַיֵּין לְעֵיל י"ד ע"א בְּתוֹסְ' ד"ה כְּדֵי לְיַגְּעָהּ וכו' יע"ש וילע"ק,– ובמנ"ח מִצְוָה קכ"ו הִקְשָׁה לִכְאוֹרָה קַוּשְׁיָא יָפָה, לְפִי מַאי דְּאָמְרִינַן בִּזְבָחִים ס"ה ראבר"ש סוֹבֵר מַאי לֹא יַבְדִּיל הַנָּאֱמָר בְּחַטַּאת הָעוֹף א"צ לְהַבְדִּיל וא"ע עַל הַלָּאו כִּי אֵינוֹ לָאו אֶלָּא שְׁלִילָה וְאָמְרִינַן שָׁם אֶלָּא מַעַתָּה וכו' וּמַסְקִינַן מִכְּדֵי כְּתִיב וְהִקְרִיבוּ וכו' ש"מ לֹא יַבְדִּיל א"צ לְהַבְדִּיל יעיי"ש בְּתוֹסְ' ד"ה אֶלָּא מַעַתָּה וכו' שֶׁכָּתְבוּ מִכָּל הַלָּאוִין שֶׁבְּתוֹרָה כְּגוֹן לֹא תַחֲסֹם לֹא תֹאכַל נְבֵלָה לֹא תְלַבֵּשׁ שַׁעַטְנֵז לָא קַשְׁיָה לֵיהּ לָמָּה כְּתָבוֹ אִם לֹא לְלָאו, אֲבָל הָא דְּמִסְּבָרָא הֵ"א דְּמַבְדִּיל לְפִי שֶׁצָּרִיךְ לַדָּם אָמְרִינַן דְּכִי כְּתִיב לֹא יַבְדִּיל א"צ לְהַבְדִּיל וכו' וְכֵן גַּבֵּי בּוֹר נָמֵי מִסְּבָרָא וכו' יע"ש א"כ חָזַינַן דְּנוֹכַל לְדָרוֹשׁ הַלָּאו שֶׁהוּא שְׁלִילָה וְאֵינוֹ לָאו אִם יֵשׁ סְבָרָה שֶׁשּׁוֹלֵל הַדָּבָר וְהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב א"כ כָּאן בְּאֵלּוּ הַלָּאוִין דְּשֶׁמֶן וּלְבוֹנָה מנ"ל לחכז"ל דְּהֵם לְאַוִּין כֵּיוָן דר"ש אוֹמֵר בְּדִין הוּא שְׁיְהֵא טָעוּן שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה א"כ כֵּיוָן דְּכָל מְנָחוֹת טְעוּנִין שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה הַתּוֹרָה כ' כָּאן לֹא יִתֵּן וכו' הַיְינוּ שא"צ לִיתֵּן שו"ל וְאֶפְשָׁר מֵחֲמַת חָמַלְתָּ הֶעָנִי כִּסְבָרַת הרהמ"ח אוֹ מִטַּעַם אַחֵר, אַךְ בֶּאֱמֶת ראבר"ש סוֹבֵר כֵּן אֲבָל לְרַבָּנָן הוּא לָאו וְלָא דָּרְשִׁינַן שְׁלִילָה אַךְ קָשֶׁה עכ"פ לָמָּה לֹא פְּלִיג ראבר"ש כָּאן כְּמוֹ גַּבֵּי לֹא יַבְדִּיל עכ"ל וְיוֹתֵר הו"ל לְהַסִּיק דְּלָא יַפְלִיג עַל ר"ש אָבִיו דְּמַשְׁמַע דס"ל דְּהָוֵי חִיּוּבָא, אֶלָּא דְּדָרִישׁ טַעְמָא דִּקְרָא וכה"ג מְפֻרְסָמֶת הַקַּוּשְׁיָא בְּשֵׁם מהר"א בְּרוֹדָא ז"ל לְעִנְיַן שְׁבִירַת עֶצֶם בק"פ עַיֵּין בשעה"מ פ"י מהל' ק"פ וְעוֹד אַחֲרוֹנִים, וְרַבּוֹ בָּזֶה שַׁעֲרֵי הַתֵּירוּצִים שֶׁלֹּא נִנְעֲלוּ וְעַיֵּין בְּלִמּוּדֵי ד' לְיִמּוּד צ"ז ולפמש"כ שָׁם בד"ה עוֹד נ"ל וכו', אָתֵי שַׁפִּיר גַּם כָּאן יע"ש: וּבְכָאן הָיָה נִרְאֶה לִי לוֹמַר, דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִין דר"ש קָאָמַר בְּדִין הוּא שְׁיְהֵא טָעוּן שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׂכָּר ופרש"י ז"ל לְהָקֵל בְּמִנְחָתוֹ יוֹתֵר מִשְּׁאָרְמִנְחוֹת פֵּירוּשׁ דְּמַרְוִיחַ אֶת הוֹצָאוֹת הַשֶּׁמֶן וּלְבוֹנָה, וּמִפְּנֵי מָה אֵינָהּ טְעוּנָה שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנוֹ מְהֻוָּדָר, וְקָשֶׁה בֶּאֱמֶת

דַּעְדַּיִן יִקְשֶׁה וְכִי חוֹטֵא נִשְׁכָּר, ומנ"ל דִּסְבָרָא בָּתְרֵיתָא עֲדִיפָא לְמִדְחֵי קַמַּיְיתָא וַהֲלֹא בְּכָל מָקוֹם אַדְּרַבָּה קָנְסִינַן לֵיהּ בְּיוֹתֵר מה"ט שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׁכָּר, וְעַיֵּין בְּמַסֶּכֶת חַלָּה (פ"ב מ"ז) נִטְמֵאת מְזִידָה אֶחָד מכ"ד כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׁכָּר עיי"ש וְאַף שֶׁמְּנָחָה הוּא עַל שׁוֹגֵג, מ"מ הֲלֹא קָאָמַר ר"ש דְּבְדִין הָיָה וכו' שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׁכָּר, וְגַם בָּזֶה חוֹטֵא הוּא וכה"ג כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' הָכָא ד"ה טְעוּנָה וכו' ע"כ נִרְאֶה דְּכַוָּנַת מַסְקָנַת ר"ש הִיא מִפְּנֵי מָה אֵינָהּ טְעוּנָה שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנוֹ מְהֻוָּדָר, פֵּירוּשׁוֹ, א"כ בִּזְיוֹנֵי שֶׁמְּקַבֵּל מִבִּלְתִּי הַפַּקְתְּ רְצוֹנוֹ, אַף אִם יִרְצֶה לִיתֵּן וּלְהַדֵּר מִנְחָתוֹ בְּשֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, אֵינָהּ שָׁוָה מַה שֶּׁנֶּהֱנָה בְּהַרְוָחַת אֵיזֶה מָעוֹת כֶּסֶף בְּעַד הַשֶּׁמֶן וּלְבוֹנָה שֶׁמְּקַמֵּץ, וְכָל זֶה הוּא אִם יֵשׁ אִיסּוּר וְאַזְהָרָה שֶׁלֹּא יִתֵּן וְאַף אִם יִרְצֶה לְהַדֵּר וְלִיתֵּן עַל מִנְחָתוֹ ג"כ אֵין מְקַבְּלִין, אָז יִתְבַּיֵּישׁ הַרְבֵּה מִזֶּה שֶׁאֵין קָרְבָּנוֹ מְהֻוָּדָר כִּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת וְאֵינוֹ נֶחְשָׁב לוֹ הַהֶנְאָה שֶׁל הַקֻּמּוּץ כְּלוּם אֲבָל אִי נַיְמָא דְּרַק רְשׁוּת, וְאִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת לִיתֵּן שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה מֵעַתָּה לִיתֵּן, אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה לֹא חִיְּבַתּוּ בע"כ לִיתֵּן א"כ אַכַּתִּי הָדְרָא קוּשְׁיָא לְדֶוְקָתָא שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׁכָּר דְּבָזֶה הֲרֵי אִם אֵין רוֹצֶה לִיתֵּן שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה מַרְוִיחַ בָּזֶה וּבוּשָׁה ג"כ אֵין לוֹ דַּהֲרֵי פַּת בְּסֹלּוֹ הוּא אִם יִרְצֶה לְהָשִׂים שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה יָשִׂים עַל מִנְחָתוֹ, וּבְדַעְתּוֹ תַּלְיָא, א"כ בֶּאֱמֶת נִשְׁכָּר וְנֶהֱנָה מִמַּה שֶּׁמְּקַמֵּץ, וּמִן הַדִּין הוּא שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׁכָּר, אֶלָּא ע"כ מֻכְרָח מִזֶּה גּוּפָא דְּאַזְהָרָה וְאִיסּוּרָא הִיא וְלֹא נֶאֱמַר בַּשְּׁלִילָה וּרְשׁוּת, וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי, וא"א לְהַטְעִים יוֹתֵר בְּקוּלְמָסִי וְאַף שֶׁיּוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁזֶּה דּוֹחֵק.

מ"מ נִיתַּן לֵהָאֱמֵר, וְהִנֵּה הָא דְּלָא קָאָמַר ר"ש גַּם בְּמִנְחַת סוֹטָה כֵּן דִּבְדִין וכו', א"ל מִשּׁוּם דְּמִנְחַת סוֹטָה מֵבִיא הַבַּעַל וְעָלָיו לֹא שַׁיָּיךְ לֵימַר שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא נִשְׁכָּר, אֶלָּא הַטַּעַם הוּא ג"כ שֶׁלֹּא יְהֵא מְהֻוָּדָר וְדִבְרֵי הַחִנּוּךְ שָׁם שֶׁנָּתַן טַעַם אַחֵר תְּמוּהִים וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר המנ"ח יע"ש, וּלְשׁוֹן הַמְּאִירִי הוּא מִנְחַת חוֹטֵא וכו' אֵינָן טְעוּנוֹת שו"ל כְּמִנְחַת סוֹטָה וּבְדִין הוּא שֶׁיְּהֵא כֻּלָּן טְעוּנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה שֶׁלֹּא יְהֵא אֶחָד מֵהֶן חוֹטֵא נִשְׁכָּר ,,אֶלָּא שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנָם מְהֻוָּדָר עכ"ל" וְהִנֵּה כָּלַל גַּם מִנְחַת סוֹטָה עִם שְׁאֵלָה זוֹ, וְאַף שֶׁהַבַּעַל הוּא שֶׁמֵּבִיא הַמִּנְחָה, וי"ל: שָׁם אֶלָּא מֵעַתָּה חַטַּאת נָזִיר תְּהֵא טְעוּנָה נְסָכִים לְפִי שֶׁאֵינָהּ בָּאָה עַל חַטָּא, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת פּוֹרַת יוֹסֵף שֶׁהֵעִיר הָא דְּלָא פָּרִיךְ ג"כ מֵאָשָׁם נָזִיר וכו' מִשּׁוּם דְּאָשָׁם בְּנָזִיר טָמֵא הוּא וּבְנָזִיר טָמֵא יָדְעָה הגמ' הַתִּירוּץ דְּחוֹטֵא הוּא וכו' יע"ש, וּלְפָנֵינוּ שְׁנִתְגַּלּוּ אוֹר תוס' שֶׁאָנֵץ רָאִינוּ שֶׁעָמַד כְּבָר ע"ז בד"ה נָזִיר נָמֵי חוֹטֵא הוּא וא"ת לִיקְשֵׁי מֵאָשָׁה נָזִיר וכו' דְּאֵינָהּ בָּאָה עַל חֲטָא כְּדָאָמַר בִּכְרִיתוֹת (כ"ז ע"א) וי"ל דְּכֵיוָן דִּלְבַטָּלָהּ קָא אָתֵי אֵינוֹ טָעוּן נְסָכִים ע"כ וְיֵשׁ לְעַיֵּין בִּמְנָחוֹת שָׁם (צ"א ע"ב) דְּפָרִיךְ וְאֵימָא זוֹ חַטָּאת וְאָשָׁם דְּנָזִיר לֹא ס"ד וכו' וּבְתוֹסָ' ד"ה אֵימָא וכו' דִּנְזִירוּת נְדָבָה הִיא אַת"ד וּבְרֶשָׁ"שׁ שָׁם, וְעַיֵּין רַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה פ' מְצוֹרָע דְּאָשָׁם נַמֵּי מְכַפֵּר הָוָה, וְעַיֵּין בתוה"ק כָּאן וְקִצַּרְתִּי: שָׁם הָתָם מִנְּגָעִי' הוּא אִיכַּפַּר לֵיהּ, פרש"י יְסוּרִים וּבְרוּשֶׁת שֶׁל נֶגַע כִּפְּרוּ לוֹ עַל אוֹתוֹ חֵטְא עכ"ל, לְכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּבָעִינַן לָזֶה תְּשׁוּבָה וּכְמוֹ אַרְבָּעָה חִלּוּקֵי כַּפָּרָה שָׁהָיָה ר"י דּוֹרֵשׁ וּתְשׁוּבָה עִם כָּל אֶחָד מֵהֶן (עַיֵּין יוֹמָא פ"ו ע"א) אֲבָל בְּלֹא תְּשׁוּבָה אֵינוֹ מְכַפֵּר, וּבָזֶה יל"ק הֶעָרַת התוה"ק הַנַּ"ל מִמְּנָחוֹת (צ"א ע"ב) עיי"ש וְתָבִין וְעַיֵּין בְּלִשּׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי הָכָא שָׁאָמַר ,,אָמַר לֵיהּ מִכֵּיוָן שֶׁנִּתְיַיסֵּר וּכְתִיב וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ כְּמִי שֶׁאֵינוֹ חוֹטֵא" וְעַיֵּין בַּבְּרָכוֹת (ה' ע"ב) וּנְגָעִים לָא וְהָתַנְיָא כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶחָד מד' מַרְאוֹת נְגָעִים הַלָּלוּ אֵינָן אֶלָּא מְזַבֵּחַ כַּפָּרָה וכו' יע"ש וּבַתּוֹסָ' ד"ה הָא לָן וכו', וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין עֲרָכִין (ט"ז ע"א) וְאִם אָמְרִינַן דְּבִגְדֵי

כְּהַוָּנָה אֵין מְכַפְּרִין בְּלֹא תְּשׁוּבָה עַיֵּין מַה שֶּׁכְּתַבְתּוֹ לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי י"ל דְּלְכָךְ נְקָעִים שֶׁבָּאוּ עָלָיו לֹא כִּיפְּרוּ עֲדַיִן בְּלֹא תְּשׁוּבָה וְצָרִיךְ עוֹד תְּשׁוּבָה ובנ"כ ומַאי פָּרִיךְ שָׁם עיי"ש וְתָבִין וְעַיֵּין תוס' זְבָחִים פ"ח ע"ב ד"ה מְכַפְּרִים וכו': שֵׁם נָזִיר נָמֵי חוֹטֵא הוּא, לו"ד הו"א דִּלְשִׁיטַת ר"ת וְרוֹב הַפּוֹסְקִים עִמּוֹ עַיֵּין שאג"א סי' ס' וס' הַמַּכְרִיעַ לריא"ז וְכֵן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם פ"ז מהל' נְזִירוּת י"ל בְּפִשִׁיטוּת דְּחוֹטֵא הוּא דְּחָל גַּם עַל קִידּוּשׁ וְהַבְדָּלָה וּמְבַטֵּל עי"ז מִכַּמָּה מִצְוֹת לָכֵן הוּא חוֹטֵא וַאֲפִי' נָזִיר טָהוֹר עַיֵּין תוס' כָּאן, וְהַשְׁתָּא דָּמֵי מַמָּשׁ לְתַעֲנִית חֲלוֹם (ור"ש לְשִׁיטָתוֹ בְּנָזִיר דַּף ד' וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' כָּאן ד"ה סָבַר וכו' ודו"ק) בְּשַׁבָּת שע"י הַתַּעֲנִית מְבַטֵּל עֹונֶג שַׁבָּת וְקִצַּרְתִּי: שָׁם אָמַר לָהֶן ר"ג לַחֲכָמִים סוֹפְרִים הַנִּיחוּ לִי וכו' הַתִּינַח עֲשִׂירָה, עֲנִיָּה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר, אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה, כָּךְ קָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה, ע"כ, וְלָא זָכִיתִי לְהָבִין דַּעֲדַיִן יְקֻשָׁה שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁקַּחֲשִׁיב שָׁם הִיא פָּרְסָה לוֹ סוּדָרִין נָאִין וכו' הִיא חֲגָרָה לוֹ בְּצַלְצוּלָא וכי', יע"ש, ג"כ אִיכָּא לְאַקְשׁוּיֵי תִּינַח עֲשִׂירָה עֲנִיָּה מַאי אכ"ל, וְאַחַר הַחִיפּוּשׂ מָצָאתִי זֶה בָּרוּךְ הַשֵּׁם, בס' יָגֵל יַעֲקֹב שָׁעַל תוס' הָרֹא"ש ז"ל למס' זוֹ כַּאֲשֶׁר הִזְכַּרְתִּי אֵיזֶה פְּעָמִים, שֶׁהֵבִיא קֻושְׁיָא זוֹ וְז"ל הִקְשָׁה הָרַב ז"ש ז"ל דצ"ע גַּבֵּי סְדִינִין נָאִים וְיַיִן מְשֻׁוָּבָח בְּכוֹסוֹת מְשֻׁוָּבָח"ת מא"ל ע"כ וי"ל דְּשָׁיְיכִי בִּשְׁאֵלָה וּדְמֵי הַיַּיִן אֵינוֹ כ"כ וְשַׁיָּיךְ מִדְּמֵי שְׂכָרָהּ וי"מ דְּדַוְקָא גַּבֵּי שִׁינּוּי מִנְחָה מִשְּׁאָר מְנָחוֹת הוּא דְּקָא מַקְשֶׁה בגמ' משא"כ בְּאֵינָךְ שְׁאָר שִׁנּוּיִים אפי' בַּעֲנִיָּה דְּלָא שַׁיְיכוּ אֵינָךְ טַעְמֵי עכ"פ רָצָה הַמָּקוֹם לְנַוְּלָהּ מִצַּד חֲטָאָהּ, עכ"ל אַף שֶׁדּוֹחֵק הוּא – וְעוֹד אֵינוֹ מוּבָן לִי מַה שֶּׁאָמַר ר"ג לַחֲכָמִים סוֹפְרִים ,,הַנִּיחוּ לִי" וְכִי מִפְּנֵי מַה לֹא יַנִּיחוּ לוֹ לִדְרוֹשׁ טַעְמָא דִּקְרָא, אִם לֹא הֱיכִי שֶׁרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ דָּבָר חָדָשׁ וְעַיֵּין כֵּלִים (פי"ג מ"ז) וּבִנְקָעִים (פ"ט מ"ג) –וְלוּלֵא דְּמִסְתַּפֵּינָא הָיָה נ"ל לוֹמַר דִּלְדִבְרֵי ר"ג שֶׁקָּרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה, לֹא הָיָה בָּא מַלָּח עַל גַּבֵּי קָרְבָּנָהּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶ' טָפֵל בְּלִי מַלָּח, כְּמַאֲכַל בְּהֵמָה וְאַף שֶׁלֹּא מָצָאתִי שׁוּם סַיְּעְתָּא לִדְבָרַי מ"מ לֹא מָצָאתִי גַּם מְפֹרָשׁ לְהֵיפּוּךְ שֶׁיִּכְתְּבוּ שֶׁמִּנְחָתָהּ טְעוּנָה מֶלַח, וְזֶה שֶׁאָמַר ר"ג הַנִּיחוּ לִי דִּלְטַעַם דר"מ מִשּׁוּם דְּהִיא הֶאֱכִילַתּוּ מַעֲדַנֵּי עוֹלָם אֵין לְמִיפְרַךְ רַק עֲנִיָּה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר אֲבָל מֶלַח צְרִיכָה מִשּׁוּם דְּאַף עִם מֶלַח ג"כ אֵינוֹ מַעֲדַנֵּי עוֹלָם אִם הַמַּאֲכָל שְׁעוּרִין אֲבָל לְטַעַם ר"ג מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה וּבִבְהֵמָה כְּתַב תֹּבָל הוּא, ה"נ קָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה בְּלֹא שׁוּם טַעַם וּמְלִיחָה כְּלָל וְזֶה הוּא הַדָּבָר חָדָשׁ שֶׁהָיָה טָמוּן בְּטַעְמוֹ וּלְכָךְ אָמַר ,,הַנִּיחוּ לִי" לוֹמַר טַעַם זֶה שעפ"י יִשְׁתַּנֶּה דִּין קָרְבָּנוֹת וּמִפְּנֵי שֶׁאֵין הֲלָכָה כֵּן לָכֵן הַסְתִּירוּ דָּבָר זֶה, אַף שצ"ע עוֹד דר"ג מַדּוּעַ לֹא אָמַר בְּהֶדְיָא כֵּן לפ"ד, וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר נָמֵי דְּתָנַן בְּמַתְנִיתִין בְּלָשׁוֹן ,,ר"ג אוֹמֵר" דְּיָדוּעַ דעפ"י רֹוב לָשׁוֹן זֶה הוּא בָּא לַחֲלוֹק דְּאִילּוּ לְהוֹסִיף עוֹד טַעַם הו"ל לוֹמַר אָמַר ר"ג ולפמש"כ א"ש דְּבָא לַחֲלוֹק בְּדִין מֶלַח שָׁעַל קָרְבַּן מִנְחָתָהּ שְׁלִסוֹטָה, וּלְכָךְ קָתָנֵי ר"ג אוֹמֵר, וְעַיֵּין בתוי"ט כָּאן שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה, וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר וְלַחְקוֹר בְּדִבְרֵי תוה"ק וְהַחֲבִיבָה וד' יָאִיר עֵינֵינוּ בְּכָל פְּרָט וּפְרָט עַל בֵּוּרְיָהּ רַק בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ הל' אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ פֶּרֶק ה' הֲלָכָה י"א בְּקֻשְׁיָתוֹ עַל הָרֹא"ש פ"ב דִּפְסָחִים כָּתַב וּכְמוֹ כֵן קָשֶׁה עַל הָרֹא"ש ז"ל שֶׁדָּחָה רְאִיתָם אַפַּתִּי תִּקְשֵׁי לֵיהּ מִמְּנָחוֹת הַקְּרֵבוֹת ע"ג הַמִּזְבֵּחַ כְּגוֹן מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת וּנְסָכִים דִּכְתִיב מִצְוַת תַּאֲפֶינָה וְהָיָה בָּהֶם מֶלַח וכו' ע"כ אֲבָל א"י אִם עַל הַקֻּמָּץ הֲרֵי כְּבָר תֵּירֵץ הָרֹא"ש וּמִנָּלַן דְּמָלְחוּ כָּל הַמִּנְחָה דִּילְמָא רַק הַקֻּמָּץ לְבַד, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר הַר הַמּוֹרִיָּה עַל הָרַמְבַּ"ם שָׁם ואכמ"ל: וְדַע דִּלְעִנְיַן מִנְחַת חוֹטֵא מְבֹאָר בגמ' דִּמְנָחוֹת נ"ט ע"ב נָתַן מַשֶּׁהוּ שָׁמָן ע"ג כַּזַּיִת מִנְחָה דְּפָסוּל

יע"ש אֲבָל לְעִנְיַן מִנְחַת קְנָאוֹת מִסְתַּפֵּק הַמַּעְיָן הַחָכְמָה הוּבָא בְּהַגָּהוֹת ח"ש שָׁם אִם גַּם בְּמִנְחַת קְנָאוֹת חַיָּיב בְּמַשֶּׁהוּ שֶׁמֶן אוֹ דִּילְמָא כֵּיוָן דְּהָתָם לֹא יְצוֹק עָלֶיהָ שֶׁמֶן כְּתִיב בָּעֵינַן שְׁיעוּרָהּ, וּכְמוֹ יְצִיקָה דִּכְתִיב בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה דְּבָעֵינַן שִׁיעוּרָהּ וְנִשְׁאַר בְּסָפֵק יעו"ש, וּקְצָת רְאָיָה יֵשׁ לְהָבִיא מֵהָא דְּמַנְחִית (י"א ע"א) דְּקָאָמַר אֶלָּא מֵעַתָּה מִנְחַת חוֹטֵא דְּפָסוּל בָּהּ שֶׁמֶן הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ אִי דִּידָהּ הָא לַיְת לַהּ וְאִי אָמְרַתְּ דְּאַפְרִישׁ לַהּ שֶׁמֶן כֵּיוָן דְּלַיְת לַהּ שֶׁמֶן כְּלָל חָזְלִין נִינְהִי עיי"ש וּמַדּוּעַ לֹא קָאָמַר נָמֵי מִנְחַת קְנָאוֹת הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ, א"ו דְּבָהָא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּהַקְדִּישׁ פָּחוֹת מִכְּשִׁעוּר וְנִפְסַל לָא מִפָּסֵל עַד דְּאִיכָּא כַּשִּׁעוּר, אֲבָל כְּשֶׁהִקְדִּישׁוֹ פָּחוֹת מִכְּשִׁעוּר הָוֵי חָזֵי לָהּ וח"ש לֹא שַׁיֵּיר כָּאן ודו"ק.

וְעַיֵּין גִּיטִּין י"ב וּבְרֵשׁ"י וְתוֹסָ' וְרַשְׁבָּ"א שָׁם ודו"ק נִזְכַּרְתִּי שֶׁכְּבָר קָדְמוּ לְהמה"ח בָּזֶה הַמְּוֻצָּל מֵאֵשׁ לְמָהָר"י אַלְפַנְדְּרִי חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן נ"ח שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה ג"כ כֵּיוָן דְּלָא כְּתַב שִׁימָה אֶלָּא יְצִיקָה מַה דִּינוֹ אִם יְצִיקָה ג"כ מַשְׁמַע כָּל דְּהוּ אוֹ לֹא וכ"ז לֹא נִתְבָּרֵר עכ"ל: שָׁם ט"ו ע"ב עַל מַיִם חַיִּים מַה מַּיִם חַיִּים שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה אַף כְּלִי שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה וְהִנֵּה רַשְׁ"י פֵּירֵשׁ בד"ה שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה, ,,דְּהָא חַיִּים כְּתִיב" מְבוֹאָר דְּהוּא מִטַּעַם דִּכְתִיב ,,חַיִּים" וְכָל שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ מְלָאכָה כְּבָר אֵינוֹ ,,חַיִּים" וְעַיֵּין לְקַמָּן ט"ז ע"ב, וְלֹא זָכִיתִי לְהָבִין מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' ד"ה מַה מַּיִם וכו' וא"ת כֵּיוָן דְּמֵי כִּיּוֹר הֵן מִי לָא עָסְקִינַן שֶׁקִּדֵּשׁ מִמֶּנּוּ כְּבָר וכו', דְּאַהֵיכִי קָאֵי הַאי כֵּיוָן דְּמֵי כִּיּוֹר הֵן דְּלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּקָאֵי עַל הָא דְּקָאָמַר הַגְּמָרָא גַּבֵּי מְצוֹרָע דְּמַקִּישׁ הַכְּלִי לְמַיִם חַיִּים וּפֵירְשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּמַיִם חַיִּים שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה הַיְינוּ מְשׁוּם שֶׁנִּטְלוּ מִן הַכִּיּוֹר, וְזֶה צ"ע דִּלְבַד דפרש"י דְּבָרֵי ,,חַיִּים" הֵם עוֹד אֵינוֹ מְבוֹאָר כְּלָל דְּבְמְצוֹרָע נָטְלוּ מִמֵּי כִּיּוֹר וְעַיֵּין מְנָחוֹת פ"ח ע"א דְּקָאָמַר רְבִיעִית מַיִם לְמְצוֹרָע וע"ז לֹא הִקְשָׁה רַבִּי מִידִּי כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה גַּבֵּי סוֹטָה יע"ש ודו"ק, וע"כ צ"ל דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' הוּא מְשׁוּם דְּמַסִּיק אִי מַה לְּהַלָּן מַיִם חַיִּים אַף כָּאן מַיִם חַיִּים ולרבי"ש אֵין הָכִי נָמֵי, דְּמֵי כִּיּוֹר מֵי מַעְיָן הֵם, וע"ז הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' כָּאן דְּמֵי כִּיּוֹר הֵם וכו' וְאַף שֶׁהֶעֱמִידוּ דִּבְרֵיהֶם עַל דִּיבּוּר שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּיךְ לְקוּשְׁיָתָם, כַּוָּנָתָם הִיא כְּמוֹ וכו' וז"פ: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה מַה מַּיִם שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה בָּהֶם מְלָאכָה וכו', שֶׁיָּצָק מִן הַדִּין וכו', עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א ובק"א וקצ"ע לפ"ז דְּקָאָמַר אַף כְּלִי שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה, וּלְכָךְ לר"י בָּעֵי חָדָשׁ, מנ"ל דְּבָעֵי חָדָשׁ מַמָּשׁ דִּילְמָא שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה הַפּוֹסֶלֶת, אֲבָל מ"מ לְמָשָׁל אִם הָיָה מְקֻבָּל בּוֹ מַיִם וְכַדּוֹמֶה כָּשֵׁר, וְלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּבָעֵינַן חָדָשׁ מַמָּשׁ, וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק כר"י וּפֵירֵשׁ דְּהָא דְּקָאָמַר רָבָא לְקַמָּן אֲבָל נִתְאַכְּמוּ פְּסוּלִין אַף לר"י הוּא דְּנִתְאַכְּמוּ פָּנָיו וּבָלָה מֵאוֹרֶךְ הַזְּמַן, אַף שֶׁחָדָשׁ הוּא, א"ש אֲבָל לְשִׁיטַתהַתּוֹסָ' אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא כְּמוֹ שפרש"י עַיֵּין בק"א כָּאן: שָׁם בָּעֵי רָבָא נִתְאַכְּמוּ וְהֶחְזִירָן לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ וְנִתְלַבְּנוּ מַהוּ מִי אָמְרִינַן כֵּיוָן דְּאִידְּחִי אִידְּחִי אוֹ כֵּיוָן דַּהֲדוּר הֲדוּר – הִנֵּה לפרש"י ז"ל דְּקָאֵי לְרַבָּנָן א"ש די"ל כֵּיוָן דְּהֲדוּר הֲדוּר דְּאַף דְּבֵינְתַיִים נִשְׁתַּנָּה, מ"מ כֵּיוָן דַּהֲדוּר הֲדוּר והו"ל כְּלֹא נִשְׁתַּנָּה, וְאַף שֶׁחָדָשׁ לָא הָוֵי וְלֹא תַּחֲזוֹר בְּשׁוּם אוֹפֶן לְשֵׁם חָדָשׁ הֲלֹא לְרַבָּנָן קַיְימִינַן דְּלֹא בָּעֵינַן כְּלָל חָדָשׁ, אֶלָּא כָּל שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה מֵחֲמַת הָאוּר כָּשֵׁר, אֲבָל לְפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּפֵירֵשׁ דְּדִבְרֵי רָבָא דְּאָמַר לָא כַּנּוּ וכו' קָאֵי אַלִּיבֵּי' דר' יִשְׁמָעֵאל, דלר"י פָּסוּל בְּנִתְאַכְּמוּ פָּנָיו מֵחֲמַת יָוְשָׁנוֹ, וא"כ ע"כ דְּבָעֵית רָבָא ג"כ קָאֵי אַלִּיבֵּי' דר"י, א"כ אֵינוֹ מוּבָן לִי בְּאֵיזֶה אוֹפֶן נוּכַל לוֹמַר כֵּיוָן דַּהֲדוּר הַדִּיר, וְלֹא נִדְחָה, אֲבָל מ"מ כֵּיוָן דלר"י בָּעֵינַן חָדָשׁ וְחָדָשׁ עֲדַיִין לֹא הָוֵי וְכֵיצַד יָכוֹל לְהַחֲזִר עָלָיו שֵׁם ,,חָדָשׁ" כִּתְחִילָּתוֹ ויל"ע, וּמָצָאתִי לְרַבֵּינוּ

הַמְּאִירִי זַ"ל שֶׁכָּתַב כְּבָר בֵּיאַרְנוּ בַּמִּשְׁנָה עַל כְּלִי שֶׁל חֶרֶס שֶׁהָיָה מֵבִיא שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת חָדָשׁ שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בּוֹ מְלָאכָה מֵעוֹלָם, הָא כָּל שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ מְלָאכָה אע"פ שֶׁלֹּא נִתְאַכְּמוּ פָּנָיו ע"י הָאֵיר פָּסוּל, אֶלָּא שֶׁאִם הָיָה יָשָׁן אֲפִילּוּ נִתְאַכְּמוּ וְהֻוְשְׁחֲרוּ פָּנָיו אִם הֶחֱזִיר לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ וְנִתְלַבֵּן דִּינוֹ כְּחָדָשׁ וכו' עכ"ל הִנֵּה נִרְאֶה בַּעֲלִיל שֶׁדַּרְךְ בְּדָרְךְ וּפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וּכְדַרְכּוֹ בַּקּוֹדֶשׁ, וְנִשְׁמָר מִזֶּה שֶׁהֶעָרוֹתַי דְּהֵיכִי דְּהֶחֱזִירוֹ לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ הָוֵי כְּחָדָשׁ מַמָּשׁ וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' זְבָחִים (צ"ו ע"א) ד"ה אֶלָּא יע"ש וּבְתוֹסְ' פְּסָחִים דַּף ל' ודו"ק, וצ"ע וע"כ בְּהָא דְּקָאָמַר כֵּיוָן דַּהֲדוּר הֲדוּר הוּא לֹא מֵחֲמַת דְּהַחֲזָרַת הַכִּבְשָׁן נַעֲשֵׂית כְּחָדָשׁ מַמָּשׁ וְלֹא נַעֲשָׂה בּוֹ פְּסוּל מֵעוֹלָם, דא"כ מַאי פְּשִׁיט מֵהָא דְּעֵץ אֶרֶז וכו', וְהָא הָתָם הָדְרִי וּמְפַשְּׁטִי וְקָתָנֵי פְּסוּלִין ופרש"י אַלְמָא כֵּיוָן דְּאִידְּחִי אִידְּחִי ע"כ וּמַאי פְּשִׁיט, דִּילְמָא אֵין ה"נ הָתָם פְּסוּלִין אֲבָל הַחֲזָרַת הַכִּבְשָׁן הָוֵי כְּחָדָשׁ מַמָּשׁ וְלָא הָוֵי כְּנִדְחֶה כְּלָל, א"ו דְּלָא מה"ט הוּא, אֶלָּא דְּרָצָה לוֹמַר כֵּיוָן דעכ"פ הַדּוֹר וְנִרְאֶה עַכְשָׁיו כָּשֵׁר וְכֵן מַשְׁמַע מִתּוֹסְ' ד"ה וְנִתְאַכְּמוּ וכו' חֵימָה וכו' יע"ש ודו"ק וְיֵשׁ לְעַיֵּין גַּם נִרְאֶה לְדַקְדֵּק מִדִּבְרֵי הַמְּאִירִי זַ"ל דְּדַוְקָא בְּהָיָה יָשָׁן וְנִתְאַכְּמוּ פָּנָיו מֵחֲמַת יְוָשְׁנוֹ בְּהָא מְהַנֵּי הַחֲזָרַת כִּבְשָׁן אֲבָל בְּנַעֲשָׂה בּוֹ מְלָאכָה דְּפָסוּל לָא מְהַנֵּי הָא דְּהֶחֱזִיר לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ לְאַפְקוּעוּ מִנֵּיהּ אִיסּוּרָא דְּפְסוּלָא דַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה וּבְהָא לָא אָמְרִינַן כֵּיוָן דַּהֲדוּר הֲדוּר וצ"ע בָּזֶה, וּמַה שֶּׁמְּסַיְּמִים עוֹד הַמְּאִירִי דְּמֵי כִּיּוֹר אֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהוּ מִן הַמַּעְיָן אוֹ מִן הַנָּהָר אֶלָּא אַף מִן הַמִּקְוֶה, וְאַף שֶׁפָּסַק מִקּוֹדֶם כָּרֵי"שׁ וְלָרֵי"שׁ גַּם מֵי כִּיּוֹר צָרִיךְ לִהְיוֹת מִי מַעְיָן ע כְּבָר הִקְשָׁה כֵּן הכ"מ עַל הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בפ"ג מהל' סוֹטָה דִּין ט' עיי"ש וְעַיֵּין קֶרֶן אוֹרָה כָּאן: שָׁם בְּתוֹסְ' ז"ה וּמַה מַּיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ תֵּימַהּ דְּמַאַחַר דְּמֵי כִּיּוֹר הֵן וּמֵי כִּיּוֹר כְּשֵׁרִין בְּמֵי מִקְוֶה וּמֵי מִקְוֶה שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן כָּשֵׁר וכו' יע"ש בְּקֶרֶן אוֹרָה הָעִיר דְּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵיהֶם זַ"ל דְּדַוְקָא מִשּׁוּם דְּכִיּוֹר הוּא מִמֵּי מִקְוֶה הוּא דְּכָשֵׁר בָּהֶם אפי' נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן, אֲבָל לָמַ"ד מֵי מַעְיָן הֵן פָּסוּל, בְּנִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן, וּבְהֶדְיָא תָּנַן בפ"ח דְּפָרָה דְּבְמַעְיָן ג"כ אִם נִשְׁתַּנָּה מַרְאֶה מֻחֶמֶת עַצְמוֹ כָּשֵׁר וְדִין אֶחָד לַמִּקְוֶה וּלְמַעְיָן בָּזֶה כַּמְבוֹאָר בד' הָרַמְבַּ"ם זַ"ל דהל' פָּרָה וּבְהֶלְ' מִקְוָאוֹת עכ"ל וְכֵן הֵעִיר בָּזֶה אָחִיו הַגָּאוֹן בְּמִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב סי' מ"ד שֶׁרָמַז לָזֶה גַּם בְּהַגָּהוֹת בֶּן אַרְיֵה יע"ש אֲבָל בְּשוּ"ת עֵין יִצְחָק חיור"ד סי' י"ט הֵבִיא דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים וְכָתַב וע"כ אֵין לָנוּ לָחוֹשׁ לְקֻוּשְׁיַת הַמִּשְׁכָּנוֹת יַעֲקֹב וּלְדִבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים והש"ע אָנוּ שׁוֹמְעִין יע"ש וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּשוּ"ת מהרש"ם ח"ג סי' י"ג וי"ד כְּדִין זֶה דְּמֵעַיִן אִי פּוֹסֵל בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה וְאִם הָא דְּשִׁינּוּי מַרְאֶה פּוֹסֵל בְּמִקְוֶה אִי הָוֵי דְּרַבָּנָן אוֹ דְּאוֹרָיְיתָא יעש"ה, וְהִנֵּה כַּוָּנַת הַתּוֹסְ' הוּא שֶׁהִקְשׁוּ מֵהָא דְּמֵי צָבַע אֵין פּוֹסְלִין הַמִּקְוֶה בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה, וְאַף שֶׁצָּבַע גּוּפִי' פּוֹסֵל וּכְמוֹ שֶׁמַּסִּיק בַּמִּשְׁנָה שָׁם נָפַל לְתוֹכוֹ יַיִן אוֹ מוֹחַל וְשִׁנּוּ מַרְאָיו פָּסוּל, אַדְּ כַּוָּנַת הַתּוֹסְ' הוּא דעכ"פ מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּאִינּוֹ פּוֹסֵל וְאַף שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאָיו בְּשֶׁאֵין גּוּף הַצֶּבַע שָׁם, וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר וּמַה מַּיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ כֵּיוָן דִּלְפָעָמִים נִשְׁתַּנָּה ואעפ"כ כָּשֵׁר, וְאִי אָמְרַתְּ בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה אֵינוֹ פּוֹסֵל מה"ת כְּלָל גַּבֵּי מִקְוֶה, א"כ עֲדִיפָא הו"ל דִּלְפִי הס"ד עַכְשָׁיו דְּהֶיקֵּשׁ גְּמוּר הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְלֹא אַסְמַכְתָּא, וּמִדְּאוֹרַיְיתָא שִׁינּוּי גְּמוּר ג"כ כָּשֵׁר וע"כ דס"ל לְהַתּוֹסְ' דשי"מ פּוֹסֵל מה"ת וּכְדַעַת המבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר וְהַלְּבוּשׁ וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הנימוק"י יְבָמוֹת פ' הֶעָרֵל בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן, וּבָזֶה י"ל קֻוּשְׁיַת הָרָשָׁ"שׁ שֶׁהִקְשָׁה דַּהֲלֹא לנט"י פָּסוּל אַף דְּנִשְׁתַּנָּה מֻחֶמֶת עַצְמָן ומכש"כ לְקִידּוּשׁ יָדַיִם יע"ש וּלְזֶה י"ל הָתָם הוּא דַּק מַעֲלָה קְרֵבָנָן, אֲבָל מִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין חִילּוּק וא"ש וְעַיֵּין מהרש"ם שָׁם עַל דִּבְרַת המג"א סי' קס"ו, וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין עוֹד בְּקֶרֶן

אוֹרָה כָּאן ובפ' יָגֵל יַעֲקֹב שְׁמְבוֹאָר כַּמָּה הֶעָרוֹת בִּשְׁמַעְתִּין וּבְמַה שֶׁהֵעִיר הָרַשָׁ"שׁ אַטוּ מֵי כִּיּוֹר כְּתִיב אֶלָּא מִן דִּכְתִיב מַיִם קְדוֹשִׁים עַיֵּין רַשׁ"י בְּמַתְנִיתִין ד"ה מֵי כִּיּוֹר וכו' וּבֶאֱמֶת יֵשׁ לְעַיֵּין דַּהֲלֹא מְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם כָּאן בהל' סוֹטָה שֶׁהַחֲצִי לוֹג מַיִם הָיוּ מוֹדְדִין ע"י הַחֲצִי לוֹג שֶׁהָיָה בַּמִּקְדָּשׁ וְכַמְבוֹאָר בַּמִּשְׁנָה דְּמָנָחוֹת (פ"ח ע"ב) וְשָׁם אָמְרִינַן יְתֵיב רַבִּי וְקָא קַשְׁיָא לֵיהּ חֲצִי לוֹג לָמָּה נִמְשַׁח אִי סוֹטָה וְכִי חֻלִּין הוּא דְּצָרִיכִי לְקַדּוֹשֵׁי מַיִם קְדוֹשִׁים כְּתִיב כֵּן גִּירְסַת הַתּוֹסָ' ועיי"ש בד"ה אִי וכו' וְאָמְרִינַן בְּסִפְרֵי אֵין קְדוֹשִׁים אֶלָּא שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בְּכִיּוֹר אַלְמָאכְּבָר קָדְשׁוּ לְהוּ, וְגִירְסַת רַשׁ"י הוּא אִי לַחֲצִי לוֹג שֶׁל סוֹטָה חוּץ הוּא ופרש"י שֶׁהָיָה מַשְׁקֶה אוֹתָהּ בַּחוּץ בְּשַׁעַר נִיקָנוֹר וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיס הַמַּיִם בָּעֲזָרָה וּלְקַדְּשָׁם בִּכְלִי עכ"ל, וְגִירְסַת רַשׁ"י מכתי"ק הוּא כְּהַתּוֹסָ' (עַיֵּין שַׁ"ס וְוִילְנָא) וא"כ הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק דְּמוֹדְדִין אוֹתוֹ ע"י חֲצִי לוֹג שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ א"כ בֶּאֱמֶת מִנַּלַן שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת מִן הַכִּיּוֹר, וְנָבוֹךְ אֲנִי בָּזֶה וְאֵין בְּיָדִי הבה"ז למס' מְנָחוֹת לְעַיֵּין בְּבֵירוּר דַּעַת הר"מ ז"ל וְהֶעָרַת הָרַשָׁ"שׁ הַנַּ"ל קָדָמוֹ בְּקֶרֶן אוֹרָה ד"ה ומֵהָא וכו' גַּם מְבוֹאָר שָׁם דִּין חָדָשׁ דִּלְעִנְיַן נט"י אִם חָזְרוּ לְמַרְאִיתָן כְּשֵׁרָה לכ"ע יע"ש, כֵּן רָאִיתִי לְהַבְרְכִי יוֹסֵף אור"ח ס' ק"ס שֶׁהֶאֱרִיךְ לְבָאֵר דַּעַת הָרֹאֶ"ה שֶׁפָּסַל מַיִם שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן מִשּׁוּם דְּוִמְיָא דְּמֵי כִּיּוֹר וְהָתָם מִסְתַּבְּרָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב בְּמַיִם יִתְרָא וכו' וְהִקְשָׁה עַל זֶה הברכ"י מִזְּבָחִים כ"ב וְתִירֵץ לָהּ דע"כ הָרֹאֶ"ה יִסְמוֹךְ עַל סֻגְיַת דִּילַן דְּמַשְׁמַע דָּמִים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ כְּלָל אַף עֲדַיִן יִקְשֶׁה עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב דְּמֵי כִּיּוֹר יהי' מְמַיִם הַכְּשֵׁרִים לְמִקְוֶה, וְכָאן מְבוֹאָר דְּיָתֵר עַל מֵי מִקְוֶה מֵי כִּיּוֹר דְּבָעֵינַן שֶׁלֹּא יִשְׁתַּנֶּה כְּלָל, וְשׁוּב הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ד"ה מַה מַּיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ וכו' וְלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דִּבְכִיּוּר בָּעֵי מִדְּרַבָּנָן מַיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ כְּלָל לְדַעַת הַתּוֹסָ' וּמִפְּנֵי מַה לֹּא בְּאוֹר זֶה הָרַמְבַּ"ם וּמַה גַּם למש"כ הָרַב משל"מ והפר"ח פ"ג דְּסוֹטָה דְּהָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק דְּהֶחֱזִירוֹ לַכִּבְשָׁן כָּשֵׁר מִשּׁוּם דְּסוֹבֵר כְּדַעַת הַתּוֹסָ' דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן וּסְפֵיקָא לְקֻלָּא וְשׁוּב כָּתַב דְּצָרִיךְ לַחְקוֹר מנ"ל לְהַתּוֹסָ' זֶה די"ל דְּגַם מִדְּאוֹרַיְיתָא בָּעֵינַן מַיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ כְּלָל בְּכִיּוֹר וכמש"כ לְדַעַת הָרֹאֶ"ה וְהַיְינוּ דע"ז לֹא קָשֶׁה כְּלָל דְּהַהִיא אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא וכו' לָכֵן מַסִּיק דִּלְעִנְיַן מַיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ לָא בָּעֵי הָכָא אֲפִילּוּ מִדְּרַבָּנָן וְרַק לְעִנְיַן כְּלִי פָּסוּל מִדְּרַבָּנָן וְהָכָא נָמֵי דְּרֵישׁ מַה מַּיִם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה וְהַיְינוּ ע"י הָאוֹר כְּמוֹ הָתָם בְּבֵישׁוּלֵי עַכּוּ"ם וְאִם נִתְאַכֵּם הַכְּלִי פָּסוּל מִדְּרַבָּנָן וְהוּא אַסְמַכְתָּא וְכֵינָן דְּהוּא אַסְמַכְתָּא לֹא חָשׁ הַשַּׁ"ס לְהַאֲרִיךְ וְזֶהוּ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם דְּמֵי מִקְוֶה כְּשֵׁרִין לַכִּיּוֹר אַף מִדְּרַבָּנָן את"ד עיי"ש – וַעֲיַיֵּן בְּשׁוּ"ת דִּבְרֵי מַלְכִּיאֵל ח"ש ס' נ"ט שֶׁמֵּעִיר קָצָת בְּסוּגְיַאן וְלֹא רָאָה בְּקֶרֶן אוֹרָה וּבְכָל דִּבְרֵי הַמְפָרְשִׁים, ובש"ק ובמה"פ שֶׁעַל הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמִכִּילְתִּין וַאֲקַצֵּר, וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַשָׁ"שׁ דְּנִיסּוּךְ הַמַּיִם בָּעֵי מַיִם חַיִּים וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ בְּסֶלָה דַּף מ"ח וְאַפַּ"ה הָיָה מְמַלֵּא מִן הַכִּיּוֹר וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּאָתְיָא כְּרִי"שׁ דְּאָמַר מֵי מַעְיָן הֵם יעו"ש וְכָאן, עַיֵּין גַּם תוס' מְעִילָה י"ב כָּתְבוּ דְּמִים אֵין רָאוּיִן לְמִזְבֵּחַ דְּנִיסּוּךְ הַמַּיִם בָּעֵי מַעְיָן יע"ש וּבְשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק חאור"ח סי' כ"ו אוֹת ד' וְהוֹכָחָתוֹ הִיא דַּהֲרֵי הָרַמְבַּ"ם פָּסַק כְּהַמַּשְׁנָה דְּסֵלָה דְּמַמַּלֵּא מִן הַכִּיּוֹר וְהָרַמְבַּ"ם הֲלֹא פָּסַק בְּהָא דְּלָא כר"י אֶלָּא דְּמֵי מִקְוֶה כְּשֵׁרִין לְמֵי כִּיּוֹר ע"ש שֶׁהֵבִיא אַחַ"כ דִּבְשִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת ב"ב דַּף פ' הִקְשָׁה קֻוּשְׁיָא הַנַּ"ל מִסֵּלָה עיי"ש, וְכֵן הֵעִיר במנ"ח סוֹף מִצְוָה ש"כ עיי"ש: עוֹד צָרִיךְ לִי עִיּוּן בְּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם בהל' סוֹטָה (פ"ג דִּין ט') דְּנוֹתֵן הַמַּיִם לַכְּלִי חֶרֶשׂ וּמְסַיֵּים ,,וְנִכְנָס בּוֹ לַהֵיכָל" דמנ"ל דְּנִכְנַס עִם הַמַּיִם לַהֵיכָל דִּילְמָא הֵבִיא הָאֲפָר לְשָׁם וְנוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי הַמַּיִם, וּבִפְרָט לְדִבְרֵי רַשׁ"י בְּמְנָחוֹת הנז"ל מַשְׁמַע דְּלָא הָיָה מַכְנִיסוֹ לְהַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כְּלָל

וּלְכָךְ לֹא הָיָה צָרִיךְ לְקַדְּשָׁם בִּכְלִי וצ"ע: שָׁם בַּתּוֹסָ' ד"ה נִתְאַכְּמוּ וכו' תֵּימַהּ מ"ש דְּקָא מִבָּעֵי לֵיהּ הָכָא בִּנְרָאָה וְחוֹזֵר וְנִרְאֶה וכו' וְעוֹד מ"ש מֵהָא דְּאָמַר בִּזְבָחִים פ"ב בִּגְדֵי כְּהֻנָּה שֶׁהָיוּ מְקוֹרָעִין אוֹ מְטֻוְשְׁטָשִׁין פְּסוּלָה וְאַפ"ה אִם כִּיבֵּס טִשְׁטוּשׁ וְגִיעוּל שֶׁלָּהֶן חָזְרוּ לְהֶיתֵּרָן וכו' וְלָא אָמַר דְּנִדְחוּ עכ"ל, וְלִכְאוֹרָה י"ל בִּפְשִׁיטוּת כמש"כ הַתּוֹסָ' סֻוכָּה דַּף ל"ג ע"א ד"ה נִקְטַם יעש"ה, דְּמַה שֶּׁבְּיָדוֹ לָא חֲשִׁיב דְּיִחוּי וה"נ הָתָם בְּיָדוֹ לְכַבּוּס אֲבָל הָכָא אֵין בְּיָדוֹ לְלַבְּנוֹ כְּמוֹ שֶׁהוּא רַק לַעֲשׂוֹתוֹ כְּלִי חֲדָשָׁה דְּהַיְינוּ לְהַחֲזִירוֹ לְתוֹךְ כְּבָשָׁן וְעַיֵּין תוס' פְּסָחִים דַּף ל' וּזְבָחִים צ"ו (שֶׁרַמַּזְתִּי לְעֵיל ג"כ) (וְכִסְבָרָא זוֹ לְדוּגְמָא עַיֵּין תוס' פְּסָחִים (מ"ד ע"ב) ד"ה וה"ה וכו' וְנָזִיר נַמֵּי אִי מִיתְּשִׁיל אֵין זֶה הֶיתֵּר לְדָבָר שֶׁנֶּאֱסַר שֶׁהֶחָכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִיקָּרוֹ וְנִמְצָא שֶׁלֹּא נֶאֱסַר מֵעוֹלָם ע"ש) וְעַיֵּין בְּנָזִיר דַּף ד' וּבְסִפְרֵי או"ת עִנְיַן עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת, וּבָזֶה יֵשׁ לְהַסְבִּיר קָצַת מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּסֻוכָּה שָׁם וְכֵן בְּהַהִיא דְּהִפְרִישׁ קָרְבָּן וְהֵמִיר דָּת דִּבְיָדוֹ לַחֲזוֹר וַאֲפִילּוּ הָכִי אָמְרִינַן פ"ק דִּזְבָחִים הוֹאִיל וְנִדְחָה יְדָחֶה ע"ש שֶׁכָּתְבוּ אַתּ"כ וְצָרִיךְ לְחַלֵּק בִּדְבָרִים, ולפמש"כ י"ל דָּוֶה לֹא נִקְרָא בְּיָדוֹ, דְּזֶה הָוֵי דָּבָר חָדָשׁ מֵעוֹלָם וּלְכָךְ כֵּיוָן שֶׁנִּדְחָה יְדָחֶה כֵּיוָן דְּלָא הָוֵי תִּיקּוּן אֶלָּא כְּמַמְצִיא דָּבָר חָדָשׁ וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְפַקֵּפֵק בָּזֶה כד"נ, וְאֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר זֶה בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּזְבָחִים ל"ד ע"ב שָׁם ד"ה כָּל שֶׁבְּיָדוֹ שֶׁכָּתְבוּ ול"ד וכו' וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן וְהֵמִיר דָּת דְּלֵעֵיל בפ"ק אֵין זֶה קָרוּי בְּיָדוֹ כֵּיוָן דְּאֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר ע"כ שֶׁמְּחֻוָּסָר הַסַּבָּר ולפמש"כ יל"ק ודו"ק, וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' יְשָׁנִים כְּרִיתוֹת דַּף ח' ד"ה הוֹאִיל וְנִדְחָה יְדָחֶה שֶׁכָּתְבוּ ואע"ג דקיי"ל כֹּל שֶׁבְּיָדוֹ לָא הָוֵי דִּיחוּי ה"מ שֶׁאֵינוֹ נִדְחָה מֵחֲמַת פְּסוּלוֹ כְּמוֹ שֶׁקִּיבֵּל הַדָּם וּנְתָנוֹ לְשַׁמְאֵלוֹ דְּהָוֵי כְּאִילּוּ נָתָנוֹ עַל הָרִצְפָּה שֶׁיַּחֲזוֹר וְיִטְלֶנּוּ אֲבָל הַאי נִדְחָה מֵחֲמַת פְּסוּל הַגּוּף וְדָמֵי לִדְאָמְרִינַן בִּזְבָחִים מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם כָּל קָדָשִׁים שֶׁהָיוּ שָׁם פְּסוּלִים אע"ג דְּבְיָדוֹ לְמַלֹּאוֹת הַפְּגִימָה עכ"ל וְזֶה כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' בְּסֻוכָּה שָׁם, אֲבָל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּסְבָרָתָם כָּאן וְלוֹמַר דְּגַבֵּי בג"כ הָוֵי זֶה רַק פְּסוּל מֵחֲמַת דָּבָר אַחֵר וְלָא אָמְרִינַן דִּנְדְחָה, אֲבָל הָכָא בְּנִתְאַכְּמוּ הָוֵי לְעִנְיַן הַפְּסוּל שֶׁל הַכְלִיכְמוֹ פְּסוּל הַגּוּף וּלְכָךְ י"ל דִּנְדְחָה יוֹתֵר, משא"כ שָׁם לְעִנְיַן בג"כ הנפ"מ הוּא לְעִנְיַן הַכֹּהֵן שֶׁלּוֹבְשָׁן אִי מֻוָּתָּר לְלָוְבְשָׁן אוֹ לֹא וְאָצְלוֹ הָוֵי פְּסוּל מֵחֲמַת דָּבָר אַחֵר, לֹא כְּמוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם אֵצֶל הַקָּרֵבַת הַקָּרְבָּן אֲבָל הָכָא לְעִנְיַן עֶצֶם דִּין הַכְּלִי דָּיְינִינַן וּלְכָךְ אֶפְשָׁר לְחָשְׁבוֹ כְּפְסוּל הַגּוּף כֵּן הָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר אֲבָל הָכָא, (וְעַיֵּין עוֹד דּוּגְמָא כַּסְּבָרָא הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְתִּי בְּהַגָּהוֹת ח"ס לְמס' נָזִיר י"ב בַּתּוֹסָ' שָׁם עמ"ש וּבְשׁוּ"ת שָׁלוֹ בח"ס חאהע"ו סי' י"א עיי"ש) ומה"ט נ"ל דִּלְכָךְ אָמְרִינַן הָכָא כֵּיוָן דַּהֲדוּר הֲדוּר, אֲשֶׁר אֵין הַבָּנָה לְמִילִּים הַלָּלוּ וּמַאי מָקוֹם הַהֶסְבֵּר לִשְׁנֵי צְדָדֵי הַאַבַּעְיָ' וּלְפִי מש"כ יֵשׁ לְפָרֵשׁ כֵּיוָן דְּבִדִיעֲבַד וְהָדַר לֹא שַׁיָּיךְ לְמִפְסַל מִטַּעַם דִּיחוּי כֵּיוָן דִּכְלִי חֲדָשָׁה הִיא וְלֹא זוֹ הִיא שֶׁנִּדְחֵית כְּבָר ע"כ מְהַנֵּי גַּם עַכְשָׁיו וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי ודו"ק, (אֶלָּא שֶׁלְּעֵיל שֶׁדִּיַּקְתִּי בִּסְבָרָא זוֹ נַרְגָּא, דא"כ מַאי פְּשִׁיט מֵהָא דְּעֵץ אֶרֶז וכו' עַיֵּין לְעֵיל אֲבָל י"ל בְּדוֹחֵק וְקִצַּרְתִּי) ושו"ר בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן מַה שֶּׁכָּתַב עַל דֶּרֶךְ זֶה, אַךְ בְּאֹנֶף אַחֵר לְגַמְרֵי יע"ש וּבְרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי בְּמִקָּצַת, וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה ובתוה"ק וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ רְאָיָה אִי כְּלִי חֶרֶס זוֹ קְדֻוָּשָׁה יֵשׁ בָּהּ א"כ הֵיכִי מַכְשִׁיר כְּלִי חֶרֶס הָא שַׁיָּיךְ הַקְרֵיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךְ כְּדִלְעֵיל דַּף י"ד, וא"ל דגזה"כ הִיא וּמִטַּעַם דְּאָמְרִינַן בְּדַף ט', וּכְשֵׁם דְּהָוֵי גזה"כ הָא דְּקָרְבָּנָהּ שְׁעוֹרִין משא"כ בִּשְׂאָר מְנָחוֹת – וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א מַה שֶּׁהִקְשָׁה דִּילְמָא הָא דְּקָתָנֵי מְטֻוְשְׁטָשִׁין דַּעֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה הַיְינוּ כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְנָתָר וּבוֹרִית יע"ש וְעַיֵּין בְּמִנְחַת קְנָאוֹת מש"כ בָּזֶה בַּאֲרִיכוּת, וּמִדְּבָרִים הָאֵלֶּה יֵשׁ לְדִין עַל מש"כ בְּעֵין

יִצְחָק חאור"ח סי"ז אוֹת ה' לְתָרֵץ מַה שֶּׁהִקְשָׁה עָלָיו רַב אֶחָד מֵהָא דְּזָבְחִים פ"ח דְּאֵין מְכַבְּסִין לְבִגְדֵי כְּהֻנָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם ה' כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ (וְעַיֵּין ג"כ בַּמִּצְפָּה אוֹתָן הַנָּ"ל) וְהֵשִׁיב דִּלְדִינָא יֵשׁ לָדוּן וּלְחַלֵּק דְּרַק לְכַתְּחִילָּה אָמְרִי דְּאֵין מְכַבְּסִין מִשּׁוּם דְּאֵין עֲנִיּוּת בְּמָקוֹם עֲשִׁירוּת וְלָכֵן בבגּ"כ שָׁנֵעֲשׂוּ צוֹאִים מַנִּיחָן לִפְתִילוֹת כמש"כ הָרַמְבַּ"ם, אֲבָל הֵיכִי דְּהַמְצָוָה הוּא לְכַבְּסָן מִשּׁוּם דְּנִיתַּז עָלָיו דַּם חַטָּאוֹת י"ל דְּאַף אַחַר שֶׁכִּבְּסָן רָאוְיָן לַעֲבוֹדָה עכ"פ בְּדִיעֲבַד דְּלָא גָּרְעִי מִבְּגָדִים מְשֻׁוָּחָקִין דְּאִם עָבַד עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה וכו' יע"ש וְעוֹד כָּתַב שָׁם בְּהָא דקיי"ל בבגּ"כ מְקוֹרָעִין וְעָבַד עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה וְאַף בְּתוֹפְרָן לְאַחַר שֶׁנִּקְרְעוּ מַשְׁמַע דִּפְסוּלִין מִשּׁוּם דְּאֵין בָּזֶה לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת וְעוֹד הָא בָּעֵינַן מַעֲשֶׂה אוֹרֵג יע"ש וא"כ לָא הָוֵי קוֹרֵעַ ע"מ לְתַקֵּן עיי"ש, וּלְפִי הַמְדֻבָּר יֵשׁ מָקוֹם לָדוּן מִטַּעַם אַחֵר דְּכֵיוָן שֶׁנִּדְחוּ שׁוּב אֵינוֹ נִרְאֶה, וּבִפְרָט הָתָם דְּהָוֵי פָּסוּל דְּאוֹרָיְיתָא, וּמִטַּעַם זֶה פָּסַק הָרַמְבַּ"ם דְּלָא מְהַנֵּי כִּיבּוּס בבגּ"כ מִשּׁוּם דִּכְבָר נִדְחוּ וכמש"כ הַמִּצְפֶּה אִיתָן כָּאן גַּם יֵשׁ מָקוֹם לְפַלְפֵּל עפ"י דִּבְרֵי הַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בְּחוֹמֶר בַּקּוֹדֶשׁ פ"א אוֹת א' וְשָׁם אוֹת כ' בְּשִׁיעוּר קֶרַע עַד כַּמָּה פָּסוּל ועש"ה עוֹד כָּתַב שָׁם בָּאוֹת כ' דִּלְכָךְ בְּפָרָה אֲדֻמָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּבִגְדֵי לָבָן כפ"ד דְּפָרָה וְאַפֵּ"ה כָּתַב בְּפָרָשָׁה אֲדֻמָּה וְכִיבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן? וְי"ל כֵּיוָן דְּטָעָמָהּ מִשּׁוּם דְּאֵין עֲנִיּוּת בְּמָקוֹם עֲשִׁירוּת ע"כ הַיְינוּ דַּוְקָא בִּמְלֻכְלָכִים אֲבָל בִּמְכֻבָּסִין מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה יְתֵרָה שֶׁיִּהְיוּ טְהוֹרִים רַשַּׁאי וע"ש וא"כ י"ל בְּנִיתַּז דַּם חַטָּאת דְּמַיְירֵי בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה דְּלָא נִפְסַל מִטַּעַם לִכְלוּךְ רַק הָא דְּצִוְּתָה הַתּוֹרָה לְכַבֵּס מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה הוּא, לְכָךְ רַשַּׁאי וְאֵינוֹ נִפְסָל מִטַּעַם כִּיבּוּס ודו"ק וְנִתְאַשְּׁרוּ דִּבְרֵי הָעַיִן יִצְחָק מִקֻּשְׁיַת הַשּׁוֹאֵל שָׁם, גַּם דִּין זֶה מַסִּיק התפא"י שָׁם דנ"ל דִּכְשֶׁכִּבְּסָן וְעָבַד בָּהֶן עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה מִדְּהֵן עַדַיִן לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת עכ"ל וְגַם זֶה מְבֹאָר בְּהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים וּבִפְרָט בְּסִפְרֵי הַגָּאוֹן הַנָּ"ל בְּעֵין יִצְחָק וּבְבֹאֵר יִצְחָק, דְּאַף שֶׁבְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת ע"י אִיסּוּר ג"כ מִקְרֵי בְּיָדוֹ, וא"כ אַף אִי נֵימָא דְּאָסוּר לְכַבּוֹס בגּ"כ ג"כ מִקְרֵי בְּיָדוֹ, וּבִפְרָט אִם בְּדִיעֲבַד יהי' כָּשֵׁר, וְעַיֵּין סְבָרָא כָּזֶה בר"נ כְּתֻבּוֹת שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ המנ"ח מִצְוַת קִידּוּשׁ הַחֹדֶשׁ יע"ש ואל"ע וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ח"ה סי' כ"ז שֶׁהֵעִיר בְּעִנְיַן סְתִירַת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּשִׁיעוּר בִּגְדֵי מְקוֹרָעִין בבגּ"כ יעו"ש וְהָאַחֲרוֹנִים לֹא רָאוּ אֶת זֶה.

וע"ד דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק בפ"ג מִסּוֹטָה הל"ט דְּאִם הֶחֱזִירוֹ לַכִּבְשָׁן עַד שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ כָּשֵׁר, שֶׁהִקְשָׁה הכ"מ וא"י לָמָּה פָּסַק בָּהּ רַבֵּינוּ לְקֻלָּא כֵּיוָן דְּהִיא בַּעְיָא דְּלָא אִפְשִׁיטָא יע"ש כָּתַב המל"מ מִשּׁוּם דְּרַבֵּינוּ ס"ל כִּסְבָרַת הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ שָׁם דְּנִתְאַכְּמוּ אֵין פִּיסּוּלוֹ כִּי אִם מִדְּרַבָּנָן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אָזְלִינַן לְקֻלָּא כְּכָל סְפֵקָא דְּרַבָּנָן, וְעַיֵּין מש"כ הַתּוֹסָ' בפ' דַּם חַטָּאת עָלָהּ צ"ו ד"ה אֶלָּא ודו"ק עכ"ל וְכַנָּוָתוֹ די"ל מה"ט פָּסַק דְּכָשֵׁר מִשּׁוּם דְּפָנִים חֲדָשִׁית בָּא לְכָאן וּכְמוֹ הָתָם וכמש"כ הַתּוֹרַת הַקְּנָאוֹת לְתָרֵץ כֵּן וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה וְעַיֵּין בברכ"י אוּ"ח סי' ק"ם הנז"ל שֶׁכֵּן תֵּירֵץ נָמֵי הפר"ח בס' מַיִם חַיִּים אָכֵן גַּם עַל תֵּירֵץ זֶה דְּהָרַמְבַּ"ם ס"ל דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן ג"כ שָׁדֵי בָּהּ נַרְגָּא דְּמַשְׁמַע דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא עַיֵּין בק"א וד"מ הנז"ל, וְעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּין הָא הָוֵי כְּמוֹ אִיתַּחְזַק אִיסּוּרָא כֵּיוָן שֶׁהַפְּסוּל הָוֵי וַדַּאי אֶלָּא שֶׁהַסָּפֵק נוֹפֵל אִם מִתְכַּשֵּׁר ע"י זֶה שֶׁהֶחֱזִיר לַכִּבְשָׁן, א"כ בָּאנוּ לְמַחֲלוֹקֶת ר"י וְרַבָּנָן גַּבֵּי סָפֵק לִיטָּהֵר עַיֵּין מְקֹרָאוֹת וּטְהָרוֹת פ"ד וְעֵירוּבִין ל"ב, והמל"מ בְּעַצְמוֹ הֶאֱרִיךְ בָּזֶה בהל' בְּכוֹרוֹת וּבְהֶלֶ' מְקֹרָאוֹת, וּבְיִחוּד השעה"מ הל מְקֹרָאוֹת פ"י כְּלָל א' עיי"ש בְּאוֹרֶךְ וּבְרוֹחַב, וא"כ לְפִי דַּעַת המל"מ עַצְמוֹ הָוֵי כָּאן כְּמוֹ אִיתַּחְזַק אִיסּוּרָא וְאַף בסד"ר לְחוּמְרָא,

וּמְחַנְוַרְתָּא הִיא דְּהָרַמְבַּ"ם פְּשִׁיט לָהּ מֵהַהִיא דְּזָבָחִים שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה נִתְאַכְּמוּ שֶׁהִכְרִיחַ, מִשָּׁם דְּלָא אָמְרִינַן דְּנִדְחָה, ה"נ לָא אָמְרִינַן דְּנִדְחָה וְכָשֵׁר הָיָה א"ל דִּלְהָרַמְבָּ"ם גּוּפֵי' מְסַפְקָא לֵיהּ אִי הַלַּכָה כְּרִי"שׁ מִשּׁוּם דְּרָבָא דְּבָתְרָא הוּא מַפְלִיג אַלִּיבֵי' כמש"כ מָרָן הכ"מ אוֹ כְּרַבָּנָן דְּאִינְהוּ רַבִּים, וּלְכָךְ פָּסַק לְחוּמְרָא כָּרִי"שׁ דְּבָעֵינַן ,,חֲדָשָׁה" וְלִסְפֵּיקוֹת רָבָא שׁוּב הָוֵי כְּמוֹ ס"ס וְכָשֵׁר לְכַתְּחִילָּה, מכש"כ אִם נֹאמַר כהמל"מ דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּהָוֵי דְּרַבָּנָן, וּבִסְבָרָה זוֹ הָיָה מָקוֹם לְיַשֵּׁב קֻצָּת תְּמִיהַת הכ"מ שָׁם דְּכָאן פָּסַק כר"י וּבַפֵּ"ה מהל' בִּיאַת מִקְדָּשׁ פָּסַק כַּחֲכָמִים דְּמֵי מִקְוֶה כְּשֵׁרִים לְקִידּוּשׁ וצ"ע עכ"ל די"ל דְּכָאן פָּסַק לְחוּמְרָא הֶחְמִיר לְהָבִיא דַּוְקָא חֲדָשָׁה וּמִטַּעַם שֶׁכָּתַב בַּמִּדְרָשׁ פ' נָשׂא ע"ש אֲבָל הָתָם לְעִנְיַן מִצְוַת קִידּוּשׁ לֹא הֶחְמִיר וְהִכְשִׁיר מִסְפֵּיקָא בַּחֲכָמִים, אַדְּ דְּוַקָא הוּא: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה וְהָא הָתָם וכו' וְקַשְׁיָא לְרַבִּי מִתּוֹסָפְתָּא דְּנָגְעִים פֶּרֶק אֵין מְצוֹרָע ר"א אָמַר וכו' שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית בָּהֶן מְלָאכָה אַלְמָא דְּמְלָאכָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן לר"א וּפֵא עכ"ל, וְלִישֵׁב דַּעַת רַשְׁ"י ז"ל אפ"ל דְּהָתָם אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא וְרַק מִדְּרַבָּנָן פָּסוּל, אֲבָל מִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין פּוֹסֵל מְלָאכָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל ד"ה וּמַה לְעִנְיַן נִתְאַכְּמוּ בכל"ח, עוֹד אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהָא דְּכָתַב רַשְׁ"י דש"מ אַמְלָאכָה לָא קִפּוּד, הַיְינוּ בִּמְלָאכָה שֶׁנַּעֲשֵׂית קוֹדֶם שֶׁהֵכִין אוֹתָם תַּכְלִית מְלָאכָה קָדְוֹשָׁה זוֹ שֶׁל הַזָּיָה וְרַק עַל שְׁנוּיָא קָפִיד, אֲפִילּוּ הַקּוֹדֶמֶת לְהַזְמָנָתוֹ וַהֲכָנָתוֹ, אֲבָל הָא דְּקָפְסוּל ר"א שָׁם בְּעֵץ אֶרֶז בַּמְלָאכָה, הַיְינוּ אַחַר שֶׁהִזְמִין אוֹתָם לְתַכְלִית הַזָּיָה, אָז פּוֹסֵל בָּהֶן מְלָאכָה, וְיֵשׁ לְעַיֵּין אִם נִיתַּן לִיכָּתֵב, וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה בד"ה, וְרָאִיתִי בְּשֵׁם יְרוּשַׁלְמִי בִּשְׁמַעְתִּין דְּהֵבִיא מֵהָא דִּתְנַן בְּפָרָה פי"א אֵזוֹב שֶׁהִזָּה בּוֹ עַל הַמַּטָּאת כָּשֵׁר לִמְצוֹרָע, וְהוּא דְּלָא כר"א יע"ש, וְעַיֵּין בר"ש פי"ד דִּנְגָעִים מ"א הֵבִיא תּוֹסָפְתָּא זוֹ וּמַשְׁמַע דְּהָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא עיי"ש, כֵּן הוּא בַּתּוֹסָפְתָּא שֶׁעַל דִּין זֶה פְּלִיג ר"א וְז"ל הַתּוֹסָ' אֵזוֹב הֶכְשֵׁר לְחַטָּאת כָּשֵׁר לִמְצוֹרָע הִזָּה בּוֹ לְחַטָּאת כָּשֵׁר לִמְצוֹרָע ר"א אוֹמֵר וכו' שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית בָּהֶן מְלָאכָה עיי"ש, וְרָאִיתִי בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א שָׁם שֶׁכָּתַב פי' מְלָאכָה אַחַת וּפְלִיג אַאִם הִזָּה בּוֹ לְחַטָּאת שֶׁכָּשֵׁר לְטַהֵר בּוֹ אֶת הַמְּצוֹרָע דְּחָשׁוּב הַאי מְלָאכָה לַחֲבֵירוֹ אֲבָל אִם הִזָּה בּוֹ פַּעַם א' לְחַטָּאת מֻוָתָּר לְהַזּוֹת בּוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה לְחַטָּאת וְכֵן לִמְצוֹרָע עכ"ל הק' וְכָאן בִּירוּשַׁלְמִי מִבָּעֵי לֵיהּ בָּזֶה דְּקָאָמַר הִזָּה בּוֹ עַל הַמְּצוֹרָע זֶה מַהוּ שֶׁיֵּכָשֵׁר לִמְצוֹרָע אַחֵר, מַאן דְּמַר כָּשֵׁר הָדָא ר"י ור"א מוֹדוֹ בָּהּ, וּמַאן דְּמַר פָּסוּל הָדָא לֵית ר"י ור"ל מוֹדוֹ בָּהּ יע"ש וּבַמְּפָרְשִׁים: שָׁם נִכְנַס לַהֵיכָל וּפָנָה לִימִינוֹ וכו' מ"ט דְּאָמַר כָּל פִּינּוֹת שֶׁאַתָּה פּוֹנֶה – הָיָה קָשֶׁה לִי דְּלָמָּה צָרִיךְ לְטַעְמָא דְּאָמַר מַר, ת"ל בְּפִשִׁיטוּת מִשּׁוּם דְּהַטְבָלָא הָיָה לְיָמִין הַנִּכְנָס כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בְּרַמְבַּ"ם וּסְמָ"ג בְּיוֹתֵר? שׁוּב רָאִיתִי בִּבְאֵר שֶׁבַע שֶׁהִקְשָׁה זֶה וְהוּבָא גַּם בְּהַגָּהוֹת בְּנֵי יִשָּׂשכָר לַמִּשְׁנָיוֹת (דְּפוּס לְעמְבֶּערְג) ועיי"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ, וְעוֹלֶה רַק לְלִשּׁוֹן הַמִּשְׁנָה, אֲבָל לְפִי הַמְּבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם עֲדַיִין קָשֶׁה יע"ש וְהַנָּכוֹן בְּזֶה מַה שֶּׁכָּתַב בְּהַיָּד הַמֶּלֶךְ עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁהִשַּׂגְתִּיו עַתָּה בִּשְׁאֵלָה וְאַף שֶׁלֹּא הִזְכִּיר שֶׁהִיא הֶעָרָה קְדוּמָה מהב"ש ז"ל, וְז"ל וְהָא דְּפָרִיךְ בגמ' שָׁם וכו' אֵין כַּוָּנַת הגמ' עַל פִּינּוֹת הַיָּמִין הַנַּאֲמָר בְּמַתְנִיתִין דְּפִינּוֹת יָמִין זֹאת אַף בְּלֹא הַכְלָל הָיָה מֻוְכָּרַח לְפַנּוֹת בִּשְׁבִיל הֶעָפָר וְהַטַּבְלָא הַקָּבוּעַ בְּצַד זֶה, רַק דְּכַוָּנַת הגמ' לְדַעַת הַטַּעַם מִפְּנֵי מָה הִנִּיחוּ הֶעָפָר וּקְבוּעָה הַטַּבְלָא בְּצַד יָמִין דַּוְקָא וע"ז קָאָמַר מִשּׁוּם דְּכָל פִּינּוֹת וכו' וְאִם הָיָה הֶעָפָר מֻונָּח בְּצַד הַשְּׂמֹאל הָיָה כֹּהֵן מֻוְכָּרַח לְפַנּוֹת לְצַד שְׂמֹאל וכו' (דָּבָר זֶה אֵינוֹ נָכוֹן וק"ל) וְלָכֵן הִשְׁמִיטוּ רַבֵּינוּ לְהָא דְּפוּנָה לְיָמִין וְלֹא כָּתַב רַק דְּמִקּוֹם הֶעָפָר וְהַטַּבְלָא הָיָה לְיָמִין וּמְמֵילָא הָיָה צָרִיךְ לְפַנּוֹת לְצַד זֶה לָקַחַת הֶעָפָר את"ד,

וְעַיֵּין הֵיטֵב בבא"ש מש"כ לְתָרֵץ, וְעַיֵּין בַּתּוֹסְפְתָּא רֵישׁ פֶּרֶק ב' תְּנֵי הָיָה נוֹטֵל אֶת מְגִילָתָהּ וְנִכְנַס לוֹ לָאוּלָם טָבְלָא שֶׁל זָהָב הָיְתָה קְבוּעָה בְּכָוְתָלוֹ שֶׁל הֵיכָל וכו' וְלָא תָּנֵי כָּאן שֶׁהָיָה נִכְנָס דֶּרֶךְ יָמִין, וּמִשּׁוּם דְּקָסְמִיךְ עַל מַתְנִיתִין דִּידַן דְּנִכְנַס לַהֵיכָל וּפָנָה לִימִינוֹ, וְעַיֵּין עוֹד בְּפֵירוּשׁ אֵיזֶה צַד יָמִין הוּא בִּבְאֵר שֶׁבַע שָׁם ובתיו"ט פ"ד דְּסֵוָקָה בְּשֵׁם הַמָּהָרִי"ל עי"ש וְקַצַּרְתִּי: וְהִנֵּה ע"ד פְּסַק הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק כר"י דְּבָעֵינַן כ"ח חֲדָשָׁה וְאַפְּ"ה פָּסַק דְּמֵי כְּיוֹר לָא הָוֵי מַיִם חַיִּים, שֶׁהֲבֵאתִי לְעֵיל, כְּוָונוּ כָּל הָרוֹעִים לְדָבָר אֶחָד ה"ה הַתּוֹסָ' יו"ט והמשל"מ וְהַבְּאֵר שֶׁבַע הַנַּ"ל דְּהָרַמְבַּ"ם תָּפַס כְּרָבָא דְּלָמַד זֶה מִקְּרָא דִּבְכֹלִי חֶרֶס וא"כ אַף לְרַבָּנָן דר"י בָּעֵי חֲדָשָׁה מִשּׁוּם דְּלָאו גז"ש הִיא אֶלָּא הוֹרָאַת מָקוֹם וַאֲפִי' מַאן דְּלָא בָּעֵי מֵי כִּיּוֹר שֶׁיִּהְיֶה מַיִם חַיִּים מָצִי לְמֵילַף מִמְּצוֹרָע שכ' תהי' חֲדָשָׁה יע"ש, וְכֵן כָּתַב במרה"פ ובש"ק וְהִנֵּה עפ"י דִּבְרֵי רָבָא הֻבְּנְתִּי פֵּירוּשׁ דִּבְרֵי הַסְּפָרִי (ומ"מ תָּמַהּ אֲנִי שֶׁלֹּא הוּבָא בַּשַּׁ"ס לִרְאָיָה) פָּרָשַׁת נָשׂא דְּתָנֵי בָּהּ הַכִּי בִּכְלִי חֶרֶס ,,חֲדָשָׁה" שֶׁהָיָה בַּדִּין הוֹאִיל וְעָפָר וּמַיִם מְקַדְּשִׁין בְּפָרָה וְעָפָר וּמַיִם מְקַדְּשִׁים בְּסוֹטָה, אִם לָמַדְתִּי בְּפָרָה שֶׁעָשְׂתָה בָּהּ יְשָׁנָה כַּחֲדָשָׁה אַף סוֹטָה יַעֲשֶׂה בָּהּ יְשָׁנָה כַּחֲדָשָׁה ת"ל ,,בִּכְלִי חֶרֶס" דִּבְרֵי ר' יִשְׁמָעֵאל ע"כ וְעַיֵּין בהתוה"מ שָׁם מְפֹרָשׁ יוֹצֵא מִפִּי ר' יִשְׁמָעֵאל שֶׁהוּא מִדִּכְתִיב בִּכְלִי חֶרֶס וְהַיְינוּ כַּהֲבָנַת רָבָא דְּהוּא כְּלִי חֶרֶס שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ כְּבָר, וּרְאָיָה חֲזָקָה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק כְּאוֹקְמְתָא דְּרָבָא, אֶלָּא שֶׁמִּכָּל מָקוֹם מַשְׁמַע מֵהַסְּפְרֵי שֶׁהוּא רַק דִּבְרִיר' יִשְׁמָעֵאל, אֲבָל רַבָּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ וְלָא ס"ל הַאי הוֹרָאַת מָקוֹם וְאַדְרַבָּה וּמְדַמִּין לָהּ לְפָרָה שֶׁעָשָׂה בָּהּ יְשָׁנָה כַּחֲדָשָׁה ויל"ע, וְאֵין בְּיָדִי הַפֵּירוּשִׁים שֶׁעַל הַסְּפְרִי לִרְאוֹת מַאי קָאָמְרִי בָּהּ רַבָּנָן: עוֹד רָאִיתִי בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פ' נָשׂא שֶׁדָּרַשׁ בִּכְלִי חֶרֶם וְלֹא בִּשְׁאָר כֵּלִים ,,וְלֹא בְּשֶׁבֶר שֶׁל חֶרֶס", וּתְמַהֲנִי שֶׁלֹּא הוּבָא זֶה בָּרַמְבַּ"ם וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה יִכָּנֵס בַּהֲבָנַת הַדִּין דְּבָעֵינַן חֲדָשָׁה דמכ"ש שָׁבוּר דְּלָא הָיֵי ,,חֲדָשׁ" ודו"ק, עוֹד אָמְרִינַן שָׁם וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יהי' בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְלֹא זָר – ע"כ וְהִנֵּה בלא"ה הָלֹא י"ל וְכִי ס"ד שֶׁזָּר נִכְנָס לַהֵיכָל וְכִדְאָמְרִינַן בְּמָנָחוֹת דַּף כ' לְעִנְיַן מְלִיחָה שֶׁהֲבֵאתִי לְעֵיל בְּחִיזּוּשִׁי, וְאֶפְשָׁר דנפ"מ אִם דָּחַק וְעָבַר הַזָּר וְנִכְנַס שֶׁפָּסוּל מִצַּד דִּין זֶה דְּהַכֹּהֵן וְלֹא זָר: דַּף ט"ז ע"א לְהָבִיא קַרְקַע שִׁילֹה נוֹב וְגִבְעוֹן וּבֵית עוֹלָמִים, עַיֵּין פירש"י ז"ל וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה לְרַבּוֹת וכו' דִּילְמָא סָבַר כר"י וכו' יע"ש וְעַיֵּין בק"א ותהק"נ, וְעַיֵּין בע"ש זְבָחִים קט"ז תוס' ד"ה וְרַבָּנָן וכו' וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"ל, וּמָצִינוּ בַּבְּרָכוֹת (ל"א ע"ב) דְּאָמְרָה חַנָּה לִפְנֵי הקב"ה וכו' אֱלֹהַּ וְאֶסְתַּתֵּר בִּפְנֵי אֶלְקָנָה בַּעֲלִי וְכֵינָן דְּמִסְתַּתַּרְנָא מַשְׁקוּ לִי מֵי סוֹטָה וכו', וְזֶה הָיָה בִּזְמַן מִשְׁכַּן שִׁילֹה – וּמַה שפרש"י דְּאִיסִי בֶּן יְהוּדָה יָלִיף זֶה מִדִּכְתִיב בְּקַרְקַע וכו', הַמֻּשָּׁךְ דִּבְרֵי הגמ' לֹא מַשְׁמַע כֵּן לְכְאוֹרָה לוּלֵא פרש"י ז"ל, וְכֵן מָצָאתִי אַחַ"כ בפ' התוה"מ שָׁם בפ' נָשׂא שֶׁכָּתַב, וְהָאֱמֶת שמ"ש בַּקַּרְקַע הַמִּשְׁכָּן מוּסָב לְמַעְלָה ור"ל וּמַכְנִיס בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן וְהוּא כמ"ש בְּסִפְרֵי וְנוֹתְנוֹ לְמָקוֹם מִפְּנֵי שֶׁהַמָּקוֹם מְקַדְּשׁוֹ עַיֵּין שָׁם, אֲבָל לְשׁוֹן הגמ' דִּלְקַמָּן מוּכָח דְּקָאָמַר אוֹ דִילְמָא הַאי בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן לְכִדְאִיסִי בֶּן יְהוּדָא וכו' הוּא דְּאָתֵי וּמְפוֹרָשׁ כְּרַשְׁ"י ז"ל, גַּם מְבוֹאָר מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י וְהַתּוֹסָ' דְּמִנְחַת סוֹטָה אֵינוֹ נָזִיד וְנָזִיד וְאַף שֶׁתַּלְיָא בַּבַּעַל דְּאִם אָמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ אֵינוֹ מַשְׁקֶה וְעַיֵּין במל"מ פ"ב מהל' סוֹטָה הי"ב ד"ה כָּל אִשָּׁה וכו' דְּלָא כְּהַבֵּית שְׁמוּאֵל, מ"מ אֵין זֶה בְּגֶדֶר נו"נ וז"פ וְעַיֵּין בְּסֵפֶר עוֹלַת שְׁלֹמֹה זְבָחִים קט"ז תוס' ד"ה וְאֵין ובד"ה אָמְנָם כְּבָר קָדְמוֹ הר"ד לוּרְיָא ז"ל שָׁם בְּהַגָּהוֹת לִמְנָחוֹת שָׁם, וְעַיֵּין הֵיטֵב משל"מ פ"א מִקְּרְבַּן פֶּסַח הֲלָכָה ג' יע"ש: שָׁם תוס' ד"ה וּבֵית עוֹלָמִים מַקְשִׁינַן אַמַּאי

אִצְטְרִיךְ לְרַבּוֹת וכו' עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"ל וּבְמָהַרְשָׁ"א וַאֲנִי מוֹסִיף עוֹד דְּלִכְאוֹרָה הוּא זֶה שֶׁאָמַר אִיסִי בֶּן מְנַחֵם אֵינִי צָרִיךְ וּמַה בְּטֵוְמְאָה קַלָּה וכו' וּכְמוֹ שפרש"י, וּמַרְשָׁ"י נָמֵי מַשְׁמַע כהמרש"ל זַ"ל, וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יָכוֹל לְהִתְפָּרֵשׁ זֶה בְּכַוָּונַת אִיסִי בֶּן מְנַחֵם וְקִצַּרְתִּי: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה לְרַבּוֹת וכו' וְתֵימַה שֶׁשִּׁיבְּשָׁה מִשּׁוּם קֻוּשְׁיָא זוֹ דִּילְמָא קָסָבַר אִיסִי בֶּן יְהוּדָא כר"י וכו' ועי"ש – וַעֲדַיִן יֵשׁ לְהַרְגִּישׁ דַּהֲרֵי רַשְׁ"י זַ"ל תַּרְתֵּי מִילֵּי קָאָמַר וְזַ"ל דְּהָא בָּמָה הֲוַאי וְלָא הָוֵי שָׁם אָרוֹן אֶלָּא מִזְבַּח הַנְּחוֹשֶׁת לְבַדּוֹ וְלֹא קָרְבָה בָּהֶן מִנְחַת סוֹטָה וכו', הֲרֵי דְּהִרְגִּישׁ רַשְׁ"י בָּזֶה דְּבָעֵינַן נָמֵי שֶׁיִּהְיֶ' הָאָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ, וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם דִּכְתִיב לִפְנֵי ד' וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ז' (וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ט' מַה שֶּׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הַיַּעֲבֵ"ץ זַ"ל בְּעִנְיַן ק"ר לקלע"ל ודו"ק) וא"כ עֲדַיִן דִּבְרֵי רַשְׁ"י קַיָּמִין, וְהָא דְּהַשְׁקָאַת סוֹטָה הָיָה נוֹהֶגֶת כָּל יְמֵי הַבַּיִ הַשֵּׁנִי אַף שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם אָרוֹן, י"ל כְּמוֹ שֶׁרָמַזְתִּי בְּשֵׁם הַיַּעֲבֵ"ץ דְּתָלְיָא אִי אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז אוֹ גָּלָה לְבָבֶל, וְעוֹד דְּבַמִּקְדָּשׁ גָּמוּר אֵינוֹ מְעַכֵּב, מֵשִׁים דְּהָיָה הַכֹּל עַל מְכוֹנוֹ וְהָיָה רָאוּי לְזֶה וּלְכָךְ אֵינוֹ מְעַכֵּב, אֲבָל שָׁם בִּנּוֹב וְגִבְעוֹן שֶׁהָיָה רַק בָּמָה וְלֹא בְּצוּרַת הַמִּקְדָּשׁ כְּלָל וְגַם הָיָה חָסֵר הָאָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ י"ל שֶׁמְּעַכֵּב, וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה דַּעַת רַשְׁ"י זַ"ל, וּקְצָת סַיַּעְתָּא מָצָאתִי לָזֶה בַּתּוֹסְ' שְׁבוּעוֹת (ט"ז ע"ב) ד"ה אוֹ וכו' וא"ת מ"ש דְּגַבֵּי הַמִּדְבָּר הַמִּדְבָּרָה מַצְרִיךְ לְרַבּוֹת נו"ג וי"ל מִשּׁוּם דִּבְהָהִיא עִנְיָנָא כְּתִיב כַּפּוֹרֶת וְהִזָּה אֶל הַכַּפּוֹרֶת דְּמִשְׁתַּעֵי בְּאָרוֹן ,,בִּנּוֹב וְגִבְעוֹן לֹא הָיָה אָרוֹן" וכו' יעי"ש וְאַף שֶׁמְּבֹרָר עַכְשָׁיו דַּעַת הַתּוֹסְ' דְּלָא חָיְישׁ לְטַעַם זֶה אֲבָל מ"מ ול"ק דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, וְעַיֵּין עוֹד בְּהַמְאִירִי זַ"ל מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה וּמְסַיֵּים ,,וְאֶפְשָׁר שֶׁנּוֹב וְגִבְעוֹן לֹא הָיָה הַנִּכְנָס שָׁם בְּטֵוְמְאָה חַיָּיב" ומ"מ בְּתַלְמוּד הַמְעֻרָב שָׁנוּ אַף בָּרִאשׁוֹנָה לְרַבּוֹת נוֹב וְגִבְעוֹן שִׁילֹה וּבֵית עוֹלָמִים וכו' עכ"ל, וְעַיֵּין בַּמִּשְׁנָה דְּסוֹף זְבָחִים אֲבָל הַזְּמָן וְהַטָּמֵא שָׁוִוין בָּזֶה וּבָזֶה וּבְתוֹסְ' יו"ט שָׁם וּבְתוֹסְ' רעק"א שָׁם בְּשֵׁם הַבְּרָכַת הַזֶּבַח וּבְשֵׁם הַתּוֹסְ' זְבָחִים כ"ח ע"ב יעו"ש וְיֵשׁ לְעַיֵּין, וְצָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין פָּסוּל לְהַקְרִיב בְּטֵוְמְאָה אוֹ לֶאֱכֹל בְּטֵוְמְאָה דְּבָזֶה דִּין הַבָּמָה שָׁוִוין, אֲבָל לְיַחֵיב כָּרֵת הַנִּכְנָס שָׁם בְּטֵוְמְאָה בְּבִיאָה רִיקָנִית י"ל דְּפָטוּר וְטַעֲמָא רַבָּה אִיכָּא לְמֵימַר בָּזֶה עִם דִּבְרֵי הגיעב"ץ זַ"ל שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּחִידּוּשִׁי (דַּף מ"ד ע"ב) שֶׁכָּתַב ועכ"נ לְעִנְיַן בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ מִסְתַּבְּרָא דִּבְהָכִי תַּלְיָא דְּהָא כְתִיב לְמִבֵּית לַפָּרוֹכֶת וְאֶל פְּנֵי הַכַּפּוֹרֶת וְכֵינָן דְּאֵין שָׁם אָרוֹן וְכַפֹּרֶת דִּילְמָא לֹא חַיָּיב עֲלָהּ רַחֲמָנָא וכו' וּבֶאֱמֶת נֹאמַר כ וְיִפָּטֵר הַנִּכְנָס לְשֵׁם בזהמ"ז וכו' נִימָא דְּאַאָרוֹן וְכַפֹּרֶת נָמֵי קָפִיד קְרָא וכו' יעש"ה וא"כ בִּנּוֹב וְגִבְעוֹן שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם אָרוֹן וְכַפֹּרֶת בֶּאֱמֶת הַנִּכְנָס לְשֵׁם בְּטֵוְמְאָה פָּטוּר מִכְּרֵי דְּאַאָרוֹן וְכַפֹּרֶת קָפִיד קְרָא: וּבְגִבְרַת אֲרִי למס' יוֹמָא הנדמ"ח בְּדַף ס"ז בְּהָא דְּקָאָמַר נוֹב וְגִבְעוֹן שִׁילֹה וכו' כָּתַב דְּשִׁילֹהלָא הֲוָה מִשְׁכָּן מַמָּשׁ אֶלָּא בִּנְיָן אֲבָנִים מִלְּמַטָּן וִירִיעוֹת מִלְּמַעְלָן כִּדְאִיתָא בפי"ד דְּזְבָחִים, וּבְבֵית עוֹלָמִים לֹא הָיוּ בּוֹ יְרִיעוֹת כְּלָל אֶלָּא הַכְּתָלִים עִם הַגַּג הָיוּ שֶׁל בִּנְיָן וְל"ד כְּלָל לַמִּשְׁכָּן וכו' וּמִכָּאן ק"ל אַהָא דפרש"י בפ"ב דְּסוֹטָה דְּלָא גָּרְסִינַן שִׁילֹה דְּשִׁילֹה מִשְׁכָּן הֲוָה ול"צ לְרִיבּוּיָא דְּהוּא עִיקַּר הַכָּתוּב וְהָא הָכָא ע"כ חַד קְרָא לְשִׁילֹה אָתֵי דְּאִילּוּ נוֹב וְגִבְעוֹן מֵחַד קְרָא אָתֵי כִּדְפֵרַשְׁתִּי את"ד יעו"ש, שו"ר שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנִּי דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' יְשֵׁינִים בְּיוֹמָא דַּף מ"ד ד"ה שִׁילֹה וכו' וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הר' חַיִּים וכו' אֲבָל הָנֵי דִּמְכִילְתִּין וְדִשְׁבוּעוֹת וּדְסוֹטָה כּוּלְּהוּ תְּלוּיוֹת בְּקִדּוּשׁוֹת הַמָּקוֹם וצ"ע עַל הַהִיא דְּסוֹטָה וכו' וְאֵין נִרְאֶה לְרַבִּי לְמְחוֹק הַסְּפָרִים דְּהָא שִׁילֹה לֹא הָיָה מַמָּשׁ מִשְׁכָּן שֶׁהָיָה לוֹ בַּיִת שֶׁל אֲבָנִים לְמַטָּה וִירִיעוֹת לְמַעְלָה וְאִיכָּא לָמֵ"ד מִנְחָה קְרֵיבָה בְּבָמָה ונו"ג בָּמָה הֲוַאי וְאַדְּרַבָּה הָיָה לוֹ

לְהַקְשׁוֹת יוֹתֵר מִנּוֹ"ג שֶׁהָיָה מַמָּשׁ מִשָּׁכָן שֶׁלֹּא מָצִינוּ שֶׁהָיָה לוֹ בַּיִת שֶׁל אֲבָנִים לְמַטָּה מִיהוּ הָא נָמֵי לָאו קַשְׁיָא הִיא דְּרַחֲמָנָא אָמַר מִשָּׁכָן מַמָּשׁ ,,שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּקֶדֶוֶשָׁתוֹ כְּמִשְׁפָּטוֹ שֶׁיִּהֵא הָאָרֹן בְּבֵית קה"ק ובנו"ג לֹא הָיָה אָרוֹן וְזֶה פרש"י בְּסוֹטָה עכ"ל ובה"ש שְׁכִנּוּנְתִּי כֵּן בְּכַנָּוֹנַת רַשְׁ"י ז"ל דְּבָעֵינַן דַּוְקָא אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּזֶה שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם רֵישׁ פ"ד דְּסוֹטָה וּבְכָל זְמַן מַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת, דְּכַנָּוֹנָתוֹ הוּא לִזְמַן נוֹב וְגִבְעוֹן וְשִׁילֹה יע"ש: שָׁם אַלִּיבֵ' דב"ש לָא תִּבְעֵי לָךְ דְּאָמְרִי לֹא מָצִינוּ אֵפֶר שֶׁקְּרוּי עָפָר וכו' בְּתוֹסְ' שֶׁאָנַץ כָּתַב עַל זֶה וְאוֹמֵר ר"ת דְּהָא דְּקָאָמַר ב"ש דְּאֵפֶר לָא הָוֵי עָפָר הַיְינוּ בְּאֵפֶר שֶׁל אוֹכְלִין כְּגוֹן אֵפֶר פָּרָה, אֲבָל אֵפֶר דְּעֵצִים מוֹדֵי דְּהָוֵי עָפָר וּמְכַסִּין בּוֹ וכו' וְהָכִי נָמֵי לְעִנְיַן סוֹטָה מִבַּעְיָ' לֵיהּ בְּאֵפֶר שֶׁל אוֹכְלִין, וּלְפִי פֵּירוּשׁ רַשְׁ"י דפי' הָתָם דְּהָא דְּקָאָמַר מוֹדִים לָא קָאֵי אֶלָּא אַדְּקָר נָעוּץ וְלֹא אַאֵפֶר כִּירָה דַּאֲפִי' באפ"כ פְּלִיגִי ב"ש וְאָמְרִי שֶׁאֵין מְכַסִּין בּוֹ ולפ"ז א"ש הָכָא דמ"ל לְעִנְיַן סוֹטָה בְּכָל מִינֵי אֵפֶר עכ"ל וּכְ הוּבָא בשטמ"ק בְּשֵׁם תּוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ זַ"ל, וְלִי צ"ע.

א) דְּהֵיכִי נִיחָא לֵיהּ בָּזֶה דא"כ עֲדַיִין יִקְשֶׁה לְשִׁיטַת ר"ת מַאי קָאָמַר אַלִּיבָּא דב"ש לָא תִּבְעֵי לָךְ דְּאָמְרִי לֹא מָצִינוּ אֵפֶר שֶׁקְּרוּי עָפָר, הַלֹּא מָצִינוּ וּמָצִינוּ בְּאֵפֶר עֵצִים דְּמוֹדֵי ב"ש דְּהָוֵי עָפָר וּמְכַסִּין בּוֹ, וּמַדּוּעַ לָא מִבָּעֵי לֵיהּ אַלִּיבֵ' דב"ש ג"כ? וְגַם דְּקֶדֶק הַלָּשׁוֹן ,,לֹא מָצִינוּ" לָא א"ש דַּהֲלֹא מָצִינוּ וּמָצִינוּ כַּנַ"ל, ב) וְעוֹד לֹא זָכִיתִי לְהָבִין פַּשְׁטוּת דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' שֶׁאָנַץ וְתוֹסְ' הָרֹא"שׁ, דַּהֲלֹא בְּתוֹסְ' בֵּיצָה דַּף ח' ע"א בד"ה הָכִי לֹא הֵבִינוּ כֵּן בְּכַנָּוֹנַת ר"ת לוֹמַר דְּמוֹדֵי ב"ש דְּאֵפֶר עֵצִים הָוֵי בְּשֵׁם ,,עָפָר" אֶלָּא דִּלְעִנְיַן דִּינָא מוֹדֵי דְּמִכַסִּין בּוֹ אֲבָל לֹא מִטַּעַם זֶה אֶלָּא מִטַּעַם אַחֵר דְּז"ל הַתּוֹסְ' א"נ י"ל דְּהָתָם מַיְירֵי בְּאֵפֶר אוֹכְלִין דְּאֵינוֹ מְגַדֵּל צְמָחִין הִלְכָךְ הוֹאִיל וְאֵינוֹ מְגַדֵּל צְמָחִין אֵין מְכַסִּין בּוֹ אֲבָל הָכָא מַיְירֵי בְּאֵפֶר עֵצִים דְּמְגַדֵּל צְמָחִים ,,ואע"פ דְּלָא מִקְרֵי עָפָר מְכַסִּין בּוֹ" דְּקָאָמַר דָּבָר הַמְּגַדֵּל צְמָחִין אע"ג דְּלָא מִיקְרֵי עָפָר וכו' עכ"ל וּמְדַוְקְדָק שֶׁפִּיר הַלָּשׁוֹן לֹא מָצִינוּ' וְגַם לָא מִבָּעֵי כְּלָל אַלִּיבָּא דב"ש כַּמּוּבָן וצע"ג וְאָנֹכִי עפ"ר ואפ"ר וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' חֻלִּין (פ"ח ע"ב) ד"ה שׁוֹחֵק ובד"ה מָצִינוּ מַה שֶּׁהֵעִירוּ ג"כ בְּסֶוּגְיָאן, אָמְנָם בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א לְמס' בֵּיצָה מְלֵאָתִי שָׁם שֶׁכָּתַב ג"כ כְּהַתּוֹסְ' שֶׁאָנַץ וְז"ל אֲבָל בְּאֵפֶר כִּירָה כ"ע שָׂרֵי דְּהָא אִיקְרֵי עָפָר גַּבֵּי אֲשֵׁרוֹת שֶׁשָּׂרַף יֹאשִׁיָּה דִּכְתִיב וַיִּשְׁלֹךְ אֶת עֲפָרָהּ אֶל קֶבֶר בְּנֵי הָעָם עכ"ל וא"כ מַחֲלוֹקֶת הָרִאשׁוֹנִים הִיא בְּטַעַם דִּבְרֵי ר"ת אֵלּוּ וב"ה שֶׁהֵאִיר עֵינֵי הַטָּרוּטוֹת לְהָבִין וְלִיישֵׁב דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים מִיְּלָתָא בְּטַעֲמָא, וּלְקַוּשְׁיָתִי הָרִאשׁוֹנָה י"ל דְּכֵיוָן דב"ש בִּמְקוֹם ב"ה אֵינָהּ מִשְׁנָה לְכָךְ לָא טָרַח לְאַשְׁכּוֹחֵי גַּוְונָא וְאוֹקֵן לְמִבְעֵי אַלִּיבֵ' דב"ש וְכַיָּדוּעַ זֶה בכמ"ק בַּשַּׁ"ס: שָׁם הַתּוֹרָה אָמְרָה תַּעַר וַהֲלָכָה בְּכָל דָּבָר וכו' כָּתַב רַשְׁ"י ז"ל וא"ת אֵין זֶה עֲקִירָה אֶלָּא תּוֹסֶפֶת אִיבְרָא עֲקִירָה הִיא שֶׁמַּלְקִין אוֹתוֹ עַל כָּךְ וְאָסוּר לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם וכו' עיי"ש, וְיֵשׁ לְהָבִין אִם זֶה מַקְרֵי עֲקִירָה א"כ הֵיכִי מָצֵי רַבָּנָן לְחַיְיבוֹ מַכַּת מַרְדּוּת עַל דָּבָר מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם בכמ"ק וְעַיֵּין שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים כְּלָל ט', הָא יְעַבְּרוּ עַל לָאו דְּלֹא יֹוסִיף פֶּן יֹוסִיף וְעַיֵּין יְבָמוֹת דַּף צ' דבקו"ע אֵין בְּכֹחַ חכז"ל לַעֲקֹר דָּבָר מה"ת, ועכצ"ל דְּאֵין זֶה עֲקִירָה מְשׁוּם דְּלִהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵירוֹ יָכוֹל לְהַכּוֹתוֹ ג"כ וְכִדְמָצִינוּ בִּנְחֶמְיָה שֶׁאָמַר וְאַכָּם וָאֲמָרטֵם אֶת רֹאשָׁם וְיָכוֹל ב"ד לְהַכּוֹת שֶׁלֹּא מה"ד אֶלָּא לְמִיגְדַּר מִילְתָא וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד וכו' וַהֲבִיאוֹ לב"ד וְהִלְקָהוּ, וְאֵין זֶה בְּגֶדֶר אִיסּוּר כְּלָל, וא"כ הָכָא נָמֵי אִם הַהֲלָכָה אָמְרָה שֶׁחַיָּיב בְּכָל דָּבָר הַתּוֹלָדָה מִזֶּה שֶׁמַּלְקִין אוֹתוֹ, וּמַה לִי אִם הַהַכָּאוֹת הֵם חֲלָקוֹת, אוֹ מַכַּת מַרְדּוּת

שֶׁלְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים עוֹד חָמוּר הוּא מִמַּלְקוּת וְאֶפְשָׁר דְּאֵין צָרִיךְ הַתְרָאָה ג"כ, אֲבָל לֹא יָכוֹל לְהַקְרוֹת בְּשֵׁם עֲקִירַת דָּבָר מה"ת מִשּׁוּם הַמַּלְקוּת, וְאֶפְשָׁר דְּזֶה טַעַם הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיא רַשְׁ"י ז"ל דְּלָא קָחָשִׁיב תַּעַר וּמְסַיֵּים רַשְׁ"י וְהוּא נִרְאָה בְּעֵינַי מְאֹד דְּהַהִּ דְּתַעַר מוֹסֶפֶת הוּא, כְּעֵת רָאִיתִי בתוהק"נ שֶׁהֵעִיר כְּעֵין זֶה דְּמָצִינוּ בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת שֶׁלּוֹקִין עַל הַלָּכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי יע"ש אֲבָל לֹא הֵעִיר בָּעִקָּר הַדָּבָר שֶׁזֶּה לָא הָוֵי עֲקִירָה וְכַנַ"ל וְעַיֵּין בִּכְתֻבוֹת (ל"ב ע"א) וְאִי מָמוֹנָא לְקוּלָּא שָׁכֵן ,,הַוּתַּר מִכְּלָלוֹ" בב"ד יע"ש, וְעַיֵּין בב"ק (כ"ח ע"א) מִנַּיִן לְנִרְצָע שֶׁכָּלוּ לוֹ יָמָיו וכו' וְחָבַל וְעָשָׂה בּוֹ חַבּוּרָה שֶׁהוּא פָּטוּר ת"ל לֹא תִקָּחוּ וכו' בְּעַבְדָּא גַּנָּבָא וכו' רנב"י בְּעֶבֶד שֶׁמָּסַרלוֹ רַבּוֹ ש"כ עַד הָאִידָּנָא הֶיתֵּרָא וְהַשְׁתָּא אִיסּוּרָא יעש"ה ודו"ק, וּמָצָאתִי לִי רַב בִּסְבָרָא הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְתִּי וְהוּא בְּסֵפֶר הַמֵּאִיר לְעוֹלָם (דַּף מ"ה) שֶׁכָּתַב לְעִנְיָנוֹ וּבָהָא דְּאָמְרִינַן אִי מָמוֹנָא קָוקָא שָׁכֵן הַוּתַּר מִכְּלָלוֹ אֲצָל ב"ד קָשֶׁה לִי הָא יֵשׁ מ"ע לְהַלְקוֹת לְמִי שֶׁנִּתְחַיֵּיב מַלְקוּת כמש"כ הָרַמְבַּ"ם וא"כ הֲלֹא כָּל לָאו הַוּתַּר מִכְּלָלוֹ דְּהָא כָּל לָאו נִדְחֶה מִפְּנֵי עֲשֵׂה, וְנִיחָא לִי דְּמַאי דְּאָמְרִינַן שֶׁלָּאו דְּחוֹבֵל קִיל שֶׁהַוּתַּר מִכְּלָלוֹ בב"ד הַכַּוָּונָה שֶׁבִּמְקוֹם מִצְוָה לֹא נֶאֱסַר מֵעוֹלָם דְּהָא כֵּן כְּתִיב אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יוֹסִיף הֲרֵי שֶׁלֹּא נֶאֱמְרָה הָאַזְהָרָה רַק עַל הַהוֹסָפָה עַל שִׁיעוּר הַכָּאַת הַמִּצְוָה וּבְהַכָּאַת מִצְוָה לֹא נֶאֱמַר אַזְהָרָה מֵעוֹלָם וְזֶהוּ צַד קַל בְּהַלָּאו דְּחוֹבֵל יוֹתֵר מִשְּׁאָרֵי לְאַוִּין וכו' את"ד הצ"ל, וְרָאָה בב"מ (ע"ג ע"ב) א"ל רָבָא שַׁפִּיר קָא עָבַדִית דְּתָנֵינָא רָאִיתָ שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג כְּשֵׁירָה מִנַּיִן שֶׁאַתָּה רַשַּׁאי לְהִשְׁתַּעְבֵּד בּוֹ ת"ל לְעוֹלָ בָּהֶם תַּעַבְדוּ וּבְאַחֵיכֶם וכו' עכ"ל, וּבְמַכּוֹת (ח' ע"א) בַּחֲדָא מַחְתָּא תְּנִינְהוּ יָצָא הָאָב הַמַּכֶּה אֶת בְּנוֹ וְהָרַב הָרוֹדֶה אֶת תַּלְמִידוֹ וּשְׁלִיחַ ב"ד וכו', וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה אע"ג וכו', ובע"ב שָׁם, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת מהרלב"ח בְּפִסְקָ הַסְּמִיכָה אוֹדוֹת מַלְקוּת בזה"ז יע"ש וְעַיֵּין בְּקוּנְטְרֵ' עמק"ב: שָׁם וְהִלְכְתָא מְגַלַּחַ כְּדַלַּעַת דְּתָנַן בָּא לוֹ לְהַקִּיף אֶת הַמְצוֹרָע מַעֲבִיר תַּעַר עַל כָּל בְּשָׂרוֹ וְקָתָנֵי סֵיפָא וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְגַלְּחוֹ תִּגְלַחַת שְׁנִיָּה כְּתִגְלַחַת רִאשׁוֹנָה, וְעַיֵּין הֵיטֵב בפרש"י ז"ל בד"ה שֵׁיֵּר מְצוֹרָע ובד"ה ה"ג קָתָנֵי סֵיפָא שֶׁמְּבוֹאָר מִכָּאן דְּבְתִגְלַחַת רִאשׁוֹנָה כ"ע מוֹדֶה דְּמְגַלְּחַ כְּדַלַּעַת וְלָא תָּלֵי כְּלָל בִּכְלָלֵי וּפְרָטֵי אוֹ ברו"מ, וא"כ צע"ג מַה שֶׁפֵּירְשׁוּ שָׁם בַּמִּשְׁנָה דִּנְגָעִים (פי"ד מ"ב) דְּהָא דְּתָנַן מַעֲבִיר תַּעַר עַל כָּל בְּשָׂרוֹ פֵּירְשׁוּ הר"ש הרע"ב וְהַגְּרָ"א עפ"י הת"כ דְּכָל בְּשָׂרוֹ לָאו דַּוְקָא אֶלָּא מְקוֹם כִּינּוּס שֵׂעָר וְנִרְאֶה וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' י"ט שָׁם מַה שֶּׁמְּתָרֵץ דִּבְרֵיהֶם, אֲבָל דְּבָרָיו תְּמוּהִין דְּהָא דְּאָמְרִינַן דְּתַלְיָא בִּכְלָלֵי וּפְרָטֵי אוֹ רו"מ הוּא הַכֹּל בְּתִגְלַחַת שְׁנִיָּה, אֲבָל בְּתִגְלַחַת רִאשׁוֹנָה כ"ע מוֹדֶה דִּמְגַלְּחַ כַּדַּלַּעַת כְּמוֹ שפרש"י ז"ל וּכְמוֹ שֶׁמְּוֻכָּרַח כֵּן לוֹמַר בִּשְׁמַעְתִּין א"כ חִידּוּשׁ גָּדוֹל שֶׁפֵּירְשׁוּ הַמִּשְׁנָה דְּלָא כְּהִלְכְתָא דְּשַׁ"ס דִּילַן, וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל פָּסַק לְהֶדְיָא (פי"א מט"צ דִּין א' וְדִין ג') דִּבְשְׁנֵיהֶם מְגַלְּחַ כְּדַלַּעַת, וּבְסֵפֶר מִנְחָה חֲדָשָׁה עָמַד ג"כ בָּזֶה, ויל"ע, וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב ג"כ דִּבְתִגְלַחַת הַשְּׁנִיָּה מְגַלְּחַ כְּדַלַּעַת כְּמוֹ בְּתִגְלַחַת רִאשׁוֹנָה יע"ש: שָׁם ר"פ אָמַר כִּי קָא חָשֵׁיב הֲלָכָה עוֹקֶבֶת וְעוֹקֶרֶת הָא עוֹקֶבֶת וּמוֹסֶפֶת הִיא, –וְיֵשׁ לְעַיֵּין לְפִי תֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּרַשְׁ"י לְעֵיל ד"ה וַהֲלָכָה בְּכָל דָּבָר דִּבְתַעַר עֲקִירָה הִיא שֶׁמַּלְקִין אוֹתוֹ עַל כָּךְ וְאָסוּר לְהַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם, – וא"כ ה"נ הֲלֹא תִּגְלַחַת מְעַכְּבָא וְאִי לֹא גִּילַּח תִּגְלַחַת שְׁנִיָּה כִּדַלַּעַת וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ חַיָּיב מַלְקוּת וְעַיֵּין הֵיטֵב בָּרַמְבַּ"ם הל' ט"צ (פי"א הֲלָכָה ג' ד') וּבְהַשָּׂגַת הָרָאָבָ"ד וּבְדִבְרֵי הכ"מ זַ"ל שָׁם, וא"כ הָוֵי הֲלָכָה עוֹקֶרֶת מִשּׁוּם דְּיֵהָנֵי חַיָּיב מַלְקוּת ויל"ע, וּבִירוּשַׁלְמִי בְּקִדּוּשִׁין חֲשִׁיב ר"י גַּם הַהִּ דְּמְצוֹרָע דַּהֲלָכָה עוֹקֶבֶת מִדְּרַשׁ אַלְמָא דַּחֲשִׁיב גַּם מוֹסֶפֶת, וּכְבָר הֵעִיר בק"א

עַל רַשִׁ"י דְּלְעֵיל שֶׁאָמַר דִּלְכָךְ לָא תָּנֵי בִּירוּשַׁלְמִי תַּעַר מִשּׁוּם דְּמוֹסֶפֶת הִיא, וַהֲלֹא חֲשִׁיב מְצוֹרָע דג"כ מוֹסֶפֶת הִיא, עי"ש, וא"ל וּלְחַלֵּק קָצָת, דִּבְתַעַר שַׁפִּיר כָּתַב רַשִׁ"י דְּהָוֵי עֲקִירָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי בְּגוּף הַדִּין שֶׁל הַתִּגְלַחַת דְּאִם יְגַלַּח יְחַיֵּיב מַלְקוּת אֲבָל הָכָא אֵין זֶה רַק סִיָּבָה שֶׁיִּסְתַּבֵּב חִיּוּב מַלְקוּת ע"י הֶכְנְסוֹ לבהמ"ק וּכְדוֹמֶה אֲבָל לֹא בְּדִינֵי הַמְצוֹרָע שֶׁבַּפָּרָט זֶה שֶׁל תִּגְלַחַת, אֶלָּא בְּדִין הַמְסֻוָּבָב זֶה לֹא נִקְרָא עֲקִירָה בִּפְרָט זֶה וְדוֹחֵק הוּא, וּבְהַמְאִירִי מְסַיֵּים וְזוֹ מִיהָא אֵינָהּ עוֹקֵר אֶלָּא מוֹסֶפֶת וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ עוֹקֶבֶת מִקָּרָא אֶלָּא מִדָּרַשׁ עכ"ל: שָׁם אָמַר רנב"י כִּי קָא חָשֵׁיב הֲלָכָה עוֹקֶבֶת מִקָּרָא הָא עוֹקֶבֶת מִדְּרַבָּנָן – יְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הרצ"ח מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַכְּסָא דְּהַרְסָנָא, וּבְשֵׁם הַבֵּית אֶפְרַיִם, וְכֵן מְבוֹאָר בֶּאֱמֶת בִּלְשׁוֹן הַמְאִירִי שֶׁהֶעְתַּקְתִּי לְעֵיל וְז"ל וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ עוֹקֶבֶת מִקָּרָא אֶלָּא מִדָּרַשׁ וְהוּא מִדַּת כְּלָל וּפְרָט ע"כ וְכֵן רָאִיתִי שכ' הגרד"ל זַ"ל וּמִתְבָּאֵר הַכֹּל, –וְעַיֵּין לְמוּדֵי ד' לִימּוּד כ"ח שֶׁכָּתַב הַדָּבָר הַקָּשֶׁה לְהרא"מ זַ"ל מֵהָא דְּתַנְיָא בְּסוֹטָה בג' מְקוֹמוֹת הֲלָכָה עוֹקֶרֶת אֶת הַמִּקְרָא וכו' ע"ש בַּסֶּוגְיָא וְהַשְׁתָּא הַנִּיחָא לרנב"י דס"ל דְּלָא חֲשִׁיב תַּעַר (צ"ל תִּגְלַחַת) מִשּׁוּם דְּעוֹקֶבֶת וּמוֹסֶפֶת הוּא וכו' נִיחָא דְּלָא חֲשִׁיב הָא דַּאֲכִילָה דמ"ע דמה"ת הוּא אֲכִילָה כ"ש מַשְׁמַע אֶלָּא דַּאֲתָא הִלְכְתָא וְאַפֵּקְ' לְכַזַּיִת, מִשּׁוּם דְּהָוֵי עוֹקֶבֶת וּמוֹסֶפֶת כְּמוֹ תִּגְלַחַת, אָמְנָם לר"פ ולר"א אַפַּתִּי קָשֶׁה דְּהָא שִׁיֵּיר נָמֵי אֲכִילוֹת דְּמִצְוָה וּמַה גַּם לְמַאי דְּכָתֵיבָא דמ"ע דַּאֲכִילָה גָּרַע מִדָּבָר שֶׁגָּרַע נָמֵי מִתַּעַר וַאֲפִי' לרנב"י ק' וְהַתִּימָא מֵהָרַב משל"מ זַ"ל דְּאִשְׁתַּמְטִתִי' מִינֵ' סֶוּגְיָא הַלָּזוּ וצ"ע וְאִפְשָׁר דְּמָתוּק' לְשׁוֹן אֲכִילָה לְשָׁאִם אֵין לוֹ אֶלָּא ח"ש מִפֶּסַח וּמַצָּה שֶׁיֹּאכְלֻנּוּ וַחֲצִי מִצְוָה בְּיָדוֹ דְּהָא נָמֵי חֲזֵי לְאִיצְטְרוֹפֵי וְעַיֵּין ברכ"י אור"ח סִי' תפ"ב סק"ד יעו"ש את"ד, וְרָאִיתִי כָּעֵת במנ"ק שֶׁהֵבִיא כֵּן לְהַקְשׁוֹת מֵהַגָּהוֹת ציו"ר לִירוּשַׁלְמִי קִדּוּשִׁין פ"ב יע"ש מש"כ אֲבָל בְּלִמּוּדִי ד' לֹא הֵעִיר מִתְּחִלָּה רַק לְעִנְיַן אֲכִילַת מִצְוָה ודו"ק, וְעוֹד תֵּרַצְתִּי לְעַצְמִי בְּפַשְׁטוּת וּמָצָאתִי אַחַ"כ בח"ס אור"ח סִי' ק"מ, ע"כ עַל שְׁמוֹ יִקָּרֵא, וְז"ל ולע"ד י"ל דְּלָא מִקְרֵי עוֹקֶרֶת אֶלָּא כְּגוֹן עָפָר תַּעַר וְסֵפֶר דְּבָרִים כָּל הַמִּקְרָאוֹת פֵּירוּשָׁם עָפָרוֹתַעַר וְסֵפֶר מַמָּשׁ וּבְהַאי דֵּזוֹכְתָא אָתֵי הֲלָכָה עוֹקֵר הַמִּקְרָא דְּאִי לְאִי הֲלָכָה הָוֵי מַשְׁמָעוּת כְּבָכָל הַתּוֹרָה אֲבָל הָכָא נְהִי אִי לֹא נָתְנָה תּוֹרָה וְגַם בִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם הָוָה אֲכִילָה כ"ש מ"מ נִיתְּנָה תּוֹרָה וְחִידֵּשׁ לָן דַּאֲכִילָה דְּכוּלְהוּ קְרָאֵי דְּכָל מָקוֹם בְּכַזַּיִת דְּהַיְינוּ אֲכִילָה שֶׁל תּוֹרָה וְאֵין אֶחָד יוֹצֵא מִן הַכְּלָל א"כ תּוּ לק"מ וּבְהָכִי נִיחָא דלפ"ז גַּם בב"נ אע"ג דְּלָא נִיתַּן לָהֶם שִׁיעוּרִים מ"מ אֲכִילָה דִּקְרָא כַּזַּיִת הוּא דִּבְצִיר מֵהָכִי לָא נִקְרָא אֲכִילָה גַּבֵּי רַחֲמָנָא וכו' עכ"ל, וּבְיוֹתֵר מֻוְסָבָר דַּהֲלֹא אָנוּ רוֹאִין בִּשְׁמַעְתִּין דְּאִי אֶפְר בְּכֹלל עָפָר לָא הָוֵי הֲלָכָה עוֹקֶבֶת מִשּׁוּם דְּהַכֹּל בְּפֵירוּשׁ וּבְמַשְׁמָעוּת אַחַת ה"נ בָּא הַהֲלָכָה וְאָמְרָה שֶׁהַפֵּירוּשׁ בִּלְשׁוֹן אֲכִילָה כָּךְ הוּא אֲבָל אֵינָהּ עוֹקֶרֶת וּמוֹסֶפֶת מִצַּד ד"א ודו"ק: וְהִנֵּה מִדְּאָמַר ר"פ כִּי קָא חָשֵׁיב הֲלָכָה עוֹקֶבֶת וְעוֹקֶרֶת הָא עוֹקֶבֶת וּמוֹסֶפֶת הִיא, –רָאִיתִי בְּסֵפֶר ע"פ לְתוֹרָה בְּקֶונְטָרֵם שָׁב דְּנָחֲמְתָא שֶׁהֵעִיר מִכָּאן עַל דִּבְרַת הלח"מ פ"ב מִבְּרָכוֹת ה"ח שֶׁכָּתַב עַל גִּירְסַת הַטּוּר דְּגָרַס בגמ' דִּבְרָכוֹת מ"ו ע"ב דְּקָאָמַר תְּנַע דְּהַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לָאו דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁהֲרֵי עוֹקְרִין אוֹתָהּ בְּבֵית הָאֵבֶל וכו', דַּיְין הָאֱמֶת אֵין הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לָא וּמְשַׁנֵּי אֶלָּא אֵימָא אַף דַּיְין הָאֱמֶת וְהַקָּשֶׁה לח"מ וְז"ל וא"ת לְפִי גִּירְסָא זוֹ מֵאַן מַיְיתֵי רְאָיָה אִי מֵרַבָּנָן הָא אֱמוֹר הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב דַּוְקָא וְאֵין כָּאן עֲקִירָה וְאִי מר"ע הָא אִיהוּ אָמַר תַּרְנַוַיְיהוּ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב וְדַיְין הָאֱמֶת וְלָא מִקְרֵי עֲקִירָה אֶלָּא כְּשֶׁאוֹמְרִים דַּיְין הָאֱמֶת לְבַד וְאֵין אוֹמֵר הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב ל וְי"ל דמכ"מ מִקְרֵי עֲקִירָה כֵּיוָן שֶׁאֵין אוֹמְרִים הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב

לְבַדּוֹ וְהַהוֹסָפָה מִקְּרֵי עֲקִירָה עכ"ל הלח"מ וְעַל סְבָרָתוֹ זֹאת דְּהוֹסָפָה מִקְּרֵי עֲקִירָה הָעִיר מכמ"ק וְחַד מִינַּיְהוּ הוּא סַוְגְיָא דִּידַן דְּקָאָמַר כִּי קָא חָשֵׁיב הֲלָכָה עוֹקֶבֶת וְעוֹקֶרֶת הָא עוֹקֶבֶת וּמוֹסֶפֶת הִיא ע"ש וּמְבֹאָר דְּהוֹסָפָה לָא הָוֵי עֲקִירָה ע"כ, וְהֵבִיא שְׁגַּם חָכָם אֶחָד נִשְׁאַל בָּזֶה וְהֵשִׁיב מַה שֶּׁהֵשִׁיב וּמַדְהֵה שָׁם סְבָרָתוֹ ע"ש, וּלְדַעְתִּי, פְּשִׁיט הוּא דלק"מ וְהוּא דְּאַטּוּ אִי אָמְרִינַן הֲלָכָה עוֹקֶבֶת וְעוֹקֶרֶת לֹא מוֹסֶפֶת הִיא? הֲלֹא ג"כ מוֹסֶפֶת הִיא דֶּה תּוֹרָה אָמְרָה בְּעָפָר וַהֲלָכָה בְּכָל דָּבָר, הַתּוֹרָה אָמְרָה בְּתַעַר וַהֲלָכָה ,,בְּכָל דָּבָר", הַתּוֹרָה אָמְרָה סֵפֶר ,,וַהֲלָכָה בְּכָל דָּבָר" א"כ הֲלָכָה מוֹסֶפֶת הִיא עַל הַמִּקְרָא וְלָא גָּרַע מֵהָא דִּכְתִיבוֹת (צ"ח א') א"ל לִשְׁלוּחֵי זִיל זָבִין לִי לִיטְרָא וַאֲזַל וּזְבַן כּוֹרָא דְּקָמְבַּעְיָ' לִיהּ אִי מַעֲבִיר עַל דְּבָרָיו הָוֵי אוֹ מוֹסִיף עַל דְּבָרָיו וּבְזָבָחִים ל"ד א' יעו"ש שֶׁהֵעִיר מִכָּל זֶה העפ"ל יעו"ש, וא"כ אַדְרַבָּה סְעִיָּתָא הָוֵי לְהלח"מ ז"ל דְּכָל הוֹסָפָה הָוֵי עֲקִירָה, וְאַדְמוֹתְבִתְּ לָן מִסֵּיפָא, נָבִיא סְעָיֵיתָא מֵרִישָׁא וּמְגוּפָא דְּבָרַיְיתָא, וע"כ פְּשִׁט הַפָּשׁוּט דְּבִשְׁמַעְתִּין הוּא.

דְּכָל דָּבָר לְהַכְשִׁיר נָגֵד הַבָּנַת הַמִּקְרָא הָוֵי עוֹקֶבֶת וְעוֹקֶרֶת, וְכָל דָּבָר שֶׁבָּא לְהַחְמִיר עַל הַתּוֹרָה הָוֵי זֶה תּוֹסָפוֹת וְלֹא עֲקִירָה, וּבְאֵלּוּ הַגְּדָרִים מַיְירֵי ר' יִשְׁמָעֵאל, וּמְבֹאָר כֵּן גַּם בְּהֶדְיָא בְּדִבְרֵי הַמְּאִירִי ז"ל וְז"ל הַמְּאִירִי הַתּוֹרָה אָמְרָה וְכִסָּהוּ בְּעָפָר כְּלוֹמַר וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר וַהֲלָכָה בָּאָה וְעוֹקֶבֶת ,,לְהַכְשִׁיר" בְּסִיד וכו' וְכֵן לְעִנְיַן גֵּט וכו' וַהֲלָכָה בָּאָה וְעוֹקֶבֶת לְהַכְשִׁירָ' אַף בַּעְלָהּ שֶׁל זַיִת וכו' וְאַף לְעִנְיַן נָזִיר וכו' וַהֲלָכָה אוֹסֶרֶת אַף בְּזוּג וְאַף זוֹ אע"פ שֶׁאֵין הֲלָכָה עוֹקֶבֶת אֶלָּא מוֹסֶפֶת שֶׁהֲרֵי בָּאָה לְהַחְמִיר וּלְהוֹסִיף בְּאִיסּוּר מ"מ עֲקִיבָה הִיא וכו' יעש"ה וכ"ז פָּשׁוּט, וא"כ אֵין עִנְיָן כְּלָל סוּגְיָא דִּשְׁמַעְתִּין עִם דִּבְרֵי הלח"מ שֶׁבְּעָלְמָא הָוֵי אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהוֹסָפָה הָוֵי עֲקוּרָה עַל הַדָּבָר הַקּוֹדֵם.

אֶלָּא הָכָא ר"י לָא אַיְירִי אֶלָּא בְּגִדְרֵי הַדְּבָרִים אִם לְהַחְמִיר אוֹ לְהָקֵל ודו"ק וְקִצַּרְתִּי. ועיי"ש בְּקֶונְ' עפ"ל מַה שֶּׁכָּתַב לְיַישֵׁב קֻוּשְׁיַת הלח"מ דְּבְעָלְמָא תּוֹסָפָת לָא הָוֵי עֲקִירָה עכ"ז כָּאן בִּבְרָכוֹת שַׁפִּיר הָוֵי עֲקִירָה יע"ש וְזֶה הָיָה אֶפְשָׁר לְהָסֵב בְּכַוָּנַת דִּבְרֵי הלח"מ עַצְמוֹ יע"ש ואכמ"ל.

גַּם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהֵעִיר שָׁם וְכֵן עַיֵּין בס' כל"ש אות א' גַּבֵּי אֵין ב"ד יָכוֹל לְבַטֵּל דִּבְרֵי ב"ד חֲבֵירוֹ. אִם לְהוֹסִיף יְכוֹלִים וְהַמָּקוֹר הוּא מִתּוֹסְ' מְגִילָּה (דַּף ח') גַּבֵּי בִּקֵּשׁוּ לַעֲקוֹר אֶת ט"ב, יֵשׁ לְדַבֵּר מִזֶּה וּלְחַלֵּק בֵּין הָרְחוֹקִים, אָמְנָם אכ"מ, אַחַת יֵשׁ לְהָעִיר מִתּוֹסְ' זְבָחִים ל"ט ע"ב ד"ה לִפֵּר שֶׁכָּתְבוּ הָא דְּלָא יָלְפִינַן שֶׁבַע דְּעַל טָהֳרוֹ וְשֶׁמִּינָה דְּעַל הַפָּרוֹכֶת בְּפֵר הָעֻלַּם מִפֵּר יוכ"פ הַיְינוּ טַעְמָא כֵּיוָן דִּכְתִיב בֵּיהּ וְהִזָּה שֶׁבַע עַל הַפָּרוֹכֶת וְגַם וְנָתַן עַל הַקְּרָנוֹת אִם הוֹסָפַת לֹא נַתְקֵיִּם הַפָּסוּק וְנִרְאֶה הַפָּסוּק שֶׁקֶר אֲבָל אַרְבַּע דְּיָלְפִינַן וכו' יע"ש וּבְדַף מ' ט"א תוס' ד"ה לְמַטָּה וכו' וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּקַרְנוֹת טוּבָא מַשְׁמַע וְאִם גָּמַר אַרְבַּע אֵין זֶה סְתִירַת הַפָּסוּק אֲבָל גַּבֵּי הַזָּאוֹת כָּתַב וְהִזָּה שֶׁבַע וְלֹא יוֹתֵר עכ"ל ויל"ע בכ"ז אַיְ"ה: שָׁם ע"ב ת"ש דְּאָמַר רַב הוּנָא בַּר אָשִׁי אָמַר רַב אֵין שָׁם עָפָר מֵבִיא רַקְּבוּבִית יָרָק וּמְקַדֵּשׁ, – פר"שי נוֹתְנוֹ בַּמִּשְׁכָּן וְהַמָּקוֹם מְקַדְּשׁוֹ וְחוֹזְרוֹ וְנִיטְלוּ וְנוֹתְנוֹ לְמַיִם עכ"ל, יְעַיֵּין לְעֵיל ט"ו ע"ב אֵין שָׁם תֵּן שָׁם תַּנְיָא אִידָךְ וכו' מְלַמֵּד שֶׁהָיָה מְתַקֵּן מִבַּחוּץ וּמַכְנִיס וכו', ופרש"י דְּלָזֶה המ"ד א"צ לְהַנִּיחוֹ בְּקַרְקַע הַהֵיכָל, ע"ש וּפָסַק רַב דְּבָעֵינַן עָפָר קָדוֹשׁ וּלְכָךְ מַנִּיחוֹ וּמְקַדְּשׁוֹ, וּמִזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּנָטַל רַקְּבוּבִית שֶׁל יָרָק מא"ה כְּגוֹן עָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, אוֹ מֵעָפָר עִיר הַנִּדַּחַת אִי כָּשֵׁר לְהָבִיא לְשָׁם וּלְקַדְּשׁוֹ, וּכְמוֹ לְעִנְיַן כִּיסּוּי הַדָּם דְּאָמְרִינַן בְּחֻלִּין

(פ"ט ע"א) מְכַסִּין בַּעֲפַר עִיר הַנִּדַּחַת וכו' ועש"ה, וְיֵשׁ כָּאן מָקוֹם לוֹמַר דְּלָא חָל הַקְּדֻשָּׁה עַל א"ה וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּעִנְיָן זֶהוּמִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל עַיֵּין בְּשוּ"ת פְּנֵי אַרְיֵה, וח"ס וְעוֹנֶג יו"ט וְעוֹד, וְקִצַּרְתִּי, וּמַה דְּמְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם פ"ד דִּין י"ג דְּלֹא יַחְפּוֹר בְּקַרְדֹּום מֵהֵיכָל וְיוֹצִיא עָפָר שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר יהי' בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן, וְאִם חָפַר וְהוֹצִיא עָפָר כָּשֵׁר, אֵין רְאָיָה דְּלוֹקֵחַ עָפָר קָדוֹשׁ, וְאַף שֶׁאֵין מְעִילָה בְּמְחֻבָּר, מ"מ אִיסּוּר דְּאוֹרָיְתָא יֵשׁ וְגַם בלא"ה בְּשָׁעָה שֶׁעוֹקֵר הָוֵי תָּלוּשׁ, וְכִדְאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין ובב"ת כְּגוֹן דְּעָקַר חֻלְיָא, ע"ש אֵין רְאָיָה כְּלָל, דְּכָךְ צִיְּוָתָה הַתּוֹרָה, שֶׁיִּקְחוּ לְזֶה דָּבָר קָדוֹשׁ וּכְמִי שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה לִיקַּח מַיִם קְדוֹשִׁים מִן הַכִּיּוֹר, אַף שֶׁיֵּשׁ מְעִילָה בָּהֶם, אֲבָל א"ה בְּעָלְמָא לֹא וְיֵשׁ לַחְקֹור הַרְבֵּה בָּזֶה בִּפְרָטֵי פְּרָטִים וְקִצַּרְתִּי וְגַם יֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר דְּבָעֵינַן מִדָּבָר שֶׁרָאוּי לִהְיוֹת עָפָר הַמִּשְׁכָּן דִּכְתִיב וּבְקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן וד"ק: שָׁם רַקְּבִיבוּת יָרָק הוּא דַּהֲוַאי עָפָר אֲפָר לָא הָוֵי עָפָר, הִנֵּה זֶה פְּשִׁיטָא לִי ,,דְּיָרָק" לָאו דַּוְקָא אֶלָּא ה"ה שְׁאָר כָּל מִינֵי רַקְּבִיבִית, וַהֲרֵי הָרַב אוֹמֵר כֵּן דבפ"ד דִּין י"ב כָּתַב וְאֵינִי מֵבִיא אֵפֶר אֲבָל מֵבִיא רַקְּבִיבוּת שֶׁהִיא כְּעָפָר וְלֹא הִזְכִּיר רַקְּבוֹבוֹת שֶׁל יָרָק וע"כ דל"ש.

וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן ר' שִׂמְחָה מִדְּסְוִיָּא זַ"ל שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הגמ' אֵפֶר לָא הַוַאי עָפָר, פי' בִּתְמִיהַ עכ"ל וְאַף שֶׁהוּא לִכְאוֹרָה יָפֶה, אֲבָל אֵינוֹ אֱמֶת שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁהֵבֵאתִי: שָׁם וְרַבָּנַן אִי מֵהָהוּא הָוָה אָמֵינָא לִשְׁחֲטֵיהּ סָמוּךְ וְנִינַקְטִינְהוּ לְוָורִידִין וּלְקַבְּלוּהָ לְדָם בְּמָנָא אַחֲרִינָא קמ"ל הִנֵּה עָלָה בְּרַעְיוֹנִי לוֹמַר דִּלְכְאוֹרָה מֵהֵיכִי תֵּיתֵי הו"א דְּלִישְׁחֲטֵיהּ סָמוּךְ לְמָנָא, אַף דִּכְתִיב וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר וכו' עַל מַיִם חַיִּים,? אַף יֵשׁ לוֹמַר מְשׁוּם דְּיִסְבּוֹר כמ"ד מַאי עַל בְּסָמוּךְ וה"נ מַאי עַל בְּסָמוּךְ וְעַיֵּין לְקַמָּן ל"ז ע"א וּבַתּוֹסְ' ד"ה מַאי עַל בְּסָמוּךְ וכו' ועש"ה, שו"ר שֶׁכְּבָר הִקְדִּימַנִי בָּזֶה בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן מְצַפֶּה אִיתָן, עש"ה, וּבְדָבָר זֶה יְשַׁמֵּשׁ לִי לְהַקְדָּמָה בְּהֶמְשֵׁךְ בֵּיאוּר בִּשְׁמַעְתְּתָא דִּלְקַמָּן: גַּם בְּמַה שֶׁאָמַר ,,וְנִינַקְטִינְהוּ לְוָורִידִין" יְעֻוַּן בְּמַה שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה הַגָּאוֹן רד"ל זַ"ל שֶׁאָמַר דְּלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דִּפְלִיג אדר"י דְּאָמַר עַד שֶׁיִּשְׁחוֹט הַוְרִידִין בִּשְׁעַת הַשְּׁחִיטָה, וּמִיהוּ התו"ס כָּתְבוּ שָׁם דִּלְכַתְּחִלָּה הִיא, גַּם מִדְּרַבָּנָן הוֹאִיל וְצוֹלֵהוּ כְּאֶחָד א"כ כָּאן שֶׁצִּפּוֹר מְצוֹרָע אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, גַּם לָא דָּמֵי לְקַדְּשָׁם דְּאָמְרִינַן שָׁם לְדָם הוּא צָרִיךְ, דְּהָכָא א"צ לְהַזָּיָה עכ"ל אֲבָל מַשְׁמַע דִּלְפִי הָאֱמֶת דְּקָאָמַר קמ"ל.

הָיָה שׁוֹחֵט וּמְנַקֵּיט גַּם הַוְרִידִין, תֵּיכֶף עַל הַמַּיִם בִּשְׁעַת שְׁחִיטָה וְאַף שֶׁאֵין שַׁיָּיךְ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁהָיָה מַצְרִיךְ ר"י שְׁחִיטַת הַוְרִידִין, וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם שֶׁבָּעִינַן שֶׁיְּהֵא דַּם צִפּוֹר נִיכָּר וּמַמָּשׁוּת מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בד"ה מֵבִיא וכו' יע"ש לָכֵן הָיָה חוֹתֵךְ גַּם הַוְרִידִין שֶׁיְּהֵא יוֹתֵר מַמָּשׁוּת הַדָּם, שׁוּב מָצָאתִי בְּשוּ"ת מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב חיור"ד ס' ז' בְּדִין שְׁחִיטַת הַוְרִידִין הֵבִיא הָרְאָיָה מִכָּאן דְּצָרִיךְ לִשְׁחָטָן מִדְּקָאָמַר נִינַקְטִינְהוּ לַוְרִידִין וכו' מַשְׁמַע לְהֶדְיָא דס"ל לַגְּמָרָא דְּבָעֵי שְׁחִיטַת וְוָרִידִין מִדְּלָא אָמַר נִינְקוֹט לְסִימָנִין וּנְקַט הגמ' וְוָרִידִין מַשְׁמַע דְּבָעֵי לְמִשְׁחָטָנְהוּ הוֹאִיל וּלְדָם הוּא צָרִיךְ וְהֵן עִיקַּר מוֹצָא הַדָּם וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּאָמַר לְקַמָּן שִׁיעוּרוֹ חֲכָמִים אֵין לְךָ קְטַנָּה וכו' וְאִי לֹא צָרִיךְ לִשְׁחוֹט הַוְרִידִין א"כ קְטַנָּה בְּלֹא נִשְׁחֲטוּ הַוְרִידִין דָּמָהּ מוּעָט מְאֹד וּגְדוֹלָה שֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְוָרִידִין דָּמָהּ מְרֻבִּין וכו', וְלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא לר"י רַק דהל' שְׁחוּטָה לֹא גְּמוּרוּ בָּהֶן וּמְנַקְּבָן בְּקוֹץ וְכֵן מַשְׁמַע בְּחֻלִּין דְּבָעֵי שָׁהָה בָּהֶן דָּרַס בָּהֶן וכו' מַשְׁמַע דְּאוֹרַיְיתָא הוּא עכ"ל, וּפְלָא עַל הגרד"ל שֶׁלֹּא רָאָה אֶת דִּבְרֵי המשכנ"י שֶׁהָיָה חָבִיב עָלָיו לִמְאֹד עיי"ש סוֹף חלאור"ח, יְעַיֵּין משב"ז

יור"ד סוֹף סי' כ"ב סק"ח, יָמֶה שֶׁכָּתַב הרד"ל דְּהָכָא א"צ הַזָּיָה, אֵין דְּבָרָיו מוּבָנִים דַּהֲלֹא מְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה דִּנְגָעִים (פי"ד מ"א) שֶׁטָּבַל וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לְאַחַר יָדוֹ שֶׁל מְצוֹרָע וְיֵשׁ אוֹמְרִים עַל מְצֹחוֹ וכו' יע"ש, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְהִזָּה עַל הַמִּטַהֵר: שָׁם בְּצִפּוֹר דְּרוֹר שִׁיעוּרוֹ רַבָּנָן וכו', הִנֵּה זֶה מְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה דִּנְגָעִים (פי"ד מ"א) ו,,מֵבִיא שְׁתֵּי צִפֳּרִים דְּרוֹר" וּבְמִשְׁנָה ה' שָׁם תְּנַן שָׁחַט אַחַת מֵהֶן וְנִמְצֵאת ,,שֶׁלֹּא דְּרוֹר" יִקַּח זוּג לַשְּׁנִיָּה וע"ש הַרֵי דִּבְדִיעֲבַד נָמֵי פָּסוּל וְהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא הלמ"מ, וְעַיֵּין שוּ"ת חי"י ס' קנ"ב וּלְשׁוֹן שִׁיעֲרוּ רַבָּנָן לְאֵי דַּוְקָא וכה"ג אִיתָא לְעִנְיַן שִׁיעוּר מ' סְאָה דְּמִקְוֶה, עַיֵּין שוּ"ת הָרִיבָ"שׁ ס' רצ"ד וּבְדִבְרֵי אֱמֶת קִינְטְרָם ט' ס' ג' אוֹ דְּהַאי ,,שִׁיעֲרוּ רַבָּנָן" קָאֵי עַל שִׁיעוּר רְבִיעַת דְּאָמְרִינַן לְעֵיל ולר"י קָאֵי עַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה קְטַנָּה וכו' וז"פ וג"כ הֲלָכָה למ"מ עַיֵּן תוס' יו"ט כָּאן וצ"ע בחו"י שֶׁלֹּא עָמַד מִזֶּה ודו"ק וְטַעַם הַדָּבָר דְּאֵין לְךָ גְּדוֹלָה יכו' וְאֵין לְךָ קְטַנָּה וכו', עַיֵּין ב"ס מִנְחַת קְנָאוֹת עפ"י ג"מ בֵּיצָה (כ"ה ע"א) ופרש"י שָׁם: שָׁם ור' שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר יכו' הִקְדִּים עָפָר לַמַּיִם כָּשֵׁר וכו', מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּרַק בְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר, וַהֲלֹאָה מְסַיֵּם בִּלְשׁוֹן זֶה, הָא כֵּיצַד רָצָה זֶה נוֹתֵן רָצָה זֶה נוֹתֵן, אֲלָמָּא דִּלְכַתְּחִלָּה בְּדַעְתּוֹ תלי' ורז"נ ורז"נ ויל"ע דְּלָא מִנְיָנוֹ כה"ג בְּסֵוגְיַת הַשַּׁ"ס, וְאֶפְשָׁר דְּגַבֵּי פָּרָה קָאָמַר ר"ש דְּאֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה יִתֵּן, אֲבָל בַּעֲפַר סוֹטָה מַסְכִּים בְּזֶה עכ"פ לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן הַמַּיִם אֲבָל לֹא מַשְׁמַע כֵּן דְּמַשְׁמַע דְּדִין גז"ש מַמָּשׁ הוּא ויל"ע, (וְעַיֵּין בִּגְבוּרַת אֲרִי לִמס' יוֹמָא שֶׁהֶעְתַּקְתִּי לְקַמָּן): שָׁם וְרַבָּנָן אֶל כֵּלִי דַּוְקָא עָלָיו לְעָרְבָן וכו', עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"אמַה שְׁתָּמַהּ עַל רַבּוֹתֵינוּ בעהתו"ס בְּיוֹמָא שֶׁנֶּעֱלַם מֵהֶם סֵוגְיַת הגמ' דְּכָאן, וּכְלָשׁוֹן הַזֶּה כָּתַב התויו"ט תְּמוּרָה (פ"א מ"ה) וְנִפְלְאתִי הַפְלֵא וָפֶלֶא תִּרֵין פְּלָאִין עַל שֶׁאָבְדָה הַבְּקִיאוּת דְּבִשְׁתֵּי הַמַּסֶּכְתּוֹת מבעהתו"ס בְּיוֹמָא פ"ד (דמ"ג) ד"ה הַכֹּל שֶׁנִּדְחֲקוּ לְיַיְשֵׁב פי' הַכָּתוּב דְּוִנָתַן עָלָיו לְפָרֵשׁ עָלָיו בִּשְׁבִילוֹ, ובפ' לוה"ג דַּף ל"ז ע"ב ד"ה אַמַּאי, הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' עַצְמָם לְמֵימְרָא זוֹ מִשְּׁתֵּי אֵלּוּ הַמַּסֶּכְתּוֹת עכ"ל וְכֵן הִקְשָׁה החכ"צ ס' קנ"ד שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ המרש"א והתויו"ט וְעַיֵּין בְּכַפּוֹת תְּמָרִים בַּסֶּוֹכָּה שָׁם דְּמִיַּיְשְׁבָה ע"ש וְאֵין כָּעֵת לִפְנֵי וְעַיֵּין לְשׁוֹן רַשְׁ"י סַבַּת קל"ז ע"א וּבְסֶוֹכָּה שָׁם, וּבְהַכְתָּב וְהַקַּבָּלָה פ' חֲזָקַת הַבִּיא כִּי הָרַלְבַּ"ג נָמֵי פֵּירֵשׁ כְּהַתּוֹסָ' הַנַּ"ל וְהַבִּיא נָמֵי תְּמִיהַת הָאַחֲרוֹנִים הַנַּ"ל עַל הַתּוֹסָ' וּמְסַיֵּים שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ מָקוֹם תְּמַהְתָּם שֶׁאַף שֶׁיֵּדְעוּ מִדִּבְרֵי הגמ' דְּסוֹטָה ומ"מ יָכְלוּ לְפָרֵשׁ פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא כְּמוֹ שֶׁפֵּירַשְׁתִּי שֶׁאֵינִי סוֹתֵר אֶת הַדָּרֵשׁ ועש"ה מַה שֶּׁכָּתַב כִּי אכ"מ לְהַעְתִּיק דְּבָרָיו, וּכְמוֹ לְשׁוֹן רַשְׁ"י בְּיוֹמָא שָׁם כָּתַב נָמֵי הַחִינּוּךְ בפ' חֲזָקַת וְהֵעִיר עַל לְשׁוֹנוֹ זֶה שָׁם בְּהַגָּהוֹת מָהָר"י פִּיק זצ"ל יע"ש.

וּמֵהַפְּלֵא עַל הת"ת שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ כְּאִילּוּ לֹא יָדַע מִכָּל הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל שֶׁהִרְעִישׁוּ אֲבוֹת הָעוֹלָם עַל הַתּוֹסָ' יוֹמָא הַנַּ"ל וּבִקֵּר רוּחַ כּוֹתֵב בפ' חֲזָקַת עַל הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל דִּפְלִיאָה גְּדוֹלָה עַל דִּבְרֵיהֶם וּמְסַיֵּים בצע"ג, – וְעַיֵּין בְּסֵפֶר פִּתְחֵי טָהֳרָה לְמָהָר"י אֶבֵלְסָאן בַּעַל כְּלָלֵי הַמִּשְׁנָה בִּכְלָלֵי דִּיגֵי מֵי חַטָּאת שֶׁכָּתַב ג"כ לְתָרֵץ פְּשַׁט הַמִּקְרָא וְכָתַב שֶׁכְּוָנַן לְמַה שֶׁכָּתַב הַכְּתָב וְהַקַּבָּלָה הַנַּ"ל, וע"ש בְּהַרְוָחַת הַדְּבָרִים בְּיוֹתֵר וּבְבִיכּוּרֵי אָבִיב פ' חֲזָקַת כָּתַב ע"ז שֶׁהִיא דּוֹחַק, ע"כ כָּתַב דְּזֶה תַּלְיָא פְּלוּגְתָּא דְּעַל מַמָּשׁ אִי בְּסָמוּךְ וְעַיֵּין תוס' סוֹטָה (ל"ז ע"א) ד"ה מַאי וכו'.

וְהָא וַדַּאי אִי דָּרְשִׁינַן עָלָיו לְעָרְבָן אֵינוֹ עַל מַמָּשׁ שֶׁהֲרֵי נִשְׁאָרִים גַּם לְמַטָּה וְאֵין לוֹמַר שֶׁהַהֶיקֵּף לְמַעְלָה יִקָּרֵא נְתִינָה כִּי זֶה עֵירוּב הַנִּיתָּן כְּבָר וע"כ ה"פ וְנָתַן מַיִם חַיִּים בִּכְלִי שֶׁיִּהְיֶ' עָלָיו אַחַ"כ וּפִי' בְּסָמוּךְ וְהַסְּבָרָא לְהוֹצִיאוֹ מִפְּשׁוּטוֹ הִיא כמש"כ בגמ' מַה מָּצִינוּ

מַכְשִׁיר לְמַעְלָה בַּעֲפַר סוֹטָה וכו' וְאַתְיָא כְּרַבִּי אָמְנָם לר"מ ור"י ע"כ עַל מַמָּשׁ וְיִתְפָּרֵשׁ שֶׁיִּתֵּן בַּתְּחִלָּה הַמַּיִם עַל עָפָר וְאַף שאח"כ יוֹרֵד גַּם לְמַטָּה מִקַּרְיָא נְתִינָה לְמַעְלָה וְאֶל כְּלִי דָּרְשִׁינַן שֶׁתְּהֵא חֲיוּתָן בִּכְלִי כס"ד דְּגְמָרָא שֶׁיִּקַּח בִּכְלִי זֶה מִמַּעְיָן וְלֹא שֶׁיָּרוֹק מִכְּלִי אַחֵר וכו'.

יעש"ה: גַּם עַל מַה שֶׁמַּקְשֶׁה הַמְהַרְשָׁ"א כָּאן עַל הָרַמְבַּ"ן פ' חֻקַּת מְתָרֵץ שָׁם בטו"ט וְהֵבִיא שֶׁכֵּן כָּתַב בְּאוֹר חָדָשׁ בִּפְסָחִים ל"ה שֵׁם וּבְפָנַי יְהוֹשֵׁעַ שָׁם יעש"ה וְיֵשׁ לִי זֶה לְהָעִיר אַךְ קְצָרָתִי בָּזֶה. וְכֵן בִּגְבוּרַת אר"י הנדמ"ח בְּיוֹמָא מ"ג הִקְשָׁה עַל פֵּירֵשׁ הַתּוֹסָ'.

וְעַל רַשִׁ"י שָׁם שפי' דְּלָא כְּמַאן אַךְ אוּלַי אַלִּיבָּא דר"ש מְפָרֵשׁ הָכִי וְלָתֵת מַיִם עַל הָאֵפֶר שפי' הַיְינוּ אִם רָצָה קָאָמַר וְדוֹחֵק יע"ש וְכֵן הֵעִיר מַרְשִׁ"י שַׁבָּת קל"ז שֶׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל יע"ש: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה מֵבִיא מַיִם שֶׁדַּם צִיפּוֹר וכו' אֲבָל הָכָא רַבָּנָן מוֹדֵי בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית לָא אֶפְשָׁר וְאִי בָּעֵי סַגִּי בִּרְבִיעִית מִיהוּ לְכַתְּחִלָּה מֵבִיא חֲצִי לוֹג וכו' וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ כָּאן מש"כ בָּזֶה וּבְתוֹסָ' מְנָחוֹת פ"ח ע"א ד"ה רְבִיעִית שֶׁנִּסְמָן כָּאן עַל גלהש"ס יע"ש.

וְהִנֵּה יֵשׁ עוֹד מָקוֹם לוֹמַר דְּגַבֵּי עֲפַר סוֹטָה דלכ"ע בָּעֵינַן כְּדֵי שֶׁיֵּרָאֶה עַל הַמַּיִם. (וּמֵהַלִּימוּד שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י ז"ל) אֶלָּא דִּלְרַבָּנָן בָּעֵינַן חֲצִי לוֹג וְנוֹתֵן עָפָר הַרְבֵּה כְּדֵי שֶׁיֵּרָאֶה.

ולר"י סַגִּי בִּרְבִיעִית וְנוֹתֵן הֶעָפָר ג"כ בְּשִׁעוּר כְּדֵי שֶׁיֵּרָאֶה אֶלָּא דלר"י מְסַיְּים כְּשֵׁם שֶׁמְּמַעֵט בַּכְּתָב כָּךְ מְמַעֵט בַּמַּיִם שֶׁהִרְגִּישׁוּ בְּתוֹסָ' מְנָחוֹת שָׁם בָּזֶה לְחַלֵּק בֵּין דַּם צִיפּוֹר לְעָפָר סוֹטָה יעש"ה (וְעַיֵּין תוס' יו"ט כָּאן שֶׁהִרְגִּישׁוּ בְּזֶה דַּהֲלֹא בֶּאֱמֶת הֲלָכָה למ"מ הוּא) וְנִרְאֶה דְּלְרַבָּנָן לָא סַגִּי לֵיהּ בִּרְבִיעִית כמש"כ הַתּוֹסָ' מִשּׁוּם דְּאִי בִּרְבִיעִית מַיִם וְהֶעָפָר צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן כְּשִׁעוּר כְּדֵי שֶׁיֵּרָאֶה וְגַם אַחַ"כ צָרִיךְ לִמְחֹק דְּיוֹ הַכְּתָב שֶׁבְּמְגִילָתָהּ לְתוֹךְ הַמַּיִם.

וא"כ אַתָּה מַדֵּחֶה אֶת הַמַּיִם. וּבָעֵינַן ג"כ מַרְאֶה מַיִם וּכְמוֹ גַּבֵּי דַּם צִיפּוֹר לְקַמָּן דְּמִבָּעֵי גְּדוֹלָה וּמַדֵּחֶה אֶת הַמַּיִם וכו' וּלְכָךְ בָּעֵינַן חֲצִי לוֹג.

אֲבָל לר"י סַגִּי בִּרְבִיעִית מִשּׁוּם דְּכְשֵׁם שֶׁמְּמַעֵט בַּכְּתָב כָּךְ מְמַעֵט בַּמַּיִם. וְכֵיוָן שֶׁמְּמַעֵט בַּכְּתָב אֵין אַתָּה מַדֵּחֶה אֶת הַמַּיִם ע"י מַרְאֶה הַדְּיוֹ – וא"כ מִשּׁוּם זֶה הַדָּבָר לֹא נוֹכַל לְהַשְׁווֹת עֲפַר הַסּוֹטָה עִם מַרְאֶה דַּם צִיפּוֹר ודו"ק.

וּבִירוּשַׁלְמִי מָצָאתִי דְּתָנֵינַן תַּמָּן. מִי יָכוֹל מַרְאֶה מַיִם תַּלְמוּד לוֹמַר אַרָר אוֹ אַרָר יָכוֹל.

מַרְאֶה דְּיוֹ תַּלְמוּד לוֹמַר מִי הָא כֵּיצַד מַרְאֶה מַיִם וּמַרְאֶה אַרָר שִׁיעֲרוּ חֲכָמִים חֲצִי לוֹג מַיִם מִן הַכִּיּוֹר וְהָא תָּנֵי רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר רְבִיעִית ר"י כְּדַעְתֵּיהּ דְּתָנֵינַן כְּשֵׁם שֶׁהוּא מְמַעֵט בַּכְּתָב כָּךְ הוּא מְמַעֵט בַּמַּיִם עכ"ל וְאַף שֶׁפֵּירוּשׁ הפ"מ שָׁם עַל תֵּיבַת ,,אַרְךָ" לֹא נִיתַּן לְהֵאָמֵר כְּלָל וּפֵירֵשׁ הק"ע ג"כ דָּחוּק וְעַיֵּין בְּשִׁירֵי קָרְבָּן שָׁם מ"מ נִרְאֶה בַּעֲלִיל שֶׁזֶּה טַעַם מַחֲלֹקֶתָן כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי מִשּׁוּם שע"י הַדְּיוֹ לֹא יִתְהַפֵּךְ וְיִתְבַּטֵּל מַרְאֶה הַמַּיִם, וְגַם מַרְאֶה הַדְּיוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת נִיכָּר עַל הַמַּיִם ויל"ע עוֹד בָּזֶה: שָׁם בגמ' שֶׁתְּהֵא חֲיוּתָן בִּכְלִי, עַיֵּין גלהש"ס, וּמִי מָהַרְשָׁ"א כָּאן עַל דִּבְרַת הָרַמְבַּ"ן בְּנִימּוּקָיו עַל הַתּוֹרָה יע"ש וְעַיֵּין לְעֵיל י"ד בְּתוֹסָ' ד"ה מַה מַּיִם וכו' ובמש"כ שָׁם, ולפ"ז יֵשׁ לְעַיֵּין לר' יִשְׁמָעֵאל דְּבָעֵי מַיִם חַיִּים בְּסוֹטָה כְּמוֹ גַּבֵּי מְצֹרָע וּמִשּׁוּם דְּמֵי כִּיּוֹר מֵי מַעְיָן הֶסַּעֲיֵן לְעֵיל וא"כ נִצְטָרֵךְ נָמֵי שֶׁתְּהֵא חֲיוּתָן בִּכְלִי וְלֹא יִטּוֹל מִן הַמַּעְיָן בִּכְלִי אַחֵר לִיתֵּן לְתוֹךְ זֶה וּבָזֶה הֲלֹא לָא דָּמֵי הגז"ש בַּהֲדָדֵי.

דִּבְהֶדְיָא רָבְתָה תּוֹרָה לִיטּוֹל מַיִם קָדוֹשִׁים מִן הַכִּיּוֹר ועכצ"ל דְּלָא הָוֵי אֶלָּא מַעֲלָה מִדְּרַבָּנָן וְקַצַּרְתִּי: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה מֵבִיא מַיִם וכו' י"ל נִיכָּר דְּקָאָמַר מַמָּשׁוּתָן שֶׁל דָּם וְלָאו בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה דְּעָלְמָא וכו' הָא הָכָא דְּהוּא משלב"מ וְהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁהַמַּיִם מְרֻבִּין עַל הַדָּם וְאַפְּ"ה כְּתִיב בַּדָּם, וי"ל כֵּיוָן דְּמַמָּשׁוּתוֹ נִיכָּר הֲרֵי הִיא בְּעַיִן עכ"ל וְעַיֵּין בגלהש"ס דרע"א זצ"ל שֶׁהֵעִיר דִּבְעִיקַּר קֻוּשְׁיָתָם י"ל דְּהָא דָּם בַּמַּיִם הָוֵי אֵינוֹ מִינוֹ וּבִבְצִיר מס' עֲדַיִן שֵׁם דָּם עָלָיו דְּהָאָוְכְלוּ חַיָּיב מִשּׁוּם דָּם.

וְרַק בְּדַם עָפָר דְּהָוֵי מב"מ דִּדִין בִּיטּוּלוֹ בְּרוֹב כֵּיוָן דְּטַעְמָן שָׁוֶה עכ"ל. וְהִנֵּה דָּבָר זֶה תָּלוּי אִי טע"כ דְּאִירְיְיתָא במשא"מ לַח בְּלַח.

כַּיָּדוּעַ. וְשִׁיטַת רַשְׁ"י שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן, וְכֵן שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם כַּיָּדוּעַ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִין וְאַף אִי דְּאוֹרְיְיתָא מ"מ אֵינוֹ לוֹקֶה עַיֵּין תוס' חֻלִּין צ"ט.

וְעַיֵּין תוס' ב"מ נ"א ע"א. וְעַיֵּין מְלֹא הָרוֹעִים בְּהַגָּהוֹת הַשַּׁ"ס לִזְבָחִים דַּף צ"ו דר"י א"ל טכע"ק דְּרַבָּנָן עיי"ש.

וְעַיֵּין מַה שֶּׁהִקְשָׁה הגרע"א בגלהש"ס זְבָחִים (ע"ח ע"א) בְּהָא דְּקָאָמַר ש"מ נ"ט בְּרוֹב לָאו דְּאוֹרְיְיתָא דלפמש"כ הַתּוֹסְ' חֻלִּין צ"ט בְּשֵׁם הר"י מֵאוֹרְלֵיינְשׁ דְּאַף אִי טכע"ק דְּאוֹרְיְיתָא מ"מ לָא לָקֵי דְּהָוֵי רַק עֲשֵׂה וא"כ הָכָא דְּמִיְירֵי לְעִנְיַן מַלְקוּת שַׁפִּיר אָמְרִינַן דְּבָטֵל וְלֹא נִשְׁאַר רַק עֲשֵׂה דטכ"ע עכ"ל.

וא"כ ה"נ י"ל דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּאַף דְּשָׁם דָּם עָלָיו, הוּא רַק לְעִנְיַן חִיּוּב אֲכִילָה דְּהָוֵי מִצַּד עֲשֵׂה אַחֲרִיתָא אֲבָל אֵינִי מִצַּד עַצְמוֹ שֶׁל דָּם וא"כ הָכָא לָא מְהַנֵּי לְעִנְיַן טְבִילָה דִּכְתִיב מְפֹרָשׁ וְטָבַל בַּדָּם. מִצַּד עַצְמוֹ שֶׁל דָּם ודו"ק בָּזֶה.

וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר. וּבִשְׁאָר הֶעָרוֹתָיו שֶׁל הגרע"א.

עַיֵּין בס' מנח"ק מש"כ בָּזֶה. גַּם יֵשׁ לְהָעִיר עפ"י הגמ' בִּזְבָחִים (פ' ע"א) אִי הַזָּאָה צָרִיךְ שִׁיעוּר וְאִי יֵשׁ בִּילָה גַּבֵּי צְלוֹחִית שֶׁל פָּרָה שֶׁנָּפַל בּוֹ מַיִם כ"ש וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁם וה"נ הֲלֹא בְּשָׁעָה שֶׁמּזֶּה הַשֵּׁבַע הַזָּאוֹת י"ל דְּיֵשׁ כָּאן דָּם ממנ"פ וְאַף אִם הַדָּם אֵינוֹ סֵוָּמָק כָּל כָּךְ אַדְּ עֲדַיִן אֵינוֹ בָּרוּר אֶצְלִי וְלֹא הֲבִיאוֹתוֹ בְּכוֹר הַבְּחִינָה וע"כ קִצַּרְתִּי שו"ר בעז"ה שֶׁתֵּירוּצִי עַל קֻוּשְׁיַת הגרעק"א כִּוַּנְתִּי בָּזֶה לְדִבְרֵי הק"ח שֶׁמַּעַצְמוֹ הִקְשָׁה כְּהֶעָרַת הגרעק"א וְכָתַב כַּנַ"ל די"ל דס"ל דְּלְעִנְיַן שֶׁיְּהֶיה נִקְרָא ע"ש דָּם לָא מְהַנֵּי הָא דמבשא"מ לֹא בְּטוּל דַּנְהִי דְּלָא בְּטוּל הַיְינוּ מִשּׁוּם טכ"ע אֲבָל דָּם לָא מִקְרֵי וכו' עכ"ל וְיוֹתֵר מֻוְסְבָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי עפ"י דִּבְרֵי הר"י דְּאוֹרְלֵיינְשׁ וְגַם בַּעַל מנ"ק לֹא רָאָה בק"א כָּאן.

וְעַיֵּין בתוה"נ: ומש"כ הק"א מֵהָא דְּאָמְרִינַן הָכָא דְּרוֹק יְבָמָה ג"כ צָרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה יֵשׁ קְצָת סִיּוּעַ לְשִׁיטַת הָרַא"שׁ יְבָמוֹת דַּאֲפִילּוּ רָקָקָה דָּם כְּשֵׁירָה דְּאִי מִשּׁוּם צַחְצוּחַ רוֹק הָא אֵינוֹ נִרְאֶה וכו' (שְׁאָר הַתֵּיבוֹת שֵׁם טָעוּת הַדְּפוּס יֵשׁ בָּהֶן וְאֵינוֹ נוֹתֵן לִקְרוֹת) תֵּיתֵי לִי דְּקַיְימְתִּי זֶה מִסְּבָרָא דְּנִפְשַׁאי שֶׁכָּתַבְתִּי בַּגְּלָיוֹן הַשַּׁ"ס שֶׁלִּי בִּשְׁנַת תרע"ח בִּיבָמוֹת (ק"ה ע"א) בְּהָא דְּאָמַר שָׁם יְבָמָה שֶׁרָקְקָה דָּם תַּחְלוּץ לְפִי שא"א לַדָּם בְּלֹא צַחְצוּחַ ריק.

נ"ב ילע"ק מ"מ הָא לֹא נִרְאֶה לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים הָרוֹק וְעַיֵּין מָרְדְּכִי וְאַחֲרוֹנִים ואכ"מ עכ"ל, אַדְּ בֶּאֱמֶת י"ל דְּכַוָּנַת הגמ' הִיא דא"א בְּלֹא צַחְצוּחַ הָרוֹק וְנִרְאֶה ג"כ וּכְמוֹ הָכָא בְּדַם

צִיפּוֹר דְּבָעֵינַן נִיכָּר וּלְרַבָּנָן לָא בָּעֵינַן מְמַשַּׁת רַק חֲזוּתָא בְּעָלְמָא, וז"פ וְז"ל הַמָּרְדְּכִי שָׁם בְּחֻלִּין שָׁם ס' תשל"ז וְתֵימַהּ הָדְתַנְיָא ר"י אָמַר אֵין דָּם מְבַטֵּל דָּם וְאֵין רֹוק מְבַטֵּל רֹוק אֲבָל מַשְׁמַע לכ"ע דְּדָם מְבַטֵּל רוֹק א"כ ה"נ נִימָא הָכִי וי"ל בב"ק וּבִיבָמוֹת אַיְּירִי כְּגוֹן שֶׁהוּא בְּעַיִן נִיכָּר הַמִּתְבַּטֵּל וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא בְּעַיִן וְנִיכָּר לֹא בְּטוּל א"נ וכו' יע"ש שֶׁתֵּירוּץ הָאַחֲרוֹן הוּא יָדִיעַ, וּמְפוֹרָשׁ הוּא כמש"כ וְנֶעְלָם זֶה מהק"א, וְזֶה הֲוָת ג"כ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' כָּאן דְּהָוֵי מַמָּשׁוּת נִיכָּר וְהָוֵי בְּעַיִן, וְכַנָּוָתָם שֶׁאֵינִי מִתְבַּטֵּל וְאוּלַי כַּוָּנַת תֵּירוּצָם הוּא למש"כ הגרע"א וק"א ודו"ק ואכמ"ל עוֹד יוֹתֵר.

שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה קָטַנָּה וכו' תֵּימַהּ אַלִּיבָּא דְּמַאן קמב"ל אִי לרב"י פְּשִׁיטָא דְּפָסוּל דְּהָא בָּעֵי שֶׁיְּהֵא דַּם צִיפּוֹר נִיכָּר וכו' עיי"ש, יֵשׁ לְעַיֵּן דְּהָא יֵשׁ מְקוֹם לְיַישֵׁב הָאִבַּעְיָ' עפ"י קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' לְעֵיל מִזֶּה שֶׁתָּמְהוּ וְכִי אֵינִי נִיכָּר בְּיוֹתֵר מֵרְבִיעִית וכו' י"ל נִיכָּר דְּקָאָמַר מִמַּשְׁתּוֹ שֶׁל דָּם וְלָאו בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה דְּעָלְמָא וכו' וע"ש א"כ י"ל דְּזֶה גּוּפָא מְסַפְּקָא לֵיהּ לר"י גְּדוֹלָה וּמַדְחֵת אֶת הַמַּיִם, שְׁפִשִׁיטָא שֶׁאֵין מַרְאֶה מַיִם נִיכָּר בָּהֶן, וּבָעֵינַן גַּם מַרְאֶה מַיִם וְכִדְבֵאַרְנוּ לְעֵיל, קָטַנָּה וְנִדָּחִית מִפְּנֵי הַמַּיִם דְּהַיְינוּ שֶׁמַּמָּשׁוּת נִדָּחִית מִפְּנֵי הַמַּיִם אֲבָל פְּשִׁיטָא דְּנִיכָּר מַרְאֶה הַדָּם דְּסָמוּךְ טָפֵי, מַהוּ, אִי מִקָּפְדִינַן דַּוְקָא אַמַּמָּשׁוּת, אוֹ אֲפִילּוּ מַרְאֶה נִיכָּר בְּעָלְמָא ג"כ סַגִּי וע"ז עָנָה לוֹ דְּתָמִיד שָׁוִוים וּבָעֵינַן מַמָּשׁוּתוֹ שֶׁל דָּם נִיכָּר וּלְכָךְ דָּבָר קָצוּב הוּא רְבִיעִית דַּוְקָא, וְכִדְהוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' בד"ה מֵבִיא וְעַיֵּן בַּיְּרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי ר"י וְאָמַר ר' זְעִירָא שִׁיעֲרוּ לוֹמַר אֵין דַּם צִפּוֹר קָטַנָּה בִּטְלִי בִּרְבִיעִית וְלֹא דַּם צִיפּוֹר גְּדֵילָה מְבַטֵּל אֶת הָרְבִיעִית כַּהֲדָא דְּתָנֵי בַּדָּם יָכוֹל בְּדָם וַדַּאי ת"ל מַיִם חַיִּים אוֹ מַיִם חַיִּים יָכוֹל שֶׁיְּהֵא כֵּוָן מַיִם חַיִּים ת"ל דָּם הָא כֵיצַד מ"ח שֶׁדַּם צִיפּוֹר נִיכָּר בָּהֶן שִׁיעוּרוֹ חֲכָמִים בִּרְבִיעִית עכ"ל.

וּמַשְׁמַע כַּד בֵּיאַרְתִּי וּבָעֵינַן שְׁנֵיהֶם מַרְאֶה דָּם וְגַם הַכָּרַת הַמַּיִם שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי וּמַשְׁמַע ג"כ דְּקָאֵי עַל ר' יִשְׁמָעֵאל דְּבָעֵינַן שְׁיְּהֵא מַמָּשׁוּת דָּם נִיכָּר ודו"ק: שָׁם בְּרַשִׁ"י ד"ה הַקָּדוּם עָפָר וכו' וּכְתִיב וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת וכו', –וְהֵעִיר הק"א דְּלָא הָוֵי צָרִיךְ לָזֶה דְּלָאו קָדָשִׁים הוּא.

דְּלִבְעֵי שִׁינּוּי הַכָּתוּב לְעַכֵּב עכ"ל. וְהִנֵּה מִשּׁוּם הָא לָא אִירְיָא.

דְּמָצִינוּ כַּמָּה דְּבָרִים דְּלָא מְעַכֵּב בְּסוֹטָה. וּכְמוֹ דְּמָצִינוּ לְקַמָּן גַּבֵּי הִשְׁקָה וְאַחַ"כ הִקְרִיב כָּשֵׁר וְכָךְ פָּסַק הָרַמְבַּ"ם.

וְכֵן בְּתוֹסָ' לְעֵיל דַּף ז' ע"ב ד"ה מַה דְּאֵין אִיּוּם מְעַכֵּב וְכֵן ב"ד הַגָּדוֹל אֵינוֹ מְעַכֵּב כְּלָל בְּהַשְׁקָאַת סוֹטָה וְעַיֵּן שָׁם בק"א. וְעַיֵּן בְּתוֹסָ' לְקַמָּן י"ז ע"ב וּבִירוּשַׁלְמִי שֶׁהוּבָא בְּתוֹסָ' לְעֵיל (ב' ע"ב) ד"ה מַאי וכו' תּוֹרָה מְעַכֵּב.

וְיֵשׁ לְהָעִיר מַזֶּה עַל רַשִׁ"י דְּיָלִיף לָהּ מִדִּכְתִיב וְעָשָׂה לָהּ וכו' דְּבָעֵינַן כַּסֵּדֶר הַכְּתִיב בַּפָּרָשָׁה, וְגַם לְקַמָּן (י"ח ע"א) דָּרַשׁ רָבָא מִזֶּה לְעִנְיַן כָּתַב אוֹת אַחַת וּמָחַק אוֹת אַחַת דִּכְתִיב וְעָשָׂה לָהּ וכו' כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת ופרש"י עַד שֶׁתְּהֵא כְּוּלָּהּ כְּאֶחָד יע"ש? וּמִיהוּ הָא י"ל דְּתַרְתֵּי שָׁמְעִינַן מִינָּהּ.

–מש"כ בק"א כָּאן דְּהַאי גז"ש וּפְלֻגְתַּת רַבָּנָן ור"ש תַּלְיָא בִּפְלֻגְתָּא דב"ש וב"ה אִי אֵפֶר מַקְרֵי עָפָר דלב"ה אֵין כָּאן שִׁינּוּי לְמֵילַף גז"ש עיי"ש.

כְּבָר הִרְגִּישׁוּ הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה שִׁינָּה דלב"ה תַּרְתֵּי שְׁמַע מִינָּה עַיֵּין שָׁם. בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן מְבֹאָר מוּסַר הַשְׁכֵּל שֶׁאַל יַלִּיזוּ מֵעֵינֵי הַמְעַיְּנִין וְז"ל וְלָמָּה מַיִם וְעָפָר וְכָתַב מַיִם מִמָּקוֹם שֶׁבָּאת עָפָר לְמָקוֹם שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת כָּתַב לִפְנֵי מִי שֶׁהִיא עֲתִידָה לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן.

תַּמָּן תְּנִינַן עֲקַבְיָהּ בֶּן מַהֲלַלְאֵל אָמַר הִסְתַּכֵּל בְּשָׁרְשָׁהּ דְּבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵירָה ר' אַבָּא בְּרִיהּ דְּרַב פָּפָּא ור' יְהוֹשֻׁעַ דְּסָכְנִין בְּשֵׁם ר' לֵוִי שִׁלְשְׁתָּן דָּרַשׁ עֲקַבְיָהּ מִפָּסוּק אֶחָד וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ.

בְּאֶרֶךְ. בּוֹרֵךְ.

בּוֹרְאֶךָ. בְּאֶרֶךְ מִמָּקוֹם שֶׁבָּאתָה בּוֹרֵךְ לְמָקוֹם שֶׁאַתְּ הוֹלֵךְ בּוֹרְאֶךָ לִפְנֵי מִי שֶׁאַתְּ עָתִיד לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי וְעַיֵּין מִדְרָשׁ רַבָּה פ' נָשֹׂא וּסְמָ"ג מ"ע נ"ו.

דַּף י"ז ע"א בַּמִּשְׁנָה בָּא לִכְתּוֹב אֶת הַמְּגִילָּה מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא כּוֹתֵב וכו' יֵשׁ לַחְקוֹר בְּאֵיזֶה לָשׁוֹן הוּא כּוֹתֵב אִי דַּוְקָא לְעִיכּוּבָא בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ אוֹ אַף זֶה נִכְתָּב בְּכָל לָשׁוֹן, כְּשֵׁם שֶׁפָּרָשַׁת סוֹטָה נֶאֱמְרָה בְּכָל לָשׁוֹן וְכִדְאִיתָא לְקַמָּן דַּף ל"ב ע"א יע"ש, וְרָאִיתִי שֶׁדָּבָר זֶה מְבֹאָר בְּהֶדְיָא בָּרַמְבַּ"ם (פ"ג דִּין ח') שֶׁכָּתַב וְאַחַ"כ מֵבִיא מְגִילָּה שֶׁל עוֹר טָהוֹר כְּמוֹ ס"ת וְכוֹתֵב עָלֶיהָ ,,בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ" בִּדְיוֹ שֶׁאֵין בּוֹ וכו' עכ"ל אַף לֹא כָּתְבוּ וֶהֱבִיאוֹ נוֹשְׁאֵי כֵּלָיו מִקּוֹר דְּבָרֵי ז"ל, וּמָצָאתִי גַּם לְהט"א מְגִילָּה (דַּף ט') בד"ה מְגִילָּה מ"ט וכו' שֶׁכָּתַב מִדַּעְתִּיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ שֶׁאֵין זֶה כְּתִיבָה בִּלְשׁוֹן אַחֵר הַמְיֻחָד לְיִשְׂרָאֵל בְּדָבָר שֶׁצָּרִיךְ כְּתִיבָה מְשׁוּם מִצְוָה כְּגוֹן תְּפִילִּין וּמְזוּזוֹת וְכֵן כְּתִיבַת פָּרָשַׁת סוֹטָה בְּמִקְדָּשׁ וּמִצְוַת כְּתִיבַת ס"ת דְּהָא דִּתְנַן דְּסָפָרִים נִכְתָּבִים בְּכָל לָשׁוֹן וַאֲפִי' ס"ת בְּכֹלָּ הַיְינוּ בְּכוֹתֵב לְהִתְלַמֵּד בּוֹ אֲבָל לְשֵׁם מִצְוַת כְּתִיבַת ס"ת וַדַּאי אֵין יוֹצֵא י"ח עיי"ש.

וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה טַעַם הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּבָעֵינַן דַּוְקָא בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וְיֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה לְדִין זֶה שֶׁל הרמז"ל מֵהָא דְּיוֹמָא (ל"ז ע"א) וּבְגִיטִּין דַּף ס' ע"א וְכֵן בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן בְּהָא דְּקָאָמַר בַּמִּשְׁנָה דְּיוֹמָא שָׁם וְאַף הִיא עָשְׂתָה טַבְלָא.

שָׁמַעְתְּ מִינַּהּ כּוֹתְבִין מְגִילָּה לְתִינוֹק לְהִתְלַמֵּד בָּהּ וְאָמַר ר"ל מִשּׁוּם רב"י בְּאָלֶף בֵּית מַיָּתְבִי כְּשֶׁהוּא כּוֹתֵב רוֹאֶה וְכוֹתֵב מַה שֶּׁכָּתוּב בַּטַּבְלָא וּמַה כָּתוּב בַּטַּבְלָא. וכו' יע"ש וְאִי אָמְרַתְּ דְּפָרָשַׁת סוֹטָה כָּשֵׁר בְּכָל לָשׁוֹן.

א"כ י"ל דְּהַטַּבְלָא הָיָה כָּתוּב בְּאֶחָד מִן הַלְּשׁוֹנוֹת וְלֹא בלה"ק וְעַכְשָׁיו שַׁפִּיר קָתָנֵי כְּשֶׁהוּא כּוֹתֵב רוֹאֶה וְכוֹתֵב מַה שֶּׁכָּתוּב בַּטַּבְלָא וכו'. א"ו דְּפָסוּל בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּקָאָמַר וּמַה כָּתוּב בַּטַּבְלָא אִם שכ אִישׁ אוֹתְךָ אִם לֹא שָׂכַב אִם שָׂטִית וכו'.

מַשְׁמַע דְּדַוְקָא בלה"ק הָיָה כָּתוּב. אֶלָּא דִּבְזֶה הָיָה גּוּפָא אֲנִי מְסֻפָּק אִם הָא דְּכוֹתְבִין מְגִילָּה לְתִינוֹק לְהִתְלַמֵּד וכו'.

אִם מִיָּתֵר בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת דְּאֶפְשָׁר אִי כְּתִיבַת ס"ת מֻוָּתָר בְּכָל לָשׁוֹן. א"כ רַק פָּרָשָׁה אַחַת כַּדּוֹמֶה בְּכָל לָשׁוֹן אָסוּר לָמֶ"ד אֵין כּוֹתְבִין ויל"ע.

וּמָצָאתִי בעה"ש בתשב"ץ ח"א סי' ב' שֶׁכָּתַב שֶׁמֻּוָּתָר לִכְתּוֹב הַפְּסוּקִים בְּלִי שִׂרְטוּט בְּכְתִיבָה זוֹ שֶׁאֵינָהּ קָרוּי כְּתָב וכו' יע"ש וּמִיהוּ דַּוְקָא פְּסוּל שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹת הַכְּתָבָה אֲבָל

פִּיסּוּל אַחֵר לֹא וכו' יע"ש מַשְׁמַע דְּלָמָּ"ד כה"ת בְּכָל לָשׁוֹן נֶאֱמָרָה אָסוּר לִכְתּוֹב מְגִילָה לְהִתְלַמֵּד.

וְנִדְחֵית הָרְאָיָה שֶׁלִּי: כֵּן רָאִיתִי אַחַ"כ בס' מנ"ק לְקַמָּן דַּף ל"ב ע"א שֶׁעָמַד עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל שָׁם שֶׁכָּתַב בד"ה פָּרָשַׁת סוֹטָה מַה שֶּׁהַכֹּהֵן אוֹמֵר לָהּ וְלָא אָמְרִינַן צָרִיךְ לְאוֹמְרָהּ בלה"ק כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב וכו'.

שֶׁמִּבֹּאָר מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י אֵלּוּ דְּפָרָשַׁת סוֹטָה הָיָה כְּתִיבָה בלה"ק דַּוְקָא ושכ"כ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל פ"ג מהל' סוֹטָה עיי"ש. וַאֲנִי אָמַר דְּאֵין מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י רְאָיָה כְּלָל דִּכְוָונַת רַשְׁ"י הִיא בָּמָה שֶׁאָמַר ,,כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב" הַיְינוּ כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב בְּתוֹרָה אֲבָל אֵין כַּוָּונָתוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב בַּמְּגִילָה וְגַם אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כְּלָל כַּוָּונַת רַשְׁ"י הָכִי.

דַּהֲרֵי מְקוֹדָם הָוָה מַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ וְאַחַ"כ הָיָה כּוֹתֵב. וְכִדְאָמְרִינַן מְרִינָן לְקַמָּן בע"ב כְּתֻבָּה קִדֵּם שֶׁתִּתְקַבֵּל עָלֶיהָ שְׁבוּעָה פְּסוּלָה שֶׁנֶּאֱמַר וְהִשְׁבִּיעָהּ וְאַחַ"כ וְכָתַב.

וכ"פ הרמז"ל וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם ד"ה קוֹדֶם וכו'. וא"כ לֵיכָּא לְפָרֵשׁ כַּוָּונַת רַשְׁ"י ,,כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב" שֶׁהוּא לָשׁוֹן עָבַר וְהַיְינוּ הַמְּגִילָה.

דַּהֲלֹא לֹא הָוָה עֲדַיִן נִכְתַּב כְּלָל וכ"ז פָּשׁוּט. וּמֻכְרָח דְּכַוָּונַת רַשְׁ"י זַ"ל כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב בַּתּוֹרָה.

וּמַה שֶּׁמֵּבִיא מֵרַשְׁ"י וְלָאו שְׁמִיהּ מַתְיָא כְּלָל א"כ גַּם מַה שֶּׁמַּשִּׂיג עוֹד עַל הַבַּיִת יִצְחָק חאור"ח סי' ט' שֶׁהֶאֱרִיךְ לְפַלְפֵּל בְּדִבְרֵי הט"א מְגִילָה הַנָּ"ל דְּמַנִּין לוֹ ד"ז, דְּאִישְׁתְּמִיט מֵינַּיהּ דִּבְרֵי רַשְׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם הַנָּ"ל.

חֲדָא מִיהַת מְתָרַצְתָּא שַׁפִּיר דְּלָא הָיָה מַה לְאִשְׁתְּמִיט מִינַּיהּ דְּמָרָן הַבַּיִת יִצְחָק. אֲבָל חָזִיתִי שֶׁגַּם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם לָא אִישְׁתְּמִיט מִינַּיהּ כָּל עִיקָּר דְּבִסְפָרוֹ ב"י חֵלֶק יור"ד סי' קנ"ב שֶׁנִּדְפַּס בִּשְׁנַת תרמ"ט.

הֵבִיא עַל הט"א הַנָּ"ל שֶׁמָּצָא אַחַ"כ בָּרַמְבַּ"ם יע"ש ות"ח כָּל זְמַן שֶׁמַּזְקִינִין וכו'. – וְרָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן מַעֲשֶׂה רַב זַ"ל מְוִוילְנָא שֶׁהֵעִיר כָּל הָרַמְבַּ"ם הַנָּ"ל מִתּוֹסֶפְתָּא רֵישׁ פ"ב וּמִירוּשַׁלְמִי יוֹמָא פ"ג ה"ח יע"ש וּמְסַיֵּם מִכָּל הָלִין מְבֹאָר שֶׁהוּא נִכְתָּב בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ עכ"ל ול"ז לְהָבִין שׁוּם רְאָיָה מִזֶּה כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הָרוֹאֶה שָׁם וּבִירוּשַׁלְמִי כָּאן ודו"ק וְקַצַּרְתִּי –וְתוֹדָה לְבַעַל מנ"ק שֶׁאַנְהֲרִינְהוּ לְעַיֵּין בס' בי"צ חאור"ח סי' ט', וְרָאִיתִי שָׁם שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הט"א מְגִילָה דַּף ט' הַנָּ"ל וְהֵעִיר עָלֶיהָ רְאָיָה לְזֶה מֵהָא דְּאָמַר קִדִּישִׁין (דַּף ס"ב) דלר"מ דְּבָעֵי תְּנַאי כָּפוּל קַשְׁיָא מִסּוֹטָה וּמְשַׁנֵּי חִנְקִי כָּתוּב הַיְינוּ דַּיְקָא אִי נִכְתַּב בלה"ק מִילַּת הַנָּקִי יֵשׁ לִי ב' פֵּירוּשִׁים אִם ה' מִתְחַלֵּף בח', אֲבָל אִי אָמְרִינַן דְּנִכְתַּב בְּשְׁאָר לָשׁוֹן מא"ל וע"כ צ"ל דְּפָרָשַׁת סוֹטָה בלה"ק נִכְתַּב, עכ"ל, וְהִנֵּה אַף שֶׁכְּבָר גּוּפַאי מֵרְתָעָן מִפִּלְפּוּלֵיהּ וּמִמַּתְנְיָתָא דר' יִצְחָק מ"מ תּוֹרָה הוּא וּרְשׁוּת נִיתַּן לְתַלְמִיד קָטָן כָּמוֹנִי לְהָעִיר.

דְּהִנֵּה בֶּאֱמֶת מִגְּמָרָא דְּקִדּוּשִׁין אֵין רְאָיָה כְּלָל דְּהָתָם הֲלֹא הַקֻּוְשְׁיָא מִפָּרָשַׁת סוֹטָה שֶׁבַּתּוֹרָה וּבַתּוֹרָה נִכְתֶּבֶת בלה"ק וְאַדְרַבָּה הֲלֹא בַּאֲמִירַת הַכֹּהֵן אֶת הַשְּׁבוּעָה הוּא בְּכָל לָשׁוֹן וַאֲפִילּוּ לָמָּ"ד תּוֹרָה בְּכָל לְכוֹן נֶאֱמָרָה רַק לִקְרוֹחַ הוּא אֲבָל לֹא לִכְתּוֹב וּכְדִבְרֵי הט"א הַנָּ"ל, אֲבָל אֵין רְאָיָה לְפָרָשַׁת סוֹטָה שֶׁהַכֹּהֵן כּוֹתֵב עֲבוּר הַסּוֹטָה לְבַדָּנָה, הֲלֹא שהו"ל לְהָבִיא כָּזֶה

מִסַּוְגְיָא דִּידַן דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְהָא לֵית לֵיהּ לר"מ מִכְלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן וְאָמַר רַבִּי תַּנְחוּם הִנָּקִי כְּתִיב, דְּקָאֵי הָכָא בִּכְתִיבַת הַפָּרָשָׁה וְיֵשׁ מָקוֹם לִרְאָיוֹת הב"י דְּנִכְתַּב דַּוְקָא בלה"ק, וְעוֹד יֵשׁ לִדְחוֹת דִּלְפִי מַאי דְּמַשְׁמַע בַּתּוֹסָ' בְּקִדּוּשִׁין (ס"ב ע"א) ד"ה הַנָּקִי דְּהַכֹּהֵן הָיָה חוֹזֵר וְכוֹפֵל אִם שָׁכַב חִנְקִי וְהַשְׁתָּא הָוֵי תְּנַאי קוֹדֵם לְמַעֲשֶׂה עכ"ל וא"כ לֹא מִמַּשְׁמָעוּת דְּמִלַּת הַנָּקִי לְבַד הוּא אֶלָּא דְּבֶאֱמֶת הָיָה כּוֹפֵל הַדְּבָרִים וא"כ אִם מַעְתִּיק לְלָשׁוֹן אַחֵר ג"כ הוּא מְפָרֵשׁ בַּאֵר הֵיטֵב, וה"ה די"ל דִּבְעֵת הַכְּתִיבָה ג"כ הָיָה כּוֹתֵב אֶת הַכְּפוּלוֹת וְהֶרְשְׁתוּ הַתּוֹרָה לִכְתּוֹב זֶה מֵשִׁים דְּאָמַר ר' תַּנְחוּם הַנָּקִי כְּתִיב, וּמְדַיֵּיק לְשׁוֹן הַגְּמָרָא בְּיוֹמָא [ל"ז] הַנָּ"ל דְּאָמַר מָה הָיָה כּוֹתֵב אִם שָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ וְאִם לֹא שָׁכַב וכו', וּבְתוֹסָ' שָׁם ד"ה אִם שָׁכַב וכי' בְּפֶרֶק הַנִּזְקִין מַיְתֵי לָהּ וכו' אע"ג דְּקָרָאֵי לָאו הָכִי כְּתִיבִי דִּבְרֵישָׁא כְּתִיב אִם לֹא שָׁכַב וְאִם לֹא שָׁטִית וְאִם שָׁכַב לָא כְּתִיב כְּלָל עכ"ל, ולפמש"כ בְּתוֹסָ' קִדּוּשִׁין הַנָּ"ל י"ל דְּאֵין ה"נ דְּכָתַב ג"כ הַכְּפִילוּת וּלְכָךְ אָמְרִינַן דְּכָתַב גַּם אִם שָׁכַב ודו"ק וא"כ כְּשֶׁמַּעְתִּיק בְּלָשׁוֹן אַחֵרֶת ג"כ הָיָה כּוֹתֵב מְפוֹרָשׁ הַכְּפוּלוֹת וְיֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד בָּזֶה – וּבְפָרָט לְפֵירוּשׁ הר"ח שֶׁבָּרַשְׁבָּ"א קרושין שָׁם דְּהַאי הַנָּקִי הוּא מִלְּשׁוֹן וְנִקָּתָה לָאָרֶץ תֵּשֵׁב יע"ש אֵין מָקוֹם כְּלָל לְקֻוּשְׁיָתִי, דְּהָכִי מֵעַתִּיקִין פֵּירוּשׁ הַקָּרָא.

עוֹד מְסַיֵּים בָּזֶה הב"י שָׁם מִיהוּ צ"ע דְּלָא חֲשִׁיב זֶה בְּסוֹטָה בפ' אֵלּוּ נֶאֱמָרִים דְּפָרָשַׁת סוֹטָה הָוֵי דַּיְקָא בלה"ק, וי"ל דְּלָא חֲשִׁיב רַק הָנֵי הַנֶּאֱמָרִים בלה"ק אֲבָל הָא דְּנִכְתַּב בלה"ק לָא קָחֲשִׁיב ע"כ, וּבְסִי' י' אוֹת י"ג הֵבִיא רְאָיָה לְדִבְרֵי הט"א (מַה שָּׁחִשַּׁבְתִּי גַּם אֲנִי ת"ל) וְז"ל ונ"ל לְהוֹכִיחַ כְּדָבָרָיו דאס"ד דִּכְשֶׁרָה בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת אַמַּאי הֶוְתַר מְחִיקַת הַשֵּׁם לִכְתּוֹב דַּוְקָא בִּשְׁאָר לָשׁוֹן וּלְדַעַת הַשַּׁ"ךְ אֵין אִיסּוּר מְחִיקַת הַשֵּׁם בִּשְׁאָר לָשׁוֹן וְלָמָּה מֻוָתָּר בלה"ק דְּהוּא מִטַּעַם עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת כמש"כ בְּשׁוּ"ת בא"פ וַהֲרֵי אֶפְשָׁר לְקַיֵּים שְׁנֵיהֶם אֶלָּא ע"כ דְּבָעֵי דַּוְקָא בלה"ק, אָמְנָם למש"כ דְּאַף בס"ת דְּנִכְתָּבִים בִּשְׁאָר לָשׁוֹן, מ"מ שֵׁם הָעֶצֶם הַקָּדוֹשׁ אֵין לְהַעְתִּיק לִשְׁאָר לָשׁוֹן אֵין רְאָיָה מִזֶּה די"ל דְּכָל הַפָּרָשָׁה כְּשֵׁרָה בִּשְׁאָר לָשׁוֹן רַק הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּעֵי לה"ק עכ"ל, וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ הַרְבֵּה בְּדַעַת הַשַּׁ"ךְ הַנָּ"ל וְעַיֵּין בפ"ת סִי' רע"ו ס"ק י"א בְּשֵׁם החו"י יעו"ש וּבִפְרָט הֵיכִי דְּכָתַב לְהַפָּרָשָׁה כִּילָּה בְּוַדַּאי יוֹדֶה הַשַּׁ"ךְ דְּאָסוּר וְלָכֵן אֵין לִבְנוֹת עַל רְאָיָה זוֹ, גַּם יָם לְצַדֵּד דְּאִי מְבִינָה דַּוְקָא בלה"ק וְלֹא בִּלְשׁוֹן אַחֶרֶת אֵין לִכְתּוֹב רַק בלה"ק בְּלָשׁוֹן שֶׁהִיא מב נה מַה שֶּׁמּוֹחֲקִים, וְאַף שֶׁבְּהִכְתִּיבָה לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁבָּעֵינָן שֶׁתְּהֵא מְבִינָה מַה שֶּׁכָּתוּב וּמַה שֶּׁמּוֹחֲקִים, מ"מ לְסָפֵק בָּזֶה דְּדֵמְיָא דַּאֲמִירָה בָּעֵינַן שֶׁתְּהֵא מְבִינָה, אִי נַיְמָא דמה"ט הֶוְתַר לִכְתּוֹב גַּם בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת.

וא"כ מִזֶּה נוֹכַל לִלְמוֹד שֶׁמֻּוָתָּר לִמְחוֹק, ודו"ק: וְרָאִיתִי בתשב"ץ ח"א סִי' ב' שֶׁכָּתַב דִּבְכְתוּבִים בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם וְהָאַזְכָּרוֹת מְתֻוַּרְגָּמוֹת מֻתָּר לִמְחָקָן לְפִי שֶׁאֵין אָסוּר לִמְחוֹק אֶלָּא ז' שֵׁמוֹת הַמְפוֹרָשִׁים וכו' וְיֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה דְּאִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן מִיהָא אִיכָּא וכו' יעש"ה.

וְזֶה הוּבָא גַּם בְּשׁוּ"ת רע"א ס' כ"ה, וְכֵן כָּתַבְשָׁם בְּסוֹף דִּבְרֵי הַתְּשׁוּבָה ,,וְשָׁמָּא מְגִילַת סוֹטָה מְשׁוּם דְּנִכְתְּבָה לְהַגּוֹת בָּהּ טְעוּנָה גְּנִיזָה שֶׁאַחַר שֶׁנִּכְתְּבָה הַמְּגִילָה הָיָה קוֹרֵא אֶל הָאִשָּׁה וְכֵיוָן שֶׁנִּכְתְּבָה כְּדֵי לְהַגּוֹת בָּהּ וְלֹא נִיתְּנָה לִקְרוֹת בָּהּ דְּאֵין כּוֹתְבִין מְגִילָה לְהִתְלַמֵּד בָּהּ מש"ה טְעִינָה גְּנִיזָה וכו'", וְשַׁפִּיר יֵשׁ מָקוֹם לִסְבָרָתִי הַנָּ"ל וְשֶׁיֵּשׁוּ בְּנֵי מֵעַי אִם סְפֵיקוֹת שֶׁלָּכֶם כָּךְ.

אַף עַל הַתשב"ץ יֵשׁ לְעַיֵּן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכְּתוּבָה הַמְּגִילָּה אַף בלה"ק וצ"ע, אַף כָּל דִּבְרֵי הב"י הַנָּ"ל מְבֹאָר בְּשׁו"ת רעק"א סי' כ"ה וְהֵבִיא שָׁם תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א ס' תתמ"ב דְּאַף דְּפָרָשַׁת סוֹטָה נֶאֱמְרַת בְּכָל לָשׁוֹן הַיְינוּ חוּץ מֵהַשֵּׁם שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר בלה"ק דְּהָא בָּעֵינַן שֵׁם הַמְיֻחָד עיי"ש וא"כ מכש"כ בִּכְתָבָה וַדַּאי כֵּן הוּא, שׁוּב עַיַּנְתִּי בב"י יור"ד הַנָּ"ל וְשָׁם בס' קנ"ב הֵבִיא דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א אֵלּוּ וְהִקְשָׁה עֲלֵיהֶם מִבְּרָכוֹת דַּף מ' יע"ש וְכָתַב דְּכַוָּנַת הָרַשְׁבָּ"א עַל הַכְּתִיבָה דְּפָרָשַׁת סוֹטָה דְּנִכְתַּב בְּכָל לָשׁוֹן מ"מ שֵׁם הַקֹּדֶשׁ צָרִיךְ לִכְתּוֹב דַּוְקָא בלה"ק וּמַסִּיק בצע"ג דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א, וְהִנֵּה זֶה פְּשִׁיטָא ג"כ דַּאֲפִילּוּ אִי שָׁרֵי לִכְתּוֹב הַמְּגִלָּת סוֹטָה בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת הַיְינוּ רַק הַלָּשׁוֹן, אֲבָל הַכְּתָב בָּעֵינַן כְּתָב אַשּׁוּרִית דבלא"ה אֵינוֹ כְּתָב כְּלָל, וְכִדְהֵשִׁיב התשב"ץ שָׁם (ח"א סי' ח') אִם מֻתָּר לִכְתּוֹב מְזוּזָה בִּכְתָב הַנִּקְרָא מאשאק, וְהֵשִׁיב אֵין בִּשְׁאֵלָה זוֹ טַעַם וכו' וּבַמְּגִלָּה (י"ט ע"א) דִּכְתִיב כְּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם ומה"ט שָׁרֵינַן גְּפִטוֹת לְגָפָטִים וְעִילָמוֹת לְעֵילָמִים וְאַפִּ"ה בָּעֵי שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה אַשּׁוּרִית וְטַעְמוֹ דְּמִילְתָא שֶׁמְּפָנֵי שֶׁקְּרוּיָה סֵפֶר אוֹ מִשּׁוּם דְּגָמְרִינַן ג"ש דִּכְתִיב כְּתִיבָה בָּעֵינַן שֶׁתְּהֵא כס"ת תו"מ שֶׁאֵין כָּשֵׁר בָּהֶן אֶלָּא כְּתָב אַשּׁוּרִית וכו' עכ"ל וא"כ הָכָא ג"כ כָּתוּב ,,בְּסֵפֶר" בָּעֵינַן דַּוְקָא כְּתִיבַת אַשּׁוּרִית, ולפ"ז יֵשׁ בְּיוֹתֵר לְדָחוֹת רְאָיוֹת הב"י לְדִבְרֵי הַשָּׁ"ך הַנָּ"ל, לְפִי דַּעַת החו"י שֶׁהוּבָא שָׁם סי' קע"ט בפ"ת דְּבִכְתָב אַשּׁוּרִית אַף שָׁם שֶׁל חוֹל אָסוּר לִמּוֹחֲקוֹ וְאֵין רְאָיָה מִמְּגִילַּת סוֹטָה וז"פ.

וְעַיֵּן בְּשׁו"ת עֵין יִצְחָק חאור"ח סי' ו' ז' ח' בְּעִנְיַן שְׁרִיפַת הַקְּאַרְעַקְטִין יע"ש: וְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל שֶׁזֶּה לְשׁוֹנוֹ בסי' תתמ"ב ,,דְּהָא אֲפִילּוּ פָּרָשַׁת סוֹטָה דִּשְׁבוּעָתָא בְּכָל לָשׁוֹן נֶאֱמֶרֶת חוּץ מִן הַשֵּׁם הַצָּרִיךְ לוֹמַר בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּהָא בָּעֵי שֵׁם הַמְיֻחָד כִּדְמוֹכַח בס"פ שע"ה וְאִי אֶפְשָׁר לְהַזְכִּירוֹ אֶלָּא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּהָא בָּעֵינַן שֵׁם הַמְיֻחָד וכש"כ נָדָר וכו' עכ"ל" נֶעֱלְמוּ מֵעֵינֵי הַפָּנִים הַיָּפוֹת פ' נָשׂא פ' כ"ב שֶׁמְּפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַיַּלְקוּט דְּאָמַר הקב"ה לְמֹשֶׁה כְּתוֹב פָּרָשַׁת סוֹטָה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא יוֹדַעַת אִיזֶה שֵׁם הַכֹּהֵן מוֹחֵק בִּשְׁבִילָהּ וְהַאִיךְ הִיא מְפֻרְסֶמֶת, נִרְאֶה לְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּכֹהֵן שֶׁכְּמַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ בְּשֵׁם כְּתוּב אֶלָּא בְּכִינּוּי כמ"ש חֲזַ"ל לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתּוֹב אֲנִי נִקְרָא וכ"ש פָּרָשַׁת סוֹטָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהִיא מְבִינָה פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם כִּכְתָבוֹ אֶלָּא בְּשֵׁם שֶׁרְגִילִין לְהַזְכִּיר בִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם וכו' עכ"ל וְנֶעְלַם מִמֶּנִּי דִּבְרֵי הגמ' וְהָרַשְׁבָּ"א הַנָּ"ל, דְּבָעֵינַן דַּוְקָא שֵׁם הַמְיֻחָד, גַּם זֶה נִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַיַּלְקוּט שֶׁכְּתִיבַת הַפָּרָשָׁה הָיָה בלה"ק וּבִפְרָט שֵׁם הַקָּדוֹשׁ ב"ה וְלֹא עַל ע"י כִּינּוּי: וּלְפִי דִּבְרֵי הבי"צ שֶׁכַּוָּנַת הָרַשְׁבָּ"א הוּא עַל כְּתִיבַת הַפָּרָשָׁה, י"ל דִּבְרֵי הַפָּנִים יָפוֹת, וְיָפֶה דָּרַשׁ: שֵׁם בָּא לוֹ וכו' מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּקָאֵי אַכֹּהֵן שֶׁבָּא לוֹ לִכְתּוֹב הַמְּגִלָּה, וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ד מהל' סוֹטָה דִּין ט' דְּאִם כְּתָבָהּ יִשְׂרָאֵל אוֹ כֹּהֵן קָטָן פְּסוּלָה שנא' וְכָתַב הַכֹּהֵן יע"ש וּכְבָר כָּתְבוּ מְקוֹרוֹ מֵהַמִּדְרָשׁ רַבָּה וְהַסִּפְרִי וְאַיָּ"ה נַאֲרִיךְ בָּזֶה במק"א וְרָאִיתִי לְמִי שֶׁהֵעִיר דא"כ לָמָּה לֹא יָלְפִינַן חָזֶה בפ"ק דְּחֻלִּין דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא דאל"כ הַאִיךְ הַכֹּהֵן הוֹלֵךְ וּמוֹחֵק שֵׁם הָוְיָה דִּילְמָא חָלָל הוּא שְׁזִנְּתָה אִמּוֹ שֶׁמּוֹחֵק בְּחִנָּם ע"כ.

וְי"ל לפמש"כ לְבָאֵר בְּדַף י"ד בְּשֵׁם הַבַּיִת אֲפָרִים א"ש דְּמִחִיקַת הַשֵּׁם אָסוּר רַק דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה אֲבָל לֹא בְּמִתְכַּוֵּן לש"ש וּלְשֵׁם מִצְוָה אֵין כָּאן עֲבֵירָה כְּלָל, וא"כ לוֹ יְהֵא אֲפִילּוּ מִסְפֵּיקָא. מ"מ הוּא מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כֵּן ודו"ק.

אַף בלא"ה אֵין זֶה אֶלָּא לְפִלְפּוּלָא דִּבְלֹא זֶה כְּבָר הִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים בְּהָא דְּיָלִיף שָׁם מִמַּכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ, דְּמַאי רְאָיָה הִיא זוֹ דִּילְמָה מַיָּרֵי כְּגוֹן שֶׁהִשְׁקוּהָ מַיִם הַמְאָרְרִים וְלֹא בָּדְקוּ אוֹתָהּ וּמְתָרְצִין דְּשָׁמָא לֹא הָיָה הַבַּעַל מְנַוָּקֶה מֵעָוֹן אַף בְּזֶה י"ל שֶׁהָיָה לְוַעוּד אִשָּׁה אַחֶרֶת וְהִשְׁקוּהָ וּבָדָקוּהָ וְעוֹד מְתָרְצִים הָעוֹלָם דְּשָׁמָא לֹא הַכֹּהֵן כֹּהֵן וּמוֹכִיחִין דְּאֵין כֹּהֵן א' מַשְׁקֶה ב' סוֹטוֹת וְכָתַב הַגָּאוֹן רד"ל בְּהַגָּהוֹתָיו לְחֻלִּין דְּטָעוּת הוּא דבלא"ה קָשֶׁה כְּקֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' וְהָאֵיךְ מַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת וצ"ל דְּהָוֵי סְפֵיקָא וְשָׁרֵי וא"כ תּוּ לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּשָׁמָא הַכֹּהֵן אֵינוֹ כֹּהֵן דְּלוֹקֵי בְּכֹהֵן דְּעָבַד עֲבוֹדָה וא"כ מַחְזְקִינַן לֵיהּ בְּכֹהֵן עכ"ל וא"כ א"ש נָמֵי קֻוּשְׁיָא דִּידַן, אָכֵן כְּבָר הִקְשָׁה כָּל הַקֻּוּשְׁיוֹת הַנַּ"ל בְּסֵפֶר רֹאשׁ יוֹסֵף למס' חֻלִּין בְּשֵׁם מַקְשִׁין הָעוֹלָם וְכָתַב דְּכָל זֶה טָעוּת דְּעִיקַּר הַחֲשָׁשָׁא דִּילְמָא זִנְּתָה בְּאוֹנֶס וא"כ אֵין רְאָיָה מֵהָא דְּלָא בָּדְקוּ הַמַּיִם לַשְּׁנִיָּה דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין בְּאוֹנֶס אַף בא"כ וְגַם בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל חָשִׁיב הַבַּעַל מְנַוָּקֶה מָמוֹן יע"ש וְנֶעְלַם זֶה מהגרד"ל, וּמִיַּיִן גַּם בְּחִידּוּשֵׁי ח"ס עַל חֻלִּין שָׁם בַּדַּף הַנַּ"ל מְפַלְפֵּל ג"כ בְּקֻוּשְׁיוֹת אֵלּוּ וְעוֹד יֵשׁ לִי לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה אַף אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ, אַף הַקֻּוּשְׁיָא שֶׁהֵעִיר בָּהּ הַנַּ"ל רֹאשׁ דְּבָרֵינוּ בלא"ה לֹא כִּוְּונוּ הַמָּקוֹם כִּי עִיקַּר הַקֻּוּשְׁיָא הוּא עַל הַכֹּהֵן הַמּוֹחֵקוּבֶאֱמֶת דָּבָר זֶה אֵינוֹ מְבוֹאָר אִם בָּעֵינַן דַּוְקָא כֹּהֵן וְכֹהֵן וכמש"כ המנ"ח מ' שְׁסָ"ה דאע"פ שֶׁאֵינוֹ מְבוֹאָר אִם צָרִיךְ כֹּהֵן נִרְאֶה דְּצָרִיךְ כֹּהֵן וְכֹהֵן קָטָן אֵינוֹ נִזְכָּר בר"מ לְעִנְיַן מְחִיקָה וְאֶפְשָׁר דְּכָשֵׁר רַק מֵחֲמַת דְּלָאו בַּר כַּוָּונָה הוּא וּבְגָדוֹל עוֹמֵד ע"ג שַׁפִּיר דָּמֵי עכ"ל ובמק"א הִקְשֵׁיתִי עָלָיו דְּאֵין לְדָבָרָיו קִיּוּם, עכ"פ אֲבָל אֵינִי מְבוֹאָר דָּבָר זֶה בְּהֶדְיָא, וּלְהַכְרִיחַ ע"י קֻוּשְׁיָא זוֹ דְּכָשֵׁר אֲפִילּוּ ע"י יִשְׂרָאֵל נָמֵי לֵית לָן די"ל דְּכֹל שֶׁמַּוְחָזָק לָן דְּכֹהֵן הוּא וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו לש"ש שַׁפִּיר יָכוֹל לֵילֵךְ לְמָחוֹק, וע"ת זֶה נָמֵי הִתִּירָה הַתּוֹרָה הַמְּחִיקָה, דְּבֶאֱמֶת יֵשׁ הַרְבֵּה דְּבָרִים שֶׁמְּעַכְּבִין אֶת הַבְּדִיקָה עַיֵּין בְּדַף ו' וְאַפְּ"ה הִתִּירָה הַתּוֹרָה הַמְּחִיקָה, וְעַיֵּין תוס' דַּף ו' ע"ב ד"ה וּטְהוֹרָה וכו' מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּבַעֲלָה מֻוּתָּר בָּהּ מִיָּד וכו' יעש"ה ודו"ק וויל"ע: שָׁם ר"מ סָבַר אָלוֹת אָלוֹת מַמָּשׁ הָאָלוֹת לְרַבּוֹת קְלָלוֹת הַבָּאוֹת מֵחֲמַת בְּרָכוֹת וכו' לֵית לֵיהּ לר"מ מִכְּלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם הִנָּקִי כָּתוּב עכ"ל הגמ', וְהִנֵּה בְּכָאן שַׁפִּיר פָּרִיךְ הגמ' דְּהָאֵיךְ ס"ל לר"מ דְּכוֹתֵב אֵלֶּה הַפְּסוּקִים מְשׁוּם דְּנִשְׁמַע מִינַּיְיהוּ קְלָלוֹת וְהָא לֵית לֵיהּ לר"מ מִכְּלָל לָאו וכו', אֲבָל בְּקִדּוּשִׁין (ס"ב ע"א) שָׁם פָּרִיךְ הַקְּרָא דְּקָאָמַר בְּשִׁלְמָא לרחב"ג הַיְינוּ דְּכְתִיב אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ אוֹתָךְ וְאִם לֹא שָׁטִית טִימְּאָה תַּחַת אָשְׁךְ הִנָּקִי.

אֶלָּא לר"מ חִנָּקִי מִבְּעֵי לֵיהּ יע"ש לִכְאוֹרָה צָרִיךְ בֵּיאוּר מַאי מָקוֹם לְקֻוּשְׁיָא זוֹ עַל הַקְּרָא וְכִי מַאי אִיכְפַּת לָן אִם לֹא כָּתוּב רַק בְּרָכָה וְלֹא תִּשְׁמַע מִינַּיְיהוּ קְלָלָה וְכִי בְּאֵיזֶה מָקוֹם מְבוֹאָר דְּצָרִיךְ לִקְלָלָה.

דְּתִקְשֵׁי מִינַּיְיהוּ וְרַבִּינוּ רַשְׁ"י זַ"ל כַּנִּרְאֶה הִרְגִּישׁ בָּזֶה שָׁם בד"ה הַיְינוּ דִּכְתִיב וכו'. וּמְשׁוּם דְּבְעִנְיַן קְלָלָה גַּם אַשְׁבּוּעָה קַמַּיְיתָא וע"ש אֲבָל מ"מ עֲדַיִן צ"ע דְּדִילְמָא לר"מ לָא בָּעֵינַן קְלָלָה כְּלָל בִּשְׁבִיעָה קַמַּיְיתָא ע"כ הָיָה נ"ל לוֹמַר.

דְּגַם שָׁם סָמִיךְ הַגְּמָרָא עַל גמ' דִּידַן דלר"מ כּוֹתֵב לָהּ הַכֹּהֵן בְּפָרָשַׁת סוֹטָה כָּל הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה וּמְשׁוּם דְּהַקְּלָלָה נִשְׁמַע מִכְּלַל הַבְּרָכָה, אֲבָל בלא"ה הָיָה כּוֹתֵב בְּרָכוֹת בְּפָרָשָׁה זוֹ, וע"כ פָּרִיךְ שָׁם דלר"מ חִנָּקִי מִבְּעֵי לֵיהּ דְּלֵהֱוֵי קְלָלוֹת בַּהֲדֵיהּ דְּלִיכְתּוֹב כֵּן

הַכֹּהֵן בַּמְּגִילָתָא, אֲבָל מִשּׁוּם מִכְּלַל הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לָאו לָא אָמְרִינַן כֵּן, וע"ז מְשַׁנֵּי ר' תַּנְחוּם דְּהַנָּקִי כְּתִיב, וְהָוֵי שַׁפִּיר כְּמוֹ מְפֹרָשׁ הַקְּלָלוֹת בְּהֶדְיָא.

וְשׁוּב פָּרִיךְ שָׁם הגמ' בִּשְׁלָמָא לר"מ הַיְינוּ דִּכְתִיב הַנָּקִי אֶלָּא לרחב"ג לָמָּה לִי (עַיֵּין פרש"י דְּהָכִי נְכְתּוֹב תִּחְיֶה אוֹ לָשׁוֹן אַחֵר) אִיצְטְרִיךְ סד"א אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ הַנָּקִי וְאִם שָׁכַב לֹא הַנָּקִי וְלֹא חִנְקִי אֶלָּא אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא קמ"ל.

גַּם בָּזֶה צע"ק דְּהֵיכִי סד"א כֵּן הָא מְסַיֵּים בְּפָסוּק שֶׁאַחַר זֶה יִתֵּן ד' אוֹתָךְ לְאָלָה וְלִשְׁבוּעָה וכו' לַצְּבוֹת בֶּטֶן וְלִנְפֹּל יֶרֶךְ וכי', וע"כ נר"ל דְּגַם בָּזֶה פְּסִיקָא לֵיהּ לְהַגְּמ' דלרחב"ג כּוֹתֵב הַכֹּהֵן אֶת הַפְּסוּקִים בְּפָרָשַׁת אָלָה.

וּמִשּׁוּם דס"ל כר"מ בְּהָא דְּכוֹתֵב קְלָלוֹת הַבָּאוֹת מֵחֲמַת בְּרָכוֹת בִּמְגִילָתָהּ וּלְדִידֵיהּ לָא בָּעֵינַן שֶׁיִּכָּתֵב הַנָּקִי דבלא"ה ג"כ הָוֵי נִשְׁמַע מִכְּלַל בְּרָכָה קְלָלָה. בְּאֵיזֶה לָשׁוֹן שֶׁהוּא כּוֹתֵב וע"כ מְשַׁנֵּי דסד"א אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ הַנָּקִי וְאִם שָׁכַב לֹא הַנָּקִי וְלֹא תִּנָּקִי אֶלָּא אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא.

פֵּירֵשׁ וא"כ לֹא הָיָה רָאוּי שֶׁיִּכְתּוֹב זֶה הַכֹּהֵן בִּמְגִילָתָהּ. דְּלֵיכָּא כָּאן שׁוּם קְלָלָה לְכָךְ כָּתוּב גַּם לרחב"ג בְּלִשּׁוֹן הַנָּקִי לוֹמַר דְּהָוֵי קְלָלָה מַמָּשׁ הַבָּאָה מִכְּלַל בְּרָכָה וּלְכָךְ שַׁפִּיר כּוֹתֵב זֶה הַכֹּהֵן בִּמְגִילַת סוֹטָה.

אֲבָל לִשְׁאָר רַבָּנָן דְּר"מ לֹא הָיָה כּוֹתֵב כְּלָל אֵלָּה הַפְּסוּקִים אַף דְּנִשְׁמַע מִינַּיְיהוּ קְלָלוֹת דְּיֵשׁ לוֹ מִיעוּט עַל זֶה ודו"ק כנלע"ד בעה"ש. וְעַיֵּין בְּרַשְׁבָּ"א קִדּוּשִׁין שָׁם שֶׁהִקְשָׁה עַל ר"ת שֶׁאָמַר הַנָּקִי כְּתִיב וא"ת א"כ שְׁבוּעָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֵלָּה הִיא וּבְמַסֶּ' סוֹטָה אָמְרִינַן (לְקַמָּן י"ח ע"א) דִּשְׁתֵּי שְׁבוּעוֹת הַלָּלוּ לָמָּה חַד לִשְׁבוּעָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֵלָּה וְחַד לִשְׁבוּעָה שֶׁאֵין בָּהּ אָלָה, אִיכָּא לְמֵימַר דְּאֵלָּה דְּהַנָּקִי לָא מִפָּרָשָׁה בְּהֶדְיָא אֶלָּא מִכֵּינָן דְּקָרֵי הַנָּקִי ש"מ דִּשְׁבוּעָה שֶׁאֵין עִמָּהּ אָלָה הֲרֵי הִיא כִּשְׁבוּעָה שֶׁיֵּשׁ עִמָּהּ אָלָה וּלְאַגְמוֹרֵי אַשְׁבוּעוֹת אִצְטְרִיךְ, – וכ"כ הָרַמְבַּ"ן בְּחִידּוּשֵׁי קִדּוּשִׁין יע"ש (וְאֵין בְּיָדֵי עַכְשָׁיו הָרִיטְבָ"א וְתוֹסְ' רי"ד לְקִדּוּשִׁין לִרְאוֹת מַה פֵּירְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ שָׁם) וּלְפִי קֻוּשְׁיַת הָרַשְׁבָּ"א נִתְחַזֵּק עוֹד קֻוּשְׁיָתִי בָּרִאשׁוֹנָה דְּאַדְּרַבָּה שְׁבוּעָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא שְׁבוּעָה שֶׁאֵין עִמָּהּ אָלָה וְשַׁפִּיר קָאָמַר אִם לֹא שָׁכַב וכו' לְבַד אַף עַיֵּין בְּרַשׁ"י שְׁבוּעוֹת ל"ו ע"ה ד"ה וַהֲרֵי דְּלָא הֲוָצְרְכִנוּ לְבָרֵךְ אֶת הַסּוֹטוֹת יע"ש וא"ש עִיקַּר רְאִיּוֹתַי: שָׁם זָכְתָה יוֹצֵא מִמֶּנָּה בֵּן כְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ דִּכְתִיב בֵּיהּ עָפָר וָאֵפֶר וכו' בְּדָרְךְ צַחוּת יֵשׁ לְפָרֵשׁ יוֹצֵא מִמֶּנָּה בֵּן כְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה יִצְחָק, אַף שֶׁלִּיצָנֵי הַדּוֹר אָמְרוּ מֵאֲבִימֶלֶךְ נִתְעַבְּרָה וכו'.

וה"נ אַף שֶׁדִּבְּרוּ עָלֶיהָ רַע מ"מ זָכְתָה יוֹצֵא מִמֶּנָּה בֵּן הָגוּן וְאִם הָוָה יָלְדָתְ שְׁחוֹרִים יוֹלֶדֶת לְבָנִים וּבָזֶה א"ש נָמֵי מִילַת ,,זָכְתָה" שֶׁלִּכְאוֹרָה צ"ע וְקִצַּרְתִּי: שָׁם וְהָאֵיכָא נָמֵי עֲפַר כִּיסּוּי הַדָּם הָתָם הֶכְשֵׁר מִצְוָה אֵיכָא הֲנָאָה לֵיכָּא – עַיֵּין בְּפֵירוּשׁ רָשׁ"י זַ"ל.

ולענ"ד יֵשׁ לְפָרֵשׁ דִּבְסוֹטָה אֵיכָא הֲנָאָה דבלא"ה הֲרֵי אָסוּר בָּהּ וְצָרִיךְ לְגָרְשָׁהּ וְכֵן בְּאֵפֶר פָּרָה בלא"ה אָסוּר לֶאֱכֹל קוֹדֶשׁ וְלִיכָּנֵס לַמִּקְדָּשׁ וְכַדּוֹמֶה מִן הַדְּבָרִים הַמְעַכְּבִים אוֹתוֹ בִּשְׁבִיל טֻמְאָתוֹ. משא"כ בְּכִסּוּי הַדָּם אֵין מְעַכְּבוֹתהַמִּצְוָה מִלֶּאֱכוֹל וְכַמְבוֹאָר נָמֵי בְּרַשׁ"י בֵּיצָה ח' סוֹף ע"ב יע"ש וְאֵין עָלָיו אִיסּוּר הַגּוּף אֶלָּא הֶכְשֵׁר מִצְוָה בְּעָלְמָא אֲבָל הֲנָאַת הַגּוּף לֵיכָּא, וְאַף שֶׁפָּסְקִינַן בש"ע יור"ד (סי' כ"ח סְעִיף כ"א) מִי שֶׁאֵין לוֹ עָפָר לְכַסּוֹת לֹא

יִשָּׁחוֹט אֶלָּא יַמְתִּין פַּד שֶׁיִּהֵא לוֹ עָפָר עיי"ש הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא מִשּׁוּם בִּיטּוּל מִצְוָה, וְעַיֵּין בְּגִלְיוֹן מָהַרְשָׁ"א שָׁם בְּיוֹר"ד דְּפוּס וִוילְנָא.

וְגַם אִי כְּבָר שָׁחַיָט בְּנוֹדַאי מֻוָתָּר לוֹ לֶאֱכוֹל בְּלִי שׁוּם פְּקָפּוּק כְּלָל, (וְעַיֵּין בְּשוּ"ת עֵין יִצְחָק חאהע"ז סי' ע"ד בְּעִנְיָן שֶׁאֵין לוֹ כְּתָבָה לְשַׁלֵּם אִם מֻוָתָּר לְגָרְשָׁהּ יע"ש, וּבְסִי' ע"ח שָׁם אוֹת ע"ו), וְכַמְבֹאָר שָׁם סְעִיף א' בְּרַמָ"א וְעַיֵּין בַּשָּׁ"דּ שָׁם, שו"ר שָׁם בְּגִלְיוֹן מָהַרְשָׁ"א בְּשֵׁם הַדְּבָרִי חֲמוּדוֹת שֶׁכֵּן רֶמֶז לָזֶה מֵהַאי גְּמָרָא ופרש"י דְּחֻלִּין וּכְמוֹ שֶׁרָצִיתִי לְפָרֵשׁ, והגרש"א מַדְהָה זֹאת דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּוַדַּאי א"פ אִי לֹא הָיָה מְטַהֵר הָיָה הַטָּמֵא נִשְׁאַר בְּטֻמְאָתוֹ וְאֵיכָא הֶנָּאָה, אֲבָל כִּיסּוּי אִלּוּ לֹא הוֹסִיפָה הַתּוֹרָה הַמְּצָוָה גַּבֵּי חי' וְעוֹף הָיָה דִּינָן כִּבְהֵמָה דְּנִיתָּר בִּשְׁחִיטָה לְבַד וא"כ אֵין הֶנָּאָה מִמְּצָוָה זוֹ עכ"ל יעש"ה, וְנֶעְלַם מִמֶּנִּי שֶׁכֵּן מְפֹרָשׁ רַשָּׁ"י בְּחֻלִּין שָׁם דְּבָלְאוּ כִּיסּוּי נָמֵי הָוֵי מִישְׁתְּרֵי בָּשָׂר יע"ש וצ"ע עַל רַשָּׁ"י דְּכָאן, ובפמג"ד שָׁם סי' כ"ח סק"א הֵבִיא דִּבְרֵי הל"ח וְדִבְרֵי כה"ג שֶׁכָּתַב דממש"כ רַשָּׁ"י הָוֵי מִשְׁתְּרֵי בָּשָׂר וְלֹא כָּתַב דְּבָלֹא כִּיסּוּי מִשְׁתְּרֵי בָּשָׂר אֶלָּא דה"ק דְּאִי נָמֵי לֹא הָיָה מְצָוָה לְכַסּוֹת הָיָה מִשְׁתְּרֵי בָּשָׂר משא"כ טַהֲרַת טְמֵאִים וְיָפֶה כָּתַב עכ"ל וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ הרש"א, אַדְּ בֶּאֱמֶת מִלְּקַמָּן דְּאָמַר בִּשְׁלָמָא רְצוּעָה שֶׁל תְּפִילִּין דִּכְתִיב וְרָאוּ וכו', ופרש"י קִיבּוּל שָׂכָר הוּא דְּאֵיכָה הֶנָּאָה וכו', מַשְׁמַע דַּהֶנָּאָה רוּחָנִית לְבַד מַסְפִּיק לְקִיבּוּל וְתַשְׁלוּם הַשָּׂכָר וצ"ע וְעַיֵּין בטוטו"ד מהד"ק סי' מ"א: שָׁם דָּרַשׁ רָבָא בְּשָׂכַר שֶׁאָמַר אַבְרָהָם אָבִינוּ אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל וכו', ופרש"י שֶׁהִבְרִיחַ עַצְמוֹ מִן הַגָּזֵל, וְכֵן פרש"י בְּחֻלִּין שָׁם, וְשָׁם בגמ' מְסַיְּים ר' אַבָּא קָשֶׁה גָּזֵל הַנָּאֱכָל שֶׁאֲפִילּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָן יְכוֹלִין לְהַחֲזִירוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים עכ"ל, וְנִרְאֶה לְהַסְבִּיר, דְּבֶאֱמֶת לְגַבֵּי אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה לָהֶם דִּין גָּזֵל עַכּוּ"ם וּמֻוָתָּר, אֶלָּא שא"א הֶחֱמִיר עַל עַצְמוֹ לְהִתְרַחֵק אֲפִילּוּ מִגָּזֵל עַכּוּ"ם וְעַיֵּין שוּ"ת מָהַרְשָׁ"ל וח"צ וְחוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ וּקְדֻשַּׁת יו"ט בע"ז אֶלָּא שֶׁמַּה שֶׁאָכְלוּ הַנְּעָרִים בְּזֶה לֵיכָּא מִצַּנַּת הַשָּׂבָה כְּלָל וכמש"כ הַנִּתְיבוֹת וְעוֹד אַחֲרוֹנִים דַּאֲפִילּוּ לָמַ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם אָסוּר, בַּהֲשָׂבָה לֵיכָּא כְּלָל חִיּוּבָא דְּוַהֲשֵׁב עיי"ש וא"ש: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם וכו' הָכָא פרש"י דְּתִדְרוֹשׁ הָכִי וכו' וּבְסוֹף פ' שְׁבוּעַת הָעֵדוּת פָּרִישׁ הַנָּקִי בְּלֹא יו"ד וכו', נִרְאֶה דַּהֲבָנַת דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יִמְצְאוּ הַמְעַיְּינִים בְּתוֹסָ' קִדּוּשִׁין (ס"ב ע"א) ד"ה הַנָּקִי יע"ש הֵיטֵב, ועיי"ש בְּתוֹסָ' יְשָׁנִים ד"ה הַנָּקִי כְּתִיב וכו' וְעַיֵּין בט"ז בְּהַקְדָּמָה ליור"ד ובנקה"כ שָׁם ובשעה"מ הל' אִישׁוּת ובפ"י עַל הַתּוֹרָה פ' נָשׂא, וּבְגִלְיוֹן הַמָּהַרְשָׁ"א שָׁם עַל הַטַּ"ז ואכמ"ל: שָׁם בא"ד וְהָתָם אָמַר כִּי לֵית לֵיהּ לר"מ מִכְּלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן בְּמָמוֹצָא בְּאִיסּוּרָא אִית לֵיהּ וְסוֹטָה אִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא הוּא וְנִשְׁאַל רַבִּי וכו' וְהֵשִׁיב רַבִּי דְּהָתָם נָמֵי (גַּבֵּי נְדָרִים) אִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא הוּא שֶׁאָסַר מָמוֹנוֹ עַל חֲבֵירוֹ עכ"ל.

וְעַיֵּין רָ"ן נְדָרִים (י"א ע"א) ד"ה דְּתָנַן וְתוֹסָ' שָׁם ד"ה דְּאִי, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מהר"ב רנשבורג שָׁם ובמק"א תָּרַצְתִּי קוּשְׁיָתוֹ שָׁם מִתּוֹסָ' כְּתֻבּוֹת מ"ו ע"ב בד"ה מָמוֹנָא מֵאִיסּוּרָא וכו' יעש"ה ואכמ"ל בָּזֶה: וּבְתוֹסָ' שְׁבוּעוֹת ל"ו ע"ב ד"ה ה"ג תֵּירֵץ הר"ר יו"ט דַּוְקָא בְּאִיסּוּרָא חָמוּר הוּא דְּאִית לֵיהּ לר"מ כְּגוֹן שְׁתוּיֵי יַיִן ופ"ר דִּבְמִיתָה וְכֵן שְׁבוּעָה אֲבָל לֹא נָדָר יע"ש, ובמ"ק הָעִיר דְּהָא ר"מ סוֹבֵר יֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנָמוֹת וְדִילְמָא כְּרַבִּי ס"ל דְּהַזִּיד בְּמְעִילָה בְּמִיתָה והו"ל קוֹנָמוֹת נַמֵּי אִיסּוּר חָמוּר יע"ש, וא"ל דהרי"ט נָמֵי סָמוּךְ לָהּ ע"ז דְּנָדָר נָמֵי אִית בֵּיהּ צַד מָמוֹן וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיְּים הרי"ט בְּהָא דְּקִדּוּשִׁין דְּהָתָם אֵיכָא מָמוֹנָא

דִּכְתִיב וְכָל טוּב אֲדוֹנָיו בְּיָדוֹ, אַף שֶׁאֵין לָהּ שַׁיָּיכוּת עִם הַתְּנַאי מ"מ אִית בֵּיהּ צַד מָמוֹן, ה"נ בְּנֶדֶר, אֲבָל בִּשְׁבוּעוֹת אַף דג"כ אוֹסֵר מָמוֹן חֲבֵירוֹ עָלָיו, מ"מ כֵּיוָן שֶׁאִיסּוּר חָמוּר הִיא אִית לֵיהּ ודו"ק גַּם יֵשׁ לוֹמַר לְפִי מַה שֶּׁמְּסֻפָּק המ"ל בהל' מְעִילָה דִּין ט' בְּאָסַר עָלָיו אֲכִילָה לֵיכָּא מְעִילָה דְּכֵיוָן דְּאֵינוֹ אוֹסֵר בַּהֲנָאָה לָא דָּמֵי לְהֶקְדֵּשׁ יע"ש א"ש דְּבִנְדָרִים שָׁם מַיְירֵי בְּאוֹמֵר לַחֲוֵרִין לֹא אוֹכַל לָךְ יע"ש וְעוֹד מִסְתַּפֵּק שָׁם בְּכַמָּה תְּנָאִים שֶׁאֶפְשָׁר לְאוֹקְמֵי' בָּהֶם הַאי גְּמָרָא דִּנְדָרִים וּבִכְרָט אִי בָּעֵינַן הַתְפָּסָה יעש"ה, וְכֵן יֵשׁ לְצַדֵּד עַל האב"מ שֶׁהֵבִיא שָׁם דִּבְנוֹדֶרֶת הֲנָאָה מִיָּבָמָה הָוֵי אִיסּוּר מִיתָה מִשּׁוּם הַמְּעִילָה יע"ש דְּנִסְתַּפֵּק בָּזֶה שָׁם המל"מ אוֹ בְּאִיסָּר הֲנָאָתוֹ סְתָם אוֹ אִיכָּא מְעִילָה מִי בָּעֵינַן שֶׁיֵּאָסֵר דָּבָר מְסֻיָּם אוֹ לֹא, וּבְחִדּוּשֵׁי לִנְדָרִים הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בע"ה עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט מִסְּפֵיקוֹת שֶׁל המשל"מ ז"ל, וְכָאן אֵין מְקוֹמוֹ, וְעַיֵּין בשעה"מ הל' אִישׁוּת פ"ו הֲלָכָה ב' בַּאֲרִיכוּת בְּעִנְיַן דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּשְׁבוּעוֹת, וְשָׁם מָצָאתִי שֶׁהֵבִיא שוּ"ת הָרַדְבָּ"ז (ח"א סי' י"א) גַּבֵּי הֶקְדֵּשׁ ע"ת וְלֹא כָּפַל תְּנַאי שֶׁכָּתַב דִּלְדַעַת הַתּוֹסָ' ז"ל שֶׁכָּתְבוּ דִּנְדָרִים אִיסּוּרָא זוּטָא הוּא הֶקְדֵּשׁוֹת וְנִדְאֵי אִיסּוּרָא רַבָּה הוּא דְּהָא אִיכָּא מְעִילָה וכו' יע"ש וְהִשִּׂיג עָלָיו השעה"מ שֶׁהֲרֵי מש"כ הַתּוֹסָ' דְּבְאִיסּוּר חָמוּרָא בָּעֵינַן ח"כ הַיְינוּ דַּוְקָא בְּאִיסּוּר גְּרִידָא אֲבָל בְּאִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא אפי' בְּאִיסּוּר חָמוּר בָּעֵינַן ת"כ וְזֶה מְבֹאָר מִסֻּגְיוֹת הגמ' וּמִדִּבְרֵיהֶם לְמֵעַיֵּין שָׁם עכ"ל וּבָרִיךְ הַשֵּׁם שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה, וא"כ בִּנְדָרִים אַף דְּאִית בְּהוּ מְעִילָה וְחִיּוּב מִיתָה מ"מ בָּעֵינַן ת"כ וא"ש: וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה המ"ק עַל האב"מ מֵהַתּוֹסָ' דִּפְסָחִים דַּף ל"ג דְּלֵיכָּא מִיתָה רַק בַּאֲכִילָה וְלֹא בַּהֲנָאָה וְנִסְתְּרוּ דִּבְרֵי האב"מ, עכ"ל אֶפְשָׁר לְחַלֵּק דְּלְאִיסּוּר בִּיאָה הָוֵי כְּמוֹ אֲכִילָה דְּרַחֲמָנָא אַחְשְׁבוּהָ לְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה וא"א לְהַטְעִים בְּקוּלְמוֹס וְקַצַּרְתִּי, כֵּן מָצָאתִי לְהָאֲמְרֵי בִּינָה הל' נְדָרִים סי' ט' שֶׁהֵבִיא מִשּׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ח"ג סי' ת"ר דְּאִם אָמַר בִּלְשׁוֹן אִיסּוּר הֲנָאָה וַנְדַאי דְּלֵית בֵּיהּ מְעִילָה, וְכֵן הֵבִיא רַשְׁ"י דִּיבָּמוֹת פ"ח דְּכָתַב אִי קָסָבַר יֵשׁ מְעִילָה בְּקֻנָּמוֹת דְּקָדְשֵׁי בה"ב הֵן מִשֶּׁאָמַר קוֹנָם דָּבָר זֶה עָלַי וְאִי קָסָבַר אֵין מְעִילָה דְּקוֹנָם לְשׁוֹן נֶדֶר הוּא, מְבֹאָר דְּרַק קוֹנָם הָוֵי כְּמוֹ קָדְשֵׁי בה"ב לְעִנְיַן מְעִילָה וּפִדְיוֹן אֲבָל לְשׁוֹן אִיסּוּר לכ"ע א"ב מְעִילָה וְלֵית לֵיהּ פִּדְיוֹן עכ"ל.

וְכֵן הֲלָכָה: ובמש"כ הַתּוֹסָ' מֵהַגְּמָ' דְּסוֹטָה אִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא, וּפֵירֵשׁ רַשְׁ"י מִשּׁוּם כְּתֻבָּה, הֵבִיא ההק"נ בְּשֵׁם הַמַּקְנֶה בְּקִדּוּשִׁין דס"ב בתוד"ה בִּשְׁלָמָא דְּלְמַאי דקיי"ל כְּתֻבָּה דְּרַבָּנָן ה"ל סוֹטָה אִיסּוּרָא דְּלֵית בֵּיהּ מְמִינָא יע"ש ומש"כ הוּא לְתָרֵץ מִשּׁוּם שְׁאָר וּכְסוּת עיי"ש וְעַיֵּין בְּפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה פ' נָשׂא בד"ה אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ וכו' יע"ש וּלְדַעְתִּי אֶפְשָׁר לוֹמַר עפ"י מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּקִדּוּשִׁין ל' ע"ב ד"ה שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת אֲחֵרִים וכו' ואע"ג דמע"י לְבַעְלָהּ דְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וכו', וְכֵן כָּתְבוּ בְּגִיטִּין (מ"ז ע"ב) ד"ה וּלְבֵיתֵךְ וכו' וא"ת וְהָא מִן הַתּוֹרָה אֵין לְבַעַל פֵּירוֹת בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ אֶלָּא תַּקָּנָתָא דְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וי"ל דֶּרֶךְ נָשִׁים שֶׁנּוֹתְנוֹת פֵּירוֹת לְבַעֲלֵיהֶן וכו' יע"ש, וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה פ' מִשְׁפָּטִים ואע"פ שֶׁלֹּא הָיָה הוּא מַחְיוּב בִּמְזוֹנָתָם מה"ת, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁדֶּרֶךְ כָּל הָאָרֶץ לְפַרְנֵס אָדָם אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הַקְּטַנִּים וכו' יע"ש, וצ"ע בָּזֶה מַה שֶּׁהִקְשָׁה שָׁם הָרַמְבַּ"ן בְּפָסוּק ט"ז גַּבֵּי כֶּסֶף יִשְׁקוֹל כְּמֹהַר בְּתוּלוֹת עַל פרש"י שֶׁפֵּירֵשׁ כְּמֹהַר הַבְּתוּלוֹת דְּהַיְינוּ שֶׁכּוֹתֵב לָהּ כְּתֻבָּה וְתָמַהּ הָרַמְבַּ"ן דמה"ת אֵין עָלָיו כְּלוּם שֶׁהַכְּתֻבָּה מד"ס הִיא וכו' יע"ש צ"ע דעכ"פ הָכִי נָהֲגוּ לְיִתֵּן לָהּ מֵהַר הַבְּתוּלוֹת אַף קוֹדֶם מ"ת, וְכִמְדֻמֶּה לִי שֶׁהֵעִירוּ עָלָיו כֵּן, וא"כ ה"נ א"ש דעכ"פ יֵשׁ כָּאן עִנְיַן דְּרָרָא דְּמָמוֹנָא מַה שֶּׁפּוֹסֵק לִיתֵּן לָהּ מַה שֶּׁנָּהֲגוּ וְהָיָה נוֹתֵן לָהּ מַה לִּי

דְּרַבָּנָן אוֹ דְּאוֹרָיְיתָא, וְלֹא גָּרַע ממש"כ הַתּוֹסָ' בִּשְׁבוּעוֹת שֶׁהִזְכִּירוּ לְעֵיל דְּוַדַּאי טוּב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ הָוֵי עִנְיַן מָמוֹנָא יע"ש וז"פ, וּבְכִתָּבוֹת (י' א') אָמְרֵי עַל הַאי כְּמִוְּהַר הַבְּתוּלוֹת דְּמִכָּאן סָמְכוּ חֲכָמִים לִכְתִיבַת אִשָּׁה מה"ת וְעַיֵּין שָׁם בִּירוּשַׁלְמִי פ"ג ה"ה יע"ש: וְנִזְכַּרְתִּי עַתָּה מֵהַתּוֹסָ' דְּסַנְהֶדְרִין (וּכְלָשׁוֹן הַזֶּה כָּתְבוּ בִּזְבָחִים ע"א) (פ' ע"א) שֶׁכָּתְבוּ אֲבָל בְּמַתְנִיתַן דִּזְבָחִים חָיְישִׁינַן לְפִי דְּאִיכָּא כַּמָּה סָפֵק אִיסּוּרִין לְפִי שֶׁהֵן מֻוְקָּדָשִׁין כְּגוֹן רֶכֶב ע"ג שׁוֹר וכו' וּסְמִיכָה וכו' וְעוֹד דְּאִיכָּא אִיסּוּר מְעִילָה דְּהֶזִּיד בְּמְעִילָה בְּמִיתָה הִלְכָךְ כֵּוָן יָמוּתוּ עכ"ל וַהֲרֵי הָכָא מַיְירֵי מֵחַיִּים דְּלֵיכָּא אֶלָּא הֲנָאָה וְאַפַּ"ה כָּתְבוּ דְּהֶזִּיד בְּמְעִילָה בְּמִיתָה וע"כ דְּפְלִיגִי עַל הַתּוֹסָ' דְּפְסָחִים, וא"כ יֵשׁ לְבַעַל אב"מ עַמּוּד גְּדִיל לְסָמוֹךְ עָלָיו וּמְסַוָּלָק קֻוּשְׁיַת המ"ק, וּפֶלֶא שֶׁלֹּא הִתְעוֹרֵר מִזֶּה הַתּוֹסָ', וְכֵן במש"כ לְעֵיל לְיַיְשֵׁב בְּנוֹדֶרֶת הֲנָאָה דְּלִעְנַיִן בִּיאָה שָׁאנֵי, מָצָאתִי סְעִיתָא לִדְבָרַי, וְעוֹד יַתִּירָא מִזֶּה, בְּהַגָּהוֹת מְצַפָּה אִיתָן לַפְּסָחִים שָׁם שֶׁעָמַד עַל דִּבְרֵי רַשְׁ"י שָׁם שֶׁאָמַר בד"ה הֶזִּיד ,,בַּהֲנָאַת" הֶקְדֵּשׁ שֶׁשִּׁגְגָתָהּ מְעִילָה, דְּלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּרַשְׁ"י לָא ס"ל כמש"כ הַתּוֹסָ' וכו' אַף י"ל דְּאֵין מַחֲלוֹקֶת בֵּין רַשְׁ"י וְתוֹסָ' כְּלָל דמ"ש תוס' דְּבִשְׁאָר נֶהֱנֶה לֵיכָּא מִיתָה הַיְינוּ בְּמִידֵּי דְּבַר אֲכִילָה הוּא וְלֹא אֲכָלוֹ אֶלָּא נֶהֱנֶה מְמֶנּוּ בִּשְׁאָר הֲנָאוֹת דְּלָאו אֲכִילָה, אֲבָל בְּמִידֵּי דְּלָאו בַּר אֲכִילָה מוֹדֵי דְּשַׁפִּיר מְחַיֵּיב רַבִּי עַל הַהֲנָאָה וְכֵינָן דְּלָאו בַּר אֲכִילָה הוּא הֲנָאָה דִּידֵיהּ הוּא הָוְיָא אֲכִילָה וכ"מ ממ"ש תוס' פ' רה"ג חֻלִּין (דַּף קל"ו) עכ"ל וְדִבְרֵי האב"מ שְׁרִירִין וְקַיְימִין וְאַגַּב נִתְבָּאֵר עִנְיָן זֶה, וְגַם עַיֵּין בשעה"מ הל' מְעִילָה דְּהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַאשׁוֹנִים דלר"מ אֵין מְעִילָה רַק בַּאֲכִילָה אָכַל לֹא בַּהֲנָאָה מִשּׁוּם דְּאֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד אֵין מִתְחַלֵּל וא"כ בַּהֲנָאָה לֵיכָּא מְעִילָה רַק בַּהֲנָאָה שֶׁל כִּילּוּי, וּבַאֲכִילָה יֵשׁ לָנוּ סָפֵק שֶׁל המשל"מ הַנַּ"ל דְּאֵין בְּקוֹנָמוֹת כָּזוֹ מְעִילָה דְּלָא דָּמֵי לְהֶקְדֵּשׁ ודו"ק: וְעוֹד י"ל דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּקוֹנָמוֹת דְּלֵיכָּא מְעִילָה כִּדְמַסִּיק בִּשְׁבוּעוֹת (כ"ב ע"א) רָבִינָא אָמַר כִּי קָאָמַר ר"פ לְעִנְיַן מַלְקוֹת כִּי תַּנְיָא הָהִיא לְעִנְיַן קָרְבָּן דְּבָעֵינַן ש"פ, וְעַיֵּין שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אֲבָל, וא"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ שָׁם גַּבֵּי לֹא אוֹכַל לְךָ בְּדְאִיכָּא כַּזַּיִת וְלֵיכָּא ש"פ דְּלֵיכָּא מְעִילָה וּמַיְירֵי שָׁם בְּכָל גַּוְונֵי וכה"ג כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' מַכּוֹת (כ"ב ע"א) ד"ה אֶלָּא וכו' וא"ת לִילְקֵי מֵשִׁים הֶזִּיד בְּמְעִילָה בְּאַזְהָרָה, וי"ל דְּלָא חָשִׁיב אֶלָּא לָאו דְּאִיתַּנְהוּ פָּחוֹת מש"פ ע"כ וה"נ כֵּן: וְהִנֵּה מֵהַתּוֹסָ' זֶה נָמֵי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דַּאֲפִילּוּ בַּהֲנָאָה ס"ל לְרַבִּי דְּבְמִיתָה, מִדְּהֶקְשׁוּ רַק אַלִּיבָּא דמ"ד בְּאַזְהָרָה וַהֲלֹא הָתָם מַיְירֵי בְּשֶׁבִּישֵׁל בַּעֲצֵי הֶקְדֵּשׁ וקיי"ל דְּאֵין שֶׁבַח עֲצִים בַּפֹּת מִדְּאוֹרַיְיתָא וְאֵין כָּאן אוֹכֵל הֶקְדֵּשׁ אֶלָּא נֶהֱנֶהוּבַהֲנָאָה לֵיכָּא מִיתָה אֶלָּא מַלְקוּת וְתִקְשֵׁי לכ"ע א"ו דְּפְלִיגִי בְּזֶה עַל הַתּוֹסָ' דְּפְסָחִים, אֶלָּא דְּבָדוֹחַק יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּאַדְּרַבָּה מִדְּסָתְמוּ דְּבְרֵיהֶם וְהֶקְשׁוּ אַלִּיבָּא דכ"ע דבלא"ה יֵשׁ לְהַצְרִיךְ עִיּוּן דְּשָׁם בְּסַנְהֶדְרִין וּבִזְבָחִים כָּתְבוּ אַלִּיבָּא דמ"ד בְּמִיתָה וְכָאן הֶקְשׁוּ אַלִּיבָּא דמ"ד בְּאַזְהָרָה, א"ו דְּכָאן נָמֵי הֶקְשׁוּ אַלִּיבָּא דכ"ע אֲפִילּוּ לָמ"ד בְּמִיתָה מ"מ בַּהֲנָאָה מוֹדֵי, וּפְלִיגִי רַק בִּסְבָרָא, אֲבָל לֹא לַהֲלָכָה וצ"ע, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם חיור"ד סי' ל"ה שֶׁבָּנָה כַּמָּה בִּנְיָנִים וּמְסַלֵּק כַּמָּה קֻוּשְׁיוֹת עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' פְּסָחִים דְּאֵין חִיּוּב מִיתָה אַף לְרַבִּי רַק בַּאֲכִילָה דַּוְקָא ע"ש, וְלֹא הִזְכִּיר גַּם מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּסַנְהֶדְרִין וּזְבָחִים וכנז"ל: וְעַל הַסְּבָרָא שֶׁכָּתַבְתִּי דְּאִיסּוּרֵי עֲרָיוֹת חֲשִׁיבִי כְּאִיסּוּרֵי אֲכִילָה, יֵשׁ לְהָעִיר מֵחֻלִּין (קט"ו ע"ב) דְּאָמְרִינַן שָׁם נָאֱמַר כָּאן כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה וכו' וְנֶאֱמַר לְהַלָּן לֹא יהי' קָדֵשׁ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מַה לְּהַלָּן בַּהֲנָאָה אַף כָּאן בַּהֲנָאָה ע"כ מַשְׁמַע דְּאִיסּוּרֵי עֲרָיוֹת דְּמֵי רַק לַהֲנָאָה וְלֹא לַהֲנָאַת אִיסּוּרֵי אֲכִילָה וי"ל, ועיי"ש, בְּתוֹסָ' ד"ה וְנֶאֱמַר וכו' ודו"ק: עוֹד נ"ל לוֹמַר בְּיִשּׁוּב קֻוּשְׁיַת המ"ק,

דְּבִנְדָרִים אַף שְׁיֵּשׁ בָּהֶן חוּמְרָא דִּמְעִילָה, מ"מ יֵשׁ בָּהּ קוּלָּהּ דִּשְׁאֵלָה וַחֲשׁוּבָה קַוּלָּא מִפְּנֵי זֶה כַּיָּדוּעַ מֵהַשַּׁ"ס וְאַחֲרוֹנִים, (וּבְקוֹנָם כְּלָלִי מֵהֲנֵי פְּדְיוֹן כמש"פ הָרַמְבַּ"ם) וְאַף שֶׁשְּׁבוּעָה נַמִּי אִיתָא בִּשְׁאֵלָה, מ"מ י"ל דִּנְדָרִים מְצָוָה לְאִיתְשְׁלֵי משא"כ בִּשְׁבוּעָה וְכִדְמַחֲלֵק כה"ג בִּנְדָרִים נ"ט בֵּין נְדָרִים לִתְרוּמָה לְעִנְיַן דשיל"מ יע"ש, וְעַיֵּין לח"מ פֵּ"ה דהל' נְדָרִים מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל הכ"מ, וְעַיֵּין תוס' ב"ק (ס"ז ע"א) ד"ה מֵעִיקָּרָא וכו' ע"ז שְׁאֵלָה וכו' כֵּיוָן דְּלָא שְׁכִיחָא ודו"ק: וְכֵן בְּתוֹסְ' ב"מ (נ"ג ע"א) ד"ה ה"ל דשיל"מ וא"ת תְּרוּמָה נַמִּי יל"מ וכו' וְי"ל מִי הָוֵי מְצָוָה לְאִיתְשׁוּלֵי עֲלָהּ וכו' יע"ש ומה"ט פָּסְקוּ הַבַּיִת יַעֲקֹב וְהַתְּשׁוּבָה מַאַהֲבָה שהו"ד בפ"ת יור"ד (סי' ק"ב סק"י) דְּדַוְקָא בְּנָדָר מְשׁוּם דְּאִיכָּא מְצָוָה לְאִיתְשׁוּלֵי בֵּיהּ הָוֵי דשיל"מ, אֲבָל אִם נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מַאֲכָל פְּלוֹנִי וְנִתְעָרֵב לָא הָוֵי דשיל"מ דְּלֵיכָּא מְצָוָה כְּדִלְקַמָּן סי' ר"ג יע"ש וא"כ מִקְּרֵי קַוּלָּא לְגַבֵּי שְׁבוּעָה וְאַף שְׁיֵּשׁ בָּהּ חוּמְרָא אַחֶרֶת: וְכֵן מָצָאתִי בהפלא"ה כְּתָבוּת (פ"ג דל"א) שֶׁכָּתַב וְרָאִיתִי בספ"י שֶׁכָּתַב דלפמש"כ הַתּוֹסְ' דר"נ בה"ק ס"ל כְּרַבִּי א"כ המ"ל דא"ב הֵזִיד בְּמְעִילָה דְּמֵעִיקָּרָא דְּאַגְבְּהֵי' נִתְחַיֵּיב בְּמְעִילָה, וּתְמֵהֲנִי מְאֹד דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בִּפְסָחִים (דל"ג) בְּהֶדְיָא דִּלְרַבִּי דס"ל חִיּוּב מִיתָה בְּמְעִילָה אֵינוֹ אֶלָּא בַּאֲכִילָה דְּוַמְיָא דִּתְרוּמָה א"כ אַכַּתִּי קָשֶׁה דְּמֵעִיקָּרָא דְּאַגְבְּהֵי' קָנְיָא וְאַף לפמש"כ שָׁם בְּחִידּוּשָׁיו דְּרַשִּׁ"י ל"ל סְבָרַת הַתּוֹסְ' שָׁם מ"מ עַל הַתּוֹסְ' לקמ"ל עכ"ל ולפמ"ש אָתֵי שַׁפִּיר לְפִי שִׁיטַת הַתּוֹסְ' דְּסַנְהֶדְרִין ועכ"פ דִּבְרֵי האב"מ הַנָּ"ל יִתָּכְנוּ לְשִׁיטַת רַשִּׁ"י פְּסָחִים הַנָּ"ל וכמש"כ נָמֵי בַּעַל מְצַפֶּה אִיתָן וְעַיֵּין בִּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ שָׁם דל"ג ד"ה נִתְכַּוְּוֹן וכו' ודו"ק: ובמש"כ לְעֵיל לְתָרֵץ הֶעָרַת הַמַּקְנֶה מֵהָא דִּכְתֻבָּה דְּרַבָּנָן עַיֵּין לְעֵיל, נִזְכַּרְתִּי סְתִירָה לִדְבָרֵי מֵהַתּוֹסְ' דִּלְקַמָּן כ"ז ע"א ד"ה אִישׁ אִישׁ וכו' שֶׁכָּתְבוּ וְעִיקַּר קְרָא לָא אִיצְטְרִיךְ אֶלָּא לְאָוְסָרָהּ לַבַּעַל וְלַבּוֹעֵל אֲבָל מִשּׁוּם לְפָוְסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ ל"צ קְרָא דְּהָא אֲפִילּוּ רַשְׁבָּ"ג דס"ל כְּתֻבָּה דְּאוֹרָיְיתָא לָאו מַמָּשׁ דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא אִית לֵיהּ סָמַךְ מִדְּאוֹרָיְיתָא וכו' יע"ש, אֲבָל מ"מ יֵשׁ לְחַלֵּק וְיֵשׁ מָקוֹם לִדְבָרַי וְקַצָּרְתִּי, וּמַה שֶּׁהֵבֵאתִי מִשּׁוּם שְׁאֵר כְּסוּת וּלְכָךְ קָרֵי לֵיהּ אִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא, כֵּן כָּתְבוּ בָּאֵמֶת הַתּוֹסְ' גִּיטִּין (ע"ה ע"א) ד"ה לְאַפּוֹקֵי וכו' שֶׁבְּתוֹךְ דִּבְרֵיהֶם כָּתְבוּ וְהָא דְּבָעֵינַן כְּפִילוּת בְּסוֹטָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי אִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא דְּאִיכָּא שְׁאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה וּכְתֻבָּה וכו' יע"ש, וְנָעְלַם זֶה מֵהָרַב דְּסוֹבָאלְק זַ"ל, וצ"ל דְּהַתּוֹסְ' ס"ל דְּהָוֵי מִדְּאוֹרָיְיתָא וּכְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אֲבָל יֵשׁ פּוֹסְקִים דְּגַם זֶה מִדְּרַבָּנָן עַיֵּין ב"ש באהע"ז (סי' ס"ט סק"א) וְעַיֵּין תוס' כְּתֻבּוֹת (ז ע"ב) ד"ה שֶׁהִגִּיעַ, וּבְאַרְעָא דְּרַבָּנָן אוֹת מְזוֹנוֹת, וּבָאוֹת כְּתֻבַּת אִשָּׁה וכו', וצ"ל כִּסְבָרָתִי שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל וּכְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה: וְהִנֵּה יֵשׁ לְדַיֵּיק דְּהָרַמְבַּ"ם בפ"ג מהל' סוֹטָה דִּין ז לֹא הֵבִיא כְּלָל הָא דר' תַּנְחוּם הַנָּקִי חִנָּקִי חִתִּיב כְּתִיב וְלֹא מָצָאתִי שֶׁיַּרְגִּישׁוּ בָּזֶה בַּעֲלֵי הַהַגָּהוֹת עַד שֶׁחִפַּשְׂתִּי וּמָצָאתִי להלח"מ בפ"ז מהל' זְכִיָּה וּמַתָּנָה דִּין ז' דְּשָׁם מְבָאֵר הלח"מ דְּהָרַמְבַּ"ם ס"ל דִּבְאִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא בָּעֵי תְּנַאי כָּפוּל וְהִקְשָׁה דא"כ אַמַּאי לֹא הִזְכִּיר בהל' סוֹטָה הַךְ דְּהַנָּקִי חִנָּקִי דִּלְפִי הַנִּרְאֶה מֵהֶכְתוּב מַשְׁמַע דְּהַכֹּהֵן צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר בְּפֵירוּשׁ וְאִם לֹא שָׁכַב (כַּנִּרְאֶה ט"ס יֵשׁ כָּאן וכו' וְלֹא הִזְכִּיר זֶה רַבֵּינוּ וי"ל דְּסוֹבֵר רַבֵּינוּ דְּמַה דְּאָמַר הַנָּקִי אֵינוֹ שֶׁיֹּאמַר הַכֹּהֵן כֵּן בְּפֵירוּשׁ אֶלָּא מִדְּאָמַר לָשׁוֹן זֶה מַשְׁתְּמַע מִינֵּיהּ הָכִי וכו' יע"ש (ולפ"ד יֵשׁ לְיַישֵׁב דִּבְרֵי הַבַּיִת יִצְחָק שֶׁהֶעָרוֹתַי עָלָיו בְּפִלְפּוּל דִּלְעֵיל דו"ק וְתִשְׁכַּח) אָכֵן לְפִי דִּבְרֵי הַמַּקְנֶה הָוֶה מָקוֹם לוֹמַר דִּלְכָךְ לֹא הֵבִיא הת"כ מִשּׁוּם דס"ל כְּתֻבָּה דְּרַבָּנָן א"כ סוֹטָה הָוֵי אִיסּוּרָא גְּרִידָא, אַף עַדַיִין יִקְשֶׁה מִשְּׁאֵר כְּסוּת שפ' הָרַמְבַּ"ם דְּהָוֵי

דְּאוֹרָיְיתָא וא"כ הָוֵי אִיסּוּרָא דְּאִית בֵּיהּ מָמוֹנָא וכמש"כ הַתּוֹסָ' גִּיטִּין הַנַּ"ל, וְקַצַּרְתִּי: ומש"כ עוֹד בת"ה עַל דִּבְרַת הַמַּקְנֶה עַיֵּין כה"ג בְּהַיָּד הַמֶּלֶךְ פֶּ"ה מהל' אִישׁוּת לְעִנְיַן תְּנַאידְּלְעַבֵּר, ע"ש שֶׁדְּבָרָיו מְבֹלְבָּלִין בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ פֶּ"ה מהל' אִישׁוּת בַּאֲרִיכוּת וי"ל בָּזֶה במק"א אַיָּ"ה, וּבְרֶגַע כּוֹתְבִי זֶה נִזְכַּרְתִּי דִּבְשׁו"ת נַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ לְהַגָּאוֹן בְּדוֹרוֹ הרי"א מִסַּלְאַנִים זצ"ל סי' ט"ו מְדַבֵּר בְּעִנְיָן זֶה דִּתְנַאי שֶׁלָּעֲבָר אִם בְּעִנְיַן תְּנַאי כָּפוּל וְרָאִיתִי שָׁם וּמָצָאתִי שֶׁכֵּן הוּא וְרָאִיתִי ג"כ שָׁם בד"ה וְכֵן הֵבִיא דִּבְרֵי הַשעה"מ שֶׁהֵבַאתִי לְעֵיל בָּמָה שֶׁמַּשִּׂיג עַל הָרַדְבָּ"ז וַ"ל וּמַקְשֶׁה עַל דִּבְרֵי הָרַדְבָּ"ז שֶׁכָּתַב בְּהֶקְדֵּשׁ הָוֵי אִיסּוּר חָמוּר מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְעִילָה א"כ תִּקְשֵׁי בִּנְדָרִים נַמִּי הָא ר"מ ס"ל דְּיֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנָמוֹת וּמְיַיְשֵׁב עפ"י סְפֵיקוֹת שֶׁל המ"ל פ"ד מהל' מְעִילָה וכנז"ל וְעוֹד אֶפְשָׁר לוֹמַר מִשּׁוּם דְּבִשְׁבוּעוֹת קָא מִפֵּיךְ לָהּ וס"ל לר"מ דְּאֵין מְעִילָה בְּקוֹנָמוֹת את"ד יע"ש וּבְרוּךְ ה' שֶׁכִּיּוֹנָתִי ועיי"ש עוֹד בְּעֹמֶק יְהוֹשֻׁעַ (סי' י"ג): ומש"כ הַסְּבָרָא לְעֵיל לְעִנְיַן אִי כְּתֻבָּה דְּרַבָּנָן וכו', מָצָאתִי כה"ג בַּגְּבוּרַת אֲרִי למס' יוֹמָא דַּף ע"ה לְעִנְיַן הַמָּן שֶׁהוּא זֶרַע גַּד שֶׁמַּגִּיד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אִם הִיא אוֹמֶרֶת הוּא סָרַח עָלַי' ופרש"י וְתוֹבַעְתּוֹ כְּתֻבָּה, וְהִקְשָׁה הג"א הָא לֹא מָצִינוּ מ"ד כְּתֻבָּה דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא רַשְׁבָּ"ג בפ"ק וּבָתְרָא דִּכְתֻבּוֹת ור"מ שָׁם בַּפֶּ"ה, וְשָׁמָּא בִּימֵי מֹשֶׁה נִתַּקֵּן כְּבָר א"נ אפ"ת דַּעֲדַיִין לֹא תִּקְנוּ הֵן נָהֲגוּ מֵעַצְמָן כִּדְמוּבָאֵר בַּמָּה קָרָאֵי לְפִי מְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה עכ"ל וְהוּא כמש"כ בעזהי"ת: וְנִרְאֶה דְּלְאַחַר כָּךְ שֶׁנִּתְקַנָּה כְּבָר אָז כְּשֶׁכּוֹתֵב לָהּ הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא מִטַּעַם הִתְחַיְּבוּת וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' רֵישׁ פ' אע"פ ודו"ק.

וּבָזֶה יֵשׁ לַחְקוֹר בְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּסַנְהֶדְרִין (י' א') פְּלוֹנִי בָּא עַל נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה וְהֶזַּמּוּ נֶהֱרָגִין וְאֵין מְשַׁלְּמִין מָמוֹן וכו' וְהוּא טוֹבַת הַנָּאָה דִּכְתֻבָּה עַיֵּין פרש"י וְתוֹסָ' כְּתֻבּוֹת ל' ע"ב יע"ש יֵשׁ לַחְקוֹר דִּכְתֻבָּה הִיא דְּרַבָּנָן וְהָאֵיךְ הֲיֵי לֵיהּ שְׁתֵּי רְשָׁעוֹת עִם מִיתָה שֶׁהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְלֹא קָרֵב זא"ז וּמַאן דְּמְחַיֵּיב הָא לָא מְחַיֵּיב הָא, אֲבָל לפמש"כ דְּשׁוּב נַעֲשָׂה מִטַּעַם הִתְחַיְּבוּת וְשַׁעְבּוּד לֹא גָּרַע מֵאֶתְנָן דְּאָמְרִינַן קלבדר"מ וְכִסְבָרַת הר' דָּוִד שֶׁהֵבִיא הקצה"ח בס' ל"ד, וְקַצַּרְתִּי כִּי יֵשׁ כָּאן מָקוֹם לְהַרְחִיב הַדְּבָרִים: שָׁם תוס' ד"ה אֵינִי כּוֹתֵב וכי' תֵּימַהּ וכו' אַמַּאי לֹא קָתָנֵי פָּרָשַׁת סוֹטָה דְּשִׁיעוּר זוּטָא טְפֵי אור"י דְּפָרָשַׁת סוֹטָה לָא שְׁכִיחַ וכו' כָּל מִילְּתָא דְּשְׁכִיחַ וְלָא שְׁכִיחַ אָזֵיל רַבָּנָן בָּתַר שְׁכִיחַ לְקַוְלָא עכ"ל, וְהַתּוֹסָ' הַזֶּה הֶעְתִּיקוּ הַתּוֹסָ' יו"ט שָׁם בְּשַׁבָּת פ"ח ועיי"ש בְּדִיבּוּר הַשֵּׁנִי שֶׁהֵיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וי"ל עפ"י דִּבְרֵי תוס' אֵלּוּ, שו"ר כֵּן בתו"ח שָׁם עַל הַגִּלָּיוֹן בְּשֵׁם הפר"ח עיי"ש אָמְנָם לִי צ"ע עִיקַּר קֻוּשְׁיָתָם לְפִי מַאי שֶׁחִיְּדְּשׁוּ בְּעַצְמָם שָׁם במס' שַׁבָּת (ע"ט ע"ב) ד"ה תְּפִילִּין אַגְּוִיל וכו' שֶׁכָּתְבוּ וא"ת נְיָיר שֶׁאֵינִי מָחוּק נָמֵי לִיפְסֹל בס"ת כִּדְפָסְלִינַן מְגִילָה דְּסוֹטָה מִשּׁוּם דִּכְתִיב בְּסֵפֶר וְנִרְאֶה דִּנְיָיר נָמֵי דְּקָתָנֵי בִּמְגִילַת סוֹטָה הַיְינוּ בְּמָחוּק ואע"ג דְּלָא פָּרִישׁ כִּדְאַשְׁכְּחַן הָכָא גַּבֵּי ס"ת וכו' עיי"ש, וא"כ כֵּיוָן דִּנְיָיר שֶׁאֵינוֹ מָחוּק כָּשֵׁר גַּבֵּי מְגִילַת סוֹטָה, וְהָא דִּתְנַן הָכָא אֵינוֹ כּוֹתֵב לֹא עַל הַנְּיָיר הַיְינוּ בְּנְיָיר מָחוּק, מֵעִיקָּרָא לק"מ קֻוּשְׁיָתָם דְּהָכָא דְּלָא מָצֵי לְמֵימַר קָלָף כְּדֵי לִכְתּוֹב עָלָיו פָּרָשַׁת סוֹטָה, דְּבָאֱמֶת לֹא בָּעִינַן כְּלָל קָלָף בְּפָרָשַׁת סוֹטָה אֶלָּא אֲפִילּוּ נְיָיר שֶׁאֵינוֹ מָחוּק כָּשֵׁר, משא"כ תְּפִילִּין אֵין נִכְתָּבִים אֶלָּא עַל הָעוֹר כִּדְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם בְּשַׁבָּת ויל"ע: וְעוֹד י"ל דְּהִנֵּה מַה שֶּׁכָּתְבוּ דְּפָרָשַׁת סוֹטָה הוּא שִׁיעוּר זוּטָא טְפֵי מִפָּרָשַׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ע"כ הוּא לר"י דְּכָל עַצְמוֹ אֵינוֹ כּוֹתֵב אֶלָּא יִתֵּן ה' וכו', אֲבָל לת"ק וכש"כ לְרַבִּי יוֹסִי דְּגַם צַוָּואוֹת וְקַבָּלוֹת כּוֹתֵב, לָא הָוֵי כ"כ ,,שִׁיעוּר זוּטָא טְפֵי" וְכִמְעַט שָׁוִין הֵן, וא"כ י"ל דִּלְכָךְ לָא תְּפִיס הָתָם פָּרָשַׁת סוֹטָה מִשּׁוּם דְּבִפְלוּגְתָּא לָא קָא מַיְירֵי,

וְאַחַר זְמַן מָצָאתִי בְּסֵפֶר חָדָשׁ בִּשְׁמוֹ שוּ"ת נִטְעֵי נַעֲמָנִים בחיור"ד סי' ל"ג שָׁם הֵבִיא מִזֶּה רְאָיָה למש"כ הט"ז ביור"ד סִימָן רע"ד ס"ק ב' שֶׁשִּׁעְוּר אוֹת קָטַנָּה אֵינָהּ אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה וכ"כ הַשָּׁ"דּ שָׁם סק"ד, דְּהִנֵּה ע"כ כַּוָּנָתָם בָּמָה שֶׁכָּתְבוּ בְּפָרָשַׁת סוֹטָה זוּטָא הַיְינוּ דִּבְמִנְיָן אוֹתִיּוֹת הָוֵי פָּרָשַׁת סוֹטָה פָּחוֹת מִן פָּרָשַׁת שְׁמַע דִּבְפָרָשַׁת שְׁמַע אִיכָּא ר"ה אוֹתִיּוֹת ובפ' סוֹטָה לֵיכָּא רַק ר"ב, אֲבָל תֵּיבוֹת יֵשׁ בפ' סוֹטָה יוֹתֵר מִן פ' שְׁמַע דבפ' סוֹטָה אִיכָּא נ"ד תֵּיבוֹת ובפ' שְׁמַע לֵיכָּא רַק מ"ח תֵּיבוֹת, וא"כ אִם נֵימָא דְּהָא דְּקָתָנֵי בַּבָּרַיְיתָא בֵּין תֵּיבָה לְתֵיבָה כְּמִלֹּא אוֹת קָטַנָּה הָוֵי לְעִיכּוּבָא א"כ הֲרֵי אִיכָּא בפ' סוֹטָה שִׁעוּר גָּדוֹל טְפֵי מִן פר' שְׁמַע דְּהָא אִיכָּא מִסְפָּר שִׁשָּׁה תֵּיבוֹת יוֹתֵר מִן פ' שְׁמַע וּבֵין כָּל תֵּיבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רִיוּוּחַ מָלֵא אוֹת קָטַנָּה א"כ הֲרֵי שִׁעוּר יוֹתֵר גְּדוֹלָה א"ו דְּהַאי דְּקָתָנֵי בֵּין כָּל תֵּיבָה כְּמִלֹּא אוֹת קָטַנָּה לָא הַוָה לְעִיכּוּבָא ודו"ק עכ"ל וּדְבָרָיו עֲמֻקִּים וּשְׁנוּנִים אֶלָּא דמש"כ דבפ' סוֹטָה אִיכָּא נ"ד תֵּיבוֹת הַיְינוּ דַּוְקָא לת"ק, אֲבָל לר' יְהוּדָא לֵיכָּא וַהֲוָה זוּטָא טְפֵי מפ' שְׁמַע, וי"ל דִּבְרֵיהֶם דְּהִקְשׁוּ לר"י, אֲבָל אִיכָּא לְתָרוּצֵי כמש"כ דִּבְפִלּוּגְתָּא לָא קָא מַיְירֵי וּבְפָרָט דְּאֵין הֲלָכָה כר' יוּדָא: שָׁם אֵינוֹ כּוֹתֵב לֹא עַל הַלּוּחַ וְכוּ, עַיֵּין יוֹמָא (ל"ז ע"ב) וּמָצָאתִי בפי' הַמַּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם זַ"ל יע"ש ופ', וְעַיֵּין בתשב"ץ (ח"א סי' ב'):שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה לֹא עַל הַלּוּחַ וכו' יְרוּשַׁלְמִי תַּנְיָא ר"א בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר אֵין כּוֹתְבִין עַל עוֹרוֹת בְּהֵמָה טְמֵאָה וכו' שֶׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתֶה וְנִמְצָא הַשֵּׁם גָּנוּז עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה עכ"ל, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת עֵין יִצְחָק אור"ח סי' ה', די"ל דְּלָכֵן ר"ש אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לִסְבָרַת ראב"ש דְּנִמְצָא הַשֵּׁם גְּנִיז עַל עוֹר טְמֵאָה, מִשּׁוּם די"ל דר"ש לְשִׁיטָתֵי' דס"ל יֵשׁ בְּרִירָה וכו' א"כ הָכָא גַּבֵּי כְּתִיבַת הַשֵּׁם בְּמִגִּילָּה דְּכוֹתְבָהּ ע"מ שֶׁתִּשְׁתֶּה זֶהוּ תּוֹלֶה בְּדַעַת אֲחֵרִים דס"ל לר"ס יֵשׁ בְּרִירָה וְכֵיוָן דְּיֵשׁ לָנוּ לְהַמְצִיא עֵצָה דְּלָא יהי' הַשֵּׁם בְּבִזָּיוֹן וְכֵן גְּנִיזָה ג"כ הָוֵי בִּזָּיוֹן קָצָת וְכֵיוָן דְּיֵשׁ לָנוּ לְתַקֵּן וְלִכְתּוֹב הַשֵּׁם בְּקֻדְוֶשָׁתוֹ עַל תְּנַאי דְּאִם תִּשְׁתֶּה וְיֵשׁ בְּרִירָה וע"כ עָבְדִינַן כֵּן וּמִמֵּילָא אִם אֵינָהּ רְצִית לִשְׁתּוֹת אֵין לָחוּשׁ בְּמַה שֶׁיִּהְיֶ' הַשֵּׁם גָּנוּז עַל טְמֵאָה כֵּיוָן דְּעַכְשָׁיו שֶׁאֵינָהּ שׁוֹתָה א"כ לֹא נִתְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם מֵעוֹלָם לָכֵן אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ ר"ש לִסְבָרַת ראב"ש וּבֶאֱמֶת י"ל דמ"ד דְּחוֹשֵׁשׁ שֶׁהַשֵּׁם גָּנוּז עַל טְמֵאָה זֶהוּ מִשּׁוּם דס"ל אֵין בְּרִירָה א"כ אֵינָם יְכוֹלִים לִכְתּוֹב בְּקֻדְוֶשַׁת הַשֵּׁם עַל תְּנַאי, וּבְכָל גַּוְונֵי קָדוֹשׁ הַשֵּׁם ע"כ שַׁפִּיר חוֹשֵׁשׁ דְּהַשֵּׁם גָּנוּז עַל טְמֵאָה הַיְינוּ דְּהַשֵּׁם בְּקֻדְוֶשָׁתוֹ גָּנוּז עַל טְמֵאָה ולפ"ז שַׁפִּיר פָּסַק הָרַמְבַּ"ם בפ"ג מה' סוֹטָה ה"ח דְּכוֹתְבִין דַּוְקָא עַל עוֹר טָהוֹר מִשּׁוּם דקיי"ל לְדִינָא אֵין בְּרִירָה וא"י לִכְתּוֹב לְהַשֵּׁם בְּקֻדְוֶשָׁתוֹ ע"ת את"ד, ולענ"ד יֵשׁ לָדוּן בָּהּ הַרְבֵּה אִם מְהַנֵּי קֻדְוֶשַׁת הַשֵּׁם עַל תְּנַאי, וְעַיֵּין עוֹד בְּשוּ"ת עוֹנֶג יו"ט סי' ה' וּבְסִי' ש"ח סי' ב' ואכמ"ל: ובמנ"ח מִצְוָה תל"ז מִסְתַּפֵּק אִם יֵשׁ בָּזֶה אִיסּוּר מְחִיקָה אִם נִכְתַּב הַשֵּׁם עַל עוֹר בְּהֵמָה וחי' טְמֵאָה יע"ש וְשׁוּב הֵבִיא רְאָיָה מִיְּרוּשַׁלְמִי זֶה דְּאִי אָמְרִתְּ דְּאִי נִכְתַּב עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה רַשַּׁאי לִמְחוֹק א"כ אַדְּרַבָּה נִכְתּוֹב עַל עוֹר טְמֵאָה דְּאַף אִם יִצְטָרֵךְ לִמְחוֹק לָא עָבְדִינַן אִיסּוּרָא וכ"מ שֶׁיְּכוֹלִין לְקַיֵּים שְׁתֵּיהֶן לָא דָּחֵינַן אִיסּוּר וְגַם אִם תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתֶה לֹא יִגָּנֵז רַק יִמָּחֵק כֵּיוָן דְּאֵין אִיסּוּר מְחִיקָה בְּטְמֵאָה, אַדְּ בֶּאֱמֶת אֵין רְאָיָה דְּכָל סְבָרָתֵנוּ דְּרַשַּׁאי לִמְחוֹק הַיְינוּ מִטַּעַם דְּנִכְתַּב בְּאִיסּוּר כִּי אָסוּר לִכְתּוֹב עַל עוֹר טְמֵאָה וּלְדִבְרֵי ר"ש דְּמֻוָּתָר לִכְתּוֹב מְגִלַּת סוֹטָה עַל עִיר טְמֵאָה כֵּיוָן דְּלִמְחִיקָה אָזֵיל וְכֵיוָן דְּכָתוּב בְּהֶיתֵּר שַׁפִּיר אוֹמֵר ר"א דְּלָמָא לֹא תִּשְׁתֶּה וְיִהְיֶ' הַשֵּׁם נִגְנָז עַל עוֹר טָמֵא דְּאָסוּר לִמְחוֹק כְּכָל מְחִיקַת הַשֵּׁם כֵּיוָן דְּנִכְתַּב כְּדִינוֹ אֲבָל בְּנִכְתַּב שֶׁלֹּא כְּדִינוֹ כְּמוֹ דקיי"ל אֵין רְאָיָה דְּאָסוּר לְמָחֳקוֹ רַק לְדַעַת הר"מ יֵשׁ רְאָיָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי

וּלְדִבְרֵי הַחוֹלְקִים וְסוֹבְרִים דִּבְשַׂר אָדָם מֻוָתָּר מה"ת אֵין רְאָיָה עִיי"ש וְאֶפְשָׁר לְפַקְפֵּק מֵהָא דְּהֵבִיא ממס' שַׁבָּת ק"כ הָיָה שָׁם כָּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ וכו', דְּהָא דְּאָסוּר לִכְתּוֹב עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה מִשּׁוּם דִּכְתִיב מִן הַמֻּוָתָּר בְּפִיךְ הַיְינוּ דַּוְקָא סת"ם אֲבָל הָשָׁם לְבַד לְאֵיזֶה תַּכְלִית וְכַוָּנָה רְצוּיָ' מִנָּלַן דְּאָסוּר, וַהֲלֹא מִזֶּה הַיְרוּשַׁלְמִי גּוּפָא מִכֹּחַ שֶׁמֻּוָתָּר, דאל"כ לָמָּה אָמַר ראבר"ש נִרְאִין דִּבְרֵי ראב"ש מִדִּבְרֵי אַבָּא מִשּׁוּם דִּילְמָא אָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה וְנִמְצָא הָשָׁם גָּנוּז עַל עוֹר ב"ט, ת"ל דִּלְכַתְּחִילָּה אָסוּר לְהַעֲלוֹת שָׁם הָשָׁם ב"ה עַל דָּבָר טָמֵא שֶׁאֵינוֹ מִן הַמֻּוָתָּר בְּפִיךְ אֶלָּא וּנְדַאי כֵּינָן דְּלֹא מָצִינוּ אִיסּוּר לְעִנְיַן פָּרָשַׁת סוֹטָה לִכְתּוֹב דַּוְקָא עַל דָּבָר הַמֻּוָתָּר בְּפִיךְ לְכָךְ מֻוָתָּר לִכְתּוֹב אֶת הָשֵׁם, וה"נ לְעִנְיַן בְּשַׂר אָדָם לִכְתּוֹב אֶת הָשֵׁם לְבַד, מִנָּלַן דְּאָסוּר לִכְתּוֹב אֶת הָשֵׁם בְּקְלָלָשָׁה עַל שׁוּם דָּבָר, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּשוּ"ת חו"י ובלא"ה יֵשׁ לְפַקְפֵּק מֵהָא דְּהֵבִיא מִבְּשַׂר אָדָם וק"ל: וְנִרְאֶה לְהַסְבִּיר טַעַם ר"ש וּמַחֲלוֹקְתּוֹ, מִשּׁוּם די"ל דר"ש לְשִׁיטָתוֹ דְּכָל הָעוֹמֵד לִשְׁרוֹף כְּשָׁרוּף דָּמִי וּלְכָךְ ס"ל דְּכֵינָן דְּעוֹמֵד לִמְחִיקָה.

שׁוּב אֵין בָּהּ דִּינוֹ הַקְּלָלָשָׁה כ"כ וּמֻוָתָּר לְכָתְבוֹ גַּם עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, אֲבָל ר"א בֶּן שַׁמּוּעַ פְּלִיג וס"ל דְּלָא אָמְרִינַן כָּל הָעוֹמֵד וכו' וּלְכָךְ חָיֵישׁ שֶׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתָה וְנִמְצָא הָשֵׁם גָּנוּז, וּמִשּׁוּם דְּלָא אָמְרִינַן כָּל הָעוֹמֵד לִמְחִיקָה ור"ש לָא חָיֵישׁ לְהָכִי, אַדְּ לְפִי טַעַם זֶה יִתְחַיֵּיב לְהְיוֹת הֲלָכָה כְּר"ש, וְהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כר"א בֶּן שַׁמּוּעַ דְּאֵין כּוֹתְבִין עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, וְעַיֵּין אַרִיכוּת בָּזֶה בִּפְרִי חָדָשׁ הל' גִּיטִּין, ובשעה"מ פ"ד מהל' גֵּירוּשִׁין דִּין ב' אִי הָרַמְבַּ"ם פְּסִיק כר"ש דְּכָל הָעוֹמֵד לִשְׁרוֹף וכו' אוֹ כְּרַבָּנָן דְּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְּר"ש, וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' סוֹטָה כ"ה ומכמ"ק, וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א יע"ש, וְנִיתַּן לְהֶאֱמֵר טַעַם זֶה וּבִפְרָט הָכָא דְּהָוֵי מִצְוָה לַעֲשׂוֹתוֹ וּבְנַדַּאי שֶׁיִּמְחֶה לְמַעַן הַשָּׁלוֹם שֶׁגָּדוֹל הוּא, וְעַיֵּין בְּטוטו"ד סי' רמ"ד רמ"ה ובח"ס סי' רנ"ז שֶׁיֵּשׁ סְעִיָּתָא לִסְבָרָתִי זוֹ, וְעַיֵּין בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל לְמַסֶּכֶת פְּסָחִים סוֹף פ"ח בְּדָבָר קֻוּשְׁיַת הגרעק"א שָׁם ואכמ"ל בְּעִנְיָן זֶה, וּמַיַּין שָׁם בְּחִידּוּשִׁים ספ"א: וְהִנֵּה אֵין לְהַקְשׁוֹת לפמש"כ הָרָן פ"ב דר"ה דְּלָא הֻזְכְּשַׁר לִמְלֹאכֶת שָׁמַיִם אֶלָּא שֶׁל בְּהֵמָה טְהוֹרָה דְּגַם בְּשׁוֹפָר הַדִּין כֵּן ובמג"א סי' תקפ"ו כָּתַב דה"ה לְכָל הַמְּצוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה דְּיָלְפִינַן מִתְּפִילִּין דְּבָעֵינַן מִן הַמֻּוָתָּר בְּפִיךְ יע"ש וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים, א"כ הַאֵיךְ ס"ל לר"ש דְּכוֹתְבִין מְגִלַּת סוֹטָה דְּאִית בָּהּ ג"כ שֵׁם הֲוָיָה ב"ה עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה וְאַמַּאי הָא יָלְפִינַן מִתְּפִילִּין לְכָל הַתּוֹרָה דְּבָעֵינַן הַכֹּל מִבְּהֵמָה טְהוֹרָה מִן הַמֻּוָתָּר בְּפִיךְ? י"ל דְּאִם סְבָרַת ר"ש לְהַתִּיר עַל עוֹר ב"ט אַף שֶׁדַּמְיָא לס"ת, מ"מ כֵּינָן דְּלִמְחִיקָה נָתְנָה, אֵין לָחוּשׁ לְכֹלְחֻמְרוֹת הַקְּלָלָשָׁה, א"כ מה"ט נָמִי לֹא חָיְישִׁינַן לָזֶה דְּמִין הַמֻּוָתָּר בְּפִיךְ כֵּינָן שֶׁאֵין הַדָּבָר קַיָּם וְלִמְחִיקָה קַיְימָא אֵין כָּאן גְּנַאי לְמִצְוָה, וז"פ, אֶלָּא דַּעֲדַיִין יְקֻשָּׁה קָצָת מִדִּבְרֵי ראב"ש דְּהִכְרִיעַ כְּמוֹתוֹ ראבר"ש דְּלָכְךְ אֵין כּוֹתְבִין עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, מִשּׁוּם שֶׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתָה וְנִמְצָא הָשֵׁם גָּנוּז עַל עִיר ב"ט, דְּגְנַאי לְהָשֵׁם ב"ה שֶׁיִּהְיֶ' כָּתוּב עַל עוֹר ב"ט מַשְׁמַע דִּבְלֹא זֶה אֵין כָּאן חֶשָּׁשׁ, וְהָא ת"ל מִשּׁוּם דְּלָכְל דָּבָר מִצְוָה בָּעֵינַן מִן הַמֻּוָתָּר בְּפִיךְ וְאוּלַי דְּלְדַעַת ראב"ש ומה"ט דְּלָא יהי' הָשֵׁם בִּיזָּיוֹן הָוֵי כָּאן אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם דמ"ע לְיִרְאָה אֶת הָשֵׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא, אֲבָל מה"ט שכ' הָרָן"ן לָא הָוֵי רַק אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן וְלִימּוּד כה"ת מִתְּפִילִּין לָא הָוֵי אֶלָּא אַסְמַכְתָּא וּלְכָךְ לָא קָאָמַר הַאי טַעְמָא ויל"ע, וְעוֹד י"ל דְּבֶאֱמֶת מוֹדֶה ראב"ש לְטַעְמָן דר"ש דְּלִמְחִיקָה נִיתְנָה וּלְהַאי טַעְמָא לֹא שַׁיָּיךְ הַאי חִיסּוּר דְּלִמְחִיקָה נִיתְנָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי לְעֵיל, אֶלָּא דִּלְעִנְיַן קְדֻשַּׁת הָשֵׁם

הַקָּדוֹשׁ חָשׁ ראב"ש גַּם לַחֲשָׁשָׁא רְחוֹקָה דְּדִילְמָא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתָה וְנִמְצָא הַשֵּׁם גָּנוּז וּלְכָךְ קָאָמַר דַּוְקָא לְהַאי טַעְמָא וְלֹא לְטַעְמָא דְּמִן הַמֻּוָתָר בְּפִיךְ ודו"ק ולפ"ז י"ל דְּגַם לראב"ש הָוֵי רַק אִיסּוּר דְּרַבָּנָן, וצ"ע דְּלָא מַשְׁמַע כֵּן בְּרַמְבַּ"ם: שׁוּב הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' הַאי יְרוּשַׁלְמִי דר' לֵוִי בַּר סוּסִי בָּעֵי קַמֵּיהּ רַבִּי מְגִילַת סוֹטָה מַהוּ שֶׁתִּטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם א"ל הֲרֵי זוֹ שְׁאֵלָה אר"י אֵינָהּ שְׁאֵלָה כְּלוּם גָּזְרוּ עַל הַסְּפָרִים שֶׁיִּטַמְּאוּ אֶת הַיָּדַיִם לֹא מִפְּנֵי קְדֻשָּׁתָן וְזוֹ לִמְחִיקָה נָתְנָה לָא צְרִיכָא דְּלָא הוֹאִיל וְנָתְנָה לִמְחִקָּה עכ"ל הַתּוֹסָ' וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א בְּפֵירוּשׁ הַדָּבָר, וְעַיֵּין בְּקָרְבַּן עֵדָה בש"ק לִירוּשַׁלְמִי בד"ה לֹא צָרְכִיהּ וכו', וּבְפָשׁוּט יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּקָמְסַיֵּים הַיְרוּשַׁלְמִי לָא צְרִיכָא דְּלָא, פֵּירוּשׁ לָא צְרִיכָא לְמֵימַר דְּלָא דְּאֵין כָּאן שְׁאֵלָה וְסָפְקָא כְּלָל וּכְדִבְרֵי ר' יוֹסֵי, מִשּׁוּם דְּהוֹאִיל וְנָתְנָה לִמְחִיקָה, וז"פ וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מָלֹא הָרוֹעִים וְהִנֵּה הַתּוֹסָ' הֵבִיאוּ גַּם זֶה הַיְרוּשַׁלְמִי לְהַצְרִיךְ עִיּוּן דִּלְפִי סְבָרַת הַיְרוּשַׁלְמִי לְעֵיל בְּמַחֲלוֹקֶת ר"ש ור"א בֶּן שַׁמּוּעַ הֲלֹא הִכְרִיעַ ר"א כְּדִבְרֵי ר"א בֶּן שַׁמּוּעַ מִשּׁוּם שָׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתָה וְנִמְצָא הַשֵּׁם גָּנוּז עַל עוֹר ב"ט, וּדְלֹא כְּהַאי סְבָרָא דְּלִמְחִיקָה נִיתְּנָה, וא"כ גַּם בְּהָאַהּ דְּיָצָא דְּתִטַּמֵּא אֶת הַיָּדַיִם הו"ל לְיִתְפּוֹס הַסְּבָרָא זוֹ, גַּם הָרַמְבַּ"ם פָּסַק דְּאֵין כּוֹתְבִין עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, רַק עַל עוֹר טָהוֹרָה, וְלַח ס"ל הַסְּבָרָא דְּנִיתְּנָה לִמְחִיקָה, וּבְכָאן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם בספ"ט מהל' שְׁאָר אה"ט דפ' סוֹטָה הוֹאִיל וְלִמְחִיקָה עוֹמֶדֶת אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם, וּבִירוּשַׁלְמִי מְסֻפָּק הַדְּבָרִים מִקּוֹדֶם בַּעְיָא דר"ל בַּר סוּסִי וְאַתַּ"כ מֵבִיא הַאי בָּרַיְיתָא דְּתָנֵי ר"א ב"ש יעוש"ה, וְרָאִיתִי בס' עֵין יִצְחָק שָׁם אוֹת כ"ז הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְז"ל דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם לְחַלֵּק דְּדַוְקָא לְעִנְיַן טֻמְאָה יָדַיִם הֵקִילוּ בְּמַגִּילוֹת סוֹטָה מִשּׁוּם דְּנִיתְּנָה לִמְחִיקָה משא"כ גַּבֵּי כְּתֻבָּתָהּ דְּבָעֵינַן מִן עוֹר טָהוֹרָה וְלָא שְׁנָא וּכְמוֹ בס"ת עיי"ש, וְאֵין בָּזֶה טַעַם נָכוֹן.

ולענ"ד נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דָּזֶה הוּא טַעַם הַיְרוּשַׁלְמִי הוֹאִיל וְנִיתְּנָה לִמְחִיקָה, דְּלָא מִשּׁוּם שֶׁנִּיתְּנָה לִמְחִיקָה אֵין בָּזֶה מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה, וּכְמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בָּזֶה לְעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וּמֵחֲקָתוֹ בְּמַגִּילַת סוֹטָה, אֶלָּא פָּשׁוּט דְּכֵיוָן דְּכָל עִיקַּר הַגְּזֵרָה הָיָה מִשּׁוּם דְּקָחָזֵי דְּמַצְנְעֵי אָוְכָלִין דִּתְרוּמָה אַצֵּל ס"ת וַאֲמַרוּ הַאי קָדוֹשׁ וְהַאי קוֹדֶשׁ וּלְכָךְ גְּזַרוּ בֵּיהּ רַבָּנַן טֻמְאָה, וא"כ כ"ז הוּא בְּדָבָר שֶׁמַּצְנְעֵי לֵיהּ כְּמוֹ ס"ת, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁנִּיתְּנָה לִמְחִיקָה וְלָא מַצְנְעֵי לֵיהּ וְלָא מַשְׁהֶה לֵיהּ כְּלָל בַּבַּיִת וְלֹא נֶעְשְׂתָה אֶלָּא לְמִצְוָתוֹ, בְּהָא לָא גָּזְרוּ, רַבָּנַן טֻמְאָה, וְאַף אִם יִקָּרֶה לִפְעָמִים שֶׁאֵינָהּ נִמְחֶקֶת כְּגוֹן שֶׁאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה וְכַדּוֹמֶה, מ"מ הָוֵי מִילְתָא דְּלָא שְׁכִיחָא וְלָא גָּזְרוּ בָּהּ רַבָּנַן טֻמְאָה, כנ"פ, וְעַיֵּין בתשב"ץ ח"א סי' ב' שֶׁהֵזְכַּרְתִּיו לְעֵיל בְּחִדּוּשֵׁי כ"פ, וְכַדּוֹמֶה לָזֶה מָצִינוּ בפט"ו דְּכֵלִים מִשְׁנָה ו' דְּתָנַן כָּל הַסְּפָרִים מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם חוּץ מִסֵּפֶר הָעֲזָרָה ופי' הרע"ב ס"ת שכ"ג קוֹרֵא בּוֹ בי"ה שֶׁלִּיכָּא לְמֵימַר שֶׁמָּא יַנִּיחַ אוֹכְלִין שֶׁל תְּרוּמָה אֶצְלוֹ מִפְּנֵי מוֹרָאוֹ וַחֲשִׁיבָתוֹ, ע"ש ובמל"מ פ"ט מהל' אבה"ט דִּין ה' תָּמַהּ עַל הָרַמְבַּ"ם לָמָּה הִשְׁמִיט דִּין זֶה מֵאַחַר שֶׁהוּא מִשְׁנָה סְתָמִית בִּלְתִּי מַחֲלוֹקֶת וְהֵבִיא דהר"ש כָּתַב די"א שֶׁכָּתַב עֻזְרָא וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה דַּעַת רַבֵּינוּ ז"ל וּמִשּׁוּם דְּהָוֵי מִילְתָא דְּלָא שְׁכִיחַ הִשְׁמִיטוֹ יעש"ה עכ"פ כֵּן י"ל דִּבְדָבָר שֶׁלְּמִחְיקָה עוֹמֶדֶת וְלָא שְׁכִיחַ שֶׁיַּנִּיחַ אֶצְלוֹ כְּכָר שֶׁל תְּרוּמָה לֹא גָּזְרוּ, אוֹ י"ל גַּם טַעַם זֶה מִשּׁוּם דְּמוֹרָאוֹ הָוֶה שֶׁכָּתַב בְּקֻדֻּשָּׁה וּפַחַד כְּדֵי שֶׁיִּפְעֹל פְּעֻלָּתוֹ עַל הָאִשָּׁה שֶׁהוּא דָּבָר אוֹת וּמוֹפֵת, וּלְכָךְ לֹא גָּזְרוּ עַל זֶה שֶׁבְּנוֹדַּאי לֹא יַנִּיחוּ כְּכָר שֶׁל תְּרוּמָה אֶצְלוֹ, וְקַצַּרְתִּי וְהָא לֵיכָּא לְמֵימַר מִשּׁוּם דְּאֵין לְהִתְלַמֵּד מִמֶּנּוּ לְכָךְ לֹא מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם, דַּהֲרֵי פָּסַק הָרַמְבַּ"ם שָׁם דְּהַכּוֹתֵב הַלֵּל וְשָׁמַע לַתִּינוֹק לְהִתְלַמֵּד בּוֹ אע"פ שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי הֲרֵי

אֵלּוּ מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם עכ"ל, ויל"ע, וְעַיֵּין בט"א מְגִילָה דַּף ט' בד"ה בִּשְׁלָמָא וכו' ובד"ה אֶלָּא ובתשב"ץ שָׁם: כֵּן יֵשׁ לְהַצְרִיךְ עִיּוּן אִם יָכוֹל לִכְתּוֹב עַל קְלָף שֶׁל אִיסּוּרֵי הֲנָאָה, וְעַיֵּין עִיו"ט סִי' פ"ח וְשוּ"ת מֵשִׁיב דָּבָר בְּזֶה עַל דְּבַר לִכְתּוֹב ס"ת עַל קְלָף בְּכוֹר, כֵּן צ"ע וַחֲקִירָה מִי נוֹתֵן הַמְּגִילָה דְּהַיְינוּ הַקְּלָף, אִי דָּמֵי לְקֶרְבַּן הַמִּנְחָה שֶׁהַבַּעַל מֵבִיא מִשֶּׁלּוֹ, אוֹ לְהַכְּפִיפָה שֶׁבָּאָה מֻשְׁלֶשֶׁת"ל עַיֵּין תוס' (ח' פ"ב) ד"ה וְאַחַ"כ וכו', וְאִי בָּא מִשֶּׁל בַּעַל א"כ נִמְצָא מִשְׁתַּכֵּר בא"ה וְעַיֵּין תוס' גִּיטִּין כ' לְעִנְיַן גֵּט עַל א"ה וְיֵשׁ לְצָרֵף גַּם טַעַם זֶה דְּנִמְצָא דְּהַשֵּׁם גָּנוּז.

עַל קְלָף שֶׁל א"ה בֵּין בס"ת וּבֵין בִּמְגִילַת סוֹטָה, ודו"ק וְקִצַּרְתִּי: שָׁם ע"ב בַּגְּמָרָא מַה מִּשְׁפָּט בַּיּוֹם אַף מְגִילַת סוֹטָה בַּיּוֹם, וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּתוֹסָ' ד"ה מַה וכו', וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב מְגִילַת סוֹטָה שֶׁכָּתַב בַּלַּיְלָה פְּסוּלָה שֶׁנֶּאֱמַר וְכָתַב וכו' וְהִשְׁקָה וכו' כְּשֵׁם שֶׁקְּרְבָּנָהּ בַּיּוֹם כָּךְ כְּתִיבַת הַמְּגִילָה בְּיוֹם וְכֵן שֶׁכָּתוּב כָּאן אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וכו' מַה מִּשְׁפָּט בַּיּוֹם אַף מ"ס בְּיוֹם וְיֵרֶאָה הַטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ שיה' הַמַּיִם נַעֲשִׂין בְּיוֹם הַהַשְׁקָאָה וְדַאי הַהַשְׁקָאָה אֵינָהּ אֶלָּא בְּיוֹם שֶׁהָרֵי מִשְׁפָּט הוּא, וְהוּא שֶׁאָמְרוּ בַּתַּלְמוּד הַמַּעֲרָב שִׁירֵי הַמְּגִילָה שֶׁלָּנוּ נִפְסָלוּ בְּלִינָה אֶלָּא שֶׁחִלְקוּ שָׁם קְצָתָם לוֹמַר שֶׁכָּל שֶׁאֵין מִמֶּנּוּ לַמִּזְבֵּחַ אֵינוֹ נִפְסָל בְּלִינָה, עכ"ל הַמְּאִירִי, וְהִנֵּה תְּחִלַּת דִּבְרֵי פִּיהוּ בְּחָכְמָה, מְקוֹרוֹ הוּא מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב בפ"ד מהל' סוֹטָה דִּין ז' והכ"מ הֵעִיר בָּזֶה שָׁם דְּבַשַּׁ"ס מַיְתֵי לָהּ מִקְרָא אַחֲרִינָא וצ"ע וְכַנִּרְאֶה שֶׁהַמְּאִירִי הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְהֵבִיא גַּם מַה שֶּׁכָּתוּב כָּאן וְנִרְאֶה מִדְּבָרָיו שֶׁמְּפָרֵשׁ, דְּעִיקַּר דְּבַר הַמִּשְׁפָּט שֶׁאֵצֶל סוֹטָה הוּא רַק הַהַשְׁקָאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מֵעֵין דִּין מִיתָה אִם נִטְמְאָה, וְעַל עִיקַּר הַהַשְׁקָאָה שַׁפִּיר יָלְפִינַן מִמִּשְׁפַּט, אֲבָל לְעִנְיַן כְּתִיבַת הַמְּגִילָה לֹא שַׁיָּיךְ בָּהּ מִשְׁפָּט, רַק מִשּׁוּם הַלִּימוּד שֶׁכְּשֵׁם שֶׁקְּרְבָּנָהּ בַּיּוֹם כָּךְ כְּתִיבַת הַמְּגִילָה וְהַשְׁקָיָתָהּ בַּיּוֹם וְרָבָא הָכָא רַק אַשְׁגְּרַת לִישָׁנָא דְּמְגִילָה נַקְטָהּ, וְזֶה כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' הָכָא שֶׁרָשְׁמוֹ כָּאן דְּכָל עִיקַּר מַעֲשֵׂה סוֹטָה יָלְפִינַן מֵהָכָא וכו', ומַה שֶּׁמְּסַיְּים הַמְּאִירִי בְּשֵׁם תַּלְמוּד הַמַּעֲרָב שִׁירֵי מְגִילָה שֶׁלָּנוּ, הוּא ט"ס וצ"ל שִׁירֵי מֵי סוֹטָה שֶׁלָּנוּ, וְכָךְ פָּסַק הָרַמְבַּ"ם שָׁם דִּין י"ב מֵי סוֹטָה שֶׁלָּנוּ נִפְסָלִין בְּלִינָה ע"כ, אֲבָל מ"מ לֹא זָכִיתִי לְהָבִין דְּבָרָיו הַמְּאִירִים דָּמָה עִנְיָן דִּין זֶה לִדְבָרָיו שֶׁבְּכָאן, דְּיָדוּעַ דְּדִין לִינָה שֶׁפּוֹסֵל הוּא דַּוְקָא בְּעַמּוּד הַשַּׁחַר וְכָל הַלַּיְלָה, אֲבָל תְּחִלַּת לַיְלָה לְבַד אֵינָהּ פּוֹסֶל, וא"כ כָּאן הַלֹּא רָצִינוּ לִפְסֹל בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה וצ"ע: גַּם נִרְאֶה כַּוָּנַת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב כְּשֵׁם שֶׁקְּרְבָּנָהּ בְּיוֹם וכו', הוּא מִשּׁוּם דְּפָסַק שָׁם דְּמַשְׁקֶה וְאַחַ"כ מַקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ וא"כ ע"כ צָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם הַהַשְׁקָאָה בַּיּוֹם דְּבַלַּיְלָה א"א לְהַקְרִיב הַמִּנְחָה וּבְשֶׁקִּדְּשָׁה בַּכְּלִי תִּפְסֹל בְּלִינָה עַד לַמָּחָרָת, וְאוּלַי דְּזֶה כַּוָּנַת הַמְּאִירִי שֶׁרָצָה לְדַמּוֹתוֹ לְמֵי לִינָה וכו' אֲבָל אֵינוֹ מְיֻשָּׁב, (שו"ר שֶׁהֶעֱרָה כְּבָר כָּזֶה בְּקֶרֶן אוֹרָה ועיש"ה) וּבְעִיקַּר דִּבְרֵי הַשָּׁגוֹת הַתּוֹסָ' עַל רַשִּׁ"י, יְעַוְּיֵן בט"א מְגִילָה שָׁם מש"כ עַל דִּבְרֵיהֶם, ומש"כ הָרָשָׁ"שׁ כָּאן מְבֹאָר שָׁם בט"א, כֵּן הֵעִיר הט"א בָּזֶה דבד"מ בְּדִיעֲבַד שֶׁפָּסְקוּ בַּלַּיְלָה דִּיעֵהֶם דִּין, וּבְסוֹטָה אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל יעש"ה, וְכֵן בְּנַחַל יִצְחָק סִי' ה' כֵּן נִרְאֶה לְהָעִיר דְּמַחֲלוֹקֶת רַשִּׁ"י וְתוֹסָ' הוּא, אִי סוֹטָה הָוֵי ד"נ אוֹ ד"מ, וּכְהַמַּחֲלוֹקֶת הָרִאשׁוֹנִים לְעִנְיַן עֵדוּת מְיֻחֶדֶת גַּבֵּי עֵידֵי קִינּוּי וְכִיעוּר דְּהָרָן"ן כָּתַב דְּשַׁיָּיךְ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת וְהַמָּרְדְּכִי כָּתַב דְּהָוֵי כִּשְׁאָר ד"מ עַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי פ"ק סוֹף הֲלָכָה א', וּבַמְפָרְשִׁים כם בְּשֵׁם הב"י וְהָרִאשׁוֹנִים יעש"ה וְקִצַּרְתִּי וְאֶפְשָׁר דְּלְכָךְ מֵבִיא הָרַמְבַּ"ם מִלִּימוּד אַחֵר כְּדֵי לְהוֹרוֹת שֶׁבְּכָל אוֹפֶן

אַפִּילּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל וְכֵן אַפִּילּוּ גְּמַר דִּין כְּשֵׁם שֶׁקֵּרְבָּנָה פָּסוּל אִם הִקְרִיב בַּלַּיְלָה, וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ.

וְדַע כִּי בְּרֵשׁ"י שָׁעַל אֶלְפָאסִי בַּמְּגִילָה שָׁם כָּתַב מִתְּחִילָה מֵהַאי פָּסוּק דְּבְיוֹם הַנָּחִילוֹ וְשׁוּב כָּתַב א"נ מִדִּכְתִיב וְהוֹקַע אוֹתָם נָגֶד הַשֶּׁמֶשׁ דְּהַיְינוּ בְּיוֹם וה"ה בְּכָל מִשְׁפָּט עכ"ל וּכְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּהָכָא: שָׁם כְּתָבָהּ לְמַפְרֵעַ פְּסוּלָה דִּכְתִיב וְכָתַב אֶת הָאָלוֹת הָאֵלֶּה כִּי דִּכְתִיבָה, ע"כ ופרש"י לְמַפְרֵעַ יָרֵד וְלִנְפּוֹל בָּטֶן וכו', וְכֵן פרש"י בִּבְרָכוֹת דַּף י"ז גַּבֵּי ק"ש יע"ש ובט"א מְגִילָה דַּף י"ז שָׁם תָּמַהּ עַל זֶה בְּכָל כה"ג שֶׁהִיפֵּךְ הַתֵּיבוֹת לְמַפְרֵעַ א"צ קָרָא לְמַעֵט דְּאֵין זֶה לֹא קְרִיאָה וְלֹא כְּתִיבָה כֵּינָן דְּאֵין לוֹ שׁוּם מַשְׁמָעוּת וכו' א"ו ה"פ דְּקָרָא הַפְּסוּקִים לְמַפְרֵעַ יעש"ה, וְעַיֵּין לְקַמָּן בְּחִידּוּשֵׁי תוס': כֵּן יֵשׁ לְהָעִיר דְּהָא מֵהָאָלָה דָּרְשִׁינַן לֵיהּ לְעֵיל ע"א לְמַעוּטֵי שֶׁלֹּא יִכְתּוֹב עִנְיָנִים אֲחֵרִים, וצ"ל דְּתַרְתֵּי ש"מ ויל"ע: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה דִּכְתִיב וכו' וְאַמַּאי לָא נָפְקָא לְהוּ מֵהָאָלָה כִּי הָכָא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּדִכְתִיבָא ה וְי"ל כֵּינָן דְּקִיבְּלוּ וּגְמִירוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ דִּשְׁמַע אִית לָן לְמִדְרַשׁ בְּכָל לָשׁוֹן וכו' וְהָאָלָה דָּרְשׁוּ לְהוּ לְדָרָשָׁא אַחֲרִיתִי עכ"ל, בֵּיאוּר דִּבְרֵיהֶם הק' עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"ל וּמָהַרְשָׁ"א ז"ל, וְעַיֵּין מש"כ הָרָשָׁ"שׁ דִּבְלִשּׁוֹן אַחֶרֶת לָא הָוֵי כְּדִכְתִיבָא, וְיֵשׁ לְהָסֵב כַּוָּנָתוֹ בְּדִבְרֵי הַמָּהַרְשָׁ"ל שֶׁכָּתַב פֵּירוּשׁ וא"כ לֹא תּוּכַל לִדְרוֹשׁ כְּדִכְתִיבָא ודו"ק עכ"ל, אֲבָל אֵין לְדַבְּרֵי הָרָשָׁ"שׁ שׁוּם הֶגְיוֹן וּדְבָרָיו מֻוְפָרָכִין וְקִצַּרְתִּי, וְכַוָּנַת הַמָּהַרְשָׁ"ל הוּא דִּבְכָל לָשׁוֹן שׁוּב אִי הָוֵי כְּדִכְתִיבָא דַּוְקָא בלה"ק וא"כ גַּם לְעִנְיַן לְמַפְרֵעַ לֵית לַן בַּהּ, וּמִזֶּה רְאָיָה דְּפָרָשַׁת סוֹטָה נִכְתֶּבֶת דַּוְקָא בלה"ק, וְזֶה ג"כ נִכְלָל בְּדִבְרֵי רָבָא הָאֵלֶּה כְּדִכְתִיבָא דַּוְקָא בלה"ק וְכֵן צ"ל לְדִבְרֵי הָרָשָׁ"שׁ, וְזֶה מָקוֹר טָהוֹר לְטָהוֹר גַּבְרָא הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל, וְכֵן רָאִיתִי בְּטוּרֵי אֶבֶן מְגִילָה דַּפְט' ע"א בד"ה תְּפִילִּין וכו' שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ דְּבָרָיו דְּהָא דְּתַרְוַיְיהוּ בִּכְלַל הַוָּיָתָן הוּא וְכָל הֵיכִי דְּאֵינִי בלה"ק אוֹ לְמַפְרֵעַ אֵינִי בַּהַוָּיָתָן אֲבָל בק"ש לְרַבָּנָן הַאי וְהָוֵי אַשְׁלָא יִקָּרֵא לְמַפְרֵעַ אֲתָא וְלֹא ללה"ק מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע לְהוּ שְׁמַע בְּכָל לָשׁוֹן ובע"כ וְהָיוּ לְמַפְרֵעַ לְחוּד אֲתָא וכו" אֲבָל בָּכָאן שַׁפִּיר תַּרְתֵּי שְׁמַע מִינַּיהּ מֵהָאָלָה: וְעִם מַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דִּבְרֵי הט"א לְעִנְיַן פֵּירוּשׁ דִּלְמַפְרֵעַ, נִרְאֶה לְתָרֵץ קֻוּשְׁיוֹת הַתּוֹסָ', דִּלְכָךְ אִיצְטְרִיךְ לְוַהָיוּ שֶׁלֹּא יִקָּרֵא לְמַפְרֵעַ וְלָא נָפְקָא לֵיהּ מֵהָאָלָה מִשּׁוּם די"ל דִּבְסוֹטָה דְּנָפְקָא לֵיהּ מֵהָאָלָה שַׁפִּיר פֵּירֵשׁ רַשׁ"י דִּלְמַפְרֵעַ הַיְינוּ דְּכָתַב הַתֵּיבוֹת לְמַפְרֵעַ, אֲבָל בִּכוֹתֵב הַפְּסוּקִים לְמַפְרֵעַ אֶפְשָׁר דְּכָשֵׁר.

דבלא"ה סֵדֶר הַכְּתוּבִים אֵינָם כְּסִדְרָן וְעַיֵּין תוס' לְקַמָּן ד"ה קוֹדֶם וכו', ובמל"מ בהל' סוֹטָה, אֲבָל בק"ש דנפ"ל מִוְּהָיוּ הַדְּבָרִים וְהָיָה לֹא כָּתוּב אֶלָּא בְּפָרָשָׁה רִאשׁוֹנָה וְאַפ"ה יָלְפִינַן שֶׁלֹּא יִקָּרֵא לְמַפְרֵעַ גַּם פָּרָשָׁה שְׁנִיָּה וּמָצָאתִי בק"א לט"א מְגִילָה דַּף ח' שֶׁעָמַד בָּזֶה וא"כ מכש"כ בְּתֵיבוֹת דְּהָוֵי לְמַפְרֵעַ, וְהָיוּ דַּוְקָא בַּהַוָּיָתוֹ יְהֵא גַּם בַּפְּסוּקִים וְעַיֵּין ברע"ב וְתוֹסָ' יו"ט פ"ב דִּבְרָכוֹת דְּדַוְקָא בַּפְּסוּקִים הָוֵי לְמַפְרֵעַ וְלֹא בְּפָרָשִׁיּוֹת וע"ש וא"כ יֵשׁ לְיַשֵּׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דִּלְכָךְ לָא יָלְפִינַן מֵאֵלֶּה דְּאָז לָא הָוֵי פָּסְלִינַן אֶלָּא לְמַפְרֵעַ בְּתֵיבוֹת, אֲבָל לֹא בְּפְסוּקִים משא"כ עַכְשָׁיו דְּיָלְפִינַן מֵהָא פָּסְלִינַן גַּם בְּפְסוּקִים דִּלְמַפְרֵעַ פָּסוּל, אֲבָל יֵשׁ לִדְחוֹת זֶה לְפִי מַה שֶּׁרָמַזְתִּי לְעֵיל דְּכָל עִיקַּר הַפְּסוּקִים בְּסוֹטָה לָא הָוֵי כְּסִדְרָן, אֲבָל בק"ש בֵּין אִי יָלְפִינַן מִוְּהָיוּ וּבֵין אִי יָלְפִינַן מֵאֵלֶּה הָוֵי פָּסְלִינַן גַּם כְּסֵדֶר הַפְּסוּקִים ויל"ע, יְעַיֵּין בְּטוּרֵי אֶבֶן מְגִילָה דַּף י"ז בד"ה וְהָיוּ וכו' הִקְשָׁה עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְעוֹד הֵעִיר דְּהַתֵּינַח לְרַבָּנָן וכו' אֲבָל רַבִּי דְּדָרִישׁ וְהָיוּ לִכְתָבָה א"כ ל"ל לְהַגְמָרָא לוֹמַר דנפ"ל לְמַפְרֵעַ דְּלָא מִדְּבָרִים הַדְּבָרִים לֵימָא מֵאֵלֶּה אֶלָּא י"ל דְּהַאי הָאֵלֶּה דְּגַבֵּי ק"ש לְכַוָּנַת הַלֵּב אָתוּ וכו'

עיי"ש וְעַיֵּין רָשָׁ"שׁ כָּאן שֶׁלֹּא רָאָה בט"א, אֲבָל כְּבָר הַקְשׁוֹתִי דְּגַם הַאי הָאֵלָה דְּגַבֵּי סוֹטָה דָּרְשִׁינַן לְעֵיל לִמְעוּטֵי מֵאוֹת וכו' ויל"ע (שו"ר בק"א כָּאן שֶׁהֵעִיר כְּדִבְרֵי הט"א וְגַם הֵעִיר מַה שֶּׁהֵעָרוֹתַי דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁה אַחֲרִיתִי יעי"ש,) וְעַיֵּין תוס' עֵירוּבִין י"ג ע"ב ד"ה עֲשָׂיָה וכו' וְאוֹמֵר ר"י מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְכָתַב אֶת הָאָלוֹת הָאֵלֶּה דְּבָעֵינַן שֶׁתְּהֵא כְּתִיבָה לְשֵׁם אֵלֶּה עכ"ל ודו"ק ויל"ק: וְאַגַּב רְאִיתִי שָׁם בט"א בד"ה וְרַבָּנָן דְּבָרִים הַדְּבָרִים לָא מַשְׁמַע לְהוּ כְּלוֹמַר ה' לֹא דָּרְשׁוּ, וְהִקְשָׁה דְּהָא ר"מ דָּרִישׁ הָאָלוֹת לְרַבּוֹת קְלָלוֹת וכו' וה"נ דָּרִישׁ רב"י וא"כ כֵּיוָן דר"מ ור"י דָּרְשׁוּ ה' דְּהָאָלוֹת וּדְהָאֵלֶּה, ה"נ דָּרְשׁוּ ה' דִּדְבָרִים הַדְּבָרִים דמ"ש ונפ"ל מֵהָא דְּלָא יִקְרָא לְמַפְרֵעַ וְנָהֲיוּ ע"כ לְכַכְתְּבָה אַתָּא כְּרַבִּי וכו' ובפ"ב דִּבְרָכוֹת אָמַר ר"מ דא"צ לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו אפי' לְכַתְּחִלָּה וְגַם לר"י קָשֶׁה וכו' יע"ש תו"ד, וְיֵשׁ לְעַיֵּין דִּלְכְאוֹרָה נֶעְלַם מִמֶּנּוּ קֻוֹשְׁיַת הַתּוֹסָ' לְעֵיל בִּשְׁמַעְתִּין בד"ה הָאָלוֹת לְרַבּוֹת וכו' תֵּימַהּ לְרַבִּי דְּהָכָא דָּרִישׁ ר"מ הי' דְּהָאָלוֹת וכו' וּבְהוֹרָיוֹת אָמַר ר"מ קָהָל הַקָּהָל לָא דָּרִישׁ וכו' וְתוּ קַשְׁיָא דר"י אדר"י וכו' יעש"ה, וְעַיֵּין תוס' שָׁאנַ"ן.

וא"כ שׁוּב אֵינוֹ מֻוכְרָח דִּבְכָל מָקוֹם דָּרְשׁוּ ההי', וְצָרִיךְ בע"כ לְמְצוֹא חִילּוּק, אוֹ דְּקַבָּלַת רַבּוֹ גָּרְמָה לוֹ וְקַצַּרְתִּי: עַיֵּין בק"א בד"ה מַה מִּשְׁפָּט בַּיּוֹם שֶׁכָּתַב דְּהָא דְּאִיצְטְרִיךְ רָבָא לאשמיענן דִּכְתִיבַת הַמְּגִילָּה בַּיּוֹם נִרְאֶה מִשּׁוּם דִּכְתִיבַת הַמְּגִילָּה אֵין סִדְרָהּ מְעֻכָּב וַאֲפִילּוּ נִכְתְּבָה בִּזְמַן מֻוקְדָּם קוֹדֶם הֶבְאָתָהּ לְהַקּוֹשֶׁת ג"כ כְּשֶׁרָה וּמְנָא אֲמִינָא לַהּ מֵהָא דְּפָלִיגִי תַּנָּאֵי בְּעֵירוּבִין אִי כָּשֵׁר לְמְחוֹק מס"ת עַצְמָהּ וּמַשְׁמַע אֲפִילּוּ מס"ת שֶׁכְּבָר נִכְתְּבָה וכו', וְכֵן ס"ל לְהַאי תַּנָּא כְּתֻבָּה קוֹדֶם שְׁבוּעָה פְּסוּלָה וא"כ הדק"ל מַאי אִירְיָא דִּנְקַט כְּתֻבָּה בַּלַּיְלָה וכו', עיי"ש הֵיטֵב שֶׁמְּגֻמְגָּם לְשׁוֹנוֹ וא"י לַעֲמֹד עַל סוֹף כַּוָּנָתוֹ, וּבְעִיקַּר הַדָּבָר פָּלֵא שֶׁלֹּא זָכַר שַׂר כָּאן דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לְקַמָּן (כ' ע"א) ד"ה אָמַר ר' יִרְמְיָה וכו' שֶׁהִקְשׁוּ כֵּן וְתֵרְצוּ דְּאִיכָּא לְמֵימַר מ"ד מוֹחֲקִין לָהּ מה"ת כְּגוֹן אִם נִכְתְּבָה אוֹתָהּ פָּרָשָׁה בַּתּוֹרָה לְאַחַר שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ שְׁבוּעָה וכו', ול"ל מ"ד מוֹחֲקִין מה"ת לֵית לֵיהּ דְּרָבָא ועש"ה, אַךְ וּבְזֶה שַׁפִּיר הֵעִיר הק"א לָמָּ"ד מוֹחֲקִין לָהּ מה"ת, הָא דִּילְמָא כְּתֻבָּה בְּלַיְלָה אוֹ יִשְׂרָאֵל ור"מ ג"כ לָא הָוֵי כֹּהֵן, יע"ש וְהָרַמְבַּ"ם פְּסוּק דְּבָעֵינַן דַּוְקָא כֹּהֵן יע"ש, וְכֵן יֵשׁ לְהָעִיר דְּדִילְמָא כְּתֻבָּה לְמַפְרֵעַ דבס"ת כָּשֵׁר שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן, חוּץ מֵהַשֵּׁם, וצ"ל דְּבֶאֱמֶת לְהַאי מ"ד דְּמוֹחֲקִין לָהּ מה"ת צָרִיךְ לִהְיוֹת הַאי פָּרָשָׁה כְּתוּבָה כְּדִין הַנִּצְרָךְ לְגַבֵּי סוֹטָה וּכְמוֹ גַּבֵּי קַנְקַנְתּוּם שֶׁאָמַר חוּץ מִפָּרָשַׁת סוֹטָה, שׁוּב אח"ז מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת בי"צ סי' קמ"ה שֶׁהֵעִיר בְּעַצְמוֹ הֶעָרוֹת אֵלּוּ, וְכֵן הֵעִיר בְּשֵׁם חֲתָנוֹ מהי' דִּכְתָבָהּ קוֹדֶם שֶׁתִּקַּבֵּל עָלֶיהָ שְׁבוּעָה פָּסְלָה יע"ש וּפָלֵא שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ הַתּוֹסָ' דִּלְקַמָּן דַּף כ' וְגַם לֹא עָמַד בְּקֶרֶן אוֹרָה, שֶׁהֵבֵאתִי, וְקַצַּרְתִּי: יֵשׁ לְהָעִיר בְּדִין זֶה דְּאָמַר רָבָא כְּתֻבָּה בַּלַּיְלָה פְּסוּלָה מִשּׁוּם מַה מִּשְׁפָּט בְּיוֹם וכו', דצ"ע לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הסמ"ע חו"מ סי' ה' ס"ק ז' דִּכְשֶׁמַּדְלִיק נֵרוֹת בַּלַּיְלָה וְיָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהַכִּיר בְּנֵי אָדָם מֻוּתָּר לָדוּן בַּלַּיְלָה אֲפִילּוּ בִּתְחִלַּת דִּין יע"ש, וְעַיֵּין ברכ"י שָׁם, (הַשָּׁ"ךְ וְהָאַחֲרוֹנִים חוֹלְקִים עָלָיו בָּזֶה) וא"כ מַאי קָאָמַר דִּכְתָבָהּ בַּלַּיְלָהפְּסוּלָה, וְהָא כְּתִיבַת הַפָּרָשָׁה צָרִיךְ לִהְיוֹת דַּוְקָא מִן הַכָּתָב כְּדִמְבֹרָאָר בְּיוֹמָא ל"ז, וּבִירוּשַׁלְמִי בְּפֶרְקִין תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָ כָּל פָּרָשַׁת סוֹטָה הָיְתָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ שֶׁמְּמַנֶּה הָיָה קוֹרֵא וּמְתַרְגֵּם, וּבַהֲלָכָה ד' שָׁם קָאָמַר בָּעֵי רַבִּי יוּדָן כָּתַב מִפִּיו מַהוּ עיי"ש בק"ע ובפ"מ, ובש"ק שָׁם, וע"כ צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּפְנֵי הַגֵּר וְכֵיוָן שֶׁהָוֵי נֵרוֹת דּוֹלְקִים א"כ הָוֵי כְּמוֹ יוֹם וְכָשֵׁר גַּם לִתְחִלַּת דִּין וּלְפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' דְּמִדְּמֵינָן לָהּ לד"נ א"ש, אֲבָל לְפֵירוּשׁ רָשׁ"י קָשֶׁה דבד"מ כה"ג כָּשֵׁר, וצ"ל ע"כ דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר

אִם כָּתַב שֶׁלֹּא מִן הַכְּתָב וְלָזֶה נפ"מ מִכְּתִיבָה בַּלַּיְלָה שֶׁאֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל ויל"ע, אוֹ י"ל כְּמוֹ שֶׁאָמַר בַּמְּגִילָּה (י"ח ע"ב) שָׁאנֵי ר"מ דְּמִיקַּיֵּים בֵּיהּ וכו' דְּהוּא מֻוָתָּר לִכְתּוֹב אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא מִן הַכְּתָב וּבִשְׁעַת הַדְּחָק שָׁאנֵי יע"ש כֵּן י"ל ה"נ אֵין לָהּ שְׁעַת הַדְּחָק לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מֻוָתָּר לְכָתְחִלָּה וּמְיֻשָּׁרִים אֶצְלוֹ לִכְתּוֹב גַּם שֶׁלֹּא מִן הַכְּתָב וְאִם כְּתָבָהּ בַּלַּיְלָה פְּסוּלָה וצ"ע וְעַיֵּין שָׁם בַּמְּגִילָּה דַּף כ' ע"ב בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן מָלֵא הָרוֹעִים מַה שֶּׁכָּתַב עַל הסמ"ע דלר"מ לָא קָאָמַר הסמ"ע וְיֵשׁ לְפַלְפֵּל עפ"י זֶה וְקַצָּרְתִּי: שָׁם תוס' ד"ה קוֹדֶם וכו' אע"פ שֶׁמְּעַכֵּב אֵינוֹ עַל הַסֵּדֶר עַיֵּין הֵיטֵב בְּפָנִים הַיְרוּשַׁלְמִי, וּבְפֵירֵשׁ הק"ע צ"ע דְּלֹא הֻבְיָא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ', ועי"ש בְּשִׁירֵי קָרְבָּן מַה שֶּׁכָּתַב לְתָרֵץ קֻוּשְׁיוֹת הַתּוֹסָ', ועיי"ש בד"ה כּוֹתֵב וכו', וּבְמַרְאֶה הַפָּנִים שָׁם ובפ"ק הֲלָכָה א', וּבְקֶרֶן אוֹרָה, וּמַה שֶּׁתָּמַהּ שָׁם הש"ק עַל הכ"מ, הוּא בְּעַצְמוֹ נִכְשַׁל בָּזֶה בְּדִין דְּאֵין כּוֹתְבִין עַל עוֹר ב"ט שֶׁתָּמַהּ מַדּוּעַ לֹא הֻבְיָא הָרַמְבַּ"ם דִּין זֶה, וּבֶאֱמֶת הֻבְיָא זֶה דֶּרֶךְ הֵילּוּכוֹ בְּקוֹדֶשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכְּבָר הֻבְאתִי לְעֵיל כ"פ, וְכֵן כְּמֻדְגָּמָה תָּפַס עָלָיו בְּעֵין יִצְחָק וְעַיֵּין בַּתּוֹסָפְתָּא רֵישׁ פ"ב דִּלְפִי גִּירְסַת חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים צ"ל דְּתִרֵי תַּנָּאֵי פְּלִיגִי בְּזֶה אִי כּוֹתֵב וְאַחַ"כ מַשְׁבִּיעַ אוֹ לֹא: וּבְהַאי דִּינָא דְּכָתְבָה לְמַפְרֵעַ פְּסוּלָה נִרְאֶה דְּבַמְּחִיקָה לָא קָפְדִינַן עַל הַסֵּדֶר וְאַף אִם מָחַק לְמַפְרֵעַ לֹא פָּסְלָה וְעַיֵּין לְקַמָּן כָּתַב אוֹת אַחַת וּמָחַק אוֹת אַחַת וכו' הָא בלא"ה אִם מָחַק אוֹת אַחַת לְבַדּוֹ וְאַף מִסֵּיפָא לְרֵישָׁא כָּשֵׁר, וּבִירוּשַׁלְמִי נִשְׁאַר בְּבַעְיָא אִם כָּתַב רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וּמָחַק יעש"ה: וְכֵן מְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם פ"ד, דְּאִם כְּתָבָהּ עַל נְיָיר אוֹ דְּפִיתְרָא פְּסוּלָה בְּדִיעֲבַד ג"כ, וְכֵן אִם כָּתַב בְּדָבָר הַמִּתְקַיֵּים וְכֵן אִם נִשְׁאַר בַּמְּגִילָּה רוֹשֶׁם כְּתָב נִיכָּר פְּסוּלָה עַד שֶׁיִּמְחוֹק יָפֶה יָפֶה, יע"ש דִּין ט' י"א וּבִירוּשַׁלְמִי פ"ג הל' ג' הוּבָא בְּתוֹסָ' לְקַמָּן דכ"א קָאָמַר כַּמָּה יִמְחוֹק תָּנֵי רַבִּי חַנִּין ב"ש אוֹמְרִים אַחַת וב"ה אוֹמְרִים שְׁתַּיִם אָמַר ר"א טַעְמִין דב"ה כְּדֵי לִכְתּוֹב יָהּ ע"כ וּפָרְשׁוּ הק"ע והפ"מ כַּמָּה יִמְחוֹק מֵהַמְּגִילָּה וְיהֵא מְעֹרְעָרִין אוֹתָהּ וכו', יע"ש וצע"ג הָא אֲפִילּוּ רוֹשֶׁם כְּתָב הַנִּיכָּר מְעַכֵּב וּפְסוּלָה עַד שֶׁיִּמְחוֹק יָפֶה וּבְוַדַּאי בָּעֵינַן שֶׁיִּמְחוֹק כְּיָלָה ובש"ק כָּתַב די"ל דְּפְלִיגִי כַּמָּה יִמְחַק מֵהַשֵּׁם עַצְמוֹ וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ"ם דִּין זֶה, ויל"ע: עוֹד נִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי הַשִּׁירֵי קָרְבָּן פ"ב ד"ה וְאֵינוֹ כּוֹתֵב, דִּין חָדָשׁ דְּבִסּוֹטָה בָּעֵינַן שֶׁתְּהֵא הַפָּרָשָׁה כְּתוּבָה בְּדָבָר שָׁחוֹר דְּהָא בָּעֵינַן מַיִם מְאָרָרִים שֶׁפֵּירוּשׁוֹ שָׁחוֹר כִּדְאָמְרִינַן לְעֵיל בְּפִרְקִין וְקוֹמוֹס וְקַנְקַנְתּוּם שְׁחוֹרִים הֵם אֲבָל בְּסִיקְרָא מִמֵּילָא פָּסוּל וז"ב ועמ"ש בגמ' אַהָא דְּתַנְיָא וְלֹא בְּסִיקְרָא: שָׁם בַּתּוֹסָ' ד"ה כְּתָבָהּ אִיגֶּרֶת פְּסוּלָה וכו' וְאִי קַשְׁיָא מַאי אִירְיָא מִשּׁוּם דְּנִקְרֵאת סֵפֶר ת"ל דבלא"ה אָסוּר לִכְתּוֹב שׁוּם פָּסוּק בְּלֹא שִׁרְטוּט וכו', אַף דְּיֵשׁ לְתָרֵץ דְּזֶה רַק מִדְּרַבָּנָן (וכה"ג תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' בכמ"ק עַיֵּין אַעֲרָה דְּרַבָּנָן בְּהַקְדָּמָה) אֲבָל הָכָא קמ"ל דְּהָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, י"ל דְּזֶה הָוֵי בִּכְלַל תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' דאע"ג דְּאִסּוּר לִכְתּוֹב בְּלֹא שִׁרְטוּט הַמְּגִילָּה עַצְמָהּ אֵינָהּ פְּסוּלָה קמ"ל דְּפְסוּלָה, וְנִרְאֶה דְּהוּא מֵהַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דָּוֶה הָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא וְזֶה הָוֵי רַק אִיסּוּר דְּרַבָּנָן: שָׁם בא"ד מַהוּ לָא יָדַעְנָא אִם שִׁרְטֵט אוֹתָהּ בֵּין שִׁיטָה לְשִׁיטָה לְאַחַר כְּתִיבָה אע"ג דְּבִשְׁעַת כְּתִיבָה כָּתַב בְּאִיסּוּרָא, אִי הַמְּגִילָּה כְּשֵׁרָה בְּהָכִי אוֹ לָא עכ"ל, וצ"ע דְּנִימָא כֵּיוָן דְּאִיְדְּחִי אִיְדְּחִי, וְעַיֵּין לְעֵיל ט"ו ע"ב ובמש"כ שָׁם, וי"ל דְּשָׁם שַׁיָּיךְ עִנְיַן קְדֻשָּׁה וְדָמֵי לְקָרְבָּן, אֲבָל כָּאן לֹא שַׁיָּיךְ זֶה ודו"ק, וְעַיֵּין ק"א שָׁם, וְעַיֵּין בְּחִיְדּוּשֵׁי רע"א ז"ל ליור"ד סי' רע"ב לְעִנְיַן ס"ת הַאי סְפֵיקַת הַתּוֹסָ' יע"ש, שו"ר בע"ה בְּשׁוּ"ת רע"א ז"ל בְּסוֹף סי' נ' שֶׁנִּגַּע בִּסְבָרָא זֹאת וְז"ל דְּמַה דְּבֵינְתַיִם לָא הָוֵה מְשֻׁוְּרְטָט י"ל דְּאֵינוֹ מִגְרָע דְּלָא הָוֵי דִּיחוּי כֵּיוָן דִּבְיָדוֹ

לְשַׁרְטֵט וְהָוֵי כְּמוֹ קֹבֶל הַכָּשֵׁר וְנָתַן לַפָּסוּל בפ"ג דִּזְבָחִים דַּף ל"ד וצ"ע לְדִינָא עכ"ל, וְגַם כְּוָנָתִי בעזהי"ת לְקֻוְשְׁיָתוֹ שָׁם רֵישׁ דְּבָרָיו (דְּנִשְׁאַל שָׁם אִם מְהַנֵּי בְּמְזוּזָה הַשְׁרָטוּט שאח"כ וְהֵשִׁיב דְּנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּלָא מְהַנֵּי וּרְאָיָה לָזֶה מִסֻּוְגְיָא דִּמְנָחוֹת תְּפִילִין שֶׁבָּלוּ וכו' טַעְמָא דְּאֵין מוֹרִידִין וכו' וְהָא קיי"ל דִּתְפִילִין א"צ שְׂרָטוּט וּמְזוּזָה צְרִיכָה שְׂרָטוּט, וְאִם אִיתָא דְּמְהַנֵּי שְׂרָטוּט אַחַר הַכְּתִיבָה מַאי קוּשְׁיָא הָא יָכוֹל לְשַׁרְטֵט עַכְשָׁיו, וּמִכֹּחַ זֶה הִקְשָׁה עַל הַתּוֹסָ' כָּאן דְּהֵבִיאוּ לְהַסֻּוְגְיָא וְלֹא פָּשְׁטוּ סְפֵיקָתָם מִזֶּה, וְלוֹמַר דְּבִמְזוּזָה לָא מְהַנֵּי שְׂרָטוּט אַחַ"כ כֵּיוָן דְּבָעֵי כְּתִיבָה כְּסִדְרָן וְכֵיוָן דִּבְשָׁעַת כְּתִיבָה לָא הֲוָה בְּהֶכְשֵׁר לָא מְהַנֵּי הֶכְשֵׁר שאח"כ הוּא דּוֹחֵק גָּדוֹל דְּהוּא אֵין חִסָּרוֹן בַּגּוּף הָאוֹתִיּוֹת וְהָוֵירַק תִּיקּוּן אַחַר וְהָוֵי כְּמוֹ חֲקִיקַת נְגִיעָה דִּמְהַנֵּי בִּמְזוּזָה עכ"ל הַגָּאוֹן זצ"ל), וְכַנָּוָתִי ג"כ לְתֵירוּץ הָרָשָׁ"שׁ עַיֵּין שָׁם מש"כ, וְעוֹד נִרְאֶה ע"ד הַפְּשָׁט דְּלָא יָכְלוּ לוֹמַר דְּעַכְשָׁיו יְשַׁרְטֵט, דְּכַנָּוַנַת הגמ' מַשְׁמַע דְּאֵין עוֹשֶׂה עַכְשָׁו שׁוּם פְּעֻלָּה אַחֶרֶת כְּדֵי לְתַקְּנוֹ לְשׁוּם מְזוּזָה, וְעוֹד אפ"ל כֵּיוָן דְּנִכְתַּב לְשֵׁם תְּפִילִין וְנִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר תְּפִילִין שֶׁבָּלוּ, א"כ גַּם עַכְשָׁיו אָסוּר לְשַׁרְטְטוֹ דְּדִילְמָא שׁוּב יִצְטָרֵךְ לְתַקְּנוֹ לְשֵׁם תְּפִילִין וְגַם נִתְפַּס עַל זֶה אִיסּוּר דְּהַשְׁרָטוּט גַּם עַכְשָׁיו ודו"ק, כֵּיוָן דְּקַיְימִינַן הַשְׁתָּא דְּאָסוּר לְשַׁרְטֵט תְּפִילִין.

וְקַדְמוּ להגרע"א בַּהֶעָרָה זוֹ בְּשוּ"ת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה שְׁאֵלָה א' וְהוֹסִיף די"ל דְּגַבֵּי מְזוּזָה הוֹכִיחַ) הַמַּקְשֶׁן ע"כ דַּהֲלָכָה דִּמְזוּזָה צְרִיכָה שְׂרָטוּט קוֹדֶם כְּתִיבָה דאל"כ דְּאַף אַחַר כְּתִיבָה מְהַנֵּי אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ הֲלָכָה הָא גָּמְרִינַן מְזוּזָה כְּתִיבָה כְּתִיבָה מִסֵּפֶר וכו' א"ו דְּאִי מגז"ש הו"א אָפִילּוּ שְׂרָטוּט אַחַ"כ מְהַנֵּי והללמ"מ אַתְיָא דִּצְרִיכָה שְׂרָטוּט תֵּיכֶף קוֹדֶם כְּתִיבָה וְהָא דִּמְסַפְּקָא לְהוּ לְהַתּוֹסָ' במג"ס הָא וַדַּאי דִּמְהַנֵּי דְּאִי לָא מְהַנֵּי מִמֵּילָא בס"ת נָמֵי לָא מְהַנֵּי כֵּיוָן דִּבְסוֹטָה אָתְיָא מִסֵּפֶר וְאַמַּאי אִיצְטְרִיךְ הֲלָכָה בִּמְזוּזָה הָא בלא"ה אִיכָּא גז"ש כְּתִיבָה כְּתִיבָה, י"ל דְּהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ וְלֹא יְדַעְנָא וכו' הַיְינוּ הַשְׁתָּא דְּאִית לָן הֲלָכָה גַּבֵּי מְזוּזָה דִּצְרִיכָה שְׂרָטוּט קוֹדֶם כְּתִיבָה מַה דִּינוֹ בְּסוֹטָה אִי יָלְפִינַן מִמְּזוּזָה בגז"ש אוֹ לֹא, וכ"ז לְפִי מַה דס"ל תּוֹסָפוֹת הָכָא דס"ת נָמֵי בָּעֵי שְׂרָטוּט אֲבָל לְפֵירוּשׁ ר"ת דְּלָא בָּעֵי שְׂרָטוּט נִפְשַׁט הַסְּפֵיקָא הַנָּ"ל דְּלָא מְהַנֵּי שְׂרָטוּט אַחַר כְּתִיבָה דְּאִי מְהַנֵּי מַאי פָּרִיךְ בִּמְנָחוֹת שָׁם וכו' ול"ל כַּנַ"ל דְּהָא לר"ת בְּסֵפֶר גּוּפֵי' לָא בָּעֵי שְׂרָטוּט וְלֹא יְכוֹלִין לְמֵילַף גז"ש, א"ו דְּהַסְּבָרָא חְצוֹנָה דְּלָא מְהַנֵּי שְׂרָטוּט אַחַ"כ אִם הַכְּתִיבָה הָיְתָה בְּאִיסּוּר אֶת"ד, וְיֵעַיֵּין גַּם בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁהֵעִיר בָּזֶה, עיי"ש, וְל"נ עוֹד קָצַת רְאָיָה דַּהֲרֵי אָמְרִינַן לְקַמָּן דַּף כ' דְּמוֹחֲקִין לָהּ מִן הַתּוֹרָה וא"כ הֲרֵי גַּבֵּי ס"ת פָּסַק ר"ת לְקַמָּן דְּלָא בָּעֵי שְׂרָטוּט רַק מִשּׁוּם זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ וְהָוֵי רַק מִדְּרַבָּנָן עַיֵּין תוס' סֻוכָּה וּבְשוּ"ת שאג"א וְגַם נִרְאֶה דְּאִי מִשּׁוּם זֶה אֵלִי סַגִּי בְּשְׂרָטוּט קַל וָלָאו דַּוְקָא בְּקָנֶה עַיֵּין רע"א שָׁם סי' נ' שָׁם הַמָּרְדְּכַי בהל"ק וּבָזֶה מְיֻישֵּׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' כָּאן יעש"ה וּבְבֶגֶד כְּהֻנָּה שָׁם, וא"כ שְׂרָטוּט זֶה לֹא מְהַנֵּי לְעִנְיַן מְגִילַת סוֹטָה דְּבָעֵי שְׂרָטוּט מה"ד וּבְקָנֶה, וא"כ הַאֵיךְ מְהַנֵּי לְמָחוֹק מה"ת, וכה"ג הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם מִזֶּה דִּכְתַב וְאַחַ"כ מַשְׁבִּיעָהּ דְּפָסוּל יע"ש, א"ו דִּמְהַנֵּי שְׂרָטוּט אַחַ"כ וּמְשַׁרְטֵט לָהּ עַכְשָׁיו, ועכ"פ נִפְשַׁט אִידָךְ בַּעְיָא דרע"א שָׁם יעש"ה וצ"ע אֶלָּא דְּיֵשׁ לִדְחוֹת די"ל דְּמַיְירֵי בְּמְשֻׁוָּרְטָט וכמש"כ הַתּוֹסָ' לְעִנְיַן מְזוּזָה, וְנַרְוִיחַ מִזֶּה שֶׁלֹּא יהי' סְתִירָה לְדִבְרֵי הַבָּגְדֵי כְּהֻנָּה בְּשִׁיטַת ר"ת דְּנִוַּדַּאי לָא מְהַנֵּי שְׂרָטוּט שאח"כ: (עַיֵּין בְּבֵיאוּר מָרְדְּכַי לְמָרְדְּכַי הִלְכוֹת מְזוּזָה בד"ה גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין לְהָרַמְבַּ"ם וכו' דְּדִילְמָא מַיְירֵי בְּשְׂרָטוּט מְעִיקָּרָא שֶׁרָצָה לִכְתֹּוב מְזוּזָה וכו' יע"ש וּקְצָת סְעִיַּיתָא לְמש"כ בְּרֵישׁ דְּבָרֵינוּ דְּדִילְמָא יִצְטָרֵךְ שׁוּב לַעֲשׂוֹת תְּפִילִין ודו"ק): אַךְ עַיֵּין בק"א

בִּשְׁמַעְתִּין שֶׁהִקְשָׁה ג"כ בלא"ה בְּאוֹפָן כְּזֶה דַּהֲרֵי בָּעֵינַן כְּתִיבָה בַּיּוֹם וא"כ אֵילּוּ בס"ת כּוֹתְבָה רַק בְּיוֹם וּבַלַּיְלָה פְּסוּלָה? יע"ש וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל בָּזֶה וְרָאִיתִי בְּיַד שָׁאוּל יור"ד שָׁם שֶׁהֵבִיא סָפֵק זֶה שֶׁל הגרע"א וְכָתַב בְּטַעֲמָא לִיפְסֹל מִשּׁוּם דְּהָוֵי שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן יע"ש וְשָׁמַח בְּזֶה אֲבָל כְּבָר דָּחָה זֶה הַגָּאוֹן זַ"ל שָׁם בסי' נ' בְּעַצְמוֹ וּבִסְבָרָא נְכוֹנָה, וְעַיֵּין עוֹד שָׁם בִּתְשׁוּבַת רעק"א בָּמֶה שֶׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' דנפ"מ דִּשְׁלֹשָׁה אֵין כּוֹתְבִים בְּלֹא שְׂרָטוּט הַיְינוּ שיה' הַכְּתָב בְּיוֹשֶׁר וּמְהַנֵּי לָזֶה שְׂרָטוּט בִּבְדִיל וכו', משא"כ בִּמְזוּזָה וְאִינָךְ דְּמִדְּינָא צְרִיכָה שְׂרָטוּט בָּעֵי שיה' הַשְׂרָטוּט מִתְקַיֵּים יע"ש וּבְבִגְדֵי כְּהֻנָּה שָׁם הֵבִיא ג"כ דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכִי בְּשֵׁם הָאוֹר זָרוּעַ וּמְפָרֵשׁ בָּזֶה סְפֵיקָא שֶׁל הַתּוֹסָ' אִי אָמְרִינַן דְּצְרִיכָה שְׂרָטוּט מִשּׁוּם כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִרְאֶה לַסּוֹפֵר שֶׁיִּכְתּוֹב בְּשָׁוֶה וא"כ דַּוְקָא קוֹדֶם כְּתִיבָה אוֹ דְּלָאו מִשּׁוּם הָכִי הוּא וּמְהַנֵּי הַשְׂרָטוּט אַחַ"כ אֲבָל וַדַּאי אִי צָרִיךְ שְׂרָטוּט בִּשְׁעַת כְּתִיבָה וְלֹא שְׂרָטַט לָא מְהַנֵּי אַחַ"כ רַק דְּתוֹסָפוֹת מְסַפְּקָ אִי צְרִיכָה כְּלָל שְׂרָטוּט מִתְּחִילַּת כְּתִיבָה לְעִנְיַן פְּסוּל הַמְּגִילָּה ומש"כ דְּבִשְׁעַת כְּתִיבָה כָּתַב בְּאִיסּוּר הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּאָסוּר לִכְתּוֹב שׁוּם פָּסוּק בְּלֹא שְׂרָטוּט אֲבָל לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר הַמְּגִילָּה דְּיָלְפִינַן מִבִּסְפָר לִפְסוֹל מְסַפְּקָא לֵיהּ לְתוֹסָ' כַּנַ"ל עיי"ש ודפח"ח וְעַיֵּין בפ"ת יור"ד סי' רע"א ובס' רפ"ד ס"ק ג': וּלְעִיקָּרָן שֶׁל קֻוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' דְּמַאי אִירְיָא מִשּׁוּם דִּנְקְרֵאת סֵפֶר ת"ל דבלא"ה אָסוּר לִכְתּוֹב שׁוּם פָּסוּק בְּלֹא שְׂרָטוּט וכו', נִרְאֶה לִי תַּלְמִיד קָטָן שֶׁבִּקְטַנִּים לְהָעִיר דְּלוּלֵא דִּכְתִיב סֵפֶר הו"א בֶּאֱמֶת דְּהָכָא בְּסוֹטָה לָא בְּעִינִין שְׂרָטוּט מִשּׁוּם סְבָרַת הַיְרוּשַׁלְמִי כ"פ שֶׁהוּבָא בְּתוֹסָ' לְעֵיל ד"ה לֹא עַל הַלּוּחַ, דְּמִשּׁוּם דְּלִמְחִיקָה נִיתְּנָה לְכָךְ כּוֹתְבִין עַל מְגִילַּת עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, וְכֵן לְכָךְ לֹא גָּזְרוּ עַל טֻמְאַת יָדַיִם וְזוֹ לִמְחִיקָה נִיתְּנָה וְכֵן רָצוּ הָאַחֲרוֹנִים לוֹמַר לְעִנְיַן מְחִיקַת הַשֵּׁם מִשּׁוּם דְּלִמְחִיקָה נִיתְּנָה, עַיֵּין שוּ"ת עֵין יִצְחָק וְעוֹד, וא"כ ה"נ יֵשׁ לְהִשְׁתַּמֵּשׁבְּסָבָרָא זוֹ לְהָקֵל דְּלָא בָּעֵי שְׂרָטוּט בְּפָרָשָׁה זוֹ מִשּׁוּם דְּלָא קָאֵי רַק לִמְחִיקָה וע"כ לָא מְקָפְּדִינַן לְנוֹי אוֹ לְיַיְשֵׁר הַכְּתָב וּכְעֵין סְבָרַת הַתּוֹסָ' בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם לְעִנְיַן אִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים דְּלָא כָּתְבִינַן לְשׁוּם פָּסוּק אֶלָּא לַאֲמִירָה בְּעָלְמָא וכו' וְיֵשׁ מָקוֹם לְעַיֵּין בְּסָבָרָא זוֹ לוּלֵי דַּעַת רַבַּעֲהוּתוּס' זצ"ל ומש"כ הַתּוֹסָ' אֶלָּא ש"מ דְּהָכָא גְּמִירִי לָהּ דְּלָא מָצֵי לְשַׁרְטֵט לְהוּ, עַיֵּין בְּמִנְחַת קְנָאוֹת, וְכֵן בְּסֵפֶר עַמּוּדֵי אֵשׁ מַתְמִיהַּ ד בָּזֶה עַל הב"י עיי"ש וְקִצַּרְתִּי: דַּף י"ח ע"א כָּתַב אוֹת אַחַת וּמָחַק אוֹת אַחַת וְכָתַב אוֹת אַחַת וּמָחַק אוֹת אַחַת פְּסוּלָה דִּכְתִיב וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַיֵּין פרש"י זַ"ל וְקָשֶׁה דְּלָמָּה צָרִיךְ קְרָא לְזֶה הָלֹא זֶה מְוּכְרָח מֵהָא דְּאָמְרִינַן בכמ"ק אָמְרָה תּוֹרָה שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם וְכֵן בַּאֲחִיתוֹפֶל נָשָׂא ק"ו מִסּוֹטָה וּלְכָךְ כָּתַב שָׁם ע"ג חַסְפָּא וְשָׁדֵי בַּתְּהוֹמָא, וְאִי אָמְרַתְּ דבכה"ג כָּשֵׁר א"כ אֵין כָּאן מְחִיקַת הַשֵּׁם כְּלָל דְּאִי כָּתַב אוֹת אַחַת וּמְחָקָהּ אֵין כָּאן אֲפִילּוּ צוּרַת הַתְּחָלַת הַשֵּׁם וּמֻוָּתָר לְמוֹחְקוֹ וז"פ וא"כ אֵיךְ אֵיפֹא מָצִינוּ דְּהַתּוֹרָה הַתּוֹרָה לִמְחוֹק שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה עַל הַמַּיִם? וְלוֹחַק לוֹמַר דְּזֶה הָיָה פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְרָבָא דְּתֵיבַת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל פְּשִׁיטָא שֶׁצָּרִיךְ לִכְתּוֹב כֻּלּוֹ כְּאֶחָד וְאַחַ"כ לִמּוֹחְקוֹ, דְּאַדְרַבָּה דְּאִי כה"ג כָּשֵׁר נִימָא יוֹתֵר טוֹב שֶׁיִּכְתּוֹב כָּל אוֹת וְאוֹת לְבַדּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְרוֹם לִמְחִיקַת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת מַעֲשֶׂה נוֹרָא וְאָיוֹם, וְלוֹמַר דְּכָל סְגֻלַּת הַמְּחִיקָה הוּא מֵחֲמַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וא"כ צָרִיךְ לְכָתְבוֹ מִקּוֹדֶם כֻּלּוֹ כַּדִּין דאל"ה אֵין כָּאן שֵׁם כְּלָל, גַּם זֶה לוֹחַק דִּפְשִׁיטָא דְּכָל חִיבָּה וְתֵיבָה שֶׁבַּתּוֹרָה קְדֻשָּׁה הִיא וְכָל כְּתִבֵי הַקּוֹדֶשׁ אָסוּר מה"ת לִמְחוֹק, עַיֵּין עֵין יִצְחָק וְעוֹד, וְעוֹשֶׂה סְגֻלָּתָהּ וַהֲלֹא פְּלִיגִי בְּזֶה כַּמָּה כּוֹתֵב כּוֹתֵב וְאִי כּוֹתֵב צַוָּאוֹת וְקַבָּלוֹת וּבְשֶׁכְּתָבָהּ אוֹת אוֹת לְבַדּוֹ וּמְחָקָהּ אֵין כָּאן קְדֻשַּׁת הַפָּרָשָׁה כְּלָל, וְאַפְּ"ה

הו"א דִּכְשֵׁרָה לוּלִי לְמוּד הַקָּרָא שֶׁל וְעָשָׂה לָהּ כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְיֵשׁ מָקוֹם לְעַיֵּן וְשָׁאַלְתִּי זֹאת לְכַמָּה גְּדוֹלִים וְאֵין פּוֹתֵר לְנָכוֹן: שָׁם אוֹ דִּילְמָא בָּעֵינַן נָמֵי מְחִיקָה לִשְׁמָהּ וכו' ע"כ עַיֵּין בְּהַגָּהוֹת שְׁמִצַּיְינִים לְעַיֵּין לְקַמָּן דַּף כ' יע"ש וְכַנּוֹנָתָם דִּלְקַמָּן פְּשִׁיטָא לָן דִּמְחִיקָה לִשְׁמָהּ בָּעֵינַן וְנִרְאֶה דְּלֹא כִּוְונוּ יָפֶה, דְּכָאן אֵין הַכַּוָּונָה ,,דְּלִשְׁמָהּ" דְּהוּא לְשֵׁם הָאִשָּׁה שֶׁמַּשְׁקִים אוֹתָהּ דְּזֶה פְּשִׁיטָא לָן דְּבָעֵינַן אֶלָּא דְּכָאן הוּא הַכַּוָּונָה עַל דֶּרֶךְ דְּדָרְשׁוּ לָהּ וְלֹא לָהּ וְלַחֲבֶרְתָּהּ הַיְינוּ דְּבָעֵינַן שֶׁיְּהֵא נִיכָּר הַמְּחִיקָה שֶׁהוּא לִשְׁמָהּ לְעַצְמָהּ וּכְמוֹ שפרש"י ז"ל דְּבִשְׁעַת מְחִיקָה הֲלֹא יָדַע אֵיזֶה מְגִילָּה הוּא מוֹחֵק, אֶלָּא דְּאֵינָהּ נִיכָּר דַּוְקָא לְאַחַת וְהָוֵי כְּמוֹ לָהּ וְלַחֲבֶרְתָּהּ, וְהֶאֱרַכְתִּי עוֹד בָּזֶה אֶלָּא שֶׁכָּעֵת רָאִיתִי שבמ"ק קִדְּמַנִי כְּבָר בְּזֶה וְכֵן כָּתַב כְּבָר בְּקֶרֶן אוֹרָה יעש"ה, וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּונָתִי.

וְנִרְאֶה נָמֵי דְּמַשְׁקֶה אוֹתָם בזאח"ז דְּאֵין מַשְׁקִים שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת ובכה"ג לָא הָוֵי וַדַּאי נִיכָּר הַמְּחִיקָה לִשְׁמָהּ: שָׁם בָּעֵי רָבָא הִשְׁקָהּ בְּסִיב מַהוּ בִּשְׁפוֹפֶרֶת מַהוּ דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ אוֹ אֵין דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ תֵּיקוּ ע"כ מַה שֶּׁהִקְשָׁה בִּמְנָחוֹת קְנָאוֹת דִּמְבוֹאָר בכמ"ק דְּבָעֵינַן כְּלִי חֶרֶס דִּלְפִיכָךְ כֹּהֵן מַשְׁקֶה אוֹתָהּ מַיִם הַמָּרִים בִּמְקוּדָּה שֶׁל חֶרֶס וא"כ מַאי קמב"ל בְּסִיב וּשְׁפוֹפֶרֶת ת"ל דְּבָעֵינַן כ"ח דַּוְקָא עכ"ל, ח"ד נִרְאֶה דְּלָא בָּא אֶלָּא לְאַפּוֹקֵי בְּכֵלִים וְכוֹסוֹת דְּלָא אֲבָל אִין ה"נ דִּבְסִיב אוֹ שְׁפוֹפֶרֶת דג"כ הָוֵי עוֹנֶשׁ וּמָאוּס וּמְכוֹעָר דַּי וְיוֹתֵר אֲבָל לָא בָּעֵינַן דַּוְקָא כְּלִי חֶרֶס, וְהַשְּׁפוֹפֶרֶת נָמֵי אֶפְשָׁר דְּעָשָׂה זֶה מֵחֶרֶס אוֹ מִמִּין אֲדָמָה אַחֶרֶת, וּלְטַעַם הַפְּנִים יָפוֹת שֶׁהֵבִיא בְּדַף י"ד דְּבָעֵינַן דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה ה"נ סִיב הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, וּבְפָרָט לְפֵירוּשׁ הֶעָרוּךְ דְּהָוֵי כְּמִין סְפוֹג מְבוֹאָר בַּמִּשְׁנָה דְּשַׁבָּת פ' כ"א מ' ג' בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ נִיטָּל בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה עיי"ש בְּפֵירוּשׁ הרע"ב, וּבְתִפְאֶרֶת כָּתַב בִּסְפוֹג הוּא שֶׁל דָּג שֶׁבַּיָּם וְכָל שֶׁבַּיָּם טָהוֹר, יע"ש וה"נ י"ל דְּהַאי סוּבִי וּשְׁפוֹפֶרֶת הָוֵי מַיִם וְכָל שֶׁבַּיָּם טָהוֹר, ומ"מ הָוֵי מָאוּס וְאֵין דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ וְלוּלֵי דְּמִסְתְּפֵינָא הו"א עוֹד דְּזֶה הוּא שֶׁבָּעֵי רָבָא דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ, פֵּירוּשׁ אִי דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ לְגַבֵּי שְׁאָר אָדָם א"כ פָּסוּל לְגַבֵּי סוֹטָה דְּבָעֵינַן דַּוְקָא מִדָּבָר שֶׁאֵינוֹ דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה מִדָּה כְּנֶגֶד חַדָּה, אוֹ אֵין דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ וּלְכָךְ כָּשֵׁר גַּם גַּבֵּי סוֹטָה וְהָוֵי כְּמַקֵּדָה שֶׁל חֶרֶס וְאָזְלָא לָהּ גַּם דְּמָיוֹן הַתּוֹסָ' ד"ה בָּעֵי רָבָא וְקַצַּרְתִּי וְעַיֵּין בְּשוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד סי' כ"ז שֶׁכָּתַב לְתָרֵץ עַל מַה שֶּׁהִקְשׁוּ בְּרֹאשׁ"י שַׁבָּת (נ"ב) בפי' בְּטַבַּעַת שֶׁל אַלְמוֹג דִּטְהוֹרָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ וְהִקְשׁוּ ת"ל כָּל שֶׁבַּיָּם טָהוֹר וְאַלְמוֹג בָּא מַיִם כִּדְאִיתָא בר"ה כ"ג לֹא קָשֶׁה דִּכְלָל זֶה לֹא נֶאֱמַר רַק בבע"ח וְדָבָר הַבָּא מבע"ח כְּגוֹן עֶצֶמוֹת וְצֶמֶר משא"כ בַּצּוֹמֵחַ וכו' וְשׁוּב הֵבִיא בְּשֵׁם מִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה פי"ז דִּכְלִים דה"ה כֵּלִים הַנַּעֲשִׂים מֵעֵצִים שֶׁבַּיָּם טְהוֹרִים עיי"ש, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שאנ"ץ מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ הָכָא וּבְנוֹדַּאי לָא הָוֵי דָּבָר הַמְקַבֵּל טֻמְאָה, וא"כ אָתֵי שַׁפִּיר: ומש"כ עוֹד המ"ק לְהָעִיר עַל פֵּירֵשׁ הֶעָרוּךְ דְּנִרְאֶה דְּהַסָּפֹק הִיא אִם מוֹצִיץ מַקְרֵי שְׁתִיָּה וְעַיֵּין תוס' ב"מ (פ"ז) ד"ה שָׁבְעָךְ מַשְׁמַע דְּמוֹצִיץ בִּכְלַל שְׁתִיָּה וכו', עַיֵּין בְּשוּ"ת מַיִם חַיִּים להפר"ח ז"ל בְּעִנְיַן דִּין בְּרָכָה עַל הַמּוֹצִיץ עֲנָבִים וְלַיְמוֹנְס שֶׁהֵבִיא ג"כ מב"מהַנָּ"ל וְעַיֵּין חִידּוּשֵׁי לב"מ, וְעַיֵּין אַחֲרוֹנִים בש"ע אור"ח סי' ר"ח בְּדִין זֶה ואכמ"ל בָּזֶה: שָׁם בָּעֵי רַב אָשֵׁי נִשְׁפְּכוּ מַהֶן וְנִשְׁתַּיְּירוּ מֵהֶן מַהוּ תֵּיקוּ כָּתַב המ"ק דעכ"פ צָרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר רְבִיעִית דִּבְכָל דְּוֻכְתֵי סְתָם שְׁתִיָּה הִיא בְּרְבִיעִית וכו' וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הגיעב"ץ ז"ל שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּזֶה אִם בַּעְיָא זוֹ אָזְלָא נָמֵי אַלִּיבָּא דר"י וכו' יע"ש, (וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה) וְיַעֲיֵן בְּסֵפֶר מֻוצָּל מֵאֵשׁ סי' נ"א שֶׁחָקַר כְּבָר בָּזֶה וְז"ל בְּעִנְיַן שְׁתִיַּת מֵי סוֹטָה לֹא

נִתְבָּרֵר אִם צָרִיךְ שְׁתִּשְׁתֶּה כָּל הַלּוֹג אוֹ אפי' מִקְצָת וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב פ"ד מה' סוֹטָה נִשְׁפְּכוּ
וְנִשְׁתַּיְּירוּ מֵהֶם לֹא יַשְׁקֶה אֶת הַשְּׂאָר וְאִם הִשְׁקָה כָּשֵׁר, וְהִיא בַּעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא וּפָסַק
לְקַוְלָא וּמִזֶּה אֵין לִלְמוֹד דא"צ לִשְׁתּוֹת כָּל הַמַּיִם דְּנִשְׁפְּכוּ שָׁאנֵי וּמָצָאתִי בַּיְּרוּשַׁלְמִי פ' הָיָה
נוֹטֵל הל' ב' מַה מְּקַיְּים ר"ש טַעֲמָא דְּרַבָּנָן וּבָאוּ בָּהּ כּוּלָּהָן וְלֹא מִקְצָתָן ע"כ מַשְׁמַע דְּרַבָּנָן
לָא ס"ל הָכִי אָמְנָם בַּהֲלָכָה ד' גַּבֵּי אִשָּׁה מַסְפֶּקֶת לִשְׁתּוֹת קָאָמַר וְלֹא כֵן אָמְרִינַן כּוּלָּהָן וְלֹא
מִקְצָתָן וּמְשַׁנֵּי כְּאִינָשׁ דְּאָמַר וכו' מַשְׁמַע שֶׁהוּא אַלִּיבָּא דכ"ע וְהַתֵּימַהּ מֵהָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא
כָּתְבוֹ וצ"ע עכ"ל, וְיֵשׁ לְעַיֵּן בָּהָא דְּקָמְבָּעֵי לְעֵיל וּמָחָקוֹ לְתוֹךְ כּוֹס אֶחָד וכו' וְחָזַר וְחִלְקָן
וכו', וְכִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם שֶׁהָאַחַת תִּשְׁתֶּה כָּל חֶלְקָהּ הַמַּגִּיעָהּ לָהּ וַהֲלֹא דִּילְמָא תִּשְׁתֶּה גַּם
מֵחֶלֶק חֲבֶרְתָּהּ וא"כ הָוֵי כְּמוֹ נִשְׁפְּכוּ מִקְצָתָן דְּמַה לִּי נִשְׁפְּכוּ אוֹ שָׁתְתָה חֲבֶרְתָּהּ וְכַדּוֹמֶה,
וְהָאֵיךְ יְהֵיהָ כָּשֵׁר שׁוּב עֲבוּר הַשְׁקָאַת הַסּוֹטָה הָאַחֶרֶת, וי"ל אוֹ די"ל דְּכָאן אֲפִילּוּ לֹא
נִשְׁתַּיְּיר רְבִיעִית קמב"ל וּלְעֵיל פְּשִׁיטָא דְּנִשְׁתַּיְּיר רְבִיעִית וּלְכָךְ כָּשֵׁר וצ"ע בָּזֶה, לְעֵת
הַפְּנַאי אַיָּ"ה: עוֹד יֵשׁ לְמָצוֹא טַעַם מַדּוּעַ בָּחֲרוּ מָקוֹם לְשׁוּם וּלְסַדֵּר הֲנֵי אִיבַּעְיוֹת הָכָא
שֶׁאֵין לָהֶם שַׁיָּיכוּת לְהַקּוֹדֶם גַּם הַלָּשׁוֹן מִבַּעְיָא הַשְׁנָיָה נִשְׁתַּפְּכוּ ,,מֵהֶן" נִשְׁתַּיְּירוּ ,,מֵהֶן"
אֵינוֹ מְדֻיָּקְדָּק וְיֵשׁ לַעֲמוֹד ע"ז וְאִם הָיָה אֶפְשָׁר לִמְצוֹא שְׁתֵּי סוֹטוֹת בְּהַשְׁקָאָה אַחַת הָיָה
אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּבָעְיָא הָרִאשׁוֹנָה יֵשׁ לָהּ מָקוֹם לְבַעְיָא הַקּוֹדֶמֶת דְּמְחָקָן בְּכוֹס אֶחָד, מְשׁוּם
דע"י שְׁפוֹפֶרֶת וְסִיב יֵשׁ לְהוּ לִשְׁתַּיִם לִשְׁתּוֹת בְּבַת אַחַת, וְאָז אֶפְשָׁר דְּמַהֲנֵי וְהָוֵי כַּבָּרוּר
וְנִיכָּר לִשְׁתֵּיהֶן אַף הַדְּבָרִים יְגֵעִים וא"ל בָּזֶה: וּמַה שֶּׁהֵעִיר המנ"ק דְּלֹא הֵבִיא הָרַמְבַּ"ם הַךְ
אִיבְּעָא דְּרָבָא דְּהִשְׁקָה בְּסִיב וּשְׁפוֹפֶרֶת וְהִיא פְּלִיגִי, כְּבָר קָדְמוֹ בָּזֶה בְּמִנְחַת חִינּוּךְ מ' שְׁסָ"ה
יע"ש וְעַיֵּן בְּקֶרֶן אוֹרָה מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה וְאֵינוֹ נָכוֹן דעכ"פ הָיָה לוֹ לְהַזְכִּיר דִּין זֶה וּבְכָל
הָנֵי אִיבַּעְיוֹת פָּסַק הָרַמְבַּ"ם דְּאִם הַשָּׁקָה כָּשֵׁר וְכָתַב הכ"מ דְּבִידְעֲבַד אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזוֹר
וְלִשְׁתּוֹת דְּמִסְפֵּיקָא לָא מְחַיְּבִינַן לָהּ עכ"ל, וְכָתַב המנ"ח שָׁם דְּאֵינוֹ מֵבִין דָּבָר זֶה כֵּינָן
דַּאֲסוּרָה עַל הַבַּעַל קוֹדֶם שְׁתִיָּה מִסָּפֵק וע"י הַמַּיִם נִתְבָּרֵר וְהֵם לֹא בָּדְקוּ תֵּיכֶף הַמַּיִם
מֻוָּתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ וא"כ כֵּינָן דְּסָפֵק הוּא אִם בּוֹדְקִים כְּלָל הַאֵיךְ מֻוָּתֶּרֶת לַבַּעַל דִּלְמָא פְּסוּלִים
הֵם ע"כ לֹא בָּדְקוּ וְאִי דְּהִבְטִיחַ רַבִּינוּ דְּבִדִיעֲבַד בּוֹדְקִים הַמַּיִם מנ"ל זֶה דְּקַמַּיְ' שמי' גלי'
וצ"ע עכ"ל, וְעַיֵּן בְּסוֹף דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ד"ה חָזַר וכו' דקמבע"ל אִי מַיָּא לָא בָּדְקוּ לָהּ מְשׁוּם
דְּלָא נִמְחֲקָה כְּהִלְכְתָא אִי מְשׁוּם דְּטָהוֹרָה הִיא עכ"ל, וא"ל דְּגוּמְא דְּאָמְרִינַן גַּבֵּי שְׁחִיטָה
נִשְׁחֲטָה בְּחֻזְקַת הֶיְתֵּר עוֹמֶדֶת וכו', ה"נ י"ל הִשְׁקָתָהּ וְלֹא בָּדְקוּ לָהּ בְּחֻזְקַת הֶיְתֵּר עוֹמֶדֶת
וּמִסָּפֵק דִּין אַתָּה בָּא לְאָסְרָהּ אַל תַּאסְרֶנָּה מִסָּפֵק וּבִפְרָט דְּסָפֵק בַּדִּין אֵינָהּ מִשְׁנָה הַחֲזָקָה
כַּיָּדוּעַ, וא"ל נָמֵי דְּזֶה גּוּפָא הָוֵי הַכְרָעָה דְּלָא פָּסְלִי בָּהּ הַהַשְׁקָאָה ודו"ק ויל"ע, כִּי גַּם בְּקֶרֶן
אוֹרָה עָמַד עַל זֶה דְּאַמַּאי אָזְלִינַן לְקַוְלָא וכו' יע"ש וּכְהֶעָרַת המנ"ח וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם
שָׁם דְּאִם נִשְׁפְּכוּ הַמַּיִם ה"ז כּוֹתֵב מְגִילָּה אַחֶרֶת וּמֵבִיא מַיִם אֲחֵרִים וְעַיֵּן בכ"מ שָׁם צ"ע
לְכְאוֹרָה דְּפְשִׁיטָא הוּא דְּאֵין לוֹ מַעֲתָּה מַה לְּהַשְׁקוֹת? וְהֵבַנְתִּי הַדְּבָרִים עפ"י הֶעָרַת הק"א
דְּזֶה קמ"ל הָרַמְבַּ"ם אַף בְּיָכוֹל לְאָסְפָן מִקַּרְקַע אַפֵּ"ה לֹא יַאסְפֵנּוּ דְּנִפְסְלוּ ע"י שְׁפִיכָה וּכְמוֹ
גַּבֵּי דָּם הַיכִי דְּנִשְׁפַּךְ מִן הַצַּוָּאר וּכְמוֹ שֶׁנִּפְסָלִין בְּלִינָה: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כְּתָבָהּ עַל שְׁנֵי דַּפִּין
וכו' וְדוֹמֶה כְּאִילּוּ גֵּט שֶׁכָּתְבוּ עַל שְׁנֵי דַּפִּין וּתְפָרָן יַחַד דְּפָסוּל וכו' עכ"ל, וְהִנֵּה הב"ש
באהע"ז סי' פֵּירֵשׁ לָהּ בְּתִפְרָן אַחַ"כ פָּסוּל אֲבָל תְּפָרָן מִקּוֹדֶם הַכְּתִיבָה כָּשֵׁר, והגרע"א
בְּתִשׁוּבָה סי' י"א כָּתַב דְּהַדָּבָר פָּשׁוּט דמ"ש וּתְפָרָן הַיְינוּ אַף אִם תְּפָרָן כְּבָר מִקּוֹדֶם
הַכְּתִיבָה כְּמוֹ הַהִיא דְּגִלְדֵי גִּלְדֵי עכ"ל וְתָמַהּ שָׁם עַל הב"ש והק"א כָּאן לֹא הִזְכִּיר דִּבְרֵי

שְׁנֵיהֶם וּפֵירֵשׁ כְּמוֹ הב"ש וְלָא תִּקְשֵׁי מ"ש מִשּׁוֹפָר, דְּשׁוֹפָר שָׁאנֵי כֵּיוָן דְּלָא נִתְחַבֵּר מִתְּחִלַּת בְּרִיתוֹ שֵׁם ב' שׁוֹפָרוֹת עָלָיו וְלָא מִקְרֵי שׁוֹפָר אֶחָד אֶלָּא בִּתְחִלַּת בְּרִיתוֹ אֲבָל בְּסֵפֶר דְּסוֹטָה וְגֵט דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ תְּחִלַּת בְּרִיתוֹ כְּאַחַת, כָּל שֶׁנִּתְחַבֵּר קוֹדֶם הַכְּתִיבָה מִקְרֵי סֵפֶר אֶחָד עכ"ל יעש"ה וְעַיַּיִן בְּעִנְיָן זֶה בח"ס חאור"ח סי' ה' בְּבֵיאוּר רָחָב וּבְשׁו"ת בִּגְדֵי כְּהֻנָּה סי' א' וּבְשׁו"ת עַמּוּדֵי אוֹר סי' א' וּבְסֵפֶר שְׁאֵלַת בְּנָיָמִין סי' י"ד וְעוֹד וּבְשׁו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חאור"ח סי' א' וע"ד רְאָיוֹת הח"ס מֵהַתּוֹסְפְתָּא דְּגִיטִּין עַיַּיִן בְּבִגְדֵי כְּהֻנָּה שָׁם בַּאֲרִיכוּת וְכֵן עַל דְּבַר הָרָאָיָה מִמַּתְנִיתִין דְּכֵלִים וְכֵן מְחַלֵּק שָׁם מַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם הַשּׁוֹאֵל עַל דִּבְרֵי הב"ש, מֵהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל דְּאַחַר הַכְּתִיבָה לָא מְהַנֵּי הַשְׁרָטוּט יעש"ה,ובס' שׁו"ת אַפְרְיוֹן דָּוִד סי' א' לַאֲבִי זָקֵן זַגְּתִי האב"ד דק"ק זאגְעָר צז"ל וְעוֹד וְעַיַּיִן מנ"ח מ' שְׁסָ"ה— וּבְעִנְיָן מש"כ עוֹד בְּתוֹסָ' דב' גִּיטִּין מְקֹרֵי נָמֵי שְׁנֵי סְפָרִים וּרְאָיוֹתֵיהֶם תְּמוּהִים מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכְּבָר עָמַד עֲלֵיהֶם הט"א בר"ה שָׁם וְעַיַּיִן ק"א כָּאן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הט"א וְעַיַּיִן נוב"ת חאהע"ז סי' קכ"ד בַּתְּשׁוּבָה לְהַגָּאוֹן בַּעַל יַד הַמֶּלֶךְ וּבְיַד הַמֶּלֶךְ הל' גֵּירוּשִׁין ובח"ס חאהע"ז יעש"ה כִּי מ"מ אֲנִי לְךָ וְאֵין דַּרְכִּי לְהַאֲרִיךְ וּלְעַיַּיִן בְּמַה שֶׁכְּבָר הֶעֱמִיקוּ הָאַחֲרוֹנִים הַרְבֵּה וְלִטְחוֹן קְמְחָא טְחִינָא: עוֹד שָׁם בְּתוֹסָ' וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מ"ש וכו' דְּהָתָם בִּשְׁמִיעָה תַּלְיָא מִילְתָא וְהוּא לֹא שָׁמַע אֶלָּא קוֹל הַפְּנִימִי עכ"ל, וְכָתַב בק"א ולפ"ז הָא דְּתָנֵי הָתָם אִם קוֹל חִיצוֹן שָׁמַע לֹא יָצָא הוּא מִשּׁוּם דְּהָוֵי ב' שׁוֹפָרוֹת, ול"ד קוֹל חִיצוֹן לְחוּד אֶלָּא אפי' שָׁמַע הַקּוֹל מִשְּׁנֵיהֶם לֹא יָצָא ע"כ, הִנֵּה כָּךְ כָּתַב הָרָן"ן ר"ה שָׁם לְהֶדְיָא וּפֶלֶא שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ וְעַיַּיִן ט"א שָׁם, וּמְסַיֵּים הק"א וא"כ אִם שָׁמַע אֶחָד קוֹל אֶחָד מב' תּוֹקְעִים לֹא יָצָא דִּלְעִנְיַן שְׁמִיעָה הָוֵי ב' שׁוֹפָרוֹת וְאֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁנַיִם וְאֵין זֶה מֻוכְרָח ודו"ק עכ"ל, וְיֵשׁ לְהָעִיר דַּהֲרֵי תְּנֵינָא בר"ה ל"ד ע"ב שָׁמַע ט' תְּקִיעוֹת מט' בנ"א כְּאֶחָד יָצָא עַיַּיִן רַשׁ"י וְתוֹסָ' שָׁם, מַשְׁמַע דלכ"ע אִם שָׁמַע הַרְבֵּה תְּקִיעוֹת מִכַּמָּה בנ"א כְּאֶחָד שֶׁכֻּלָּם תָּקְעוּ בְּשָׁוֶה וְהֵרִיעוּ בְּשָׁוֶה דְּיָצָא דִּתְרֵי קָלָא מִשְׁתַּמְעִי, וּבֶאֱמֶת קָשֶׁה אַמַּאי לָא נֵימָא שׁוֹפָר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא כְּמוֹ בִּשְׁנֵי גִּיטִּין לְדַעַת הַתּוֹסָ'? וּמָצָאתִי שׁוּב שֶׁהֵעִיר בְּזֶה הַגָּאוֹן בַּעַל אַפְרְיוֹן דָּוִד הַנַּ"ל וְעַל הַקֶּרֶן אוֹרָה צע"ק שֶׁלֹּא הִזְכִּיר סְוּגְיָא זוֹ, וְסַיֵּים בַּעַל אפ"ד זַ"ל שָׁם וְזֶה יֵשׁ לְיַיֵּשֵׁב דְּבֶאֱמֶת מְחֻיָּב לִיתֵּן דַּעְתּוֹ לִשְׁמוֹעַ הַתְּקִיעוֹת מֵאֶחָד, אָמְנָם בַּבְּרַיְיתָא שָׁם דְּקָאָמַר תְּקִיעָה מִזֶּה וּתְרוּמָה מִזֶּה יָצָא (ולפרש"י בב"א יע"ש) וְאַמַּאי הָא קיי"ל לְקַמָּן תְּקִיעוֹת דר"ה מְעַכְּבִין זא"ז א"כ הו"ל חֲדָא מִצְוָה, וְלָמָּה לֹא נֵימָא בָּזֶה שׁוֹפָר אֶחָד ובי' ועיי"ש וְלֹא הֶעֱלָה שָׁם לְחַלֵּק בָּזֶה והק"א כָּתַב בְּעַצְמוֹ ,,דְּאֵין זֶה מֻוכְרָח" נִרְאֶה מִשּׁוּם די"ל דְּבָעֵינַן דַּוְקָא כֹּחַ אֶחָד בְּדָבָר אֶחָד דְּהַיְינוּ תְּקִיעָה אַחַת בְּשׁוֹפָר אֶחָד אֲבָל כֹּחַ תְּקִיעָה אַחַת בִּשְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת פָּסוּל, אֲבָל שָׁמַע שְׁנֵי תְּקִיעוֹת מִשְּׁנֵי שׁוֹפָרוֹת בנ"א לָא מִקְרֵי הַפְסוּל שׁוֹפָר אֶחָד וכו' דִּלְגַבֵּי כָּל אֶחָד הָוֵי רַק שׁוֹפָר אֶחָד ומכש"כ בִּתְקִיעָה מִזֶּה וּתְרוּעָה מִזֶּה וְהָוֵי כִּשְׁנֵי דְּבָרִים מְיֻחָדִים ול"ד לִשְׁנֵי גִּיטִּין מִבַּעַל א' וּלְאִשָּׁה אַחַת, דְּהַכֹּחַ אֶחָד וְהַפְּעֻלָּה מִשְּׁנֵיהֶם אֲבָל בְּהַכֹּחַ רַק אֶחָד אֶחָד וְהַפְּעֻלָּה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד זֶה לֹא מָצִינוּ לְפָסֵל מִכֹּחַ כָּלָל זֶה, וְעַיַּיִן נוב"ת סי' קכ"ד שֶׁצִּיַּינְתִּי לְעֵיל מַה שֶּׁהֵבִיא מב"ק שָׁם ודו"ק יעש"ה, וְזֶה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי במק"א ע"ד הַהֶעָרָה בְּסַנְהֶדְרִין (י"א ע"א) דְּתַנְיָא מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁבָּאתָה לְבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל ר"מ אָמְרָה לוֹ רַבִּי אֶחָד מִכֶּם קִדְּשַׁנִי, עָמַד ר"מ וְכָתַב לָהּ גֵּט כְּרִיתוּת וְנָתַן לָהּ עָמְדוּ כֻּלָּן כָּתְבוּ וְנָתְנוּ לָהּ וְהָא ר"מ סָבַר ע"ח כָּרַתִּי וּבָעֵי חֲתִימָה לְבָמָה וא"כ הָכָא הָעֵדִים לָא יָדְעִי בְּאֵיזֶה גֵּט הִיא מִתְגָּרֶשֶׁת וְהָוֵי כִּשְׁנַיִם שֶׁשָּׁלְחוּ שְׁנֵי גִּיטִּין

וְנִתְעָרְבוּ דְּאֵין כָּאן נְתִינָה לִשְׁמָהּ ה"נ אֵין כָּאן חֲתִימָה לִשְׁמָהּ וְאֵין זֶה לִשְׁמָהּ? כְּבָר הֵעִיר בִּכְעֵין זֶה בְּסֵפֶר הִלְכוֹת קְטַנּוֹת לְמָהָר"י חָגִיז בְּקֻנְטְרֵסוֹ לְגִיטִּין שָׁם סי' כ"ג בְּעִנְיַן שֶׁנִּסְתַּפֵּק בִּשְׁנֵי גִּיטִּין בִּשְׁמוֹת גֵּרְשׁוֹם גֵּרְשׁוֹן דְּנִימָא אֵין בְּרֵירָה כָּתַב וְהָא דְּאִשָּׁה סָפֵק מְקֻדֶּשֶׁת לִשְׁנַיִם דְּזֶה נוֹתֵן לָהּ גֵּט וְזֶה נוֹתֵן לָהּ גֵּט? לָא דָּמֵי דְּהָתָם סָפֵק אִשָּׁה לָזֶה וְסָפֵק לָזֶה אָתֵי סְפֵק גֵּט וּמַפְקִיעַ מִסְפֵּק קִידּוּשִׁין, אֲבָל לֵאָה אֵשֶׁת פְּלוֹנִי וְוַדַּאי הָאֵיךְ אָתֵי סָפֵק וּמוֹצִיא מִידֵי וַדַּאי וכו' עכ"ל, וְיִתְיַשֵּׁב הַכֹּל שַׁפִּיר אֲבָל עֲדַיִן צ"ע מִטַּעַם אַחֵר וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר דִּבְרֵי אֱמֶת בְּקֻנְטְרֵסִים עכ"ל שָׁם, ולפמש"כ לְעֵיל עַל הק"א יֵשׁ לְצַדֵּד בְּכָאן וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁאנֵץ כָּאן שָׁכַתַב דְּאִם הֵם מְחֻבָּרִים יַחַד הַשֵּׁנִי דִּפִּין שַׁפִּיר קָרֵינַן לֵיהּ סֵפֶר אֶחָד וְכֵן כָּתַב בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ וְיֵשׁ לְצַדֵּד בְּכַנּוֹנָתוֹ: ובמש"כ הַתּוֹסְ' לִפְסוֹל בִּשְׁתֵּי מְגִילּוֹת וְשֵׁנִי גִּיטִּין שְׁלִימִין יע"ש רָאִיתִי בְּתוֹרַת הק' שָׁכַתַב סְבָרָא לִפְסוֹל בָּזֶה, מִטַּעַם הָא דְּרַבָּה דְּכֹל שֶׁאֵינִי בזאח"ז אֲפִילּוּ בב"א אֵינוֹ דְּהַיְינוּ דבב"א נֶחְשָׁב כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּאַחֲרוֹן וּלְכָךְ ל"מ כְּלָל וא"כ כֵּיוָן דְּאִילּוּ הָיוּ הַמְּגִילּוֹת אוֹ הַגִּיטִּין בזאח"ז הֲרֵי אֵין שׁוּם חֲלוּת פְּעֻלַּת מֵהָאַחֲרוֹן וא"כ בב"א דְּכָל א' וא' נֶחְשָׁב כְּאַחֲרוֹן מִמֵּילָא אֵין שׁוּם מְגִילָּה וְשׁוּם גֵּט פְּיֵעֵל כְּלָל עכ"ד, וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ לְפִי שָׁעָה דָּבָר אֶחָד בִּיסוֹד הַכְּלָל הַזֶּה דְּכָל שֶׁאֵינוֹ בזאח"ז וכו' וְהוּא מש"כ הַתּוֹסְ' גִּיטִּין (מ"ב א') ד"ה הָא וּבְזָבְחִים (ל' א') ד"ה דְּבָרָיו קַיָּימִין וכו' דְּלֹא שַׁיָּיךְ כָּל שֶׁאֵינוֹ בזאח"ז אֶלָּא שֶׁהֵיכִי שֶׁהָרִאשׁוֹן מוֹנֵעַ אֶת הַשֵּׁנִי לָחוּל כְּמוֹ בִּשְׁתֵּי אַחָיוֹת וכו' אֲבָל הָכָא הָא דְּלָא קָנֵי שֵׁנִי בזאח"ז לָאו מִשּׁוּם דְּלָא חָזֵי לִקָּנוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם דִּכְבָר נִסְתַּלֵּק הַנּוֹתֵן וְאֵין לוֹ בָּהֶם כְּלוּם וכו' יעש"ה וה"נ הָא דְּאֵין גֵּט אַחַר גֵּט מִשּׁוּם דְּאֵין לוֹ עַל מַה לָּחוּל, וְאֵין לוֹ לְמִי לְגָרֵשׁ, אוֹ לְהַשְׁקוֹת, אֲבָל בב"א שַׁפִּיר חָל וְתָפְסִי תַּרְוַיְיהוּ וְעַיֵּין בִּבְכוֹרוֹת דַּף ט' ע"א בַּתּוֹסְ' שָׁם, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת יַעֲקֹב למהרי"ט אַלְגָּאזִי אוֹת רל"ג בְּעִנְיַן אֶתְרוֹג הַכָּשֵׁר וְאֶתְרוֹג הַפָּסוּל שֶׁנִּתְעָרְבוּ אִי יָכוֹל לָצֵאת יד"ח בזאח"ז יעש"ה, – וּמַה שֶּׁהֵעִיר עוֹד שָׁם בתרהק"נ מכמ"ק דְּדָרְשִׁינַן כה"ג וכו' יעוש"ה וְעַיֵּיןבַּאֲרִיכוּת בְּסֵפֶר גֵּט מְקֻשָּׁר למהרי"ט אַלְגָּאזִי זצ"ל חֲקִירָה ה' בִּשְׁטַר קִדּוּשִׁין שֶׁכָּתְבוּ בִּשְׁנֵי חֲתִיכוֹת שֶׁל נְיָיר אוֹ כְּתָב ב' שְׁטָרוֹת וְאָמַר לָהּ הִתְקַדְּשִׁי בִּשְׁנֵי שְׁטָרוֹת חָלוּ, וְהֵבִיא מִכָּל הַדְּבָרִים הַמִּסְתַּעֲפִים לְעִנְיַן גֵּט וּמִתּוֹסְ' דִּילַן וּבַהֲבָנַת דִּבְרֵיהֶם, וְכַמָּה וְכַמָּה הֶעָרוֹת נְכוֹנוֹת, וְנֶעְלַם דְּבָרָיו מִכַּמָּה אַחֲרוֹנִים הַבָּאִים אַחֲרָיו: כָּתַב הַמְּאִירִי בִּשְׁמַעְתִּין כָּתַב שְׁתֵּי מְגִילּוֹת לִשְׁתֵּי סוֹטוֹת אוֹ אַף בִּשְׁנֵי כּוֹסוֹת וכו' פְּסוּלוֹת שֶׁלֹּא שָׁתַת כָּל אַחַת מֵהֶן אֶת מְגִילָּתָהּ בְּיִחוּד וַאֲפִלּוּ חָזַר וְחִילְקָן מ"מ אֵין בְּרֵירָה, וּגְדוֹלֵי הַמְּחַבְּרִים כָּתְבוּ בָּזֶה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר, וְלֹא יְרֵאָה כֵּן עכ"ל, הִנֵּה בְּהַשְׁקָפָה הָרִאשׁוֹנָה עָלָה בְּרַעְיוֹנִי לְפָרֵשׁ דְּכַוָּנָתוֹ לְהַשִּׂיג עַל ,,גְּדוֹלֵי הַמְּחַבְּרִים" שֶׁהוּא הָרַמְבַּ"ם זַ"ל כַּיָּדוּעַ, מִטַּעַם שֶׁהֵעִירוּ הַקֻּרָן אוֹרָה והמנ"ח כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל, אַף בְּהַשְׁפִּילִי לְסוֹף דְּבָרָיו בְּאֵיבְעִי דְּנִשְׁפְּכוּ כָּתַב ג"כ דְּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר וְכִלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְהָתָם ג"כ קָשֶׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְנָחַת חִינּוּךְ שָׁם, ע"כ דְּכַוָּנָתוֹ לֹא מִטַּעַם זֶה הוּא, אֶלָּא מִטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לְפָסוֹק אֵין בְּרֵירָה בִּדְאוֹרָיְיתָא, וא"כ וְאֵיךְ פָּסַק שֶׁבְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר וצ"ל שֶׁדַּעַת הָרַמְבַּ"ם הוּא כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ וּמַסְקִי רַבָּנָן בְּתוֹסְ' דְּאֵין זֶה שַׁיָּיךְ לִבְרֵירָה דְּעָלְמָא וּלְכָךְ פָּסַק שֶׁכָּשֵׁר וְעוֹד י"ל סֵעַיְיתָא לְמש"כ הַתּוֹסְ' יו"ט בִּפְסָחִים דְּהָא דְּפָסְקִינַן א"ב בִּדְאוֹרָיְיתָא הוּא ג"כ מִסְפֵּיקָא וא"כ שִׁיב הָוֵי סְפֵיקָא וּלְכָךְ פָּסַק שֶׁבְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר וְקִצַּרְתִּי, עַיֵּין יש"ש דִּינֵי בְּרֵירָה, וּכְתוֹנֶת פַּסִּים דִּינֵי בְּרֵירָה, וּבְדָרְךְ פִּלְפּוּל יֵשׁ לוֹמַר דְּלִפְי מַה שֶּׁהָעִילְתִּי לְעֵיל בְּשֵׁם הַמְּוַצֶּל מֵאֵשׁ לְסַפֵּק אִי בָּעֵינַן שְׁתִּשְׁתֶּה

כְּוָלָּה אוֹ אַפִּיל מִקְצָתָהּ דְּהַיְינוּ רְבִיעִית סַגִּי עִייש"ה וּמַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי מִהְאִיבָּעֵי דִּגְמָרָא דִּלְעֵיל וא"כ ה"נ י"ל דְּמָבָּעֵי אִי יֵשׁ בְּרֵירָה, פֵּירוּשׁ אִי יֵשׁ בְּרֵירָה הַיְינוּ שֶׁבָּא כֻּלּוֹ לְחַלְקָהּ, אוֹ אֵין בְּרֵירָה פֵּירוּשׁ וְלֹא בָּא כִּילּוּ לְחַלְקָהּ אֶלָּא בְּכָל חֵלֶק מְעוֹרָב גַּם חֵלֶק שֶׁל חֲבֶרְתָּהּ, וְכַיָּדוּעַ שִׁיטַת רַשְׁ"י גִּיטִּין (מ"ז ע"ב) וְתוֹסָ' שָׁם וְעַיֵּין שאג"א דִּינֵי חָמֵץ ומק"ח הל' פֶּסַח וְעוֹד, וְכֵינָן שֶׁמֻּחֶצָה שֶׁלָּהּ וּמֻחֶצָה שֶׁל חֲבֶרְתָּהּ נָמֵי מְהַנֵּי הָכָא בִּשְׁתֵּיהֶן שֶׁהֲרֵי עכ"פ שָׁתְתָה רְבִיעִית הַלּוֹג מְדִידָה וְסוֹף סוֹף מוֹעִיל אֶלָּא דְּזֶה הוּא אִי אָמְרִינַן דְּסַגִּי גַּם בְּמִקְצָת שֶׁשָּׁתְתָה לְפִי הָאַבָּעְיָ' הַשְּׁנִיָּה, וּלְכָךְ פָּסוּק דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר וּלְטַעְמוֹ דְּאָמְרִינַן דְּאִם נִשְׁתַּיְירוּ כָּשֵׁר, ולפ"ז מְתֹרָץ גַּם מַה שֶּׁהַעֲירוֹתִי דְּאִיזֶה שַׁיָּיכוּת יֵשׁ לְאִיבָּעֵי זוֹ הָכָא דְּבָעֵי רַב אָשֵׁי נִשְׁפְּכוּ מֵהֶן וְנִשְׁתַּיְירוּ, דְּאַף אִי אָמְרִינַן בִּשְׁתֵּי כּוֹסוֹת דְּעֵרְבָן וְחִלְקָן דְּכָשֵׁר מִשּׁוּם דְּיֵשׁ עכ"פ סָפֵק שְׁמָא כָּל הַמַּיִם שֶׁל הָאִשָּׁה הַזֹּאת ואת"ל הַחֲצִי שֶׁלָּהּ עכ"פ יֵשׁ בְּעוֹלָם הַחֲצִי הַשֵּׁנִית בְּכוֹס חֲבֶרְתָּהּ, וְאוּלַי מִשּׁוּם זֶה לֹא מִקְרֵי שִׁירַיִם, אֲבָל בִּנְשִׁפְכָה מִבָּעֵי לֵיהּ אִי מְהַנֵּי שְׁתַיִּית שִׁירַיִם וְאַף שֶׁבְּדִבְרֵי הַשַּׁ"ס דּוֹחֵק גָּדוֹל לוֹמַר הָכִי כַּמְבוֹאָר לְהַמְעַיֵּין מ"מ לְפָסְקָא דְּהָרַמְבַּ"ם יֵשׁ לוֹמַר כֵּן לְסַקֵּל מֵעָלָיו הַשָּׁגַת הַמְּאִירִי ז"ל, ודו"ק: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה חָזַר וְחִלְקָן מַהוּ יֵשׁ בְּרֵירֶיהָ אוֹ אֵין בְּרֵירָה וכו', וַאֲנִי עוֹד לֹא זָכִיתִי לְהָבִין אִי הַאי בְּרֵירָה שָׁוֶה לִשְׁאָר בְּרֵירוֹת דְּעָלְמָא א"כ לֹא הָיָה צָרִיךְ רָבָא לוֹמַר חָזַר וְחִלְקָן מַהוּ יֵשׁ בְּרֵירָה אוֹ אֵין בְּרֵירָה תֵּיקוּ, אֶלָּא גַּם כְּשֶׁעֵירְבָן לְבַד, וּבִשְׁאֵלָתוֹ ,,אוֹ דִּילְמָא הָא לָאו דִּידַהּ קָא שָׁתֵיָא וְהָא לָאו דִּידַהּ קָא שָׁתֵיָא" יָכוֹל לוֹמַר מַהוּ יֵשׁ בְּרֵירָה אוֹ אֵין בְּרֵירָה דְּאִי אָמְרִינַן בְּרֵירָה אָמְרִינַן דְּמִדִּידָהּ קָא שָׁתֵיָא וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן הָתָם גַּבֵּי מַיִם דְּמִדְּלָה מַיִם מִן הַבּוֹר בב"ק שָׁם, דְּאָמְרִינַן הַאי מִדִּידֵיהּ קָא מְמַלֵּא וְהַאי מִדִּידֵיהּ קָא מְמַלֵּא, וה"נ אִי אָמְרִינַן בְּרֵירָה אָמְרִינַן הַאי דִּידָהּ קָא שָׁתֵיָא וכו' וְכֵן בִּשְׁנֵי לֻוגִּים שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ וכו' ה"נ כֵּן הוּא, וּבִפְרוּטָה בַּכּוֹס שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסָ' וְעוֹד בכמ"ק, וּלְמַאי הָיָה צָרִיךְ לְצַיֵּיר דַּוְקָא בְּשֶׁחָזַר וְחִלְקָן מִקּוֹדֶם, וְצָרִיךְ אֲנִי לָרַב בָּזֶה, אֲבָל לְפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' נִיחָא דְּדַוְקָא בְּחָזַר וְחִלְקָן דְּנִיכָּר שׁוּב וּמְבוֹרָר חָלָק עַצְמָהּ ודו"ק: שָׁם בְּתוֹסָ' אֲבָל דָּמֵי לִבְרֵירָה דְּמַיְיתוּ בִּבְכָל מָעָרְבִין וכו' וְכֵן בפ' הוֹצִיאוּ לוֹ דְּמַיְיתֵי מַתְנִי' וכו' וּמַסִּיק מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת דְּמֵי חַטָּאת שֶׁמֻּתָּה בְּעָלֶיהָ וכי', גַּם בָּזֶה לֹא זָכִיתִי לְהָבִין דְּלָא דָּמְיָה כְּלָל לְהָתָם דַּהֲלֹא הָתָם נוֹלַד הָאִיסּוּר בְּתַעֲרוֹבֶת וְלֹא נִיכָּר כְּלָל מִקּוֹדֶם, וּמַה שֶּׁנִּיכָּר הָיָה מִקּוֹדֶם הָיָה בְּעֵת הַהֶיתֵּר, דְּרַק לְאַחַר שֶׁמֵּת נוֹלַד הָאִיסּוּר בְּתַעֲרוֹבֶת, וְכֵן שָׁם גַּבֵּי נָתְנוּ דְּמֵי קִינֵּיהֶן צ"ע, וְחִפַּשְׂתִּי וּמָצָאתִי זֶה בִּכְתוֹנֶת פַּסִּים לב"ק דִּינֵי בְּרֵירָה בִּפְרָט ג' שֶׁהֵעִיר עַל כָּל דִּבְרֵיהֶם יעו"ש: שָׁם בא"ד וּמֵהָא נָמֵי דִּתְנַן בפ' בָּתְרָא דמס' מְעִילָה פְּרוּטָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וכו' כֵּינָן שֶׁהוֹצִיא אֶת הָרִאשׁוֹנָה מָעַל דִּבְרֵי ר"ע וכו' אַלְמָא לר"ע אִית לֵיהּ בְּרֵירָה כה"ג דְּאָמַר בִּפְרוּטָה הָרִאשׁוֹנָה הַוְבְּרֵר הַדָּבָר שֶׁפְּרוּטָה רִאשׁוֹנָה שֶׁעָלְתָה בְּיָדוֹ הִיא הָיְתָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּפְלָה מִיהָא לָא אִיתְבְּרַר לָן הָתָם בְּמַאי פְּלִיגִי עכ"ל כָּל הָעֻבָּר יִשְׁתּוֹמֵם וּכְבַר עֵינֵי אַבְרָהָם שַׁפִּיר חָזֵי בְּסֵפֶר עֵינֵי אַבְרָהָם חִיבּוּר עַל הָרַמְבַּ"ם הל' פסהמ"ק, מִגְּדוֹל סְפָרַדִּי אֶחָד סַגִּי נְהוֹר, וְשָׁם בְּדַף ס' ע"ב הִקְשָׁה עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' אֵיךְ כָּתְבוּ דְּטַעְמוֹ דר"ע מִשּׁוּם בְּרֵירָה א"כ הָיָה לוֹ לר"ע לְחַיְיבוֹ אָשָׁם וְנִדְאֵי וְלֹא אָשָׁם תָּלוּי שכו אִיתָא בַּתּוֹסֶפְתָּא וְהַתּוֹסָ' שָׁם בְּמַעִילָה כָּתְבוּ בְּעַצְמָם דר"ע לְטַעְמֵי' דְּמְחַיֵּיב עַל סְפֵק מְעִילוֹת אָשָׁם תָּלוּי, וא"ל הָאִדְּהִכְרִיחָה לְפָרֵשׁ כֵּן בְּסוֹטָה מִשּׁוּם דְּפָרִיךְ עָלָה הָתָם מִמַּתְנִיתִין דְּלֻוְגִּין, וְאֵלֶת"ה מַאי פָּרִיךְ לֵיהּ מִבְּרֵירָה, מִשּׁוּם דְּהַתּוֹסָ' בְּעַצְמָם כָּתְבוּ שָׁם דִּלְרַבָּנָן פָּרִיךְ יעו"ש.

וְכָעֵת דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּסוֹטָה צל"ע את"ד, וּכְמוֹ כֵן הֵעִיר בְּסֵפֶר מ"ק, וְכֵן הֵעִיר עַל דִּבְרֵיהֶם אֵלּוּ מִטַּעַם אַחֵר בִּכְתוֹנֶת פַּסִּים שָׁם פָּרָט ג': עוֹד כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם וּמֵהָא נָמֵי לֵיכָּא לְמִפְשַׁט וכו' שְׁאֲנִי אוֹמֵר הֵיא סְאָה שֶׁעָלְתָה הֵיא סְאָה שֶׁנָּפְלָה, ה"נ נַיְמָא שֶׁהַמְּחָק שֶׁל לֵאָה יַגִּיעַ לְלֵאָה, דְּהָתָם מְקִילִינַן בִּדְרַבָּנָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא חַד בִּתְרֵי בָּטֵיל עכ"ל, וְיֵשׁ לְהַרְגִּישׁ דְּמִתּוֹךְ דִּבְרֵיהֶם בְּעַצְמָם, יִקָּשֶׁה דא"כ הָתָם בְּהַאי דְּיוֹמָא ג"כ תִּקָּשֵׁי דְּמַאי חָיֵישׁ לְדָמֵי חַטָּאת שֶׁמֻּתּוּ בְּעָלְיָהּ, הָא מִדְּאוֹרַיְיתָא חַד בִּתְרֵי בְּטִיל וְרַק מִדְּרַבָּנָן לָא בְּטִיל וּבִדְרַבָּנָן יֵשׁ בְּרֵירָה, וּכְבָר הִקְשָׁה זֶה במל"מ פ"ז מִמְּעִילָה יעי"ש וְעַל הַתּוֹסָ' דְּמְּעִילָה בְּהָא דְּפָרוּטָה שֶׁנָּפְלָה שֶׁמֵּבִיא הַתּוֹסָ' לְעֵיל, וְעַיֵּין אֲרִיכוּת בְּגֵט מְקֻשָּׁר הַנָּ"ל סי' ט"ו, וּבִכְתוֹנֶת פַּסִּים שָׁם אות ט"ז וְכָתַב דר"י לְשִׁיטָתוֹ דמב"מ לֹא בָּטֵיל מה"ת, ובכרו"פ סי' צ"ט וק', וכה"ג תֵּירְצוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק (פ"ד מ"א סמ"ז) אִם יֵשׁ בַּעֲשָׂרָה אֶחָד שֶׁדָּמוֹ כְּדָמֵי כֻּלָּם דְּהַשְׁאָר מֻוָתָּר וְהִקְשׁוּ הָא הָרַמְבַּ"ם לָא ס"ל בְּרֵירָה בִּדְאוֹרַיְיתָא, וְתֵירְצוּ בְּשֵׁם המבי"ט דְּמִשּׁוּם דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא בְּרֵירָה בְּטִיל רַק בבע"ח לָא בְּטִיל מִדְּרַבָּנָן וּבִדְרַבָּנָן קיי"ל יֵשׁ בְּרֵירָה, עַיֵּין בְּחִידּוּשֵׁי רעק"א בְּלִקּוּטִים, ובתו"ח לַמִּשְׁנָיוֹת תְּמוּרָה ובשעה"מ פ"ג מהל' גֵּירוּשִׁין, וְעַיֵּין בְּתִפְאֶרֶת פֵּ"ה דִּנְדָרִים אות ד', וְעוֹד ואכמ"ל בָּזֶה: וְעַיֵּין מַה שֶּׁהִקְשָׁה הָרָשָׁ"שׁ הֵיטֵב עַל הַתּוֹסָ', וְעַיֵּין בתוק"נ מש"כ בָּזֶה, וְזֶה לֹא כְּבָר כָּתַבְתִּי בָּזֶה לְרַב אֶחָד דְּהִדְפִּיס בְּסִפְרוֹ לוֹמַר דר"א ס"ל הָכִי מִטַּעַם דְּיֵשׁ בְּרֵירָה וְעַיֵּין בְּבֵיצָה דל"ד דס"ל יֵשׁ בְּרֵירָה וכדפרש"י, וְכָתַבְתִּי דל"ל הָכִי דְּבִשַּׁבָּת (קמ"ב) אָמְרִינַן דר"י אִית לֵיהּ דר"א דְּהָכָא שֶׁהוּא אֶחָד עִם הַמִּשְׁנָה ה' שֶׁהוּבָא בְּשַׁבָּת שָׁם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הרע"ב שָׁם בִּתְרוּמוֹת מִשְׁנָה ה' דר"א לְטַעְמֵי' יעש"ה, וַהֲלֹא ר"י לֵית לֵיהּ בְּרֵירָה לְפִי שְׁמַעְתָּתָא דְּיוֹמָא, וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים בַּאֲרִיכוּת בָּזֶה בְּתוֹסָ' שָׁם וְעֵירוּבִין ל"ו וְגִיטִּין (כ"ה ע"ב) וּבְכוֹרוֹת מ"ח ע"א וְגַם בְּשַׁבָּת שָׁם אָמְרִינַן כִּי אִית לֵיהּ לר"א לְחוּמְרָא אֲבָל לֹא לְקֻלָּא, וְכֵן לְעִנְיַן תֵּירוֹם וְתִשְׁרֵף וכמ"ש הַתּוֹסָ' יו"ט שָׁם מִמִּשְׁנָה ג' וְהִקְשָׁה דהו"ל לְהַגְמָ' בְּשַׁבָּת לְהָבִיא רְאָיָה מִמִּשְׁנָה זוֹ עיש"ה וְאִי מִשּׁוּם דְּיֵשׁ בְּרֵירָה אֵין חִילּוּק בֵּין חוּמְרָא וּבֵין לְקֻלָּא כַּיָּדוּעַ עכ"ל שָׁם: שָׁם וְעוֹד תֵּימַהּ אִי אִית לָן לְמֵימַר בְּרֵירָה כה"ג א"כ כָּל הַתַּעֲרוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם יַחֲזוֹר וְיִסָּלֵק מִשּׁוּם בְּרֵירָה וכו' ע"כ, הִנֵּה יָדוּעַ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' תְּמוּרָה דַּף (ל' ע"ב) בְּשֵׁם הרמ"ר ע"ז, וְעַיֵּין כְּתוֹנֶת פַּסִּים לב"ק בְּסֵוֹגְיָא דְּבְרֵירָה יעש"ה מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְתוֹסָ' דִּילַן בַּאֲרִיכוּת, וְעַיֵּין הֵיטֵב תוס' פְּסָחִים (צ' ע"ב) ד"ה עַד שֶׁיִּכְלוּ וכו' וַאֲפִי' לָמָ"ד יֵשׁ בְּרֵירָה כה"ג לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר דַּאֲנַן סָהֲדֵי שֶׁנִּתְעָרְבוּ וכו' יעש"ה וצ"ע מִשְּׁמַעְתִּין וּבְיוֹמָא שָׁם, כֵּן יֵשׁ לְעַיֵּין דא"כ תִּקְשֵׁי בְּהַהִיא דִּשְׁנֵי לַוְּגִין שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל ל"ל לְמֵימַר שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ יֹאמַר שְׁנֵי לֻגִּין בְּהַחֲבִית יהי' תְּרוּמָה סְתָם וְיִשְׁתֶּה ע"י בֵּירוּר אַחַ"כ שְׁיִבָּרֵר שְׁנֵי לֻגִּין לִתְרוּמָה וְעַיֵּין הֵיטֵב בקצה"ח סִימָן ס"א כה"ג יעו"ש, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם חאור"ח ויור"ד, וּבְגֵט מְקֻשָּׁר שָׁם לְעִנְיַן בִּיטּוּל הַתְּרוּמַס בְּרוֹב חֻלִּין, וְקִצַּרְתִּי וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת רצ"ח כָּאן וְלֹא רָאָה בְּכָל הָאַחֲרוֹנִים הַנָּ"ל: ובמש"כ הַתּוֹסָ' מר"ה (די"ז) דְּיֵשׁ בִּילָה בַּשָּׂמָן וְיַיִן וְאֵין בְּרֵירָה בְּדָבָר לַח עיי"ש, יֵשׁ לְעַיֵּין גַּבֵּי הַלּוֹקֵחַ יַיִן מִבֵּין הַכּוּתִים וכו' וְיֵשׁ לְיַיְשֵׁב, וְעַיֵּין בקצה"ח סי' ס"א.

וְעַיֵּין בט"א ר"ה שָׁם וּבְאַבְנֵי מִילּוּאִים שָׁם: שָׁם בא"ד וְנִרְאֶה דְּהָכָא קמב"ל וכו' הֲרֵי הֲוִבְּרִרוּ מֵימֶיהָ, אוֹ דְּילְמָא אֵין בְּרֵירָה כְּלוֹמַר בְּרִירַת מַיִם בְּשָׁעַת מְחִיקָה בָּעֵינַן וכו' יעש"ה וְנִרְאֶה לְהַסְבִּיר דה"ק עפ"י מַה שֶּׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים וּבְשֵׁם הָרִאשׁוֹנִים דְּהֵיכִי דְּבָעֵינַן רַק

שֶׁתָּחוּל מִכָּאן וּלְהַבָּא לֹא שַׁיָּיךְ לִבְרִירָה, עַיֵּין בשאג"א וּבְגֵט מְקֻשָּׁר שָׁם וְעוֹד וְעוֹד, וא"כ ה"נ הֲרֵי הֶוְבְּרְרוּ עַכְשָׁיו מֵימֶיהָ, וְלָא בָּעֵינַן כָּאן בֵּירוּר דִּלְמַפְרֵעַ, כֵּיוָן שֶׁבְּעֵת הַמְּחִיקָה בָּאֱמֶת הָיָה נִיכָּר, אוֹ דְּיִלְמָא אֵין בְּרִירָה כְּלוֹמַר בְּרִירַת מַיִם בִּשְׁעַת מְחִיקָה בָּעֵינַן, וא"כ נִצְטָרֵךְ לוֹמַר כִּבְרִירָה דְּעָלְמָא דִּלְמַפְרֵעַ תְּהַנֵּי, וּבָזֶה אֵין בְּרִירָה, אוֹ יֹאמַר דְּכָל דְּלָא נִיכָּר בִּשְׁעַת מְחִיקָה אָז לָא מְהַנֵּי גַּם בְּשֶׁחָזַר וְחִילְקָן, וְאֵין בְּרִירָה אַלִּיבָּא דכ"ע, דמכ"מ לֹא נִיכָּר לְעֵין כֹּל דִּלְצָרְכָהּ הוּא, וְאַף שֶׁבְּכֹחַ נִתְבָּרֵר אִי אָמְרִינַן בְּרִירָה אַלִּיבָּא דְּדִינָא, מ"מ אֵינוֹ מְבֹרָר דִּלְצָרְכָהּ הוּא ודו"ק.

ויל"ע דְּלֹא הֵעִירוּ בָּזֶה הַמְפָרְשִׁים, וכה"ג עַיֵּין בִּנְדָרִים (ע"ב ע"א) שׁוֹמֶרֶת יָבָם וכו' ר"א אוֹמֵר יָפֵר ור"י אוֹמֵר לְאֶחָד וכו' וּפֵירֵשׁ הָרָ"ן דס"ל אֵין בְּרִירָה וְכִדְאָמַר בַּגְּמָרָא אֶלָּא ר"א מַאי טַעְמָא אִי יֵשׁ זִיקָה אֵין בְּרִירָה וּפֵירֵשׁ הָרָ"ן דְּהֵיכִי דִּשְׁנֵי יְבָמִין אֵין בְּרִירָה לְמִי הִיא זְקוּקָה וּלְמִי תהי' לְאִשָּׁה ומש"ה אֲפִילּוּ שְׁנֵיהֶם אֵינָן יְכוֹלִין לְהָפֵר דְּכֵינָן דְּבִשְׁעַת הַפָּרָתָן אֵין בָּרוּר לָנוּ מִי הוּא אִשָּׁה, אֵין הַפָּרָתָן כְּלוּם דְּרַחֲמָנָא אָמַר אִישָׁהּ יָקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ דְּבָעֵינַן שֶׁיִּהְיֶא יָדוּעַ בִּשְׁעַת הַפָּרָה עכ"ל, וְנִרְאֶה דְּאֵין לָהּ שַׁיָּיכוּת עִם כָּלָל עִנְיְנֵי בְּרִירָה וְכַדּוֹמֶה שֶׁכֵּן כָּתְבוּ הַמְפָרְשִׁיםוְכֵן מוּכָח מִדִּבְרֵי הָרֹא"ש שָׁם בְּפֵירוּשׁוֹ, וּמֻכְרָח הוּא דבלֹא"ה מַאי פָּרֵיךְ דִּילְמָא סָבַר ר"א יֵשׁ בְּרִירָה וַעֲיֵין בֵּיצָה ל"ד, א"ו דְּאֵין לָהּ שַׁיָּיכוּת עִם שְׁאָר עִנְיְנֵי בְּרִירָה וְכִדְאַסְבַּר לָן הָרָ"ן ז"ל, וה"נ י"ל כֵּן בְּהַסַּבָּר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְאֵין לָהּ שַׁיָּיכוּת עִם עִנְיְנֵי בְּרִירָה דְּכָל הַשַּׁ"ס, וְכֵן מַשְׁמַע מִפַּסְקָא דְּהָרַמְבַּ"ם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל עַל דִּבְרַת הַמְּאִירִי ז"ל וְעַיֵּין בְּסֵפֶר יָגֵל יַעֲקֹב שֶׁמְּצַיֵּין לְעַיֵּין בְּסֵפֶר שָׁרְשֵׁי הַיָּם דַּף פ"ה ע"ד יעש"ה, ואכ"מ: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה הִשְׁקָה בְּסִיב וכו' כְּרָכָן בְּסִיב וכו' דְּהָתָם מַפְסִיק הַסִּיב בֵּין הַמַּצָּה וּבֵין בֵּית הַבְּלִיעָה, אֲבָל הָכָא דְּלָא מַפְסִיק קמבע"ל, לְדַעַת הַתּוֹסָ' דְּמִדַּמֶּה לְהוּ לְהָא דְּפָסְחִים יֵשׁ לְסַפֵּק בְּכָל אִיסּוּרֵי שְׁתִיָּה כה"ג ע"י סִיב וּשְׁפוֹפֶרֶת, וְכֵן יֵשׁ לְסַפֵּק לְפִי פֵּירֵשׁ הָעָרוּךְ עַיֵּין בְּגִלָּיוֹן בִּשְׁמוֹ, וְעַיֵּין מנ"ל הל' מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת פי"ד דִּין י"ב אִם בְּכָל אִיסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה שְׁכַרְכֶם בְּסִיב דְּלֹא נָגְעָה הָאִיסּוּר בִּגְרוֹנוֹ לֹא עָבַר אַהֲוֹרְמָנָא דְּמַלְכָּא יע"ש, וּלְבַסּוֹף דְּבָרָיו שָׁם רֶמֶז לְמַחֲלוֹקֶת ר"י ור"ל בְּכָל הָאִיסּוּרִים אִם עַל הַנָּאַת גְּרוֹנוֹ חַיָּיב אוֹ עַל הַנָּאַת מֵעָיו יע"ש, וא"כ צ"ע, גַּם בְּלֹא כְּרָכָם בְּסִיב אֶלָּא ע"י שְׁפוֹפֶרֶת דג"כ אֵין דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ, וְלוּלֵא דה"ק הָיָה נ"ל דְּלָא דָּמֵי דְּגַבֵּי אִיסּוּרִין הַנָּאַת גְּרוֹנוֹ אוֹ הַנָּאַת מֵעָיו תַּלְיָא חִיּוּבָא וְכַנַ"ל.

וְכֵן גַּבֵּי מִצָּוָה עַיֵּין סְפִיקַת המשל"מ הל' יסוה"ת וְעַיֵּין כְּתַב סוֹפֵר חאור"ח, וּבְשׁוּ"ת בְּאֵר יִצְחָק וּבִישׁוּעוֹת יַעֲקֹב, אֲבָל הָכָא לָא שַׁיֵּיךְ זֶה כַּמּוּבָן רַק עַל עִיקַּר הַשְׁתִיָּה וּפְעֻלַּת הַשְׁתִיָּה תַּלְיָא ודו"ק, וְאַגַּב נ"ל דָּבָר חָדָשׁ דְּגַבֵּי שְׁתִיָּה לכ"ע בַּהֲנָאַת גְּרוֹנוֹ תַּלְיָא, דְּעַיֵּין בְּסֵוָכָה (מ"ט ע"ב) אָמַר רַב פָּפָּא ש"מ כִּי שָׁבַע אִינָשׁ חֲמָרָא מִגְּרוֹנוֹ שָׁבַע עיי"ש וּבְרַשׁ"י שָׁם גַּם אָמְרִינַן הָתָם רָבָא אַכָּסָא דְּבַרְכְּתָא אַגְמַע אַגְמוּעָה דֶּרֶךְ שְׁבִיעָה מְשׁוּם חִיבּוּב מִצָּוָה יע"ש, א"כ בְּאִיסּוּרִין כה"ג לכ"ע חַיָּיב כַּנַ"ל ד"ח, ואכמ"ל בָּזֶה: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אָמַן שֶׁלֹּא אָטְמָא וכו' כְּבָר עָמְדוּ ע"ז לְהָבִין מָה רָצוּ בָּזֶה הַתּוֹסָ' הֲלֹא כֵן אִיתָא בַּגְּמָרָא דִּילַן בע"ב עַיֵּין קֶרֶן אוֹרָה וְרַשָּׁ"ש ז"ל, וְהָאֱמֶת נִיתַּן לְהָעִיר דְּמִשֶּׁוְּנָה לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי מגמ' דִּילַן דְּבַיְרוּשַׁלְמִי הַלָּשׁוֹן ,,לִכְשֶׁתִּטְמָא הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ לְמַפְרֵעַ" מַשְׁמַע מִשָּׁעָה שֶׁשָּׁתְתָה, וּבַגְּמָרָא הַלָּשׁוֹן הוּא לִכְשֶׁתִּטְמָא מַיִם מְעָרְעָרִין אוֹתָהּ וּבוֹדְקִין אוֹתָהּ' וְלָא קָא מְסַיֵּים לְמַפְרֵעַ, וְאַף שֶׁאֵינִי מֵבִין מַה שַׁיָּיךְ בָּזֶה לְמַפְרֵעַ, אֲבָל יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁזֶּה כַּוָּונַת הַתּוֹסָ' לְהַרְגִּישׁ מַה שֶׁצָּרִיךְ

לְהָבִין בְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וּמָצָאתִי בְּסֵפֶר יָגֵל יַעֲקֹב שֶׁעִם הַשטמ"ק שג"כ עָמַד עַל דִּבְרֵיהֶם וּכְתִיב אִם לֹא שי"ל דְּהֵ"א ע"ד מ"ש בר"פ כְּשֵׁם דִּכְשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ כָּךְ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ אע"ג דְּאִיהוּ לָא קָשָׁתֵי וה"נ בּוֹדְקִין אוֹתָהּ עד"ז מֵעַכְשָׁיו וי"מ דְּלְהַיְרוּשַׁלְמִי הַבְּדִיקָה בְּאוֹרְחָהּ לַצְּבוֹת בָּטֶן וגו' וְעַיֵּין לְהָרַב ק"ח ולהר"מ עדאוי ז"ל וְאֵין לְהַאֲרִיךְ וְכֵן כָּתַב בָּזֶה בְּחִידּוּשָׁיו לְתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ, וּמָצָאתִי שֶׁגַּם בַּעַל קֶרֶבַן חֲגִיגָה (שֶׁהִזְכִּירוּ כ"פ המל"מ וְהַמַּגִּיהַ שָׁם) בְּסוֹף סי' פ' הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָתַב דְּאֶפְשָׁר דְּהַיְרוּשַׁלְמִי אָמַר שֶׁהֵם כְּפִקָּדוֹן וא"כ אֵינָם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ אִם לֹא שֶׁהוּא טָהוֹר עַתָּה, אֲבָל לְפִי תַּלְמוּדֵינוּ אָמַר מְעַרְעֵרִין דְּהַיְנוּ שֶׁהָעִיקָּר הוּא כְּשֶׁהִשְׁקָהּ אוֹתָהּ וְכֵיוָן שֶׁהָיָה טָהוֹר אָז, יִבְדְּקוּ לָהּ הַמַּיִם עכ"ל שָׁם בַּמִּשְׁנָה אָמַן מֵאִישׁ זֶה אָמַן מֵאִישׁ אַחֵר אָמַן שֶׁלֹּא שַׁטְיָתוֹ אֲרוּסָה וּנְשׂוּאָה ע"כ, – ופרש"י זַ"ל וּמִכָּאן לְגִלְגּוּל שְׁבִיעָה מִן הַתּוֹרָה וְהִנֵּה אַף שֶׁיֵּשׁ לְהַרְגִּישׁ, דִּלְכְאוֹרָה כֵּן אָנוּ יְכוֹלִים לְלַמֵּד מִכָּאן גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה, מִבָּבָא הַקּוֹדֶמֶת אָמַן מֵאִישׁ זֶה אָמַן מֵאִישׁ אַחֵרָא אַדְּ רַשִׁ"י זַ"ל לֹא מִדְּנַפְשַׁיהּ כָּתַב זֶה, אֶלָּא מִדִּבְרֵי הגמ' דְּקַדּוּשִׁין (כ"ז ע"ב) לָמַד זֶה שֶׁמְּבוֹאָר כֵּן וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה הָכִי גָּרְסִינַן הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה דְּאַלִּיבָּא דְּרַב יָלְפִינַן גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה מֵאַמַּן מֵאִישׁ זֶה אָמַן מֵאִישׁ אַחֵר וְתֵירְצוּ שָׁם אַמַּאי לָא יָלִיף עֵלָּא מִכָּאן יע"ש, וּכְבָר בָּא הַדָּבָר מְבוֹאָר בְּתַלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי הָתָם וְהָכָא פ"ב הֲלָכָה ה' דְּמַנִּין לָמְדוּ גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה מִסּוֹטָה וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמַן אָמַן עִם אִישׁ זֶה וכו' עַד כַּדּוּן דְּבָרִים שֶׁהוּא רָאוּי לְהַשְׁבִּיעַ דְּבָרִים שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהַשְׁבִּיעַ וכו' אֲרוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם רָאוּי הוּא לְהַשְׁבִּיעַ וכו' וְתֵימַר מְגַלְגְּלִין וְהָכָא מְגַלְגְּלִין עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי, וְעַיֵּין בְּמַרְאֵה הַפָּנִים, ובש"ק, וְעַיֵּין בְּתוֹסֶפֶת שָׁאנֵץ כָּאן עַל הַגְּלָיוֹן שַׁ"ס דְּפוּס וְוִילְנָא: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה עַל מַה וכו' אָמַן יֵשׁ בּוֹ קַבָּלָה יֵשׁ בּוֹ שְׁבוּעָה, עכ"ל כֵּן הֵבִיא כָּאן הַיְרוּשַׁלְמִי עַל מִשְׁנָה זוֹ, דִּבְרֵי ר' לְעֵזֶר בְּשֵׁם ר"י בֶּן זְמְרָה אָמַן לְקַבָּלָה אָמַן לִשְׁבוּעָה וכו' וְעַיֵּין שָׁם בַּמְפָרְשִׁים: בַּתּוֹסֶפֶת שָׁאנֵץ כָּתַב וְאִית דְּגָרְסִי וְלָא מֵאַחַר שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר ול"נ דְּכֵיוָן דְּאֵין הָאִישׁ מְנַוְּקָהּ מֵעָוֹן דְּלוֹקָה מִשּׁוּם לָאו דְּלָא יוּכַל וְאֵין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ עכ"ל אֵינוֹ מְדֻיָּקָךְ כ"כ דְּכֵיוָן דְּאֵין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין, וְהַיְינוּ אַלִּיבָּא דר"ע בלא"ה לֹא הֲוָוֹת אִשְׁתּוֹ וְלֹא יָכוֹל לְקַנּוֹת לָהּ וּפְשִׁיטָא שֶׁאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין וּלְעִיקָּר דִּבְרֵי הָאִית דְּגָרְסִי י"ל כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ דַּעַת הַתּוֹסְ' קְדוּשִׁין (כ"ז ע"ב) הנז"ל שֶׁכָּתְבוּ וְי"ל דְּסָבַר רַב אָמַן מֵאִישׁ אַחֵר דְּקָאָמַרהַיְינוּ אפי' מְקֻטָּן שֶׁאֵין מְקַנְּאִין לָהּ עַל יָדוֹ דְּלֹא שַׁיָּךְ בֵּיהּ שְׁבוּעָה אַפַּ"ה מְגַלְגְּלִין וְעֵלָּא לֵית לֵיהּ הַאי סְבָרָא עכ"ל וא"כ י"ל דס"ל לְהָאִית דְּגָרְסִי שאע"פ שֶׁאֵין מַיִם בּוֹדְקִין כְּלָל מ"מ הָיָה יָכוֹל לְגַלְגֵּל כְּסָבָרַת רַב, וְלֹא כְּעֵלָּא ויל"ע, וְעַיֵּין שָׁם בַּמִּצְפֶּה אֵיתָן שֶׁכְּוַנְתִּי בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְעִיקַּר דְּבָרָיו דְּתַלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת הַתּוֹסְ' וְהָרַמְבַּ"ם יע"ש, אֲבָל הָכִי שַׁפִּיר י"ל דְּנֶאֱסַר עַל יָדוֹ אִי נַיְמָא דְּאִיסּוּר חע"א עַיֵּין תוס' סוֹף גִּיטִּין בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי ודו"ק ולח"ד קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בח"ל וְקַצָּרְתִּי: שָׁם דַּף י"ח ע"ב ר"מ אוֹמֵר אָמַן שֶׁלֹּא נִטְמֵאתִי אָמַן שֶׁלֹּא אֶטְמָא וכו' –כְּבָר הֵבֵאתִי לְעֵיל דַּף ט' דִּבְרֵי הנו"ב אבע"ה סי' ע"ו עַל קֻוּשְׁיַת הַשָּׁ"ך חו"מ סי' פ"ז סְעִיף כ"ה דִּבְסוֹטָה מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ ל דְּשָׁאנֵי סוֹטָה דְּהַשְׁבוּעָה אֵינָהּ לְהַאֲמִין לָהּ דְּהָא שׁוֹתָה מַיִם הַמְאָרְרִים אַחַר הַשְׁבוּעָה וְאַף דְּיָלְפִינַן גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה מִסּוֹטָה הַיְינוּ דִּין חִיּוּב שְׁבוּעָה יָלְפִינַן וְלֹא לָעִנְיָן נֶאֱמָנוּת בַּאֲסוּרִין יע"ש, וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת הגרע"א ז"ל בְּחֵלֶק הַכְּתָבִים שֶׁבְּסֵפֶר דְּרוּשׁ וְחִדּוּשׁ, תְּשׁוּבָה לְהָרַב רַבִּי יַעֲקֹב אב"ד דק' פִּילָא שֶׁשָּׁם כָּתַב רְאָיָה לְהָרַמְבַּ"ם דְּמַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ שֶׁלֹּא זִנְּתָה, מִשָּׁוֶה דְּמִפּוֹרָשׁ בִּקְרָא בְּסוֹטָה שֶׁתִּשְׁתַּבַּע שֶׁלֹּא נִטְמֵאת יע"ש, וְלֹא רָאָה

בַּשַּׁ"ךְ וּבְכָל תְּשׁוּבוֹת הנו"ב הַנָּ"ל וְאכ"מ, וּמִשּׁוּם דְּאֵין כָּאן רַק שְׁבוּעַת הָאִיּוּם, וְלֹא שְׁבוּעַת בִּירוּר, וּבָזֶה א"ש מַה שֶּׁרָאִיתִי בְּסֵפֶר אֶחָד שֶׁהִקְשָׁה בִּשְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אָטְמֵא שֶׁאָמַר ר"מ, הֲרֵי נִשְׁבְּעָה לְקִיּוּם הַמִּצְוֹת וְאֵין חַיָּבִין ע"ז וּכְפִי מַה שֶּׁהִסְבִּיר הֵיטֵב הנו"ב שָׁם לק"מ דְּהַשְׁבוּעָה אֵינָהּ אֶלָּא לְאַיֵּים עָלֶיהָ לְהַבָּא וּלְקַבָּלַת הַהוֹדָאָה, אֲבָל לֹא עַל עֶצֶם הַטֻּמְאָה ודו"ק ובלא"ה לק"מ כַּמּוּבָן– וְהִנֵּה בְּשוּ"ת מָרָן זַ"ל סֵפֶר שֵׁנִי חחו"מ סי' ק"ה שָׁם דָּנוּ הַחֲכָמִים הַשּׁוֹאֲלִים אִם ב"ד מַשְׁבִּיעִין עַל הֶעָתִיד שׁוּם שְׁבוּעָה, וּבְתְשׁוּבַת הַמְחַבֵּר הֵשִׁיב בָּזֶה לֹא שָׁמַעְנוּ שֶׁמַּשְׁבִּיעִין ב"ד עַל הֶעָתִיד אֲבָל שָׁמַעְנוּ שע"י גִּלְגּוּל שְׁבִיעָה יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעַ עַל הֶעָתִיד גַּבֵּי שְׁבוּעַת הַחֶשֶׁד וכו' וּמִיהוּ יֵשׁ לְלָמוֹד מִדַּאֲשְׁכְּחַן בְּסוֹטָה שֶׁמְּגַלְגְּלִים עָלֶיהָ עַל הֶעָתִיד דקיי"ל כר"מ וכו', וְאֵין לוֹמַר דְּהָתָם מֵרִיבּוּי דִּקְרָא נפק"ל וְלֹא מִדִּין גִּלְגּוּל הָא לֵיתָא וכו' וְעִיקַּר גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה מִסּוֹטָה יָלְפִינַן לְהָא מִילְּתָא נַמִּי יָלִיף מִסּוֹטָה דְּיָכוֹל לְגַלְגֵּל שְׁבוּעָה לְהַבָּא וכו' מ"מ לֹא לְמַעֲשֶׂה אֲנִי אוֹמֵר וכו' את"ד, ולפמש"כ לְעֵיל וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הנו"ב יֵשׁ לְחַלֵּק נָמֵי לְעִנְיָן זֶה דְּעַל נֶאֱמָנוּת לְהַבָּא לֹא מָצִינוּ שׁוּם חִיּוּב שְׁבוּעָה דְּגַם בְּסוֹטָה הֲרֵי לֹא נֶאֱמְנָת בִּשְׁבוּעָה וְאֵינָהּ אֶלָּא כְּדֵי לְאַיֵּים וכו': וְעִם חֲקִירַת המהרי"ט הַנָּ"ל יֵשׁ לְהָבִין בְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי בַּהֲלָכָה זוֹ, שֶׁזֶּה צוּרָתוֹ, אִית תְּנוּי תָּנֵי מַה זּוֹ בְּאָמֵן וְאָמֵן אַף כָּל הַנִּשְׁבָּעִין בְּאָמֵן וְאָמֵן אַתְּנוּי תָּנֵי זוֹ בְּאִמְּךְ וְאָמֵן וְאֵין כָּל הַנִּשְׁבָּעִין בְּאָמֵן וְאָמֵן, הָוֵי בָּעֵי מֵימָר מַאן דְּמַר וכו', מִן דְּמַר זוֹ בְּאָמֵן וְאָמֵן וְאֵין כָּל הַנִּשְׁבָּעִין בְּאָמֵן וְאָמֵן כְּלוּם לְמוּד גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה לֹא מִסּוֹטָה? לְגַלְגּוּל אָה לָמַד לְאָמֵן וְאָמֵן אֵין אַתְּ לָמַד עכ"ל וְעַיֵּין בְּפֵירוּשׁ הַמְפָרְשִׁים ק"ע ופ"מ, שֶׁאֵין כָּל טַעַם וַהֲבָנָה לְפִי פֵּרוּשָׁם דְּמַה לִּי חַד אָמֵן אוֹ תְּרֵי אָמֵן, בְּלִי הוֹרָאַת שׁוּם דָּבָר ק אַדְּ לְפִי חֲקִירַת המהרי"ט הָיָה י"ל בְּדוֹחֵק דְּזֶה כַּוָּנַת הַיְרוּשַׁלְמִי בְּלִישָׁנָא קַלִּילָה לְרַמֵּז דְּכָל הַנִּשְׁבָּעִין נָמֵי בְּאָמֵן וְאָמֵן לְפִי דְּרָשַׁת ר"מ דְּאָמֵן עַל לָעֲבָר וְאָמֵן עַל לְהַבָּא וה"נ בְּכָל הַנִּשְׁבָּעִין בְּאָמֵן וְאָמֵן גַּם עַל לֶעָתִיד, וע"ז קָאָמַר דִּכְלוּם לָמְדוּ עַל שְׁבִיעָה לֹא מִסּוֹטָה, וא"כ גַּם בְּעָלְמָא לִשְׁבִיעָנַן עַל הֶעָתִיד, דְּלָא מֵרִיבּוּי הוּא אֶלָּא מִדִּין גִּלְגּוּל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב המהרי"ט, וּמִשֵּׁנִי לֹא, דְּדַוְקָא לְגִלְגּוּל אֶת לָמַד לְאָמֵן וּלְאָמֵן אֵין אֶת לָמַד וְכַסְּבָרָא שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל ויל"ע, וְרָאִיתִי בְּנַחַל יִצְחָק (סי' צ"ד עָנָף ב') שֶׁכָּתַב עַל סְפֵיקוֹת הקצה"ח דְּלָכֵן אֵינוֹ מְגַלְגֵּל בִּשְׁבוּעַת נוֹטְלִין מִשּׁוּם דְּזֶה הָוֵי חֶשֶׁשׁ בְּלְהַבָּא דְּהָא עֲדַיִן לֹא נָטַל מָמוֹן חֲבֵירוֹ תח"י וכו' וְשׁוּב הֵעִיר מִסּוֹטָה דְּמָצִינוּ דְּמְגַלְגְּלִין בְּלְהַבָּא, וכו' וּמַסִּיק דלפ"ז הַדִּין נוֹתֵן בִּשְׁבוּעַת הַשֻּׁתָּפִין דְּיָכוֹל לְגַלְגֵּל עָלָיו בשד"א עַל חֶשֶׁשׁ דְּלְהַבָּא וּכְמוֹ דס"ל לר"מ דְּמְגַלְגֵּל שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶטְמֵא עַל (לְהַבָּא) כצ"ל עכ"ל, וְרָאִיתִי שׁוּב בְּסִיּוּף עָנָף ד' שֶׁהִזְכִּיר לְדִבְרֵי המהרי"ט הַנָּ"ל רֹאשׁ דְּבָרֵינוּ, וְשׁוּב הֵבִיא שָׁם יְרוּשַׁלְמִי שְׁבוּעוֹת פ"ז וּמַסִּיק דְּטַעְמוֹ הוּא דְּאֵין לְגַלְגֵּל שְׁבִיעַתְּ נוֹטֵל עַל נִשְׁבָּע וְנִפְטַר מִשּׁוּם דְּאָזֵיל בְּשִׁיטַת רַבָּנָן דִּפְלִיגִי עַל ר"מ וס"ל דְּאֵין מְגַלְגְּלִין בְּסוֹטָה עַל לְהַבָּא יע"ש וּמִן הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁפֵּרַשְׁתִּי הָוֵי סְעִיְּתָא דְּכָךְ דַּעַת הַיְרוּשַׁלְמִי דִּבְעָלְמָא אֵין מְגַלְגְּלִין עַל לְהַבָּא.

וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם בִּסְעִיף ב' עָנָף א' בד"ה וְהִנֵּה שֶׁכָּתַב דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן דְּזַ"ל דְּהִנֵּה בְּסוֹטָה דְּאַף שֶׁנִּשְׁבְּעָה עַכְשָׁיו אָמֵן שֶׁלֹּא סָטִיתִי מִן אִישׁ זֶה א"כ הָוֵי כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרֵר דְּלֵיכָא כְּלָל רַגְלַיִם לַדָּבָר ע"י קו"ס דְּהָא עַכְשָׁיו שֶׁנִּשְׁבְּעָה כַּדִּין מֻוָּתֶרֶת לְבַעֲלָהּ אַף דְּהָוֵי קו"ס א"כ הָוֵי כְּמוֹ דְּנִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי הָרֵיעוּתָא דַּהֲוָה בָּהּ מִן הקו"ס וכו' וְאַפּ"ה תִּשָּׁבַע נָמֵי שֶׁלֹּא שָׁטִיתִי אֲרוּסָה וכו' וא"כ ה"ט שַׁיָּיךְ נָמֵי בִּשְׁבוּעַת הַשּׁוֹמְרִים וכו' יעוש"ה, ובמחכת"ה

שֶׁלֹּא בְּדִקְדֵּק כָּתַב כֵּן, דְּאַטּוּ בְּסוֹטָה נִסְתַּלֵּק הָרֵיעוּתָא דקו"ס ע"י הַשְּׁבוּעָה וַהֲלֹא עוֹד צְרִיכָה לִשְׁתּוֹת מַיִם הַמְאָרְרִים.

וּמַה זֶּה דְּקָאָמַר ,,דְּעַכְשָׁיו שֶׁנִּשְׁבְּעָה כַּדִּין מֻוָּתֶרֶת לְבַעְלָהּ אַף דַּהֲוָה קי"ס" אֵין זֶה אֶלָּא מִן הַמַּתְמִיהִין, וּכְמוֹ שֶׁהֵאִיר בְּצֶדֶק הנו"ב הַנָּ"ל דְּאֵין זֶהיֵרִיבְגוּר הַקִּיקִי: שָׁם בנח"י דְּבָרִים שְׁבוּעָה לְבָרֵר הַסָּפֵק כְּלָל אֶלָּא שְׁבוּעַת הָאִיּוּם וְעוֹד כָּתַב שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק עֲלֵיהֶן אַף אכמ"ל: וּבִירוּשַׁלְמִי שְׁבוּעוֹת (פ"ח הֲלָכָה ב') אָמְרִינַן רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי שְׁבוּעַת סוֹטָה מַהוּ שֶׁיְּהֵיוּ חַיָּיבִין מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטּוּי מַה נָּן קַיָּימִין אִם בְּשׁוֹגֶגֶת בַּעֲבֵירָה וּבִשְׁבוּעָה אֵין כָּאן סוֹטָה אִם בְּמִזִּידָה בַּעֲבֵירָה וּבִשְׁבוּעָה אֵין כָּאן קָרְבָּן אתי' דְּרַב כר"ע וְאֵין יִסְבּוֹר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כר"מ אַתְיָא הוּא דר"מ אָמַר אָמֵן שֶׁלֹּא נִטְמֵאתִי אָמֵן שֶׁלֹּא אֶטְמָא וְאַתְּ מַשְׁכַּח מַקְשְׁיָא עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי וּפֵירֵשׁ הפ"מ דְּאַלִּיבָּא דר"מ דְּקַבָּלַת שְׁבוּעָה שֶׁל סוֹטָה גַּם עַל לְהַבָּא הִיא א"כ שְׁבוּעַת בִּיטּוּי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁבְּעָה יוֹדַעַת בִּשְׁבִיעָה וְאַחַ"כ נֶעֱלְמָה מִמֶּנָּה הַשְּׁבוּעָה וּכְדִין שְׁבוּעַת בִּיטּוּי בִּלְהַבָּא, ומ"מ מַקְשֶׁה הוּא, מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן דְּאִיתָא בְּלָאו וְהֵן וְלָא מַשְׁכַּחַת לֵהּ בְּקַבָּלַת שְׁבוּעַת דְּסוֹטָה לָאו וְכֵן הָא לֹא תוּכַל לִישָׁבַע שֶׁתִּטַּמֵּא וְהַיְינוּ מַקְשְׁיָא את"ד וּבְמַרְאֶה הַפָּנִים שָׁם, ולפמש"כ הַדָּבָר צָרִיךְ בֵּיאוּר לְחַיֵּיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטּוּי בְּסוֹטָה, וְאֶפְשָׁר דְּהַיְינוּ טַעְמָא דְּקָאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי וְאַתְּ מַשְׁכַּח מַקְשְׁיָא ויל"ע הֵיטֵב בָּזֶה, גַּם יֵשׁ לְעַיֵּן בְּהָא דְּקָאָמַר אִם בְּמִזִּידָה בַּעֲבֵירָה וּבִשְׁבוּעָה אֵין כָּאן קָרְבָּן וַהֲלֹא בכה"ג הַמַּיִם בּוֹדְקִים אוֹתָהּ, וְאִם בְּהָיָה לָהּ זְכוּת וְתָלָה לָהּ ג"כ יל"ע: וְעַיֵּין שָׁם בְּהַגָּהוֹת צַיְּין וירוּשְׁלֶם שֶׁהִקְשָׁה דְּמַאי קָאָמַר בִּירוּשַׁלְמִי אִם בְּשׁוֹגֶגֶת בַּעֲבֵירָה וּשְׁבוּעָה אֵין כָּאן סוֹטָה, דצ"ע לפמש"כ המהרי"ק דִּבְסוֹבֶרֶת שֶׁמֻּוָּתֶרֶת לִזְנוֹת מ"מ אֲסִירָה דְּמַעֲלָה מַעַל בְּבַעְלָהּ מַשְׁכַּחַת לָהּ שׁוֹגֶגֶ בְּאוֹמֶרֶת מֻוָּתָר דְּהָוֵי שׁוֹגֵג ומ"מ הָיְית סוֹטָה עכ"ל, וּבֶאֱמֶת יֵשׁ לְהָעִיר מִזֶּה עַל דִּבְרֵי הט"ז הַיְדוּעִים אִי אֵימַר מְיָתֵר הָוֵי שׁוֹגֵג וְעַיֵּין שוּ"ת חוּט הַמְשֻׁלָּשׁ בָּזֶה וְהִיא נִדְפְּסָה ג"כ בְּשוּ"ת בֵּית הַלֵּוִי ח"ר בְּעִנְיַן קָרְבָּן בְּאוֹמֵר מָחָר, וְעַיֵּין שוּ"ת רעק"א סִימָן ר"ה ר"י ודו"ק אֲבָל בִּכְלָל אֵינִי מֵבִין דְּהָא אַף שֶׁמֻּוָּתֶרֶת לִזְנוֹת מ"מ הָוֵי מְזִדָּה דְּהָאֵיךְ נִשְׁבַּעַת שֶׁלֹּא שָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ וְהָא יָדְעָה שֶׁשָּׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ, רַק בְּאוֹפָן זֶה י"ל שֶׁמֻּוָּתֶרֶת לִזְנוֹת וּבִשְׁבוּעָה הָוֵי שׁוֹגֶגֶת בְּקָרְבָּן דְּיָדְעָה שֶׁשִּׁבוּעָה זוֹ אֲסוּרָה אֲבָל לֹא יָדְעָה שֶׁחַיֶּבֶת עָלֶיהָ קָרְבָּן כְּכָל שְׁבוּעַת בִּיטּוּי לְשֶׁעָבַר עַיֵּין שְׁבוּעוֹת (כ"ו ע"ב) וצ"ע, וְעַיֵּין כָּאן בְּנוֹעַם יְרוּשַׁלְמִי ובמש"כ לְעֵיל דַּף ו' דְּאָמְרִינַן דִּזְכוּת תּוֹלָה וע"ש וְכָעֵת נִזְדַּמֵּן לִי לְעַיֵּין בְּעֵין יַעֲקֹב דְּפוּס וִוילְנָא, וּמָצָאתִי שָׁם בְּאַהֲבַת אֵיתָן לְמַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת שֶׁהִקְשָׁה מֵעַצְמוֹ כָּזֶה אָא אָא אַמַּאי תְּנַן בְּסוֹטָה גַּבֵּי סוֹטָה דְּאִם יֵשׁ לָהּ זְכוּת תּוֹלָה לָהּ וַהֲרֵי אִם טָמְאָה הִיא עָבְרָה עַל שְׁבוּעָה שֶׁקֶר וְאֵין זְכוּת תּוֹלָה בש"ש, ושו"ר שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה בס' מָקוֹם שֶׁמּוֹחֵל וְאַף דְּבִירוּשַׁלְמִי שִׁלְהֵי מְכִילְתִין מַשְׁמַע דְּהַסּוֹטָה אֵינָהּ חַיֶּבֶת קָרְבָּן עַל שְׁבוּעָתָהּ הַיְינוּ דַּוְקָא קָרְבָּן אֲבָל מ"מ יֵשׁ בָּהּ אִיסּוּר לָאו בִּשְׁבוּעָה דְּקָרְבָּן הַיְינוּ טַעְמָא דְּאֵינוֹ חַיָּיב הַיְינוּ כמש"כ הַמְפָרֵשׁ דְּלֵיתָא בְּלָאו וְהֵן שא"י לִשָּׁבַע שֶׁתִּטַּמֵּא וְאִילּוּ לְמַלְקוּת לָא בָּעֵי לָאו וְהֵן וכו' וא"כ קַשְׁיָא אַמַּאי זְכוּת תּוֹלָה בְּסוֹטָה ש וי"ל עפ"י מש"כ בְּסִפְרֵי וֶהֱבִיאוֹ בְּתוֹסְ' סוֹטָה וְדַף כ' ע"ב) ד"ה הָא מַנִּי וכו' מִכָּאן שֶׁאִם יֵשׁ לָהּ זְכוּת תּוֹלָה, ולפ"ז א"ש דע"כ גַּבֵּי סוֹטָה ל"ל שֶׁלֹּא יִתְלֶה לָהּ זְכוּת מֵחֲמַת שֶׁעָבְרָה עַל ש"ש דִּכְמוֹ דְּמִנָּחָתָהּ שֶׁמְּבִיאָה מַזְכֶּרֶת לָהּ עָוֹן כש"כ שֶׁתְּהֵנֶה לָהּ לְהַזְכִּיר זְכוּת מִשּׁוּם דְּמִדָּה טוֹבָה מְרֻוָּבָה את"ד (וְרָאִיתִי עַכְשָׁיו בתה"נ מַה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַתִּפְאֶרֶת דְּלָא שָׁנִשְׁבַּעַת שֶׁלֹּא אֶטְמָא דְּמֻוָּשְׁבַּעַת

וְעוֹמֶדֶת מֵהַר סִינַי הִיא אֶלָּא שֶׁמְּקַבֶּלֶת עַל עַצְמָהּ שֶׁתַּעֲנֵשׁ אַחַ"כ כְּשֶׁתִּזְנֶה שֶׁאִם תִּטַּמֵּא אַחַ"כ יִבְדְּקוּהָ הַמַּיִם לְמַפְרֵעַ ועמש"כ שָׁם מִדִּין כּוֹלֵל לְקַיֵּים אֶת הַמִּצְוָה): שָׁם אָמַר רַב הַמְנוּנָא שו"י שֶׁזִּנְּתָה אֲסוּרָה לִיבָמָהּ וכו' וְהִתְנָן זֶה הַכְּלָל וכו' יעי"ש בפנ"י קְדוּשִׁי' כ"ז ע"ב הִקְשָׁה בְּהָא דְּאָמְרוּ שָׁם אַשְׁכְּחַן סוֹטָה דְּאִיסּוּרָא מָמוֹנָא מְנָלַן וכו' הָא מִמַּה דְּמְגַלְגְּלִין שֶׁלֹּא נִטְמֵאת שׁוֹמֶרֶת יָבָם וַדַּאי מָצִינוּ לְמֵילַף גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה לְעִנְיַן מָמוֹן דִּלְמַאן דל"ל דְּרַב הַמְנוּנָא דְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּנְּתָה אֲסוּרָה לִיבָמָהּ א"כ עִיקַּר שְׁבוּעָה דְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם הַיְינוּ לְהַפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ לְחוּד וכדפרש"י רֵישׁ פ' אֲרוּסָה וא"כ שַׁפִּיר שָׁמְעִינַן גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה בְּמָמוֹן וכו' יעו"ש, וּתְמוּהִין דְּבָרָיו מְאֹד שֶׁלֹּא עַיֵּין הֵיטֵב בַּסֻּגְיָא דְּמְבֹאָר דְּהָא דְּאָמְרִי בְּמַעְרְבָא לֵית הִלְכְתָא כרה"מ ע"כ מוּקִי לְמַתְנִיתִין כר"ע דס"ל אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בח"ל וּמְשַׁוֵּי לֵיהּ כְּעֶרְוָה וּלְדִידֵיהּ שַׁפִּיר אֲסִירָה עָלָיו, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁם י"ח ע"ב ד"ה שׁוֹמֶרֶת יָבָם וּבְתוֹסְ' שָׁאנֵץ שָׁם ודו"ק וא"כ אֵיפֹא מָצָא דְּלְמַאן דל"ל דרה"מ עִיקַּר שְׁבוּעָה מְשׁוּם מָמוֹן הוּא, וְגַם הָרַמְבַּ"ם פָּסַק (בה' י"ז פ"ד) דְּאֵינִי מְגַלְגֵּל עלי' שֶׁלֹּא זִנְּתָה כְּשֶׁהָיְתָה שׁוֹמֶרֶת יָבָם אֲבָל מְגַלְגֵּל עָלֶיהָ שֶׁלֹּא זִנְּתָה תַּחַת אחי' יעו"ש אַף שֶׁפָּסַק בְּפֵ"ה שָׁם דְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם אֵינָהּ שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּה אַפֵּ"ה מְשׁוּם מָמוֹן דִּכְתֻבָּה אֵינָהּ נִשְׁבַּעַת וְנֶעְלָם זֶה מהפנ"י שֶׁפָּנָיו כִּפְנֵי חַמָּה, וְעַיֵּין בנח"י סי' צ"ד: שָׁם הָא מַנִּי ר"ע הִיא דְּאָמַר אֵין ק"ת בח"ל וּמְשַׁוֵּי לָהּ כְּעֶרְוָה, הִנֵּה מִדְּדָיְיק וּמוֹסִיף ,,וּמְשַׁוֵּי לָהּ עֶרְוָה" וּכְלוּם הָיָה חָסֵר בְּשֶׁלְחַן הַמֶּלֶךְ בְּלֹא תֵּיבוֹתהַלָּלוּ, ע"כ צ"ל דְּמוֹרִים בָּאָצְבַּע, למש"כ הַתּוֹסְ' שְׁאָנֵץ עַל הַגִּלָּיוֹן ,,דְּאַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן אע"ג דְּאֵיכָּא מ"ד דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בִּיבָמָה לַשּׁוּק מ"מ לָא שָׁאנֵי מִשְׁאָר לְאִווִין וְלֹא תְּהֵא אֲסוּרָה לוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵין מַמְזֵר מִיבָמָה" וְדַוְקָא לר"ע דְּהָוֵי לֵיהּ מַמְזֵר ,,מְשַׁוֵּי לָהּ כְּעֶרְוָה" אֲבָל לְרַבָּנַן אַף אִי ס"ל דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ, מ"מ לָא מַשְׁוֵה לָהּ כְּעֶרְוָה וז"פ: וְכֵן יֵשׁ לִלְמוֹד מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' ד"ה שׁוֹמֶרֶת יָבָם וכו' פי' אפי' לְרַבָּנַן דְּאָמְרִי ק"ת בח"ל וכו' הָכָא מִיָּדוֹ אַלְמָא דִּקְרָא מְשַׁוֵּי לָהּ כְּעֶרְוָה מְשׁוּם דַּאֲגִידָא בֵּיהּ וכו' את"ד, וא"כ הָא דְּאָמְרִי בְּמַעְרָבָא וכו' הָא מַנִּי ר"ע הִיא וכו' ע"כ דְּהַכַּוָּנָה דְּדַוְקָא לר"ע מְשַׁוֵּי לָהּ כְּעֶרְוָה, אֲבָל לְרַבָּנַן אַף שס"ל אֵין ק"ת בִּיבָמָה לַשּׁוּק מ"מ לָא מְשַׁוֵּי לָהּ כְּעֶרְוָה וכ"ז פָּשׁוּט, וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה מַה שֶּׁהִשִּׁיג עַל הַתּוֹסְ' ולפמש"כ דְּבְרֵיהֶם מְאִירִים ,,בִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא": שָׁם הָא אִסּוּרָא ה"נ דְּמַתָּנָה ש"מ, עַיֵּין רַשׁ"י מַשְׁמַע דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אֲסוּרָה עָלָיו, וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל (ז ע"א) וּבְקֶרֶן אוֹרָה שָׁם אַדְּ י"ל דשא"ה דְּהָוֵי וַדַּאי סוֹטָה, ויל"ע בְּדַעַת הָרָאָבָ"ד דְּגַם סוֹטָה וַדַּאי צְרִיכָה חֲלִיצָה וְיֵשׁ לַחְקוֹר בְּזֶה אִי רַק אֲסוּרָה מִדְּרַבָּנָן עָלָיו נָמִי מִתְּנֵי, עַיֵּין מנ"ל הל' יִבּוּם בְּשֵׁם הנומק"י דְּאַף אִי זִנְּתָה מֻוָתֶּרֶת מ"מ לַבּוֹעֵל קָנָסוּהָ יעו"ש וּפָסְקוּ הָרַמָ"א באהע"ז סי' קנ"ט ס' ג' וְעַיֵּין ב"ש שָׁם ובפ"ת שָׁם: רָאִיתִי בתור"ח סי' כ"ט שֶׁהִקְשָׁה לוֹ הַשּׁוֹאֵל בְּהָא דְּאָמְרִינַן דלר"ע יֵשׁ מַמְזֵר מִיבָמָה לַשּׁוּק, דְּהָא כֵּיוָן דקיי"ל דְּסוֹטָה טֻמְאָה כָּתוּב בָּהּ כַּעֲרָיוֹת א"כ בִּתְחִלַּת בִּיאָה נִפְקַע זִקָּתָהּ וּבִגְמַר בִּיאָה לָא הָוֵי מַמְזֵר וְהוֹכָחָה לָזֶה שֶׁנִּיפְקַע הַזִּיקָה בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּנְּתָה הוּא עפ"י דְּהַתּוֹסְ' בִּיבָמוֹת צ"ב ע"א ד"ה וְאָמְרוּ וכו' שֶׁכָּתַב עֲלֵיהֶם בְּשׁוּ"ת הגרעק"א (סי' ר"ו) בְּשֵׁם חָכָם אֶחָד דְּאִם הָיְתָה נִקְרֵאת סוֹטָה דְּאוֹרַיְיתָא פָּקַע מִצַּוַת יִבּוּם דְּסוֹטָה טֻמְאָה כָּתוּב בָּהּ כַּעֲרָיוֹת וּמִמֵּילָא הָוֵי הַוָּלָד מַמְזֵר מְשׁוּם אֵשֶׁת אָח שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה וא"כ אַמַּאי יֵשׁ מַמְזֵר מִיבָמָה לַשּׁוּק לר"ע כַּנַ"ל וְאַף אִם הִיא מְזִידָה, את"ד שָׁם, ועיי"ש מַה שֶּׁהִשִּׁיב ע"ז הַמְחַבֵּר לִסְתּוֹר דָּבָר זֶה מכמ"ק וְאַגַּב הֵבִיא שָׁם דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א יְבָמוֹת (דצ"ב סע"ב) שֶׁכָּתַב שָׁם דְּהָא

דְּתַנָּא דר"ע מְשַׁוֵּי לָהּ כְּעֶרְוָה לָא מִשּׁוּם דְּלָא תָּפְסִי בַּהּ קִדּוּשִׁין בִּלְחוּד הוּא, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמְשַׁוֵּי לֵיהּ לְוָלָד מַמְזֵר כְּדִין א"א, משא"כ לְרַב דס"ל דְּאֵין מַמְזֵר מִיבָּמָה דְּאֵין מַמְזֵר אֶלָּא מֵחַ"כ מש"ה אע"ג דס"ל שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בִּיבָמָה מ"מ לָא מְשַׁוֵּי לָהּ כא"א לְאָוְסָרָהּ לַיָּבָם עכ"ד וְהוּא סְעִיתָא למש"כ בְּרֵישׁ דְּבָרִי עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' שֶׁאָנַץ וְתוֹסָ' שֶׁלָּנוּ, וּבְסוֹף דְּבָרַי מֵבִיא רְאָיָה דְּלָא נִפְקַע הַזִּיקָה בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּנְּתָה מֵהָא שְׁמַעְתָּא דִּידַן דְּמוֹכִיחַ רַב הַמְנוּנָא דְּשַׁ"י שֶׁזִּנְּתָה אֲסוּרָה לִיבָמָה מִדְּקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין שֶׁיִּמֶּרֶת יָבָם וכו' אא"ב אֲסוּרָה מש"ה מַתְנֶה בַּהֲדָהּ וכו' וְדָחֵי הַגְּמָרָא הָא מַנִּי ר"ע הִיא וכו', וְאִם נִימָא דְּשַׁ"י שֶׁזִּנְּתָה נִיפְקַע זִיקָּתָהּ לר"ע וַאֲסוּרָה לַיָּבָם בְּאֵיסּוּר כָּרֵת כְּדִין א"א שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה א"כ אַמַּאי מַתְנֶה עִמָּהּ הָא בממ"נ אִם זִּנְּתָה בְּעוֹדָהּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם א"כ נִפְקַע זִיקָּתָהּ וְאֵינָהּ אִשְׁתּוֹ כְּלָל, וְלֹא שָׁמַעְנוּ שֶׁיַּתְנֶה הַבַּעַל אֶלָּא בְּאִם זִּנְּתָה אֲסוּרָה עָלָיו ומ"מ הִיא אִשְׁתּוֹ מִדַּיֵּין א"ו דְּלָא נִיפְקַע זִיקָּתָהּ כְּלָל וְכַנַ"ל אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ סְתִירָה לְזֶה מֵהָא דְּבָעֵי ר' יִרְמְיָה מַהוּ שֶׁיַּתְנֶה עַל נְשׁוּאֵי אָחִיו וּפָשׁוּט מִמַּתְנִיתִין דְּזֶה הַכְּלָל וכו' וַהֲרֵי אִם זִּנְּתָה בְּנִישׂוּאֵי אָחִיו הָוְיָא לָהּ סוֹטָה גְּמוּרָה דִּפְטוּרָה אַף מֵחֲלִיצָה וְאֵינָהּ זְקוּקָה לוֹ כְּלָל ומ"מ מַתְנֶה עִמָּהּ ע"ז, וה"נ מַתְנֶה עִמָּהּ אִם זִּנְּתָה שַׁ"י ג"כ ועיי"ש עוֹד, וּבָזֶה יוּבַן טַעַם בְּעִיאַת וּסְפֵיקַת ר' יִרְמְיָה וּפְשִׁיטָתוֹ, דִּלְכְאוֹרָה מִילְּתָא דִּפְשִׁיטָא הוּא אֲבָל לְפִי הַנַּ"ל אָתֵי שַׁפִּיר דְּזֶה קמ"ל דְּאַף שֶׁנִּפְקַע לְגַמְרֵי מ"מ יָכוֹל לְהַתְנוֹת ודו"ק, וְרַבִּי יִרְמְיָה לְשִׁיטָתוֹ דְּאָמְרִי בְּמַעֲרָבָא הַיְינוּ ר"י כִּדְהַבִיא הַתּוֹסָ' ודו"ק, וְטַעְמָא דְּמִלְּתָא הוּא פְּשׁוּטוֹ דְּבֶאֱמֶת הוּא רַק סָפֵק ע"כ יָכוֹל לְהַתְנוֹת ע"ז וְאִם בֶּאֱמֶת זִּנְּתָה הֲלֹא בלא"ה הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וְהִיא מֻתָּה לְאַלְתַּר: וּבֶאֱמֶת דִּבְרֵי הגרעק"א צ"ע דְּלָא תְּהֵא עֲדִיפָא מא"א שֶׁאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ, ומ"מ לֹא נִפְקַע הַקִּדּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים וכדפרש"י שָׁם בִּיבָמוֹת (מ"ט ע"ב) שָׁם וא"כ מ"ט נִימָא בִּיבָמָה שֶׁנִּפְקַע זִיקָּתָהּ מֵהַיָּבָם ,,אִם הִיא אֲגִידָא בֵּיהּ וְהָוֵי כַּאֲרוּסָתוֹ שֶׁזִּנְּתָה" לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' ד"ה שׁוֹמֶרֶת וְגַם יֵשׁ לְעַיֵּין מִלְּקַמָּן רֵישׁ פ' אֲרוּסָה דְּתָנַן אֲרוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם לֹא שׁוֹתוֹת וכו' אֲשֶׁר תִּשֹּׁט אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה פָּרָט לַאֲרוּסָה ושומ"י ועי"ש בפרש"י וּבְפָרָט לְפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' דע"כ אַתְיָא כְּרַב הַמְנוּנָא דְּמִיתַּסְרָא לַיָּבָם דאל"ה לְמַאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא יע"ש, וא"כ אִי אָמְרַתְּ דשומר"י שֶׁנִּסְתְּרָה הָוֵי לָהּ סָפֵק אִשֶּׁת אָח שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה וְהָוֵי סָפֵק אִם הִיא אִשְׁתּוֹ כְּלָל א"כ פְּשִׁיטָא דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה, אַדְּ לְאִידָךְ גִּיסָא יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ דְּזֶה הִיא גּוּפָא טַעַם הַמִּיעוּט שֶׁל אֲשֶׁר תִּשֹּׁט אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ פָּרָט לשומ"י פֵּירוּשׁ שֶׁאָפְשָׁר שֶׁאֵינוֹ אִישָׁהּ כְּלָל וְנִפְקַע זִיקָּתָהּ מֵעִיקָּרָא אַדְּוַחַק הוּא וּפַשְׁטוּת הַלִּימּוּד הוּא מְשׁוּם דַּעֲדַיִין אֵינוֹ אִישָׁהּ כְּדִמְבֹאָר שָׁם בְּדַף כ"ד ע"א וע"ב, וא"כ קָשֶׁה דְּלָמָּה צָרִיךְ קְרָא אִם סָפֵק לָן שְׁמָא אֵינוֹ אִשְׁתּוֹ כְּלָל וְלֹא הוּא הַבַּעַל שֶׁלָּהּ לְהַשְׁקוֹתָהּ כְּלָל וְעוֹד י"ל דְּבִסְפֵק סוֹטָה לָא הָוֵי כְּעֶרְוָה וְאֵינוֹ נִפְקַע זִיקָּתָהּ כְּלָל אֲפִילּוּ בְּסָפֵק ויל"ע כִּי יֵשׁ לִדְחוֹת זֶה, וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר בדב"ח וְכֵן יֵשׁ לְעַיֵּין שָׁם בִּיבָמוֹת (צ"ה ע"א) דְּמֵבִיא הַתּוֹסָ' כָּאן דְּקָאָמַר אֶלָּא אָמַר ר"ל יָבָמָה יְכָלָה לְמַאן אִילֵימָא לְאַחֵר וְכִדְרַב הַמְנוּנָא וכו', וְהַשְׁתָּא הָא אֵינוֹ דּוֹמֶה לַאֲחוֹת אִשָּׁה, דְּהָכָא הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דְּנִפְקַע הַזִּיקָּה לְגַמְרֵי וְנַאֲסְרָה עָלָיו מִטַּעַם אֵשֶׁת אָח שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה אֲבָל לֹא מֵאִיסּוּר סוֹטָה לְבַד יע"ש וי"ל גַּם י"ל דְּזֶה הוּא שֶׁדָּחָה הַגְּמָרָא מַה לִיבָמָה שֶׁכֵּן נִטְמָא הַגּוּף וכו' ודו"ק וְקַצַּרְתִּי: וְכֵן מִתְבָּאֵר מִשּׁו"ת נוב"ת חאהע"ז סי' ק"נ שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם אי ע"י קִדּוּשִׁין לְזָר נִפְקַע זִיקָּה וּמְבֹאָר שָׁם שע"י זְנוּת לֹא נִפְקַע הַזִּיקָּה יעש"ה וְעַיֵּין בהג"ה שָׁם מַה שֶׁהִקְשָׁה דָּמֵי לָא מַשְׁכַּחַת בְּנֵי צָרוֹת שֶׁהוֹלִידוּ הַצָּרוֹת בִּזְנוּת בִּלֹא קִדּוּשִׁין

יעו"ש ודו"ק: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא וכו' הַתּוֹרָה אָמְרָה וְקַנֵּא אָח אִשְׁתּוֹ אֲפִילּוּ מִקְצָת אִשְׁתּוֹ וכו' וְנֶעְלְמוּ מֵעֵינֵי אִשָּׁה וְלֹא מֵעֵינֵי יְבָמָה וכו', עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"ל פֵּירוּשׁ דִּבְרֵיהֶם, וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' דִּידַן וְתוֹסְ' שְׁאַנץ לְקַמָּן רֵישׁ פ' אֲרוּסָה דְּכְמַעַט מְבֹלָאָר דִּבְרֵיהֶם בְּקֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ' עַל פרש"י וְעַיֵּין בְּשִׁירֵי קָרְבָּן ומה"פ הֵיטֵב בְּכָל פְּרָט, וְסוֹף דָּבָר דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי בְּפָנִים צְרִיכִים עִיּוּן וּפֵירֵשׁ הַדַּק הֵיטֵב, אַךְ זֹאת רְאָיָתוֹ בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם בְּהָא דְּקָאָמַר שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּנְתָה דר"ל אָמַר מֻוָתֶּרֶת לְבֵיתָהּ וְרִיבָּ"ל אָמַר אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ הוֹסִיף בָּהּ הַיְרוּשַׁלְמִי דְּרַבָּנָן אָמְרִין אָמַר ר"מ לֹא כֵן אָמַר ר"י בַּר אָחָא בְּשֵׁם ר' לְעֵזָר שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁמֵּתָה מֻוָתָּר בְּאִמָּהּ ע"כ נִדְחֲקוּ הַמְפָרְשִׁים בְּפֵירוּשׁ הַדְּבָרִים, וְעָלְתָה בְּדַעְתִּי לְפָרֵשׁ לְפִי מַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּשֵׁם הגרעק"א דשומ"י שֶׁזִּנְתָה נִפְקַע הַזִּיקָה לְגַמְרֵי וא"כ הָכִי יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּלֹא כֵן אָמַר ר"י ב"א בְּשֵׁם ר"ל דְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם הַמֵּתָה מֻוָתָּר בְּאִמָּהּ, דְּנִפְקַע הַזִּיקָה וְלָא דָּמֵי לְאִשְׁתּוֹ שֶׁמֵּתָה א"כ צְרִיכִין נָמֵי לוֹמַר דשומ"י שֶׁזִּנְתָה תְּהֵא אֲסוּרָה לִיבָמָה וּמִשּׁוּם דְּנִפְקַע הַזִּיקָה לְגַמְרֵי וְהָוֵי אֵשֶׁת אָח שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה וְלָא דָּמְיָא לְאִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא נִפְקַע הַקִּדּוּשִׁין כִּדְהִקְשֵׁיתִי לְעֵיל וּמַדּוּעַ אָמַר ר' לְעֵזָר דְּמֻוָתֶּרֶת לְבֵיתָהּ וקס"ד הַשְׁתָּא דְּטַעַם דְּרִיבָּ"ל דְּאָמַר אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ ה"נ מֵהַאי טַעְמָא הוּא מַשְׁוֶה דְּנִפְקַע זִקָּתָהּ לְגַמְרֵי וְכַנַּ"ל, וע"ז קָאָמַר שׁוּב בְּגִין דְּחָזֵינַן זֶה הַכְּלָל וכו' מַאן תְּנָא הָדָא מַתְנִיתָא לֹא רַבָּנָן וְלָא ר"ע וּכְפֵירוּשׁ הפ"מ יע"ש, שׁוּב עַיַּנְתִּי בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁעָה פֵּירֵשׁ הַגָּאוֹן הָרִידְבָּ"ז וְתוֹסְ' רי"ד זצ"ל וּמָצָאתִי שָׁם בְּתוֹסְ' הרי"ד בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן שֶׁהֵעִיר מֵהָא דְּנִיחָא דְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּנְתָה תְּהֵא נִפְקַע הַזִּיקָה וְהַבָּנִים יהי' כְּשֵׁרִים דְּתָיְכָף בְּהַעֲרָהָא תְּהֵא נִפְקַע הַזִּיקָה וְהַבָּנִים יִהְיוּ כְּשֵׁרִים ע"י גמ"ב יע"ש וּמְתָרֵץ נָמֵי כמש"כ לְעֵיל דְּמִשּׁוּם דְּגַם בא"א לֹא נִפְקַע הַקִּדּוּשִׁין וּמְתָרֵץ לָהּ נָמֵי דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי עַל אׇפְנָן כָּזֶה יעש"ה בַּאֲרִיכוּת וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ שלאי"ת וְעַיֵּין בתו"ח שָׁם בְּתוֹסְ' הרי"ד בְּעִנְיַן אִי קִדּוּשֵׁי יְבָמָה לַשּׁוּק מַפְקִיעִין מִידֵי זִקַּת יְבוּם יעש"ה, וְעַיֵּין בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ י"ב ודו"ק: ומש"כ הַתּוֹסְ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּכֹהֶנֶת הָיְתָה וְהִתִּירוּהָ לְבַעְלָהּ וכו' אַף מַכּוֹת אֵין בָּהּ, וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א וְקֶרֶן אוֹרָה וּבְשִׁירֵי קָרְבָּן הֵבִיא פְּסַק הש"ע וְהָרַמְבַּ"ם דְּיִבָמָה שְׁבָא עָלֶיהָ זָר עֲשָׂאָהּ זוֹנָה יעש"ה מש"כ לְתָמּוֹהַּ עַל זֶה, וְיוֹתֵר קָשֶׁה מִזֶּה הוּא דַּעַת הַחִינּוּךְ בַּמִּצְוָה תקצ"ז שֶׁכָּתַב וְהָעוֹבֵר ע"ז וּבָא עַל הַיְבָמָה וְהִיא תַּחַת זִקַּת הַיָּבָם חַיָּיב מַלְקוּת ע"כ והמנ"ח הֵבִיא ע"ז דַּעַת הָרַמְבַּ"ם דְּכָתַב דִּבְעִנְיָן דַּוְקָא קִדֵּשׁ וּבָעַל עיי"ש, עוֹד מְסַיֵּים הַחִינּוּךְ וְעִיקַּר הָאַזְהָרָה זוֹ הִיא עַל הָאֲנָשִׁים וְגַם הִיא בִּכְלַל הָאִיסּוּר שֶׁלֹּא תָּבוֹא וְתִנָּשֵׂא לְשׁוּם אָדָם עַד שֶׁתִּפָּטֵר מִן הַיָּבָם וְאֶפְשָׁר שֶׁאִם עָבְרָה וְנִבְעֲלָה לִרְצוֹנָהּ וְעוֹדָהּ זְקוּקָה לְיָבָּהּ שֶׁגַּם הִיא בְּחִיּוּב הַמַּלְקוּת עכ"ל והמנ"ח מִתָּמֵהַּ ע"ז דְּמָה רָאָה לְסַפֵּק בְּלָאו זֶה יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַלָּאוִין דְּמֻוְכֶּרֶת הָאִשָּׁה כְּאִישׁ יעש"ה וְאֶפְשָׁר הָיָה לוֹמַר וּלְהַטְעִים קְצָת עפ"י מש"כ הָאַחֲרוֹנִים דַּעֲלֶיהָ אֵין מִצְוַת יְבוּם וְכֵיוָן שֶׁכֵּן א"ל דְּגַם הָאַזְהָרָה אֵין עָלֶיהָ וצ"ע, וּלְפִי דִּבְרֵי הַחִינּוּךְ יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁאָמַר אַף מַכּוֹת אֵין בָּהּ, הַיְינוּ דַּוְקָא ,,בָּהּ" אֲבָל הוּא לוֹקֶה לכ"ע, וְאָתֵי שַׁפִּיר שֶׁלֹּא יִקְשֶׁה מִן הַיְרוּשַׁלְמִי עַל הַחִינּוּךְ שֶׁכָּתַב מִקּוֹדֶם דְּהוּא לוֹקֶה בִּזְנוּת די"ל דְּמָפָרֵשׁ כֵּן כמש"כ דַּעֲלֶיהָ אֵין מַלְקוּת אֲבָל הוּא שַׁפִּיר לוֹקֶה ויל"ע: וְעַיֵּין תוס' כְּתֻבּוֹת כ"ט ע"א ד"ה וְעַל הַכּוּתִית וכו' וְעוֹד הָוֵי מָצֵי לְמֵימַר יְבָמָה, לַשּׁוּק וכו', וצ"ל כמש"כ תוס' שָׁם לְעֵיל מִזֶּה גַּבֵּי מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ יעיי"ש וְגַם יֵשׁ לְעַיֵּין אִי נִימָא דְּיִבָמָה שֶׁזִּנְתָה דַּאֲסוּרָה לִיבָמָה וכר"ע וא"כ מִתְּחִלַּת בִּיאָה נִפְקַע זִקָּתָהּ וְשׁוּב בִּגְמַר בִּיאָה הָוֵי

בִּיאַת הֶיתֵּר וְאִי נַיְמָא דְּחִיּוּב קָנָס הוּא דַּוְקָא בִּגְמַר בִּיאָה עַיֵּין תוס' סַנְהֶדְרִין (ע"ג ע"ב) ד"הַמְמוֹנָא לָא מְשַׁלֵּם עַד ג"ב וכו' אֲבָל לְעִנְיַן קָנָס לֹא וכו' יע"ש א"כ פְּשִׁיטָא דְּמְשַׁלֵּם קָנָס וּמַאי קמ"ל וּמְיַוְשָׁב קוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּלָא תָּנֵי לָהּ יְבָמָה לַשּׁוּק וּרְאָיָה מִכָּאן לִסְבָרַת הַתו"ח שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל, מִדְּלָא תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' כֵּן ודו"ק: שָׁם ת"ש זֶה הַכְּלָל כֹּל שֶׁתִּיבָּעֵל וכו' הָא אִסּוּרָא ה"נ דְּמַתְנֵי ש"מ, עַיֵּין תוי"ט שֶׁכָּתַב דְּזֶה הוּא דִּמְרַבֵּי בְּזֶה הַכְּלָל יע"ש, וְיֵשׁ לוֹמַר נָמֵי דִּמְרַבֵּי בְּזֶה הַכְּלָל בְּהָיָה הוּא סוֹמָא דְּאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת עָלָיו לֹא הָיָה מַתְנָה וְכִדְאָמַר בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן סוֹף הל' ה' וְשָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ שְׁכִיבָתָהּ אוֹסַרְתָּהּ בַּעְלָהּ מְקַנֵּא וּמַשְׁקֶה וְנָעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ פָּרַט לְסוּמָא שֶׁאֵין לוֹ עֵינַיִם וכו' מַתְנִיתִין דרב"י פּוֹטְרָן מִכָּל הַמְּצוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה ועיי"ש בְּשִׁירֵי קָרְבָּן ד"ה מַתְנִיתָא: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה מַהוּ שֶׁיַּתְנֶה וכו' יְרוּשַׁלְמִי אר"י וכו' אֲבָל אִם קִנְּאָ לָהּ וְנִסְתְּרָה וְיָדַע בָּהּ וְגֵירְשָׁהּ וְהֶחֱזִירָהּ וְנִסְתְּרָה שָׁתְתָה וְלֹא בָּדְקוּ אוֹתָהּ וכו' אִשָּׁה מְשֻׁהֶיא אֲסוּרָה וכו' עַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה וְהַגָּהוֹת מָלֵא הָרוֹעִים מַה שֶּׁפֵּירְשׁוּ, אֲבָל הִנִּיחוֹ בצ"ע דַּהֲלֹא פְּשִׁיטָא דְּאִם אֵינִי מְנֻוָּקָה מֵעָוֹן אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין יע"ש וא"ל דְּזֶהוּ כַּוָּנַת הָאִיבְּעִי אִי אַף שֶׁאַחַר קִינּוּי וּסְתִירָה נָמֵי יָכוֹל לִמְחוֹל וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בָּזֶה פְּלוּגְתָּא לְקַמָּן דכ"ה ע"א א"כ בָּזֶה שֶׁגֵּירְשָׁהּ וְהֶחֱזִירָהּ וְנִסְתְּרָה שָׁתְתָה וְלֹא בָּדְקוּ אוֹתָהּ הַמַּיִם טְהוֹרָה הִיא, מִשּׁוּם דְּכִינּוּן דְּגֵירְשָׁהּ מָחַל עַל הַקִּינּוּי וְהַסְּתִירָה וּבְפַעַם הַשְּׁנִיָּה לָא הָוֵי כִּי אִם סְתִירָה בְּלֹא קִינּוּי אוֹ אַף בְּקִינּוּי מ"מ כֵּיוָן שֶׁלֹּא עָשָׂה עֲבֵירָה בָּמָה שֶׁחָזַר וּלְקָחָהּ הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹ דִּילְמָא דְּלְאַחַר קִינּוּי וּסְתִירָה אֵין יָכוֹל לִמְחוֹל, וא"כ זֶה שֶׁגֵּירֵשׁ לָא הָוֵי מְחִילָה וּלְקָחָהּ בְּאִיסּוּר, וְעַיֵּין לְעֵיל בְּחִידּוּשַׁי בְּמַה שֶׁהֶאֱרַכְתִּי עַל הַתּוֹסָ' בְּסַנְהֶדְרִין פ"ד וּבְדַעַת הַיְרוּשַׁלְמִי אִי יָכוֹל לִמְחוֹל גַּם אַחַר קו"ס, אֲבָל דּוֹחֵק הוּא לְפָרֵשׁ כֵּן, ושו"מ לש"ק שֶׁהִקְשָׁה כֵּן וְתֵירוּץ בְּקִיצּוּר כמש"כ אֲבָל דּוֹחֵק הוּא, אַף שֶׁהָיָה מְיֻוָּשָׁב לפ"ז בְּמַאי דְּמַסְמְכִי הַתּוֹסָ' יְרוּשַׁלְמִי זֶה עַל אַבְּעֵי דִּגְמָרָא מַהוּ שֶׁיַּתְנֶה אָדָם עַל נְשׂוּאִין הָאַחֲרוֹנִים וכו', מִשּׁוּם דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' הִיא, דְּעַל נְשׂוּאִין הָאַחֲרוֹנִים דְּהַיְינוּ לְאַחַר שֶׁיִּגָּרְשָׁהּ א"כ הָוֵי מְחִילָה גְּמוּרָה גַּם לְאַחַר קו"ס וְיִצְטָרֵךְ קו"ס מֵהָדָא, וְהַאי דַּיְתָנֵה עַכְשָׁיו וצ"ע, וְנִרְאֶה עוֹד לוֹמַר דְּכַוָּנַת הַיְרוּשַׁלְמִי פְּשׁוּטָה וְהוּא דְּכִינּוּן שֶׁשָּׁתְתָה וְלֹא בָּדְקוּ הַמַּיִם עַכְשָׁיו נַיְמָא דְּטְהוֹרָה הִיא גַּם בְּקִינּוּי וּסְתִירָה הָרִאשׁוֹנָה, וּכְשֵׁם שֶׁמְּגַלְגְּלִין מִנְּשׂוּאִין הָרִאשׁוֹנִים אַף שֶׁאִם זִנְּתָה אֲסוּרָה עָלָיו וְאֵינָהּ מְנֻוָּקָה מֵעָוֹן, אַף כֵּיוָן שֶׁשָּׁתְתָה עַכְשָׁיו וְלֹא בָּדְקוּ הַמַּיִם נַיְמָא דְּטְהוֹרָה הָיְתָה וּבְהֶיתֵּר לְקָחָהּ, אוֹ נַיְמָא אַדְּרַבָּה לְכָךְ לֹא בָּדְקָה הַמַּיִם מִשּׁוּם שֶׁבְּאִיסּוּר נְשָׂאָהּ וא"ש גִּרְסַת הַיְרוּשַׁלְמִי כְּמוֹ שֶׁהִיא מֵאַחַר שֶׁאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת הָאִשָּׁה טְמֵאָה הִיא פִּירוּשׁ הָיְתָה וּלְכָךְ אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ בְּשָׁעָה שֶׁהֶחֱזִירָהּ וּלְכָךְ לֹא בָּדְקָה הַמַּיִם, וּמַיְירֵי הַיְרוּשַׁלְמִי בְּשֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ אֶלָּא הֶחֱזִירָהּ לְבַד ובכה"ג בְּמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ אֶפְשָׁר דְּהָוֵי שְׁכִיבַת בַּעַל קָדְמָה לְבוֹעֵל מַחֲמַת נְשׂוּאִין הָרִאשׁוֹנִים, וצע"ג בָּזֶה, וְשׁוּב רָאִיתִי שֶׁיְּכוֹלִין לְהַסְבִּיר זֶה בְּכַוָּנַת הַמְּהַרְשָׁ"ל כָּאן בִּדְבָרָיו הַקְּצָרִים וְהָעֲמֻקִים ע"ש וְנָעְלַם זֶה מִבַּעַל הַהַגָּהוֹת הַנַּ"ל: וּמִשְּׁמַע מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּדַוְקָא הֶחֱזִירָהּ וְנִסְתְּרָה, אֲבָל בְּלֹא נִסְתְּרָה עוֹד הַפַּעַם לֹא יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ כֵּיוָן שֶׁגֵּירְשָׁהּ, וא"כ הָוֵי כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וְכִדְאָמְרִינַן בַּבָּבְלִי בִּיבָמוֹת (צ"ה ע"א) מַאי אִירְיָא בָּא עָלֶיהָ אֲפִילּוּ נָתַן לָהּ גֵּט וַאֲפִילּוּ אָמַר אֵין אֲנִי מַשְׁקֶה עכ"ל וּבְתוֹסָ' ד"ה אִילֵימָא וכו' אֲפִילּוּ נָתַן לָהּ גֵּט וְיַחֲזוֹר וְיִקַּדְּשֶׁנָּה וְיַכְנִיסֶנָּה לְחֻפָּה, אוֹ אָמַר אֵינִי מַשְׁקֶה שׁוּב אֵין יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ, וַאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל לְעוֹלָם וכו' יע"ש וא"כ יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כֵּן מִירוּשַׁלְמִי זֶה שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן אֲבָל בְּנִסְתְּרָה

אַחֲרֵי כֵּן אַחֲרֵי שֶׁנִּכְנְסָה לְחֻפָּה קָאָמַר דְּיָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ עפ"י קוּנְדָּס רִאשׁוֹן ודו"ק וְרָאִיתִי בְּקֻרֶן אוֹרָה שֶׁהֵעִיר לָמָּה לָהּ הַסְּתִירָה הַשְּׁנִיָּה הָא עַל סְתִירָה רִאשׁוֹנָה מָצֵי לְמִבְעֵי אִי מְהַנֵּי בְּדִיקַת הַמַּיִם וכו' יע"ש וּלְדַעְתִּי נָעֲלַם מִמֶּנּוּ תוס' יְבָמוֹת כַּנַ"ל בְּפֵירוּשׁ דִּבְרֵי הַגְּמָרָא, וְקִצַּרְתִּי: שָׁם בְּרַשׁ"י ד"ה בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים, אִם מֵת בַּעְלָהּ זֶה שֶׁהִשְׁקָהּ וכו') לָא זָכִיתִי לְהָבִין מַדּוּעַ פרש"י דַּוְקָא בְּשֶׁמֵּת הַבַּעַל, וְלֹא כְּשֶׁגֵּירְשָׁהּ בַּעַל זֶה וְנִישֵּׂאת לְאַחֵר, וְאֶפְשָׁר דְּפֵירֵשׁ אַפִּילּוּ לְתַלְמִידֵי ב"ש דְּלֹא יְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אא"כ מָצָא בָּהּ וכו', וְהָכָא הָלֹא נִמְצֵאת נְקִיָּה, וְעוֹד אֶפְשָׁר עפ"י הַסְּבָרָא לוֹמַר דְּהֵיכִי דְּקִנְּאָהּ לָהּ וְנִסְתְּרָה וְנִמְצֵאת טְהוֹרָה וּנְקִיָּה, דְּלָא יָכוֹל לְגָרְשָׁהּ מִדְּרַבָּנָן, דְּזִוּגְמָא דמוש"ר דְּלֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ אֲבָל לֹא שָׁמַעְנוּ זֹאת מֵעוֹלָם ויל"ע וּבְמֵאירִי כָּתַב בְּזֶה הַלָּשׁוֹן וְכֵן אִם גֵּירְשָׁהּ זֶה שֶׁהִשְׁקָהּ וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר וּבַעַל שֵׁנִי קִנְּאָה לָהּ וכו' יע"ש וא"כ פרש"י צ"ע: שָׁם תוס' ד"ה אֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה יְרוּשַׁלְמִי כּוּרְכְּמִית תּוֹכִיחַ שֶׁשָּׁתְתָה וְשִׁינְּתָה וְשִׁילְּשָׁה לִפְנֵי שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן, עכ"ל, אֶפְשָׁר בְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' שֶׁהֵבִיאוּ הַיְרוּשַׁלְמִי לְהוֹכִיחַ מִינָּהּ דְּלָאו דַּוְקָא שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה, אֶלָּא ה"ה שׁוֹנָה וְשִׁילְּשָׁה וְלֹא תֵּימָא דְּאַחֲרֵי שְׁתֵּי פְּעָמִים כ"ע מוֹדִים ועפ"י סְבָרַת רַשׁ"י לְקַמָּן י"ט ע"א ד"ה וְרַבִּי יְהוּדָה וכו' עיי"ש וְהִנֵּה אֶפְשָׁר הָיָה לִדְחוֹת מִשָּׁם דְּמַיְירֵי בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים וּכְמוֹ שֶׁאָמַר ר"י עַל עֲדוּתוֹ שֶׁל נְחוּנְיָא דְּקִבַּלְנוּ עֲדוּתוֹ בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים, וְעַיְּינְתִּי בִּירוּשַׁלְמִי בְּפָנִים דַּחֲכָמִים אוֹמְרִים בֵּיוֹמֵאִישׁ אֶחָד בֵּין מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה כּוּרְכְּמִית תּוֹכִיחַ שֶׁשָּׁתְתָה וּשְׁנָת וְשִׁילְּשָׁה לִפְנֵי שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן ,,מֵאִישׁ אַחֵר" עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי וּפְלָא עַל הַתּוֹסָ' שֶׁהִשְׁמִיטוּ שְׁנֵי תֵּיבוֹת אֵלּוּ: שָׁם תוס' ד"ה קִבַּלְנוּ עֲדוּתוֹ וכו' צ"ע בפ"ק דְּקִדּוּשִׁין וכו' שׁוּב אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְמָנְכְרוֹ בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וכו' יע"ש, יֵשׁ לְתָרֵץ עפ"י סְבָרַת רַשׁ"י לְקַמָּן י"ט ע"א ד"ה ור"י וכו' וְלֹא אַשְׁנֵי בּוֹעֲלִים וּבַעַל אֶחָד כֵּיוָן דְּקִנְּאָהּ לָהּ כְּבָר וְנִמְצֵאת נְקִיָּה נִרְאֶה הַדָּבָר שֶׁאָדָם קָנְטָרָן הוּא וּמִתְכַּוֵּון לְהַקְנִיטָהּ וכו' יע"ש וא"כ הָכָא מֵעִנְיָנָא דְּקָרָא וְהָתָם מֵעִנְיָנָא דְּקָרָא כֵּן נִרְאֶה לִכְאוֹרָה לוּלֵי דַּעַת רבעתו"ס: שָׁם תוס' ד"ה וְרַבָּנָן בָּתְרֵי וכו' וי"ל דְּהָתָם מַיְירֵי קוֹדֶם שֶׁשָּׁתְתָה וכו' אֲבָל הָכָא דָּרְשִׁינַן תּוֹרָה לַשּׁוֹתָהּ וְשִׁינְּהָ שֶׁחָזְרָת וְשׁוֹתָהּ שֵׁנִית עכ"ל, וְעַיַּיִן בכ"מ בַּפֵּ"א מהל' סוֹטָה דִּין ג' מַה שֶּׁהֵבִיא עַל דִּין הַנַּ"ל מִמִּשְׁנָה דִּכְרִיתוּת שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן והמ"ל תָּמַהּ עָלָיו שֶׁאֵין לָזֶה שַׁיָּיְכוּת כְּלָל וּכְבוֹד אֱלֹקִים הַסָּתֵר דָּבָר יעי"ש וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ גַּם תוס' זֶה שֶׁלְּפָנֵינוּ וְנִדְפַּס שָׁם בְּצִדּוֹ שהב"י עַצְמוֹ הֶעֱבִיר עָלָיו קוֹלְמוֹס בבד"ה עיי"ש, וְעַיַּיִן שוּ"ת ח"ס חאהע"ז סי' צ"ו מְיַישֵּׁב קְצָת לְפִי הַנָּמֵר הַקֻּוּשְׁיָא יעש"ה, עוֹד צ"ע בְּלִשּׁוֹן הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּשָׁם מַיְירֵי בְּקִנְּאָהּ לָהּ מִפְּלוֹנִי וְנִסְתְּרָה וְקִנְּאָהּ לָהּ וכו', דְּיֵשׁ לְדַקְדֵּק הֲלֹא אֲסוּרָה לוֹ כְּבָר מִסְּתִירָה הָרִאשׁוֹנָה, א"כ אֵין יָכוֹל לִקְנוֹת לָהּ עוֹד הַפַּעַם דְּבָעֵינַן רֹאשׁ' לְקַיְּמָהּ וְעַיַּיִן תוס' לְעֵיל ד"ה מַהוּ וכו' אוֹ מֵאַחַר וכו' וְעַיַּיִן מ"ל הל' סוֹטָה מִזֶּה וצ"ע שֶׁלֹּא הֵעִיר מִכָּאן וְאֶפְשָׁר כֵּיוָן דְּכָאן גָּלְתָה הַתּוֹרָה מִנְחַת קְנָאוֹת שכה"ג יְכוֹלִין לִקְנוֹת וצ"ע, וּבְחַפְשִׂי מָצָאתִי שכה"ג הִקְשָׁה הק"א דַּף ב' ע"ב עַל הַחֶלְקַת מְחוֹקֵק אהע"ז סי' קט"ו שֶׁכָּתַב דְּבִזְמַן הַבַּיִת אִיכָּא תַּקָּנָה שֶׁיְּחַזְּרוּ וַיְקַנְּאָהּ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְתִסָּתֵר בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְיַשְׁקוּהָ וְיִגָּלֶגֶל עָלֶיהָ גַּם מִסְּתִירָה הָרִאשׁוֹנָה וְתֵרוּתַר לוֹ עי"ז וְכָתַב הק"א שָׁם דג"ז אֵינוֹ מוּבָן דְּכֵיוָן דְּנֶאֱסְרָה לוֹ ע"י סְתִירָה רִאשׁוֹנָה הֵיכִי יָכוֹל עוֹד לִקְנוֹת לָהּ הָא הָוֵי אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָ' לוֹ אִם לֹא שֶׁיַּשְׁקֶנָּה בִּתְנַאי אוֹ מְשׁוּם קִנּוּי הָרִאשׁוֹן אוֹ מְשׁוּם קִנּוּי הָאַחֲרוֹן דממ"נ אֶחָד מֵיְנֵיהוּ יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ אֲבָל לֹא ע"י גִּלְגּוּל עכ"ל וא"כ הָכָא נָמֵי א"ל הָכָא דְּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ ממ"נ וּפְלָא

שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הק"א מִכָּאן, ועכצ"ל כמש"כ וּמִי שֶׁדַּעְתּוֹ רְחָבָה יַעַמְדֵנִי עַל בֵּוּרְיָה, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּקִינֵּא לָהּ בב"א מִכֻּוָּלָם וְנִסְתְּרָה מִכֻּוָּלָם בזאח"ז וכה"ג אָתֵי לְמֵימַר דְּאֵינוֹ חַיָּיב רַק קָרְבָּן אֶחָד וּכְמוֹ שֶׁמֵּבִיא כָּאן הַמְּאִירִי ז"ל דְּיִרְאֶה מִתַּלְמִיד הַמַּעֲרָב שֶׁבְּפֶרֶק רִאשׁוֹן שֶׁיָּכוֹל הוּא לְקַנֵּא לָהּ מִכַּמָּה אֲנָשִׁים כְּאֶחָד וְיֵרָאֶה לִי מִשָּׁם דַּוְקָא שֶׁהִזְכִּיר אֶת כֻּלָּם בִּפְרָט הָא אִם אָמַר דֶּרֶךְ כְּלָל לֹא תִּסָּתְרִי עִם שׁוּם אָדָם אֵינוֹ כְּלוּם וכו' עכ"ל, וּדְלֹא כהמנ"ח מ"ע שְׂסָ"ה יע"ש וּכְבָר דִּבַּרְתִּי מִזֶּה בפ"ק דַּף ה' וְכָעֵת רָאִיתִי במ"ק שֶׁהֵעִיר מִדִּבְרֵי הַמְּאִירִי אֵלּוּ עַל המנ"ח וְהֵבִיא גַּם דִּבְרֵי הדו"פ, עכ"פ א"ש שָׁם בִּבְרִיתוּת וְלָא תִּקְשֵׁי כָּאן כְּמוֹ שֶׁהֵעִיר הק"א עַל החמ"ח וְקִצַּרְתִּי: דַּף י"ט ע"א דכ"ע לָא פְּלִיגִי דְּהָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה וכו', עכ"ל הגמ', הִנֵּה יָדוּעַ דִּבְרֵי המל"מ סוֹף הל' סוֹטָה שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי המהרי"ט בִּדְרָשׁוֹתָיו שֶׁהִקְשָׁה דא"כ דקיי"ל כר"מ דְּמַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ אָמֵן עַל שֶׁלַּעֲבָר אָמֵן עַל לְהַבָּא, לָמָּה הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה, וְעַיַּיִן בְּסֵפֶר קָרְבַּן חֲגִיגָה סִימָן פ"ב יע"ש, ועיי"ש במל"מ בַּפֵּ"א דִּין י"ד בד"ה וְדַע ובד"ה וַאֲנִי וכו', וְכִמְדֻמֶּה שֶׁאָז לֹא רָאָה בְּקָרְבַּן חֲגִיגָה עיי"ש, ובמנ"ח מִצְוָה שְׂסָ"ה כָּתַב דלק"מ מִשּׁוּם דַּהֲרֵי כָּל זֶה הוּא מִדִּין גִּלְגּוּל וְהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ עַל הַגִּלְגּוּלִים אֲבָל אִם אֵין הַבַּעַל מְגַלְגֵּל עָלֶיהָ כְּלָל הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ וכו' מְבוֹאָר דְּתַלְיָא הַכֹּל בְּיַד הַבַּעַל דְּאִם רוֹצֶה מְגַלְגֵּל דְּאִם אֵין תָּלוּי בְּבַעַל הָיָה לה"ר לְהַזְכִּיר דְּהַכֹּהֵן מַשְׁבִּיעַ עַל כ"ז וְהַמַּיִם בּוֹדְקִין, ולפע"ד הוּא פָּשׁוּט וּבָרוּר וא"כ שַׁפִּיר מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּשׁוֹתָה וְחוֹזֶרֶת וְשׁוֹתָה בְּלֹא גִּלְגּוּל עָלֶיהָ כְּלָל עַל לְהַבָּא וכו', וכ"כ הַקֶּרֶן אוֹרָה לְעֵיל עַל הַתּוֹסָ' בד"ה וְרַבָּנָן וכו' דְּאֵינוֹ מְחֻיָּב לְהַתְנוֹת אֶלָּא יָכוֹל לְהַתְנוֹת וְאִם לֹא הִתְנָה פְּלִיגִי ר"י וְרַבָּנָן וְנִיחָא בְּזֶה קֻוּשְׁיַת מהרי"ט, וּלְפֶלֶא שֶׁכֻּוָּלָם לֹא הֵטָרְחוּ לְעַיַּיִן בִּפְנִים המהרי"ט בְּשׁוּ"ת חחו"מ סי' ק"ה (שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל מִזֶּה בְּחִידּוּשִׁי) וְז"ל דְּאַשְׁכְּחַן בְּסוֹטָה דְּמְגַלְגְּלִין עַל הֶעָתִיד וכו' וכו' וְאֵין לוֹמַר דְּהָתָם מֵרִיבּוּי דְּקָרֵח נפ"ל וְלָא מִדִּין גִּלְגּוּל הָא לֵיתָא דא"כ הָא דקיי"ל אִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ הָא מִשְּׁתֵּיתִ (הָרִאשׁוֹנָה) קָמְבַדְּקָה שֶׁהַמַּיִם פְּקוּדִים לִכְשֶׁתִּטָּמֵא וּמְעַרְעֲרִין אוֹתָהּ, אֶלָּא ע"כ הָכָא מִדִּין גִּלְגּוּל שֶׁהַבַּעַל יָכוֹל לְגַלְגֵּל עָלֶיהָ לְהַבָּא וּמַשְׁכַּחַת לָהּ דְּשׁוֹתָה וְשֵׁינָה בְּשֶׁלֹּא גִּלְגֵּל עָלֶיהָ וְעִיקַּר גִּלְגּוּל שְׁבִיעָה מִסּוֹטָה יָלְפִינַן וכו' עכ"ל הַזָּהָב, וְכִוְונוּ לִדְבָרָיו הַפְּשׁוּטִים הַיְשָׁרִים וְהָעֲמֻקִּים וְהוּבָא דְּבָרָיו גַּם בְּקָרְבַּן חֲגִיגָה סי' פ"ב אַדְּנַרְאֶה שֶׁנֶּעֱלַם מֵהֶם מש"כ הָרִיטְבָ"א פ"ק דְּקִדּוּשִׁין לְעִנְיַן גִּלְגּוּל וְז"ל אע"ג דְּגָמְרִינַן גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה מה"ת מִסּוֹטָה אִיכָּא בְּסוֹטָה מַאי דְּלֵיכָּא בְּעָלְמָא דְּאִלּוּ בְּסוֹטָה הַכֹּהֵן פּוֹתֵחַ הַגִּלְגּוּלִין מֵעַצְמָן וַאֲנַן בְּעָלְמָא קיי"ל דְּאֵין ב"ד פּוֹתְחִין לוֹ לְגַלְגֵּל עַד דְּטָעֲיִן תּוֹבֵעַ וכו' וּמוֹדֶה ר"ה דִּבְסוֹטָה פּוֹתֵחַ הַכֹּהֵן אֶלָּא דְּשָׁאנֵי סוֹטָה דְּהָוֵי אִיסּוּרָא וְכָל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִין זל"ז וּמְחַיְּבִי לְאַפְרוֹשֵׁי דְּאִיסּוּרָא וּבַעֲלֵי דָּבָר חֲשִׁיבֵי וכו' יע"ש וְעַיַּיִן בָּרֹאשׁ"ש שָׁם וְהֶאֱרַכְתִּי בִּדְבָרָיו, אַדְּ שׁוּב רָאִיתִישָׁם במ"ע שס"ז שהמנ"ח בְּעַצְמוֹ הֵבִיא דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א וּמְפַלְפֵל בִּדְבָרָיו עיי"ש וּבְהַשְׁמָטוֹת שָׁם בַּקּוֹמֶץ לַמִּנְחָה וְהֵעִיר מחוה"מ סי' צ"ד עייש"ה וְקִצַּרְתִּי בָּזֶה: וְעַיַּיִן בְּסֵפֶר מנ"ק מַה שֶּׁמְּתָרֵץ עַל קֻוּשְׁיַת המהרי"ט, מִשּׁוּם דְּהָעִיקָּר הוּא בְּדִיקַת הַמַּיִם עַל עָוֹן דְּזִנּוּת עִם הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעַת לְשַׁקֵּר וְהִקְשָׁה מֵהָא דְּאֵין שְׁבוּעָה חָלָה ע"ד מִצְוָה אַדְּ לְשִׁיטַת הר"נ נְדָרִים דְּלְעִנְיַן בַּל יַחֵל חָל א"ש דְּמַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ עַל הֶעָתִיד וּכְשֶׁתַּעֲבוֹר וְתִטָּמֵא מִלְּבַד הָאִיסּוּר זְנוּת תַּעֲבוֹר נָמֵי עַל הַשְּׁבוּעָה וְיִבְדְּקוּהָ הַמַּיִם וְהָשְׁתָּא נִרְאֶה דְּאִם אַחַ"כ לְאַחַר שֶׁהִשְׁקוּ אוֹתָהּ וְנִשְׁבְּעָה עַל הֶעָתִיד הָלְכָה אֵצֶל חָכָם וְהִתִּירָהּ שְׁבוּעָתָהּ וּמַשְׁכַּחַת לָהּ אִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה כְּשֶׁהָלְכָה אֵצֶל חָכָם וְהִתִּירָהּ בְּדִיעֲבַד הָוֵי הַתָּרָה את"ד

יע"ש וכ"ד תְּמוּהִין במחכתר"ה וּכְמוֹ שֶׁכָּבָר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל דְּלֹא שַׁיָּיךְ כָּאן נִשְׁבָּע ע"ד מִצְוָה וְכַסְבָרָא שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל, וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ כָּאן נָמֵי הַתָּרָה עַל הַשְּׁבוּעָה שֶׁבָּאָה רַק לְאַיִּים וְהַיְרוּשַׁלְמִי מְסַוָּפָק בְּזֶה אִי חַיָּיבוֹת מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטּוּי כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל וְגַם יֵשׁ לָדוּן דְּעִיקַּר חִלּוּת הַשְּׁבוּעָה הוּא עַל לְאַחַר סְתִירָה וא"כ אֶפְשָׁר שֶׁשַּׁיָּיךְ כָּאן אֵין מַתִּירִין אֶת הַשְּׁבוּעָה עַד שֶׁיָּחוּל, אַף בלא"ה אֵין שַׁיָּיךְ כָּאן הַתָּרָה כַּמּוּבָן וְקִצַּרְתִּי, וּמַה שֶּׁהֵעִיר המנ"ק מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּאָמְרִינַן שָׁם זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָמִים שֶׁאֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה וּפֵירֵשׁ הק"ע דְּקָאֵי לר"מ דלר"מ בֶּאֱמֶת אֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה יע"ש כֵּן הֶעָרוֹתַי גַּם אֲנִי וְהֵבֵאתִי גַּם דִּבְרֵי הַנּוֹעַם הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה לְבָאֵר שֶׁכֵּן הִיא שִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי עיי"ש, וְנִרְאֶה דְּאַף לְפֵירוּשׁ הק"ע אֵין רְאָיָה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּאַדְּרַבָּה יֵשׁ לְפָרֵשׁ כַּוָּנַת הַיְרוּשַׁלְמִי תּוֹרַת הָעוֹלָמִים זוֹ אֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה ע"כ די"ל ,,זוֹ" פֵּירֵשׁ בְּשֶׁגַּלְגַּל עָלֶיהָ עַל לְהַבָּא אֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה, אֲבָל בְּלֹא גִּלְגֵּל עָלֶיהָ שַׁפִּיר שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה, וְכִדְכָתַב המהרי"ט והק"א והמנ"ח הנז"ל, וע"ז קָאָמַר ר"י דְּהֵעִיד ר"נ דְּהָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה יע"ש דְּשָׁם הַגִּירְסָא דְּרַבָּנַן בָּתְרָאֵי סָבְרִי דְּבֵין מֵאִישׁ א' וּבֵין מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה יעי"ש: ובמנ"ח מ"ע שס"ו שֶׁמְּסַוָּפָק דִּלְפִי מַאי דקיי"ל דְּהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ עַל לְהַבָּא, אִם לְאַחַר הַשְׁתִּיָּה בָּא הַבַּעַל בִּיאָה אֲסוּרָה וְאַחַ"כ זִינְּתָה אִם הַמַּיִם הַלָּלוּ שֶׁשָּׁתְתָה בְּעוֹד שֶׁהָיָה מְגֻנֶּקֶה מֵעָוֹן אִם בּוֹדֵק אוֹתָהּ אָז וכו' אוֹ אֶפְשָׁר כֵּיוָן דְּאָז בּוֹדְקִים הַמַּיִם וְאָז אֵינָהּ מְגֻנֶּקֶה מֵעָוֹן לָא עָדִיף מִשְּׁתַּתָּה מֵחָדָשׁ דְּאֵינוֹ בּוֹדֵק וְנִרְאֶה דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אִם אוֹ אֵינָהּ מְגֻנֶּקֶה מֵעָוֹן וכו' את"ד, וְלֹא עַיֵּין בְּסֵפֶר קָרְבַּן חֲגִיגָה שֶׁמְּצִיֵּין המל"מ הנז"ל שִׁשָּׁה מְסַפֵּק בָּזֶה בַּאֲרִיכוּת יע"ש כַּמָּה סְפֵיקוֹת בָּזֶה וּמְתָרֵץ עפ"י זֶה קֻוּשְׁיַת המהרי"ט יעש"ה, וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה המנ"ח בְּהָא דְּקָאָמַר הגמ' לֹא כְּשֶׁאָמַר ר"מ וכו' דְּהָאֵיךְ יַעֲלֶה זֹאת עַל הַדַּעַת וְהֵיכָן מָצִינוּ עֹנֶשׁ ביד"ש עַל הֶעָתִיד וכו', ולפמ"ש נִיחָא דְּזֶה הפי' דְּלָא עָלְתָה עַל דַּעַת ר"מ דְּהַמַּיִם בּוֹדְקִין מַעַכְשָׁיו הַיְינוּ אִם זָנְתָה לאח"ז דְּהַמַּיִם שֶׁאָז בּוֹדְקִין וא"כ אע"פ שֶׁהַבַּעַל בָּעֵל בְּעִילָה אֲסוּרָה בֵּין הַשְׁתִּיָּה לְהַזְּנוּת מ"מ נִבְדֶּקֶת כֵּיוָן דְּבִשְׁעַת הַשְׁתִּיָּה הָיָה מְנִיקָה מֵעָוֹן, אֶלָּא לִכְשֶׁתִּטְמָא הַמַּיִם מְעַרְעֲרִין וכו' הַיְינוּ דְּהַבְדִּיקָה הִיא מַתְחֶלֶת עַתָּה וְכֵיוָן דְּבָא הַבַּעַל קוֹדֶם בִּיאָה אֲסוּרָה אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין וכו' עכ"ד, ועפ"י דְּבָרָיו יֵשׁ לְפָרֵשׁ תֵּיבַת לְמַפְרֵעַ דְּבַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוֹהָ הַתּוֹסָ' לְעֵיל וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם בְּשֵׁם הַקָּרְבָּן חֲגִיגָה הנז"ל, וְכֵן עָמַד עַל קֻוּשְׁיַת המנ"ח בְּהַגָּהוֹת פּוֹרַת יוֹסֵף כָּאן, וְכִנּוּתִי לְתֵירוּץ שֶׁכָּתַב בְּתוֹרַת הק' דְּמָצִינוּ כֵּן לְעִנְיַן בסו"מ דְּנִשְׁנוֹשׁ עַל שֵׁם סוֹפוֹ יע"ש, וק', כָּתַב עוֹד במנ"ח וְאַל יִקָּשֶׁה הַאֵיךְ הַמַּיִם בּוֹדְקִין מִכָּאן וּלְהַבָּא הָא צָרִיךְ מִנְחָה לְהַקְרִיב כְּבָר כָּתַבְנוּ דְּמִנְחָה קוֹדֶם כָּשֵׁר ג"כ ובל"ז כָּךְ גזה"כ עכ"ל מִילְּתָא דְּפְשִׁיטָא וְלֹא הָיָה כְּדַאי לְכָוְתְבוֹ דַּהְלֹא לר"מ מִנְחָה זוֹ דַּי עַל לְהַבָּא וְהַשְׁתָּא הָיָה שְׁתִיָּה וְאַחַ"כ הַמִּנְחָה, וּכְשֵׁם שֶׁהַמַּיִם פּוֹעֲלִין עַל לְהַבָּא כָּךְ הַמִּנְחָה פּוֹעֶלֶת עַל לְהַבָּא וז"פ ומְסַיֵּים בָּהּ המנ"ח דְּעִיקַּר הַפְּשָׁט דנפ"מ לָזֶה דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אִם בָּא בְּאָמְצַע, בִּיאָה אֲסוּרָה כִּי הַמַּיִם בּוֹדְקִים לְהַבָּא וְלֹא לְמַפְרֵעַ אֲבָל זֶה א"י לְהַעֲלוֹת עַל הַדַּעַת כְּלָל שֶׁתִּיכֵּף תֵּעָנֵשׁ קוֹדֶם הַעֲבָרָה וכו' את"ד: במנ"ח שָׁם מ"ע שס"ו הִקְשָׁה עוֹד דְּלָמָּה צָרִיךְ קְרָא לְזֶה בגמ' דִּכְרִיתוּת דְּמֵבִיא מִנְחָה אַחַת לְכָל הַקִּינּוּאִין, (וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל) הָא בְּלֹא קְרָא יָדְעִינַן דְּדֵי לוֹ בְּמִנְחָה אַחַת כֵּיוָן דְּהַתּוֹרָה כָּתְבָה אָמֵן אָמֵן וְדַחֲז"ל דְּמְגַלְגְּלִין עָלֶיהָ בֵּין מֵאִישׁ זֶה וכו' א"כ מִמֵּילָא נִבְדֶּקֶת מִכֹּחָם בְּמִנְחָה אַחַת, וְלוֹמַר דְּדַוְקָא בְּאוֹתוֹ שא"י לִשְׁתּוֹת ע"י שֶׁלֹּא קִנֵּא

לָהּ גִּילְתָּה הַתּוֹרָה דְּיָכוֹל לְגַלְגֵּל אֲבָל כָּאן דְּהָיָה ע"י קו"ס לֹא וכו' יע"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ
וּמְחַדֵּשׁ ד"ח, אֲבָל בִּפְשׁוּטוֹ נִרְאֶה לְתָרֵץ כְּמוֹ שֶׁמְּתָרֵץ הוּא בְּעַצְמוֹ ז"ל לְקַוְשְׁיַת המהרי"ט
דנפ"מ בְּלֹא גִּלְגּוּל, ה"נ י"ל דנפ"מ בְּלֹא גִּלְגּוּל הַבַּעַל והו"א דְּהַכֹּהֵן צָרִיךְ לִצְוֹת שֶׁיָּבִיאוּ
מְנָחוֹת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת קמ"ל דְּלָא, וְגַם תֵּירוּצוֹ בְּעַצְמוֹ שֶׁאָמַר אַף שֶׁנִּדְחָה חוֹזֵר וְנִרְאֶה
לִי דע"כ צ"ל הָכִי לְתָרֵץ מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' יְשֵׁינִים שָׂמָה בִּכְרִיתוּת שֶׁהִקְשׁוּ דְּלָמָּה צָרִיךְ
קְרָא דְּלָא מָיְיתָא אֶלָּא קְרֵבָן אֶחָד הָא בְּסוֹטָה אָמְרִינַן לְרַבָּנָן אֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה
ולר"י בְּאִישׁ אֶחָד וּשְׁנֵי בּוֹעֲלִים אֵינִי שׁוֹנָה עכ"ל וְכַוָּנָתָם הוּא, וא"כ פְּשִׁיטָא דְּאִם שָׁתְתָה
וְהֵבִיאָה קָרְבָּן שׁוּב אֵינוֹ שׁוֹתָה עוֹד פַּעַם וְאֵיוְשׁוֹתָה וְשׁוֹנָה? ועכצ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבִי הַתּוֹסָ'
הָכָא בד"ה וְרַבָּנָן דְּכֵינָן דְּמַיְירֵי קִידֵּם שֶׁשָּׁתְתָה הָיָה כָּל הקו"ס וּכְבָר נִתְחַיְּבָה בִּשְׁתִיָּה עַל
כָּל או"א הו"א דְּלֹא נִפְטְרָה בִּשְׁתִיָּה אַחַת אֲבָל הָכָא דְּמַיְירֵי שֶׁשָּׁתְתָה פַּעַם וְאַחַ"כ הָיָה
הקו"ס א"כ בִּשְׁעַת קו"ס זוֹ מֵעוֹלָם לֹא נִתְחַיְּבָה בִּשְׁתִיָּה לְפִי הַדִּין דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה,
וְכֵן רָאִיתִי בְּסֵפֶר מְקוֹר חַיִּים עַל הל' פֶּסַח וְשָׁם בְּסוֹפוֹ יֵשׁ חִדּוּשִׁים מֵאָבִיו זצ"ל עַל מס'
כְּרִיתוּת וּמְצַיֵּין עַל קַוְשְׁיַת הַתּוֹסָ' כְּרִיתַּת הַנָּ"ל דְּבְסוֹטָה דַּף י"ח יָשְׁבוּ זֶה, וְנִרְאֶה לְיַישֵׁב
כַּוָּנָתוֹ כמש"כ דְּבֶאֱמֶת כָּאן בְּסוֹטָה לֹא הִקְשׁוּ זֶה דו"ק וְתִשְׁכַּח, וְכֵן עַיֵּין בְּהַגָּהוֹת רד"ל
ז"ל שָׁם (וְרָאִיתִי אח"ז בס' עוֹלַת שְׁלֹמֹה שֶׁהִגִּיעַ לְיָדִי וְשָׁם במס' כְּרִיתוּת מְיַישֵׁב זֶה אַךְ
לֹא הִזְכִּיר עִיקַּר חִילּוּקוֹ שֶׁל הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתוּב כָּאן במס' סוֹטָה, כֵּן נִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ בְּמַה שֶׁכָּתַב
דְּלֹא יִתָּכֵן זֶה לפרש"י בְּקִדּוּשִׁין בִּנְמְכַּר וְנִשְׁנָה דְּלִפֵּירוּשׁ הַתּוֹסָ' שָׁם א"ש יע"ש וְנֶעְלַם
מִמֶּנּוּ שֶׁכְּבָר הֵעִירוּ וְהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן בד"ה קַבָּלְנוּ מֵהַגְּמָ' דְּקִדּוּשִׁין י"ח עַיֵּין הֵיטֵב כָּאן
וּמְצוּדַת הַשָּׂגִיאָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים לְשָׂכוֹת לְרֶגַע דְּבוּר הַתּוֹסָ') וא"כ לְקַוְשְׁיַת המנ"ח
נָמֵי צ"ל הָכִי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּעַצְמוֹ וְנִזְכַּרְתִּי שבח"ס אהע"ז ס' צ"ו ח"ב הִקְשָׁה קַוְשְׁיַת
המנ"ח הַנָּ"ל ועיי"ש מש"כ וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב עַל קַוְשְׁיוֹת המהרי"ט יעו"ש וּלְהַצִּיל כְּבוֹד
מָרָן הב"י זַ"ל שָׁם יעו"ש וְגַם בְּסִימָן ק"ב יְעַוְּיֵן שָׁם, וְשָׁם בסי' ק"ב מְתָרֵץ לְקַוְשְׁיַת החו"י
כְּרִיתוּת הנז"ל לְפִי שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּסִתְירָה עִם ב' בנ"א מַקְרֵי סְתִירָה וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ א"כ
אִיצְטְרִיךְ קְנָאוֹת לְנַסְתְּרָה עִם ב' בנ"א בְּפַעַם א' דְּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ פְּ"א עַל שְׁתֵּיהֶן והו"א
תַּיְתֵי ב' מְנָחוֹת קמ"ל דְּסָגֵי לָהּ בְּמִנְחָה אַחַת ועיי"ש עוֹד, וְיֵשׁ לְהָעִיר וּלְפַקְפֵּק בָּזֶה,
דְּלִכְאוֹרָה מִילְתָא דְּפָשִׁיטָא הוּא וא"ל קְרָא: עפ"י דִּבְרֵי הנו"ב מהד"ת והתו"ח שֶׁהֵבֵאתִי
לְעֵיל אִי נִפְקָא זִקָּה ע"י קִדּוּשִׁין וּזְנוּת יְבָמָה, עַיֵּין לְעֵיל הֵיטֵב, יֵשׁ לְצַדֵּד בִּפְסַק הח"ס (ס'
פ"ב בחאהע"ז ח"ב) בְּדָבָר שֶׁרָצוּ לְהַתִּיר לִיבָמָה לִינָּשֵׂא לַשּׁוּק עַד שֶׁיִּגְדַּל הַיָּבָם הַקָּטָן בֶּן
שֵׁשׁ שָׁנִים וּבְטַעֲנָה כִּי יֵשׁ סַכָּנָה לְנַפְשָׁהּ אִם תִּתְעַגֵּן עַד הָעֵת בְּהִיא יעו"ש מַה שֶּׁהֵשִׁיב
רַבֵּינוּ הח"ס בְּחוֹם קְדֻשָּׁתוֹ וּבְרוֹב גְּאוֹן תּוֹרָתוֹ, וְשָׁם בא"ד כָּתַב וְעוֹד הֲלֹא הַבּוֹעֵל עוֹבֵר
עַל כָּל בְּעִילָה וּבְעִילָה וְעַל כָּל כֹּחַ וְכוֹ' וְיִהְיֶ' כָּל יָמָיו בְּאִיסּוּר וכו' יעו"ש וּלְפִי הַנָּ"ל
יֵשׁ לְצַדֵּד גַּם עפ"י קַוְשְׁיַת הַתּוֹסָ' וְאֵלֶּה הפ' שר"ל דְּהַקִּדּוּשִׁין מַפְקִיעִים הַזִּיקָה ועכ"פ
הַבִּיאָה הָאַחַת הַמְּוֻתֶּרֶת לוֹ מְצַד סַכָּנַת נְפָשׁוֹת, הִיא תַּפְקִיעַ הַזִּיקָה וְלֹא הַקִּדּוּשִׁין לְבַד
ודו"ק, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהָא אֲנַן קיי"ל דְּאֵין ק"ת בַּיְבָמָה לַשּׁוּק מִסָּפֵק א"כ הָוֵי לָהּ רַק בִּיאַת
זְנוּת וַאֲנַן קיי"ל שי"י שֶׁזִּנְּתָה מֻוֶּתֶרֶת לַיָּבָם וְאֵין כָּאן אִיסּוּר סוֹטָה כְּלָל, אֲבָל לְדַעַת הַתּוֹסָ'
דשו"י שֶׁזִּנְּתָה אֲסוּרָה יֵשׁ לְצָרֵף לס"ס וכמש"כ בתו"ח שָׁם וְקַצַּרְתִּי, ועכ"פ מַשְׁמַע דְּזֶה
הָיָה להח"ס לְמִלְתָא דְּפָשִׁיטָא דְּאֵין הַקִּדּוּשִׁין מַפְקִיעִין הַזִּיקָה וּכְדִבְרֵי הנובי"ת יעו"ש:
אַגַּב אוֹרְחָא עָלָה בְּרַעְיוֹנִי לְהַסְבִּיר טַעַם המ"ד דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בִּיבָמָה לַשּׁוּק יוֹתֵר

מִכָּל חַיָּיבֵי לְאַוִּין לְפִי מַה שֶׁכָּתַב הפ"י בְּגִיטִּין דַּף מ"ג דְּהָא דְּאֵין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּאֵשֶׁת אִישׁ הוּא אַף בְּלֹא הַטַּעַם דַּהֲוִית מֵחַיָּיבֵי כָּרֵיתוֹת וּמִיתוֹת ב"ד, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּמֻקָּוֶּדֶשֶׁת לְרָאוּבֵן א"כ הֲרֵי הִיא בִּרְשׁוּתוֹ וְאֵין לַה יָד לְקַבֵּל קִדּוּשִׁין מֵאַחֵר יעו"ש, ולפ"ז א"ל דְּאֵין ה"נ בִּיבָמָה דַּאֲגִידָהּ בֵּיהּ דְּיָבָם וכמש"כ הַתּוֹסָ' בד"ה שׁוֹמֶרֶת יָבָם וכו' דְּהָוְיָא כַּאֲרוּסָתוֹ שֶׁזִּנְּתָה מֵחֲמַת דַּאֲגִידָא בֵּיהּ יעו"ש וא"כ לְכָךְ גּוּפָא אֵין קִרּוּשִׁין שֶׁל זַר תּוֹפְסִין בָּהּ אַף רָאִיתִי בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ ד שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הפנ"י הַנַּ"ל וְכָתַב עָלָיו שֶׁדְּבָרָיו נִפְלָאִים דַּאֲנַן אִיפְּכָא מָצִינוּ בַּגְּמָרָא (קִדּוּשִׁין ס"ז) דְּאַף דְּיָלְפִינַן כּוּלְּהוּ חַ"כ מֵאֲחוֹת אִשָּׁה דְּלָא תָּפְסוּ בָּהּ קִדּוּשִׁין עֲדַיִין מְסֻוָּפָק הַגְּמָרָא בא"א דְּתָפְסוּ בָּהּ קִדּוּשִׁין אַף שֶׁהִיא חַ"כ מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לָהּ הֶיתֵּר בְּחַיֵּי אוֹסָרָהּ וכו' יעש"ה אַךְ הַשָּׁגָתוֹ יֵשׁ לְיַיְשֵׁב דלק"מ די"ל פְּשׁוּט דנפ"מ הֵיכִי שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה בִּרְשׁוּת הַבַּעַל דְּנָתַן לַה יָד לְקַבֵּל קִדּוּשִׁין וְאַפְּ"ה אֵין תּוֹפְסִין בָּהּ מִשּׁוּם דְּהָוֵי חַ"כ וְרָאִיתִי סְעִיפְתָּא לִדְבָרֵי כה"ג כָּתַב הָעוֹנֶג יו"ט ס' קע"ט דעפ"י דִּבְרֵי הפ"י הַנַּ"ל (וט"ס שָׁם בְּקִדּוּשִׁין מ"ג וצ"ל גִּיטִּין מ"ג) מְיַיְשֵׁב דַּעַת הָרַמְבַּ"ן זַ"ל בְּאֵשֶׁת יָבָם קָטָן כֵּיוָן דְּקַנֵּי לָהּ מִדְּאוֹרַיְיתָא אע"ג דְּלֵיכָּא בָּהּ מִיתָה וַדַּאי מ"מ לָא תָּפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין מִשּׁוּם קִנְיוֹת הַקָּטָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ עכ"ל וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְפַקְפֵּק דְּאַף שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ן דְּקָנָה לָהּ מה"ת מ"ח אֶפְשָׁר דַּוְקָא לְעִנְיֵנֵי אישׁוּת, אֲבָל לְעִנְיַן קִנְיַן רְשׁוּתָהּ וְגוּף שִׁעְבּוּדָהּ שֶׁאֵין לָהּ יָד שׁוּב לְקַבֵּל קִידּוּשֶׁיהָ לֹא ויל"ע בָּזֶה ואכמ"ל: לְעִנְיַן קֻוּשְׁיַת המהרי"ט הנז"ל, יֵשׁ לְיַיְשֵׁב עוֹד עפ"י מַה שֶּׁמְּחַדֵּשׁ עוֹד הפ"י בְּקִדּוּשִׁין כ"ז בְּתוֹסָ' ד"ה וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן וכו' דְּהַמַּיִם אֵין בּוֹדְקִין רַק עַל עִיקַּר הַשְּׁבוּעָה אֲבָל הַגִּלְגּוּל מְגַלְגֵּל עָלֶיהָ אֲפִילּוּ אִם אֵינָהּ מְנֻקָּה מֵעָוֹן וְאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, אַפְּ"ה הָיָה מְגַלְגֵּל עָלֶיהָ כְּדֵי לְאַיֵּים עָלֶיהָ דְּשֶׁמָּא מֵחֲמַת הַשְּׁבוּעָה תּוֹדֶה כְּמוֹ שְׁאָר שְׁבוּעוֹת מָמוֹן וְעַיֵּין שָׁם בְּקֶוֶנְטְרֵס אַחֲרוֹן אוֹת מ"ד מ"ה וּדְבָרָיו שָׁם צְרִיכִין תִּיקּוּן לְהָבִין, וא"כ א"ש דְּאַף דְּמְגַלְגֵּל עַל לְהַבָּא מ"מ אֵינוֹ מְעַכֵּב דִּינֵי הַבְּדִיקָה וא"ש אֲבָל דְּבָרָיו הֵם נֶגֶד דְּבָרֵיהַתּוֹסָ' כמש"כ בְּעַצְמוֹ שָׁם, וְגַם מִדִּבְרֵי ר"מ בְּעַצְמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם, אֶלָּא לְכְשֶׁתִּטַּמֵּא וכו' מַשְׁמַע דְּהַגִּלְגּוּל הִיא דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין וְקַצָּרְתִּי: שָׁם בְּרַשׁ"י ד"ה ורב"י וכו' וְלֹא אַשְׁנֵי בּוֹעֲלִים וּבַעַל אֶחָד כֵּיוָן דְּקִנְּאָ לָהּ כְּבָר וְנִמְצֵאת נְקִיָּה נִרְאֶה הַדָּבָר שֶׁאָדָם קָנְטָרָן הוּא וּמִתְכַּוֵּן לְהַקְנִיטָהּ וכו' עכ"ל רס"י, נִרְאִין פִּשְׁטוּת דִּבְרֵי רַשׁ"י דבכה"ג לֹא נֶאֶסְרָה לְבַעְלָהּ כְּלָל דהו"ל כִּסְתִירָה בְּלֵי קִינּוּי, אָכֵן עַכְשָׁיו מָצָאתִי בסי' מנ"ק שֶׁהֵעִיר בָּזֶה מִדִּבְרֵי רַשׁ"י וְהֵבִיא שֶׁהָרַמְבַּ"ם פָּסַק בכה"ג דְּנֶאֱסֶרֶת לְבַעְלָהּ וְתֵצֵא בְּלֹא כְּתֻבָּה יעו"ש.

וְכֵן הֶעְתִּיק אַחֲרָיו בְּהַמְאִירִי כָּאן שֶׁכָּתַב מִי שֶׁקִּנֵּא לְאִשְׁתּוֹ וְנִסְתְּרָה וְשָׁתַת וְחָזַר וְקִנֵּא לָהּ בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ בְּעַצְמוֹ וְנִסְתְּרָה אֵינוֹ מַשְׁקֶה אוֹתָהּ עַל יָדוֹ פַּעַם אַחֶרֶת אֶלָּא שֶׁאֲסוּרָה לוֹ וְתֵצֵא בְּלֹא כְּתֻבָּה יעו"ש וְנִרְאֶה דְּאַף לְרַשׁ"י הַקִּינּוּי אֵינוֹ כְּלוּם דְּמִתְכַּוֵּן רַק לְהַקְנִיטָהּ, מ"מ ע"י הַסְּתִירָה עוֹבֶרֶת עַל דָּת הִיא וּכְמוֹ שֶׁטָּרַח בָּזֶה המל"מ בהל' סוֹטָה והגרע"א בכמ"ק, וז"פ, וד' יְזַכֵּנוּ לְהַעֲמִיד הַדָּת דַּת מֹשֶׁה וְדַת יְהוּדִית: בְּהָא דְּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ הַבַּעַל אֵיזֶה פְּעָמִים ע"י אִישׁ אַחֵר דַּוְקָא, מַשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ הוּא גֵּירְשָׁהּ וּנְשָׂאָהּ הוּא בְּעַצְמוֹ אוֹתָהּ הָאִשָּׁה, מ"מ דִּין אֶחָד הוּא וְלָא הָוֵי כִּתְרֵי בַּעַל וז"פ וּבִכְרָט לְדִבְרֵי רַשׁ"י וְטַעְמוֹ הנז"ל דְּהָוֵי כְּקִנְטְרָן וכו', וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"א הי"ג שֶׁכָּתַב הִשְׁקָה אוֹתָהּ וְגֵירְשָׁהּ וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר וכו' מַשְׁמַע דַּוְקָא נִשֵּׂאת לְאַחֵר אֲבָל לוֹ בְּעַצְמוֹ, לֹא, וְגַם מִבּוֹאָר מֵהָרַמְבַּ"ם שֶׁמְּפָרֵשׁ בְּשֶׁגֵּירְשָׁהּ, וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ הַתֵּימָה עַל דִּבְרֵי רַשׁ"י שֶׁמְּצַיֵּיר לָהּ בְּשֶׁמֵּת.

וְצַד תַּמָּה בְּמִקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת, וְעַל דְּבָרָיו הַמְסֻלָּאִים צְרִיכִין לְיַשֵּׁב ז' נְקוּדִים עַל כָּל טִיפַּת דְּיוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַשֶּׁלְ"ה הק' וּמִתּוֹךְ הַדְּבָרִים עָלְתָה בְּרַעְיוֹנִי לוֹמַר יִשּׁוּב קָצַת שי"ל בְּזֶה גּוּפָא דִּלְכָךְ פֵּירֵשׁ דַּוְקָא בְּשֶׁמֵּת דְּאִי בְּשֶׁגֵּירְשָׁהּ א"כ אַף הוּא בְּעַצְמוֹ שְׁלָקַח אוֹתָהּ בַּחֲזָרָה הָוֵי לָהּ כִּתְרֵי בַּעַל דס"ל לְרַשְׁ"י דְּכֹל שֶׁנִּשָּׂאָהּ פַּעַם שְׁנִיָּה הָוֵי לֵיהּ כְּאַחֵר וּדְלֹא כְּמַשְׁמָעוּת מַהֲרַמְבַּ"ם, אַף גַּם זֶה דּוֹחֵק וְאֵינוֹ מִתְקַבֵּל עִם הַשֹּׁכֶל הַיָּשָׁר: וְהִנֵּה עַל לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שָׁם דִּין י"ג שֶׁכָּתַב דְּאַפִּילּוּ מֵאָה וְנִשֵּׂאת לָזֶה אַחַר זֶה מַשְׁקִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אִישׁ אֶחָד ,,וְאֵין אוֹמְרִים וַדַּאי שֶׁהַוְחִזְקָה לָזֶה וְטָמְאָה עַד שֶׁיִּהְיֶ' שָׁם עֵד" עכ"ל הַזָּהָב, מִצְטַעֵר אֲנִי מְאֹד עַל שֶׁאֵינִי זוֹכָה לְהָבִין דְּבָרָיו הָעֲמֻקִים דַּהֲלֹא אַדְרַבָּה הָכָא מַיְירֵי דְּבָכָל פַּעַם שֶׁשָּׁתְתָה מֵי הַמָּרִים וְנִמְצֵאת נְקִיָּה וּטְהוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל הָרַמְבַּ"ם שָׁם בְּרֵישׁ הֲלָכָה שָׁתָת מֵי הַמָּרִים וְנִקְּתָה מֵהֶן וכו' וא"כ הָאֵיךְ הָוֵה ס"ד לוֹמַר שֶׁהַוְחִזְקָה לָזֶה וְטָמְאָה? אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר דְּהָא דְּנִקְּתָה מֵהַהּ מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּזְכוּת תָּלְתָה לָהּ, וּלְכָךְ כֵּינָן שֶׁהַוְחִזְקָה כַּמָּה פְּעָמִים הו"א שֶׁוַּדַּאי טָמְאָה וְשׁוּב אֵינָהּ שׁוֹתֶית וצע"ג בָּזֶה אַיְ"ה: בַּיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהִזְכִּירוּ לְעֵיל דְּאָמְרִינַן זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת תּוֹרַת הָעוֹלָמִים זוֹ אֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה עכ"ל הַשַּׁ"ס וְעַיֵּין בַּמְפָרְשִׁים מַה.

שֶׁדָּחֲקוּ בְּפֵירוּשׁ הַדְּבָרִים, וְלוּלֵא דְּמִסְתְּפֵינָא הַיְתִי מַגִּיהַ דצ"ל בְּבֵית עוֹלָמִים' ר"ל דְּזֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בְּבֵית עוֹלָמִים לֹא בְּבָמָה וּכְדִלְעֵיל דַּף ט"ו וְכֵן נִמְצָא עוֹד בתו"כ פָּרָשַׁת צַו פ' ב' זֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה לְבֵית עוֹלָמִים זֹאת אֵינָהּ נוֹהֶגֶת בְּבָמָה יע"ש, וּמִזֹּאת יָלִיף שֶׁאֵין שׁוֹתֶה וְשׁוֹנָה וְכִדְפֵירֵשׁ הפ"מ בְּפֵירֵשׁ הב' יע"ש ודו"ק: עוֹד עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' (בדי"ז ע"א) דְּשַׁיָּיךְ בִּשְׁנֵי סְפָרִים כְּשֵׁרִים סֵפֶר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה סְפָרִים יל"ע מִמְּנָחוֹת (דַּף צ"ד ע"א) דְּקָאָמַר גַּבֵּי תְּנוּפָה דִּתְנוּפָה בְּחוֹבְרִין לֵיכָּא מִשּׁוּם דְּלָא אֶפְשָׁר הֵיכִי לֵיעְבֵּד לַיְנְפּוּ כֻּלְּהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי קָא הָוְיָא חֲצִיצָה לְיָנֵף וּלְהַדֵּר וְלֵינַף תְּנוּפָה אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא תְּנוּפוֹת וּבְרֵשׁ"י שָׁם מַשְׁמַע מִשּׁוּם דִּתְנוּפָה אַחַת כְּתִיב וְלֹא שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה תְּנוּפוֹת וְכֵן הַגִּירְסָא בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ לְקַמָּן י"ט ע"א ד"ה וְנוֹתְנָהּ וכו' כְּלוֹמַר דְּהַשְׁוָתָּפִין יָנִיפוּ זאח"ז תְּנוּפָה אַחַת אָמַר רַחֲמָנָא וְלָא שְׁתֵּי תְּנוּפוֹת עיי"ש, וְאַפְ"ה כִּי קָאָמַר שָׁם לַיְנְפּוּ כֻּלְּהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי קָא הָוֵי חֲצִיצָה אֲבָל לוּלֵי זֶה אוֹ שֶׁהָיוּ מְנִיפִים וְאוֹחֲזִים בְּאֵיזֶה מְקוֹמוֹת לֹא אִיכְפַּת לָן וְלָא אָמְרִינַן תְּנוּפָה אַחַת אָמַר רַחֲמָנָא וְלָא שְׁתֵּי תְּנוּפוֹת וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה וּבְעִנְיַן זֶה יָכוֹל וְזֶה יָכוֹל אִי כּוּלֵּיהּ מִילְּתָא עֲבוּד אוֹ פַּלְגָא וְעַיֵּין בְּבֵית יִצְחָק אור"ח סי' ל"ה וְיֵשׁ לְחַלֵּק מִשָּׁם וְקִצַּרְתִּי וְתַן לְחָכָם וכו' הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק הָיָה מֵבִיא, בְּעֶזְרַת אֵלִי וֵאלֹהֵי אָבִי וְהוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא וּכְגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבוֹא, הוּא יְזַכֵּנִי לִלְמֹד וּלְחַדֵּשׁ בְּלִי מִפְרִיעַ וּבְיָטוּל, בפ' שְׁלִישִׁי הוּא פֶּרֶק הָיָה נוֹטְלִשְׁיָרֵי מִנְחָה מש"כ בְּדַף ס"ה דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּכוֹרוֹת (כ"ז ע"א) דְּגַבֵּי תְּרוּמָה לֹא מָצִינוּ שֶׁיִּצְרֹךְ בְּשִׂים אֲכִילָה בְּגִדּוֹלָה וכו', וע"ז הִקְשֵׁיתִי מִדִּבְרֵי הִירְשָׁלְמִי בִּיכּוּרִים פ"ב יע"ש, נִזְכַּרְתִּי כִּי יוֹתֵר יֵשׁ לִי לְהַקְשׁוֹת שֶׁפָּתְרוּ דִּבְרֵיהֶם בְּעַצְמָם בְּתוֹסְ' זְבָחִים (ע"ה ע"ב) ד"ה שְׁבִיעִית וכו' וא"ת תְּרוּמָה קוֹדֶמֶת לַפֶּסַח יְהֵא אָסוּר לְחַמְּצָהּ מִשּׁוּם דְּקָא מְמַעֵט בַּאֲכִילָתָהּ וי"ל דְּהָכִי עֲדִיפָא לֵיהּ וְשָׁרֵי מֵשִׂים דִּכְתִיב לְמָשְׁחָה עכ"ל הֲרֵי דְּגַם בִּתְרוּמָה קָם דִּינָא דְּהַאי דְּמָשְׁחָה לִגְדוֹלָה, וצ"ל דְּאִידָּךְ תֵּירוּצֵי הַתּוֹסָ' שָׁם סָבְרֵי כְּהַתּוֹסָ' דִּבְכוֹרוֹת, וּלְכָךְ טָרְחוּ לְתָרוּצֵי סֵוּגְיָא בְּאוֹפָן אַחֵר, –ומש"כ לְהָעִיר דִּבְקָדָשִׁים לָא מָצֵי לֶאֱכֹל שלכד"א מִשּׁוּם דְּהָוֵי שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין מְלֹאתֵי עַכְשָׁיו בעה"ש בק' ע"פ לְתוֹרָה שֶׁהֲבֵאתִיו בְּדַף ע"א, בָּאוֹת י"א

שֶׁהֵבִיא סְבָרָא זֹאת בְּשֵׁם הַבָּרוּךְ טַעַם וְהוּא כָּתַב דִּלְמִשְׁחָה לִגְדוֹלָה אֵינוֹ מְעַכֵּב בְּמִצְוֹת אֲכִילַת קָדָשִׁים דְּבָעֵינַן שִׁינָּה לְעַכֵּב, וְשׁוּב הֵבִיא הגמ' דְּזִבָּחִים דַּף כ"ח שֶׁהֵבֵאתִי וּמַסִּיק דְּאֵינוֹ מְעַכֵּב עש"ה: מש"כ (דַּף ס"ד ע"ב) לְעֵינָן הַקְטָרַת הַקֻּמּוּץ וְהַלְּבוֹנָה אִי בַּהֲדֵי אִי בזאח"ז, יֵשׁ לְעַיֵּן גַּם מגמ' דְּזִבָּחִים (ק"י ע"א) בַּמִּשְׁנָה דְּהַקּוֹמֵץ וְהַלְּבוֹנָה שֶׁהִקְרִיב אֶת אֶחָד מֵהֶן בַּחוּץ חַיָּיב ר' א' פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת הַשֵּׁנִי, וּבַגְּמָ' שָׁם דְּבָעֵי ר' יִצְחָק נַפָּחָא קֹמֶץ מַהוּ שֶׁיַּתִּיר כְּנֶגְדּוֹ בַּשִּׁירַיִם מִשְׁרָא שָׁרֵי אִי אַקְלוּשֵׁי מַקְלִישׁ וכו' ובפרש"י וְתוֹסְ' שָׁם, ועכ"פ מַשְׁמַע דְּאֵין קְפִידָא כְּלָל וּמַקְרִיבָן זֶה אַחַר זֶה ודו"ק: מש"כ בְּדַף ס"ה מֵהַסְתָּ"ם דְּאִם לֹא מָלַח כָּשֵׁר יֵשׁ לְהוֹסִיף דִּבְעָשִׁין סִימָן קע"ט כָּתַב הַסְתָּ"ם עַל זֶה דְּאָמְנָם בְּבָרַיְיתָא תְּנָא דִּמְלִיחָה מְעַכֶּבֶת, וּמַשְׁמַע מִשּׁוּם דִּמְסַפְּקָא לֵיהּ לְהַסְתָּ"ם בְּזֶה הֲלָכָה כְּמַאן וְנָעְלַם זֶה מֵהַגָּהוֹת ח"ש לַמְּנָחוֹת שָׁם דַּף י"ח וְעַיֵּין בְּסֵפֶר הַר הַמּוֹרִיָּה בָּרַמְבַּ"ם פִּ"ה מהל' אי"מ: מש"כ בְּדַף ס"ט לְהָעִיר עַל המל"מ דְּהָא הָוֵי אִיתַּחְזַק אִיסּוּרָהּ מָצָאתִי אַחֲרֵי חָפְשִׂי בְּרַמְבַּ"ם (דְּפוּס וִוילְנָא) (שֶׁאֵין בְּקִבְיעוּת בְּיָדוֹ) בְּהַגָּהוֹת עֵמֶק הַמֶּלֶךְ שָׁם שֶׁהֵעִיר זֶה עַל המל"מ הַנַּ"ל דְּאֵיכָא חֶזְקַת אִיסּוּר דְּעַד עַכְשָׁיו קוֹדֶם שֶׁהֶחֱזִירוֹ לַכִּבְשָׁן הָוֵי אִיסּוּר עכ"פ מִדְּרַבָּנָן יע"ש וְהוּא כָּתַב דְּנִיחָא עפ"י דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דִּפְלִיגִי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן אִי נִשְׁתַּנָּה הַכְּלִי פָּסוּל וא"כ הו"ל סָפֵק בִּדְרַבָּנָן דְּנִתְאַכְּמָה אֵינוֹ פָּסוּל כ"א מד"ס וּבְהֶחֱזִירוֹ לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ אֵיכָא נָמֵי סְפֵיקָא וְהָוֵי ס"ס בִּדְרַבָּנָן ולכ"ע שָׁרוּ עכ"ל: מש"כ בְּדַף ס"ח לְעַנְיַן בְּיָדוֹ דִּבְדָבָר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ אַחַ"כ פָּנִים חֲדָשׁוֹת, לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר הַמַּעֲלָה דִּבְיָדוֹ יֵשׁ לְהָבִיא גַּם סְמוּכִין לָזֶה, מִקִּדּוּשִׁין (ס"ב ע"ב) דְּקָאָמַר אֶלָּא מֵעַתָּה הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְשִׁפְחָתִי וְאָמַר הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי לְאַחֲרֵי שֶׁאֶשְׁתַּחֲרִיךְ ה"נ דְּהָוֵי קִדּוּשִׁין, הָכִי הַשְׁתָּא הָתָם מֵעִיקָּרָא בְּהֵמָה הַשְׁתָּא דַּעַת אַחֶרֶת ע"כ יע"ש וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי אוֹרְיָין תְּלִיתַאי בְּדִינֵי קִדּוּשִׁין בְּהַסַּבָּר דִּבְרֵי הַגְּמָרָא שָׁם וְאַגַּב נְזִדְמִין לִי עַכְשָׁיו סֵפֶר א"ש וּמָצָאתִי שֶׁכָּתַב בהל' גֵּירוּשִׁין פ"ד דִּין כ"א בְּהַסַּבָּר דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּסֵלְקָא דַּדַּף ל"ו שֶׁכָּתְבוּ וְצָרִיךְ לְחַלֵּק בִּדְבָרִים, וְז"ל דְּהֵיכִי דְּהִדִּיחוֹ עַל הַדָּם מִצַּד פְּסוּל שֶׁנַּעֲשָׂה בְּגוּפוֹ כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁפַּךְ וְעוֹמֵד לְהִתְקַבֵּל וְלִזְרוֹק בָּזֶה לָא הָוֵי דִּיחוּי וְכֵן כְּשֶׁמְּוַנָּח בְּיַד הַפָּסוּל, אֲבָל אִם הִדִּיחוּי הוּא מִצַּד אַחֵר שֶׁהַמִּזְבֵּחַ פָּגוּם בְּזֶה בְּיָדוֹ לְתַקְּנוֹ לֹא מוֹעִיל, דְּהָא דְּחוֹזֵר וְנִרְאֶה מוֹעִיל לְתַקֵּן אֶת דִּחוּיוֹ וְהוּא כְּשֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לְתַקְּנוֹ, בְּעֵת הַדִּיחוּי הָא דְּוָקָא שֶׁנִּדְחָה בְּעַצְמוּתוֹ, אֲבָל הֵיכִי דְּהָיָה דָּחוּי מִצַּד אַחֵר לֹא מוֹעִיל לְתַקְּנוֹ מַה שֶּׁחָזַר וְנִרְאֶה ודו"ק עכ"ל וּמִלְּבַד שֶׁאַחַר הודו"ק אֵינִי מוּבָן, עוֹד נִרְאֶה שֶׁהָיָה בְּהַעֲלֵם עַיִן מֻמְּנוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דִּכְרִיתוּת שֶׁהֶעְתַּקְתִּי בִּפְנִים וְעַיֵּין הֵיטֵב כֵּן רָאִיתִי אַחַ"כ בְּהַגָּהוֹת צִיּוּנֵי מהר"נ עַל הָרַמְבַּ"ם הל' סוֹטָה פ"ג דִּין ט' שֶׁכָּתַב דִּלְכָךְ פָּסַק רַבֵּינוּ הָאַבַּעְ' לְקַוּלָּא מִשּׁוּם די"ל הָא הָוֵי בְּיָדוֹ, אֶלָּא דְּרָבָא אָזִיל לְשִׁיטָתוֹ דְּאַף בְּיָדוֹ הָוֵי דִּיחוּי אֲבָל לְדִידַן דקיי"ל דְּכֹל שֶׁבְּיָדוֹ לָא הָוֵי דִּיחוּי לָכֵן פָּסַק דְּכָשֵׁר את"ד, גַּם מֵהָרַב דִּבְרֵי מַלְכִּיאֵל ח"ר נָעְלַם דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' כְּרִיתוּת הַנִּזְכָּר: מש"כ בְּעֵינִין נוֹב וְגִבְעוֹן דִּלְרַשְׁ"י ז"ל הַחַסָּרוֹן הוּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה אָרוֹן, וי"ל בָּזֶה קוֹשְׁיַת הַתּוֹסְ' בד"ה ובית שֶׁהִקְשׁוּ דלמ"ל לְרַבּוֹת בֵּית הָעוֹלָמִים וכו' יע"ש די"ל דְּאִיצְטְרִיךְ לְרַבּוֹת בֵּית הָעוֹלָמִים דְּהַיְינוּ הַבַּיִת הַשֵּׁנִי שֶׁנֶּחְסַר שֵׁה הָאָרוֹן וְהָוֵי כְּמוֹ נו"ג ע"כ אִיצְטְרִיךְ לְרַבּוֹת גַּם בֵּית הָעוֹלָמִים, וְאַף שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם לְחַלֵּק מ"מ אָנוּ צְרִיכִים לָזֶה די"ל בִּפְשִׁיטוּת דְּאַחַר דְּמַרְבִּינָן נו"ג וּמַרְבִּינַן גַּם בֵּית הָעוֹלָמִים דְּהַיְינוּ יְמֵי בַּיִת שֵׁנִי ע"כ הָיוּ מַשְׁקִים כַּדִּין וְכַהֲלָכָה, ומד' יִשָּׁא בְּרָכָה וּבָזֶה יֵשׁ לְהָבִין נָמֵי דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ רַבָּה סֵדֶר נָשָׂא סי' ל"ה זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת אֵין לִי אֶלָּא לְשָׁעָה לְדוֹרוֹת מִנַּיִן ת"ל זֹאת

תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת הַמְקַנֵּא יְקַנֵּא בְּשִׁילֹה וּבְבֵית עוֹלָמִים יָכוֹל אַף בְּבָמָה ת"ל זֹאת עכ"ל יע"ש ודו"ק וְעַיֵּין בְּעָנָף וּבְעֵץ יוֹסֵף שָׁם וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּסִפְרִי פ' נָשֹׂא ס' ע"ו דְּזֶה מַחֲלוֹקֶת ר"י ור"י יע"ש וּבְמַלְבִּי"ם שָׁם וְלֹא רָאָה בַּמִּדְרָשׁ כָּאן דִּמְמַעֵט בָּמָה מִזֹּאת: מש"כ דְּיֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר דְּמִנְחַת סוֹטָה לֹא בְּעֵי מְלִיחָה מִשּׁוּם דְּדָמֵי לְקָרְבַּן מַאֲכַל בְּהֵמָה, אָמְנָם מָצָאתִי בְּלָמְדִי בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פ' נָשֹׂא שֶׁבְּסוֹף ס' כ"א מְבֹאָר שֶׁגַּם מִנְחַת סוֹטָה טְעוּנָה מֶלַח שֶׁאָמַר וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִן הַמִּנְחָה וכו' וְקָמַץ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה מִן הַקְּטֹרֶת שֶׁאָנוּ עֲתִידִין לְרַבּוֹת כֵּיצַד מַקְטִירוֹ מוֹלְחוֹ וְנוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי אִישִׁים דִּכְתִיב וְכָל קָרְבַּן מִנְחָתְךָ וכו', וְדִבְרֵי בְּטַלִּין וּמְבֻטָּלִין וְעַיֵּין לְקַמָּן י"ט ע"א בְּתוֹס' שָׁאנַ"ץ מש"כ בְּדַף ס"ב בְּשֵׁם הַבֵּית יִצְחָק לְעִנְיַן גֶּרֶם מְחִיקַת הַשֵּׁם, יַעַיֵּן לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ג מִסּוֹטָה דְּבַמִּשְׁנָה דַּף ז' תְּנַן שֶׁמְּאַיְמִין עָלֶיהָ וְאוֹמְרִים עֲשֵׂי לְמַעַן שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁלֹּא יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם, אֲבָל בִּלְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי וְכֵן הָרַמְבַּ"ם הֶעְתִּיק ,,אֶל תְּגָרְמִי" לַשֵּׁם הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּמָּחֶה עַל הַמַּיִם ע"כ, וק"ל ומש"כ בְּדַעַת ר' יִשְׁמָעֵאל הִנֵּה לְפָנֵינוּ בְּסִפְרֵי פ' רְאֵה פִּיסְקָא ז' תַּנְיָא ר' יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר מְנַיִן לְמוֹחֵק אוֹת אַחַת מִן הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה וכו' ור"ג אוֹמֵר וְכִי תַּעֲלֶה ע"ד שֶׁיִּשְׂרָאֵל נוֹתְצִין לְמִזְבְּחוֹתֵיהֶם ח"ו וכו' וע"ש, וּבְסִפְרֵי פ' נָשֹׂא פ' ס"ח אָמַר ר' יִשְׁמָעֵאל סְפָרִי מִינִים כֵּיצַד הוּא עָשָׂה קוֹדֵר אֶת הָאַזְכָּרוֹת וְשׁוֹרֵף אֶת הַשְּׁאָר ר"ע אוֹמֵר שׁוֹרֵף אֶת כֻּלָּהּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה ע"ש וְכָתַב הַמַּלְבִּי"ם דר"י ס"ל דְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה אָסוּר לְאַבְּדוֹ וּלְמוֹחֲקוֹ שֶׁכֵּן דַּעַת הפר"ח וע"כ אָמַר שֶׁקּוֹדֵר וְלֹא שׁוֹרֵף, וּלְשִׁיטָתוֹ בפ' רְאֵה י"ל שֶׁלָּכֵן מַחְמִיר ר"י יוֹתֵר בִּמְחִיקַת הַשֵּׁם אַף שֶׁלֹּא נִכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה ע"ש, גַּם י"ל לְפִי דַּעַת הבי"צ דר"י ס"ל גְּרָמָא אָסוּר, י"ל דר"ע נַמִּי לֹא אָמַר דְּשׁוֹרֵף אֶת כֻּלּוֹ אֶלָּא ע"י גְּרָמָא וכמ"ד אִשּׁוֹ מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ אֲבָל לֹא בְּהַסֵּפֶר גּוּפָא, אֲבָל ר"י ס"ל דְּגַם עפ"י גְּרָמָא אָסוּר לִגְרוֹם שְׂרִיפָה וּמְחִיקָה, וְלָכֵן קוֹדֵר אֶת הָאַזְכָּרוֹת שָׁבּוֹ ודו"ק כִּי קִצַּרְתִּי שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ הָעִנְיָנִים יוֹתֵר מִדַּאי, וְעַיֵּין בַּשֵּׁ"ח בפ' רְאֵה בְּשֵׁם הַמִּזְרָחִי וְנַוְסְחָה מְוֻטַעַת נִזְדַּמְּנָה לִפְנֵי הַבֵּית יִצְחָק: מש"כ בְּדַף ס"ט לְעִנְיַן מָלְאכָה בְּהַכְלִי אִם מֻתָּר לְטַהֵר בּוֹ מְצוֹרָע אַחֵר יע"ש בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי וְהַגְּרָ"א ז"ל, –יֵשׁ לְהוֹסִיף די"ל דנפ"מ נָמֵי לְעִנְיַן סוֹטָה אִם הִשְׁקָה בּוֹ כְּבָר סוֹטָה אַחֶרֶת וַעֲדַיִן לֹא נִתְאַכְּמוּ וְלֹא בָּלָה, י"ל דְּכָשֵׁר לְהַשְׁקוֹת בּוֹ סוֹטָה אַחֶרֶת וצ"ע בָּזֶה, מָצָאתִי כָּעֵת (יוֹם י"ז בְּתַמּוּז תרפ"ב שֶׁיֵּהָפֵךְ ב"ב לְשָׁשׁוֹן לְשִׂמְחָה) בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֹהֶל חִדּוּשֵׁי תּוֹרַת מֹשֶׁה יְהוֹשֻׁעַ בֵּינוֹ רשכבה"ג מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זצוק"ל דַּף י"ג שֶׁהֵבִיא עִנְיָן אַחֵר דְּבְרֵי אַגָּדָה דְּבְאַגָּדָה אָמְרִינַן דְּאֵין סוֹטָה שׁוֹתָה כּוֹס שֶׁשָּׁתְתָה חֲבֶרְתָּהּ עכ"ל וְאֶפְשָׁר דְּהוּא מִטַּעַם שֶׁכָּתַבְתִּי דִּכְבָר נַעֲשֵׂית בּוֹ מְלָאכָה: מש"כ בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ לְעִנְיַן שֶׁבֶר כְּלִי, רָאִיתִי שׁוּב בִּירוּשַׁלְמִי כִּי יֵשׁ בָּזֶה מַחֲלוֹקֶת לְפִי פֵּירוּשׁ מְפָרְשִׁים זַ"ל, וְז"ל הַיְרוּשַׁלְמִי אִית תְּנוּי תָּנֵי בִּכְלִי חֶרֶס אָא בְּמִקּוּדָּה אִית תְּנוּי תָּנֵי אֲפִילּוּ בְּמִקּוּדָּה וכו' כֻּלָּהּ עִנְיָן מִן דְּמַר בִּכְלִי חֶרֶס לֹא בְּמִקּוּדָּה כְּשֶׁנִּיטַל רֻבָּהּ מִיעוּטָהּ קַיָּים וּמִן דְּמַר בְּמִקּוּדָּה כְּשֶׁנִּיטַל מִיעוּטָהּ וְרֻבָּהּ קַיָּים עכ"ל יע"ש ועכ"פ יֵשׁ לְעַיֵּין עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא הִזְכִּיר מִכָּל זֶה כְּדַרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ, דֶּרֶךְ הַזָּהָב: מש"כ בְּדַף ע' הַהֶעָרָה עַל רַשׁ"י לְעִנְיַן חִיּוּב מַלְקוּת שֶׁאֵין כָּאן עֲבֵירָה כְּלָל מָצָאתִי סִיּוּעַ לִדְבָרֵי מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ הַסָּמָ"ג מל"ת קצ"ט ח"ל וְהַמַּכֶּה לְשֵׁם מוֹסֵר אֵינוֹ עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמַכּוֹת דַּף ח' מַה חֲטִיבַת עֵצִים בַּיַּעַר וכו' יָצָא הָאָב הַמַּכֶּה אֶת בְּנֵי וְהָרַב הָרוֹדֶה אֶת תַּלְמִידוֹ וּשְׁלִיחַ ב"ד וְנֶאֱמַר בְּסֵפֶר עֶזְרָא וַאֲכָה מַהֶם אֲנָשִׁים וָאֶמְרֹטֵם עכ"ל וּבָרוּךְ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁכִּוַּנְתִּי לַאֲמִיתּוֹ שֶׁל תּוֹרָה ועיי"ש מל"ת רי"ב ג"כ

כָּזֶה, וְעַיֵּין הַגָּהַת מָרְדְּכַי כְּתֻבוֹת לְעִנְיַן הַכָּאַת אִשְׁתּוֹ יע"ש: אַךְ יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן עוֹד מֵהָא דְּאָמְרוּ בַּגְּמָרָא דִּיבָמוֹת שָׁם דַּף צ' דְּרָצוּ לְקַשְׁטוֹ הָאַבַּעְיָ' מִדְּרַאבְ"י דְּאָמַר שָׁמַעְתִּי שֶׁבְּדַמְכִין וְעוֹנְשִׁין שֶׁלֹּא מִן הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא לַעֲבוֹר עַל ד"ת אֶלָּא לַעֲשׂוֹת סְיָיג לַתּוֹרָה וּמַעֲשֶׂה וכו' וְשׁוּב מַעֲשֶׂה וכו' וְהִלְקוּהוּ לֹא מִפְּנֵי שֶׁרָאוּי לְכָךְ אֶלָּא שֶׁהַשָּׁעָה צְרִיכָה לְכָךְ? וּמְשַׁנֵּי מִגְּדַר מִילְתָא שָׁאנֵי, וְהַקַּוְשְׁיָא הוּא דַּהֲרֵי חֲזִינַן דְּיֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לַעֲקוֹר דָּבָר מה"ת אֲפִילּוּ בקו"ע, מִזֶּה דְּמַלְקִין וְעוֹנְשִׁין שֶׁלֹּא מִן הַדִּין בֵּין חִיּוּב מִיתָה וּבֵין חִיּוּב מַלְקוּת, וְהַשְׁתָּא מַאי הֶקֵּשָׁה מֵחִיּוּב מַלְקוּת דַּהֲלֹא לְפִי מַאי שֶׁבֵּיאַרְתִּי אֵין כָּאן עֲקִירַת דָּבָר מה"ת כֵּינָן שֶׁעוֹשִׂין לִיסּוּר וּלְעָסּוּר הָעָם, וְאֵין לוֹמַר דְּזֶה הוּא גּוּפָא דְּמְשַׁנֵּי הַגְּמָרָא ,,מִגְּדַר מִילְתָא שָׁאנֵי" וְהַכַּוָּנָה הוּא דִּלְמִגְּדַר מִילְתָא אֵין כָּאן עֲקִירָה כְּלָל וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי, אֵין לוֹמַר כֵּן, חֲדָא א) דְּלָא מַשְׁמַע כֵּן פַּשְׁטוּת הַסְּוּגְיָא וְגַם מִקּוֹדֶם מֵהָא דְּפָרִיךְ מֵאַלְיָהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל ג"כ מְשַׁנֵּי מִגְּדַר מִילְתָא שָׁאנֵי וְשָׁם א"א לְפָרֵשׁ כֵּן ב) הֲלֹא הָרַמְבַּ"ם ז"ל כְּשֶׁהֵבִיא דָּן זֶה בהל' סַנְהֶדְרִין פכ"ד וּמְמֵרָיִם פ"ב דִּין ד' מְסַיֵּים בָּזֶה מַכִּין וְעוֹנְשִׁים שֶׁלֹּא כַּדִּין אֲבָל אֵין קוֹבְעִים הַדָּבָר לְדוֹרוֹת וְאוֹמְרִים שֶׁהֲלָכָה ש הוּא וכו' עיי"ש וא"א מִשּׁוּם שֶׁאֵין כָּאן אִיסּוּר כְּלָל הֲלֹא יָכוֹל לְקוֹבְעָהּ לְדוֹרוֹת ג"כ, אֶלָּא ע"כ מוּכָח מִכָּאן דְּזֶה ג"כ מַקְרֵי עֲקִירָה דָּבָר מה"ת וְצָדְקוּ יַחְדָּיו דִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל, אַךְ עֲדַיִן אֲנִי נָבוֹךְ בָּזֶה דִּלְפִי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַאֵיךְ בֶּאֱמֶת קָבוּעָה לְדוֹרוֹת לִהְיוֹת מַכִּים מַכּוֹת מַרְדּוּת לַעֲבוֹר עַל לֹא יוֹסִיף וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם פכ"ד מִסַּנְהֶדְרִין דִּין ח' ט' יעוש"ה וְצָרִיךְ בֵּירוּר בִּזְמַן יוֹתֵר מְבֹרָר בג"ה, וְאֶפְשָׁר לְדַחוֹת דְּמִיְּבָמוֹת שָׁם אֵין רְאָיָה דְּהָתָם בַּמַּעֲשֶׂה בְּאַחֵר שֶׁהֵטִיחַ וכו' בֶּאֱמֶת אֵין עֲבֵירָה כְּלָל רַק זֶה שֶׁהָיָה לְצוֹרֶךְ הַשָּׁעָה לְמַגְּדַר מִילְתָא וּלְכָךְ הָוֵי עֲקִירָה, אֲבָל בְּעָלְמָא לְהַכּוֹת ע"ד שֶׁכְּבָר גָּזְרוּ בָּזֶה חכז"ל וְהָעוֹבֵר ע"ד נִקְרָא רָשָׁע שַׁפִּיר וּמֻוָּתָר לְהַכּוֹתוֹ ויל"ע, וְהֶרְאַנִי הַגָּאוֹן הָאַדִּיר וכו' מָהָר"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א מַה שֶּׁהִדְפִּיס בְּעִנְיָן כָּזֶה בְּחוֹבֶרֶת כְּנֶסֶת חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל סי' קנ"ה,,מַקֵּל נוֹעַם" בְּעִנְיַן הָא דְּמַכִּין אוֹתוֹ עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ דִּלְאַחַר שֶׁעָבַר עַל הָעֲשֵׂה הוּא דְּרַבָּנָן, אֲבָל בִּכְפִיָּה שֶׁקּוֹדֶם הָעֲשֵׂה הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא וּבְשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים הֵבִיא דְּהָא דָּנִים רְשׁוּת לב"ד הַיְינוּ מִצַּד דַּעֲשֵׂה דְּהוֹכִיחַ תּוֹכִיחַ דּוֹחֶה לָאו דְּלָא יוֹסִיף וכו' יע"ש וּבְנִימְקֵי מהרא"י שֶׁהֵבִיא שָׁם מְסַיֵּים וְאֵין לְדַקְדֵּק מֵהָא דְּהֻוְצְרַךְ לְמֵילַף מִקְרָא דִּבְרֵי קַבָּלָה במו"ק דַּף י"ח מִנָּלַן דְּמַפְקְרִינַן וכו' די"ל דְּהָתָם שָׁאנֵי גַּבֵּי הֶפְקֵר יֵשׁ לָאו דְּלָא תִּגְזוֹל וַעֲשֵׂה דְּוַהְשְׁבוֹת וְאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וַעֲשֵׂה ומש"ה הֻוְצְרַךְ לְמֵילַף מִדִּבְרֵי קַבָּלָה עכ"ל, וַעֲדַיִן צָרִיךְ לְהִתְיַישֵׁב בְּדִבְרֵי הָרַאשׁוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ לְמֵילַף מִדִּבְרֵי קַבָּלָה מְנַחֲמִי' שֶׁאוֹמֵר וְאֶכָּם וַאֲמַרְטֶם אֶת רֹאשָׁם, אֲבָל עכ"פ מַשְׁמַע דְּלָא הָוֵי עֲקִירָה דָּבָר מה"ת וצ"ל עוֹד עַיֵּין בָּזֶה, וְדַע דְּלִשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם הַיְדוּעָה דְּלָא תָּסוּר הוּא מה"ת עַל כָּל דִּבְרֵי סוֹפְרִים וְרָאוּי הוּא לִלְקוֹת מַלְקוּת אַרְבָּעִים אֶלָּא שֶׁפְּטָרוֹ מִפְּנֵי שְׁנִיתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת ב"ד שִׁמּוּשׁוּם שֶׁכָּל חָכָם שֶׁמַּמְרֶה עַל דִּבְרֵיהֶם מִיתָתוֹ בְּחֶנֶק וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא הָרַמְבַּ"ן דְּבָרָיו בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת שֹׁרֶשׁ רֹאשׁוֹן ועי"ש בְּכָל הַנּוֹשְׂאִי כֵּלִים ובפמג"ד בַּפְּתִיחָה כּוֹלֶלֶת חֵלֶק הָרִאשׁוֹן יעש"ה וְהוּא מְשׁוּם דְּכָךְ הִתְנוּ הַחֲכָמִים שֶׁלֹּא לִלְקוֹת ע"ד אֶלָּא מִכַּת מַרְדּוּת יע"ש נִיחָא דְּהָוֵי ד"ת מַמָּשׁ וּכְמוֹ בְּדְאוֹרַיְיתָא אֲבָל לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן שָׁם יִקָּשֶׁה כַּנַ"ל וְגַם לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל עכ"פ קָשֶׁה בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל דַּהֲלָכָה שֶׁאָמְרוּ בְּכָל דָּבָר לֹא יהי' גָּרוּעַ מִדָּבָר שֶׁל סוֹפְרִים וא"כ שׁוּב אֵיכָא לֹא תָּסוּר וע"ז אָנוּ מִלְקִין אוֹתוֹ וא"כ שׁוּב אֵין כָּאן עֲקִירָה לָאו דְּלָא יוֹסִיף וְדוּק, וְעַיֵּין הֵיטֵב בָּרַמְבַּ"ן שָׁם שֹׁרֶשׁ א', וּבְהֵיוֹתִי מְדַבֵּר בְּעִנְיָן שֶׁלְּפָנֵי עִם הַגָּאוֹן וכו'

כְּבוֹד מהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א וּמֵעִנְיָן לְעִנְיָן כֹּה הֶרְאָה לִי בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהֶל לְמָרָן אָבִיו הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רשכבה"ג מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זצוק"ל שָׁם בְּדַף ה', וְאַגַּב הֵאִירוּ לְנֶגֶד עֵינַי מַה שְּׁנִדְפַּס שָׁם בְּדַף ל"ו בְּחִדּוּשַׁי מַכּוֹת וְרָאִיתִי וְשָׁמַחְתִּי שֶׁזָּכִיתִי לְכַוֵּן לְעֻמֶק דַּעַת גָּאוֹן עָמֹק כְּמוֹהוּ זַ"ל בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף ח' בְּהָא מַדּוּעַ לֹא חִילֵק ר"י לְעִנְיַן מַלְקוּת בֵּין אִישׁ לָאִשָּׁה יעש"ה כָּתַב זֹאת גַּם הַגָּאוֹן זַ"ל וּבְשִׁינּוּי מְעַט וְזַ"ל וּלְרַבָּנָן נִיחָא כָּאן דְּכֵיוָן דְּלָא קָטְלִינַן לָהּ עָבְדִינַן לָהּ וְנַקְלָה, וְעוֹד דשא"ה דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דִּלְדִידְהוּ לֹא נִתְפָּרֵשׁ בַּתּוֹרָה אֵיךְ לַעֲשׂוֹת בְּאִשָּׁה, משא"כ לְעִנְיַן הַכָּאָה שֶׁתַּרְגִּישׁ יוֹתֵר בַּהֶסֶרַת בְּגָדֶיהָ הָוֵי בִּכְלַל עוֹנָשִׁין דְּהֶוְקֵּשָׁה אִשָּׁה לְאִישׁ וכו' אֲבָל לר"י קַשְׁיָא ונ"ל דכמש"כ הַמְפָרְשִׁים דלב"ש דס"ל אָסוּר הוֹצָאָה ביו"ט וְאַפ"ה לֹא רָצוּ חכז"ל לַעֲקוֹר כָּל מִצְוַת שׁוֹפָר בִּשְׁבִיל גְּזֵרָתָם כֵּן נִימָא ג"כ דְּאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא יִגְלוּ כְּסוּתָהּ א"כ אֵין אֵלּוּ חֻלָּקוֹת כְּלָל וְיִהְיֶ' הַדִּין לְפָטוֹרָהּ לְגַמְרֵי וְנִמְצָא הַכֹּל נֶעֱקָר יְזֶה לֹא רָצוּ חכז"ל משא"כ בְּסוֹטָה דַּאֲפִי' אִם לָא עָבְדִי פְּרִיעַת רֹאשָׁהּ מ"מ אֵין כָּל הַשְׁקָאָה בְּטֵלָה עי"ש וּמַה דְּמִתְקַיְּים מַלְקוּת עכ"פ בְּאִשָּׁה כְּעוּרָה לָא נָחֲתִי חכז"ל לָזֶה וְנֶחְשָׁב לָהֶם כַּעֲקִירַת מִצְוָה שְׁלֵמָה עכ"ל צַדִּיק וצ"ע: מש"כ בְּפֶרֶק א' דַּף מ"ה בְּעִנְיָן הָא דִּכְתִיב גַּבֵּי שִׁמְשׁוֹן כָּל מָצָאתִי בעז"ה בפמ"ג לְרַגְלֵי עִיּוּנִי בְּעִנְיָן מַכַּת מַרְדּוּת הַנָּ"ל בַּפִּתְיחָה כּוֹלֶלֶת לאור"ח הַחֹלֶק הא' אוֹת י"ז שֶׁהִקְדִּימַנִי בָּזֶה במ"ש הַמַּלְאָךְ וְאַל תֹּאכְלִי כ"ל טָמֵא כְּעִנְיָן כָּל חָלָב לְרַבּוֹת חֲצִי שִׁיעוּר הִזְהִירָה שֶׁאַף ח"ש מֵעֲנָבִים וְחוֹמֶץ אַף בִּסְיָיג לִסְיָיג הָוֵי בְּשִׁמְשׁוֹן וכו' יעש"ה ותה"ל שֶׁכִּוַּנְתִּי: מש"כ בְּפֶרֶק א' דַּף מ"ט ע"ב מֵהַפְּסוּק וְכִי יָגוּר אִתְּךָ גֵּר בְּשֵׁם הח"ס, וּמֵהַתּוֹסָ' דִּיבָמוֹת מ"ח ע"א ד"ה עֶבֶד אִישׁ וכו', מָצָאתִי עַכְשָׁיו גַּם בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהֶל הנז"ל לְהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זצ"ל זי"ע בפ' בָּא שֶׁכָּתַב עַל פָּסוּק זֶה אֵינִי מוּבָן מִי שֶׁלֹּא נִימּוֹל הָא אֵינוֹ גֵּר כְּלָל וּפְשִׁיטָא שֶׁלֹּא יֹאכַל בַּפֶּסַח וצ"ל אַכְשִׁיוּלַד לְגֵר בֵּן בִּיהַדּוּתוֹ קָאֵי שֶׁמִּילַת בְּנוֹ מְעַכַּבְתּוֹ מִלֶּאֱכוֹל בְּפֶסַח עכ"ל וְקָשֶׁה דְּגַם זֶה פְּשִׁיטָא וּכְדִמְבֹוָאָר בִּפְנִים, גַּם מִמַּעֲתִיקֵי דְּבָרָיו נָעְלַם תוס' יְבָמוֹת הַנָּ"ל ויל"ע, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר וְלִמְצוֹא קָצֶת חִידּוּשׁ וְהוּא, דְּרָאִיתִי לְמִי שֶׁהִקְשָׁה דְּאַמַּאי לָא יָלְפִינַן בגמ' דְּחֻלִּין דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֹוב מֵהָא דְּמִילַת זְכָרָיו וַעֲבָדָיו מְעַכֶּבֶת, דִּילְמָא לָאו אָבִיו הוּא וּלְשִׁיטַת הר"מ דספד"א לְקוּלָּא, וְנִרְאֶה לוֹמַר דְּגַם מִמִּילַת בָּנָיו שֶׁמְּעַכַּבְתּוֹ אֵינוֹ רְאָיָה מְשׁוּם דעכ"פ לֹא גָּרַע זֶה הַבֵּן הַמֻּחְזָק מֵעֶבֶד יְלִיד בֵּיתוֹ שֶׁמְּעַכַּבְתּוֹ שעכ"פ יְלִיד בֵּיתוֹ הוּא, וּבְכָל אֹפֶן לְפִי הָאֱמֶת דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֹוב שַׁפִּיר אָמְרִינַן דְּמִילַת זְכָרָיו מְעַכֶּבֶת וא"כ י"ל דקמ"ל וְכִי יָגוּר אִתְּךָ גֵּר וכו' הַמּוֹל לוֹ כָּל זָכָר דְּגַם ,,בְּגֵרִים" מְעַכֶּבֶת מִלַּמֵּד מִלַּת זְכָרָיו הַנּוֹלָדִים וּבְחֻזְקַת כְּשֵׁרִים הֵם וְאָזְלִינַן בָּתַר רֹוב שַׁפִּיר אָמְרִינַן דְּמִילַת זְכָרָיו מְעַכֶּבֶת וא"כ נוֹהֵג בּוֹ, לְפִי תֵּירוּץ הַנָּ"ל דִּזְכָרָיו עכ"פ דִּין יְלִיד בַּיִת לָהֶם ודו"ק: מש"כ בְּדַף ע"ג לְהַקְשׁוֹת מִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א עַל דִּבְרֵי הַפָּנִים יָפוֹת עיי"ש, הִנֵּה יֵשׁ לְדַיֵּק בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל (פ"ג דִּין ח') שֶׁכָּתַב וְכוֹתֵב עָלֶיהָ בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וכו' וְכוֹתֵב כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהִשְׁבִּיעַ אוֹתָם בָּהֶם אוֹת בְּאוֹת מִלָּה בְּמִלָּה ,,וְכוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם בִּכְתָבוֹ" עכ"ל שצ"ע דִּלְמָה שָׁנָה עוֹד לוֹמַר שֶׁכּוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם בִּכְתָבוֹ, כֵּיוָן שֶׁהִקְדִּים כְּבָר דְּכוֹתֵב בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמְרָה בַּתּוֹרָה, א"כ וַדַּאי שֶׁצָּרִיךְ לִכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם בִּכְתָבוֹ, אֲבָל לפמש"כ הפנ"י הָיָה א"ל דְּכֵיוָן שֶׁבְּהִשְׁבִּיעָהּ אָמַר אֶת הַשֵּׁם בְּכִינּוּי הו"א שֶׁכּוֹתֵב ג"כ בְּכִינּוּי, קמ"ל דְּצָרִיךְ לִכְתּוֹב בִּכְתָבוֹ וּמִקּוֹר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הוּא בָּאֱמֶת מֵהַיְלְקוּט שֶׁהֵבִיא הפנ"י ,,כְּדֵי שֶׁתְּהֵא יוֹדַעַת אֵיזֶה שֵׁם מוֹחֵק הַכֹּהֵן בִּשְׁבִילָהּ", וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּפָנִים, וּמַה שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם וְכוֹתֵב כָּל הַדְּבָרִים וכו'

אוֹת בְּאוֹת מִלָּה בְּמִלָּה וכו', אַף שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּכָל לָשׁוֹן, וְהַכְּתִיבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ דַּוְקָא? כְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה בְּשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק שָׁם בחיור"ד יע"ש, גַּם זֶה נִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּיֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר דְּאַף דְּבָעִינַן בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ, אָמְנָם לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת דַּוְקָא בִּלְשׁוֹן שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה אֶלָּא יָכוֹל לוֹמַר בְּסִגְנוֹן אַחֵר דְּוֻמְיָא לְפֵירוּשׁ מִלּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וּבִלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ דַּוְקָא, לְכָךְ כָּתַב הָרַמְבַּ"ם שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת ,,אוֹת בְּאוֹת וּמִלָּה בְּמִלָּה" פֵּירוּשׁ מִלְּשׁוֹן הָאָמוּר בַּתּוֹרָה עַצְמָהּ, ודו"ק וְקַצַּרְתִּי: בְּרַמְבַּ"ם פ"ג מהל' סוֹטָה דִּין ב' כָּתַב דְּמַאֲיְמִין עָלֶיהָ ,,שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ" וּמַפְחִידִין אוֹתָהּ וכו' וּמַעֲשֶׂה רְאוּבֵן וכו' עַל פָּשְׁטוּ ,,וּמַעֲשֶׂה אַמְנוֹן וַאֲחוֹתוֹ" כְּדֵי לְהָקֵל עָלֶיהָ וכו' עכ"ל וְהִנֵּה כְּבָר עָמְדוּ עַל זֶה הַמְחַבְּרִים דמנ"ל דְּהָאֵיוֹם הוּא שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ דִּלְמָא נִמְצָא מָקוֹר לָזֶה לֹא בַּגְּמָרָא דִּידַן וְלֹא בַּגְּמָרָא דִּבְנֵי מַעֲרָבָא, וְכֵן מֵהָא דְּאוֹמְרִין בְּפָנֶיהָ הָא דְּאַמְנוֹן וַאֲחוֹתוֹ ג"כ לֹא נִזְכַּר בַּגְּמָרָא וּבְהַמְאִירִי מְבֹאָר עוֹד יוֹתֵר שֶׁמַּזְכִּירִין לָהּ גַּם מַעֲשֶׂה דְּדָוִד וכו' יע"ש, וּבְפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת כָּתַב הר"מ ,,וּמִן הַדּוֹמֶה לָזֶה מַמַּה שֶׁיֵּשׁ בְּמִקְרָא", וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּהָרַמְבַּ"ם דָּיֵיק לָהּ מֵהָא דְּאָמַר בְּסִפְרֵי (סי' ס"א) אוֹמֵר לְפָנֶיהָ דִּבְרֵי הַגָּדָה מַעֲשִׂים שֶׁאֵירְעוּ בַּכְּתוּבִים הָרִאשׁוֹנִים וכו' יע"ש וּמַאי נִינְהוּ מִכְּתוּבִים הָרִאשׁוֹנִים אִם לֹא מַעֲשֶׂה דְּדָוִד, וְאַמְנוֹן דְּמַעֲשֶׂה יְהוּדָה וּרְאוּבֵן בְּתוֹרָה הוּא וְלֹא כְּתוּבִים הָרִאשׁוֹנִים מַקְרִיא וּמִדְּאָמַר בַּמִּשְׁנָה וּבְסִפְרֵי לְפָנֶיהָ מְדַיֵּיק דַּאֲבָל לֹא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת רד"ל שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם וּבִלְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ מְבֹאָר בְּיוֹתֵר שֶׁאָמַר (בפ' נָשׂא ס' י"ד) וְאוֹמֵר לְפָנֶיהָ דִּבְרֵי אַגָּדָה מַעֲשִׂים שֶׁאֵירְעוּ בַּכְּתוּבִים הָרִאשׁוֹנִים וכו' וְאוֹמֵר לְפָנֶיהָ דְּבָרִים שֶׁאֵינָן כְּדַאי לְשׁוֹמְעָן הִיא וְכָל מִשְׁפָּחוֹת וכו' יע"ש וּמִזֶּה שֶׁמְּחַלֵּק בִּתְרֵי אֲמִירוֹת מַשְׁמַע שֶׁהֵם שְׁנֵי דְּבָרִים שֶׁאוֹמֵר לְפָנֶיהָ מֵהוֹדָאַת יְהוּדָה, וְגַם מֵחֵטְא אַמְנוֹן וְתָמָר: מַה שֶּׁהֵבֵאתִי שָׁם בְּשֵׁם המנ"ח לְעִנְיַן אִי בָּעֵינַן כֹּהֵן גַּבֵּי מְחִיקָה יע"ש צ"ע דַּהֲלֹא בַּסִּפְרֵי יָלְפִינַן זֶה מִדִּכְתִיב וְכָתַב אֶת הָאָלוֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר וּמָחָה וכו' מִדִּכְתִיב הַכֹּהֵן בַּסּוֹף דְּדַוְקָא הַכֹּהֵן וְלֹא אַחֵר עַיֵּין בַּמַּלְבִּי"ם שָׁם (וְאַף שֶׁמָּה שֶׁכָּתַב דְּלֹא מְהַנֵּי ע"י שָׁלִיחַ ל"ע דְּמַדּוּעַ נִפְסַל אִם הַכֹּהֵן שָׁלַח ע"י שָׁלִיחַ כֹּהֵן לִכְתּוֹב הַפָּרָשָׁה, וְצִיֵּין חֻלִּין (י' ע"ב) וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת יָכוֹל יֵלֵךְ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְיַסְגִּיר וכו', וּבִנְדָרִים (נ"ו ע"ב) פֵּרְשׁוּ הָרֹא"שׁ וְתוֹסְ' דְּיָכוֹל לֵילֵךְ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְיַסְגִּיר הַיְינוּ ע"י שָׁלִיחַ וכו' ת"ל אֶל פֶּתַח הַבַּיִת יע"ש מַשְׁמַע דבלא"ה ע"י שָׁלִיחַ נָמֵי כָּשֵׁר ויל"ע), וא"כ י"ל דְּהַאי הַכֹּהֵן קָאֵי נָמֵי עַל ,,וּמָחָה" לוֹמַר דְּבִמְחִיקָה נָמֵי בָּעֵינַן כֹּהֵן דַּוְקָא וּמִשּׁוּם דִּכְתִיב כֹּהֵן בָּאֶמְצַע שָׁנְדַּיְנַן לֵיהּ נָמֵי אַלְבַסּוֹף הַפָּרָשָׁה, וְכִדְאָמְרִינַן בַּשַּׁ"ס הַרְבֵּה פְּעָמִים כה"ג, וְעוֹד מְפֹרָשׁ הַדָּבָר בְּתוֹסְ' עֵירוּבִין (י"ג ע"א) ד"ה אֲבָל תּוֹרָה וכו' א"נ בְּסוֹטָה אֵין הַכֹּהֵן שָׁעָלָיו לְכָתּוֹב מַקְפִּיד אִם יִכְתּוֹב שׁוּם אָדָם לִשְׁמָהּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ וּמִסְתָּמָא נִיחָא לֵיהּ אֲבָל גַּבֵּי גֵּט מִסְתָּמָא לָא נִיחָא לֵיהּ לְבַעַל עכ"ל וְהָא דְּכָתְבוּ שׁוּם אָדָם צ"ל דְּהַיְינוּ דַּוְקָא כֹּהֵן דִּכְנָתֵי' וּדו"ק: שָׁם בַּגְּמָרָא (ט"ז ע"ב) וּלְקַבְּלֵיהּ לְדָם בְּמָנָא אַחֲרִינָא עַיֵּין במש"כ בְּפָנִים, וְהִנֵּה יֵשׁ עוֹד מָקוֹם לוֹמַר עפ"י מַה שֶּׁהִקְשָׁה מָהָרָ"שׁ קְלוּגָּער זצ"ל בְּשׁוּ"ת טוטו"ד מהד"ת סי' כ"ג, עַל הַטַּ"ז הַיָּדוּעַ דְּמַה דְּהִתִּירָה הַתּוֹרָה בְּהֶדְיָא אֵין כֹּחַ בְּיַד חכז"ל לְאָסְרוֹ וא"כ אֵיךְ אָסְרוּ חכז"ל.

לִשְׁחוֹט לְתוֹךְ כְּלִי אוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם וַהֲרֵי מִקְרָא מְפֹרָשׁ אוֹמֵר בפ' מְצֹורָע וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל כְּלִי אֶל מַיִם חַיִּים א"כ הַתִּירָה הַתּוֹרָה לִשְׁחוֹט לְתוֹךְ הַכְּלִי וּלְתוֹךְ הַמַּיִם וְאֵיךְ יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חכז"ל לְאָסְרוֹ וצע"ג עכ"ל, וּבְזֶה הָיָה טַעַם יָפֶה לוֹמַר בס"ד כֵּן, וְעַיֵּין ש"ע

יור"ד סי' י"א בבה"ט ובפ"מ שָׁם בְּשֵׁם הפר"ח יע"ש, אָכֵן קוּשְׁיָתוֹ לק"מ לענ"ד לְפִי מַאי שֶׁמַּסְקִינַן שָׁם בש"ע יור"ד סי' י"ב דבזה"ז דְּאֵין דֶּרֶךְ עוֹבְדֵי עַכּוּ"ם בְּכָךְ יֵשׁ לְהַתִּיר וְעַיֵּין בַּשָּׁ"ךְ שָׁם, וא"כ בְּעֵת הַנָּהָגַת דִּינֵי עֲבוֹדָה דְּמְצוֹרָע באר"י שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָקוֹם לָחוּשׁ לָעַכּוּ"ם בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל אוֹפֶן מֻותָּר ודו"ק: מש"כ בְּדַף ע"ה לְיַשֵּׁב הֶעָרַת הַמְּנָחַת קְנָאוֹת עַל האב"מ יעש"ה, נִזְדַּמֵּן לְנֶגֶד עֵינַי עַכְשָׁיו בְּשוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד סי' קס"ה בְּתוֹךְ אוֹת א', דְּמְתָרֵץ עַל הָא דְּמַקְשֶׁה הַחִינּוּךְ נְהִי שֶׁחָל הַנֶּדֶר בֵּיתֵי עֲשֵׂה וְנִדְחֵה ל"ת דְּלִכְאוֹרָה י"ל אַלִּיבֵיהּ דְּרַבִּי דְּיֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנָמוֹת וְהֵזִיד בִּמְעִילָה בְּמִיתָה, וְאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִיתָה אַדְּ זֶה לֵיתָא דְּתוֹסָ' כָּתְבוּ בִּפְסָחִים ל"ג דְּדַוְקָא בַּאֲכִילָה ס"ל לְרַבִּי בְּמִיתָה וְלֹא בַּהֲנָאָה וכ"כ עַל הַגְּלָיוֹן בא"מ סי' קע"ד בְּמַה שכ' לְתָרֵץ עַל דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א מְשׁוּם דס"ל לְרַבִּי דְּיֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנָמוֹת וּבְמִיתָה וכו' וְהִקְשִׁיתִי שָׁם מֵהַתּוֹסָ' פְּסָחִים הַנַּ"ל, וי"ל דְּתַשְׁמִישׁ הָוֵי כַּאֲכִילָה כִּדְאָמְרִינַן הַמִּתְעַסֵּק בַּחֲלָבִים וכו' שֶׁכֵּן נֶהֱנָה וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת ס"ה דְּאָמְרִינַן אוֹכֶלֶת עִמּוֹ וכו', ע"כ נְכוֹנִים דְּבָרַי הא"מ עכ"ל וּבְרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי והמ"ק לֹא רָאָה זֶה, — כֵּן נָפַל לִי הַיּוֹם בְּרַעְיוֹנִי לִסְפֵּיקַת המל"מ לְעִנְיַן מְעִילָה בְּקוֹנָמוֹת שֶׁהֵבֵאתִי בִּפְנִים, דְּיֵשׁ קְצָת רְאָיָה מִמִּשְׁנָה דִּמְגִילָּה פ"א אֵין כִּין מֻודָּר הֲנָאָה מֻודָּר מַאֲכָל וכו', הו"ל לוֹמַר נָמֵי חוּמְרָא בְּהָא דְּיֵשׁ מְעִילָה וכו' ודו"ק וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּסִפְרִי אֲנָרִין תְּלִיתַאי דַּף ל"א ל"ב: מש"כ וְחָקַרְתִּי בְּדַף ע"ג לְעִנְיַן אֵין כּוֹתְבִין מְגִילָּה לְהִתְלַמֵּד בָּהּ אִי מֻותָּר בְּשָׁאָר לְשׁוֹנוֹת, יְעַוְּיֵן בְּטוּרֵי אֶבֶן מְגִילָּה דַּף ח' ע"ב בד"ה רַשְׁבָּ"ג וכו' דְּמַשְׁמַעְמִשָּׁם דְּאָסוּר גַּם בְּכָל לָשׁוֹן וְכֵן שָׁם בד"ה אֵין בֵּין וכו' כָּתַב מְפֹרָשׁ וְאֶפְשָׁר דַּאֲפִילּוּ לָמֶ"ד כּוֹתְבִין ה"מ בלה"ק אֲבָל בְּכָל לָשׁוֹן לֹא דְּתֵרֵי קֻולֵּי לָא מַקְלִינַן שֶׁתְּהֵא נִכְתֶּבֶת מְגִילָּה לְבַד וּבְכָל לָשׁוֹן עי"ש, וּבְרוּךְ שֶׁהֵאִיר עֵינַי בַּהֲלָכָה זוֹ: מש"כ בְּדַף ע"ח לְעִנְיַן טֻומְאַת יָדַיִם בפ' סוֹטָה יע"ש, בָּזֶה י"ל קְצָת הֶעָרַת הט"א מְגִילָּה דַּף ח' דְּקָאָמַר הַגְּמָרָא וּלְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם זו"ז שָׁוִוין, וְהִקְשָׁה מס"ד דְּאֵין מְטַמְּאִין וְכִי גָּרַע תו"מ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יוֹתֵר מִפֵּ"ה אוֹתִיּוֹת מִמְּגִילָּה בְּעָלְמָא וכו' מִיהוּ י"ל מְשׁוּם מְזוּזָה דָּיֵיק לָהּ מִמַּתְנִיתִין דְּמְטַמֵּא וכו', את"ד וי"ל דְּבִמְזוּזָה הו"א דְּלֹא שַׁיָּיךְ הַךְ גְּזֵרָה דטומ"י מְשׁוּם דְּעַל פִּי רֹוב קוֹבְעִים אוֹתָהּ עַל מְזוּזוֹת הַבַּיִת וְלָא מִשְׁהֵי' לָהּ בְּעַיִן בֵּין אוֹכְלִים, קמ"ל דמ"מ גָּזְרוּ בָּהּ: מש"כ בְּדַף ע"ו לְעִנְיַן חִיּוּב כְּתֻבָּה דְּרַבָּנָן דְּמַהֲנֵי לְעִנְיַן דְּאוֹרָיְתָא מָצָאתִי סְעִיפְתָּא לְדָבָרַי בְּדִבְרֵי הָרִיטְבָ"א שְׁבוּעוֹת (דַּף ל"ב) בְּהָא דְּאָמְרִינַן הַכֹּל מוֹדִים בְּעֵד מִיתָה שֶׁחַיָּיב, כָּתַב הָרִיטְבָ"א וְז"ל יֵשׁ מַקְשִׁין לָמֶ"ד כְּתֻבָּה דְּרַבָּנָן לָמָּה הָעֵד חַיָּיב קָרְבָּן וכו' וְלָאו קוּשְׁיָא הִיא דְּרַחֲמָנָא בְּכָל כְּפִירַת מָמוֹן חַיָּיב קָרְבָּן וְהָכָא כֵּיוָן שֶׁהַבַּעַל מְחַוַּיב לָהּ מִדְּרַבָּנָן כְּפִירַת מָמוֹן גָּמוּר הוּא וז"פ עכ"ל וְעַיֵּין שְׁבוּעוֹת (דל"ה ע"א) אָמַר אִישׁ פְּלוֹנִי לִיתֵּן לִי ר' זוּז וכו', וּמַסְקָבָר יוֹתֵר כמש"כ בִּפְנִים, וְקִצַּרְתִּי: מש"כ בְּדַף לְעִנְיַן קֻושְׁיַת הָרֹאשׁ יוֹסֵף בְּחֻולִּין י"א מָצָאתִי בְּשוּ"ת תּוֹרַת חֶסֶד חאהע"ז לסי' ו' אוֹת ו') שֶׁכָּתַב לְהָעִיר בְּדָבָר חָרִיף לפ"ד המל"מ דְּלֹא מוֹעִיל תְּשׁוּבָה בָּזֶה דס"ל שגזה"כ הוּא שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הַמָּקוֹם נֵס זֶה אֶלָּא לְמִי שֶׁלֹּא בָּא שׁוּם בִּיאָה אֲסוּרָה מִיָּמָיו, א"כ לפי"ז סוֹטָה שֶׁשָּׁתְתָה וּבָדְקָה הַמַּיִם הָרֵי עי"ז נִתְבָּרֵר בְּבֵירוּר גָּמוּר שֶׁבַּעְלָהּ הוּא מְנֻקֶּה מֵעָוֹן ולפי"ז מִי שֶׁקִּנֵּא לְאִשְׁתּוֹ וְנִסְתְּרָה וְאַחַ"כ זֶה הָאִישׁ שֶׁנֶּחְשַׁד עָלֶיהָ הוּא בְּעַצְמוֹ ג"כ קִינֵּא לְאִשְׁתּוֹ וְהִשְׁקָהּ וּבְדָקוּהָ הַמַּיִם נִיצָּא שֶׁהֶחוּתְרָה לְבַעְלָהּ הַךְ סוֹטָה קַמַּיְיתָא שֶׁנֶּחְשְׁדָה עִם אִישׁ זֶה שֶׁהֲרֵי נִתְבָּרֵר שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה לֹא בָּא שׁוּם בִּיאָה אֲסוּרָה מִיָּמָיו וז"ד שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ מֵעוֹלָם וּפְשִׁיט בכ"ד דְּכָל שֶׁאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה אוֹ שֶׁאָמַר בַּעְלָהּ אֵינִי מַשְׁקֶהָ

אוֹ שֶׁגֵּירְשָׁהּ שׁוּב הִיא אֲסוּרָה לַבַּעַלָהּ לְעוֹלָם וא"א לְבָרֵר הַיִּתָּרָה בְּשׁוּם אוֹפֶן וְעִנְיָן כְּלָל וכו' ולפ"ד מֻיָּושָׁב ג"כ קֻוּשְׁיַת הָעוֹלָם שֶׁהֵבִיא בְּסֵפֶר ר"י עַל חֻולִּין אַהָא דְּיָלִיף הַגְּמָרָא הָתָם דְּאָזְלִינַן ב"ר מִמַּכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ וכו' עי"ש וְלֹא רָצִיתִי לְהַאֲרִיךְ וּמְבֹוָאָר לְהַמְּעַיֵּן עכ"ל: מש"כ בְּדַף ע"ח בד"ה וְעִם וכו', נִשְׁמַט מִלְּבָאֵר דְּאַף דפרש"י גַּם עַל ק"ש כֵּן דְּלְמַפְרֵעַ פָּסוּל הוּא בְּתֵיבוֹת, מ"מ י"ל בְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' כָּךְ וּלְחַלֵּק יָצָאתִי: לְדַף י"ז מש"כ עַל הַתּוֹסָ' דְּרָצוּ לְפָסֹול שְׁנֵי גִּיטִּין מִשּׁוּם סֵפֶר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁנַיִם יג' סְפָרִים מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת בי"צ חאור"ח סי' ל"ה שֶׁמַּסְבִּיר לָהּ דְּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּבְגֵט בָּעֵי סֵפֶר כְּרִיתוּת שֶׁהַסֵּפֶר כּוֹרֵת וְאִם כּוֹרֵת בִּשְׁנֵי גִּיטִּין אַף אִם הֵם כְּשֵׁירִין כ"א עֲבִיד פַּלְגָא לִסְבָרַת הגמ' ב"ק נ"ג רַק אִם כָּשֵׁר גֵּט אֶחָד בִּשְׁנַיִם אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה חֲתִיכוֹת ה"ה בִּשְׁנֵי גִּיטִּין מַאי אִיכְפַּת אִם כ"א עֲבִיד פַּלְגָא כְּרִיתוּת גַּם בָּזֶה כָּשֵׁר אֲבָל בָּתַר דְּיָלְפִינַן דְּגֵט אֶחָד ל"מ בְּשֵׁנִי אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה חֲתִיכוֹת ה"ה דל"מ ב' גִּיטִּין דכ"א עֲבִיד פַּלְגָא כְּרִיתוּת ול"מ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה חֲתִיכוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה כ"א פַּלְגָא כְּרִיתוּת וּמֻיָּושָׁב קֻוּשְׁיַת הַטּוּרִי אֶבֶן מִגִּיטִּין פ"ו וכו' עיי"ש וְהִנֵּה מִלְּבַד מַה שֶּׁיֵּשׁ לְפַקְפֵּק עַל עֶצֶם הַסְּבָרָא דְּפַלְגָא כְּרִיתוּת ויל"ע בְּגִיטִּין דַּף ט' וּבְדִבְרֵי רע"א שָׁם עוֹד יֵשׁ לְעַיֵּן דְּמַאי יַעֲשֶׂה שָׁם הַאי סְבָרָא גַּבֵּי שְׁתֵּי מְגִילּוֹת לְתוֹךְ כּוֹס אֶחָד: מש"כ בְּדַף ט"ו בְּעִנְיַן הוֹסָפָה אִי הָוֵי עֲקִירָה.

רָאִיתִי גַּם בְּסֵפֶר יָגֵל יַעֲקֹב שֶׁעִם הִתְנַסְּפִי הָרֹא"שׁ לְמַסֶּכְתִּין שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְהֵבִיא מְסַפְּרֵי חַכְמֵי הַסְּפָרַדִּים וְהָרַב יַד מַלְאָכִי וְהֵעִיר עַל דִּבְרַת הלח"מ הנז' בְּפָנִים, עיי"ש. וְכֵן כָּתַב בְּעִנְיָן זֶה דְּעָלָיו לְעָרְבָן לְתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הַמָּהַרְשָׁ"א והח"צ וכו' יעש"ה.

יְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת עַמּוּדֵי אֵשׁ: מש"כ בְּעִנְיַן הַגָּשָׁה בְּדַף י"ד מִדַּפֵּי הַגְּמָרָא, מָצָאתִי בס' לְמוּדֵי ד' לְיָמּוּד כ"ב שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יו"ט וּמְיַיְשֵׁב עפ"י דִּבְרֵי המהרי"ט בְּחִידּוּשָׁיו לְקַדּוּשִׁין דְּלָא מִתְחַלָּה עֲבוֹדָה בְּקֻמִּיצָה וז"ש א"צ כֹּהֵן דְּהַיְינוּ לְפָסֹול זָבַח דְּאִלּוּ בְּשְׁחִיטָה כָּתְבוּ שָׁם דִּכְשֵׁרָה בְּזָה, ומש"כ הָרַב תיו"ט בְּמְגִילָּה שָׁם וְז"ל וּכְמוֹ סְמִיכָה וּשְׁחִיטָה דא"צ כֹּהֵן ה"נ תְּנוּפָה וְהַגָּשָׁה ע"ש.

דְּבָרָיו תְּמוּהִים וְשׁוּב רָאִיתִי לה' הַמַּגִּיהַ כְּסֵפֶר מְגִילַּת סֵפֶר לְאַוּוּיְן ש"ט עוֹרֵר ע"ז יע"ש וְעַיֵּן לְשׁוֹן רַשָּׁ"י לְקַמָּן רֵישׁ פ' הָיָה נוֹטֵל, וְהַגָּשָׁה תְּחִילַּת קֻמִּיצָה וכו' עיי"ש: מש"כ בְּדַף ע"ה בְּעִנְיָן אִי סוֹטָה דָּמֵי לד"נ, עַיֵּן בְּתוֹסָ' רעק"א בִּיבָמוֹת אוֹת סָמַךְ בפ"ו מ"א וּבְשׁוּ"ת רע"א סי' רכ"ב, יעש"ה וּפָסוּל בָּהּ עֵדוּת מֻיָּוחֶדֶת, וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת זִכְרוֹן יוֹסֵף חאע"ז ס' ד': מש"כ בְּפֶרֶק רִאשׁוֹן בִּשְׁבוּעַת אֲבִימֶלֶךְ וכו' מָצָאתִי שֶׁשְּׁאִילַת הָרִאשׁוֹנִים הִיא בְּכָל הַהֶעָרוֹת וְהוּא בְּסֵפֶר הַמְּאִירִי לִנְדָרִים דַּף ז' וּפֵירֵשׁ בָּהּ מִשּׁוּם שֶׁהָה עָבְרוּ עַל הַשְּׁבוּעָה תְּחִלָּה ואע"פ שֶׁבְּזוֹ מִיָּהָא לֹא הֻזְקְרוּ לְכָךְ שֶׁהֲרֵי צָבַר זְמַן הַשְּׁבוּעָה, מ"מ נִרְאֶה דַּעְתָּם שֶׁעַל כָּל זַרְעָם נִשְׁבְּעוּ וְנִינֵי וְנֶכְדֵי עַל כָּל הַיּוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ שַׁלְשֶׁלֶת מַשְׁמַע וכו' יעו"ש וְכָל רָז לֹא אָנוּס מֵהֶם זלה"ה:מש"כ בפ"ק דַּף י"א בְּשֵׁם הַחֲמֵדַת שְׁלֹמֹה בְּעִנְיַן חֲשָׁשׁ דְּשָׁאֲלָה גַּבֵּי כְּתֹונֶת יוֹסֵף יעו"ש מָצָאתִי עַכְשָׁיו בְּשׁוּ"ת תו"ח סי' ל' שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הח"ש וּלְהוֹכִיחַ מִזֶּה לְעִנְיַן דִּינָא דְּמֻותָּר לְהִתְאַבֵּל בכה"ג מֵהָא דְּיַעֲקֹב הִתְאַבֵּל עַל יוֹסֵף, ומש"כ עוֹד שָׁם לְהַקְשׁוֹת גַּבֵּי יְהוּדָא וְתָמָר וכו', לק"מ דְּבָרֹא"שׁ סֹפ"ק דב"מ מַשְׁמַע דְּלָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ כ"כ אִי חֲשָׁשׁ שְׁאֵלָה הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא וַאֲפִלּ' אִי נִימָא דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא מ"מ בְּנֵדַאי אֵין לְהוֹצִיא תָּמָר לִשְׂרֵיפָה מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ זֶה וכש"כ לפ"ד הנוב"י חאהע"ז סי' מ"ג יע"ש א"כ הֵיכִי

דְּלֵיכָּא חֲזָקָה הַמְנַגֶּדֶת ל"ח לִשְׁאֲלָה כְּלָל ולק"מ: מש"כ בפר"ק לְעִנְיַן שֵׁם שָׁלוֹם אִי נִמְחָק, עַיֵּין הֲלָכוֹת קְטַנּוּת לְמהר"מ גְּלאַנְטוּ ח"א סי' רפ"ב בְּעִנְיָן כָּזֶה יעוש"ה: מש"כ בְּדַף י"א דְּסָתָם אָחִיו הוּא לָאו אָחִיו מַאמוֹ יע"ש הִנֵּה אִם נַיְמָא כֵּן גַּם בִּלְשׁוֹן חֲכָמִי הַמִּשְׁנָה יל"ק קֻוֹשְׁיַת התו"ח בְּרֵישׁ פ' אֵלּוּ נְעָרוֹת דְּתָנַן וְעַל אֵשֶׁת אָחִיו וכו' וְטָרְחוֹ בָּהּ בִּירוּשַׁלְמִי כְּמוֹ שֶׁהוּבָא בְּתוֹסְ' וּבְתוֹסְ' יו"ט ע"ש וְהַקֻּשְׁיָה בְּתוֹסְ' חֲדָשִׁים דְּנַיְמָא דְּאַיְירִי בְּאֵשֶׁת אָחִיו מַאמוֹ דְּאֵינָהּ זְקוּקָה לְיִבּוּם יע"ש וְכִדְמִדּוּמָה שֶׁכֵּן הַקֻּשְׁיָה נָמֵי אֶחָד מִבַּעֲלֵי הַגָּהוֹת עַל הַשַּׁ"ס דְּפוּס וִוילְנָא, אֲבָל לְפִי הַנָּ"ל אָתוּ שַׁפִּיר אִם גַּם הַלָּשׁוֹן חֲזַ"ל כָּךְ, כִּי בֶּאֱמֶת אָמְרוּ לְשׁוֹן תּוֹרָה לְחוּד וּלְשׁוֹן חֲכָמִים לְחוּד: לְדַף י"ז מש"כ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם ,,וּבְכָל זְמַן מַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת" כָּתַבְתִּי עַל הַגְּלְיוֹן דז"פ דְּלָא מַשְׁקִין בְּשַׁבָּת ויו"ט מְשׁוּם מְחִיקָה וְהַקְרָבָה וְהַשְׁקָאָה גּוּפָא הָוֵי כְּדִינָא נְפָשׁוֹת וְעוֹד דְּהָוֵי דִּין וּמִשְׁפָּט כְּתִיב בֵּיהּ אֶלָּא דְּלְעִנְיַן חוה"מ מְבוֹאָר הַדָּבָר וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי מוע"ק פ"ק הל' ב' וְעוֹשִׂין כָּל צָרְכֵי רַבִּים אֵלּוּ הֵן צָוְרְכֵי רַבִּים דָּנִין ד"מ וכו' וּמַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטָה וְשׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה וכו'.

וּבִירוּשַׁלְמִי שְׁקָלִים פ"ק עיי"ש וברע"ב שָׁם, וְשָׁם, יע"ש שׁוּב אָתֵי לִידֵי סֵפֶר עָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן עַל הל' סוֹטָה וּמָצָאתִי שָׁם בָּאוֹת ע"ו שֶׁכָּךְ כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת אַךְ לֹא הִזְכִּיר אוֹדוֹת חוה"מ: מש"כ בְּדַף י"ז בְּדָבָר לְהַרְאוֹת מְקוֹרוֹ טָהוֹר שֶׁל הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁאָמַר דְּפָרָשַׁת סוֹטָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב דַּוְקָא בלה"ק יע"ש נִרְאֶה עַל פִּי מש"כ הָרַמְבַּ"ם (פ"ג מהל' חֲגִיגָה ה"ה) בְּהָא דְּפָרָשַׁת הַקָּהֵל נֶאֱמַר בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ דַּוְקָא, כָּתַב הָרַמְבַּ"ם דִּבְלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ הוּא קוֹרֵא שֶׁנֶּאֱמַר תִּקְרָא הַתּוֹרָה הַזֹּאת בִּלְשׁוֹנָהּ אע"פ שֶׁיֵּשׁ שָׁם לוֹעֲזוֹת עכ"ל נִרְאֶה דְּמִלְּשׁוֹן הַזֹּאת קָא דָּרִישׁ, וּבְנוֹדַאי מָצָא הָרַמְבַּ"ם דְּרָשָׁה זֹאת א"כ הָכָא נָמֵי כְּתִיב וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אַף שֶׁקָּאֵי עַל עֲשִׂיָּה נִימָא נָמֵי דְּמִזֹּאת קָא דָּרִישׁ דְּבָעֵינַן הַכְתִּיבָה דְּהוּא עֲשִׂיָּה דַּוְקָא בלה"ק וְאַף שֶׁהַשְׁבוּעָה הָיָה בְּכָל לָשׁוֹן בְּהָא אַפְקֵיהּ קְרָא וְגַם דַּהֲוָה רַק קְרִיאָה, אֲבָל הַכְּתָוָבָה י"ל דְּבָעֵינַן הַתּוֹרָה הַזֹּאת כִּלְשׁוֹנָהּ וכה"ג מָצִינוּ בִּיבָמוֹת פֶּרֶק י"ב מ"ג חָלְצָה וְרָקְקָה אֲבָל לֹא קָרְאָה וכו' ר"ע אוֹמֵר חֲלוּצָתָהּ כְּשֵׁרָה וכו'.

כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה מְעַכֵּב וּקְרִיאָה דִּבּוּר בְּעָלְמָא הוּא ע"ש וּבַתּוֹסְ' שָׁם דק"ה מַה שֶּׁהִקְשׁוּ מֵעֲקִימַת שְׂפָתַיִם יע"ש וּבְתוֹסְ' רעק"א שָׁם וּבְתִפְאֶרֶת שָׁם, וה"נ כֵּן הוּא, אֲבָל בִּכְתִיבָה אַף שֶׁהוּא כְּדִיבּוּר אֲבָל מ"מ מַעֲשֶׂה נַמֵּי הָוֵי דְּמַעֲשֵׂה הַכְתִיבָה בְּנוֹדַאי הָוֵי מַעֲשֶׂה, וא"כ עַל מִילֵּי דַּעֲשִׂיָּה קָאֵי וְעָשָׂה לָהּ וכו' הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְיֵשׁ לְדָחוֹת וְזֹאת אֵין לוֹמַר דְּמִדִּכְתִיב ,,וְכָתַב" א"כ דַּוְקָא בלה"ק הָוֵי כְּתָב, אֲבָל לֹא בְּלָשׁוֹן אַחֵר, זֶה לֵיתָא דַּהֲרֵי קיי"ל באהע"ז סי' קכ"ו ס"א כּוֹתְבִין הַגֵּט בְּכָל כְּתָב וּבְכָל לָשׁוֹן בֵּין שֶׁהוּא כָּתַב הַכּוּתִים וּבֵין שֶׁהוּא כְּתַב יִשְׂרָאֵל וכו', וְכָתַב הב"ש ס"ק א' אע"ג דִּכְתִיב בְּתוֹרָה וְכָתַב ש"מ כְּתַב עַכּוּ"ם נָמֵי כָּתַב הוּא וְעַיֵּין ב"י ונ"מ לְעִנְיַן שַׁבָּת וכו' יע"ש ועיי"ש סי' קמ"ב סְעִיף ז' וּבְבֵיאוּר הַגְּרָ"א שָׁם ודו"ק הֲרֵי דְּמִלַּת וְכָתַב וְכָתוּב שֶׁבְּתוֹרָה הוּא בְּכָל כְּתָב שֶׁהוּא וה"נ י"ל דְּוָכָתַב הִיא בְּאֵיזֶה כְּתָב שֶׁהוּא, וְעוֹד י"ל עַל הֶעָרוֹת הבי"צ דְּמַדּוּעַ לֹא קָחֲשִׁיב זֹאת בַּמִּשְׁנָה דְּאֵלּוּ נֶאֱמָרִין, י"ל דְּתָנָא וְשַׁיְיר וא"ל מַאי שַׁיְיר דְּהַאי שַׁיְיר י"ל דְּשַׁיֵּיר אֲמִירַת בְּפִנֵי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם דְּכָתַב הָרַמָ"א שָׁם סי' קמ"ב דְּצָרִיךְ לְאוֹמְרוֹ בלה"ק וְאַף דְּהָוֵי מִילְּתָא דְּתַקָּנַת חכז"ל מ"מ חֲשִׁיב שָׁם בַּמִּשְׁנָה גַּם מִילֵּי דְּרַבָּנָן כְּמוֹ תְּפִלָּה וּבִרְכוֹת כ"ג, יעיי"ש באהע"ז בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א.

וְיֵשׁ לִדְחוֹת דְּהָתָם לָאו מִשּׁוּם קְדֻשַּׁת הַלָּשׁוֹן אֶלָּא טַעְמָא אַחֲרִינָא אִיכָּא לְמֵילְתָא עַיֵּין שָׁם בָּרֹאשׁ"ש שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקוֹר הַדְּבָרִים וְקִצַּרְתִּי, וְדִבְרֵי הב"ש אהע"ז הנז"ל נָעֲלַם מֵהָרַב מִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת סי' ש"ו שֶׁלֹּא הֵבִיא כֵּן בְּשֵׁמוֹ דְּכָתַב עַכּוּ"ם מְקֻרֵי כָּתַב לְעִנְיַן שַׁבָּת מִדְּהָוֵי כְּתָב לְעִנְיַן גִּיטִּין וכ"כ הב"ש כנז"ל: למש"כ בְּדַף י"ח עַל הַתּוֹסָ' מֵהָא דִּבְרֵירָה בְּדָבָר לַח יעו"ש עַיֵּין בְּחֻלִּין דַּף מ"א ע"א ד"ה ת"ת וכו' דְּמִתְבָּאֵר דְּהָא דְּקָאָמַר כְּגוֹן דְּאִית לֵיהּ שֻׁוָתָּפוּת בְּגַוֵּיהּ עִיקַּר הָאִיסּוּר הוּא מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבֶת דְּנָאֱסַר חֵלֶק חֲבֵירוֹ מִשּׁוּם שֻׁתָּפוּת בְּשֶׁלּוֹ יע"ש וְהִקְשָׁה בְּפָתַח הַבַּיִת סי' ו' דא"כ נַחְלוֹק הַשְׁתָּא וְנֵאָמַר הֶוְבְּרֵר חֶלְקוֹ לְמַפְרֵעַ וְתֵירֵץ דְּאָתְיָא, כמ"ד אֵין בְּרֵירָה יעו"ש ולפמש"כ יל"ע בָּזֶה, וּבְדִבְרֵי השאג"א דְּיֵשׁ חָמֵץ ובמק"ח הל' פֶּסַח וּבְבֵית אֶפְרַיִם ח' אור"ח בָּזֶה ובס' זִכָּרוֹן שְׁמוּאֵל ואכמ"ל, וע"ד מש"כ תֵּירוּץ עַל הָרַמְבַּ"ם (דפ"ד מה'.

אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ), מָצָאתִי שֶׁכֵּן הִקְשָׁה וְתֵירֵץ הַשּׁוֹאֵל בְּשׁוּ"ת זִכְרוֹן יוֹסֵף (חיור"ד סי' י"א) יע"ש שכ' וְאָמַרְתִּי דְּהַתּוֹסָ' ס"ל דִּבְלִי בְּרֵירָה לֹא שַׁיָּיךְ בִּיטּוּל דְּאֵימָא כֻּלְּהוּ חֲלִיפֵי כֶּלֶב וּטְלָאִים דְּבַהֲדֵי נִינְהוּ וּמֵי הַכֶּלֶב נִתְפַּשְׁטוּ בְּכוּלְּהוּ וְזֶה דַּעַת הישׁ"ש שֶׁהִנִּיחַ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בצ"ע וכו' יעש"ה וְעַיֵּין בְּעִנְיָן זֶה דִּבְרֵירָה חָל בִּלְהַבָּא בשי"ת אָמְרֵי בִּינָה חֵלֶק א' בְּסִימָן י"ב יעש"ה: עַיֵּין מַה שֶּׁהֶאֱרַכְתִּי בְּדַף י"א בְּהָא דַּחֲמַר דְּאָמְרָה טְהוֹרָה אֲנִי וכו', הִנֵּה יֵשׁ עוֹד לְהָעִיר בְּעִיקַּר הַדָּבָר הַאֵיךְ וְכֵיצַד סָמַךְ עַל דְּבָרֶיהָ וְהֶאֱמִינָה עַל כָּל תְּשׁוּבוֹתֶיהָ אַף שע"א נֶאֱמָן בְּאִיסּוּרִין, מ"מ לֹא בע"ד בְּעַצְמוֹ, וּבִכְרָט אִם חָשְׁבָה לְזוֹנָה, וּבִשְׁלָמָא עַל הָא דְּאָמְרָה טְהוֹרָה אֲנִי אֶפְשָׁר דְּנֶאֱמָנָת דְּהֶאֱמִינָה לָהּ תּוֹרָה כמש"כ וְסָפְרָה לָהּ לְעַצְמָהּ – וְעַיֵּין שו"ת חו"י סי' קפ"ב ודו"ק אֲבָל עַל שְׁאָר הַדְּבָרִים צ"ע בָּזֶה לַמְעַיְּינִים: לְעִנְיַן שְׁנֵי סְפָרִים וְעַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל עַיֵּין גַּם בְּשׁוּ"ת מהר"מ מִינְץ סי' א' וְעַיֵּין בְּשָׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם לירוּשַׁלְמִי מס' מְגִילָּ' דַּף ה' ע"א מַה שֶּׁהֵעִיר עַל הַבִּיאוּר מָרְדְּכַי, וְשָׁם הֵבִיא בְּשֵׁם הַקְּרִית סֵפֶר לְהָרַב המבי"ט בהל' מְזוּזָה דְּמִסְתַּפֵּק אִי ד"ז דְּאֵין כּוֹתְבִין תְּפִילִּין וּמְזוּזוֹת עַל ב' עוֹרוֹת אִם הוּא מִדְּרַבָּנָן אוֹ שֶׁהוּא מה"ת ע"ש וְיֵשׁ לְהָעִיר בָּזֶה ואכמ"ל: מש"כ בְּדַף ט"ז מִדַּפֵּי הַגְּמָרָא דְּצִפּוֹר דְּרוֹר מְעַכֵּב וְהֵבֵאתִי רְאָיָה מֵהָא דִּשְׁחָטָהּ וְנִמְצֵאת שֶׁאֵינָהּ דְּרוֹר יְקַח זוּג לַשְׁנִי' יע"ש נֶעְלָם מִמֶּנִּי לפי"ש דִּבְרֵי המל"מ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן זַ"ל עַל הַתּוֹרָה וְעַיֵּין בְּבֵית הַלֵּוִי חל"ג סי' כ"ו סְעִיף ד' מַה שֶּׁהֵעִיר עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן אֵלַי וְיֵשׁ לִי ג"כ מַה לְהָעִיר אַךְ רָאִיתִי לְקַצֵּר: מִנְחַת פִּתִּים בְּהִיוֹתִי עוֹמֵד בְּכָאן הִגִּיעַ לִידֵי סֵפֶר עָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן לְהַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם האב"ד דק' נָאוּרְדָאק זצ"ל עַל הִלְכוֹת אבהע"ז ח"ש וְשָׁם בְּסִימָן קע"ח סִיְּדֵר הִלְכוֹת סוֹטָה בַּסֵּדֶר יָפֶה וְהָגוּן, וְהוֹסִיף נוֹפֶךְ מִשֶּׁלּוֹ כְּדַרְכּוֹ בְּקִדְּשׁ בְּכָל חִיבּוּרָיו הַנְּחוּצִים וּבְעִיּוּנִי בָּהֶם מָצָאתִי בְּכַמָּה דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְהָעִיר עֲלֵיהֶם ע"כ אָמַרְתִּי לְהָשִׁים אֵיזֶה מִטְעָמִים עַל עֲרֵיכַת הַשֻּׁלְחָן בְּבֵירוּר וּבִישּׁוּל כָּל צָרְכָם: א) שָׁם אוֹת ח' עוֹד יֵרָאֶה לִי שֶׁזֶּה שע"א נֶאֱמָן וכו' אֲבָל מֵאִישׁ אַחֵר אֵינִי נֶאֱמָן וכו' עכ"ל, מְבֹאָר בכ"ז במל"מ פ"א מִסּוֹטָה דִּין י"ד יע"ש וּבְחִיבּוּרִי לְעֵיל דַּף ב' ע"א וע"ב, שָׁם בָּאוֹת י"ג וְלָכֵן יָכוֹל לְקַנָּאוֹת לָהּ מִשְּׁנֵי בנ"א וכו' אֲבָל אִם נִסְתְּרָה עִם אֶחָד לֹא נֶאֱסְרָה עָלָיו דְּהָוֵי כִּסְתִירָה בְּלֹא קִינּוּי וכו' עכ"ל, במשל"מ פ"א מִסּוֹטָה סוֹף דִּין ג' מְבֹאָר אִיפְכָּא וְז"ל וז"פ דמש"כ רַבֵּינוּ וְנִסְתְּרָה עִם שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד לְחִידּוּשָׁא נַקְטֵיהּ כְּלוֹמַר אע"ג דְּלָא עַבְדָא אִיסּוּרָא בְּהֶסְתֵּר זֶה וכש"כ אִם נִסְתְּרָה עִם אֶחָד מֵהֶם דְּנִדַּאי הָאוֹמֵר שֶׁלֹּא תִּסָּתְרִי עִם שְׁנַיִם מכש"כ שֶׁמַּקְפִּיד שֶׁלֹּא תִּסָּתֵר עִם אֶחָד אֶלָּא שֶׁרָצָה לְהַקְפִּיד דַּאֲפִילּוּ עִם שְׁנַיִם לֹא תִּסָּתֵר, וְהֵיכִי דְּאָמַר שֶׁלֹּא

תִּסָּתְרִי עִם פ' וְהָלְכָה וְנִסְתְּרָה עִם שְׁנַיָּה פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ שׁוֹתֶה דְּלֹא חָשׁוּב הַסֵּתֶר כֵּינָן דְּהָיוּ ב' וְדַוְקָא הֵיכִי שֶׁמַּקְפִּיד חָשׁוּב הַסֵּתֶר כנ"ב עכ"ל, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת חֲתַם סוֹפֵר חאהע"ז סי' צ"י וּבְסִי' ק"א בד"ה וְעוֹד וּדו"ק, (וְכֵן הֶעְתִּיק זֶה המנ"ח במ' שְׁסָ"ה אוֹת א' יע"ש בְּתְחִילַּת הַדִּיבּוּר): שָׁם אוֹת י"ד אִיתָא בגמ' שָׁחוּף מְקַנִּין עַל יָדוֹ וכו' וְקָשֶׁה כֵּינָן שֶׁאֵינוֹ מִתְקַשֶּׁה הֲרֵי בְּעִילָתוֹ בְּאֵבֶר מֵת וַהֲרֵי הָרַמְבַּ"ם עָצְמוֹ פָּסַק בַּפִּ"א מא"ב דבא"מ אֵין זוֹ בִּיאָה כְּלָל וכו' עיי"ש כְּבָר הִרְעִישׁוּ בָּזֶה חַכְמֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ בְּשׁוּ"ת שַׁעַר אֶפְרַיִם בַּקּוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם בַּעַל הַמְּחַבֵּר מ"י וּבֶן הַמְּחַבֵּר ש"א יעש"ה וּבְיַד הַמֶּלֶךְ פ"א מִסּוֹטָה דִּין א' עייש"ה חִידּוּשֵׁי דִּינִים בָּזֶה וְעַיֵּין בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה יְבָמוֹת פ"ו סי' י"א שֶׁמַּחֲמַת קֻושְׁיָא זוֹ תָּפַס לְעִיקָּר פיר"ח בְּתוֹסְ' סוֹטָה שָׁם, וְכָתַב דלפיר"ח שָׁחוּף מְשַׁמֵּשׁ הוּא בְּאֵבֶר חַי, וְעַיֵּין בב"ח בפ' קע"ח, וּכְבָר הֵאִיר עֵינֵינוּ בָּזֶה הָרַב הַמְּאִירִי בַּמִּשְׁנָה דִּלְקַמָּן רֵישׁ פ' אֲרוּסָה, דְּגַם לפירש"י לִפְעָמִים מִתְקַשֶּׁה מְעַט בִּכְדֵי הַעֲרָאָה וכו' יע"ש וְסָרָה הַקֻּושְׁיָא הַגְּדוֹלָה שֶׁלָּהֶם וז"פ וכמש"כ הַמְּחַבֵּר ובמנ"ח מ' שְׁסָ"ה הֵבִיא בָּזֶה דַּעַת הַלְּבוּשׁ, וְדִבְרֵי הס' עֲצֵי אֲרָזִים וּמַה שֶּׁתָּמַהּ עָלָיו יע"ש וְכֵן מְבֹאָר שָׁם הַחִילּוּק בֵּין דֶּרֶךְ אֲבָרִים לְכָאן יע"ש, שָׁם אִית כ"ח וְשׁוֹטָה פְּשִׁיטָא שֶׁגְּרִיעָא מִקְּטַנָּה וְאֵין לָהּ רָצוֹן כְּלָל וְחֵרֶשֶׁת נִרְאֶה דְּדִינָא כַּקְּטַנָּה וכו', וְעַיֵּין הֵיטֵב בפ"ת סי' קע"ח סק"ז בְּשֵׁם הַמָּקוֹם שְׁמוּאֵל וְשׁוּ"ת רעק"א וְעוֹד, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת בַּר לֵיוָאי סי' ו' חאהע"ז: שָׁם אוֹת ל"ג כָּתַב דַּאֲפִילּוּ גֵּירְשָׁהּ וּנְשָׂאָהּ לְאַחַר הַגֵּירוּשִׁין אֵינוֹ יָכוֹל לְקָנוֹת לָהּ עוֹד מִשְּׁמְעוֹן עייש מָצָאתִי לִי תַּנָּא דְּמַסַּיְּעַ למש"כ לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי דַּף פ"ה פ"ו וּבְשִׁיטַת רַשְׁ"י שָׁם יעו"ש, שָׁם אוֹת ל"ה אִשָּׁה שֶׁקִּנְּאָ לָהּ בַּעְלָהּ וְנִסְתְּרָה וכו' יְכוֹלָה לוֹמַר אֵיני שׁוֹתָה אֲפִילּוּ אֵינָהּ אוֹמֶרֶת שֶׁנִּטְמְאָה ע"כ, יְעַוְּיֵן בַּתּוֹסָפְתָּא פ"ב דִּין ב' עַד שֶׁלֹּא נִמְחֲקָה הַמְּגִלָּה אָמְרָה אֵיני שׁוֹתָה אוֹ שֶׁאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי אוֹ שֶׁבָּאוּ עֵדִים וכו' וְעַיֵּין בְּחַסְדֵי דָּוִד וּבְמִנְחַת בְּכוֹרִים, ודו"ק במנ"ח מ' עס"ה בָּאוֹת ה"ב, שָׁם אוֹת ל"ט וְלֹא אֵשֶׁת שׁוֹטֶה דְּמִילְּתָא דְּפְשִׁיטָא הוּא דְּלֹא שַׁיְּיךְ וְהֵבִיא אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם דַּעַת ע"כ, אֵינוֹ מְדֻיָּק דְּאִי כְּשֶׁנִּשְׂאָהּ כְּשֶׁהוּא שׁוֹטֶה אֵין כָּאן קִידּוּשִׁין כְּלָל וכמש"כ בְּסָעִיף לד שָׁם וְאִי שֶׁנִּשְׁתַּטָּה אַחַ"כ כְּבָר הִזְכִּיר בָּזֶה הָרַמְבַּ"ם דב"ד מַקְנִין לָהּ וְלֹא הַבַּעַל וְכַמְבֹאָר בְּדַף כ"ה וּבְדַף כ"ז ע"א יעש"ה: שָׁם וְכֵן מִי שֶׁאוֹמֵר אֵיני מַשְׁקֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ עוֹד וכו' וְהַסְּבָרָא תָּמוּהַּ וְלָמָּה לֹא יְהֵא בְּיָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ עוֹד כְּשֶׁהִיא מְרֻצֵּית וא"ל דְּמִסְתָּמָא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה חֵטְא וכו' עכת"ד, כֵּן הִסְבִּיר נָמֵי המנ"ח מ' שְׁסָ"ה בָּאוֹת ה"ג מֵהַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן שׁוֹתוֹת יע"ש, וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים סי' י"א אוֹת א' מש"כ בָּזֶה עַל הַתּוֹסְ' דִּיבָמוֹת, וּבָאֱמֶת לפ"ד נוֹכַל לוֹמַר גַּם עַל עִיקַּר הַהַשְׁקָאָה דְּנִדְחָה דְּהֵיינוּ הַמַּיִם וּמַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לָזֶה וְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בגמ' דַּף ט"ז ע"ב וּבְתוֹרַת הַקְּנָאוֹת שָׁם וְקִצַּרְתִּי, שָׁם אוֹת י"ב ומש"כ שֶׁמְּאַיְּמִין עָלֶיהָ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעְלָהּ מִסְּבָרָא כָּתַב כֵּן וכו' אַךְ מש"כ שֶׁמּוֹשִׁיבִין אוֹתָהּ בֵּינֵיהֶם לֹא יָדַעְתִּי מנ"ל הָא, ע"כ עַיֵּין מש"כ לְעֵיל בְּשִׁיָּרֵי מִנְחָה בָּזֶה, וְעַיֵּין בס' נתה"מ, וְלֹא הִרְגִּישׁ עַל מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם מִמַּעֲשֶׂה אַמְנוֹן וְתָמָר עַיֵּין מש"כ בְּחִידּוּשֵׁי, וְעַיֵּין בס' א"ש הל' סוֹטָה: שָׁם סְעִיף ס"ג וְנוֹטֵל הַקֹּוֹמֶץ וּמַקְטִירוֹ עַל מִזְבֵּחַ וְהַשִּׁירַיִם נֶאֱכָלִים לַכֹּהֲנִים וּפָשׁוּט דְּמִנְחָה בְּמַיִם בְּלִבַּד עכ"ל, נ"ב אֵין זֶה פָּשׁוּט אֶלָּא מַחֲלוֹקֶת הִיא בַּשַּׁ"ס מְנָחוֹת דנ"ד ע"א דְּאָמַר רִיבָ"א מִנְחַת חוֹטֵא מְגַבְּלָהּ בַּמַּיִם וּכְשֵׁרָה וכו' דְּמָר סָבַר מַאי חֲרִיבָה מִשֶּׁמֶן וּמָר סָבַר חֲרִיבָה מִכָּל דָּבָר וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם פי"א מפסהמ"ק דִּין י"ד וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בָּזֶה בְּדַף ו' וּבְדַף י"ד עיי"ש בַּאֲרִיכוּת וְדַוְקָא

בְּדִיעֲבַד פָּסַק הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּשֵׁר וא"כ אֵין זֶה פָּשׁוּט, וּבְטַעַם פָּסְקוּ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם דְּדַוְקָא בְּדִיעֲבַד וְלֹא לְכַתְּחִלָּה, נִרְאֶה לְהַסְבִּיר מִצַּד אַחֵר עפ"י מַאי דְּאָמְרִינַן בְּסֵדֶר (ל"ה ע"ב) שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה לֹא יִטּוֹל דְּפְלִיגִי בַּהּ ר' אַמֵּי ור' אַסִּי חַד אָמַר מִפְּנֵי שֶׁמַּכְשִׁירָהּ לְקַבֵּל טֻמְאָה יע"ש בפרש"י, וה"נ י"ל מה"ט לְכַתְּחִלָּה לֹא יָשִׂים מַיִם מִפְּנֵי שֶׁבְּנוֹן דַּאי מַכְשִׁירָהּ לְקַבֵּל טֻמְאָה וְאַף שֶׁהָתָם פֵּירֵשׁ הָרַמְבַּ"ם מִפְּנֵי ,,דְּשֶׁמָּא מַכְשִׁירָהּ" הוּא דְּאָמְרִינַן דִּלְכַתְּחִלָּה לֹא יִטּוֹל, אֲבָל הָכָא דְּנוֹן דַּאי מַכְשִׁירָהּ, י"ל דְּגַם בְּדִיעֲבַד יֵשׁ לִפְסוֹל, י"ל דְּכָל עִיקַּר דִּין זֶה הוּא רַק פְּסוּל דִּלְכַתְּחִלָּה ודו"ק וְעוֹד דְּהָכָא יֵשׁ טְעָמִים אֲחֵרִים לְהָקֵל מִשּׁוּם דְּהָוֵי בַּמִּקְדָּשׁ וְאֵין שְׁכִיחַ טֻמְאָה וְאֵין טֻמְאַת יָדַיִם בַּמִּקְדָּשׁ, לָכֵן י"ל דִּלְכַתְּחִלָּה לֹא יִגְבְּלָהּ בְּמַיִם, וכה"ג רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת הָרָשָׁ"שׁ שָׁם בַּסֵּדֶר שֶׁהֵעִיר דלפ"ז לִכְאוֹרָה יֵשׁ לֶאֱסוֹר קֶמַח תְּרוּמָה שֶׁלֹּא הֻכְשַׁר לְלוּשׁוֹ בְּמַיִם ע"כ יע"ש ובמק"א הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְיַיְשֵׁב הֶעָרָתוֹ עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' זְבָחִים ע"ה ע"ב ד"ה מִדְּמֵי שְׁבִיעִית וכו' יע"ש ודו"ק וְקַצַּרְתִּי, שׁוּב אח"ז מָצָאתִי סעייתא לְדִבְרֵי בְּשׁוּ"ת מֵשִׁיב דָּבָר חאור"ח סי' ל"א דְּהִקְשָׁה שָׁם מַדּוּעַ גַּבֵּי לַחְמֵי תּוֹדָה כְּתִיב בִּרְבוּכָה מִצּוֹת אֶלָּא צ"ל דִּבְמָנָחוֹת הָיוּ מֻזְהָרִין שֶׁלֹּא לְהַכְשִׁיר הַחִיטִּים וְהַקֶּמַח לִפְנֵי לִישָׁה מִשּׁוּם שְׁמִירָה מִטֻּמְאָה כְּמוֹ בְּאֶתְרוֹג שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁאֵין נוֹטְלִין מִשּׁוּם שֶׁמַּכְשִׁירָהּ וה"ה קָדָשִׁים וּמִזֶּה הַטַּעַם אִיתָא בְּפְסָחִים דְּחִיטִּים שֶׁל מְנָחוֹת אֵין לוֹתְתִין אוֹתָן, וְלֹא מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ חִימּוּץ וכו' יעש"ה, הֲרֵי דְּהֵעִיר ג"כ בְּאוֹפֶן כָּזֶה, וּלְפָלֵא עָלָיו שֶׁלֹּא מו הָעִיר מֵהַגְּמָרָא דִּלְעֵיל דְּמִנַּחַת חוֹטֵא מְגַבְּלָהּ בַּמַּיִם וּכְשֵׁרָה וְאַף דִּבְכָל הַמְּנָחוֹת לָשִׁין בְּשֶׁמֶן דג"כ מַכְשִׁיר מ"מ י"ל דְּהָתָם גַּלִּי קְרָא וְכָךְ הוּא מִצְוָתוֹ אֲבָל הָכָא מנ"ל דְּמֻוָתָּר לִגְרוֹם טֻמְאָה בְּדָבָר שֶׁאֵין חִיּוּבוֹ בְּכָךְ וְכֵיוָן דִּבְכָאן לֹא הָיוּ שָׁמֶן שֶׁיַּכְשִׁיר אוֹתוֹ א"כ גַּם מַיִם הָיָה צ"ל אָסוּר לִיתֵּן, ויל"ע עוֹד בָּזֶה, וְאַגַּב יֵשׁ לְהָעִיר כִּי הִרְגַּשְׁתִּי בְּדִבְרֵי רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל בְּפֵירוּשׁוֹ לַסֵּדֶר שָׁם שֶׁמְּפָרֵשׁ הָא דְּאָמְרִינַן מִפְּנֵי שֶׁמַּכְשִׁירָהּ פֵּירוּשׁוֹ הוּא ,,כְּלוֹמַר מְשַׁוֵּי לָהּ מָנָא" יע"ש ויל"ע בדה"ק ואכמ"ל: שָׁם ס' ע"ג דְּעַד שֶׁלֹּא נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה אִם אָמְרָה אֵיני שׁוֹתָה שׁוֹמְעִין לָהּ וְהַמְּגִילָּה נִגְנֶזֶת וכו' וְהַמַּיִם נִשְׁפָּכִין וְאֵינָן כְּשֵׁרִין לְהַשְׁקוֹת בָּהֶם סוֹטָה אַחֶרֶת מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן לִשְׁמָהּ, וּבֶאֱמֶת לֹא מָצִינוּ זֶה דְּהַמַּיִם בָּעֵינַן לִשְׁמָהּ וּבְרַמְבַּ"ם וּבַגְּמָרָא לֵיתָא לָשׁוֹן זֶה כְּלָל דְּהַמַּיִם נִשְׁפָּכִין בְּאָמְרָה אֵיני שׁוֹתָה קוֹדֶם שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה עַיֵּין בפ"ד דִּין ד' וְדִין ו' וְתִמְצָא וְשִׁיטְפָא דִּלְיִשָּׁנָא הוּא וּלְדַעְתִּי בֶּאֱמֶת כָּשֵׁר הַמַּיִם לְגַבֵּי סוֹטָה אַחֶרֶת כֵּינָן דְּלָא בָּעֵינַן לִשְׁמָהּ בָּזֶה, שׁוּב רָאִיתִי שֶׁבִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּא כָּךְ הִיא שְׁנוּיָה בפ"ב הל' ב' דְּעַד שֶׁלֹּא נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה אָמְרָה אֵינוֹ שׁוֹתָה וכו' הַמַּיִם נִשְׁפָּכִין וְאֵין בָּהֶם מִשּׁוּם קְדוּשָּׁה וּמְגִילָּתָהּ נִגְנֶזֶת וכו' וּמְנָחָתָהּ מִתְפַּזֶּרֶת וכו' יע"ש אֲבָל כַּנִּרְאֶה גַּם שָׁם ט"ס הוּא, וְכַנִּרְאֶה מֵהַעְתָּקַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל, וְאֶפְשָׁר דְּהַטַּעַם הוּא דְּנִשְׁפָּכִין מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן שׁוּב מַיִם קְדוֹשִׁים וְכֵיוָן שֶׁנִּתְבַּטֵּל עִנְיַן שְׁתִיָּה זוֹ עֲבוּר אִשָּׁה זוֹ, הַמַּיִם חוֹזְרִין לִהְיוֹת חוֹל גָּמוּר ע"י שֶׁשָּׁם אוֹתָם בִּכְלֵי חֶרֶס, וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' מְנָחוֹת שֶׁהֵבֵאתִי בְּחִיּדּוּשָׁ' שָׁם ודו"ק, וְעַיֵּין רִיטְבָ"ז בִּירוּשַׁלְמִי פ"ג דִּין ג' בד"ה תָּנֵי וְעַיֵּין בְּחַסְדֵי דָּוִד שָׁם עַל הַתּוֹסָפְתָּא, וְעַיֵּין בִּירוּשַׁלְמִי פ"ג הֲלָכָה ג' וּבְשִׁיָרֵי קָרְבָּן שָׁם ויל"ע בָּזֶה שׁוּב רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה לְקַמָּן דַּף כ' שֶׁהֵעִיר עַל הַתּוֹסָפְתָּא הַנַּ"ל כנז"ל עכ"פ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר צ"ע וְגַם נָגַד דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל, שָׁם סי' ע"ט וְאִם הִשְׁקָהּ כָּשֵׁר וּתְמִיהֵנִי דְּבַגְמ' שָׁם נִשְׁאַר בְּתֵיקוּ וְהַסָּפֵק הוּא מִטַּעַם בְּרִירָה

ע"ש וְהָא אֲנַן קיי"ל א"ב וְאוּלַי מִשּׁוּם דְּאֵין זֶה בְּרִירָה גְּמוּרָה ע"ט בְּתוֹסָ', עכ"ל מָצָאתִי בע"ה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי אֲנִי בְּחִידּוּשַׁי שֶׁבְּיַאֲרְתִּי כֵּן כַּוָּנַת הַמְּאִירִי שֶׁהִקְשָׁה זֶה וְשׁוּב תֵּירָצְתִּי אֲנִי כמש"פ הַמְחַבֵּר עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עַיֵּין בְּפָנִים בַּאֲרִיכוּת וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי: שָׁם סי' ע"ח כְּתֻבָּה אִגֶּרֶת שֶׁלֹּא בְּשׁוּרְטוּט פְּסוּלָה וכו' הו"ל לְהַזְכִּיר סְפֵיקַת הַתּוֹסָ' אִי מְהַנֵּי שׁוּרְטוּט אַחַ"כ וְעַיֵּין מש"כ בְּפָנִים (בדי"ז ע"ב) וְהִנֵּה מָצָאתִי כָּתוּב אֶצְלִי עַל גִּלָּיוֹן סֵפֶר הַתְּרוּמָה עַל מַה שֶּׁכָּתַב בִּרְמָזָיו בהל' גִּיטִּין סי' קי"ב דְּהַכּוֹתֵב גֵּט צָרִיךְ שׁוּרְטוּט ,,תְּחִלָּה" י"ב שִׁיטִּין כְּמִנְיַן גֵּט עכ"ל נ"ב אוּלַי מְדַיֵּיק ,,תְּחִלָּה" לֹא אַחַ"כ לְאַחַר שֶׁכָּתְבִי הַגֵּט כְּמִי שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ מִזֶּה רַבְּעהתוס' בְּסוֹטָה י"ז וְעַיֵּין בשי"ת רעק"א עיי"ש עכ"ל, אֲבָל מִדְּלֹא הִזְכִּיר מִזֶּה בְּפָנִים שָׁם סי' קי"ב נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְדָחוֹת, אֶלָּא כַּוָּנָתוֹ הוּא במש"כ תְּחִלָּה, הַיְינוּ לְכַתְּחִלָּה וְחָסֵר כָּאן לָמ"ד וְכַוָּנָתוֹ כִּי בְּדִיעֲבַד אֵין פְּסִיל הַגֵּט וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בסי' קט"ז הַכּוֹתֵב גֵּט יַעֲשׂוּ לְכַתְּחִלָּה אָרְכּוֹ יוֹתֵר עַל רָחְבּוֹ וכו' וז"פ, וְעַיֵּין הֵיטֵב בשו"ע אהע"ז סי' קכ"ה סְעִיף י' וּבְאַחֲרוֹנִים שָׁם ובס' י"ג שָׁם ובפ"ת שָׁם בְּשֵׁם הָרַדְבַּ"ז ח"ג סי' תקצ"ג, וְלֹא רָאוּ בִּלְשׁוֹן ס' הַתְּרוּמָה הַנַּ"ל: שָׁם וְאִם כְּתָבָהּ יִשְׂרָאֵל אוֹ כֹּהֵן קָטָן פְּסוּלָה שֶׁנֶּאֱמַר וְכָתַב הַכֹּהֵן וּמִמֵּילָא דְּבָעֵינַן גָּדוֹל שֶׁכָּשֵׁר לָעֲבוֹדָה עכ"ל הִנֵּה טַעַם זֶה שֶׁהוֹסִיף אֵין בּוֹ כְּדֵי נ"ט דְּמִי יֹאמַר לָנוּ דְּהָוֵי עֲבוֹדָה שֶׁפָּסוּל בָּהּ קָטָן, גַּם א"כ יִצְטָרֵךְ לִהְיוֹת בֶּן עֶשְׂרִים לְכַתְּחִלָּה כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בְּחֻלִּין דַּף כ"ד, וְכָל בַּעֲלֵי הַגָּהוֹת וּמְפָרְשֵׁי הָרַמְבַּ"ם ובמנ"ח וְעוֹד פֵּירְשׁוּ מִשּׁוּם חֶסְרוֹן דְּלִשְׁמָהּ וְהֵעִירוּ דא"כ יִתְכַּשֵּׁר בְּגָדוֹל עוֹמֵד עַל גַּבָּיו יע"ש וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' חֻלִּין י"ב ע"א אַדְּ רָאָה זֶה מָצָאתִי שֶׁפֵּירֵשׁ כה"ג בַּקֶּרֶן אוֹרָה לדי"ז בְּסוֹף הַדִּיבּוּר הַמַּתְחִיל מַה מִּשְׁפָּט בַּיּוֹם כָּתַב בְּטַעְמָא דְּהָרַמְבַּ"ם דְּפָסַל כֹּהֵן קָטָן בזה"ל וכ"כ בחי' נָזִיר בפ' ב' נְזִירִים דְּכָל הֵיכִי דְּבָעֵינַן כֹּהֵן, קָטָן לָאו כְּלוּם הוּא דְּבַקָּטְנוּתוֹ אֵין עָלָיו מַעֲלַת כְּהֻנָּה בְּכָל מַעֲשֶׂה דְּבָעֵי כְּהֻנָּה כְּמוֹ לְגַלֵּחַ מְצוֹרָע עכ"ל וְגַם בָּזֶה יֵשׁ לְעַיֵּין דא"כ לָמָּה צָרִיךְ קְרָא אִישׁ לְמַעֵט קָטָן שֶׁפָּסוּל לַעֲבוֹדָה עַיֵּין חֻלִּין שָׁם ובפרש"י, וְאִי דְּבָאֱמֶת נָפֵיק לֵיהּ זֶה מֵהַאי קְרָא לְמַעֵט קָטָן דְּאֵין עָלָיו מַעֲלַת כְּהֻנָּה כְּלָל, זֶה אֵינוֹ בַּמַּשְׁמָע וְהָעִיקָּר הוּא דְּאֵינוֹ אִישׁ, וְגַם בְּמַשְׁמַע דְּדַוְקָא לְדָבָר שֶׁהוּא עֲבוֹדָה פָּסוּל אֲבָל לֹא לְדָבָר שֶׁאֵינוֹ עֲבוֹדָה אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁכָּתוּב אִישׁ אוֹ יֵשׁ לָנוּ מִיעוּט אַחֵר גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין בְּחֻלִּין די"ב י"ג בְּהָא דְּקָטָן יֵשׁ לוֹ מַחְשָׁבָה דְּנָקִיט דַּוְקָא שְׁחִיטָה וְלֹא שְׁאָר עֲבוֹדוֹת מִשּׁוּם די"ל כַּנַ"ל דִּשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה גַּם בְּזָר וּבַקָּטָן הוּא רַק מִשּׁוּם פְּסוּל מַחְשָׁבָה, אֲבָל בִּשְׁאָר עֲבוֹדוֹת דְּפָסוּל בְּזָר אִיכָּא גַּם פְּסוּל זָרוּת אֵצֶל קָטָן וְלֹא מָצָאתִי מִי שֶׁיָּעִיר שֶׁשָּׁם בְּחֻלִּין מַדּוּעַ נָקִיט דַּוְקָא מִילְּתָא דִּשְׁחִיטָה אֲבָל מִילְּתָא דְּאַ"ע רַבָּה, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בהל' נש"כ סי' קכ"ח סָלָ"ד ובמג"א ובט"ז שָׁם וּבְמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שָׁם בְּשֵׁם רַשָּׁ"י מְגִילָּה דכ"ד ע"א יע"ש ודו"ק וְקַצָּרְתִּי, וְאַף שבע"מ ג"כ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו מ"מ יִשְׂרָאֵל לֹא, וְכֵן בְּכָאן צ"ע אִי כֹּהֵן בע"מ כָּשֵׁר כֵּינָן שֶׁאֵינוֹ עֲבוֹדָה וּבְחָפְשִׁי מָצָאתִי שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה המנ"ח שְׁסָ"ה וְכָתַב דְּפָשׁוּט דַּאֲפִי' כֹּהֵן בע"מ מ"מ דַּוְקָא גַּבֵּי עֲבוֹדָה וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר שֶׁצָּרִיךְ כֹּהֵן כַּמְבוֹאָר במס' מִדּוֹת וְהֵבֵאתִי בח"ז לְעִנְיַן נְגָעִים ע"ש עכ"ל, וּבְזֶה נִיחָא נָמֵי מַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם המנ"ח דְּחֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה אֵינוֹ מְבוֹאָר בר"מ אֶפְשָׁר דְּכָשֵׁר בְּעוֹמֵד ע"ג וְלֹא נִתְמַעֵט אֶלָּא קָטָן וצ"ע עכ"ל וְלִכְאוֹרָה צ"ע דַּהֲלֹא בלא"ה הָוֵי לְהוּ בע"מ כַּמְבוֹאָר בַּמִּשְׁנָה דְּבכורות מ"ה ע"ב וְעַיֵּין שוּ"ת נו"ב מהת"י וְעַיֵּין אוֹר הַיָּשָׁר הַיָּדוּעַ אֲבָל לְפִי מַאי שֶׁהִקְדִּים דבע"מ כָּשֵׁר נִיחָא וז"פ (ויל"ע בע"פ): וְכֵן יֵשׁ לְעַיֵּין הֵיטֵב בְּטַעַם הָרַדְבָּ"ז שֶׁהֵבִיא המג"א בהל' שַׁבָּת ס' רפ"ב סק"ו דְּאֵין קוֹרִין לְכֹהֵן קָטָן

לְמִנְיַן ז' וּבְשֵׁם הרי"ט כָּתַב דְּאִם אֵין שָׁם כֹּהֵן אֶלָּא קָטָן קוֹרְאִין אוֹתוֹ וְהוֹסִיף המג"א ול"נ דמ"ע דְּוִקְדַּשְׁתּוֹ לֹא נֶאֱמַר עַל כֹּהֵן קָטָן דְּהָא כְּתִיב כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב וְקָטָן לָאו בַּר עֲבוֹדָה הוּא עכ"ל, ובמהרי"ט שָׁם סי' קמ"ה חל"ר כָּתַב וּלְמַאי דְּאָמְרִינַן דְּכֹהֵן קוֹרֵא רִאשׁוֹן מִדְּאוֹרַיְיתָא דִּכְתִיב וְקִדַּשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה לִפְתּוֹחַ רִאשׁוֹן וכו' הַשְׁתָּא נָמֵי דְּאֵין שָׁם כֹּהֵן גָּדוֹל יָכוֹל לִקְרוֹא כֹּהֵן קָטָן דְּכָבוֹד הוּא לְזַרְעוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וכו' יע"ש.

וּכְנִרְאֶה לֹא עִיְּין בְּפָנִים רַק מַה שֶּׁהֵבִיא הכנה"ג ועכ"פ יֵשׁ לִדְחוֹת מִכָּאן וְקִצַּרְתִּי ונפ"מ נָמֵי לְדִינָא למש"פ הָרַמָ"א שָׁם סי' קכ"ח דְּאֵין לְשַׁמֵּשׁ עִם כֹּהֵן מְשׁוּם וְקִדַּשְׁתּוֹ, א"כ בְּקָטָן מֻוָתָּר אוֹ חרו"ש אוֹ בע"א כֵּיוָן דְּלָאו בַּר עֲבוֹדָה הוּא לְדַעַת המג"א וְיֵשׁ לְסַלֵּק בְּזֶה כַּמָּה הֶעָרוֹת עִיְּין מל"מ הל' עֲבָדִים וְקִצַּרְתִּי, וְדָבָר זֶה צ"ע דַּהֲלֹא מ"מ חוֹלֵק בְּקָדָשִׁים וְעִיְּין בִּזְבָחִים ריש פי"ב שֶׁגַּם קָטָן אוֹכֵל בְּקָדָשִׁים, אַף שֶׁזָּר אָסוּר וע"כ צ"ע לִי הַקָּטָן דָּבָר זֶה, גַּם יֵשׁ לְעַיְּין מֵהָא שֶׁהֶעֱלָה הפר"ח בִּתְשׁוּבַת מַיִם חַיִּים דְּמֻוָתָּר לִיתֵּן לְכֹהֵן קָטָן פִּדְיוֹן חָמֵשׁ סְלָעִים דְּבֵן יע"ש הוּבָא גַּם בקצה"ח סי' רמ"ג סק"ד, וְעִיְּין בִּנְתִיבוֹת שָׁם וּבְעוֹנֶג יו"ט סי' צ"ט וְעוֹד, וְעִיְּין הַגָּהוֹת יַד אֶפְרַיִם ליור"ד סי' ס"א ובמהרי"ט אַלְגָּאזִי פ"ח אות פ', ובח"ס חיור"ד סי' רצ"ב וּבְאִמְרֵי בִינָה דִּינֵי פה"ב סי' א' וְהֵבִיא בְּשֵׁה החק"ל דְּכָתַב מְשׁוּם דִּבְפֵירוּשׁ גִּילְתָה הַתּוֹרָה בפ' בַּמִּדְבָּר וּנְתַתָּם הַכֶּסֶף לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּמִזֶּה יָלְפִינַן דְּדַוְקָא לְזִכְרֵי כֹּהֲנִים צָרִיךְ לִיתֵּן וכו' וְכֵיוָן דְּמַשְׁמָעוּת בֵּן בכ"מ הוּא אֲפִילּוּ קָטָן וכו' וְכֵיוָן דְּגַלִּי קְרָא דְּסַגִּי בִּנְתִינָה לְקָטָן מְהַנֵּי אַף בְּלֹא הִגִּיעַ לְעוֹנַת הַפָּעוֹטוֹת דִּבְנוֹ כ"ד מַשְׁמַע יע"ש וְכֻלָּם לֹא הֵעִירוּ מֵהָא דְּאֵין מַעֲלַת כְּהֻנָּה עָלָיו ויל"ע בחק"ל שָׁם וּתְמַהֲנִי עַל מַה שֶּׁרָאִיתִי בְּשׁוּ"ת מָהָר"י אַשְׁכְּנָזִי סי' מ"ז חיור"ד שֶׁחָכָם אֶחָד נִסְתַּפֵּק בָּזֶה אִי כֹּהֵן קָטָן כָּשֵׁר לָעֲבוֹדָה, יעו"ש שֶׁשּׁוֹב נִזְכַּר הַמְחַבֵּר מֵאֵלּוּ הַמְקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ לִפְסֹל כֹּהֵן קָטָן, אַף הִקְשָׁה שָׁם דא"כ הו"ל לִפְשׁוֹט מִזֶּה דְּכָהֲנֵי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא דאל"ה לָמָּה צָרִיךְ קְרָא ת"ל דְּאֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן וּלְקָרְבָּן שֶׁל עַצְמוֹ בלא"ה אֵין יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ יע"ש שֶׁמַּסִּיק דנפ"מ לְמֻוְפָלָא הַסָּמוּךְ לְאִישׁ עיי"ש, וְעִיְּין בְּעוֹלַת שְׁלֹמֹה ריש זְבָחִים וּבְסֵפֶר מִנְחַת בָּרוּךְ סי' כ' כ"א ואכמ"ל בָּזֶה:שָׁם אות פ"ט בגמ' שָׁם יֵשׁ בַּעְיָא הַשָּׁקָה בְּסִיב מַהוּ בְּשִׁפּוֹפֶרֶת מַהוּ תֵּיקוּ וְלֹא יְדַעְתִּי' לָמָּה הַשְׁמִיטָן הָרַמְבַּ"ם וכו', כְּבָר הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הק"א והמנ"ח כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי בְּפָנִים חִיבּוּרִי בְּאוֹתוֹ הַדַּף שָׁם בַּאֲרִיכוּת: שָׁם סי' פ' וי"ל דְּבִיוֹצֵא הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין נִפְסָלִים דְּלָא מָצִינוּ פְּסוּל יוֹצֵא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָרֵב לַמִּזְבֵּחַ, עכ"ל נ"ב בלא"ה לֹא מָצִינוּ בָּזֶה גִּבּוּל מְחִיצוֹת שֶׁיִּפְסְלוּ בַּיּוֹצֵא, שו"מ בְּהַגָּהוֹת ל וירוּשָׁלְמִי בִּירוּשָׁלְמִי בְּמִכְילְתִין פ"ג הֲלָכָה ג' שֶׁכָּתַב בזה"ל אוּלָם בְּחִיְדּוּשֵׁי הַגָּאוֹן מוהר"ח כֹּהֵן הַנִּדְפָּסִים מֵחָדָשׁ בְּחִיְדּוּשִׁים הַנִּסְפָּחִים שָׁם בְּסוֹפוֹ כָּתַבְתִּי עוֹד רְאָיָה דְּאֵין בָּהֶם מְשׁוּם קִדֻּשָּׁה דאל"כ הָוֵי נִפְסָלִים בַּיּוֹצֵא ועי"ש מַה שֶּׁהֶאֱרַכְתִּי בְּעִנְיַן הַזֶּה ואכ"מ עכ"ל וְאֵין בִּגְבוּלֵי הַסֵּפֶר הַנָּ"ל עוֹד כָּתַב שָׁם בעה"ש וְאִם נִטְמְאוּ הַמַּיִם יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם צָרִיךְ אֲחֵרִים אִם לָאו עכ"ל עִיְּין בְּפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה בפ' נָשׂא שֶׁכָּתוּב מְפוֹרָשׁ דִּלְכָךְ הֻזְקַרְךְ לִהְיוֹת כְּלִי חֶרֶס סָלָא תְּטַמָּא הַכְּלִי בְּשִׁפְתּוֹתֶיהָ וְתַחֲזוֹר וּתְטַמֵּא אֶת הַמַּיִם וְהַמַּיִם צְרִיכִין לִהְיוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים וכו' יעוש"ה וְהֶעְתַּק דְּבָרָיו בס' מ"ק וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בָּזֶה בְּדַף י"ד ריש פ"ב וּבְדַף ו' – שָׁם אוֹת פ"ה וכ"ש שֶׁשְּׁתִיָּה אַחַת דַּי בְּעַד כֻּלָּן שֶׁהֲרֵי אֲפִילּוּ בְּשִׁתְיָה אַחַת הוּא מַתְנָה טַל אֲחֵרִים כמ"ש ע"כ, עַיְּין מַה שֶּׁהִרְגִּישׁוּ בָּזֶה דא"כ בֶּאֱמֶת לָמָּה צָרִיךְ קְרָא מְיֻוָּחָד תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת, יעיי"ש וְעַיְּין בת"ח לִמס' כְּרִיתוֹת וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּפָנִים סוֹף פ"ב, שָׁם וְדַע שֶׁדָּבָר פָּשׁוּט הוּא

שֶׁמְּגִילַּת סוֹטָה צָרִיךְ קְלָף מֵעוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה וְהָכִי אִיתָא בַּיְרוּשַׁלְמִי ע"כ, הֲלֹא כְּבָר הֶעְתִּיק כֵּן בסי' ס"ב לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם דְּאַחַ"כ מֵבִיא הַכֹּהֵן מְגִילָּה שֶׁל עוֹר טָהוֹר כְּמוֹ ס"ת יכו' ע הַשְׁמֵטָה לְעִנְיָן מַה שֶׁכָּתַבְתִּי אִי מֻוָתָּר לִסְחוֹר בַּמֶּה שֶׁנִּדַּר עַל עַצְמוֹ, מָצָאתִי גַּם בְּשוּ"ת מַהֲר"י אַשְׁכְּנָזִי חיור"ד סי' כ"א שנו"נ בָּזֶה וּמַדְחֶה הָרְאָיָ"ה מב"מ יע"ש שֶׁהֵבִיא שוּב מִדִּבְרֵי שוּ"ת שו"מ לְהַגָּאוֹן מַלְבּוֹב בָּזֶה יעוש"ה ויל"ע בְּהוֹסָפוֹת לְסָפְרֵי אוֹרְיָין תְּלִיתַאי הֶאֱרַכְתִּי עוֹד בָּזֶה: בְּעִנְיָן דְּאָמַר ר' תַּנְחוּם חִנְקִי כְּתִיב, עַיֵּין בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁין פ"ג אוֹת מ"ה שֶׁפֵּירֵשׁ הוּא בְּכַוָּנַת הגמ' דְּחַנְקִי כְּתִיב יעו"ש: בְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּדַף י"א אִיּוֹב שֶׁשָּׁתַק נִדּוֹן בִּיסוּרִים, עַיֵּין ט"א חֲגִיגָה דַּף ה' ע"א עַל הַפָּסוּק וַתְּסִיתֵנִי בּוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם וכו' עיי"ש: בְּדִין מַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים וְשֶׁאֵין לוֹ חלעה"ב רָאִיתִי בַּסֵּפֶר אֶחָד וְגַם בְּשוּ"ת מַהֲר"י אַשְׁכְּנָזִי הַנַּ"ל בסי' מ"ז דְּדַוְקָא בְּפָנָיו הוּא יע"ש, אַךְ בְּסֵפֶר מִצְוֹת הַלְּבָבוֹת בְּהִלְכוֹת הַלְּבָנַת פָּנִים בָּאוֹת י"א כָּתַב דְּאִם אוֹמֵר עַל חֲבֵירוֹ אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבְּאֶמֶת יִתְוַדֵּעַ הַדָּבָר יִתְבַּיֵּישׁ חֲבֵירוֹ בְּרַבִּים הוּא ג"כ מִכְּלַל מַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים אפי' אִם אוֹמֵר כָּעֵת שֶׁלֹּא בְּפָנָיו עכ"ל וּפְשׁוּט דכ"ז נִלְמַד מִתָּמָר שֶׁהָיָה ג"כ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וכו' יע"ש, וְכֵן פָּסַק שָׁם בָּאוֹת ד' דְּמִדִּין תּוֹרָה מְחֻיָּב לְמָסוֹר לְמִיתָה וְשֶׁלֹּא לְהַלְבִּין פָּנִים יעש"ה וּמֵבִיא השע"ת לר"י שֶׁהֵבִאתִי: מְנָחָה חֲרִיבָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי דַּף י"ט דַּף י"ט ע"א בַּמִּשְׁנָה וְנוֹתְנוֹ עַל יָדֶיהָ, ופרש"י לְהָנִיף פֵּירֵשׁ לְאַפּוֹקֵי מַאי דְּנוֹתְנִין עַל יָדֶיהָ כְּדֵי לְיַגְּעָהּ וּלְיִרְאָה אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ לְעֵיל בפ"ק וּבָרַמְבַּ"ם פ"ג דִּין י"ב י"ג וּמְפוֹרָשׁ שָׁם דִּכְפִיפָה מִצְרִית זוֹ בָּאִין מִשִּׁירֵי הַלִּשְׁכָּה, וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בפ"ק (ח' ע"ב) ד"ה וְאַחַ"כ וכו' יע"ש: שָׁם הֲנִיף וְהִגִּישׁ קָמֵץ וְהִקְטִיר וכו' כְּבָר הֵבִיא בִּגְלָיוֹן הַשַּׁ"ס דִּבְתוֹסְ' סַנְהֶדְרִין וְתוֹסְ' מְנָחוֹת מוּכָח דְּגִרְסָתָם הָיָה קָמַץ ,,וּמָלַח" וְהִקְטִיר, וּבְתוֹסְ' שָׁאנֵץ כָּאן מְבֹאָר יוֹתֵר שֶׁכָּתַב הֲנִיף וְהִגִּישׁ קָמַץ וְהִקְטִיר אֲבָל מָלַח לָא קָתָנֵי דְּהָא פְּשִׁיטָא דִּכְתִיב עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח וְכֵן בְּמִנָחוֹת לָא קָתָנֵי מָלַח, אֲבָל לְעֵיל ר"פ הָיָה מֵבִיא קָתָנֵי לָהּ וכו' יע"ש, וּמִדִּבְרֵיהֶם סְתִירָה גְּלוּיָה לִמְשׁ"כ לְעֵיל בפ"ק דַּף י"ד דְּיֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר אַלִּיבָּא דכ"ע דְּקָרְבַּן סוֹטָה לֹא יהי' טְעוּנָה מֶלַח מִשּׁוּם דְּקָרְבָּנָהּ מַאֲכַל בְּהֵמָה תָּפֵל בְּלִי מֶלַח וְעַיֵּין מַה שֶׁהֵבֵאתִי שוּב מהמד"ר בְּשִׁיָרֵי מִנְחָה לְעֵיל, וְהָיָה בְּהַעֲלֹם עַיִן מִמֶּנִּי גִּירְסַת הַתּוֹסְ' אֵלּוּ, אַךְ אַלִּיבָּא דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר כָּךְ וְיֵשׁ מֵקִים לְיַיְשֵׁב סְתָם מַתְנִיתִין דְּהָכָא דְּלָא קָתָנֵי מֶלַח וּכְפִי שֶׁמּוּכָח גַּם גִּירְסַת הָרַמְבַּ"ם בהל' סוֹטָה פ"ג וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס מְנָחוֹת (י"ח ע"א) שָׁם, וּלְעֵיל בְּדַף י"ד תָּנֵי מֶלַח וְאָפְשָׁר דְּהוּא הַטַּעַם כמש"כ דְּאוּלַי בֶּאֱמֶת ס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּמִנְחַת סוֹטָה לָא בָּעֵי מֶלַח: שָׁם בַּגְּמָרָא לָא תּוֹתָב אַכְּרָעֵיהּ עַד דְּמִפַּרְשָׁת לוֹ ע"כ עַיֵּין בגהש"ס בְּשֵׁם הַתּוֹסְ' נָזִיר כ"ד ע"ב ד"ה אָמַר שְׁמוּאֵל וכו' וְכֵן פֵּירֵשׁ בְּתוֹסְ' שָׁאנֵץ אֶל תּוֹתָב אֶלָּא תַּעֲמוֹד וְאָפְשָׁר לְהוֹסִיף עוֹד עפ"י דְּאָמְרִינַן בְּמְגִילָּה (כ"א ע"א) רַכּוֹת מְעֻמָּד וְקָשׁוֹת מְיֻשָּׁב לְכָךְ רָמַז לוֹ שֶׁאָצְלוֹ הוּא אֵינוֹ קָשׁוֹת אֶלָּא רַכּוֹת וּמְעֻמָּד סַגִּי וכו', וְעַיֵּין בְּהַקְדָּמַת הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר קָשׁוֹת מְיֻשָּׁב שֶׁבַּעַל יע"ד טָעָה בִּלְשׁוֹן גְּמָרָא זוֹ שֶׁבַּמְּגִילָּה הַנַּ"ל כְּאִילּוּ אִתְּמַר רַכּוֹת מְיֻשָּׁב קָשׁוֹת מְעֻמָּד ע"ש: שָׁם הָא כֵּיצַד מַנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יְדֵי בְּעָלִים וּמֵנִיף עכ"לָהָא דְּצָרִיךְ לְהַסִּיק עוֹד הַפַּעַם הָא כֵּיצַד וְהֵיכִי הַיְ אָמֵינָא אַחֶרֶת, י"ל פְּשׁוּט דקמ"ל דגזה"כ הוּא כה"ג דַּוְקָא וְלֹא הֲיֵי חֲצִיצָה כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' בְּקִדּוּשִׁין ל"ו ע"ב וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁאנֵץ כָּאן עַל הַגְּלָיוֹן אוֹ כִּדְפֵירְשׁוּ הַתּוֹסְ' שָׁם בְּתֵירוּץ הַשֵּׁנִי לְכָךְ אָמַר הָא כֵּיצַד דְּתַחַת יַד בְּעָלִים מַמָּשׁ מַנִּיחַ, וז"פ וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' ד"ה וְכֹהֵן וכו' כה"ג ע"ש: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה

הָיָה נוֹטֵל וכו' וּמָצִינוּ לְמֵימַר דְּקִידּוּשׁ הַמְּנָחָה הָיָה כְּשֵׁירָה בְּזָר מִיהוּ מִצְוָה בְּכֹהֵן וכו' יע"ש, עַיֵּין לְעֵיל דַּף י"ד ע"ב דְּמְבוֹאָר כֵּן וּבְחִידּוּשֵׁי שָׁם וְכֵן מַשְׁמַע הַסִּידּוּר בִּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ג דִּין י"ב י"ג בְּקָאֵי הַכֹּל עַל הַכֹּהֵן דְּקָאָמַר וְאַחַ"כ מֵבִיא עִשָּׂרוֹן קֶמַח שְׁעוֹרִים מְשֻׁלָּשׁ בַּעַל וְנוֹתְנוֹ בִּכְפִיפָה מִצְרִית וכו' ויל"ע: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה וְכֹהֵן מַנִּיחַ וכו' דִּתְנוּפָה בְּכֹהֵן, עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א, וקצ"ע דִּלְאַשְׁמִיעֲנַן דָּבָר זֶה שֶׁמְּבוֹאָר הִיא בְּתוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁמְּתָמַהּ בַּגְּמָרָא תְּנוּפָה מִנָּלַן וְהֲנִיף כְּתִיב בָּהּ? וְלוּלֵי דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' הָיָה ה"ל דְּאָתוּ עוֹד לאשמיענן דְּכֹהֵן מַנִּיחַ ,,דְּוֹ" מִתַּחְתֶּיהָ בְּלֹא מַפָּה וּכְמוֹ שֶׁמַּסְקוּ הַתּוֹסְ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי אוֹ י"ל דְּהַכָּוָנָה בְּמַה שֶׁאָמַר וְכֹהֵן וכו' דְּהַיְינוּ כֹּהֵן אַחֵר דְּבֶאֱמֶת לַעֲשׂוֹת כָּל מַעֲשֵׂה סוֹטָה שֶׁל קְרִיעַת הַבְּגָדִים וּפְרִיעַת רֹאשָׁהּ הָיוּ מְטִילִין גּוֹרָלוֹת מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֵסֶק מְכוֹעָר כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בַּתּוֹסְ' פ"ק דַּף ח' בְּשֵׁם יְרוּשַׁלְמִי ובמל"מ הל' סוֹטָה פ"ג דִּין י"א, וּלְכָךְ קָאָמַר שֶׁהָיוּ מְבִיאִין אַחֵר דְּהַיְינוּ כֹּהֵן זָקֵן אוֹ אֲפִילּוּ כֹּהֵן יֶלֶד שֶׁאֵין יצה"ר מָצוּי לְשָׁעָה פי' רַק לִתְנוּפָה לְחוּד וְלֹא זֶה הוּא שֶׁעָשָׂה לָהּ פְּרִיעָה וּפְרִימָה וכו' ומ"מ יל"ע עַל הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמִתָּמַהּ וְאֵין הַדָּבָר מְכוֹעָר וכו' וְאֵין מִתָּמַהּ עַל כָּל מַעֲשֵׂה סוֹטָה שֶׁאוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל פ"ק דַּף ח', וְאֶפְשָׁר אַלִּיבָּא דר"י דְּאָמַר אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה לֹא הָיָה מְגַלֶּה פָּרִיךְ וְדוֹחֵק, וְאָלָּא ע"כ דגזה"כ הוּא וצ"ע בָּזֶה: שָׁם בא"ד סוֹטָה גּוֹדֶמֶת שְׁנֵי כֹּהֲנִים מְנִיפִין עַל יָדֶיהָ וכו' הֵבִיאוּ הַתּוֹסְ' יְרוּשַׁלְמִי זֶה הָכָא וְלֹא לְהַלָּן דַּף כ"ז בְּדִין דְּגוֹדֶמֶת אִינָא שׁוֹתָה, לְהוֹרוֹת טַעְמָא דְּהַהוּא מִילְתָא דְּבָעֵי שְׁנֵי כֹּהֲנִים שֶׁעָמַד בְּזֶה בְּקֶרֶן אוֹרָה וְעַיֵּין בִּמְפָרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי, וְהוּא פָּשׁוּט דְּאֶחָד יִהְיֶה בִּמְקוֹם הַבְּעָלִים דְּהַיְינוּ הַסּוֹטָה שֶׁהִיא הַבְּעָלִים כְּמוֹ שֶׁבָּא בפרש"י ז"ל וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מָלֶא הָרוֹעִים, וְהוּא מִשּׁוּם שְׁלִיחוּת הָאִשָּׁה וא"כ כְּשֶׁהִיא גּוֹדֶמֶת כֹּהֵן מַנִּיף תַּחְתֶּיהָ וּשְׁלִיחוּת מְהַנֵּי בִּתְנוּפָה וְכִדְפָסַק הָרַמְבַּ"ם פ"ט מהל' מעה"ק הל' ט"ו וְסַיֵּים משא"כ בַּסְּמִיכָה ע"כ וְאַף שֶׁהִיא גּוֹדֶמֶת א"כ א"ר לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ דְּכָל דְּלָא מָצֵי עָבֵיד שָׁלוּחַ לָא מָצֵי מְשַׁוֵּוי, כ"כ הָאַחֲרוֹנִים דבכה"ג לָא אָמְרִינַן כָּל מִילְתָא דְּאִיהוּ לָא מָצֵי עָבֵיד וכו' דְּרַק פֶּוּמֵיְ הוּא דְּכְאֵיב לֵיהּ וְעַיֵּין תוס' יְשֵׁינִים עֵירוּבִין מ"ג דְּהוֹכִיחוּ דְּבִכְתִיבַת הַגֵּט לָא בָּעֵינַן שְׁלִיחוּת מִשּׁוּם דְּבִסְתָמָא אֵיירֵי קְרָא שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וַאֲפִילּוּ יָדָיו קְטוּעוֹת ע"כ ולפ"ז צ"ע: שָׁם וי"ל דִּפְלִיגִי אִי בָּעֵינַן קְרָא כְּדִכְתִיב, – עַיֵּין שוּ"ת חַוֹת יָאִיר סי' קס"ז בְּעִנְיָן זֶה אֲרִיכוּת וְדַעַת הָרַמְבַּ"ם בָּזֶה יע"ש וְעַיֵּין בְּסֵפֶר אַרְצוֹת הַחַיִּים הל' תְּפִילִין הֵבִיא דְּבָרָיו וּפִלְפֵּל בָּזֶה, שו"ר שהרצ"ח כָּאן הֵעִיר בְּשֵׁם החו"י, וּבֶאֱמֶת בחו"י שָׁם בְּסוֹף דְּבָרָיו הֵעִיר מספ"ד דְּסוֹטָה וְהַיְינוּ הָךְ וּפָלָא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר גַּם דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּכָאן, וְשָׁם וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁלֹּא רָאָה החו"י הַנַּ"ל: וְיֵשׁ לְעַיֵּין לְשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי דְּהַשְׁתִּיָּה אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת מַה שֶׁהִיא גּוֹדֶמֶת, אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהָנִיף וּלְכָךְ כֹּהֲנִים מְנִיפִים עַל יָדֶיהָ, הֲלֹא תְּנַן בִּמְנָחוֹת (י"ח ע"ו) לֹא הֲנִיף כְּלָל כְּשֵׁרָה? וצ"ל כדר"י דְּכָל הָרָאוּי לְבִילָה אֵין בִּילָה מְעַכֶּבֶת, וה"נ רָאוּי בָּעֵינַן, וּכְדִמְבוֹאָר שָׁם ח"י ע"ב וְעַיֵּין מַכּוֹת י"ח ע"ב וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' לְעִנְיַן סְמִיכָה, ויל"ע בְּנָזִיר שָׁם דַּף (מ"ו ע"ב) דְּפָרִיךְ וּמִי מְעַכְּבָא וְהָתַנְיָא זֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר בֵּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּפַּיִם בֵּין שֶׁאֵין לוֹ כַּפַּיִם וְשֶׁה בַּתּוֹסְ' בע"א ד"ה וּמִי לֹא מְעַכְּבָא פֵּירוּשׁ לְרַבָּנָן וְהָתַנְיָא זֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר בֵּין יֵשׁ לוֹ בֵּין אֵין לוֹ וּלְהַאי לִישָׁנָא ס"ל דה"פ כְּשֵׁם שֶׁבְּאֵין לוֹ כַּפַּיִם דִּין הוּא שֶׁתְּעַכֵּב דְּכָל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְבִילָה בִּילָה מְעַכֶּבֶת ה"נ תְּנוּפָה מְעַכֶּבֶת וכו' ויל"ע, וְאֵין בְּיָדֵי הַקֶּרֶן אוֹרָה לְמַסֶּכְתָּ' נָזִיר לְהָאִיר עֵינִי בָּזֶה שָׁם, ואכמ"ל, וְעַיֵּין יְבָמוֹת פ' מְצוֹת חֲלִיצָה דְּגוֹדֶמֶת חוֹלְצָת בְּשִׁינֶּיהָ וְעַיֵּין תוס' חֵילִין כ' ע"א

וְעַיֵּין שׁוּ"ת מְנַחֵם עֲזַרְיָה, וְכֵן ה"נ י"ל לְהָנִיחַ בְּשִׁינְּיָהּ: וְעוֹד י"ל בְּהָא דְּתָנֵי ר' חַיָּיא סוֹטָה גּוֹדֶמֶת שֵׁנִי כֹּהֲנִים מְנִיפִין עַל יָדֶיהָ וּבִבְלִי דְּדִין אָמְרִינַן דְּגִידֶּמֶת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה כְּלָל דְּכִשֶׁתַּמְצֵי לוֹמַר בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ב דִּין ג' אָמַר דְּוַנְתַן עַל כְּפָיָה פָּרָט לְמִי שֶׁאֵין לָהּ כַּף ,,אוֹ שֶׁהָיְתָה עֲקֻמָּה אוֹ יְבֵשָׁה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִיקַּח בָּהּ" אֲפִילּוּ כָּפָה אַחַת שֶׁנֶּאֱמַר כְּפִיָּה עכ"ל וּבְוַדַּאי מָצָא דְּבָרִים אֵלּוּ בְּאֵיזֶה סִפְרָא וְסִפְרֵי וַאף שֶׁבִּמְצִיאוּת יֵשׁ לָהּ יָדַיִם אֶלָּא שֶׁחָסַר הַפְּעֻלָּה הַיּוֹצֵאת מֵהֶם וְיָבְשָׁה גַּבָּהּ שֶׁל עוֹף הָוֵי כְּמְחֻסַּר אֵבֶר, מ"מ אִי מִשּׁוּם דִּבְעִנְיַן קְרָא כְּדִכְתִיב, הֲלֹא יֵשׁ לָהּ כַּפַּיִם וְאַף שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִיקַּח בָּהּ מ"מ יְכוֹלָה לִיקַּח ע"י אֲחֵרִים שֶׁיְּסִיעֻיהָ וְאַף שֶׁנּוּכַל לִלְמוֹד דָּבָר זֶה, מֵהָא דְּמַעֲט מֵאָמְרָה הָאִשָּׁה פְּרָט לְאִילֶּמֶת וְאַף שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּה, אֶלָּא.

שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִפְעוֹל עַל פִּיהָ וּפוּמָהּ הוּא דְּכְאִיב לָהּ, מ"מ יֵשׁ לוֹמַר כמש"כ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן י"ז ע"ב דְּאַף אִי לָא בָּעֵינַן קְרָא כְּדִכְתִיב מ"מ הֲלֹא לָא יָכְלָה לְקַבּוֹלֵי שְׁבוּעָה יע"ש (וְנַאֲרִיךְ שָׁם בָּזֶה אַיָּ"ה) וא"כ י"ל דְּלָא פְּלִיג ר"ח עִם הַבָּרַיְיתָא שָׁלָנוּ דר"ח מַיְירֵי בְּגוֹדֶמֶת שֶׁיֵּשׁ לָהּ כַּפַּיִם אֶלָּא שֶׁיָּבְשָׁה אוֹ עֲקוּמוֹת וּלְכָךְ שׁוֹתָהכֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ כַּפַּיִם וְאַף שֶׁאֵין יְכוֹלָה לִפְעוֹל עִמָּהֶם, הֵם, וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ נָמֵי הָא דְּאָמַר כֹּהֲנִים מְנִיפִין עַל ,,יָדֶיהָ" פֵּירוּשׁ שֶׁמְּסַיְּעִין עַל יָדֶיהָ (וְעַיֵּין בְּפָרָה (פי"ב) הָאִשָּׁה מְסֵעַדְתּוֹ וכו' יע"ש בתיו"ט) אֲבָל בְּחָסֵר לָהּ לְגַמְרֵי י"ל דְּמוֹדוֹ ר"ח דְּבָעֵינַן קְרָא כְּדִכְתִיב וּמְעַכֵּב דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה וּבָרַיְיתָא שָׁלָנוּ י"ל דְּמַיְירֵי בְּכָל אוֹפָן וְכִדְפָסַק הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְעוֹרֵר וְכָל פַּטְפְּטִיא דְּאוֹרַיְיתָא טָבִין וכו', וְרָאִיתִי מוּבָא בְּשֵׁם הַחסל"א חאור"ח בְּמֵי שֶׁיָּבְשָׁה יָדוֹ הַשְּׂמָאלִית דְּיַנִּיחַ בְּיָמִין וּמְקוֹרוֹ מִקִּדּוּשִׁין הַנַּ"ל בָּעוֹף שֶׁיָּבְשָׁה גַּפּוֹ דְּמִקְרֵי מְחֻסַּר אֵבֶר וְהִשִּׁיגוּ עָלָיו דְּמִדִּבְרֵי הָרַשְׁבַּ"א שָׁם מְבֹאָר לְהֵיפֶךְ דְּדַוְקָא גַּף שֶׁכָּל כֹּחוֹ בְּגַפּוֹ מַקְרֵי מְחֻסַּר אֵבֶר וְלֹא בִּשְׁאָר אֵבֶר וא"כ ה"ה בַּאֲרַם שֶׁיָּבְשָׁה יָדוֹ לָא מַקְרֵי מְחֻסַּר יָד עַיֵּין שׁוּ"ת ב"ש חאהע"ז סי' קמ"ח ובק"ס סי' נ"א ובמ"פ סי' כ"ז חִידּוּשֵׁי אור"ח וּבְשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי יוֹמָא פ"ב ה"ג דְּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁיָּבְשָׁה זְרוֹעוֹ וְהָיָה מַקְטִיר קְטוֹרֶת וְלָא הָוֵי בע"מ מִשּׁוּם זֶה, וּסְעַיְּיתָא לִסְבָרָא דִּידִי שְׁכָּתַבְתִּי בְּדַעַת רח"א: שָׁם וְאֵינִי חוֹצֵץ וכו' וּמִשְּׁמַע מִכָּאן דע"י מַפָּה שָׁרֵי ויל"ע בס' ש"ח מַעֲרֶכֶת חָתָן, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁאנַץ כָּאן וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' יו"ט בְּכָל הַמְּקוֹמִית וּבְבִיכּוּרִים שָׁם פ"ג מ"ו בד"ה וְאוֹחֲזוֹ בְּשִׁפְתוֹתָיו וּבְתוֹסְ' מְנָחוֹת ס"א ע"ב וּבְמְנָחוֹת שָׁם צ"ג ע"ב בָּעֵי ר"י מַטְלִית מַהוּ שֶׁתַּחוּץ וכו' וְשָׁם צ"ד ע"א קָא הָוֵי חֲצִיצָה וכו', וְגַם אִשָּׁה מְבִיאָה בִּיכּוּרִים אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ קוֹרָאָה וא"כ תְּנוּפָה בָּעֵי, וְאֶפְשָׁר דְּתְנוּפָה דְּבִשְׁעַת קְרִיאָה לָא בָּעֵי אֲבָל דְּלְאַחַר קְרִיאָה בָּעֵי ועיי"ש ברע"ב ויל"ע בְּדִין זֶה, ובב"ת פ"א ע"ב מְבֹאָר דְּבָכָל דִּין סָפֵק שֶׁמֵּבִיא וְאֵינִי קוֹרֵא, הָוֵי דִּין תְּנוּפָה וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שָׁם ד"ה דְּמַקְדִּישׁ לְהוּ וכו' וְקַצַּרְתִּי: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה וְאַחַר יַשְׁקֶה וכו' וְנִרְאֶה דל"ד נָקַט וכו' דְּכֵיוָן דִּכְתִיב וּמָחָה מִמֵּילָא שָׁמְעִינַן וכו' יעש"ה וְעַיֵּין תוס' שָׁאנַץ לְקַמָּן בע"ב שֶׁהִקְשָׁה זֶה וְתֵירֵץ דְּמִקְרָא וּמָחָה לָא יָדְעִינַן אֶלָּא דְּצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַדְּיוֹ יָכוֹל לִמְחוֹת ומ"מ שֶׁלֹּא יִמְחוּהוּ כֵּיוָן דְּרָאוּי לִמְחוֹת קמ"ל הַאי קְרָא שֶׁצָּרִיךְ לִמְחוֹת לְגַמְרֵי ע"כ וְעַיֵּין הגה"ה שָׁם וְאֶפְשָׁר דְּפָשׁוּט כְּוָנָתִי דְּבָעֵינַן רָאוּי לִמְחוֹת, אֲבָל אִם לֹא מָחָה לְגַמְרֵי לֹא מְעַכֵּב וכדר"ז יע"ש שֶׁכָּךְ מוֹרֶה לְשׁוֹנוֹ, וְכֵן מְבֹאָר בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ וְדוֹחֵק, וְהִנֵּה אֵין לְהָעִיר דא"כ בְּשַׁבָּת נֵימָא דְּלֹא יְהֵא חַיָּיב בְּמוֹחֵק עַד שֶׁיִּמְחוֹק לְגַמְרֵי שֶׁאֵין רִישׁוּמוֹ נִיכָּר כְּלָל, וְהִנֵּה לְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' שָׁאנַץ בְּוַנְדַּאי א"ש, אֶלָּא אֲפִילּוּ לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' נָמֵי יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם נָא כְּתִיב וּמָחָה אֶלָּא בְּמָלָאכָה

תַּלְיָא מִילְּתָא וּמְלֵאכֶת מַחְשֶׁבֶת אָסְרָה תּוֹרָה וְאַף שֶׁרִישׁוּמוֹ נִיכָּר וְקַצַּרְתִּי: שָׁם ע"ב מְעַרְעֲרִין אוֹתָהּ וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ בע"כ וכו', ופרש"י כְּלוֹמַר פּוֹתְחִין פִּיהָ שֶׁלֹּא בְּטוֹבָתָהּ וְשׁוֹפְכִין מז הַמַּיִם לְתוֹךְ גְּרוֹנָהּ וכו', עכ"ל יל"ע קָצָת מִלְּעֵיל (ח"י ע"א) בִּשְׁפוֹפֶרֶת מַהוּ דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ אוֹ אֵין דֶּרֶךְ שְׁתִיָּה בְּכָךְ תֵּיקוּ עכ"ל וּבְחִידּוּשֵׁי שָׁם, וצ"ל דִּבְדִיעֲבַד אֵינוֹ מַעַם וי"ל ג"כ הַטַּעַם דְּהָרַמְבַּ"ם מַשְׁמִיט זֶה כְּמוֹ בְּהֶעָרוֹתַי לְעֵיל וּבְמִנְחַת פְּתִים לְעֵיל, וְיֵשׁ לְחַלֵּק: שָׁם לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם, לְעֵיל שָׁם י"ז הַלָּשׁוֹן הוּא, פְּסוּלָה, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת מְנַחֵם עֲזַרְיָה סי' צ"ט שֶׁהוּבָא בְּתוֹסְ' רעק"א נְדָה פ"ט מ"ז, וצ"ע דְּמַאי הו"א שֶׁעוֹד יִגְרַע בְּכָאן, וְאָפְשָׁר הו"א דְּצָרִיךְ לְהַתְחִיל עַל הַסֵּדֶר מִתְּחִלָּה וְעַיֵּין סַנְהֶדְרִין (דף מ"ט ע"ב ודו"ק) וְדוֹחֵק, וְאָפְשָׁר דִּלְשִׁין הַמְּתָנָה לְחוּד וְלָשִׁין אָמוֹרָאִים לְחוּד: שָׁם הָא מִכְתָּב כָּתְבִי לַהּ, פרש"י ,,כֹּהֵן" לְמָגִילָּה וכו', מְבוֹאָר דְּבָעִינַן כֹּהֵן, וְכֵן מְבוֹאָר בִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא לְקַמָּן דְּקָאָמַר דִּשְׁלָא כַּדִּין עֲבִיד ,,כֹּהֲנִים" דְּמָחֲקוּ וכו' דִּבְדִין עֲבִיד ,,כֹּהֲנִים" דְּמָחֲקוּ וכו', מְבוֹאָר דְּגַם בְּמְחִיקָה בָּעֵי כֹּהֵן וְשֶׁלֹּא כהמנ"ח דְּמִסְתָּפֵק בָּזֶה, וְכַאֲשֶׁר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל וּבְשָׁיָרֵי מִנְחָה לְעֵיל ספ"ב וכ"ז פָּשׁוּט: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה וְרַבִּי יְהוּדָה וכו' וְרַבָּנָן נָמֵי מוֹדוֹ הָכָא דְּאֵין פּוֹתְחִין פִּיהָ וכו', פֵּירֵשׁ דְּבַתּוֹסָפְתָּא אִיתָא מִקּוֹדֶם שֶׁאָמַר ר"י נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה וְאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה מְעַרְעֲרִין אוֹתָהּ וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ בע"כ ר"י אוֹמֵר וכו' אָמַר לוֹ ר"ע וְכִי לָמָּה מַשְׁקִין וכו', וְקָאָמְרִי הַתּוֹסְ' דְּאַף דְּמַשְׁקִין אוֹתָהּ בע"כ מ"מ אֵין פּוֹתְחִין פִּיהָ ע"י סוּדָרִין וכו', וַאֲנִי תֵּימַהּ דִּפְשִׁיטָא הוּא, דַּהֲלֹא הָתָם בְּסַנְהֶדְרִין קָאָמַר לְהוּ ר' יְהוּדָא אִם מֵת בְּיָדָם לֹא הָיוּ מְקַיְּמִין בּוֹ מִצְוַת שְׂרֵיפָה וכו', וא"כ יוּכַל הֱיוֹת שֶׁיּוּמַת ע"י כָּךְ אֶלָּא שֶׁהָתָם לָא מְקַפְּדִי רַבָּנָן עַל כָּךְ, אֲבָל הָכָא פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין פּוֹתְחִין בְּיָהּ בְּדָבָר שֶׁיּוּכַל הֱיוֹת שֶׁתָּמוּת שֶׁלֹּא מֵחַיָּבֵי מִיתָה הִיא וּמַה זֹּאת הַלָּשׁוֹן אוֹמֶרֶת ,,אֵין לְקָרֵב מִיתָתָהּ" וְכִי צָרִיךְ לְהַמִּיתָהּ אַחַ"כ שֶׁעַכְשָׁיו יהי' בְּגֶדֶר קֵירוּב מִיתָה? וְאָפְשָׁר כֵּיוָן דְּמִסְתַּבֵּר שֶׁהִיא טְמֵאָה וּמְמֵילָא תָּמוּת ע"י הַמַּיִם וּלְכָךְ מֻוָתָּר לְקָרֵב מִיתָתָהּ, אֲבָל דּוֹחֵק הוּא וְגַם לר"י לֵית לֵיהּ סְבָרַת ר"ע דְּבְדוּקָה וְעוֹמֶדֶת הִיא וצ"ע וְהֶסְבֵּר: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה בסי' ר"ח וכו' יְרוּשַׁלְמִי (וְהוּא בְּסוֹף הל' ג') וְלֵית לֵיהּ לר"ע מְעַרְעֲרִין אִית לֵיהּ בְּשֶׁהִתְחִילָה לִשְׁתּוֹת מְעַרְעֲרִין אוֹתָהּ עכ"ל עַיֵּין לְעֵיל די"ח מַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הַמֵּיצַל מֵאֵשׁ אִי בָּעֵינַן שְׁתִשְׁתֶּה כֻּלָּהּ וְהֵבֵאתִי הַיְרוּשַׁלְמִי רֵישׁ הֲלָכָה ב' מ"ט דר"ש וְאַחַר יַשְׁקֶה אֶת הָאִשָּׁה מַה מְקַיְּמִים ר"ש טַעְמָא דְּרַבָּנָן וּבָאוּ בָהּ כּוּלָּהָן וְלֹא מְקַצָּתָן יע"ש וא"כ הָכָא לר"ע כֵּיוָן שֶׁהִתְחִילָה לִשְׁתּוֹת כְּבָר וּבְדָקוּהָ הַמַּיִם, וּרְאָיָה דְּגַם לר"ע בָּעֵינַן כּוּלָּהָן וְלֹא מְקַצָּתָן ויל"ע: שָׁם דַּף כ' ע"א וְחָזְרָה וְאָמְרָה שׁוֹתָה אֲנִי מַהוּ כֵּיוָן דְּאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה טְמֵאָה אֲנִי קָאָמְרָה וְכֵיוָן דְּאַחְזִיקַנַּפְשַׁהּ בְּטֻמְאָה לָא מָצְיָא הָדְרָא בָּהּ וכו', וּבָרַמְבַּ"ם פָּסַק דְּאֵינָהּ יְכוֹלָה לַחֲזוֹר וְלוֹמַר הִנְנִי שׁוֹתָה ע"כ, וי"ל דְּרַבֵּינוּ סָמַךְ עַל מ"ש בַּמִּשְׁנָה בְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה דְּמִנְחָתָהּ נִשְׂרֶפֶת וע"כ דְּלָא מָצֵי הָדְרָה בָּהּ וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ כה"ג הַתּוֹסְ' בִּיבָמוֹת דצ"ה ע"א שֶׁהֵבֵאתִי בְּחִיבּוּרִי כ"פ יע"ש שו"מ זֶה בק"א שכ"כ ב"ה וב"ש שֶׁכְּוַנְתִּי לְדַעְתּוֹ הָעֲמֻקָה, וְעַיֵּין עוֹד בְּקֶרֶן אוֹרָה דְּמְפָרֵשׁ דְּהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ לָהּ אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן יע"ש מש"כ וּבִלְשׁוֹן הַמְּאִירִי הוּא כָּךְ אֲבָל אִם רְאִינוּהָ בָּרִיא הַרְבֵּה וְאֵינָהּ מִתְפַּחֶדֶת ואעפ"כ אָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה א"י לַחֲזוֹר וְלוֹמַר שׁוֹתָה אֲנִי ע"כ וא"ש דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם, ובגמ"ד נִשְׁאַר בְּתֵיקוּ הוּא בְּגַוָּנָא דְּמִסּוֹפֵר לָנוּ אִם מַחֲמַת בִּיעָתוּתָא אוֹ בָּרַיְיתָא וי"ל ע, וצ"ע שֶׁלֹּא הֵעִירוּ כָּל נוֹשְׁאֵי כֵּלָיו וְעַיֵּין במנ"ח מ' שְׂמ"ה שֶׁכָּתַב דְּאַף בְּאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לְהַ דְּנֶאֱמֶנֶת הוּא מִדִּין עֵדוּת וּכְמוֹ אִשָּׁה שְׁנֶאֱמֶנֶת עַל מִיתַת בַּעְלָהּ

וַאֲפִילוּ נוֹגֵעַ וְהִנֵּה ז"פ כֵּיוָן דְּנֶאֱמָנָת לָא מַנִּי הָדְרָא כְּמוֹ עַד שא"י לַחֲזִיר אַף אִם נָתְנָה אֵיזֶה אֲמַתְלָא לְדִבָּרֶיהָ עַיֵּין בש"ש שֶׁהֵבִיא דְּאַף בְּעֵד דְּנֶאֱמָן מה"ת מוֹעִיל אֲמַתְלָא מֵהַאי דְּנַדָּה ע"ש א"כ ה"נ מוֹעִיל אֲמַתְלָא וְחוֹזֶרֶת וְשׁוֹתָה וְהַשֹּ"ס מַיְירֵי בְּהַדָּרָה בָּהּ בְּלֹא אֲמַתְלָא אֲבָל בַּאֲמַתְלָא בְּוַדַּאי יְכוֹלָה לַחֲזוֹר, כֵּן כָּתַב שָׁם דְּהַדִּיבּוּרִים הַלָּלוּ א"צ לוֹמַר בְּפָנַי ב"ד כִּי אִם אָמְרָה אפי' בְּבֵית טְמֵאָה אֲנִי אֵינָהּ שׁוֹתָה וכו' את"ד, ובתכ"ד נִרְאֶה דְּוַדַּאי יְכוֹלָה לַחֲזוֹר וְלָא מַחְזְקָה נַפְשָׁהּ, וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת כ"ב ובמהרי"ט אִלַּאזִיי עוֹד כָּתַב במנ"ח דִּבְבַעַל אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ אֵינוֹ מְבוֹאָר ד"ז נִרְאֶה דַּאֲפִי' אַחַר מְחִיקַת הַמְּגִילָּה הַבְּרִירָה בְּיָדוֹ וְאִלּוּ הָיָה חִילּוּק בֵּין קוֹדֶם לְאַחַר מְחִיקָה הָיָה מְבוֹאָר הַחִילּוּק בַּשֵּׁ"ס וכו' ע"כ, וְכֵן נִסְתַּפֵּק מִזֶּה הק"א כָּאן דְּגַבֵּי בַּעַל לֹא מָצִינוּ שׁוּם כְּפִיָּה יע"ש, וְלִי יל"ע בָּזֶה דִּלְפִי הַמְבוֹאָר מִפַּמָּה לְשׁוֹנוֹת וְכֵן מִתְבָּאֵר בְּהֶדְיָא בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן הל' ג' וַז"ל נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה וְאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה מְעַרְעֲרִין אוֹתָהּ וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ עַל כָּרְחָהּ לָמָּה שֶׁגָּרְמָה לַשֵּׁם שֶׁיִּמָּחֵק עכ"ל וְהוּבָא בְּתוֹסְ' וְעַיֵּין לְקַמָּן כ' ע"א ד"ה מְגִילָּתָהּ בק"ע ובפ"מ, וא"כ מַה לִּי אִשָּׁה וּמַה לִּי הַבַּעַל כֵּיוָן שֶׁנִּגְרַם עַל יָדוֹ מְחִיקַת הַשֵּׁם, שׁוּב צָרִיךְ שֶׁיִּתְבָּרֵר הַדָּבָר עַל נָכוֹן אֶלָּא דלר"ע דְּלָא ס"ל דְּתַלְיָא בִּמְחִיקָה אֶלָּא בְּהַקָּרַבַת הַקּוֹמֶץ לְדִידֵיהּ יֵשׁ לְסַפֵּק בָּזֶה: עוֹד הֵעִיר המנ"ח דְּהִנֵּה מְבוֹאָר בָּרֹאשׁוֹנִים גַּבֵּי אוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי דמד"ת אֵינָהּ נֶאֱמָנֶת דְּמְשֻׁעְבֶּדֶת לְבַעְלָהּ וכו' וְכָאן נִרְאֶה מֵהַשֵּׁ"ס דְּנֶאֱמָנֶת מה"ת, א"ל כֵּיוָן דע"י קו"ס נֶאְסְרָה שׁוּב אֵינָהּ מְשֻׁעְבֶּדֶת לוֹ, אַף מ"מ טַעְמָא בָּעֵי כֵּיוָן דְּהוּא רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וְאָפְשָׁר תְּהֵי מֻוּתֶּרֶת לוֹ א"כ לָא נָפְקָא הַשְׁעְבּוּד אַף הַחִילּוּק הוּא וכו' אֲבָל כָּאן דְּהַתּוֹרָה הֶאֱמִינָה ע"א אפי' אִשָּׁה וכו' וְהִיא נֶאֱמֶנֶת בְּתוֹרַת עֵד וְלֹא מִתּוֹרַת שאחד"א וע"א בְּמָקוֹם שֶׁנֶּאֱמָן נֶאֱמָן בכ"ע וז"פ את"ד, וְלִי הַקָּטָן יֵשׁ לְהָעִיר דְּמִלְּבַד דְּאֵינוֹ מְסֻתָּבֵר דְּבָרָיו עוֹד יל"ע בְּעִיקַּר הַנָּחָתוֹ הַמְּסֻתָּבֶרֶת לוֹמַר דְּנֶאֱמֶנֶת מִדִּין ע"א, א"כ תהי' נֶאֱמֶנֶת ג"כ לוֹמַר לֹא נִטְמֵאתִי וּכְמִי שֶׁמֵּבִיא בְּעַצְמוֹ שָׁם בְּשֵׁם הש"ש דְּנֶאֱמָן ע"א ברה"י לוֹמַר לֹא נִטְמֵאת, עיי"ש בְּפֶרֶק כ"ג ש' ו' ועיי"ש בפ' כ"א הֵבִיא דִּבְרֵי התשב"ץ שֶׁהֵבִיא הע"א וצ"ע וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת עַמּוּדֵי אוֹר סי' צ"ו שֶׁחָקַר בָּזֶה בְּדַעַת הַשֵּׁ"ך חו"מ סִי פ"ז ועי"ש בָּאוֹת כ"א בְּשֵׁם התשב"ץ ולפ"ד א"ש אַף לְדַעַת הש"ש יל"ע וּכְמוֹ לְעִנְיַן מִיתַת הַבַּעַל דְּנֶאֱמֶנֶת לְהַתִּיר עַצְמָהּ וכמש"כ המנ"ח ובמק"א הֵבֵאתִי נָמֵי דַּעַת הנו"ב בָּזֶה שֶׁמָּצָאתִי דֶּרֶךְ הֵילּוּכִי בְּסִפְרוֹ ואכמ"ל בָּזֶה, שו"ר שָׁם במנ"ח בְּדֶרֶךְ הִסְמִיךְ שֶׁחָזַר בְּעַצְמוֹ מִזֶּה מִטַּעַם דאאמע"ר וע"כ הַנֶּאֱמֶנֶת שֶׁלָּהּ הִיא מִטַּעַם הוֹדָאַת בע"ד מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ וְהַשִּׁעְבּוּד נָפְקָא אַחַר קו"ס יע"ש וְזֶה נָכוֹן וְיוֹתֵר מִזֶּה כָּתַב הש"ש ש"ו דְּהָא דְּאִשָּׁה נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר נִטְמֵאתִי בְּנִדָּה הוּא ג"כ מֵחֲמַת שאחד"א יע"ש וּבְעִיקַּר הַדָּבָר כְּבָר כָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי דַּף ו' דְּנֶעֱלָם מהמנ"ח דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וְהַתּוֹסְ' שָׁם שֶׁהֵעִירוּ בְּזֶה וכמש"כ שָׁם בַּאֲרִיכוּת ועיי"ש בע"א ס' צ"ה: שָׁם בגמ' אָמַר אַבּוּהּ דִּשְׁמוּאֵל צָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן מַר לְתוֹךְ הַמַּיִם וכו', צָרִיךְ לְהָבִין מַאי שַׁיָּיכוּת יֵשׁ לְמֵימְרָא זוֹ דַּוְקָא בִּשְׁמַעְתְּתָא הָכָא עַל מִשְׁנָה זוֹ, וּבֶאֱמֶת בְּסִפְרֵי אִיתָא פְּלוּגְתָּא בָּזֶה וַז"ל הַסִּפְרֵי וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים מַגִּיד הַכָּתוּב שֶׁאֵין הַמַּיִם נֶהְפָּכִין לִהְיוֹת מָרִים אֶלָּא בְּיַד הַכֹּהֵן, וְדָבָר אַחֵר נִקְרְאוּ מָרִים עַל שֵׁם סוֹפָם שֶׁמְּמָרְרִין אֶת הַגּוּף וּמְעַרְעֲרִים אֶת הֶעָוֹן עכ"ל הַסִּפְרֵי ועיי"ש במלבו"ם וְרַשְׁ"י ז"ל עַל הַתּוֹרָה פֵּירֵשׁ כְּלָשׁוֹן אַחֵר שֶׁבְּסִפְרֵי ויל"ע ברא"ם שָׁם ועיי"ש בְּרַמְבַּ"ן שָׁם שֶׁהֵבִיא כָּל זֶה אַף בַּלָּשׁוֹן הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּסִפְרֵי הֶעְתִּיק בְּנֻסְחָא אַחֶרֶת וַז"ל וּבְסִפְרֵי עוֹד וּמָחָה אֶל מֵי הַמָּרִים מַגִּיד שֶׁהַכָּתוּב עוֹשֶׂה אֶת הַמַּיִם מָרִים ע"ש ויל"ע, וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה

וּמַה שֶּׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב בְּמַה שֶּׁמְּקֻצָּת הַתַּלְמִידִים מִתְמַיְּהִים בָּהּ דַּהֲרֵי זֶה מֵבִיא לְחָשׁוּד שֶׁאַף הַפְּעֻלָּה בָּאָה מִצַּד אוֹתָם הַדְּבָרִים וכו' עיי"ש שימד"נ ולפ"ד יֵשׁ לְיַיְשֵׁב הַפְּסוּקִים הֵיטֵב, וְגַם לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הַסִּפְרִי ודו"ק וְקַצַּרְתִּי: שָׁם בַּמִּשְׁנָה עַד שֶׁלֹּא נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה אָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה מְגִילָּתָהּ נִגְנֶזֶת וּמִנְחָתָהּ מִתְפַּרֶּכֶת עַל הַדֶּשֶׁן וְאֵין מְגִילָּתָהּ כְּשֵׁרָה לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת ע"כ ופרש"י דְּמְגִילָּתָהּ נִגְנֶזֶת בְּצִדֵּי הַהֵיכָל וכו' שֶׁלֹּא יִתְבַּזּוּ, וּבְתוֹסְ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי תַּנְיָא דְּנִגְנֶזֶת תַּחַת צִידֵי הַהֵיכָל לָמָּה בִּשְׁבִיל לְשַׁוְחֲקָה ע"כ וּפֵירֵשׁ בק"ע בִּשְׁבִיל לְשַׁוְחֲקָה שֶׁיְּהֵא נִשְׁחָק הַסֵּפֶר וְהַכְּתָב מֵעַצְמוֹ ע"י סְבִיבַת הַדֶּלֶת וְכֵן פֵּירֵשׁ הפ"מ וּלְפִי פֵּירוּשָׁם זֶה הִקְשָׁה בִּשְׁיָרֵי קָרְבָּן מַהָא דְּגָרְסִינַן בַּבָּבְלִיבְּמַכּוֹת דְּהַמּוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם לוֹקֶה א"כ אֵיךְ נוֹתְנָהּ הַמְּגִילָּה עִם הַשֵּׁמוֹת הַכְּתוּבִים בְּתוֹכָהּ תַּחַת הַצִּיר לְשַׁוְחֲקָה הָא הַנָּחָתָהּ זוֹ כְּמֵאבֵד בְּיָדַיִם הוּא וכ"ש הַמְסַבֵּב הַדֶּלֶת הוּא הַמּוֹחֵק עַצְמוֹ וי"ל דְּהַיְרוּשַׁלְמִי לִית לֵיהּ הַךְ דְּרָשָׁא וּמֻוָתָּר לְאַבֵּד כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁאֵין בָּהֶן צוֹרֶךְ וְנִיחָא לָן בְּהָא מ"ש הכ"מ פ"ד מה"ס הל"ד וְדַע דְּבַתּוֹסְפְתָּא פ"ב וּבִירוּשַׁלְמִי תַּנְיָא גַּבֵּי מְגִילָּתָהּ נִגְנֶזֶת תַּחַת צִירוֹ שֶׁל הֵיכָל וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה הִשְׁמִיטוֹ רַבֵּינוּ ע"כ וְלֹא יָדַעְתִּי מַאי קַשְׁיָא לֵיהּ כֵּיוָן דְּהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק שֶׁאָסוּר לְאַבֵּד שֵׁם מֵהַשֵּׁמוֹת וכמ"ש ברפ"ו מִיְּסוֹדֵי הַתּוֹרָה סוֹבֵר נָמֵי שֶׁאָסוּר לְהַנִּיחָהּ תַּחַת צִירוֹ שֶׁל הֵיכָל לְשַׁחֲקָהּ, וְאֶפְשָׁר שֶׁגָּרַם לוֹ לְהָרַב בכ"מ לְהַקְשׁוֹת כֵּן מִשּׁוּם דְּגָרַס צִדּוֹ שֶׁל הֵיכָל אֲבָל כ"כ בְּסָמוּךְ שֶׁאֵין גִּירְסָה זוֹ נְכוֹנָה גַּם לְשׁוֹן תַּחַת מוֹרֶה שֶׁהַגִּירְסָא שֶׁלְּפָנֵינוּ עִיקָּר עכ"ל הש"ק וּבְשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק אֶלְחָנָן זצ"ל חאור"ח סי' ה' שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הש"ק וְכָתַב שֶׁהוּא קַוְשְׁיָא חֲמוּרָה וְאֵין סָבָרָא לְחַלֵּק בָּזֶה דְּשָׁאנֵי בְּסוֹטָה דְּנִיתְּנָה לִמְחִיקָה ע"כ קִילָּא הֵן אֱמֶת דְּמָצִינוּ הַךְ סָבָרָא בִּירוּשַׁלְמִי סוֹטָה לְעִנְיַן טֻמְאַת יָדַיִם וְהוּבָא בְּתוֹסְ' י"ז ע"ב ד"ה לֹא עַל הַלּוּחַ וכו' אֲבָל לְעִנְיַן אִיסּוּר מְחִיקַת הַשֵּׁם וַדַּאי דְּאָסוּר מה"ת אַף דְּנוֹתְנָהּ לִמְחִיקָה וְאֵין סָבָרָא כְּלָל לְחַלֵּק בָּזֶה וע"כ תִּקְּשׁוּ לְקֻוְשְׁיַת הק"ע וּמַה שֶּׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב די"ל דְּהַיְרוּשַׁלְמִי לִית לֵיהּ הַאי דְּרָשָׁה דְּמוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם לוֹקֶה, בֶּאֱמֶת אֵין סָבָרָא לוֹמַר כֵּן וְגַם הָא אָמְרוּ בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁם (פ"ב הל"ד) כַּמָּה אוֹתִיּוֹת כָּתַב וְיהֵא שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ וְיהֵא חַיָּיב עַל מְחִיקַת הַשֵּׁם ע"ש בפ"מ ובק"ע וּמְבֹאָר דְּהַיְרוּשַׁלְמִי ס"ל ג"כ לְחַיֵּיב עַל מְחִיקַת הַשֵּׁם את"ד וְכֵן כִּוַּנְתִּי אֲנִי לְהַקְשׁוֹת עַל הש"ק וְכֵן לִיתָא בָּזֶה למש"כ הָרִידְבָ"ז ז"ל כָּאן בַּיְרוּשַׁלְמִי יע"ש, וְכֵן רָצוּ לוֹמַר עוֹד מֵהַמְחַבְּרִים דְּהוּא מִשּׁוּם דְּנִיתְּנָה לִמְחִיקָה וּלְכָךְ כָּתְבוּ הָיְתֵר לְעִנְיַן קַארָעקְטִין שֶׁנִּדְפָּסִים רַק לְמִבְחָן דְּמֻוָתָּר לְאַבְּדָן מִשּׁוּם דְּנַעֲשׂוּ מִתְּחִלָּה ע"ד לְאַבְּדָם וְכֵן בָּזֶה שֶׁמְּסַדְּרִים בִּדְפוּס הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הָאַזְכָּרוֹת וְאַחַ"כ סוֹתְרִים אוֹתָם וְהָוֵי כְּמוֹחֵק וְהִנֵּה מִזֶּה אֵין קַשְׁיָא כְּלָל וְכַאֲשֶׁר הֶאֱרַכְתִּי בִּתְשׁוּבָתִי לְהָרַב בַּעַל עוֹלַת שְׁלֹמֹה זַ"ל בִּשְׁנַת תרע"ב ואכ"מ, וַאֲחֵרִים דָּחוּ סְבָרָא זוֹ מִשּׁוּם הָא גּוּפֵיּ' דְּמָצִינוּ גַּבֵּי סוֹטָה דְּנִכְתַּב אַדַּעְתָּא דְּמִחְיְקָה וְאַפַּ"ה אֵיכָּא אִיסּוּר מְחִיקָה דִּלָּא הִתִּירָה תּוֹרָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מַשְׁמַע דבלא"ה אֵיכָּא אִיסּוּר מְחִיקָה וְעַיֵּין בש"ם סֻוכָּה נ"ד דְּאָמְרִינַן שְׁנָשָׁא ק"ו וּמַה לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אָמְרָה תּוֹרָה שֵׁם שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם הָכָא בִּקְדֻשָּׁה תְּהוֹמָהּ עאכ"ו וַהֲרֵי שָׁם ג"כ נִכְתַּב הַשֵּׁם אַסַּסְפָּא ע"ד לְמוֹחֲקוֹ מִיָּד, וּבֶאֱמֶת אֵין סָבָרָא לְחַלֵּק בָּזֶה כַּאֲשֶׁר כָּתַב העי"צ וְעוֹד דַּהֲרֵי מֵחִיּוּב לְכְתּוֹב הַשֵּׁם בִּקְדֻשָּׁה וּבְכָל הַדִּינִין לִשְׁמוֹ וְכַדּוֹמֶה כְּדֵי שֶׁיִּפְעֹל פְּעֻלָּתוֹ א"כ ל"ה כּוֹתֵב ע"ד רַק לְאַבֵּד וְזֶה הוּא מִצְוָתוֹ שֶׁיִּמְחֶה בַּקְדֻשָּׁה דַּוְקָא וְכֵן שָׁם גַּבֵּי קָפָא תְּהוֹמָא דְּמֻוָכְרָח הָוָה לְכְתּוֹב בִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁיִּפְעֹל הַפְּעֻלָּה א"כ כָּתַב בִּקְדֻשָּׁה אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה

לְשֵׁם קְדֻוּשָׁה כְּלָל רַק לְשִׁימּוּשׁ וּלְאִיבּוּד וּנְדַאי מֻוָּתָּר כַּאֲשֶׁר פָּסַק הָעי"צ וְכֵן עוֹד אַחֲרוֹנִים, וּלְהַסְבִּיר דִּבְרֵי הַמְּתָיֵרָא נִרְאֶה דְּלִכְתּוֹב הַשֵּׁם בִּקְדֻוּשָׁה כְּדֵי לְמוֹחֲקוֹ זֶה גּוּפָא הָוֵי אִיסּוּר גָּדוֹל וְהוֹרָדָה מִקְדֻוּשָׁתוֹ דְּמִי הִתִּיר לָנוּ כְּזֶה וּלְכָךְ בְּסוֹטָה זֶה גּוּפָא דְּכוֹתְבִין בִּשְׁבִיל שֶׁיִּמְחוֹק הוּא ג"כ הַתּוֹרֶת הַתּוֹרָה לְמַעַן הַשָּׁלֵם, אֲבָל בְּעָלְמָא אָסוּר זֶה הַמַּעֲשֶׂה גּוּפָא וא"כ הָתָם גַּבֵּי קָפָא תְּהֻמָּה שַׁפִּיר צָרִיךְ לק"ו, אֲבָל בֶּאֱמֶת אַחַ"כ אֶפְשָׁר דְּלֵיכָּא אִיסּוּר כָּל כָּךְ וּלְכָךְ אֶפְשָׁר לְיַיְשֵׁב קֻצָּת קֻוּשְׁיַת הש"ק דְּמֻוָּתָּר לִיתֵּן תַּחַת צִירוֹ שֶׁל הֵיכָל כֵּיוָן שֶׁהָוֵי כְּבָר הוֹרָדָה מִקְדֻוּשַׁת הַשֵּׁם שֶׁכָּתְבוּ אַדַּעְתָּא לְמוֹחֲקוֹ אַחַ"כ וְאֵין זֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם בְּכָל קְדֻוּשָׁתוֹ הַנּוֹרָאָה, וְעִיקַּר הַהֶיתֵּר הוּא שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה לִכְתּוֹב אַדַּעְתָּא דְּהָכִי, דִּבְעָלְמָא אָסוּר לִכְתּוֹב אַדַּעְתָּא דְּהָכִי דְּזֶה גּוּפָא הָוֵי כִּמְחִיקָה וְהוֹרָדָה תֵּיכֶף מִקְדֻוּשָׁתוֹ דְּבָעֵינַן קְדֻוּשָׁה לְעוֹלָם וְדו"ק, וּכְיוֹצֵא בּוֹ כְּסָבְרָא זוֹ שָׁמַעְתִּי אַחַ"כ מֵאֵת ידינ"פ הַגָּאוֹן הָאַדִּיר וכו' מהרי"י דְּיסְקִין שְׁלִיטָ"א שֶׁאָמַר לִי בְּשֵׁם אָבִיו הַגָּאוֹן רשכבה"ג מָהָרי"ל דְּיסְקִין זצוק"ל זי"ע שֶׁאָמַר לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הָאַחֲרוֹנִים הַיְדוּעָה בְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּסַנְהֶדְרִין קי"ג דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כָּל עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אפי' מְזוּזָה אַחַת אֵינָהּ נַעֲשֵׂית עיה"נ וכו' וְהֵיכִי דְּאִיכָּא מְזוּזָה לָא אֶפְשָׁר דְּכְתִיב לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לד' אֱלֹקֵיכֶם ובפרש"י וְהִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים וּבְרֹאשָׁם הַתּוֹרַת חַיִּים דְּנִימָא אָתֵי עֲשֵׂה דְּוִשַׁרְפְּתֶם בָּאֵשׁ וְלִידְחֵי ל"ת כדקיי"ל בְּכָל מָקוֹם? וְתֵירֵץ הַגָּאוֹן דְּבְרִיסְק זצ"ל הַנַּ"ל דְּהָכָא לָא הָוֵי בְּעִידָּנָא מְשׁוּם דְּתֵיכֶף בְּעֵת גְּמַר הַדִּין וּפָסַק הַסַּנְהֶדְרִין שְׁעִיר זוֹ יֵשׁ לָהּ דִּין עיה"נ כְּבָר הוֹרָדָה הַמְּזוּזָה מִקְדֻוּשָׁתָהּ וְאִיכָּא כְּבָר מְשׁוּם ל"ת, וַעֲשֵׂה דְּוִשַׁרְפְּתֶם עֲדַיִין לֹא מְקֻוָּם וא"כ לָא הָוֵי בְּעִידָּנָא כָּךְ אָמַר לִי בְּרָא כַּרְעָא דְּאָבוּהּ ילח"ט וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה די"ל דְּזֶה גּוּפָא הָעֵסֶק ב"ד הָוֵי חֵלֶק מִמְּצָוָה זוֹ שֶׁל וּשְׂרַפְתֶּם וא"כ בָּאנוּ לְמַחֲלוֹקֶת הָרֹאשׁוֹנִים וְהַפְּסָקֵי תוס' דְּזָבְחִים הַיְדוּעִים מַה נִּקְרָא בְּגֶדֶר בְּעִידָּנָא וּבְאוֹפָן שא"א בע"א הָוֵי זֶה הַתְחָלַת הַמְּצָוָה וּכְמוֹ פְּרִיעָה לְגַבֵּי מ"ע דְּמוֹלֵק וּכְמוֹ שֶׁבָּא בנומוק"י במס' ב"מ, מ"מ הַסְּבָרָא בְּעַצְמָהּ הִיא עֲמֻקָּה וּנְכוֹנָה, וה"נ י"ל בנ"ד כַּנַ"ל ודו"ק ב) וע"כ כָּתַב הָעַיִן יִצְחָק הַנַּ"ל לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הש"ק מִשּׁוּם דְּהָוֵי בְּגֶדֶר אֻמְדָּנָא דְּבְעֵת שֶׁכָּתַב הַשֵּׁם בִּקְדֻוּשָׁתוֹ לֹא אַקְדּוּשֵׁי הַכֹּהֵן רַק עַל אוֹפָן שֶׁתִּשְׁתֶּה הַסּוֹטָה אֲבָל אִם לֹא תִּשְׁתֶּה וְתֹאמַר אֵינִי שׁוֹתָה אָז ע"ז הָאוֹפָן אֵינוֹ מְקֻדָּשׁ הַשֵּׁם וְאָמְרִינַן אַדַּעְתָּא דְּהָכִי לֹא קִידְּשׁוּ וכו' יע"ש שֶׁמִּדְּחָה זֹאת בְּעַצְמוֹ גַּם יֵשׁ מָקוֹם לְפַקְפֵּק מִסַּנְהֶדְרִין הַנַּ"ל דְּמַאי אָמַרְמְשׁוּם דְּאִיכָּא לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן גַּבֵּי מְזוּזָה נֵימָא דְּהָוֵי אֻמְדָּנָא גְּדוֹלָה שֶׁאַדַּעְתָּא דְּנִצְטָרֵךְ לְשָׁוְרְפָהּ לֹא קִידְּשׁוּ לְהַשֵּׁמוֹת וא"כ הָוֵי שֶׁלֹּא בִּקְדֻוּשָׁה וּמֻוָּתָּר? אַף יֵשׁ לְחַלֵּק כַּמּוּבָן וְעַיֵּין בב"ק ק"י וּבְתוֹסְ' כְּתֻובּוֹת נ"ז ע"ב ובמל"מ הל' מַתָּנָה וְקִצַּרְתִּי, אַף מַסִּיק שָׁם בְּעֵין יִצְחָק אוֹת כ"ט די"ל בִּפְשִׁיטוּת דְּהַכֹּהֵן דְּכָתַב לְמַגִּילַת סוֹטָה הָיָה כּוֹתֵב הַשֵּׁם לְקַדְּשׁוֹ עַל תְּנַאי' בְּאִם שֶׁתִּשְׁתֶּה אָכֵן אִם תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתָה אָז ע"ז הָאוֹפָן אֵינוֹ מְקֻדָּשׁ אֶת הַשֵּׁם וּכְשֶׁאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה לֹא הָיָה מֵעוֹלָם לִקְדֻוּשַׁת הַשֵּׁם וְהָוֵי כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ בִּקְדֻוּשָׁה דְּמֻוָּתָּר לְמוֹחֲקָן וכו' וְעָשָׂה הַכֹּהֵן כֵּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא הַשֵּׁם לִידֵי גְּנִיזָה אִם תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתָה ע"כ הַוָּה מְקֻדָּשׁ הַכֹּהֵן לְהַשֵּׁם עַל תְּנַאי וכו' וע"כ לֹא הָיוּ חוֹשְׁשִׁים לְמָחִיקַת הַשֵּׁם וְהָיוּ מַנִּיחִין אוֹתוֹ בְּצִירֵי הַהֵיכָל וכו' וְשׁוּב תָּלִי לָהּ בִּבְרִירָה וְלִפְסֹק הָרַמְבַּ"ם דא"ב בַּדָּאוֹרַיְיתָא וע"כ הִשְׁמִיט זֶה וְהִרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי בָּזֶה ג"כ תֵּיכֶף בְּהַתְחָלַת דְּבָרָיו, מֵהָא דְּתָנַן הָכָא דְּאִם נִמְחֲקָה הַמְּגִילָּה וְאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה דְּמַשְׁקִין אוֹתָהּ בע"כ וְהַתּוֹסְ' שָׁם כָּתְבוּ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי הַטַּעַם שְׁגָּרְמָה לַשֵּׁם שֶׁיִּמָּחֵק וְלָא אָמְרִינַן בָּזֶה דְּהָא נַעֲשָׂה עַל תְּנַאי אֵין זֶה קָשֶׁה דְּהָא עִיקַּר

דְּמַשְׁקִין אוֹתָהּ בע"כ וְזֶהוּ מגזה"כ כִּדְאִיתָא בְּסוֹטָה י"ט אַדְּ הַיְרוּשַׁלְמִי נָתַן טַעַם הַזֶּה בְּמִפְּנֵי מַה תָּלוּי זֶה בְּנִמְחַק הַמְּגִילָה וּבֶאֱמֶת מִזֶּה מוּכָח דְּאַף דְּהָיָה תְּנַאי זֶה מ"מ בָּעֵת הַמְּחִיקָתְ הַשֵּׁם הָנָה בָּרוּר לוֹ לְקַדֵּוּשַׁת הַשֵּׁם אָז את"ד וַעֲדִיפָא י"ל דְּלָא קוֹדֶשׁ עַל תְּנַאי אֶלָּא אִם אוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה קוֹדֶם הַמְּחִיקָה, אֲבָל בְּמַה שֶׁיַּעֲשֶׂה אַחַר הַמְּחִיקָה לֹא עָשָׂה עַל תְּנַאי זֶה וז"פ וְגַם לר"ע הַדָּבָר תָּלוּי בְּהַקַּרְבַת הַקּוֹמֶץ וְלֹא בְּמְחִיקַת הַמְּגִילָה אָכֵן לִי צ"ע מט"א וּפְלֶא שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ בָּזֶה דא"כ הָאֵיךְ תִּנַּן דְּמְגִילָתָהּ נִגְנֶזֶת וְאֵין מְגִילָתָהּ כְּשֵׁרָה לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת וּמִטַּעַם דְּבָעֵינַן כְּתִיבָה לִשְׁמָהּ תִּיפּוֹק לֵיהּ דַּהֲלֹא תֵּיכֶף בְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה נִפְקַע קְדֻוּשַׁת הַשֵּׁם מֵהַמְּגִילָה דְּאַדַּעְתַּיהּ דְּהָכִי לֹא קוֹדֶשׁ מֵעוֹלָם אֶת הַשֵּׁם וא"כ שׁוּב בְּנוֹדַּאי לֹא יוֹעִיל לְסוֹטָה אַחֶרֶת דְּבָעֵינַן שֶׁנִּכְתֶּבֶת בִּקְדֻוּשַׁת הַשֵּׁם ב"ה וְגַם הָאֵיךְ ס"ל לְרַבִּי אַחָא בַּר יאשִׁיָּה דְּמְגִילָתָהּ כְּשֵׁרָה לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת, וַהֲלֹא מִכֵּינָן שֶׁאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה, נִפְקַע הַקְּדֻוּשָׁה וְהָאֵיךְ תָּחוּל שׁוּב קְדֻוּשַׁת הַשֵּׁם כְּדֵי לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּדִין זֶה דראב"י מַשְׁכַּחַת לָהּ לֹא בְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה אֶלָּא שֶׁמַּתָּה וא"כ אֶפְשָׁר לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת, אֲבָל דּוֹחֵק הוּא, וְעוֹד דִּסְבָרַת הע"צ הוּא בְּנוֹדַּאי בְּכָל הָאוֹפַנִּים שֶׁלֹּא יַגִּיעַ הַפְּעֻלָּה לְהַשְׁקוֹתָהּ נִפְקַע הַקְּדֻוּשָׁה מִמֵּילָא ע"י תְּנַאי שֶׁלּוֹ וְאֶפְשָׁר לֵאמוֹר דְּדִינִים אֵלּוּ תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה דְּמִשּׁוּם דְּאֵין הַמְּגִילָה כְּשֵׁרָה בַּעֲבוּר אַחֶרֶת מִשּׁוּם הַמַּעֲלָה דְּלִשְׁמָהּ, לְכָךְ לֹא קִדֵּשׁ אוֹתָהּ אֶלָּא עַל תְּנַאי שֶׁתִּשְׁתֶּה הִיא אֲבָל בְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה אוֹ שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה מִשּׁוּם סִיבָּה אַחֶרֶת, לֹא קִידֵּשׁ מֵעוֹלָם אֶת הַשֵּׁם כֵּינָן שֶׁאֵינָהּ מוֹעֶלֶת לְאַחֶרֶת, וע"כ מֻוָתָּר שׁוּב לְגָנְזָהּ, אֲבָל לראב"י דִּכְשֵׁרָה בַּעֲבוּר אַחֶרֶת שׁוּב בָּאֱמֶת יֵשׁ לָהּ קְדֻוּשָׁה עוֹלָמִית וְאָסוּר לְגָנְזָהּ תַּחַת צִירֵי הַהֵיכָל, אַף בְּאוֹפֶן שֶׁלֹּא יֵאָרַע סוֹטָה אַחֶרֶת עַד יָמִים רַבִּים וצ"ע בָּזֶה, וְגַם י"ל דְּבָאֱמֶת קָשֶׁה הָאֵיךְ יהי' כָּשֵׁר עֲבוּר סוֹטָה אַחֶרֶת הָא כְּתָבָה קוֹדֶם שֶׁתִּקַּבֵּל עָלֶיהָ שְׁבוּעָה פְּסוּלָה וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ בְּתוֹסְ' ד"ה אָמַר ר' יִרְמְיָה עַל מ"ד שֶׁמּוֹחֲקִין לָהּ מה"ת יע"ש וע"כ שֶׁהָיָה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁכְּבָר קִבְּלָה עָלֶיהָ שְׁבוּעָה מִקּוֹדֶם זֹאת – דְּאֵין מַשְׁקִים שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת – וְאַחַ"כ אָמְרָה זֹאת אֵינִי שׁוֹתָה וע"כ א"ל דְּיָדַע הַכֹּהֵן מֵהַסּוֹטָה הַקּוֹדֶמֶת שֶׁכְּבָר קִבְּלָה עָלֶיהָ הַשְּׁבוּעָה וְדַעְתּוֹ הָיָה שֶׁיִּהְנִי לְהַקְּדֻוּשָׁה גַּם בכה"ג, – לוּלֵי הַטַּעַם דְּבָעֵינַן לִשְׁמָהּ וְגַם זֶה דּוֹחֵק הוּא וע"כ קַצַּרְתִּי וְהַנָּכוֹן כמש"כ מִקּוֹדֶם, אֶלָּא דְּמֵהַלְּשׁוֹן ,,לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת" מַשְׁמַע דְּלָה בְּעַצְמָהּ כָּשֵׁר אִם מַשְׁכַּחַת לָהּ בכה"ג שֶׁיְּקַנֵּא לָהּ פַּעַם אַחֶרֶת וְעַדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל סְתִירָה זוֹ נִמְצְאוּ זוֹמְמִים וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת ח"ס אהע"ז ח"א סי' קנ"א קנ"ב קנ"ג בְּשֵׁם הגרעק"א הָכָא נָמֵי דִּכְשֵׁרָה וּלְפִי דִּבְרֵי הע"צ הָלֹא כְּבָר נִפְקַע הַקְּדֻשָּׁה וצ"ל דְּאֵין הָכִי נָמֵי, אֶלָּא דְּעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּן דַּהֲלֹא הָיָה ס"ד דִּיכוֹלָה לַחֲזוֹר וְלִשְׁתּוֹת הֵיכִי דְּאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה אֲפִילּוּ מַחֲמַת בְּרִיּוּתָא וְלַהֲלָכָה קיי"ל דְּסוֹטָה שֶׁאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה מַחֲמַת יְרֵאָה וּפַחַד שֶׁיֵּשׁ לָהּ יְכוֹלָה לַחֲזוֹר וְלוֹמַר הֲרֵינִי שׁוֹתָה, וְאִי אָמְרַתְּ דְּמִכֵּינָן שֶׁאָמְרָה אֵינִי שׁוֹתָה תֵּיכֶף נִפְקַע לְמַפְרֵעַ קְדֻוּשַׁת הַשֵּׁם, וא"כ הֵיכִי שׁוּב יְכוֹלָה לוֹמַר הֲרֵינִי שׁוֹתָה וְאֵיךְ שׁוּב חָל קְדֻוּשָׁה עַל דָּבָר שֶׁכְּבָר נִפְקַע וְרָאָה בְּגִיטִּין ל"ב ע"ב הָרֵי הוּא חָרֵס מַהוּ וכו' חוֹזֵר וּמְגָרֵשׁ בּוֹ אוֹ אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְגָרֵשׁ בּוֹ וכו' גִּיטָּא גּוּפָא מִי קָא בְּטוּל, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' ד"ה רַב שֵׁשֶׁת וּבְרֹאשׁ"ש שָׁם וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּבֶאֱמֶת אַלִּיבָּא דְּהַיְרוּשַׁלְמִי אֵין מָקוֹם כְּלָל לְדִין זֶה וא"י לַחֲזוֹר וְלוֹמַר שׁוֹתָה אֲנִי וְהָרַמְבַּ"ם שָׁפְסַק דִּין זֶה הוּא מִשּׁוּם דְּלָא ס"ל הַתְּנַאי הַנַּ"ל מִשּׁוּם דס"ל לַהֲלָכָה אֵין בְּרִירָה וּמָצָאתִי סְעִיְּתָא לִדְבָרַי שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דְּאֶפְשָׁר דְּהָא דְּנִגְנָזֶת מִשּׁוּם דְּאֵין כְּשֵׁירָה לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת

שֶׁכָּךְ רָאִיתִי אַחַ"כ בְּהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב בזה"ל וּפֵירְשׁוּ בַּתּוֹסָפְתָּא שֶׁגְּנִיזָתָהּ בְּצַד הַהֵיכָל הָיְתָה וְטַעַם גְּנִיזָתָהּ מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ כְּשֵׁרָה לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת דְּהָא לִשְׁמָהּ בָּעֵינַן עכ"ל וְהִנֵּה הַמְאִירִי שֶׁהוֹלֵךְ תָּמִיד בִּשִׁיטַת גְּדוֹלֵי הַמְחַבְּרִים וְאַפ"ה הֶעְתִּיק דָּבָר זֶה אֶלָּא שֶׁהֶעָתֵק בְּלָשׁוֹן זֶה בְּצַד הַהֵיכָל וְכֵן הֶעְתִּיק לְקַמָּן הַאי דִּינָא שֶׁיְּכוֹלָה לַחֲזוֹר וְלוֹמַר בְּעוֹדָהּ לְשָׁם חֲרִינִי שׁוֹתֶה עיי"ש וּבְשׁוּ"ת אֹהֶל מֹשֶׁה לְהָרַב הַגָּאוֹן ר"ח קריינעש זַ"ל סי' א' אוֹדוֹת הַקַּארְמָקְטִין כָּתַב מֵעַצְמוֹ לְהַקְשׁוֹת עַל הַיְרוּשַׁלְמִיכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה הש"ק וְתֵירֵץ בַּאֲרִיכוּת ות"ד הוּא דְּדַעַת הַיְרוּשַׁלְמִי דְּזֶה הָוֵי רַק גְּרָמָא וְאַף לְהַמְסַוְּבָב אֶת הַדֶּלֶת צִירוֹ שֶׁל הֵיכָל לֵיכָּא בָּזֶה אִיסּוּר מֵשִׁים דְּהָוֵי דשא"מ וְלָא הָוֵי פ"ר, אֲבָל הָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ דְּכֹל שֶׁלֹּא הָוֵי הַפְסָק זֶה לָא הָוֵי גַּרְמָא אֶלָּא מַעֲשֶׂה בְּיָדַיִם הִלְכָךְ הִשְׁמִיט רַבֵּינוּ זַ"ל מֵהֲלָכָה וְגַם בָּזֶה הָוֵי פ"ר וּלְכָךְ אָסוּר אֲפִילּוּ דשא"מ את"ד יעיי"ש בִּתְשׁוּבַת הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל ר' רְאוּבֵן הַלֵּוִי אב"ד דְּדָעֲנְבוּרְג וְצִירָם סוֹבֶבֶת וּמְסַתַּעֵף לְעִנְיָנִים אֲחֵרִים וע"כ קִצַּרְתִּי בָּזֶה, אֲבָל לְפִי מש"כ במ"ק בְּשֵׁם שה"ג סופ"ד דְּשִׁבּוּעוֹת דְּדַוְקָא בִּמְקוֹם מְצָוָה שָׁרֵי וּבְמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר אֲבָל בִּכְדֵי בְּנוֹדַאי דְּאַף גָּרַם מְחִיקָה אָסוּר א"כ נִסְתַּפֵּר כָּל בִּנְיַן הָאֹהֶל שֶׁל מֹשֶׁה, וְעַיֵּין בתוהק"נ וְקִצַּרְתִּי: וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת טוטו"ד מהד"ק סי' רל"ט בְּעִנְיַן מְחִיקַת הַשֵּׁם ע"י גְּרָמָא, וְהֵבִיא מַהָא דְּסֵוְקָא גַּבֵּי קָפָא תְּהוֹמָא, וְשָׁם לֹא הָיָה דָּוִד מוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם רַק הַמַּיִם הָיוּ מוֹחֲקִין אוֹתוֹ וְהָוֵי רַק גְּרָמָא ואעפ"כ אָסוּר לֵילֵי ק"ו הַנָּ"ל עכ"ל וי"ל עַל דְּבָרָיו ואכ"מ, כֵּן רָאָה בְּקֶונְטְרֵס אוֹר חָדָשׁ תְּשׁוּבַת מהרזא"ה אוֹדוֹת הַפְּאנָאגְרַאף דְּהָוֵי אָסוּר מִצַּד מְחִיקַת הַשֵּׁם יעו"ש דְּפֵירֵשׁ הָכָא בִּירוּשַׁלְמִי כְּדֵי לְשַׁוְּחָקָה, הַיְינוּ כְּדֵי לְיַשְׁנָן וְכַנָּוֹנַת הַיְרוּשַׁלְמִי גַּם כֵּן בְּמִלַּת ,,לְשַׁוְּחָקָן" ר"ל שֶׁיִּשְׁתַּמְּרוּ שָׁם זְמַן רַב לְהִתְיַשֵּׁן שָׁם וּבְלִי לָקַחַת עוֹד בְּיָדַיִם מִשָּׁם לְמְגִילָה אַחֶרֶת יעו"ש ועיי"ש עוֹד עַל הָא דְּמְבוֹאָר בַּתּוֹסָפְתָּא דְּגַם לְאַחַר שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָה גַּם כֵּן נִגְנָזֶת וְאֵין כְּשֵׁרָה עֲבוּר אַחֶרֶת יעו"ש וּמִשּׁוּם דְּאֵין זֶה נִקְרָא סֵפֶר, וְכֵן הֵעִיר בָּזֶה בְּהַגָּהוֹת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה כָּאן בְּדַף כ' עיי"ש: וְהִנֵּה זֶה פָּשׁוּט בְּגִיטִּין (דַּף כ' ע"א) דְּחַק תּוֹכוֹת לֹא הָוֵי כָּתַב לְעִנְיַן גִּיטִּין, וז"פ דְּגַם לְפָרָשַׁת סוֹטָה פָּסוּל דְּדָמֵי לְגֵט וְלָא מִקְרֵי כְּתָב, וְאַף דִּלְעִנְיַן שַׁבָּת הָוֵי כְּתָב אפי' חֹק תּוֹכוֹת הָתָם שָׁאנֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הב"ש אהע"ז (סי' קכ"ה ס"ק ג') בְּשֵׁם הָרַאשׁוֹנִים, אֲבָל בכמ"ק דִּכְתִיב ,,וְכָתַב" לָא הָוֵי כָּתַב בה"ת, וְכֵן לְעִנְיַן דְּפוּס כָּשֵׁר כמש"כ הש"ש שָׁם וְעַיֵּין שָׁם בפר"ח ובַּשַּׁ"י סי' נ"ו, וְעוֹד אִי חֹק תּוֹכוֹת כָּשֵׁר במג"ס, א"כ יוֹתֵר טוֹב לִכְתּוֹב בִּכְתָב זֶה וְלֹא יָבוֹא לִידֵי אִיסּוּר מְחִיקָה לְפִי מַה שֶׁרָאִיתִי בְּתוֹרַת גִּיטִּין בְּחִידּוּשׁוֹ לִמס' גִּיטִּין דַּף כ' שֶׁכָּתַב לְהַסְתַּפֵּק לְעִנְיַן שֵׁמוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִין אִם הָיָה הָאוֹתִיּוֹת בְּחֹק ת' אִם רַשַּׁאי לִמְחֹק אוֹ לָאו אִם חִיּוּב עָלָיו מִשּׁוּם מוֹחֵק יעו"ש א"ו דְּפָסוּל מִמ"נ אִי מֻתָּר לִמְחֹק וְלָא הָוֵי כְּתָב, לָא הָוֵי ג"כ כְּתָב לְעִנְיַן עֵצֶם כְּתִיבַת הַפָּרָשָׁה וי"ל, אָכֵן רָאִיתִי שֶׁכְּבָר קִדְּמוּהוּ רַבָּנָן בַּדּוֹר שֶׁלְּפָנָיו בַּחֲקִירָה זוֹ וּדְדַעַת הַשָּׁב יַעֲקֹב חיור"ד סי' נ"ה וְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים עִמּוֹ דס"ל דְּשֵׁם הַנִּכְתָּב בח"ת מֻתָּר לִמּוֹחֲקוֹ, וְיֵשׁ ג"כ דַּעַת הָאוֹסְרִים בְּנִכְתַּב ע"י ח"ת כָּךְ הֵבִיאוּ בְּחָמֶם וְעַיֵּין יַד שָׁאוּל הל' ס"ת סי' רע"ו בְּשֵׁם שוּ"ת רמ"ע מַפָּאנוּ סי' ל"ו שֶׁדַּעְתּוֹ לֶאֱסוֹר וְכֵן דַּעַת שוּ"ת נט"ש יעי"ש ואכמ"ל בָּזֶה: וּבְסֵפֶר תּוֹרַת הָאוֹהֶל הַנָּ"ל חִידּוּשֵׁי מָרָן הַגָּאוֹן הֶחָסִיד רשכבה"ג מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זצ"ל בְּמַסֶּכֶת גִּיטִּין (ס' א) בְּמַחֲלוֹקֶת אִי כ' מְגִילָה לְתִינוֹק כָּתַב שָׁם, דְּקָשֶׁה דְּמַשְׁמַע דמספ"ל אִי שָׁרֵי גַּם בְּלֹא טַעֲמָא דַּעַת לַעֲשׂוֹת וכו' וְקָשֶׁה לָמָּה סָתְמוּ בַּמִּשְׁנָה סוֹטָה כ' א' דְּבְאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה מְגִילָתָהּ נִגְנֶזֶת ופרש"י שָׁם, וְאַמַּאי הַאי פָּרָשָׁה תֶּהֱוֵי לְתִינוֹק,

וצ"ל דִּלְפִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדּוּשָׁה חָיְישִׁינַן טִפֵּי וְאוּלַי י"ל לְפִי שֶׁאֵין כ' בָּהּ פְּסוּקִים שְׁלָמִים כ"א חֲצָאֵי פְּסוּקִים ל"ח פָּרָשָׁה שיח"נ לר' יוֹסֵי לְעֵיל י"ז א' דְּכוֹתֵב הַכֹּל עכצ"ל לְדִידֵיהּ דְּאֵין כּוֹתְבִין לְתִינוֹק עי"ל דְּאוּלַי גְּנִיזַת הַמְּגִילָּה מְשׁוּם קָלוֹן הוּא שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ זוֹהִי הַמְּגִילָּה שֶׁבִּשְׁבִילָהּ הוֹדִיתָ סוֹטָה פְּלוֹנִית וְאַף דבפ' ד"מ מספ"ל לְהַשֵּׁ"ס בְּקָלוֹן לְחוּד, מ"מ י"ל דְּאֵין זֶה כ"א לְעִנְיַן אִי קָטְלִינַן לַבְּהֵמָה משו"ה, אֲבָל גְּנִיזָה דְּכִתְבֵי קָדוֹשׁ וַדַּאי עָבְדִינַן מְשׁוּם קָלוֹן, וּבְאַגָּדָה אָמְרִינַן דְּאֵין סוֹטָה שׁוֹתָה בְּכוֹס שֶׁשָּׁתְתָה חֲבֶרְתָּהּ עכ"ל צְדוּק, ולפ"ר אָתֵי שַׁפִּיר הַגִּירְסָא בַּיְרוּשַׁלְמִי וּבַתּוֹסֶפְתָּא דְּנִגְנְזָת ,,בְּצַד" הַהֵיכָל שֶׁהִקְשָׁה הש"ק דא"כ מ"ט דַּוְקָא בְּצַד הַהֵיכָל וְכִי לֹא יֵשׁ שְׁאָר מְקוֹמוֹת עי"ש ולפ"ד א"ש דְּתֵיכָף אַחַר זֶה שֶׁהַסּוֹטָה הָיְתָה עוֹמֶדֶת בָּעֲזָרָה, הָיָה מַגְנִיז שָׁם בבהמ"ק גּוּפָא, וְלֹא טָלְטֵל אוֹתָהּ בַּחוּץ למק"א כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפָּרְסֵם קִלּוֹנָהּ בָּרַבִּים וּמְיֻוָּשָׁב גִּירְסָא זוּז וְדַוְקָא בְּצַד הַהֵיכָל שֶׁלֹּא יֵשׁ שָׁם דְּרִיסַת הָרֶגֶל כָּל כָּךְ.

וּלְעִנְיַן אִי בְּכָאן קוֹדֶם שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה הַמַּיִם נִשְׁפָּכִין, תָּפַס מְקוֹמוֹ לְעֵיל בְּמִנְחַת פִּיתָּם שֶׁמָּצָאתִי אַחַ"כ בְּהַגָּהוֹת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה כָּאן שֶׁמְּעוֹרֵר בָּזֶה עַל לְשׁוֹן הַתּוֹסֶפְתָּא יעו"ש: עוֹד בְּתוֹסָ' שָׁם תָּנֵי אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם קִדֻּוְשָׁה מַהוּ לְגַבֵּל בָּהֶן אֶת הַטִּיט וכו' יעי"ש וּבַמָּרְשִׁים שָׁם בש"ק ובפ"מ, וְז"ל הַמְּאִירִי וְהַמַּיִם נִשְׁפָּכִין שאע"פ שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה לְתוֹכָן אֵין בָּהֶן קְדֻשָּׁה שֶׁאֵין קְדֻשָּׁתָן אֶלָּא לְבָרֵר אֶת הַסָּפֵק עכ"ל מַשְׁמַע שֶׁאֵין כָּאן לֹא קְדֻשַּׁת מֵי כִּיּוֹר מַשִּׁים שֶׁכְּבָר נַעֲשֵׂית חֻלִּין בִּכְלִי חֶרֶס וכמש"כ לְעֵיל ומ"מ נִרְאֶה שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֲפִילּוּ לָמַ"ד דְּיֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה וְאָסוּר לְגַבֵּל בּוֹ אֶת הַטִּיט, מַשִּׁים בֵּינָיוֹן מָחַק הַמְּגִילָּה, וּכְמוֹ מָקֵק סְפָרִים וּמְטַפְּחוֹתֵיהֶם, וּבָזֶה נִדְחֵית מַה שֶּׁהֵעִיר בתוהק"נ מִפְּסָחִים (כ"ב ע"א) דְּקָאָמַר וְאֵימָא כַּמַּיִם הַנִּשְׁפָּכִים לִפְנֵי עו"ג וכו' וְאֵי מִי סוֹטָה הַנִּשְׁפָּכִין יֵשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה תִּקְשֵׁי אַכַּתִּי וְאֵימָא כְּמַיִם מֵי סוֹטָה הַנִּשְׁפָּךְ דְּיֵשׁ ע"ז אִיסּוּר נֶהֱנֶה מִקּוֹדֶשׁ וכו' עי"ש שֶׁלֹּא רָאָה אוֹר דְּהַמְּאִירִי הַנַּ"ל, ולפמש"כ דְּאֵין זֶה אֶלָּא דְּרַבָּנָן לק"מ כַּמּוּבָן וְהָתָם בִּדְאוֹרָיְיתָא מַיְירֵי וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה השעה"מ מִסּוּגְיָא זוֹ דִּפְסָחִים הַנַּ"ל עַל דַּעַת הַתּוֹסָ' וְהָרַמְבַּ"ם דְּתִקְרוֹבֶת עכו"ס אָסוּר בַּהֲנָאָה רַק מִדְּרַבָּנָן מֵהָא וְאֵימָא הַמַּיִם הַנִּשְׁפָּכִין לַעַ"ז וכו', וְהָא מַיִם הַנִּשְׁפָּכִין לַעַ"ז מה"ת מֻתָּרִים בַּהֲנָאָה וכו' יעי"ש בהל' אִישׁוּת פֶּ"ה סוֹף הל' א' ובשעה"מ שָׁם:שָׁם אָמַר לִי וְכִי מְטִילִין קַנְקַנְתּוֹם לְתוֹךְ הַדְּיוֹ הַתּוֹרָה אָמְרָה וּמָחָה כְּתָב שֶׁיּוּכַל לִמְחוֹת ופרש"י וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר מוֹחֲקִין לָהּ מִן הַתּוֹרָה וְלָא בָּעֵי כְּתִיבָה לִשְׁמָהּ וְאַפָּרָשַׁת סוֹטָה לְחֻלְדָּא קָא קָפִיד, עכ"ל מְבוֹאָר בַּעֲלִיל שִׁיטַת רַשְׁ"י זַ"ל דר"י קָפִיד דַּוְקָא אַפָּרָשַׁת סוֹטָה וְהָא דְּתַנְיָא לְקַמָּן דְּאָמַר ר"י אוֹמֵר הָיָה ר"מ לַכֹּל מְטִילִין וכו' חוּץ מִפָּרָשַׁת סוֹטָה בִּלְבַד וַאֲפִילּוּ בס"ת לָא פְּלִיג אַרַ"שׁ, אֶלָּא ר"מ קִיבֵּל דִּבְרֵי רַ"שׁ, אָכֵן שִׁיטַת הַתּוֹסָ' זַ"ל בְּעֵירוּבִין די"ג ע"א ד"ה חוּץ וכו' לֹא כֵן הוּא אֶלָּא רַ"שׁ הָיָה אוֹסֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ שֶׁמָּא הָיָה דּוֹרֵשׁ גז"ש וכו' א"נ מִדְּרַבָּנָן עכ"ל מְבוֹאָר דְּרַ"שׁ אוֹסֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אוֹ מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן מְשׁוּם גְּזֵרָה: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אָמַר וכו' וְהָא בִּימֵי ר"מ נִפְסְקוּ כְּבָר הַמַּיִם הַמָּרִים וכו' לְאַחַר שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ הַשְׁבוּעָה וכו' וּמַה שֶּׁאֵין מַטִּילִין קוֹנְקַנְתּוֹם וכו' אפי' לִזְמַן הַזֶּה מְשׁוּם דִּכְתִיב בָּהּ וּמָחָה וכו' אֲפִילּוּ כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה קָפִיד קְרָא דְּבָעֵינַן שֶׁיָּכוֹל לִמְחוֹק עכ"ל וְלִכְאוֹרָה אֵינִי מוּבָן כְּלָל מַה שֶּׁתֵּירְצוּ, וְסִילְּקוֹ הַקֻּוּשְׁיָא וְגַם כַּנִּרְאֶה הַכֹּל מְבוֹאָר בַּגְּמָרָא לְעֵיל דְּאָמַר לוֹ ר' יִשְׁמָעֵאל לר"מ וְכִי מְטִילִין קַנְקַנְתּוֹם לְתוֹךְ הַדְּיוֹ הַתּוֹרָה אָמְרָה וּמָחָה כְּתָב שֶׁיּוּכַל לִמְחוֹת וכפרש"י זַ"ל דר"י ס"ל מוֹחֲקִין לָהּ מִן

הַתּוֹרָה וְלָא בָּעֵי כְּתִיבָה לִשְׁמָהּ וְאַפָּרָשַׁת סוֹטָה לְחַוְּדָא קְפִיד עכ"ל וּפָשׁוּט י"ל דְּכָךְ כַּוָּנַת דס"ד הַתּוֹסָ' בְּקֻוּשְׁיָתָ' דְּהָא דְּבָעֵינַן בְּפָרָשַׁת סוֹטָה שֶׁלֹּא תהי' קַנְקַנְתּוּם מְשׁוּם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְחוֹת, הוּא מְשׁוּם הִשְׁתַּמְּשׁוּת בְּעֵת הַצּוֹרֶךְ לְפָרָשַׁת סוֹטָה אֲבָל לֹא מְשׁוּם קְדֻשַּׁת ס"ת בְּעַצְמָהּ וע"כ הִקְשׁוּ דְּבִימֵי ר"מ כְּבָר נִפְסְקוּ בְּפוֹעַל וְלֹא יִצְטָרֵךְ בְּשִׂים אוֹפָן לְשֵׁם סוֹטָה וְלָמָּה לֹא יָשִׂים קַנְקַנְתּוּם, וְלָזֶה תֵּירְצוּ דְּלְהַאי מ"ד דְּמוֹחֲקִין לָהּ מה"ת בָּעֵינַן שֶׁפָּרָשָׁה זוֹ גַּם מִצַּד עַצְמָהּ שֶׁל כְּתִיבַת ס"ת שֶׁיִּהְיֶ' בָּהּ בְּכֹחַ כְּתָב שֶׁיּוּכַל לְהַמְחוֹת עַל הַמַּיִם וְאַף בְּלֹא שִׁימּוּשׁ בַּפּוֹעַל מַמָּשׁ, מִצַּד מְאוֹרָע שֶׁל סוֹטָה, אֶלָּא מִצַּד שְׁלֵימוּת הס"ת בְּעַצְמָהּ ודו"ק וְזֶה הוּא כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' וְרַשְׁ"י ז"ל הַנָּ"ל וְאַף שֶׁעִיקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר, ע"כ הָכִי מִתְפָּרֵישׁ, וּמָצָאתִי אַחַ"כ סְעַיְתָא לְדִבְרֵי בְּחִידּוּשֵׁי הָרִיטְבָ"א לְעֵירוּבִין דִּי"ג שֶׁהֵבִיא קְצָת בתוה"ק, דְּז"ל וְאוֹמַר רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל ז"ל שֶׁהַטַּעַם מְשׁוּם דַּאֲנַן קיימ"ל כמ"ד שֶׁלֹּא נֶאֱסַר אֶלָּא בְּפָרָשַׁת סוֹטָה שֶׁבַּמְּקֻדָּשׁ וַאֲפִי' לָמָּ"ד בְּפָרָשַׁת סוֹטָה שבס"ת אֵינִי מִדִּין קְדֻשַּׁת ס"ת דא"כ מ"ש מִשְּׁאָר פָּרָשִׁיּוֹת, אֶלָּא כִּדְאָמְרִינַן כְּדֵי לְמַחוֹק לָהּ מה"ת וְאֵין זֶה אֶלָּא בִּזְמַן שבהמ"ק קַיָּים שֶׁנּוֹהֶגֶת הַשְׁקָאַת סוֹטָה עכ"ל וְזֶה הוּא כִּסְבָרַת הַתּוֹסָ' בְּקֻוּשְׁיָתָם, אֲבָל בְּתֵירוּצָם לֹא כָּךְ ס"ל וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי: וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה כָּאן הָרַשָּׁ"ש עַל תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' דלפ"ז לֹא תִּתַּכְשַׁר אֶלָּא בְּכֹהֵן דַּוְקָא ור"מ לֹא מָצִינוּ בּוֹ שֶׁהָיָה כֹּהֵן (הָיָה בֶּן גֵּרִים) וְכֵן שְׁאָר דִּינֵי מְגִילַּת סוֹטָה יִתְנַהֲגוּ בְּפָרָשָׁה זוֹ עי"ש, כְּבָר דִּבַּרְתִּי בְּזֶה לְעֵיל בְּדַף י"ז וְהֵבֵאתִי כֵּן בְּשֵׁם הַקָּרֶן אוֹרָה שָׁם וּבְשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד ונ"ל דְּרַק לְעִנְיַן עֶצֶם הַכְּתָב גִּלִּי קְרָא וְכָתַב יִמְחֶה כְּתָב שֶׁיָּכוֹל לְהַמְחוֹת תהי' רְאוּיָ' פָּרָשָׁה זוֹ אֲבָל לֹא בְּאִישׁ הַכּוֹתֵב זֶה לֹא בָּעֵינַן בְּכֹחַ מִצַּד עֶצֶם הס"ת אַף בְּאוֹפֶן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמְּשׁוּת לְפָרָשַׁת סוֹטָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי לְעֵיל, אֶלָּא דַּיְקָא בְּאוֹפֶן שֶׁצָּרִיךְ בְּפוֹעַל מַמָּשׁ לְפָרָשַׁת סוֹטָה, אָז צָרִיךְ לְכָל הַדִּינִים שֶׁבְּמְגִילַּת סוֹטָה יִתְנַהֵג בְּפָרָשָׁה זוֹ ויל"ע: שָׁם ד"ה אֲבָל וכו' וה"מ לְתָרוֹצֵי דִּילְמָא ע"כ לָא אָמַר גַּבֵּי גֵּט דִּסְתָמָהּ פָּסוּל מִשּׁוּם דְּאִשָּׁה לָאו לְגֵירוּשִׁין עוֹמֶדֶת אֲבָל סוֹטָה אַחַר שֶׁקִּנְּא לָהּ וְנִסְתְּרָה סְתָמָהּ לְהַשְׁקוֹת עוֹמֶדֶת עכ"ל, וצ"ע דַּהֲרֵי כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' זְבָחִים שָׁם בד"ה סְתָם אִשָּׁה דַּאֲפִי' זְנָתָה מ"מ לָאו לְהִתְגָּרֵשׁ בְּגֵט זֶה קָאֵי וא"כ גַּבֵּי סוֹטָה נָמֵי דְּאַף שֶׁקִּנְּא נָא לָהּ וְנִסְתְּרָה מ"מ לָאו בְּמִגְּוָלָה זוֹ קָאֵי לְהַשְׁקוֹת לָהּ? וְעַיֵּין במנ"ח מ' שְׁסָ"ה שֶׁכָּתַב סְבָרַת הַתּוֹסָ' כָּאן מֵעַצְמוֹ וּפָלֵא שֶׁלֹּא הֵרְגִישׁ בָּזֶה וְנָעֲלַם מִמֶּנּוּ תוס' דִּשְׁמַעְתִּין וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּגַבֵּי סוֹטָה שָׁאנֵי דְּכֵינָן שכ' כְּבָר הַמְּגִילָּה עִם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּקֻדֻּשָּׁה וְטָהֳרָה בְּנוֹדַאי לְמְגִילָּה זוֹ עוֹמֶדֶת דְּאָסוּר לִזְרֹק הַמְּגִילָּה שֶׁכָּתוּב בּוֹ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וכדקיי"ל לְעֵיל מְגִילָּתָהּ נִגְנֶזֶת וכדפרש"י שָׁם דְּכָל כְּתַב הַקּוֹדֶשׁ וכו' אֲבָל לְכַתְּחִילָּה בְּנוֹדַאי הָוֵי אִיסּוּר גָּדוֹל וְהוֹרָדָה מִקֻּדֻּשָּׁה חֲמוּרָה לְבִינְיוֹן אֲבָל בְּגֵט אֵן בְּנִכְתַּב הַגֵּט מ"מ יָכוֹל לְזָרְקוֹ בְּאַשְׁפָּה וְכִדְאָמְרִינַן מָצְאוּ בְּאַשְׁפָּה וכו' כָּשֵׁר וְאַף אִי מוֹחֵק לָהּ מִן הַתּוֹרָה דְּאַף אִם לֹא יִמְחוֹק מִכָּאן יִשָּׁאֵר בְּקֻדֻּשָּׁתוֹ בְּקֻדֻּשַּׁת ס"ת י"ל ג"כ דְּאָסוּר מִתְּחִילָּה לִכְתּוֹב עוֹד הַפַּעַם בְּמָקוֹם שֶׁיּוּכַל לָהּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַנִּכְתָּב כְּבָר אֲבָל בְּגֵט לֹא שַׁיָּיךְ זֶה אַף בְּמְגֻרָשׁ לָהּ עִם הַתּוֹרָה וּכְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּעֵירוּבִין שָׁם ודו"ק ומ"מ צע"ק דַּהֲרֵי אָנוּ בְּכְלַל הַדִּין עָסְקִינַן וְלֹא בַּמְּגִילָּה הַכְּתוּבָה כְּבָר וצ"ת וְעַיֵּין ק"א בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' עֵירוּבִין דְּלָא כָּךְ חִילְקוּ וְאוּלַי מ"ה שֶׁכָּתַבְתִּי וּלְשִׁיטָתָם בְּרֵישׁ מס' זְבָחִים כֵּן כָּתַבְתִּי עוֹד בִּשְׁנַת התרס"ט, וְעַכְשָׁיו בָּא לִידִי הַסֵּפֶר מ"ק וְרָאִיתִי ב"ה שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וְלֹא נִחֵית לְמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי וְהוֹסִיף עוֹד לְהָעִיר לְפִי תֵּירוּץ הַשֵּׁנִי שָׁם בִּזְבָחִים דְּאִם יִרְצֶה בַּעְלָהּ לח יְגָרְשֶׁהּ א"כ בְּסוֹטָה נָמֵי כְּשֶׁאֵין הַבַּעַל רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וְאֵין מַשְׁקִין אוֹתָהּ וכו'

וְאַפַּתִּי הַבְּרִירָה בְּיַד הָאִשָּׁה לוֹמַר אֵינִי שׁוֹתֶה וצ"ע עכ"ל לענ"ד גַּם בָּזֶה י"ל דְּהָתָם סְתָם אִשָּׁה לָאו לְגֵרוּשִׁין עוֹמֶדֶת דְּרוֹב נָשִׁים אֵינָן מִתְגָּרְשׁוֹת כַּאֲשֶׁר כָּתְבוּ גַּם הַתּוֹסָ' בְּגִיטִּין (ל"ג ע"א) ד"ה וְאַפְקְעִינְהוּ וכו' וע"ש, אֶלָּא שֶׁאַף בְּמִקָּרֶה שֶׁאָסוּר לְקַיְּמָהּ מ"מ יֵשׁ עוֹד צְדָדִים שֶׁאֵינוֹ מְגָרֶשֶׁת וְהָדְרִינַן לִכְלָלוּת הָעִנְיָן דְּסְתָם אִשָּׁה לָאו לְגֵירוּשִׁין עוֹמֶדֶת וְרֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ אֲבָל בְּסוֹטָה אַדְּרַבָּה סְתָמָהּ דְּסוֹטָה לְאַחַר קו"ס לְהַשְׁקוֹתָהּ עוֹמֶדֶת אֶלָּא דְּלִפְעָמִיםבְּמִקָּרֶה יֵשׁ לְמְצוֹא דְּאֵינִי שׁוֹתֶה זֶה אֵינִי מְבַטֵּל הַאי סְתָמָהּ הַכְּלָלִית דְּסְתָם סוֹטָה לְהַשְׁקוֹתָהּ עוֹמֶדֶת עפ"י הָרוֹב וְזֶה בָּרוּר וּפָשׁוּט וּמְסְתַּבֵּר: שָׁם בא"ד א"נ ע"כ לָא פָּסְלִינַן גַּבֵּי גֵּט אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהָתָם וְכָתַב לָהּ אָמַר רַחֲמָנָא וכו' מִיהוּ הֵיכִי דְּאִינְּתִיק לִשּׁוּם רָחֵל לָא הָדְרָא מִינַּתְקָה ע"י מְחִיקָה לְשֵׁם לֵאָה עכ"ל הַדְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁהֵם אֵינָם מוּבָנִים כְּלָל הֲלֹא עַכְשָׁיו קָיְימִינַן לת"ק דס"ל יִכָּתֵב לָהּ דְּבָעִינַן לִשְׁמָהּ וא"כ דָּמְיָא מג"ס לְגֵט וְיָעַתִּי וּמָצָאתִי בֵּיאוּר כַּוָּנָתָם הַקְּדוֹשָׁה וְהָעֲמֻקָּה בְּחִידּוּשֵׁי הָרִיטְבָ"א הַנָּ"ל שֶׁשָּׁם כָּתַב בזה"ל וק"ל דְּכֵינָן דְּבָעֵי הַאי תַּנָּא כְּתִיבָה לִשְׁמָהּ הָיָה לוֹ לְפָסוֹל אפי' מס"ת דְּהָא אַשְׁכְּחַן גַּבֵּי גֵּט דְּפָסְלִינַן מס"ת וכו' וי"ל דִּלְמַסְקָנָא לָא ק"ל דְּהָא אָמְרִינַן לר' אַחָא דְּכִי כְּתִיב וְעָשָׂה לָהּ לִשְׁמָהּ אַמְּחִיקָה קָאֵי וה"ה נָמֵי לְהַאי תַּנָּא אֶלָּא דְּקָסָבַר דְּאַפֵּ"ה כֵּינָן שֶׁהַכְּתִיבָה הֶכְשֵׁר הַמְּחִיקָה עָלֶיהָ נָמֵי קָאֵי וְעָשָׂה לָהּ קָצַת אֶלָּא דְּמִסְתַּעְיָיהּ שֶׁלֹּא תִּהֵא מֵרָחֵל לְלֵאָה דְּכֵינָן דְּאִינַּתְקָה לְלֵאָה לָא הָדְרָא וּמִינַּתְקָה לְרָחֵל וכו' וְא"ת וְכֵינָן דְּאַכְשְׁרֵיהּ רַב אֶחָא מְגַלָּה שֶׁל לֵאָה לְרָחֵל מִשּׁוּם דְּעִיקַּר עֲשָׂיָיה מְחִיקָה כ"ש שֶׁהָיָה לוֹ לְהַכְשִׁיר מס"ת עַצְמוֹ שֶׁנִּכְתַּב סְתָם דְּגַבֵּי גֵּט עֲדִיפָא טוּבָא כְּתֻבָּה סְתָם מֵהֵיכָא שֶׁנִּכְתַּב לְשֵׁם אֲחֵרִים וי"ל דְּשָׁאנֵי הָכָא דְּבָעֵינַן כְּתִיבָה לְשֵׁם אָלוֹת מִיהַת עכ"ל וְנִרְאֶה בַּעֲלִיל שֶׁזֶּה הוּא כַּוָּנַת הַמֶּשֶׁךְ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כָּאן וְעַיֵּין עוֹד בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' כָּאן וּמַה שֶׁהֵעִיר הָרַשָּׁ"שׁ וְתָמַהּ עַל קֻוּשְׁיָתָם דְּהָתָם גַּבֵּי גֵּט קָאֵי וְכָתַב אַבַּעַל לָכֵן שַׁפִּיר מְמַעֲטִינַן מִינֵּיהּ מָצָא בֵּן עִירוֹ וכו' אֲבָל הָכָא גַּבֵּי סוֹטָה הַאי וְכָתַב קָאֵי אַכֹּהֵן עכ"ל עַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁאנֵץ כָּאן עַל הַגְּלְיוֹן שֶׁמְּתָרֵץ כֵּן וְז"ל וְאוֹמֵר הָר"י דְּשָׁאנֵי גֵּט דַּאֲפִי' כָּתַב הַסּוֹפֵר שֵׁם אִשָּׁה וְשֵׁם הָאִישׁ לָא מְהַנֵּי אִם לֹא אָמַר לֵיהּ הַבַּעַל שֶׁיִּכְתּוֹב הַגֵּט אֲבָל הָכָא מג"ס שֶׁכָּתַב בְּלֹא אֲמִירַת הָאִשָּׁה כְּשֵׁרָה ומש"ה אָמְרִינַן דְּכֵינָן דְּסְתָמָא כְּתֻבָּה ה"נ דְּמַחֲקִי וכו' ועש"ה וְכֵן כָּתַב בְּתוֹסְפֵי הָרֹאשׁ"שׁ לְמַסֶּכֶת סוֹטָה הָכָא בִּשְׁמַעְתִּין וּבְתוֹסָ' עֵירוּבִין כָּתְבוּ דְּהָא דְּפָסוּל בְּלֹא צִיווּי הַבַּעַל לְעוֹלָם חָשׁוּב לִשְׁמָהּ רַק שֶׁפָּסוּל מִדְּרַבָּנָן וְגַבֵּי סוֹטָה לֹא שַׁיָּיךְ לְפָסוֹל מִדְּרַבָּנָן א"נ בְּסוֹטָה אֵין הַכֹּהֵן שֶׁעָלָיו לִכְתּוֹב מַקְפִּיד אִם יִכְתּוֹב שׁוּב אָדָם לִשְׁמָהּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ וּמִסְתָּמָהּ נִיחָא לֵיהּ אֲבָל גַּבֵּי גֵּט מִסְתָּמָא לָא נִיחָא לֵיהּ לְבַעַל עכ"ל וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן זַ"ל ואכמ"ל וְעַיֵּין גַּם במס' גִּיטִּין (כ ע"א) ד"ה אִי מִשּׁוּם כְּרִיתוֹת וכו' ובמש"כ הַתּוֹסָ' כָּאן דלראב"י בָּעֵינַן דְּלִכְתּוֹב לְשֵׁם אָלוֹת בְּעוֹלָם מְבֹאָר בְּהַסַּבָּר יוֹתֵר בְּתוֹסָ' עֵרוּבִין שָׁם (י"ג ע"ב) ד"ה עֲשָׂיָיהּ וכו' וא"ת א"כ לָמָּה אֵין מוֹחֲקִין לָהּ מה"ת וְאוֹמֵר הָר"י מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְכָתַב אֶת הָאָלוֹת הָאֵלֶּה דְּבָעֵינַן שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה לְשֵׁם אָלָה עכ"ל וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל י"ז ע"ב: וְדָנָה לְעֵיל דַּף צ"ג הֶעָרוֹתַי דֶּרֶךְ אַגַּב דְּהָאִיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ לְהַשְׁקוֹת בָּהּ סוֹטָה אַחֶרֶת וע"כ שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ כְּבָר הַשְׁבוּעָה וע"ש הִנֵּה עַכְשָׁיו בְּעִיּוּנִי בְּסִפְרֵי נָשָׂא סי' ע' רָאִיתִי בהתוה"מ שָׁם שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וְז"ל וּמֵיְרֵי שֶׁהַסּוֹטָה הַשְׁנָיָה קִבְּלָה עָלֶיהָ הַשְׁבוּעָה קוֹדֶם כְּתִיבַת הַמְּגִילָּה דִּבְשְׁנֵי כֹּהֲנִים מַשְׁקִים ב' סוֹטוֹת כמש"כ בְּסוֹטָה דַּף ח' עכ"ל וְאֵין זֶה נָכוֹן לַהֲלָכָה דקיי"ל אַף בב' כֹּהֲנִים אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת וז"פ וּכְמוֹ שֶׁבָּא מִבֹּאָר אֲצִלִי כַּמָּה פְּעָמִים: וְהִנֵּה מַשְׁמַע ג"כ דְּדַוְקָא בְּכָתַב הס"ת

סְתָמָה הוּא הַמַּחֲלוֹקֶת אֲבָל בִּכְתָב לִשְׁמָהּ שֶׁל סוֹטָה לכ"ע מוֹחֲקִין לָהּ מה"ת, (וְעַיֵּין בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָ' בְּעֵירוּבִין שָׁם (י"ג ע"א) אֲבָל ס"ת כּוֹתֵב בִּסְתָמָא לְדַעַת כֵּן שֶׁאִם יִצְטָרְכוּ יִמְחֲקוּ מִמֶּנָּה פָּרָשַׁת סוֹטָה יעי"ש,) ויל"ע הֵיכִי חָל שׁוּב הַאי לִשְׁמָהּ דמג"ס כֵּינָן שֶׁכְּבָר אִיכְּתוּב לְשֵׁם ס"ת וְעַיֵּין לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' גִּיטִּין (ל"ב ע"ב) ד"ה רַב שֵׁשֶׁת וכו' וּכְתִיבַת הַגֵּט לִשְׁמָהּ הָוֵי מַעֲשֶׂה דְּאִם כָּתַב אָדָם ס"ת לִשְׁמָהּ אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר וּלְבַטֵּל וכו' יעו"ש, וּשְׁתֵּי הַמַּחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד ג"כ אֵינָן נִתְפָּסוֹת, וְיעַיֵּין תוס' מְנָחוֹת (מ"ב ע"ב) ד"ה מַה טַּעַם טְעִימָה פְּסוּלָה וַאֲפִילּוּ לְשֵׁם צִיצִית מ"מ לְשֵׁם נְסָיוֹן נָמֵי עֲבִידָא וְהָוֵי כְּמִנְחָה שֶׁקְּמָצָהּ לִשְׁמָהּ וְשָׁלֵא לִשְׁמָהּ וכו' יעו"ש וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת טוטו"ד מהד"ק סי' קע"ה בְּשֵׁם סִפְרוֹ סֵפֶר הַחַיִּים עַל הל' מְגִילָּה בְּכַוָּנָה לִשְׁנֵי דְּבָרִים.

יעו"ש וְכֵן בס' ילה"ר אוֹת לִשְׁמָהּ הֵבִיא בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ בְּדָבָר שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמָהּ וּמְחַשֵּׁב לִשְׁנֵי דְּבָרִים הַצְּרִיכִין לִשְׁמָהּ מִי מְהַנֵּי כֵּינָן דְּצָרִיךְ לַחְשׁוֹב לְתַרְוַיְיהוּ ל"ח לִשְׁמָהּ וְהֵבִיאוּ רְאָיָה מֵהָא דְּצָרִיךְ קְרָא דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְגָרֵשׁ ב' נָשִׁים כְּאַחַת בְּגֵט אֶחָד ותי"ל דְּצָרִיךְ לִשְׁמָהּ וְהָכָא ל"ה לִשְׁמָהּ דְּצָרִיךְ לַחְשׁוֹב לְתַרְוַיְיהוּ ול"ל קְרָא יע"ש וְיֵשׁ לִדְחוֹת ואכמ"ל, וְעַיֵּין בִּזְבָחִים (ג' ע"א) דְּמִינָא מַחֲרִיב בָּהּ וּדְלָא מִינָא לָא מַחֲרִיב בָּהּ, וְעַיֵּין בְּרָ"ן ר"ה (דל"ב) גַּבֵּי הַתּוֹקֵעַ לָשִׁיר וכו' וּבְטוּרֵי אֶבֶן שָׁם הֵיטֵב, וּבְשׁוּ"ת טוטו"ד מהד"ק סי' נ"ז, וּבָזֶה י"ל קְצָת הָא דְּאָמַר אֶלָּא בַּמְּגִילָּה דְּאִיכְּתִיב לְשֵׁם אָלוֹת בָּעוֹלָם' וּבְעֵירוּבִין הַגִּירְסָא דְּאִיכְּתִיב מִיהַת לְשׁוּם סוֹטָה בָּעוֹלָם וְהַכַּוָּנָה דְּלָא מַחֲרִיב בָּהּ כְּלָל כֵּינָן דְּלָא אִינָּתַק מִמִּצְוָתָהּ, אֲבָל ס"ת דְּלְהִתְלַמֵּד כְּתִיבָה לְשֵׁם ס"ת א"כ אִינָּתַק לְשֵׁם קְדֻשַּׁת ס"ת וְלֹא לְשׁוּם מְגִילָּה כְּלָל וה"נ דְּלָא מָחֲקִינַן.

(שו"ר שֶׁהֵעִיר בְּכָזֶה שָׁם בְּעֵירוּבִין בְּהַגָּהוֹת הרצ"ח), וְאֶפְשָׁר גַּם אֲפִילּוּ בְּנִתְכַּוְּנִין לְשֵׁם סוֹטָה ג"כ י"ל דְּלָא מָחֲקִינַן וצ"ע, אַף יָם מֵקִים לוֹמַר אִי בס"ת לָא בָּעֵי לִשְׁמָהּ מַמָּשׁ וּמְפוֹרָשׁ, אֶלָּא גַּם סְתָמָהּ כָּשֵׁר עַיֵּין תוס' מְנָחוֹת מ"ב ע"א וְגִיטִּין נ"ד וּבָרֹאשׁ"ש וּשְׁאָר הָרֹאשׁוֹנִים, וּלְכָךְ יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי תְּפִיסַת קְדֻשַּׁת מג"ס הֵיכִי דְּהִתְכַּוְּנוּ בָּהּ לִשְׁמָהּ ודו"ק:וְאַגַּב רָאִיתִי להגרש"ש בִּזְבָחִים שָׁם (ג' ע"א) שֶׁהִקְשָׁה בְּהָא דְּמִבּוֹא הַגְּמָרָא מֵהַכּוֹתֵב טָוְפְסֵי גִּיטִּין וכו' וְהִקְשָׁה דְּהָא אֲפִילּוּ כִּינּוּן הַסּוֹפֵר לְשֵׁם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה וכו' פָּסוּל מִשּׁוּם דְּלֹא צָוְוהוּ הַבַּעַל וּכְדִתְנַן שָׁם (ע"א ע"ב) וכו' וְשָׁם תַּנְיָא כָּתַב סוֹפֵר לִשְׁמָהּ וכו' הֲרֵי הַגֵּט בָּטֵל וכי', וְאוּלַי י"ל דא"ת סְתָמָא כָּשֵׁר וְהַיְינוּ מִשּׁוּם דְּסְתָמָא הָוֵי כְּאוֹמֵר בְּפֵרוּשׁ לִשְׁמָהּ, ה"נ הל"ל דְּסְתָמָא הָוֵי כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר לוֹ הַבַּעַל בְּפֵירוּשׁ לִכְתּוֹב עכ"ל וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עֵירוּבִין הַנַּ"ל וּבְיוֹתֵר בֵּיאוּר כָּתְבוּ בְּאֵר הֵיטֵב בְּגִיטִּין (כ"ב ע"ב) ד"ה וְהָא וכו' וְהָא דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לַסּוֹפֵר כְּתוֹב וְלָעֵדִים חֲתוֹמוּ לָאו מִשּׁוּם שְׁלִיחוּת אֶלָּא מִשּׁוּם דְּכְשֶׁלֹּא צִוָּה הַבַּעַל לָא חָשִׁיב לִשְׁמָהּ אֶלָּא חָשִׁיב סְתָמָא וּפָסוּל דְּאִשָּׁה לָאו לְגֵירוּשִׁין קַיְימָא וכו' עכ"ל וְהוּא כִּדְבָרָיו, וְכֵן לפמש"כ שָׁם הַתּוֹסָ' בְּעֵירוּבִין דְּלְעוֹלָם חָשִׁיב לִשְׁמָהּ וְהָתָם פָּסוּל רַק מִדְּרַבָּנָן עיי"ש ג"כ אָתֵי שַׁפִּיר כַּמּוּבָן וְקִצַּרְתִּי, ועיי"ש בְּהַגָּהוֹת מָהָר"י בְּכָרָךְ וּמְצָפֶּה אֵיתָן מַה שֶׁהֵעִירוּ עַל תֵּירוּץ זֶה, כֵּן רָאִיתִי שָׁם בְּהַגָּהוֹת רא"מ הוֹרְוִיץ שֶׁכָּתַב עַל רַשְׁ"י ד"ה חוּץ וכו' דִּמְהֵרָה יִבָּנֶה בה"מ וכו' אֲבָל אֲנַן קיי"ל לַהֲלָכָה שֶׁכָּל שֶׁנִּכְתְּבָה קוֹדֶם קַבָּלַת שְׁבוּעָה פְּסוּלָה ע"כ, וּלְפָלֵא שֶׁלֹּא צִיֵּין לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּשְׁמַעְתִּין בד"ה אָמַר ר' יִרְמְיָה וכו' שֶׁנִּתְקַשּׁוּ כְּבָר בָּזֶה וּבְכָל אֵלֶּה תְּנַן, וּבְחִידּוּשֵׁי הָרִיטְבָ"א הַנַּ"ל, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן עַל הַתּוֹסָ' הַזֶּה הָכָא בִּשְׁמַעְתִּין וּמַה שֶׁהֵעִיר בַּמְּצָפֶּה אֵיתָן עַל הַתּוֹסָ' בְּהָא שֶׁכָּתְבוּ

דכ"ע אית לְהוּ דְּרָבָא, מֵהָא דְּהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּעַצְמָם לְעֵיל (די"ז) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת שָׁב יַעֲקֹב (לְרַגְלֵי עִיּוּנִי בְּהַאי דִּינָא דְּחָק תּוֹכוֹת לְגַבֵּי שֵׁמוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִין הַמְבֹאָר לְעֵיל) חיור"ד סי' נ"ה שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וְכָתַב די"ל בְּדוֹחֵק וְהוֹסִיף עוֹד לוֹמַר דְּאַף קָשֶׁה דלמ"ל לְהַתּוֹסָ' כָּל זֶה הֲלֹא בלא"ה צ"ל דְּמַיְירֵי דְּנִכְתַּב פ' זוֹ לְאַחַר שְׁבוּעָה כ"ע מוֹדֵי דְּרָבָא דאל"כ דְּמַיְירֵי דַּוְקָא בְּעִנְיָן זֶה רַק דס"ל מוֹחֲקִין מה"ת מִשּׁוּם דְּלִית לְהוּ דְּרָבָא, א"כ י"ל לָמָ"ד דְּמֻוָתָּר לְהָטִיל קַנְקַנְתּוּם מִשּׁוּם דְּאִית לְהוּ דְּרָבָא וְאֵין מוֹחֲקִין מִמֶּנּוּ, וא"כ מִנַּלַן לְהַשַּׁ"ס לוֹמַר דְּהָנֵי תַּנָּאֵי כְּהָנֵי תַּנָּאֵי הַיְינוּ וּפְלִיגִי נָמֵי אִם צְרִיכִין מג"ס לִשְׁמָהּ שֶׁמָּא כ"ע מוֹדֵי דְּאֵין צְרִיכִין לִשְׁמָהּ וְהָא דְּאֵין מוֹחֲקִין מִסְּתָם ס"ת מִשּׁוּם דְּיִצְרָךְ לִכְתּוֹב הַמְּגִילָּה דַּוְקָא אַחַר הַשְׁבוּעָה, א"ו צ"ל דכ"ע מוֹדֵי בְּהָא דְּרָבָא וּפְלִיגִי בְּהָא דְּאַף הַיְינוּ דְּלֵית לְהוּ דְּרָבָא, א"כ שֶׁכָּתַב הפ' בס"ת אַחַר הַשְׁבוּעָה עכ"ל שָׁם בגמ' וְהֵם אוֹמְרִים הוֹצִיאוּהָ וכו' מ"ט דְּדִילְמָא מֵתָה וכו' הִנֵּה לְפִי חֶשְׁבּוֹן זֶה אָתֵי שַׁפִּיר הַלָּשׁוֹן ,,וְהֵם אוֹמְרִים" הוֹצִיאוּהָ פֵּירֵשׁ הַכֹּהֲנִים אוֹמְרִים לְהָעוֹמְדִים שָׁם בַּעֲזָרָה לֵירָאוֹת כְּדִתְנַן לְעֵיל (ח ע"ב) אֲבָל הֵם בְּעַצְמָם לֹא דְּלָא יִטְמְאוּ לְמֵת וְאַף אִם הָיָה רַק גּוֹסֵס ג"כ אִיכָּא לָמָ"ד דְּאָסוּר לְטַמֵּא לְגוֹסֵס עַיֵּין גְּזִיר (ח"ג ע"א) וּבְתוֹסָ' ד"ה וּמֵהָכָא שָׁמְעִינַן כו' וְעַיֵּין שָׁם (ד' ע"ב) וְדִילְמָא גּוֹסְסִין שַׁוִּינַן וּבְתוֹסָ' שָׁם ד"ה דִּילְמָא גּוֹסְסִין וכו' ל"ד גּוֹסְסִין וכו' וְעַיֵּין בשטמ"ק לב"מ ק"ו ע"ב וּלְכָךְ חָשְׁשׁוּ דִּילְמָא הָנַאי גּוֹסֶסֶת אֲבָל לְאַבָּיֵי דְּמָפֵרֵשׁ שֶׁמָּא תִּפְרוֹס נְדָה יל"ע בְּלָשׁוֹן זֶה ,,דְּהֵם אוֹמְרִים" וּמָצָאתִי בְּהַמְאִירִי בְּלָשׁוֹן הַזֶּה אֶלָּא מַחֲמַת חֲשַׁשׁ נְדָה הוּא שֶׁאִלּוּ מֵחֲשַׁשׁ ט"מ הוֹאִיל ומד"ס הוּא דַּיָּיִם לַעֲשׂוֹת כֵּן בִּשְׁעַת גִּיסּוּס וְכֵן כְּתָבוּהָ בַּתּוֹסָ' וְאַף הֵם כָּתְבוּ עוֹד שֶׁאַף אִיסּוּר סוֹפְרִים אֵין בָּהּ שֶׁאַף חֲכָמִים לֹא גָּזְרוּ בָּהּ וכו' עכ"ל מַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּעָשׂוּ כֵּן גַּם קוֹדֶם הַגִּסְיסָה ויל"ע: שָׁם אָמַר אַבָּיֵי שֶׁמָּא תִּפְרוֹס נְדָה ופרש"י אַגַּב בְּיַעֲתִיתָא דְּמַיִם הַמָּרִים וכו' פַּחְדָּא צָמִית בֵּיתוּתָא מַרְפְּיָא פרש"י בִּיעֲתוּתָא הַבָּאָה פִּתְאוֹם כְּגוֹן זוֹ שֶׁלֹּא הָיְתָה חֲרֵידָה עַד עַכְשָׁיו וּפִתְאוֹם הִיא מַרְגֶּשֶׁת בְּצַעֲרָהּ וכו' – בָּזֶה אֲשְׁכַּחְנָא פִּתְרָא לְמַה שֶׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל (דַּף י"ד) לְשִׁיטַת הַפָּנִים יָפוֹת דְּחַיְישָׁנִין שֶׁמָּא הִיא נְדָה וּתְטַמֵּא אֶת הַמְּנָחָה א"כ נִיחוּשׁ דִּילְמָא תִּפְרוֹס נְדָה וּתְטַמֵּא אֶת הַמְּנָחָה אוֹ הַמַּיִם אָכֵן יֵשׁ לוֹמַר דְּאַדַּרְבָּה הַדְּאָגָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קוֹדֶם הַשְׁתִּיָּה אַדְרַבָּה צָמִית דָּמָהּ וְלֹא תִּרְאֶה אפי' בִּשְׁעַת וִסְתָּהּ אֲבָל עַיֵּין בְּסֵפֶר תוהק"נ ד"ה פַּחְדָּא וכו' שֶׁנִּסְתַּר דְּבָרִי מַחֲמָתוֹ אָכֵן בָּזֶה יֵשׁ עוֹד מָקוֹם לְעַיֵּין דְּמַשְׁמַע דְּתֶיכֶף שֶׁמַּתְחֶלֶת לִשְׁתּוֹת דְּפִתְאוֹם הִיא מַרְגֶּשֶׁת בְּצַעֲרָהּ וּכְפִי הַמְבֹאָר בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּפָרִיךְ עַל הָא דְּתָנַן בַּמִּשְׁנָה דְּאֵינָהּ מַסְפֶּקֶת לִשְׁתּוֹת וכו' פָּרִיךְ בַּיְרוּשַׁלְמִי וְלֹא כֵן סָבְרִינַן מֵימָר כּוּלְּהָן וְלֹא מִקָּצָתָן פֵּירוּשׁ דְּצָרִיךְ שֶׁתִּשְׁתֶּה כֻּלָּהּ וְאָז נִבְדֶּקֶת וְהֵיכִי קָאָמַר בְּמַתְנִיתִין אֵינָהּ מַסְפֶּקֶת לִשְׁתּוֹת וכו' דְּמִשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ מִקָּצָתָן בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וּמְשַׁנֵּי כְּאִינָשׁ דְּאָמַר לָא אַסְפִּיק פְּלָן לְמִשְׁתֵּי עַד דְּאִיתְחֶלְחָל וּבֶאֱמֶת שָׁתְתָה כֻּלָּהּ ועי"ש וּמְבֹאָר לְעֵיל בַּהֲלָכָה ב' דר"ש אִית לֵיהּ הַאי סְבָרָא אֲבָל רַבָּנָן ס"ל דַּאֲפִילּוּ מִקָּצָתָן עי"ש לְעֵיל (ד י"ז) בְּשֵׁם הַמְּוֻצָּל מֵאֵשׁ ועיי"ש פֵּירוּשׁ הָרִידְבָ"ז ז"ל וא"כ אִי הִתְחִילָה לְחַלְחֵל גַּם בְּאֶמְצַע הַשְׁתִּיָּה וּבָעֵינַן שֶׁתִּגְמֹר כָּל הַמַּיִם, א"כ דִּילְמָא תִּפְרוֹס נְדָה תֶּיכֶף בְּהַתְחָלַת הַשְׁתִּיָּה וְאַחַ"כ תִּטַּמֵּא שׁוּב הַמַּיִם וְאֵינָהּ מוֹעֶלֶת הַשְׁתִּיָּה כְּלָל וי"ל וְהִנֵּה אֵין לְפָרֵשׁ שֶׁמָּא תִּפְרוֹס נְדָה, מֵחֲמַת בְּעָתוּתָא דְּמַלְאַךְ הַמִּיתָא וְכִדְהֵבִיא הַתּוֹסָ' בד"ה בִּיעֲתוּתָא עכצ"ל כמש"כ הַתּוֹסָ' דְּלָא חָזֵי אֶלָּא בִּשְׁעַת יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ, וְאָז לֹא מִטַּמְּאָה מִשּׁוּם נְדָה עַיֵּין נְדָה (ע"א ע"א) דת"ק סָבַר אע"ג דְּנֶעֱקַר חַם מִשְּׁמַתָּה מִטַּמְּאָה מִשּׁוּם כֻּתֶם דְּמָקוֹר מְקוֹמוֹ טָמֵא ור"י ס"ל דִּמְקוֹר מְקוֹמוֹ טָהוֹר,

ועי"ש אֶלָּא ע"כ דְּחָיְישִׁינַן בְּעוֹדָהּ בְּחַיֶּיהָ וּמִטַּעַם בִּיעֲתוּתָא דָּמִים הַמָּרִים וּמַשְׁמַע ג"כ דְּהָא דְּאָמַר בִּיעֲתוּתָא מַרְפְּיָא ופרש"י הַדָּמִים פּוֹתֵחַ אֶת הַמָּקוֹר, דְּהָוֵי כְּוַודַּאי וְלֹא רַק סָפֵק בְּעָלְמָא דאל"המאי נַעֲשָׂה לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דסד"א מה"ת לְקֻלָּא, אָכֵן לֹא מַשְׁמַע כֵּן בק"א עיי"ש, וְיִתְיַישֵׁב קֻוּשְׁיַית הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה בִּיעֲתוּתָא וכו' אַלְמָא דְּלָא אָמְרִינַן בִּיעֲתוּתָא מַרְפְּיָא רי"ש די"ל דְּהַאי טַעְמָא הָוֵי רַק לְסָפֵק בְּעָלְמָא, אֲבָל שָׁם אָמְרִינַן ,,כָּל הַנָּשִׁים" וְכֵן כָּל הָאֲנָשִׁים' מַשְׁמַע דְּהָוֵי וַודַּאי לְכָל הַנָּשִׁים וע"כ לֹא שַׁיָּיךְ הָתָם טַעְמָא דְּמַרְפְּיָא, וְזֶה אַפְסָר ג"כ טַעְמָא דב"ה דְּפְלִיגִי עֲלֵיהּ, לֹא דְּלָא ס"ל כְּלָל הַאי טַעְמָא, אֶלָּא דְּמְשַׁוֵי לָהּ רַק לְסָפֵק בְּעָלְמָא וְלֹא כְּוַודַּאי ודו"ק וְקַצְרְתִּי: שָׁם בגמ' ט' חֲדָשִׁים שְׁנֶאֱמַר וְנִקְּתָה וכו' רב"י אוֹמֵר שְׁנַיִם עָשָׂר חוֹדֶשׁ וכו' מִדְּלָא קָאָמַר מה"ט דְּקָרָא הַנָּ"ל וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זֶרַע וכו' וּמִשּׁוּם דְּלִפְעָמִים אִישְׁתַּהִי עַד י"ב חוֹדֶשׁ וּכְדַעַת רַבָּה תּוֹסְפָאָה בִּיבָמוֹת וְעַיֵּין רַמָ"א סי' ו' וּבָאַחֲרוֹנִים כַּיָּדוּעַ, מוּכָח דְּלָא קיי"ל כֵּן, אַדְּ יֵשׁ לִדְחוֹת דְּכָאן תּוֹפֵס בגמ' מַה שֶּׁהוּא ע"פ רֹוב, וּלְכָךְ לָא קָאָמַר נָמֵי ראב"י שִׁבְעָה חֲדָשִׁים, א"ו דְּעַל הָרֹוב מְשַׁתַּעֵי' שו"ר בְּהַגָּהַת הרד"ל זַ"ל שֶׁהֵעִיר בָּזֶה דְּהָא בֶּן ז' נָמֵי רָאוּי לְחַיּוֹת וְתֵירֵץ דמ"מ זֶרַע בָּרִיא וְשֶׁל קַיְימָא גָּמוּר טָפֵי הָוֵי שֶׁל ט' עיי"ש וְיוֹתֵר י"ל כַּנַ"ל, וְכֵן בְּהָא דְּלְעֵיל דְּקָאָמַר ג' חֲדָשִׁים כְּדֵי הַכָּרַת הָעִבּוּר, עַיֵּין בפרש"י וּבְמָהַרְשָׁ"א זַ"ל וְהָא לז' חֲדָשִׁים נִיכָּר מִקּוֹדֶם וְעַיֵּין יְבָמוֹת ל"ז, וּבְנִדָּה (ח' ע"ב) דְּקָאָמַר מִשּׁוּם דְּאִיכָּא דְּיָלְדָה לט' וְאִיכָּא דְּיָלְדָה לְשִׁבְעָה ופרש"י שֶׁמָּא נִיכָּר עֻוּבָּרָהּ לִשְׁלִישׁ יָמֶיהָ דְּהַיְינוּ שְׁנֵי חֲדָשִׁים וּשְׁלִישׁ קמ"ל דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֹוב נָשִׁים עכ"ל ועיי"ש בְּמָהַרְשָׁ"א הֵיטֵב ודו"ק וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת חֶמְדַּת שְׁלֹמֹה סי' פ' חאהע"ז וה"נ אָזְלִינַן בָּתַר רֹוב נָשִׁים דְּיָלְדָן לט' וְנִיכָּר עֻוּבָּרָהּ לִשְׁלוֹשָׁה חֲדָשִׁים: דַּף כ"א ע"א בַּגְּמָרָא דְּיִלְמָא שָׁאנֵי עַכּוּ"ם דְּלָא מַפְקִיד דִּינָא עֲלַיְיהוּ עַיֵּין פרש"י זַ"ל וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּהַמְאִירִי וְיֵשׁ לְהָעִיר דא"כ לֹא הָיָה צָרִיךְ כְּלָל לְהָעֲצָה שֶׁיָּעַץ דָּנִיֵּאל וְהֵן תֶּהֱוֵי אַרְכָּא לְשַׁלְוֹתֵיהּ כֵּינָן שֶׁבְּכְלָל אֵין מְמַהֲרִין מִן הַשָּׁמַיִם לְהַעֲנִישָׁם, וי"ל דְּאַף בְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן בְּמִצָּוָה כ"ד יְכוֹלִין לְהַאֲרִיךְ זְמַן פּוּרְעָנִיוּתָם וז"פ: שָׁם אִי לֵימָא זְכוּת דְּתוֹרָה הָא אֵינָהּ מְצֻוָּה וְעוֹשָׂה הִיא וכו', ופרש"י וְכֵינָן דְּאֵינָהּ מצו"ע אֵין שְׂכָרָהּ גָּדוֹל כַּמִּצָוָה וְעוֹשָׂה ע"כ ויל"ע דְּאַף שֶׁאֵין שְׂכָרָהּ גָּדוֹל כמצו"ע, מ"מ יֵשׁ בְּכֹחָהּ לִתְלוֹת מִיסּוּרִים וּמַנָּלַן דְּלָא, וְעַיֵּין ב"ק (פ"ז א) מֵרֵישׁ הו"א וכו' וְהַשְׁתָּא דְּשָׁמַעְתְּ לְהָא דר"ת וכו' יע"ש והו"ל לְהָבִיא גַּם כָּאן הָא דר' חֲנִינָא, ובע"ז (ג' ע"א) רָצָה לוֹמַר דב"נ אע"פ שֶׁמְּקַיְּימִין אוֹתָן אֵין מְקַבְּלִין עֲלֵיהֶן שָׂכָר וְלֹא וכו' הֲרֵי הוּא ככ"ג אֶלָּא לוֹמַר לָךְ שֶׁאֵין מְקַבְּלִין עֲלֵיהֶם שָׂכָר כמצו"ע אֶלָּא כְּמִי שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה וכו' יע"ש, אֲבָל פְּשִׁיטָא שֶׁמְּקַבְּלִין שָׂכָר ויל"ע, וּבְקִדּוּשִׁין ל"א בְּרַשִׁ"י ד"ה וּמַה וכו' שֶׁוֹלֵם לוֹ הקב"ה שְׂכָרוֹ, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת עַמּוּדֵי אוֹר סי' ג' שֶׁהִקְשָׁה חָכָם אֶחָד דְּנִימָא דְּנָשִׁים אֲסוּרוֹת לִלְמֹוד תּוֹרָה אִי מִשּׁוּם לָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה אִי מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף לְשִׁיטַת רַשִׁ"י יעו"ש.

וצ"ל דְּכַנָּוַנת הַגְּמָרָא הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְקַמָּן לְעִנְיַן זְכוּת דְּמִצָוָה דְּאֵין בְּכֹחָהּ לְהָגִין אֶלָּא לְפִי שָׁעָה, ה"נ זְכוּת דְּתוֹרָה הַפְּטוּרָה מִזֶּה אֵינָהּ מְגִינָּה לְעוֹלָם כְּמוֹ תּוֹרָה שֶׁל המצו"ע, וז"פ: שָׁם מַתְקִיף לַהּ רַבָּה אֶלָּא מֵעַתָּה דּוֹאֵג וַאֲחִיתוֹפֶל מִי לֹא עָסְקוּ בְּתוֹרָה אַמַּאי לָא הַגִּינָּה עֲלַיְיהוּ וכו': בשע"ת לְרַבֵּינוּ יוֹנָה הֶחָסִיד זַ"ל בַּשַּׁעַר הַשְּׁלִישִׁי סי' ר"ס כָּתַב בזה"ל הִנֵּה לָמַדְתָּ מִזֶּה כו' אֵין הַתּוֹרָה מְגִינָּה עַל בַּעֲלֵי לה"ר וְעַל הַמְּלַמֵּד לְגִנּוֹב וּלְנַאוף וְכִי אֵינָם רְאוּיִם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל דּוֹאֵג כֵּינָן שֶׁסִּיפֵּר לה"ר אַף חָכְמָתוֹ לֹא

עָמְדָה לוֹ וְלֹא הַגִּיעָה עָלָיו תּוֹרָתוֹ, וּמַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עֲבֵירָה מְכַבָּה מִצְוָה וְאֵין עֲבֵירָה מְכַבָּה תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, עַל הָעוֹבֵר עֲבֵירָה דֶּרֶךְ מִקְרֶה אָמְרוּ, וְלֹא עַל הַפּוֹרֵק עוֹל אַזְהָרַת הָעֲבֵירָה מֵעָלָיו, עכ"ל הַקָּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר, אֲבָל אַתָּה תִּרְאֶה שא"כ קָשֶׁה מִשְּׁמַעְתִּין דְּמַאי פָּרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה דּוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל וכו', וצ"ע בָּזֶה לְעֵת הַתְּשׁוּבָה אֲנִ"ה: שָׁם נְהִי דְּפַקּוֹדֵי לָא מִפַּקְדָא בְּאַגְרָא דְּמַקְרְיָן וּמַתְנְיָן וכו' וצ"ל בְּזֶה בֶּאֱמֶת מִצְוָה עָלֶיהָ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּזֶה וְעַיֵּין בְּיַעֲרוֹת דְּבַשׁ בִּדְרוּשָׁיו, וּבְחִידּוּשֵׁי אאמו"ר זצ"ל בְּהָדָרָן לְמס' קִידּוּשִׁין אֲבָל לֹא מַשְׁמַע כֵּן בְּקִדּוּשִׁין שָׁם (כ"ט ע"ב) כֹּל שֶׁמְּצֻוֶּה לִלְמוֹד מְצֻוֶּה לְלַמֵּד, וְכֵן מִמַּה דְּמְסַיְּים הָכָא מִי לָא פְּלִגַאן בַּהֲדַיְיהוּ' מַשְׁמַע דְּרַק שְׁכַר מַתָּנָה מְבַעֲלִיהֶן הוּא דְּהָוֵי כְּמְסַיַּעַת לְעוֹשֶׂה מִצְוָה וְדַוְקָא שֶׁכָּתַב הָרָן לְעִנְיַן מִצְוַת פו"ר דְּיֵשׁ לָהּ שָׂכָר כְּמְסַיַּעַת לוֹ ואכמ"ל, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּהַמַּקְנָה קִדּוּשִׁין שָׁם: שָׁם כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, עַיֵּין הֵיטֵב בְּבֵיאוּר עָמֹק כָּל הַמַּאֲמָר הַזֶּה וְדִבְרֵי הַגְּמָרָא בְּסֵפֶר תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל לְמָרָן מָהָרָ"ל מִפְּרָאג זצ"ל בְּפֶרֶק י"ד: שֵׁם בְּעִידָּנָא דְּלָא עָסִיק בָּהּ אַגּוֹנֵי מַגְּנָא אַצּוֹלֵי לָא מַצְּלָא, עַיֵּין קִדּוּשִׁין (פ"א ע"ב) (ומו"ק כ"ח ע"א) – שָׁם מַאי דְּרוּשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֶרְוַת דָּבָר וכו' וְעַיֵּין בפרש"י יְעֶוְעַן לְעֵיל (ג' ע"ב) כֵּינָן שֶׁחָטְאוּ (בַּעֲרָיוֹת) נִסְתַּלְּקָה שְׁכִינָה מֵהֶם שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ, שָׁם וְלָא כר' יוֹחָנָן דְּבֵי נְשִׂיאָה, עַיֵּין תַּעֲנִית (כ"א א') אָמַר לֵיהּ ר' יוֹחָנָן אֶהֱדַר וְאוֹקֵי בְּנַפְשַׁאי כִּי לֹא יָחֵדַל אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ וכו' עיי"ש, שָׁם לְסוֹף אָמַר לוֹ תָּא נַעֲרוֹב וְנִפְלוּג וכו', וְעַיֵּין לְעֵיל מִזֶּה דְּקָאָמַר בְּאַגְרָא דְּמַקְרְיָן וּמַתְנְיָן בְּנַיְיהוּ וכו' מִי לָא פָּלְגָאן בַּהֲדַיְיהוּ, וּבְעִיקַּר הַדָּבָר לַהֲלָכָה יְעַיֵּין בָּרַמָ"א יור"ד סי' רמ"ו ס"א וּבַשָּׁ"ךְ שָׁם וּתְשׁוּבָה אַרְוָכָה בְּזֶה בְּשׁו"ת אָמְרֵי בִינָה סוֹף חֵלֶק א' סי' י"ג ואכמ"ל בָּזֶה, שָׁם אִלְמָלֵא דְּרָשׁוּהָ דּוֹאֵג, עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"אוּכְבָר זָכִינוּ עַכְשָׁיו לָזֶה בְּתוֹס' שאנ"ץ שֶׁקָּדְמוֹ בָּזֶה דְּלָא גָּרְסִינַן דּוֹאֵג שֶׁכְּבָר מֵת בִּימֵי שְׁלֹמֹה ע"ש: שַׁיָּיךְ לְעֵיל י"ט ע"א דְּקָאָמַר לוֹ ר"י לר"מ הֲזָהֵר בְּמַלַּאכְתְּךָ שֶׁהוּא מְלֶאכֶת שָׁמַיִם שֶׁאִם תַּחְסִיר אוֹת אַחַת וכו' יע"ש, כָּתַב הַמְּאִירִי בד"ה כּוֹתְבוֹ וכו' וְדֶרֶךְ כְּלָל חֲסֵרוֹת וְיִתֵּרוֹת הוּא מִן הַדְּבָרִים שֶׁפּוֹסְלִין ס"ת אֲפִילּוּ בְּחָסְרָה אַחַת אוֹ בַּיִּתֵּרָה אַחַת עכ"ל ויל"ע בָּזֶה במנ"ח מ"ע תַּרְיָ"ג דִּין כְּתִיבַת ס"ת וּבְשׁו"ת ח"ס חאור"ח סי' נ"ב ונ"ד וּמָצָאתִי אֲרִיכוּת בְּדִין זֶה בְּסֵפֶר תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל לְגָאוֹן יִשְׂרָאֵל מָרָן מָהָרָ"ל מִפְּרָאג זצוק"ל בְּפֶרֶק ס"ז וְשָׁם אַדְרַבָּה מֵביא רְאָיָה מִסֵּוּגְיָא דִּידַן דְּאֵינוֹ פָּסוּל, דְּאִם ס"ת כְּשֶׁחָסַר בָּהּ אוֹת אַחַת פְּסוּלָה וְאֵין קוֹרִין בָּהּ לָמָּה צָרִיךְ לֵיהּ לְאַזְהוֹרֵי עַל מְלַאכְתּוֹ שֶׁהִיא מְלֶאכֶת שָׁמַיִם שֶׁאִם אַתָּה מוֹסִיף אוֹ גוֹרֵעַ כְּאִלּוּ אַתָּה מַחֲרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָם בלא"ה הוּא מִיזָהֲר וְעוֹמֵד שֶׁהֲרֵי אִם יֶחְסַר אוֹת אַחַת בְּכָל הַתּוֹרָה הס"ת פְּסוּלָה וְלֹא יַכְשִׁיל הַקּוֹרְאִים בָּהּ וכו' יעוש"ה שאח"כ מַדְחֶה בָּזֶה ומ"מ מַסִּיק לַהֲלָכָה שֶׁמְּוֻתָּר לִקְרוֹת בָּהּ בַּצִּיבּוּר עַיֵּין שָׁם הֵיטֵב, והח"ס לֹא רָאָה בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל זֶה, – לְעֵיל דְּאָמְרִינַן אֶלָּא אָמַר רָבָא תּוֹרָה בְּעִידָּנָא דְּעָסִיק בָּהּ מַגְּנָא וּמַצְּלֵי וכו' מִצְוָה בֵּין בְּעִידָּנָא דְּעָסִיק בָּהּ בֵּין בְּעִידָּנָא דְּלָא עָסִיק בָּהּ אַגּוֹנֵי מַגְּנֵי וְאַצּוֹלֵי לָא מַצְּלָא ע"כ, וְקָשֶׁה לפ"ז בְּמַאי דְּאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין (דל"ט) תַּנְיָא רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר אֵין לְךָ מִצְוָה וכו' הֲרֵי שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו הֶעֱלֵה לַבִּירָה וְהָבֵא לִי גוֹזָלוֹת וְעָלָה וְלָקַח הַגּוֹזָלוֹת וְשָׁלַח אֶת הָאֵם וּבַחֲזִירָתוֹ נָפַל וָמֵת הֵיכָן אֲרִיכוּת יָמָיו שֶׁל זֶה אֶלָּא לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טִיב וכו' ר' יַעֲקֹב מַעֲשֶׂה חֲזָא וְדַיְלְמָא מְהַרְהֵר בע"ז הָוֵי וּמְשַׁנֵּי אִיהוּ נָמֵי הָכִי קָאָמַר אִי ס"ד שְׂכַר מִצְוָה בְּהַאי עָלְמָא אִיכָּא אַמַּאי לָא אָגְיַן מִצְוָה עֲלֵיהּ דְּלָא אָתֵי לִידֵי הִרְהוּר ע"כ וּלְפִי הַמְבֹאָר בְּכָאן קָשֶׁה בְּמַה מוֹכִיחַ

ר"י מִמַּה שֶׁלֹּא הַגִּיעָה עָלָיו הַמִּצְוָה שֶׁלֹּא לָבוֹא לִידֵי הִרְהוּר ע"ז, דַּהֲלֹא בֶּאֱמֶת מִצְוָה מַגְנֵי אֲבָל אֲצוּלֵי לָא מַצְלָא אַף בְּעִידָּנָהּ דַּעֲסִיק בָּהּ, עַיֵּין בְּאוֹר הַחַיִּים פָּרָשָׁה בִּשְׁלַח ד"ה וַיֵּלְכוּ וְיָבוֹאוּ וכו' שֶׁהִקְשָׁה זֹאת וְכָתַב וְיֵשׁ שֶׁרָצוּ לְחַלֵּק בֵּין מַעֲשֶׂה מִצְוָה לְמַעֲשֶׂה מִצְוָה, מַה שֶׁאָמְרוּ בְּסוֹטָה דְּמִצְוָה לָא מַצְלָא מֵהַחֵטְא אֲפִילּוּ בְּעִידָּנָהּ דַּעֲסִיק בָּהּ מְדַבֵּר בְּעוֹשֶׂה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְשֶׁם שֶׁאָמְרוּ אַמַּאי לָא אַגְּנַת עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא לָבוֹא לִידֵי חֵטְא מְדַבֵּר בַּמִּצְוָה לִשְׁמָהּ עכ"ד.

וְזֶה הֶבֶל שא"כ הָיָה לוֹ לְהַתַּלְמוּד לִדְחוֹת מַעֲשֶׂה הַסָּוְלָם בְּשֶׁלֹּא עָשָׂה הַמִּצְוָה לִשְׁמָהּ שֶׁהִיא דְּחִיָּה יוֹתֵר קָרוֹבָה, מִדְּחַיַּת דִּילְמָא מְהַרְהֵר בע"ז הָוֵי, גַּם הָיָה מַרְוִיחַ בִּדְחִיָּה זוֹ שֶׁאֵין לְהַקְשׁוֹת לָמָּה לֹא הַגִּיעָה עָלָיו מיה"ר כֵּיוָן שֶׁאֵין כֹּחַ בְּאוֹתָהּ מִצְוָה לְהָגֵן וכו' עכ"ל הַקָּדוֹשׁ, וְיֵשׁ לְקַיֵּם מִצְוֹת ד"ח אֵלּוּ שֶׁשָּׁם בְּסוֹלָם שֶׁהָיָה הַמִּצְוָה דְּכִיבּוּד אָב הָוֵי כְּמוֹ מִצְוַת צְדָקָה שֶׁעוֹשִׂים נַיְיחָא לְהָעֲנִי ה"נ לַעֲשׂוֹת נ"ר לְאָבִיו אֵין שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ מְעַכֵּב כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ הָאַחֲרוֹנִים גַּבֵּי מִצְוַת צְדָקָה עַיֵּין בדוה"ל וְאַהֲבַת צִיּוֹן וּבְסֵפֶר עֵין יִצְחָק וְנַחַל יִצְחָק בְּהַקְדָּמוֹתָיו בַּאֲרִיכוּת, וא"כ לָא הָוֵי מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי הָכִי דְּדִילְמָא כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָּעֵינַן לִשְׁמָהּ בְּמִצְוָה זוֹ הַמִּצְוָה תָּגִין אַף לְהַצִּיל מֵעֲבֵירָה ודו"ק ועיי"ש עוֹד בָּא ה"ח מש"כ לְתָרֵץ: שָׁם אוֹמֵר בֶּן עַזַּאי חַיָּיב אָדָם לִלְמֹד אֶת בִּתּוֹ תּוֹרָה וכו' ר"א אוֹמֵר וכו' כְּאִילּוּ לְמָדָהּ תְּפִלּוֹת וכו', הִנֵּה יָדוּעַ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם פ"א מהל' ת"ת דְּדַוְקָא תּוֹרָה שבע"פ הָוֵי כְּאִילּוּ מְלַמְּדָהּ תְּפִלּוֹת אֲבָל לֹא שֶׁבִּכְתָב עַיֵּין בְּהַגָּהוֹת רצ"ח כָּאן וְיֵשׁ שָׁם ט"ס בְּהַעְתָּקָתוֹ ולפ"ז פְּלִיגִי בְּזֶה ב"ע דְּאָמַר חַיָּיב וכו' הַיְינוּ תּוֹרָה שבע"פ הַדָּרֹשׁ שֶׁל וְנִקְּתָה וְנִזְרָעָה זֶרַע כדפרש"י בַּמִּשְׁנָה, אֲבָל פַּשְׁטוּת הַכְּתוּבִים מֻוָּתָר וְכֵן הָא דְּהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם יְרוּשַׁלְמִי דב"ע דְּלָא כראב"ע דְּאָמַר נָשִׁים בָּאוּ לִשְׁמֹעַ רַק פַּשְׁטוּת הַכְּתוּבִים לְקִיּוּם הַמִּצְוָה וְלֹא מִשּׁוּם שֶׁיָּדְעוּ שֶׁזְּכוּת תּוֹלָה עכ"ד פֵּירוּשׁ לְדִבְרֵיהֶם, וְלֹא מִשּׁוּם דְּרִשׁוּת חכז"ל שֶׁיָּדְעוּ דַּרְכֵי הַלִּמּוּדִים שֶׁזְּכוּת תּוֹלָה לָהּ וכ"ז פָּשׁוּט וא"כ יוֹצֵא לָנוּ מִזֶּה דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לכ"ע מֻוָּתָר ומ"מ כָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּלְכַתְּחִלָּה לֹא תַּלְמוּד וצ"ע בב"ח שָׁם הל' ת"ת ביור"ד סי' רמ"ו וּבְהַגָּהוֹת רצ"ח שֶׁהֵבִיא רְאָיָה לְהָרַמְבַּ"ם מֵהַמִּשְׁנָה דִּנְדָרִים הַנּוֹדֵר מֵחֲבֵירוֹ מְלַמֵּד הִיא אֶת בָּנָיו וְאֶת בְּנוֹתָיו מִקְרָא ע"ש רָאינוּ דְּמֻוָּתָר לְלַמֵּד מִקְרָא עִם הַבָּנוֹת וע"ש בֶּאֱמֶת י"ל דְּאַדְּרַבָּה דְּכָל שֶׁאָסוּר לְלַמֵּד יוֹתֵר מֻוָּתָר לְגַבֵּי נָדַר מֵחֲבֵירוֹ דְּלָא אַהֲנוּ לֵיהּ כְּלָל דְּאַדְּרַבָּה הָאָב אָסוּר לְלַמֵּד אֶלָּא דְּפַשְׁטוּת לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה מְלַמֵּד הוּא אֶת בָּנָיו וְאֶת בְּנוֹתָיו מִקְרָא לְיֵשׁ גּוֹרְסִין כָּךְ וּבְכַמָּה סִפְרֵי מִשְׁנָיוֹת מָחַק זֶה דבלא"ה אֵין חִיּוּב עַל הָאָב מַשְׁמַע דְּכֵן הָיָה דַּרְכָּם בִּימֵי חכז"ל לְלַמֵּד לְהַבָּנוֹת מִקְרָא וְעוֹד צ"ע דְּלְפוּם אֲמִירַת ב"ע ד"חַיָּיב" אָדָם לְלַמֵּד אֶת בִּתּוֹ תּוֹרָה א"כ פְּלִיג עַל סְתַם מִשְׁנָה דְּקִדּוּשִׁין וְהַלִּימּוּד שָׁם בַּגְּמָרָא דּוֹלֵמְדֶתֶם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם וְלֹא בְּנוֹתֵיכֶם וְאִם עַל הַתּוֹרָה שבע"פ חַיָּיב מכש"כ עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְעַיֵּין בַּקּוּנְטְרֵס שַׁעֲרֵי צִיּוֹן לְהַגָּאוֹן מהרב"ץ אבד"ק בִּילְסֶק זצ"ל מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בְּבֵיאוּר הַאי וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם וְהֵבִיאוֹ בְּשֵׁם ש"ע הָרַב דְּקָאֵי גַּם עַל הַתּוֹרָה שבע"פ וּמִמֵּילָא נָשִׁים מַמְעִיטוֹת מִזֶּה וצ"ע בְּזֶה וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת מָהָרִי"ל הַפּוֹסֵק הַמְפֻוָּרָסָם בְּסִימָן קצ"ב שֶׁנִּשְׁאַל הַמְלַמֵּד בִּתּוֹ תּוֹרָה לָמָּה כְּמִלַּמְּדָהּ תְּפִלּוֹת וַהֲלֹא כָּל מ"ע שֶׁל הז"ג חַיָּיבוֹת בּוֹ וְכָל מִצְוַת ל"ת כְּמַעַט וְאֵיךְ יָדְעוּ אִם לֹא יִלְמְדוּ וּמַשְׁכַּחְנָא כַּמָּה נָשִׁים גְּדוֹלוֹת בְּתוֹרָה כְּמוֹ בְּרוּרְיָא וְכָאֵלֶּה רַבּוֹת וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ בִּימֵי חִזְקִיָּה וכו' לֹא מָצְאוּ תִּינוֹק וְתִינוֹקוֹת וכי' ע"ש וְהֵשִׁיב שָׁם בסי' קנ"ט וְלִלְמֹד לַנָּשִׁים וכו' מ"מ אֵין לְלַמְּדָהּ דְּהָוֵי כְּמִלַּמְּדָהּ תְּפִלּוֹת

וכו' וַאֲפִלּוּ כִּיהִיא מִצְוָה קָרֵינַן בֵּיהּ עֵת לַעֲשׂוֹת וכו' דְּיָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ דְּדֵי ע"פ הַקַּבָּלָה הַשָּׂרָשִׁים וְהַכְּלָלוֹת וּכְשֶׁיִּסְתַּפְּקוּ יִשְׁאֲלוּ לַמּוֹרֶה וכו' אֶלָּא ע"פ קַבָּלַת אֲבִיהֶם שֶׁהָיוּ בְּקִיאִים וּגְדוֹלִים בַּתּוֹרָה וכו' וְשִׁפְחָתוֹ שֶׁל רַבִּי וּבְרוּרֶיהָ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, א"נ שע"פ אֲבִיהֶם עָשׂוּ וצ"ל דַּאֲבִיהֶם סָבְרִי כב"ע דְּאִית לֵיהּ חַיָּיב אָדָם לִלְמֹד בְּתוֹ תּוֹרָה וכו' עיי"ש הֵיטֵב, וְעָלָה בְּדַעְתִּי לוֹמַר דב"ע מוֹדָה דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא פְּטוּרָה, וְהָא שֶׁאָמַר ,,חַיָּיב" הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁזְּכוּת תּוֹלָה וְכַדּוֹמֶה וע"ז פְּלִיג ר"א וְאָמַר שֶׁאַף מִדְּרַבָּנָן אֲסוּרָה מִשּׁוּם שֶׁיָּצָא שְׂכָרָהּ בְּהֶפְסֵדָהּ וְכִדְאָמַר הַמָּהָרִי"ל זַ"ל ודו"ק בָּזֶה וְיִתְיַישֵּׁב בְּזֶה כ"ד, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְפַקְפֵּק עוֹד מִדְּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁאָמַר דב"ע דְּלָא כראב"ע וכ' נָשִׁים בָּאוֹת לִשְׁמוֹעַ וכו', מַשְׁמַע דב"ע מִדְּאוֹרַיְיתָא אִית לֵיהּ וַעֲדַיִין אֲנִי מְבַחוּץ וְעַיֵּין עוֹד בַּהַגָּהוֹת רצ"ח מַה שֶּׁהֵעִיר הֵיטֵב מֵהֵיכָא מַעֲשֶׂה דְּמַטְרוֹנִיתָא שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ', וז"פ דְּהֵיכָא מַטְרוֹנִיתָא הֲוֵית יְהוּדִית, וְכֵן כָּתַב בְּמִלֹּא הָרוֹעִים דבלא"ה אֵין מוֹסְרִים ד"ת לָעַכּוּ"ם, וְכֵן מַשְׁמַע בְּיוֹמָא (ס"ו) וְעַיֵּין בִּכּוּרֵי אָבִיב פ' תִּשָּׂא אוֹת ג', וְעַיֵּין ב"ק ל"ח ע"א וּבַתּוֹסָ' ד"ה קָרְאוּ וכו', שֶׁלֹּא מַשְׁמַע כֵּן כְּדִבְרֵי הרצ"ח, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁבְּשׁוּ"ת מַחֲנֶה חַיִּים נו"נ בְּזֶה הַרְבֵּה וּבְדִבְרֵי הט"א חֲגִיגָה, וְעַיֵּין בְּהָדָרָן לְמס' קִדּוּשִׁין לאאמו"ר זצ"ל, וְכֵן בְּהָדָרָן לְסוֹף מס' גִּיטִּין בְּעִנְיַן מִצְוַת כְּתִיבַת ס"ת לְגַבֵּי נָשִׁים יעו"ש, ד' יְזַכֵּנוּ לְהַדְפִּיסוֹ בְּמְהֵרָה, וְיַעַיֵּין בס' בֵּית הַלֵּוִי חֵלֶק רִאשׁוֹן וא"ל עוֹד, וא"ל דְּבִלְיְמוֹד גּוּפָא תְּרֵי מִינֵי מִצְוֹת יֵשׁ יֵשׁ מִצְוָה לִלְמֹד ע"מ לְקַיֵּים וּמַה שֶּׁנָּחוּץ לוֹ לְיָדַע, בָּזֶה גַּם נָשִׁים חַיָּיבוֹת אֲבָל מִצְוַת לְמוּד הַתּוֹרָה לְשֵׁם יְדִיעַת הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶא ד"ת מְחֻוָּדִין בְּפִיהּ וְלַבְּקִיאוּת זֹאת, אֵינִי מְצַוֶּה, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בס' מַעֲלוֹת הַתּוֹרָה ובס' נֶפֶשׁ הַחַיִּים, וּבָזֶה נָשִׁים פְּטוּרוֹת וַאֲסוּרוֹת וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב אעפ"כ מִי שֶׁחָנָנוֹ הַשֵּׁם בִּידִיעַת הַתּוֹרָה זָכָה לִהְיוֹת מִן הַשָּׂרִידִים אֲשֶׁר ד' קוֹרֵא הוּא עִיקַּר הַכֹּל וְיָתֵד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ דֶּרֶךְ הָעָרָה אָמְרוּ כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר עיי"ש, וּרְאָיָה יֵשׁ לִי מִלְּעֵיל דְּפָרִיךְ זְכוּת דְּמַאי אִלֵּימָא זְכוּת דְּתוֹרָה הָא אֵינָהּ מְצַוָּה וְעוֹשָׂה הִיא וכו', וַהֲלֹא י"ל דְּקָאֵי לב"ע ולב"ע מִצְוָה וְעוֹשָׂה הִיא וְחַיָּיב אָדָם לְלַמֵּד אֶת בְּתוֹ תּוֹרָה וְכֵן לְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דְּיֵשׁ עָלֶיהָ חִיּוּב לִלְמֹד הַתּוֹרָה לְדִינִים הַשַּׁיָּכִים לָהּ וּלְכָךְ מִבְּרַכַת אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו לַעֲסֹק בד"ת א"כ מַאי פָּרִיךְ הָא אֵינָהּ מְצַוָּה וְעוֹשָׂה וע"כ צ"ל דְּגַם לב"ע אֵין עָלֶיהָ חִיּוּב לִלְמֹד, וְגַם הָעִיקָּר זְכוּת תּוֹרָה הִיא יְדִיעַת הַתּוֹרָה כמש"כ הַנֶּפֶשׁ הַחַיִּים זצ"ל, וְהַרְבֵּה יֵשׁ לְהָעִיר בָּזֶה עוֹד, שו"ר בְּשֵׁם הברכ"י אור"ח ס' מ"ז שֶׁהֵעִיר בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמָן יע"ש, וְכֵן הָרַמְבַּ"ם פָּסַק סוֹטָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ זְכוּת ת"ת אע"פ שֶׁאֵינוֹ מְצַוֶּה בת"ת הז' תּוֹלָה לָהּ, וְאַף שֶׁפָּסַק כב"ע בְּעִנְיַן לִימּוּד הַתּוֹרָה וַעֲדַיִין אֲנִי נָבוֹךְ כָּזֶה, כָּתַבְתִּי זֶה בְּיוֹם היא"צ שֶׁל אִמִּי מוֹרָתִי הַחֲשׁוּבָה וְהַצְּנוּעָה מנב"ת מָרַת אֶסְתֵּר בַּת הר' חַיִּים זַ"ל בְּיוֹם כ"א מַרְחֶשְׁוָן, שו"ר בס' יָגֵל יַעֲקֹב כָּאן וּבְתוֹסְפֵי הָרֹא"ש שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְהֵעִיר בְּכַמָּה הֶעָרוֹת שָׁעָלָה עַל דַּעְתִּי וְקִצַּרְתִּי: שָׁם בא"ד אָמַר לוֹ הוֹרְקָנוֹס בְּנוֹ וכו' י"ל דְּדַעַת הוֹרְקָנוֹס הָיָה כֵּיוָן שֶׁהִיא מַחְזֶקֶת כ"כ בְּלוֹמְדֵי תּוֹרָה הֲלֹא כְּבָר יֵשׁ לָהּ זְכוּת תּוֹרָה שֶׁאַגּוֹנִי מְגַנָּה וְאַצּוּלֵי מַצָּלָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא עי"ז לִידֵי עֲרָמָה וּמֻוָּתָר לַהֲשִׁיבָהּ, אֲבָל הוּא בְּאַחַת ר"א לְשִׁיטָתוֹ שֶׁלֹּא אָמַר מֵעֹנֶשׁ דָּבָר שֶׁלֹּא קִבֵּל מֵרַבּוֹתֵינוּ לֹא רָצָה מֵעֶצְמוֹ לְחַדֵּשׁ דִּין וּלְחַלֵּק לָצֵאת, אֶלָּא יְקוֹב הַדִּין אֶת הָהָר שֶׁיִּשָּׁרְפוּ ד"ת וְאַל יִמְסְרוּ לְנָשִׁים: שָׁם א"ר יוֹחָנָן אֵין ד"ת מִתְקַיְּימִין אֶלָּא בְּמִי שֶׁמְּמִיתִין עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁאֵינוֹ וכו', כְּמוֹ שֶׁקַּיֵּים בְּעַצְמוֹ בְּתַעֲנִית (כ"א א') יעוש"ה, וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ בָּזֶה: שָׁם הֵיכִי דָּמֵי חָסִיד שׁוֹטֶה כְּגוֹן דְּקָא טָבְעָה אִיתְּתָא בְּנַהֲרָא וַאֲמַר לָאו אוֹרַח אַרְעָא

וכו', לְכְאוֹרָה צ"ע בכה"ג הָוֵי נָמֵי רָשָׁע וְשׁוֹפֵךְ דָּמִים אִם אֵינוֹ זָרִיז לְהַצִּיל כְּלָל בפק"נ וְעוֹשֶׂה שֶׁלֹּא כַּדִּין מֵחֲמַת שְׁטוּתוֹ וְאֶפְשָׁר דמה"ט הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמְפָרֵשׁ בְּדָרְךְ אַחֶרֶת דְּאָמַר לְכְשֶׁאֶחֱלוֹץ תְּפִילִין וכו' דְּרָצָה לְהַצִּיל אֶלָּא מֵחֲמַת שְׁטוּתוֹ מִתְאַחֵר וְגוֹרֵם לְאַבֵּד נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּגַוְונָא דְּבַבְלִי צ"ע כַּנ"ל וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּמִכְתָּב תְּשׁוּבָה לְהָרַב הַגָּאוֹן אב"ד דק' דְּעַטְרָאיטְמִישׁ, וְאֶפְשָׁר בְּגַוְונָא דְּאִיכָּא אֲחֵרִים לְהַצִּילָהּ וְלֹא יהי' כָּאן אִיבּוּד נְפָשׁוֹת אֶלָּא מֵחֲמַת חֲסִידוּת שֶׁל שְׁטוּת מִתְעַצֵּל בָּזֶה ויל"ע, ויל"ע לְדִינָא הֵיכִי דְּמִתְכַּוֵּון לְאִיסְתַּכּוֹלֵי בָּהּ וְרוֹצֶה לְהַנּוֹת אִי שָׁרֵי לְהַצִּילָהּ דְּאַף דפק"נ דּוֹחֶה כה"ת, אֲבָל מֵהָנָךְ שֶׁלֹּשׁ עֲבֵירוֹת וּדְאַבִּיזְרֵיהוּ וְאַף בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן יֵשׁ סְבָרָא דְּיֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבוֹר עַיֵּין מנ"ל הל' יסוה"ת ובח"ס בְּשֵׁם שוּ"ת הרא"מ, וא"כ אֶפְשָׁר בֶּאֱמֶת אָסוּר, וְעַיֵּין רָ"ן סוֹף פ' ר"א ד' במס' שַׁבָּת דְּהֵבִיא יְרוּשַׁלְמִי רָאָה תִּינוֹק מְבַעְבֵּעַ בְּנָהָר וּמִתְכַּוֵּון לְהַעֲלוֹת תִּינוֹק וְדָגִים פָּטוּר יע"ש מִשּׁוּם דפק"נ דּוֹחֶה אִיסּוּר שַׁבָּת מַשְׁמַע בְּהָא דפק"נ אֵינוֹ דּוֹחֶה אָסוּר וְעַיֵּין מְנָחוֹת (ס"ד ע"א).

לְהַעֲלוֹת דָּגִים וְהֶעֱלָה דָּגִים וְתִינוֹק יע"ש וּבָזֶה א"ל דְּהַתּוֹסָ' ד"ה הֵיכִי דָּמֵי כָּתְבוּ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי רָאָה תִּינִיק מְבַעְבֵּעַ בְּנָהָר אָמַר לְכְשֶׁאֶחֱלוֹץ תְּפִילִין יע"ש א"ל דְּאַיְיתִי יְרוּשַׁלְמִי דְּפְלִיגִי בָּזֶה עַל גמ' דִּידַן דבכה"ג דְּהַגְמָ' דִּידַן אֶפְשָׁר.

דְּמַחְמִיר כַּדִּין דִּילְמָא אִיתְכַּוֵּון לְהַנּוֹת מא"א ויל"ע בָּזֶה, וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב וְעָנְיַן חָסִיד שׁוֹטֶה הוּא שֶׁמִּתְחַסֵּד בְּיוֹתֵר מִדַּאי אַף בְּמַה שֶׁחֲסִידָתוֹ גּוֹרֵם הֶיְזֵק אוֹ לְעַצְמוֹ אִי לְאַחֵר כְּגוֹן שֶׁמִּתְעַנֶּה בְּכָל יוֹם וכו' וצ"ע מנ"ל הָא אַף שֶׁאָמְרִינַן כָּל הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית נִקְרָא חוֹטֵא אֲבָל לֹא שׁוֹטֶה?שָׁם תוס' ד"ה הַנּוֹתֵן דִּינָר וכו' עָבְדִין בֵּיהּ תַּלְמִידִין עַיִן בִּישָׁא וּמְלוֹוִין לֵיהּ וכו', צ"ל דְּהַאי מְלוֹוִין לֵיהּ הַיְינוּ בְּדֶרֶךְ מַתָּנָה עַיֵּין בַּמִּשְׁנָה סוֹף פֵּאָה, שו"ר בְּרָשָׁ"ש מש"כ בָּזֶה, שָׁם רָמֵז לְתַלְמִידָיו וְאַעֲלוֹנֵיהּ לְקַפִּילִין וְחַסְרוּנֵיהּ חַד קָרוּט וְזָכָה עִמֵּיהּ וכו' יל"ע אַמַּאי לֹא הִפְקִיר חַד מָנָא וְיֶחְסַר לוֹ, ועכצ"ל דְּזֶה אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת וְיָדוּעַ שְׁאֵלַת הָעוֹלָם הֵיכִי דָּמֵי שֶׁיִּשְׁפַּח מְצִיאָה וְלֹא יֹאבֶה לְהַגְבִּיהָּ לְזָכוּתָהּ אוֹ שֶׁיִּהְיֶ' לוֹ חִסָּרוֹן בָּזֶה, וְהַפְּתָרוֹן הוּא בכה"ג שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָאתַיִים חָסֵר אֶחָד וּכְשֶׁיִּזְכֶּה בְּמְצִיאָה אָז יהי' אָסוּר לוֹ לְקַבֵּל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵיאָה ומ"ע וּצְדָקָה, ע"כ חוֹב הוּא לוֹ, וְהָוֵי זֶה הַמַּמְצִיא רָשָׁע עָרוּם מה"ט: שָׁם בגמ' רַבִּי אַסִּי אָמַר ר"י זֶה הַמַּשִּׂיא עֵצָה בִּנְכָסִים מוּעָטִין וכו', אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלְכָךְ הָוֵי רָשָׁע עָרוּם מִשּׁוּם שֶׁמַּשִּׂיא לָהֶם עֵצָה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לַעֲבוֹר עַל אִיסּוּר חֲכָמִים דְּלִכְתְּחִלָּה אָסוּר לַעֲשׂוֹת זֶה וא"כ עוֹבֵר עַל לפ"ע לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל.

ומה"ט הָוֵי רָשָׁע וּכְמוֹ שפרש"י לְעֵיל בד"ה שֶׁמַּטְעִים דְּבָרָיו לְדַיָּיִן וכו' וְרָשָׁע הוּא שֶׁעוֹבֵר עַל לֹא תְשָׁא שֶׁמַּע שָׁוְא עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"ל, וְהוּא מֵהַגְמָ' דִּשְׁבוּעוֹת וְכֵן בְּהָא דְּלִהַשְׁלִים מָאתַיִים זוּז הִרְגִּישׁ רַשׁ"י וּפֵירֵשׁ דְּיֵשׁ קְרוֹבִים שֶׁיִּטְלוּם, וכה"ג תְּנַן בַּמִּשְׁנָה דְּפֵאָה (פ"ה מ"ו) מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הֶעָנִיִּים לְלַקּוֹט אוֹ שֶׁהוּא מַנִּיחַ אֶת אֶחָד וְאֶחָד לֹא אוֹ שֶׁהוּא מְסַיֵּעַ אֶת אֶחָד מֵהֶן הֲרֵי זֶה גּוֹזֵל אֶת הָעֲנִיִּים ע"ז נָאֱמַר אַל תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלִים עיי"ש בתו"ח וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי כָּאן וה"נ הָוֵי כָּאן עֲבֵירַת לפ"ע וְיֵשׁ סְבָרָא אַצֶּל הָאַחֲרוֹנִים ז"ל וּבְרֹאשָׁם בְּשׁוּ"ת פנ"י סי' ט' דְּעוֹבֵר בלפ"ע דְּאוֹרָיְיתָא אַף בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן עַיֵּין במנ"ח וּלְכָךְ הָוֵי רָשָׁע עָרוּם, וְהִנֵּה מִדְּקָאָמַר יְתוֹמִים שֶׁקָּדְמוּ וּמָכְרוּ מַה שֶׁמָּכְרוּ מָכְרוּ, לְכְאוֹרָה רְאָיָה דְּמִקָּח שֶׁנַּעֲשָׂה בְּאִיסּוּר מְהַנֵּי וְלָא אָמְרִינַן בִּדְרַבָּנָן א"ע לֹא מְהַנֵּי עַיֵּין שׁוּ"ת פָּנִים מְאוֹרוֹת וְשׁוּ"ת מהרי"ט

וְעַיֵּין מנ"ח מ' שס"א וּבְמִצְוָה ל"ח מש"כ בָּזֶה וּבְשוּ"ת רעק"א וְהֵבִי' סְבָרַת הפמ"א הַנָּ"ל דְּאַף לְרָבָא דס"ל דְּלָא מְהַנֵּי דַּוְקָא אִם הַמַּעֲשֶׂה תָּלוּי בְּאֶחָד קְנָסָה אוֹתוֹ הַתּוֹרָה דְּלָא לְהָנֵי מַעֲשָׂו אֲבָל בְּנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יִמָּכֵר אִם נֶאֱמַר דל"מ וּבֶאֱמֶת עָשָׂה רַק הַמּוֹכֵר הָאִיסּוּר וְלֹא הַלּוֹקֵחַ וְאֵיךְ נְקָנִים שֶׁלֹּא יהי' מְכוּרָה וְיִהְיֶ' קְנָס לַלּוֹקֵחַ ג"כ בכה"ג לֹא קְנָסָה תּוֹרָה יע"ש, וה"נ לָא הָוֵי אִיסּוּר עַל הַלּוֹקֵחַ, וְכֵן מַשְׁמַע בִּכְתִיבוּת (ד' צ"ה) שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה אַבַּיֵי וכו' וע"ש: וְהִנֵּה מִדְּקָאָמַר זֶה הַמַּשִּׂיא עֵצָה וכו' וְלָא קָאָמַר עַל הַיְתוֹמִים עַצְמָם דְּמִקְרֵי רְשָׁעִים י"ל דִּרְאָיָה כמ"ש הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"ם בד"ה אַבַּיֵי וכו' יע"ש אַף י"ל דְּהָוֵי ג"כ רָשָׁע אֶלָּא דְּלָא הָוֵי עָרוּם בָּזֶה וְכַמָּה מִילְתָא אִיכָּא לְאַשְׁכּוֹחֵי דְּעוֹבֵר עַל דְּבַחֲז"ל הָוֵי רָשָׁע וַעֲבַרְיָין אֶלָּא דְּהָוֵי עָרוּם בכה"ג דְּאֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לוֹ וְעוֹד הָיָה א"ל דְּמַשְׁכַּחַת לְהָא בְּהָיוּ הַיְתוֹמִים קְטַנִּים דְּלֹא שַׁיְּיךְ עֲלֵיהוּ אִסּוּרָא, אָכֵן הָרָ"ן כָּתַב בִּתְשׁוּבָה סי' מ"ו הֶבִיאוֹ הָרַמָ"א בחו"מ סי' רל"ה דִּבְהָיוּ הַיְתוֹמִים פָּעוֹטוֹת וְקָדְמוּ וּמָכְרוּ לֹא עָשׂוּ כְּלוּם דְּכֵיוָן דְּתַקָּנַת חֲכָמִים בְּמָקוֹם אִיסּוּרָא לֹא תִּקְנוּ עַיֵּין משל"מ פ"ט מִזְּכִיָּה וּמַתָּנָה דִּין י' וְיֵשׁ לְהָעִיר ע"ז מכמ"ק וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת צ"ה שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' וּאכמ"ל כָּאן, וְעַיֵּין בס' אֲבִי הַנַּחַל דְּרוּשׁ ד', ובס' קֹהֶלֶת יַעֲקֹב אַלְגָּאזִי ואכמ"ל: שָׁם שֶׁקָּדְמוּ וּמָכְרוּ פרש"י שֶׁקּוֹדֶם שֶׁבָּאוּ הַבָּנוֹת לב"ד וכו', עַיֵּין הֵיטֵב תוס' בב"ת ק"מ ע"א ד"ה יְתוֹמִים שֶׁמַּסְקוּ הַתּוֹסָ' דה"ה אֲפִילּוּ כְּבָר תָּפְסוּ וכו' אוֹ הַגְּבוּ לָהֶם ב"ד, אִם מָכְרוּ אַחִים מָכוּר יע"ש וצ"ע לפ"ז הַלָּשׁוֹן ,,דְּשֶׁקָּדְמוּ" וְעַיֵּין תוס' כָּאן ד"ה יְתוֹמִים וכו' ועיי"ש בַּתּוֹסָ' הַנָּ"ל ודו"ק, ועיי"ש בְּתוֹסָ' ד"ה אָמַר ר"ג רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אַדְמוֹן: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אָמַר אַבַּיֵי וכו' וּבְסוֹף פ' הַשִּׁילּוֹחַ אָמַר אַבַּיֵי נָקְטִינַן בַּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ וכו' מַשְׁמַע דס"ל דְּלָאו כְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי יע"ש וְכֵן בפרש"י בְּגִיטִּין שָׁם, ולפ"ז יל"ע מַאי ס"ל בְּדִין בְּרֵירָה דאל"ה לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּמַיְיתֵי בִּיכּוּרִים אֶלָּא חַד בַּר חַד עַד יב"ן, וצ"ל כמש"כ הַתּוֹסָ' שָׁם בְּגִיטִּין מ"ח ע"א ד"ה אִי לָאו וכו' וּבְדַף כ"ה ע"ב ד"ה רַבִּי יְהוּדָא וכו' יעש"ה, ויל"ע בְּמִלֹּא הָרוֹעִים ובכמ"ק מַשְׁמַע דְּאַבַּיֵי ס"ל אֵין בְּרֵירָה רַק בְּתוּלָה בְּדַעַת אֲחֵרִים י"ב, וְעַיֵּין קִדּוּשִׁין י"ז ע"ב.

וְעַיֵּין שעה"מ פֵּ"ה מֵהִלְכוֹת עֵירוּבִין: דַּף כ"ב ע"א שְׁקָרָא וְשָׁנָה וְלֹא שִׁימֵשׁ ת"ח וכו', בְּהַמְאִירִי מְבֹאָר יוֹתֵר כֵּיוָן שֶׁאֵינִי טוֹרֵחַ לְשַׁמְּשָׁם וְלִהְיוֹת מְקֻבָּל מֵהֶם וּמֵהַנָּהגוֹתֵיהֶם שֶׁכָּל שֶׁהוּא כֵּן אַף הוּא מַרְאֶה שֶׁאֵין כְּבוֹד הַתּוֹרָה חָבִיב עָלָיו אֶלָּא שֶׁטָּרַח לִלְמוֹד כְּדֵי שֶׁיְּהֵא יָכוֹל לְקַנְתְּרָם וּלְקַפְּחָם וְזֶהוּ וַוַדַּאי רָשָׁע עָרוּם וכו' יעו"ש: שָׁם תנ"ה אר"י וְכִי מְבַלֵּי עוֹלָם הֵן וַהֲלֹא מְיַיְשְׁבֵי עוֹלָם הֵן וכו' אֶלָּא שֶׁמּוֹרִין הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָתָן.

עַיֵּין פרש"י וְעַיֵּין בב"מ (דל"ג) שֶׁהִזְכִּירוּ הַתּוֹסָ' בד"ה רַבִּי, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר מֵעֵינֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל מס' אָבוֹת בְּפֶשֶׁר דָּבָר שָׁם אוֹת א' שֶׁכָּתַב עפ"י הַמְבֹאָר במד"ר שה"ש אַשְׁקֶךָּ מִיַּיִן הָרֶקַח אֵלּוּ מִשְׁנָיוֹת גְּדוֹלוֹת כְּגוֹן מִשְׁנַת ר"ע וא"כ כְּמוֹ שפי' רַשִׁ"י וְתוֹסָ' עַל רַבִּי יְפֹרַשׁ ג"כ עַל ר"ע לְדוֹרוֹ וז"ש בְּסוֹטָה תָּנָא הַתַּנָּאִים מְבַלֵּי עוֹלָם הֵן וא"ר יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמּוֹרִין הֲלָכָה מִתּוֹךְ מִשְׁנָתָן פ"ב וְהַיְינוּ שֶׁהוּא הָיָה אָז בַּדּוֹר הַנָּ"ל שֶׁתָּפְסוּ כֻּלָּם לִלְמוֹד מִשְׁנָיוֹת שר"ע וְלִגְדּוֹר גָּדֵר דּוֹרוֹ בָּזֶה נִשְׁנֵית מִשְׁנָה זוֹ בִּימֵי ר"ע בְּתַלְמוּד אֵין לְךָ מִדָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ כְּגִירְסַת ר"ש גָּאוֹן עכ"ל, וְעַיֵּין בְּפֵירוּשׁ תפא"י לַמִּשְׁנָיוֹת מס' קִדּוּשִׁין פ"א מ"י אוֹת ע"ט בְּזֶהוּ משאכז"ל קָרָא וְשָׁנָה וְלֹא שִׁימֵשׁ ת"ח הר"ז ע"ה, דְּקָשֶׁה אַמַּאי אע"כ דְּהַאי שִׁימּוּשׁ שִׁימּוּשׁ מַמָּשׁ הוּא שעי"ז יִרְאֶה הַנָּהָגָתָם וְיִלְמַד מִדּוֹתֵיהֶם, וְאִם לֹא עָשָׂה כֵּן הֲרֵי הוּא כְּשֶׁאֵר ע"ה שֶׁתִּשַׁטְּפוּהָ זֶרֶם בַּחֲמִימוּת אִי בִּקְרִירוּת אֲשֶׁר בָּהֶן תִּטְבַּע הַנְּשָׁמָה בָּבוּאָה לִידֵי חֵטְא

יעו"ה, וְהוּא ע"ד דִּבְרֵי הַמְּאִירִי הַנַּ"ל אָמְנָם בַּבְּרָכוֹת (מ"ז ע"ב) מַשְׁמַע דְּשִׁמּוּשׁ ת"ח הוּא כְּמוֹ שפרש"י שָׁם בד"ה שֶׁלֹּא שִׁמֵּשׁ ת"ח הֵיא הַגְּמָרָא הַתְּלוּיָ' בִּסְבָרָא שֶׁהָיוּ נוֹתְנִים לְדִבְרֵי הַמִּשְׁנָה טַעַם וכו' וְכֵן מוּכָח מְפוֹרָשׁ בגמ' שָׁם דְּאָמַר רָמִי ב"ח לָא אַזְמִין עֲלֵיהּ דְּרַב מְנַשְּׁיָא בַּר תַּחְלִיפָא דְּתָנֵי סִפְרָא וְסִפְרֵי וְהִלְכְתָא כִּי נָח נַפְשֵׁיהּ דרב"ח וכו' שָׁאנֵי רַב מְנַשְּׁיָא ב"ת דְּמַשְׁמַע לְהוּ לְרַבָּנַן ורב"ח הוּא דְּלָא דָּק אַבָּתְרֵיהּ ל"א דְּשָׁמַע שְׁמַעְתָּתָא מִפֻּומַּיְיהוּ דְּרַבָּנַן וְגָרִיס לְהוּ כְּצוֹרְבָא מֵרַבָּנַן דָּמֵי עכ"ל הגמ' אֶלָּא דִּלְשׁוֹן רַשְׁ"י צ"ע דְּפֵירֵשׁ עַל הָא דְּמַשְׁמַע, מְשַׁמֵּשׁ, ורב"ח דְּלָא דַּק לֹא בָּדַק לִשְׁאוֹל מִדַּת רַב מְנַשְּׁיָא עכ"ל וּמַשְׁמַע כהתפא"י וְצָרִיךְ לְדָחוֹק וּלְהַשְׁווֹת הַלְּשׁוֹנוֹת: שָׁם ע"ב תוס' ד"ה וְעַד כַּמָּה עַד אַרְבְּעִין שְׁנִין וכו' שָׁאנוּ הַתְחָלוּ לִלְמוֹד, עַיֵּין ב"מ דַּף (ל"ג ע"א) וּבְפֵירוּשׁ רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל שָׁם ודו"ק, וּבְעִיּוּן יַעֲקֹב שָׁם זָכָה לָזֶה: שָׁם ד"ה דְּשָׁווין וכו' אפי' בְּשָׁווין וְאָבַל גַּם הוּא קָבוּעַ בְּעִיר וכו', יע"ש, עַיֵּין הֵיטֵב רַמָ"א בשו"ע יור"ד פי' רמ"ה וּבְשוּ"ת ח"ס סי' ר"ל וּבְשוּ"ת מֵשִׁיב דָּבָר חיור"ד סי' ח' ט' אֲרִיכוּת בְּנִידּוֹן כיו"ב, וְעוֹד בְּכַמָּה וְכַמָּה תְּשׁוּבוֹת אַחֲרוֹנִים בְּעִנְיָן כָּזֶה: שָׁם אָמְרוּ לֵיהּ אַבָּיֵי וְרָבָא לְתַנָּא לָא תִּיתְנֵי וכו' דְּאָמַר ר"י אָמַר רַב לְעוֹלָם יַעֲסוֹק וכו', מְפוֹרָשׁ דְּכַוָּונַת רַב דְּיַעֲסוֹק שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הַיְינוּ מֵאַהֲבָה וּמִיִּרְאָה עַיֵּין הֵיטֵב בפרש"י וּבְתוֹסְ' ד"ה לְעוֹלָם וכו' וּבְתוֹסְ' שָׁאנֵץ עַל הַגְּלָיוֹן כָּאן מְבוֹאָר בְּיוֹתֵר, וצ"ע בִּדְבָרָיו וּמִלְקַמָּן (דל"א) יע"ש וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּאוֹר יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲרֵי אוֹר דְּבָרִים וְרַעֲיוֹנוֹת נִשְׂגָּבִים בְּעִנְיַן יִרְאָה וְאַהֲבָה, וּבְקִיצּוּר של"ה בע"ז ואכמ"ל: דַּף כ"ב ע"א י"ר מִלְּפָנֶיךָ שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בִּי בְּנֵי אָדָם, עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א בח"א מַה שֶׁהֵעִיר בְּהָא דְּלָא הָיְתָה מִתְפַּלֶּלֶת עַל עַצְמָהּ שֶׁלֹּא אֶכְשֵׁל בִּבְנֵי אָדָם דְּלָא תֵּעָנֵשׁ וכו' יע"ש וְעַיֵּין בְּעִיּוּן יַעֲקֹב מש"כ בָּזֶה, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר עוֹד ע"פ מש"כ הַחוֹת יָאִיר בִּתְשׁוּבָה דְּאִיסּוּר קְרִיבוֹת בג"ע לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם הוּא דַּוְקָא עָלָיו וְלֹא עָלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי בְּחִידּוּשֵׁי לְעֵיל דַּף ח' וְעַיֵּין שוּ"ת עַמּוּדֵי אוֹר (סי' קי"ח, א') וְאַף דְּהָיְתָה בְּתוּלָה וּפְנוּיָ', י"ל דְּהָיְתָה נִדָּה וְהָוֵי בִּכְלַל עֶרְוָה שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם שֶׁחַיָּבִים מַלְקוּת עַל קְרִיבוֹת לְבַד, וּלְכָךְ הִתְפַּלְּלָה בְּיוֹתֵר עַל אֲחֵרִים שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם אַף בִּקְרִיבוֹת שֶׁל חו"נ כְּדִשְׁכִיחַ בעו"ה, וְאַף שֶׁהִיא אֵינָהּ מְזוְהֶרֶת בְּכָךְ: שָׁם וְלֹא שְׁכַר פְּסִיעוֹת יֵשׁ לִי, – יֵשׁ לְעַיֵּין אִי שַׁיָּיךְ כָּאן לוֹמַר אֵין מַעֲכִירִין עַל הַמִּצְוֹת וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן לְעִנְיַן מִנְחַת הָעוֹמֶר בְּמָנָחוֹת (דַּף ס"ד ע"ב) שֶׁמִּצְוָה מִן הַקָּרוֹב לִירוּשָׁלַיִם מה"ט דְּאֵין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת יע"ש וצ"ע, וְאֶפְשָׁר דְּלְעִנְיַן תְּפִלָּה וּמְצַלֶּה בֵּי מִדְרְשֵׁיהּ דר' יוֹחָנָן דְּהָוֵי קָדוֹשׁ טְפֵי לְעִנְיַן תְּפִלָּה וְכִדְאָמְרִינַן בפ"ק דִּבְרָכוֹת דְּאַף דְּהָוֵי תְּלִיסַר בֵּי כְּנִישְׁתָּא לָא הָוֵי מַצְלֵי אֶלָּא הֵיכִי דְּהָוֵי גָּרְסִי וְאַף שֶׁלְּגַבֵּיהּ דְּיָדָהּ אֵין מַעֲלָה בְּזוֹ, מ"מ הָוֵי מֵקִים יוֹתֵר רְאוּיָ' לְכָל הַתְּפִילּוֹת וּלְכָךְ שָׁתַק לָהּ ר' יוֹחָנָן, וּבְאוֹפָן כָּזֶה דְּחַד מִינַּיְיהוּ עָדִיף לֹא שַׁיָּיךְ א"מ עַל הַמִּצְוֹת עַיֵּין שוּ"ת ח"צ וְרַדְבָּ"ז וְאַרְעָא דְּרַבָּנַן וְעוֹד ואכמ"ל בָּזֶה, וְאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁאִשָּׁה אֵינָהּ מְחַיֶּבֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּצִיבּוּר בבהכנ"ס א"כ לְגַבֵּי דִּידָהּ לֵיכָּא מִצְוָה כְּלָל וְלֹא שַׁיָּיךְ אמע"ה וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּיוֹמָא (ע' ע"א) וּפְשִׁיטָא מד"ת כר"ל דאמעה"מ קמ"ל עיי"ש בפרש"י אֲבָל לְגַבֵּי אִישׁ שָׁאנֵי: שָׁם כֹּל שֶׁאֵין לוֹ צִיצִית ,,בְּבִגְדוֹ", הִנֵּה זֶה פָּשׁוּט דְּבְאֵין לוֹ בֶּגֶד שֶׁל ד' כְּנָפוֹת הוּא פָּטוּר וְאֵינוֹ מְחֻיָּב לְקַלּוֹת טַלִּית כַּיָּדוּעַ וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שֶׁרָשַׁמְתִּי סוֹף פ"ק דְּמְכִילְתִּין, אָמְנָם הַלָּשׁוֹן שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים וכו' מוּזָר הוּא דְּוַדַּאי עַל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים קְמַיְירִי, וְהָכִי הו"ל לְמֵימַר כֹּל מִי שֶׁאֵינוֹ מְגַדֵּל בָּנָיו לת"ת, וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּונָתוֹ שֶׁהֵם בָּנִים רְאוּיִם לְתוֹרָה, וְלֹא מֵאֵלָּה שהקב"ה בּוֹכֶה עֲלֵיהֶן עַיֵּין חֲגִיגָה דַּף ה' אַדּ בִּפְסָחִים (קי"ג ב')

אָמְרִינַן שְׁבוּעָה מְנַוְּדִין לַשָּׁמַיִם קָחֲשִׁיב מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים וְאֵין מְגַדְּלָן לת"ת וּמִי שֶׁאֵין לוֹ תְּפִילִּין וכו' וְצִיצִית בְּבִגְדוֹ וכו' וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה וְאֵין לוֹ וכו' וּמִי שֶׁאֵין לוֹ תְּפִילִּין וכו' מַיְירֵי בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ וְאֵינוֹ מַנִּיחָן א"נ אפי' אֵין לוֹ יֵשׁ לְחַזֵּר וּלְהָבִיא עַצְמוֹ לִידֵי חִיּוּב כִּדְאַשְׁכְּחַן (סוֹטָה י"ד) בְּמֹשֶׁה שֶׁהָיָה תָּאֵב לִיכָּנֵס לא"י כְּדֵי לְקַיֵּים מִצְוֹת שֶׁבָּהּ וכו' עכ"ל וְהוּא נֶגֶד דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' הַנַּ"ל וְעַיֵּין גְּבוּרַת אֲרִי מס' תַּעֲנִית דַּף י"א גַּבֵּי הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית מַקְרֵי חוֹטֵא ודו"ק וְעַיֵּין שָׁם בְּעַמּוּד א' ג' מִנּוֹחֲלֵי העוה"ב הַדָּר בא"י וְהַמְגַדֵּל בָּנָיו לת"ת, וְקַצַּרְתִּי: שָׁם ע"ב פָּרוּשׁ שִׁכְמִי זֶה הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה שְׁכֶם, ופרש"י שֶׁמָּלוּ שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם וכו' וְהַדָּבָר קָשֶׁה א"כ הַיְינוּ דְּפָרִיךְ לְקַמָּן מִלְּעוֹלָם יַעֲסוֹק וכו' אפי' שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וּמָצָאתִי שֶׁהִרְגִּישׁ בְּזֶה כְּבָר הַמָּהַרְשָׁ"א ז"ל, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּעָשׂוּ שֶׁלֹּא לש"ש וְגַם עָשׂוּ עֲבֵירָה בְּזֶה שֶׁמָּלוּ עַצְמוֹ שֶׁלֹּא כַּדִּין וְחָבְלוּ בְּעַצְמָם שב"נ חַיָּבִים ע"ז וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַמְפָרְשִׁים דִּלְכָךְ לֹא מָל אאע"ה עַצְמוֹ מִקּוֹדֶם הַצִּיווּי, עַיֵּין בְּהַמַּקָּנָה ובס' מַטִּין חַיִּים דְּרוּשׁ לִבְרִית מִילָה דַּף כ"ט וה"נ פָּרוּשׁ שִׁכְמוֹ לְבַד שֶׁעוֹשֶׂה שֶׁלֹּא לש"ש עוֹד עוֹשֶׂה עֲבֵירָה בְּזֶה וְהָוֵי מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה וְהַמִּצְוָה הִיא שֶׁלֹּא לש"ש שֶׁגָּרַע טָפֵי, –וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי או"ת שֶׁחָקַרְתִּי כה"ג בַּעֲשֶׂה דּוֹחֶה ל"ת דלכ"ע בָּעֵי כַּוָּנָה לְשֵׁם מִצְוָה יע"ש וְעַיֵּין גְּבוּרַת אֲרִי לְתַעֲנִית אוֹ למס' יוֹמָא דְּגוּמַת סְבָרָא זֹאת וְאֵין לִיפָּאֵי לְחַפֵּשׂ עַכְשָׁיו, כְּעֵת מָצָאתִי בְּסֵפֶר תוהק"נ שֶׁקִּדְמַנִי קָצָת בִּסְבָרָא זוֹ וְהֵעִיר ג"כ מִדִּבְרֵי הַגְּבוּרֹת אֲרִי הַנַּ"ל יע"ש: שָׁם וּמְבַקְּשִׁין שָׁכָר כְּפִנְחָס, עַיֵּין בְּמַהַרְשָׁ"א וּבְעִיּוּן יַעֲקֹב מש"כ בָּזֶה, –וְעוֹד אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּשָׂכָרוֹ שֶׁל פִּנְחָס הָיָה הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם ה"נ הַצְּבוּעִין מְבַקְּשִׁין ג"כ לְחַיּוֹת בְּשָׁלוֹם עִם כָּל עַם הָרְשָׁעִים וּפוֹרְקֵי עוֹל, יַחַד עִם זֶה גַּם עִם הַצַּדִּיקִים יִרְאֵי ד', משא"כ הַפְּרוּשִׁין וְהַיְרֵאִים הֵם תָּמִיד בְּמַחֲלוֹקֶת וּמִלְחָמָה עִם הַמִּתְיַוְּנִים וְשׂוֹנְאֵי ד' כְּדִבְרֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה וּבְתִקּוּמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט, כַּיָּדוּעַ וְקַצַּרְתִּי כִּי אֵין מַפְטִירִין וכו': עַיֵּין בְּמַהַרְשָׁ"א לְעֵיל בד"ה יָרֵא אֶת ה' וכו' וּבְדוֹרוֹת הַלָּלוּ אוֹתָן שֶׁמּוֹרִין הֲלָכָה מִתּוֹךְ שו"ע וכו' וַהֲרֵי הֵן בִּכְלַל מִבְּלִי עוֹלָם וְיֵשׁ לִגְעוֹר בָּהֶן עכ"ל, עַיֵּין בפ"ת יור"ד סי' רמ"ב ס"ק ח' שֶׁכָּתַב ע"ז וְאֶפְשָׁר דְּדַוְקָא בִּזְמַן הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן שׁוּם חִיבּוּר עַל הש"ע אֲבָל הָאִידָּנָא שֶׁנִּתְחַבְּרוּ הט"ז וְהַשָּׁ"ךְ והמג"א וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים וּבְכָל דִּין מְבֹלְבָּל הַטַּעַם בְּמָקוֹמוֹ שַׁפִּיר דָּמֵי לְהוֹרוֹת מִתּוֹךְ הַשּׁוּ"ע וְאַחֲרוֹנִים עכ"ל, ועיי"ש ס"ק ג' בְּשֵׁם הַשָּׁבוּת יַעֲקֹב והפמ"ג ודו"ק: מַה שֶּׁתָּמַהְתִּי לְעֵיל עַל הַמְאִירִי שֶׁכָּתַב דְּחָסִיד שׁוֹטֶה הָוֵי זֶה הַמִּתְעַנֶּה תָּמִיד עיי"ש, רָאִיתִי דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁלָּקַח זֶה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּקָאָמַר דְּחָסִיד שׁוֹטֶה הָוֵי שֶׁרָאָה תְּאֵנָה בְּכוֹרָה אָמַר מִי שֶׁאָפְגַּע בּוֹ תְּחִלָּה אֶתְנַנָּה לוֹ, ע"כ וְעַיֵּין בְּפֵירוּשׁ הַמְפָרְשִׁים הק"ע והפ"מ, וְהוּא מְשׁוּם דְּמְצַעֵר עַצְמוֹ בְּחִנָּם כָּךְ פֵּירֵשׁ הַמְאִירִי זַ"ל, וז"נ, עוֹד אָמַר בִּירוּשַׁלְמִי דְּהָוֵי חָסִיד שׁוֹטֶה בְּשֶׁרָאָה נַעֲרָה מְאֹרָסָה וְהָיָה אֶחָד רָץ אַחֲרֶיהָ וכו', וְהוּא לֹא רָצָה לַהֲרוֹג לְהָרוֹדֵף שֶׁלֹּא לִשְׁפֹּךְ דָּם, וּבֶאֱמֶת חוֹב הוּא עָלָיו לְהַצִּילָהּ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁל רוֹדֵף וְעוֹבֵר הוּא בְּלֹא תַּעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶיךָ עַיֵּין סַנְהֶדְרִין (ע"ג ע"א) וּבְתוֹסְ' ד"ה לְהַצִּילוֹ וכו' עיי"ש, מְבֹלְבָּל עוֹד בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּמַכּוֹת פְּרוּשִׁים הוּא זֶה שֶׁהוּא נוֹתֵן עֵצָה לַיְּתוֹמִים לְהַבְרִיחַ מְזוֹנוֹת מִן הָאַלְמָנָה כַּהֲדָא אַרְמַלְתָּא דְּרַבִּי שׁוּבְתַּי הֲוַית מְבַזְבְּזָה בְּנִכְסֵיהּ אַתּוּן יַתְמִין וְקָרְבָּן לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לוֹן וּמַה נַעֲבִיד לְכוֹן וַאֲתוּן שֶׁטַיֵּין נְפַק כְּתֻבָּה אָמַר לוֹן נֵימָא לְכוֹן מֵימָר עֲנְבְדוּן גַּרְמֵיכוֹן מְזַבְּנִין וְהִיא תָּבְעָה פּוּרְנָה וּמִיבְדָּה מִזּוֹנָה עָבְדִין כֵּן, בְּרוּמְשָׁא אַחַת וְקִרְבַת גַּבֵּי ר"א אָמַר זוֹ מִכַּת פְּרוּשִׁים נָגְעוּ בָּהּ יָבֹא עָלַי אִם נִתְכַּוַּנְתִּי לְכָךְ עַיֵּין בִּפְנֵי מֹשֶׁה וק"ע וְהִנֵּה אֵין הֶכְרֵעַ

מִירוּשַׁלְמִי זֶה אִם בָּאֱמֶת אִיבְּדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ דְּאָפְשָׁר כֵּינָן שע"י עָרְמָה וְתַחְבּוּלָה תָּבְעָה כְּתִיבָתָהּ בב"ד לֹא הִפְסִידָה מְזוֹנוֹתֶיהָ וּלְכָךְ אָמַר ר"א יָבוֹא עָלַי אִם נְתַכַּוַּנְתִּי לְכָךְ כְּלוֹמַר וּלְכָךְ בֶּאֱמֶת לֹא אִיבְּדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ וּמְשׁוּם דְּהָרְאָ"שׁ בפ"ד דִּכְתֻבּוֹת הֲבִיא יְרוּשַׁלְמִי רַב יְהוּדָא בְּשֵׁם רַב הַתּוֹבַעַת כְּתִיבָתָהּ בב"ד אָבְדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ וא"ר יוֹסִי וּבִלְבַד מִן הַשּׁוֹפִי אֲבָל מִן הָאוּנֶס לֹא כַּהֲדָא אַרְמַלְתָּא דר' אֶבְדּוּמִיוּס רִימּוּ בָהּ וַאֲמַר לָהּ רַב בָּא בַּר כֹּהֵן בָּעֵי לָךְ תָּבְעָה פֵּורְנִי' אִיבְּדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ' מִן דְּאִיתְיְדַע מִילִּין עֲלוֹן עֲבְדָא קמי' ר' יוֹסֵי וְחָזְרָה לִמְזוֹנָא יע"ש, וא"כ צ"ע בָּזֶה ואכמ"ל שו"ר בְּהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם לִירוּשַׁלְמִי בב"ת פ"ט סוֹף הל' א' שֶׁהֵעִיר בָּזֶה יעו"ש וְיֵשׁ שָׁם ט"ס בִּדְבָרָיו: שָׁם בַּמִּשְׁנָה נִטְמְאָה מְנָחָתָהּ עַד שֶׁלֹּא קָדְשָׁה בִּכְלִי הֶרֵי הִיא כְּכָל הַמְּנָחוֹת וְתִפָּדֶה וְאִם מִשֶּׁקִּדְּשָׁה בִּכְלִי הֶרֵי הִיא בְּכָל הַמְּנָחוֹת וְתִשָּׂרֵף ע"כ הִנֵּה הַדִּין שֶׁל כָּל הַמְּנָחוֹת מִבּוֹאָר בַּמִּשְׁנָה רֵישׁ פ' הַמְּנָחוֹת וְהַנְּסָכִים לִמְנָחוֹת ק' ע"ב) דְּעַד שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ בִּכְלִי יֵשׁ לָהֶם פִּדְיוֹן וּמִשֶּׁקִּדְּשׁוּ בִּכְלִי אֵין לָהֶם פִּדְיוֹן עיי"ש, וְיֵשׁ לְהָבִין בֶּאֱמֶת מַאי קמ"ל רַבִּי בָּזֶה דַּהֲרֵי הִיא כְּכָל הַמְּנָחוֹת פְּשִׁיטָא, וְאֶפְשָׁר בְּדוֹחַק לוֹמַר דְּהָתָם פְּלִיגִי שְׁמוּאֵל וְרַב אוֹשַׁעְיָא אִי אֲפִילּוּ הֵן טְהוֹרִין נִפְדִּין כָּל כַּמָּה דְּלָא קִדְּשׁוּ בִּכְלִי וְקָאָמַר שָׁם ר"א כֵּוָן טְמֵאִין נִפְדִּין וּטְהוֹרִין אֵין נִפְדִּין חוּץ מִמִּנְחַת חוֹטֵא וכו' יע"ש וא"כ אֶפְשָׁר דקמ"ל דְּדַוְקָא נִטְמְאוּ נִפְדִּין אֲבָל לֹא טָהוֹרִין כְּכָל הַמְּנָחוֹת וְלֹא כְּמִנְחַת חוֹטֵא שבכ"ד שָׁוִי מִנְחַת סוֹטָה לְמִנְחַת חוֹטֵא וצ"ע וְאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר דְּהַמִּשְׁנָה בָּא לְאַפּוּקֵי מִתּוֹסֶפְתָּא דְּקָתָנֵי בָּהּ וְשֶׁנִּטְמָא תְּעָוְבֵר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה קמ"ל דְּתִשָּׂרֵף מִיָּד וְכָל שֶׁפְּסוּלוֹ בְּגוּפוֹ יִשָּׂרֵף מִיָּד, וְכַאֲשֶׁר תָּמַהְתִּי בְּזֶה לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי דַּף י"ז עיי"ש, וְאֶפְשָׁר נָמֵי כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּמְנָחוֹת (דַּף ו' ע"א) למ"ל לְמֵימַר גַּבֵּי מִנְחַת חוֹטֵא וא' כָּל הַמְּנָחוֹת וכו' לר"ש אִיצְטְרִיךְ וכו' סד"א הוֹאִיל וְאָמַר ר"ש שֶׁלֹּא יְהֵא קָרְבָּנָהּ מְהֻדָּר כִּי קָמְצִי לַהּ פְּסוּלִין נָמֵי תִּתַּכְשֵׁר קמ"ל וה"נ אִיכָּא לְמֵימַר גַּבֵּי מִנְחַת סוֹטָה כַּמְבֹאָר בִּשְׁמַעְתַּן (דַּף ט"ו) והו"א דְּלָא תִּשָּׂרֵף אֶלָּא תִּפָּדֶה וְאֵין קְדֻשָּׁתָהּ כ"כ גְּדוֹלָה קמ"ל דַּהֲרֵי הִיא כְּכָל הַמְּנָחוֹת וְתִשָּׂרֵף וְאַף שֶׁבָּאת שְׁעוֹרִין בְּלֹא שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה: שָׁם בְּתוֹסְ' אֵלּוּ וכו' תֵּימַהּ אַמַּאי לָא חָשֵׁיב נַמֵּי מֵת הוּא אוֹ שֶׁמֵּתָה הִיא וכו', עַיֵּין לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי (דַּף י"ז) מש"כ בָּזֶה וּבְשֵׁם ס' עוֹלַת שְׁלֹמֹה, וְהִנֵּה יֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסְ' לְקַמָּן ד"ה הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי דְּמִנְחַת סוֹטָה דָּמְיָא לְחַטָּאת וְכִדְאָמְרִינַן לְעִנְיַן מְנָחוֹת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ דְּכְחַטָּאת שָׁוְוֹ רַבָּנָן וא"כ הֵיכִי שֶׁבָּאֱמֶת מֵת הוּא אוֹ הִיא דְּהָוֵי מִנְחַת חַטָּאת, שֶׁמֵּתָה בְּעָלֶיהָ דִּלְמֵיתָה אָזְלָה וְלֹא יִשָּׂרֵף בָּעֲזָרָה כְּלָל וא"כ אֶפְשָׁר דִּלְכָךְ לָא חָשֵׁיב לָהּ, וְהָא דְּאָמְרִינַן שָׁם וְכֵן בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן הל' ו' דְּקוֹדֶשׁ הַקּוֹמֶץ וּמֵת תִּשָּׂרֵף, אֶפְשָׁר דְּאֵינָהּ עַל בֵּית הַדֶּשֶׁן אֶלָּא יֵלֵךְ לְאִיבּוּד בְּכָל מָקוֹם וצ"ע בָּזֶה, וְעַיֵּין במ"ק לְקַמָּן דַּף כ"ג שֶׁמִּתְפַּלֵּא עַל המנ"ח מ"ע קכ"ה שכ' שָׁם דְּמִנְחַת חוֹטֵא קָרִיבָה לְאַחַר מִיתָה דְּלָא גְּמִירִי דִּלְמִיתָה אָזְלָה רַק בְּקָרְבַּן חַטָּאת וְלֹא בְּמִנְחָה יע"ש וְלֹא נִזְכַּר מֵהַיְרוּשַׁלְמִיהַנַּ"ל עי"ש מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ המ"ק ולפ"ד בְּמַסְקָנַת הַיְרוּשַׁלְמִי א"ש דְּמִנְחַת סוֹטָה בְּעָלְמָא לָא דָּמֵי לְחַטָּאת אֶלָּא לְאָשָׁם תָּלוּי יע"ש, וּבָרַמְבַּ"ם פ"ד דִּין י"ד כָּתַב וְכֵן אִם אָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי קוֹדֶם שֶׁהַקּוֹמֶץ הַמִּנְחָה וכו' אוֹ שֶׁבָּאוּ עֵידֵי טֻמְאָה אוֹ שֶׁמֵּתָה הוּא אוֹ שֶׁמֵּתָה הִיא (וּכְקוֹשְׁיַת הַתּוֹסְ') הֶרֵי הַמִּנְחָה כֻּלָּהּ נִשְׂרֶפֶת וְאִם אֵירַע אֶחָד מֵאֵלּוּ אַחַר שֶׁקָּרַב הַקּוֹמֶץ אֵין הַשִּׁירַיִם נֶאֱכָלִים עכ"ל, ובכ"מ שָׁם כָּתַב עַל מַה שכ' הָרַמְבַּ"ם אוֹ שֶׁבָּאוּ עֵידֵי טֻמְאָה כָּתַב הכ"מ פָּשׁוּט הוּא דְּלָא גָּרַע מֵאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי עכ"ד אֵינִי מוּבָן לִי כְּלָל דַּהֲרֵי בַּמִּשְׁנָה וּבְבָרַיְיתָא דַּף ו' כָּתוּב לֵאמֹור אוֹ שֶׁבָּאוּ לָהּ

עֲדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה, וְעַל מַה שֶׁכָּתוּב מֵת הוּא וכו' הֶעְתִּיק הַיְרוּשַׁלְמִי כָּאן הֲלָכָה ו', וּבֶאֱמֶת בטעו"ס הֶעְתִּיקָהּ וּכְמוֹ שֶׁמַּגִּיהַּ בק"ע וְהָכִי מוּכָח בַּתּוֹסְפְתָּא וא"א לְיַיְשֵׁב בְּעִנְיָן אַחֵר וצ"ע, וּפְלָא עַל בַּעַל מַיִם חַיִּים להפר"ח וּשְׁאָר בַּעֲלֵי הַגָּהוֹת עַל הָרַמְבַּ"ם (בִּדְפוּס וִוילְנָא) שֶׁלֹּא עָמְדוּ בְּכָל זֶה עַל דִּבְרַת מָרָן הכ"מ גַּם יֵשׁ לְסַפֵּק בָּזֶה כֵּיוָן דְּעִיקַּר הַבְּעָלִים הוּא הָאִשָּׁה, אִם מֵת הוּא לֹא נִקְרָא חַטָּאת שֶׁמֻּתָּה בְּעָלֶיהָ, אֶלָּא מִטַּעַם שֶׁאֵין לָנוּ מִי שֶׁיַּשְׁקֶה אֲבָל לֹא מִדִּין הַנָּ"ל וְדו"ק וְעַיֵּין לְקַמָּן בְּחִידּוּשֵׁי לְעִנְיַן פִּיגּוּל: דַּף כ"ג ע"א תוס' ד"ה הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ יְרוּשַׁלְמִי הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ לֹא כְּחַטָּאת שֶׁמֻּתָּה בְּעָלֶיהָ הִיא וכו' עַיֵּין בְּמִלֹּא הָרוֹעִים, וְעַיֵּין בְּפֵירוּשׁ הק"ע והפ"מ יעוש"ה וְהִנֵּה לְפִי מַאי שֶׁמְּפָרְשִׁים בִּפְשִׁיטוּת דְּטַעֲמָא טְמֵאָה אֲנִי לָךְ דְּנֶאֱמֶנֶת הוּא מִשּׁוּם דְּשָׁוְיָא אַנַּפְשָׁהּ חד"א וְנֶאֱמֶנֶת לְגַבֵּי עַצְמָהּ, לְכְאוֹרָה אֵין הַסְּבָרָא לְדַמּוֹת זֶה לְחַטָּאת שֶׁמֻּתָּה בְּעָלֶיהָ, דְּאֵין כָּאן עֲבוּר מִי שֶׁחָטָא כְּלָל, משא"כ כָּאן הֲלֹא בֶּאֱמֶת קָדוֹשׁ וְלֹא נִתְבָּרֵר אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמֶנֶת לְגַבֵּי עַצְמָהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל ד"ה וְשֶׁבַּעְלָהּ וכו', וְאֶפְשָׁר דְּזֶה בֶּאֱמֶת מַסְקָנַת הַיְרוּשַׁלְמִי לְדַמּוֹת זֶה לְאָשָׁם תָּלוּי, אָכֵן בֶּאֱמֶת מַשְׁמַע דְּהַיְרוּשַׁלְמִי.

קָאֵי עַל כָּל מַאי דְּתָנַן בַּמִּשְׁנָה וְהָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי הוּא רַק הַתְחָלַת הַדִּיבּוּר כְּמוֹ וכו', וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ו' ע"ב בְּתוֹסָ' ד"ה דְּכִי וכו', ובש"ק ובמה"פ כָּאן ובתוי"ט ובתו"ח ובמ"ק מש"כ בָּזֶה, אָכֵן יִתָּכֵן יוֹתֵר לָמָּה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּשֵׁם המנ"ח דר"ל דְּטַעֲמָא דְּנֶאֱמֶנֶת הוּא מִשּׁוּם עֵדוּת ע"א דְּעָלְמָא דְּגַם נוֹגֵעַ מְהֵימַן יע"ש וא"כ הָוֵי כְּמוֹ ע"א נִמְצָא דְּהָוֵי כְּחַטָּאת שֶׁמֻּתָּה בְּעָלֶיהָ כֵּיוָן דִּבְטָעוּת קָדוֹשׁ, אָכֵן לֹא מַשְׁמַע כֵּן מִלְּעֵיל דַּף ו' דְּפָרִיךְ רַק מִשֶּׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים וְלֹא מֵאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי דלפ"ד המנ"ח הוּא מִדִּין עֵדוּת ע"א, וְעַיֵּין בְּמַחֲלוֹקֶת הָרַמְבַּ"ם וְהַתּוֹסָ' אִי פֵּ"א נֶאֱמָן לְאַחַר שְׁתִיָּה ובמ"ל פ"ב בַּאֲרִיכוּת וְקִצַּרְתִּי ודו"ק (וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל דַּף י' ע"א מִדַּפֵּי הַסֵּפֶר).

שָׁם וְשֶׁבַּעְלָהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ, בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס דרע"א מְצַיְּין לְהַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (צ"ה ע"א) ד"ה אַלְמָא שֶׁשָּׁם כָּתְבוּ תֵּימַהּ לר"י דְּמִנַּלַן כְּשֶׁאוֹמֵר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ דְּשׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ וְאָמַר ר"י שֶׁיֵּשׁ לְהוֹכִיחַ קְצָת דְּכִי אָמַר אֵינִי מַשְׁקֶה קָתָנֵי בְּמַתְנִיתַן בַּהֲדֵי הָנָהוּ דְּמִנְחוֹתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת שֶׁאֵין רָאוּיִת עוֹד לִשְׁתּוֹת עכ"ל וּכְבָר הֵבֵאתִי אֵיזֶה פְּעָמִים תוס' זֶה ומש"כ עָלָיו באב"מ סי' י"א ומַה שֶׁהֵעִיר הק"א מֵהָא דְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה דְּיכוֹלָה לַחְזוֹר בָּהּ אִם לֹא מֵחֲמַת בְּרִיּוּתָא וְכָעֵת מָצָאתִי ב"ה בְּשׁוּ"ת נַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ סי' כ"ו שֶׁהֵעִיר בְּכָל אֵלֶּה וְהֵבִיא דִּבְרֵי הא"מ הַנָּ"ל וְכָתַב לְיַיְשֵׁב עפ"י זֶה דְּמִשּׁוּם דְּהַמִּצְוָה רַק עָלָיו לְהַשְׁקוֹתָהּ, אֲבָל עָלֶיהָ לֵיכָּא מִצְוָה כְּלָל דְּהָא אַדְּרַבָּה מְאַיְּמִין עָלֶיהָ שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה וע"כ כֵּיוָן דְּלָא הָוֵי מִצְוָה אע"פ שֶׁבְּיָדָהּ לַחְזוֹר אַפ"ה הַמִּנְחָה נִשְׂרֶפֶת יע"ש וְגַם הַמִּצְוָה עָלָיו שֶׁלֹּא תִּפָּסֵל הַמִּנְחָה עיי"ש וְעַל מַה שֶׁהִקְשָׁה הא"מ דְּעִיקַּר מִנְחָה שֶׁל הַסּוֹטָה הִיא וְאֵין בְּיָדָהּ שֶׁיַּחֲזוֹר הַבַּעַל וה"ל דְּיָחֵו, הֵשִׁיב הנחל"י דאעפ"כ הָוֵי שֶׁל הַבַּעַל נָמֵי כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר כָּאן בִּירוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' ד"ה כָּל וד"ה הַקּוֹמֶץ, וְעוֹד כָּתַב בְּכַנָּוֹנַת תוס' יְבָמוֹת שֶׁהוֹכִיחוּ דא"י לַחֲזוֹר דאל"ה אַמַּאי לֹא הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ שֶׁיַּחֲזוֹר מִשּׁוּם הֶפְסֵד קָדָשִׁים שֶׁלֹּא תִּשָּׁרוֹף הַמִּנְחָה וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּנָזִיר דַּף כ"ח וכו' אֲבָל בְּאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה אֵין אוֹמְרִים לָהּ שֶׁתַּחֲזוֹר דְּדִילְמָא א"י לִשְׁתּוֹת מִפְּנֵי שֶׁיּוֹדַעַת בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא טְמֵאָה וכו', וְעוֹד כָּתַב דְּהוֹכַחַת הַתּוֹסָ' הוּא מִדַּחֲשִׁיב בַּהֲדֵי הָנָהוּ שֶׁמִּנְחוֹתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּפִסְחִים דְּאִי הָוֵי פְּסוּל הַגּוּף יִשָּׂרֵף מִיָּד בַּדָּם וּבַבְּעָלִים בָּעֵי עִיבּוּר צוּרָה וכו' וא"כ אִם הַבַּעַל אוֹמֵר

אֵינִי מַשְׁקֶה אִם הָיָה יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ א"כ כָּל עִיקָּר הָעִיכּוּב הוּא מֵחֲמָתוֹ א"כ הָוֵי כְּמוֹ פְּסוּלוֹ מֵחֲמַת ד"א וְאֵינָהּ נִשְׂרֶפֶת מִיָּד משא"כ אִם הִיא אוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה וְהוּא עִיקַּר הַבְּעָלִים שֶׁל הַמִּנְחָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הא"מ א"כ ה"ל כְּחַטָּאת שֶׁמֵּתָה בְּעָלֶיהָ וּכְמוֹ דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי וע"כ הָוֵי כְּמוֹ פְּסוּל הַגּוּף אֲבָל אִם א"י לַחֲזוֹר הָוֵי כְּמוֹ פְּסוּל הַגּוּף ודו"ק וְיֵשׁ לִדְחוֹת עכ"ל הִנֵּה מִלְּבַד מַה שֶּׁיֵּשׁ לִדְחוֹת, עוֹד נָעֲלַם מִמֶּנּוּ הַתּוֹסֶפְתָּא דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא גַּבֵּי טֻמְאָה דִּתְעַוַּבֵר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה וא"כ מכש"כ גַּבֵּי אִלּוּ הַפְּסוּלִין דְּיֵשׁ בְּוַדַּאי מָקוֹם לְפָרֵשׁ דִּתְעַוַּבֵר הַצּוּרָה וְאַחַ"כ יִשָּׂרֵף וְאֵינוֹ מֻכְרָח כְּלָל מַה שֶּׁכָּתַב (וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף י"ז מִדַּפֵּי הַסֵּפֶר מַה שֶּׁעָמַדְתִּי עַל הַתּוֹסֶפְתָּא הַנַּ"ל) וּמֵחוֹרְתָא כמש"כ מֵעִיקָּרָא, וּמָצָאתִי בְּשׁוּ"ת חַיִּים שָׁאַל (סי' ג' ח"ב) שֶׁכָּתַב שָׁם דְּרַבִּי יוֹחָנָן בִּיבָמוֹת שָׁם דְּמוּקִי לָהּ בְּסוֹטָה אֶפְשָׁר דְּפְלִיג עַל זֶה דְּאִם אָמַר שְׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וּלְהַשְׁקוֹתָהּ, דְּהָא דְּהַשַּׁ"ס דְּשׁוּב א"י לְהַשְׁקוֹתָהּ וַאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל לְעוֹלָם אֵינִי פָּשׁוּט וכמש"כ הַתּוֹסָ' תִּיאֶה דמנ"ל דְּשׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ וְכֵינָן דְּמַצַּד הַסְּבָרָא יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר דְּאַף אִם אָמַר אֵינִי מַשְׁקֶה מָצֵי תּוּ לְמֵיהְדַּר וּלְהַשְׁקוֹתָהּ אֶפְשָׁר לוֹמַר דר' יוֹחָנָן וְהֵיכִי סָבַר לֶאֱמֹת דְּיָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ וְלַחֲזוֹר מִמַּאי דְּאָמַר אֵינִי מַשְׁקֶה ואע"ג דְּאָמְרִינַן בְּעָלְמָא דר"י סָבַר הֲלָכָה כִּסְתָם מִשְׁנָה וְהַתּוֹסָ' מוֹכְחֵי לָהּ מִמַּתְנִיתִין, ר"י לָא סָבַר בְּמַתְנִיתִין הָכִי וּכְבָר עַיִן רוֹאָה דְּהַתּוֹסָ' לֹא כָּתְבוּ אֶלָּא דְּיֵשׁ לְהוֹכִיחַ קְצָת מִינָּהּ וְגַם בַּחֲלוֹקֶת נָתַן לָהּ גֵּט וְחָזַר וְקִדְּשָׁהּ וְהִכְנִיסָהּ לְחֻפָּה אֶפְשָׁר דְּפְלִיג ר"י וְסָבַר דְּיָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ וכו' ע"ש ולפמש"כ האב"מ והנחל"י י"ל דְּפְלִיגִי בְּיֵשׁ דָּיְחוּ אוֹ אֵין דִּיחוּ וְקַצָּרְתִּי, –שָׁם וְכָל הַנִּשּׂוּאוֹת לְכֹהֲנִים מִנְחוֹתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת בַּת יִשְׂרָאֵל וכו' י"ל דְּבָבָא רַאשׁוֹנָה קָאָמַר לְעִנְיַן מִנְחַת סוֹטָה וּבָבָא דְּבַת יִשְׂרָאֵל הוּא לְכָל הַמִּנָחוֹת אַף בְּמִנְחַת נְדָבָתוֹ כפרש"י בגמ' וְעַיֵּין תוס' ד"ה כָּל שֶׁהִקְשׁוּ עַל זֶה, וְהוּא דְּקִדּוּק נָכוֹן: שָׁם כֹּהֵן אוֹכֵל בק"ק וְאֵין כֹּהֶנֶת אוֹכֶלֶת בק"ק וכו' עַיֵּין בַּתּוֹסָ' לְקַמָּן ע"ב ד"ה כֹּהֵן בְּשֵׁם הגמ' חֻלִּין יעו"ש וא"כ לָמָּ"ד דְּלִכֹּהֶנֶת אֵין נוֹתְנִים מַתָּנוֹת וְכֵן לְעִנְיַן פדה"ב עַיֵּין תוס' וְרֹאשׁ קְדוּשִׁין (ד"ח) וְשׁוּ"ת רע"א סי' ר"ה וא"כ הו"ל לַחְשׁוֹב בְּמַתְנִיתַן וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' לְקַמָּן ע"ב ד"ה מַה וכו' וְעַיֵּין רֹאשׁ סוֹף מס' בְּכוֹרוֹת ובש"ת ח"ס יו"ר סי' ק"א: שֵׁם הָאִישׁ מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בְּנָזִיר פרש"י קָטָן בְּנָזִיר וְחָלָה הַנְּזִירוּת עָלָיו אֲפִילּוּ לִכְשֶׁיִּגְדַּל ע"כ בתוי"ט הֵבִיא שֶׁמִּלְּשׁוֹן רַשׁ"י בְּאוֹתָהּ סוּגְיָא דְּנָזִיר (דכ"ח) מַשְׁמַע קְצָת דְּמִשַּׁלֵּם נְזִירָתוֹ אַף מִשֶּׁיָּבִיא, אֲבָל תוס' כָּתְבוּ שָׁם לְהֶדְיָא דִּנְזִירוּת אָבִיו מִתְבַּטֵּל בַּהֲבָאַת סִימָנִים וְעַיֵּין אוֹרַח מִשׁוֹר שָׁם בְּנָזִיר דכ"ח וְרָשָׁ"ש שָׁם גַּם דַּעַת הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה שֶׁהוּא כֵּן עי"ש וְכֵן כָּתַב הַמְּאִירִי בְּחִידּוּשָׁיו לְנָזִיר דַּף כ"ח וְלָא הָוֵי לֵיהּ לְהָבִיא מִמֶּרְחָק לַחְמוֹ שֶׁל רַשׁ"י אֶלָּא הֵרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ דַּעַת רַשׁ"י דְּחָל עָלָיו אֲפִילּוּ לִכְשֶׁיִּגְדַּל וְכָתַב התוסיו"ט שֶׁגַּם אֵינִי בַּמַּשְׁמָע דְּמִכֵּינָן שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּתוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַזִּירוֹ כְּמוֹ כֵן יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ מַה שֶּׁהִיזְּרוּ וְאֵין סְבָרָא לְחַלֵּק יע"ש וְעַיֵּין רָשָׁ"ש מש"כ ע"ז וְשִׁיטַת רַשׁ"י הַמְפֹרָשֶׁת וּמְבֹאָרֶת נָעְלַם מהתפא"י בְּפֵירוּשׁוֹ לְנָזִיר פ"ד מ"ו אוֹת כ"ח עיי"ש וְעַיֵּין מל"מ פ"ב מִנְּזִירוּת דִּין י"ג ד"ה וְהָאִישׁ וְדִין ט"ו ד"ה וְעַד וכו', וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּתַלְיָא בַּחֲקִירַת המהרי"ט בְּתִשׁוּבָה ח"א סי' נ"ג וְהֶאֱרִיךְ בָּהּ האב"מ בְּתִשׁוּבָה סי' כ"ב בְּהַסַּבָּר נִפְלָא וַהֲבֵאתִיו כ"פ בְּסִפְרֵי או"ת דִּבְמַהוּת הַנְּזִירוּת פְּלִיגִי בָּהּ הָנֵי תְּרֵי סְוּגְיוֹת סוּגְיָא דְּנָזִיר פ' ג"מ דס"ל דְּנָזִיר הָוֵי לָאו שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה בְּכָל ס"ל כְּשִׁיטַת המהרי"ט דְּנָזִיר הו"ל קִדֻּשָּׁתוֹ דְּמֵיָא דְּכֹהֵן והו"ל אָסוּר שֶׁאֵין שָׁוֶה בְּכָל כֵּינָן שְׁאֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בְּתוֹאַר נָזִיר וּכְמוֹ כְּהֶוְנָּה וְהַהּ סוּגְיָא דפ' ג'

נְזִירִים ס"ל דְּנָזִיר הוּ"ל אִיסּוּר הש"ב ס"ל דְּנָזִיר הוּ"ל א"ח אוֹ א"ג כִּשְׁאָר נְדָרִים יע"ש וְגַם אִי אִיסּוּר נְזִירוּת יְשָׁנָה בִּשְׁאֵלָה תַּלְיָא בָּזֶה, וְכָתְבוּ עוֹד הָאַחֲרוֹנִים דִּפְלִיגִי בָּזֶה ר"ש וְרַבָּנָן בְּנָזִיר פ"ק וְעַיֵּין ישועי"ק אור"ח סי' תפ"ה וא"כ י"ל דִּלְשִׁיטַת המהרי"ט דְּהָוֵי כְּעֵין כֹּהֵן א"כ נָכוֹן שִׁיטַת רַשְׁ"י דְּלָא נִפְקַע גַּם לִכְשֶׁיִּגְדַּל דמה"ת יִפְקַע כֵּיוָן דְּנִתְקַדֵּשׁ גּוּפוֹ בְּקִדֻּשָּׁה פְּנִימוֹת וּקְדֻשָּׁה עוֹלָמִית אֲבָל לִשְׁאָר סְבָרוֹת י"ל כְּהַתּוֹסָ' דְּנִפְקַע מִמֵּילָא בְּבָא הַזְּמַן וי"ל וְהִנֵּה כיו"ב מָצִינוּ לְרַשְׁ"י הַסְּבָרָא אִיפְּכָא דפרש"י בִּיבָמוֹת מ"ט ע"ב דְּהַכֹּל מוֹדִים בְּסוֹטָה דְּתָפְסִי בָּהּ קִדּוּשִׁין מִשּׁוּם דִּלְאַחַר שֶׁזִּנְּתָה נָמֵי לֹא פָּקְעוּ קִדּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים עי"ש, וּמַשְׁמַע דְּאִילּוּ פָּקְעֵי קִדֻּשִׁין אָז לָא תָּפְסִי קִדּוּשִׁין וא"כ כֵּיוָן שס"ל דִּלְאַחַר שֶׁיִּגְדַּל אֵינוֹ חָל אָז צָרִיךְ לִפְקוֹעַ הַנְּזִירוּת ג"כ, וְעַיֵּין בְּאַבְנֵי מִלּוּאִים סי' י"ח אֲרִיכוּת בָּזֶה, וּבְגִלְיוֹן הַגְּמָרָא שֶׁלִּי בִּבְכוֹרוֹת (דַּף ד' ע"ב) בְּהָא דִּפְלִיגִי ר"י ור"ל אִי קִדְּשׁוּ בִּכוֹרוֹת בַּמִּדְבָּר קָאָמַר שָׁם הָכִי קַשְׁיָא לֵיהּ א"א בִּשְׁלָמָא דְּלָא פָּסַק קְדֻשָּׁתַיְיהוּ הָנָךְ מֵעִיקָּרָא נָמֵי לָא פָּקְעָה קְדֻשָּׁתַיְיהוּ אֶלָּא א"א דְּפָסַק קְדֻשָּׁתַיְיהוּ הָנָךְ דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי פָּקְעָא לֵיהּ קְדֻשָּׁתַיְיהוּ וְאִידַּךְ דְּקִדּוּשׁ קְדוּשׁ דְּלָא קְדוּשׁ לָא קְדוּשׁ, ע"כ כָּתַבְתִּי בזה"ל עַיֵּין הֵיטֵב מַחֲלוֹקֶת רַשְׁ"י וְתוֹסָ' יְבָמוֹת (דַּף מ"ט ע"ב) בְּבָא עַל הַסּוֹטָה וכו' וְנִרְאֶה מָקוֹר לִסְבָרַת מַחֲלוֹקָתָם מִמַּחֲלוֹקֶת ר"י ור"ל כָּאן ודו"ק הֵיטֵב עכ"ל וְאַף שֶׁיֵּשׁ לִדְחוֹת וּלְחַלֵּק בֵּין קְדֻשַּׁת שָׁמַיִם לִקְדֻשָּׁה שע"י אָדָם אֲבָל דּוּק מִינָּהּ לְעִנְיַן נְזִירוּת דצ"ע סְבָרַת רַשְׁ"י ז"ל וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין שְׁקָלִים פ"א מ"ג בתוסיו"ט ד"ה שׁוּב אֵינוֹ פּוֹסֵק וכו' וע"ש ודו"ק (עַיֵּין לְקַמָּן): ומש"כ התוסיו"ט וּמִכֵּיוָן שֶׁאֵין כָּאן אֶלָּא הֲלָכָה יֵשׁ לְהָקֵל בִּנְזִירוּת וכו' עכ"ל הִקְשָׁה ת"ז הָרָשָׁ"שׁ הֲלֹא הל"מ לְעִנְיַן סָפֵק שֶׁוֶּה לד"ת לְחוּמְרָא כִּדְמוֹכַח בְּקִדּוּשִׁין ל"ט עכ"ל כַּמָּה קוֹלְמִיסָן נִשְׁתַּבְּרוּ בְּעִנְיָן הַזֶּה עַיֵּין שוּ"ת נוב"ת חיור"ד סי' קמ"ו וְעַיֵּין בְּשוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' מ"ח מ"ט וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים ובס' בְּאֵר יַעֲקֹב עַל יור"ד וּבְשוּ"ת בַּאֵר יִצְחָק חיור"ד סי' א' וְגַם בְּעִנְיַן סָפֵק נְזִירוּת לְהַחְמִיר וּלְהָקֵל כֵּיצַד ועיי"ש וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּמַחֲנֶה אֶפְרַיִם הל' נְזִירוּת בְּדִינִים אֵלּוּ וְעַיֵּין מ"ל הל' נְזִירוּת פ"ב ה"ה וְכֵן יֵשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין סְפֵיקָא דְּדִינָא לִסְפֵיקָא דְּמַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁחִילְקוּ לְעִנְיַן דשיל"מ עַיֵּין שאג"א וְשוּ"ת רע"א ז"ל וְעוֹד אַחֲרוֹנִים וְקִצַּרְתִּי כָּעֵת רָאִיתִי בתוהק"נ שֶׁהֵעִיר מִזֶּה וְגַם מֵהַגְּמָ' וְרַשְׁ"י דִּיבָמוֹת הַנַּ"ל וָתָ"ל שֶׁכְּוַנְתִּי: שָׁם וְאֵין הָאִשָּׁה מַדֶּרֶת בְּנָהּ בְּנָזִיר, מַה שֶּׁהִקְשׁוּ מֵהָא דְּחַנָּה שֶׁהִדִּירָהּ בְּנָהּ שְׁמוּאֵל לָמ"ד נְזִיר עוֹלָם הוּא עַיֵּין תִּפְאֶרֶת סוֹף נָזִיר אות נ"א שֶׁתֵּרֵץ דְּחַנָּה נָדְרָה שֶׁתַּפְחָה לְאֶלְקָנָה עַד שֶׁיִּתְרַצֶּה וְלֹא מִנְיָנוֹ שֶׁלֹּא הִתְרַצָּה, אֲבָל נָעֲלַם מִמֶּנּוּ וְעוֹד מְפָרְשִׁים שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה כֵּן הָרַדַ"ק בְּשְׁמוּאֵל, שֶׁהִקְשָׁה זֶה יע"ש וְעַיֵּין הַגָּהוֹת בְּנֵי יִשָּׂשכָר לַמִּשְׁנָיוֹת נָזִיר פ"ד בְּשֵׁם ס' נַחֲלַת בִּנְיָמִין, וְרָאִיתִי שֶׁגַּם בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס נָזִיר שָׁם צִיֵּוְלְעַיֵּין בְּרַדַ"ק וְזֶה כַּוָּנָתוֹ.

וּמִכֻּלָּם מַשְׁמַע דְּחָל אַף לִכְשֶׁיִּגְדַּל מִמֵּילָא וּכְשִׁיטַת רַשְׁ"י ויל"ע, וְגַם יֵשׁ לְעַיֵּין דִּבְהָא דְּהָאִישׁ מַדִּיר בְּנוֹ בְּנָזִיר כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּנָזִיר שָׁם דְּהַיְינוּ שֶׁיֹּאמַר יְהֵא בְּנִי נָזִיר וכו' א"נ דְּמַדִּיר בְּנוֹ בְּנָזִיר שֶׁיְּצַוֶּה לִבְנוֹ שֶׁיֹּאמַר הָרֵנִי נָזִיר עכ"ל (וּבִבְרֵכַת רֹאשׁ רָאִיתִי שֶׁכָּתַב לְהַסְבִּיר דְּתַלְיָא בְּפֶלֶוְגְּתַת ר"י ור"ל ולרי"ל דס"ל כְּדֵי לְחַנְּכוֹ הַיְינוּ שֶׁיְּצַוֶּה לִבְנוֹ שֶׁיְּזִיר עכ"ל) וא"כ קָשֶׁה לְפִירוּשׁ זֶה כֵּיצַד מְהַנֵּי גַּבֵּי שְׁמוּאֵל דְּלָא מָצִינוּ שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו: וְדַע דְּבִירוּשַׁלְמִי נָזִיר וְכֵן הוּא בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן פ"ד הל' ו' הֵבִיא ר' יוֹחָנָן בְּשֵׁם ר"מ כ"ד דְּבָרִים מְקֻלְקָלִי ב"ש וּמֻחְמָרֵי ב"ה וְזֶה אֶחָד מֵהֶן ב"ש אוֹמְרִים אֵין הָאִישׁ מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בְּנָזִיר וב"ה אוֹמְרִים מַדִּיר בְּנוֹ בְּנָזִיר וכו' יע"ש וְהֵיא תּוֹסֶפְתָּא פ"ג דְּנָזִיר, ולר' יוֹחָנָן בְּעַצְמוֹ

הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הִיא בְּנָזִיר וְיל"ע דִּלְפִי' הָרַמְבַּ"ם אֵין מַחֲלוֹקֶת כְּלָל בהלמ"מ כַּאֲשֶׁר הֶאֱרִיךְ בְּשׁוּ"ת חַוּת יָאִיר, וכ"כ בְּמְנוֹרַת הַמָּאוֹר בְּעִנְיַן מַחֲלוֹקֶת וְאֶפְשָׁר דְּבָזֶה גּוּפָא פְּלִיגִי דלב"ה הָוֵי הֲלָכָה ולב"ש הָוֵי מִדְּרַבָּנָן וכדר"ל דְּרַק מִטַּעַם חִינּוּךְ הוּא ויל"ע בחו"י שָׁם: וּבְעִנְיַן אִי נִתְבַּטֵּל הַנְּזִירוּת לְכְשֶׁגַּדִּיל הַמְבֹאָר לְעֵיל מָצָאתִי במנ"ח מ"ע שס"ח שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּהַרְבֵּה חֲקִירוֹת בְּעִנְיָן זֶה עיי"ש: אָמְנָם לְכְשֶׁאֲנִי בְּעַצְמִי יֵשׁ לְהָעִיר מַה שֶּׁהֵבִינוּ מֵהַתּוֹסָ' דְּנָזִיר שָׁם עפ"י הַתּוֹסָפְתָּא דִּכְשֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת נִתְבַּטֵּל הַנְּזִירוּת וְז"ל הַתּוֹסָ' שָׁם (כ"ח ע"ב) ד"ה וְאֵין הָאִשָּׁה וכו' וּבַתּוֹסָפְתָּא (פ"ג) קָתָנֵי בַּהֲדֵי הָנֵי אוֹ שֶׁהֵבִיא ב' שְׂעָרוֹת וְהָא דְּלָא תָּנֵי בְּמַתְנִיתִין מִשּׁוּם דִּשְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מְבַטְּלוֹת הַנְּזִירוּת אַף אַחַר שֶׁהִתְחִיל כְּבָר לִמְנוֹת כַּמָּה יָמִים מְנָזִיר אֲבָל הָנֵי הָכָא דְּגִילַּח וּמִיחָה הַיְינוּ בִּתְחִילַּת שְׁמִיעַת הַנְּזִירוּת וַאֲפִ' חָם נָאֱמַר תִּגְלַחַת וּמְחָאָה מְבַטְּלִין לְאַחַר שְׁמִיעָה אַפ"ה נִיחָא דְּלָא תַּנָּא דְּבִפְלוּגְתָּא לָא קָמַיְירִי דְּבַגְמ' פְּלִיגִי בָּהּ רַבִּי וריבר"י וכו' עכ"ל ויל"ע דְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפְתָּא הִיא דִּכְשֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת נָפְקָא הַנְּזִירוּת הַקּוֹדֶמֶת וּבָטְלָה נְזִירוּת אָבִיו, וְהֵיכִי יֵשׁ לָהּ שַׁיָּיכוּת עִם מַחֲלוֹקֶת רַבִּי וריבר"י דְּאִיפַּלְגִי שָׁם עַד מָתַי מַדִּיר אֶת בָּנַי בְּנָזִיר עַד שֶׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת דִּבְרֵי רַבִּי, רַבִּי יוֹסִי בַּר יְהוּדָא אוֹמֵר עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים דְּכַוָּנַת הַמַּחֲלוֹקֶת הִיא אִם אַחַ"כ יָכוֹל לְהַדִּירוֹ, וְאֵין לוֹמַר דְּהַתּוֹסָ' פֵּירְשׁוּ הַכַּוָּנָה עַד מָתַי מַדִּיר וכו' הַיְינוּ עַד מָתַי חָל הַנְּזִירוּת שֶׁהִדִּירוֹ עַכְשָׁיו.

דְּלָא מַשְׁמַע כֵּן בְּכָל הַסְּוּגְיָא וְכֵן מִכָּל דִּיבּוּרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם, עַיֵּין הֵיטֵב, וא"כ הַאֵיךְ כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דִּפְלוּגְתָּא לָא קָא מַיְירֵי וא"ל דִּסְבָרָא הַתּוֹסָ' הִיא דלריבר"י דְּמִדָּיְרוּ רַק עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים, א"כ בְּהַגִּיעַ זְמַן הַנָּ"ל ג"כ צָרִיךְ שֶׁיִּפְקַע הַנְּזִירוּת הַקּוֹדֶמֶת, וּמַדּוּעַ אָמַר אוֹ שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת אֶלָּא ע"כ דְּהַתּוֹסָפְתָּא אָתְיָא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי, אֲבָל לריבר"י נָפְקָא הַנְּזִירוּת בְּהַגָּעַת הַזְּמַן שֶׁל עוֹנַת נְדָרִים, וּלְכָךְ כָּתְבוּ דְּבִפְלַגְּתוּא פֵּירוּשׁ בְּדָבָר שֶׁתַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּא לָא קָא מַיְירֵי.

אֲבָל עֲדַיִן יְקֻשָּׁה דהו"ל דְּבִזְמַן הַגְּדֻלּוּת נָפְקָא לר' כִּדְאִית לֵיהּ ולריבר"י כִּדְאִית לֵיהּ, דִּלְפִי דַּעַת הַתּוֹסָ' בְּזֶה לֵיכָּא פְּלוּגְתָּא דְּנָפְקָא הַנְּזִירוּת כְּשֶׁהִגְדִּיל וְאֶפְשָׁר דע"ז כָּתְבוּ אִי נָמֵי דְּלָא קָתָנֵי לֹא מִידֵי דְּבִיד אָדָם לְבַטֵּל הַנְּזִירוּת, וְאָתֵי שַׁפִּיר.

וְהָשְׁתָּא דְּאָתֵית לְהָנֵי, י"ל דְּרַשִּׁ"י לָא פְּלִיג בְּעִיקַּר דִּין זֶה דְּהַפְקָעַת הַנְּזִירוּת וּכְמוֹ שֶׁתָּמַהּ מִסְּבָרָא הַתּוֹסָ' יו"ט הַנָּ"ל, אֶלָּא דְּכַוָּנַת רַשִּׁ"י דְּחָלָה הַנְּזִירוּת עָלָיו אֲפִילּוּ לִכְשֶׁיִּגְדַּל, הַיְינוּ זְמַן גְּדֻלּוּת דריבר"י שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים דְּבָזֶה ס"ל לְרַשִּׁ"י דְּהֵיכִי דְּהִדִּירוֹ קוֹדֶם לֹא נִפְקַע רַק עַד שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וּכְהַתּוֹסָפְתָּא, וְאָתְיָא אַלִּיבָּא דכ"ע דְּגַם ריבר"י מוֹדֶה דְּאַף דְּהֵיכִי דְּרוֹצֶה עַכְשָׁיו לְהַדִּירוֹ אֵינוֹ יָכִיל וּמִטַּעְמִים הַמְבֹאָרִים שָׁם בְּנָזִיר (כ"ט ע"ב), אֲבָל מוֹדֶה דְּאֵינוֹ נָפְקָא מֵרְשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי עַד שֶׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת שִׁיעוּר גַּדְלוּת הָאָמוּר בְּכָל מָקוֹם, וְיֵשׁ עוֹד לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין נְדָה (מ"ו ע"ב) לְעִנְיַן מֻוְקָּא הַסָּמוּךְ לְאִישׁ בְּנֶדֶר לְעִנְיַן עוֹנְשִׁין, ודו"ק שׁוּב עַיַּנְתִּי בְּאוֹרַח לְמִישׁוֹר וּבִרְכַּת רֹאשׁ"ש וְרָאִיתִי שֶׁכֵּן פֵּירְשׁוּ בְּתוֹסָ' וּבְאוּ"מ הְקֻשָּׁה הָא הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בד"ה הַנִּיחָא כָּתְבוּ דלכ"ע עונ"ד אֵינוֹ סוֹתֵר וְסַיֵּם בצ"ע וְהוּא כְּשִׁיטַת רַשִּׁ"י שֶׁכָּתַבְתִּי ובב"ר מָתָרֵץ דְּלָמָּ"ד מהסל"א מִדְּאוֹרַיְיתָא ס"ל לריבר"י דְּגַם עונ"ד מְבַטְּלוֹת וז"פ עכ"ל אָכֵן שִׁיטַת רַשִּׁ"י אֵינוֹ כֵּן וְגַם יֵשׁ לְהָעִיר דְּהָרַמְבַּ"ם לֹא הֶעְתִּיק ג"כ הַתּוֹסָפְתָּא זוֹ דְּאוֹ שֶׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וּבְזֶה יהי' נִיחָא מש"כ

השאג"א בִּתְשׁוּבָה סי' סָמֶךְ דִּנְזִירוּת ע"י אָבִיו לָא מַשְׁמַע לֵהּ אע"ג דְּתָנֵן הָאִישׁ מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בְּנָזִיר וּמִן הַתּוֹרָה הוּא וכדאר"י שָׁם, הָא אֵין מַדִּירוֹ בְּנָזִיר אֶלָּא עַד שֶׁיַּגְדִּיל וְלָמֶ"ד מֻוְקָּא הסל"א מה"ת נִדָּרוֹ נֶדֶר אֵין אָבִיו יָכוֹל לְהַדִּירוֹ אֶלָּא עַד אוֹתוֹ זְמַן וַאֲפִי' דְּהַדִּירוֹ קוֹדֶם לָכֵן כְּשֶׁמַּגִּיעַ אוֹתוֹ זְמַן בָּטְלָה נְזִירוּת אָבִיו מֵעָלָיו כִּדְמוֹכַח הָתָם עכ"ל, וְקָשֶׁה שֶׁלֹּא הֵבִיא שִׁיטַת רַשֵּׁ"י דְּלֹא נִתְבַּטֵּל הַנְּזִירוּת לְכְשֶׁיַּגְדִּיל כְּמוֹ שֶׁהֵבִינוּ הַתּוֹסָ' יו"ט וּדְעִמַּיְ'.

ולפמש"כ א"ש דְּגַם הוּא הֵבִין דְּכַוָּנַת רַשֵּׁ"י הִיא כמש"כ וּבְזֶה הוּא דְּפָלִיג רַשֵּׁ"י בְּהַגָּעַת זְמַן עונ"ד, אֲבָל בְּעִיקַּר הַדִּין לָא פְּלִיג וּלְשִׁיטָתוֹ בִּיבָמוֹת מ"ט וְכַנַּ"ל, אֶלָּא דעכ"פ הו"ל להשאג"א לְהָעִיר מִדִּבְרֵי רַשֵּׁ"י אֵלּוּ: וְהִנֵּה מִשְּׁכְּבָר הַיָּמִים נִזְדַּמֵּן לִי לְעַיֵּן בַּסֵּפֶר שוּ"ת שָׁעוֹת דְּרַבָּנָן מֵחָכָם גָּדוֹל בַּר מַעֲרָבָא וְרָאִיתִי בְּסִפְרוֹ (דַּף נ"ג) שֶׁכְּתָב עַל הַאי דִּינָא וְז"ל וּמִסְתַּפְקָא לִי בְּהָא דְּהָאִישׁ מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בְּנָזִיר אִם הוּא הַדִּין שֶׁמַּדִּיר אֶת בִּתּוֹ דְּהָא קָא חָזֵינַן יָפָה כֹּחַ הָאָב בְּבַת מִבֵּן שֶׁבֵּן אֵין שׁוּם דָּבָר לָאָב בְּבֵן זְכוּת כְּלָל דְּאוֹרָיְיתָא וּבְבַת כָּל שֶׁבַח נְעוּרֶיהָ לְאָבִיהָ וְאִם לְבֵן מַדִּיר בִּנְזִירוּת כש"כ לְבַת,אוֹ דִּילְמָא הִלְכְתָא הָכִי גְּמִירִי לָהּ לְבֵן וְלֹא לְבַת דֵּומְיָא דְּבֵן מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת הָאָב וְלֹא הַבַּת אֲפִילּוּ הָיָה הַבַּת יוֹרֶשֶׁת נַחֲלָה עכ"ל וְאַחֲרֵי כָּל מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ לְהִסְתַּפֵּק וּלְהַסְבִּיר אֶת הַסָּפֵק לֹא הִטְרִיחַ במחכ"ת וְלָקַח רֶגַע אַחַת מְהַנֵּי ,,שָׁעַיִת דְּרַבָּנָן" וּלְעַיֵּן בגמ' דְּנָזִיר שָׁם דכ"ט וְהָיָה רוֹאֶה הָאֵיךְ נָעֲלַם מִמֶּנּוּ ש"ם עָרוּךְ שָׁם דְּקָאָמַר בִּשְׁלָמָא לר' יוֹחָנָן דְּאָמַר הֲלָכָה הִיא בְּנָזִיר אַמְּטוּ לְהָכִי בְּנוֹ אֵין בִּתּוֹ לָא, אֶלָּא לְרֵישׁ לָקִישׁ אפי' בִּתּוֹ קָסָבַר בְּנוֹ חַיָּיב לְחַנְּכוֹ בִּתּוֹ אֵינוֹ חַיָּיב לְחַנְּכָהּ וכו' יע"ש וְעַל הָרַמְבַּ"ם פ"ב מהל' נְזִירוּת בֶּאֱמֶת צ"ע לִי מַדּוּעַ הִשְׁמִיט תַּחַת לְשׁוֹנוֹ דְּדַוְקָא בְּנוֹ אֲבָל לֹא בִּתּוֹ כְּדִמְפוֹרָשׁ בגמ' דְּאֵין חוֹלֵק, (ומש"ה שָׁגָה הֶחָכָם הַנַּ"ל שֶׁעִיקַּר לִימּוּדֵיהֶם הֵם סִפְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וּמָרָן ז"ל) אַךְ בְּהַמְּאִירִי כָּאן מָצָאתִי שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ דְּבָרָיו דּוּכָן לֹא הָאָב אֶת בִּתּוֹ שֶׁאַף בַּבֵּן אֵינוֹ אֶלָּא הֲלָכָתָ סִינַי וְלֹא נֶאֱמְרָה הֲלָכָה אֶלָּא בְּבֵן עכ"ל, וְאִם בַּאֲרָזִים נָפְלָה שַׁלְהֶבֶת הַשְּׁגִיאָה מַה יַּעֲשֶׂה אֲזוֹבִי קִיר כְּמוֹנִי קְטַנֵּי הַזְּכָרִין וּגְדוֹלֵי הַמֻּוְטָרָדִים בִּדְחֻקּוֹת הַחַיִּים, וּבִפְרָט בְּצַעֲרֵי יְרוּשָׁלָם, אַף שֶׁלֹּא אָמַר אָדָם צַר לִי מֵעוֹלָם: וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם קֻוּשְׁיָא יָפָה עַל הַאי דִּינָא דְּהַבֵּן מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אָבִיו וְלֹא הַבַּת, מֵהַהִיא דְּקִדּוּשִׁין (דַּף טו"ב) אִתְּמַר אָמַר מָר ע"ע עוֹבֵד אֶת הַבֵּן וכו' מָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת אֶת הַבֵּן וּלְהוֹצִיא אֶת הָאָח מִרַבָּה אֲנִי אֶת הַבֵּן שֶׁכֵּן קָם תַּחַת אָבִיו לִיעָדָה וְלִשְׁדֵה אֲחֻזָּה וכו', וְקָשֶׁה אַמַּאי לֹא אָמַר מִרַבֶּה אֲנִי אֶת הַבֵּן שֶׁכֵּן קָם תַּחַת אָבִיו לִיעָדָה וְלִשְׁדֵה אֲחֻזָּה וּלְגַלֵּחַ בִּמְעוֹת נְזִירוּת אָבִיו דהו"ל תְּלָת וְהָוֵי נפ"מ טוּבָא דְּכִי מַסִּיק וָתָ"ל דְּהָכָא תַּרְתֵּי וְהָכָא חֲדָא וּמְשַׁנֵּי שְׁדֵה אֲחֻזָּה נָמֵי מַהַאי פִּירְכָא הוּא דְּקָא נָפְקִי לֵיהּ, עֲדַיִין קָשֶׁה וָתָ"ל שֶׁהָכָא אִיכָּא תַּרְתֵּי שֶׁקָּם תַּחַת אָבִיו לִיעָדָה וּלְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אָבִיו, וְהָכָא בְּאָח לֵיכָּא אֶלָּא חֲדָא וצ"ע עכ"ל, וא"ל כְּמוֹ שֶׁאֵין עוֹשִׂין ק"ו מֵהָלָכָה, כָּךְ אֵין עוֹשִׂין יוֹכִיחַ וְאֵין דָּנִין מֵהָלָכָה למ"מ וצ"ע בְּכָלָל הַזֶּה.

וְאֵין לְהַאֲרִיךְ עוֹד: שָׁם הָאִישׁ מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אָבִיו כְּנִרְאֶה גַּם זֶה מִכְּלָל הַהֲלָכָה דְּדַוְקָא עַל נְזִירוּת אָבִיו הוּא מְגַלֵּחַ, וְלֹא עַל נְזִירוּת אִמּוֹ הֵיכִי שֶׁהָיְתָה נְזִירָה וְהוּא יָרַשׁ אוֹתָהּ. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בִּנְכָסֵי הָאֵם דְּאָמַר קְרָא לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה (בְּכוֹרוֹת נ"ב ע"א): שָׁם מַה בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה וכו' עַיֵּן קִדּוּשִׁין כ"ד ע"א תוס' ד"ה אֶלָּא וכו' דְּנִרְאֶה לר"ת וכו' וה"פ אִישׁ אָמַר רַחֲמָנָא דְּמוֹסִיף חֹמֶשׁ עַל מַעֲשָׂרוֹ וְלֹא אִשָּׁה אֲפִילּוּ בְּזוּזֵי דִּידַהּ וּמַעֲשֵׂר דִּידַהּ וכו' יע"ש וצ"ע לר"ת אַמַּאי לָא תָּנֵי לֵיהּ בְּסוֹטָה הָכָא בַּמִּשְׁנָה

בִּדְבָרִים שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה כִּי הוּא חִידּוּשׁ גָּדִיל, עַיֵּין הַגָּהוֹת מָהָרָ"ל בַּעֲרָלִין ז"ל שָׁם שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה: עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר בְּמַאי דְּאִבְּעִי רַבִּי זֵירָא (בר"ה ו' ע"ב) אִשָּׁה מַה הִיא בְּבַל תְּאַחֵר מִי אָמְרִינַן הָא לָא מִיחַיְּיבָה בִּרְאִיָּיה אוֹ דִילְמָא הָא אִיתָא בְּשִׂמְחָה יע"ש, הו"ל לְמִפְשָׁטָ' מֵהָכָא דא"כ הו"ל לְהַתְנָא לְמֵיתְנֵי בְּהָנֵי דְּבָרִים שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, וע"כ דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר, וְאֶפְשָׁר מִזֶּה קְצָת סְעִיתָא לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק (בפי"ד ממעה"ק) דְּאִשָּׁה עוֹבֶרֶת בָּבַל תְּאַחֵר, וְעַיֵּין שאג"א (סי' ס"ו) וְגַם אֶפְשָׁר לְיַמֵּר דְּלָא פְּסִיקָא לֵיהּ, מִשּׁוּם דְּמָצִינוּ בְּחַטָּאת יוֹלֶדֶת דְּעוֹבֶרֶת בָּבַל תְּאַחֵר בִּנְדָרִים (ד"ח) עַיֵּין שאג"א שָׁם, וְעַיֵּין בַּקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם מַה שֶּׁדָּחָה בָּזֶה ואכמ"ל, וְעַיֵּין בְּקוּנְטְרָם תּוֹכַחַת מְגֻלֶּה בִּדְבַר אֶתְרוֹגֵי קוּרְפּוּ קְצָת בְּעִנְיָן זֶה וּבְשֵׁם הֶעָרוּךְ לְנֵר סוֹף פ"ק כְּרִיתוֹת, וְכֵן יֵשׁ לְהָעִיר לְפִי מַה שֶּׁמָּצָאתִי (בְּדָרֶךְ לְמוּדֵי מס' כְּרִיתוּת בִּשְׁנַת התר"ע) חִידּוּשׁ גָּדוֹל בשטמ"ק למס' כְּרִיתוּת דַּף ג'.

ע"א אוֹת י ג דְּאִשָּׁה לָא מְחַיְּיבָת אִם הָעֲבִירָה מִזַּרְעָהּ לְמוֹלֶךְ וְזַ"ל שָׁם גִּלְיוֹן קְצָת קָשֶׁה לָמָּה לֹא פָּרִיךְ מִמּוֹלֶךְ דְּלָא מָצִינוּ אִשָּׁה שְׁנִתְחַיְּיב דִּכְתִיב מִזַּרְעוֹ וְכֵן הַמַּעֲלֶה אֵיבָרִים בַּחוּץ דְּשָׁמָא לָא מְחַיְּיב רַק אוֹתָן שֶׁרְאוּיִין לְהַקְרִיב בְּפָנִים ע"ל גִּלְיוֹן, וא"כ לְיַחֲשִׁיבָהּ בְּכָאן בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, אַךְ דִּבְרֵי הַגִּלְיוֹן צע"ג דא"כ גַּם זָר יהי' פָּטוּר עַל הַעֲלָאָה, וְיֵשׁ לְהַסְבִּיר דְּזָר הָוֵי בְּמִינוֹ בַּר הַעֲלָאָה, אֲבָל לֹא נָשִׁים, אֲבָל יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מִפֶּרֶק י"ג דְּזְבָחִים (מ"ג) דְּתָנַן חוֹמֶר בִּשְׁחִיטָה מִבְּהַעֲלָאָה יע"ש אַמַּאי לָא תָּנֵי חוֹמֶר בִּשְׁחִיטָה שֶׁכֵּן נוֹהֶגֶת בָּנָשִׁים כֵּינָן שֶׁשְּׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בְּנָשִׁים, משא"כ בְּהַעֲלָאָה שֶׁאֵינָן בְּפָנִים פְּטוּרוֹת בַּחוּץ, א"ו דְּלָא בָּעֵינַן בְּאָדָם הַמַּקְרִיב שֶׁיִּהְיֶ' רָאוּי לְהַקְרִיב בְּפָנִים רַק עַל הַקֳּדָשִׁים בָּעֵינַן וצ"ע, וּבְחַפְשִׁי בְּחִינּוּךְ מְצָוָה זוֹ בס' תל"ט ובס' קפ"ו, רָאִיתִי דְּבַר פְּלָא שֶׁכְּמוֹ בְּמִתְכַּוְּון נִשְׁמַט עַל דִּין זֶה שֶׁכָּתַב שֶׁנּוֹהֵג בכ"מ ובכ"ז וְלֹא כָּתַב בזו"נ כְּמוֹ שֶׁדַּרְכּוֹ לְכָתוֹב בְּכָל מָקוֹם, וּמִזֶּה יֵשׁ מָקוֹם לַחְשׁוֹב דס"ל בֶּאֱמֶת דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת וּבְסִי' ת"מ שָׁם מְסַיְּימִים וְנוֹהֶגֶת מְצָוָה זוֹ בִּזְכָרִים וּנְקֵבוֹת וְיֵשׁ לְעַיֵּין, וְעַיֵּין במהרי"ט בְּחִדּוּשֵׁי קִדּוּשִׁין עַל הַמִּשְׁנָה דְּהַסְּמִיכוֹת וְהַתְּנוּפוֹת וכו' כָּתַב תֵּימַהּ אַמַּאי לָא חָשִׁיב לְהוּ בְּסוֹטָה ס"פ הָיָה נוֹטֵל בַּהֲדֵי מִילֵּי בְּבֵין אִישׁ לְאִשָּׁה וכו' וְכֵן בְּמַה בֵּין כֹּהֵן לְכֹהֶנֶת אַמַּאי לָא חָשִׁיב הַגָּשׁוֹת וּקְמִיצוֹת ע"כ לֹא רָאָה לְרַגַּע דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' אֵלּוּ אַף שֶׁהֵבִיאוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּדַף י"ח: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כָּל וכו' וי"ל מש"ה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּהּ מִשּׁוּם דקיי"ל מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ וכו' הִנֵּה הָיָה מְסַוָּפֵק אֶצְלִי אִם זֶה מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן עַד שֶׁמָּצָאתִי כָּאן בְּקֶרֶן אוֹרָה בד"ה וְהַתּוֹסָ' דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּאֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן יע"ש וצ"ע דא"כ אֵיךְ נִשְׂרֶפֶת וְעוֹבְרִין עַל בַּל תַּשְׁחִית, וי"ל וְעַיֵּין הֶעָרָה כְּזֶה בְּשוּ"ת מהרא"ל צוּנְץ זַ"ל חאור"ח סי' ה' בְּעִנְיַן חָמֵץ דְּרַבָּנָן יע"ש, וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה דְּכֹל שא"ר מִדְּרַבָּנָן הָוֵי א"ר מִדְּאוֹרַיְיתָאוְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלָכֵן הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' רְאָיָה מפ"ד דְּנָזִיר דְּלִכְאוֹרָה וְכִי צָרִיךְ לִרְאָיָה דְּמַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ אֶלָּא דִּלְפִי הַנַּ"ל א"ש דְּהַתּוֹסָ' הֵבִיאוּ לִרְאָיָה דְּגַם הָתָם אָמְרִינַן אִם שָׁלְטָה הַחַטָּאת תָּמוּת וְקָאֵי פָּרִיךְ מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ וּמְנָא לָהּ ל וּמַאי פָּרִיךְ דְּהָא מִדְּאוֹרַיְיתָא שָׁלְטָה הִיא וּלְכָךְ תָּמוּת, וע"כ אוֹ דְּמַה שֶּׁקָּנְתָה וכו' קָנָה בַּעְלָהּ מִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא אוֹ דְּקִנְיַן דְּרַבָּנָן מְשַׁוְּוִי לְכָל הַדִּינִים וְאוֹרַיְיתָא, וּפְשָׁטוּת הַדְּבָרִים כְּכָל מָקוֹם מוֹרֶה שֶׁהוּא רַק דְּרַבָּנָן וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם פי"ב מֵאִישׁוּת דִּין ג' והד' שֶׁזּוֹכֶה בָּהֶן הַבַּעַל כֵּן לָקַן מד"ס הֵן וכו' וּבִירוּשַׁלְמִי הַבַּעַל הִשִּׂיג עָלָיו הָרָאָבָ"ד וְעַיֵּין מ"מ, וְכָל השו"ט שֶׁל הַתּוֹסָ' כְּמַעַט מְבֹאָר בְּנָזִיר שָׁם (כ"ד ע"א) וְקַוּשְׁיַת הק"א חֲזָקָה הִיא דא"כ הֵיכִי דְּהִיא מְבִיאָה מִשְּׁלָהּ כְּגוֹן שֶׁנָּתְנוּ לָהּ ע"מ שֶׁאֵין לְבַעְלָהּ רְשׁוּת

בָּהּ (אוֹ שֶׁקְּמָצָהּ מֵעִיסָּתָהּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּנָזִיר שָׁם) אוֹ בְּנוֹתֵן לָהּ בְּמַתָּנָה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר וְכִי הֵיכִי דְּאִשָּׁה עוֹשָׂה תְּמוּרָה בְּקָרְבָּן שֶׁנָּתַן לָהּ בַּעְלָהּ מִשּׁוּם דְּהִיא מִתְכַּפֶּרֶת ה"נ תִּקְמֹץ וְתֹאכַל ע"ש וְעַיֵּין בב"ת דַּף נ"א ע"ב בַּתּוֹסָ' ד"ה קָנָתָה וכו' וּלְתֵירוּץ הר"י א"ש וע"ש ודו"ק וְכֵן עַיֵּין בְּקִדּוּשִׁין כ"ו ע"א לְעִנְיַן פִּדְיוֹן מע"ש וְכֵן בְּסַנְהֶדְרִין (ע"א ע"א) דְּפָרִיךְ גַּבֵּי בֶּן סו"מ אִמּוֹ מנ"ל וְהָא מַה שֶּׁקָּנָתָה וכו' וְעַיֵּין רַשְׁבָּ"א בְּקִדּוּשִׁין דכ"ג דְּמַשְׁמַע דְּגַבֵּי קִנְיַן עֶבֶד הָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּאָמַר בְּטַעְמָא דְּאַקְנֵי לֵיהּ אַחֵר מָנָה ע"מ שֶׁאֵין לְרַבּוֹ רְשׁוּת בּוֹ מְהַנֵּי מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּמַתָּנָה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה יע"ש.

וּפָשׁוּט דְּנִרְאֶה דְּהָוֵי כְּמוֹ הֶפְקֵר ב"ד הֶפְקֵר שֶׁהִפְקִירוּ מָמוֹן הָאִשָּׁה לַבַּעַל וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן במס' גִּיטִּין (נ"ה ע"ב) כָּרֵת שע"י דִּבְרֵיהֶם בָּאתָה לוֹ אוֹקְמֵי' רַבָּנַן בִּרְשׁוּתֵיהּ כִּי הֵיכִי דְּלִיחַיֵּיב עָלֶיהָ וכו', וְעַיֵּין הַגָּהוֹת רצ"ח שָׁם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים אכמ"ל וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי רִיטְבָ"א לִיבָמוֹת דַּף פ"ו ע"ב דְּכָתַב שָׁם וא"ת כֵּיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא לרע"ק דַּוְקָא לְלֵוִי הַאִיךְ אָפְשָׁר לְקָנוֹס עֶזְרָא שֶׁיִּתְּנוּ לַכֹּהֵן כְּלָל שֶׁהֲרֵי לֹא יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל יְדֵי נְתִינָה וי"ל כֵּיוָן דְּמָמוֹנָא הוּא הֶפְקֵר ב"ד וְאַפְקוּהָ רַבָּנָן לְמַעֲשֵׂר מִן הַלְוִיִּם וְאוֹקְמִינְהוּ בִּרְשׁוּת הַכֹּהֲנִים וַעֲשָׂאָם שְׁלוּחִים שֶׁל לְוִיִּם עכ"ל וְעַיֵּין בְּשׁו"ת בֵּית אֶפְרַיִם שֶׁהוּבָא כפ"ת חו"מ סי' רל"ה ס"ק ד' וְרָאִיתִי בְּתוֹרַת הַקְּנָאוֹת שֶׁהִקְשָׁה לְפִי תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' דא"כ גַּם בְּהָא דְּנָזִיר אע"ג דְּמַה שֶּׁקָּנָתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ נִיחָא הָא דְּתָמוּת כֵּיוָן דְּעַל חֵלֶק שֶׁלָּהּ הָוֵי כְּחַטָּאת שמ"ב מַה בְּכָךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ ג"כ חֵלֶק בָּהּ ע"כ תָּמוּת הַבְּהֵמָה מִשּׁוּם חֶלְקָהּ שֶׁהוּא מְעוֹרָב עִם חֵלֶק בַּעְלָהּ וכו' יע"ש וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דִּכְמוֹ דִּגְמִירִי הִלְכְתָא דְּאֵין חַטָּאת צִיבּוּר מֻתָּה עַיֵּין תְּמוּרָה ט"ז ע"ב ה"נ לְפִי סְבָרַת הַתּוֹסָ' דְּהָוֵי שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ שֻׁתָּפִין א"נ גְּמוּרֵי דְּאֵין חַטָּאת שֻׁתָּפִין מֻתָּה וּכְמוֹ דקיי"ל לְעִנְיַן תְּמוּרָה דְּאֵין צִיבּוּר וְשֻׁתָּפִין עוֹשִׂין תְּמוּרָה עיי"ש בִּתְמוּרָה.

וּבְדַף ב' ובכמ"ק ויל"ע בָּזֶה וְגַם צע"ק מִתּוֹסָ' לְעֵיל ד"ה הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי וכו' ודו"ק וְעוֹד דְּאָפְשָׁר דבכה"ג הָוֵי כְּמוֹ מָעוֹת סְתוּמִין דְּיִפְלוּ לְנָדָבָה אַף שֶׁדְּמֵי חַטָּאת מְעוֹרָבִין בָּהֶם עַיֵּין בְּנָזִיר שָׁם וּבְדַף כ"ה פֵּ"א שָׁם אֶלָּא דִּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה כָּאן, יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּהָא דְּסַנְהֶדְרִין (ע"א) שֶׁהֲבֵאתִי דְּמַאי פָּרִיךְ אִמּוֹ מָנָה לַהּ מַה שֶּׁקָּנָתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ הָלֹא לֹא קָנָה אֶלָּא לְפֵירוֹת וא"כ כְּשֶׁגָּנַב הֲרֵי גָּנַב כֻּלּוֹ ועכ"פ אֵיכָא כָּאן חֵלֶק אִמּוֹ וע"ז חַיָּיב וּמַה מְּגָרַע שֶׁיֵּשׁ גַּם בְּגִנְבָה זוֹ מִשֶּׁל אָבִיו ג"כ וצ"ע וּבָרוּר וְעַיֵּין הֵיטֵב בב"ת שָׁם (נ"א ב') תוס' ד"ה קָנָתָה וכו' וְהַתּוֹסָ' בְּסַנְהֶדְרִין שָׁם לָא ס"ל הָכִי: שָׁם בא"ד וא"ת מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בָּהּ א"כ הָוֵי לָהּ מִנְחַת שֻׁתָּפוּת וכו' וְהָכִי קָתָנֵי בְּסִפְרֵי לְהֶדְיָא וכו' עַיֵּין רָשָׁ"שׁ וְכֵן כִּוַּנְתִּי אֲנִי וְגַם עַיֵּין בק"א שֶׁבֵּיאֵר הֵיטֵב עי"ש וּבְתוֹסָ' ד"ה הַקּוֹמֶץ מַסְקִי דְּאַף שֶׁהִיא מִתְכַּפֶּרֶת בְּמִנְחָה זוֹ מ"מ הָכָא יֵשׁ לוֹ לַבַּעַל חֵלֶק בַּמִּנְחָה וְטַעְמָא דְּמִילְתָא נִרְאֶה מִשּׁוּם דְּלִבְרֵר בֵּין שְׁנֵיהֶם קָאָתֵי וְהַמִּנְחָה צָרִיךְ הוּא כְּמוֹ הִיא וּלְכָךְ בע"כ אוֹקְמֵי' רַחֲמָנָא בִּרְשׁוּתוֹ וְאַף שֶׁעִיקַּר הַכַּפָּרָה בַּשְּׁבִילָהּ שֶׁהִתְנַהֲגָה בִּפְרִיצוּת וְעוֹבֶרֶת עַל דְּתוּ וצ"ע לְעִנְיַן תְּנוּפָה דְּאָמְרִינַן בְּרֵישׁ פִּירְקִין דְּבָעֵינַן תְּנוּפָה בִּבְעָלִים וע"ש וּבְרַשְׁ"י שָׁם וא"כ לִיבְעֵי הַבַּעַל לְהָנִיף וצ"ל דְּזֶה תַּלְיָא מִשּׁוּם כַּפָּרָה וְהַכַּפָּרָה הִיא כֻּלָּהּ דְּיָדָהּ וְנֶפֶשׁ קָרִינַן בָּיָה כמש"כ הַתּוֹסָ' ה"נ הִיא הָעִיקָּרִית וְעוֹד הֲרֵי לְעִנְיַן תְּנוּפָה מְהַנֵּי אֶחָד ע"י כֻּלָּן כְּמוּבְאָר בָּרָמְבַּ"ם פ"ט ממעה"ק וא"כ הִיא תָּנִיף עַל יָדוֹ – ובס' שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים כְּלָל י"ד כָּתַב וְדַע שֶׁיֵּשׁ לְהִסְתַּפֵּק מִנְחַת כֹּהֵן שֶׁנִּשְׂרָפָה אִם בְּשֻׁתָּפוּת אָה נִקְמְצָה אוֹ לָאו וכ"ת אִיךְ יְצַוֵּיר מִנְחָה בְּשֻׁתָּפוּת כמש"כ הר"מ י"ל דְּיֵצֶר הִפְרִישׁ מִנְחָה וּמֵת וְהִנִּיחַ שְׁנֵי בָּנִים דְּמִבְיאִין בְּשֻׁתָּפוּת כמש"כ שָׁם בהי"ג

וּמַשְׁכַּחַת א' מֵהֶם מַמְזֵר אוֹ חָלָל גַּם בְּהָא גּוּפָא יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק חָלָל מִנְחָתוֹ נִשְׂרָפָת אוֹ נִקְמָצַת וממ"ש בה' מעה"ק פי"ב ה"ב דְּמִנְחַת נָשִׁים הַנִּשּׂוּאוֹת לַכֹּהֲנִים אֵין נֶאֱכָלוֹת י"ל בֵּינֵיהֶם שׁוּב רָאִיתִי דְּמִנְחָה בְּשֶׁתָּפוּת לֵיתֵהּ וכו' עיי"ש וְכִמְדֻמֶה לִי שֶׁלֹּא רָאָה לְרַגַּע זוֹ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כָּאן דְּמַשְׁמַע דְּמִשּׁוּם שֶׁתָּפוּת אֵין קְפִידָא הָא דְּנִשְׂרָפָת כֻּלָּהּ רַק מִשּׁוּם עִיקַּר הַקְרָבַת הַמִּנְחָה ודו"ק וְעַיֵּין מנ"ח מ"ע קל"ד בָּזֶה שֶׁלֹּא רָאָה שָׁם בשוש"ע וּבְמַה שֶׁנּוֹגֵעַ לַדִּינִים אֵלֶּה לֹא הֵבִיא מֵהַתּוֹסָ' ז"ל: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה הַקּוֹמֶץ וכו' בִּירוּשַׁלְמִי בָּעֵי אַלִיבָּא דר"ש אִלֵּין שִׁירַיִם וכו' וּפְשִׁיט לָהּ מדראבר"ש וכו', עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א מַה שֶּׁהִרְגִּישׁ, וּבֶאֱמֶת הַתּוֹסָ' הֶעְתִּיקוּ בְּחִסּוּר לָשׁוֹן וְז"ל הַיְרוּשַׁלְמִי נִשְׁמָעֶנָּה מִן הָדָא ראבר"ש וכו' רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי מָה אֲנַן קַיְימִין אִם בַּדָּשָׁן שֶׁלְּמַעְלָה כְּבָר אָמְרָה ר' שִׁמְעוֹן אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְדָשָׁן שֶׁל מַעֲלָן תְּנֵהוּ עִנְיָן לְדַשָּׁן שֶׁל מַטָּן, הָדָא אָמְרָה נִיתְנָן בַּלַּיְלָה וְנִיתְנִין לְאַחַר חֲיָתָהּ וּמְחַשֵּׁב לָהֶן וּפֵירֵשׁ הפ"מ הָדָא אָמְרָה ש"מ דְּדִין שִׁירַיִם לָהֶן דְּאִם הָיָה לָהֶם דִּין קוֹמֶץ לָא הָוֵי פְּלִיג ר' אֶלְעָזָר בְּהָא אַאַבְוה שֶׁלֹּא יִקָּרְבוּן לְמַעְלָה ע"כ פֵּירֵשׁ לְפֵירוּשׁוֹ ש"מ דְּגַם ר"ש דִּין שִׁירַיִם לָהֶם מְשַׁוֵּוי לָהּ, וְעַיֵּין שָׁם בְּשִׁירֵי קָרְבָּן מש"כ בָּזֶה והק"א לֹא רָאָה בְּמָהַרְשָׁ"א וּבְמָפֶרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי: הִנֵּה מִשֶּׁכְּבָר הַיָּמִים הֶעָרוֹתַי בְּדָבָר חָדָשׁ בְּגִלְיוֹן הַמִּשְׁנָיוֹת שֶׁלִּי במס' הוֹרָיוֹת פ"ב וְהוּא דְּשָׁם מ"ה תְּנַן דְּאֵין חַיָּבִין עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל וְעַל בִּיטּוּי שְׂפָתַיִם וְעַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו וְהַנָּשִׁיא כַּיּוֹצֵא בָּהֶם דִּבְרֵי ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי ר"ע אוֹמֵר הַנָּשִׂיא חַיָּיב בְּכֻלָּן וכו', וְכָתַב הרע"ב דְּהָא דְּכֹהֵן מָשִׁיחַ פָּטוּר מִקָּרְבָּן הָאָמוּר בִּשְׁמִיעַת קוֹל וּבִיטּוּי שְׂפָתַיִם וכו' הוּא מִשּׁוּם דִּכְתִיב זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו וכו' עֲשִׂירִית הָאֵיפָה זֶה מִיעוּט הוּא לוֹמַר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁל מִנְחַת חֲבִיתִין בָּא חוֹבָה לַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ וְאֵין עֲשִׂירִית הָאֵיפָה אַחֵר בָּא לוֹ חוֹבָה וכו' יעי"ש, נ"ב יֵשׁ לְעַיֵּין לְפִי זֶה אִם כֹּהֵן מָשִׁיחַ מֵבִיא קָרְבַּן מִנְחַת סוֹטָה דִּכְתִיב נָמֵי אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִית הָאֵיפָה עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁנִּסְתְּרָה, וְאָפְשָׁר דְּאֵינוֹ חוֹבָה וְלָא מְמַעֲטִינַן מִזֶּה.

וְעַיֵּין חִינּוּךְ ובמנ"ח אי נִקְרֵאת חוֹבָה, עכ"ל, וְכָאן בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס שֶׁלִּי מָצָאתִי כָּתוּב בזה"ל עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' אֵלּוּ יֵשׁ לְצַדֵּד בְּמַה שֶׁהֶעָרוֹתַי בְּגִלְיוֹן מִשְׁנָה דְּהוֹרָיוֹת פ"ב דלר"ע דס"ל דְּאֵין כֹּהֵן מָשִׁיחַ מֵבִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה וכו' מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר גַּבֵּי חֲבִיתִין זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו וכו' זֶה חוֹבָה וכו' יע"ש א"כ א"צ לְהָבִיא מִנְחַת סוֹטָה עָלֶיהָ וא"א בִּשְׁתֵּיהָ, אֲבָל לְפִי הַמְבֹאָר (דְּעִיקַּר כַּפָּרָה מִשּׁוּם דְּיָדָהּ וְנֶפֶשׁ קָרִינַן בֵּיהּ וְלָא הָוֵי כְּשֶׁתָּפוּת לְעִנְיָן זֶה וְכֵן רָצָה הַתּוֹסָ' לוֹמַר דְּכֻלָּהּ מִנְחָה שָׁדֵינַן בָּתַר דְּיָדָהּ מִשּׁוּם דְּהִיא הַמִּתְכַּפֶּרֶת בּוֹ) י"ל דְּכֵינָן דְּהִיא מִתְכַּפֶּרֶת בּוֹ אֵין מְמַעֲט מִזֶּה דְּקַאי רַק עָלָיו לְבַד בְּמָקוֹם שֶׁהוּא צָרִיךְ הַכַּפָּרָה, וְלֹא בְּמָקוֹם שֶׁהִיא צְרִיכָה הַכַּפָּרָה, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לַבַּעַל חֵלֶק בּוֹ וז"פ וְעַיֵּין בתו"כ פ' וַיִּקְרָא דְּמַרְבִּינַן מִנֶּפֶשׁ שֶׁכֹּהֵן מָשִׁיחַ מֵבִיא מִנְחַת נְדָבָה עיי"ש בַּמַּלְבִּי"ם ודו"ק: כָּתַב בק"א בד"ה ומִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל וכו' נרא' דַּאֲפִי' בְּמִנְחַת נְדָבָה שֶׁל נְשׂוּאָה לְכֹהֵן הַשִּׁירַיִם מִתְפַּזְּרִים לַבָּה"ד מִפְּנֵי חֵלֶק הַבַּעַל וְלֹא נִתְבָּרֵר לִי הַטַּעַם וְעוֹד דא"כ עֶבֶד כֹּהֵן שֶׁהִתְנַדֵּב מִנְחָה ג"כ נֵימָא דְּהַדִּין הָכָא לְהִתְפַּזֵּר עַל בָּה"ד דְּקִנְיַן הָרַב בְּעֶבֶד גָּדוֹל יוֹתֵר מִקִּנְיַן הַבַּעַל בְּאִשָּׁה עכ"ל בְּיוֹתֵר הו"ל לְהָעִיר מֵהַמִּשְׁנָה דִּיבָמוֹת דְּכֹהֶנֶת שֶׁנִּתְעָרֵב וְלָדָהּ בִּוְלַד שִׁפְחָתָהּ דְּקָתָנֵי סֵיפָא וְנוֹתְנִים עָלָיו חֲזָקַת כֹּהֲנִים וְחֲזָקַת יִשְׂרְאֵלִים פֵּירֵשׁ ר"פ לְמִנְחָתָם וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן בד"ה דְּמַסִּיק לְשֵׁם עֵצִים וכו' וּמַשְׁמַע דְּסֵיפָא זוֹ קָאֵי גַּם עַל קוֹדֶם שֶׁנִּשְׁתַּחֲרוּ וְהָוֵי סָפֵק עֶבֶד סָפֵק כֹּהֵן וּמַשְׁמַע דַּוְקָא מִשּׁוּם זֶה מִתְפַּזֵּר עַל בָּה"ד, אֲבָל בְּעֶבֶד כֹּהֵן לְחֲזָקָא לֹא,

אַךְ י"ל אִיפְּכָא דְּזֶה קָאֵי ג"כ עַל הִיגְּדִילוּ וְשִׁחְרְרוּ זא"ז אֲבָל בְּרֵישָׁא בְּלֹא" אֲפִילוּ בְּעֶבֶד כֹּהֵן שֶׁהִתְנַדֵּב מִנְחָה ג"כ מִתְפַּזֵּר עַל בָּה"ד מִשּׁוּם חֵלֶק בְּעָלִים דְּכֹהֵן הוּא וְכֵן מַשְׁמַע לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פי"ב ממעה"ק דִּין י' שֶׁכָּתַב וְוָלָדוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ וַהֲרֵי כָּל א' מֵהֶן סָפֵק מִנְחָתָם נִקְמֶצֶת כְּמַנְחַ"י וְאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת כְּמִנְחַת כֹּהֲנִים עכ"ל וְלֹא קָאָמַר וּוְלָדוֹת שֶׁל כֹּהֶנֶת וְשִׂפְחָה מַשְׁמַע דְּאַיְירִי בְּכָלָל וְוָלָדוֹת כֹּהֲנִים וְיִשְׂרְאֵלִים וי"ל: עוֹד כָּתַב בְּקֶרֶן אוֹרָה בא"ד ד"ה הָא יֵשׁ בּוֹ שֻׁוָּתְפוּת וכו' דבלא"ה אֵין כָּאן קוֹשְׁיָא (קוֹשְׁיַת הַתּוֹסָ') כ"כ כָּאן דְּהָכָא מִצְוָתָהּ בְּכָךְ וְכָךְ הִיא בָּאָה חוֹבָה אֵין זוֹ בִּכְלַל מִנְחָה דְּאֵינָהּ בָּאָה בְּשֻׁוָּתְפוּת דְּהָתָם בְּמִנְחַת נְדָבָה מַיְירֵי ע"כ, הִנֵּה מָצִינוּ בַּמִּשְׁנָיוֹת כְּרִיתוֹת פִּ"ה דְּאֵין שְׁנַיִם מְבִיאִין חַטָּאת אַחַת וּפְסַק הֲלָכָה כָּךְ שֶׁאֵין חַטָּאת בָּאָה בְּשֻׁוָּתְפוּת עיי"ש ברע"ב מ"ח, וְדִין הק"א הוּא ד"ח שֶׁצָּרִיךְ לְעַיֵּן בָּהּ, וְכִמְדֻמֶּה לִי שֶׁהָיָה לִי סְתִירָה לִדְבָרָיו אַךְ שָׁכַחְתִּי עַכְשָׁיו מֵרֹב הַבִּלְבּוּלִים וְהַטָּרְדוֹת הַחֲמְרוֹת וְהָרוּחָנִיּוֹת, וְעַיֵּן מנ"ח מ"ע קכ"ט שֶׁכָּתַב דה"ה בְּמִנְחַת חוֹטֵא אִם הִפְרִישׁ מִנְחָה וּמֵת דְּמְבִיאִים הַיּוֹרְשִׁים אֶת הַמִּנְחָה וכו' וְאֵין לוֹמַר דְּהַיּוֹרְשִׁים פְּטוּרִים מִשּׁוּם דְּמִתְקָרְיָא חַטָּאת וְחַטָּאת שֶׁמֵּתָה בְּעָלֶיהָ לְמִיתָה אָזְלָה, ז"א דְּדַוְקָא חַטָּאת וְאָשָׁם הִלְכְתָא גְּמִירִי לָהּ וכו' וּמְבֹאָר סְתָם בַּשַּׁ"ס ור"מ פי"ד ממעה"ק הִנִּיחַ מִנְחָה לִבְנוֹ יִקָּרְבוּ וּבְזָבָחִים ס"ג מְבֹאָר דְּחַטָּאת אִיקְּרִי מִנְחָה וּמִנְחָה אִיקְּרִי חַטָּאת ע"ש בְּרֵישׁ"י וּבְתוֹסָ' וְלֹא מָצִינוּ שֶׁיִּהֵא שָׁוְוֹן לַעַ"ז אִם מֵתוּ בְּעָלֶיהָ נִרְאֶה דְּלָזֶה דִּין מִנְחָה יֵשׁ לוֹ וכו' יעש"ה שֶׁכַּנִּרְאֶה דַּעְתּוֹ הָהִיא דְּזִבָּחִים מַיְירֵי גַּם בְּמִנְחַת חוֹבָה, וְגַם מָצִינוּ דְּחַטָּאת אִיקְּרִי מִנְחָה וכו' וְכַוִּין שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאֵין חַטָּאת בָּאָה בְּשֻׁוָּתְפוּת ה"נ אֵין מִנְחַת חַטָּאת בָּאָה בְּשֻׁוָּתְפוּת וְעַיֵּן תוס' ב"ק (מ ע"א) ד"ה כֹּופֶר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וכו' ודו"ק וְעַיֵּן תו"כ וַיִּקְרָא ס' צ"ז דְּקָאָמַר הַיָּחִיד מֵבִיא מִנְחַת נְדָבָה וְאֵין הַשֻּׁוָּתְפִין מְבִיאִין מִנְחָה נְדָבָה וצ"ל דְּחוֹבָה פְּשִׁיטָא דְּאֵין מְבִיאִין: שָׁם ע"ב גְּמָרָא מ"ט דְּאָמַר קְרָא וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן וכו' כֹּהֵן וְלֹא כֹּהֶנֶת, ופרש"י מ"ט קָאָמַר מַתְנִיתִין מ"כ נֶאֱכֶלֶת כְּשֶׁאֵינָהּ נְשׁוֹאָה לְכֹהֵן וּכְשֶׁהִיא נְשׁוֹאָה לְכֹהֵן אֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת כְּלִיל מִיהוּ לָא הָוֵי עכ"ל וְלֹא זָכִיתִי לְהָבִין דְּלָמָּה צָרִיךְ רַשׁ"י זַ"ל לְהוֹסִיף וּכְשֶׁהִיא נְשׁוֹאָה לְכֹהֵן וכו' הֲלֹא בָּזֶה טַעְמָא אַחֲרִינָא יֵשׁ מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לִשְׁנֵיהֶם חֵלֶק בְּמִנְחָה אֲבָל עִיקַּר שְׁאֵלַת הַגְּמָרָא הוּא מנ"ל עַל כֹּהֶנֶת שֶׁאֵין מִנְחָתָהּ כָּלִיל וְגַם כֹּהֶנֶת שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן לֹא הֶוְזְכַּר בַּמִּשְׁנָה אֶלָּא בַּבָּרַיְיתָא וצ"ע שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הַמְפָרְשִׁים, וּבָרַמְבַּ"ם פי"ב ממעה"ק דִּין י' כָּתַב הַכֹּהֶנֶת מִנְחָתָהּ נִקְמֶצֶת כְּמִנְחַת יִשְׂרְאֵל וְשִׁירֶיהָ נֶאֱכָלִין ע"כ וְהִשִּׁיג עַל זֶה הָרָאָבָ"ד עיי"שׁוְשַׁפִּיר קָא מָתָרֵץ הכ"מ שא"י מַמַּה תָּמַהּ הָרָאָבָ"ד עַל רַבֵּינוּ דְּהָא אִיצְטְרִיךְ לְאשמיענן שאע"פ שֶׁהִיא בַּת כֹּהֵן וְהִיא פְּנוּיָה מִנְחָתָהּ נִקְמֶצֶת וְשִׁירֶי' נֶאֱכָלִין ע"כ וְהִשִּׁיג עַל זֶה הָרָאָבָ"ד עיי"שׁוְכֹחוֹ שֶׁאִיצְטְרִיךְ הָכָא קְרָא עַל זֶה אוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי עַיֵּן בְּתוֹסָ' וְעַיֵּן בלח"מ שָׁם שכ' לְיַשֵּׁב דְּהָרָאָבָ"ד הָיָה לוֹ הַגִּירְסָא בְּרַמְבַּ"ם הָכִי דְּנִקְמֶצֶת כְּמִנְחַ"י וְאֵין שִׁירֶיהָ נֶאֱכָלִין וּלְכָךְ הִקְשָׁה אִי בְּנִשֵּׂאת לְכֹהֵן הֲרֵי כְּבָר אֲמוּרָה לְקַמָּן דְּאֵין שִׁיָּרֶיהָ נֶאֱכָלִים וְאִי בְּנִשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל אֵין הַדִּין כֵּן אֶלָּא דְּנֶאֱכָלִין וְכֵן בִּפְנוּיָ' ג"כ א"א דִּשְׁיָּרֶיהָ נֶאֱכָלִין וּלְכָךְ לָא אוֹקְמֵי הָרָאָבָ"ד זַ"ל בִּפְנוּיָ' עכ"ל: שָׁם ת"ר אִישׁ אֵין לִי אֶלָּא אִישׁ אִשָּׁה מִנַּיִן כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הֲרֵי כָּאן שְׁנַיִם וכו', עַיֵּן בְּחִיְדּוּשֵׁי הַשַּׁ"ס לְהַגָּאוֹן מָהָר"י פִּיק בַּעֲרָלִין זצ"ל שֶׁהִקְשָׁה דְּלִכְאוֹרָה צָרִיךְ מוּבָן גָּדוֹל דמנ"ל לְאַפּוֹקֵי אִישׁ מִמִּשְׁמָעוֹ וְאִי מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְהַצָּרוּעַ הֲלֹא אִיצְטְרִיךְ וְהַצָּרוּעַ לְרַבּוֹת כֹּהֵן הַגָּדוֹל כְּבָרַיְיתָא דְּמַיְירֵי רָבָא במ"ק (י"ד ב') ע"ש, וְהָרַב הַמְּפוֹרָשׁ מהרש"ז מִפּוּזְנָא (כַּנִּרְאֶה הוּא הַחֲמֵדֶת שְׁלֹמֹה) הֵשִׁיב דְּדָרִישׁ וָיו שֶׁל וְהַצָּרוּעַ וַאֲנִי

חִזַּקְתִּי עַל יָדוֹ לְהוֹסִיף דַּאֲפִ' לְמַאן דְּלָא דָּרִישׁ וָיו עכ"פ וָיו וְהָא דְּרִישׁ כִּדְאִיתָא (יוֹמָא מ"ה יְבָמוֹת ע"ב) וְהַשְׁתָּא מוּבָן ג"כ מַה דְּקָאָמַר וְהַצָּרוּעַ הֲרֵי כָּאן שְׁנַיִם לִישָׁנָא שֶׁל הֲרֵי כָּאן שְׁנַיִם קָצָת מְשֻׁוָּלָ הֲבָנָה וְהָכִי הול"ל כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר וְהַצָּרוּעַ לָרַבּוֹת אִשָּׁה, וע"פ הָאָמוּר נִיחָא לְפָרֵשׁ הֲרֵי כָּאן שְׁנַיִם כְּלוֹמַר דִּמְרַבֵּי שְׁנֵי דְּבָרִים ר"ל וְאִשָּׁה מֵרִיבּוּיֵי עכ"ל פִּי ח"ח, וְאַנַּהִיר לָן לְעַיְינִין בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לִתְמוֹהַ עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב בפ"י מהל' תו"צ דִּין ו' דַּאֲפִ' כ"ג שֶׁנִּצְטָרַע פּוֹרֵעַ וּפוֹרֵם שֶׁעֲשָׂה דּוֹחֶה ל"ת עכ"ל וְכָתַב הכ"מ שֶׁהַכֹּל הוּא בפ' וא"מ (דַּף י"ד), וְקָשֶׁה דְּשָׁם מַשְׁמַע שֶׁהוּא לִימּוּד מֵהַקְּרָא וְהַצָּרוּעַ וְלֹא מִטַּעַם עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וּבְיוֹתֵר קָשֶׁה דִּדְבְרֵי הָרַמְבַּ"ם כַּנִּרְאֶה לְקוּחִים הֵם מתו"כ פ' תַּזְרִיעַ סי' קנ"ב ועיי"ש בְּמַלְבִּי"ם ובזה"ל הַצָּרוּעַ אפי' כ"ג לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר רֹאשׁוֹ וכו' יָכוֹל אפי' מְנַוְּעָ מָה אֲנִי מְקַיֵּים בְּגָדָיו יהי' פְּרוּמִים וכו' בְּכָל אָדָם חוּץ מכ"ג ת"ל אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע אפי' כ"ג, הֲרֵי דהתו"כ בְּעַצְמוֹ מַדְחֶה זֹאת וְאִיצְטְרִיךְ לְרַבּוֹת מֵהַפָּסוּק, אֲבָל לְפִי הַנ"ל א"ל דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם הוּא דִּלְפִי מַאי דְּמְבוֹאָר כָּאן הֲרֵי מְרַבֵּינַן מֵהַיִּתּוּר שֶׁל וְהַצָּרוּעַ לְרַבּוֹת אִשָּׁה וְלֵיכָּא רִיבּוּי לכ"ג וּלְכָךְ כָּתַב מִטַּעַם עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת, וּלְפֶלֶא שֶׁכָּל בַּעֲלֵי הַהַגָּהוֹת עַל הָרַמְבַּ"ם (בִּדְפוּס וִוילְנָא) לֹא הֵעִירוּ כְּלוּם בָּזֶה.

ובתו"כ שָׁם סי' ק"נ מַרְבֶּה אִשָּׁה מֵהַפָּסוּק הַקּוֹדֵם דִּכְתִיב אִישׁ צָרוּעַ הוּא יעי"ש בַּמַּלְבִּי"ם, וּלְכָךְ אִיַּיתַּר לֵיהּ זֶה לכ"ג וז"פ, וְעַיֵּין בִּיבָמוֹת דַּף ה' דְּאָמְרִינַן אִיצְטְרִיךְ סד"א שָׁאנֵי כֹּהֲנִים הוֹאִיל וְרִיבָּה בָּהֶן הַכָּתוּב מִצְוֹת יְתֵרוֹת אֲפִילּוּ לָאו שֶׁאֵין שַׁבַּ"כ לָא דָּחֵי קמ"ל דְּדָחֵי יע"ש וּבְזֶה אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ התו"כ הַנ"ל וה"נ עֲשֵׂה זוֹ הֲוֵי שָׁוֶה בְּכָל והל"ת הֲוֵי אֵינוֹ שָׁוֶה בַּכֹּל, אַף קָשֶׁה דְּמַדּוּעַ לֹא הֵבִיא הַגְּמָרָא זֶה הַבָּרַיְיתָא בִּיבָמוֹת שָׁם לְמֵילַף מִינָּהּ דַּעֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וַאֲפִ' אישב"כ וצ"ע עוֹד בָּזֶה לְעֵת הַפְּנַאי אַיְ"ה: שֵׁם הָאִישׁ נִמְכָּר בִּגְנֵיבָתוֹ וכו', ק"ק לְמַה שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם בַּפֵּ"א מהל' עֲבָדִים שֶׁאֵין הָאִשָּׁה מוֹכֶרֶת עַצְמָהּ יע"ש א"כ הו"ל לְחָשְׁבָהּ הָכָא בְּמַתְנִיתִין וְרָאִיתִי שי"ל דְּזֶה כַּוָּנַת הַתּוֹסֶפְתָּא שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בד"ה מַה בֵּין וכו' הָאִישׁ נִמְכָּר וְנִשְׁנֶה וְאֵין הָאִשָּׁה נִמְכֶּרֶת וְנִשְׁנֵית הָאִישׁ נִרְצָע וְנִמְכַּר לע"ע וְקוֹנֶה לע"ע וְאֵין הָאִשָּׁה נִרְצַעַת וְנִמְכֶּרֶת וְקוֹנָה וכו' וְהַנָּה אִם נִפָּרֵשׁ שֶׁאֵינָהּ נִמְכֶּרֶת בִּגְנֵיבָתָהּ זֶה חָשִׁיב גַּם בְּמַתְנִיתִין אֶלָּא דְּכַוָּנַת הַתּוֹסֶפְתָּא הִיא שֶׁאֵינָהּ נִמְכֶּרֶת עַצְמָהּ וְזוֹ כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' לְהַקְשׁוֹת דְּמַדּוּעַ לֹא קָחָשִׁיב זֶה בַּמִּשְׁנָה וְכֵן הָא דְּאֵינוֹ קוֹנֶה ע"ע שג"כ פָּסְקָה הָרַמְבַּ"ם שָׁם בַּפֵּ"א מהל' עֲבָדִים, שו"ר במל"מ שָׁם סוֹף דִּין ב' שֶׁהֵבִיא דהמהרימ"ט בְּחִידּוּשָׁיו לְקִדּוּשִׁין כָּתַב דְּמַהַתּוֹסְפ' שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' סוֹף פ' הָיָה נִיטָּל מוּכָח דְּלָא כְּהָרַמְבַּ"ן (שֶׁיְּכוֹלָה לַמְכִּיר עַצְמָהּ) וְלֹא הֲבִינוֹתִי דְּבָרָיו דְּאֵימָא דְּמַאי דְּקָתָנֵי שֶׁאֵין הָאִשָּׁה נִמְכֶּרֶת הַיְינוּ בִּגְנֵיבָתָהּ אֲבָל אה"נ שֶׁמּוֹכֶרֶת אֶת עַצְמָהּ עכ"ל ולפמש"כ א"ש וכ"נ שֶׁהֲבִין כָּךְ הָרַמְבַּ"ם וּמֵהָכָא שָׁאַב הַדִּין דְּאֵינָהּ מוֹכֶרֶת עַצְמָהּ וְלֹא קוֹנָה ע"ע: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה שֶׁנֶּאֱמַר וכו' מֵרִישָׁא דְּקָרָא וכו', נ"ל עוֹד לוֹמַר דִּמִּדְּרִישָׁא דְּרִישָׁא קְמִדַּיֵּיק דִּכְתִיב וְלָקַח אֲבִי הַנַּעֲרָה וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ וגו' וְשׁוּב כְּתִיב וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָה לְבַד ש"מ זֶה, וז"פ: שָׁם בִּגְנֵיבָתוֹ וכו', בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ הַקּשָׁיָה דְּהָא דָּרְשִׁינַן מֵהַאי קְרָא בִּגְנֵיבָתוֹ וְלֹא בִּכְפִילוֹ וכו' י"ל דְּכֻלְּהוּ הָנֵי דָּרְשׁוֹת ש"מ ע"כ.

וְעַיֵּין תוס' נָזִיר כ"ח ע"א ד"ה עַל חַטָּאתוֹ וכו' תַּרְתֵּי שָׁמְעִינַן מִינָּהּ כִּדְאָמְרִינַן בְּעָלְמָא אַתֶּם וְלֹא שֻׁתָּפִין וכו' וְכֻלְּהוּ דָּרְשִׁינַן מַחַד אַתֶּם ע"כ וְהַרְבֵּה אִיתָא כיו"ב: עַיֵּין כמל"מ פ"ג מהל' עֲבָדִים סוֹף דִּין י"ב שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם מהרמ"ט שֶׁהַקְּשָׁה מִדְּלָא חָשִׁיב בַּמִּשְׁנָה דְּאִישׁ

נִרְצָע וְאֵין הָאִשָּׁה נִרְצַעַת ע"כ ס"ל כת"ק דמ"ע אֵינִי נִרְצָע ומש"ה לָא חָשִׁיב הָאִישׁ נִרְצָע כֵּיוָן דְּתִנָּא אֵין הָאִשָּׁה נִמְכֶּרֶת בִּגְנֵיבָתָהּ מִמֵּילָא מַשְׁמַע דְּאֵין הָאִשָּׁה נִרְצַעַת עכ"ל וְלֹא הֲבָנוֹתַי הֵכִרַחַ זֶה דְּאַכַּתִּי קָשָׁה אַמַּאי לָא תָּנֵי (כָּל הָנֵי דְּהַתּוֹסְפְתָּא) וע"כ אִית לָן לְמֵימַר תָּנָא וְשַׁיֵּיר וְעוֹד שֶׁהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ הָתָם דְּמִכִּירַת הָאָב הָוֵי כִּמְכִירַת ב"ד ומש"ה אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעֵט רְצִיעָה מֵאִשָּׁה אע"ג דְּרְצִיעָה לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא בִּמְכָרוּהוּ ב"ד וא"כ אַף דס"ל לְמַתְנִיתִין דְּהָתָם כת"ק דמ"ע אֵינוֹ נִרְצָע אַכַּתִּי קָשָׁה דְּאַמַּאי לָא חָשִׁיב הָאִישׁ נִרְצָע וְאֵין הָאִשָּׁה נִרְצַעַת, עכ"ל, וְאֵין לִי המהרי"ט לְעַיֵּין אִם הֵבִיא דִּיבּוּר הַתּוֹסָ' דְּכָאן בד"ה מַה בֵּין אַף־שֶׁלְּעֵיל הֵבִיאוֹ כמש"כ המ"ל בְּשֵׁמוּ סוֹף פ"א, וְכֵן הִקְשָׁה הַמְּאִירִי כָּאן, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהָא דְּאֵין הָאִשָּׁה נִמְכֶּרֶת בִּגְנֵיבָתָהּ הוּא תִּלּוּיָ' בְּטַעְמָא וְדִינָא דְּאֵין הָאִשָּׁה מוֹכֶרֶת עַצְמָהּ עפ"י מַה שֶּׁנִּסְתַּפֵּק בס' דְּבַר אַבְרָהָם סי' י' בְּנִמְכָּר עפ"י ב"ד בִּגְנֵיבָתוֹ לְמִי נוֹתֵן הַלּוֹקֵחַ אֶת כֶּסֶף הַקְּנָיָן אִם לב"ד אוֹ לְיַד הַגַּנָּב אוֹ לְיַד הָעֶבֶד מִי נֵימָא שב"ד הֵם הַמּוֹכְרִין אוֹ הַגַּנָּב וְלָהֶם נוֹתֵן דְּמֵי הַקְּנָיָן אוֹ שב"ד כּוֹפִין רַק אֶת הַגַּנָּב לְהַמָּכֵר אֲבָל הוּא עַצְמוֹ חָשׁוּב כְּמוֹכֵר עיי"ש, (וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל דַּף כ"ט בַּהֶגָּה וּבְמִכְתָּבִי שֶׁהִדְפִּיס בס' ד"א ח"ב סי' כ') וא"כ אִי נֵימָא הַסְּבָרָא שֶׁהוּא הַמּוֹכֵר אֶת עַצְמוֹ, יֵשׁ לוֹמַר דִּלְכָךְ אֵין הָאִשָּׁה נִמְכֶּרֶת בִּגְנֵיבָתָהּ, דַּהֲלֹא הב"ד לֹא יַעֲשׂוּ רַק הַכְּפָיָה לְהַמָּכֵר אֲבָל הִיא עַצְמָהּ חֲשׁוּבָה הַמּוֹכֶרֶת וְזֶה אִי אֶפְשָׁר דְּאֵין אִשָּׁה מוֹכֶרֶת אֶת עַצְמָהּ, וּמַשְׁמַע דְּהָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא וְעַיֵּין בְּחִינּוּךְ ובמנ"ח מ"ע מ"ב, עַיֵּין מנ"ל הַנָּ"ל בְּקֻשְׁיוֹתַי עַל הָרַמְבַּ"ן, וְיֵשׁ לִדְחוֹת, וּמִתֵּירוּץ הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ כָּאן דְּאֵינָהּ נִמְכֶּרֶת אֶלָּא ע"י אָבִיהָ סד"א תֶּהֱוֵי מְכִירָה דְּאָב בְּמָקוֹם מְכִירַת ב"ד וְתֵרָצַע לְהָכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא עכ"ל מַשְׁמַע דְּהַסְּבָרָא הִיא דב"ד הֵם הַמּוֹכְרִים וּכְמוֹ מְכִירָה דְּאָב דְּהוּא עִיקַּר הַמּוֹכֵר וּלְכָךְ הו"א דְּדָמֵי וּמַה שֶּׁהִדְגִּישׁוּ הַתּוֹסָ' דְּאֵינָהּ נִמְכֶּרֶת אֶלָּא ע"י אֲבִיהָ' י"ל מִשּׁוּם דְּדַעְתָּם הִיא בב"מ (י"ב ע"ב) בד"ה מַאי בעי' גַּבֵּיהּ דְּהִיא נַמִּי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְמִכּוֹר עַצְמָהּ אַחֲרֵי כֵּן כִּדְאִיתָא בְּסִפְרֵי עכ"ל וּלְכָךְ אֵינָהּ נִמְכֶּרֶת אֶלָּא ע"י אָבִיהָ אֲבָל מוֹכֶרֶת עַצְמָהּ לָא מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּלָל ודו"ק: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה בִּגְנֵיבָתוֹ וכו' תֵּימַהּ כֵּיוָן דְּאִי גָּנְבָה אֵינָהּ נִמְכֶּרֶת א"כ אֵין ב"ד רַשָּׁאִין לְמָכְרָהּ וכו' וְאַמַּאי אִיצְטְרִיךְ לְרַבָּנָן לְמֵילַף מֵהָעֶבֶד וְלֹא אַמָּה וכו', וי"ל כֵּיוָן דְּאֵינָהּ נִמְכֶּרֶת אֶלָּא ע"י אָבִיהָ וכו' יע"ש, עַיֵּין במנ"ל שָׁם דִּין י"ג שֶׁכָּתַב וְדִבְרֵיהֶם תְּמוּהִים דְּאִי לָא קְרָא דְּהָעֶבֶד הו"א דְּקְרָא וְאַף לַאֲמָתְךָ קָאֵי אַרְצִיעָה וכו' וע"כ דגזה"כ הוּא בְּאַמָּה שֶׁחַיָּיב לְהֶעֱנִיקָהּ וכו' וא"כ הו"א דְּקָאֵי אַרְצִיעָה וגזה"כ הוּא שֶׁתֵּרָצַע אע"ג דְּלֹא שַׁיָּיךְ רְצִיעָה אֶלָּא בִּמְכָרוּהָ ב"ד וכו' יע"ש, וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל מִזֶּה, וְכֵן עַיֵּין מש"כ בָּזֶה פ"ג מִגְּנֵיבָה דִּין י"ב עיי"ש וְהַמַּגִּיהַ שָׁם צִיֵּין לְעַיֵּין בְּסֵפֶר פָּנִים מְאִירוֹת ואכמ"ל בָּזֶה: שָׁם וְאֵין הָאִשָּׁה מוֹכֶרֶת אֶת בִּתָּהּ, מְסַיֵּים בְּהַמְּאִירִי וְכֹל שֶׁמְּכָרָהּ אֵינָהּ בְּדִין אַמָּה לְמִצְוַת יְעוּד וּשְׁאָר דִּינִין שֶׁבָּהּ כְּלָל ע"כ, וּדְבָרִים אֵלּוּ פְּשׁוּטִים הֵם וְלָמָּה לֹא כָּתַב שֶׁהַמֶּכֶר בָּטֵל לְגַמְרֵי, וְאִם כְּשֶׁמְּכָרָהּ בְּהַסְכָּמָתָהּ כְּשֶׁהָיְתָה נַעֲרָה, א"כ הָוֵי מוֹכֶרֶת עַצְמָהּ וְתַלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת הָרַמְבַּ"ם וְהָרַמְבַּ"ן הַנָּ"ל וְעַיֵּין במשל"מ פ"ד מֵעֲבָדִים דִּין א' שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּמָכַר בִּתּוֹ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה אִי הַמָּעוֹת מַתָּנָה אוֹ פִּקָּדוֹן יע"ש, וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל קִדּוּשִׁין פֶּרֶק, א' אוֹת כ' דְּבִיוֹצֵא בַּיּוֹבֵל צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ הַדָּמִים יע"ש.

בִּירוּשַׁלְמִי כֹּהֶנֶת מְטַמְּאָה לְמֵתִים רַבִּי דּוֹסָא מִמִּלְחַיָּא רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כֹּהֶנֶת מֻוּתֶּרֶת לָצֵאת חו"ל מ"ט אֱמוֹר אֶל הַכֹּהֲנִים לֹא אֶל הַכֹּהֶנֶת דִּלְכֵן מָה אֲנַן אָמְרִינַן הוֹאִיל וְהִיא בִּכְלַל גְּזֵירָה לֹא תֵּצֵא וּתְהַאי בִּכְלַל גְּזֵירָה וְלֹא תֵּצֵא אִם אוֹמֵר אֶת כֵּן נִמְצֵאת מַדְחָה

פָּרָשַׁת טְמֵאוֹת עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי וְעַיֵּין בפ"מ וק"ע וְהַדּוֹחֵק מְבֹאָר, וְעַיֵּין בְּמַרְאֵה הַפָּנִים מַה שֶּׁבֵּיאֵר בְּיוֹתֵר וְז"ל וְאֵיכָא לְמֵידַק בְּהָא דִּלְקַמָּן דְּלָכֵן מָה אֲנַן אָמְרִינַן וכו' דְּמַעִיקָּרָא מַאי קָסָבַר וּלְבַסּוֹף מַאי קָסָבַר וכו' יע"ש וא"י מַאי אֻולְמַי' הַאי דְּרָשָׁה דִּבְנֵי אַהֲרֹן וְלֹא בְּנוֹת אַהֲרֹן מִדְּרָשָׁא דְּכֹהֵן וְלֹא כֹּהֶנֶת וע"כ נִרְאֶה פְּשִׁיט דְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי יִתְבָּאֵר עַל פִּי דִּבְרֵי הַטַּ"ז הַיָּדוּעַ דְּכָל דָּבָר שֶׁהִתִּירוּ מְפוֹרָשׁ א"א לחכז"ל לִגְזוֹר בָּזֶה לֶאֱסוֹר מִדְּרַבָּנָן כַּיָּדוּעַ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וע"כ אָמַר ר' דוֹסָא דְּכֹהֶנֶת מֻוּתֶּרֶת לָצֵאת חו"ל מִשּׁוּם דְּכֹהֵן וְלֹא כֹּהֶנֶת דִּלְכֵן מָה אֲנַן אָמְרִינַן פֵּירֵשׁ וּבְלֹא כֵן מָה אֲנַן אָמְרִינַן דַּהֲלֹא מִילְּתָא דְּפְשִׁיטָא הִיא דְּכֵינָן שֶׁאֵינָהּ מֻוְהֶרֶת בְּטֻוּמְאַת מֵת מֻוּתֶּרֶת לָצֵאת לַחו"ל וְהַשִּׁיב דהו"א הוֹאִיל וְהִיא בִּכְלַל גְּזֵירָה לֹא תֵּצֵא, פֵּירֵשׁ דְּכֵינָן דְּגָזְרוּ עַל מְשֻׁפַּחַת כְּהֻנָּה שֶׁלֹּא לָצֵאת לַחו"ל הו"א דְּלָא תֵּצֵא גַּם כֹּהֶנֶת, כְּדֵי לְחַזֵּק בָּזֶה הַגְּזֵירָה עַל הַכֹּהֲנִים שֶׁיֵּשׁ שְׁיִּטְעוּ בְּכָךְ לִלְמֹד אֲנָשִׁים מְנָשִׁים, וּפָרִיךְ דְּבֶאֱמֶת תֶּהֱוֵי בִּכְלַל הַגְּזֵירָה וְלֹא תֵּצֵא ? מִשּׁוּם גְּזֵירָה בְּעָלְמָא אַף שֶׁאֵינָהּ מֻוְהֶרֶת ומנ"ל לר"ד שֶׁמֻּוּתֶּרֶת לָצֵאת וּמְשַׁנֵּי אִם אוֹמֵר אֶת כֵּן נִמְצֵאת מַדְּחֶה פָּרָשַׁת טְמֵאוֹת, פֵּירוּשׁ כְּמַסְקָנַת הט"ז הַנַּ"ל דְּכֵינָן שֶׁיִּלְפִּינַן כֹּהֵן וְלֹא כֹּהֶנֶת הָוֵי כִּמְפוֹרָשׁ הַהֶיתֵּר בַּתּוֹרָה, וְלֹא יָכְלוּ חכז"ל לִגְזוֹר בָּזֶה מְאוּמָה דְּנִמְצֵאת מַדְּחֶה פָּרָשַׁת טְמֵאוֹת דִּמְפוֹרָשׁ בָּהּ הַהֶיתֵּר וְכַנַ"ל וז"נ כו"פ וכה"ג פֵּרַשְׁתִּי בָּמָּה שֶׁאָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עֲקִיבָא עָקַרְתָּ מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמוֹעֲדוֹ בֵּין בַּחוֹל בֵּין בְּשַׁבָּת פְּסָחִים (פ"ו מ"ב) פֵּירוּשׁ דְּהָוֵי כִּמְפוֹרָשׁ הַהֶיתֵּר בַּתּוֹרָה וא"א כְּלָל לוֹמַר שֶׁיִּגְזְרוּ שֶׁלֹּא תִּדְחֶה שְׁחִיטָה אֶת הַשַּׁבָּת ואכמ"ל, וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה המה"פ דְּהָכָא יָלִיף מֵהַכֹּהֲנִים וּלְעֵיל דָּחֵי לָהּ דְּרָשָׁא דְּכֹהֵן וְלֹא כֹּהֶנֶת מִכֹּחַ הַקֻּוּשְׁיָא וְכֹהֵן כִּי יִקָּנֶה נֶפֶשׁ וכו' יע"ש י"ל דְּהָכָא דְּרִישׁ מִיתּוּר דהו"ל לוֹמַר אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן, וְלָמָּה כָּתַב הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן דַּחֲדָא מִינַּיְיהוּ מְיֻוָּתָר ע"כ דְּרוֹשׁ שַׁפִּיר גַּם מ,,הַכֹּהֲנִים" וְלֹא כֹּהֲנוֹת וז"פ.

עוֹד בִּירוּשַׁלְמִי סוֹף פִּרְקִין מַעֲתָּה בִּגְנִיבָה אַחַת אֲבָל בִּשְׁתֵּי גְּנֵיבוֹת נִמְכָּר וְנִשְׁנֶה ר' יִרְמְיָה בָּעֵי גָּנַב מִשֶּׁל שֻׁתָּפוּת מָה אַתְּ עָבִיד לָהּ כִּגְנֵיבָה אַחַת כִּשְׁתֵּי גְּנֵיבוֹת וכו' עַיֵּין בַּמַּפָּרְשִׁים שָׁם ובמרה"פ שָׁם ובש"ק שָׁם, וְעַיֵּין כה"ג בב"מ (ל"ד ע"ב) וּבְדַף (צ"ו ע"א) יעו"ש הֵיטֵב, ויל"עשֶׁלֹּא הִרְגִּישׁוּ הַמְפָרְשִׁים דְּמִכָּאן קָשֶׁה עַל דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שפ' דְּאִם גָּנַב לג' בנ"א בזאח"ז כָּל שֶׁלֹּא נִמְכַּר אֵינוֹ חוֹזֵר וְנִמְכָּר וְכֻלָּם שֻׁתָּפִין בּוֹ בִּמְכִירָה אַחַת וא"כ ק"ו בְּגוֹנֵב מִן הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁגְּנֵיבָה אַחַת וּכְאֶחָד נֶחֱשָׁבִים וַאֲפִילּוּ תֵּימָה דְּבָתַר שֻׁתָּפִין אָזְלִינַן וּשְׁנֵי בְּעָלִים הֵם וְחָשׁוּב כִּשְׁנֵי גְּנֵבוֹת הָרֵי גָּנַב לִשְׁלֹשָׁה בנ"א וְלֹא שָׁיְיכִי הָדָדֵי מ"מ לְדַעַת הר"מ ז"ל כָּל שֶׁהַגְּנֵיבָה הָיְתָה קוֹדֶם מְכִירָה אֵינוֹ נִמְכָּר וְנִשְׁנֶה ומַאי קמבע"ל לר' יִרְמְיָהוּ וצ"ע בְּשׁו"ת שעד"ר הנז"ל: וּלְפִי הַמִּתְבָּאֵר בַּסֻּוגְיָא וּמִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ בעה"ח דְּמַנְחַת סוֹטָה אַף שֶׁהַבַּעַל מֵבִיא הַקָּרְבָּן עָלֶיהָ, מ"מ הִיא מִתְכַּפֶּרֶת כֻּוּלָּהּ בּוֹ וְאֵין לוֹ חֵלֶק כְּלָל בַּכַּפָּרָה רַק מ"מ יֵשׁ לַבַּעַל חֵלֶק בְּהַמִּנְחָה, וּלְכָךְ הַשִּׁירַיִּים מִתְפַּזְּרִים עַל בָּה"ד, וּבָזֶה אֶפְשָׁר לְהָשִׁיב קָצַת עַל הַקֻּוּשְׁיָא הַמְפֻרְסֶמֶת בָּעוֹלָם הַתַּלְמוּדִי וַאֲנִי רְאִיתִיהָ בַּשַּׁ"ח בְּחֵלֶק דִּבְרֵי חֲכָמִים שָׁם סי' מ"א הֵבִיא דִּבְרֵי הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם מוהר"ר חַיִּים בֶּרְלִין זצ"ל וְז"ל וְאָמַרְתִּי לְהוֹדִיעַ צַעֲרִי לְשִׁיטָה זוֹ (דְּפִיגּוּל סָגֵי בְּמַחְשָׁבָה בְּעָלְמָא) לר"א בר"י דְּסָבַר בַּזְּבָחִים סו"פ בֵּית שַׁמַּאי שֶׁהַבְּעָלִים מְפַגְּלִים הֲרֵי לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּשׁוּם אוֹפָן שֶׁתִּהְא סוֹטָה נִבְדֶּקֶת שֶׁהֲרֵי הַבְּעָלִים שֶׁל מִנְחַת סוֹטָה הִיא הָאִשָּׁה כְּדִתְנַן בְּקִדּוּשִׁין דְּהַסּוֹטָה מְנִיפָה מִנְחָתָהּ וּמְפָרֶשׁ הַשַּׁ"ס מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן תְּנוּפָה בַּבְּעָלִים, וא"כ כָּל אִשָּׁה סוֹטָה תַּחֲשׁוֹב בְּלִבָּהּ בְּשָׁעַת קְמִיצַת

מִנְחָתָהּ מַחְשֶׁבֶת פִּיגּוּל לְאָכְלוֹל הַשִּׁירַיִם חוּץ לִזְמַנּוֹ וּלְראבר"י תְּהֵא הַמִּנְחָה מִתְפַּגֶּלֶת בְּכָךְ וְשׁוּב לֹא יִבְדְּקוּהָ הַמַּיִם וְכָל אִשָּׁה זוֹנָה תַּעֲשֶׂה כֵּן לְהִנָּצֵל מִמֵּיתָה, אֲבָל לְשִׁיטַת רַשִׁ"י וְתוֹסְ' וּסְעִיָּתָם דְּאֵין פִּיגּוּל אֶלָּא בְּדִיבּוּר י"ל שֶׁמְּשַׁמְּרִים אוֹתָהּ שֶׁלֹּא תִּפָּגֵל וְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם צ"ע עכ"ל, וּלְפִי הַמִּתְבָּאֵר י"ל דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ לוֹ לַבַּעַל חֵלֶק בְּהַמִּנְחָה וא"כ אַף שֶׁלְּעִנְיַן תְּנוּפָה הִיא נִקְרֵאת הַבְּעָלִים (וּכְמוֹ שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי בָּזֶה בעז"ה לְעֵיל בְּחִידּוּשַׁי וּמִטַּעַם שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם) מ"מ לְעִנְיַן הַיְכוֹלֶת לְפַגֵּל אֵין בְּכֹחָהּ לְהַפְסִיד חֶלְקוֹ בְּהַמִּנְחָה וּכְמוֹ א"א דשא"ש וְאָפְשָׁר דְּמִשּׁוּם הַאי טַעְמָא הוּא שֶׁהִכְרִיחוּ הַתּוֹסְ' לוֹמַר דמ"מ יֵשׁ לוֹ לְהַבַּעַל חֵלֶק בַּמִּנְחָה, ול"ד לִדְעָלְמָא שֶׁהַמִּתְכַּפֵּר פּוֹשֶׂה תְּמוּרָה וְאֵין לַבְּעָלִים חֵלֶק בּוֹ כְּלָל עיי"ש בְּחִידּוּשַׁי מש"כ בָּזֶה, וּלְפִי הַנַּ"ל א"ל דְּהַתּוֹרָה הִזְהִירָה בָּזֶה לְאוֹקְמֵי בִּרְשׁוּתוֹ ג"כ כְּדֵי שֶׁלֹּא תּוּכַל לְפַגֵּל, אַךְ אֶפְשָׁר עוֹד לְפַקְפֵּק בָּזֶה וְלוֹמַר כמש"כ הַתּוֹסְ' דְּלְכָךְ לָא הָוֵי כְּמִנְחַת הַשָּׁוְתָּפִין שא"א לְהַקְרֵב ע"ג הַמִּזְבֵּחַ, מִשּׁוּם דְּלְעִנְיַן כַּפָּרָה הִיא כֻּלָּהּ דִּידָהּ, ועי"ש ה"נ אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלְעִנְיַן פִּיגּוּל ג"כ אָזְלִינַן בָּתַר הַמִּתְכַּפֵּר כְּמוֹ לְעִנְיַן תְּמוּרָה שֶׁהוּא ג"כ עִנְיָן רוּחָנִי וְשַׁפִּיר יְכוֹלָה לְפַגֵּל אַלִּיבֵּיהּ דר"א בר"י שֶׁהַבְּעָלִים מְפַגְּלִין וְעַיֵּין אַבְנֵי מִילּוּאִים סי' י"א שכ' ואע"ג דְּמִשָּׁל בַּעַל הוּא מנ"ס אֲבָל המנ"ס קָרְבַּן הָאִשָּׁה הִיא וְהַבַּעַל הוּא הַמֵּבִיא מִשָּׁלּוֹ וְכֵיוָן דְּקָרְבַּן אִשָּׁה הִיא נִרְאֶה דְּהָוֵי דִּיחוּי עיי"ש ולפמש"כ יֵשׁ לְפַקְפֵּק בִּדְבָרָיו, וְעַיֵּין חֻלִּין מ"א כֵּיוָן דְּקָנְיָא לְכַפָּרָה כְּדִידֵיהּ דָּמֵי וא"א אָסוּר דשא"ש יע"ש וּלְעִנְיַן הַכַּפָּרָה וְהַתְּלוּי' בְּכַפָּרָה הִיא הַבְּעָלִים וְלוֹ יֵשׁ רַק חֵלֶק, גַּוְפֵּנִי בְּהַמִּנְחָה דְּבָאת מִכֶּסֶף שֶׁלּוֹ, מ"מ אֶפְשָׁר לְצַדֵּד בְּאוֹפָן זֶה דְּאַף דְּחָזֵינַן דְּאַף שֶׁהַבַּעַל מֵבִיא הַמִּנְחָה, מ"מ אוֹקְמֵ' רַחֲמָנָא בִּרְשׁוּתָהּ לְעִנְיַן כַּפָּרָה וְהָוֵי מִנְחָה שֶׁלָּהּ, זֶה דַּוְקָא הֵיכִי שֶׁבָּאת הַמִּנְחָה לְבָרֵר הֶעָוֹן וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, אָז הָוֵי הַמִּנְחָה לְכַפָּרָה דִּידָהּ וְהָוֵי שֶׁלָּהּ, אָכֵן אִם בָּאת לְקַלְקֵל וּלְפַגֵּל, אַדַּעְתִּי' דְּהָכִי לֹא הִקְדִּישׁ כְּלָל עִבּוּרָהּ.

וְשׁוּב אִי אֶפְשָׁר לָהּ לְפַגֵּל דְּלָא לָזֶה אוֹקְמֵ' רַחֲמָנָא בִּרְשׁוּתָהּ ודו"ק, וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בִּנְדָרִים (ל"ו א') אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ שְׁלוּחֵי דִּידַן הָוֵי אַמַּאי פִּיגּוּלָן פִּיגּוּל לֵימָא לֵיהּ שְׁלִיחָא שַׁוְּוֹיתָךְ לְתַקּוֹנֵי וְלָא לְעַוּוֹתֵי וּמְתָרֵץ אָמְרִי שָׁאנֵי גַּבֵּי פִּיגּוּל דְּאָמַר קְרָא לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ מ"מ עכ"ל, וא"כ זֶה דַּוְקָא גַּבֵּי כֹּהֵן גַּלִּי קְרָא, אֲבָל הָכָא דְּאַדְּרַבָּה צָרִיךְ לוֹמַר דְּלָא אוֹקְמָה רַחֲמָנָא בִּרְשׁוּתָא אֶלָּא לְעִנְיַן כַּפָּרָה דִּידָהּ וּבִירוּר הֶעָוֹן לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, אֲבָל אִם בָּאתָ לְקַלְקֵל אָמְרִינַן לְתַקּוֹנֵי הַקָּנְיָתְךְ וְלָא לְעַוּוֹתֵי וְשׁוּב הֲרֵי הֵם שֶׁל הַבְּעָלִים הָאַמָּתַיִם וְהוּא הַבַּעַל דְּבֶאֱמֶת הַמִּנְחָה שֶׁלּוֹ, וְשׁוּב מִתְכַּפֶּרֶת בּוֹ וא"א לָהּ לְפַגֵּל ודו"ק כנל"ד בְּדֶרֶךְ פָּשׁוּט, וְהַמְחַבֵּר שַׁ"ח הֵשִׁיב שָׁם בזה"ל דִּלְפִי חוֹמֶר הַנּוֹשְׁאָ י"ל דע"כ לָא ס"ל לראב"י דְּבָעְלִים מְפַגְּלִין אֶלָּא כְּשֶׁהַכֹּהֵן עָבַד עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁתִיקָה וְאָתֵי מַחֲשֶׁבֶת בְּעָלִים וּמוֹצִיא מִידֵי מַחְשֶׁבְתּוֹ, אֲבָל אִם הַכֹּהֵן אָמַר בְּפֵירוּשׁ לְהַקְרִיבוֹ כְּדִינוֹ שׁוּב אֵין מַחֲשֶׁבֶת הַבְּעָלִים מְבַטֶּלֶת דִּיבּוּרוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן וְלָמְדְתִּי כֵּן ממש"כ רַשִׁ"י ז"ל וְז"ל שָׁמַעְתִּי שֶׁהַבְּעָלִים מְפַגְּלִין בַּעֲבוֹדַת הַכֹּהֵן אִם קִיבֵּל הַכֹּהֵן בִּשְׁתִיקָה וְחָשְׁבוּ הַבְּעָלִים עָלֶיהָ עַל הַפִּיגּוּל עכ"ל דְּנִרְאֶה דְּדַקְדֵּק לְכְתּוֹב אִם קִיבֵּל הַכֹּהֵן בִּשְׁתִיקָה דְּבָזֶה מַחֲשָׁבָה מוֹעֶלֶת הַיְינוּ מַחֲשֶׁבֶת הַבְּעָלִים שֶׁהִיא בְּדִיבּוּר כְּפִי שִׁיטַת רַשִׁ"י דְּאָתֵי דִּיבּוּר וּמוֹצִיא מִידֵי מַחֲשָׁבָה, אֲבָל אִם אָמַר הַכֹּהֵן בְּפֵירוּשׁ לְקַבֵּל כְּתִיקּוּנוֹ לָא אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּבּוּר וּלְהָרַמְבַּ"ם נְהִי נָמֵי דְּאָתֵי מַחֲשָׁבָה וּמוֹצִיא מִידֵי מַחֲשָׁבָה, אֲבָל לָא אָתֵי מַחֲשָׁבָה וּמַפִּיק מִידֵי דִּיבּוּר וא"כ לראב"י יֵשׁ תַּקָּנָה בְּמִנְחַת סוֹטָה שֶׁיֹּאמַר הַמַּקְרִיב לַעֲשׂוֹת כְּהוֹגֶן וְשׁוּב אֵין מַחְשֶׁבֶת הַסּוֹטָה מְבַטֶּלֶת דִּיבּוּרוֹ עכ"ל

וְהִיא עֲצָה נְכוֹנָה, וְכֵן אֲנִי דַּיְקְתִּי דֶּרֶךְ לְמוּדֵי מִדְּבְרֵי רַשְׁ"י הַנַּ"ל דְּמַשְׁמַע הָכִי: אֶלָּא דְּכְמָדֻמֶּה יֵשׁ קְצָת סְתִירָה לָזֶה מִגְּמָרָא דְּחֻלִּין (ל"ח ע"ב) דְּתָנַן הָתָם הַשּׁוֹחֵט לָעַכּוּ"ם שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה וּר"א פּוֹסֵל אָמַר ר"א אֲפִילּוּ שְׁחָטָהּ לְאֶכְלוֹל לָעַכּוּ"ם מֵחֲצַר הַכָּבֵד שֶׁלָּהּ פְּסוּלָה וכו' וְקָאָמַר בַּגְּמָרָא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי אִית לְהוּ דר"א בר"י דְּתַנְיָא אר"א בר"י שָׁמַעְתִּי שֶׁהַבְּעָלִים מְפַגְּלִין מִיהוּ ת"ק ס"ל אִם שָׁמְעִינַן דְּחַשִּׁיב אֵין אִי לָאוֹכו' יע"ש וְהַשְׁתָּא הָלֹא בדר"א כְּמְעַט מְפוֹרָשׁ דַּאֲפִילּוּ שֶׁשְּׁחָטָהּ לְאֶכְלוֹל לְכוּתֵי מֵחֲצַר הַכָּבֵד שלה' א"כ שְׁחָטָהּ מְפוֹרָשׁ לַאֲכִילָה וְאַפ"ה ס"ל כראבר"י דְּהַבְּעָלִים מְפַגְּלִין אַף דְּהַיִּשְׂרָאֵל הַשּׁוֹחֵט הָיָה לוֹ כַּוָּנָה בְּהֶיפְךְ לְכַשְׁרוּת דַּוְקָא, וּבְזֶה יהי' מְדֻיָּק לְשׁוֹן חֲכָמִים שבר"א דְּלִכְאוֹרָה מְיֻיתָּר הוּא דהו"ל ור"א פּוֹסֵל שֶׁסָּתַם מַחֲשֶׁבֶת עַכּוּ"ם וכו', וּלְפִי הַמִּתְבָּאֵר א"ש מְאֹד דְּבָא לאשמיענן דַּאֲפִילּוּ הָיָה לוֹ כַּוָּנָה לְהַפְךְ מֵהָעַכּוּ"ם וְלֹא בְּשֶׁשְּׁחָטָהּ סְתָם אַפ"ה יֵשׁ בְּיַד הָעַכּוּ"ם לְפָסְלָהּ, אֶלָּא דְּיֵשׁ לִדְחוֹת וְלוֹמַר דְּהָא דְּאָמַר ר"א אֲפִילּוּ שְׁחָטָהּ לְאֶכְלוֹל וכו' הַיְינוּ שֶׁחָשַׁב זֹאת כֵּן בְּמַחֲשָׁבָה, וְהַבְּעָלִים ג"כ הָיָה רַק בְּמַחֲשָׁבָה אִי סַגִּי רַק בְּמַחֲשָׁבָה וְעַיֵּין תוס' שָׁם וְעַיֵּין בפמג"ד סי' ד' דבכה"ג ג"כ י"ל דְּאֵין מַחֲשָׁבָה מוֹצִיא מִידֵי מַחֲשָׁבָה אֶלָּא דְּהַבְּעָלִים הִיא בַּאֲמִירָה וְעַיֵּין לֵב אֲנִיָּה שָׁם דְּמַשְׁמַע דבכה"ג דְּהַבְּעָלִים מְפַגְּלִין לכ"ע בָּעֵינַן דִּיבּוּר יע"ש, א"כ שׁוּב יִקָּשֶׁה מַאי רְבוּתָא דר"א אִם הַבְּעָלִים הָיוּ בַּאֲמִירָה, וְהַשּׁוֹחֵט בִּשְׁתִיקָה וּבְמַחֲשָׁבָה גְּרִידָא, א"ו דִּבְאוֹפָן זֶה גַּם הַשּׁוֹחֵט הָיָה בַּאֲמִירָה מְפוֹרָשׁ וְסִימָן גַּם הַמָּקוֹם דְּהַיְינוּ מֵחֲצַר הַכָּבֵד שֶׁלָּהּ וְאַפ"ה הַבְּעָלִים מְפַגְּלִין וּמוֹצִיאִין מִידֵי אֲמִירַת הַשּׁוֹחֵט, וּדְלֹא כְּהַשַּׁ"ח, גַּם יֵשׁ לְהָעִיר קְצָת דא"כ הָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר שָׁם בַּגְּמָרָא דְּחֻלִּין דכ"ע אִית לְהוּ כראבר"י אֶלָּא דת"ק ס"ל דְּכָשֵׁר מִשּׁוּם דְּאֵין הַבְּעָלִים מְפַגְּלִין הֵיכִי שֶׁהַשּׁוֹחֵט הָיָה בַּאֲמִירָה מְפוֹרֶשֶׁת לַאֲכִילָה וּכְמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ ר"א אַחַ"כ, וּר"א ס"ל דבכה"ג.

ג"כ הַבְּעָלִים מְפַגְּלִין ודו"ק וְקַצַּרְתִּי, וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הפמג"ד סי' ד' וּמִשּׁוּ"ת עַיֵּין יִצְחָק אֶלְחָנָן חיור"ד סי' י"ט דְּאֵין חִילּוּק בָּזֶה יע"ש ואכמ"ל, אח"ז שָׁמַעְתִּי מת"ח גָּדוֹל אֶחָד ר"י מ"ה שֶׁהַקֻּוּשְׁיָא הָעוֹלָמִית הַנַּ"ל נִמְצָא גַּם בְּסֵפֶר דִּבְרֵי חַיִּים לְהַגָּאוֹן הֶחָסִיד מִצַּאנְז זַ"ל וְהַשָּׁגָתִי הַסֵּפֶר הוּא נִדְפַּס בִּשְׁנַת תרל"ה וְאַחַר הַחִפּוּשׂ מָצָאתִי שֶׁכֵּן הוּא וְהוּא בְּחֵלֶק שֵׁנִי בחאור"ח סי' ט"ז וּמִשּׁוּם שֶׁאֲנִי כִּוַּנְתִּי בְּתֵירוּצִי הַנַּ"ל לְדִבְרֵי קָדְשׁוֹ וב"ה שֶׁהִנְחַנִי קְצָת בְּדֶרֶךְ שֶׁכְּבָשׁוּהָ גְּדוֹלִים וְצַדִּיקִים וע"כ אַעְתִּיק לְשׁוֹנוֹ הק' וַז"ל שו"ר שכ' מעכ"ת לְתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הָעוֹלָם שֶׁמַּקְשִׁים לר"א הַאיךְ תִּבָּדֵק הַסּוֹטָה הָא תִּפַּגֵּל הָאִשָּׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק לָהּ הַמַּיִם וכ' מעכ"ת דִּלְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' נִיחָא דְּהָוֵי שֻׁתָּף עִם הַבַּעַל ובכה"ג לכ"ע אֵין מְפַגְּלִין בַּחֲצִי מַתִּיר וּבְאֶמֶת קֻוּשְׁיַת הָעוֹלָם אֵינוֹ רַק לשי' הַתּוֹסָ' דְּזוֹלֶת הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל כָּל הָרֹאשׁוֹנִים ס"ל דמנ"ס הִיא שֶׁל הַבַּעַל כַּמְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם זַ"ל ובכ"מ בַּאֲרֻכָּה (לָשׁוֹן זֶה הוּא מְגֻמְגָּם) וּבַיְרוּשַׁלְמִי מַקְשֶׁה לָמָּה קוֹרְאָה הַמִּשְׁנָה מִנְחָתָהּ הָא הִיא שֶׁל הַבַּעַל אַיְרוּשַׁלְמִי זֶה הוּבָא בְּתוֹסָ' כָּאן וְיֵשׁ לִדְחוֹת עַיֵּין הֵיטֵב) וא"כ לָא אִקְרֵי הָאִשָּׁה בְּעָלִים שֶׁל הַמִּנְחָה לְפַגְּלָהּ (עַיֵּין אַבְנֵי מִילּוּאִים הַנַּ"ל) וְכָל קו' הָעוֹלָם רַק לְפִי מַה שֶּׁנִּרְאֶה מִתּוֹסָ' דְּהָאִשָּׁה הִיא שֻׁתָּף מַמָּשׁ וּכְפִי שֶׁהֵבִין כֵּן הַמְפָרֵשׁ בִּירוּשַׁלְמִי סוֹטָה וא"כ קֻוּשְׁיָא הוּא לִשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דְּיֵשׁ לָהּ חֵלֶק בָּהּ תִּפָּגֵל (עַיֵּין לְעֵיל בְּמַה שֶׁהֶעָרוֹתַי מאא"ד שא"ש וע"י שֶׁשֻּׁתָּפִין עַיֵּין חֻלִּין מ"א ע"א) ומש"כ מעכ"ת דְּהָוֵי מְפַגֵּל בַּחֲצִי מִנְחָה הִנֵּה נִרְאֶה מִדִּבְרֵי מעכ"ת דְּהָוֵי הַמִּנְחָה חֲצִי שֶׁלָּהּ וַחֲצִי שֶׁל הַבַּעַל וְזֶה לֵיתָא כְּלָל דְּלָא מָצִינוּ שֶׁתִּקְדַּשׁ חֲצִי קוֹמֶץ כַּמְבוֹאָר בְּרֵישׁ מְנָחוֹת וְרַק דְּהָוֵי נְקְדַּשׁ לְשֵׁם הָאִשָּׁה וְנִקְדַּשׁ לְשֵׁם הַבַּעַל כָּל הַמִּנְחָה כַּמְבוֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי סוֹטָה וְזֶה

נִקְרָא שֶׁוִּתּוּף שֶׁיֵּשׁ חֵלֶק לְהַבַּעַל בְּכֻלָּהּ וּלְהָאִשָּׁה בְּכֻלּוֹ וּכְמִי בְּשֶׁוִּתְּפִין בְּחָצֵר שֶׁאֵין בּוֹ דִּין חֲלֻקָּה ומש"ה נִקְדֵּשׁ הַמִּנְחָה לְכָל אֶחָד שֶׁלּוֹ וְלָכֵן שַׁפִּיר קָאָמַר הָעוֹלָם כֵּיוָן דְּגַם נִקְרָא הַמִּנְחָה כֻּלָּהּ שֶׁלָּהּ תּוּכַל לְפַגֵּל כֻּלָּהּ וּכְמוֹ גַּבֵּי חָצֵר שֶׁאֵין בָּהּ דִּין חֲלוּקָּה ע"ז הַדֶּרֶךְ הוּא קָאָמַר הָעוֹלָם אַף בֶּאֱמֶת לק"מ דְּהִנֵּה אפי' לפ"ד הַתּוֹסָ' הַמִּנְחָה הִיא מָמוֹן הַבַּעַל וְכַאֲשֶׁר הֵבִיא הכ"מ רְאָיָה לָזֶה מִשֵּׁ"ס וְרַק שֶׁהַבַּעַל מְזַכֶּה לָהּ שֶׁיִּהְיֶ' לָהּ שֶׁוִּתָּפוּת בְּגַוָּהּ וְהִנֵּה ז"פ אִם הָיְתָה רוֹצָה הָאִשָּׁה לִזְכּוֹת חֶלְקָהּ בְּהַמִּנְחָה קוֹדֶם הַקְּדִישָׁהּ בַּכְּלִי וְלִפְדּוֹתָהּ לְהֶדְיוֹט חֶלְקָהּ בְּוַדַּאי אֵין בְּמַעֲשֶׂיהָ מַמָּשׁ דְּהַבַּעַל לֹא נָתַן לָהּ רַק לְנַדְּרָהּ אֲבָל לֹא לְצָרְכָהּ וא"כ אִם תִּפְגֵּל וְלֹא תִּתְכַּפֵּר בָּהּ בְּוַדַּאי לְמַפְרֵעַ לֹא זָכְתָה וְלֹא גָּרַע מִנָּתַן לָהּ ע"מ שֶׁאַתְּ נוֹתֵן לְפִיךְ דְּלָא זָכְתָה רַק לַאֲכִילָה כַּמְבֹאָר בָּרַשְׁבָּ"א וְרִיטְבָ"א קְדוּשִׁין וא"כ לֹא תּוּכַל לְפַגֵּל מֵחֲמַת שֶׁהוּא שֶׁלָּהּ ג"כ דְּזֶה לֵיתֵהּ דְּאִם תִּפְגֵּל מֵעוֹלָם לֹא זָכְתָה בָּהּ עכ"ל, וְאַף שֶׁהַדְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁהֵם צ"ע דְּמַה לָּהּ לְדָאוֹג אִם מֵעוֹלָם לֹא זָכְתָה בָּהּ אַדְּרַבָּה טוֹב יוֹתֵר דְּיִתְבַּטֵּל כָּל הַמִּנְחָה עֲבוּרָהּ וְצָרִיךְ לְתַקֵּן כמש"כ דְּאֵין כְּלָל בִּרְשׁוּתָהּ לְפַגֵּל וְאֵין הִיא הַבְּעָלִים לְפַגֵּל רַק לְהִתְכַּפֵּר וּכְמוֹ הָתָם בִּנְדָרִים דר"ל דְּהַכֹּהֵן לֹא יָכוֹל לְפַגֵּל כְּלָל דִּלְתִקּוּנֵי שַׁדַּרְתִּיךְ וְלָא לְעַוּוֹתֵי וּמַשְׁמַע דְּעִיקַּר הַשְׁלִיחוּת לֹא נִתְבַּטֵּל וְכִמְדֻמֶּה שהגר"ש קְלוּגֶּער הֵעִיר בְּנִקְוָדָּה זוֹ באיז"מ בְּסִפְרוֹ טוטו"ד: אֲבָל יֵשׁ לְהָעִיר מִצַּד אַחֵר דִּלְפִי מַאי דְּאִבְּעִי לָן אִי כָּהֲנֵי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא אוֹ שְׁלוּחֵי דִּידַן, וְהָשְׁתָּא תִּפְשׁוֹט דְּאִי שְׁלוּחֵי דִּידַן נִינְהוּ א"כ שֶׁמָּא תִּתְבַּטֵּל הָאִשָּׁה לִשְׁלִיחוּתוֹ דְּכֹהֵן הַמַּקְרִיב וּבָטֵל הַהַקְרָבָה, וְעַיֵּין תוס' יוֹמָא ד"ה מִי אִיכָּא וכו' וְכֵן יֵשׁ לְהָעִיר בְּאוֹפָן זֶה בְּהָא דקיי"ל חַיָּבֵי עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָן, הֲלֹא יָכוֹל לְבַטֵּל לִשְׁלִיחוּת דְּכֹהֵן? אַף בְּזֶה י"ל דבלא"ה מְבֹאָר שָׁם בבב"ת וּבַעֲרָכִין כ"א דְּיַקְרִיב אוֹתוֹ לִרְצוֹנוֹ הָא כֵּיצַד כּוֹפִין אוֹתִי עַד שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי וא"כ שׁוּב לָא חָיְישִׁינַן שֶׁיְּבַטֵּל הַשְׁלִיחוּת וְכֵן בְּסֵדֶר גִּיטִּין כה"ג שֶׁמַּשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ שֶׁל לְבַטֵּל הַשְׁלִיחוּת כַּיָּדוּעַ, וְעַיֵּין ס' קמ"א וּבְאַחֲרוֹנִים שָׁם)א"ל דְּבִמְנָחֹת סוֹטָה לכ"ע שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא הֵם מִטַּעַם שֶׁהַתּוֹרָה שָׁלַח אוֹתָם לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין הָאִישׁ לְאִשְׁתּוֹ.

אַף אֵין זֶה טַעַם הָגוּן, וְנִזְכַּרְתִּי שֶׁכְּבָר הֶאֱרִיךְ בְּעִנְיָן הַזֶּה אִי חָיְישִׁינַן לְבִיטּוּל הַשְׁלִיחוּת בְּעָלְמָא, בְּסֵפֶר שוּ"ת עֵין יִצְחָק ח"ש (סי' מ"ו) עיי"ש שֶׁכֵּן הוּא מִכַּמָּה רְאָיוֹת, וְשׁוּב בָּאוֹת מ"ט שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי הַגֵּט מְקֻשָּׁר בְּדַף ע"ח דְּבִמְגָרֵשׁ בע"כ ע"י שָׁלִיחַ דְּבָזֶה חָיְישִׁינַן לְבִיטּוּל הַשְׁלִיחוּת אַף דְּיֵעָבֵד וְהָא דְּמְגָרְשִׁין ע"י שָׁלִיחַ אֵינוֹ רַק בִּמְגָרֵשׁ בִּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב עיי"ש מש"כ עָלָיו הַמְחַבֵּר עי"צ וְאֵין בְּיָדִי הַסֵּפֶר גֵּט מְקֻשָּׁר לְעַיֵּין בּוֹ וְגַם אֵין כה"מ לָבוֹא בַּאֲרֻכָּה.

וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְעוֹרֵר וְתֵן לְחָכָם וכו', וּפֶלֶא עַל בַּעַל עֵין יִצְחָק שֶׁלֹּא הֵעִיר מִכָּל זֶה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וּמְקֹרָבָן בע"כ שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם כּוֹפִין אוֹתוֹ לֵאמֹר רוֹצֶה אֲנִי יע"ש עוֹד בְּסָמָן (מ"ח) שׁוּב הִשַּׂגְתִּי סֵפֶר גֵּט מְקֻשָּׁר לְהַגָּאוֹן מָהָרָ"ל צינץ זצ"ל שֶׁנִּדְפַּס בִּשְׁנַת תקע"ב וְרָאִיתִי שֶׁגַּם הוּא לֹא הֵעִיר כְּלוּם מִמָּקוֹם שֶׁכָּתַבְתִּי לְהָעִיר ויל"ע, וּסְבָרָא הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְתִּי דְּכֵיוָן שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר רוֹצֶה אֲנִי כו' וַדַּאי לֹא יְבַטֵּל הַשְׁלִיחוּת ג"כ יֵשׁ לְהָבִינָם בְּיוֹתֵר לְפִי הַהֶסְבֵּר הֶהָגוּן שְׁנָתַן הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּסוֹף פ"ב דְּגֵירוּשִׁין דְּלְכָךְ מְהַנֵּי מַה שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ אַף שֶׁהָוֵי עֲדַיִן אָנוּס, מִשּׁוּם דְּמִי שֶׁתְּקָפוֹ יִצְרוֹ הָרַע לְבַטֵּל מִצְוָה אוֹ לַעֲשׂוֹת עֲבֵירָה וְהַוְכָּה עַד שֶׁעָשָׂה דָּבָר שֶׁחַיָּיב לַעֲשׂוֹתוֹ אוֹ עַד שֶׁנִּתְרַחֵק מִדָּבָר הָאָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ אֵין זֶה אָנוּס מִמֶּנּוּ אֶלָּא' הוּא אָנַס עַצְמוֹ בְּדַעְתּוֹ הָרָעָה וכו' יע"ש דְּבָרָיו הַמְּתוּקִים, וא"ש בְּיוֹתֵר

כַּמּוּבָן (וּבָזֶה פֵּרַשְׁתִּי בְּדֶרֶךְ צַחוּת מַה שֶּׁאָמְרוּ בכמ"ק בְּלָשׁוֹן הַזֶּה גַּבֵּי מִצְוַת עֲשֵׂה דְּכוֹפִין אוֹתוֹ עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ שֶׁנֶּחְלְקוּ הָרִאשׁוֹנִים בְּזֶה אִם הוּא עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ (וְעַיֵּין בְּסֵפֶר יָדוֹ בַּכֹּל לְהַגָּאוֹן הֶחָסִיד בַּעַל שֵׁבֶט מוּסָר, רָאִיתִי אוֹתוֹ בְּמוֹשָׁבָהּ פ"ת) די"ל הַכַּוָּנָה הָכִי הוּא דְּמַכִּין אוֹתוֹ עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ הַיְינוּ ,,רָצוֹנוֹ" הַטּוֹב שֶׁהוּא טָמוּן בְּחוֹבוֹ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם, ,,דְּכֵינָן שֶׁהֻזְכָּה עַד שֶׁתִּשַּׁשׁ יִצְרוֹ וְאָמַר רוֹצֶה אֲנִי כְּבָר גֵּרֵשׁ לִרְצוֹנוֹ" וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת מהרי"ק שׁוֹרֶשׁ ז"ל וּבְשׁוּ"ת רד"ך ז"ל, וְנַפְשׁוֹ הָיְינוּ רָצִינוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁךָ).

וּבְעִיקַּר הַקּוּשְׁיָא דִּלְמָא תִּפָּגֵל הַמִּנְחָה שָׁמַעְתִּי עַתָּה מת"ח גָּדוֹל שֶׁרָאָה סֵפֶר מְיֻחָד עַל זֶה בְּשְׁמוֹ גְּבוּרוֹת שְׁמוֹנִים, מֵהַגָּאוֹן הֶחָרִיף הֶעָצוּם מָהָר"י עֶנְגִיל זצ"ל, וְחָקַרְתִּי וְדָרַשְׁתִּי אַחֲרָיו וְלֹא מָצָאתִי אָח שָׁאָהֲבָה נַפְשִׁי: שְׁיָרֵי מִנְחָה לְעִנְיַן מְכִירַת חֵלֶק עוה"ב שֶׁצִּיַּנְתִּי בְּדַף כ"א, עַיֵּין גַּם בְּשׁוּ"ת טוטו"ד מהד"ק סי' רי"ז עיי"ש: לְעֵיל סוֹף פֶּרֶק שֵׁנִי בְּתוֹסָ' ד"ה קִבַּלְנוּ עֵדוּתוֹ וכו' נִמְכָּר וְנִשְׁנֶה וכו', וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת שָׁעוֹת דְּרַבָּנָן הנז"ל דַּף ע"ד ע"ב שֶׁכָּתַב דְּגַם כְּוָוֹתֵיהּ דְּרַשִׁ"י ז"ל לָא אָתְיָא דְּהָא לְפִי פֵּירוּשׁ רָשִׁ"י הָא דְּלְאָדָם אֶחָד אֵינוֹ נִמְכָּר וְנִשְׁנֶה דַּוְקָא כְּשֶׁגָּנַב לוֹ וְחָזַר וְגָנַב לוֹ וְלָא הָוֵי עֲמִידַת בַּדִּין וּמְכִירָה בֵּינְתַיִם אֲבָל אִם גָּנַב לוֹ וְעָמַד בַּדִּין וְנִמְכַּר וְשׁוּב חָזַר וְגָנַב לוֹ חוֹזֵר וְנִמְכָּר גַּם לְאָדָם אֶחָד שֶׁעֲמִידַת בַּדִּין מַפְסִיק בֵּין הַגְּנֵבוֹת וְגַבֵּי בּוֹעֵל אֶחָד וְאִישׁ אֶחָד אָמְרִינַן דְּאֵין הָאִשָּׁה שׁוֹתָה וְשׁוֹנָה אע"פ דקו"ם דְּפַעַם שֵׁנִית הָיָה אַחַר שֶׁשָּׁהֲתָה פַּעַם רִאשׁוֹנָה וְאֵיכָא עֲמִידָה בַּדִּין וּשְׁתִיַּת מֵי סוֹטָה בֵּינְתַיִם וְאַפ"ה אֵינָהּ חוֹזֶרֶת וְשׁוֹתָה בְּרַם כִּי אָתְיָא לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל הוּא דְּאָתְיָא דְּאִית לֵיהּ דְּלְאָדָם אֶחָד לְעוֹלָם אֵינוֹ נִמְכָּר וְנִשְׁנֶה וכו': מש"כ בְּמִנְחַת פִּיתִים לְעִנְיַן כֹּהֵן קָטָן אִי יֶשְׁנוֹ בּוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה דְּוִקַּדַּשְׁתִּי רָאִיתִי אַחַ"כ בפמג"ד אור"ח סי' קל"ה אות ח' בא"א והגרע"א בְּהַגָּהוֹת לאור"ח סי' רפ"ב שָׁם ובמנ"ח מ' רס"ט, וְכֵן מָצָאתִי בְּאוֹצָר סִפְרֵי הגריי"ד שְׁלִיטָ"א בְּסֵפֶר שוּ"ת הרד"ד וּבְפִתְחֵי שָׁם מָצָאתִי בס' ב' שֶׁמְּדַבֵּר בָּזֶה וְנַעֲנִין כֹּהֵן בע"מ וְהֵעִיר ג"כ עפ"י זֶה אִי מֻוָתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹהֵן קָטָן ובע"מ עיי"ש וּבַקּוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם בְּשֵׁם אָמְרִי כֹּהֵן הָאֲרִיךְ בָּזֶה הַרְבֵּה וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעַת גְּדוֹלִים וְטוֹבִים: למש"כ בַּדַּף ק"ב לְעִנְיַן מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעֲלָהּ אח"ז בְּעִיוּנִי בְּסֵפֶר שַׁ"ח (בְּעִנְיַן קַוּשְׁיָא דְּפִיגּוּל שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל) בְּעַלְעֲלִי שָׁם בַּכְּלָלִים מַעֲרֶכֶת הַגְּמִיל סי' ו' שֶׁהֵבִיא בְּפִשְׁיטוּת בְּשֵׁם הַמָּהָרָ"ם שי"ק יור"ד סי' ל"א דְּאֵין לב"נ פֵּירוֹת מִמָּנָּה דְּזוֹ תַּקָּנַת חֲכָמִים לְנִישָּׂא יִשְׂרְאֵלִית אֲבָל לֹא ב"נ יעו"ש וְכֵן הֵבִיא שׁוּב מס' חֶסֶד לְאַבְרָהָם תְּאוֹמִים מהד"ת שֶׁכָּתַב בְּרֵישׁ הל' עֲבוֹדַת יוכ"פ דְּהָא דְּאָמְרִינַן אֵין קִנְיָן לְאִשָּׁה בְּלֹא בַּעֲלָהּ הוּא מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא דמה"ת גַּם מע"י שֶׁלָּהּ וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ רַבָּנָן בָּתְרָאֵי דְּהָא מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעֲלָהּ הוּא מִדְּרַבָּנָן א"כ מוּכָח דְּגַם תַּקָּנוֹת דְּרַבָּנָן אִיתְּנְהוּ לִבְנֵי נֹחַ עכ"ל וְהוּא מִילְּתָא דְּפִשִׁיטָא וא"צ לְרָאיוֹת אֶלָּא בכ"מ מְצִיָּה לִשְׁמוֹעַ מַה שֶּׁדִּבְּרוּ בּוֹ חֲכָמִים, וְעַיֵּין בקו"א לשאג"א סי' ס"ו שֶׁכָּתַב דְּהָא דְּבַעַל מְחַיֵּיב בְּקָרְבְּנוֹת אִשְׁתּוֹ הוּא מִדְּרַבָּנָן יע"ש וְזֶה לֵיתָא כמש"כ בְּבִרְכַּת רא"ש לְנָזִיר שָׁם (דכ"ח) ובשמ"ק ב"מ שָׁם ואכמ"ל, וּלְעִנְיַן הַהֶעָרָה מִסַּנְהֶדְרִין שֶׁהֵנַחְתִּי בצ"ע, הֶעָרָנִי ח"א מהאב"מ סי' פ"ד סי' א' וע"ש שֶׁהִרְגִּישׁ מֵרַשִׁ"י דְּסַנְהֶדְרִין שָׁם שֶׁכָּתַב דְּהָוֵי כְּמוֹ מְצִיאָה, וְעַיֵּין בְּעָרוּךְ לְנֵר בְּסַנְהֶדְרִין שָׁם וַעֲדַיִן צ"ע, וצ"ל דְּכֵינָן דְּיֵשׁ לוֹ שִׁעְבּוּד גַּם עַל חֶלְקָהּ לָא הָוֵי גַּם חֶלְקָהּ מִשֶּׁל אִמּוֹ, וא"ש נָמֵי הֶעָרַת התה"נ כָּאן דְּכֵינָן דְּגַם חֶלְקָהּ קְנוּיָ' לַבַּעַל לְשַׁעְבּוּדוֹ עָלֶיהָ לָא הָוֵי בִּכְלַל חַטָּאת שֶׁמָּתָה

בְּעָלֶיהָ מַמָּשׁ ודו"ק וְצָרִיךְ יִשּׁוּב עוֹד בָּזֶה וְעַיֵּין יְבָמוֹת (ס"ו ע"א) וּבְתוֹסְ' יְשָׁנִים שָׁם ד"הוַעֲבָדִים שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים, וי"ל דלר"מ נַיְמָא דְּעִיקַּר קְרָא לְאִשָּׁה שֶׁקָּנְתָה עֲבָדִים וכו' וא"ת הָא אִשָּׁה נָמֵי אָמְרִינַן מַה שֶׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ וכו', יע"ש וצ"ע דַּהֲלֹא זֶה הוּא רַק דְּרַבָּנָן וא"כ צָרִיךְ קְרָא לִדְאוֹרָיְיתָא, וְעַיֵּין אַבְנֵי מִילּוּאִים בְּשׁוּ"ת שָׁלוֹ סִימָן טו"ב וּבְשׁוּ"ת מַחֲנֶה חַיִּים, ח"ש, וְעַיֵּין בְּרַמְבַּ"ם פ"ז מִתְּרוּמוֹת דִּין י"ח וּבְרַדְבָ"ז שָׁם שֶׁנִּדְפַּס מֵחָדָשׁ ודו"ק וְעַיֵּין בְּקוֹנְטְ לְמַנְחָה למנ"ח מִצְוָה ר"פ עיי"ש הֵיטֵב ודו"ק: וְעוֹד הֶעָרַת הַקָּרֶן אוֹרָה דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּנָתַן לָהּ הַבַּעַל מַתָּנָה שֶׁאֵין אוֹכֵל חֵירוּת אַחֲרֵי כּוֹתְבִי מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת רעק"א מהד"ת סִימָן ק' שֶׁכְּבָר הִקְדִּימוֹ לִשְׁאוֹל מִמֶּנּוּ קֶוֶשְׁיָא זוֹ דְּהָא קיי"ל דְּבַעַל שֶׁנָּתַן לְאִשְׁתּוֹ מַתָּנָה אֵין הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּירוֹת וּמְבוֹאָר בש"ע דְּאִם הִתְנָה עִמָּהּ שֶׁתּוּכַל לְמָכְרוֹ הַתְּנַאי קַיָּים וא"כ יֵשׁ תַּקָּנָה בִּפְשִׁיטוּת שֶׁיִּתֵּן לָהּ בְּתוֹרַת מַתָּנָה וּבְיוֹתֵר לְרַשׁ"י דְּמַיְירֵי בְּמִנְחַת נְדָבָה א וְהֵשִׁיב הגרעק"א זצ"ל זיע"א דְּעַל מִנְחַת סוֹטָה לֵיכָּא קֶוֶשְׁיָא דְּהַבַּעַל הוּא בַּעַל הַקָּרְבָּן וּמֵבִיא מִשֶּׁלּוֹ אֶלָּא כֵּיוָן דִּלְכַפָּרָתָהּ מֵבִיא מַקְרֵי ג"כ שֶׁלָּהּ וְהָכִי דַּיְקָא לְשׁוֹן רַשׁ"י וְהֵן הֵן דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי רפ"ב דְּסוֹטָה וְהוּבָא בְּתוֹסְ' סוֹטָה (דכ"ג) וכו' וְהַיְינוּ דְּהַיְרוּשַׁלְמִי דָּן דְּמִנְחָה זוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת קְדֻוֹשָׁה לִשְׁמוֹ וְלִשְׁמָהּ וְהוּא וְהִיא כְּשֶׁוַּתָּפִים וּמֵבִיא רְאָיָה מִדְּתָנֵי ר"ח דא"י לֹא לְקָרֵב וְלֹא לָאָכִיל וא"כ בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ בֵּין בְּמֵבִיא מִשֶּׁלּוֹ צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ לִשְׁמָהּ וּבֵין בְּמִנְחָה מִשֶּׁלָּהּ לְגַמְרֵי בְּעִנְיָן שֶׁאֵין לְבַעְלָהּ רְשׁוּת בָּהּ מ"מ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶ' קוֹנֵדֶשׁ לִשְׁמָהּ (נִרְאֶה דט"ס הוּא וצ"ל לִשְׁמוֹ) מש"ה מִקְרֵי נָמֵי שֶׁל שְׁנֵיהֶם, ומ"ש מעכ"ת נ"י וּבְפָרָט לְרַשׁ"י דְּמַיְירֵי בְּמִנְחַת נְדָבָה, בלא"ה לק"מ דְּמַיְירֵי בְּהֵבִיאָה שֶׁלֹּא מִדַּעְתִּי וְהוּא לֹא רָצָה לִיתֵּן לָהּ בְּמַתָּנָה, וְאַף אִם בְּעִידַּן הַקְרָבָה רוֹצֶה הַבַּעַל בְּכָךְ אֶפְשָׁר דְּלָא מְהַנֵּי כֵּיוָן דִּכְבָר הֻקְדַּשׁ בִּכְלִי עכ"ל, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְהַנְדֵּז בְּזֶה אַךְ הֲלָכָה כר"ע מֵחֲבֵירָיו וכש"כ תַּלְמוּדֵי תַּלְמִידָיו בְּשִׁכְלוֹ הַצַּח וְהֶעָמֹק: לְעִנְיַן מַה שֶׁהֵבֵאתָ בְּדַף ק"ב בְּשֵׁם השטמ"ק לִכְרִיתוּת (דַּף ד') אִי נָשִׁים מְזַוְּגָהּ עַל הַעֲלָאוֹת חוּץ וְהַעֲבַרְתָּ זַרְעָהּ לְמוֹלֶךְ, מָצָאתִי אֶצְלִי בֵּין כִּתְבֵי ח"ת ממוש"ק פ' קְדוֹשִׁים שָׁנָה שֶׁעָבְרָה, בזה"ל בְּסֵדֶר תּוֹרַת הַשֵּׁם קָרְאֵנוּ הַיּוֹם וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וכו', בַּחֲגִיגָה (י"א) דָּרְשִׁינַן מִכָּאן מַאי ת"ל אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת אֶת הָעַכּוּ"ם שֶׁמְּזַוְּגִין עַל ע"ז כְּיִשְׂרָאֵל עיי"ש, וצ"ע דבכמ"ק דָּרְשִׁינַן חִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת אֶת הַנָּשִׁים וְחִפַּשְׁתִּי וּמָצָאתִי בְּטוּרֵי אֶבֶן שָׁם שֶׁהִקְשָׁה זֶה עפ"י הַגְּמָרָא דְּסַנְהֶדְרִין יע"ש, ונ"ל לְיַישֵׁב עפ"י מַאי שֶׁמָּצָאתִי בשטמ"ק כְּרִיתֻת (דַּף ד') דָּבָר חָדָשׁ דְּאֶפְשָׁר דְּנָשִׁים אֵינָם מְצֻוּוֹת דִּכְתִיב מְזַרְעוֹ' לְמוֹלֶךְ וְלֹא ,,מְזַרְעָהּ" יע"ש וא"כ מְפֹרָשׁ מִעֶטָּהּ רַחֲמָנָא לְנָשִׁים וּלְכָךְ מַרְבִּינַן מֵאִישׁ אִישׁ עַכּוּ"ם וְכֵן הִקְשָׁה הַטּוּרֵי אֶבֶן שָׁם בְּהַהִיא דְּדָרִישׁ ר"ש בְּזָבָחִים (דַּף קי"ג) אִישׁ אִישׁ דְּשָׁחוּטֵי חוּץ לְרַבּוֹת הַשּׁוֹחֵט לְהַדְיוֹט, וְגַבֵּי הַמַּעֲלֶה לַחוּץ לְרַבּוֹת שְׁנַיִם שֶׁאָחֲזוּ בְּאֵבֶר וְהֶעֱלוּ שֶׁחַיָּיבִין וּסְתָם מִשְׁנָה דְּהָתָם כְּוָותֵיהּ ובפ"ק דְּחֻלִּין אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת נָכְרִים שֶׁנּוֹדְרִים נו"נ כְּיִשְׂרָאֵל וא"כ לָמָּה לֹא נִדְרוֹשׁ לְהָנֵי אִישׁ לְרַבּוֹת נָשִׁים אָתֵי עכ"ל, י"ל ג"כ עפ"י דִּבְרֵי הש"מ הַנַּ"ל שֶׁמְּחַדֵּשׁ ג"כ לוֹמַר דְּנָשִׁים לֵיתַנְהוּ בְּהַעֲלָאָה כֵּיוָן שֶׁאֵינָם רְאוּיוֹת לְהַעֲלוֹת בִּפְנִים יע"ש וא"כ מִצַּד סְבָרָא זוֹ מְמַעֲטִינַן נָשִׁים וּמְרַבֵּינַן שְׁנַיִם שֶׁהֶעֱלוּהוּ, אֲבָל רָאִיתִי שׁוּב בקו"א שָׁם שֶׁמְּיַישֵׁב קֻוֶשְׁיַת הט"א, וְעַל דִּין זֶה הֵבִיא דִּבְרֵי התו"כ מְפֹרָשׁ יוֹצֵא דְּמִרַבֵּינַן מִבְּתוֹכָם נָשִׁים וַעֲבָדִים וא"כ לָמָּה נֶאֱמַר אִישׁ אִישׁ ע"כ לְרַבּוֹת שְׁנַיִם שֶׁהֶעֱלוּ וכ' יע"ש וּדְלֹא כהשמ"ק הַנַּ"ל, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּכָל זֶה, גַּם רָאִיתִי בת"כ שֶׁעַל הַפָּסוּק דְּאִישׁ אִישׁ גַּבֵּי דָּם דְּרִישׁ ר"ש לְרַבּוֹת בֶּן יִשְׂרְאֵלִית הַבָּא

מִן הָעִפּוּ"ם וְהָעֶבֶד יעו"ש וא"כ ה"נ לְיָמָא כֵּן בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת, וְעוֹד הֶאֱרַכְתִּי שָׁם בָּזֶה וְכָאן אכמ"ל בְּעִנְיַן הַמִּסְתַּעֵף: מש"כ בְּפֶרֶק קַמָּא דַּף כ' ע"א דְּמַאי פָּרִיךְ ת"ח כ"ע לֹא וכו' א"כ לְכָךְ אֵין מוֹסְרִין לוֹ כ"ע שֶׁהֵם בְּחֶזְקַת פְּסִילִין וְאֵין מְיַסְּרִין עֵדוּת לע"ה ע"כ צָרִיךְ לְהוֹסִיף דְּהַכָּוָנָה שֶׁל ת"ח הוּא לְאַפּוֹקֵי ע"ה, וּכְמוֹ דְּמַסִּיק לֵימָא מְסַיְּעַ וכו' לֹא שָׁנוּ אֶלָּא כְּשֶׁרִין אֲבָל פְּרוּצִין אֲפִילּוּ עֲשָׂרָה וכו' עי"ש ודו"ק: מש"כ שָׁם דַּף ז' ע"א בְּעִנְיַן הָרַמְבַּ"ם דהל' מַמְרִים פ"ד הֲלָכָה ג' עיי"ש, מָצָאתִי עַכְשָׁיו בְּסֵפֶר נַחַל אֵיתָן (פ"ו מהל' יְבוּם) שֶׁכָּתַב ג"כ כה"ג דְּבִסְפֵק סוֹטָה קַיְימָה בְּאִיסּוּר כָּרֵת וּמְשׁוּם דְּבִסְפֵק סוֹטָה אִיכָּא ג"כ הַאי ק"ו בַּמֶּוְתָּר לָהּ נָאֱסָרָה בָּאָסוּר לָהּ לֹא כש"כ עיי"ש אַךְ מש"כ בס' מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנָה שָׁם בַּזֶּה אֵין דְּבָרָיו נְכוֹנִים ומש"כ ח"א בִּזְמִינֵינוּ דְּמִשּׁוּם חִיּוּב כָּרֵת דא"א בְּסוֹטָה אֵין הַחִיּוּב עַל הז"מ מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא קָרְבָּן בְּשׁוֹגֵג דה"ל טָעָה בד"מ אע"פ שֶׁלֹּא עָשָׂה מְצָוָה וּכְמוֹ יְבִמְתּוֹ נִדָּה בָּעַל פָּטוּר לָא דָּמֵי דְּהָתָם סָבוּר שֶׁהִיא טְהוֹרָה וּמְצָוָה, משא"כ גַּבֵּי יְבָמָה שֶׁהִיא סוֹטָה דַּאֲסוּרָה לְעוֹלָם וְאֵין בָּהּ טָרְדָּא דְּמִצְוָה כְּלָל וְלָא עָדִיף מֵמֶל בְּשַׁבָּת תִּינוֹק שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ דְּלָא נִיתַּן שַׁבָּת לִדְחוֹת אֶצְלוֹ.

לְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְהָעִיר בְּדַף מ"ט ע"א בהג"ה לְעִנְיַן יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּא עַל הַכּוּתִית דְּנִיְמָא קלבד"מ לְעִנְיַן חִיּוּב הַכְּתֻבָּה יעו"ש, יֵשׁ. לְהָעִיר כָּזֶה גַּם עַל דִּבְרֵי הַבְּאֵר יִצְחָק חאהע"ז סי' ג' עָנָף ג' שֶׁרָאִיתִי עַכְשָׁיו שֶׁהֵעִיר כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בְּאַלְמָנָה לכה"ג לְעִנְיַן חִיּוּב הַכְּתֻבָּה דְּנִיְמָא קלבד"מ עיי"ש:בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּדַף צ"ה ע"א לְעִנְיַן חֹק תּוֹכוֹת דִּבְרֵי הב"ש אהע"ז סי' קכ"ה ס"ק ג' יעו"ש, מָצָאתִי עַכְשָׁיו בְּשוּ"ת רעק"א ז"ל מהד"ת סי' ל"ו שֶׁהִנִּיחַ דְּבָרָיו בצ"ע יעו"ש ומ"מ אֲנִי לְדָ:.

לְתוֹסְ' סוֹטָה (דַּף ד' ע"ב) ד"ה הֵיא תְּצוּדָנּוּ וכו' וכו' יעו"ש מַה שֶּׁעָמַדְתִּי עַל דִּבְרֵיהֶם, וְעַכְשָׁיו רְאִיתִי בְּאֵיזֶה סֵפֶר בְּשֵׁמוֹ שוּ"ת הרד"ד מהד"ב חאור"ח סוֹף סִימָן י"ד מַה שֶּׁהֵעִיר עַל דִּבְרֵיהֶם וְהַגָּהוֹת אָמְרִי כֹּהֵן שָׁם מש"כ בָּזֶה ומ"מ אֲנִי לֵל, אַף שֶׁיֵּשׁ קְפִידָא: במש"כ בְּדַף נ' ע"ב בְּשֵׁם הַטַּ"ז והשאג"א בְּנוֹלָד מָהוּל וְאַחַ"כ נִמְשַׁךְ עָרְלָתוֹ אִי חַיָּיב מה"ת יע"ש, מָצָאתִי עַכְשָׁיו בְּסֵפֶר נַחַל אֵיתָן פ"ג דהל' מִילָה שֶׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב הָא דְּכָתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם דְּמָשׁוּךְ עָרְלָה אֵין לוֹ חלעה"ב דְּמַשְׁמַע מה"ת הוּא יע"ש שֶׁכָּתַב מִשּׁוּם דְּמַיְירֵי בְּנוֹלָד מָהוּל דְּלֹא קַיְימִ מִצְוַת מִילָה מֵעוֹלָם מה"ת צָרִיךְ לָמוּל כְּשֶׁנִּמְשְׁכָה עָרְלָתוֹ וְכַנַ"ל עיי"ש, ובמש"כ בפ"ג מהל' תְּשׁוּבָה סַם דִּין ו': ס בַּמִּשְׁנָה דְּסוֹטָה דַּף (ז' ע"א) דִּתְנַן הָיוּ מַעֲלִין אוֹתָהּ לַבָּה"ד הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וכו', מִדְּנָקֵט לִישָׁנָא דְּהָיוּ מַעֲלִין אוֹתָהּ, מַשְׁמַע דַּאֲחֵרִים הָיוּ מַעֲלִין אוֹתָהּ וְלֹא הַבַּעַל, מִדְּלָא תָּנֵי הָיָה מַעֲלֶה אוֹתָהּ כְּמוֹ דִּתְנָא לְעֵיל מָוְלְכָה לב"ד, מַשְׁמַע כְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּמֵאַיְימִין אוֹתָהּ שֶׁלֹּא בְּפָנֵי בַּעְלָהּ וּלְכָךְ הָיוּ אֲחֵרִים לוֹקְחִין אוֹתָהּ וּמְמָלְין אוֹתָהּ לב"ד הַגָּדוֹל, וְעַיַּין בְּחִידּוּשֵׁי בְּפָנִים דַּף פ"ט ע"א: בְּמַה שֶׁמְּבוֹאָר בַּדַּף (כ"א ב') דְּהוּא רָשָׁע עָרוּם, צָרִיךְ לְהָעִיר דבב"ת (קע"ד) וּבַעֲרָכִין (כ"ג) מְבוֹאָר דְּלִבְרִיהּ שָׁאנֵי וְגַם לְצוּרְבָּא מֵרַבָּנַן שָׁאנֵי ועיי"ש בְּפֵירוּשׁ ר"ג מה"ג זצ"ל בְּטַעְמָא דְּמִילְתָא ובב"ת וּבָעֲרָכִין שָׁם למש"כ בְּדַף צ"ד צ"ה בְּעִנְיַן מְגִילָּתָהּ נִגְנָזֶת תַּחַת צוּרוֹ שֶׁל הֵיכָל בְּשֵׁם הָעֵזֶן יִצְחָק, מָצָאתִי כָּעֵת בְּסֵפֶר נַחַל אֵיתָן פ"ד דהל' סוֹטָה דְּמִדָּחָהּ ג"ב דִּבְרֵי הק"ע וּמְיַיְשֵׁב ג"כ דְּתָלֵי לָהּ בְּהַאי יְרוּשַׁלְמִי אִי כּוֹתְבִין עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה ואע"ג דְּפָסַק בהל' אה"ט שֶׁאֵין מְגִילַּת סוֹטָה מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם הַיְינוּ רַק כְּשֶׁשּׁוֹתָהּ וכו' משא"כ לְעִנְיַן כְּתִיבָתָהּ עַל עוֹר ב"ט וְהִתִּירוֹ וכו' עיי"ש, כֵּן מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים בְּסַנְגְיָא דְּשַׁבָּת (דַּף כ"ח) דְּאַמַּאי לָא

קָאָמַר דנ"מ לְעִנְיַן מְגִילַּת סוֹטָה דְּאֵינָהּ נִכְתֶּבֶת אֶלָּא עַל עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בִּלְבַד, מָצָאתִי שֶׁהוּבָא בְּהַקְדָּמָה שָׁם קוּשְׁיָא זוֹ שֶׁהִקְשָׁה אוֹתָהּ בְּסִפְרוֹ בְּאֵר אַבְרָהָם למס' שַׁבָּת וְתֵירֵץ דִּלְשִׁיטָתוֹ דְּרַב יוֹסֵף לָא המצ"ל הָכִי דַּהֲרֵי אִיהוּ גּוּפֵיהּ פָּרִיךְ בכ"ד הִלְכְתָא לְמֹשִׁיחָא ומג"ס הָא אֵינוֹ נוֹהֵג בזה"ז וְהָוֵי הִלְכְתָא לְמֹשִׁיחָא, וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל תֵּירוּץ זֶה כְּבָר מְבוֹאָר בנוב"י מ"ת חאהע"ז סי"י קנ"ג יִשּׁוּב נָכוֹן גַּם לְדִבְרֵי הַמְחַבֵּר עַיֵּן הֵיטֵב: למש"כ בְּדַף נ"ד ע"א דְּיָכוֹל לוֹמַר אִיתְתָא דִּידִי מִן הַמּוּעָט הִיא דְּלָא בָּעֵית חַיָּה כְּלָל עיי"ש יֵשׁ לְהוֹסִיף דְּאַף דְּהָתָם הוּא לְהוֹצִיא מָמוֹן וְשָׁלֹא לְנַכּוֹת לוֹ לְהַבַּעַל דְּמֵי חַיָּה עיי"ש הֵיטֵב צָרִיךְ לוֹמַר דְּהוּא הָוֵי כְּמוֹ מֻוחְזָק וְאַתָּה בָּא לְנַכּוֹת מִמֶּנּוּ, דבלא"ה דְּאַף אִי נִימָא בָּזֶה עפ"י רוֹב.

ג"כ קָשֶׁה דְּהָא קיי"ל א"ה בְּמָמוֹן אה"ר לְהוֹצִיא, אֶלָּא ע"ב דצ"ל דְּזֶה הָוֵי כְּמוֹ לְהַחְזִיק דְּהַשֵּׁנִי רוֹצֶה לְנַכּוֹת מִמֶּנּוּ, וּלְכַמָּה תְּלָאי אֵין הַדִּין כְּלָל שֶׁיָּכוֹל לְנַכּוֹת מִמַּה שֶּׁיִּהְיֶ' לָעָתִיד וְאֵין לָהֶם כָּחַשׁ גֻּפָנָא עיי"ש וְדוּגְמָא לְזֶה אָמְרִינַן בב"מ ס"ז ע"א סַלִּיקוּ בְּלֹא זוּזֵי אִפּוּקֵי מִינּוּהָ הוּא, וְגַם יָכוֹל לוֹמַר קִים לִי שֶׁאִשְׁתִּי מִן הַמּוּעָט וּכְדֶרֶךְ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ב"ק כ"ז ע"א דַּיָּה הַמַּנִּיחַ וס' וַעֲדַיִן צָרִיךְ בֵּירוּר: מש"כ שָׁם אִי אָח מִן הָאֵם קָרוֹי סְתָם אָח בְּלָשׁוֹן תּוֹרָה וְכִלְשׁוֹן בנ"א, עַיֵּן עוֹד בָּזֶה בש"ת מַעֲרֶכֶת הָאֱלֹף כְּלָלִים פְּאַת הַשָּׂדֶה אוֹת קנ"ג מַה שֶּׁכָּתַב עוֹד בְּעִנְיַן הַזֶּה וּפְקֵפֵק בִּרְאָיָה זוֹ דשא"ה דְּגַלִּי קְרָא שֶׁמֵּאַחַר שֶׁהַכָּתוּב מְיַחֲסוֹ כָּלֵב בֶּן חֶצְרוֹן וּכְתִיב עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז הֲרֵי הוּא כַּמְבוֹאָר דַּאֲחִי כָּלֵב הַיְינוּ חִרְגּוּ שאל"כ הַאֵיךְ נִפַּרְנֵס קְרָא וכו' וְהֵיכִי דְּמוּכָח שָׁאנֵי וְאֵין מִזֶּה רְאָיָה לִדְעָלְמָא דְּנִקְרָא סְתָם אָח: מש"כ שָׁם בְּדַף נ"ב לְעִנְיַן צַוָּאוֹת ריה"ח ז"ל שֶׁלֹּא יִשָּׂא חָתָן שֶׁשָּׁמוֹ כְּשֵׁם חוֹתְנוֹ, מָצָאתִי כָּתוּב אֶצְלִי עַל גִּלְיוֹן סֵפֶר תו"ת שֶׁכָּתַב בְּטַעַם דָּבָר זֶה מִשּׁוּם דְּהַבַּת לֹא תּוּכַל לִקְרוֹא לְבַעְלָהּ בְּשִׁמּוֹ מִפְּנֵי אָבִיהָ שֶׁשְּׁמוֹ כְּשְׁמוֹ וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם ז"ל עיי"ש נ"ב בָּזֶה יֵשׁ לְעַיֵּן דַּהֲלֹא כְּשֶׁנִּשֵּׂאת רְשׁוּת בַּעֲלָהּ עָלֶיהָ, וּפְטוּרָה מִכִּיבּוּד אָב כַּיָּדוּעַ ודו"ק וְיֵשׁ לִדְחוֹת אוֹ מִשּׁוּם דִּלְכַתְּחִלָּה מִיהַת אָסוּר, אוֹ בְּדָבָר שֶׁיְּכוֹלָה לְקַיֵּים לֹא שַׁיָּיךְ זֶה ודו"ק, אֶלָּא שבלא"ה אֵין בָּזֶה טַעַם כִּי יֵשׁ כַּמָּה שֶׁאֵין קוֹרִין לִבְנוֹתֵיהֶם בִּשְׁמָם, וְכֵן לְהֵיפֶךְ מֵחֲמַת כִּיבּוּד הַבַּעַל אֵין קוֹרִין לוֹ בִּשְׁמוֹ, א"כ אַדְּרַבָּה אֵין זֶה גְּרִיעוּתָא כְּלָל: מש"כ בְּדַף כ"ז ע"ב בְּהָא שֶׁקָּבְרוּהוּ לְיוֹסֵף בִּשְׁכֶם מִשּׁוּם דְּחִיּוּב לְקָבְרוֹ בְּקֶבֶר שָׁלוֹ, יֵשׁ לְהוֹסִיף בזה"ל, וְכִדְמַסִּיק בַּקְרָא בְּחֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה וגו', וּלְכָךְ דַּוְקָא בִּשְׁכֶם וְלֹא במק"א בְּנַחֲלַת בְּנֵי יוֹסֵף, מֵשִׁים הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ וְשָׁיְרֵשׁ אוֹתָהּ יוֹסֵף בְּנוֹ בְּעַצְמוֹ, וצ"ט וּמָצָאתִי בְּמִדְרַשׁ רַבָּה הַמְסַיְּעֵנִי דבבר"ר סֵדֶר וַיִּשְׁלַח (פָּרָשָׁה ע"ט) בַּפָּסוּק וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת וכו', אָמַר ר' יִידָן ב"ר סִימוֹן זֶה אֶחָד מג' מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין או"ה יְכוֹלִין לְהוֹנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לוֹמַר גְּזוּלִים הֵם בְּיָדֶכֶם, וְאֵלּוּ הֵן מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה ובהמ"ק וּקְבוּרָתוֹשֶׁל יוֹסֵף וכו' וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה יַעֲקֹב קָנָה בִּשְׁכֶם ועיי"ש בַּמְפָרְשִׁים וא"כ לְכָךְ דַּוְקָא בִּשְׁכֶם קְבָרוּ אוֹתוֹ, וּמַאי פָּרֵיךְ אַמַּאי בִּשְׁכֶם דְּאִילּוּ בְּמָקוֹם אַחֵר הָיוּ או"ה יְכוֹלִין לְהוֹנוֹת לוֹמַר גָּזוּל הוּא בְּיָדֶכֶם, ויל"ע: לְרַגְלֵי עִיּוּנִי בְּסֵפֶר גֵּט מְקֻשָּׁר לַמָּהָרָ"ל מִפְּלָאצָק זצ"ל לְעִנְיַן הַנַּ"ל בַּדַּף (ק"ה) הוֹפִיעַ לְנֶגֶד עֵינַי מש"כ שָׁם בְּדַף מ"ג ע"א עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' דַּף י"ח דְּאֵין לִיתֵּן שְׁנֵי גִּיטִּין לְאִשָּׁה אַחַת מִטַּעַם סֵפֶר אֶחָד וכו', וּפְלִיג עַל כָּל רְאָיוֹת הַתּוֹסָ' וְדִמְיוֹנָם, וְהֵבִיא הַיְרוּשַׁלְמִי גִּיטִּין פ' הַמְגָרֵשׁ עַל הַמִּשְׁנָה דִּשְׁנַיִם שֶׁשָּׁלְחוּ שְׁנֵי גִּיטִּין וכו' עיי"ש מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ וּמַסִּיק ולפ"ז מַסְקָנַת הַיְרוּשַׁלְמִי אִם כָּתַב שְׁנֵי גִּיטִּין לִשְׁתֵּי נָשָׁיו וְנָתַן לְכָל אַחַת שְׁתֵּיהֶן שַׁפִּיר מִתְגָּרְשׁוֹת וְכֵן מַשְׁמַע מִסֵּוּגְיָא

דְּסוֹטָה דִּי"ח דְּבָעֵי רָבָא כָּתַב שְׁתֵּי מְגִילּוֹת לִשְׁנֵי סוֹטוֹת וּמְחָקָן לְתוֹךְ כּוֹס אֶחָד וכו', וַהֲדַר בָּעֵי אִם חָזַר וְחִלְקָן אִם יֵשׁ בְּרֵירָה אוֹ אֵין בְּרֵירָה וְקָשָׁה לָמָּה לִמב"ל בִּפְשִׁיטוּת אִם כָּתַב שְׁנֵי מְגִילּוֹת לִשְׁנֵי סוֹטוֹת בְּסָתָם וְלֹא כִּיְוֵן בִּפְרָטוּת עַל כָּל אַחַת אִם אֵין בְּרֵירָה צָרִיךְ לְכַוֵּן לְשֵׁם סוֹטָה זוֹ בִּפְרָטוּת וכו' וּמַשְׁמַע דְּלָא מִבָּעֵי אֶלָּא בְּחָלְקָן אֲבָל אִם לֹא הִשְׁקָה רַק לְאַחַת מֵהֶן מְהַנֵּי הַשְׁתִּיָּה לְזוֹ שֶׁשָּׁתְתָה אַף שֶׁשְּׁנֵיהֶם נִכְתְּבוּ בְּסָתָם וכ"ש בְּשֶׁנֵי גִּיטִּין נִפְרָדִים וכו' וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ד מִסּוֹטָה דִּין י"א וכו' מַשְׁמַע אִם שָׁתְתָה אַחַת שְׁתִּיהֶן כְּשֵׁרָה אַף שֶׁהֵם מְעֹרָבִין אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לִתְמֹהַּ עַל הָרַמְבַּ"ם כֵּיוָן שֶׁפָּסַק בכמ"ק אֵין בְּרֵירָה וכו' וּאכ"מ וּבְזֶה שֶׁכָּתַב אִם הִשְׁקָה כָּשֵׁר כָּתַב מָרָן בכ"מ דְּמִסְפִּיקָא לֹא יוּכַל לְכוֹפָהּ לְהַשְׁקוֹתָהּ שֵׁנִית אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לִתְמֹהַּ כֵּיוָן דַּאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ מִן הַתּוֹרָה א"כ אֵיךְ נַתִּירָהּ לְבַעְלָהּ מִסְּפֵיקָהּ שְׁמָא הַמַּיִם פְּסוּלִים וְלֹא בְּדָקוּהָ, וְאֵיךְ מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ וְאֶפְשָׁר דס"ל כֵּיוָן דְּסוֹטָה אֵינָהּ אֲסוּרָה רַק מֵחֲשָׁשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר וְכָאן שֶׁכְּבָר שָׁתְתָה וְקִיבְּלָה עָלֶיהָ הָאָלוֹת וְנִכְנְסָה בְּסַכָּנַת מָוֶת מִסְפֵּיקָא כְּבָר נִתְבַּטְּלָה רְעוּתָא דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר וּמוֹקְמִינַן לָהּ בְּחֶזְקַת הֶיתֵּר לְבַעְלָהּ את"ד, וְיֵעוֹן הֵיטֵב במש"כ בְּחִידּוּשֵׁי (בְּדַף פ' פ"א) וְהֶעָרָתוֹ הָאַחֲרוֹנָה הִיא הֶעָרַת המנ"ח וּבְכָלַל דְּבָרָיו דִּבְרֵי ת"ל עי"ש וְתָבִין בְּתֵירוּצוֹ שָׁם, וב"ש שֶׁהִנַּחְנוּ וְחָנֵנִי בְּשֵׂכֶל וְדָרְךְ הַיָּשָׁר, – וּמַסִּיק בְּגֵט מְקֻוָּשָׁר שָׁם דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' בְּסוֹטָה אֵינָהּ אֶלָּא שֶׁאִם צִיְּוָּהּ הַבַּעַל לַסּוֹפֵר לִכְתּוֹב שְׁנֵי גִּיטִּין לְגָרְשָׁהּ בִּשְׁנֵיהֶם דַּוְקָא בָּזוֹ י"ל דְּדָמֵי לִשְׁנֵי סְפָרִים כֵּיוָן שֶׁרוֹצֶה שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ בִּשְׁנֵיהֶם דַּוְקָא וכו' אֲבָל אִם נוֹתֵן שְׁנֵי גִּיטִּין מֵחֲמַת סָפֵק אַף שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁשְּׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים עפ"י דִּין כֵּיוָן שֶׁאֵין דַּעַת הַבַּעַל רַק שֶׁתִּתְגָּרֵשׁ הָוֵי הַשֵּׁנִי כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ וכו' עיי"ש, והט"א לֹא הָוֵי נִפְרָץ עוֹד בְּיָמָיו דְּאֵינִי מֵבִיא אוֹתוֹ לִסְעִיָּתוֹ, נֶגֶד דִּבְרֵי הַתּוֹסָ': כֵּן רָאִיתִי שָׁם בְּדַף מ"ח ע"א בְּעִנְיַן אִי מֻוָּתָר לִמְחוֹק אֶת הַשֵּׁם הקב"ה בִּכְתָב ע"י חֹק תּוֹכוֹת דְּמַחְמִיר מְאֹד וְהִנִּיחַ דִּבְרֵי הַשָּׁב יַעֲקֹב בצ"ע, וּמַסִּיק דְּהַמַּקִּיל בָּזֶה עָלָיו הָרָאָיָה, וּמַקִּיל בִּסְפָרִים הַנִּדְפָּסִים עיי"ש שֶׁמַּסִּיק דִּבְדִבָרֵינוּ אֵלֶּה נִלְמוֹד זְכוּת עַל כִּי כִּמְעַט אִי אֶפְשָׁר לִיזָּהֵר בַּבְּלָאֵי סְפָרִים הַמְּנֻקָּדִים בבהכ"נ שא"א לִזָּהֵר בָּהֶם לִלְמוֹד קְצָת זְכוּת לְמַעֵט בְּעוֹנֶשׁ בִּזְיוֹן כִּתְבֵי קוֹדֶשׁ ח"ו וּבַעַל עֵין יִצְחָק בִּתְשׁוּבָה בְּעִנְיַן קארעקטין, לֹא הִזְכִּיר מִדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר אֵלּוּ וְקִצַּרְתִּי: הַדָּרָן עָלָךְ פֶּרֶק הָיָה נוֹטֵל בְּעֶזְרַת הַמּוֹרִיד גֶּשֶׁם וְטַל.

וְהוּא יַעַזְרֵנוּ בְּפֶרֶק אֲרוּסָה, בִּזְכוּת לִימּוּד הַתּוֹרָה שֶׁבִּרית כְּרוּתָה. [וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם וש"ע יור"ר סי' רמ"ו סעי' כ"ב] פֶּרֶק רְבִיעִי דַּף כ"ג ע"ב אֲרוּסָה ושו"י וכו' שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה וכו' עַיֵּין רַשׁ"י, וְעַיֵּין לְקַמָּן כ"ד ע"א וע"ב, וְאֵין לְהָבִיא מִכָּאן רְאָיָה למש"כ הַפּוֹסְקִים בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יְרֻחָם אִם כָּתְבוּ בְּגֵט אֲרוּסָה אַנְתְּ אִנְתְּתִי וְלָא אַנְתְּ אֲרוּסְתִי אִם כָּשֵׁר הַגֵּט, דְּלָא מִלְּשׁוֹן ,,אִשָּׁה" קָמְמַעֵט, אֶלָּא ,,מִתַּחַת אִשָּׁה" כדפרש"י זַ"ל, וְעַיֵּין אהע"ז סי' קכ"ו ובד"מ שָׁם, וּבְקֹהֶלֶת יַעֲקֹב בְּמַעֲנֶה לָשׁוֹן אוֹת ס"ה, וּבְשַׁ"ח מַעֲרֶכֶת א' אוֹת שמ"ה וְעַיֵּין בתו"ת פָּרָשַׁת וַיָּצָא (כ"ט פ' כ"א) הָבָה אֶת אִשְׁתִּי וכו' שֶׁהֵעִיר מִשָּׁם, וְעַיֵּין בַּמְּכִילְתָּא מִשְׁפָּטִים דְּאִיתָא הָתָם יָכוֹל יְהֵא חַיָּיב בְּמִזּוֹנוֹת אֲרוּסָה ושו"י ת"ל אִשְׁתּוֹ לְהוֹצִיא שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁאֵינוֹ אִשְׁתּוֹ, עַמּוֹ לְהוֹצִיא אֲרוּסָה עיי"ש עַל הַפָּסוּק וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עַמּוֹ ויל"ע לְהוּ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת וּמִמִּשְׁנָה דְּהָכָא ואכמ"ל: שָׁם בפרש"י ד"ה וְלֹא נוֹטְלוֹת וכו' נְהִי דְּמֻוָּתֶרֶת מִיהוּ לָא בָּעֵי לְמִינְסַב אִשָּׁה זוֹנָה וְהִיא הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ ע"כ וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם וּבְתוֹסָ' שֶׁאֲנַן שֶׁהִסְכִּימוּ עַל סְבָרָא זוֹ, וְיֵשׁ לְהָבִין דמ"מ אִם מִן הַדִּין מֻוָּתֶרֶת לוֹ וְגַם הִיא זְקִיקָה לוֹ מִנִּשּׂוּאֵי אָחִיו אַף מְשׁוּם שֶׁרוֹצֶה לְהַחְמִיר עַל עַצְמִי תַּפְסִיד

כְּתִיבָתָהּ ? אֶפְשָׁר לוֹמַר כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן לְעֵיל (ה' ע"ב) אִית דְּאָמְרִי אָמַר רַב יוֹסֵף רַחֲמָנָא אָמַר וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר דְּלָא לִיסְתְּרִיהּ לְבֵיתֵיהּ וְאַתְּ אָמְרַתְּ תִּתְיַבֵּם נָמֵי יַבּוֹמֵי וכו' אָמַר לֵיהּ מִי קָא רָמֵינַן לַהּ עָלֵיהּ בע"כ, עיי"ש ופרש"י דְּאִילּוּ לָיָבָם אָמְרִינַן לֵיהּ מִצַּוַּת יִבּוּם קוֹדֶמֶת לְמִצַּוַּת חֲלִיצָה אֲבָל בְּהָא אָסוּר לְמֵימַר לֵיהּ וּמִמֵּילָא אַשְׁמְעִינַן קְרָא דְּאָסוּר לְיַבְּמָהּ וכו' יעו"ש, וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה דְּלָא וכו' דְּרַבִּינוּ חֲנַנְאֵל הִטְעִים דְּבָרָיו וּפֵירֵשׁ וְרַחֲמָנָא אָמַר אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה לִבְנוֹתוֹלֹא לִסְתּוֹר עכ"ל, וה"נ אֶפְשָׁר לְהַטְעִים דִּבְרֵי רַשׁ"י דְּאַף שֶׁמְּוַתֶּרֶת לִיבָמָה וְלֹא נֶאֶסְרָה מִצַּד טֻמְאַת הַזְּנוּת, מ"מ אֵין כָּאן שׁוּב מָקוֹם לוֹמַר דְּמִצְוַת יִבּוּם קוֹדֶמֶת, לִיקַח אִשָּׁה סְפֵק זוֹנָה דְּזִנּוּתָא בְּבֵיתָא כִּי קָרְיָא לְשֶׁוְמְשְׁמָא, וּבַעֲבוּר זֶה לְבַד שֶׁפִּיר מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ, וְעַיֵּין שׁוּ"ת מהרי"ט סֵפֶר שֵׁנִי חאהע"ז סי' ט"ו בְּנִמְצָא שֶׁזִּנְּתָה כְּשֶׁהִיא מְשֻׁוַּדֶּכֶת כָּתַב דְּשָׁמָא דְּמָצִי לְמֵימַר הַבַּעַל אִי אָפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגֻנָּוֶלֶת וּפְרוּצָה זוֹ וּרְאָיָה מֵהָא דְּאָמְרִינַן ס"פ אֲרוּסָה וְהֵילְכָתָא יִשָּׂא אָדָם בַּת דּוּמָה וְאַל יִשָּׂא דּוּמָה וכו' ואע"פ שֶׁאֵינוֹ מֻזְהָר בְּזֶה וְאֵינָהּ אֲסוּרָה לוֹ מה"ד אֵין רָאוּי לוֹ לָאָדָם שֶׁיִּשָּׂא אִשָּׁה שֶׁהִיא בְּחֶזְקַת זוֹנָה וכו' יע"ש, וְדָן שָׁם לוֹמַר עוֹד דְּהָוֵי מֻקָּח טָעוּת דְּוִמְיָא דִּכְנָסָהּ בְּחֶזְקַת בְּתוּלָה וְנִמְצֵאת וכו' דְּלֵית לָהּ כְּתֻבָּה וכו' עיש"ה, וְרָאָה בְּשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק חאהע"ז סִימָן ס"ז עָנָף ב' ג' וְכִמְדֻמֶּה שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא המהרימ"ט הַנַּ"ל ועיי"ש עוֹד בְּסִימָן ס"ח: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה וְשׁוֹמֶרֶת וכו' יְרוּשַׁלְמִי יוֹדַעַת הָיְתָה שֶׁאֵין אֲרוּסָה שׁוֹתָה וְלָמָּה הִכְנִיסָהּ עַצְמָהּ וכו' הַנּ בַּיְרוּשַׁלְמִי לֹא נֶאֱמַר טַעַם זֶה בְּיִחוּד עַל פִּשְׁטוּת לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה אֶלָּא כָּךְ הוּא הֶמְשֵׁךְ הַמַּאֲמָר דְּבִירוּשַׁלְמִי פָּרִיךְ וַיַּשְׁקִינָהּ גזה"כ הוּא וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן (וְכָתַב בק"ע דַּאֲרוּסָתִי אֵינָהּ אִשְׁתּוֹ עַיֵּין מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל בְּרֵישׁ הַמִּשְׁנָה וּבְאַחֲרוֹנִים הַשַּׁיָּיךְ לָזֶה, אַךְ לְפִי פֵּירוּשׁ הפ"מ א"ש עיי"ש) וְלֹא יְקַנֶּא לָהּ א הַתּוֹרָה אָמְרָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ אפי' מְקֻצָּת אִשְׁתּוֹ (עַיֵּין פֵּירוּשׁ הפ"מ והק"ע, וְלָשׁוֹן יְרוּשַׁלְמִי זֶה הֵבִיא בְּתוֹסְ' לְקַמָּן כ"ד ע"ב) ד"ה אָמַר לָךְ) מַתְנִיתָא דְּבֵית שַׁמַּאי דבש"א נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּתָהּ וְלֹא שׁוֹתָה אָמַר ר' יוֹסֵי תַּמָּן טַעְמַיְיהוּ דב"ש אוֹמְרִים, הֵבִיא לִי בַּעְלִי וַאֲנִי שׁוֹתָה בְּרַם הָכָא יוֹדַעַת הָיִית שֶׁאֵין אֲרוּסָה שׁוֹתָה וְלָמָּה הִכְנִיסָהּ עַצְמָהּ לִמְסֻפָּק הַמְרֻבֶּה הַזֶּה בִּשְׁבִיל לְפָסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ עכ"ל, עַיֵּין פֵּירוּשׁ הפ"מ והק"ע, וְדַע שֶׁיְּרוּשַׁלְמִי זֶה נֶעְלַם מֵעֵינֵי הַתּוֹסְ' שֶׁאָנֵץ כָּאן עַל הַגְּלָיוֹן שֶׁהִקְשָׁה זֶה מֵעַצְמוֹ וְז"ל וא"ת אַמַּאי לָא פְּלִיגִי ב"ש וב"ה גַּבֵּי אֲרוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם כְּמוֹ דְּפְלִיגִי בְּסָמוּךְ גַּבֵּי מֵתוּ בַּעֲלֵיהֶן וכו' וי"ל שָׁאנֵי אֲרוּסָה ושו"י דְּהִיא יוֹדַעַת שֶׁאֵין בַּעְלָהּ יָכוֹל לְבָדְקָהּ מִשֶּׁנִּסְתְּרָה וְלֹא תִּינָּשֵׂר מִלִּיסָּתֵר וְהִיא נָתְנָה אָצְבָּעָהּ בֵּין שִׁינֶּיהָ וּלְכָךְ אֵין לָהּ כְּתֻבָּה, אֲבָל מֵתוּ בַּעֲלֵיהֶן אֵין יוֹדְעוֹת וכו' וְלָא סָמְכִי דַּעְתַּיְיהוּ שֶׁיְּמוּתוּ בַּעֲלֵיהֶן וְהֵן נִזְהָרוֹת בְּיוֹתֵר מִלִּיסָּתֵר לְפִיכָךְ קָאָמַר ב"ש דְּנוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה וְעוֹד י"ל דשא"ה גַּבֵּי מֵתוּ בַּעֲלֵיהֶן שְׁאִינָן חֲשׁוּבוֹת עוֹבְרוֹת עַל דָּת כֵּינָן שְׁיְּכוֹלִין בַּעֲלֵיהֶן לְבָדְקָן, אֲבָל אֲרוּסָה ושו"י כֵּינָן שֶׁאֵין יְכוֹלִין בַּעֲלֵיהֶן לְבָדְקָן חֲשׁוּבוֹת כְּעוֹבְרוֹת עַל דָּת וכו' עכ"ל הַתּוֹסְ', הֶעְתֵּקְתִּי דְּבָרָיו שֶׁמִּתֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן יֵשׁ לְהָבִין יוֹתֵר דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁזָּכָה הר"ש לְכַוֵּן מִדַּעְתּוֹ, וְהַתֵּירוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁלּוֹ שֶׁלְּכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן, דַּהֲלֹא כְּבָר עוֹבֶרֶת נד עַל דָּת הִיא מִצַּד הַיִּחוּד שֶׁל א"א וְהַסְּתִירָה עִם הָאִישׁ שֶׁקִּנֵּא לָהּ מִמֶּנּוּ, וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה כְּבָר כיו"ב המשל"מ רֵישׁ הל' סוֹטָה, רַךְ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' שֶׁאָנַן, הוּא כָּתוּב הֲדַר הוּא גַּם בְּתוֹסְ' שֶׁלָּנוּ בִּיבָמוֹת (ל"ח ב') ד"ה בש"א וכו' יע"ש, וּכְבָר הֵבֵאתִי בָּזֶה בְּחִיְדּוּשֵׁי לְעֵיל דַּף ו' ע"ב שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדִבְרֵי הַבַּיִת מֵאִיר שֶׁכָּתַב דִּבְזְמַן שֶׁהָיְתָה יְכוֹלָה לְהַבְדֵּק וְהִיא נִשּׂוֹאָה

לֵית לְחָוּשְׁבָּהּ לעועד"ת דְּהָוֵי כְּמִתְיַחֲדָת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רוֹאִים וכו' עיי"ש, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ לְקַמָּן כ"ה שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם בְּחִידּוּשֵׁי וְקִצַּרְתִּי, (וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב דְּמַיְירֵי הָכָא בְּדִכְתַב לָהּ כְּתֻבָּה לַאֲרוּסָה עיי"ש: עוֹד שָׁם מִיהוּ תֵּימָא וכו', בְּתוֹסְ' שֶׁאָנֵן כָּתַב מִיהוּ אוֹמֵר ר"י דַּהֲלָכָה וכו' (עיי"ש בהג"ה) וְהַךְ כר' עֲקִיבָא דְּמַשְׁוֵוי חַיָּיבֵי לְאִוִּוין כְּעֶרְוָה עכ"ל, וְכַוָּנָתוֹ דְּלְעֵיל (י"ח ב') אָמְרִינַן לֵית הִלְכְתָא כְּרַב הַמְנוּנָא וכו' הָא מַנִּי ר"ע הִיא דְּאָמַר אֵין קִתבח"ל וּמְשַׁוִּי לַהּ כִּי עֶרְוָה עכ"ל, (תֵּיתֵי לִי שֶׁקִּיַּימְתִּי תֵּירוּץ זֶה בְּמִשְׁנָה זוֹ מְנַפְּשַׁאי ת"ל) אַךְ צ"ע דא"כ אַלְמָנָה לכ"ג וכו' לֹא צָרִיךְ קְרָא דְּאֵינוֹ שׁוֹתֹת, דת"ל דְּאֵין הַקִּידּוּשִׁין תּוֹפְסִין כְּלָל וּכְלָל וּפְשִׁיטָא דְּאֵינוֹ שׁוֹתֹת וְגַם אֵינוֹ מַקְנוֹת לָהֶן, וּבְדוֹחַק י"ל דְּרֵישָׁא ר"ע וְסֵיפָא רַבָּנָן, וְרָאִיתִי שׁוּב בְּהַמְאִירִי שכ' וְיֵשׁ חוֹלְקִין בָּזֶה וּפֵירְשׁוּ דְּמַתְנִיתִין כר"ע דְּאָמַר שו"י שְׁזִנְּתָה אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ וְאֵין נִרְאֶה כֵּן עכ"ל וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּנָתוֹ הק' הוּא כְּמוֹ שֶׁפִּקְפֵּקְתִּי בָּזֶה דְּנִצְרָךְ לוֹמַר רֵישָׁא ר"ע וְסֵיפָא רַבָּנָן: עוֹד שָׁם דְּמַהוּ קִינְּא שַׁיָּיךְ הֵיכִי דְּלָא מִיתַּסְרָא בְּסִתִירוֹתֶיהָ וכו' עַיֵּין במשל"מ פ"א מִסּוּטָה ה"ג מַה שֶּׁהֵעִיר מִלְּקַמָּן כ"ו ע"ב לְשֶׁקִּנֵּא לָהּ דֶּרֶךְ אֵיבָרִים אַף שֶׁלֹּא נֶאֶסְרָה בְּזֶה וּמְשׁוּם דְּס"ל דְּבִקְּפִידָא דְּבַעַל תַּלְיָא עיי"ש, וע"כ דְּזֶה דַּעַת רַשְׁ"י, וְגַם י"ל דְּדַוְקָא לְגַלְגֵּל עָלֶיהָ מִמָּקוֹם אַחֵר דְּזֶה גּוּפָהּ חִידּוּשׁ הוּא, אֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִידּוּשׁוֹ, דְּדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁנֶּאֶסְרָה עָלָיו מַתְנָה עִמָּהּ, אֲבָל בְּקִינּוֹ לְבַד בְּעַצְמוֹ שַׁפִּיר יָכוֹל לְקַנּוֹת, וז"פ.

וְעוֹד י"ל דְּתַלְיָא זֶה בְּפִלְוּגְתָּא דר"ע ור"י אִי רְשׁוּת אִי חוֹבָה וְהֵבִיא בְּתוֹסְ' בְּפֶרֶק קַמָּא דַּף ג' ע"א דְּאָתְיָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר חוֹבָה כב"ש דב"ש אוֹמְרִים לֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא א"כ מָצָא בָּהּ עֶרְוַת דָּבָר וכו' יע"ש א"כ לְהַךְ מ"ד אֵינוֹ שַׁיָּיךְ קִינּוֹ וְחוֹבָה רַק בְּשֶׁנֶּאֶסְרָה עָלָיו וְצָרִיךְ לְגָרְשָׁהּ, אֲבָל לְאִידָךְ מ"ד יֵשׁ לוֹ לְקַנּוֹת אַף בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נֶאֱסָרָה עָלָיו וּבְקִפִּידָתוֹ תַּלְיָא וְיֵשׁ לְדָחוֹת וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ עוֹד בְּפִלְפּוּל אַךְ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת קִצַּרְתִּי: דַּף כ"ד ע"ה בַּמִּשְׁנָה וּבַת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר וּלְנָתִין לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה, ופרש"י בד"ה לֹא שׁוֹתוֹת דְּלֹא נֶאֱמְרָה פָּרָשָׁה אֶלָּא בִּרְאוּיָה לְקַיּוּמָהּ וְהָכִי תַּנְיָא בְּסִפְרֵי וכו', וְיָדוּעַ פֵּירוּשׁוֹ וְטַעְמוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם ז"ל בפי' הַמִּשְׁנָה וּבְחִיבּוּרוֹ מִשּׁוּם כְּשֶׁאָדָם בַּעַל אַחַר שֶׁהִגְדִּילבְּעִילָה אֲסוּרָה אֵיזֶה אִיסּוּר שֶׁיִּהְיֶ' הַמַּיִם הַמְאָרְרִים אֵין עוֹשִׂין רוֹשֶׁם בְּאִשְׁתּוֹ וכו' יעו"ש, וּבְתוֹסְ' שֶׁאָנֵץ הִרְגִּישׁ ג"כ בָּזֶה וְז"ל וא"ת ת"ל שֶׁאֵינָהּ שׁוֹתָה מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן, וְזֶה אֵינָהּ מְנֻקָּה מֵעָוֹן כֵּיוָן שֶׁנִּשָּׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָ' לוֹ, וי"ל דְּחָשְׁבִינַן לֵיהּ מְנֻקֶּה מֵעָוֹן כֵּיוָן דְּאֵין הֶעָוֹן בָּא אַחַר הַקִּינּוֹ וְהָיוּ הַמַּיִם בּוֹדְקִין אִשְׁתּוֹ אִי לָאו טַעְמָא דְּלְעֵיל עכ"ל וּמְפוֹרָשׁ הִפּוּךְ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל, וּכְדַעַת רַשְׁ"י ז"ל בְּכָל מָקוֹם וּמְקוֹר לְדִבְרֵיהֶם הוּא הַסִּפְרֵי וְעַל טַעַם הָרַמְבַּ"ם ז"ל בֶּאֱמֶת יִקָּשֶׁה מֵהַסִּפְרֵי וּכְהֶעָרַת הַתּוֹסְ' שֶׁאָנֵץ, וּבְמַלְבֵּי"ם עַל הַתּוֹרָה פ' נָשׂא סי' ל"ו רָאִיתִי שֶׁכָּתַב די"ל דְּסִתָּם סִפְרֵי ר' שֶׁמְּעִין ור"ש לֹא יוּכַל לְסָבוֹר זֶה שֶׁאִם בַּעַל מֵימָיו אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין דא"כ אַתָּה מוֹצִיא ש"ר עַל הַטָּהוֹרוֹת שְׁשָׁתוּ וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה המל"מ וּבְהֶכְרֵחַ דס"ל שָׁרַק אִם בָּא עָלֶיהָ אַחַר שְׁנִסְתְּרָה וְזֶה לָא שְׁכִיחַ וכמ"ש בְּסוֹטָה (דַּף ו' לר"ש וְהָרַמְבַּ"ם סָמַךְ עַל הָא שֶׁאָמְרוּ בפ' ע"ע וכו' עיי"ש, וּבְמַרְאֵה הַפָּנִים בִּירוּשַׁלְמִי סוֹף פ' ט' ד"ה וְנִקָּה הָאִישׁ וכו' כָּתַב דְּזוֹ הִיא כַּוָּנַת הַשָּׁגַת הָרָאָבַ"ד פ"ב מִסּוֹטָה שֶׁאָמַר שָׁם דְּזֶה דְּלָא כְּהִלְכְתָא מִשְּׁמַעְתָּא דְּרֵישׁ אֲרוּסָה ושומ"י עכ"ל וּדְבַר הָרַמְבַּ"ם מְיַיְשֵׁב דְּשַׁפִּיר אִיצְטְרִיךְ הָנָךְ קְרָאֵי לְחַיָּיבֵי לְאִוִּוין דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ דִּמְנֻקֶּה מֵעָוֹן הוּא, וְהוּא לְמַאי דְּמַסִּיק בִּיבָמוֹת דַּף כ' דְּאַלְמָנָה מִן הָאֲרוּסִין מְוֻתֶּרֶת

לְהִתְיַבֵּם מה"ת דַּעֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת אֶלָּא דְּמִדְּרַבָּנָן גָּזְרוּ ב"ר אַטּוּ ב"ש וא"כ שַׁפִּיר מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּמְנִיקָה מֵעָוֹן מִן הַתּוֹרָה הֵיכִי דְּעָבַר עַל ד"ס וּבָא עָלֶיהָ ב"ר וְהִלְכָךְ אִיצְטְרִיךְ הָנָךְ קְרָאֵי דְּאַפֵּ"ה אֵינָן שׁוֹתוֹת דְּאֵין רְאוּיִן לְקַיְּמָן דְּבְעַמּוּד וְהוֹצֵא קְאֵי וכו' יע"ש ולפ"ד א"ש הַסֵּדֶר דְּהָא מַתְחִיל הַתַּנָּא לְהוֹדִיעַ דִּין דשומר"י בְּרִישָׁא, מֵשִׂים דְּבָבָא דְּאַלְמָנָה לכ"ג וכו' מַיְירֵי ג"כ בִּיבָמָה וּכְטַעַם הַסִּפְרִי שֶׁהֵבִיא רַשְׁ"י ודו"ק, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' ד"ה אַלְמָנָה וכו' וְהִנֵּה לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי (דַּף י"ד ע"א) הִנַּחְתִּי בצ"ע דְּבָאֱמֶת לָמָּה צָרִיךְ לָן קְרָא בְּאַלְמָנָה לכה"ג וכו' דְּאֵינוֹ שׁוֹתֶה ת"ל דְּאַמַּאן בָּעֵינַן לִמְשָׁרֵ' דַּהֲלֹא אָסוּרָה וְקַיְּמָא עָלָיו וְאוּלַי זֶה בֶּאֱמֶת כַּנָּונַת הַסִּפְרִי דְּמִמַּעֵט אֵינִי רְאוּ' לְאִישׁוּת מה"ט גּוּפָא וכו' וּלְשִׁיטַת וּפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם צ"ע עיי"ש, וְעַכְשָׁיו מָצָאתִי בעז"ה שֶׁמְּבֹאָר דָּבָר זֶה בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן (הל' א') וְז"ל תַּמָּן תְּנֵינַן אַיְילִינִית וּזְקֵנָה ושא"ר לְוָולָד לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּה שְׁנֶּאֱמַר וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זָרַע הָרְאִיְ' לְהַזְרִיעַ זֶרַע, הֲתִיבוֹן הֲרֵי אַלְמָנָה לכה"ג הֲרֵי הוּא רְאוּיָ' לְהַזְרִיעַ זֶרַע (פֵּירוּשׁ וְאַפֵּ"ה מְמַעֵט לָהּ מִשּׁוּם שא"ר לְקַיְּמָהּ וא"כ גַּם הָנֵי נָשֵׁי נָמֵי וְלָמָּה צָרִיךְ קְרָא מְיֻחָד וְאַף שֶׁטַּעַם זֶה שא"ר הָוֵי רַק אִיסּוּר דְּרַבָּנָן, פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּגַם דְּרָשָׁא זוֹ הוּא רַק דְּרַבָּנָן, וְאִסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא, כָּךְ נ"ל) וּמְשַׁנֵּי שְׁנַיָּה הוּא דְּכְתִיב וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו (פֵּירֵשׁ וא"כ גַּם הָכָא הָוֵי א"ר לַזָּרַע מִשּׁוּם דְּהָוֵי זֶרַע פָּסוּל וְלָא מִקְּרֵי זֶרַע וְהָוֵי מִטַּעַם אֶחָד שָׁוִוין וְכַנ"ל וְעַתָּה ס"ל דְּהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא) וּפָרִיךְ תַּמָּן תְּנֵינַן מַמְזֵר פּוֹסֵל וּמַאֲכִיל כֵּיצַד וְהָכָא הוּא אָמַר הֵכִין אָמַר ר' תַּנְחוּמָא תַּמָּן וְזֶרַע אֵין לָהּ מ"מ בְּרַם הָכָא זֶרַע כָּשֵׁר לֹא זֶרַע פָּסוּל עיי"ש מַה שֶּׁפֵּירְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים), וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֵּי רַבִּי בֵּין כְּלוּם הַמַּיִם בָּאִין אֶלָּא לְהַתִּירָהּ לְבֵיתָהּ וְזוֹ כֵּינָן שֶׁנִּסְתְּרָה אוֹמֵר לוֹ הוֹצֵא, פֵּירוּשׁ בְּתְמִיהַ הֲלֹא גַּם קוֹדֶם שֶׁנִּסְתְּרָה ג"כ אוֹמְרִים לוֹ שֶׁיּוֹצִיא, משא"כ בְּסוֹטָה בְּעָלְמָא שֶׁרַק מִשֶּׁנִּסְתְּרָה אוֹמְרִים לוֹ הוֹצֵא וּבָאִים לְהַתִּירָהּ לְבֵיתָהּ אֲבָל לֹא בְּכָל אֵלּוּ הַנָּשִׁים מֵאֲסִירוֹת, וְעַיֵּין בְּפֵירֵשׁ הַמְפָרְשִׁים וא"צ לְהַגִּיהַ וְזוֹ כֵּינָן ,,שֶׁאֲסוּרָה" עיי"ש, עכ"פ מְבֹאָר זֶה בִּירוּשַׁלְמִי, א"כ יֵשׁ לָנוּ ד' טְעָמִים בְּכָל זֶה, א) טַעַם הַסִּפְרִי כפרש"י וְהַתּוֹסְ', ב) טַעַם הָרַמְבַּ"ם דְּאֵינוֹ מְנֻוָּקָה מֵעָוֹן, ג) טַעַם הַיְרוּשַׁלְמִי וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה זֶרַע, ד) דְּטַעַם ר"י בר"ב מִשּׁוּם שֶׁאֵין מַה לְהַתִּירָהּ לְבֵיתָהּ וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי ד"ה אַלְמָנָה לכ"ג וכו', וְרָאִיתִי בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁהָעְתִּיק מִקְצָת וְתַמְצִית דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי, וּלְהַאי טַעְמָא דְּזֶרַע כָּשֵׁר וְלֹא זֶרַע פָּסוּל הִקְשָׁה לִכְאוֹרָה מַהָא דְּתַנְיָא לְקַמָּן אִם שְׁנֵיהֶם מְחַזְּרִים שׁוֹתֶה וְאַמַּאי הָא זֶרַע פָּסוּל הוּא עיי"ש וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ זֶה בְּכַנָּונַת הַגְּמָרָא לְקַמָּן כ"ו ע"א דְּקָאָמַר פְּשִׁיטָא מה"ו דְּתֵימָא אַפּוֹשֵׁי פְּסוּלִין לָא לִיפּוֹשׁ קמ"ל עַיֵּין בְּרַשְׁ"י שָׁם וְלָמָּ"ד שָׁם בְּטַעַם דְּרַשְׁבָּ"א דַּאֲיֵילִינוֹת אֵינָהּ שׁוֹתָה מִשּׁוּם וְנִקְּתָה וְנִזְרְעָה וכו' יע"ש, וּבְטַעַם הַמַּסְקָנָא י"ל דְּזֶרַע אֵינוֹ מִילְתָא דְּפְסוּקָא לִפְסֹוֹל, וּכְרַבִּי טַרְפוֹן דְּיכוֹלִין מַמְזֵרִים לִיטָּהֵר כֵּיצַד מַמְזֵר נוֹשֵׂא שִׁפְחָה (קִדּוּשִׁין ס"ט א') וְעַיֵּין שעה"מ בְּעִנְיָן כָּזֶה, וְקִצַּרְתִּי אֲבָל הָכָא לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי דא"כ בַּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר נָמֵי וע"כ כמש"כ הק"א וְעַיֵּין בְּשוּ"ת נוב"ת חאהע"ז סי' קנ"ח ד"ה מַה שֶּׁהִקְשָׁה וכי' מַה שֶּׁכָּתַב לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַשּׁוֹאֵל עַל הָרַמְבַּ"ם מֵהָא דְּסִפְרִי וּמַשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה בְּהֶיתֵּר וּבָעַל אוֹתָהּ בְּהֶיתֵּר וְאַחַ"כ נַעֲשָׂה פ"ד וְשׁוּב לֹא בָּעַל אוֹתָהּ וַהֲרֵי הוּא מְנֻוָּקָה מֵעוֹן וְגַם קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל לַבּוֹעֵל והו"א שֶׁתִּשְׁתֶּה קמ"ל קְרָא בְּרָאוּי לְאִישׁוּת וכו', עיי"ש, וא"ל עוֹד דְּבְאַלְמָנָה וְאֵינָהּ מַיְירֵי שֶׁבָּא עָלֶיהָ באב"מ וְלָמָּ"ד מְשַׁמֵּשׁ מֵת בַּעֲרָיוֹת פָּטוּר וּמְנֻוָּקָה מֵעָוֹן וְקָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל לַבּוֹעֵל הוּא, וְאַף אִי מִדְּרַבָּנָן אָסוּר גַּם בכה"ג אֲבָל אֲנַן בְּמָה אָנוּ קַיָּימִין עַל דְּאוֹרַיְיתָא, וְעַיֵּין תוס'

יְבָמוֹת (נ"ח ע"ב) ד"ה דְּהָא וְעַיֵּין לְקַמָּן גַּבֵּי אֵשֶׁת סָרִיס פרש"י דְּבַר שְׁכִיבָה מְקֻרֵי ואע"פ שֶׁאֵינוֹ בַּר זְרִיעָה וע"ש וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א וא"כ ה"נ, וּלְפִי פרש"י דְּמַתְנִיתִין א"ל דכה"ג לָא מְקֻרֵי שְׁכִיבַת בַּעַל, וְעַיֵּין מנ"ל שֶׁהָא דְּרַשִׁ"י שַׁבַּשְׁתָּא הוּא יע"ש, וּלְגַבֵּי אֲרוּסָה א"ל קֻוּשְׁיַת הָרָאָבָ"ד דְּמַיְירֵי שֶׁבָּא עָלֶיהָ בְּהַעֲרָאָה וְאִיכָּא לְאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּגַבֵּי לְאֵי לֹא יהי' קָדֵשׁ מֻוּתָּר בַּהֶעָרָה (וְלָרַמְבַּ"ם לִשִׁיטָתוֹ בִּפְנוּיָ' לָאו שַׁפִּיר קָאָמַר במנ"ל שָׁם, דְּבָאֱמֶת הָוֵי אִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא) עַיֵּין שׁוֹשֶׁנָּתהָעֲמָקִים כְּלָל ד' וישׁוּעוֹת יַעֲקֹב אהע"ז וא"כ מַקֻּרֵי קָדְמָה, שְׁכִיבַת בַּעַל וְלֵיכָּא עֲבֵירָה, אֲבָל עֲדַיִין מִידֵי אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן לֹא יָצָאנוּ וּבָזֶה א"ש מש"ת המנ"ל וְעַיֵּין, – וְעַיֵּין מש"כ לְקַמָּן עוֹד בְּעִנְיָן זֶה: שָׁם בַּמִּשְׁנָה וְהָאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה ע"כ מְבֹאָר דְּאֵינָהּ נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּה, יֵשׁ לְעַיֵּין בְּדִבְרֵי הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה רֵישׁ פ"ב דְּסוֹטָה עַל מַה דְּקָאָמַר הָרַמְבַּ"ם דְּאִם אָמְרָה אֵינִי טְמֵאָה וְאֵינִי שׁוֹתָה תֵּצֵא שְׁלֹא בִּכְתֻבָּה כָּתַב הכס"מ ,,דְּמַה שֶׁכָּתַב וְתֵצֵא בְּלֹא כְּתֻבָּה יִתְבָּאֵר רפ"ג" צ"ע דִּמְבֹאָר כָּאן בְּהֶדְיָא הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי וְאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁהִרְגִּישׁוּ בָּזֶה, וְעַיֵּין חַיִּים שָׁאַל ח"ב סי' ד' דִּין ב' מַה שֶּׁמִּתָּמַהּ בְּכִיּוֹצֵא בָּזֶה עַל הכ"מ פ"ג דִּין ב' עיי"ש הֵיטֵב אֲרִיכוּת גְּדוֹלָה מְאֹד ואכ"מ: שָׁם מְעֻבֶּרֶת חֲבֵירוֹ וכו', ופרש"י שֶׁמֵּת וכו' אוֹ שֶׁגֵּירְשָׁהּ וְהִיא מְעֻבֶּרֶת אוֹ מֵנִיקָה וכו' הִנֵּה מְבֹאָר בְּאֵר הֵיטֵב דַּעַת רַשִׁ"י זַ"ל דְּגַם גְּרוּשָׁה צְרִיכָה לְהַמְתִּין כ"ד חֹדֶשׁ, וְהַיּוֹם שֶׁזָּכִינוּ לְאוֹרוֹ שֶׁל הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ עַל הַגִּלָּיוֹן כָּאן רָאִינוּ שֶׁכְּבָר עָמְדוּ הָרִאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים עַל דַּעַת רַבֵּינוּ רַשִׁ"י (רִבֶּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל) זַ"ל וְזַ"ל מַשְׁמַע מִתּוֹךְ פִּ"ה דַּאֲפִי' מְגֹרָשַׁת צְרִיכָה לְהַמְתִּין ב"ד חֹדֶשׁ, וּדְלֹא כפי' הר"ש מִפִּלְאִירָה בְּפֶרֶק אע"פ דְּדַוְקָא בְּאַלְמָנָה אָמְרִינַן דְּצָרִיכָה לְהַמְתִּין נ' ד חֹדֶשׁ וכו' אֲבָל בִּגְרוּשָׁה לֹא וכו' עיי"ש שֶׁאֵין עִסְקֵי בָּזֶה עַכְשָׁיו בְּנוֹגֵעַ לְעֻצֶּם הַדִּין, וְכַמָּה מִן הַתִּימָא עַל הַגָּאוֹן שַׁר הַתּוֹרָה בַּעַל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב זַ"ל בחאה"ע סי' ה' שֶׁמְּדַיֵּיק מִכַּמָּה דִּיבּוּרֵי רַשִׁ"י זַ"ל דְּבִגְרוּשָׁה אֵין צְרִיכָה לְהַמְתִּין וּבְרַשִׁ"י שָׁם בַּבָּרַיְיתָא (דִּכְתֻבּוֹת דַּף ס') דְּנִתְּנָה בְּנָהּ לְמֵינֶקֶת וכו' כ' רַשִׁ"י זַ"ל זוֹ שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ וכו' כָּפַל וְשָׁנָה וְשָׁלַשׁ לְהוֹרוֹת דְּדַוְקָא בְּאַלְמָנָה וְלֹא בִּגְרוּשָׁה וּבְנַדַּאי דַּעַת רַשִׁ"י כְּדַעַת הר"ש הַנַּזְקָן וְכִפְשָׁטָא דְּבָרַיְיתָא את"ד וְלֹא הֵבִיא כְּלָל פרש"י דְּכָאן, וּכְבָר הִשִּׁיגוּ עָלָיו הַבָּאִים אַחֲרָיו, עַיֵּין בְּשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק ח"ר סי' י"ז מחאהע"ז עָנָף ד' ועיי"ש מש"כ בְּכַמָּה אַנְפֵּי לְיַישֵׁב שֶׁלֹּא יִסְתְּרוּ דִּבְרֵי רַשִׁ"י זַ"ל הַנַּדְי וּמַסִּיק שָׁם לְדִינָא י"ל דְּגַם הָרַמְבַּ"ם וְרַשִׁ"י יוֹדוּ בִּגְרוּשָׁה מֵינֶקֶת מֻוּתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא עיי"ש, וְכֵן עַיֵּין בְּשׁוּ"ת עַמּוּדֵי אוֹר סי' פ"ב אוֹת ז שֶׁעָמַד בָּזֶה עַל הַמִּשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב יע"ש דְּאַלְיְבָּא דר"מ כ"ע מוֹדוֹ דְּגַם גְּרוּשָׁה אֲסוּרָה עיי"ש מִילְּתָא בְּטַעֲמָא, אֲבָל כָּל הַחֲלוּקִים לֹא יַעַמְדוּ לִפְנֵי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ זַ"ל, וכ"כ כִּדְבָרִים הָאֵלֶּה בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"ש למס' זו וּמִכֻּלָּם נָעֲלַם שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ בְּדַעַת רַשִׁ"י שֶׁלְּפָנֵינוּ, בְּסוֹף סֵפֶר בְּנֵי אֲהוּבָה בְּתִשׁוּבָה דְּמֵינֶקֶת שֶׁכָּתַב בזה"ל וְהִנֵּה רַשִׁ"י דס"ל לָא פְּלוּג בְּכָל גַּוְונֵי ס"ל בָּאֱמֶת כר"ת וְלֹא כר"ש הַנַּזְקָן לְהַתִּיר וּתְמֵיהֲנִי שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' וּמְחַבְּרִים רַק נִסְתַּיְּעוּ מֵהַשְׁאֵלְתּוֹת כִּי בְּסוֹטָה (דכ"ד) וכו' פרש"י אוֹ שֶׁגֵּירְשָׁהּ וכו' הֲרֵי מְבֹאָר בְּרַשִׁ"י אַף בְּמֵינֶקֶת גְּרוּשָׁה אֲסוּרָה עכ"ל ולפמש"כ בְּאֵיזֶה אַחֲרוֹנִים לְחַלֵּק בֵּין מַכִּירָהּ לְשֶׁאֵינוֹ מְכִירָהּ דע"כ לָא פְּלִיג הר"ש אֶלָּא בָּאִין מְכִירָה אֲבָל בְּמְכִירָה ס"ל כר"ת א"ש דִּלְפִי מַה שֶׁכָּתַב שָׁם הבנ"א עוֹד וְזַ"ל וּמַהַהּ סֵוְגְיָא יֵשׁ דְּמוּת רְאָיָה לר"ת דְּקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין מֵעֻבֶּרֶת וּמֵינֶקֶת אֵינָהּ שׁוֹתֶת וְקָתָנֵי בְּבָרַיְיתָא (דכ"ו) מְעֻבֶּרֶת עַצְמוֹ שׁוֹתֶת וְכֵן מֵינֶקֶת עַצְמוֹ עיי"ש דסד"א דְּמִשּׁוּם תַּקָּנַת הַוָּלָד לָא תִּשְׁתֶּה קמ"ל, ול"ל וְגַם בְּמֵינֶקֶת אַיְירֵי בִּמְכִירָה וא"כ אִם תָּמוּת

גַּם לְיַלֵּד יֵשׁ סַפָּנָה וְקָשֶׁה לָמָּה מַפְלִיג בֵּין מְעֻוָּבֶרֶת וּמֵינָקֶת חֲבֵירוֹ וּבֵין שֶׁל עַצְמוֹ לְיִפְלוֹג בְּדִידֵיהּ בֵּין אַלְמָנָה וּבֵין גְּרוּשָׁה דְּשׁוֹתֶה וּמכש"כ דִּמְעֻוָּבֶרֶת וּמֵינָקֶת עַצְמוֹ דְּשׁוֹתֶת א"ו דְּכוּלָּם אֲסוּרִים לר"מ פיי"ש, דִּלְפִי דְּבָרָיו דְּמַיְירֵי בִּמְכִירָה גַּם הר"ש מוֹדֶה לְרַשְׁ"י דְּאָסוּר וּמְסַוָּלָק גַּם רְאָיָה זוֹ עַצְמוֹ וּדְבָרָיו אֵלּוּ נָעְלַם מעי"צ ועמ"א, וְכֵן הִרְגִּישׁ בָּזֶה מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י אֵלּוּ כְּקָרְבַּן נְתַנְאֵל יְבָמוֹת פ"ד סי' כ"ו אוֹת ג' וְיֵשׁ לִי עוֹד הַרְהוּרֵי דְּבָרִים בְּזֶה אַךְ אכמ"ל וְגַם בְּדָבָר שֶׁכְּבָר דָּשׁוּ בּוֹ רַבִּים אֵין דַּרְכִּי לְהַאֲרִיךְ רַק לִנְגֹּועַ מְעַט בִּקְצֵה הַמִּטָּה בְּיַעֲרוֹת הַדְּבַשׁ: שָׁם בַּמִּשְׁנָה וְשֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה, יֵשׁ לְעַיֵּן בְּזֶה פְּשִׁיטָא מאי קמ"ל כֵּיוָן שֶׁבָּאוּ עֵדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה פְּשִׁיטָא שֶׁאֵינָהּ שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּה, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּכַנָּת הַתַּנָּא עֵדִים הַמְעִילִים, וְהַיְינוּ אֲפִילּוּ עֵד אֶחָד וּכְדֶרֶךְ שֶׁכָּתַב הָרֹאשׁ"ש ב"מ פ"ק (סוֹף סי' ג') שֶׁלֹּא דִּקְדֵּק הַתַּנָּא בִּלְשׁוֹנוֹ לִשְׁנוֹת עֵדִים וְאַשְׁמְעִינַן דְּעֵד אֶחָד לָא מְהַנֵּי וכו' עיי"ש, וְעַיֵּן בְּתוֹסְ' רעק"א למס' שַׁבָּת פֶּרֶק י"פ מִשְׁנָה א' אוֹת קנ"ח דְּהִצְרִיךְ עִיּוּן מִפָּרְכָת הַשַּׁ"ס שָׁם דְּלִתְנֵי וְאִם יֵשׁ פד אֶחָד וְעָמַד בָּזֶה הראנ"ח בְּתִשׁוּבָה ח"א סי' פ"ט ע"ש וקמ"ל דַּאֲפִילּוּ עפ"י ע"א מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ, וּדְלָא כר"י דְּאָמַר בְּתוֹסָפְתָּא פֵּ"ה הל' ד' ר' יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא כָּל הֵימֶנּוּ שֶׁל עֵד אֶחָד לְהַפְסִידָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ עיי"ש וְכֵן פְּלִיגִי בִּירוּשַׁלְמִי פ"ו הל"ב ר"ט ור"ע עיי"ש וְעַיֵּן שוּ"ת עַמּוּדֵי אוֹר, וְעוֹנֶג יו"ט בָּזֶה וְאָנֹכִי"ה נַאֲרִיךְ בְּזֶה לְקַמָּן, וְעַיֵּן לְעֵיל (דַּף ו' ע"א) תוס' ד"ה וְשֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים וכו' וּבְחִידּוּשֵׁי שָׁם ובמל"מ הל' סוֹטָה פ"א דִּין י"ד ודו"ק: שָׁם וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְרַשְׁ"י ד"ה לֹא לְהַשְׁקוֹתָהּ וכו', מְפוֹרָשׁ דְּלָא מְהַנֵּי ע"י שָׁלִיחַ, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הנוב"ת, דְּלָא מְהַנֵּי קִינּוֹ ע"י שָׁלִיחַ, עַיֵּן בִּיבָמוֹת ק"ד ע"ב ד"ה וְקָרְאוּ לוֹ וְלֹא שְׁלוּחָן וכו' עיי"ש, וּבְגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס דרפ"א ז"ל שָׁם שֶׁצַּיֵּן מֵהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת, והו"ל נָמֵי לְצַיֵּן מֵהָא דְּדָרִישׁ מִסִּפְרִי וּבַמִּדְרָשׁ רַבָּה פ' נָשֹׂא וְקִיבֵּל הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה וְלֹא מִיַּד שְׁלוּחָהּ עיי"ש וְעַיֵּן בְּאֵר יִצְחָק סי' א' ודו"ק.

שָׁם יְכִיל הוּא לְהַפְרִישָׁהּ וּלְהַחְזִירָהּ לאח"ז ע"כ יֵשׁ לְהַסְגִּיר עִם הַיָּדוּעַ דְּמְחֻוַּסַר זְמַן לָא הָוֵי כִּמְחֻוַּסַר מַעֲשֶׂה,עַיֵּן מנ"ל ושעה"מ בכ"ב מהל' מְכִירָה וּלְעִנְיַן קָדָשִׁים נָמֵי הָכִי אָמְרִינַן עַיֵּן זְבָחִים י"ב וה"נ כֵּיוָן דִּמְחֻוַּסַר רַק זְמַן וּכְפֵי' הַתּוֹסְ' דא"צ רַק לְהַפְרִישָׁהּ בְּלֹא גֵּט, רְאוּיָ' לְאֵישׁוּת קָרֵינָא בֵּיהּ וְעַיֵּן רַשְׁ"י וּבָזֶה יֵשׁ לְחַלֵּק מִדְּלְקַמָּן בְּאֵילִינוֹת וכו' דְּרַק ר"א אוֹמֵר דְּיָכוֹל הוּא לִישָּׂא אַחֶרֶת וכו', מִשּׁוּם דְּהָתָם מְחֻוַּסַר מַעֲשֶׂה, מִלְּבַד שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק דְּהָכָא יֵשׁ לוֹ עֵצָה בְּאִשָּׁה זוֹ עַצְמָהּ, וְשָׁם הוּא רַק עֵצָה אַחֶרֶת לִישָּׂא עָלֶיהָ אֲבָל בְּדִידָהּ גּוּפָא אֵין לוֹ תַּקָּנְתָּא, וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא תָּמוּת אוֹ שֶׁמָּא לֹא תֵּלֵד הָאִשָּׁה הַשֵּׁנִיָּה, וּלְכָךְ לֹא הִסְכִּימוּ עָלֶיהָ חֲכָמִים בְּתַקָּנְתָּא דר"א וז"פ שו"ר בְּתוֹסְ' יו"ט שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה דְּהָא רַבָּנָן אית לְהוּ הַךְ סְבָרָא בִּמְעֻוָּבֶרֶת ומ"ש עיי"ש שֶׁהוּא תֵּירֵץ דְּשָׁאנֵי אֲיִילָנוֹת דְּלְהַחֲזִיק מִצְוָה מה"ת אֲסָרוּהָ, אֲבָל הָא דִּמְעֻוָּבֶרֶת לֹא גָּזְרוּ לְהַחֲזִיק שׁוּם מִצְוָה אֶלָּא מִפְּנֵי חֲשַׁשׁ הַתִּינוֹק שֶׁמָּא תִּתְעַבֵּר שֵׁנִית וכו' וְלָא הָוֵי זֶה אֶלָּא כְּתִקָּנָה בְּעָלְמָא וּלְפִיכָךְ לֹא הֶחְמִירוּ בָּהּ וכו' עיי"ש ולפמש"כ לֹא צָרִיךְ לָזֶה: שָׁם וְשָׁאֵינָהּ רְאוּיָ' לְיַלֵּד וכו' רַשְׁ"י פֵּירֵשׁ שְׁשָׁתַת כּוֹס עִקָּרִין וכו' וְעַיֵּן בְּתוֹסְ' מַה שֶּׁפֵּירְשׁוּ וּבְתוֹסְ' שָׁאנֵץ, וְהִנֵּה במק"א נִסְתַּפַּקְתִּי אִם הָיְתָה טְרֵיפָה אִי מַשְׁקִין אוֹתָהּ דְּלָא אֶפְשָׁר לְקַיֵּים וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן וְעַיֵּן לְקַמָּן כ"ז ע"א בְּחִיגֶּרֶת וְגִידֶּמֶת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה דִּכְתִיב וְהֶעֱמִיד וכו' וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה רַב אַשִׁי אָמַר וכו', וְעַיֵּן בְּרֵישׁ עֲרָכִין דַּף ד' ע"א וּבַתּוֹסְ' שָׁם, וא"כ טְרֵיפָה נָמֵי דְּהָוֵי כְּמוֹ גּוֹסֵס וְלָמָּ"ד טְרֵיפָה אֵינָהּ חַיָּה, גַּם יֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר בְּנָשָׂא טְרֵיפָה שֶׁאֵינָהּ יוֹלֶדֶת יהי' אִשָּׁה שא"ר לְקַיְּימָהּ וּכְמוֹ אֲיִילָנִית

וכו' וְתַלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת הַחֲכָמִים לְעִנְיַן אֲיַילְנִית וּמְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ וצ"ע עכ"ל, וְיֵשׁ לִפְשׁוֹט סָפֵק זֶה מֵחֲזוֹלִין פ"ק די"א כַּיָּדוּעַ דאל"כ לָחוּשׁ דִּילְמָא טְרֵיפָה הִיא, וְקַצַּרְתִּי וּלְפוּם זֶה יֵשׁ אֶפְשָׁרוּת לְפָרֵשׁ הָא דְּקָאָמַר וְשֶׁאֵינָהּ רְאוּיָ' לְיַלֵּד, הַיְינוּ שֶׁנִּשָּׂאָה טְרֵיפָה וּטְרֵיפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת וּלְכָךְ אֵינָהּ שׁוֹתֶת, אַךְ אֵין בָּרוּר כֵּיצַד ס"ל לר"א אִי טְרֵיפָה יוֹלֶדֶת אוֹ לֹא עַיֵּין חֻלִּין (נ"ח א') וּבְתוֹסְ' ד"ה ור"א וכו' עיי"ש וְעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּין אִם אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כָּכָה בִּכְתֻבּוֹת שָׁם שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסְ' אִם בכה"ג נָמֵי גָּזְרוּ וְקַצַּרְתִּי וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר: שָׁם וּשְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה, כְּבָר הִקְשׁוּ בְּתוֹסְ' דְּמִשְׁנָה יְתֵירָה הִיא, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמִשְׁנָה יַתִּירָה אַשְׁמְעִינַן דְּאַף שֶׁאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה יְכוֹלָה לַחֲזוֹר לִשְׁתּוֹת, עַיֵּין לְעֵיל י"ח וּבְחִדּוּשֵׁי שָׁם וּבְשֵׁם המנ"ח אִי בָּעֵינַן דַּוְקָא שֶׁתֹּאמַר כֵּן בב"ד וְקַצַּרְתִּי וְעַיֵּין תוס' חֲדָשִׁים מַה שֶּׁמְּתָרֵץ בָּזֶה: שָׁם בא"ד וְאוֹמֵר רַבִּי דַּוְקָא מְעֻוָּבֶרֶת אֵינָהּ שׁוֹתָה וכו' לִכְאוֹרָה אֵין לָזֶה שַׁיָּיכוּת עִם הַתֵּימָהּ הַקּוֹדֶמֶת, וְהוּא דָּבָר בפ"ע, אֲבָל אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּכַוָּנָתָם דְּבָאוּ לְיַישֵׁב הַתֵּימָהּ בָּזֶה שֶׁאוֹמֵר רַבִּי וכו' דִּלְכָךְ תָּנֵי וּשְׁאָר הַנָּשִׁים, פֵּירוּשׁ דַּוְקָא מְעֻוָּבֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה אֲבָל שְׁאָר הַנָּשִׁים דְּהַיְינוּ נִיסַּת בְּתוֹךְ ג' חֲדָשִׁים מַאי דַּהֲוָה הֲוָה וְתוּ לָא קָנְסִינַן לֵיהּ לְהוֹצִיא וכו' שו"ר בס' יָגֵל יַעֲקֹב שכ' הַאי וְאוֹמֵר ר' לָא קָאֵי כְּלָל אַקַּוּשְׁיָתָם אֶלָּא מִילְּתָא בְּאַנְפֵי נַפְשַׁהּ הִיא עכ"ל, ולפמש"כ א"ש, ולפמש"כ הַתּוֹסְ' דְּמַאי דַּהֲוָה הֲוָה וְתוּ לָא קָנְסִינַן לֵיהּ לְהוֹצִיא וְקָרֵינַן בָּהּ אִשְׁתּוֹ הָרְאוּיָ' לוֹ יֵשׁ לִפְשׁוֹט מַאי שֶׁנִּסְתַּפֵּק בס' תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת בכ"ג שֶׁנָּשָׂא בּוֹגֶרֶת בְּבִיאָה דְּאָסוּר לִישָּׂא בּוֹגֶרֶת וְאִם נָשָׂאָהּ יְקַיֵּים כַּמְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם, אִם חָשִׁיב אֵינוֹ מְגֻנָּקֶה מֵעָוֹן מִשּׁוּם הַבִּיאָה רְאשׁוֹנָה שֶׁנִּשֵּׂאת בּוֹ דְּהָיָה בְּאִיסּוּר עיי"ש אַךְ א"ל דְּהַתּוֹסְ' לָא ס"ל כְּהָרַמְבַּ"ם בְּעִיקַּר הַפֵּירוּשׁ שֶׁל אֵינוֹ מְגֻנָּקֶה מֵעוֹן וְקַצַּרְתִּי, אוֹ י"ל דְּבָא לְרַבּוֹת בָּזֶה שֶׁאָמַר וּשְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים וכו', לְהָא דְּתַנְיָא בְּתוֹסֶפְתָּא פ"ה הֲלָכָה ב' בזה"ל כֹּהֶנֶת לְוִיָּה וְיִשְׂרְאֵלִית שֶׁנִּישְׂאוּ לְכֹהֵן וּלְלֵוִי נְתִינָה לְנָתִין וּמַמְזֶרֶת לְמַמְזֵר וְאֵשֶׁת גֵּר לְגֵר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר וכו' אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה עכ"ל כְּפִי הַגָּהוֹת הַגְּרָ"א זצ"ל, וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ב דִּין ו' שֶׁחָשִׁיב כָּל הָנֵי וּמְסַיֵּים הָרֵי הֵן כְּכָל הַנָּשִׁים וְשׁוֹתוֹת, וְאֵינוֹ מוּבָן לִי לְשׁוֹן הכס"מ שָׁם שכ' וּמַשְׁמַע וכו' וּפֵירוּשׁוֹ אֲבָל יִשְׂרְאֵלִית לְמַמְזֵר וכו' אֵינִי שׁוֹתָה וכו' עי"ש הָלֹא מִשְׁנָה מְפֹרָשֶׁת הִיא הָכָא מַמְזֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל וּבַת יִשְׂרָאֵל לְנָתִין וּמַמְזֵר שָׁם אֵשֶׁת סָרִיס שׁוֹתָה, עַיֵּין פרש"י ז"ל, וְיֵשׁ לְהָעִיר דַּהֲלֹא מ"מ הוּא אֵינוֹ בַּר זְרִיעָה וא"כ כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן (כ"ה ע"ב) דְּבַאֲיִילְנוֹת לכ"ע לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּה שֶׁנֶּאֱמַר וְנִקָּתָה וְנִזְרָעָה זָרַע מִי שֶׁדַּרְכָּהּ לְהַזְרִיעַ יָצְתָה זוֹ שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְהַזְרִיעַ, א"כ גַּבֵּי סָרִים נַמֵּי נֵימָא הָכִי וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּדַוְקָא גַּבֵּי דִּידָהּ הַוָה חֶסְרוֹן מִצַּד זֶה מִשּׁוּם דְּגַלִּי רַחְמָנָה גַּבֵּי דִּידָהּ וְנִקָּתָה וְנִזְרָעָה וכו', אֲבָל לָא לְגַבֵּי דִּידֵיהּ, זֶה אֵינוֹ דְּמֵאַיִן לָנוּ לוֹמַר כֵּן, וְעוֹד דְּכְלָלָא כָּיֵיל לָנוּ הָרַמְבַּ"ם בפ"ב מִסּוֹטָה (דִּין ג') ,,דַּהֲרֵי הוּא אוֹמֵר אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ עַד שֶׁתִּהְיֶה שְׁלֵימָה כָּמוֹהוּ וְהוּא שֶׁלָּהּ כְּמוֹתָהּ הָא לָמַדְתָּ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁמְּעַכֵּב אוֹתָהּ מִלִּשְׁתּוֹת מְעַכֵּב אֶת בַּעְלָהּ מִלְּהַשְׁקוֹתָהּ, וְכָל הַמְּעַכֵּב אֶת הַבַּעַל מִלְּהַשְׁקוֹתָהּ מוּם כָּמוֹהוּ מְעַכֵּב אוֹתָהּ מִלִּשְׁתּוֹת" וא"כ ה"נ נֵימָא גַּבֵּי סָרִיס שֶׁכֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ בַּר זְרִיעָה אֵינָהּ שׁוֹתָה ויל"ע לְעֵת הַפְּנַאי: שָׁם וְאֵלּוּ שב"ד מְקַנְּנִין לָהֶם מִי שֶׁנִּתְחָרֵשׁ בַּעְלָהּ אוֹ נִשְׁתַּטָּה, יֵשׁ לְהָעִיר הָא כֵּיוָן שֶׁהוּא חֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה אֵינוֹ בַּר אִיסּוּרָא כְּלָל וא"כ הָא אָמְרִינַן כֹּל שֶׁתִּבָּעֵל וְלֹא תְּהֵא אֲסוּרָה לוֹ לֹא הֲוָה מַתְנָה עִמָּהּ, וּכְמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בָּזֶה הַתּוֹסְ' לְעֵיל ד"ה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם וכו' עיי"ש ועיי"ש מַה שֶּׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם המנ"ל, וְכָאן א"א לוֹמַר דְּבִקְּדִידָא דְּבַעַל תַּלְיָא

מִילְתָא כֵּינָן שהב"ד מַקְנִין לָהּ וְהוּא אֵינוֹ בַּר קִפִּידָא כְּלָל, וְאֵין מַקְנִין אֶלָּא לְפָוסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ בִּלְבַד וּסְעָיְתָא לִשִׁיטַת רַשִׁ"י בְּרֵישהַמּשְׁנָה, ולפמש"כ לְחַלֵּק בֵּין שֶׁמַּתְנָה עִמָּהּ עַל לָעֲבֹר אוֹ עַל לְהַבָּא וּבֵין שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ עַכְשָׁיו א"ל קָצַת וצ"ע שָׁם ר"י אוֹמֵר אַף לְהַשְׁקוֹתָהּ לִכְשֶׁיֵּצֵא בַּעְלָהּ מִבֵּית הָאֲסוּרִין יַשְׁקֶנָּה, עכ"ל, לִכְאוֹרָה רָצִיתִי לוֹמַר דְּדַוְקָא ע"ז פְּלִיג ר"י דְּלָא בָּעֵי וְקִנְיָא וְהֵבִיא וּלְכָךְ תָּפַס לִכְשֶׁיֵּצֵא וכו' דאל"כ הָיָה דַּי לוֹ לוֹמַר ר"י אוֹמֵר אַף לְהַשְׁקוֹתָהּ, אֲבָל לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וְעוֹד תַּנְיָא בַּתּוֹסֶפְתָּא מְפֹרָשֶׁת (פֵּ"ה הלכ' ג') ר"י אוֹמֵר יַשְׁקֶנָּה שֶׁמָּא יִתְפַּקֵּחַ הֶחָרֵשׁ וְנִשְׁתַּתְּפָה הַשִּׁיטָה וְהַגְּדִיל הַקָּטָן וכו' הֲרֵי דְּבָכָל הָנֵי ס"ל שֶׁיַּשְׁקֶנָּה, וּמְבֹאָר גַּם כֵּן שֶׁבְּאֵשֶׁת קָטָן מַקְנִין לָהּ ב"ד, וד"ז אֵינוֹ מְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם, (פ"א דִּין י') אֶלָּא שֶׁכְּבָר הֶעָרוֹתַי וְהִנַּחְתִּי בצ"ע דַּהֲרֵי לֹא מַשְׁכַּחַת לָהּ בִּגְדוֹלָה אֵשֶׁת קָטָן שֶׁיִּהְיֶא בָּהּ קִדּוּשִׁין כְּלָל וצ"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין (די"ט ע"א) וְכֵן צ"ל בְּרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב (פ"ב מהל' סוֹטָה דִּין ג') אִשָּׁה פְּרָט לְקָטַנָּה תַּחַת אִישָׁהּ פְּרָט לְאֵשֶׁת קָטָן, פיי"ש וּמַשְׁמַע דא"ר לַשּׁוֹתֶהָ אֲבָל מַקְנִין לָהּ ע"י ב"ד וְכַנַּ"ל אַף יְקֻשָּׁה ג"כ כַּנַּ"ל, וּבְחָפְשִׁי מָצָאתִי להמנ"ח זַ"ל שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה, דְּלָמָּה צָרִיךְ מִיעוּט דְּאֵינוֹ שׁוֹתֶה וְגַם לָמָּה נָאֶסְרָה עַל בַּעְלָהּ ועיי"ש שֶׁמְּיַשֵּׁב לְדַעַת הר"י בַּרְזִילַי וְכֵן מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּקָטָן שֶׁבָּא עַל יְבִמְתּוֹ, אַף מ"מ קָשֶׁה דְּכֵינָן דְּאֵינָהּ מְחַיֶּיב מִיתָה דא"א פְּרָט לְקָטָן א"כ לֹא נָאֶסְרָה עָלָיו כְּלָל עַיֵּין בְּסוֹטָה (די"ח) א"כ כֵּינָן דְּלֹא נָאֶסְרָה אֵינוֹ שׁוֹתֶה ול"ל מִיעוּט עַיֵּין שָׁם הֵיטֵב, וְשׁוּב מְסְתַּפֵּק אִם קִנְיוֹ שֶׁל הַקָּטָן מוֹעִיל עַל סְתִירָה לְאַחַר שֶׁהִגְדִּיל וּבָעַל דְּנַעֲשׂוּ קִדּוּשִׁין אִם לֹא הָיָה כְּלָל קִדּוּשִׁין בְּנוֹגֵעַ אֵין הַקִּינוֹ קִנְיוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּקַנֵּא לִפְנוּיָ' ל"מ אַחַר הַנִּשּׂוּאִין אַף אִם יֵשׁ צַד קִדּוּשִׁין וכו' וג"כ לְשִׁיטַת הָרָאָב"ד דְּאֵין הַתְרָאָה לְקָטָן אֶפְשָׁר דג"כ אֵין הַתְרָאָתוֹ כְּלוּם וּבָאתִי רַק לְעוֹרֵר עכ"ל, וְהִנֵּה מִתּוֹסֶפְתָּא זוֹ מַשְׁמַע דְּקִנְיוֹ שֶׁל הַקָּטָן בְּעַצְמוֹ לָא מְהַנֵּי כְּשֶׁיַּגְדִּיל, רַק הַקִּינוֹ שֶׁל הב"ד מְהַנֵּי, וה"ה שֶׁל כָּל שָׁלִיחַ אִם לֹא נִימָא כהנוב"י דְּלָא מְהַנֵּי שָׁלִיחַ בְּקִנְיוֹ וצ"ע עוֹד בָּזֶה, וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי נְדָרִים (פ"י הל' ש דְּמַר ר' יַעֲקֹב בְּשָׁה ר"י מְיוֹעָדָה לִבְנוֹ קָטָן מִי מֵיפֵר לָהּ וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' הרי"ד שָׁם ודו"ק, שו"מ בְּשׁוּ"ת עוֹנֶג יו"ט סי' קע"ט שֶׁמְּדַבֵּר הַרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה ועיי"ש שֶׁמְּחַדֵּשׁ דִּבְקָטָן לָא מִקְרֵי קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל דְּקָטָן לָא מַקְרֵי אִישׁ כְּלָל וְלָא קָרִינַן בֵּיהּ מִבַּלְעָדַי אִישֵׁךְ וע"ש וְיֵשׁ לְעַיֵּין דַּהֲלֹא שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּמַקְנִין ע"י קָטָן בֶּן ט' וּמַעְלָה וּמִשּׁוּם דְּמִקְרֵי אִישׁ לְגַבֵּי בִּיאָה וּשְׁכִיבָה כִּדְכָתַב מָרָן הכ"מ פ"א דְּסוֹטָה דִּין ו', וּבְתוֹסְ' יו"ט כָּאן מ"ד ד"ה חוּץ מִן הַקָּטָן, וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה פ' נָשׂא אִיתָּה לְהֶדְיָא הָכִי דְּדָרְשִׁי כִּי שָׁטִית תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי נִטְמֵאת לְרַבּוֹת בֶּן ט' שָׁנִים וְיוֹם א' שֶׁיִּקְנְאוּ לָהּ, וא"כ מִפֹּרָשׁ דְּהָוֵי בַּר שְׁכִיבָה, שו"מ בַּהַגָּהוֹת יַד אֵיתָן עַל הָרַמְבַּ"ם הל' סוֹטָה שֶׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַמְפָרְשִׁים מֵעִנְיַן שֶׁאֵינִי מֻנָּקֶה מֵעָוֹן בְּאוֹפֶן זֶה כְּגוֹן שֶׁקִּדְּשָׁהּ וּבַעְלָהּ בְּקַטְנוּתוֹ וּאע"פ שֶׁקִּדּוּשָׁיו לָא הָוֵי קִדּוּשִׁין אָז מ"מ קָרִינַן בֵּיהּ מִבַּלְעָדַי אִישֵׁךְ וּבְעִילַת קָטָן לָא הָוֵי אֵינוֹ מְנִיקָה דְּאִישׁ כְּתִיב וּבְהָכִי אַיְירֵי סֵוּגְיָא דר"פ אֲרוּסָה ופ' הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ וְנִסְתַּלְּקָה הַשָּׁגַת הָרָאָב"ד דְּקָרִינַן בֵּיהּ קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל כֵּינָן דְּרָאוּי לְבִיאָה וּבִיאָתוֹ קָנָה בִּיבָמָה מה"ת וְשַׁפִּיר שָׁתֵיָא אַמַּ"כ בְּגַדְלוּתוֹ אִי לָא מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ רָאוּי לְאֵישׁוּת את"ד וְאַף שֶׁדְּבָרָיו תְּמוּהִין לוֹמַר דְּקִנְיוֹ דְּקָטָן לְהָנֵי עַל כְּשֶׁיִּגְדַּל וְהָכָא מַיְירֵי שֶׁקִּנְיָא לָהּ מְקֻוָּדָם, מ"מ מש"כ דְּהָוֵי שְׁכִיבַת בַּעַל הַנָּכוֹן עִמּוֹ, ומש"כ דִּבְעִילַת קָטָן לָא הָוֵי אֵינוֹ מְנֻקֶּה מֵעֵין דְּאִישׁ כְּתִיב, לֹא הָיָה צָרִיךְ לִרְאָיוֹת, יַעַן שֶׁמְּפֹרָשׁ בָּרַמְבַּ"ם בְּהֶדְיָא דְּאָמַר כָּל אִישׁ שֶׁבָּא בִּיאָה אֲסוּרָה מִיָּמָיו ,,אַחַר שֶׁהִגְדִּיל", אַף שצ"ע קָצַת לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם עַצְמוֹ דְּקָטַנָּה

שֶׁזִּינְּתָה אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ דְּיֵשׁ לָהּ רָצוֹן וְהֵבִיאוּ הָאַחֲרוֹנִים רְאָיָה מִסַּנְהֶדְרִין דְּאִיכָּא תַּקָּלָה וְקָלוֹן וְכָתְבוּ לפ"ז דְּמִקְרֵי גַּם אֲצֶל קָטָן עֲבֵירָה, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ נֶעֱנָשׁ עַל זֶה דְּחָס רַחֲמָנָא עָלָיו, וא"כ עֲדַיִן אֵינוֹ מְנֻוָּקֶה מְעוֹן הוּא וְלָא גָּרַע מֵאִיסּוּר דְּדִבְרֵי סוֹפְרִים, וצ"ל דמ"מ לְעִנְיָן זֶה דִּשְׁתֵּת הַמַּיִם אֵינוֹ מְעַכֵּב, דְּזֶה גּוּפָא חִידּוּשׁ וְאֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִידּוּשׁוֹ, וְעַיֵּין בָּעִנְיָן זֶה ג"כ מַה שֶּׁכָּתַב בְּסִפְרוֹ מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן פ"ב הלכ' ד' ובַהֲלָ' ח'.

שָׁם וחכ"א יָכוֹל הוּא לְהַפְרִישָׁהּ וּלְהַחֲזִירָהּ לְאַחַר הַזְּמָן עַיֵּין בְּתוֹסְ' יְבָמוֹת שָׁנִסְמָן בְּגִלָּיוֹן אי הַאי הַפְרָשָׁה הוּא בְּגֵט אוֹ לֹא עי"ש וְיֵשׁ לְדָיֵק הַלָּשׁוֹן ,,דְּלְהַחֲזִירָהּ" דְּצָרִיךְ גֵּט דאל"ה הו"ל יָכוֹל הוּא לְהַפְרִישָׁהּ עַד לְאַחַר זְמַן, וק"ל, וְעַיֵּין בתוהק"נ מַה שֶּׁמְּבָאֵר בְּכַוָּנָתָם עיי"ש וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' שֶׁאָנֵץ כָּאן שֶׁכָּתַב כה"ג וְז"ל וק' דְּאָמְרִינַן בפ' הַחוֹלֵץ וכו' וְהָכָא אָמַר דְּאֵין צְרִיכָה גֵּט וי"ל דְּלְעוֹלָם צְרִיכָה גֵּט וכו' עוֹד אוֹמַר רַב יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹר דְּלְעוֹלָם ר"ל לְהַפְרִישָׁהּ בְּלֹא גֵּט וְלָא ק' דְּהָתָם אָמְרִינַן דְּצְרִיכָה גֵּט לְפִי דְּלֵיכָּא אֶלָּא חַד אִיסּוּרָא דְּרַבָּנַן וַחֲכָמִים עָשׂוּ חִיזּוּק לְדִבְרֵיהֶם כְּשֵׁל תּוֹרָה וּלְכָךְ צְרִיכָה גֵּט, אֲבָל הָכָא חָמוּר עָלֶיהָ מִשּׁוּם דְּאִיכָּא תְּרֵי אִיסּוּרֵי מִשּׁוּם דְּהִיא מְעֻבֶּרֶת חֲבֵירוֹ וְעוֹד דְּקִנְּאָ לָהּ וְנִסְתְּרָה לְכָךְ אֵינָהּ צְרִיכָה גֵּט וְכֵן עָשָׂה מַעֲשֶׂה וכו' מִשּׁוּם דְּחָמוּר עָלֶיהָ דְּאִיכָּא תְּרֵי אִיסּוּרֵי חָדָא דְּמְעֻבֶּרֶת חֲבֵירוֹ וְעוֹד דְּכַלָּה בְּלֹא בְּרָכָה וכו', ה"נ כָּאן דְּאִיכָּא תְּרֵי אִיסּוּרֵי חָמוּר עָלֶיהָ וְיָכוֹל לְהַפְרִישָׁהּ בְּלֹא גֵּט עכ"ל, ומַשְׁמַע כַּהֲבָנַת הַמְחַבֵּר הַנַּ"ל, וְעַיֵּין מנ"ל פ"ד מהל' מַלְוֶה שֶׁמְּבוֹאָר מִדְּבָרָיו דִּשְׁנֵי אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן חָמוּר מל"ת דְּאוֹרָיְיתָא עיי"ש הֵיטֵב וְכֵן הֵבִיאוּ מְבוֹאָר בְּדִבְרֵי הָרֹאֹ"ש בֵּיצָה (ד"ח) שֶׁכָּתַב ואע"ג דְּבָשָׁחַט בָּעֵי ב"ה דֶּקֶר נָעוּץ אֲבָל בְּלֹא דֶּקֶר נָעוּץ לֹא, מִשּׁוּם דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי אִיסּוּרָא חָדָא דְּאֵינוֹ מִיכֵּן וְעוֹד דְּקָעֲבִיד גַּוְמָא אע"ג דא"צ אֶלָּא לְעַפְרָא אִיסּוּרָא מִיהָא אִיכָּא עכ"ל הָרֵי מְבוֹאָר דְּמוּטָב שֶׁלֹּא יְקַיְּים עֲשֵׂה דְּאוֹרָיְיתָאמִמַּה שֶּׁיַּעֲבוֹר בִּתְרֵי אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן, וּבָזֶה יֵשׁ לְהָשִׁיב עַל מַה שֶּׁכָּתְבוּ שָׁם בְּיָבְמוֹת דְּאֵין נִרְאֶה דְּמַאי חוּמְרָא דְּכַלָּה בְּלֹא בְּרָכָה מִמֵּינָקֶת דְּתַרְוַיְיהוּ דְּרַבָּנָן עי"ש, וּבְרֹאֹ"ש שָׁם ג"כ כָּתַב לַחֲלוֹק ע"ז מִטַּעַם דְּתַרְוַיְיהוּ אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן נִינְהוּ מַה לִּי חַד אִיסּוּרָא וּמַה לִּי תְּרֵי אִיסּוּרֵי עפ"ל וצ"ע מִבֵּיצָה שֶׁלֹּא כ"כ, וּלְפִי דִּבְרֵי התוהק"נ יֵשׁ לְחַלֵּק קָצָת, דְּהָכָא עִיקַּר הַטַּעַם דְּלָא דָּמֵי לְסוֹטָה ודו"ק וְקָצַרְתִּי, וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק בָּזֶה וְדוּגְמָא לְזֶה לָמָּה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בְּשִׁבּוּעוֹת מ"ה ע"ב ד"ה וְכִי שָׁכִיר וכו' אע"ג דְּהַזָּקָה אִיכָּא נָמֵי גַּבֵּי בעה"ב חֲמִיר לֵיהּ לְאֵינָשׁ חַד לָאו כְּתְרֵי לָאוִוי וכו' עיי"ש, אֲבָל לְדִינָא חֲמִיר תְּרֵי אִיסּוּרֵי מֵחַד אִיסּוּר וְעַיֵּין תְּמוּרָה ג' ע"ב אֲבָל מְקַלֵּל חֲבֵירוֹ בַּשֵּׁם דְּקָעֲבִיד תַּרְתֵּי וכו' וְקָצַרְתִּי בָּזֶה וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא אַגַּב גְּרָרָא: וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה שָׁם (בִּיבָמוֹת) הַמַּהַרְשָׁ"א עַל הַתּוֹסְ' שֶׁכָּתְבוּ אֲפִילּוּ לר"מ, דְּהָא לר"מ א"י לְהַפְרִישָׁהּ בְּמְעֻבֶּרֶת חֲבֵירִי שֶׁקִּנְּאָ לָהּ אע"ג דבלא"ה אֲסוּרָה לֵיהּ מִדְּאוֹרַיְיתָא עיי"ש, וְעַיֵּין שס בְּהַגָּהוֹת קַרְנֵי רְאֵם, וּכְבָר הִקְדִּימוֹ בְּקֶרְבַּן נְתַנְאֵל עַל הָרֹאֹ"ש שָׁם בָּאוֹת ה' וּמִשּׁוּם שֶׁכְּבָר נִדְחַת שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת כמש"כ תוס' בְּסוֹטָה (כ"ו ע"א ד"ה מְעֻבֶּרֶת) עי"ש וּבְיוֹתֵר בֵּיאוּר תִּרְאֶה בְּשׁוּ"ת רעק"א מהד"ת סי' מ"ו שֶׁגַּם הוּא לֹא שָׁלַח יָדוֹ בק"ן וּמַמַּה שֶּׁהִזְכִּירוּ הַתּוֹסְ' כַּלָּה בְּלֹא בְּרָכָה וכו', יֵשׁ לְהַצְרִיךְ עִיּוּן עַל הק"נ בְּיָבְמוֹת פ"ו אוֹת ה' עיי"ש ודו"ק: שָׁם מַר אַלִּימִי לֵיהּ אֲרוּסָה דְּקִדּוּשֵׁי דִּידֵיהּ וכו', עַיֵּין בְּתוֹסְ' כְּתֻבּוֹת ב' ע"ב ד"ה לְפִיכָךְ וכו' שֶׁכָּתְבוּ בסו"ד דְּיֵשׁ לְיַמֵּר דַּאֲרוּסָתוֹ אֲגִידָא בֵּיהּ טְפֵי מִיבְמְתוֹ כִּדְאָמְרִינַן בִּיבָמוֹת בכ"ד, עכ"ל, וְהִנֵּה תַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּהָכָא, כֵּן הֶעָרוֹתַי שָׁם מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּנְדָרִים (דע"ד ע"א) דְּתָנַן אָמַר ר"א מָה אִם אִשָּׁה שֶׁקִּנָּאָהּ הוּא לְעַצְמוֹ

הַרֵי הוּא מֵיפֵר נְדָרֶיהָ אִשָּׁה שֶׁהִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם א"ד שֶׁיָּפֵר נְדָרֶיהָ וכו' אָמַר לוֹ אֵין הַיְבָמָה גְּמוּרָה לַיָּבָם כְּשֵׁם שֶׁהָאֲרוּסָה גְּמוּרָה לָאִישָׁה עיי"ש וּבְדַף ע"ה, שו"מ כָּאן בְּהַגָּהוֹת פּוֹרָת יוֹסֵף שֶׁהִרְגִּישׁ כְּבָר בָּזֶה וּדְבָרָיו בָּאוּ שְׁלֹא בְּדַקְדּוּק עיי"ש וּבְרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי, וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּהָכָא הָכִי קָאָמְרִי מָר אַלִּימָא לֵיהּ אֲרוּסָה, פֵּירוּשׁ לְעִנְיַן לְהַשְׁקוֹתָהּ דְּבִקְפִידָא תַּלְיָא מִילְתָא וּמִשּׁוּם דְּקַדּוּשֵׁי דִּידֵיהּ וְסוֹקְלִין אוֹתָהּ עַל יְדֵי אִילּוּ הָיְתָה בְּהַתְרָאָה וּלְכָךְ יֵשׁ כָּאן סְבָרָא גְּדוֹלָה לוֹמַר לְהַשְׁקוֹתָהּ עַל פְּרִיצוּתָא וּשְׁטוּתָהּ מִתַּחַת בַּעֲלָהּ, אֲבָל יְבִמְתּוֹ אַף שֶׁקוֹנֵי' לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם אֲבָל הִיא אֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת בָּזֶה חוֹבַת וְאֵימַת בַּעֲלוּת ע"י זֶה ודו"ק, וּלְכָךְ אֵין לְהַשְׁקוֹתָהּ עֲבוּר זֶה, וּבָזֶה הַהֶסְבֵּר יהי' נִיחָא קְצָת קֻוֹשְׁיַת הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד"ה כְּשֶׁמּוּאָל וכו' דלר' יְהוֹנָתָן מ"ט דְּאַלִּימָא לֵיהּ אֲרוּסָה משום"י אִי מִשּׁוּם דַּאֲרוּסָה קִידּוּשִׁין דִּידֵיהּ שום"י נָמֵי בִּיאָה דִּידֵיהּ הִיא וְנָחֳנָקָהּ עַל יָדוֹ עיי"ש, דלפמש"כ י"ל דע"י בִּיאַת זְנוּת וּמְקֻרֵית שֶׁבָּא עָלֶיהָ הַיָּבָם אֵינָהּ מַחֲשֶׁבֶת בְּעַצְמָהּ, וְהוּא בְּעֵינָיו, לְהַשְׁקוֹתָהּ וְלִמְחוֹת ש"ש עַל יְדֵיהֶם, וְאוּלַי זֶהוּ כַּוָּנָתָם שכ' שָׁם דִּלְעִנְיַן הַשְׁקָאָה קָפִיד רַחֲמָנָא דְּבָעֵינַן לְשֵׁם אִישׁוּת עיי"ה ודו"ק – וּמָר אַלִּימָא לֵיהּ שום"י מִשּׁוּם דְּהִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְלָא מִיסְּרָה מְסִירָה לְחֻפָּה, פֵּירוּשׁ הִתְיַחֲדוּת עִמִּי וַאֲפִילּוּ בִּיאָה מְקֻרֵית וּזְנוּת ג"כ מִתְאַגֶּדֶת עִמּוֹ, וע"כ מַחֲשֶׁבֶת עַצְמָהּ גַּם מְקוֹדֶם לְאִשְׁתִּי וְנוֹפֶלֶת בִּרְשׁוּתוֹ תָּדִיר וּלְכָךְ מַשְׁקֶה אוֹתָהּ וְעַיֵּין שוּ"ת מהרי"ט סי' קי"ח ודו"ק וְאֵין זֶה שַׁיָּיךְ לַנִּדָּרִים שָׁם כָּךְ י"ל בְּדוֹחֲק גָּדוֹל, וְעַיֵּין בפרש"י יְבָמוֹת דנ"ח בְּלָשׁוֹן הַשֵּׁנִי דִּבְיָבָם לָא בָּעֵי קָדְמָה שְׁכִיבָתוֹ דְּהָא קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל הָרִאשׁוֹן שֶׁהִיא בָּאת מִכֹּחוֹ עיי"ש וּבְתוֹסָ' לְקַמָּן בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּקִינּוּי שֶׁל בַּעַל מְהַנֵּי לְגַבֵּי הַיָּבָם וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ עפ"י קִינּוֹ הַבַּעַל עיי"ש ובק"א שָׁם, וְעַיֵּין בתו"ה ובמנ"ק מַה שֶּׁכָּתְבוּ בָּזֶה לְיַיֵּשֵׁב קֻוֹשְׁיַת הַתּוֹסָ', וְעַיֵּין רַשְׁ"י שֶׁפֵּירֵשׁ כַּנִּרְאֶה לָמָּ"ד קָנָה לַכֹּל, וְעַיֵּין במנ"ק ודו"ק, וְכִסְבָרָא זוֹ כָּתַב הָרֹא"ש יְבָמוֹת (פ"ו סי' ד' דנ"ה ע"ב) עיי"ש ודו"ק: וּמִסְתַּפְקָנָא בכה"ג בִּיבָמָה שֶׁנָּפְלָה לִפְנֵי כַּמָּה יְבָמִין וְקִינֵּא לָהּ אֶחָד מֵהוּ לר"י דס"ל דְּשׁוֹתָהּ וְעַיֵּין בַּיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסָ' לְקַמָּן בע"ב ד"ה אָמַר וכו' ודו"ק, וְגַם בכה"ג שֶׁבָּעֵי בִּירוּשַׁלְמִי נְדָרִים פ"י הל' ה' דְּמַר רַבִּי אַבּוּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אֲפִילּוּ קִדּוּשֵׁי מֵאָה תּוֹפְשִׁין בָּהּ מִי מֵיפֵר לָהּ עיי"ש וה"נ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בנ"ד ועיי"ש עוֹד וּבְתוֹסָ' הרי"ד שָׁם, וְעַיֵּין במנ"ק מַה שֶּׁמֵּבִיא קֻוֹשְׁיַת השעה"מ עַל הָרַ"ן בְּקִדּוּשִׁין מֵהָא דִּיבְמְתּוֹ נִדָּה בָּעַל קָנָה וְעַל תֵּירוּצוֹ שֶׁל השעה"מ הָעִיר דְּאַכַּתִּי קָשֶׁה דְּקָנָה מַשְׁמַע דְּגוֹמֵר לְגַמְרֵי עיי"ש, הו"ל לְהָבִיא מֵהַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (ב' ע"א) ד"ה וְאָחוֹת וכו' וַאֲפִילּוּ בְּנִדָּתָהּ מַשְׁמַע בִּפְסָחִים דְּבַת יְבוּם הִיא וכו' מַשְׁמַע דְּקָנֵי לָהּ עיי"ש, (שו"ר בשעה"מ שָׁם סְעִיף ט' שֶׁמֵּבִיא בְּעַצְמוֹ תוס' זֶה) וּבְרָשָׁ"ש שָׁם מָע"ר דִּלְפִי מַה שפי' שָׁם בד"ה בְּאִשְׁתּוֹ בְּשֵׁם ר"י אֵין מַשְׁמָעוּת כְּלָל דְּקָנֵי לָהּ, ומש"כ המנ"ק דְּבִיאַת אִיסּוּר אֵינוֹ מַתִּיר עיי"ש, דּוּגְמָא לָזֶה הו"ל לְהָבִיא סְבָרַת הָרַ"ן בְּחִלּוּקִין גַּבֵּי א"א אוֹסֵר דשא"ש דְּאַכַּתִּי אָסוּר בַּאֲכִילָה דְּאַף דְּלָא אָסַר לָהּ לָא שָׁרֵי לָהּ וְהָוֵי כְּלֹא נִשְׂחֲטָה וּמַתָּה מֵאֵלֶיהָ עיי"ש ובט"ז וְשָׁ"ךְ יור"ד סי' ד', דִּשְׁחִיטַת אִיסּוּר לֹא יוּכַל לְהַתִּיר אֶלָּא דְּיִקָּשֶׁה מֵהַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבָּת ויוכ"פ שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה, הֲרֵי דִּשְׁחִיטַת אִיסּוּר מְהַנֵּי לְהַתִּיר ג"כ וא"כ יוּכַל לְהַתִּיר גַּם קִנְיַן אִיסּוּר ויל"ע וא"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים הַחִילּוּק לְעִנְיַן אעל"מ דְּבְשַׁבָּת שָׁאנֵי דְּהַזְמַן גּוֹרֵם כַּיָּדוּעַ, וְכֵן לְעִנְיַן מהב"ע וְכֵן כָּתַב השעה"מ בְּחֻפַּת חֲתָנִים סְעִיף ד' לְיַיֵּשֵׁב מֵהָא דְּחֻפָּה מְהַנֵּי ביוכ"פ, אַף שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְבִיאָה וְכָתַב דְּהָיְנוּ מָקוֹם לוֹמַר דע"כ לָא אָמְרִינַן דְּחֻפָּה שא"ר לְבִיאָה דְּיָנְהַכַּאֲרוּסָה אֶלָּא דַּוְקָא גַּבֵּי נְדָּה דַּאֲסוּרָה מֵחֲמַת עַצְמָהּ

מַה שא"כ גַּבֵּי יוכ"פ דְּאֵין אֲסוּרָה מֵחֲמַת עַצְמָהּ, אֶלָּא יוֹמָא הוּא דְּקָא גָּרִים אַף תֵּירוּץ זֶה אֵין בּוֹ כְּדֵי שְׂבִיעָה וְעַיֵּין טעה"מ שָׁם וְכָעֵת צָרִיךְ יִשּׁוּב: וְאַגַּב יֵשׁ לְהָעִיר רְאָיָה מִכָּאן דְּקָאָמַר וּמַר אַלִּימָא לֵיהּ שומ"י דְּלָא מְחַסְּרָא מְסִירָה לְחֻפָּה, דש"מ מִזֶּה דְּמְצִיאַת הַחֻפָּה הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא, וְעַיֵּין בשעה"מ קוֹנְטְרֵס חֻפַּת חֲתָנִים סוֹף סְעִיף ה' וְעַיֵּין שָׁם בְּטַעַם הַמֶּלֶךְ שָׁם מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם השטמ"ק כְּתֻבּוֹת ז ע"ב חֶבֶל נְבִיאִים מִתְנַבְּאִים בְּסַגְנוֹן אֶחָד דְּעִיקַּר מְצִיאוּת הַחֻפָּה הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן וכו' וְכֵן הֵבִיא שָׁם דַּעַת הַחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם דְּאָמְרוּ מְצִיאוֹת הַחֻפָּה הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא יעש"ה ואכמ"ל בְּעִנְיָן זֶה וּבְדֶרֶךְ עִיּוּנִי בשעה"מ שָׁם שֶׁהֵבִיא סְבָרוֹת חֲלוּקוֹת בְּעִנְיַן יֵשׁ חֻפָּה לִפְסוּלוֹת, אָמַרְתִּי לְהָעִיר עוֹד חִילּוּק עפ"י מַה שֶּׁכָּתְבוּ מִקְצָת מְחַבְּרִים שֶׁהָאִיסּוּר דְּסוֹטָה הוּא רַק עָלֶיהָ וְלֹא עָלֶיהָ, עַיֵּין בְּפָנִים יָפוֹת פ' נָשׂא וְשוּ"ת ח"ס, ובס' עוֹלַת נָחֹ וְלוּלָאוֹת חָכְמָה, וא"כ יֵשׁ לְחַלֵּק בְּהָא דְּפָרִיךְ בִּיבָמוֹת שָׁם עַל רַב, די"ל דְּסוֹטָה שָׁאנֵי דְּאֵין הָאִסּוּר עָלֶיהָ, וּלְכָךְ יוֹתֵר מֵרְגִילַת וּלְבִיאָה וכה"ג יֵשׁ חֻפָּה ודו"ק וְקַצַּרְתִּי: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה וְרַבִּי יְהוֹנָתָן וכו', וְקַשְׁיָא דר"י אדר"י וכו' דר' יְהוּדָא מֵהָא דְּהַמּוּל יְמוֹל דְּקָא אָמַר ד"ת וכו', עיי"ש, נִתְעוֹרֵר אֶצְלִי לֵאמֹר וּלְחַלֵּק דְּהֵיכִי דְּנוֹגֵעַ לְדָאוֹרַיְיתָא בֶּאֱמֶת לָא דְּרִישׁ וְאָמְרִינַן ד"ת כְּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם אֲבָל לְאַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא וְשֶׁיִּהְיֶ' לָהּ תּוֹקֶף דְּרַבָּנָן שַׁפִּיר דָּרְשִׁינַן לָהּ, וּבְזֶה נִיחָא הַהִיא דִּכְתֻבּוֹת דְּאֵין זֶה רַק מִדְּרַבָּנָן וְכֵן בְּהָא דְּנַדָּה דְּקָטָן מְטַמֵּא בְּזִיבָה לר"י י"ל דְּהָוֵי רַק מִדְּרַבָּנָן, אַף שֶׁלֹּא מַשְׁמַע כֵּן מִפְּסַק הָרַמְבַּ"ם הוּא מִשּׁוּם דְּפָסַק כדר"י בְּנוֹ שֶׁל ר"י ב"ב וּלְדִידֵיהּ הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְהַרַבֵּה הֶעָרוֹת יֵשׁ לְיַישֵּׁב בָּזֶה הַסְּבָרָא, אָכֵן מכמ"ק נִפְגּוֹשׁ הַר גָּבוֹהַּ וְחוֹמַת בַּרְזֶל וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, וְעַיֵּין בְּהָא דְּנָדָרִים דַּף ג' שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה, וְעַיֵּין תוס' נְדָרִים שָׁם דַּף ב' ע"א וְדַף ג' ע"א, וְכֵן אָמַרְתִּי לְהָעִיר מֵרֵישׁ תְּמוּרָה דְּפְלִיגִי בּוֹאָם הָמֵר יָמִיר לְרַבּוֹת יוֹרֵשׁ סוֹמֵךְ וְיוֹרֵשׁ מוּמָר יע"ש וְלָא אָמְרִינַן ד"ת כְּלְשׁוֹן בנ"א, וְכֵן בַּיְרוּשַׁלְמִי דָּרְשִׁינַן מִינָּהּ הַמֵּר יָמִיר הוּא וְלֹא שְׁלוּחוֹ, כְּמוֹ שָׁמוּבָא בנוב"ק חאהע"ז ס' ע"א, ומָצָאתִי שׁוּב שבמל"מ פ"ו מהל' דֵּעוֹת הֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה ב,,דִּבְרֵי תוֹרָה" אֵלּוּ וְהֵעִיר גַּם מִתְּמוּרָה הַנַּ"ל, וּלְפָלֵא שֶׁלֹּא הֵעִיר וְהִזְכִּיר כְּלָל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁלְּפָנֵינוּ, שֶׁכִּמְעַט כָּל הַבְּקִיאוּת כָּלוּל בְּדִבְרֵי רבעהתו"ס זַ"ל, וְכַנִּרְאֶה שֶׁהֵם רַק רְשִׁימוֹת בְּעָלְמָא מִדִּיבּוּרֵי הַתּוֹסָ' וְכֵן מש"כ הַתּוֹסָ' דְּתַלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת ר"י ור"ע עי"ש וְעַיֵּין בק"א שֶׁהֵעִיר שֶׁכֵּן מְבֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי בכמ"ק, כֵּן הֶעָתִיק המל"מ שָׁם דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי פ"ק דְּנָדָרִים דְּפָרִיךְ עַד כַּדּוּן כר"ע דְּאָמַר לְשׁוֹנוֹת רִיבּוּיִין הֵן כר"י דְּאָמַר לְשׁוֹנוֹת כְּפוּלִים הֵם וכו' עַד כָּאן, וְכֵן כְּמִדְּוָמֶה אִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי דְּסַנְהֶדְרִין: שָׁם וַאֲחֵרִים הַיְינוּ ר"מ עַיֵּין לְעֵיל כ"ב ע"א וּבְגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס שָׁם וּבְתוֹסָ' שֶׁאָנַץ בָּזֶה וז"פ וּלְעֵיל י"ב ע"א: שָׁם ע"ב תוס' ד"ה וְרַבִּי וכו' ור' יְהוֹנָתָן לֵית לֵיהּ דְּסוּמָא אֵינָהּ שׁוֹתָה ע"כ וא"ל דלר"י אִית לֵיהּ כְּדְאָמְרִינַן בַּיְרוּשַׁלְמִי פ"ב דְּמְכִילְתִּין סוֹף הל' ה' דְּתָנֵי וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ פָּרָט לְסוּמָא שֶׁאֵין לוֹ עֵינַיִם, הוּא סוּמָה הִיא סוּמָא מַתְנִיתָא דר' יוּדָן פּוֹטְרוֹ מִכָּל הַמִּצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי וְעַיֵּין שָׁם בְּפֵירוּשׁ הפ"מ והק"ע, ובש"ק הִקְשָׁה דלר"י למ"ל וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִשָּׁה לְמַעֵט סוּמָא כֵּינָן דְּפָטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת א"כ אַף זִינְּתָה תַּחְתָּיו אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת עָלָיו וְכָל שֶׁתִּיבָּעֵל וְאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת עָלָיו לֹא הֲוָה מַתְנָה עִמָּהּ, לָכֵן נ"ל דה"ג מַתְנִי' דְּלָא כר"י וכו' עיי"ש, וְעַיֵּין בָּאַחֲרוֹנִים מַה שֶּׁמְּבִיאִים רְאָיָה מִכָּאן לְעִנְיַן אִי סוּמָא חַיָּיב בְּמִצְוַת ל"ת, וְעַיֵּין בְּהָדָרָן עַל מַסֶּכֶת זוֹ לִכְבוֹד אַבָּא מָארִי זצ"ל, וְעַיֵּין בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים סי' י"ז לְהַגָּאוֹן מַלְבִּי"ם זצ"ל וְיַעַיֵּין קִדּוּשִׁין דַּף ס"ה בְּהַהִיא סְמָיָא

וכו' ודו"ק ובמש"כ בָּזֶה בְּסִפְרֵי אוֹרָיָן תְּלִיתַאי דַּף ט"ו בהגה"ה שָׁם, ומש"כ הַתּוֹסָ' ור"י ל"ל דְּאֵשֶׁת חֵרֵשׁ שׁוֹתָה עיי"ש, י"ל דנפ"ל מֵהֵיכָן שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בפ"ב מִסּוֹטָה שֶׁכָּתַב דְּאֵשֶׁת אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינָהּ שׁוֹמַעַת שֶׁאֵינָן שׁוֹתוֹת דִּכְתִיב וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה פְּרָט לְמִי שֶׁאֵינָהּ שׁוֹמַעַת, וּכְמוֹ שֶׁהוּבָא בְּתוֹסָ' יו"ט פ"ז מ"ה עיי"ש, וְאַף שֶׁהָרַמְבַּ"ם לֹא כָּתַב כָּךְ שָׁם בהל' ג' רַק לְמִי שֶׁאֵינָהּ שׁוֹמַעַת דְּיָלְפִינַן מִוְּאָמַר אֶל הָאִשָּׁה עיי"ש וּבַהֲלָ' ב' שָׁם חָשַׁב מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, וּמַשְׁמַע דְּזוֹ רַק מִשּׁוּם דִּכְתִיב אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה עיי"ש בהל' ג' בְּסוֹף דְּבָרָיו, וְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' יו"ט מְעֻרְבָּבִין קְצָת, וְכֵן מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַתּוֹסָ' יו"ט דהו"ל להכ"מ לְהָעִיר עַל דְּרָשָׁא דְּוְאָמַר מִנַּיִן לוֹ דְּבַגְמָ' ת"ר אִישׁ מַאי ת"ל אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת אֵשֶׁת חֵרֵשׁ וְאִשָּׁה שׁוֹטָה וכו' עכ"ל, תְּמוּהִין דְּבָרָיו, וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר לְעֵיל מִזֶּה בַּתּוֹסָ' רעק"א שָׁם דִּבְחֵרֵשׁ דְּאֵינוֹ מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ בְּאֶמֶת מִצַּד מוּם אֵינוֹ מַשְׁקֶה כֵּינָן דְּאֵינוֹ מְדַבֵּר וְלֹא עָדִיף מֵאִלֶּם דְּאֵין מַשְׁקֶה עכ"ל, וְאַף שֶׁגַּם זֶה צ"ע קְצָת, מ"מ הֲרֵי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אָתֵי שַׁפִּיר דְּהָא דְּמִיעֵט אֵינוֹ שׁוֹמַעַת מִוְּאָמַר וכו' הוּא דְּאֵינָהּ שׁוֹמַעַת גְּרִידָא וְכֵן אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ גְּרִידָא דְּהָוֵי כְּפִקֵּחַ לְכָל דְּבָרָיו, וְהָא דְּבָרַיְיתָא דְּאִישׁ אִישׁ הַיְינוּ בְּחֵרֵשׁ גָּמוּר דְּהָוֵי כְּשׁוֹטֶה לְכָל דְּבָרָיו, וְאֵינוֹ מִצַּד מוּם ג"כ ויל"פ, וְכֵן מָצָאתִי בְּהַגָּהַת מל"מ שָׁם דִּין ב' שֶׁהַמַּגִּיהַ הֵעִיר בָּזֶה כְּבָר עַל קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' יו"ט, וז"פ וּבָרוּר, וְעַיַּיִן בְּשׁוּ"ת נוב"ק חאהע"ז סי' נ"ג אִי חֵרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לְחוּד הָוֵי מוּם בְּכֹהֲנִים עיי"ש מַה שֶּׁמֵּבִיא בְּשֵׁם התו"כ דְּאִישׁ אִישׁ רִיבָּה אֶת הַחֵרֵשׁ וְהַשּׁוֹטֶה שֶׁפָּסוּל לַעֲבוֹדָה יע"ש וּלְעִנְיַן נָשִׁים פָּסַק שָׁאִין לְהָ מוּם גָּדוֹל מִזֶּה עַיַּיִן שָׁם, שׁוּב רָאִיתִי במנ"ח מִצְוָה שְׁסָ"ה שֶׁהִרְגִּישׁ כְּבָר בָּזֶה וְיוֹתֵר מִזֶּה עַל מָרָן הכ"מ בְּעַצְמוֹ שֶׁכָּתַב עַל מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וכו' וְגִילָּה מְקוֹרוֹ מֵהָא דְּתָנַן וְאִלּוּ שב"ד מְקַנִּין לָהֶן מִי שֶׁנִּתְחָרֵשׁ בַּעְלָהּ וכו' וְתָמַהּ המנ"ח דְּשָׁם בַּמִּשְׁנָה מַיְירֵי בְּחֵרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר דְּהוּא כְּשׁוֹטֶה גָּמוּר, אֲבָל חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר דְּפִקֵּחַ לְכָל דְּבָרָיו רַק לְעִנְיַן זֶה דְּבָעֵינַן וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה זֶה לֹא נִזְכַּר כְּלָל עַיַּיִן שָׁם וְתִרְאֶה שֶׁאֵינוֹ עִנְיָן כְּלָל לְדִין זֶה וְדִבְרֵי הכ"מ תְּמוּהִים א"ל לְהַאֲרִיךְ, עכת"ד.

וְתָמַהּ אֲנִי טַל עַצְמִי שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁוּ עַל דִּבְרֵי הכ"מ וְיוֹתֵר מִזֶּה צ"ע עַל הַמַּגִּיהַ במ"ל שֶׁכְּבָר הֵעִיר בָּזֶה עַל הַתּוֹסָ' יו"ט וְלֹא הִרְגִּישׁ בְּכָזֶה עַל מָרָן הכ"מ בְּבָבָא הַקּוֹדֶמֶת אֶלָּא דְּמֵעַתָּה יְקֻשֶׁה עוֹד שֶׁלֹּא הֵבִיא הָרַמְבַּ"ם חֵרֵשׁ וְחֵרֶשֶׁת וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר הכ"מ לְעִנְיַן שׁוֹטֶה וְשׁוֹטוֹת וְהָרַמְבַּ"ם כְּלָלָא כָּיֵיל דַּחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים שֶׁאֵינָן שׁוֹתוֹת עיי"ש, וְאֶפְשָׁר דַּהֲוֵית בִּכְלַל אַלָּם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רע"א ז"ל הַנָּ"ל וא"כ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' נָמֵי מְתוֹרֶצֶת די"ל דְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה ס"ל ג"כ דְּאֵשֶׁת חֵרֵשׁ אֵינוֹ שׁוֹתָה מִטַּעַם דְּהוּא אַלָּם וְהוּא אִית לֵיהּ הֶיקֵּשׁ דְּאִישׁ לָאִשָּׁה וְכָל דָּבָר הַמְעַכֵּב אוֹתָהּ מִלְּשְׁתּוֹת מְעַכֵּב אֶת בַּעְלָהּ מִלְּהַשְׁקוֹתָהּ וּלְכָךְ ב"ד מַקְנִין לָהּ, וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא דִּין זֶה בַּפֵּ"א דִּין י' וְכֵן צ"ע דְּכִמְדֻמֶּה מַשְׁמַע דְּבָעֵינַן הָרִיבּוּי דְּאִישׁ אִישׁ הוּא דְּמָקְנִין לָהּ ב"ד.

אֲבָל לֹא דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה וצ"ע: בְּעִנְיָן זֶה בְּהַנָּשִׁים שֶׁאֵינָן רְאוּיוֹת לִשְׁתִיָּה, רָאִיתִי בס' יה"ר הֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר אֶחָד שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּאִשָּׁה שֶׁנָּדַר בַּעְלָהּ הֲנָאָה מִמֶּנָּה בְּאוֹפֶן שֶׁמְּחֻיָּב לְגָרְשָׁהּ, אִם נִסְתְּרָה אִי יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ אִם מִקְרֵי רָאוּי לוֹ הוֹאִיל וְיָכוֹל לִשְׁאוֹל עַל נִדְרוֹ ואת"ל דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה אִם נִשְׁאַל עַל הַנֶּדֶר אִם יָכוֹל אַחַ"כ לְהַשְׁקוֹתָהּ, אוֹ דִּילְמָא אָזְלִינַן בָּתַר שְׁעַת קִינּוּי וְאֵינוֹ שׁוֹתָה עכ"ל שָׁם, וְאֵין אִתִּי גּוּף הַסֵּפֶר שֶׁמִּמֶּנּוּ הֶעְתִּיק קִיצּוּר הַדְּבָרִים, אַךְ לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּתַלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת ר"מ וַחֲכָמִים בִּמְעֻבֶּרֶת חֲבֵירוֹ אִם יָכוֹל הוּא לְהַפְרִישָׁהּ

וּלְהַחְזִירָהּ לְאַחַר זְמַן וְאַף ר"מ הָיָה מוֹדֶה בִּסְבָרָא זוֹ אִילּוּלֵי דס"ל דְּיוֹצִיא וְלֹא יַחֲזוֹר עוֹלָמִית כְּדִלְקַמָּן (כ"ו ע"א) אוֹ כדר"א דְּאָמַר יָכוֹל הִיא לִישָּׂא אַחֶרֶת עָלֶיהָ וכו', וה"נ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ עֵצָה בִּשְׁאֵלָה וְחָכָם עוֹקֵר הַנֶּדֶר מֵעִיקָּרוֹ בְּוַדַּאי רְאוּיָ' מִקְּרֵי, וְכִסְפֵּק הַזֶּה רָאִיתִי בְּשוּ"ת תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה ח"ג סי' ש"ע שֶׁנִּסְתַּפֵּק שָׁם חֲתָנוֹ ז"ל בְּמִי שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּאוֹפֶן שֶׁחָל בְּכוֹלֵל גַּם עַל דָּבָר מִצְוָה וּבֵין כָּךְ נִשְׁחַט הַפֶּסַח עָלָיו מַהוּ מִי אָמְרִינַן דְּהָוֵי כְּנִשְׁחָט אַשְׁלָא לְאוֹכְלָיו וּפְסִיל, או"ד כֵּיוָן דְּיָכוֹל לִשְׁאוֹל עַל שְׁבוּעָתוֹ חֲשׁוּבָא לְאוֹכְלָיו עיי"ש מש"כ בָּזֶה, וְעַיָּין פְּסָחִים ס"ט ע"ב הַאי מַחֲזִי חֲזִי תַּקּוֹנֵי הוּא דְּלָא מְתַקֵּן וכו' יע"ש ודו"ק, וּבְסָפֵק הַשֵּׁנִי שֶׁלּוֹ, עַיָּין בַּיְרוּשַׁלְמִי כה"ג בְּהָיוּ לוֹ בָּנִים וּמֵתוּ אוֹ לֹא הָיוּ לוֹ וְנוֹלְדוּ לוֹ בֵּין קִנּוּ לִסְתִירָה עַיָּין כָּאן סוֹף הלכ' ג' הוּבָא בַּתּוֹסָ' לְקַמָּן כ"ו א' ד"ה לֹא ובמל"מ הל' סוֹטָה ובמנ"ח מ' שְׁסָ"ה בָּזֶה וְנַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ סי' כ"ג וְקִצַּרְתִּי, וְרָאָה באהע"ז סי' ע"ו סְעִיף י') שֶׁפָּסַק הָרַמָ"א דְּאִם נָדַר בִּרְשׁוּתָהּ הַנֶּדֶר חָל וּמֻתָּר לְהִתְיַיחֵד עִמָּהּ אע"ג דְּאִסּוּר וכו' וְהוּא מֵהַגָּהַת מַיְימוֹנִי פי"ד דהל' אִישׁוּת אות ג' שֶׁפָּסַק הריצב"א כֵּן ומק"ו דְּנָדָה וכו' וא"כ זֹאת יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר ע"י ג' הֲדְיוֹטוֹת וּפַת בְּסִלּוֹ קָרֵינַן בֵּיהּ יוֹתֵר מִנְּדָה דְּנָדָה בְּיוֹמוֹ תְּלָא רַחֲמָנָא וְזֹאת כָּל שָׁעָה יְכוֹלָה לִשָּׁאֵל עַל נָדָרָהּ א"כ אֵין לִבּוֹ רוֹדֵף אַחֲרֶיהָ וכו' וְלֹא שַׂיָּיךְ לְמֵימַר כָּאן מִי יֵימַר דְּמִיזְדַּקְקִי לֵיהּ בֵּי תְּלָתָא לִקְרוֹתָהּ אֵין לָהּ הֶיתֵּר וַאֲפִילּוּ אִם דָּר בְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ יִשְׂרָאֵל עכ"ל (וּלְפֶלֶא שֶׁנֶּעֱלַם כָּל הַנָּ"ל מִשו"ה עֵין יִצְחָק חאהע"ז ח"ב סי' ס"ב עָנָף ה' אוֹת כ"ד כ"ה עיי"ש) וה"נ יֵשׁ לָהּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּזֶה לְנִידּוֹן דִּידַן וי"ל, וְעוֹד וְכִי אִם יהי' אִשְׁתּוֹ נִדָּה לֹא יוֹעִיל הַקִּינְיָ' וְהַסְתִּירָה בִּשְׁבִיל שא"ר לוֹ בְּעֵת הַזֹּאת ל וְיֵשׁ לְעַיָּין, כֵּן יֵשׁ לְעַיָּין בְּרַשְׁבָּ"א רֵישׁ יְבָמוֹת שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ דְּבָרָיו וְז"ל והר"ז כְּנוֹדֶרֶת הֲנָאָה מִיָּבָמָהּ בְּחַיֵּי בַּעְלָהּ דְּתָנַן בפ' ב"ש כִּיפִּין אוֹתוֹ שֶׁיַּחֲלוֹץ לָהּ והר"ז אֵינוֹ עוֹלֶה לְיִבּוּם דְּבַר תּוֹרָה דְּקָיְימָא עֲלֵיהּ בְּלָאו וַעֲשֵׂה ואעפ"כ עוֹלָה לַחֲלִיצָה מִשּׁוּם דְּדָבָר אַחֵר גָּרַם לָהּ לֶאֱסוֹר א"ד וְהוּבָא בשעה"מ הל' נְדָרִים יָמָה שֶׁהִקְשׁוּ עָלָיו דְּלָמָּה אֵינִי דּוֹחֶה שֶׁהֲרֵי נִיתַּן לִשְׁאֵלָה וְכָתַב השעה"מ שָׁם עוֹד וּבְהָכִי נִיחָא מַאי דק"ל תּוּ דְּמַאי רְאָיָה מַיְיתֵי הָרַשְׁבָּ"א מֵהֵיא דְּהַנּוֹדֶרֶת הֲנָאָה דְּהָתָם שָׁאנֵי דְּעוֹלָה לְיִבּוּם מִקְּרֵי שֶׁהֲרֵי בְּיָדָהּ לֵאתְשׁוּלֵי עֲלֵיהּ וְחַזָיָא לְיִבּוּם, משא"כ בְּאוֹמֵר ע"מ שֶׁלֹּא תִּנָּשְׂאִי לְפִי, וְהָיָה נ"ל שֶׁדַּעַת הָרַשְׁבָּ"א ז"ל דַּאֲפִילּוּ נִשְׂאַל עַל הַנֶּדֶר לָא חַזָיָא לְיִבּוּם כֵּיוָן דְּבִשְׁעַת נְפִילָה לָא חַזָיָא לְיִבּוּם דְּאָמְיָא דַּאֲחוֹת אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מִתְיַבֶּמֶת אֲפִילּוּ מֵתָה אִשְׁתּוֹ אַחַ"כ וְלָא דָּמֵי לְאִשָּׁה שֶׁהָיְתָה נִדָּה כְּשֶׁמֵּת בַּעְלָהּ שֶׁכָּתְבוּ הָרֹא"ש וְהַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ יְבָמוֹת דְּנִדָּה שָׁאנֵי דַּאֲסוּרָה לְכָל וְלָא דָּמְיָא לַעֲרָיוֹת שֶׁאֵינָהּ אֲסוּרָה אֶלָּא לַיָּבָם, אֲבָל בְּנוֹדֶרֶת הֲנָאָה מִיָּבָמָהּ כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ אֲסוּרָה אֶלָּא לַיָּבָם וְהָוֵי דּוֹמְיָא דַּעֲרָיוֹת ושו"ר לְהָרַשְׁבָּ"ץ (ח"ב סי' ר"ס) שֶׁכָּתַב בִּפְשִׁיטוּת דְּהַנּוֹדֶרֶת הֲנָאָה מִיָּבָמָהּ וְנִשְׂאַל עַל הַשְּׁבוּעָה דְּמִתְיַבֶּמֶת ע"ש, וְיֵשׁ לְעַיָּין לִסְפִיקָא דִּידַן וּלְהַשָּׁוות כָּל הָעִנְיָנִים וְהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁהֵבֵאתִי, וְעַיָּין חֻמְדַּת שְׁלֹמֹה בחאור"ח בְּעִנְיָן הַנָּ"ל, וְכֵן יֵשׁ לְעַיָּין בְּמַכּוֹת (ט"ז א') דְּבִשְׁהֶדִּירָהּ ע"ד רַבִּים הָוֵי בִּיטּוּלוֹ לַעֲשֵׂה אֲבָל בְּלֹא זֶה יֵשׁ לוֹ הֲפָרָה וְלָא מִקְּרֵי בִּיטּוּלוֹ עיי"ש"ה, וְעַיָּין בְּתוֹסָ' שָׁם ד"ה כְּגוֹן וכו', וּבְזֶה אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר קְצָת דַּעַת רַשְׁ"י ז"ל דְּבִלֹּא עָוֹן לָא מִקְּרֵי בִּיטּוּלוֹ מִשּׁוּם הַנֶּדֶר בִּלְבַד ודו"ק וְקִצַּרְתִּי ובפ"ת הל' יְבוּם סי' קנ"ט ס"ק ח' הֵבִיא מִשּׁו"ת מִנְחַת עָנִי סי' מ"ט שֶׁנִּשְׁאַל בְּשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּנְּתָה וְהָרָה לִזְנוּנִים אִם כָּשֵׁר הַדָּבָר לַחֲלוֹץ בִּימֵי עִיבּוּר וַהֲנָקָה וּמִתְּחִלָּה הָוָה פָּשׁוּט בְּעֵינָיו לֶאֱסוֹר מִטַּעַם דְּכֹל שֶׁאֵינָהּ עוֹלָה לְיִבּוּם וכו' וְהָכָא אֵינָהּ עוֹלָה לְיִבּוּם עַכְשָׁיו מִשּׁוּם מעום"בחֲבֵירוֹ, וְשׁוּב כָּתַב

דְּאֶפְשָׁר דְּהַהִיא כְּלָלָא הוּא דַּוְקָא הֵיכִי שֶׁאֵינִי עוֹלֶה לִיבּוּם מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מֵחֲמַת חֲשָׁשׁ דְּאוֹרָיְיתָא אוֹ אפי' בִּגְזֵרָה דְּרַבָּנָן הֵיכִי דְּאִית בֵּיהּ לֵיתָא דְּאוֹרַיְיתָא אֲבָל לֹא בְּתַקָּנְתָּא דְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וכו' יע"ש, וְאֵין לִי הַסֵּפֶר הַנַּ"ל, שְׁבְּוַדַּאי מֵבִיא מִשְׁנָה דִּידַן דִּמְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ דחכ"א שֶׁיָּכוֹל לְהַפְרִישָׁהּ וְהָוֵי רְאוּיָ' לְאֵישׁוּת וְדִבְרֵי וְהֶסְבֵּר הָרַמְבַּ"ם ונ"כ, וְהַתּוֹסָ' וְהָרֹאשְׁבָּא הַנַּ"ל וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א בְּעִנְיַן הַמְּוַדָּר הֲנָאָה מִלּוֹלֵב וְאֶתְרוֹג שֶׁמּוּבָא באור"ח הל' לוּלָב סי' תרמ"ט סע"ב בְּרַמָ"א ועי' שעה"מ הל' לוּלָב וְהַדְּבָרִי' עַתִּיקִים: שָׁם ע"ב אֶלָּא טַעֲמָא דְּכְתִיבָא הָנֵי קְרָאֵי הָא לָאו הָכִי הָוֵי אָמֵינָא אֲרוּסָה שֶׁתֵּיָא וכו' מִבַּלְעֲדֵי אֶשֶׁדְּ מִי שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת הַבַּעַל לַבּוֹעֵל וְלֹא שֶׁקָּדְמָה וכו', בשעה"מ הל' אִישׁוּת פ"ב הלכ' ה' הִקְשָׁה מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין ד"ט ע"ב כְּעוּרָה זוֹ שֶׁשָּׁנָה ר' וּבְעָלָהּ מְלַמֵּד שֶׁנִּיקְנֵית בְּבִיאָה אִי מֵהָתָם הו"א עַד דְּמִקַּדֵּשׁ וַהֲדַר בָּעִיל וּפָרְכִינַן א"כ נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה דְּבִסְקִילָה הֵיכִי מַשְׁכַּחְתְּ לַהּ וכו' עיי"ש, וְאַמַּאי לָא פָּרִיךְ דְּאִם אִיתָא דְּבָעִינַן תַּרְוַיְיהוּ א"כ הָא דְּמַעֲטִינַן בפ' אֲרוּסָה דַּאֲרוּסָה אֵינוֹ שׁוֹתֶה מִקְּרָא דִּכְתִיב מִבַּלְעֲדֵי אִישֶׁדְּ מִי שֶׁקָּדְמָה וכו' הָא אֲרוּסָה לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ אֶלָּא בְּשֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל וּמֵוְכָרַח לוֹמַר דְּלִמַאי דַּהֲוָה ס"ד הַשְׁתָּא ע"כ דְּלָא הֲוָה דָּרְשִׁינַן קְרָא דְּמִבַּלְעֲדֵי אִישֶׁדְּ לְהָכִי אֶלָּא לִדְרָשָׁא אַחֲרִינָא עיי"ש, וּבַמִּצְפֶּה אִיתָן בְּקִדּוּשִׁין שָׁם הֵבִיא קֻוּשְׁיַת השעה"מ הַנַּ"ל וְתֵירֵץ ג"כ מֵעַצְמוֹ תֵּירוּץ הַנַּ"ל וּכְנִרְאֶה לֹא רָאָה בַּפְּנִים, אֶלָּא שֶׁמַּרְאֶה מָקוֹם הוּא לָנוּ לְאֵיזֶה דְּרָשָׁא אַחֲרִינָא בָּא הַאי קְרָא דְּמִבַּלְעֲדֵי אִישֶׁדְּ וְהוּא בְּסוֹטָה דכ"ו לְעִנְיַן אֵשֶׁת סָרִיס יע"ש, וְכָתַב עוֹד י"ל דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בִּיבָמָה עַיֵּין יְבָמוֹת דנ"ח וְרַשְׁ"י שָׁם ע"ב ד"ה שומ"י, וְכַנַּוָּתוֹ דְּרַשְׁ"י שָׁם דְּבִיבָמָה לָא קָפְדִינַן בְּהָא דְּהָא קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל הָרִאשׁוֹן שֶׁהִיא בָּאָה מִכֹּחוֹ יע"ש, אֲבָל דּוֹחֵק הוּא, וְכָתַב עוֹד די"ל דל"פ אַהָא דר"י הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה רַק אַלִּיבָּא דמ"ד בִּיבָמוֹת דְּהַעֲרָאָה הִיא הכ"ע, דְּאִילּוּ לָמַ"ד הָתָם אַלִּיבָּא דר"י דְּהַיְינוּ נְשִׂיקָה שַׁפִּיר מַשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁקִּדְּשָׁהּ בִּנְשִׂיקָה בפ' דְּוַדַּאי מְקֻדָּשֶׁת ומ"מ בְּעוּלָה לָא הָוֵי בִּנְשִׂיקָה עַיֵּין מ"ל פי"ז דא"ב עכ"ל, וא"י מָה רָצָה לְתָרֵץ בְּהָא דַּאֲרוּסָה, דְּאִי בַּאֲרוּסָה שֶׁקִּדְּשָׁהּ גַּם בִּנְשִׂיקָה א"כ קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל, דְּמִכֵּינָן דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁחַיָּיבִין עָלֶיהָ מִיתָה, ה"נ קָנָה לָהּ בַּעַל וּמִקֹּרֵי שְׁכִיבָה, וְעַיֵּין בשעה"מ שָׁם הל' אִישׁוּת פֶּרֶק א' בְּסוֹף דְּבָרָיו לְעִנְיַן שלכ"ד וְאִם בָּא באב"מ עיי"ש הֵיטֵב, ובשעה"מ שָׁם בְּעַצְמוֹ מֵבִיא דִּבְרֵי המל"מ דפי"ז מא"ב וְכָתַב דְּלָמַ"ד הַעֲרָאָה זוֹ נְשִׂיקָה דְּנִמְצָא א"כ דְּיָבְמָה מִשְּׁעַת נְשִׂיקָה קָנֵי לָהּ ועיי"ש בְּשֵׁם השטמ"ק כת"י למס' סַנְהֶדְרִין יע"ש, וּבְיוֹתֵר י"ל דלפמש"כ השעה"מ הַנַּ"ל דבאב"מ נָמֵי קָנָה בָּאֹשָׁה לְשֵׁם קִדּוּשִׁין יע"ש.

וא"כ י"ל דְּבָרַיְיתָא זוֹ בַּאֲרוּסָה מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּבַעֲלָהּ באב"מ, ומ"מ לָא הָוֵי קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל דְּאֵין זֶה שְׁכִיבָה, אֲבָל יֵשׁ לְעַיֵּין מֵהָא דִּלְקַמָּן דכ"ו גַּבֵּי סָרִיס דְּמַשְׁמַע דבכה"ג הָוֵי בַּר שְׁכִיבָה, וְיֵשׁ לְחַלֵּק וּנְעַיֵּין בָּזֶה שָׁם אַיְ"ה, וּבְנַעֲרָה הַמְאֹרָסָה לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי דְּמִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר כה"ג הָוֵי בְּעוּלָה ג"כ, אוֹ דְּאֶפְשָׁר דְּהָוֵי בִּכְלָל שֶׁמִּתְרַץ לָהּ הַגְּמָרָא כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ אָרוּס שלכ"ד וּמַאי שֶׁפָּרִיךְ עָלֶיהָ אַבַּיֵי עיי"ש וְקִצַּרְתִּי, וְכֵן כָּתַבְתִּי בְּדִבַּר קֻוּשְׁיַת השעה"מ הָרִאשׁוֹנָה, דְּבָזֶה לֹא יהי' שַׁיָּיךְ תֵּירוּץ הגמ' שָׁם שֶׁבָּא עָלֶיהָ אָרוּס שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ דְּאַף אִם בָּא עָלֶיהָ שלכ"ד ג"כ מִקְּרֵי קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל לַבּוֹעֵל כֵּיוָן דְּהֻזְקְשׁוּ מִשְׁכָּבוֹת לַהֲדָדֵי, וְגַבֵּי בּוֹעֵל אֶסָרָהּ בשלכ"ד וְהָוֵי קִינּוּי כַּמְבוֹאָר בְּסוֹטָה (דכ"ו ע"ב) וְהָוֵי שַׁפִּיר קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל לַבּוֹעֵל, וּבָזֶה יִתְיַישֵּׁב לִי עוֹד דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁכָּתַב בפ"ב מִסּוֹטָה דִּין ח'

דְּכָל אִישׁ שֶׁבָּא בִּיאָה אֲסוּרָה מִיָּמָיו אַחַר שֶׁהִגְדִּיל אֵין הַמַּיִם הַמְאָרְרִין בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ וַאֲפִילּוּ בָּא עַל אֲרוּסָתוֹ בְּבֵית חָמִיו שֶׁאָסוּר מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וכו' יע"ש, וְהִשִּׂיג עַל זֶה הָרָאָבָ"ד ז"ל דְּזֶה דְּלָא כְּהִלְכְתָא מִשְׁמַעְתָּא דְּרִישׁ אֲרוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם עכ"ל, וּפֵירֵשׁ מָרָן הכ"מ דְּהַיְינוּ מֵהָכָא מֵאוֹקְמְתָא דרב"ח וְאִם אִיתָא דְּבָא עַל אֲרוּסָתוֹ אֵינוֹ מְנֻוָּקֶה מֵעוֹן ל"ל קְרָא לְמַעֵט אֲרוּסָה ת"ל מִשּׁוּם דְּאֵין הָאִישׁ מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן יע"ש, ובשעה"מ הל' סוֹטָה שָׁם, ונ"ל לוֹמַר דְּמִסְתַּפְקָנָא בְּכָל אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן, וּבִפְרָט כה"ג בִּיאַת כַּלָּה בְּלֹא בְּרָכָה אֶפְשָׁר דבשלכ"ד מֻוָּתָר וְהֵיא גּוּפָא גְּזֵרָה וכו' וְגַם אֶפְשָׁר דַּהֲוָה מִילְּתָא דל"ש וְלָא אָסְרוּ בֵּיהּ רַבָּנָן וְהָוֵי מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת, וְעַיֵּין תוס' רִישׁ בֵּיצָה וְלֹא מָצָאתִי גילו"ד דִּין זֶה וא"כ א"ש די"ל דְּהַכָּנוּנָה דְּבָא עָלֶיהָ אַרוּם בְּבֵית חָמִיו בשלכ"ד דְּהָוֵי בִּיאַת הֶיתֵּר וְקָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל מִקְרֵי כַּנַ"ל וצ"ע, וְכֵן יֵשׁ לְיַישֵׁב בָּזֶה דְּהָא דְּפָסְקִינַן בש"ע אהע"ז סוֹף סי' כ"ו דַּחֲכָמִים אָסְרוּ לְקַדֵּשׁ מִשּׁוּם פְּרִיצוּת וכו', וְכָתַב בפ"ת בְּשֵׁם סֵפֶר הַמִּקְנָה שֶׁהִקְשָׁה לְדִידַן דקיי"ל בִּיאָה אֵירוּסִין עוֹשָׂה בל"ו אֲסִיר כֵּינָן שֶׁהִיא כִּשְׁאָר אֲרוּסוֹת שֶׁאֲסוּרָה לוֹ כ"ז שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לְחֻפָּה וכו' יע"ש ולפמש"כ יֵשׁ לְמְצוֹא בְּדוֹחַק בכה"ג שֶׁיָּבוֹא עָלֶיהָ שלכ"ד וְהָוֵי בִּיאָה מֻותֶּרֶת אִם לֹא מִשּׁוּם פְּרִיצוּתָא וְכַמְבֹאָר בְּלָשׁוֹן הַזֶּה בש"ע סי' ל"ג אָמַר לָהּ בְּפָנֵי עֵדִים הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי וכו' אע"ג דְּחֻצְפָּה הִיא, בֵּין שֶׁבָּא עָלֶיהָ כְּדַרְכָּהּ וּבֵין שלכ"ד, עיי"ש ובשעה"מ שָׁם הל' אֵישׁוּת סוֹף פֶּרֶק א', ובפ"ת שָׁם מִקּוֹר דִּין זֶה מֵהַגְּמָ' בְּקִדּוּשִׁין הַנַּ"ל, וכה"ג יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק לְעִנְיַן הַעֲרָאָה בְּאִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן, וְעַיֵּין חֲקִירַת השעה"מ לְעִנְיַן נֶדֶר הֲנָאָה מְמֻנָּה וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי או"ת וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת בִּיהוּדָא הָיוּ מְיַחֲדִין וכו' וצ"ע וכה"ג כָּתַב הגרעק"א בְּסִימָן רכ"ב לְפָרֵשׁ בִּיבָמוֹת דַּף כ' עיי"ש אוֹת כ"ו וּמָצָאתִי כיו"בכְּהֶעָרָה הַנַּ"ל בטעה"מ בְּקֻנְטְרֵס כְּבוֹד חֻפָּה סְעִיף ג' שֶׁהֵעִיר עַל אוֹקְמְתִּת הגמ' שָׁם בִּיבָמוֹת שֶׁבָּא עָלֶיהָ אָרוּס בְּבֵית אָבִיהָ, הָא מ"מ קַשְׁיָא כֵּינָן שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה מַאי מְהַנֵּי אַחַ"כ הַחֻפָּה וְאִם בָּא עָלֶיהָ שלכ"ד אַפ"ה עֲשָׂאָהּ אוֹתָהּ בְּעוּלָה וכו' וּבָזֶה מְפֹרָךְ קֻשְׁיַת בַּעַל אוֹר חָדָשׁ בְּפָרָשַׁת נָשׂא דְּאַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי הַשַּׁ"ס דְּקִדְּשָׁהּ הָאָרוּס אוֹתָהּ בְּבִיאָה וּבִיאָה אֵירוּסִין עוֹשָׂה וְאַמַּאי צ"ל שֶׁבָּא דֶּרֶךְ זְנוּת וְלִדְבָרֵינוּ נִיחָא דְּדַוְקָא דֶּרֶךְ זְנוּת מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּאִי קִדְּשָׁהּ בְּבִיאָה וְאַף אִם קִדְּשָׁהּ שלכ"ד עָשָׂה אוֹתָהּ בְּעוּלָה וְתוּ לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ נִכְנְסָה לְחֻפָּה את"ד, וּלְמֵידִין מִינֵּיהּ שס"ל ג"כ דבשלכד"ר הָוֵי קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל, וְרָאִיתִי עַכְשָׁיו בְּסֵפֶר מנ"ק שֶׁהֵעִיר בְּהָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן שומ"י קָרֵית לֵיהּ אִשְׁתּוֹ מְעַלְיָא הִיא דלפמש"כ הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת דַּף נ"ג ע"ב דְּלָמָ"ד משמ"ת בַּעֲרָיוֹת חַיָּיב מכ"מ לְעִנְיַן יִבּוּם אֵינוֹ מוֹעִיל דְּבָעֵינַן דֶּרֶךְ הֲקָמַת שֵׁם יע"ש וא"כ י"ל דְּבָא עָלֶיהָ הַיְכָם באב"מ וְהָוֵי קָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל בְּבִיאָה ואעפ"כ לָאו אִשְׁתּוֹ הִיא את"ד, ונ"ב אֵין זֶה סָבָרָא כְּלָל דִּלְהָוֵי מִקְרֵי שְׁכִיבַת בַּעַל בְּבִיאָה שֶׁל אב"מ, יְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל וּבְרִישׁ פִּרְקִין – וְהִנֵּה בְּתוֹסָ' יְבָמוֹת שָׁם (נ"ח ע"ב) ד"ה דְּהָא כָּתְבוּ וּבְנָפַל מִן הַגַּג וכו' לֵיכָּא לְאוֹקְמֵיהּ דְּיוּתָּן אִישׁ בָּךְ אֶת שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ דְּמַשְׁמַע מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ שֶׁנָּתַן בָּךְ אֶת שְׁכָבְתּוֹ מַשְׁמַע דְּבָעֵינַן בַּבַּעַל כַּוָּנַת שְׁכִיבָה עכ"ל וְכֵן כָּתַב בְּתוֹסָ' יְשָׁנִים שָׁם עַל הַגִּלָּיוֹן, וּבָזֶה יהי' נִסְתָּר מֵחֲמָתוֹ מש"כ הת"ה דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ אַלְמָנָה לכה"ג מִן הַנִּשּׂוּאִין בְּהֶיתֵּר, בְּבָא עָלֶיהָ בְּאוֹנֶס שֶׁנִּתְכַּוְּנוּ לְאִשְׁתּוֹ וּתְקָפָתוּ יְבָמְתּוֹ דְּלִיבּוּם קָנָאָה כְּדְאִיתָא בִּיבָמוֹת וְעָוֹן ל"ש בְּאוֹנֶס וכו' יע"ש, דַּהֲלֹא לְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל בָּעֵינַן כַּוָּנַת שְׁכִיבָה ובכה"ג לָא הָוֵי כַּוָּנַת שְׁכִיבָה אַף שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ בכה"ג לְעִנְיַן יִבּוּם וצ"ע, אָכֵן מִדִּבְרֵי המל"מ פ"ב מִסּוֹטָה דִּין ה' ד"ה נְשׂוּאָה מַשְׁמַע דס"ל דְּכָל בִּיאָה שֶׁאֵינוֹ

קוֹנָה בִּיבָמָה כְּגוֹן יָשָׁן אוֹ שָׁכִיר לָא קָרִינַן בָּהּ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ וְאֵינוֹ שׁוֹתֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת הַנָּ"ל, מַשְׁמַע דִּבְמָקוֹם שֶׁקָּנָה בִּיבָמָה הָוֵי כַּוָּונַת שְׁכִיבָה ג"כ ויל"ע, – וְעַיֵּין עוֹד בק"א שֶׁהֵעִיר דְּלוֹקְמָא בְּקִידְּשָׁהּ בְּבִיאָה בְּהֶיתֵּר עַיֵּין שָׁם ובת"ה, וּבְאוֹר חָדָשׁ בְּסֵפֶר כְּתָנוֹת אוֹר לְבַעַל פָּנִים מְאִירוֹת עַל הַתּוֹרָה פ' נָשֹׂא, וְעוֹד בְּכַמָּה הֶעָרוֹת שֶׁעָמַד הק"א בִּשְׁמַעְתִּין, עַיֵּין גַּם במנ"ח מ' שְׂסָ"ה שֶׁעָמַד בָּזֶה, יע"ש מַה שֶּׁכָּתְבוּ, כֵּן רָאִיתִי שֶׁקִּוְּשָׁתַי השעה"מ הַנָּ"ל הִקְשָׁה אוֹתָהּ מִדְּנַפְשֵׁיהּ ג"כ הָרַב הַגָּאוֹן מהר"ב אַיְגֶר בְּתוֹסָ' רעק"א זַ"ל כָּאן אוֹת ט"ו, וְעַיֵּין בתפאי"ר שָׁם שֶׁכְּוָּון לְתֵירוּץ השעה"מ הַנָּ"ל וז"פ: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כִּשְׁמוּאֵל וכו' וְנֶחֱנָקָה עַל יָדוֹ וכו', כְּבָר הִרְגִּישׁ בְּעוֹנֶג יו"ט סי' קע"ט דְּהָא אֵין זֶה מֵהַדְּבָרִים הָאֲמוּרִים בַּפָּרָשָׁה כֵּיוָן דַּאֲפִילּוּ בִּתְרוּמָה לֹא אָכְלָה לְעִנְיַן מִיתָה וַדַּאי דִּפְטוּרָה לִשְׁמוּאֵל, וְכֵן הֵבִיא בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן יְבָמוֹת (דצ"ו) דִּלְשְׁמוּאֵל לָא קָנֵי בִּבְיאַת שׁוֹגֵג וְאוֹנֶס לְעִנְיַן מִיתָה דְּלָא כְּתוֹסָ' עיי"ש: שָׁם דִּכְוָונַתּ גַּבֵּי שׁוֹמֶרֶת יָבָם כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ יָבָם בְּבֵית חָמִיהָ הָא שׁוֹמֶרֶת יָבָם קָרֵית לַהּ אִשְׁתּוֹ מְעַלַּיְיתָא הִיא דְּהָאָמַר רַב קָנָה לַכֹּל עכ"ל הגמ', וְהִנֵּה יָדוּעַ מַה שֶּׁהִקְשָׁה הגרע"א בִּתְשׁוּבָה סי' צ"ד וּבְסִי' רכ"ב דלפמש"כ הב"ש (סי' קס"ו ס"ק ב') דְּיִבּוּם צ"ל בִּפְנֵי עֵדִים כְּמוֹ כָּל קִדּוּשִׁין וְגִיטִּין א"כ מַאי פָּרְכִינַן הָכָא, הָא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּבָא עָלֶיהָ שֶׁלֹּא בְּעֵדִים, וְגַם הַבַּיִת מֵאִיר הִקְשָׁה כֵּן וְלָזֶה צ"ל דבממנ"פ בְּלִיכָּא עֵדִים מָנָא יְדִיעֲנַן דְּקָדְמָה שְׁכִיבָתוֹ וַאֲנַן לָא מַאֲמִינִים לְהַיָּבָם שֶׁבָּא עָלֶיהָ לְהַשְׁקוֹתָהּ עי"ז, וְאַף דְּמַשְׁכַּחַת שֶׁבָּא עָלֶיהָ ב' פְּעָמִים בְּכָל פַּעַם בִּפְנֵי ע"א דְּיִבּוּם לֹא חָלָה דכה"ג לָא מִקְרֵי עֵדֵי קִדּוּשִׁין כמש"כ הָרַ"ן פ"ז מִגִּיטִּין וּלְעִנְיַן זֶה דְּקָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל מִקְרֵי עֵדִים כְּמוֹ הַלָּוָאָה אַחַר הַלָּוָאָה, וצ"ל דְּעִנְיַן שְׁתִיַּית סוֹטָה בְּכָלַל דִּיֵנִי נְפָשׁוֹת וְלָא מְהַנֵּי עֵדוּת מְיֻוָּחֶדֶת ולפ"ז שַׁפִּיר מוּכָח דב' עֵדִים קְרוֹבִים בִּנְשׁוֹתֵיהֶן מִקְרֵי תְּחִילָתוֹ בְּפִסּוּל, דאל"כ הָא מַשְׁכַּחַת דְּבָא עָלֶיהָ בִּפְנֵי ב' עֵדִים קְרוֹבִים בִּנְשׁוֹתֵיהֶן דְּלְעִנְיַן יִבּוּם לָא הָוֵי עֵדִים, דְּבִשְׁעַת מַעֲשֶׂה הָיוּ קְרוֹבִים בִּנְשׁוֹתֵיהֶן וְאַח"כ נִתְרַחֲקוּ וּמְעִידִין שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבָתוֹ אע"כ דְּמִקְרֵי תְּחִילָתוֹ בְּפִסּוּל, וְלָא מְהֵימְנִי גַּם כֵּן לְעִנְיַן קָדְמָה שְׁכִיבָה דִּתְחִילָתוֹ בְּפִסּוּל את"ד, כֵּן הֵבִיא רְאָיָה מִזֶּה שָׁם בסי' רכ"ב אוֹת י"ח דְּיָבָם קוֹנֶה אוֹתָהּ גַּם בע"כ דִּידֵיהּ דאל"כ אַמַּאי לָא מוֹקֵי לֵיהּ בְּבָא עָלֶיהָ הַיָּבָם וּפֵירֵשׁ שֶׁאֵינִי רוֹצֶה לְקִנּוֹתָהּ וע"כ דְּגַם בָּזֶה קָנָאָהּ עיי"ש, וְכָזֶה כָּתַב בְּתוֹסָ' רעק"א לְיָבָמוֹת פ"ו אוֹת ס' וְעַיֵּין מש"כ שָׁם בְּתִפְאֶרֶת יְרוּשָׁלָם וְנִתְכַּוַּנְתִּי לְקַצָּת דְּבָרָיו שָׁם, אַךְ מש"כ דִּלְשִׁיטַת רַשִׁ"י לוֹקְמָהּ בְּבָא עָלֶיהָ כְּשֶׁהוּא יָשָׁן וְלָא קָנֵי לָהּ לְפִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הַקָּנָאָה ומ"מ שְׁכִיבָה מִקְרֵי עיי"ש, יְעַוֵּין בְּתוֹסָ' יְבָמוֹת שָׁם דנ"ח ע"ב שֶׁהֵבֵאתִי כ"פ לְעֵיל דְּבָעִינַן כַּוָּונַת שְׁכִיבָה עיי"ש, וְעַיֵּין בפ"ת סי' קס"ו ו' שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַיָּד הַמֶּלֶךְ בָּזֶה וְכָל שְׁאָר בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁעָמְדוּ בְּעִנְיָן זֶה ומש"כ הַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ וּדְבָרָיו נוֹטִים לְדִבְרֵי התפאר"י הַנָּ"ל וּבְכִתְבֵי יָדִי מָצָאתִי בזה"ל במק"א כָּתַבְתִּי בְּעִנְיַן אִי בִּיאַת יָבָמָה צָרִיכָה עֵדִים וְהֵבֵאתִי קֻוּשְׁיַת הנוב"ת חֵלֶק אהע"ז שֶׁהוּבָא במנ"ח מִצְוַת יִבּוּם עַל סֻוגְיָא דְּיָבָמוֹת וְסוֹטָה בְּשִׁמְעְתְּתָא דְּיֵשׁ חֲזָקָה לִפְסוּלוֹת, דְּהָא הָוֵי מָצֵי לְאוֹקְמָהּ כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ בְּלֹא עֵדִים יע"ש כָּעֵת מָצָאתִי בעז"ה בְּשׁוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א חֵלֶק רְבִיעִי סי' שכ"ח דְּהִקְשָׁה לוֹ הַשּׁוֹאֵל קֻוּשְׁיָא זוֹ דְּהָוֵי מָצֵי לְאוֹקְמֵיהּ כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ בְּלֹא עֵדִים וְהוּא מוֹדֶה, וְהֵשִׁיב הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל מַה זֶּה קֻוּשְׁיָא אִם אֵינוֹ קוֹנֶה אוֹתָהּ בְּבִיאָה שֶׁלֹּא בְּעֵדִים וַאֲפִלּוּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם גְּמוּרָה הִיא א"כ אֲפִלּוּ תִּקְשֵׁי לֵיהּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם בַּת מִשְׁתֵּי הִיא וְהָא בָּעֵי תַּחַת אִישֵׁךְ וְלֵיכָּא וּבָעִינַן שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת הַבַּעַל וְלֵיכָּא דְּאֲפִלּוּ לֹא בַּעַל הוּאשְׁהֲרֵי לֹא קָנָאָהּ, וּמִיהוּ לֹא כֵן

אֲנִי מְדַמֶּה שֶׁתְּהֶיְ' יְבָמָה צְרִיכָה עֵדִים אֶלָּא אַפִּילּוּ בָּא עָלֶיהָ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ קָנָאָה דְּזוֹ אִשָּׁה הִיא שֶׁהִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְכִדְמוּכָח בָּמֵי בְּמַתְנִיתִין דִּיבָמָה שֶׁאָמְרָה לֹא נִבְעַלְתִּי וּמַאי דְּאִיתְמַר עָלָּהּ בַּגְּמָרָא עכ"ל הַטָּהוֹר הַוְעִתַּק אוֹת בְּאוֹת מִתְּשׁוּבָתוֹ הָרָמָתָה, וְנֶעְלַם זֶה מִן הָאַחֲרוֹנִים ז"ל עכ"ל שָׁם, מִיהוּ עַכְשָׁיו לֹא זָכִיתִי לַעֲמוֹד עַל דְּבָרָיו ז"ל מש"כ דְּבָעֵינַן שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת הַבַּעַל וְלֵיכָּא דְּאַפֹּתִי לֹא בַּעַל הוּא שֶׁהֲרֵי לֹא קָנָאָה, שֶׁהֲרֵי מִשְׁמַעְתִּין מוּכָח דְּלָא בָּעֵי שֶׁיָּבִיא עָלֶיהָ לְשֵׁם אֵישׁוּת, וּכְמוֹ שפרש"י כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ אָרוּס בְּבֵית אָבִיהָ, ,,בְּזְנוּת", וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה אָמַר וכו' דְּמַשְׁמַע שֶׁבָּא עָלֶיהָ לְשֵׁם אֵישׁוּת וכו' יע"ש וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ וְקִצַּרְתִּי, וְכֵן לְעִיל הֵבֵאתִי דִּבְרֵי הַיָּד אֵיתָן בְּשֵׁם המ"ל דִּין ח' הל' סוֹטָה בר"ה וְאֵיכָּא מַשְׁמַע דַּל שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת הַבַּעַל אפי' קוֹדֶם הַקִּדּוּשִׁין הָוֵי מִבַּלְעָדֵי אֵישֵׁךְ עיי"ש, – וְהִנֵּה לְפִי דִּבְרֵי הגרעק"א וצ"ל דְּבָעֵינַן עֵדִים גְּמוּרִים בָּזֶה שֶׁקָּדְמָה כְּבָר שְׁכִיבַת הַבַּעַל, וְדָמֵי עוֹד לד"נ דְּאַף עֵדוּת מְיֻחֶדֶת פְּסִיל בָּהּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, א"כ יֵשׁ לְעַיֵּין לְכְאוֹרָה דְּנִמְצָא דְּעֵדֵי סְתִירָה שֶׁבָּאוּ לְהַשְׁקוֹתָהּ הָוֵי חֲצִי דָּבָר, דַּעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִים לְעֵדֵי שְׁכִיבָה דאל"ה אֵין אָנוּ מַשְׁקִים אוֹתָהּ, וְכַמּוּבָן בְּגַוְונָא דְּלָא אִיתְחֲזִיק אֵשֶׁת אִישׁ, כמש"כ הַתּוֹסָ' ב"ק (ע' ע"ב) אוֹ בְּגַוְונָא דְּאִית לָהּ בָּנִים שֶׁבְּנוֹדַאי מַחְזִקִינַן לָהּ בְּזֶה (ועפ"י זֶה יֵשׁ לְפַלְפֵּל בְּחֻלִּין י"א בַּסֶּוּגְיָא דְּרוֹב ואכ"מ) וְלָא דָּמֵי לְהָא דְּאָמְרִינַן בב"ק שָׁם (ע' ע"ב) מִי לֹא מוֹדֶה ר"ע בִּשְׁנַיִם אוֹמְרִים קִידֵּשׁ וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים בָּעַל דאע"ג דְּעֵדֵי בִיאָה צְרִיכִי לְעֵדֵי קִדּוּשִׁין כֵּיוָן דְּעֵדֵי קִדּוּשִׁין לָא צְרִיכִי לְעֵדֵי בִיאָה דָּבָר קָרִינָא בֵּיהּ עי"ש, דשא"ה דְּעֵדֵי קִדּוּשִׁין הָוֵי דִּין עֵדוּת לְחוּדָיְיא דְּשָׁוְוֶיָא לָהּ א"א לֶאֱסוֹר עַל כָּל הָעוֹלָם כְּמוֹ שפרש"י, וְאִם בֶּאֱמֶת הֶחְזְקָה עַל פִּיהֶם גַּם עֵדֵי בִיאָה לָא צְרִיכִין לְעֵידֵי קִדּוּשִׁין, וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' שָׁם, אֲבָל הָכָא לְמִנְיָן זֶה בְּדִין הַשְׁקָאָה ע"כ צְרִיכִין לְבֵירוּר דְּקָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל וּלְעִנְיָן זֶה גַּם עֵדֵי שְׁכִיבָה צְרִיכִין לְעֵדֵי סְתִירָה, וּכְמוֹ גַּבֵּי חֲזָקָה דִּשְׁלָשְׁתָּן צְרִיכֵי אַהֲדֵדֵי וְיֵשׁ לִדְחוֹת לְכַמָּה גְּוָונִין בָּזֶה וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר וְעַיֵּין בְּסַנְהֶדְרִין דפ"ו בְּמַחֲלוֹקֶת דְּחִזְקִ' ורב"י לְעִנְיַן עֵדוּת גְּנֵיבָה בְּנֶפֶשׁ, וּבְבֵאוּר יִצְחָק וְעַיֵּן יִצְחָק לְעִנְיַן מוּכָח מִתּוֹכוֹ שֶׁכָּתַב דְּהָוֵי מִטַּעַם חֲצִי דָּבָר ואכמ"ל, וּמָצָאתִי בְּשׁוּ"ת מוהרא"ל צינץ זצ"ל חאהע"ז סי' י"ב שֶׁהִקְשָׁה לוֹ הַשּׁוֹאֵל דְּאֵיךְ יוֹעִילוּ עֵדֵי כִּיעוּר בְּצֵירוּף קָלָא דְּלָא פָּסוּק הָא הָעֵדִים הָוֵי חֲצִי דָּבָר וְאֵין מוֹעֲלִין בְּלִי צֵירוּף הַקּוֹל, יע"ש מש"כ וְכָתַב דְּעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּין לְפֵירוּשׁ הָרִי"ף שֶׁאֵינוֹ סוֹבֵר כְּפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' דְּתַלְיָא בִּיכוֹלִין לְרָאוֹת יוֹתֵר א"כ קָשֶׁה אֵיךְ אִשָּׁה עוֹשָׂה שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה בִּפְנֵי עֵדִים כִּדְאִיתָא בְּהֶדְיָא וכו' וּמִזֶּה דָּחוּ הַתּוֹסָ' ב"ק דִּבְרֵי הָרִי"ף בֶּאֱמֶת וְכֵן קָשֶׁה לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּשָׁלִיחַ קִדּוּשִׁין צָרִיךְ עֵדִים וא"כ אִם עֵדֵי קִדּוּשִׁין אֲחֵרִים אֵיךְ יְצָרְפוּ עֵדוּת הַשְּׁלִיחוּת עִם עֵדֵי הַקִּדּוּשִׁין שֶׁתְּהֶיְ' בְּחֶזְקַת מְקֻדָּשֶׁת ע"י צֵירוּף שְׁתֵּי כִּיתּוֹת, (כְּמִדֶּוְמָה לִי עפ"י זִכְרוֹנִי שֶׁבְּדָבָר זֶה עָמַד וְיָמֵדַד אר"ש בְּחִידּוּשֵׁי הרי"מ לאהע"ז) לָכֵן הַדָּבָר בָּרוּר כמש"כ בְּסִפְרֵי גֵּט מְקֻשָּׁר בְּסֵדֶר גַּשׁ שֵׁנִי דְּלָא מִקְרֵי ח"ד רַק כְּשֶׁהוּא חֵלֶק מִן הַדָּבָר שֶׁהַחֲזָקָה הוּא כָּל הַדָּבָר וְשָׁנָה רִאשׁוֹנָה חֵלֶק מִן הַחֲזָקָה וכו' אֲבָל עֵדֵי אֲמִירָה וְעֵדֵי קַבָּלָה אֵין עֵדֵי אֲמִירָה חֵלֶק מִן הַקַּבָּלָה רַק שְׁנֵי דְּבָרִים פְּרָטִיִּים ע"ש בֵּיאוּר הַסְּבָרָא וא"כ כְּמוֹ כֵּן י"ל עֵדֵי שְׁלִיחוּת וְעֵדֵי קִדּוּשִׁין כָּל אַחַת עֵדוּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא שֶׁאֵין עֵדוּת הַשְּׁלִיחוּת חֵלֶק מִן הַקִּדּוּשִׁין רַק שֶׁצָּרִיךְ עֵדִים שֶׁיָּחוֹל הַשְּׁלִיחוּת, וְנִיחָא לִי נָמֵי בָּמָה דְּקָשֶׁה לְשִׁיטַת הָרִי"ף אֵיךְ אִיתָא בְּרֵישׁ סוֹטָה מְקַנֵּא לָהּ פ"פ שְׁנַיִם וּמַשְׁקֶה ע"פ שְׁנַיִם הָא עֵדֵי קִינּוּי בְּלֹא יִחוּד אֵינוֹ כְּלוּם וא"כ הָוֵי חֲצִי דָּבָר דְּתַרְוַיְיהוּ צָרִיךְ קִינּוּי וּסְתִירָה ולפ"ז לק"מ שֶׁאֵין הַקִּינּוּי חֵלֶק מִן הַסְּתִירָה רַק שֶׁאֵינוֹ

מוֹעִיל זֶה בְּלֹא זֶה, אֱמוֹר מֵעַתָּה גַּם בְּעִדֵּי כִּיעוּר אֵינוֹ אֶלָּא לְעִנְיָן שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין שֶׁזּוֹ יָצְאָה מִגֶּדֶר הַכְּשֵׁרוֹת לָכֵן מַחֲזִיקִין הַקּוֹל לֶאֱמֶת וְאֵין מִזֶּה עִנְיָן לַחֲצִי דָּבָר, א"ד ודו"ק מִינָּהּ לְנַדּוֹן דִּידַן וְיֵשׁ עוֹד לְהָעִיר בְּזֶה ע"ד וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּעִנְיָן זֶה בְּאִמְרֵי בִינָה חחו"מ דִּיגֵי עֲדוּת סי' כ"ו וּבְשוּ"ת ח"ס חֵלֶק אהע"ז וחחו"מ, וּבְחִידּוּשֵׁי לב"ק שָׁם (דכ"ב) וְלֹא נָגַעְתִּי בְּזֶה הָעִנְיָן אֶלָּא כ,,חֲצִי דָּבָר", כֵּן מָצָאתִי לְעִנְיָן הֲוָה בְּשוּ"ת רעק"א מהד"ת סי' נ"ו שֶׁכָּתַב דִּבְעִיקַּר קֻוֹשְׁיַת הַמִּקְנָה בָּזֶה דְּעֵדוּת קְדוּשִׁין הָוֵי חֲצִי דָּבָר (גַּבֵּי קִידּוּשָׁהּ אָבִיהָ בְּתוֹךְ שִׁית וְנִמְצֵאת בּוֹגֶרֶת לְפָנֵינוּ יע"ש) אֵינוֹ רוֹאֶה בָּזֶה קֻוֹשְׁיָא דח"ד הָוֵי דַּוְקָא דְּאִם אֵין לְעֵדוּת זֶה עִנְיָן כְּגוֹן בַּעַל לְחוּד אוֹ טָבַח לְחוּד, משא"כ בָּזֶה דְּעֵדוּת קְדוּשִׁין הָוֵי עִנְיָן עֵדוּת, אֶלָּא דהב"ד יָדוּנוּ אא"כ מִפַּח חֻזְקַת הֱיוֹתֵר בּוֹגֶרֶת, וְזֶה עִנְיָן פְּסַק ב"ך מֶה הָיְתָה, אֲבָל בְּקִדּוּשִׁין בְּעַצְמוּתָהּ בְּמַעֲשֶׂה הַקִּדּוּשִׁין רָאוּ כָּל הַמַּעֲשֶׂה בִּשְׁלֵימוּת, וְכִי לֵימָא דְּאִם אַחַ"כ יָבְאוּ עֵדִים אֲחֵרִים וְיָעִידוּ דְּאָז הָיְתָה נַעֲרָה, יהי' זֶה בְּגֶדֶר חֲצִי דָּבָר, וְהַקִּדּוּשִׁין בְּטֵלִים, וְכֵן בְּעֵדִים עַל חִילּוּל שַׁבָּת וְכַדּוֹמֶה נֵימָא דִּין חָדָשׁ דְּעֵדִים צְרִיכִים לֵידַע כַּמָּה שְׁנוֹתָיו וְלָא מְהַנֵּי בֵּירוּר לָזֶה ומ"מ יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם לָא הָוֵי א"ד כֵּיוָן דעכ"פ עֵדוּתָן שָׁלֵם דְּעָשָׂה עֲבֵירָה, אֶלָּא דְּהַסָּפֵק אִם יַעֲנְשׁוּ אוֹתוֹ ב"ד, אֲבָל בְּאֶחָד שֶׁקִּדֵּשׁ וְעֵדִים לֹא יָדְעוּ שְׁנוֹתָיו דְּאִם הוּא קָטָן לָא מִקְרֵי קִדֵּשׁ, וְלֹא חָלוּ הַקִּדּוּשִׁין, י"ל דְּמִקְרֵי חֲצִי דָּבָר וְלָא מְהַנֵּי בֵּירוּר אַחַ"כ דְּהוּא גָּדוֹל את"ד, וּמִזֶּה י"ל בב"ד כמש"כ וְרָמַזְתִּי וְתֵן לְחָכָם וכו', וְיֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב דְּבָרָיו דְּמְהַנֵּי ע"א אוֹ נָשִׁים לֹא פָּסוּל בָּהּ חֲצִי דָּבָר, וְלֹא כֵן מְבֹאָר דַּעַת המהרא"ל צוֹנֵץ ז"ל הַנָּ"ל, וְכֵן בְּסִפְרֵי הַגָּאוֹן בְּאֵר יִצְחָק וְעַיֵּן יִצְחָק הַנָּ"ל בכמ"ק מְבֹאָר דְּהֵיכִי דע"א מְהֵימַן וְאַפְחוּץ לב"ד דְּלָא מִקְרֵי ח"ד עיי"ש, וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר הַהִיא דְּעֵידֵי קִינּוּי וְעֵידֵי סְתִירָה, וְעַיֵּין שָׁם בְּעֵין יִצְחָק הַשֵּׁנִי סי' כ"ב אוֹת ט' מַה שֶּׁמְיַשֵּׁב קֻוֹשְׁיַת הד"מ עיי"ש ונ"ב כְּבָר הִקְדִּימוֹ בָּזֶה הַתּוֹרַת גִּיטִּין שֵׁם עַל אֲתַר בְּחִידּוּשָׁיו בְּסִימָן הַנַּ"ל, ועיי"ש בעי"צ אוֹת ט"ז י"ז י"ח ועיי"ש עָנָף ד' מַה שֶּׁהִקְשָׁה מב"ק כ"ד ע"ב דְּהָא כָּל כַּת הָוֵי ח"ד לְשִׁיטַת הָרִי"ף יעו"ש, וה"נ בנ"ד לוּלֵא דְּבְרֵי הגרע"ק הָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּאַף נָשִׁים וע"א מֵהֵימָנִי בָּזֶה דְּלָא הָוֵי אֶלָּא בֵּירוּר וּכְמוֹ גַּבֵּי דְּאִשְׁתְּמוּדָנָא דַּאֲחַוּוּא דְּמִיתָנָא אֶת וְלֹא פָּסַל בָּהּ ח"ד, אֲבָל לִדְבָרָיו צ"ל כְּפִי מַה שֶּׁבֵּיאַרְנוּ: הִנֵּה ע"ד מַה שֶּׁכָּתַב המל"מ פ"ב דְּסוֹטָה לְהִסְתַּפֵּק אִי עֲבִיד תְּשׁוּבָה אִי מְהַנֵּי לֵיהּ שֶׁיִּהְיֶ' הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, וּמִקְרֵי מְנַוְּקָה מֵעָוֹן, אוֹ דְּלָא מְהַנֵּי וּמְשׁוּם דגזה"כ הִיא שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הַמָּקוֹם נָם זֶה אֶלָּא לְמִי שֶׁלֹּא בָּעַל בִּיאָה אֲסוּרָה כָּל יָמָיו וּמִלְבַד שֶׁהַדְּבָרִים לְפִי פְּשָׁטָן כָּךְ הֵם מוֹרִים נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְהַכְרִיחַ זֶה מֵאוֹתָהּ דִּיבָּמוֹת וְקִדּוּשִׁין שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאִי אָמְרִתְּ דְּמְהַנֵּי תְּשׁוּבָה מָה הִקְשׁוּ הָתָם בגמ' אֶלָּא דְּקַנֵּי לָהּ כְּשֶׁהִיא אֲרוּסָה וכו' מִי בָּדְקִי לַהּ מַיָּא וכו', אֵימָא דְּמִירֵי כְּשֶׁאַחַר שֶׁיָּדַע שֶׁנִּסְתְּרָה לָבַשׁ שַׂק עַל בְּשָׂרוֹ וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה לְגַמְרֵי, א"ו אֲפִילּוּ דַּאֲפִילּוּ עַל הַשּׁוֹגֵג לָא מְהַנֵּי תְּשׁוּבָה כְּדֵי שֶׁיִּבְדְּקוּ אוֹתָהּ הַמַּיִם, וְרָאִיתִי לְהַחֲכִם בַּעַל קָרְבָּן חֲגִיגָה סי' פ"ב שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּזֶה אִי תְּשׁוּבָה מוֹעֶלֶת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶ' הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, ולפה"נ מִדְּבָרָיו דַּעֲתּוֹ נוֹטָה קָצַת שֶׁמּוֹעִיל הַחֲשׁוּבָה לָזֶה וּדְבָרָיו לֹא שְׁרִירִין ול"ק את"ד, וְעַיֵּין בְּחַיִּים שָׁאַל ח"ב סי' ד' מַה שֶּׁמִּשְׁתַּטֵּחַ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ בְּעִנְיָן זֶה וּבְעִנְיָן הָרַמְבַּ"ם וְהָרָאָבָ"ד בְּהַשָּׁגוֹתָיו שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל וּמֵבִיא שָׁם נָמֵי דִּבְרֵי הַמְפָרֵשׁ לִירוּשַׁלְמִי דְּמַשְׁמַע לָהּ בְּהֵיתֵר בְּאַלְמָנָה לכ"ג שֶׁבָּא עַל יְדֵי יִבּוּם, עיי"ש בסי' ג' ועיי"ש מַה שֶּׁמֵּבִיא ממס' שְׁבוּעוֹת דַּף ה' דְּקָאָמַר אֶלָּא מֵעַתָּה גַּבֵּי סוֹטָה דִּכְתִיב וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ מִכְּלַל דְּהוּא יָדַע מֵעִיקָּרָא אִי הָוֵי יָדַע מִי בָּדְקוּ לַהּ מַיָּא וְהָתַנְיָא וְנִקָּה

וכו' יע"ש מש"כ בָּזֶה וּבְעִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת, וְכֵן כָּתַב בְּסִפְרוֹ טוֹב עַיִן הוּא מִבָּרוּךְ שֵׁם בסי' ו' בְּעִנְיָן זֶה דִּתְשׁוּבָה אִי מְהַנֵּי, שֶׁהוֹכִיחַ דִּתְשׁוּבָה מְהַנְיָא רַק דהב"ד אֵינָם יוֹדְעִים אִם תְּשׁוּבָתוֹ אֲמִיתִּית כְּתַקָּנָה מִלֵּב וְנֶפֶשׁ אוֹ תְּשׁוּבָתוֹ לְמַרְאֶה עֵינַיִם וַחֲזוּתָא לָאו מִילְּתָא הִיא ומש"ה אֵין מַשְׁקִים לְמִי שֶׁבָּא בִּיאָה אֲסוּרָה הֲגַם דְּנִרְאֶה לָעַיִן שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה יע"ש נפ"מ בָּזֶה לְטַעְמָא דהמ"ל הַנָּ"ל דְּהוּא מִשּׁוּם גזה"כ, אוֹ כְּפִי טַעְמוֹ הַנָּ"ל עיי"ש ומ"מ אֲנִי לְפִ, ולפע"ד, נ"ל לְחַלֵּק דִּבְשִׁבַּעְלָה בָּא עָלֶיהָ אַחַר שֶׁנִּסְתְּרָה לָא מְהַנֵּי תְּשׁוּבָה כְּלָל, דְּזֶה הָוֵי כְּמוֹ שֶׁמָּחֲלָה וְלֹא קָפְדָה עָלָיו תּוֹרָה שֶׁיַּשְׁקֶנָּה וְיַעֲשֶׂה לוֹ מַעֲשֶׂה נִסִּים אֲבָל בָּבָא בִּיאָה אֲסוּרָה אַחַר שֶׁהִגְדִּיל לְשִׁיטַ' הָרַמְבַּ"ם מְהַנֵּי תְּשׁוּבָה בָּזֶה דְּרַק מִשּׁוּם עָוֹן הוּא וּכְדִלְמַדּוֹ מִסּוּגְיָא דַּף מ"ד דְּאַף עַל עָוֹן דְּבָנָיו וּבְנוֹתָיו אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין בָּזֶה נִרְאֶה מְהַנֵּי תְּשׁוּבָה, וּבָזֶה נִסְתַּר רְאָיוֹת המל"מ נֶגֶד עִיקַּר דַּעְתּוֹ שֶׁל הַקָּרְבָּן חֲגִיגָה, וְגַם כַּמָּה קֻוּשְׁיוֹת עַל הָרַמְבַּ"ם לִסְבָרָתוֹ וְעוֹד מִינֵי מַעֲשֶׂה אֲרִיגָה אַדְּ קְצַרְתִּי, וְעַיֵּין בְּחִיִּים שָׁאַל שָׁם בְּשֵׁם ס' חוֹר יְקָרוֹת בְּחִידּוּשֵׁי הָרַמְבַּ"ם וְאֵין לְהָעִיר עַל סְבָרַת הַחַיִּים שָׁאַל הַנָּ"ל שֶׁכָּתַב דְּעִקַּר טַעְמָא הוּא מִשּׁוּם דְּדַיְלְמָא הוּא מֵאַנְשֵׁי הַר צבועי"ם וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁים אָרְבּוֹ שֶׁבַע וְשִׁבְעִים תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ וכו' לָכֵן כָּל שֶׁבָּא בִּיאָה אֲסוּרָה לָא סָמְכִינַן לִמְחוֹק אֶת הַשֵּׁם מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן רוֹאֶה שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה דְּדַיְלְמָא עוֹד טָוְמְאָתוֹ בּוֹ וְאֵין תְּשׁוּבָתוֹ כְּהוֹגֶן, אֲבָל כָּל דַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה אֲמִיתִּית עָוֹן עַצְמוֹ נִמְחָק וּמְנֻקֶּה מֵעַיִן קָרִינַן בֵּיהּ יָפֶה לבדיק"ה וְהַמַּיִם בּוֹדְקִין עי"ש, דְּמַאי שְׁנָא בְּהָא דְּחוֹזֵר מִמַּעֲרְכֵי הַמִּלְחָמָה שֶׁהֵבִיא המל"מ סֵוּגְיָא דְּשָׁם דְּדַוְקָא הֵיכִי דְּלָא עָשָׂה תְּשׁוּבָה אֲבָל אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה קיי"ל דְּאֵינוֹ חוֹזֵר כִּדְאִיתָא במס' סוֹטָה (דמ"ג), דְּיֵשׁ לְיַישֵׁב דְּגַבֵּי מִלְחָמָה מְבוֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי במס' סוֹטָה פ"ח הל' ו' דְּכֻלָּן צְרִיכִין לְהָבִיא רְאָיָה לְדִבְרֵיהֶם וּבְלֹא רְאָיָה וְעֵדִים אֵין נֶאֱמָן לַחֲזוֹר וְהַמִּתְיָרֵא מֵעֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא עֵדִים שֶׁחָטָא וְאָז חוֹזֵר וא"כ בְּהָא דְּמִשְׁנֵי הַגְּמָרָא כְּגוֹן דַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה הַיְינוּ שֶׁהָעֵדִים שֶׁאוֹמְרִים שֶׁהַגַּזְלָן גָּזַל כֶּרֶם אוֹמְרִים נָמֵי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְיָהִיב דָּמֵי, וה"נ גַּבֵּי שְׁתִיַּת הַמַּיִם אִילּוּ הַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁעָשָׂה הָעֲבֵירָה לָא מְהַנֵּי שׁוּב תְּשׁוּבָתוֹ אא"כ בְּעֵדִים אִי שְׁיָדְעִינַן שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה מֵעֲלִיתָא, אֲבָל בְּאוֹפֶן שֶׁאֵין יָדוּעַ חֶטְאוֹ וְרַק הוּא בְּעַצְמוֹ יָדַע חֶטְא וְיָדַע שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה אָמְרִינַן בָּזֶה שֶׁהָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לְהַשְׁקוֹתָהּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁשָּׁב בְּכָל לִבּוֹ וּמוֹעִיל הַתְּשׁוּבָה לִידֵי שָׁמַיִם כְּמוֹ גַּבֵּי הַבָּא מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה, – וְהַמְעַיֵּין יְעַיֵּין ,,בְּטוֹב עַיִן" וד' יְזַכֵּנִי לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵימָה וְלִהְיוֹת מְנֻקֶּה מְרַע עַיִן: דַּף כ"ה ע"א עוֹבֶרֶת עַל דָּת צְרִיכָה הַתְרָאָה לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ אוֹ אֵינָהּ צְרִיכָה מִי אָמְרִינַן כֵּינָן דְּעוֹבֶרֶת עַל דָּת הִיא לָא בָּעֵי הַתְרָאָה אוֹ דִּלְמָא דְּבָעֵי הַתְרָאָה דְּאִי הָדְרָה בַּהּ תְּהַדַּר בַּהּ עכ"ל, אֵינוֹ מוּבָן לִי הֵיטֵב פֵּירֵשׁ הַדְּבָרִים וְכֻלָּם הַלָּשׁוֹן וּמַאי מוֹסִיף לְבָאֵר בְּזֶה שֶׁאָמַר כֵּינָן דְּעוֹבֶרֶת ע"ד הִיא לָא בָּעֵי הַתְרָאָה, וְכֵן בְּמַאי דְּאָמַר דְּאִי הָדְרָה בַּהּ תְּהַדַּר בַּהּ, נִרְאֶה כְּכֻלָּם לָשׁוֹן, וְנִרְאֶה לְהַסְבִּיר קְצָת עפ"י מַה שֶּׁכָּתַב המל"מ רֵישׁ פ"ב מִסּוֹטָה ד"ה וְהַנִּרְאֶה דְּבֵירוּרָן שֶׁל דְּבָרִים הוּא זֶה דְּכָל אוֹתָן שֶׁשָּׁנִינוּ בפ' הַמַּדִּיר דְּיוֹצְאוֹת בְּלֹא כְּתֻבָּה לָאו מִשּׁוּם דְּאֵינָהּ עֲבִיד אִיסּוּרָא דְּלָא מָצִינַן בְּשׁוּם מָקוֹם דְּאִם הָאִשָּׁה אָכְלָה חֵלֶב וְדָם שֶׁתֵּצֵא בְּלֹא כְּתֻבָּה אֶלָּא דְּעוֹבֶרֶת ע"ד דַּוְקָא שֶׁמַּכְשֶׁלֶת אֶת בַּעְלָהּ וכו' וְדַת יְהוּדִית שֶׁיּוֹצְאָה בְּלֹא כְּתֻבָּה הָתָם לָאו מִשּׁוּם אִיסּוּרָא דְּיָדָהּ הִיא אֶלָּא כֵּינָן שֶׁעָשְׂתָה דְּבַר פְּרִיצוּת אֵימוֹר זוֹנָה הִיא וְזָנְתָה תַּחְתָּיו ומ"ה הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ לֹא מִשּׁוּם הָאִיסּוּר עַצְמוֹ את"ד, וְהָשְׁתָּא יֵשׁ לְפָרֵשׁ קְצָת דְּהָכִי קָאָמַר מִי אָמְרִינַן כֵּינָן דְּעוֹבֶרֶת ע"ד הִיא, פֵּירֵשׁ וְעוֹבֶרֶת ע"ד יְהוּדִית כְּמוֹשפרש"י

וּלְכָךְ יֵשׁ לְחָוּשְׁבָהּ כְּזוֹנָה, וְלָא בָּעָיָא עוֹד הַתְרָאָה, אוֹ דִּילְמָא תִּבְעֵי הַתְרָאָה דְּאִי הָדְרָה בַּהּ תִּיהְדַּר בַּהּ, פֵּירֵשׁ דְּאִי לְאַחַר הַתְרָאָה תַּחֲזוֹר בָּהּ וּמְהַנֵּי חֲזָרָתָהּ, פֵּירוּשׁ וְסִימָן הוּא שֶׁלֹּא זָנְתָה תַּחְתָּיו אֶלָּא פְּרִיצוּתָא בְּעָלְמָא חָזֵי בָּהּ, וְרַק אִיסּוּרָא הִיא דְּעַבְדָּא, וּמְשׁוּם אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא אֵינָהּ מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ עַיֵּין פרש"י הֵיטֵב וְתִרְאֶה שֶׁאֶפְשָׁר כְּוָנָתִי אֶל הַמַּטָּרָה וּמַה שֶּׁכָּתַב רַשְׁ"י עוֹבֵר עַל דָּת יְהוּדִית, וְלֹא דַּת מֹשֶׁה כְּבָר הוֹצִיא מִזֶּה הב"ש באהע"ז סי' קי"ז דִּבְעוֹבֶרֶת ע"ד מֹשֶׁה אֵין צָרִיךְ הַתְרָאָה כֵּיוָן דְּהִכְשִׁילַתּוּ וּבְשׁוּ"ת הגרעק"א זצ"ל סי' קי"ד הֵבִיא דבהפלא"ה סָתַר לְדִבְרֵי הב"ש עיי"ש מַה שֶּׁכָּתַב בְּזֶה אַךְ הב"ש בְּעַצְמוֹ כָּתַב דְּמַשְׁמָעוּת כָּל הַפּוֹסְקִים אֵינוֹ כֵּן עיי"ש: שָׁם מַאי לָאו לְאַפְסוֹדֵי כְּתֻבָּתָהּ, עַיֵּין תוס' לְעֵיל רֵישׁ פֶּרְקִין, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בָּזֶה אִי כְּתֻבָּה דְּאוֹרָיְיתָא וּכְמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בָּכָזֶה הַמְפָרְשִׁים ז"ל, וּמְשַׁנֵּי אַבָּיֵי לָא לְאָוסְרָהּ עָלָיו וּלְכָךְ בָּעֵי קִינּוּי, וּבְתוֹס' שְׁאַנְץ כָּתַב דְּקָשֶׁה לָמָּ"ד אוֹסְרִין עַל הַיִּחוּד לָמָּה לִי לְמֵימַר דִּמְהַנֵּי קִינּוּי לְאָוסְרָהּ עָלָיו פְּשִׁיטָא, וי"ל דְּאִצְטְרִיךְ אפי"ה דְּאֵינָהּ אָסוּרָה מִשּׁוּם יִחוּד כְּגוֹן בְּפָתַח פָּתוּחַ לר"ה וכו' א"נ כְּגוֹן שֶׁבַּעְלָהּ בָּעִיר דְּאֵין חוֹשְׁשִׁים לָהּ מִשּׁוּם יִחוּד וְאַפִּ"ה לְעִנְיַן תּוֹרַת סוֹטָה אַשְׁמְעִינַן מַתְנִיתִין דְּחָשְׁבִינַן לֵיהּ לִסְתִירָה אפי' בַּעְלָהּ בָּעִיר וכו' עכ"ל, וְכֵן פָּסַק הָרַמָ"א סי' קנ"ח בְּשֵׁם תה"ד סי' רמ"ד עיי"ש, ונ"ל עוֹד נפ"מ דְּאִי מִשּׁוּם אוֹסְרִין עַל הַיִּחוּד, הַיְינוּ דַּק מִשּׁוּם סָפֵק בְּעָלְמָא וְאֶפְשָׁר נָמֵי דְּהוּא מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא, קמ"ל לְאָוסְרָהּ עָלָיו מִטַּעַם סוֹטָה שֶׁעֲשָׂאָהּ הַכָּתוּב סָפֵק כְּוַודַּאי שֶׁאֲפִילּוּ יֵדַע שֶׁטְּהוֹרָה הִיא הוּא עוֹבֵר כמש"כ הַתּוֹס' לְקַמָּן כ"ח וְהַמְפָרְשִׁים ז"ל, וְגַם אִיסּוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא ונפ"מ לְכַמָּה דְּבָרִים וּלְעִנְיַן פְּסוּל עֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה וְעוֹד, וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין מש"כ בְּחִידּוּשֵׁי רֵישׁ מְכִילְתִּין, וּבְמַה שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר עוֹד בְּדִבְרֵי הַתּוֹס' שָׁאַנְץ מָצָאתִי בת"ה וע"כ קִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין הַגָּהוֹת חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה וְרָשָׁ"שׁ – וְרַב פָּפָּא מְשַׁנֵּי לְהַשְׁקוֹתָהּ כְּשֶׁהִיא נְשׂוֹאָה וכו', וְכֵן נָמֵי מְבוֹאָר בַּתּוֹסָפְתָּא שֶׁהוּבָא לְקַמָּן (כ"ו א') וְעַיֵּין לְעֵיל בִּירוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיא הַתּוֹס' לְעֵיל כ"ד ע"ב ד"ה אָמַר לָךְ וכו' קִינֵּא לָהּ וְעוֹדָהּ אֲרוּסָה וּכְנָסָהּ וְנִסְתְּרָה מַשְׁקֶה אוֹתָהּ עַל קִינּוּיוֹ וכו' וְכֵן קִינֵּא לָהּ וכו' וּכְנָסָהּ וְנִסְתְּרָה וְיָדַע בָּהּ תֵּצֵא בִּכְתֻבָּתָהּ, ועיי"ש בְּפֵירוּשֵׁי הפ"מ והק"ע שֶׁנֶּחְלְקוּ בְּפֵירוּשֵׁי הַדָּא מִילְתָא, וְהָא דר"פ לֹא אָמַר כְּאַבַּיֵּי י"ל מִכֹּחַ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹס' שְׁאַנְץ הַנַּ"ל וְכֵן כָּתַב בְּתוֹס' הָרֹא"שׁ עיי"ש וְגַם הַלֹּא קָתָנֵי וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּינְּתָה מֻוּתֶּרֶת וְלֹא שַׁיָּיךְ כְּלָל לְאָוסְרָהּ עָלָיו וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' לְעֵיל רֵישׁ פֶּרְקִין עַל פרש"י ז"ל וְאִי מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בָּאִשָּׁה מְזַנֵּית, גַּם בְּלֹא קִינּוּי יָכוֹל לוֹמַר כָּךְ, וְעַיֵּין מַה שֶּׁהִסְבַּרְתִּי אֲנִי לְעֵיל בָּזֶה וְלָא ס"ל נָמֵי תֵּירוּץ הַתּוֹס' כְּשֶׁבָּא עָלֶיהָ בְּבֵית חמי' וכו', די"ל דְּלָא ס"ל כְּתֵירוּץ זֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹס' בְּקִדּוּשִׁין כ"ז ע"ב אַלִּיבָּא דְּעַוּלָּא וְכֵן אָמַר זֶה ר"פ בִּיבָמוֹת נ"ח ע"ב עיי"ש וְעַיֵּין בְּרַשְׁ"י שָׁם דְּהַאי תַּנָּא לֵית לֵיהּ הַאי דְּרָשָׁא דְּקָדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל וְכֵן דְּרָשָׁא דִּמְנַוְּקָה מֵעָוֹן וכו' ועיי"ש, וּבְתוֹס' שָׁם ד"ה רַב פָּפָּא עיי"ש וְקִצַּרְתִּי: שָׁם וּלְמַאי אִי לֶאֱסוֹר עָלָיו הָא אֲסִירָן וְקָיְימָן, כָּתַבְתִּי בְּגִלָּיוֹן הַשַּׁ"ס יל"ע מֵהָא דאחע"א וּבִכְרֵטִי סְעִיפֵיהֶן, ע"כ וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי ודו"ק ובאב"מ, ושו"מ שֶׁדּוֹבֵר מִזֶּה בת"ה וְכֵן הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַמְּאִירִי שֶׁרָמַזְתִּי וע"כ קִצַּרְתִּי, וּמְשַׁנֵּי לָא לְאָוסְרָהּ לַבּוֹעֵל כַּבַּעַל, וְאַף דבלא"ה כְּבָר אֲסִירָא לְבַעְלָהּ וְלֹא הוֹסִיף הַבּוֹעֵל כְּלָל עַיֵּין לְקַמָּן כ"ז בְּחִידּוּשֵׁי אַיָּ"ה, וְגַם צ"ל דְּהַבּוֹעֵל הוּא ג"כ מַמְזֵר עי' רצ"ח ז"ל וּכְבָר קָדְמוֹ המנ"ל ז"ל פ"א מִסּוֹטָה דִּין י"ד בד"ה אֲשֶׁר וכו' עיי"ש, וְגַם מִמֶּנּוּ נֶעְלַם דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַמְהַרְשָׁ"א ז"ל דכ"כ עַל אֲתַר כָּאן עיי"ש, ומש"כ עוֹד שָׁם המל"מ עַל הָא

דִּשְׁמַעְתִּין דְּלָא בָּעֵי לְמִפְשַׁט מֵהָא דְּאִם אָמַר הַבַּעַל אֵינִי מַשְׁקֶה נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּתָהּ וכו' יע"ש בד"ה וְדַע וד"ה אֲשֶׁר וכו', וְעַיֵּין בִּדְבָרָיו בפ"ב דִּין א' בד"ה וְהַנִּרְאֶה וכו', שֶׁאֵין דְּבָרָיו מְכַוָּנִים אֲלוּ עִם אֲלוּ וּבְכָאן מְסַיֵּים הָכִי דְּנִהֵי שֶׁאִם לֹא הָיָה קִינּוֹ הָיְתָה מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ מְשׁוּם פְּרִיצוּתָא וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְבָּרֵר מְשׁוּם דְּאֵינוֹ שׁוֹתָה אא"כ קָדַם קִינּוֹ, אֲבָל כָּל שֶׁקָּדַם קִינּוֹ וְהִיא אוֹמֶרֶת שֶׁהִיא טְהוֹרָה וְרוֹצָה לִשְׁתּוֹת אִם הַבַּעַל מְעַכֵּב הַשְׁתִּיָּה נוֹטֶלֶת כְּתֻבָּתָהּ א"ד זַ"ל, וְעַיֵּין פ"ת סי' קט"ו: וְהִנֵּה יֵשׁ לְעַיֵּין לָמָּ"ד דְּמִצְוָה לִקָּנָאוֹת, וְהִיא אַחַת מִתַּרְיַ"ג מִצְוֹת, א"כ מִנָּלַן דְּבָעֵינַן דְּוַקָּא שֶׁיְּהֵ' צוֹמֵחַ מִזֶּה אֵיזֶה תּוֹעֶלֶת, הָא אַף בְּלֹא שׁוּם תּוֹעֶלֶת מִצְוָה עַל הַבַּעַל אִם רוֹאֶה בָּהּ פְּרִיצוּתָא לִקָּנָאוֹת לָהּ וּלְהַטוֹתָהּ לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, וְעַיֵּין בְּלִשּׁוֹן הָרַמְבַּ"ם סוֹף הל' סוֹטָה, ויל"ע, ובע"כ צ"ל דְּעִיקַּר הַמִּצְוָה הוּא רַק לְתַכְלִית הַנִּרְצֶה לְמָנְעָהּ מֵאֵיזֶה אָסוּר אוֹ לְעָנְשָׁהּ בְּאֵיזֶה עוֹנֶשׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה עוֹד הַפַּעַם, וְיֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן גַּם יֵשׁ לְהָבִין דַּהֲרֵי פָּסַק הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבָה ח"א סי' תקע"א דְּלָא אָמְרוּ שֶׁיּוֹצְאָהּ שֶׁלֹּא בְּכְתֻבָּה אֶלָּא בְּרִגְילָה בְּכָךְ אֲבָל אִם גָּלְתָה וּפָרְעָה רֹאשָׁהּ בְּאַקְרַאי אוֹ שֶׁדִּבְּרָה עִם בַּחוּרִים פַּעַם אַחַת וְדֶרֶךְ מִקְרֶה וַנְדַּאי לֹא הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ וכו' עיי"ש בְּרַשְׁבָּ"א ובא"ה סי' קט"ו סעי' ד' ובפ"ת שָׁם, וּבְהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן מֹהָרי"ש נַאֲטַנְזָאֶהן זצ"ל לַמִּשְׁנָיוֹת ב"ק פ"ח מ"ו עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' יו"ט בְּשֵׁם מס' אָבוֹת דר"נ הֵבִיא קְצָת רְאָיָה לְהָרַשְׁבָּ"א הַנַּ"ל יע"ש וא"כ אִם לֹא קִנֵּא לָהּ יֵשׁ לוֹמַר דֶּרֶךְ מִקְרֶה הוּא, וצ"ל דִּלְעִנְיַן יִחוּד וּסְתִירָה לֹא שַׁיָּךְ זֶה וְעַיֵּין שָׁם בא"ה סִימָן הַנַּ"ל בְּשׁוּ"ת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵבִיא הפ"ת: שָׁם בְּרַשְׁ"י ד"ה סָח לִי זְעִירָא, שֶׁהָיָה מֵאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלָם, עכ"ל יֵשׁ לְהַרְגִּישׁ מַאי בָּעֵי רַשְׁ"י בְּזֶה הֲלֹא כָּתוּב הָדָר הוּא בגמ' מֵאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלָם, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר ע"פ מַה שֶׁמָּצִינוּ בְּחֻלִּין י"ב ע"ב אוֹשַׁעְיָא זְעֵירָא דְּמִן חַבְרַיָּא ופרש"י שָׁם וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה דְּמִן, וּבְיוֹתֵר מְבֹאָר שָׁם בְּדַף ל"א ע"א, בפרש"י שָׁם ד"ה זְעֵירָא צָעִיר הַיְשִׁיבָה וְלִי נִרְאֶה דְּאוֹשַׁעְיָא זְעֵירָא הָיָהנִקְרָא דְּמִן חַבְרַיָּא שֶׁמִּבְּנֵי הַיְשִׁיבָה עכ"ל, וא"כ יֵשׁ לְפָרֵשׁ סָח לִי זְעֵירָא מֵאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלָם, הַיְנוּ הַצָּעִיר שֶׁבֶּאֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלָם, לְכָךְ מְלַמֵּד לָנוּ רַשְׁ"י זַ"ל שֶׁלֹּא תִּטְעֶה לִפְרֹךְ כָּךְ אֶלָּא שֶׁהָיָה שְׁמוֹ זְעֵירָא וְהָיָה מֵאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלָם, וְלֹא צָעִיר מֵאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלָם, כִּי אַדְרַבָּה אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלֵם הוּא לְשׁוֹן חֲשִׁיבוּת כְּמוֹ יוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלָם אוֹמֵר, בְּאָבוֹת פֶּרֶק א' מ"ג ובתוסיו"ט שָׁם וז"פ: שֵׁם ש"מ בָּעֵי הַתָּרָאָה ש"מ, – בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ כָּתַב ובפ"פ לר"ה לֵיכָּא לְאוֹקְמֵיהּ וְאֵינָהּ עוֹבֶרֶת ע"ד דְּהָא מִסְתָּמָא כֵּיוָן דְּאֵינָהּ עו"ד לֹא הָיוּ ב"ד מַקְנִין אוֹתָהּ כְּדֵי לְהַפְקִיעַ כְּתֻבָּתָהּ בְּכְדֵי עכ"ל (וּבְיוֹתֵר יֵשׁ לְהָבִיא כִּדְאָמַר לְקַמָּן סְתָמָא דְּמִילְתָא כֵּיוָן דְּעוֹבֶרֶת ע"ד הִיא מֵינָח נִיחָא לֵיהּ ע"כ וְאִי בפ"פ לר"ה וכה"ג שֶׁאֵינָהּ עוֹבֶרֶת ע"ד, בְּנוֹגֵעַ לָא מֵינָח נִיחָא לֵיהּ וז"פ) אֲבָל ק' דְּאִיתָא בַּתּוֹסֶפְתָּא דִּכְתֻבּוֹת בְּהֶדְיָא נָשִׁים שֶׁאָמְרוּ שֶׁעוֹבֶרֶת ע"ד צְרִיכוֹת הַתָּרָאָה וְיוֹצְאוֹת בְּלֹא כְּתֻבָּה לֹא הִתְרוּ בָּהֶן יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה וְלָמָּה לֹא הֵבִיאָה כָּאן הַתַּלְמוּד וְשָׁמָּא לָא הֲוָה יָדַע לָהּ עכ"ל, וּמְבֹאָר לְהֶדְיָא דִּלְעִנְיַן לְהוֹצִיאָהּ מִבַּעְלָהּ לָא בָּעֵי הַתָּרָאָה, וְגַם בְּלֹא הִתְרוּ בָּהֶן ,,יוֹצִיא" אֶלָּא שֶׁיִּתֵּן כְּתֻבָּה וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת רעק"א זצ"ל (סי' קי"ד) כָּתַב מֵעַצְמִי לְהוֹכִיחַ כֵּן דִּלְעִנְיַן אִיסּוּר לָא תַּלְיָא בְּהַתָּרָאָה וְהוֹכִיחַ עוֹד מִשְּׁמַעְתִּין דַּהֲרֵי רָצוּ לְפָשׁוֹט מֵהָא דב"ד מַקְנִין וכו' וְעָבְדִי ב"ד מִידֵּי דְּדִילְמָא לָא נִיחָא לֵיהּ לְבַעַל הֲרֵי דְּהַהוֹכָחָה דְּאַף בְּלֹא קִנּוּי א"י לְקַיְּמָהּ וְלֹא מְחַיְּבִין אוֹתוֹ בְּקִנּוּי' מִידֵי עכ"ל, וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִדְּקָאָמַר ,,הָא לָא קְפִיד" מַשְׁמַע דְּלָא הִתְרָה בָּהּ וְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתַב הַגָּאוֹן הַנַּ"ל הַנּוֹגֵעַ לִשְׁמַעְתִּין בסי' ק"א וק"ב וּבְשֵׁם התה"ד סי' רמ"ב יע"ש אֶלָּא די"ל דְּעִיקַּר הַחִידּוּשׁ

הוּא שֶׁאֲפִילּוּ בזה"ז אַחַר תַּקָּנַת רגמה"ג זַ"ל יָכוֹל לְגָרְשָׁהּ בע"כ אַף בְּלֹא הַתְרָאָה, וְכֵן מִתְבָּאֵר מִתְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן הַנַּ"ל בְּלִקּוּטִים שֶׁבְּסוֹף סֵפֶר דּוּ"ח תְּשׁוּבָה לְהָרַב רַבִּי יַעֲקֹב אב"ק דק"ק מִיקְלָא בַּאֲרִיכוּת עיי"ש, וְכָךְ מְבוֹאָר הַדָּבָר בְּשׁוּ"ת בַּ"ח הַחֲדָשׁוֹת סי' פ"ד עייש"ה וְעַיֵּין בנוב"ת חאהע"ז סי' קנ"ט בְּסוֹף הַסִּימָן וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' רע"א פר"ק אוֹת ד' מַה שֶּׁהִקְשָׁה לפ"ז, וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּחִידּוּשַׁי, וְצָרִיךְ לְפָרֵשׁ בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּא שֶׁיּוֹצִיאֶ' הַיְינוּ אִם רָצָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַסְתִּיר מַסְקָנַת גמ' דִּידַן, וְעַיֵּין בשטמ"ק כְּתֻבּוֹת שָׁם בַּאֲרִיכוּת וּבְשׁוּ"ת הַשִּׁיב ר' אֱלִיעֶזֶר: שָׁם סְתָמָא דְּמִילְתָא כֵּיוָן דְּעוֹבֶרֶת ע"ד הִיא מֵינָח נִיחָא לֵיהּ ע"כ בְּשׁוּ"ת רעק"א הַנַּ"ל סי' קי"ד הָעִיר מַזֶּה עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' יְבָמוֹת ל"ח ע"ב בְּתֵירוּצָם הא' וּבְרַשֵּׁ"י וְתוֹסְ' ר"פ אֵרוּסָה לפ"מ דְּבָעֵי לְאֹכוּחֵי דְּאֵין יָכוֹל הַבַּעַל לְקַיְּמָהּ, לְמַאי ב"ד מַקְנִין לָהּ הָא בְּלֹא קִינּוּ ג"כ תֹּאסַר וּמִמֵּילָא תַּפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ, כֵּיוָן דְּגָרְמָה בְּסִתְרָתָהּ לְאָסְרָהּ עָלָיו, וּלְתֵירוּצָם ב' בִּיבָמוֹת שָׁם נִיחָא דְּבַאֲרוּסָה מִדִּין עע"ד אָתֵינַן עֲלָהּ כֵּיוָן דְּלָא יְהֵא בְּיָדָהּ לְבָרֵר א"כ י"ל דב"ד מַקְנִין לְפָסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ דְּעוֹבֶרֶת ע"ד אֵין מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ אֶלָּא בְּהַתְרָאָה, וּמַה דְּדָחֵינַן לְעֵיל עַל הָאַבַּעְ' דְּהַתְרָאָה דַּאֲרוּסָה מְקַנְּא לָהּ לְאָסְרָהּ, הַיְינוּ לְפִי הַצַּד דְּיָכוֹל לְקַיְּמָהּ וצ"ע עכ"ל וּמִפְּנֵי כִּי הִרְגַּשְׁתִּי בָּזֶה בְּעַצְמִי לָכֵן הֶעְתַּקְתִּיהָ, וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת הב"ח שֶׁמְּצַיֵּין כָּאן בְּהַגָּהוֹת הב"ח, ובמש"כ הגרעק"א בסי' ק"א: וְכֵן יֵשׁ לְעַיֵּין בָּזֶה אִי זֶה מְקֻוָּשָׁר וְיֵשׁ לָהּ שַׁיָּיְכוּת בְּמַחֲלוֹקֶת דְּקִינּוּי חוֹבָא אוֹ רְשׁוּת עי' ד"ג, ובמד"ר פ' נָשׂא עי' שָׁם הֵיטֵב, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' גִּיטִּין צ' ע"ב ד"ה עִם בְּנֵי אָדָם וכו' וי"ל דְּכֵיוָן דְּבָעָיָא בְּסוֹטָה לָא הָוְיָא אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן קָאָמַר שַׁפִּיר דְּמִצְוָה לְגָרְשָׁהּ אֲבָל זוֹ חוֹבָה לְגָרְשָׁהּ מִן הַתּוֹרָה וכו' עיי"ש וּבְמַהֲרַשָּׁ"א שָׁם, וְהִנֵּה לפ"ז יֵשׁ לְהָעִיר דְּאַף לְמַאי דְּמִשַּׁנֵּי סְתָמָא דְּמִילְתָא וכו', אַכַּתִּי לְעִנְיַן דְּאוֹרָיְיתָא הָוֵי חוֹב לוֹ דְּמֵוָתָר לְקַיְּמָהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן הָוֵי זְכוּת ויל"ע בָּזֶה מכמ"ק וְקַצָּרְתִּי: שָׁם וּבַעַל הָא מָחֵיל לֵיהּ לְקִינּוּיוֹ, עיי"ש בפרש"י וצ"ל דְּלָמָּ"ד אוֹסְרִין עַל הַיִּחוּד י"ל כמש"כ בְּתוֹסְ' שָׁאנַץ וּבְתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ כָּאן כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל, וְכֵינָן דְּמִסָּלְקָא לֵיהּ לִקְפִידָא דִּילֵ' לֵית כָּאן אִיסּוּר דע"י הַיִּחוּד בִּלְחוּד, אוֹ דִּילְמָא כֵּיוָן דְּקָנֵי לֵיהּ מֵעִיקָּרָא לָא מָצֵי מָחֵיל לֵיהּ, אֶפְשָׁר דְּהוּא מִטַּעַם שַׁוְוֵיָא אַנַּפְשֵׁיהּ חד"א אוֹ מִטַּעַם נֶדֶר אוֹ מִטַּעַם הוֹדָאָה ודו"ק כִּי קְצָרְתִּי, – וְקָאָמַר ת"ש וכו' וא"א קִינּוּיוֹ מֵחֵיל עָבְדִינַן מִידֵּי דְּאָתֵי בַּעַל מָחֵיל, וּלְפִי מַה שֶּׁהִסְבַּרְתִּי, בָּזֶה כ"ע מוֹדֵי דְּיָכוֹל לְמָחוֹל כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא קִנָּא, וא"כ אֵיכָא זִילּוּתָא דב"ד כְּמוֹ שפרש"י, וּמְשַׁנֵּי סְתָמָא דְּמִילְתָא אָדָם מַסְכִּים ע"ד ב"ד וּמִקְנְיָנָן לֵיהּ, וְאִי אָתֵי וּמֵחֵיל מֵחֵיל כְּמוֹ שפרש"י, וְצָרִיךְ לְהָבִין דִּבְזֶה הֲלֹא כְּבָר קָאָמַר לְעֵיל סְתָמָא דְּמִילְתָא מֵינָח נִיחָא לֵיהּ וּמַסְכִּים ע"ד, אֶלָּא מַאי דְּאַף אִי אָמְרִינַן דְּזִכּוּת הוּא לוֹ, מ"מ דִּילְמָא מֵחֵיל, וא"כ מַאי מְשַׁנֵּי סְתָמָא דְּמִילְתָא וכו' הָא מ"מ אִי מֵחֵיל מָחוּל וְאֵיכָא זִילּוּתָא, וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּבְאוֹפָן זֶה לֵיכָא שׁוּב זִילּוּתָא דב"ד וְעַיֵּין כְּתֻבּוֹת (כ"ו ע"ב) וּבְתוֹסְ' ד"ה וְאַסֵּקְנַהּ ובב"ת (דל"ב א'), ולו"ד הו"א דְּבָזֶה דְּמִשַּׁנֵּי סְתָמָא דְּמִילְתָא אָדָם מַסְכִּים ע"ד ב"ד, הַיְינוּ דְּכֵיוָן שֶׁמַּסְכִּים ע"ד ב"ד, וא"כ אַלִּים מַעֲשֶׂה ב"ד דְּלָא מָצֵי שׁוּב מָחוּל דא"כ מַאי כֹּחַ ב"ד יָפֶה, וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּעוֹנֶג יו"ט סי' ק"י דִּשְׁלִיחוּת דב"ד עָדִיף יוֹתֵר מִשְּׁלִיחוּתָא דְּעָלְמָא עיי"ש ה', וְעַיֵּין בִּבְאֵר יִצְחָק סי' א' בָּזֶה, וְכֵן הֵבִיא הָעוֹנֶג יו"ט בְּשֵׁם הפ"י בְּקִדּוּשִׁין דְּשְׁלִיחוּת דב"ד עָדִיף מִשְּׁלִיחוּת דְּעָלְמָא דאע"ג דְּאֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן מ"מ ב"ד שָׁאנֵי עיי"ש, ולפי"ז יֵשׁ לְהָעִיר בָּהָא דְּקָאָמַר לְקַמָּן אָמְרוּ לֵיהּ ולו' תֹּאמַר בְּסוֹטָה שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר וכו' מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּיֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר וכו', ולפמש"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּאֵין לָהּ הֶיתֵּר

בְּקִנּוּ ב"ד שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין אוֹ שֶׁהָלַךְ לִמְדָה"י, וְלר' יוֹסֵי לְשִׁיטָתוֹ לִכְשֶׁיֵּצֵא בַּעֲלָהּ מביה"ס יַשְׁקִנָּה, וְשַׁפִּיר קָאָמְרִי לֵיהּ לְשִׁיטָתוֹ תֹּאמַר בְּסוֹטָה שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר, בכה"ג שֶׁיְּקַנְּאוּ לָהּ הב"ד, שֶׁאֵין לוֹ הֶיתֵּר כְּלָל, וְיֵשׁ לְדָחוֹת, וְכֵן מִתְבָּאֵר וּמוּבָן הֵיטֵב עפ"י סְבָרָא הַנָּ"ל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁמָּצָאתִי בהל' תְּרוּמוֹת (פ"ז דִּין ט"ו) ח"ל חש"ו שֶׁקִּנּוּ לָהֶן עֲבָדִים אֵינָן אוֹכְלִין, אֲבָל אִם קִנּוּ לָהֶם ב"ד אוֹ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אוֹ שֶׁנָּפְלוּ לָהֶן בִּירֻשָּׁה הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין עכ"ל וּמִשְּׁמַע אֲפִילּוּ בִּתְרוּמָה דְּאוֹרַיְתָא, וְהוּא מִתּוֹסֶפְתָּא דִּיבָמוֹת כְּמוֹ שֶׁהֵעֱרָה מָקוֹרוֹ הכ"מ זַ"ל, וְעַיֵּין שָׁם במ"מ שֶׁצִּיֵּן הַמִּצְפָּה שְׁמוּאֵל, עַל הַתּוֹסָפ' וְהוּא מִטַּעַם דְּאַלִּים כֹּחַ ב"ד מִשְּׁאָר זְכִיּוֹת וּשְׁלִיחוּת דְּעָלְמָא וא"כ ה"נ, וּבְמֵאירִי שֶׁכָּתַב דְּאַף אִם קִנּוּ לָהּ ב"ד מֵהֲנֵי מְחִילָה ואע"פ שֶׁמִּן הַסְּתָם מַסְכִּים הוּא לְדַעַת ב"ד מ"מ אִם מָחַל מָחַל שֶׁאֵין קִנְיָנוֹ ב"ד גָּדוֹל מִקְּנִיָּיו שֶׁל עַצְמוֹ עי"ש וְהוּא כְּשִׁיטַת רַשְׁ"י זַ"ל: שָׁם מ"ש ת"ח דִּגְמִירִי וכו' אָמְרִי לֵיהּ אַחֲלֵיהּ לְקִנְיָנֵיךְ וּבַעְלָהּ ת"ש דְּאָמַר ר' יאֹשִׁיָּה וכו', לְכְאוֹרָה הָא דְּלָא מִסְתַּגֵּר לֵיהּ בְּקַמָּיְיתָא דְּאָמְרִינַן מ"ס ת"ח וכו' וכפרש"י דִּלְעוֹלָם מֵחֵיל עיי"ש **(הגה"ה וכה"ג מָצָאתִי בְּדָרְךְ לְמוּדִי בִּתְמוּרָה (דַּף י' א') דְּקָאָמַר מַאי הָוֵי עֲלַהּ וכו' אַף שֶׁלְּעֵיל מִזֶּה הִכְרִיחַ רָבָא דא"כ מָצִינוּ צְבוּר וְשֶׁוּתָּפִין עוֹשִׂין תְּמוּרָה כְּגוֹן דְּשִׁוּוִי שָׁלִיחַ לְאַקְדּוֹשֵׁי, וְכֵן רָאִיתִי בְּרָשָׁ"שׁ שֶׁהֵעִיר בָּזֶה, שׁוּב הִרְגַּשְׁתִּי שבשטמ"ק עַל הַגְּלָיוֹן אוֹת י' הִרְגִּישׁ בְּזֶה כְּבָר וְז"ל דְּמִקֶּוְשָׁיָא דא"כ מָצִינוּ לָאו הוֹכָחָה הִיא דְּכֵינָן דְּאֵין הַצְּבוּר מְמִירִין אִם הִקְדִּישׁוּ, דִּין הוּא שֶׁיְּחִיד שֶׁיַּקְדִּישׁ לְצָרְכָּן לֹא יָמִיר וְכֵן בְּתוֹסְ' עכ"ל, וּבָזֶה י"ל קֻוּשְׁיַת הַגָּהוֹת קַרְנֵי רְאֵם שָׁם עַל הַתּוֹסְ' דַּף ז' ע"ב ד"ה יֵן שֶׁכָּתְבוּ דְּאַף מִתְכַּפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה אֲבָל ה"ה בְּעָלִים, דא"כ הָדְרָא קֻוּשְׁיַת הגמ' לְדַוְקָתֵי' וּמוּכָח דְּדַוְקָא מִתְכַּפֵּר עוֹשֶׂה הַמּוֹרָה עיי"ש, די"ל דְּאִי אָמְרִינַן מִתְכַּפֵּר ג"כ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה אָז בק"צ שֶׁאֵין הֵם יְכוֹלִים לְהָמִיר דִּין הוּא שֶׁהַבְּעָלִים ג"כ אֵין מְמִירִים, אֲבָל אִי אָמְרִינַן מַקְדִּישׁ לְבַד עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, אָז הָיָה ס"ד דְּרָבָא לוֹמַר שֶׁאֵין אָנוּ נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם דבלא"ה אֵין מִתְכַּפֵּר פּוֹשֶׂה תְּמוּרָה כְּלָל וְאֵין לוֹ שְׁיָיְכִית בְּגַוֵּהּ כְּלָל, אֲבָל אִי נִימָא אַף מִתְכַּפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה אַף שֶׁגַּם מַקְדִּישׁ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, מ"מ גַּם מִתְכַּפֵּר יֵשׁ לוֹ שַׁיְיָכִית בָּזֶה וְכֵינָן שֶׁבְּצִיבּוּר אֵין יְכוֹלִים לְהָמִיר, גַּם הוּא אֵינוֹ יָכוֹל וְכִסְבָרַת השטמ"ק לְפִי הַמַּסְקָנָא ודו"ק הֵיטֵב:)** י"ל פָּשׁוּט דְּמִשּׁוּם דְּיֵשׁ לִדְחוֹת דִּלְכָךְ בָּעֵינַן ת"ח כִּדְאָמְרִינַן לְעֵיל (ו' א') אוֹ כְּדִמְסַיַּע לֵיהּ לְרַב וכו' אוֹ מִשּׁוּם דְּיָדְעִי לַאֲתָרֵיי בּוֹ וּפֵירֵשׁ רַשְׁ"י לוֹמַר לוֹ מִן הַתּוֹרָה כְּשֶׁאֵין הָאִישׁ מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ עיי"ש, אַף שֶׁלְּפִי גמ' דִּידַן הָיָה מָקוֹם לְפָרֵשׁ דְּיָדְעִי לְאַתְרוֹיֵי בֵּיהּ דִּלְמְחוֹל עַל קִנְיָנוֹ, אֶלָּא דִּלֹא שַׁיָּיךְ כ"כ הַאי לִישָׁנָא לְאַתְרוֹיֵי בֵּיהּ, ועכ"פ אֵין רְאָיָה מִכָּאן וְזִיל הָכָא קָא מְדַחֵי לֵיהּ וכו', ע"כ צָרִיךְ לְהָבִיא הַאי ת"ש דר' יאֹשִׁיָּה וכו', דְּמָצֵי מָחֵיל אַחַר קִנְיָנוֹ וְלֹא אַחַר סְתִירָה כְּדִפְלִיגִי בָּזֶה ר"א וְרַבִּינָא: וְהִנֵּה יֵשׁ לְעַיֵּין לְפִי הַבָּנַת הַמַּגִּיד מִשְׁנָה פי"א דְּגֵירוּשִׁין דִּין י"ד בְּדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א חִידּוּשֵׁי יְבָמוֹת דַּאֲפִילּוּ בְּסָפֵק סוֹטָה קָאֵי עָלֶיהָ בְּלָאו דְּאִם בָּא עָלֶיהָ בַּעֲלָהּ בְּדֶרְךְ לוֹקֶה מַמָּשׁ טַעְמָא דְּמִילְתָא מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן הָתָם מַגִּיד לְךָ הַכָּתוּב שֶׁהַסָּפֵק אֲסוּרָה כְּוַדַּאי יע"ש ובמל"מ בִּמְקוֹמוֹת שֶׁמְּסַמֵּן שָׁם הַמַּגִּיהַ וא"כ מִנָּלַן לְאַתְרוֹיֵי בֵּיהּ דִּלְיִלְקֵי, הֲלֹא יָכוֹל לוֹמַר דְּמַחֵיל לָהּ מִקּוֹדֶם, אַלִּיבָּא דמ"ד דְּמְהַנֵּי מְחִילָה גַּם לְאַחַר סְתִירָה, וא"ל דְּמוֹדָה בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא מָחַל א"כ נִמְצֵינוּ מַלְקִין אוֹתוֹ עַל פִּיו וכה"ג הִקְשָׁה השאג"א לְעִנְיַן בִּיטּוּל חָמֵץ וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וּלְעִנְיַן הַתְרָאוֹת סָפֵק וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, וְיוֹתֵר נִרְאֶה לוֹמַר דְּבָעֵינַן שֶׁיֹּאמַר כַּפִּירוּשׁ מִקּוֹדֶם בִּפְנֵי סָהֲדֵי אוֹ ב"ד שֶׁמּוֹחֵל לָהּ וּמַעֲשֶׂה הַבִּיאָה

בְּעַצְמוֹ לָא הָוֵי מְחִילָה, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא בְּתוֹסָ' הַיְרוּשַׁלְמִי גֵּירֵשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּחוֹל, וְאֶפְשָׁר דִּלְכָךְ בָּעֵינַן ת"ח שֶׁיֹּאמַר בִּפְנֵיהֶם שֶׁמּוֹחֵל לָהּ הַקִּינּוּי, אֲבָל בְּלֹא ב"ד וּבְלֹא סָהֲדֵי לָא מְהַנֵּי מַה שֶׁמְּחוֹל בֵּינוֹ לב"ע וצל"ע עוֹד בָּזֶה אַיְ"ה וְאוֹפֶן מְחִילַת הַבַּעַל מְבוֹאָר מִדִּבְרֵי הַמְּאִירִי שֶׁכָּתַב ר"ל שֶׁהִרְשָׁה לָהּ לְהִסְתַּתֵּר עִם אוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ קִינְיָו מָחוּל וְאֵין סְתִירָתָהּ שֶׁאַחַר הַמְּחִילָה אוֹסֶרֶת אֲבָל לְאַחַר סְתִירָהּ כְּבָר נֶאֱסָרָה לוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל ע"כ ולפ"ד הָיָה אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ הַגְּוָונָא שֶׁנֶּאֱסָרָה לוֹ הַיְינוּ לְהַבּוֹעֵל וְאִי אֶפְשָׁר שֶׁיַּרְשֶׁה לָהּ לְהִתְיַחֵד עִמּוֹ ודו"ק: שָׁם וְאִי אָמְרַתְּ לְאַחַר סְתִירָה מָחוּל לָהּ מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּיֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר דְּאִי בָּעֵי מָחוּל וכו' עכ"ל, יֵשׁ לְהָעִיר לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הנוב"ק חאור"ח סי' ל"ה בְּאִשָּׁה שֶׁזִּינְּתָה וְנֶאֱסָרָה עַל בַּעְלָהּ אִיסּוּר זֶה יֵשׁ לְדַמּוֹתוֹ לְאִיסּוּרֵי נָזִיר שֶׁיֵּשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה שֶׁהֲרֵי הַטַּעַם שֶׁנֶּחְשָׁב קַוָּלָא מַה שֶּׁיֵּשְׁנוֹ כִּשְׁאֵלָה הוּא מִשּׁוּם שֶׁבְּיָדוֹ לַעֲקוֹר זֶה הָאִיסּוּר מֵעִיקָּרוֹ וְגַם בְּבַעַל מָצִינוּ כָּזֶה עפ"י מש"כ הַתּוֹסָ' גִּיטִּין (ל"ג ע"א) וכו' יעש"ה וּבְחִיבּוּרִי או"ת דַּף ט"ו ע"א בהג"ה ד"ה וּבַעֲסָקֵי יע"ש, א"כ אַפְּתִי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּנִימָא דְּסוֹטָה יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר דְּאִי בָּעֵי שַׁדַּר לָהּ גִּיטָּא וּלְאִבְּטוֹלֵי וְלֹא נֶאֶסְרָה עָלָיו כְּלָל וְאַף אִי נִימָא לְאַחַר סְתִירָה לָא מָצֵי מָחוּל מ"מ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עֵצָה זוֹ, וְאַפְּסָר דִּבְאוֹפֶן כָּזֶה לכ"ע יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּן, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ הֵיכִי דְּסָפֵק אִם זִנְּתָה ודו"ק וכ"ש דמ"מ מְחַוסַּר מַעֲשֶׂה וְלֹא מִטַּעַם זֶה מִקְּרֵי הֶיתֵּר, וְנִדָּה עוֹמֶדֶת לְכָךְ שָׁאנֵי, אָכֵן צע"ק מַהָא שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל תְּשׁוּבַת הַמַּיְימוֹנִי בְּנֶדֶר מֵאִשְׁתּוֹ דְּמַוְתָּר לְהִתְיַחֵד דְּמִקְּרֵי יֵשׁ לוֹ הֶיתֵּר ע"י שְׁאֵלָה יע"ש ובמש"כ לְעֵיל דְּבָעְיָא לְהָיוֹת הַמְּחִילָה שָׁלוֹ בִּפְנֵי ת"ח, יֵשׁ רְאָיָה מִכָּאן דְּקָאָמַר דְּאִי בָּעֵי מֵחֵיל, אַף שֶׁמְּחֻוסָּר עוֹד ת"ח וה"נ בִּשְׁאֵלָה עַל הַנֶּדֶר כֵּן יע"ש וְיֵשׁ לְחַלֵּק וק"ל, וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי פ"ק דַּף ז' דַּף כ"א מִדִּפֵּי הַסֵּפֶר וְרָאָה בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן בַּעַל מְלֹא הָרוֹעִים למס' עֲרָכִין דַּף כ"ג ע"א בגמ' דִּלְסוֹף אִיגַּלַּאי מִילְּתָא דְּכֹהֵן הָוָה יע"ש בַּהֶעָרָה כיו"ב וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין חִידּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א רֵישׁ כְּתֻבּוֹת ובשטמ"ק שָׁם וּבְחִידּוּשֵׁי שָׁם ואכמ"ל: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה ש"מ וכו', עַיֵּין בִּתְשׁוּבַת הב"ח וּכְנִרְאוּהוּא בב"ח הַחֲדָשׁוֹת סי' פ"ד שִׁשָּׁה בְּמָקוֹם.

שֶׁמְּסַפֵּק לֹא מָצָאתִי כְּלוּם, שֶׁמְּצַיֵּין הב"ח בְּעַצְמוֹ, כֵּן רָאִיתִי בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁעָמַד בְּדִבְרֵיהֶם, וְעַתָּה מָצָאתִי גַּם במנ"ק שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַשִּׁיב מֹשֶׁה וּבֵית מֵאִיר מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּדִבְרֵיהֶם, וְהֵבִיא שָׁם חֶבֶל רִאשׁוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּעוֹבֶרֶת ע"ד אֲפִילּוּ לְבַתַּר הַתְרָאָה אִם רָצָה בַּעֲלָהּ לְקַיְּמָהּ מְקַיְּמָהּ דְּלָא כְּמַהֲר"י הַלֵּוִי יע"ש, וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה במנ"ק דִּלְיִפְשׁוֹט מִמִּשְׁנָה דְּרֵישׁ סוֹטָה דְּתִנַּן נִכְנְסָה עִמּוֹ לְבֵית הַסֵּתֶר וְשָׁהֲתָה עִמּוֹ כְּדֵי טֻמְאָה וכו', מֵשָׁמַע דְּלֹא שָׁהֲתָה כְּדֵי טֻמְאָה מֻתֶּרֶת לְבֵיתָהּ וְהָא הֲוָה עוֹבֶרֶת ע"ד כֵּינָן דְּנִסְתְּרָה עִמּוֹ וְעָבְרָה עַל אִיסּוּר יִחוּד עיי"ש נִרְאֶה דלק"מ דַּהֲלֹא הָתָם בִּדְאוֹרַיְיתָא קַיְימִינַן וַאֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה, אֲבָל אֲנַן בְּדִידַן מִדְּרַבָּנַן הוּא כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי הַתּוֹסָ' דְּגִיטִּין הַנַּ"ל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ כָּל הַפּוֹסְקִים דְּמִטַּעַם זֶה אִיפְּשִׁיטָא הַאבַּעְיָ' לְקַוָּלָא, וְכֵן מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם דְּהַתְרָאָה לְעִנְיַן עוֹבֶרֶת ע"ד סָגֵי מִפֵּי עַצְמוֹ וּכְמוֹ לְעִנְיַן לְהַפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ דְּסָגֵי בְּהַתְרָאָה מִפֵּי עַצְמוֹ כמ"ש הָרַמְבַּ"ם הוּבָא באהע"ז סי' קט"ו וּמֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם שוּ"ת גְּאוֹנֵי בָּתְרָאֵי סי' כ"ו יע"ש, יֵשׁ לְהָאִיר בְּדִבְרֵי הַמְּאִירִי זַ"ל שֶׁכָּתַב כָּאן ומ"מ דַּוְקָא בְּהַתְרָאָה ר"ל שֶׁיִּתְּרָה אוֹתָהּ בַּעֲלָהּ ,,בְּעֵדִים אוֹ בב"ד שֶׁלֹּא תִּתְנַהֵג עוֹד בְּכָךְ וְשֶׁאִם תִּתְנַהֵג בְּכָךְ שֶׁתַּפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ, אֲבָל בְּלֹא הַתְרָאָה לֹא הִפְסִידָה, ומ"מ אֵינָהּ אֲסוּרָה עָלָיו אַף בְּהַתְרָאָה עַד שֶׁיְּקַנֵּא לָהּ בְּעֵדִים וְתִסְתַּתֵּר בְּעֵדִים וכו' אֲבָל הַתְרָאָה בְּלֹא קו"ס בֵּין בְּהַתְרָאָה שֶׁלּוֹ בֵּין בְּהַתְרָאַת ב"ד כָּל שֶׁרָצָה בַּעַל לְקַיְּמָהּ

מְקַיֵּמָהּ עכ"ל, וְטוֹבָה צַפְרָנָן שֶׁל רֹאשׁוֹנִים, גַּם נִרְאֶה חִילּוּק מִדְּבָרָיו שֶׁהַתְּרָאָה הִיא נֶאֱמֶרֶת בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁל הַתְּרָאָה שֶׁלֹּא תִּתְנַהֲגִי עוֹד בְּדַרְךְ פְּרִיצוּת זוֹ וְכַדּוֹמֶה בְּדִבְרֵי תּוֹכֵחָה, אֲבָל קִינּוּי הוּא דַּוְקָא בְּלָשׁוֹן הַמְיֻחָד שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ אַל תִּסָּתְרִי עִם אוֹתִי פְּלוֹנִי וְכֵן מְסַיֵּם שָׁם הַמְּאִירִי וְשֶׁמָּא תֹּאמַר אַחַר שֶׁהַנְהָגַת הַפְּרִיצוּת אֵינָהּ אוֹסֶרֶת בָּהּ הָאֵיךְ ב"ד נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לְקָנוֹת וְשָׁמָּא מֵאַחַר שֶׁכָּל שֶׁאֵין שָׁם קִינּוּי אֵין הַנְהָגָתָהּ אוֹסֶרֶת וכו' וְאֵין חָבִין שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, אֵין זֶה כְּלוּם שֶׁסְּתָם הַדְּבָרִים וכו' נִיחָא לֵיהּ שֶׁיִּהְיֶ' ב"ד ,,מַתְרִין אוֹתָהּ בִּכְלָל" וְכָל שֶׁהָעָם מְרַנְּנִין אַחֲרֶיהָ מִפְּלוֹנִי' נִיחָא לֵיהּ שֶׁיְּהֵא ב"ד מַקְנִין לָהּ הֵימֵנוּ' עכ"ל, וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב לְעֵיל סוֹף פֶּרֶק שְׁנֵי דְּיֵרָאֶה מִתַּלְמוּד הַמַּעֲרָב שבפ"ק שֶׁיָּכוֹל הוּא לְקַנֵּא לָהּ מִכַּמָּה אֲנָשִׁים כְּאֶחָד וְיֵרָאֶה לִי מִשָּׁם דַּוְקָא שֶׁהִזְכִּיר אֶת כֻּלָּם בִּפְרָט הָא אִם אָמַר בְּדָרְךְ כְּלָל לֹא תִּסָּתְרִי עִם שׁוּם אָדָם אֵינוֹ כְּלוּם שֶׁאִם כֵּן אַף הוּא אוֹמֵר לָהּ לֹא תִּכָּנְסִי בבה"כ עכ"ל, וּכְבָר כָּתַבְתִּי בָּזֶה כ"פ, עכ"פ עִם דִּבְרֵי הַמְּאִירִי הַנַּ"ל יִתְיַישֵּׁב לָנוּ כַּמָּה דְּבָרִים שא"א לְהַאֲרִיךְ וּלְפוֹרְטָם, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר שוּ"ת מהרא"ל צוֹנֵץ זַ"ל הַמְכֻנֶּה בָּאֱמֶת ,,מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" סי' ס"ח שֶׁחָקַר בָּזֶה אִם הוֹדִית עַל הקו"ס אֶפְשָׁר דְּמַשְׁקִים לָהּ וְלָמָּה לֹא יוֹעִיל מִטַּעַם הוֹדָאַת ב"ד וא"ל כֵּיוָן דְּלָא הָוֵי קִינּוּי בְּעֵדִים לָא מִתַּסְרָא כְּלָל דְּאֵין לָנוּ אֶלָּא כַּמָּה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְלֹא נֶאֶסְרָה רַק בִּמְקַנֵּא לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים דְּהָוֵי פְּרִיצוּתָא טְפֵי רַק בְּסִתְיָרָה א"ל שֶׁאִם הוֹדִית בְּסִתְיָרָה שַׁפִּיר יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ וכו' יעו"ש, עוֹד כָּתַב דְּאִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁנִּסְתְּרָה לֹא יהי' נֶאֱמָן שֶׁמָּחַל לָהּ קוֹדֶם שֶׁנִּסְתְּרָה כֵּיוָן דְּנֶאֶסְרָה עפ"י עֵדִים אֲבָל כְּשֶׁמְּקַנֵּא בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ שַׁפִּיר יָכוֹל לִמְחוֹל לָהּ מֵיָּד יע"ש עוֹד דְּבָרִים שֶׁמְּשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ, וכ"כ הַבַּ"ח הַחֲדָשׁוֹת סי' פ"ד דְּעוֹבֶרֶת ע"ד א"צ הַתְּרָאָה אֶלָּא לְעִנְיַן הֶפְסֵד כְּתֻבָּה, אֲבָל לֹא לָעִנְיָן לְגָרְשָׁהּ וְאִם אֵין עֵדִים שֶׁהִתְרוּ בָּהּ וְגַם הִיא אָמְרָה שֶׁלֹּא הִתְרוּ בָּהּ יָכוֹל לְגָרְשָׁהּ בע"כ וְיִתֵּן כְּתֻבָּה וּמַשְׁמַע נָמֵי מִלְּשׁוֹן מהר"מ דְּלָא בָּעֵינַן שֶׁתְּהֵא הַתְּרָאָה בְּפֵירוּשׁ שֶׁאִם תַּעֲבוֹר תַּפְסִיד הַכְּתֻבָּה אֶלָּא דְּאִם הִתְרוּ בָּהּ שֶׁלֹּא תַּעֲבוֹר עוֹד בֵּין שֶׁהָיְתָה הַתְּרָאָה בִּפְנֵי עֵדִים אוֹ אֲפִילּוּ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ אֶלָּא שֶׁהִיא מוֹדָה שֶׁהִתְרָה בָּהּ הַבַּעַל נָמֵי תַּפְסִיד כְּתֻבָּתָהּ וכ"כ הריא"ז וכו' (עַיֵּן מל"מ פ"ב מִסּוֹטָה בְּדִין זֶה) וּבְרִגְיָלָה הִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ אֲפִילּוּ לֹא הִתְרָה בָּהּ כָּל עִיקָּר וכו' יעי"ש: וּבָזֶה הַמְבֹאָר בְּשִׁמְעָתִין יֵשׁ לְפָרֵשׁ מַה שֶּׁרָאִיתִי במד"ר פ' נָשָׂא סי' ו' בַּפָּסוּק וְשָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ, אוֹתָהּ זוֹ שֶׁהִתְרוּ בָּהּ ע"כ וְעָמְלוּ הַמְפָרְשִׁים שִׁים שָׁם בְּפֵירוּשׁ ד"ז עיי"ש בְּעֵץ יוֹסֵף וְכֻלָּם בְּדוֹחֲק, אַדְּ י"ל דְּדַוְקָא אוֹתָהּ שֶׁהִתְרָה בָּהּ, אֲבָל אִם מָחַל מִקּוֹדֶם הַסְּתִירָה אוֹ אַף לְאַחַר סְתִירָה לָמָּ"ד, אֵין כָּאן אִיסּוּר וְאֵין כָּאן הַשְׁקָאָה ויל"ע: שָׁם זָקֵן מַמְרֵא שֶׁרָצוּ ב"ד לִמְחוֹל לוֹ מוֹחֲלִין לוֹ ובסו"מ וכו', יֵשׁ לְהָעִיר קְצָת בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם פ"י מִסַּנְהֶדְרִין בַּמִּשְׁנָה דְּחוֹמֶר מד"ס וכו' וְז"ל וּלְפִיכָךְ אָמַר אֶחָד מִן הַחֲכָמִים ז"מ ע"פ ב"ד שֶׁרַצִּי ב"ד לִמְחוֹל לוֹ מוֹחֲלִין לוֹ מִשּׁוּם דְּלָכֵן חִיְּבַתּוּ תּוֹרָה מִיתָה לִכְבוֹד ב"ד וּמַעֲלָתָהּ כְּמוֹ שֶׁחַיֵּיב הַמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מִיתָה לִכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ וכו' יע"ש, דא"כ יִתְחַיֵּיב ג"כ שֶׁאִם רָצוּ אָבִיו וְאִמּוֹ לִמְחוֹל עַל קִלְלָתָן וְהַכָּאָתָן יִמְחוֹל לוֹ שֶׁזֶּה רַק מִשּׁוּם כְּבוֹד אָבִיו, וְלֹא מָצִינוּ רַק בבסו"מ כֵּן ויל"ע וְעַיֵּן לְקַמָּן יִשּׁוּב לָזֶה: וּבְעִיקַּר טַעְמָא דמ"ד דְּמְהַנֵּי מְחִילָה אַחַר סְתִירָה, נִתְקַשּׁוּ בָּזֶה הַשּׁוֹאֵל בְּשׁוּ"ת רעק"א מהד"ת סי' ק' וְאַף הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר הִשִּׁיב שֶׁנִּתְקַשָּׁה בָּהּ תָּמִיד דְּאַף לר"ש דס"ל דס"ט ברה"י סְפֵיקוֹ טָמֵא, מ"מ בָּמָּה דְּמָחַל עַל קִינּוּי אֵיךְ נִסְתַּלֵּק הַסָּפֵק אִיסּוּר, וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר כֵּיוָן דִּבְלֹא קִינּוּי לֹא הָוֵה אִיסּוּר כֵּיוָן שֶׁמָּחַל עַל הַקִּינּוּי עוֹקֵר הַקִּינּוּי לְמַפְרֵעַ וְהָיָה כְּלֹא קִינּוּ (מַה שֶּׁאֵין חֲלוּשַׁת

שֶׁכְּלִי מַצַּעַת דְּהָא מִכֹּחַ הָרֵיעוּתָא דְּנִסְתְּרָה אַחֲרֵי שֶׁקִּנְּא לָהּ, זֶה מוֹרֶה לְסָפֵק דְּנִטְמֵאת, וא"כ מַה מְּהַנֵּי לְעִנְיַן זֶה מְחִילָתוֹ, הָא סוֹף סוֹף בְּעִידַּן הַסְּתִירָה הָיָה הָרֵיעוּתָא שֶׁהוֹלִיד הַחֲשָׁשׁ שֶׁנִּטְמְאָה) ה"נ אַף דס"ט ברה"י וַודַּאי טָמֵא לֹא דָּנִין דְּוַדַּאי נִבְעֲלָה דְּכָל סָפֵק נָגַע ברה"י אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּיוָן דְּהוּא ברה"י דְּוַדַּאי נָגַע, אֶלָּא דְּהַתּוֹרָהאָמְרָה דְּסָפֵק זֶה יהי' דִּינוֹ כְּוַדַּאי וְהַיְינוּ כ"ז שֶׁשֵּׁם סָפֵק עָלָיו אֲבָל כְּשֶׁמָּחַל עַל הַקִּנּוּי וְהָוֵי כְּלֹא קִנּוּי אֵין כָּאן סָפֵק לְדוּנוֹ כְּוַדַּאי את"ד עיי"ש, וְאֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר בְּמַשֶּׁהוּ עפ"י דִּבְרֵי הַמְּאִירִי הַנַּ"ל דְּמִחִילָה הִיא שֶׁמְּגַלֶּה דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא אִיכְפַּת לֵיהּ אִם מִתְיַחֶדֶת שׁוּב עִם אוֹתוֹ פְּלוֹנִי שֶׁקִּנֵּא לוֹ וּמַרְשֶׁה לָהּ לְהִסְתַּתֵּר עִמּוֹ, וא"כ כֵּיוָן שֶׁכָּל עִיקָּר מַה שֶּׁאָסְרָה הַתּוֹרָה בְּסוֹטָה הוּא מִשּׁוּם דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר וְעַיֵּין תוס' רִישׁ נִדָּה וְחֻלִּין ד"ט וּלְקַמָּן דכ"ח וְהוּא כֵּיוָן שֶׁנִּסְתְּרָה עִם אוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ רַגְלַיִם לַדָּבָר שְׁזִנְּתָה, אֲבָל אִם הוּא מִשָּׁוֶה לְדָבָרָיו שֶׁחָשַׁב עַל אוֹתוֹ פְּלוֹנִי לְטָעוֹת וְאֵינוֹ חוֹשְׁבוֹ לְפָרוּץ עַד שֶׁמַּרְשֶׁה לָהּ לְהִתְיַחֵד עִמּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשְׁדוֹ כְּלָל בָּזֶה, א"כ מְגַלֶּה דַּעְתּוֹ שֶׁאֵין כָּאן רַגְלַיִם לַדָּבָר וְנִתְבַּטֵּל בֶּאֱמֶת הָרֵיעוּתָא שֶׁנּוֹלְדָה מִזֶּה, כֵּיוָן שֶׁהוּא הָאִישׁ בֶּאֱמֶת כָּשֵׁר הוּא וְטָעוּת הוּא שֶׁחָשְׁבוּ לְזַנַּאי וּפָרוּץ, ודו"ק כִּי א"א לִי לְהַטְעִים יוֹתֵר בְּקֻלְמוֹס, וְדִבְרֵי הַמְּאִירִי מְאִירִים וּשְׂמֵחִים, וּבָזֶה יוּבַן נָמֵי הַטַּעַם בְּהָא דְּרָצוּ אָבִיו וְאִמּוֹ לְמָחוֹל לוֹ מוֹחֲלִין לוֹ, הוּא מִשּׁוּם לֹא דְּמוֹחֲלִין עַל כְּבוֹדָם, אֶלָּא שֶׁשּׁוּב אֵינָם מַחֲזִיקִים לְבָנָם כ"כ פָּרוּעַ לִשְׁמָצָה עַד שֶׁגָּמָא שֶׁיֵּרְדוּ לְסוֹפוֹ שֶׁיְּלַסְּטֵם אֶת הַבְּרִיּוֹת דבסו"מ עַל שֵׁם סוֹפוֹ הוּא נֶהֱרָג, וְכֵיוָן שֶׁמָּחֲלוּ לוֹ פִּירֵשׁ שֶׁאֵינָם מַחֲזִיקִים לוֹ בְּמַצָּב זֶה אֶלָּא שֶׁאוּלַי יָטִיב בְּעָתִיד, שַׁפִּיר מְהַנֵּי ודו"ק: עַל הָא דְּמִשַּׁנֵּי ר"י מִדְּסַקְּרָתָא לְאָוְסָרָה אַבּוּעֵל כַּבַּעַל, יֵשׁ לְצַיֵּין דִּבְמָדָר' פ' נָשׂא סי' ל"ג קָאָמַר בְּהֶדְיָא הָכִי אִישׁ אִישׁ וגו' וְלִקָּנָאוֹת כָּל הַנָּשִׁים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן הֲוָיָה כְּגוֹן אַלְמָנָה לכ"ג וכו' לְמַמְזֵר וּלְנָתִין כְּדֵי לְאָוְסָרָן אַבּוּעֵל כַּבַּעַל ע"כ וְשׁוּב שָׁם בסי' ל"ד בְּפָסוּק כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ בִּרְאוּיָה לְאִישׁ הַכָּתוּב מְדַבֵּר לְהוֹצִיא אַלְמָנָה לכה"ג גו"ח לְכֹהֵן הֶדְיוֹט וכו' וּפִירֵשׁ בְּעֵץ יוֹסֵף בְּשֵׁם ז"א דְּאַלְמָנָה לכה"ג שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ משו"ה אֵין מַשְׁקִין אוֹתָהּ דְּאִשְׁתּוֹ כְּתִיב וְזוֹ אֵינָהּ אִשְׁתּוֹ עכ"ל וּתְמוּהִין דְּבָרָיו וְלָא קיי"ל כר"ע, וְלָמָּה דְּחָקוֹ לְפָרֵשׁ הָכִי א"י, וְעַיֵּין לְעֵיל מַה שֶּׁהֶעֱרוֹתַי כָּזֶה עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּמַתְנִי' אָתְיָא כר"ע: הִנֵּה בְּהָא דְּקָאָמַר הגמ' ת"ש וְאֵלּוּ שב"ד מְקַנִּין לָהֶם מִי שֶׁנִּתְחָרֵשׁ וכו' וּמְשַׁנֵּי סְתָמָא דְּמִילְתָא כֵּיוָן דְּעוֹבֶרֶת ע"ד הִיא מֵינָח נִיחָא לֵיהּ וְכֵן לְקַמָּן דְּקָאָמַר סְתָמָא דְּמִילְתָא אָדָם מַסְכִּים ע"ד ב"ד, צָרִיךְ לְהָבִין דְּזֶה נִיחָא בְּהָא שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין אוֹ שֶׁהָיָה במדה"י שֶׁהוּא בָּרִיא בְּשִׂכְלוֹ וְאָמְדִינַן דַּעְתּוֹ דְּמִסְתָּמָא נִיחָא לֵיהּ וְשֶׁהוּא מַסְכִּים ע"ד ב"ד, אֲבָל גַּבֵּי שׁוֹטָה וְחֵרֵשׁ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר כְּלָל הַאי סְבָרָא דְּנִיחָא לֵיהּ וְשֶׁהוּא מַסְכִּים עַל דַּעְתָּם דְּאֵין כָּאן אִישׁ וְדַעַת כְּלָל, וצר"ל אוֹ שֶׁעִיקַּר הַקֻּשְׁיָא הָיָה רַק מִשֶּׁהָיָה חָבוּשׁ בבה"א, אוֹ די"ל הַכַּוָּנָה דְּאַחַ"כ כְּשֶׁיִּשְׁתַּפֶּה יַסְכִּים ע"ד ב"ד וּמֵינָח נִיחָא לֵיהּ, אֲבָל זֶה דּוֹחֵק גָּדוֹל וְלֹא נִיתַּן לְהֵאָמֵר כְּלָל, וא"ל דְּגַבֵּי חו"ש לֹא קָשֶׁה כְּלָל עֲבְדִי ב"ד מִידֵּי דְּדִילְמָא לָא נִיחָא לֵיהּ וכו', מִשּׁוּם דְּאִדְּרַבָּה כֵּיוָן דְּשׁוֹטָה הוּא אֵין אָנוּ מִתְחַשְּׁבִין עִם דַּעְתּוֹ כְּלָל וְלֹא אִיכְפַּת לָן אִם נִיחָא לֵיהּ אוֹ לֹא, וְגַם בחו"ש לֵיכָּא זִילּוּתָא כְּלָל, אִם אַחַ"כ כְּשֶׁיִּשְׁתַּפֶּה וְיִתְפַּקַּח, יִמְחֹל מַה שֶּׁקִּנְּאוּ ב"ד, וְהָא דְּבָאֱמֶת מַקְנִין לָהּ ב"ד לְבַד מַה דְּתִנַּן לְקָמָן מִכְּתֻבָּתָהּ עוֹד י"ל מִשּׁוּם דְּקָטָן וחו"ש אוֹכֵל נְבֵילוֹת ב"ד מְצַוִּין לְהַפְרִישׁוֹ לָמֶ"ד, וְאֶפְשָׁר ג"כ דְּזֶה מַקְרֵי סָפֵינַן לֵיהּ בְּיָדַיִם עַיֵּין תוס' בְּכוֹרוֹת דַּף כ' ד"ה רָבִינָא וכו' עי"ש ודו"ק, וְשַׁפִּיר מַקְרֵי בַּר קִנּוּי, וּמִיָּושָׁב מַה שֶּׁהִקְשִׁיתִי לְעֵיל דת"ל דְּאֵינוֹ

בַּר אִיסּוּר כְּלָל, וְכֹל שֶׁתִּבָּעֵל וְאֵינָהּ אֲסוּרָה עָלָיו לֹא הָיָה מַתְנָה עִמָּהּ ? מְשׁוּם דְּמִקְרֵי בַּר אִיסּוּר מֵשִׁים זֶה, וּכְמוֹ שֶׁמִּקְרֵי קָטָן בַּר זְבִיחָה לְעִנְיַן שְׁחִיטָה כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בַּשָּׁ"ך סִי' ב' ס"ק כ"ז ובהב"ש שָׁם סִי' א' בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סִי' ד' בְּשֵׁם הנוב"ת וּבְהַגָּהוֹת יַד אַבְרָהָם שָׁם, וְעַיֵּין בח"ס אוֹר"ח סִי' פ"ג אִם מֻוָתָּר לִמְסֹר שׁוֹטֶה לְבֵית חִנּוּךְ שֶׁיֹּאכַל סַם טְרֵיפוֹת עיי"ש שֶׁמַּסִּיק שֶׁאָסוּר, וְכֵן הִסְכִּימוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים הֲלֹא בְּסִפְרָתָם, וְכֵן אִם בָּא חֵרֵשׁ עַל א"א הַנָּלָד מַמְזֵר כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בְּאִמְרֵי בִינָה הל' שַׁבָּת סִי' ט' וּמִתְפַּלֵּא שָׁם עַל המפג"ד בִּפְתִיחָה כּוֹלֶלֶת שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה אִם הַנָּלָד מַמְזֵר עיי"ש, וא"כ מְשׁוּם כָּךְ שַׁפִּיר ב"ד מַקְנִין לָהּ, וְלָא מַחֲלְקִינַן אִם נִיחָא לֵיהּ אוֹ לָאו, אֶלָּא דְּזֶה יִקַּשֶׁה דִּלְפִי הַנִּרְאֶה מִפַּשְׁטוּת לְשׁוֹן רַשִׁ"י ד"ה עֶבְדִינַן וכו' וְהָאֵיךְ אָנוּ נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לוֹ בְּדָבָר שֶׁהוּא חוֹב לוֹ וכו', דְּמִטַּעַם שְׁלִיחוּת הוּא דְּרִיבְּתָה תּוֹרָה שב"ד מַקְנִין עֲבוּרוֹ, וא"כ הָא קיי"ל אֵין שְׁלִיחוּת לְחו"ש ש זֶה יְבוֹאַר לְקַמָּן בְּדִבְרֵינוּ בע"ה דְּהִנֵּה בְּבַאֵר יִצְחָק חאוֹר"ח סִי' א' עָנָף ד' הֵבִיא מִכָּאן רְאָיָה לִסְבָרַת התה"ד דְּזַבִּין לְאָדָם אַף לְהוֹצִיא חֵפֶץ מֵרְשׁוּתוֹ דְּאַלְמָא דְּמִשּׁוּם זְכוּת נָגְעוּ בָּהּ הָא דְּאָמְרוּ ב"ד מַקְנִין לָהֶן וּמֻחֲמַת דְּמִצְוָה עָלָיו לְגָרְשָׁהּ הָוֵי זְכוּת וְזַכִּין עֲבוּרוֹ בְּהַקְנוּי וְעִיקַּר הַקְנוּי הוּא לֶאֱסוֹר עָלָיו אִשְׁתּוֹ אִם תַּעֲבוֹר עַל הַקְנוּי, וְהָא הָתָם מוֹצִיאִין חֵפֶץ מִמֶּנּוּ שֶׁאוֹסְרִין אִשְׁתּוֹ הַמְשֻׁעְבֶּדֶת לוֹ לְכַמָּה דְּבָרִים ובכ"ד מָצִינוּ דְּשַׁוְוֵי רַבָּנָן לַבַּעַל כְּלוֹקֵחַ וּבְהַקְנוּי שֶׁתֵּאָסֵר אִשְׁתּוֹ עָלֶיהָ הָוֵי בָּזֶה הוֹצָאוֹת חֵפֶץ מֵרְשׁוּתוֹ דְּיוֹצִיאוֹ אִשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ אַפִּ"ה דָּנוּ בָּזֶה דִּין זְכוּת כֵּיוָן דַּאֲנַן סָהֲדֵי דנ"ל א"כ מוּכָח מִזֶּה כהתה"ד הַנָּ"ל דְּאַף לְהוֹצִיא חֵפֶץ מֵרְשׁוּתוֹ ג"כ דְּמָנֵינַן זְכוּת הֵיכִי דַּאֲנַן סָהֲדֵי דְּנִיחָא לֵיהּ את"ד ולענ"ד בע"כ מֻוָכְרָחִין אָנוּ לוֹמַר דְּלָא דָּיְינִינַן גַּבֵּי אִשָּׁה עַל צַד הַמָּמוֹן וְהַשְׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ בְּהַפְקָעָתָהּ דאל"כ יִקַּשֶׁה בָּהָא דְּסוֹף יְבָמוֹת דְּפְלִיגִי ר"ט ור"ע אִי עַדֵי נָשִׁים צְרִיכִין דּוּ"ח וְקָאָמַר שָׁם דמ"ס כֵּיוָן דְּאִיכָּא כְּתֻבָּה לְמֵישְׁקַל כד"מ דָּמְיָא יע"ש הָא בלא"ה י"ל דס"ל דְּהַפְקָעַת הָאִשָּׁה חָשׁוּב דִּין מָמוֹן וְכֵן לְמַאי אִיצְטְרִיךְ בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין ב' ע"ב ג"ש דְּדָבָר דִּבֵּר לָעִנְיָן ע"ס הָא הָאִשָּׁה חֲשׁוּבָה כְּמָמוֹן הַבַּעַל וּצְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים לְהַפְקִיעַ שֶׁעֲבוֹדָהּ, א"ו דְּבָזֶה אֵין אָנוּ מִסְתַּכְּלִין עַל צַד הַמָּמוֹן שֶׁבָּהּ וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שע"א נֶאֱמָן לוֹמַר נִתְנַסֵּךְ יֵינְךָ אַף שעי"ז יַפְקִיעַ הֶיְתֵּר הַיַּיִן וְצָרִיךְ לְשָׁפְכוֹ, מ"מ הוּא רַק עַל אִיסּוּר הוּא בָּא וְלֹא אִיכְפַּת לָן מֵהַצַּד הַנִּגְרָם עי"ז וז"פ וּמַה שֶּׁפָּסַק הקצה"ח סִי' ל"ח דְּשְׁנַיִם שֶׁהֵעִידוּ בְּאֶחָד שֶׁנִּתְנַסֵּךְ יֵינוֹ וְהוּזְמוּ חַיָּבִין הָעֵדִיםלְשַׁלֵּם דְּמֵי הַיַּיִן כְּכָל ע"ז יע"ש כְּבָר חוֹלֵק עָלָיו בַּנְּתִיבוֹת שָׁם עיי"ש וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה אַף אכ"מ, וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי ספ"ב דִּכְתֻבּוֹת וּבְפֵירוּשׁ הפ"מ והק"ע שָׁם דְּלִפֵּירוּשׁ הפ"מ רְאָיָה להקצה"ח וּלְפֵירֵשׁ הק"ע רְאָיָה לְהַנְּתִיבוֹת עיי"ש בס' ד"א ובס' דִּבְרֵי חַיִּים, וְקִצַּרְתִּי וְלָא דָּמֵי לְמַה שֶּׁהֵבִיא הש"ש ש"ו פ"ד דִּבְרֵי הָרָ"ן סַנְהֶדְרִין גַּבֵּי מע"ש דְּאֵין נֶאֱמָן ע"א מְשׁוּם דְּהָוֵי מִמִּין גָּבוֹהַּ יע"ש מַה שֶּׁהִקְשָׁה הש"ש דְּהָתָם בְּעִיקָּרוֹ הָוֵי דָּבָר שֶׁבְּמָמוֹן אֶלָּא שְׁפָתֶיךָ בֵּיהּ אִיסּוּרָא כַּמּוּבָן וז"פ ול"ד לְנִתְנַסֵּךְ יֵינְךָ, ועיי"ש בש"ש ש"ז פ"ד ד"ה וְעוֹד יעוש"ה ודו"ק וא"כ הָכָא אֵין אָנוּ דָּנִין אֶלָּא בְּזִכּוּת שֶׁבְּאִיסּוּר וע"ז מִקְרֵי שֶׁאָנוּ מְזַכִּין לֵיהּ שֶׁלֹּא לִהְיוֹת עִם פְּרוּצָה וּלְהַפְסִידָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ וְהַמְעַיֵּן יִבְחַר, וְעַיֵּן בב"ק (קי"ב ע"ב) אֲבָל פְּתִיחָא כְּיֵין דְּמָמוֹנָא מְחַסֵּר לֵיהּ וכו' ודו"ק: וְשָׁם בְּעָנָף ה' אָמַר דְּמִסְּוּגְיָא זוֹ דְּסוֹטָה יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּהַמְזַכֶּה לַשּׁוֹטֶה ע"י בֶּן דַּעַת זָכָה, דאל"כ אֵיךְ יְכוֹלִין לִקְנוֹת עֲבוּרוֹ בְּתוֹרַת זְכוּת וְהָא אֵין זַכִּין לחש"ו וְאֵיךְ חָל כְּלָל הַקְנוּי דְּהָא אָמְרוּ שָׁם דִּכְשֶׁיַּבְרִיא חָל הַקְנוּי כדקיי"ל באהע"ז (סי' קע"ח סי"ג)

וא"ל דשא"ה בְּסוֹטָה דְּהָוֵי גזה"כ דא"כ קָשֶׁה דְּמַאי מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא בְּסוֹטָה שָׁם דְּכִי עָבְדִינַן מִילְּתָא דַּאֲתָא בַּעַל וּמֵחֵיל וכו' וְהָא י"ל דשא"ה דְּהָוֵי גזה"כ אע"כ מוּכָח דְּאַף דְּדָרְשִׁינַן זֶה מִן אִישׁ אִישׁ אַפִּ"ה אֵין זֶה רַק מְצַד זְכוּת וּכְפֵירוּשׁ רָשִׁ"י וּמוּכָח נָמֵי דְּזַכָּיָן לחש"ו מה"ת את"ד יע"ש, וְכֵן שָׁם בסי' ב' עָנָף ב' הֵבִיא רָאָיָה מגמ' זוֹ דְּבִזְכוּת גְּמִיר ח"י אַחַ"כ לְבַטֵּל וְלִצְווֹחַ דְּחוֹב הוּא לוֹ יע"ש, וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ שֶׁכְּבָר הִקְדִּימוּ לְהַרְגִּישׁ מגמ' זוֹ הַמַּחֲנֶה אֶפְרַיִם ז"ל וְהוּא בהל' זְכִיָּה וּמַתָּנָה סי' ו' יע"ש בְּאוֹרֶךְ, וְהוּבָא גַּם בְּעוֹנֶג יו"ט סי' ק"י וּפִלְפֵּל בִּדְבָרָיו לְיַיְשֵׁב יע"ש דִּזְכוּת ב"ד אַלִּים טְפֵי וְהֵבִיא שֶׁכֵּן מְנָא בפ"י שֶׁכָּתַב ג"כ דִּשְׁלִיחוּת ב"ד עָדִיף מִשְּׁלִיחוּת דְּעָלְמָא דאע"ג דְּאֵין שְׁלִיחוּת לְקָטָן מ"מ ב"ד שָׁאנֵי עיי"ש, ולפ"ז נִיְדְחֵית נָמֵי הָרְאָיָה לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּיֵשׁ זְכִיָּה לַשּׁוֹטָה ע"י אַחֵר, מִשּׁוּם דב"ד שָׁאנֵי וְהָרַמְבַּ"ם הָכִי ס"ל לִסְבָרָא אַלִּימְתָּא זוֹ דְּאַלִּים כֹּחַ ב"ד, כַּאֲשֶׁר כְּבָר הֵבֵאתִי לְמַעְלָה פְּסַק הר"מ ז"ל בהל' תְּרוּמוֹת דב"ד שֶׁקָּנוּ לָהֶם עֲבָדִים יֵאָכְלוּ בִּתְרוּמָה, וע"כ בב"ד שָׁאנֵי וְזוֹכִין עֲבוּר חש"ו ועיי"ש הֵיטֵב בהג"ה בעניו"ט שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב בְּבֵיאוּר דִּשְׁמַעְתִּין וְכֵן עַיֵּין שָׁם בבאר"י מַה שֶּׁמְּפַלְפֵּל עפ"י דְּבָרָיו לְתָרֵץ קֻושְׁיַת הַתּוֹסָ' דכ"ד ע"ב בד"ה ור"י וכו' דלר"י הב"ד מַקְנִין בְּתוֹרַת זְכִיָּה וכו' עיי"ש, אִי הֲיֵי הָא דְּאוֹרְיְיתָא אִי דְּרַבָּנָן יעו"ש וְקִצַּרְתִּי וּבַר מִן דִּין יֵשׁ לְיָמֵר לענ"ד, דְּדַוְקָא בִּדְבָרִים שֶׁבְּמָמוֹן וְשֶׁנּוֹגֵעַ לְקִנְיָנִים שֶׁל החש"ו בָּזֶה פְּלִיגִי הָרַמְבַּ"ם וְהָרא"ש אִי יֵשׁ זְכִיָּה, אֲבָל בִּזְכוּת רוּחָנִי כִּי הַאי דְּבְסוֹטָה וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל דְּהָוֵי בְּגֶדֶר אוֹכֶל נְבֵילוֹת וְנִיחָא לֵיהּ לְאַפְרוֹשֵׁי לֵיהּ מֵאִיסּוּרָא וּמִפְּרוּצָה כָּזֹאת דְּיֵשׁ בְּגֶדֶר אֶפְשָׁרוּת שֶׁזִּינְּתָה עָלָיו וא"כ בִּזְכוּת כִּי הַאי שָׁנוֹגֵעַ לְנִשְׁמָתוֹ אַף בְּנִשְׁמַת שִׁיטָה ג"כ זַכִּין בַּעֲבוּרוֹ לכ"ע, אֲבָל אֵין רְאָיָה מִכָּאן לְקִנְיָנִים דְּעָלְמָא בִּזְכוּת גּוּפֵי, וּבָזֶה יֵשׁ לְהִתְיַיְשֵׁב יָשַׁב מַהָא דִּכְתֻבוֹת י"א דְּקָטָן מַטְבִּילִין אוֹתוֹ ע"ד ב"ד יע"ש, אֲבָל לָא דָּמֵי, דְּהָתָם אֲנִי רוֹצִים לְחַדֵּשׁ עָלָיו זְכוּת מַה שֶּׁקּוֹדֶם לֹא הָיָה מְחֻיָּב כְּלָל וְאֵינוֹ בַּר הָכֵי שֶׁיִּכָּנֵס בְּגֶדֶר הַחִיּוּבִים הַיִּשְׂרְאֵלִים הָאֵלֶּה, אֲבָל הָכָא כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ הֲרֵי הוּא יֹאכַל נְבֵילוֹת וּמְצֻוִּין אָנוּ לְהַפְרִישׁוֹ, לְכָךְ שַׁפִּיר זָכִינַן בַּעֲבוּרוֹ כה"ג ודו"ק, וְגַם עַיֵּין בבא"י עָנָף ו' ד"ה נַחֲזוֹר וכו' ודו"ק, וְיֵשׁ עוֹד לְעַיֵּין אִם לֹא יהי' סְתִירָה לִדְבָרַי, וְעַיֵּין שָׁם בבא"י סוֹף עָנָף ה' שֶׁמֵּבִיא מֵהָא דִּכְתֻבוֹת (דמ"ה) וּמַדְחֶה שָׁם דִּבְרֵי הקצה"ח סי' שנ"ח, וּמִשּׁוּם דְּהָתָם שָׁאנֵי דב"ד יוֹרְדִין לִנְכָסָיו וְנוֹתְנִין תַּכְשִׁיט וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּסוֹטָה דב"ד שָׁאנֵי, ה"נ אָדָם מַסְכִּים ע"ד ב"ד וְאַף מִיעוּטָא לֵיכָּא כְּלָל וה"ה בְּתַכְשִׁיט דב"ד נוֹתְנִין וַדַּאי מַסְכִּים וְלָכֵן מֻוָּתָּר לִיטּוֹל שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ ע"י ב"ד עיי"ש, ולפמש"כ י"ל דְּשָׁאנֵי הָכָא דב"ד שָׁיְיכִי בְּגַוָּהּ לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא וְנִיחוּתָא דְּמִצְוָה שָׁאנֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הקצה"ח שָׁם לְדַעַת הב"י וְזַכִּין לֵיהּ שֶׁלֹּא לְחַוּוֹת עִם פְּרוּצָה, אֲבָל בְּעָלְמָא גַּם ב"ד לָא שָׁיְיכָא בְּגַוָּהּ, אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁהֶפְקֵר ב"ד הֶפְקֵר, רַק מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הל' תְּרוּמוֹת הָוֵי רְאָיָה, וְעוֹד כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל דְּלֹא שַׁיָּיךְ אָדָם מַסְכִּים עַל דַּעַת ב"ד כְּלָל גַּבֵּי שׁוֹטָה וְהַגְּמָ' פָּרִיךְ בְּעִיקָּרוֹ רַק בְּהָיָה במדה"י אוֹ חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים ודו"ק, וְיֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם סוֹף הל' נְחָלוֹת דִּין י"א דְּמִי שֶׁנִּשְׁתַּטָּה אוֹ שֶׁנִּתְחָרֵשׁ ב"ד פּוֹסְקִין עָלָיו צְדָקָה, עיי"ש וְכָתַב הכ"מ הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּמִסְתָּמָא כָּל אָדָם נִיחָא לֵיהּ לְמֶעֱבַד צְדָקָה מְמוֹנוֹ וכו' עיי"ש וּמֻכְרָח דְּזָכִין לְאָדָם גַּם בח"ש וויל"ע לפמש"כ וְעַיֵּין באב"מ סי' ע"א ס"ק ה' יעו"ש בְּאוֹרֶךְ בְּהַסְבָּר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְכִדְבָרָיו בקצה"ח שָׁם הַנָּ"ל וְקִצַּרְתִּי: כֵּן הֵעִיר שָׁם בבא"י מֵהָא שֶׁכָּתַב רַשְׁ"י לְקַמָּן כ"ז בד"ה וְקִנְּא וְהֵבִיא וכו' וְאִי קַשְׁיָא בְּקִנּוּי נָמֵי כְּתִיב אֶת אִשְׁתּוֹ דְּמַשְׁמַע דְּבַעַל

מְקַנֵּא וְלֹא אַחֵר, הָא מִתְרַבֵּי מֵאִישׁ אִישׁ דְּמְקַנְּין לְאֵשֶׁת חֵרֵשׁ עכ"ל, ולפ"ז שַׁפִּיר הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' דלר"י מִנָּלַן אֵשֶׁת חֵרֵשׁ דְּמְקַנְּין דא"ל מִתּוֹרַת זְכִיָּה מִדְּרַבָּנָן דְּהָא מַשְׁמַע וְקִנֵּא וְלֹא אַחֵר כמש"כ רַשְׁ"י הַנָּ"ל וְכֵינָן דְּלָא מִתְרַבֵּי מֵאִישׁ אִישׁ א"כ יֵשׁ לָדוּן מִיעוּט הַנָּ"ל וְלוּלֵי דְּבְרֵי רַשְׁ"י הַנָּ"ל י"ל דְּדַוְקָא גַּבֵּי וְהֵבִיא אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ דִּכְתִיב ,,הָאִישׁ" בְּזֶה י"ל דִּמְמַעֵט לְהוּ וכמש"כ הַתּוֹסְ' בב"מ (דצ"ו) בד"ה שָׁלִיחַ וכו' דְּאִישׁוּת מַשְׁמַע דְּלָא שָׁלִיחַ וכו' וְלֹא גַּבֵּי וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ דְּהָא לָא כְּתִיב וְקִנֵּא הָאִישׁ וכו' את"ד.

וּבָזֶה י"ל קָצַת דְּבַפְּסוּק לָמַד כְּתִיב אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹור עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וכו' וַהֲוָה כְּמוֹ שֶׁכְּתִיב וְקִנֵּא אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁכְּתִיב בְּרִישָׁא דִּקְרָא, גַּם יֵשׁ לְפַלְפֵּל בָּזֶה דְּלִפְלֻגְתַּת ר"י ור"י בב"מ שָׁם בַּהֶפְרָה ע"י שָׁלִיחַ וכו' אֶפְשָׁר דה"ה בְּקִינּוּי דִּכְתִיב שְׁנֵי פְּעָמִים וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ דְּמַשְׁמַע ג"כ בַּעְלָהּ דַּוְקָא וְלֹא שְׁלוּחוֹ וְלָכֵן ר"י לָא ס"ל כְּלָל דְּמְקַנְּין לְאֵשֶׁת חֵרֵשׁ מִשּׁוּם דְּהָאנְתְמַעֵט שְׁלִיחוּת וה"ה זְכִיָּה משא"כ לר' יְהוֹנָתָן עיי"ש בבא"י, וְעַיֵּין במד"ר פ' נָשׂא סי' ל"ג שֶׁאָמַר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ הָאִישׁ מַשְׁקֶה וְאֵין ב"ד מַשְׁקִין אוֹ הָאִישׁ מְקַנֵּא וְאֵין ב"ד מַקְנִין דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקִנֵּא לְרַבּוֹת ב"ד שֶׁיְּקַנְּאוּ ע"כ דְּמַשְׁמַע דַּוְקָא ב"ד וְלֹא אַחֵר וּמְבֹואָר דִּבְרֵי רַשְׁ"י בַּמִּדְרָשׁ הַנָּ"ל וְהָכִי אִיתָא בַּיְרוּשַׁלְמִי, וְעַיֵּין בְּעֹנֶג יו"ט הַנָּ"ל שֶׁהֵעִיר בָּזֶה דמנ"ל דְּמִרַבֵּינַן דַּוְקָא לב"ד וְלֹא לַשְׁלִיחַ אַחֵר כֵּיוָן דְּמִצַּד זְכוּת הוּא עיי"ש, וְהִנֵּה שְׁנֵיהֶם לֹא הִזְכִּירוּ כְּיסוֹד לְדִבְרֵיהֶם דִּבְרֵי הנוב"ת חאהע"ז סי' קנ"ט שֶׁכָּתַב לְהַסְתַּפֵּק אִם יָצָא הַבַּעַל חָבִית הָאֲסוּרִים וְאָמַר שֶׁלְּמַפְרֵעַ לֹא הָיָה נִיחָא לֵיהּ בְּקִינּוּי שֶׁגַּם הוּא יָדַע שֶׁאִשְׁתּוֹ עוֹבֶרֶת ע"ד וְאַפ"ה לֹא רָצָה לְקַנֵּא לָהּ אַף דַּאֲנַן קיי"ל דְּאַחַר סְתִירָה א"י לְמִחֹול אֲבָל אִם אָמַר שֶׁהַקִּינּוּי לָא הָיָה נִיחָא לֵיהּ לְמַפְרֵעַ אֵינָהּ אֲסוּרָה עָלָיו וכו' וְכֵן כָּתַב שהב"ד בְּעַצְמָם צְרִיכִים לְקַנֵּא לָהּ וְלָא מָצוּ לְשָׁלוֹחַ אֶצְלָהּ שְׁלִיחָא דב"ד לְקַנֵּא לָהּ, חֲדָא שֶׁגַּם עַל הַבַּעַל אֲנִי מְסַוֵּפֵק אִם יָכוֹל לְשַׁוּוֹיֵי שָׁלִיחַ לְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ וְאַף דְּבָכָל הַתּוֹרָה שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ אֲבָל לֹא לָחוּב וכו' וְהָא דב"ד מַקְנִין לָהּ וְהֵם שְׁלוּחֵי הַבַּעַל כמש"ל שֶׁאנֵי ב"ד דְּרַחֲמָנָא רַבִּי לְהוּ וכו', וְעוֹד אֲפִילּוּ אִם הַבַּעַל מָצִי מְשַׁוֵּי שָׁלִיחַ לְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ מ"מ הב"ד לָא מָצֵי מְשַׁוְּוֵי שָׁלִיחַ דְּאִינְהוּ גּוּפַיְיהוּ שְׁלוּחֵי דְּבַעַל וְאֵין שָׁלִיחַ עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ בָּמָה שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מִילֵּי וּמִילֵּי לָא מִמְסְרֵי לְשָׁלִיחַ וכו' את"ד וְשַׁיְּיכוּת ד"ז דְּמִילֵּי לָא מִמְסְרֵי וכו' צ"ע לִי הַקָּטָן, הַלֹּא אֵין זֶה אֶלָּא לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא שֶׁהַתּוֹרָה נָתְנָה כֹּחַ לב"ד ע"י כָּל כֹּחַ שֶׁבְּיָדָם, וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א סי' שנ"ז בְּעִנְיָן אִי יָכְלוּ לְקַיֵּם מִצַּוֹת שְׁרִיפָה ע"י שָׁלִיחַ עַכּוּ"ם עייש"ה, וְרָאָה מש"כ בָּזֶה בבא"י אור"ח סי' י"ד עָנָף ה' וצ"ע, וּלְכַוָּנָה רְחוֹקָה הָיָה אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ בָּזֶה דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ רַבָּה פ' הַנָּ"ל שֶׁאָמַר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ע"י יִשְׂרָאֵל מַקְנִין וְאֵין מְקַנְּאִין לֹא ע"י גּוֹיִם וְלֹא ע"י תּוֹשָׁבִים עיי"ש וּבְמָקוֹם שֶׁם הָעִיר דְּהָא בְּסוֹטָה (דכ"ו) מַסְקִינַן דְּמְקַנְּאִין עַל יָדָן עיי"ש, דִּלְפִי הַנָּ"ל א"ל דב"ד שׁוֹלְחִין לְקַנָּאוֹת ע"י יִשְׂרָאֵל אֲבָל לֹא ע"י גּוֹי וְתוֹשָׁב שֶׁאֵין לָהֶם שְׁלִיחוּת וְרָאָה בפמ"ג בְּפִתְיחָה ודו"ק, וְעַיֵּין בְּבַאֵר הֵיטֵב סי' קע"ח סק"ו דה"ה אִם קִנְּאוּ לָהּ עַל פִּי שָׁלִיחַ בְּשֵׁם הכנה"ג הַגָּהוֹת הַטּוּר וְעַיֵּין בפ"ת שָׁם ס"ק כ"ו בְּשֵׁם הח"ס ז"ל, שׁוּב מָצָאתִי בְּמִקְרֶה בְּשׁוּ"ת מַחֲנֶה חַיִּים חאהע"ז שֶׁמַּתְמִיהַּ עַל הנוב"י הַנָּ"ל דְּהָא אֵין זֶה חוֹב שֶׁלֹּא תּוּכַל לְסְתּוֹר עִם אִישׁ זֶה אַדְּרַבָּה זֶה דַּת יְהוּדִית שֶׁלֹּא תִּסְתּוֹר עִם שׁוּם אִישׁ זָר וְאִם תִּסְתּוֹר עַצְמָהּ אַחַ"כ עִם הַנֶּחְשָׁד וְתִשְׂהֶה כְּדֵי טֻמְאָה הִיא בְּעַצְמָהּ תִּגְרוֹם הַחוֹב ע"י מַעֲשֶׂיהָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה חוֹב לָהּ שֶׁתֵּאָסֵר עַל בַּעְלָהּ וְכֵן פָּסַק במ"ח

דְּמְהַנֵּי ע"י שָׁלִיחַ וְעַיֵּין בְּשוּ"ת ח"ס סי' צ"ו וכו' (כִּדְבְרֵי הפ"ת הַנָּ"ל) וְגַם א"כ כָּל אִשָּׁה שֶׁאֵין בַּעְלָהּ בְּבֵיתָהּ לֹא תָּבוֹא לב"ד וּמִמֵּילָא אֵין לָהּ פַּחַד הַשְׁתִּיָּה (אֵין דְּבָרָיו מוּבָנִים דבלא"ה אֵין מַשְׁקִים ע"י קִינּוּי ב"ד) וְגַם א"כ דְּנִימָא דְּגַם הַבַּעַל לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ א"כ כִּי אָמַר בְּרִישׁ סוֹטָה לָא לֵימָא אִינָשׁ בזה"ז וכו' הֲרֵי יָכוֹל לוֹמַר ע"י שָׁלִיחַ דְּלָא הָוֵי אֲסוּרָה עָלָיו וצ"ע, וְז"ל כנה"ג סי' קע"ח לְעִנְיַן הֲלָכָה כָּתַב בִּתְשׁוּבַת כ"י להר"ר אֱלִיעֶזֶר דְּיִלְמְגוּדוּ דְּקִינּוּ ע"י [עַצְמוֹ] רָאוּי לָחוּשׁ לָהּ וה"ה אִם קִינֵּא לָהּ עפ"י שָׁלִיחַ דששא"כ וה"ה אִם קִינֵּא לָהּ עפ"י שְׁנַיִם שְׁלוּחִים הֵן הֵן עֵדָיו, וְכֵן מָצָאתִי בִּתְשׁוּבָה כת"י לַגָּדוֹל אֶחָד עיי"ש, וְנִרְאֶה דַּאֲפִילּוּ אִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ לְקִינּוּי, מ"מ אֵין יָכוֹל לְהַשְׁקוֹת ע"י דְּלָא עֲדִיף מב"ד וז"פ, וְעַיֵּין דְּגוּמָא לָזֶה בְּתוֹסָ' בב"ת (פ"ב ע"א) ד"ה עַד שֶׁתְּהֵא לָקוּחַ וכו' פֵּ"ה דְּקוֹרִין בְּעָלִים דששא"כ וכו' וְאֵין נִרְאֶה שֶׁיִּקְרְאוּ בְּעָלֶיהָ כִּדְמַשְׁמַע בַּיְרוּשַׁלְמִי וְרָאָה בְּגִיטִּין מ"ז ע"ב ד"ה בְּצָרָן וְשִׁיגְּרָן וכו' וְכֵן מִסְתַּפְּקָנָא בְּקִינּוּי ע"י כְּתָב אִי מְהַנֵּי וְיָדוּעַ שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן לְעִנְיַן גֵּירוּשִׁין בִּכְתִיבַת הַבַּעַל וְקַצָּרְתִּי, וּלְהָנָךְ פּוֹסְקִים דְּמְהַנֵּי קִינּוּי דְּבַעַל ע"י שָׁלִיחַ, ל"ק דא"כ למ"ל קְרָא לְרַבּוּיֵי דב"ד מַקְנִין לָהּ, די"ל דְּאָתֵי לְרַבּוּיֵי דְּנַעֲשׂוּ שְׁלוּחִים אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וז"פ, אַחֲרֵי כּוֹתְבֵי זֶה מָצָאתִי שֶׁבַּדָּבָר אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהָעִיר עַל דִּבְרֵי הבא"י הַנָּ"ל שֶׁבְּשוּ"ת עֵין יִצְחָק ח"ש סי' נ"ב עָנָף ד' שֶׁזָּקֵנִי ת"ח הָאֲמִיתִּיִּים כ"ז שֶׁמַּזְקִינִין דַּעְתָּן מִתַּיְשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם וּבִרְאָיָ' אַחַת שֶׁהֵבִיא שָׁם לְעִנְיַן מְזַכִּין גֵּט בְּמָקוֹם חֲלִיצָה מִסּוּגְיָא דִּידַן כָּתַב לִדְחוֹת בזה"ל, אַף אִם נִדְחוֹק לְחַלֵּק דשא"ה בעע"ד דְּלָכֵן מֵינָח נִיחָא לֵיהּ מִשּׁוּם דִּמְאוֹסִי' בְּעֵינוֹ וְלֹא מֵחֲמַת הַמִּצְוָה לְגָרְשָׁהּ וּבֶאֱמֶת זֶהוּ דּוֹחֵק דְּהָא הב"ש בסי' ק"ז ס"ק ח' כָּתַב דְּאִם לֹא זִנְּתָה בְּעֵדִים אֵינָהּ מְאִיסָה לֵיהּ, וְגַם אִם זִנְּתָה בְּעֵדִים לֹא בָּרוּר כ"כ לוֹמַר דְּמְאִיסָה לֵיהּ כִּדְאִיתָא הָתָם וּבְדוֹחֵק יֵשׁ לְחַלֵּק עוֹד דשא"ה דְּגוּף הַקִּינּוּי הָוֵי מִצְוָה משא"כ בנ"ד דְּגוּף הַגֵּירוּשִׁין לָא הָוֵי מִצְוָה עכ"ז כֵּיוָן דְּאֵין הַכְרָעָה בְּרוּרָה בֵּין הַהּ דְּסוֹטָה לנ"ד וכו' יע"ש הֲרֵי שֶׁהִרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ במש"כ קָצָת וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה וְעַיֵּין שָׁם עוֹד בְּעָנָף ד' וה' בס' נ"א וְעוֹד בכ"ד בְּעִנְיַן זְכוּת גָּמוּר אִי יָכוֹל לְמְחוֹת, וְכֵן מָצָאתִי שֶׁהֵעִיר כְּסָבָרָתִי בְּעֵין יִצְחָק הַנָּ"ל סי' ע"ט לְבֶן הַמְחַבֵּר אוֹת נ"ז דְּמַה שהב"ד מַקְנִין לְכָל אֵלֶּה נִרְאֶה דְּאָמְרוּ זֶה מִסְּבָרָא מִשּׁוּם מֵהֲחִיּוּב מֻוָּטָל עַל ב"ד לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁלֹּא יהי' הָעָם נִכְשָׁלִין בַּעֲבֵירוֹת וְלָכֵן מַקְנִין לְהַפְרִישָׁם מֵאִיסּוּר וא"כ בְּמָקוֹם דהב"ד שָׁמְעוּ אֲשֶׁר יֵשׁ עֵדִים הַיּוֹדְעִים שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ לָמָּה לֹא יהי' מְחֻיָּבִים לַחְקוֹר ע"ז וכו' עיי"ש, וְזֶה אֲשֶׁר פָּסַק הָרַמְבַּ"ם פ"ו מהל' יו"ט דִּין כ"א חַיָּבִין ב"ד לְהַעֲמִיד שׁוֹטְרִים בָּרְגָלִים וכו' וְיָבוֹאוּ לִידֵי עֲבֵירָה וְכֵן יִזֶּה בְּדָבָר זֶה לְכָל הָעָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעָרְבוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים בְּבָתֵּיהֶם לְשִׂמְחָה וְלֹא יִמָּשְׁכוּ בַּיַּיִן שֶׁמָּא יָבוֹאוּ לִידֵי עֲבֵירָה עי"ש וְהֶוְעְתַּק בש"ע אור"ח עיי"ש ובמ"מ דִּין כ"א, וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ דְּבָרָיו שֶׁל אַבָּא אֲבִי יִשְׂרָאֵל בבא"י ובעי"צ הַנָּ"ל: שָׁם אֶלָּא לְאַחַר סְתִירָה אֵינוֹ מָחוּל ש"מ ע"כ, עַיֵּין מנ"ח מ"ע שְׁסָ"ה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הר"ד עֲרֵמָאה דְּתִיכֵף אִסְנַסְתְּרָה אפי' קוֹדֶם שֶׁשָּׁהֲתָה שִׁיעוּר טֻוְמְאָה לָא מְהַנֵּי מְחִילָה וְלֹא כ' רְאָיָה לָזֶה יעי"ש.

וְעַיֵּין בנוב"ת סי' ק"ס חאהע"ז שֶׁהִסְכִּים לְדִבְרֵי הַשּׁוֹאֲלִים אִם הָא דְּבָעִינַן כְּדֵי טֻוְמְאָה אִם הַכַּוָּנָה רַק לְאַפּוּקֵי אִם וַדַּאי לֹא שָׁהוּ כְּדֵי טֻוְמְאָה אֲבָל אִם הָעֵדִים בָּאוּ וּמְצָאוּם בְּסֵתֶר וא"י כַּמָּה זְמַן שָׁהוּ בַּסֵּתֶר אוּלַי מְחַשֵּׁב סְתִירָה אֲבָל לֹא הַחְלָטְתִּי הַדָּבָר דְּהָא הַטַּעַם דְּנָאֶסְרָה אַחַר קו"ס הִיא מִשּׁוּם דְּרִגְלַיִם לַדָּבָר וכו' וְלָא מִקְרֵי רַגְלַיִם לְדָבָר אא"כ הרגל"ד

מוֹרִים שֶׁזִּיּנְתָּה וּכְשֶׁשָּׁהֲתָה כְּדֵי טֻמְאָה רגל"ד שֶׁזִּיּנְתָּה עַתָּה אֲבָל תְּחִילַּת סְתִירָה הוּא רַק רגל"ד שֶׁרְצוֹנָהּ לִזְנוֹת וע"ד כֵּן נִכְנְסָה עִמּוֹ לְבֵית הַסֵּתֶר אֲבָל אַכַּתִּי אֵין רַגְלַיִם לַדָּבָר שְׁנַעֲשֵׂית מַחְשַׁבְתָּם וכו' יעו"ש, ולפ"ד אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר קְצָת דִּבְרֵי הר"ד עֲרֵמָאה, מְשׁוּם דְּעַל הָרָצוֹן לִזְנוֹת נָמֵי הָוֵי רגל"ד שֶׁשָּׁפִיר קָנֵא לָהּ וְשׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְמָחוֹל ודו"ק, וְכֵן כָּתַב בְּפַשְׁטוּת בְּשׁו"ת מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ (סי' ס"ח) דִּבְאֵין יוֹדֵעַ שֶׁשָּׁהֲתָה כְּדֵי טֻמְאָ' אֲפִילּוּ יֵשׁ עֵדִים שֶׁיָּצְאוּ מִבֵּית הַסֵּתֶר וא"י אִם שָׁהוּ כְּדֵי טֻמְאָ' לָא מַקְרֵי סְתִירָ' וְכֵן מַשְׁמַע בְּסוֹטָה (ד"ב ע"ב) דְּקָאָמַ' לְכַמָּה שִׁיעוּר סְתִירָה כְּדֵי טֻמְאָה הוּא דַּאֲתָא וְאִם אִיתָא דְּבִסְתָם סְתִירָה אפי' א"י שֶׁשָּׁהוּ כְּדֵי טֻמְאָה חָשׁוּב סְתִירָה ע"כ קָרָא אָתְיָא אִם הָעֵדִים יוֹדְעִין שֶׁלֹּא שָׁהוּ בְּוַדַּאי א"כ פְּשִׁיטָא צְרִיכָא לְמֵימַר מה"ת לָחוּשׁ לְטֻמְאָה א"ו בָּעֵינַן ש דְּעוּ הָעֵדִים שֶׁשָּׁהוּ כְּדֵי טֻמְאָה עכ"ל וְכַוָּנָתוֹ כמש"כ הנוב"ת הַנָּ"ל, וְעַיֵּין בפ"ת סי' קע"ח ס"ק ט"ו בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת בֵּית דָּוִד סי' כ"ה: (שַׁיָּיךְ לְעֵיל עַל דִּבְרֵי הַבְּאֵר יִצְחָק) וּמָצָאתִי ת"ל בְּקִרְיַת סֵפֶר לְמָרָן המבי"ט זַ"ל בהל' סוֹטָה פר"א שֶׁכָּתַב חֵרֵשׁ אוֹ שׁוֹטֶה אוֹ שֶׁאֵינוֹ בָּעִיר אוֹ חָבוּשׁ וְשָׁמְעוּ שֶׁהָיוּ מְרַגְּנִין אַחֲרֶיהָ ב"ד קוֹרְאִין אוֹתָהּ וְאוֹמְרִים לָהּ אַל תִּסָּתְרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי דִּכְתִיב אִישׁ וכו' רִיבָּה ב"ד וְאִם רָאוּ ב"ד שֶׁנִּסְתְּרָה עִמּוֹ אַחַ"כ אוֹסְרִין אוֹתָהּ עַל בַּעְלָהּ נִרְאֶה דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן דִּקְרָא דְּאִישׁ אִישׁ לָא אִיצְטְרִיךְ לֹא לְאָוְסָרָהּ לַבַּעַל וְלַבּוֹעֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּתוֹסָ' פֶּרֶק אֲרוּסָה עכ"ל וְאַף שֶׁדְּבָרָיו הָאַחֲרוֹנִים צ"ע מ"מ מְבֹאָר דַּעְתִּי הַגְּדוֹלָה שֶׁכָּל עִיקַּר דִּין זֶה דב"ד מַקְנִין לָהּ הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן וא"ש בְּכַמָּה עִנְיָנִים, וְנֶעְלַם זֶה מִבְּאֵר יִצְחָק זַ"ל הַנָּ"ל: שָׁם דַּף כ"ה ע"ב מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ וכו' לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה דִּבְרֵי ר"מ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יָכוֹל הוּא לְהַפְרִישָׁהּ וּלְהַחְזִירָהּ לאח"ז, וא"כ אָזְלִינַן בָּתַר דְּרַבָּנָן אַף שֶׁמִּדְּאוֹרַיְיתָא רְאוּיָ' הִיא רַק מִדְּרַבָּנָן א"ר, וּבְסֻכָּה כ"ג ע"ב בְּעוֹשָׂה סֻכָּה ע"ג בְּהֵמָה ס"ל לר"מ דְּכָשֵׁר דְּמִקְרֵי רְאוּיָ' לְשִׁבְעָה כֵּיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא מַחֲזֵי חָזֵי וְרַק רַבָּנָן גָּזְרוּ מִקְרֵי רְאוּיָ' לְשִׁבְעָ' וּמַדּוּעַ כָּאן אינ' שׁוֹתֶת עִיּוּן בְּהַגָּהוֹ' רצ"ח כָּאן וְזַ"ל אֲבָל חֲכָמִים דר"מ כָּאן אָזְלִי לְשִׁיטָתַיְיהּ' כֵּיוָן דא"ר מִדְּרַבָּנָן מִקְרֵי א"ר לִשְׁתַיָּה, אֶלָּא דְּסִיָּבָה אַחֶרֶת יֵשׁ בְּכָאן שֶׁיָּכוֹל לְהַפְרִישָׁהּ וכו' וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מִלֹּא הָרוֹעִים הָכָא שֶׁכּוֹתֵב לְעַיֵּין בְּסִפְרוֹ הַגָּדוֹל מִלֹּא הָרוֹעִים עֵרֶךְ אִיסּוּר דְּרַבָּנָן יע"ש וְאֵין סִפְרוֹ בְּיָדִי וְכֵן הִקְשָׁה בָּזֶה בַּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן וְתֵירֵץ דשא"ה דְּאֵין הָאִיסּוּר בְּגוּפוֹ שֶׁל דָּבָר רַק הַיּוֹם גּוֹרֵם, משא"כ הָכָא דְּהָוֵי הָאִיסּוּר בְּגוּפוֹ וְהָכִי מְחַלֵּק הֶמָּרְדְּכִי בפ' לה"ג גַּבֵּי מהב"ע בֵּין אִיסּוּר שֶׁהוּא מִצַּד עַצְמוֹ כְּמוֹ טֶבֶל לְאִיסּוּר שֶׁהַיּוֹם גּוֹרֵם כְּמוֹ מֻוקְצֶה עיי"ש ומש"כ בְּעִנְיַן ת"כ בְּסוֹטָה לָמֶ"ד כְּתֻבָּה דְּרַבָּנָן בָּר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּחִידּוּשַׁי לְעֵיל (די"ז) דַּף ע"ו מִדַּפֵּי הַסֵּפֶר, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ הַתּוֹסָ' גִּיטִּין שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם, וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּשׁו"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' ט"ז י"ז שעפ"י דְּבָרָיו שָׁם עַל דִּבְרַת השעה"מ הל' לוֹלָב י"ל ג"כ קַוְשְׁיָא זוֹ עיי"ש, וְעַיֵּין בְּעִנְיָן זֶה בכ"מ וּבְמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ הל' נַעֲרָה בְּתוּלָה לְעִנְיַן אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן וְכֵן בַּחֲלוּצָה כָּאן ובתויו"ט כָּאן וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא בְּשִׁבְיל דָּבָר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ וּמָסַר לִי לְהַדְפִּיס כְּבוֹד הַגָּאוֹן הָאַדִּיר חָרִיף עָצוּם וכו' כקש"ת רבי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א מִפִּיו יִקָּרֵא אֵלַי וַאֲנִי כּוֹתֵב עַל הַסֵּפֶר בַּדְיוֹ לְתָרֵץ הֶעָרַת הָאַחֲרוֹנִים הַנָּ"ל בִּסְתִירַת דִּבְרֵי ר"מ הֲדָדֵי מִסֻּכָּה דְּשָׁם לְדִין דְּסוֹטָה הָכָא, וְהוּא א) שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר בְּהָא דר' יְהוּדָא אוֹמֵר שָׁם דְּפָסוּל מ"ט דר"י סֻכָּה שא"ר לְשִׁבְעָה לֹא שְׁמָהּ סֻכָּה ופרש"י וְהַשְׁתָּא דְּגָזוּר רַבָּנָן אֵין עוֹלִין לָהּ נִמְצֵאת שא"ר לְיוֹם רִאשׁוֹן ע"כ, וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת הָא הָכָא רַק ארי' הוּא דְּרִבִּיעַ

עֲלָהּ, וא"כ הֲרֵי אַשְׁכְּחַן בְּיוֹמָא (דַּף ח') גַּבֵּי כה"ג ביוכ"פ אע"ג דְּאִסּוּר הוּא בּוֹ בְּהַצִּיץ בכ"ז הָוֵי רָאוּי וְלָא דָּמֵי לְנִשְׁבָּר הַצִּיץ דַּהֲוָה א"ר בְּעַצְמוּתוֹ (א"ה עַיֵּין שָׁם בְּרָשָׁ"שׁ וברצ"ח ומש"כ בְּסִפְרִי או"ת בִּדְרוּשׁ לְדִינֵי תְּפִילִּין דמ"א ע"ב) וה"נ רַק ארי' הוּא דְּרָבְיעַ עֲלַיְהּ והו"ל רָאוּי? ב) וְיֵשׁ לְיַישֵׁב וּבְהָקְדֵּם מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַרְגִּישׁ עוֹד בָּהָא שפרש"י שָׁם בְּמַתְנִיתִין דְּסֻוָּכָה (כ"ד ע"ב) דְּתָנַן בָּאֵילָן אוֹ עַל גַּבֵּי גָּמָל כְּשֵׁרָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ ביו"ט ופרש"י בד"ה כְּשֵׁרָה לְחֲזוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד וְאַף ביו"ט אִם עָבַר וְעָלָה לָהּ יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ עכ"ל וְצָרִיךְ לְהָבִין הָא לִכְאוֹרָה הָוֵי זֶה מהב"ע וא"י יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּמִצָּוָה הב"ע כַּיָּדוּעַ ומ"ט דר"מ דְּמַכְשִׁיר ע ג) ועכצ"ל בִּפְשִׁיטוּת מִשּׁוּם דְּהָוֵי רַק עֲבִירָה דְּרַבָּנָן וּלְכָךְ לָא אָמְרִינַן לִפְסֹל בָּהּ מִשּׁוּם חִסָּרוֹן שֶׁבָּאָה בַּעֲבִירָה דַּעֲבִירָה דְּרַבָּנָן א"י לִפְסֹל בְּכוֹחָהּ מִצָּוָה דְּאוֹרָיְיתָא וְטַעְמָא טְעִים בָּהּ, מִשּׁוּם דְּהָא מהב"ע דְּפָסוּל יָלְפִינַן מִגָּזֵל (עַיֵּין סוֹטָה ל' א') א"כ יָלְפִינַן רַק כְּעֵין גָּזֵל דְּהָוֵי עֲבִירָה דְּאוֹרָיְיתָא, אֲבָל לֹא בַּעֲבִירָה וה"ה גָּזֵל דְּרַבָּנָן אֶלָּא דַּעֲדַיִין יֵשׁ לִסְתּוֹר זֶה וּלְפַקְפֵּק בָּהּ דִּלְכְאוֹרָה לפ"ז יהי' דִּבְרֵי רַשׁ"י סְתָרַאי נִינְהוּ שֶׁהֲרֵי בִּפְסָחִים (ל"ה ב') גַּבֵּי וְלֹא בְּטֻבָּל פָּרִיךְ פְּשִׁיטָא וּמְשַׁנֵּי ל"צ בְּטֻבָּל טָבוּל מִדְּרַבָּנָן וכי', ופרש"י וְאַפֵּ"ה מִצָּוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה הִיא חָשִׁיב לָהּ וכו' יעו"ש, (א"ה עַיֵּין שעה"מ בָּזֶה וּבְסִפְרִי או"ת בַּאֲרִיכוּת).

ד) אֲבָל י"ל דְּהָא גּוּפָא תַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דִּידַן דר"מ ור"י, דלר"י דס"ל דְּרַבָּנָן חָשׁוּב כְּדְאוֹרָיְיתָא וּפוֹסֵל בְּסֻוָּכָה שא"ר לִשְׁבָעָה מִדְּרַבָּנָן, א"כעֲבֵירָה דְּרַבָּנָן נָמֵי בְּכוֹחָהּ וְחִיּוּקָהּ לִפְסֹל לְגַבֵּי מִצָּוָה דְּאוֹרָיְיתָא מִשּׁוּם מהב"ע וְלֹא יָצָא יד"ח, משא"כ לר"מ דְּמַכְשִׁיר בְּסֻוָּכָה, וּמִשּׁוּם דְּאֵין דְּרַבָּנָן חָשׁוּב כְּמוֹ דְּאוֹרָיְיתָא וע"כ אֵין חֲשִׁיבוּתָא נָמֵי לִפְסוֹל הַמִּצָוָה וּמִצָּוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה דְּרַבָּנָן, נָמֵי יד"ח שַׁפִּיר, וְאֵינוֹ פּוֹגֵם אֶת הַדְּאוֹרָיְיתָא כְּלָל וּכְלָל, וּמֵעַתָּה מוּבָנִים דִּבְרֵי רַשׁ"י שֶׁפֵּירֵשׁ כֵּן בַּמִּשְׁנָה דְּסֻוָּכָה שָׁם וְהַמִּשְׁנָה אַתָּא כר"מ כְּמוֹ שֶׁאָמַר בַּגְּמָרָא מַתְנִי' מַנִּי ר"מ הִיא, וְאַלִּיבָּא דר"מ עַצְמוֹ שַׁפִּיר כָּתַב דְּאִם עָבַר וְעָלָה יָצָא יד"ח אַף ביו"ט, דִּלְדִידֵיהּ אַף שֶׁבָּאָה ע"י עֲבֵירָה, אֶלָּא שֶׁהָעֲבֵירָה הוּא דְּרַבָּנָן, לָא חָשִׁיב לִפְגֹּם הַמִּצָוָה וְשַׁפִּיר יָצָא יד"ח, משא"כ בִּפְסָחִים שָׁם כָּתַב לְפָרֵשׁ אַלִּיבָּא דַּהֲלָכָה דְּפָסְקִינַן כר"י (בָּהָא עי' הֵיטֵב בשעה"מ הל' לוּלָב עַל דַּעַת הרי"ץ גִּיאוּת שֶׁפָּסַק הֲלָכָה כר"י עי"ש הֵיטֵב פ"ח הל' א' ד"ה וּמֵעַתָּה) א"כ אַף מהב"ע דְּרַבָּנָן כְּמִי לֹא יָצָא וּפָסוּל גַּבֵּי הַמִּצָוָה כַּאֲשֶׁר בֵּיאַרְנוּ לְנָכוֹן ה) וּלְפִי דְּבָרֵינוּ נִיחָא לָנוּ עַכְשָׁיו לְהָבִין טַעְמָא דר"י דר"י ס"ל דְּפָסוּל מִשּׁוּם שא"ר לִשְׁבָעָה מִצַּד זְמַן הָאִיסּוּר וְהִקְשִׁינוּ לְעוֹל וְהָא רַק ארי' הוּא דְּרָבְיעַ עלי' וּמַדּוּעַ מַקֵּרֵי א"ר לִשְׁבָעָה, וּמִצַּד עַצְמוֹ רָאוּי הוּא א דְּיֵשׁ לוֹמַר ולר"י לְשִׁיטָתוֹ לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ יִתְחַיֵּיב מִזֶּה דְּאִם עָבַר וְעָלָה אה"נ דְּלָא יָצָא וא"כ אַחֲרֵי שֶׁגַּם אִם עָבַר וְעָלָה בְּדִיעֲבַד נָמֵי ל"י משו' מהב"ע שׁוּב לָא מִקֵּרֵי זֶה א"ר רַק משו' ארי' הוּא דְּרָבְיעַ עָלָהּ, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבֶאֱמֶת לֹא יָצָא בָּהּ יד"ח וְאֵינוֹ רָאוּי מִצַּד עַצְמוּתוֹ שֶׁל קִיּוּם הַמִּצָוָה בְּפוֹעַל, וַהֲוָה נָחְסַר אֶחָד מִתְּנַאי וְהַכְשֵׁרֵי הַסֻּוָּכָה, כֵּינָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּים בָּהּ מִצְוַת סֻוָּכָה וְהָוֵי א"ר מַמָּשׁ: וְאֵי"ל וּלְהָשִׁיב פְּשִׁיט עַל קֻוּשְׁיָתֵנוּ הַנַּ"ל ע"ד מש"כ בִּירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת גַּבֵּי קוֹרֵעַ עַל מֵתוֹ (עיי"ש פי"ג הֲלָכָה ג') אָמַר לוֹן תַּמָּן גּוּפָהּ עֲבֵירָה בְּרַם הָכָא הוּא עָבַר עֲבֵירָה (עיי"ש בְּפֵירוּשׁ הַמְפָרְשִׁים וְעַיֵּין בְּשוּ"ת חוּט הַמְשֻׁלָּשׁ להגרא"י מִוואִלְזִין זצ"ל פִּלְפּוּל אָרֹךְ בע"ז) וּלְפִי שֶׁהָעֲבֵירָה תְּלוּיָ' בִּזְמַן וְיוֹמָא דְּקָא גָּרַם וה"נ הָאִיסּוּר הָוֵי מִשּׁוּם יוֹמָא טָבָא, דְּקָא גָּרַם דְּאֵין עוֹלִין ביו"ט ולק"מ, לֹא כֵן דְּהָא אַפַּתִּי יֵשׁ לְחַלֵּק שֶׁהֲרֵי הָכָא גַּם

הַמְצוֹת עֲשֵׂה דְּסֵוְכָּה תְּלוּיָ' בַּזְמַן וא"ד לְהָתָם כֵּינָן דִּשְׁנֵיהֶם תְּלוּיִם בִּזְמַן דָּמֵי מַמָּשׁ לִשְׁנֵיהֶם אֵינָם תְּלוּיִם בִּזְמַן דמ"ש (א"ה וְהָעָרוֹתַי לכ"ג) וּמֵהָא דְּאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁם כָּךְ אֲנִי אוֹמֵר הוֹצִיא מַצָּה מרה"י לר"ה א"י בָּהּ יד"ח בְּפֶסַח ? בְּתִמְיהַ עיי"ש, (וּבִפְרִי חָדָשׁ לאור"ח תנ"ד בְּשֵׁם סֵפֶר בֵּית מוֹעֵד יעו"ש) יֵשׁ לְחַלֵּק דא"ד דְּהָתָם דְּהַמְצָוָה אֵינוֹ בְּהֶכְרֵחַ לְיוֹם הַשַּׁבָּת, אֶלָּא דְּמִקָּלַע לְפָעָמִים בְּשַׁבָּת, אֲבָל הָכָא הֲרֵי יו"ט רִאשׁוֹן דְּמְצִית סֵוְכָּה הָעִקָּרִית תְּלוּיָ' בִּזְמַן כְּמוֹ שֶׁהָעֲבִירָה תְּלוּיָ' בַּזְמַן וּבָזֶה יִתּוֹרַץ לָנוּ דְּקְדּוּק דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל שֶׁכָּתַב דא"ר לְשִׁבְעָה מִשּׁוּם דְּאֵין עֲיָלִין לָהּ נִמְצֵאת דא"ר לְיוֹם רִאשׁוֹן וּדְלֹא כְּפֵירוּשׁ הָרִיטְבָ"א וְעַיֵּין בְּשֶׁבַע שְׁטוּת לְהָרַשְׁבָּ"א סִיכָה דכ"א דְּמִפָּרֵשׁ לָהּ מִשּׁוּם דא"א לְשִׁבְעָה בְּלֹא שַׁבָּת וּבְהֶמָּה א"ר לְשַׁבָּת וְדָמְיָא כְּמוֹ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה יע"ש, וּבְבֵיאוּר דְּבָרֵינוּ הַנַּ"ל, א"ש דְּלְפֵירוּשׁ הָרִיטְבָ"א יְקֻשָּׁה מ"ט דר"י דְּפוֹסֵל כְּמוֹ שֶׁהֵעָרְנוּ אֲבָל לְפֵירַשׁ רַשְׁ"י נִיחָא ודו"ק וא"כ שׁוּב לֹא יֵנַח לָנוּ מ"ט לָא מִקְרֵי זֶה מהב"ע כֵּינָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם תְּלוּיָ' בִּזְמַן (וְעַיֵּין תוס' סֵוְכָּה ל' ע"א ד"ה מִשּׁוּם וכו') ומ"ט דר"מ דְּמַכְשִׁיר ועכצ"ל כְּמוֹ שֶׁיְּשַׁבְנוּ לְעֵיל דִּבְזֶה גּוּפָא פְּלִיגִי ר"מ ור"י: ולפ"ז נ"ל דְּאַפּוֹשֵׁי פְּלוּגְתָּא לָא מַפְשִׁינַן כַּיָּדוּעַ, וא"כ יֵשׁ לְחַדֵּשׁ ד"ח בְּשִׁיטַת ר"מ דע"כ לָא פְּלִיג עַל ר"י וּמַכְשִׁיר, אֶלָּא בִּתְרֵי דְּרַבָּנַן, אֲבָל בְּחַד דְּרַבָּנַן מוֹדֵי לר"י דְּמְעַכֵּב בִּדְאוֹרָיְיתָא, וְהָא דְּאָמְרִינַן בש"ם הָכָא דלר"מ לָא אָזְלִינַן בָּתַר דְּרַבָּנַן, מִשּׁוּם דְּכֵינָן דְּמִדְּאוֹרָיְיתָא מֵחֲזֵי חָזֵי, זֶה רַק דַּוְקָא בִּתְרֵי דְּרַבָּנַן, וְהוּא, לְפִי מַה שֶׁבֵּיאַרְנוּ דְּטַעֲמָא דר"י הוּא אַף שֶׁרַק אריי' הוּא דְּרִבִּיעַ עָלָהּ, אֶלָּא מִשּׁוּם דס"ל דְּאַף בְּדִיעֲבַד אִם עָלָה לֹא יָצָא וּמִשּׁוּם דמהב"ע דְּרַבָּנַן נָמֵי מְעַכֵּב וְלֹא יָצָא יד"ח, וא"כ לפמש"כ הַתּוֹסָ' בפ"ק דְּסֵוְכָּה דַּף ס' ע"א ד"ה הַהוּא וכו' (וְעַיֵּין תוס' יו"ט סֵוְכָּה וּבְכַמָּה פּוֹסְקִים (וְכֵן פָּסַק המבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר בכמ"ק וְחַד מִנָּהוּ בהל' צִיצִית) דמהב"ע עַצְמָהּ שא"י בָּהּ יד"ח הוּא רַק מִדְּרַבָּנַן אֲבָל מִדְּאוֹרָיְיתָא יָצָא וְלָא פְּסִיל בָּהּ הָעֲבִירָה כְּלָל וְכַמָּה מִן הָרְאשׁוֹנִים קָיְימִי בְּשִׁיטָתְהוּ וְרָאָה בשאג"א, בַּאֲרִיכוּת וְכֵינָן שֶׁכָּאן הָעֲבִירָ' עַצְמָהּ הוּא דרב' כַּנַ"ל וּפָסוּל זֶה דמהב"ע גּוּפָא הָוֵי ג"כ רַק מִדְּרַבָּ' א"כ הָוֵה לֵהּ תְּרֵי דרב' וְהָוֵי דְּוָמְיָא דְּמְקַדֵּשׁ בְּחָמֵץ דרב' בְּשָׁעוֹת דרב' דְּחוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשִׁין כמש"כ הַתּוֹסָ' פְּסָחִים ו' ע"ב ד"ה מְשֻׁשׁ וכו' וּבְתוֹסָ' חֻלִּין ז ד"ה מֵוָתָר מִיָּד וכו' עיי"ש, וּלְכָךְ מַכְשִׁיר ר"מ מִשּׁוּם דַּהֲוָה תְּרֵי דְּרַבָּנַן וְאָזְלִינַן בָּתַר דְּאוֹרָיְיתָא, אֲבָל בְּחַד דְּרַבָּנַן מוֹדֵי ר"מ לר"י דְּפָסוּל וְאָזְלִינַן בָּתַר הַדְּרַבָּנַן לְעַכֵּב אֶת הַדְּאוֹרָיְיתָא, אוּלָם ר"י לְשִׁיטָתוֹ כמש"כ הַתּוֹסָ' בִּבְרָכוֹת (ט"ו ע"א) וּבַמְּגִילָּה (י"ט ע"ב) וכ"ד ע"א ד"ה מִי דְּלָא ס"ל לְחַלֵּק בֵּין חַד דְּרַבָּנַן לִתְרֵי דְּרַבָּנַן וְגַם גַּבֵּי תְּרֵי דרב' ג"כ אָזְלִינַן בָּתַר הַדְּרָב' עיי"ש ומש"ה פּוֹסֵל אֲבָל לְדִידַן א"ש הַכֹּל דְּמֵחָלְקִינַן בֵּין חַד דרב' לִתְרֵי דרב' וְזֶהוּ שִׁי' ר"מ ג"כ, (א"ה עַיֵּין בְּבֵאֵר יִצְחָק סִי' כ"ו שֶׁהוֹכִיחַ ג"כ בַּאֲרֻכָּה דר"מ מְחַלֵּק בֵּין תְּרֵי דְּרַבָּנַן לְחַד דְּרַבָּנַן, ור"י אֵינוֹ מְחַלֵּק בֵּין תְּרֵי דרב' לְחַד דרב' עיי"ש) וּמֵעַתָּה מֻיָּשָׁב הֵיטֵב קו' הָאַחֲרוֹנִים הַנַּ"ל מִסּוּגְיָאן דִּידַן דְּגַבֵּי מְעֻבָּרֶת חֲבִירוֹ דַּהֲוָה רַק חַד דְּרַבָּנַן גַּם ר"מ מוֹדֶה דְּאָזְלִינַן בָּתַר דְּאוֹרָיְיתָא וא"ר לִשְׁתֵּיהֶן כַּמּוּבָן: וּבְהַנָּחָה סוֹבֶרֶת זוֹ יֵשׁ מָקוֹם בָּרֹאשׁ לְיַיְשֵׁב נָמֵי מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר דְּרַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ סוֹתֵר עַצְמוֹ בְּמַסֶּכֶת סֵוְכָּה גּוּפָא שֶׁסָּתַם בְּהָא דְּסֵוְכָּה עַל גַּבֵּי גַּמָּל כר"מ דְּאָזְלִינַן בָּתַר אַדְּאוֹרָיְיתָא, וְגַבֵּי אֶתְרוֹג שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה סְתָם דְּפָסוּל, וְאַף שֶׁיָּדוּעַ שִׁיטַת רבעהתו"ס וּדְעִימֵ' שֶׁתְּרוּמַת פֵּירוֹת הִיארַק דְּרַבָּנַן הֲרֵי דְּאָזְלִינַן בָּתַר דְּרַבָּנַן ? (א"ה עַיֵּין בשעה"מ וּבְשוּ"ת ש"צ הַנַּ"ל,) וּלְפִי דְּבָרֵינוּ אָתֵי שַׁפִּיר דְּנֶאֱמַר דְּרַבִּי נָמֵי מְחַלֵּק בֵּין חַד דְּרַבָּנַן לִתְרֵי

דְּרַבָּנָן וכר"מ, וְאַף דס"ל בִּמְגִילָּה דְּקָטָן כָּשֵׁר לקהמ"ג כר"י וא"כ אֵינוֹ מְחַלֵּק בָּזֶה וְכִדְמֻוָכָח מִסְּבָרַת הַתּוֹסָ' די"ט שָׁם, י"ל עפ"י מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ במק"א דְּהָא דס"ל לְרַבִּי כר"י בְּקֶרִיאַת הַמְּגִילָּה לָאו מַטַּעְמֵי' הוּא, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאָזֵיל לְשִׁיטָתוֹ בַּמְּכִילְתָּא פ' בְּשַׁלַּח דְּתָנֵי רַבִּי אוֹמֵר עוֹלְלִים אֵלּוּ עוֹלְלִים שֶׁבַּחוּץ וְיוֹנְקִים אֵלּוּ שֶׁעַל שְׁדֵי אִמָּן וכו' אֵלּוּ וְאֵלּוּ פָּתְחוּ פִּיהֶם וְאָמְרוּ שִׁירָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם עי"ש וא"כ לְפִי מַאי דְּאָמְרִינַן ספ"ק דְּמָגִילָּה הק"ו מַה מַּעֲבָדוּת לְחֵרוּת ועו' מִמָּוֶת לְחַיִּים לֹא כ"ש פרש"י דְּהָוֵי ק"ו מִשִּׁירָה עַל הַיָּם, וא"כ קְטַנִּים חַיָּיבִים במקמ"ג כִּגְדוֹלִים מֵהַהִּ ק"ו גּוּפָא אַלִּיבָּא דְּרַבִּי דֶּוֵמָיָא דְּשִׁירַת הַיָּם אֲבָל אה"נ דס"ל לְחַלֵּק בֵּין חַד דְּרַבָּנָן לִתְרֵי דְּרַבָּנָן כר"מ, ולפ"ז שַׁפִּיר סָתַם בְּסֵוָכָּה שע"ג הַגָּמָל וְאֵילָן דְּהָוֵי תְּרֵי דְּרַבָּנָן דְּכָשֵׁר כר"מ, אֲבָל בְּאֶתְרוֹג דְּתִרוּמָה דְּהָוֵי רַק חַד דְּרַבָּנָן סָתַם דְּפָסַל כְּרַבִּי יְהוּדָא שָׁאַף ר"מ מוֹדֶה כַּאֲשֶׁר בֵּיאַרְנוּ וּקְצָרָ' בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לְהַאֲרִיךְ עוֹד, וְעַיֵּין טעה"מ הל' מְכִירָה, ע"כ דִּבְרֵי הָרַב (א"ה וְעַיֵּין בְּשוּ"ת ר"ח כֹּהֵן רפפרט בחחו"מ בְּהַגָּהוֹת נָכְדּוֹ ז"ל ואכמ"ל וְעַיֵּין בְּתוֹרַת חֶסֶד לְהָרַב דְּלוּבְּלִין זצ"ל סי' ל"א בַּאֲרִיכוּת שֶׁהִקְשָׁה כֵּן עַל דִּבְרַת רַשֹּׁ"י דְּסֵוָכָּה הַנָּ"ל וּבְדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת הַנָּ"ל עיש"ה מְיַיֵּשֵׁב לָהּ מִשּׁוּם שֶׁתִּלְיָא בִּזְמַן כַּנַ"ל): וְאַעֲנָה אַף אֲנִי חֶלְקִי לְחַלֵּק בְּחִילּוּקָא דְּרַבָּנָן בֵּין הַאי מַרְבָּנָן לִדְעָלְמָא, דְּשָׁאנֵי מְנִיעַת שְׁתִיַּת סוֹטָה לִמְנִיעוֹת דְּעָלְמָא, דִּבְעָלְמָא ס"ל לר"מ דְּכָשֵׁר וְאֵין עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן מְעַכֵּב כֵּיוָן דְּמִדְּאוֹרַ' חָזֵי לֵיהּ משא"כ גַּבֵּי שְׁתִיַּת מֵי סוֹטָה, וּמִשּׁוּם דַּהֲלֹא חָזֵינַן לְגַבֵּי מהב"ע דְּעָלְמָא אִיכָּא קָצַת מַרְבָּנָן דְּבִשּׁוּגֵּ לֵיכָּא מִשּׁוּם מהב"ע לְעַכֵּב וְלִפְסוֹל עֲשַׂיִּית הַמִּצְוָה, כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיכוּ בָּזֶה הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל.

ובח"ס חִידּוּשֵׁי פ' לוּלָב הַגָּזוּל דַּף ל' בד"ה וְאוּלַי י"ל וכי' כָּתַב וְעַיֵּין ר"ת בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר ס"ל בְּשׁוּגֵּ לֵיכָּא מִשּׁוּם מהב"ע וא"כ לק"מ מִמַּצָּה שֶׁל טָבָל דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא לְשׁוּגֵּ א"נ לַאֲנָסוּהוּ יע"ש וּמִשּׁוּם דְּשׁוּגֵּ לָא חֲשִׁיב עֲבֵירָה כ"כ לִפְסוֹל הַמַּצָּה לְגַמְרֵי, וְגַבֵּי הַשְׁקָאַת מֵי סוֹטָה דְּבָעֵינַן שֶׁיִּהֵא מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן הַאי ,,נְקִיּוֹן" הָוֵי אפי' מֵרוֹשֶׁם עָוֹן דְּשׁוּגֵּ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ רבעהתו"ס וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים בַּאֲרִיכוּת במשל"מ פ"ב דִּין ח' וּמִשּׁוּם דְּהָכָא שָׁאנֵי דְּעִנְיַן בֵּירוּר נְסִיָּן זֶה וּלְהַמְחוֹת שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ לֹא נִיתַּן אֶלָּא עַל אוֹפֶן זֶה שֶׁיָּרֵא מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן כְּלָל וּכְלָל וַאֲפִי' שׁוּגֵּ (וְחָזֵינַן לְעִנְיַן כֹּהֵן שֶׁאֲנוּסָה אֲסוּרָה לוֹ מִשּׁוּם קְדֻוָּשָׁתוֹ וְעַיֵּין הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיַן אוֹנֵס הַחֲמֵדוֹת שְׁלֹמֹה סי' ל"ח ל"ט) וַאֲפִי' אִי נֵימָא דְּשׁוּגֵּ בְּמִצָּוָה דְּעָלְמָא נָמֵי פּוֹסֵל וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ זֶה המהרי"ט אַלְגָּאזִי זַ"ל דַּף נ"ז ובס' פְּרִי יִצְחָק וּמַה שֶּׁהִשִּׁיג עָלָיו בְּרָאָיָה בְּרוּרָה כְּמְדֻוָּמֶה שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי המהרי"ט בְּעַצְמוֹ בְּסִפְרֵי שִׁמְחַת יו"ט שֶׁמַּדְהֶה שָׁם רְאָיָה זוֹ עַיֵּין שָׁם סי' מ"ב דַּף קס"ה קס"ו בְּעִנְיַן זֶה בַּאֲרִיכוּת, ובמנ"ח מִצְוָה א' וְעוֹד, ובת"ח לְהָרַב דְּלוּבְּלִין סי' נ"ח ובח"ש סי' כ"ט חאור"ח הֶעִיר מכ"ז שכת' הפ"י ועיי"ש בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ן זַ"ל ומ"מ דַּעַת המהרי"ט שָׁם דְּבָאוֹנֵס לכ"ע אֵינוֹ פּוֹסֵל עיי"ש ובפ"י וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הח"ס הַנָּ"ל שֶׁכָּתַב ,,אוֹ שֶׁאֲנָסוּהוּ", ואכמ"ל בְּעִנְיַן זֶה וְיֵשׁ לִי ע"ז קֻוּנְטְרֵס מְיֻוָּחָד, עכ"פ חָזֵינַן דְּלָא דָּמֵי כָּאן לִדְעָלְמָא, שֶׁיֵּשׁ לִי לְהוֹכִיחַ דְּכָאן אפי' עֲבֵירָ' בְּאוֹנֵס מְעַכֵּב וּכְמוֹ שׁוּגֵּ ואכמ"ל וּבַר מִן הַדִּין לְפִי מַאי שֶׁהוֹכִיחַ בַּאֲרֻוָכָה במשל"מ הַנָּ"ל דְּגַם תְּשׁוּבָה לָא מְהַנֵּי לֵיהּ שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וּמִשּׁוּם דגזה"כ הוּא שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הַמָּקוֹם נֵס זֶה אֶלָּא לְמִי שֶׁלֹּא בָּעַל בִּיאָה אֲסִירָה כָּל יָמָיו יעוש"ה מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ דְּבַר חִידּוּשׁ זֶה בְּשָׁוֶה מָקוֹם, דְּתִשּׁוּבָה לָא מְהַנֵּי, וא"כ י"ל נָמֵי לנ"ד דְּכָאן אפי' מְעֻוָּכָב בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן שׁוּב אֵינוֹ רָאוּי לְבֵירוּר נְסִיָּן זֶה וְאֵין מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן קָרִינַן בֵּיהּ דמ"מ נַעֲשָׂה עָלָיו וּבְנַפְשׁוֹ

רֹוֹשֶׁם רַע, וּפְגָם דְּלָא יִגְרַע מִשּׁוּגֵּג, אוֹ בְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה דג"כ לָא מְהַנֵּי מִשּׁוּם דגזה"כ הוּא, ה"נ ס"ל לר"מ דְּכָאן אֲפִילּוּ עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן מְעַכֵּב, וְכָל הָעֲוָבָר עַל ד"ח חַיָּיב מִיתָה, ור"מ ס"ל עָשׂוּ חִיּוּק לְדִבְרֵיהֶם וכו' ומה"ט פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְרַבֵּינוּ הָרַמְבַּ"ם דַּאֲפִילּוּ בִּיאַת אֲרוּסָתוֹ בְּבֵית חָמִיו שׁוּב לָא מַקְרֵי רֹאשׁ' לִשְׁתֵּיהֶ, וְהֵבִיאוֹ הָאַחֲרוֹנִים מִזֶּה רְאָיָה דשא"ר מִדְּרַבָּנָן מִקְרֵי א"ר לִדְאוֹרָיְיתָא, וְעַיֵּין אַרְצוֹת הַחַיִּים לְהַמְלבו"ם זַ"ל ובס' זֶכֶר יְשׁוּעָתוֹ וְעוֹד אֵין מִסְפָּר, ולפמש"כ אֵין רְאָיָה מִכָּאן לְדָעָלְמָא מִטְּעָמִים שֶׁבֵּיאַרְנוּ, וּמִפְּנֵי שעכ"פ עוֹשֶׂה רֹשֶׁם רַע בְּנַפְשׁוֹ פְּנִימָה שֶׁשּׁוּב א"ר לְנֶס זֶה שֶׁקִּדְּשַׁת נִשְׂמָתוֹ כְּבָר נִפְגֶּמֶת וּנְטוּלָה לְעִנְיָן זֶה, אֲבָל לֹא דְּמַעֲלַת הַדְּרַבָּנָן מְעַכֵּב לְדְאוֹרָיְיתָא, וּבְפֶרֶט לְפִי הַסַּבָּר הַנָּכוֹן שכ' בתו"ח סי' ל"א דְּדְרַבָּנָן הוּא רַק אִיסּוּר גַּבְרָא וְלֹא אִיסּוּר חֻפְצָא יעו"ש ודו"ק אֶלָּא דכ"ז נִיחָא לְפִירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם דְּמַצַּד שֶׁאֵינוֹ מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן קָאָתֵינַן עָלָהּ, אֲבָל לֹא לפרש"י זַ"ל וּדְעִמֵּי' דְּמִשּׁוּם א"ר לְאִישׁוּת הוּא הַמְנִיעָה, וְעַיֵּין במשנ"ל שָׁם דִּין ח' בד"ה וְהַנִּרְאֶה וכו' יעוש"ה, וּמָצָאתִי סָבְרָתִי הַנַּ"ל בח"ס אהע"ז ח"ר סוֹף ס' קמ"ה ד"ה מ"ש וכו' שֶׁכָּתַב בזה"ל וְהַדַּעַת נוֹתֶן כֵּן עפ"י מש"כ הָרַמְבַּ"ן בפ' סוֹטָה דְּאֵין שׁוּם מְצָוָה בַּתּוֹרָה תָּלוּי בְּנֵס שֶׁלֹּא בְּטֶבַע כ"א הַשְׁקָאַת מֵי סוֹטָה מִפְּנֵי שֶׁאֵין הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמִיֻּחָסִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וּלְפִיכָךְ אִם אֵין הַבַּעַל ,,מְנֻוָּקֶה מֵעָוֹן כָּל דְּהוּ אפי' דְּרַבָּנָן שׁוּב אי"ר לַנֵּס הַהוּא" וכו' עכ"ד הַשַּׁיָּיךְ לְעִנְיָנֵי, וְאַף לפרש"י זַ"ל יֵשׁ לְדָחוֹק דאי"ר זֶה מְעַכֵּב בְּכָאן יוֹתֵר מִבְּעָלְמָא, מִשּׁוּם הַאי טַעְמָא גּוּפָא, אֲבָל עכ"פ לְטַעַם הָרַמְבַּ"ם בְּנוֹדַּאי א"ש וְאַגַּב אָמֵינָא דְּיֵשׁ לְפַשֵּׁר בֵּין הָאַחֲרוֹנִים, דִּבְמָצָוָה הב"ע בְּשׁוֹגֵג הוּא פְּסוּל דְּרַבָּנָן אַלִּיבָּא דכ"ע אַף לְמַאן דְּסוֹבֵר מהב"ע מִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא, וְאַף לר"ת דְּסוֹבֵר דְּשׁוֹגֵג אֵינוֹ פּוֹסֵל בַּמְּצָוָה, מ"מ מִדְּרַבָּ' גַּם הוּא מוֹדֶה וְיֵשׁ לְעַיֵּין בספ' הַיָּשָׁר שָׁם וְיוֹדוּ לָזֶה יְשָׁרִים(הַשְׁמָטָה) שָׁם ע"א לָאו לְאָוְסָרָהּ אַבּוֹעֵל כַּבַּעַל וכו' הִנֵּה יָדוּעַ חֲקִירַת הָאַחֲרוֹנָ' אִי נֶאְסָרָה אַבּוֹעֵל שֵׁנִי כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נֶאְסָרָה אַבַּעַל מְבוֹעֵל רִאשׁוֹן וְהֵבִיאוּ רְאָיָה מִכָּאן שג"כ כְּבָר נֶאְסָרָה עַל בַּעְלָהּ וְאַפ"ה אָסְרִינַן לָהּ אַבּוֹעֵל כַּבַּעַל עַיֵּין הַגָּהוֹת מ"ל פ"ב מִסּוֹטָה, וּבְכָל סְפָרָן שֶׁל צַדִּיקִים אֲשֶׁר הֵבִיא הבה"ט והפ"ת (בסי' קע"ח ס"ק ל"א וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְמַלֹּאוֹת בְּאַבְנֵי מִלּוּאִים מש"כ בָּזֶה בסי' י"א סק"ב לִדְחוֹת דִּבְרֵי הַשַּׁעַר אֶפְרַיִם בקו"א שֶׁכָּתַב רְאָיָה מִכָּאן דְּאַלְמָנָה לכ"ג וכו' מַקְנֵי לְהוּ לְאָוְסָרָן לַבַּעַל כְּבוֹעֵל אַלְמָא אפי' הֵיכִי דַּאֲסוּרָה וְקַיְימָא עָלָיו אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל עכ"ל וְהֵעִיר באב"מ דְּהָתָם כֵּיוָן דְּאִיסּוּר סוֹטָה חָיֵיל לַבּוֹעֵל חָיֵיל נַמִּי לְבַעַל אע"ג דְּאִסּוּרָא וְקַיְימָא מִשּׁוּם אַלְמָנָה לכ"ג אִי מִשּׁוּם מו"נ חָיֵיל ע"י כּוֹלֵל מִגּוֹ דְּחָיֵיל אִיסּוּר סוֹטָה לַבּוֹעֵל חָיֵיל נַמִּי לַבַּעַל וא"כ שַׁפִּיר חֲשִׁיב וְנִטְמְאָה וְנִטְמְאָה אַדְּ לַבַּעַל וְלֹא לַבּוֹעֵל דע"י קִינּוֹ תֵּאָסֵר לַבּוֹעֵל וּמִמֵּילָא תֵּאָסֵר מִשּׁוּם אִיסּוּר סוֹטָה לַבַּעַל ע כּוֹלֵל דְּבוֹעֵל, אֲבָל בְּבוֹעֵל שֵׁנִי לֹא שַׁיָּיךְ כּוֹלֵל כֵּיוָן דְּהַאי אִיסּוּר סוֹטָה כְּבָר הָיָה וכו' את"ד, וַאֲנִי לֹא זָכִיתִי לְהָבִין עֲדַיִן, דְּמֵהֵיכִי תֵּיתֵי לָן לוֹמַר מִתְּחִילָּה דְּחָיֵיל הָאִיסּוּר כָּל הַבּוֹעֵל, הֲלֹא אֲנַן רוֹצִין לְמֵילַף דְּכָל הֵיכִי דְּאִסּוּרָא כְּבָר אַבַּעַל מֵאֵיזֶה אִיסּוּר שֶׁתִּהְיֶה שׁוּב לֹא יָחוּל אִיסּוּר טֻמְאַת סוֹטָה אַבּוֹעֵל, וּבְזֶה שַׁפִּיר הֵבִיא רְאָיָה מִכָּאן שעכ"פ יֵשׁ חָלוּת טֻמְאָה עַל הַבּוֹעֵל, וּמַה שאח"כ יָחוּל הָאִיסּוּר ע"י כּוֹלֵל עַל הַבַּעַל זֶהוּ עִנְיָן אַחֵר, מַה שֶּׁמְּסְתַּבֵּר ע"י הַחַלּוֹת הָאִיסּוּר לְבוֹעֵל, וּמַאי יַעֲשֶׂה לָמָּ"ד אֵין אחע"א אֲפִילּוּ בְּכוֹלֵל, וּכְמוֹ שֶׁכְּבָר הֶעָרוֹתַי לְעֵיל עַל הָא דְּפָרִיךְ הַגְּמָרָא מִקּוֹדֶם אִי לְאָוְסָרָן עָלָיו הָא אִסּוּרָן וְקַיְימִין, דג"כ יִקְשֶׁה לָמָּ"ד אחע"א, וַאֲפִילּוּ לָמָּ"ד אֵין אחע"א מ"מ נפ"מ לְקַוְּבְרוֹ בֵּין רְשָׁעִים גְּמוּרִים וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר כְּבָר הַמְּאִירִי זַ"ל

,,דמ"מ מוֹעִיל הוּא לְעִנְיַן אִיסּוּר לְרִבּוּי לָאוִין" וְעַיֵּין בק"א ובת"ה יע"ש, וא"כ הַשַּׁ"ס לָא נָחִית לָזֶה לְהוֹסִיף אִיסּוּרָ' וּמִשּׁוּ' אִיסּוּ' כּוֹלֵל, וא"כ דִּבְרֵי הש"א כְּפִשְׁטָן א"ש, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הגרע"ק זַ"ל בסי' קס"ח שֶׁהִקְשָׁה כה"ג א דְּבְרֵי הַבַּ"ח דְּאִיךְ שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּחָל עַל הַבַּעַל בְּכוֹלֵל דַּאֲחֵרִים הָא בְּהֶפֶךְ עַל אֲחֵרִים לָא מָצֵי חָיֵיל דְּאֵין אחע"א אֶלָּא ע"י מוֹסִיף דְּנֶאֱסָרָה עַל הַבַּעַל, א"כ בַּתְּחִלָּה צְרִיכִים לָדוּן דְּנֶאֱסָרָה עַל הַבַּעַל וּמִכֹּחַ זֶה חָל גַּם עַל אֲחֵרִים עכ"ל, וְכֵן הֵעִיר בְּזֶה האב"מ עַצְמוֹ בְּשוּ"ת סי' י"ב עיי"ש בְּאוֹרֶךְ, וְיֵשׁ לְהָשִׁיב דְּכַוָּנַת האב"מ דְּאֵין לְהָבִיא רְאָיָה מִכָּאן דְּיִהְיֶ' אַחַ"כ בְּאִיסּוּר כּוֹלֵל, אֲבָל בְּבוֹעֵל שֵׁנִי לֹא יִהְיֶה אַחַ"כ כּוֹלֵל בְּאִיסּוּר זֶה, אֲבָל גַּם דִּבְרֵי הש"א י"ל כמש"כ וְהַדְּבָרִים שְׁקוּלִין הֵן וַיָּבֹאוּ שְׁנֵיהֶם וְקַצַּרְתִּי, וּבְעִנְיָן זֶה כָּתַבְתִּי עַל גִּלְיוֹן הנו"ב לְהָעִיר עַל מש"כ בְּקַמָּא חאר"ח סי' ל"ה בד"ה וְהִנֵּה מ"ש שֶׁיְּצָרֵף גַּם מִסֵּפֶר תַּעֲנִיּוֹת לְעָוֹן נְדָה וכו' הִנֵּה ז"פ שֶׁאִיסּוּר נְדָה חָל עַל אִיסּוּר א"א מִשּׁוּם דְּהָוֵי מוֹסִיף מִגּוֹ דְּאִיתּוֹסַף אִיסּוּר נְדָה לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ וכו' יעש"ה ונ"ב פְּלָא שֶׁלֹּא דָּן נָמֵי לְחַיְּבוֹ מִשּׁוּם אִיסּוּר טֻמְאָה בְּבְעִילָה שֵׁנִית דְּכֻשֵּׁם שֶׁאֲסוּרָה לְבַעַל כָּךְ אֲסוּרָה לְבוֹעֵל אַף שֶׁאֲסוּרָה עֲדַיִן עָלָיו מִשּׁוּם א"א, מ"מ טֻמְאָה הָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף מִגּוֹ דְּאִיתּוֹסַף אִיסּוּר טֻמְאָה לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ אִתּוֹסַף נָמֵי לְגַבֵּי הַבּוֹעֵל יע"ש, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָדוּן אִם בְּגַוְונָא דְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה הָיָה בְּנִדָּתָהּ וא"כ כְּבָר הָיְתָה אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ מִשּׁוּם נְדָה, וְלָא הָוֵי טֻמְאָה אִיסּוּר מוֹסִיף לְגַבֵּי בַּעַל דְּאֵין אִיסּוּר טֻמְאָה חָל עַל אִיסּוּר נְדָה, וְאִם הָיָה בִּיאָה רִאשׁוֹנָה בְּטָהֳרָה מִנִּדָּתָהּ וְתֶיכֶף נֶאֱסָרָה לְבַעְלָהּ מִשּׁוּם טֻמְאָה אָז לֹא חָל אִיסּוּר נְדָה כְּלָל כמש"כ הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר שָׁם יע"ש, וא"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּלָא יהי' חָל כְּלָל אִיסּוּר סוֹטָה עַל הַבַּעַל דְּהָיְתָה בְּנִדָּתָהּ וְשׁוּב אֶפְשָׁר לֹא חָל אַף כְּשֶׁתִּטָּהֵר, עַיֵּין בשעה"מ הל' אי"ב וּבְזֶה יֵשׁ לְעַיֵּין עַל הַיְרוּשַׁלְמִי בְּסוֹף גִּיטִּין וְעַיֵּין בח"ס חאהע"ז סי' ק"נ וקנ"ב וְקַצַּרְתִּי, וְכֵן יְעֻוַּן בְּשוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' פ"ח פ"ט בְּעִנְיָן שבח"ס הַנַּ"ל וְעַיֵּין בְּשוּ"ת חוּט הַשָּׁנִי סי' מ"ז שֶׁכָּתַב כֵּן בְּשֵׁם שוּ"ת מהרי"ו שֶׁצָּרִיךְ לְסַדֵּר תְּשׁוּבָה מֵחֲמַת עָוֹן נְדוּת בפ"ע וַעֲוֹן א"א בפ"ע דְּאִיסּוּר נְדָה מוֹסִיף הוּא וכו' עיי"ש וְנֶעְלַם זֶה מהנו"ב זַ"ל: שָׁם ב"ש סָבְרִי שְׁטָר הָעוֹמֵד לִגְבוֹת כג"ד וכו' עַיֵּין בפרש"י וְתוֹסְ' שֶׁאָנַץ וְתוֹסְפֵי הָרֹא"ש, יְעֻוַּן במנ"ק שֶׁהִקְשָׁה דא"כ לב"ש בְּטַלְתָּ יְרֻשַּׁת בְּנוֹ הַבְּכוֹר דְּמֵי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו שט"ח אוֹ כְּתֻבַּת אִשְׁתּוֹ ל"ש דִּין יְרֻשַּׁת בְּכוֹר דְּגַבֵּי בעה"ש הו"ל הַנְּכָסִים מֻחְזָקִים וְלַיּוֹרְשִׁין הו"ל רָאוּי וְעַיֵּין בב"ת דנ"ה וּבַתּוֹסְ' ד"ה א"כ וכו', יע"ש מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וכ"ד נְכוֹנִים אֶלָּא שֶׁנִּרְאֶה לְהוֹסִיף עוֹד דְּהַאי מַחֲלוֹקֶת הַיְינוּ דַּוְקָא בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹפֵל הַסָּפֵק וְהַסְּכָסוּךְ והו"ל בעהש"ט מֻחְזָק יוֹתֵר בַּנְּכָסִים מִן הַלּוָֹה והו"ל כְּאִילּוּ שֶׁעִבּוּד לֵיהּ מְפוֹרָשׁ דְּמַקָּנָה לֵיהּ אַדַּעְתָּא דְּהָכִי שֶׁיִּהֶא יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה, וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּנָתַן לוֹ נֶאֱמָנוּת מְפוֹרָשׁ וְכַדּוֹמֶה, וְאַף שֶׁבִּלְשׁוֹן הַשָּׁטָר יַד בעהש"ט עַל הַתַּחְתּוֹנָה אֲבָל כ"ז שֶׁלֹּא בָּאוּ לִידֵי זֶה, בְּנוֹדַאי עִיקַּר הַדָּבָר בְּיַד הַלּוָֹה הַמְּחֻזָּק קָאֵי וְאֵין הַנְּכָסִים חֲשׁוּבִין רְאוּי לְגַבֵּי בְּכוֹר, וְעַיֵּין הֵיטֵב לְקַמָּן בְּתוֹסְ' ד"ה בֵּית הִלֵּל סָבְרִי וכו' מש"כ שָׁם ודו"ק וְכֵן נִרְאֶה דְּאֵין לָזֶה שַׁיָּיכוּת עִם הַמַּחֲלוֹקֶת דְּאַבַּיֵּי וְרָבָא (פְּסָחִים ל' ע"ב) אִם בע"ח לְמַפְרֵעַ הוּא גּוֹבֶה אִי מִכָּאן וּלְהַבָּא הוּא גּוֹבֶה וְכָל הֵיכִי דְּאַקְדִּישׁ לוֹ וְזַבֵּין כ"ע ל"פ דְּאָתֵי מַלְוֶה וְטָרִיף יע"ש ופרש"י שֶׁהֲרֵי מְמֻשְׁכָּנִין הֵן לַמַּלְוֶה ואע"ג שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ אֵינָן בְּרִשׁוּתוֹ וכו' עיי"ש וְכָל הַסְּוּגְיָא שָׁם, דְּאַף לב"ש דכג"ד מ"מ לֹא לְמַפְרֵעַ, וְאַף לב"ה דְּאֵינוֹ כג"ד מ"מ: בְּשָׁעָה שֶׁהוּא גּוֹבֶה מַמָּשׁ זֶה גּוֹבֶה לְמַפְרֵעַ הוּא יע"ש הֵיטֵב, וּפָלֵא עַל בַּעַל מנ"ק שֶׁלֹּא הִזְכִּיר.

הגמ' דְּשָׁם, וְגַם מפרש"י הַנָּ"ל מְבֹוָאָר דאע"ג דְּשָׁלוֹ הֵן אֶלָּא שֶׁאֵין בִּרְשׁוּתוֹ, רְאָיָה למש"כ לְעֵיל דכ"ז שֶׁאֵין אָנוּ בָּאִין לְבֵית הַסֹּפֵק ,,שֶׁלּוֹ הֵן" וּבְנוֹדַאי מַקְרֵי רָאוּי ומ"מ צ"ע מבב"ת שָׁם, אֲבָל הָדַרְנָא בֵּידְמגִיטִין דל"ז וְעוֹד מכמ"ק מְבֹוָאָר שֶׁלֹּא כִּדְבָרֵי אֶלָּא שֶׁאֲפִילּוּ קוֹדֶם שֶׁנּוֹלַד כָּל סֹפֵק אוֹקְמִינַן בִּרְשׁוּתוֹ לב"ש ויל"ע, וְשׁוּב מָצָאתִי ת"ל בְּנַחַל יִצְחָק סי' י"ב שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה שָׁם לְיַישֵׁב קֻוּשְׁיַת הַשָּׁ"ךְ עַל הַבַּ"ח בְּנִדּוֹן זֶה עיי"ש שֶׁהֵעִיר בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הַנָּ"ל כֵּן הִזְכִּיר קְצָת מֵהָא דְּפְסָחִים הַנָּ"ל, וְכֵן הֵבִיא מבב"ת קכ"ד בְּהָא דְּאִם יָרְשׁוּ שט"ח בְּכוֹר נוֹטֵל פ"ש וכו' יעו"ש הֵיטֵב וְיִנְעָם לְךָ, ועיי"ש בסי' ל"ט בְּדָבַר שְׁעְבּוּדָא דְּאוֹרָיְיתָא ואכמ"ל בָּזֶה, וְעַיֵּין בש"ש ש"א פכ"ד בְּשֵׁם תְּקְפּוֹ כֹּהֵן סי' ק"ל יע"ש ודו"ק, וְעַיֵּין לְקַמָּן בַּתּוֹסָ' ד"ה לָאו כְּגָבוּ וכו' מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן בֵּית דִּין וְלָאו בְּיָדוֹ דְּמִי יֵימַר וכו' ודו"ק: שָׁם ע"ב תוס' ד"ה ב"ה אוֹמְרִים וכו' ה"נ הֵיא טוֹעֶנֶת בָּרִי, אֲבָל הוּא א"י לִטְעוֹן טַעֲנַת בָּרִי וְתֶהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דר"ה וכו' עיי"ש הִנֵּה תֵּיכֶף בְּהַשְׁקָפָה עִיּוּנִית הִרְגַּשְׁתִּי לְתַמּוֹהַּ עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּכָאן אַלִּיבָּא דכ"ע קָשֶׁה דְּהָתָם הָוֵי א"י אִם נִתְחַיַּבְתִּי וְכִדְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' לְהַלָּן שֶׁהָתָם אֲפִילּוּ לב"ש מוֹדִים דְּשָׁמָּא אוֹתוֹ שְׁטָר מֵעוֹלָם לֹא עָמַד לִגְבּוֹת וכו', אֲבָל הָכָא הָוֵי א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ ולכ"ע חַיָּיב, ושו"ר בְּהַחָפְשִׁי שֶׁהָרַשָּׁ"ש מְצַיֵּין לְעַיֵּין לְקַמָּן ל"א וְרָאִיתִי שֶׁנִּשְׁאַל בָּזֶה ועיי"ש מַה שֶּׁתִּירֵץ וְאֵין לִדְבָרָיו כָּל תּוֹקֶף, וּמְבֹוָאָר הֵיטֵב דְּבָרָיו בש"ש בכמ"ק בְּשֵׁם הָרַאשׁוֹנִים דְּבִכְתֻבָּה אַדַּרְבָּה עֲדִיפָא דְּהוֹלְכִין בָּהּ אח"ר וְגַם אָמְרִינַן בָּהּ מִגּוֹ לְהוֹצִיא וַאֲפִילּוּ מֻחָזִים ע"ש, וְכֵן מְבֹוָאָר שָׁם (ש"ב פ"י) בְּשֵׁם המהרי"ט פ"ק דְּכְתֻבּוֹת שֶׁכָּתַב דִּבְרָצוֹן הו"ל כא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ כֵּיוָן דְּנוֹדַאי נִתְחַיֵּיב וּבְסֹפֵק פֵּרָעוֹן בָּרִי וְשָׁמָּא בָּרִי עָדִיף עיי"ש, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמִשָּׁעָה שֶׁנִּסְתְּרָה כְּבָר הֲוָה כְּמוֹ שֶׁפֵּרְעָה כְּתֻבָּתָהּ, אֶלָּא שאח"כ יִתְבָּרֵר ע"י הַמַּיִם אִי הֲוָה פֵּרָעוֹן אוֹ לֹא, א"כ הָוֵי כְּמוֹ א"י אִם נִתְחַיַּבְתִּי, דְּוֹמְיָא לְמַה שֶּׁפָּסְקוּ הט"ז וּדְעִימֵיהּ בְּסִימָן ע"ה בחו"מ דְּאִם פָּרַע לַחֲבִירוֹ וְאַח"כ נִמְצָא מַטְבֵּעַ מְזֻיָּפֶת דַּהֲוָה כא"י אִם נִתְחַיַּבְתִּי יעש"ה ובפ"ת שָׁם, וה"נ י"ל דְּהָוֵי כְּסֹפֵק אַחַר הַפֵּרָעוֹן, והו"ל כא"י אִם נִתְחַיַּבְתִּי וי"ל מִשָּׁם כַּמּוּבָן, אֲבָל הַסְּבָרָא בְּעַצְמָהּ י"ל קֻצַּח וּכְמוֹ שֶׁבְּאֵמֶת תֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' אַח"כ די"ל מֵאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה עָשָׂאָהּ סָפֵק עַד שֶׁתִּשְׁתֶּה א"י לִטְעוֹן טַעֲנַת בָּרִי, וְהוּא מִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָה עָשָׂה, כְּנוֹדַאי אַחַר הַסְּתִירָה, וא"כ הָוֵי כְּמוֹ שֶׁכְּבָר פָּרַע לָהּ כְּתֻבָּתָהּ אֶלָּא דְּהַסָּפֵק הָוֵי עַכְשָׁיו מִשּׁוּם דְּלָא יָכְלוּ לְבָרֵר אִי הַפֵּרָעוֹן הָוֵי פֵּרָעוֹן אוֹ לֹא, אֲבָל עכ"פ לָא הָוֵי כְּמוֹ א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ דְּעָלְמָא וְאַף אִם הִיא טוֹעֶנֶת בָּרִי שֶׁלֹּא זִיְּנָתָהּ, מ"מ בָּזֶה סָבְרִי הַתּוֹסָ' גַּם בְּקֻוּשְׁיָתָם דְּלָא מְהַנֵּי לָהּ הַטַּעֲנָה לְמֶחְשְׁבִי' לְסֹפֵק בְּפֵרָעוֹן, אֶלָּא דלכה"פ הָוֵי כְּמוֹ סֹפֵק בְּחִיּוּב, כֵּיוָן דְּיוֹתֵר נוֹטָה לוֹמַר שֶׁפָּרָעָה, ודו"ק וְלָזֶה תֵּירְצוּ שֶׁבְּכָלָל אֵין בָּרִי שֶׁלֹּהּ חָשׁוּב כְּלָל אַף לְעִנְיַן מָמוֹן כֵּיוָן שֶׁהַתּוֹרָה עָשָׂאָהּ סָפֵק כְּנוֹדַאי כָּךְ כַּוָּנָתָם וְצָרִיךְ לְהוֹסִיף בְּדִבְרֵיהֶם עָשָׂאָהּ סָפֵק כְּנוֹדַאי כְּדִלְקַמָּן כ"ח ע"א ובַתּוֹסָ' שָׁם, (וְעַיֵּין תוס' ב"מ צ"ט ע"ב ד"ה וְהַלָּה וכו' עיי"ש ודו"ק): וְעוֹד הָיָה א"ל דְּבָאֶמֶת צ"ע עוֹד עַל הַתּוֹסָ' בְּקֻוּשְׁיָתָם מִבָּרִי וְשָׁמָּא, דְּהָא לָא ה"ל לְמִיתַּע ובכה"ג חִיְּדּוּשׁוֹ הַתּוֹסָ' בכמ"ק דְּלָא אָמְרִינַן בָּרִי וְשָׁמָּא בָּרִי עָדִיף, וְעַיֵּין תוס' כְּתֻבּוֹת י"ב שָׁם ובב"מ צ"ז ע"ב ד"ה רַב הוּנָא וכו' וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים, וּלְזֶה י"ל דְּהָכָא דְּהָוֵי בִּסְפֵק הַפֵּרָעוֹן וְהָוֵי לָן לְמֵימַר דְּבָרִי עָדִיף אַף בְּשָׁמָּא כִּי הַאי הַגָּרוּעַ, וּמִשּׁוּם דְּהָוֵי כא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ מְיַפֶּה הַדָּבָר לְהַעֲמִידוֹ עַל הַבָּרִי אַף בְּשָׁמָּא גָּרוּעַ, וּמִכֹּחַ זֶה נִסְתַּפַּקְתִּי בְּעִיקַּר הַדִּין בא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ בִּדְלָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר אִם חַיָּיב וְחִפַּשְׂתִּי בש"ע וּמָצָאתִי בפ"ת סי' ע"ה ס"ק י' שֶׁהֵבִיא מַחֲלֹקֶת הָאַחֲרוֹנִים בע"ז

ה"ה הַתָּוִמִּים וְהַנְּתִיבוֹת זַ"ל וּמַסִּיק הַנְּתִיבוֹת לְדִינָא דא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ בְּמָקוֹם דְּלָא הל' לְמֵידַע פָּטוּר יעוש"ה, וְגַם מְסַמֵּן שָׁם הפ"ת לְעַיֵּין בס' בֵּית מֵאִיר לאה"ע סי' קע"ח סט"ו מַעְנְיָן זֶה עש"ה, וְכֵן שָׁם ס"ק כ"ז בְּדִין שֶׁל הט"ז הֵיכִי שְׁנִמְצָא מַטְבֵּעַ מְזִיּוֹפֶת מְצַיֵּין בְּשֵׁם הב"מ סִימָן הַנַּ"ל וְעָלָה בְּדַעְתִּי שֶׁבְּנוֹדַאי נו"נ הב"מ בְּדִיבּוּר הַתּוֹסָ' שֶׁלְּפָנֵינוּ וְחִפַּשְׂתִּי אֶת הס' בֵּית מֵאִיר עַד שֶׁהִשַּׂגְתִּי אוֹתוֹ, וְרָאִיתִי שָׁם בסי' קע"ח שֶׁכֵּן הוּא שֶׁהִקְשָׁה אַמַּאי בְּהָנֵי חָמֵשׁ נָשֵׁי לָא מֵהֵימְנוּ לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָתָהּ מ"ש מִמַּה דקיי"ל כב"ה אִם מֵתוּ בַּעֲלֵיהֶן עַד שֶׁלֹּא שָׁתוּ אָבְדוּ כְּתֻבָתָן ע"י הקו"ס מִטַּעַם דְּכָל שְׁטָר הע"ל לָאו כג"ד וה"נ מַה בְּכָךְ שֶׁאֵין הַנָּשִׁים אֵלּוּ נֶאֱמָנוֹת לְהַפְסִידָהּ הָא מִיָּד שֶׁנֶּאֱמֶנֶת שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹתָהּ מַה לִּי אִם אֵינָהּ בַּת שְׁתִיָּה ע"י מִיתָתוֹ וּמַה לִּי מִכַּח הַנָּשִׁים סוֹף כ"ס הָיָה לָהּ קו"ס בְּעֵדִים וְתַפְסִיד הַכְּתֻבָּה לב"ה מִדְּאֵינִי יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ ? וצ"ל דְּדַוְקָא לְגַבֵּי הַיּוֹרְשִׁים הָוֵי לָהּ אִיהִי סָפֵק וְהַיּוֹרְשִׁים וּוַדָּאִים וכו' וְאַף דְּהִיא טוֹעֶנֶת בָּרֵי וְאִינָהוּ שֶׁמָּא מ"מ לְגַבֵּי דִּידְהוּ הָוֵי כא"י אִם נִתְחַיַּבְתִּי דְּאִם אָבִינוּ נִפְטַר לֹא נִכְנָסְנוּ מֵעוֹלָם בְּשִׁעְבּוּד, משא"כ לְגַבֵּי הַבַּעַל בְּעַצְמוֹ מַה בְּכָךְ שֶׁהָיָה קו"ס וְהִיא אֵינָהּ בַּת שְׁתִיָּה אַפַּתִּי הִיא טוֹעֶנֶת בָּרֵי וְאִיהוּ שֶׁמָּא דְּהָוֵי נִתְחַיַּבְתִּי וא"י אִם פָּרַעְתִּי דלכ"ע חַיָּיב וכו' וְהָכִי מוּכָח מִתּוֹסָ' סוֹטָה כ"ה ד"ה ב"ה וא"ת מ"ש מִפְּלוּגְתָּא דר"ה ור"י וכו' וק' לָמָּה לֹא הִקְשׁוּ לכ"ע דבא"י אִם פָּרַעְתִּי הָא לכ"ע ס"ל בָּרֵי עָדִיף א"ו לְגַבֵּי יוֹרְשִׁים חָשׁוּב א"י אִם נִתְחַיַּבְנוּ, וא"ל הָא הַתּוֹסָ' מְשַׁנֵּי וי"ל מֵאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה עָשְׂתָה סָפֵק עַד שֶׁתִּשְׁתֶּה א"י לְטָעוֹן טַעֲנַת בָּרֵי וא"כ מַה בְּכָךְ דְּפִרְעוֹנוֹ סָפֵק הָא קיי"ל דְּאַף בְּטָעֲנוֹ שְׁנֵיהֶם סָפֵק עַל הַפֶּרָעוֹן דְּפָטוּר וכו' זֶה לק"מ דְּהַתּוֹסָ' לֹא כָּתְבוּ אֶלָּא שֶׁאֵין לְבָרֵי זוֹ חֲשׁוּבוֹת דְּטַעֲנַת בָּרֵי לְעִנְיָן לְהוֹצִיא מָמוֹן מִכֹּחָהּ אַף בא"י אִם נִתְחַיַּבְתִּי, אֲבָל בא"י אִם פָּרַעְתִּי שֶׁחִיּוּבוֹ הַבָּרוּר לֹא רוֹצֶה עָלָיו עַד דְּיָדַע וְנִדְאֵי שֶׁפָּרַע אֶלָּא דְּאִם גַּם הַתּוֹבֵעַ מְסֻפָּק עַל הַפֶּרָעוֹן פָּטוּר מִטַּעַם שֶׁאֵין מוֹצִיאִין מָמוֹן בְּטַעֲנַת סָפֵק אֲבָל הָכָא מ"מ הָא הִיא תּוֹבַעַת בָּרוּר וּפְשִׁיטָא שֶׁחַיָּיבאת"ד וְאַחַ"כ מֵבִיא דִּבְרֵי התומי"ם והמל"מ בא"י אִם פָּרַעְתִּי הֵיכִי דְּלָא הו"ל לְמֵידַע יעש"ה וְנָתַתִּי שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לְאֵל עַל חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לְכַוֵּן בְּמִקְצַת לדבה"ק ב"ה וב"ש, וְכֵן מְבֹאָר שָׁם מִדִּבְרֵי הַתָּוִמִּים סי' ע"ה דְּגַבֵּי כְּתֻבָּה הָוֵי א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ דְּכָתַב וּבָהָכִי נִיחָא ג"כ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כְּתֻבּוֹת דְּמַאי הִקְשׁוּ דְּהָא ס"ל אֲרוּסָה יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה א"כ תֵּיכֶף מִשְּׁעַת אֵירוּסִין נִתְחַיֵּיב בִּכְתֻבָּה וְהוּא יִטְעֹן דַּיְלָמָא זִנְּתָה אַחַ"כ וְהִיא טוֹעֶנֶת בָּרֵי לֹא זִנְּתָה א"כ הו"ל א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ וְחַיָּיב וכו' יע"ש, וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"ל כְּתֻבּוֹת דַּף י"ט ע"א תוס' וּכְמִין וכו' שֶׁכָּתַב צ"ל דְּשָׁאנֵי כְּתֻבָּה שֶׁהֲרֵי לֹא נִיתְּנָה לִגְבּוֹת מֵחַיִּים וְלֹא שַׁיָּיךְ כה"ג לוֹמַר הָא דר"נ וכו' דְּהָא לָא חָל שִׁעְבּוּדָהּ עַל הַכְּתֻבָּה מֵחַיִּים כְּלָל וכו' וְכֵן פי' הָרָ"ן עכ"ל, וּדְבָרִים אֵלּוּ מְסַיְּעִים לְהָרָשָׁ"ש וּבְחִידּוּשַׁי לִכְתֻבּוֹת שֶׁכָּתַבְתִּי בְּנַעֲרוּתִי הִקְשִׁתִּי דא"כ הַאֵיךְ חָל מְכִירַת כְּתֻבָּה דְּהָוֵי דשלב"ע, וְכֵן מָצָאתִי בְּשֵׁם הפ"י ב"ק דפ"ט וְכִמְדֻמֶּה שֶׁמָּצָאתִי בָּזֶה אַחַ"כ בְּחִידּוּשֵׁי הרי"מ בְּאֵיזֶה מָקוֹם ויל"ע בָּזֶה עוֹד, וְעַכְשָׁיו רָאִיתִי בח"ה שֶׁהֵבִיא בְּמִקְצַת דִּבְרֵי הב"מ אֲבָל מְסָרְסוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ מוּבָן שׁוּב הִשַּׂגְתִּי סֵפֶר הַתָּוִמִּים וְעַיַּנְתִּי שָׁם בס' ע"ה ס"ק כ"ב שֶׁאַחַר כָּל הָאֲרִיכוּת בְּדִין זֶה בְּלֹא הו"ל לְמֵידַע בְּסָפֵק א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ הֵבִיא הַתּוֹסָ' סוֹטָה שֶׁלְּפָנֵינוּ וּמַשְׁמַע דס"ל דְּאַף דְּאָמְרִינַן בָּרֵי עָדִיף אפי' בְּדָלָא הו"ל לְמֵידַע מ"מ בא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ דְּהַטַּעַם מִשּׁוּם סָפֵק אֵין מוֹצִיא מִידֵי וַדַּאי בָּעֵינַן הו"ל לְמֵידַע דאל"כ לָמָּה הִקְשׁוּ לר"ה ולר"י וְלֹא לכ"ע דְּהָא א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ לכ"ע חַיָּיב וְכָאן אִם זִנְּתָה וְהִפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ ה"ל כא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ

וְקַשְׁיָא לכ"ע א"ו דִּבְזָה שַׁפִּיר ס"ל דְּבָעֵינַן ה"ל לְמִידַּע וכו', וְיוֹתֵר א"ל דס"ל לְהַתּוֹסָ'
שָׁם הוֹאִיל וּכְתָבָהּ לֹא נִיתַּן לִגָּבוֹת מֵחַיִּים וְלֹא בָּרוּר חִיּוּבוֹ עַד שֶׁיָּמוּת הַבַּעַל אוֹ תִּתְגָּרֵשׁ
אַף דְּשִׁיעְבְּדוּ חָל תֶּיכֶף מֵעֵת נִישׂוּאִין מ"מ לָא מִקְרֵי חַיָּיב עַד עֵת רָאוּי לְגַבְיָה וּלְכָךְ אָמְרוּ
דְּלָא מִשְׁתַּעְבְּדִי בִּדְרָךְ"ן הוֹאִיל וְלֹא בָּרוּר חִיּוּבוֹ וְלֹא מִקְרֵי חַוַּיב לָהּ (וכמש"כ אָנוּ לְעֵיל
בְּשֵׁם הַמָּהַרְשָׁ"ל לְסִיּוּעַ לְהָרָשָׁ"שׁ ת"ל) וכו' וְאֵימַת הָוֶה וַדַּאי חוֹב כְּשֶׁמֵּת בַּעֲלָהּ וְאָז כְּבָר
קָדְמָה הקו"ס והו"ל סָפֵק אִם חַיָּיב לְהָ וכו' וא"ש וּבְזֶה לִכְאוֹרָה אֵין רְאָיָה כ"כ א"ש מִתּוֹסָ'
כְּתֻבּוֹת וכו' יע"ש, וּמֵעַתָּה אֵין לְהַכְנִיס רֹאשִׁי בֵּין הָרִים גְּדוֹלִים וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ דא"ח רַק ת"ל
שֶׁאֵינוֹ טוֹעֶה בְּדַרְכֵי הַדְּמְיוֹן בתו"ה חַיֵּי רוּחִי וְנִשְׁמָתִי כֵּן מָצָאתִי אח"ז בְּנַחַל יִצְחָק ח"ר
סי' ס"ט עָנָף ז' שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּעִנְיָן דִּידַן וּמֵבִיא דִּבְרֵי הַתֻּמִּים וּמְרַמֵּז עַל דִּבְרֵי הב"מ סי'
קע"ח וּבֶאֱמֶת תּוֹרָף דְּבָרָיו מְבוֹאָר שָׁם וְהוּא כָּתַב די"ל דְּטוֹעֲנִין לַיּוֹרֵשׁ דְּהַבַּעַל הָיָה יָכִיל
לְטָעוֹן דְּהִיא הוֹדִית בְּפָנָיו דְּזִנְּתָה בְּרָצוֹן דְּאָז אָבְדָה כְּתִיבָתָהּ יע"ש, וְכֵן בְּסִפְרוֹ ח"ש סי'
ע"ה עָנָף ט' מַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן דַּעַת התומי"ם וְהַנְּתִיבוֹת דְּהֵיכִי דְּלָא ה"ל לְמִידַּע אַף בְּטוֹעֵן
הַתּוֹבֵעַ בָּרִי פָּטוּר וְהֵבִיא דִּבְרֵי הקצה"ח סי' שד"מ סק"ג וְעַל תֵּירוּץ הַתֻּמִּים הַנַּ"ל כָּתַב
ג"כ דְּאֵין זֶה סְבָרָא כְּלָל דְּהָא אַף דְּלָא מְטָא זִמְנֵיהּ בְּחַיֵּי הַבַּעַל מ"מ אָמְרוּ ע"ז הַלָּשׁוֹן
שט"ח הָעוֹמֵד לִגְבּוֹת וכו' א"כ ה"ה דְּמִקְרֵי בְּשֵׁם חַיָּיב דְּנִתְבָּרֵר עַכְשָׁיו לְמַפְרַע
כְּשֶׁמֵּת הַבַּעַל בְּחַיֵּי אִשְׁתּוֹ ויע"ש עוֹד וְנֶעְלָם מֵהֶם דִּבְרֵי המהרימ"ט זַ"ל ומ"מ אֲנִי לְהָ,
ושו"מ בְּעֵין יִצְחָק ח"ר סי' ע"ח לְבֶן הַמְחַבֵּר שַׁקְלָא וְטַרְיָא אִי כְּתֻבָּה חָל תֶּיכֶף הַחִיּוּב אוֹ
לְאַחַר מִיתָה וּבָאוֹת י"ב שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי המהרי"ט הַנַּ"ל שֶׁכָּתַב דַּהָוָה א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ
וע"כ דְּהַחִיּוּב בָּא תֶּיכֶף וְהֵבִיא שָׁם התומי"ם וְדִבְרֵי הנח"י הַנַּ"ל יע"ש וּבָרוּר שֶׁכְּוָנָתִי
וְלִתְשׁוּבָה זֹאת הָעֲרָנִי גַּם הַגָּאוֹן מָהָר"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א וְהוּא רָצָה לַחֲלוֹת זֹאת בְּמַחֲלוֹקֶת
אִי כְּתֻבָּה מה"ת אוֹ מִדְּרַבָּנָן וְקִצַּרְתִּי וּמָצָאתִי בעז"ה בְּתוֹסְ' חַד מְקוֹמָאֵי לַיַּבְמוּת (דס"ה
ע"א) בַּשַּׁ"ס וְוַילְנָא שָׁהִקְשָׁה שָׁם דְּהָא קיי"ל כר"נ וכו' דְּאָמְרִי מָנָה לִי וכו' אָמַר א"י
פָּטוּר וכו' וי"ל כֵּיוָן דְּנִתְחַיֵּיב לָהּ בִּשְׁעַת נִשּׂוּאִין בִּכְתֻבָּה הל' כְּהַלְוַיתָנִי וא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ
שֶׁחַיָּיב לד"ה אֲבָל בְּמִילְתָא דר"נ גַּבֵּי מוכ"ע טוֹעֵן הַבַּעַל שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא נִתְחַיֵּיב לָהּ בִּכְתֻבָּה
וּלְפוּם הָכִי אִי לָאו מִשּׁוּם מִיגּוֹ א"נ מִשּׁוּם חֻזָקָה דְּגוּפָהּ הָוָה אִיהִי מְהֵימַן עכ"ל אֶחָד מִן
הָרַאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים, גַּם עֵיֵּן בַּאֲרִיכוּת בֵּית מְאוֹר בְּסִימָן קי"ג עיי"ש, וְכֵן מָצָאתִי
בח"ס אהע"ז ח"ר פי' קל"א שֶׁהֵבִיא המהרי"ט ומהר"מ שִׁיף דַּהָוָה כא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ, גַּם
עיי"ש עַל סוֹף דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דְּכָאן דִּמְבוֹאָר דְּבִסְפֵק אוֹנֶס סָפֵק רָצִין לֹא הָוָה סְפֵק סוֹטָה
מִשּׁוּם דְּאֵין רַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁנִּבְעֲלָה לְרָצִין וכו' אַף בְּרִשְׁבָּ"א בְּמִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת כָּתַב לְהֵיפֶךְ
יעיש"ה מש"כ בָּזֶה: וְעוֹד י"ל כֵּיוָן שֶׁמְּגַלְגְּלִין אוֹתָהּ בְּשִׁבְיָעָה דְּעַל זְנוּת שֶׁבְּאֵירוּסִין ג"כ
וע"כ הַטַּעַם הוּא כמש"כ הַתּוֹסְ' בב"מ צ"ז ע"א ד"ה בְּיוֹם וכו' דְּאֵין מְגַלְגְּלִין אֶלָּא בְּדָבָר
הַדּוֹמֶה קָצַח וכו' וּכְגוֹן סוֹטָה שֶׁרְגָלַיִם לַדָּבָר שֶׁקִּינֵּא וְנִסְתְּרָה ,,וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא זִנְּתָה גַּם
בְּאֵירוּסִין" וכו' עיי"ש, וְעַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין כ"ז ע"ב וא"כ הַסָּפֵק דִּילְמָא זִנְּתָה מֵאֵירוּסִין
והו"ל בֶּאֱמֶת סָפֵק א"י אִם נִתְחַיְּבָתִי כְּלָל דְּשֶׁמָּא זִנְּתָה קוֹדֶם, אֶלָּא דְּיִקְשֶׁה לָמָ"ד אֲרוּסָה
יֵשׁ לָהּ כְּתִיבָה, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' ר"י הַזָּקֵן בִּכְתֻבּוֹת שָׁם די"ב ע"ב ודו"ק וְכֵן הַחִילּוּק שָׁם בֵּין
כְּתִיבָה לְמַזִּיק יע"ש ודו"ק: שָׁם באה"ד י"ל מֵאַחֲרֵי שֶׁהַתּוֹרָה עֲשָׂאוּהָ סָפֵק עַד שֶׁתִּשְׁתָּה
אֵינָהּ יְכוֹלָה לְטָעוֹן טַעֲנַת בָּרֵי עכ"ל הַתּוֹסְ' לִכְאוֹרָה סְבָרָתָם זוֹ מְבוֹאָר במל"מ הל' סוֹטָה
לְתַמּוֹהַּ עַל הח"מ וּפָלָא שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' וְלִכְאוֹרָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' אֵלּוּ נִרְאֶה

סְתִירָה גְּלוּיָ' לְדַעַת הָאוֹמֵר דְּבְסָפֵק סוֹטָה הָאִיסּוּר הוּא רַק עַל הַבַּעַל אֲבָל הִיא אֵינָהּ לוֹקָה אִם נִבְעֶלֶת לוֹ שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת בָּרִי לִי שֶׁלֹּא נִטְמֵאתִי עַיֵּין בִּתְשׁוּבַת הַגָּאוֹן ח"ס חאהע"ז סי' ק"נ וְהוּא הַגָּאוֹן מהר"מ מִינְץ זצ"ל וְכַנִּרְאֶה הח"ס מַסְכִּים לוֹ עַל זֶה וְעוֹד יוֹתֵר מִזֶּה הֵשִׁיב לוֹ דְּבָנָוְנָא שֶׁאֵיכָא ע"א שֶׁנִּטְמֵאת דְּאֵינָהּ שׁוֹתֵת ומ"מ הִיא מַכְחֶשֶׁת הָעֵד וּכְשֶׁנִּבְעֶלֶת לוֹ לֹא תִּלְקֶה עכ"ל וְזֶה בְּנוֹדַאי צע"ג וְעַיֵּין לעי' דף ג' ע"ב תוס'ד"ה א"ל ודו"ק אֲלָא דהגרע"א זַ"ל שָׁם בִּתְשׁוּבָה סי' קנ"ב כָּתַב לוֹ ע"ז דְּלָא נִתְחַוְּורוּ דְּבָרָיו בָּזֶה כִּי מִלְּבַד דְּזֶה הַיְסוֹד אֵינוֹ דַּהֲרֵי בקו"ס בְּלֹא שָׁהֲתָה אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל וּבְתִרוּמָה וכו' אַף דְּטוֹעֶנֶת בָּרִי אעפ"כ אָסְרָה הַתּוֹרָה וא"כ אִיכָּא ג"כ עָלֶיהָ אִיסּוּר סוֹטָה את"ד וַעֲדִיפָא הו"ל לְמִיפְרַךְ לֵיהּ מֵהַתּוֹסָ' דְּהָכָא דְּמְבוֹאָר דא"י לִטְעוֹן כְּלָל בָּרִי לִי כַּנַ"ל וא"ל דְּכַנְוָנַת הַתּוֹסָ' דא"י לִטְעוֹן טַעֲנַת בָּרִי וּלְהוֹצִיא ע"י זֶה מָמוֹן אֲבָל מ"מ לֵיתָא בְּאִיסּוּר ג"כ ע"י טַעֲנָתָהּ, דא"כ הֵיכָן מָצְאוּ הַתּוֹסָ' שֶׁבְּנָאוֹ עַל זֶה יְסוֹד תֵּירוּצָם מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה עָשָׂאָהּ סָפֵק עַד שֶׁתִּשְׁתֶּה, הֲלֹא לְגַבֵּי דִּינָּהּ לֹא מָצִינוּ כְּלָל שֶׁעָשָׂאָהּ הַתּוֹרָה סָפֵק לְפִי דַּעַת הַגָּאוֹן מהר"מ מִינְץ.

וְכֵן מִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי הַתֻּמִּים הַנַּ"ל בסי' ס"ה ס"ק כ"ב שֶׁמִּסְבִּיר כֵּן דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יעו"ש, אָכֵן לְפִי מש"כ הַבַּיִת מֵאִיר שָׁם י"ל קָצָת וְעַיֵּין בְּנַחַל יִצְחָק הַנַּ"ל. דְּהַתּוֹסָ' לָא כִּתְבֵי אֶלָּא שֶׁאֵין לְבָרֵי זוֹ חֲשִׁיבוּת דְּטַעֲנַת בָּרִי לְעִנְיַן לְהוֹצִיא מָמוֹן מִכּוֹחָהּ אַף בא"י אִם נִתְחַיְּבָתִי אֲבָל בא"י אִם פְּרַעְתִּי' וְהִיא תּוֹבַעַת בָּרוּר פְּשִׁיטָא שֶׁחַיָּיב, וּמְבוֹאָר בִּדְבָרָיו דִּמְהַנֵּי בָּרִי דְּיָדָהּ, אָמְנָם זֶה רְאָיָה רַק לְגַבֵּי מָמוֹן שֶׁחַיָּיב הוּא מֵחֲמַת חֻזְקַת חִיּוּב דְּיָדָהּ, אֲבָל לְעִנְיַן אִיסּוּר בְּנוֹדַאי אֵינָהּ מוֹעֶלֶת לוֹמַר בָּרִי לִי נָגֶד חִיּוּבֵי הַתּוֹרָה ויל"ע, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת ש"צ סי' פ"ז פ"ט שֶׁכַּנִּרְאֶה גַּם הוּא הִסְכִּים לְדִבְרֵי הַגָּאוֹן מהר"מ מִינְץ וּבְיַלְקוּט נָשָׂא אִיתָא אִישׁ אִישׁ לַעֲשׂוֹת אִשָּׁה כְּאִישׁ דִּבְרֵי ר"ע וּפֵירֵשׁ בְּזֶה הַגָּאוֹן בַּעַל הפלא"ה בְּפָנִים יָפוֹת שֶׁלּוֹ דְּהַתּוֹרָה אָסְרָה סָפֵק סוֹטָה לְבַעְלָהּ אַף הִיא מֻזְהֶרֶת עָלָיו אע"ג דִּבְכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אִשָּׁה מֻזְהֶרֶת כְּמוֹ אִישׁ מ"מ הָכָא ה"א כֵּיוָן שֶׁהִיא יוֹדַעַת בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא טְהוֹרָה לֹא שֶׁהַתּוֹ' אָסְרָה עָלָיו סָפֵק זֶה כְּנוֹדַאי אֵין אַזְהָרָה אֶלָּא עָלָיו אֲבָל הִיא אֵינָהּ מֻזְהֶרֶת קמ"ל קְרָא דְּאַף הִיא מֻזְהֶרֶת עָלָיו כֵּיוָן דְּהַבַּעַל א"י הוּא וכו' יעוש"ה מש"כ עוֹד בָּזֶה ויל"ע בִּדְבָרָיו, וְהֶאֱרַכְתִּי עוֹד בָּזֶה מכמ"ק אֶלָּא שאח"כ מָצָאתִי בַּסֵּפֶר אֶחָד וּשְׁמוֹ לוּלְאוֹת חָכְמָה דְּרוּשׁ וְחִלּוּק ד' שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה וּמֵבִיא ג"כ דִּבְרֵי הח"ס הַנַּ"ל וע"כ קִצַּרְתִּי, וּמַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם מִכְּתֻבּוֹת מ"א מֵהַתּוֹסָ' די"ל דְּגַם עַל זֶה פָּרִיךְ כֵּיוָן דַּעֲשָׂה ול"ת דְּסוֹטָה הָאִשָּׁה אֵינָהּ מֻזְהֶרֶת וכו' והו"ל אֵינָם שָׁווִים בְּכָל דַּעֲשָׂה דּוֹחֶה אוֹתָהּ עיי"ש לֹא עֵמֶק בָּזֶה די"ל דְּהָתָם כַּנַּ"ל הַתּוֹסָ' בְּנוֹדַאי סוֹטָה וְלֹא בִּסְפֵק סוֹטָה וְכֵן בְּעַצְמוֹ מִקּוֹדֶם זֶה כָּתַב עִיּוּן תוס' כְּתֻבּוֹת (ד"מ ע"א) דְּכָתְבוּ דְּנִטְמְאָה הוּא רַק עֲשֵׂה גַּבֵּי וַדַּאי סוֹטָה, וא"כ אֵין הַתְחָלָה לִדְבָרָיו בָּמָה שֶׁפִּלְפֵּל בָּזֶה.

וּסְעִיפָא לִסְבָרָא זוֹ יֵשׁ לְהַמְצִיא דאל"ה אִם נִתְפּוֹס דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כִּפְשָׁטָן דְּלָא מְהַנֵּי בָּרִי דְּיָדָהּ כְּלָל וּכְלָל, וּמִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָה עֲשָׂאָהּ סָפֵק כַּנּוֹדַאי וְטַעְמָא הוּא מִשּׁוּם דְּרִגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁזִּינְּתָה וַהֲוָה כְּמוֹ חֲזָקָה לְטַוְמְאָה עַיֵּין בְּסוֹף דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וּבְתוֹסָ' נִדָּה וְחֻלִּין כַּיָּדוּעַ, וא"כ אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַחֲלוֹקֶת בֵּין הַתּוֹסָ' לְהָרַשְׁבָּ"א זַ"ל דְּיָדוּעַ מש"כ הפ"י לַכְּתֻבּוֹת (כ"ב) בְּרַשְׁ"י ד"ה אוֹמֶרֶת בָּרִי לִי וכו' שֶׁיִּגַּע וּמָצָא דַּעַת קְדוֹשִׁים שֶׁהָרַשְׁבָּ"א סוֹבֵר דְּלְעוֹלָם לֹא אָמְרָה תּוֹרָה דְּאָזְלִינַן בְּחַר חֲזָקָה אֶלָּא לְמִי שֶׁמְּסֻפָּק בַּדָּבָר וְעָשָׂה תּוֹרָה סָפֵק זֶה כְּנוֹדַאי עַד שהב"ד עוֹנְשִׁין וכו' משא"כ אִם הָעֻבָּר אוֹמֵר בָּרִי נָגֶד הַחֲזָקָה לֹא שַׁיָּיךְ לְגַבֵּיהּ לוֹמַר

שֶׁהוּא מֻזְהָר עַל הַסָּפֵק כְּוַדַּאי מֻחָמֶת הַחֲזָקָה וכו' וַאֲפִילּוּ לָמַ"ד דְּבָרִי וְשָׁמָּא לָא מְהַנֵּי לְגַבֵּי חֲזָקַת מָמוֹן וכו' אֲבָל לְגַבֵּי נַפְשַׁיְיהוּ מְהֵימְנָא דְּהָא לָא עָבְדִי אִיסּוּרָא וכו' יעש"ה, וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִין וְעַיֵּין קו"א שָׁם, וְעַיֵּין הַגָּהוֹת רצ"ח רֵישׁ גִּיטִּין שֶׁרָצָה לְהַסְבִּיר כֵּן גַּם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן יע"ש, וְעוֹד בכמ"ק בָּזֶה: וּמֵעַתָּה אִם בְּכָל חֲזָקוֹת כֵּן מכש"כ הָכָא בְּסָפֵק סוֹטָה דַּעֲדַיִין לֹא הֶוְבְּרָה מַמָּשׁ חֲזָקַת טֻמְאָה דִּילָהּ, בְּנוֹדַּאי יְכוֹלָה לְמַטְעָן בָּרִי לִי אַף נֶגֶד חֲזָקַת דְּעַכְשָׁיו, וּלְצָרְפָהּ לְחֲזָקַת כַּשְׁרוּת הַקּוֹדֶמֶת, וְלוֹמַר דְּכָאן גִּילְתָה הַתּוֹרָה לְאָסְרָהּ גַּם מִסָּפֵק כְּנֶגְדָּהּ בְּעַצְמָהּ בְּאוֹמֶרֶת בָּרִי לִי, מִנַּיִן לָנוּ ד"ז יוֹתֵר מִשְּׁאָר חֲזָקוֹת דְּעָלְמָא שג"כ דְּאוֹרֵי תָּא חֵן וצ"ע, א"ו כפמש"כ לְהַסְבִּיר כְּדִבְרֵי הב"מ הַנַּ"ל וּבֶאֱמֶת לֵיכָּא עֵלָּהּ אָסוּר בְּסָפֵק סוֹטָה כֵּיוָן שֶׁטּוֹעֶנֶת בָּרִי לִי וּבִפְרָט לְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א לְדַעַת הפ"י הַנַּ"ל שֶׁהִסְכִּימוּ עָלָיו אַחֲרוֹנִים: וְלוֹמַר דְּזֶה הָוֵי כְּמוֹ רֻבָּא דרגל"ד מְשַׁוֵּוי לָהּ כְּמוֹ רֻבָּא וּבְרֻבָּא רָאִיתִי שֶׁמְּחַדֵּשׁ הנח"י הל' עֵדוּת (סי' ל"ח עָנָף ד') דְּאַף לְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א דְּהוּבָא בפ"י לִכְתֻבּוֹת דְּאַף בְּמָקוֹם חֲזָקָה נֶאֱמָן הבע"ד מ"מ בְּמָקוֹם רֻבָּא א"נ וכמש"כ בְּסִפְרִי חיור"ד סי' ט"ז עכ"ל וְאַף שֶׁשָּׁם לֹא מָצָאתִי כְּלוּם שֶׁמְּדַבֵּר אוֹדוֹת הָרַשְׁבָּ"א, וא"כ י"ל ג"כ הָכָא, זֶה דּוֹחֵק גָּדוֹל וּבִפְרָט שֶׁאֵין דְּבָרָיו מֻכְרָחִין וּבָזֶה יֵשׁ מָקוֹם לְתָרֵץ קֻשְׁיַת הַתּוֹסָ' הַיְדוּעָה בכמ"ק דְּאַמַּאי נִסְלָקִין שְׁנִתְעָרְבוּ בַּנִּשְׂרָפִין אַמַּאי יָדוּנוּ בִּסְקִילָה נִיזּוֹל בָּתַר רֹוב עיי"ש דִּלְפִי מַה שֶּׁמְּבֹאָר בפ"י לְעֵיל ובקו"א שָׁם כָּתַב לְהֶדְיָא דְּגַם נֶגֶד רֹוב וַחֲזָקָה יָכוֹל לְטָעוֹן בָּרִי לִי וּלְכָךְ צָרִיךְ הַתְרָאָה לְגַבֵּי מִיתָה וּמַלְקוּת יעי"ש וא"כ בְּגַוְונָא דָּא שְׁנִתְעָרְבוּ א"א לְדוּנָם בְּשִׁרְיָפָה דְּיָכוֹל לְיֵמַר קִים לִי שֶׁאֲנִי מִן הַמּוּעָט וְעַל הַשִּׁרְיָפָה לֹא הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה מֵעוֹלָם ודו"ק וי"ל, וא"ל בֵּין רֻבָּא דִּלְיתָא קָמָן לְרֻבָּא דְּאִיתָא קָמָן וְעַיֵּין תוס' רֵישׁ הַמַּנִּיחַ דְּיָכוֹל לוֹמַר קִים לִי שֶׁאֲנִי מִין הַמִּיעוּט גַּם י"ל דַּהֲרֵי הָכָא אִיכָּא בְּנוֹדַּאי נִסְקָלִין וְלָא מְהַנֵּי בְּרִי דִּידֵיהּ כְּנֶגֶד בָּרִי דְּעָלְמָא וְעַיֵּין סְבָרַת הפ"י לְעִנְיַן קֻשְׁיָתוֹ בַּאֲבִידָה נִימָא בָּרִי וְשָׁמָּא בָּרִי עָדִיף ע' כְּתֻבּוֹת די"ב ד"ה אִיתְמַר ובח"ס חאהע"ז ח"ר (וְיֵשׁ מָקוֹם לְעַיֵּין בְּהָא דְּתָנַן (בְּעִדִּיוֹת פ"ג מ"ו) הַשְּׁבוּיָה אוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה דִּבְרֵי ר"ד וַחֲכָמִים אוֹמְרִים וכו' וְאִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁנִּשְׁבֵּית וְהִיא אוֹמֶרֶת טְהוֹרָה אֲנִי אֵינָהּ אוֹכֶלֶת עכ"ל אַף שֶׁאוֹמֶרֶת בָּרִי לִי מ"מ הִיא כְּשֶׁהִיא לְעַצְמָהּ אֲסוּרָה לֶאֱכוֹל וּבָזֶה אֶפְשָׁר לְיַישֵּׁב בָּמֶה שֶׁנִּשְׁאַלְתִּי מַחְבֶּרֶת לוֹמְדֵי לְמוּד מִשְּׁנָיוֹת דְּמַדּוּעַ נָקַט לְעִנְיַן תְּרוּמָה וְלֹא לָעִנְיָן לְבַעֲלָהּ, וְאַף שֶׁיִּישַׁבְתִּי פָּשׁוּט די"ל לְעִנְיַן בַּת כֹּהֵן פְּנוּיָ' שֶׁמִּתְחַלֶּלֶת תֵּיכֶף מֵאֲכִילַתְתְּרוּמָה, אַדְּ הֶרְאוּ לִי שהרע"ב פֵּירֵשׁ בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן, וְשׁוּב הֶרְאָתִי לָהֶם שֶׁרַשִׁ"י בְּכְתֻבּוֹת ל"ו ע"ב שָׁם פֵּירֵשׁ בְּבַת כֹּהֵן כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתִּי בַּתְּחִלָּה, וּבֶאֱמֶת צ"ע דִּבְרֵי הרע"ב וְהַתִּפְאֶרֶת שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחֲרָיו, ועכ"פ כְּפִי הַמְבֹאָר י"ל דִּרְבוּתָא קמ"ל חֲכָמִים דְּלָא מִבָּעֵי לְבַעֲלָהּ שֶׁבְּנוֹדַּאי אֲסוּרָה לוֹ וְלָא מְהַנֵּי בְּרִי דְּיָדָהּ לְהַאֲמִינָהּ עַל פִּיהָ וְשֶׁהוּא יִכָּשֵׁל בַּעֲבֵירָה, אֶלָּא אֲפִילּוּ לַאֲכִילַת תְּרוּמָה שֶׁהוּא דָּבָר הַנּוֹגֵעַ לָהּ וּלְגוּפָהּ הו"א דְּתֶהֱא נֶאֱמֶנֶת קמ"ל דְּלָא אַף שֶׁאוֹמֶרֶת טְהוֹרָה אֲנִי, וְעַיֵּין בְּתִבוּאַת שׁוֹר בְּחִידּוּשֵׁי יְבָמוֹת דַּף פ"ז ע"ב דְּקַמְבָּעֵי לֵיהּ בִּשְׁנַיִם שֶׁאָמְרוּ עַל דָּבָר א' שֶׁאָסוּר הוּא וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁיּוֹדֵעַ בְּבֵירוּר שֶׁהוּא מֻוּתָּר וְשֶׁקֶר הֵעִידוּ מַהוּ שֶׁיֹּאכַל מֵאוֹתוֹ דָּבָר בְּצִנְעָא בַּל יִוָּדַע לָאִישׁ וכו' מ"מ בְּצִנְעָא י"ל דְּמֻוּתָּר וכו' יע"ש וּבְחִידּוּשֵׁי לַיְבָמוֹת שָׁם הֵאֲרַכְתִּי בָּזֶה בעז"ה ואכמ"ל וְלֹא בָּאתִי לֹא אַגַּב אוֹרְחִין רְחִיקוּתְ וּזְנָוְדֵי וכו'): שָׁם באה"ד וְהָכָא לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר אַלִּיבָּא דב"ה הַעֲמֵד אִשָּׁה עַל חֲזָקָתָהּ וְאֵימַר זִנְּתָה שֶׁהֲרֵי רַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁקִּנְּאָה לָהּ וְנִסְתְּרָה וְהַכָּתוּב הוֹצִיאָהּ מֵאוֹתָהּ חֲזָקָה וַעֲשָׂאָהּ סָפֵק עכ"ל.

וְהִנֵּה אַף דלב"ה דִּשְׁטָר הָעוֹמֵד לִגְבּוֹת לָאו כג"ד וא"כ הֵם הַיּוֹרְשִׁים מֻחְזָקִים בְּחֶזְקַת מָמוֹנָא, וא"כ מַאי יוֹעִיל חֶזְקַת כַּשְׁרוּת דְּיָדָהּ דְּאֵימוֹר לֹא זִנְּתָה, לְהוֹצִיא מָמוֹן מֵהֶם נֶגֶד חֶזְקַת מָמוֹנָא שֶׁלָּהֶם, וד"ז תָּלוּי בְּמַחֲלוֹקֶת ר"ג ור"י דִּכְתֻבּוֹת (י"ב ע"ב) (וע"ה ע"ב עיי"ש) וצ"ל דְּזֶה נִמְשָׁךְ לְדִבְרֵיהֶם הַקּוֹדְמִים שֶׁהִקְשׁוּ דַּהֲוָה בָּרֵי וְשֻׁמָּא וּבָרֵי עָדִיף וכו' וְלָזֶה הִמְשִׁיכוּ קוּשְׁיָתָם דְּנַיְמָא הַעֲמִידָנָּה עַל חֶזְקָתָהּ וְאֵימוֹר לֹא זִנְּתָה וּבְצֵירוּף טַעֲנַת בָּרֵי שֶׁלָּהּ וּבִסְבָרָא א' דָּחֵי לָהּ הַתּוֹסָ' דְּלֵית כָּאן לֹא טַעֲנַת בָּרֵי וְלֹא חֲזָקָה שֶׁכְּבָר אִיתְרְעִי וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּרֹאשׁ"ש כְּתֻבּוֹת פ"ק סי' י"ח בְּמַחֲלוּקוֹתוֹ עִם רַבֵּינוּ יוֹנָה זַ"ל עיי"ש ואכמ"ל בְּעִנְיָן עָמוּק זֶה וּבִפְרָט שֶׁכְּבָר דָּשׁוּ בֵּיהּ רַבִּים וְנַעֲשָׂה כְּיֶתֶר וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר מְעַט בדה"ק זַ"ל כָּאן שֶׁעֲדַיִן לֹא הִרְגִּישׁוּ בָּזֶה, וּבְמַאי שֶׁכָּתְבוּ דִּבְסוֹטָה לֵיכָּא חֲזָקָה וְעַיֵּין בְּדִבְרֵיהֶם בִּנְדָּה ב' ע"ב וּבְחֻלִּין דַּף ט' וּבִנְדָּה שָׁם הוֹסִיפוּ דאע"ג דְּאֵין סְתִירָה בר"ה מ"מ אִיתְרַע חֶזְקָתָהּ דְּשַׁיָּךְ קָצַת סְתִירָה וכו' וא"ת א"כ הֵיכִי יָלְפִינַן מִסּוֹטָה דִּבְרָה י סְפֵקוֹ טָמֵא וכו' אֵימָא דַּוְקָא הֵיכִי דְּלֵיכָּא חֲזָקָה וכו' וי"ל דְּיָלְפִינַן מִסּוֹטָה שֶׁעֲשָׂאָהּ הַכָּתוּב וַדַּאי טְמֵאָה אע"ג דְּאִית לָהּ חֲזָקָה שֶׁאֵינָהּ טְמֵאָה וּוַדַּאי וְלֹא אִיתְרַע אֶלָּא חֶזְקַת טָהֳרָה וּוַדָּאִית עכ"ל, ולפ"ד אִם יֵשׁ לָהּ חֲזָקָה שֶׁאֵינָהּ טְמֵאָה וַדַּאי, יֵשׁ לְעַיֵּן לְעִנְיַן אִם תָּפְסָה כְּתֻבָּתָהּ וְעַיֵּין בְּבֵית מֵאִיר שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה וְכֵן בְּנַחַל יִצְחָק בְּסִימָנִים הַנַּ"ל, וְעַיֵּין בָּמָה שֶׁמְּיַישֵׁב קוּשְׁיָתָם שֶׁבִּנְדָּה וְחֻלִּין, בש"ש ש"א פ"ז דָּבָר נֶחְמָד וְעָמוֹק די"ל דְּסוֹטָה לֹא אִיתְרַע חֶזְקַת הֶיתֵּר דְּיָדָהּ וכו' יעוי"ש וּבְכָל הַפְּרָקִים שָׁם בָּמָה שְׁנוֹגֵעַ לִסְפֵק סוֹטָה, וְחִילֵק בֵּין הַבַּעַל לְהַבּוֹעֵל אָמְנָם אכמ"ל: שָׁם בד"ה ב"ה וכו' הָכָא דְּהַשְׁתָּבּוּד עַצְמוֹ שֶׁל כְּתֻבָּה עוֹמֵד בְּסָפֵק וכו' עיי"ש עַיֵּין בְּגִיטִּין דל"ו וְעוֹד מכמ"ק שֶׁהִרְגִּישׁוּ בָּזֶה אַחֲרוֹנִים וְעַיֵּין בְּנַחַל יִצְחָק סי' י"ב שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל, וְיַעֲיֹן לְקַמָּן ד"ה לָאו כג"ד וכו' דְּהָכָא כ"ע מוֹדֵי דְּאָמְרִינַן לכ"ד מִשּׁוּם דְּהַעֲמֵד מָמוֹן בְּחֶזְקַת בְּעָלָיו שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ דַּיָּנִים וְלָאו בְּיָדוֹ וכו' וע"ש, וא"כ הָתָם בִּיתוֹמִים שא"צ דַּיָּנִים עַל עִיקַּר הַקַּרְקַע הָוֵי כְּגָבוּי, וּבָזֶה יל"ע בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת וְקִצַּרְתִּי, וּמַה שֶּׁעֲדַיִן ע שׁוּמָא זֶה אֵינוֹ כְּלוּם כִּדְמוֹכַח מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּלִקַּמָּן גַּבֵּי כָּל הָעוֹמֵד לִפְדּוֹת וכו' יע"ש ודו"ק: שָׁם ד"ה לָאו כְּגָבוּי דָּמֵי וכו' דְּהָכָא כ"ע מוֹדֵי דְּאָמְרִינַן לכ"ג וְהַעֲמֵד מָמוֹן בְּחֶזְקַת בְּעָלָיו שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ דַּיָּנִים וְלָאו בְּיָדוֹ הוּא כִּדְאָמַר גַּבֵּי גֵּר מִי יֵימַר דְּמִזְדַּקְּקִין לֵיהּ ב"ד עכ"ל, יֵשׁ לְהַזְכִּיר כִּי כְּבָר הֵעִירוּ הַמְפָרְשִׁים עַל הַגְּמָרָא דְּקִדּוּשִׁין שָׁם דְּאָמְרִינַן מִי יֵימַר דְּמִזְדַּקְּקִין לֵיהּ ב"ד, מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּשַׁבָּת (מ"ו ע"ב) דְּפָרְכִינַן וְאַמַּאי לֵימָא מִי יֵמַר דְּמִזְדַּקְּקִין לֵיהּ חָכָם וּמְשַׁנֵּי אִי לָא מִזְדַּקְּקִין לֵיהּ חָכָם סַגִּי לֵיהּ בג' הֲדָיוֹטוֹת יע"ש אַלְמָא דְּכָל הֵיכִי דְּסַגִּי בג' הֲדָיוֹטוֹת לָא אָמְרִינַן מִי יֵמַר וא"כ יִקְשֶׁה הָא גַּבֵּי גֵּר ג"כ סָגֵי בג' הֲדָיוֹטוֹת כמש"כ הַתּוֹסָ' בְּקִידּוּשִׁין שָׁם עַיֵּין בְּרָשׁ"ש קִדּוּשִׁין שָׁם, וְהַגָּהוֹת רצ"ח בְּשַׁבָּת שָׁם, יעי"ש מש"כ וְלוֹחֵק הוּא דְּגַם בְּהַתָּרַת נְדָרִים בָּעֵינַן דִּגְמִירִי וּסְבִירִי קָצַת דְּיוֹדְעִין לִפְתּוֹחַ לוֹ פֶּתַח עַיֵּין רָ"ן נְדָרִים (כ"ג וְדַף ע"ח) וְגַם מֵהַתּוֹסָ' דְּהָכָא דְּמַדְמֵי ד"מ לְגֵר ולפ"ד אֵין דְּמִיוֹן כַּמּוּבָן, וע"כ נִרְאֶה דְּגַבֵּי ד"מ וְגֵר דְּבָעֵינַן ב"ד כְּשֵׁרִים וּרְחוֹקִים הוּא דְּאָמְרִינַן מִי יֵמַר אֲבָל גַּבֵּי הַתָּרַת נְדָרֶיהָ דקיי"ל אפי' בְּקִרּוֹבִים עַיֵּין נְדָרִים ע"ז ע"ב וביור"ד סי' רכ"ח בָּזֶה לָא אָמְרִי' מִי יֵמַר דג' הֲדָיוֹטוֹת קִרּוֹבִים וּפְסוּלָ' בְּוַדַּאי שְׁכִיחַ (וְעַיֵּין שוּ"ת רעק"א סי' ע"ג וּבְהַשְׁמָט' שָׁם אִי אִשָּׁה וְקָטָן כְּשֵׁרִי' לַהֲפָרַת נדר' יע"ש) אֲבָל זֶה לֵיכָּא לְמֵימַר מִשּׁוּם דְּבִנְדָרִים אִיכָּא תַּרְתֵּי חָכָם אוֹ שְׁלֹשָׁה הֲדְיוֹטוֹת משא"כ גַּבֵּי זָר דְּבָעֵינַן דַּוְקָא שְׁלֹשָׁה, דַּהֲרֵי הָכָא שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' גַּבֵּי ד"מ דְּאִיכָּא נָמֵי תַּרְתֵּי יָחִיד מֻמְחֶה וג' הַדְיוֹטַת דקיי"ל

דְּמֻוָּחָה לְרַבִּים דָּן אֲפִילּוּ בְּיָחִיד עַיֵּין שׁוּ"ע חו"מ סי' ג' וְאַפְּ"ה אָמְרִינַן מִי יֵימַר דְּמִזַּדְּקָא לֵיהּ בֵּי תְּלָתָא אוֹ יָחִיד מֻוָּחָה וּלְשׁוֹן הַתּוֹסָ' צע"ק שֶׁכָּתְבוּ שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ ,,דַּיָּנִים" הָא בְּדַיָּן מֻוָּחָה בְּיָחִיד סַגִּי, וּלְהַתִּירוּץ הָרִאשׁוֹן א"ש שֶׁכָּתְבוּ דְּבָעִינַן ,,דַּיָּנִים" הַיְינוּ כְּשֵׁירִים וּכְמוֹ בַּגֵּר וּלְאַפּוֹקֵי בְּהָא דְּשַׁבָּת גַּבֵּי הַתָּרַת נְדָרִים דְּסַגִּי בִּקְרוֹבִים וּבִפְסוּלִים (ומה"ט נ"ל לָדוּן עַל מש"כ הגרע"א שָׁם לָחוּשׁ גַּבֵּי הַתָּרַת נְדָרִים מִטַּעַם נִמְצָא א' מֵהֶן קרו"פ (דְּהַיְינוּ פָּסוּל קָטָן) וה"ה גַּבֵּי דַּיָּנִים עיי"ש, הָא י"ל דְּגַם פְּסוּל זֶה דְּנִמְצָא א' מֵהֶן קרו"פ ג"כ כָּשֵׁר כְּמוֹ שְׁאָר פְּסוּלֵי הַגּוּף ודו"ק דְּהָא אֵין זֶה רַק כִּפְסוּל בְּעָלְמָא, וְנִזְכַּרְתִּי שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כָּתַב סְבָרָא זֹאת בס' פ"ז שֶׁנִּסְתַּפֵּק בְּעֵדוּת נָשִׁים וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן גַּזְלָן אִם בָּטֵל לְכָל הָעֵדוּת אוֹ דְּנֵימָא דְּהַהּ דמגזה"כ פְּסוּלִים הֵם רַק כְּמוֹ פְּסוּלֵי עֵדוּת דְּקֵרוֹבָא וּכְדוֹמֶה אֲבָל מ"מ לָא חֲשׁוּדֵי לְשַׁקֵּר וְלֹא הוּרַע חֲזָקָתַיְיהוּ וכו' וְהָוְיָין כִּפְסוּל קֵרוֹבָא דְּכְשֵׁרִיסלע"נ אחז"ר רָאִיתִי בס' ב"מ בְּשֵׁם הַגָּאוֹן נו"ב יע"ש וְהוּא בנוב"ק חאהע"ז סי' מ"ה יע"ש וה"נ כֵּן וצ"ע וְקַצַּרְתִּי כִּי אכ"מ), וְאִם הָיינוּ אוֹמְרִים דְּפְלִיגִי בָּזֶה הַשַּׁ"ס דְּקִדּוּשִׁין עִם הַשַּׁ"ס דְּשַׁבָּת, הָיָה מָקוֹם לְיַישֵׁב קְצָת דִּבְרֵי הַמָּהָרָ"ם שִׁיף בְּחִדּוּשָׁיו לִכְתֻבּוֹת (דַּף נ"ט ע"ב) ד"ה הָתָם בְּיָדוֹ וכו' שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הגמ' דְּקִדּוּשִׁין שֶׁהֲבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן, וְהוּא נֶגֶד הַשַּׁ"ס, ושו"ר שָׁם בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן שֶׁכְּבָר הִשִּׂיגוּ בָּזֶה וְהוּא אַף שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ הגמ' דְּקִדּוּשִׁין מ"מ אָנוּ צְרִיכִין לְדָבָרָיו אַלִּיבָּא הגמ' דְּשַׁבָּת וְדוֹחֵק ע"כ קִצַּרְתִּי וְהָא דְּאָמְרִינַן בִּיבָמוֹת (דפ"ח ע"א) אִי ק"ד מְשׁוּם דְּבָיְדוֹ לְפְדּוֹתוֹ וכו' אוֹ קדה"ג מְשׁוּם בְּיָדוֹ לְאִיתְשׁוּלֵי וכו' עיי"ש וְהָא לָא מִקְּרֵי בְּיָדוֹ לְפִי הַנָּ"ל אֲבָל לְפִי הַנָּ"ל א"ש דְּהוּא כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּשַׁבָּת דְּמִזַּדְּקָא לֵיהּ בֵּי תְּלָתָא הֲדְיוֹטוֹת, דִּלְעִנְיַן פִּדְיוֹן קְרוֹבִים נָמֵי כֵּשֵׁר אֲפִילּוּ אֶחָד מֵהֶן עַכּוּ"ם כִּדְאִיתָא בְּסַנְהֶדְרִין י"ד ע"א יע"ש וְעַיֵּין ב"י בחו"מ סי' ק"ג וְכֵן לִשְׁאוֹל עַל הַהֶקְדֵּשׁ ג"כ סַגִּי בִּקְרוֹבִים כְּמוֹ הַתָּרַת נְדָרִים וא"כ לָא אָמְרִינַן בֵּיהּ מִי יֵימַר אָמְנָם רָאִיתִי שָׁם בָּרַשְׁבָּ"א שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה בָּזֶה מֵהָא דְּקִדּוּשִׁין הַנָּ"ל וְתֵירֵץ דְּכֹל שֶׁאַתָּה בָּא לוֹמַר בָּמָה שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שֶׁהוּא כְּאִילּוּ נַעֲשָׂה מִשּׁוּם שֶׁבְּיָדוֹ לְתַקְּנוֹ אֵיכָא לְמֵיחַשׁ דִּלְמָא לָא מִזְדַּקְּקֵי דִּפְעָמִים שֶׁאֵין נִזְדַּקְּקִין אֲבָל בָּמָה שא"י אִם נִזְקְקוּ לוֹ כְּבָר אִם לֹא כֵּינָן שֶׁרֻבָּן שֶׁל בנ"א נִזְקְקִין לְכָךְ בְּרוֹב הַפְּעָמִים וְזֶה מֵעִיד שֶׁנִּזְקְקוּ לוֹ נֶאֱמָן עכ"ל וְכֵינָן שֶׁלֹּא תֵּירֵץ כמש"כ נָפְלוּ כָּל הָנָּךְ פֵּיתָא בְּבֵירָא עוֹד תֵּירֵץ דִּלְגַבֵּי הַפָּרַת נְדָרִים לָא בָּעֵינַן מֻוָּחִין וכו' וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָא אָמְרִינַן מִי יֵימַר וכו' וְהָכִי אָמְרִינַן בְּהֶדְיָא שִׁלְהֵי פ' כִּירָה כַּנַ"ל עכ"ל, וּמַשְׁמַע דס"ל דִּבְגֵר בָּעֵינַן מֻוָּחִין וצ"ע בְּחִדּוּשָׁיו לִמס' קִדּוּשִׁין שָׁם עיי"ש, וְנֶעְלַם רַשְׁבָּ"א זֶה מֵהָאַחֲרוֹנִים הַנָּ"ל וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א כת"י שֶׁהוּבָא בשעה"מ ספ"ד מהל' חָמֵץ יעו"ש, וְעַיֵּין עֵרָכִין כ"ג ע"א וי"ל שׁוּב נִזְכַּרְתִּי בְּמַה שֶׁעָמַד הַמַּחֲנֶה אֶפְרַיִם בהל' צְדָקָה סי' ה' עַל דִּבְרַת הָרַמְבַּ"ם דהל' עֵרָכִין פ"ז דִּין הַנָּ"ל וּבְמַה שֶׁהִקְשָׁה עָלָיו מִיְּבָמוֹת הַנָּ"ל עי"ש, וְעַיֵּין במהרי"ט אַלְגָּאזִי פ"ד סוֹף אוֹת ל"ה בָּזֶה וְעַיֵּין ג"כ בְּעֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ סי' י"ז שֶׁלֹּא הֵעִיר מִכָּל הַנָּ"ל וְיֵשׁ לְהָעִיר בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל וּבִכְּרָט עִם מש"כ וּבְדִבְרֵי הָרֹא"ש גִּיטִּין פ"ה שכ' דְּבָיְדוֹ לְפְדּוֹתוֹ הוּא מִדִּין בְּעָלִים אַדְּ אכמ"ל, וּבְעִנְיָן זֶה דְּכָל הָעוֹמֵד לִגְבּוֹת, וְעַיֵּין מס' ב"מ (ס"ב ע"א) ויל"ע עפ"י דִּבְרֵי התו' דִּשְׁמַעְתִּין שו"מ שָׁם במהר"מ שִׁיף שֶׁהֵעִיר מַדּוּעַ לֹא נֵימָא דְּבָהָא גּוּפָא פְּלִיגִי אִי שְׁטָר הָעוֹמֵד לִגְבּוֹת וכו' כְּדַאֲשְׁכְּחַן דְּפְלִיגִי בָּזֶה ב"ש וב"ה עיי"ש וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ עוֹד וְקַצַּרְתִּי, וְעַיֵּין מ"ל פ"ד מִמִּלָּוָה ה"ו ועי' מש"כ הנוב"ת חחו"מ סי' ל"ב עַל דְּבָרַח הַשַּׁ"דּ חו"מ י"ב וְעַל דִּבְרַת הַשַּׁ"דּ בת"כ סי' ק"ל שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל עַיֵּין מ"ש עַל זֶה

הנוב"ק חחו"מ סי' ה' יע"ש ודו"ק וְאֵינָנִי זוֹכֵר עַכְשָׁו אִם הַנַּחַל יִצְחָק הַנָּ"ל רָאָה זֶה – גַּם יֵשׁ לְהַזְכִּיר כִּי מוּכָח בְּזֶה לְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דב"ש דס"ל כְּגָבוּי דָּמֵי לָא ס"ל הַאי מִי יֵמַר דְּמִזְדַּקְקִי.

לוֹ דַּיָּנִים וּכְנִתְבָּאֵר לְעֵיל ונפ"מ לְכַמָּה עִנְיָנִים וְיֵשׁ לְקַצֵּר, אח"ז מָצָאתִי דְּחִילּוּק הַנָּ"ל שֶׁכָּתַבְתִּי דְּלֵיכָּא לְמֵימַר כָּתוּב הַדַּר הוּא בְּסֵפֶר לְמוּדֵי ד' לִימּוּד ק"ד עַל הַקֻּוּשְׁיָא הַנָּ"ל דְּמָטֵי בָּהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב יִצְחָק הַכֹּהֵן זַ"ל עיי"ש וְאֵינוֹ מֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּשְׁמַעְתִּין: שָׁם באה"ד וְהָא דְּאָמַר גַּבֵּי שׁוֹפָר וכו' וְגַבֵּי לוּלָב וכו' וּמְנָעָל כמ"ש אפי' רַבָּנָן מוֹדֵי מִשּׁוּם דא"ה וְלָא הָוֵי אֶלָּא כְּעַפְרָא וכו' וְלֵיכָּא שִׁיעוּרָא וּפָרָה חִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ מְהַנֵּי וכו', פֵּירֵשׁ כַּוָּונָתָם דְּאִם רַבָּנָן נָמֵי מוֹדֵי בְּכָל א"ה דְּלָא הָוֵי אֶלָּא כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא בְּעָלְמָא, א"כ פָּרָה אַמַּאי מְטַמֵּא ט"א וצ"ל מִשּׁוּם דְּחִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ מְהַנֵּי וְהֵיטֵב אֲשֶׁר הִקְשָׁה בָּזֶה הָרַשָּׁ"שׁ מַה שֶּׁעָלְתָה גַּם עַל דַּעְתִּי דְּשָׁם בִּמְנָחוֹת פָּרִיךְ רַב אָשֵׁי לְרַב כָּהֲנָא רַק לר"ש דְּאָמַר כָּל הָעוֹמֵד לִשְׁרֹוף כש"ד יע"ש וצ"ל דִּלְרַבָּנָן פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּיֵשׁ לְתָרֵץ דְּחִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ מִכְשַׁרְתָּן עכ"פ לְקַבֵּל טֻמְאָה מִשּׁוּם דְּרַק א"ה נִינְהוּ וְלֹא הֲוָה כְּשָׁרוּף, אֶלָּא אַף לר"ש דִּכְשָׁרוּף דָּמֵי, וְאַף פֵּירוּרִין נָמֵי לָא הֲוָה נָמֵי מִשּׁוּם דְּחִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ מִכְשַׁרְתָּן לְקַבֵּל טֻמְאָה מִדְּרַבָּנָן, אֶלָּא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' כִּלְאֵי הַכֶּרֶם אַמַּאי מְטַמֵּא ט"א וְלֹא אָמַר כמ"ש פֵּירוּשׁ לְרַבָּנָן דְּר"ש דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה חִיבַּת הַקּוֹדֶשׁ אַמַּאי תְּנֵינַן שָׁם ק"א ע"ב הָעָרְלָה והכה"כ וכו' כֻּלָּם מִטַּמְּאִין ט"א, וְהָא לָא הֲוָה בָּהּ שִׁיעוּרָא דְּכָל אֵלּוּ אָסוּר בַּהֲנָאָה ? וְנִרְאֶה לפמש"כ הגרעק"א בְּתְשׁוּבָה סי' ק"צ דִּבְכָל אִיסּוּרֵי הֲנָאָה הֲוָה שִׁיעוּרוֹ בִּכְרוּטָה יע"ש וְעַיֵּן צל"ח פְּסָחִים דַּף כ"ב וְעַיֵּן ג"ו כְּלָל נ"ח יע"ש, א"כ י"ל דְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם דְּמִטַּמֵּא ט"א בִּכְבֵיצָה, מַיְירֵי בְּשֶׁאֵין בּוֹ ש"פ, דַּעֲדַיִן מֻוָתָּר בַּהֲנָאָה וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן כה"ג בְּפְסָחִים (ל"ב ע"ב) אַבָּא שְׁאִיל תַּרְתֵּי בָּעֵי עַיֵּן פרש"י, והגרעק"א לֹא כָּתַב לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה, אֶלָּא בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה דְּנָפְקָא מִלֹּא יֹאכַל וכו' אֲבָל בְּכִלְאֵי הַכֶּרֶם לֹא כְּתַב אֲכִילָה כְּלָל, וּפְשִׁיטָא דִּבְכְרוּטָה וּכְבָר הֵעִיר הַגָּאוֹן הַנָּ"ל בסי' קנ"ד דבכלאה"כ דְּלָא כְּתִיב אֲכִילָה נִתְחַיֵּיב בכ"ש וְכֵן בב"ח לִיחַיֵּיב בכ"ש וכו' יע"ש, אֲבָל עכ"פ בְּאִיסּוּר הֲנָאָה שֶׁלּוֹ בְּנוֹדַאי אֵינוֹ בִּכְזַיִת וא"כ י"ל כַּנַ"ל וְכֵן רָאִיתִי לְמָרָן המבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר פ"ז דְּהִלְכוֹת ע"ז אַזָּהָרָה ל"ט שֶׁכָּתַב שֶׁכָּל הַנִּמְצָא בע"ז אֲפִילּוּ מַיִם וָמֶלַח אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה מה"ת וְהָאוֹכֵל מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּא לוֹקֶה דְּמִאוּמָה כְּתִיב וְנִרְאֶה דש"פ בָּעֵי מִדְּאָמַר לְעֵיל דְּמַכּוֹשׁ אַחֲרוֹן לֵית בֵּיהּ ש"פ עכ"ל וְכֵן צ"ל בְּאַזָּהָרָה מ' שָׁם בְּנֶהֱנֶה מִצִּיפֵי הַנֶּעֱבָד יע"ש, (וְכִמְדֻמֶּה שֶׁלֹּא רָאָה זֶה הַבַּיִת הַלֵּוִי חֵלֶק רִאשׁוֹן) אֶלָּא דא"כ דְּמַיְירֵי בכה"ג שֶׁאֵין אָסוּר בַּהֲנָאָה דְּחָסַר מִשְׁיעוּרָא א"כ מ"ט דר"ש דְּאָמַר הָתָם אֵין מְטַמְּאִין וּמְשׁוּם דַּהֲוָה אוֹכֶל שֶׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים מְשׁוּם א"ה, הָא לֵית כָּאן א"ה כְּלָל, וצ"ל דלר"ש דס"לכ"ש לְמַכּוֹת, ה"נ ס"ל גַּבֵּי א"ה דכ"ש אָסוּר וְלָא מַצְרִיךְ שִׁיעוּרָא כְּלָל וְאָזְלִי לְשִׁיטָתַיְהוּ, ומ"מ לְעִנְיַן טֻמְאַת אוֹכָלִין בָּעֵי שִׁיעוּר כְּמוֹ שֶׁפָּרִיךְ שָׁם מְנוּתָר וּפָרָה לר"ש עיי"ש, וא"ש, וְרָאִיתִי כָּעֵת בס' מנ"ק שֶׁהִקְשָׁה מַדּוּעַ שָׁבְקִי הַתּוֹסָ' לְהַקְשׁוֹת עַל עָרְלָה וְהִקְשׁוּ רַק מכלאה"כ יע"ש שֶׁכֵּן הִקְשָׁה בֶּן הַמְחַבֵּר שַׁעַר אֶפְרַיִם סי' א' וּבְסִי' ל"ח בַּהֲגָהָה יע"ש, וּמַה שֶּׁתִּירֵץ המנ"ק מִשּׁוּם דְּמַשְׁקִין שֶׁל עָרְלָה הוּא בְּקִבּוּרָה וּבַנְּקֻבָּרִין ל"ש כַּתּוּתֵי כַּנְּרָאֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' סֵוְכָּה דל"ה ד"ה לְפִי וכו' יע"ש, תְּמוּהִין דְּבָרָיו דַּהֲלֹא אֲנַן הַשְׁתָּא קַיְימִינַן בְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דִּלְרַבָּנָן כָּל א"ה הֵם דְּאָמְרִינַן בָּהֶם כמ"ש, וַאֲפִילּוּ אֵלּוּ שֶׁאֵין בָּהֶם מִצְוַת שְׂרֵיפָה, וּכְבָר הִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנִּדְי וְעַיֵּן

שעה"מ פ"ד מִגֵּירוּשִׁין שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הש"א הַנָּ"ל שֶׁכָּתַב דַּאֲפִילּוּ בְּמִידֵּי דְּבָעֵי שִׁיעוּר דְּמִפְּסִיל לְרַבָּנָן דְּר"ש מִשּׁוּם דְּמַכַּת שִׁיעוּרָהּ דְּלָא אָמְרִינַן הָכִי אֶלָּא בְּמִידֵּי דְּבָעֵי שְׁרִיָּפָה אֲבָל לֹא בְּנִקְבָרִין וכו' בְּהָא לָא מוֹדֵינָא לֵיהּ וְאִישְׁתְּמִיט מִינַּיהּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' במס' יְבָמוֹת ק"ד ד"ה סַנְדָּל שֶׁכָּתְבוּ בְּפֵירוּשׁ דַּאֲפִילּוּ בְּמִידֵּי דְּטָעוּן גְּנִיזָה כע"ז שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָמְרִינַן כמ"ש וכו' יעי"ש, וְכֵן כת' בְּחִידּוּשֵׁי ח"ס שָׁם דה"ה אִי בְּקִבּוּרָ' נָמֵי אָמְרִינַן מ"ש עיי"ש גַּם השע"א בְּעַצְמוֹ שָׁם כת' דְּאִלּוּ הָוָה שָׁמַע מִזֵּיתֵי ערל' אָז פָּסוּל לְהַדְלִיק בּוֹ נ"ח מִטַּעַם דכמ"ש דַּהֲוָה מִנְּשָׁרָפִים עיי"ש, ומש"כ המנ"ק עוֹד לְתָרֵץ מִשּׁוּם דִּבְעָרְלָה לָא פְּסִיקָא לְהוּ דְּהָוֵי בְּשְׁרִיָּפָה מה"ת ול"ש כמ"ש, משא"כ כה"כ פְּסִיקָא לְהוּ כמש"כ בַּסֻּוכָּה שָׁם, אַף שֶׁכֵּן כְּבָר תֵּירֵץ בֵּן הַמְחַבֵּ' שָׁם בהג"ה סי' ל"ח, מ"מ צ"ע לְפִי תוס' יְבָמוֹת הַנָּ"ל דְּגַם בְּדָבָר דְּטָעוּן גְּנִיזָה אָמְרִינַן כמ"ש, וְלָא מוּכָח מִתּוֹסָ' דִּידַן דִּפְלִיגִי ע"ז, וְגַם מַה שֶּׁהִקְשׁוּ מִפָּרָה מוּכָח זֶה, דְּאַף דְּפָרָה לְמִצְוַת שְׁרִיָּפָה עוֹמֶדֶת, מ"מ לֹא מִשּׁוּם הא"ה הִיא נִשְׂרֶפֶת אֶלָּא דְּמִצְוָתָהּ כָּךְ הִיא וְאַפ"ה אָמְרִינַן כמ"ש, וּמַה שֶּׁמִּתֵּמ' שָׁם עַל הח"ס שַׁפִּיר מתמ' עיי"ש וְכֵן משמ' מפ"י בְּרָכוֹת דל"ו דְּעָרְלָה מְחֻוָּיב בִּשְׁרִיָּפָה יע"ש, וּכְבָר שָׁאוּל נִשְׁאוֹל בְּחַוּת יָאִיר סי' י"ח מֵאֵת הַגָּאוֹן עֲבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִּי דְּמִנָּא הָא מִילְּתָא דְּתָנֵינַן בְּסוֹף תְּמוּרָה אִלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִין וְקָחֲשִׁיב בְּהֶדָיְ' עָרְלָה מנ"ל הָא וְדִבְרֵי רַשְׁ"י וְתוֹסָ' אֵינָן נִיחָא לִי עכ"ל וְשָׁם בסי' נ"ד תְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר בְּזֶה דְּאִי ס"ד דְּעָרְלָה מִן הַנִּקְבָּרִין א"כ הָיָה אָפִילּוּ אָפְרָהּ אָסוּר אַף שֶׁכְּבָר נֶאֱבַד מִן הָעוֹלָם כ"ש לְהַנּוֹת בְּעוֹד יֶשְׁנוֹ דְּאָסוּר וכו' עיי"ש, ומש"כ הח"ס שָׁם בסי' רפ"ו דְּלֹא רָאָה מֵרַבּוֹתָיו שֶׁשְּׂרָפוּם רַק הִנִּיחוּם וְיִרְקְבוּ יע"ש, הוּא מִשּׁוּם שכ' הפ"י הַנָּ"ל שָׁם דְּעָרְלָה בַּחוּ"ל אֵינוֹ בִּשְׁרִיָּפָה וְזוֹרֵק אֶת הָאֲבִיּוֹנוֹת וְאֵין כָּאן מִשּׁוּם מְכַשּׁוֹל דְּסַפּוֹקֵי מְסַפְּקָא לַהֲדָדֵי יע"ש וְקַצַּרְתִּי כִּי אכ"מ, וְלֹא בָּאתִי לֹא דֶּרֶךְ אַגַּב, ומש"כ המנ"ק לְהַקְשׁוֹת דִּלְרַבָּנָן נָמֵי קָשֶׁה יע"ש כְּבָר הֵבֵאתִי לְעֵיל שֶׁכֵּן הִקְשָׁה הָרָשָׁ"שׁ כַּנַ"ל, וְעַיֵּין שָׁם בשעה"מ פ"ד מִגֵּירוּשִׁין שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם מַשְׁאַת מֹשֶׁה חא"ה סי' ק' דְּשָׁאנֵי עָרְלָה וכה"כ דאע"ג דַּהֲוָה מִן הַנִּשְׂרָפִין אֵינוֹ מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה שֶׁמִּצְוָתוֹ בִּשְׁרִיָּפָה כְּנוֹתָר וּפִיגּוּל וְהָרַמְבַּ"ם לֹא חָשְׁבָהּ בְּמִנְיַן מ"ע וא"כ א"ל דְּכִי אָמַר כָּל הָעוֹמֵד לִשְׁרוֹף וכו' ה"מ בְּמִילֵּי דְּמִצְוָתוֹ בְּכָךְ מה"ת אֲבָל הֵיכִי דְּלֵיכָּא מִצְוָה בִּשְׁרִיָּפָה וְהִיא גּוּפָא אֵינוֹ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהֶן בְּהָא לֹא אָמַר ר"ש וכו' יע"ש, וּבְתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל ספ"א דְּפִסְחִים ואכמ"ל, ומש"כ בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' מִשּׁוּם דְּמִפּוֹרָשׁ נָמֵי מְטַמֵּא וְעַיֵּין בס' אַפְרְיוֹן דָּוִד לְהגאב"ד דזאגר זצ"ל הוּא אָבִי זָקֵן זתי' בְּעִנְיָן זֶה דכמ"ש וְהִשִּׂיג עַל הַתּוֹרַת גִּטִּין וּכְבָר קַדְמָם בָּזֶה בשע"א הַנָּ"ל בהגה"ה, וְעוֹד בְּכַמָּה סְפָרִים וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים בְּעִנְיָן זֶה בְּכֻלָּלוֹ שֶׁהָלְכוּ בּוֹ נָמוֹשׁוֹת, וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא בִּשְׁבִיל דָּבָר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ לָנוּ: וְנִתְיַישַׁבְתִּי דִּלְפִי מַאי שְׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל לְתָרֵץ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּידַן, יֵשׁ נָמֵי לְצַדֵּד בְּקֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּסֻוכָּה דל"ה דְּהִקְשׁוּ בְּאֶתְרוֹג שֶׁל עָרְלָה ות"ט דת"ל, מִשּׁוּם דְּמִצְוָתָן בִּשְׁרִיָּפָה וכמ"ש יע"ש, די"ל דְּכָל שֶׁאֵין בּוֹ ש"פ אֵין מִצְוָתוֹ בִּשְׁרִיָּפָה מִכֵּיוָן שֶׁאֵין אָסוּר בַּהֲנָאָה וּלְכָךְ בָּעֵינַן טַעְמָא דְּהֶיתֵּר אֲכִילָה, אַף י"ל דְּאִי בְּשֶׁאֵין בּוֹ ש"פ, בלא"ה א"י בּוֹ לִשִׁיטַת רַשְׁ"י שָׁם גַּבֵּי סֻוכָּה דְּכָל הֵיכִי דְּבָעֵינַן דִּין מָמוֹן צָרִיךְ שֶׁיִּהֵא ש"פ, אַף אֵין הַדָּבָר בָּרוּר עוֹד כְּמוֹ שֶׁהִרְעִישׁ המנ"ח וְגַם לָא שְׁכִיחַ שֶׁבְּאֶתְרוֹג לֹא יִשָּׁוֶה ש"פ וְעַיֵּין תוס' שָׁם דל"ט ע"א ד"ה יוֹתֵר וכו' וְגַם קֻוּשְׁיָתָם יִשָּׁאֵר אַלִּיבָּא דר"ש דְּכָל הָעוֹמֵד לִשְׁרוֹף, וּלְדִידֵיהּ כ"כ דְּגַם בכ"ש הָוֵי בִּשְׁרִיָּפָה, וְגַם סְתָמָא דְּהַשַּ"ס נָתַן טַעַם לְשֶׁל אֲשֵׁירָה מִשּׁוּם דכמ"ש וּמִשּׁוּם דְּבִנְוָדַאי ש"פ, וה"נ

הו"ל לְמֵיתְנֵי בְּעָרְלָה ובתר"ט ויל"ע עוֹד אַיָּ"ה, וְעַל פִּי מַה שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל יֵשׁ לְתָרֵץ הַדִּיּוּק מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מכה"כ וְלֹא מֵעָרְלָה, מֵשִׁים דִּבְעָרְלָה י"ל דְּמַיְירֵי בְּעָרְלַת חו"ל דַּהֲלָכָה דְּנָדָאן אָסִיר וּסְפִיקָן מֻוָתָּר וְכִפְסַק הָרַמְבַּ"ם דְּהוּא הֲלָכָה למ"מ וְלֹא הִלְכוֹת מְדִינָה, וא"כ אֲפִילּוּ סְפוּקֵי מְסַפְּקָן הֲדָדֵי אָסוּר וְכִדְכָתַב הב"י סי' רצ"ד וְשַׁפִּיר קָאָמַר ר"ש אוֹכֶל שֶׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה לְהַנּוֹתֵן אַף שֶׁהַנָּכְרִי א"י וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הש"ש ש"א פ"ב יעוש"ה, וּלְכָךְ מְטַמֵּא ט"א שֶׁאֵינוֹ בִּשְׁרִיפָה וְכִדְכָתַב הפ"י שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל וְגַם כֵּיוָן שֶׁסְּפִיקָן מֻוָתָּר לְכָךְ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר דכמ"ש לוֹמַר דְּלֵיכָּא בֵּיהּ שִׁיעוּרָא כְּלָל כֵּיוָן דְּמַקִּילְנַן בֵּיהּ בִּסְפֵיקָא, וּלְמַאן דְּלָא יָדַע מִיָּתֵר לְאָוְכְלוֹ ודו"ק אֲבָל בְּכֹלְאֵי הַכֶּרֶם ל"ל בַּחו"ל דְּהוּא רַק מִדְּרַבָּנָן אָסִיר וע"כ בא"י ובא"י נֵימָא כמ"ש, וְעַיֵּין במג"א סי' תרמ"ט ס"ק כ' מִשָּׁם הש"ג בְּאָתְרוֹג שֶׁל עָרְלַת חו"ל כְּשֵׁר יעוש"ה וְעַיֵּין מַה שֶּׁהֵעִיר עָלָיו בְּאִמְרֵי בִינָה דִּינֵי יו"ט סי' כ"א אות ט"ו וְשָׁם בְּשׁוּ"ת סי' י"א מָצָאתִי בעז"ה שֶׁמֵּבִיא הַתּוֹסָ' הרי"ד לְסֵוְכָּה שֶׁכָּתַב בָּזֶה לְתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּנֵימָא בְּשֶׁל עָרְלָה כמ"ש, מִשּׁוּם דְּמַיְירֵי בְּעָרְלָה שֶׁל חו"ל שֶׁאֵינָהּ אֲסוּרָה אֶלָּא בַּאֲכִילָה וְלֹא בַּהֲנָאָה וכו' סָפֵק לִי וַאֲנִי אוֹכֵל יעיי"ש בָּזֶה ומש"כ לְיַיְשֵׁב עַל ת"טעיי"ש וְהַבֵּן, ובתפא"י פְּסָחִים שָׁם כֵּיוָן לָזֶה עיי"ש וּבְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' רי"ד נִיחָא לִי לְיַיְשֵׁב דִּיקְדּוּק עָנִי מַדּוּעַ לָא קָתָנֵי בַּמִּשְׁנָה אֶתְרוֹג שֶׁל כה"כ, כְּמוֹ שֶׁרָגִיל הַתַּנָּא לְחַשְׁבָם בַּהֲדֵי אַחַ כֵּיוָן מַיְירֵי בְּשֶׁל חו"ל וְשָׁם כְּלֹאַיִם הוּא רַק מד"ס אַף אֲנַן בְּדִידַן י"ל קָצָת דִּיקְדּוּק קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּעָרְלָה מַיְירֵי בַּחו"ל, וכה"כ הוּא בא"י, וְכִמְדֻיָּקָה לִי שבס' מַלְבּוּשֵׁי יו"ט להגאב"ד דְּמִיר זַ"ל בַּקּוּנְטְרֵס חוֹבַת קַרְקַע מְדַבֵּר בַּאֲרוּכָה בע"ז דְּעָרְלַת חו"ל וְאִי בְּשָׁרְיָפָה וּבְדִבְרֵי המג"א הַנַּ"ל וְעַיֵּין הַמְעַיֵּין שָׁם וְקַצַּרְתִּי עוֹד בְּכַמָּה הֶעָרוֹת, וְרָאִיתִי בתפאר"י סֻוכָה פ"ג שֶׁכָּתַב בְּעַצְמוֹ דַּאֲפִילּוּ בִּתְרוּמָה טְמֵאָה דְּכֹהֵן מְסִיקָה תַּחַת תַּבְשִׁילוֹ אַפֵּ"ה כּוּלְּהוּ מְכַתַּת שִׁיעוּרִין יע"ש, וְעַיֵּין בקצה"ח סי' שס"ג סק"א מַה שֶּׁהִשִּׁיג עַל הח"י עיי"ש ודו"ק, וּבְמִכְתָּבִי להגאב"ד דק"ק סאמלוויטץ כָּעֵת בקאוונא כָּתַבְתִּי בע"ז לְהָעִיר עַל סְפָרִי ד"א ח"ר, וְשָׁם הֵבֵאתִי לְדִבְרֵי הָרֹא"שׁ סֻוכָה פ"ג סי' ט"ו וּמְסַיֵּים שָׁם הָרֹא"שׁ וּבְאָתְרוֹג שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר שִׁיעוּרָא מִשּׁוּם דְּבָעִינַן דְּמִנְכָּר לְקִיחָה ומה"ט פָּסְלִינַן פִּלְפְּלִין וְכֵיוָן דְּמִכַּתַּת שִׁיעוּרָהּ הָוֵי כְּאִילּוּ ,,נִשְׁחָק כֻּלּוֹ" וַהֲוָה כְּאִילּוּ לָא מִנְכָּר לְקִיחָה עכ"ל, וּבְסִפְרוֹ דְּבַר אַבְרָהָם ח"ש סי' כ' בָּזֶה וְקַצַּרְתִּי כָּעֵת, ועי' גַּם בהג' קַרְנֵי רְאֵם בְּמַהֲרְשָׁ"א שָׁם סֻוכָה ל"ה, גַּם יֵשׁ לְהָשִׁיב עַל מַה שֶּׁכָּתַב הַגָּהוֹת רצ"ח שָׁם בְּסֻוכָה ל' ע"א עיי"ש מִשּׁוּם דביו"ט אֵינִי עוֹמֵד לִשְׁרִיפָה וְקַצַּרְתִּי, גַּם מַאי פָּרִיךְ שָׁם בְּמִנָּחוֹת מִנּוֹתָר לר"ש דִּילְמָא מַיְירֵי ביו"ט וְשַׁבָּת, וְשָׁם בְּהַגָּהוֹת הגרא"מ הוֹרְוִויץ זַ"ל מָצָאתִי קָצָת סְעִיָּתָא לְדִבְרֵי תִּירוּצֵי הַנַּ"ל בעז"ה שֶׁכָּתַב שָׁם לְסַלֵּק קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ', דמכת"ש ל"ש רַק בע"ז דְּשִׁיעוּר אִסּוּרָא בכ"ש, אֲבָל שְׁאָר א"ה דְּשִׁיעוּרָא בְּכַזַּיִת יָלְפִינַן לכ"ד שֶׁיֵּשׁ לָהֶן שִׁיעוּר דְּאִיסּוּר מֵאִיסּוּר וַנדַאי יָלְפִינַן עיי"ש, וּלְדִבְרֵי המבי"ט הַנַּ"ל גַּם גַּבֵּי ע"ז בָּעִינַן שִׁיעוּר ש"פ, וּתְמִיהָה דִּלֹא פֵּירֵשׁ כֵּן בְּאַזְהָרָה כ' גַּבֵּי עה"נ ד,,מְאוּמָה" הָוֵי ש"פ, וְגַם שְׁאָר א"ה אֵין שִׁיעוּרִים בְּכַזַּיִת, אֶלָּא בַּפְּרוּטָה כְּדַעַת הַגְּאוֹנִים הַנַּ"ל, גַּם דְּבָרָיו אֵינָן מוּבָנִים דְּבִיבָמוֹת שָׁם ק"ג ע"ב אָמַר ר"פ מִשְּׁמֵי' דְּרָבָא דִּבְסַנְדָּל הַמְּחֻלָּט חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה ופרש"י מִשּׁוּם דכמ"ש וְכִדְמוּכָח שָׁם מֵהָא דְּפָרִיךְ וְאִי ס"ד כְּדִמְכַתַּת דָּמֵי וכו' יע"ש, וְהָתָם וַנדַאי כִּשְׁאָר א"ה הֵם, גַּם לְהָרַאשׁוֹנִים דְּאָמְרִי דכמ"ש הוּא מִשּׁוּם דְּכָל הָעוֹמֵד לִשְׁרוֹף, וְעַיֵּין רַשׁ"י חֻלִּין פ"ט ע"ב ד"ה שִׁיעוּרָא וכו' כָּל הָעוֹמֵד וכו' וְעַיֵּין בָּרָ"ן

וְרִיטְבָ"א סֵוָּקָה שָׁם, ובב"מ אהע"ז סי' קכ"ד, וא"כ מְבוֹאָר שָׁם בַּמְּנָחָ' דְּגַם בְּנוֹתָר וּפָרָה אָמְרִינַן כמ"ש עיי"ש ויל"ע, וְכֵן נִשְׁמַע מִדִּבְרֵי המבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר בכמ"ק דכמ"ש הוּא חַד עִם כָּל הָעוֹמֵד לִשְׁרֹוף עייש"ה, וְז"ל בְּהִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה פ"א שׁוֹפָר שֶׁל ע"ז וכו' וְשֶׁל עה"נ לֹא יָצָא דכמ"ש דְּהָא לִשְׁרִיפָה קָאֵי כְּדִכְתִיב וְשָׂרַפְתָּ וגו' וּכְשָׁרוּף דָּמֵי כְּדַיָּלְפִינַן דְּכָל הָעוֹמֵד לִישָׂרֵף אוֹ לִינַתֵּץ כְּשָׁרוּף אוֹ כְּנָתוּץ דְּמֵי מִבֵּית הַמְּחֻלֶּטֶת דְּלָא הֲוָה מְטַמֵּאת בְּבִיאָה מְשׁוּם דְּעוֹמֶדֶת לִינַתֵּץ אִי לָאו דְּאָמַר קְרָא וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת דַּאֲפִילּוּ בִּשְׁעַת נְתִיצָה קְרוּי בַּיִת הל"ה לֹא דְּכָל הָעוֹמֵד לִינַתֵּץ כְּנָתוּץ דָּמֵי וּבַשּׁוֹפָר בָּעֵינַן שִׁיעוּר עכ"ל, ובפ"ח מהל' לוּלָב כָּתַב נָמֵי כֵּן וְהַאי כְּמַאן דְּמַכַּתּ שִׁיעוּרִי' כֵּינָן דְּלִשְׁרָפָה קָאֵי דְּכָל הָעוֹמֵד לִשְׁרֹוף וכו' וע"ז שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּאֵין לָהּ בִּיטּוּל הֲוָה כַּאֲשֵׁרָה דְּמֹשֶׁה דְּמַכַּתּ שִׁיעוּרִיהּ ועה"נ כְּתִיב בָּהּ וְשָׂרַפְתָּ וכו' ומכ"ש, ובע"ז וַאֲשֵׁרָה שֶׁל עַכּו"ם שְׁנִּטְלָן בַּשְּׁאֵלָה פָּסוּל מְשׁוּם שָׁאוּל וכו' עכ"ל וְכַנָּוָנְתוֹ הק' דְּהֵיכִי שְׁנִּטְלָן בִּשְׁאֵלָה דְּלֹא שַׁיְּיךְ ע"ז מִצְּוֹת כְּשֶׁרָפָת דְּאֵינָן שֶׁלּוֹ וּבָזֶה ל"א כמ"ש וְאַפַּ"ה פָּסוּל מִטַּעַם אַחֵר דְּהָווֹי שָׁאוּל, וּבְזֶה הָיָה אֶפְשָׁר לְפַלְפֵּל בְּקֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּסֵוָּקָה דל"ה הַנָּ"ל ודו"ק וְקַצַּרְתִּי, וּמַה שֶּׁכָּתַב בפ"ד מהל' יְבוּם דְּחָלְצָה בְּסַנְדָּל שֶׁל תִּקְרוֹבֶת עַכּו"ם וְשֶׁל עה"נ וכו' אֵין חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא מה"ת דְּאֵינוֹ עוֹמֵד לְהַלֵּךְ כָּאן דְּלִשְׁרִיפָה קָאֵי דִּכְתִיב וכו' ועה"נ נָמֵי עוֹמֶדֶת לִשְׁרִיפָה כְּדִכְתִיב וְשָׂרְפוּ אֶת הָעִיר וכו' וּמִדְּאוֹרַיְיתָא נִרְאֶה מִיהָא דְּכְשֵׁרָה דְּהָא חָלְצָה נַעַל מֵעַל רַגְלוֹ עכ"ל וּדְבָרָיו צ"ע דְּמַשְׁמַע שָׁם דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא פָּסוּל וּמְשׁוּם כמ"ש ומ"ש מִדְּעָלְמָא כֵּן מִדְּפָרִיךְ מְטַוְמְאַת בֵּית שָׁם, וְגַם עַיֵּין תוס' עֲרָכִין ד' כ' ע"ב ד"ה אע"פ עיי"ש הַכְּלָל שֶׁדְּבָרָיו צ"ע לְעֵת הַפְּנַאי אַיְ"ה, שו"ר בָּרַמְבַּ"ם הל' יְבוּם שָׁם יָשְׁנוּ הַגָּהָה בזה"ל לְפִי גִּירְסַת ה"ה שֶׁלֹּא הָיָה כָּתוּב בָּהּ עה"נ וכמ"ש הכ"מ תֵּימַהּ עַל רַבֵּינוּ אֵיךְ הוֹצִיאוּ מִדְּמְיוֹן תִּקְרוֹבֶת עַכּו"ם דְּלָא כְּהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁכָּתַב בְּהֶדְיָא הַכֹּל מוֹדִים בְּסַנְדָּל שֶׁל עה"נ שֶׁהוּא כָּשֵׁר דִּכְתִיב חֲלוּץ הַנַּעַל מ"מ, ע"כ, וְכֵן הוּא בִּירוּשַׁלְמִי יְבָמוֹת פי"ב הלכ' ב' דְּהַכֹּל מוֹדִים בְּסַנְדָּל שֶׁל עה"נ שֶׁהוּא כָּשֵׁר דִּכְתִיב חֲלוּץ הַנַּעַל מ"מ, וּבְהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם שֶׁבִּדְפוּס זִיטָאמִיר הֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה וְהֵבִיא דִּבְרֵי הכ"מ פ"ח מִלּוּלָב דְּבַחֲלִיצָה ל"ש מ"ש מִשּׁוּם דְּאָנוּ רוֹאִים דְּחוֹפָה אֶת רֹוב רַגְלוֹ וְזֶה דַּעַת הַיְרוּשַׁלְמִי עייש"ה, וי"ל דהכ"מ שָׁם כָּתַב זֶה עפ"י גִּירְסַת ה"ה דְּלָא גָּרִיס שֶׁל עה"נ, אָמְנָם הכ"מ בְּעַצְמוֹ שָׁם גָּרִיס שֶׁל עה"נ ע"ש, עכ"פ דִּבְרֵי מָרָן המבי"ט לְקוּחִים הֵם מִדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וְאִם אִיהוּ לָא חָזֵי מַזָּלֵי' חָזֵי וְיֵשׁ לָהֶם מָקוֹם בַּהֲלָכָה אֲבָל לֹא לַהֲלָכָה וצ"ע, ויל"ע קָצָת בְּהָא דְּפָסַק הָרַמְבַּ"ם (פ"א מהל' צִיצִית דִּין י"א) דְּאֵין עוֹשִׂין אוֹתָם מִצֶּמֶר הַגָּזָל וְלֹא מִשֶּׁל עה"נ וְלֹא מִשֶּׁל קָדָשִׁים וְאִם עָשָׂה פָּסוּל וְכָתַב הכ"מ דְּשֶׁל עה"נ הוּא מְשׁוּם כֵּינָן דְּלִשְׁרָפָה קָאֵי כמ"ש וְצִיצִית יֵשׁ לוֹ שִׁיעוּר לְמַטָּה עייש, והמבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר בהל' צִיצִית שָׁם כָּתַב הַטַּעַם כֵּינָן דְּאָסוּר לְהַנּוֹת מֵהֶם לָאו שֶׁלָּהֶם נִינְהוּ עכ"ל, וְלֹא כָּתַב מְשׁוּם כמ"ש ויל"ע, וְאֶפְשָׁר לְשִׁיטָתוֹ גַּבֵּי חֲלִיצָה א"ש ודו"ק ועי' בט"א חֲגִיגָה ד"ז מַה שהק' דְּלִיחְשְׁבִיהּ צִיצִית בדב' שֶׁאֵין לָהֶם שִׁיעוּר וּמָצָאתִי באמ"ב דִּינֵי צִיצִית סי' ה' שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הק"ס וְהִשִּׁיאוֹ לד"א עיי"ש, והפמ"ג סי' י"א ס"ק י"ב ד"ה וְאַגַּב תָּמַהּ עַל הכ"מ הַנָּ"ל וְאָמַר דטע' משו' דְּלָאו שֶׁלָּהֶם שֶׁאָסוּ' בַּהֲנָאָ' ונפ"מ לְמֻוְדָּר הנא' וכו' יעו"ש, וְכִמְדֻוָּמֶה לִי שֶׁגַּם בְּשׁוּ"ת הַר הַכַּרְמֶל חאור"ח יֵשׁ מע"ז דכתומ"ש וּכְקֻוּשְׁיַת השעה"מ מִפְּסָחִים עיי"ש, וּבַמִּשְׁנָה דִּכְרִיתוּתֵיֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָה אַחַת וכו' יעוש"ה וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּמָקוֹם אַחֵר ואכמ"ל כִּי כְּבָר יָצָאתִי מִגְּדֵר הַמַּסֶּכֶת מֵעִנְיָן לְעִנְיָן וַאֲרֻכָּה מֵאָרֹץ מִדָּה, וְלוֹ

יחי' גְּבַר שְׁנִין אַלְפִין וכו', בְּרַם צ"ע מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ שָׁם הַקְּרִית סֵפֶר פ"ח מִלּוּלָב מֵעַצְמוֹ טַעְמָא דְּאִתְרוֹג שֶׁל עָרְלָה וְשֶׁל ת"ט פָּסוּל דִּלְשֶׁרִיפָה קָיְימִי עָרְלָה יָלִיף מכה"כ כפרש"י שְׁלֹהֵי תְּמוּרָה וכו' ית"ט הֵיתֵר הַסָּקָה יָלְפִינַן וכו' עיי"ש שֶׁהוּא נֶגֶד טַעַם הַתַּלְמוּד וְרַק כְּקֻוְשְׁיַת הַתּוֹסָ' וצ"ע, וּלְעִנְיַן שִׁיעוּר שְׁרֵיפַת נוֹתָר נִזְכַּרְתִּי שֶׁבִּלְמוּדִי ד' בְּסוֹף הַסֵּפֶר נִסְתַּפֵּק בָּזֶה בְּכַמָּה שִׁיעוּרוֹ כֵּיוָן דְּלָא כְּתִיב בֵּיהּ אֲכִילָה וּמִלְּשׁוֹן הַחִינּוּךְ סי' י"ד נִרְאֶה שֶׁאֵין לוֹ שִׁיעוּר לְמַטָּה עיי"ש וְשׁוּב הֵבִיא שוּ"ת רַדְבָּ"ז ח"ב סי' קל"ה נִשְׁאַל ע"ז וּמִשָּׁם בְּאֵרָה דח"ש לַאֲכִילָה דַּוְקָא עיי"ש וְעַיֵּין בס' מֵוְצָל מֵאֵשׁ עִם הַגָּהוֹת בַּעַל עֵט סוֹפֵר: שָׁם בְּתוֹסָ' וְהָא דְּאָמַר וכו' כָּל הָעוֹמֵד לִקְצוֹר כְּקִצּוּר דְּמֵי וכו', בְּתוֹסָ' סַנְהֶדְרִין שָׁם דט"ו ד"ה בַּעֲנָבִים מְבֹאָר יוֹתֵר הַטַּעַם דְּגַבֵּי בע"ח מוֹדֶה דְּלָא גְּבֵי מִדְּבַר הָעוֹמֵד לִגְזוֹז דִּלְאֹ סָמְכוּ דַּעְתַּיְהוּ ע"כ וְהוּא כַּמְבֹאָר בְּרַשְׁ"י בכמ"ק דְּמַטַּלְטְלֵי לָא מִשְׁתַּעְבְּדֵי מִשּׁוּם סְמִיכַת דַּעַת הַמַּלְוֶה, עַיֵּין רַשְׁ"י ב"מ ס"ז ע"ב ד"ה אֵין ב"ח גּוֹבֶה וכו' דְּמַטַּלְטְלֵי אפי' דִּין עָרֵב לֵיכָּא דְּלָאו עֲלַיְיהוּ סְמִיךְ מַלְוֶה הוֹאִיל וּבְיָדוֹ לְהַצְנִיעָן וּלְאַבְּדָן עכ"ל, וצ"ע בְּרַשְׁ"י דב"ק י"ד ע"ב ד"ה בְּיַתְמֵי וכו' עיי"ש וְקִצַּרְתִּי, עוֹד כָּתְבוּ שָׁם מִשּׁוּם דבפ' הַכּוֹנֵס פָּסַק רַב כר"ש דְּמְשַׁלֵּם פֵּירוֹת גְּמוּרִין וכו' מַשְׁמַע דְּכִבְצוּרוֹת דָּמְיָין ע"כ הִנֵּה אֵין לוֹמַר דר"ש לְשִׁיטָתוֹ דְּכָל הָעוֹמֵד וכו', דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' הָכָא דְּדַוְקָא בְּמִצְוָה ס"ל לר"ש הָכִי וְאֵין לוֹ שַׁיֵּיכֶת בדר"מ וְרַשְׁבָּ"ג, אֶלָּא דְּהוֹכִיחוּ מִשָּׁם דְּגַם בָּזֶה ס"ל ר"ש כר"מ וז"פ, – וְהִנֵּה פְּשִׁיטָא לְהוּ בְּתוֹסָ' שָׁם ד"ה שְׁעָרוֹ וכו' דִּלְעִנְיַן תְּרוּמָה לָא אָמְרִינַן כָּל הָעוֹמֵד לִקְצוֹר כְּקִצּוּר דָּמֵי עיי"ש מִשּׁוּם דְּחִיּוּב תְּרוּמָה לֹא מַתְחִיל בִּמְחֻבָּר כְּלָל, וְעַיֵּין מְנָחוֹת דַּף ע' ע"א לֹא מָצִינוּ תְּרוּמָה בִּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע וּבָמָסוֹרֶת הַשַּׁ"ס שָׁם, וּבְמְעִילָה י"ח ע"ב וּבְחִדּוּשֵׁי שָׁם וְעַיֵּין קִדּוּשִׁין ס"ה וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה אֵין וכו' ודו"ק: שֵׁם וּלְשׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁלּוֹ, בְּדִיּוּק לְשׁוֹן חכז"ל יֵשׁ לְפָרֵשׁ הָא דְּאָמַר ,,שֶׁלּוֹ" אֶפְשָׁר דְּבָא לְהוֹרוֹת דַּוְקָא מְיֻחֶדֶת לוֹ שֶׁהוּא אָח אֶחָד" אֲבָל אִם הָיָה לוֹ אַחִים הַרְבֵּה, א"י לִקְנוֹת לָהּ ג"כ וּכְמוֹ שֶׁנִּסְתַּפֵּקְתִּי בְּזֶה לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי רֵישׁ פִּרְקִין: דַּף כ"ו ע"א וּכְשֶׁגִּיעַ זְמַנּוֹ, פירש"י לְאַחַר כ"ד חוֹדֶשׁ ,,לְלֵידַת הַוָּלָד" כַּוָּנָתוֹ הק' וְלֹא לִשְׁנַת עוֹלָם, ונפ"מ בְּמַחֲלוֹקֶת הָרַאשׁוֹנִים בִּשְׁנַת הָעִיבּוּר כַּיָּדוּעַ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים בש"ע אהע"ז סי' י"ג בַּמַּחֲבֵר וְרַמָ"א סְעִיף י"א וְעַיֵּין שוּ"ת נוב"י קַמָּא חאהע"ז סי' כ' וְתִנְיָנָא סי' ל"ו חאהע"ז, וְעוֹד: שָׁם וְהָרוֹבֶא שָׁנָשָׁא וכו' פרש"י בָּחוּר וכו', מִשְׁמַע דְּזָקֵן שָׁנָשָׁא עֲקָרָה וּזְקֵנָה גַּם בְּאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שׁוֹתֶה וצ"ע מַדּוּעַ, וְגַם אַף אַט הָיָה לוֹ בָּנִים ג"כ מִצְוָה דִּלְעָרֵב אַל תַּנַּח, וּבָאַרְעָא דְּרַבָּנָן מֵבִיא שֵׁנִית אִיסּוּר דְּאוֹרָיְיתָא ג"כ, עַיֵּין בפ"ת סי' א' ס"ק י"ב אָכֵן רָאִיתִי בָּרַמְבַּ"ם פט"ו מהל' אִישׁוּת שֶׁאָמַר דְּלֹא יִשָּׂא אָדָם עֲקָרָה וּזְקֵינָה וַאֲיִילוֹנִית וּקְטַנָּה שא"ר לְיַלֵּד אא"כ קַיֵּים מִצְוַת פו"ר אוֹ שֶׁהָיְתָה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת לִפְרוֹת הַיְמָנָה ע"כ וְהֵבִיא המ"מ דהרמ"ך הִשִּׂיגוּ בְּזֶה וְאָמַר דַּאֲפִילּוּ קִיּוּם מִצְוַת פו"ר אָסוּר לוֹ לִיקַּח אִשָּׁה דְּלָאו בַּת בָּנִים וכו' יעש"ה, וּמָצָאתִי בס' פְּרִי יִצְחָק סי' מ"ג ח"ר שֶׁמְּדַבֵּר בְּעִנְיָן זֶה יעש"ה וְצָרֵף לְכָאן וְתֵן לְחָכָם וכו' וְיֵשׁ לְהִתְיַישֵׁב בכ"ז וְדַע דְּבַתּוֹסָפְתָּא לֵיתָא לְמִלַּת ,,מֵעִיקָּרָא", אֶלָּא וְיֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּתוֹסָ' לְעֵיל ד"ה מֵיתִיבִי שוּ"ר במלמ"ל פ"ב דִּין ו' שֶׁהֵעִיר זֶה אַלִּיבָּא דר"י דְּלֶעָרֵב וכו' יע"ש: שָׁם וחכ"א יוֹצִיא וכו', וְאֶפְשָׁר דְּאָז שׁוֹתֶה, ובלא"ה צ"ל דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה בְּעֵת עִיבּוּרָהּ, וכמש"כ המשל"מ פ"ב סוֹף הֲלָכָה ז' ד"ה וְדַע דְּהָכָא אַף רַשְׁ"י וְרַבֵּינוּ יוֹדוּ דְּמִמִּתְיַנֵּן דְּשָׁאנֵי מְעֻבֶּרֶת עַצְמוֹ דְּהַוְלָדוֹת שָׁלוֹ וְרַשַׁאי הוּא בְּשֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ רַשַׁאי בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ וכו' עיי"ש: שָׁם מְעֻבֶּרֶת וּמֵינָקֶת עַצְמוֹ אוֹ שׁוֹתָה וכו',

עַיֵּין פרש"י וְתוֹסָ' ד"ה מְעֻוָּבֶרֶת וכו' וְלִשְׁנֵיהֶם קָשֶׁה אֵצֶל מֵינֶקֶת שֶׁלּוֹ מ"ט הָא בָּזֶה לָא קָטְלִינַן לְוָלָד, וְאָבִיו בְּנוֹדַאי יִשְׁכּוֹר לוֹ מֵינֶקֶת בָּזֶה וְכָתַב אִם תָּמוּת וּמְכִירָתוֹ עיי"ש בפ' ב' מהל' סוֹטָה דִּין וִימַסְמֵס לוֹ בֵּיצֵי וְחֶלְבָּא רָאִיתִי אַחַ"כ במשנ"ל שֶׁהִרְגִּישׁ ז', ולו"ד א"ל עפ"י מַה שֶׁמָּצִינוּ הַלָּשׁוֹן בִּיבָמוֹת נ"ט אֲנוּסַת עַצְמוֹ וּמְפֻתַּת עַצְמוֹ וכו' יע"ש וְעוֹד באז"מ וה"נ יֵשׁ לְפָרֵשׁ כֵּן מְעֻוָּבֶרֶת עַצְמוֹ, פֵּירֵשׁ שֶׁהִיא מְעֻוָּבֶרֶת מִמֶּנּוּ שֶׁנִּתְעַבְּרָה בִּזְנוּת מִמֶּנּוּ וּנְשָׂאָהּ דְּיֵשׁ בכה"ג כַּמָּה שו"ת מֵהָאַחֲרוֹנִים ז"ל אִי נַיְמָא כִּי הֵיכִי דְּדַיְימָא מִינַּיהּ וכו' וקמ"ל דְּשׁוֹתֶה דְּבָזֶה מְהֵימָן הוּא וּרְאוּיָ' לְקַיְימָהּ הָוֵי וְשׁוֹתֶה, עַיֵּין ב"ש אהע"ז סי' י"ג ס"ק כ"ג ובב"ה ובפ"ת שָׁם וּבְשׁו"ת ח"צ בַּאֲרִיכוּת בְּעִנְיָן זֶה, וא"כ י"ל כַּנ"ל אֶלָּא דְּלָא א"ש לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דבכה"ג הֲוָה אֵינוֹ מְגֻנֶּה מְעוֹן וּכְבָר הִשִּׂיג עָלָיו הָרָאָבָ"ד מַהָא דְּאָמַר לְעֵיל כְּגוֹן שֶׁבָּא עַל אֲרוּסָתוֹ בְּבֵית חָמִיו וְעַיֵּין במשל"מ פ"ב מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בְּדָרָשָׁא זוֹ דְּוָנָקְתָה וכו' יע"ש וּכְדֵי לְהַעְתִּיק גַּם דִּבְרֵי הַמְּאִירִי שֶׁכָּתַב כָּאן בזה"ל וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁדַּעַת חֲכָמִים לֹא מִטַּעַם הַפְקָעַת אֵישׁוּת לְבַד נֶאֱמְרָה אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא דִּבֵּר הַכָּתוּב אֶלָּא בְּרָאוּיָ' לְהַזְרִיעַ וְאַף בְּיֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים כֵּן וְהַדְּבָרִים נִרְאִין מִסֶּוְגְיַת הַגְּמָרָא וּמִתַּלְמוּד הַמַּעֲרָב כְּדַעַת רַאשׁוֹן עכ"ל וּכְשֶׁתְּעַיֵּין במשל"מ הֵיטֵב תָּבִין קִיצּוּר דבה"ק: שָׁם תוס' ד"ה לֹא יִשָּׂא אָדָם וכו' בִּירוּשַׁלְמִי עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר אַל תַּשֵּׂג גְּבוּל עוֹלִים וּבְשִׁדֶּה יְתוֹמִים אַל תָּבוֹא וכו' עיי"ש, הִנֵּה בַּיְרוּשַׁלְמִי הוּא בְּזֶה הַלָּשׁוֹן לֹא יִשָּׂא אָדָם מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ וּמֵינֶקֶת חֲבֵירוֹ וְאִם נָשָׂא עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר אַל תַּשֵּׂג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר גִּבְּלוּ הָרִאשׁוֹנִים וּבְשִׁדֶּה יְתוֹמִים אַל תָּבוֹא הַנּוֹשֵׂא מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ וכו' יוֹצִיא וְלֹא יַחֲזִיר עוֹלָמִיתָה,וכו', וְנִרְאֶה מִדְּאָמַר וְאִם נָשָׂא עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר וכו', וְלָא קָאָמַר וְלֹא יִשָּׂא וכו' מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וכו' נִרְאֶה מִזֶּה דְּהוּא טַעַם עַל מַה דִּבְדִיעֲבַד אִם נָשָׂא יוֹצִיא לר"מ וּמִשּׁוּם אַל תַּשֵּׂג גְּבִיל עוֹלָם וּבִשְׁדֶּה יְתוֹמִים אַל תָּבוֹא מַשְׁמַע לְעוֹלָם, וּלְכָךְ מַחְמִיר בָּזֶה ר"מ וּכְמוֹ מַזִּיק שְׁעִבּוּדוֹ שֶׁל חֲבֵירִי כְּמוֹ שֶׁמַּסְבִּיר שָׁם בְּהַגָּהוֹת צִיּוֹן יְרוּשָׁלָם וּבָזֶה נִיחָא לְפָרֵשׁ הָא דְּפָרִיךְ שָׁם וּבְכָל הַדְּבָרִים ר"מ קוֹנֵס וּפֵירְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים אִם בכ"מ שֶׁשָּׁמַעְנוּ לר"מ דְּאָמַר בְּעָלְמָא לְכַתְּחִלָּה לֹא מְשׁוּם גְּזֵרַת חֲכָמִים אִם קָנִיס לָהּ ר"מ נָמֵי כִּדְהָכָא יע"ש, וּמְשַׁנֵּי נִשְׁמָעֶנָּה מִן הָדָא וכו' וְאִם לֹא חָלְצָה חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה יע"ש, וּמְשּׁוּם דְּהָכָא דַּוְקָא מַחְמִיר ר"מ מְשּׁוּם הַאי טַעְמָא הַנָּ"ל, (אַךְ יֵשׁ לְעַיֵּין דבכמ"ק אָמְרִינַן הָא מַנִּי ר"מ הִיא דְּאָמַר כָּל הַמְשַׁנֶּה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בְּגִיטִּין יוֹצִיא וְהַוָּלָד מַמְזֵר, עַיֵּין ב"מ דַּף נ"ה ע"ב וּבְתוֹסָ' שָׁם ד"ה וַחֲזוֹר וִירוּשַׁלְמִי דְּמַאי פ"ב הֲלָכָה ב' גַּבֵּי ת"מ שֶׁל דְּמַאי וּבְהַשְׁמָטוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם שָׁם שֶׁצַּיֵּין מַהָא דְּנָדָה דַּף ה' בְּרֵשׁ"י וְתוֹסָ' ד"ה ר"מ עיי"ש) וּבָרַמְבַּ"ם הל' סוֹטָה כָּתַב בפ"ב דִּין ט' דַּהֲרֵי זוֹ שׁוֹתָה שֶׁאֵין כָּאן עֲבֵירָה יע"ש במל"מ וצ"ע, ועפ"י סְבָרַת הַצִּיּוּן וִירוּשָׁלַם שָׁם דְּמִטַּעַם זֶה דְּהַיְרוּשַׁלְמִי הִיא מֻוָּתֶרֶת לְהִנָּשֵׂא דְּהָא הָאִיסּוּר הוּא רַק עָלָיו שֶׁהוּא מַזִּיק שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁיֵּשׁ לְהַוָּלָד עַל הָאֵם, אֲבָל הִיא בְּעַצְמָהּ בְּדִיעֲבַד קָא עָבְדָה הִיא מֻוָּתֶרֶת יעש"ה, י"ל דְּלְכָךְ קִיל הַאי אִיסּוּרָא אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן וְאָמְרִי שֶׁיָּכוֹל הוּא לְהַפְרִישָׁהּ וּלְהַחְזִירָהּ לאח"ז וְהִנֵּה מִלִּימוּד זֶה שֶׁל הַיְרוּשַׁלְמִי יֵשׁ לְהִסְתַּיֵּעַ קְצָת לְדִינָא שֶׁל הנוב"י דְּמְעֻוָּבֶרֶת מְנָכְרִי לֹא גָּזְרוּ בָּהּ דְּלָא הָוֵי מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ' וְהוּא מִשּׁוּם דִּכְתַב אַל תַּשֵּׂג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר גִּבְּלוּ הָרִאשׁוֹנִים (עַיֵּין בפ"מ) וְנָכְרִים לָאו בִּכְלַל הָרִאשׁוֹנִים הֵם וְקַצַּרְתִּי וְכֵן מַהָא דְּמִסַּיֵּים וּבִשְׁדֶּה יְתוֹמִים אַל תָּבוֹא יֵשׁ לְהִסְתַּיֵּעַ קְצָת לְהָנָךְ רִאשׁוֹנִים דְּבִגְרוּשָׁה מֻוָּתֶרֶת לְהִנָּשֵׂא, וּמִשּׁוּם דִּכְתִיב וּבְשָׂדֶה ,,יְתוֹמִים" שֶׁהֵם נִתְיַיתְּמוּ שֶׁהִיא אלמ' אֲבָל בִּגְרוּשָׁ' שֶׁיֵּשׁ לְהַיֶּלֶד אָב

וְאֵין הוּא יָתוֹם לֵיתָא לְאַסְמַכְתָּא זוֹ לְאָוְסָרָה לְהַנָּשֵׂא, ושו"מ זֶה בַּהַגָּהוֹת רָשָׁ"שׁ ת"ל אַף לפמש"כ י"ל דְּרַק זֶה יהי' נפק"מ לְעִנְיַן אִם עָבַר וְנִשָּׂא אַלִּיבֵּי' דר"מ, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אָסוּר גַּם בִּגְרוּשָׁה וצ"ע עוֹד בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי וְדִבְרֵי רַשְׁ"י הַנַּ"ל הַמְפֹרָשִׁים דַּעְתּוֹ בִּגְרוּשָׁה נֶעְלַם גַּם מהאב"מ סי' י' ס"ק י"ז וְעַיֵּין בַּמִּשְׁנָה דְּפֵאָה פֵּ"ה מ"ו מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ מִפָּסוּק זֶה וּבְתוֹסְ' יו"ט שָׁם ובפ"ז מ"ג עיי"ש ודו"ק, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁגַּם הח"ס כָּתַב כֵּן דְּהָאִיסּוּר הוּא רַק עָלָיו וְלֹא עָלֶיהָ, אֲבָל הַגָּאוֹן בֶּן הַמְחַבֵּר נוב"ת אהע"ז סי' ל"ז ד"ה וּמֵעַתָּה כָּתַב מְפֹרָשׁ דְּגַם הָאִשָּׁה מֻזְהֶרֶת שֶׁלֹּא תִּנָּשֵׂא תּוֹךְ כ"ד חוֹדֶשׁ שֶׁל הֶנָּקָה דִּבְמַסְ' כְּתֻבּוֹת (ד"ס) מְפֹרָשׁ הָאִיסּוּר גַּם עָלֶיהָ שְׁאִיתָא שָׁם מְנִיקָה שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ לֹא תִּנָּשֵׂא הֲרֵי שֶׁגַּם עָלֶיהָ הוּא הָאִיסּוּר וכו' וא"כ אֵיךְ נֵימָא לְהַתִּיר לָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזָּקֵק הוּא שֶׁלֹּא יָבִיא לִידֵי אִיסּוּר יְחוּד את"ד, אֲבָל עַיֵּין בח"ס חאהע"ז סי' קמ"ו בְּבֵיאוּר דִּבְרֵי המ"ל בהל' סוֹטָה וּמִשְׁמַע מִדְּבָרָיו שֶׁגַּם עָלֶיהָ אִיכָּא אִיסּוּר, וּבִפְרָט לפמש"כ הָאַחֲרוֹנִים וּמָצָאתִי שֶׁכְּבָר קָדְמָה הב"מ בַּצְּלָעוֹת הַבַּיִת סי' ה' דְּתַקָּנָה זוֹ דִּינָא הוּא מֵעִיקָּרָא וּמִטַּעַם פִּיסּוּק חֲיּוּתָא שֶׁל תִּינוֹק דְּלָא גָּרַע הַתִּינוֹק שֶׁזָּכָה בְּשָׂדֶה אִמּוֹ מִמִּי שֶׁזָּכָה בִּפְרִיסּוֹת מִצִּיָּדָה וכו' וְהָכָא בְּהִצְטָרֵף נָמֵי סַכָּנָתָא הֶחְמִירוּ בְּתַקָּנָתָם לְגָרֵשׁ אִם עָבַר וְנָשָׂא וְכֵן מָצָאתִי ת"ל במס' סוֹטָה בַּיְרוּשַׁלְמִי וכו' וְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא בִּמְעֻבָּרֶת וַדַּאי וְלֹא בְּתוֹךְ ג' שְׁעֲדַיִין לֹא זָכָה הָעֻבָּר כְּלָל וכו' יעוש"ה א"כ בְּנוֹדַּאי אִיסּוּר גָּזַל עַל שְׁנֵיהֶן הוּא אוֹמֵר, וְכַנָּוֹנַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁאָמַר שֶׁזֶּה אִיסּוּר אַחֵר, נָמֵי י"ל דְּהִיא אִיסּוּר גָּזֵל וְאֵין זֶה מֵאִיסּוּרִין שֶׁמְּעַכְּבִין הַשְׁתִּיָּה מַחֲמַת מְנֻקֶּה מֵעָוֹן בִּיאָה שו"מ בח"ס ח"ר מאהע"ז סי' ל' ל"א ל"ב וּבְיוֹתֵר בסי' ל"ג עיי"ש הֵבִיא דִּבְרֵי הב"מ עיי"ש וְכָתַב וְיִתּוֹמִים לָאו דַּוְקָא ה"ה גְּרוּשָׁה וְזוֹנָה עיי"ש וְשָׁם בסי' ל"ב פְּלִיג עַל הַמְצָאַת הַגָּאוֹן נוב"י דַּחֲבֵירִי הוּא לְמַעֵט עַפּוּ"ם עיי"ש, וְכֵן פְּלִיג ע"ז הגרעק"א כַּיָּדוּעַ ואכמ"ל: שָׁם בְּרַשְׁ"י ד"ה לֹא שׁוֹתוֹת דִּכְתִיב תַּחַת אִשָּׁה, לְמַדְתִּי בִּפְשִׁיטוּת דְּקָאֵי עַל אֲרוּסָה ושומ"י, דְּלֹא שַׁיָּיךְ זֶה עַל מְעֻבָּרֶת חֲבֵירוֹ, כְּמוּבָן, עַכְשָׁיו רָאִיתִי במנ"ק מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל רַשְׁ"י וְהֵבִין שֶׁקָּאֵי עַל מְעֻבָּרֶת חֲבֵירוֹ, וּלְדַעְתִּי פָּשׁוּט הוּא כמש"כ וְנִסְתַּלְּקוּ דְּבָרָיו כִּי דִּיבּוּר זֶה שַׁיָּיךְ לְעַמּוּד א': שָׁם תוס' ד"ה מְעֻבָּרֶת חֲבֵרוֹ יכו' נַמְתִּין עַד שֶׁתֵּלֵד וכו' מָמוֹנָא דְּבַעַל הוּא וכו', עי' במנ"ק מַה שֶּׁהֵעִיר מַזֶּה עַל שו"ת שי"ע ח"א סי' י"ג שכ' דא"א שֶׁזִּנְּתָה וְהָרָתָה לִזְנוּנִים דְּמֻוָּתֶרֶת לְהָמִית הַוָּלָד וכו' וכו' דְּמֻוָּתֶרֶת לְהָמִית עַצְמָהּ וה"ה הַוָּלָד שֶׁיֵּרֵךְ אִמּוֹ הִיא יעי"ש, וְהָא הָכָא בנ"ד אֵין מַשְׁקִין אוֹתָהּ דִּילְמָא זִנְּתָה וְהָא אִם זִנְּתָה הִיא מֻחְזֶקֶת מִיתָה בי"ש וא"כ מֻוָּתֶרֶת לְהָמִית הַוָּלָד ע"כ, וי"ל קָצָת, דְּהָתָם הַוָּלָד נוֹצָר ע"י הַזְּנוּת שֶׁל חִיּוּב מִיתָה וּמֵמֵּזֶר הוּא, אֲבָל הָכָא מְעֻבֶּרֶת עַצְמוֹ הִיא שֶׁהַוָּלָד כָּשֵׁר וּוַדַּאי וְלֹא נִתְחַיֵּב אֲבָר זֶה מִיתָה לְעוֹלָם צָרִיךְ לְהָמִתִּין, אַף בלא"ה הַחַם כָּתַב הַיַּעֲבֵ"ץ לְהַתִּיר שֶׁתָּמִית עַצְמָהּ אֲבָל אֲנַן ב"ד אֲסוּרִים לַהֲרֹג הַוָּלָד בְּמָקוֹם שֶׁנּוּכַל לְהַמְתִּין וז"פ ומַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' עַל פרש"י דְּמָה אִיכְפַּת לָן נַמְתִּין עַד שֶׁתֵּלֵד א"ל דַּעַת רַשְׁ"י דנפ"מ בְּהָיָה גּוֹסֵס וְחָיְישַׁתּ שֶׁמָּא יָמוּת וְלֹא תְּקַבֵּל כְּתֻבָּתָהּ וְהִיא רוֹצָה לִשְׁתּוֹת שֶׁבְּאוֹמֶרֶת אֵינוֹ שׁוֹתֶה בלא"ה א"ש, גַּם תִּשָּׁאֵר בְּשֵׁם רַע כָּל יָמֶיהָ ובלא"ה יֵשׁ לְדַבֵּר בַּחֲשַׁשׁ שֶׁמָּא יָמוּת לִזְמַן מְרֻבֶּה עי' שו"ת ח"צ ובשעה"מ הל' סו' וְעוֹד ואכמ"ל, וְגַם אִם תַּפִּיל הַוָּלָד תהי' אֲסוּרָה גַּם לִיבָמָה וְתִהְיֶ' זְקוּקָה לַחֲלִיצָה וְהוּא רָחוֹק מִכָּאן וְגַם תֵּאָסֵר עַל הַבּוֹעֵל לְעוֹלָם, וְהִיא רוֹצָה לִהְיוֹת מֻוָּתֶרֶת לוֹ, וְלִפְעָמִים זְכוּת תּוֹלָה לָהּ וְעוֹד יֵשׁ לְמָצוֹא דְּחוּקִים כָּאֵלֶּה וקמ"ל דְּמֻוָּתֶרֶת לִשְׁתּוֹת וּמִשּׁוּם דְּאֵין אָנוּ מְצַוִּין עַל הָעוֹבְרִין וְעַיֵּין תוס' חֻלִּין ל"ג

וּבְשׁוּ"תמהרי"ט לְעִנְיַן אִם מֻוּתֶּרֶת לְהַפִּיל הַוָּלָד עַיֵּין בְּסֵפֶר רֹאשׁוֹן וּאכמ"ל וְעַיֵּין מנ"ל פ"ב דִּין ז מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ וְהֵעִיר בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ', וְאֶלָּא זֶה צ"ע בפרש"י דְּהָא כֵּיוָן שֶׁאִימְּרַת טְהוֹרָה אֲנִי מַה חָשַׁשׁ יֵשׁ כָּאן שֶׁלֹּא לְיקָטְלָה לְיַלְּדָ הָא הִיא יוֹדַעַת בְּעַצְמָהּ וי"ל: שָׁם דְּלָאו בַּת קִינּוּי הָיְתָה דִּמְמַעֵט לָהּ בְּסִפְרֵי מִכִּי תִּשְׁטֶה אִשְׁתּוֹ וכי' עיי"ש מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דִּבְכָל הָנֵי דִּמְמַעֲטִי' מִכִּי תִּשְׁטֶה הַדִּין כֵּן וְעַיֵּין במנ"ל פ"ב דִּין י"א ד"ה לֹא שֶׁנִּסְתַּפֵּק הֵיכִי דְּנַעֲשָׂה כְּרוּת שֶׁפְּכָה בֵּין קִינּוּי לִסְתִירָה מַהוּ אִם גַּם בְּאִיסּוּרֵי תּוֹרָה הַדִּין כֵּן אוֹ לֹא עיי"ש, וּבֶאֱמֶת בְּסִפְרֵי לֵיתָא הָכִי אֶלָּא לְהוֹצִיא אַלְמָנָה לכ"ג גו"ח לכ"ה אֶלָּא כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' כְּמוֹ דִּמְמַעֲטִינַן חֲלוּצָה לכ"ה, וּבֶאֱמֶת חֲלוּצָה לֹא דַּוְקָא בכמ"ק שֶׁנִּישָּׂאָה עַיֵּין תויו"ט רֵישׁ פִּרְקִין וְכַיָּדוּעַ וְעַיֵּין תוס' רעק"א בַּמִּשָּׂאוֹת כָּאן וְעַיֵּין מנ"ל שָׁם דִּין י"ד בְּנִטְמְאָה לְאַחַר קִינּוּי' יע"ש וצ"ע, וּבִלְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי זֶה, עַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם פ"ב דִּין י' שֶׁהִסְבִּיר בְּלָשׁוֹן זֶה לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים וכו' וְנוֹלַד לוֹ בֵּן מִגְּרוּשָׁתוֹ בֵּין קִינּוֹ לַסְּתִירָה כְּבָר נִיְדְּחֵית מִלִּשְׁתּוֹת עכ"ל, וּמַשְׁמַע דְּמִשּׁוּם זֶה שֶׁהָיְתָה גְּרוּשָׁתוֹ מְעֻוּבֶּרֶת לָא מַקְרֵי הָאִיילוֹנוֹת רְאוּיָ' וע"כ בִּשְׁעַת קִינּוֹ הָיְתָה מְעֻוּבֶּרֶת כְּבָר גְּרֵשְׁתוּ וצ"ע, דְּלָא גָּרַע מֵהַיְתָה לוֹ אִשָּׁה לְחוּד דִּמְהַנֵּי כמש"כ הכ"מ שָׁם, וְרוֹב יוֹלְדוֹת וְלִדְקַיְימָא וי"ל גַּם שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן בִּזְנוּת אוֹ מִפְלֶגֶשׁ וְעַיֵּן רֹא"שׁ פ"ק דִּכְתֻבּוֹת ודו"ק, שׁוּב לָמַדְתִּי בְּהַמְאִירִי וְרָאִיתִי שֶׁהִרְגִּישׁ בָּמָה שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי לְעֵיל דְּהָא הִיא אוֹמֶרֶת טְהוֹרָה אֲנִי וְז"ל הַצַּח, מְעֻוּבֶּרֶת וּמְנִיקָה מַשְׁקִין אוֹתָהּ וְאֵין מִמְּתַיְּנִין לָהּ וכו' שֶׁאִם טְהוֹרָה הִיא אֵין בָּזֶה חֲשָׁשׁ וְאִם טְמֵאָה הִיא אֵין עִבּוּרָהּ בְּזוֹ יוֹתֵר מד"נ שֶׁהַיּוֹצֵא לֵיהָרֵג אֵין מִמְּתַיְּנִין לָהּ וכו' (עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' צ"ע זֶה) וְאִם מֵינִיקַת הִיא יְנָתֵן לְמֵנִיקָה וּפָלֵא עַל המנ"ק שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ, וְרָאִיתִי בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַיַּלְקוּט דר"ג דְּרֵישׁ וְנִקְתָה וְנִזְרְעָה זֶרַע פְּרָט לִזְרוֹעַ, מַגִּיד שֶׁאֵין עֻוּבָּרָהּ שׁוֹתָה הֲרֵי מְבֹאָר כְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' זַ"ל דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה כְּשֶׁהִיא מְעֻוּבֶּרֶת עכ"ל, וַאֲנִי תָּמַהּ דְּמַשְׁמַע פַּשְׁטוּת הַלָּשׁוֹן דִּמְמַעֵט שֶׁאֵין עֻוּבָּרָהּ שׁוֹתָה כְּלוֹמַר לעו' אֵינָהּ שׁוֹתָה וּכְמוֹ בכמ"ק דְּאָמְרוּ חֲכָמִים אֵינָהּ שׁוֹתָה, וא"כ הוּא נָגֶד מִשְׁנָתֵּינוּ דְּמָעוֹב' עַצְמוֹ שׁוֹתָה, וי"ל דְּזֶה שֶׁבָּא מִשְׁנָתֵּנוּ לְאַפּוֹקֵי מֵהַסִּפְרֵי הַנָּ"ל וְלֹא כפרש"י וְתוֹסָ' וצ"ע, וּכְמוֹ לְרַשְׁבָּ"א דְּאָמַר אֵיְילוֹנִית אֵינָהּ שׁוֹתָה, פֵּירוּשׁוֹ דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה כְּלָל מִדְּאוֹ' וְקָאֵי בֵּין עַל מְעֻוּבֶּרֶת עַצְמוֹ וּבֵין עַל מְעֻוּבֶּרֶת חֲבֵירוֹ דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה מִשּׁוּם שֶׁכְּבָר נִזְרְעָה, ונפ"מ לְעִנְיַן מְנִיקַת חֲבֵירוֹ ודו"ק, עוֹד הֵבִיא בְּשֵׁם הַיַּלְקוּט בְּשֵׁם הַסִּפְרֵי זוּטָא דְּאִיכָּא תַּנָּא דְּמָרֵבֵּי מִתַּחַת אִישָׁהּ כָּל הַפְּסוּלִין כְּגוֹן אַלְמָנָה לכה"ג.

וכו' לִשְׁתִּיָּה וראבר"ש פְּלִיג וְאָמַר אֵין מַשְׁקִין אֶת הַפְּסוּלוֹת וּבְתַלְמוּדָן לֹא הוּבָא מַחֲלוֹקֶת בָּזֶה לֹא בַּבַּבְלִי וְלֹא בִּירוּשַׁלְמִי עכ"ל וְעַיַּנְתִּי בַּיַּלְקוּט וְהוּא בֶּאֱמֶת דָּבָר תָּמוּהַּ, גַּם עֶצֶם הַבָּרַיְיתָא תָּמוּהַּ דְּחָשֵׁיב בֵּין הַפְּסוּלִין בַּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר וכו' מִצְרִי וַאֲדוֹמִי פָּצוּעַ סב דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה לְכוּתִי' וּלְחַלֵּל וּלְרַבּוֹת כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁיִּשְׁתּוּ הַגָּה לְכוּתִי הוּא בְּנוֹדַאי דָּבָר שֶׁלֹּא נִיתַּן לְהֵאָמֵר שֶׁבַּת יִשְׂרָאֵל לְכוּתִי אֵין כָּאן קִדּוּשִׁין כְּלָל וְאֵין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וצע"ג, וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת יַלְקוּט עִם פֵּירוּשׁ הַזַּיִת רַעֲנָן וְאַף לָמ"ד עַכּו"ם שֶׁקִּדֵּשׁ בזה"ז חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשִׁין שָׁמָּא מִי' שְׁבָטִים הוּא בְּדֻוכְתֵי דְּקָבִיעֵי יְבָמוֹת ט"ז ע"ב, לֹא נִיתַּן לֵאמֹר כְּלָל וז"פ ולפ"ז צע"ק בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל כ"ב ע"ב ד"ה וְשֶׁבַּעְלָהּ וכו' מִפְּנֵי שֶׁיָּדוּעַ פָּסוּל שֶׁלָּהֶן שֶׁאֵינָן נִבְדָּקוֹת וְאֵין מְבִיאִין אוֹתָם לִשְׁתּוֹת וְהָא שומ"י ס"ל לר"י דְּשׁוֹתָה וְאַלְמָנָה לכ"ג נָמֵי לָזֶה המ"ד דְּסִפְרֵי וְכֵיוָן דְּאֵיכָא פְּלוּגְתָּא לֹא יָדוּעַ לכ"ע כמש"כ הַתּוֹסָ' עֲרָכִין גַּבֵּי מְקַדֵּשׁ אֲחוֹתוֹ: שָׁם בְּתוֹסָ' דְּאִי קִינֵּא לָהּ כְּשֶׁהִיא מְעֻוּבֶּרֶת וְיָלְדָה וּמֵת הַוָּלָד אוֹ

הִפְילָה אַפִּ"ה אֵינָהּ שׁוֹתָה דְּלָאו בַּת קִינּוּי הָיְתָה וכו' עיי"ש, יל"ע קָצָת לְפִי מַאי דְּאָמַר ר"י יְבָמוֹ' דַּף ל"ה חֲלִיצַת מְעֻוָּבֶרֶת שְׁמָהּ חֲלִיצָה וּמִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן אִיגַּלַאי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּהַהִיא דְּמֵעָבְרָה אַפִּילּוּ מַפָּלָה ימ"ש וא"כ ה"נ כֵּיוָן דְּאִיסּוּר מְעֻוָּבֶרֶת הוּא מַשִּׁים דְּלִמְנִיקָה קַיְימָה כַּמְבוֹאָר בִּיבָמוֹ' דַּף מ"ב וא"כ כְּשֶׁהִפִּילָה אַמַּ"כ נֵימָא אִגַּלַאי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּהַהִיא דְּמֵעָבְרָה אִפּוּלֵי מַפָּלָה וְלֹא הָיְתָה קַיְימָה לַהֲנָקָה וְאַמַּאי אֵינָהּ שות' כְּשֶׁהַפִּיל' הַוָּלָד וא"ק לְפִי דִּבְרֵי הנימק"י שָׁם ודו"ק וְקִצַּרְתִּי וּבְעִיקַּר דִּבְרֵיהֶם עַל מש"כ וּמֵת הַוָּלָד וכו' כְּבָר עָמַד עַל זֶה המל"מ בהל' סוֹטָה דְּאִי אַלִּיבָּה דר"מ צָרִיךְ לְהוֹצִיאָ' אפי' מֵת הַוָּלָד וכו' יע"ש וּבְקֻרָן אוֹרָה, וּמַגִּיהַּ כָּל זֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עיי"ש, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמֵת הַוָּלָד הַיְינוּ נָמֵי שֶׁמֵּת תֵּיכֶף כְּמוֹ פִּיהֵק הַמֵּת דְּאִיגַּלַאי מִילְּתָא דְּנָפַל הָוֵי וּלְמַפְרֵעַ לָא הָוֵי מְעֻוָּבֶרֶת כְּלָל וְאֶפְשָׁר כה"ג גַּם לר"מ לֹא קָנִים וּמֻוָּתָר לְהַחֲזִירָ' וְהוּא ד"ת וצ"ע לְדִינָא שו"ר בִּיבָמוֹת ל"ו ע"ב דְּקָאָמַר שָׁם אֵין הַוָּלָד שֶׁל קַיְימָא תָּנָא מִשּׁוּם ר"א אָמְרוּ יוֹצִיא בְּגֵט אָמַר רָבָא ר"מ ור"א אָמְרוּ ד"א ר"מ דְּתַנְיָא וכו' מַשְׁמַע כְּמוֹ שר"א ס"ל בְּאֵין הַוָּלָד שֶׁל קַיְימָא דמ"מ יוֹצִיא בְּגֵט ה"נ לר"מ אַף שֶׁהִפִּילָה דְּאִיגַּלַאי מִילְּתָא דְּלָאו מְעֻוָּבֶרֶת הָיְתָה מ"מ יוֹצִיא בְּגֵט וּקְנִיס שֶׁלֹּא יַחֲזִיר עוֹלָמִית וי"ל, וצ"ע בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א שָׁם, וְעַל לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁאָמַר עָבַר וְנָשָׂא מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ וּמְנִיקַת חֲבֵירוֹ ה"ז שׁוֹתָה שֶׁאֵין כָּאן עֲבֵירָה, לְפִי פַּשְׁטוּת הַלָּשׁוֹן יל"ע מַהָא דְּקָאָמַר בִּיבָמוֹת (ל"ו ע"ב) הַנָּ"ל אָמַר רָבָא ר"מ ור"א אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד ר"א הָא דַּאֲמַרן ר"מ דְּתַנְיָא לֹא יִשָּׂא אָדָם מְעֻוָּבֶרֶת וכו' וכו' ע"כ לָא קָאָמַר ר"א הָכָא וכו' אֵשֶׁת אָח דאו' אֲבָל הָתָם דְּרַבָּנַן כְּרַבָּנַן ס"ל ע"כ וַעֲדִיפָא הו"ל לְמֵימַר דְּהָתָם אֵין כָּאן עֲבֵירָה כְּלָל וצ"ל דְּרַמְבַּ"ם לֹא אָמַר זֶה אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁפָּסַק כַּחֲכָמִים דְּיוֹצִיא וְלִכְשֶׁיַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לִכְנוֹס יִכְנוֹס ולפ"ז אֵין כָּאן עֲבֵירָה וְעַיֵּין במשל"מ שָׁם, אֲבָל לר"מ וַדַּאי עֲבֵירָה הַוָּה, וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּקָאָמַר נָמֵי תּוּ הָתָם ע"כ לָא קָאָמַר ר"מ הָתָם אֶלָּא מִשּׁוּם דְּרַבָּנַן וַחֲכָמִים עָשׂוּ חִיזּוּק לְדִבְרֵיהֶם יוֹתֵרמִשֶּׁל תּוֹרָה וכו' מְבֹאָר דְּהָוֵי כָּאן עֲבֵירָה וְעָשׂוּ חִיזּוּק לְדִבְרֵי', וי"ל, אַף בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ שָׁם הַתּוֹסָ' וּקְצָת תֵּימַהּ אִי רַבָּנַן דְּהָכָא הַיְינוּ ר"י הָא ס"ל גַּבֵּי כְּתֻבָּה דְּעָשׂוּ חִיזּוּק לְדִבְרֵיהֶם יוֹתֵר מִשֶּׁל תּוֹרָה וכו' עיי"ש מַה שֶּׁתִּירְצוּ, וּלְפִירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם יֵשׁ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דִּבְעָלְמָא גַּבֵּי כְּתֻבָּה דְּהוּא מִשּׁוּם תַּקָּנָה עָשׂוּ חִיזּוּק לְדִבְרֵיהֶם אֲבָל הָכָא שֶׁאֵין כָּאן עֲבֵירָה לְכָךְ ס"ל לַחֲכָמִים דְּלָא עָשׂוּ חִיזּוּק וצע"ק, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן שָׁם עַל תוס' ד"ה וְלָא קָתָנֵי וכו' לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' אַלִּיבָּ' דְּהָרַמְבַּ"ם הַנָּ"ל עיי"ש ומש"כ לְעֵיל בְּחִיּדּוּשֵׁי כ"פ בע"ה: וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' הָא לָא רַבִּי קָרָא לָא קָטָלִינַן לֵיהּ יעו"ש נִסְתָּם אֲצָלִי מִכְּבָר עַיֵּין תוס' סַנְהֶדְרִין נ"ט ע"א ד"ה לֵיכָּא וְהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן שָׁם עכ"ל, וְעַכְשָׁיו הִרְגַּשְׁתִּי בְּחַפְּשִׂי כִּי הַגָּאוֹן רב"פ מְסַמֵּן כְּבָר לְתוֹסָ' זֶה וט"ס בִּדְבָרָיו כ"ט ונ"ל נ"ט, וְשָׁם בַּמְצַפֶּה אֵיתָן הֵבִיא קֻוּשְׁיַת הצל"ד מספ"ק דַּעֲרָכִין מַאי פָּרִיךְ פְּשִׁיטָא גּוּפָא הִיא, הָא אִיצְטְרִיךְ דס"ד אֲמִינָא שֶׁמַּמְתִּינִין מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר לַהֲרוֹג הָעֻבָּר ולק"מ דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' סַנְהֶדְרִין דַּף פ' דס"ד כֵּיוָן דְּנִגְמַר דִּינוֹ עִם הָאֵם נֶהֱרָג כְּמִיתָה שֶׁהֲרֵי חַי מְמָנָּה עיי"ש וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל בְּשֵׁם המהרי"ט ומש"כ לְחַלֵּק עַל קֻוּשְׁיַת המנ"ק עַל הַיַּעֲבֵ"ץ וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּשׁוּ"ת חו"י סי' ל"א אֲשֶׁר כָּל זֶה סוֹבֵב דִּבְרֵי הגיעב"ץ זצ"ל בסי' מ"ג חל"א (וְלֹא בסי' י"ג) וְכִמְעַט מְבֹאָר שָׁם בְּיַעְבֵּץ דְּעוֹבֵר הַנּוֹצָר בְּאִיסּוּר יֵשׁ לוֹמַר שֶׁמֻּוָּתָר לְהַשְׁחִיתוֹ גַּם וָלָד כָּשֵׁר הֵיכִי דְּסַיַּע בַּעֲבֵירָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִיתָה וכו' עיי"ש: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אָמַר וכו' תֵּימַהּ ור"י למ"ל לְנַפְשֵׁיהּ וכו' הִפְסִידָה ע"כ לוּלֵא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הָיָה מָקוֹם לוֹמַר

בְּפַשְׁטוּת דְּכָל כִּי הַאי אֵין זֶה הֶפְסֵד לְנָשִׁים הַצְּנוּעוֹת נָגֶד הֶפְסֵד אִיסּוּר יִחוּד וּקְטָטוֹת בַּעְלָה וּמְחִיקַת הַשֵּׁם כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִ' וְהוּא ע"ד שֶׁכָּתַב הַמַּהַרְשָׁ"א בח"א בְּרָכוֹת שָׁם (ל"א ע"ב) דְּמִשּׁוּם יוֹלֶדֶת בְּצַעַר לֹא תַעֲשֶׂה עַצְמָהּ נֶחֱשֶׁדֶת ע"י סְתִירָה לְקַנֵּא לָהּ בַּעְלָהּ אֲבָל בַּעֲקָרָה מִשּׁוּם בָּנִים וכו' עי"ש, וּבָזֶה יל"פ דְּאֶפְשָׁר שֶׁגַּם בַּעֲבוּר זֶה תַּעֲשֶׂה, אֲבָל הָעִיקָּר הַקֻּוּשְׁיָא נִרְאֶה מִלְּשׁוֹן הַתַּנָּא הוּא ,,בְּזוֹ הוֹאִיל וְלֹא נִסְתְּרָה הִפְסִידָהּ", וּבָזֶה י"ל דְּאֵין זֶה הֶפְסֵד כ"כ, שֶׁבַּעֲבוּר זֶה לֹא תִּשְׁלַם הַתּוֹרָה שָׁכָר לִנְמְצֵאת טְהוֹרָה, ודו"ק, וְלֹא תִּשְׁתַּנֶּה הַטַּבַּע בָּזֶה וּבִשְׁיָרֵי קָרְבָּן פ"ג מְתָרֵץ דר"י ס"ל כראב"ש דַּאֲפִי' טְהוֹרָה שֶׁשָּׁתְתָה סוֹפָהּ מֵתָה בַּתַּחֲלוּאִים רָעִים נִמְצָא דְּיוֹלֶדֶת בְּצַעַר לֹא תִסְתַּתֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתֵּלֵד בְּרִיוַח שֶׁהֲרֵי סוֹפָהּ שֶׁתִּצְטַעֵר יוֹתֵר וְאַף בִּשְׁבִיל שֶׁתֵּלֵד זְכָרִים לֹא תִסְתַּתֵּר אֲבָל בִּשְׁבִיל שֶׁתֵּלֵד מְקֻבָּלָה עַל עַצְמָהּ הַצַּעַר וכו' וז"ב עכ"ל, וּבַמַּרְאֶה הַפָּנִים שָׁם רָאִיתִי שֶׁהֲרָאָה פָּנִים כמש"כ וּבְאוֹפָן אַחֵר שֶׁתִּסְתַּתֵּר עִם בְּנָהּ, שֶׁאֵין בְּכָאן אִיסּוּר יִחוּד וְאַפִּ"ה מְקֻבָּא לָהּ כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם יע"ש, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת רצ"ח כָּאן וְיֵשׁ לְהָעִיר דלר"ע לְשִׁיטָתוֹ אֲפִילּוּ מָצָא אַחֶרֶת נָאָה מִמֶּנָּה יָכִיל לְגָרְשָׁהּ וְעַיֵּין תוס' לְעֵיל דַּף ג' ע"א ד"ה רַבִּי וכו' מַה שֶּׁהִקְשׁוּ דר"ע ס"ל אֲפִילּוּ וכו' וְאַפִּ"ה ס"ל דְּקִנְיָנוֹ חוֹבָה עיי"ש וְאֶפְשָׁר נפ"מ למוש"ר וַאֲנוּסָה דא"י לְגָרְשָׁהּ וְעַיֵּין בצל"ח שָׁם בַּבְּרָכוֹת וְתָבִין: שָׁם מד"ת אַפּוֹשֵׁי פְּסוּלִין לֹא לִיפּוֹשׁ קמ"ל, עַיֵּין תוס' ד"ה וְזוֹ וְכִי תֵּימָא וכו', עַיֵּין בְּשוּ"ת שְׁאֵילַת יַעֲבֵ"ץ חל"ב סי' צ"ז שֶׁכָּתַב וְהַמַּמְזֵר פָּשׁוּט בְּעֵינֵי שֶׁחַיָּיב בפ"ו גַּם רְאָיָה לַדָּבָר מִסּוֹטָה דַּף כ"ו דְּקָאָמַר כָּאן אֵשֶׁת מַמְזֵר שׁוֹתָה וכו' מַהוּ דְּתֵימָא אַפּוֹשֵׁי פְּסוּלִין לָא לִיפּוֹשׁ קמ"ל וק"ל עיי"ש וְלִכְאוֹרָה י"ל רְאָיָה זוֹ דא"ל דְּהָתָם מִשּׁוּם גִּזְרַת הַשָּׁלוֹם שֶׁלֹּא יִגְרֹשׁ הַמַּמְזֵר אֶת אִשְׁתּוֹ מַכְרִיעַ עַל הַסְּבָרָא דְּאַפּוֹשֵׁי פְּסוּלִין אֲבָל אֵין רְאָיָה שֶׁמְּחֻוָּיב לְקַיְּמָא אִשָּׁה, גַּם הפמג"ד או"ח סי' ר"מ במש"ז כָּתַב לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה אִם פְּסוּלֵי קָהָל מְצֻוִּים בפ"ו עיי"ש שֶׁנִּשְׁאַר בצ"ע, וְעַיֵּין ביור"ד סי' רע"ד שֶׁמַּמְזֵר פָּסוּל מִלְּכְתּוֹב ס"ת ועיי"ש בַּשָּׁ"ך וְעַיֵּין בְּשוּ"ת ח"ס יור"ד סו' רע"א בָּזֶה ודו"ק וְיֵשׁ לְהָעִיר מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּסוֹף הוֹרָיוֹת (י"ג ע"א) בַּמִּשְׁנָה דְּכֹהֵן קָדִם לְלֵוִי לֵוִי מִיִּשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר, וּפֵירֵשׁ הַגְּמָרָא הַטַּעַם שְׁזֶּה מְיֻחָס וְזֶה אֵינוֹ מְיֻחָס עיי"ש וְלָמָּה צָרִיךְ לְטַעַם זֶה, הֲלֹא פָּשׁוּט שֶׁהוּא קוֹדֵם שֶׁהוּא מְקֻדָּשׁ מִטַּעַם שֶׁמְּצֻוֶּוה עַל מִצְוֹת יְתֵרוֹת מִשֶּׁהַמַּמְזֵר מְצֻוֶּוה, וְכֵן בְּהָא דְּמְסַיֵּים הַמִּשְׁנָה הָתָם דְּמַמְזֵר ת"ח קוֹדֵם לכ"ג ע"ה, הָא מ"מ הוּא מְפוֹטָר מִכַּמָּה מִצְוֹת וּמַה יוֹעִיל שֶׁהוּא ת"ח, וְכִי אִשָּׁה ת"ח תַּקְדִּים לְאִישׁ וְיֵשׁ לְעַיֵּין בֶּאֱמֶת בָּזֶה, וְעַיֵּין בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם הל' ז' כְּסִיתָ אֵשֶׁת חָבֵר וְחַיֵּי ע"ה כְּסוּת א"ח קוֹדֵם לְחַיֵּי ע"ה מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל חָבֵר לֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּסוּת א"ח וְחַיֵּי ע"ה אֲבָל אִם זֶה לְהַחֲיוֹת וְזֶה לְכַסּוֹת אוֹתוֹ שֶׁלְּהַחֲיוֹת קוֹדֵם יע"ש ואכ"מ בָּזֶה.

וּמִזֶּה אֵין רְאָיָה מִדְּפָסְקִינַן באהע"ז סי' א' שֶׁיּוֹצֵא בְּמַמְזֵר מִצְוַת פו"ר וא"א שֶׁאֵינוֹ מְחֻוָּיב בפו"ר א"כ לֹא יְקַיֵּים הָאָב מִצְוָה זוֹ דְּהָוֵי כְּמוֹ סָרִיס וְגֵרַע מִבִּתּוֹ כִּי לֹא עַל נְקֵלָה יִמְצָא מִי לִישָּׂא וְכַדּוֹמֶה דְּיֵשׁ לְדַחוֹת וז"פ וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל דִּין הַנָּ"ל דְּהָא הָוֵי מהב"ע עַיֵּין מהרי"ט אֶלְגָּזִי וס' פר"י הִקְשָׁה כֵּן בַּיַּעֲבֵ"ץ שָׁם וְתֵירוּצוֹ אֵין בּוֹ כְּדֵי נ"ט, וְהָעִיקָּר כמש"כ הָאַחֲרוֹנִים, וְאֶפְשָׁר לְכָךְ נִתְכַּוְּנוּן.

אַגַּב רָאִיתִי שָׁם בס' צ"ח שֶׁהִקְשָׁה אַתְּמוּרָה לָא לֵילְקֵי דְּהָא אִיתָא בִּשְׁאֵלָה עיי"ש, וְנָעְלַם מִמֶּנּוּ פְּסַק הָרַמְבַּ"ם דְּאֵין שְׁאֵלָה בְּתְמוּרָה, מִשּׁוּם דְּאִיתָא בְּטָעוּת כַּיָּדוּעַ בְּרַמְבַּ"ם הל' חֲמוּרָה: וְעַיֵּין בפר"ד דֶּרֶךְ הַקּוֹדֶשׁ בְּשֵׁם מַהַר"י בָּסָאן אִי זָרַע פָּסוּל בְּכְלָל זֶרַע ובפמג"ד

בִּפְתִיחָה כּוֹלֶלֶת בְּחֵלֶק הַחֲמִישִׁי אוֹת ה' הֵבִיא דְּבָרָיו וְז"ל וז"ש חָנָה (שְׁמוּאֵל א) זֶרַע אנשי"ם חֲשׁוּבִים כמ"ש בַּמִּדְבָּר ה' וְנִזְרָעָה זֶרַע כָּשֵׁר אֵלֶּה וְאֶסְתַּתֵּר דִּילְמָא יָהֵיב לָהּ זֶרַע פָּסוּל וּמַה תְּקִיפוּת אֶלָּא כְּאָמוּר וכו' עכ"ל, ולפ"ז ילע"ק הָא בָּאֱמֶת כְּתִיב וְנִזְרָעָה זֶרַע וּבָעֵינַן זֶרַע כָּשֵׁר וְלֹא זֶרַע פָּסוּל וּמַדּוּעַ אֵשֶׁת מַמְזֵר שׁוֹתֶת, וְעַיֵּין בִּירוּשַׁלְמִי סוֹף הֲלָכָה א' שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי דְּבֵאֱמֶת דְּרִישׁ כֵּן לְעִנְיַן אַלְמָנָה לכ"ג יעו"ש ובשעה"מ פ"ו הל' ה' מֵעַכּוּ"ם וְהַגָּהוֹת מֵהָרִי"ש נ"ז ז"ל ויל"ע, וצ"ל דְּהַאי מ"ד לָא ס"ל דָּרַשׁ זֶה, וְעַיֵּין בַּיַּלְקוּט ובמד"ר כַּמָּה פֵּירוּשִׁים עַל פָּסוּק זֶה ואכמ"ל: גַּם נִרְאֶה מִדְּאָמְרִינַן כָּאן דְּמַמְזֶרֶת וְאֵשֶׁת מַמְזֵר שׁוֹתָה וְכֵן אֵשֶׁת גֵּר מַשְׁמַע דְּגַם גֵּר מַמְזֵר וְכָל פְּסוּלֵי קָהָל הֲוָה בִּכְלַל עַרְבוּת, וְעַיֵּין פמג"ד בִּפְתִיחָה כּוֹלֶלֶת סוֹף חֵלֶק שְׁלִישִׁי וּבְסוֹף חֵלֶק רִאשׁוֹן שֶׁחוֹקֵר בָּזֶה עיי"ש ודו"ק כִּי קִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר כְּלִבּוֹ רֵישׁ הל' מְגִילָּה עיי"ש.

וְגַם נָשִׁים הֵם בִּכְלַל עַרְבוּת כַּיָּדוּעַ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים: שֵׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא גֵּרִים קמ"ל, וְאִימָא ה"נ וְאָמַרְתָּ רִבּוּיָא הוּא, עַיֵּין תוס' וְעַיֵּין לְעֵיל שָׁם בְּרֵישׁ"י ד"ה הָא וכו', וּבְיַלְקוּט בְּשֵׁם סִפְרֵי זוּטֵי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ע"י יִשְׂרָאֵל מַקְנִין וְאֵין מַקְנִין ע"י תּוֹשָׁבִים אוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרָט לַגֵּרִים אָמַרְתָּ אִישׁ לְרַבּוֹת אֶת הַגֵּרִים וְעוֹד שָׁם בְּשֵׁם הַסִּפְרִי כִּי תִּשְׁטֶה אִשְׁתּוֹ בִּרְאוּיָ' לְאֵישׁוּת הַכָּתוּב מְדַבֵּר לְהוֹצִיא אַלְמָנָה לכ"ג וכו' וּכְדִבְרֵי עֲקַבְיָא אַף הַמְשֻׁוחְרֶרֶת וְאֵשֶׁת גֵּר וכו' וְאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁטְּעִית מֵאָחִיו לְאַחַר מִיתַת אָחִיו שֶׁיִּקְנֶא לָהֶם בַּעֲשֵׂה וּמִנַּיִן בְּלֹא תַּעֲשֶׂה אָמַרְתָּ וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר וַעֲדַיִן אֵין בַּמַּשְׁמָע אֶלָּא אִשְׁתּוֹ הַנִּשּׂוֹאָה וּמִנַּיִן אַתָּה מַרְבֶּה אֲרוּסָתוֹ וְיִבְמְתּוֹ וְכָל שֶׁהִיא לוֹ מְשׁוּם אֲחִיוּת אָמַרְתָּ לֵאמֹר וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם עכ"ל, וְאֵין בְּיָדִי הַזְּמַן רַעֲנָן לִרְאוֹת וּלְהָבִין פֵּירוּשׁוֹ ועכ"פ י"ל דְּתַרְתֵּי שָׁמְעִינַן מָנָה וְשַׁיָּיכוּת דִּבְרֵי עֲקַבְיָא לְהַפָּסוּק דְּכִי תִּשְׁטֶה י"ל עפ"י מַה שֶּׁכָּתַב הרע"ב דְּכִי תִּשְׁטֶה אִשְׁתּוֹ יָצְתָה זוֹ שֶׁשָּׁטְתָה כְּבָר עַיֵּין בק"א: עַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה אִם פְּלִיגִי עֲקַבְיָא וַחֲכָמִים בְּגֵר שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת אוֹ גִּיּוֹרֶת לְחוּד עיי"ש, וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ עפ"י זֶה מַה שֶּׁהֵשִׁיב לָהֶם עֲקַבְיָא דּוּגְמָא הִשְׁקוּהָ, דעכצ"ל דְּהָא דְּהֵבִיאוּ חֲכָמִים רְאָיָה מִכּוֹרְכְמִית שִׁפְחָה ע"כ דְּבַעֲלָהּ נָמֵי גֵּר הָוָה אוֹ עֶבֶד מְשֻׁוחְרָר וכמש"כ הק"א, וע"ז הֵשִׁיב לָהֶם עֲקַבְיָא דּוּגְמָא הִשְׁקוּהָ, הָתָם לְכָךְ הִשְׁקוּהָ דְּהָיְתָה נָשׂוּאָה לְיִשְׂרָאֵל וְדַוְקָא אֲבוֹת נְשׂוּאֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁרַק מִצַּד אַחֵר הָיוּ גֵּרִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַתּוֹסָ' יו"ט בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת פ"א מ"י בְּשֵׁם רַבֵּינוּ בַּעַל דֶּרֶךְ חַיִּים דְּאָמַן הָיָה מִיִּשְׂרָאֵל וּלְכָךְ הִשְׁקוּהָ אֲבָל בְּגֵר שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת אֵין מַשְׁקִין וְעַיֵּין מש"כ עוֹד בָּזֶה בְּהַגָּהוֹת פּוֹרֶת יוֹסֵף וע"ד הַקֶּרֶן אוֹרָה הַנַּ"ל: וְעַל מַאי דְּפָרִיךְ וְאִימָא ה"נ, פֵּירֵשׁ לְמָעוּטֵי גֵּרִים וּכְמוֹ שֶׁפֵּירְשׁוּ בְּתוֹסְ' ד"ה וְזוֹ וכו' אֲבָל לְעֵיל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא לְמָעוּטֵי גֵּרִים, עכ"ל עַיֵּין בְּתוֹסְ' סֵוָקָה כ"ח ע"ב ד"ה לְרַבּוֹת דְּהֵבִיאוּ סְתִירָה בָּזֶה אִי גֵּרִים בִּכְלַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ועיי"ש וּבְמָקוֹם הַנִּסְמָן וְלֹא הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' מִכָּאן וְעַיֵּין בַּיַּלְקוּט שָׁלַח דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חַיָּבִין בְּחַלָּה אוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְרַבּוֹת אֶת הַגֵּרִים וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם רַבָּה נָשִׁים וַעֲבָדִים וכו' עיי"ש וְכֵן יֵשׁ כ"פ בַּיַּלְקוּט, וּבְסִפְרֵי פ' תֵּצֵא בְּיִשְׂרָאֵל אֵין לִי אֶלָּא יִשְׂרָאֵל גֵּרִים נָשִׁים וַעֲבָדִים מַנַּיִן ת"ל וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הוּא וכו' עיי"ש, ובפמ"ג בִּפְתִיחָה כּוֹלֶלֶת בְּחֵלֶק הַשֵּׁנִי אוֹת י"ח צִדֵּד בָּזֶה אִי גֵּרִים כְּשֵׁרִים לַעֲשׂוֹת צִיצִית וְאִי חַיָּבִים כְּלָל בְּצִיצִית מִשּׁוּם דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' סֵוָקָה הַנַּ"ל, ועיי"ש בָּאוֹת כ"ב ואכמ"ל בָּזֶה, וְלֹא הֶעֱרוּ בָּזֶה הַמְפָרְשִׁים, וְעַיֵּין בְּנָזִיר דס"א בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא הַגּוֹיִים וְאָמַרְתָּ לְרַבּוֹת עֲבָדִים עיי"ש דְּלֹא קָאָמַר גֵּרִים וְגַם מִדְּהִקְשָׁה שָׁם לִמ"ל קְרָא וכו' ע"כ לָא מַיְירֵי בְּעֶבֶד מְשֻׁוחְרָר ודו"ק,

ובמד"ר פ' נָשׂא, סי' ל"ג אוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרָט לַגֵּרִים א"ר אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת אֶת הַגֵּרִים ד"א אִישׁ אִישׁ לַעֲשׂוֹת אִשָּׁה כְּאִישׁ ד"ר ר"ע ד"א אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת אֵשֶׁת חֵרֵשׁ וכו', וְעַיֵּין בְּשוּ"ת אֱמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן ז', וּבְהַגָּהוֹת טוּרֵי אֶבֶן לְהָרַמְבַּ"ם פ"ב מִסּוֹטָה דְּפוּס וִוילְנָא: שֵׁם אֵשֶׁת סָרִיס שׁוֹתֶה וכו' קמ"ל, ופרש"י בִּסְרִיס חַמָּה קָאָמַר וכו' וּבִ וּבְתוֹסְ' הִקְשׁוּ עַל זֶה יע"ש, ובמשל"מ פ"ב דִּין ו' ד"ה וְאֵשֶׁת סָרִיס מַתְמִיהַּ עַל רַשׁ"י וְתוֹסְ' דְּאַמַּאי לָא מוֹקְמִי לְמַתְנִי' דְּקָתָנֵי אֵשֶׁת סָרִיס שׁוֹתֶה דְּמַיְירֵי בְּכָל גַּוְונָא סָרִיס וּמַיְירֵי שֶׁהַנָּשִׁים הָיוּ מֻזְהָרוֹת לְבַעֲלֵיהֶם דְּהַיְינוּ גִּיּוֹרֶת אוֹ מְשֻׁחְרֶרֶת אוֹ נְתִינָה אוֹ אַחַת מִן הַסְּפֵקוֹת שֶׁכָּל אֶל מֻזְהָרוֹת לפ"ד וְזוֹ כַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁאָמַר וְאֵשֶׁת סְרִיס חַמָּה אוֹ סְרִיס אָדָם הַמֻּזְהֶרֶת לְבַעֲלֵיהֶן את"ד, וְזָכָה לְכַוּוֹן לְדַעַת הַמָּאוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה שכ"כ הַמְּאִירִי כָּאן בד"ה אֵשֶׁת סָרִיס וכו' ומ"מ אֶפְשָׁר לְפָרְשָׁהּ אַף בְּסָרִיס אָדָם וּבְאִשָּׁה הַמֻּזְהֶרֶת לוֹ כְּגוֹן גִּיּוֹרֶת וכו', וּלְעִנְיַן הָא דְּבָעֵינַן שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל וכו' עַיֵּין בְּרַשׁ"י וּבמשל"מ שָׁם, וּבִמְאִירִי שָׁם כָּתַב וא"ת וְאַף אֵשֶׁת ס"ח הַאי שׁוֹתָה וַהֲרֵי קָדְמָה שְׁכִיבַת בּוֹעֵל י"מ שֶׁנִּסְתְּרָה (צ"ל שֶׁנִּסְתָּרֵס) בי"ש אַחַר שְׁכִיבָה וי"מ שֶׁאַף סָרִיס מֵעִיקָּרוֹ אע"פ שֶׁאֵינוֹ בַּר זְרִיעָה לְהוֹלִיד בַּר שְׁכִיבָה הוּא וְכֵן פֵּירְשׁוּ גְּדוֹלֵי הָרַבָּנִים וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ אַתָּה לָמֵד מַה שֶּׁאָמְרוּ בַּתַּלְמוּד הַמַּעֲרֵב בפ"ב שֶׁהַגֵּר שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת מַשְׁקֶה וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּזוֹ עכ"ל דְּבָרִים אֵלּוּ אֵין אֲנִי מֵבִין אֵיזוֹ שַׁיָּיכוּת יֵשׁ לָהּ לְגֵר שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת ועיי"ש בע"ב ד"ה קנא ויל"ע, וּבְיַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי בְּשֵׁם סִפְרֵי זוּטִי וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ אֶת שְׁכָבְתּוֹ לְהָבִיא אֶת הַסָּרִים, מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ לְהָבִיא אֶת אֵשֶׁת הַסָּרִיס עַל הַכֹּל מַתְנָה עִמָּהּ, וְכֵן הֵבִיא הק"א הַיְרוּשַׁלְמִי וְסִפְרֵי דְּמַרְבֵּינָן מֵאֵת כִּי שָׁטִית תַּחַת אִישֵׁךְ לְרַבּוֹת אֵשֶׁת סָרִיס עיי"ש ובתויו"ט כָּאן ד"ה אֵשֶׁת סָרִיס וכו' כָּתַב וְהָא דְּבָסוֹף פ"ח דִּיבָמוֹת תְּנַן סְרִיס חַמָּה וכו' מַאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה וְלָא תְּנַן סְרִיס אָדָם וּבִכְגוֹן שֶׁשָּׁתָה כּוֹס עִקָּרִין, מִשּׁוּם דְּעִיקַּר סְרִיס אָדָם הוּא פ"ד וכ"ש לְהָכִי לָא מָצֵי לְמֵיתְנֵי וְזוֹ הִיא דַּעַת רַשׁ"י שֶׁגַּם סָרִים דְּהָכָא מוּקִי לֵיהּ בְּשֶׁל חַמָּה דַּוְקָא מִשּׁוּם דס"ל דִּכְגוֹן זֶה אֵינוֹ נִקְרָא סָרִיס כְּלָל עכ"ל, וְהָכִי מוּכָח נָמֵי מִדְּלָא מְשַׁנֵּי הגמ' בִּיבָמוֹת דַּף ע"ט דְּהַמְּשָׁנָה דְּסָרִיס אָדָם מַיְירֵיבְּאוֹקְמָן שֶׁמֻּזְהָר לָבוֹא בַּקָּהָל, א"ו דִּסְתָם סְרִיס אָדָם הָוֵי בְּדֶרֶךְ פָּסוּל שֶׁנִּסְתָּרֵס ע"י אָדָם, וְהִנֵּה מִגְּמָרָא דִּידַן הוֹכִיחַ הבא"י סי' ד' עָנָף ג' דא"א לוֹמַר בְּגַוְונָא דְּנִישֵּׂאת לְאִישׁ שֶׁאֵין לוֹ גְּבוּרַת אֲנָשִׁים הֲוָה מוּם לְבַטֵּל הַקִּדּוּשִׁין דְּלָא ע"ד כֵּן נִיסַּת לוֹ, דַּהֲרֵי חָזִינַן הָכָא דְּאֵשֶׁת סָרִיס שׁוֹתֶה ופי' הָרַמְבַּ"ם בפה"מ דְּזֶה מִקְּרֵי אֵינוֹ בַּר שְׁכִיבָה ועכ"ז שׁוֹתֶה, א"כ אַף דְּנֵימָא דְּמַיְירֵי בְּהַכִּירָה בּוֹ מִקּוֹדֶם הַנִּשּׂוּאִין וְלָכֵן לָא הָוֵי קד"ט עכ"ז קָשֶׁה הָא לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם הָוְיָא זוֹ חִיפָּה שאר"ל א"כ לָא מַקְרֵי בְּשֵׁם נְשׂוּאָה אֶלָּא בְּשֵׁם אֲרוּסָה וַאֲרוּסָה הָא אֵינָהּ שׁוֹתָה, וּמוּכָח מִזֶּה דְּהָרַמְבַּ"ם מוֹדֶה בְּאֵשֶׁת סָרִיס דְּאַף דְּלָא הָוֵי ב"ש מ"מ מִקְּרֵי חֻפָּה הרל"ב כֵּינָן דְּהוּא מִצַּד עַצְמָהּ רָאוּי לְבִיאָה וְלָכֵן הָוֵי חֻפָּה מְעַלְיָא זוּלַת לְשִׁיטַת רַשׁ"י דְּמַיְירֵי בְּנִסְתָּרֵס אַחַר שֶׁנִּשָּׂאָה וכו' יעוש"ה, וְיֵשׁ לְהָעִיר דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ כַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם בפה"מ שֶׁז"ל ,,וּכְמוֹ כֵן אֵשֶׁת סָרִים ואע"פ שֶׁאֵין לוֹ שְׁכִיבָה" וי"ל כַּוָּנָתוֹ כמש"כ רַשׁ"י דְּלָאו בַּר זְרִיעָה הוּא אֲבָל מ"מ בַּר שְׁכִיבָה הוּא וא"כ אֵין הַתְחָלַת רְאָיָה כְּלָל מִכָּאן דַּהֲוָה שַׁפִּיר ראל"ב כֵּינָן שֶׁהוּא בַּר שְׁכִיבָה וּמִתְקַשֶּׁה, וּכְמוֹ שֶׁפֵּירְשׁוּ ר"ח לְקַמָּן בע"ב ד"ה שָׁחוּף וכו' יע"ש וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה הש"א וְעַיֵּין לְעֵיל במ"פ מש"כ בָּזֶה, אַךְ בֶּאֱמֶת הַצָּדֵק אָתוּ דְּהָא מְבוֹאָ' בָּרַמְבַּ"ם פ"א מא"ב דִּסְרִיס חַמָּה אֵינוֹ מִתְקַשֶּׁה כְּלָל וע"כ הָא דְּאֵשֶׁת סָרִיס שׁוֹתָה הוּא בכה"ג דְּאֵין לוֹ גְּבוּרַת אֲנָשִׁים כְּלָל וְאַפ"ה מַקְרֵי בַּר שְׁכִיבָה וְיִשָּׁאֵר קוּשְׁיַת

הבא"י, אַף לְשִׁיטַת הר"ח הַנַּ"ל צ"ל דְּגַם הַסָּרִיס מִתְקַשֶּׁה קְצָת כְּמוֹ הַשָּׁחוּף וּלְכָךְ אֵשֶׁת סָרִיס שׁוֹתָה וְעַיֵּין הֵיטֵב במנ"ח מ"ע רס"ו שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם וְקִצַּרְתִּי אַף עִיקַּר סְבָרָתוֹ שֶׁכָּתַב דְּהָוֵי חֻלְּפָה דר"ל אֵינִי נִרְאֶה, יְעַיֵּין עוֹד בְּסִפְרוֹ עֵין יִצְחָק ח"ר חאהע"ז סִימָן כ"ד אֵירַע עֻבְדָּא בכה"ג וְדָן שָׁם לְהָקֵל מַחֲמַת ס"ס עַיֵּין שָׁם הֵיטֵב, וּבְאוֹת ל"ב שָׁם מֵבִיא ג"כ מַה שֶּׁכָּתַב הַכְּסֵא דְּהַרְסָנָא שֶׁבְּשׁוּ"ת ב"ר סי' ש"מ דְּבָזֶה וַדַּאי דִּדִין נְשׁוּאָה אֵין בָּזֶה לכו"ע אַף לְהַחוֹלְקִים עַל הָרַמְבַּ"ם בְּחֻפַּת נִדָּה מוֹדוֹ בְּכָאן יעו"ש, וּבְאוֹת מ' שָׁם כָּתַב דס"ח שֶׁקִּדֵּשׁ הָוֵי קִדּוּשִׁין דְּרַבָּנָן יעו"ש וְלֹא יָדַעְנָ' הַאֵיךְ נִיחָא לֵיהּ הָא דְּאֵשֶׁת סָרִים שׁוֹתָה יעי"ש עוֹד, וּבְגִלְיוֹן שָׁם כָּתַבְתִּי בזה"ל וּמָצָאתִי נָמֵי כה"ג בשעה"מ הל' אִישׁוּת בְּקוּנְטְרֵס חֻפַּת חֲתָנִים סוֹף סְעִיף ד' בְּשֵׁם הַמִּשְׁפָּטִים יְשָׁרִים בִּרְאוּבֵן שֶׁנִּישָּׂא אֶת בַּת שִׁמְעוֹן וְנִכְנְסָה לְחֻפָּה וְלֹא קָרַב אֶצְלָהּ וכו' וְגַם נִתְגַּלָּה הַדָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ גב"א דלכ"ע אֵין הַבַּעַל יוֹרְשָׁהּ וכו' וּבִתְשׁוּבַת מַיְימוֹנִי דְּשָׁיְכִי לְהל' אִישׁוּת סי' ו' עיי"ש וּמַסִּיק לַהֲלָכָה וְלֹא לְמַעֲשֶׂה עיי"ש וּלְפֶלֶא לִי שֶׁלֹּא הֵעִירוּ לְיַיְשֵׁב א"כ הָא דְּאֵשֶׁת סָרִיס אַמַּאי שׁוֹתָה, הָא עכ"פ אֲרוּסָה הַוֵית אַף דְּנִקְרָא שְׁכִיבַת בַּעַל, מ"מ לָא הָוֵי בַּעַל נְשׁוּאָה כְּלָל אֶלָּא אֲרוּסָה לְדִבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים הַנַּ"ל אִם לֹא כמש"כ רַשָּׁ"י דְּנִסְתָּרֵס לְאַחַר שֶׁנִּשָּׂאָה, ויל"ע בכד"ה שָׁם שֶׁאֵין בִּגְבוּלֵי לְעַיֵּין שָׁם, וְהִנֵּה מִתְּשׁוּבַת הריצב"א שֶׁמְּצַיֵּין השעה"מ הַנַּ"ל מְבֹאָר בְּאִם הוֹדָה שא"י לְהִתְקַשׁוֹת יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה אֶלָּא שֶׁתּוֹסָפוֹת לֹא יִתֵּן לָהּ יעו"ש וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן כמש"כ הָעַיִן יִצְחָק שָׁם, אֲבָל עכ"פ הו"ל לְהַזְכִּירוֹ וּלְדִבְרֵי השעה"מ הַנַּ"ל, וְעַיֵּין בְּחַוּת יָאִיר שָׁם שֶׁהֵבִיא העי"צ שֶׁכָּתַב בזה"ל הַגִּיחָא בס"ח שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְפוּאָה דְּאֶפְשָׁר מְשׁוּם כָּךְ גְּמָרָה דַּעְתָּהּ לְהִתְקַדֵּשׁ אַף כִּי זֶה דּוֹחֵק וכו' וא"כ י"ל דמ"ש הָרַמְבַּ"ם דְּסָרִיס הָוֵי קִדּוּשִׁין י"ל בִּדְיָדְעָה זוֹ שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה לוֹ א"נ בְּסָרִיס דְּמָצֵי בָּעֵיל לָהּ מַיְירֵי כמ"ש הַמְפָרְשִׁים גַּבֵּי פּוֹטִיפַר וכו' יע"ש, ועיי"ש בְּהַשְׁמָטוֹת: שֵׁם ע"י כָּל הָעֲרֻיּוֹת מַקְנִין וכו', הִנְנִי לְצַיֵּין כָּאן הָעֲרָה קְטַנָּה לְפִי מַה שֶּׁרָאִיתִי בְּשֵׁם הַפָּנִים יָפוֹת פ' קְדוֹשִׁים שֶׁכָּתַב דְּהָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל דא"צ לִרְאוֹת כְּמַכְחִיל בַּשְׁפוֹפֶרֶת ה"ד בַּעֲרָיוֹת, אֲבָל בְּזָכָר דְּאֵין יְצֵרוֹ תּוֹקְפוֹ כ"כ צְרִיכִין עֵדִים לִרְאוֹת כְּמִכְחוֹל בַּשְׁפוֹפֶרֶת ע"כ ולפ"ז נ"ל ג"כ דְּבָעֲרָיוֹת שֶׁאֵין יְצֵרוֹ מִתְגַּבֵּר וְתוֹקְפוֹ כְּגוֹן בְּאָב לְבִתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ וְכַדּוֹמֶה שֶׁבָּטְלוּ הַסַּנְהֶדְרִין יְצָרָא דִּידְהוּ וְעַיֵּין בפ' חֵלֶק שֶׁאָמְרוּ לוֹ לְאָמוֹן מָה הֲנָאָה יֵשׁ לְךָ מִמָּקוֹם שֶׁבָּאתָ וכו' יעו"ש א"כ י"ל דְּבָעֵינַן שֶׁיִּרְאוּ כְּמִכְחוֹל וכו', וד"ז צ"ע מספ"ק דְּמַכּוֹת יעו"ש וְקִצַּרְתִּי וְיֵשׁ לְעַיֵּין בְּסֵפֶר מַלְבּוּשֵׁי יו"ט להגאב"ד ד"ק מִיר הָעֻבְדָּא בְּאֶחָד שֶׁבָּא עַל אֲחוֹתוֹ יעו"ש, וּכְמוֹ כֵן רָאִיתִי בְּשֵׁם הצ"צ מִלִּיבָּאוִויטְש בסי' כ' כְּנִדּוֹן זֶה, כֵּן בְּזִכְרוֹנִי שֶׁרָאִיתִי בְּשׁוּ"ת הַבַּיִת יוֹסֵף חאהע"ז בְּעִנְיַן עֻגּוּנָה שֶׁכָּתַב דְּבָה דְּאָמְרִינַן בכמ"ק אִשָּׁה וּכְלֵי זַיְינָהּ עָלֶיהָ דְּבַאֲרָצוֹת יִשְׁמָעֵאל שֶׁחֲשׁוּדִים עַל מ"ז גַּם בְּאִישׁ י"ל הַסְּבָרָא דִּכְלֵי זַיְינוּ עָלָיו וְנִיצּוֹל מִמָּוֶת יעש"ה, וּבִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ נִסְחָרִים ג"כ דִּבְרֵי הפנ"י הַנַּ"ל וּמִכָּאן יֵשׁ לְהָעִיר דְּפָרִיךְ פְּשִׁיטָא, הָא י"ל דקמ"ל אַפִּילּוּ מֵאֲבִיהָ וּמִבְּנָהּ שֶׁאֵין לָהֶם הֲנָאָה וּבְטָלוֹ יצה"ר, וסד"א דְּמֵסְתֵּי' בְּעָלְמָא אֵינָהּ שׁוֹתָה כְּלָל וּסְפֵיקָא כְּמַאן דְּלֵיתָא דָּמֵי קמ"ל ויל"ע, וְאֵין בְּיָדֵי הפנ"י הַנַּ"ל לְעַיֵּין בּוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים: שָׁם ע"ב גמ' אֲבָל הָא הוֹאִיל וַאֲסוּרָה וְקָיְימָא אַמַּאי לֹא קמ"ל וּבְתוֹסְ' ד"ה אֲבָל וכו' תֵּימָא הָא שָׁמְעִינַן לָהּ וכו', וְעַיֵּין בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים סי' י"א ס"ק ב' מַה שֶּׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב עיי"ש וּדְבָרָיו דְּהָאֲטַוְמְאָה הָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף לְגַבֵּי הַבַּעַל כמש"כ לְעֵיל וְעַיֵּין בב"מ אהע"ז סי' קע"ח ס"ק י"ט, וְעַיֵּין בק"נ עַל הָרֹא"ש פ"ק דִּכְתֻבּוֹת ובת"ש שָׁם, ועפ"י דֶּרֶךְ וְדִבְרֵי האב"מ הַנַּ"ל יל"ק קוֹשְׁיַת

הַתּוֹסְ' בָּזֶה הָאוֹפֶן דִּבְאַלְמָנָה לכה"ג הו"א דְּהָתָם שַׁפִּיר קָרֵינַן וְנִטְמְאָה אַף דבלא"ה אֲסוּרָה לוֹ מ"מ מַשְׁכַּחַת שֶׁיִּהְיֶ' הֶיתֵּר לְאִיסּוּרָא בְּאִם יִסְתַּלֵּק הכה"ג עפ"י הַמֶּלֶךְ וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וכמש"כ הַתּוֹסְ' יוֹמָא (די"ב ע"ב) ד"ה כה"ג דכה"ג מִתְמַנֶּה בְּפֶה וּמִסְתַּלֵּק בַּפֶּה וְכֵינָן שֶׁמִּסְתַּלֵּק מֵעִיקָּרוֹ בְּנוֹגֵעַ מֵזוּתָר בְּאַלְמָנָה וּבְעוֹלָה, ומש"ה בָּעֵי קְרָא דְּאֵינוֹ שׁוֹתֶה, אֲבָל בַּעֲרָיוֹת שֶׁאֵין הֶיתֵּר לְעוֹלָם לְאִיסּוּרָם וְלָא קָרֵינַן בי' כְּלָל וְנִטְמְאָה וְהֵ"א דְּאֵין מַקְנִין עַל יָדָם קמ"ל וְעַיֵּין פ"תסי' קע"ח ס"ק ל"א, וּבְחִידּוּשֵׁי לְסַנְהֶדְרִין שָׁם הֶאֱרַכְתִּי עוֹד בָּזֶה בְּדִבְרֵי הר"א שָׁשׁוֹן וְהַשְׁבוּת יַעֲקֹב וְעַיֵּין כָּאן הַגָּהוֹת חרח"ל גַּם יֵשׁ לְחַלֵּק דהמהר"א שָׁשׁוֹן לֹא נִסְתַּפֵּק אֶלָּא בְּעֵידֵי קו"ס דְּהִיא טְמֵאָה רַק מִסָּפֵק אֲבָל בְּעֵידֵי טֻוְמְאָה וּנַדָּאִים פְּשִׁיטָא דְּנֶאֱסָרָה לַבּוֹעֵל שֵׁנִי ע"י זְנוּת.

שָׁם אִישׁ אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא קָטָן, יָדוּעַ מַחֲלוֹקֶת הָרַמְבַּ"ם וְהַתּוֹסְ' בְּפֵירוּשָׁא דְּהַאי דִּינָא דְּקָטָן וּזְמַנּוֹ שֶׁל זֶה לֹא כְּזְמַנּוֹ שֶׁל זֶה, דְּהָרַמְבַּ"ם פ"א דִּין ו' כָּתַב שֶׁהוּא הַקָּטָן פָּחוֹת מִבֶּן ט' וְאֵין אוֹסְרִים אוֹתָהּ עָלָיו, מַשְׁמַע דְּבִבֶּן ט' אִישׁ מַקְרֵי לְגַבֵּי שְׁכִיבָה וְאוֹסְרָהּ עָלָיו, אֲבָל רבעהתו"ס כָּתְבוּ כָּאן ד"ה אֲבָל דְּדַוְקָא מִשְׁתֵּיָה מְמַעֵט לָהּ קְרָא אֲבָל נֶאֱסָרָה ע"י ב"ט אע"פ שֶׁאֵינוֹ אִישׁ וכו', וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב המל"מ פ"א דִּין ג' וְעַיֵּין בהרע"ב כָּאן מ"ד וּבְתוֹסְ' רעק"א שָׁם וּכְבָר הִשִּׁיגוּ עָלָיו שֶׁהֵבִיא מִמֶּרְחָק לַחְמוֹ מִתּוֹסְ' יְבָמוֹת נ"ח ע"ב בד"ה ע"י גִּלְגּוּל, וְעַיֵּין פ"ת אהע"ז סי' קע"ח ס"ק ד', וּמִזֶּה הוֹכִיחַ המל"מ שָׁם דְּדִין קִינּוֹ שַׁיָּיךְ אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם דְּלֵיכָּא אִיסּוּר דְּיִחוּד דאל"כ למ"ל קְרָא ת"ל דְּאִיסּוּר יִחוּד לֹא שַׁיָּיךְ בְּפָחוֹת מב"ט שְׁנַיִם כמש"כ בפכ"ב מהל' א"ב דִּין י' עיי"ש, ובא' דִּין הַנָּ"ל הוּא ג"כ מה"ט שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל הַיִּחוּד אֶלָּא בְּאִישׁ הָרָאוּי לְבִיאָה וְהוּא חַד בְּחַד עִם הַאי דִּינָא דְּנָשְׁכָב אִישׁ אוֹתָהּ מְמַעֵט פָּחוֹת מב"ט, גַּם מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ,,שֶׁלֹּא גָּזְרוּ אֶלָּא עַל יִחוּד" וכו' מַשְׁמַע דְּוַקָא בְּהָנֵי שֶׁיִּחוּדָן אָסוּר מִטַּעַם גְּזֵירָה, אֲבָל בְּהָנֵי שֶׁיִּחוּדָן אָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא גַּם בְּקָטָן כִּי הַאי אָסוּר וצ"ע, גַּם י"ל דִּבְקָטָן פָּרוּץ וְחָצוּף אַף בְּהַאי שִׁיעוּרָא אָסוּר כֵּינָן שֶׁחָזֵינַן שֶׁיּוֹדֵעַ הוּא טַעַם וּבוֹזֶה דְּרָכָיו וּכְמַעֲשֶׂה נוֹרָא שֶׁאֵירַע בְּשׁוּ"ת חַוּת יָאִיר סי' ע"ב עיי"ש בְּנוֹגֵעַ אָסוּר אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ אוֹסֵר עַל בַּעְלָהּ וּלְכָךְ מְמַעֵט לוֹ מֵוֻשְׁכָּב אִישׁ, ועיי"ש במלמ"ל מַה שֶׁהֵעִיר עוֹד דְּהָא למ"ל קְרָא לְמַעֵט קָטָן פָּחוֹת מִבֶּן ט' ת"ל דְּכֵינָן דְּאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת אֵין כָּאן קִינּוֹ עיי"ש, וְעַיֵּין בְּהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה פ' נָשׂא סי' ל"ח שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב דַּעַת הַתּוֹסְ' מִשּׁוּם דְּפֹה כָּתוּב ש"ז וּפָחוֹת מִבֶּן י"ג אֵינוֹ מַזְרִיעַ וּמוֹלִיד כמ"ש בְּסַנְהֶדְרִין (נ"ז) וכו' וְיֵשׁ מָקוֹם לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' שֶׁמְּמַעֵט גַּם יוֹתֵר מב"ט שֶׁלְּעִנְיַן שְׁכִיבָה שֶׁל ש"ז אֵינוֹ אִישׁ וּפֹה אֵין רִיבּוּי לְרַבּוֹת יוֹתֵר מב"ט, את"ד, וצ"ע עָלָיו דַּהֲרֵי אָמְרִינַן הָכָא דְּשָׁחוּף מְקַנִּין עַל יָדוֹ וּפָרִיךְ פְּשִׁיטָא וּמְשַׁנֵּי מד"ת וְשָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ ש"ז א"ר וְהָא לָאו בַּר הָכִי הוּא קמ"ל ע"כ וא"כ חָזֵינַן דְּלָא מְקָפְדִינַן עַל בִּיאַת דש"ז שֶׁיִּהְיֶא רָאוּי לְהוֹלִיד וְנִדְחָה דִּבְרֵי הַמַּלְבִּי"ם מט"ז אֶלָּא שֶׁבֶּאֱמֶת צ"ע עַל הגמ' וְאֵימָא אֵין ה"נ וּכְמוֹ שֶׁקָּאָמְרוּ הַתּוֹסְ' לְעֵיל בע"א ד"ה וְזוֹ עיי"ש, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשִׁינַן לְקַמָּן וְאֶלָּא ש"ז למ"ל וכו' פְּרָט לד"א וכו', וְעַיֵּין בַּמִּדְרָ' וּבְיַלְקוּט בַּפָּסוּק וַיִּתֵּן אִישׁ בָּהּ אֶת שְׁכָבְתּוֹ לְהָבִיא אֶת הַסָּרִיס וכו' וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' ד"ה שָׁחוּף וכו' וְלָא נָקַט סָרִים וכו' עיי"ש ויל"ע, וּבְיַלְקוּט שָׁם בְּשֵׁם סִפְרֵי זוּטֵי הֵבִיא תַּחַת אִישֵׁךְ לְרַבּוֹת בַּת ט' שָׁנִים סג וְיוֹם אֶחָד שֶׁיִּקְנוּ לָהּ וַיִּשְׁקוּ אוֹתָהּ מִתַּחַת יָדוֹ ע"כ וְהִנֵּה כְּפִי נֻסְחָא זוֹ הוּא מָקוֹר נִפְתַּח לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק בפ"ב דִּקְטַנָּה מַקְנִין לָהּ לְאָוְסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ וס"ל לְהַסִּפְרֵי זוּטֵי יוֹתֵר מִזֶּה דְּאַף מַשְׁקִין אוֹתָהּ וְלָא ס"ל הַמִּיעוּט דְּאִשָּׁה פְּרָט לִקְטַנָּה, אֲבָל קָשֶׁה מְאֹד לַעֲשׂוֹת

מַחֲלוֹקֶת בָּזֶה, וְעוֹד הַדָּבָר תָּמוּהַּ לְדוּנָהּ לִקַּטָּנָה בד"נ כָּזֶה וְגַם שְׁבוּעָתָהּ אֵינָהּ שְׁבוּעָה וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר המנ"ח כה"ג, וע"כ נ"ל לִגְרֹס תַּחַת אִישֵׁךְ לְרַבּוֹת בֶּן ט' שָׁנִים שֶׁיִּקְנוּ לָהּ וְיַשְׁקוּ אוֹתָהּ, וּרְאָיָה מִכָּאן לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּהַמְּיעוּט הוּא דַּוְקָא לְפָחוֹת מב"ט אֲבָל יוֹתֵר מב"ט מַקְנִין וּמַשְׁקִין עַל יָדוֹ, וְכֵן מַשְׁמַע הַלָּשׁוֹן שֶׁל הַסִּפְרִי דְּקָא מְסַיֵּים וְיַשְׁקוּ אוֹתָהּ ,,מִתַּחַת יָדוֹ" דְּאִי קָאֵי עַל קְטַנָּה לָמָּה מְסַיֵּים בְּאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי תֵּיבוֹת ,,מִתַּחַת יָדוֹ" שֶׁאֵין פִּתְרוֹן לָהֶם, אֲבָל אִי קָאֵי עַל קָטָן א"ש בְּמַשְׁקִין אֶת הָאִשָּׁה מִתַּחַת יָדוֹ עַל יְדֵי סְתִירָתוֹ שֶׁל זֶה וצ"ע בָּזֶה וְאֵין בְּיָדִי הַזִּית רַעֲנָן לִרְאוֹת מָה הוּא מְפָרֵשׁ עַל זֶה הַסִּפְרִי זוּטֵי: וְעַיֵּין בתו' קדו' כ"ז ע"ב ד"ה ה"ג וכו' וי"ל דס' רַב מֵאִישׁ אַחֵר דְּקָאָמַר הִי' אפי' מְקַטָּן שֶׁאֵין מְקַנְּאִין עַל יָדוֹ דְּלֹא שַׁיָּךְ בּוֹ שב' וְאַפֵּ"ה מגל' וְעֵלָּא לֵית לֵיהּ הַאי סברי' ע"כ ועי"ש בַּמִּצְפָּה אֵיתָן בֵּיאֵר הֵיטֵב הַטַּעַם דְּתַלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּהַתּוֹסָ' וְרַמְבַּ"ם דִּידַן וְעֵלָּא ס"ל כְּהָרַמְבַּ"ם ולפ"ז לֹא יָכוֹל לְגַלְגֵּל דְּזֶה הַכְּלָל כֹּל שֶׁתִּבָּעֵל וְלֹא הָיְתָה אֲסוּרָה לוֹ לֹא הָיָה מַתְנָה עִמָּהּ וכו' עיי"ש, וְעַיֵּין כָּאן בְּהַמְאִירִי שֶׁכָּתַב וְיֵשׁ חוֹלְקִין לוֹמַר כֵּן אַף בב"ט דְּהָכָא מְעַטָּהּ קָרָא וְאֵין הַדְּבָרִים נִרְאִין עכ"ל, שׁוּב רָאִיתִי בְּנַחַל אֵיתָן פ"א מִסּוֹטָה דִּין ו' שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה הֶעָרוֹת שֶׁל המל"מ כמש"כ לְעֵיל כֵּן מש"כ שָׁם בהגה"ה הוּא כמש"כ בַּמִּצְפָּה אֵיתָן הַנַּ"ל, וְכֵן הֵבִיא הַיַּלְקוּט הַנַּ"ל שת"ל אֲנִי זָכִיתִי בָּהּ תְּחִלָּה ג"כ וְהֵבִיא הַגֵּירְסָא בְּנוֹסַח זֶה תַּחַת אִישֵׁךְ לְרַבּוֹת בֶּן ט' שָׁנִים וְיוֹם א' שֶׁיִּקְנוּ לָהּ וְיַשְׁקוּ אוֹתָהּ מִתַּחַת יָדוֹ הֲרֵי מָצִינוּ בְּפֵירוּשׁ דְּמְרַבֶּה בֶּן ט' לְקִנְיוּי עכ"ל, וְלֹא הֵעִיר שלפ"ז גַּם מַשְׁקִין אוֹתָהּ עַל יָדוֹ, וְזֶה דִּין חָדָשׁ כֵּן הֵבִיא בְּשֵׁם המד"ר דג"כ מִרַבֵּינוּ לֵיהּ מִכִּי נִטְמֵאת לְרַבּוֹת בֶּן ט' שָׁנִים שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ ע"כ, וְכֵן הֶעֱרָה הָרַשָׁ"שׁ בְּחִידּוּשָׁיו לָרַמְבַּ"ם דְּפוּס וִוילְנָא וְעַיֵּין הַגָּהוֹת פּוֹרַת יוֹסֵף לִיבָּמוֹת שֶׁבְּסוֹף מס' נִדָּה שֵׁם שָׁחוּף מְקַנִּין עַל יָדוֹ וּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה וכו', הַמְעַיֵּין יְעַיֵּין בק"א במנ"ק ובתוהק"נ בְּעִנְיָן דְּשָׁחוּף עיי"ה וּלְעֵיל בְּמִנְחַת פִּתִּים מש"כ וצע"ק עַל הָא דְּפָרִיךְ גמ' פְּשִׁיטָא, דְּמֵהֵיכִי פְּשִׁיטָא לֵיהּ ד"ז שֶׁיִּקְנְאוּ עַל יָדוֹ וְשֶׁיִּפְסֹל מִתְּרוּמָה באב"מ אִם אֵין שׁוּם עִנְיָן עָלָיו, וּרְאָיָה מִזֶּה לְפֵירוּשׁ ר"ח ולהיש"ש פ"ו דִּיבָמוֹת דְּשָׁחוּף מְשַׁמֵּשׁ באב"ח אֶלָּא דא"י לְהַזְרִיעַ כדפר"ח יעו"ש ולפ"ז שַׁפִּיר פָּרִיךְ פְּשִׁיטָא, שו"מ בָּזֶה במנ"ח מ"ע רס"ו ובמנ"ק כָּאן, – וּבְשׁוּ"ת נָחְפָּה בְּכֶסֶף ח"ב סִימָן י"ט מאהע"ז מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה שב"ת אֶחָד שֶׁמְּוַחְזָק שֶׁאֵין לוֹ גב"א כְּלָל וְנִשְׁעָן עַל בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמִיד וַיְהִי הַיּוֹם וְנִתְפַּס הָאִישׁ שחו"נעֲרָוָה אַחַת וְהַמְּנָהָג לֵעָנֵשׁ נִיכְסִין עַל הַקְּרֵיבוֹת וְהוּא אָמוּד וּכְשֶׁרָצוּ לְהַעֲנִישׁוֹ טָעַן שֶׁלְּגַבֵּי דִּידֵי' אֵין זֶה איס' וְטָעְמוֹ שמד' הר"מ נִרְאֶה שֶׁעִיקַּר אִיסּוּר הַקְּרֵיבוֹת הִיא מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה וּבְדִידֵיהּ אֲפִילּוּ אִם יָבוֹא לֵידֵי שׁוּם אִיסּוּר תּוֹרָה וכו' יעו"ש וְהוֹכִיחַ הַמְחַבֵּר כְּדִבְרֵי הב"ת מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּכֹל שֶׁאָנוּ מֻוְטָחִים שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה אוֹ בְּאוֹפֶן דִּידֵיהּ לֵיכָּא אִיסּוּר תּוֹרָה עַל קְרוֹבוֹת אֲבָל אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן מִיהָא אִיכָּא דְּכֵינָן דְּחָזִינַן דְּסֵוּגְיָא דִּידַן וְרַמְבַּ"ם וְטוּר וּמָרָן בש"ע סִימָן קע"ח דמ' דִּבְבִיאָ' שָׁחוּף שֶׁהוּא מְשַׁמֵּשׁ באב"מ נאס' אִשָּׁה עַל בַּעֲלָהּ דאל"כ לֹא הָיָה קִנְיוּי וּכְמוֹ שהק' שָׁם אַבַּיֵּי לְרָבָא שֶׁאָמַר פְּרָט לְשֶׁקִּנְּאָ לָהּ דֶּרֶךְ אֵיבָרִים וַז"ל א"ל פְּרִיצוּתָא בְּעָלְמָא הוּא וּפְרִיצוּתָא מִי אָסַר רַחֲמָנָא שֶׁאָסוּר ופרש"י פְּרִיצוּתָא מִי קָאָמַר רַחֲמָנָא אִשָּׁה עַל בַּעֲלָהּ מש"ה וְכֵינָן דְּלָא מִתַּסְרָא עָלֶיהָ בָּהֶם פְּשִׁיטָא דְּלָאו קִנְיוּי הוּא עכ"ל וְעַיֵּין לה' מְגִילַּת אֶסְתֵּר שֶׁדָּחָה רָאיתָ ס' זוֹהַר הָרָקִיעַ מִסֵּוּגְיָא זוֹ לס' הָרַמְבַּ"ן עַל פרש"י הנז' יעש"ב שֶׁהַדִּין עִמּוֹ וּפָשׁוּט וא"כ נִמְצִינוּ לְמוּדִין מִסֵּוּגְיָא זוֹ דְּלְאִיסּוּר אִשָּׁה עַל בַּעֲלָהּ וּלְפָרְסָלָהּ מה"ת כְּדִין זוֹנָה הִיא נֶאֱסֶרֶת אפי'

בְּבִיאַת שָׁחוּף שֶׁהוּא מְשַׁמֵּשׁ באב"מ וכ"כ הב"ש בסי' כ' סק"ה וְדַוְקָא לְעִנְיַן כָּרֵת וּמִיתָה הוּא מש"כ הר"מ פ"א מה' א"ב דִּין י"א דְּאִינִי חַיָּיב שֶׁאֵין זוֹ בִּיאָה וְכֵן סְיֵּים וְז"ל אֲבָל פּוֹסֵל מִן הַתְּרוּמָה וב"ד מַכִּין אֶת שְׁנֵיהֶם מ"מ וה"ה הֲבִיא שָׁם סַוּגְיָא דִּשְׁבוּעוֹת וְסוֹטָה וְסְיֵּים בזה"ל ומ"ש מ"מ הוּא מִפְּנֵי שֶׁזֶּה פָּטוּר אֲבָל אָסוּר הוּא וּכְבָר בֵּיאַרְתִּי כיוב"ז פ"א מהל' שַׁבָּת עיי"ש וא"כ נִמְצָא אַתָּה לָמֵד דְּבְבִיאָה זוֹ ג"כ יֵשׁ אִיסּוּר תּוֹרָה אֶלָּא שֶׁהוּא פָּטוּר מִמִּיתָה וְעוֹנֶשׁ וְכֵינָן שֶׁכֵּן רָאוּי לַעֲשׂוֹת גָּדֵר וּסְיָיג מִדְּרַבָּנָן בִּקְרִיבָה זוֹ יעוש"ה בְּאוֹרֶךְ בְּמַחֲלוֹקֶת הָרַמְבַּ"ם וְהָרַמְבַּ"ן זל"ה, וְהִנֵּה בִּסְבָרָתוֹ זֹאת י"ל קֻוּשְׁיַת השעה"מ הל' אִיס"ב שֶׁהִקְשָׁה לִדְבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּיֵשׁ אִיסּוּר קְרִיבָה בְּלָאו דְּלָא תִּקְרְבוּ א"כ תִּקְשֶׁה מַאי ס"ד דגמ' בְּרִישׁ יְבָמוֹת דְּפָרִיךְ וְלֵיתֵי עֲשֵׂה וְלִידְחֵי ל"ת דְּחַ"כ הָא לָא הָוֵי בְּעִידָּנָא דְּבִנְשִׂיקָה עָבַר עַל לָאו דְּלֹא תִּקְרְבוּ וּמְצַוַת יִבּוּם לָא הָוֵי עַד הַעֲרָאָה לְפָחוֹת עיי"ש שֶׁהִנִּיחַ בצ"ע, וּלְפִי הַנָּ"ל א"ש דְּהַקְּרִיבָה אֵינוֹ אָסוּר רַק בְּמָקוֹם דְּהַבִּיאָה בְּעַצְמָהּ אָסוּר' אֲבָל אִי הַבִּיאָה בְּעַצְמָהּ מֻוּתָּר מִשּׁוּם דְּאָתֵי עוֹשֶׂה וְדָחֵי ל"ת אֵין הַתְּחָלַת אִיסּוּר עַל הַקְּרִיבָה כְּלָל, וְכַדּוֹמֶה שכ"כ הַבַּיִת הַלֵּוִי ח"א לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיַת השעה"מ הַנָּ"ל בִּסְבָרָא הַנָּ"ל וְכֵן מָצָאתִי אח"ז שֶׁהִקְדִּימוּ בְּזֶה כְּבָר החמד"ש חאור"ח סי' י"ח יעו"ש ואכמ"ל, וּכְמוֹ כֵן רָאִיתִי בְּשׁוּ"ת זַיִת רַעֲנָן חאהע"ז סי' א' בְּזָקֵן אֶחָד שֶׁנִּתְבַּטֵּל כָּל כּוֹחוֹתָיו וכו' אִם מֻוּתָּר בְּיִחוּד וְרָצָה לְדַמּוֹת זֶה לְקָטָן פָּחוֹת מב"ט שֶׁמֻּוּתָּר בְּיִחוּד, וְשׁוּב הֲבִיא רְאָיָה מִשֶּׁחוֹף דִּידַן וְהַשְׁתָּא אִם נֹאמַר דְּשָׁחוּף מֻוּתָּר בְּיִחוּד א"כ לֵיכָּא צַד פְּשִׁיטוּת לְאִיסּוּר וקמ"ל שְׁמוּאֵל דְּלָא תָּלֵי זב"ז א"ו אַף בְּשָׁחוּף אֵיכָּא אִיסּוּר יִחוּד וכו' יע"ש וְתֵימַהּ עָלָיו שֶׁלֹּא סָתַר זֶה מֵהָא דְּאָמַר אִישׁ לְמְעוּטֵי קָטָן וְלָרַמְבַּ"ם מַיְירֵי בְּפָחוֹת מב"ט דְּלֵיכָּא אִיסּוּר יִחוּד כְּלָל כְּמוֹ שֶׁהִזְכִּיר בְּעַצְמוֹ מִקּוֹדֶם וְגַם לְדִבְרֵי הנחב"כ הַנָּ"ל בְּנוֹגֵעַ אִיסּוּר בְּיִחוּד זָקֵן וְשָׁחוּף וְלָא דָּמֵי לְקָטָן: וְעַיַּיִן בשעה"מ סוֹף פ"א מהל' אִישׁוּת אִם בָּא באב"מ לְשֵׁם אִישׁוּת אִי קָנָאָה אִי לֹא יעוש"ה ודו"ק ובמנ"ק הֲבִיא קָצַת רְאָיָה דְּאִשָּׁה אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת לְבַעְלָהּ באב"מ דְּלָא כהב"ש אהע"ז סי' כ' שֶׁהֶחְלִיט בְּפִשְׁיטוּת דְּנֶאֱסֶרֶת עַל בַּעְלָהּ מֵהָא דְּפָרִיךְ בְּסַנְהֶדְרִין (דמ"א) אֶלָּא עַדַי נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה דְּמִיקַּטְלָה הֵיכִי מַשְׁכַּחְתְּ לַהּ הָא יְכוֹלִין לוֹמַר לְאָסְרָהּ לְבַעְלָהּ בָּאנוּ יעו"ש וְהָא ע"כ הב"ד מְחַוָּיְבִין לִשְׁאוֹל לָעֵדִים אִם בָּא עָלֶיהָ באב"מ אוֹ באב"ח דְּהָא אִם בָּא באב"מ אֵינוֹ חִיּוּב מִיתָה וא"כ שַׁפִּיר נֶהֱרָגִין כְּשֶׁאָמְרוּ שֶׁבָּא עָלֶיהָ באב"ח דְּאִי לְאָסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ לְחוּד בָּאוּ הָיָה לָהֶם לוֹמַר שבאב"מ בָּא עָלֶיהָ את"ד, וּלְדַעְתִּי לֹא דַּק במחכ"ת וַאֲפִילּוּ קָצַת רְאָיָה אֵינוֹ דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהָעֵדִים לְרְאוֹת כְּמִכְחוֹל בַּשְּׁפוֹפֶרֶת אֶלָּא מְשַׁיְּרִאוּ כְּדַרְכָּהּ הַמְנָאָפִים סַגִּי לְהָבִין וְעוֹד מגמ' דְּסַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל, וּבְנוֹגֵעַ אֵין הב"ד לְשִׁיטַת הבה"ג כְּבָר הִקְשׁוּ עַל זֶה בנוב"י וְעוֹד מגמ' דְּסַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל, וּבְנוֹגֵעַ אֵין הב"ד מְחַוָּיְבִים לִשְׁאוֹל לָעֵדִים אִם בָּא עָלֶיהָ באב"ח דְּרֻבָּא וַחֲזָקָה הוּא שֶׁרֻּבָּם אֵינָם סָרִיסִים וְכַדּוֹמֶה אֶלָּא דְּלָמָּ"ד דְּחָיְישִׁי לְמְעוּטֵי, יֵשׁ לְהָעִיר לוֹמַר דהב"ד מְחַוָּיְבִין לִשְׁאוֹל אִם הָיָה באב"ח וְיֵשׁ לְעַיַּיִן עפ"י זֶה בְּמַכּוֹת שָׁם דף ז' ע"א ובַתּוֹ' שָׁם וְקִצַּרְתִּי אֲבָל לַהֲלָכָה אֵין שׁוּם מָקוֹם לִשְׁאֵלָה זוֹ ודו"ק ומש"כ ברצ"ח כָּאן דְּשָׁחוּף מַקְנִין ע"י דַּוְקָא לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ לֹא דַּק כַּמְבֹאָר בְּרַמְבַּ"ם רֵישׁ הל' סוֹטָה שֶׁמַּשְׁקִין אוֹתָהּ עַל יָדוֹ וְכֵן מַשְׁמַע בְּכָל הָרִאשׁוֹנִים, וְעַיַּיִן בִּלְשׁוֹן הַמְּאִירִי שֶׁכָּתַב וּמֵאַחַר שֶׁמַּקְנִין אַף ע"י שָׁחוּף ר"ל שֶׁכָּל שֶׁנִּסְתְּרָה עִמּוֹ אַחַר הַקִּינּוּי בִּיאָתוֹ חֲשׁוּבָה בִּיאָה לִיבָּדֵק עָלֶיהָ צָרִיךְ לְבָרֵר וכו' עכ"ל מְבֹאָר דְּבוֹדְקִין אוֹתָהּ: שָׁם בְּרַשֵּׁ"י ד"ה וּפוֹסֵל בִּתְרוּמָה וכו' כְּגוֹן עַכּוּ"ם וכו', עַיַּיִן

בִּמְאִירִי שכ' ב"ט פּוֹסְלָהּ מִן הַתְּרוּמָה וכו' וַאֲפִלּוּ הָיָה שָׁחוּף וכו' עיי"ש וְהִנֵּה מְבֹאָר שָׁם בִּיבָמוֹת דְּדַוְקָא בְּנֵי ט' וַאֲפִילּוּ סָפֵק ב"ט אוֹ לֹא פּוֹסְלִין יעוש"ה, וְנִתְעוֹרַרְתִּי במק"א לפמש"כ הָרַמְבַּ"ם דְּלָא נִיְתְּנוּ שִׁיעוּרִים לב"נ וְאַף פָּחוֹת מב"ט אִם הוּא חָרִיף נָעֱנַשׁ כַּיָּדוּעַ, וא"כ עַכּוּ"ם פָּחוֹת מב"ט מַדּוּעַ אֵינוֹ פּוֹסֵל וְנִתְעוֹרֵר אֶצְלִי סָפֵק זֶה בְּעוֹבָדָא שֶׁאֵירַע בתו"ח חאהע"ז סי' י"ט עיי"ש, וצ"ל דְּבַמֶּה שֶׁנּוֹגֵעַ אֶצְלֵינוּ לְפִסּוֹל בַּת יִשְׂרָאֵל אָזְלִינַן בָּתַר שִׁיעוּרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת דַּוְקָא ב"ט ודו"ק וְעוֹד י"ל בְּאוֹפֶן אַחֵר וְקִצַּרְתִּי וְרַק לְעוֹרֵר בָּאתִי: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה לְמְעוּטֵי בְּהֵמָה וכו' תֵּימַהּ וכו' א"כ רָבָא דְּאָמַר בפ' הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ דְּיֵשׁ זָנִיתָ לִבְהֵמָה וכו',כְּבָר עָמְדוּ הַמְפָרְשִׁים מֵהֵיכָן הוֹצִיאוּ ד"ז דִּלְרָבָא יֵשׁ זְנוּת לִבְהֵמָה וכו' וְעַיֵּין רָשָׁ"שׁ שכ' דְּהוּא מִדְּאָמַר שָׁם (נ"ד) לְהָטִיחַ בִּבְהֵמָה וכו' דְּהָא קָמְכַוֵּון לְשֵׁם בִּיאָה בְּעוֹלָם יעו"ש, וְכֵן כָּתַב בְּקֶרֶן אוֹרָה ועי"ש עוֹד מַה שֶּׁהֵעִיר בְּזֶה דלמ"ל הַשַּׁ"ס לְמֵימַר דְּאֵין זְנוּת לִבְהֵמָה דְּשַׁפִּיר אִימַעֵט מֵאִישׁ וְלֹא בְּהֵמָה יעו"ש וּכְבָר עָמַד בְּזֶה הַמָּהָרָ"ם מִלּוּבְלִין בְּשוּ"ת שֶׁלּוֹ סי' קט"ז וְאָמַר וְאַף אַתָּה אֱמוֹר לוֹ דִּלְהָכִי יָלִיף לָהּ מֵאֶתְנַן זוֹנָה דְּלָא לִיתְסַר לְכֹהֵן מִשּׁוּם זוֹנָה דְּאִי הָוֵי יָלִיף לָהּ מֵאִישׁ דִּכְתִיב גַּבֵּי סוֹטָה, הו"א מִשּׁוּם אִיסּוּר דא"א אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת, אֲבָל מ"מ, אָסוּר לְכֹהֵן מִשּׁוּם אִיסּוּר זוֹנָה לְכָךְ יָלִיף לָהּ מִדִּכְתִיב אֶתְנַן זוֹנָה וְגוֹמֵר דַּאֲפִילּוּ מִשּׁוּם זוֹנָה אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת יעו"ש וּבָזֶה מְיֻשָּׁב נָמֵי קוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל אַלִּיבָּה דְּרָבָא וכו' יעוש"ה, וְקַבַּלְתִּי מִכְּתַב חד"ת בע"ז בזה"ל ב"ה ר"ח כִּסְלֵיו תרפ"ג בִּירוּשָׁלַיִם ת"ו שוכטו"ס לידי"נ הָרַב הַגָּאוֹן מו"ה פִּנְחָס עַפְשְׁטַיין נ"י הִנְנִי לְקַיֵּם מוֹצָא שְׂפָתַי וְאֶכְתּוֹב לוֹ אֵיזֶה הֶעָרוֹת עַל הַקֻּנְטְרֵס' הַנִּדְפָּסִים למס' סוֹטָה, אֲשֶׁר בָּהּ בָּחַר לְמִשְׁקַל וּלְמִטְרֵי טוּבָא וּבָהּ הֶעֱמִיק הִרְחִיב בְּפִלְפּוּלָא חֲרִיפְתָּא וַיַּעַזְרֵהוּ ה' לְבָרְךְ עַל הַמֻּוּגְמָר גְּמָרָהּ שֶׁל תּוֹרָה במס' זוֹ עַד גְּמִירָא וכו', וְאַגַּב אוֹרְחִין אֶכְתּוֹב בד' הַתּוֹסָ' סוֹטָה כ"ו ע"ב ד"ה לְמְעוּטֵי וכו' וְרַבִּים שׁוֹאֲלִים אֵפוֹא נִמְצָא זֶה בד' רָבָא וכו' וְרָחוֹק בְּעֵינַי לוֹמַר שֶׁכַּוָּונַת הַתּוֹסָ' לד' רָבָא בִּיבָמוֹת נ"ד לְהָטִיחַ וכו' דְּאַכַּתִּי מנ"ל כֵּן דִּילְמָא אַף שֶׁאֵין זְנוּת בִּבְהֵמָה אֲבָל עכ"פ לְשׁוּם בִּיאָה מְכַוֵּון כפרש"י שָׁם, (א"ה כְּבָר קָדָמוֹ בְּזֶה הגרש"ש כְּמוֹ שֶׁרָמַזְתִּי לְעֵיל) וְלָכֵן לִבִּי אוֹמֵר לִי שֶׁכַּוָּונַת הַתּוֹסָ' לד' רָבָא בִּיבָמוֹת נ"ד עַמּוּד ב' אִם א"ע לְהַעֲרָאָה דכ' גַּבֵּי אֲחוֹת אָב תְּנַהּוּ עִנְיָן לְהַעֲרָאָה אָה דִּבְהֵמָה מַשְׁמַע דס"ל יֵשׁ זְנוּת לַבְּהֵמָה, דאל"כ אֵין שַׁיָּיךְ דְּנִלְמַד הַעֲרָאָה דִּילָהּ מֵהַעֲרָאָה דכ' גַּבֵּי עֶרְוָה דְּכָאן שֶׁאֵין זְנוּת לִבְהֵמָה אֵין לָהּ שַׁיָּיכוּת לַעֲרָיוֹת כמש"כ תוס' יְבָמוֹת ב' בד"ה דא"כ וְכֵן מַשְׁמַע דבאעו"ע בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיֶ' שָׁווּים מִמַּאי דְּפָרִיךְ שָׁם בגמ' מַיָּד אח"ז מִכְּדֵי בְּהֵמָה חַיָּבֵי מִיתוֹת ב"ד מ"ט כְּתִיב לְהַעֲרָאָה דִּידָהּ גַּבֵּי חַ"כ לִכְתּוֹב גַּבֵּי מִיתוֹת ב"ד וּמְשַׁנֵּי אַיְידֵי דְּכֻלְּ' קָרָא לִדְרָשָׁא וכו' וְזֶה התי' מַסְפִּיק רַק אִם יֵשׁ לָהּ עכ"פ שִׁוּוּי בְּדָמִיוֹן לָהֶם דְּהַיְינוּ שֶׁגַּם הִיא בִּכְלַל עֲרָיוֹת, אֲבָל אִי אֵין זְנוּת לִבְהֵמָה לָא דָּמֵי לְהוּ כְּלָל וא"כ מ"ט כָּתַב לָהּ קָרָא גַּבֵּי עֲרָיוֹת כְּלָל, וע"ז לֹא יוֹעִיל שִׁינּוּיָא דְּאַיְידֵי וכו' דְּמִשּׁוּם אַיְידֵי אֵין רָאוּי לִכְתּוֹב אֶלָּא דָּבָר הַדּוֹמֶה אֵלָיו כַּמּוּבָן, (א"ה יֵשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה אֶלָּא שֶׁקִּצַּרְתִּי): שְׁלֹמֹה אַהֲרֹן וועטהיימער דומ"ץ וּמִתְּשׁוּבַ' מהר"מ מִלּוּבְלִין סי' קט"ז נִרְאֶה שֶׁהֶבִין דִּרְאָיַת הַתּוֹסָ' מד' רָבָא דְּאָמַר מָנָא הָא מִילְּתָא דְּאָמְרִי רַבָּנָן וכו' יעו"ש וְתָמַהּ דלפי"ז לָא הָוֵי צָרִיךְ תוס' לְהָבִיא מפ' הבע"י דְּדִבְרֵי רָבָא אֵלּוּ הֵם גַּם בְּסֻוגְיַין עכ"ד, וּבְעִיקָּרָא דְּהַאי דִּינָא הַמּוּזָר שֶׁבְּמָהָרָ"ם לוּבְלִין הַנַּ"ל מָצָאתִי כָּתוּב אֶצְלִי מִיּוֹם ד' יִתְרוֹ תרע"ג בזה"ל בְּשׁוּ"ת מהרמ"ל סי' קט"ז שֶׁהוּבָא בב"ש אהע"ז סי' ו' ס"ק י"ז ובט"ז שָׁם כָּתַב אֲבָל נִרְאֶה לִי דְּגַם בִּשְׁבִיל זֶה אֵין

בּוֹ שׁוּם בַּיִת מֵיחוֹשׁ מִשּׁוּם דְּכֵינָן דְּהוֹכַחְנוּ דְּבָרוּחַ וְשֵׁד אֵין בּוֹ אִיסּוּר דא"א א"כ מֵהֵיכִי תֵּיתֵי לָן לוֹמַר דְּאִקְרֵי זוֹנָה דְּהָא לָא אִיקְרֵי זוֹנָה אֶלָּא הַנִּבְעֶלֶת בִּיאַת אָסוּר וּבְרוּחַ וְשֵׁד לָא אַשְׁכְּחַן אִיסּוּר בַּקְּרָא דְּבִשְׁלָמָא גַּבֵּי בְּהֵמָה דְּיֵשׁ בָּהּ דִּין סְקִילָה הָוֵי סָלֵ"ד לוֹמַר דְּיֵשׁ זְנוּת לַבְּהֵמָה לְכָךְ אִיצְטְרִיךְ לָן לְמֵילַף מִקְּרָא דְּאֶתְנַן זוֹנָה וכו' דְּאֵין זְנוּת לַבְּהֵמָה אֲבָל שֵׁד וְרוּחַ מה"ת לָן לוֹמַר דְּיֵשׁ זְנוּת בָּרוּחַ וכו' יעוש"ה וְנִרְאֶה לִי לְהָבִיא קְצָת רְאָיָה לְנִידּוֹן כָּזֶה מִירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פ"ק הל' ג' וְז"ל מַעֲשֶׂה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֶה אַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם זְקֻנוּתֶךָ כְּגוֹן אֲנִי, אֶתָּת חֲדָא רוּחָא וּנְסֵיתוּ' וְשָׁרֵי תְּהִי בֵּהּ אֲמַרָה לֵיהּ לֹא תָּצוּק רוּחַ אֲנָא אָזֵיל וְאֵישַׁתְּוִי לַחֲבֵירְךָ ע"כ וּמַשְׁמַע דְּבָזֶה נַח דַּעְתּוֹ הֲלֹא אִם רוּחַ הָיְתָה ג"ך אֲסוּרָה מִשּׁוּם זְנוּת א"ו דְּמֻוָּתָר, אֶלָּא דיש"ל דְּקָעָבַר מִשּׁוּם שָׂז"ל, וְנִרְאֶה דִּכְבָר קוֹדֶם הַמַּעֲשֶׂה כְּבָר הִתְחִיל לְהִתְחָרֵט וְעַיֵּין מְפָרָשִׁים שָׁם, וְכִמְדֻמֶּה שְׁבִּשּׁוּ"ת חַיִּים שָׁאַל מֵהַגָּאוֹן חִיד"א זַ"ל נִמְצָא ג"כ תְּשׁוּבָה בְּזֶה הָעִנְיָן שֶׁל המהר"מ זַ"ל וּמְדַבֵּר בְּזֶה הַרְבֵּה וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת, כֵּן רָאִיתִי אַחַ"כ בְּשׁוּ"ת ר"ח כֹּהֵן זַ"ל שֶׁחוֹלֵק עַל הַמָּהָרָ"ם וְכָתַב דְּאֶפְשָׁר דְּשֵׁד גָּרַע מִבְּהֵמָה דְּאִיתָא בְּסַנְהֶדְרִין דַּף נ"ח ע"א וְהָיָה לְבָשָׂר אֶחָד מִי שֶׁנַּעֲשָׂה בָּשָׂר אֶחָד יָצְאוּ בְּהֵמָה וְחַיָּה שֶׁאֵין נַעֲשֵׂית בָּשָׂר אֶחָד שֶׁאֵין יוֹלְדִים מִן הָאָדָם עכ"ל רַשְׁ"י שָׁם, אֲבָל גַּבֵּי שֵׁד מָצִינוּ בר"פ הַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה גַּבֵּי הַזּוֹרְמִין בַּר לִילִית דְּאָמַר הָתָם שָׁמְעוּ בֵּי מַלְכָּא פ' רַשְׁבָּ"ם וְז"ל וא"ד מַלְכָּא קִיסָר שֶׁהָיָה יָרֵא שֶׁלֹּא יִטּוֹל הַמַּלְכוּת מִמֶּנּוּ שֶׁהָיָה אוֹתוֹ שֵׁד מֵאָדָם הַבָּא עַל הַשִּׁידָּה עכ"ל ולפ"ז אע"ג דִּבְהֵמָה אִימַּעְטָא הַיְינוּ מִשּׁוּם דא"י מֵאָדָם אֲבָל שִׁידָּה דְּיוֹלֶדֶת מֵאָדָם שַׁפִּיר נָאֵסַר מִשּׁוּם זוֹנָה עכ"ל אֲבָל י"ל דְּדַוְקָא שִׁידָּה יוֹלֶדֶת מֵאָדָם, אֲבָל אִשָּׁה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת מִשֵּׁד וְכִדְדַיְיק הָרַשְׁבָּ"ם בְּלִישָׁנֵי' מֵאָדָם הַבָּא עַל הַשִּׁידָּה, גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין ברא"מ פ' בְּרֵאשִׁית עַל הפ' וּמִכָּל הַחַי אֲפִילּוּ שֵׁדִים כָּתַב וְז"ל דאל"כ לֹא לִיכְתּוֹב קְרָא אֶלָּא מִכָּל בָּשָׂר דְּקָאָמַר קְרָא כָּל בָּשָׂר לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר וכ' אֶלָּא לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁאֲפִי' אוֹתָן שֶׁאֵין לָהֶם בָּשָׂר גְּוִיָּה אֶלָּא הַחַיּוֹת לְבַד שֶׁהֵן הַשֵּׁדִים הֲבִיא אֶל הַתֵּיבָה לְהַחֲיוֹת שֶׁלֹּא יָמוּתוּ בְּמַבּוּל שֶׁגַּם הֵם מֵתִים כבנ"א כִּדְאִיתָא בַּחֲגִיגָה עכ"ל, וְעַיֵּין רַמְבַּ"ן ע"פ ע"כ יַעֲזוֹב וכו' וּבְמִזְרָחִי שָׁם, וְעַל הַטַּעַם שֶׁכָּתַב המהר"מ דְּרוּחַ וְשֵׁד לֹא נִקְרָא אִישׁ הִשִּׁיג עָלָיו הַגְּרָ"ח כֹּהֵן מגמ' דִּמְגִילָּה דְּפָרִיךְ ע"פ וְהִנֵּה אִישׁ עוֹמֵד לְנֶגְדִּי וְדִילְמָא שֵׁד הָוֵי יעוש"ה וְשָׁמַעְתִּי שֶׁכְּבָר הִשִּׁיגוּ עַל זֶה דִּלְפִי הָאֱמֶת שָׁהָיָה שָׁם מַלְאָךְ שֶׁפִּיר כָּתַב הַקְּרָא וְהִנֵּה הָאִישׁ עוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ, וי"ל וְעַיֵּין מִדְרַשׁ רוּת סִי' מ"ח וְז"ל אָמַר לָהּ מִי אַתְּ רוּחַ אוֹ אִשָּׁה אמר' אִשָּׁהחֲרֵי שְׁרוּחַ לֹא נִקְרֵאת אִשָּׁה וי"ל כַּמּוּבָן וז"פ, גַּם י"ל בָּזֶה דִּלְשׁוֹן תּוֹרָה לְחוּד וּלְשׁוֹן חֲכָמִים לְחוּד, כִּדְאָמְרִינַן בְּעָלְמָא, כֵּן יֵשׁ לְהָעִיר לְדַעַת מהרמ"ל דא"כ מַאי הַקְשׁוּ הַתּוֹסְ' דִּלְרָבָא מַתְנִיתִין לְמֻעוּטֵי מַאי הָא י"ל לְמֻעוּטֵי רוּחַ וְשֵׁד, אֲבָל זֶה לֹא מִידִי דְּמַתְנִיתִין ל"ל הָכִי דְּקָאֵי עַל קִינּוֹ הַבַּעַל וְזֶה א"א שֶׁהַבַּעַל יְקַנֵּא אוֹתָהּ מֵרוּחַ וְשֵׁד דְּזֶה אֵינָהּ בְּיָדָם וא"א לְעֵדִים לֵידַע כְּלָל מִזֶּה ומש"ה לָא מַקְמוּ נָמֵי הַגְּמָרָא דש"ז לְמֻעוּטֵי ש"ז דרו"ש אֶלָּא כַּנַ"ל וז"פ וא"ר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה: שָׁם פֵּרֵט לְשֶׁקִּנֵּא לָהּ שלכ"ד וכו' וּבַעַל הָא קָא קָפֵיד, קמ"ל ופרש"י אַל תִּסָּתְרִי עִמּוֹ לְהַבָּעֵל שלכד"ר עכ"ל, וּבְהַמְאִירִי לֹא פֵּירֵשׁ כֵּן אֶלָּא שֶׁקִּנֵּא לָהּ סְתָם וּבָא עָלֶיהָ שלכ"ד וכו' וכו' הָא לֹא בָּא אֶלָּא לְמַעֵט אֶת הַנִּשִּׁיקָה שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא מַגָּע בְּעָלְמָא כִּנְגִיעַת שְׁאָר אֲבָרִים וְכָל שֶׁקִּנֵּא לָהּ סְתָם וּבָא עָלֶיהָ זֶה דֶּרֶךְ אֵיבָרִים אע"פ שֶׁשּׁוֹתָהּ מִצַּד הַסְּתִירָה מ"מ אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וע"ז נֶאֱמַר ש"ז כְּלוֹמַר שֶׁבְּבִיאַת אֲבָרִים אֵין המי' בּוֹדְקִין אוֹתָהּ שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא פְּרִיצוּתָא בְּעָלְמָא וְלֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֶת הָאִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ בְּכָךְ

וה"ה לְבִיאַת אוֹנָס וּשְׁגָגָה את"ד וּדְבָרָיו צע"ג אָצְלִי בְּפֵירוּשׁ הַשְּׁמַעְתְּתָא דְּקָאָמַר קמ"ל ועכ"פ י"ל דִּלְרַשִׁ"י דְּמַיְירֵי שֶׁאָמַר לָהּ בְּהֶדְיָא אַל תִּסָּתְרִי עִמּוֹ לְהַבַּעַל שלכ"ד וכו', דבכה"ג אֵינָהּ שׁוֹתֶת כְּלָל וּלְדִבְרֵי הַמְּאִירִי שֶׁקִּנְּאָ לָהּ סְתָם בכה"ג שׁוֹתֶת אֶלָּא שֶׁאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין וצ"ע, שו"ר שֶׁדְּבָרָיו מְבֹאָרִין בְּרַמְבַּ"ם פ"ג מהל' סוֹטָה דִּין כ"ד וְעַיֵּין במנ"ל שָׁם שֶׁעָמַד עַל דְּבָרָיו וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּיבָמוֹת בָּזֶה יעו"ש וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ עוֹד בָּזֶה בְּכַמָּה הֶעָרוֹת וְקַצַּרְתִּי: גַּם יֵשׁ לְהָעִיר דְּמִתְבָּאֵר מִשְּׁמַעְתִּין מְפוֹרָשׁ דִּבְסוֹטָה גַּם בְּשֶׁלֹּא כד"ר מַיְירֵי קְרָא וַאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ, וא"כ יֵשׁ לְהָעִיר מגמ' דְּמְעִילָה י"ח ע"ב דִּמְבוֹאָר שָׁם בגמ' וְרַשִׁ"י וְתוֹסָ' ד"ה וְאוֹמֵר וכו' ובד"ה יָכוֹל דִּבְסוֹטָה הָוֵי נָהֳנֵית וְלֹא פָּגַם יעוש"ה, וְהָא כֵּינָן דִּבְסוֹטָה מַיְירֵי נָמֵי בשלכד"ר וּמְבוֹאָר הוּא בכמ"ק דבשלכ"ד אֵינָהּ נָהֳנֵית כְּלָל וְיֵשׁ לָהּ צַעַר, וְעַיֵּין קִדּוּשִׁין וְיוֹמָא וְסַנְהֶדְרִין ובשעה"מ סוֹף פ"א מהל' אִישׁוּת ודו"ק וא"כ בְּסוֹטָה נָמֵי הָוֵי לֹא נָהֳנֵית וְלֹא פָּגַם ויל"ע בָּזֶה, וכיוב"ז כָּתְבוּ בְּתוֹסָ' קִדּוּשִׁין נ"ג ע"ב ד"ה אַף לְהָבִיא רְאָיָה דְּתִמְעֹול מֵעַל הָוֵי בְּמֵזִיד דְּכְתִיב גַּבֵּי סוֹטָה גַּבֵּי אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בּוֹ מָעַל וְהָתָם ע"כ בְּמֵזִיד קָאָמַר דְּוַדַּאי כְּשֶׁמְּזַנָּה מְזִידָה הִיא וכו' עיי"ש וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת מהרי"ק שׁוֹרֶשׁ: וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה הק"א דְּמִכָּאן ק"ק לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שכ' דְּעַל קְרִיבַת שֵׁל עֲרָיוֹת עוֹבֵר בְּלָאו דִּלָּא תִּקְרְבוּ וכי' יעו"ש כְּבָר קָדָמוֹ בָּזֶה הַזּוֹהַר הָרָקִיעַ שֶׁחִיזֵּק בָּזֶה סְבָרַת הָרַמְבַּ"ן וְהוּבָא במג"א לְסֵפֶר הַמִּצְוֹת מל"ת שנ"ג יעו"ש שֶׁמַּדְחֶה זֶה עִם פרש"י דְּהָכָא כְּמוֹ שֶׁמְּתָרֵץ נָמֵי הק"א ואכמ"ל בָּזֶה כֵּן הִקְשָׁה הק"א עַל דִּבְרַת הַמָּהַרְשָׁ"א שֶׁכָּתַב דִּלְעִנְיַן שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֵין חִילּוּק בֵּין כְּדַרְכָּהּ לשלכ"ד דְּזֶה נָגַד שְׁמַעְתָּא דִּכְרִיתוּת עיי"ש, עַיֵּין גַּם לְהָרַשָׁ"שׁ וְהַגָּהוֹת בַּעַל מְצַפֶּה אוֹתָן עיי"ש, בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א, – וְעַיֵּין בת"ה מַה שֶּׁמְּיַשֵּׁב הֶעָרַת הק"א עַל הַתּוֹסָ' גַּבֵּי קָטָן יעו"ש ע"פ דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וּמִצְוָה דְּמִמַּעֵט קָטָן מְשׁוּם דִּכְתִיב ש"ז וכו' יעו"ש כְּבָר הֻבְאתִי ב"ה לְעֵיל דִּבְרֵי התו"ה וְהִקְשֵׁיתִי עָלָיו מִסּוּגְיָאן דְּכָאן גַּבֵּי שָׁחוּף דְּקָאָמַר שְׁמוּאֵל אִיפְּכָא לְמִדְרַשׁ הָכִי וְכַנַ"ל וְחִידּוּשׁ עַל הת"ה שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ בָּזֶה, וְעַרְבָךְ עַרְבָא צָרִיךְ, כֵּן מַה שֶּׁהֵבִיא הת"ה לְעֵיל בד"ה אֲבָל בְּשֵׁם הַבְּנָיָן יְחֻזְקָאל בִּמְאַנֵּס בְּתוּלָה שֶׁהִיא אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ דּוּלוּ תהי' לְאִשָּׁה חָל עָלָיו בְּעֵת הָעִינּוּי וּמְמֵילָא בַּאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ לֹא חָל עָלָיו כְּלָל וְאַחַ"כ כְּשֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ מְחֻיָּב לְיִשָּׂאֶנָּה ע"ש וְהֵעִיר עָלָיו מִכָּאן דְּוִנְטָמְאָה לְבוֹעֵל וכו' וה"נ תָּחוּל הַמִּצְוָה עָלָיו אַחַר כֵּן אִם אֵין דִּיחוּי אָלָל מִצּוֹת יע"ש, וְהִנֵּה ל"ד לְכָאן אַף כִּי עוּכָלָ' לִדְנָא, דְּהָתָם מֵחֲמַת הָאִיסּוּר נִפְקַע מֵהַמִּצְוָה וְהַחִיּוּב דְּקוּם וַעֲשֵׂה אֲבָל הָכָא ה"אִיסּוּר" אֵינוֹ חָל מִפְּנֵי הָאִיסּוּר הַקָּדוּם, אֲבָל כִּי מָצָא מָקוֹם שַׁפִּיר חָיֵיל וז"פ לְחַלֵּק בֵּין חִיּוּב לִשְׁלִילָה אֶלָּא שֶׁבֶּאֱמֶת גַּם שָׁם תָּלִי בְּדִין זֶה דְּדִיחוּי אֵצֶל מִצְוַת עַיֵּין במנ"ח מִצְוַת אֲנוּסָה בָּזֶה, וְהוּא יְרוּשַׁלְמִי עָרוּךְ פ"ב דִּכְתֻבּוֹת הָיָה נָשׂוּי אֶת אֲחוֹתָהּ כְּבָר נִפְטַר מֵתָה כְּבָר נִפְטַר ופי' דאע"פ שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ אַחַ"כ אעפ"כ פָּטוּר מִלְּקוּנְסָהּ וְעַיֵּין עֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ סי' כ"ב ואכמ"ל בָּזֶה, וּמַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם בֶּן הַמְחַבֵּר עַל שִׁיטַת ר"ת כָּאן בְּתוֹסָ' שאנ"ן, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הַיַּעֲבֵ"ץ כָּאן ובשו"ע שָׁלוֹ וט"ס כָּאן בְּתוֹסָ' שַׁאֲנָן וצ"ל כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּתוֹסָ' הָרֹא"שׁ דְּמִכָּאן מֵבִיא ר"ת רְאָיָה דְּגוֹי אוֹסֵר אֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל בְּבִיאָתוֹ וּמַעֲשֶׂה הָיָה לְפָנָיו וכו' עיי"ש: וּבְמַאי דְּמַעֲטִינַן קָטָן מֵאִישׁ, יֵשׁ לְסַפֵּק אִם גַּם חָרֵשׁ וְשׁוֹטֶה דִּינָא הָכִי וְאִם הֵם אוֹסְרִים אִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת מָהָרִי"ל וּבְאִמְרֵי בִינָה חאור"ח שֶׁפִּשִׁיטָא לֵיהּ שֶׁשּׁוֹטֶה שָׁבָא עַל א"א הַנָּלָד מִמְּזֵר כְּמוֹ שֶׁהֻבְאתִי כ"פ ובכמ"ק מִמַּעֲטִינַן מֵאִישׁ גַּם חו"ש, וְעַיֵּין בִּירוּשַׁלְמִי תְּרוּמוֹת רֵישׁ פ"א עַל הַפָּסוּק מִכָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ

לְבוֹ, הוּבָא בְּתוֹסָ' חֻלִּין (י"ג ע"א) וְהמנ"ח במ"ע שְׁסָ"ה לֹא נִתְעוֹרֵר בָּזֶה ויל"ע וְקִצַּרְתִּי
גַּם אִם לֹא כֵן, הֲוָה יָכוֹל לוֹמַר דְּשָׁאִינִי אִישׁ לִמְעִיטֵי שׁוֹטָה דְּלָא מִקְרֵי אִישׁ, גַּם יֵשׁ לְעַיֵּן
בְּאַנְדְּרִיגַנּוּס וְכֹחוֹ שֶׁמְּמַעֲטִינַן אֵשֶׁת אַנְדְּרוֹגִינוֹס שֶׁאֵינָהּ שׁוֹטָה מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ אִישׁ, כַּנַ"ל
וְשֶׁאֵינוֹ אִישׁ לִמְעוּטֵי אַנְדְּרִיגָנוֹם וְעַיֵּן וה"נ י"ל בְּסוֹף שוּ"ת רמ"ע מַפָּאנוּ בְּפֵירוּשׁוֹ לפר'
אַנְדְּרִיגְנוּס דְּנָשׁוֹא וְלֹא נוֹשֵׂא יעו"ש מ"ג, וּבְרַמְבַּ"ם סוֹף הל' א"ב ובש"ע סי' כ"ב
וּלְמַיְעוּט בְּקִיאוּתִי לֹא אֵדַע כָּעֵת דָּבָר בָּרוּר וּמָצָאתִי במנ"ח מ"ע ל"ה שֶׁכָּתַב ואנדריגנוס
לְדַעַת הַסּוֹבְרִים דְּהוּא זָכָר וַנְדַאי חַיָּיב עַל א"א, אֲבָל להר"מ דהו"ל סָפֵק א"א דִּלְמָא הוּא
אִשָּׁה עכ"ל: וּבְהָא דא"ל רָבָא שלכד"ר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה כָּתוּב וכו',בְּסִפְרֵי פ' נָשׂא מְרַבֵּי לָהּ
בזה"ל וְאַתְּ כִּי שָׂטִית אֵין לִי אֶלָּא כְּדַרְכָּהּ שלכד"ר מַנַּיִן ת"ל וְכִי נִטְמֵאת עיי"ש סי' ס"ב,
ועיי"ש בהתוה"מ, מְבָאֵר שָׁם גַּם בְּהָא דִּמְרַבֵּי מִוַּיתַּן אִישׁ בְּךָ אֶת שְׁכָבְתּוֹ לְהָבִיא אֶת
הַסָּרִים דִּלְשׁוֹן שְׁכִיבָה מְצַיֵּן שְׁכִיבָה שא"ר לְהוֹלִיד וּבָזֶה מְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַשַּׁעַר אֶפְרַיִם
הנז"ל, וּמִשּׁוּם דִּבְהַשְׁקָאָה מַשְׁבִּיעַ וְיִתֵּן וכו' שְׁכָבְתּוֹ שֶׁכּוֹלֵל שְׁכִיבַת הַסָּרִים וּלְהָכִי לָא
אָמַר בִּיבָמוֹת דש"ז דִּכְתִיב גַּבֵּי סוֹטָה מְמַעֵט אב"מ וְאִ שֶׁבְּסוֹטָה מַשְׁבִּיעַ גַּם עַל הַסָּרִיס
ואב"מ נָמֵי נִכְלָל במש"כ אֶת שְׁכָבְתּוֹ וּמֵבִיא גַּם מִנִּדָּה מ"ג יעו"ש גַּם בְּזֶה אֵינוֹ מֵבִיא בְּאֵר
הֵיטֵב מַאי דְּאָמַר שְׁמוּאֵל לְעֵיל דמד"ת וְשָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ ש"ז אמ"ר וְהַאי לָאו בַּר הָכִי
הוּא קמ"ל וע"ז פָּרִיךְ הגמ' וְאֶלָּא ש"ז ל"ל וכו' וּמְשַׁנֵּי דְּקָאֵי עַל דֶּרֶךְ אֵיבָרִים, א"כ
קֻוּשְׁיָתוֹ מְבוֹאָר בגמ' וְעַיֵּן מש"כ לְעֵיל ע"ד: עַיֵּן במ"ל פ"ד מהל' סוֹטָה דִּין כ"ד דלפי"ז
דְּאַשְׁמִיעָנָן דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶ' הַקִּינּוּי בְּדָבָר הָאוֹסְרָהּ, נ"ל דה"ה אִם אָמַר לָהּ אַל תִּסָּתְרִי עִם
פְּלוֹנִי שֶׁמָּא יֵאָנֵס אוֹתָךְ דְּלָא חֲשִׁיב קִינּוּי, וְאִם נִסְתְּרָה אֵינָהּ אֲסוּרָה ואע"ג דְּקָרָא דש"ז
לָא כְּתִיב גַּבֵּי קִינּוּי אֶלָּא גַּבֵּי טֻמְאָה, מ"מ ע"כ לוֹמַר דִּלְקִינּוּי אִיצְטְרִיךְ דְּגַבֵּי טֻמְאָה לְמַאי
אִיצְטְרִיךְ את"ד ויל"ע לפ"ז בְּכֹהֵן שֶׁקִּנֵּא לְאִשְׁתּוֹ כָּךְ אִם נֶאֱסְרָת כֵּיוָן שֶׁנֶּאֱסְרָת לוֹ בְּאוֹנֶס
וְעַיֵּן לְעֵיל אֵשֶׁת כֹּהֵן שׁוֹטָה וּמַאי דְּפָרִיךְ שָׁם עיי"ש ודו"ק די"ל דְּקִנֵּא לָהּ בְּאוֹפָן זֶה, אַדְּ
י"ל דְּאֵין קִינּוּי אֶלָּא שֶׁלֹּא תִּמְעַל מֵעַל דְּהַיְינוּ זְנוּת מֵזִיד דְּמֵעֲלָה בּוֹ משא"כ בְּאוֹנֶס דְּרַק
מִכֹּחַ קַדֶּוֶשְׁתּוֹ הוּא אֵין כָּאן מְעִילָה, וְיֵשׁ לִסְמוֹךְ לְזֶה מִלְּשׁוֹן הַתּוֹסָ' קִדּוּשִׁין נ"ג ע"ב ד"ה
אַף וכו' וּרְאָיָה דִּמְעִילָה הָוֵי בְּמֵזִיד דִּכְתִי' גַּבֵּי סוֹטָה גַּבֵּי אִישׁ כִּי תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה בּוֹ
מָעַל וְהָתָם ע"כ בְּמֵזִיד קָאָמַר דְּנַדַּאי כְּשֶׁמְּזַנָּה מְזִידָה הִיא וכו' עיי"ש וי"ל וְקִצַּרְתִּי: שָׁם
וְשֶׁאֵינוֹ אִישׁ וכו' אר"פ לְמַעוּטֵי בְּהֵמָה וכו', הֵיטֵב אֲשֶׁר פֵּירֵשׁ בָּזֶה בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל
בְּפֵירוּשׁוֹ לְמִשְׁנָה זוֹ אוֹת כ"א דִּלְהָכִי לָא נָקֵט וּמִבְּהֵמָה, הַיְינוּ אַלִּיבָּא דר' יוֹסִי (בְּכֹלְאַיִם
פ"ח מ"ת) דְּקָאָמַר דַּאֲדָנֵי שָׂדֶה מְטַמֵּא בְּאוֹהֶל כְּאָדָם וְהַיְינוּ לְפִי הַיְרוּשַׁל' שָׁם בַּר נַשׁ דְּטוּר
וְהוּא מִין קוֹף גְּדִיל בְּקוֹמַת אָדָם וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ הָכִי לְאַפּוֹקֵי דאע"ג דלר"י אֵינִי בְּהֵמָה
אעפ"כ אֵינִי אִישׁ, עכ"ל, וכה"ג כָּתַב הַגָּאוֹן יַעֲבֵ"ץ זצ"ל בְּלֶחֶם שָׂמַיִם למס' בִּיכּוּרִים
לְיַיְשֵׁב הַמִּשְׁנָה דְּבִיכּוּרִים פ"ב מ"ו דִּתְנַן דַּם מְהַלְכֵי שְׁתַּיִם וְהִצְרִיךְ עִיּוּן התויו"ט דְּמַדּוּעַ
לָא תָּנֵי דַּם הָאָדָם עכ"ל יעו"ש וְתֵירֵץ הוּא זַ"ל דְּמַתְנִיתִין אָתְיָא כר"י דְּנִימּוּקוֹ עִמּוֹ דס"ל
בְּשִׁלְהֵי כִּלְאַיִם אַדְנֵי הַשָּׂדֶה מְטַמְּאוֹת בְּאֹהֶל כְּאָדָם, אע"ג דְּלָאו אָדָם נִינְהוּ וה"ה לְעִנְיַן
דָּמָן שֶׁמַּכְשִׁיר עכ"ל וּמִמִּשְׁנָה דְּכִלְאַיִם שָׁם מַשְׁמַע דְּאַדְנֵי הַשָּׂדֶה אֵינִי קוֹף, דַּהֲרֵי שָׁם
בַּמִּשְׁנָה ו' קָחֻשִׁיב עוֹד הַפִּיל וְהַקּוֹף מִין חַיָּה, וּמָצָאתִי כְּתִיב אָצְלִי בַּגִּלְיוֹן מִשְׁנָיוֹת שֶׁלִּי עַל
מִשְׁנָה זוֹ יל"ע מֵאַדְנֵי הַשָּׂדֶה דְּלְעֵיל, וְעַיֵּן במס' יָדַיִם לְעִנְיַן נט"י ואו"ח סי' קנ"ט וּלְעִנְיַן
שְׁחִיטָה ס' ו' ובבה"ט ובפ"ת ובח' הגרע"א שָׁם וּבְסוֹף מס' מְעִילָה, וּלְעִנְיַן עֵירוּבִין וְקִצַּרְתִּי

עכ"ל, וְעַל דִּבְרֵי הַיַּעֲבֵ"ץ הַנַּ"ל ג"כ יֵשׁ לְעַיֵּן וּאכמ"ל בָּזֶה: דַּף כ"ז ע"א אָמַר שְׁמוּאֵל יִשָּׂא אָדָם דּוּמָה וְאַל יִשָּׂא בַּת דּוֹמָה וכו' ור' יוֹחָנָן אָמַר יִשָּׂא אָדָם בַּת דּוּמָה וְאַל יִשָּׂא דּוּמָה וכו' ופרש"י ז"ל בד"ה שֶׁזּוֹ וכו' וּלְטִיפָּה פְּסוּלָה ל"ח דְּרוֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל וּמְבַעְלָהּ נִתְעַבְּרָה עכ"ל וְהִנֵּה בְּפַשְׁטוּת אֵינֶנִּי מֵבִין כֵּינָן שֶׁכָּאן אָמְרִינַן דְּהַאי דּוּמָה וּבַת דּוֹמָה בא"א קָאָמְרִי וא"כ מַדּוּעַ פרש"י לְעֵיל דְּזוֹ בָּאָה מִטִּיפָּה פְּסוּלָה שֶׁמָּא מֵעַכּוּ"ם אוֹ מִמְּזֵר הָא בְּכָל א"א הַוָּלָד מִמְּזֵר (וְעַיֵּן בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן יַעֲבֵ"ץ עַל הַתּוֹסָ' יעו"ש), וְכֵינָן דְּלָא ס"ל רוֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל ? שׁוּב עִיַּנְתִּי בק"א וּמָצָאתִי שָׁם שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וע"כ קִצַּרְתִּי כֵּן מָצָאתִי אח"ז בח"ס חא"ה סי' ח' שֶׁהֵעִיר בִּשְׁמַעְתָּא זוֹ וּבְקֻושְׁיַת הב"ח מִגִּיטִּין פ"ט ע"א עיי"ש וְקִצַּרְתִּי אַךְ אָמַרְתִּי לְרַשּׁוֹם קְצָת בָּמָה שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתִּי לוֹמַר בְּטַעְמָא דִּשְׁמוּאֵל דְּלָא ס"ל כר"י דְּלִטִיפָּה פְּסוּלָה לָא חָיְישִׁינַן מִשּׁוּם דְּרוֹב וכו', וּמִתְּחִלָּה חָשַׁבְתִּי לוֹמַר עפ"י מַאי דְּאָמְרִינַן בִּבְכוֹרוֹת כ' ע"א רָבִינָא אָמַר אפי' תֵּימָא רַבָּנַן כִּי אָזְלִי רַבָּנַן בָּתַר רֻבָּא בְּרֻבָּא דְּלָא תְּלִי בְּמַעֲשֶׂה אֲבָל בְּרֻבָּא דְּתְלִי בְּמַעֲשֶׂה לָא יע"ש וא"כ י"ל דִּשְׁמוּאֵל נָמֵי הָכִי ס"ל וְאַף שֶׁהַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה רָבִינָא כָּתְבוּ דְּהָא דְּלָא מְשַׁנֵּי הָכִי בְּרֵישׁ פ"ב דִּיבָמוֹת וכו' וי"ל דְּתַשְׁמִישׁ דְּאָדָם לָא חָשִׁיב תְּלִי בְּמַעֲשֶׂה כְּמוֹ וכו' יע"ש, וכ"כ בִּיבָמוֹת שָׁם י"ל דִּשְׁמוּאֵל לָא ס"ל הַאי סְבָרָא וְלָכֵן לי"ל הַאי רֻבָּא דְּרוֹב בְּעִילוֹת וכו', אָכֵן חִשַּׁבְתִּי דַּרְכִּי וְאָמַרְתִּי דְּלָזֶה לֵיתָא דְּמִלְּבַד שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' זַ"ל מִתְנַגְּדִים לָזֶה וְאַפּוֹשֵׁי פַּלִּיגְתָּא לָא מַפְּשִׁינַן אַדְּמִדְּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת קי"ט ע"א ד"ה ר"מ דְּרָבָא ל"ל כְּרָבִינָא יע"ש אֲבָל לְאֵי נָמֵי שָׁם אֵין רְאָיָה דִּפְלִיג רָבָא עַל רָבִינָא וְכֵן כָּתַב בְּשׁוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן ס' כ"ט דִּפְלִיגִי בָּזֶה, וְעוֹד בנ"ד ל"ל הָכִי דְּהָא גַּם הַמִּיעוּט הָוֵי מִיעוּט דְּתָלֵי בְּמַעֲשֶׂה, כֵּינָן דְּמַעֲשֶׂה אֵירַע בְּכָאן עכ"פ וּבֵין אִי אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא וּבֵין אַחַר מִיעוּטָא נַעֲשָׂה כָּאן מַעֲשֶׂה ובכה"ג לָא הָוֵי חֻסְרוֹן בְּרֻבָּא מֵהַאי טַעְמָא ודו"ק כִּי קִצַּרְתִּי, וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת רעק"א סי' קס"ב ו"ה וּבָזֶה אִי הָא דְּלָא אָזְלִינַן בְּהַר רֻבָּא בְּרֻבָּא דְּתַלְיָא בַּמַּעֲשֶׂה אִי הָוֵי דְּרַבָּנַן אוֹ מִדְּאוֹרַיְיתָא ואכמ"ל ומש"כ בְּגִלְיוֹן שָׁם לְעַיֵּן עוֹד בְּשׁוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' כ"ט עיי"ש וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א בְּחִידּוּשָׁיו לְחֻלִּין (ט' ע"א) שֶׁהוּבָא ברע"א שָׁם דְּז"ל דְּרוֹב פְּעָמִים רֻבְּיָן שֶׁל סִימָנִים נִשְׁחֲטוּ, אֲבָל בְּאִיסּוּר דְּרֻבָּא דְּתָלֵי בְּמַעֲשֶׂה ,,וּמִיעוּטָא דְּלָא תָּלֵי בְּמַעֲשֶׂה" הוּא וּבְכִי הָא לָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא מש"ה אוֹקְמֵי רַבָּנַן וכו' עיי"ש מְבוֹאָר דְּדַוְקָא הֵיכִי ,,דְּמִיעוּטָא לָא תָּלֵי בְּמַעֲשֶׂה" לָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא וע"כ נִרְאֶה לִי בְּהַסְבָּר דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל כֵּן, וְהוּא מִשּׁוּם, דְּיָדוּעַ דִּבְרֵי הכרו"פ סי' ס"ג דְּבִשְׁנֵיסְבָרוֹת הַנִּמְצָאִים בַּמְּחַבְּרִים בְּהָא דְּאָמְרִינַן כָּל דְּפָרֵישׁ מֻרְבָּא קָפְרִישׁ אִם זֶה נִדְאֵי וּמֻחְלָט וְאֵין בּוֹ שִׁיעוּר סָפֵק כְּלָל וַאֲנַן סָהֲדֵי שְׁמוּרְבֵּה קָפְרִישׁ וְכֵן מַשְׁמַע מִתּוֹסָ' בפ"ק דִּכְתֻבּוֹת וּבְדוֹכְתֵי טוּבָא, אָמְנָם לפמש"כ בַּאֲסִיפַת זְקֵנִים רַפּ"ק דב"מ גַּבֵּי קָפֵץ א' מִן הַמְּנוּיִן לְתוֹכוֹ וכו' וכ' בְּשֵׁם הָרֹא"ש אע"ג דְּאָמְרִינַן דְּמֻרְבָּא קָפְרִישׁ מ"מ סָפֵק הָוֵי רַק הַתּוֹרָה הִתִּירָה סָפֵק זֶה וְנִרְאֶה דְּבִסְבָרוֹת אֵלּוּ נֶחְלְקוּ רַב וּשְׁמוּאֵל בְּהָא אִי הוֹלְכִין בפק"נ אה"ר אִי לֹא, דְּלְרַב פִּי' מֻרְבָּא עע"ז וְאֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת דְּמֻרְבָּא קָפְרִישׁ וְעַכּוּ"ם וּנְדַאי הָוֵי וְהַיְינוּ דס"ל כִּסְבָרַת הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל דְּאֵין כָּאן שׁוּם סָפֵק כְּלָל אֲבָל שְׁמוּאֵל ס"ל אֵין הוֹלְכִין וכו' וּמְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת ש"מ דס"ל דמ"מ סְפֵיקָא הָוֵי וספק"נ דּוֹחֶה שַׁבָּת וכו' יעש"ה, וְהוֹסִיפוּ עוֹד הָאַחֲרוֹנִים ע"ז דְּמְחַלְּקֶת רַב וּשְׁמוּאֵל אִי הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר נָמֵי תַּלְיָא בָּזֶה דִּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּרוֹב הוּא סָפֵק לָכֵן אֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר, וְקִצַּרְתִּי כִּי יֵשׁ עוֹד לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, וה"נ י"ל דִּשְׁמוּאֵל לְטַעְמֵי' דס"ל דְּרוֹב

הוּא רַק מִגְּדֶר סָפֵק אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה סָפֵק זֶה, וא"כ אַף אִי אָמְרִינַן רֹוב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל מ"מ עֲדַיִן סָפֵיקָא אִיכָּא וְאַף שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה סָפֵק זֶה מ"מ מִדְּרַבָּנָן צָרִיךְ לָחוּשׁ לָזֶה ומכש"כ בְּהִצְטָרֵף הָרִיעוּתָא הַנַּ"ל דְּהָוֵי רֻבָּא דְּתָלְיָא בַּמַּעֲשֶׂה וְלָכֵן לְכַתְּחִלָּה לֹא יִשָּׂא בַּת דּוּמָה, וְיֵשׁ לְעַיֵּן עוֹד בָּזֶה בש"ש ש' א' וּבְהַגָּהוֹת הר"ב פְּרִינְקִיל זצ"ל דא"כ מַמְזֵר וַדַּאי מַשְׁכַּחַת לָהּ יע"ש וְעוֹד אַחֲרוֹנִים בָּזֶה ואכמ"ל, ור' יוֹחָנָן דִּידַן ס"ל כְּרַב דְּהוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר וא"כ הָוֵי רֹוב בְּגֶדֶר וַדַּאי וּמֻחְלָט כִּסְבָרַת הַתּוֹסָ', וּלְכָךְ ס"ל דְּלִטְפָּה פְּסוּלָה לָא חָיְישִׁינַן וְכֵן מָצָאתִי להגרע"א זַ"ל בְּמַעֲרָכָה י"ב במס' כְּתֻבּ' אוֹת כ"ד שֶׁאָמַר דְּמַאן דס"ל דְּנִמְצֵאת בְּעוּלָה יֵשׁ לָהּ מָנָה וּמִקַּח טָעוּת רַק מִמָּאתַיִם דְּמוּכָח דבס"ס מוֹצִאִין מָמוֹן ס"ל כְּרַב דְּהוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר וְהֵעִיר שָׁם חַד מֵחַכְמָיָא כֵּיוָן דר' יוֹחָנָן ס"ל דְּנִמְצֵאת בְּעוּלָה יֵשׁ לָהּ מָנָה א"כ ס"ל כְּרַב דְּהוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר וְהָיָה לָנוּ לְפַסֵּק כֵּן כר"י לְגַבֵּי שְׁמוּאֵל, עיי"ש, וְכֵן רָאִיתִי בְּשֵׁם ס' קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל למס' כְּתֻבּוֹת שכ"כ דר' יוֹחָנָן ס"ל כְּרַב דְּהוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר יעו"ש, וא"כ ס"ל דְּרֹוב הָוֵי וַדַּאי וְלֹא חָיְישִׁינַן לָזֶה כְּלָל, גַּם מִדְּרַבָּנָן, אָכֵן עֲדַיִן ד"ז אֵינוֹ עוֹמֵד בִּפְנֵי הַבְּקוֹרֶת, כִּי לַהֲלָכָה אֵין הַדְּבָרִים מְכֻוָּנִים דַּאֲנַן פָּסְקִינַן כִּשְׁמוּאֵל דא"ה בְּמָמוֹן אה"ר, וְכֵן פָּסְקִינַן כר' יוֹחָנָן דְּיֵשׁ אָדָם בַּת דּוּמָה וְאַל יִשָּׂא דּוּמָה וצ"ע וי"ל קָצָת, וְעַיֵּן בִּכְתֻבּוֹת שָׁם (י"א ע"ב) דְּמַשְׁמַע דְּרַב עַמְרָם וְכָל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר סָבְרִי דְּיֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה מָנֶה, וע"כ ס"ל הָכָא רַב עַמְרָם כר"י אֶלָּא דְּמַבָּעֵי לֵיהּ בְּהָיְתָה פְּרוּצָה בְּיוֹתֵר מַהוּ ופרש"י זַ"ל דְּאֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּרֹוב בְּעִילוֹתֶיהָ מִשֶּׁל אֲחֵרִים עכ"ל ולפמש"כ לְעֵיל בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' בְּכוֹרוֹת דַּוְקָא גַּבֵּי בַּעַל לָא הָוֵי רֻבָּא דְּתָלְיָא בְּמַעֲשֶׂה, אֲבָל בְּרֹוב וכו' מִשֶּׁל אֲחֵרִים אֶפְשָׁר דְּהָוֵי תָּלוּי בְּמַעֲשֶׂה וי"ל ודו"ק, – כֵּן י"ל בְּהָא דְּאָמְרִינַן דְּבִפְרוּצָה בְּיוֹתֵר חָיְישִׁינַן, הַיְינוּ דְּמְשַׁוֵּי לָהּ סָפֵק וְלֹא וַדַּאי לְפִי דַּעַת ר"י, – וְעַיֵּן בְּהַגָּהוֹת רצ"ח שֶׁהֵעִיר מֵהָא דְּאָמְרִינַן בִּפְסָחִים פ"ז ע"ב שֶׁהַבָּנִים שֶׁהוֹלִידָה אֵשֶׁת הוֹשֵׁעַ הָיוּ סָפֵק מַמְזֵרִים וְהִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"ל שָׁם הֲרֵי קיי"ל דְּרֹוב וכו' אַחַר הַבַּעַל ומ"ט הֵם יְלָדֵי זְנוּנִים וְתֵירֵץ רש"ל שָׁם שָׁאנֵי הָכָא שֶׁהָיָה הוֹשֵׁעַ זָקֵן וכה"ג אֵין תּוֹלִין בְּבַעַל ע"ש מַה שֶּׁהֵעִיר בָּזֶה, וְהִנֵּה בְּכָאן זָכַר אֶת הגמ' דִּפְסָחִים וּבְסִפְרוֹ תּוֹרַת נְבִיאִים שָׁכַח מגמ' זוֹ עַד שֶׁהֵעִיר אוֹתוֹ מַתָּן הח"ס בחאור"ח סי' ר"ח דְּנֶעֱלָם מִמֶּנּוּ שֵׁ"ס פְּסָחִים פ"ז ע"ב דְּאָמְרִינַן לְהֶדְיָא שֶׁבָּנָיו מִמָּנָּה הָיָה ס' מַמְזֵרִים וְהוֹסִיף הח"ס לְהָבִיא דִּבְרֵי הַמָּהַרְשָׁ"ל הַנַּ"ל וְכָתַב ע"ז דנ"ל דר"ל זָקֵן וְגַם פְּרוּצָה, אֲבָל בַּחֲדָא מִינַּיְיהוּ לֹא מ"מ מְבֹאָר דְּהָיְתָה מְזַנָּה תַּחְתָּיו בְּרָצוֹן וְהָיְתָה אֲסוּרָה לְיִשְׂרָאֵל וע"כ כָּתְבוּ שֶׁהָיָה בְּמַרְאוֹת הַנְּבוּאָה עכ"ל, וְהוּא הרצ"ח כָּתַב בְּכָאן עפ"י מַה שֶּׁהֵשִׁיב לוֹ מָרָן הח"ס זַ"ל, ומש"כ הח"ס בַּחֲדָא מִינַּיְיהוּ לֹא, הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵבִיא מִקּוֹדֶם שָׁם דַּעַת בה"ג הל' מְיֵלָה וְהוּבָא בָּרֹא"ש פ' יֵשׁ נוֹחָלִין וּמְבִיאוֹ ב"ש סי' ד' ס"ק כ"ו, דַּאֲפִי' פְּרוּצָה בְּיוֹתֵר לָא חָיְישִׁינַן וְאָמְרִינַן רֹוב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל יע"ש, וְכֵן פָּסַק בח"ס חא"ה סי' י"ג דְּבָזָקֵן וּפְרוּצָה ל"א רֹוב וכו' וְלֹא דַּוְקָא זָקֵן בִּשְׁנַיִם אֶלָּא זָקֵן ות"ח וכו' יע"ש וְעַיֵּן בְּשוּ"ת חוּט הַשָּׁנִי סי' י"ח (שֶׁמְּצַיְּינוֹ הפ"ח שָׁם בא"ה סי' ד') שֶׁמַּשְׁמַע מִדְּבָרָיו דִּלְעִנְיַן יִרֻשָּׁה וּמָמוֹן יֵשׁ לִסְפֵּק בָּזֶה מִטַּעַם דְּאֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר, וּמִשָּׁם נִרְאֶה סְתִירָה לְמַה שֶּׁכָּלַל ההפלא"ה וְהֶחֱזִיקוּ אַחֲרָיו הח"ס וְכַמָּה אַחֲרוֹנִים, דְּכֵיוָן שֶׁהֻחְזַק לְעִנְיַן אִיסּוּר מְהַנֵּי שַׁפִּיר גַּם לְעִנְיַן מָמוֹן יע"ש, וְגַם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים עַיֵּן לְמָשָׁל בְּעֵין יִצְחָק שֶׁלֹּא רָאוּ אֶת דְּבָרֵי וְתִקְוַת חוּט הַשָּׁנִי ואכמ"ל בָּזֶה, וְהִנֵּה חָשַׁבְתִּי לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיַת מָהַרְשָׁ"ל בִּפְסָחִים שָׁם די"ל דְּלִשְׁמוּאֵל קָאָמַר הָכִי הָתָם דְּלָא ס"ל רֹוב בְּעִילוֹת

וכו' אַף רָאִיתִי שָׁם בִּפְסָחִים שְׁאָמַר גּוֹמֵר בַּת דִּבְלַיִם דִּיבָּה רָעָה בַּת דִּיבָּה רָעָה (ופרש"י דּוֹמָה בַּת דּוֹמָה) וּשְׁמוּאֵל אָמַר וכו' ור"י אָמַר שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בָּהּ וכו', מְבוֹאָר דְּמַיְירֵי נָמֵי ר"י בָּהּ וְהוּא מָרָא דְּסוֹגְיָא שָׁם, וּבְזֶה י"ל דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל ור"י שָׁם דְּשְׁמוּאֵל אָמַר שֶׁמְּתוּקָה בְּפִי הַכֹּל וכו', וּפְרוּצָה הִיא וְחָיְישִׁינַן לָהּ ול"א רוֹב וכו', ור"י אָמַר ש,,הַכֹּל" דָּשִׁין בָּהּ וכו' וְגָרַע יוֹתֵר מֵרֻבָּהּ וּלְכָךְ חוֹשְׁשִׁין וכמש"כ הח"ס, וְעוֹד יוֹתֵר כמש"כ הָרֹא"שׁ פ"ק דְּחֻלִּין גַּבֵּי רוֹב מְצוּיִן א"ש מֻמְחִין הֵן דְּהַאי רוֹב הַיְינוּ כָּל ודו"ק, וְעַיֵּין שָׁם בִּפְסָחִים בְּהַגָּהוֹת הרא"מ הוֹרְוִויץ זַ"ל, וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַמַּהַרְשָׁ"ל עַל אֲתַר שָׁם, וְעַיֵּין בְּהָרֹא"שׁ פ"ד דְּקִדּוּשִׁין סי' ז' כָּתַב בַּעַל הַהֲלָכוֹת וכו' כִּי הַהִיא עוּבְדָּא דְּאַבּוּהּ דִּשְׁמוּאֵל דַּאֲתָא בְּשֵׁם וְשִׁימֵשׁ כִּדְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי וכו' וע"ש וּבַתּוֹסָ' שָׁם ע"ג ע"א ד"ה מַאי וכו' וְהוֹלִיד אֶת שְׁמוּאֵל וכו' וְי"ל דְּאִיכָּא רֵיעוּתָא וכו' יעש"ה ודו"ק:שָׁם ת"ר אִישׁ מַאי ת"ל וכו' לְרַבּוֹת וכו' וְאֵשֶׁת שַׁעֲמוּם וכו' עַיֵּין לְעֵיל דַּף כ"ד ע"א הֵעִיר בס' מנ"ק דְּבָכָל דֻּכְתֵי דְּקָתָנֵי שׁוֹטֶה לֹא נָזְכַּר עִנְיַן שַׁעֲמוּם בְּיִחוּד וְאוּלַי הִיא בְּכִלַּל הַפְּתָאִים בְּיוֹתֵר שֶׁהוּבָא בחו"מ פי' ל"ה ס' י' עיי"ש, נ"ב נֶעְלַם מִמֶּנִּי לְרַגַּע גמ' דב"מ פ' ע"א הַמּוֹכֵר שִׁפְחָה לַחֲבֵירוֹ שִׁפְחָה זוֹ סוֹטָה הִיא מְשֻׁעֲמֶמֶת הִיא, ופרש"י מְשֻׁגַּעַת, וְעַיֵּין בַּתּוֹסָפְתָּא דִּכְתֻבּוֹת פ"ז הל' ט' ג"כ כה"ג וּבְחַסְדֵי דָּוִד שָׁם, וּבִלְשׁוֹן המד"ר פ' נָשׂא אָמַר שָׁתָה כּוֹס ד' יָצָא לְדַעְתּוֹ נִשְׁתַּעֲמְמוּ כָּל הַכֵּלָיוֹת עיי"ש במ"כ וְעֵץ יוֹסֵף, וּלְעֵיל כ"ד ע"ב פרש"י שְׁעֲמוּם לָקוּי בְּתִמְהוֹן לֵב, עכ"ל, וְהַיּוֹתֵר פֶּלֶא שֶׁכָּל עִיקַּר בָּרַיְיתָא זוֹ נֶעְלַם מֵהַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל מִשְׁנָה זוֹ אוֹת כ"ג שֶׁכָּתַב בזה"ל ונ"ל דְּדַוְקָא דְּנִשְׁתַּטָּה דְּהַיְינוּ שֶׁלֹּא מֵחֲמַת חוֹלִי, אֲבָל דְּנִטְרְפָה דַּעְתּוֹ דְּהַיְינוּ מֵחֲמַת חוֹלִי (כְּנִדָּה י"ג) אֶפְשָׁר דְּאֵין ב"ד מְקַנְּאִין לָהּ דְּמַמְתִּין עַד שֶׁיִּתְרַפְּאוּ וַיְקַנֵּא הוּא בְּעַצְמוֹ וְתִשְׁתֶּה, רַק די"ל דְּדָמֵי לַחֲבוֹשׁ בב"א שֶׁאֵין מַמְתִּינִין עכ"ל וּלְפִי פרש"י דְּשַׁעֲמוּם הִיא לָקוּי הַתִּמָּהוֹן לֵב, דְּנִוָּדַאי יֵשׁ לָזֶה רְפוּאָה וְאַפ"ה אֵין מַמְתִּינִין, וְזֶה הוּא גּוּפָא הָא דקמ"ל בְּבָרַיְיתָא זוֹ דְּתָנֵי בָּהּ אֵשֶׁת שַׁעֲמוּם, משא"כ דְּלָא קָתָנֵי בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת, וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר המנ"ק הַנָּ"ל, הַנָּ"ל, לְאַפּוֹקֵי מִסְּבָרַת הַתַּפָּא' יִשְׂרָאֵל, וְכֵן בב"מ שָׁם קמ"ל בְּזֶה דְּהָוֵי מוּם אַף שֶׁאֶפְשָׁר דְּתִתְרַפֵּא בִּמְהֵרָה, וְאַף דְּמַה שֶׁדָּחָה הַתִּפְאֶרֶת מְהַיֶּה חָבוּשׁ בב"א, י"ל קָצָת דְּבָאֱמֶת יֵשׁ לַחְקוֹר בְּאֵיזֶה בֵּית הָאָסוּרִין יֵן מַיְירֵי אִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל אוֹ שֶׁל עַכּוּ"ם וּכְדִמְחַלֵּק בִּפְסָחִים פ"ח מ"ו פיי"ש בַּשֵּׁ"ס, וא"כ י"ל דה"נ מַיְירֵי בב"א שֶׁל עכו"מ דאע"פ שֶׁהִבְטִיחוּהוּ שָׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ, וא"כ א"א לְהַמְתִּין, אֲבָל בב"א שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֶפְשָׁר דְּאֵין ה"נ דְּאֵין מְקַנְּאִין לְפִי סְבָרַת הַתַּפָּא' אֲבָל לפמש"כ א"ש וְלָא שְׁנָא וב"כ וב"כ מְקַנְּאִין, וּבְסִפְרִי פ' נָשׂא לָא תָּנֵי אֶלָּא אֵשֶׁת חֵרֵשׁ וְאֵשֶׁת שַׁעֲמוּם עיי"ש: שָׁם בְּמַאי קָמַפַּלְגִי רַבָּנַן סְבָרִי בָּעֵינַן וְקִנְּאָה וְהֶבְיא ור"י סָבַר לָא בָּעֵינַן וְקִנְּאָה וְהֶבְיא ע"כ יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן אִי אָמְרִינַן דְּטַעְמָא דב"ד מְקַנְּאִין לָהּ הוּא מִטַּעַם שְׁלִיחוּת וְכִפְשָׁטָ' דְּבְרֵי רַשְׁ"י לְעֵיל כ"ה ע"א, וא"כ מַדּוּעַ לֹא יִקָּרֵא זֶה וְקִנְּאָה וְהֶבְיא, וְכִי אִם יְקַנֵּא לָהּ ע"י שָׁלִיחַ לֹא יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ, מה"ט הָא כֵּיוָן ששא"כ כְּמוֹתוֹ מַקְרֵי כְּמוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ עָשָׂה זֶה, וְעַיֵּין בְּמַה שֶׁהֶאֱרַכְתִּי הַרְבֵּה בְּזֶה לְעֵיל דַּף כ"ה בְּדִבְרֵי הנו"ב זַ"ל, אֲבָל עכ"פ גַּבֵּי ב"ד רִיבְּתָה תּוֹרָה דְּמַהֲנֵי שְׁלִיחוּתָם, וא"כ מַדּוּעַ לֹא יִקָּרֵא עַל זֶה וְקִנְּאָה וְהֶבְיא ?, וּכְמוֹ שֶׁכָּל פְּעָלָךְ' שע"י שָׁלִיחַ מִתְיַחֵס אֵלָיו כַּיָּדוּעַ בִּלְשׁוֹן תּוֹרָה וּבִלְשׁוֹן בנ"א, וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' גִּיטִּין (מ"ז ע"ב) ד"ה בְּצָרָן וכו' אֲבָל הַבְּעָלִים קוֹרִין דְּיכוֹלִים לוֹמַר הֲנָה הֲבֵאתִי דִּשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ וכו' אַפ"ה אֵינִי קוֹרֵא דְּבָעֵינַן לְקוּחָה וְכָל הֲבָאָה בְּאֶחָד וכו' יעו"ש הֵיטֵב וּבְתוֹסָ' בב"ת שָׁם פ"א ע"א, ולפ"ז

צָרִיךְ לוֹמַר דְּאַף לְדַעַת הָאַחֲרוֹנִים דִּמְהַנֵּי קִנְיָנֵי ע"י שְׁלִיחַ, עֲדַיִן אֵין מִזֶּה תּוֹעֶלֶת לְעִנְיַן הַשְׁקָאָה, דַּהָלֹא בָּעֵינַן וְקִנְיָא וְהֵבִיא בְּאֶחָד וְלֹא שַׁיְיכִי' הַקִּנְיוּי' ע"י אַחֵר וַאֲפִילּוּ ע"י שְׁלִיחַ ויל"ע, ועפ"ז יֵשׁ לְדָחוֹק קְצָת גַּם כָּאן בִּשְׁמַעְתִּין ודו"ק, גַּם יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן הַחֲקִירָה שֶׁחָקְרוּ אִם הַשְׁלִיחוּת חָל רַק עַל הַפְּעֻלָּה כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הַמְשַׁלֵּחַ, אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה מַמָּשׁ כְּגוּפוֹ שֶׁל הַמְשַׁלֵּחַ וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּחִידּוּשׁוֹ לב"מ צ"ו וְעַיֵּין אַבְנֵי מִילּוּאִים סי' ל"ה בְּשֵׁם הָרִיבָ"שׁ סי' פ"ג בְּעִנְיָן זֶה דו"ק שָׁם, וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָזֶה פְּלִיגִי רַבָּנָן ור"י דְּרַבָּנָן ס"ל דְּבָעֵינַן וְקִנְיָא וְהֵבִיא וְהִתְיַחֲסוּת הַשְׁלִיחוּת הוּא רַק כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַמְשַׁלֵּחַ, אֲבָל לֹא בְּגוּף אֶחָד וּלְכָךְ לָא מְהַנֵּי, ור"י ס"ל דְּלָא בָּעֵינַן וְקִנְיָא וכו' וּמְשׁוּם דְּלָא בָּעֵינַן בְּגוּף אֶחָד אֶלָּא דִּפְעֻלָּתוֹ ג"כ מְהַנֵּי ודו"ק, אוֹ שס"ל דְּבֶאֱמֶת הָוֵי כְּאִילּוּ גּוּף הַמְשַׁלֵּחַ עָשָׂה זֶה וְשַׁפִּיר יָכוֹל לְהַשְׁקוֹתָהּ אַחַ"כ, וּבָזֶה יִתְיַישֵׁב קְצָת לְשׁוֹן פה"מ לְרַמְבַּ"ם הַתָּמוּהַ מְאֹד שֶׁכָּתַב דְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כָּל מִי שֶׁיְּקַנֶּא יַשְׁקֶנָּה לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְקִנְיָא וְהֵבִיא עיי"ש וְרָאִיתִי בַּשַּׁ"ס וְוִילְנָא שֶׁהִגִּיהוּ קְצָת וַעֲדַיִן אֵינִי מוּבָן כְּלָל וּמָה הוֹעִילוּ בְּתִקּוּנָם וְהַגָּהָתָם: ולפמש"כ י"ל כַּוָּנָתוֹ דר"י אוֹמֵר כָּל מִי שֶׁיְּקַנֶּא – פֵּירֵשׁ אַף הַשְׁלִיחַ – ג"כ ,,יַשְׁקֶנָּה" הַבַּעַל לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְקִנְיָא וְהֵבִיא פֵּירֵשׁ וְקִנְיָא וְהֵבִיא מ"מ יהי' הַמְקַנֶּא מִי שֶׁיִּהְיֶה אַף ע"י הַשָּׁלִיחַ חָשׁוּב כְּאִילּוּ הוּא קִנְיָא וּפֵירֵשׁ בְּכַוָּנַת הגמ' שֶׁאָמְרוּ ר"י סָבַר לָא בָּעֵינַן וכו' הַיְינוּ דְּלָא בָּעֵינַן וְקִנְיָא וְהֵבִיא הַבַּעַל, אֶלָּא ע"י שָׁלִיחַ נָמֵי מְהַנֵּי וְקָרֵינַן בֵּיהּ וְקִנְיָא וְהֵבִיא ודו"ק וְיוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁעֲדַיִן הַדּוֹחַק מְפֻלָּשׁ בְּעַיִן אֶלָּא שֶׁטּוֹב קְצָת מִלֹּא כְּלוּם, וּפֶלֶא שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁוּ בּוֹ הַמְפָרְשִׁים וְעוֹד יֵשׁ לְהָעִיר דְּלִשִׁיטַת הנו"ב דְּהָוֵי מִילֵּי וּמִילֵּי לָא מִימַסְרָן לְשָׁלִיחַ א"כ לְשִׁיטַת המהרי"ט דְּמִילֵּי אֲפִילּוּ לְחַד שָׁלִיחַ לָא מָצֵי מְשַׁוֵּוי, א"כ הַאיךְ הב"ד נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים הֲלֹא הָוֵי מִילֵּי בְּעָלְמָא, וא"ל כמש"כ שָׁם דִּשְׁלִיחוּת ב"ד אַלִימֵי, אֲבָל שְׁלִיחוּת דִּידְהוּ לָא, וְאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר דהב"ד הֵם שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא וּכְמוֹ כֹּהֲנִים וּלְכָךְ מְהַנֵּי, וּבָזֶה א"ש נָמֵי לְעַיֵּין שְׁלִיחוּת לחו"ש דִּמְקַנְּאִין לְנָשׁוֹתֵיהֶן: עַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה כָּאן שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסָפְתָּא דר"י דְּקָאָמַר אַף לְהַשְׁקוֹתָהּ לָאו דַּוְקָא לְכִשֶׁיֵּצֵא בַּעֲלָהּ מִבֵּית הָאֲסוּרִים אֶלָּא גַּם אִם נִתְפַּקַּח הֶחָרֵשׁ יֵשׁ קָנָה עיי"ש וּכְבָר דִּבַּרְתִּי מִזֶּה לְעֵיל ב"ה שֶׁהֵבַאתִי בְּעִצְמִי הַתּוֹסָפְתָּא הַנַּ"ל, אַךְ מַה שֶּׁכָּתַב דְּשָׁמְעִינַן מִינֵּהּ אע"ג דְּבִשְׁעַת קו"ס לֹא הָיְתָה רְאוּיָ' לִשְׁתִיָּה אַפַּ"ה כִּי הָדַר חָזֵי כְּגוֹן שֶׁנִּתְפַּקַּח הַחֵרֵשׁ יַשְׁקֶנָּה וכו' יע"ש לענ"ד י"ל כֵּינָן דלר"י לְכַתְּחִלָּה רִבְּתָה הַתּוֹרָה דְּמְהַנֵּי קִנְיוּי הב"ד שֶׁהֵם בְּשְׁלִיחוּתָם שֶׁל הַבַּעַל לְהַשְׁקוֹתָהּ אַחַ"כ וא"כ בִּשְׁעַת הַקִּנְיוּי הָיָה עַל זֶה הָאוֹפָן שֶׁיַּשְׁקֶינָהּ אח"ז וגזה"כ הוּא דְּמְהַנֵּי, אֲבָל אִם הוּא בְּעַצְמוֹ יְקַנֵּא בְּוַדַּאי דְּלָא מְהַנֵּי בְּכָל אוֹפָן אִם א"ר לִשְׁתִיָּה בִּשְׁעַת הַקִּנְיוּי, ודו"ק, וּמִמֵּילָא אָתֵי שַׁפִּיר נָמֵי מֵהִי שֶׁהֵעִיר עַל הַתּוֹסָפְתָּא דְּתָנֵי נָמֵי הָתָם הַגִּדִּיל הַקָּטָן, דְּאִינִי מוּבָן דע"י קִנְיוּי שֶׁקִּנְיָא לָהּ ב"ד בְּקַטְנוּתוֹ וַדַּאי אֵינִי מַשְׁקֶה אוֹתָהּ בְּגַדְלוּתוֹ וּמְשׁוּם דְּאֵין אִישׁוּת לְקָטָן וצ"ע כְּבָר דִּבַּרְתִּי מִזֶּה לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה דַּף כ"ד, אָמְנָם עִיקַּר הַקִּנְיוּי שֶׁתְּהֵנֵּי עַל לְאַחַר גַּדְלוּתוֹ, בְּוַדַּאי מְהַנֵּי לפמש"כ לְעֵיל, וְכָעֵת מָצָאתִי בְּשוּ"ת הרי"מ חֵלֶק אהע"ז סי' כ"ו שֶׁמְּדַבֵּר בַּאֲרוּכָה בְּעִנְיָן דְּקִנְיוֹ קָטָן מְהַנֵּי וְעַל רְאִיַּית הַשּׁוֹאֵל מֵהַתּוֹסָפְתָּא שֶׁלְּפָנֵינוּ עיי"ש וְגַם כָּתַב שָׁם דִּכְשֵׁם שֶׁאִימְעִיט קָטָן מֵאִישׁ כֵּן אִימְעוּטוּ חו"ש שֶׁאֵינָם ב"ד, שְׁנִסְתַּפְּקִית בָּזֶה לְעֵיל בְּחִדּוּשַׁי וְאַף אִם הִיא נֶאֱסֶרֶת אֵינָהּ שׁוֹתָה עיי"ש גַּם כָּתַב די"ל דר"י דְּתוֹסְ' הַיְינוּ ריבר"י דְּנִדָּה דְּקָטָן מִן ט' וְעַד י"ג שֶׁהֵבִיא ב"ש כְּשֶׁעוֹדָן בּוֹ אַחַר י"ג הָוֵי גָּדוֹל לְמַפְרֵעַ, וְהַפֵּ' הַפְּשׁוּט (בַּתּוֹסָפְתָּא) בְּקָטָן הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ יעוש"ה, כֵּן אח"ז רָאִיתִי בְּעֵין יִצְחָק סי' ע"ט אוֹת נ"ה שֶׁהֵעִיר כהק"א הַנַּ"ל דְּלָמָּה

מַשְׁקֶה אוֹתָהּ הַבַּעַל אַחַ"כ דְּהָא בָּעֵינַן שֶׁתִּהְיֶ' רְאוּיָ' לִשְׁתִיָּה בְּעֵת הַקִּינּוּי, א"ו דְּזֶה לָא מִיקְרֵי א"ר לִשְׁתִיָּה דְּזֶה לָא הָוֵי מְחֻוַסַּר מַעֲשֶׂה דִּמְחֻוַסַּר הֲבָאָה לָא הָוֵי מְחֻוַסַּר מַעֲשֶׂה עיי"ש, וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ טַהֲרַת הַלָּשׁוֹן הַתּוֹסְפְתָּא דְּגַם עַל חֶרֶשׁ וְנִתְפַּקֵּחַ קָאָמַר ר"י דְּמַשְׁקִין אוֹתָהּ אַחַ"כ, וְלֹא הוֹעִיל בְּתֵירוּצֵי כְּלוּם, ועכצ"ל כמוש"כ, ועיי"ש עוֹד מַה שֶּׁהֵעִיר דְּהָאֵיךְ יְקַבְּלוּ עֵדוּת קו"ס בִּפְנֵי ח"ש וְקָטָן אוֹ קְטַנָּה הָא הָוֵי כְּשֶׁלֹּא בִּפְנֵיהֶם יעו"ש מש"כ, בְּשֵׁם הַבְּרִית אַבְרָהָם סי' צ"ד, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דב"ד בְּעַצְמָם רָאוּ כָּל זֶה הקו"ס וְכַדּוֹמֶה וְלָא בָּעֵינַן קַבָּלַת עֵדוּת וי"ל בָּזֶה כִּי אֵין בָּרוּר לִי עוֹד ד"ז: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה אִישׁ וכו' לֹא צָרִיךְ קְרָא וכו' לָאו מַמָּשׁ דְּאוֹרָיְיתָא וכו' אַגַּב אוֹרְחֵא קמ"ל דעוע"ד צְרִיכָה הַתְרָאָ' וכו' עכ"ל עַיֵּין לְעֵיל כ"ה ע"א דְּיֵשׁ לִדְחוֹת מִכָּאן דְּלֵית לַהּ אֵימְתָא דְּבַעַל עיי"ש, וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה כָּאן, ובמש"כ לְעֵיל בְּחִדּוּשֵׁי כ"פ בְּדַף י"ז וּבְשִׁיָרֵי מִנְחָה לְעֵינָן הֵיכִי שֶׁכָּתַב לָהּ הָוֵי מְדְּאוֹרַיְיתָא, וּמֵהַתּוֹסְ' גִּיטִּין (מ"ז ע"ב) שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם וְאֵין לְהַאֲרִיךְ עוֹד וּבְשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק סי' ע"ט בַּאֲרִיכוּת, וּמָצָאתִי בְּקֶרֶית סֵפֶר הל' אִישׁוּת שֶׁכָּתַב מְפֹרָשׁ הֵיכִי דְּכָתַב לָהּ הָוֵי מְדְּאוֹרַיְיתָא כִּשְׁאָר חוֹב בְּעָלְמָא עיי"ש וז"פ: וּלְעִנְיַן מש"כ לְעֵיל בְּעִנְיַן קָטָן בְּשֵׁם המ"ל גַּבֵּי קָטָן כֵּינָן שֶׁמַּקְפִּיד הַבַּעַל עי"ש הִנֵּה דִּיַּקְתִּי עַתָּה לָשׁוֹן הַזָּהָב שֶׁהוֹסִיף הָרַמָ"א עַל דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר בסי' קע"ח ס"ב שֶׁכָּתַב וְהָעִתִּיק הַמְחַבֵּר וְהוּא שֶׁיִּהְא גָּדוֹל, אֲבָל אִם אָמַר לָהּ אַל תִּסָּתְרִי עִם פִּלּוֹנִי וְהִגִּיהַּ הָרַמָ"א וְהוֹסִיף תֵּיבַת ,,וְהוּא" קָטָן וכו', וּמַאי הָיָה חָסֵר בְּשֶׁלְחַן הַמֶּלֶךְ וְהֶעָרוּךְ, אִם כָּתוּב אַל תִּסָּתְרִי עִם פִּלּוֹנִי קָטָן ע"כ יֵשׁ מִזֶּה לִלְמוֹד בְּכַוָּנַת בַּעַל הַמַּפָּה שֶׁעָלָה לְהַגִּיהַּ עַל הַשֶּׁלְחָן מִלַּת ,,וְהוּא" הַיְינוּ שֶׁאִם אָמַר לָהּ סְתָם אַל תִּסָּתְרִי עִם פִּלּוֹנִי, וְנִתְנַוְּדַע שֶׁהוּא קָטָן, אָז לָא הָוֵי קִינּוּי, אֲבָל אִם אָמַר לָהּ בְּהֶדְיָא אַל תִּסָּתְרִי עִם פִּלּוֹנִי קָטָן שֶׁמַּקְפִּיד מְפֹרָשׁ עָלָיו אֶפְשָׁר דְּהָוֵי קִינּוּי, ול"ד לַבְּהֵמָה דְּשָׁאנֵי וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה כַּמּוּבָן, וַהֲרֵי דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁיּוֹתֵר מב"ט הָוֵי קִינּוּי, וי"ל וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְעוֹרֵר עַל שִׁינּוּי הַלָּשׁוֹן אַדְּ בְּרַמְבַּ"ם שָׁם פ"א דִּין ו' כָּתַב כֵּן בזה"ל לֹא תִּסָּתְרִי (עם כצ"ל) אִישׁ פְּלוֹנִי ,,וְהָיָה" קָטָן פָּחוֹת מב"ט וכו' עיי"ש וכז"פ, עוֹד כָּתַב בק"א שָׁם וּלְכוֹלְהוּ שִׁיטָתִי בְּקָטָן יוֹתֵר מב"ט דִּלְרַמְבַּ"ם ז"ל שׁוֹתָה ע"י וּלְדַעַת הַתּוֹסְ' ז"ל נֶאֱסֶרֶת ע"י לְהַבַּעַל יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם נֶאֱסְרָה גַּם לוֹ לְהַבּוֹעֵל ואע"ג דְּקָטָן הוּא וְכַשּׁוֹגֵג דָּמֵי עכ"ל, וְעַיֵּין בפ"ת סי' (קע"ח ס"ק ל"ב) שֶׁהֵבִיא סָפֵק זֶה בְּשֵׁם רַב גָּדוֹל אֶחָד אִי אֲסוּרָה לוֹ כְּשֶׁיַּגְדִּיל מִשּׁוּם אֶחָד לַבּוֹעֵל עיי"ש כָּל צְדָדֵי הַסָּפֵק וְטַעֲמֵי הָאִיסּוּר וּפְשִׁיטָא לֵיהּ אַחַ"כ בנד"ז פָּשׁוּט דַּאֲסוּרָה וה"ה בְּזִנְּתָה עִם חו"ש וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת בֵּית יַעֲקֹב ס' ג', וּבְיַד הַמֶּלֶךְ פ"ד מהל' אי"ב בד"ה וְנָתַתִּי וכו' מְבָאֵר מִן הַסְּבָרָא דְּכֵינָן דְּנִתְפַּעֵל עכ"פ ע"י בִּיאַת הַקָּטָן עוֹנֶשׁ הָאִשָּׁה וְאִיסּוּרָהּ עַל בַּעְלָהּ, מִמֵּילָא נִתְפַּעֵל ע"י בִּיאָה זוֹ הָאִיסּוּר גַּם עַל הַקָּטָן הַבּוֹעֵל וְחָל עָלָיו כְּשֶׁיַּגְדִּיל עיי"ש שֶׁמַּאֲרִיךְ כְּדַרְכּוֹ וְעַיֵּין בֵּית הַלֵּוִי ח"ש סי' מ': בְּתוֹסְ' ד"ה רַב אַשִׁי וכו' תֵּימַהּ מַה לר"י מ"ש הָכָא דְּמַעֲט וכו' וְגַבֵּי עֲרָכִין דִּכְתִיב וְהֶעֱמִיד וְהֶעֱרִיךְ לָא מְמַעֵט אֶלָּא גּוֹסֵס וכו' עי"ש מַה שֶּׁתֵּרְצוּ וְאַף שֶׁעֲדַיִין יְקֻשֶׁה א"כ דְּלָא בָּעֵינַן הַעֲמָדָה מַמָּשׁ מַדּוּעַ מְמַעֵט גּוֹסֵס, יֵשׁ לְהַסְבִּיר דְּכֵינָן שֶׁיָּכוֹל לְהָעֲמִידִי ע"י אַחֵר כְּמוֹ חִיגֵּר וּבֶן חוֹרֵשׁ הָוֵי שַׁפִּיר בִּכְלַל הַעֲמָדָה, אֲבָל גּוֹסֵס דְּגַם ע"י אֲחֵרִים אִי אֶפְשָׁר וְגַם אֵין דֶּרֶךְ לְהַעֲמִידוֹ, ומשו"ה שַׁפִּיר מְמַעֲטִינַן גּוֹסֵס, וַעַיֵּין בְּפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה פ' בְּחֻקֹּתַי שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' אֵלּוּ עיי"ש: שָׁם ע"ב כְּשֵׁם שֶׁאִילֶּמֶת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה דִּכְתִיב וְאָמְרָה הָאִשָּׁה, וכו' בְּהַשְׁקָפָה הָרִאשׁוֹנָה מֻוְקָשָׁה לְכָל יוֹדֵעַ סֵפֶר וּמַחֲלוֹקֶת הַמְחַבְּרִים בְּעִנְיַן שְׁבִיעָה בִּכְתָב עַיֵּין שׁוּ"ת רעק"א ז"ל

סי' ל"א, דא"כ מָצִית אָמְרָה הַשְׁבוּעָה ע"י כְּתָב וְכֵן מַהתוֹסָ' ז"ל הָכָא שֶׁכָּתְבוּ דַּאֲפִי' לָמָ"ד לָא בָּעֵינַן קְרָא כְּדִכְתִיב מוֹדֶה דְּאִילֶּמֶת אֵינָהּ שׁוֹתָה מִשּׁוּם דְּלָא מָצִית לְקַבּוּלוֹ שְׁבוּעָה יע"ש וְהָא יְכוֹלָה לְקַבֵּל ע"י כְּתָב ושו"ר שֶׁכְּבָר טָרְחוּ בָּזֶה רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים בע"ז הַשָּׁב יַעֲקֹב והשבו"י וְהַתָּוּמִים (הוּבָא כָּאן בתו"ה) וְעַיַּיִן מנ"ח מ"ע שְׁסָ"ה שֶׁהֵעִיר בָּזֶה עַל הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל, מִיהוּ בְּאֶמֶת דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' טַעְמָא בָּעֵי ויל"ע בְּתָּוּמִים שָׁם, וְהָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּאַף אִי נֵימָא דִּכְתִיבָה כְּדִיבּוּר וּמְהַנֵּי עַל עַצְמָהּ הַשְׁבִּיעָה בִּכְתָב, מ"מ לָא הָוֵי קַבָּלַת הַשְׁבוּעָה ע"י דִּיבּוּר עפ"י דִּיבּוּרֵי שֶׁל כֹּהֵן, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁבַּעַת ע"י עַצְמָהּ וּבְסוֹטָה קיי"ל בְּסִפְרֵי פ' נָשׂא סי' נ"ט וּבְיַלְקוּט שָׁם דְּדָרְשִׁינַן מֵהַפָּסוּק וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן הַכֹּהֵן מַשְׁבִּיעָהּ וְאֵין נִשְׁבַּעַת מֵאֵילֶיהָ שֶׁהָיָה בַּדִּין וכו' ת"ל וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן הַכֹּהֵן מַשְׁבִּיעָהּ וְאֵינָהּ נִשְׁבַּעַת מֵאֵלֶיהָ עכ"ל הַסִּפְרִי וא"כ ני"ל לוֹמַר בכה"ג דְּכוֹתֶבֶת הָוֵי כְּמוֹ שֶׁקּוֹפֶצֶת וְנִשְׁבָּעָה וְלֹא סָלְקָא עִנְיָנָהּ עַל דִּיבּוּרוֹ שֶׁלַּכֹּהֵן דְּהָוֵי כְּמוֹ עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְלֹא מְהַנֵּי בכמ"ק שֶׁלֹּא מְהַנֵּי שְׁבוּעָה מִפִּי עַצְמוֹ וְיֵשׁ בָּזֶה כְּדֵי לְפַלְפֵּל בכמ"ק, וְעַיַּיִן רָ"ן רֵישׁ נְדָרִים אָכֵן עֲדַיִן ד"ז מְחֻסָּר תַּבְלִין וְטַעַם הָגוּן לְהַכְרִיעַ כָּכָה וּמַדּוּעַ לֹא נֹאמַר דִּכְתִיבָתָהּ תֶּהֱוֵי כִּתְשׁוּבָה עַל אֲמִירָתוֹ, אִי כְּתִיבָה כְּדִיבּוּר דָּמֵי, וּבְדֶרֶךְ אַגָּדֵיי יֵשׁ לְהַסְבִּיר קְצָת מִשּׁוּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ מוֹכִיחַ דע"י כְּתָב אֵינוֹ עוֹשֶׂה כ"כ הִתְפַּעֲלוּת עַל הַנֶּפֶשׁ הַכּוֹתֶבֶת בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ ע"י אֲמִירָה בְּפֶה, וא"כ הָכָא דְּבָעֵינַן שֶׁתִּפְעוּל עָלֶיהָ וְתִתְרַגֵּשׁ מִכָּל הָעִנְיָן הַזֶּה וע"י אֲמִירָתָהּ הִיא מִזְדַּזַּעַתּ יוֹתֵר מע"י כְּתִיבָה, וּלְכָךְ מָנְעָה הַתּוֹרָה בְּכָאן פְּעֻלַּת הַכְּתִיבָה, אַף שֶׁמְּהַנֵּי בכמ"ק, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּסִפְרֵי שָׁם וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהִיא שׁוֹמַעַת וכו' ר' יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר א"צ שֶׁהָרֵי כְּבָר נֶאֱמַר וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן אִם אֵינָהּ שׁוֹמַעַת כֵּיצַד אָמְרָה אָמֵן אָמֵן וכו' יע"ש שֶׁכָּל זֶה מוֹכִיחַ שֶׁבָּעֵינַן שֶׁתַּרְגִּישׁ וּתְעַיַּיִן הֵיטֵב בְּכָל הַתְּנוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְיֵשׁ לְהַסְבִּיר עוֹד וְקַצַּרְתִּי וְעַל הָרַמְבַּ"ם ז"ל יֵשׁ לְהַצְרִיךְ עִיּוּן מַדּוּעַ לֹא הֵבִיא הַסִּפְרִי הַנַּ"ל דְּלָא מְהַנֵּי אִם נִשְׁבַּעַת מֵאֵילֶיהָ וצ"ע, וּמֵהֵיכָא דַּחֲלִיצָה שֶׁהַזְכִּירוּ הַתּוֹסָ' ג"כ יֵשׁ לְעַיַּיִן דְּמַדּוּעַ בֶּאֱמֶת אִילֶּמֶת שֶׁחָלְצוּ פְּסוּלָה מִשּׁוּם דר"ז וכו', הָא הָוֵי רָאוּי לְבִילָה לִקְרוֹת ע"י כְּתָב, וְכֵיוָן שֶׁקְּרִיאָה לָא מְעַכְּבִי, דְּלְבָעֵינַן דַּוְקָא קְרִיאָה, וא"כ בְּנוֹדַאי יְהַנֵּי מַה שֶׁקּוֹרְאִין ע"י הַכְּתָב וְהָוֵי ג"כ רָאוּי לְבִילָה ודו"ק, וצ"ל כִּסְבָרַת ר"ת בַּתּוֹסָ' דְּהָא דְּמְהַנֵּי עֵדוּת בִּכְתָב וּכְתִיבָה כְּדִיבּוּר, זֶה גּוּפָא הוּא דַּוְקָא בְּמָקוֹם הָרָאוּי לְבִילָה וכדר"ז, אֲבָל בא"י לִקְרוֹת לָא מְהַנֵּי כְּתִיבָה כְּדִיבּוּר עיי"ש וה"נ כֵּן ודו"ק, וְכֵן מַשְׁמַע מהמנ"ח שָׁם מ"ע שְׁסָ"ה, וצ"ע עוֹד בד"ז אַיָּ"ה, אח"ז עִיַּינְתִּי בְּתָּוּמִים סי' צ"ו וְרָאִיתִי שֶׁבִּסְבָרָתִי הַקּוֹדֶמֶת כִּוַּנְתִּי מְעַט לְשִׁכְלוֹ הַגָּדוֹל ת"ל אַף מִשָּׁם סְתִירָה לִדְבָרַי עַיַּיִן שָׁם הֵיטֵב, אח"ז רָאִיתִי בְּשׁו"ת בְּרִית אַבְרָהָם חיור"ד סי' נ"ט שֶׁמְּדַבֵּר שָׁם הַרְבֵּה בְּעִנְיָן הַזֶּה דִּכְתִיבָה כְּדִיבּוּר בִּשְׁבוּעָה וּבְאוֹת ד' שָׁם כָּתַב דלפי"ז פָּשׁוּט דְּכָל הַסָּפֵק דִּשְׁבוּעָה בִּכְתָב מְהַנֵּי הַיְינוּ בְּפִיקֵּחַ דְּרָאוּי לְבִילָה וְלָא בְּאִילֵּם וְהֵן הֵן דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבָה שֶׁהוּבָא ב"י וְרַמָ"א אה"ע סי' צ"ו ס"ב בְּאַלְמָנָה שֶׁנִּשְׁתַּתְּקָה דְּהֶעֱלָה דְּאִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁבִּיעָהּ רַק בִּשְׁבוּעַת אַלְמָנָה דְּקִילָא סַגִּי בְּהַשְׁבָּעַת קוֹל אֵלָּה מִפִּי אֲחֵרִים וְאַף דא"א לַעֲנוֹת אָמֵן וְלֹא הֵעִיר כְּלוּם שֶׁיּוֹעִיל מִפִּי כָּתַב דְּבֶאֱמֶת וַדַּאי לָא מְהַנֵּי דְּלָא הָוֵי רָאוּי לְבִילָה יעש"ה וּמִזֶּה תֵּימַהּ עַל מַה שֶׁהֵבִיא השבו"י רְאָיָה מֵהָא דְּסוֹטָה דכ"ז דִּמְמַעֵט אִילֶּמֶת מִוּאֲמְרָה שֶׁאֵינָהּ שׁוֹתָה, תִּזַּל דא"י לְקַבּוּלָהּ שְׁבוּעָה, וע"כ דְּשִׁבוּעָה בַּכְּתָב מְהַנֵּי, וּלְפִי מש"כ כָּל הַסָּפֵק הוּא בַּמְדָבָּר וְלֹא בְּאִילֶּמֶת, וע"כ כמש"כ הַתּוֹסָ' שָׁם דְּבֶאֱמֶת עִיקַּר הַטַּעַם הָכִי הוּא כמו"ש הַתָּוּמִים וְעוֹד

נ"ל דְּאִי לָאו קְרָא כְּדִכְתִיב הו"א בֶּאֱמֶת דְּסַגִּי בִּשְׁמִיעַת קוֹל אֵלָה מִבְּלִי אֲמִירַת אָמֵן הֵיכִי דא"א כמש"כ הָרַשְׁבָּ"א גַּבֵּי שְׁבוּעַת אַלְמָנָה הַנָּ"ל וְלָכֵן יָלִיף מִקְרָא כְּדִכְתִיב דִּבְשְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְיתָא לָא מְהַנֵּי פ וֶה כמ"ש הָרַשְׁבָּ"א שָׁם דִּבְסוֹטָה דְּאִיכָּא שְׁמִיעַת קוֹל אֵלֶה ומ"מ בָּעֵי אֲמִירַת אָמֵן ודו"ק ועיי"ש וּבְסִי' ע"ב שָׁם: הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק אֲרוּסָה, לָא תִּתְנַשֵּׁי מִינָּן לָא בְּעָלְמָא הָדִין וְלֹא בְּעָלְמָא דַּאֲתָא: שְׁיָרֵי מִנְחָה מש"כ בְּדַף קי"ח ע"ב בְּעִנְיַן בא"י אִם פְּרִעְתִּיךְ אִם פָּטוּר בְּלֹא הו"ל לְמֵידַע יע"ש בְּעִסְקֵי אח"ז בְּעִנְיַן פְּרוֹזְבּוֹל נִזְכַּרְתִּי מִדִּבְרֵי הַשַּׁעַר הַמִּשְׁפָּט סִי' ס"ג וְרָאִיתִי שָׁם שֶׁכָּתַב בס"ק ט' בזה"ל וְיֵשׁ לְהָבִין דלפ"ז (לְפוּם שִׁיטַת הָרַאשׁוֹ' דְּאִם הַלְוָה מַכְחִישׁוֹ בְּבָרֵי אֵין הַמַּלְוֶה נֶאֱמָן לוֹמַר פְּרוֹזְבּוֹל הָיָה לִי וְאִבַּדְתִּי) למ"ל לְהַשַּׁ"ס לְטַעְמָא דַּחֲזָקָה לָא שְׁבִיק הֵיתֵרָא וַעֲבִיד אִיסּוּרָא.

וָתָ"ל כֵּיוָן שֶׁהַמַּלְוֶה טוֹעֵן בָּרֵי וְהַלְוֶה א"י ה"ל כא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ דְּחַיָּיב לְשַׁלֵּם כֵּיוָן שֶׁהַחוֹב וַודַּאי וְהַפָּרָעוֹן סָפֵק וְגַם מ"ט דְּמַאן דְּפָלִיג בַּשַּׁ"ס אַדִּין זֶה, וצ"ל כְּשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּהָא דקיי"ל א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ חַיָּיב הַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכִי דה"ל לְהַלְוֶה לְמֵידַע, אֲבָל הֵיכָא דְּלָא ה"ל לְמֵידַע פָּטוּר וְהָכָא לָא ה"ל לְהַלְוֶה לְמֵידַע, וְעוֹד י"ל דְּכָאן גָּרַע טְפֵי שֶׁרַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל דְּמַה שֶׁטָּעַן שֶׁאָבְדוּ טַעֲנָה גְּרוּעָה הִיא דְּכֵיוָן דְּהַפְּרוֹזְבּוֹל לְגַוְבָיְינָא קָאֵי מֵיזְהָיר זָהִיר בָּהּ כִּדְאִיתָא פ' הַמְקַבֵּל דַּף ק"י ובכה"ג אַף בא"י אִם פְּרַעְתִּיךְ פָּטוּר כֵּיוָן דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁהַמַּלְוֶה מְשַׁקֵּר כמ"ש בְּחִידּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א גִּיטִּין דע"ח גַּבֵּי הָכָא בִּשְׁנֵי כִּיתֵּי עֵדִים עָסְקִינַן, וּבְתוֹסְ' סוֹטָה דַּף כ"ה ע"ב ע"ש עכ"ל וְכַנָּוָתָן הָעֲמֻקָּה לְכָל מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר בְּדִבְרֵינוּ ת"ל, וְחִידּוּשׁ עַל בַּעַל נח"י שֶׁהֵבֵאתִי בִּפְנִים שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ בָּזֶה, וּבְעִיקַּר קֻוּשְׁיַת השעה"מ בְּזִכְרוֹנִי שֶׁכְּבָר נִשְׁאַלְתִּי בָּזֶה מֵחָכָם אֶחָד בק"ק ווּאֶלְקָאוְויסָק בִּימֵי בַּחֲרוּתוֹ תֵּרַצְתִּי בְּפִשְׁיטוּת דְּכָל טַעְמָא שא"י אִם פַּר עִתֵּךְ חַיָּיב מִשּׁוּם דְּמוֹקְמִינַן עַל חֶזְקַת חִיּוּב הַוַּודַּאי וא"כ ה"נ נַעֲמִידֵנוּ עַל חֶזְקַת פָּטוּר וְלֹא נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה הַפְּרוֹזְבּוֹל לְהוֹצִיא וז"פ, וְכָעֵת עִיַּנְתִּי בנח"י סִי' ס"ז וָרָאִיתִי שֶׁהֵבִיא קֻוּשְׁיָא זוֹ בְּשֵׁם השע"מ וְתֵירוּץ כַּנַ"ל דְּכָל הַטּוֹעֵן דָּבָר מְחֻזָּק עָלָיו לְהָבִיא רְאָיָה מִשּׁוּם דְּאוֹקֵי אַחֲזָקָה דְּלָא נַעֲשָׂה זֶה וז"פ את"ד וְכֵן הִרְגִּישׁ שָׁם לוֹמַר גַּבֵּי פְּרוֹזְבּוֹל דר"נ לְשִׁיטָתוֹ דְּסַגִּי בִּשְׁנֵי דַּיָּינִים לִפְרוֹזְבּוֹל ע"כ הָוֵי בְּיָדוֹ משא"כ אִי הָלָכָה כְּר"ש דְּבָעֵינַן תְּלָתָא א"כ לָא הָוֵי בְּיָדוֹ מִשּׁוּם מִי יֵימַר כַּמְבֹאָר בְּקִדּוּשִׁין וּבְתוֹסְ' סוֹטָה כ"ה ע"ב וכו' עיי"ש וְעַיֵּין בְּחִידּוּשַׁי שָׁם עַל הַתּוֹסְ' וְתַלְמוּד לְכָאן וְקַצָּרְתִּי, וּמִשּׁוּם שֶׁרָאִיתִי בַּפֶּה לְאַבְרֵכִי' מִתַּלְבְּשֵׁי' בְּטַלִּיתוֹ' שֶׁאֵינָהּ שֶׁלָּהֶם וּבְנוֹצוֹת זָרוֹת ע"כ הֵבֵאתִי הַכֹּל בְּשִׁמָּם לְמַעַן שֶׁיִּהְיֶ' ש"ד בְּקֶבֶר וַיַּמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדִי, וְכֵן רָאִיתִי אח"ז בְּאִמְרֵי בִינָה חו"מ דִּינֵי טו"נ סִי' ד' שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַתֻּמִים שֶׁהֵבֵאתִי וּמַדְּחָה דְּבָרָיו ע"ד שֶׁדָּרַכְתִּי בָּהּ ת"ל יעוש"ה וְכֵן מְתָרֵץ הַקֻּוּשְׁיָא הַנָּ"ל גַּבֵּיפְּרוֹזְבּוֹל דַּהֲוָה א"י אִם פְּרַעְתִּיךְ כְּתֵירוּץ הנח"י הַנָּ"ל דְּשִׁמְיטָה הָוֵי כְּנוַודַּאי פֵּרָעוֹן וְרַק אִם עָשָׂה פְּרוֹזְבּוֹל אֵינוֹ מְשַׁמֵּט וְעָלָיו לְבָרֵר וְכֵן הֵבִיא שָׁם דִּבְרֵי הב"מ וּמַדְּחָה דְּבָרָיו, וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵבִיא דִּבְרֵי השע"מ הַנָּ"ל, וְקַצָּרְתִּי, ועיי"ש בסי' ו' שֶׁחָקַר בא"י אִם נִתְחַיְּבְתִּי הֵיכִי דְּמִסַּיְּעַ לְהַתּוֹבֵעַ רֻבָּא אוֹ חֲזָקָה נִימָא ג"כ בָּרֵי עָדִיף, יעו"ש, והו"ל לְמֵידַע מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דִּילַן שֶׁהִקְשׁוּ דַּוְקָא לר"ה משא"כ לְאִידָךְ מ"ד נִיחָא לְהוּ, וְאַף דִּלְפִי הס"ד שֶׁלָּהֶם יֵשׁ לָהּ חֶזְקַת כַּשְׁרוּת וי"ל וכפמש"כ שָׁם ודו"ק, כֵּן רָאִיתִי בְּשׁוּ"ת צ"ל הַחֹדֶשׁ סִי' כ"ז שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הב"מ וְתֻמִּים הַנָּ"ל, וְכֵן עַיֵּין בְּשׁוּ"ת בֵּית הַלֵּוִי ח"ב בְּעִנְיַן הַזֶּה בסי' מ' וְקַצָּרְתִּי וְלֹא הִזְכִּיר ג"כ דִּבְרֵי הב"מ: ומש"כ עַל הַתּוֹסְ' הַנָּ"ל בְּהָא שֶׁכָּתְבוּ דְּנַעֲמִידֶנָּה עַל חֶזְקַת כַּשְׁרוּת עי"ש, וְעַיֵּין תוס' כְּתֻבּוֹת דכ"ב בְּתוֹסְ'

ד"ה תְּרֵי וּתְרֵי וכו' שֶׁכָּתְבוּ דְּאִית לָן לְמֵימַר אוֹקֵי גַּבְרָא אַחֲזָקַת כַּשְׁרוּת וּמוֹצִיאִין מָמוֹן בְּעֵדוּתוֹ יע"ש א"כ ס"ל דְּחֲזָקַת כַּשְׁרוּת עֲדִיפָא מֵחֲזָקַת מָמוֹן, אַדְּ שִׁיטַת הָרָ"ן שָׁם וּבַשָּׁ"דְּ חו"מ סי' מ"ו ס"ק ס"ו דְּחֲזָקַת מָמוֹן עֲדִיפָא מֵחֲזָקַת כַּשְׁרוּת יעו"ש וְעַיֵּין בקוה"ס לַאֲחִי הקצה"ח זַ"ל: מש"כ בְּדַף קכ"ג וְרָמַזְתִּי בְּקִצָּרָה לְעַיֵּין בַּכְּלָבּוֹ הל' מְגִילָּה הִנֵּה זַ"ל אֲבָל כֹּהֲנִים לוי' וַעֲבָדִים מְשֻׁחְרָרִין חֲלָלִים נְתִינִים וּמַמְזֵרִים סְרִיס אָדָם ס"ח פָּצוּעַ רכא וכ"ש כָּל אֵלּוּ מוֹצִיאִין אֲחֵרִים עכ"ל וְהוּא מִן הַתּוֹסָפְתָּא פ"ב דְּמְגִילָּה הל' ד' עיי"ש וְאֶפְשָׁר דהו"א דְּפְסוּלֵי קָהָל לֹא הָיוּ בִּכְלַל הַגְּזֵרָה קמ"ל דְּהָיוּ בִּכְלַל הַגְּזֵרָה וְחַיָּבִין כְּכָל יִשְׂרָאֵל, וְעַיֵּין עֶרֶכִין ג' ע"א וּבַתּוֹסָ' ד"ה לַאֲתוּיֵי וכו' וְתָבִין: מש"כ הַחִילּוּק בֵּין מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ, לְאֵילָנוֹת וּזְקֵנָה שֶׁהִקְשָׁה בָּזֶה הַתּוֹסָ' יו"ט עיי"ש מָצָאתִי קְצָת מִזֶּה בְּסֵפֶר נַחַל יִצְחָק חו"מ סי' ע"ג בְּשֵׁם סִפְרוֹ בְּאֵר יִצְחָק סי' א' חאהע"ז יע"ש ובנח"י שָׁם מַה שֶּׁהוֹסִיף בָּזֶה, וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי: מש"כ לְעִנְיַן מְחִיקַת שֵׁם שָׁלוֹם ע"ד תְּשׁוּבַת נִטְעֵי נַעֲמָנִים מָצָאתִי שְׁאֵלָה זוֹ גַּם בְּסֵפֶר רָאשֵׁי בְּשָׂמִים סי' נ' וְדָן שָׁם כֵּיצַד לְתַקֵּן וְאִם מֻוָּתָּר לִמְחֹק שָׁם זֶה וּמַסִּיק דְּגַם הַתּוֹסָ' סוֹטָה לֹא כִּוְּונוּ לַעֲשׂוֹת תֵּיבַת שָׁלוֹם שבכ"מ קוֹדֶשׁ לְגַמְרֵי כִּי אִם בְּמָקוֹם דְּקָאֵי בֶּאֱמֶת עַל שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה כְּמוֹ בְּגִדְעוֹן וכו' וע"ש וּפָשׁוּט שֶׁמֻּוָּתָּר לְתַקֵּן וְלִגְרוֹר קְצָת הָיָו שֶׁבְּמִלַּת שָׁלוֹם לַעֲשׂוֹתוֹ קָטוּעַ עכ"ל וְכַנָּוָנָתִי ב"ה לְדִינָא וְיֵתֶר מִזֶּה כָּתַבְתִּי ב"ה, מש"כ לְהָשִׁיב עַל הַבְּאֵר יִצְחָק מֵעִנְיַן זְכִיָּה וכו' עַל הָרְאִיָּה מִסּוֹטָה, מָצָאתִי ג"כ שָׁם בְּרָאשֵׁי בְּשָׂמִים סִימָן מחאור"ח שֶׁהֵעִיר בְּכִעְיִן זֶה שֶׁכָּתַבְתִּי ובס' ט"ז שָׁם: מש"כ בְּשֵׁם המהרי"ט סי' ט"ז יְעַיֵּין בַּחֲתַם סוֹפֵר חאהע"ז יע"ש, ח"ר סי' קמ"ח עיי"ש– מש"כ בְּדַף כ"ה וְהֵבֵאתִי דִּבְרֵי הב"ש בְּכַנָּוָנַת רַשׁ"י זַ"ל וְדִבְרֵי הגרעק"א זַ"ל, וְעַיֵּין נָמֵי מש"כ חֲתָנוֹ בח"ס סי' הַנָּ"ל: מש"כ בְּדַף בְּעִנְיַן קלבדר"מ בִּכְתֻבָּה וְכַדּוֹמֶה עי"ש וּבְדַף רָאִיתִי עַכְשָׁיו גַּם בְּמַחֲנֵה לְוִי למס' מַכּוֹת שֶׁהִקְשָׁה כה"ג גַּבֵּי אוֹנֵס שֶׁגֵּירֵשׁ אִם כֹּהֵן הוּא לוֹקֶה וכו' וְהָא צָרִיךְ לְשַׁלֵּם מָמוֹן הַכְּתֻבָּה כְּשֶׁמְּגָרְשָׁהּ וְאֵין לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם, יע"ש וְכֵן הִקְשֵׁיתִי בְּהָא דב"מ דַּף צ"ו ע"א שְׁאָלָהּ לְרַבָּעָהּ מַהוּ וְעַיֵּין שָׁם פרש"י וּפֵירֵשׁ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְהָא הֵיכִי מִתְחַיֵּיב בִּשְׁאֵלָה הָא קלבדר"מ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בְּסִקִילָה וצ"ל דַּעֲדַיִין לֹא רַבְּעָהּ אֶלָּא בִּשְׁאֵלָה בִּלְבַד וצ"ע: מש"כ בְּשֵׁם הַבְּאֵר יִצְחָק לְעִנְיַן חֲצִי דָּבָר בַּדָּבָר שֶׁלָּא בָּעֵי עֵדוּת רַק ע"א נֶאֱמָן אָז לָא אֶיְפְּסוֹל כְּלָל דִּין דח"ד, כֵּן הִסְכִּימוּ נָמֵי הָאַחֲרוֹנִים לְעִנְיַן עֵדוּת עִגּוּנָא דְּאִיתְתָּא דְּאַף כּוּתִי וְאִשָּׁה נֶאֱמָנִים דִּמְהַנֵּי אַף חֲצִי דָּבָר, וְכֵן הֵבִיאוּ בְּשֵׁם הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב סִימָן י"ז ס"ק ו' וְהֵבִיא רְאָיָה מִיְּבָמוֹת קכ"א בְּהַאי גַּבְרָא דְּטָבַע בְּדִיגְלַת וכו' יעוש"ה וּקְדָמוֹ בָּזֶה הכנה"ג שָׁם הַגָּהוֹת ב"י אוֹת רע"א ע"ש בְּשֵׁם גְּדוֹלֵי חַכְמֵי הַסְּפָרְדִּים (וְרָאָה בְּשוּ"ת ח"ס ח"ר סי' ס"ה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם המבי"ט ח"ב סי' מ"ט דח"ד לָא מְהַנֵּי אַף בְּעֵדוּת אִשָּׁה עי"ש וצ"ע) וּבָזֶה דִּבַּרְתִּי בָּמָה שֶׁמָּצָאתִי כָּעֵת מַקְשִׁים בְּשֵׁם הַגָּאוֹן הֶחָרִיף רַבִּינוּ מְשֻׁלָּם מִפְרוּשַׁבְּרָג זַ"ל עַל מַה שֶּׁתֵּירְצוּ הַתּוֹסָ' בְּגִיטִּין ל"ג דְּיָכוֹל לְשַׁלּוֹחַ לָהּ גֵּט וִיבַטְּלֵנּוּ ? מִשּׁוּם דִּלְתַקָּנָה אָמְרִינַן כֵּן וְלֹא לְתַקָּלָה עיי"ש דמ"מ הֲרֵי לָא קָטְלִינַן לָהּ דח"ד הוּא דְּעֵידֵי קִדּוּשִׁין צְרִיכִין ג"כ לְעֵידֵי בִּיאָה דְּאִי לֹא עֵידֵי בִּיאָה לָא הָוֵי אָמְרִינַן דְּלִיתָא לְתַקָּנְתָּא זוֹ אֶלָּא דְּהָוֵי אָמְרִינַן אַפְקְעִינְהוּ וְכִיוָן דְּעֵדִים צְרִיכִים זל"ז שׁוּב אֵינָהּ נֶהֱרֶגֶת דהו"ל ח"ד עכת"ד, ולפמש"כ י"ל קְצָת ודו"ק ובלא"ה חִידּוּדָהּ קוֹדֵם לְלִיבּוּנָהּ ואכמ"ל בָּזֶה, וּבְפֶרֶט לְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דב"ק שָׁם ד"ה דְּאַף ע"ג וכו' ודו"ק: מש"כ בְּדַף נ"ה בְּעִנְיַן עֲשִׂיתוֹ לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה בע"מ ובפרש"י בַּחוֹמֶשׁ וּבָרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה, עיי"ש בְּאוֹרֶךְ, מָצָאתִי כָּעֵת בַּחֲתַם סוֹפֵר

חאור"ח סי' י"ב ד"ה וְאַגַּב וכו' שֶׁדִּיבֵּר מִזֶּה בא"א בְּרִמְזֵי חֲרִיפוּת וּבְקִיאוּת כְּדַרְכּוֹ בַּקּוֹדֶשׁ ושידמ"נ וְאַף מש"כ שָׁם דְּהַיְינוּ נָמֵי פְּלִפּוּלוֹ שֶׁל רשב"ר רַבִּי עִם ר"ח (מְגִילָּה כ"ד ע"ב) אִלְמָלֵא לֵוִי אַתָּה פָּסוּל אַתָּה מִן הֶדּוֹכוֹן ר"ל וְאֵינְךָ רָאוּי לְיַרֵּשׁ הַנְּשִׂיאוּת וְהֵשִׁיב לוֹ רַבִּי דְּלֵימָא לֵיהּ כְּשֶׁאַתָּה מַגִּיעַ לֵוַחֲכִיתִי לֵהּ' וכו' כְּלוֹמַר שֶׁהוּא אֵינוֹ רָאוּי לְהוֹרָאָה וְלִסְמִיכָה כְּלָל כִּבְסַנְהֶדְרִין ה' ע"ב ובפרש"י שָׁם ד"ה נוֹטֵל רְשׁוּת מֵרַבּוֹ וכו' עיי"ש, וצע"ק דְּאַף דְּכָתַב שָׁם דְּלָא יֵיפָּסֵל דַּיָּין בְּקוֹל דְּדִיּוֹ שֶׁיִּהְיֶ' כְּרַבּוֹ מרע"ה וכו', מ"מ ר"ח אֵינוֹ רָאוּי לְהוֹרָאָה וְלִסְמִיכָה לְפִי דִּבְרֵי הח"ס, וא"כ מַאי פָּרִיךְ בִּכְתֻבוֹ' שָׁם (ק"ג ע"ב) וְהָא הֲוָה רַבִּי חִיָּיא נָח נַפְשֵׁיהּ וכו' וּלְבַסּוֹף מְשַׁנֵּי מִשּׁוּם דְּרַבִּי חִיָּיא עָסוּק בְּמִצְוֹת הֲוָה וְרַבִּי סָבַר לָא אֲפַגְּרֵיהּ יע"ש וְהָא א"כ א"ר כָּלָל מֵחֲמַת כֹּובֶד לְשׁוֹנוֹ וּבָעֵינַן שֶׁיִּהְיֶא לְשׁוֹנוֹ פָּתוּחַ וְלֹא יִטְעוּ הַשּׁוֹמְעִין אֶת דְּבָרָיו כפירש"י בְּסַנְהֶדְרִין הַנַּ"ל וא"כ א"ר לְהוֹרָאָה וְלִסְמִיכָה לִהְיוֹת רֹאשׁ יְשִׁיבָה לְהוֹרוֹתלַתַּלְמִידִים וצע"ק–.

במש"כ בְּעִנְיַן דא"ע מח"ח בַּחֲדָא מִצְוָה דְּאוֹרָיְיתָא וַחֲדָא דְּרַבָּנָן אִי יֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם ח"ח, יע"ש בְּשֵׁם הַקְּהִלַּת יַעֲקֹב והאד"ר והש"ת יע"ש שֶׁאֵין בְּיָדֵי כָּעֵת הַסְּפָרִים הַנַּ"ל אַף מָצָאתִי עַכְשָׁיו בחת"ס חאור"ח סי' כ"א בְּתִשׁוּבָה לְחוֹתְנוֹ הגרעק"א זצ"ל שֶׁהֵשִׁיב לוֹ מש"כ מו"ח הג' דְּבַחַד דְּאוֹרָיְיתָא וְחַד דְּרַבָּנָן מוֹדָה רַמְבַּ"ם כ"כ כָּךְ בחי' וְז"ל אִם לֹא נֹאמַר דְּרַמְבַּ"ם לֹא בָּא אֶלָּא לְאַפּוֹקֵי ב' מָצִית דְּרַבָּנָן כְּגוֹן כּוֹסוֹת שֶׁל חֻפָּה דְּמַיְיתֵי מ"ע אֲבָל חַד דְּאוֹרָיְיתָא וְחַד דְּרַבָּנָן לֹא וְאֵין בְּזֶה טַעַם וְאוּלַי י"ל דְּרַמְבַּ"ם לְטַעְמֵי' דס"ל דְּכָל אִיסּוּר דְּרַבָּנָן דְּאוֹרָיְיתָא נִינְהוּ וה"ה מַצּוֹתֵיהֶם וּמַה שֶּׁמְּקִילִים בִּדְרַבָּנָן י"ל כָּךְ הִתְנוּ וכו' וא"כ י"ל בִּתְרֵי דְּרַבָּנָן הִתְנוּ כֵּן שֶׁאֵין קַפִּידָא שֶׁיִּהְיֶ' עָלָיו לְמַשָּׂא משא"כ כְּשֶׁאֶחָד מִינַּיְהוּ דְּאוֹרָיְיתָא כֵּיוָן שֶׁהָאֱמֶת הוּא דְּמִצְוָה דְּרַבָּנָן נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא וה"ל תְּרֵי דְּאוֹרָיְיתָא אֵין כֹּחַ בְּיָדָם לְהַתְנוֹת עַל אוֹתָהּ מִצְוָה שֶׁיִּהְיֶ' דְּאוֹרָיְיתָא שֶׁיַּעֲשׂוּ עִמָּהּ מִצְוָה אַחֶרֶת שֶׁהֲרֵי הִיא ג"כ דְּאוֹרָיְיתָא, אַף לֹא יָדַעְתִּי מנ"ל לָרַמְבַּ"ם הַךְ תַּנָּאֵי בְּעִנְיָן חֲבִילוֹת עכת"ד ועי' שָׁם מש"כ עַל הָרַמְבַּ"ם דפכ"ט דְּשַׁבָּת בסי' ע"ה חאור"ח שָׁם, וְיֵשׁ לְהָעִיר עוֹד בָּזֶה עפ"י מַה שֶּׁרָאִיתִי בס' יה"ר שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם אַחֲרוֹנֵי הַזְּמַן, דְּלָמָּ"ד מצ"כ אָז אֵין מח"ח מִדְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל לָמָּ"ד מִצּוֹת אצ"כ ל"צ שֶׁיִּהְיֶ' לִבּוֹ פָּנוּי לַמִּצְוָה וְנִשְׁאַר רַק הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאֶה כְּמַשָּׂא ל"ה רַק מִדְּרַבָּנָן עכ"ל ולפ"ז בְּמִצּוֹת דְּרַבָּנָן שְׁאֵין צָרִיךְ כַּוָּנָה ל"ש רַק הַטַּעַם דְּמַשָּׂא וְהָוֵי דְּרַבָּנָן, וא"כ בְּעוֹשֶׂה שְׁנֵי מִצּוֹת אֶחָד דְּאוֹרָיְיתָא וְאֶחָד דְּרַבָּנָן, דִּלְמִצְוָה דְּאוֹרָיְיתָא שֶׁצָּרִיךְ כַּוָּנָה מ"מ כֵּיוָן שֶׁל הַמִּצְוָה דְּרַבָּנָן אֵין צָרִיךְ כַּוָּנָה אֵין לִבּוֹ פָּנוּי רַק לְדְאוֹרָיְיתָא וּבָזֶה לֹא שַׁיָּיךְ שׁוּב הַטַּעַם דא"ע מח"ח, כֵּיוָן שֶׁלְּהַמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה אֵין צָרִיךְ פָּנוּי הַלֵּב וְאֶפְשָׁר נָמֵי כֵּיוָן שֶׁאֵין צָרִיךְ כַּוָּנַת הַלֵּב לֹא שַׁיָּיךְ נָמֵי עָלָיו מַשָּׂא אַף זֶה אֵינִי בָּרוּר, אֲבָל עכ"פ י"ל כַּנַ"ל, וְקַצַּרְתִּי, אַף בָּזֶה גּוּפָא אִי מצ"כ הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן כְּבָר הֶאֱרִיכוּ בְּזֶה הפמג"ד וְהַגַּלְיָא מַסֶּכֶת וּבְהַגָּהוֹת מהר"מ אַוּוֹרְבָאךְ לט"א חֲגִיגָה, וַאֲנִי מָצָאתִי להמבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר פ"ב מִשּׁוּם שֶׁכָּתַב ,,וְנִרְאֶה דְּכַוָּנַת שׁוֹמֵעַ וּמַשְׁמִיעַ דְּבָעֵינַן לָמָּ"ד מצ"כ הַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן' מַשְׁמַע דְּבָעָלְמָא לְדִידֵיהּ הָוֵי מצ"כ מִדְּאוֹרַיְיתָא לְמַאן דְּאָמַר ואכ"מ בע"ז, רָאִיתִי בַּתּוֹסֶפְתָּא סֵוָכָּה פ"ב הֲלָכָה י"ב כְּךָ הָיוּ אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם נוֹהֲגִין וכו' נִכְנָס לְבַקֵּר חוֹלִים וכו' לוּלָבוֹ בְּיָדוֹ וכו', וְכָתַב בח"ד שָׁם דְּהָא קמ"ל דאע"ג דְּהָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה מ"מ הֵיכִי דְּאֶפְשָׁר לְמֶעְבַּד תַּרְתֵּי ש"ד וְלָא אָמְרִינַן שֶׁיִּהֵא בְּכְלָל א"ע מח"ח דְּהַהִיא לְעִנְיַן בְּרָכוֹת אִיתְּמַר עכ"ל וּדְבָרָיו כְּמוֹ שֶׁהֵם אֵינִי מוּבָן, ויל"ע בְּפָנִים סִפְרוֹ הָאָרוֹךְ וּפָשׁוּט

דְּמִשּׁוּם חֲבִיבוּת מִצְוָה הָיוּ עוֹשִׂין כָּךְ, כֵּן מָצָאתִי בְּקוּרַיִת סֵפֶר לְמַהֲרַ"ן המבי"ט זַ"ל בְּהוֹסָפוֹת שֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר שֶׁנִּדְפַּס בִּשְׁנַת שי"א בְּוִינִיצִיאָה בפי"א מהל' טו"צ אַחֵר וְאֵין מְטַהֲרִין ב' מְצוֹרָעִין כְּאַחַת הגִּיהַ וב"פ ע"פ גַּבֵּי אֵין אוֹמְרִים שְׁתֵּי קְדֵרוֹשׁוֹת עַל כּוֹס אֶחָד אָמְרִינַן שא"ע מח"ח וְאֶפְשָׁר דְּגַבֵּי מִצּוֹת הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא וְיָלְפִינַן לָהּ הָכָא מִפְּשָׁטֵי' דִּקְרָא דִּכְתִיב בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ דְּמַשְׁמַע טַהֲרָה דְּכָל חַד לְחוּדֵי' עכ"ל וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי תוס' סוֹטָה ד"ח: בְּיַלְקוּט נִשָּׂא רָאִיתִי שֶׁמֵּבִיא בְּשֵׁם סִפְרֵי זוּטָא וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן אֵין מַשְׁבִּיעִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת וְלֹא עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת וְלֹא הוֹרְגִין ב' אֲנָשִׁים כְּאַחַת, וְלֹא מַחֲלִיטִין שְׁנַיִם כְּאַחַת עכ"ל, – כֵּן אָתֵי עַכְשָׁיו לִידֵי שוּ"ת מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זצ"ל בִּכְתָבִים סי' י"ח שֶׁמְּפַלְפֵּל בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דפכ"ט מהל' שַׁבָּת וּבָאוֹת ה' שָׁם כָּתַב דְּיִתָּכֵן דְּעִיקַּר הַקְּפִידָא שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּכַוָּנָה לְשֵׁם מִצְוָה וְכֵיוָן דקיי"ל במ"א סי' ס' דד"ס א"צ כַּוָּנָה ע"כ לָא חָיְישִׁינַן לְהוּ לַחֲבִילוֹת מִצְוָה ולפ"ז בְּאַחַת מֵהֶן ד"ת חָיְישִׁינַן שׁוּב לְעַרְבוּבָא דְּיָדָהּ, אֲבָל כַּמָּה תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר חֲדָא דלר"מ דְּאוֹסֵר בִּשְׁנֵי כֹּהֲנִים עַיֵּין מ"א סוס"י קמ"ז ע"כ לֹא זֶה הַמַּעַם דְּלָא שָׁמַעְנוּ דב"ד מַעֲמִידִי הַכֹּהֲנִים יִצְטָרְכוּ לְכַוָּן לְשֵׁם מִצְוָה דְּכָךְ צ"ל לְשִׁיטָתוֹ דְּעַל הב"ד הַמְצַוִּין לְהַשְׁקוֹת ב' סוֹטוֹת הֵם עוֹשִׂין מ"ח וְעוֹד דא"כ נִצְטָרֵךְ לוֹמַר דְּלָמֶ"ד מאצ"כ עוֹשִׂין מח"ח וְזוֹ לֹא שָׁמַעְנוּ וכו' יעוש"ה בְּאוֹרֶךְ: וּבְהָא דְּתָנֵינַן בַּמְּכִילְתָּא דְּמִשְׁפָּטִים בְּפָסוּק אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ דְּאָסוּר לְיַיעֵד שְׁתַּיִם כְּאַחַת עיי"ש י"ל דְּהוּא מַטַּעַם דא"ע מח"ח דְּיִעוּד מִצְוָה הוּא יוֹתֵר ממ"ע דְּקִדּוּשִׁין וּלְכָךְ א"ע אוֹתָהּ בב"א, וְגַם א"ל דְּאָסוּר לְיַקֵּח שְׁתַּיִם בְּיִעוּד וְדוּגְמָא שֶׁמָּצִינוּ לְעִנְיַן יפ"ת, וּלְכָךְ כָּתוּב שָׁם אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ ודו"ק: לְדַף י"ז לְעִנְיַן מְזוּזָה צְרִיכָה שִׂרְטוּט, מָצָאתִי שָׁם בְּשׁוּ"ת מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זצ"ל בקו"א אוֹת קע"ו אִם שִׂרְטוּט צָרִיךְ לִשְׁמָהּ דא"כ תִּקְשֵׁי אֵיךְ אָמַר ס"ת אֵין עוֹשִׂין מְזוּזָה הָא לֹא נִשְׂרְטָט לִשְׁמָהּ ולר"מ דְּאַף ס"ת בָּעֵי שִׂרְטוּט א"ש, עוֹד י"ל שֶׁשִּׂרְטָט לְשֵׁם מְזוּזָה וְנִמְלַךְ וְכָתַב עָלֶיהָ ס"ת עכ"ל, הִנֵּה כְּזֶה הֲלֹא י"ל בָּמֶה שֶׁאָמְרוּ בְּתִפְלִין שֶׁבָּלוּ אֵין עוֹשִׂין מְזוּזָה וּפָרִיךְ וְהָא בָּעֵי שִׂרְטוּט נָמֵי י"ל דְּשִׁשְׂרָטָט לש' מְזוּזָה וְנִמְלַךְ וְכָתַב עָלֶיהָ תְּפִלִּין, וְאוּלַי זֶה מֻונָּח בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם שֶׁכָּתְבוּ דהומ"ל דְּמַיְירֵי בְּמֻשָּׂרְטָטִין אֶלָּא ש"מ דְּהָכִי גְּמִירִי לָהּ דְּלָא מָצֵי לְשַׂרְטָט לְהוּ, וא"כ אִם שִׂרְטָט מִקּוֹדֶם פָּסוּל לִכְתּוֹן' עלי' תְּפִלִּין ועי"ש בְּחִדּוּשֵׁי ועי' בְּשׁוּ"ת משב"ז הַסְפָרַדִּי: כֵּן מָצָאתִי שָׁם אוֹת ר"א רְאָיָה מִבְּרָכוֹת מ"ב א' רַב יְוֵדָא אַעַסָּק לִבְרִי' בֵּי רַב יוֹדָא ב"ח מִזֶּה רְאָיָה להנו"ב דְּאֵין לְהַקְפִּיד בִּשְׁמוֹתֵיהֶן שָׁוִוין כ"א בְּשָׁוִוים בְּשֵׁם אֲבִיהֶם עימש"כ בְּחִדּוּשֵׁי פ"ק דַּף נ"ב ע"א: מש"כ בְּדַף קכ"א בְּעִנְיָן כמ"ש מָצָאתִי אח"ז בח"ש חאור"ח סי' ל"ד שֶׁכָּתַב כיו"ב לְתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּסֵוָכָּה שֶׁמִּסְתַּפֵּק דא"ה שֶׁל נָכְרִי כְּגוֹן עֶרְלָה וכו' דִּלְאו שַׁיָּיְדִּשְׁעוֹמֵד לִשְׁרֵיקָה וכמ"ש דְּאֵינוֹ מִצְוָה עַל יִשְׂרָאֵל לְבַעֵר וא"כ י"ל קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דמש"ה קָאָמַר מִשּׁוּם הֶיתֵּר אֲכִילָה דנ"מ בְּעֶרְלַת נָכְרִי רַק דְּקָשֶׁה ממ"נ אִם הוּא שֶׁל נָכְרִי ת"ל דְּלָא הֲוָה לָכֶם וּבְמַתָּנָה עמ"ל יִרְאֶה דְּסוֹף סוֹף הֲוָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲבָל אִי נִימָא כְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּמִשּׁוּם הֶ"א פָּסוּל כָּל ז' י"ל שַׁפִּיר דנ"מ הֵיכִי דְּהִשְׁאִיל נָכְרִי אֶתְרוֹג לְיִשְׂרָאֵל לָצֵאת בּוֹ בְּשָׁאָר הַיָּמִים דִּכְתוּתֵי מ"ש ל"ש וע"כ צ"ל מִשּׁוּם הֶ"א ומוּכָח כְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וְעַיֵּין תוס' סוֹטָה כ"ה מ"ש מכה"כ דְּמִטַּמֵּא ט"א ת"ל דכמ"ש י"ל ג"כ בְּאוֹפָן זֶה את"ד, וּכְבָר רָמַזְתִּי בְּפָנִים כה"ג בְּשֵׁם הַקְּרִית סֵפֶר שֶׁהֵבִין כֵּן בִּדְבָרָיו הַקְּצָרִים וְהָעֲמֻקִים שכ' ובע"ז וַאֲשֶׁרָה שֶׁל עַכּוּ"ם שֶׁנִּטְּלָן בַּשְּׁאֵלָה פְּסִיל מִשּׁוּם שָׁאוּל ע"כ עיי"ש, יְעוּד כָּתַב תֵּירוּץ שֵׁנִי עיי"ש, בְּאוֹפָן דְּרַק חֵלֶק

אֶחָד מֵאֶתְרוֹג הֲוָה עָרְלָה יע"ש, אַף עוֹד כָּתַב חִילּוּק שְׁלִישִׁי וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי אֲנִי ת"ל וַז"ל דִּי"ל לִשִׁיטַת הַסָּמָ"ק דְּאֶתְרוֹג הַבּוֹסֵר דְּהַיְינוּ כְּפוֹל הַלָּבָן וּפָשׁוּט שֶׁהוּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וּלפ"ז י"ל אַף דְּעָרְלָה בְּשִׁרְיָפָה מ"מ פָּחוֹת מִכַּזַּיִת דְּהָוֵי ח"ש אַף דקיי"ל ח"ש אָסוּר מה"ת מ"מ לְשֶׁיָּה' מִצְוָה לִשְׂרָפָה זֶה אֵין לָנוּ וא"כ ל"ש לוֹמַר כמ"ש ע"כ קָאָמְרוּ מִשּׁוּם הֶיְתֵּר אֲכִילָה וכו' יעו"ש לְעִנְיַן ת"ט עי"ש וְזֶה נָכוֹן, אֶלָּא דְּיֵשׁ לַחְקוֹר לפ"ז בְּשֶׁמֵּן שְׁרִיפָה דְּבְנוֹדַאי רַק כְּשִׁיעוּר רְבִיעִית אוֹ כַּבֵּיצָה יֵשׁ הַמְּצָוָה דִּלְשָׁוְרָפָה, אֲבָל בְּפָחוֹת לֹא, וא"כ יֵשׁ לְהָעִיר הַרְבֵּה לְעִנְיַן נ"ח מַדּוּעַ אֵין מַדְלִיקִין דַּהֲלֹא הֲוָה פָּחוֹת מִכְּשִׁיעוּר וי"ל בָּזֶה מַה שֶּׁהִקְשׁוּ דְּנִימָא א"ע מח"ח דְּלִיכָּא חִיּוּב כְּלָל וצ"ע בָּזֶה אַיְ"ה, גַּם נִזְכַּרְתִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ בְּבְכוֹרוֹת י"ב ע"ב דְּאִילּוּ מִטַּמְיָא בַּת שְׁרִיפָה הִיא ובמהרי"ט אַלְגָּאזִי שָׁם עיי"ש, וְהָא אִי מַפְרִישׁ פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה וְאַף שֶׁמְּקַבֵּל טֻוְמְאָה מ"מ לֹא צָרִיךְ לִשְׂרָפָה כְּלָל פָּחוֹת מִכַּשִּׁיעוּר ודו"ק גַּם יֵשׁ לְעַיֵּן מִפְּסָחִים שָׁם דמ"ו בַּמִּשְׁנָה דְּכִיצַד מַפְרִישִׁין חַלָּה בְּטֻוְמְאָה שצ"ע לפ"ד וְקַצַּרְתִּי, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בס' פְּרִי יִצְחָק סי' ל"ז דבע"כ צ"ל דְּהָא דְּאָמַר בגמ' שָׁם לְאָכְלָהּ וְלֹא לִשְׂרִיפָה הוּא ל"ד שְׁרִיפָה דְּלִשִׁיטַת רַשְׁ"י ת"ט מִדְּרַבָּנָן הוּא בִּשְׂרִיפָה וכו' אֶלָּא עִיקַּר הַכַּוָּנָה מִשּׁוּם דִּכְתִיב לְאָכְלָהּ וְחָלָה טְמֵאָה לָאו בַּת אֲכִילָה הִיא וכו' יעו"ש, א"כ א"ש דח"ש אַף דְּלִיכָּא עֲלָהּ מִצְוַת שְׁרִיפָה מ"מ לָאו בַּת אֲכִילָה הִיא, וּבִדְבָרָיו יל"ע בְּדִבְרֵי המהרי"ט אַלְגָּאזִי שָׁם שָׁם הַנָּ"ל וּלְפָלֶא שֶׁלֹּא הֵעִיר מִזֶּה וְקַצַּרְתִּי, (וְעַיֵּן בצה"ק סי' י"ד הנדמ"ח שֶׁלֹּא רָאָה זֶה): מַה מַּה שֶּׁפֵּרַשְׁתִּי בִּפְנִים הָא דְּתָנַן בַּמִּשְׁנָה ושא"ר לֵילֵד עיי"ש, מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (פט"ו מהל' אִישׁוּת דִּין ו') דְּאָמַר לֹא יִשָּׂא אָדָם עֲקָרָה וּזְקֵנָה וְאַיְלוֹנוּת וּקְטַנָּה שא"ר לֵילֵד אא"כ קַיְּים מִצְוַת פו"ר וכו', וְכָתַב המ"מ וְכָתַב רַבֵּינוּ בִּכְלָלָן הַקְּטַנָּה לְפִי שאע"פ שֶׁהִיא בָּאָה לִכְלַל בָּנִים הַשְׁתָּא הוּא מֵחִיּוּב וְהִיא לֹא בַּת בָּנִים הִיא וּמְבוֹאָר בְּתוֹסְ' פ"ח דִּיבָמוֹת וכו' עכ"ל מִזֶּה נִתְעוֹרַרְתִּי לְפָרֵשׁ מִשְׁנָתֵינוּ (ג"כ הַהּ שא"ר לֵילֵד הַיְינוּ קְטַנָּה שא"ר לֵילֵד עַכְשָׁיו, ואע"פ שֶׁיָּכוֹל לְהַפְרִישָׁהּ וְתַלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת דִּלְעֵיל דְּמְעֻבֶּרֶת מְנִיקַת וְאֶפְשָׁר דְּכָאן כ"ע מוֹדֵי דְּלֹא מְשׁוּם אִיסּוּר א"ר אֶלָּא בְּעֶצֶם כְּמוֹ עֲקָרָה וְכַדּוֹמֶה שֶׁאֶפְשָׁר ג"כ לְהִתְרַפְּאוּת וצ"ע, וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם פ"ב מִסּוֹטָה דְּקַטַנָּה שֶׁהִשִּׂיאָהּ אָבִיהָ נָאֶסְרָה עַל בַּעְלָהּ לְפִיכָךְ מְקַנִּין לָהּ לֹא לְהַשְׁקוֹתָהּ אֶלָּא לְפָסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בהל' ב' דְּאִשָּׁה פְּרָט לְקַטַנָּה וכי' יע"ש, וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דלמ"ל קְרָא לְמַעֵט ת"ל מְשׁוּם שא"ר, לְיַלֵּד וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק בהל' י' גַּבֵּי זְקֵנָה וְאַיְלוֹנוֹת מִלְּבַד מַה שי"ל דְּזֶה רַק מִדְּרַבָּנָן וְצָרִיךְ מִיעוּט מִדְּאוֹרַיְיתָא י"ל פְּשׁוּט דהנפ"מ הֵיכִי שֶׁהָיוּ לוֹ בָּנִים אוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת רְאוּיָה לֵילֵד דה"ז מַשְׁקֶה אוֹתָהּ קמ"ל מִיעוּט דְּאִשָּׁה פְּרָט לִקַטַנָּה, וְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דפט"ו מהל' אִישׁוּת הַנָּ"ל יֵשׁ לָהֶם מָקוֹר בַּבָּרַיְיתָא דִּידַן כמש"כ הָרַמְבַּ"ם בהל' סוֹטָה, וז"פ, אַף א"כ לֹא שַׁיָּיךְ תְּשׁוּבַת ר"א דְּיָכוֹל הוּא לִישָּׂא וכו' דְּזֶה לָא מְהַנֵּי מִידִי וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהָנֵי תַּנָּאֵי לֵית לְהוּ כְּלָל הַאי מִיעוּטָא דְּאִשָּׁה אוֹ כְּמוֹ שֶׁדָּחַק עַצְמוֹ הכ"מ שָׁם הל' ב' מִדְּכְתִיב וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ יע"ש ובמשל"מ שָׁם דִּין ב', וּמִזֶּה יהי' סָעַיְיתָא ג"כ לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּקַטַנָּה יֵשׁ לָהּ רָצוֹן וְנָאֶסְרָה עַל בַּעְלָהּ וְיַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר, שו"מ בעז"ה במשל"מ פ"ב סוֹטָה דִּין י' בֵּין הַשִּׁיטִין שָׁם נִבְלַע בִּנְעִימוּת ד"ק הֶעָרָה זוֹ לְעִנְיַן קַטַנָּה עַל הָרַמְבַּ"ם דְּלָא חָשִׁיב לָהּ בַּהֲדֵי עֲקָרָה, וּמְשׁוּם דְּבְקַטַנָּה אַף חֲכָמִים מוֹדוֹ וְגַם יֵשׁ מִיעוּט אַחֵר עיי"ש וָתָ"ל שֶׁכַּוָּנָתִי מֵעַצְמִי: מש"כ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' בְּטַעְמָא דב"ה דלכג"ד מְשׁוּם דְּצָרִיךְ דַּיָּנִים וּמִי יֵימַר כו', לֹא אָמְנַע הַטּוֹב לְהַעְתִּיק ד"נ שֶׁרָאִיתִי בבי"צ שֶׁמְּעַלְקִים זצ"ל

חאור"ח סי' נ"ג בְּהַסְבָּר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ב"ק כ"ג ע"ב דל"ל אוֹקֵי מָמוֹנָא בח"מ דְּהָא ב"ד מַפְקִין מִינֵּיהּ, שֶׁאֵין שׁוּם פי' לְדִבְרֵיהֶם וי"ל הַכַּוָּנָה דְּכֵיוָן שֶׁיָּשְׁבוּ ב"ד וְדַיָּינָא לֵיהּ ל"ש לוֹמַר מִי יֵימַר דְּמִזְדַּקֵּק לֵיהּ דַּיָּינָא אָמְרִינַן כָּל הע"ל כְּגָבוּי ול"ל דְּמַעֲמִידִין בח"מ דַּחֲשִׁיב כְּבָר כְּגָבוּי כֵּיוָן שֶׁיּוֹשְׁבִין הב"ד ומַפְקִין ול"ש מִי יֵימַר וְזֶה נ"ל הַטַּעַם דְּמְהַנֵּי מוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לב"ד לְעִנְיַן פְּרוֹזְבּוֹל דְּלָא כפרש"י גִּיטִּין ל"ז מְשׁוּם דְּהֶפְקֵרָן הֶפְקֵר רַק מְשׁוּם דַּחֲשִׁיב כְּגָבוּי דל"ש מִי יֵמַר כַּנַ"ל עכ"ל, א"כ לפמש"כ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵבֵאתִי בְּגַוָּונָא דְּמוֹדֵי ב"ה דכג"ד נוֹזֵיל בֵּיהּ בָּתַר רֵוקָּה ג"כ דְּהָוֵי כְּמוֹ לְהַחְזִיק וד"ז צ"ע לְעֵת הַפָּנַאי אַנָ"ה: מש"כ כ"פ בְּדַף כ"ה בְּעִנְיַן שֶׁאָמְרוּ לְאָוְסָרָהּ אַבַּעַל וכו' מְשׁוּם א"א חע"א, יֵשׁ לְעַיֵּין גַּם בְּלָשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ב מִסּוֹטָה דִּין ט' שֶׁכָּתַב לְפִיכָךְ אִם הָיְתָה אִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה עָלָיו מֵחַיָּיבֵי לָאוִין וכו' וְקִנֵּא לָהּ וְנִסְתְּרָה אֵינוֹ שׁוֹתֶה אֶלָּא תֵּצֵא בְּלֹא כְּתֻבָּה וְתִהְיֶ' אֲסוּרָה עָלָיו ,,אַף מְשׁוּם זֶה" דג"כ צ"ל מְשׁוּם דְּהָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף לְגַבֵּי בּוֹעֵל וכמוש"כבְּפָנִים יול"ע, וכיו"ב שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם מָצָאתִי אח"ז בְּעַמּוּדֵי אוֹר סי' פ' אוֹת ו שֶׁכָּתַב לְיַישֵׁב קֻוּשְׁיַת הגרעק"א ז"ל גַּבֵּי מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ שֶׁאֵין חָל עַל אִיסּוּר סוֹטָתוֹ.

דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ כה"ג שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת בַּעֲלָהּ בְּנִדּוּתָהּ דְּהַשְׁתָּא לָא חָל אִיסּוּר סוֹטָה עַל אִיסּוּר נִדָּה וְלֹא טָהֲרָה וְגֵירְשָׁהּ וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר וְנִתְגָּרְשָׁה מִמֶּנּוּ וּכְשֶׁנִּטְהֲרָה אַח"כ חָל עָלָיו אִיסּוּר סוֹטָה וְאִיסּוּר מחז"ג בְּבַת אַחַת יעיוש"ה עוד ומש"כ שָׁם בא"ז דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ דִּין מָחֳזָדָשׁ שֶׁהַבָּא עַל א"א גְּמוּרָה בְּעֵדִים וְהַתְרָאָה וְיִהְיֶ' הַבּוֹעֵל נִדּוֹן בְּחֶנֶק וְהִיא פְּטוּרָה מִמִּיתַת ב"ד יעו"ש, אַךְ מש"כ מִתְּחִלָּה אַלִּיבָּה דב"ש שע"ז סוֹבֵב קֻוּשְׁיַת הגרעק"א לָא דַּק דְּהָא א"ל דב"ש ס"ל דַּאֲפִילּוּ בְּאִיסּוּר ב"א א"א חע"א לְפִי הַמְבֹאָר בִּיבָמוֹת י"ג ע"ב ויל"ע בְּמָלֹא הָרוֹעִים גַּם מש"כ שָׁם בְּפִשְׁיטוּת דְּהִיא אֲסוּרָה לְהִיבָּעֵל גַּם לעכומ"ז בְּנִדּוּתָהּ וְחַיֶּבֶת כָּרֵת עיי"ש אַף שכ"כ ביע"ד דרשה"ג, מ"מ אֵין הַדָּבָר פָּשׁוּט וכ"כ בָּזֶה במק"א וְהֵבֵאתִי הַמִּדְרָשׁ רַבָּה בְּפָסוּק הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְכֵן בִּפְסִיק בַּחֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים וּמָצָאתִי בְּסוֹף סֵפֶר מוֹר וַאֲהָלוֹת שֶׁכָּתַב בְּדִין זֶה וְלֹא הֵבִיא היע"ד וְאֵין לִפְנֵי כָּעֵת ועכ"פ אֵיני מְבֹאָר בַּשַּׁ"ס דְּיוֹ, וְרָאִיתִי אח"ז שֶׁהֵעִיר כָּזֶה החמד"ש חאור"ח סי' י"ח עַל הנו"ב הַנַּ"ל דְּהָא הָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף דְּהָא כָּתַב הָרַמְבַּ"ם דְּדַוְקָא בְּחַיָּיבֵי כְּרִיתוֹת אֲסוּרִים כָּל הַקְּרֵיבוֹת מִלָּאו דְּלֵית משא"כ ח"ל א"כ הָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף מְשׁוּם זֶה עיי"ש וּמְקַיֵּים שׁוּב דְּבָרָיו דְּכֵיוָן שֶׁאֵין אִיסּוּר ג"ע שֶׁל ח"כ יָכוֹל לָחוּל מִמֵּילָא אֵין אִיסּוּר שֶׁל קְרוֹבָה חָל בָּזֶה כְּמוֹ הֲנָאָה שֶׁל בב"ח שכ' הָרַמְבַּ"ם שָׁם, וע"כ י"ל שֶׁפִּיר דְּאֵין אִיסּוּר נִדָּה חָל כֵּיוָן שֶׁכְּבָר אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ עיי"ש, וי"ל עֲדַיִין לפמש"כ הנו"ב עַצְמוֹ דִּלְעִנְיַן לְקָרְבוֹ בֵּין רְשָׁעִים גְּמוּרִים חָל הָאִיסּוּר כָּרֵת, וא"כ שׁוּב י"ל דְּהָוֵי א"מ מְשׁוּם אִיסּוּר קְרוֹבוֹת כֵּיוָן שֶׁהָאִיסּוּר כָּרֵת יֵשׁ בָּזֶה וצע"ב זֶה ודו"ק.

כֵּן מַשְׁמַע לִי מִשּׁו"ת בְּרִית אַבְרָהָם חא"ה בְּעִנְיַן מְזַכִּין גֵּט לְאִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה עִם עַכּוּ"ם. דְּיֵשׁ אִיסּוּר נִדָּה עִם עַכּוּ"ם.

מש"כ כ"פ לְעִנְיַן קִינּוּי רְשׁוּת אִם חוֹבָה, מָצָאתִי בְּיַלְקוּט פ' נָשׂא בְּשֵׁם הַסִּפְרִי אוֹ אִישׁ אִטֵּר תַּעֲבוֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה לָמָּה נֶאֱמַר לְפִי שֶׁהוּא אוֹמֵר וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא שֶׁעַד שֶׁלֹּא קִנֵּא לָהּ רְשׁוּת כָּךְ אַף מְשֻׁקִּנֵּא לָהּ רְשׁוּת ת"ל אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבוֹר עָלָיו רוּת

קְנָאָה וְקִנְּא חוֹבָה וְלֹא רְשׁוּת וְהֶעֱמִיד אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי ה' וְנִקָּה אִם מֹשֶׁה לָהּ נִיקָּה וְאִם לֹא פָּשָׁה לֹא נִיקָּה עכ"ל הַסִּפְרִי, וְהוּא נָחוּץ לְדַעַת.

מַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְעִנְיַן מַלְבִּין פ"ח אִי מֵחִיּוּב לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ עַל דִּבְרַת הפ"י לב"מ מָצָאתִי בְּהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן רי"ש ליור"ד סי' שמ"ה שהק' עַל הפנ"י, אֲבָל נֶעְלַם מִמֶּנּוּ תוס' סוֹטָה דִּידַן, וְכֵן הֵבִיאוּ בְּשֵׁם שו"ת שַׁ"י סי' קמ"ד דב"נ אֵינוֹ מִצְוָה עַל הַלְבָּנַת פָּנִים דמ"מ לָא הָוֵי ש"ד מַמָּשׁ לְחַיֵּיב ב"נ עיי"ש מש"כ וְהֵבֵאתִי (בְּדַף פ' ע"ב) דִּבְרֵי הַמְּוַצָּל מֵאֵשׁ וְכָתַב דְּנִשְׁפְּכוּ שָׁאנֵי עיי"ש, עַיֵּין כה"ג בְּתוֹסְ' זְבָחִים (ס"ו ע"ב) ד"ה וְאֶלָּא בְּמִיצּוּי וכו' דְּאִי עָשָׂה הַזָּאָה וְאַחַ"כ מִיצּוּי אַמַּאי מִפְּסָלָה עוֹלָה בְּכָךְ כֵּיוָן שֶׁעוֹשֶׂה אַחַ"כ מִיצּוּי מִדַּם הַנֶּפֶשׁ וְאִי מִשּׁוּם דְּדָרְשִׁינַן בְּסוֹף פִּירְקָן דִּלְעֵיל (דס"ה) דָּמוֹ כָּל דָּמוֹ וְכֵיוָן דַּעֲבַד לֵיהּ הַזָּאָה לֵיכָּא כָּל דָּמוֹ בְּמִיצּוּי לֹא מִסְתַּבְּר שֶׁאִם נִשְׁפַּךְ מְעַט מֵהַדָּם שֶׁתִּפָּסֵל בְּכָךְ וה"נ מ"ש מש"כ בְּדַף צ"ז בְּשֵׁם האה"ח.

מָצָאתִי דְּאָתֵי לִידֵי מַשְׁמַע עַיִן יַעֲקֹב קָטָן עִם פֵּירוּשׁ פָּתַח עֵינַיִם לְהַחַיְדָ"א ס"ט זצ"ל מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם האה"ח פ' בְּחֻקּוֹתַי דר"י יְתָרֵץ לְקֻשְׁיַת רַבָּה דְּאִיהוּ לָא מְיִירוֹ אֶלָּא בְּעוֹסֵק לִשְׁמָהּ וְשָׁאנֵי דו"א דְּלָא עִסְקֵי לִשְׁמָהּ יע"ש וצ"ע, – כֵּן בְּמַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי שָׁם בְּדַף צ"ט מִדְּאֵין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת.

מָצָאתִי ב"ה שָׁם בפ"ע שֶׁהָעִיר' בִּכְעִין זֶה, אָכֵן נֶעְלַם מִמֶּנּוּ הגמ' דִּמְנָחוֹת שֶׁהֵבֵאתִי וּבְתִשּׁוּבָה לְהגר"ז לִיפְשִׁיץ זצ"ל הֶאֱרַכְתִּי: לְעִנְיַן מש"כ עַל הַתּוֹסְ' בְּדַף כ"ה לב"ש דְּכָל הָעוֹמֵד לִגְבּוֹת עַיִן מש"כ עפ"י זֶה לְהַסְבִּיר בְּשׁוּ"ת מהרש"ם ח"ג ס' פ"ה וּמַה שֶּׁתָּמַהּ מִשְּׁבוּעוֹת מ"ח ע"ב דְּדַיָּנָא דַּעֲבַד כר"א עֲבַד וכו' ועיש"ה ודו"ק וְיֵשׁ לְהָעִיר עַל דְּבָרָיו וְקִצַּרְתִּי, ומ"מ אֲנִי לְדִ: מש"כ בְּדַף אא לְעִנְיַן אִם נִמְצָא סָרִיס בַּשֵּׁם הָעַיִן יִצְחָק, אָתֵי לִידֵי שׁוּ"ת מהרש"ם ח"ג ס' ע"ז שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי החו"י והשב"י, וְדִבְרֵי הָעַיִן יִצְחָק וּמַסִּיק לְהָקֵל וּלְצָרְפוֹ לִסְנִיף בְּעָלְמָא וּמִפְּנֵי חוֹמֶר הָעִנְיָן אֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיִּסְמְכוּ עַד שֶׁיִּסְכִּים עוֹד רַב מֻבְהָק בְּתוֹרָה וְיִרְאָה יע"ש וָא כ לְמַעֲשֶׂה צ"ע רַב, וְכָעֵת נִשְׁלַח מאמעריקא לפעה"ק קוֹנְטְרֵס בְּמַעֲשֶׂה כָּזֶה, וְלֹא נִפְנֵיתִי כָּעֵת וּבִפְרָט שא"י אִם מַחֲלוֹקְתָּם לש"ש בָּזֶה: מש"כ לְעִנְיַן גַּבֵּי יְהוּדָא וְתָמָר מֵחֲשַׁשׁ דִּשְׁאֵלָה.

מָצָאתִי בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פ מִשְׁפָּטִים פִּי ל' שֶׁאָמְרוּ כָּךְ יְהוּדָא בָּא דִּין תָּמָר לְפָנָיו שֶׁתִּשָּׂרֵף וְהוּא זְכָה אוֹתָהּ מִפְּנֵי שֶׁמָּצָא לָהּ זְכוּת כֵּיצַד הָיוּ יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹשְׁבִין שָׁם וְכָל אֶחָיו וְהָיוּ מְחַפִּין אוֹתוֹ הִכִּיר יְהוּדָא לְמָקוֹם וְאָמַר וכו' עי"ש וּפֵירְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים שֶׁלְּכָךְ מְחַפִּין אוֹתוֹ מִשּׁוּם שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁהִנִּיחָם יְהוּדָא בְּאֵיזֶה מָקוֹם וּבָאָה תָּמָר וּמָצָאתָן וְטוֹעֶנֶת עַל יְהוּדָא יעו"ש: מש"כ בַּדַּף קכ"ה בְּשֵׁם הַנַּחְפָּה בְּכֶסֶף לְעִנְיַן סָרִיס, מָצָאתִי אַסְמַכְתָּא לָזֶה בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פ' מִשְׁפָּטִים סי' ל שֶׁאָמַר שָׁם מָשָׁל לְבַת מְלָכִים שֶׁשִּׂיחֲקָה לְשָׂרִים כְּעַס עָלֶיהָ הַמֶּלֶךְ, אָמְרוּ לוֹ וַהֲלֹא לְסָרִיס שֶׁיִּחֲקָה אָמַר לֹא כְּעַסְתִּי אֶלָּא עַל שֶׁהִרְגִּילָה אֶת עַצְמָהּ לִשְׂחוֹק וְלִזְנוּת וְכֵן שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ שוק"ר מַרְגִּילִין אֶת הָאָדָם לְעֶרְוָה וכו' ועי"ש ודו"ק:מש"כ בְּשֵׁם הגריי"ד שְׁלִיטָ"א לְחַלֵּק בֵּין תְּרֵי דְּרַבָּנָן לְחַד דְּרַבָּנָן, מָצָאתִי כה"ג לְהבא"י חאהע"ז סי' א' סוֹף עָנָף א' שֶׁכָּתַב בִּסְבָרָא זוֹ לְסַלֵּק רְאִיַּת הח"ש לְעִנְיַן מְנִיקַת, ממע"ב שֶׁל יְתוֹמִים, דמע"ב שֶׁל יְתוֹמִים הָוֵי תַּרְתֵּי דְּרַבָּנָן וּבְאִיסּוּר מְנִיקַת הָיְיִ רַק חַד דְּרַבָּנָן עי"ש: וְעַיֵּין תּוֹמִים סי' ל"ו לְעִנְיַן תְּרֵי וּתְרֵי בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן עיי"ש וְכֵן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּדַף קכב לְיַיֵּשֵׁב

קוֹשְׁיַת הַתּוֹסָפוֹת יְבָמוֹת ל"ו ע"ב ד"ה חִיזּוּק יעו"ש מָצָאתִי שָׁם בְּעָנָף ז' וּמִשּׁוּם דִּבְכָאן קַיְלָא אִיסּוּרָא מִשְׁאָרֵי אִיסּוּרִין וְכֵן עַל הַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה וְלָא קָתָנֵי וְאִיסּוּר דְּכַלָּה בְּלֹא בְּרָכָה חָמוּר מִמֵּינֶקֶת חִבּוּרוֹ וכמש"כ בְּשָׁם המצ"א, וּמִכֹּחַ רַמְבָּ"ם זֶה הִשִּׂיג עַל הָאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ לְהַחְמִיר בְּאִיסּוּר מֵינֶקֶת וע"ש, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין מֵהָרַמְבַּ"ם כָּל רְאָיָה לְהַקִּיל בְּתַקָּנַת וּמֵינֶקֶת, דְּזֶה שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין כָּאן עֲבֵירָה, הַיְינִי עֲבֵירָה שֶׁתְּעַכֵּב בִּשְׁתִיַּת הַמַּיִם, דְּשָׁם בָּעֵינַן דַּוְקָא שֶׁיְּהֵא מְגֻנְקֶה מֵעָוֹן אִיסּוּרֵי בִיאָה, אֲבָל שְׁאָר עוֹנוֹת אֵינָן מְעַכְּבוֹת, וא"כ בְּמֵינֶקֶת אֵין כָּאן אִיסּוּר עֲבֵירָה שֶׁל בִּיאַת אִיסּוּר אֲבָל מ"מ י"ל דְּבַהַתְקָנָה שֶׁל הַוָּלָד הֶחְמִירוּ טְפֵי וְסָפְיָקָא לְחוּמְרָא, וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הב"מ והח"ס, והבא"י לֹא רָאָה דִּבְרֵיהֶם וְהַקִּיל בְּחִנָּם, – כֵּן רָאָה שָׁם בְּעָנָף ט' עַל מש"כ הַתּוֹסָ' בְּדַף כ"ד דִּבְכֹהֵן דְּאֵינוֹ יָכִיל לְהַחֲזִירָהּ אח"ז מִקְּרֵי אֵינָהּ רְאוּיָ' לְאֵישׁוּת וְאֵינָהּ שׁוֹתָה וְקָשֶׁה אִי נִימָא דְּנִתְּנָה בְּנָהּ לְמֵינֶקֶת מֻוָּתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא א"כ הֲוָה בְּיָדוֹ לִיתֵּן הַוָּלָד לְמֵינֶקֶת וּתְהֵא מֻוָּתֶּרֶת לוֹ אַלִּיבָּא דַּחֲכָמִים כֵּיוָן שֶׁעָבַר הַחֲשָׁשׁ אע"כ דְּלָא מְהַנֵּי זֶה אַחַר שֶׁנִּיסַּת בְּאִיסּוּר יעו"ש וְשׁוּב מַדְחֶה זֹאת די"ל דְּזֶה לָא הָוֵי בְּיָדוֹ דִּילְמָא לֹא יַשִּׂיג מֵינֶקֶת אַחֶרֶת וּבָזֶה י"ל קוֹשְׁיוֹת התיו"ט בְּסוֹטָה שָׁם דְּאַמַּאי לָא ס"ל לְרַבָּנָן דְּהָתָם כִּסְבָרַת ר"א דְּיָכוֹל לִישָּׂא אַחֶרֶת מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר דְּזֶה לָא מִקְּרֵי בְּיָדוֹ וְדַוְקָא יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ אח"ז אָמְרוּ מִשּׁוּם דְּזֶה הָוֵי בְּיָדוֹ וּבְיַד אִשְׁתּוֹ וּמְחֻוַסַּר זְמַן אֵינוֹ כְּמְחֻוַסַּר מַעֲשֶׂה את"ד וְלָזֶה כִּוַּנְתִּי גַּם אֲנִי בְּחִידּוּשֵׁי עיי"ש ת"ל כֵּן בָּמָה שֶׁכָּתַבְתִּי רִישׁ פִּרְקִין בְּשֵׁם הפ"מ דְּאַלְמָנָה לכ"ג מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּיִבּוּם מָצָאתִי בבא"י שָׁם סי' ג' עָנָף ב דַּעֲדַיִן תִּקְשֶׁה מִגְּרוּשָׁה דְּהָא גְּרוּשָׁה אִיכָּא עֲשֵׂה דְּקִדּוּשִׁים יהי' וְאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה עֲשֵׂה וע"כ תֵּירֵץ די"ל דְּמַיְירֵי בְּשׁוֹגֵג וְאַף דְּבִיאַת שׁוֹגֵג חֲשִׁיב אֵינוֹ מְגֻנְקֶה מֵעָוֹן הַיְינוּ לְמַאן דס"ל דְּטָעָה בד"מ ולע"מ חַיָּיב.

אֲבָל לְמַיָּד פָּטוּר וא"צ כַּפָּרָה י"ל דְּמִקְּרֵי מְגֻנְקֶה מֵעָוֹן וא"כ ה"נ טָעָה בְּמִצְוָה דפו"ר כְּמוֹ דִּיבָמוֹת ל"ד וְלָכֵן מְמַעֵט מֵהָא דְּאִשְׁתּוֹ הָרְאוּיָ' לוֹ יעו"ש את"ד, ולפמש"כ המל"מ דְּגַם תְּשׁוּבָה לֹא מְהַנֵּי בָּזֶה לֹא מִסְתַּבֵּר כְּלָל לְיַמֵּר דְּלָמָ"ד טבד"מ ולע"מ פָּטוּר דְּהַיְינוּ פָּטוּר מִקָּרְבָּן, חֵשֶׁב מְגֻנְקֶה מֵעָוֹן ודו"ק, אַף בֶּאֱמֶת יל"ע אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת כִּי אִם אַלְמָנָה לכ"ג וכו' אִם נִימָא דַּעֲשֵׂה דפו"ר יִדְחֶה ל"ת זוֹ וְאָנוּ צְרִיכִין לְתֵרוּצֵי הַתּוֹסָ' בְּגִיטִּין ובב"ת י"ג וּבְדוֹמֶה וא"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ בכה"ג, וְעַיֵּין בשאג"א דִּינֵי מַצָּה ובבא"י שָׁם סי' ב' בְּסִעוּדַת שַׁבָּת וביוכ"פ כה"ג עיי"ש וְקִצַּרְתִּי ועיי"ש לְעִנְיַן אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן בְּשׁוֹגֵג דא"צ כַּפָּרָה כְּלָל עי"ש וּבְסִפְרוֹ עֵין יִצְחָק בָּזֶה בְּמַה שֶׁנּוֹגֵעַ לִשְׁמַעְתְּתָא דְּסוֹטָה וְיָבָמוֹת נ"ח וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וְכֵן מָצָאתִי בְּנַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ שכ' דְּטָעָה בד"מ פָּטוּר אֲבָל אִיסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא עֲבַד וּבָזֶה מְתָרֵץ קוֹשְׁיַת הטעה"מ הַיְדוּעָה דְּאַמַּאי בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה לֹא יָצָא הָא הָוֵי טָעָה בַּד מ עיי"ש וְתֵירֵץ דְּאַף דְּטָעָה בד"מ אַפֵּ"ה אִיסּוּר דְּאִירַיְיתָא עֲבִיד ע"ש, וְעַיֵּין בס' בֵּית מִשְׁכְּלִם אַשְׁכְּנַזִי אוֹדוֹת קוֹשְׁיָא זוֹ, וּלְעִיקַּר הַקּוֹשְׁיָא רָאִית בְּשֵׁם השו"מ שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם גָּדוֹל אֶחָד שֶׁמְּתָרֵץ שֶׁמַּשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁהָרִאשׁוֹן שֶׁנִּתְאַלְמְנָה מִמְּנוּי הַתְּנָה שֶׁאִם תִּזְנֶה לִפְעָמִים יהי' הַקִּדּוּשִׁין בְּטֵלִין וְלָכֵן אִם נַעֲשֵׂית סוֹטָה וְזִנְּתָה פָּקְעִי קִדּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים וְאֵינָהּ אַלְמָנָה לכ"ג וְלָכֵן מְמַעֵט דא"ר לְאִישׁוּת מִקְּרָא דְּכִי תִּשְׂטֶה דְּאִם לֹא זְנְתָה הָוֵי אַלְמָנָה ע"ש וְכַמּוּבָן שֶׁתֵּירֵץ זֶה תָּלוּי בְּמַחֲלוֹקֶת הַגְּאוֹנִים בְּבִיטּוּל הַתְּנַאי לְאַחַר מִיתָה אִם נִתְבַּטֵּל הַגֵּט אוֹ לֹא וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וְקִצַּרְתִּי: מש"כ בַּדַּף לְעִנְיַן גְּרוּשָׁה מִיְּנִיקַת, מָצָאתִי שׁוּב בְּשׁוּ"ת נוב"ת חאהע"ז סי' ל"ו שֶׁחָכָם אֶחָד הֵשִׁיב לוֹ מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י

דמס' סוֹטָה וְהֵשִׁיב שֶׁאֲנִי מְדַקְדֵּק בְּדִבְרֵי רַשְׁ"י לָמָּה בְּמֵת כָּתַב שֶׁהַמֵּת מַנִּיחָהּ מְעֻוָּבֶרֶת וּמְנִיקָה וְלֹא כָּתַב מִלַּת אוֹ וּבְגֵרְשָׁהּ כָּתַב שֶׁגֵּירְשָׁהּ וְהִיא מְעֻוָּבֶרֶת אוֹ מֵנִיקָה וכו' יע"ש וְכֵן מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ בְּדִבְרֵי ת"ק שֶׁהוּא ר"מ פירש"י שְׁתֵּי שָׁנִים וּבְדִבְרֵי חֲכָמִים בד"ה יָכוֹל הָיָה לְהַפְרִישׁוֹ פֵּירֵשׁ רַשְׁ"י עַד כ"ד חוֹדֶשׁ יע"ש, וְעַיֵּין באב"מ פי' י"ג סְעִיף ט' בְּשֵׁם רַשְׁ"י במהד"ק עיי"ש, וְעַיֵּין רַשְׁ"י דְּתָמוּרָה דַּף ט"ו ע"א מש"כ בְּדַף צ' עַל הָא שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ד מִסּוֹטָה וּבְכָל זְמַן מַשְׁקִים אֶת הַסּוֹטוֹת לְטָנִין חה"מ אִי דָּנִין דִּין סוֹטָה מָצָאתִי בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פ נָשָׂא שֶׁדָּרַשׁ וְהִקְרִיב אוֹתָהּ הַכֹּהֵן שֶׁאֵינָהּ בָּאָה בְּרֶגֶל עיי"ש בַּמְפָרְשִׁים הֲרֵי שֶׁאֵין מַקְרִיבִין אוֹתָהּ בָּרֶגֶל, אָמְנָם נִזְכַּרְתִּי כִּי בִּתְמוּרָה (י"ד ע"ב) אָמְרִינַן כִּי אֲתָא ר"ד אר"י מְשׁוּם רַשְׁבִּ"י אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לד' בְּמוֹעֲדֵיכֶם וכו' לְבַד מִנִּדְרֵיכֶם וְנִדְבוֹתֵיכֶם לִימֹד עַל נו"נ שֶׁקְּרֵבִין בְּחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וְעַיֵּין בשטמ"ק שָׁם וּבְהַגָּהוֹת הַמְפָרְשִׁים שָׁם) וּלְמִנְחוֹתֵיכֶם בְּמָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר וכו' הָא אֵינִי מְדַבֵּר אֶלָּא בְּמִנְחַת חוֹטֵא וּבְמִנְחַת קְנָאוֹת וכו' עכ"ל הֲרֵי מְבֹאָר דְּמַקְרִיבִין מנח"ס וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ בחוה"מ וְעַיֵּין בְּגִלָּיוֹן שָׁם בְּשֵׁם י"מ דַּאֲתָא לְמֵיסַר י"ט וְכוּ' וּמִנְחַת חוֹטֵא כֵּיוָן דְּבָאִין לְכַפָּרָה מִקְּרֵי צוֹרֶךְ הֶדְיוֹט וכו'ועי"ש ודו"ק וצ"ע לְיַיֵּשֵׁב דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל מַה שֶּׁהִקְשֵׁיתִי בְּדַף ק"ב בְּהָא דְּסַנְהֶדְרִין דַּף ע"א.

הֲרַאֲנִי יְדִידִי הָרַב וכו' ר"ג נַיְיחָן מַה שֶּׁרָאָה בְּמִקְרֶה בְּשׁו"ת עֵין יִצְחָק חאהע"ז (סי' ס"ו אוֹת ו') שֶׁהִקְשָׁה זֶה ועיי"ש מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה: מש"כ לְעִנְיַן אִי בָּעֵינַן עֵדִים בִּיבָמָה בְּשֵׁם מהגרע"א וְהִזְכַּרְתִּי בתו"ד אֶת הנו"ב הַנּ"ה הנב"ת הוּא בחאהע"ז סי' קמ"ח דַּיָּה וַאֲשֶׁר וד"ה וּמִידִי וכו' וְכָתַב דְּמִתְּחִלָּה עָלָה טַל דַּעְתּוֹ שֶׁאִם הַדִּין הוּא שֶׁאֵין הַיְבָמָה נִיקְנֵית לוֹ בְּלֹא עֵדִים א"כ אִם בָּא בְּלֹא עֵדִים לָן עָשָׂה מִצְוַת יִבּוּם כְּלָל וְנִמְצָא בָּעַל א"א שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה וְאֵין הַיְבָמָה מְנֻקָּה מֵעָוֹן וְאֵיךְ יַשְׁקֶנָּה מֵי סוֹטָה וְדָחָה זֶה עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (נ"ח ע"ב) וּמַסִּיק לְתָרֵץ כהגרע"א שֶׁהֵבֵאתִי, וּמִסַּיִּים שָׁם דְּלִדְיָנָא אֲנִי מְסַוָּפָק אֲפִילּוּ בִּנְשׂוּאָה אִם הוּא תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם לְנִישׂוּאִין אֶפְשָׁר דְּבָעֵינַן עֲדֵי יִחוּד אוֹ עֲדֵי בִּיאָה עַל בְּעִילַת הַבַּעַל עכ"ל: בְּסוֹטָה דַּף ב' אֵין מְזַדַּוְּגִין לוֹ לָאָדָם אֶלָּא לְפִי מַעֲשָׂיו וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' תַּעֲנִית ד' ע"א ד"ה שְׁלֹשָׁה וְכוּ שֶׁכָּתְבוּ דְּאֵין מְזַדַּוְּגִין גַּם לָהּ אֶלָּא כְּפִי מַעֲשֶׂיהָ כִּדְאִיתָא בְּסוֹטָה דַּף ב' עכ"ל וצ"ע דַּהֲלֹא מַסִּיק כָּאן בְּזִיווּג רִאשׁוֹן וכו' וצע"ק וְעַיֵּין בְּפִסְקֵי תוס'.

שָׁם י"ג ע"א פַּתְחִינְהוּ יַעֲקֹב לְעֵינָיהּ וְאַחֵיךְ וְהַיְינוּ דִּכְתִיב כִּי יִשְׁמַח צַדִּיק כִּי חָזָה וְנָקָם וכו' פֵּירוּשׁ מְשׁוּם דְּיַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת וְכִדְאִיתָא בְּתַעֲנִית ה' ע"ב עיי"ש וְזֶה כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה יַעֲקֹב וכו' שֶׁכָּתְבוּ וְכֵן מַשְׁמַע דִּכְתִיב וַיִּגְוַע וְלָא כְּתִיב וַיָּמָת כְּדִמְפָרֵשׁ בְּסוֹטָה גַּבֵּי מַעֲשֶׂה דְּחוּשִׁים, עכ"ל וְכֵן רָאִיתִי בְּמָהַרְשָׁ"א שָׁם: בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם פ"ג בַּמִּשְׁנָה בַּת יִשְׂרָאֵל וכו' כָּתַב וְזֶה הַכֹּהֵן כ"ז שֶׁהוּא עִמָּהּ הוּא פָּסוּל לַעֲבוֹדָה וְאִם גֵּרְשָׁהּ וְנָדַר שֶׁלֹּא יִשָּׂא אִשָּׁה בַּעֲבִירָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר וכו' חוֹזֵר לְכַשְׁרוּתוֹ עכ"ל, וְהִנֵּה בַּבָּרַיְיתָא דְּהוּבָא בְּגִיטִּין (ל"ה ע"ב) תָּנֵי נוֹדֵר וְעוֹבֵד יוֹרֵד וּמְגָרֵשׁ וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' שָׁם ד"ה וְתָנֵי עֲלָהּ וכו' ונ"ל וכו' יע"ש וצ"ע ק' וְעַיֵּין בְּמִינְחַת פִּיתָּם או"ח סי' קכ"ו סְעִיף מ' בתו"ד עיי"ש.

כ"פ הֵבֵאתָ דִּבְרֵי החו"י דְּאִיסּוּר דְּלָא תִּקְרְבוּ בחו"נ לֵיתָא בַּנָּשִׁים עַיֵּין בִּפְנִים מָצָאתִי בְּהַגָּהוֹת שְׁלוֹם יְרוּשָׁלֶם לירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת דַּף כ"ו ע"ב ד"ה לֹא תִּקְרְבוּ וכו' דְּהָא דְּאִיצְטְרִיךְ לֹא תִּקְרְבוּ לְהַזְהִיר הַנָּשִׁים הַיְינוּ דַּוְקָא עַל חִיבּוּק וְנִישּׁוּק וכו' לְפִיכָךְ הֻצְרַךְ לְהַזְהִיר גַּם הַנָּשִׁים בְּזֶה אֲבָל לְבִיאָה מַמָּשׁ לֹא הֻצְרַךְ לְהַזְהֵר הַנָּשִׁים וכו' עיי"ש בִּדְפוּס וָוִין, כֵּן רָאִיתִי

אח"ז בְּחֶמְדַּת שְׁלֹמֹה חאהע"ז סי' ו' שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה לְהָרַמְבַּ"ם דא"ל דְּאֵין הָאִשָּׁה מְוַזְּהֶרֶת עַל שְׁאָר קְרִיבוֹת יענ"ש וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ הַחוֹת יָאִיר, וּבְשׁוּ"ת בְּרִית אַבְרָהָם חאה"ע סי' נ"ד סָתַר מֵעַצְמִי דִּבְרֵי הַגָּאוֹן בַּעַל חמ"ש הַנַּ"ל יעש"ה בַּתְּשׁוּבָה לַהַנַּ"ל: לְעִנְיַן כָּל הָעוֹמֵד לִשְׁרֹוף וְלִזְרוֹק בְּשׁוּ"ת טוט"ד סי' קמ"ז הֵבִיא שֶׁכָּתַב בְּסִפְרוֹ הַחַיִּים א לְרַבָּנָן דַּוְקָא בְּמְחֻוסַּר מַעֲשֶׂה וּבְיָדוֹ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת לָא ס"ל כָּל הָעוֹמֵד וכו' אֲבָל הֵיכִי דְּאִינִי מְחֻוָּסָר מַעֲשֶׂה וּמְמֵילָא יהי' כָּךְ אַף לְרַבָּנָן אָמְרִינַן כָּל הָעוֹמֵד וכו' יע"ש: בְּדַף כ' ע"ב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ עִמּוֹ בְּמְחִיצָתוֹ וְכֵן בְּסֵוְכָּה כ"ח אָמְרִינַן נוֹשְׂאֵי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיוּ עיי"ש וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה בְּכֹרַךְ סוֹף מַסֶּכֶת נִדָּה בְּמַה שֶׁהֶאֱרִיךְ לְיַישֵׁב תְּמִיהַת הָרַב ר"מ שְׁטַרְאשׁוֹן עַל המל"מ בַּחֲקִירָתוֹ ע"ד הַמּוֹמְיָא שֶׁהַכֹּהֲנִים נוֹשְׂאִין וְסוֹחֲרִים בָּהּ יע"ש הֵיטֵב וְכֵן רָאִיתִי עוֹד מִדְּבָרִים בָּזֶה ובס' קָטָן מ' מְנַשֶּׁה ואכמ"ל: לְדַף כ"ו ע"ב בְּמַה שֶׁהִזְכַּרְתִּי שִׁיטַת ר"ת שֶׁבַּתּוֹסָ' שֶׁאָנַץ שֶׁהִתִּיר בְּאִשָּׁה שֶׁהֵמִירָה עִם כּוּתִי וְנִתְגַּיֵּיר עִמָּהּ, וי"ל דְּלָמָּה לֹא נִיחוּשׁ שֶׁנִּתְגַּיֵּיר עֲבוּרָהּ וְהָוֵי לְשֵׁם אִשָּׁה וּנְהִי דְּבִדִיעֲבַד הָוֵי גֵּר כָּאן כֵּיוָן דְּצָרִיכָה קִדּוּשִׁין א"כ הָוֵי כִּלְכַתְּחִלָּה וְלֹא נַתִּיר לוֹ כְּדֵי שֶׁנֵּדַע, אִם נִתְגַּיֵּיר לש"ש, עַיֵּין בְּשׁוּ"ת טוטו"ד שֶׁהֵעִיר בָּזֶה כְּמְדֻמֶּה שֶׁהוֹכִיחַ מִזֶּה הֵיכִי דְּכָבָר בָּא עָלֶיהָ לָא נֶחְשָׁב לְשֵׁם אִשָּׁה וְהָוֵי גֵּירוּת מְעַלְיָא וּמֻוָּתָּר אַף לְכַתְּחִלָּה: וּבְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעִנְיַן קִינּוּי שֶׁל קָטָן וְהָאִיךְ מְקַבְּלִין עֵדוּת דְּהָוֵי שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, רָאִיתִי בְּשֵׁם הַבְּרִית אַבְרָהָם שֶׁהֵעִיר דְּקָטָן הַמְּוַפְּלָא סָמוּךְ לְאִישׁ דְּיָכוֹל לְהַקְדִּישׁ א"כ יֵשׁ לוֹ נָמֵי קִדּוּשִׁין ג"כ וְעַיֵּין בטוטו"ד הל' מִילָה, וְשָׁם הֵעִיר ג"כ מֵהָא דְּאֵין עֵדוּת לְקָטָן מֵהָרַמְבַּ"ם פ"ו מהל' גֵּירוּשִׁין עיי"ש וְרָמַזְתִּי בְּקִצּוּר ואכמו"ל.

מש"כ בְּדַף נ"ה ע"א לְעִנְיַן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אִי פָּטְרָה בְּגֵט וְכִי, יְעַיֵּין גַּם לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (ס"ב ע"א) דַּיָּה דִּכְתִיב וכו' אוֹ נָתַן לָהּ גֵּט וּלְפִיכָךְ כָּעֲסוּ עָלָיו וכו' עיי"ש, – מש"כ בְּדַף צ"ח ע"ב עַל הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמַצְנוּן לֵיהּ וכו' וְכָתַבְתִּי דְּמִשּׁוּם כָּךְ הָוֵי הַמַּמְצִיא רָשָׁע עָרוּם עיי"ש.

הִנֵּה בָּזֶה הָיָה מָקוֹם לְיַישֵׁב קֻושְׁיַת הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת ס"ב ע"א (וַחֲגִיגָה ד"ה) מֵהָא דְּבַחֲגִיגָה אָמַר זֶה הַמַּמְצִיא לְעָנִי בְּשָׁעַת דָּחְקוֹ וּבִיבָמוֹת אָמְרִינַן הַמַּלְוֶה סֶלַע לְעָנִי וכו' עָלָיו הָכִי אוֹמֵר אָז תִּקְרָא וה' יַעֲנֶה וכו' וע"ש, וּלְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי י"ל דְּהַהִיא דַּחֲגִיגָה דְּמַמְצִיא לוֹ בְּשָׁעַת דָּחְקוֹ וע"י כָּךְ לֹא יוּכַל שׁוּב לִזְכוֹת בִּצְדָקָה ובמ"ע וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן הָכָא דְּהָוֵי רָשָׁע עָרוּם.

דְּמַמְצִיא לוֹ ע"י עָרְמָה, אֲבָל הָתָם בִּיבָמוֹת דְּמַלְוֶה לוֹ וּלְטוֹבָתוֹ מִתְפַּוֵּון וְדִינָר שֶׁל הַלְוָאָה אֵינִי מַשְׁלִים וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי שָׁם וּלְכָךְ יִקְרָא וה' יַעֲנֵהוּ וז"פ, וְחִפַּשְׂתִּי שׁוּבבַהַגָּהוֹת שֶׁעַל הַשַּׁ"ס מַאי אָמְרִי בְּדָבָר זֶה, וּמָצָאתִי בְּהַגָּהוֹת חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה לַמַּס חֲגִיגָה שֶׁהֵבִיא תֵּירֵץ זֶה בְּשֵׁם רַבֵּינוּ הָאוֹר זָרוּעַ הַגָּדוֹל בהל' צְדָקָה סי' י"ד עיי"ש וְנָהַנְתִּי וְעַיַּנְתִּי שָׁם בַּפָּנִים וְרָאִיתִי שֶׁאִינִי מֵבִיא גְּמָרָה דִּידַן לְרָאָיָה דְּמִכֹּחַ תַּחְבּוּלָה זֶה, הָוֵי רָשָׁע עָרוּם וּמַעְתִּיק שָׁם הַמַּעֲשֶׂה בַּיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בזה"ל אֲתָא הַהוּא מֵרַבָּנָן ,,וְאַשְׁלְמִי" לְמָאתַיִם וְלָא דַּאֲלַוְוה לֵיהּ וז"פ, וּמִזֶּה הוֹכִיחַ הַמְחַבֵּר דְּאֵין חִילּוּק בֵּין לָקֵט שִׁכְחָה וּמ"ע לִשְׁאָר צְדָקָה, עיי"ש, וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' חֲגִיגָה שָׁם שֶׁכָּתְבוּ בזה"ל מִיהוּ הָתָם (בִּיבָמוֹת) מְחַלֵּק הריב"ן בֵּין מַלְוֶה לְמַמְצִיא ע"כ וְזֶהוּ הַכַּוָּנָה וכמש"כ וְהִדְגִּישׁ זֶה הָאוֹר זָרוּעַ, שָׁם דְּהָכָא נָקֵט מַמְצִיא, וְהָתָם נָקֵט הַמַּלְוֶה עיי"ש.

וְעַיֵּין בְּפִירֹשׁ הר"ח שָׁם בַּחֲגִיגָה, כה"ג כְּמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ הר"ת, וּמַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי שָׁם אִם הַיְתוֹמִים נִקְרָאִים רְשָׁעִים מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת חוּט הַשָּׁנִי סִי' י"ח ד"ה שֶׁהֲבִיא דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"ם בב"ת וְהִרְגִּישׁ גַּם בָּזֶה דְּלָא אִישְׁתְּמִיט חַד לוֹמַר שֶׁהֵם רְשָׁעִים אֶלָּא ע"כ דַּוְקָא הַמֻּסִית הוּא רָשָׁע וכו' יע"ש לְעַנְיָנוֹ: במש"כ בְּדַף קכ"ט ע"א לְעִנְיַן כְּתִיבָה כד"ד עיי"ש סְבָרְתִי, יֵשׁ לְצַיֵּין במש"כ הַתּוֹסָ' בב"ת (צ"ד ע"ב) בְּתוֹסָ' ד"ה הָכִי הַשְׁתָּא הָתָם וכו' קָשֶׁה לָרַשְׁבָּ"א וְכוּ דשט"ח הַמְּוקְדָּמִין וְכוּ מִי אָמַר דְּגָבֵי מְמַשְׁעְבְּדֵי וכי' וְאוֹמֵר ר"י דְּכִי הֵיכִי דְּהָכָא מִשְׁעַת כְּתִיבָה וכו' הָתָם נָמֵי מִשְׁעַת כְּתִיבָה הוּא דְּעָבַר לֵיהּ עַל מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחַק עכ"ל וְיֵשׁ לְחַלֵּק כַּמּוּבָן, – וְיעַיֵּין בָּעִנְיָן זֶה דִּשְׁבוּעָה בִּכְתָב וְאִי ככד"ד בְּשׁוּ"ת מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ חיור"ד סִי' מ"ו יעו"ש וּמָצָאתִי שֶׁהֲבִיא שָׁם רְאָיָה מֵהָא דִּיבָמוֹת דְּחֵרֵשׁ וְחֵרֶשֶׁת אֵין חוֹלְצִין לְפִי שֶׁאֵינָן בְּאָמַר וְאָמְרָה כדר"ז שאר"ל אַלְמָא ע"פ כָּתַב לָא מַקְרֵי אֲמִירָה דאל"כ הֲרֵי יְכוֹלִין לְדַבֵּר ע"פ כְּתָב, אוֹ לָא מִקְרֵי אֲמִירָה וא"כ גַּם בִּיטּוּי שְׁפָתַיִם אֵינִי יעו"ש, וְלֹא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁבִּשְׁמַעְתִּין, ולפמש"כ שָׁם בְּפָנֵי יִתְיַישֵׁב זֶה יעו"ש וְקַצָּרְתִּי, וְעַיֵּין חו"י סִי' ט"ז שָׁם שֶׁסּוֹתֵר עַצְמוֹ לסִי' צ"ז, וְלִסְבָרָא זוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בִּפְנִים דֶּרֶךְ אַגָּבֵי, עַיֵּין בחו"י שָׁם וְרָאִיתִי מְבִיאִים בְּשֵׁם מַאֲמַר הַתּוֹרָה בְּרֹאשׁ סֵפֶר הַכְּתָב וְהַקַּבָּלָה בד"ה וְעַתָּה וכו' כִּי יֵשׁ יִתְרוֹן רַב לְאָמְרִי פֶּה עַל דִּבְרֵי מִכְתָּב עיי"ש וְעַיֵּין בְּנֶפֶשׁ הַחַיִּים לְמָרָן מהר"ח מִוואְלְזִין זצ"ל ש"ג פֶּ"ה ואכמ"ל עוֹד בָּזֶה רַק נָגַעְתִּי בְּקִצֵּה הַמִּטָּה: מַה שֶּׁפִּלְפַּלְתִּי בְּעִנְיָן כמ"ש בְּדֶרֶךְ עִיּוּנִי יֵשׁ לְהִתְעוֹרֵר עוֹד בְּהָא דִּמְבוֹאָר בַּמִּשְׁנָה בְּאָהָלוֹת פי"ג מַה דְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת מִן הַמֵּת וְכֵן בֶּגֶד הַמְנֻגָּע מְמַעֲטִין בַּחֲלוֹן וְחוֹצֵץ וְהָא הֵם אסה"נ וכמ"ש וְאֵיךְ חוֹצְצִין אִי נֵימָא דְּמַה שֶּׁמְּפוֹרָר לָא מְהַנֵּי וּכְפַשְׁטוּת דִּבְרֵי התו"ס.

וְעַיֵּין בב"ת דַּף י"ט ע"ב וּבִיבָמוֹת ק"ג ע"ב שֶׁהֲבֵאתִי דְּגַבֵּי נְגָעִים גָּלְתָה תּוֹרָה דל"א כמ"ש כֵּן רָאִיתִי אח"ז במה"ר עֶרֶךְ כ' יעי"ש וְלֹא הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בִּשְׁמַעְתִּין, וְקִצַּרְתִּי וְהוּא הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בְּשֵׁם.

יַעַזְרֵנִי עדכ"ש בְּפֶרֶק כְּשֵׁם, שָׁם בַּמִּשְׁנָה כָּךְ הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתוֹ, נִרְאֶה פָּשׁוּט דִּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּקָטָן ב"ט מַשְׁקִין אוֹתָהּ עַל יָדוֹ, בְּנוֹדַאי אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתוֹ דְּאֵין עוֹנְשִׁין לְקָטָן, וּכְשֵׁם שֶׁאֵין שַׁיָּךְ אִיסּוּר בּוֹעֵל עָלָיו, וְעַיֵּין מש"כ לִי סִפ"ד, אַף ג"כ נִרְאֶה דְּאַף דְּבָעֵת הַהַשְׁקָאָה הוּא כְּבָר גָּדוֹל וְנַעֲשָׂה בֶּן י"ג וְהֵבִיא שְׁעָרוֹת ג"כ אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתוֹ עַל מַה שֶּׁבְּעֵת הַבְּעִילָה הָוָה בְּמַעֲשֶׂה קָטְנוּת, וְכַסְּבָרָא שֶׁהֲבֵאתִי שָׁם בְּשֵׁם הַיָּד הַמֶּלֶךְ.

וְאַף שֶׁבְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה מָצִינוּ שֶׁקָּטָן ב"ט חַיָּיב קָרְבָּן וְהוֹסִיף הָרַמְבַּ"ם בפ"ט מהל' שְׁגָגוֹת דְּיִרְאֶה לוֹ שֶׁאֵינִי מֵבִיא קָרְבָּן עַד שֶׁיִּגְדַּל וְיִהְיֶ' בֶּן דַּעַת וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא במ"מ הל' או"ב פ"ג דִּין י"ז ועי"יש בְּרָאָבָ"ד בְּהַשָּׁגוֹת עכצ"ל דגזה"כ הִיא וְיָדוּעַ דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים מַה שֶּׁכָּתְבוּ דְּקָטָן בַּר אִיסּוּרִים וְאַזְהָרָה הוּא אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה חָס עָלָיו לְעָנְשׁוֹ ואכמ"ל בְּזֶה ולפ"ז מַשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁהִיא תִּבְדַּק וְלֹא הוּא אַף שֶׁנִּרְאֶה עַכְשָׁיו גָּדוֹל וּמְשׁוּם שֶׁהָיָה אָז בְּעֵת הַמַּעֲשֶׂה הָיָה קָטָן פָּחוֹת מִבֶּן י"ג יוֹם אֶחָד, וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' כָּאן בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי ודו"ק וְקִצַּרְתִּי יֵשׁ לִי כָּעֵת קֻצָּת רְאָיָה דְּנֶאֱסְרָה עַל הַבּוֹעֵל קָטָן וּמֵהָא דְּאָמַר בַּשַּׁ"ס לְעֵיל (דַּף י' ע"ב) ת"ר סוֹטָה וכו', בַּתּוֹסָפְתָּא מְבוֹאָר בזה"ל כְּשֵׁם שֶׁאֲסוּרָה לַבַּעַל כָּךְ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל נִמְצֵאתָ אוֹמֵר בְּסוֹטָה וכו' וּמַה שֶּׁבְּקֻשָּׁה לֹא נִיתַּן לָהּ, עיי"ש וא"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּבוֹעֵל קָטָן שֶׁמֻּתֶּרֶת לוֹ, אַף שֶׁאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ אֶלָּא וַדַּאי שֶׁאֲסוּרָה לוֹ לִכְשֶׁיִּגְדַּל: שֵׁם מִי יְגַלֶּה עָפָר מֵעֵינֶיךָ רַבָּן

יוֹחָנָן וכו', אַף שֶׁהָיָה תַּלְמִידוֹ וְאָסוּר לְהַזְכִּיר בִּשְׁמוֹ, (וְעַיֵּין תוס' יְבָמוֹת נ"ז ע"ב ד"ה אָמַר שְׁמוּאֵל וְכוּ' ודו"ק) וּרְאָיָה לְמַה שֶׁפָּסַק הָרַמָ"א בְּיוֹר"ד סִי' רמ"ב סט"ו דְּמֻתָּר לוֹמַר רַבִּי מוֹרִי פְּלוֹנִי דְּכֵן מַשְׁמַע מִפִּי רַשְׁ"י פ' חֵלֶק עיי"ש ובבה"ט ובפ"ת שָׁם וְגָדוֹל ,,מֵרַבָּן" שְׁמוֹ וּלְכָךְ אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן וכו', וְעַיֵּין בְּחִידּוּשֵׁי רעק"א שֶׁהִקְשָׁה בָּכָה ג וְשָׁכַחְתִּי מְקוֹמוֹ כָּעֵת, וְנִזְכַּרְתִּי שׁוּב שֶׁהוּא בְּשַׁבָּת דַּף קט"ו ע"א, בְּשֵׁם בְּנוֹ הג"מ שְׁלֹמֹה זַ"ל וע"ש וע"ד שֶׁכָּתַבְתִּי וְעַיֵּין בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א בְּיוֹרֵד שָׁם וּפָלָא שֶׁלֹּא הֵעִירוּ מִכָּאן: שָׁם בַּמִּשְׁנָה וְאַלְפַּיִם אַמָּה שָׁדוֹת וּכְרָמִים.

מפרש"י מְבֹוָאָר דְּאַלְפַּיִם אַמָּה לְבַד נָתְנוּ לַלְּוִיִּם וּמֵהֶם הִנִּיחוּ אֶלֶף לְמִגְרָשׁ, אֲבָל מִלְּשׁוֹן הַמִּשְׁנָה לֹא מַשְׁמַע הָכִי אֶלָּא דְּבֵין הַכֹּל הָיָה שְׁלֹשָׁה אַלְפַּיִם אֶלֶף אַמָּה מִגְרָשׁ לְבַדְאַלְפַּיִם אַמָּה שָׁדוֹת וּכְרָמִים, וְנִזְכַּרְתִּי שֶׁבָּאֱמֶת הָרַמְבַּם זַ"ל פי"ג מִשְּׁמִיטָּה דִּין ב' כָּתַב כֵּן מְפֹרָשׁ וְאֶלֶף הָרִאשׁוֹנִים מִגְרָשׁ וְאַלְפַּיִם שֶׁמּוֹדְדִין חוּץ לַמִּגְרָשׁ לְשָׂדוֹת וּכְרָמִים וְהִרְגִּישׁ בָּזֶה הכ"מ שָׁם דְּמְפָרֵשׁ דְּלָא כפרש"י אֶלָּא כְּפַשְׁטוּת דְּמַתְנִיתִין יעו"ש וּבְתוֹ' רע"א וְעַיֵּין בְּשוּ"ת זִכְרוֹן יוֹסֵף ס' ז' אוֹת מ מ"ג: עוֹד שָׁם בפרש"י ד"ה מִגְרָשׁ רְחָבָה וכו' וּמֵאֵילָנוֹת לְנוֹי הָעִיר, עַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הָרָשָׁ"שׁ זַ"ל, וְעַיֵּין בה"ז וצ"ק שָׁם בַּעֲרָכִין ובמשל"מ פי"ג מִשְּׁמִיטָּה דִּין ה' יעוש"ה ובס' הַפְלָאָה שֶׁבָּעֲרָכִין בְּעֵירוּכִין שָׁם בַּאֲרִיכוּת בָּזֶה ואכמ"ל, וְכֵן מָצָאתִי בָּזֶה בְּשוּ"ת זִכְרוֹן יוֹסֵף סי' ז' אוֹת ל"ט מ' מ"א עיי"ש דְּבָרִים נְכוֹנִים ובתפא"י בַּעֲרָכִין שָׁם.

שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כְּשֵׁם וכו' רְמַ"ח אֲבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, עַיֵּין במנ"ק מַה שֶׁהִרְגִּישׁ, וכ"ק בְּהַגָּהוֹת בֶּן אַרְיֵה כָּאן לְהָעִיר מִבְּכוֹרוֹת מ"ה א' דְּבְאִשָּׁה יֵשׁ יוֹתֵר, וְכֵן עַיֵּין בְּמִפָּרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי, – שָׁם אֲבָל הוּא לִכְשֶׁתִּשְׁתָּה הוּא נִבְדַּק פֵּירֵשׁ דַּוְקָא מִשְׁתִּיָּה זוֹ שֶׁל סוֹטָה זוֹ וְלֹא עַל שֶׁל אֲחֵרוֹת וְכִדְפָרִיךְ לְקַמָּן וְלֹא כֵן סָבְרִינַן מוּמָר לִכְשֶׁתִּשְׁתֶּה הוּא נִבְדָּק יע"ש, וְיֵשׁ לַחְקוֹר אִם מוֹדָה שֶׁנִּטְמְאָה מִמֶּנּוּ אַף הִיא כּוֹפֶרֶת וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א ומל"מ ומנ"ח וּבְאוֹפָן שֶׁהִיא שׁוֹתֶית אִם גַּם הוּא נִבְדַּק, וְגַם בְּאוֹפָן שֶׁהִיא נִבְדֶּקֶת וְיָדְעִינַן שֶׁהוּא הָיָה מֻזִּיד וְלֹא נִבְדַּק מִצַּד שֶׁהַזְּכוּת תּוֹלָה וְכַדּוֹמֶה, אִם הוֹרְגִין אוֹתוֹ שֶׁבָּא עַל א"א לָמָ"ד חָבֵר א"צ הַתְרָאָה, וְאֵין לְךָ עֵדִים וּרְאָיָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה וּבְאוֹפָן דְּלֵיל עִם אֲחֵרוֹת נִסְתְּרָה וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ז' ע"א בְּרַשְׁ"י ומש"כ בְּחִידּוּשֵׁי שֵׁם עָשָׂיָה וק' דַּף כ"ח ע"א בַּעַל מַאי עָבֵיד וְכִי תֵּימָא דְּאִי אִית בֵּיהּ עָוֹן בָּדְקִי לֵיהּ מַיָּא כִּי אִית בֵּיהּ עָוֹן בְּדִידֵיהּ מִי בָּדְקִי לַהּ מַיָּא לְדִידַהּ וכו', לְכְאוֹרָה מִכָּאן קָצַת רְאָיָה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּאִינִי מְנַוֵּקָה מֵעָוֹן מִקְרֵי כָּל שֶׁבָּא בִּיאָה אֲסוּרָה מִיָּמָיו, דְּאִי כפרש"י א"כ יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּאִית בֵּיהּ עָוֹן דְּהַיְינוּ שֶׁבָּא בִּיאָה אֲסוּרָה מִיָּמָיו וְנִסְתַּר עִם אֲחֵרוֹת וּלְכָךְ בָּדְקִי לֵיהּ מַיָּא, וְלֹא יִקָּשֶׁה מֵעַכְשָׁיו כִּי אִית בֵּיהּ עָוֹן מִי בָּדְקִי לַהּ מַיָּא לְדִידַהּ, דְּעַל שְׁאָר עָוֹן וּבִיאוֹת אֲסוּרוֹת, אֵינִי מְעַכֵּב הַשְׁתִּיָּה גַּבֵּי דִּידָהּ וּמ"מ בְּדִידֵיהּ י"ל דְּבָדְקִי אוֹתוֹ, א"ו כְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם כַּמּוּבָן.

וְרַשְׁ"י בְּעַצְמוֹ הִרְגִּישׁ בָּזֶה, וּלְכָךְ פֵּירֵשׁ ,,דְּאִי אִית בֵּיהּ עָוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ לְאַחַר שֶׁנִּסְתְּרָה" וּפָרִיךְ שַׁפִּיר דְּאִינִי בָּדְקָה לָהּ כְּלָל בְּהַאי עָוֹן, וא"ל דְּאֵין סָבְרָה דְּעַל שְׁאָר בִּיאוֹת אֲסוּרוֹת וּבָדְקוּ לֵיהּ מַיָּא לַבַּעַל וז"פ וְקִצַּרְתִּי (וְעַיֵּין קר"א) וְאִם נִפָּרֵשׁ כַּנַ"ל יִתְיַישֵּׁב בָּזֶה מַה שֶׁהִקְשָׁה במ"ק עַל פרש"י דְּאֵיךְ נוּכַל לוֹמַר דע"י עָוֹן זֶה בָּדְקִי לֵיהּ מַיָּא לְדִידֵיהּ, הָא סוֹטָה לְבַעְלָהּ רַק בַּעֲשֵׂה אוֹ בְּלָאו וְהָאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁהַמַּיִם יִבְדְּקוּהוּ בְּחִיּוּב מִיתָה עיי"ש, וּלְפִי הַנַּ"ל

נִיחָא דְּהַיְינוּ דְּאִית בֵּיהּ עָוֹן שֶׁל בִּיאָה אֲסוּרָה בְּחִיּוּב מִיתָה, אֲבָל זֶה דּוֹחֵק, וְגַם הָרַמְבַּ"ם הָא ס"ל אַף בִּיאָה מד"ס מְעַכֵּב, ועיי"ש מש"כ במ"ק שֶׁעִיקַּר הַחִיּוּב הוּא בַּעֲבוּר שְׁבוּעַת שֶׁקֶר יע"ש ולענ"ד נ"ל טַעַם הַדָּבָר הוּא כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בבסו"מ אַף שֶׁלֹּא עָשָׂה דָּבָר הַמְחַיְּבוֹ מִיתָה, אֶלָּא דְּהַתּוֹרָה יָרְדָה לְסוֹף דַּעְתּוֹ, וה"נ כֵּן, וְכִדְאִיתָא בְּמַדְּיר פ' נָשׂא דְּעוֹבֵר עַל עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וּבָא לִידֵי כָּל עֲבֵירוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, וּבְיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּקַטָּנִי עה"נ כה"ג עיי"ש בַּתּוֹסֶפְתָּא דְּסַנְהֶדְרִין וּלְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד, וְנִנּוֹפְרוּ הַנְּשִׁים, – וז"פ.

שָׁם דַּף כ"ח ע"א ת ר וכו' וְאֶחָד לִתְרוּמָה ד"ר עֲקִיבָא וכו' ופרש"י זַ"ל דַּיָּה אֶחָד לִתְרוּמָה שֶׁאֲפִילּוּ הִיא בַּת כֹּהֵן וּבַעְלָהּ כֹּהֵן נִפְסָלָה מִן הַתְּרוּמָה ע"כ, וא"י לְפָרֵשׁ מַאי הָרְבוּתָא וְהַהוֹסָפָה ש"כ רַשְׁ"י ,,שֶׁאֲפִילּוּ הִיא בַּת כֹּהֵן" הָא אִם בַּעְלָהּ כֹּהֵן לְבַד סַגִּי, דְּנִפְסָלָה ע"י זֶה מְלֻאֶכְלוֹל בִּתְרוּמָה וְאוּלַי מִפְּנֵי הק"ו שֶׁל ר' יִשְׁמָעֵאל דְּמַה גְּרוּשָׁה וכו' דע"כ בְּבַת כֹּהֵן וְכוּ מַיְירֵי כדפרש"י, וְעוֹד י"ל קָצָת דְּמִזֶּה דְּבַעְלָהּ כֹּהֵן שֶׁנִּפְסָלָה מִן הַתְּרוּמָה אֵין זֶה רְבוּתָא כֵּיוָן שֶׁמַּעֲכְשָׁיו אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ בְּחֶזְקַת זוֹנָה וא"כ כָּל מִידֵּי שֶׁנִּמְשַׁךְ מִכֹּחַ זֶה סָבָרָא הוּא דְּלִיְפְסוֹק וְאַף שֶׁעֲדַיִין לֹא פָּקַע כֹּחַ קִנְיָנוֹ שֶׁהֲרֵי צְרִיכָה גֵּט מ"מ בַּהֶדָא מַחְתָּא הוּא לֹא שַׁוְוִינְהוּ לַהֲדָדֵי, ול"צ קָרָא אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהִיא בַּת כֹּהֵן דְּאוֹכֶלֶת מֵעַצְמָהּ וְלֹא מַחֲמַת בַּעְלָהּ, אַפִּ"ה יֵשׁ עָלֶיהָ אִיסּוּר לֶאֱכוֹל מִכָּתוּב זֶה, ואע"פ שֶׁהִיא יוֹדַעַת בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא טְהוֹרָה וְעַיֵּין לְקַמָּן בע"ב וכ"ת כְּהֶוְוָּה ל"צ קָרָא וכו' וּבַתּוֹסָ' שָׁם כ"ט ע"א ודו"ק וְתָבִין מש"כ ויל"ע: שָׁם בְּרַשְׁ"י ד"ה מַגִּיד וכו' וְקָאָמַר לְךָ דְּיַשְׁקֶנָּה לְבָרֵר הַסְפֵּיקָא וכו' עיי"ש נ"ל לְהַטְעִים דְּזֶה גּוּפָא שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירָה לְהַשְׁקוֹתָהּ וּלְבַזּוֹת אוֹתָהּ בְּכָל מַעֲשֶׂה הַהַכְלָמָה וְהַבִּיּוּשִׁים שֶׁלָּהּ וּפָרַע אֶת רֹאשׁ וכו' וְכִמְבֹאָר הַכֹּל לְעֵיל פ"א הִיא רְאָיָה נִצַּחַת ג"כ שֶׁעָשְׂתָה בָּזֶה הַתּוֹרָה סָפֵק כְּוַנְדַּאי וּלְעֵיל שָׁם בפ"ק הֶבְאתִי דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי (פ"א הל' ה') וּמְבַזִּין עַל הַסָּפֵק אָמַר ר' שֶׁמְּלַאי בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא זְנוּת אַתְּ מוֹצֵא אַנְדְּרוֹ לְמַסִּי' בָּאָה לָעוֹלָם עיי"ש בַּמְפָרְשִׁים וּלְכָךְ מְבַזִּין עַל הַסָּפֵק, וּמִשּׁוּם דְּסָפֵק זֶה כְּוַנְדַּאי מַשְׁוֶה לָהּ שָׁם בְּרַשְׁ"י דַּיָּה סוֹטָה לֹא עָשָׂה בָּהּ וכו' וה"ה לִשּׁוֹגֵג וכו' וְאַף הִיא שְׁגָגָה כִּסְבוּרָה שֶׁהוּא בַּעְלָהּ עכ"ל, וְהִנֵּה מִדְּלָא פֵּירֵשׁ דְּשׁוֹגֵג הַיְינוּ אוֹמֵר מֻוָתָּר וכה"ג יְעַיֵּין בָּזֶה מש"כ בְּרֵישׁ פ"ק עַל הַמִּשְׁנָה שָׁם עיי"ש, וְכֵן מַה שֶׁהוֹסִיף רַשְׁ"י ז"ל דְּאַף הִיא שׁוֹגֶגֶת וכו' מַשְׁמַע דְּאִם הִיא הָיְתָה מְזִידָה אַף שֶׁהוּא שׁוֹגֵג מ"מ אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ, וְעַיֵּין לְעֵיל בְּתוֹסָ' ד"ה כְּשֵׁם וכו' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי ובמשל"מ פ"ב מִסּוֹטָה די"א ד"ה מִפִּי הַשְּׁמוּעָה וכו', שו"ר שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה הָרָשָׁ"שׁ, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם לִירוּשַׁלְמִי כָּאן הל' א וְהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר אֱמוּנַת חֲכָמִים לְהַגְּאוֹן מו"ה אֲבִי עַד שַׁר שָׁלוֹם בפכ"ד שָׁם שֶׁהִקְשָׁהדְּהָא ב"ש קְטַנָּה הָיְתָה וּפִיתּוֹ קְטַנָּה אוֹנֶס הוּא וּבְתִירוּץ אב"א (בְּכְתֻבּוֹת ד"ט ע"ב עיי"ש) מַשְׁמַע דס"ל דְּאַף דְּהָיְתָה מְפֻוָּתָה מֻוָּתֶרֶת וכו' וַהֲלֹא בלא"ה פ"ק אוֹנֶס הוּא וְכוּ עיי"ש מש"כ בְּדוֹחֵק לְיַיְשֵׁב זֶה, וא"ל דְּהַהִ מ"ד ס"ל דְּאַף דפ"ק אוֹנֶס הוּא מ"מ זֶה רַק לְגַבֵּי בַּעְלָהּ מְחַשֵּׁב רָצוֹן זֶה לְאוֹנֶס וְלֹא מַעְלָה בְּבַעַל אֲבָל לְגַבֵּי הַבּוֹעֵל שֶׁהוּא הָיָה מֵזִיד וּבְרָצוֹנָהּ לָא מְחַשְּׁבִינַן רָצוֹן זֶה לְאוֹנֶס, וַהֲרֵי יָדוּעַ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם דל"א כְּלָל הַהִ דפ"ק אוֹנֶס הוּא, וא"כ דִּלְדִידֵיהּ בְּעַצְמוֹ אֲסוּרָה, אַף מִטַּעַם אַחֵר י"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב המל"מ שָׁם לַחֲקוֹר באש"כ שֶׁנָּאנְסָה וְכוּ יעו"ש אִם בְּאוֹנֶן שֶׁלֹּא נֶאֱסְרָה לַבַּעַל אֵינָהּ נֶאֱסְרָה ג"כ לַבּוֹעֵל יע"ש, (אח"ז מָצָאתִי בִּבְנֵי אֲהוּבָה בפכ"ד מהל' אישׁוּת שֶׁכָּתַב בֶּאֱמֶת דְּהָא דְּמִשְׁנֵי הַגְּמָרָא בְּכְתֻבּוֹת שָׁם בַּאֲנוּסָה הֲוַיית הַיְינוּ מִפְּנֵי שפ"ק

אוֹנֶס הוּא וְהָאב"א שָׁם ס"ל דַּאֲפִילּוּ בְּאוֹנֶס נָאֶסְרָה לַבּוֹעֵל יעו"ש וְשׁוּב הֵבִיא רַשְׁ"י דִּידַן וְהִקְשָׁה דְּאַמַּאי בָּעֵי דַּוְקָא שֶׁיִּהְיֶה שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִין א"ו דְּרַשְׁ"י ס"ל דְּהֵיכָא דְּהִיא אֲנוּסָה נֶאֶסְרַת לַבּוֹעֵל וְלָמַד רַשְׁ"י כֵּן מִגְּמָרָא דִּכְתֻבּוֹת שָׁם וכאב"א שָׁם דס"ל הָכִי עיי"ש וְיֵשׁ לְהָעִיר ע"ד שָׁם וא"ל עוֹד) וְיֵשׁ לְהָבִיא קְצָת רְאָיָה לָזֶה דִּבְהָיְתָה שׁוֹגֶגֶת אוֹ באש"כ שֶׁנֶּאֱנְסָה דְּהֶבְאתִי לְעֵיל דְּיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִי מַאי דְּאָמְרִינַן בְּגִיטִּין (צ' ע"א) אָמַר לָהֶם ב"ה אִם נֶאֱמַר עֶרְוַת וְלֹא נֶאֱמַר דָּבָר הוּ"א מִשּׁוּם עֶרְוָה תֵּצֵא מִשּׁוּם דָּבָר לֹא תֵּצֵא וְאִילּוּ נֶאֱמַר דָּבָר וְלֹא נֶאֱמַר ה"א מִשּׁוּם דָּבָר תִּנָּשֵׂא מִשּׁוּם עֶרְוָה לֹא תִּנָּשֵׂא לְכָךְ נֶאֱמַר עֶרְוָה וב"ש מַה לְהַלָּן וכו' יעו"ש וְהַשְׁתָּא למ"ל לב"ה קְרָא דְּמִשּׁוּם עֶרְוָה תִּנָּשֵׂא הָא בלא"ה יַדְעִינַן מִדְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא וְנִטְמְאָה אֶחָד לַבַּעַל וְאֶחָד לַבּוֹעֵל דַּאֲסוּרָה לוֹ בְּלָאו דְּטֻמְאָה וְאִי אָמְרַתְּ דלכ"ע לֹא תִּנָּשֵׂא מִשּׁוּם עֶרְוָה א"כ פְּשִׁיטָא דַּאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל דְּאִם לְעָלְמָא אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל פְּשִׁיטָא, א"ו דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּהָיְתָה שׁוֹגֶגֶת דבכה"ג פְּשִׁיטָא דְּמֻוּתֶּרֶת לְעָלְמָא דְּלָא קָרֵינַן בָּהּ מִשּׁוּם עֶרְוָה וְכֵן ה"ה באש"כ שֶׁנֶּאֱנְסָה דְּרַק לִכְהֻנָּה אֲסוּרָה וכה"ג שַׁפִּיר אִיצְטְרִיךְ קְרָא וְנִטְמְאָה שֶׁאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל כֵּיוָן שֶׁהוּא מֻזְיָד, אוֹ מִשּׁוּם שֶׁאֲסוּרָה לְבַעַל הַכֹּהֵן וְהֵם דִּבְרֵי טַעַם.

וְעוֹד יֵשׁ מָקוֹם לְעַרְעֵר בְּאוֹפָן שֶׁשָּׁלַח לָהּ הַבַּעַל גֵּט וּבִיטְּלוֹ דְּאַפְקִיעָנָהוּ רַבָּנָן לְקִדּוּשִׁין מִינֵּיהּ וְנַעֲשֵׂית פְּנוּיָ' כְּשֶׁזִּינְּתָה וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' שָׁם בְּגִיטִּין י"ז וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי כ"פ בְּשֵׁם הנו"ב דְּאִיפּוּר א"א הָוֵי אִיפּוּר שֶׁיָּכוֹל לְבַטְּלוֹ וּכְמוֹ דָּבָר שֶׁיֵּשְׁנוֹ בְּשְׁאֵלָה, וְיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בכה"ג אִם מ"מ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל כֵּיוָן שֶׁהוּא עכ"פ כִּינּוּן לְעָבַר עַל אִיפּוּר דא"א בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְעַיַּיִן רָ"ן סוֹף נְדָרִים וְאִם נִיָּמָא דַּאֲסוּרָה לוֹ יֵשׁ גַּוְונָא שֶׁגֵּירְשָׁהּ בכה"ג דְּאַפְקִינְהוּ רַבָּנָן לְקִדּוּשִׁין מִינֵּיהּ וא"כ לכ"ע מֻוּתֶּרֶת מִשּׁוּם עֶרְוָה ומ"מ לַבּוֹעֵל אֲסוּרָה מִשּׁוּם וְנִטְמְאָה וְנִטְמְאָה ויל"ע וְקַצָּרְתִּי שו"מ כַּיּוֹצֵא בָּהּ שָׁמַעְתִּי בפ"ת יו"ה סי' י"א ס"ק ג' בְּשֵׁם הברכ"י שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַמַּוְקֵל מֵאֵשׁ שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּזֶה מִי שֶׁבָּא עַל א"א שֶׁבַּעְלָהּ הָלַךְ למדה"י וּשְׁנֵיהֶם לד"ע נִתְכַּוְּונוּ בְּרָצוֹן ואח"ז נִתְבָּרֵר שֶׁבַּזְּמַן שֶׁזִּנְּתָה כְּבָר הָיָה מֵת בַּעְלָהּ אִי שָׁרְיָא לַבּוֹעֵל אוֹ לֹא כִּוְּונוּ דְּכִוְּונוּ לַעֲבֵירָה וְהֶעֱלָה לְהַתִּירָהּ לַבּוֹעֵל מִדִּינָא וכו' יע"ש וא"כ אֶפְשָׁר לִלְמֹד גַּם לנ"ד וי"ל ועיי"ש בס"ק ה' בְּשֵׁם הברכ"י דבאש"כ שֶׁנֶּאֱנְסָה מֻוּתֶּרֶת לַבּוֹעֵל וּבְשֵׁם הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב סי' סק"ד כָּתַב שֶׁהִסְכִּים בִּתְשׁוּבָה דַּאֲסוּרָה לַבּוֹעֵל ועיי"ש שָׁם בַּתּוֹס' ד"ה זוֹ שֶׁאֲסוּרָה וכו' וְעוֹד אִם תִּנָּשֵׂא בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן תְּהֵא מֻוּתֶּרֶת לִתְרוּמָה וכו', פֵּירֵשׁ דְּבַשָּׁעָה שֶׁמֻּוּתֶּרֶת לִכְהֻנָּה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מֻוּתֶּרֶת לִתְרוּמָה וד"ת אֲרוּסָה בַּת יִשְׂרָאֵל אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה וא"ל דְּהָא דְּמֻוּתֶּרֶת לִתְרוּמָה הוּא מִטַּעַם קִנְיַן כַּסְפּוֹ וּכְמוֹ שֶׁקָּנָה עֶבֶד וְשִׁפְחָה, וּבְהֶמְתּוֹ שֶׁאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה אֲבָל לֹא מִצַּד הַיִּתֵּרָה שֶׁל עַצְמָהּ' משא"כ הַהֶיתֵּר לִכְהֻנָּה ודו"ק וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ צִדְדֵי סְפוּקֵי שֶׁל דִּבְרֵי הַתּוֹס' וַהֲבָנָתָם, וְעַיַּיִן בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים בְּשׁוּ"ת סי' טז וי"ז, – שָׁם בְּסִפְרֵי מַתְנֵי הָכִי וּמַה גְּרוּשָׁה קַלָּה וכו' יל"ע קְצָת דְּאֵין זֶה קַאֵי לב"ש דְּכָל גְּרוּשָׁה בלא"ה אֲסוּרָה לַחֲזוֹר מִשּׁוּם סְפֵק סוֹטָה דא"א מְגָרֵשׁ א"א אא"כ מָצָא בָּהּ ד"ע וְעַיַּיִן תוס' סוֹף גִּיטִּין בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי וּבָרַשְׁבָּ"א שָׁם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים, אֶלָּא שא"כ קָשָׁה מַה דְּקָאָמַר בִּשְׁמַעְתִּין מֵאִיפּוּר תְּרוּמָה וְאִיפּוּר כְּהֻנָּה שֶׁנֶּאֱמְרָה בַּתּוֹרָה לְגַבֵּי גְּרוּשָׁה אַלְמָנָה דב"ש בלא"ה הָוֵי זוֹנָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּבָר הִרְגִּישׁוּ בְּזֶה הַמָּהָרָ"ם בְּרַבִּי וְעוֹד אַחֲרוֹנִים ואכמ"ל בָּזֶה, וְעַיַּיִן לְעֵיל דַּף ג' ע"א בְּתוֹס' בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דמ"ד

רְשׁוּת ס"ל כב"ה וכו' ור' יִשְׁמָעֵאל ס"ל הָתָם רְשׁוּת וא"כ ס"ל כב"ה ועיי"ש מַה שֶּׁהִקְשׁוּ ע"ז שֶׁאֵין זֶה נָכוֹן אַלִּיבָּה דר"ע וְקַצַּרְתִּי.

שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה מאי ת"ל וכו' שֶׁלְּעוֹלָם אֵין מַשְׁקִין אֶלָּא עַל הַסָּפֵק אֶפְשָׁר דְּהַכָּוָנָה דְּהֵיכִי דְּפִשִׁיטָא לָן דְּנִטְמְאָה אֲפִילּוּ מֵאִישׁ אַחֵר אֵין מַשְׁקִין אוֹתָהּ וּכְדִבְרֵי המשל"מ בפ"ז מהל' סוֹטָה עיי"ש בַּאֲרִיכוּת, – שָׁם וא"ת וְכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמֵיסַר סְפֵיקָא י"ל הַכָּתוּב אוֹסְרָהּ וכו', עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א מַה שֶּׁהִקְשָׁה וְעַיֵּין בְּקָרָן אוֹרָה מש"כ בָּזֶה ובכרו"פ בְּבֵית הַסָּפֵק נֶעְלַם מִמֶּנּוּ זֶה וְהוֹכִיחַ מִזֶּה דְּהַתּוֹסְ' ס"ל כְּהָרַשְׁבָּ"א דְּבָשֵׁל תּוֹרָה אפי' לָא אֲתַחְזֵק אֲסוּרָה סָפֵק אָסוּר מה"ת וְשַׁפִּיר הִקְשׁוּ וק"ל.

וְכֵן הִרְגִּישׁ עַל פרש"י שֶׁכָּתַב דִּשְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִין וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק שׁוֹגֵג שֶׁל הַבּוֹעֵל מַאי בָּעֵי הָכָא הֲלֹא הַכֹּל תָּלוּי בְּאִישָׁהּ אִם הִיא מְזִידָה אוֹ שׁוֹגֶגֶת וְחָשְׁבָה שֶׁנִּבְעֶלֶת לְבַעְלָהּ וכו' (לֹא הִירְגִּישׁ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּעַצְמוֹ בִּבְנֵי אֲהוּבָה הל' אִישׁוּת) ע"כ כָּתַב דִּלְרַשְׁ"י קָשָׁה לוֹ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ' וע"כ כָּתַב דִּבְסוֹטָה דְּנָחְשָׁד הַבּוֹעֵל אִם הוּא טוֹעֵן לֹא בָּעַלְתִּי אוֹתָהּ א"כ לְגַבֵּי נַפְשׁוֹ נֵימָא דְּאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לָכוּף אוֹתוֹ כִּי הוּא צוֹעֵק מֻוֹתֶּרֶת הוּא לִי, אַדְּ הַתּוֹרָה אָסְרָה וְהוֹאִיל דְּיֵשׁ קו"ס וְאָסְרָה תּוֹרָה כַּוּוַדַּאי דְּבָרוּר לָנוּ שֶׁנִּוּוַדַּאי בָּעַל אוֹתָהּ וַהֲרֵי הִיא אֲסוּרָה לוֹ כְּוַדַּאי בּוֹעֵל וְזֶהוּ עָשָׂה סָפֵק כְּוַדַּאי עיי"ש, וּכְזֶה הָיָה י"ל גַּם עָלֶיהָ כּוֹתְבוּ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּזֶה כ"פ וְכֵן הִסְבַּרְתִּי בֶּאֱמֶת תֵּירוּץ הַתּוֹסְ' שֶׁכָּתְבוּ דְּנֶעֱנַשׁ עָלֶיהָ אַף אִם הִיא טְהוֹרָה, וא"כ אַף עָלֶיהָ שֶׁיּוֹדַעַת בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא טְהוֹרָה ג"כ נֶעֱנֶשֶׁת כְּכָל חַיָּבֵי עֲשֵׂה, וְלָא מְהַנֵּי בְּרֵי דְּיָדָהּ וכמש"כ לְעֵיל דַּף כ"ה ע"ב, והו"ל לוֹמַר דְּפָסוּל לְעֵדוּת אִם עוֹבֵר עַל חַיָּבֵי עֲשֵׂה דְּאִיסּוּרֵי בִּיאָה וְלֹא רַק מִשּׁוּם דְּנֶעֱנַשׁ לַשָּׁמַיִם בב"ד שֶׁל מַעְלָה וְכֵן לְעִנְיַן שְׁבוּעָה וְכַדּוֹמֶה שָׁם כְּגוֹן סָפֵק חָלָב וכו' וְנוֹדַע שֶׁהוּא שֶׁוָּמָן דְּצָרִיךְ כַּפָּרָה וּסְלִיחָה הִנֵּה ע"כ דְּיָדַע אֶת הַסָּפֵק בְּשָׁעָה שֶׁאָכַל דְּאִי לֹא יָדַע וְאַחַ"כ נִידַע שֶׁהוּא שֶׁוָּמָן לָמָּה צָרִיךְ סְלִיחָה וְגַם אֵינִי דּוֹמֶה לְהַנִּידּוֹן שֶׁבְּכָאן שֶׁיָּדַע שֶׁהִיא סָפֵק סוֹטָה.

וְעַיֵּין תוס' וְרַשְׁ"י כְּרִיתוּת י"ז ע"ב דִּבְנוֹדַע שֶׁהוּא חֵלֶב דְּפָטוּר מִקָּרְבָּן דְּמֵזִיד הוּא עיי"ש וְכִמְדֻמֶּה שֶׁנֶּעֱלַם זֶה מֵהַגָּאוֹן ח"ס זַ"ל בְּאֵיזֶה מָקוֹם וְשָׂכַחְתִּי כָּעֵת, וְגַם כִּי כְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה בְּשׁוּ"ת הַמַּחֲנֶה חַיִּים באז"מ.

שָׁם תוס' דַּיָּה אֵינִי דִּין וכו' וְאַפְּ"ה לֹא עָשָׂה בָּהֶן סְפֵק טֻוְמְאַת הַתְּהוֹם כְּוַדַּאי וכו' כְּבָר הֵעִיר הָרָשָׁ"ש בְּחוֹמֶר הַדָּבָר, שֶׁהֲרֵי טֻוְמְאַת הַתְּהוֹם וַדַּאי הוּא אֶלָּא שֶׁלֹּא נוֹדַע לְשׁוּם אָדָם, אֲבָל עֶצֶם הַטֻּוְמְאָה הוּא טֻוְמְאָה וּוַדַּאית עיי"ש וְכֵן רָאִיתִי אח"ז שֶׁכָּךְ כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת בְּקָרֶן אוֹרָה דבלא"ה אֵין כָּאן קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסְ' דטה"ת לָאו מִטַּעַם סָפֵק הוּא וְכוּ וְלֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה לֹא עָשָׂה סָפֵק כְּוַדַּאי וע"ש וְנָקֵל לוֹ לִדְחוֹת דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' כלאח"י, ולוד"מ הָוְיָא לְקַיֵּים דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁכַּוָּנַת הַתּוֹסְ' הוּא לֹא עָשָׂה בָּהֶן סָפֵק טֻוְמְאַת הַתְּהוֹם כְּוַדַּאי, הַיְינוּ שֶׁבְּאֹם הָיָה סָפֵק בְּטֻוְמְאַת הַתְּהוֹם.

אִם נוֹדַע בָּזֶה לְאָדָם א' בְּעוֹלָם אוֹ לֹא, ובכה"ג סוֹתֵר וְלֹא כְּוַדַּאי טה"ת שֶׁאֵינִי סוֹתֵר, וְלָזֶה אָמְרוּ שֶׁאֵין עוֹשִׂין סְתִירָה מַהֲלָכָה וּבְזֶה הָיָה מָקוֹם לְקַיֵּים הַגִּירְסָא וְלָא סָתְרִינַן ק"ו מַהֲלָכָה מַה שֶּׁמָּצִינוּ סְתִירָה לְכָלָל זֶה אֵצֶל הִלְכוֹת טה"ת.

וְאַף שֶׁהִיא לְחוּמְרָא דְּבִסְפֵּק טה"ת סוֹתֵר בְּנָזִיר וְעוֹשֶׂה פֶּסַח, וצ"ע בָּזֶה אִם הַדִּין כֵּן, וְעַיֵּין בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם בפ"ט דְּנָזִיר שֶׁכָּתַב וְהוּא שֶׁמֵּת כְּשֶׁנִּמְצָאֵהוּ בְּעִנְיָן שֶׁאֶפְשָׁר (וְיֵשׁ גִּירְסָא שֶׁאִי אֶפְשָׁר) שֶׁלֹּא יָדַע אוֹתוֹ שׁוּם אָדָם בְּזֶה הַמָּקוֹם הִנֵּה אֲנַחְנוּ נַחְשְׁבֵהוּ בְּמַדְרֵגַת טֻמְאַת הַתְּהוֹם אא"כ נִמְצָא מִי שֶׁיֵּדַע בּוֹ וְאִם נִמְצְאוּ מְגֻלֶּה וְנִרְאֶה לֹא נֶאֱמַר אוּלַי לֹא עָבַר שׁוּם אָדָם עָלָיו וְלֹא רָאָהוּ וְאֵין מִי שֶׁיְּדָעָהוּ אֶלָּא נֶאֱמַר שֶׁכְּבָר נוֹדַע וְאֵינָהּ טוה"ת עכ"ל וְעַיֵּין תוס' יו"ט שָׁם וצ"ע בָּזֶה.

שָׁם אַמַּאי לָא פָּרְכִינַן מַה לְּסוֹטָה שֶׁכֵּן רַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' עיי"ש וְהִנֵּה בְּתוֹסְ' שֶׁאָנַץ שֶׁנִּדְפַּס כָּעֵת עַל הַגְּלָיוֹן כָּתַב עַל ק"ו שֶׁבַּגְּמָרָא, דְּנִרְאֶה דְּאֵין זֶה ק"ו גָּמוּר אֶלָּא גִּילּוּי מִילְּתָא בְּעָלְמָא הוּא דְּאִי ק"ו גָּמוּר א"כ נֵילַף כָּל אִיסּוּרִין שֶׁעָשָׂה בָּהּ שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהֶם סָפֵק כְּנוֹדַּאי וְגַם נַחְלוֹק בֵּין רה"י לרה"ר וְעוֹד דְּאֵיכָא לְמִפְרְךְ מַה לְּסוֹטָה שֶׁכֵּן נִסְתְּרָה וְיֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' וע"ש, וְהִנֵּה קֻשְׁיָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה צ"ע דְּהֵיכָן מָצִינוּ בְּכָל אִיסּוּרִין שֶׁשָּׁוֶה שׁוֹגֵג לְמֵזִיד חוּץ משפ"ח וּמִתְּמוּרָה עַיֵּין תְּמוּרָה די"א, וְעוֹד וְהוּא הָעִיקָּר דְּהָא י"ל דַּוְקָא לְטֻמְאָה נִמְסַר הַאי ק"ו אֲבָל לֹא לִשְׁאָר אִיסּוּרִין דְּאִיסּוּר מִטֻּמְאָה לָא יָלְפִינַן וְעַיֵּין יְבָמוֹת ק"א וְעוֹד בכמ"ק, שַׁבְתִּי וְרָאִיתִי דְּאוּלַי זֶה כַּוָּנַת הַתּוֹסְ' שֶׁאָנַץ שֶׁמְּסַיֵּים אַחַ"כ א"נ מִדִּכְתִיב וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה בְּסוֹטָה יָלְפִינַן טֻמְאָה וְהִלְכְתָא גְּמִירִי לַהּ מִסּוֹטָה לָאו דַּוְקָא אֶלָּא כְּלוֹמַר דְּמִסּוֹטָה גָּמְרִינַן לָהּ עכ"ל דְּזֶה נֶאֱמַר כְּלַפֵּי מַה שֶּׁהִקְשָׁה מִקּוֹדֶם דְּלֵילַף נָמֵי שְׁאָר אִיסּוּרִים מִסּוֹטָה וְגַם בכמ"ק אָמְרִינַן הִלְכְתָא גְּמִירִי לַהּ מִסּוֹטָה, מַשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמְרָה בַּהֲלָכָה למ"מ וְלֹא דְּיָלֵיף לָהּ מק"ו, לָזֶה אָמַר אַחַ"כ די"ל דְּדַוְקָא לְטֻמְאָה יָלְפִינַן מִסּוֹטָה דִּכְתִיב בָּהּ נָמֵי וְנִטְמְאָה.

וְהָא דְּאָמְרִינַן וְהִלְכְתָא גְּמִירִי לַהּ מִסּוֹטָה הַפֵּירוּשׁ הוּא דְּגְמִירִי לָהּ מק"ו וְלֹא הלכלמ"מ וְעַיֵּין הַתּוֹסְ' הָרֹאשׁ"ש שָׁם בְּנִדָּה כ' עַל ק"ו זֶה דְּאֵיכָא לְאַקְשׁוֹיֵי מַה לְּטֻמְאַת שֶׁרֶץ שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה וכו' וְעוֹד אֵיכָא לְמֵימַר נִזְקֵי אָדָם יוֹכִיחוּ שֶׁעָשָׂה בָּהֶן שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד וכו' וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם סָפֵק כְּנוֹדַּאי אֶלָּא נָקֵט ק"ו לְרַוְוחָא דְּמִלְּתָא דַּהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי עיי"ש, שָׁם דַּהֲרֵי בְּלֹא קִינּוּי לֹא הָיָה שׁוּם סָפֵק בִּסְתִירָא גְּרִידָא וכו' עַיֵּין לְעֵיל ב' ע"ב דְּאָמַר אַדְּרַבָּא קִינּוּי עָדִיף שֶׁכֵּן עִיקָּר גָּרַם לָהּ ופרש"י שע"י הַקִּינּוּי סְתִירָה אוֹסַרְתָּא עכ"ל וּמֻסְבָּר עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' כָּאן.

שָׁם וּלְעֵיל בפ"ק קוֹדֶם הַעֲדָאַת עֵדִים לָא הֲוַאי שׁוּם רֵיעוּתָא עכ"ל כָּל הַלּוֹמֵד בְּעִיּוּן יִקְשֶׁה בְּעֵינָיו כַּוָּנַת דִּבְרֵיהֶם הק' וא"ל דְּקָאֵי עַל הָא דְּהַזְכִּירוּ לְעֵיל גַּבֵּי ע"א דְּלֹא שַׁיָּיךְ כְּלָל דִּבְרֵיהֶם גַּבֵּי הַעֲדָאַת עֵדִים וכו' וְאַחַר הָעִיּוּן בעז"ה אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּכִוָּנוּ כְּלַפֵּי מַה שֶּׁהִקְשׁוּ לְעֵיל דַּף ג' ע"ב עַל הָא דְּאָמְרִינַן שָׁם ק"ו לְעֵדוּת הָרִאשׁוֹנָה מֵעַתָּה וּמָה עֵדוּת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאוֹסֶרֶת אִיסּוּר עוֹלָם מִתְקַיֶּמֶת בע"א עֵדוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאֵין אוֹסַרְתָּהּ א"ע א"ד שֶׁתִּתְקַיֵּים בע"א עכ"ל וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' דַּיָּהּ מַה וכו' תֵּימַהּ דהומ"ל מַה לעה"א שֶׁכֵּן רגל"ד שֶׁהֲרֵי קִינֵּא לָהּ וְנִסְתְּרָה ע"כ ולפ"ד דְּהָכָא דְּהָעִיקָּר הוּא דְּגַם בְּהַסְּתִירָא נוֹלַד הָרֵיעוּתָא וְהָוֵי כְּמוֹ מַגַּע שֶׁרֶץ א"כ אַדּוֹ לָהּ קֻשְׁיָתָם דַּהֲלֹא בְּעֵידֵי סְתִירָה לְחוּד ג"כ י"ל דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁאֵיכָא רֵיעוּתָא לְפָנֵינוּ, וע"כ כִּוְּונוּ בָּזֶה לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵיהֶם בְּעַצְמָם וְשֶׁשַּׁפִּיר הִקְשׁוּ לְעֵיל, מִשּׁוּם דְּאָנוּ דָּנִין עַל הָעֵדוּת וְזֶה וַדַּאי שֶׁבִּסְתִירָה לְחוּד בְּלֹא עֵדוּת אֵין כָּאן שׁוּם רֵיעוּתָא וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ קוֹדֶם הַעֲדָאַת עֵדִים לָא הֲוַאי שׁוּם רֵיעוּתָא, וְשַׁפִּיר הִקְשׁוּ שָׁם דְּמַה

לע"א שֶׁכֵּן רגל"ד שֶׁהֲרֵי קִנְּא לָהּ וְנִסְתְּרָה וַעֲדַיִן צ"ע, (שו"ר בַּקְּיָא שֶׁעָמַד עַל דִּבְרֵיהֶם הק' כָּאן וְזֶה כַּנָּוָתָו בָּמָּה שֶׁמְּיַישֵׁב שָׁם בְּקִיצּוּר וָתָ"ל שֶׁכַּוָּנָתִי לָזֶה, וּבְעִיקַּר דִּבְרֵיהֶם כָּאן עַיֵּין לְהַלָּן בַּתּוֹסָ' שֶׁבְּעַמּוּד בֵּי, וּבְחֻלִּין ד"ט וּבְרֵישׁ נִדָּה וּאכמ"ל בַּדָּבָר שֶׁכְּבָרהָאֲרִיכוּ הַמְפָרְשִׁים בכמ"ק, וְכֵן מָצָאתִי בְּסֵפֶר יָגֵל יַעֲקֹב שֶׁהֵבִיא כַּמָּה הֶעָרוֹת עפ"י דִּיבּוּרֵי הַתּוֹסָ' אֵלּוּ עיי"ש וְקַצַּרְתִּי, וְהָרוֹצֶה לְעַיֵּן יְעַיֵּן הֵיטֵב גַּם בְּכָל חִידּוּשֵׁי תוס' הָרֹא"ש לִמס' נִדָּה שֶׁנִּדְפַּס בְּדְפוּס וִוילְנָא עַל הַגִּלָּיוֹן שָׁם וּמַה סּוֹטָה רה"י וכו' רָאִיתִי במנ"ח מְצָוָה שְׁסָ"ה גַּבֵּי אֵשֶׁת אַנְדְּרוֹגִינוֹס שֶׁאֵינָהּ שׁוֹתָה דְּכָתַב הר"מ דְּאִיתְמְעִיט מֵאִישָׁהּ פְּרָט לְאַנְדְּרוֹגִינוֹס שֶׁאֵינוֹ אִישׁ וכו' וְקָשֶׁה כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ כ"פ בַּשַּׁ"ס אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעוֹטֵי סְפִיקָא והר"מ פָּסַק דְּאַנְדְּרִיגִינוֹס הוּא סְפֵק אִישׁ סְפֵק אִשָּׁה א"כ בלא"ה מִסְפֵּיקָא אֵינִי שׁוֹתֶה וְלִמְחוֹק ש"ש מִסָּפֵק, אַף א"ל כָּאן דְּגַבֵּי סוֹטָה כָּל הַשְׁקָאָה גָּזְרָה הַתּוֹרָה עַל סָפֵק א"כ אפי' הַרְבֵּה סְפֵיקוֹת הוּא בִּכְלַל סָפֵק כְּמוֹ ברה"י כָּל שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַרְבּוֹת וכו' א"כ ה"נ מִסָּפֵק שֶׁנִּיתַּסֵּף עוֹד סָפֵק הָיוּ מַשְׁקִין ע"כ צָרִיךְ קְרָא לְמַעֵט עכ"ל, וּלְדַעְתִּי הַקַּלָּה יֵשׁ לִדְחוֹת זֶה דְּסָפֵק זֶה שֶׁל סָפֵק אִישׁ וְסָפֵק אִשָּׁה אֵינוֹ נִכְנָס בִּגְדֶר הַסְּפֵיקוֹת שֶׁבִּמְצִיאוּת הַטֻּמְאָה וְהַמַּעֲשֶׂה וּבְסָפֵק זֶה בְּוַדַּאי לֹא הֶחֱמִירָה הַתּוֹרָה דַּהֲלֹא סָפֵק זֶה הוּא מַכְרִיעַ מֵעִיקָּרוֹ דְּאֵין כָּאן גְּדֶר סוֹטָה כְּלָל, ול"ד לְסָפֵק נִטְמְאָה וְעַיֵּן בְּרֵישׁ הַסִּימָן שָׁם מש"כ המנ"ח כְּעֵין זֶה, וְעַיֵּן דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד"ה בִּרְשׁוּת, אח"ז רַב מָצָאתִי לִי רַב בִּסְבָרָא זוֹ בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל לְעִדִּיוֹת פ"ג מִשְׁנָה ט' גַּבֵּי טַבְלָא שֶׁנֶּחְלְקָה לִשְׁנַיִם דס"ל לר"ג דְּטָמֵא מדא"א לְצַמְצֵם וְשֶׁמָּא הא' גָּדוֹל מֵחֲבֵירוֹ כַּשַּׁעֲרָה ואע"ג דְּטַבְלָא הו"ל אֵין בָּהּ דל"ש נ"ל כֵּיוָן דְּגַם בְּהָא מְסוֹטָה יָלְפִינַן, הַיְינוּ דַּוְקָא כְּבִסּוֹטָה סָפֵק נִטְמְאָה אוֹ לֹא, וְלֹא בְּמְסֻפָּק בְּשִׁיעוּרוֹ ואת"ל א"כ במכ"ש דהו"ל לַמְּטַהֲרִי' לְטַבְלָא בכה"ג דַּהֲרֵי בכה"ג בְּסוֹטָה אִם וַוַדַּאי נִטְמֵאת רַק שֶׁיֵּשׁ סָפֵק אִם נִבְעֲלָה לְגָדוֹל אוֹ לְקָטָן דהו"ל סָפֵק בְּשִׁיעוּרָא אֵינִי שׁוֹתֶה כְּסוֹטָה (דכ"ד) (אֲנִי לֹא מָצָאתִי שָׁם כְּלוּם) י"ל דְּלָא דָּמֵי א"א לְצַמְצֵם לִשְׁאָר סָפֵק בְּשִׁיעוּרוֹ וכו' יע"ש וְהָכָא עֲדִיפָא יוֹתֵר דְּהַסָּפֵק הוּא אִם הוּא אִישׁ שֶׁיָּכוֹל לְקָנוֹת כְּלָל וּסְתִירָה בְּלֹא קִינּוּי אֵינוֹ כְּלוּם כמש"כ הַתּוֹסָ' לְעֵיל סד"ה אֵינִי כְּלוּם, ול"ד כְּלָל לְסָפֵק גָּדוֹל סָפֵק קָטָן, כַּמּוּבָן וְכָתַב עוֹד במנ"ח וְגַם מש"כ הכ"מ דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה וְנָאסְרָה ג"כ לִכְאוֹרָה צ"ע דה"ל ס"ס סָפֵק אִשָּׁה סָפֵק לֹא נִטְמְאָה וְאִי דְּהַרְבֵּה סְפֵיקוֹת טָמֵא ברה"י אֵינִי דּוֹמֶה לַשָּׁם עַיֵּן בְּטָהֳרוֹת אַף ס"ס זֶה הָוֵי בְּתְרֵי גּוּפֵי לֹא אָמְרִינַן וכו' עכ"ל וְהִנֵּה בתכד"ד נִסְתָּר מַחֲמָתוֹ דְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים הַנָּ"ל וְכַנִּרְאֶה סִפּוּקִי מְסַפְּקָא וְגַם לְשׁוֹנוֹ מְגֻמְגָּם שָׁם, וְאוּלַי זֶה כַּוָּנָתוֹ כָּאן שֶׁאֵינִי דּוֹמֶה לִטְהָרוֹת שָׁם, כמש"כ אֲנִי לְעֵיל בע"ה, ומש"כ דְּהָוֵי ס"ס בְּתְרֵי גּוּפֵי יֵשׁ לָדוּן דְּהָוֵי בְּדָבָר א' דְּסָפֵק אִשָּׁה א"כ לָא הָוֵי קִינּוּי וְכֵיוָן שֶׁלֹּא הָוֵי קִינּוּי לָא הָוֵי סָפֵק נִטְמְאָה כְּלָל, וא"כ הָוֵי כְּמוֹ סָפֵק נִטְמְאָה אוֹ לֹא וס"ס מִשָּׁם אַחַר לָא הָוֵי, כַּמּוּבָן דְּסָפֵק הָא מַתִּיר יוֹתֵר כַּמּוּבָן וְאֶפְשָׁר נָמֵי לוֹמַר דְּסָפֵק נִטְמְאָה סָפֵק לֹא, הֲלֹא סָפֵק זֶה הָוֵי כְּוַדַּאי, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ כָּאן עוֹד סָפֵק אִם אִישׁ אוֹ אִישָׁה, א"כ ג"כ מִסָּפֵק אֲסוּרָה וּלְכָךְ קָאָמַר הָרַמְבַּ"ם דְּאֵינִי שׁוֹתָה וְאָסוּר מִטַּעַם סָפֵק כְּכָל סָפֵק דְּעָלְמָא, אֲבָל בָּאֱמֶת לֹא עָשְׂתָה סָפֵק כַּוַּדַּאי וצל"ע אַף בָּאֱמֶת בְּעִיקַּר הֶעָרַת המנ"ח לֹא עַיֵּן בכס"מ שָׁם דִּין ב שֶׁכָּתַב וְאֵשֶׁת אַנְדּוֹרְגִּנָס נִרְאֶה שֶׁהַטַּעַם מִשּׁוּם דִּכְתִיב וְהֶבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אִישׁ לְאַפּוֹקֵי קָטָן וכו' וְתוּ דָּרְשִׁינַן אִישׁ וַדַּאי לְאַפּוֹקֵי אֲנַדְרְגִּינוּס עכ"ל א כ צ"ל מש"כ הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵינִי אִישׁ הַיְינוּ שֶׁאֵינִי וַוַדַּאי אִישׁ כְּמוֹ בכה"ת דְּמַעֲטִינַן אַנְדְּרְגִּינוּס.

וְעַיֵּין בִּבְכוֹרוֹת דמ"ב ע"ב וּבְתוֹ' שַׁבָּת קל"ו ע"ב ד"ה הַזָּכָר וכו' בַּאֲרִיכוּת וא"ל קְצָת כֵּיוָן דעכ"פ הוּא, בַּעֲלָה וקיי"ל דאנדריגנ' נוֹשֵׂא וּבֶן בִּיאָה הוּא א"כ הו"א דְּבִקְפִידָא דְּבַעַל תַּלְיָא מִילְתָא וְהֵיא מַעֲלָה בּוֹ מֵעַל בְּאִישָׁה אֲפִילּוּ כָּל דְּהוּ, וְכִדְאָמְרִינַן בדכ"ד ע"ב, לְכָךְ אִצְטְרִיךְ לְמֵעוּטֵי מֵאִישׁ, וְדַוְקָא לִסְבָרָא שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל יְעַיֵּין בְּרַשֵׁ"י דע"ז (ע ע"א) וְשֶׁהוּבָא בְּתוֹסָ' בב"ת (נ"ה ע"ב) ד"ה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דר"א סָבַר אע"ג דְּלֵיכָּא אֶלָּא חֲדָא סְפוּקָא כֵּיוָן דְּלֵיכָּא סָפֵק מַגָּע אֶלָּא סְפֵק בִּיאָה טָהוֹר וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּטֻמְאָה מִסּוֹטָה גָּמְרִינַן וְגַבֵּי סוֹטָה הָוֵי סְפֵק מַגָּע וְלֹא סְפֵק בִּיאָה דְּנוֹדַאי נִסְתְּרָה, וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין כֵּיוָן דְּאִין כָּאן אֶלָּא סַפְקָא אַחַת וכו' וע"ש א"כ תַּלְיָא בִּפְלֻגְתַּת ר"א וַחֲכָמִים וְעַיֵּין בִּיבָמוֹת שָׁם וּבְשַׁבָּת דַּעַת ר"א גַּבֵּי אַנְדְּרְגִינוּס וְאָפְשָׁר דְּכָאן הַכֹּל מוֹדִים דְּאַף סְפֵק בִּיאָה אֵין כָּאן דְּאַף הַתְחָלַת קִינּוּי לֵיכָּא כָּאן וְלֵיכָּא שׁוּם רֵיעוּתָא ודו"ק ויל"ע, וְעַיֵּין שָׁם עוֹד בְּתוֹסָ' בב"ת שָׁם מַה שֶּׁהִקְשׁוּ מֵהַאי מִשְׁנָה דְּכָל סְפֵיקוֹת וכו' וּלְפָלֵא עַל המנ"ח שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּבְרֵי רַשֵׁ"י וְתוֹסָ' אֵלּוּ וְכֵן דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּלְקַמָּן ע"ד ד"ה בִּרְשׁוּת שֶׁהִקְשׁוּ אֲבָל בְּהָא אֵיכָּא לְמֵתְמַה אַמַּאי מַשְׁווֹינַן מִטָּה כִּסְפֵק טֻמְאָה ברה"י וְהָא לָא דָּמְיָא לְסוֹטָה וכו' אֲבָל הָתָם וַדַּאי מַגָּע וּסְפֵק מעל"ע הוּא שֶׁרֶץ דְּשֶׁמָּא לֹא רָאֲתָה וַאֲנַן לָא יָלְפִינַן מִסּוֹטָה אֶלָּא דְּדָמֵי לְסוֹטָה וְכוּ יעו"ש אֲבָל נִרְאֶה דעכ"פ כְּגוֹן סְפֵיקוֹת אֵלּוּ נִכְנָסִין לִשְׁאָר בֵּית הַסְּפֵיקוֹת דְּעָלְמָא, אִם מִדְּאוֹרַיְיתָא אִם מִדְּרַבָּנָן כַּיָּדוּעַ, וְכֵן מָצָאתִי סְעִיתָא לִסְבָרָתִי הַנַּ"ל בְּשִׁטָּה מְקֻבֶּצֶת לִכְתֻבוֹת דַּף ט' ע"א בְּסֵוְגְיָא דפ"פ דְּמַקְשֶׁה הַשַּׁ"ס וְהָא ס"ס הוּא וְהִקְשׁוּ הַקַּדְמוֹנִים וְהָא הָוֵי סְפֵק טֻמְאָה ברה"י וְכָל סְפֵקוֹת שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַרְבּוֹת בָּהּ סָפֵק טָמֵא וְתֵירְצוּ דה"מ כְּשֶׁהֲוַחְזָקָה שָׁם טֻמְאָה אֲבָל אִם לֹא הֲוַחְזָקָה שָׁם טֻמְאָה כְּלָל אֵין אוֹסְרִין בס"ס ע"ש וְיוֹתֵר מֻוסָּבָר שָׁם בהפ"י שָׁם שג"כ הֵעִיר בָּזֶה וְתֵירֵץ דְּבָעֵינַן דַּוְקָא רַגְלַיִם לַדָּבָר כְּמוֹ בְּסוֹטָה וְשָׁם לֵיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר עַל הַטֻּמְאָה דְּאֵימוֹר בְּאוֹנֶס וְאֵינִי תַּחְתָּיו, עיי"ש הֵיטֵב וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א נִדָּה דַּף י"ט ע"א בְּתוֹסָ' ד"ה ור"י שֶׁהִקְשָׁה ר"ת אַמַּאי לָא נוֹקְמָא בְּחֶזְקַת טָהֳרָה גַּבֵּי בַּהֶרֶת וְהִקְשָׁה במה"רשא הָא הָוֵי ס"ט ברה"י וְלָא מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה וְכָתַב לְיַישֵׁב עַל פִּי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' רֵישׁ נִדָּה דְּלָא גָּמְרִינַן מִסּוֹטָה רַק טֻמְאַת מַגָּע וְלֹא טֻמְאַת רְאִיָּה, וְהִקְשָׁה שָׁם עוֹד גַּבֵּי מְשֻׁאַרְסְתַּנִי נָאֲנַסְתִּי דְּאָזִיל ר"ג בָּתַר חֲזָקָה דְּגוּפָא וְאַמַּאי הָא הָוֵי ס"ט ברה"י וכו' וע"ש ואכמ"ל בָּזֶה, שׁוּב רָאִיתִי פִּלְפּוּל אָרוֹךְ בְּזֶה הָעִנְיָן בְּעוֹנֶג יו"ט סי' קע"א עייש"ה וְיִנְעָם לְךָ שָׁם גְּמָרָא וּמַה סּוֹטָה רה"י וכו' יָדוּעַ וּמְפֻרְסָם הַקֻּוּשְׁיָא עַל הָרַמְבַּ"ם דְּפָסַק דְּמִקַּנֵּא לָהּ מְשֻׁנֵּי בְּנֵי אָדָם וַאֲפִילּוּ מִמַּאָה וא"כ גַּם בְּסוֹטָה הָוֵי רה"ר כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּנָזִיר דְּתִלְתָא הָוֵי רה"ר אֲפִילּוּ ברה"י עַיֵּין בק"ע בפ"ק דִּירוּשַׁלְמִי וּבְהַגָּהוֹת הַחֲדָשׁוֹת עַל הָרַמְבַּ"ם דְּפוּס וִילְנָא ובח"ס וְעוֹד וְעוֹד, וּבְהַגָּהוֹת רצ"ח למס' נָזִיר שָׁם דַּף נ"ז, וּבְנִדָּה ד"ה ע"ב עיי"ש ובבה"ט ס' קע"ח ס"ק ה' ובפ"ת שָׁם, וְהַנָּכוֹן מַה שֶּׁחִידֵּשׁ המנ"ח בְּמִצְוָה שְׁסָ"ה לְיַישֵׁב קֻוּשְׁיָא זוֹ עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד"ה בִּרְשׁוּת וכו' אֲבָל הַאי דְּנִדָּה וכו' דְּסָפֵק אִם רָאֲתָה אוֹ לָאו וּמָקוֹם הַמָּקוֹר מָקוֹם סֵתֶר הוּא וְלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר בֵּיהּ רה"ר וכו' א"כ בְּסוֹטָה דְּהַטֻּמְאָה שֶׁלָּהּ עכ"פ בְּהַעָרָאָה הַיְינוּ הִכְנִיעַ וכו' וּמְבוֹאָר בְּמַכּוֹת וכו' רְאִיתָם כְּמִכְחוֹל בַּשְּׁפוֹפֶרֶת, מְבוֹאָר דְּבִיאָה לְחִיּוּב אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לֵידַע וכו' א"כ טֻמְאָה זוֹ א"א לְהַגְלוֹת לְשׁוּם אָדָם רַק לְהַבּוֹעֵל וְנִבְעֶלֶת א"כ דָּמֵי מַמָּשׁ לְנִדָּה דְּמָקוֹר הוּא מָקוֹם סֵתֶר וכו' א"כ אֲפִילּוּ ברה"ר ה"ל סְפֵק רה"י עיי"ש בַּאֲרוֹכוֹת וְלִדְבָרָיו מִדְּיוּק הֵיטֵב מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ הַגְּמָרָא שָׁם בְּנָזִיר בְּהֶדְיָא ,,בּוֹעֵל וְנִבְעֶלֶת" דהומ"ל מַה סּוֹטָה שְׁנַיִם וכו' וע"כ

דְּאָתֵי לְהוֹרוֹת כְּכַוָּנַת הַמנ"ח, אֶלָּא דמ"מ יל"ע קָצָת בְּמַאי דְּמְשַׁנֵּי שָׁם בְּנָזִיר אָמַר רַבָּה בר"ה בְּאוֹמֵר רָאִיתִי טֻמְאָה שֶׁנִּזְרְקָה בֵּינֵיכֶם וכו' וּפֵירְשׁוּ רַשׁ"י וְתוֹסָ' דְּהוּא קָאֵי מֵרָחוֹק וכו' יע"ש, הָא מ"מ הוּא יֵשׁ לוֹ יְדִיעָה מֵהַטֻּמְאָה וּמַה לִּי אִם עוֹמֵד מֵרָחוֹק אוֹ לֹא כֵּיוָן דְּלָא יָלְפִינַן מִסּוֹטָה עַל רִיבּוּי הַכְּמוֹת וְהָאֲנָשִׁים, אֶלָּא עַל הַיְדִיעוֹת שֶׁבְּסוֹטָה א"י מֵהַטֻּמְאָה אֶלָּא תְּרֵי וְזֶה הָוֵי תָּמִיד רה"י אֲבָל בִּידִיעַת תְּלָתָא שׁוּב הָוֵי רה"ר א"כ מַאי הוֹעִיל בְּתֵירוּצוֹ, וְהָדְרָא קַשְׁיָא לְדֶוְקְתָּא דמ"מ נוֹלַד הַסָּפֵק בִּידִיעַת תְּלָתָא וי"ל וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, גַּם יֵשׁ לְהָעִיר דלפ"ד דְּלְעוֹלָם לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ רה"ר גַּבֵּי סוֹטָה א"כ הַאֵיךְ דָּנִין מִינָּהּ בִּנְיַן אָב לִשְׁאָר טֻמְאוֹת, הָא אֵין דָּנִין אֶפְשָׁר משא"א דְּהָתָם דַּוְקָא רה"י הִיא וְלָא מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ כְּלָל רה"ר, וי"ל, גַּם י"ל כמש"כ הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ וְתוֹסָ' הָרֹא"ש הַנַּ"ל דְּאֵין זֶה ק"ו גָּמוּר אֶלָּא גִּילּוּי מִילְּתָא בְּעָלְמָא ויל"ע אח"ז רָאִיתִי בְּשׁוּ"ת מַהַר"י הַלֵּוִי אִיטִינְגַּע סוֹף חֵלֶק שֵׁנִי סי' קס"א שֶׁהֶאֱרִיךְ שָׁם בְּיִשּׁוּב דִּבְרֵי הבה"ג וּמִתּוֹךְ סְבָרָתוֹ בָּא לְכְלַל יִשּׁוּב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּשֵׁם המנ"ח יע"ש שֶׁכָּתָבָה בְּשָׁנַת תרכ"ד וְצָרִיךְ עוֹד לְהוֹסִיף תַּבְלִין לְתֵירוּץ זֶה דְּאַף שבכ"מ הוֹרְגִין עַל חֲזָקַת צוּרָה זוֹ שֶׁהֶעֱרָה, וא"כ הָוֵי כְּמוֹ סָפֵק יְדִיעָה מֵעֲלֵיתָא אִם רָאָה כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים ? הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהָיָה הַתְרָאָה וּכְמוֹ שֶׁמְּיַשְּׁבִים בָּזֶה שִׁיטַת הבה"ג, אֲבָל בִּסְתִירַת סוֹטָה, אֶפְשָׁר דְּאֵין זֶה כ"כ וּוַדַּאוּת, וּמִשּׁוּם כָּךְ בֶּאֱמֶת ס"ל להבה"ג דְּלָא מְהַנֵּי לְעִנְיַן אִיסּוּר עַל בַּעֲלָהּ כִּמְנָאֲפִים אֶלָּא כְּמִכְחוֹל.

ועכ"פ אַף שֶׁלֹּא קיי"ל כֵּן. אֲבָל א"א לְחָשְׁבָהּ עוֹד כִּידִיעָה מֵעֲלֵיתָא ודו"ק וְעַיֵּין כְּרִיתוּת דַּף י"ב דְּמוֹדֵי ר"מ לַחֲכָמִים שֶׁאִם אָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם בָּעַלְתָּ שַׁ"ח וְהוּא אוֹמֵר לֹא בָּעַלְתִּי מְהֵימַן דְּאִי בָּעֵי אָמַר לְהוֹן לֹא גָּמַרְתִּי בִּיאָתִי ועכצ"ל דְּאַף דְּאֵין הָעֵדִים רוֹאִין רַק כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים מ"מ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ חֲזָקָה דְּוַדַּאי יִבְעוֹל וְיִגְמוֹר.

דע"כ מש"כ הָרַמְבַּ"ם בְּחֶזְקַת שֶׁהֶעֱרָה בָּהּ לָאו דַּוְקָא, אֶלָּא אפי' גּוֹמֵר. דאל"כ מַלְקוּת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה אֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ וע"כ בַּשַּׁ"ח אָמְרִינַן דְּמְהַנֵּי מֵהַטַּעַם הַנַּ"ל כֵּן הֵעִירוּ הַמְפָרְשִׁים ג"כ כְּמִדְּוָמֶה וּבָזֶה שֶׁכָּתַבְתִּי מְיֻשָּׁב מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר בֶּאֱמֶת לְשִׁיטַת הבה"ג אַמַּאי בֶּאֱמֶת בָּעֵינַן לְאָסְרָהּ עַל בַּעֲלָהּ שֶׁיִּרְאוּ כְּמִכְחוֹל הָא אַף כְּדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים עכ"פ מִידֵי סְפֵיקָא לָא נָפְקָא וְאִשָּׁה לְבַעְלָהּ סָפֵק טֻמְאָה הִיא וְהָוֵי סְפֵק טֻמְאָה ברה"י וַעֲשָׂאָהּ הַכָּתוּב כְּוַדַּאי טֻמְאָה וְהָעֵדִים יְכוֹלִים לְהָעִיד שֶׁרָאוּ מֵרָחוֹק וְהָוֵי לְהוּ סְפֵק טֻמְאָה ברה"י ד אֲבָל עִם כָּל הַנַּ"ל ובמש"כ לְעֵיל עַל המנ"ח בְּדִין אֵשֶׁת אַנְדְּרִיגָנוֹס י"ל דִּלְשִׁיטַת הבה"ג ע"כ דְּכְדֶרֶךְ הַמְּנָאֲפִים עֲדַיִן לֹא הָוֵי סָפֵק הַתְחָלַת טֻמְאָה כְּלָל וּכְדִבְרֵי הַשִּׁטָּה כְּתֻבּוֹת דְּכָל שֶׁלֹּא הֵחֲזִקָה שָׁם טֻמְאָה לָא הָוֵי סְפֵק טֻמְאָה ברה"י עיי"ש וצ"ע בְּכָל זֶה וְגַם י"ל דנפ"מ הֵיכִי שֶׁמַּכְחֶשֶׁת וְאוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא הֶעֱרָה בָּהּ דְּאָז אֶפְשָׁר דְּאֵין מַכְחֶשֶׁת לְהָעֵדִים וְדוּגְמָא שֶׁאָמְרוּ בִּכְרִיתוֹת שָׁם דְּאִי בָּעֵי אָמַר לֹא גָּמַרְתִּי ויל"ע, וּמַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי לְעֵיל עַל תֵּירוּץ המנ"ח מַהָא דְּמְשַׁנֵּי הגמ' רָאִיתִי שֶׁנִּזְרְקָה וכו', יְעַיֵּן בְּיוֹתֵר בְּמַחֲלוֹקֶת הָרַמְבַּ"ם וְהָרָאָבַ"ד פ"ט מִנְּזִירוּת דִּין ט"ז שֶׁהָרַמְבַּ"ם פֵּירֵשׁ דַּוְקָא כְּשֶׁהָיָה הָעֵד חוּץ לֶחָצֵר.

אֲבָל אִם הָיָה זֶה עִמָּהֶן בֶּחָצֵר הֲרֵי שְׁנֵיהֶם טְהוֹרִין כֵּיוָן שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה הֲרֵי הֵן רַבִּים וְרַבִּים ברה"י ס"ט וכו', וְהָרָאָבַ"ד כָּתַב שא"י לְקַבֵּל ד"ז שֶׁאִם יהי' שְׁלֹשָׁה בְּחָצֵר אַחַת לֹא תהי' שָׁם ס"ט טָמֵא וְזֶה אֵינִי מִן הַגְּמָרָא יעש"ה ובכ"מ ובלח"מ, ובמגד"ע ואכמ"ל וְהִתְבּוֹנֵן דְּלִסְבָרַת הָרָאָבַ"ד א"ש וּלְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שְׁאַלִיבָּא דִּידֵיהּ נֶאֱמַר הַיְשׁוּב הַנַּ"ל יֵשׁ עוֹד

לְהִתְלַמֵּד בּוֹ שָׁם ע"ב תוס' ד"ה מִכָּאן וכו' יְרוּשַׁלְמִי דְּפִירְקִין קַמָּא מ"מ יֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר לִפְלַטְיָא בַּלַּיְלָה וכו', נִרְאֶה דְּהֵבִיאוּ יְרוּשַׁלְמִי זֶה לְהוֹכִיחַ דְּלָא כִּסְבָרָתָם שֶׁכָּתְבוּ דְּאִי לָאו הִלְכְתָא דְּגָמְרִינַן דברה"ר טָהוֹר הו"א דְּסִתְרָה דִּנְקֵט קְרָא לֹא דִּבֵּר הַכָּתוּב אֶלָּא בְּהוֹוֶה וכו', דְּהָא מִיְּרוּשַׁלְמִי זֶה מַשְׁמַע דִּלְכָךְ אָסְרָה הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת סָפֵק סוֹטָה מִשּׁוּם דְּאִיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר וְעַיֵּין תוס' לְעֵיל ע"א ד"ה אֵינִי וכו' וְתֵימָה וכו' יעו"ש, וּכְמוֹ לְעִנְיַן נֶאֱמָנוּת ע"א דְּתָנָא דבר"י לְעֵיל ג' ע"א מִפְּנֵימָה הֶאֱמִינָה תּוֹרָה ע"א בְּסוֹטָה וּבְמָרְדְּכֵי שְׁמְצֵיין שָׁה בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס דְּמַרְנָא רע"א זצ"ל, ועכצ"ל כמש"כ הַתּוֹסָ' לְתָרֵץ בְּחֻלִּין וּבְנִדָּה יעוש"ה, – שָׁם, מִילְּהוֹן דְּרַבָּנָן פְּלִיגִי וכו' קְטַנָּה שְׁזִּנְּתָה אֵין לָהּ רָצוֹן לְהֵאָסֵר עַל בַּעְלָהּ וכו', כְּבָר הִרְגִּישׁ הָרָשָׁ"שׁ מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַרְגִּישׁ בְּקוֹשְׁטִי הַפֵּירוּשׁ שֶׁבְּדָבָר זֶה, דְּהָא לר"י אֲפִילּוּ וַדַּאי זִנְּתָה מֻוּתֶּרֶת יע"ש מש"כ לְהָעִיר, וּבְהַגָּהוֹת הַגָּאוֹן ר"ש מִדְּעִסּוּיָא זַ"ל כָּתַב בְּקִיצּוּר פי' דְּלָא יָלְפִינַן טֻמְאָה מִסּוֹטָה כַּנַ"ל עכ"ל, וְכַוָּנָתוֹ דְּהָא בְּקְטַנָּה יֵשׁ בָּהּ דַּעַת לְמִישְׁאַל ומ"מ טָהוֹר א"כ רְאָיָה דְּפְלִיגִי וְאַפַּתִּי אֵין בָּזֶה כְּדֵי נ"ט וְעַיֵּין הַגָּהוֹת מָלֵא הָרוֹעִים, וְעַיֵּין ק"א בְּשֵׁם הַפְּנֵי מֹשֶׁה, וְלוּלֵי דְּמִסְתְּפֵינָא מֵרַבּוֹתַי, הַיְתִי מְפָרֵשׁ עפ"י מַאי שֶׁהִקְשָׁה (הש"ש ש"א פט"ז) בֶּאֱמֶת עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק דְּקְטַנָּה יָכוֹל לִקְנוֹת לָהּ לְהֵאָסֵר עַל בַּעְלָהּ, וְהָא קְטַנָּה וְקָטָן הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִשְׁאוֹל יעו"ש מש"כ (יְעַיֵּין לְקַמָּן בְּהַגָּהוֹת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה, וְעַיֵּין הֵיטֵב בק"ע ובפ"מ וּבְהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם בָּזֶה שֶׁנִּטְלָם מהש"ש כָּל מַה שֶּׁהֵבִיאוּ) וְזֶה הוּא דְּאָמַר בִּירוּשַׁלְמִי מִילְּהוֹן דְּרַבָּנָן פְּלִיגִי דְּמַר ר"ז וכו' פֵּירֵשׁ דְּפְלִיגִי עַל מַה דְּמַר ר"י בְּקְטַנָּה שֶׁזִּנְּתָה אֵין לָהּ רָצוֹן לְהֵאָסֵר עַל בַּעְלָהּ מַשְׁמַע הָא אִם יֵשׁ לָהּ רָצוֹן וְסַל דפ"ק לָאו אוֹנֶס הוּא וְכִדְפָסַק הָרַמְכַּ"ם זַ"ל הֲוֵית אֲסוּרָה עַל בַּעְלָהּ, וְהָא תְּנִינַן כָּל שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִשְׁאוֹל סְפוּקוֹ טָהוֹר פֵּירוּשׁ וְהָתָם תְּנַן דחש"ו שֶׁנִּמְצְאוּ בְּמָבוֹי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טֻמְאָה הֲרֵי אֵלּוּ בְּחֶזְקַת טָהֳרָה יע"ש, וא"כ קְטַנָּה אֲפִילּוּ יֵשׁ לָהּ רָצוֹן אֵינָהּ אֲסוּרָה בִּסְפֵק סוֹטָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי אֵין בָּהּ דַּעַת לִישָׁאוֹל וא"כ אֶפְשָׁר דַּאֲפִילּוּ בְּנוֹדַאי סוֹטָה, לֹא קָאֵי וְנִטְמָאָה עַל קְטַנָּה ודו"ק וּמְשַׁנֵּי הָא אִם יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָׁאֵל סְפֵיקוֹ, פֵּירוּשׁ הָא בְּקָטָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָׁאוֹל כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בְּסֵנְהֶדְרִין הפ"מ שָׁם סְפֵיקוֹ טָמֵא, בְּרַם הָכָא אע"פ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִישָׁאוֹל סְפֵיקוֹ טָהוֹר, פֵּירוּשׁ אֲפִילּוּ קְטַנָּה שֶׁהִגִּיעָה לְכְלַל דַּעַת לִישָׁאוֹל וּבִשְׁאָר טֻמְאָה דְּעָלְמָא הָיָה סְפֵיקָהּ טָמֵא, מ"מ הָכָא בִּזְנוּת סְפֵיקָהּ טָהוֹר מִשּׁוּם שֶׁאֵין לָהּ רָצוֹן וְרָצוֹן דִּידָהּ אוֹנֶס הוּא אע"פ שֶׁיֵּשׁ לָהּ תַּאֲוָה, וּכְמוֹ תְּחִילָתָהּ בְּאוֹנֶס וְסוֹפָהּ בְּרָצוֹן, שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין זֶה רָצוֹן וה"נ בְּקְטַנָּה אַף בְּתְחִילָתָהּ ודו"ק, אֲבָל אִי ס"ל דְּיֵשׁ לָהּ רָצוֹן, הָיָה קָאֵי פָּרָשַׁת סוֹטָה עָלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הָכִי הָרַמְבַּ"ם, וּמִשּׁוּם דִּי"ל דְּהַקְּרָא מַיְירֵי בִּקְטַנָּה שֶׁהִגִּיעָה לְכְלַל דַּעַת כָּזֶה שֶׁיְּכוֹלָה לִישָׁאוֹל וְאִי רָצוֹן יֵשׁ לָהּ, ק"ו שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דַּעַת לִשָּׁאֵל, כַּנַ"ל אֲבָל לֹא קָאֵי עַל בָּרַיְיתָא דְּבֶן זוֹמָא, וְגַם הָאֵיךְ יֹאמַר דר' יוֹחָנָן יְפַלֵּוג עַל בֶּן עַזַּאי הַתַּנָּא, וְגַם לֹא יְכַנֶּה אוֹתָם מִילְּהָן דְּרַבָּנָן כְּנֶגֶד בֶּן עַזַּאי תַּלְמִיד חָבֵר שֶׁל ר' עֲקִיבָא אֶלָּא דְּקָאָמַר מִילְּהוֹן דְּרַבָּנָן עַל בֶּן עַזַּאי וַחֲבֵירָיו וְהַטּוֹב מִזֶּה בְּנוֹדַאי טוֹב יְעַיֵּין בק"א מַה שֶּׁהִשִּׂיג עַל תֵּירוּץ הַגָּאוֹן אב"ד דְּאַמְשְׁטָרְדָם לְיַיֵּשֵׁב דַּעַת הָרַמְבַּ"ם מִשּׁוּם דא"כ פְּשִׁיטָא למ"ל קְרָא לְמַעוֹטֵי אִשָּׁה וְלֹא קְטַנָּה פְּשִׁיטָא דְּיָכוֹל לְקַנָּאוֹת לָהּ מַסֵּפֵק וא"י לְהַשְׁקוֹת לָהּ מִסֵּפֵק דְּסֵפֵק קְטַנָּה אוֹ גְּדוֹלָה הִיא, עיי"ש.

עַיֵּין לְעֵיל מש"כ בְּשֵׁם המנ"ח עַל הָא דַּאֲנַדְרַגְנוּס ומש"כ אֲנִי וּבְשֵׁם הַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּתַב בְּסֵפֵק קָטָן סֵפֵק גָּדוֹל דְּשׁוֹתֶה יעש"ה וְאֵין לִי פְּנַאי כָּעֵת לְהַאֲרִיךְ וַאֲיַ"ה כְּשֶׁאֶפְנֶה

אֶשְׁנָה עוֹד פֶּרֶק זֶה, וְרָאִיתִי במנ"ק וְלֹא רָאָה בְּרָשָׁ"שׁ וּבְהַגָּהוֹת חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה כָּאן וּפֵירוּשׁוֹ ג"כ דָּחוּק.

שָׁם תוס' ד"ה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְכוּ, א"כ הָא דִּתְנַן בְּפֶרֶק הָאִשָּׁה וכו' שָׁלֹשׁ נָשִׁים שְׁהָיוּ וכו' אַמַּאי כֵּינָן דְּאִיכָּא שָׁלֹשׁ הָוֵי לֵיהּ כרה"ר ? כָּתַב הָרָשָׁ"שׁ נִרְאֶה מִשּׁוּם דְּאִיסּוּר נִדָּה לְבַעֲלָהּ הוּא מֵחֲמַת טֻמְאָה וכו' לָכֵן ה"ל כְּסוֹטָה וכו' ול"ד לִשְׁאָר אִיסּוּרִים דְּלֵית בָּהֶן לַתָּא דְּטֻמְאָה ע"כ, לֹא דַּק בְּלִישָּׁנֵיהּ שֶׁאָמַר דְּאִיסּוּר נִדָּה לְבַעֲלָהּ הוּא מֵחֲמַת טֻמְאָה וְנָעְלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ב"ק י"א ד"ה דְּאֵין מְקָצָת שַׂלְיָא וכו' שֶׁכָּתְבוּ וי"ל דִּשְׁמַעְתִּין מַיְירֵי לְטָנִין לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ עכ"ל וּבֵיאֵר (הש"ש ש"א פי"ב) דְּדַוְקָא סָפֵק נִדָּה לְטַמֵּא טְהָרוֹת כֵּינָן דהו"ל ס"ט אָמְרִינַן ס"ט ברה"י טָמֵא וַאֲפִילּוּ ס"ס, אֲבָל נִדָּה לְבַעֲלָהּ אֵינִי מִשּׁוּם טֻמְאָה אֶלָּא כִּשְׁאָר אִיסּוּרֵי תּוֹרָה וְאֵין בָּהֶם חִילּוּק רְשׁוּיוֹת וס"ס מֻוָתָּר יע"ש שֶׁהִשִּׂיג עַל הַמָּהָרָ"ם שִׁיף שֶׁהִנִּיחַ דִּבְרֵיהֶם בצ"ע, וא"כ צ"ל דְּהִקְשׁוּ עַל הַמִּשְׁנָה מִשּׁוּם דְּמַיְירֵי לְעִנְיַן טְהָרוֹת וְכֵן הגמ' שֶׁהֵבִיאוּ אח"ז מֵהַיָּתָה יוֹשֶׁבֶת בַּמִּטָּה וכ"ו מַיְירֵי נָמֵי לְעִנְיַן טְהָרוֹת, אֶלָּא דמש"כ הש"ש שָׁם לְהָעִיר עַל המהר"מ שִׁיף דְּסוֹטָה לְבַעֲלָהּ אֲסוּרָה מִשּׁוּם טֻמְאָה וּכְדִכְתִיב וְנִטְמְאָה וכו' וְכֵינָן דְּאִיסּוּר שֶׁבָּהּ מִשּׁוּם טֻמְאָה הו"ל ס"ט ברה"י וכו', י"ל קָצָת דְּדַוְקָא לַבּוֹעֵל ע"י אוֹתָהּ בִּיאָה שֶׁאָסְרָה הָוֵי טֻמְאָה אֲבָל מַה שֶּׁאֲסוּרָה אַחַ"כ לַבַּעַל אֵינָהּ מִכֹּחַ טֻמְאָה אֶלָּא ג"כ אִיסּוּר בְּעָלְמָא ע"י גְּרַם בִּיאַת הַטֻּמְאָה וְיֵשׁ לְזַכּוֹת דִּבְרֵי הַמָּהָרָ"ם שִׁיף, וְעַיֵּין תוס' יְבָמוֹת ל"ד ע"א ד"ה אע"פ, וְגַם יֵשׁ לְעַיֵּין לְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּיבָמוֹת י"א דְּבָסָפֵק סוֹטָה לָא קָאֵי הַאי וְנִטְמְאָה יע"ש ואכמ"ל, וּלְעִיקַּר קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' הִנֵּה בְּתֵירוּץ הָרַשְׁבָּ"א שָׁם במס' נִדָּה שֶׁהֶעְתִּיקוּ המנ"ק עַל קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דִּלְקַמָּן מֵרֵישׁ נִדָּה שְׁהָיוּ חֲבֵרוֹתֶיהָ וכו' מִשּׁוּם דְּנָשִׁים אֲפִילּוּ מֵאָה כְּחַד דָּמְיָין ורה"י הֵיא עיי"ש א"כ בְּפִשִׁיטוּת א"ש דְּשָׁלֹשׁ נָשִׁים, הָוֵי רה"י לְעוֹלָם, וּבְמַה שֶּׁתֵּירְצוּ כָּאן הַתּוֹסָ' מִשּׁוּם דְּהָתָם אַחַת מֵהֶן נַוַדַּאי טְמֵאָה וְהָאֵיךְ נִטְהַר כֻּלָּם ול"ד אֶלָּא לִשְׁנֵי שְׁבִילִין, הֵעִיר הָרָשָׁ"שׁ ז"ל דא"כ מַאי פָּרִיךְ בפ"ב נְזִירִים דְּהָא הָתָם ג"כ אֶחָד מֵהֶן וַוַדַּאי טָמֵא וְאוּלַי דְּהוֹאִיל דְּאֵין כָּאן אֶלָּא ע"א לֹא נִקְרָא וַדַּאי כ"כ עכ"ל, והמנ"ק הֵשִׁיב דִּכְבָר קָדְמוּ בָּזֶה בש"ק עַל יְרוּשַׁלְמִי דְּנִזּוֹר שָׁם יע"ש, (וכ"כ נָמֵי בְּהַגָּהוֹת ר"ש מִדְּעִסּוּי ז"ל בִּדְפוּס וִוילְנָא עיי"ש) וַאֲנִי תָּמַהּ שֶׁנֶּעֱלַם מֵהֶם שֶׁכְּזֶה הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' בְּעִצְמָם שָׁם עַל אֲתַר בד"ה וְאוֹמֵר וכו' וא"ת א"כ מ"פּוֹהָא ס"ט ברה"ר וכו' וְלָא יָלְפִינַן אֶלָּא דָּבָר שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת וְהָכָא בְּנוַדַּאי אֶחָד טָמֵא וי"ל דס"ט ברה"ר לָאו מִסּוֹטָה גָּמְרִינַן לָהּ וכו' אע"ג דְּנוַדַּאי אֶחָד טָמֵא כֵּינָן דְּלָא יָדְעִינַן לֵיהּ יעיש וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' חֻלִּין ט' ע"ב וא"כ הַתּוֹסָ' אָזְלִי לְשִׁיטָתְהוּ אִי יָלְפִינַן מִסּוֹטָה עַל ס"ט ברה"ר אוֹ לֹא, אֶלָּא דעכ"פ יֵשׁ לְעַיֵּין דְּמִינֵּיהּ וּבֵיהּ שֶׁהִזְכִּירוּ הַתּוֹסָ' כָּאן גמ' דְּנָזוֹר יִסְתְּרוּ עַצְמָם וְאֶפְשָׁר לְחַלֵּק קְצָת, דְּהָתָם בְּשָׁלֹשׁ נָשִׁים עַל כָּל אַחַת מֵהֶן שֶׁמִּתּוֹכוֹ נַעֲשָׂה הרה"ר יֵשׁ לִסְפֵּק דִּילְמָא מִגּוּפָהּ וְהִיא הַנַּוַדַּאי טְמֵאָה.

אֲבָל הָתָם בְּנָזִיר דְּהָעֵד מוֹעִיל רַק שֶׁיַּעֲשֶׂה רה"ר ע"י רִיבּוֹ גַּבְרֵי, אֲבָל עָלָיו בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין מִצְטָרֵף כְּלָל לְהַסָּפֵק שֶׁל טֻמְאָה וְהוּא וַוַדַּאי טָהוֹר י"ל דְּמוֹעִיל לְטַהֵר ברה"ר ודו"ק כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַטְעִים בְּקוּלְמוֹס ועכ"פ זֶה אֵינוֹ אֱמֶת, כֵּינָן שֶׁהָתָם בְּנָזִיר כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּעַצְמָם דְּהָוֵי אֶחָד מֵהֶן וַוַדַּאי טָמֵא ול"ד לְסוֹטָה וע"ש, וא"כ מַה שֶּׁמְּתָרֵץ כָּאן הָרָשָׁ"שׁ דְּכֵינָן דְּלֵיכָּא אֶלָּא ע"א לֹא נִקְרָא וַוַדַּאי כ"כ, אֵינִי אֱמֶת כַּנַ"ל וְתֵיתוֹ לִי שֶׁבְּרַאוּתִי הַתּוֹסָ' דְּנָזוֹר עָלָה עַל דַּעְתִּי סְבָרַת הָרָשָׁ"שׁ, אֶלָּא שֶׁשּׁוּב סָתַרְתִּי לָזֶה מִשּׁוּם דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' לְשָׁם בד"ה

שְׁנֵי וְכוּ דְּצִיל דְּשׁוֹתְקִין שֶׁאִם הָיוּ מַכְחִישִׁין לֹא הָיָה נֶאֱמָן וע"ש וְכֵינָן שֶׁהֵן שׁוֹתְקִין הָוֵי כְּהוֹדָאָה שֶׁבֶּאֱמֶת נִזְרַק טֻמְאָה בֵּיניֵהֶם אַף שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם שֶׁנִּגַּע עכ"פ אֶחָד מֵהֶן הָוֵי וַודַּאי טָמֵא, עפ"י הוֹדָאָתָם, וא"כ דִּבְרֵי הָרַשָׁ"ש נִתְבַּטְלוּ וְהַדָּבָר צָרִיךְ הַסְבָּר גָּדוֹל וּמַה שֶׁתֵּירֵץ הַשִּׁיא ש"א פי"ז עֵדֵיִן ל"ז לַעֲמוֹד עַל עֹמֶק כַּוָּנָתוֹ הַזַּכָּה.

וְאַגַּב רָאִיתִי במנ"ק מַה שֶׁהֵעִיר עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' פְּסָחִים וְכוּ דא"כ כְּשֶׁנִּתְעָרְבוּ טְרֵיפָה בִּכְשֵׁרָה חַד בְּחַד וּבְטְרֵיפָה שֶׁנִּטְרַף אַחַ"כ דהו"ל לְהַבְהֵמָה חזק"כ נִימָה דמה"ת מֻוָתָּר לֶאֱכֹל כָּל חַד מִשּׁוּם חֶזְקַת כְּשֵׁרוֹת וּמְתָרֵץ לָהּ בְּפַשְׁטוּת וע"ש וְעַיֵּין כי"ב בְּשׁוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' ל"ב שֶׁהִקְשָׁה דְּהֵיכִי דְּיֵשׁ סָפֵק אִם יֵשׁ בְּהַקְּדֵרָה סָמֵךְ נִימָא אוֹקֵי הַתַּבְשִׁיל בְּחֶזְקַת הֶיתֵּר, וְתֵירֵץ מִשּׁוּם דְּאִיכָּא ג"כ חֶזְקַת אִיסּוּר כְּנֶגְדָּהּ יע"ש ונ"ב עַיֵּין כרו"פ סי' צ"ח דְּהִקְשָׁה זֶה וְהַנָּכוֹן עִם דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר וּסְעִיפָא לִסְבָרָתוֹ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת פ"ב ע"א ד"ה שְׁתֵּי קֻוּפּוֹת וְכוּ דְּלֵיכָּא לְמֵימַר כֻּלֵּי הַאי אוֹקֵי חֻלִּין אַחֶזְקָיְיהוּ דְּמַה שֶׁנָּפַל בְּקֻוָּפָה שֶׁל חֻלִּין סָפֵק הוּא וְאֵין לוֹ חֶזְקַת הֶיתֵּר וכו' וְאֶפְשָׁר דְּבִסְאָה אַחַת.

אפי' ר"ל שָׁרֵי בְּלֹא רְבִיָּיה דְּסָמְכִינַן אַחֶזְקַת חֻלִּין שֶׁבַּקֻּפָּה וּמוּקֵי לָהּ אַחֶזְקַתַיְיהוּ וכו' וע"ש, ודו"ק לנ"ד אֶלָּא דְּהַקְּשָׁה הַקְּשָׁה כְּבַרְזֶל דא"כ בְּאוֹמֵר פְּרוּטָה בְּכִיס זֶה הֶקְדֵּשׁ דְּלֹא נִתְבָּרֵר מֵעוֹלָם אֵיזֶה פְּרוּטָה מִשְּׁנֵיהֶם הוּא הֶקְדֵּשׁ א"כ כְּשֶׁהוֹצִיא אֶת הָרִאשׁוֹנָה אַמַּאי מָעַל לר"ע נוֹקְמָהּ לִפְרוּטָה זוֹ אַחֶזְקַת חֻלִּין דְּמַעִיקָּרָא כְּמוֹ בִּשְׁנֵי נָזִירִים וּבִשְׁתֵּי כִיתֵי עֲדִים הַמַּכְחִישׁוֹת זא"ז וְהִנִּיחַ בצע"ג, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ כָּאן נָמֵי עִנְיָן שֶׁל מָמוֹן אִם פְּרוּטָה זוֹ שַׁיֶּיכֶת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ אוֹ שֶׁל חֻלִּין וא"כ כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן סָפֵק שֶׁל מָמוֹן הַקֶּדֶם סְפֵיקָא לְחוּמְרָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרִאשׁוֹנִים וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי הַרְבֵּה בָּזֶה בְּסִפְרֵי אוֹרַיִן תְּלִיתָא וְהֵבֵאתִי שָׁם דִּבְרֵי הצל"ח פְּסָחִים וְגַם מִסֶּוּגְיָא זוֹ דְּמְעִילָה, וא"כ כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן הַגָּזֵל שֶׁבּוֹ מוֹקְמִינַן לוֹ בְּחֶזְקַת הֶקְדֵּשׁ ה"נ לְעִנְיַן אִיסּוּר מַעֲלָה דְּתָלוּי בְּאִיסּוּר הַנָּיִית מָמוֹן הֶקְדֵּשׁ ס"ל נַמֵּי לר"ע דְּחַיָּיב.

וְכֵן לְרַבָּנָן הָוֵי אִיסּוּר תּוֹרָה מה"ט. אֶלָּא שְׁיֵּשׁ לְעַיֵּין עוֹד גַּם מש"כ הש"ש ש"ו פ"ד טַל הַקֶּלוּשְׁיָא דְּמָמוֹנָא לֹא בִּיטוּל דְּבָנְכְסֵי גָּבוֹהַּ אֵין דָּנִין בּוֹ תּוֹרַת מָמוֹן רַק חֶזְקַת אִיסּוּר שֶׁבּוֹ וע"ש, וְזֶה אֵין לְתָרֵץ כְּעֵין שֶׁכָּתַב שָׁם בְּשׁוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן הַנַּ"ל מִשּׁוּם דא"כ נִצְטָרֵךְ לוֹמַר כֵּן עַל כָּל פְּרוּטָה שֶׁבַּכִּיס זֶה לְאוֹקְמָה בְּחֶזְקַת הֶיתֵּר שֶׁהִיא שֶׁל חֻלִּין וַהֲרֵי ע"כ יֵשׁ כָּאן כְּבָר חֶזְקַת אִיסּוּר סַל הֶקְדֵּשׁ וּכְמוֹ שָׁם בְּקַדֵּרָה, וּמִמֵּילָא אָמְרִינַן נָמֵי שע"כ בְּהָרִאשׁוֹנָה מָעַל.

זֶה אֵין לוֹמַר דַּהֲרֵי ע"כ בְּשֶׁהוֹצִיא כָּל הַכִּיס בְּוַודַּאי יֵשׁ כָּאן מְעִילָה עַל אֶחָד שֶׁהוֹצִיא מֵרִשׁוּת לִרְשׁוּת וְכִדְסָבְרִי רַבָּנָן וז"פ. וְהַקֶּלוּשְׁיָא בְּתָקְפָּה דְּנוֹקְמָהּ כָּל אֶחָד אַחֶזָקָה, עַד שֶׁיּוֹצִיא כָּל הַכִּיס וְלֹא כָּתַבְתִּי זֶה אֶלָּא שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵאֲחָדִים שֶׁהִצַּעְתִּי לִפְנֵיהֶם הַקֶּלוּשְׁיָא שֶׁרָצוּ ג"כ לוֹמַר כַּהַנַּ"ל מַה שֶׁעָלְתָה בְּרַעְיוֹנִי וַהֲדַחְתִּיהָ אִתִּי הָיְתָה וְשִׁלַּחְתִּיהָ וְעוֹד כַּמָּה אוֹפַנִּים שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה עַל שֻׁלְחַן הַמְּלָכִים, וְעַיֵּין כְּרִיתוּת דַּף כ"ב, וְעַיֵּין תְּמוּרָה דַּף כ"ז בַּגְּמָרָא דְּיַד הֶקְדֵּשׁ עַל הָעֶלְיוֹנָה וכו' וע"ס ובס' עוֹלַת שְׁלֹמֹה שָׁם ובאו"ת שָׁם הַנַּ"ל, – שָׁם בְּתוֹסָ' וְעוֹד תַּנְיָא בְּהֶדְיָא בַּתּוֹסֶפְתָּא וכו' לפמש"כ הַתּוֹסָ' בכמ"ק דִּלְמִנְיַן טָהֳרָה ברה"ר לָא יָלְפִינַן מִסּוֹטָה א"ש ובלא"ה טָהוֹר וְכִדְכָתַב הרמב"ם דְּכָל הַסְּפֵיקוֹת מד"ס הֵם, וּמֵהָא שֶׁאֵין בּוֹ

דַּעַת לִיְשָׁאֵל וְכוּ סְפֵיקוֹ טָהוֹר בֶּאֱמֶת יֵשׁ לְעַיֵּן אַלִּיבָּא דְּהָרַשְׁבָּ"א דבכמ"ק סד"א מה"ת לְחוּמְרָא וצ"ע בְּשׁוּ"ת מהרי"ט חיור"ד סי' ב' שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים בְּעִנְיָן הַגָּדוֹל הַזֶּה.

שָׁם לִפְלַטְיָא וכו' חֲשׁוּב רה"י אֶפְשָׁר בְּדוֹחַק לוֹמַר דַּהֲלֹא הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם מַיְירֵי מִקּוֹדֶם בְּקִינּוּא לָהּ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת יע"ש וה"נ מַיְירֵי בְּקִינּוּא לָהּ מִכָּל אֲשֶׁר בִּפְלַטְיָא כְּמוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וא"כ כָּל אֲשֶׁר בִּפְלַטְיָא הָוֵי לְגַבָּהּ כרה"י, כמש"כ המנ"ח לְעֵיל ודו"ק וצ"ע וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת הרעק"א זיל סי' ק' וּלְהַלָּן מש"כ במנ"ק גַּבֵּי שְׁתֵּי נְזִירִים דְּהָוֵי כְּמוֹ שֶׁבָּאוּ לִשְׁאוֹל בב"א וְהָוֵי מִדְּרַבָּנָן טְמֵאִים, יְעִישׁ בלא"ה י"ל כְּמוֹ שֶׁאָמְרִינַן בע"ז ל"ז ע"ב כִּי אֲתוֹ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי יַנַּאי אֲמַר לְהוּ הָא מַיָּא בְּשִׁשְׁקַעְתָּא דִּבְנָהָרָה זִילִי טְבִילִי יע"ש וְכָךְ פָּסַק הָרַמְבַּ"ם וְנִרְאֶה מִזֶּה דְּמִדְּרַבָּנָן מִיהָא טְמֵא.

אַף ברה"ר, שׁוּב נִזְכַּרְתִּי מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' כְּתֻבּוֹת כ"ח ע"ב ד"ה בֵּית הַפְּרָס וכו' דְּלְהָכִי הָוֵי בה"פ דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּהָוֵי סִיט ברה"ר אע"ג דִּבְעָלְמָא טִיהֲרוּ חֲכָמִים ס"ט ברה"ר הַיְינוּ הֵיכָא שֶׁהַטֻּמְאָה מְבֹרֶרֶת וְלֹא נוֹלַד הַסָּפֵק אֶלָּא בְּאַקְרַאי וכו' עכ"ל וְעַיֵּן שָׁם בְּרָשָׁ"ש מַה שֶּׁהֵעִיר בָּזֶה ואכמ"ל ומ"מ יל"ע בְּטַעְמָא דְּמִילְתָא בע"זשָׁם גַּם ר"י אָמַר שָׁם הֲלָכָה דְּטָהוֹר וְאֵין מוֹרִין כֵּן בְּרַבִּים עיי"ש, – שָׁם וְעוֹד מְפָרֵשׁ הָתָם דִּין בְּקֵעָה וכו' עַיֵּן בע"ז הַנָּ"ל דְּאָמְרִינַן תנ"ה ר"י אוֹמֵר קוֹרוֹת נָעַץ לָהֶם וכו' ופרש"י לְסִימָנִין בֵּין ר"ה וּבֵין שָׂדוֹת שֶׁל בְּקֵעָה שֶׁהֵן רה"י לַטֻּמְאָה שֶׁבַּעַל הַשָּׂדֶה מַקִּפִּיד בִּדְרִיסַת הָרֶגֶל וכו' וְעוֹד עַיֵּן במהרי"ט אַלְגָּאזִי פִּיהָ דִּבְכוֹרוֹת בְּאִם סָפֵק לוֹ הֵיכִי אֵירַע הַטֻּמְאָה שֶׁל סָפֵק אִי ברה"ר אוֹ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד יעו"ש: שָׁם הָוֵי לְהוּ שָׁלֹשׁ והו"ל ס"ט ברה"ר וְאַמַּאי מְטַמְּיָא לָהּ יע"ש בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א בְּנִדָּה שָׁם כָּתַב לְיַיֵּשֵׁב בְּשֵׁם י"מ דְּהָתָם הוּא דְּאִיכָּא ג' אֲנָשִׁים אֲבָל הָכָא דְּנָשִׁים אֲבָל הָכָא דְּנָשִׁים נִינְהוּ אֲפִילּוּ מֵאָה כְּחַד דָּמְיָין ורה"י הֵיא דְּגָמְרִינַן מִסּוֹטָה מַה סּוֹטָה אֵין סְתִירָה אֶלָּא בְּאִישׁ אֶחָד.

אֲבָל בִּשְׁנַיִם וְהֵיא לָאו סְתִירָה הִיא שֶׁהֲרֵי הָאִשָּׁה מִתְיַחֶדֶת עִם שְׁנֵי אֲנָשִׁים אַף רה"י בְּלֹא שְׁלֹשָׁה אֲבָל נָשִׁים סְתִירָה הִיא דְּאֵין שְׁתֵּי נָשִׁים מִתְיַחֲדוֹת עִם אִישׁ אֶחָד עכ"ל, מִדְּבָרָיו אָנוּ לְמֵידִים שֶׁחוֹלֵק עַל הָרַמְבַּ"ם בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּגַם בִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים הָוֵי קִינּוּי, גַּם בִּדְבָרָיו מְבֹאָר דִּבְקִינּוּי לְהַשְׁתִּי נָשִׁים כְּאֶחָד הָוֵי סְתִירָה עִם אִישׁ אֶחָד, וְעַיֵּן הֵיטֵב במנ"ח בָּזֶה בְּמַה שֶׁחָקַר אִם בָּעֵינַן שֶׁיִּשְׁהוּ כְּדֵי טֻמְאָה שֶׁל שְׁנֵיהֶן אוֹ שֶׁל אַחַת מֵהֶן יָעִישׁ הֵיטֵב שֶׁהַדִּין הַשֵּׁנִי הוּא מוֹסִיף מִדַּעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה וּמְבֹאָר הוּא בְּהָרַשְׁבָּ"א יע"ש ומ"מ אֲנִי לְךָ, (הַשְׁמָטָה ממהד"ק) לְעֵיל בְּתוֹסָ' ד"ה מַאי ת"ל הֵיא נִטְמְאָה וכו' וְאִית וְכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמֵיסַר סְפֵיקָא, עַיֵּן שֶׁיֵּשׁ שיא פר"א עַל הפר"ח יָעִישׁ, וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת הגרע"א בִּכְתָבִים שֶׁבְּסוֹף חֵלֶק הַמַּעֲרָכוֹת בְּתִשׁוּבָה לְהַגָּאוֹן ר"מ בַּעֲרלין זיל דִּמְיַיֵּשֵׁב קֻשְׁיַית הַתּוֹסָ' דַּעֲשָׂאוֹ כַּוַּדַּאי לְעִנְיָן דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לְגָרְשָׁהּ יְעַיֵּשׁ וְעוֹד אָמַר דֶּרֶךְ פִּלְפּוּל דנ"מ בְּנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יְשַׁמֵּשׁ עִמָּהּ דְּבִפְשׁוּטוֹ אִם הִתְרוּ בּוֹ סְתָם לוֹקֶה בממנ"פ אִם זְנָתָה לוֹקֶה מִשּׁוּם סְתָם אִם לֹא זְנָתָה חָלָה הַשְׁבוּעָה וְלוֹקֶה מִשּׁוּם הַשְׁבוּעָה וכו' דְּדִילְמָא לֹא זְנָתָה וַאֲסוּרָה עָלָיו מַחֲמַת הָעֲשֵׂה וְלָא חָלָה שְׁבוּעָה עַל הָעֲשֵׂה יעיי"ש וְעַיֵּן בח"ס חא"ה סי' צ"ו וּבְסוֹף הַסֵּפֶר יעו"ש: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אֵיני דִּין וכו' נָזִיר וכו' טֻמְאַת הַתְּהוֹם כְּוַדַּאי עַיֵּן רָשָׁ"ש וְעַיֵּן ק"א אֲבָל עַיֵּן בש"ש א"א פ"ג שֶׁזֶּה דַּעַת הַתּוֹסָ' יע"ש וא"כ הַתּוֹסָ' לְשִׁיטָתַיְיהוּ בְּוַדַּאי קָשֶׁה אֲבָל הֵבִיא הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁכָּתַב בפ"ו מק"פ דְּטֻמְאַת הַתְּהוֹם אֵינוֹ אֶלָּא בְּמָקוֹם סָפֵק יע"ש וא"כ א"ל

דְּהַתּוֹסָ' כָּאן גָּאוֹן אַחֵר הוּא שֶׁקָּאֵי בִּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וּכְיֵשׁ גּוֹרְסִין בְּרֹאשׁ"י יעו"ש דְּשׁוּב הֵבִיא בְּשֵׁם בַּעַל אוֹרַח מִישׁוֹר דע"כ הָרַמְבַּ"ם חָזַר בּוֹ בְּפֶרֶק י"ח מֵאֲבוֹת הַטֻּמְאָה יע"ש, – שָׁם אֲבָל הָא אִיכָּא לְתַמּוֹהַּ אַמַּאי לָא פָּרְכִינַן מַה לְּסוֹטָה שֶׁכֵּן רַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' יע"ש עַיֵּין ש"ש ש"א פ"א שֶׁכָּתַב הפר"ח וְאִי קַשְׁיָא נֵילַף מִסּוֹטָה דְּשָׁאנֵי סוֹטָה דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר וּלְפִי דְּבָרָיו תִּקְשֶׁה דְּכָל הַסְּפֵיקוֹת שֶׁטְּמֵאִין ברה"י וְכֻלָּם מִסּוֹטָה לָמְדָנוּ וְהֵיכִי מָצֵי לְמֵילַף מִסּוֹטָה כֵּינָן דְּשָׁם רַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' יע"ש וְלֹא הִזְכִּיר כְּלָל דִּבְרֵי רבעהתו"ס כָּאן ומש"כ הַמַּהַרְשָׁ"א ז"ל, וְעַיֵּין קֶרֶן אוֹרָה – שָׁם ע"ב בְּתוֹסָ' ד"ה מִכָּאן וכו' מָצִינוּ שֶׁהַצִּיבּוּר עוֹשִׂין בְּטֻמְאָה, עַיֵּין רַמְבַּ"ם פי"ו מהל' אֲבוֹת הַטֻּמְאָה ובמהרי"ט סֵפֶר שֵׁנִי חיור"ד שְׁאֵלָה א' בַּאֲרִיכוּת וּבְעַמְקוּת נְעִימָה: שָׁם ד"ה ברה"ר וכו' וְאֵלּוּ הֵן יְמוֹת הַגְּשָׁמִים מִשֶּׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה יְעַיֵּין תַּעֲנִית דַּף ז' דְּקָחֲשִׁיב נפ"מ לְעִנְיַן נְדָרִים וְעוֹד יע"ש וְעַיֵּין גהש"ס שָׁם וְלָא קָחֲשִׁיב לְהָא ? עוֹד יְעַיֵּין במהרי"ט אַלְגָּאזִי פֵּ"ה דַּף ל"ד אֲרִיכוּת גְּדוֹלָה בָּעֵינַן סִיט ברה"ר וּבְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' פְּסָחִים גַּבֵּי שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת יעש"ה וְיִנָּעֵם לְךָ דַּף כ"ט ע"א אָמַר רַב גִּיזֵּל אָמַר רַב וכו' וַדַּאי טָמֵא הוּא דְּלָא יֹאכַל וכו' יֹאכַל אֵימָא סֵיפָא וכו' לֹא יֹאכַל אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּה וכו עיי"ש, וְיֵשׁ כָּאן מָקוֹם לְהָעִיר א) יֵשׁ חִילּוּק בֵּין חִיּוּב לָאו דְּסְפֵיקָא לְקֻלָּא וּבֵין חִיּוּב כָּרֵת, לְקַצָּת גּוֹרְסִים כֵּן בְּרַמְבַּ"ם עַיֵּין מהרי"ט וְשוּ"ת דִּבְרֵי אֱמֶת ובס' גִּנַּת וָרְדִים ושושה"ע א"כ בְּטֻמְאַת בָּשָׂר הָוֵי לָאו וְטֻמְאַת הַגּוּף הוּא בְּאִיסּוּר כָּרֵת, ב) וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק וּלְמִפְרֵךְ דִּבְסָפֵק טָוָה,ג הוּא דְּלָא יֵאָכֵל מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לוֹ טָהֳרָה בַּמִּקְוֶה, וְעַיֵּין תוס' הָרֹא"ש למס' נִדָּה (דִּיג) שֶׁהֶעְתַּקְתִּי לְעֵיל וְעַיֵּין ע"ז ל"ז ע"ב הָא נַהֲרָא קַמַּיְכוּ זִילוּ טְבִילוּ יע"ש וְיֵשׁ לִדְחוֹת דְּזֶה רַק מִדְּרַבָּנָן אֲבָל לָא מְהַנֵּי לִדְאוֹרָיְיתָא ג) וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק דִּבְטֻמְאַת בָּשָׂר יֵשׁ לְאוֹקָמָה הַבָּשָׂר בְּחֶזְקַת הֶיתֵּר הַקּוֹדֶמֶת וְגַם עָלָיו יֵשׁ עָלָיו מ"ע לֶאֱכֹל בָּשָׂר קוֹדֶשׁ וּמְצָרְפִינַן בַּהֲדֵי אֲבָל בְּטֻמְאַת הַגּוּף דְּהוּא סָפֵק לֵיכָּא עָלָיו חִיּוּב מ"ע זֶה וְאִיתְּרַע חֶזְקַת חִיּוּב זֶה ודו"ק, שׁוּב חִפַּשְׂתִּי וְרָאִיתִי בק"א דְּהָעִיר מַה שֶּׁהִקְשֵׁיתִי בָּאוֹת א' עוֹד רָאִיתִי במהרי"ט אֶלְגָּזִי פֵּ"ה דִּבְכוֹרוֹת שֶׁמַּכְרִיחַ דס"ט ברה"י הָוֵי וַדַּאי גַּם לְעִנְיַן עוֹנְשִׁין וְהֵבִיא רְאָיָה לְזֶה מִכָּאן דְּאִם אִיתָּא דְּהָא דְּאָמְרִינַן דס"ט ברה"י אֵין דִּינוֹ כְּוַדַּאי לְעִנְיַן עוֹנְשִׁים הָא שַׁפִּיר י"ל דְּיוּקָא דִּקְרָא דְּוַדַּאי טָמֵא אִיכָּא לָאו וְחַיָּיב מַלְקוּת הָא סִיט נָהֲי דְּחָשׁוּב לְעִנְיַן שְׁרֵיפָה מ"מ לְעִנְיַן מַלְקוּת מִיהָא אֵינוֹ לוֹקֶה הָאוֹכֵל אוֹתוֹ וכו' יעש"ה, הִנֵּה בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ שֶׁלְּפָנֵינוּ הֵעִיר כְּעֵין זֶה וְז"ל וְלֵיכָּא לְמֵימַר וַדַּאי טָמֵא הוּא דְּאִיכָּא לָאו הָא ס"ט לֵיכָּא לָאו כִּי אִם עֲשֵׂה ? דְּהָא יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּמַפְקֵי' לֵיהּ מֵאִיסּוּרָא אוֹקְמָנָא אַהֶיתֵּרָא עכ"ל, וְעַל תֵּירוּץ זֶה יֵשׁ לְעוֹרֵר מִקִּדּוּשִׁין י"ג ע"ב דְּקֵרִיךְ הַאי עֲשֵׂה מַאי עַבְּיְדְתּוּהּ אִי דְּאַהֲנָיָא מִיתַת הַבַּעַל תִּשְׁתְּרֵי לְגָמְרֵי אִי דְּלָא אַהֲנָיָא וכו' תּוֹקְמָא בְּמִילְתָא קַמַּיְיתָא, אַלְמָה לָא, אַפֵּיקְתּוּהּ מִמִּיתָה וְאוֹקְמָתָא עַל עֲשֵׂה מִידֵּי דְּהָוֵי אפה"מ וכו' יעש"ה וּבְדִבְרֵי המהרי"ט שָׁם מֻתּוּ מַה שֶּׁהֵעִיר בַּקִּיא דהו"מ לוֹמַר דְּאִי מִדְּרַב לָא שָׁמְעִינַן אֶלָּא דְּאָזְלִינַן לְחוּמְרָא בִּסְפֵיקָא אֲבָל מ"מ לָא הָוֵי אֶלָּא סִיטְאִיצָטְרִיךְ לְמִגְמַר מִסּוֹטָה דס"ט הָוֵי כְּוַדַּאי טֻמְאָה עיי"ש וְלַהַנָּ"ל א"ש דְּזֶה ג"כ מֻכְרָח מִפִּירְכַת רַב גִּיזֵּל, אָמְנָם בלא"ה אֵינִי מֵבִין קֻוּשְׁיָתוֹ דַּהֲלֹא כָּאן קַיְימִינַן רַק בְּעִנְיַן הַחִילּוּק שֶׁבֵּין דשיבד"ל לאבד"ל, אֲבָל לֹא בְּעִיקַּר הַלִּימּוּד דְּסָפֵק ויל"ע, גַּם מַה שֶּׁמְּעוֹרֵר כָּאן הק"א דְּלִשִׁיטַת הַתּוֹסָ' קָשֶׁה אַמַּאי מַשְׁוִינַן ס"ט ברה"י כְּוַדַּאי טֻמְאָה לְגַמְרֵי דְּהָא לֵיכָּא מַלְקוּת בְּסָפֵק סוֹטָה כְּמוֹ שכ' ז"ל עכ"ל, וּלְדַעְתִּי לק"מ דְּהָא דְּלֵיכָּא מַלְקוּת לְדַעַת הַתּוֹסָ' סוֹטָה הוּא לָאו

מִשּׁוּם סָפֵק הוּא, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלֹא נֶאֱמְרָה לָאו אֶלָּא אִיסּוּר עֲשֵׂה, וּכְמוֹ בְּכָל אַזְהָרוֹת לָאו הבמ"ע דְּאִיסּוּרוֹ וַדַּאי הוּא ומ"מ לֵיכָא בּוֹ מַלְקוּת, וְיָדוּעַ הוּא דְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת י"א ע"ב דְּבַעְלָהּ לוֹקֶה עָלֶיהָ מִשּׁוּם סוֹטָה עי"ש, – הָעִיּוּן חַוּת דַּעַת סי' ק"י בְּבֵית הַסָּפֵק שָׁם כָּתַב עפ"י הַגְּמָרָא דְּיָדִין דְּכָל לִישָׁנָא דִּקְרָא מִשְׁמַעֲוָתָא עַל הַוַּדַּאי וְלָאו עַל הַסָּפֵק וּמִזֶּה מוּכָח נָמֵי דְּשָׁאנֵי בֵּין הֵיכִי דְּכָתַב רַחֲמָנָא קו"ע לְשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה וכו' יע"ש וּבָזֶה יֵשׁ לְהַסְבִּיר קְצָת תֵּירוּץ הַתּוֹסָ' שָׁאנֵץ וּלְיַיְשֵׁב מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי עָלָיו מֵהָא דְּקִדּוּשִׁין וְקִצַּרְתִּי, עוֹד רָאִיתִי שֶׁהֵעִיר הֶעָרוֹתַי הַנַּ"ל בָּאוֹת א וְכָתַב דְּלָאו רְאָיָה דס"ט שָׁאנֵי מִשְׁאָר סְפֵיקוֹת דְּכָל הַתּוֹרָה דברה"י טָמֵא וַדַּאי וברה"ה טָהוֹר וַדַּאי וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ שָׁם לְחַלֵּק בֵּין יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְיִשָּׁאֵל אוֹ לֹא, ול"ז לְהָבִין בְּאוֹר כַּוָּנַת דְּבָרָיו בָּזֶה, ומש"כ עוֹד בק"א דְּגַבֵּי בָּשָׂר אִית לֵיהּ חֶזְקַת טָהֳרָה וכו' יעי"ש, יְעַיֵּין תוס' חֻלִּין ט' ע"ב ד"ה הָתָם בְּסוֹף שֶׁכָּתְבוּ אִי מִדְּרַב הו"א בִּדְלֵית לֵיהּ חֶזְקַת טָהֳרָה יעוש"ה וצע"ק: שָׁם וְאִי מִסּוֹטָה עַד דְּאִיכָּא וכו' עַיֵּין ק"א שֶׁכָּתַב לָאו דַּוְקָא דְּהָא מְקַנֵּא לָהּ אפי' משו"ק אע"ג דְּאִינִי בְּנֵי דַּעַת אֶלָּא מִשּׁוּם דְּסָתָם סוֹטָה אִית בָּהּ דַּעַת נוֹגֵעַ וּמַגִּיעַ ע"כ כ"כ בְּשֵׁם הש"ש ש"א שֶׁהֵעִיר בְּכָל זֶה וְעַיֵּין בְּמִפָּרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי פ"ק וְלִדְבָרָיו ל"ק מוֹדֵי עַל הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל דְּמְקַנֵּא לָהּ מִשְּׁנַיִם, דְּהָוֵי רה"ר, מִשּׁוּם דְּסָתָם סוֹטָה הָוֵי רה"י וְעוֹד כַּמָּה מִדְּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים בְּטַלִּין לְפִי דְּבָרָיו ויל"ע, וּמַה שֶּׁמְּסַיֵּים הק"א דְּמֵאֵד צָדְקוּ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דק"ו זֶה אֵינוֹ אֶלָּא אַסְמַכְתָּא וּכְבָר הִקְשָׁה הַתּוֹסָ' דְּאִיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּסוֹטָה שֶׁכֵּן רַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' וְאֵין אַפּוֹטְרוֹפּוֹס וכו' וְהֵיכָן מָצִינוּ לְמֵילַף מִינָּהּ לִסְפֵיקָא דְּעָלְמָא אֲשֶׁר אֵין טַעַם גָּמוּר לְחַלֵּק בֵּין רה"י לרה"ר אֶלָּא הַכֹּל מִדְּבְרֵיהֶם כמש"כ הָרַמְבַּ"ם בפט"ז מהל' אה"ט ע"ש ודו"ק עכ"ל כְּגוֹן דָּא מְצָוָה לְהָבִיא מִן הֶחָדָשׁ ביו"ט שֶׁשָּׁם במהרי"ט אַלְגָּאזִי הַנַּ"ל כְּבָר נִתְבָּאֵר דְּעָה זוֹ וְז"ל וּמִדִּבְרֵי הכ"מ דהל' ק"פ מִתְבָּאֵר יָפֶה דְּמַה שֶּׁנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי הר"מ בפט"ז מהל' אה"ט דְּסָפֵק רה"י נָמֵי מִדִּבְרֵיהֶם הוּא ע"ד שֶׁבֵּיאֵר דְּבָרָיו מהר"מ בֶּן חָבִיב דְּדַוְקָא בְּסָפֵק שָׁקוּל טָהוֹר מה"ת אֲפִילּוּ ברה"י וכו' אֲבָל סָפֵק הַקָּרוֹב לְוַדַּאי כְּגוֹן סָפֵק סוֹטָה דְּאִיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר דְּנִסְתְּרָה וה"ה גַּבֵּי טֻמְאָה כה"ג דְּאִיכָּא רַגְלַיִם לַדָּבָר ס"ט מה"ת אֲפִילּוּ לְדַעַת הר"מ וכו' וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַב בָּתֵּי כְּהֻנָּה וכו' דהר"מ ס"ל דכ"ז דְּיָלְפִינַן מִסּוֹטָה אֵינִי אֶלָּא אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא וְכַיּוֹצֵא לָזֶה נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָרַב בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהִקְשָׁה עַל סְבָרַת הר"מ מִשְּׁמַעְתִּין דְּבְכוֹרוֹת וְלֹא שָׁת לִבּוֹ דִּלְפִי מש"כ הַתּוֹסָ' והר"ש דְּמַיְירֵי בב' חֲבִיּוֹת שֶׁנִּטְמָא אַחַת מֵהֶם וכו' בכה"ג דְּאִיכָּא רגל"ד אֲפִילּוּ לְדַעַת הר"מ ס"ט מה"ת וכו' וּמַה יַּעֲנֶה לְדִבְרֵי הר"מ דהל' ק"פ דְּנִרְאֶה דעכ"פ אַף לְדַעַת הר"מ אִיכָּא גַּוְונֵי בְּסָפֵק ברה"י דס"ט מה"ת וכו' יע"ש הֵיטֵב והק"א לֹא הֵפִיץ כָּל קַרְנֵי הָאוֹר בְּעִנְיָן עָמֹק וּמְסֻבָּךְ זֶה וּלְהוֹסִיף סְפֵיקוֹת עַל סְפֵיקוֹת וְנֶגֶד דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דהל' ק"פ: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה שֶׁכֵּן וכו' וי"ל דְּאִי לָאו קְרָא א"ל דְּלָא טְמֵאָה אֶלָּא לְעִנְיַן בַּעְלָהּ דְּאִיכָּא סָפֵק ח"מ ב"ד עַל יָדוֹ וכו' עי"ש הִנֵּה לָמַדְתִּי פֵּירוּשׁ הַפְּשׁוּט דְּאִיכָּא סָפֵק ח"מ ב"ד הוּא מִשּׁוּם דְּעִנְיַן א"א אִם זִנְּתָה וּוַדַּאי הָוֵי ח"מ אֶלָּא שֶׁלֹּא מָצִינוּ לְהָוֹרָגָהּ דְּחַסְרֵי עֵדִים וְהַתְרָאָה אֲבָל תְּרוּמָה וּכְהֻנָּה לְעוֹלָם לֵיכָּא אֶלָּא זִקַּת לָאו, וּבָזֶה נִיחָא ג"כ שֶׁשָּׁתְקוּ הַתּוֹסָ' וְלֹא הִזְכִּירוּ מִבּוֹעֵל מִשּׁוּם דְּשָׁם ג"כ אִיכָּא ח"מ לַבּוֹעֵל אִם הָיָה בְּעֵדִים וְהַתְרָאָה, וְאִיכָּא כָּאן זִקַּת מִיתָה וְגַם כְּשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, כָּךְ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ.

וּמִדְיוּק בְּזֶה הַלָּשׁוֹן שֶׁבַּתּוֹסָ' דְּאִיכָּא סָפֵק ח"מ ב"ד ,,עַל יָדוֹ" פֵּירוּשׁ דע"י הִתְקַשְׁרוּתָהּ בְּבַעְלָהּ אִיכָּא חִיּוּב מִיתָה בִּזְנוּת דא"א עָלֶיהָ וְעַל הַבּוֹעֵל, וּלְכָךְ הו"א דְּמַעֲשֶׂה מְכוֹעָר זֶה פּוֹגֵם טֻוְמְאָה לְבַעְלָהּ משא"כ לִתְרוּמָה וְלִכְהוּנָא, וּמַה נִּשְׁתּוֹמַמְתִּי לִרְאוֹת אַחַ"כ בְּסֵפֶר מנ"ק שֶׁבְּנוֹ שֶׁל הַמְחַבֵּר נִתְקַשֶּׁה בְּחִנָּם וְנִתְלַבֵּט בִּפְשָׁט דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְהִקְשָׁה דְּסוֹטָה לְבַעְלָהּ אֵינָהּ רַק בְּלָאו וכו' וְיָצָא לְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה יע"ש ולע"ד נִרְאֶה כמש"כ, יע"ש מֵשִׂים עוֹד בְּדִיבּוּר זֶה דְּבָרִים נְכוֹנִים ואכמ"ל בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ שֶׁכְּבָר דָּשׁוּ בֵּיהּ רַבִּים וְעַיֵּן עיו"ט סי' קע"א וְעוֹד וע"כ קִצַּרְתִּי וְאַף דְּמַשְׁמַע לָהּ סוֹטָה בְּחַיָּבֵי לְאַוִּין לָמָּ"ד דשומ"י שׁוֹתָה מ"מ קָרָא לָאו בְּהָכִי מַיְירֵי וְגַם סְתָם סוֹטָה לָאו בְּהָכִי מַיְירֵי וכמש"כ הק"א לְעֵיל, ומש"כ הש"ש ש"א פי"ג בְּבֵיאוּר וְתֵירוּץ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עיי"ש דְּבָרָיו הַיְקָרִים יל"ע ממש"כ בְּעַצְמוֹ בפ"ז דְּמַחְזִיקִין מֵאִיסּוּר לְאִיסּוּר וכו' יעש"ה וְקִצַּרְתִּי.

ובמנ"ק כָּאן לֹא הִזְכִּיר וְלֹא עָמַד עַל הַפֶּרֶק הז"ה ועפ"ז הָיָה מָקוֹם לוֹמַר דְּפְלִיגִי הַבַּבְלִי וְהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֲבִיאוּ הַתּוֹסָ' אח"ז אִי מַחְזִיקִין מֵאִיסּוּר לְאִיסּוּר ויל"ע: שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה חַד לְכְהֻנָּה וכו' עַיֵּין בַּאֲרִיכוּת בָּזֶה וּבְבֵיאוּר מַחֲלֹקֶת ר"י ור"ע בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ ב' עי"ש הַמֻּשָּׁךְ כָּל הַמִּשְׁנָה דִּידַן עפ"י הַפְלָפּוּל – שָׁם הָא סָפֵק טָמֵא עַיֵּין שוּ"ת בֵּית יִצְחָק סי' קי"ג חאור"ח: שָׁם בְּרַשֵּׁ"י כִּכָּר שֵׁנִי שֶׁפָּסוּל בְּחֻלִּין וכו' וְדַיּוֹ לי"ל דא"כ בָּטֵל לֵיהּ קִיּוּ וְכוּ וע"ש מַה שֶּׁהִקְשָׁה בְּהַגָּהוֹת הגר"ש מִדְּעָסָיו דְּזֶה רַק לר"ט אֲבָל לְרַבָּנָן פְּלִיגִי עָלָהּ מַאי אִיכָּאלְמֵימַר וְהִנִּיחַ בצ"ע כְּבָר מְבֹאָר הֵיטֵב עַכְשָׁיו לְפָנֵינוּ בְּתוֹסְ' שֶׁאָנַץ שֶׁנִּדְפַּס עַל הַגִּלָּיוֹן וְשָׁם יֵשׁ חִלּוּפֵי גִּרְסָא וט"ס ועיי"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ הֵיטֵב ועי' תוס' קדו' ה' ע"ב ד"ה חֲוָפָה ועי' תוס' פסח' ח"י ע"ב ד"ה מַה מְּחַוַּסַּר כִּפּוּרִי' וכו' ובד"ה לָמַדְנוּ וּפְלָא עַל הָרַב הַנָּ"ל שֶׁאִישְׁתְּמִיט מִינֵּיהּ וְעַיֵּין בק"נ עַל הָרֹא"שׁ פ"ק דְּקִדּוּשִׁין אוֹת ו' דְּאִישְׁתַּמַּשׁ עִם סְבָרַת הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל.

לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ: שָׁם ע"ב שֶׁכֵּן בְּמִינוֹ אַב הַטֻּמְאָה. יְעַיֵּן בְּתוֹסְ' פְּסָחִים י"ז ע"א דַּיָּה רְבִיעִי בְּקוֹדֶשׁ וכו' מִיהוּ י"ל דְּאֵין נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה הַיְנוּ דַּוְקָא לְטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים אֲבָל לָאֲוָכְלִין וּמַשְׁקִים נַעֲשִׂים אַב הַטֻּמְאָה וכו' יע"ש שׁוּב רָאִיתִי בט"א חֲגִיגָה שֶׁמְּסַמֵּן שָׁם בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס דרע"א בְּפִסְחִים שָׁם מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל שִׁיטַת הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל מֵהָא דְּקָאָמַר הָכָא כ"ח יוֹכִיחַ וכו' יעו"ש וי"ל קֻוּשְׁיָתוֹ וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שֶׁאָנַץ מַה שֶּׁהִקְשָׁה דִּבְכָךְ נָמֵי מָצִינוּ בְּמִינוֹ אה"ט בְּכֹלְפֵּת שְׁאוֹר כִּדְאָמַר בפ' הָעוֹר וְהָרֹטֶב כֹּלְפֵּת שְׁאוֹר שֶׁיִּחֲדָהּ לִישִׁיבָה טָמֵא טו"א אַלְמָא יֵשׁ בְּמִינוֹ שֶׁל כְּכָר אה"ט דְּהָא י"ל טֻוְמְאַת מִדְרָס וי"ל דשא"ה דִּכְשֶׁשִּׁימֵּשׁ מַעֲשֶׂה עֵץ שִׁימֵּשׁ אֲבָל מ"מ לֹא מָצִינוּ בְּמִינוֹ שֶׁל כְּכָר אה"ט וכו' יעו"ש וְיֵשׁ לְפַלְפֵּל בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' שַׁבָּת פ"ד ע"א ד"ה לְאַפּוֹקֵי וכו': שָׁם מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁכֵּן יֵשׁ בָּהֶן צַד חָמוּר, וריב"ז צַד חָמוּר לָא פָּרֵיךְ ע"כ, מַה שֶּׁמֵּבִיא בְּהַגָּהוֹת הרצ"ח דְּמִכָּאן יֵשׁ רְאָיָה בְּרוּרָה וּמְפוֹרֶשֶׁת לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם פ"ב מהל' מַמְרִים דב"ד שֶׁדָּנוּ בְּאַחַת מִן הַמִּדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת וְדָנוּ כָּךְ וְעָמַד ב"ד שֶׁל אַחֲרֵיהֶם וְנִרְאֶה לָהֶם לְסְתּוֹר הר"ז דָּן וכו' וּמִכָּאן רְאָיָה בְּרוּרָה דַּהֲרֵי בַּיָּד שֶׁטִּימְאוּ כְּכָר שְׁלִישִׁי מִכַּח הק"ו הוֹצִיא מִשְׁפָּט חָרוּץ וכו' וּבְכָל זֹאת אוֹמֵר שֶׁעָתִיד דּוֹר אַחֲרוֹן לְטַהֵר כְּכָר שְׁלִישִׁי וכו' יע"ש, אִם כִּי אָמַר דָּבָר חָכְמָה אֲבָל כְּשֶׁנִּעַיֵּין בָּזֶה יֵשׁ לְפָרוֹךְ עַל רְאָיָה בְּרוּרָה זֹאת, דשא"ה דריב"ז בְּעַצְמוֹ הָיָה אוֹמֵר שֶׁעָתִיד דּוֹר אַחֲרוֹן לְטַהֵר כְּכָר שְׁלִישִׁי וכו' וא"כ הָוֵי כְּמוֹ בִּתְחִילַּת הַגְּזֵרָה וְהַלִּמּוּד נָתַן רְשׁוּת וּתְנַאי שֶׁרַשָּׁאִים דּוֹר אַחֵר לְפָרוֹךְ וּלְבַטֵּל הַאי ק"ו וא"כ כה"ג אֲפִילּוּ בִּגְזֵרָה

וְתַקָּנָה דְּאֵין ב"ד יָכוֹל לְבַטֵּל דִּבְרֵי ב"ד חֲבֵירוֹ וכו' מ"מ בכה"ג בְּנוֹדַאי רַשָּׁאִים וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּמִּשְׁנָה דמע"ש פֶּ"ה מ"ב דְּתְנַאי הָיָה הַדָּבָר שֶׁאִימָּתַי שֶׁיִּרְצוּ יַחֲזוֹר הַדָּבָר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה יעש"ה וּבְתוֹסְ' יו"ט שָׁם וְגַם אַף אִי יְהִיבְנָא לֵיהּ רְאִיהֶתוֹ.

אֵין זֶה רְאָיָה אֶלָּא לָמַדְתָּ ק ו שֶׁכָּתַב רַשְׁ"י בכמ"ק דְּאָדָם דָּן ק"ו מֵעַצְמוֹ. וע"כ יֵשׁ לב"ד שֶׁאַחֲרֵיהֶם הַכֹּחַ לְבַטְּלוֹ אֲבָל בגז"ש וְהֵיקֵּשָׁא דְּאֵין אָדָם מֵעַצְמוֹ אא"כ קִיבֵּל מֵרַבּוֹ אֵין רְאָיָה שב"ד שֶׁאַחֲרֵיהֶם יְכוֹלִים לְבַטְּלוֹ וצע"ק מה"ט עַל הָרַמְבַּ"ם וּכְבָר הִקְשׁוּ עַל סְתִירַת דִּבְרֵי רַשְׁ"י הַדְּדֵי מִסֻּוְכָּה ל"א א' ד"ה ור"י עַיִּין בְּתוֹסָ' שָׁם מד"ה ד' ע"א וּמִגִּיטִּין מ"א ע"ב יע"ש וַעַיִּין תפא"י עֲרָכִין פ"ד, וְעַיִּין בַּתְּשׁוּבָה הָאֲרֻכָּה וְהַנִּפְלָאָה בְּחָוּת יָאִיר סי' קצ"ב יעו"ש הֵיטֵב ואכמ"ל בָּזֶה וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר: שָׁם בְּרַשְׁ"י ד"ה וּבְכָל הַסְּפָרִים וכו', וְחָמֵץ בְּפֶסַח נָמֵי עָבַר בְּבַל יֵרָאֶה וכו' הָרָשָׁ"שׁ הֵעִיר בָּזֶה דְּלִכְאוֹרָה י"ל דְּהָתָם ר"ל חָמֵץ שֶׁל עַכּוּ"ם עַיִּין (פְּסָחִים כ"ט) עכ"ל וְכַנָּוָתוֹ דְּהָתָם מְבֹאָר דלראב"י חָמֵץ דְּעַכּוּ"ם מֻוּתָּר אַף בַּאֲכִילָה וא"כ לְהַאי מ"ד ל"ל שָׁם חָמֵץ יוֹכִיחַ שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה וְכֵן ל"ל בכה"כ שֶׁל עַכּוּ"ם עַיִּין תוס' קִדּוּשִׁין ל"ח וע"ז (ס"ג ע"ב) וְרִיטְבָ"א וְתוֹסָ' הרי"ד לְקִדּוּשִׁין שָׁם וְעַיִּין תוס' פְּסָחִים שָׁם מַה שֶּׁהִקְשׁוּ לְרַשְׁ"י דְּתֵיכֶף הָוֵי לֵיהּ כְּדִידֵיהּ וְאֵיכָא ב"י עיי"ש וּבַעַל הַמָּאוֹר כָּתַב דְּכֵן הוּא הָאֱמֶת עַיִּין בְּדַף ד' אֶלָּא דְּמַשְׁמַע לָהּ בְּקוֹנָה חָמֵץ ע"מ לְבַעֵר דְּלֵיכָּא ב"י וַאֲפִילּוּ הָכִי אָסוּר בַּהֲנָאָה בְּפֶסַח עַיִּין פְּסָחִים דכ"ט ע"ב וּבְשׁוּ"ת שאג"א וְעוֹד ואכמ"ל וְגַם בְּגוֹזֵל חָמֵץ שֶׁאֵין הַגַּזְלָן וְהַנִּגְזָל עוֹבְרִין מִשּׁוּם ב"י עַיִּין שִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת ב"ק ובנו"ב וּבְעֵין יִצְחָק חאור"ח וְקָדְמוּ בָּזֶה המהרי"ט אַלְגָּאזִי וּבְשׁוּ"ת קוֹל אֵלִיָּהוּ ח"ב חאור"ח עיי"ש ואכמ"ל וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, – שָׁם בַּסּוּגְיָא עַיִּין בְּמָפָרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי הפ"מ וק"ע שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה מְאוֹד בְּעִנְיָן זֶה עַל דִּבְרֵי הר"מ זַ"ל: דַּף ל' ע"א ד"ה הָא אַיְתִינַהּ וכו' שֶׁהֲרֵי הָאוֹכֵל כַּבֵּיצָה מִתְעַכֵּל בְּתוֹךְ מֵעָיו וְנִשְׁאָר בֵּין שִׁנָּיו וכו' עַיִּין חֻלִּין (ק"ג ע"ב) מַחֲלוֹקֶת ר"י ור"ל לְעִנְיַן אִיסּוּרִים כה"ג יע"ש וא"ל לְעִנְיַן טֻמְאָה וּבִדְרָבָּנָן לֹא גָּזְרוּ כה"ג וְגַם א"ל כַּוָּנָתָם דְּאֵין אָדָם טוֹעֶה וְכוּ לֹא יֹאמַר א"כ טְהוֹרִין וכו' אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין הַדִּין כֵּן: שָׁם ע"ב בְּמַאי קמ"פ מָר סָבַר תְּחוּמִין דְּאִירַיְיתָא וּמַר סָבַר דְּרַבָּנָן בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ כָּאן הֵבִיא דְּאָמַר בִּירוּשַׁלְמִי דַּאֲפִי' מא"ד לֵיהּ דְּתְחוּם אַלְפַּיִם לָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן מ"מ תְּחוּם ד"ג פַּרְסָאוֹת הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא ע"כ וְיָדוּעַ הוּא שֶׁזֶּה שִׁיטַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם, וְחָשַׁבְתִּי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' כָּאן בד"ה מַר סָבַר וכו' אֶלָּא שֶׁאַחֲרֵי עִיּוּנִי מָצָאתִי בְּקֶרֶן אוֹרָה עיי"ש וְלָכֵן קִצַּרְתִּי, וְעַיִּין הֵיטֵב בְּדִבְרֵי הָעֲמוּדֵי אוֹר סי' י"ד מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בְּעִנְיַן הַזֶּה בִּדְבָרִים נְכוֹנִים, וְעַיִּין בס' שוּ"ת זִכְרוֹן יוֹסֵף סי' ז' חאור"ח ג"כ הַרְבֵּה בְּעִנְיַן הַזֶּה וּבִשְׁמַעְתְּתָא דְּדִין וְעַיִּין לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה כָּתַב בס' מנ"ק שָׁם דְּיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק לר"ע הַסּוֹבֵר תְּחוּמִין מה"ת אִם מוֹעִיל נָמֵי עֵירוּב בְּפַת כְּמוֹ לְדִידַן דְּעֵירוּב בְּרַגְלָיו וַדַּאי סְבָרָא טוֹבָה הִיא שֶׁיּוֹעִיל כֵּיוָן דְּשָׁבַת שָׁם בה"ש מְקוֹמוֹ שָׁם וּמוֹדְדִין לוֹ מִשָּׁם וכו' אֲבָל עֵירוּב בַּפַּת וכו' יע"ש וְשׁוּב הֵבִיא דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן זַ"ל בְּלִקּוּטוֹת למס' עֵירוּבִין דַּף י"ז יעו"ש, הו"ל לְהָבִיא מַה שֶּׁכָּתַב הַטּוּר אור"ח ס' ת"ח שֶׁכָּתַב מִפְּנֵי שֶׁתְּחוּמִין דְּרַבָּנָן הֵקִילוּ בָּהֶם וכו' שֶׁיִּתֵּן עֵירוּבוֹ לְסוֹף אַלְפַּיִם אַמָּה וְיֵלֵךְ מֵהָלְאָה לְעֵירוּבוֹ וכו' וְעָמַד שָׁם בזכר"י דְּהָא אֲפִילּוּ לר"ע דס"ל מה"ת מֻוּתָּר לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּדְמוֹכַח במס' עֵירוּבִין דַּף ס"א גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דר"ע וַחֲכָמִים וְכֵן לרי"מ דס"ל נָמֵיתְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא וְאַפ"ה מְעָרְבִין וכו' יעש"ה.

ומש"כ לְיַיְשֵׁב בָּזֶה רָאִיתִי הָרִי"ף מֵעֵירוּבִין גַּבֵּי מְעָרְבִין בְּיוכ"פ, עַיֵּין בָּזֶה בְּסוֹף סֵפֶר מַטֵּה אֶפְרַיִם לְהַל' יָמִים נוֹרָאִים בְּסוֹף הַסֵּפֶר. בְּאֶלֶף לְמַטָּה הַשַּׁיָּיךְ לְסִי' תרי"א ס"ק ג' שֶׁפָּסַק שָׁם בְּמַטֵּה אֶפְרַיִם דְּבָפַת א"י לְעָרֵב בְּיוכ"פ וְהִקְשָׁה שָׁם מע"ח הַאֵיךְ מְהַנֵּי בְּיוכ"פ מֵאַחַר דְּבְיוכ"פ לָא חָזֵי לַאֲכִילָה כְּלָל וכו' יע"ש, וְחִידּוּשׁ הוּא עַל הַמנ"ק הַבָּקִי בְּחי"ת שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ וְהַזְכִּירוּ, וְכֵן בְּשׁוּ"ת בְּנְיַן צִיּוֹן ח"ש סִי' נ"ג הֵעִיר בֶּן הַמְחַבֵּר בָּזֶה אֵיךְ מְעָרְבִין בְּסֵכוֹת הֲלֹא בה"ש אָסוּר לוֹ לֶאֱכוֹל פַּת חוּץ לַסֵּכָּה וְכֵן יֵשׁ לִשְׁאוֹל בְּיוכ"פ וּבְזֶה מְפוֹרָשׁ לְהֶדְיָא בְּעֵירוּבִין דַּף ל אָמְרוּ לָהֶם ב"ה לב"ש אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁמְּעָרְבִין לְגָדוֹל בְּיוכ"פ וּפרש"י אע"ג דְּלְמָחָר לָא חָזֵי לֵיהּ הוֹאִיל וַחֲזִי לְקָטָן שֶׁאֵינוֹ בַּר עוֹנְשִׁין עכ"ל, ע"ש מַה שֶּׁהֵשִׁיב לוֹ הַמְחַבֵּר דְּבְסֵכּוֹת מְהַנֵּי מִשּׁוּם שֶׁהוֹלְכֵי דְּרָכִים פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָּה (ד"ז צ"ע) וְאוֹדוֹת ע"ת בְּיוכ"פ י"ל הַטַּעַם כְּיוָן שֶׁגַּם בְּבֵיתוֹ לֹא הָיָה אוֹכֵל עַתָּה סְעֻדָּתוֹ מִשּׁוּם יוכ"פ גַּם בְּמָקוֹם עֵירוּבוֹ א"צ לָזֶה רַק שֶׁתְּהֶיְ' סְעֻדָּתוֹ שָׁם את"ד, וְדִבְרֵי הַמַּטֶּה אֶפְרַיִם הַנַּ"ל צע"ק שֶׁלֹּא הֵבִיא הגמ' הַנַּ"ל דְּמָעָרְבִין בְּפַת אֲפִילּוּ בְּיוכ"פ וּעפ"י דִּבְרֵי הַמנ"ק יל"ק וּאכמ"ל: הִנֵּה רָאִיתִי כָּאן בִּשְׁמַעְתָּא זוֹ הֵבִיא הַמנ"ק דִּבְרֵי רַבֵּינוּ הָרַשְׁבָּ"א לְמס' שַׁבָּת שֶׁהִקְשָׁה דְּלֵימָא מְשׁוּם דְּזִמְנִין דְּאָכִיל אוֹכְלִין דְּתְרוּמָה וּשְׁקִיל מַשְׁקִין טְמֵאִין וְשָׁדֵי לְפֻּוּמֵיהּ וְכוּ וְעוֹד י"ל דְּבָהֲנָהוּ לָא גָּזְרוּ מִשּׁוּם דְּכְבָר נִמְאֲסוּ אוֹכְלִין שֶׁבְּפִיו מִשֶּׁלְּעָסָן וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְטֻמְאָתָן כ"כ שֶׁיִּגְזְרוּ עֲלֵיהֶם וְכוּ אֶת"ד וּסְבָרָתוֹ תָּמוּהַּ דְּמַה בְּכָךְ שֶׁלָּעַס הַתְּרוּמָה בְּתוֹךְ פִּיו וְכִי מִשּׁוּם כָּךְ מֻתָּר לְטַמְּאוֹתוֹ אַחַ"כ וְאוֹכְלוֹ בְּטֻמְאָה הָא אֲפִילּוּ בְּבָלַע זַיִת חֵלֶב וְהֶקִיאוֹ וְחָזַר וַאֲכָלוֹ חַיָּיב דַּעֲדַיִן אוֹכֵל הוּא מכ"ש בִּלְעִיסָה דְּלָא נָפִיק מִכְּלַל אוֹכֵל אָדָם, עכ"ל, עַל זֶה אֲנִי דָּן דַּהֲלֹא מְבֹאָר הִיא בְּכְתֻבּוֹת שָׁם (דַּף ל' ע"ב) דִּמְשַׁנֵּי ל"צ דְּמָצֵי לְאַהְדּוֹרֵי ע"י הַדְּחָק וּפירש"י דְּאִי נָמֵי אַהְדְּרָה מִמַּאְסָה וְלָא חָזְיָא לַבְּעָלִים וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם מַה שֶּׁהִקְשׁוּ מֵחֻלִּין ע"א גַּבֵּי טֻמְאָה בְּלוּעָה יע"ש, וא"כ יִקְשֶׁה עֲלֵיהֶם מֵהָא דְּהֶקִיאוֹ וַאֲכָלוֹ דְּחַיָּיב וְכִמְדֻמֶּה שֶׁכֵּן הִקְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים וְהַתֵּירוּץ הוּא פָּשׁוּט מִשּׁוּם דְּלַעַצְמוֹ אֵינוֹ מְאִיס כ"כ כַּיָּדוּעַ משא"כ לְאַחֲרִינָא יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין בְּפָנָיו לְשֶׁלֹּא בְּפָנָיו, אֲבָל עכ"פ נִמְאָס הוּא מֵאוֹכֵל אָדָם לְאַחֲרִינָא, וְכָל כִּי הַאי אוּכְלָא לָא מְחַוְּיָב עַלָּהּ מִשּׁוּם אִיסּוּר לְטַמְּאוֹת תְּרוּמָה וְאֵין זֶה מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי וּכְפִי הַטַּעַם שפירש"י זַ"ל מִשּׁוּם הָאִיסּוּר בְּמִשְׁמֶרֶת וְכוּ וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א שָׁם וְגָרַע הַרְבֵּה יוֹתֵר מִתְּרוּמָה תְּלוּיָ' דְּפְלִיגִי בָּהּ ר"א ור"י וְעַיֵּין כה"ג בְּבְכוֹרוֹת (כ"ג ע"ב) דְּהָרָאוּי' לַגֵּר קָרוּי נְבֵילָה ושא"ר לַגֵּר אֵינוֹ קָרוּיָ' נְבֵילָה וכו' יע"ש, וּבְתִשּׁוּבַת נו"ב בע"ז ובצל"ח פְּסָחִים ואכ"מ, וה"נ אוֹכֶל שֶׁהוּא נִמְאָס לְאַחֲרִינָא, אֵין עַל זֶה אִיסּוּר בְּמִשְׁמֶרֶת, אַף שֶׁהוּא ראו' לְגַבֵּי הָאוֹכֵל עַצְמוֹ, ול"ד לְכָל אִיסּוּרֵי אֲכִילָה שֶׁבַּתּוֹרָה כַּמּוּבָן.

וְצָדְקוּ יַחְדָּיו דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל, וּמְדֻיָּק סוֹף דְּבָרָיו שֶׁל הָרַשְׁבָּ"א שֶׁכָּתַב שָׁם ,,דַּעֲדַיִן לֹא נִפְסְלָה מֵאֲכִילַת אָדָם וְהוּא מְטַמֵּא תְּרוּמָה טְהוֹרָה" יע"ש, וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א לְהַסְבִּיר דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א מִשּׁוּם כֵּיוָן דְּלִעַסְיֵ' מִתְחַלֵּל וּעפ"י קֻוּשְׁיַת התו"י בְּכְתֻבּוֹת (ל' ע"ב) וס"ל לְהָרַשְׁבָּ"א כְּהָרַמְבִּים דְּגַם ע"י לְעִיסָה נִתְחַלֵּל יע"ש.

הִנֵּה אַגַּב עִיּוּנִי נִתְעוֹרַרְתִּי לְעַיֵּין בָּהָא שֶׁתִּירְצוּ התו"י שָׁם דְּהָכָא ע"י לְעִיסָה לֹא נִגְמְרָה כָּל הֲנָאָתוֹ בְּלִעִיסָה לְחוּדֵיהּ עכ"ל, אֲבָל עכ"פ ע"י בְּלִיעָתוֹ כְּבָר נִגְמַר כָּל הֲנָאָתוֹ, וא"כ לָמָּ"ד בְּחֻלִּין שָׁם דַּהֲנָאַת מֵעָיָו בָּעֵינַן תִּקְשֶׁה דְּהָא כְּבָר נִתְחַלֵּל ע"י לְעִיסָתוֹ וּבְלִיעָתוֹ וְאֵינוֹ חַיָּיב שׁוּב בְּעֵת הֲנָאַת מֵעָיו דְּהָוֵי כְּמוֹ שֶׁבָּלַע הֵיתֵר וצ"ע, וְחָשַׁבְתִּי לוֹמַר דְּבְאִיסּוּר אֲכִילַת תְּרוּמָה כ"ע מוֹדֵי דְּחַיָּיב בַּהֲנָאַת גְּרוֹנוֹ לְבַד מִטְּעָמִים שֶׁהָיָה לִי לְהַסְבִּיר.

אֲבָל בְּרַשִׁ"י וְתוֹסְ' כְּתֻבּוֹת שָׁם מְבֹאָר הַהִפּוּךְ יע"ש הֵיטֵב וּבְהַגָּהַת רָשָׁ"שׁ שָׁם, וא"ל קָצַת דְּלָמָּ"ד הֲנָאַת מֵעָיו בָּעֵינַן ה"נ דְּלָא נִגְמַר הֲנָאָתוֹ אַף בִּבְלִיעָה אא"כ בַּהֲנָאַת מֵעָיו וְאַף בָּזֶה לֹא נִתְחַלֵּל עַדַיִן לְפִי סְבָרַת התו"י, אֲבָל זֶה דּוֹחֵק כֵּינָן שעכ"פ נִתְקַלְקֵל לְגַמְרֵי וְאֵין בְּיָדֵי שׁוּם מְפוֹרָשׁ עַל כְּתֻבּוֹת לְעַיֵּן אִם הִרְגִּישׁ מִי בָּזֶה.

– וְהִנֵּה שׁוּב עִיַּנְתִּי בתו"י יוֹמָא שָׁם פ"א ד"ה זָר שֶׁהִקְשָׁה כֵּן אַהָא דאר"י בְּזָר שֶׁבָּלַע שִׁזְפִין שֶׁל תְּרוּמָה וְהֶקִיאוֹ וַאֲכָלוֹ חֲשֵׁנִי אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי עֵצִים מֵהָא דס"ל לר"י בְּחֻלִּין ק"ג בְּאָכַל ח"ז וְהֶקִיאוֹ וְחָזַר וַאֲכָלוֹ חַיָּיב וְתֵירֵץ הר"ח דְּיֵשׁ חִילּוּק בֵּין תְּרוּמָה לְחָלָב דִּבְתְרוּמָה נִתְחַלְּלָה בַּאֲכִילַת רִאשׁוֹן וְנָפְקָא לֵיהּ מִתּוֹרַת תְּרוּמָה יעו"ש.

אֲבָל מַסִּיק שָׁם דְּאוֹמֵר רַבִּי דְּטַעֲמָא מִשּׁוּם דְּלָא חָזַי לַאֲכִילָה עוֹד מְשַׁיְּקִיא אוֹתָן עי"ש וצע"ק שֶׁלֹּא חִילְּקוּ בֵּין לָאָדָם הָאוֹכֵל וּמַקִּיא לְעַצְמוֹ אוֹ שֶׁיֹּאכַל אַחֵר אֶת מַה שֶׁהֶקִיא חֲבֵירוֹ, וְעַיֵּן גַּם בְּשוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד סי' פ"ז - צ"א וְכָתַב שָׁם דְּאַף לְשִׁיטַת הר"ח דַּוְקָא מֵחֹמֶשׁ פְּטוּר הַשֵּׁנִי אֲבָל מ"מ חַיָּיב מַלְקוּת מִשּׁוּם זָרוּת יע"ש וְלֹא נִרְאֶה כֵּן מַהָא דְּבֶן בְּתּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתְעַגֵּל בּוֹ מַשְׁמַע דְּאֵין כָּאן שִׁיב מִשּׁוּם זָרוּת, - עוֹד יל"ע קָצַת לְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל, דַּהֲלֹא מְבֹאָר (כְּתֻבּוֹת שָׁם) דְּרַב פָּפָּא אָמַר כְּגוֹן שֶׁתָּחַב לוֹ חֲבֵירוֹ מַשְׁקִין שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ פִּיו ופרש"י כֵּינָן שֶׁתְּחָבָן לְתוֹךְ פִּיו אֵימַאְסָה לָהּ וְכוּ יע"ש, וא"כ מַאי קָאָמַר בְּשַׁבָּת שָׁם דְּגָזְרִינַן דִּילְמָא שָׁדֵי מַשְׁקִין דִּתְרוּמָה לְתוֹךְ פִּיו, וַהֲלֹא תֵּיכֶף נִמְאָסוּ שָׁם בְּתוֹךְ פִּיו וְטָוְמְאָתָן וּמְאוּסוּתָן בָּאִין כְּאֶחָד וְאֵין כָּאן אִיסּוּר שֶׁל מִשְׁמֶרֶת.

וְיֵשׁ לְיַיֵּשֵׁב וק"ל וּכְבָר הִקְשָׁה הפנ"י מַדּוּעַ לָא קָאָמַר דִּילְמָא שָׁדֵי אוֹכְלִין שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ פִּיו, וְיֵשׁ לְיַיֵּשֵׁב עפ"י דִּבְרֵי המהרי"ט אַלְגָּאזִי פ"ק דִּבְכוֹרוֹת וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּן תוס' רעק"א למס' שַׁבָּת פא עיי"ש וְכֵן מַה שֶּׁמְּסַיְּימֵי הַתּוֹסָ' כָּאן אֲבָל מַשְׁקִין פָּסְלֵי גּוּיָה בִּכְדֵי רְבִיעִית דְּאֵין דֶּרֶךְ מַשְׁקֶה לְהִתְעַכֵּל בְּתוֹךְ מֵעָיו ע"כ, יל"ע בְּפָרָה פ"ט מ"ה וּפְסָחִים י"ז וי"ח ע"א וְשׁוּב בְּלִמְדֵי פֶּרֶק הַיּוֹם בַּמִּשְׁנָה דְּתִמּוּרָה פ"ו רָאִיתִי מַה שֶׁלִּימֵּד בע"ז בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שָׁם אוֹת מ מַה שֶׁמַּעְתִּיק מִמְּגִילַת סְתָרִים שֶׁלּוֹ וְנוֹגֵעַ קְצָת לְדִבְרֵינוּ הַנַּ"ל, ומש"כ הַתּוֹסָ' בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם דְּלָא נוֹדַע טַעַם גְּזֵרָה זוֹ אא"כ רַבּוֹ בִּגְזֵרוֹת וכו' כָּתַב ע"ז הַתּוֹסָ' יו"ט פ"ב דְּטָהֳרוֹת מ"ב ד"ה הָאוֹכֵל אֹנֶכֶל שֵׁנִי דְּאִיְּשְׁתְּמִיט לְהוּ גְּמָרָא רפי"ב דְּזָבָחִים דצ"ט בַּאֲכִילָה עֲבוּד רַבָּנַן מַעֲלָה בִּנְגִיעָה לָא עֲבִיד רַבָּנַן מַעֲלָה וְהוֹסִיף בְּתוֹסָ' חֲדָשִׁים דְּהִיא גְּמָרָא עֲרוּכָה בְּחֻלִּין דל"ה וְעַיֵּן בְּתוֹסָ' שָׁם דַּף ל"ג ד"ה וְהָא נְגִיעָה וכו' וכ"כ הָרַמְבַּ"ם בַּמִּשְׁנָה ג': שָׁם ע"ב תוס' ד"ה ר"מ אוֹמֵר וכו' אַלְמָא דלריה"ג נָמֵי וְכוּ וצ"ע א"כ יִשָּׁאֵר בְּקוֹשִׁי מַה שֶׁהֵעִירוּ מִקּוֹדֶם דְּכֵינָן דַּאֲפִילּוּ עוֹבְרִים לָא הֲוָה צָרִיךְ לְמֵימַר תּוּ עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים וּמָצָאתָ בְּמַהֲרְשָׁ"א בח"א שֶׁהֶעְתִּיק תּוֹכֶן דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ובזה"ל אֶלָּא דְּצִיל דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא נָמֵי לְעוֹלֵל שֶׁהִגְבִּיהַּ צַוָּארוֹ וְיוֹנֵק שָׁמַט הַדַּד מִפִּיו עיי"ש, וּמְתָרֵץ זֶה דֶּרֶךְ הֵילּוּכוֹ בַּקּוֹדֶשׁ, גַּם אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּעוֹלְלִים וְיוֹנְקִים רָאוּ אֶת הַשְּׁכִינָה וכו' וְאָמְרוּ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֲבָל עוֹבְרִין אָמְרוּ שִׁירָה אֲבָל לֹא רָאוּ אֶת הַשְּׁכִינָה אִי לָא גָּרְסִינַן לְקַמָּן הַקּוֹשְׁיָא בַּגְּמָרָא וְהָא לָא חָזַי וכו' שָׁם בְּרַשִׁ"י מֻוָתָּר לִגְרֹם וכו' יל"ע בְּמַחֲלוֹקֶת הַקְּדָמוֹנִים לְעִנְיַן רִיבּוֹ בְּשִׁיעוּרָא באסד"א.

ויל"ע במהרי"ט אַלְגָּאזִי פ"ק דִּבְכוֹרוֹת וְעַיֵּן בְּתוֹרַת הַקְּנָאוֹת כָּאן, שָׁם בַּגְּמָרָא וְתִינוֹק שָׁמַט דַּד מִפִּיו וְאָמְרוּ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ בַּפְּתִיחָה שֶׁבְּסֵפֶר שוּ"ת חוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ אוֹת ל"ט הֵבִיא

בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רשכבה"ג מהר"ח מוֹלְזִין זצ"ל עַל דִּבְרֵי הַמְּכִילְתָּא פ בְּשֶׁלַח שֶׁרָאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם מַה שֶּׁלֹּא רָאָה יְחֶזְקֵאל מִדְּאָמְרוּ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ וְהַתַּפְלָא הַגָּאוֹן הַנַּ"ל מֵאַיִן הִמְצִיאוּ לֵאמֹר דְּשִׁפָּחוֹת אָמְרוּ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ וְאָמַר הוּא זַ"ל אֲשֶׁר חכז"ל הִמְצִיאוּ דְּרָשָׁה זוֹ מִשִּׁינּוּי לְשׁוֹן הַפָּסוּק לְהַקְדִּים זֶה אֵלִי לֵאלֹקִי אֲבִי וְאֵם כְּלָל יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ זֹאת הֲלֹא הָיָה לָהֶם לְהַקְדִּים וְלֵאמֹר אֱלֹקִי אָבִי תְּחִלָּה וכו' וּמִשִּׁינּוּ זֶה הִמְצִיאוּ לוֹמַר דְּרָאֲתָה שִׁפְחָה וְכַנַּ"ל עַל הע"ר שֶׁעָלָה אִתָּם מִמִּצְרַיִם וכו' וְהַגֵּרִים לֹא יָכְלוּ לוֹמַר אֱלֹקִי אָבִי כַּמְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה דְּבִיכּוּרִים פ"א מ"ד, לָכֵן אָמְרוּ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ וְיחוסי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ אֱלֹקִי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ וכו' יע"ש דפח"ח, יְעַיֵּן מָהַרְשָׁ"א בח"א מש"כ עַל הָא שֶׁהַתִּינוֹקוֹת אָמְרוּ זֶה אֵלִי וכו' וְעוֹד נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּיֵשׁ בְּכָאן רְבוּתָא לוֹמַר שֶׁאַף עוֹלֵל וְתִינוֹק רָאוּ בְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה וְהִכִּירוּ אֶת הָאֱלֹקוּת בְּעֶצֶם שֶׁכֻּלָּם וְלֹא עַל אֱמָנוּת אָבוֹת לְבַד, וע"כ הִקְדִּימוּ וְאָמְרוּ זֶה אֵלַי וְאַנְוֵהוּ פֵּירוּשׁ זֶה אֵלִי מֵהִכָּרַת עַצְמוֹ רָאוּ כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטָהֳר וְאַחַ"כ אָמְרוּ אֱלֹקִי ,,אָבִי" הַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁמֵּחָיוּב כָּל אָדָם לִסְמוֹךְ עַל אֱמוּנַת וְקַבָּלַת אֲבוֹתָיו כַּיָּדוּעַ בָּזֶה עַיֵּן בְּסֵפֶר הַבְּרִית וּבְמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר אֵינִי רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ וּמְיֻיָּשָׁב הֵיטֵב דִּיּוּק הַגְּרָ"ח מִנְּאלָאְזִין הַנַּ"ל וְקִצַּרְתִּי כִּי אֵין דַּרְכִּי וְהָרְגִלִי בִּדְרוּשׁ וּבְאִמְרֵי זֶה לִפְנֵי הַגָּאוֹן מהרי"ד שְׁלִיטָ"א הָעֲרָנִי שבכה"ג אָמַר הַפָּנִים מְאִירוֹת בְּשׁוּ"ת ח"א סי' ל"ט לְיַיֵּשֵׁב לָמָּה אֵין אָנוּ אוֹמְרִים אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יעו"ש וְנָכוֹן מְאֹד: דַּף ל"א תוס' דַּיָּה גְּדוֹל הָעוֹשֶׂה מַאֲהֲבָה בַּיְרוּשַׁלְמִי וכו' אֶפְשָׁר שֶׁהֵבִיאוּ לְפָרֵשׁ גַּם בָּזֶה גָּדוֹל הָעוֹשֶׂה מֵאַהֲבָה שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ עַל קִדֻּושַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִילּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינִי מֻחָיוּב עַיֵּן בְּרָכוֹת שָׁם דַּף (ס"א ע"ב) ובח"א מָהַרְשָׁ"א שָׁם וְכָל זֶה מִפְּנֵי שֶׁעָשָׂה מֵאַהֲבָה וּכְמוֹ שֶׁהֵשִׁיב לְאוֹתוֹ רָשָׁע ימ"ש רַחְמְתִּיהָ בְּכָל לִבִּי רַחְמְתִּי בְּכָל נַפְשִׁי רַחְמְתִּי בְּכָל מָמוֹנִי וכו' וְרִיעַ לְשִׁיטָתוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ בְּכָל מְאֹדֶךָ בְּכָל מָמוֹנְךָ וְעַיֵּן אוֹר יִשְׂרָאֵל בְּבֵיאוּר הַגְּדָרִים הָאָלָה לַעֲבוֹד ד' בְּאַהֲבָה וּבְיִרְאָה וּבְאַהֲבַת צִיּוֹן דְּרוּשׁ שֵׁנִי וּדְרוּשׁ ד' כֵּן יְזַכֵּנוּ ד' לְעַבְּדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם בַּנֶּפֶשׁ וּבְמְאוֹד וְלֹא נָבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה מִירוּשַׁלְמִי זֶה שֶׁטִּירְנַסְרוֹפּוּס הָרָשָׁע הֶרָגוֹ לר"ע, וּבִנְדָרִים מְבֹאָר שֶׁנָּשָׂא אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁנִּתְגַּיְּרָה מֲצָאתִי שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה בְּשׁוּ"ת חוּט הַשָּׁנִי בסי' כ"ב בזה"ל ולע"ד א"א לְיַיֵּשֵׁב מַעֲשֶׂה שֶׁהֵבִיא רַשְׁ"י פ"ד דִּנְדָרִים ד"נ ע"ב עִם הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' ספ"ה דְּסוֹטָה אִם לֹא נֹאמַר דְּתִרֵי טוּרְנַסְרוֹפּוֹס הָוֵי עכ"ל, וְאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר דְּבְאוֹתוֹ פַּעַם לֹא הֶרְגוֹ אֶלָּא יִסּוּרִים עָשָׂה לוֹ וְחָבְשׁוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְעַיֵּן בְּעֵירוּבִין (כ"א ע"ב) וּבִיבָמוֹת (ק"ה ע"ב) וּמִי שֶׁהֶרְגוֹ הָוָה רָשָׁע אַחֵר עַיֵּן בַּבְּרָכוֹת שָׁם אֶלָּא דְּמַשְׁמַע שָׁם מֵהַמַּעֲשֶׂה דְּבַבְלִי שֶׁנֶּהֱרַג בְּאוֹתוֹ פַּעַם, וְאֵין סֵדֶר הַדּוֹרוֹת לִפְנֵי לְעַיֵּן שָׁם בְּעִנְיָן זֶה: הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק כְּשֵׁם שֶׁהַמַּיִם הוּא יְזַכֵּנִי לִלְמוֹד בְּהַרְוָחָה פֶּה יְרוּשָׁלַיִם, וְהוּא יִתֵּן לִי חִסְדָּא וְחִינָּא: בְּפֶרֶק מִי שֶׁקִּינֵּא: שִׁירֵי מִנְחָה מַה שֶּׁהִקְשִׁיתִי בְּדַף קל"ב עַל פִּי' הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מָצָאתִי בְּזִכְרוֹן יוֹסֵף דַּף ק"ו ע"ב שֶׁהֵבִיא לְשׁוֹן הַטּוּר וש"ע אור"ח סי' קכ"ח וְהֵבִיא שֶׁהִקְשָׁה לוֹ הָרַב הַמְּפֹרָשׁ מוהר"י בְּרִלִין זצ"ל הֲלֹא מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ד"ה וְתָנֵי עֲלָהּ נוֹדַר וכו' מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא דְּאִם כְּבָר גֵּירֵשׁ אֵינִי צָרִיךְ לִנְדּוֹר עד"ר וכו' יע"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ יָתֵיב הֵיטֵב, – וּלְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּהָא דְּעַצְמוֹת יוֹסֵף רָאִיתִי בְּזִכְרוֹן יוֹסֵף שָׁם (דַּף צ"ט ע"ב) בְּהָא דְּאָמְרִינַן במס' סוֹטָה שֶׁנֶּעֱנַשׁ יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא עֲצָמוֹת בְּחַיָּיו מִפְּנֵי שֶׁלֹּא מִיחָה בִּכְבוֹד אֲבִיו דיל"ד מַאי מִדָּה כְּנֶגֶד מִידָּה יֵשׁ בָּזֶה, וְעוֹד לָמָּה הוּא בְּעַצְמוֹ אָמַר זֹאת וְהַעֲלִיתֶם אֶת עַצְמוֹתַי וכ' וי"ל עפ"י מַאי דְּאָמְרִינַן בב"מ דַּף פ"דע"ב דְּנָפִיק

וכו' נִשְׁמַע מִזֶּה דְּמִי שֶׁלֹּא מִיחָה בְּשָׁמְעוֹ גְּנוּת עַל צַדִּיק וּת"ח רָמָה שׁוֹלֶטֶת בִּבְשָׂרוֹ, וְכֵן יוֹסֵף הַצַּדִּיק ע"ה הָיָה נוֹתֵן עַל לִבּוֹ שֶׁחָטָא בָּזֶה שֶׁשָּׁמַע בִּגְנוּת אָבִיו יַעֲקֹב פֵּ"ה וְשָׁתַק הִתְנַדָּה עַל עַוֹנוֹ קוֹדֶם מוֹתִי וְאָמַר אֶת עַצְמוֹתַי לִרְמֹז לִבְנֵי אֶחָיו שֶׁעַל שֶׁלֹּא מִיחָה יִשְׁלְטוּ רָמָה וְתוֹלָע בִּבְשָׂרוֹ וְלֹא יִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ רַק הָעֲצָמוֹת עכ"ל, וְנִשְׁמָע מִזֶּה ג"כ שֶׁנִּרְקָב כָּלוּ רַק הָעֲצָמוֹת נִשְׁאֲרוּ, וצ"ע דִּבְרֵי הַמְפָרְשִׁים שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם, מַה שֶׁהִקְשֵׁיתִי בְּדַף קל"ב דְּלָמָּה צָרִיךְ קְרָא דְּמִשּׁוּם עֶרְוָה לֹא תִּנָּשֵׂא דא"כ לָמָּה צָרִיךְ וְנִטְמְאָה אֶחָד לַבּוֹעֵל יע"ש רָאִיתִי אַחַ"כ ת"ל דכה"ג בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ י"ב דְּכָתַב לְפָרֵשׁ הגמ' דְּגִיטִּין הַנָּ"ל עפ"י ק"ו דְּאָמְרִינַן בְּדַף ו' רכא אָמַר ק"ו בַּמֻּוָתָר לָהּ נֶאֱסָרָה בָּאָסוּר לָהּ לֹא כש"כ ע"ש בַּגְּמָרָא ולפ"ז נוֹבֵל לוֹמַר שֶׁכָּל אִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת בַּעְלָהּ נֶאֱסָרָה לְכָל הָעוֹלָם מק"ו אִם בְּמֻּוָתָר לָהּ שֶׁהוּא בַּעְלָהּ נֶאֱסָרָה בְּאָסוּר לָהּ דְּהַיְינוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁאֲסוּרָה מִשּׁוּם א"א לֹא כש"כ וְיֵשׁ מָקוֹם לְהוֹכִיחַ דְּלָא אָמְרִינַן ק"ו זֶה לכ"פ שֶׁהֵרֵי ג' טֻמְאוֹת נֶאֶמְרוּ בְּסוֹטָה וכו' וא"א ק"ו זֶה א"כ טֻמְאָה לְבוֹעֵל ל"ל וכו' יעש"ה בְּאֹפֶן אַחֵר בִּדְבָרִים עֲמֻקִּים וַחֲרִיפִים, וּבְעִיקַּר הַסְּבָרָא מַה שֶׁהֵעִיר שָׁם הדור"ל דְּהוּא קָשֶׁה הַהֶבְדֵּל וְאֵין הָרֶגֶל לוֹמַר כֵּן דְּבִישְׂרָאֵל אֲסוּרָה בִּשְׁבִיל שֶׁזִּנְּתָה תַּחַת הַבַּעַל פ"ש, עַיֵּין בתפאר"י בְּכוֹרוֹת פֵּ"ה מ"ד דְּהִקְשָׁה בא"א שֶׁזִּנְּתָה תֵּאָסֵר גַּם לַבַּעַל אַחֵר מִדַּחֲשׁוּדָה עַל אִיסּוּר א"א יעש"ה וְכֵן אַפִּילּוּ בִּבְתוּלָה מֻפֶּגֶת שֶׁלֹּא מְהֻרָה בְּאִיסּוּר נִדָּה אֵיךְ תהי' כְּשֵׁרָה לְהִנָּשֵׂא וְאֵיךְ נַאֲמִינָהּ עַל אִיסּוּר נִדָּה שֶׁחֲשׁוּדָה עָלֶיהָ וכו' יע"ש מש"כ, וְכָתַבְתִּי בְּצִדּוֹ שָׁם עַדִּיפָא הו"ל לְהַקְשׁוֹת מגמ' דְּסוֹטָה דַּף ו' ע"א הכ' קָרָאוֹ אַחֵר וכו' יע"ש וְעַיֵּין ג"כ בְּשוּ"ת בִּנְיַן צִיּוֹן ח"ש בְּעִנְיָן זֶה ע"כ וְכֵן מָצָאתִי אַחַ"כ בְּיַד אֵלִיָּהוּ מִקְאֶלִיש ח"ש כְּתָבִים אוֹת ח' שֶׁכָּתַב בזה"ל ת"ל לָמָּה הִתִּירָה תוֹרָה בְּמָצָא בָּהּ ע"ד שְׁנֵי פְּעָמִים לָמָּה הִתִּירָה הַתּוֹרָה לְהִנָּשֵׂא (אוּלַי כִּוַּנְתִּי לְהַגְּמָ' דְּסוֹף גִּיטִּין הַנָּ"ל דבלא"ה לְשׁוֹנוֹ מְגֻמְגָּם) וכו' גַּם קָשֶׁה בְּשִׁמְשָׁתוֹ נִדָּה כ"פ אֵיךְ מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא וַהֲלֹא הִיא חֲשׁוּדָה, אחז"ר מָצָאתִי בְּסֵפֶר הַפְּלָאָה גַּבֵּי עוע"ד שֶׁדִּיבֵּר קְצָת מִנִּידּוֹן וכו' מִיהוּ עַיֵּין סוֹטָה פ"א גַּבֵּי תִּסְתְּרִי לְבֵיתִי' וכו' עכ"ל יִרְמֹז למש"כ כָּל גְּלְיוֹן התפא"י עכ"פ מֻיֻּשָּׁב שַׁפִּיר הֶעָרַת הנו"ב עַל הגמ' דְּסוֹף גִּיטִּין הַנָּ"ל דהו"א דַּאֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא, מִשּׁוּם הַאי טַעְמָא וְלָזֶה אִיצְטְרִיךְ קְרָא אַף בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל, וְעַיֵּין גַּם בְּחַוַּת דַּעַת סי' קפ"ה מַה שֶׁכָּתַב הוּא זַ"ל בַּהֶעָרָה הַנָּ"ל בְּנֶאֱמָנוּת אִשָּׁה שֶׁזִּנְּתָה: מַה שֶׁהִזְכַּרְתִּי כ"פ לְשׁוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרוֹ גַּבֵּי בּוֹעֵל שֶׁאוֹמֵר אִשְׁתִּךְ זִנְּתָה עִמִּי, עַיֵּין בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן דְּרוּשׁ י"ג שֶׁהֵעִיר שָׁם ג"כ אִי הַבּוֹעֵל בְּעַצְמוֹ נֶאֱמָן הָאֵיךְ מַשְׁכַּחַת סוֹטָה שֶׁתִּשְׁטֶה הָא הַבּוֹעֵל יֶשְׁנוֹ בְּעוֹלָם שֶׁיּוּכַל לְהָעִיד עָלֶיהָ עיי"ש מש"כ וּבְהַגָּהוֹת בֶּן הַמְחַבֵּר, ויל"ע גַּם בְּשוּ"ת מהר"מ מִינְץ, מְאֻוָּשָׁן יָשָׁן בסי' י' כְּמְדֻמֶּה שֶׁאֵין כָּעֵת לִפְנֵי: מש"ב לְעִנְיַן אַדְרִיגְנוֹס, אַגַּב אוֹרְחָא יֵשׁ לְעַיֵּין במש"כ הָרַמְבַּ"ם פ"י ממעשה"ק דין ט' דְּהַטֻּמְטוּם אָסוּר לֶאֱכֹל בַּקָּדָשִׁים לְפִי שֶׁהוּא סָפֵק עָרֵל אֲבָל האנ"ג יֵרָאֶה לִי שֶׁאוֹכֵל בק"ק ע"כ וְכָתַב הכ"מ כְּלוֹמַר וְהוּא שֶׁמָּל וכו' יע"ש ול"ז לְהָבִין מַאי חִיְּדֵשׁ לָן הָרַמְבַּ"ם כֵּיוָן שֶׁמָּל וְגַם אִשָּׁה אוֹכֶלֶת בק"ק א"כ ממנ"פ רָאוּי לַאֲכִילָה, וְגַם בע"מ אוֹכֵל בְּקָדָשִׁים ויל"ע בַּמְפָרְשִׁים, וְעַיֵּין שוּ"ת יַד אֵלִיָּהוּ מִקְאֶלִיש כְּגוֹן זֶה וא"י לְסַמֵּן מְקוֹמוֹ עַכְשָׁיו ועיי"ש בח"א בסי' כ"ב אִם טֻמְטוּם אוֹכֵל בְּפֶסַח ועי"ש וצ"ע, וְעַיֵּין ברע"ב וְתוֹסְ' יו"ט בִּיכּוּרִים פ"א מ"ה וּבְתוֹ' חֲדָשִׁים שָׁם ודו"ק גַּם צ"ע דִּבְרֵי הַפְּסִיקְתָּא זוּטָרְתָּ פ' נָשׂא שֶׁהֵבִיא עַל הַפָּסוּק וְאַשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא לְרַבִּית טֻמְטוּם וְאַנְדְּרְגִינוֹס יעו"ש כֵּיוָן דְּכָתוּב מְפֹרָשׁ אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וכו' ויל"ע, וא"ל

כְּמוֹ לְעִנְיַן שְׁיָלוּחַ מַחֲנוֹת ודו"ק: מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּדַף ק"ד בִּדְבַר קֻוּשְׁיַת הגרח"ב זַ"ל בְּעִנְיַן פִּיגּוּל בְּמִנְחַת סוֹטָה וְתֵירוּצוֹ שֶׁל הַשַּׁ"ח והד"ח, הִנֵּה רָאִיתִי שׁוּב דְּמֵעִיקָּרָא דִּגְמָרָא פֵּירְכָא דְּאָמַר שָׁם בִּזְבָחִים (מ"ז ע"א) דְּהַמִּשְׁנָה דְּאָמְרָה שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת לֹא אַחַר הָעוֹבֵד דְּלָא אָתְיָא כְּהַאי תַּנָּא דְּתַנְיָא אר"א בר"י שֶׁמַּעְתִּי שֶׁהַבְּעָלִים מְפַגְּלִין, עיי"ש וְאִי אָמְרִתְּ דְּדַוְקָא נְקֵט רַשַּׁ"י הָתָם אִם קִיבֵּל הַכֹּהֵן בִּשְׁתִיקָה אָז הַבְּעָלִים יְכוֹלִין לְפַגֵּל, משא"כ בְּקִיבְּלוֹ הַכֹּהֵן בַּאֲמִירָה אָז הוֹלְכִין אַחַר הָעוֹבֵד, א"כ מָצֵי מַתְנִיתִין קָאֵי גַּם אַלִּיבָּא דראבר"י ומַאי דְּאָמְרִינַן שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחַר הָעוֹבֵד הַיְינוּ הָךְ מַחֲשָׁבָה הַיְינוּ דִּיבּוּר שֶׁל הַכֹּהֵן, וְאָז לָא מְהַנֵּי שׁוּב דִּיבּוּרוֹ שֶׁל הַבְּעָלִים, וּבִפְרָט לְפִי פֵּירוּשׁוֹ שֶׁל רַשַּׁ"י זַ"ל שָׁם דְּאָמַר דְּהַכַּוָּנָה הוּא דְּהִלְכָךְ אִי הָוֵי שָׁלֹא לִשְׁמוֹ אע"ג דִּבְעָלִים אָמְרִי לִשְׁמוֹ לָאו מִידֵּי הוּא וכו', עי"ש וְהוּא מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּהֵן אָתֵי לְמֵימַר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, אֶלָּא דלפ"ז דִּבְרֵי רַשַּׁ"י זַ"ל צָרִיךְ פֵּירוּשׁ מַדּוּעַ אָמַר וּנְקֵט בִּלְשׁוֹן שְׁתִיקָה, וּבְתוֹךְ כָּךְ קִבַּלְתִּי מִכְתָּבוֹ עִם הֶעָרוֹת מֵהַגָּאוֹן אב"ד דק' טָארני' המח"ס מִנְחַת קְנָאוֹת שְׁלִיטָ"א וּבְהֶעָרָה ז כָּתַב לִי מש"כ כת"ר בְּדַף ק"ד מִדִּבְרֵי רַשַּׁ"י זְבָחִים מ"ו וכו' וְהֵעִיר כת"ר מֵהָא דִּשְׁחָטָהּ לֶאֱכוֹל לְכוּתִי מֻחְצָר הַכָּבֵד שֶׁלָּהּ פְּסוּלָה הֲרֵי ק בכה"ג בְּעָלִים פּוֹסְלִין בְּמַחֲשָׁבָת ע"א וה"ה בְּמַחְשֶׁבֶת פִּיגּוּל, הִנֵּה בס' גְּאוֹן צְבִי לִזְבָחִים דַּף מ"ו שָׁם הֵעִיר בְּיוֹתֵר מֵהָא דְּחֻלִּין ל"ט בְּהָנְהוּ טַיָּיעֵי דְּיָהֵיב דּוֹכְרַיְיהוּ לְטַבָּחֵי יִשְׂרָאֵל – שְׁלֻחָהּ קמי' דר"י וכו' וְהָא יֵשׁ עֵצָה שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל יֹאמַר בְּפֵירוּשׁ שֶׁלֹּא לְשֵׁם ע"א (סָהֲדֵי בַּמְּרוֹמִים כִּי גַּם אֲצִלִי עָלְתָה עַל רַעְיוֹנַי לְהָעִיר מִזֶּה וְנִשְׁמְטָה מִמֶּנִּי לְהַעֲלוֹתָהּ עַל הַכְּתָב) ולענ"ד דַּוְקָא לְעִנְיַן פָּנִים כָּתַב רַשַּׁ"י כֵּן דִּמְחַשֵּׁב לִשְׁמוֹ אֲבָל בְּחֻלִּין אַף שֶׁמְּחַשֵּׁב שֶׁלֹּא לְשֵׁם ע"א אִינִי מוֹעִיל וַהֲרֵי בלא"ה הַשְׁחִיטָה צְרִיכָה בְּרָכָה לַשָּׁמַיִם וא"כ מִסְתָּמָא שָׁחַט בִּבְרָכָה וְאַפֵּ"ה הָעַכּוּ"ם פּוֹסֵלוּעכ"ד דל"מ מַחֲשָׁבָה דְּעוֹבֵד רַק בְּקָדָשִׁים דְּשַׁיָּיךְ מַחֲשָׁבָה לִשְׁמוֹ וְלֹא בְּחֻלִּין וא"כ גַּם קֻוּשְׁיַת כת"ר ל"ק וְעִיקַּר קֻוּשְׁיַת הגאו"צ בלא"ה י"ל דְּיִתָּכֵן דִּכְבָר שְׁחָטוֹ סְתָם וְאַחַ"כ שָׁלְחוּ לִשְׁאוֹל לְרַב יוֹסֵף הַנָּ"ל עכ"ל, וְאֵין בָּזֶה כְּדֵי שְׁבִיעָה וְגַם י"ל קָצָת מִדְּקָאָמַר שָׁם בַּזְּבָחִים אָמַר אַבָּיֵי ראבר"י ור"א וְרַשְׁבָּ"א כֻּלְּהוּ ס"ל זֶה מְחַשֵּׁב וְזֶה עוֹבֵד הָוֵי מַחֲשָׁבָ' ר"א דִּתְנַן הַשּׁוֹחֵט לָעַכּוּ"ם שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה ור"א פּוֹסֵל וכו' וא"כ כַּהֲנָ"ל יֵשׁ לְחַלֵּק שַׁפִּיר כְּסָבָרָא הַנָּ"ל עיי"ש דְּמַסִּיק הַגְּמָרָא דְּיִלְמָא בָּעַכּוּ"ם הוּא דְּאָמְרָה כְּעֵין בִּכְפָנִים אֲבָל שַׁבָּת מ"מ אָסְרָה תּוֹרָה ע"ש, וְהַסֵּפֶר גְּאוֹן צְבִי הַנָּ"ל לֹא רְאִיתִיו מֵעוֹלָם וא"י מִי הוּא זֶה אַדְּהָכִי נְזַדַּמֵּן לְיָדִי (לְרַגְלֵי עִיּוּנִי בְּשוּ"ת מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זַ"ל) סֵפֶר הַשְׁדֵי חֶמֶד חֵלֶק אַרְבָּעָה עָשָׂר מַעֲרֶכֶת מֵ"ם וְשָׁם מָצָאתִי שֶׁחָזַר עַל דְּבְרוֹת הָרַאשׁוֹנוֹת ע"ד קֻוּשְׁיָא זֹאת וְהֵבִיא כַּמָּה מִכְתָּבִים מִגְּאוֹנֵי הַזְּמַן זַ"ל מַה שֶּׁהֵשִׁיבוּ לוֹ ע"ז וְעַיַּנְתִּי בְּתוֹכָן דִּבְרֵיהֶם וְרָאִיתִי שֶׁהַמִּכְתָּב א' כִּוַּנְתִּי בָּרוּךְ הַשֵּׁם לְדָבָרָיו וְהִיא הָרַב הַגָּאוֹן בַּעַל תּוֹרַת מָרְדְּכַי, וּבְמִכְתָּב ב' מֵהַגָּאוֹן ר"י וויידענפעלד זַ"ל כָּל דְּבָרָיו וְתֵירוּצָיו הוּא מַה שֶּׁנִּשְׁנָה בס' דִּבְרֵי חַיִּים שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם בִּפְנִים, וְשֶׁהוּבָא אַחַ"כ גַּם בַּשַּׁ"ח שָׁם, וּמַה שֶּׁדָּרַךְ אַגַּב הֶעָלָה קֻוּשְׁיָא חֲמוּרָה מְאֹד דְּמַדּוּעַ אִם נִיצְּאת לְכֹהֵן מִנְחָתָהּ נִשְׂרֶפֶת מִפְּנֵי שֶׁוַּתְּפָתָהּ שֶׁל אִישׁ, ומ"ש מִדְּאָמְרִינַן במס' שְׁקָלִים דְּאֵין מִנְחַת הַשֻּׁוּתָּפִין קְרוֹבָה כְּלִיל יע"ש שֶׁהֶאֱרִיךְ מְאֹד, גַּם אֲנִי ב"ה עָלְתָה לִי הֶעָרָה זוֹ עַל רַעְיוֹנַי וְדֶרֶךְ לְמוּדִי במס' עֲרָכִין כָּעֵת) אֵלֶּה שאח"כ מָצָאתִי אוֹתָהּ בְּדוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן, וּמִשּׁוּם זֶה נִשְׁמְטוּ שׁוּב מֵרַעְיוֹנַי לַהֲבִיאָהּ, עיי"ש בִּדְרוּשׁ ט' שֶׁהֵבִיא הַסֵּ֫וּגְיָא מְנָחוֹת ע"ג ע"ב וְהוֹרָיוֹת דַּף י' וּמְסַיֵּם ולפ"ז מִנְחָה דַּוְקָא שֶׁל יָחִיד נִשְׂרֶפֶת לְמִעוּטֵי מִנְחַת הַשֻּׁוּתָּפִין וא"כ קָשֶׁה בְּמִנְחַת סוֹטָה וכו' א"ו דְּתַנָּא

דְּמַתְנִיתַן סוֹבֵר לָהּ אוֹ כר"ש אוֹ כְּרַבָּנָן וְלָא סָבַר כראבר"ש וּלְדִידְהוּ אֵין הֶכְרֵחַ לְחַלֵּק
בֵּין יָחִיד לַצִּיבּוּר וְשֻׁוָּתָּפִין וכו' יעו"ש בְּאוֹרֶךְ וְתֵירוּצֵי הגרד"פ זַ"ל שָׁם לֹא נִיתַּן לְהֵאָמֵר
יע"ש וְכַאֲשֶׁר הֵשִׁיב גַּם הגרח"ב זַ"ל עַיֵּין שָׁם מִכְּתָב יוֹד וְדִבְרֵי הָרַב שֶׁיִּפְמַאן הֵם גִּיבּוּבֵי
דְּבָרִים וּבְפָרָט מַה שֶּׁכָּתַב דְּאִימָא אֵין הָכִי נָמֵי בְּעִנְיַן הַשְׁקָאַת סוֹטָה הָוֵי יָקָר בִּמְצִיאוּת
וּכְמוֹ עִיהָ"נ ובסו"מ וְאִי מֵהַאי טַעְמָא אוֹ מִשּׁוּם דַּעֲדִיפָא מִינָּהּ וכו' דִּלְפִי סְבָרַת הָרַשְׁבָּ"א
דְּהַבּוֹעֵל הָוֵי ע"א דְּהָאוֹמֵר אִשְׁתְּךָ זְנְתָה נֶאֱמָן א"כ אֵיךְ יֵשׁ שׁוּם סוֹטָה שֶׁתִּשְׁתֶּה הֲרֵי יֵשׁ
לָהּ עַד וכו' יע"ש וְזֶה הוּא דָּבָר שֶׁכְּבָר הִרְעִישׁוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּזֶה וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי כ"פ בְּשֵׁם
הנו"ב וְהַדּוֹרֵשׁ לְצִיּוֹן ומהר"מ מִינְץ וְעוֹד וְתֵירְצוּ הֵיטֵב אֲבָל לֹא לֵאמוֹר מה"ט שֶׁהַשְׁקָאַת
סוֹטָה לֹא הִ' וְלֹא עָתִיד לִהְיוֹת, וּמָה הָיָה לר' יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי לְבַטֵּל, וּבַמִּכְתָּב חֵית שָׁם
מְסַיֵּעַ שָׁם לְתֵירוּץ הא' שֶׁל הַשַּׁ"ח וְהֵבִיא רְאָיָה עוֹד מִלְּשׁוֹן הַגְּמָרָא דְּזָבָחִים יע"ש וְלֹא
זָכִיתִי לְהָבִין דִּכְפִי מַה שֶּׁבֵּיאַרְתִּי בְּפֶתַח דְּבָרַי אַדְּרַבָּה צ"ע דִּבְרֵי הגמ' שָׁם דְּקָאָמַר מַתְנִיתִין
דְּלָא כראב"י יעי"ש, וּבְמִכְתַּב ט' שָׁם מְחַזֵּק אֶת מש"כ דְּדִבְרֵי רַשׁ"י שֶׁכָּתַב בְּשִׁתִּיקָה הוּא
לָאו דַּוְקָא וּבְמַכְתֵּב י' שָׁם רלה גְּבִיר אֶחָד לְחַלֵּק דְּהָא דְּבָעָלִים מְפַגְּלִין הוּא דַּוְקָא בְּתוֹדָה
וּשְׁלָמִים שֶׁיֵּשׁ לַבְּעָלִים חֵלֶק דַּאֲכִילַת בָּשָׂר, אֲבָל בְּחַטָּאת וְאָשָׁם דְּרַק הַכֹּהֲנִים אוֹכְלִין אַיְתוֹ
א"א בְּשׁוּם אוֹפֶן לוֹמַר שֶׁהַבְּעָלִים מְפַגְּלִים וְכֵן ה"ה שְׁיָרֵי מִנְחָה סוֹטָה שֶׁנֶּאֱכָל רַק לְכֹהֲנִים
עיי"ש, ג"כ יֵשׁ לִדְחוֹת מִסְּוּגְיָא דְּזָבָחִים שָׁם דא"כ מַאי קָאָמַר מִמַּתְנִיתִין דְּלָא כראבר"י,
הָא י"ל דְּהַמִּשְׁנָה ר"ל לְגַבֵּי חַטָּאת וְאָשָׁם וּשְׁיָרֵי מִנְחָה שָׁם אֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא
אַחַר הַבְּעָלִים וּלְכָךְ הִצְרִיכוּ לְתַקֵּן תְּנַאי ב"ד א"ו דְּלָא שְׁנָא לֹא מִשּׁוּם הַכַּפָּרָה קָרִינַן בֵּיהּ
הַמַּקְרִיב לֹא יְחַשֵּׁב, וּמַה שֶּׁהֵשִׁיב שָׁם הגרח"ב זַ"ל דְּהַמְּשִׁיבִים לֹא זָכְרוּ אֶת הַסּוּגְיָא בְּפֶרֶק
הַשּׁוֹחֵט (ל"ח ע"ב) דְּיָלְפִינַן חוּץ מִפְּנִים וַאֲפִילּוּ אִי יָהֵיב לֵיהּ נָכְרִי זוּזָא לְטַבָּח יִשְׂרָאֵל אִי
לָא מָלֵי מְדַחֵי לֵיהּ אָסוּר וּמִמֵּילָא אֵין מָקוֹם לְמַה שֶּׁיָּשְׁבוּ ע"פ דְּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְעִיקַּר הַמִּנְחָה
הִיא שֶׁל הַבַּעַל וְהִיא אֵין לָהּ אֶלָּא חֵלֶק בָּהּ וכו' יע"ש במחכ"ת אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁהִיא אֵין לָהּ
אֶלָּא חֵלֶק בָּהּ, פֵּירוּשׁ חֵלֶק קָטָן, אֶלָּא כַּוָּנָתָם דְּהִיא אֵין לָהּ אֶלָּא חֵלֶק כַּפָּרָה חֵלֶק הָרוּחָנִי,
וְגַם זֹאת הוּא מַקְנֵי לָהּ אוֹ דְּרַחֲמָנָא הוּא דְּאָקְנָה לָהּ בכה"ג וְאָתֵי שַׁפִּיר וְעַל קוֹטֶב זֶה סוֹבֵב
וְהוֹלֵךְ כָּל מִכְתְּבֵי הָרַבָּנִים זַ"ל שָׁם עיי"ש הֵיטֵב, אַךְ בְּמִכְתָּב י"א שָׁם כָּתַב הרה"ג ר' נחום
נ"י לְיַישֵׁב הַקּוּשְׁיָא בְּהַמְצָאָה עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' זְבָחִים דַּף כ"ט שֶׁפֵּירְשׁוּ הַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים
בְּמָקוֹם מְשֻׁלָּשׁ הַיְינוּ דְּבָעֵינַן שֶׁכָּל מַחְשֶׁבֶת פִּיגּוּל יַעֲמוֹד הַמְּחַשֵּׁב בְּמָקוֹם מְשֻׁלָּשׁ בָּעֲזָרָה
פָּרָט לְעוֹמֵד חוּץ לָעֲזָרָה וְשׁוֹחֵט בְּסַכִּין אֲרֻכָּה עיי"ש ולפ"ז ה"ה אִם הַבְּעָלִים הֵם הַמְפַגְּלִין
בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיֶה הַבְּעָלִים בְּמָקוֹם מְשֻׁלָּשׁ דְּהַיְינוּ בָּעֲזָרָה וכו' וא"כ א"ש דִּבְמִנְחַת סוֹטָה אֵין
אִשָּׁה יְכוֹלָה לְפַגֵּל דְּאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמוֹד בָּעֲזָרָה בְּעֵת שֶׁמַּקְרִיב הַכֹּהֵן בְּמִנְחָה דְּהָא שָׁלֹא
לְצוֹרֶךְ עֲבוֹדָה אִשָּׁה אֲסוּרָה לִהְיוֹת בָּעֲזָרָה אַף מִן הַתּוֹרָה וּבְחוּץ לָעֲזָרָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְפַגֵּל
עיי"ש, והומ"ל בְּפִשִׁיטוּת דְּהוֹצִיאוּהָ לְכַתְּחִילָּה מֵהָעֲזָרָה מה"ט כְּדֵי שֶׁלֹּא תּוּכַל לְפַגֵּל אַךְ
יֵשׁ לְהָעִיר וּלְהִסְתַּפֵּק אִם גַּם בְּמִנְחָה בָּעֵינַן זֶה אַף לְהַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים דְּהַקּוֹמֵץ הוּא אַף בַּהֵיכָל
וְעוֹד מִכַּמָּה טְעָמִים וְעוֹד יֵשׁ לְהָעִיר אִי מְהַנֵּי שָׁלִיחַ לְפַגֵּל אִם הַבְּעָלִים יְכוֹלִים לְפַגֵּל גַּם
שְׁלוּחָם יָכוֹל לְפַגֵּל ויל"ע בָּזֶה באשלד"ע וְכָל הַשַּׁיָּךְ לָזֶה וְסוּגְיָא דְּנָדָרִים שָׁם, וא"כ יְכוֹלָה
לְהַעֲמִיד שָׁלִיחַ עַל זֶה וּבַשָּׂכָר וְאַף שי"ל אִם הִיא הֶחְזִקָה כָּל יִשְׂרָאֵל מִי הֶחְזִקוּ גַּם צָרִיךְ
לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי הַמְּתָרֵץ דְּבָאֵינוֹ מָקוֹם מְשֻׁלָּשׁ גַּם פָּסוּל לָא הָוֵי כמש"כ הַתּוֹסָ' שָׁם
בְּזָבָחִים וְקִצַּרְתִּי: וְיֵשׁ לְהָבִיא עוֹד קְצָת רְאָיָה לְזֶה מֵהָא דְּהֵבִיא בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה סֵדֶר אַחֲרֵי

פָּרָשָׁה כ"ב אוֹת ד' אַחַר שֶׁהֵבִיא מַחֲלוֹקֶת ר"י ור"ע לְעִנְיַן בְּשַׂר תַּאֲוָה, אָמַה תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לְפִי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל אֲסוּרִין בִּבְשַׂר תַּאֲוָה בַּמִּדְבָּר וּלְפִיכָךְ הַזְּהִירָן הַכָּתוּב שֶׁיִּהְיוּ מְבִיאִין קָרְבְּנוֹתֵיהֶן לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן שׁוֹחֵט וּמְקַבֵּל אע"פ שֶׁהַבְּעָלִים יוֹשְׁבִים וּמְחַשְּׁבִין כָּל הַיּוֹם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַשּׁוֹחֵט וכו' וּפֵירְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים דס"ל לר"י שֶׁטַּעַם אִיסּוּר בְּשַׂר תַּאֲוָה מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְחַשְּׁבִין בִּשְׁחִיטָתָן לַע"ז וְהַבָּשָׂר אָסוּר דְּהָוֵי תִּקָּרוֹבֶת ע"ז אֲבָל כְּשֶׁיָּבִיאוּ לָעֲזָרָה יהי' הַכֹּהֵן שׁוֹחֵט וּמְקַבֵּל לְשֵׁם שָׁמַיִם ואע"פ שֶׁהַבְּעָלִים יְחַשְּׁבוּ מַחֲשָׁבָה רָעָה אֵין הַבָּשָׂר נֶאֱסָר דְּבָתַר מַחֲשֶׁבֶת שׁוֹחֵט אָזְלִינַן וכו', וּמִשְּׁמַע דְּלָמָ"ד הַבְּעָלִים מְפַגְּלִין אַכַּתִּי לֹא הָיָה תּוֹעֶלֶת מַה שֶּׁהָיוּ מְבִיאִין קָרְבְּנוֹתֵיהֶן לְהַכֹּהֵן, וְהָא אַכַּתִּי י"ל דְּהַכֹּהֵן יְקַבֵּל בְּפִירוּשׁ וּבַאֲמִירָה לִשְׁמָהּ וְלֹא בִּשְׁתִיקָה סְתָם, וְאָז לֹא יוֹעִיל שׁוּב מַחֲשֶׁבֶת הַבְּעָלִים לַע"ז א"ו דְּלָא שְׁנָא וְכ"כ לְהַאי מ"ד דְּהַבְּעָלִים מְפַגְּלִין אֵין עֵצָה, וע"כ צ"ל דְּאֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר הַשּׁוֹחֵט, (וְמָה שֶּׁאָמַר וְהַכֹּהֵן שׁוֹחֵט וּמְקַבֵּל וְהֵעִיר בְּעֵץ יוֹסֵף דאע"פ שֶׁאֵין מַחְיוּב הַקָּרְבָּן שֶׁיִּשְׁחָטֶנּוּ הַכֹּהֵן דִּשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בְּזָר מ"מ מֵאוֹרְחָא דְּמִילְתָ' שֶׁהַכֹּהֵן הי' שׁוֹחֵט הַזֶּבַח עכ"ל וְהִנֵּה ע"י הֶעָרָה זוֹ נִזְכַּרְתִּי בְּדִבְרֵי שוּ"ת וְשָׁב הַכֹּהֵן שֶׁבְּקֶלֶן וְטֶרֶסוֹ שְׁאֵלַת הַכֹּהֲנִים תּוֹרָה בְּחִירוּשִׁי זְבָחִים דַּף ל"א ע"ב הֵבִיא הַמִּדְרָשׁ הַנ"ל וְעָמַד ע"ז לָמָּה צָרִיךְ דָּוְקָא כֹּהֵן וּמְחַדֵּשׁ עפ"י זֶה דְּהָא דִּשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בְּזָר הוּא מִשּׁוּם דְּלָאו עֲבוֹדָה הִיא וּמִשּׁוּם שֶׁנּוֹהֵג אַף בְּחֻלִּין, וכמש"כ הַתּוֹסָ' ולפ"ז בַּמִּדְבָּר שֶׁהָיוּ אֲסוּרִין בִּבְשַׂר תַּאֲוָה וּבְחֻלִּין הי' מות' נְחִירָה וּבַקָּדָשִׁים הָיָה צָרִיךְ לִשְׁחוֹט וְהָוֵי שַׁפִּיר שְׁחִיטָה עֲבוֹדָה וַהֲוָה צָרִיךְ דָּוְקָא כֹּהֵן כְּיָון שֶׁהִיא עֲבוֹדָה יעו"ש עוֹד מִילְתָא בְּטַעֲמָא ולפ"ד צ"ל דְּדָוְקָא בְּקָדָשִׁים הָיוּ דַּעְתָּן לַע"ז אֲבָל לֹא בְּחֻלִּין וצ"ע ואכמ"ל בְּדִבָּרָיו ז"ל וּדְבָרָיו נֶעֱלָמוּ מִכַּמָּה אַחֲרוֹנִים וּפָלֵא שֶׁלֹּא בֵּיאֵר הוֹשֵׁב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הֵיטֵב כָּל הַמִּדְרָשׁ הַנ"ל וְיֵשׁ לְעַיֵּן גַּם בְּסִפְרוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן הַנ"ל הַנִּקְרָא דַּעַת קְדוֹשִׁים עַל דְּרוּשִׁים (וְאֶפְשָׁר עוֹד קָצַת לְיַמֵּר דְּהַתַּנָּא שֶׁבַּמִּדְרָשׁ בָּא לְאַפּוּקֵי מֵהָא דְּאִיתָא בזוה"ק פ' נָשֹׂא בַּקְּרָא דְּוַשָּׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר וְשָׁחַט אַחֲרָא וְלָאו כָּהֲנָא דְּכָהֲנָא אָסוּר לֵיהּ וכו' וּכְבָר הִרְעִישׁוּ עַל זֶה גְּדוֹלֵי הַדּוֹר עַיֵּין בס' תּוֹלְדוֹת אָדָם וּבְהַמְּטַפַּחַת וּבְהַגָּהוֹת חֻשָּׁק שְׁלֹמֹה לְמִנָחוֹת י"ט ע"א): בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי כ"פ דַּעַת אַחֲרוֹנִים אִי עָלֶיהָ בְּסוֹטָה סָפֵק יֵשׁ אִיסּוּר, מָצָאתִי כָּעֵת גַּם בְּבָרוּךְ טַעַם דִּין עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ח (דַּף ל"ד דְּפוּס וַוארְשָׁא) שֶׁכָּתַב וְהַדָּבָר פָּשׁוּט דְּאִיסּוּר לָאו הַבָּא מִכֹּלַל עֲשֵׂה הַנ"ל אֵינוֹ אֶלָּא עַל הַבַּעַל דְּלַגַּבֵּי דִּידֵיהּ יֵשׁ סָפֵק אִם נִטְמְאָה וכו' אֲבָל לְגַבֵּי דְּיָדָהּ אִם יוֹדַעַת בְּעַצְמָהּ שֶׁלֹּא זִנְּתָה לֵיכָּא אִיסּוּר סוֹטָה יע"ש לְעִנְיָנוֹ וְלֹא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' סוֹטָה כ"ח ע"א וּכְבָר סָתַרְתִּי ד"ז ואכמ"ל עוֹד, – בפ"י הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם פ"ב מִשְׁנָה דְּאֵינוֹ כּוֹתֵב עַל הַלּוּחַ כְּתָב דָּמֵי שֶׁהוֹרָה לִפְסוֹל ס"ת שֶׁנִּכְתְּבָה בְּמִינֵי דְּיוֹ הַנִּקְרָא בְּעַרְבִי מִיבָעָר אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה.

עַיֵּן הֵיטֵב בַּקּוּנְטְרֶס תַּעֲלוּמוֹת סוֹפְרִים מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיַן דְּבָרָיו וְהֵבִיא שוּ"ת פְּאֵר הַדּוֹר בע"ז: בָּדָא שֶׁכָּתַבְתִּי בַּדַּף בְּעִנְיַן קַטְלָנִית, מָצָאתִי בְּבֵיאוּרֵי הַגְּרָ"א ז"ל לאהע"ז סי' ט' ס' א' עַל מש"כ הַמְחַבֵּר דְּקַטְלָנִית אִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא כָּתַב הַגְּרָ"א זצ"ל בא"ק ב' כמ"ש בפ"ק דְּסוֹטָה וְלֹא יָסַף וכו' כֵּיוָן שֶׁיָּדָעָה וכו' עכ"ל וּדְבָרָיו קְצָרִים וַעֲמֻקִּים וצ"ע בָּזֶה וְכֵן מָצָאתִי בְּחִידּוּשֵׁי בְּכוֹר שׁוֹר לִמס' סוֹטָה שֶׁכָּתַב כָּזֶה יע"ש: בָּדָא שֶׁכָּתַבְתִּי כ"פ מַחֲלוֹקֶת הָאַחֲרוֹנִים אִי אִיסּוּר דְּמֻעֲוָבֶרֶת וּמְנִיקַת חֲבֵירוֹ הוּא גַּם עָלֶיהָ, מָצָאתִי וְעַיַּנְתִּי לִגְדוֹל הָאַחֲרוֹנִים בְּשוּ"ת מוהראנ"ח ח"א סי' י' שֶׁכָּתַב לְהַדָּיָא בזה"ל וְהַיְינוּ טַעְמָא נָמֵי שֶׁלֹּא הֶזְכִּיר נִידּוּי זֶה לְגַבֵּי אִשָּׁה דְּהִיא גַּם הִיא עֲבֵרָה עַל גְּזֵירַת חֲכָמִים וכו' וְתָלֵי נָמֵי בְּדִידָהּ

והול"ל מְשַׁמְּתִינַן לֵהּ וכו' אֶלָּא נִרְאֶה דְּמִשּׁוּם קַוֹּלַת הַנִּדּוּי זֶה לֹא חָשׁוּ לְנִדּוּי דְּאִשָּׁה דְּהָוֵי קְרוֹבָה יוֹתֵר לְשׁוֹנְאָת וכו' יע"ש: בְּדַף ה' ע"ב ד"ה לְאַחַר וְלֹא לְיָבָם וכו' עַיֵּין בְּאַרְעָא דְּרַבָּנָן בְּהַשְׁמָטוֹת אוֹת א' סי' ח' – שָׁם דַּף י"ט עַיֵּין גְּבוּרַת אֲרִי לְמַסֶּכֶת יוֹמָא יְעַיֵּין אַרְעָא דְּרַבָּנָן בְּהַשְׁמָטוֹת לְאוֹת הַדָּלֶת סי' מ"ו ד"ה דִּיעֲבַד ובעד"א שָׁם, – שָׁם כ"ו ע"א אַפּוֹשֵׁי פְּסוּלִין לָא מַפְּשִׁינַן וכו' עַיֵּין באד"ר הַנָּ"ל בְּהַשְׁמָטוֹת אוֹת י"ג ד"ה אַפּוֹשֵׁי טֻמְאָה וכו': לְעִנְיָן מַה שֶּׁהֶאֱרַכְתִּי בְּהַסְּתִירָה מגמ' דְּשַׁבָּת מְקַדּוּשִׁין ס"ב גַּבֵּי גֵּר דְּאָמְרִינַן מִי יֵימַר וכו' יע"ש, עָלָה בְּרַעְיוֹנִי די"ל עוֹד חִילּוּק קָצָת דְּגַבֵּי גֵּר דְּקָשִׁין גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת לְכָךְ אָמְרִינַן מִי יֵימַר דְּלָא יֹאבוּ לְהִזְדַּקֵּק לוֹ כ"ע, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הרצ"ח סי' מ"ו וּבְבֵית הַלֵּוִי חֵלֶק שֵׁנִי: לְעִנְיָן מַה שֶּׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הַמַּהָרָ"ם לוּבְלִין יַעַן שֶׁהָעִנְיָן מוּזָר מְאֹד ע"כ אָבִיא מַה שֶּׁמָּצָאתִי בְּאוֹר זָרוּעַ הל' עֵירוּבִין סי' קמ"ז בְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּעֵירוּבִין (דמ"ג ע"א) דִּילְמָא יוֹסֵף שֵׁידָא אַמְרִינְהוּ ופרש"י דְּלָא מִנְּטַר שַׁבְּתָא, כָּתַב ע"ז דְּמוֹרֵי הר"י חָסִיד זצ"ל הָיָה אוֹמֵר שֶׁהַשֵּׁדִים מַאֲמִינִים בַּתּוֹרָה וְעוֹשִׂים כָּל מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמִים וְשָׁאֲלוּ מִמֶּנּוּ א"כ לָמָּה הוּא בָּא עַל א"א וְהֵשִׁיב לְפִי שֶׁפְּעָמִים פ' תַּעֲשֶׂה לוֹ שֶׁלֹּא כַּהֲוֹגֶן וַאֲפִילּוּ בְּלֹא יְדִיעָתָהּ וכו' שֶׁעַל מְנָת כֵּן קִבְּלוּ הַתּוֹרָה שֶׁאִם יָזוֹק לוֹ אָדָם אפי' בְּלֹא יְדִיעָתוֹ שֶׁגַּם הוּא יְזַוְּקֶנּוּ וכו' עי"ש דְּבָרִים נִפְלָאִים וְעַיֵּין מְעִילָה (י"ז ע"ב) סִיפּוּר הַמַּעֲשֶׂה וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה יָצָא וכו' יַרְגִּיל בֵּין הַנָּשִׁים לְהִתְלוֹצֵץ בָּהֶן ע"כ: בר"פ אֵרוּסָה הֵבֵאתִי לְהַטְעִים דִּבְרֵי רַשְׁ"י עִם שׁוּ"ת המהרי"ט וְאַחֲרָיו הח"ס דְּבִכְנָסָה בְּחֶזְקַת בְּתוּלָה וְנִמְצָא שְׁזִינְתָה, הֲוָה מוּם בְּמָקֹם וְקִדּוּשֵׁי טָעוּת יעו"ש, וְיֵשׁ לְעַיֵּין קָצָת לְדִבְרֵי המהרי"ט א"כ בְּהָא דְּפָרִיךְ לְעֵיל (כ"ו ע"ב) וּבְיָבְמוֹת נ"ח דְּקָנוּ לָהּ כְּשֶׁהִיא אֲרוּסָה וּמַשְׁקֶה לָהּ כְּשֶׁהִיא נְשׂוּאָה וכו' יע"ש וְהָא אִם בָּאֲמֶת זִינְתָה כְּשֶׁהִיא אֲרוּסָה הֲרֵי יֵשׁ כָּאן מוּם בְּמָקֹם וְלֹא נְשׂוּאָה כְּלָל וְלָא הָוֵי כְּלָל תַּחַת אִישֵׁךְ וְלֹא בָּדְקָה לָהּ מַיָּא וצ"ל דְּמַיְירֵי בְּגַוְונָא שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד הַבַּעַל לְבַטֵּל הַקִּדּוּשִׁין מִשּׁוּם זֶה וצ"ע, (וְעַיֵּין ח"ס סי' קמ"ח) וְעַיֵּיןבַּהֲלָכָה זוֹ גַּם בשי"ת פָּנִים מְאִירוֹת ש' ה' חֵלֶק א' בְּעִנְיָן מ"ש דְּיֵשׁ זָכִית תְּיֵלָה בְּמַיִם הַמָּרִים שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹסָ' דַּף ו' ע"ב דְּבַעְלָה מִיָּתֵר בָּהּ לְאַלְתַּר, עַיֵּין אֲרִיכוּת בִּפְרָט זֶה וּבְדַעַת הָרַמְבַּ"ם פ"ב דִּין כ"א וּבְדַעַת רַשְׁ"י זַ"ל דכ"ו יצ"ע בְּלָשִׁין הָרַמְבַּ"ם פ"ג דִּין כ"ג עיי"ש יְעַיֵּין בְּסֵפֶר קוֹל אֵלְיָהוּ הַסְּפָרַדִּי זצ"ל סי' מ"ג מחא"ה עיי"ש, בח"ב כֵּן הֵעִיר שָׁם עַל דִּבְרֵי הַמֵּיצַל מֵאֵשׁ סי' נ"א בְּעִנְיַן שְׁתִיַּית מֵי הַלּוֹג שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרֵי זֶה כ"פ יעי"ש שֶׁהֵעִיר עָלָיו שֶׁאֵין רְאָיָה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי יעש"ה וְלֹא נִפְנֵיתִי לעיי"ש הֵיטֵב וְעַיֵּין בְּחַיִּים שָׁאַל: יֵשׁ לְהוֹסִיף במש"כ בְּדַף לְעִנְיַן נֶדֶר אִם מִקְרֵי רָאוּי לְקַיְּמָהּ יְעַיֵּין נָמֵי בְּשוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א לְעִנְיַן מֻדָּר הֲנָאָה מִלּוּלָב וְאֶתְרוֹג שֶׁהֶעְתִּיקוּ הָרַמָ"א באור"ח ס' תרמ"ח ובשעה"מ הל' לוּלָב ואכמ"ל: לְעִנְיָן מַה שֶּׁבְּאֵרֹת מַחֲלוֹקֶת ר"י וְרַב וּבְהָא דְּפִרוּצָה בְּיוֹתֵר חָיְישִׁינַן, אָמַרְתִּי לְהָעִיר מֵהָא דְּאִיתָא בגמ' דְּחִילִין (די"ג ע"א) גַּבֵּי מִין יִשְׂרָאֵל די"א דְּאַף בָּנָיו מַמְזֵרִים (ופרש"י שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל אִשְׁתּוֹ וּמַפְקִירָהּ,) ות"ק אִשְׁתּוֹ לָא מַפְקִיר עיי"ש, וְהוּא דת"ק ס"ל דְּאַף שֶׁבְּנוֹדַאי הִיא פְּרוּצָה בְּיוֹתֵר מ"מ לָא חָיְישִׁינַן וְרוֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל, וי"א ס"ל דְּכֵינָן שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד וּמַפְקִירָהּ הָוֵי כְּמוֹ הַהִיא דְּפָסְחִים דְּהַכֹּל גּוֹמְרִין בָּהּ וכה"ג אַדְּרַבָּה רוֹב בְּעִילוֹת מֵאֲחֵרִים הִיא: לְעִנְיַן אִי מֻוָתָּר לְסָחוֹר בְּאִיסּוּרִים מַאֲכָל שֶׁנָּדַר מֵהֶם הֲנָאָה, מָצָאתִי גַּם לְמוּדֵי זֶה דֶּרֶךְ בקש"ע סי' ס"ד ב"מ ס"ז שָׁם הֵבִיא דְּבָאִיסּוּר נֶדֶר וּשְׁבוּעָה אֵין בּוֹ אִיסּוּר סְחוֹרָה ברכ"י, ע"כ וַאֲנִי לֹא מָצָאתִי זֶה בברכ"י וְלֹא בְּשִׁיוּרֵי בְּרָכָה וְנֶאֱמָן עָלַי הַמְחַבֵּר: בְּתוֹסָ' כ"ו ע"ב ד"ה שָׁחוּף

וכו' ר"י אוֹמֵר זֶה הַשָּׁחוּף, עיי"ש וְהוּא תּוֹסֶפְתָּא פֵּ"ה דִּבְכוֹרוֹת ויל"ע דְּבַמִּשְׁנָה פ"ו דִּבְכוֹרוֹת מ"ה אָמַר ר"י כָּל שֶׁנִּמְרְחוּ אֲשָׁכָיו', וצ"ל דְּהַיְינוּ הָךְ ומה"ט א"י לְהַזְרִיעַ, – שָׁם וְאֶלָּא ש"ז למ"ל וכו' פְּרָט לְשֶׁקִּנְּאָ לָהּ וכו', בַּיְרוּשַׁלְמִי פ"ק בהל' ב' הִקְשָׁה ר' יִרְמְיָה ור"י בְּשֵׁם רַב דְּבַשַּׁ"ח ש"ז עַד שֶׁיִּפָּלְטוּ הָכָא כְּתִיב ש"ז וְהָכָא כְּתִיב ש"ז וכו' אר"י שַׁנְיָא הִיא דִּכְתִיב וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה כֵּיוָן שֶׁנִּסְתְּרָה הַתּוֹרָה קָרָאָהּ טְמֵאָה בְּרַם הָכָא ש"ז עַד שֶׁיִּפָּלְטוּ לֵידָה מִילָּה כָּתַב ש"ז לְשִׁיעוּרִין כַּהֲדָא דְתָנֵי וכו', כְּדֵי הַעֲרָאָה וכו' וְעַיֵּין שָׁם בק"ע ובש"ק שֶׁהִקְשָׁה דְּהָא סָגֵי בְּהַעֲרָאָה וכו' יע"ש ול"ד דמ"מ בָּעֵינַן שִׁיעוּר שעי"ז יָכוֹל לְטַמְּאָהּ וְכִדְאָמְרִי שָׁם כָּל הַתְּנָאִים וּפָרִיךְ וּבֶן עַזַּאי נָשָׂא אִשָּׁה מֵימָיו וכו' עיי"ש, וּכְבָר כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בפ' הַמַּשְׁנָיוֹת פ"ז דְּסַנְהֶדְרִין דְּאֵין לְהוֹצָאַת ש"ז בְּעִנְיַן חִיּוּב הָעֲוָנָשִׁין סָרַךְ בְּשׁוּם פָּנִים אֶלָּא כְּיֵין שֶׁהִכְנִיס יִתְחַיֵּב הָעוֹנֶשׁ עָלֶיהָ וַאֲפִלּ' פֵּירֵשׁ מַיָּד יע"ש, וְלִכְאוֹרָה ה"ה בַּשַּׁ"ח דְּאַף דְּבָעֵינַן ג"ב מ"מ לָא בָּעֵינַן שֶׁיּוֹצִיא ש"ז, אֲבָל מִלְּשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי מַשְׁמַע עַד שֶׁיִּפָּלְטוּ, ויל"ע בָּזֶה, וְעַיֵּין כְּרִיתוּת (די"ב) דְּאִי בָּעֵי אָמַר לֹא גָּמַרְתִּי בִּיאָתִי וכו' יע"ש – : מש"כ בְּדַף פ"ח ע"ב בְּעִנְיַן מַלְקוּת גַּבֵּי אִשָּׁה שָׁם בָּא דִּבְרֵי הַגָּאוֹן דִּבְרִיסְק זצ"ל שֶׁלֹּא בְּדִקְדּוּק שכ' ,,א"כ אֵין לָנוּ מַלְקוּת כְּלָל וְיִהְיֶ' הַדִּין לְפָוְטָרָה לְגַמְרֵי וְנִמְצָא הַכֹּל נֶעֱקַר וכו'" יעו"ש, דְּמַלְקוּת בְּאִשָּׁה מָצִינוּ מְפוֹרָשׁ בְּתַיָּרָה גַּבֵּי שַׁ"ח דִּכְתִיב בִּקּוֹרֶת תהי' וּבָאָה הַקַּבָּלָה דְּהַיְינוּ מַלְקוּת כְּדִמְפָרֵשׁ בִּכְרִיתוֹת (דַּף י"א ע"א) – שָׁם בְּדַף צ"ד ע"א בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הַגָּאוֹן דִּבְרִיסְק זצ"ל דבעה"נ תֵּיכֶף בגמ"ד הָוֵי הוֹרָדָה מִקִּדֻּשָּׁה וְעוֹבֵר עַל ל"ת כֵּן יעי"ש, בָּזֶה נִיחָא נָמֵי מַה שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר דַּהֲלֹא יָכוֹל לְקַיֵּים מִצְיוֹת שְׁרִיפָה ע"י גְּרָמָא מַה שֶּׁיַּדְלִיק ד"א וּמִמֵּילָא יַגִּיעַ לַבַּיִת שֶׁהַמְּזוּזָה בְּתוֹכוֹ וְלָמָּ"ד אִשּׁוֹ מֵשִׂים מָמוֹנִי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף פ"ח ע"א לְעִנְיַן שְׁרִיפַת הָאֻזְכָּרוֹת עי"ש, אֲבָל בִּדְבָרָיו נִיחָא דְּהָעִיקָּר הִיא הַבִּיזָּיוֹן מִשּׁוּם הֶפְסֵק דִּין לַעֲשׂוֹת וּלְהוֹרִיד הַמְּזוּזָה בְּדִין שְׂרִיפָה ודו"ק, אָכֵן אֶפְשָׁר לְהָעִיר דע"י גְּרָמָא לֹא יהי' מִקְיוּם המ"ע דְּוִשְׂרַפְתֶּם דְּאֶפְשָׁר הַכַּוָּנָה דְּוִשְׂרַפְתֶּם הוּא שֶׁבַּיָּדַיִם יִשָּׂרְפוּהָ, וְלֹא שֶׁהַמְּצָוָה הוּא שֶׁיִּשָּׂרֵף מ"מ, וא"כ ע"י גְּרָמָא לֹא מְקַיֵּים המ"ע ויל"ע בָּזֶה אַף א"כ יִתְחַיֵּב דְּאַחַר שֶׁיִּקָּבֵץ כָּל הַשָּׂלָל צָרִיךְ שֶׁיִּשָּׂרֵף עַל כָּל חֲתִיכָה וַחֲתִיכָה דאל"כ יהי' כֻּלּוֹ לָאו חֻצָּיוֹ וּבְפָרָט לָמָּ"ד אִשּׁוֹ מִשּׁוּם מָמוֹנִי וְכַנַ"ל ע"כ יל"ע בָּזֶה לְעֵת הַפְּנַאי אַיָּ"ה, גַּם בְּזִכְרוֹנִי כִּי כָּתַבְתִּי בְּעִנְיָן זֶה תְּשׁוּבָה אֲרֻכָּה לִפְנֵי ט"ו שָׁנָה לִכְבוֹד חוֹתְנִי הָרַב הגאב"ד הק' אוּיְצָהָעָרִין בְּאַפְרִיקָא וְהֵבֵאתִי שָׁם מַחֲלוֹקֶת אַבַּיֵּי וְרָבָא גַּבֵּי גּוּמַרְתָּא וּמֵהַתּוֹסָ' דְּסַנְהֶדְרִין ע"ח גַּבֵּי זָרָק סַכִּין דְּשַׁיָּיךְ בְּאִשּׁוֹ מִשּׁוּם חִצָּיו וְעוֹד בְּכַמָּה הֶעָרוֹת נְכוֹנוֹת אַף א"א לִי כָּעֵת לְחַפֵּשׂ אַחַר מִכְתָּבִי זֶה ונפ"מ ג"כ לְעִנְיַן שְׂרִיפַת נוֹתָר וְעוֹד בְּכַמָּה עִנְיָנִים שאכ"מ לְבָרֵר: מש"כ וְהֵבֵאתִי כ"פ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם דְּחַיָּיב עַל קְרֵיבוֹת שֶׁל ג"ע מַלְקוּת מִלָּאו דְּלָא תִּקְרְבוּ, אַדִּכְרָנָא מִילְּתָא מַה שֶּׁאָמַר לִי ידינפ"ע הַגָּאוֹן הג' וכו' מוהריי"ד שְׁלִיטָ"א גַּרְגִּיר חָרִיף עַל דִּבְרֵי הַפְּסִיקְתָּא זוּטַרְתָּא הַמְכֻוָּנָה מִדְּרַשׁ לֶקַח טוֹב, וְהִיא לוֹ לְהַדְפָּסָה, שֶׁבַּמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל פָּרָשַׁת קְדוֹשִׁים בַּפָּסוּק וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ דָּרַשׁ אַטּוּ בְּרִאְיָה תַּלְיָא מִילְּתָא אֶלָּא עַד שֶׁיַּתְרוּ בּוֹ שֶׁיֵּרָאוּהוּ טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר עכ"ל וְהִנֵּה זֶה הוּא מַאֲמָר עֻוָּלָא בְּסַנְהֶדְרִין דַּף מ' ע"ב וּמְסַיֵּים בָּהּ הָכִי אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְכָרֵת תְּנֵהוּ עִנְיָן לְמַלְקוּת ע"כ וְהִנֵּה ע"כ זֶה אָתְיָא דְּלָא כר' יִצְחָק דְּאָמַר חַ"כ בַּכְּלָל הָיוּ וְלָמָּה יָצְאת כָּרֵת בַּאֲחוֹתוֹ לְדוּנוֹ בְּכָרֵת וְלֹא בְּמַלְקוּת עַיֵּין במס' מכות (י"ג ע"ב) אֶלָּא כְּאִידָּךְ תַּנָּאֵי שָׁם דְּחַ"כ לוֹקִין כְּשֶׁהִתְרוּ בּוֹ לְמַלְקוּת וְשׁוּב בְּאוֹתָהּ פְּסִיקְתָּא בְּפָסוּק זֶה הֵבִיא הַדָּרַשׁ וְנִכְרְתוּ אֲחוֹתוֹ בְּכֻלָּל

כָּל הָעֲרָיוֹת הָיְתָה דִּכְתִיב וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעוֹשׂוֹת וְלָמָּה יָצְאת לְדוּנָהּ בְּכָרֵת וְלֹא בְּמַלְקוֹת עכ"ל וְזֶה אַתְיָא כדר' יִצְחָק וא"כ סִתְרֵאי נִינְהוּ הָנְהוּ תְּרֵי דְּרָשׁוֹת הֲדָדֵי בַּחֲדָא מַחְתָּא ? וי"לבָּזֶה דְּהִנֵּה יָדוּעַ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁפָּסַק בהל' א"ב דְּכָל ח"כ לוֹקִין עַל אִיסּוּר הַקְּרוֹבָה בחו"נ וְכַדּוֹמֶה מִשּׁוּם לָאו דְּלָא תִּקְרְבוּ, וּכְשִׁיטַת התו"כ וּפְלִיג עָלָיו הָרַמְבַּ"ן ז"ל בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת בָּזֶה, וְעַיֵּין שָׁם במג"א וּבְלֶב שָׁמֵחַ וּבְזוֹהַר הָרָקִיעַ וְהַדְּבָרִים אֲרֻכִּים, אֲבָל זֶה מִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵיהֶם, דְּאַלִּיבָּא דר"פ בְּשַׁבָּת (די"ג ע"א) אֵין אִיסּוּר קָרְבָּא אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וְכֵן עִוָּלָא אָמַר הָתָם כִּי הָוֵי אָתוּ מִבֵּי רַב הֲוָה מְנַשֵּׁק לְהוּ לְאַחְוָותֵיהּ וכו' וּפְלִיגִי דִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ דְּאָמַר עִוָּלָא אפי' שׁוּם קָרְבָּא אָסוּר וכו' יע"ש וא"כ מִקּוּדָּם הָוֵי ס"ל דְּאֵין אִיסּוּר קָרְבָּה בַּעֲרָיוֹת (וְעַיֵּין שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה וּפְלִיגָא וכו', אַךְ אֵין כָּל הָרֹאשׁוֹנִים מוֹדִים לָזֶה) וְהַשְׁתָּא אָתֵי שַׁפִּיר דְּהָתָם בְּסַנְהֶדְרִין הוּא דְּאָמַר עִוָּלָא מִנַּיִן לְהַתְרָאָה וכו' וּלְעִילָּא דְּאֵין מַלְקוּ' עַל קְרִיבוֹת דג"ע פ"כ אַחַר אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְכָרֵת תְּנֵהוּ עִנְיָן לְמַלְקוּת וּלְמַלְקוּת עַל עֶצֶם הַבִּיאָה כְּנוֹנְתִי, וּדְלָא כר' יִצְחָק וכו' וּבֶאֱמֶת פְּלִיגָא עִוָּלָא דִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ כִּדְאָמַר בְּשַׁבָּת שָׁם הַנָּ"ל, אֲבָל הַפְּסִיקְתָּא אָזֵיל אַלִּיבָּא דִּידַן וּכְהָרַמְבַּ"ם דְּפָסַק כהתו"כ דְּיֵשׁ מַלְקוּת בַּחַ"כ עַל הַקְּרוֹבָה בְּלֹבַד וא"כ כַּוָּנָתוֹ הָא דְּאָמַר עַד שֶׁיַּתְרוּ בּוֹ וכו' הַיְינוּ לְמַלְקוּת דְּקְרוֹבָה שֶׁיֵּשְׁנוֹ בַּאֲחוֹתוֹ וּבְזֶה נִיחָא וּמְדִיּוּק מְאֹד מַה שֶּׁלֹּא מְסַיְּמִים בַּפְּסִיקְתָּא הָנָךְ תֵּיבוֹת ,,אִם א"ע לְכָרֵת תְּנֵהוּ עִנְיָן לְמַלְקוּת" וּמֵשִׂים דְּקָאֵי בַּפְּסִיקְתָּא אַלִּיבָּא דר' יִצְחָק וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא דְּרָשַׁת ר"י לְבַסּוֹף לְדוּנוֹ בְּכָרֵת וְלֹא בְּמַלְקוֹת, אֶלָּא צ"ל שֶׁעַל הַמַּלְקוּת שְׁמִשּׁוּם קְרִיבָה קָאֵי דְּלוֹקֶה אַף לר' יִצְחָק עכ"ל הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק שְׁלִיטָ"א: מש"כ בְּדַף קל"ד – קל"ו לְעִנְיַן ס"ס ברה"י יעו"ש יֵשׁ לְעַיֵּן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַקְּרִית סֵפֶר לְמָרָן המבי"ט פי"ח מהל' שאה"ט דס"ס טָהוֹר מה"ת אֲפִילּוּ ברה"י דס"ט גָּמְרִינַן לָהּ מִסּוֹטָה וְהָתָם לֵיכָּא אֶלָּא חַד סְפֵיקָא וַאֲפִי' מִדְּרַבָּנָן אָמְרִינַן דס"ס לְקוּלָּא אֶלָּא וכו' יע"ש וְכִמְדֻמֶּה שֶׁגַּם בפמג"ד הי' ק"י הֵבִיא זֶה, וא"כ יֵשׁ לְיַישֵׁב בְּזֶה כַּמָּה קֻשְׁיוֹת הַתּוֹסָ' שֶׁהִזְכִּיר בְּעַצְמוֹ שָׁם ואכמ"ל: לְעִנְיַן אֵין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת אִי מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן מָצָאתִי בַּפְּסִיקְתָּא זוּטַרְתָּא פָּרָשַׁת נָשׂא עַל הַפָּסוּק מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה שֶׁכָּתַב אַסְפַּמְתָּא יָפָה לָזֶה בזה"ל מִכָּאן לָמַדְנוּ שא"מ עה"מ שאע"פ שֶׁלֹּא מָצָאנוּ הקב"ה שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה לְמַנּוֹת בּוֹ בַּיּוֹם אָמַר מִצְוָה הַבָּאָה בְּיָדִי אַקַּיְימֶנָּה וְכֵן דָּוִד אוֹמֵר (תְּהִלִּים קי"ט) חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָתִי וכו' עכ"ל וְהוּא בְּכְלַל דְּזָרִיזִין מַקְדִּימִין לְמִצְוֹת וְכֵן אָמְרוּ בְּמַכּוֹת לְעִנְיַן שֶׁהִבְדִּיל מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ עָרִים שֶׁבְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן עַיֵּין שָׁם דַּף י' ע"א: חָזוּת קָשׁוֹת רָאִיתִי עוֹד בַּפְּסִיקְתָּא שָׁם פ' נָשׂא שֶׁהֵבִיא לְפִיכָךְ אָמְרוּ אָסוּר לְקָנָאוֹת בזה"ז שֶׁמָּא תִּסְתַּתֵּר ,,וְאֵין כֹּהֵן לְהַשְׁקוֹתָהּ" וּתְמִיהָה הוּא זֶה, דְּאַף את"ל כַּוָּנָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁכֹּהֲנֵי דִּידַן הֵם כָּהֲנֵי חֲזָקָה וּלְכָךְ אֵין נוֹהֵג טַהֲרַת מְצוֹרָע וכמש"כ הַיַּעֲבֵ"ץ ובס' תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְעַיֵּין בְּתִפְאֶרֶת בִּפְתִיחָה לְסֵדֶר קָדָשִׁים (פ"ד אוֹת כ"ו) וְעוֹד לְעִנְיַן הַקְּרָבָתָהּ קָרְבַּן צִיבּוּר בזה"ז וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים מ"מ הָכָא לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה דְּכְבָר בִּיטְּלוּ ריב"ז מִשֶּׁרַבּוּ הַמְנָאֲפִים וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' דַּף ז' ט"ב דִּכְעֵינָן בהמ"ק קַיָּים יע"ש וצ"ע.

לְעִנְיַן מַה שֶּׁהֵבֵאתִי כ"פ דִּבְרֵי הנו"ב אִם נִדָּה הָוֵי אִיסּוּ' מוֹסִי' בְּלָמְדִי כָּעֵת בְּהַגִּיעִי לְפָרָק אָמְרוּ לוֹ במס' כְּרִיתוּת וּבַמִּשְׁנָה דְּיֵשׁ בָּא וכו' עי"ש הֵיטֵב וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹ' דְּהָא כְּבָר אֲסוּרָה עַל בעל' מִכַּח אִיסּוּ' מַמְזֶרֶת לְחַד פֵּירוּשׁ עי' ברע"ב וְשׁוּב לֹא חָל אִיסּוּר נִדָּה עי"ש הֵיטֵב בְּכָל הַפֶּרֶק א"ו כד' הנו"ב דְּאִיסּוּר נִדָּה גּוּפָא הָוֵי מוֹסִיף וְהָוֵי מוֹסִיף דְּמוֹסִיף ויל"ע בֵּיהּ,

אַף י"ל כמש"כ הַתּוֹסָ' שָׁם י"ח ע"ב ד"ה נִשְׁאת וכו' שֶׁהִקְשׁוּ כה"ג הַאֵיךְ חָל אִיסּוּר א"א עַל אִיסּוּר מַמְזֶרֶת וכו' ועי"ל דְּאִיסּוּר חָמוּר חָל שַׁפִּיר עַל אִיסּוּר קַל וכו' יע"ש וה"נ י"ל כֵּן ויל"ע בְּבָרוּךְ טַעַם: לְעִנְיַן הָא דְּכִתְיבָה כד"ד מָצָאתִי סְבָרָתִי בְּשׁוּ"ת מהר"ץ חִיוּת זַ"ל סי' מ"ד דְּבִכְתָב הַנִּכְתָּב בִּשְׁבִיל אֲחֵרִים שֶׁיְּבִינוּ וְיַכִּירוּ הֵם מַחְשַׁבְתּוֹ וְכַוָּנָתוֹ מִתּוֹךְ מַעֲשֵׂה הַכְּתָב בְּנוֹגֵעַ דִּיבּוּר עָדִיף דע"י הַדִּיבּוּר מַכִּירִין וּמְבִינִים הָאֲחֵרִים מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּאוֹפֶן הַיּוֹתֵר מְבֹרָר מִן הע"י כָּתַב וכו' יע"ש לְעִנְיַן אַחֵר, וְשָׁם בס' מ"ג הֵבִיא רְאָיָה הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב מְמַגִּילַת סוֹטָה וּמִתּוֹסָ' כ"ז ע"ב וְהֵבִיא שֶׁחָכָם אֶחָד כָּתַב לְפַקֵּחַ ע"ד השבו"י אֵיךְ אֶפְשָׁר לְהַשְׁבִּיעָהּ בְּכָתַב דְּאִם יִכְתּוֹב הַכֹּהֵן הַשְּׁבוּעָה וְאַחַ"כ תָּבוֹא הָאִשָּׁה עַל הֶחָתוּם אוֹ תִּכְתּוֹב אָמֵן א"כ הַמְּגִילָּה פְּסוּלָה מִשּׁוּם שֶׁכְּתָבָהּ קוֹדֶם שֶׁתִּקַּבֵּל עָלֶיהָ הַשְּׁבוּעָה וא"ל דְּיִכְתּוֹב מְגִילָּה אַחַת וְהִיא הַכָּתוּב אָמֵן ואח"ז יִכְתּוֹב עוֹד הַפַּעַם מְגִילָּה אַחֶרֶת וְתִהְיֶ' שׁוּב כְּתִיבַת הַמְּגִילָּה אַחַר קַבָּלַת הַשְּׁבוּעָה ז"א דַּהֲרֵי קיי"ל שָׁם כְּתֻבָּה בִּשְׁתֵּי מְגִילּוֹת פְּסוּלָה עַיֵּין בְּסוֹף דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה כְּתֻבָּה עכ"ל אוּלָם מִשּׁוּם הָא לָא אִירְיָא דְּאֶפְשָׁר דְּהַכֹּהֵן יִכְתּוֹב לָהּ שֶׁרוֹצָה לְהַשְׁבִּיעָהּ, לֹא שֶׁיִּכְתּוֹב הַמְּגִילָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְהִיא תִּכְתּוֹב כִּי מוּכָנָת ג"כ לְקַבֵּל הַשְּׁבוּעָה וְאַחַ"כ יִכְתּוֹב הַכֹּהֵן הַמְּגִילָּה עכ"ל יע"ש וְהִנֵּה הֶעָתַקְתִּי בְּשֵׁם אוֹמְרָם יַעַן כִּי גַּם אֲנִי חִשַּׁבְתִּי וְעָלְתָה בְּעִיּוּנִי אוֹדוֹת זֶה אַף לֹא עָלָה בְּיָדִי דָּבָר בָּרוּר וְחָזַק כְּדֵי לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב וְדִבְרֵי הֶחָכָם הַקּוֹדֵם שֶׁאָמַר לִדְחוֹת עֻצְתּוֹ מִשּׁוּם דְּכָתְבָה בִּשְׁתֵּי מְגִילּוֹת פְּסוּלָה במח"כ זֶה אֵינוֹ דְּדַוְקָא לְעִנְיַן הַמְּחִיקָה הוּא דְּפָסוּל וּכְמוֹ שֶׁבָּא מְפֹרָשׁ בְּדִבְרֵיהֶם ,,וה"ה אִם כָּתַב לָהּ שְׁתֵּי מְגִילּוֹת וּמְחָקוֹ לְתוֹךְ כּוֹס אֶחָד" אֲבָל מַה שֶּׁכּוֹתֵב לָהּ מְגִילָּה כְּדֵי שֶׁתִּקַּבֵּל הַשְּׁבוּעָה וְאֵינוֹ מוֹחֵק מִמֶּנָּה כְּלָל פְּשִׁיטָא וּפְשִׁיטָא דְּכָשֵׁר, ומה"ט י"ל דִּמְגִילָּה שֶׁכְּתָבָהּ קוֹדֶם קַבָּלַת שְׁבוּעָה פְּסוּלָ' הַיְינוּ נָמֵי הַמְּגִילָ' שֶׁמּוֹחֵק מִמֶּנָּה שֶׁבָּעֵינָן לָהּ כָּל הַדִּינִין וְהַקְּדוּשָׁה, וְכַדּוֹמֶה, אֲבָל מְגִילָּה שֶׁל כְּתָב זֶה שֶׁל עִנְיַן קַבָּלַת שְׁבוּעָה מנ"ל דְּפָסוּל וז"פ וא"צ כְּלָל לְהִתְיַגֵּעַ בָּזֶה, וְאֵין בָּזֶה כְּדֵי לְפַקֵּחַ אַף סְבָרָתוֹ שֶׁבְּסִי' מ"ד הִיא נְכוֹנָה, וְשׁוּב הֵבִיא דִּבְרֵי האו"ת סי' ל"ו דְּדַעֲתּוֹ נוֹטָה לְהֵיפֶךְ דִּבְנִשְׁבַּע לְעַצְמוֹ אָז שְׁבוּעָה בִּכְתָבְלָא מְהַנֵּי אֲבָל אִם נִשְׁבַּע לַאֲחֵרִים הָוֵי שְׁבִיעָה יעו"ש וְחִידֵּשׁ עָלָיו עַל מהר"ץ חִיוּת שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסָבָרָא זוֹ לְעִנְיַן סוֹטָה ועיי"ש עוֹד מַה שֶּׁהִקְשָׁה הֶחָכָם הַנַּ"ל מִשַּׁ"ס יוֹמָא (מ' ע"ב) לְעִנְיַן קִדּוּשׁ הַגּוֹרָל שפרש"י אִם כָּתַב וכו' יע"ש: בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף קל"ה עַל הַתּוֹסָ' בְּדַף כ"ח ע"ב ד"ה בִּרְשׁוּת וכו' וּבְשֵׁם המנ"ק שָׁם לְעִנְיַן שְׁנֵי שְׁבִילִין, רָאִיתִי לְצַיֵּן כָּאן גַּם דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת (קי"ח ע"א) ד"ה בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן תֹּאכַל בִּתְרוּמָה מְסַפְּקָא לר"י אִי דַּוְקָא בִּתְרוּמָה דְּרַבָּנָן א"נ בִּתְרוּמָה דְּאוֹרָיְיתָא דְּאוֹקְמָא אַחֲזָקָה דְּדָיְיקָא וּמִינַּסְבָא וְעַל צָרָתָהּ אֵין לְהַאֲמִינָהּ וְאוֹקְמָה אַחֲזָקַת א"א מִידֵּי דְּהָוֵי אַשְׁנֵי שְׁבִילִין מִיהוּ אִיכָּא הָכָא חֲדָא דַּעֲבִיד אִיסּוּרָא ממ"נ ובכה"ג לָא יָלְפִינַן מִסּוֹטָה וכו' את"ד וְכָתַבְתִּי עַל הַגִּלָּיוֹן בְּעֵת שֶׁלָּמַדְתִּי בְּשָׁנַת תרע"ו עַיֵּין פְּסָחִים דַּף ט"ו וּבְתָרוּמוֹת פ"ח בתוי"ט ורע"ב שָׁם וצ"ע דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עכ"ל וְכַוָּנָתִי הָיָה לְמַה שֶׁהֶעְתִּיק שָׁם התיו"ט מִשְּׁנָה ח' דִּבְרֵי הר"ש עיי"ש וּבְתוֹסָ' רע"א שָׁם, וא"כ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם צָרִיךְ פֵּירוּשׁ וְהַבָּנָה וְאֵין לָהֶם הַמָּשְׁךְ כְּלָל, דַּהֲלֹא גַּם בִּשְׁנֵי שְׁבִילִין אִיכָּא חֲדָא דַּעֲבִיד אָסוּר ממנ"פ וְאֵין לִי כָּעֵת שׁוּם מְפֹרָשׁ עַל יְבָמוֹת לְעַיֵּין מַה הֵם אוֹמְרִים בְּדִיבּוּר זֶה, וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כַּוָּנָתָם בְּדוֹחֵק דְּהַתּוֹסָ' הֵבִיאוּ שׁוּב רְאָיָה מִשְּׁנֵי שְׁבִילִין דְּאִיכָּא חֲדָא דַּעֲבִיד אִיסּוּרָא ובכה"ג לָא יָלְפִינַן מִסּוֹטָה כִּדְאִיתָא בְּרֵישׁ נִדָּה וע"כ הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּמוֹקְמִי כָּל חֲדָא אַחֲזָקָתָא כִּדְאִיתָא בְּתוֹסָ' רֵישׁ נִדָּה וְכִדְכָתְבוּ כָּאן וא"כ ה"נ

י"ל דְּתֹאכַל בִּתְרוּמָה דְּאוֹרָיְיתָא דְּאוֹקְמֵי' אַחֲזָקָה דְּדַיְיקִי וּמִינַּסְבָא, וְעַל צָרָתָהּ אֵין לְהַאֲמִינָהּ מִשּׁוּם דְּאוֹקְמִינַן אַחֲזָקַת א"א וּמוֹקְמִינַן כָּל חֲדָא וַחֲדָא בְּחֶזְקָתָהּ כְּמוֹ בִּשְׁנֵי שְׁבִילִין דְּמוֹקְמִינַן כָּל חֲדָא אַחֲזָקָתָהּ אַף דְּסָתְרֵי הַדָּדֵי, אַדְּ זֶה אֵינִי דְּהָא הָוֵי כְּמוֹ שַׁבַּאי לִשְׁאוֹל בב"א עָלָיו וְעַל חֲבֵירוֹ שֶׁשְּׁנֵיהֶם טְמֵאִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בִּפְסָחִים דַּף י' ע"א דִּשְׁנֵיהֶם טְמֵאִים מִדְּרַבָּנָן ומה"ת אוֹקְמֵי' כָּל חֲדָא אַחֲזָקָה דְּטָהֳרָה, וא"כ ה"נ אַדְּרַבָּה מִדְּרַבָּנָן הָוֵי לוֹ לְאָוְסָרָהּ שֶׁלֹּא תֹאכַל בִּתְרוּמָה כְּמוֹ בִּשְׁנֵי שְׁבִילִין גַּם עוֹד יל"ע בְּתוֹסְ' שָׁם דְּמַאי עִנְיָן שֶׁאָר אִיסּוּרִים לִסְפֵּיקוֹת דְּטֻמְאָה דְּזֶה יָלְפִינַן מִסּוֹטָ' וּמִשּׁוּם חִיבּוּב דִּבְרֵי תוה"ק הִטְרַחְתִּי וְתִפַּשְׁתִּי אַחַר הַמְפָרְשִׁים שִׁים ז"ל עַל מס' יְבָמוֹת וּמָצָאתִי בעל"נ שֶׁעָמַד עַל דִּבְרֵיהֶם כַּמּוּבָן וְכַנִּרְאֶה שֶׁרָצָה ג"כ לְפָרֵשׁ כמש"כ אַדְּ כָּתַב שֶׁמִּדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' הָרֹא"שׁ לֹא נִרְאֶה כֵּן וכו' יע"ש וּבְקֶרֶן אוֹרָה לֹא הֵאִיר כְּלוּם בָּזֶה, אַדְּ בס' יְשָׁרֵשׁ יַעֲקֹב מָצָאתִי שֶׁהִרְגִּישׁ ג"כ בְּדִבְרֵיהֶם וְהֵבִיא שֶׁכְּבָר הֵעִיר בָּזֶה בש"ש ש"ז פֶּרֶק ב' עי"ש וְלָמַדְתִּי הש"ש וְשָׁכַחְתִּי וְכֵן הֵבִיא שָׁם מִשּׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם חאהע"ז סי' ל"ו שֶׁחוֹלֵק עַל דִּבְרֵי הש"ש וְהִגִּיהַּ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסְ' וּפִירֵשׁ כמש"כ לְעֵיל עיי"ש אַדְּ כֻּלָּם לֹא הֵעִירוּ דְּכָאן הָוֵי כְּמוֹ בָּאוּ לִשְׁאוֹל בב"א וְכַנַּ"ל וְעַיֵּין במנ"ל בהל' אה"ט בְּאוֹרֶךְ דכה"ג הָוֵי כְּמוֹ בָּאוּ לִשְׁאוֹל בב"א וּכְמִדְרַשׁ המנ"ק כָּאן וע"כ יל"ע בָּזֶה בְּעֵת הַפְּנַאי אַיָּ"ה וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי פ"ז דִּתְרוּמוֹת בְּסוֹף ובציו"ר שָׁם יָפֶה וְכָאן אֵין הַמָּקוֹם גּוֹרֵם, – מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי בְּדַף קי"ד ע"א בַּהַגָּהָה במס' תְּמוּרָה, רָאִיתִי אַגַּב אוֹרְחָא בְּסֵפֶר מַחֲנֶה רְאוּבֵן בְּחִידּוּשָׁיו עַל מס' תְּמוּרָה שֶׁעָמַד ג"כ בָּזֶה וְהֵבִיא שָׁם תֵּירוּץ אֶחָד כְּעֵין דִּבְרֵי השטמ"ק בְּשֵׁם הַגָּאוֹן אב"ד דִּבְרַעְסְלוּי וּבְיָמָיו עֲדַיִן לֹא הֵאִיר אוֹר מִמְּזָרַח השטמ"ק זַ"ל: וּבְדָבַר מַה שֶּׁהִקְשֵׁיתִי בְּדַף קל"ז לָמָּ"ד דְּעַל הֲנָאַת מְעִילוֹ עִיקַּר הַחִיּוּב בְּכָל אִיסּוּרִים א"כ אֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּזָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה דְּלִיחַיֵּיב דְּהָא כְּבָר נִתְחַלֵּל א בְּהֶצֵיעֵי הַקֻּוּשְׁיָא זֹאת לִפְנֵי הַגָּאוֹן וכו' מהריי"ד שְׁלִיטָ"א אָמַר לִי לְעַיֵּין בְּסֵפֶר בָּרוּךְ טַעַם בָּזֶה, וְחִפַּשְׁתִּי וּמָצָאתִי שָׁם בְּפֶרֶק ד' שֶׁבְּדִין עדל"ת שֶׁמְּדַבֵּר בְּעִנְיָן זֶה שֶׁנִּתְחַלֵּל הַתְּרוּמָה בַּאֲכִילָתוֹ וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' יְשָׁנִים בְּיוֹמָא שֶׁהֵבֵאתִי וְכָתַב דכ"ז אִישְׁטְמִיט מִבַּעַל משל"מ פי"א מִתְּרוּמוֹת דִּנְחֵית לְחַלֵּק בֵּין סִיכַת כֹּהֵן שֶׁהָיָה בְּהֶיתֵּר וּבֵין בְּלִיעַת זָר שֶׁהוּא בְּאִיסּוּר וּכְשֶׁהוּא נֶהֱנֶה בִּגְרוֹנוֹ לכ"ע מִתְחַלֵּל רַק בִּלְעִיסָה לְחֻזְדָּא אֵינָהּ מֻוְקַעַת מִקֻּדְוַשָּׁתָהּ כְּנִשְׁמָע מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' יְשֵׁינִים כְּתֻבּוֹת את"ד שָׁם וְנִתְחַזְּקָה אֶצְלִי הַהֶעָרָה שֶׁלִּי אֶלָּא דְּזֶה צָרִיךְ לְהוֹסִיף דְּעַל מֵזִיד לק"מ דִּבְמֵזִיד א"ל דְּלָא נִתְחַלֵּל וּכְמוֹ בְּהֶקְדֵּשׁ אַף דְּיֵשׁ לְחַלֵּק כַּמּוּבָן, וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' הַנַּ"ל אִם לֹא אַלִּיבָּה דר"מ דְּאָמַר אַף בְּמֵזִיד מִתְחַלֵּל, וְעַיֵּין בְּבָרוּךְ טַעַם דִּין א"א שא"ש דִּין א' אַדְּ י"ל דִּתְרוּמָה שָׁאנֵי ועכ"פ דִּבְשׁוֹגֵג לָא מַשְׁכַּחַת לָהּ חֹמֶשׁ כְּלָל לר"ל וְאַף אִיסּוּרָא לֵיכָּא כמש"כ בְּבָרוּךְ טַעַם שָׁם דִּבְתְרוּמָה כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַלְּלָה בַּתְּחִילָּה בַּהֲנָאַת הַגָּרוֹן הֲוּתְרָה וְנִפְקְעָה מִקֻּדְוַשָּׁתָהּ מִכֹּל וָכֹל וְאַף אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא לֵיכָּא עכ"ל וּדְלֹא כהבי"צ דר"ל דְּדַוְקָא לְעִנְיַן חֹמֶשׁ מִתְחַלֵּל, וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי רֵישׁ פ"ז דִּתְרוּמוֹת וְהוּבָא בר"ש שָׁם דְּשָׁקִיל וְטָרֵי שָׁם אַלִּיבֵּיהּ דר"ל דס"ל ח"מ שׁוֹגְגִין פְּטוּרִין א"כ הָאוֹכֵל תְּרוּמָה מֵזִיד הַאֵיךְ חַיָּיב יע"ש דְּמוֹקִים לָהּ וּפָרִיךְ כָּל מַתְנִיתִין דר"מ קַרְיָיא דר"מ וכו' יעו"ש, וא"כ כה"ג יל"ע לר"ל הַאֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ עִיקַּר הַחִיּוּב הָא כְּבָר נִתְחַלֵּל מִשְּׁעַת הֲנָאַת גְּרוֹנוֹ ויל"ע, וְאַגַּב רָאִיתִי הַיּוֹם בְּקוֹבֶץ הַתְּבוּנָה שי"ל ע"י הגר"י סְלָאנְטֶר זצ"ל וְשָׁם אוֹת נ"ט בְּחִדּוּשֵׁי הַגָּאוֹן בַּעַל עַמּוּדֵי אוֹר זצ"ל הֵעִיר לְהִסְתַּפֵּק בִּיסוֹד זֶה שֶׁל שלכה"ן דְּהָרַמְבַּ"ם כָּתַב דְּאֶחָד מִן הַדְּרָכִים דְּהָוֵי שֶׁלֹּא כדר"א כְּגוֹן שֶׁהִמְחָה אֶת הַחֵלֶב וּגְמָעוֹ כְּשֶׁהוּא חָם

שֶׁנִּכְנָה גְּרוֹנוֹ, וא"כ לר"ל דס"ל הָתָם בְּחֻלִּין דַּאֲכִילָה בְּמֵעָיו בָּעֵינַן א"ל דְּגַם לְחוּמְרָא אָמְרָה ר"ל דְּאִם אָכַל שלכדר"א שֶׁלֹּא נֶהֱנָה גְּרוֹנוֹ מ"מ כֵּיוָן שֶׁבָּא הָאֲכִילָה בְּמֵעָיו חַיָּיבוּ וכו' ולר"ל בְּכָל דֻּכְתָּא דְּיָנָא הָכִי דְּמִיחַיַּיב אַף שלכדר"א אַהֲנָאַת מֵעָיו וְצָרִיךְ תַּלְמוּד עיי"ש, וְעַיֵּין במ"ל פי"ד ממאכ"א דְּיִן י"ב בַּחֲקִירָתוֹ שָׁם אִם כָּרַךְ דְּבַר אִיסּוּר בְּסִיב יע"ש שֶׁבְּסוֹף דְּבָרָיו שָׁם מְרַמֵּז לְמַחֲלוֹקֶת ר"י ור"ל בְּכָל הָאִיסּוּרִים אִם עַל הֲנָאַת גְּרוֹנוֹ חַיָּיב אִם עַל הֲנָאַת מֵעָיו עיי"ש, וי"ל קְצָתסְיַיעְתָּא לִדְבָרָיו דִּבְתוֹסְ' שְׁבוּעוֹת כ"ג ע"ב ד"ה דְּמוּקִי לָהּ וכו' כָּתְבוּ וְעוֹד דְּמָצֵי לְאוֹקֵמֵי שלכד"א דְּאֵין אָסוּר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן יע"ש ולפ"ז יל"ע מַדּוּעַ לָא קָאָמַר בֶּאֱמֶת הָכִי ר"ל ולמ"ל לְמֵימַר מִשּׁוּם ח"ש דִּפְלִיג בֵּיהּ ר"י לֵימָא מִשּׁוּם שלכדר"א דכ"ע מוֹדֵי בָּהּ, אֲבָל לפ"ד נִיחָא דלר"ל בֶּאֱמֶת שלכדר"א אָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם הֲנָאַת מֵעָיו וְלֹא בְּכָל אוֹפֶן פְּטִיר בשלכד"א וע"ז מוֹקֵים לָהּ בְּיוֹתֵר בח"ש, וְעַיֵּין שָׁם כ"ב ע"ב וּבְתוֹסְ' ד"ה אַהֲתֵּירָא, ואכמ"ל בָּזֶה, ול"ל דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ לר"ל בְּזָר שֶׁבָּלַע מֵאָכַל תְּרוּמָה דְּלָא מִתְחַלֵּל ע"י בְּלִיעָה וְאַף דְּהָוֵי שלכדר"א חַיָּיב לר"ל מִשּׁוּם הֲנָאַת מֵעָיו, זֶה לֵיתָא דַּהֲרֵי ר' יוֹחָנָן נָמֵי אָמַר זָר שֶׁבָּלַע שֶׁזִּיפִּין חַיָּיב וְכָתְבוּ הַתּוֹסְ' הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁנִּתְחַלֵּל ע"י בְּלִיעָתוֹ עַיֵּין שָׁם בְּתוֹסְ' יְשָׁנִים וּבְמָנָחוֹת ס"ט ע"ב וצע"ק לר"י דְּבָעֵינַן הֲנָאַת גְּרוֹנוֹ מַדּוּעַ חַיָּיב קֹרֶן וְחוֹמֶשׁ, וְעַיֵּין נוב"ת חאור"ח סי' קט"ו דבצל"ח כָּתַב דְּבִתְרוּמָה חַיָּיב אֲפִילּוּ שלכדר"א עיי"ש הֵיטֵב יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְעַיֵּין לָשִׁין רַשִׁ"י בְּיוֹמָא שָׁם שֶׁאַף הֵיא דֶּרֶךְ אֲכִילָתָן ועי"ש מַשְׁמַע בשלדר"א פָּטוּר והצל"ח לֹא הֵעִיר מִדִּבְרֵי רַשִׁ"י אֵלּוּ, יְעַיֵּין בְּשוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' ט"ו, וְאֶפְשָׁר דְּשָׁאנֵי שִׁזּוּפִין דְּחֵיךְ אוֹכֶל יִטְעַם אַף בִּבְלִיעָה, וְעוֹד אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּבָלַע לָאו דַּוְקָא שָׁלַם אֶלָּא דְּנִתְמַעֵךְ ע"י הַבְּלִיעָה תֵּיכֶף וְכִדְמַשְׁמַע מִתּוֹסְ' מְנָחוֹת שָׁם, ויל"ע בְּתוֹסְ' יוכ"פ שָׁם ומַה שֶּׁחִלַּקְתִּי שָׁם מָצָאתִי בְּרָשָׁ"י יוֹמָא שָׁם שכ"כ, למש"כ בְּדַף כ"ח לְגַיְדוֹן סָפֵק סוֹטָה, עַיֵּין בְּשוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן סי' ע"ח עיי"ש בְּעִיּוּן – למש"כ עַל קֻוֹשְׁטַ' הַתּוֹסְ' בְּדַף כ"ו דא"כ נֵימָא לְגַפְשֵׁי' יע"ש בְּשֵׁם הרצ"ח בְּשֵׁם הַיָּד הַמֶּלֶךְ, לענ"ד לֹא"כ, חָדָא, דמ"מ רַגְלַיִם לַדָּבָר הוּא עפ"י ריב שֶׁמִּסְתַּתְּרוֹת לְשֵׁם פְּרִיצוּת וְהוֹרְגִין עַל רוֹב, וְעוֹד, דְּהֵיכִי שֶׁבָּא הע"א וְאָמַר נִטְמֵאת א"כ אֵיגַּלַאי מִילְּתָא וְרַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁהַסְּתִירָה הָיְתָה לְשֵׁם פְּרִיצוּת וּזְנוּת, דעכ"פ אַף אִי נֵימָא שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן לְאָוְסָרָהּ מ"מ מִשָּׁוְוא לֵיהּ שׁוּב סְפֵיקָא דְּפְרִיצוּתָא וְדָבָר מְכוֹעָר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שׁוּב נֶאֱמָן נָמֵי לְאָוְסָרָהּ ודו"ק אֶלָּא שֶׁאֵיסְתְּגַר בְּקַמָּיְיתָא, – משה"ק בְּדַף קל"ה לְחַלֵּק בֵּין טֻמְאַת בָּשָׂר לְטֻמְאַת הַגּוּף שֶׁכַּחְתִּי מִלְּצַיֵּין עוֹד שֶׁרָאִיתִי אח"ז גַּם הַגָּהוֹת מְצַפֶּה אֵיתָן שֶׁהֵעִיר וְדִיבֵּר מִזֶּה: בגמ' דְּאָמַר מֵ"ם תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא, עַיֵּין בְּתוֹסְ' יו"ט מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל הרע"ב דְּסָתְרֵי הֲדָדֵי דבספ"ב דְּשַׁבָּת אָמַר קְרָאֵי אַסְמַכְתָּא יע"ש א"ל דְּסָבַר הרע"ב דמ"ד תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא הַיְינוּ כְּמוֹ אִיסּוּר דַּחֲצִי שִׁיעוּר דְּהוּא רַק אִיסּוּר קַל, אֲבָל לֹא שֶׁהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא כְּמוֹ לָאו בְּעָלְמָא וְלִלְקוֹת עָלָיו, עַיֵּין בספ"ק דְּעֵירוּבִין וּבָזֶה י"ל כַּמָּה הֶעָרוֹת אַדּ אכ"מ לְפוֹרְטָם, שָׁם בַּמִּשְׁנָה ה' יֵשׁ לְדַיֵּיק דִּבְדִבְרֵי ר"י בֶּן הוֹרְקְנוֹס אָמַר לֹא עָבַד אִיּוֹב אֶת ,,הקב"ה" וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ קָאָמַר בְּלִישָׁנַיְיהּ שֶׁלֹּא עָבַד אִיּוֹב אֶת ,,הַמָּקוֹם" אֶלָּא מִיִּרְאָה, וא"ל דְּאֶצֶל מִדַּת הָאַהֲבָה אָמַר ,,הקב"ה" אֲבָל אִם לֹא עָבַד אֶלָּא מִיִּרְאָה הוּא בִּבְחִינַת מָקוֹם שֶׁהוּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ לְכָךְ יָרֵא מִפָּנָיו וְקַצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בצל"ח רֵישׁ פֶּרֶק חֲמִישִׁי דְּבָרָכוֹת מש"כ לְיַיֵּשֵׁב בְּגֵירְסַת הַמִּשְׁנָה דְּשָׁם דְּאָמַר כְּדֵי שֶׁיְּכַוְּונוּ לִבָּם לַמָּקוֹם וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז כָּתַב כִּי לְמָקוֹם עוֹלֶה בְּמִסְפַּר רי"ו וְהוּא גימטרי"א גְּבוּרָה יע"ש וְאִם הוּא בְּמִדַּת גְּבוּרָה א"ש

בְּיוֹתֵר הָכָא וּבְסוֹף מס' מִדּוֹת ג"כ תְּנַן שֶׁאָמַר בָּרוּךְ הַמָּקוֹם וכו' וְעַיֵּין תיו"ט שָׁם מש"כ בָּזֶה, וְיֵשׁ רְאָיָה לִדְבָרָיו שֶׁשּׁוּב כְּשֶׁאָמְרוּ עוֹד הַפַּעַם לֹא אָמְרוּ רַק בָּרוּךְ הוּא עיי"ש ודו"ק: בְּחִיבּוּרִי הֵבֵאתִי כ"פ דַּעַת רַשְׁ"י בִּיבָמוֹת נ"ח ע"ב דְּהָא דִּמְשַׁנֵּי רַב פָּפָּא הַאי תַּנָּא הוּא וכו' וּפֵירֵשׁ רַשְׁ"י בְּלָשׁוֹן שֵׁנִי דְּהַאי תַּנָּא הוּא דלי"ל הַךְ דְּרָשָׁא דּוֹנָקָה הָאִישׁ מֵעָוֹן ול"ל הַךְ דְּרָשָׁא שֶׁקָּדְמָה שְׁכִיבַת בַּעַל יע"ש וְהִנֵּה מִלְּבַד מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם דִּבְכַמָּה דֻּכְתֵּי פָּרִיךְ וּמִי בָּדְקִי לַהּ מַיָּא וְהָתַנְיָא וכו' וְלָא מְשַׁנֵּי הַאי תַּנָּא הוּא מַשְׁמַע דְּלֵיכָּא מַאן דְּפִלּוּג וכו' יעו"ש, יֵשׁ לְהָעִיר עוֹד מִמְּעִילָה (י"ט ע"א) ומפרש"י בְּעַצְמוֹ דְּקָאָמַר בַּגְּמָרָא שָׁם וְאַקְשָׁה רַחֲמָנָא (מְעִילָה) לְסוֹטָה דאע"ג דְּלָא פַּגִּים גַּבֵּי הֶקְדֵּשׁ נָמֵי נָתְנָה טַבַּעַת בִּידֵיהּ מַעֲלָה ופרש"י דְּבִסוֹטָה אע"ג דְּלָא פָּגְמָה מַעֲלָה דְּסוֹטָה פְּגוּמָה וְעוֹמֶדֶת הִיא דְּאֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בִּבְעוּלָה כְּדִכְתִיב וכו' יע"ש וא"כ מַה יַּעֲנֶה לְהַאי תַּנָּא דְּנוֹהֶגֶת אַף בְּשֶׁלֹּא קָדְמָה שְׁכִיבַת הַבַּעַל וא"כ אֵינָהּ פְּגוּמָה מִקּוֹדֶם, וְעַיֵּין תוס' שָׁם י"ח ע"ב ד"ה יָכוֹל וכו' דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ פֵּירוּשׁ אַחֵר אֲבָל לפרש"י עַצְמוֹ יְקֻשָּׁה זֹאת וְכַנַּ"ל: בגמ' דַּף ל"א הָנְהוּ תְּרֵי תַּלְמִידֵי דְּהָווּ יָתְבִי קַמֵּיהּ דְּרָבָא חַד אָמַר לֵיהּ אַקְרִיוּן בְּחֶלְמַאי וכו' וַיַּעְלְצוּ בְךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֶךָ וכו', לִי הַכּוֹתֵב הַשָּׁפֵל וְנִבְזֶה בִּימֵי וּשְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה יְמֵי הַמִּלְחָמָה מֵחֲמַת הַמָּצוֹק הַתּוּרְקִי כְּשֶׁעָמַדְתִּי בְּפֶרֶק הַשְּׁאֵלָה אִם לִבְרוֹחַ מַפָּה עיה"ק אוֹ לָאו אַקְרִיוּן בְּחֶלְמַאי הַפָּסוּק ,,וְזָרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאוֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ בָהּ" וע"י זֶה עָשִׂיתִי כָּל טַצְדְּקֵי ובעז"ה עָלְתָה לִי וְנִשְׁאַרְתִּי פֹּה יְרוּשָׁלַם וְלֹא הִצְרַכְתִּי לְהַגָּלוֹת לָנוּעַ וְלָנוּד עַל אַדָּמָה טְמֵאָה, יְרַק כְּדִי לְסַפֵּר חַסְדֵי ד' כְּתַבְתִּיהָ פֹּה לְזִכָּרוֹן: מש"כ בְּדַף נ"ו ע"ב עַל פרש"י שֶׁבְּדַף י"ג ע"ב שֶׁהִרְגִּישׁ שָׁם שֶׁלֹּא מָכַר פָּשׁוּ אֶת הַבְּכוֹרָה לְיַעֲקֹב אֶלָּא שֶׁהוּא לֹא יִטּוֹל פִּי שְׁנַיִם, אֲבָל לֹא שֶׁיִּטּוֹל יַעֲקֹב פִּי שְׁנַיִם מָצָאתִי עַכְשָׁיו בְּשוּ"ת לְמָרָן הַגָּאוֹן בְּבֵית הַלֵּוִי ח"ש דְּרוּשׁ ג' שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה הָעִנְיָן וְהֵבִיא פרש"י דמס' סוֹטָה כָּאן וְכֵן הֵבִיא מִפִּרְקֵי דר"א פֶּרֶק ל"ח שְׁאֵיתָא שָׁם דְּאָמַר עָשׂוּ לְיַעֲקֹב נָחֳלַק כָּל מַה שֶּׁהִנִּיחַ אַבָּא לְשִׁנֵּי חֶלָקִים וַאֲנִי בּוֹרֵר שֶׁאֲנִי בְּכוֹר וַהֲרֵי כֵּינָן דְּעַרְעֵר וְאָמַר שֶׁהוּא בְּכוֹר א"כ אַמַּאי אָמַר שֶׁיְּחַלְּקוּ הַכֹּל לִשְׁנֵי חֲלָקִים שָׁווִים הֲרֵי צָרִיךְ שֶׁיִּטּוֹל הוּא יוֹתֵר לְפִי טַעֲנָתוֹ אֶלָּא הָעִנְיָן הוּא שֶׁהוֹדָה שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת בַּבְּכוֹרָה יוֹתֵר מֵיַּעֲקֹבוּלֹא יַעֲקֹב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ אֶלָּא שֶׁרָצָה לְבָרֵר חֵלֶק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא הַגָּדוֹל שֶׁנּוֹלַד רִאשׁוֹן יע"ש עוֹד מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר זֶרַע בִּירֶךְ לְבָאֵר דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ רַבָּה יעש"ה ופֶלֶא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַמַּהַרְשָׁ"א ז"ל כְּלָל מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל זֶה מבב"ת, וצ"ל דְּאִין ה"נ עפ"י הָאֱמֶת וּכְפִי שֶׁכָּתְבוּ הַמַּלְאָכִים הַשָּׁטָר קָנָה יַעֲקֹב הַבְּכוֹרָה פִּי שְׁנַיִם וְהָעֲבוֹדָה וְהַכֹּל מַה שֶּׁשַּׁיָּיךְ לָזֶה, אֶלָּא שג' טָעוּת רָצָה עָשׂוּ הוּא אָדוֹם לְהַטְעוֹת אֶת אָבִינוּ יַעֲקֹב וְהִנִּיחַ מָקוֹם לְעַרְעֵר עַל הַמְּכִירָה וּכְפִי מַה שֶּׁבֵּיאֵר שָׁם הֵיטֵב בְּבֵית הַלֵּוִי ויל"ע, [וְאַגַּב יֵשׁ לְעוֹרֵר עוֹד עָלָיו במש"כ שָׁם לְעִיל מִזֶּה לְבָאֵר דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן הָיוּ הַבָּמוֹת מֻוּתָּרוֹת דא"כ אֵין מַעֲלָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל שְׁאָרֵי מְדִינוֹת כֵּינָן דְּגַם שָׁם יְכוֹלִים לְהַקְרִיב וכו' יע"ש וְכִמְדֻמֶּה לִי שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁכָּתְבוּ דְּאַף בִּזְמַן שֶׁהַבָּמוֹת מֻוּתָּרוֹת מ"מ זֶה דַּוְקָא באר"י אֲבָל לֹא בַּחו"ל עַיֵּין בְּסֵדֶר טְהָרוֹת לְהָרַב דְּרַאדְזִין וּבְהַגָּהוֹת הַגְּאוֹנִים שָׁם והגאב"ד דִּלְמִבְערג שָׁם עיי"ש הֵיטֵב וְאֵין כָּעֵת לִפְנֵי]: עוֹד רָאִיתִי שָׁם בְּבֵית הַלֵּוִי תְּשׁוּבָה מ"ב שֶׁכָּתַב לְתָרֵץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם פ"א מהל' סוֹטָה שֶׁלֹּא הֶעְתִּיק סוֹף לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי דְּמְקַנֵּא לָהּ אפי' מִמַּאָה בנ"א הָוֵי סְתִירָה וְתָפַס לֵיהּ רַק דִּין רִאשׁוֹן דְּנָקֵט הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ מִשְּׁנֵי בנ"א כְּאֶחָד, וְהוּא מֻשָּׁם דְּאִם נִסְתְּרָה עִם שְׁלִשָּׁה בנ"א כְּאֶחָד, הֵיא וַדַּאי לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁיַּשְׁקֶנָּה

דִּלְאֵיזֶה עִנְיָן יַשְׁקֶנָּה דַּהֲרֵי גַּם אִם זִנְּתָה עִם אֶחָד מֵהֶם הֲרֵי לֹא יהי' הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ דְּנִמְצְאוּ הַשְּׁנַיִם הַנּוֹתָרִים הֵם עֵדִים עַל זְנוּתָהּ דְּהֵם כְּשֵׁרִים לְכָל עֵדוּת שֶׁבַּתּוֹרָה דַּהֲרֵי הֵם כְּשֵׁרִים לְכָל דָּבָר וְלֹא עָשׂוּ שִׂים אִיסּוּר בְּהַסְתִּירָה יע"ש את"ד, וּכְנִגְּסָ עַל גַּבֵּי עָנָק אָבוֹא לְהָעִיר ע"ד הק' דְּאִם מַיְירֵי שֶׁשָּׁהֲתָה כד"ט שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם, בְּנוֹגֵעַ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁהֵם יהי' עֵדִים שֶׁהֲרֵי הֵם בְּעַצְמָם בְּכָל הַסָּפֵק, וַאֲפִילּוּ אִם מַיְירֵי שֶׁשָּׁהֲתָה רַק כד"ט שֶׁל אֶחָד מֵהֶם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי כ"פ וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה ג"כ מִדְּבָרָיו בָּאוֹת ג', עכ"פ הִיא אֲסִירָה עֲלֵיהֶם כְּדִין אֶחָד לַבַּעַל וְאֶחָד לַבּוֹעֵל וְגַם הֵם בְּסָפֵק שֶׁמָּא אֶחָד מֵהָעֵדִים הוּא הַבּוֹעֵל, דְּהַתּוֹרָה עָשְׂתָה סָפֵק זֶה כְּנוֹגֵעַ אִיסּוּר עֲלֵיהֶם, וְנִכְלָלִים בִּכְלַל הַטֻּמְאָה וְהַשֶּׁרֶץ, וּכְשֵׁם שֶׁהַבּוֹעֵל בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן וּכְמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ כְּבָר הָאַחֲרוֹנִים עַל דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א, ה"נ הֵם חִינָּם נֶאֱמָנִים בֵּין לִזְכוּת וּבֵין לְחוֹבָה, וּבְכָלָּ יֵשׁ עוֹד לְהָעִיר עַל דְּבָרָיו שָׁבָאוֹת ב' וּבָאוֹת ג' וְעַיַּיִן במנ"ח מ' שְׂסָ"ה שֶׁכִּיְּוְונוּ שְׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד וְתָבִין הֵיטֵב דִּבְרֵי הַבֵּית הַלֵּוִי שֶׁקִּיצֵּר הַרְבֵּה בָּזֶה, וּבָאוֹת ד' שָׁם מְחַדֵּשׁ דְּקִינּוֹ לָא מַקֵּרֵי רַק בְּשֶׁחוֹשְׁדָהּ לִזְנוּת אֲבָל בְּאוֹמֵר לָהּ אַל תִּסְתְּרוּ מִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹנֵא לִפְלוֹנִי אוֹ מִשּׁוּם אִיסּוּר יָחִיד וְאֵינָהּ חוֹשְׁדָהּ שֶׁתִּזְנֶה כְּלָל רַק שֶׁמִּזְהִירָה עַל אִיסּוּר יִחוּד נִרְאֶה ד"א הֶוֵי קִינּוֹ כְּלָל עכ"ל וְעַיַּיִן הֵיטֵב בפ"ת אהע"ז סי' קע"ח וּבְמַחֲנֶה חַיִּים חֵלֶק ו' ואכמ"ל: מִנְחָה חֲרֵיבָה פֶּרֶק שִׁשִּׁי שָׁם בַּמִּשְׁנָה מִי שֶׁקִּינֵּא וכו' אֲפִילּוּ שָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ וכו' עַיַּיִן פֵּירוּשׁ רָשְׁ"י וּפֵירוּשׁ הַתּוֹסָ' וּבְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ וְשָׁם הֵבִיא עוֹד פֵּירוּשׁ הר"ח שפי' אפי' שָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ שְׁנִּטְמֵאת יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה כֵּינָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ קוֹל עַל טֻמְאָה וכו' וע"ש וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְפָרֵשׁ כְּלָל הַמִּשְׁנָה לְפֵירוּשׁ זֶה, וּבְמַה יָּנוּחוּ וְיִשְׁקֻנּוּטוּ כָּל הֵמִית הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מִקּוֹדֶם, גַּם א"י אִם לפ"ז הָיָה סְתִירָה כַּדִּין מִקּוֹדֶם אִי לֹא, וא"כ מ"ט דר"י דא"י הָא מַהַסְתִּירָה לְבַד כְּבָר אֲסוּרָה, וְרָאִיתִי לְהָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת שֶׁכָּתַב ג"כ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאָיָה מִצִּפְצוּף הָעוֹף שֶׁהִיא נִבְעֶלָה אֵינוֹ מֻוּתָּר לוֹ לְהַשְׁקוֹתָהּ וְלֹא לְהִשָּׁאֵר עִמָּהּ וכו' וּמִשְּׁמַע מִדְּבָרָיו שֶׁהַסְתִּירָה לֹא הָיְתָה כַּדִּין אֶלָּא שֶׁמִּצִּפְצוּף הָעוֹף שֶׁהִיא נִבְעֶלָה מֵאוֹתָהּ סְתִירָה אֲבָל הַסְתִּירָה לֹא הָיָה כִּי אִם עפ"י עַצְמוֹ וצ"ע, וּבְרֶשֶׁ"שׁ רָאִיתִי אַחַ"כ שֶׁהִרְגִּישׁ בִּדְבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אֶלָּא שֶׁכָּתַב שֶׁכַּוָּנָתוֹ הוּא כְּמוֹ פֵּירוּשׁ רָשְׁ"י, וְלֹא נִתְגַּלָּה לוֹ שִׁיטַת הר"ח שֶׁבַּתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ שֶׁמְּפָרֵשׁ לָהּ ג"כ בְּטֻמְאָה מַמָּשׁ, וּמָצָאתִי בְּהַגָּהוֹת בְּנֵי יְשָׁשכָר עַל מִשְׁנָיוֹת דְּפוּס לֶעמְבֶּערְג שֶׁמְּצַיַּיִן עַל הרע"ב דְּהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ לָהּ בְּטֻמְאָה וּפֵירוּשׁ לְפֵירוּשׁוֹ עַיַּיִן בְּשׁוּ"ת ת"ה סי' פ"ט עכ"ל, וְאֵינִי יָכוֹל לַעֲמוֹד עַל רְמִיָּתוֹ וְאֵיזֶה סֵפֶר שׁוּ"ת כִּינּוּן וְחִבֵּל, וּבְתִפְאֶרֶת כָּתַב ג"כ שֶׁשָּׁמַע עוֹף (פאפאגייא) שֶׁאוֹמֵר שְׁנִּסְתְּרָה וְדֶרֶךְ הָעוֹף הַהוּא לַחֲזוֹר וּלְדַבֵּר מַה שֶּׁשָּׁמַע מֵאָדָם מְדַבֵּר וְאַף זֶה וַדַּאי כָּךְ שָׁמַע גַּם הוּא מֵאָדָם וְלָרַמְבַּ"ם ר"ל שֶׁשָּׁמַע שְׁנִּטְמְאָה, גַּם הָרֶשֶׁ"שׁ כָּתַב שֶׁהָרַמְבַּ"ם כִּינּוּן לָעוֹף מִמִּין זֶה, וּכְבָר קִדְּמָם בְּזֶה בְּקוֹל הרמ"ז יע"ש, וּבְעִיּוּנִי בָּזֶה נִסְתַּפַּקְתִּי לר"י דְּבָעֵי בִּסְתִירָה שְׁנֵי עֵדִים, הַאֵיךְ הַדִּין אִם עֵדִים מִפִּי עֵדִים מְהַנֵּי, וְעוֹד אִם עֵד א' הֵעִיד שֶׁשָּׁמַע מִפִּי שְׁנַיִם הַאֵיךְ הַדִּין, ועי' שוּ"ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ מִבַּעַל מְגִנֵּי שְׁלֹמֹה אִם כה"ג מְהַנֵּי בְּעֵידֵי מִיתָה וְהֵבִיא רְאָיָה מֵעִדִּיוֹת, יְעַיַּיִן בְּשׁוּ"ת הב"ח וְעוֹד בָּזֶה ואכמ"ל בָּזֶה וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, שׁוּב רָאִיתִי בִּירוּשַׁלְמִי דר"י אָמַר כָּל הֶהֵן פִּירְקָא מִשֶּׁהַתָּרָה בָּהּ וכו' ורשב"ל אָמַר אפי' לֹא נִסְתְּרָה וכו' יעוש"ה וּבְמָקְרָשָׁם שָׁם וּבְפֵירוּשׁ הָרַדְבָּ"ז זַ"ל וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ שָׁם עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְרֶשֶׁ"י וּפֵירוּשׁ הר"ח אֶלָּא שֶׁאֵין הַפְּנַאי גּוֹרֵם לִי כָּעֵת וְחִיְּדוּשׁ עַל הק"ח שֶׁלֹּא הֵבִיא כָּאן יְרוּשַׁלְמִי זֶה וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ לְהַקְשׁוֹת עַל פִּי ר"ח בזה"ל וע"ק

דְּאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי בְּסוֹף פֵּרְקִין בָּעֵי ר' יוֹסֵי שָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ בַּאֲוִיר שֶׁאָמַר אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת ע"ז בָּא לְהָעִיד אִם לְהַשְׁקוֹתָהּ כְּבָר נִדְחֵית שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת אֶלָּא בָּא כְּדֵי לְהַפְסִידָהּ כְּתַוְבָּתָהּ הֲרֵי אֵין מַפְסִידִין מִמִּין ע"פ ע"א וא"כ מַאי קמב"ל לֵיהּ הָתָם בְּזֶה הָא מַתְנִי' מַיְירֵי בכה"ג ע"כ, לָשִׁין הַיְרוּשַׁלְמִי כְּפִי מַה שֶׁהָעְתִּיק א"א לְפָרְשׁוֹ וּלְיַשְׁבּוֹ כְּלָל, וְהָאֵיךְ סָתַר בְּזֶה פֵּירוּשׁ הר"ח ז"ל ? אֲבָל לְפָנֵינוּבַּיְרוּשַׁלְמִי הַגִּירְסָא הוּא כָּךְ ר"י בָּעֵי שָׁמַע מִן הָעוֹף הַפּוֹרֵחַ אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת אַתְּ אָמַר לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה וּבָא אַחֵר וְאָמַר אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת מַה בָּא לְהָעִיד וכו' יע"ש ולפ"ז אַדְּרַבָּה מְבוֹאָר כפי' הָרַמְבַּ"ם והר"ח דְּשָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ הֵיְינוּ שֶׁנִּטְמֵאת ומבע"ל אִם ע"א שֶׁבָּא אַחַ"כ מְהֵימַן לְהַפְסִידָהּ מָמוֹן לְחוּד וצע"ג דְּבְרֵי התוס"ש: שָׁם אָמַר עֵד אֶחָד אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה וכו' יֵשׁ לְדַיֵּיק קָצָת בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דִּנְקֵט בִּלְשׁוֹן עָבַר לֹא ,,הָיְתָה" שׁוֹתָה הומ"ל אֵינָהּ שׁוֹתָה וּכְמוֹ שֶׁאָמַר לְקַמָּן אֶלָּא שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה וכו', וְאוּלַי י"ל מִכָּאן אַסְמַכְתָּא לְמַה שֶׁחִידְּשׁוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל ו' ע"א ד"ה דְּגַם לְאַחַר שְׁתִיָּה ע"א נֶאֱמָן יע"ש וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים במשל"מ ומנ"ח מ"ע שְׁסָ"ה וְאַשְׁמְעִינַן אַגַּב אוֹרְחָא בִּלְשׁוֹן זֶה דְּבְאָמַר אֲנִי רְאִיתִיהָ שֶׁנִּטְמֵאת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה, פֵּירוּשׁ לֹא הָיְתָה צְרִיכָה לִשְׁתּוֹת וְהָיָה נֶאֱמָן וְנֶאֱמָן לְפָסְלָהּ, – עַיֵּין במנ"ח שָׁם שֶׁכָּתַב וז"פ דְּעַדְסוֹטָה אפי' עֵד מִפִּי עֵד נֶאֱמָן כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר אפי' מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ וכו' וְכָל עֵדוּת שֶׁהָאִשָּׁה כְּשֵׁרָה לָהּ עֵד מִפִּי עֵד כָּשֵׁר וכו' וז"פ, עַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי פ"ק הל' א' קָרוֹב מַהוּ שֶׁיִּשָּׁקֶה, מִי קָרוֹב מִבַּעְלָהּ עֵד מִפִּי עֵד מַהוּ שֶׁיִּשָּׁקֶה מַה בֵּינוֹ לְבֵין הַקָּרוֹב ? קָרוֹב אעפ"י שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר עַכְשָׁיו כָּשֵׁר הוּא לאח"ז עֵד מִפִּי עֵד אֵינוֹ כָּשֵׁר לֹא עַכְשָׁיו וּל לְאַחַר זְמַן יע"ש וְזֶה לְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר בְּעֵדֵי סְתִירָה וא"כ ה"ה בְּעֵדֵי טֻמְאָה לכ"ע וצ"ע דְּלֹא הֵבִיא הַיְרוּשַׁלְמִי אֶת הַבָּרַיְיתָא דִּבְכוֹרוֹת (דַּף ל"ו ויל"ע), וְכֵן בִּירוּשַׁלְמִי הָכָא הל"א אָמַר מָה אֲנַן קַיָּמִין אֵין בָּהֶן דִּשְׁמַע וְלָא יְדַע מִן מַאן שָׁמַע כְּעוֹף הַפּוֹרֵחַ הוּא, וְאֵין בָּהֶן דְּשָׁמַע וְיֵדַע מְמָאן שָׁמַע כְּעֵד מִפִּי עֵד הוּא אֶלָּא כֵּן אֲנַן קַיָּמִין פְּלוֹנִי מִפְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מִפְּלוֹנִי מְילָה דְּלִית בָּהּ תּוּמְלְיוּסִים עכ"ל וְעַיֵּין בְּמָפָרְשָׁם שָׁם בק"ע ופ"מ והו"ל להמנ"ח לְהָבִיא זֶה: בְּתוֹרַת הַקְּנָאוֹת הֵבִיא מש"כ הק"א עַל הָרַמְבַּ"ם פִּ"א מִסּוֹטָה דַּאֲפִילּוּ עַד טֻמְאָה זֶה אֶחָד מֵעֵדֵי סְתִירָה דקמ"ל דְּלָא נֵימָא דְּלָא יְחַשֵּׁב לְעֵד סְתִירָה אֶלָּא לְעֵד טֻמְאָה וְלֵיכָּא שְׁנַיִם בִּסְתִירָה אֶלָּא א' בִּסְתִירָה וא' בְּטֻמְאָה וְלֵיכָּא עֵדוּת כְּלָל קמ"ל דְּמִצָּרְפִי תַּרְוַיְיהוּ לִסְתִירָה וְהָאֶחָד נֶאֱמָן עַל הַטֻּמְאָה עכ"ל וְהֵעִיר ע"ז דבע"א לִסְתִירָה וְטֻמְאָה למש"כ הַשָּׁ"ךְ פי' צ"ב סק"ט דְּאֵין הָעֵד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי פְּעֻלּוֹת לְחַיֵּיב שְׁבוּעָה לְהַחֲשׁוּד וְלִפְטוֹר לְשֶׁכְּנֶגְדּוֹ מִשּׁוּם עֵד הַמְסַיֵּעַ ע"ש וה"נ הֲרֵי הָא דִּסְתִירָה וְטֻמְאָה שְׁתֵּי פְּעֻלּוֹת מע"א בְּדָבָר אֶחָד הוּא וכו' יע"ש, ובמחכ"ת ל"ד כְּלָל לְדִין שָׁ"ךְ הַנ"ל דְּהָתָם בָּא מִתְּחִילָּה לְחַיֵּיב אֶת הַתּוֹבֵעַ וְהוּא בָּאֱמֶת חִיְּיבוּ שְׁבוּעָה, אֶלָּא שֶׁשָּׁם הַדִּין לְפָנֵינוּ דא"י לְשֶׁבַע מִשּׁוּם שֶׁהוּא חָשׁוּד וְתַקָּנְתָּא הוּא דִּכְשֶׁנִּגְדּוּ צָרִיךְ לְשָׁבַע וְכֵיוָן שֶׁכְּבָר כָּלְתָה פְּעֻלָּתוֹ א"א לוֹ עוֹד לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּה שְׁנִיָּה וְלִפְטוֹר עַכְשָׁיו אֶת מִי שֶׁמְּסַיֵּעַ לוֹ, וּבְפָרָט שֶׁלְּכַמָּה רַאשׁוֹנִים אֵין הָעֵד הַמְסַיֵּעַ פּוֹטֵר כְּלָל כַּיָּדוּעַ אֶלָּא דְּאַף לְדַעָה זוֹ מ"מ בכה"ג שֶׁכְּבָר עָשָׂה שֶׁלּוֹ וְהוֹצִיא כֹּחַ עֵדוּתוֹ עַל הַמַּכְחִישׁ אֶלָּא שֶׁהוּא חָשׁוּד וא"י לִשָּׁבַע מַחֲמַת שֶׁאֵין אֲנִי מַנִּיחִים לוֹ לִשָּׁבַע וְהֵי עַכְשָׁיו כִּפְעֻלָּה חֲדָשָׁה, שׁוּב אֵין לוֹ כֹּחַ בְּעֵדוּת ע"א לַעֲשׂוֹת פְּעִילָה שְׁנִיָּה, אֲבָל הָכָא הוּא רַק מוֹסִיף ע"י הָעֵדוּתוֹ הָאַחַת וְהָרִאשׁוֹנָה שֶׁבִּשְׁעַת הַסְּתִירָה נִטְמְאָה ג"כ וְאֵין זֹאת פְּעֻלָּה שְׁנִיָּה הַמִּתְיַחֶסֶת מֵעֵדוּתוֹ אֶלָּא עֵדוּת אַחַת הִיא וְשַׁפִּיר מְהֵימַן ודו"ק וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק אֶלָּא שֶׁקִּצַּרְתִּי: שָׁם

ע"ב ד"ה בָּהּ וְלֹא בְּקִינּוּי, עַיֵּין בתוה"ק שֶׁהֵבִיא שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה בְּהָא דְּמְהַנֵּי ב' כִּתֵּי עֵדִים א' לְקִינּוּי וא' לִסְתִירָה דְּיֵחָשֵׁב חֲלִי דָּבָר כֵּיוָן דְּזֶה בְּלֹא זֶה ל"מ וּמַהֲרי"ף מַשְׁמַע, דְּגַם בְּרָאוֹ כָּל מַה שֶּׁהָיוּ יְכוֹלִין לִרְאוֹת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה ח"ד מִקְּרֵי אִם לֹא מְהַנֵּי עֵדוּתָם לְאִיזִי דָּבָר וכו' וּמְתָרֵץ לָהּ עפ"י דִּבְרֵי הבא"י יע"ש, כְּבָר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל בכמ"ק וְהֵבֵאתִי בָּזֶה דִּבְרֵי הַגָּאוֹן שוּ"ת מהרא"ל צִינְץ וּבְסִפְרֵי או"ת בְּדִינֵי קִדּוּשִׁין הֵבֵאתִי כֵּן בְּשֵׁם הָרַב אוֹר שָׂמֵחַ עיי"ש, וְעַיֵּין בְּשַׁעַר הַמִּשְׁפָּט סי' צ"ב סק"א ודו"ק: שָׁם טַעְמָא דְּקָא מַכְחִישׁ לֵיהּ הָא לָא קָא מַכְחִישׁ לֵיהּ ע"א מְהֵימַן מנה"מ וכו', פרש"י זַ"ל ה"ה דהלל"מ אַרִישָׁא דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא אֶחָד אוֹמֵר אֲנִי רְאִיתִיהָ שְׁנִּטְמֵאת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה אַלְמָא מְהֵימַן וכו' כִּי מַכְחִישׁ יע"ש, וְלוּלֵי דְּמִסְתְּפֵינָא יֵשׁ מָקוֹם לְהַרְהֵר וּלְצַפְצֵף, דִּלְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ גְּדוֹלֵי הָאַחֲרוֹנִים דְּהָא שע"א נֶאֱמָן בְּסוֹטָה לוֹמַר אֲנִי רְאִיתִיהָ שְׁנִּטְמֵאת, הוּא דּוֹקָא רַק שֶׁמּוֹעִיל בְּעֵדוּתוֹ שֶׁאֵינָהּ שׁוֹתָה שׁוּב וּמְעַכֵּב הַשְׁתִּיָּה וּמִמֵּילָא שֶׁהִיא אֲסוּרָה וּבִיאַרְתִּי בָּזֶה דְּיֵשׁ לְהַסְבִּיר דְּהָא דְּנֶאֱמָן ע"א לו' הוּא לֹא דְּהָוֵי בֵּירוּר בְּעֶצֶם הָעִנְבְדָּא שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים לוֹמַר שֶׁבֶּאֱמֶת זִינְּתָה, אֶלָּא דגזה"כ כָּךְ הִיא שֶׁבְּכָאן ע"א נֶאֱמָן מִשּׁוּם דְּמְסַיַּע לֵיהּ הָרְגָלִים לַדָּבָר לְכָךְ הָוֵי מִילְּתָא בְּטַעֲמָא בְּצֵירוּף הגזה"כ דִּלְכָל הַפָּחוֹת מְעַכֵּב הַשְׁתִּיָּה, אֲבָל בֵּירוּר גָּמוּר עֲדַיִן אֵין לָנוּ, וּבֶאֱמֶת מָצִינוּ חִידּוּשׁ גָּדוֹל בַּיְרוּשַׁלְמִי כָּאן וַאֲשְׁכְּחִינַן תַּנָּיָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר שְׁנֵי עֵדִים עיי"ש בַּמְּפָרְשִׁים דְּבָעֵינַן שְׁנֵי עֵדִים לְטֻמְאָה, וְזֶה נפ"מ רַבָּתִי לְכַמָּה עִנְיָנִים וּדְבָרִים שֶׁאֵין כָּאן הַמָּקוֹם לְפוֹרְטָם, וְאַף דְּתָנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵל מִפְּנֵי מָה הֶאֱמִינָה תּוֹרָה ע"א בְּסוֹטָה וכו', עַיֵּין בְּדַף ג' ע"א, וְהַתּוֹסָ' בִּשְׁבוּעוֹת דַּף ה' ע"א ד"ה דְּתָנָא דְּבֵי וכו', מַקְשׁוּ מר"י אַדְּתַנָּא דבר"י יע"ש מ"מ עכצ"ל דְּתָרֵי תַּנָּאֵי אַלְיְבָּא דר"י, ואכמ"ל בָּזֶה, וְכֵן מָצִינוּ שָׁם בַּיְרוּשַׁלְמִי הַמַּחֲלוֹקֶת דְּרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר כְּשֵׁם שע"א נֶאֱמָן לְטַמְאוֹתָהּ כָּךְ ע"א נֶאֱמָן לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ וְאָמַר לוֹ ר"מ הֵיכָן מָצִינוּ ע"א בַּמָּמוֹן כְּלוּם וכו' יע"ש וְהוּא מְשׁוּם דר"ט ס"ל דע"א בְּסוֹטָה אֵינוֹ מְצַד בֵּירוּר גָּמוּר אֶלָּא מגזה"כ וא"כ י"ל דְּלְהָא הֶאֱמִינוּ וּלְהָא לֹא הֶאֱמִינוּ וּכְשֵׁם שֶׁמָּצִינוּ בְּחָמֵשׁ נָשִׁים הַשּׁוֹנְאוֹת, אֲבָל ר"ע ס"ל עפ"י הַהֲלָכָה דע"א נֶאֱמָן בְּנֶאֱמָנוּת גְּמוּרָה וּמַחֲזִיקִים זֶה אֶצְלֵנוּ לְבֵירוּר גָּמוּר וְלָכֵן נֶאֱמָן גַּם לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָּתָהּ וּכְמוֹ שֶׁהֵשִׁיב לִי לר"ט דְּהֵיכָן מָצִינוּ ע"א בְּאֵשֶׁת אִישׁ כְּלוּם אֶלָּא כְּשֵׁם שע"א נֶאֱמָן לְטַמְאוֹתָהּ פֵּירוּשׁ בְּנֶאֱמָנוּת גְּמוּרָה וּשְׁלֵמָה כָּךְ ע"א נֶאֱמָן לְהַפְסִידָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ, כֵּיוָן שֶׁהוּא בֵּירוּר גָּמוּר בְּנוֹגֵעַ גַּם בְּמָמוֹן מְהַנֵּי ודו"ק כִּי קְצַרְתִּי, וּבָזֶה יֵשׁ לִתְלוֹת נָמֵי בְּמַה שֶּׁחָקְרוּ אִי ע"א נַאֲמִין לוֹמַר שֶׁלֹּא נִטְמֵאת וּלְטַהֲרָהּ, בְּסִפֵּק סוֹטָה, עַיֵּין ש"ש ש"ו פכ"ז וְעַיֵּין בְּסֵפֶר אָמְרֵי בִינָה ח"ב דִּינֵי עֵדוּת סי' כ"ד שֶׁהֵבִיא דבס' אֵלִיָּה' רַבָּה וְזוֹטָא מִבַּעַל מִכְתָּב מֵאֵלִיָּה' הִנִּיחַ דִּין זֶה בְּסִפֵּק וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א בש"ם כְּתֻבּוֹת סֵוּגְיָא דפ"פ שכ' דְּסִפֵּק טֻמְאָה ברה"י דְּטָמֵא מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא מַאן דְּאָמַר לֹא נִטְמָא מְבֹוָאָר דְּאִם אֶחָד אָמַר דְּלָא נִטְמָא דְּמְהֵימַן רַק בְּסוֹטָה הוֹאִיל דרגל"ד א"נ הוֹאִיל דְּאִיתַּרְעָא הַחֲזָקָה וּמַשְׁמַע דְּעַד דְּעָלְמָא נֶאֱמָן עיי"ש ובנוב"ת חאה"ע סי' ט"ז כ' בְּפִשְׁיטוּת דְּבְסוֹטָה הוֹאִיל דְּיֵשׁ רגל"ד אֵין ע"א נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁלֹּא נִטְמְאָה, וּבַיְרוּשַׁלְמִי כָּאן שֶׁהוּבָא קְצָת בַּתּוֹסָ' לְקַמָּן דְּהֵיכִי דְּמְעִידִין עַל הַסְּתִירָה וְאֵינָם מְעִידִין אִם נִטְמְאָה וְאֶחָד אוֹמֵר דְּלָא נִטְמְאָה בְּבֵירוּר תִּתְקַיֵּים הָעֵדוּת בִּשְׁאָר יע"ש מַשְׁמַע דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה וְשָׁתְתָה' מֻוּתֶּרֶת, וְעַיֵּין שַׁ"ד יור"ד פי' קכ"ז וְהוּא מִשּׁוּם דְּהָא דע"א נֶאֱמָן הוּא רַק לַחֲצָאין שֶׁמְּעַכֵּב שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה אֲבָל לֹא מְבֹוָרָר עֲדַיִן עֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה וא"כ לֹא הֶאֱמִינַתּוּ הוֹרָה רַק בְּאָמַר שְׁנִּטְמֵאת, אֲבָל לֹא

בְּאוֹמֵר שֶׁטְּהוֹרָה הִיא, וא"כ י"ל דְּמַרִישָׁא דע"א אוֹמֵר שֶׁנִּטְמֵאת לָא הָוֵי מָצֵי לְהַקְשׁוֹת כֵּיוָן דְּמִדְּאוֹרָיְתָא ע"א מְהֵימַן אִידַּךְ הֵיכִי מָצֵי מַכְחִישׁ לֵיהּ, וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי לְעֵיל ודו"ק אֲבָל הָכָא קָא פָּרִיךְ טַעְמָא דְּקָא מַכְחִישׁ לֵיהּ הָא לָא קָמַכְחִישׁ לֵיהּ ע"א מְהֵימַן פֵּירוּשׁ הָא לָא קָמַכְחִישׁ לֵיהּ לְהַאי דְּאָמַר לֹא נִטְמֵאת, הָוֵי לֵיהּ ע"א מְהֵימַן לוֹמַר ג"כ לֹא נִטְמֵאתָ וא"כ רְאָיָה דע"א מְהֵימַן נֶאֱמָנוּת שְׁלֹמֹה וְכַנַּ"ל וא"כ אִידָּךְ הֵיכִי מָצֵי מַכְחִישׁ לֵיהּ גַּם לְהָרַאשׁוֹן ודו"ק כִּי קִצַּרְתִּי, וְיֵשׁ לְהָבִיא קְצָת רְאָיָה לְדִבְרֵי שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל, מֵהָא דְּכָאן בִּירוּשַׁלְמִי בְּמִשְׁנָה זוֹ דְּעַד אוֹמֵר נִטְמֵאת מְסַדֵּר הַיְרוּשַׁלְמִי מַחֲלוֹקֶת רַב אַדָּא בַּר אַחָוָה שֶׁאוֹמֵר ע"א נֶאֱמָן לְטַמְאָתָהּ אֵין ע"א נֶאֱמָן לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָתָהּ, אָמַר ר"ח מַה טַּעַם אָמְרוּ ע"א נֶאֱמָן לְטַמְאוֹתָהּ מִפְּנֵי שֶׁרַגְלַיִם לַדָּבָר וּפֵירֵשׁ הק"ע דְּרַב חִסְדָּא פְּלִיג עַל ר"א וְאַף לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָתָהּ יְהֵא נֶאֱמָן וְרַב אַדָּא סוֹבֵר אֵין מוֹצִיאִין מָמוֹן בְּרַגְלַיִם לַדָּבָר, וְעַיֵּין בְּפֵירוּשׁ הפ"מ שָׁם, ועכ"פ קָשֶׁה מַאי שַׁיָּיכוּת זֶה לְסַדֵּר בְּכָאן לְעֵיל עַל מַחֲלוֹקֶת דר"ט ור"ע הָוֵי לֵיהּ לְסַדְּרוֹ, וַאֲבָל לפמש"כ אָתֵי שַׁפִּיר, דְּזֶה גּוּפָא אִי נֶאֱמָן דַּוְקָא לְטַמְאוֹתָהּ, אֲבָל לֹא לְטַהֲרָהּ וְאִי מָצֵי מַכְחִישׁ לֵיהּ, תַּלְיָא בָּזֶה הַמַּחֲלוֹקֶת אִי ע"א נֶאֱמָן לְהַפְסִידָהּ כְּתֻבָתָהּ וּכְמוֹ שֶׁהִסְבַּרְתִּי לְעֵיל, וּלְכָךְ מְסַיֵּים בָּהּ נָמֵי בִּירוּשַׁלְמִי דְּשִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא בְּשֵׁם ר"י אָמַר כָּאן לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה ובע"א הָיוּ עוֹרְפִין וּמִפְּנֵי שֶׁבְּסוֹטָה הָוֵי רַגְלַיִם לַדָּבָר וּלְכָךְ נֶאֱמָן זֶה שֶׁאָמַר נִטְמֵאת אֲבָל לֹא דְּהָוֵי בֵּירוּר גְּמוּר: עוֹד שָׁם בְּסֵוֹנְיָא דע"א אוֹמֵר נִטְמֵאת: כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פ"א דִּין י"ד הָאִשָּׁה שֶׁקִּנָּא לָהּ בַּעְלָהּ וְנִסְתְּרָה אַחַר הַקִּנּוּי עִמִּי בְּעֵדִים וַהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת וּבָא ע"א וְהֵעִיד עָלֶיהָ שֶׁנִּבְעֲלָה בְּפָנָיו עִם זֶה שֶׁקִּנֵּא לָהּ עִמּוֹ הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה עַל בַּעְלָהּ לְעוֹלָם וכו' עכ"ל הָרַמְבַּ"ם, כְּשֶׁנִּדְיַיק הֵיטֵב בַּלָּשׁוֹן הַזָּהָב שֶׁל רַבֵּינוּ ז"ל נִרְאֶה כְּמִיֻּתָּר מַה שכת' ,,וַהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת" וְכֵן מַה שֶּׁכָּתַב אַח"כ ,,וְהֵעִיד עָלֶיהָ שֶׁנִּבְעֲלָה בְּפָנָיו" דהו"ל לְמֵימַר וּבָא ע"א וְהֵעִיד שֶׁנִּטְמְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְקַמָּן בַּהֲלָכָה ט"ז וְכֵן הָרִבּוּי פְּעָמִים, וְאֶפְשָׁר לְיַישֵׁב קְצָת דְּמַה שֶּׁאַחַר הָרַמְבַּ"ם וַהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת', בָּא לְאַפּוּקֵי דְּאִם בָּא אַחַר הַשְּׁתִיָּה דְּאִינִי נֶאֱמָן כְּמוֹ שפס' לְקַמָּן פ"ג דִּין כ"ג דְּדַוְקָא שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִי' שְׁתִיָּה אֲבָל ע"א שֶׁהֵעִיד שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה אֵינָהּ אֲסוּרָה וכו' עיי"ש וְעַיֵּין שָׁה בחל"מ מַה שֶּׁהֵעִיר בָּזֶה וּבְדַעַת הַתּוֹס' סוֹטָה דַּף ו' בָּזֶה, וּמַה שֶּׁכָּתַב שָׁם המל"מ בְּסוֹף דְּבָרָיו וְדַע דְּאַלִּיבָּא דְּרַבֵּינוּ דְּאִית לֵיהּ דע"א לְאַחַר שְׁתִיָּה לָא מְהֵנֵי אֲבָל קוֹדֶם שְׁתִיָּה נִרְאֶה בְּפִשִׁיטָא דְּמְהֵנֵי אפי' לְאַחַר שֶׁהִקְדִּישׁ אֶת הַמִּנְחָה וכו' יעוש"ה, וְהָיָה לוֹ לְהָבִיא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל שכ' ,,וַהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת" דְּמַשְׁמַע דְּמִירוֹ לְאַחַר שֶׁהִקְדִּישׁ, וְאַף שי"ל בַּהֲבָנַת הַלָּשׁוֹן וְלוֹמַר דְּלִישָׁנָא הָכִי הוּא אֲבָל מ"מ י"ל דְּזֶה כַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם דַּאֲפִילּוּ לְאַחַר שֶׁהִקְדִּישׁ הַמִּנְחָה וְעוֹמֶדֶת מוּכָן לִשְׁתּוֹת ג"כ נֶאֱמָן, ומש"כ וְהֵעִיד ,,שֶׁנִּבְעֲלָה לְפָנָיו" רוֹצֶה אֲנִי לְהִסְתַּעֵו מִזֶּה למש"כ בְּחִידּוּשַׁי בפ"ק דְּאַף דְּבִשְׁנֵי עֵדִים לָא בָּעִינַן רַק שֶׁיָּעִידוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּאָפִים, מ"מ בע"א בָּעִינַן שֶׁיָּעִיד עֵדוּת מְעַלְיָא וְלֹא שֶׁנִּסְמוֹךְ עוֹד הִצְטָרְפוּת הַחֲזָקָה, דְּהַיְינוּ שֶׁנִּבְעֲלָה בְּפָנָיו מַמָּשׁ, וְעַיֵּין מש"כ שָׁם בְּשֵׁם הַתַּנָּא תּוֹסֶפְאָה עַל הַתּוֹסֶפְתָּא וְזֶה כַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב וְהֵעִיר עָלֶיהָ ,,שֶׁנִּבְעֲלָה בְּפָנָיו" פֵּירוּשׁ שֶׁרָאָה כְּמִכְחוֹל וכו' לְאַפּוּקֵי שֶׁרָאָה כְּדֶרֶךְ הַמְּאָפִים וכו' וּבְכָאן הַקְּדָמָה כּוֹלְלוֹת לְכָל מָקוֹם שֶׁיִּזְכִּיר בע"א שֶׁהֵעִיד שֶׁנִּטְמְאָה, הַיְינוּ שֶׁנִּטְמְאָה מַמָּשׁ שֶׁנִּבְעֲלָה לְפָנָיו וּבָזֶה י"ל מַה שֶּׁמְּסַיֵּים הָרַמְבַּ"ם שָׁם וַאֲפִלּוּ הָיָה עֵד טֻמְאָה זֶה אֶחָד מֵעֵידֵי הַסְּתִירָה וכו', עיי"ש וְהִרְגִּישׁ כְּבָר בָּזֶה מָרָן הכ"מ שָׁם דא"י מַה מְּלַמְּדָנוּ רַבֵּינוּ בָּזֶה דְּמֵהֵיכִי תִּיסַּק אַדַּעְתִּין שֶׁיִּגָּרַע מִפְּנֵי שֶׁהוּא אֶחָד

מֵעִידֵי סְתִירָה עכ"ל, ולפמש"כ י"ל בְּדוֹחֵק דה"ק לְרִבּוּתָא דַּאֲפִילּוּ הָיָה אֶחָד מֵעִידֵי הַסְּתִירָה והו"א דְּסַגִּי בְּאוֹמֵר שֶׁרָאָה כְּדֶרֶךְ הַמְנָאֲפִים, כֵּיוָן דְּעַל עֶצֶם הַיִּחוּד יֵשׁ לוֹ עוֹד עֵדִים הַמְסִיעִים, קמ"ל דְּבָעֵינַן שֶׁיֹּאמַר דַּיְקָא שֶׁרָאָה כְּמִכְחוֹל וכו' וְשֶׁנִּבְעֲלָה בְּפָנָיו אֲבָל בלא"ה ח"נ וְזֶהוּ דִּין חָדָשׁ וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר, וְעַיֵּין מש"כ הַבַּ"ח והב"ש סי' קע"ח ס"ק י"ב בְּכַוָּנַת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁאָמַר אֲפִילּוּ אִם עַד הַטֻּוְמָאָה הוּא וכו' עיי"ש, וְהִנֵּה המ"ל כָּתַב בִּסְבָרַת הָרַמְבַּ"ם דְּאַחַר שְׁתִיָּה לָא מְהַנֵּי ע"א דְּדַוְקָא קוֹדֶם שְׁתִיָּה גזה"כ הוּא שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה כָּל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ע"א לְטֻמְאָה וְכֵיוָן דְּלֵיכָּא שְׁתִיָּה לְהַתִּירָהּ נִשְׁאֲרָה בְּאִיסּוּרָא יעש"ה, וְנִרְאֶה מִזֶּה דְּאֵין הַאֲמָנַת הע"א פּוֹעֵל אֶלָּא שֶׁלֹּא תִּשְׁתֶּה וּמְעַכֵּב הַבֵּירוּר, אֲבָל לֹא בְּעִיקַּר הַדָּבָר וּבַאֲמִתָּתוֹ שֶׁנִּטְמְאָה וּמַפְסִידָה כְּתֻבָּתָהּ וְכַדּוֹמֶה וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א אַיֵּ"ה וְעַיֵּין בעמ"א, (עַיֵּין לְעֵיל) אֲבָל כָּעֵת קָשֶׁה לִי הַדָּבָר מֵהָא דִּשְׁבוּעוֹת ל"ב ע"א הַכֹּל מוֹדִים וכו' דְּרַחֲמָנָא הֵימְנֵיהּ וכו' וְיֵשׁ לְיַיְשֵׁב זֶה עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם וְלֹא גָּרַע בע"א בְּמָקוֹם שאיל"מ עיי"ש ע"ב וְקִצַּרְתִּי, וְכֵן יֵשׁ לְהָעִיר מֵהָא דְּפָסַק הָרַמְבַּ"ם בפכ"א מהל' עֵדוּת הל' ה' דְּבָא ע"א וְהֵעִיד שֶׁנָּזְנָתָה אַחַר קו"ס וְנִמְצָא אוֹתוֹ הָעֵד זוֹמֵם מְשַׁלֵּם כְּתֻבָּ' וי"ל בָּזֶה עפ"י דִּבְרֵי הקצה"ח סי' ל"ח ובמנ"ח ואכמ"ל: וְעוֹד י"ל בְּפַשְׁטוּת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב וַאֲפִילּוּ הָיָה עֵד טֻמְאָה זֶה אֶחָד מֵעִידֵי הַסְּתִירָה, דִּלְפִי סִידּוּר הַלָּשׁוֹן שֶׁכָּתַב מִקּוֹדֶם דְּהָאִשָּׁה נִסְתְּרָה אַחַר הַקִּינּוּי בְּעֵדִים וַהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת, וַהֲרֵי הָא שֶׁעוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת ע"כ מִשּׁוּם עֵדֵי הַסְּתִירָה, וא"כ הֲרֵי הָעֵד לֹא הִגִּיד כְּלוּם בְּעֵת הַגָּדַת הָעֵדוּת שֶׁל הַסְּתִירָה, וְהָיְתָה עוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת, וְאַחַ"כ בָּא הָעֵד אֶחָד מֵעֵדֵי הַסְּתִירָה וְהֵעִיד שֶׁנִּבְעֲלָה בְּפָנָיו, וא"כ אֵיכָא כָּאן קֶצֶת רֵיעוּתָא, דְּאִם הָאֱמֶת כִּדְבָרָיו הו"ל לְהַגִּיד תֵּיכֶף, וְדַוְקָא לָזֶה מָצִינוּ בְּגִיטִּין (נ"ד ע"ב) רָבָא אָמַר כְּגוֹן דְּאַשְׁכְּחֵי' וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידֵּי וּלְבָתַר הָכִי אַשְׁכְּחֵי' וַאֲמַר לֵיהּ עיי"ש וּבְהָרֹא"ש שָׁם וּבְתוֹסָ' קִדּוּשִׁין ס"ה ע"ב ואכמ"ל בָּזֶה, וא"כ שַׁפִּיר הֲוָה מֵיסַק אַדַּעְתִּין שֶׁיִּגְרַע מַה שֶּׁהוּא אֶחָד מֵעֵדֵי סְתִירָה, וקמ"ל דְּהוּא נָאֱמָן דְּרַחֲמָנָא הֵימְנֵי' מ"מ ול"ד לְגִטִּין שָׁם כַּמּוּבָן, אֶלָּא שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לְעַיֵּין וְלִמְצוֹא מָקוֹר לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אֵלּוּ שֶׁבְּנוֹדַּאי הָיָה לוֹ רְאָיָה נְכוֹנָה לָזֶה, דְּאִי מִסְּבָרָתוֹ הֲוָה אָמַר שֶׁיִּרְאֶה לי' כַּיָּדוּעַ דַּרְכּוֹ בַּקּוֹדֶשׁ, וְעִם כָּל הַכַּוָּנוֹת שבד"ק שֶׁל הָרַמְבַּ"ם יֵשׁ מָקוֹם לְיַיְשֵׁב קֻשְׁיַּית הַתּוֹסָ' שֶׁבְּדַף ג' ע"ב ד"ה ת"ל שֶׁהִקְשׁוּ בְּתָמִיהַ כֵּיוָן דְּהוּא קִינֵּא לָהּ וְנִסְתְּרָה וְהִשְׁתָּא אֲתָא ע"א דְּטֻמְאָ' מִסְתָּמָה בַּעַל שְׁתִיק וְלָא מְכַחֵשׁ א"כ מַאי צָרִיךְ קְרָא דע"א נָאֱמָן אֲפִילּוּ בְּטֻמְאָה בְּעָלְמָא בְּלֹא קו"ס בכה"ג הֲוָה מְהֵימַן וכו' יע"ש, די"ל דבכה"ג שֶׁנֶּאֶמְרוּ לְעֵיל דְּאִיכָּא רֵיעוּתָא עַל הָעֲדָאַת הע"א אֵינִי נָאֱמָן אֲבָל כָּאן בע"א דְּטֻמְאָה נָאֱמָן בְּכָל נוּנָא הַנָּ"ל, וְאוּלַי שֶׁזֶּה שֶׁקִּשׁוֹתִי' לְהָרַמְבַּ"ם הַנָּ"ל קֻשְׁיַּית הַתּוֹסָ' דִּבְשׁוֹתֵק גַּם בְּטֻמְאָה בְּעָלְמָא נָאֱמָן ע"א, וּלְכָךְ קָאָמַר רְבוּתָא אֲפִילּוּ אִם הָיָה מֵעֵדֵי סְתִירָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיעוּתָא שֶׁכָּתְבוּ הַבַּ"ח והב"ש אוֹ כמש"כ לְעֵיל וְאַפַּ"ה גַּלִּי קְרָא שֶׁנֶּאֱמָן: וּבְעִנְיָן אִי בָּעֵינַן שֶׁהָעֵד שֶׁאוֹמֵר שֶׁנִּטְמְאָה יֹאמַר שֶׁנִּטְמְאָה עִם אוֹתוֹ שֶׁנִּסְתְּרָה אוֹ אֲפִילּוּ שֶׁנִּטְמְאָה שֶׁלֹּא בְּאוֹתָהּ שֶׁנִּסְתְּרָה עַיֵּין משל"מ בַּפֵּ"א דִּין י"ד וכ"כ בָּזֶה כ"פ עַיֵּין בַּפֵּ"א וְעוֹד והמשל"מ שָׁם הֵבִיא שוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א דְּאִם הוֹדָה הֶחָשׁוּד דְּאָמְרִינַן פָּלְגִינַן דִּיבּוּרָא וְאֵין אָנוּ דָּנִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הֵעִיד שֶׁהוּא עַצְמוֹ בָּא אֵלֵיהָ אֶלָּא כְּאִלּוּ הֵעִיד שֶׁזִּנְּתָה ע"כ וּמַתְמִיהַ שָׁם מְאֹד דְּאַף שֶׁמְּאַמְּנִים אוֹתוֹ שֶׁזִּנְּתָה וּפָלְגִינַן דִּיבּוּרֵיהּ מ"מ מנ"ל לוֹמַר שֶׁהַטֻּמְאָה הָיְתָה עִם אוֹתוֹ שֶׁקִּנֵּא לָהּ וַהֲרֵי זֶה כְּאִלּוּ הֵעִיד ע"א שֶׁנִּטְמְאַת וא"י מִי הוּא הַבּוֹעֵל דְּאֵין בְּעֵדוּתוֹ מַמָּשׁ מִשּׁוּם דְּלָא קָא מַסְהִיד עַל מִי שֶׁקִּנֵּא לָהּ וכו' יעו"ש

וְכֵן הִקְשָׁה בח"ל, וְעַיֵּין במנ"ח מַה שֶּׁתֵּירֵץ בָּזֶה בַּמִּצְוָה שְׁסָ"ה, וַאֲנַסָּה גַּם אֲנִי לֵאמֹר בָּהּ רַק לְהִתְלַמֵּד בָּהּ לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּאַהֲבָתָהּ שֶׁל תּוֹרָה דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר בְּזֶה דְּאִם יִסְבּוֹר הָרַשְׁבָּ"א כְּהַתּוֹסָ' דע"א מְעַכֵּב שְׁתִּית הַמַּיִם מִלְּבַדּוֹק אָזַי יֵשׁ לוֹמַר דְּכֵינָן דְּאִיכָּא עֲדוּת דְּפָלְגִינַן דִּיבּוּרָא לְפָנֵינוּ ב"ד שֶׁל מַטָּה וְיֵשׁ לָנוּ עַל מַה לִּסְמוֹךְ בְּעִיקַּר הַטֻּמְאָה וְהַזָּנוּת, אָז מְצָרְפִינַן מַה שֶּׁכְּלַפֵּי שְׁמַיָּא גַּלְיָא דְּהוּא בְּעַצְמוֹ שֶׁקִּינּוֹ לָהּ מִמֶּנּוּ הוּא הַבּוֹעֵל וּמְעַכֵּב עכ"פ שְׁתִּית הַמַּיִם מִלְּבַדּוֹק וּלְכָךְ שׁוּב אֵינִי שׁוֹתֶה דַּהֲרֵי יֵשׁ לָנוּ בְּמַה לְסַפֵּק שֶׁיֵּשׁ כָּאן ע"א כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא שֶׁהַסְּגוֹלָה הַשְׁמִימִית אֵינָהּ מוֹעֶלֶת שׁוּב, וּבָזֶה נִיחָא מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הָאַחֲרוֹנִים בלא"ה עַל הָרַשְׁבָּ"א דלפ"ד א"כ אֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ שְׁתִיָּה שֶׁל הַמַּיִם, הֲלֹא תָּמִיד יֵשׁ הַבּוֹעֵל הֶחָשׁוּד שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מֵהַטֻּמְאָה וּלְפִי הַשִּׁיטָה שֶׁמְּעַכֵּב גַּם ע"א בִּשְׁתִּית הַמַּיִם ל וּלְזֶה י"ל דְּכֵינָן שֶׁאַף אִם יֹאמַר ג"כ אֵינוֹ נֶאֱמָן לֹא מִטַּעַם פָּלְגִינַן דִּיבּוּרָא בְּעָלְמָא שְׁזִנְּתָה סְתָמָא וְכַנַ"ל א"כ כ"ז שֶׁלֹּא הוֹדָה, אֵין כָּאן שׁוּם תּוֹרַת עֵד עָלֶיהָ כְּלָל שֶׁיְּעַכֵּב עוֹד סְגֻלַּת הַמַּיִם, דַּעֲדַיִן צְרִיכִין אָנוּ לְכַמָּה דִּינִים לְאוֹקְמֵי עֵדוּתוֹ וְנֶאֱמָנוּתוֹ וְתוֹעֶלְתּוֹ לְבְדִיקַת הַמַּיִם וּכְקוֹשְׁיַת המל"מ, אֲבָל אִם בְּאוֹפָן שֶׁבָּא וְהוֹדָה לְפָנֵינוּ וב"ד נָחֲתִי כְּבָר לְזֶה לְאוֹקוּם אוֹתוֹ בְּתוֹרַת עֵד, אָז כְּבָר שׁוּב מוֹעֶלֶת יְדִיעַת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא הוּא אֲשֶׁר טִימֵּא אוֹתָהּ לְעַכֵּב עכ"פ בְּדִיקַת הַמַּיִם וּמִשּׁוּם כָּךְ אֵינָהּ שׁוֹתָה דְּאֵין לָנוּ תּוֹעֶלֶת בְּהַבְדִּיקָה, דְּשָׁמָּא מִשּׁוּם שֶׁהוּא שֶׁקִּינָּא לָהּ מִמֶּנּוּ הַבּוֹעֵל וְהָעֵד שֶׁיּוֹדֵעַ וּלְכָךְ לֹא בָדְקוּ אוֹתָהּ הַמַּיִם ודו"ק בָּזֶה, כִּי לֹא הֻבְאתִי עוֹד זֶה בְּכוֹר הַבְּחִינָה רַק מִפְּנֵי חֹומֶר הַקּוּשְׁיָא הֻקַּלְתִּי לִי לְדַבֵּר וּלְהַמְלִיץ בְּעַד הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם הַתַּלְמוּדֵי רַבֵּינוּ הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל, וְעַיֵּין בנוב"ק א"ה סי' ע"ב ובנוב"ת א"ה סי' קס"א יעו"ש הֵיטֵב, – וְהִנֵּה המל"מ הֵעִיר די"ל דְּהָכָא מַיְירֵי בְּשֶׁקִּינָּא לָהּ מֵרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וּבָא רְאוּבֵן וְהוֹדָה וכו' יעו"ש, הִנֵּה עַל דֶּרֶךְ זֶה יֵשׁ לוֹמַר עוֹד בְּגַוְונָא דְּחִיקִי דְּמַיְירֵי שֶׁהָיָה ג"כ ע"א שֶׁאוֹמֵר שֶׁזּוֹ זָנְתָה עִם אִישׁ וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא, דְּלָא מְהַנֵּי בִּלְחֻדָּי' וְהַשְׁתָּא שֶׁבָּא הַבּוֹעֵל וְאָמַר כֵּן וְאָמְרִינַן פָּלְגִינַן דִּיבּוּרֹו, וא"כ אִיכָּא שְׁנֵי עֵדִים עַל זְנוּת וּבִשְׁנֵי עֵדִים שֶׁאוֹמְרִי' שֶׁנִּטְמְאָה וא"י עִם מִי בְּוַודַּאי דְּאֵינִי שׁוֹתֶה וּכְמוֹ שֶׁמְּבָאֵר שָׁם המל"מ אַחַ"כ וְלָא בָּעֵינַן בְּעֵדִים שֶׁיֹּאמְרוּ שְׁזִנְּתָה דַּוְקָא עִם מִי שֶׁקִּינְּא, אֶלָּא שֶׁדּוֹחֵק הוּא, וְגַם י"ל דְּלָא מְהַנֵּי דְּאֶפְשָׁר אַמַּאן דְּקָא מַסְהֵיד הַאי לָא מַסְהֵיד הַאי וְעוֹד כַּמָּה דִּיחוּיִם ואכמ"ל עוֹד, וּלְפִי הַנַּ"ל יהי' נפ"מ לַהֲלָכָה כֵּינָן שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִין מִי הַבּוֹעֵל אֲסוּרָה לְכָל הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּסַתֵּפֵק בָּזֶה הַבְּרִית אַבְרָהָם שֶׁהוּבָא בפ"ת סי' קט"ו ס"ק כ"ד עייש"ה וְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים מָצָאתִי דְּאָתֵי לְיָדִי שו"ת מהרי"א הַלֵּוִי שֶׁהִזְכַּרְתִּיו בְּפֶרֶק כְּשֵׁם וּבְסוֹף חֵלֶק שֵׁנִי לְאַחַר הַדְּרָשׁוֹת בסי'קס"א שָׁם בְּעֻבְדָּא דְּהָוֵי שָׁם כָּתַב לְהָעִיר בְּדִין זֶה שֶׁכְּתַבְתִּיו בעז"ה לְעִנְיַן ע"א בְּדָבָר מְכֹוָעָר דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן, מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן דְּיֹאמַר כְּמִכְחוֹל מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן שֶׁיֹּאמַר דָּבָר בָּרוּר יע"ש אֲבָרָא דלפ"ז צ"ל הָא דִּמְבוֹאָר בש"ע סי' קט"ו וסי' קע"ח דְּאִם הַבַּעַל מַאֲמִין לְדִבְרֵי הָעֵד חַיָּיב לְהוֹצִיאָהּ זֶהוּ דַּוְקָא אִם רָאָה הָעֵד כְּמִכְחוֹל דבלא"ה אֵין הָעֵד מֵעִיד בְּבֵרוּר שֶׁבָּא עָלֶיהָ וְלֹא מְהַנֵּי מַה שֶּׁהַבַּעַל מַאֲמִין לְדִבְרֵי הָעֵד, וּמִסְתִּימַת לְשׁוֹן הש"ע לֹא מַשְׁמַע הָכִי אֶלָּא גַּם בע"א אִם הֵעִיד שֶׁרָאָה כְּדָרֶךְ הַמְנָאֲפִין וְהַבַּעַל מַאֲמִין לְדִבְרָיו נֶאֱסֶרֶת יע"ש, וְלֹא הֵעִיר בְּעִיקַּר הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁל ע"א בְּטֻמְאָה ועכ"פ ב"ה שֶׁמָּצָאתִי לִי רַב לְהִתְעוֹרְרוּת סָבָרָא חֲדָשָׁה זוֹ, וְהִנֵּה מְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם ובמל"מ כָּתַב דְּהַתּוֹסָ' ג"כ ס"ל דע"א אֵין מְעַכֵּב שְׁתִּית הַמַּיִם אִם אֵינוֹ לְפָנֵינוּ דְּאַדְרַבָּה א"נ כְּלָל, וְאֵינִי מוּבָן לִי כְּלָל דִּבְרֵי הַמַּגִּדָּל עוֹז בפ"ט מִנְּזִירוּת דִּין ט"ז בְּהִתְנַצְּלוּתוֹ בְּעַד הָרַמְבַּ"ם שֹׂכְתָּ בְּתוֹךְ דְּבָרָיו ,,וּלְגַבֵּי סוֹטָה כְּתִיב וְנִסְתְּרָה

לְמֵימַר דְּבָעְיָא מְקוֹם סָתֵר הוּא תֵּדַע דְּהָא אַסִּיקְנָא הָתָם אפי' אֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם אֵין מַשְׁקִין אוֹתָהּ" יעו"ש וצ"ע, וְגַם יֵשׁ לְעַיֵּן מֵהָא דְּאִיתָא בַּיַּלְקוּט וּבַמִּדְרָשׁ וּבְפִסְיקְתָּה זוּטַרְתָּא פ' נָשׂא וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ הָא אִם יָדַע בָּהּ בַּעְלָהּ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַעֲרִים עָלֶיהָ לְהַשְׁקוֹתָהּ יעו"ש וּמַשְׁמַע דְּמִבַּדְקָה לָהּ מַיָּא אַף שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁנִּטְמְאָה וַהֲלֹא אַף הבע"ד וְקָרוֹב נֶאֱמָן בְּעֵדוּת אִשָּׁה וצ"ע וע"כ דע"א אֵינִי מְעַכֵּב שְׁתִיַּת הַמַּיִם וּבוֹדְקִין אוֹתָהּ שַׁפִּיר, (שׁוּב רָאִיתִי בְּמַרְאֵה הַפָּנִים סוֹף פ"ו שֶׁהֵבִיא לָשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל הַנַּ"ל וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַב"ח הַנַּ"ל וְהוּא כָּתַב דְּבָא לְלַמְּדֵינוּ בָּזֶה דַּאֲפִי' לֹא הֵעִיד זֶה הָעֵד עַל הַטֻּמְאָה בְּאוֹתוֹ פַּעַם שֶׁהֵעִיד עַל הַסְּתִירָה אֶלָּא דְּאַחַ"כ בָּא וְהֵעִיד שֶׁנִּבְעֲלָה וְכֵן נִרְאָה מִלְּשׁוֹנוֹ שכ' וַהֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִשְׁתּוֹת וְהַיְינוּ אַחַר שֶׁנִּתְקַבֵּל עֵדוּת הַסְּתִירָה וּבָא ע"א וכו' דסד"א אִם אִיתָא דְּכַוָּנָתוֹ עַל אוֹתָהּ סְתִירָה לָמָּה לֹא הֵעִיד עַל הַטֻּמְאָה בְּמַעֲמָד הָרִאשׁוֹן וכו' אֶלָּא דְּכוַנְתִי עַל סְתִירָה אַחֶרֶת הִיא וְלָא מְהֵימַן קמ"ל דאפי"ה מְהֵימַן וְלֹא חָיְישִׁינַן לָזֶה בְּדְקָאָמַר סְתָמָא אפי' הוּא אֶחָד מֵעֵדֵי הַסְּתִירָה, וע"ד שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל ת"ל).

שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כָּאן בְּבַת אַחַת יכו', עיי"ש וּבְתוֹסָ' שָׁאנֵץ כָּתַב עוֹד א"נ י"ל דְּגַבֵּי אִשָּׁה בְּעָלְמָא שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנָן וּפִירוּשׁ שֶׁהֵקִילוּ רַבָּנָן לְהַאֲמִין ע"א מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם חֹומֶר שֶׁהֶחְמִירוּ בְּסוֹטָה לְכָךְ הֶחְמִירוּ לְהַפְלִיג בֵּין בבת"א וּבֵין בזאח"ז, (וְלָא בָּעִינַן לְהַגָּהַת הַגְּלָיוֹן)) אֲבָל בְּסוֹטָה שֶׁהִיא דְּאוֹרָיְיתָא אֵינוֹ מְפַלֵּיג בֵּין בְּבַת אַחַת לזאח"ז, יע"ש, וְאֶפְשָׁר עוֹד לֵאמֹר עפ"י מַה שֶׁהֵבִיא הש"ש כ"פ דִּבְרֵי הָרָן בְּתִשׁוּבָה סי' מ"ז דְּבְעֵדוּת אִשָּׁה אע"פ שֶׁהִגִּיד חֵץ לב"ד חוֹזֵר וּמַגִּיד בב"ד אע"פ שֶׁמַּכְחִישׁ דְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים לְפִי שֶׁאֵינִי מְדַקְדֵּק בִּדְבָרָיו בָּמָּה שֶׁאוֹמֵר חוּץ לב"ד וְאַף כְּשֶׁאוֹמֵר בב"ד נָמֵי יָכוֹל לַחֲזוֹר ע"י אֲמַתְלָא יע"ש וְעַיֵּין בח"ד סי' קכ"ז וּבְקֹהֶלֶת יַעֲקֹב שָׁלוֹ וּבְמְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת ולפ"ז א"ש דְּכֵינָן דְּכָל זְמַן יָכוֹל לַחֲזוֹר מֵעֵדוּת אפי' הִגִּיד בב"ד א"כ אֵין עֲדַיִן שָׁם עֵד עָלָיו כֵּינָן שֶׁיְּכוֹלִים בְּעַצְמָם לַחֲזוֹר מִדְּבְרֵיהֶם כש"כ אֲחֵרִים יְכוֹלִים לְהַכְחִישָׁם וְלֹא יהי' אֶפְשָׁר לִגְמוֹר עֵדוּתָן אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר הֶוְכְחֲשׁוּ וְכֵיצַד אָנוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל עֵדוּתוֹ כְּשָׁנִים מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הֶאֱמַנְתּוּ הֲרֵי עֲדַיִן אֵין כָּאן נֶאֱמָנוּת דְּלָא עֲבִיד וּמְהַנֵּי כְּלָל בְּעֵדוּתוֹ וּלְכָךְ שַׁפִּיר לָא אָמְרִינַן דְּאֵין דְּבָרָיו שֶׁל אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁנַיִם כִּי אִם כְּשֶׁנִּתְחַזֵּק עֵדוּתוֹ בב"ד עַד שֶׁהִתְרוּהוּ עַל יָדוֹ וְעָשׂוּ מַעֲשֶׂה הַהוֹרָאָה וְכֵינָן שֶׁשּׁוּב אֵינִי יָכוֹל לַחֲזוֹר בְּעַצְמוֹ מִדִּיבּוּרוֹ יֵשׁ מַעֲכְשָׁיו עָלָיו תּוֹרַת עֵדִית וְהֶאֱמִינוּהוּ כְּשָׁנַיִם, אֲבָל בְּעֵד סוֹטָה דִּלְפִי מַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּדַף י' ה"ה אֲפִילּוּ עֵד אֶחָד שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְהָעִיד בב"ד אַף שֶׁלֹּא הֵעִיד עֲדַיִן אֶלָּא שֶׁהוּא במדה"י מ"מ אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֵינָהּ שׁוֹתוֹת א"כ בְּדִיבּוּרוֹ וִידִיעָתוֹ לְבַד נִגְמַר הָעִנְיָן וְשַׁפִּיר אָמְרוּ דְּאֵין ע"א שֶׁאוֹמֵר לֹא נִטְמָא יָכוֹל לְהַכְחִישׁ דְּנֶאֱמָן הוּא כְּשָׁנַיִם אַף כְּשֶׁלֹּא אָמַר בב"ד שֶׁהֲרֵי כְּבָר מוֹעִיל עֵדוּתוֹ אֵן שֶׁלֹּא הֵעִיד עֲדַיִן שֶׁכָּךְ הוּא הַדִּין בְּעֵדֵי טֻמְאָה דְּאַף שֶׁעֵדִים בְּצַד אֲסַתָּן מְעַכֵּב שְׁתִיַּת הַמַּיִם וּלְכָךְ בְּכָל אוֹפֶן נֶאֱמָן הָרִאשׁוֹן כְּבֵי תְרֵי, וַאֲפִילּוּ בְּבַת אַחַת, וְאֶפְשָׁר דְּפְלִיגִי בָּזֶה עַוְלָא ומ"ד דְּשׁוֹתָה ודו"ק כִּי קַצַּרְתִּי, וְאֶפְשָׁר נָמֵי בָּזֶה לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דִּלְקַמָּן ד"ה הָא וכו' דְּהֵיכִי הֲיֵי מְתָרֵץ ר' יִצְחָק הַהוּא דְּאָמְרוּ לוֹ וכו' דְּמֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי כֵּינָן דְּהֶאֱמִינָהּ תּוֹרָה ע"א וכו' חַטָּאת הָוֵי לי' לְאֻתּוּיֵ' עיי"ש דְּדַוְקָא לְעִנְיַן סוֹטָה ס"ל לר"י דְּלֹא הָיְתָה שׁוֹתָה מְשׁוּם יְדִיעַת הָעֵד הָרִאשׁוֹן שֶׁחָל עֵדוּתוֹ תֵּיכֶף, אֲבָל לֹא לָעִנְיָן חַלּוֹת הָעֵדוּת שֶׁאָכַל חֵלֶב ודו"ק וְעַיֵּין הֵיטֵב בַּשָּׁ"ך יור"ד סי' קכ"ז, ושו"ר מש"כ בתוה"ק כָּאן יע"ש וּדְבָרָיו נְכוֹנִים, ומש"כ שָׁם לפירש"י בְּשַׁבָּת דְּהָא דע"א נֶאֱמָן בְּעֵד מִיתָה הוּא מִטַּעַם דְּכָל דְּמְקַדֵּשׁ

אד"ר מְקַדֵּשׁ וְאַפְקְעֵי רַבָּנָן וכו' די"נ דְּלָאו דְּמִתְקָנֵי הַתַּקָּנָה הִפְקִיעוּ הַקִּדּוּשִׁין מִשְּׁעַת עֵדוּתוֹ אֶלָּא תִּקְנוּ שהב"ד בְּהַתָּרָתָם מַפְקִיעִין הַקִּדּוּשִׁין וְהֶבְיא רְאָיָה מִגִּיטִּין ל"ו ע"ב דע"כ דְּהַתַּקָּנָה הָיָה שהב"ד שָׁבְכָל דּוֹר הֵמָּה יַפְקִיעוּ וה"נ בנד"ד תִּקְנֵי שֶׁכָּל ב"ד שֶׁיָּבִיא לִפְנֵיהֶם ע"א לְהָעִיד עַל מִיתָה יַתִּירוּ הֵמָּה וּבְהַתָּרָתָם יַפְקִיעוּ הַקִּדּוּשִׁין וּמִמֵּילָא אִם קוֹדֶם הַהַתָּרָ' בָּא עֵד הַמַּכְחִישׁוֹ לֹא יַתִּירוּ עכ"ל, והו"ל לְהָבִי' סַיְּעְתָּא מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל בב"מ (צ"ו ע"ב) בְּהָא דְּבָעֵי רמב"ח בַּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתִּי מִי מָעֲלִי וכו' נִמְעֲלִיה ב"ד וכו' ופרש"י נִמְעֲלוּ ב"ד שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁכָּל תַּקָּנוֹת מַשְׁפָּט תְּלוּיִים בָּהֶן וְעַל יְדֵיהֶם נוֹהֲגוֹת חֻקּוֹת הַמְּתֻקָּנוֹת לְדִיבּוּר מֵאָז וְהָוֵי כְּמוֹ שֶׁתִּקְנִי לִי הֵם קִנְיָן זֶה וְנִמְצָא הֵם הַמַּקְנִין עכ"ל ובס' ד"א סי' כ"ט הֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם ס' מְקוֹר מַיִם חַיִּים ח"ב סי' א' בְּעִנְיַן בִּיטּוּל הַגֵּט שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הגר"י מִקָּאָרְלִין זצ"ל רְאָיָה מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י אֵלּוּ לְשִׁיטַת הָרָאָבָ"ן דְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּכָל דֵּוכְתֵי אִפְּקְיְעָנָהוּ וכו' ה"מ בִּימֵי חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיָה כֹּחַ בְּיָדָם לְהַפְקִיעַהַקִּדּוּשִׁין אֲבָל בזה"ז לֹא וּמְשׁוּם דְּשִׁיטַת הָרָאָבָ"ן הֵיא שֶׁכָּל ב"ד וב"ד בְּדוֹרוֹ מַפְקִיעַ הַקִּדּוּשִׁין, וְלֹא שֶׁהִפְקִיעוּ ב"ד הָרִאשׁוֹנִים בִּימֵיהֶם עַד דּוֹר אַחֲרוֹן ועיי"ש, וילע"ק מֵהָא דְּאָמְרִינַן אֲנַן שְׁלִיחוּתַיְהוּ קָא עָבְדִינַן וְעַיֵּין נְתִיבוֹת וְנַחַל יִצְחָק חו"מ סי' א', וְשׁוּב רָאִיתִי בְּמִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב לְהַגָּאוֹן דְּקָאָרְלִין זַ"ל הַנָּ"ל וְרָאִיתִי שָׁם בסי' ל"א חחו"מ שֶׁשָּׁם לָמַד דִּין חָדָשׁ עפ"י דִּבְרֵי רַשְׁ"י הַנָּ"ל וְהָא דְּהֶפְקֵר ב"ד הֶפְקֵר וַודַּאי בָּעֵינַן מֻוָמְחִין וְאֵין יְכוֹלִין לְהַפְקִי' בזה"ז רַק מְשֻׁלְּיחֻתַאי דְּקַמָּאֵי וקיי"ל כִּי עָבְדִינַן שְׁלִיחוּתַיְהוּ וכו' עי"ש וְכָל דָּבָר שי"ל שֶׁאֵין בָּזֶה תִּיקּוּן הָעוֹלָ' לָא עָבְדִינַן שְׁלִיחוּתֵ' ונפ"מ לְעִנְיַן שְׁמִטַּת כְּסָפִים עיי"ש: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה הָא וכו' תֵּימַהּ הֵיכִי הָוֵי מְתָרֵץ ר' יִצְחָק וכו' יְרוּשַׁלְמִי וכו' שָׁמְעִין ב"ר אַבָּא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן כָּאן לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה ובע"ע הָיוּ עוֹרְפִין וְטַעְמָא מִפְּנֵי שֶׁכָּאן רַגְלַיִם לַדָּבָר וכו', נִרְאֶה דְּכִיְוָונוּ בָּזֶה לְיַיֵּשֵׁב הַקּוּשְׁיָא עַל ר' יִצְחָק די"ל דס"ל כר"י דְּדַוְקָא הָכָא לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה, אֲבָל בע"ע הָיוּ עוֹרְפִין וה"נ כֵּן שָׁם בע"א אָמַר אָכַל וכו' וז"פ וְעַיֵּין כְּרִיתוּת שָׁם, וּמַה שֶּׁמְּסַיְּימֵי הַתּוֹסָ' דְּמִסִּיק נַמֵּי הָתָם דִּבְעֵידֵי טֻמְאָה לָא אָמְרִינַן עֵדוּת שֶׁבָּטְלָה מְקַצָּתָהּ בָּטְלָה כֻּלָּהּ מִפְּנֵי שֶׁרַגְלַיִם לַדָּבָר ע"כ עַיֵּין הֵיטֵב שָׁם בְּפֵירוּשׁ הַמְפָרְשִׁים בק"ע ופ"מ, וְלָמָּה שֶׁחָקְרוּ הגרע"א זַ"ל בִּתְשׁוּבָה וְכֵן הנו"ב זַ"ל אִם בְּעֵדוּת מִיתָה אָמְרִינַן עֵדוּת שֶׁבָּטְלָה מְקַצָּתָהּ וכו' וְלִכְאוֹרָה אִשְׁתְּמִיט לְהוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּהָכָא דְּמַשְׁמַע דְּבִשְׁאָר עֵדוּת נָשִׁים שַׁיָּיךְ ג"כ עֵדוּת שֶׁבָּטְלָה, דְּאִי כְּסָבָרַת הנו"ב סי' מ"ה והגרע"א זַ"ל ס' ק"ב א"כ לָמָּה הֲוָצְרַךְ הַיְרוּשַׁלְמִי לְמֵיהַב טַעְמָא בְּסוֹטָה מִפְּנֵי שרגל"ד הָא גַּם הָתָם כָּל הַפְּסוּלִים כְּשֵׁרִים זוּלַת רָשָׁע דְּאוֹרָיְיתָא כְּמוֹ בְּעֵדוּת אִשָּׁה כמש"פ הָרַמְבַּ"ם פ"א מהל' סוֹטָה, אַדְּ י"ל דְּכַוָּונַת הַיְרוּשַׁלְמִי הָכִי הוּא בֶּאֱמֶת מֵהַאי טַעְמָא דְּמִשּׁוּם דרגל"ד וּמְהַנֵּי רל עֵדוּת שֶׁל הַפְּסוּלִים וּלְכָךְ לָא אָמְרִינַן עֵדוּת שֶׁבָּטְלָה וכו' וְאַדְּרַבָּה הָוֵי סְעִיְיתָא מִזֶּה לְדִבְרֵיהֶם שֶׁל הַגְּאוֹנִים הַלָּלוּ אֶלָּא שהו"ל לְהָבִיא הַתּוֹסָ' הַזֶּה בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי, ומה"ט לֹא הֵבַנְתִּי מַה שֶּׁהֵעִיר הָאָמְרִי בִּינָה דִּינֵי עֵדוּת סי' כ"ד בָּמֶה שֶׁאָמְרִינַן כָּאן וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם דְּאִם בָּא ע"א כָּשֵׁר וְנָשִׁים רַבּוֹת אוֹ הַפְּסוּלִין אוֹמְרִים לֹא נִטְמֵאת ה"ז שׁוֹתָה שע"א וּפְסוּלִים רַבִּים כמעמ"ח דָּמֵי, וְיִקְשֶׁה דְּאַמַּאי הַפְּסוּלִין נֶאֱמָנִים לְשַׁוְוֵ' סָפֵק נִיעָא עדש"מ בָּטְלָה כֻּלָּהּ כֵּיוָן דְּהֵעִידוּ עַל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁאוֹמֵר הֲכְשֵׁר שֶׁרָאָה שֶׁנִּטְמֵאת דְּלָא נִטְמֵאת וְהֵעִידוּ עַל הֲכְשֵׁר שֶׁהֵעִיד בְּשֶׁקֶר וע"ז א"נ לְמַפְסְלֵי נִיעָא בָּטְלָה כָּל עֵדוּתָן וכו' עיי"ש ולפ"ד הַגְּאוֹנִים הַנָּ"ל הֲלֹא י"ל פָּשׁוּט דבכ"מ שֶׁנֶּאֱמָן ע"א ל"א עשמב"כ, וּבְעַצְמוֹ הִרְגִּישׁ בְּהַטַּעַם דצ"ל כֵּיוָן דְּאַף פָּסוּל נֶאֱמָן

לְעִנְיַן טֻמְאָה ע"כ לָאו שֵׁם עֵדוּת הוּא רַק מִטַּעַם רגל"ד וְאוֹמֶד' וְנָגַד זֶה נָאֶמָן אַף פָּסוּל לְהַכְחִישׁוֹ עיי"ש, וְעַיֵּין בְּנַחַל יִצְחָק סי' ל' סי' ב' בַּאֲרִיכוּת עַל דִּבְרַת המחנ"א הל' עֵדוּת סי' ו' אִי שַׁיָּיךְ בכה"ג לוֹמַר עש"מ יע"ש: שָׁם דַּף ל"ב תוס' ד"ה מַהוּ דְתֵימָא וכו' י"ל דְּהָכָא אִיצְטְרִיךְ דַּאֲפִילּוּ לְקוּלָּא אע"ג דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א שֶׁהִקְשָׁה דְּאַדְרַבָּה כְּלַפֵּי לְיָיא יע"ש וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה וּבְרָשָׁ"ש ובת"ה, וְאֶפְשָׁר לְיַיֵּשֵׁב בְּדוֹחַק דְּכַוָּונָתָם לוֹמַר אע"ג דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר וּלְכָךְ פְּסוּלֵי עֵדוּת נָאֶמָנִים וְלֹא הָיָה צָרִיךְ כְּלָל לוֹמַר דְּנִיזּוֹל בָּתַר רֹוב דַּעוֹת כְּבָכָל עֵדוּת דְּעָלְמָא וּלְכָךְ קמ"ל דְּנִיזּוֹל בָּתַר רֹוב דַּעוֹת וְהָא דִּפְסוּלֵי עֵדוּת נָאֶמָנִים מ"מ לָאו שֵׁם עֵד עֲלַיְיהוּ ודו"ק אֲבָל דּוֹחֵק הוּא, וד' יְזַכֵּנִי לִלְמֹד וּלְהָבִין אֶת תוה"ק בְּהַרְוָחָה וּבְשֵׂכֶל וַהֲבָנָה, הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק מִי שֶׁקִּיְּנֵא: שְׁיָרֵי מִנְחָה בְּהָא דְּמְבוֹאָר בַּמִּשְׁנָה דְּגַם עֶבֶד וְשִׁפְחָה נָאֶמָנִים בְּסוֹטָה, מְבוֹאָר בְּנַחַל יִצְחָק הל' עֵדוּת סי' ל"ה דְּנָאֶמָן מה"ת כַּמְבוֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי סוֹטָה פ"ב הל' ב' דְּז"ל וְעֵד אֵין בָּהּ אֵין לִי אֶלָּא עֵד מִנַּיִן אַף עֶבֶד וְשִׁפְחָה ת"ל וְעֵד אֵין בָּהּ מ"מ עכ"ל מַשְׁמַע דְּנָאֶמָנִים מה"ת וּבַפְּתִיחָה לַסֵּפֶר מַרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת כָּתַב דְּעֶבֶד וְאִשָּׁה נָאֶמָנִין גַּבֵּי טֻמְאָה רַק מִדְּרַבָּנָן ע"ש אֲבָל מִן הַיְרוּשַׁלְמִי מוּכָח דְּנָאֶמָנִים מה"ת יע"ש וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִשְׁמַעְתָּ' דאל"ה יֵשׁ לְחַלֵּק בִּפְשִׁיטוּת בֵּין ע"א לִפְסוּלֵי עֵדוּת דְּזֶה נָאֶמָן מִדְּאוֹרַיְיתָא, וְאִלּוּ רַק מִדְּרַבָּנָן ודו"ק וְקִצַּרְתִּי, וְהִקְשָׁה שָׁם בנח"י אִי עֶבֶד נָאֶמָן מה"ת מַאי פָּרִיךְ בְּמַכּוֹת דַּף ח' ע"ב דִּכְוָותֵי' גַּבֵּי עֶבֶד שֶׁהֵעִיד וְהוּזַם עֶבֶד בִּרְעָדוֹת הוּא, וְהָא מַשְׁכַּח' לָהּ גַּבֵּי עֵדוּת סוֹטָה וְלוֹקֶה מִשּׁוּם לֹא תַעֲנֶה, ע"ש וּמְתָרֵץ לָהּ הֵיטֵב דְּכָל עֵד שֶׁאֵינוֹ עֵד בִּשְׁאָר דְּוּכְתֵי אֵינוֹ מִתְחַיֵּיב מִשּׁוּם לֹא תַעֲנֶה וע"ש וכ"כ בְּאִמְרֵי בִינָה, וְיֵשׁ לְהָעִיר בָּזֶה עַל שִׁיטַת רַשְׁ"י בפ"ק דְּגִיטִּין דְּעֶבֶד כָּשֵׁר לְעֵדוּת מה"ת שֶׁרָמְזוּ בְּתוֹסָ' ב"ק פ"ח ע"א שָׁם, א"כ יִקְשֶׁה מַאי פָּרִיךְ שָׁם בְּמַכּוֹת עֶבֶד בַּר עֵדוּת הוּא הָא מִדְּאוֹרַיְיתָא כָּשֵׁר לְעֵדוּת הוּא בכמ"ק ? וְאֶפְשָׁר דְּגַם דַּעַת רַשְׁ"י הַמַּכְשִׁיר הוּא דַּוְקָא בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, אֲבָל לֹא בד"נ וּמַלְקוּת וְהָרְבֵּה סְבָרוֹת יֵשׁ לְחַלֵּק בָּהֶם וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּמַרְאֵה הַפָּנִים בִּירוּשַׁלְמִי לְקַמָּן פ' ע"ע כָּתַב דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דְּאִשָּׁה אֵינָהּ נָאֶמֶנֶת בְּסוֹטָה מִדְּאוֹרַיְיתָא כ"א מִדְּרַבָּנָן יע"ש וּבְקֶרֶן אוֹרָה בְּחִידּוּשָׁיו לְסוֹף מס' יְבָמוֹת מַדְּחָה זֶה עיי"ש וְעַיֵּין בְּנַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ סי' י"ד בָּזֶה עיי"ש, וְעַיֵּין באהע"ז סי' ז' סי' שֶׁפָּסַק הָרַמָ"א דַּאֲפִילּוּ נָשִׁים שא"נ בְּעֵדוּת אִשָּׁה כְּגוֹן חֲמוֹתָהּ וכו' נָאֶמָנוּת בִּשְׁבוּיָ' יע"ש כָּתְבוּ בְּשֵׁם הָעֵצִי אֲרָזִים שֶׁמְּתָרֵץ שָׁם קֻוּשְׁיַת הב"ש, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לִלְמֹד מִסּוֹטָה דְּנָאֶמָנוּת שֶׁלֹּא לְהַשְׁקוֹתָהּ וה"ה בִּשְׁבוּיָה וּמְתָרֵץ שָׁם קֻוּשְׁיַת הַגָּהַת מל"מ פ"א מִסּוֹטָה דְּפָסַק הָרַמְבַּ"ם כר"ע דה' נָשִׁים הַמְּעִידוֹת בְּמִיתַת בַּעְלָהּ אִם הָיא ב"י לְכֹהֵן דְּמֻתֶּרֶת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה, וְאַמַּאי נָאֶמָנוֹת בְּסוֹטָה לְאָוְסְרָהּ עַל בַּעְלָהּ יע"ש ותי' דְּהָתָם נָאֶמָנוֹת מִדְּאוֹרַיְיתָא לְעִנְיַן שְׁתִיָּה כְּמוֹ שְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא רָצוּ חֲכָמִיםלַעֲקוֹר לָאו דְּמֻחְזָקָה עיי"ש וְעַיֵּין בֵּית מֵאִיר סי' קע"ח ובמק"א הֶעָרוֹתַי בְּדִבְרֵי הַקָּרְבָּן נְתַנְאֵל במס' מו"ק פ"ג אוֹת פ' עַל דִּבְרַת הָרֹא"ש שָׁם עיי"ש וְהָעִיר לְבַסּוֹף וְאֶפְשָׁר אוֹתָן חֲמִשָּׁה נָשִׁים מִתְאַבְּלִין עֲלֵיהֶם אַף שֶׁאֵין מַשִּׂיאִים אִשָּׁה עַל פִּיהֶם וצ"ע עכ"ל וְכָאן קִצַּרְתִּי וּבָהָא שֶׁהֵבֵאתִי מַחֲלֹקֶת הָאַחֲרוֹנִים אִי ע"א נָאֶמָן לְטַהֵר בְּסוֹטָה עַיֵּין נו"ב חאהע"ז סי' ט"ז וש"ש ש"ו וּבְעַמּוּד אוֹר סי' צ"ו הֵבִיא שָׁם מהתשב"ץ סי' פ"ט דְּאִינִי נָאֶמָן ע"ש, הִנֵּה דַּוְגְמַת זֶה מָצִינוּ בְּשִׁבוּיָה דְּהַכֹּל נָאֶמָנִין אֲצָלָהּ לְטַהֵר וַאֲפִי' מסל"ת וְכָתַב הָרַמָ"א שָׁם אהע"ז סי' ו' דְּאֵינוֹ נָאֶמָן לְהַחְמִיר וְהֵבִיאוֹ הָאַחֲרוֹנִים שָׁם דַּאֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל כָּשֵׁר לָא מְהֵימַן לְהַחְזִיק כְּנוּדַּאי טְמֵאָה ול"ד לְסוֹטָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי קו"ס

וְעַיֵּין רַשְׁ"י כְּתוּבוּ כ"ג ע"ב ד"ה אִיהוּ וכו' דע"א בְּטֻמְאָה אֵינוֹ כְּלוּם אֶלָּא בְּסוֹטָ' בִּלְבַד יע"ש, – למש"כ בְּדַף כ"ו אִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְמַעֲטִי גֵּרִים יֵשׁ לְהַזְכִּיר גַּם מַה שֶּׁהֵעִיר בפ"ת ליור"ד סי' קנ"ז ס"ק ז' לַחֲקוֹר גַּבֵּי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְמַסִּיר נַפְשׁוֹ עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם ית' אוֹ דַּוְקָא יִשְׂרָאֵלִים וְלֹא גֵּרִים כִּדְאִיתָא במס' סוֹטָה דַּף כ"ו ע"א דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מַשְׁמַע לְמָעוּטֵי גֵּרִים וְהָכָא כְּתִיב וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמָּא גַּם הָכָא יֵשׁ אֵיזֶה רִיבּוּי עכ"ל לְסוֹטָה דַּף כ"ח ע"א בְּתוֹסְ' ד"ה וָו שֶׁאֲסוּרָה בְּתְרוּמָה וכו' עיי"ש מש"כ, וְעַיֵּין עוֹד תוס' הָרֹא"שׁ לַיַּבְמוֹת (דַּף ס"ח) וְשָׁם הֵעִיר עוֹד מִבַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל יוֹכִיחַ וְתֵירֵץ דְּאִיתָא בְּחוֹוָרֶת ע"ש, וְרָאִיתִי לְמִי שֶׁהֵעִיר עוֹד בָּזֶה עַל דַּעַת הַמַּגִּיהַ בט"ז אהע"ז (סי' ז' ס"ק י"ג) דְּהִשִּׂיג עַל הב"ש דְּאֵין רְאָיָה מִתּוֹסְ' יְבָמוֹת דַּף נ"ז דְּנִתְחַלְּלָה מֵחֲמַת חֻפָּה בְּלֹא בִּיאָה, מִשּׁוּם דְּשָׁם מַיְירֵי לְעִנְיַן פְּסוּל תְּרוּמָה הִיא נִפְסָלָ' בְּבִיאַת' לְחֻפָּה, אֲבָל לְעִנְיַן חִלּוּל בְּהֶדְיָא קָאָמַר בגמ' שָׁם (דנ"ט) דְּבִיאָה הוּא דְּמַשְׁוֶוה לָהּ חֲלָלָה עי"ש, וא"כ לִדְבָרָיו נִימָא כָּאן חֻפָּה לְפָסוֹל בְּלֹא בִּיאָה יוֹכִיחַ שֶׁאֲסוּרָה בִּתְרוּמָה וּמְוֻתֶּרֶת לְכֹהֲוָנָה דְּלָא נִתְחַלְּלָה עֲדַיִן ע"כ, ולענ"ד יל"ד דל"ד דְּהָתָם הוי' טַעְמָא דְּתַלְיָא אֲכִילַת תְּרוּמָה בְּקִנְיָן וּלְכָךְ בְּחֻפָּה לְבַד הו"ל קִנְיָן לְפָסוֹל וְאֵינָהּ אוֹכֶלֶת, אֲבָל בְּעֶצֶם הַחִילּוּל לָא הָוֵי עַד שְׁעַת בִּיאָה, אֲבָל הָכָא דְּשְׁנֵיהֶם מִטַּעַם אִיסּוּר הוּא וּלְכָךְ לָא הָוֵי יוֹכִיחַ לק"ו דְּכָאן וְהוּא כְּעֵין שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' גַּבֵּי בַּת יִשְׂרָאֵל, ודו"ק וילי"ע הֵיטֵב בט"ז שָׁם וְתָבִין: למש"כ בְּעִנְיַן אִי בְּעֵדוּת נָשִׁים אָמְרִינַן עֵדוּת שֶׁבָּטְלָה מִקָּצָתָהּ וכו' מִיְּרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסְ' דַּף ל"א, רָאִיתִי כָּעֵת בְּמִקֹּרֶה בְּתְחִילַת סֵפֶר שוּ"ת עֵדוּת בַּיְהוֹסוֹף בהגה"ה שָׁם אוֹדוֹת זֶה, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁכְּבָר דִּיבֵּר מִזֶּה בְּשוּ"ת בְּרִית אַבְרָהָם בְּחֵלֶק אהע"ז וְעַיֵּין הַמְעַיֵּין – מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּדַף קל"ט ע"א שֶׁכַּחְתִּי מִלְּצַיֵּין שֶׁגַּם הַגָּאוֹן יעבי"ץ זַ"ל בְּמִכְילְתִּין דַּף כ"ז ע"א עָמַד בָּזֶה דְּמִי ס"ד שֶׁזּוֹנָה אֲסוּרָה לְהִנָּשֵׂא עוֹד גָּמְרִי וְכוּ בְּרַם בא"א שֶׁהָיְתָה דּוֹמֶה מַמָּשׁ שֶׁמָּא אה"נ אֲסוּרָה לָאָדָם שֶׁיִּשָּׂאֶנָּה וכו' עיי"ש: מָצָאתִי בֵּין כְּתְבֵי יָדִי (הֶעָרָה) בזה"ל לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָעִיר דְּבַמִּשְׁכָּן כ"ז שָׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל שָׁרָוִיין בַּמִּדְבָּר לֹא הָיוּ צְרִיכִים כְּלָל לְבֵירוּר דְּהַשְׁקָאַת מֵי הַמָּרִים גַּבֵּי סוֹטָה, מִשּׁוּם דְּהָא הַמָּן הִגִּיד הַכֹּל כִּדְאָמְרִינַן בְּיוֹמָא (ע"ה ע"א) וְכֵן אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁבָּאוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה לַדִּין זֶה אוֹמֵר הִיא סָרְחָה עָלַי וְהִיא אוֹמֶרֶת הוּא סָרַח עָלַי אִם נִמְצָא עָוְמָדָה בְּבֵית בַּעְלָהּ בְּיָדוּעַ שֶׁהִיא סָרְחָה עָלָיו יע"ש וילי"ע וְשַׁיָּיךְ דָּבָר זֶה לְדַף ט"ז ע"א ובמש"כ שָׁם בְּחִדּוּשַׁי עַיֵּין בְּדַף ס"ט ע"ב, וְאַף דְּאַגְּבָּא לָא סָמְכִינַן, מ"מ הֲרֵי לֹא נִצְטָרַךְ לִמְחֹק שֵׁם שָׁמַיִם ע"ז כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם הֲלֹא הַשָּׁלוֹם יְבֹרַר מֵאֵילָיו וכה"ג כָּתַב בְּתוֹסְ' יְשָׁנִים שָׁם גַּבֵּי הָא אִי הָוֵי בֶּן ט' לְרֹאשׁוֹן וכו' וַעֲדַיִן לֹא גָּזְרוּ שֶׁצְּרִיכוֹת לְהַמְתִּין ג' חֳדָשִׁים הַבְּחָנָה כִּי לֹא הֲוָצְרְכוּ עֲדַיִן שֶׁהַמָּן בּוֹדֵק עכ"ל, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דבכה"ג שֶׁעָשָׂה קו"ס כְּדִין לֹא הָיָה הַמָּן מְבָרֵר, אֶלָּא דַּוְקָא הַשְׁקָיַת מֵי סוֹטָה ויל"ע: עוֹד מָצָאתִי כְּתִיב אֶצְלִי חֲקִירָה אִם אַחַר שֶׁבָּא עָלֶיהָ בַּעְלָהּ בְּדֶרֶךְ בָּאוּ עֵדִים שֶׁלֹּא נִטְמְאָה בְּאוֹתָהּ סְתִירָה שֶׁקִּנֵּא לָהּ עָלֶיהָ דְּאָז אֵין בָּהּ אִיסּוּר דְּנִטְמְאָה מכ"מ אֲסוּרָה לְכֹהֵן מִטַּעַם זוֹנָה כֵּינָן דעכ"פ בְּעוֹדָהּ אֲסוּרָה לוֹ מִטַּעַם סָפֵק בָּא עָלֶיהָ בַּעְלָהּ בִּיאַת אִיסּוּר וַעֲשָׂאָהּ זוֹנָה עַיֵּין עָרוּךְ לַנֵּר יְבָמוֹת דַּף ס"א, וְיֵשׁ לְעַיֵּין בברכ"י אהע"ז סי' י"א כה"ג בְּבָא עַל א"א וְנוֹדַע אַחַ"כ שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ כְּבָר מְקוֹדָם עיי"ש ובפ"ת שָׁם וְעַיֵּין בְּסֵפֶר לְמוּדֵי ד' לִימּוּד וְעוֹד בְּסִפְרֵי הַסְּפָרַדִּים ואכמ"ל: בְּסוֹטָה דַּף כ"ד אִי מַשְׁקִין מְעֻבֶּרֶת וּמֵינָקֶת חֲבֵירוֹ דלר"מ אֵין מַשְׁקִין וְעַיֵּין שִׁיטַת הר"י מֵאוֹרְלֵיינְשׁ, יְעֻיַּן בְּשוּ"ת שְׁאֵילַת שְׁמוּאֵל סי' פ"ט אָמְנָם מַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם מִתּוֹסָ' עַל הָרִיטְבָ"ז, נֶעְלַם מִמֶּנּוּ

המל"מ דהל' גֵּירוּשִׁין שָׁעָמַד עַל כָּל זֶה וְעַיֵּין בְּשוּ"ת שְׁבְּחִדּוּשֵׁי רע"א, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר יַד אַהֲרֹן שָׁעַל אהע"ז ואכמ"ל בָּזֶה: וְעַיֵּין שָׁם בְּסִימָן ע"ו מש"כ עַל דִּבְרֵי הַתִּיס' דְּדַף כ"ח ע"א, וג"כ נָעִלַם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הגרעק"א וְשוּ"ת ח"ס וְשוּ"ת שִׁיבַת צִיּוֹן, וכ"כ בָּזֶה בִּפְנִים בְּעִנְיַן קְמִיצַת כֹּהֵן שֶׁנִּשְׂרָף וּבְכֹהֵן חָלָל עַיֵּין הַגָּהוֹת יַד אַבְרָהָם יור"ד סי' ס"א בְּאוֹרֶךְ יעו"ש, וְעַיֵּין בְּרַשֵּׁ"י דַּף ו' ע"א ד"ה וְיֵשׁ לוֹ אָחִיו וכו' שֶׁנּוֹלַד לְאָבִיו מִן הַגֵּרוּשָׁה וְנִתְחַלֵּל מִן הַכְּהֻנָּה וּמֻתָּר בִּבָּנָשִׁים הַפְּסוּלוֹת לְכְהֻנָּה וכו' עיי"ש, וכ"פ באהע"ז סי' ז', וּבְסַנְהֶדְרִין ד"ח עֵינָיו שֶׁל אַבָּא גְּבוֹהוֹת הָיוּ עי"ש, – לְסוֹטָה דַּף י"ח ת"ר זֹאת תּוֹרַת וכו' עַיֵּין פִּלְפּוּל בָּזֶה בְּאוֹר חָדָשׁ פ' נָשׂא וּבְכַמָּה דְּבָרִים הַנּוֹגְעִים לְמס' סוֹטָה עיי"ש: במש"כ ר"פ לְעִנְיַן חֲצִי דָּבָר בְּעֵידֵי סְתִירָה, כָּתַבְתִּי בָּזֶה לְדַיֵּיק לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דְּרִישׁ סוֹטָה מְקַנֵּא לָהּ עפ"י שְׁנַיִם וּמַשְׁקֶה לָהּ עפ"י שְׁנַיִם, דְּלִכְאוֹרָה הַלָּשׁוֹן מְיֻתָּר דהול"ל וּמְקַנֵּא וּמַשְׁקֶה עפ"י שְׁנַיִם, אֲבָל לְפִי הַנָּ"ל א"ש דא"ל דְּהַיְינוּ לְמִטְעֵי לוֹמַר דְּבָעֵינַן גַּם ע"ס דַּוְקָא עפ"י הָנֵי עֵדִים שֶׁקִּנֵּא לָהּ עפ"י דאל"כ הָוֵי חֲצִי דָּבָר וְעַיֵּין שוּ"ת מ"נ ובס' או"ש קמ"ל דְּלָא בָּעֵינַן כַּאֲשֶׁר כָּתְבוּ הֵם ז"ל וְנָכוֹן: בְּרִישׁ פֶּרֶק מִי שֶׁקִּנֵּא שֶׁהֵבֵאתִי פֵּירוּשׁ הר"ח, רָאִיתִי אַחַ"כ בְּמְאִירִי שֶׁהֵבִיא ג"כ מַה שֶּׁפֵּירְשׁוּ גְּדוֹלֵי קַדְמוֹנֵינוּ שֶׁדָּבָר זֶה בְּטֻמְאָה נֶאֱמַר כְּלוֹמַר קִנֵּא לְאִשְׁתּוֹ בְּעֵדִים וְנִסְתְּרָה בְּעֵדִים אפי' שָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ שֶׁנִּטְמֵאת לֹא יַשְׁקֶה וכו' וְכֵן הֶעְתִּיק לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֲפִי' הָיָה הָעֵד טָמְאָה אֶחָד מֵעִידֵי סְתִירָה עַצְמָהּ ומ"מ דַּוְקָא כְּשֶׁהֵעִיד עַל טֻמְאָה שֶׁבְּאוֹתָהּ סְתִירָה שֶׁהֵעִידוּ עָלֶיהָ שְׁנַיִם הַכְּשֵׁרִים אֲבָל אִם הֵעִיד כֵּן עַל סְתִירָה שֶׁהִיא בְּלֹא עֵדִים הֲרֵי הִיא כְּעֵדוּת דְּעָלְמָא שֶׁאֵינִי כְּלוּם וכו' עכ"ל וְיָדוּעַ שעפ"י רֹב שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ וּמֵאִיר לְעוֹלָם הַתַּלְמוּדִי, וּבְמִלִּיצַת הַמִּשְׁנָה עוֹף הַפּוֹרֵחַ כָּתַב כְּלוֹמַר מִמִּי שֶׁאֵין רָאוּי לִסְמֹךְ עָלָיו שֶׁנִּסְתְּרָה אֲסוּרָה לוֹ וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים אפי' לֹא שָׁמַע אֶלָּא שֶׁהוּא מַאֲמִין מִצַּד אֵי זוֹ אֲמָתְלָא וְהוּא עִנְיַן שָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֵחַ כְּלוֹמַר שֶׁסְּמָכָהּ דַּעְתִּי בְּכָךְ מִצַּד שֶׁכָּךְ הַבִּין לְפִי דַּעְתּוֹ דֶּרֶךְ נָחָשׁ מִצַּפְצוּף הָעוֹפוֹת וכו' את"ד: לְמַה שֶּׁהִזְכַּרְתִּי בְּדַף נ"ה ע"א אִי יֵשׁ גֵּירוּשִׁין לִבְנֵי נֹחַ אַדְּכַרְנָא מִילְתָא מַה שֶּׁמָּצָאתִי כָּתוּב אֶצְלִי הֶעָרָה עַל הַיְרוּשַׁלְמִי דְּקִדּוּשִׁין (פ"א הל' א') דְּאָמַר הָתָם מִילְתָא דר' חַיָּיא רַבָּה אָמְרָה עכומ"ז אֵין לָהֶם גֵּירוּשִׁין דְּתָנֵי ר' חַיָּיא בֶּן עכומ"ז שֶׁגֵּירֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָלְכָה וְנִישֵּׂאת לְאַחֵר וְגֵירְשָׁהּ וְאַחַ"כ נִתְגַּיְּרוּ שְׁנֵיהֶן אֵין אֲנִי קוֹרֵא עָלֶיהָ לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ וכו' עכ"ל הַיְרוּשַׁלְמִי, וְלֹא זָכִיתִי לְהָבִין פֵּירוּשׁ הַפָּשׁוּט דְּהָא כֵּיוָן שֶׁגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד אַף אִם יֵשׁ לָהֶם גֵּירוּשִׁין מֻתָּרֶת וצע"ג וְדִבְרֵי הפ"מ שָׁם צ"ע בְּיוֹתֵר דְּהִרְכִּיב לִשְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד, ועי' תוס' כְּתֻבּוֹת ג' ע"ב וּבָרָא" וריטב"אש וְרַשְׁבָּ"א שָׁם, וּבְתוֹסְ' סוֹטָה כ"ה ע"ב וּבְתוֹסְ' שָׁאנֵץ שָׁם: בְּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בַּהֶגָּה בְּדַף כ"ט ע"א יע"ש בָּרַמְבַּ"ם רפ"ב מֵעֲבָדִים שֶׁכָּתַב עֶבֶד עִבְרִי שֶׁמְּכָרוּהוּ ב"ד וְהַמּוֹכֵר עַצְמוֹ נִקְנֶה בְּכֶסֶף וּבְשְׁטָר כֵּיצַד בְּשְׁטָר כּוֹתֵב לוֹ עַל הַנְּיָיר אוֹ עַל הַחֶרֶס הֲרֵינִי מָכוּר לְךָ וכו' יע"ש, וְיֵשׁ לְהָעִיר דְּבִירוּשַׁלְמִי פ"ק דְּקִדּוּשִׁין הל' ב' קָאָמַר ר' אַמִּי בְּעָא פְּשִׁיטָא זֶה שֶׁהוּא נִמְכָּר בב"ד ב"ד כּוֹתְבִין שְׁטָרוֹ זֶה שֶׁהוּא מוֹכֵר עַצְמוֹ מִי כּוֹתֵב אֶת שְׁטָרוֹ וכו' עי"ש וא"כ פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְהַיְרוּשַׁלְמִי דִּמְכָרוּהוּ ב"ד ב"ד כּוֹתְבִין שְׁטָרוֹ, וְהָרַמְבַּ"ם כָּיֵיל לָהּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי מִכְרָהוּ ב"ד וּמוֹכֵר עַצְמוֹ דְּהוּא כּוֹתֵב אֶת הַשְׁטָר וצ"ע שו"ר בש"ק ומרה"פ שֶׁהֵבִיאוּ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל וְהֵעִירוּ עָלָיו וְלֹא הִרְגִּישׁוּ גַּם בִּפְרָט זֶה שֶׁל מְכָרוּהוּ ב"ד דִּלְהַיְרוּשַׁלְמִי פְּשִׁיטָא דב"ד כּוֹתְבִין שֶׁהֵם הַמּוֹכְרִין וְלֹא הוּא, ויל"ע במנ"ח פ' מִשְׁפָּטִים: במש"כ בִּשְׁיָרֵי מִנְחָה דַּף

קמ"ב ע"ב לְהָעִיר שָׁם עַל הַבֵּית הַלֵּוִי נִשְׁמַט מִלְּצַיֵּין כִּי כְּמִדֻּמֶּה הֵעִירוּ שָׁם בְּעַצְמָם מֵהַגְּמָ' דְּמְגִילָּה ד"ח דְּאָמְרִינַן אָמַר ר"י בֵּית חוֹנְיוֹ לָאו עוֹבְדֵי ע"ז וּמַקְרִיבִין אע"פ שֶׁאֵין בַּיִת יע"ש וּמְבֹאָר דַּאֲפִילּוּ בַּחו"ל כְּמוֹ בֵּית חוֹנְיוֹ שֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם מֻוָתָּר עיי"ש וְכֵן הֶעְיָרָנוּ לְזֶה הַגָּאוֹן מהרי"ח זאנְעֶנְפְּעֶלְד שְׁלִיטָ"א מִבֵּית חוֹנְיוֹ הַנַּ"ל ויל"ע שָׁם בְּסִדְרֵי טָהֳרָה: מִנְחָה חֲרִיבָה פֶּרֶק שְׁבִיעִי שָׁם דַּף ל"ב ע"א אֵלּוּ נֶאֱמָרִין בְּכָל לָשׁוֹן פָּרָשַׁת סוֹטָה ופרש"י מַה שֶּׁהַכֹּהֵן אוֹמֵר לָהּ ול"א צָרִיךְ לְאוֹמְרָהּ בלה"ק כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב וכו', כְּבָר כָּתַבְתִּי בְּדַף י"ז לִדְחוֹת דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר מה"ק שֶׁכָּתַב כָּאן דְּמִזֶּה מְבֹאָר דְּפָרָשַׁת סוֹטָה הָיָה כְּתוּבָה בלה"ק דַּוְקָא וכ"כ הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ג מה' סוֹטָה ה"ח וכו' יע"ש, דְּיֵשׁ לִדְחוֹת דְּמִזֶּה שֶׁכָּתַב רַשְׁ"י הַלָּשׁוֹן ,,כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב" הַכַּוָּנָה הוּא כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב בַּתּוֹרָה, וְכֵן מוֹרֶה לְשׁוֹן תוס' שֶׁאָנֵץ ז"ל שֶׁכָּתַב וְלָא אָמְרִינַן שֶׁצָּרִיךְ לְאוֹמְרָם בלה"ק כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְתַּב נִצְטַוָּוה לְאָמְרוֹ וכו' יע"ש, וְהָא דְּפֵירֵשׁ רַשְׁ"י פָּרָשַׁת סוֹטָה הוּא מַה שֶּׁהַכֹּהֵן אוֹמֵר לָהּ וכו' הוּא מִשּׁוּם דְּבַגְּמָרָא מַפִּיק לָהּ מִוְּאַמַּר וכו' א"כ ע"כ הַכַּוָּנָה הוּא עַל פָּרָשַׁת סוֹטָה הַנֶּאֱמֶרֶת וְלֹא עַל הַנִּכְתָּב שֶׁנִּמְחֶקֶת, וְכֵן מוֹרֶה לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה וְאֵלּוּ נֶאֱמָרִין וְלֹא אָמַר הַנִּכְתָּבִין וז"פ וּמַה שֶּׁהֵבִיא רַשְׁ"י הַסִּיפְרֵי וּמַה יָּבָמָה הַקְּלָה וכו' סוֹטָה חֲמוּרָה וכו' הַיְנוּ שֶׁיְּבָמָה הִיא בְּלָאו וְסוֹטָה הִיא בְּמִיתָה הַיְנוּ מַה שֶּׁזִּינְּתָה תַּחַת בַּעְלָהּ אֲבָל לֹא סוֹטָה עַל בַּעְלָהּ שֶׁהִיא רַק בְּלָאו אוֹ בַּעֲשֶׂה, וּרְאָיָה למש"כ לְעֵיל בְּתוֹסָ' דַּף כ"ח ע"א וּדְלֹא כְּבַעַל מ"ק שָׁם וז"פ וכמש"כ שָׁם – שָׁם וּוִידּוּי מַעֲשֶׂר וכו' עַיֵּין פרש"י וְכָתַב וְלָא אָמְרִינַן בְּלָשׁוֹן זֶה הִזְקִיקוֹ הַכָּתוּב לְאוֹמְרָהּ בלה"ק ע"כ, וְעַיֵּין תוס' יו"ט סוֹף מס' מע"ש שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב וְזֶה הַדָּרָשׁ שֶׁהוּא דּוֹרֵשׁ בְּכָאן אֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיֹּאמַר אָדָם זֶה בִּשְׁעַת וּוִידּוּי וכו' אֲבָל בִּשְׁעַת קְרִיאָה אֵינִי קוֹרֵא אֶלָּא הַפָּרָשָׁה בִּלְשׁוֹנָהּ כְּמוֹ שֶׁנִּיתְּנָה ע"י הַנָּבִיא וְזֶה מְבֹאָר מְאֹד, עכ"ל וצע"ק וי"ל, וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' מְגִילָּה י"ז ע"ב ד"ה בכה"ת וכו' וּמַה שֶּׁתָּמַהּ עֲלֵיהֶם בְּטוּרֵי אֶבֶן: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אֵלּוּ וכו' אֲבָל בְּכָל לָשׁוֹן מַשְׁמַע בֵּין שׁוֹמֵעַ וּבֵין אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וּבַגְּמָרָא לָא מַשְׁמַע הָכִי, ע"כ עַיֵּין במרה"פ בִּירוּשַׁלְמִי מש"כ בָּזֶה, וְעַיֵּין לְקַמָּן ל"ג ע"א בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וכו' וּבְתוֹסָ' ד"ה בִּרְכַּת וכו' וּמִסְתָּמָא בְּלָשׁוֹן שֶׁאָתָּה מַכִּיר שֶׁתִּתֵּן שֶׁבַח לְהקב"ה בִּלְבָב שָׁלֵם לַהֲנָאָתְךָ וכו', הֲרֵי שֶׁבָּעִינָן שֶׁיַּכִּיר בְּעַצְמוֹ הַשֶּׁבַח שֶׁנּוֹתֵן לְהקב"ה וה"ה בְּכָל הַדְּבָרִים – שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה ק"ש וכו' דְּתִפְלָּה וק"ש דְּרַבָּנָן, עַיֵּין לְקַמָּן בַּתּוֹסָ' ע"ב ד"ה וְרַבִּי וכו', מְבֹאָר דְּלָא ס"ל כְּהָרַמְבַּ"ם דְּעִיקַּר תְּפִלָּה הוּא מה"ת וְכֵן פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל ק"ש הוּא מה"ת לכ"ע, – וּמַה דְּפִשִׁיטָא לְהוּ דִּבְהָנֵי הַלֵּל וכו' יֹוצֵא אַף שֶׁאֵינִי שׁוֹמֵעַ וכו' אֶפְשָׁר דְּהָרָאָיָה מֵהָא דְּמָצִינוּ בְּמֵי שא"י לִקְרוֹת אֲחֵרִים מַקְרִין אוֹתוֹ אַף שֶׁאֵינוֹ מֵבִין כְּלָל וְהוּא בּוֹר, אַךְ י"לדבלה"ק שָׁאנֵי וּכְמִי בְּמְגִילָּה הַלּוֹעֵז שֶׁשָּׁמַע אֲשֵׁירוֹת יָצָא, וְעַיֵּין במ"ק שֶׁהִזְכִּיר שִׁיטַת רַשְׁ"י וְהָרֹא"שׁ בפ"ג שֶׁאָכְלוּ ס"ו עיי"ש, מְעַיֵּין הֵיטֵב בְּקֶרֶן אוֹרָה כָּאן בְּכָל הַסֻּוגְיָא וְעַיֵּין בס' ד"א סי' ל"ד שֶׁהֵעִיר ג"כ כָּזֶה דא"כ דְּשָׁמַע הַיְנוּ לְשׁוֹן הֲבָנָה א"כ מַאי פָּרִיךְ לְקַמָּן לֵימָא קָסָבְרִי רַבָּנַן כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בלה"ק נֶאֱמְרָה ואס"ד בְּכָל לָשׁוֹן שָׁמַע דִּכְתַב רַחֲמָנָא למ"ל וּלְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' אֵין זֶה קֻוּשְׁיָא כְּלָל דְּאִיצְטְרִיךְ שָׁמַע לאשמיענן דְּצָרִיךְ שֶׁיְּבִין דַּוְקָא אֶת הַלָּשׁוֹן שֶׁהוּא קוֹרֵא בּוֹ עיי"ש, וא"ל קָצַת דְּאִי ס"ל דכה"ת בְּכָל לָשׁוֹן נֶאֱמְרָה וכו' הוּא בְּוַדַּאי מִשּׁוּם הַטַּעַם דְּבָעֵינַן דְּכָל אֶחָד יָבִין אֶת אֲשֶׁר לְפָנָיו דאל"ה אֵין תּוֹעֶלֶת בִּקְרִיאַת וְלִימּוּד הַתּוֹרָה, וְכֵן רָאִיתִי שֶׁהֵבִיא בת"ה בְּשֵׁם הַבְּאֵר יִצְחָק חיור"ד סי' כ"א דְּכָתַב בְּטַעְמָא דת"ק דְּרַשְׁבָּ"ג דִּסְפָרִים נִכְתָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן דְּיָלְפִינַן מִדִּכְתָבוֹ הַתִּירָה עַל הָאֲבָנִים בע' לָשׁוֹן

שֶׁנֶּאֱמַר בַּאֲר הֵיטֵב, וא"כ פְּשִׁיטָא שֶׁבָּעֵינָן שֶׁיָּבִין מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר וְכוֹתֵב וּלְכָךְ פָּרִיךְ שְׁמַע ל"ל לְהוֹרוֹת שֶׁיָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּקֶרֶן אוֹרָה בד"ה וְרַבָּנָן סָבְרִי וכו' עיי"ש, ועיי"ש עוֹד מש"כ לְעִנְיַן סְפִירַת הָעוֹמֶר שֶׁכָּתַב המג"א דְּבָעֵינַן שֶׁיָּבִין מַה שֶּׁהוּא סוֹפֵר וְהַשְׁאִילַתְּ יַעְבֵּץ ח"א ס"ס קל"ט חֵילֵק ע"ז, עי"ש וְעַיֵּין בָּאַחֲרוֹנִים שָׁם סי' תפ"ט סק"ב, – עוֹד יֵשׁ לְעַיֵּין מַדּוּעַ שִׁיֵּיר בְּמַתְנִיתִין קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְלִיתְנֵי אוֹ בְּבָבָא דְּנֶאֱמָר' בְּכָל לָשׁוֹן, אוֹ דַּוְקָא בלה"ק וּלְכָל חַד כִּדְאִית לֵיהּ, וְעַיֵּין קֶרֶן אַיָּרָה ובת"ה וְקִצַּרְתִּי, – עַיֵּין בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס שֶׁהֶבִיאוּ מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַתּוֹסָ' בִּשְׁבוּעוֹת דְּמַדּוּעַ לָא תָּנֵי שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין וכו' עיי"ש וְכֵן כָּתַב כָּזֶה בְּתוֹסָ' שָׁאנֵץ כָּאן עַל הַגִּלָּיוֹן, וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַ' זֶה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פי"א מִשְׁבוּעוֹת דִּין י"ד בזה"ל הַדַּיָּנִין שֶׁהִשְׁבִּיעוּ אֶת הַנִּשְׁבָּע בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהוּא מַכִּיר הֲרֵי זוֹ כְּמִצְוָתוֹ וְכֵן הוֹרוּ הַגְּאוֹנִים, אֲבָל רַבּוֹתֵינוּ הוֹרוּ שֶׁאֵין מַשְׁבִּיעִים אֶלָּא בלה"ק וְאֵין רָאוּי לִסְמוֹךְ עַל הוֹרָאָה זוֹ ואע"פ שֶׁנָּהֲגוּ בְּכָל ב"ד לְהַשְׁבִּיעַ בלה"ק צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ אֶת הַנִּשְׁבָּע עַד שֶׁיְּהֵא מַכִּיר לְשׁוֹן הַשְּׁבוּעָה וכו' וְאַף שְׁבִיעַת הֶיסֵּת נָהֲגוּ כָּל הָעָם לְהַשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ בלה"ק עכ"ל ושו"ר בְּלֶחֶם מִשְׁנֶה שָׁם שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה מִקֻּשְׁיַת הַתּוֹסָ' יע"ש וָתָ"ל וע"כ קִצַּרְתִּי, וּבֶאֱמֶת כַּמָּה דִּינֵי שְׁבוּעוֹת יָלְפִינַן מִסּוֹטָה כְּמוֹ גִּלְגּוּל וְטַעֲנַת סָפֵק וְעוֹד, א"כ גַּם לָזֶה נֵילַף דִּבְכָל לָשׁוֹן נֶאֱמָרָה כְּמוֹ פָּרָשַׁת סוֹטָה וְעַיֵּין תוס' לְקַמָּן ל"ג ע"א ד"ה שְׁבוּעַת הָעֵדוּת וכי' יע"ש ודו"ק – מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּהַרְשָׁ"א רֵישׁ הַפֶּרֶק דבפרש"י וכו' ור"ל אֵלּוּ גָּרְסִינַן בְּלֹא וָיו כָּאן בְּרֵישׁ הַפֶּרֶק, לענ"ד א"ל דְּכַוָּנַת רַשְׁ"י דְּגָרְסִינַן בְּכָל לָשׁוֹן וְלֹא כְּגִירְסַת הַתּוֹסָ' דְּגָרַם, ,,בִּלְשׁוֹנָם" עַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם ע"ב פָּרָשַׁת סוֹטָה מְנָלַן דִּכְתִיב וְאָמַר הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה וכו' עַיֵּין הֵיטֵב בְּגִירְסַת רַשְׁ"י וּבְתוֹסָ' שָׁאנֵץ, וְהִנֵּה י"ל דְּיִהְיֶ' נפ"מ לְדִינָא דְּאִי כְּגִירְסַת הַשַּׁ"ס בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר הוּא אַף בָּאֵינִי מְבִינָה, אֲבָל אִי גָּרְסִינַן מֵהַלִּימוּד אֶל הָאִשָּׁה וכמש"כ רַשְׁ"י ז"ל דְּמַשְׁמַע דְּבָרִים הַנִּכְנָסִין בְּלִבָּהּ שֶׁתְּהֵא מְכָּרֶת בְּלָשׁוֹן, אָז בָּעֵינַן דַּוְקָא שֶׁתְּהֵא מַכֶּרֶת בְּלָשׁוֹן וְתִתְבּוֹנֵן בָּהֶם, וְעַיֵּין קר"א, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הרד"ל ז"ל מש"כ בָּזֶה, וְהִנֵּה לְפִי גִּירְסַת רַשְׁ"י דְּיָלְפִינַן מֵהָא דִּכְתִיב ,,אֶל הָאִשָּׁה" א"כ לע"ק מֵהָא דְּאָמַר לְקַמָּן בְּוִידּוּ מַעֲשֵׂר מְנָלַן וכו' וְיָלִיף אֲמִירָה מִסּוֹטָה בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר וכו', וְהָא לְפִי הַנ"ל לָא יָלְפִינַן בְּסוֹטָה מֵהָא דִּכְתִיב וְאָמַר אֶלָּא מִדִּכְתִיב אֶל הָאִשָּׁה וא"כ הֵיכִי יָלְפִינַן מִזֶּה לְוִידּוּ מַעֲשֵׂר וי"ל בְּדוֹחַק, – וּמַה שֶּׁהֵעִיר הָרָשָׁ"שׁ עַל רַשְׁ"י ז"ל מֵהָא דפי' לְעֵיל ט"ו ע"ב בַּמִּשְׁנָה וְנָתַן אֶל הַמַּיִם, מַשְׁמַע שֶׁלֹּא יְהֵא נִבְלָע בְּתוֹכָן, לק"מ דְּהָתָם הַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא יְהֵא נִבְלָע וְיִתְבַּטֵּל בְּתוֹכָן עַד שֶׁלֹּא יְהֵא רִשּׁוּמָן נִיכָּר, וה"נ הַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא יהי' דְּבָרִים בְּטֵלִים שֶׁלֹּא יְהֵא רִשּׁוּמָן נִיכָּר כְּלָל עַל לִבָּהּ, אֶלָּא אֶל הָאִשָּׁה שֶׁיְּהֵ' רִשּׁוּמָן נִיכָּר עַל לוּחַ לְבָבָהּ וכמש"כ וְשַׁמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וכו', וּבַמִּשְׁלֵי ג' כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ וז"פ, שו"ר בתוי"ט כָּאן וְנִסְתַּר מֵחֲמָתִי כָּל דִּבְרֵי וְהֶעָרוֹתַי עיי"ש וְכֵן הֵעִיר בָּזֶה הנפ"מ שֶׁכָּתַבְתִּי בֵּין הַגִּירְסוֹת עיי"ש ד"ה פָּרָשַׁת סוֹטָה: שָׁם גְּנוּתוֹ בְּקוֹל רָם מִמְּקָרָא בִּיכּוּרִים וכו' פרש"י שֶׁאֲבִיהֶן לָבָן הָאֲרַמִּי הָיָה רָשָׁע ע"כ ויל"ע א"כ אֵין רְאָיָה כְּלָל מִשָּׁם דְּהַגְּנַאי הָיָה לְכֻלָּם בְּשָׁוֶה לְכָךְ מֻוָתָּר לוֹמַר בקו"ר, וּמַאי פָּרִיךְ מִתְּפִלָּה בְּלַחַשׁ וכו', שו"ר בְּהַגָּהוֹת הרד"ל ז"ל שֶׁהִקְדִּימַנִי וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א מש"ה מִבְּרָכוֹת עיי"ש, שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ אֶת עוֹבְרֵי עֲבֵירָה, פרש"י הַמִּתְנַוְּדִים בִּתְפִלָּתָם עַל עֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדָם ע"כ, וְאַף שֶׁאֶפְשָׁר בְּהֶרְהוּר הַלֵּב, הוּא מִשּׁוּם שֶׁמְּבוֹאָר בְּחִינּוּךְ מ' שס"ד דְּצָרִיךְ שֶׁיִּזְכּוֹר הַחֵטְא שֶׁעָשָׂה בְּפִירוּשׁ בְּפִיו וִיבַקֵּשׁ כַּפָּרָה עָלָיו יע"ש ובמנ"ח שָׁם מִפּוֹרָשׁ דְּהַוִּידּוּי בַּפֶּה דגזה"כ הִיא

דְּאִם מִתְנַחֵם מֵהַחַטָּא צָרִיךְ לְהִתְוַדּוֹת בְּפִיו כְּכָל מ"ע שֶׁתָּלוּי בְּדִיבּוּר כְּגוֹן ק"ש וכו' יע"ש (וְאַגַּב מִסְתַּפְקָנָא אִם נֶאֱמָרִין בְּכָל לָשׁוֹן כְּוִידּוּי מַעֲשֵׂר וְכֵן מִסְתַּבֵּר וּמִטְעָמִים שֶׁכְּבָר הֻבְאוּ): שָׁם אֶלָּא אֵימָא צַעֲרוֹ וכו' לְרַבִּים צע"ק תְּרֵי לְמוֹדִים לִמ"ל וְאָפְשָׁר דקמ"ל דְּמֻוָּתָר לְהוֹדִיעַ צַעֲרוֹ וְאַגַּב אוֹרְחָא גַּם בְּגִנּוּתוֹ שֶׁל מִי שֶׁצִּיעֵר לוֹ כְּמִי לָבָן הָאֲרַמִּי, – וְכָל מִי שֶׁאֵירַע בּוֹ דָּבָר וכו' רַחֲמִים, עַיֵּין בב"ת קט"ז ע"א דָּרַשׁ ר' פִּנְחָס כֹּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם וִיבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים, – שָׁם הָתָם כֹּהֵן הוּא דְּיָדַע וכו', וצע"ק א"כ מַאי ס"ד לְמֵילַף גְּנוּתוֹ בְּקוֹל רָם מִמִּקְרָא בִּיכּוּרִים הָתָם רַק כֹּהֵן הוּא דְּיֵדַע, ואת"ל דְּהָיוּ הַרְבֵּה זָרִים, גַּם בְּכָל הַקָּרְבָּנוֹת בְּוַדַּאי מִלְּאָה הָעֲזָרָה מִכַּמָּה אֲנָשִׁים הַמַּקְרִיבִים, ולו"ד הַיְתִי מְפָרֵשׁ דְּהַכַּוָּנָה בְּמַאי דְּאָמַר הָתָם כֹּהֵן הוּא דְּיָדַע הַיְינוּ דְּהַכֹּהֵן יוֹדֵעַ וּמַבְחִין בֵּין לְמַטָּה מִחוּט הַסִּקְרָא וּבֵין לְמַעְלָה שֶׁמְּצַוְּמָצָם הַחֵילּוּק מְאֹד, אֲבָל שְׁאָר כָּל הָעוֹלָם אֵין מַבְחִינִים שֶׁהֲרֵי יָכוֹל לִסְמוֹךְ לְחוּט הַסִּקְרָא, וְעַיֵּין בִּבְכוֹרוֹת דַּף י"ז ע"ב דְּפָרִיךְ הַגְּמָרָא ת"ש חוּט שֶׁל סִקְרָא וכו' וא"א א"א לְצַמְצֵם וכו'דְּמַרְנוּח בָּהּ פֻּרְתָּא, אֲבָל לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּרַחֲמָנָא אָמַר עֲבֵיד וּבְכֹל הֵיכִי דְּמָצֵית לְמִעְבַּד נַמ"ל, לָא צְרִיכִין שׁוּב לוֹמַר דְּמַרְנוּח פּוּרְתָּא, וא"כ הָיָה רַק חוּט דַּק מַפְסִיק שֶׁאֵין שְׁאָר כָּל הָעוֹלָם יָכוֹל לְהַבְחִין וּלְצַמְצֵם הֵיטֵב אִם לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה, – וְקָא מַיְיתֵי שְׁעִירָה עַיֵּין כְּרִיתוּת פ"ו מ"ט ר"ש אוֹמֵר כְּבָשִׂים קוֹדְמִין לָעִזִּים וכו' מְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם שֶׁקּוֹלִין, וא"כ אַדְּרַבָּה הָיָה צָרִיךְ לְהָבִיא יוֹתֵר כִּבְשָׂה, שָׁם וְאֵיהוּ דְּקָא מַכְסֵיף נַפְשֵׁיהּ, וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ח' ע"ב דְּאָמְרִינַ' חֲצִיף עֲלֵי מַאן דְּמָפְרֵיט חַטָּאָה וא"כ לָא הָוֵי לָן לְקַבְלֵי' מִינֵּיהּ ואפ"ל סְעִיתָא מִזֶּה לָמָּה שֶׁכָּתַב המנ"ח מ' שס"ד דְּדַוְקָא לְפָרֵט הַחַטָּא בִּפְרוֹטְרוֹט הוּא דְּחַצִּיף, אֲבָל לְהִתְוַדּוֹת שֶׁחָטָא בְּעָלְמָא שַׁפִּיר דָּמֵי עיי"ש וא"כ אֵינוֹ אֶלָּא סִימָן שֶׁחָטָא אֲבָל לֹא בְּאֵיזֶה חֵטְא ובלא"ה י"ל בְּקַל: שָׁם הָתָם נִיכְסִיף וְנִיזּוֹל כִּי הֵיכִי דְּנִכַּפֵּר לֵיהּ ע"כ, אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּדַוְקָא בְּכִיסּוּפָא זֶה הוּא דְּנִיזּוֹל וּנְכַפֵּר לֵיהּ מִשּׁוּם דְּאַף אִם מֵבִיא שְׂעִירָה עכ"פ יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר שֶׁהוּא חֵטְא אַחֵר שֶׁהֵבִיא עָלָיו שְׂעִירָה, אֲבָל לְשַׁנּוֹת מְקוֹם הַשְּׁחִיטָה בָּזֶה הַחַטָּאת דַּוְקָא שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' ד"ה לְיַכְסִיף וכו' בָּזֶה ל"א דְּיִתְבַּיֵּישׁ בְּשִׁינּוּי גָּמוּר וּמֻוְחָלָט כִּקְבִיעַת מָקוֹם וְשָׁיְבִינוּ שֶׁזֶּה מִשּׁוּם חֵטְא שֶׁל ע"ז וְאָפְשָׁר דְּזֶה כַּוָּנַת הַתּוֹסְ' בְּתֵירוּצָם דְּאֵין צָרִיךְ יוֹתֵר, פֵּירוּשׁ דְּצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הֶיכֵר בֵּין חַטָּאת לְעוֹלָה, אֲבָל לֹא בֵּין חַטָּאת לְחַטָּאת בָּזֶה דַּי בְּהֶיכֵר אֶחָד, וְעַיֵּין הֵיטֵב במנ"ח מ"ע שס"ד בד"ה וְהִנֵּה בְּהַתּוֹדָה וכו', וּכְנִרְאֶה שֶׁלֹּא רָאָה לְרַגַע דִּיבּוּר הַתּוֹסְ' הַנַּ"ל וְעִם מש"כ יֵשׁ לְיַשֵּׁב דְּבָרָיו יעו"ש, כֵּן ת"ל חָשַׁבְתִּי מֵעַצְמוֹ הַהֶעָרָה שֶׁלּוֹ מִמֶּלֶךְ וכה"ג דְּתָמִיד מֶלֶךְ מֵבִיא שָׂעִיר וכה"ג פָּר וְאַף שֶׁנִּתְפָּרְסֵם בִּפְרָטוּת בָּעַפּוּ"ם יע"ש וְעַיֵּין לְעֵיל דַּף ז' בְּחִידּוּשַׁי, ושו"מ קָצַת מִזֶּה ת"ל בתוה"ק וְלֹא רָאָה במנ"ח הַנַּ"ל וּמַה שֶׁהִקְשָׁה במ"ק עַל התו"כ דְּהָאֵיךְ נוּכַל לוֹמַר דְּאֵילָנוֹת שֶׁל אָסְרָה נִשְׂרָפִין מִטַּעַם קָלוֹן שֶׁלֹּא יהי' בּוֹשֶׁת לָאָדָם שֶׁעָבַד אֲשֵׁירָה זוֹ וְהָא אַדְּרַבָּה בע"ז נִיכְסוֹף וְנֵיזַל כִּי הֵיכִי דְּנִכַּפֵּר לֵיהּ וְהֵיא הֶעָרָה עֲצוּמָה עכ"ל, ולע"נ לק"מ דְּנִרְאֶה דְּטַעַם זֶה לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא בְּשׁוֹגֵג דְּסַגִּי לֵיהּ בְּכַפָּרָה כָּזוֹ, אֲבָל לֹא בְּמֵזִיד שֶׁכְּבָר מַגִּיעַ לֵיהּ עוֹנֶשׁ הַמְיֻחָד לוֹ, אָז אָמְרִינַן שׁוּב שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לֵיהּ ג"כ בּוּשָׁה וְכֵן רָאִיתִי אַחַ"כ בת"ה שֶׁכָּתַב כֵּן דְּטַעַם שֶׁלֹּא לְבַיֵּישׁ הוּא עַל שׁוֹגֵג וְחֻצְפָּה דְּמָפְרֵיט חַטָּאָה אֶפְשָׁר דְּאֵינוֹ אֶלָּא אַמֵּזִיד עיי"ש, וְנִדְחָה דִּבְרֵי המ"ק עיי"ש וְתָבִין וְרָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם לִירוּשַׁלְמִי פֵּ"ה דְּנָדָרִים הל' ד' שֶׁמֵּבִיא בְּשֵׁם הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב שֶׁהִקְשָׁה בָּהָא דְּאָמַר ריב"ב צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחַטָּא שְׁנֶּאֱמַר אָנָּא חָטָא וכו' וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב וּמָה

רְאָיָה שָׁאנִי ע"ז שֶׁמִּצְוָה לְפַרְסֵם כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּפֵּר לִי כַּמָּה דְּאָמְרוּ בְּסוֹטָה דל"ב יע"ש מַה שֶּׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב דֶּרֶךְ דְּרוּשׁ דְּבָאֱמֶת לֹא חָטְאוּ חֲלִילָה בע"ז יע"ש, ולפ"ד נִדְחֶה נָמֵי דִּבְרֵי הַמ"ק שֶׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב הֶעָרַת הט"א בְּמְגִילָה דכ"ה בְּמַעֲשֶׂה עֵגֶל הָרִאשׁוֹן עיי"ש דְּזֶה לָא הָוֵי חֵטְא ע"ז מַמָּשׁ, וְגַם לפמש"כ דִּבְמִזִיד לֹא שַׁיָּיךְ כְּלָל טַעַם זֶה א"ש ג"כ קֻוּשְׁיַת היי"ע אָמְנָם מִמְּגִילָה שָׁם דְּאָמְרוּ הַטַּעַם דְּנִיחָא לְהוּ דהו"ל כַּפָּרָה יֵשׁ לִסְתּוֹר סְבָרָתוֹ, וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם אֵלֶּה שֶׁעָבְדוּ בְּשׁוֹגֵג וְשֶׁנִּמְשְׁכוּ אַחַר עֶרֶב רַב דַּעֲלַיְיהוּ שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּנִיחָא לְהוּ דְּלֵיהֱוֵי כַּפָּרָה וְעַיַּיִן במנ"ח הַנָּ"ל וְקִצַּרְתִּי, וּמָצָאתִי בע"ה בְּשוּ"ת פָּנִים מְאִירוֹת ח"ב סי' קע"ח שֶׁכָּתַב דְּזֶה בע"ז הַטּוֹל עָלָיו הַכָּתוּב וְלֹא בִּשְׁאָר עוֹנוֹת ובע"ז גּוּפָא דְּזֶה בְּעִנְיְנֵי קָרְבָּן אֲבָל אֵינוֹ מֻוָּטָל עָלָיו לְפָרְסְמוֹ וְתַדַּע דִּבְיוֹמָא דַּף פ"ו לֹא חִילֵּק בֵּין ע"ז לִשְׁאָר עֲבֵירוֹת וּרְאָיָה בְּרוּרָה לָזֶה מִסּוֹטָה דַּף ח' וכו' הר' אִם לֹא טַעַם זֶה הִיא אָסוּר לִפְרוֹשׁ חֻטְאִין אֶלָּא יְתִנְדָּה בֵּינוֹ לְבֵין קִינּוֹ וְרַשַּׁאי לִשְׁאוֹל לְחָכָם מַה תְּשׁוּבָה עַל חֵטְא כָּזֶה וְדוֹמֶה קָצַת מַה שֶּׁאָמְרוּ כֹּהֵן הוּא דְּיָדַע וכו' יע"ש את"ד וְקִיצֵּר הַרְבֵּה בְּזֶה וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ המנ"ח מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַרְגִּישׁ וּבְעִנְיַן פֵּירוּט הַחֵטְא: שָׁם ברס"י ד"ה וּבְמַה הִיא נִטְמְאָה וכו' וְאִם שׁוֹגֶגֶת כְּגוֹן אָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעְלִיךְ אוֹ אֲנוּסָה לֹא יְבַדְּקוּהָ ע"כ, עַיַּיִן לְעֵיל כ"ז ע"א ברס"י סוֹף הָעַמּוּד וצע"ק וְעַיַּיִן מש"כ שָׁם בְּשֵׁם הב"ש סי' י"א והמל"מ הל' סוֹטָה וצע"ק ובלא"ה יֵשׁ לִרְאוֹת דְּאִם אָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעְלִיךְ וְהִיא הָלְכָה וְנִסְתְּרָה, א"כ מִי קִנְּאָה לָהּ, וּבְקִינּוֹ ב"ד אִיךְ מַשְׁקִין וצ"ע, ועכצ"ל כְּגוֹן שֶׁקִּנְּאָה לָהּ בַּעְלָהּ וְהָלַךְ למדה"י וְאַחַ"כ נִסְתַּתְּרָה מִשּׁוּם שֶׁאָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעְלִיךְ וְלֹא שְׁאֲלָה פִּי ב"ד וְאַחַ"כ בָּא בַּעְלָהּ וּמַשְׁקֶה אוֹתָהּ, ויל"ע בכה"ג אִם נִסְתַּתְּרָה, אִם מַשְׁקֶה לָהּ לְכַתְּחִילָּה בְּשֶׁלֹּא הָיָה הַבַּעַל בַּבַּיִת וְלִית לָהּ אֵימְתָא דְּבַעַל עַיַּיִן לְעֵיל כ"ה ע"א דִּילְמָא שא"ה דל"ל אֵימְתָא דְּבַעַל כְּלָל עיי"ש וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה שָׁאנִי הָתָם וכו', שָׁם ד"ה וְרַבִּי וכו' ק"ש דְּאוֹרָיְיתָא, עַיַּיִן פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ בְּלִקּוּטָיו הַשַּׁיָּיךְ לְמס' בְּרָכוֹת בְּעִנְיַן זֶה ובשאג"א וְכַדּוֹמֶה, שָׁם ד"ה וְרַבָּנָן וכו' תֵּימַהּ וכו' עַיַּיִן תוס' שָׁאנֵץ, קָצַת יְשׁוּב לָזֶה, וְעַיַּיִן בְּקֶרֶן אוֹרָה וּמְלֹא הָרוֹעִים, שָׁם ק"ש מְנָלַן דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' עַיַּיִן לְעֵיל מש"כ וּיל"ע קָצַת דְּבְמִשּׁוּחַ מִלְחָמָה נָמֵי אָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' וּמַדּוּעַ דְּוָקָא בלה"ק ויל"ח: דַּף ל"ג שְׁמַע דִּכְתַב רַחֲמָנָא למ"ל עַיַּיִן לְעֵיל מש"כ בָּזֶה עַל הֶעָרַת הד"א, שָׁם תְּפִלָּה רַחֲמֵי הִיא וכו', כָּזֶה בִּבְרָכוֹת כ' ע"ב לְחַיֵּיב נָשִׁים בִּתְפִלָּה שֶׁאֵין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרָה מַכִּירִין וכו' עַיַּיִן תוס' שָׁאנֵץ דְּכָתַב י"מ פ"ק דְּשַׁבָּת דְּמַכִּירִין בּוֹ אֲבָל אֵין חוֹשְׁשִׁין בּוֹ, וְאֵין נִרְאֶה מִכָּאן דְּמִשְׁמַע בְּסָמוּךְ דְּאֵין מַכִּירִין בּוֹ כְּלָל, וְעַיַּיִן בִּבְאֵר שֶׁבַע שֶׁכָּתַב ג"כ כה"ג ומש"כ שָׁם וכ"כ הַמְחַבְּרִים שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קְדִישׁ לְשׁוֹן תַּרְגּוּם מִפְּנֵי הַמַּלְאָכִים שֶׁלֹּא יִתְקַנְּאוּ בָּנוּ וכו' עיי"ש, הַתּוֹסְ' פ"ק דִּבְרָכוֹת ג' ע"א ד"ה וְעוֹנִין וכו' הֵבִיאוּ טַעַם זֶה וְדָחוּ זֶה שֶׁהֲרֵי כַּמָּה תְּפִלּוֹת יָפוֹת שֶׁהֵם בְּלָשׁוֹן עִבְרִי עיי"ש וְגַם הָכָא מַסְקִינַן דְּגַבְרִיאֵל מַכִּיר בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי וְאַף סי"ל דְּגַבְרִיאֵל לֹא יְקַנְּאֵשֵׁם לָא קַשְׁיָא הָא בְּיָחִיד הָא בְּצִבּוּר, עַיַּיִן בִּבְאֵר שֶׁבַע שֶׁמַּתְמִיהַּ עַל הַמְּנָהָג שֶׁנָּהֲגוּ בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁהַנָּשִׁים מִתְפַּלְּלוֹת בַּשַּׁחַר לְשׁוֹנוֹת וכו' עיי"ש בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יֵינָה וְהָרֹא"ש עיי"ש, ולפמש"כ הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת דְּאֲבָל יָחִיד יְזָהֵר בְּעַצְמִי שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אֶלָּא בלה"ק, מִשְׁמַע דְּרַק יְזָהֵר בְּעַצְמוֹ, אֲבָל בְּדִיעֲבַד שַׁפִּיר דָּמֵי, וְכֵן רָאִיתִי כָּתַב מְפֹרָשׁ הַמְּאִירִי ז"ל בזה"ל וְאַף דָּבָר זֶה אֵינִי מְעַכֵּב אֶלָּא שֶׁהַדָּבָר בָּרוּר לוֹ שֶׁבְּצִיבּוּר וַדַּאי הֵם בּוֹרְרִים הַלָּשׁוֹן הַשָּׁגוּר בְּפִיהֶם וְהַמְּבוֹרָר לָהֶם יוֹתֵר וְהַכַּוָּנָה מְצוּיָה לָהֶם בְּכָל עִנְיָן אֲבָל בְּיָחִיד אִילּוּ אַתָּה מַתִּירוֹ בְּכָל לָשׁוֹן יָבוֹר

לוֹ לְשׁוֹן הָעָם וְיֵהָא בְּעֵינָיו כְּדִיבּוּר בְּעָלְמָא וְאֵין הַכַּוָּנוֹת מְצוּיוֹת בּוֹ עכ"ל, וְכֵן רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת הגרד"ל זַ"ל בְּדַף ל"ב ע"א שֶׁכָּתַב בַּהַגָּהָה דְּמַשְׁמַע דִּבְיָחִיד נָמֵי לְכַתְּחִילָּה הוּא דְּאָמְרִי אַל יִשְׁאַל וכו' הָא דִּיעֲבַד י"ח עכ"ל, וְנִרְאֶה בָּרוּר שֶׁזֶּה כַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשָּׁנָיוֹת, שָׁם בְּרַשׁ"י ד"ה נִצְחִי וכו' וְנִלְחֲמוּ ביוכ"פ וְשָׁמַע יוֹחָנָן בַּת קִיל וכו', עַיֵּין בַּחֲשָׁמוֹנָאִים וּבְיוֹם פּוּן שֶׁפַּעַם לֹא רָצוּ לְהִלָּחֵם בְּשַׁבָּת, – שָׁאנֵי ב"ק אוֹתָהּ מִדָּה וכו' כְּמִדֶּוֶמֶּה לִי שֶׁאוֹתָהּ מִדָּה הִיא מִבְּחִינַת גֻּוקְבָּא וּלְכָךְ כִּינּוּ אוֹתָהּ בְּלָשׁוֹן ,,בַּת" קוֹל, שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כָּל וכו' בְּלָשׁוֹן אַחֵר לֹא נִיתְּנָה לִקְרוֹת וכו' עַיֵּין בְּרַשׁ"י וְלֹא קָרֵב זאל"ז דְּלָא מִשּׁוּם הָאִיסּוּר דִּדְבָרִים שֶׁבִּכְתָב, אֶלָּא דִּבְעֵינַן לָצֵאת יְדֵי קְרִיאָה מִכְּתָב שֶׁבְּתוֹרָה וּכְמוֹ בִּמְגִילָּה, וְשָׁם בְּשַׁבָּת קט"ו שֶׁרָצָה הָרַב פיר"ת לוֹמַר דְּהַיְינוּ טַעְמָא כֵּיוָן דְּלָא נִיתְּנֵי לִיכְתּוֹב אָסִיר לִקְרוֹת בָּהּ מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב, הַיְינוּ אַפִּיל לִקְרִית וְלִלְמוֹד בָּהֶן בְּיִחוּד אֲבָל לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת צִיבּוּר בָּעֵינַן שֶׁיִּקְרָא בִּכְתָב אַשּׁוּרוֹת וְאִם לָאו הֲוָה ע"פ, וְעַיֵּין תוס' מְגִילָּה דַּף ז' ד"ה נֶאֱמְרָה לִקְרוֹת וכו' מִיָּתֵר לִקְרוֹת ע"פ, וכו' – שָׁם א"כ הָא דְּאָמַר רַבִּי ק"ש כִּכְתָבָהּ הַיְינוּ בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁהָרִי בְּכָל לָשׁוֹן נִיתְּנָה לִיכָּתֵב וכו' אִיכָּא לְמֵימַר כְּתָבָהּ הַמְיֻחָד לָהּ כְּגוֹן מְזוּזוֹת תְּפִילִּין דכ"ע מוֹדֵי וכו', י"ל מַדּוּעַ לֹא נִפְרַשׁ כִּכְתָבָהּ הַיְינוּ בִּכְתֻבָּה שֶׁנִּיתַּן לְמֹשֶׁה בְּסִינַי וּכְמוֹ שֶׁמַּקְדִּים הַתּוֹסָ' פ"י ר"ח דְּהָא פְּשִׁיטָא דִּבְשְׁעַת מ"ת נִיתְּנוּ לְמֹשֶׁה בלה"ק וְכֵן מְבֹאָר לְקַמָּן עַמּוּד זֶה דְּקָאָמַר לוֹוִים גּוּפַיְיהוּ מְנָלַן אָתְיָא קוֹל קוֹל מִמֹּשֶׁה וכו' מֹשֶׁה יְדַבֵּר וכו' מַה לְהַלָּן בלה"ק ופרש"י בד"ה יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל בְּמַתַּן תּוֹרָה ובלה"ק נִיתְּנָה, וְאַף שֶׁאָז הֲוָה בְּדִיבּוּר מ"מ בְּוַודַּאי כְּשֶׁאָמַר ה' כָּתַב לְךָ וכו' בלה"ק הָוֵי וזפו"ב א"כ י"ל דְּכַוָּנַת רַבִּי ק"ש כִּכְתַב הַיְינוּ כִּכְתָבָהּ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁעַת נְתִינָתָהּ בְּסִינַי שֶׁאִי נִיתְּנָה וְנִכְתְּבָה גַּם מִצַּוֹת ק"ש ויל"ע.

עַיֵּין בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ שֶׁהוּבָא פי' הי"מ שֶׁאוֹמְרִים בְּפָשַׁט שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ אֶת בעה"ב דִּכְתִיב וּבֵרַכְתָּ אֶת וְאֶת רִיבּוֹנָ' הוּא לְרַבּוֹת אֶת בעה"ב ע"כ, ולה"ק יֵשׁ תֵּימַהּ קָצָת לוֹמַר כָּךְ אִם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא פֵּירְשׁוּ עַד שֶׁבָּא ר"ע, וכש"כ לְרַבּוֹת סְתָם בעה"ב ל וְאֶפְשָׁר לְיַישֵׁב קָצָת ע"פ מַאי שֶׁתִּירֵץ הַפָּנִים מְאִירוֹת ח"ב סי' ל"ה קֻוּשְׁיַת הַמְפָרְשִׁים דְּלָמָּה לֹא פֵּירֵשׁ מִקּוֹדֶם כְּשֶׁהִגִּיעַ לְוָאָהַבְתָּ אֶת ד' וכו' וְתֵירֵץ עפ"י מַה שֶׁהִקְשׁוּ בְּתוֹסָ' שָׁם בב"ק דאע"ג דְּהֻקְּשׁוּ מוֹרָא אָב לְמוֹרָא שמי' אֶלָּא דְּלָא נִיחָא לֵיהּ לְמִדְּרָשֵׁינַן לְאוֹקְמֵיהּ בַּעֲשֵׂה יִתֵּירָה ולפ"ז נִיחָא גַּבֵּי וְאָהַבְתָּ לֹא פֵּירֵשׁ דְּאָתֵי לְרַבּוֹת אָב וְאִם אֲבָל גַּבֵּי מוֹרָא פֵּירֵשׁ דְּלָא נִיחָא לֵיהּ לְאֵיקְמֵיהּ בַּעֲשֵׂה אֶת"ד וא"כ י"ל דְּאָתֵי הַאי אֶת לְרַבּוֹת לְבָרֵךְ אָב וְאִם וּכְמוֹ שֶׁתִּיקְנוּ הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת אָבִי וכו', וּמִמֵּילָא מְרַבִּינַן כָּל בַּעַל הַבַּיִת ויל"ע: שָׁם שְׁבוּעַת הָעֵדוּת וכו' שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן וכו', עַיֵּין לְעֵיל מַה שֶׁהֵבֵאתִי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין הַדַּיָּנִין מַשְׁבִּיעִין אֶלָּא בלה"ק וְכֵן כָּתַב הסמ"ג בְּקִיצּוּר וְאָרוֹךְ מ"ע קכ"ג יע"ש במ"ע דִּבְשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ עיי"ש, וּמִתּוֹךְ דְּבָרָיו עָלָה בְּרַעְיוֹנִי שֶׁאוּלַי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּהַכַּוָּנָה דְּאֵין הַדַּיָּנִים מַשְׁבִּיעִין אֶלָּא בלה"ק, הַכַּוָּנָה דְּצָרִיךְ לְיַשְׁבֵּע בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ וְהַשֵּׁם צָרִיךְ לוֹמַר בלה"ק דַּוְקָא וְלֹא בְּשֶׁאָר לְשׁוֹנוֹת, וּכְמוֹ לְעִנְיַן שְׁבִיעַת סוֹטָה גּוּפָהּ דְּאַף דְּנֶאֱמֶרֶת בְּכָל לָשׁוֹן מ"מ הַשֵּׁם צָרִיךְ לֵאמֹר בלה"ק דַּוְקָא וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי דִּבְרֵי שוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א (בְּדַף ע"ד ע"א) דְּהָא אֲפִילּוּ פָּרָשַׁת סוֹטָה דִּשְׁבוּעָתָא בְּכָל לָשׁוֹן נֶאֱמֶרֶת חוּץ מִן הַשֵּׁם שצ"ל בלה"ק דְּהָא בָּעֵי שֵׁם הַמְיֻחָד וא"א לְהַזְכִּירוֹ אֶלָּא בלה"ק וכו' יע"ש וה"נ בשה"ד דְּשַׁמַּשְׁבִּיעִין צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם וְאַף שֶׁסַּגִּי בְּכִינּוּיָם מ"מ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר

בלה"ק וְעַיֵּין שָׁם הֵיטֵב בִּפְנִים תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א סִיּוּם הַתְּשׁוּבָה וּבָזֶה י"ל קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' שֶׁהִקְשׁוּ בְּרֵישׁ פְּרָקִין מַדּוּעַ שִׁיֵּיר הַלֵּל וּמְגִילָה וכו', דְּאֶפְשָׁר דִּבְהָנֵי א"צ לְהַזְכִּיר אֲפִילּוּ אֶת הַשֵּׁם בלה"ק, משא"כ בְּסוֹטָה וּבְשָׁבוּעוֹת צָרִיךְ לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם בלה"ק, אֶלָּא שֶׁעֲדַיִן יְקֻשָּׁה מברהמ"ז וּתְפִילָה דְּנוֹדֶאי אֲפִילּוּ הַשֵּׁם א"צ לְהַזְכִּיר בלה"ק כִּדְמוֹכַח מִבָּרְכוֹת שָׁם שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסָ' כָּאן מִבְּנָיָמִין רָעְיָא דִּכְרִיךְ רִפְתָּא וכו' יע"ש ע"כ יל"ע בָּזֶה ויל"ע בְּשׁוּ"ת בי"צ שֶׁהִזְכַּרְתִּי שָׁם שֶׁאֵין בְּיָדִי כָּעֵת, (וְדַע שֶׁרָאִיתִי בְּקִיצּוּר סְמָ"ג במ"ע נ"ו שֶׁמְּפָרֵשׁ שָׁם אוֹפֶן הַשְּׁקִיָּית הַסּוֹטָה וְכָתַב בְּתֵיךְ לְשׁוֹנוֹ בזה"ל וְאַחַ"כ כּוֹתֵב עַל עוֹר טָהוֹר שֵׁם הָאִשָּׁה וכו', שֶׁהָיָה לְחִידּוּשׁ גָּדוֹל אֶצְלִי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לִכְתּוֹב שֵׁם הָאִשָּׁה בְּמְגִילָה שֶׁאֵין מְבוֹאָר כֵּן בְּשׁוּם מָקוֹם, וְחָשַׁבְתִּי תֵּיכֶף לְדָבָר פָּשׁוּט שֶׁיֵּשׁ כָּאן ט"ס וצ"ל ,,לְשֵׁם הָאִשָּׁה" וְעַיַּנְתִּי בְּסְמָ"ג הַגָּדוֹל וּמָצָאתִי שֶׁכֵּן הוּא מְבוֹאָר שָׁם עיי"ש וּפֶלֶא עַל בַּעַל תִּיקּוּן מְצָנָה שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ בט"ס זֶה) שָׁם בְּרֵשׁ"י ד"ה יְחוּד וכו' דִּיבּוּר לָא צָרִיכִי לְהוּ וכו', אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ עוֹד דְּבָצִיבּוּר מְמֵוְנָּה גַּבְרִיאֵל עַל הַתְּפִלּוֹת וְהוּא מַכִּיר בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי כְּמוֹ שֶׁמַּסִּיק הַשַּׁ"ס וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א בח"א, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר כַּר וּבָעֵת פְּנָחָס להמ"מ דְּפִלָאצָק ז"ל בְּעִנְיַן הַעֲלָאַת הַתְּפִלּוֹ' לְקִשּׁוֹר כְּתָרִים לְהַבּוֹרֵא ב"ה וב"ש: שָׁם יַעֲנֻנּוּ בְּקוֹל מַה לְהַלָּן בלה"ק וכו', עַיֵּין בְּרָכוֹת דַּף מ"ה ע"א מִנַּיִן שֶׁאֵין הַמְתַרְגֵּם רַשַּׁאי וכו' שֶׁנֶּאֱמַר מֹשֶׁה וכו' יַעֲנֻנּוּ בְּקוֹל שֶׁאֵין ת"ל בְּקוֹל וּמַאי ת"ל בְּקוֹל בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עיי"ש וּמַאי פָּרִיךְ שֶׁאֵין ת"ל בְּקוֹל הָא בָּעֵינַן לגז"ש, וְאַף שי"לדְּתַרְתֵּי ש"מ דִּבְקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְדִבְעֵינָן שֶׁיְּהֵא בלה"ק, מ"מ לָשׁוֹן שֶׁאֵין ת"ל בְּקוֹל צע"ק: שָׁם ד"ה וְרַבִּי יְהוּדָא וכו' דר"י סוֹבֵר דְּדַוְקָא בלה"ק מְעַכֵּב אֲבָל אִם לֹא קָרָאָה כְּלָל אֵינוֹ מְעַכֵּב גַּם הוּא סְבָרָא תָּמוּהַּ שֶׁאִם לֹא קָרָאָה כְּלָל אֵינוֹ מְעַכֵּב וְאִם קָרָאָה בְּלִשּׁוֹן חוֹל מְעַכֵּב וכו', בְּשׁוּ"ת עוֹנֶג יו"ט סי' קע"ג כָּתַב לְיַיֵּשֵׁב קצח קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ דר"י דְּרֵישׁ מַכֵּהּ דלה"ק מְעַכֵּב בַּחֲלִיצָה וְאֵיךְ פָּלִיג עַל ר"א ור"ע דְּתַרְוַיְיהוּ סָבְרִי דַּאֲמִירָה אֵינָהּ מְעַכֵּב אִירְשֵׁי דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה מְעַכֵּב, אֲבָל לִדְבָרֵינוּ א"ש דִּנְהִי דְּקִרְיָאָה לָא מְעַכֵּב מ"מ הָא דְּבָעֵינַן שֶׁיְּהֵא רָאוּי לְקִרְיָאָה שַׁפִּיר מְעַכֵּב וְאַשְׁמִיעָנַן קְרָא דְּכָכָה דְּבָעֵינַן שֶׁתְּהֵא רָאוּי לְקִרְיָאָה בלה"ק אֲבָל אִם יָכִיל לְדַבֵּר בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת ובלה"ק א"י לְדַבֵּר כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה אוֹתִיּוֹת שא"י לְהוֹצִיאָם בִּשְׂפָתָיו וְהֵם מְפְסִיקִי הַקְּרִיאָה פְּסִיל דְּבָעֵי שֶׁיְּהֵא רָאוּי לְקִרְיָאָה בלה"ק דַּוְקָא וְדָבָר שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה ג"כ מְעַכֵּב שֶׁתְּהֵא נַעֲשָׂה כְּהִלְכָתוֹ יע"ש הֵיטֵב, וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם בִּיבָמוֹת לָמֶ"ד עֲקִימַת פִּיו הָוֵי מַעֲשֶׂה א"כ גַּם דִּיבּוּר הָוֵי מַעֲשֶׂה יע"ש ואכמ"ל, וְעַיֵּין במהרי"ט שָׁם שֶׁהוּבָא בְּעוֹנֶג יו"כ שָׁם, וצ"ע שו"ר בַּפֶּ"ה שֶׁהֵבִיא מהרי"ט זֶה וְהִרְגִּישׁ עָלָיו עיי"ש ובמש"כ הַתּוֹסָ' שֶׁזֶּה תָּמוּהַּ, עַיֵּין כה"ג בְּשׁוּ"ת לְעִנְיַן שִׁינּוּי בְּשֵׁמוֹת אֲבִי הָאִשָּׁה, וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א מְגִילָה דַּף ו' וכה"ג הַרְבֵּה וְעַיֵּין ת"ה: שָׁם מ"ב גְּמָרָא מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ מֵקִים שֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת וכו', מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ מֵקִים שֶׁהַחַמָּה שׁוֹקַעַת וכו', עַיֵּין רֵישׁ בְּרָכוֹת מִמַּאי דְּבָא הַשָּׁמֶשׁ וכו', שׁוּב הֵבַנְתִּי שֶׁבְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס שֶׁמְּצַיֵּין לִבְכוֹר שׁוֹר רֵישׁ בְּרָכוֹת בְּנוֹדַאי כֵּינּוֹן לָזֶה וְעַיַּנְתִּי שָׁם וְרָאִיתִי שֶׁכֵּן הוּא וּבָרוּךְ הַמַּזְכִּיר, – שָׁם בְּרֵשׁ"י ד"ה וּכְשֶׁהֶחֱזִירוּהוּ לִמְקוֹמוֹ וכו' וּבָנָה לוֹ הַדְּבִיר לִפְנִים מִן הַהֵיכָל וְאַמָּה טְרַקְסִין חוֹצָצָה בְּמָקוֹם הַפָּרוֹכֶת, עַיֵּין תוס' בב"ת ג' ע"א דַּיָּה טְרַקְסִין וכו': דַּף ל"ד ע"א גמ' עוֹדָם בַּיַּרְדֵּן אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ וכו' אִם אַתֶּם עוֹשִׂין כֵּן מוּטָב וכו' וְאִם לָאו וכו', יֵשׁ לְעַיֵּין קְצָת בָּזֶה בְּסֵוֹגְיָא דְּקִדּוּשִׁין דַּף ס"ח בְּעִנְיַן תְּנַאי כָּפוּל וְיֵשׁ לְהָעִיר מִכָּאן, שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה בְּעוֹדָם וכו' אָמַר לָהֶן יְהוֹשֻׁעַ אִם אֵין אַתֶּם מְקַבְּלִין אֶת הַנְּסְתָּרוֹת הַמַּיִם בָּאִין וְשׁוֹטְפִין אֶתְכֶם וכו'

יל"ע בְּהָא כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּשַׁבָּת פ"ז מִכָּאן מוֹדָעָה רַבָּה לְאוֹרָיְיתָא וּפְשִׁיטָא בָּזֶה וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּהַכַּוָּנָה דְּאִם לָאו הַמַּיִם שׁוֹטְפִין בְּפַעַם אַחַר, וא"ל דמה"ט אָמַר ר' לֵוִי דִּבְיַבְנֶה הַוּתְרָה הָרְצוּעָה וצ"ע, וְגַם א"ל דְּאָמַר לָהֶן יְהוֹשֻׁעַ דַּהֲלֹא אַתֶּם רוֹאִין שֶׁעוֹשֶׂה לָכֶם הקב"ה נֵס גָּלוּי שֶׁהַמַּיִם קָמוּ נֵד אֶחָד ה"נ תְּקַבְּלוּ דְּבָרִים נִסְתָּרִים ג"כ וְאִם לָאו הֲרֵי צְרִיכִין אַתֶּם עפ"י הַטֶּבַע שֶׁיָּבְאוּ הַמַּיִם לִשְׁטוֹף אֶתְכֶם, שו"ר ב"ה בת"ה שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה וּמַסְבִּיר לָהּ בְּטוֹב יוֹתֵר עיי"ש, וע"כ קִצַּרְתִּי בָּזֶה, וַעֲדַיִן צ"ע מַדּוּעַ בְּיַבְנֶה הַוּתְרָה הָרְצוּעָה וְיָצְתָה בת"ק ואחז"ר נְזְכַּרְתִּי שֶׁבְּשׁוּ"ת הָרַאֲבְי"ה עַל הל' מס' בְּרָכוֹת וְשָׁם בְּהַגָּהוֹת הַמּוֹ"ל הַגָּאוֹן רח"נ דעמבוצער זַ"ל בְּדַף נ' ע"א שָׁם עָמַד כָּל מַאֲמָר תָּמוּהַּ זֶה עיי"ש וְאַף שֶׁלְּפִי פֵּירוּשׁוֹ לָא דָּמֵי כ"כ עִנְיַן ר' לֵוִי לְעִנְיַן שֶׁל ר"ל דְּמַיְירֵי לְעִנְיַן הַכָּרַת הָאֲנָשִׁים וְהַתַּלְמִידִים, וְעַיַּיִן בְּסַנְהֶדְרִין מ"ג ע"ב דִּפְלִיגִי תַּנָּאֵי בְּזֶה אִי נָעֲנָשׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַנִּסְתָּרוֹת גַּם לְאַחַר שֶׁעָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן עיי"ש וְקִצַּרְתִּי: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה טוּרְטָנִי וכו' עַל דַּעְתַּיְהּ דר"ע דּוּ אוֹמַר לְשׁוֹנוֹת כְּפוּלִים, עֶשְׂרִים וד' הָיוּ ט"ז בְּאֶשְׁכּוֹל וכו' ע"כ בֶּאֱמֶת הַדָּבָר תָּמוּהַּ לֵאמֹר שֶׁהָיוּ כ"ד מְרַגְּלִים בְּמָקוֹם שֶׁמְּפוֹרָשׁ בַּחוּרָה שְׁמוֹתָם לְמַטּוֹתָם וּכְבָר הֵעִיר בַּגִּלְיוֹן הַשַּׁ"ס מֵהָא דְּלְמֵידִין בכ"מ דְּעֵדָה הוּא עֲשָׂרָה מִדִּכְתִיב עַד מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת, וּבְמָקוֹם הַדְּחָק יֵשׁ לְפָרֵשׁ קְצָת דר"ע אָמַר מִדִּכְתִיב אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבוֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כֹּל נָשִׂיא בָהֶם, הוּא שֶׁיִּשְׁלְחוּ שְׁנַיִם מִכָּל שֵׁבֶט, הָאֶחָד יִשְׁלְחוּ הֵם עפ"י דַּעְתָּם, והב' יִשְׁלַח מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּבְזֶה נִיחָא נָמֵי מַה דִּכְתִיב מִתְּחִלָּה שָׁלַח לְךָ וְאַח"כ כָּתַב תִּשְׁלְחוּ בִּלְשׁוֹן רַבִּים, אֶלָּא דְּהִיא הַדָּבָר שֶׁאָמַרְתִּי וּלְכָךְ כְּתִיב אַח"כ אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה וכו' דַּוְוקָא ,,מֹשֶׁה" פֵּירוּשׁ דְּהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה מִדַּעְתּוֹ וּבְחִירָתוֹ הָיוּ אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲבָל אַתֶּם עִמָּהֶם הָיוּ ג"כ י"ב אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שֶׁבָּחֲרוּ לְמוֹ הָעָם ובס"ה כ"ד הָיוּ, וּבְזֶה נִיחָא הֶעָרַת רעק"א די"ל הָא דְּאָמַר עַד מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַכַּוָּנָה הָיָה עַל הָאֲנָשִׁים רָאשֵׁי בנ"י רָאשֵׁי הַסַּנְהֶדְרִין שֶׁהֵמָּה הָיוּ הַגּוֹרְמִים הָעִיקָּרִים לְהַנָּיָא בנ"י דְּעַל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים לֹא הָיוּ הָעָם מִתְחַשֵּׁב כְּלָל דְּכָל פְּרָצָה שֶׁאֵינוֹ ק הַגְּדוֹלִים אֵינוֹ פְּרָצָה וּבַפְּסוּק (א' שָׁלַח י"ד) דִּכְתִיב וַתִּשָּׂא כָּל הָעֵדָה פרש"י סַנְהֶדְרָאוֹת וה"נ הַכַּוָּנָה עַד מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַכַּוָּנָה עַל הָרָאשִׁים שָׁהֵם עִיקְּרֵי וְרָאשֵׁי וְעֵינֵי הָעֵדָה, וְכַד רְגִיז רְעִיָּה עַל עָנָא עָבֵיד לְנַגָּדָא סַמָּוָתָא, – שָׁם ע"ב בְּתוֹסָ' ד"ה כַּחֲנָיָתָן וכו' וְאוֹרֵךְ כָּל אר"י לֹא הָיָה ת"ק פַּרְסָאוֹת עַיַּיִן תוס' ב"מ כ"ח ע"א ד"ה ט"ו יוֹם וכו' וי"ל וכו' עיי"ש, – שָׁם בְּתוֹסָ' וְעוֹד וְאֵיךְ הָיוּ יְכוֹלִים לִשְׁמוֹעַ הַתְּנָאִים וכו', זֶה לקמ"ם הַאֵיךְ שָׁמְעוּ קוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, עַיַּיִן בַּבְּרָכוֹת מ"ה ע"א וּבְתוֹסָ' שָׁם ד"ה בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וכו' דַּף ל"ה פ"א דִּין רֵישׁ קְטִיעָה יְמַלֵּל, ופרש"י שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים לְיַטֵּל חֵלֶק בָּאָרֶץ הוּא יְדַבֵּר בְּפָנֵינוּ, עַיַּיִן מַהֲרְשָׁ"א בח"א, וְהִקְשָׁה בְּהַגָּהוֹת הגיעב"ץ זצ"ל דְּהָא אָמְרִינַן בפ"ק דְּמְגִילָּה דִּבְרָתָא הָוֵי לֵיהּ וַהֲרֵי הֵן הָיוּ נוֹטְלוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁנָּטָה צְלָפְחָד עכ"ל, הִנֵּה בְּפָשׁוּט י"ל דלקמ"ם דִּבְנָתָן הָוֵי לֵיהּ אַח"כ כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ אֲבָל עַד אָז לֹא הָיוּ לוֹ כְּלָל, וּמַשְׁמַע מִמְּגִילָּה שָׁם דְּלָא הָיָה לוֹ כְּלָל אִשָּׁה עַד דְּאַגַּיְירָה רָחָב וְנָסְבָה יְהוֹשֻׁעַ וּמִשּׁוּם כָּךְ קָרֵי לֵיהּ רֵישׁ קְטוּעַ דִּבְלֹא אִשָּׁה אֵינוֹ אָדָם, וְעוֹד י"ל בְּפִשִׁיטוּת דְּהָא פָּרָשַׁת נְחָלוֹת עֲדַיִן לֹא נֶאֱמְרָה עַד שֶׁשָּׁאֲלִבְנוֹת צְלָפְחָד וע"י נֶאֱמְרָה פָּרָשַׁת נְחָלוֹת וְעַיַּיִן בב"ת קט"ו קי"ז וא"כ הָוֵי ט"ל דְּאֵין הַבָּנוֹת יוֹרְשׁוֹת כְּלָל וכ"ז פָּשׁוּט, וּמִטַּעַם זֶה א"ל דִּלְכָךְ לֹא הִשְׁתַּתְּפוּ הַנָּשִׁים בְּחֵטְא זֶה כִּדְמְבֹאָר בְּתַנְחוּמָא פ' פִּנְחָס בַּפְּסוּק וַתִּקְרַבְנָה וכו' עיי"ש בִּנְתִינַת טַעַם לְשָׁבַח: שָׁם דָּרַשׁ רָבָא מִפְּנֵי מַה נֶּעֱנַשׁ דָּוִד מִפְּנֵי שֶׁקָּרָא לד"ת

זְמִירוֹת, וכו' הַתָּעִיף עֲנִיךְ בֵּי וְאֵינָנּוּ אַתָּה קוֹרֵא אוֹתָן זְמִירוֹת וכו', עַיֵּין במ"ק שֶׁהֵעִיר עַל הר"ש פ"ד דְּפָרָה מ"א שֶׁהֵבִיא תּוֹסֶפְתָּא ר"ע אוֹמֵר צָרִיךְ אָדָם לַחֲזוֹר עַל מִשְׁנָתוֹ בְּכָל פַּעַם וֶאֱמֶר בְּתִדְירָא וֶאֱמֶר וּפֵירֵשׁ הר"ש וְקוֹרֵא לד"ת וֶאֱמֶר כְּמוֹ זְמִירוֹת הָיָה לִי חֲזוֹקֵיךְ וצ"ע דְּהָא דָּוִד נָעֲנַשׁ ע"ז כִּדְאָמְרִינַן הָכָא עכ"ל, ולענ"ד א"ל וּלְחַלֵּק דְּעַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נָעֲנַשׁ וַד שֶׁקָּרָא אוֹתָן זְמִירוֹת וּכְמוֹ שֶׁאָמַר זְמִירוֹת הָיָה לִי ,,חֲזוֹקֵיךְ" אֲבָל גְּמָרָא וּמִשְׁנָה שָׁרִי לְמִקְרֵי זִמְרָה דְּבִכְדֵי לַחֲזָקָה בְּזִכָּרוֹן צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת בִּנְעִימָה וּבְנִיגּוּן יָפֶה, וְיָפֶה אָמַר צָרִיךְ אָדָם לַחֲזִיר עַל ,,מִשְׁנָתוֹ" שֶׁהוּא מִשְׁנָה וּגְמָרָא, וּבַמִּגִּילָּה אָמְרוּ בְּדַף (י"ה ע"ב) מַאי וְעַפְעֵפֶיךְ יַיְשִׁירוּ נֶגְדֵּךְ אֵלּוּ ד"ת דִּכְתִיב בְּהֵי הַתָּעִיף עֵינֶיךְ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וכו', מַשְׁמַע דְּקָאֵי עַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שו"ר בְּמַה שהגה"ש מְצַיֵּין לְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א עֵירוּבִין י"ח ע"ב וּמִשָּׁם קְצָת סְתִירָה לְחִילּוּקֵי אַדְּ י"ל אָמְנָם לְפִי מָהַרְשָׁ"א שָׁם שֶׁכָּתַב דְּהָכָא בַּלַּיְלָה קָרָאן זְמִירוֹת ע"ש שֶׁנִּשְׁמָעִין בַּלַּיְלָה בָּהּ בְּקוֹל לְמֶרָחוֹק כִּזְמִירוֹת הַלָּלוּ, עכ"ל א"כ י"ל גַּם הַהִיא דפי' הר"ש דְּהַכַּוָּנָה עַל בַּלַּיְלָה דְּשַׁיָּיךְ בָּהּ לְשׁוֹן זְמִירוֹת וְלֹא אִיבְּרֵי לַיְלָה אֶלָּא לְגִירְסָא, וּלְפִי לְשׁוֹן וְכַוָּנַת הַמִּדְרָשׁ תַּנְחוּמָא פ' פִּנְחָס בַּפְּסוּק וְיִקְרַב מֹשֶׁה סי' ח' (שֶׁמְּצִיֵּינוּ הַמִּצְפָּה אִיתָן) דְּאִיתָא שָׁם הָכִי אֶת מוֹצֵא שֶׁאָמַר דָּוִד זְמִירוֹת הָיָה לִי וכו' שֶׁקְּלוֹת וּרְגִילוּת עָלַי כְּזִמְירוֹת עכ"ל יֵשׁ לְחַלֵּק בִּפְשִׁיטוּת מְכַוָּנַת הַלָּשׁוֹן שֶׁבַּפָּרָה שָׁם הַנָּ"ל וְקִצַּרְתִּי: בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן הל' א' אָמַר לֵיהּ ר"י וְאִם אֵינָהּ שׁוֹמַעַת וְלָמָּה הִיא עוֹנָה אַחֲרָיו אָמֵן אֶלָּא שֶׁלֹּא יֹאמַר לָהּ עַל יְדֵי תּוּרְגְּמָן עיי"ש וְכֵן מְבֹאָר בַּמִּדְרָ' פ' נָשׂא דְּאִינִי אוֹמֵר לָהּ ע"י שָׁלִיחַ וְעַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא הֵבִיא זֶה י"ל יְעַיֵּין שָׁם במה"פ ובש"ק, – שָׁם וְיָדוֹ מַעֲשֶׂר דִּכְתִיב וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ ג"ע בָּזֶה, – שָׁם ק"ש דִּכְתִיב וְדִבַּרְתָּ בָּם, עַיֵּין בַּמְּפָרְשִׁים וצ"ע וְאֶפְשָׁר דְּהַלִּימוּד הוּא מֵהַסִּיּוּם הַפָּסוּק וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וְדָרְשִׁינַן בְּלֶכְתְּ דִּידָךְ דְּהַיְינוּ בְּכָל דָּבָר שֶׁל חוֹל תְּדַבֵּר בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁל חוֹל וְלֹא דַּוְקָא בלה"ק, – שָׁם הֵשִׁיב ר"ב הֲרֵי מְגִילַּת אֶסְתֵּר וכו' א"י בָּהּ אֶלָּא אַשּׁוּרוֹת, פֵּירוּשׁ הֵשִׁיב עַל ר"ל בַּר יָתֵהּ דְּבָעָא מְעַכְּבְּתְהוּן מִלְּקְרוֹת בִּלְשׁוֹן אִלּוּנְסְתִּין, דְּמַשְׁמַע דַּוְקָא הָיָה יוֹדֵעַ אַשּׁוּרִית וְלַעַז אֲבָל א"י אֶלָּא לַעַז יוֹצֵא בָּהּ וּכְמִי שֶׁמַּסִּיק שָׁם, וּמִיהוּ צע"ק לְפִי סְבָרַת הָרֹא"שׁ וְהַתּוֹסָ' בִּבְרָכוֹת מ"ה ע"ב דְּמְגִילַּת אֶסְתֵּר שָׁאנֵי מְשׁוּם פִּרְסוּמֵי מִילְתָא שָׁאנֵי בִּדְאָמְרִינַן הָתָם הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים מִי יָדְעִינַן מַאי נִיהִי עיי"ש וא"כ מַאי מְדַמֵּי הַיְרוּשַׁלְמִי לְמְגִילַּת אֶסְתֵּר ויל"ע – שָׁם הַשָּׁבְעִין שֶׁלֹּא בִּלְשׁוֹנָן וְאָמְרוּ אָמֵן הֲרֵי אֵילּוּ פְּטוּרִין כַּדָּא דְּתָנֵי וכו' אָמַר רַבִּי יוּדָן חֲזָקָה כְּתַנָּיִין שֶׁבְּלַבֵּנוּ הוּא מַשְׁבִּיעָן עיי"ש נִרְאֶה דר' יוּדָן בָּא לוֹמַר דְּמִזֶּה אֵין רְאָיָה שֶׁשְּׁבוּעַת הַדַּיָּנִין הִיא בְּכָל לָשׁוֹן, מְשׁוּם דַּחֲזָקָה כְּתַנָּיָא שֶׁבְּלִבֵּינוּ, א"כ מַה לָּנוּ אִם אֵינוֹ מַכִּיר בְּנוֹסַח הַשְּׁבוּעָה כֵּיוָן שֶׁיּוֹדֵעַ עִנְיָן עַל מַה שֶׁמַּשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ א"כ הוּא נִשְׁבָּע עַל דַּעְתֵּינוּ וּתְנַאי שֶׁבְּלַבֵּינוּ ודו"ק: שָׁם עַל עִסְקֵי שֶׁלּוֹ פרש"י שְׁגָגָה וכו', מְשׁוּם דְּתַרְגּוּם בִּשְׁגָגָה בִּשְׁלוֹ, – וְחַד אָמַר שֶׁעָשָׂה צְרָכָיו בְּפָנָיו, הַדָּבָר מוּזָר תָּמוּהַּ, וּמָצָאתִי בְּסֵפֶר זָהָב שִׁיבָה לְמָהָרָ"ם אַלְגָּאזִי שֶׁהֵבִיא לְיַיֵּשֵׁב בָּזֶה מָה אָרוֹן לְעוֹלָם קַיָּם וכו' עַיֵּין פרש"י עַיֵּין מש"כ לְעֵיל בְּדַף מ"ד ומ"ה בַּאֲרִיכוּת בָּזֶה וּבְדַעַת ר"י אִי אָרוֹן נִגְנַז אוֹ גָּלָה לְבָבֶל תַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּקַדֵּישָׁה רִאשׁוֹנָה קלע"ל אוֹ לֹא עיי"ש, – בפרש"י ד"ה לֹא נָתַן וכו' הָאָרוֹן וְהַשֻּׁלְחָן וְהַמְּנוֹרָה וּמִזְבַּח הַזָּהָב, כַּוָּנַת אֲרִיכַת לְשׁוֹן רַשְׁ"י זַ"ל הוּא לְהוֹרוֹת נָתָן דְּאַף דְּכֻשְּׁאֵין הַלּוּחוֹת בְּאָרוֹן ג"כ בַּפָּתַח יִשְׁאוּ עַיֵּין בְּזָהָב שָׁבָה שָׁם חַד אָמַר קוֹצְרִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וכו', כָּתַבְתִּי בְּחִידּוּשֵׁי מהד"ק הַיְינוּ שֶׁעָסְקוּ בִּמְלֶאכֶת עַצְמָם וְלֹא אֵצֶל אֲחֵרִים עַיֵּין קִדּוּשִׁין ל"ד ע"א ע"כ, וְכָעֵת רָאִיתִי בת"ה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָעִיּוּן יַעֲקֹב דְּהָעִיר

מדקיי"ל דְּאֵין בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת חַיָּיבִין לְבַטֵּל מְלָאכְתָּן כְּדֵי לַעֲמֹד מִפְּנֵי ת"ח וכו' עיי"ש וְאֵין בְּיָדֵי לְעַיֵּן שָׁם וַהֲלֹא י"ל כמש"כ עַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין שָׁם: שָׁם ע"ב אמ"ל ר"ח א"כ מְלֹאת אֶת כָּל אר"י בָּמוֹת, פרש"י מִזְבְּחוֹת דְּעַל כָּל פְּסִיעָה מִזְבֵּחַ ע"כ עַיֵּין זְבָחִים דַּף ק"ת ע"ב דְּאֵין מִזְבֵּה בְּבָמָה וְאֵין קֶרֶן וְכֶבֶשׁ וְיסוֹד וְרִיבּוּעַ מְעַכְּבִין בְּבָמָה קְטַנָּה עיי"ש, וּבְיוֹתֵר יֵשׁ לְהַסְבִּיר תְּמִיהַת ר"ח עפ"י מַה שֶּׁכָּתַב הח"ס חאור"ח סי' ל"ב דְּהֵבִיא רְאָיָה בְּרוּרָה לְהֶיתֵּר זֶה (לְטַלְטֵל עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם) מדהע"ה שֶׁהֶעֱלָה אֲרוֹן הַקּוֹדֶשׁ מִבֵּית שֶׁמֶשׁ לְבֵית עוֹבֵד אָדוֹם וכו' וּמִי הִתִּיר לוֹ הַטִּלְטוּל הַזֶּה הֲלֹא עֲדַיִן לֹא נִבְנָה בהמ"ק וְאֵין סָפֵק כִּי לָא גָּרַע קְדֻשַּׁת הַבָּמָה מִקְּדֻשַּׁת בהכנ"ס שֶׁלָּנוּ וכו' דְּאֵין סָפֵק אֶצְלִי שֶׁאָסוּר לִנְתֹּץ אֶבֶן מֵהַבָּמָה לָא מִבָּעֵי בִּשְׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת אֶלָּא אפי' בִּשְׁעַת אִיסּוּר הַבָּמוֹת מִשֶּׁנִּבְנָה בהמ"ק מ"ח אוֹתָם הַבָּמוֹת שֶׁנִּבְנוּ בִּשְׁעַת הֶיתֵּר נ"ל שֶׁאָסוּר לְנַתֵּץ מֵהֶם שׁוּם דָּבָר ושהע"ה הֶשְׁאִירָם וְלֹא הַרְסָם כְּלָל וכו' עיי"ש לְכָךְ פָּרִיךְ לֵיהּ ר"ח א"כ מְלֹאת אֶת כָּל אר"י בָּמוֹת, פֵּירוּשׁ וְאָסוּר אַתְּ"כ לְהַרְסָם וּלְנַתּוֹצָם וְכַנַּ"ל וְהָיוּ צְרִיכִים לְהִשָּׁאֵר בְּקִבְיעוּת, וּבְגִלְיוֹן הח"ס הַנַּ"ל כָּתַבְתִּי דְּחֵיתֵי לִי דְּכֵן אָמַרְתִּי אֲנִי מִדְּנִפְשַׁאי עַל מַה שֶּׁנִּשְׁאַלְתִּי מֵחָכָם סְפָרַדִּי אֶחָד ה"ה ידי"ע הָרַב הֶחָכָם הַשָּׁלֵם ירא"מ ר' שָׁלוֹם הַדַּאְיָא ס"ט שְׁלִיטָ"א, וְשָׁאַל בְּהָא דְּאָמַר אֵלְיָהוּ (מְלָכִים א' י"ט י"ד) כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בנ"י אֶת מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ וגו' ופרש"י שָׁם דְּקָאֵי הַבָּמוֹת יָחִיד הַנַּעֲשׂוֹת לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁהָרֵי מִזְבֵּח בֵּית הַבְּחִירָה בִּירוּשָׁלַיִם הָוָה עכ"ל רַשֵּׁי"י יְהֵא א"ר לֹא עָבְרוּ אַאִיסּוּר דְּלָאתַעֲשׂוּן כֵּן, וְהֵשַׁבְתִּי לוֹ כֵּן כהח"ס הַנַּ"ל דְּגַם הַבָּמוֹת אָסוּר לִנְתֹּץ וְלַהֲרוֹס וְשַׁפִּיר הִתְאוֹנֵן אֵלֶיהָ, וְזוֹ רְאָיָה אַלִּימְתָּא לִסְבָרַת וְדִין הח"ס וצ"ע שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ בְּזֶה הח"ס זַ"ל: דַּף ל"ג ע"ב תַּנְיָא ר"י אוֹמֵר בג' מְקוֹמוֹת נֶאֶמְרוּ כֹּהֲנִים אֶת הָאָרוֹן כְּשֶׁעָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן וכו' וּכְשֶׁהֶחֱזִירָהוּ לִמְקוֹמוֹ וכו' עכ"ל הגמ' וּבְתוֹסְ' ד"ה וּכְשֶׁהֶחֱזִירָהוּ וכו' תָּרוּץ דְּהַאי אֶחָד וכו' א"נ הַכֹּהֲנִים נִטָּלֵהוּ מִמְּקוֹמוֹ, וכו' יעו"ש הִנֵּה מִכָּאן הִשִּׁיגוּ הָרַאשׁוֹנִים עַל הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת דאע"פ שֶׁמִּצְוָה זוֹ בָּאָה לַלְוִיִּם בְּעֵת הַהִיא הָיָה כְּלוֹמַר בַּמִּדְבָּר לְמִיעוּט מִסְפַּר הַכֹּהֲנִים וְאוּלָם הַכֹּהֲנִים חַיָּיבִים בְּמִצְוָה זוֹ וְהֵם יִשָּׂאוּהוּ כְּמוֹ שֶׁהִתְבָּאֵר בְּסֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ וּבִשְׁמוּאֵל עכ"ל וְעַל זֶה הִשִּׁיגוּ הָרַמְבַּ"ן זַ"ל דְּאַדְרַבָּה מְבֹאָר הוּא בְּהֵיפּוּךְ שנא' וַיִּצּוּ הָעָם לֵאמֹר בְּרֹאותְכֶם וכו' וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ אֲבָל הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁכָּל הַשֶּׁבֶט כָּשֵׁר לְמַשָּׂא הָאָרוֹן וּמְפֹרָשׁ הוּא הַדָּבָר במס' סוֹטָה וּבְחִינּוּךְ מ"ע שע"ט מַסִּיק כְּהָרַמְבַּ"ן דְּהָעִיקָּר כִּדְבָרָיו שֶׁכָּל הַשֶּׁבֶט כָּשֵׁר לְמַשָּׂא הָאָרוֹן יעו"ש וְעַיֵּין במנ"ח שָׁם שֶׁמְּתָמַהּ עַל לְשׁוֹנָם שֶׁכָּתְבוּ בְּעֵת שֶׁמּוֹלְכִין הָאָרוֹן וְהָא עֲבוֹדַת בְּנֵי קְהָת מְבֹאָר דְּהָיָה הַכֹּל הַמְּנוֹרָה וכו' וְלֹא הָיוּ מוֹלִיכִין בַּעֲגָלוֹת כְּדִכְתִיב וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן וכו' וצ"ע עכ"ל, וְהָיָה לוֹ לְהָבִיא סעייתא מִדִּבְרֵי רַשֵּׁ"י שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי בָּהֶם לְעֵיל וְהוּא בְּדַף ל"ה ע"א ד"ה לֹא נָתָן וכו' שֶׁכָּתַב כִּי לֹא הָיוּ מְמֻנִּים אֶלָּא ע"ד קְדֻשַּׁת הָאָרוֹן וְהַשֻּׁלְחָן וְהַמְּנוֹרָה וּמִזְבַּח הַזָּהָב עכ"ל, לְהוֹרוֹת נָתָן דְּעַל כֻּלָּם חַיָּיבִים וְאֶפְשָׁר דְּעַל הָאָרוֹן הוּא חַיָּיב מִיתָה וַאֲפִילּוּ רָצָה לֶאֱחֹז בְּיָדָיו כְּמוֹ עֻזָּא וּכְמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ הקב"ה נוֹשְׂאָיו נָשָׂא עַצְמוֹ לֹא כש"כ אֲבָל עַל שְׁאָר כֵּלִים אֵינוֹ בְּמִיתָה ויל"ע וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א ח"א לְקַמָּן ל"ז ע"א ד"ה כָּל וכו' ודו"ק: שָׁם ל"ה ע"ב וְעַל ד"ז נִתְחַתֵּם גז"ד, וּבְתוֹסְ' הִקְשׁוּ דַּעֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם פ"פ שֶׁיֹּאמְרוּ כְּלוּם כָּפִיתָ עָלֵינוּ הַר כְּגִיגִית כְּיִשְׂרָאֵל וכ"ז שֶׁיֵּשׁ לָהֶן פ"פ אֵיךְ נִתְחַתֵּם גז"ד עכ"ל, אוּלַי י"ל קְצָת עפ"י מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' שַׁבָּת פ"ח ע"א ד"ה מוֹדָעָה רַבָּה וכו' דְּהָא דְּאָמַר בִּנְדָרִים שְׁכָרַת מֹשֶׁה בְּרִית עִם יִשְׂרָאֵל עַל

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְהִשְׁבִּיעָם עַל כָּךְ וּבְפָרָק אֵלּוּ נֶאֱמָרִים שֶׁקִּיבְּלוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּהַר גְּרִיזִים וּבְהַר עֵיבָל אור"ת דע"פ הַדִּיבּוּר הָיָה וַהֲרֵי כבע"כ וכו' עיי"ש הֵיטֵב, וא"כ י"ל כֵּיוָן שבכה"ג קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּהָרֵי גְּרִיזִים וְעֵיבָל וְכֵיוָן שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹרָה בע' לָשׁוֹן ע"פ הַדִּיבּוּר הֲרֵי הָוֵי נָמֵי כבע"כ וְהָוֵי לְהוּ לִלְמוֹד וּלְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל וּלְכָךְ נִתְחַתֵּם גז"ד בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִיהוּ י"ל דְּכָפִיתָ הַר מִקּוֹדֶם לֹא הָיָה לָהֶם וְקַצַּרְתִּי: שָׁם ד"ה לְרַבּוֹת וכו' תֵּימַהּ הַאֵיךְ קִבְּלוּהָ לְרַחַב שֶׁהֲרֵי הִיא הָיְתָה מִכְּנַעֲנִים שֶׁבְּתוֹכָהּ וכו' עיי"ש, עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א בח"א בד"ה הָא לָמַדְתָּ וכו' כָּתַב בְּתוֹךְ דְּבָרָיו גַּם מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' לָמָּה קִבְּלוּ רָחָב, נִרְאֶה דְּלָאו קוּשְׁיָא הִיא דְּמִפְּנֵי הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבְּעוּ לָהּ ב' שְׁלוּחִים הֲוָצְרְכוּ לְקַיְּמָהּ כְּמוֹ בְּאַנְשֵׁי גִּבְעוֹן וכו' אֲבָל הַשְּׁבוּעָה לְרַחַב הָיְתָה כַּהוֹגֶן מִפְּנֵי פק"נ וכו' יע"ש, ולדה"ק אַדְּרַבָּה צע"ק דְּזֶה מִקְּרֵי שְׁבוּעָה בְּאוֹנֶס מִפְּנֵי פק"נ וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, גַּם יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם בַּגִּבְעוֹנִים נִשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה, אֲבָל הָכָא נִשְׁבְּעוּ לָהּ הַשֵּׁנִי מְרַגְּלִים וְלֹא הָיָה בְּכוֹחָם כְּלָל, וְעַיֵּין הֵיטֵב תוס' גִּיטִּין מ"ו ע"א ד"ה כֵּיוָן וכו' וְאֶפְשָׁר דעכ"פ חִילּוּל הַשֵּׁם תֶּהֱוֵי דְּאַף דְּהָוֵי נִשְׁבְּעוּ לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה דְּכְתִיב לֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם, אֲבָל עכ"פ אֵין לְהַקְשׁוֹת עַל הַתּוֹסָ' די"ל דְּמִצַּד הַשְּׁבוּעָה לָא מְהַנֵּי דְּהָוֵי נִשְׁבְּעוּ לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה, וְחִילּוּל הַשֵּׁם לֵיכָּא דְּלָא הָוֵי אֶלָּא שְׁלוּחִים מְרַגְּלִים וְלֹא נְשׂוּאֵי הָעֵדָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם דְּקָסָבַר ר"י דְּאִם אִיתָא דְּיֵשׁ לוֹ הֶפֶרָה לָא הָוֵה בְּדָבָר חִילּוּל הַשֵּׁם יע"ש, וְעַיֵּין תה"ד ובנו"ב ובדור"ל שֶׁהֵעִירוּ דְּאֵיךְ מְהַנֵּי כְּלָל שְׁבוּעַת הַנְּשׂוּאִים דְּהָא שְׁבוּעָה לָא מְהַנֵּי ע"י שֶׁלִּיחַ יע"ש וא"כ מכש"כ שֶׁל שֶׁלִּיחֵי הַמְּרַגְּלִים די"ל דְּלָא מְהַנֵּי כְּלָל שְׁבוּעָתָם, – ולע"ד א"ל קָצַת קֻוֹשְׁיָתָם עִם זֶה גּוּפָא שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' הַגְּמָרָא דְּמִגִּילָה דְּאִיגַּיְּירָה וּנְסָבָה יְהוֹשֻׁעַ, בָּזֶה יֵשׁ לְתַקֵּן הָרִטְיָה דְּכָל טַעְמָא דְּלָא מְהַנֵּי חֲזָרַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל כְּנַעֲנִים שֶׁבְּתוֹכָהּ כָּתַב רַשְׁ"י דְּמֵחֲמַת יִרְאָה עָבְדִי, וְשָׁמָּא יַחְזְרוּ לְסוּרָן משא"כ בְּרָחָב דְּתֵיכֶף נִסְבָּה יְהוֹשֻׁעַ בְּנוּדַּאי תֵּלֵךְ בְּדָרָךְ הַיְשָׁרָה וְלֹא תהי' לְמִכְשׁוֹל וּלְכָךְ קִבְּלוּהָ וק"ל, וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' גִּיטִּין שָׁם דְּמַשְׁמַע דְּאִי לֹא חִילּוּל הַשֵּׁם נָהֲי דְּבְאֵין לְהִתְגַּיֵּיר לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לְהָוָרְגָן מ"מ הָיוּ יְכוֹלִין לְגָרְשָׁם מֵעֲרֵיהֶם עיי"ש, וילע"ק מִכָּאן שׁוּב נִזְדַּמֵּן לִידֵי ס' הַדְּרוּשׁ עַרְבֵי נַחַל וְרָאִיתִי שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּדְרוּשׁ אֶחָד בְּעִנְיָן זֶה דְּשָׁם הָוֵי אוֹנֶס וּלְהוֹכִיחַ מִזֶּה דְּאִם הָוֵי אוֹנֶס עַל דָּבָר אֶחָד לָא הָוֵי אוֹנֶס יעו"ש הֵיטֵב בָּזֶה, וְלֹא הֵעִיר מִזֶּה שֶׁכָּתַבְתִּי, (אה"מ כָּךְ כָּתוּב אֶצְלִי מִשְּׁנַת תרס"ט וְעַכְשָׁיו אֵין בְּיָדִי הס' לְעַיֵּין שָׁם הֵיטֵב וְיעַיֵּין הַמְעַיֵּין): שָׁם בַּגְּמָרָא וְאַחַ"כ סָדוּ אוֹתָן בְּסִיד וכו' ר"ש אוֹמֵר עַל גַּבֵּי הַסִּיד כְּתָבוּהָ וכו' וי"ל קָצַת עפ"י הַסַּוְגְיָא דְּמָנָחוֹת ל"ד ע"א וְנֶאֱמַר לְהַלָּן כְּתִיבָה מַה לְהַלָּן עַל הָאֲבָנִים וכו' ופרש"י וְאֵין כְּתִיבָה תַּמָּה עַל הָאֲבָנִים וכו' וּבְתוֹסָ' שָׁם ד"ה וּכְתַבְתָּם וכו' עיי"ש וְקַצַּרְתִּי, שו"ר עַכְשָׁיו שֶׁכֵּן כ"כ המ"ק – וְעַיֵּין בְּשוּ"ת פָּנִים מְאִירוֹת סי' מ"ה דְּהֵעִיר בְּכָאן הָאֵיךְ קִלְּפוּ אֶת הַסִּיד וְהִשְׁיאוּהָ, וְאֵיךְ עָבְרוּ עַל מְחִיקַת הַשֵּׁם וי"ל דְּהַסִּיד לֹא הָיָה מוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם וכו' ולפ"ז כְּשֶׁהַשֵּׁם נִכְתַּב עַל הַכּוֹתֶל שֶׁכְּבָר סָדוּ בַּסִּיד וְאִם יְסוֹדוֹ עַל כְּתָב זֶה א"א לְהַעֲבִיר הַסִּיד הָאַחֲרוֹן עַד שֶׁיְּקַלְּפֶל כָּל הַסִּיד וְהָוֵי כְּמוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם יעו"ש וצ"ע א"כ לר"ש דְּעַל הַסִּיד כְּתָבוּהָ וְאַחַ"כ הֲרַיסָתְהוּ וְקִלְּפוּ אֶת הַסִּיד ויל"ע אֲבָל נִזְכַּרְתִּי כִּי דִּבְרֵי הַפָּנִים מְאִירוֹת כְּתוּבִים בְּסֵפֶר שו"ת מְעִיל צְדָקָה סי' כ"ג בְּפָנִים אֲחֵרִים דְּשָׁם הֵבִיא זֶה לְעִנְיָן אִם אִיסּוּר מְחִיקָה תָּלוּי בְּקִלְקוּל הַשֵּׁם, וְהִקְשָׁה לפ"ז מֵהָא דְּכָתְבוּ יִשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה בע' לָשׁוֹן וְסָדוּ בְּסִיד וְאֵיךְ עָבְרוּ עַל מְחִיקַת הַשֵּׁם וא"ל דְּכָתְבוּ בִּכְתָב אַחַר הַשֵּׁם כְּפִי אוֹתוֹהַלָּשׁוֹן קָשֶׁה לִי מהמג"א או"ח

סי' של"ד ס"ק י"ז וכו' אֶלָּא ע"כ דְּמִשָּׁם אֵין רְאָיָה דְּסַד בְּסִיד הָוֵי מְחִיקָה כֵּינָן דְּלְאַחַר שֶׁיִּגְרֹור הַסִּיד רְשׁומֹו נִיכָּר וא"כ בנ"ד מֻוָתָּר לְהָטִיחַ עָלָיו סִיד וְיָצָא לָנוּ מִזֶּה דְּאַף הַשֵּׁם הַנִּכְתָּב בִּלְשׁוֹנָם מְסֻוָּפָק בַּעַל ש"ג וְכָתַב דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר לְמוֹחֲקוֹ וכו' וְהַגָּאוֹן בַּעַל מְעִיל צְדָקָה הֵשִׁיב שָׁם בס' כ"ד דְּמִשָּׁם אֵין רְאָיָה כְּלָל דְּוַדַּאי אוֹתוֹ הַסִּיד הָיָה טוּחַ עַל הָאֲבָנִים דְּבָקַל יָכוֹל לְהָסִיר וְיִשָּׁאֵר הַכְּתָב תַּחְתָּיו שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁהֵשִׁיב ר"י שֶׁקִּלְפּוּ הַסִּיד וַהֲרֵי הוּא כְּמְדַבֵּק שֶׁעוֹוֶה עַל הַשֵּׁם כמ"ש שֶׁיֵּשׁ לְדַבֵּק שַׁעֲוָה עַל הַשֵּׁם שַׁדַּי שֶׁבִּמְזוּזָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ טָהוֹר כ"כ וכו' אֲבָל הַכְּתָב שֶׁעַל הָאֲבָנִים שֶׁעֲלֵיהֶן הַתּוֹרָה כְּתָוֻבָּה הָיָה כְּתָב חָקוּק כַּמְּפֹרָשׁ בתרג"י וְלֹא הָיָה הַסִּיד כ"א מַחֲסָה וּמְסִתּוֹר הַכְּתָב וְלֹא מְחִיקָה, ובמ"ד דְּוַדַּאי א"א לוֹמַר שֶׁהָיָה נִכְתַּב ע"ג הָאֲבָנִים בִּדְיוֹ כִּי דְּיוֹ ע"ג אֲבָנִים לָא מִקְרֵי כְּתָב וְהַתּוֹרָה אָמְרָה וּכְתַבְתָּם עַל הָאֲבָנִים וּדְיוֹ ע"ג אֶבֶן דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּים הוּא (הֲגַם כִּי מִסּוֹטָה דַּף מ"ח ע"ב מַשְׁמַע דְּאִם לֹא כָּתַב שֵׁם פִּתּוּחֵי חוֹתָם ה"א לִכְתּוֹב עֲלֵיהֶם בִּדְיוֹ הַיְינוּ אִם הָיָה ג"כ נִכְתַּב שָׁם בִּלְשׁוֹן כְּתִיבָה וכו' וְאֵין סָפֵק שֶׁהָיָה שָׁם חֲקִיקָה וְאֵין הַסִּיד מְאַבְּדוֹ, וְגַם אֵין מִשָּׁם לְיַלֵּף דש"ה שֶׁהָיָה מִצְוָתוֹ בְּכָךְ לְהַאי מ"ד וְשַׁדְתָּ אוֹתָם בס"ד לְאַחַר וּכְתַבְתָּם וּמַה נַּעֲשָׂה אִם גְּזֶרֶת מֶלֶךְ הוּא עכ"ד, וְעַיֵּין גִּיטִּין כ' ע"א וְכָתַב וְלֹא וְחָקַק וכו' הָא דְּחָק תּוֹכוֹת הָא דְּחָק יְרִיכוֹת וכו' וּבַתּוֹסָ' ד"ה לְמֵימְרָא וכו' המ"ל מְלוּחוֹת דִּכְתִיב בְּהוּ כְּתִיבָה וְהָיָה כְּתָבָם חָקוּק וכו' עיי"ש וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּמָנָחוֹת ל"ד ע"א שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל וּבְרֹאשׁ"י שָׁם ד"ה לְכָתְבָהּ אַאֲבָנִים יַחְקְקֵם בְּסַכִּין עַל הָאֲבָנִים דְּהָוְיָא כְּתִיבָה תַּמָּה עכ"ל וּמַשְׁמַע מִשָּׁם דְּהָא דְּכָתַב וּכְתַבְתָּם עַל הָאֲבָנִים הָוֵי בִּדְיוֹ, מִשּׁוּם דבכ"מ דִּכְתִיב וּכְתַבְתָּם בָּעֵינַן כְּתִיבָה תַּמָּה אֲבָל שָׁם כָּתוּב וְכָתַבְתָּ לָא בָּעֵינַן כְּתִיבָה תַּמָּה וְדַי אֲפִילּוּ בִּדְיוֹ וְעַיֵּין תוס' שָׁם ד"ה וּכְתַבְתָּם וכו' ויל"ע בָּזֶה, גַּם עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר בְּזֶה דַּהֲלֹא בְּאוֹפָן הַכְּתִיבָה עַל הָאֲבָנִים בע' לָשׁוֹן דְּלְהָרַמְבָּ"ם וְרַבִּינוּ בְּחַיֵּי הָיָה כָּתוּב מַמָּשׁ כָּל הַתּוֹרָה מִבְּרֵאשִׁית עַד לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל וְהָיָה בְּדָרְךְ נַס, אֲבָל ר"ס גָּאוֹן כָּתַב שֶׁהָיָה כָּתוּב בָּהֶן מִסְפַּר הַמִּצְוֹת כְּמוֹ שֶׁהֵן כְּתוּבוֹת בהל' גְּדוֹלוֹת כְּעֵין אַזְהָרוֹת עַיֵּין בְּתוֹסָ' יו"ט כָּאן ד"ה בְּשִׁבְעִים לָשׁוֹן שֶׁהֵבִיא זֶה, וא"כ לְפִי דִּבְרֵי ר"ס גָּאוֹן א"ל דְּלָא הַוָה כְּלָל כָּתוּב שְׁמוֹ ב"ה לְהֵדָיָא אֶלָּא בר"ת וְכַדּוֹמֶה בְּאוֹפָן דְּלָא הָוֵי מְחִיקָה כְּלָל וְגַם כֵּינָן דְּהָוֵי כְּתִיבָא בְּדָרְךְ אַזְהָרוֹת לֹא הָיָה מִתְכַּוְּנִין כְּלָל לְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם בָּאוֹפָן שֶׁמִּדְאוֹרַיְיתָא לָא הָוֵי כָּאן אִיסּוּר מְחִיקָה וְקִצַּרְתִּי וּמִסְתַּבְרָא כר"ס גָּאוֹן דאל"ה למ"ל לְמִכְתַּב עוֹד הַפָּסוּק אֲשֶׁר לֹא יִלְמְדוּ הֲלֹא כָּתוּב זֶה נִכְלָל בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ א"ו כר"ס גָּאוֹן, וְעַיֵּין בְּמְאִירִי ד"ה בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת וכו' שֶׁיְּהֵא כּוֹתְבִים עֲלֵיהֶם מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה (פָּסוּק הוּא בִּיהוֹשֻׁעַ (ח' ל"ב) וַיִּכְתֹּב שָׁם עַל הָאֲבָנִים אֵת מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) ומ"מ מִגְּאוֹנֵי הָרֹאשׁוֹנִים פֵּרְשׁוּ בְּמִשְׁנֵה הַתּוֹרָה כְּלוֹמַר עִנְיַן הַתּוֹרָה ר"ל גּוּף הַמִּצְוֹת וְלֹא שֶׁכָּתְבוּ כָּל הַכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרָה וכו', ע"ש (וְאַגַּב אֵינִי מְדֻיָּק לִי לָשׁוֹן הַגְּמָרָא כֵּיצַד כָּתְבוּ ,,יִשְׂרָאֵל" אֶת הַתּוֹרָה, הֲלֹא יְהוֹשֻׁעַ כָּתָבוֹ, וְאֶפְשָׁר שֶׁהָיוּ מְסַיְּעִים אוֹתוֹ וּלְכָךְ כָּתְבוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם ויל"ע) גַּם יֵשׁ לְהָעִיר אִי נַיְמָא דְּהָיָה חָקוּק דָּחָק תּוֹכוֹת לֹא הָיָה בּוֹ קְדֻשּׁוֹת הַשֵּׁם גַּם לְעִנְיַן מְחִיקָה וכמש"כ הַשָּׁב יַעֲקֹב חליור"ד סי' נ"ה ועיי"ש סי' נ"ו תְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן אב"ד ור"מ רַבִּי אַבְרָהָם בְּרוֹדָא ז"ל וכמש"ה לְעֵיל דַּף י"ז וּסְפֵיקֹת בַּעַל תּוֹרַת גִּיטִּין בְּדַף כ' עיי"ש וְכֵן מָצָאתִי אח"ז במנ"ח מ"ע תל"ז שֶׁהֵבִיא כָּל זֶה וְקִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין לְקַמָּן בד"ה וּבְנוֹ הַמְּזֻבָּח שָׁם הֵבִיא הת"ה בְּשֵׁם בַּעַל עִיּוּן יַעֲקֹב דְּנִכְתַּב ע"י שָׁמִיר דְּאִי בִּדְיוֹ הַוָה נִמְחָק ע"י הַסִּיד יע"ש ובתור"ה וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת הָעִיּוּן יַעֲקֹב שָׁם ור"י כִּי

סִיד מֵהַסִּיד אֵין לוֹ תַּקָּנָה וכו' אֵין לָהֶם תַּקָּנָה אֶלָּא שְׂרֵיפָה פרש"י זַ"ל שכ"ז שֶׁאֵין מִתְגַּיְּרִין וְהֵם קְרָוְיִין עַמִּים אֵין חֶלְקָם אֶלָּא מִשְׂרְפוֹת הַסִּיד, דְּהַיְינוּ גֵּיהִנֹּם ע"ש ילע"ק דְּהָא לר"י קָיְימִינַן דְּאִית לֵיהּ אֲפִילּוּ חוֹזְרִין בִּתְשׁוּ' אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ וְנֶחְתַּם גז"ד לְבָאֵר שַׁחַת וא"כ אֲפִילּוּ נִתְגַּיְּרוּ נָמֵי קָיְימִי לְמִשְׂרְפוֹת הַסִּיד, וְאָפְשָׁר דס"ל לְרַשִּׁ"י דְּחוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה הוּא דָּבָר אַחֵר מִגֵּירוּת, אֶלָּא שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ לַעֲשׂוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן אֲבָל כָּל שֶׁקִּבְּלוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, אֶלָּא כֹּחָם דַּי או"ה בָּזֶה פְּלִיגִי ר"ש ור"י אֲבָל כָּל שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ לִגְמָרוֹ וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם יַהֲדוּת שַׁפִּיר דָּמֵי, וצ"ע דְּלָא מַשְׁמַע כֵּן, וְגַם מֵהַבָּרַיְיתָא דִּלְקַמָּן יל"ע קָצָת, וְקֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' מֵרָחָב אָזְלָה לְפִי זֶה כֵּיוָן שֶׁנִּתְגַּיְּרָה וְנָסְבָה יְהוֹשֵׁעַ הֲרֵי קִיבְּלָהּ עֲלֵיהּ דַּת יְהוּדִית לְגַמְרֵי וּלְכָךְ קִיבְּלוּהָ וַאֲנִי נָבוֹךְ בָּזֶה, וְעַיֵּין בק"א, וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּתוֹסָ' בְּשֵׁם הַסִּפְרִי שו"ר בְּרַשִּׁ"י בְּחֹמֶשׁ וּבָרַמְבַּ"ן שָׁם וברא"ם וּבַשַּׁ"ח שָׁם, וּבְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה פ' שׁוֹפְטִים מְצַיֵּין לְעַיֵּין בְּזֶרַע אַבְרָהָם וְנִלְאֵתִי לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, וכמנ"ח מ' תכ"ה וּמִצְוָה תקכ"ח עיי"ש וְאֵין בְּיָדִי ד"ב עֲדַיִן: דַּף ל"ו ע"א תוס' ד"ה כְּמַאן כר"ש וא"ת דִּילְמָא בֵּי"ת אֲפִילּוּ ר"י מוֹדֶה הוֹאִיל וְהֲוּתְרוּ שְׁאָר נָכְרִיּוֹת דהלמ"מ דְּקָנְיאִין פּוֹגְעִין וכו' הֲוּתְרוּ אֲפִילּוּ כְּנַעֲנִים שֶׁבַּחוּ"ל וכו' וְעוֹד אֲפִילּוּ ר"ש מָה הֲוָצְרַךְ לְהַתִּירָהּ מ"ש מִכֹּהֵן וכו' יע"ש, הִנֵּה לָזֶה י"ל דְּאִיצְטְרִיךְ הֻיְתְּרָא לְבִיאָה שְׁנִיָּה ובב"ר כ"ע לָא פְּלִיגִי דְּלָא דִּבְּרָה תּוֹרָה וכו', אֶלָּא דְּיֵשְׁאֵר הַקֻּוּשְׁיָא דְּנֵימָא הוֹאִיל וְאִישְׁתְּרִי אִישְׁתְּרִי, וּבָזֶה יֵשׁ לְהָבִין דְּהוֹאִיל וְאִשְׁתְּרִי אִישְׁתְּרִי לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר אֶלָּא כְּמוֹ הָתָם בְּכֹהֵן שֶׁהֲוָתַר גַּם אִיסּוּר זוֹנָה דְּשֵׁנִי אִיסּוּרִים בָּאִים בב"א, וְאָמְרִינַן הוֹאִיל, אֲבָל הָכָא הָאִיסּוּר דְּלֹא תִּחְיֶה כָּל נְשָׁמָה הוּא בָּא תֵּיכֶף מִשָּׁעָה שֶׁבְּיָדוֹ לְהָוְרָגָהּ וְלֹא הֲרָגָהּ וְאִיסּוּר דְּנָכְרִית הוּא בְּשָׁעָשׂ בִּיאָה וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר הוֹאִיל וְאִישְׁתְּרִי אִיסּוּר שֶׁבָּא אַחַ"כ הֲוָתַר נָמֵי הָאִיסּוּר שֶׁמְּקוֹדָם דְּתֵיכֶף עוֹבֵר עַל לָאו וַעֲשֵׂה דְּלֹא תִּחְיֶה כָּל נְשָׁמָהוְהַחֵרֶם תַּחֲרִימֵם, וְאֵין זֶה בְּגֶדֶר אִיסּוּרִים שָׁווִים וְעַיֵּין בְּטוּרֵי אֶבֶן מְגִילָּה דַּף ג' מש"כ בְּעִנְיַן הוֹאִיל עיי"ש הֵיטֵב ודו"ק וְגַם עַיֵּין בְּרָשָׁ"ש שָׁם מַה שֶּׁמְּחַדֵּשׁ בָּזֶה ובמק"א דָּחִיתִי כָּל דְּבָרָיו ואכמ"ל בָּזֶה, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת שַׁאֲגַת אַרְיֵה סי' ל' בָּמָה שֶׁהֶעְתִּיק דִּבְרֵי הָרַאֲבַ"ד בפי' למס' תָּמִיד יעו"ש ויל"ק דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְקִצַּרְתִּי, שו"ר הַהֶעָרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלִּי בְּדִבְרֵי המ"ק בְּשֵׁם הַמְּקֻבָּלִים קְדוּשִׁין כ"א עיי"ש וְכֵן רָמַז לְדִבְרֵי הט"א וְאֵינוֹ מֻבָן מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַמְּקֻבָּלִים וּמַה שֶּׁכָּתַב הוּא שְׁלִיטָ"א דְּהוֹאִיל וְאִישְׁתְּרִי אִישְׁתְּרִי הַיְינוּ הַלָּאו דְּלֹא תִּתְחַתֵּן עיי"ש הֲלֹא הַלָּאו הוּא דַּוְקָא דֶּרֶךְ חִיתּוּן וְלֹא בְּבִיאָה בְּעָלְמָא וְהַתּוֹסָ' כָּאן לֹא הִזְכִּירוּ אֶלָּא הַלָּאו דְּלֹא תְּחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה וְלֹא הִזְכִּירוּ כְּלָל הַלָּאו דְּלֹא תִּתְחַתֵּן, שׁוּב עִיַּנְתִּי במנ"ח מִצְוָה תכ"ז וּמָצָאתִי שֶׁהֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם הא"מ סי' ט"ז דְּמֵבִיא שִׁיטוֹת הָרִאשׁוֹנִים דְּבָגַיּוּתָן חַיָּיב עַל הַבִּיאָה לְחוּד בְּלֹא קִדּוּשִׁין מִשּׁוּם לָאו תִּתְחַתֵּן יע"ש וא"ש וּבָזֶה א"ל קָצָת בְּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' לר"ש דְּאָמַר מְקֻבָּלִין אוֹתָן וְאֵינָם בִּכְלָל לֹא תִּחְיֶה למ"ל קְרָא וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ לְרַבּוֹת יפ"ת וכו' עי"ש דא"ל דְּאַף דְּלָא הָוֵי בִּכְלָל לֹא תִּחְיֶה, מ"מ הָוֵי בִּכְלָל דְּלֹא תִּתְחַתֵּן ע"כ צָרִיךְ קְרָא לְרַבּוֹת יפ"ת שֶׁל ז' עֲמָמִים וּכְפִי מש"כ במ"ק עיי"ש דְּלֹא שַׁיָּיךְ כָּאן הוֹאִיל וְאִישְׁתְּרִי, וי"ל, וְדַע דמש"כ הַתּוֹסָ' דְּהֻתַּר אִיסּוּר נָכְרִית דְּקַנְאִין פּוֹגְעִין בּוֹ, הִנֵּה אַף שֶׁזֶּה דַּוְקָא בְּפַרְהֶסְיָא בִּפְנֵי עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ יוֹתֵר ה מִכָּאן רָאָיָה דְּאַף בְּצִנְעָה הוּא בַּר כָּרֵת וּמַלְקוּת עַיֵּין בְּרַמְבַּ"ם בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת בַּאֲרִיכוּת וּבְמָפָרְשִׁים שָׁם מִצְוַת ל"ת תכ"ז, וּבְרַמְבַּ"ם פי"ב מא"ב דִּין ו' ז, גַּם י"ל דִּבְמִלְחָמָה וְשָׁבְיָהּ הָוֵי כְּפַרְהֶסְיָא דְּהַכֹּל יוֹדְעִין וכו', עוֹד כָּתַב

הָרַמְבַּ"ם שֵׁם דְּיִשְׂרָאֵל הַבָּא עַל הָעִכּוּ"ם וכו' וַאֲפִי' קָטָן בֶּן ט' שָׁנִים וכו' ה"ז נֶהֱרָגָה מִפְּנֵי שֶׁבָּא לְיִשְׂרָאֵל תַּקָּלָה עַל יָדֶיהָ וכו' עי"ש וּבְהָרַב הַמַּגִּיד שָׁם, וְאֵינוֹ מְבֹרָר לִי אִם פָּסַק זֶה שֶׁל הָרַמְבַּ"ם הוּא אַף בְּצִנְעָה אוֹ דַּוְקָא בְּפַרְהֶסְיָא, ועכ"פ לְפִי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מָצִינוּ דְּגַבֵּי יפ"ת הֶוְתַּר נָמֵי חִיּוּב זֶה שֶׁל הֲרִיגָתָהּ דְּכֵיוָן שֶׁהֶוְתַּר אֶצְלוֹ לָא הֲוֵי תַּקָּלָה כַּמּוּבָן, וּבָזֶה י"ל קְצָת הַהֶעָרָה שֶׁלִּי הַנַּ"ל עַל הַתּוֹסָ', דִּלְפִי מַאי שֶׁכָּתַב הַמַּקְנֶה דְּקוֹשְׁיַת הַתּוֹסָ' הוּא לְרַב שָׁם דְּקָאָמַר דְּכֹהֵן מֻוָתָּר אַף בִּבְיאָה שְׁנִיָּה מִשּׁוּם הוֹאִיל וְאִישְׁתְּרִי אִישְׁתְּרִי יע"ש, וא"כ לְגַבֵּי בִּיאָה שְׁנִיָּה מָצִינוּ כְּבָר שֶׁהֶוְתַּר מִין אִיסּוּר זֶה שֶׁל נְטִילַת חַיּוּתָהּ דְּבֶאֱמֶת הָיָה צָרִיךְ לְהָוְרָגָהּ תֵּיכֶף וְלֹא יְהַנֵּי גֵּירוּתָהּ כְּלָל, אֶלָּא שֶׁהַתּוֹרָה הִתִּירַתָּהּ וְכֵיוָן שֶׁהֶוְתַּר לְהַחֲיוֹתָהּ מִשּׁוּם תַּקָּלַת הַבִּיאָה ה"נ הֶוְתַּר לְהַחֲיוֹתָהּ נָמֵי מִשּׁוּם אִיסּוּר דְּלֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה דג"כ הָוֵי מֵעֵין אִיסּוּר זֶה שֶׁל הֲבָאַת תַּקָּלָה וְהָוֵי כְּעֵין מְסוּג אֶחָד, וְיֵשׁ לְדָחוֹת וְלֹא בָאתִי אֶלָּא לְחַדּוּת בְּפִלְפּוּלָא שֶׁל תּוֹרָה דְּגַם קב"ה חָדֵי בָּהּ, וּבְהֵיוֹתִי בָּזֶה אַזְכִּיר מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי בְּאֵלֶּה הַיָּמִים בְּסֵדֶר הַיּוֹם פָּרָשַׁת פִּנְחָס מִפִּי הַגָּאוֹן הַמְפֻוָּרְסָם וכו' מהרי"ח זאננפעלד שְׁלִיטָ"א דָּבָר נֶחְמָד לְתָרֵץ דִּיּוּק הַכְּתוּבִים בְּסֵדֶר פִּנְחָס דִּבְפָסוּק י"ד כְּתִיב וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה אֶת הַמִּדְיָנִית וגו' הַנָּה כָּתוּב כָּאן ,אֶת הַמִּדְיָנִית' וְגַם לְכָאוֹרָה ח"ו מְיֻוָּתָר הוּא, וְשָׁם בְּפָסוּק ט"ו אָמַר וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֻּכָּה הַמִּדְיָנִית וגו' וְלֹא כְּתִיב אֶת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵל וגו', וְאָמַר הַנַּ"ל שֶׁעִם הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל נִיחָא דְּגַבֵּי דִּידֵיהּ הוּא פָּשׁוּט דְּדַוְקָא בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה אֲבָל פֵּירֵשׁ אֵינוֹ חַיָּיב כְּלוּם, וּלְכָךְ דַּוְקָא בְּשָׁעָה ,,שֶׁאוֹתָהּ הַמִּדְיָנִית" הֲוֻכָּה, (וְכֵן רָאִיתִי בַּמַּלְבִּי"ם שָׁם שֶׁכָּתַב כְּזֶה וּלְכָךְ כָּתוּב הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה אֶת הַמִּדְיָנוֹת דְּדַוְקָא בִּהְיוֹתָם דְּבוּקִים יַחַד וְזֶה נַעֲשָׂה ע"י נִסִּים וְאִם לֹא הָיָה מַכֵּהוּ בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה הָיָה מִתְחַיֵּיב מִיתָה עי"ש) אֲבָל גַּבֵּי דִּידָהּ לָא בָּעֵינַן בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה אֶלָּא אֲפִילּוּ אַחַר שֶׁפֵּירְשָׁה חַיֶּיבֶת הֲרִיגָה שֶׁהִיא הֲלָכָה קְבוּעָה לְדוֹרוֹת וּבִפְרָט אָז נֶהֶרְגוּ אֲפִילּוּ אֵלּוּ שֶׁהָיוּ רַק רְאוּיוֹת לִזְנוּת וְעַיֵּין שָׁם בְּהַמַּגִּיד מַה שֶּׁמַּשִּׂיג עַל הָרַמְבַּ"ם וּלְכָךְ לָא כְּתִיב אֶצְלָהּ אֶת זִמְרִי בֶּן וכו' וא"ש אַלִּיבָּא דכ"ע – וְדַע דְּהָעִיר המנ"ח שָׁם ס' תכ"ה דַּהֲרִיגַת שֶׁל ז' עֲמָמִים הָיָה ע"י סִיּוּף עיי"ש, מֵהַגְּמָ' דְּסַנְהֶדְרִין דס"ג גַּבֵּי מְכַשֵּׁפָה וּמִדִּבְרֵי ר"י שֶׁאָמַר אֵין לָהֶם תַּקָּנָה אֶלָּא שְׂרֵיפָה, מַשְׁמַע דִּבְכָל מִיתָה הוּא, וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶּה טַעַם הר"מ שֶׁלֹּא הֵבִיא זֶה עַיֵּין שָׁם במנ"ח וְקַצָּרְתִּי וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ שֶׁהִקְשָׁה לר"י דְּאָמַר דְּנִצְטַוּוָה לְהַחֲרִימָם כָּל הַכְּנַעֲנִים שֶׁבַּחוּ"ל לְמ"ל קְרָא דְּלֹא תְּחַחֶתֶן בָּם ת"ל מָלֹא תִּחְיֶה כ"נ וי"ל דְּאִיצְטְרִיךְ כְּגוֹן אוֹתָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַחֲרִימָם כִּדְאִיתָא בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים וּכְגוֹן הַגִּרְגָּשִׁי שֶׁפָּנָה וְהָלַךְ לוֹ עכ"ל, וְעַיֵּין תוס' מְגִילָּה י"ד ע"ב דְּיֵשׁ מְפָרְשִׁים שר"ל שֶׁלֹּא הֻזְהֲרוּ עַל לָאו זֶה דְּלֹא תְּחַחֶתֶן עַד לְאַחַר שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ וכו' זֶה אֵינִי וכו' יע"ש אֶלָּא שיל"ע קְצָת עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ דְּמַה לִּי אִם פָּנָה לוֹ, מ"מ כְּשֶׁבָּא לְיַדֵּינוּ וְיֶשְׁנוֹ בְּמִצְיאוּת הַלָּאו דְּלֹא תְּחַחֶתֶן, אָז מְצַוָּוה בְּלָאו דְּלֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַחִינּוּךְ בְּמִצְוָה תכ"ה וְעוֹבֵר ע"ז וּבָא לִידֵי אֶחָד מֵהֶם וְיָכוֹל לְהָוְרְגוֹ מִבְּלִי שֶׁיִּסְתַּכֵּן בַּדָּבָר וְלֹא הֲרָגוֹ בָּטֵל עֲשֵׂה וכו', וא"כ בְּגַוְונָא שֶׁמִּסְתַּכֵּן בְּדָבָר שֶׁאֵין עָלָיו חִיּוּב דְּלָא תִּחְיֶה אָז יֶשְׁנוֹ לָאו דְּלֹא תְּחַחֶתֶן בָּם, וְעַיֵּין במנ"ח שָׁם שֶׁהִקְשָׁה ע"ז דְּמִצְוָה זוֹ דְּהַתּוֹרָה צִוְּתָה לְלָחוֹם עִמָּהֶם וְיָדוּעַ דְּהַתּוֹרָה לֹא תִּסְמוֹךְ עַל הַנֵּס וּבְדֶרֶךְ הָעוֹלָם נֶהֱרָגִים מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים א"כ חָזַינַן דְּהַתּוֹרָה גָּזְרָה לְלָחוֹם עִמָּהֶם אַף דְּהוּא סַכָּנָה וכו' עכ"ל, וְיֵשׁ לְחַלֵּק בִּפְשִׁיטוּת בֵּין דֶּרֶךְ מִלְחָמָה שֶׁל הַצִּיבּוּר שעכ"פ בָּרוּר שֶׁיַּכְנִיעוּ וְיַשְׁמִידוּ אוֹתָם כָּלִיל, בֵּין כְּשֶׁבָּא לְיָדוֹ אֶחָד מֵהֶם, דְּמַה בְּצַע שֶׁיַּהֲרוֹג אוֹתוֹ, וְיִסְתַּכֵּן נַפְשׁוֹ אֶחָד כְּנֶגֶד אַחֵר וז"פ, – גַּם יֵשׁ לְעַיֵּין בִּלְשׁוֹן

הַתּוֹסָ' בע"ז כ' ע"א ד"ה דַּאֲמַר קְרָא וכו' וְאֶ"ל דְּכֵינָן דְּבִשְׁעַת כִּיבּוּשׁ קְיָימִי בְּלֹא תִּחְיֶה שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת כִּיבּוּשׁ קְיָימִי בְּאִיסּוּר כְּרִיתוֹת בְּרִית וכו' עיי"ש דְּאַטּוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת כִּיבּוּשׁ לֵיכָּא אַזְהָרָה דְּלָא תִּחְיֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַחִינּוּךְ הַנַּ"ל, וא"ל כְּשֶׁחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה אַחַ"כ וּבִכְנַעֲנִים שֶׁבַּחוּ"ל ויל"ע, וְלֹא נָפְנְתִי כָּעֵת (מש"כ לְעֵיל לְעִנְיַן פַּרְהֶסְיָאַרְאִיתִי עַכְשָׁיו במנ"ח מ"ע תקל"ב שֶׁדִּיבֵּר מִזֶּה וְהֵבִיא שהלח"מ כָּתַב סְבָרָא זֹאת כֵּיוָן שֶׁלְּוֶקָחָה לְעִינֵי הַכֹּל הו"ל פַּרְהֶסְיָא, יעיי"ש עוֹד במנ"ח מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְדִין דיפ"ת וְלִסְבָרָא דְּהוֹאִיל וְאִישְׁתְּרִי עיי"ש וְלֹא הֵבִיא הט"א הַנַּ"ל) גַּם דֶּרֶךְ עִיּוּנִי רָחַף עַל רַעְיוֹנַי לְהָעִיר דְּלָמָּה בָּעֵינַן לָאו דְּלֹא תִּתְחַתְּנוּ, הָא הָוֵי כְּרִיתַת בְּרִית וּכְבָר נֶאֱמַר לֹא תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית, וְאִי נֶאֱמַר דְּבִבְיאָה בְּעָלְמָא וּבְגֵירוּתָן עוֹבֵר א"ש, אֲבָל אִי דְּקָא דָּרֵךְ חִיתּוּן א"כ לָא גָּרַע מִכְּרִיתַת בְּרִית וְעַיֵּין בְּחִינּוּךְ שכ' דְּגַם הָאָב הַמּוֹסֵר בִּתּוֹ עוֹבֵר בְּלָאו זֶה וא"ש קָצָת, וּלְפִי חַד תֵּירוּץ בְּתוֹסָ' יְבָמוֹת (כ"ג ע"א) ד"ה הַהוּא בְּמַאי שֶׁהִקְשׁוּ הָאֵיךְ כָּרַת בְּרִית שְׁלֹמֹה עִם חִירָם מֶלֶךְ צוֹר וכו', וְי"ל דְּשָׁמָּא לֹא אָסַר אֶלָּא כְּרִיתַת בְּרִית לְשֵׁם ע"ז כְּדִכְתִיב בְּאִידָּךְ קְרָא לֹא תִכְרֹת לָהֶם וכו' יע"ש אָתֵי שַׁפִּיר ויל"ע בָּזֶה עוֹד אַיְ"ה וּבְמָקְרְשֵׁי הַתּוֹרָה ויל"ע בְּפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה, גַּם י"ל עַל קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' שֶׁאָנֵץ הַנַּ"ל דַּהֲלֹא נפ"מ בְּלָאו דְּלֹא תִּתְחַתְּנוּ לְעִנְיַן נָשִׁים דְּבִתְּךָ לֹא תִתֵּן לִבְנוֹ, דְּנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּנָשִׁים אֵינָן בִּכְלַל אַזְהָרַת לָאו זֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַחִינּוּךְ במ"ע תקכ"ז דְּלוּקְרָא לָהֶם לְשָׁלוֹם הוּא דַּוְקָא עַל זְכָרִים שֶׁהֵם הָרְאוּיִים לַמִּלְחָמָה וְהֵיא מִן הַמִּצְוֹת הַמּוּטָלוֹת עַל הַצִּיבּוּר וְיוֹתֵר עַל הַמֶּלֶךְ יע"ש וא"כ גַּם מל"ת זוֹ שֶׁל לֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה ג"כ אֵינָן מֻוטָּלוֹת עַל נָשִׁים וְאַף שֶׁהֵעִיר במנ"ח שָׁם דְּבָאֱמֶת בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה נוֹהֵג אַף בְּנָשִׁים יע"ש מ"מ לָאו בְּנֵי כִיבּוּשׁ נִינְהוּ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּרֵישׁ קִדּוּשִׁין יע"ש וְלָאו עֲלַיְיהוּ נֶאֱמְרָה אַזְהָרָה זוֹ, וא"כ חָל עֲלַיְיהוּ לָאו דְּלֹא תִּתְחַתְּנוּ וְעוֹד יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא אַגַּב גְּרָרָא וְחִבַּת הַקּוֹדֶשׁ, (במש"כ לְעֵיל ע"ד קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' מֶרְחָב שֶׁנִּתְגַּיְּרָה וכו' עַיֵּין בט"א מְגִילָּה שָׁם, ובמש"כ הַתּוֹסָ' דְּרָחָב קִיְבְּלָהּ עָלֶיהָ קוֹדֶם שֶׁהִתְחִילוּ בַּמִּלְחָמָה וכו', עַיֵּין זְבָחִים קט"ז ע"ב אָמְרוּ בַּת י' שָׁנִים הָיְתָה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְזִנְּתָה כָּל מ' שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, אַחַר נ' שָׁנָה נִתְגַּיְּרָה וכו' עיי"ש), שָׁם ל"ו ע"ב וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת, עַיֵּין תוס' שֶׁאָנֵץ שֶׁהֵבִיא יֵשׁ בַּמִּדְרָשׁ שֶׁבָּדַק יוֹסֵף עַצְמוֹ וְלֹא מָצָא מַעֲשֶׂה שֶׁל אִישׁ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מִילָה שֶׁמָּצָא עַצְמוֹ טְוּמְטוּם עכ"ל ועכצ"ל מִפְּנֵי כַּמָּה טְעָמִים שֶׁזֶּה הָיָה רַק לְאוֹתוֹ שָׁעָה: שֵׁם יְהוּדָה שֶׁקִּידֵּשׁ ש"ש וכו' עַיֵּין בְּהַגָּהוֹת הב"ח, וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א שָׁם וְתָבִין ג"כ כַּוָּנַת וּרְמִיזַת הב"ח, וא"ל נָמֵי שֶׁהָיָה נִקְרָא יְהוּדָא בְּאֶלֶף כְּמוֹ שֶׁכּוֹתְבִין הַיּוֹם, וּבַתּוֹרָה נִכְתַּב בה', וּבְיוֹסֵף שֶׁהוֹסִיפוּ לוֹ, עַיֵּין לְקַמָּן שֶׁגַּבְרִיאֵל הוֹסִיף לוֹ מִשּׁוּם דְּלָא הָוֵי קָמַר ע' לָשׁוֹן וְהוֹסִיף לוֹ אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ שֶׁל הקב"ה וְלָמַד וכו' וצע"ק – שָׁם בָּא גַּבְרִיאֵל וכו' עַיֵּין לְעֵיל ל"ג ע"א, שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְכוּ, מִכְּלָל דְּאִישׁ אַחֵר שֶׁלֹּא מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת דְּמַשְׁמַע דְּדַוְקָא מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת וכו' וְזֶה דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו וכו' עיי"ש כה"ג אָמְרִינַן בִּירוּשַׁלְמִי יוֹמָא וְכָל אָדָם לֹא יהי' באה"מ (עַיֵּין בְּתוֹסָ' יְשֵׁינִים יוֹמָא י"ט ע"ב) וַאֲפִילּוּ אוֹתָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶן וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וכו' יעש"ה – שָׁם אִישְׁתַּעִי אִיהוּ בלה"ק וכו' עַיֵּין תוס' שֶׁאָנֵץ אִי הָוֵי ע' לָשׁוֹן חוּץ מלה"ק וכו' עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א, וְהִנֵּה מִזֶּה גּוּפָא מֻוְכָּרַח מִדְּגַבְרִיאֵל לָמְדוּ ע' לָשׁוֹן ולה"ק בְּנוֹדַאי יוֹסֵף יָדַע מֵעִיקָּרוֹ שֶׁזֶּה הָיָה שִׂפַת אִמּוֹ, וז"פ: שָׁם כִּי א"ל אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי לוֹמַר א"ל זִיל אִיתְּשִׁיל אַשְׁבּוּעָתָךְ פרש"י הִשָּׁאֵל לַחֲכָמִים שֶׁיַּתִּירוּהָ לְךָ ,,יל"ע קָצָת דְּהָא כִּמְעַט כֻּלָּם הָיוּ נוֹגְעִים בַּדָּבָר שֶׁבְּנוֹדַאי

רָצוּ לִקְבּוֹר יַעֲקֹב אֲבִי אֲבִיהֶם באר"י, וְעַיֵּין ביור"ד סי' רכ"ח ס"ה וס"ו? וא"ל דְּמַצַּד שְׁלוֹם מַלְכוּת אֶפְשָׁר הָוֵי כְּדִיעֲבַד דְּמַשְׁמַע שָׁם דְּגַם בס"ו הַנָּ"ל מְהַנֵּי בְּדִיעֲבַד הַהֶתֵּרָה, – וְאִיתְּשִׁיל נָמֵי אַדִּידָךְ וכו' עַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה אִיתְּשִׁיל וכו' וְתֵימַהּ וכו' וּמִיהוּ תֵּימַהּ לוֹמַר וכו' עיי"ש, וְהָא דְּלָא הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' עַל הָא דַּאֲמַר לֵיהּ פַּרְעֹה זִיל אִיתְּשִׁיל וכו' וְהָא כְּבָר מֵת יַעֲקֹב וא"כ א"י לְתַשּׁוּל דְּבָזֶה בְּוַדַּאי י"ל דְּלָא יָדַע לְכַוּוּנֵיהּ הֵיטֵב, וְיוֹסֵף שֶׁלֹּא הֵשִׁיב לוֹ דא"י לְתַשּׁוּל מִשּׁוּם דְּהָוֵי שֶׁלֹּא מִדַּעַת לָאָח"מ, י"ל דַּעֲדִיפָא מִינַּיהּ אוֹקְמֵיהּ לֵיהּ שֶׁאִיתְּשַׁל אַדִּידָךְ וּלְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁיָּכוֹל לְאִתְּשׁוּל גַּם שֶׁלֹּא מִדַּעַת יַעֲקֹב אע"ג דְּלָא נִיחָא לֵיהּ, ע"כ אָמַר לֵיהּ דְּאִיתַּשְׁלִי נָמֵי אַדִּידִיךְ ואע"ג דְּלָא נִיחָא לֵיהּ, וא"ש נָמֵי סִיּוּם לְשׁוֹן הַגְּמָרָא ,,אע"ג דְּלָא נִיחָא לֵיהּ" דִּלְכְאוֹרָה מְיֻוָּתָר הוּא, אֶלָּא דְּהֵשִׁיב לוֹ כֵּן לְפִי דְּבָרָיו, שׁוּב עַיַּנְתִּי בשעה"מ פ"ו מהל' שְׁבוּעוֹת דִּין ה' בָּמָה שֶׁהֵבִיא מַקְשִׁים דְּהֵיכִי קָאָמַר אָנָא נָמֵי אִתְּשִׁיל אַדִּידָךְ הָא כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַנֶּדֶר מִכֵּיוָן שֶׁפָּרַט אֶת הַנֶּדֶר עָבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ, וּמִתְרַצִּים כֵּיוָן דְּטַעֲמָא דקיי"ל דְּצָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַנֶּדֶר הוּא מִשּׁוּם דְּחָיְישִׁינַן דִּילְמָא אִישְׁתְּבַע אדב"מ, א"כ הַיְינוּ דקא"ל יוֹסֵף לְפַרְעֹה לְפוּם שִׁיטְתָּ' דְּקָאָמַר אִתְּשִׁיל אַשְׁבוּעָתָךְ אע"ג דְּהָוֵי לד"מ וס"ל דְּמַתִּירִין אֲפִילּוּ אִשְׁתְּבַע לד"מ א"כ מֵעַתָּה אֵין צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַנֶּדֶר וַאֲנָא נָמֵי אִיתְּשִׁיל אַדִּידָךְ אַדְּזַ"ל וְהוּא ע"ד שֶׁכָּתַבְתִּי ת"ל, עוֹד כָּתַב לְיַישֵׁב עפ"י מש"כ רַשְׁ"י נְדָרִים ס"ה מֵהֵיכָא דְּאָמְרִינַן הָתָם בְּמִדְיָן נָדַרְתָּ בְּמִדְיָן לֵךְ וְהַתֵּר נִדְרְךָ בְּמִדְיָן ופרש"י וְזַ"ל לְךָ וְהַתֵּר בִּפְנֵי יִתְרוֹ שֶׁאֵין מַתִּירִין לוֹ לָאָדָם אֶלָּא בְּפָנָיו וא"ר ת"ח מֵיפֵר לְעַצְמוֹ עכ"ל הִנֵּה דס"ל לְרַשְׁ"י זַ"ל דמרע"ה הֶיְתֵּר אֶת נִדְרוֹ מִשּׁוּם דת"ח מֵיפֵר לְעַצְמוֹ וא"כ ה"נ א"ל גַּבֵּי יוֹסֵף דְּאִיתְּשַׁל נָמֵי אַדִּידָךְ דְּקָאָמַר הַיְינוּ ע"י עַצְמוֹ מֵאַחַר דְּבַר חַכִּים עכ"ל וְהִנֵּה מִלְּבַד שֶׁהֵעִיר שָׁם בְּעַצְמוֹ דְּהֵן דְּבָרִים שֶׁלֹּא שְׁמַעְתֶּן אֹזֶן מֵעוֹלָם וכו' יע"ש, הִנֵּה לֹא הִרְגִּישׁ עוֹד בְּלְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַשְׁ"י זַ"ל כָּאן דְּפֵירֵשׁ אִיתְּשַׁל אַשְׁבוּעָתָךְ הִשָּׁאֵל לַחֲכָמִים וכו', וְעַכְשָׁיו אֲנִי מֵבִין מַה שֶּׁבָּעֵי רַשְׁ"י זַ"ל בְּזֶה הֲלֹא הוּא מִילְּתָא דְּפְשִׁיטָא דִּשְׁאֵלָה הוּא לִפְנֵי חֲכָמִים? וּלְפִי הַנָּ"ל נִיחָא דְּכַוָּנָתוֹ הק' לְאַפּוּקֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵל בְּעַצְמוֹ וּדְלֹא כְּפֵירוּשׁ הַמְיֻוָּחָס לְרַשְׁ"י בִּנְדָרִים הַנָּ"ל שכ"כ הַמְפָרְשִׁים דְּזֶה אֵינוֹ מֵרַשְׁ"י אֶלָּא מְיֻוָּחָס לְרַשְׁ"י זַ"ל, – וְעַיֵּין שָׁם עוֹדבשעה"מ שֶׁהֵבִיא מהש"מ לִנְדָרִים שֶׁהִקְשָׁה כה"ג גַּבֵּי צִדְקִיָּהוּ וְתֵירְצוּ דְּאֶפְשָׁר שֶׁאָמַר לָהֶם נִשְׁבַּעְתִּי שְׁבוּעָה כָּךְ וְכָךְ לְאִישׁ אֶחָד עַל עִנְיָן פְּלוֹנִי וְלֹא אמ"ל לְמִי נִשְׁבַּע וכו' וי"א שֶׁאָמַר לָהֶם נִשְׁבַּעְתִּי לנכ"נ שֶׁלֹּא אֲגַלֶּה אוֹתוֹ מֵעִנְיָן אֶחָד שֶׁרָאִיתִי לוֹ וַאֲנִי מִתְחָרֵט הָיִתֵּרוֹ הָרִיטְבָ"א זַ"ל עכ"ל וּשְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת הַלָּלוּ נִיתָּנִים לְהֵאָמֵר לְהַהִיא דְּיוֹסֵף ודו"ק עכ"ל, וְעַיֵּין בַּשָּׁ"ךְ יור"ד סי' רכ"ח ס"ק נ"ג בְּשֵׁם הָרַאשׁוֹנִים שֶׁהוֹכִיחוּ מדא"ל פַּרְעֹה לְיוֹסֵף וכו' דְּכָל שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טוֹבָה יָכוֹל לְהַתִּיר וכו', וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי נְדָרִים דס"ה וְכֵן לָמַדְתָּ לְפִי דַּרְכְּךָ מִמַּעֲשֶׂה שֶׁל צִדְקִיָּהוּ שֶׁאֲפִילּוּ הָיָה הַמַּשְׁבִּיעַ גּוֹי אֵין מַתִּירִין לוֹ אֶלָּא בְּפָנָיו וּגְדוֹלֵי הַמְחַבְּרִים כָּתְבוּ שֶׁאֲפִילּוּ הָיָה מַשְׁבִּיעַ קָטָן דִּינוֹ כֵּן עכ"ל וְעַיֵּין מִנְחַת קְנָאוֹת וְתוֹרַת הק', וּבְחִדּוּשֵׁי לִנְדָרִים הֶאֱרַכְתִּי בְּכָל אָנְפֵּי הַפְּרָטִים הָאֵלֶּה, אַךְ א"א לְמְצוֹא זֶה הַכְּתָב כָּעֵת, עוֹד יֵשׁ לָדוּן בָּזֶה דְּאִם נֵימָא דְּפֵרוּט הַנֶּדֶר הוּא רַק דְּרַבָּנָן נִיחָא כָּל הַוִּיכּוּחַ שֶׁל יוֹסֵף וְעַיֵּין שוּ"ת רעק"א סי' ע"ג שֶׁכָּתַב מְפֹרָשׁ דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַנֶּדֶר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן יע"ש, אֲבָל כְּמִדֻּמֶּה שֶׁרָאִיתִי מִי שֶׁכָּתַב דְּהָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא עַיֵּין שוּ"ת שְׁאֵילַת שְׁמוּאֵל וְעַיֵּין חִידּוּשֵׁי לִנְדָרִים וְעַיֵּין בְּאִמְרֵי בִינָה דִּינֵי נְדָרִים סי' י"ט כ' כ"א וְקַצַּרְתִּי: וְהִנֵּה יֵשׁ לִמְצוֹא עֵצָה כַּעֲצַת הגרעק"א בסי' הַנַּ"ל דְּיֵשׁ לוֹ דְּאַף שֶׁנִּשְׁבַּע לְפַרְעֹה שֶׁלֹּא

יְגַלֶּה לְשׁוּם אָדָם, מ"מ לֹא חָל עַל אֵלֶּה הַנּוֹלָדִים אַחַ"כ וא"כ יֵשׁ לִמְצוֹא קָטָן עֲדַיִין שֶׁנּוּכַל לְפָרֵט הַנֶּדֶר אֵלָיו וְכִדְכָתַב הגרעק"א ז"ל הַנַּ"ל עַיֵּין שָׁם הֵיטֵב וּבְהַשְׁמָטוֹת כִּי קִצַּרְתִּי מֵאֶפֶס הַפָּנַאי, אוֹ אֲפִילּוּ גָּדוֹל יֵשׁ לִמְצוֹא שֶׁנּוֹלַד אַחַ"כ וְהוּא אֵינִי בִּכְלַל הַשְׁבוּעָה ויל"ע בָּזֶה, לַהֲלָכָה, וְנִזְכַּרְתִּי שֶׁעָצָה בכיוב"ז לִמּוּד עָרוּךְ הוּא בְּפִיו שֶׁל עֵין הָעֵדָה מאה"ג בַּעַל עֵין יִצְחָק זַ"ל בח"ש סי' ס"ב גַּבֵּי נְטוּלָה אֲנִי מֵהַיּוֹדִים דְּאוֹתָן שֶׁנּוֹלְדוּ אַחַר קַבָּלַת הַנֶּדֶר לֹא נֶאֶסְרָה וְאַף דְּאָדָם אוֹסֵר ע"ע דשלב"ל עכ"ז י"ל דְּהַיְינוּ דַּוְקָא בְּאָסַר ע"ע בפי' הַדָּבָר שלב"ל וכו' יע"ש וה"נ א"ל כֵּן וי"ל ויל"ע ואכמ"ל בָּזֶה, וְעוֹד אֶפְשָׁר לְעַיֵּין אִם מְהַנֵּי שֶׁיַּתִּירוּ לוֹ עַל תְּנַאי אִם יְפָרֵט הַנֶּדֶר אַחַ"כ וא"כ נִמְצָא שֶׁלְּמַפְרֵעַ לֹא עָבַר ודו"ק וא"ש גַּבֵּי יוֹסֵף וְצַדְקִיָּהוּ וצ"ע, וְדַע כִּי כָּל הַמּוּ"מ הוּא שֶׁלֹּא אַלִּיבָּא דר"א בְּנָדָרִים נ"ח ע"א אַלִּיבָּא דב"ש אֵין שְׁאֵלָה בִּשְׁבוּעָה כְּלָל, וא"ל דכ"ז מִפְּנֵי חוּמְרָא דְּרַבָּנָן אֲבָל מִדְּאוֹרַיְיתָא גַּם ב"ש מוֹדֶה, וז"פ: שָׁם רְצוֹנְךָ שֶׁיְּמָחֶה שִׁמְךָ מִבֵּינֵיהֶם וְתִקָּרֵא רוֹעֶה זוֹנוֹת וכו' מִזֶּה מוּכָח דקיי"ל כמ"ד במס' שַׁבָּת נ"ה ע"ב כָּל הָאוֹמֵר רְאוּבֵן חָטָא אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה שנא' וַיִּהְיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב ש"ע מְלַמֵּד שֶׁכֻּלָּם שְׁקוּלִים וכו' יע"ש וה"נ מוּכָח מִזֶּה שֶׁנִּכְתַּב שְׁמוֹ עַל אֶבֶן הָאֵיפוֹד, וְאֶפְשָׁר דְּדַוְקָא בִּזְנוּת זֶה שֶׁל כּוּתִית דְּאָמְרִי' בְּעֶלְמָא בְּעֵירוּבִין ד' י"ט ע"א דְּנִמְשְׁכָה עָרְלָתוֹ וְאַבְרָהָם אֵינוֹ מַנִּיחַ לוֹ לָבוֹא בג"ע, וּמִזֶּה גּוּפָא רְאָיָה שֶׁלֹּא נִרְאֵית אֵלָיו דְּמוּת דְּיוֹקְנָא שֶׁל אָבִיו שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן, א"ו דַּוְקָא בְּנָכְרִית דִּמְדַבֵּק בָּהּ וְזַרְעוֹ מְיֻחָס אַחֲרֶיהָ וּקְרֵי בֵּיהּ יִמְחֶה שִׁמְךָ שָׁם בִּנְיָמִין מָלֵא עַיֵּין בַּתּוֹסָ' לְעֵיל עַמּוּד א' ד"ה כ"ה וכו' זְבוּלוּן מָלֵא וכו', נפ"מ מִכָּל זֶה לִשְׁמוֹת גִּיטִּין עַיֵּין בְּסֵדֶר שְׁמוֹת אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, וּלְעִנְיַן סֵדֶר כְּתִיבַת שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים עַל הָאֵפוֹד יֵשׁ הַרְבֵּה שִׁיטוֹת בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב גַּם הַמְּאִירִי זַ"ל בד"ה וְשִׁשָּׁה וכו' וְאֵין הֲלָכָה כְּאֶחָד מִכָּל אֵלּוּ שֶׁהַוְזְכִּרוּ בַּסֶּוגְיָא זוֹ כְּסֵדֶר כְּתִיבָתָם בָּאֵפוֹד אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ וְכֵן כְּתָבוּהָ גְּדוֹלֵי הַמְחַבְּרִים אֶלָּא שֶׁהַרְבֵּה כְּתָבוּהָ בְּסִדּוּר אַחֵר וְאֵין בְּיָדֵינוּ לְהַכְרִיעַ עכ"ל, ובמנ"ח מ"ע צ"ט.

שָׁם מְבָאֵר בִּפְרָטוּת וּמְצַיֵּיר שָׁם גַּם שִׁיטַת רַבֵּינוּ בְּחַיֵּי פ' תְּצַוֶּה עיי"ש ה מַה שֶׁנּוֹגֵעַ קְצָת לְסֶוּגְיָין, שו"ר בִּבְאֵר שֶׁבַע מש"כ בָּזֶה, והמנ"ח לֹא רָאָה אוֹתִי, דַּף ל"ז ע"א תוס' ד"ה וְהָיוּ וכו' מ"מ שְׁנֵיכֶם לֹא כִּיְוַונְתֶּם אֶלָּא לִכְבוֹדִי וכו' הֲבִיאוּ יְרוּשַׁלְמִי זֶה לְהָבִין דַּהֲלֹא קָאָמַר לְפָרוֹשֵׁי יְהוּדָא מַאי הִיא וכו' וּמַיְיתֵי מדר"מ וכו' שִׁבְטוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין יָרֵד לְיָם תְּחִלָּה וכו' לְפִיכָךְ זָכָה בִּנְיָמִין וכו' ולפ"ד מַדּוּעַ זָכָה יְהוּדָא ע"כ הֲבִיאוּ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּגַם יְהוּדָא כְּיַוְונָן לש"ש וכו' וז"פ שו"ר בס' תַּאֲוָה לָעֵינַיִם מש"כ בָּזֶה יע"ש שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה מַאי עַל וכו' וּפְלוּגְתָּא דר"י ור"ל דְּפְלִיגִי וכו' לָא שָׁיְיכִי לְהָכָא, עַיֵּין בִּפְסָחִים שָׁם דְּקָאָמַר ר"י דְּלָא בָּעֵינַן עַל בְּסָמוּךְ ור"ל ס"ל דְּבָעֵינַן עַל בְּסָמוּךְ וּבְתוֹסָ' שָׁם הִקְשׁוּ דִּלְכָל הַפָּחוֹת בָּעֵינַן עַל בְּסָמוּךְ וכו' וי"ל דְּהָתָם סְבָרָא הוּא דְּהָוֵי בְּסָמוּךְ וְכֵן גַּבֵּי הַר גְּרִיזִים סְבָרָא הוּא דלכה"פ סָמִיךְ בָּעֵינַן דאל"ה לְמַאי כָּתְבוּ וְכֵן מַשְׁמַע בְּסָמוּךְ דְּהֵיכִי דְּסָבְרָא הוּא לָא פְּלִיגִי וכו' יע"ש וְעַיֵּין הַגָּהוֹת מָלֵא הָרוֹעִים כָּאן, וְלֹא עַיֵּין בַּתּוֹסָ' שָׁם הַנַּ"ל וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי רע"א שָׁם וּבִירוּשַׁלְמִי יוֹמָא פ' שְׁנֵי שְׂעִירִים בָּזֶה, שָׁם גְּמָרָא וְעָלָיו מְפוֹרָשׁ בַּקַּבָּלָה, עַיֵּין ב"ק ב' ע"ב וּבְרַשׁ"י ד"ה דִּבְרֵי קַבָּלָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים, שָׁם זְקֵנֵי כְּהֻנָּה וכו' עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א, וּפָשׁוּט י"ל דְּזְקֵנֵי לָאו מַמָּשׁ זְקֵנָה אֶלָּא חֲשׁוּבִים כְּמוֹ זָקֵן שֶׁקָּנָה חָכְמָה וְהַרְבֵּה כיו"ב וּמָצוּי הוּא בִּלְשׁוֹן חכז"ל: שָׁם ע"ב עָרְבָא וְעָרְבָא דְּעָרְבָא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, מִכְּבָר הֶעָרוֹתַי שֶׁצָּרִיךְ לְעַיֵּין מִכָּאן אִם הַמְסַפֵּר הוּא בִּכְלַל עִם הַנָּשִׁים וּלְהָעִיר עַל הָרֹאשׁ"ש בְּרָכוֹת אִם נָשִׁים אִיתַּנְהוּ

בְּכָל עֲרֵבוּת דַּאֲנָשִׁים וְעַיֵּין שׁוּ"ת רעק"א ז"ל סי' ז' בְּשֵׁם הצל"ח ודג"מ, וְעַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין דַּף ע' ע"ב ד"ה קָשִׁים וכו' וי"מ לְפִי שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֵבִין זב"ז וְלָאו מִילְּתָא הִיא דְּהָא לֹא נִתְעָרְבוּ בִּשְׁבִיל הַגֵּרִים כְּשֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה כִּדְאָמְרִינַן בְּסוֹטָה נִמְצָא לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וכו' שֶׁכֵּוְונָן נִתְעָרְבוּ זב"ז אַלְמָא לֹא נִתְעָרְבוּ מִן הַגֵּרִים שֶׁהֲרֵי הַרְבֵּה עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם עכ"ל וּבְרַשִׁ"י דְּנָדָה שֶׁהֲוָסְמַן בַּגִּלָּיוֹן שָׁם, וְעַיֵּין צל"ח שָׁם בִּבְרָכוֹת לְעִנְיַן כֹּהֲנִים אִם אִיתְנַיְיהוּ בִּכְלַל עֲרֵבוּת עיי"ש ה"נ י"ל מִכָּאן, וְכִמְדֻמֶּה לִי שאח"כ מָצָאתִי בָּזֶה שֶׁהִרְגִּישׁוּ בָּזֶה הַמְחַבְּרִים, אח"זרָאִיתִי בבי"צ סי' י"ח שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וּלְדַעְתִּי הַדָּבָר תָּלוּי אִי קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם עֲרֵבוּת בְּעָמְדָם עַל הַר גְּרִיזִים כַּשַּׁ"ס סוֹטָה אָז נָשִׁים לֹא קִבְּלוּ עֲרֵבוּת כִּדְמַשְׁמַע דְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף קִיְּבְּלוּ וְאִם קִיְּבְּלוּ בַּיַּרְדֵּן וכו' גַּם נָשִׁים עָבְרוּ הַיַּרְדֵּן וְקִיְּבְּלוּ וכו' יע"ש שְׁאֵין דְּבָרָיו חֲזָקִים כְּלָל, וְהַיְרוּשַׁלְמִי קָאֵי עַל עֲרֵבוֹת דְּנִסְתָּרוֹת ואכמ"ל וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְהָעִיר אׇזֶן הַמְעַיְּינִים, וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵעִירוּ בָּזֶה מְפָרְשֵׁי הַמַּסֶּכֶת, עוֹד הִנְנִי לְהַזְכִּיר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ בבי"צ שָׁם חיור"ד סי' מ"ד כָּתַב דְּמִכָּאן מוּכָח דְּעַל כָּל תַּרְיָ"ג מִצְוֹת נִתְעָרְבוּ וּבַתַּרְיָ"ג מִצְוֹת נִכְלְלוּ מִצְוֹת שֶׁאֵין חַיָּבִין רַק כֹּהֲנִים וְיֵשׁ מִצְוֹת שֶׁמְּוּטָלִים רַק עַל הַצִּיבּוּר וְנִמְצָא דְּיִשְׂרָאֵל עָרֵב גַּם עֲבוּר מִצְוָה שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב, יע"ש, וְהִנֵּה הַתּוֹסָ' בע"ז ט"ו כ' ב' תֵּירוּצִים אַהָא דְּלִבְנֵי דְּלִבְנֵי לָא מְפַקְּדִינַן יע"ש וי"ל דְּתַלְיָא בִּפְלוּגְתַּת דְּכָאן אִי כ"א מִיִּשְׂרָאֵל קִיבֵּל עֲרֵבוּת בְּעַד עֲרֵבוּת שֶׁל חֲבֵירוֹ דְּאִם קִיְּבְּלוּ עֲרֵבוּת עֲבוּר עֲרֵבוּת שֶׁל חֲבֵירוֹ מְפַקְּדִינַן אַלִּבְנֵי דְּלִבְנֵי, וְלָמָּ"ד דְּלָא קִיְּבְּלוּ אַעֲרֵבוּת שֶׁל חֲבֵירוֹ לָא מְפַקְּדִינַן אַלִּבְנֵי דְּלִבְנֵי לפמש"כ הַכְּלָיָתִי בסי' כ"ז דְּלִבְנֵי עִוֵּר הוּא מִדִּין עֲרֵבוּת, עיי"ש ובלא"ה כֵּיוָן שֶׁקִּיְּבְּלוּ עֲרֵבוּת עַל כָּל הַתַּרְיָ"ג מִצְוֹת, א"כ נִכְלָל בָּזֶה גַּם הַלָּאו דלפ"ע שֶׁקִּיְּבְּלוּ הָעֲרֵבוּת עָלָיו וְעִיקַּר לָאו זֶה הוּא מִטַּעַם עֲרֵבִית ויל"ע דְּמוּכָח מהכרו"פ דלפ"ע אֵיני מִטַּעַם עֲרֵבוּת אַלִּיבָּא דֶּאֱמֶת: שָׁם אֶלָּא בְּנוֹאֵף וכו' וּבְרַשִׁ"י מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ הַבָּא עַל א"א וכו', עוֹד י"ל דְּבֵן זֶה מְקַלֵּל אָבִיו הָאֲמִיתִי וּכְמוֹ שֶׁאָמַר במד"ר פ' נָשׂא עיי"ש ויל"ע בָּזֶה מִטַּעַם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה עַמְּךָ וְאֵינוֹ חַיָּיב גַּם עַל אִמּוֹ, אַדְּ י"ל כְּשֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְקִצַּרְתִּי, מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם א"י לְדָרְשׁוֹ, עַיֵּין תוס' שֶׁאָנַץ בְּשֵׁם הר"ש מִקּוּצִי מש"כ בָּזֶה, אַדְּ מַה שֶּׁמְּסַיֵּים וְגַם אִמּוֹ אַלְמָנָה שֶׁנֶּאֱסָרָה עַל בַּעְלָהּ וְיוֹשֶׁבֶת עֲגוּנָה כְּאַלְמָנוֹת חַיּוֹת עכ"ל א"י עַל מַה הִיא עֲגוּנָה הֲלֹא יָכוֹל לְגָרְשָׁהּ וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א שֶׁמְּפָרֵשׁ דְּלָא כְּרַשִׁ"י זַ"ל וְקָאֵי רַק עַל אָרוּר דְּפָסֵל וּמַסֵּכָה וכו', וְלֹא הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דפ"ק ד' ע"ב ד"ה וְהִיא תְּצוּדֵנִי וכו' יעש"ה – ומש"כ רַשִׁ"י כְּגוֹן שׁוֹכֵב עִם חוֹתַנְתּוֹ וְאֵשֶׁת אָבִיו וְעִם אֲחוֹתוֹ כֻּלָּם בא"א וּלְמֵיקָם בִּתְרֵי אֲרוּרֵי וכו', וְאַף דְּאֵין אחע"א וְעַיֵּין סַנְהֶדְרִין פ"ח וּמִכָּאן מְקוֹר ראי' דִּתְרֵי אִיסּוּרֵי אִיכָּא כַּמְבוֹאָר בָּאַחֲרוֹנִים, וְהוּא דְּאִיכָּא אָרוּר מְיֻחָד עַל זֶה בַּחֲמוֹתוֹ וא"א, ויל"ע, וּבְעֵין יַעֲקֹב רָאִיתִי לְמִי שֶׁמְּפָרֵשׁ דְּמַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה, הוּא בְּאוֹפָן אִם נִתְגַּיֵּיר גֵּר וּבָנוֹ וְנָשָׂא הַגֵּר יִשְׂרְאֵלִית וְזִנְּתָה וְהוֹלִידָה בֵּן וְכִסְבוּרִים שֶׁזֶּה בֶּן הַגֵּר וְאֵין לְאָחִיו שֶׁנִּתְגַּיֵּיר חֵלֶק בִּירֻשָּׁה אַף אִם הֶחֱזִיק בְּנִכְסֵי אָבִיו הֲרֵי מַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר וְיָתוֹם שֶׁזֶּה הַמַּמְזֵר חוֹלֵק עִם יַתְמֵי הָאָב בַּנְּכָסִים וְכֵן אַלְמָנָה לכה"ג עכ"ל וְאֵינוֹ מוּבָן כְּלָל דַּהֲלֹא קיי"ל דְּגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר הוּא וּבָנוֹ אֵינוֹ יוֹרֵשׁ אֶת אָבִיו כְּלָל עַיֵּין קִדּוּשִׁין י"ז ע"ב וצ"ל דְּכַוָּנָתוֹ דְּהַגֵּר יִשָּׂא יִשְׂרְאֵלִית וְהָיָה לָהֶם בֵּן וְזֶה יוֹרֵשׁ מה"ת דְּהוֹרָתוֹ וְלִידָתוֹ בִּקְדֻשָּׁה הָיָה וְאַחַ"כ זִנְּתָה אֵשֶׁת הַגֵּר וְנִתְעַבְּרָה וְיָלְדָה בֵּן מִמַּזֵּר וְיִטּוֹל יְרֻשָּׁה עִם בֶּן הַגֵּר הַכָּשֵׁר נִמְצָא הַנּוֹאֵף גּוֹרֵם לְהַטּוֹת מִשְׁפָּט, אַדְּ א"כ בְּכָל אוֹפָן מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּהַמַּמְזֵר שֶׁיִּסְבְּרוּ שֶׁהוּא בְּנוֹ יִטּוֹל חֵלֶק

יְרוּשָׁה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְכָל הַדְּרָכִים הָרְחוֹקִים הָאֵלֶּה, וְעַיֵּין בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פ' נָשֹׂא וּבְתַנְחוּמָא שָׁם דְּעוֹבֵר בְּלֹא תַּחְמֹד כֵּיצַד כְּשֶׁבְּעָלָהּ נִפְטַר מִן הָעוֹלָם וּבַעְלָהּ זֶה סָבוּר שֶׁאוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁלּוֹ עוֹמֵד הַבַּעַל וְכוֹתֵב לוֹ דִּיָּתִיקִי מִכָּל נְכָסָיו וכו' יע"ש גַּם מַה שֶּׁמְּסַיְּים שָׁם וְכֵן אַלְמָנָה לכה"ג מְחֻוָּסֶר הַבָּנָה כְּלָל, וְאֶפְשָׁר דט"ס הוּא וצ"ל וְכֵן אַלְמָנָה פה"ג, פֵּירֵשׁ כה"ג מַשְׁפַּחַת לָהּ וצ"ע, וְנִרְאֶה דְּמַשְׁפַּחַת לָהּ בא' שֶׁכָּתַב לְאִשְׁתּוֹ כָּל נְכָסָיו בְּתָנַאי אִם לֹא יהי' לוֹ בֵּן וְהָיָה לוֹ עוֹד אִשָּׁה אַחֶרֶת וְזִיְּנָתָה וְהוֹלִידָה מַמְזֵר וּסְבוּרִים שֶׁהוּא בְּנוֹ וְנוֹטֵל הַנְּכָסִים וְאֵין לְהָאַלְמָנָה שֶׁכָּתַב לָהּ הַנְּכָסִים כְּלוּם וא"כ מַטָּה מִשְׁפַּט אַלְמָנָה, שֵׁם אֵלּוּ וְאֵלּוּ אוֹמְרִים אָמֵן עַיֵּין תוס' לְעֵיל ע"א ד"ה מַאי עַל וכו' בְּשֵׁם יְרוּשַׁלְמִי, שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה ר"ש וכו' זֶה הַחַזָּן שֶׁהוּא עוֹמֵד עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א מש"כ לְפָרֵשׁ דְּקָאֵי עַל הַקּוֹרֵא עיי"ש ויל"ע קָצַת דְּזֶה הָוֵי רַק מִדְּרַבָּנָן וְאֶפְשָׁר דִּכְבָר תִּיקֵּן זֶה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה כַּמְבֹאָר בב"ק פ"ב ע"א עַיֵּין שָׁם בַּהַגָּהוֹת רצ"ח בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי, וְעַיֵּין מְגִילָּה כ"א ע"א דנפ"ל דְּקוֹרֵא בְּתוֹרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת עוֹמֵד מִדִּכְתִיב וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי, וְאֶפְשָׁר דְּאָתֵי לְאוֹרְיֵי בְּאָרוּר דְּגַם סְמִיכָה אָסוּר וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ שָׁם בְּהָרֹאֹ"שׁ סִי' א' ובק"נ שָׁם וְקִצַּרְתִּי, שָׁם עָתִיד הקב"ה לַעֲשׂוֹת צֵל לְבַעֲלֵי מִצְוֹת בְּצִילָן שֶׁל בע"ת שֶׁנֶּאֱמַר וכו' עיי"ש נִרְאֶה בַּעֲלֵי מִצְוֹת הַיְינוּ בַּעֲלֵי מִצְוַת הַחֲזָקַת תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁמּוֹכִיחַ הַפְּסוּקִים שֶׁהֵבִיא, וְעַיֵּין בְּקֶנְטְרֵס עֵץ פְּרִי מֵרְבּוֹתֵינוּ הַגְּאוֹנִים מאוה"ג ר"י סְאַלֶנְטֶעָר זַ"ל ורי"א סְפִקְטֶעָר זַ"ל שֶׁהֶאֱרִיךְ שָׁם הַגָּאוֹן האב"ד דְּקָאוּנָא לְהוֹכִיחַ בְּשֶׁבַח מַחֲזִיקֵי הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שָׂכָר מַמָּשׁ כְּמוֹ הַלּוֹמְדִים וּמַחֲזִיקֵי לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה יֵשׁ בָּזֶה עֵסֶק הַתּוֹרָה וְגַם גְּמָ"ח דְּוַדַּאי יֵשׁ לָהֶם זְכוּת לְהִנָּצֵל מֵחֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ וְכִדְאָמְרוּ בְּסַנְהֶדְרִין דצ"ח ע"ב וּמְקָרְבִים אֶת הַגְּאֻלָּה לְפִי דְּדִינָם כְּמוֹ זְכוּת הַתְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה דְּמְקָרֵב הַגְּאֻלָּה לכ"ע עַיֵּין בְּפָתַח הַשַּׁעַר שֶׁלּוֹ לְסֵפֶר עֵין יִצְחָק ח"ר וח"ש יע"ש וּבִדְבָרָיו י"ל כַּנַּת הֶעָתִיד שֶׁבְּכָאן הַיְינוּ לֶעָתִיד הַתְּחִיָּה יְמֵי הַמָּשִׁיחַ, וְשָׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תּוֹרָתִיךָ, – ד"ה אָמַר וכו' ותק"נ וכו' עיי"ש, עַיֵּין מָהַרְשָׁ"ל וְעַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין ע' ע"ב ד"ה קָשִׁים גֵּרִים.

שָׁם ד"ה בְּרָכָה וכו' יְרוּשַׁלְמִי וכו' קְלָלָה בְּאַחַת וּבְרָכָה בְּאַחַת ע"כ אֶפְשָׁר דְּהֵבִיאוּ זֶה לְהָבִין מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דס"ל דִּקְלָלָה קוֹדֶמֶת דְּלָא כַּשַּׁ"ס דִּילָן ויל"ע, אַךְ י"ל דְּהַיְרוּשַׁלְמִי כַּוָּנָתוֹ לְסוֹף הָעִנְיָן שֶׁאָז לֹא יֹגְמְרוּ בַּקְּלָלָה אֶלָּא אָז גָּמְרוּ בִּבְרָכָה וּמִקּוֹדֶם אָמְרוּ הַקְּלָלָה ויל"ע, שָׁם בַּגְּמָרָא אַף בְּרָכָה בלה"ק וכו', מִשּׁוּם דִּבְרָכוֹת לָא כְּתִיבִי בַּתּוֹרָה לַהֲדִיהּ, וְטַעְמָא דְּמִילְּתָא, עַיֵּין בְּהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה שָׁם וּבִכְתָב וְקַבָּלָה, דְּבָרִים כ"ז בְּאוֹרֶךְ יעיי"ש בְּשֵׁם תַּרְגּוּם יְהוֹנָתָן, יע"ש בפ' כ' בְּשֵׁם הגר"י מִסְּיָינִי עייש"הוְעַיֵּין גַּם לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ל"ח ע"א ד"ה וְנֶאֱמַר וכו' דִּשְׁתֵּיהֶן מְפֹרָשׁוֹת בַּתּוֹרָה דְּהַבְּרָכוֹת עַצְמָן נָמֵי מְפֹרָשׁוֹת שֶׁהָיָה הִיפֵּךְ הַקְּלָלוֹת וכו' יע"ש, שָׁם בַּמְּדִינָה אוֹמֵר אוֹתָהּ, בב"ש הֵעִיר מַזֶּה עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁפֵּירֵשׁ בכ"מ דְּמְדִינָה הַיְינוּ חוּץ לִירוּשָׁלַיִם דְּהָכָא ע"כ גַּם יְרוּשָׁלַיִם בִּכְלַל יע"ש, וכ"כ בתויו"ט שְׁקָלִים פ"ב ד"ה דְּמְדִינָה דְּהֵבִיא רְאָיָה לפרש"י מִמִּשְׁנָה דְּכָאן וּלְפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם מפ"ג דמ"ש פֵּירוֹת בִּירוּשָׁלַיִם וּמָעוֹת בַּמְּדִינָה יע"ש, וּבַמִּקְדָּשׁ בְּרָכָה אַחַת, צע"ק נוֹסַח הַלָּשׁוֹן שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בִּבְרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בְּתוֹרָה וכו', – עַיֵּין בְּתוֹסָ' יו"ט שֶׁהִנִּיחַ בְּתֵימָהּ דְּלָא פֵּירֵשׁ בְּמַתְנִיתִין מִנָּלַן בלה"ק רַק מְפָרֵשׁ בְּבָרַיְיתָא עיי"ש, וְאֶפְשָׁר הָיָה לְהָעִיר דְּדַוְקָא בַּמִּקְדָּשׁ מָצִינוּ שֶׁיִּהֵא בלה"ק אֲבָל מִנָּלַן בִּגְבוּלִין וּכְמוֹ לְעִנְיַן שֵׁם הַמְפֹרָשׁ ויל"ע בָּזֶה לְחַלֵּק בֵּין נ"כ וְעוֹד הַרְבֵּה דְּבָרִי' וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם הל' תְּפִלָּה וע"כ בַּמִּשְׁנָה דְּמְפָרֵשׁ

הַחִילּוּק בֵּין מְקֻדָּשׁ לַמְּדִינָה, כִּשְׁמִיט הַדִּין דְּנֶאֱמַר בלה"ק דְּבַמְּדִינָה נֶאֱמַר בְּכָל לָשׁוֹן אַזְ צ"ע דְּזֶה גּוּפָא הו"ל לְאַשְׁמוֹעִינַן וּלְחַלֵּק יוֹצֵא בֵּין מְקֻדָּשׁ לַמְּדִינָה: דַּף ל"ח ע"א הַשֵּׁם כְּכָתְבוֹ פרש"י בי"ק וְכָתַב בפיה"מ לָרַמְבַּ"ם וְזֶה הוּא שֵׁם הַמְפֹרָשׁ הַגָּדוֹל וְדַע זֶה וְאַל תַּטֶּה בְּמַחְשָׁבָתְךָ בְּמַה שֶׁמַּהַבָּלִין בּוֹ כּוֹתְבֵי הַקְּמֵיעוֹת וְהַמְשֻׁוָּעִים מבנ"א וכו' יע"ש, – שָׁם חוץ מכה"ג שֶׁאֵינוֹ מַגְבִּיהַּ וכו' מִן הַצִּיץ, בבא"ש הִקְשָׁה דא"כ נֵימָא מִכֹּחַ הַאי ק"ו דְּאָמַר בפ' הַקּוֹמֵץ דְּחַיָּיב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בַּתְּפִילִין כ"ש ק"ו מִצִּיץ וכו' ה"נ נֵימָא שֶׁיְּהֵא אָסוּר אֲפִילּוּ לַכֹּהֲנִים הֶדְיוֹטִים לְהַגְבִּיהַּ יְדֵיהֶם עַל גַּבֵּי רָאשֵׁיהֶם מֵחֲמַת הַתְּפִילִין שֶׁיֵּשׁ בְּרָאשֵׁיהֶם וכו' יע"ש מש"כ בָּזֶה, וְיֵשׁ לְהָעִיר עָלָיו שֶׁלֹּא הִזְכִּיר כְּלָל די"ל בָּאֱמֶת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם פְּטוּרִין מִן הַתְּפִילִין וְעַיֵּין בַּגְּמָרָא דִּזְבָחִים י"ט ע"א וַעֲרָכִין ג' ע"ב ובשטמ"ק שָׁם וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאֵר בַּאֲרֻכָּה בשאג"א סי' ל"ז ובקו"א שָׁם וכ"פ הָרַמְבַּ"ם דְּהוּא רַק רשו' אִם רָצָה לְהַנִּיחָם הַשַּׁל רֹאשׁ יע"ש ובמנ"ח מ"ע צ"ט וא"כ י"ל דְּבִשְׁעַת בְּרָכוֹת לֹא הָיוּ מַנִּיחִין כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיוּ מֵחִיּוּבִים, אַדְּ בֶּאֱמֶת כָּזֶה יֵשׁ לְהָעִיר גַּם לְעִנְיַן הַצִּיץ דְּנֵימָא שֶׁבְּעֵת בִּרְכַּת נ"כ יְסַלֵּק מֵעָלָיו הַצִּיץ וְעַיֵּין מש"כ בְּחִידּוּשֵׁי מִשְׁנָיוֹת שֶׁעִם להתפא"י, ע"כ מהד"ק שָׁם עַל הַגִּלָּיוֹן דמס' תָּמִיד פ"ז מ"ב בְּהָא דרב"י אוֹמֵר אַף כה"ג מַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו לְמַעְלָה מִן הַצִּיץ וכו' נ"ב אִי לר"י צָרִיךְ עפ"י דִּין שֶׁיִּהְיֶ' הנ"כ לְמַעְלָה מֵרָאשֵׁיהֶן, א"כ יְסַלֵּק הַצִּיץ מֵעָלָיו לְרַגְלֵי עֵת נ"כ וּבְנוֹדַאי לֹא צָרִיךְ לָזֶה בג"כ, דְּגַם בע"מ כָּשֵׁר, וְאַף דר"י לְשִׁיטָתוֹ בְּיוֹמָא דַּף ז' אֵין עַל מִצְחוֹ אֵינוֹ מְרַצֶּה, וא"כ א"א לְסַלְּקוֹ מֵעָלָיו מִשּׁוּם הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁקָּאֵי בְּאֶמְצַע עֲבוֹדָה ויל"ע, אַדְּ עַיֵּין בְּתוֹסְ' יו"ט וְכֵן בְּקָרְן אוֹרָה לְסוֹטָה שֶׁבֵּיאֲרוּ זֶה דלר"י מִסְבָרָא בְּעָלְמָא פְּלִיג וְלָא בָּעֵי דַּוְקָא עַל רָאשֵׁיהֶן עכ"ל שָׁם, שו"ר שֶׁשְּׁאִילַת הבא"ש הִיא שְׁאֵלַת הָרַאשׁוֹנִים ז"ל עַיֵּין בְּסֵפֶר יְרֵאִים דִּין נְשִׂיאוּת כַּפַּיִם יע"ש מש"כ בָּזֶה, וְכֵן רָאִיתִי לְהָרָאָבַ"ד ז"ל בְּפֵירוּשׁוֹ למס' תָּמִיד שָׁם הַנָּ"ל יע"ש, (וְכֵן רָאִיתִי עַכְשָׁיו במ"ק שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הָרַאֲבַ"ד) וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵעִירוּ כַּנַ"ל ויל"ע, – שָׁם ר"י אוֹמֵר אַף כה"ג מַגְבִּיהַּ יָדָיו לְמַעְלָה מִן הַצִּיץ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם עכ"ל, וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק רַבָּנָן מַאי יַעֲשׂוּ בְּהַאי קְרָא דִּכְתִיב בְּאַהֲרֹן כה"ג, וְרָאִיתִי בְּתוֹסְ' יו"ט כָּאן דְּמְפָרֵשׁ לָהּ בלא"ה דְּקָאֵי ע"כ אַרִישָׁא דְּמִילְּתָא דְּצָרִיךְ נ"כ יע"ש וְדוֹחֵק, וְגַם מַשְׁמַע דְּבַבָּרַיְיתָא לְקַמָּן אִיתַּי זֶה מגז"ש וּפֵירְכָתָ ר' יוֹנָתָן שָׁם עַיֵּין לְקַמָּן, גַּם בְּמַה פְּלִיגִי ר"י וְרַבָּנָן, וְהָיָה א"ל דר"י לְשִׁיטָתֵיהּ אָזֵיל דס"ל בְּיוֹמָא דַּף ז' ע"ב ד"ה דְּצִיץ בֵּין שֶׁיֵּשְׁנוֹ עַל מִצְחוֹ וּבֵין שֶׁאֵינָהּ עַל מִצְחוֹ מְרַצֶּה דִּבְרֵי ר"ש רב"י אוֹמֵר עוֹדֵהוּ עַל מִצְחוֹ מְרַצֶּה אֵין עוֹדֵהוּ עַל מִצְחוֹ אֵינוֹ מְרַצֶּה יע"ש, וא"כ ר"י לְשִׁיטָתוֹ מַיְיתֵי שַׁפִּיר רְאָיָה מֵאַהֲרֹן דע"כ הֲוָה לָבוּשׁ בְּצִיץ דאל"ה אֵינוֹ מְרַצֶּה וְאַפַּ"ה כְּתִיב וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶבָל לְרַבָּנָן דר"י לְשִׁיטָתֵיהּ דְּאַף דְּאֵין עַל מִצְחוֹ מְרַצֶּה וא"כ א"ל דְּשָׁם מַיְירֵי דְּלָא הֲוָה לָבוּשׁ בְּצִיץ אֲבָל בְּעָלְמָא כה"ג שֶׁלָּבוּשׁ בְּצִיץ אֵינוֹ נוֹשֵׂא כַּפָּיו לְמַעְלָה אֶלָּא דְּמִצְּדָיָה תַּבְרָא דְּאָמַר הָתָם הַנַּח לכה"ג ביוכ"פ שֶׁטָּמְאָה הַזּוּתָרָה בְּצִיבּוּר וְאֵין צָרִיךְ לְרַצּוּי צִיץ כְּלָל יע"ש וא"כ בִּימֵי הַמִּילּוּאִים דְּהָוֵי ק"צ וְאֵין צָרִיךְ לְצִיץ וא"כ מַאי מַיְיתֵי בְּכְלָל ר"י רְאָיָה מֵהָתָם, (וע"כ צ"ל כְּהַתּוֹסְ' יו"ט) ואל"ק דְּגַבֵּי מִילּוּאִים נָמֵי הָוֵי נָמֵי אַיל שֶׁלּוֹ וא"כ הָוֵי צָרִיךְ צִיץ לְרַצּוֹיֵי כָּאן דְּקָרְבַּן יָחִיד הוּא וְכַמְבֹאָר בְּיוֹמָא שָׁם ז' ע"א וְעַיֵּין תוס' שָׁם ד"ה כֵּיוָן וכו' עכ"ל בְּחִידּוּשֵׁי מהד"ק, וְעַיֵּין לְעֵיל מש"כ בָּזֶה, כֵּן מש"כ הבא"ש דְּנוֹשְׂאִין יְדֵיהֶם וכו' דִּבְהָכִי הָוֵי נְשִׂיאַת יָדַיִם דְּכָל הַזְּרוֹעַ נִקְרָא יָד דִּכְתִי' וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ דְּהַיְינוּ זְרוֹעַ וכו' עכ"ל עַיֵּין הֵיטֵב השו"ט

בַּעֲרָכִין י"ט ע"ב בָּזֶה וּמְקִידּוּשׁ יו"ר בַּמִּקְדָּשׁ: שָׁם גְּמָרָא וְנֶאֱמַר לְהַלָּן אֵלֶּה יַעַמְדוּ לְבָרֵךְ מַה לְּהַלָּן בַּעֲמִידָה אַף כָּאן בַּעֲמִידָה ע"כ, עַיֵּין במו"ק כ"א ע"א וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה אֶלָּא וכו' וּבְכָל דִּיבּוּרֵי הַתּוֹסָ' שְׁנִסְמָן שָׁם וּבְתוֹסָ' כְּתֻבּוֹת ק"ט ע"א ד"ה חָשִׁיב וְקִדּוּשִׁין דַּף ט' ע"ב ד"ה הֵן הֵן וילע"ק, וְעַיֵּין לְקַמָּן ל"ט ע"א וּבְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָּל הָעָם וְאֵין עֲמִידָה אֶלָּא שְׁתִיקָה וכו' ודו"ק מַה מְּשָׁרֵת בַּעֲמִידָה וכו', עַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁאנֵץ שֶׁכָּתַב בזה"ל וכ"ש בזה"ז לַדּוּכָן וְאָמְרִינַן נַמִּי הָתָם הָרֵי אֵלּוּ כבע"מ וְלֹא מָצִינוּ בְּשׁוּם מָקוֹם שבע"מ פָּסוּל לַדּוּכָן אא"כ הָיוּ מוּמִין שֶׁבַּגָּלוּי שֶׁהָעוֹלָם מִסְתַּכְּלִין בּוֹ, עכ"ל לָשׁוֹן מְסֻיָּפָק זֶה לְאֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים צע"ג מַה שֶּׁאָמַר לֹא מָצִינוּ וכו' אַדְרַבָּה מָצִינוּ וּמָצִינוּ מְפֹרָשׁ בָּזֶה במס' תַּעֲנִית דַּף כ"ז דְּפָרִיךְ הגמ' אִי מַה מְּשָׁרֵת בע"מ לָא אַף כֹּהֵן מְבָרֵךְ בע"מ לָא וכו' וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה אִי מַה וכו' יעוש"ה, וע"כ קִיצּוּר לָשׁוֹן יֵשׁ כָּאן בְּתוֹסָ' שָׁאנֵץ שֶׁהוּא קִיצּוּר מִתּוֹסָ' הַגָּדוֹל, וּכְבָר נִשְׁתּוֹמְמוּ כָּל הַבָּאִים אַחֲרֵי הט"ז אור"ח סי' קכ"ח שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ גְּמָרָא עֲרוּכָה דְּתַעֲנִית הַנַּ"ל, עַיֵּין שָׁם גַּם בְּהַגָּהוֹת הרצ"ח, וְהַגָּהוֹתהגרי"פ באו"ח שָׁם וְעַיֵּין לְקַמָּן ל"ט ע"א בְּתוֹסָ' ד"ה וְכִי וכו' וּכְשֵׁם שבע"מ נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶן וכו' יע"ש, וְהוּא מִכֹּחַ הגמ' הַנַּ"ל, וּמָצָאתִי בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פ' נָשֹׂא דְּאִיתָא הָכִי יְלַמְּדֵנוּ רַבֵּינוּ כֹּהֵן בע"מ מַהוּ שֶׁיִּשָּׂא אֶת כַּפָּיו, כָּךְ שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ מוּמִין בְּיָדָיו לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו וְרַבִּי הָיָה שׁוֹנֶה כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ מוּמִין בְּכֻלּוֹ לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו ועי"ש וּלְפִי פֵּירוּשׁ הָעֵץ יוֹסֵף שָׁם רַבִּי פְּלִיג ע"ז וס"ל דַּאֲפִי' בְּכָל הַגּוּף לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו וַאֲפִי' מוּמִין שֶׁבַּסֵּתֶר לֹא יִשָּׂא אֶת כְּפָיו מְשׁוּם דְּאִתַּקִּישׁ לַעֲבוֹדָה דִּכְתִיב לְשָׁרֵת וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ דְּמִטַּעַם זֶה פָּסוּל בְּיוֹשֵׁב וא"כ ה"נ יְהֵא פָּסוּל בע"מ אפי' מוּם בַּסֵּתֶר יע"ש א"כ מַחֲלוֹקֶת הַתְּנָאִים בָּזֶה, וְנֶעְלַם ג"ז מהט"ז שָׁם וּמְשָׁרֵת גּוּפֵיהּ מְנָלַן דִּכְתִיב לַעֲמוֹד לְשָׁרֵת, עַיֵּין בגהש"ס שֶׁהֵבִיא כְּבָר דְּהָא דְּקָשֶׁה הָא בְּאוֹתוֹ קְרָא עַצְמוֹ בפ' עֵקֶב כְּתִיב לַעֲמוֹד לְפָנַי ד' לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשְׁמוֹ עַיֵּין בְּזַיִת רַעֲנָן פ' עֵקֶב, וּבִשְׁבוּת יַעֲקֹב סי' א', וכו' את"ד וּבְפָשׁוּט עוֹלֶה בְּדַעְתִּי לוֹמַר דְּאִי מֵהָתָם הו"א דַּוְקָא לְכַתְּחִלָּ' אֲבָל בְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר, קמ"ל הַאי קְרָא לְעִכּוּב, וּבְפֶרֶט לְפִי מַאי שֶׁצִּיַּינְתִּי לְעֵיל אֵין כ"כ לְדַיֵּיק מִלְּשׁוֹן לַעֲמוֹד שֶׁבָּעִינָן דַּוְקָא בַּעֲמִידָה, וְגַם י"ל הַכַּוָּנָה לַעֲמוֹד לִפְנֵי ד' הַיְינוּ מְשׁוּם כְּבוֹד ד', אֲבָל לֹא מִצַּד עֶצֶם דִּין הַשִּׁירוֹת, וע"כ הֵבִיא קְרָא לַעֲמוֹד לְשָׁרֵת דְּהָעֲמִידָה הִיא מְשׁוּם דִּין הַשָּׁרוֹת וְלָא רַק מְשׁוּם כְּבוֹד, וע"כ גַּם בְּדִיעֲבַד פָּסוּל וּכְמוֹ שֶׁפָּסְקוּ הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה הָרֵי הוּא אוֹמֵר וכו' יע"ש, ובשבו"י רָאִיתִי שֶׁמְּתָרֵץ דְּהַאי לַעֲמוֹד לִפְנֵי ד' דפ' עֵקֶב קָאֵי אַלְפָנָיו דִּכְתִיב לָשֵׂאת אֶת אֲרוֹן בְּרִית ד' דְּהַיְינוּ בַּכָּתֵף ע"ז קָאָמַר לַעֲמוֹד לִפְנֵי ד' שֶׁיִּשָּׂאוּ אֶת הָאָרוֹן לְפָנִים וְהָיוּ מִלְּפָנִים וְלֹא דְּאַחֲרָיו והי"ט דְּרַמְבַּ"ם פ"ג מִכְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ ודו"ק, וְהוּא פּוֹסֵק שָׁם דְּלָא כְּתוֹסָ' אֶלָּא דִּבְדִיעֲבַד גַּם יוֹשֵׁב מְהַנֵּי בנ"כ וְעַל סְמַךְ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל יע"ש, וְעַיֵּין נו"ב חאור"ח סי' ה' מהדו"ק שֶׁחוֹלֵק עָלָיו וְכָתַב שֶׁשָּׁגָה בָּזֶה יע"ש שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַסְּמַ"ג שֶׁהֵבִיא גהש"ס כָּאן וְכֵן הַתּוֹסָ' מְנָחוֹת ק"ט ע"א יע"ש, – קַשְׁיָא לֵיהּ לר' יְהוֹנָתָן, עַיֵּין בַּתּוֹסָ' וְעַיֵּין תוס' כְּתֻבּוֹת ב' ע"ב ד"ה פָּרִיךְ רַב אַחַאי וכו' יע"ש וְזֶה דַּוְקָא נוּכַל לוֹמַר עַל אָמוֹרָאִים וְלֹא עַל לְשׁוֹן הַתְּנָאִים, ע"כ דְּלָא גָּרְסִי' לֵיהּ אַף בָּנָיו בנ"כ, פרש"י וְלָא תִּקְשֵׁי תּוּ שֶׁכֵּן כ"ג דְּאֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֶיקֵּשׁ עכ"ל וא"כ צ"ל דהגז"ש אֵינוֹ מֻוְכָּנָה וּלְכָךְ לְמֵידִין וּמְשִׁיבִין עַיֵּין בְּנִדָּה דכ"ב ע"א מַחֲלוֹקֶת ר"י ור"ע, שו"ר שֶׁכְּוַונָתִי לְדִבְרֵי המל"מ הל' תְּפִילָּה שֶׁהֵבִיא הת"ה יֵשׁ לַחְקוֹר כֵּיוָן דְּיָלְפִינַן בִּרְכַּת כֹּהֲנִים דבלה"ק מִבִּרְכַּת הַר גְּרִיזִים, א"כ נֵילַף נָמֵי בִּרְכַּת הַר גְּרִיזִים מִבִּרְכַּת כֹּהֲנִים דְּהָיָה בנ"כ דְּאֵין גז"ש

לְמֶחֱצָה, ויל"ע בפנ"י לְקִדּוּשִׁין שֶׁאָמַר דִּבְדָבָר שֶׁאֵין מִסְתַּבֵּר לְמֵילַף לָא אָמְרִינַן אֵין גז"ש לְמֶחֱצָה, – שָׁם אֵינִי צָרִיךְ הֲרֵי הוּא אוֹמֵר בְּכָל הַמָּקוֹם וכו' עַיֵּין פרש"י וְתוֹסָ', וע' בְּרָכוֹת ו' ע"א וּמְנַיִן אֲפִילּוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁשְּׁכִינָה עִמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל הַמָּקוֹם וכו', וְזֶה מִשְׁנָה עֲרוּכָה במס' אָבוֹת פר"ג מ' י' מְנַיִן שֶׁאֲפִילּוּ אֶחָד וכו' וילע"ק בָּזֶה – אֵין לִי אֶלָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גֵּרִים וכו' מְנַיִן ת"ל אָמוֹר לָהֶם וכו', ע' כיו"ב לְעֵיל כ"ו ע"א וְאָמַרְתָּ רִיבּוּי' הוּא וּבְחִידּוּשֵׁי שָׁם בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' סֵוָקָה עי"ש, כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ עַיֵּין בבא"ש שכ' שֶׁצָּרִיךְ לְהַגִּיהַּ שֶׁיְּהֵא כָּל הַקָּהָל שׁוֹמֵעַ עיי"ש נ"ב יוֹתֵר טוֹב לְהַגִּיהַּ כְּאָדָם שֶׁאוֹמֵר לְחַבְּרָהּ דְּהַיְינוּ לַחֲבוּרָה וּקְהַל גָּדוֹל שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּשְׁמְעוּ כֻּלָּם, שָׁם נָקְטִינַן כֹּהֲן קוֹרֵא כֹּהֲנִים וְאֵין יִשְׂרָאֵל קוֹרֵא כֹּהֲנִים וכו' וְלִית הִלְכְתָא כְּוָותַיְהּ דר"ח ע"כ, א"ל דְּתַלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת ר"ע ור"י אִי וַאֲנִי אֲבָרְכֵם קָאֵי עַל הַכֹּהֲנִים אוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַיֵּין לְקַמָּן בְּמַאֲמַר רִיבָּ"ל ובח"א מָהַרְשָׁ"א שָׁם דְּאִי וַאֲנִי אֲבָרְכֵם קָאֵי עַל הַכֹּהֲנִים א"כ אָמוּר לָהֶם נָמֵי דְּאַזְהָרָה שֶׁלָּהֶם תְּוָהָא, וְלָהֶם יֵשׁ כָּל הַשַּׁיָּיכוֹת בְּהַבְּרָכָה אֲבָל אִי וַאֲנִי אֲבָרְכֵם קָאֵי עַל יִשְׂרָאֵל, וּבְרָכָה לַכֹּהֲנִים הוּא מְפָסוּק אַחֵר, א"כ הָאֲמִירָה וְהָאַזְהָרָה הוּא אַף לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שַׁיָּיכִים בְּעִיקָּר לְבִרְכַּת הַשֵּׁם ב"ה וְהַסְּפָמְתוֹ לְבִרְכַּת כֹּהֲנִים וי"ל וְקִצָּרְתִּי: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אוֹ אֵינִי אֶלָּא בְּכִינּוּי, ר"ה פִּי בְּסִפְרֵי בְּכִינּוּי כְּגוֹן אֵל אֱלֹקִים וכו' דְּהֵיכִי תִּיסַּק אַדַּעְתִּין לְשַׁבּוֹשֵׁי קָרָא לְמֵימַר יְבָרֶכְךָ אֱלֹקִים בְּמָקוֹם שֵׁם בֶּן ד' אוֹתִיּוֹת וכו' עכ"ל, וְנִרְאֶה לְהָעִיר קְצָת דְּלִרְבָּנָן דנפ"ל בלה"ק מגז"ש, מַאי עָבְדִי לֵיהּ עִם הָא דִּכְתִיב כֹּה וְעַיֵּין ל"ג ע"א, וע"כ א"ל דְּאִיצְטְרַכוּ לְהוּ כֹּה עַד שֶׁיֹּאמַר בְּלָשׁוֹן הַזֶּה דְּהַיְינוּ בְּשֵׁם הַמְפֹרָשׁ כְּדִכְתִיב בְּקְרָא, וְיֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר דְּלִדְיהוּ דנפ"ל לה"ק מגז"ש לָא קָפְדִינַן רַק שֶׁיִּהְיֶ' בְּלָשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ אֲבָל לֹא הַלָּשׁוֹן מַמָּשׁ דִּכְתִיב בְּקְרָא אֲבָל לר"י דנפ"ל מַכָּה עַד שֶׁיֹּאמַר בְּלָשׁוֹן הַזֶּה בָּעֵינַן כְּלָשׁוֹן הַזֶּה מַמָּשׁ דִּכְתִיב בַּקְרָא, וא"כ לְרַבָּנָן י"ל דְּהָכִי פֵּירְשׁוּ דְּבְרִיְיתָא אַתָּה אוֹמֵר בַּשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּכִינּוּי, דְּהַיְינוּ כְּשֶׁיֹּאמַר בל' אַחֵר וְלֹא בְּלִישָׁנָא דְּקְרָא דַּוְקָא אָז יֹאמַר ג"כ הַשֵּׁם בְּכִינּוּי ת"ל וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי הַמְיֻחָד לִי, דקמ"ל דַּאֲפִילּוּ אִי נֵימָא דלה"ק אֵינוֹ מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד וּכְשֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה פּוֹסְקִים בְּזֶה דְּאֵינוֹ אֶלָּא אַסְמַכְתָּא מ"מ הַשֵּׁם ב"ה צ"ל בְּלָשׁוֹן הַפָּסוּק וְכִכְתָבוֹ דַּוְקָא וּמְיֻשָּׁב קְצָת תְּמִיהַת רַבֵּינוּ הִלֵּל, וּמָצָאתִי בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּשְׁנָה ד' גַּבֵּי חֲלִיצָה דְּאָמַר ר"י ג"כ הָכִי, כָּתַב בְּתִפְאֶרֶת שָׁם אוֹת ט"ז נ"ל דנ"מ דלת"ק סַגִּי בלה"ק אפי' אֵינִי אוֹמֵר בְּלָשׁוֹן הַמִּקְרָא מַמָּשׁ, אֶלָּא דא"כ לְפִי מַאי דקיי"ל כת"ק א"צ בְּלָשׁוֹן הַמִּקְרָא מַמָּשׁ וכ"כ בְּבִיכּוּרִים דְּלָא כָּתַב כָּכָה אֵין לְשׁוֹן הַמִּקְרָא מְעַכֵּב וַהֲלֹא לָא קיי"ל כֵּן עכ"ל ונ"ב עַיֵּין לְעֵיל די"ח כָּתַבְתִּי כֵּן בְּחִידּוּשֵׁי וצ"ע בָּזֶה, ובמג"א סי' קכ"ח ס"ק כ"א הֵבִיא בְּשֵׁם כנה"ג דַּאֲפִי' בְּדִיעֲבַד לֹא יָצָא עיי"ש וַאֲפִי' בְּגִבּוּלִין וְאֶפְשָׁר דְּזֶה דַּוְקָא לר"י דְּיָלִיף מַכָּה וְכֵן מַשְׁמַע בט"ז שָׁם אֲבָל לְרַבָּנָן מְהַנֵּי בְּדִיעֲבַד בְּשִׁאָר לְשׁוֹנוֹת, וְעַיֵּין פמג"ד אֵשֶׁל אַבְרָהָם שָׁם דְּכוּלְּהוּ לְעִכּוּבָא וְאִלְיָהוּ רַבָּה וְשִׁירֵי כנה"ג ומ"ב: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה הֲרֵי וְנִרְאֶה לר"י דְּכֹהֵן שֶׁבְּיִרְךָ ב"כ בַּיְשִׁיבָה לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם וכו', כ"כ לְעֵיל בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב דְּהָרַמְבַּ"ם פְּלִיג עַל זֶה וּמַה שֶּׁהִשִּׂיג עָלָיו בנוב"ק סי' ה' יע"ש וּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּאַף בַּגִּבּוּלִין כֵּן, וְעַיֵּין בק"א ויל"ע דִּבְפַעַם הַשֵּׁנִי הֲלֹא חָסֵר לָהֶם הָאֲמִירָה, וצ"ל בְּשֶׁאָמְרוּ לָהֶם ג"כ אָז הוּא עוֹבֵר בַּפַּעַם הב': בְּאוֹר זָרוּעַ הל' נ"כ סי' תי"א הֵבִיא הָא דְּתָנַן בַּמַּגִּילָּה אֵין נ"כ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה ופיר"ת דְּלָא מְחַיֵּיב כֹּהֵן בנ"כ דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה כְּהַהִיא דְּסוֹטָה דְּאָמַר אַבָּיֵי נָקְטִינַן לִשְׁנַיִם קוֹרֵא כֹּהֲנִים וּלְאֶחָד אֵינוֹ קוֹרֵא

כֹּהֵן וקיי"ל כְּוָותֵיהּ וּמִדְּמִיעֲטָה רַחֲמָנָא לְיָחִיד מִקְרִיאָה ש"מ דְּלָא מְחַיֵּיב לְפִיכָךְ יָחִיד מה"ת אֵינוֹ נו"כ אֲבָל מִדְּרַבָּנָן נוֹשֵׂא וְאֵינִי מֵבִין דא"כ שְׁנַיִם דְּרַבִּינְהוּ קְרָא לִקְרִיאָה נוֹשְׂאִין מִדְּאוֹרַיְיתָא אע"ג דְּלֵיכָּא עֲשָׂרָה, אֲבָל יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מֵהָא דְּאָמַר ר' יִצְחָק לְעוֹלָם תְּהֵא אֵימַת צִיבּוּר עָלֶיךָ שֶׁהֲרֵי כֹּהֲנִים פְּנֵיהֶם כְּלַפֵּי הָעָם אֲחוֹרֵיהֶם כְּלַפֵּי שְׁכִינָה וְאִי אִיתָא אֲפִילּוּ יָחִיד נָמֵי, וְגַם זֶה אֵינוֹ רְאָיָה דר"י מַיְיתֵי רְאָיָה לְפִי שֶׁהַכֹּהֲנִים נוֹהֲגִים מִדְּרַבָּנָן, מִיהוּ מִסְתַּבְּרָא קִילְתָא דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אֵינוֹ נ"כ אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה אֲבָל מִדְּרַבָּנָן נוֹשֵׂא אֲפִילּוּ בְּיָחִיד עכ"ל וצ"ע בָּזֶה וְהָאַחֲרוֹנִים לֹא פֵּירְשׁוּהוּ, וְיֵשׁ כַּמָּה סְתִירוֹת לָזֶה וַאֲנִי אֵינִי כְּדַאי לְהַאֲרִיךְ:
בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ תַּנְחוּמָא דְּשָׁנוֹ רַבּוֹתֵינוּ כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ בְּיָדָיו מוּמִין לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו וְרַבִּי הָיָה שׁוֹנֶה כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ מוּמִין בְּכֻלּוֹ לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו עכ"ל וּפֵירוּשׁ הָעֵץ יוֹסֵף שָׁם, אַחֲרֵי רָאִיתִי לְרַבֵּינוּ הַטּוּר אוֹר"ח סי' קכ"ח שֶׁהֵעִיר עַל הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מוּם בְּפָנָיו אוֹ בְּיָדָיו וְרַגְלָיו לֹא יִשָּׂא כַּפָּיו, הָעִיר הַטּוּר דְּבַגְּמָרָא לָא קָאָמַר אֶלָּא בְּיָדָיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אוֹתָם וְנִיכָּר בָּהֶן יע"ש ובב"י וּבַיִת חָדָשׁ מש"כ בָּזֶה, עכ"פ יְכוֹלִין אָנוּ עַכְשָׁו לְפָרֵשׁ מַחֲלוֹקֶת רַבִּי וַחֲכָמִים, דַּחֲכָמִים ס"ל כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ ,,בְּיָדָיו" מוּמִין בְּיָדָיו דַּיְיקָא וּכְשִׁיטַת הַטּוּר, וּמִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אוֹתָן וְנִיכָּר בָּהֶן וְרַבִּי הָיָה שׁוֹנֶה כֹּהֵן שֶׁיֵּשׁ מוּמִין בְּכֻלּוֹ הַיְינוּ בְּפָנָיו וְרַגְלָיו ג"כ וּכְהַבָּרַיְיתָא וְגִירְסָא דִּילַן בַּמְּגִילָּה דַּף כ"ד, אֲבָל הַיְינוּ דַּוְקָא מוּמִין שֶׁבַּגָּלוּי, אֲבָל לֹא מוּמִין שֶׁבַּסֵּתֶר וּדְלֹא כְּעֵץ יוֹסֵף, וְזֶה נָכוֹן: שָׁם ע"ב הקב"ה מְתְאַוֶּה לבר"כ וכו' וַאֲנִי אֲבָרְכֵם עַיֵּין פֵּירוּשׁ רָשְׁ"י וּמַהַרְשָׁ"א זַ"ל, וּבָזֶה א"ל מַה שֶׁעָמַד לְקַמָּן בבא"ש עַל נוֹסַח הַבְּרָכָה שֶׁתִּתְיַקְּנוּ לֵאמֹר וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה עיי"ש וּבְהַגָּהוֹת הרצ"ח וְעִם הַנַּ"ל א"ל דְּעִיקַּר הַבְּרָכָה הוּא וּלְרַמֵּז גַּם זֶה דְּלָא עֲשָׂאָהּ צוֹרֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא צוֹרֶךְ מָקוֹם ב"ה וא"כ מִלַּת בְּאַהֲבָה לְרַמֵּז הוּא עַל אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל להקב"ה שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין וּמְקַלְּסִין וּמִתְאַוֶּה כִּבְיָכוֹל לְבִרְכָתָם ודו"ק כִּי א"א לְהַטְעִים יוֹתֵר בְּעִנְיָנִים כָּאֵלֶּה: שָׁם כָּל כֹּהֵן שֶׁמְּבָרֵךְ מִתְבָּרֵךְ וְשֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ אֵין מִתְבָּרֵךְ וכו' עַיֵּין פרש"י וּמַהַרְשָׁ"א זַ"ל, וְאֶפְשָׁר לְהָעִיר דְּמִטַּעַם זֶה הָוֵי מ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ וְאֵין ב"ד כּוֹפִין עָלֶיהָ, וְעַיֵּין תוס' חֻלִּין ק"ו וְעַיֵּין בְּנַחֲלַת צְבִי יור"ד סי' רמ"ה ס"ד בַּהַגָּהָה יע"ש הֵיטֵב, וְאַחַר כּוֹתְבִי רָאִיתִי בפמג"ד סי' קכ"ח שכ' בְּפִשְׁיטוּת דְּמִצְוָה זוֹ שֶׁל נ"כ כּוֹפִין עָלֶיהָ בסו' מִשְׁבְּצוֹת זָהָב כָּתַב בזה"ל כֹּהֵן שֶׁנָּשָׂא כַּפָּיו בְּלַיְלָה אֵין כְּלוּם וְעוֹבֵר כְּשֶׁאָמְרוּ בַּיּוֹם וְלֹא עָלָה (רְאָיָה למש"כ לְעֵיל דְּבָעֵינַן אֲמִירָה פַּעַם ב') וְכֵן יוֹשֵׁב וכו' וְהִנֵּה כֹּהֵן שֶׁלֹּא רָצָה לַעֲלוֹת מֵכִין עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ וכו' וּפָלָא שֶׁלֹּא הֵעִיר כְּסָבָרָתִי וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה אַךְ הַצּוֹרֶךְ לְקַצֵּר: שָׁם עוֹבֵר בג' עֲשִׂין.

זֶה פָּשׁוּט מִכָּל הַפּוֹסְקִים וּמֵהַתּוֹסָ' כָּאן שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דַּאֲפִילּוּ בְּגִבּוּלִין הוּא, וְגַם מִדְּאָמַר רַב הַטַּעַם דְּחוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא ב"ג וב"ח הוּא, וְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ בַּמְּקֻדָּשׁ כְּשֶׁרָאִינוּ שֶׁהוּא עָבַד אֵיזֶה עֲבוֹדָה וְנִמְנָה בֵּין הַכֹּהֲנִים הַכְּשֵׁרִים, אֲמְנָם זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ לַעֲלוֹת וּכְדִמְבֹלְאָר אוֹר זָרוּעַ הַגָּדוֹל וְכִדְפָסַק בש"ע סי' קכ"ח ס"ב דְּדַוְקָא אִם הָיָה בבהכנ"ס כְּשֶׁקּוֹרֵא כֹּהֲנִים אוֹ אִם אָמְרוּ לוֹ לַעֲלוֹת אוֹ לִיטּוֹל יָדָיו, ועפ"ז פִּלְפַּלְתִּי בְּמַה שֶׁהִזְכִּירוּ הַתּוֹסָ' דְּסָבַר לוֹמַר שמ"ע דּוֹחָה לְמִצְוַת ל"ת וכו', ועפ"י הַגְּמָרָא דִּכְתֻבּוֹת דַּף מ' דְּאִי אָמְרָה לָא בְּעֵינָא מִי אִיתָא לַעֲשׂה כְּלָל וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה הַרְבֵּה וּמָסַרְתִּי זֶה בִּכְתָב לְהָרַב ר' אלי' פִּנְחָס הַכֹּהֵן זַ"ל וְנֶאֱבַד בְּיָדוֹ, וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' ד"ה הָא דְּסָלִיק וכו' וְלִפְרוֹס יָדֶיהָ אָנְסִי לֵיהּ עֲוָנָיהָ, וְעַיֵּין מג"א סי' קכ"ח ס"ק מ' מ"א ודו"ק, כֵּן הֶאֱרַכְתִּי שָׁם בְּעִנְיָן בְּעִיּוּנָא

וְעוֹד כְּלָלִים הַשַּׁיָּכִים לָזֶה אֶלָּא שאכ"מ לְהַאֲרִיךְ ועיי"ש בְּשִׁירֵי קָרְבָּן ובמה"פ: שָׁם מַה לְּהַלָּן בַּעֲבוֹדָה אַף כָּאן בַּעֲבוֹדָה ילע"ק מִלְּעֵיל ע"א וּמִתּוֹסְ' ד"ה כָּל הַיָּמִים וכו', וְעַיֵּין בִּלְבוּשׁ אור"ח וּבָאֵלִ' רַבָּה שָׁם, – כָּל הַנֶּהֱנֶה מִצְּרֵי עַיִן עוֹבֵר בְּלָאו וכו' רנב"י אָמַר עוֹבֵר בִּשְׁנֵי לָאוִין, כְּבָר עָמַד עַל זֶה הגרי"פ זַ"ל בְּאוֹמֵר הַשִּׂכְחָה שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא מָצָא נִזְכַּר זֶה בא' מִן הַפּוֹסְקִים וְכָפַל דְּבָרָיו שָׁם בָּאוֹת ע"ח, דַּאֲפִילּוּ תֵּימַה דְּאֵין זֶה אֶלָּא דֶּרֶךְ אַסְמַכְתָּא אַכַּתִּי קַשְׁיָא כמ"ש בְּרָכוֹת י"ג ע"א בְּחִיבּוּרִי הַלָּזֶה בְּשֵׁם הַמַּהַרְשָׁ"א עכ"ל: שֵׁם בה"כ שֶׁכֻּלָּהּ כֹּהֲנִים כֻּלָּן עוֹלִין לַדּוּכָן לְמִי מְבָרְכִין אָמַר ר' זֵירָא לַאֲחֵיהֶם שֶׁבַּשָּׂדוֹת וכו' מִקְצָתָן עוֹנִים אָמֵן ל"ק הָא דְּאִישְׁתְּיֵיר בֵּי עֲשָׂרָה הָא דְּלָא אִישְׁתְּיֵיר בֵּי עֲשָׂרָה עכ"ל, וְעַיֵּין פירש"י זַ"ל וילע"ק לְדַעַת ר"ת שֶׁבְּאוֹר זָרוּעַ הַנָּ"ל שֶׁהֵבִאתִי, בת"ה הֵעִיר דְּנִוָּדַאי גּוּף מִצְוַת הַבְּרָכָה דנ"כ גָּדוֹל יוֹתֵר מֵעֲנִיַּית אָמֵן וצ"ל דְּהַכַּוָּנָה דְּמִקְצָתָן שֶׁעָנוּ אָמֵן יַעֲלוּ אַחַ"כ לִיְשָׂא כַּפֵּיהֶם וְהָעוֹלִים מִתְּחִילָּה יַעֲנוּ הַשְׁתָּא אָמֵן את"ד וְלֹא הִרְגִּישׁ דא"כ מַאי חִילּוּק בֵּין אִישְׁתַּיֵּיר וְלָא אִישְׁתַּיֵּיר בֵּי עֲשָׂרָה וּמַאי כָּתַב רַשׁ"י דְּאֵינָן רְאוּיִן לִבְרָכָה, אִם אַחַ"כ יַעֲלוּ הֵם לַדּוּכָן וְהָא גַּם לִשְׁנַיִם קִירָא כֹּהֲנִים, וְהַנָּה אִם נִימָא כְּדַעַת מִי שֶׁאוֹמֵר דִּבְבִרְכַּת כֹּהֲנִים עַצְמָהּ ג"כ יוֹצֵא מִטַּעַם שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה עַיֵּין בְּשׁוּ"ת מֵשִׁיב דָּבָר חאור"ח סִי מ"ז בְּחִידּוּשָׁיו עַל אור"ח סִי' קכ"ח שֶׁדַּעְתּוֹ שא"א לְהוֹצִיא בר"כ עַצְמָהּ הַיְינוּ יְבָרֶכְךָ דְּאִי אִיתָא לָמָּה לֹא אָמַר דמשו"ה הֶאֱרִיךְ יָמִים מִשּׁוּם שֶׁבֵּרֵךְ בר"כ, בְּעַצְמוֹ אֶלָּא דְּזֶה אָסוּר מִדִּינָא רַק הַבְּרָכָה דִּלְפָנֵי בר"כ דְּמִן הַדִּין יָכוֹל לִסְמוֹךְ עַל חֲבֵירוֹ וכו' משא"כ בב"כ דְּלָא כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵחָכָם א' דְּגַם בר"כ יָכִיל לְהוֹצִיא, וְהַטַּעַם בָּזֶה שָׁמַעְתִּי מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן בְּקוֹל רָם וּסְבָרָא דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה לֹא מָצִינוּ אֶלָּא בְּמְדַבֵּר בִּלְבַד לֵיתָא וכו' יע"ש וְעַיֵּין בְּבֵית הַלֵּוִי ח"ג וּבְרֵאשִׁית בִּיכּוּרִים להגר"ב מִוִּילְנָא זצ"ל וְאַיְ"ה לְקַמָּן נְדַבֵּר עוֹד מִזֶּה, וְלָכֵן לֹא תִקְשֶׁה עוֹד דְּנִיחָא לְהוּ ג"כ לְבָרֵךְ די"ל דִּיכַוָּונוּ לִבָּם לָצֵאת מִטַּעַם שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וְגַם יַעֲנִי אָמֵן וְכֵיוָן דְּרַק מִתְכַּוְּונִים לִשְׁמוֹעַ לֹא חָיְישִׁינַן בָּזֶה מִפְּנֵי הַטֵּירוּף אַדְּ עֲדַיִן אֵינוֹ נִיחָא הַחִילּוּק בֵּין אִישְׁתַּיֵּיר עֲשָׂרָה, אוֹ לָא אִישְׁתַּיֵּיר, ויל"ע גַּם יל"ע מַדּוּעַ לֵיתָא כָּאן הַחֲשָׁשׁ שֶׁמָּא יֹאמְרוּ ב"ג יב"ח הוּא, וצ"ל דִּבְרִבִּים וְאֵיזֶה כֹּהֲנִים לֹא שַׁיָּיךְ חֲשָׁדָא וְאָפְשָׁר דְּזֶה הַחִילּוּק בֵּין אִישְׁתַּיֵּיר עֲשָׂרָה אוֹ לֹא וְיֵשׁ עוֹד לְעַיֵּין בָּזֶה, וּמָצָאתִי לְהַמְאִירִי זַ"ל שֶׁהִרְגִּישׁ בְּקוֹשְׁיִי הַמַּאֲמָר זַ"ל וְזַ"ל וְיֵשׁ כָּאן מְקוֹם עִיּוּן שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ בר"כ בַּעֲשָׂרָה, וְהַכֹּהֲנִים מִן הַמִּנְיָן וא"כ אַף בַּעֲשָׂרָה מְצוּיִם יהי' מִקְצָתָם עוֹלִים וּמִקְצָתָם עוֹנִים אָמֵן עכ"ל הַמְאִיר לְעוֹלָם שו"ר בק"א שֶׁצַּיֵּין לְעַיֵּין בכ"מ יע"ש, וְעַיֵּין בפמ"ג וס' קכ"ח דבכה"ג שֶׁכֻּלָּם כֹּהֲנִים עִיקַּר בִּרְכָתָם הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא דַּהֲרֵי אֵין כָּאן שׁוּם יִשְׂרָאֵל הָאוֹמֵר לוֹ לְבָרְכוֹ ע"ש, וַאֲמִירַת נָשִׁים וְטַף לָא מְהַנֵּי מִיּדֵי אַף שֶׁהֵם בִּכְלַל בְּרָכָה דְּמַרְבִּינַן מֵאָמוּר לָהֶם ועיי"ש בפמג"ד בא"א אוֹת ל"ז דְּמַסְיק דְּמְהַנֵּי אֲמִירָתָם לַעֲלוֹת וא"כ צע"ק עַיֵּין בב"ח רֵישׁ סִי' קכ"ח דְּמַאי דְּפָסְקוּ הָרַמְבַּ"ם וְהַטּוּר דְּכֹהֲנִים מִן הַמִּנְיָן מְקוֹרוֹ הוּא מִכָּאן דְּמַשְׁמַע דְּאִם הָיוּ מִקְצָתָן יִשְׂרְאֵלִים בְּהַכֹּהֲנִים עוֹלִים לַדּוּכָן וְהַיִּשְׂרְאֵלִים עוֹנִים אָמֵן אַלְמָא דְּכֹהֲנִים מִן הַמִּנְיָן עכ"ל וְנֶעְלַם זֶה מִכַּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ מֵעַצְמָם כֵּן: שָׁם ל"ח ע"א תוס' ד"ה לִשְׁנַיִם וכו' כְּיָוְונוּ בָּזֶה לְהַקְשׁוֹת עַל רב"ח דְּיָדַן שֶׁסּוֹתֵר עַצְמוֹ, וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בבא"ש וְעַיֵּין ת"ה בְּשֵׁם סֵדֶר הַדּוֹרוֹת וְעַיֵּין בִּירוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת שָׁם בְּגִלָּיוֹן הַשַּׁ"ס שֶׁכְּבָר מְצַיֵּין בָּזֶה לְכָל הַמְּקוֹמוֹת, אֲבָל כַּנִּרְאֶה לֹא הָיָה גָּלוּי לְפָנָיו כָּל סֵדֶר הַדּוֹרוֹת שָׁם בְּסֵדֶר תו"א: שָׁם שָׁזְקֵנִי ב"ד שׁוֹקְכֵי דָּמִים הֵם אֶלָּא לֹא בָא לְיָדֵינוּ וּפְטָרָ' וכו', עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א שְׁהִקְשָׁה הָא אַדְּרַבָּה לֹא הָיוּ צָרֵי עַיִן לְגַבֵּיהּ וכו'

ואעפ"כ מְבִיאִין ע"ע וכו' יע"ש, וְנִרְאֶה מִדְּאָמְרוּ כָּכָה ב"ד שֶׁלֹּא בָּא לְיָדֵינוּ וּפִטְרָנְהוּ מַשְׁמַע דְּלִשְׁאָר כָּל הָעָם בָּאוּ פְּטָרוּהוּ בְּלֹא מְזוֹנוֹת וּלְכָךְ הָרְגֵהוּ וכפרש"י וּמִשּׁוּם צָרֵי הָעַיִן הוּא, מִשּׁוּם דְּבִשְׁבִיל זֶה יוּכַל הֱיוֹת שֶׁגַּם אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַצִּיל מְזוֹנוֹתָיו וְחָשַׁב לְהַצִּיל עַצְמוֹ וּלְכָךְ אֵין אָנוּ מַכִּירִין הָרוֹצֵחַ וּמִשּׁוּם זֶה מְבִיאִין ע"ע, וְהִילְכָךְ מִשְּׁרַבּוּ הָרַצְחָנִים בְּיִטְלוֹ ע"ע עַיִן לְקָמָן פ' ע"ע דַּף מ"ח: דַּף ל"ט ע"א וְהָזֶה עַל צָדָדִין שֶׁבְּפָנָיו הַזָּאָתוֹ כְּשֵׁרָה, עַיֵּין בפרש"י ז"ל, וּבְתוֹסְ' ד"ה וְהָזֶה וכו' בַּיְרוּשַׁלְמִי פ' א"ע אָמְרִינַן הֲדָא אֲמָרָה הָעוֹמְדִין מִן הַצְּדָדִין בִּכְלַל בְּרָכָה ע"כ וְלִכְאוֹרָה מַאי הוֹסִיפוּ בָּזֶה יוֹתֵר מִן מַה שֶּׁמְּבוֹאָר בְּבַבְלִי בִּשְׁמַעְתִּין דְּמִבּוֹאָר נָמֵי כֵּן ? וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהַתּוֹסְ' כִּיְוָונוּ בָּזֶה לְהַסִּיק דְּלָא כִּרְשֵׁ"י אֶלָּא דְּאַף לַצְּדָדִין שֶׁיָּשְׁנוּ מִמֶּנּוּ וּלְאָחוֹר ג"כ בִּכְלַל בְּרָכָה, וּלְכָךְ הֶעְתִּיקוּ הַיְרוּשַׁלְמִי סְתָמָא דְּהָעוֹמְדִין מִן הַצְּדָדִין מִכָּל הַצְּדָדִין הֵם בִּכְלַל בְּרָכָה וְרָאִיתִי בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם דהפ"מ לָא גָּרִיס בְּמַתְנִיתִין עַל הַצְּדָדִין שֶׁבְּפָנָיו אֶלָּא סְתָם עַל הַצְּדָדִין הַזָּאָתוֹ כְּשֵׁרָה וע"ש וְהִיא לְהוֹרוֹת דְּעַל כָּל הַצְּדָדִין הָוֵי כִּלְפָנָיו וילי"ע בָּזֶה לַהֲלָכָה: שָׁם כֵּיוָן שֶׁנִּפְתַּח ס"ת אָסוּר לְסַפֵּר אֲפִילּוּ לוֹ בִּדְבַר הֲלָכָה שֶׁנֶּאֱמַר וכו', הִנֵּה הֶעָרוֹתַי בְּכָאן א) מִנָּלַן מִזֶּה דַּאֲפִילּוּ לד"ה אֲסִיר, וּמָצָאתִי כָּעֵת בת"ה שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה וע"ש מש"כ בָּזֶה, וְזֶה כְּמְעַט מְבוֹאָר בְּתוֹסְ' שָׁאנֵץ דר"ש פְּלִיג וס"ל דלד"ה שָׁרֵי ע"כ וּמִשּׁוּם דְּזֶה לָא מוּכָח מִקְּרָא, ב) עוֹד נ"ל לוֹמַר וּלְדַיֵּיק הַלָּשׁוֹן אֲסִיר ,,לְסַפֵּר" שֶׁאֵין לָשִׁין זֶה מָצוּי בַּתַּלְמוּד והו"ל לוֹמַר אָסוּר לַעֲסֹק, אֲשֶׁר מִזֶּה יֵשׁ מָקוֹם לְחַשֵּׁיב, דְּאֵינוֹ אָסוּר אַלִּיבָּא דְּרָבָא אֶלָּא דַּוְקָא ,,לְסַפֵּר" אֲפִילּוּ בד"ה הַיְינוּ לְשַׁנֵּן בְּפֶה אֲשֶׁר יוּכְלוּ הַקָּהָל לִשְׁמוֹעַ כְּמוֹ דֶּרֶךְ סִפּוּר, אֲבָל לְשַׁנֵּן בַּחֲשַׁאי וּבְהַרְהוּר מֻוָתָּר בִּדְבַר הֲלָכָה, וּבָזֶה מְתוֹרָץ קֻשׁוֹת הַתּוֹסְ' מר"ש דְּמַהְדַּר אפי' וְגָרִים בִּלְחִישָׁה וּבְהַרְהוּר וְזֶה מֻוָתָּר וּכְרַבָּע עַיְינָתִי בְּתוֹסְ' בְּרָכוֹת וְרָאִיתִי שֶׁזֶּה תֵּירְצוּ בְּעַצְמָם דְּהָתָם אַיְירֵי בְּקוֹל רָם וכו' יע"ש, וְכֵן תֵּירֵץ בְּאוֹר זָרוּעַ הל' ק"ש סי' י"א, וְנִרְאֶה לוֹמַר דְּזֶה תַּלְיָא בְּהַלִּמּוּדִים שֶׁבֵּין רָבָא לר"ח, דְּאַלִּיבָּא דְּרָבָא בר"ה דְּיָלִיף מִפְּתִחֵי עָמְדוּ כָּל הָעָם וְאֵין עֲמִידָה אֶלָּא שְׁתִיקָה וכו' אָז אָמְרִינַן שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּהֵי' בִּשְׁתִיקָה אֲבָל לִגְרֹוס בְּנַחַת וְהַרְהוּר שָׁרוּ, אֲבָל לר"ח דְּאָמַר מֵהָכָא וְאָזְנִי כָּל הָעָם אֶל סה"ת, א"כ צְרִיכִים לְהָשִׁים אָזֶן וְלִשְׁמוֹעַ אֶל הס"ת וְאֵין לְהַפְסִיק אֲפִילּוּ בְּהַרְהוּר וּבְנַחַת כד"נ ומ"מ ר"ש י"ל דס"ל כְּהַלִּימּוּד דְּרָבָא בר"ה וּלְכָךְ מַהְדַּר אֲפִיָּה וְגָרִיס בְּנַחַת בִּלְחִישָׁה – וְהִנֵּה לְפִי מַאי דְּמָפֵרֵשׁ הגמ' דְּעָמְדוּ הָיְינוּ שָׁתְקִי מִטַּעַם זֶה כָּתַב הַטּוּר סי' קמ"ו דא"צ לַעֲמוֹד בִּשְׁעַת קה"ת ובט"ז שָׁם כָּתַב דְּלֹא הֵבִין דְּבָרָיו דְּנִוָּדַאי עֲמִידָה הִיא כִּפְשׁוּטוֹ אֶלָּא דְּאוֹתָהּ עֲמִידָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּשְׁתִיקָה דאל"כ קָשֶׁה מַה דְּאָמְרִינַן בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת שֶׁבְּעַת גמ"ד צְרִיכִים בע"ד לִהְיוֹת בַּעֲמִידָה דְּכְתִיב וְעָמְדוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים ה"נ נֵימָא דא"צ לִהְיוֹת מְעֻמָּד אֶלָּא בִּשְׁתִיקָה יע"ש וְעַיֵּין מש"כ לְהָעִיר בכיו"ב לְעֵיל דְּיָלִיף מֵאֵלֶּה וְעָמְדוּ וכו' וְלַהֲבָנַת הַטּוּר י"ל דְּזֶה טַעַם ר"ח דְּיָלִיף מִפָּסוּק אַחֵר מִשּׁוּם דִּמְפָרְשִׁים בַּעֲמִידָה מַמָּשׁ, וּלְעִנְיַן הֲלָכָה עַיֵּין בָּאַחֲרוֹנִים שָׁם וּבְסֵפֶר אָמְרֵי בִּינָה אור"ח סי' י"ג אוֹת ד בְּשֵׁם שוּ"ת קִיל אַלְיָהוּ וּמַסִּיק דְּהַמְכַבְּדָה לַעֲמוֹד מַמָּשׁ לְכָבוֹד יֵחָשֵׁב וְאֵינוֹ זָלְזוּל ח"ו וּבְתוֹסְ'תֵּירְצוּ עוֹד דְּשָׁאנֵי ר"ש דְּהָיָה מְאוֹר עֵינַיִם וְהָוֵי פָּטוּר מִקְרִיאָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְאָמְרָן בע"פ וכו' עי"ש וכ"כ בְּאוֹר זָרוּעַ הל' ק"ש הַנַּ"ל, אַף די"ל דבלא"ה פָּטוּר מִקְּרִיאַת הַתּוֹרָה דְּסוֹמֵא פָּטוּר מִן הַמִּצְוֹת, י"ל מִדְּרַבָּנָן, וְעַיֵּין פְּסָחִים קט"ו גַּבֵּי הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח וּמָצָאתִי בַּגְּלָיוֹן מָהַרְשָׁ"א שָׁם בְּשֵׁם דְּבַר שְׁמוּאֵל שֶׁהֵעִיר בָּזֶה ודו"ק וּבְהַגָּהוֹת מַרְאֶה כֹּהֵן שָׁם בְּשֵׁם הַמָּרְדְּכִי וּבְתוֹסְ' עֵירוּבִין

צ"ו וּבְתוֹסְ' ר"ה ל"ג ע"א, אֲבָל בְּאִיסּוּר דְּדָבָרִים שֶׁבִּכְתָב וכו' גַּם הַסּוֹמֵא מְצַוָּוה וּכְדַעַת הָרַאשׁוֹנִים דְּסוֹמֶא חַיָּיב במל"ת וכה"ג כָּתַבְתִּי בְּחִידּוּשַׁי ב"ק דַּף ג' ע"ב כְּדִמְתַרְגֵּם רַב יוֹסֵף וּבְתוֹסְ' שָׁם ואכמ"ל וּבְעִיקַּר חֲקִירָה זוֹ שֶׁעָמְדוּ עָלֶיהָ הָאַחֲרוֹנִים ז"ל וּכְבָר רָמַזְתִּי עַל זֶה כ"פ וּבְהַדָּרָן עַל סוֹף מַסֶּכֶת אַיָּ"ה נַזְכִּיר בָּזֶה, וּמִיהוּ ר"ש הָיָה יָכוֹל לוֹמַר תַּרְגּוּם כְּדִכְתִיב הַתּוֹסְ' ב"ק הַנַּ"ל כְּדִמְתַרְגֵּם רַב יוֹסֵף, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְמַהְדַּר אפי' וְלִגְרוֹם, וי"ל דְּלֹא הָיָה בָּקִי בְּזֶה בע"פ, וְאַף שֶׁמָּצִינוּ כְּדִמְתַרְגֵּם רַב שֵׁשֶׁת: שָׁם כָּל כֹּהֵן שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו וכו', ילע"ק ת"ל מִטַּעַם דְּאִיתַּקִּישׁ בְּרָכָה לְשֵׁירוּת וּבָעֵינַן רָחוּץ יו"ר וצ"ל דְּלָא לְכָל מִילֵּי אִיתַּקִּשׁ וּכְדִמְבֹאָר בְּתַעֲנִית שָׁם וּכְמוֹ שֶׁקָּטָן כָּשֵׁר ובע"מ כָּשֵׁר, וְעַיַּיִן הֵיטֵב בפמג"ד אור"ח סי' קכ"ח בְּדִינִים הַלָּלוּ: שָׁם בְּאַהֲבָה, עַיַּיִן הגרצ"ח בְּשֵׁם הבא"ש, וְכֵן כָּתַב בָּזֶה הָעֲטָרַת זְקֵנִים אור"ח שָׁם סי' קכ"ח, ומש"כ לְעִיל בָּזֶה לענ"ד נָכוֹן וְעָמוֹק, כִּי הב"ה מִתְאַוָּוה לְבִרְכָתָן וְכָרְשְׁבִּ"י שָׁם וְזֶהוּ בְּאַהֲבָה, וְכִדְמָצִינוּ בְּרֵישׁ בְּרָכוֹת ז' ע"א וְאָמַר לִי יְשָׁמָעֵאל בְּנִי בָּרְכֵנִי וכו', וְעַיַּיִן מג"א שָׁם ס"ק ח"י בְּפֵירוּשׁ מִלַּת לאה' יעו"ש וכו', לֹא יְהֵא בָּהּ מִכְשׁוֹל וְעָוֹן, אֵינִי מֵבִין הֵיטֵב זֶה אֵיזֶה מִכְשׁוֹל יוּכַל לִהְיוֹת בְּהַבְּרָכָה וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ קָצָת עפ"י הַדְּרֵשׁ שֶׁיְּבָרֶכְךָ ד' בְּמָמוֹן וכו' א"כ יָכוֹל לְהִוָּלֵד מִכְשׁוֹל בָּזֶה ע"י הַמָּמוֹן, ע"כ בְּקֵשׁוּ שֶׁהַבְּרָכָה יהי' כְּמִדָּתָהּ וְלֹא יהי' עֹושֶׁר שָׁמוּר וכו' וצ"ע, וְעוֹד יל"ק עפ"י המג"א הַנַּ"ל דְּכָל כֹּהֵן דְּלָא רַחוּם לְעַמָּא אוֹ עַמָּא לָא רָחֲמִין לֵיהּ לֹא יִשָּׂא כַּפָּיו ע"כ, ובעט"ז שָׁם מְסַיֵּים וְיֵשׁ לַכֹּהֵן הַזֶּה סַכָּנָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁהוּא עוֹלֶה לַדּוּכָן זֹהַר פ' נָשֹׂא יע"ש, וא"כ מְבַקֵּשׁ שֶׁלֹּא יָצָא מִבְּרָכָה זוֹ שׁוּם מִכְשׁוֹל וְעָוֹן, ע"י שְׁנָאַת חִנָּם וְכַדּוֹמֶה אֶלָּא צָרִיךְ לִמְחוֹל עַל הַכֹּל וְשָׁרֵי לֵיהּ לְמָאֵן דְּמְצַעֵר, ויל"ע: שָׁם וְלֹא נָשָׂאתִי כַּפַּי בְּלֹא בְּרָכָה וכו' עַיַּיִן פרש"י זַ"ל, וְכָתַב בת"ה עפ"י המג"א סי' קכ"ח ס"ק י"ז דְּהֵבִיא מהמבי"ט דְּכֻלָּן מְבָרְכִין וְאֵין אֶחָד מְבָרֵךְ וְהָאַחֲרוֹנִים יַעֲנוּ אָמֵן מִפְּנֵי הַטִּירוּף וכו', וי"ל דְּלָא נָשָׂאתִי כַּפַּי בְּלֹא בְּרָכָה הַכַּוָּנָה דְּלָא רָצָה לצא' בְּבִרְכַּת חֲבֵרָיו וּבֵירֵךְ בְּעַצְמוֹ עכ"ל וְהִנֵּה בָּזֶה הִקְדִּי' כְּבָר הר"י פִּינְטוֹ זצ"ל בח"א עַיִן יַעֲקֹב מס' מְגִילָּה שָׁם דְּמִתָּמַהּ עַל פרש"י דַּהֲלֹא חוֹבָה הִיא לְבָרֵךְ וּמַאי רְבוּתָא דראב"ש וְהֵבִי' שֶׁהָרִיטְבָ"א הִקְשָׁה כֵּן ונלע"ד שאע"פ שֶׁכְּפִי הַדִּין אִם יֵשׁ כֹּהֲנִים שֶׁמְּבָרְכִין וכו' וקיי"ל דְּעוֹנֶה אָמֵן הוּא כַּמְּבָרֵךְ מ"מ ר"א לֹא הָיָה רוֹצֶה לְהַפְטֵר בַּעֲנִיַּית אָמֵן, אֶלָּא הָיָה מְבָרֵךְ בְּרָכָה שֶׁל אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וכו' וז"ש לֹא נָשָׂאתִי כַּפַּי בְּלֹא בְּרָכָה וכו' יע"ש וּלְפִי דִּבְרֵי המבי"ט עֲדַיִן יֵשׁ לְפַקְפֵּק קָצָת דְּאַכַּתִּי קָשֶׁה מַאי רַבּוֹתַי' דראב"ש דְּלִכְלֵי עָלְמָא דִּינָא הָכִי וי"ל וְהִנֵּה עכ"פ מוּכָח מִדִּיּוּק דְּבָרָיו דְּקָאֵי עַל הַבְּרָכָה דְּלִפְנֵי יְבָרֵךְ אֲבָל לֹא נוּכַל לְפָרֵשׁ כֵּן דְּלָא נָשָׂאתִי כַּפַּי בְּלֹא בְּרָכָה, הַיְינוּ עַל עֶצֶם בר"כ דְּאֶחָד אוֹמֵר וְהָאַחֲרִים יִשְׁתְּקוּ וּמִטַּעַם שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וע"כ דְּלָא מְהַנֵּי כה"ג וּכְבָר רָמַזְתִּי לְעֵיל קָצָת מִזֶּה וְהִנֵּה יֵשׁ בָּזֶה פְּלֻגְתַּת גְּאוֹנֵי הַדּוֹר שֶׁלְּפָנֵינוּ ה"ה הר"ב בְּרֵאשִׁית בִּיכּוּרִים סי' ד' הֵבִיא לְבַסּוֹף כְּשֶׁהָיָה בִּשְׁנַת בברכ"ת בִּטְרִיעסָט בבהכ"נ שֶׁל סְפָרַדִּים כְּבַדּוֹנַי לִהְיוֹת הַכֹּהֵן הַמְּבָרֵךְ כָּל ב"כ לְבַד בְּקוֹל וְכָל הַכֹּהֲנִים שבבהכ"נ שֶׁעָלוּ עִמּוֹ יַחַד לַדּוּכָן שָׁתְקוּ אָז וְשָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ לְבַד שֶׁכָּךְ מִנְהָגָם שָׁם שֶׁכֹּהֵן אֶחָד מְבָרֵךְ וּשְׁאָר הַכֹּהֲנִים יוֹצְאִין בָּזֶה ע"י שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה לְבַד, (יְעַיַּיִן סוֹטָה ל"ט תוד"ה עַד וצ"ע) וּבֶאֱמֶת דְּבָזֶה א"ש פְּשָׁטֵיהּ דִּקְרָא דְּוַיְשָׂא אַהֲרֹן וכו' וַיְבָרֲכֵם די"ל דְּבָנָיו שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ אָז וְגַם פְּשָׁטָא דְּמַתְנִיתִין דְּמְגִילָּה כ"ד דְּהוּא נ"כ ע"ש וּפְשָׁטָא דְּמַתְנִיתִין דִּבְרָכוֹת ל"ד דְּאִם אֵין שָׁם כֹּהֵן וכו' ודו"ק עכ"ל שָׁם וְהַגָּאוֹן בַּעַל בֵּית הַלֵּוִי בְּחֶלֶק עַל דְּרוּשׁ וּמִילֵּי דְּאַגַּדְתָּא סוֹף סֵפֶר בְּרֵאשִׁית שָׁם נִמְצָא כָּתוּב בזה"ל,

מַה שֶּׁאָמַר חָכָם אֶחָד דבר"כ כֹּהֵן אֶחָד יָכוֹל לוֹמַר בר"כ וּשְׁאָרֵי כֹּהֲנִים יִשְׁמְעוּ וְשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, הִנֵּה אִם הָיָה מֵקִים לוֹמַר כֵּן בְּנוֹדַאי הָיִינוּ מַרְוִיחִין בָּזֶה לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן מִשְׁנָה דְּמָגִילָּה וכו' הוּא נ"כ, דְּהָא כָּל כֹּהֵן נו"כ ולפ"ז נִיחָא דְּהוּא יֹאמַר הַפְּסוּקִים לְהוֹצִיא שְׁאָר כֹּהֲנִים (וּכְהֶעָרַת הר"ב הַנָּ"ל) אֲבָל לָא נְהִירָא וכו' דבר"כ צָרִיךְ קוֹל רָם וּבְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה דַּהֲרֵי עֲנָיָתוֹ אֵינִי נִשְׁמַע לְהָעָם הַשּׁוֹמְעִים וְלָא עָדִיף הַךְ כֹּהֵן הַשּׁוֹמֵעַ מֵאִם הָיָה אוֹמֵר מְפוֹרָשׁ בַּפֶּה רַק בְּלַחַשׁ דְּלֹא יָצָא וַעַיָּין במג"א סי' קכ"ח בְּשֵׁם המהרי"ט וכו' אֲבָל הַפְּסוּקִים וַדַּאי נִרְאֶה דְּלָא מְהַנֵּי את"ד שָׁם, וּבְשׁוּ"ת מֵשִׁיב דָּבָר חאור"ח סי' מ"ז בְּחִידּוּשִׁים עַל אוּר"ח סי' קכ"ח הֵעִיר עַל המג"א הַנָּ"ל וְכָתַב בָּזֶה לְפָרֵשׁ הָא דראב"ש וּכְכָל הָא דהר"י פִּינְטוֹ הַנָּ"ל וְכָתַב דְּמִזֶּה רְאָיָה בְּרוּרָה שא"א לְהוֹצִיא בר"כ עַצְמָהּ הַיְינוּ יְבָרֵךְ וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מחכ"א, וְהַטַּעַם שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן קוֹל רָם וּסְבָרָא דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה לֹא מָצִינוּ אֶלָּא בַּמִּדְבָּר בִּלְבַד (הוּא טַעַם הַגָּאוֹן בַּעַל בֵּית הַלֵּוִי הַנָּ"ל) לֵיתָא דְּהָא בקה"ת מוֹצְאִין אֶת הַמְבָרֵךְ וְאֶת הַצִּיבּוּר אע"ג דְּבָעֵינַן דַּוְקָא שֶׁיִּקְרָא מִתּוֹךְ הַכְּתָב וְכֵן בפ' זָכוּר וכו' מכ"מ אֶחָד מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים וְגַם מִמִּקְרָא בִּיכּוּרִים י"ל דְּאִיתָא בְּסוֹטָה דִּגְנַאי בְּקוֹל רָם יע"ש וְאַפֵּ"ה אֶחָד מוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ (כַּנּוָּנָתוֹ לְמִשְׁנָה ז' פ"ג דְּבִיכּוּרִים בָּרְאשׁוֹנָה וכו' וְעַיָּין רע"ב שָׁם וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמִכָּאן אֵין רְאָיָה דְּבָאֱמֶת אִישׁ כְּזֶה הוּא בִּכְלָל שֶׁמֵּבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא כֵּיוָן שא"ילקרות בְּעַצְמוֹ וּבָאֱמֶת א"י בִּשְׁמִיעָה כָּזוֹ בְּמָקוֹם שֶׁבָּעֵינָן בק"ר, אֶלָּא שֶׁמֵּבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא כְּמוֹ כָּל הָנֵי דְּמֵבִיאִין וְאֵינָן קוֹרְאִין, וְעַיָּין ארה"ח שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרִי או"ת דִּינֵי תְּפִילִּין, וּבְעוֹנֶג יו"ט סי' קע"ח יע"ש ודו"ק כִּי קִצַּרְתִּי גַּם לְפִי מש"כ שָׁם בִּשְׁנוֹת אֵלְיָהוּ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁמָּצְאוּ הֵיתֵר מה"ת וכו' דִּכְתִיב וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ וְאֵין עֲנִיָּיה אֶלָּא מִפִּי אַחֵר כִּי לֹא שַׁיָּיךְ לְשׁוֹן עוֹנֶה אֶלָּא כְּשֶׁאַחֵר קוֹרֵא וְהוּא עוֹנֶה אַחֲרָיו עכ"ל מַשְׁמַע דְּלָא הָיוּ סְתָם שׁוֹמְעִין בִּשְׁתִיקָה וּמִדִּין שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אֶלָּא שָׁעָנוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל מִלָּה וּמִלָּה וא"כ אֵין הַתְחָלָה לִרְאִיָּתוֹ כְּלָל) אֶלָּא נ"פ דב"כ הַיְינוּ תְּפִלָּה וּבִתְפִלָּה מִי שֶׁבָּקִי א"י בְּשֶׁל חֲבֵירוֹ וְנִכְלָל ב"כ בג' דְּבָרִים דְּחָשֵׁיב בַּיְרוּשַׁלְמִי וֶהֱבִיאוֹ הָרָ"ן שִׁילְהֵי ר"ה דְּאֵין מוֹצְאִין בבהמ"ז ק"ש וּתְפִלָּה את"ד, וְגַם בָּזֶה עַיָּין שְׁנוֹת אֵלְיָהוּ רֵישׁ בְּרָכוֹת ובשאג"א דִּינֵי ק"ש וּבְהַגָּהוֹת ח"ש לַבְּרָכוֹת ואכמ"ל בָּזֶה, (הֶעָתַקְתִּי כָּל תּוֹרַף דִּבְרֵי הַגְּאוֹנִים יַעַן שֶׁרָאִיתִי לְאַבְרֵכִים אֲחָדִים שֶׁזֶּה שׁוֹמֵעַ וְזֶה עוֹנֶה כְּכָל הַדְּבָרִים הַנָּ"ל מִפִּי עַצְמָם, ע"כ הֵבֵאתִי הַדְּבָרִים בְּשֵׁם אוֹמְרָם זי"ע) וְאֶחָד מֵהֶם כָּתַב דקו"ר אֵינוֹ סוֹתֵר כְּלָל לְאֶפְשָׁרוּת שֶׁל שוכ"ע דְּגַם שׁוֹמֵעַ הַיּוֹצֵא בָּזֶה תֵּחָשֵׁב כְּאִלּוּ אָמַר בקו"ר כְּמוֹ שֶׁיּוֹצֵא בִּשְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר לְכָל פְּרָטֵי הַקּוֹלוֹת ע"כ, לֹא אָמַר כְּלוּם, וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מַה שֶּׁמְּדַבֵּר דְּבְקוֹל שׁוֹפָר עִיקַּר הַמִּצְוָה הוּא לִשְׁמֹעַ קִיל שׁוֹפָר וְכֵיוָן שֶׁשּׁוֹמֵעַ סַגִּי לֹא מִטַּעַם שֶׁשּׁוֹמֵעַ כְּתוֹקֵעַ, וְעַיָּין כַּפּוֹת תְּמָרִים וְיוֹם תְּרוּעָה למהר"מ בֶּן חָבִיב ז"ל וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים, אֲבָל אִי בָּעֵינַן שֶׁיְּדַבֵּר בְּקוֹל רָם בָּזֶה סְבָרַת הַבֵּית הַלֵּוִי חֲדוּדָה וְשָׁכְלִיתָ, דְּשׁוֹמֵעַ אֵינוֹ כְּעוֹנֶה בְּקוֹל רָם, דִּפְרָט זֶה חָסֵר מ"מ בַּעֲנָיָתוֹ, אַף לְדַעְתִּי הַפָּעוֹטָה יֵשׁ לְצַדֵּד מִטַּעַם אַחֵר, דְּבָאֱמֶת לָא בָּעֵינַן בְּקוֹל רָם אֲצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַכֹּהֲנִים אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁאַחַר מְדַבֵּר בְּקוֹל רָם סַגִּי בְּעַד כָּל הָעוֹלִים אַף יֵשׁ לְהַסְבִּיר דִּבְרֵי הַבֵּית הַלֵּוִי בְּאוֹפָן וּבְנוֹסָח זֶה כֵּיוָן שֶׁהַחִיּוּב וְהַמִּצְוָה הוּא עָלָיו שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל א"כ אִי שְׁתוֹק אַף שֶׁשּׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה הוּא שֶׁיּוֹצֵא י"ח עַצְמוֹ לְגַבֵּי עַצְמוֹ, אֲבָל הֵיכִי שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ חֲבֵירוֹ וְשֶׁיִּהְיֶ' לַחֲבֵירוֹ מַה לִּשְׁמֹעַ וּלְקַבֵּל, א"כ צָרִיךְ שֶׁיָּכוֹל חֲבֵירוֹ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו בִּרְכוֹתָיו ואל"ה לָא הָוֵי בִּכְלַל בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל – וּבֵית הַלֵּוִי בָּרַכוּ אֶת ד' –

וְעַיֵּין בְּמִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב סי' ס"א שֶׁפָּסַק דְּהַשּׁוֹמֵעַ ד"ת מֵחֲבֵירוֹ וּמְכַוֵּון לִשְׁמֹועַ חַיָּיב לְבָרֵךְ דְּהָא שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה בְּכָל דֻּוכְתָּא וְכֵן בִּקְרִיאָה בְּצִבּוּר ע"כ בִּשְׁמִיעָה בִּלְבַד חַיָּיבִים לְבָרֵךְ וּמִקְרָאֵי נָפְקָא לָן וְאַף שֶׁבְּהַרְהוּר לֹא בָּעֵי בְּרָכָה וַאֲפִי' לָמֶ"ד הכד"ד דְּהָא אִיכָּא מַאן דְּדָיֵיק מֵהָא דבע"ק דהכד"ד וְאַפֵּ"ה ס"ל דא"צ לְבָרֵךְ בְּהַרְהוּר וע"כ הַיְינוּ טַעְמָא דְּלָא הָוֵי דִּומְיָא דְּכִי שֵׁם ה' אֶקְרָא דְּאַיְירֵי בְּדִיבּוּר דַּוְקָא, וְשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה הָוֵי כְּדִיבּוּר מַמָּשׁ עיי"ש וְהִנֵּה מִדְּבְרֵי המבי"ט עַצְמוֹ נִשְׁמַע כְּמִדַּוְמֶה דא"א לָצֵאת בבר"כ מֵחֲבֵירוֹ, דאל"כ מַאי מְפָּנֵי הַטֵּירוּף אִיכָּא הָא כֵּיוָן שֶׁיִּשְׁתּוֹק בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, וְאַחַ"כ בַּאֲמִירַת יְבָרֶכְךָ ג"כ יִשְׁתּוֹק לָא אָתָא לִידֵי טֵירוּף אִם יַעֲנֶה אָמֵן ויל"פ בִּפְנִים שָׁם, וְרָאִיתִי בפ"ע עַל הש"ע סי' קכ"ח שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם שוּ"ת ח"ס סי"ד.

(אֲנִי לֹא מָצָאתִי לע"ע בח"ס ד"ז) דְּמִי שֶׁהוּא סָפֵק כֹּהֵן וְסָפֵק יִשְׂרָאֵל אִם לֵיכָּא בבהכנ"ס רַק כֹּהֵן אֶחָד בְּנֶעְדָּו יָכוֹל לַעֲלוֹת עִמּוֹ וְיִשְׁמַע הַבְּרָכָה מִפִּי כֹּהֵן שֶׁעִמּוֹ וְיִשָּׂא כַּפָּיו עַל תְּנַאי דְּאִם יִשְׂרָאֵל הוּא לֹא יְהֵא לְשֵׁם מִצְוָה עכ"ל, וּלְפִי הַנַּ"ל יוֹתֵר טוֹב שֶׁיִּשְׁמַע גַּם כָּל הבר"כ ע"י חֲבֵירוֹ וְהוּא יִשְׁתּוֹק וּמִמֵּילָא אִם זֶר הוּא אֵינִי עוֹבֵר כְּלָל, וּמַה שֶּׁמַּשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּלֹא לְשֵׁם מִצְוָה מֻוָּתָר לַזָּר, עַיֵּין במ"ב שֶׁהֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם ס' מָגֵן גִּבּוֹרִים שֶׁכֵּן כָּתְבוּ עיי"ש וּבְבֵיאוּר הֲלָכָה שָׁם אִי תַּלְיָא לָמֶ"ד מצ"כ דַּוְקָא, וְעַיֵּין במנ"ח מ"ע שע"ח דַּהֲלֹא מַשְׁפַּחַת לָהּ חֻצָיו כֹּהֵן חֻצָיו יִשְׂרָאֵל א"כ בבכה"ג אִם עוֹלֶה לַדּוּכָן וכו' יעש"ה וְיֵשׁ לְהָעִיר בְּזֶה אַף אכ"מ, וּלְפִי דְּבְרֵי החס"ס ילע"ק הָא דְּלָא תָּנֵי דִּין דנ"כ בַּמִּשְׁנָה דִּיבָמוֹת צ"ט ע"ב עיי"ש וְהַנַּחַת הַבַּיִת הַלִּוִי דְּאִם הָיָה או' מְפוֹרָשׁ בַּפֶּה רַק בְּלַחַשׁ דְּלָא יָצָא, ג"כ נר' לָדוּן דְּאִם מִבֵּין כָּל הָעוֹלִים יֶשְׁנוֹ אֶחָד שֶׁעוֹנֶה בְּלַחַשׁ דְּלָא מְעַכֵּב, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁהָעָם שׁוֹמְעִים מֵהֶם קוֹל רָם סַגִּי וְלָא קָאֵי הַמִּצְוָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּכְשֵׁם שֶׁשּׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה סַגִּי, ה"נ סַגִּי לְהָעָם אִם אֶחָד מֵהֶם אוֹמֵר בְּקוֹל רָם וְעִיקַּר מִצְוַת בר"כ הֲלֹא יוֹצֵא מִבֵּין שְׁנֵיהֶם ודו"ק לפי' רְהִיטָא, וּמִתּוֹסָ' בע"ב ד"ה עַד שֶׁיִּכְלֶה וכו' שֶׁכָּתְבוּ מִיהוּ לְעִנְיַן בר"כ כֵּיוָן דְּמִשּׁוּם לִשְׁמֹועַ הוּא לֹא מִשְׁתַּמַּע כ"ז שֶׁעוֹנִין דְּהָוֵי לְהוּ תְּרֵי קָלֵי קוֹלוֹת הָעוֹנִין וְקִיל כֹּהֲנִים הַמְבָרְכִין וְלָא מִשְׁתַּמְעִי וְאִי תִּקְשֵׁי לְדִבְרֵי הָרַב א"כ לֹא יִשְׂאוּ שְׁנַיִם כַּפֵּיהֶם וכי' וַאֲנַן אָמְרִינַן לְעֵיל לִשְׁנַיִם קוֹרֵא כֹּהֲנִים וכו' יע"ש, וְאִי נַיְמָא דְּאֶחָד מְבָרֵךְ וְהַשֵּׁנִי יוֹצֵא, א"כ אֵין סְתִירָה מִזֶּה דְּלִשְׁנַיִם אוֹמֵר כֹּהֲנִים דְּאַף שֶׁאוֹמֵר לָהֶם כֹּהֲנִים מ"מ רַק אֶחָד מְבָרֵךְ וע"כ דְּלָא מְהַנֵּי וי"ל וְאֶפְשָׁר נַמִּי מֵהַאי טַעְמָא נָהֲגִי כֵּן בְּאִיטַלְיָא שֶׁאֶחָד מְבָרֵךְ בְּעַד כֻּלָּם, מִשּׁוּם דְּתְרֵי קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי וַאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם דְּחָבִיב בְּהָכִי עָדִיף טְפֵי, וְשָׁמַעְתִּי מִפִּי הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל מהר"ז נֶדֶר כְּהַנָּה שֶׁפֵּירָא זצ"ל שֶׁהַגָּאוֹן בֵּית הַלֵּוִי אָמַר שֶׁאִילּוּ יָדַע דִּבְרֵי הָרַב בְּשֵׁם מִנְהַג חַכְמֵי אִיטַלְיָא הָוָה מְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לָזֶה, ויל"ע לַהֲלָכָה, וְעַיֵּין בְּפָנִים יָפִית עַל הַתּוֹרָה פ' נָשׂא בפ' יְבָרֶכְךָ שכ' עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּשַׁבָּת בְּהָא דְּאָמַר ר' יוֹסֵי אִם אָמְרוּ לִי עֲלֵה לַדּוּכָן הָיִיתִי עוֹלֶה, שֶׁלֹּא יָדַע ר"י מָה אִיסּוּר יֵשׁ בָּזֶה הָעוֹלֶה ולמש"כ א"ש דְּהַיְינוּ דְּאָמַר עֲלֵה לַדּוּכָן שֶׁעִיקַּר הָאִיסּוּר הִיא הָעֲלִיָּה שֶׁאֵינוֹ פָּנִים כְּנֶגֶד פָּנִים ור"י אָתֵי לַמְּעִיטֵי כְּשֶׁאֵין שָׁם כֹּהֲנִים אֲחֵרִים אֶלָּא הוּא לְבַדּוֹ ג"כ הָיָה עוֹלֶה וּבָזֶה לֹא שַׁיָּיךְ אִיסּוּר עֲשֵׂה כָּאן שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֲנִים אֲחֵרִים וְהַיְינוּ שֶׁכָּתְבוּ שָׁם אִם לֹא מִשּׁוּם בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְאִם הָיָה שָׁם כֹּהֲנִים אֲחֵרִים הָיָה יָכוֹל לָצֵאת בִּבְרָכָה שֶׁלָּהֶם עכ"ל, וְעַיֵּין בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה הָאָרוֹךְ רֵישׁ סי' קכ"ח, וּלְפִי דַּרְכּוֹ הָיוּ יְכוֹלִין לוֹמַר גַּם בְּעֶצֶם בר"כ שֶׁעוֹלֶה לַדּוּכָן אַדְּשָׁתַק וְלֹא אָמַר כְּלוּם לֹא יָצָא בִּשְׁמִיעָה, אֶלָּא וַדַּאי דְּלָא מְהַנֵּי אח"ז אָתֵי לִידֵי לְשַׁעְתָּא חָדָא קוֹבֶץ יַגְדִּיל תּוֹרָה שֶׁנִּדְפַּס בִּשְׁנַת תרמ"ה

באדעסא וְשָׁם בקו' י' סי' קנ"ג סְעִיף י"ב שֶׁהַגָּאוֹן הָאָדֶ"ר"ת זצ"ל כָּתַב שֶׁהָאֲרִיךְ בַּחֲקִירָה זוֹ אִם בר"כ יָכוֹל אֶחָד לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ, וּבָזֶה פֵּירֵשׁ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דל"ק אֵיךְ יְבָרֵךְ ר' יוֹסִי וְיַעֲבֹור בְּלָאו הבמכ"ע די"ל דְּאִין ה"נ כְּשֶׁמְּבָרֵךְ בַּפֶּה עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה אֲבָל אִם יוֹצִיאֶנּוּ אַחֵר וְהוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה דָּבָר י"ל דא"ע כְּלָל וא"כ י"ל דז"ש ר"י אִם א"ל עֲלֵה הַיְינוּ כֹּהֵן חֲבֵרוֹ וְיוֹצִיאֶנּוּ דְּהוּא עַצְמוֹ רַק שֶׁיִּשְׁמַע לְבַד הָיָה עוֹלֶה וְלֹא הָיָה מְכֻוָּן לִבְרָכָה כְּלָל יע"ש וְהֵבִיא שֶׁהַגָּאוֹן ר"ב ז"ל מִוִּילְנָא הֶרְאָה לוֹ שֶׁכֵּן הֵבִיא בְּחִיבּוּרוֹ ר"ב מִנְהָג כָּהֲנֵי טְרִיעֲסָט וְהוֹרָה לְפָרֵשׁ כֵּן כַּוָּנַת הַתּוֹסָ', אח"ד אֲבָל אֲנִי רָמַזְתִּי לְעֵיל ב"ה לְפִי דִּבְרֵי הַפָּנִים יָפוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם פָּנִים בַּתּוֹרָה ע"ל וְשׁוּב שָׁם בֵּי"ת סי' קס"ד בְּמַאֲמָר עֶשְׂתּוֹנוֹת צי"ר הָעִיר רַב אֶחָד דְּהָא קיי"ל דבר"כ בְּקוֹל רָם כמש"כ בְּסוֹטָה ל"ח, א"כ א"א לְהוֹצִיא לְזוּלָתוֹ, וְאוּלַי בכה"ג מְהַנֵּי כֵּיוָן דמכ"מ הָרִאשׁוֹן ה"ה מְבָרֵךְ בְּקוֹל רָם וּכְמוֹ שֶׁמּוֹעִיל שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה לָמֵ"ד הֶרְהוּר לָאו כד"ד וצ"ע עֲדַיִן, וְלֹא הִזְכִּירוּ אֶת הַלֵּוִי שֶׁנִּדְפַּס בִּשְׁנַת תרמ"ד וּבְמַה שֶׁבֵּיאַרְתִּי יוּבַן קְצָת דִּבְרֵי הָרַב הַנָּ"ל, – וְהִנֵּה מָצָאתִי רַב גָּדוֹל מְסַיֵּעַ לִסְבָרַת בֵּית הַלֵּוִי הַנָּ"ל דִּבְכָאן לֹא שַׁיָּיךְ שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, דְּרָאִיתִי בְּסֵפֶר שֶׁבַח פֶּסַח עַל הַהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח לְאֶחָד מִגְּדוֹלֵי חַכְמֵי הַסְּפָרַדִּים בְּדוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם שוּ"ת הרא"ם ח"א סי' מ"א שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ מֵאַחַר סִיפּוּר יצ"מ יֹוצֵא כְּאִילּוּ אָמַרוֹ בְּעַצְמוֹ שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה ע"ש בְּדַף נ"ד וְהֵבִיא דְּבָרָיו הכנה"ג בסי' תע"א לְעִנְיַן סִיפּוּר הַגָּדָה בְּלֵיל פֶּסַח וְהֵעִיר הַמְחַבֵּר ז"ל דְּמַאי דְּפְשִׁיטָ' לֵיהּ להכנה"ג שֶׁדִּבְרֵי הרא"מ נֶאֱמְרוּ גַּם לְעִנְיַן הַגָּדַת לֵיל פֶּסַח לְדִידִי מְסַפְּקָא לִי טוּבָא דְּדִילְמָא הרא"מ מַיְירֵי דַּוְקָא בְּסִיפּוּר יצ"מ שֶׁל שְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אֲבָל לֹא לָעִנְיַן לֵיל פֶּסַח שֶׁהַחִיּוּב הוּא לְהַגִּיד לַאֲחֵרִים כְּמוֹ שֶׁאָמַר וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ וכו' וְעוֹד אָמְרוּ זַ"ל שֶׁאִם הוּא לְבַדּוֹ שׁוֹאֵל אֶת עַצְמוֹ, שֶׁאוּלַי נָפְקָא לְהוּ מִדִּכְתִיב לֵאמֹר א"כ י"ל שֶׁלֹּא יָצָא יד"ח אֶלָּא א"כ יוֹצִיא הַדְּבָרִים מִן הַפֶּה, וְאָפְשָׁר שֶׁלָּזֶה אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל כָּל מִי שֶׁלֹּא אָמַר ג' דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח וכו' ,,אָמַר" דַּיְיקָא וְדִי לְמֵבִין, אָכֵן מִשּׁוּ"ת הָרִא"שׁ שֶׁהֵבֵאתִי בְּדִינֵי קִדּוּשׁ ס"ב נִרְאֶה לְכְאוֹרָה כְּדִבְרֵי הכנה"ג וְעַיֵּין מש"כ שָׁם, וְשׁוּ"ת הָרִא"שׁ הוּא בִּכְלָל כ"ד סי' ב' עיי"ש ועי"ש עוֹד בְּסֵדֶר הַלֵּל דְּהֵעִיר עוֹד הַפַּעַם לוֹמַר דִּבְסִיפּוּר י"מ לָא אָמְרִינַן שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אֶלָּא צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִפִּיו מַמָּשׁ יע"ש וְיֵשׁ לְעַיֵּין גַּם בשאג"א בְּדִינִים אֵלּוּ שֶׁל יל"מ, וא"כ ה"ה לְעִנְיַן בר"כ תָּלְיָא בְּמַחְלֹקֶת הַנָּ"ל וּסְבָרָא הַנָּ"ל, אִם לֹא כמש"כ יֵשׁ לְחַלֵּק שֶׁהָתָם הוּא לְבַדּוֹ צָרִיךְ לְהַגִּיד בַּפֶּה מַמָּשׁ, אֲבָל הָכָא הַחִסָּרוֹן שֶׁל בְּקוֹל רָם, הוּא רַק עַל כְּלָלוּת הַבְּרָכָה שֶׁמִּפִּי הַכֹּהֲנִים וְאֵין תָּלוּי בְּכָל יָחִיד וְיָחִיד וצ"ע וּמִלְּשׁוֹן הגמ' פְּסָחִים קט"ז ע"ב דְּאָמַר מֵרִימָר שַׁאַלְתַּנְהוּ לְרַבָּנַן דְּבֵי רַב יוֹסֵף מַאן דְּאָמַר אַגַּדְתָּא בֵּי ר' יוֹסֵף אָמְרוּ רַב יוֹסֵף וכו' מַשְׁמַע שָׁם דְּאֶחָד הָיָה אוֹמֵר וְכֻלָּם שׁוֹמְעִים וְיוֹצְאִים יד"ח מִטַּעַם שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, וְעַיֵּין באור"ח סי' תפ"ט במג"א אִם בִּסְפִירַת הָעֹמֶר יוֹצְאִין מִטַּעַם שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וְעַיֵּין שָׁם בפר"ח, אֲבָל דַּעַת הַלְּבוּשׁ הוּא שָׁם דְּאֵין יוֹצְאִין בִּסְפִירָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ מִטַּעַם וּסְפַרְתֶּם לָכֶם וכו', וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת ח"ס בְּלִיקּוּטִים סי' י"ט חֵלֶק ו' מַסְבִּיר וּמְבָאֵר בָּזֶה עיי"ש ודו"ק, וּלְפִי הַנָּ"ל יֵשׁ לְהַסְבִּיר עוֹד דְּכֵיוָן דְּבָעֵינַן ספי' בַּפֶּה וְשֶׁיְּוַדַּע מַה שְׁקָא' א"כ לֹא שַׁיָּיךְ כָּאן שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה דמ"מ לָא הָוֵי בְּפֶה מָלֵא, וי"ל, וְרָאִיתִי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סי' קכ"ח ס"ק י"ג שֶׁכָּתַב דְּמִי שֶׁקּוֹלוֹ צָרוּד פָּשׁוּט שא"י לְיַשָּׂא כַּפָּיו וְטוֹב שֶׁיֵּצֵא קוֹדֶם רְצֵה עכ"ל, ולפמש"כ לְעֵיל יֵשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁבִּכְלַל כָּל הַכֹּהֲנִים הוּא, וּלְדַעַת הָרַב וּמִנְהָג אִיטַלְיָא בְּנוֹדַאי מְהַנֵּי, וְהוּא לֹא הֵבִיא כְּלָל בְּדִין זֶה, סְפֵקוֹת גְּדוֹלֵי הַזְּמַן ונפ"מ לַהֲלָכָה וּלְמַעֲשֶׂה עוֹד הי' אֶפְשָׁר

לְפָרֵשׁ דְּכַוָּונַת ראב"ש לֹא נָשָׂאתִי כַּפַּי בְּלֹא בְּרָכָה הַיְינוּ בְּלֹא בִּרְכַּת נט"י וְכִדְרָאִיתִי כָּתוּב בְּהַמְאִירִי בד"ה כָּל כֹּהֵן שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו וכו' וּמִכָּאן פֵּרְשׁוּ רַבִּים שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ עַל נט"י וְיֵשׁ חוֹלְקִין בַּדָּבָר עכ"ל ור' אבר"ש הָיָה מְבָרֵךְ וּלְהוֹרוֹת כְּשִׁיטַת רַשְׁ"י דְּצָרִיךְ תֵּיכֶף לנט"י בְּרָכָה וּכְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' שֶׁהוֹכִיחוּ כֵּן מֵהָרִבֵּה מְקוֹמוֹת, אוֹ י"ל בְּלֹא בְּרָכָה הַכַּוָּונָה בְּלֹא מִלַּת ,,בְּאַהֲבָה" דְּאַף דכ"ע נָמֵי מְבָרְכִין וְחוֹבָה הוּא לְבָרֵךְ דְּכָל הַמִּצְוֹת מְבָרֵךְ עוֹבֵר לַעֲשׂוֹתָן, אָמְנָם לֹא אָמְרוּ בְּאַהֲבָה אֲבָל הוּא אָמַר תָּמִיד ,,בְּאַהֲבָה" וּכְמוֹ שֶׁבֵּיְאַרְתִּי לְעֵיל, וְעַיֵּין בק"א דְּעָמַד ג"כ עַל דִּבְרֵי ראבר"ש, – שָׁם אַדְּבָרֶיהָ ר"ח לְמַר עוּקְבָא וכו', א"ל דְּאַדְּבְרֵיהּ שֵׁידְרוֹשׁ דַּהֲלָכָה כר"ע דּוּאֲנִי אֲבָרְכֵם קָאֵי עַל יִשְׂרָאֵל וּלְכָךְ אָמַר אֲשֶׁר גִּוְּרַת כמש"כ מָהַרְשָׁ"א ז"ל וּכְמוֹ שֶׁמַּשְׁמַע מִסְּיוּם פרש"י מַה שֶּׁהִבְטַחְתָּנוּ שֶׁהַסְּפִים ע"י כְּדִכְתִיב וכו' וְרַב חִסְדָּא כֹּהֵן הָיָה כְּדִמְבֹוָאר בַּבְּרָכוֹת (מ"ד ע"א) וּבְחַוְלִין (מ"ד פ"ב) וְעַיֵּין סֵדֶר הַדּוֹרוֹת סתו"א בְּרַב חִסְדָּא וְהָיָה אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל וּלְכָךְ נָמֵי אָמַר בְּחַוְלִין (קל"ב) כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן מַתָּנוֹת לְהַנּוֹי בְּשַׁמְתָּא וכו' וְעַיֵּין הַגָּהוֹת מהרצ"ח כָּאן מש"כ בְּהִיא לָשׁוֹן דְּאַדְּבְרֵיהּ: שָׁם בְּרַשְׁ"י הַזָּאָתוֹ פְּסוּלָה דְּבָעֵינַן כַּוָּונָה לְטַהֲרוֹ וכו', וצע"ק א"כ הַאִיךְ קָטָן כָּשֵׁר לְהַזָּאָה כְּדִתְנַן בְּפָרָה וְהוּבָא בְּיוֹמָא מ"ג ע"א קָטָן שיב"ד וכו', וְהָא קָטָן אֵין לוֹ מַחֲשָׁבָה, וְכַוָּונָתוֹ אֵינוֹ כַּוָּונָה וּכְמוֹ שֶׁמְּמַעֵט שָׁם לְעֵיל וְהִנִּיחַ מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְהַנִּיחַ יָצְאוּ חש"ק שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת לְהַנִּיחַ וכו' וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם ד"ה מַאי וכו' דְּאָתֵי לִכְלַל דַּעַת ע"כ ודו"ק וְאֶפְשָׁר דְּהָא דְּאִשָּׁה מְסִיעָתוֹ הָוֵי כְּמוֹ גָּדוֹל עוֹמֵד עַל גַּבָּיו, וְעַיֵּין תוס' מְגִילָּה כ' ע"א ד"ה וְלֹא טוֹבְלִין וכו' וצ"ל שֶׁקִּיבֵּל הַזָּאָה מִקָּטָן וכו' ודו"ק, – יְעַיֵּין בְּסַנְהֶדְרִין דַּף ע"ז ע"ב וּתְבוּאַת שׁוֹר יור"ד סי' ב' ג' יעש"ה: שָׁם תוס' ד"ה כָּל כֹּהֵן וכו' וְשִׁיעוּר תְּכִיפָה א"ל וכו' אַלְמָא כְּדֵי מַהֲלָךְ מִשַּׁעַר נְקִנּוֹר עַד בֵּית הַמִּטְבָּחַיִם לָאֲחַשּׁוּבָה תְּכוּפָה וכו' יע"ש, עַיֵּין מג"א סי' קס"ו ס"ק ג' וְקֶרֶן אַיָּרֹה כָּאן וּבְשׁו"ת עוֹנֶג יו"ט סי' י"ח יעש"ה וְלֹא הִזְכִּיר שָׁם בְּדִבָּרָיו ז"ל הָא דְּאָמְרִינַן בְּשַׁבָּת כָּתַב אוֹת אַחַת בִּטְבָרְיָה וכו' חַיָּיב מְחֻוַסֵּר קְרִיבָה לָאו כְּמְחֻוַסֵּר מַעֲשֶׂה דָּמֵי וְעַיֵּין בב"ת נ"ה ע"ב תוס' ד"ה בְּהָעְלֵם אֶחָד וכו' ולר"י נִרְאֶה דְּלָאו פִּירְכָא הִיא וכו' יע"ש ודו"ק, ומש"כ מֵהָא דְּנָזִיר וע"כ כמש"כ יע"ש בעויו"ט, וְעַיֵּין הַגָּהוֹת חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה לִזְבָחִים דַּף ל"ג שֶׁכָּתַב דהכרו"פ כָּתַב לְחַלֵּק בָּזֶה בֵּין רְשׁוּת זֶה לִרְשׁוּת אַחֵר יע"ש ומש"כ הוּא ז"ל לְתָרֵץ: לְעֵיל לְאֶחָד אֵינוֹ קִירָא כֹּהֵן, יָדוּעַ שִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דְּאֶחָד אֵינִי מְחֻוָּיב מִדְּאוֹרַיְיתָא לְבָרֵךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' מְנָחוֹת מ"ד בְּשֵׁם ר"ת וְהוּבָא כ"פ במג"א סי' קכ"ח ונ"כ שָׁם, וְעַיֵּין קר"א דְּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּאֵין חִילּוּק בָּזֶה דְּיָחִיד ג"כ מֻחְיוּב מִדְּאוֹרַיְיתָא עיי"ש, וְכֵן כָּתַב הַמְּאִירִי ז"ל דבר"כ מ"ע לַכֹּהֲנִים הָעוֹמְדִים שָׁם הֵן לְאֶחָד הֵן לְרַבִּים וְכָל שֶׁהִיא שָׁם וְאֵינוֹ עוֹלֶה בְּיִטֵּל מ"ע וכו' יע"ש, וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁמְּפַלְפֵּל הַרְבֵּה לְהוֹכִיחַ אי מ"ע דנש"כ בְּגִבּוּלִין הָוֵי מה"ת יע"ש שֶׁמַּסִּיק דְּהָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת בְּנֵי בִנְיָמִין עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֵבִיא דְּהַלְּבוּשׁ ס"ל דְּהָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא וְהַיַּעַבֵּ"ץ ס"ל דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן עיי"ש בְּמוֹר וּקְצִיעָה ומש"כ הוּא ז"ל, וְאֵין בְּיָדִי המו"ק לְעַיֵּין בְּפָנִים בְּמַה כּוֹחוֹ יָפֶה, וַאֲנִי הֵבֵאתִי רְאָיָה דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן מֵהָא דְּאָמְרִינַן בַּבְּרָכוֹת ט"ז ע"א ת"ר הַפּוֹעֲלִים וכו' קוֹרִין ק"ש וכו' אֲבָל אֵין יוֹרְדִין לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאֵין נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶם ע"כ ונ"ב יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מִכָּאן דִּבְגִבּוּלִין לָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן עַיֵּין בקר"א בְּסוֹטָה, דְּאִי מִדְּאוֹרַיְיתָא לָא הָוֵי לְבַטּוֹלֵי לְהוּ מִשָּׁלֹשׁ מ"ע, וְאוּלַי בְּלֹא תְּבָעָן וּבְלֹא אֲמִירָה דְּלָא מְחַיְּבִי כְּלָל וּלְכָךְ אֵין נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶם עכ"ל עַל הַגִּלָּיוֹן, וּרְאָיָה כָּזוֹ הֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל ל"ב ע"ב

ד"ה וְרַבִּי וכו' מִדְּפוֹעֲלִים שֶׁעָשׂוּ מְלָאכָה עִם בעה"ב קוֹרִין ק"ש וכו' מִכְּלָל דק"ש דְּחַיָּיב לִקְרוֹת דְּאוֹרָיְיתָא את"ד עיי"ש, וְעַכְשָׁיו חָשַׁבְתִּי לוֹמַר דְּאֵין ה"נ דְּחַיָּיב מִדְּאוֹרָיְיתָא בְּגִבּוּלִין, אֶלָּא דְּהָכָא מַיְירֵי בְּפִיעֵל יָחִיד, וּפוֹעֲלִין דְּעָלְמָא קָאָמַר, וּבְיָחִיד הֲלֹא אֵינוֹ מֻחְזָק אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, אָכֵן לְשִׁיטַת הַמְּאִירִי הַנָּ"ל דְּחַיָּיב מִדְּאוֹרָיְיתָא גַּם בְּיָחִיד יל"ע"ק בָּזֶה, וְעַיֵּין בב"י סי' קכ"ח שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הר' מָנוֹחַ דְּהָא דְּאָמְרִינַן שֶׁאֵין הַכֹּהֵן עוֹבֵר כְּשֶׁאֵין אוֹמְרִים לוֹ לְבָרֵךְ הַיְינוּ שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר בג' עֲשֵׂה, אֲבָל בַּעֲשֵׂה דְּכֹה תְּבָרְכוּ עוֹבֵר שֶׁהַכֹּהֲנִים מְצֻוִּים לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל יֹאמְרוּ לָהֶם אוֹ יַחְדְּלוּ ע"כ יע"ש, וְיֵשׁ לְהָבִיא קְצָת רְאָיָה לָזֶה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּגַבֵּי טֻוְמְאָה וְיִתְיַישֵׁב מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי שָׁם דְּהָוֵי עֲשֵׂה דְּתַלְיָא בְּאַחֵר נא אי יֹאמְרוּ לָהֶם אוֹ לֹא, ועי' שוּ"ת רַדְבָּ"ז וּמָצָאתִי עַכְשָׁיו בפמג"ד שֶׁהֵעִיר בָּזֶה בעז"ה וּלְפִי הַנָּ"ל א"ש דְּהָוֵי מ"ע הֶכְרֵחִית וְחִיּוּבִית תָּמִיד יֹאמְרוּ לָהֶם אוֹ יַחְדְּלוּ, אַף הב"י דָּחוּ לָהּ יע"ש וְכֵן הִסְכִּים הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה הָאָרוֹךְ, ועיי"ש בַּטּוּר דַּעַת ר"פ דְּיָחִיד אֵינוֹ עוֹבֵר לְעוֹלָם אֲפִילּוּ בְּאָמְרוּ לוֹ, וְדַעַת הַטּוּר הוּא דְּאַף שֶׁאֵינוֹ קוֹרֵא אוֹתוֹ אִם קָרְאוּ וְלֹא עָלָה עוֹבֵר עַיֵּין שָׁם בפ"י וְנָעְלַם כָּל זֶה מֵהַקָּרָן אוֹרָה, וְעַיֵּין טַ"ז סק"ג ובבמג"ד שָׁם בְּשֵׁם הפר"ח: שָׁם כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה בָּעֲבוֹדָה שׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה, עַיֵּין בק"א שֶׁהֵעִיר וְכִי מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָלָה בַּעֲבוֹדָה יִפָּטֵר מַעֲשֶׂה דְּאוֹרָיְיתָא דְּחִיּוּבָא ע"כ לָא תַּלְיָא בְּגִבּוּלִין בַּעֲבוֹדָה דְּרַבָּנָן הִיא וכו' ע"ש מש"ת בְּדוֹחֵק גָּדוֹל, ולענ"ד לק"מ דְּהָא כ"ז שֶׁלֹּא אָמְרוּ לָהֶם אֵינוֹ עוֹבֵר, א"כ הַכַּוָּנָה דְּשׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה וְיָצָא חוּץ לבהכנ"ס לְרֵעַ, קוֹדֶם שֶׁיֹּאמְרוּ לָהֶם וְיִקָּרְאוּ לְמוֹ כֹּהֲנִים, (אַף לְשִׁיטַת רַבֵּינוּ מַנְיֵס הַנָּ"ל לָא א"ש) וּבְפָרָט שא"ש לְמַה שֶּׁהֵבִיא הָאֲלִ' רַבָּה סי' קכ"ח ס"ק ט"ז דְּמִסְתַּפֵּק בָּזֶה הע"ת אִם עָלָה אִם יָרַד וּמָצָא בְּשׁוּ"ת מהר"מ מִינְץ סי' י"ב שֶׁמִּסְתַּפֵּק בְּהָא דְּאִם לֹא עָקַר אֵינוֹ עִילָּה דְּהַיְינוּ מֵעַצְמוֹ אֲבָל אִם אָמְרוּ לַעֲלוֹת צָרִיךְ לַעֲלוֹת וּקְצָת דַּעְתִּי נוֹטָה לָזֶה ולמ"א אִיְשְׁתְּמִיט זֶה עכ"ל וְאוּלַי מה"ט דְּהָעִיר הקר"א הוּא וְאֵין לִי הַמָּהָרָ"ם מִינְץ לְעִי' בְּפָנִים שָׁם, וְלִכְאוֹ' ק' א"כ מַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס דַּף ל"ח וְהָא רַב וְרַב אַסִי סָלְקִי, וי"ל דְּיוֹדֵעַ הָיָה הַשַּׁ"ס דְּסָלְקִי מֵעַצְמָן אַף קָשָׁה דְּפָרִיךְ מִמַּתְנִיתִין אִם הַבָּטָחָתוֹ שֶׁנִּישָּׂא כַּפָּיו וְחוֹזֵר לִתְפִלָּתוֹ רַשַּׁאי הָא לֹא עָקַר יע"ש וּמַאי פָּרִיךְ דִּילְמָא מַיְירֵי כְּשֶׁאוֹמְרִים לוֹ לַעֲלוֹת, וי"ל דא"כ מַאי רַשַּׁאי הָא חִיּוּבָא הוּא לַעֲלוֹת, עי"ל דא"כ אֲפִילּוּ אֵין הַבָּטָחָתוֹ נָמֵי כֵּיוָן דְּאָמְרוּ לוֹ לַעֲלוֹת עַיֵּין בא"ר שָׁם, וְאַגַּב רְאִיתִי שָׁם ס"ק ה' שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם מהר"מ מִינְץ שכ' בְּפִשְׁיטוּת דְּמָבָרְכִין אֲפִילּוּ כ"פ וַאֲפִי' בְּאוֹתוֹ בהכנ"ס וְשָׁכֵן נוֹהֲגִין, גַּם נ"ל רְאָיָה מִתּוֹסְ' סוֹטָה ל"ט ד"ה כָּל וכו' שכ' מַה לִּי ק"ש וּמַה לִּי בִּרְכַּת וכו' וְקָשֶׁה מנ"ל לְהוֹכִיחַ דְּילְמָא קמ"ל אַף שֶׁכְּבָר נָשָׂא כַּפָּיו שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ לְפָנָיו בָּעֵינַן נט"י וְאַף דְּלָאו חִיּוּבָא לְיִשָּׂא כַּפָּיו, ומ"מ אִם נוֹשֵׂא כַּפָּיו צָרִיךְ נט"י, אֶלָּא דְּלְעוֹלָם צָרִיךְ בְּרָכָה לְפָנָיו עכ"ל וְיֵשׁ לְפַקֵּפֵק בִּדְבָרָיו שו"ר בח"ס חאור"ח סי' כ"ב שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הא"ר וְכָתַב עָלָיו שֶׁדְּבָרָיו מְאֹד תְּמוּהִים וכו' יע"ש כְּלָלָא דְּמִילְתָא דִּבְרֵי א"ר צ"ע עיי"ש, ועיי"ש מש"כ בְּנִידּוֹן שָׁם אִם צָרִיךְ לְיִשָּׂא כַּפָּיו בְּצִיבּוּרָא אַחֲרִינָא עי"ש, וּמַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בסו"ד שֶׁבְּזֶה הִתְפָּאֵר ראבר"ש שֶׁלֹּא נָשָׂא כַּפָּיו בְּלֹא בְּרָכָה שר"ל עִם כֹּהֲנִים אֲחֵרִים בְּצִיבּוּרָא אַחֲרִינִי וְכַנַ"ל יע"ש, ג"כ קָדְמוֹ בָּזֶה הר"י פִּינְטוֹ זצ"ל בְּעֵין יַעֲקֹב בַּמְּגִילָּה שָׁם עיי"ש, – ומש"כ שָׁם בְּתוֹךְ לְשׁוֹנוֹ שֶׁהַכֹּהֵן בָּא לְהוֹצִיאָם י"ח שֶׁמּוּטָּל עַל הַיִּשְׂרְאֵלִים לְהִתְבָּרֵךְ כמש"כ הרא"ם בס' יִרְאִים אוֹ שעכ"פ מִצְוָה לָהֶם לְהִשְׁתַּדֵּל בִּרְכַּת בְּתִפְלָתָם עכ"ל אַגַּב שִׁיטָּפָא כָּתַב בְּשֵׁם הַיִּרְאִים, וצ"ל הר"א בס' חֲרָדִים ומ"מ נָכוֹן הוּא גַּם מש"כ הק"א דְּגַם דְּרַבָּנָן מְעַכֵּב וּכְבָר כָּתַב כֵּן הב"ח

סי' קכ"ח בזה"ל דְּכָל דְּבָרִים הַמְעַכְּבִים מִדְּרַבָּנָן וסד"א כֵּינָן דנ"כ דְּאוֹרָיְיתָא כְּדִימֵרוּן לוֹן א"כ כָּל כֹּהֵן אפי' יֵשׁ בּוֹמִדְּבָרִים הַמְעַכְּבִים מִדְּרַבָּנָן עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה וְחַיָּיב לִיקָּא כַּפָּיו לְכָךְ אָמַר רַבֵּינוּ לְהוֹצִיא מִסְּבָרָא זוֹ וְאֵינוֹ בִּכְלַל הַקְּרִיאָה דְּאֵין דַּעְתּוֹ לַפְּסוּלִים כְּלָל יע"ש את"ד וד"ז נָחְמָד הוּא: שָׁם כֵּינָן שְׁנִפְתַּח ס"ת וכו', עַיֵּין בק"א שֶׁהִרְגִּישׁ בִּדְבַר פָּשׁוּט דְּמַאי עִנְיַן הַמֵּימְרָא לְכָאן דְּכֻלְּהּ שְׁמַעְתָּא בְּדִין נ"כ מַיְירֵי יע"ש וְאָפְשָׁר דְּלְהוֹרוֹת הוּא בְּמַה שֶׁפָּסְקוּ הָאַחֲרוֹנִים סי' קכ"ח דְּאָסוּר לִקְרוֹת הַפָּרָשָׁה ש"מ וְאֶחָד תַּרְגּוּם בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים מְבָרְכִים לָעָם דַּאֲפִילּוּ לָמֶ"ד דְּמֻוָתָּר לִקְרוֹת הפ' שמו"ת בְּשָׁעָה שהש"ץ קוֹרֵא הַפָּרָשָׁה בס"ת אַפֵּ"ה אָסוּר בבר"כ עיי"ש, וְיֵשׁ לָהֶם שַׁיָּיכוּת בְּדִינִים הַלָּלוּ וְעוֹד יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁאָסוּר לְסַפֵּר אֲפִילּוּ שמו"ת, עַיֵּין בְּשָׁנָרֵי כנה"ג שֶׁהֵבִיא שֶׁהֶאֱרִיךְ בִּתְשׁוּבָתוֹ בָּזֶה ויל"ע שָׁם, שָׁם מִכְשׁוֹל וְעָוֹן מש"כ לְעֵיל בָּזֶה מָצָאתִי עַכְשָׁו קָצָת בְּתוֹרַת הק' עיי"ש, שָׁם וְכִי מַהְדַּר אפי' מִצִּיבּוּרָא, וכו', כָּתַב בת"ה דא"ל דְּאֵין לוֹמַר קוֹדֶם דִּמְהַדַּר אפי' שֶׁלֹּא יהי' נִרְאֶה קָצָת כְּמוֹסִיף עַל הַבְּרָכוֹת כְּשֶׁיֹּאמַר כָּל זֶה וּבְמָהַדַּר אפי' מִצִּיבּוּרָא אֵין בָּזֶה מִשּׁוּם הוֹסָפַת בְּרָכָה בכה"ג עכ"ל, במ"ב בְּבֵיאוּר הֲלָכָה בְּסָעִיף כ"ז הֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם הש"ע הגר"ש וְכֵן מוּכָח מֵהָרַשְׁבָּ"א סֵוֹכָה ל"א דְּדַוְקָא בִּפְרִיסַת כַּפַּיִם וכו' וּמִסְתָּמָה ה"ה שְׁאָרֵי דְּבָרִים הַמְעַכְּבִים בנ"כ דְּמַאי שְׁנָא, אָמְנָם מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בה"ת דִּין י"ב מַשְׁמַע שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵיהֶם שֶׁכָּךְ לְשׁוֹנוֹ שָׁם אֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים בְּכָל מָקוֹם לְהוֹסִיף בְּרָכָה עַל שְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים וכו' לֹא בְּקוֹל רָם וְלֹא בְּלַחַשׁ וכו' עכ"ל הֲרֵי דִּלְדִידֵיהּ עוֹבְרִים עַל ב"ת כְּשֶׁמְּבָרֵךְ בְּלַחַשׁ אע"ג דקו"ר הוּא לְעִיכּוּבָא וּמִסְתָּמָא דִּלְדִידֵיהּ ה"ה בְּלֹא פְּרִיסַת כַּפַּיִם וכה"ג ג"כ עוֹבֵר וצ"ע עכ"ל, ובלא"ה נוֹסַח פְּסוּקִים אֵלּוּ אֵינוֹ נוֹסַח שֶׁל בְּרָכָה, ומש"כ הָרַמְבַּ"ם אֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים ,,בְּכָל מָקוֹם" נִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ הוּא בכ"מ בֵּין בַּמִּקְדָּשׁ וּבֵין בַּגְּבוּלִים וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בְּלָשׁוֹן הַזֶּה בַּהֲלָכָה י"א שָׁם עיי"ש, ולפ"ד הָרַמְבַּ"ם יל"ע עַל שִׁיטַת הב"ח רֵישׁ סי' קכ"ח דְּדַוְקָא עִם נ"כ וַאֲפִילּוּ אִם לֹא בֵּירֵךְ מִתְּחִלָּה אקב"ו וכו' אֲבָל אִם יְבָרֵךְ בר"כ בְּלֹא נ"כ אֵינוֹ עוֹבֵר זֶר בַּעֲשֵׂה, עַיֵּין בפמג"ד שָׁם וְעַיֵּין במ"ב וביאר"ה שָׁם סי' קכ"ח גַּם נ"ל דְּבָעֵינַן פְּסוּקֵי תּוֹרָה: שָׁם ע"ב הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשֶׁיךָ עי' בְּשוּ"ת בְּרֵאשִׁ' בִּיכּוּרִים דַּף י' ע"א מְשׁוּם דְּקָאֵי עַל הד' פְּרָקִים הַלָּלוּ שֶׁבָּהֶם (נ"כ ביו"ט) כְּמִנְהַג חו"ל כִּדְאִיתָא במע"ש פֵּ"ה מי"ג ע"ש, וְהַשְׁקָפָה בכ"מ הוּא לְרָעָה וְרַק ע"י מ"ע נֶהְפַּךְ מֵרוֹגֶז לְרַחֲמִים וְכֵן י"ל כָּאן ע"י בר"כ וכמש"ל מֵהַיְרוּשַׁלְמִי עכ"ל, ועיי"ש עוֹד כַּמָּה הֶעָרוֹת וְהֶאָרוֹת בְּשִׁמְעָתִין: שָׁם וְאֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִין לְהַתְחִיל בִּבְרָכָה וכו', בְּאֵיזֶה בְּרָכָה מַיְירֵי אִי בבר"כ אוֹ בְּהַבְּרָכָה אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ, עַיֵּין בבא"ש וְתָבִין, וּמָצָאתִי בַּהַגָּהוֹת עַל הָרַמְבַּ"ם דְּפוּס וִוילְנָא שֶׁאֶחָד כָּתַב בָּזֶה וְנִשְׁכַּחְתִּי מְקוֹמוֹ, וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי ד"ה סֵדֶר נ"כ, וּמִפֹּרָשׁ הוּא בש"ע סְעִיף י"ח וְאֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לְהַתְחִיל בִּבְרִכַּת אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וכו', וּבָאַחֲרוֹנִים שָׁם ובמג"א סקכ"ח וּבְדָגוּל מֵרְבָבָה שָׁם וּבִלְבוּשֵׁי שְׂרָד, וּמִלְּשׁוֹן זֶה שֶׁאָמַר ר"ח אֵין הַקּוֹרֵא' רַשַּׁאי לִקְרוֹת כֹּהֲנִים, יֵשׁ בַּמַּשְׁמָע כָּל קוֹרֵא וְלֹא דַּוְקָא כֹּהֵן כִּדְאָמַר לְעֵיל ל"ה ע"א דְּדַוְקָא כֹּהֵן קוֹרֵא כֹּהֲנִים וכו', אֶלָּא כִּדְאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁם שֶׁהוּבָא בַּתּוֹסְ' שָׁם וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בבא"ש שָׁם וְאֶחָד מִן הַתֵּירוּצִים הוּא שֶׁחָזַר בּוֹ ר"ח, וְכֵן מַשְׁמַע כָּאן, ור"ח הָיָה כֹּהֵן וְהָיָה עָסוּק הַרְבֵּה בְּדִינֵי בר"כ לִפְרָטֵיהֶם וְעַיֵּין הַגָּהוֹת רד"ל ז"ל: שָׁם עַד שֶׁיְּכַלֶּה אָמֵן וכו' עַיֵּין פרש"י דְּכָל הָנֵי מִשּׁוּם דִּתְרֵי קָלָא לָא מְשְׁתַּמְעִי ע"כ, וּבְתוֹסְ' ד"ה עַד וכו' הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה וּמִתְּחִלָּה כָּתְבוּ לְעִנְיַן בר"כ כֵּינָן דְּמִשּׁוּם לִשְׁמַע הוּא לֹא מִשְׁתַּמַע כ"ז שֶׁעוֹנִין דְּהָוֵי לְהוּ תְּרֵי קָלָא וכו'

וְאַחַ"כ כָּתְבוּ אִי נָמֵי בָּעֵי דִּלְיִשְׁמְעוּ נָמֵי הַבְּרָכָה הָנֵי דְּמַאֲרִיכִין בְּאֵמֶן אע"פ שֶׁטּוֹעִים וְכָל שֶׁעָה שֶׁהֵן בְּעַצְמָם עוֹנִים אֵין שׁוֹמְעִין קוֹל חַבְרֵיהֶם וכו' ע"ש, וְאָמַרְתִּי לְהַסְבִּיר דְּאֶפְשָׁר דְּבָזֶה פְּלִיגִי אִי נָקְטִינַן כִּסְבָרַת הַחֲרֵדִים שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהֵבִיאוֹ בְּסֵפֶר הפלא"ה דְּמִצְוָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהִתְבָּרֵךְ מִפִּי הַכֹּהֲנִים וְהֵם נָמֵי בִּכְלַל הַמִּצְוָה עַיֵּין שע"ת ומ"ב סי' קכ"ח, ומנ"ח וְשׁוּ"ת רָאשֵׁי בְּשָׂמִים, וּמָצָאתִי לְדִבְרֵי דּוּד הָאַחֲרוֹנִים בזה"ל לְהַגָּאוֹן ר"ד אוֹפֶנְהַיְים זַ"ל בְּסִיף שׁוּ"ת חַוּת יָאִיר בזה"ל וְגַם מְצֻוִּים יִשְׂרָאֵל לִשְׁמוֹעַ בר"כ מִן הַכֹּהֲנִים וְכָל שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ בְּמֵזִיד אֵינוֹ בִּכְלַל בְּרָכָה וכו' יע"ש ובמנ"ח מ"ע שע"ח הֵעִיר שֶׁמִּדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א סֵוָכָה ל"א ע"ב ד"ה מַאי לָאו מְבוֹאָר לְהֵיפֶךְ וְז"ל כְּעִנְיָן שֶׁמָּצִינוּ בְּכֹהֵן שֶׁעוֹלֶה לַדּוּכָן וכו' ול"ל שֶׁעוֹשֶׂה לְהוֹצִיא אֲחֵרִים דְּלֵיכָּא חִיּוּבָא אֲיִשְׂרָאֵל לְהִתְבָּרֵךְ מִצָּוָה דְּכֹהֵן הוּא יע"ש וְיֵשׁ לְתָרֵץ דִּבְרֵיהֶם ואכמ"ל, שׁוּב בְּהַגִּיעַ לִידֵי ס' שׁוּ"ת דְּבַר אַבְרָהָם סי' ל"א שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵיהֶם וְחִילֵק בֵּינֵיהֶם יע"ש, וּמִזֶּה לֹא נְכוֹנִים הֵם דִּבְרֵי הַקֶּרֶן אוֹרָה כָּאן שֶׁכָּתַב כ"כ בְּפִשְׁיטוּת דְּאֵין חוֹב עַל הַצִּיבּוּר לִשְׁמוֹעַ ב"כ עיי"ש וּמָצָאתִי עַכְשָׁיו בת"ה שֶׁכְּבָר הִשִּׂיגוֹ בָּזֶה וְהֵבִיא הַמְבוֹאָר בְּסִפְרֵי דְּיָלִיף מֵאָמוּר לָהֶם שֶׁיִּהְיֶה כָּל הַקָּהָל שׁוֹמֵעַ וְכֵינָן דְּיָלְפִינַן מִקְּרָא חַיָּיב גָּמוּר הוּא וְכֵן לֹא רָאָה בְּסֵפֶר חֲרֵדִים עיי"ש, – וּבְרֹאשִׁ"י כָּאן ד"ה יֵשׁ לִלְמוֹד מִכָּאן וכו' שֶׁכָּתַב כְּשֶׁכָּלָה אָמַן אַחֲרוֹן מִפִּי הַצִּיבּוּר מַחֲזִירִין פְּנֵיהֶם וְכוֹפְפִין קִשְׁרֵיהֶם, שֶׁהֵיא תְּמוּהָה מְאֹד לְכָל מַעְיָן דְּהָא אָמְרִינַן אֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לְהַחְזִיר פְּנֵיהֶם מִן הַצִּיבּוּר עַד שֶׁיַּתְחִיל ש"צ בח"ש מָצָאתִי בד"א הַנָּ"ל שֶׁהֵבִיא שֶׁמָּצָא לְאַחֲרוֹן אֶחָד שֶׁעָמַד בָּזֶה וְכָתַב דְּגִירְסַת הַשְּׁאִלְתּוֹת בפ' בְּהַעֲלֹתְךָ דְּאֵין הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לְהַחְזִיר פְּנֵיהֶם מִן הַצִּבּוּר עַד שֶׁיִּכְלֶה אָמֵן מִפִּי הַצִּיבּוּר וְזֶה גִּירְסַת רַשְׁ"י וא"ש, וְעַיֵּין בְּהַמְאִירִי שֶׁלֹּא כ"כ עיי"ש, וְעַיֵּין בפמג"ד בא"א ס"ק כ"ח – וְנִסְתַּפַּקְתִּי בְּאֶחָד שֶׁהִדִּיר הֲנָאָה מִכֹּהֵן אִם מֻוָּתָּר לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ בר"כ, אִם נִימָא דְּמִצְוֹת לְלֹה"נ וְיֵשׁ לְדַבֵּר בָּזֶה עִם כָּל הַמִּשְׁנָיוֹת וְהַדִּינִים שֶׁבְּמַסֶּ' נְדָרִים, וְגַם אִי כֹּהֲנִים בבר"כ הֵם שְׁלוּחֵי דִּידַן אוֹ שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא, וּמִסְתַּבֵּר דְּבָזֶה לכ"ע הָוֵי שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אַדְּבָרֶיךָ ר"ח למ"ע וכו' עָשׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ, שֶׁאֵינָן אֶלָּא גְּזֵירוֹת ובע"כ שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא הֵם וְעַיֵּין במג"א סי' קכ"ז סק"ג אֵין מִלַּת כֹּהֲנִים דָּבֵק לְמִלַּת עַם שֶׁהֲרֵי קיי"ל כֹּהֲנִים שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא נִינְהוּ וכו' יע"ש וְאַף שֶׁאֵין דָּבָר זֶה פָּשׁוּט כ"כ, עַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין שָׁם, וכמש"כ בָּזֶה בבר"כ לכ"ע שְׁלוּחֵי דְּרַחֲמָנָא הֵם אַף יֵשׁ סְבָרָא גַּם לְהֵיפוּךְ דְּכָאן לכ"ע שְׁלוּחֵי דִּידַן הֵם, דְּגַלֵּי רַחֲמָנָא בֶּאֱמוֹר לָהֶם דְּבָעֵינַן דַּוְקָא אֲמִירָה וּשְׁלִיחוּת לָהֶם, וְאל"ה אֵין עֲלֵיהֶם שׁוּם חִיּוּב לְבָרֵךְ וא"כ שְׁלוּחֵי דִּידַן נִינְהוּ, וא"ש וְיֹאמַר לְדַבֵּק טוֹב כֹּהֲנִים עִם מִלַּת עִם דְּכָאן לכ"ע שְׁלוּחֵי דִּידַן נִינְהוּ ודו"ק כִּי יֵשׁ פָּנִים לְכָאן וּלְכָאן וְקִצַּרְתִּי בְּהַסְבָּר, כא"כ מְקוֹמוֹ אַף נפ"מ לְנִיָּדָר הֲנָאָה וצ"ע לַהֲלָכָה, אַף סְבָרָא הַנָּ"ל י"ל דְּאַף דְּחִיּוּב וַעֲבִירָה לֵיכָּא עֲלֵיהֶם בְּלֹא קְרִיאָה, אָמְנָם מִצְוָה בְּוַודַּאי יֶשְׁנוֹ עֲלֵיהֶם וְכֵן כָּתַב במנ"ח מ' שע"ח וד"ז פָּשׁוּט הוּא, וְאַפְתִּי אֵיכָא צְדָדִין לְכָאן וּלְכָאן: שָׁם דָּנָד פּוּרְתָּא, רָאִיתִי לְאֶחָד מִבַּעֲלֵי הַגָּהוֹת שֶׁעַל הָרַמְבַּ"ם דְּפוּס וִוילְנָא שֶׁתָּמַהּ שֶׁלֹּא הֶעְתִּיקוּ זֶה כ"א מהרו"א יע"ש, נֶעְלַם מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא מֻוְבָלָע בִּלְשׁוֹן הַטּוּר בְּשֵׁם מהר"מ מֵרוּטְנְבּוּרְג דְּלֹא יַעֲלֶה אא"כ מֻוְבָטָח שֶׁיַּחֲזוֹר לִתְפִלָּתוֹ בְּלֹא טִירוּף דַּעַת וְיַעֲקוֹר רַגְלָיו מֵעַט בַּעֲבוֹדָה עכ"ל: בְּהַגָּהוֹת הרד"ל ד"ה בַּעֲבוֹדָה וכו' אֲבָל קוֹדֶם עֲבוֹדָה וַדַּאי א"צ וְאוּלַי לָא מְהַנֵּי כְּלָל עֲקִירָה וכו' א"כ וַדַּאי אֵין מָקוֹם לַעֲקִירָה קִדֵּם עֲבוֹדָה דְּהָכָא מַשְׁמַע דְּהָעֲקִירָה וכו' בְּעִידַן עֲבוֹדָה עיי"ש לֹא הָיָה צָרִיךְ לָדוּן כָּזֶה בְּעַצְמוֹ דִּכְבָר מְפוֹרָשׁ כָּזֶה בַּעֲטָרַת זְקֵנִים בְּסִעִיף ח' הֵבִיא

דְּהַמְּנָהָג שֶׁלָּנוּ שהש"ץ מַמְתִּין בְּרָצָה שֶׁיַּעֲלוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ דִּלְמָא לֹא עָקַר רַגְלָיו מִמָּקוֹם הַרְחָצַת יְדֵיהֶם כִּי מִסְתָּמָא שֶׁמִּשָּׁם נִקְרָא עָקַר רַגְלָיו וְלֹא בְּמַה שֶׁעוֹקֵר רַגְלָיו לִרְחוֹץ יָדָיו עכ"ל, – שָׁם הַגָּהוֹת הרד"ל אֲבָל דְּאַבַּיֵּי פְּשִׁיטָא דְּאִם הָיָה בבהכ"נ וּוַדַּאי הָיָה נ"כ אֶלָּא דע"י דַּאֲנַסוּ לֵיהּ עַדָּנָא הָוֵי מַצְלֵי הֵיכִי דְּהָוֵי גְּרִיס כְּדְאִיתָא בַּבְּרָכוֹת (ד"ח) עכ"ל אָמְנָם עַיֵּין בְּשׁוּ"ת מַהַר"י הַלֵּוִי אֲחִי הט"ז זַ"ל וְשָׁם בס' י"ג נִשְׁאַל בָּזֶה מהט"ז שֶׁמַּהֲגִמ' בְּרָכוֹת נִסְתַּר מַהֲגִמָ' דִּמְגִילָּה פ' בְּנֵי הָעִיר אִי גָּרְסִינַן שָׁם אַבַּיֵּי וְהֵשִׁיב לוֹ שָׁם וּמְסַיֵּים בסו"ד בזה"ל דִּכְלָל הָעוֹלָה שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל אַבַּיֵּי בְּשׁוּם מָקוֹם רַק בַּמִּדְרָשׁ שֶׁלּוֹ בַּעֲשָׂרָה וְלֹא לָמַד אפי' לִפְעָמִים אֶלָּא שָׁם כֵּיוָן שֶׁהִיא בהכנ"ס שֶׁלּוֹ עכ"ל וא"כ צע"ק מַדּוּעַ לֹא עָלָה לנש"כ כָּזֶה הֶעָרוֹתַי כְּבָר בהי' דְּפָרֵיךְ לְעֵיל (ל"ח ב') אֵינוֹ וְהָא ר"א ור' אסי' סָלְקִי וכו' עיי"ש, וְהָא בִּבְרָכוֹת שָׁם אִיתָא ג"כ בר"א ור"א בעוע"ג דהו"ל תְּלִיסַר ב"כ בִּטְבֶרְיָה לָא מְצַלֵּי אֶלָּא בֵּינֵי עַמּוּדֵי הֵיכִי דְּהָוֵי גָּרְסִי עיי"ש וְאֵיכָא מַרְאשׁוֹנִים דִּמְפָרְשֵׁי לָהּ דְּהִתְפַּלְּלוּ בִּיחִידוּת וְלֹא בֵּי עֲשָׂרָה, וְהֵיכִי הָוֵי סָלְקוּ לַדּוּכָן, וצ"ל דְּמַיְירֵי בְּשַׁבָּתוֹת ויו"ט דְּאֵיכָא מ"ע יַתִּירָא לְהִתְפַּלֵּל בְּצִיבּוּר מִטַּעַם וְנִקְדַּשְׁתִּי עַיֵּין פמ"ג וְיֵשׁ לְקַצֵּר: שָׁם ל"ט ע"ב אֵין הַצִּיבּוּר רַשַּׁאי לָצֵאת עַד שֶׁיִּגָּמֵר ס"ת וכו' עַיֵּין בפרש"י זַ"ל וְעַיֵּין פֵּירֵשׁ הַגָּאוֹן זַ"ל בְּטוּר אור"ח סי' קמ"ט וּבַמְפָרְשִׁים שָׁם, שו"ר בבא"ש שֶׁכְּבָר הֵבִיא דִּבְרֵי הָרִי"ף בְּשֵׁם גָּאוֹן, – שָׁם אַחֲרֵי ד' אֱלֹקֵיכֶם תֵּלֵכוּ, עַיֵּין לְקַמָּן מ"ב בְּתוֹסָ' ד"ה מִפְּנֵי וכו' כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם זֶה הַשֵּׁם הַנָּתוּן בְּאָרוֹן, וְעַיֵּין לְעֵיל י"ד ע"א מַאי דִּכְתִיב אַחֲרֵי ד' אֱלֹקֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְכִי אֶפְשָׁר לוֹ לְאָדָם לְהַלֵּךְ אַחַר שְׁכִינָה וכו', ובפרש"י בַּחוֹמֶשׁ שָׁם פ' ה' וצע"ק, – שְׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, עַיֵּין לְעֵיל עַמּוּד א' דְּמַיְירֵי קָרָא בנ"כ עיי"ש וּבַתּוֹסָ' שָׁם – שָׁם תוס' ד"ה אִם וכו' הִתִּירוּ וכו' עיי"ש עַיֵּין תוס' לקמ' מ' ע"א ד"ה כָּל וכו' וְתָבִין כַּנָּתָם אַף לְפִי מַאי דְּמַדְחֵי שָׁם א"כ אֵין רְאָיָה דְּסַכָּנָה שָׁאנֵי, – עַיֵּין קֶרֶן אֲיָרָה בֵּיאוּר נֶחְמָד עַל כָּל שַׁיָּיכוּת הַפְּסוּקִים אֵלּוּ בִּזְמַנִּים חֲלוּקִים הַלָּלוּ, – וּמֵעִנְיָן לְצַיֵּין כִּי כֻּלָּהּ שֶׁמַּעְתּוֹת שֶׁבְּעַמּוּד זֶה כָּהֲנֵי וּלְוָיִ אַמְרִינְוּן כִּי ר"ח וְרַב אַסִי הָיוּ כֹּהֲנִים וְרִיבָ"ל הָיָה לֵוִי כַּמְבֹאָר בְּסֵדֶר הַדּוֹרוֹת מגמ' דְּחֻלִּין דק"ו והבא"ש הוֹרָיוֹת דכ"ג יעו"ש, בסתו"א: דַּף מ' ע"א, גְּמָרָא כֵּיוָן דְּחַזְיָא לר' אַבָּא דְּמִן עַכּוֹ דִּנְפִישִׁי לֵיהּ בע"ח אֲמַר לְהוּ אוֹת לְכוּ רַבָּה, עַיֵּין פרש"י בד"ה דִּנְפִישִׁי עָלֵיהָ חוֹבוֹת שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִלּוֹת עכ"ל, א"ל דְּכַוָּנַת רַשִׁ"י שֶׁהִרְגִּישׁ לְפָרֵשׁ שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִלָּוֹת מִכָּאן וּלְהַבָּא דְּעַל מַה שֶׁלָּוָה מִקּוֹדֶם אֶפְשָׁר דְּאֵינוֹ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם מִן הַמָּנוֹת וּצְדָקוֹת שֶׁיְּקַבֵּל כְּמוֹ שפרש"י לְקַמָּן, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר ביור"ד סי' רנ"ג סי' י"ב עיי"ש אִם לֹא שֶׁכָּתַב בְּקִיבּוּצוֹ שֶׁחַיָּיב לַאֲחֵרִים וכו' יע"ש וּבְבִיאֵר הַגְּרָ"א זַ"ל שֶׁחוֹלֵק שָׁם ע"ז, אַף הֲבָנַת דִּבְרֵי רַשַׁ"י הַמְיֻתָּרִים לְכְאוֹרָה ח"ו א"ל כָּךְ וְעַיֵּן הַגָּהַת הב"ח שֶׁגָּרַם דְּתִפְיסִי לֵיהּ בע"ח, וא"י הַאיךְ לָמַד בְּרַשַׁ"י, וּמְבֹאָר רְאָיָה גְּדוֹלָה מִכָּאן נֶגֶד הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁאָסַר לְרֹאשׁ יְשִׁיבָה וְרַב לִיטּוֹל שָׂכָר וְעַיֵּין בִּבְאֵר שֶׁבַע חִידּוּשֵׁי הוֹרָיוֹת פ"ג, וּבְשׁוּ"ת פָּנִים מְאִירוֹת ח"א סי' ע"ט ומש"כ שָׁם עַל הַגִּלָּיוֹן, ועי"ש שֶׁהֵבִיא שׁוּ"ת הב"ח סי' נ"ב וְתָמַהּ הפ"מ לָמָּה לֹא הֵבִיא הַגְּמָרָא דְּחֻלִּין הַהוּא שַׁקָּא דְּדִינָרָא וכו' עי"ש ונ"ב כְּבָר הֵבִיא רְאָיָה זוֹ הַבְּאֵר שֶׁבַע הוֹרָיוֹת פ"ג, וּמְסַיֵּים וּמִכָּאן יֵשׁ סָמֶךְ לר"י הַנּוֹטְלִים הַסָּפְקָה מִן הַצִּיבּוּר וְכֵן הֵבִיא מפ' אֵלּוּ נֶאֱמָרִין דְּתָפְסוּ לֵיהּ בע"ח וכו' עכ"ל וא"ל נָמֵי הָא דְּאִיתָא בְּקִדּוּשִׁין (ע"ו ע"ב) דְּהָוֵי קָא מִנְּצֵי אִיהוּ וְרַב בִּיבִי מָר אָמַר אֲנָא עֲבִידְנָא שְׁרָרוּתָא דְּמָתָא, וּמָר אָמַר אֲנָא עֲבִידְנָא שְׁרָרוּתָא דְּמָתָא וכו' דִּלְכָךְ קָא מִנְּצֵי מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עָנִי וְחַיֵּי

דְּוַחַק וְעַיֵּין לְקַמָּן שָׁם דַּף פ"א דְּהָוֵי כְּרִיךְ רִיפְתָּא אֲצָל רַב יוֹסֵף עיי"ש וְקִצַּרְתִּי:וְעַיֵּין בבב"ת י"ב ע"ב בַּמַּעֲשֶׂה דְּמַר בַּר ר"א וכו' ודו"ק אֶלָּא שֶׁעִיקַּר הָעוֹלָה וְהַצְּעָקוֹת הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מָרָנָא בְּמָהַרְשָׁ"א כָּאן מִיָּד וּלְדוֹרוֹת שְׁמִי שֶׁיֵּשׁ נו עוֹשֶׂר הוּא נִתְמַנָּה בְּכֶסֶף וכו' אֲבָל רָאִיתִי גָּדוֹל הַסִּיבָּה בָּזֶה שהבע"ב הֵם הֵם הַמְמַנִּים וּמְבָרְרִים לָהֶם רֹאשׁ כִּרְצוֹנָם לְפִי הֲנָאַת כ"א מֵהֶם וּבְיוֹתֵר בְּמָמוֹן אֲבָל מִן הָרָאוּי שֶׁהַלּוֹמְדִים וְהָרַבָּנִים בְּעַצְמָם יִבְרְרוּ לָהֶם רֹאשׁ (וּמַה נַּעֲשָׂה אִם הַלּוֹמְדִים וְהָרַבָּנִים מִתְנַהֲגִים כהבע"ב הַנַּ"ל) כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּהַהִּ עֲוִבְדָּא דְּאִימְנוּ ,,רַבָּנָן" עֲלֵיהּ וכו' וְכֵן בְּהַהִּ דְּהוֹרָיוֹת דר"ג וב"ד מִינּוּ אֶת ר"א חַסָּמָא וריב"ז לְרָאשִׁים עכ"ל הַזֶּהָב אֲשֶׁר בעו"ה אֵין שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּבְמָהַרְשָׁ"א שַׁבָּת קי"ט צָוַח עוֹד כִּכְרוּכְיָא עַל זֶה בְּעִנְיַן שֶׁהֶחֱוִשְׁווּ קָטָן כְּגָדוֹל הוּא פָּרוּץ בַּדּוֹר הַזֶּה שכ"א רוֹצֶה לִהְיוֹת רַב ואב"ד בְּאֵין תּוֹרָה וְהוּא בִּכְלַל רַבִּים חֲלָלִים וכו' הַהוֹכָחָה בְּעִיקְרֵי הַקְּהִלּוֹת אֵינוֹ כְּלָל שֶׁאוֹמֵר כ"א עַל חֲבֵירוֹ רָאוּי לָחוּשׁ עַל כְּבוֹדוֹ וכו' וְהָיָה רָאוּי לְהַאֲרִיךְ בְּכָל זֶה אַךְ אָמַרְתִּי אוּלַי לֹא יהי' מַשְׁגִּיחַ בַּדָּבָר וּכְבָר אַחֲז"ל כיו"ב מוּטָב וכו' את"ד עיי"ש, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר שוּ"ת מְעִיל צְדָקָה בְּסוֹף דְּבָרָיו בְּהַקְדָּמָתוֹ הַחוֹצְבִים לַהֲבוֹת אִם וְז"ל וּצְרִיכִים בְּרִירָה גְּדוֹלָה לֵידַע הַיְשָׁרִים בְּלִבּוֹתָם כִּי אֵינוֹ מוֹעֵל לָנוּ מְקוֹמוֹ שֶׁנִּתְקַבֵּל לְרַב בַּקָּהָל קָטָן אוֹ גָּדוֹל אַחֲרֵי הוּסַג אָחוֹר מִשְׁפָּט וְנֶעֱדָר הָאֱמֶת מִן הַמְקַבְּלִים וּמִי שֶׁמֵּעִיז פָּנָיו וּמִתְחַבֵּל בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָב וּמִשְׁתַּדְּלִים בַּעֲדוֹ וְהַשּׁוֹאֵל חֶלְקוֹ בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו וְלֹא יַחְתּוּ מְרִיבָיו לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה וְיוֹתֵר מִזֶּה כִּי רֹוב הַמְקַבְּלִים א"י לְבָרֵר בֵּין טוֹב לָרַע אוֹ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל וְעַל כָּל פְּשָׁעִים יְכַסֶּה, וְאֵיךְ יהי' קַבָּלָתוֹ רְאָיָה עַל חָכְמָתוֹ וְלִימּוּדוֹ אַף אִם יהי' מָלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ עכ"ל צַדִּיק הַמְצֻוָּדָקִים וּמְיֻשָּׁרִים, וּדְבָרִים אֵלּוּ בְּאוֹנֶף יוֹתֵר מַבְהִיל וּמְגֻנֶּה נִשְׁנִים וְנַעֲשִׂים לְעֵינֵינוּ, בְּיָמֵינוּ, בְּעִירֵנוּ, ב"ב יָבוֹא מָשִׁיחַ צִדְקֵינוּ, וּמָלְאָה כָּל הָאָרֶץ דֵּעָה וְעַיֵּין ח"ס חחו"מ סי' קס"ד: שָׁם עַד אֲוִשְׁפִּיזַיְהּ וְאַפּ"ה לָא אִיתּוֹתַב דַּעְתַּיְהּ מִינֵּיהּ ע"כ, וַטַעְמָא דְּהַאי מִילְתָא עַל מַה גָּדְלָה כ"כ הַקְּפִידָא וַחֲלִישַׁת דַּעְתּוֹ, צָרִיךְ הִתְבּוֹנְנוּת לְהָבִין דֶּרֶךְ הַצַּדִּיק ע"ה, וְרָאִיתִי להב"ח בְּסִימָן ר"ל חאור"ח עַל מַה שכ' הַטּוּר דְּאַחַר הַשִּׁינָה קוֹבְעִים מִדְרָשׁ לְהוֹדִיעַ לָעָם חֻקּוֹ הָאֱלֹקִים וְתוֹרוֹתָיו הֵבִיא הב"ח דְּהָכִי מַשְׁמַע בפ' א"נ בְּעֵוְבְדָּא דר' אַבָּהוּ וכו' וְלָא אֲפַיֵּיס דַּעְתָּא דר"ח וּמִשּׁוּם דְּעָבַד ר"א שֶׁלֹּא כְּתִיקּוּן מרע"ה לְדָרוֹשׁ דִּינִין וַהֲלָכוֹת וכו' יע"ש מוּסָר הַשְׂכֵּל, אָמְנָם א"כ י"ל טַעֲמָא דר"א וְגַם מֵהַגְמָ' מַשְׁמַע דְּהָעִיקָּר הָיָה דְּשַׁבְקֵיהּ כ"ע וְאָתוּ לְקַמֵּי' דר"א וְחָלַשׁ דַּעְתּוֹ דר"ח וכו', עַד שֶׁמָּצָאתִי בְּסֵפֶר שוּ"ת נִטְעֵי נַעֲמָנִים שי"ל זֶה לֹא כְּבָר בַּהַקְדָּמָה רִאשׁוֹנָה שָׁם עָמַד עַל דִּבְרֵי הַבַּ"ח אֲלוּ וּמְבָאֵר שָׁם טְעָמִים אֲחֵרִים בְּקִפְּדַת ר"ח וְהוּא משו' דְּלָא זָכָה שֶׁיִּתְקַבֵּל דְּבָרָיו עי"ש וְקִצַּרְתִּי, – וּבְדִבְרֵי הַבַּ"ח מְדֻיָּק הֵיטֵב מַה שפרש"י שְׁמַעְתְּתָא הֲלָכוֹת דִּינִים וְאִיסּוּר וּטְהָרוֹת עכ"ל מַה שֶּׁלִּכְאוֹרָה מְיֻתָּר הוּא וז"פ אֶלָּא לְאַפּוּקֵי מִפִּלְפּוּל סְתָם לְהַרְאוֹת כּוֹחוֹ שָׁם לְעוֹלָם תְּהֵא אֵימַת צִיבּוּר עָלֶיךָ שֶׁהֲרֵי כֹּהֲנִים כְּלַפֵּי הָעָם וּאְחוֹרָהֶם כְּלַפֵּי שְׁכִינָה ע"כ, עַיֵּין לְעֵיל כֹּה תְּבָרְכוּ פָּנִים כְּנֶגֶד פָּנִים וּבַמְּפָרְשִׁים שָׁם ודו"ק וְעַיֵּין טַ"ז יו"ד סי' רפ"ב וצ"ע שֶׁלֹּא הֵבִיא מִכָּאן וְעַיֵּין תּוֹסֶפְתָּא מְגִילָּה פ' בָּתְרָא זְקֵנִים וכו' יע"ש מְפֹרָשׁ הַדִּין: שָׁם ר"נ מֵהָכָא וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַל רַגְלָיו וכו' עַיֵּין פרש"י וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א דְּמְפָרֵשׁ דְּמֵרִישָׁא דִקְרָא מַפִּיק לֵיהּ מִדִּכְתִיב וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַל רַגְלָיו וכו' דְּמַשְׁמַע שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב מְקֻוָּדָם וְקָם מִפְּנֵי אֵימַת צִיבּוּר כִּמְפֹרָשׁ שָׁם וכו' עכ"ל, וצ"ע דְּהָא אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה

אֶלָּא לְמַלְכֵי בי"ד וְכִי מִפְּנֵי אֵימַת צִיבּוּר מָחַל עַל כְּבוֹדוֹ וְהָא מָלֵךְ שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל וְעַיֵּין תוס' לְקַמָּן מ"א ע"ב ד"ה מִצָּוָה שָׁאנֵי וכו' יע"ה וְגַם בלא"ה צ"ע לִישָׁנָא דְּקָרָא ,,עַל רַגְלָיו" וְכִי הֵיכָן אָדָם קָם לֹא עַל רַגְלָיו ואח"ז נִזְדַּקֵּר לִפְנֵי דִּבְרֵי הַמְּצָפֶּה אֵיתָן בְּהַגָּהוֹתָיו לְקַמָּן מ ע"ב ד"ה וְהָאָמַר מַר וכו' הֵבִיא בְּשֵׁם הב"ש שֶׁהִקְשָׁה כֵּן דְּאַמַּאי לֹא מַקְשֶׁה הגמ' דִּכְתִיב בד"ה וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ דָּוִד וכו' וְאֵיךְ מָחַל עַל כְּבֵידוֹ ע"ש שֶׁמְּתָרֵץ דְּמִשּׁוּם לְמוּד בִּנְיַן בהמ"ק צָרִיךְ לִהְיוֹת בַּעֲמִידָה, עי"ש א"כ מֻוכְרָח ע"כ פרש"י דִּשְׁמַעְתִּין דְּהָרָאָיָה הִיא מֵאֲחִי וְרַעֲי דְּמֵהָא דְּקָם אֵין רְאָיָה שֶׁהוּא מִפְּנֵי אֵימַת צִיבּוּר, דְּאַדְּרַבָּה צ"ל אֵימַת הַמֶּלֶךְ עַל הַצִּיבּוּר דָּשִׁים תָּשִׂים עָלֶיךָ א"ו מִשּׁוּם לְמוּד הַבִּנְיָן הַקָּדוֹשׁ הוּא דְּהָוֵי (וּבְעַרְבֵי נַחַל ח"ש בִּדְרוּשׁ לְפָרָשַׁת נִצָּבִים רָאִיתִי דֶּרֶךְ הַעֲבָרָה שכ' עַל פָּסוּק זֶה דְּמִשּׁוּם דְּרָצָה לְנַדֵּב עַל בִּנְיַן בהמ"ק וּנְתִינַת צְדָקָה הוּא בַּעֲמִידָה עַל פִּי דֶּרֶךְ הָאָר"י זַ"ל יעי"ש וְלֹא הִזְכִּיר כְּלָל דִּבְרֵי הַגְּמָרָא דְּכָאן וְאַחֲרוֹנִים הַנַּ"ל) שָׁם רַבָּנָן אָמְרֵי מֵהָכָא וכו' מ"ט לָאו מִשּׁוּם כְּבוֹד צִיבּוּר אָמַר ר"א לֹא וכו' אָמְרֵי ב"ג וב"ח הוּא עכ"ל, הִנֵּה יֵשׁ נפ"מ בֵּין שְׁנֵי הַטְּעָמִים, דְּאִי אָמְרִינַן מִשּׁוּם כְּבוֹד צִיבּוּר, אָז יִשְׁנוּ סְבָרָא שֶׁיִּכְלוּ לִמְחוֹל, עַיֵּין יַד מַלְאָכִי בְּכָלְלֵי הַדִּינִים אוֹת תכ"ט שכ' כָּל הֵיכִי דְּאָמְרִינַן כֵּן מִפְּנֵי כְּבוֹד הַצִּיבּוּר לָא מְהַנֵּי מְחִילַת הַצִּיבּוּר אִם רָצוּ לִמְחוֹל עַל כְּבוֹדָם ב"ח אור"ח סי' נ"ג אַף הפר"ח שָׁם חוֹלֵק עָלָיו בָּזֶה וְהוֹכִיחַ דְּכֹל שֶׁמָּחֲלוּ הַצִּיבּוּר לֵית לַן בַּהּ וְעַיֵּין בס' מֵוֻצָּל מֵאֵשׁ סי' י"א שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּזֶה וְלֹא הִכְרִיעַ עכ"ל, וא"כ נפ"מ אִם מָחֲלוּ הַצִּיבּוּר לְהַכֹּהֲנִים – שָׁם וְאָמְרִי ב"ג, וב"ח הוּא, צ"ל דְּמַיְירֵי בְּגַוְונָא דל"ל שֶׁמָּא טָרְחוּ וְאִדְרוֹגִינוּס הוּא וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק בפמג"ד דְּטָרְחוּ וא"ג לֹא יַעֲלוּ לַדּוּכָן וְיָצָא מבהכ"נ קוֹדֶם רְצֵה עַיֵּין ג"כ במש"ב, ומנ"ח מ"ע שע"ח מִסְתַּפֵּק בָּזֶה ג"כ וּמַסִּיק ג"כ דְּמוּטָב שֶׁלֹּא יַעֲלֶה וּלְבַטֵּל בשוא"ת מִשֶּׁיַּעֲלֶה וְיבַטֵּל מ"ע בקו"ע דִּלְמָא הוּא אִשָּׁה יע"ש וְלֹא הִזְכִּיר שֶׁבְּזֶה קָדְמוּ ג"כ הפמג"ד וג"כ מְבֹאָר מִכָּאן מַה שֶּׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם וְהִשְׁוּוּ"ע שֶׁכֹּהֵן חָלָל אֵינוֹ עוֹלֶה לַדּוּכָן, כַּמְבֹאָר בְּאַחֲרוֹנִים וְעַיֵּין בפמג"ד שָׁם שֶׁמַּסְכִּים להפר"ח דַּאֲפִי' בְּדִיעֲבַד אִם עָלָה יֵרֵד עיי"ש, וְעַיֵּין בְּשִׁירֵי כנה"ג וא"ר, וז"פ, וְכֵן כָּתַב בְּקִרְיַת סֵפֶר להמבי"ט, וּמִשּׁוּם דְּחָלָל הר' הוּא כְּזָר וְזָר עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה דְּכֹה תְּבָרְכוּ וכו' ולהבמ"ע עֲשֵׂה: בְּבֵית הַלֵּוִי חֵלֶק הָרְבִיעִי עַל דְּרוּשׁ וְשָׁם בְּסוֹף חֵלֶק בְּרֵאשִׁית, הֵבִיא שֶׁהוֹרָה חָכָם אֶחָד לְכֹהֵן אֶחָד שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ לִפְשׁוֹט הַבָּתֵּי רַגְלַיִם שֶׁיַּעֲלֶה בָּהֶם לַדּוּכָן, וְזֶה אֵינוֹ דַּהֲרֵי זֶה תָּלוּי בִּפְלוּגְתָּא שֶׁבְּסִי' קכ"ח ס"ה וְעוֹד אֲפִילּוּ לְהַמְקִילִים שָׁמָּה הַיְינוּ שֶׁיִּהְיֶ' כָּל הַכֹּהֲנִים נוֹהֲגִים לַעֲלוֹת בָּהֶם אֲבָל עַכְשָׁו כֵּיוָן דְּכָל הַכֹּהֲנִים יְחֻפִּים וְהוּא לְבַדּוֹ יהי' בב"ר פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר דְּזֶה הָוֵי שִׁינּוּי וכו' מִפְּנֵי שֶׁהָעָם יִסְתַּכְּלוּ בְּשִׁינּוּי זֶה, את"ד, וּסְבָרָא זוֹ מְבֹאֶרֶת כְּבָר בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף שס סי' קכ"ח דבבשו"ת הָרַדְבָּ"ז כָּתַב דְּמֵיוָתָר לַכֹּהֲנִים לַעֲלוֹת בְּגִילִיק אוֹ בְּשִׁירָבִיאָם שֶׁל עוֹר ומ"מ אִם אִם אֵינוֹ זְמַן הַקּוֹר וּשְׁאָר הַכֹּהֲנִים יְחֻפִּים יַעֲמֹד גַּם הוּא יָחֵף עיי"ש וְהַנָּכוֹן כִּדְבָרָיו, וי"ל עוֹד דנפ"מ בֵּין טַעַם רַבָּנָן לְטַעַם דר"א בְּמִנְעָלִים שֶׁאֵינוֹ לוֹבֵשׁ אוֹתָם רַק כְּשֶׁעוֹלֶה לַדּוּכָן וְלֵיכָּא בָּהֶם טִיט וְאֵינוֹ גְּנַאי לַצִּיבּוּר כפרש"י וּמִשּׁוּם שֶׁמָּא נִפְסְקָה כָּל הַמִּנְעָלִים אֲסוּרִים לְפִי שִׁיטַת הב"י הַנַּ"ל, גַּם נפ"מ בְּשֶׁאֵין בבהכ"נ רַק כֹּהֵן אַחֵר א"כ יהי' מֻוּתָּר לַעֲלוֹת בְּסַנְדָּלוֹ דְּתוּ לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא נִפְסְקָה וְאָתֵי לְמַקְטְרֵי' דְּהָא יוּכַל לַעֲלוֹת אַחַ"כ כֵּיוָן דְּלֵיכָּא כֹּהֵן אַחֲרִינִי בְּהֶדְיָ' וְאֵין כָּאן חֲשַׁשׁ לַעַז אֲבָל לְרַבָּנָן אַף בְּכֹהֵן אֶחָד אָסוּר לַעֲלוֹת וצ"ע בָּזֶה, – וְעַיֵּין בְּטוּרֵי אֶבֶן מְגִילָּה כ"ד בד"ה מוּמִין שֶׁאָמְרוּ בְּפָנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו מִשּׁוּם דְּהַנּוֹשֵׂא כַּפָּיו חוֹלֵץ מִנְעָלָיו וְאָתֵי לְאִיסְתַּכּוֹלֵי

וְהַקְשָׁה הָא כֵּיוָן דְּעִיקַּר תַּקָּנְתָּא דַּחֲלִיצַת מְנָעָלִים הוּא מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ לַעַז, א"כ הָשְׁתָּא שֶׁלֹּא יִשָּׂא כַּפָּיו כש"כ שֶׁמּוֹצִיאוֹ עָלָיו לַעַז חָלָל וכו' יע"ש מש"כ בָּזֶה, וְשָׁם בְּגִלְיוֹן כָּתַבְתִּי דלענ"ד לק"מ כֵּיוָן דְּאֵינוֹ עוֹלֶה תָּמִיד הַכֹּל יוֹדְעִין מִפְּנֵי שבע"מ הוּא וּכְמוֹ בְּיָדָיו וְלֵיכָּא לַעַז ויל"ע שָׁם, – וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה רְאָיָה מִשְּׁמַעְתִּין דְּכֹהֵן אֶחָד עוֹבֵר ג"כ מִדְּאוֹרַיְיתָא דאל"כ למ"ל דְּשֶׁמָּא יֹאמְרוּ ב"ג הוּא וְלָא קָאָמַר דְּאָתֵי לְבַטֵּל ג' מ"ע וּכְדִמְבוֹאָר לְעֵיל בִּשְׁמַעְתִּין, אֲבָל אִי כֹּהֵן אֶחָד ג"כ חַיָּיב מִדְּאוֹרַיְיתָא א"ש דְּאֵינוֹ מְבַטֵּל כְּלָל, אוֹ יֹאמַר בְּאוֹפֶן זֶה וכמש"כ לְעֵיל דנפ"מ הֵיכִי דְּאִיכָּא רַק כֹּהֵן אֶחָד וּלְשִׁיטַת ר"פ וְתוֹסָ' מְנָחוֹת מ"ד דְּכֹהֵן אֶחָד הוּא רַק דְּרַבָּנָן וא"כ מִשּׁוּם אִיסּוּר עֲשֵׂה לֵיכָּא, אֲבָל הַטַּעַם דב"ג וב"ח שַׁפִּיר אִיכָּא אִם לֹא נֶאֱמַר כמש"כ לְעֵיל וצ"ע בָּזֶה, וְעַיַּיִן לְעֵיל ל"ח ע"ב דְּרִיבָּ"ל אוֹמֵר כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לַדּוּכָן עוֹבֵר בג' עֲשֵׂה וְרַב אָמַר חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא ב"ג וב"ח הוּא וְלָא פְּלִיגִי הָא דְּסָלֵיק לִפְרָקִים הָא דְּלָא סָלֵיק לִפְרָקִים עיי"ש, שֶׁמָּא תִּפְסוֹק וכו' בְּתוֹסָ' פיר"ח ש"מ דְּמֻוָּתָּ' לֵיכָּא בבהכ"נ בְּסַנְדָּל וּבְמִנְעָל וכו' וְעַיַּיִן בִּירוּשַׁלְמִי ב"מ פֶּרֶק ב' וּבְהַגָּהוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם שָׁם וק"ל, וְהָא דְּלָא הוֹכִיחַ הר"ח מֵהַגְּמָ' דְּבָרְכוֹת וּמְגִילָּה שָׁם, נִרְאֶה דְּלִכְאוֹרָה י"ל מִשּׁוּם די"ל דְּמַיְירֵי בִּמְנָעָלִים חֲדָשִׁים אֲשֶׁר יָכִין שָׁם דְּאֵין עַל הֵם טִיט דְּלֵיכָּא גְּנַאי לבהכ"נ, אֲבָל מר"א דְּהָכָא דְּאָמַר דְּעִיקַּר הַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁמָּא נִפְסְקָה וְדַוְקָא לַדּוּכָן מַשְׁמַע דְּלוּלֵי זֶה מֻוָּתָּר בִּמְנָעָלִים אפי' אוֹתָם שֶׁיּוֹצֵא בָּהֶן לַשּׁוּק, וְאִיכָּא עֲלֵיהֶם טִיט כדפרש"י לְעֵיל בְּהָא דְּרַבָּנָן מִפְּנֵי אֵימַת צִיבּוּר ודו"ק: שָׁם ע"ב בְּתוֹסָ' ד"ה וכ"כ לָמָּה וכו' תִּימַהּ וכו' וְנִרְאֶה דְּהָתָם ה"פ הַקְּרוּבִים הָיוּ נוֹפְלִים וכ"ש שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בשכמל"ו וכו', פֵּירֵשׁ דְּאִם נָפְרַשׁ כְּפִשּׁוּטוֹ דְּהַקְּרוּבִים לֹא הָיוּ אוֹמְרִים א"כ נֵיחָא נָמֵי קֻוּשְׁיָתָם דְּהַכַּוָּנָה שֶׁאֵין עוֹנִין הַיְינוּ הַקְּרוּבִין שֶׁלֹּא הָיוּ עוֹנִים בשכמל"ו, וּלְכָךְ הִקְדִּימוּ וּפֵירְשׁוּ דְּהַקְּרוּבִים כש"כ שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים וא"כ יִקְשֶׁה קֻוּשְׁיָתָם וז"פ: שָׁם בַּמִּשְׁנָה וְאוֹמֵר יוֹתֵר מִמַּה שֶׁקָּרִיתִי לְפָנֶיכֶם כָּתוּב כָּאן, עַיַּיִן פרש"י וּמַה שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי רָאִיתִי אַחַ"כ בְּרָשָׁ"שׁ שֶׁהֵעִיר בָּזֶה, וּבְשׁוּ"ת מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב חאור"ח ס' ס"ג מָצָאתִי שכ' וְלִדְבָרָיו ז"ל אֶפְשָׁר שֶׁזֶּה הַטַּעַם שהכה"ג כְּשֶׁקּוֹרֵא ביוכ"פ אוֹמֵר יוֹתֵר מִמַּה שֶׁקָּרִיתִי, לִפְנֵיכֶם כָּתוּב כָּאן, שֶׁיָּדְעוּ שֶׁהֵן דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב וְשׁוּב אֵין אִיסּוּר כ"כ כְּשֶׁקּוֹרֵא ע"פ, וְהָא ת"ק ס"ל במס' תַּעֲנִית דְּבִמְנָחָה יָחִיד קוֹרֵא בְּצִיבּוּר ע"פ וע"כ דס"ל שֶׁאֵין בָּזֶה אִיסּוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב רַק ר"י ס"ל דְּאַפִּ"ה וְאֵין דֶּרֶךְ שֶׁיִּקְרָא יָחִיד בְּצִיבּוּר בע"פ וּמַשְׁמַע דְּמִדְּרַבָּנָן הוּא וּלְהָכִי שָׁרֵי בכה"ג וכו' שׁוּב הֵבִיא תוס' יְשֵׁנִים יוֹמָא פ' בָּא לוֹ שֶׁתֵּירָצוּ דְּכָל שֶׁהוּא סִיְּדְרוֹ שֶׁל יוֹם אֵין בּוֹ אִיסּוּר מִשּׁוּם דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב וְכָתְבוּ רְאָיָה מִירוּשַׁלְמִי שֶׁאָמַר בְּהֶדְיָא כֵּן עַל הָא דכה"ג קוֹרֵא וּבָעָשׂוֹר וכו' בע"פ מִפְּנֵי שֶׁהוּא סִדְרוֹ שֶׁל יוֹם יעיי"ש – שָׁם וּמְבָרֵךְ עָלֶיהָ ח' בְּרָכוֹת עַל הַתּוֹרָה וכו' פרש"י ז"ל עַל הַתּוֹרָה בְּרָכָה שֶׁל אַחֲרֶיהָ וכו' וְכֵן מַשְׁמַע בַּגְּמָרָא, וּמַשְׁמַע דְּשַׁלְּפְנֵיהּ אֵין מְבָרֵךְ ויל"ע, שׁוּב עִיַּנְתִּי בַּגְּבוּרוֹת אֲרִי לִמס' יוֹמָא מִמָּרָן בַּעַל שאג"א הנד"מ מִשָּׁם בְּדַף ס"ח עָמַד בָּזֶה וּמְבָאֵר לָהּ וְהֵבִיא הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת, דְּמִפָּרֵשׁ דְּמְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ עיי"ש, וּבְסוֹף דְּבָרָיו כָּתַב ,,וּבְחִי' למס' סוֹטָה יִתְבָּאֵר זֶה" וַחֲבָל עַל דְּאָבְדִין וְלָא זָכִינוּ לְהַנּוֹת מְצוֹף דְּבָשׁ מִגּוֹיוֹת הָאֲרִי הַחַי זצ"ל, – שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה שָׁמְעַת מִינָּהּ חוֹלְקִין כו' פי' הָרַב וכו' יע"ש נִרְאֶה מִשּׁוּם דְּקָשָׁה לְהוּ דִּפְשִׁיטָא דְּיָדַע הַאי דְּמָתָרֵץ, מִשּׁוּם דְּאַף לָמָּ"ד חוֹלְקִין לְתַלְמוּד וכו' מ"מ לְתַלְמִיד דְּתַלְמִיד בְּוַודַּאי אֵין חוֹלְקִין בְּמָקוֹם הָרַב, וע"כ פֵּירְשׁוּ דְּקָאֵי אַסְּגָן וכו' יע"ש וז"פ: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה וְהָאָמַר מַר וכו' ר"א בְּשֵׁם ר"ל

אָמַר אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה אֶלָּא בְּמִקּוֹם מַלְכוּת בֵּית דָּוִד בִּלְבַד מַשְׁמַע דְּבְאוֹתוֹ מָקוֹם הָיְתָה יְשִׁיבָה לְכָל אָדָם וּמִינָהּ דֵּיֵיק דְּכִסְאוֹ הָיָה נָתוּן חוּץ לָעֲזָרָה וכו' עיי"ש הַדְּבָרִים צְרִיכִין לְבֵיאוּר דְּמַאי קמ"ל בְּזֶה דִּבְחוּץ לָעֲזָרָה מֻוָתָּר לֵישֵׁב, וְלָמָּה צָרִיךְ עוֹד לְקַבּוֹעַ כָּסָא בַּעֲבוּר מַלְכוּת ב"ד וּמַאי תּוֹעֶלֶת יֵשׁ בָּזֶה לָהֶם יוֹתֵר מִלְּכָל אָדָם וְגַם א"א לְפָרֵשׁ בִּפְשִׁיטוּת דְּעַל כִּסְאוֹ הָיוּ יוֹשְׁבִין כָּל אָדָם, דַּהֲלֹא קיי"ל בָּרַמְבַּ"ם פ"ב מִמְּלָכִים דְּאֵין יוֹשְׁבִין עַל כִּסְאוֹ וכו' יע"ש ויל"ע, – שָׁם מַהוּ וְיָשַׁב לִפְנֵי ה' שָׁפְמַךְ עַצְמוֹ לַכּוֹתֶל וכו' ור"א בַּר נְגָרֵי לְעֵיל לָא נִיחָא לֵיהּ לְפָרֵשׁ הָכִי וּפֵירֵשׁ שֶׁיָּשַׁב עַצְמוֹ לִתְפִלָּה, דְּאֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כּוֹבֶד הָרֹאשׁ וְיִשּׁוּב הַדַּעַת שָׁם הֻזְיַ אוֹמֵר לכ"ג הַנֶּאֱמָר וְעֵלֵי הַכֹּהֵן יוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא א"כ מַהוּ וַיָּשָׁב שֶׁיָּשַׁב עַצְמוֹ לִתְפִלָּה, יל"ע מַה שֶּׁאֵינוֹ מוּבָן הָא כְּבָר תֵּירֵץ לָהּ לְעֵיל מִזֶּה דְּמַהוּ וַיָּשָׁב שָׁפְמַךְ עַצְמוֹ לַכּוֹתֶל וא"ל קָצַת דְּהָא קָשְׁיָא לֵיהּ דא"כ דְּנוֹכַל לְפָרֵשׁ וְלוֹמַר דְּהַפֵּירוּשׁ וְכִוָּנַת הַפֵּירוּשׁ ,,וַיָּשָׁב" הַיְינוּ שָׁפְמַךְ עַצְמוֹ א"כ אֵינוֹ רָאָיָה מֵהָא דִּכְתִיב וְעֵלֵי הַכֹּהֵן יוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, דְּיִלְמָא הַפֵּירוּשׁ הוּא שָׁפְמַךְ עַצְמוֹ אֲבָל לֹא יָשַׁב וע"כ מְתָרֵץ לָהּ כְּדִלְעֵיל, אַף י"ל דְּעַל הַכִּסֵּא אָסוּר אפי' לִסְמוֹךְ, וְגַם א"כ כָּסָא לָמָּה ויל"ע בָּזֶה בִּפְנִים הַמְּדָרֵשׁ, וְגַם זֶה יל"ע הָא בְּפִסְיק כְּתִיב וְעֵלֵי הַכֹּהֵן יוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא עַל מְזוּזוֹת הֵיכַל ד' אֲבָל לֹא בִּפְנִים אֶלָּא מִצַּד שֶׁמִּבַּחוּץ וצ"ע שָׁם בַּמְפָרְשִׁים, וְנִרְאֶה דְּהֵם שְׁנֵי מַאֲמָרִים מְחֻלָּקִים, וּכְמוֹ שֶׁמַּשְׁמַע מִיַּלְקוּט שִׁמוּאֵל א' עיי"ש, – וּבְעִיקַּר הַדָּבָר אִי אִיסּוּר דא"י בָּעֲזָרָה וכו' הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן שֶׁעָמְדוּ בָּזֶה הַתּוֹסָ' בִּזְבָחִים דַּף ט"ז ע"א יע"ש וְעַיֵּין בְּאָרְעָה דְּרַבָּנָן מַעֲרֶכֶת א' בָּאוֹת זֶה יע"ש שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַמְפָרְשִׁים והמל"מ בפ"ז מהל' בהב"ח וְשָׁם רָאִיתִי בְּשֵׁם הבא"ש לְתָמִיד דְּתֵירֵץ דְּתַלְמוּדִין ס"ל דְּדַוְקָא בָּעֲזָרָה עַצְמָהּ אֵין יְשִׁיבָה אֲבָל עַל מְזוּזַת לַיכָּא אִיסּוּר עיי"ש וּכְהֶעָרָתִי הַנָּ"ל ת"ל, וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּכַמָּה הֶעָרוֹת בִּמְקוֹמוֹת מְחֻלָּקִין שֶׁאֵין כָּאן הַמָּקוֹם לְקַבְּצָם, רַק אַחַת הִיא לִי מַה שֶּׁהֵבֵאתִי בְּחִדּוּשֵׁי לְסֻכָּה הֵבֵאתִי רְאָיָה מַהַתּוֹסָ' דְּשָׁם דְּהָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא עַיֵּין שָׁם מ"ג ע"ב ד"ה תֵּשְׁבוּ תֵּשְׁבוּ לגז"ש וכו' דְּהָתָם אִי אֶפְשָׁר לִישֵׁן בָּעֲזָרָה כְּמוֹ בֶּחָצֵר שֶׁהָיָה בִּמְקוֹם עֲזָרָה דִּגְמִירִי אֵין יְשִׁיבָה וכו' וְאִילּוּ כָּאן אָסוּר לִישֵׁן חוּץ לַסֻּכָּה עכ"ל וא"א מִדְּרַבָּנָן הוּא א"כ מַאי שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּלָא דָּמֵי לַמִּילֻּאִים דַּעֲדַיְין לֹא נִגְזַר, א"ו דְּאוֹרַיְיתָא וְעַיֵּין שוּ"ת רעק"א סי' צ"ח, וְכִמְדֻמֶּה לִי שאח"כ מָצָאתִי שֶׁגַּם מִתּוֹסָ' סֻכָּה הַנָּ"ל הִרְגִּישׁ המנ"ח בְּאז"מ, – וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א כָּאן וְעַיֵּין תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁנָיוֹת בִּפְתִיחָה לְסֵדֶר קָדָשִׁים בְּעִנְיַן סְמִיכָה אִי הָוֵי כַּעֲמִידָה וְעַיֵּין אורו"ת הל' עֵדוּת, וְקַצַּרְתִּי: דַּף מ"א ע"א מִסּוֹף הַסֵּפֶר לִתְחִילָתוֹ, פרש"י לְמַפְרֵעַ, פֵּרַשְׁתִּי דִּבְרֵי רַשְׁ"י זַ"ל הַמְּדוּדִים וְאַחַ"כ מְצָאתִיהָ בִּבְאֵר שֶׁבַע יע"ש – שָׁם לְפִי שֶׁאֵין מְבָרְכִין בְּרָכָה שא"ל, כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' יְשֵׁינִים בְּיוֹמָא שָׁם דַּף ע' דְּמִכָּאן יֵשׁ לִלְמוֹד דְּהַשּׁוֹחֵט הַרְבֵּה בְּהֵמוֹת אוֹ עוֹפוֹת בְּיַחַד אָסוּר לְהָסִיחַ בֵּין שְׁחִיטַת עוֹף לַחֲבִירוֹ כְּדֵי לַחֲזוֹר וּלְבָרֵךְ כֵּינָן שֶׁיָּכוֹל לָצֵאת בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה עכ"ל, וּבְדֶרֶךְ זֶה כָּתְבוּ הָרִאשׁוֹנִים עַל הַהִיא דְּסָח בֵּין תְּפִילִין שֶׁל יָד וכו' עֲבִירָה הִיא בְּיָדוֹ דְּהָעֲבִירָה הִיא מִפְּנֵי שֶׁגּוֹרֵם לְעוֹד בְּרָכָה שֶׁהִיא בְּרָכָה שא"צ בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לָצֵאת בָּרִאשׁוֹנָה וְכָל זֶה מְבֹאָר הֵיטֵב בְּתוֹסָ' מְנָחוֹת ל"ו ע"א ד"ה סָח בֵּין תְּפִלָּה וכו' מִכָּאן מְדַקְדְּקִים וכו' וְשָׁמָא שָׁאנֵי תְּפִילִין שֶׁמִּצְוָה אַחַת הֵן וכי' וּבְאֵלּוּ נֶאֱמָרִין תְּנַן וכו' וּמְשַׁנֵּי רשב"ל וכו' יעוש"ה וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּשוּ"ת המבי"ט שֶׁהֶזְכַּרְתִּיו לְעֵיל, בסי' קי"ז וּבְסִי' ק"פ וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הִזְכִּיר כְּמִדֻּמֶּה אֶת הַתּוֹסָ' מְנָחוֹת הַנָּ"ל אֶלָּא דְּהֵבִיא דִּבְרֵי הָרָ"ן פ' י"ט שֶׁל ר"ה שפי' כֵּן עַל הַהִיא דְּסָח וכו' יע"ש וְזֶהוּ כַּוָּנַת רֵישׁ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' מְנָחוֹת הַנָּ"ל

וְקִצַּרְתִּי, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁהָעִנְיָן שֶׁל המבי"ט אִיתָא נַמִּי בְּשוּ"ת מהר"מ מִלּוּבְלִין זַ"ל וְאֵינוֹ כָּעֵת תח"י – שֵׁם חַד גַּבְרֵי בִּתְרֵי סִיְּפֵרֵי וְלֵיכָּא פְּגִמָא וְזֶה לֵימַר דְּיִקְרָא כֹּהֵן אַחֵר ל דְּמִבְּוָאר בְּרֵישׁ פ' בָּא לוֹ (ס"ח ע"ב) דְּדַוְקָא הכה"ג צָרִיךְ לִקְרוֹת וְצוֹרֶךְ עֲבוֹדָה הִיא יעו"ש, וּקְרִיאַת הַפָּרָשָׁה זוֹ מה"ת הִיא כַּמְּבוָאָר שָׁם בִּגְבוּרַת אֲרִי בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי, אַךְ עַל פָּרָשָׁה זוֹ דְּאַף בֶּעָשׂוֹר וְכֵן בֶּעָשׂוֹר שבח"ה וַוַּדַּאי דִּקְרִיאָתָן מִדְּרַבָּנָן עיי"ש בגב"א ד"ה דִּלְמָא וכו', וא"כ הָא נָמֵי צ"ע דְּיִקְרָא כֹּהֵן אַחֵר ומנ"ל דְּבָעֵינַן לָזֶה הַפָּרָשָׁה דַּוְקָא כה"ג: שָׁם גְּמָרָא מֵבִיא ס"ת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וכו' ופירש"י בד"ה מִכָּאן וְאֵילָךְ וכו' דְּקָסָבַר אֵין עו"ה ליוכ"פ א"נ יְרוּשְׁלֵם דַּלְתוֹתֶיהָ נְעוּלוֹת בַּלַּיְלָה וכו' עכ"ל, וּכְבָר עָמַד ע"ז הַגָּאוֹן בַּעַל תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה תַּלְמִיד מָרָן הנו"ב זַ"ל שֶׁכָּעֵת נִדְפְּסוּ הַתְּשׁוּבוֹת הָאֵלּוּ בְּסוֹף סֵפֶר נוב"ת וּדְפוּס וִוילְנָא) שְׁרַשְׁ"י סוֹתֵר דְּבָרָיו מִמַּה שֶׁפֵּירֵשׁ בְּיוֹמָא דַּף ע' דְּמֵעֶרֶב יוכ"פ הֵבִיאוּ וע"ש סי' כ"א מַה שֶׁכָּתְבוּ הָרַב וְהַתַּלְמִיד, וְכֵן נִשְׁאַל ע"ז בְּבִנְיַן צִיּוֹן ח"ש וְהֵבִיא שֶׁכְּבָר דִּיבֵּר מִזֶּה בְּסִפְרוֹ עָרוּךְ לְנֵר עַל יְבָמוֹת דַּף ל"ד יע"ש וְעַיֵּין הַגָּהוֹת חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה, וּלְעֵיל בְּמְאִירֵי רֵישׁ פִּרְקִין סוֹף דַּף ל"ט כפרש"י זַ"ל וְעַיֵּין תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בְּפִתְיחָה לְסֵדֶר מְיַעֵד וְשוּ"ת הגרעק"א זַ"ל וְשוּ"ת ח"ש זַ"ל אִי יֵשׁ לְהָבִיא סֵפֶר בְּשַׁבָּת פ"י קָטָן וְיֵשׁ לְהָעִיר מִכָּאן: שָׁם וְהָא אָמַר ר' יִצְחָק נַפָּחָא וכו' עַיֵּין בְּיַד דָּוִד עַל מס' יוֹמָא וְשָׁם בְּדַף ע' הֵבִיא שמהריט"ץ הִקְשָׁה בְּשֵׁם חָכָם אֶחָד לָמָּה לֹא מַקְשֶׁה מר"ח שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁמּוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים יע"ש, ועיי"ש עוֹד צִיּוּנֵי סְפָרִי אַחֲרוֹנִים בְּסֵגוֹנָיְא זוֹ שֶׁכְּצוּרָתָהּ אִיתָא בְּיוֹמָא שָׁם, – לְעֵיל בְּתוֹסָ' ד"ה כָּל כָּךְ לָמָּה וכו', יְעַיֵּין בְּשוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ח"ב ס' תת"י שֶׁהֵבִיא יְרוּשַׁלְמִי זֶה וּמְדַיֵּיק מ"ש רְחוֹקִים וכו' יעש"ה וְכַנִּרְאֶה אִיקְּשְׁתְּמִיט מִמַּנּוּ דִּבְרֵי תוס' זֶה בְּבֵיאוּר הַיְרוּשַׁלְמִי: שָׁם בַּמִּשְׁנָה פָּרָשַׁת הַמֶּלֶךְ וכו', בפרש"י ד"ה שֶׁנֶּאֱמַר וכו' וְאוֹתָהּ קָרְיָיה עַל יַד הַמֶּלֶךְ הִיא וכו' עיי"ש בְּזִכְרוֹנִי שֶׁרָאִיתִי בַּקּוּנְטְרֵס אֶחָד וְכִמְדֻמֶּה שֶׁנִּקְרָא זָכָר לִשְׁבוּעוֹתהַמְדַבֵּר בְּעִנְיַן הַקָּהָל שֶׁחָקַר שָׁם מִנַּלַן דְּדַוְקָא הַמֶּלֶךְ קוֹרֵא זֶה, וְאֵינוֹ זוֹכֵר אִם הֵבִיא דִּבְרֵי הַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּתַב כָּאן בזה"ל אע"ג שֶׁבַּתּוֹרָה לֹא נִזְכַּר שֶׁיִּקְרֵא הַמֶּלֶךְ דַּוְקָא וְתוּ הָא תִּינַח בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ בְּשֶׁאֵין מֶלֶךְ מִי קוֹרֵא, ונ"ל דְּמַה שֶׁהַמֶּלֶךְ קוֹרֵא זֶהוּ מִדְּרַבָּנָן כְּדֵי לְיַתֵּן כָּבוֹד לְתוֹרָה וְגַם כְּדֵי שֶׁיְּזַהֲרוּ טִפֵּי בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּשֶׁיִּרְאוּ שֶׁגַּם הַמֶּלֶךְ חַיָּיב לִשְׁמוֹר מִצְוָתֶיהָ, כש"כ כָּל יָחִיד מִיהוּ בִּזְמַן שֶׁאֵין מֶלֶךְ לֹא הָיוּ מְבַטְּלִין הָעֲשֵׂה אֶלָּא קוֹרֵא אוֹתָהּ גָּדוֹל שֶׁבְּצִיבּוּר ככה"ג אוֹ רֹאשׁ הַסַּנְהֶדְרִין עכ"ל וּבְגִלְיוֹן הַתִּפְאֶרֶת כָּתַבְתִּי דְּיֵשׁ מְקוֹם לָדוּן דְּהַקָּהָל לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ וְאָז יֵשׁ דִּין צִיבּוּר עֲלֵיהֶם אֲבָל כְּשֶׁאֵין מֶלֶךְ דִּין יְחִידִים עֲלֵיהֶם וְדוּגְמָא דְּאָמְרִינַן בְּתַעֲנִית אֵין תַּעֲנִית צִיבּוּר בְּבָבֶל וְעַיֵּין במנ"ח בְּקוֹמֶץ לְמִנְחָה וּמָצָאתִי בְּקִרְיַת סֵפֶר לְמָרָן המבי"ט פ"ג מֵהֲגִיגָה שֶׁכָּתַב וְהַמֶּלֶךְ הוּא שֶׁיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם כְּדִכְתִיב תִּקְרָא אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּמֹשֶׁה מֶלֶךְ הָיָה וּכְתִיב בְּיֹאשִׁיָּהוּ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיַּאַסְפוּ וכו' וּבָעֲזָרָה הָיוּ קוֹרְאִין וכו' עיי"ש דְּמִשְׁמַע דְּמַעֲכֵּב (כָּעֵת רָאִיתִי בת"ה שֶׁכְּבָר הֵעִיר מִכָּל אֵלֶּה וּמִתּוֹסָ' יו"ט ומתפא"י הַנָּ"ל עַיֵּין בְּרָשָׁ"ש זַ"ל, – שָׁם עוֹשִׂין לוֹ בִּימָה ,,שֶׁל עֵץ" בָּעֲזָרָה וכו' יֵשׁ לְדַיֵּק קְצָת לְמַאי נפ"מ מְסַפֵּר לָנוּ שֶׁעוֹשִׂין לוֹ בִּימָה שֶׁל עֵץ וְכִי מַאי נפ"מ מֵאֵיזֶה דְּבַר עֵץ אוֹ אֶבֶן אוֹ בַּרְזֶל, וְאֶפְשָׁר, דְּאָתֵי לְהוֹרוֹת כמש"כ הַתּוֹסָ' בד"ה כָּתַב וכו' דְּהָיוּ בּוֹנִין הַבִּימָה מעיו"ט בִּנְיַן שֶׁל פְּרָקִים וכו' אֶלָּא מְקַיְּמִין אוֹתָהּ וּמְחַבְּרִין הַפְּרָקִים יַחַד וכו' יע"ש, א"כ זֶה אֶפְשָׁר יוֹתֵר בְּשֶׁל עֵץ שֶׁיֵּשׁ בְּנָקֵל לַחֲבְרוֹ לִפְרָקִים ויל"ע, ועכ"פ חָזִינַן דְּהָיוּ עוֹשִׂין שָׁם בָּעֲזָרָה בִּימָה שֶׁל עֵץ וְהִקְשֵׁיתִי זֶה

כְּבָר, הָא יֵשׁ מָקוֹם לְעוֹרֵר דְּאִיכָּא כָּאן לָאו דִּלְאו תִּטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ, עַל כָּל דָּבָר בִּנְיָן שֶׁל עֵץ שֶׁיַּעֲשׂוּ בבה"מ, וְכַמְבֹאָר בְּתָמִיד פ"א מ"ג ברע"ב וְתוֹסְ' יו"ט שָׁם, וּבְמִדּוֹת פ"א מ"ה ד"ה וְרָאשֵׁי פִּסְפַּסִים וכו' יעש"ה, וא"כ ה"נ קָשֶׁה א אַדְּ הַתּוֹסְ' יו"ט מְצַיֵּין שָׁם לְעֵיין בְּפֶרֶק בָּתְרָא מִשְׁנָה ד' וְרָאִיתִי שָׁם שֶׁהֵבִיא לָמָּה נִקְרֵאת לִשְׁכַּת הָעֵץ וְכָתַב הָרָאָבָ"ד בְּהַשָּׂגוֹת פ"א מה' בֵּית הַבְּחִירָה מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה שֶׁל עֵץ וְהַוְקָשָׁה לוֹ מִלְּא תִּטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח וכו' וְנִיחָא לֵיהּ דִּלְאו אָסְרָה הַתּוֹרָה אֶלָּא אֵצֶל מִזְבַּח ה' וְהוּא עֶזְרַת כֹּהֲנִים אֲבָל בְּעֶזְרַת נָשִׁים וְהַר הַבַּיִת מֻוָתָּר עכ"ל יע"ש בְּתוֹסְ' יו"ט מש"כ עָלָיו לְעִנְיַן הַמִּשְׁנָה דְּשָׁם, וא"כ הָכָא אָתֵי שַׁפִּיר לְפִי מַאי דְּמוֹקְמִינַן דְּהַקְרִיאָה הָיְתָה בְּעֶזְרַת נָשִׁים וא"כ מֻוָתָּר שָׁם לַעֲשׂוֹת בִּימָה שֶׁל עֵץ, וְזֶה גּוּפָא בָּא מִשְׁנָתֵינוּ לְהוֹדִיעַ שֶׁבִּימָה שֶׁל עֵץ הָיְתָה, וּלְהוֹרוֹת דְּבְעֶזְרַת נָשִׁים מֻוָתָּר וְגַם לְפִי מַאי שֶׁכָּתַב הכ"מ שָׁם דִּבְלֹא קְבוּעָה בְּבִנְיָן אֶלָּא בְּלֹא בִּנְיָן מֻוָתָּר יע"ש, וא"כ א"ש וכ"ז כָּתַבְתִּי עפ"י עִיּוּן בְּתוֹסְ' יו"ט וְאַחַ"כ עַיַּנְתִּי בכ"מ שָׁם וְרָאִיתִי שֶׁהָרָאָבָ"ד בְּעַצְמוֹ הִרְגִּישׁ בָּזֶה ספ"י מהל' ע"ז וְתֵירֵץ דְּשָׁאנֵי הַהִיא דְּשִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה וּבִימַת שֶׁל עֵץ שָׁהָיוּ עוֹשִׂים לַמֶּלֶךְ בִּשְׁעַת הַקְהֵל לִשְׁעָתָהּ הָיְתָה עכ"ל יע"ש וא"כ א"ש וּבִפְרָט לְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' דִּבְנִיָן שֶׁל פְּרָקִים הָיָה וְלֹא הָיָה מְחֻבָּר כְּלָל וּמָצָאתִי בְּשׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז לִלְשׁוֹנוֹת הָרַמְבַּ"ם ז"ל ח"ב סי' צ"ה שֶׁכָּתַב בְּדַעַת הָרַב ז"ל דְּלָא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא דֶּרֶךְ בִּנְיָן בּוֹלֵט וְהַגְּזוֹזְטְרָה לָא הֲוָה דֶּרֶךְ בִּנְיָן אֶלָּא לְפִי שָׁעָה וְאַחַ"כ מְסִירִין אוֹתָהּ וכו' וְהַקְשָׁה עַל הָרָאָבָ"ד כְּהַתּוֹסְ' יו"ט, עיי"ש וְאַגַּב נֹאמַר מַה שֶׁהִכִּיר שָׁם הַתּוֹסְ' יו"ט אי לִשְׁכַּת כ"ג הָיָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל הַאֵיךְ הָיְתָה דִּירַת כה"ג שָׁם שִׁבְעַת יָמִים בִּתְמִידוּת וַהֲלֹא אֵין יְשִׁיבָה בַּעֲזָרָה וכו' וּמִשּׁוּם הַאי טַעְמָא קוֹרֵא ביו"כ בע"נ וְלֹא בע"י וכו' מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה פְּתוּחָה לְחֵיל דְּתוֹכָן חֵיל וכו' יע"ש, נָעֲלַם מִמֶּנּוּ לְרַגַּע שֶׁקְּדָמוֹ בָּזֶה רַבְּהָתוֹס' בְּיוֹמָא ח' ע"ב ד"ה דְּאִי ר"ח וכו' וְאִיכָּא יֵשׁ מְפָרְשִׁים דִּלְשִׁכַּת פַּרְהֶדְרִין הָיְתָה פְּתִיחָה לַקּוֹדֶשׁ וא"ג דא"כ קוֹדֶשׁ הוּא, וְאֵין יְשִׁינִים בָּהּ י"ל כֵּיוָן שֶׁבְּנוּיָה בְּחוֹל וכו' מִיהוּ מֻוָתָּר לֵישֵׁב בָּהּ וְלִישַׁן בָּהּ וכו' יע"ש וְדִבְרֵי הָרַאֲבַ"ד הֵם יְרוּשַׁלְמִי עָרוּךְ פ"ק דְּמְגִילָּה ה"ד דר' מַתַּנְיָא אָמַר עַל שֵׁם לֹא תִּטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה וכו' וְלָכֵן לֹא עָשׂוּ אוֹתָהּ מֵעֵרֶב יו"ט, וּמִשּׁוּם דֶּרֶךְ לִשְׁעָתָהּ הֲוּתְרוּ, אֲבָל לֹא מִקּוֹדֶם יע"ש, וּבְמַיִם חַיִּים לְהפר"ח ז"ל בְּחִידּוּשֵׁינוּ לְהָרַמְבַּ"ם שָׁם, (שו"ר כָּעֵת במ"ק שֶׁרָמַז לְכָל זֶה וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל הכ"מ מֵהָא דְּהַבִּימָה לֹא הָיְתָה קְבוּעָה בִּבְנְיָן וְאַפֵּ"ה אִי לָאו בִּשְׁעָתָהּ נַעֲשֵׂית אָסוּר ומה"ט אָסוּר לַעֲשׂוֹתָהּ מעריו"ט נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּזֶה נפ"מ לְהָנָךְ מ"ד מִפְּנֵי הַתְּקִיעוֹת אוֹ מִפְּנֵי הַבִּימָה דְּלָא ס"ל כר' מַתַּנְיָא וצ"ל דס"ל דְּבִימָה לֹא הָוֵי לֹא תִּטַּע וכו' מִשּׁוּם הַטַּעַם שֶׁל הכ"מ דְּאֵינָהּ קְבוּעָה בִּבְנְיָן וכמש"כ לְעֵיל וז"פ) וּמָצָאתִי כְּדִבְרֵי הכ"מ ז"ל בְּפֵירוּשׁ הָרָאָבָ"ד עַצְמוֹ (אִם הוּא הָרָאָבָ"ד בַּעַל הַשָּׂגוֹת) עַל מס' תָּמִיד דַּף י"א בִּדְפוּס פְּרָאג וְכָעֵת נִדְפַּס עַל שַׁ"ס וְוִילְנָא שֶׁבְּתוֹךְ הַדְּבָרִים בְּהָא דְּאֵין יְשִׁיבָה בַּעֲזָרָה אֶלָּא מַלְכֵי ב"ד בִּלְבַד הֵבִיא דבתו"ס צָרְפַת מַקְשִׁים בְּשֵׁם הר"א בֶּן הר"י אַהָא דְּקָתָנֵי בְּסוֹטָה וכו' עוֹשִׂין לוֹ בִּימָה שֶׁל עֵץ וכו' וּמוֹקֵי לָהּ בְּעֶזְרַת נָשִׁים יעו"ש וּמַאי קוּשְׁיָא ה"ל לְמֵימַר דִּכְשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל הַבִּימָה הָיְתָה עֲשׂוּיָה כְּמוֹ גַּג גָּבוֹהַּ הַרְבֵּה וְאָמַר רַב בפ' כ"צ דְּגַגִּין לֹא נִתְקַדֵּשׁ וַהֲרֵי הוּא יָכוֹל לֵישֵׁב בְּטוֹב וְתֵירֵץ בְּשֵׁם הר"י אָבִיו ז"ל כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה דָּבָר קָבוּעַ בָּעֲזָרָה שֶׁהָרֵי לְפִי שָׁעָה הָיָה נוֹתֵן אוֹתוֹ בִּימָה דלאח"כ הָיוּ שׁוֹמְטִין אוֹתָהּ מִיָּד מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה עֲשׂוּיָ' אֶלָּא לְמֵישַׁב בָּעַלְמָא לפ"ז לֹא הָיְתָה חֲלוּקָה מִשְּׁאָר קְדֻשַּׁת הָעֲזָרָה שֶׁהֲרֵי ע"כ צ"ל דְּלָא חֲשִׁיב הַהוּא בִּנְיָן דָּבָר שֶׁל קֶבַע שֶׁאִם הוּא חָשׁוּב בִּנְיָן

שֶׁל קֶבַע הָוֵי אָסוּר דְּאֵין בּוֹנִין אַכְסַדְרָה שֶׁל עֵץ בַּעֲזָרָה וכו' כְּמוֹ כֵן נִרְאֶה דְּבִימָה לֹא צָרִיךְ לְאָסְרָהּ מִשּׁוּם לֹא תִּטַּע אפי' אִם הָיְתָה מַמָּשׁ בְּקוֹבֵעַ לְשָׁם דא"ל דְּכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֹהֶל דְּוִמְיָא שֶׁיּוֹשְׁבִין בְּצִלּוֹ וְהוּ אָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֲבָל בְּעִנְיַן אִצְטַבָּאוֹת וְדוֹמֶה אֵינִי נִרְאֶה שֶׁיִּהְיֶ' אָסוּרָה שֶׁהֲרֵי בֶּן קָטִין עָשָׂה מוּכְנִי לַכִּיּוֹר שֶׁל עֵץ וְגַם מְנוֹרָה אֵיכָא מַאן דְּמַכְשִׁיר ש"ע ואע"פ שֶׁמְּנוֹרָה אֵין רְאָיָה כָּל כָּךְ מִשּׁוּם שֶׁדָּבָר הַמִּטַּלְטֵל הוּא וְאֵין דּוֹמֶה לְלֹא תִּטַּע מ"מ הַמּוּכְנִי הי' קָבוּעַ אֶלָּא מִידֵי דְּמַאֲהִיל בָּעֵינַן דְּוִמְיָא מַה שֶּׁהַתּוֹרָה אָסְרָה שֶׁל עֵץ עכ"ל וְתֵיתֵי לִי שֶׁגַּם בְּמַחֲשַׁבְתִּי עָלְתָה לְעוֹרֵר מִמְּנוֹרָה וּמִמּוּכְנִי וי"ל בְּדֶרֶךְ אַחֵר, אָכֵן נָעְלַם מָהָר"י וְהָרָאָבָ"ד ז"ל דִּבְרֵי הַיְרוּ' שֶׁהוּבָא בְּהַשָּׂגוֹת וְגַם לֹא מַשְׁמַע כֵּן בְּכָל מס' מִדּוֹת, וא"ל דְּהָא דִּירוּשַׁלְמִי הִיא רַק גְּזֵרָה דְּרַבָּנָן מֵהַלָּשׁוֹן עַל שֵׁם לֹא תִּטַּע וכו' דְּרַק מִפְּנֵי מַרְאִית עַיִן אָסוּר וּלְכָךְ מֻוָתָּר בִּשְׁעַת הַקָּהָל וְגַם בְּרַבִּים לֵיכָּא חֲשָׁדָא ודו"ק בָּזֶה, וְכֵן מְבוֹאָר בָּזֶה בְּחִינּוּךְ הע"ש תצ"ב ובמנ"ח שָׁם בְּשֵׁם הכ"מ וְאֵין לְהַאֲרִיךְ עוֹד, אָכֵן דִּבְרֵי הָרַאֲבַ"ד וְהָרַדְבָ"ז ז"ל צע"ג מש"כ דְּהַקָּפַת הַגְּזוּזְטְרָה בְּשִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לֹא הָיָה דֶּרֶךְ בִּנְיָן אֶלָּא לְפִי שָׁעָה וְאַחַ"כ מְסִירִין אוֹתָהּ עכ"ל, דא"כ מַאי פָּרִיךְ שָׁם הֵיכִי עֲבֵיד הָכִי וְהָכְתִי' הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד ה' עָלַי הִשְׂכִּיל וכו' וְאֵין לְהוֹסִיף עַל הַבִּנְיָן עיי"ש, הָא אִי אָמְרִתְּ דְּהָיָה רַק לְפִי שָׁעָה וְלֹא בִּטְלוּהָ שָׁם א"כ אֵין כָּאן הוֹסָפָה עַל הַבִּנְיָן וּכְמוֹ שֶׁפֵּירַשְׁתִּי בִּפְנִים לְעִנְיַן הַבִּימָה שֶׁל עֵץ, וְכִדְמוּכָח מְחִילִין פ"ג ע"ב וּמֵעֵירוּבִין ק"ד ע"א דְּדַוְקָא אִי מֻבְטָלֶיהָ שָׁם לְעוֹלָם הָוֵי קָמוֹסִיף אַבִּנְיָן אֲבָל אִי לָא מֻבְטָלֶיהָ אֶלָּא לְפִי שָׁעָה, לֹא נִקְרָא מוֹסִיף אַבִּנְיָן וּמֻוָתָּר לְהוֹסִיף וצ"ע אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁזֶּה בְּגֶדֶר כְּמִי שֶׁאָמְרוּ בְּשַׁבָּת כֵּיוָן דִּכְתִיב עַל פִּי ד' יַחֲנוּ וכו' הָוֵי כְּמוֹ בִּנְיָן קָבוּעַ עַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי ס"פ כְּלָל גָּדוֹל וְעַיֵּין בְּשוּ"ת ח"ס חאור"ח סי' ע"ב ודו"ק, וה"נ מִצְוָה הִיא זוֹ וְהָוֵי קְבִיעוּת וּכְזֶה י"ל נָמֵי לְעִנְיַן סֻכָּה, אֶלָּא דְּזֶה א"א לְיֵמַר גַּבֵּי הַגְּזוּזְטְרָה דַּהֲרֵי בס"ד לֹא יָדַע כְּלוּם שֶׁזֶּה עפ"י הַדִּיבּוּר וְהַמִּצְוָה עַד דְּקָא מְשַׁנֵּי לֵיהּ קָרָא אַשִּׁכְחֵי' וּדְרִישׁ, וא"כ כִּי קָא ס"ד וּפָרִיךְ הֵיכִי עֲבֵיד הָכִי לֹא יָדַע כִּי יֵשׁ בָּזֶה מִצְוָה מְיֻחֶדֶת וא"כ אֵין הַתְחָלָה לְקֻשְׁיָא זוֹ כְּלוּם ודו"ק א"ו דְּהָוֵי בְּעֶצֶם בִּנְיָן קָבוּעַ לְתִמִידוּת וְלֹא בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וּבִפְרָט לֹא לִשְׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לְחוּד אֲבָל גַּם בד' רַשְׁ"י דסו' שָׁם מבו' דְּתַקְנוּ כֵּן בְּכָל שָׁנָה עיי"ש ובתוי"ט שָׁם וא"כ לֹא עַל הָרַדְבָ"ז וְהָרָאָבָ"ד תְּלוּנָתִי וצע"ג, שׁוּב אח"ז חִפַּשְׂתִּי בְּבַעֲלֵי הַגָּהוֹ' עַל מס' סֻכָּה דפו' וילנא וּמָצָאתִי בעז"ה בְּהַגָּהוֹת הגריעב"ץ זצ"ל שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה וְז"ל הֵיכִי עֲבִיד וכו' נִרְאֶה דְּאַזִּיזִין שֶׁהוֹסִיפוּ אַחַר שֶׁהָיְתָה חֲלָקָה מַקֻּשֵׁי דהו"ל מוֹסִיף עַל בִּנְיָן אֲבָל אַגְּזוּזְטְרָאוֹת ל"ק כֵּיוָן שֶׁאֵינָם תּוֹסְפוֹת בִּנְיָן אֶלָּא מַנִּיחִין אוֹתָן עַל הַזִּיזִין לְפִי שָׁעָה אַחַ"כ נוֹטְלִין אוֹתָם ואל"כ בלא"ה קַשְׁיָא דְּקָעָבְרִי עַל לֹא תִּטַּע לְךָ כָּל עֵץ עכ"ל וְשָׁמַח לִבִּי כִּי כִּוַּנְתִּי לְהַרְגָּשָׁתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ ז"ל, אֲבָל עַד כַּמָּה דְּחֻזְקִין דְּבָרָיו ז"ל, וְגַם פֶּלֶא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר אֶת כָּל הָרַעַשׁ שֶׁהִרְעִישׁוּ הָרַאשׁוֹנִים בָּזֶה הָרַמְבַּ"ם וְהָרָאָבָ"ד והכ"מ בַּהֶעָרָה זוֹ שֶׁל לֹא תִּטַּע לְךָ עַיֵּין פ"ו מהל' ע"ז וּבַפֵּ"א מִבֵּית הַבְּחִירָה ותיו"ט דְּמִדּוֹת הַנָּ"ל, וְאֶפְשָׁר דְּמִפְּנֵי זֶה שֶׁהִקְשֵׁיתִי חָזַר בּוֹ הָרָאָבָ"ד וְתֵירֵץ חִילּוּק אַחֵר בַּפֵּ"א מבהב"ח וּדְלָא כמש"כ בפ"ו מע"ז וּבְקִרְיַת ספ' לְמָרָן המבי"ט הל' ע"ז כ' דִּבְנִין עֲצִים נִרְאֶה דְּלָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן ועי' רַשְׁ"י בִּמְגִ', שָׁם וּמַה שֶּׁהֵבִיא המ"ק בְּשֵׁם הַפָּנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה פ' שׁוֹפְטִים דְּפֵירֵשׁ כַּוָּנַת הַיַּלְקוּט לֹא תִּטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל עֵץ אֲפִילּוּ בַּיִת אֲפִילּוּ סֻכָּה, דְּהַיְינוּ דְּהַכֹּהֲנִים פְּטוּרִים מִמִּצְוֹת סֻכָּה בַּדְּבָרִים שֶׁנֶּאֱכָלִין בָּעֲזָרָה דַּוְקָא דא"א לַעֲשׂוֹת סֻכָּה בָּעֲזָרָה מִטַּעַם לֹא תִּטַּע כָּל עֵץ יע"ש דְּמִזֶּה מַשְׁמַע

דַּאֲפִילּוּ בְּאֵינוֹ קָבוּעַ בְּבִנְיָן נָמֵי אָסוּר דְּהָא סֵוְכָּה דִּירַת עֲרַאי הִיא עיי"ש אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהַמִּצְוָה וַחֲשִׁיבוּתָהּ מְשַׁוְּוִי לָהּ כְּבִנְיָן קָבַע וּכְמוֹ שֶׁתֵּירֵץ הֶמָּרְדְּכַי גַּבֵּי קְשִׁירָה בַּתְּפִילִּין דְּמַשְׁוְוָה לָהּ כְּקֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא לְעִנְיַן שַׁבָּת וכ"ד כיו"ב שֶׁהַבְּאתִים בַּאֲרֻכָּה במק"א, והמ"ק כָּתַב דְּקָאֵי הַיַּלְקוּט אַלִּיבָּא דר"י דְּסֵוְכָּה דִּירַת קֶבַע בָּעֵינַן וּבְזֶה מְיֻשָּׁב קֻוּשְׁיַת הפנ"י שָׁם מִיַּלְקוּט סו"פ רְאֵה דְּמָבוֹאָר שָׁם דְּעוֹשִׂין סִיכָּה לְגָבוֹהַּ דְּשָׁם קָאֵי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּסֵוְכָּה דִּירַת עֲרַאי הִיא וְאַף דְּהַדָּפְנוֹת יְכוֹלִין לִהְיוֹת שֶׁל אֲבָנִים אֶלָּא הָעִיקָּר קָאֵי אַסְּכָךְ דְּאֵין מְסַכְּכִין אֶלָּא בג"ק וּמִקְרֵי עֵץ, את"ד וי"ל ע"ד כֵּיוָן שֶׁעִיקַּר הָאִיסּוּר הוּא מִשּׁוּם הַסְּכָךְ, וּבְסְכָךְ לכ"ע אֵינוֹ דִּירַת קֶבַע וּמַאי שַׁיָּיכוּת יֵשׁ לָהּ לְמַחֲלוֹקֶת ר"י וְרַבָּנָן בִּבְנָן ויל"ע בָּזֶה, וְגַם אֵין לִי הפנ"י לְעַיֵּין שָׁם, בְּפָנִים מַסְבִּירוֹת, וּבְדֶרֶךְ כּוֹתְבֵי הַנָּ"ל נִזְכַּרְתִּי שֶׁבְּבֵית יִצְחָק חאו"ח ס' ה' שכ' שֶׁנִּתְקַשֵּׁיתִי טוּבָא הָאֵיךְ אָכְלוּ שִׁיּוּרֵי מְנָחוֹת בְּחַג הַסֻּכּוֹת וּבְוַדַּאי לֹא הָיָה סִיכָּה בָּעֲזָרָה וכו' מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת סֵוְכָּה בַּלְּשָׁכוֹת הַבְּנוּיוֹת בְּחֵיל וכו' וְשָׁמָּא מֻוָּתָּר שָׁם לַעֲשׂוֹת סִיכָּה ול"ה מוֹסִיף עַל הַבִּנְיָן וְשָׁמָּא בֶּאֱמֶת כֵּן עָשׂוּ וכו' וּמִטַּעַם עַבָּ"מ פָּטוּר מ"ה לֵיכָּא לְמִפְטַרְנְהוּ כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל לְקַיֵּים שְׁנֵיהֶם וַעֲדַיִן צ"ע עכ"ל וְשָׁם בהגה"ה בסי' ו' אֶלָּא דְּלָא הָוֵי אֶפְשָׁר לְסַכֵּךְ שָׁם דְּהָוֵי מוֹסִיף עַל הַבִּנְיָן וְשָׁמָּא הוֹאִיל וְהָוֵי רַק לוֹ' יָמִים לָא מְבַטֵּל לֵיהּ ול"ה מוֹסִיף עַל הַבִּנְיָן וצ"ע, את"ד שָׁם וְיֵשׁ לְהָעִיר עוֹד בָּזֶה לֹא שאכ"מ, וְדִבְרֵי הַסִּפְרִי פ' רְאֵה יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּפָנִים אַחֵר דְּהַיְינוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה לְשֵׁם גָּבוֹהַּ ודו"ק ואכמ"ל גַּם יֵשׁ לְהָעִיר דַּהֲרֵי הָוֵי קַרְקַע שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וְהָוֵי כְּמוֹ הַמְּסַכֵּךְ ברה"ר וְתָלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת ר"א וַחֲכָמִים (סֵוְכָּה כ"ז(אַדְּ יש"ל דִּלְצוֹרֶךְ עֲבוֹדָה כְּמוֹ אֲכִילַת קָדָשִׁים דְּהָוֵי עֲבִידָה שָׁאנֵי וְלֵב ב"ד מַתְנָה ומה"ט י"ל עַל הָא דְּקָאָמַר הב"י הַנָּ"ל מִשּׁוּם הוֹסָפָה עַל הַבִּנְיָן, הָא לְצוֹרֶךְ עֲבוֹדָה שָׁאנֵי, אַדְּ י"ל דְּהַכֹּל בִּכְתָב מִיָּד עָלַי הִשְׂכִּיל הוּא אפ' לְצוֹרֶךְ עי' בסו' ד' נ"א ע"ב גַּבֵּי תִּיקּוּן גָּדוֹל וכו' דְּפָרִיךְ וְהֵיכִי עֲבִיד הָכִי וכו', וּבְחֻלִּין דַּף פ"ג ע"ב גַּבֵּי כִּיסּוֹ הַדָּם דְּאָמַר קָא מוֹסִיף אַבִּנְיָן וכו' וְקַצַּרְתִּי, א) וְעוֹד אֶפְשָׁר לְהָעִיר שֶׁיֵּשׁ לִיתֵּן טַעַם דְּכֹהֲנִים פְּטוּרִים מִסֵּוְכָּה דַּאֲכִילַת קָדָשִׁים מְשׁוּם דְּנִיתְּנוּ לְמִשְׁחָה וְלִגְדוּלָּה כְּדָרְךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דס"ה) הַתּוֹסְ' דְּיוֹמָא דְּלִכְדְּ הִתִּירוּ לְאָוְכְלָן בִּישִׁיבָה בָּעֲזָרָה וה"נ י"ל דְּאֵין דֶּרֶךְ הַמְּלָכִים לֶאֱכֹל בַּסֵּוְכָּה דֶּרֶךְ גְּדוּלָּה בְּמָקוֹם אַרְעַי, אֶלָּא בְּבִנְיָן וּבְפַלְטְרִין שֶׁל מְלָכִים וּלְכָךְ פָּטְרָה אוֹתָם הַתּוֹרָה מִיְּשִׁיבַת סֵוְכָּה בְּעֵת אֲכִילַת קָדָשִׁים שִׁירֵי מְנָחוֹת, ב) גַּם בְּאוֹפֶן עֲשִׂיַּית הַסֵּוְכָּה י"ל דְּאֵין לָהֶם לְשַׁמֵּשׁ בְּכָתְלֵי הָעֲזָרָה אוֹ בְּהָנֵי לְשָׁכוֹת הַבְּנוּיוֹת בַּחוֹל וּפְתוּחוֹת לַקּוֹדֶשׁ דְּכֵיוָן שֶׁתּוֹכָן קוֹדֶשׁ וּמֻוָּתָר לֶאֱכֹל שָׁם שִׁירֵי מְנָחוֹת, שֶׁהֵם ק"ק וְנֶאֱכָלִין רַק בָּעֲזָרָה, א"כ קוֹדֶשׁ הֵם וַאֲסוּרִים בַּהֲנָאָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לִהְיוֹת דְּפָנוֹת לַסֵּוְכָּה וְיֵשׁ כָּאן מָקוֹם לְהָעִיר כָּל הַסְּפֵקוֹת שֶׁהֵעִירוּ לְעִנְיַן סְכָךְ שֶׁל א"ה וה"ה בִּדְפָנוֹת דְּאוֹרַיְיתָא דְּבָעִינַן שִׁיעוּר, וְלִבְנוֹת סֵוְכָּה בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה בְּוַדַּאי א"א דְּהַכֹּל בִּכְתָב מִיָּד עָלַי וְכַנַ"ל אַדְּ יֵשׁ מְקִים לְפַקְפֵּק עפ"י דִּבְרֵי תוס' זְבָחִים ל"ג ע"א ד"ה וּלְיַעֲבִיד פְּשִׁפֵּשׁ וכו' יע"ש אִם זֶה נִקְרָא קָרָא אַשְׁכַּח דְּמְחַוְּיָבִים לֶאֱכֹל בַּסֵּוְכָּה וּכְמִי שֶׁאָמַר הַכֹּל חַיָּבִים בְּסֵוְכָּה עַיֵּין עֶרְכִין ז' ע"ב ועיי"ש בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסְ' ד"ה וּבָנֵי וכו' דְּמִטַּעַם הוֹלְכֵי דְּרָכִים לֵיכָּא לְמִפְטַרְנְהוּ אֶלָּא בְּשָׁדוֹת אֲבָל לֹא בְּלִשְׁכַּת בהמ"ק וּשְׁאָר מְקוֹמוֹת בהמ"ק וכו' עכ"ל מַשְׁמַע דְּשָׁם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת סֵוְכָּה ויל"ע, וצ"ל דְּמַשְׁמַע בְּחֻלִּין שָׁם דְּכָל דְּלָא מְבַטְּלוֹ לְעוֹלָם לָא הָוֵי הוֹסָפָה עַל הַבִּנְיָן וא"כ סֵוְכָּה שֶׁהִיא רַק לז' יָמִים לֹא חָשׁוּב בִּיטּוּל דְּהָוֵי כְּמוֹ שֶׁעָתִיד לְפַנּוֹתוֹ וּלְכָךְ אֵין כָּאן הוֹסָפָה עַל הַבִּנְיָן וּמֻוָּתָר לַעֲשׂוֹתוֹ וכמש"כ הבי"צ הַנָּ"ל וְעַיֵּין

בִּתְשׁוּבַת הַגָּאוֹן הָרִידְבָ"ז זצ"ל בסי' ל"ח בָּמָה שֶׁרָצָה לוֹמַר דִּבְהוֹסָפָה בִּפְנִים לָא בָּעֵינַן מָלֵךְ וְאַחַת מִכָּל אֵלֶּה יע"ש כָּתַב לְבַסּוֹף דְּבָרָיו וְכֵן אֵין לְהוֹכִיחַ מֵהָא דְּגָרְסִינַן בְּסוֹטָה ט"ו ע"ב גַּבֵּי הֶעָפָר אֲשֶׁר יהי' בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יָכוֹל יַכְנִיס בְּדֶקֶר דְּשָׁמָה מְוֻתָּר לְהוֹסִיף וּלְהַכְנִיס מִבַּחוּץ וּלְהַנִּיחַ עַל קַרְקַע הַמִּשְׁכָּן דְּהָא קְרָא אַשְׁכַּח וְדָרֵשׁ כִּדְמַשְׁמַע בְּתוֹסְ' זְבָחִים ל"ג ע"ב עכ"ל צַדִּיק, ונ"ב לֹא הָיָה צָרִיךְ לְכָל זֶה כִּי בלא"ה כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְבַטְּלוֹ שָׁם לְעוֹלָם אֶלָּא מְכַנִּים ע"מ לְיַטְּלוֹ אַחַ"כ לְמַיִם הַמְאָרְרִים לָא הָוֵי הוֹסָפָה עַל בִּנְיָן כִּדְמוֹכַח בְּחֻלִּין שָׁם דְּפָרִיךְ רַק אִי נְבַטְּלוּ קָא מוֹסִיף אַבִּנְיָן, אֲבָל אִי לֹא מְבַטְּלוֹ לָא הָוֵי רַק חֲצִיצָה אֲבָל לֹא הוֹסָפָה לְבִנְיָן וז"פ וְכֵן מְבֹאָר בְּעֵירוּבִין ק"ד ע"א הַאי מֶלַח הֵיכִי דָּמֵי אִי דִּמְבַטְּלֵהּ קָא מוֹסִיף אַבִּנְיָן וכו' וְאִי דְּלָא מְבַטְּלֵהּ קָא הָוֵי חֲצִיצָה כו' עיי"ש וּלְפֵירוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּרַשְׁ"י שָׁם וּמְשָׁם מְבֹאָר דְּאַף לְצוֹרֶךְ עֲבוֹדָה כְּמוֹ שֶׁלֹּא יַחֲלוֹק בְּשָׁעַת עֲבוֹדָה ג"כ אָסוּר כמש"כ אֶלָּא דַּעֲדַיִין צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ לֹא דָּאֲגוּ מִתְּחִלָּה לְסַכֵּךְ אֵיזֶה מָקוֹם עֲבוּר הַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל הַשְׁיָרֵי מִנְחוֹת וּמְחַנְוֹרְתָּא כִּדְשַׁנִּינַן מֵעִיקָּרָא, – וְעַל עִיקַּר הַקֻּשְׁיָא הנ"ל שֶׁל תוס' צָרְפַת תֵּירֵץ שָׁם הָרָאָבָ"ד שֶׁאַפִּי' א"ת שֶׁהַבִּימָה הִיא בִּנְיָן קָבוּעַ אעפ"כ גַּג הַבִּימָה הִיא קָדוֹשׁ כִּשְׁאָר קְדֻשַּׁת הָעֲזָרָה שֶׁהֲרֵי אפי' לָמַ"ד דַּעֲלִיּוֹת וְגַגִּין לֹא נִתְקַדְּשׁוּ הַיְינוּ אוֹתָן שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ שָׁעָה כְּשֶׁנִּתְקַדְּשָׁה הָעֲזָרָה, אֲבָל מִכָּאן וְאֵילָךְ כָּל מַה שֶׁיֵּעָשֶׂה בַּאֲוִיר הָעֲזָרָה שׁוּם דָּבָר הַכֹּל קָדוֹשׁ דְּלָאו כָּל כְּמִינֵיהּ ע"י בִּנְיָנָא לְהַפְקִיעַ קְדֻשַּׁת הָעֲזָרָה וכו' שֶׁאִם לֹא נְפָרֵשׁ כֵּן קַשְׁיָא לְרַב דְּאָמַר גַּגִּין לֹא נִתְקַדְּשׁוּ מִגַּג בֵּית הַפַּרְוָה דקיי"ל דְּהָוֵי בְּקוֹדֶשׁ אפי' הַפַּרְוָה וְהָא ל"ל שֶׁהָיָה גַּגָּהּ שָׁוֶה עִם הַקַּרְקַע שֶׁל הָעֲזָרָה שֶׁהֲרֵי בַּעֲזָרָה הָיְתָה עוֹמֶדֶת וְשָׁם הָיוּ מוֹלְחִים עוֹרוֹת קָדָשִׁים, אֶלָּא ע"כ י"ל שֶׁאַפִּי' בְּגַגִּין הָיָה חִילּוּק וכו' אֲבָל מִכָּאן וְאֵילָךְ לֹא אָתֵי שִׁים בִּנְיָן וּמְבַטֵּל קְדֻשַּׁת הָעֲזָרָה וכו' את"ד הַיְקָרִים, וְכֵן כָּתַב כָּזֶה הָרִידְבָ"ז ז"ל ח"ב סי' תרצ"א דְּלָא אָמְרִינַן דְּלֹא נִתְקַדְּשׁוּ גַּגִּין וַעֲלִיּוֹת אֶלָּא אֵלּוּ אֲשֶׁר הָיוּ בְּנוּיוֹת בִּזְמַן שֶׁהָיָה קַיָם אֲבָל הַגַּגִּין וְהָעֲלִיּוֹת הַבְּנוּיוֹת עַתָּה סָבִיב לַמִּקְדָּשׁ שֶׁמָּא בְּתוֹךְ אֲוִויר הָעֲזָרָה הֵם בְּנוּיוֹת אוֹ בַּאֲוִיר הַלִּשְׁכוֹת שֶׁהָיָה אָז וּמִידֵי סְפֵיקָא לָא נָפְקָא עכ"ל יע"ש וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת הַגָּאוֹן הָרִידְבָ"ז מִסְלוֹנִיקִי זצ"ל סי' ל"ח עיי"ש שֶׁהֵבִיא הגמ' דְּמַכּוֹת ומש"כ הַמַּהַרְשָׁ"א והמל"מ זַ"ל ואכמ"ל בָּזֶה, ועפי"ז יֵשׁ לְעַיֵּין לְעִנְיַן דִּין מ"ש הַגָּדוֹל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאוּלַי אֵין זוֹ קַרְקַע יְרוּשָׁלַיִם וְעַיֵּין שָׁם בסי' תרל"ג וּבְסִי' תרל"ט ובמש"כ בְּעִתּוֹן מחז"ה ודו"ק: שֵׁם וְהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ וכו' וְהַמֶּלֶךְ עוֹמֵד וּמְקַבֵּל וכו', עַיֵּין לְקַמָּן בַּגְּמָרָא בע"ב עוֹמֵד מִכְּלָל דְּיוֹשֵׁב וכו', וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דהו"ל לְדַיֵּיק מִפּוֹרֶשׁ מֵרֵישָׁא דְּהוּא אוֹמֵר וְהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ אֶלָּא דְּמָצִינוּ כה"ג הר"פ דְּמִדְּיוּק בְּסֵיפָא פָּרִיךְ טְפֵי, שו"מ בעז"ה כֵּן בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ שכ"כ עיי"ש אָחִינוּ אַתָּה אָחִינוּ אַתָּה, כֻּלָּל הַלָּשׁוֹן הוּא לְחַזֵּק הַדָּבָר מִלְּבַד שֶׁאָמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל וּמְשׁוּם זֶה אָחִינוּ אַתָּה, גַּם בְּלֹא זֶה אָחִינוּ אַתָּה וכמש"כ הַתּוֹסְ' בב"ת דַּף ג' וְעַד כַּמָּה שֶׁגְּבָרָה אֶגְרוֹפָהּ שֶׁל חֲנֻוָּפָה, וְעוֹד יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה אֶלָּא שאח"ז מָצָאתִי בְּסֵפֶר תַּאֲוָה לָעֵינַיִם לְמָהָרָ"שׁ אַלְגָּאזִי עַל כָּל אַגָּדוֹת שַׁבְּעִין יַעֲקֹב וְרָאִיתִי שֶׁהֵעִיר בָּזֶה בְּכֻלָּל הַלָּשׁוֹן וּבִכְלַל דְּבָרָיו דְּבְרֵי ע"כ לֹא כָּתַבְתִּי עיי"ש וְעַיֵּין גַּם בְּתוֹסְ' יו"ט בְּכֻלָּל הַלָּשׁוֹן ג' פְּעָמִים עיי"ש וּבָזֶה יֵשׁ לוֹמַר בְּהָא דְּכְשֶׁהִגִּיעַ לְלֹא תוּכַל וכו' זָלְגוּ עֵינָיו דְּמָעוֹת וכו' וְאָמְרוּ לוֹ אַל תִּתְיָרֵא וכו' וּמַשְׁמַע דְּהָיָה יָרֵא עַכְשָׁיו שֶׁיִּסַּלְקוּ אוֹתוֹ, וּמַדּוּעַ לֹא בָּכָה כְּשֶׁהִגִּיעַ לְרִישָׁא דְּקָרָא מְקֻרָב אָחִיךָ וכו', וא"ל מִשּׁוּם דְּמֵרִישָׁא דְּקָרָא מְקֻרָב אַחֶיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ עוֹבֵר רַק בְּשָׁעַת שִׂימָה, וְאָפְשָׁר דְּזֶה הַמַּעֲשֶׂה הָיָה כְּבָר אַחַר זְמַן שֶׁלֹּא הָיוּ כְּבָר

הַמְּשִׁימִין, אוֹ אֱלָה שֶׁלֹּא נָתְנוּ לוֹ יָד, אֲבָל לְאֵי זֶה דְּלָא תּוּכַל הִיא אַזְהָרָה תְּמִידִית שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה עוֹבְרִים בְּלָאו זֶה וּבְיוֹתֵר כמש"כ ההפלא"ה בִּכְתֻבוֹת דְּמִסַּעַם לָאו זֶה הוּא אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא מְהַנֵּי עיי"ש וּלְכָךְ זָלְגוּ עַכְשָׁיו עֵינָיו דְּמָעוֹת וְגַם עַכְשָׁיו נִתְחַיְּבוּ כֻּלָּיהָ שֶׁהֶחֱנִיפוּ לוֹ שֶׁלֹּא כָּרַת שֶׁל תּוֹרָה דְּלָא תּוּכַל וכו' דְּגַם בְּדִיעֲבַד לָא מְהַנֵּי וְאֵין עָלָיו דִּין מַלְכוּת כְּלָל, וְעַיֵּין בְּמְאִירִי לְעֵיל דַּף מ' ד"ה אַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ וכו' עיי"ש כָּל הַשִּׁיטוֹת שֶׁיֵּשְׁנוֹ בָּזֶה, שָׁם הו"א בְּחַג הַסֻּכּוֹת עַיֵּין טַ"ז שֶׁהוּבָא בְּרָשָׁ"ש, וְעַיֵּין תּוֹסְפִי הָרֹאשׁ"ש בַּהַגָּהָה שָׁם מִבַּעַל יָגֵל יַעֲקֹב וּבְיָגֵל יַעֲקֹב שֶׁעַל הַשִּׁטָּה מְקֻבָּצֶת יע"ש, הִנֵּה מִבֹּאָרַבַּתּוֹסָפְתָּא שֶׁתָּקְעוּ בַּחֲצוֹצְרוֹת קוֹדֶם הַהַקְהֵל וְלָא חָשִׁיב לָהּ בַּמִּשְׁנָה דְּסֵדֶר הַקְהֵל פֵּ"ה, עַיֵּין תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שָׁם אוֹת ל"ב מש"כ בָּזֶה לְתָרֵץ וְהֵבִיא דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ז מֵחֲגִיגָה עיי"ש: שָׁם בְּרָשָׁ"י ד"ה וּשְׁמַע וכו' מ"ע וְהַפָּרָשַׁת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת ע"כ בְּהַגָּהוֹת מַרְאָה כֹּהֵן אָמַר דִּדְבְרֵי רַשְׁ"י תְּמוּהִין מְאֹד שֶׁהֲרֵי בְּמוֹצָאֵי שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה אֵין נוֹהֵג אָז עֲדַיִן כְּלָל מִצְוַת הַפָּרָשַׁת וכו' אֲבָל גַּם הַסְּפִיחִין פְּטוּרִין מתו"מ ומ"ע דְּהֶפְקֵר הוּא וכו' עכ"ל, וְלֹא רָאָה שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה כֵּן הַתּוֹסָ' יו"ט עי"ש בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁלֹּא לְשַׁכֵּחַ הַמַּעֲשְׂרוֹת הוּא וְי"ל דַּעַת רַשְׁ"י אִם ס"ל כהב"י זַ"ל וּדְלֹא כהמבי"ט דְּפֵירוֹת קַרְקַע הַגּוֹי דא"י שֶׁמִּירָתָם יִשְׂרָאֵל בְּשְׁבִיעִית חַיָּבִים בְּמַעֲשְׂרוֹת א"ש דנפ"מ לָזֶה וְגַם נפ"מ אִם יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּדַר כַּרְמוֹ וְלֹא הִפְקִירָהּ בְּשְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה יִתְחַיֵּב בְּמַעֲשֵׂר וּדְלֹא כהמבי"ט בִּתְשׁוּבָה סי' י"א כ"א א"ש וּכְבָר הֶאֱרִיךְ בָּזֶה המנ"ח פ' מִשְׁפָּטִים, וּבְקֶונְטְרֵס לְהַגָּאוֹן הָאַדִּיר הָרִידָ"ז זצ"ל ובמש"כ אֲנִי בְּהַחֲבָצֶלֶת שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה שְׁנַת התר"ע ובכמ"ק בְּחִידּוּשֵׁי בְּהֶעָרוֹת שׁוֹנוֹת ואכמ"ל אֶלָּא לְיַיֵּשֵׁב דַּעַת רַשְׁ"י זַ"ל אַף עַיֵּין זְבָחִים ע"ה ע"ב בְּרַשְׁ"י וצ"ע: שָׁם בגמ' בְּמוֹעֵד הֵ"א מֵרֵישׁ שַׁתָּא ופירש"י זַ"ל שֶׁכֻּלָּן נִקְרְאוּ מוֹעֵד וכו' וְקַחֲשִׁיב נָמֵי ר"ה, ע"כ עַיֵּין בְּהָרֹאשׁ"ש סוֹף ר"ה ובמו"ק וּבְשַׁאֲגַת אַרְיֵה דִּיגֵי ר"ה סי' ק"א ק"ב – שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה כְּתַב רַחֲמָנָא וכו', עַיֵּין בט"א מְגִילָּה שס משכ"כ לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵיהֶם, וּבְסֵפֶר יָגֵל יַעֲקֹב הֶאֱרִיךְ ג"כ בָּזֶה לְבָאֵר עיי"ש, – ומש"כ בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם דְּאִם לֹא בָּנוּ הַבֵּימָה מֵעֶרֶב יו"ט נִרְאֶה דְּבִנְיָנָהּ לֹא הָיָה דּוֹחֶה אֲפִילּוּ חֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד עכ"כ, כָּתַבְתִּי מִכְּבָר לְהָעִיר כִּי יֵשׁ לְעַיֵּין בְּשוּ"ת בְּאֵר יִצְחָק אֶלְחָנָן חאור"ח בְּעִנְיַן בִּנְיָן ביו"ט לְהַתִּיר מִטַּעַם מִתּוֹךְ לְפִי דַּעַת הַתּוֹסָ' שַׁבָּת דצ"ה והפנ"י וְעַיֵּין בְּשוּ"ת מהרי"מ פָּאדוֹוָה מִזֶּה, ע"כ וְעַיַּנְתִּי שָׁם כָּעֵת וְהוּא בס' י"ג עיי"ש בְּאוֹרֶךְ דְּהֵעִיר מכמ"ק אַף לֹא מִכָּאן, וּבְתֵירוּצָיו יִתְיַשֵּׁב גַּם הָכָא, וּמָצָאתִי בְּחִידּוּשֵׁי שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָם לִירוּשַׁלְמִי מְגִילָּה דַּף ג' בְּהָא דְּאָמַר ר"ח שָׁם מִפְּנֵי הַבֵּימָה, הֵבִיא בְּשֵׁם הכנה"ג שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּכָאן דלפ"ד הָא דְּמַקְשֵׁי בִּירוּשַׁלְמִי יַעֲשׂוּ אוֹתָהּ מעי"ט עַל תִּיקּוּנָהּ שֶׁיִּתַּקְנוּ אוֹתָהּ בָּעֲזָרָה מעי"ט דִּלְעִנְיַן עֲשִׂיָּה וְנִדְאֵי מעי"ט עָשׂוּ לָהּ ע"כ עיי"ש וְהוּא כָּתַב דְּהֶאֱרִיךְ בְּחִידּוּשָׁיו דמש"כ דְּלָא אֶפְשָׁר ביו"ט לפמש"כ הַתּוֹסָ' בְּשַׁבָּת צ"ה דְּאָמְרִינַן מִתּוֹךְ בְּבִנְיָן, לֹא יִתָּכֵן טַעַם זֶה בְּבֵימָה וּמַאן דְּאָמַר זֶה לֵית לֵיהּ מִתּוֹךְ כ"א בְּצוֹרֶךְ קְצָת וּבָא לָתֵת טַעַם גַּם לי"ט מש"ה מ"ד מִשּׁוּם תְּקוּעָה נָתַן טַעַם זֶה לְהוֹרוֹת דְּאֵין אִסּוּר כ"א בְּשַׁבָּת אֲבָל ביו"ט מֻתָּר בְּכָל עִנְיָן את"ד עיי"ש וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי – שָׁם ע"ב עוֹמֵד מִכְּלָל דְּיוֹשֵׁב וכו', עַיֵּין מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה וכו', מָצָאתִי כָּעֵת בְּחִידּוּשֵׁי הָרָאָבָ"ד למס' תָּמִיד שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל לְעִנְיַן הַשְּׁמִירָה בָּעֲזָרָה בִּישִׁיבָה דְּכָל שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וא"א לַעֲמוֹד וְלַעֲשׂוֹת שָׂרִי אֲבָל כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת בַּעֲמִידָה כְּגוֹן קְרִיאַת הַמֶּלֶךְ וּפָרָשַׁת כה"ג הָתָם וְנִדְאֵי לֹא הֻזְקַר אֶלָּא מַלְכֵי ב"ד בִּלְבַד, מִיהָא בִּירוּשַׁלְמִי מַשְׁמַע שכה"ג

נָמֵי יֵשׁ לוֹ יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה כְּמוֹ לְמַלְכֵי ב"ד וּמַבִּיא רְאָיָה מֵעָלַי וכו' מַשְׁמַע לִפְנֵי ה' הַיְינוּ לָא מִקְרֵי אֶלָּא בָּעֲזָרָה וְיֵשׁ לְתַמּוֹהַּ אַלִּיבָּה דס"ד בִּירוּשַׁלְמִי דְּאַף לְמַלְכֵי ב"ד אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה מִמַּעֲשֶׂה דְּמִקְדַּשׁ בִּיחֶזְקֵאל דִּכְתִיב נָשִׂיא הַזֶּה יֵשֵׁב בּוֹ לֶאֱכָל לֶחֶם לִפְנֵי ד' וְשָׁם אֵין לְתָרֵץ לְעִנְיַן יָשׁוּב בַּתְּפִילָּה וכו' בְּדוֹחַק י"ל דְּהוּא יָשַׁב חוּץ לַעֲזָרָה שֶׁהָיָה לֶאֱכָל לֶחֶם לִפְנֵי ד' בָּעֲזָרָה דְּהַיְינוּ שְׁלָמִים וכו' וְנִרְאֶה כִּי זֶה שַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן לֹא הָיָה קָדוֹשׁ הָעֲזָרָה שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לֵישֵׁב בּוֹ כְּמוֹ בָּעֲזָרָה וכו' יע"ש וּלְשׁוֹן צָדִיק מְגֻמְגָּם מְאֹד שָׁם, וְעַיְין לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי דַּף ס"ה ע"ב בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' יוֹמָא כ"ה ע"א ד"ה אֵין יְשִׁיבָה דַּאֲכִילַת קָדָשִׁים שָׁאנֵי וא"כ י"ל הָתָם דְּהַנָּשִׂיא אָכַל שְׁלָמִים לִפְנֵי ה' שָׁאנֵי וְקַצָּרְתִּי וְעַיְין לְעֵיל דַּף פ"ז ע"ב וְעַיְין לְעֵיל שָׁם בְּרָאָבָ"ד רֵישׁ הַמַּסֶּכֶת לְעִנְיַן יְשִׁיבָה וְשִׁינָּה בָּעֲזָרָה לְפָרְחֵי כְּהֻנָּה הַשּׁוֹמְרִים עיי"ש, וְיֵשׁ לְדַיֵּיק עוֹד בִּשְׁמַעְתִּין דְּמְדַיֵּיק מֵעִנְיָמָד מִכְּלָל דְּיוֹשֵׁב וְהָא מְפוֹרָשׁ לְעִנְיַן קְרִיאָה בְּסוֹפָא דְּמִילְתָא וְקוֹרֵא יוֹשֵׁב וְהָא אֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה וּמְשׁוּם זֶה צָרִיךְ לוֹמַר בע"נ, ויל"ע, וְגַם עַיְין בְּמָהַרְשָׁ"א לְעֵיל ל"ז ע"ב אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים וּבְחִידּוּשֵׁי שָׁם, שׁוּב עַיְינְתִּי בִּבְאֵר שֶׁבַע כָּאן וּמָצָאתִי שֶׁכְּבָר הֵעִיר בכ"ז מֵאֵין בּוֹנִין בִּנְיָן שֶׁל עֵץ וְהֵבִיא דִּבְרֵי הָרַאֲבַ"ד וְהַיְרוּשַׁלְמִי וּפֵירְשׁוּ הֵיטֵב עיי"ש וְכֵן מְדַיֵּיק לָמָּה לֹא עָשׂוּ שֶׁל אֶבֶן יע"ש מש"כ בָּזֶה וב"ה אֲשֶׁר יַנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְכֵן הֵעִיר הַאִיךְ קָרָא יוֹשֵׁב הָא לָא הָוֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה יע"ש שו"ר במג"א ס' קמ"א סק"א שֶׁהוֹכִיחַ מִזֶּה דְּבְדִיעֲבַד אֵינוֹ מְעַכֵּב יעייש"ה וְכֵן רָאִיתִי בְּחִידּוּשֵׁי יָגֵל יַעֲקֹב כָּאן שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה מֵהַרְבֵּה מְחַבְּרִים יעש"ה, וּבְיוֹתֵר נִרְאֶה דְּלְעֵיל לְעִנְיַן כה"ג לָא קָאָמַר וְקוֹרֵא יוֹשֵׁב אֲשֶׁר מַשְׁמַע שֶׁקָּרָא מְעֻמָּד כְּדָרְךְ כָּל הַקּוֹרְאִים וּלְפִי חִילּוּק הב"ש א"ש דְּכַ"ג קָרָא לְחוֹבַת הַיּוֹם לָצֵאת יד"ח צָרִיךְ לִהְיוֹת מְעֻמָּד, אֲבָל מֶלֶךְ שֶׁלֹּא הָיָה הָיָה קוֹרֵא רַק לְזָרְזָם וּלְחַזְּקָם כְּמִצְוַת לְכָךְ לֹא צָרִיךְ לַעֲמוֹד יע"ש, מַה שֶּׁכָּתַב בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל עַל אַגְרִיפַּס דְּבֶאֱמֶת לֹא הָיָה מֶלֶךְ לְפִי הַדִּין יע"ש אַף שֶׁזֶּה סָבָרָא נְכוֹנָה אֲבָל לֹא מַשְׁמַע כֵּן מֵהַגְּמָ' וּלְפִי שֶׁרָאִיתִי אח"ז בת"ה שֶׁהֵעִיר עָלָיו ע"כ לֹא הֶעְתַּקְתִּי מש"כ אֶצְלִי, וְעַיְין שָׁם בְּשֵׁם הַהַפְלָאָה כְּתָבוֹת דַּף י"ז ע"א: שֵׁם כָּל הַמַּחֲנִיף לַחֲבִירוֹ וכו' עַיְין תוס' מש"כ בָּזֶה ויל"פ קָצַת שֶׁלֹּא הִקְדִּימוּ כָּל זֶה עַל דִּלְיָעֵל שֶׁאָמַר מֻוָתָּר לְהַחֲנִיף לָרְשָׁעִים וְעַיְין קר"א בְּעוֹלָם הַזֶּה וכו' דְּזֶה דַּוְקָא בִּמְקוֹם סַכָּנָה וְעַיְין הֵיטֵב בִּבְאֵר שֶׁבַע מש"כ בָּזֶה וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הִזְכִּיר מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּכָאן, וּמַה שֶּׁמְּתָרֵץ דְּגַבֵּי אַגְרִיפַּס לֹא הָיָה סַכָּנָה, עַיְין בְּתוֹרַת הַקְּנָאוֹת וְעַיְין שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לר"י זַ"ל, וְעַיְין בִּבְכוֹרֹשׁוֹר לְקַמָּן דַּף מ"ז שֶׁהוּבָא בפ"ת ליור"ד ס' של"ד ס"ק י"ט וְעַיְין בָּרַמָ"א יור"ד סי' קנ"ו ס"א ובפ"ת שָׁם, וְעַיְין מג"א סי' קנ"ו הֵבִיא הָא דְּכָאן עִם דַּעַת הַתּוֹסָ' וְעַיְין מחהש"ק וּבְגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס הוּא ט"ס סי' ק"ו וצ"ל ס' קנ"ו וְקִצַּרְתִּי עַכְשָׁיו בָּזֶה, וְכֻלָּם לֹא רָאוּ לָשׁוֹן הַזָּהָב שֶׁל הַמְאוֹרִי זַ"ל שכ' כָּל שֶׁמַּחֲנִיף אֶת הָרָשָׁע לְשַׁבְּחוֹ בִּדְבָרִים הַמְקֻלְקָלִים הַיּוֹצְאִים מתח' יָדוֹ הָרֵי הוּא כְּמוֹהוּ וכו' וְאֵין אָדָם יָכוֹל לוֹמַר לַחֲבִירוֹ מַעֲשַׂי וכו' שֶׁהֲרֵי אַף מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל רְשָׁעִים מְשֻׁבָּחִים הֵם אֵצֶל הַכֹּל (עַיְין בְּהַגָּהוֹת הרצ"ח שֶׁכִּיְונוֹן לָזֶה) וכו' וּמַה שֶּׁאָמְרוּ מֻוָתָּר לְהַחֲנִיף אֶת הָרְשָׁעִים פֵּירוּשָׁהּ לְכַבְּדָם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ חִלּוּל הַשֵּׁם וְאַף זֶה לְכַוָּנָה שֶׁלֹּא יַזִּיקֵהוּ וְאַף יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁהֶחֱנִיפוּ לְעָשָׂיו לְיִרְאַת הֶיזֵּקוֹ אַף הוּא נִתְכַּוֵּן לְאַיְים וכו' את"ד וְרָאִיתִי בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה שֶׁנֶּעֱנַשׁ יַעֲקֹב עִבּוּר זֶה, וְשָׁכַחְתִּי מְקוֹמוֹ כָּעֵת, וְהוּא אַף בְּדָבָר שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְמָחוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ד"ה אוֹתוֹ הַיּוֹם מִשּׁוּם דְּהֶחֱזִיקוּ בְּכָךְ נְהִי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְמָחוֹת הָיָה לָהֶן לִשְׁתּוֹק (וְעַיְין בפרש"י גַּבֵּי יִרְמְיָה שֶׁהָיָה לוֹ לוֹמַר שֶׁקֶר וכו' וְלָא סַגִּי

בִּשְׁתִּיקָה ודו"ק) וְלֹא לְהַחֲזִיקוֹ וְזֶה עִוְנָשׁ הַחֲנֻפָּה בִּדְבַר עֲבֵירָה שֶׁמַּחֲנִיף לַחֲבֵירוֹ מֵחֲמַת יִרְאָתוֹ מִפָּנָיו וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ עַל יִרְאַת הקב"ה וְעוֹשֶׂה עַיִן שֶׁלְּמַעְלָה כְּאִילּוּ אֵינִי רוֹאֶה עכ"ל, וְלָנוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם הוּא מוּסָר הַשְׂכֵּל וְהָיָה מִן הָרָאוּי לְהַאֲרִיךְ אֲלָא שֶׁאֵין מַפְטִירִין בְּהוֹדַע וכו' וְדָא עָקָא סְיָבַת כָּל הַפֵּירוּד וְהַמַּחֲלוֹקֶת שֶׁנִּתְהַוָּה פֶּה, יְרַחֵם ד' וְיִשְׁלַח מַלְאַךְ הַשָּׁלוֹם בב"א: שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה מִצְוָה שָׁאנֵי וכו' וְנִרְאֶה לְתָרֵץ וכו' וְכֵן הַהִיא דְּפֶרֶק כ"ג דְּחוֹלִץ אוֹ מְיַבֵּם מוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ כְּדֵי לְקַיֵּים מִצְוַת מֶלֶךְ עוֹלָמִים וּמַרְאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵימַת שְׂכִינָה עָלָיו וכו' כְּדֵי לַחֲלוֹק כָּבוֹד לבו"ד וכו' שֶׁהֲרֵי גַּם עֲלֵיהֶן אָמְרָה תּוֹרָה שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ שְׁתְּהֵא אֵימָתוֹ עָלֶיךָ וְלֹא אֵימָתִיךָ עָלָיו וכו' עיי"ש, וצ"ע לפ"ז אַמַּאי אָמְרוּ לֵיהּ לְיַנַּאי הַמֶּלֶךְ עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ וְיָעִידוּ בָךְ בְּסַנְהֶדְרִין (י"ט ע"א) דַּהֲלֹא כֵּיוָן דְּגַם הֵם מְחֻיָּבִין בְּכְבוֹדוֹ וע"כ לֵיכָּא גַּבֵּיהּ כִּיבּוּד כְּלָל וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם ד"ה יַנַּאי וכו' דְּטְפֵי עָדִיף מֶלֶךְ וכו' יע"ש, ולפמש"כ כָּאן צ"ע מ"מ הֲרֵי גַּם הֵם מֻחְיוּבִים לְכַבְּדוֹ ? וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דִּלְכָךְ אָמְרוּ לוֹ שָׁם דְּלָא לְפָנֵינוּ אַתָּה עוֹמֵד אֶלָּא לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וכו' א"כ גַּם זֶה נוֹגֵעַ לִכְבוֹד שָׁמַיִם וְהַשְׁכִּינָה, וְעַיֵּין בְּחִיְדּוּשֵׁי לְסַנְהֶדְרִין בְּשֵׁם חִיְדּוּשֵׁי הָרָ"ן יע"ש מש"כ בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין שָׁם בְּחִיְדּוּשֵׁי הָרָ"ן ד"ה מִצְוָה שָׁאנֵי שֶׁהִקְשָׁה דְּשָׁם פְּלִיגִי רַבָּנָן עַל הַטַּעַם דר"י דְּמִצְוָה שָׁאנֵי וְהָכָא כ"ע הָכִי ס"ל עיי"ש מש"כ שְׁנֵי תֵּירוּצִים וּבְשֵׁם הָרַב דָּוִד זַ"ל עיי"ש, (כע"ר שֶׁתֵּירֵץ הָרָ"ן הֶעָתִּיקוּ המ"ק כָּאן וּבְשֵׁם מרש"א) וְעַיֵּן בת"ה וּבְיָגֵל יַעֲקֹב, וְלֵילִי דְּבָרֵי הַתּוֹסָ' הי' מָקוֹם לְחַלֵּק בִּפְשִׁיטוּת דְּהָכָא מִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה דְּהִיא מִצְוָה חִיּוּבִית אָמְרִינַן דְּמִצְוָה שָׁאנֵי אַלִּיבָּא דכ"ע, משא"כ בְּהַהִיא דַּחֲלִיצָה, שֶׁהִיא רַק מִצְוָה רְשׁוּת וְאִם לֹא רָצְתָה לֹא לַחֲלֹץ וְלֹא לְיַבֵּם רַשַּׁאי בָּזֶה רַבָּנָן עלי' דר"י וּבִפְרָט אִי נֵימָא דְּלִיכָּא עֲלָהּ שׁוּם מִצְוָה כְּלָל כְּמוֹ שֶׁחָקְרוּ בָּזֶה, וא"ל נָמֵי דְּבָזֶה גּוּפָהּ פְּלִיגִי רַבָּנָן ור"י אִם זֹאת חֲלִיצָה הָוֵי מִצְוָה חִיּוּבִית אוֹ לֹא וְכֵן בִּכְבוֹד הַכַּלָּה לָא אָמְרִינַן דְּמִצְוָה שָׁאנֵי שֶׁהֲרֵי בְּיָדָהּ לְמְחֹל וְגַם י"ל דְּהָתָם לָא הָוֵי רַק מִצְוָה דְּרַבָּנָן וְאֵימַת מַלְכוּת וּכְבוֹדוֹ הוּא דְּאוֹרָיְיתָא, וְכֵן כְּבוֹד הַתּוֹרָה הוּא דְּאוֹרָיְיתָא וְכֵן כְּבוֹד חֲכָמִים שָׁם בְּקִדּוּ' י"ל דְּהוּא מִדְּאוֹרַיְ' ודו"ק, אֲבָל מִלְּשׁוֹן הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּהָתָם חוֹלֵץ אוֹ מְיַבֵּם מוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ כְּדֵי לְקַיֵּים מִצְוַת מֶלֶךְ עוֹלָמִים וּמַרְאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵימַת שְׂכִינָה עָלָיו עכ"ל מַשְׁמַע דְּזוֹ הִיא ,,מִצְוַת מֶלֶךְ עוֹלָמִים" וְלָא תַּלְיָא בִּרְצוֹנָהּ כְּלָל, וְעַיֵּין בְּעִנְיָן זֶה בְּשׁוּ"ת ח"ס חֵלֶק שִׁשִּׁי וּבְשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק ח"ש סי' ס"ב וְשׁוּ"ת עֶמֶק יְהוֹשֻׁעַ וְעוֹד וְלֹא הֵעִירוּ מִתּוֹסָ' זֶה וּמכמ"ל בָּזֶה, וּבְתוֹסָ' סַנְהֶדְרִין שָׁם מְסַיְּימִי אֲבָל הָכָא גַּבֵּי ,,יְבוּם" מִצְוָה אִיכָּא עכ"ל וּבֶאֱמֶ' וּמִמִּצְוַת יְבוּם לְחוּד יֵשׁ לְחַלֵּק בְּאוֹפָן זֶה דהת' הָוֵי בִּיזָּיוֹן נִמְשָׁךְ בְּתְמִידוּת בִּיבָמוֹ אוֹתָהּ לָאִשָּׁה וּלְכָךְ אֵין לוֹ לְמְחֹל עַל בִּיזָּיוֹן נִמְשָׁךְ בְּתְמִידוּת אֲבָל כָּאן הוּא רַק דֶּרֶךְ עֲרַאי אֲבָל לֹא יִתְיַשֵּׁב הַהִיא דִּכְתֻבּוֹת דג"כ הָוֵי דֶּרֶךְ מְקֹרֶה בְּעָלְמָא, וְעוֹד יֵשׁ לְעוֹרֵר קֻצָּת דִּכְבָר הֵעִיר הַתִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל כָּאן דְּהָא כָּל הַפָּטוּר מִדָּבָר וְעוֹשֶׂהוּ נִקְרָא הֶדְיוֹט יְעַיֵּין שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב וְעַיֵּין תּוֹרַת הק' מש"כ בָּזֶה, וְאִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דְּבִשְׁבִיל כְּבוֹד הַתּוֹרָה רָצָה לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ לְהֶדְיוֹט, אֲבָל לֹא מִשּׁוּם כְּבוֹד כְּלָל אוֹ כְּבוֹד ת"ח וְיֵשׁ בָּזֶה לְהַסְבִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ודו"ק אָמְנָם לְעִנְיַן חֲלִיצָה וְיִבּוּם י"ל אִם בֶּאֱמֶת הוּא פָּטוּר מִן הַדָּבָר וְלָא הָוֵי בַּר חִיּוּבָא כְּלָל מְסַוְּפָקְנִי אִם חֲלִיצָתוֹ מְהַנֵּי כְּלָל וְעַיֵּין שׁוּ"ת מהרי"ט וְחָכָם צְבִי סי' א' לְעִנְיַן חֲלוּצַת אוֹנֵן יע"ש וְלֹא בָאתִי רַק לְעוֹרֵר וי"ל דְּבָזֶה פְּלִיגִי רַבָּנָן ור"י אִם חֲלִיצָה מִצְוָה אוֹ קִנְיָן וּפָטוּר וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין קצה"ח וְאַף אִי יִמְחֹל מֵעַכְשָׁיו עַל כְּבוֹדוֹ יָחוּל עָלָיו הַחִיּוּב בְּזֶה גּוּפָא פְּלִיגִי רַבָּנָן דְּאֵין עָלָיו לְקַבֵּל חִיּוּב מֻחְדָּשׁ, וְגַם

אֶפְשָׁר לוֹמַר לְפִי הַנַּ"ל דְּכָל יְבָמָה שֶׁאֵין אֲנִי קוֹרֵא בָּהּ בִּשְׁעַת נְפִילָה, דְּאָז הָיָה בַּר פָּטוּר וּכְשֵׁם שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' רֵישׁ יְבָמוֹת עַיי"ש וְדו"ק וְקַצַּרְתִּי וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא לְפִלְפּוּלָא, וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הָכָא בְּמִצְוֹת הַקָּהֵל לְשֵׁם דַּחֲלוּצָה וְיִבּוּם שֶׁהַקְּשָׁה חִידּוּשֵׁי הָרַ"ן סַנְהֶדְרִין הַנַּ"ל דְּהָכָא דְּקַיְימִינַן בְּהַקָּהֵל שֶׁהָיָה כָּל הַקָּהָל הָרַב רוֹאֶה וְהָיָה קִידּוּשׁ הַשֵּׁם בָּרַבִּים כְּשֶׁיִּרְאוּ הָאֵיךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חוֹלֵק כָּבוֹד לַתּוֹרָה ע"כ אָמְרִינַן בָּזֶה מִצְוָה שָׁאנֵי דְּגָמְא דְּאָמְרִינַן בִּבְרָכוֹת מ"ז ע"ב גַּבֵּי מַעֲשֶׂה דר"א מִצְוָה דְּרַבִּים שָׁאנֵי, וּבִפְרָט שֶׁהָיוּ שָׁם נָשִׁים וְטַף שֶׁדַּעְתָּן קַלָּה עֲלֵיהֶן אִם הַמֶּלֶךְ יְזַלְזֵל בִּכְבוֹד הַתּוֹרָה ה"נ מִצְוָה דִּכְבוֹד הַתּוֹרָה בָּרַבִּים שָׁאנֵי, אֲבָל הָתָם הָוֵי רַק מִצְוָה יְחִידִית בְּמַה שֶׁנּוֹגֵעַ לוֹ וּלְהַיְבָמָה ע"כ סָבְרִי רַבָּנָן דְּאֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְמְחוֹל עַל כְּבוֹדוֹ וְאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה עֲשֵׂה ודו"ק, ויל"ע מַדּוּעַ לֹא הֵבִיא הַשַּׁ"ס מַהָא דְּמָצִינוּ (בִּשְׁמוּאֵל ב' ו') וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל עֹוז לִפְנֵי ד' וכו' וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל נִשְׁקָפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי ה' וַתִּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ, וכו', אֶחָד הָרֵיקִים וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל מִיכַל וכו' וְשָׂחַקְתִּי לִפְנֵי ה' וְהָיִתִי שָׁפָל בְּעֵינַי וכו' יע"ש, וְאֶפְשָׁר לְבָאֵר לפ"ד דְּזֹאת הָיְתָה טַעֲנַת מִיכַל בַּת שָׁאוּל הֲלֹא אַתָּה עַתָּה מֶלֶךְ כָּל יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל וְהֵשִׁיב לָהּ שָׁאנֵי שֶׁכָּל כְּוָונָתִי לִפְנֵי ה' א"כ מִצְוָה שָׁאנֵי שֶׁיָּכוֹל לְמְחוֹל וְיֵשׁ לְבָאֵר עוֹד וְקַצַּרְתִּי וְעַיֵּין בְּבִיכּוּרִים פ"ג מ"ד הֶחָלִיל מַכֶּה וכו' הִגִּיעַ לְהַר הַבַּיִת אֲפִילּוּ אַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ נוֹטֵל הַסַּל עַל כְּתֵיפּוֹ וְעַיֵּין שָׁם בְּפֵירוּשׁ הָרַמְבַּ"ם וצ"ע, שׁוּב חִפַּשְׂתִּי וּמָצָאתִי בְּתִפְאֶרֶת שָׁם שְׁכָתַב לְפָרֵשׁ ע"ד זֶה כֵּיוָן דְּשָׁלֹא כַּדִּין מָלַךְ אַגְרִיפַּס א"כ ק"ל ע"פ מ"ד הָתָם דְּאַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ קָרֵא עוֹמֵד וְשִׁבְּחוּהוּ חֲכָמִים וּמַקְשֶׁה הַשַּׁ"ס הֲרֵי מֶלֶךְ שֶׁמָּחַל וכו' וּמְשַׁנֵּי מִצְוָה שָׁאנֵי וק' מנ"ל הָא דִּילְמָא לְהָכִי שְׁבָחוּהוּ מִשּׁוּם דְּשָׁלֹא כַּדִּין מָלַךְ ל אע"כ דְּאַפֵּ"ה צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא אֵימָתוֹ לִיךְ (נָעְלַם מִמֶּנּוּ הַתּוֹסָ' כְּתֻבוֹת י"ז ע"א ד"ה מֶלֶךְ שכ"כ שָׁם עיי"ש) ולפ"ז שַׁפִּיר קָאָמַר הָכִי אפי' אַגְרִיפַּס דְּשָׁלֹא כַּדִּין מָלַךְ וְיֵשׁ לָחוּשׁ שע"י זִלְזוּל זֶה יַחְשְׁבוּ דְּאֵין לוֹ דִּין מֶלֶךְ וְלֹא תְּהֵא אֵימָתוֹ עָלֶיךָ אַפֵּ"ה מִצְוָה שָׁאנֵי עיי"ש ויל"ע בָּזֶה אֶלָּא שֶׁרְצוֹנִי לְקַצֵּר, וּכְהַאי לִישָׁנָא מָצִינוּ נָמֵי בִּפְסָחִים ק"ז ע"ב ת"ש אֲפִילּוּ אַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ וכו' וּבְתוֹסָ' שָׁם ד"ה אֲפִילּוּ פי' רַשְׁבַּ"ם דְּמֶלֶךְ כָּשֵׁר הָיָה וּמִבְּנֵי חַשְׁמוֹנָאִים וְלֹא דַּק דְּבִסּוֹטָה אָמְרִינַן כְּשֶׁהִגִּיעַ לְמִקְרֶב אַחֵיךְ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ זָלְגוּ עֵינָיו דְּמָעוֹת עכ"ל, וְהִנֵּה פי' הָרַשְׁבַּ"ם י"ל דס"ל כִּזְקֵנוֹ רַשִׁ"י ז"ל דְּאִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל וְהָיָה מִצַּד אִמּוֹ מִבְּנֵי חַשְׁמוֹנַאי וְאֵין סְתִירָה כְּלָל מִסּוֹטָה כדפרש"י הָכָא וְאַפֵּ"ה זִילָא בֵּיהּ מִילְּתָא, וְאַגַּב אוֹרְחִין רָאִינוּ שֶׁהָיָה לָהֶם הַגִּירְסָא כְּשֶׁהִגִּיעַ ,,לְמִקְרֶב אַחוּךְ תָּשִׂים עָלֶיךָ" וכו', וְלֹא כְּהַגִּירְסָא שֶׁלָּפָנֵינוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ ,,לֹא תוּכַל" וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל מִזֶּה וּבְשֵׁם הַתַּאֲוָה לָעֵינַיִם, וְקַצַּרְתִּי – וְעַיֵּין במ"ק שֶׁהִקְשָׁה עַל טַעַם הָרַ"ן הָא דְּאֵין מֶלֶךְ מְיַיבֵּם, הוּא מִשּׁוּם דְּאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בִּכְלֵי שְׁנִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ אֲחֵרִים, דא"כ יְבָמָה מִן הָאֵירוּסִין דְּלֹא שַׁיָּיךְ הַאי טַעְמָא מַאי איכ"ל עיי"ש, שֶׁמְּרַמֵּז לְהמנ"ח מ"ע תצ"ז עכ"ל וְעַיַּנְתִּי שָׁם וְרָאִיתִי שֶׁמְּדַבֵּר מִזֶּה אִי מִן הָאֵירוּסִין שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּאֵין מְיַבְּמִין עיי"ש, וְהִנֵּה יֵשׁ לְהָעִיר עוֹד לְפִי טַעַם זֶה א"כ בְּאָחִיו מֶלֶךְ, גַּם הוּא מְיַבֵּם אִם אִשְׁתּוֹ שְׁנוֹשְׂאִין אַלְמְנוֹתָו שֶׁל מֶלֶךְ לְפִי דַּעַת ר"י אַף רַבָּנָן פְּלִיגִי עַל זֶה וְעַיֵּין שָׁם בתיו"ט אִי חֲכָמִים פְּלִיגִי ע"ז וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם ובמנ"ח שָׁם שֶׁלַּהֲלָכָה אֲפִילּוּ מֶלֶךְ אָסוּר בְּאַלְמְנוֹתָו וּגְרוּשָׁתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ אַתַּר יע"ש, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת בְּאֵר יִצְחָק אֶלְחָנָן האהע"ז סי' וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם במנ"ח שֶׁכָּתַב אִם הַמֶּלֶךְ עָבַר וְחָלַץ א"א בְּנוֹדַּאי מִיְּתֶרֶת לְזָר דְּהַחֲלִיצָה מוֹעֶלֶת וְאִם עָבַר וְיָבָם אֶפְשָׁר ג"כ דְּאֵין צָרִיךְ לְגָרְשָׁהּ דְּאֶפְשָׁר דְּהַגְּנַאי

בַּהֲקָמַת שֵׁם הַיְינוּ הַבִּיאָה הָרִאשׁוֹנָה דְּהִיא הַמְצָוָה אֲבָל אח"ז אֵין כָּאן מִצְוָה כְּכָל יָבָם הָרוֹצֶה לְגָרֵשׁ אַחַר בִּיאָה ר' מְגָרֵשׁ א"כ שוּב א"צ לְגָרְשָׁהּ דְּזֶה לָא הָוֵי גְּנַאי וּכְבָר יָצָא יְדֵי הֲקָמַת שֵׁם וצ"ע עכ"ל וְהוּא מִתְנַגֵּד לְהַסְבָרוֹת שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל לְמֵיעוּט דַּעְתִּי, אָמְנָם במחכ"ת יֵשׁ הַרְבֵּה לְפַקְפֵּק בִּסְבָרָתוֹ זֹאת וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיְּים בְּעַצְמוֹ וצ"ע וְקִצַּרְתִּי מִכּוֹבֶד מַשָּׂא הוֹצָאוֹת הַדְּפוּס, – וְעַיֵּין בבא"ש מַה שֶּׁהֵעִיר מֵהָא דְּיהוֹשָׁפָט שָׁהָיָה קָם מִלִּפְנֵי חַכְמֵי התו' ועיי"ש בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם וְקִצַּרְתִּי וְעַיֵּין בַּמְּגִן ג' ע"ב ודו"ק: שָׁם בד"ה אוֹתוֹ הַיּוֹם וכו' אֲבָל מֶלֶךְ חָזָר וְשָׁנָה וכו' עַד שֶׁיִּהְיֶה מַמָּשׁ מִקֶּרֶב מְמֻוָּצָע מֵאָבִיו וְאִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל וכו' יע"ש, עַיֵּין בְּיָגֵל יַעֲקֹב שֶׁתֵּירֵץ לְקַוּשְׁיַת הָאַחֲרוֹנִים עַל הָא דְּרַחֲבָעָם בֶּן שְׁלֹמֹה, מִשּׁוּם דְּמַלְכוּת ב"ד דְּכְבָר גָּזַר השי"ת גַּם בְּנֵיהֶם וכו' הֲרֵי דְּאֵלֶּה קְרָא בִּבְנֵיהֶם מָאן דְּהוּא אפי' כִּי הָוֵי אִמּוֹ שְׁלֹא מִיִּשְׂרָאֵל מֵרֹוב חֲבִיבוּתֵיהּ דְּדָוִד א"נ דַּוְקָא לְעִנְיַן מֶלֶךְ רִאשׁוֹן אֲבָל זַרְעוֹ שֶׁבְּתוֹרַת יְרֻושָּׁה דְּאָבִיו אוֹ אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל סַגִּי וק"ל עכ"ל, גַּם בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל עָמַד בְּקַוּשְׁיָא זוֹ וּכְבָר קַדְּמָם בנוב"ק חחו"מ סי' א' בְּשֵׁם הכנה"ג חוח"מ סי' ז' וְכָךְ תֵּירֵץ כהי"ע הַנָּ"ל שֶׁמָּלַךְ בֶּן מֶלֶךְ אֵין צָרִיךְ שִׁימָה שֶׁהַמַּלְכוּת יְרֻושָּׁה יע"ש ונ"ב וּכְבָר הִקְדִּימוֹ הָרִיטְבָ"א ז"ל לְקִדּוּשִׁין י"ג ע"ב וְז"ל וְאַשְׁכְּחַן בִּרְחַבְעָם בֶּן שְׁלֹמֹה דְּהָוֵי אִמּוֹ גִּיּוֹרֶת וְאַפִּ"ה מָלַךְ עפ"י הַדִּיבּוּר וַאֲשְׁמְעִינַן דְּאָבִיו דַּוְקָא וְאִמּוֹ לָאו דַּוְקָא עכ"ל ולע"ד דמש"כ עפה"ד הוּא תֵּירוּץ דְּמַסְפִּיק וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בכמ"ק לְעִנְיַן דְּבוֹרָה שֶׁדָּנָה עפ"י הַדִּיבּוּר שָׁאנִי, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת דְּבְרֵי יוֹסֵף אִירְגָּאס זַ"ל כה"ג לְעִנְיַן קַוּשְׁיָא אַחֶרֶת וע"ש בְּהַגָּהוֹת מָהָרָ"ש עַל הנוב"ק, וְכֵן חִיְּדֵשׁ הח"ס חאור"ח סי' י"ב עיי"ש עוֹד בְּמַה שֶׁנּוֹגֵעַ לְעִנְיָן זֶה, וְכֵן כָּתַב במנ"ח מ"ע תצ"ח עיי"ש וּבָזֶה ר"ל המנ"ח מ"ע תצ"ז דְּגַם בַּמֶּלֶךְ וְלֹא מַלְכָּה נִימָא כֵּן דְּזֶה דַּוְקָא בִּתְחִילַּת הֶמְנוֹ אֲבָל בִּירֻושָּׁה אֶפְשָׁר מַלְכָּה ג"כ יע"ש וְהִנִּיחַ בצ"ע, וְהֶאֱרַכְנוּ בָּזֶה בע"ה בְּעֵת שְׁאֵלַת הָרְשָׁעִים לִבְחוֹר בְּנָשִׁים בְּוַעֲדֵי אר"י וְהַרְבֵּה מִזֶּה הִדְפַּסְתִּי בְּעַתּוּן מחז"ה וְעוֹד אִתִּי בִּכְתוּבִים אַיָּ"ה וְיִזַּכֵּנִי לְהַדְפִּיס מְנָחָה בְּלוּלָה הח' שֵׁנִי יִרְאֶה אוֹר, וּמָצָאתִי בעז"ה בִּפְסִי' זוּטַרְתִּי פ' שׁוֹפְטִים בְּפָסוּ' לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי זֶה ל"ת אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה מִכָּאן שֶׁאֵין מְמַנִּין אִשָּׁה פַּרְנָסָה עַל הַצִּיבּוּר עכ"ל וְעַיֵּין מבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר פי"א מִמְּלָכִים (הגה"ה וְהִנֵּה בְּנוֹדַאי מְמַעֲטִינַן נָמֵי קָטָן מֵאִישׁ, וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בְּרַמְבַּ"ם שָׁם אִם הִנִּיחַ בֵּן קָטָן מְשַׁמְּרִין לוֹ הַמְּלוּכָה עַד שֶׁיַּגְדִּיל וכו' עיי"ש, וא"כ צע"ק מִשְּׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁמָּלַךְ בֶּן י"ב שָׁנָה אֶלָּא צ"ל כַּיָּנִן שֶׁהָיָה בִּירֻושָּׁה גַּם קָטָן יוֹרֵשׁ וּכְמוֹ אִשָּׁה וּבְפָרָט שֶׁנָּתַן לוֹ הַמְּלוּכָה בְּחַיָּיו וְאַף שֶׁהָיָה הַקָּטָן שֶׁבְּבָנָיו ועפ"י דִּין הַגָּדוֹל קוֹדֵם כְּמוֹ בְּנַחֲלָה כשמש"כ הָרַמְבַּ"ם שָׁם, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צִוָּה וְעַיֵּין בסה"ד ב' אַלְפַּיִם תתקכ"ד ד"ה שְׁלֹמֹה) וְכֵן בְּסִפְרֵי דְּבָרִים שֶׁהֵבִיאוּ רַשִּׁ"י זַ"ל שָׁם דְּאָמַר אֲנָשִׁים וְכִי עָלְתָה עַל דַּעְתֵּינוּ נָשִׁים וּמַאי ת"ל אֲנָשִׁים וכו' עיי"ש וּבִסְבָרָתָם הַנָּ"ל יֵשׁ לְיַישֵׁב מַה שֶּׁהִקְשָׁה הח"ס שָׁם בסי' י"ב בְּמַה שֶׁבְּיוֹמָא (ע"ב ע"ב) מַצְרִיךְ קְרָא לכה"ג שֶׁבְּנוֹ קָם תַּחְתָּיו וק' הָא למ"ל קְרָא הָא בְּסִפְרֵי דָּרְשִׁינַן מדכ'בְּמֶלֶךְ בְּקֶרֶב כָּל יִשְׂרָאֵל לְרַבּוֹת כָּל הַמִּינוּיִם בְּיִשְׂרָאֵל וכו' יעש"ה אָמְנָם לְפִי הַנָּ"ל י"ל דהו"א דבכה"ג שא"א שֶׁתְּהֶיְ' בִּירֻושָּׁה כְּלָלִית דִּבְנֵי אַהֲרֹן וְלֹא בְּנוֹת אַהֲרֹן וא"כ הו"א בֶּאֱמֶת דְּאֵין בְּנוֹ קָם תַּחְתָּיו כַּיָּנִן דְּאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אֵצֶל הַבָּנוֹת א"כ סֵיָּמָן הוּא דְּלֵיכָּא בִּירֻושָּׁה קמ"ל קְרָא אַחֲרִינָא דְּאָמְנָם בְּנוֹ קָם תַּחְתָּיו ודו"ק וְכֵן עַל דֶּרֶךְ זֶה הָוָה מָקוֹם לְיַישֵׁב גַּבֵּי מְשׁוּחַ מִלְחָמָה שֶׁהִקְשָׁה הח"ס שָׁם וּמִשּׁוּם דְּאֹשֶׁה לֵיכָּא בְּמִלְחָמָה דְּלָאו בְּנֵי כִיבּוּשׁ נִינְהוּ וְקִצַּרְתִּי, וְכֵן בְּמַה שֶׁהֵעִיר הח"ס שָׁם מֵהָא דְּאָמְרִי' ספ"ק

דְּמִגְיְלָה כְּשֶׁפּוֹסְקִין גְּדֻלָּה לָאָדָם פּוֹסְקִים לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו וכו' וְקָשֶׁה לָמָּה צָרִיךְ לַיַּלְפוּתָא שהקב"ה פּוֹסֵק לוֹ גְּדוֹלָה וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו ת"ל דְּדִינָא הָכִי שֶׁבָּנָיו יוֹרְשִׁין גְּדֻלָּתוֹ וכו' עי"ש ולפ"ד י"ל דְּהָכִי קָאָמַר דְּפוֹסְקִין לוֹ מִשָּׁמַיִם שֶׁיִּזְכֶּה לְבָנִים זְכָרִים שֶׁיּוּכְלוּ לִירֵשׁ גְּדֻלָּתוֹ וּשְׁרָרָתוֹ, וְלֹא רַק נְקֵבוֹת לְבַד אִם לֹא נִימָא כהמנ"ח כִּי יֵשׁ פָּנִים וּסְבָרוֹת לְכָאן וּלְכָאן, וּמַה שֶּׁהָאֱרִיךְ לְבָאֵר שָׁם הח"ס דִּנְשִׂיאִים מֵהַלֵּל וְאֵילָךְ נָהֲגוּ בְּעַצְמָם דִּין מֶלֶךְ מִשּׁוּם מַלְכֵי הוֹרְדּוֹס דְּלָא הָיוּ מוֹלְכִים בִּרְשׁוּת הַתּוֹרָה וּבָזֶה יֵשׁ לְהַצְדִּיק בָּמָה שֶׁאָמְרוּ לֵיהּ לְאַגְרִיפּוּס אָחִינוּ אַתָּה שֶׁלֹּא הוֹרוּ הוֹרָאַת שֶׁקֶר ח"ו כִּי הֱיוֹת מַלְכֵנוּ הָאֲמִתִּי בְּרֹאשָׁם נָשִׂיא מִדְּבֵית הִלֵּל וְלֹא חָשְׁבוּ לָזֶה אַגְרִיפַּס אֶלָּא לִמְמֻנֶּה בְּעָלְמָא וְלָזֶה כָּשֵׁר כָּל שֶׁאֵמּוֹ בְּיִשְׂרָאֵל וכו' כמש"כ הַתּוֹסָ' שָׁם וְעַיֵּין תוס' כְּתֻבּוֹת י"ז ד"ה מֶלֶךְ וכו' עיי"ש, ולפי"ז צע"ק מִקִּדּוּשִׁין שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' כָּאן דְּאָמַר דְּאַף שֶׁנָּשִׂיא שָׁמַחַל עַל כְּבוֹדוֹ כְּבוֹדוֹ מָחוּל מ"מ מֶלֶךְ וכו' וּלְכָךְ קִיבֵּל ר"י מר"ג, הָא ר"ג מדב"ה הוּא וְרָאוּ חֲזַ"ל לְהַשְׁלִים כֶּתֶר מַלְכוּת ע"ש נְשִׂיאֵי תּוֹרָה שֶׁהָיוּ מִזֶּרַע דָּוִד המע"ה יע"ש וא"כ יהי' עָלָיו דִּין מַלְכוּת שֶׁאֵין יָכוֹל לִמְחֹל עַל כְּבוֹדוֹ וי"ל – וְעַיֵּין עוֹד בְּהַגָּהוֹת בַּעַל י"ע שֶׁבַּתּוֹסָ' הָרֹא"שׁ ז"ל וְעַיֵּין בְּרַמְבַּ"ם פכ"ו מִסַּנְהֶדְרִין דִּין א' וּבְמָרָן הכ"מ שָׁם בר"ה ומ"ש ודו"ק וּמָצָאתִי כָּעֵת בְּסֵפֶר לֶחֶם יְהוּדָא ח"ש עַל הָרַמְבַּ"ם בְּדַף נ"ג ע"א שֶׁעָמַד עַל הכ"מ הַנָּ"ל וּמַסִּיק בסו"ד דְּבַמְּכִילְתָּא שֶׁאָמְרוּ דְּחַיָּיב בְּמְקַלֵּל הַנָּשִׂיא ג' הוּא בִּזְמַן דְּלֵיכָּא מֶלֶךְ יֵשׁ לְנָשִׂיא דִּין מֶלֶךְ וְכֵן אוֹתָהּ שֶׁאָמְרוּ דְּנָשִׂיא שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ כ"מ מַיְירֵי בִּדְאִיכָּא מֶלֶךְ דְּאָז אֵין לוֹ מַעֲלָה נוֹסֶפֶת עַל שְׁאָר הַסַּנְהֶדְרִין וכו' דְּבָרוּר הַדָּבָר אֲצָלוֹ דְּבִדְלֵיכָּא מֶלֶךְ דִּין מֶלֶךְ יֵשׁ לוֹ וּבִדְאִיכָּא מֶלֶךְ דִּין דַּיָּין יֵשׁ לוֹ עכ"ל וּמִן הַתֵּימַהּ שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ לפ"ד בְּמַאי נִיחָא לֵיהּ הָתָם בְּקִדּוּשִׁין דְּמִפְּרִיךְ לֵיהּ מֵהָא דר"ג וְקָאָמַר אֶלָּא אָמַר רַב אָשֵׁי אֲפִילּוּ לָמַ"ד נָשִׂיא וכו' כְּבוֹדוֹ מָחוּל מֶלֶךְ וכו' יע"ש אַפַּתִּי תִּקְשֶׁה מִמַּעֲשֶׂה דר"ג דַּהֲלֹא הָא דְּכְבוֹדוֹ מָחוּל הוּא דַּוְקָא בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ עַל גַּבָּיו מֶלֶךְ אֲבָל בִּזְמַן ר"ג דְּהָיָה אַחַר הַחֻרְבָּן תּוּבב"א הֲלֹא אָז הָיָה לוֹ דִּין מֶלֶךְ וְחַיָּיב עַל קְלָלָתוֹ וּלְכָל הַדְּבָרִים כמש"כ הַלֶּחֶם יְהוּדָא וּבְפָרָט לְמַה שֶּׁמַּסְבִּיר הח"ס הַנָּ"ל וצ"ע וא"ל דְּזֶה הַמַּעֲשֶׂה הָיָה אַחַר שֶׁסִּילְקוּ אוֹתוֹ וְשִׂוְתְּפוּ עִמּוֹ ראב"ע וְאָז לֹא הָיָה לָהֶם דִּין מֶלֶךְ אֶלָּא דִּין נְשִׂיאִים דא"א לִשְׁנֵי מְלָכִים וכו' ודו"ק ויל"ע בָּזֶה שָׁם בא"ד בַּיְרוּשַׁלְמִי וכו' ת"ל מִקֶּרֶב אַחֶיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ כָּל שֶׁתִּשְׁתַּמֵּהוּ עָלֶיךָ וכו' ע"כ לְכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּהֵבִיאוּ יְרוּשַׁלְמִי זֶה לְחַלּוֹק עַל סְבָרָתָם הַקּוֹדֶמֶת וַאֲפִילּוּ בְּשֶׁאָר שְׁרָרוֹת דָּרְשִׁינַן מִקֶּרֶב אַחֶיךָ דְּשָׁנָה עָלָיו לְעַכֵּב שיה' מֵהַבְּרִירִין וכו' וי"ל בָּזֶה וְעַיֵּין ח"ס הַנָּ"ל סי' י"ב י"ג וּבַקּוּנְטְרֵס הַנָּ"ל הֶאֱרַכְתִּי ר וד' יַאֲרִיךְ יו"ש עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְנִזְכֶּה לִרְאוֹת פְּנֵי מַלְכוּת ב"ד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בב"א, הַדְרָן עֲלָךְ פ' אֵלּוּ נֶאֱמָרִין, הוּא יְזַכֵּנוּ לִלְמֹד וּלְחַדֵּשׁ בְּכֻלָּהּ גְּמָרִין: שְׁיָרֵי מִנְחָה לְדַף ל"ג ע"ב, שֶׁכַּחְתִּי מִלְּהָבִיא קֻשְׁיָא יָפָה שֶׁרָאִיתָ בבי"צ יור"ד סִימָן ס' עַל הַתּוֹסָ' גִּיטִּין ע"א ד"ה וְהָא יָכוֹל לְדַבֵּר כָּתְבוּ אע"ג דְּמַמַּעֲט חֵרֵשׁ וְחֵרֶשֶׁת מֵחֲלִיצָה לְפִי שֶׁאֵינוֹ בְּאָמַר וְאָמְרָה וְתֵירְצוּ בְּתֵירוּץ ב' דְּהָתָם יָלִיף וְעָנְתָה מוֹעֲנוֹ הַלּוֹזִים שֶׁצָּרִיךְ בלה"ק וּמִינָּה נָמִי שָׁמְעִינַן דְּהָוֵי בַּפֶּה כְּמוֹ בַּלּוֹזִים יע"ש וְקָשֶׁה א"כ מַאי פָּרִיךְ וכו' הַאי וְעָנְתָה וְאָמְרָה מַאי עָבֵיד לֵיהּ וּמַאי מַקְשֶׁה וְהָא אִיצְטְרִיךְ לְמֵילַף דְּלָא מְהַנֵּי אֲמִירָה בִּכְתָב דְּיָלְפִינַן מִלּוֹזִים דִּכְתִיב קוֹל וּל"ל דא"כ לִמַּ"ל כָּכָה לְמֵילַף מגז"ש נָמֵי לה"ק דְּאֵין גז"ש לְמֶחֱצָה דז"א דַּהֲרֵי הַתּוֹסָ' כָּתְבוּ שָׁם דר"י ס"ל קַרְיָא מְעַכְּבָא וְרַבָּנָן ס"ל קַרְיָא לָא מְעַכְּבָא וכו' א"כ תַּרְוַיְיהוּ אִיצְטְרִיכָא כָּכָה דְּקַרְיָא מְעַכֵּב וגז"ש דל"מ בִּכְתָב יע"ש: בְּדַף ל"ו ע"א וְהַחֲצִיוֹ וכו',

ופירש"י דְּמַשְׁמַע אוֹ חָצְיוֹ הַמְיֻחָד אוֹ חֶצְיוֹ הַנִּזְכָּר במק"א עכ"ל אַדְּכָרָא מִילְּתָא דְּתָמִיהַּ מַה שֶּׁהֵרְאָה לִי יִדי"ן הַגָּאוֹן וכו' מוהרי"ח זאנענפעלד שְׁלִיטָ"א מַה שֶּׁכָּתַב בַּגִּלָּיוֹן הַשַּׁדַּי חֶמֶד חֵלֶק עֲשִׂירִי בְּמַכְתֵּב הג' אבד"ק שְׁאֶוְוִיל זצ"ל שָׁם בְּרֹאשׁ הַסֵּפֶר אוֹדוֹת הַשֵּׁם שַׁדַּי חֶמֶד כָּתַב שָׁם בזה"ל שֶׁהֲרֵי נִמְצָא כֵּן בַּמִּקְרָא גַּם בִּשְׁתֵּי יְדִיעוֹת וכו' כְּמוֹ וְנָתַן אֶת הָעֲרְכְּךָ וכו' בְּתוֹךְ הָאֹהֶל, (יְהוֹשֻׁעַ ס' ז' כ"א) וכמש"כ הד"ק שֶׁנִּמְצָא כֵּן בַּמִּקְרָא הָעֲרְכְּךָ וְהַחֲצִיוֹ (לע"ע אֵינוֹ זוֹכֵר מְקוֹמוֹ בַּתַּנַ"ך) וְדוֹמֵיהֶם עכ"ל, וְנִכְתַּב בְּצִדּוֹ הוּא פָּסוּק בִּיהוֹשֻׁעַ (סי' ח' פ' ל"ג) וּמוּבָא בַּשֵּׁ"ס סוֹטָה ל"ו ע"א עכ"ל הגרי"ח שְׁלִיטָ"א וְהוּא בֶּאֱמֶת פֶּלֶא עַל גָּאוֹן בָּקִי כְּמוֹתוֹ וּשְׁגִיאוֹת מִי יָבִין בְּדַף ל' ע"ב מֹשֶׁה אָמַר אֲשֵׁירָה וכו' עי' במג"א סי' נ"א ס"ק ט' עַל מַה שֶּׁהַמּוֹהֵל אוֹמֵר וּכְרוּת פָּסְקוּ פָּסְקוּ הָא כָּל פ' דְּלָא פָּסְקוּ מֹשֶׁה ונ"ל הַטַּעַם דְּאָמְרִינַן בְּסוֹטָה מֹשֶׁה אָמַר אֲשֵׁירָה לד' וְהֵם אָמְרוּ אֲשֵׁירָה לה' א"כ מִתְחַלָּה נֶאֱמַר פִּסְקֵי פִּסְקֵי יע"ש ובפמג"ד וצ"ע: עַל מַה שֶּׁהֲנַחְתִּי בצ"ע בְּדַף ל"ה ע"ב עַל רַשְׁ"י שפי' בְּנָתַגִּיי' מָצָאתִי כָּעֵת ב"ה בְּסֵפֶר יָגֵל יַעֲקֹוב שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה וְהִקְשָׁה בָּזֶה עַל הרא"ם ס' שׁוֹפְטִים דְּבִנְתַגִּיירוּ מַמָּשׁ גַּם לר"י מְהַנִּי וְהִזְכִּיר מִקֻּשְׁיַת הַתּוֹסָ' גַּבֵּי רָחָב, כֵּן יע"ש עוֹד עַל הַתּוֹסָ'מַה שֶּׁהִקְשׁוּ מיפ"ת, וְהוּא דנפ"מ לְבִיאָה ב' וּלְקַיְּמָהּ וְזֶה כַּנָּוֹנַת רַשְׁ"י שֶׁפֵּירֵשׁ לְקִיּוּם יפ"ת מֵהֶם, וְעוֹד הֲבִיא שָׁם לְעִנְיַן כְּנַעֲנִי שֶׁבָּא עַל א' מִשְּׁאָר אֻמּוֹת דְּקָאֵי נָמֵי בְּלֹא תִּחְיֶה עַיֵּין רַמְבַּ"ם וְרָאָבָ"ד פ"ט מֵעֲבָדִים: אֶת זֶה שֶׁאָמַרְתִּי לְהָעִיר עַל הפמ"ג שֶׁכָּתַב דְּכוֹפִין לַכֹּהֵן לַעֲלוֹת לַדּוּכָן, דְּהָא הָוֵי מ"ע שֶׁמֻּתָּן שְׁכָרָהּ בְּצִדָּהּ מָאנִי אֲבָרְכֵם אוֹ מֵאַבְרֵכָה מְבָרֵכְךָ, הִצַּעְתִּי בְּדָרְךְ שִׂיחָה נָאָה לִכְבוֹד הג' הַגָּדוֹל וכו' מוהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א אָמַר לִיכִי כְּבָר הֵעִיר הוּא בָּזֶה עַל הפמ"ג וְאָמַר בָּזֶה פַּרְפֶּרֶת נָאָה בְּהָא דְּחֵלִּין דַּף מ"ט ע"א דְּאָמַר וְסִימָנָיךְ יִשְׂמָעֵאל כָּהֲנָא מַסָּעֵי כָּהֲנֵי וּמַאי מַסָּעֵי כָּהֲנָא דְּמוּקֵי לָהּ לבר"כ בִּמְקוֹם בְּרָכָה דְּיִשְׂרָאֵל, ופרש"י אֵצֶל בִּרְכַּת יִשְׂרָאֵל דְּהָכִי עֲדִיפָא דְּמַשְׁמַע שֶׁמִּתְבָּרְכִין וכו' עי"ש וַעֲדַיִן צָרִיךְ לְהָבִין מַאי עֲדִיפוּתָא יֵשׁ בָּזֶה וּמַאי שַׁיָּיךְ אִי הָכִי עֲדִיף טְפֵי אוֹ לֹא וּמַאי נפ"מ בָּזֶה לַהֲלָכָה וּמַאי מְסַיֵּיעַ לָהֶם בָּזֶה ? וְאָמַר הַגָּאוֹן הַנַּ"ל שְׁלִיטָ"א דְּדִין שֶׁל פמג"ד הַנַּ"ל תַּלְיָא בְּמַחֲלוֹקֶת ר"י ור"ע, וְהוּא עפ"י הַקַּדָּמַת וּכְלָלָא דְּכָיֵיל מָרָן המשל"מ פ"ג מֵעֲבָדִים דִּין י"ד בְּעִנְיַן הַעֲנָקָה נ"ל דְּאַלִּיבָּה דכ"ע כָּיְיפִינַן לֵיהּ דע"כ ל"א דְּכָל מ"ע שמש"ב אֵין ב"ד וכו' אֶלָּא דַּוְקָא שהמ"ש כָּתוּב מַמָּשׁ אֵצֶל אַזְהָרָה הָעֲשֵׂה ככ"א וּצְדָקָה וכו' אֲבָל גַּבֵּי הַעֲנָקָה שֶׁאֵצֶל הַצִּיווּי לֵיכָּא שׁוּם מ"ש וכו' ואע"פ דַּהֲדַר קְרָא וּבַאֵר המ"ש מ"מ מִדְּלָא כַּתְבִיהּ אֵצֶל הַצִּיווּי אָמְרִינַן אֵין זֶה עָנְשׁוֹ שֶׁל עֲשֵׂה וְכָיְיפִינַן לֵיהּ עכ"ל, וּלְחִילּוּק מִסְתַּבֵּר זֶה הַסְּכִים הַיָּד מַלְאָכִי וְכַיֵּיל לָהּ בִּכְלָלֵי הַדִּינִים אוֹת שְׁלָ"ה עיי"ש, וּמֵעַתָּה הֲלֹא בֶּאֱמֶת מ"ע דבר"כ הָוֵי מ"ש דִּבְרָכָה בְּצִדָּהּ וְאֵין ב"ד מְוַהֲרִין עַל זֶה, אֶלָּא דְּכָל זֶה לר"י דִּבְרָכָה דְּכֹהֲנִים כְּתִיב בְּהַפָּסוּק שֶׁל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם, א"כ הָוֵי מ"ש בְּצִדָּהּ מַמָּשׁ וְאֵין ב"ד כּוֹפִין עַל זֶה, אָמְנָם לר"ע דִּבְרָכָה לַכֹּהֲנִים הוּא מֵהַפָּסוּק שֶׁל מִבְּרֵאשִׁית מְוֹאַבְרָכָה מְבָרֵכְךָ דְּאִינוֹ כְּתִיב בְּצִדָּהּ כְּלָל, וא"כ בְּוַדַּאי לָא הָוֵי מ"ש בְּצִדָּהּ, ומכש"כ מדב' המל"מ הַנַּ"ל וּבְוַדַּאי לר"ע צָדְקוּ פְּסַק הפמ"ג דְּכוֹפִין עַל וְהוּא לְפִי הַהֲלָכָה דְּפָסַק הָרַמְבַּ"ם בהל' תְּפִלָּה כר"ע דִּבְרָכָה לַכֹּהֲנִים הוּא מִדִּכְתִיב וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּלְדִידֵיהּ שַׁפִּיר כָּיְיפִינַן לֵיהּ לְכֹהֵן שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲלוֹת לַדּוּכָן, וּפְסַק שֶׁל הפמג"ד נָכוֹן הוּא לַהֲלָכָה דְּכֵיוָן דְּלָא נִכְתַּב בְּצִדָּהּ מַמָּשׁ וְכִסְבָרַת המל"מ הַנַּ"ל, אֲבָל לר"י דּוּאֲנִי אֲבָרְכֵם קָאֵי עַל כֹּהֲנִים וּבִרְכָה דְּכֹהֲנִים בִּמְקוֹם בְּרָכָה דְּיִשְׂרָאֵל א"כ לְדִידֵיהּ אֵין כּוֹפִין לַכֹּהֵן לַעֲלוֹת וְאֵין מַכִּין אוֹתוֹ בְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה, וְזֶה הוּא שֶׁבָּא לְהָקֵל

עֲלֵיהֶם וְכָהֲנָא מַסָּעַיִן כָּהֲנֵי וְהָכֵי עֲדִיפָא טְפֵי וּמוּבָן פרש"י ז"ל עכ"ת דִּבְרֵי הַגָּאוֹן הַנָּ"ל שְׁלִיטָ"א, ועפ"י דִּבָרָיו אֶפְשָׁר נָמֵי לְפָרֵשׁ הָא דְּאָמַר כָּאן בַּגְּמָרָא כִּי מַהְדַּר אפי' וכו' אַדְּבָרֵי' ר"ח לְמַר עֻוקְבָא וּדְרַשׁ רבש"ע וכו' מַה שֶּׁגְּזַרְתָּ וכו' עיי"ש, דְּהַלָּשׁוֹן אַדְּבָרֵיהּ הוּא אֵינוֹ מוּבָן וּכְמוֹ לָשׁוֹן בפ"כ הוּא עַיֵּין הַגָּהַת רל"ח מש"כ וי"ל וְהוּא דְּמַר עוּקְבָא שֶׁהָיָה אב"ד וְהָוֵי דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא לְכַף לְהַכֹּהֲנִים שֶׁאֵינָם רוֹצִים לַעֲלוֹת וְלָקָנָ' המ"ע שֶׁל בר"כ וכדקי"ל בכ"מ שב"ד כּוֹפִין עַל מ"ע וּמַכִּין אוֹתוֹ עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ וּמִטַּעְמָא מִשּׁוּם דְּהָוֵי מ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ מַמָּשׁ וכר"י דַּאֲנִי אֲבָרְכֶם קָאֵי אַכֹּהֲנִים וְאֵין ב"ד שֶׁלְּמַטָּה מֵזַּהֲרִין עָלֶיהָ, וְאַדְּבָרֵיהּ ר"ח למ"ע וְדָרַשׁ דַּהֲלָכָה כר"ע דּוּאֲנִי אֲבָרְכֶם קָאֵי בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל מִפִּי הקב"ה, וּבְרָכָה לַכֹּהֲנִים הוּא מִמָּקוֹם רָחוֹק דִּכְתִיב וַאֲבָרְכָהּ מְבָרְכֶיךָ (דְּקָאֵי א לָעַכּוּ"ם עַיֵּין תוס' שָׁם) וא"כ לָא הָוֵי מ"ע שמ"ש בְּצִדָּהּ, אֶלָּא במק"א וכה"ג לָא הָוֵי נָכְלָל בִּכְלַל זֶה וכהמל"מ וְהַיָּד מַלְאָכִי הַנָּ"ל וא"כ הֲלָכָה דְּכוֹפִין אוֹתָן וכהפמג"ד הַנָּ"ל, וּלְכָךְ דָּרַשׁ בְּלָשׁוֹן הַזֶּה עָשׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ וכו' וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי בְּפָנִים בְּשֵׁם ח"א מָהַרָ"שָׁ"א דְּזֶה הוּא לר"ע וּבְרִכַּת כֹּהֲנִים אֵינוֹ אֶלָּא גְּזֵרַת מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם שֶׁיְּבָרְכוּ אֶפְ יִשְׂרָאֵל וְשֶׁהוּא מִתְאַוָּה לְבִרְכָתָם עיי"ש, לכ"ע כּוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲלוֹת וּלְכָךְ רִמְזֵי לְדָרוֹשׁ שֶׁהוּא מִצְוָה הֶכְרֵחִית לַכֹּהֲנִים, שֶׁרָאָה שֶׁהָיוּ חֲלוּשִׁים בְּמִצְוָה חֲבִיבָה זֹאת ע"כ אַדְּבָרֵיהּ וְדָרַשׁ, וְאָתֵי שַׁפִּיר בְּיוֹתֵר אִם נֵימָא דְּצְרִיכִין ב"ד לָכוף גַּם למ"ע וְלָאו כָּל אָדָם הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לְהַכּוֹת וְלָכוף אֶת חֲבֵירוֹ לַעֲשׂוֹת סֻכָּה וְכַדּוֹמֶה, וְעַיֵּין נְתִיבוֹת חו"מ סי' ג' וּמְשׁוֹבָב נְתִיבוֹת שָׁם דְּדַעְתּוֹ דְּצָרִיךְ ב"ד דַּוְקָא עיי"ש וְעַיֵּין גַּם בְּעִנְיָן זֶה בַּקּוּנְטְרֵס מַקֵּל נוֹעַם לְהַגָּאוֹן הַנָּ"ל שְׁלִיטָ"א שֶׁנִּדְפַּס בְּקוֹנְטְרֵס כְּנֶסֶת חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַת תרנ"ו סִימָן קנ"ה (חָכְמָה) בַּאֲרִיכוּת וּבְפִלְפּוּלָא חֲרִיפְתָּא עיי"ש, וּלְכָךְ הֲוָצְרִךְ בַּדָּבָר הַזֶּה לְמַר עוּקְבָא שֶׁהָיָה אב"ד וּבְיָדוֹ דַּוְקָא הָרְשׁוּת לָכוף לְהַכֹּהֲנִים לְקַיֵּים המ"ע דבר"כ, וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּשׁו"ת ח"ס חחו"מ סי' קע"ז בד"ה ומש"כ מעכ"ת וכו' ובד"ה מ"ש פר"מ אִי כְּפַיִית ב"ד בָּעֵי דַּוְקָא מֻמְחִים וכו' יעו"ש שֶׁלֹּא הֵבִיא כָּל הַנָּ"ל הַשּׁו"ת חַוּת יָאִיר וּנְתִיבוֹת קָא הַנָּ"ל וּאכמ"ל בִּפְרָט הַזֶּה שֶׁרַק מִדִּין גְּרִירָה נָגַעְנוּ בְּזֶה ולפ"ז ר"ח ס"ל כר"ע וְלֹא כר"י, וּדְלֹא כמש"כ לְעֵיל בִּפְנִים דקנ"ב די"ל דר"ח ס"ל כר"י ובלא"ה אֵין דִּבְרֵי מֻכְרָחִין שָׁם, וּבְעִנְיָן זֶה הִרְהַרְתִּי דְּעַל לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין דְּיָלְפִינַן מוֹעֲשִׂית הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב, אֵין ב"ד כּוֹפִין דַּהֲוָה מ"ע שמש"ב דִּכְתִיב לְמַעַן יִטַב לָךְ וכו' וצ"ע בְּמָרְדְּכַי ובש"ע הל' אֲבֵידָה ואכמ"ל: לְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְהָעִיר בְּדַף קנ"א ע"א בַּדָּבָר עַרְבוּת לַגֵּרִים וְלַנָּשִׁים עיי"ש מַה שֶּׁהֵבֵאתִי נִזְדַּמֵּן לְיָדִי כְּעֵת סֵפֶר הֵיכָלִי שָׁן תְּלִיתַאי וְשָׁם בסי' ס"ב מְדַבֵּר לָעִנְיָן עַרְבוּת עַל הַקְּטַנִּים דְּמַשְׁמַע מִן הַמִּדְרָשׁ שֶׁקִּיבְּלוּ עַרְבוּת עַל הַקְּטַנִּים כִּיוָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בָּאָרֶץ משא"כ בְּנָשִׁים שֶׁלֹּא קִיבְּלוּ חֵלֶק בָּאָרֶץ, וְהֵעִיר מִשּׁ"ס דִּילָן דְּמַשְׁמַע דְּהַחֶשְׁבּוֹן הָיָה לְבַד מֵהַטַּף רַק הַגְּבָרִים לְבַד וא"כ מוּכָח דְּקַטַּנִּים לֹא נִכְנְסוּ בִּכְלַל עַרְבוּתָם די"ל דְּמִסֵּפֶר שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין בְּוַדַּאי כַּמָּה הָוֵי קָהָשִׁיב וּמִסְפַּר קְטַנִּים שא"ו כַּמָּה לָא קָהָשִׁיב וכו' עיי"ש מש"כ עוֹד דְּזֶה נִכְלָל בִּכְלַל עַרְבוּת דַּאֲבוֹתֵיהֶם, וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ לְרֶגַע דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' קִדּוּשִׁין שֶׁהֵבֵאתִי בְּפָנָיו וְדִבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל וְתוֹסָ'נְדָּה שֵׁם הַנִּסְמָן שָׁם בְּגִלְיוֹן תוס' קדו' דְּתֵירוּצוֹ לְגַבֵּי קָטָן תלי' בְּהוֹכָחָתָם לְגַבֵּי גֵּר יעו"ש וְקִצַּרְתִּי ועי' בפמג"ד בְּפִתְחֵי' כּוֹלֶלֶת: לְעִנְיָן מש"כ בד' קכ"ו ע"א ע"ד שִׁטַּת מָהָרָ"ם מִלּוּב' ז"ל בְּאֵם נִבְעֲלָה לְשֵׁד, וְהֵבֵאתִי מֵהֵירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת שָׁם מָצָאתִי כָּעֵת בברכ"י אהע"ז סי' ו' ס"ק י' דְּהֵבִיא מִמָּהָרָ"ם הַנָּ"ל וא"כ אַף בִּרְצוֹנָהּ מֻוּתֶּרֶת וְהֵבִיא סָמַךְ הַהִיא דִּירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פ"ק

הל"ג הַנָּ"ל, וְכֵן מָצָאתִי בעז"ה לְאוֹתוֹ צַדִּיק בְּאוֹר זָרוּעַ הַגָּדוֹל הִלְכוֹת בע"ק סי' קכ"ד בזה"ל אֲבָל עִם הָרוּחוֹת אֵין בָּהֶם מְשׁוּם לֹא תְּנָאֵף וכו' מִכָּאן אָמְרוּ הַבָּא עַל הָרוּחוֹת אֵין עָלָיו כְּלוּם וכו' אֲבָל הָרוּחוֹת אֵין הוּא זְנוּת וְעוֹד מִמַּעֲשֶׂה שֶׁאֵירַע לְאוֹתוֹ חָסִיד שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ שִׁיָּדָה וכו' אא"כ נִצְטַעֵר אוֹתוֹ חָסִיד עַד מְאֹד עַד שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ אֵלִיָּהוּ זַ"ל וְאָמַר לוֹ מָה אַתָּה מְצִיר הִגִּיד לוֹ כָּל הָעִנְיָן שֶׁאֵירַע לוֹ אָמַר לוֹ פָּטוּר אַתָּה שִׁיָּדָה הָיְתָה וְנִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ וְאֵילּוּ הָיָה חַיָּיב לֹא הָיָה אֵלִיָּהוּ זַ"ל נִרְאֶה לוֹ וכו' אֶלָּא אַתָּה לָמֵד שֶׁאֵינוֹ זְנוּת וּפָטוּר את"ד: הַשְׁמָטָה מִלְּעֵיל בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי עַל דִּיבּוּר הַתּוֹסָ' ד"ה כְּמַאן כר"ש וכו' וְהַמִּתְבָּאֵר מִדִּבְרֵיהֶם כִּי בז' עֲמָמִין לֹא הֻזְהְרָה יפ"ת כֵּינָן שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם לֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה יע"ש, וְעִם זֶה אֵינִי מֵבִין בְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' בְּשַׁבָּת דַּף כ"ד ע"א ד"ה מִיְּדֵי הֶרְהוּר מִי יָצְאנוּ וא"ת וְהָא אֲפִילּוּ יפ"ת הֻזְהְרָה לָהֶם וי"ל דמ"מ שַׁיָּיךְ בָּהּ אִיסּוּר כִּדְאָמְרִינַן וְחָשַׁקְתָּ בָּהּ וְלֹא בַּחֲבֵרְתָּהּ עכ"ל, וְכֵן הִקְשׁוּ וְתֵירְצוּ בַּתּוֹסָ' עַל הַתּוֹרָה פ' מִטּוֹת וְהַיְינוּ דַּוְקָא בב"ר וְאִשָּׁה אַחַת אֲבָל שְׁתַּיִם וַאֲפִילּוּ אַחַת מב"ר וְאֵילָךְ אָסוּרָה וַאֲפִילּוּ בְּהֶרְהוּר עכ"ל, דְּלָמָּה צְרִיכִין לְזֶה הָא י"ל כֵּינָן שֶׁמִּלְחֶמֶת מִדִּין דְּאָמַר הַשֵּׁם צָרוֹר אֶת הַמִּדְיָנִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם הֶרֶגְמַת מִלְחֶמֶת ז' עֲמָמִים, וא"כ אַף שֶׁהֵם סָבְרוּ דְּלָא הָוֵי מִלְחֶמֶת מִצְוָה וְהֻחֲיוּ כָּל נְקֵבָה, מ"מ לְבַסּוֹף אִיגַּלַאי מִילְּתָא דְּוַיקְצוּף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל הֵן הַחַי' כָּל נְקֵבָה, וא"כ בְּנִוָּדַאי לֹא הֻזְהְרוּ בָּהֶם יפ"ת כָּל שֶׁרָאוּי לְבִיאָה וס"ה שא"ר הָיוּ ט"ו אֶלֶף וא"כ שַׁפִּיר שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּמִידֵי הֶרְהוּר לֹא יָצְאוּ וְאֵין כָּאן הֶיְתֵּר יפ"ת כְּלָל ויל"ע בָּזֶה, וּכְשֶׁהִצַּעְתִּי ד"ז לִפְנֵי ת"ח אֶחָד, הֶרְאָה לִי אַחַ"כ שֶׁבַּשַּׁ"ח עַל פרש"י שֶׁבַּתּוֹרָה עָמַד עַל כָּל זֶה וְז"ל עַל רַשְׁ"י ד"ה וְרוֹמְזוּ וכו' וא"ת וַהֲלֹא הֶוְתֵּר לָהֶם יפ"ת וי"ל דְּלָא הֶוְתֵּר לָהֶם אֶלָּא לְאַחַר ז' שָׁנִים שֶׁכָּבְשׁוּ וז' שָׁנִים שֶׁחִלְּקוּ וְכֵן מַשְׁמַע בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּסוֹף מַסֶּכֶת ע"א מָצָאתִי ול"נ הָא דְּהֶוְתֵּר לָהֶם יפ"ת דַּוְקָא בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת אֲבָל מִלְחָמָה זוֹ הָיְתָה דּוֹמָה לְמִלְחֶמֶת חוֹבָה שֶׁל לֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה וְיִשְׂרָאֵל לֹא יָדְעוּ זֶה מִתְּחִלָּה וכו' וא"כ בְּאִיסּוּר הָיָה לָהֶם הָרְהוּר הַלֵּב שֶׁל בְּנוֹת מִדְיָן עכ"ל בְּשֵׁם קְצוּר מִזֶּרַחִי' וְהַתֵּימָהּ שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ דִּיבּוּרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁבְּסוֹטָה דִּידַן וְשֶׁבְּמָס' שַׁבָּת הַנָּ"ל בְּעִיקַּר הַקֻּשְׁיָא יע"ש וְעוֹד יֵשׁ לְהָעִיר בְּעִנְיָן זֶה אֶלָּא שֶׁכְּדַאי לְקַצֵּר בָּזֶה גַּם מַה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' ל"ה ע"ב דְּתֵימָהּ הַאֵיךְ קִבְּלוּהָ לְרַחַב שֶׁהֲרֵי הִיא הָיְתָה מִכְּנַעֲנִים שֶׁבְּתוֹכָהּ וכו' יע"ש מָצָאתִי כָּעֵת בַּיַּלְקוּט פ' מַסְעֵי רֶמֶז תשפ"ז בְּפָסוּק לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ דְּאִיתָא בזה"ל, אָמַר הב"ה לְיִשְׂרָאֵל אֲנִי אָמַרְתִּי כִּי הַחֲרֵם תַּחֲרִימוּ וְאַתֶּם לֹא עֲשִׂיתֶם כֵּן אֶלָּא וְאֶת רַחַב הַזּוֹנָה הֶחֱיָה וְגוֹמֵ' הֲרֵי יִרְמְיָה בָּא מְבָּנֶיהָ וְעוֹשֶׂה לָכֶם דְּבָרִים שֶׁל שָׁכְיָם בְּעֵינֵיכֶם וְשֶׁל צְנִינִים בְּצִדֵּיכֶם לְפִיכָךְ צ"ל דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֶּן חִלְקִיָּהוּ עכ"ל הַיַּלְקוּט בְּשֵׁם פְּסִיקְתָא, וְאַף שֶׁאֵינִי מֵבִין פְּשַׁט הַפְּשׁוּט בְּדִבְרֵיהֶם הַטְּהוֹרִים, וְאֵין לִי שׁוּם מְפוֹרָשׁ עַל הַיַּלְקוּט, מ"מ שָׁמְעִינַן מִינָּהּ דְּזֶה שֶׁהֶחֱיָ' לְרַחַב הַזּוֹנָה הָיָה כְּנֶגֶד רְצוֹן הַשֵּׁם ב"ה וְגַם צ"ל דְּלָא ס"ל לְהַפְּסִיקְתָּא זוֹ דְּאִינְּסוּב לִיהוֹשֻׁעַ וצ"ע וּבֵירוּר בָּזֶה לְעֵת הַפְּנַאי אַיְ"ה וְדָרַךְ אַגַּב רָאִיתִי בס' פֶּתַח הָאוֹהֶל שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַכְּלִי יָקָר עַל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִקְשָׁה קֻשְׁיַת הַתּוֹסָ' מֵעַצְמוֹ וְתֵירֵץ כֵּן עיי"ש וְעַיֵּין גַּם בַּיַּלְקוּט שְׁמוּאֵל: כֵּן בְּמַה שֶׁשַּׁיָּיךְ לְדַף ל"ב בְּהָא דְּאָמְרוּ נִיכְסִיף וְנִיזּוֹל, מָצָאתִי כָּעֵת בְּשׁוּ"ת מַחֲנֶה חַיִּים ח"ג חאוה"ח סי' א' בָּמָה שֶׁמְּפַלְפֵּל בָּזֶה עִם חכ"א הַמְתָאֲרוֹ בְּתֹאַר גָּאוֹן וְצַדִּיק שֶׁהִקְשָׁה בְּהָא דְּקָאָמַר שֶׁאֵין לְפַרְסֵם הַחוֹטְאִים שֶׁהֲרֵי לֹא חִילֵּק הַכָּתוּב וכו', דְּהָא כ"ז הוּא דַּוְקָא בִּבְהֵמָה אֲבָל בְּעוֹלַת הָעוֹף חִילֵּק הַכָּתוּב דְּזֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה גַּם בִּבְהֵמָה עַצְמָהּ יֵשׁ חִילּוּק דִּבְשְׁחִיטָה לֹא חִילֵּק הַכָּתוּב מָקוֹם אֲבָל בִּזְרִיקָה חִילֵּק

הַכָּתוּב מָקוֹם דְּחַטַּאת בְּהֵמָה לְמַעְלָה וכו' עכ"ל וְהַמְחַבֵּר הֵשִׁיב לוֹ שָׁם בִּדְבָרִים דְּחוּקִים וא"א לִי כְּלָל לְהָבִין הַאֵיךְ הֶעֱלִימוּ עַיִן כְּרֶגַע דְּהַגְּמָרָא בְּעַצְמָהּ הִקְשָׁה כֵּן וְהָא אֵיכָּא דָּמִים וכו' וּמְשַׁנֵּי הָתָם כֹּהֵן הוּא דְּיָדַע לֵיהּ יע"ש וְהַמְחַבֵּר מְפַלְפֵּל בְּדִבְרֵי הַתי' ד"ה אֵיהוּ קָא מַכְסִיף יע"ש, עוֹד הִקְשָׁה שָׁם בַּמְּגִילָה דְּאָמַר דְּנִיחָא לְהוּ דְּלֵיהֱוֵי כַּפָּרָה יע"ש כ"כ בְּפָנִים בְּזֶה וְעַיֵּין שָׁם עוֹד עַל הַתיו"ט מְגִילָה גַּבֵּי דָּוִד עִם ב"ש עיי"ש, – ומש"כ שָׁם בְּפָנִים לְהַסְבִּיר דִּבְרֵי הגמ' עַיֵּין תיו"ט פ"ג דְּמִדּוֹת דְּכָתַב דְּמִטַּעַם א"א לְצַמְצֵם הִרְחִיבוּ אֶת רוֹחַב חוּט הַסָּקִירָא יע"ש, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁזֶּה לֹא לְפִי הַמַּסְקָנָא דגמ' בְּרָכוֹת: למש"כ בפ' מִי שֶׁקִּינֵּא עַל דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דַּחֲמוֹתָהּ שֶׁאָמְרָה שֶׁנִּטְמֵאת וְאַחַ"כ בָּא ע"א יע"ש עַיֵּין הֵיטֵב בְּשׁוּ"ת נַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ סי' י"ד בְּבֵיאוּר אָרוֹךְ עַל הַיְרוּשַׁלְמִי הַלָּז, וְכֵן יְעַיֵּין שָׁם בסי' כ"ו בְּמַה שֶׁנּוֹגֵעַ לְדַף כ"ה, וְלִפְסָק הָרַמְבַּ"ם שֶׁמְּקַנֵּא לָהּ מִשֵּׁנֵי בנ"א כְּאַחַת יעש"ה, ומ"מ אֲנִי לְדִּ, גַּם עיי"ש דְּרוּשׁ י"ג שֶׁהֶרְגִּישׁ בְּדִבְרֵי הגמ' שָׁם דְּחֵלֶק פְּשִׁיטוּתָא מִי זָבְנִי שֶׁהַמָּהַרְשָׁ"א נָדְחַק בָּזֶה, וּמִשּׁוּם שֶׁבֶּאֱמֶת לֹא הָיָה יָכוֹל לְמְכֹּוֹר חֵלֶק בְּכוֹרָה רַק מִדִּין סִילּוּק הוּא וְכֵיוָן שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֵחֵלֶק בְּכוֹרָה ע"כ הַחֲלָקִים שָׁווִים א"ש: רָאִיתִי בְּאוֹר זָרוּעַ הַגָּדוֹל הל' ק"ש סי' ח' די"א מַלְאָךְ הוּא אַכְתְּרִיאָל (שֶׁרָאָה אוֹתוֹ ר' יִשְׁמָעֵאל כ"ג בקה"ק כִּבְרָכוֹת ז' ע"א) וְלֵיתָא לְהַאי פִּירוּשָׁא דְּאָמַר בְּיוֹמָא מַעֲשֶׂה בְּשִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק וכו' וּפָרִיךְ עֲלָהּ בַּיְרוּשַׁלְמִי וכו' אָמַרלוֹן מַאן לֵימָא לָן דְּהוּא בַּר אִינָשׁ אוֹמֵר אֲנִי כְּבוֹד הקב"ה הָיָה אַלְמָא דְּאֵין מלה"ש נִכְנָסִין לְפָנִים בְּשִׁטַּת עֲבוֹדַת כה"ג עכ"ל, וילע"ק מֵהָא דְּמְשַׁנֵּי כָּאן בְּדַף ל"ג ואב"א גַּבְרִיאֵל הֲוָה וכו', וְאִי דְּשָׁמַע רַק מַרְחִיק אֲבָל לֹא בָּא לְשָׁם, א"כ גַּם שָׁם בַּבְּרָכוֹת י"ל כֵּן וא"ל בָּזֶה, וְאַגַּב רָאִיתִי לְהַגְּבוּרֹת אֲרִי בְּיוֹמָא דַּף נ"ג דְּהִקְשָׁה הֵיכִי הִתְפַּלֵּל הכה"ג דְּלָא יהי' שָׁנָה שְׁחוּנָה דְּהוּא לְשׁוֹן אֲרָמִית וְכֵן לָא יַעֲדִי דַּעֲבִיד שַׁוְלְטָן הָא אֵין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת נִזְקָק' לוֹ וכו', ותי' אֶחָד הוּא שכה"ג עֲבוּר הַצִּיבּוּר הָוֵי כְּצִיבּוּר וְעוֹד שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אפי' יָחִיד יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן אֲרָמִית כְּמוֹ גַּבֵּי חוֹלֶה שֶׁהַשְּׁכִינָה אֲצָלוֹ את"ד וּשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים, אֶלָּא דִּלְפִי תֵּירוּץ הגמ' דִּילַן דְּגַבְרִיאֵל הָוֵי, אֶפְשָׁר דביוכ"פ גַּבְרִיאֵל הוּא הַמְמֻנֶּה עַל תְּפִלַּת כה"ג וְהוּא מֵבִין בַּאֲרָמִית וְקַצָּרְתִּי, שו"ר בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"ש בַּהַגָּהָה שָׁם שֶׁהֵבִיא מַה שהק' הָרַב בָּתֵּי כְּהֻנָּה בְּשֵׁם המש"ל ז"ל דְּהָא בֵּי עַשְׂרָה שְׁכִינְתָּא שָׁרְיָא וְהָוֵי כְּמוֹ אֵצֶל חוֹלֶה עיי"ש מַה שתי', ולענ"ד חַד טַעְמָא דְּאַל כַּבִּיר לֹא יִמְאַס מִשּׁוּם דִּשְׁכִינְתָּא שָׁרְיָא ועי' פר"ד: בְּהָא דְּאֵין יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי ב"ד בִּלְבַד, דפרש"י שֶׁחָלַק לָהֶם הַמָּקוֹם כָּבוֹד לְהַרְאוֹת שֶׁמַּלְכוּתוֹ שְׁלֵמָה עכ"ל וּמַלְכוּת ב"ד הִיא נְצָחִית שֶׁמִּזַּרְעוֹ יהי' הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ הַמְּקֻוֶּה בב"א וְיָפֶה הִסְבִּיר בְּמָהַרְשָׁ"א דְּהָעִנְיָן הוּא כִּי הַמִּשְׁכָּן וְהַמִּקְדָּשׁ הוּא כִּסֵּא ד' כִּדְכְתִיב אַוִּה לְמוֹשָׁב לוֹ וּלְמַלְכוּת ב"ד קְרֵי הַכָּתוּב כִּסֵּא ד' כמ"ש בד"ה וְיָשַׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' את"ד, וּבִלְבַד הַדָּבָר בְּיוֹתֵ' כְּשֶׁנִּדַּע גְּדֻלַּת מַלְכוּתוֹ וְיִקָּר תִּפְאֶרֶ' לְמַעְלָה כַּמְבֹאָר בְּאוֹר זָרוּעַ הַגָּדוֹל הל' תְּפִלָּה סי' ק"ו דְּדָוִד הַמֶּלֶךְ יוֹצְאִין כְּנֶגְדּוֹ שִׁבְעָה בְּרָקִים וְרוֹגְשִׁים כָּל אוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וְאוֹצָרוֹת בָּרָד וְעַנְנֵי כָּבוֹד וּמַזָּלוֹת וְכוֹכָבִים וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְלוֹהֲטֵי זִבּוּל אוֹמְרִים לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד וְקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּא מג"ע וְאוֹמֵר יִמְלֹךְ ד' וכו' וְאָז דָּוִד בָּא וְכָל מַלְכֵי ב"ד אַחֲרָיו וְכָל אֶחָד כִּתְרוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְכִתְרוֹ שֶׁל דָּוִד מֻוְבְהָק וּמְשֻׁוָּנֶה מִכָּל כְּתָרִים וְזִיווֹ הוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וּכְשֶׁעוֹלֶה לבה"מ הַגָּדוֹל שֶׁבָּרָקִיעַ הוּכַן לוֹ כָּסֵא שֶׁל אֵשׁ שֶׁהוּא ד' מֵאוֹת פַּרְסָה גּוֹבַהּ וכו' וְכֵיוָן שֶׁבָּא דָּוִד יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁמּוּכָן לוֹ כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַכִּסֵּא שֶׁל אֵשׁ לְקוֹנוֹ וְכָל מַלְכֵי ב"ד יוֹשְׁבִין לְפָנָיו וכו' וְזָכָה לְכָל הַכָּבוֹד בְּאוֹתוֹ

עוֹלָם ש"מ שֶׁהָיָה צַדִּיק וְקָדוֹשׁ וּמֻוּפְלָא וכו' עכ"ל הא"ז וּמֵעַתָּה לֹא יִפָּלֵא בְּעֵינֵינוּ שֶׁהַזּוֹהַר הַיִּשִׁיבָה לְדָוִד וּלְמַלְכוּתוֹ: בְּמַה שֶׁרָמַזְתִּי בְּשֵׁם אֵיזֶה גְּאוֹנִים לְפָרֵשׁ הַמִּשְׁנָה דְּמְגִילָּה וְהוּא נוֹשֵׂא כַּפָּיו דְּמַאי רְבוּתָא הוּא א אֶלָּא לוֹמַר לָנוּ שֶׁהוּא מוֹצִיא הָרַבִּים י"ח, עַיֵּין בט"א מְגִילָּה שָׁם שֶׁכָּתַב דנפ"מ הֵיכִי דְּאֶשְׁתַּיֵּיר בֵּי עֲשָׂרָה דְּמִקָּצָתָן עוֹלִין וּמִקָּצָתָן עוֹנִים אָמֵן דְּהַמַּפְטִיר בַּנָּבִיא הוּא אֶחָד מִן הָעוֹ' דַּוְקָא וְלֹא מִן הָעוֹ' אָמֵן עכ"ל, וְאַגַּב רָאִיתִי לְהָעִיר עוֹד רְאָיָה מִזֶּה דְּאִי ס"ד דְּמְהַנֵּי בנש"כ שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, מַדּוּעַ אָמְרִינַן דְּחֵיפָנִי וּבִישָּׁנִי לֹא יִשְׁאוּ אֶת כַּפֵּיהֶם מִפְּנֵי שֶׁקּוֹרִין לָאַלְפִין עַיְינִין הָא שַׁפִּיר יוּכְלוּ לַעֲלוֹת וְלִישָּׂא כַּפֵּיהֶם, אֶלָּא שֶׁיִּשְׁתְּקוּ וי"ח בְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה מִפְּי אַחֵר, וְאִם הַכַּוָּנָה הוּא דַּוְקָא שֶׁלֹּא יִשְׂאוּ כַּפֵּיהֶ' לְהוֹצִיא שֶׁאָר הַכֹּהֲנִים י"ח א"ש אַדְּ א"כ יִשָּׂאֵר שָׁם קֻוֹנְשִׁית הט"א עַל פרש"י דְּפֵירֵשׁ מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים יָאֵר יָעֵר וכו' לְשׁוֹן קַלָּלָה, ת"ל מִשּׁוּם שֶׁפּוֹגְמִין בִּרְכָתָן וכו' עיי"ש וְתֵירֵץ דְּגַבֵּי בר"כ אִי לָאו טַעְמָא דְּמְהַפְּכִין הַבְּרָכָה וכו' הָיוּ נ"כ דל"ד לְמוֹצִיא הָרַבִּים אֶלָּא לְמוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ אֲבָל כֵּיוָן דְּאִיכָּא הֵיפֶךְ בְּרָכָה לְקַלָּלָה לֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו יע"ש וא"א דְּהַמִּשְׁנָה מַיְירֵי ג"כ דַּוְקָא לָצֵאת הָרַבִּים י"ח א"כ יִקְשֶׁה כַּנַ"ל ויל"ע בִּרְאָיָה זוֹ אַיְ"ה: בְּקִרְיַת סֵפֶר הל' תְּפִלָּה מְבֹאָר שֶׁבְּגִבּוּלִין כָּל אֵלּוּ הַפּוֹסְלִין בנש"כ הוּא רַק דְּרַבָּנָן וַאֲמִירַת וּקְרִיאַת הַכֹּהֲנִים הוּא דְּאוֹרַיְיתָא וְכֵן מַה שֶּׁהַחַזָּן מִקָּרָא לָהֶם מִלָּה בְּמִלָּה שֶׁל יְבָרֶכְךְ הִיא ג"כ דְּאוֹרַיְיתָא יע"ש, וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת המבי"ט שֶׁלּוֹ סי' ס"ד שג"כ מְצַדֵּד בְּזֶה וּמַסִּיק דמפרש"י מַשְׁמַע דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְ' וְלֹא קָאֵי אֶלָּא עַל הַגְּדוֹלִים אֲבָל לֹא עַל קָטָן שֶׁעִמּוֹ וּלְדִין זֶה רָמַז המג"א סי' קכ"ח ס"ק י"ג ומ"מ אֲנִי לְךָ, – בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל לִימּוּד הַיְרוּשַׁ' דק"ש מְדַבֶּרֶת בָּם רָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת הרד"ל דְּהָעִיר מִפָּסוּק זֶה שֶׁיִּהְיֶ' בלה"ק עיי"ש וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ הַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה: למש"כ בַּדַּף קמ"ב ע"א בְּעוֹבֵד מִיְרָאָה דְּהָוֵי בְּמִדַּת הַגְּבוּרָה יע"ש מָצָאתִי דְּאָתֵי לְיָדֵי מַשְׁמַע עַל שַׁעְתָּא חָדָא סֵפֶר יַד דָּוִד זִינַצְּהֵיִים עַל סֵדֶר מוֹעֵד וְשָׁם במס' בְּרָכוֹת דַּף כ' מָצָאתִי כה"ג שֶׁכָּתַבְתִּי שְׁמֵבִיא בְּשֵׁם חֲתָנוֹ זַ"ל וּמִתְבָּאֵר מִדְּבָרָיו דְּצַדִּיקִים הָעוֹבְדִים מִיְרָאָה הֵם בְּמִדַּת גְּבוּרָה וכו' וּכְשֶׁעוֹבֵד מֵאַהֲבָה הוּא בְּמִדַּת הַחֶסֶד לְפִי שע"י אַהֲבָתוֹ הוּא מוֹשֵׁךְ מִיְדַּת הָאַהֲבָה מִלְמַעְלָה אֲלָיו כַּיָּדוּעַ לי"ח שֶׁמִּן תִּתְאַיֵּן מְעוֹרְרִין הַחֶסֶד וכו' יע"ש – עוֹד מָצָאתִי שָׁם במס' שַׁבָּת דַּף י"ד בְּרַשׁ"י ד"ה הָאוֹכֵל וכו' שֶׁכָּתַב הַמַּהַרְשָׁ"א דְּלָא גָּזְרִינַן בְּאוֹכֶל שְׁלִישִׁי דִּילְמָא יִשְׁתֶּה מַשְׁקֶה קוֹדֶשׁ וּפָסַל לֵיהּ וע"ז תֵּירֵץ דְּלֵיכָּא שׁוּם שְׁתִיָּה שֶׁל קוֹדֶשׁ וע"ז הֵעִיר הי"ד דְּבֶאֱמֶת יֵשׁ מַשְׁקֶה קָדֵשׁ דְּמְפוֹרָשׁ בַּמִּשְׁנָה פ"י דְּזָבָחִים דְּמִתְנַדְּבִין שֶׁמֶן וְשִׁירָיו נֶאֱכָלִין וכמש"פ הָרַמְבַּ"ם וכו' ובע"כ צ"ל דְּלָהָא לָא חָיְישִׁינַן שֶׁיֹּאכַל מ"ט דְּיֵתֵן מַשְׁקֶה קוֹדֶשׁ לְתוֹךְ פִּיו כֵּיוָן שֶׁאֵין שִׁירֵי הַמְּנָחוֹת נֶאֱכָלִין אֶלָּא בֶּעָזָרָה לָא שְׁכִיחַ כְּלָל שֶׁיָּבִיא לְשָׁם אוֹכְלִין טְמֵאִים יע"ש וְהַמְּנָחַת קְנָאוֹת שֶׁהֵעִיר כָּל זֶה לְעֵיל דַּף ל', לֹא רָאָה בְּיַד דָּוִד הַנָּ"ל, עוֹד מָצָאתִי שָׁם בי"ד בַּמְּגִילָּה ד"ט בַּתּוֹסָ' ד"ה בִּשְׁלָמָא וכו' שֶׁהֵבִיא מש"כ הַמְּאִירִי דְּסֵפֶר שֶׁאֵינוֹ שָׁלֵם מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם וְהֵבִיא רְאָיָה מִן הַיְרוּשַׁלְ' דְּמְגִילַּת סוֹטָה הָיָה מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם אִם לֹא הָיְתָה עוֹמֶדֶת לְהִמָּחֵק וּמַה שֶּׁתָּמַהּ עָלָיו החק"ל דַּהֲלֹא מִשְׁנָה מְפוֹרֶשֶׁת הִיא ועיי"ש אֵיזֶה חִילּוּקִים, עוֹד רָאִיתִי שָׁם בַּסֶּוֹקָה דַּף ו' בַּגְּמָרָא ד"ה מַר סָבַר וכו' מַזְכִּיר קֻוֹנְשִׁית הַלִּמּוּדִי ד' עַל המל"מ מִגְּמָרָא דְּסוֹטָה ט"ז הֲלָכָה עוֹקֶבֶת מִקָּרָא שֶׁהִזְכַּרְתִּי בְּחִדּוּשַׁי בְּפָנִים,וְהוּא הֵשִׁיב די"ל דְּהָתָם הֲלָכָה עוֹקֶבֶת לְדָבָר אַחֵר מַמָּשׁ אֲבָל הָכָא לְעִנְיַן אֲכִילָה לָאו ד"א הוּא אֶלָּא שֶׁרִיבָּה בְּשִׁעוּר שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה וְלָכֵן לָא קָחָשִׁיב וכו' את"ד יע"ש וְיֵשׁ קָצָת סעייתא לִדְבָרָיו מִדְּאָמְרִינַן בְּיוֹמָא (ד"פ) שָׁמָּא יַעֲמוֹד ב"ד וְיִרְבֶּה

בְּשִׁיעוּרִין יע"ש וי"ל, – למש"כ בְּדַף י"ד ע"ד הָעֲרַת המ"ק דְּהָא עֲנִיִּים מִתְבַּיְּישִׁין וכו' וּכְהָעֲרַת הַתּוֹסָ' יו"ט פ"ג דְּבִיכּוּרִים מ"ח עיי"ש, עַיֵּין שָׁם בְּיַד דָּוִד למס' מו"ק דַּף כ"ז ע"ב ד"ה והי' עֲנִיִּים מִתְבַּיְּישִׁין וכו' ונ"ל דְּבַמִּקְדָּשׁ לֹא שַׁיָּךְ זֶה כִּי אֵין גַּבְהוּת לִפְנֵי הַמָּקוֹם וכו' וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִתְקִינָהּ בָּדָל עֲיֵפוּת ובד"ד לַעֲשִׁירִי' הָאֵיפָה וְלֹא חָשְׁשָׁה לְבוּשָׁה שֶׁל עֲנִיִּים וכו' עיי"ש, – אַגַּב רְאִיתִי שָׁם בְּפָסְחִים דַּף צ"א בְּתוֹסָ' ד"ה ר"ש וכו' שֶׁהִקְשָׁה חֲתָנִי ז"ל דְּמַאי קַוְשְׁיָא דִּילְמָא ר"י סָבַר מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו וא"כ שַׁפִּיר י"ל דְּהַאי בְּאַחֵר נִדְרָשׁ לְמַטָּה וּלְמַעְלָה אֲבָל ר"ש סָבַר וכו' יע"ש אִישְׁתְּמִיט מִינַּיהּ הַגְּמָרָא (דר"ה ד"ט) שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל ל"ג ע"ב דר"י סָבַר מִקְרָא נִדְרָשׁ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו וא"כ שַׁפִּיר י"ל דְּהַאי בְּאַחֵר נִדְרָשׁ לְמַטָּה וּלְמַעְלָה אֲבָל ר"ש סָבַר וכו' יע"ש אִישְׁתְּמִיט מִינַּיהּ הַגְּמָרָא דְּבִסּוֹטָה דט"ו אָמְרִינַן דְּגַם ר"ש אִית לֵיהּ הַךְ דְּרָשָׁה דְּחֶלְקָם לֹא תֹאפָה חֻמֵּץ חֶלְקָם וּבְזָבְחִים ס"ל מִקְרָא נִדְרָשׁ לאח' וְלֹא לְפָנָיו עיי"ש ואכמלב"ז – וְעַיֵּין יוֹמָא דַּף ה' ע"ב ומש"כ בְּגִבּוּרַת אֲרִי שָׁם דר"ש ס"ל כר"י דִּקְרִיאָה מְעַכֵּב וְכָכָה אפי' דִּיבּוּר מְעַכֵּב עי"ש, במש"כ בד' קל"ח ע"ב בְּהָא דְּטוּרְנוּסְרוּפֵּס הָרָשָׁע בְּשָׁה חוּט הַשָּׁנִי סי' כ"ב מְלֵאתִי כָּעֵת כֵּן בְּסֵפֶר זָהָב שִׁיבָה לְמָהָר"ש אַלְגָּאזִי ז"ל בְּלִקּוּטָיו לְסוֹטָה וְשָׁם כָּתַב ג"כ כְּדִבְרֵי ת"ל וְהֵם פְּשׁוּטִים, וְעַיֵּין שָׁם קָצַת חִדּוּשִׁים בַּהֲלָכָה וְאַגָּדָה דמס' זוֹ, לְסוֹטָה דַּף ו' בְּדִבְרֵי רַב עַמְרָם עַיֵּין פִּלְפּוּל אָרוֹךְ מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם והמ"ל בְּעִנְיָן בְּדִיקַת הַמַּיִם, בְּסֵפֶר מִשְׁנַת דרע"א הַזָּקֵן, וְלֹא נִפְנֵיתִי לְעַיֵּין שָׁם כִּי רְאִיתִיו רַק עַל רֶגַע, וְכֵן עוֹד שָׁם לְדַף ח' בְּעִנְיַן אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת וְעַל דִּבְרַת המג"א סי' קמ"ז עיי"ש הֵיטֵב לְדַף כ"ט עַל הַקַּוְשְׁיָא שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בֵּין ס' לָאו לְסַפֵּק כָּרַת עַיֵּין בס' מִפַּלְגֵי רְאוּבֵן בְּחִדּוּשֵׁי סוֹטָה דַּף כ"ט ועיי"ש עוֹד בְּעִנְיַן ס"ס, וּלְדַף ל"ד עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ מִפְּנֵי מַה תִּקְּנוּ תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ וְעַל דִּבְרַת הַמַּהַרְשָׁ"א עיי"ש בס' הַנַּ"ל מש"כ בָּזֶה ומ"מ אֲנִי לְךָ, לְעִנְיַן חֹק תּוֹכוֹת מָצָאתִי בְּמַחֲנֵה חַיִּים ח"ג סי' ע"ד דְּדַעְתּוֹ דְּהָוֵי מְחִיקָה וּמַבְדִּיל שָׁם בְּאֹם כְּזוֹן לְקַדֵּשׁ הֲוָיָה בִּפְעֻלַּת ח"ת ואח"ז בָּא לְמָחוֹק עִיבּוּר, אֲבָל אִם נִתְהַוָּה ח"ת בִּפְעֻלַּת שֶׁגּוֹרֵר וּמוֹחֵק אוֹ בִּשְׁגָגָה אָז אֵין בּוֹ אִיסּוּר מְחִיקָה כְּלָל עיי"ש וּמְצַיֵּין לְעַיֵּין בח"ס יור"ד סי' רס"ז וְגַם מְעוֹרֵר שָׁם אִי בְּשִׁשָּׁנִים בְּיַחַד יַעֲשׂוּ הַמְּחִיקָה דז"י וז"י וְעָשׂוּ בְּיַחַד יהי' פְּטוּרִים אוֹ זֶה דַּוְקָא בְּשַׁבָּת מִטַּעַם מְלֶאכֶת מַחֲשֶׁבֶת וְלֹא בְּשִׁאָר עֲבֵירוֹת כְּגוֹן הַנָּהָגָה בְּכִלְאַיִם אוֹ בִּמְחִיקָה בַּקּוֹדֶשׁ עכ"ל, וְהִנֵּה עַל דָּבָר עֶצֶם הַחֲקִירָה אִי פָּטוּר דִּשְׁנַיִם שֶׁעָשָׂאוּהָ הוּא דַּוְקָא בְּשַׁבָּת, קָדְמוּ בָּזֶה גְּדוֹלֵי הַמְחַבְּרִים עַיֵּין בבא"י סי' י"ד בְּשֵׁם הפ"י שַׁבָּת צ"ג דְּבָכָל אִיסּוּרִין חַיָּיב ועיי"ש בְּעָנָף ז' וּבְעָנָף ט' שָׁם מֵבִיא דִּבְרֵי הס' מְקוֹר חַיִּים סי' תס"ו יע"ש, וְעַיֵּין בְּאִמְרֵי בִינָה דִּינֵי שַׁבָּת, וּבְשׁוּ"ת שְׁבִיתַת יו"ט למהרי"ט אֶלְגָּזִי זצ"ל סי' נ"ט כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת דְּלָאו דַּוְקָא לְעִנְיַן שַׁבָּת דה"ה לְכָל הַכְּרִיתוֹת יע"ש הָרְבֵּה הָעֲרוֹת שָׁם שֶׁנֶּעְלְמוּ מהבא"י הַנַּ"ל (נִדְפַּס בִּשְׁנַת תקנ"ד) אָמְנָם לְעִנְיַן הַהֶעָרָה גַּבֵּי מְחִיקָה חִידּוּשׁ הוּא שֶׁלֹּא הֵעִיר מִמְּחִיקַת מְגִילַת סוֹטָה דא"כ לִימַחֲקֵי ע"י שְׁנַיִם שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ עַל מְחִיקַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁהֶעָרוֹתַי כְּבָר כה"ג לְעִנְיַן כֹּהֵן קָטָן שֶׁמְּסַתֵּפֵק המנ"ח במ"ע שְׁסָ"ה, וְיַעֲיֵן לְעִנְיַן חֹק תּוֹכוֹת בְּתוֹסָ' סַנְהֶדְרִין כ"א ע"ב ד"ה כָּתַב לִיבוֹנָאָה וכו' ול"נ דְּאֵין זֶה כְּתָב דְּהָוֵי חֹק תּוֹכוֹת וְחֹק יְרֵיכוֹת דְּאָמְרִינַן בְּגִיטִּין דְּאֵין כְּתָב וְכִי הֵיכִי דְּגַבֵּי גֵּט אֵינוֹ כְּתָב גַּבֵּי ס"ת נָמֵי אֵינוֹ כָּשֵׁר וכו' עיי"ש ודו"ק: במש"כ בְּהָא דִּיהוּדָה שֶׁנִּקְרָא כֶּוְלוֹ עַל שְׁמוֹ שֶׁל הֲוָיָה ב"ה, אֵינָהּ ד' כָּעֵת לְיָדִי סֵפֶר שוּ"ת חִינּוּךְ בֵּית יְהוּדָה הַיָּשָׁן סי' קל"ט בְּשֵׁמוֹת גִּיטִּין שֵׁם בִּיהוּדָה שֶׁנִּכְתַּב יְהוּדָא יע"ש וּמְסַיֵּים שָׁם בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה וז"כ הגמ'

יְהוּדָא שֶׁקִּדֵּשׁ ש"ש בְּפַרְהֶסְיָא וכו' דִּלְפִי פְּשׁוּטוֹ קָשֶׁה הָא לְאָה קָרָאתוּ יְהוּדָה וכו' אָכֵן לְדָרְכֵינוּ נִיחָא דִּלְפִי טַעַם לְאָה קָשֶׁה דה"ל לְקָרוֹתוֹ אוֹדָה אוֹ הוֹדָאָה וְלָמָּה קָרָאת אוֹתוֹ יְהוּדָא לְהוֹסִיף יוֹד בְּרֹאשׁ וּלְהַחְלִיף ה' בא' א"י לְרַמֵּז עַל שֵׁם הַוָּיָה וק"ל וּבְנָיָמִן צ"ל בְּחַד יוֹד יע"ש: בַּדַּף קל"ד ע"א בְּמַה שֶׁנִּדְפַּס עַיֵּין תוס' וְרַשֵׁ"י כְּרִיתוּת י"ז ע"ב דִּבְנוֹדָע שֶׁהִיא חֵלֶב דְּפָטוּר מִקָּרְבָּן דְּמַזִּיד הוּא ע"כ נָפַל טָעוּת הַדְּפוּס גָּדוֹל וצ"ל עַיֵּין תוס' כְּרִיתוּת י"ז ע"א ד"ה סָפֵק אָכַל וכו' בְּיוֹדֵעַ שֶׁהוּא סְפֵק חֵלֶב הֵיכִי מַיְיתֵי קָרְבָּן וכו' עיי"ש, והח"ס שֶׁשָּׁכַחְתִּי אָז, הֶחֱזִיר לִי הַמָּקוֹם אֲבֵידָתִי כִּי נִזְכַּרְתִּי שֶׁהוּא בהחו"מ סי' כ"ט שֶׁכָּתַב לְפִי שנלע"ד דָּמֵי שֶׁאָכַל חֲתִיכָה ס' חָלָב וס' שֶׁוָּמָן אֵין חִילּוּק בֵּין יָדַע שֶׁהָיָה בּוֹ סָפֵק וַאֲכָלוֹ וּבֵין טָעָה וְסָבוּר שֶׁהוּא וַדַּאי שֶׁוָּמָן לְעוֹלָם מַיְיתֵי אָשָׁם תָּלוּי אע"פ שֶׁהֶזִּיד לֶאֱכוֹל סד"א וכו' יע"ש וְהַדְּבָרִי' תְּמוּהִים מְאֹד מִכֹּחַ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל וְכֵן מַשְׁמַע בְּרַשֵׁ"י שָׁם וְכֵן מְבֹאָר בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת ואכמ"ל בד"פ זֶה, גַּם הַמַּחֲנֶה חַיִּים נִזְדַּמֵּן לִי עוֹד הַפַּעַם וְהוּא בח"ג עַל אהע"ז בהשמ' שֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר סי' ג' אוֹת א' עיי"ש מַה שֶׁנִּדְחַק לְיַיְשֵׁב: לְעִנְיַן אֲרוּסָה אִי מֻתֶּרֶת לְיִלֵּד פְּרוּעָה רֹאשׁ, עַיֵּין בְּשוּ"ת מַהַר"י הַלֵּוִי אֲחִי הט"ז בסי' שָׁם הָרָאָיָה מְסוֹטָה דְּלָמָּה צָרִיךְ קְרָא דַּאֲרוּסָה אֵינוֹ שׁוֹתֶה יע"ש, וְכֵן עַיֵּין בס' יַד אֵלִיָּהוּ מִקָּאלִישׁ מִזֶּה, וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בכת"י וְאֵינוֹ כְּדַאי לְפָרְסְמוֹ, ע"כ קִצַּרְתִּי וְעַיֵּין בְּסֵפֶר שוּ"ת אֶבֶן הָרֹאשָׁה: מש"כ בְּדַף קל"ט ע"ב בְּשֵׁם הַפָּנִים מְאִירוֹת, ח"א סי' ל"ט עיי"ש מָצָאתִי דּוּגְמָא כָּזֹאת בפרש"י דְּבָרִים וְהוּא מֵהַסִּפְרִי שָׁם, בְּפָסוּק אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ד' לַאֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֵין ת"לְלְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וּמַה ת"ל לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב כְּדֵי אַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ כְּדֵי יִצְחָק בְּעַצְמוֹ כְּדֵי יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ וכו' עיי"ש וּבְרַשֵׁ"י שָׁם: עַל הַגְּמָרָא סוֹטָה י"א וְתִירָאֶנָּ הַמְיַלְּדוֹת וכו' פרש"י שָׁם וְקֻוְשְׁיַת הַמַּהַרְשָׁ"א בח"א שָׁם עַיֵּין תִּירוּץ הַגָּאוֹן בְּדוֹרוֹ רַבֵּינוּ אַבְרָהָם בְּרוֹדָא זַ"ל שֶׁנִּדְפַּס בס' קוֹל יְהוּדָא, (לְקוּטֵי חִדּוּשֵׁי גְּאוֹנִים), – וְעַל דַּף כ"ו עַל קֻוְשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּלֵימָא ר"י לְנַפְשַׁיהּ יִסְתְּרוּ כָּל יוֹלְדוֹת וכו' עַיֵּין תִּירוּץ שָׁם וְהוּא כתי' הצל"ח בִּבְרָכוֹת וְיַד הַמֶּלֶךְ שֶׁהִזְכַּרְתִּי בְּפָנִים, – וְעַל דַּף ל"ד בְּאַגָּדָה וְיָשׁוּבוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ וכו' הֵבִיא מַה שהק' הרא"ם עַל פרש"י בְּחֻמָּשׁ דְּאָמַר וְהֵם הָלְכוּ וּרְחָבָה אֶלָּא שֶׁקִּיצֵּר לָהֶם הקב"ה וְהִקְשָׁה הרא"ם דא"נ הָלְכוּ רַק אָרְכוּ לְחוּד נָמֵי הָוֵי קָשֶׁה דְּהָא כְתִיב וְיָשׁוּבוּ וּצְרִיכִין פ' יָמִים עיי"ש תֵּירוּץ גָּאוֹן אֶחָד זַ"ל וּלְפִי שֶׁנִּשְׁאַלְתִּי בָּזֶה וְיִשַּׁבְתִּי בְּאוֹפָן פָּשׁוּט אַחֵר ע"כ הֲרָאָתִי מָקוֹם לָזֶה, – וְשָׁם במס' יָדַיִם פ"ד עַל הַמִּשְׁנָה דְּיהוּדָא גֵּר הָעַמּוֹנִי בָּמָה שֶׁהִקְשָׁה הַתּוֹסָ' יו"ט שָׁם בְּהַוִּיכּוּחַ שֶׁעָבַר בְּבֵי ר"ג וור"י, שֶׁגַּם אֲנִי אָמַרְתִּי בָּזֶה בַּדַּף יע"ש בְּאוֹרֶךְ הֵעִיר שָׁם הַמְחַבֵּר לְתָרֵץ עפ"י גְּמָרָא דְּיָבָמוֹת ע"ח, וְכִי יְהוּדָא הַגֵּר הָיָה וָלָד מִגֵּר עַמּוֹנִי שֶׁאָבִיו בָּא עַל מִצְרִית שְׁנִיָּה דְּאִמּוֹ הָיְתָה מִצְרִית שְׁנִיָּה וְאע"ג דקיי"ל בכ"ד דְּשָׁדִינַן בָּתַר אָבִיו, אָמְנָם גַּבֵּי מִצְרִית גזה"כ שֶׁיִּלְכוּ אַחַר אִם וכו' יעוש"ה – לְדַף ל"א, דְּאָמַר ר"מ ור"י ור"י ור"א כֻּלְהוּ ס"ל דְּאֵין שֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלִּין, אַיִּן בְּיַד מַלְאָכִי כְּלָלֵי הַשִּׁין אוֹת תרכ"א שֶׁהִקְשָׁה הָאֵיךְ קיי"ל בְּכוּלֵי תַּלְמוּדָא דְּאֵין שֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלִּין וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם הָא הָוֵי שִׁיטָה וְאֵין הֲלָכָה כְּשִׁיטָה יע"ש מַה שֶׁמַּסִּיק בָּזֶה, – לְעִנְיַן עוֹבֶרֶת ע"ד וּבְיָאוּר בְּשֶׁמַּעְתָּתָא בְּדַף כ"ה בְּבֵיאוּר עֵמֶק וּמַקִּיף עַיֵּין בְּשוּ"ת הר"י הַלֵּוִי אֲחִי הט"ז חאהע"ז סי' ל"ט עיי"ש: לְמש"כ בְּדַף קנ"א ע"ב שו"ר בְּעֵין יַעֲקֹב יָשָׁן וּשְׁמָהּ כָּתוּב בזה"ל וְיָתוֹם כְּפְשׁוּטוֹ שֶׁהַמַּמְזֵר חוֹלֵק עִם יַתְמֵי הָאָב וְאַלְמָנָה כה"ג וְעוֹד דְּמִיּוֹנוֹת רַבִּים כַּנַּ"ל עכ"ל וא"י מִבָּטָן מִי יָצָא הַגָּהָה זוֹ שָׁם, וע"כ עַל מִשְׁפַּט גֵּר ל"ל כמש"כ דַּהֲלֹא זֶהוּ

מִשְׁפַּט יָתוֹם, וא"כ קָשֶׁה בֶּאֱמֶת כַּנַ"ל וְאֶפְשָׁר דְּדַעְתּוֹ דְּאִם אֵין לַגֵּר שׁוּם בָּנִים וְהוּא מֻוְחָזָק בַּנְּכָסִים א"צ לְהַחֲזִיר, אֲבָל צ"ע וְאֶפְשָׁר עוֹד דְּכַוָּנָתוֹ בְּהוֹרָתוֹ שֶׁלֹּא בְּקִנְיָנוֹשָׁה וְלֵידָתוֹ בְּקִנְיָנוֹשָׁה דְּהַמְחַזִּיר רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ עַיֵּין קִדּוּשִׁין י"ז שָׁם וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה כָּאן וכו' וְאֵין לְהַאֲרִיךְ עוֹד, וְעַיֵּין ברכ"י אהע"ז וחו"מ לְעִנְיַן דַּיָּן גֵּר שֶׁלֵּידָתוֹ בְּקִנְיָנוֹשָׁה וְאֶ"ל, – הָא דְּכָתְבוּ הַתוֹסְ' בְּדַף ל"ד ע"ב ד"ה כִּתְנָיָתָן וכו' חֲמִשִּׁים אַמָּה כְּרוֹחַב הַיַּרְדֵּן וכו', הַמָּקוֹר הוּא בְּסִפְרֵי וְאֶתְחַנַּן דְּמֹשֶׁה רַבֵּינוּ אָמַר לִפְנֵי הַמָּקוֹם רבש"ע כָּל עַצְמִי אֵינוֹ מָשׁוּךְ מאר"י אֶלָּא הַיַּרְדֵּן הַזֶּה מָלֵא חֶבֶל שֶׁל נ' אַמָּה וכו' עיי"ש שו"ר בְּהַגָּהַת הרד"ל בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ: בְּדִין שֶׁל בר"כ דְּצָרִיךְ שֶׁיִּהֵא בַּעֲמִידָה וְכָתַב המג"א דְּהַצִּיבּוּר רַשָּׁאִין לֵישֵׁב רַק שֶׁיִּהְיֶ' פָּנִים כנ"פ ועפ"ז רָאִיתִי קָצַת דְּעָבְדִי הָכִי וְאַף שֶׁמְּסֻקָּפְנִי אִם יָדְעִין דְּבְרֵי המג"א, מ"מ אֲנִי לֹא מָחִיתִי בָּהֶן, אֲבָל כָּעֵת רָאִיתִי במ"ב שֶׁהֵבִיא שֶׁהַמְנָהָג שֶׁהַכֹּל עוֹמְדִין וְכֵן מַשְׁמַע בְּמִאירִי סוֹטָה וּמְגִילָּה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּאֶשְׁכּוֹל וכו' יע"ש, וְלִי הַשָּׂפֵל נִרְאֶה ג"כ הָכִי מִכֹּחַ דְּבְרֵי הַטּוּר שָׁם שֶׁהֵבִיא הַיְרוּשַׁלְמִי בזה"ל בְּקוֹל רָם בְּקוֹלוֹ שֶׁל רָם מְלַמֵּד שהקב"ה מְשַׁתֵּף קוֹלוֹ עִמָּהֶם עיי"ש בב"י וב"ח, וא"כ בְּוַדַּאי צְרִיכִין לַעֲמוֹד מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה דְּאַתְיָא, אָכֵן עפ"י מַאי דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פ' וַיֵּרָא פ' מ"ח פָּסוּק ו' יֵשׁ לִדְחוֹת זֶה עיי"ש, וּמְאִירִי סוֹטָה שֶׁרָמַז המ"ב בְּוַדַּאי כַּוָּנָתוֹ לְהָא דְּכָתַב הַמְּאִירִי בד"ה כָּל וכו' וּמִכָּאן נָהֲגוּ בְּרוֹב מְקוֹמוֹת לְהְיוֹת הַכֹּל עוֹמְדִים בְּשָׁעָה זוֹ שֶׁהָרֵי בְּמָקוֹם נ"כ הִיא עיי"ש, – בְּהָא דְּאָמְרִינַן בפ"ק דְּסוֹטָה שהקב"ה מְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים מִיּוֹם לְיוֹם וּבְשַׁבָּת פ' בָּמָה בְּהֵמָה תַּנְיָא אַף מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּחֶטְאָם מֵתוּ וכו' מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא שֶׁלֹּא מָלְאוּ שְׁנוֹתֵיהֶם, עַיֵּין עַל זֶה בְּשׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ז"ל ח"ב סי' תשפ"ב בַּאֲרֻכָּה, וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי פ' שׁוֹפְטִים מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וכו' וּבְרַשִׁ"י ורא"ם וְשַׁ"ח שָׁם אִי אֵין מִיתָה בְּלֹא חֵטְא, וְעוֹד בְּשׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ז"ל הַנ"ל סי' תתכ"ד: בְּרַשִׁ"י בד"ה שנא' וכו' בְּפָרָשַׁת הַמֶּלֶךְ אֶת מִשְׁנֵה התו' הַזֹּאת אֵין קוֹרִין בְּיוֹם הַקָּהָל אֶלָּא בְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה ע"כ דִּבְרֵי רַשִׁ"י צְרִיכִין לְבִיאוֹ' (אַחַ"כ מָצָאתִי בתוי"ט שֶׁהִרְגִּי' עַל דִּבְרֵי רַשִׁ"י ז"ל בָּזֶה וּמְסַיֵּים בְּדֶרֶךְ אַחֵר דְּלָמַד מֵעִנְיָנוֹ הוּא שֶׁמֹּשֶׁה אמ' לִיהוֹשׁ' תִּקְרָא וגו' וְיִהוֹשׁ' מֶלֶךְ הָיָה עכ"ל וְהוּא ע"ד שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַקְּרִית סֵפֶר,) וְהוּא דִּבְסִפְרֵי שָׁם מְבֹאָר בְּשֵׁם אֲחֵרִים אוֹמְרִים אֵין קוֹרִין בְּיוֹם וכו' וּבְפִסְיקְתָּא זוּטַרְתִּי הַמְכוֹנָה לֶקַח טוֹב מְבֹאָר בְּיוֹתֵר וְז"ל רַבּוֹתֵינוּ אוֹמְרִים שְׁנֵי סְפָרִים הָיָה כּוֹתֵב אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה כּוֹתֵב שֶׁכֵּן אֵין קוֹרִין בְּיוֹם הַקָּהָל אֶלָּא מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה עַד כָּאן וְהוּא מִשּׁוּם דְּהַמֶּלֶךְ קָרָא זֶה בְּיוֹם הַקָּהָל וּקְרָא זֶה מִסִּפְרוֹ זֶה הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה כּוֹתֵב בּוֹ רַק מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה, וּמִזֶּה בְּיוֹתֵר דְּבְרֵי רַשִׁ"י ז"ל שֶׁהַמֶּלֶךְ קוֹרֵא בּוֹ בַּיּוֹם הַקָּהָל, – וְהִנֵּה בַּמִּשְׁנָה אֵינוֹ מְפֹרָשׁ כֵּיצַד וּמִנַּלָּן שבלה"ק, עַיֵּין בְּתוֹסְ' יו"ט שֶׁהִרְגִּישׁ בְּכָאן וּלְעֵיל גַּבֵּי בִּרְכַּת כה"ג עיי"ש וְכָאן הֶעְתִּיק דִּבְרֵי הכ"מ שֶׁכָּתַב בְּחִיבּוּרוֹ פ"ג מֵהִלְכוֹת חֲגִיגָה וְז"ל הַקְּרִיאָה וְהַבְּרָכוֹת בלה"ק שֶׁנֶּאֱמַר תִּקְרָא אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת כִּלְשׁוֹנָהּ אע"פ שֶׁיֵּשׁ שָׁם לוֹעֲזוֹת ע"כ (וּמַה שֶּׁמְּסַיֵּים שָׁם הַתּוֹסְ' יו"ט דִּלְכָךְ קְרֵי לָהּ כָּאן פָּרָשַׁת הַמֶּלֶךְ וְלֹא כֵן בְּשֶׁל כה"ג לְפִי שֶׁפָּרָשַׁת הַמֶּלֶךְ מִצְוָה מה"ת שֶׁנֶּאֱמַר תִּקְרָא וגו' אֲבָל קְרִיאַת כ"ג בְּיוֹה"כ אֵינָהּ אֶלָּא תַּקָּנָה וּמִנְהָג אנכה"ג עכ"ל, הוּא תָּמוּהַּ מְאֹד דִּכְבָר הֵבֵאתִי דְּזֶה הָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הגב"א מֵהַיְרוּשַׁלְמִי וְרַשִׁ"י דְּיוֹמָא שָׁם וצ"ע) וְכַדּוֹמֶה שֶׁמְּזֶה יהי' סְתִירָה למש"כהט"א בַּחֲגִיגָה דַּף ב, בד"ה לְעִנְיַן רְאָיָה וכו' מִי שֶׁהוּא לוֹעֵז וְאֵינוֹ מֵבִין בלה"ק הָא וַדַּאי דִּפְטִיר מֵהַקָּהָל דְּהַקָּהָל אֵינוֹ נֶאֱמַר לֹא בלה"ק כְּדִתְנַן וכו' יע"ש וְהָרַמְבַּ"ם מְסַיֵּים ואע"פ שֶׁיֵּשׁ שָׁם לוֹעֲזוֹת, וְנָשִׁים לָמָּה בָּאוּ

לִשְׁמֹעַ אַף דְּאִיכָּא כַּמָּה נָשֵׁי דְּלָאו לִישָׁנָא גְּמִירִי וּבִפְרָט בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי בִּימֵי אַגְרִיפִּיס וְעַיֵּין בקי"א שָׁם בְּשֵׁם הָרָשָׁ"שׁ דִּפְלִיג ע"ז וְעַיֵּין רָשָׁ"שׁ מְגִילָּה שָׁם וּדְבָרָיו יֵשׁ לִדְחוֹת אַף לְדִינָ' צ"ע וּקְצָרָ', – בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי כ"פ דִּבְרֵי הס' חֲרֵדִים וְדִבְרֵי הח"ס דְּהַמִּצְוָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהִתְבָּרֵךְ מִיַּד הַכֹּהֲנִים, מֻוְסָכָּר בְּיוֹתֵר מש"כ הט"א בְּמְגִילָּה דַּף כ"ג בד"ה וְאֵין נוֹשְׂאִין אֶת כַּפֵּיהֶן וכי' ואע"ג דְּכָל הָנֵי מִילֵּי וכו' ל"ד לנש"כ דִּבְהָנֵי כָּל הָעֲשָׂרָ' שַׁיָּיכִין לה' מִצְוָה וְחַיָּ' בָּהֶן וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה ב"י יד"ח משא"כ נש"כ בי' דְּלָאו אַכֹּהֲנִים הָעוֹשִׂין מִצְוָה קָאֵי שֶׁיִּהְיֶ' י' דְּהָא כֹּהֵן אֶחָד נָמֵי נש"כ כִּדְאָמַר וּלְאֶחָד אֵינוֹ קוֹרֵא אֶלָּא כֹּהֵן (בְּוַדַּאי כָּתַב זֶה עַל פֶּה וְעָלָה עַל זִכְרוֹנִי הַגְּאוֹנִי לִשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם רַב נַחְמָן דס"ל כָּךְ דלא' קוֹרֵא כֹּהֵן וְלִשְׁנַיִם כֹּהֲנִים אֲבָל בגמ' דִּידַן לֵיתָא הָכִי אֶלָּא לא' אֵינוֹ קוֹרֵא כֹּהֵן כְּלָל עיי"ש) אַלְמָא כֹּהֵן אֶחָד נָמֵי נש"כ וְהַאי דְּבָעֵי י' הַיְינוּ שֶׁיִּהְיֶ' הַצִּיבּוּר שֶׁל עֲשָׂרָה ומ"מ כה"ג נָמֵי דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בַּעֲשָׂרָה חֲשִׁיבִי כֵּיוָן דְּהַמִּתְבָּרְכִין שָׁם מִצְוַת נש"כ נִתְקַיְּים ע"י עֲשָׂרָה הָוֵי, וְהוּא דְּהַיְשְׂרְאֵלִים נָמֵי יֶשְׁנוֹ בְּחִיּוּב זֶה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת וְכֻלָּם בְּחִיּוּב אֶחָד הֵם זֶה לְבָרֵךְ וְזֶה לְקַבֵּל הַבְּרָכוֹת ודו"ק: במש"כ בַּדַּף קנ"ד בְּשֵׁם המבי"ט ז"ל שׁוּב הִשַּׂגְתִּי לְהַבִּיט בִּפְנִים המבי"ט שֶׁכֵּן מַשְׁמַע שָׁם שכ' וּבְטַעַם זֶה מִתְיַישֵׁב בר"כ שֶׁמְּבָרְכִין כֻּלָּם בְּיַחַד שֶׁאִם הָיָה א' מֵהֶם מְבָרֵךְ וְהַשְּׁאָר עוֹנִים אָמֵן הָיָה קָרוֹב לִטְעוֹת בְּהַתְחָלוֹת יְבָרֶכְךָ אֲבָל עַתָּה שֶׁכֻּלָּם מְבָרְכִים מִיָּד אוֹמְרִים יְבָרֶכְךָ בְּלִי טָעוּת וכו' מַשְׁמַע שֶׁיְּבָרֶכְךָ צְרִיכִים כֻּלָּם לַעֲנוֹת, דְּאִי אָמְרַתְּ שֶׁדַּי בִּשְׁמִיעָה א"כ אֵין טַעַם זֶה מַסְפִּיק, דַּהֲלֹא הא' שֶׁמְּבָרֵךְ יֹאמַר ג"כ יבר' לְהוֹצִיאָם יד"ח וּבְשֶׁתִּיקָה לֹא שַׁיָּיךְ טעו', גַּם משמ' שָׁם שֶׁבְּסִפֵּי' הָעוֹמֶר הָיוּ יְכוֹלִי' לָצֵאת י"ח בְּשָׁמְעָ' וְלַעֲנוֹת אָמֵן אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיָה קָרוֹב לִטְעוֹת וּלְכָךְ נָהֲגוּ לְבָרֵךְ כָּל אֶחָד וְלִסְפּוֹר מִיָּד וּבָזֶה לֹא יִטְעֶה כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נִיתָּן דַּעְתּוֹ לְמַה שֶׁאוֹמֵר חֲבֵירוֹ אֶלָּא לְמַה שֶׁאוֹמֵר הוּא וכו' את"ד וְחִידּוּשׁ הוּא שֶׁאֵינוֹ מְבִיאוֹ המג"א בסי' תפ"ט ס"ב, בַּאֲשֶׁר שָׁמְעַתְּתֶיהָ דמבי"ט בְּפֶרְמַ' כּוּלְהוּ זִימְנֵי, – וְשָׁם במבי"ט סי' קי"ז אָמַר וברי"כ הָיָה מִן הָרָאוּי שֶׁיְּבָרֵךְ כֹּהֵן אֶחָד וְיַעֲנוּ שְׁאָר הַכֹּהֲנִים עִם יִשְׂרְאֵלִים אָמֵן וִיבָרְכוּ יְבָרֶכְךָ, אֶלָּא שֶׁנִּרְאֶה שֶׁכֵּיוָן שֶׁמִּצְוָה אֵינוֹ תלו' בְּעַצְמָם אֶלָּא בַּאֲחֵרִים וְהֵם הַמִּתְבָּרְכִים תִּקְנוּ שֶׁכָּל א' יְבָרֵךְ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וכו' וִיבָרְכוּ אֶת יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁתָּחוּל בִּרְכָתָם בִּבְרָכָה שֶׁבֵּרְכוּ עכ"ל וּדְבָרָיו אֵלֶּה צְרִיכִין פֵּירוּשׁוֹ אַף ש"מ שֶׁיְּבָרֶכְךָ צָרִיךְ כ"א לְבָרֵךְ, אַחֲרֵי שֶׁכָּתַבְתִּי כ"ז קָנִיתִי סֵפֶר אֶחָד בְּשֵׁמוֹ מַשְׁאַת יַעֲקֹב מֵהָרַב הַגָּאוֹן רא"ל פְּרִילּוּקְעֶר זצ"ל (נִדְפַּס בִּשְׁנַת תרנ"א) וְשָׁם בְּחִידּוּשֵׁי בְּרָכוֹת דַּף נ"ג בגמ' דְּגָדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן וכו' מְסִתַּפֵּק שָׁם מֵעַצְמוֹ אִי בנ"כ וּמִקְרָא בִּיכּוּרִים מְהַנֵּי שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה ובסו"ד כָּתַב רַק מִסְבָּרָא דְּלָא מְהַנֵּי מִשּׁוּם דְּגַבֵּי בִּיכּוּרִים כָּתוּב בְּקוֹל רָם וְכֵן בנ"כ וּלְכָךְ מִסְתַּבְרָא שֶׁאֵין יוֹצְאִין בִּשְׁמִיעָה את"ד, וּכְבָר שָׁמַעְנוּ וְעָנִינוּ בְּדָבָר זֶה עַיֵּין הֵיטֵב בְּכָל הֶעָרוֹת שֶׁהֵבֵאתִי וְשָׁם בְּלִקּוּטֵי סוֹטָה כָּתַב עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דַּף י' ע"ב ד"ה נוֹחַ, דְּאֵין צָרִיךְ לִמְסוֹר נַפְשׁוֹ עַל הַלָּבָנַת פ"ח בְּרַבִּים עיי"ש, וּכְבָר נִתְבָּרְרוּ הַדְּבָרִים: מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי גַּבֵּי מָלֵךְ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מֻחְיָב בַּדָּבָר אָסוּר לוֹ לְיַבֵּם, אח"ז רָאִיתִי בְּקֶרֶן אוֹרָה וְנֶהֱנֵיתִי לְאוֹרוֹ כִּי כִּוַּנְתִּי בְּעֶזֶר הַשֵּׁם ב"ה לְדַעְתּוֹ שֶׁכָּתַב לְהָעִיר כָּזֶה וְכָתַב בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין זֶה מוכ' עיי"ש הֵיטֵב וְכֵן לְעִנְיַן אַלְמְנוּתָו שֶׁל מָלֵךְ כָּתַב דְּאֵינָהּ חוֹלֶצֶת מִפְּנֵי שא"ר לְיַבּוּם דְּאֵין נוֹשְׂאִין אַלְמְנוֹתָו מַשְׁמַע דְּאָחִיו הֶדְיוֹט עָבַר עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח ואכ"מ בָּזֶה וכהמנ"ח שָׁם, וְסָבַרְתִּי לְחַלֵּק בֵּין הָכָא לַחֲלִיצָה מִבּוֹאֶרֶת בְּחִידּוּשֵׁי הָרָ"ן ז"ל שָׁם בְּסַנְהֶדְרִין וְכֵן כָּתַב שָׁם בְּסֵפֶר בְּנִין שְׁלֹמֹה לְהָרַאֲבָ"ד דפ"פ ז"ל לְעִנְיַן אִי צָרִיךְ דַּוְקָא מָלֵךְ

לְפָרָשַׁת הַקָּהָל שָׁכָתַבְתִּי בָּזֶה מָצָאתִי גַּם במנ"ח מ' תרי"ב בָּזֶה וְעַיֵּין בַּסְּמָ"ג מ' ר"ל: לְדַף ל"ז ע"א עַל התו"ס ד"ה מַאי עַל בְּסָמוּךְ וכו' נִשְׁמַט מִלְּצַיֵּין לְשוּ"ת הַחֲכַם צְבִי סי' קס"ח לְעִנְיַן עַל בְּסָמוּךְ כְּמִדֻּמֶּה אִישְׁתְּמִיט לֵיהּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּנָן – לְדַף ל"ה ע"ב שֶׁשְּׁנֵיהֶם לד"ע נִתְכַּוְּונוּ וכו' לַעֲשׂוֹת צְרָכָיו נִכְנָס וכו' נִשְׁמַט גַּם זֶה דְּהוּא דְּלָא כְּהָאָמוֹרָאֵי דְּאָמְרִי בִּזְבָחִים קי"ח ע"ב ר"א אָמַר קְרָא בֵּן פֹּרָת וכו' עַיֵּין שֶׁלֹּא רָצְתָה לִזּוֹן וְלֵהָנוֹת וכו' ריב"ח וכו' יע"ש וי"ל, וְעַיֵּין לְעֵיל מִזֶּה וְאָמַר ר' אַבָּהוּ אַל תְּהִי קוֹרֵא עֲלֵי עָיִן אֶלָּא עוֹלֵי עָיִן ריב"ח אָמַר מֵהָכָא וכו' ודו"ק וְקַצַּרְתִּי, – לְעִנְיַן דִּין נט"י לנש"כ עַיֵּין בְּשוּ"ת שבו"י ח"ג סי' ב' שֶׁפָּסַק דְּסַגִּי בְּכָל מִילֵּי דְּמִנַּקֵּי וְשָׁוֶה לק"ש דא"צ מַיִם דַּוְקָא וְהֵביא רְאָיָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דל"ט ע"א ד"ה כָּל כֹּהֵן וכו' עיי"ש שֶׁהִזְכִּיר הב"ש וּמַהֲר"י הַלֵּוִי סי' ל"ט עיי"ש, וְעַל הַתּוֹסָ' ד"ה כָּל כֹּהֵן, עַיֵּין הַגָּהוֹת וְחִידּוּשֵׁי הַשַּׁ"ס לְמָהֲר"י בֶּרְלִין זַ"ל, – עַל דַּף מ"א בְּרֵשׁ"י אֵין עו"ה לְיוכ"פ נִשְׁמַט מִלְּצַיֵּין למש"כ בָּזֶה הַגָּאוֹן הנַּ"ל בְּסִפְרוֹ חִידּוּשֵׁי הַשַּׁ"ס למס' סוּ' עיי"ש – לענ' בְּנָיָן שֶׁל עֵץ בָּעֲזָרָה, יֵשׁ לפר' כַּוָּונַת הַסִּפְרִי פ' שׁוֹפְטִים דראב"י אוֹמֵר מִנַּיִן שֶׁאֵין עוֹשִׂין אַכְסַדְרָה וכו' ת"ל כָּל עֵץ וכו' אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לְךָ לְרַבּוֹת בָּמָה ע"כ וְהַיְינוּ לָא מִבָּעֵי אַכְסַדְרָה שֶׁהִיא קְבוּעָה לְדוֹרוֹת אֶלָּא בִּימָה שֶׁהִיא לִשְׁעָתָהּ ג"כ אָסוּר ודו"ק: לְדַף ל"ה ע"א מִפְּנֵי מַה נֶּעֱנַשׁ דָּוִד וכו' וְאִיהוּ אַתְיוּ בַּעֲגַלְתָּא ע"כ וכו', עַיֵּין במו"ק דַּף כ"ה ע"א חָכָם כְּבוֹדוֹ בְּמִטָּה רְאשׁוֹנָה וכו' ופרש"י שָׁם יע"ש ובח"א מָהַרְשָׁ"אשָׁם וְהַגָּהוֹת הרנ"ח שָׁם בָּמָה שֶׁהָיָה טָעוּת דָּוִד שֶׁנָּשָׂא הָאָרוֹן עַל הָעֲגָלָה עיי"ש, וּבְסֵפֶר מַשְׂאַת יַעֲקֹב הַנַּ"ל בְּסוֹף הַסֵּפֶר בְּהַשְׁמָטוֹת כָּתַב ג"כ טַעַם נָכוֹן שֶׁטָּעָה דָּוִד דְּסָבַר כֵּיוָן דְּהָעֲגָלָה הַזֹּאת שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהּ הַנֵּס הַגָּדוֹל בְּעֵת שֶׁשִּׁלְּחוּהָ הַפְּלִשְׁתִּים, ע"כ מֻוָּתָר לְיַשְּׂא בָּהּ מֵחֲמַת תּוֹקֶף קְדֻשָּׁתָהּ כֵּיוָן שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ ע"י שֵׁם ד' עוֹד הקש' בַּסֵּפֶר הַנַּ"ל מַדּוּעַ לָא חָשִׁיב בַּמִּשְׁנָה בְּדָבָרִי שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה בָּזֶה שֶׁאֵין נַעֲשֵׂית עה"נ אִם הִדִּיחוּהָ נָשִׁים ע"כ, וְחָשַׁבְתִּי לוֹמַר דְּהָא דְּאֵין נַעֲשֵׂית עה"נ ע"י נָשִׁים הוּא לֹא מִשּׁוּם הַחְסָרוֹן דְּסוּגֵי הָאִישׁוּת גּוֹרֵם אֶלָּא מִשּׁוּם דקיי"ל דְּאִם הִדִּיחוּהָ יָחִיד לָא מְהַנֵּי דַּאֲנָשִׁים כְּתִיב וְלֹא יָחִיד, וא"כ גַּבֵּי נָשִׁים דקיי"ל אֲפִילּוּ מֵאָה נָשִׁים כְּחַד דָּמְיָין, א"כ תָּמִיד אֵין כָּאן שְׁנַיִם וַאֲנַן בָּעֵינַן דַּוְקָא שְׁנַיִם, אַדְּ מִלְּבַד די"ל זֶה מְסֻבָּרָא, עוֹד אֵינוֹ אֱמֶת דְּמַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַבָּרַיְיתָא סַנְהֶדְרִין קי"א ע"ב אֵין אֲנָשִׁים פְּחוּתִין מִב' ד"א אֲנָשִׁים וְלֹא נָשִׁים אֲנָשִׁים וְלֹא קְטַנִּים, וכו' עיי"ש מְבֹאָר הוּא מִצַּד ד"א וְלָא תְּלֵי זב"ז כְּלָל, וְעַיֵּין סִפְרִי פ' שׁוֹפְטִים כִּי יִמָּצֵא בְּךָ אִישׁ אוֹ אִשָּׁה וכו' עיי"ש – בְּתוֹסָ' ל"ט ע"ב ד"ה בְּמִנְחָתָא דְּתַעֲנִיתָא וכו' יעיי"ש יַעֲיֵן בְּשוּ"ת הָרַדְבָּ"ז זַ"ל ח"ב סי' רל"ח לְלִשּׁוֹנוֹת הָרַמְבַּ"ם שֶׁנִּשְׁאַל כֵּיוָן דִּתְפִלָּה מה"ת וכו' ובר"כ ג"כ מה"ת וכו' מ"ש תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁחַיָּבִין לְהִתְפַּלֵּל וְלָא חָיְישִׁינַן לִשְׁכְרוּת ובר"כ אָמְרִינַן דְּאֵין נש"כ בְּמִנְחָה וְהֵשִׁיב וְלָא שָׁאנֵי לָךְ בֵּין מִצְוָה שֶׁהִיא חוֹבָה לְמִצְוָה שֶׁהִיא רְשׁוּת הִלְכָךְ תְּפִלָּה חוֹבָה עַל כָּל אָדָם לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לַעֲקוֹר אוֹתָהּ מִשּׁוּם חֲשָׁשָׁא דְּשִׁכְרוּת דְּהָא קיי"ל דְּאִם עָבַר וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה אֲבָל בר"כ אֵינָהּ חוֹבָה שכ"ז שֶׁלֹּא קָרְאוּ לָהֶם כֹּהֲנִים אֵינָם עוֹבְרִים בַּעֲשֵׂה שֶׁנֶּאֱמַר אֱמוֹר לָהֶם הִלְכָךְ רְשׁוּת הוּא וּלְפִיכָךְ חָשְׁשׁוּ מִשּׁוּם דִּשְׁכִרוּת ונש"כ הֲוָקְשָׁה לַעֲבוֹדָה וְתִקְנוּ שֶׁלֹּא יִקְרָא לָהֶם הַחַזָּן וְאֵין כָּאן מ"ע וּבְרוּר הוּא דאלת"ה הָיוּ עוֹקְרִים תְּפִלַּת הַמִּנְחָה לְגַמְרֵי וְגַבֵּי נש"כ לָא חָיְישִׁינַן לְהָכִי שֶׁהֲרֵי בַּמִּקְדָּשׁ לֹא הָיוּ נש"כ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם אַחַר תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר אֲבָל בַּמְּדִינָה הָיוּ מְבָרְכִין אוֹתָהּ בְּכָל תְּפִלָּה חוּץ מִמִּנְחָה מִטַּעַם שִׁכְרוּת וְאַסִּי' שֶׁתַּעֲקֹר נש"כ מִן הַמִּנְחָה לֵית לַן בַּהּ עכ"ל ולענ"ד הָיָה מָקוֹם לָדוּן לְיַיְשֵׁב, דְּגַבֵּי

תְּפִלָּה דְּזֶה דְּשִׁכּוֹר אָסוּר לְהִתְפַּלֵּל הוּא רַק דְּרַבָּנָן, אֲבָל בנש"כ דְּהָוֵי דִּוּמְיָא דַּעֲבוֹדָה הָוֵי מִדְּאוֹ' וצ"ל דס"ל דָּגָה זֶה דְּשִׁכּוֹר אֵינוֹ עוֹלֶה לַדּוּכָן בְּגִבּוּלִין לָא הָוֵי רַק דְּרַבָּנָן וכ"כ הפמג"ד, גַּם י"ל דְּאַף לָרַמְבַּ"ם דְּתִפְלָּה דְּאוֹרָיְיתָא הוּא רַק פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם אֲבָל מִנְחָה לכ"ע דְּרַבָּנָן עַיֵּין בָּרַמְבַּ"ן ושאג"א, וְגַם אֲפִילּוּ לָרַמְבַּ"ם הַנָּוֹסָח לכ"ע דְּרַבָּנָן וְדַי אֲפִילּוּ בְּדָבָרִים אֲחָדִים וא"כ לֹא גָּזְרוּ מֵחֲמַת שִׁכְרוּת אֲבָל בר"כ הַנָּוֹסָח שֶׁלָּהּ קָבוּעַ מִדְּאוֹרָיְיתָא אִי בְּגִבּוּלִין מה"ת הוּא, עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר עָלָיו, דְּלָא נָעֱקַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה לְגַמְרֵי, דַּהֲרֵי יְקֵיִּם מִנְחָה בְּכָל יוֹמָא דְּתַעֲנִיתָא ויל"ע: למש"כ לְעֵיל בְּעִנְיַן יפ"ת שֶׁלֹּא הַוְתְּרָה בְּמִלְּחֶמֶת מִדְּיַן יְפוּל נָמֵי מַה שֶּׁרָאִיתִי בְּפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה פ' תֵּצֵא דְּהֵבִיא רְאָיָה לפרש"י מִסִּוּגְיָא דְּיָבָמוֹת דַּף ס"א דְּקָאָמַר גִּיּוֹרֶת פְּחוּתָה מג' כְּשֵׁרָה לְכְהֻנָּה שֶׁנֶּאֱמַר הַחַיּוּ לָכֶם וַהֲרֵי פִּנְחָס עִמָּהֶם, וְאַמַּאי הֲרֵי יָכוֹל לִיקַּח אוֹתָהּ ליפ"ת לָמָּ"ד דַּאֲפִילּוּ בִּיאָה שְׁנִיָּה מֻוָּתֶרֶת לְכֹהֵן ע"ש ולפמש"כ י"ל עֲדַיִן לְפַקְפֵּק בָּזֶה אִי בְּמִלְּחֶמֶת מִדְּיַן הֻוְתַּר יפ"ת וּבִכְרֶט לָמָּ"ד בַּיְרוּשַׁלְמִי דע"ז דְּלֹא הַוְתְּרוּ ביפ"ת כָּל י"ד שָׁנָה ז' שֶׁכִּיבְּשׁוּ וז' שֶׁחִילְּקוּ וְעַיֵּין סָמָ"ג הל' מְלָכִים מ' קכ"ב עיי"ש, – בְּדַף כ' ע"ב וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, מַה שֶּׁהֵבִיאוּ מִכָּאן רְאָיָה לְעִנְיַן אִי קִבְרֵי צַדִּיקִים מְטַמְּאִים וְעַיֵּין בְּסֵפֶר שַׂ"ח, רָאִיתִי כְּעֵת שֶׁהֶאֱרִיךְ הַדִּיבּוּר בָּזֶה בְּפָנִים יָפִית פ' חֻקַּת וּמֵבִיא מִכָּאן עיי"ש, – במש"כ לְעֵיל בְּעִנְיַן בְּרָכָה שא"צ עַיֵּין יַד דָּוִד יוֹמָא דַּף ע' ד"ה מְשׁוּם בְּרָכָה וכו', וּבְאֵר שֶׁבַע כָּאן בַּאֲרִיכוּת שֶׁלֹּא רְאִיתִיו מִקּוֹדֶם – לְדִבְרֵי הח"ס שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁכֵּינָן לְדִבְרֵי הָרִי"ף עַל הָעַיִן יַעֲקֹב רָאִיתִי בְּיַד דָּוִד לַמְּגִילָּה דַּף כ"ז שֶׁהֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם הַמְּאִירִי בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים וּמַדְּחָה זֶה דְּלָא נִרְאֶה דְּנוֹדַאי חַיָּיב לְבָרֵךְ כָּל פַּעַם אֶלָּא שֶׁהָיָה מוֹסִיף בְּרָכָה יְתֵירָה ועיי"ש מש"כ הוּא ז"ל לְעִנְיַן בְּרָכָה שֶׁלְּפָנֶיהָ גַּבֵּי מֶלֶךְ עַיֵּין בְּיַד דָּוִד בְּיוֹמָא שָׁם שֶׁכָּתַב דְּרַשִּׁ"י אֵינוֹ חוֹלֵק עַל הָרַמְבַּ"ם וְהָרֹא"ש עיי"ש, וְכֵן מְבוֹאָר בְּקִרְיַת סֵפֶר פ"ג מהל' חֲגִיגָה דְּמָבָרֵךְ מִקּוֹדֶם וכו' וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת אֵלּוּ מִדְּרַבָּנָן וְהַקְּרִיאָה וְהַבְּרָכוֹת אֵלּוּ שֶׁל תּוֹרָה בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וכו' עיי"ש: לְעִנְיַן הִתְמַנּוּת שֶׁל אִשָּׁה, יל"ע דִּבְסִפְרֵי פ' תֵּצֵא אָמְרִינַן כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וכו' אֶת אִשָּׁה פְּרָט לְאֵשֶׁת שָׁלִיחַ ב"ד עיי"ש וּבִילְקוּט וּפִירֵשׁ בְּזַיִת רַעֲנָן כְּשֶׁהִיא שְׁלִיחַ ב"ד מֻוָּתֶרֶת לְבַיֵּישׁ אוֹתוֹ, וְעַיֵּין בִּפְסִיקְתָּא זוּטַרְתִּי וּבְבֵיאוּר הרא"ם שָׁם שֶׁלֹּא רָאָה בְּזַיִת רַעֲנָן ועכ"פ יֵשׁ לְהָעִיר הַאֵיךְ מֻוָּתֶרֶת לִהְיוֹת שְׁלִיחַ ב"ד הָא מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' דַּף מ"א ע"ב מִרַבֵּינוּ גַּם שׁוֹטְרֵי הָרַבִּים וְסוֹפְרֵי הַדַּיָּנִין וּמַכִּין בִּרְצוּעוֹת ת"ל מִקֶּרֶב אָחִיךָ וכו' מִן הַבְּרוּרִין וכי', עי"ש וא"כ מְמַעֲטִינַן נָמֵי אִשָּׁה בְּכָל מְשִׂימוֹת אֱלֹה וילע"ק, וצ"ל דְּבִמְקֹרֶה הָוֵי וּמִקֹּרֶה שָׁאנֵי כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְנוּ בַּקּוּנְטְרֵס, בַּמִּשְׁנָה דְּהַקָּהָל מְפוֹרָשׁ דַּהֲוָה בְּמוֹצָאֵי יו"ט הָרִאשׁוֹן, וְהִנֵּה בַּפְּסִיקְתָּא זוּטַרְתִּי הֻוְעְתַּק יו"ט הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג בַּשְּׁמִינִית וכו' וְהוּא בְּנוֹדַאי ט"ס דְּמוּכָח וּפְלֵא עַל הַמְּאֵר שָׁם שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ לְתַקֵּן מְעֻנּוֹת זֶה, וְכִדְאִיתָא שָׁם גּוּפָא בַּפְּסִיקְ' בַּפְּסוּק בְּבוֹא כָּל יִשְׂרָאֵל עיי"ש וְשָׁם מְסַיֵּים בְּדָבָר חָדָשׁ דִּכְתַב רַחֲמָנָא בְּבוֹא כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאִתַּחְלְתָּא דְּמוֹעֵד מְלַמֵּד שֶׁמּוֹסִיפִין מֵחוֹל עַל הַקּוֹדֶשׁ וְהַשְׁמָטָה נוֹהֶגֶת עַד חַג הַסְּכּוֹת שֶׁל שָׁנָה שְׁמִינִית ע"כ, וְעַיֵּין ר"ה דַּף ט' ע"א וּבְתוֹסָ' ד"ה ור' יִשְׁמָעֵאל וכו' עיי"ש, – וּבְסָמָ"ג הל' קָרְבַּן חֲגִיגָה מ"ע ר"ל כָּתַב תּוֹקְעִין בַּחֲצוֹצְרוֹת בְּכָל יְרוּשָׁלַם כְּדֵי לְהַקְהִיל אֶת הָעָם בְּיוֹם רִאשׁוֹן מחוה"מ וכו' וּמִנַּיִן שֶׁזֶּה שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה תִּקְרָא אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבַּמֶּלֶךְ דִּבֵּר הַכָּתוּב דָּבָר זֶה מִדִּבְרֵי נְבִיאִים לָמְדְנוּ שֶׁנֶּאֱמַר בִּיהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וכו' וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית ד' עכ"ל וְנָעְלַם זֶה מֵהָאַחֲרוֹנִים שֶׁהֵבֵאתִי, – וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם במ"ע דיפ"ת

שֶׁמִּתְרַץ הַהִיא דְּתָמַר דְּהָיְתָה מֻוָתֶּרֶת לְאַמְנוֹן דְּשַׁמָּא בָּא דָּוִד עַל אִם תָּמַר בְּצִנְעָה קוֹדֶם הַמִּלְחָמָה וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה תָּמָר כִּי קִידֵּם ב"ד שֶׁל חַשְׁמוֹנַאי וכו' עיי"ש וצ"ע, וּבְיוֹתֵר הָיָה י"ל דלפמש"כ הָרַמְבַּ"ם פי"ב מא"ב דִּין ה' דַּהֲבָא עַל בַּת גֵּר תּוֹשָׁב אֵין הַקַּנָּאִים פּוֹגְעִים בּוֹ, אֲבָל מַכִּין אוֹתוֹ מ"מ עכ"ל א"כ י"ל דְּאִם תָּמַר הָיְתָה בַּת ג"ת (וּכְמוֹ שֶׁמִּתָּרְצִי הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת כ"ג ע"א דְּחֵירֶם מֶלֶךְ צוּר ג"ת הָיָה עיי"ש) וַאֲפִילּוּ בְּפַהֲרֶסְיָא לָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וַעֲדַיִן לֹא גָּזְרוּ: לְעִנְיַן נְטִיעַת אִילָן בְּהַר הַבַּיִת נִרְאֶה לְהָעִיר דְּאִם רַק דְּרַבָּנָן הוּא בלא"ה אֵין נוֹטְעִין אִילָנוֹת בִּירוּשָׁלַיִם, עַיֵּין ב"ק פ"ב וְעַיֵּין כו"פ פ"ו בְּאוֹרֶךְ, וְאֶפְשָׁר דְּכָאן הָוֵי רַק גְּזֵרָה וְהָתָם הָוֵי עִם אַסְמַכְתָּא דִּקְרָא וַחֲמִיר טְפֵי ויל"ע, – לְעִנְיַן שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ וּבְסָבָרַת הח"ס והנו"ב שֶׁהֵבֵאתִי ולע"ק בְּהָא דְּרָאִיתִי בְּיַלְקוּט שׁוֹפְטִים ס' תתקי"ב בְּשֵׁם הַסִּיפְרֵי דְּדָרְשִׁינַן שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ מֵת מָנָה אַחֵר תַּחְתָּיו עיי"ש במלבו"ם וצ"ע דְּפִשִׁיטָא, וְחָפַצְתִּי לוֹמַר דְּהַכַּוָּנָה בְּאִם מֵת מָנָה אַחֵר תַּחְתָּיו וְלָא בָּעֵינַן כָּאן דִּינֵי מַלְכוּת כְּבָרִאשׁוֹנָה וכמש"כ הח"ס ודו"ק אַךְ דּוֹחֵק מְפֻלָּשׁ הוּא וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ עוֹד דְּהַכַּוָּנָה הוּא דְּאַף שֶׁאָמַר לְקַמָּן בְּיַלְקוּט דְּאִם מֵת בְּנוֹ עוֹמֵד תַּחְתָּיו וסד"א דְּעוֹמֵד בְּלֹא מִינוֹ כְּלָל, קמ"ל דְּמָנָה אַחֵר תַּחְתָּיו דְּבָעֵי מִינוּי דְּאַף דְּהָוֵי כִּירוּשָׁה מ"מ בָּעֵי מִינּוּי וְכִדְהַכְרִיחַ לָהּ הח"ס זַ"ל שָׁם סִימָן י"ב עיי"ש, וְעַל מַה שֶּׁמְּחַדֵּשׁ שָׁם דִּבְמִינּוֹ שֶׁל כֶּתֶר תּוֹרָה אֵינָהּ בִּירוּשָׁה לִבְנֵיהֶם כְּלָל עיי"ש וּבְסִי' י"ג ילע"ק מִיַּלְקוּט פ' הַנָּ"ל סִי' תתקט"ו עַל הַפְּסִיק וְנַחֲלָה לֹא יהי' לוֹ אָמַר מָשָׁל לְאַב ב"ד שֶׁהָיָה לוֹ בָּנִים הַרְבֵּה וְהָיוּ כֻּלָּן עַמֵּי אָרֶץ וּבְנוֹ הַגָּדוֹל בֶּן תּוֹרָה כָּתַב לְכָל אוֹ"א חֶלְקוֹ חוּץ מִבְּנוֹ הַגָּדוֹל אָמַר לְכָל אוֹ"א נָתַתִּי חֵלֶק וְלִי אֵין אַתָּה כוֹתֵב א"ל דַּיְּיךְ תִּפּוֹשׁ אֶת מְקוֹמִי וכו' עיי"ש ויל"ק וְהַרְבֵּה יֵשׁ לִלְמוֹד מִדִּבְרֵי הַמָּשָׁל הַזֶּה וְעַיֵּין במנ"ח מ"ע תצ"ז וּבְמִנְחַת פִּיתָיִם עַל אור"ח סי' נ"ג סכ"ה וְקִצַּרְתִּי: מִנְחָה חֲרֵיבָה פֶּרֶק שְׁמִינִי ד' עֶזְרִי וּמָגִנִּי, הוּא יַעַזְרֵנִי בפ' שְׁמִינִי דַּף מ"ב ע"א בַּמִּשְׁנָה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה בְּשָׁעָה שֶׁמְּדַבֵּר אֶל הָעָם בלה"ק הָיָה מְדַבֵּר וכו' עַיֵּין בְּתוֹסָ' שֶׁדְּקְדְּקוּ דְּלָא תְּנָא הָכִי מש"מ בְּשָׁעָה וכו' כֵּיצַד וכו' יע"ש, וְאֶפְשָׁר עוֹד לְעוֹרֵר דִּלְכָךְ נָקַט עוֹד הַפַּעַם ,,בלה"ק הָיָה מְדַבֵּר" לְהוֹרוֹת דְּאֵין כָּאן קְפִידָא שֶׁיֹּאמַר כִּלְשׁוֹן הַפָּרָשָׁה דַּוְקָא, אֶלָּא דַּוְקָא שֶׁיְּדַבֵּר הָעִנְיָן בלה"ק בְּאֵיזֶה מִלְיצָה וְכִדְכָתַבְתִּי לְעֵיל פ"ז בְּשֵׁם הַתִּפְאֶרֶת גַּבֵּי חֲלִיצָה וּבָזֶה א"ל נָמֵי דְּקִדּוּק הַתּוֹסָ' מַדּוּעַ לָא קָתָנֵי פָּרָשַׁת מָשׁוּחַ וכו', מִשּׁוּם דְּאֵין כָּאן קְפִידָא בִּלְשׁוֹן הַפָּרָשָׁה ודו"ק, אָכֵן לְדִידִי יֵשׁ לְדַיֵּיק דְּכָל הַלָּשׁוֹן הָיָה דִּבְשָׁעָה שֶׁהָיָה מְדַבֵּר וכו' מְיֻוָּתָר ח"ו וְהָכִי הול"ל מש"מ בלה"ק הָיָה מְדַבֵּר, ושו"ר בְּתִפְאֶרֶת שֶׁעָמַד בֵּיהּ וְתֵירֵץ מִשּׁוּם דִּפְעָמִים הָיָה מְדַבֵּר עִמָּם וכו' ור"ל בְּהָא דִּנְקַט ,,בַּשָּׁעָה" דְּהָיָה כַּמָּה שָׁעוֹת שֶׁמְּדַבֵּר עִמָּם ע"כ, ולפ"ד הָיָה מְדַבֵּר בלשה"ק כָּל פַּעַם, וּלְדִידִי צ"ע דַּהֲרֵי יָלְפִינַן זֶה מֵזְּבִיר אֶל הָעָם וְזֶה קָאֵי עַל הַפָּרָשָׁה הַשְּׁנִיָּה שֶׁמְּקוֹדֶם מַתְנֶה עִמָּהֶם כָּל הַתְּנָאִין הַלָּלוּ עַיֵּין לְקַמָּן בַּגְּמָרָא וּבְרַמְבַּ"ם הל' מַלְכִים פ' י' ה' ג' כ' וְזַ"ל וְאוֹמֵר לָהֶן בלשה"ק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' ע"ש מַשְׁמַע שֶׁרַק בְּפַעַם הַזֹּאת דִּיבֵּר בלשה"ק וְעַיֵּין בלח"מ שָׁם ויל"ע, – גַּם בלא"ה יֵשׁ לְהָבִין דְּהָא עִיקַּר דִּבְרֵי מְשׁוּחַ מִלְחָמָה לֹא מְשׁוּם מִצְוַת קְרִיאָה אֶלָּא מְשׁוּם לְהַתְרוֹת בָּהֶם כִּדְכָתְבוּ הַתּוֹסָ', אוֹ מְשׁוּם לְהַלְהִיב לֵב הָעָם עַיֵּין בְּסִפְרֵי שׁוֹפְטִים וּבְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה שָׁם ס' ק"א ק"ב יע"ש, וא"כ הֲלֹא צְרִיכִים שֶׁיָּבִינוּ הָעָם כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבָּם, וּמַה בָּצַע אִם אֵינָם מְבִינִים בלה"ק מַאי תּוֹעֶלֶת יֵשׁ בְּכָל דְּבָרָיו וְאַזְהָרוֹתָו וְאַף שֶׁיּוּכְלוּ לְיַדֵּעַ ע"י שְׁאֵלָה אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְכִדְאָמְרִינַן בִּמְגִילָּה לְעִנְיַן פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, אֲבָל מ"מ אֵינוֹ נִכְנָס כָּל כָּךְ בְּלֵב כְּמוֹ הַדְּבָרִים הַמְּקוֹרִיִּים וּבְכָאן יוֹתֵר עָדִיף

מַהָא שְׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דל"ג ע"ח ד"ה בִּרְכַּת וכו' עי"ש וְכֵן סְבָרַת הַיְרוּשַׁלְמִי וְהַסִּפְרֵי גַּבֵּי סוֹטָה וצ"ע, וְאֶפְשָׁר דְּמִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין בלה"ק הָיָה בֶּאֱמֶת פָּטוּר מִלְּיָצָא בַּצָּבָא וּכְמוֹ שכ' הט"א לְעִנְיַן מִצְוַת הַקָּהֵל שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בפ"ז וְזֶה חִידּוּשׁ גָּדוֹל הוּא, וְאֶפְשָׁר דְּהַכֹּהֵן הַמַּשְׁמִיעַ הָיָה מֻוָּתָּר לְתַרְגֵּם וְלַהֲבִינָם בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁמְּבִינִים אַנְשֵׁי הַצָּבָא ויל"ע בָּזֶה, שׁוּב עִיַּנְתִּי במנ"ח מ"ע תקכ"ו וּמָצָאתִי בעז"ה שֶׁהִרְגִּישׁ בְּכָל מַה שֶּׁהִרְהַרְתִּי אִי דַּוְקָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכֹּהֵן מְדַבֵּר וּמַשְׁמִיעַ צ"ל בלה"ק אֲבָל וְדִבְּרוּ הַשּׁוֹטְרִים לֹא וכו' וְהִרְגִּישׁ מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל וּפְשִׁיטָא לֵיהּ מַה שֶּׁהַשּׁוֹטֵר מַשְׁמִיעַ א"צ לִהְיוֹת בלה"ק עיי"ש ולפ"ז נִיחָא מַה שֶּׁהִקְשֵׁיתִי, עוֹד כָּתַב שָׁם דְּהַכֹּהֵן וְהַשּׁוֹטְרִים אֲסוּרִים לְהוֹסִיף עַל הַפְּסוּקִים שֶׁבְּתוֹרָה רַק צְרִיכִים לוֹמַר מַה שֶּׁצִּוְּתָה הַתּוֹרָה כְּמוֹ ב"כ וכו' וְהוּא בִּכְלַל בַּל תּוֹסִיף וצ"ע עַל הַחִינּוּךְ דְּכָתַב וְיוֹסִיף עוֹד דְּבָרִים מִשֶּׁלּוֹ לְעוֹרֵר בנ"א לְמִלְחָמָה וכו' מנ"ל דְּנֵדַאי אֲסוּרִים לְהוֹסִיף דמ"ש מִכָּל הַמִּצְוֹת וב"כ וצ"ע, עכ"ל וְהִנֵּה אַף אִם נַנִּיחַ לוֹ כְּשִׁיטָתוֹ ג"כ י"ל דִּבְרֵי הַחִינּוּךְ, דְּאִם נֵימָא דהג' פְּסוּקִים צָרִיךְ לְדַבֵּר בלה"ק, דְּוַקָּא א"כ הַדְּבָרִים שֶׁמּוֹסִיף מִשֶּׁלּוֹ יְדַבֵּר בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת יְדַבֵּר אֶל הָעָם וכה"ג א"ש וּכְמוֹ לְעִנְיַן בר"כ עַיֵּן לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי פ"ז בָּעִנְיָן בר"כ, אֲבָל דַּעַת הַחִינּוּךְ י"ל דְּכֵינָן דְּגִילְּתָה התו' וְיָסְפוּ הַשּׁוֹטְרִי' וכו' הוּא לְרַמֵּז דְּיָכוֹל לְהוֹסִי' גַּם מִשֶּׁלּוֹ לְעוֹרֵר אוֹתָם לַמִּלְחָמָה וּכְמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בַּמִּשְׁנָה דְּאָמַר לָהֶם לֹא עַל אֲחֵיכֶם וכו' שֶׁאִם תִּפְּלוּ בְּיָדָם וכו'וּמַשְׁמַע דְּהַכֹּהֵן הָיָה אוֹמֵר לָהֶם הַכֹּל וּדְלֹא כהמנ"ח שָׁם, וזה"ל הַמְּאִירִי וְאַחַר שֶׁאָמַר כָּל הַדְּרָשׁוֹת שֶׁהַזְּכִּרוּ וְחָזַר הָרוֹצֶה לַחֲזוֹר וכו' עיי"ש וּבָזֶה מְדֻיָּק לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מְדַבֵּר אֶל הָעָם וכו', שֶׁמַּדְנוּ לְעֵיל בָּזֶה, דְּהָכִי קָאָמַר דְּגַם הַדְּבָרִים שֶׁהוֹסִיף הוּא וְדִיבֵּר אֶל הָעָם כְּמוֹ שכ' הַחִינּוּךְ גַּם זֶה הָיָה צָרִיךְ לְדַבֵּר בלה"ק כֵּינָן שֶׁגַּם זֶה בִּרְשׁוּת הַתּוֹרָה, שׁוּב אֵין אָנוּ צְרִיכִין לוֹמַר שֶׁהָיָה מְדַבֵּר בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת, וּלְחַלֵּק זֶה מִמִּצְוֹת בר"כ שֶׁהֵעִיר המנ"ח נִרְאֶה פָּשׁוּט, דְּהָתָם מִצְוַת ה' הִיא וְנִיתְּנָה לְמִצְוָה, אֲבָל כָּאן לֹא נִיתְּנָה מִשּׁוּם מִצְוַת קְרִיאָה אֶלָּא מִשּׁוּם הַתְרָאָה כְּמוֹ שֶׁהִקְדִּימוּ וְהִטְעִימוּ לָנוּ הַתּוֹסָ' א"כ לֹא שַׁיָּיךְ כָּאן בַּל תּוֹסִיף עַל הַמִּצְוָה ודו"ק ודו"ז קִילּוֹרִין לְעֵינֶיהָ, וְקִצַּרְתִּי, שׁוּב מָצָאתִי תַּנָּא דְּמַסַּיֵּעַ לִי ה"ה בַּעַל תַּנָּא תּוֹסָפָאָה בְּפֵירוּשׁ לַתּוֹסָפְתָּא פ"ז הל' ט' שֶׁכָּתַב בזה"ל בד"ה וּדְרָשׁוֹת נִדְרָשׁוֹת בָּהּ וכו' וּמְצַיֵּין כָּאן בְּתוֹסָ' דְּדְרָשׁוֹת נִדְרָשִׁין בָּהּ עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה וּלְמֵימְרָא דְּלָא לִישָׁנָא דְּקְרָא לְחוּד אוֹמֵר לְפָנֵיהֶם אֶלָּא דּוֹרֵשׁ לִפְנֵיהֶם כָּל הַפָּרָשָׁה עכ"ל, שו"ר בת"ה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הב"ש כְּדַעַת המנ"ח שֶׁהַמָּשׁוֹחַ הָיָה מְדַבֵּר הַפְּסוּקִים לְבַד וכו' עיי"ש שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַחִינּוּךְ וְלֹא הִזְכִּיר מש"כ המנ"ח ע"ז וְשׁוּב לָמַדְתִּי בַּיְרוּשַׁלְמִי וּמָצָאתִי שָׁם מְבֹאָר בזה"ל בַּסֵּפֶר אַתְּ אוֹמֵר שׁוֹטֵר שׁוֹמֵעַ מִפִּי כֹּהֵן פָּרָשָׁה וְאוֹמְרָהּ בְּכָל לָשׁוֹן אֲבָל בְּעֶרְכֵי הַמִּלְחָמָה וכו' יעש"כ בַּמְפָרְשִׁים אַף שֶׁהַפֵּירוּשׁ דָּחוּק מ"מ זֶה נִרְאֶה בַּעֲלִיל דְּהַשּׁוֹטֵר מַשְׁמִיעַ בְּכָל לָשׁוֹן כְּדֵי שֶׁיְּבִינוּ כָּל הָעָם, וּלְפִי מַה שֶּׁמֵּבִיא הַמְּאִירִי לְפָרֵשׁ (הַמּוּבָא לְקַמָּן בע"ה) דְּיֵשׁ גּוֹרְסִין אַחַת בְּסֵפֶר דְּשֶׁמָּא הָיָה קוֹרֵא לָהֶם כָּל הַפָּרָשָׁה וְעִנְיַן אוֹתָהּ דְּרָשָׁה הָיְתָה כָּל עִנְיַן הַפָּרָשָׁה עכ"ל לפ"ז אָתִי דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי כְּמִין חוֹמֶר דְּבְסֵפֶר אַתְּ אָמַר שׁוֹטֵר שׁוֹמֵעַ מִפִּי כֹּהֵן הַפָּרָשָׁה מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר דִּדְבָרִים שֶׁבִּכְתָב א"א רַשַּׁאי לְאוֹמְרָם בע"פ עיי"ש ודו"ק לְפָרֵשׁ כָּל לָשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם וּמוֹכֵחַ דְּשׁוֹטֵר מַשְׁמִיעַ בְּלָשׁוֹן אַחֶרֶת ודו"ק וְקִצַּרְתִּי: שָׁם בְּרֵשׁ"י ד"ה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה, כֹּהֵן ,,שֶׁנִּתְרַבָּה" לְכָךְ שנא' וכו' וּבְגִירְסָא אַחֶרֶת שֶׁבְּגִלָּיוֹן הוּא כֹּהֵן ,,שֶׁנִּתְבָּרֵר" לְכָךְ וְנִרְאֶה לוֹמַר שֶׁחֲקִירָה גְּדוֹלָה תַּלְיָא בְּהָנָךְ ב' גִּרְסָאוֹת שֶׁמִּבְּלִי מֵשִׂים נִזְדַּקְּרוּ בְּרֵשׁ"י ז"ל, שֶׁלִּכְאוֹרָה הֵיא מִלָּה ,,שֶׁנִּתְרַבָּה" לְכָךְ אֵין לוֹ

הַבָּנָה עַד שֶׁהִרְגִּישׁוּ הַמַּגִּיהִים הָרִאשׁוֹנִים זַ"ל בס"א לְהַגִּיהוֹ ,,שֶׁנִּתְבָּרֵר" כַּכָּתוּב בַּגִּלָּיוֹן, אָמְנָם גַּם זֶה מִילְּתָא דְּפְשִׁי' וְלֹא חִידֵּשׁ לָן רַשִׁ"י זַ"ל מְאוּמָה שֶׁכַּיַּדּוּעַ צְרִיכִין לְיַשֵּׁב ז' נְקִיִּים עַל כָּל טִפַּת דְּיוֹ שֶׁלּוֹ, וְהוּא דְּיֵשׁ לַחְקוֹר אִם ,,מָשׁוּחַ" מִלְחָמָה הוּא דַּוְקָא שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה אָז יֵשׁ עָלָיו דִּין תּוֹרַת כֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ, וא"כ לְאַחַר שֶׁמָּן הַמִּשְׁחָה אָז כְּבָר נִתְבַּטֵּל דִּין מָשׁוּחַ מִלְחָמָה, אוֹ דְּלָאו דַּוְקָא הוּא וּמְשִׁיחָה שֶׁלּוֹ אֵינוֹ מְעַכֵּב כְּלָל אֶלָּא הָעִיקָּר הוּא הַהִתְמַנּוּת בְּעֵת הַמִּלְחָמָה לְדַבֵּר אֶל הָעָם וע"ש מֻוְשְׁאָל הוּא נִקְרָא מָשׁוּחַ מִלְחָמָה, אוֹ שֶׁנִּמְשַׁח בְּשֶׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן לְחוּד אוֹ ע"י רִיבּוּי בְּגָדִים וְאָז גַּם בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי הָיָה נוֹהֵג דִּין זֶה בְּכֹהֵן מָשׁוּחַ מִלְחָמָה ל וּכְבָר חָקַר בְּזֶה הַגָּאוֹן הָאַדִּיר במנ"ח מ"ע ק"ז דִּין שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה ונ"ל פָּשׁוּט דמשמ"ל אֵינוֹ נִתְקַדֵּשׁ רַק בִּמְשִׁיחָה דל"ש רִיבּוּי בְּגָדִים אֲצָלוֹ כִּי הוּא אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ בח' בְּגָדִים א"כ אֵינוֹ נִתְקַדֵּשׁ רַק בִּמְשִׁיחָה דַּוְקָא וכו' וא"כ בב"ש לְאַחַר שֶׁנִּגְנַז הַצְּלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן לֹא הָיָה כְּלָל משמ"ל וְגַם נִרְאֶה לְעִנְיָן מַה שֶּׁכֹּהֵן משמ"ל מְדַבֵּר אֶל הָעָם ג"כ אֵינוֹ נוֹהֵג כְּלָל בְּלֹא שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלֹא הָיָה ד"ז נוֹהֵג בב"ש וכו', עיי"ש, וּכְשֶׁנִּשְׁלַח לִי סֵפֶר שוּ"ת דְּבַר אַבְרָהָם חֵלֶק שֵׁנִי מָצָאתִי שָׁם סי' כ"ב שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַגָּאוֹן הג' מָהָר"י זַ"ל אבד"ק פאניוועז שֶׁגַּם הוּא כְּיוֹצֵן מִדַּעְתּוֹ דִּבְבֵית שֵׁנִי לֹא הָיָה כֹּהֵן משמ"ל כְּלָל וְהַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א כָּתַב דְּזֶה רַק לְדִידָן דמשמ"ל עוֹבֵד בד' בְּגָדִים אֲבָל לְמ"ד דְּמְשַׁמֵּשׁ בח' בְּגָדִים אַדְּרַבָּה נִרְאֶה דְּשַׁיָּיךְ בי' רִיבּוּי בְּגָדִים יע"ש וּמַסִּיק דְּגַם במש"מ מְהַנֵּי רִיבּוּי בְּגָדִים ע"ש וּמַעֲתָּה י"ל הָנָךְ שְׁנֵי גִּירְסָאוֹת דנפ"מ מֵהֵן לַהֲלָכָה בְּכָל זֶה דִּלְהַגִּירְסָא ש,,נִתְרַבָּה" לְכָךְ, בָּעֵינַן שֶׁיָּחוֹל עָלָיו קִדֻּשַׁת דָּבָר מַה ע"י ,,רִיבּוּי", אִם ע"י שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, אוֹ רִיבּוֹ בְּגָדִים לָמֶ"ד דְּמְשַׁמֵּשׁ בח' בְּגָדִים, אֲבָל אִם גָּרְסִינַן ,,שֶׁנִּתְבָּרֵר" לָא בָּעֵינַן רַק שֶׁיִּתְבָּרֵר וְיִתְמַנֶּה לְכָךְ אַף שֶׁלֹּא ע"י שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה כְּלָל, וַאֲפִילּוּ בִּדְלֵיכָּא רִיבּוֹ בְּגָדִים לָמֶ"ד דְּמְשַׁמֵּשׁ בד' וּדְלֹא כהמנ"ח זַ"ל, וְיֵשׁ לְהָבִין כֵּן, – דְּאֵינוֹ מְעַכֵּב מְשִׁיחָה גַּבֵּיהּ – מִלְּשׁוֹן הַמְּאִירִי זַ"ל כָּאן שכ' בזה"ל אֲבָל שֶׁלֹּא בְּמִינּוּי לֹא אפי' כה"ג אוֹ סְגָן וְלֹא עוֹד אֶלָּא כְּשֶׁנִּתְמַנָּה לְכָךְ הָיוּ מוֹשְׁחִין אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְעַל זֶה הָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ מָשׁוּחַ מִלְחָמָה ע"כ מַשְׁמַע דְּאֵין זֶה רַק לְמִצְוָה וְלֹא עוֹד וכו' אֲבָל אֵינוֹ מְעַכֵּב רַק הַמִּינּוּי לְכָךְ וְלֹא כְּשֶׁנִּתְמַנָּה מִקּוֹדֶם, וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַבָּרַיְיתָא דְּתָנוּ רַבָּנָן וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל הָעָם יָכוֹל כָּל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה וכו' אַף כֹּהֵן ב,,מְמֻנֶּה" וכו' וְאֵימָא סְגָן סְגָן לָאו מְמֻנֶּה יע"ש וא"א דְּבָעֵינַן מְשִׁיחָה, א"כ ע"כ נִתְמַנָּה לְכָךְ דַּהֲלֹא לֹא בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיֶ' מְמֻנֶּה מִקּוֹדֶם שֶׁאוֹתוֹ הָאִישׁ נִמְשַׁח, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה מְמֻנֶּה עַכְשָׁו לְדַבֵּר אֶל הָעָם בְּהִתְמַנּוּת מְיֻחָדָה וע"כ קָאָמַר דְּאֵינוֹ מְדַבֵּר כָּל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה אֶלָּא הַמְמֻנֶּה לְכָךְ וכה"ג אֵין מְמֻנֶּה עַל גבי' בַּעֲבוֹדָה, וּפָרִיךְ וְאֵימָא סְגָן שֶׁהוּא יְדַבֵּר אֶל הָעָם בְּלֹא שׁוּם הִתְמַנּוּת מֵעַכְשָׁו אֶלָּא עַל סְמַךְ הִתְמַנּוּתוֹ מִקּוֹדֶם אַף שֶׁסְּגָן לֹא נִמְשַׁח – וּמְשַׁנִּי סְגָן לָאו מְמֻנֶּה הוּא, אֲבָל מַשְׁמַע דְּמָשׁוּחַ הַשֶּׁמֶן אֵינוֹ מְעַכֵּב וי"ל וצ"ע בְּפֵירוּשׁ הַסֶּוּגְיָא וּמָצָאתִי קְצָת רְאָיָה לְדִבְרֵי המנ"ח מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יְשָׁנִים יוֹמָא דַּף ל"ט ד"ה לָמָּה סְגָן מִימִינוֹ דְּהִקְשָׁה הר' אֶלְחָנָן כִּי מָשׁוּחַ מִלְחָמָה הָיָה מְשַׁמֵּשׁ בח' כֵּלִים וּמֵוָזְהָר עַל הָאַלְמָנָה ככ"ג וְהַרְבֵּה דְּבָרִים יֵשׁ בּוֹ ככ"ג לְקַמָּן פֶּרֶק ב"ל וכו' וא"כ לָמָּה הָיוּ מְמַנִּים סְגַן הַכֹּהֵן וְאַשְׁכְּחַן שֶׁמְּמַנִּים סְגָן אַף בַּבַּיִת הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה שָׁם מָשׁוּחַ מִלְחָמָה כִּדְאָמַר בְּנָזִיר פ' כ"ג דַּף מ"ז דְּבָעֵי הָתָם סְגָן וּמָשׁוּחַ מִלְחָמָה הֵי מִינַּיְיהוּ עָדִיף וכו' עכ"ל הצ"ל מִדִּבְרֵיהֶם נִרְאֶה בְּפִשְׁיטוּת דְּבִימֵי ב"ש לֹא הי' מָשׁוּחַ מִלְחָמָהוּמַדּוּעַ ? וְטַעְמָא דְּמִילְּתָא לֹא כָּתְבוּ, וע"כ מָשׁוּם דְּלָא הָיָה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּפְשִׁיטָא לֵיהּ לר"א דְּבָעֵינַן דַּוְקָא בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלֹא

בַּבְּגָדִים וכהמנ"ח זַ"ל וְכָל מָקוֹם שֶׁמָּצִינוּ משמ"ל הָיָה רַק בִּימֵי בַּיִת רִאשׁוֹן וּלְכָךְ הֵבִיא רָאָיָה מִנָּזִיר דְּאָמְרִינַן סְגָן ומשמ"ל דִּשְׁנֵיהֶם בְּיַחַד, ע"כ בִּימֵי בַּיִת רִאשׁוֹן הָיוּ וְיֵשׁ לְעַיֵּין בס' אוֹרַח מִישׁוֹר שָׁם בַּסּוּגְיָא דְּנָזִיר אַדְּ בִּלְשׁוֹן הַבְּאֵר שֶׁבַע יל"ע דְּכָתַב לְתָרֵץ קוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' מַדּוּעַ הִקְדִּים פָּרָק מָשׁוּחַ לַפָּרָק ע"ע, מִשּׁוּם דְּהָכָא דְּבָא לְפָרְשָׁם מַקְדִּים משמ"ל מָשׁוּם שֶׁהוּא מָצוּי יוֹתֵר מע"ע וְעוֹד שֶׁהֲרֵי תְּנַן מִשֶּׁרַבּוּ הָרַצְחָנִים בָּטְלָה ע"ע וְדֶרֶךְ הַתַּנָּא לְהַקְדִּים דָּבָר הַהוֶֹה וכו' עיי"ש מַשְׁמַע דְּזֶה הָוֵי דָּבָר הַהוֶֹה גַּם בִּימֵי בַּיִת הַשֵּׁנִי וְאַף לְאַחַר שֶׁנִּתְבַּטֵּל דִּין ע"ע, אַדְּ י"ל דְּכַוָּנָתוֹ לְכָל דִּינֵי הַמִּלְחָמָה הַמְבוֹאָר בְּפֶרֶק זֶה אֲבָל לֹא עַל דִּינֵי המש"מ בְּעַצְמוֹ, וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּבְרֵי שוּ"ת יַד אֵלְיָהוּ מִקָּאלִישׁ חֵלֶק הַכְּתוּבִים אוֹת א' סי' כ"א בְּעִנְיַן אֵיבָה דכה"ג, שֶׁשָּׁם הַקּוּשְׁיָה עַל דִּבְרַת התו"י יוֹמָא דַּף ע"ג דְּאֵיךְ אַפְקַע קִדֻּשָּׁתוֹ שֶׁל הַמָּשׁוּחַ מִלְחָמָה עיי"ש וְלֹא תֵּירֵץ עַל זֶה דְּאַיְירֵי בִּמְרֻוָּבָה בַּבְּגָדִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּעַצְמוֹ שָׁה לְעִנְיַן כה"ג יע"ש ודו"ק (כְּדְּ מָצָאתִי כָּתוּב עַל פִּנְקָסִי לְזֵכֶר דְּבָרִי' וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת הַסֵּפֶר לְעַיֵּין בּוֹ וּלְבָאֵר ד"ז בְּאוֹרֶךְ ע"כ אַסָּמוּךְ עַל הָרוֹצֶה לְעַיֵּין וד"ת חֲבִיבִים עָלָיו) וּבְגִלְיוֹן הס' ד"א הַנָּ"ל כָּתַבְתִּי בזה"ל הִנֵּה יֵשׁ עוֹד לְהָבִיא קְצָת רְאָיָה לָזֶה ממש"כ הַתּוֹסָ' בְּקִדּוּשִׁין (ד' ע"ז ע"ב) ד"ה פְּרָט לכ"ג וכו' וּכְשֶׁנִּתְאַלְמְנָה אִיתּוֹסַף בָּהּ אִיסּוּר אַלְמָנָה דְּהָוֵי אִיסּוּר מוֹסִיף לְגַבֵּי מְשׁוּחַ מִלְחָמָה שֶׁאֵינוֹ אָחִיו וְכָל הַנָּשִׁים הָאֲסוּרוֹת לכ"ג אֲסוּרוֹת אַף לְמָשׁוּחַ מִלְחָמָה עכ"ל, וְהִנֵּה הָא שֶׁלֹּא כָּתְבוּ דַּאֲסוּרָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, מָצָאתִי בִּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכָּתַב וְז"ל וְהַוְצְרְכוּ לָזֶה דאל"כ לָא אַשְׁכְּחַן אִיסּוּר מוֹסִיף דְּאֵין מְמַנִּין שְׁנֵי כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים כְּאֶחָד וּלְעִנְיַן אִיסּוּר מוֹסִיף בָּעֵינַן שֶׁיְּהֵא הָאִיסּוּר מוֹסִיף בְּפוֹעַל בְּהַאי שַׁעֲתָא כִּדְאִיתָא במס' כְּרִיתוּת דַּף י"ד כְּגוֹן דְּאִיכָּא בְּרָא לְסָבָא עכ"ל פ"י כִּפְנֵי חַמָּה, ולפ"ז אָמֵינָא דְּהַנָּסְפוּת הַתּוֹסָ' יְשָׁנִים לְחַזֵּק קוּשְׁיָתָם ג"כ לק"מ די"ל דְּמַיְירֵי ר"ש בִּימֵי בַּיִת שֵׁנִי בִּזְמַן דְּאִיכָּא כ"ג וְלֵיכָּא מְשׁוּחַ מִלְחָמָה וא"כ לֵיכָּא כָּאן אִיסּוּר מוֹסִיף דְּלֵיכָּא מוֹסִיף בְּפוֹעַל דְּלֵיכָּא דִּין משמ"ל כָּל יְמֵי בַּיִת שֵׁנִי וְגַם בִּזְמַן בַּיִת רִאשׁוֹן מֵימוֹת יאֹשִׁיָּה וָאֵילָךְ שֶׁנִּגְנַז שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלֵיכָּא בְּרָא לְסָבָא לָא מְהַנֵּי וְלָא מַקְרֵי מוֹסִיף, וא"ב מִקּוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' נִימָא לְהוֹכִיחַ דְּלָא כְּדַעַת המנ"ח, אֶלָּא דְּלְעוֹלָם יָכוֹל לִהְיוֹת מְשׁוּחַ מִלְחָמָה א"ח שֶׁל פֶּסַח תפא"ר עכ"ל, אָכֵן בלא"ה יֵשׁ לְצַדֵּד דַּהֲלֹא בִּזְמַן דְּלֵיכָּא מִלְחָמָה לֵיכָּא מָשׁוּחַ וא"כ בלא"ה יֵשׁ לִדְחוֹת ויל"פ בָּזֶה, וּבְגִלְיוֹן הַמִּשְׁנָיוֹת כָּאן רֵישׁ פ"ח כָּתַבְתִּי הִנֵּה אִם הָיָה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה בִּזְמַן בַּיִת שֵׁנִי וּמִיּוֹם שֶׁנִּגְנַז שה"מ עַיֵּין סוֹף תַּעֲנִית ל"א ע"א אָמַר רַשְׁבָּ"ג לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים וכו' ת"ר בַּת מֶלֶךְ שׁוֹאֶלֶת מִבַּת כה"ג וכו' וּבַת סְגָן מִבַּת מָשׁוּחַ מִלְחָמָה וְעַיֵּין פרש"י שָׁה וּמַה שֶּׁנִּכְתַּב עַל הַגִּלָּיוֹן) וּמַשְׁמַע שֶׁגַּם בִּימֵי בַּיִת הַשֵּׁנִי הָיָה נוֹהֵג זֶה וְעַיֵּין בִּגְבוּרַת אֲרִי לְתַעֲנִית שָׁם דְּמַשְׁמַע כֵּן עיי"ש ודו"ק, שֶׁהַקּוּשְׁיָה שָׁם עַל הָאי מ"ד דְּאָמַר יוֹם שֶׁנִּיתְּנוּ הָרוּגֵי בֵּיתָר וכו' דְּהָא בְּיֵתָר אַחַר הַחֻרְבָּן נ"ב שָׁנִים הָיָה וְאַחַר הַחֻרְבָּן אֵין לְיִשְׂרָאֵל לֹא כה"ג וּסְגָן וְלֹא מָשׁוּחַ מִלְחָמָה וצ"ל דלר' מַתְּנָה דְּהָא דְּקָתָנֵי בַּת מֶלֶךְ וכו' קָאֵי אַיּוֹם הַכִּפּוּרִים לְחוּד בְּעוֹד שֶׁהָיָה הַבַּיִת קַיָּם וכו' ע"ש מַשְׁמַע דִּפְשִׁיט לֵיהּ לְדַעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה דִּבְעוֹד שהבה"ש קַיָּם הי' סְגָן וּמָשׁוּחַ מִלְחָמָה וַהֲרֵי זֶה כַּמְבוֹאָר: שָׁם מ"ש שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אָמַר ר' יוֹחָנָן מְשׁוּם רַשְׁבִּ"י וכו' אֲפִילּוּ לֹא קִיְּימְתֶּם אֶלָּא ק"ש שו"ע אִי אַתֶּם נִמְסָרִים בְּיָדָם ע"כ, הֵיטֵב אֲשֶׁר אָמַר בְּזֶה הגרצ"ח בְּהַגָּהוֹתָיו כָּאן עיי"ש וְהִנֵּה יֵשׁ עוֹד לְעַיֵּין אִם ס"ל דְּלָא כר"י דְּאָמַר הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב זֶה הַיָּרֵא מֵעֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדוֹ, וַאֲפִילּוּ מֵעֲבֵירָה דְּרַבָּנָן עַיֵּין לְקַמָּן מ"ד ע"ב – וְגַם יל"ע אִם ס"ל ק"ש דְּאוֹרַיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן וְאֶפְשָׁר דְּכָאן מְדַבֵּר רַק בִּזְכוּת לִימּוּד

הַתּוֹרָה, אֲבָל לֹא בְּקִיּוּם מִצְוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת וְקִצַּרְתִּי, וּלְקַמָּן בע"ב דְּקָאָמַר נָמֵי ר' יוֹחָנָן הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב כְּרִי לְבַטָּלָן וכו' ומש"כ הגרצ"ח ע"ז קָדְמוֹ בבא"ש אַף שֶׁפְּטוּרִין הָיוּ מִמִּצְוֹת ק"ש דְּהָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה וּכְדִלְקַמָּן מ"ד ע"ב, וְגַם הָיוּ טְרוּדִין עַיֵּין בְּרָכוֹת י"ג י"ד, מ"מ הֲרֵי אֵין לָהֶם זְכוּת, וְעַיֵּין מְגִילָּה ו' ע"א עַל שֶׁל עַתָּה בָּאתִי וּבְרַשִׁ"י ד"ה וְעַכְשָׁו וכו' וְעַיֵּין בְּרוֹקֵחַ סי' ש"כ שכ' כה"ג דְּקוֹרֵא ק"ש שו"ע וכו' וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא שָׁמוּר מִן הָעֲבֵירָה ע"כ שֵׁם אַחַת בַּסֵּפֶר עַיֵּין בפרש"י וְכֵן לוֹמְדִים וּמְפָרְשִׁים כֻּלָּם, אֲבָל בְּמְאִירִי זַ"ל מָצָאתִי בְּתוֹךְ דְּבָרָיו בד"ה מָשׁוּחַ וכו' דְּבָרִים חֲדָשִׁים בְּפֵירוּשׁ הַמֵּימְרָא וְזַ"ל וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בגמ' אַחַת בַּשּׁוֹפָר כְּלוֹמַר כְּשֶׁהָיוּ תּוֹקְעִים בַּשּׁוֹפָר לָצֵאת מֵאַרְצָם ומ"מ יֵשׁ גּוֹרְסִין אַחַת בְּסֵפֶר וְשָׁמָּא הָיָה קִירָא לָהֶם כָּל הַפָּרָשָׁה וְעִנְיַן אוֹתָהּ דְּרָשָׁה הָיְתָה כָּל עִנְיַן הַפָּרָשָׁה כְּאֶחָד וכו' וְלִי נִרְאֶה לִקְרוֹת בַּסֵּפֶר בשב"א תַּחַת הַסָּמְךְ כלו' שֶׁלֹּא הָיוּ דַּיָּנִין לְאַלּוּ לַחֲזוֹר אֶלָּא מִשֶּׁהָלְכוּ עִמָּהֶם עַד הַסֵּפֶר שֶׁהֲרֵי מֻוָּטָל הָיָה עֲלֵיהֶם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּסִפּוּק מַיִם וּמָזוֹן וּלְתַקֵּן אֶת הַדְּרָכִים וכו' עיי"ה: שָׁם ע"ב מְאָה פְּעָמִים וַחֲדָא נָאנָאי וכו' עַיֵּין פרש"י וְאֶפְשָׁר לוֹמַר לְפִי מַאי דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף שֶׁהַכֹּל הֶעֱרוּ וכו' שֶׁהַכֹּל עוֹרְפִין וכו' מֵאַחֲרֵיהֶ יע"ש א"כ אֵינָהּ מִתְעַבֶּרֶת מִזֶּה וּלְכָךְ פרש"י מֵאֶחָד נִמְצָא הָאֶחָד אָבִיו וכו', וּבְתוֹסְ' ד"ה מֵאָה וכו' מַשְׁמַע שֶׁכֻּלָּן מֵאָה הָיוּ אֲבוֹתָיו שֶׁהֲרֵי מִכֻּלָּן נִתְעַבְּרָה אִמּוֹ וְלֹא כפי' רָשִׁ"י וכו' יע"ש ולפמש"כ א"ש, וְעַיֵּין בְּתוֹרַת הק' שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁה בַּעַל כֶּרֶם נָטַע דְּחָקַר לפי"ז בַּבַּעַל שֶׁבָּא עַל אִשְׁתּוֹ וכו' וְנוֹצַר הַוָּלָד מִשְּׁנֵיהֶם אִי שַׁיָּיךְ לוֹמַר חֲצִי מִמְּזַר וַחֲצִי כָּשֵׁר וְכֵן לְכַמָּה עִנְיָנִים ועיי"ש מש"כ בָּזֶה, וְרָאִיתִי אַחַ"כ בְּסֵפֶר הָעֲנָקִי שוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד סי' קס"ח שֶׁעָמַד עַל חֲקִירָה זוֹ וְאִי חַיָּיב עַל הַכָּאַת שְׁנֵיהֶם עיי"ש דְּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן מַקָּצָת שֶׁה ה"ה מִקָּצָת אָב כְּכָל אָב וְכָתַב עוֹד לפ"ז מַשְׁכַּחַת לָהּ חֲצִי כֹּהֵן וַחֲצִי יִשְׂרְאֵל בְּבָאוּ כֹּהֵן וְיִשְׂרְאֵל לְאִשָּׁה אַחַת פְּנוּיָ' וְנִתְעַבְּרָה וְכֵן חֲצִי מַמְזֵר וַחֲצִי כָּשֵׁר אַךְ לפמש"כ לְעֵיל דְּאִי אֶפְשָׁר לֵידַע בְּבֵירוּר אִם נִתְעַבְּרָה מִשְּׁנֵיהֶם לְעוֹלָם הָוֵי סָפֵק אִם הוּא כֹּהֵן אוֹ יִשְׂרְאֵל וְהָא דְּאָמַר בְּסוֹטָה בַּר מֵאָה פָּאפֵי וכו' עַל צַד הַסָּפֵק נֶאֱמַר שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁנִּתְעַבְּרָה מִשְּׁנֵיהֶם ומ"ה הָיָה גִּבּוֹר גַּלִּית הַפְּלִשְׁתִּי אֲבָל לֵידַע בְּבֵירוּר א"א לָדַעַת יע"ש מַה שֶׁהֵעִיר מִיְּבָמוֹת בְּמִי שֶׁלֹּא שָׁהֲתָה אַחַר בַּעְלָהּ ג"ח וְנִתְיַבְּמָה וכו' הָא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּנִתְיַבְּמָה תּוֹךְ ג' יָמִים לְמִיתַת הַבַּעַל וְיֵשׁ סָפֵק שֶׁמָּא נִתְעַבְּרָה מִשְּׁנֵיהֶם וְנִמְצָא שֶׁהָרִאשׁוֹן הָיָה לוֹ מִקָּצָת בֵּן וְלָאו בַּת יְבוּם הִיא וכו' יע"ש וְהֵבִיא שֶׁהֵרְאוּ לוֹ בס' יְשָׁרִשׁ יַעֲקֹב יְבָמוֹת ל"ז דְּמִפַּלְפֵּל בְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל יע"ש ואכמ"ל בָּזֶה, וילע"ק מִלְּעֵיל כ"ז ע"א בָּהָא דְּרוֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל יע"ש דמ"מ יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמִּשְּׁנֵיהֶם נִתְעַבְּרָה וּבְפִסְחִים פ"ח שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם לְעֵיל בְּחִידּוּשֵׁי גַּבֵּי יְהוֹשֻׁעַ יע"ש וְקִצַּרְתִּי, וּבְדֶרֶךְ צַחוּת הַיָּתִי מְפָרֵשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ רֹוב בְּעִילוֹת אַחַר הַבַּעַל, הַיְנוּ שֶׁרֹוב בְּעִילוֹת שֶׁל הַנּוֹאֵף הוּא אַחַר הַבַּעַל וּכְבָר נִסְרְחָה הַזֶּרַע שֶׁל הַבַּעַל שֶׁשּׁוּב א"א לְהִתְעַבֵּר מִשֶּׁנֵי בנ"א וא"כ בְּוַדַּאי מֵהַבַּעַל הוּא הַזֶּרַע וְכָשֵׁר) וְעַיֵּין בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פ' נָשֹׂא וּבְמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא שָׁם סי' ד' שֶׁאָמַר לְאַחַר אַרְבָּעִים יוֹם הַנּוֹאֵף בָּא עָלֶיהָ והקב"ה עוֹמֵד וְתוֹהֶא וְאוֹמֵר שֶׁל מִי אַצַּיֵּיר שֶׁל צוּרַת הַבַּעַל אוֹ שֶׁל צוּרַת הַנּוֹאֵף וכו' יע"ש וצ"ע, שו"ר בפי' עֵץ יוֹסֵף עַל הַתַּנְחוּמָא שכ' דס"ל לְהַמִּדְרָשׁ דְּהָאִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מִשְּׁנַיִם כְּאֶחָד כמש"כ הַתּוֹסְ' בְּסוֹטָה ע"כ בְּשֵׁם הז"ר, וְזוֹ יוֹתֵר קָשֶׁה דַּהֲלֹא לְאַחַר מ' יוֹם כְּבָר נִסְרַח הַזֶּרַע וְלָא פְּלִיגִי כ"ע, אֲבָל בֶּאֱמֶת לק"מ מִכָּאן די"ל רַק לְעִנְיַן צִיּוּר הַצּוּרָה הוּא וק"ל, ומש"כ הַתּוֹסְ' ופי' הֶעָרוּךְ נָאנָאי כֻּלָּם וכו' וְכֻלָּם אֶחָד וכו' אַף כֻּלָּם אֶחָד וכו' פֵּירוּשׁ אֲבָל מִכֻּלָּם לֹא נִתְעַבְּרָה

כְּלָל כַּמְבֹן' בְּסַנְהֶ' דַּף נ"ח ע"א (כָּעֵת רָאִיתִי בת"ה הַנָּ"ל שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הכ"נ שֶׁעָמַד ע"ז
וּמְתָרֵץ בְּדוֹחַק דִּבְצִירוֹ' עִם אָדָם נַעֲשִׂין בָּשָׂר אֶחָד יע"ש וא"י לָמָּה צָרִיכִי לכ"ז וְעַיֵּין כָּאן
הַגָּהוֹת מ"כ: שָׁם מִכָּאן שֶׁאָסוּר לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָן שֶׁל רְשָׁעִים וכו', הַגָּאוֹן מָהָר"י פִּיק בֶּרְלִין
זצ"ל כָּתַב בְּסִפְרוֹ אוֹמֵר הַשִּׂכְחָה סי' נ"ו שֶׁדָּבָר זֶה לֹא מָצָאתִי בְּאֶחָד הַפּוֹסְקִים עַד הֵנָּה
עכ"ל וַאֲנִי תִּימַהּ וְכִי דָּבָר זֶה דִּין מְחֻדָּשׁ הוּא, וַהֲלֹא הוּא בֶּאֱמֶת בִּכְלַל דְּלָא תְּחָנֵּם וְכִדְאִיתָא
בע"ז כ' ע"א ד"א לֹא תְּחָנֵּם לֹא תִּתֵּן לָהֶם חֵן מְסַיַּע לֵיהּ לְרַב דְּאָמַר רַב אָסִיר לְאָדָם
שֶׁיֹּאמַר כַּמָּה נָאָה נָכְרִית זוֹ וכו' יע"ש וְדָבָר זֶה הֲלָכָה פְּסוּקָה הִיא בְּרַמְבַּ"ם הל' ע"ז פ"י
דִּין ד' וְכֵן אָסוּר לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָן וַאֲפִלּ' לוֹמַר כַּמָּה נָאָה עַכּוּ"ם זוֹ בְּצוּרָתוֹ ק"ו שֶׁיְּסַפֵּר בְּשֶׁבַח
מַעֲשָׂיו וכו' יע"ש, וז"פ, וּמַה שֶּׁאָמַר ר' אַיְּעָזַר כָּאן וכו' מִכָּאן שֶׁאָסוּר וכו', אוֹ דְּלָא שְׁמִיעַ
לֵיהּ הָא דְּרַב, אוֹ דקמ"ל דְּהָנֵי אִיסּוּר דְּאוֹרָיְיתָא דְּאִי מֵהָתָם הוּ"א דְּהוּא רַק דְּרַבָּנָן וּקְרָא
אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא קמ"ל דְּהָנֵי דְּאוֹרָיְיתָא, אוֹ עכ"פ מִדְּבְרֵי קַבָּלָה דִּכְאוֹרָיְיתָא דָּמֵי וז"פ
ושו"ר בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁהִרְגִּישׁ כְּבָר בָּזֶה בזה"ל לִכְאוֹרָה מקמ"ל הָא כְּתִיב לֹא תְּחָנֵּם וכו'
י"ל דקמ"ל אֲפִילּוּ בכה"ג כְּדֵי לְהוֹדִיעַ שִׂבְחוֹ שֶׁל דָּוִד אָסוּר לְהַרְבּוֹת הַרְבֵּה בְּשֶׁבַח רָשָׁע
עכ"ל, וְעַיֵּין עֵירוּבִין י"ג ע"ב הֲנָאָה שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל כדר"י אָמַר רַב וכו' עיי"ש – שָׁם דְּאָגָה
וכו' שַׁיֵּיכָת פְּלֵוגְתָּהּ זוֹ לְכָאן מִלְּבַד שֶׁפְּלִיגִי בָּהּ ר"א ור"א וְלָא מְסַיְּימִי, עוֹד י"ל לְהוֹרוֹת
תַּכְלִית דִּבְרֵי הַמָּשׁוֹחַ מִלְחָמָה שֶׁיָּסִיחוּ מִדַּעְתָּם דַּאֲגַת הַמִּלְחָמָה, וְקִצַּרְתִּי – שָׁם ,,מֵעַתָּה"
בְּאָרוֹן גִּירְסַת רַשְׁ"י עוֹמְדִין' בְּאָרוֹן וכו', עַיֵּין בב"ת דַּף י"ד ע"ד וע"ב – וְעַיֵּין בְּתוֹסְ'
עֵירוּבִין ס"ג ע"ב ד"ה כ"ז וכו' – וְכָל כִּיּוּוּי עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א, ושו"ר בְּקֶרֶן אוֹרָה שֶׁרָמַז
עַל זֶה דַּף מ"ג ע"א וּכְלֵי הַקּוֹדֶשׁ זֶה אָרוֹן וְלוּחוֹת שֶׁבּוֹ – עַיֵּין תוס' עֵירוּבִין הַנָּ"ל בְּשֵׁם
הַסִּפְרִי עיי"ש – וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א בְּשֵׁם פֵּירוּשׁ רָשְׁ"י בְּחֻמָּשׁ דִּכְלֵי הַקּוֹדֶשׁ זֶה הָאָרוֹן
וְהַצִּיץ וכו' וְהוּא עפ"י הַסִּפְרִי עיי"ש וְלֹא הִזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת לְעֵיל בְּשֵׁם הַתּוֹסָפְתָּא
די"א אֵלּוּ בִּגְדֵי כְּהֻנָּה וכו' יע"ש, וְעַיֵּין בְּהַגָּהוֹת מְצַפֶּה אִיתָן דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ טַעֲמָא דת"ק
דְּלָא ס"ל כהי"א מִשּׁוּם דִּבְגִדֵי כְּהֻנָּה תַּכְשִׁיט הֵם וְלֹא כְּלֵי וּבְגָדִים לָא אִיקְרֵי כְּלִי ע"כ,
ולפ"ז יהי' נפ"מ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת בְּאֶחָד שֶׁכָּתַב לְיִתֵּן כֵּלִים אוֹ שֶׁמָּכַר לוֹ כֵּלִים אֵין בְּגָדִים
בִּכְלָל, וְכֵן לְהֵיפֶךְ בְּכָתַב לוֹ בְּגָדִים אֵין כֵּלִים כְּאִלּוּ בִּכְלָל, וְעַיֵּין בא"ע הי' ק"ט סי' ד'
דִּבְמַתָּנָה אַף צְמִידִים שֶׁבִּבְגָדֶיהָ בִּכְלָל אֲבָל אִם כָּתַב לָהּ כָּךְ בְּשָׁעָה שֶׁנִּשֵּׂאת אֵין צְמִידִים
בִּכְלָל יע"ש וְעַיֵּין שָׁם בב"ש וח"מ וט"ז ז"ל שָׁם וְעַיֵּין שָׁם בט"ז ס"ק ג' בְּשֵׁם הַדְּרִישָׁה
וכו' עיי"ש ודו"ק, שו"ר בת"ה שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַמְּצַפֶּה אִיתָן וְהֵעִיר עָלָיו דְּמִצִּיץ אֵין רְאָיָה
וּמִכַּמָּה רְאָיוֹת דִּבְגִדֵי כְּהֻנָּה נִקְרָאִים כֵּלָיו עיי"ש וְלֹא הֵבִיא מֵהַנָּ"ל אָכֵן בְּחִיבּוּרִי כת"י
בְּחֵלֶק הַשּׁו"ת כָּתַבְתִּי בְּדִין זֶה שֶׁנִּרְאֶה לִי לְלָמּוֹד דִּבְרֵי זֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' נָזִיר נ"ד ע"ב
ד"ה ת"ש וּמַזֶּה בג' וז' וכו' דְּרַבִּינוּ יִצְחָק הֵבִיא רְאָיָה מִסִּפְרִי דְּתַנְיָא כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַטָּמֵא
יִטְמָא לָמָּה נֶאֱמַר לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בֶּחָלָל חֶרֶב בָּא הַכָּתוּב וְלִימֵּד עַל הַחֶרֶב שֶׁהוּא מְטַמֵּא טֻמְאַת
שִׁבְעָה לָמַדְנוּ לְכֵלִים וְאָדָם וכו' ת"ל וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּטְהַרְתֶּם פי'
שֶׁהַבְּגָדִים שֶׁנּוֹגְעִים בָּאָדָם שֶׁנּוֹגֵעַ בְּמֵת טְמֵאִים ז' וּסְתָם בְּגָדִים מַשְׁמַע אַף בְּשֶׁאֵינָן כְּלֵי
מַתָּכוֹת ואור"ת דְּתַכְשִׁיטֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת שַׁפִּיר מַקְרֵי בְּגָדִים כְּדִכְתִיב בִּבְגְדֵי כְּהֻנָּה אֵלֶּה
הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ וַחֲשִׁיב צִיץ עכ"ל וְנִלְמוֹד לנ"ד דְּבֵין לְרַבִּינוּ יִצְחָק וּבֵין לר"י אִישׁ תָּם
תַּכְשִׁיטֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת שַׁפִּיר מַקְרֵי בְּגָדִים דְּאַף הר"י לֹא כָּתַב אֶלָּא דִּסְתָם בְּגָדִים מַשְׁמַע אַף
בְּשֶׁאֵינוֹ כְּלֵי מַתָּכוֹת אֲבָל כְּלֵי מַתָּכוֹת בְּוַדַּאי שֶׁהֵם בִּכְלַל בש' בְּגָדִי' וְהָרֵי רְאָיוֹ' ר"ת ז"ל

יוֹכִיחַ דָּבָר זֶה, וְהָתָם הֲרֵי חֲשִׁיב חֹשֶׁן וְאֵפוֹד דְּהָוֵי מְמֻלָּא בַּאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמִקְרֵי הַכֹּל בְּשֵׁם בֶּגֶד דְּהַיְינוּ גַּם הַכְּלֵי אֲבָנִים וּכְלֵימַתָּכוֹת דְּהַיְינוּ הַצִּיץ שֶׁל זָהָב וּפָלֵא עַל הַנָּאוֹן הַבָּקִי הָאַדִּיר בַּעַל מַשְׂכִּיל וְנַחַל אֵיתָן וְאַחֲרָיו הָרַב בַּעַל ת"ה שֶׁנֶּעְלְמוּ מֵהֶם הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל, וְאַף שֶׁבְּפָסוּק זֶה דִּכְתִיב וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים (שְׁמוֹת כ"ח ד') לָא כְּתִיב צִיץ, מ"מ הָא שֶׁאָמַר שָׁם פְּסִיק ל"ו וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר וכו' הוּא בִּכְלַל הַצִּיּוּוּי וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ, וַהֲרֵי ה"נ לָא קָחֲשִׁיב שֵׁם מִכְנָסַיִם וְעַיֵּין יוֹמָא דַּף ה' ע"ב דְּמִכְנָסַיִם אֵינָם כְּתוּבִים בְּפָרָשָׁה יע"ש וצע"ק דִּבְרֵי הַתּוֹסָ', אֲבָל עכ"פ הָכִי הוּא, וְהֶאֱרַכְתִּי עוֹד בָּזֶה וְכָאן הַמָּקוֹם גּוֹרֵם לְקַצֵּר, מְחֻוסַּר ,,הַכְּלִי זָהָב וְהַכֶּסֶף", רַק אַזְכִּיר עוֹד מַה שֶּׁרָאִיתִי בפ"ת לְיוֹר"ד סִי' רי"ח ס"ק ב' בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב ח"א סִי' כ"ד לְעִנְיַן אִשָּׁה שֶׁקִּבְּלָה עַל עַצְמָהּ שֶׁלֹּא לְהַלְבִּישׁ בִּגְדֵי יו"ט אִי מֻוָּתֶרֶת לְהָשִׂים הַטַּבָּעוֹת בְּיָדָהּ וּפָסַק דְּגַם הֵם בִּכְלַל נֶדֶר זֶה וְאֵין לָהּ לִלְבּוֹשׁ שׁוּם תַּכְשִׁיט שֶׁהָיְתָה רְגִילָה לִלְבּוֹשׁ וכו' יע"ש ובפ"ת לאהע"ז סִי' ק"ט הַנָּ"ל בְּשֵׁם שוּ"ת שַׁעַר אֶפְרַיִם לְעִנְיַן אִי מִנְעָלִים הוּא בִּכְלַל מַלְבּוּשִׁים יע"ש וְאֵין לִי הַשַּׂ"י לְעַיֵּין שָׁם בִּפְנִים אִי הֵבִיא הַתּוֹסָ' נָזִיר הַנָּ"ל, (שׁוּב שָׁאַלְתִּי סֵפֶר שבו"י ח"א סִי' כ"ד וְרָאִיתִי שָׁם שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא רַק הגמ' דְּסֻוכָּה וּבְחֻלִּין ע"א ע"ב מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַמְנֻגָּע וכו' וְטַבָּעוֹתָיו וכו' הֲרֵי דִּבְכְלַל לְבִישַׁת הַבְּגָדִים גַּם הַטַּבָּעוֹת בִּכְלָל וכו' יע"ש מַה שֶּׁהִשִּׂיג עַל הַשַּׁעַר אֶפְרַיִם סִי' קכ"ד): שָׁם וַחֲצֹוְצְרוֹת הַתְּרוּעָה אֵלּוּ הַשּׁוֹפָרוֹת, עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א שֶׁהִקְשָׁה ע"ז דְּהָא וַדַּאי חֲצוֹצְרוֹת מַמָּשׁ וְהֵן שֶׁל כֶּסֶף הָיוּ לָהֶם בַּמִּלְחָמָה כְּדִכְתִיב וְכִי תָּבִיאוּ מִלְחָמָה וגו' וַהֲרֵעוֹתֶם בַּחֲצוֹצְרוֹת עכ"ל, וְעַיֵּין מש"כ בת"ה, וְנִרְאֶה לִי לְיַיֵּשֵׁב ע"פ מַה שֶּׁהִקְשָׁה המג"א רֵישׁ סִי' תקע"ו דְּלָמָּה אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים לִתְקֹן' בע"צ ואע"פ שֶׁאֵין ת"צ בְּבָבֶל מ"מ הָלֹא מִדְּאוֹ' מְצָוָה לִתְקֹן' בְּלֹא תַּעֲנִית ע"כ, וְתֵירֵץ הַגָּאוֹן וכו' בַּעַל קָרְבַּן נְתַנְאֵל בְּהַגָּהוֹת נְתִיב הַחַיִּים שֶׁלּוֹ דלק"מ דְּמִקְרָא מָלֵא הוּא וְכִי תָּבוֹאוּ בְּאַרְצְכֶם וְגוֹמֵר וַהֲרֵעוֹתֶם בַּחֲצוֹצְרוֹת נִמְצָא שמ"ע מה"ת בא"י הוּא וכו' אֲבָל מ"מ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּוְקָא עכ"ל, א"כ בְּהָא קְרָא גּוּפָא דִּכְתִיב וְכִי תָּבוֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם וכו' וְהָרָעָתֶם בַּחֲצוֹצְרוֹת וכו' זֶה נָמֵי דַּוְקָא בְּאַרְצְכֶם בְּשָׁעָה שֶׁהֵם באר"י, אֲבָל כָּעֵת שֶׁהָיוּ בְּמִלְחֶמֶת מִדִּין לֹא נָהֲג עֲדַיִן מִלְוָה זוֹ וע"כ זֶה אֲשֶׁר דְּחָקוֹ לחכז"ל לְפָרֵשׁ עַל הַשּׁוֹפָרוֹת לְהַקְהִיל אֶת הַקָּהָל לַמִּלְחָמָה וְאוּלַי כִּוַּנְתִּי לְהָאֱמֶת אִם אֱמֶת הוּא בְּהַנָּחָתוֹ אִם נֵלֵךְ בִּנְתִיב חַיִּים, וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַחִינּוּךְ מ"ע שפ"ד שכ' מִצְוָה זוֹ בזה"ב, בַּכֹּהֲנִים וכו' יע"ש וְלֹא הוֹצִיא מֵהַכְּלָל עֵת מִלְחָמָה וְעֵת צָרָה בְּכָל זְמַן עיי"ש, וא"כ הַנָּכוֹן מש"כ, וְעַיֵּין ב"מ קי"א ע"ב ת"ל בְּאַרְצְךָ כָּל שֶׁבְּאַרְצְךָ, וּבְתוֹסָ' שָׁם ד"ה כָּל וְלָא מוֹקְמִינַן לֵיהּ לְמִעוּטֵי חו"ל דחה"ג הוּא וְאֵינָהּ תְּלוּיָ' בָּאָרֶץ ע"כ אֲבָל זֶה י"ל דִּתְלוּיָ' בָּאָרֶץ דַּוְקָא: שָׁם בַּמִּשְׁנָה וְאֶחָד הַנּוֹתֵן לוֹ בְּמַתָּנָה, יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק מַתָּנָה ע"מ לְהַחֲזִיר מַהוּ, דְּכֵיוָן דבכה"ת מעמ"ל שְׁמָהּ מַתָּנָה, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּיוָן דְּמָצִינוּ לְקַמָּן ר' אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַף הַבּוֹנֶה בֵּית לְבֵנִים בַּשָּׁרוֹן לֹא הָיָה חוֹזֵר ע"כ וּמִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לַחֲדָשָׁה אַחַת לז' שָׁנִים וא"כ חָזְיָנַן דְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא לִזְמַן לָא הָוֵי בֵּיהּ שִׁמְחָה וְאֵינוֹ חוֹזֵר עָלָיו, ה"נ בְּמַתָּנָה ע"מ לְהַחֲזִיר דמ"מ אֵין בּוֹ שִׁמְחָה וְשִׁמְחָה שֶׁל חִינּוּךְ וְעַיֵּין רַמְבַּ"ם פ"ז מהל' מְלָכִים דִּין ז דְּאִם קִידֵּשׁ אִשָּׁה מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר י"ב חֹדֶשׁ וְשָׁלַם הַזְּמַן בַּמִּלְחָמָה חוֹזֵר לוֹ עכ"ל וְהִיא יְרוּשַׁלְמִי כָּאן כַּאֲשֶׁר רָמַז המשל"מ שָׁם וְהִנֵּה דִּין זֶה דְּמַתָּנָה יָלְפִינַן לְקַמָּן מֵרִיבּוּי דְּקְרָא, ויל"ע לָמָּ"ד מַתָּנָה כְּמֶכֶר עַיֵּין מְגִילָּה כ"ז וב"מ וּבְכוֹרוֹת מ"ח לָמָּה צָרִיךְ קְרָא וְעַיֵּין ב"ק דַּף ע"ח גַּבֵּי גָּנַב וְנָתַן בְּמַתָּנָה ועיי"ש בְּהַגָּהוֹת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה וְעַיֵּין חִידּוּשֵׁי לב"ק שָׁם בְּעִנְיַן שֶׁנִּסְתַּפֵּקְתִּי אִי מַתָּנָה

ע"מ לְהַחֲזִיר מִקְרֵי שִׁינּוּי, וְתָלִיתִי זֶה בְּמַחֲלוֹקֶת הָרֹא"ש וה"ר אֶבְּגְּדוֹר כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בקצה"ח אִי בָּעֵי קַנְיָן בַּחֲזָרָה יע"ש בְּחִדּוּשֵׁי וא"כ ה"נ אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן, אַךְ י"ל בִּסְבָרָא שֶׁכָּתַבְתִּי לְעִיל וְאִי זְמַן הַחֲזָרָה תִּגְמוֹר בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה צ"ע גַּם צ"ע לריבר"י דְּמָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לְקִדּוּשִׁין נִיתְּנוּ אִם חִיזֵּר וְעַיֵּין קִדּוּשִׁין י"ט ע"ב דִּמְדַמֵּי לְמַעְכְּשָׁיו יע"ש וצ"ת, וּמִלְּקַמָּן ע"ב דְּקָאָמַר דַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה וְיָהֵיב דְּמֵי א"ה הו"ל לָקוּחַ וְלֵיהְדַּר וכו', מִשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ לָקוּחַ בְּמִלְחָמָה נָמֵי דאל"כ הו"ל לְשַׁנּוּי דַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה בְּמִלְחָמָה דְּמַהֲנֵי א"ו כמש"כ ודו"ק וּבְנוֹדַּאי דְּחָק לוֹמַר דְּזֶה הוּא דְּמָשַׁנֵּי הגמ' כֵּינָן דְּבָתוֹרַת גְּזֵילָה וכו' מֵעִיקָּרָא עיי"ש ודו"ק: שֵׁם וַאֲפִלּוּ שָׁמַע שֶׁמֵּת אָחִיו בַּמִּלְחָמָה חוֹזֵר וּבָא לוֹ, עַיֵּין פרש"י יֵשׁ לְדַיֵּיק קְצָת דְּמַדּוּעַ לָא תָּנֵי בָּבָא זוֹ בְּתוֹךְ דִּין בַּיִת וְכֶרֶם דְּאִם שָׁמַע שֶׁנָּפַל לוֹ בִּירֻשָּׁה אוֹ נָתְנוֹ לוֹ בְּמַתָּנָה בַּיִת וְכֶרֶם ג"כ חִיזֵּר ויל"ע, וְעַיֵּין בכ"מ פ"ז מִמְּלָכִים דִּין ז בד"ה אֶחָד וכו' וּבְנוֹדַּאי דה"ה בַּבַּיִת וְכֶרֶם וְכֵן מְבוֹאָר במנ"ח עיי"ש, וְעַיֵּין שָׁם בכ"מ שֶׁפֵּירֵשׁ בְּהָא דְּאָמַר הר"מ דְּקִדֵּשׁ אִשָּׁה מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר י"ב חִיזֵּשׁ וְשָׁלַם הַזְּמַן בַּמִּלְחָמָה חוֹזֵר וּבָא לוֹ, כָּתַב הכ"מ דְּכֵיוָן דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו אִיגַּלַאי מִילְּתָא דְּקִדְּמָם בּוֹאוּ בַּמִּלְחָמָה אֵירַס אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ אֲבָל אִם לֹא אָמַר מֵעַכְשָׁיו הו"ל כְּאִילּוּ עַכְשָׁיו אֵירָסָהּ וְלֹא כָּל הֵימִינוּ שֶׁאַחַר שֶׁהוּא בַּמִּלְחָמָה יֶאֱרוֹס אִשָּׁה לִפְטוֹר עַצְמוֹ ול"ד לְמֵת אָחִיו בַּמִּלְחָמָה דְּהָתָם לֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה לִפְטוֹר עַצְמוֹ מֵהַמִּלְחָמָה עכ"ל הַכֶּסֶף, ולפ"ז א"ל קְצָת דְּגַבֵּי בַּיִת וְכֶרֶם לָא פְּסִיקָא לֵיהּ לְמֵיתְנֵי אִם שָׁמַע שְׁנָתְנוּ לוֹ בְּמַתָּנָה, דְּדִילְמָא בְּכַנּוֹנָה נָתְנוּ לוֹ בְּמַתָּנָה לְפָטְרוֹ מֵהַמִּלְחָמָה, וְהָיָה צָרִיךְ לְמֵתְנֵי תְּנַאי זֶה רַק בְּיָרֵשׁ, וע"כ סָמַךְ עַצְמוֹ לְמֵילַף מִינָּהּ דְּשָׁמַע שֶׁמֵּת אָחִיו וּלְדָמוּי לָהּ דְּדַוְקָא בְּלֹא עָשָׂה פְּעֻלָּה וּמַעֲשֶׂה לִפְטוֹר עַצְמוֹ אָז חִיזֵּר, וְקַצַּרְתִּי וּבְדָרְךְ רְחוֹקָה וּפִלְפּוּלִית יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר, דְּהִנֵּה מָצָאתִי כָּתוּב עַל פִּנְקָסִי הַגְּדוֹל מִשְּׁנַת תרע"ה (הֶעָרָה למס' סוֹטָה) כְּתִיב אִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אִשָּׁה חֲדָשָׁה וכו' וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתִּי וגו', יֵשׁ לְעַיֵּין דַּהֲרֵי אָסוּר בתה"מ בְּשָׁאָרוֹן אֵינוֹ בִּמְקוֹמוֹ, עַיֵּין עֵירוּבִין ס"גע"ב וּבַתּוֹסְ' שָׁם וְהַגָּהוֹת יַעֲבֵ"ץ שָׁם ע"כ לְשׁוֹנִי שָׁם בְּקִצָּרָה וְכַנָּוָתִי הוּא שעפ"י דב' הַתּוֹסְ' שָׁם נִיחָא וְכֵן כמוש"כ בְּהַגָּהַת יַעֲבֵ"ץ שָׁם לְחַלֵּק וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כָּתַב בסו"ד וְתַדַּע גַּם מֵאֲשֶׁר לָקַח אִשָּׁה חֲדָשָׁה שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּלֹבָא וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ יע"ש, וְאַף שֶׁעֲדַיִן ילע"ק מִדִּינֵי דיפ"ת דְּמֻוָּתָר בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה וי"ל דְּגַם בָּזֶה דִּבְּרָה תּוֹרָה כְּנֶגֶד יצה"ר וּפָשׁוּט, – וְזֶה הוּא דקמ"ל דַּאֲפִילּוּ בְּיִבּוּם אִם שָׁמַע שֶׁמֵּת אָחִיו בַּמִּלְחָמָה דסד"א שא"ר לְיִבּוּם לע"ע מִשּׁוּם דְּכָל יִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָה קמ"ל דְּחוֹזֵר וְאַגַּב עָלְתָה בְּמַחֲשַׁבְתִּי בְּהָא שֶׁהִקְשָׁה הכ"מ הַנַּ"ל מִיְּבוּם, דִּלְכְאוֹרָה יֵשׁ לְתָרֵץ בא"א דְּגַבֵּי יְבוּם הָעִיקָּר הַיְבוּם הוּא שֶׁנִּמְשַׁךְ עוֹד מִקִּדּוּשֵׁי הַמֵּת וּכְמוֹ שֶׁהִסְבַּרְתִּי בָּזֶה במק"א בְּחִדּוּשֵׁי קִדּוּשִׁין וא"כ פְּשִׁיטָא הוּא שֶׁנַּעֲשָׂה קוֹדֶם הַמִּלְחָמָה וְעָדִיף יוֹתֵר מְקֻדָּשׁ מֵעַכְשָׁיו וכו' וּכְמוֹ שֶׁאָמַר לְקַמָּן ע"ב ומ"ש מה' אַחִין וכו' דְּכֻלָּן חוֹזְרִין הָתָם כָּל חַד וְחַד קָרֵינָא בֵּיהּ אִשְׁתּוֹ וכו' ופרש"י שֶׁמָּא לָזֶה תִּתְיַיבֵּם ע"כ וְהוּא מִשּׁוּם דְּקִדּוּשֵׁי הַמֵּת נִמְשָׁכִין גַּם לְאָחִיו הַזֶּה שֶׁתִּתְיַיבֵּם ודו"ק – וּלְכָךְ חִיזֵּר מֵהַמִּלְחָמ' שָׁם וה' אִילָנֵי סָרָק, וז"פ לְדַעְתִּי דה"ה יוֹתֵר דְּמָה לִי ה' וּמָה לִי עֲשָׂרָה, וְכֵן מָצָאתִי בִּמְאִירִי בזה"ל אֲפִילּוּ כַּמָּה עיי"ש וְהָא שפרש"י סָרָק כְּגוֹן אֲרָזִים וְשִׁקְמִים שֶׁאֵינָן עֵץ פְּרִי ע"כ אַף שד"ז פָּשׁוּט הוּא, הוּא לְאַפּוֹקֵי מִדְּתָנַן (פ"ו דְּכֹלְאַיִם מ"ה) אֵיזֶהוּ אִילָן סָרָק כָּל שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה פֵּירוֹת ר"מ אוֹמֵר הַכֹּל אִילָן סָרָק חוּץ מִן הַזַּיִת וְהַתְּאֵנָה ר"י אוֹמֵר וכו' הֲרֵי זֶה אִילָן סָרָק עיי"ש וּמְשּׁוּם דְּלָא דָּמֵי לְהָתָם עַיֵּין ברע"ב שָׁם וְתָבִין שֵׁם אַלְמָנָה לכה"ג וכו' לְכֹהֵן הֶדְיוֹט וכו', ע"כ מְבוֹאָר מִזֶּה

דְּכֹהֲנִים הָלְכוּ בַּמִּלְחָמָה וְאַף שֶׁהֵם לֹא נָטְלוּ חֵלֶק בָּאָרֶץ, מ"מ הַחִיּוּב עֲלֵיהֶם לֵילֵךְ בַּמִּלְחָמָה, ויל"ע בִּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פי"ג מִשְׁמִיטָּה וְיוֹבֵל דִּין י"ב וְז"ל וְלָמָּה לֹא זָכָה לִוִי בְּנַחֲלַת אר"י עִם אָחִיו מִפְּנֵי שֶׁהֻבְדַּל לַעֲבוֹד אֶת ד' וכו' לְפִיכָךְ הֻבְדְּלוּ מִדַּרְכֵי הָעוֹלָם ,,לֹא עוֹרְכִין מִלְחָמָה" כִּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל וְלֹא נוֹחֲלִין וכו' יע"ש וי"ל, וְהוּא בְּעַצְמוֹ הֶעְתִּיק כָּל הַדִּינִים בפ"ז מהל' מְלָכִים, וְכֵן כָּתַב שָׁם פ"ח דִּין ד' הַכֹּהֵן מֻוָתָּר בִּיפַת תֹּאַר וכו' עיי"ש, וְרָאִיתִי בְּמָרְדְּכַי בְּגִיטִּין סוֹף פ' מִי שֶׁאֲחָזוֹ סִימָן תל"ב שֶׁנִּשְׁאַל לִהר' יִצְחָק אִם כֹּהֵן יָכוֹל לִגָּרֵשׁ אִשְׁתּוֹ ע"ת וכו' אָמְנָם אֵין לְהָבִיא רְאָיָה מִכָּל הַיּוֹצֵא לְמִלְחֶמֶת ב"ד דְּהָא גַּם כֹּהֲנִים הָיוּ עִמָּהֶם ולכה"פ צָרִיךְ לִהְיוֹת עִמָּהֶם כֹּהֵן אַחֵר הַקּוֹרֵא וכו' דא"כ מַאי שָׁאַל הַתַּלְמוּד פ"ק דְּקִדּוּשִׁין כֹּהֵן מַהוּ ביפ"ת ת"ל דְּכֹהֵן הָיָה בַּמִּלְחָמָה דְּגַם כֹּהֵן מָשׁוּחַ הָיָה בַּמִּלְחָמָה (אֵינוֹ מוּבָן וּכְבָר נִכְתַּב בְּצִדּוֹ שָׁם דְּאוּלַי חָסֵר כָּאן) א"ו לָא קָאֵי עָלֶיהָ דְּשָׁמָּא הָיָה חִיּוּר לְבֵיתוֹ וְלֹא הָיָה נִכְנָס בְּעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה גַּם בְּנִדּוֹן זֶה לֹא תִּפְשׁוֹט עכ"ל וְהוּא כְּהָרַמְבַּ"ם דְּשָׁמְיטָה הַנָּ"ל וא"כ צ"ע מִמִּשְׁנָה דְּיָדַן, ויל"ע (אח"ז רַב, מָצָאתִי בעז"ה דֶּרֶךְ עִיּוּנִי בברכ"י וְשָׁם בסי' ו' אוֹת ו' הֵבִיא מָרְדְּכַי הַנָּ"ל וְהֵבִיא שהק' עָלָה מִמִּשְׁנָ' דְּיָדַן ועי"ש מש"כ דְּהָנֵי כָּהֲנֵי בְּהוֹלְכֵי מִדְּנַפְשַׁיְהוּ אַף שֶׁאֵינָם מֻוְכָרְחִי' יע"ש וּכְבָר כָּתַבְתִּי דְּמֵהַמִּשְׁנָה בְּעַצְמָהּ מֻוְכָרַח דְּיֵשׁ עֲלֵיהוּ חִיּוּב והברכ"י בְּעַצְמוֹ מַסִּיק דַּעֲדַיִן צָרִיךְ יִשּׁוּב): שָׁם בַּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר וּלְנָתִין ע"כ, רָאִיתִי במ"ק שֶׁהֵעִיר דְּמִזֶּה מַשְׁמַע דְּמַמְזֵר יוֹצֵא לְמִלְחָמָה וּמִקִּדּוּשִׁין ע"ג מַשְׁמַע דְּאֵין מַמְזֵר יוֹצֵא לְמִלְחָמָה וּמְבוֹאָר יוֹתֵר בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם פ"ד ה"ה דְּאֵין יוֹצֵא מה"ת וצ"ע מִכָּאן דְּמוּכָח דְּמַמְזֵר יוֹצֵא לְמִלְחָמָה עכ"ל ונ"ב וְאֶפְשָׁר דִּבְכָאן מַיְירֵי בְּמַמְזֵר דְּרַבָּנָן שֶׁיּוֹצֵא לְמִלְחָמָה ומ"מ הָוֵי עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן וּכְמוֹ חֲלוּצָה לכה"ד אֶלָּא שֶׁבְּזֶה גּוּפָא צ"ע דְּאָמַר לְקַמָּן עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן אי"ב וְאַ"ה יְבוֹאַר לְקַמָּן וְזֶה ל"ל דְּמַיְירֵי בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה, דְּבָזֶה גַּם מַמְזֵר יוֹצֵא כִּדְמַשְׁמַע לְקַמָּן דְּקָאֵי עַל כָּל הַדִּינִים שֶׁבַּפְּרָקִין ויל"ע, ומש"כ שָׁם דִּפְצוּעַ דַּכָּא אֵינוֹ יוֹצֵא לְמִלְחָמָה מִשּׁוּם דְּהָוֵי בע"מ ובע"מ א"י לְמִלְחָמָה כמש"כ רַשְׁ"י ע"כ בָּזֶה לֹא דַּק דְּדַוְקָא מֻחְזָק אֲבָר א"י כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בְּסִפְרֵי שָׁם ובמנ"ח סוֹף מִצְוָה תקכ"ו גַּם הר"מ הִשְׁמִיט דִּין זֶה וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּחִידּוּשַׁי: שָׁם וְאֶחָד הַמְאָרֵס אֶת הָאַלְמָנָה וכו', עַיֵּן תוס' כְּתֻבּוֹת כ' ע"ב ד"ה אֶחָד חֲדָשׁוֹת וכו' וּבְמַסֶּ' סוֹטָה אֶחָד הַבּוֹנֶה וכו' עיי"ש ודו"ק, – וְהִנֵּה עַיֵּן בס' מִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁהֵעִיר לפימ"ש בְּפָנִים יָפוֹת פ' שׁוֹפְטִים לְהַקְשׁוֹת בְּהָא דְּאִיתָא בִּקְרָא דְּלְאַחַר שֶׁאֵירַשׁ דָּוִד אֶת מִיכַל בַּת שָׁאוּל יָצָא לְמִלְחָמָה עַל פְּלִשְׁתִּים וְהָא כֵּיוָן שֶׁלֹּא לְקָחָהּ אָסוּר לוֹ לֵילֵךְ בַּמִּלְחָמָה, וְתֵירֵץ דְּדָוִד הָיָה מַחֲזִיק עַצְמוֹ כְּמֶלֶךְ וּבְאֵשֶׁת מֶלֶךְ ל"ש לְאִישׁ אַחֵר יְקָחֶנָּה דְּאָסוּר לִיקַּח אִשְׁתּוֹ שֶׁל מֶלֶךְ יעו"ש ע"כ וְהִנֵּה אֵין בְּיָדֵי הַפָּנִים יָפוֹת לְעַיֵּן שָׁם בְּפָנִים מַסְבִּירוֹת, אַךְ כָּתַבְתִּי בְּגִלָּיוֹן, ישל"ע הָא הָוֵי מִלְחֶמֶת מִצְוָה וא"כ אֲפִילּוּ חָתָן מֻחְדָּרוֹ וְעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּן אִם גַּם אֲרוּסַת מֶלֶךְ ג"כ אֲסוּרָה כ"ז שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ הֶדְיוֹט, דִּלְפִיכָךְ בְּהָא שֶׁאֵשֶׁת הֶדְיוֹט אָסוּר לַמֶּלֶךְ כָּתַב המ"ק בְּעַצְמוֹ לְעֵיל מִזֶּה בְּשֵׁם המנ"ח מ"ע תצ"ז דְּבַאֲרוּסָ' שָׁרֵי וְכֵן כָּתַב בְּשֵׁם הפר"ד דְּרוּשׁ י"ב דְּמִזֶּה גּוּפָא רְאָיָה שֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ דָּוִד מִיכַל בַּת שָׁאוּל אַף שֶׁנִּשֵּׂאת לְפַלְטִי בֶּן לָיִשׁ וַהֲרֵי הִיא אֲסוּרָה לַבַּעַל וְלַבּוֹעֵל וְתֵירֵץ הָרַשְׁבָּ"א שֶׁיָּדַע עפ"י נָבִיא שֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ פַּלְטִי עַיֵּן שָׁם בפר"ד דְּזֶה לָא מִקְרֵי שִׁימּוּשׁ עֲדַיִן וְהִנֵּה בְּדִין זֶה עַיַּנְתִּי הֵיטֵב במנ"ח שָׁם וְרָאִיתִי שכ' בְּפִשְׁיטוּת דְּאִשְׁתּוֹ שֶׁל מֶלֶךְ אֲסוּרָה אֲפִילּוּ לְמֶלֶךְ אַחֵר וְלֹא דַּוְקָא נְשׂוּאָה ה"ה אֲרוּסָ' דְּלָא נִזְכַּר חִילּוּק עכ"ל וְאַף שֶׁלְּדִידִי מְסַפְּקָא לִי טוּבָא, מ"מ מִדִּבְרֵי הַגָּאוֹן בְּפָנִים יָפוֹת סְעִיפָתָא להמנ"ח

זַ"ל, אָמְנָם בְּעִיקַּר פִּירְכָא וּפֵירוּקָא שֶׁל הפ"י הַנַּ"ל מָצָאתִי בעז"ה שֶׁזֶּה יַלְקוּט עָרוּךְ הוּא בְּפִי חכז"ל, וְהוּא בְּיַלְקוּט שְׁמוּאֵל סי' קכ"ט וַיֵּצְאוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיְהִי מִדֵּי צֵאתָם ר"י בַּר סִימוֹן אָמַר נִתְיַקֵּר שְׁמוֹ בַּהֲלָכָה כֵּינָן שֶׁשָּׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים שֶׁנָּשָׂא דָּוִד אִשָּׁה אָמְרוּ כְּתִיב בְּתוֹרָתְכֶם כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה וגו' הֲרֵי שָׁעָה שֶׁנִּקְפּוֹץ עַל דָּוִד וְנֶאֱבָדְנוּ מִן הָעוֹלָם וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁדָּוִד חָכָם וְדוֹרֵשׁ בד"א בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת אֲבָל בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה אֲפִילּוּ חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ עכ"ל הַיַּלְקוּט **(הג"ה וּבָזֶה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בְּהַכְּתוּבִים (שְׁמוּאֵל א' י"ח) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶתְּנֶנָּה לּוֹ וּתְהִי לּוֹ לְמוֹקֵשׁ וּתְהִי בּוֹ יַד פְּלִשְׁתִּים וגו' וְעַתָּה הִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ וגו' וַיֹּאמֶר שָׁאוּל וכו' וְשָׁאוּל חָשַׁב לְהַפִּיל אֶת דָּוִד בְּיַד פְּלִשְׁתִּים גו' וַיֵּצְאוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיְהִי מִדֵּי צֵאתָם שָׂכַל דָּוִד מִכֹּל עַבְדֵי שָׁאוּל וְיָקַר שְׁמוֹ מְאֹד ע"כ, דְּהַיְינוּ דְּשָׁאוּל חָשַׁב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַפְּלִשְׁתִּים הֲרֵי שָׁעָה שֶׁנִּקְפּוֹץ עַל דָּוִד וְנֶאֱבָדְנוּ מִן הָעוֹלָם וה"נ חָשַׁב שָׁאוּל וְתָאֵב מְאֹד כִּי יִקַּח דָּוִד אֶת בִּתּוֹ וע"י זֶה לֹא יוּכַל לָצֵאת לְמִלְחָמָה עַל הַפְּלִשְׁתִּים וְהֵם יַקְפִּיצוּ עַל דָּוִד לְאָבְדָנוֹ, אֲבָל דָּוִד שֶׁכָּל מִכָּל עַבְדֵי שָׁאוּל אֲשֶׁר חָשְׁבוּ כְּמוֹ כֵן כְּשָׁאוּל וְלֹא יָדְעוּ הַהֲלָכָה אוֹ שֶׁיָּדְעוּ וְחָשְׁבוּ שֶׁזּוֹ מִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת וְאֵין לְדָוִד לָצֵאת בַּמִּלְחָמָה, אֲבָל דָּוִד ס"ל שֶׁזֶּה הָוֵי מִלְחֶמֶת חוֹבָה (וכמש"כ הפ"י שֶׁהֵבֵאתִי לְקַמָּן וַאֲפִילּוּ חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְיִקַּר שְׁמוֹ מְאֹד בַּהֲלָכָה וּכְמוֹ דָּאֲמָרינוּ דָּוִד דְּגַלֵּי מַסֶּכֶת וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בכ"מ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּסַנְהֶדְרִין כ"ב שֶׁנֶּחְלְקוּ שָׁאוּל וְדָוִד בְּמִקְדֵּשׁ בְּמִלְוָה וּפְרוּטָה אִי דַּעְתֵּיהּ אַפְרוּטָה עיי"ש, וְעַיֵּין בִּיבָמוֹת ע"ו ע"ב שֶׁרָצוּ לְפָסְלוֹ לְמַלְכוּת עַד שֶׁאָמַר לוֹ אַבְנֵר תְּנֵינָא עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית וכו' יע"ש וְזֶה כַּפְתּוֹר וָפֶרַח בַּהֲבָנַת הַכְּתוּבִים, תּוֹדָה לָאֵל:)** וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד שֶׁזָּכִיתִי לְכַוֵּן בְּתֵירוּצֵי הַנַּ"ל לְדַעַת חכז"ל שֶׁהִיא אֲמִיתָּה שֶׁל תּוֹרָה, וּמִזֶּה רְאָיָה לִסְתּוֹר תֵּירוּצָיו שֶׁל הַפְּנִים יָפוֹת שֶׁאֵין לָהֶם פָּנִים בַּהֲלָכָה, וּמַעֲכְשָׁיו נָבוֹא לְמַה שֶׁהִקְשָׁה המ"ק לִסְבָרַת הפ"י הַנַּ"ל דא"כ בְּמִאָרֵס אֶת הָאַלְמָנָה יָצָא לְמִלְחָמָה דְּהָא לֹא שַׁיָּךְ פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה דְּקַטָּלְנוּת אֲסִירָה לְהִנָּשֵׂא ע"כ, וְהִנֵּה שָׁאַף זֶה הוּא רַק דְּרַבָּנָן וּלְרַמְבַּ"ם גַּם אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן לֵית לֵיהּ, מ"מ מִדְּרַבָּנָן אֲסוּרָה וְיֵשׁ מָקוֹם קָצָת לִדְבָרָיו, וְהֵבִיא המ"ק מִזֶּה סְעִיפָא דִּבְנֶהֱרָג ל"ש דִּין דְּקַטָּלְנִית, וְלִי נִרְאֶה לְיַשֵּׁב לְפִי מַאי דְּאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין י"ג ע"ב אֶלָּא מִדְּאָמַר פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה מַתְקִיף לַהּ ר"ש בְּרֵיהּ דר"א אֵימָא מַאן אַחֵר יָבָם עיי"ש וא"כ כֵּינָן דְּקָרָא מַיְירֵי גַּם לַיָּבָם וּבִשְׁבִיל זֶה חוֹזֵר וְיִהְיֶ' סְעִיפָא מִזֶּה לְהַפּוֹסְקִים דְּבִיבוּם לֹא שַׁיָּךְ דִּין קַטָּלְנִית כְּמוֹ שֶׁיָּדוּעַ דְּשׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע עַיֵּין ח"צ ומהראנ"ח וְעוֹד, וְאַף דְּשָׁם אר"א דב' תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר חָדָא דְּיָבָם לָא מַקְרֵי אַחֵר וכו' עיי"ש מ"מ לפמש"כ הַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה חָדָא דִּבְמָקוֹם שֶׁמְּדַבֵּר בְּכָל אָדָם הָוֵי יָבָם בְּכָלַל אַחֵר, אֲבָל הָכָא דְּבָעֵי לְמֵימַר דְּמֻוָּתֶרֶת לַיָּבָם דַּוְקָא א"כ הָוֵי יָבָם אַחֵר דַּוְקָא עכ"ל וא"כ עַכְשָׁיו דְּמֻוָּתֶרֶת לְכָל אָדָם וּמַיְירֵי קְרָא דְּאִישׁ אַחֵר גַּם בְּיָבָם וא"כ בְּגַוְונָא דְּאִירְסָהּ אַלְמָנָה חוֹזֵר מִשּׁוּם דְּאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה אֲפִילּוּ הַיָּבָם וְדו"ק כִּי קְצַרְתִּי, וא"ש בְּפְשִׁיטוּת וּמַה שֶּׁמְּסַיֵּים שָׁם המ"ק דְּמִדִּבְרֵי הפנ"י נִרְאֶה דְּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּבְאֵירַס אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ אָסוּר לוֹ לֵילֵךְ לַמִּלְחָמָה אַף אִם רוֹצֶה לֵילֵךְ וּדְלֹא כהמנ"ח שֶׁנִּסְתַּפֵּק בָּזֶה עכ"ל, מֵעַתָּה נוּכַל לֵילֵךְ מִזֶּה מֵהַיַּלְקוּט הַנַּ"ל דַּהֲלֹא מְבוֹאָר דְּדָוִד רָצָה לַהֲלוֹךְ לַמִּלְחָמָה, וְגַם בְּנוֹדַאי אִי אִיכָּא אָסוּר לֹא הָיוּ מַנִּיחִין לוֹ ב"ד לֵילֵךְ, אֲכָן בְּמֵאִירִי מַשְׁמַע כהמנ"ח זַ"ל אֶלָּא שֶׁהוּא מְחַלֵּק דִּבְאֵלּוּ שֶׁחוֹזְרִים מַשְׁמַע שֶׁרַשָּׁאִין לֵילֵךְ אֶלָּא שֶׁחוֹזְרִים בְּמִצְוָתָם ובד"ה וְאָמַר כָּתַב שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ כֻּלָּם הֵן עַל אֵלּוּ שֶׁרַשָּׁאִים לֵילֵךְ וְשֶׁבְּיָדָם לַחֲזוֹר הֵן עַל אֵלּוּ

שֶׁאֵין זָזִים מִמְּקוֹמָם וְאֵין רַשָּׁאִים לֵילֵךְ דַּוְקָא בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת וכו' עיי"ש, וּבָזֶה אַדְכַּרְנָא
מִילְּתָא מַה שֶּׁרָאִיתִי זֶה רַבּוֹת בִּשְׁנַיִם בְּקָרְבַּן נְתַנְאֵל פ"ק דְּקִדּוּשִׁין אוֹת ח' עַל מַה דְּכָתַב
הָרא"ש דָּמִיתָם יָבָם שְׁמַתֶּרֶת לֹא כָּתוּב בְּהֶדְיָא הֵבִיא יְשׁוּב בְּשֵׁם מָרָן מוהר"א בְּרוֹדָא
זצ"ל דִּבְסִפְרֵי דְּרֵישׁ וְאִישׁ אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ מִשְׁתַּעֵי בשומ"י דְּהַיְינוּ מִי שֶׁמֵּת
אָחִיו וַעֲדַיִן לֹא יִבְּמָהּ יֵלֵךְ וְיָשׁוּב לְבֵיתוֹ שֶׁמָּא יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יְקָחֶנָּה ש"מ
לְהֶדְיָא דְּיוֹצֵאת בְּמִיתַת הַיָּבָם, אֶלָּא אִיכָּא לְמִפְרַךְ אֵימָא מַאן אַחֵר יָבָם שָׁאנֵי אַחֵר יִקַּח,
אֲבָל לְזָרִים אֵינָהּ נִתֶּרֶת בְּמִיתַת הַיָּבָם אֶלָּא דר"א ס"ל לְקַמָּן דִּי"ג דְּיָבָם לָא מַקְרֵי אַחֵר
וכו' יע"ש, וְהִנֵּה לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהָבִיא אוֹמֵר מִן הַחֹדֶשׁ מִן הַסִּפְרֵי בְּשָׁעָה שֶׁהִיא מִשְׁנָה
עֲרוּכָה לְפָנֵינוּ דְּדָרֵישׁ אַפִּילּוּ שומ"י וְשָׁמָּא יָמוּת הַיָּבָם בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה וּמוּכָח
כְּדִבָּרָיו, וְהִנֵּה מִזֶּה מוּכָח נָמֵי כמש"כ לְעִיל דְּאֵין כָּאן מְשׁוּם קַטְלָנִית אִי מְשׁוּם הָא דְּנָפַרֵשׁ
דְּאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה הַיְינוּ הַיָּבָם, א"כ בְּיִבּוּ' הֲרֵי לֵיכּ' דִּין קַטְלָנִית, וְאִם דְּנָפַר' דְּאִישׁ אַחֵר
יִקָּחֶנָּה הַיְינוּ זָר, ע"כ כְּדִבָּרָיו שֶׁל המ"ק דְּבְמִיתַת מִלְחָמָה לֵיכָּא מְשׁוּם קַטְלָנִית, וְלָא הו"ל
לְהוֹכִיחַ זֶה מֵהָא דְּמָאֲרַס אֶת הָאַלְמָנָה אֶלָּא מִזֶּה גּוּפָא דַּאֲפִילּוּ שומ"י וז"פ, וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ
מִמִּשְׁנָתֵינוּ עַל בעה"ט עַל הַתּוֹרָה פ' מְטוֹת שֶׁאָמַר דְּכִי הֵיכִי דְּכָל הַיּוֹצֵא לְמִלְחֶמֶת ב"ד גֵּט
כְּרִיתוּת כּוֹתֵב ה"ה בְּמִלְחֶמֶת מִשֶּׁה וּבְכָל הַמִּלְחָמוֹת, א"כ מַאי שַׁיָּיךְ אפי' שָׁמַע שֶׁמֵּת לוֹ
אָחִיו שֶׁחוֹזֵר אַדַּרְבָּא אֲסִירָה עוֹד לוֹ מֵחֲמַת גְּרוּשַׁת אָחִיו, עַיֵּין בְּסֵפֶר שוּ"ת מִנְחַת שַׁ"י סי'
כ"ב ח"ש בְּשֵׁם הַגָּאוֹן בַּעַל אוֹר חָדָשׁ בְּסִפְרוֹ חֵקֶר הֲלָכָה חֲקִירָה ח' וּבְשוּ"ת תִּפְאֶרֶת יוֹסֵף
חיור"ד סי' כ"א ובמש"כ הוּא זַ"ל ואכמ"ל וּבָזֶה י"ל הַאי דְּדָוִד וְכַמָּה הֶעָרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה
אֶלָּא שֶׁקָּצַר הַמַּשָּׂא לְהִשְׁתָּרֵעַ, – אַחַר כּוֹתְבִי הִשַּׂגְתִּי אֶת הַפָּנִים יָפוֹת לְעַיֵּין בּוֹ וְרָאִיתִי שָׁם
בְּשׁוֹפְטִים כ' פ' ז' שכ' צָרִיךְ לְהָבִין הָא דִּכְתִיב בִּשְׁמוּאֵל וכו' כַּנַ"ל וְכָתַב בְּעַצְמוֹ עַל תֵּירוּצוֹ
הַנַּ"ל שֶׁזֶּה דּוֹחֵק וְעִיקַּר נִרְאֶה דְּכָל מִלְחֲמוֹת פְּלִשְׁתִּים הָיְתָה מִלְחֶמֶת חוֹבָה אע"ג דְּאָמְרִינַן
בְּסוֹטָה דַּף לָמֶ"ד דְּלָא לַיְיתֵי עֲלַיְיהוּ לָא הָוֵי מִלְחֶמֶת חוֹבָה מ"מ פְּלִשְׁתִּים שָׁאנֵי כֵּינָן שֶׁאָרֵץ
פְּלִשְׁתִּים הָיָה מא"י וכו' הָוֵי כְּמוֹ מִלְחֶמֶת יְהוֹשֻׁעַ עכ"ל הֲרֵי כֵּיוָן ג"כ לְתֵירוּץ הָאֱמֶת
וְהַפָּשׁוּט, וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ הַיַּלְקוּט הַנַּ"ל אַף שֶׁתָּמִיד שָׁגוּר בְּפִיו הַיַּלְקוּט שֶׁעַל התו' וּמַה
שֶּׁמְּצַיֵּין סוֹטָה דַּף לָמֶ"ד הוּא טָעוּת דְּמוּכָח וצ"ל (דַּף מ"דע"ב – וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם בפ"ח
מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי ג"כ לְעֵיל רֵישׁ פִּירְקִין בְּהָא דְּאָמַר אֲפִילּוּ לֹא קַיְימְתֶם אֶלָּא ק"ש שחו"ע
וכו' ע"ש וְזַ"ל נִרְאֶה לְפִי פֵּירוּשׁ ריה"ג שֶׁיָּרְא מֵעֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדוֹ וכו' אֵין לְךָ אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל
שֶׁעָבַר עַל עֲשֵׂה וְכֵיוָן שאחכז"ל אֲפִילּוּ עַל עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן חוֹזֵר א"כ מִי הוּא אֲשֶׁר יָצָא
וּפֵירֵשׁ רַשִׁ"י אֲפִילּוּ אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא חֲצוֹת ק"ש? אֶלָּא הָעִנְיָן הוּא שֶׁבְּכָל עֲבֵירוֹת מוֹעִיל
תְּשׁוּבָה וכו' וְלֹא בְּמִינוּת בִּלְבַד וכו' וְהַיְינוּ דְּאָמַר אֲפִילּוּ אֵין בָּכֶם אֶלָּא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְהַיְינוּ
הַיִּחוּד הָאֲמִתִּי וְלֹא מִינוּת עַל הַכֹּל מוֹעִיל תְּשׁוּבָה וכו' אֲבָל אִם אֵינוֹ מַחֲזִיק לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה
שְׁלֵימָה וכו' וז"ש וְיָרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב שֶׁהוּא יָרֵא וְרַךְ בִּשְׁנֵי לְבָבוֹת ביצ"ט וביצ"ר שֶׁיָּרֵא
מֵעֲבֵירוֹת וְאֵינוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה וכו' את"ד הַיָּפוֹת וְכִמְעַט כֵּיוָן לְדִבְרֵי הַמְּאִירִי זַ"ל שכ"כ
בד"ה כֹּהֵן מָשׁוּחַ וכו' וּכְדֵי לְזָרְזָם בִּתְשׁוּבָה מֵעֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדָם וְשֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ מִן הַתְּשׁוּבָה
וכו' שֶׁאֵין הַפֶּרְגּוֹד נִגְעָל בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה וְשֶׁהַמְּצוֹת שֶׁבָּהֶם יַעַזְרוּם ע"כ וְיָגֵינוּ עֲלֵיהֶם וכו'
וְהוּא שֶׁאָמְרוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' את"ד יע"ש, וּבָזֶה מְדֻקְדָּק מַה שֶּׁאָמְרוּ עֲבֵירוֹת ,,שֶׁבְּיָדוֹ"
דְּהַיְינוּ עֲבֵירוֹ' שֶׁבְּיָדוֹ אֲבָל לֹא עֲבֵירוֹת שֶׁבָּרֹאשׁ דְּהַיְינוּ מִינוּת רח"ל דְּפָרְשִׁי מִמִּינוּת מָיֵית
ר"ל בָּזֶה לָא מְהַנֵּי תְּשׁוּבָה כְּלָל וְעַיֵּין בָּרְמְבַּ"ם פ"ז מִמְּלָכִים דִּין ט"ו וכו' וְיֵדַע שֶׁעַל יְחוּד

הַשֵּׁם הוּא עוֹשֶׂה מִלְחָמָה וכו' יִפְנֶה מִכָּל דָּבָר לַמִּלְחָמָה וכו' וְאִם לֹא נִצַּח וְלֹא עָשָׂה מִלְחָמָה בְּכָל לִבּוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ ה"ז כְּמוֹ שֶׁשָּׁפַךְ דָּם הַכֹּל וכו' וְכָל הַנִּלְחָם בְּכָל לִבּוֹ בְּלֹא פַּחַד וכו' מֻוְבָטָח לוֹ שֶׁלֹּא יִמְצָא נֶזֶק וְלֹא תַּגִּיעֵהוּ רָעָה וכו' עכ"ל, וּקְצָת מְזֶה מְבֹאָר מְקוֹרוֹ בַּיַּלְקוּט מִשְׁלֵי ס' תתקל"ה אָמַר ר' תַּנְחוּם כָּל מִי שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמִלְחָמָה אִם אֵינוֹ מְכַוֵּן אֶת לִבּוֹ אַף שֶׁהוּא נוֹפֵל בְּחֶרֶב אֲבָל שִׂבְטוֹ שֶׁל זְבוּלוּן בֵּין מְכַוְּנִים וּבֵין אֵינָם מכ' הֵם יוֹצְאִים לְמִלְחָמָה וְנוֹצְחִים וכו' וְלַעֲזוֹב בְּלֹא לֵב וָלֵב מַהוּ בְּלֹא לֵב וָלֵב אֶלָּא בֵּין שֶׁהֵם מְכַוְּנִים בֵּין שֶׁאֵינָם מְכַוְּנִים עי"ש וְדִין זֶה דִּתְשׁוּבָה מְהַגֵּי מְבֹאָר הוּא בִּגְמָרָא לְקַמָּן ע"ב – שָׁם וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח לְהָבִיא אֶת יְבִמְתּוֹ פ"כ, יֵשׁ מִכָּאן קְצָת רְאָיָה דשומר"י לֹא נִקְרֵאת בְּשֵׁם אִשְׁתּוֹ עַיֵּין מש"כ בְּחִיְדּוּשַׁי עַל דַּף כ"ו, דְּמַה יְבִמְתּוֹ שֶׁכְּנָסָהּ צָרִיךְ רִיבּוּי וְאֵינָהּ נִגְדֶּרֶת בְּשֵׁם ,,אִשְׁתּוֹ" כש"כ שומר"י דַּהֲרֵי אָמְרִינַן כֵּינָן שֶׁכְּנָסָהּ הֲרֵי זוֹ כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר, וא"ל דְּמַדֵּיק דהו"ל וְשִׂמְחָה (וְעַיֵּין פרש"י בַּחוּמָשׁ שָׁם) וּמִדְּכְתִיב אֶת אִשְׁתּוֹ, הֵיא דַּוְקָא ,,אִשְׁתּוֹ" אֲבָל יְבָמָה הִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְאֵינָהּ ,,אִשְׁתּוֹ" ע"י מַעֲשָׂיו לְכָךְ צָרִיךְ רִיבּוּי דַּאֲשֶׁר לָקַח דג"כ מְיֻתָּר הוּא דִּכְבָר כְּתִיב כִּי יִקַּח, וּכְדִמְבֹאָר בִּכְתֻבּוֹת פ"ב ע"ב וְאֵימָא הָכִי נָמֵי א"ק וְלָקְחָה לוֹ לְאִשָּׁה כֵּינָן שֶׁלְּקָחָהּ נַעֲשֵׂית כְּאִשְׁתּוֹ וכו' בִּלְבַד שֶׁתְּהֵא כְּתֻבָּתָהּ עַל נִכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן מ"ט אִשָּׁה הִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם ופרש"י שָׁם אֵין עָלָיו לְכְתּוֹב לָהּ שְׁטַר נִשּׂוּאִין עכ"ל לְכָךְ אַשְׁמְעִינַן מֵאֲשֶׁר לָקַח דְּגַם עַל יְבִמְתּוֹ אֵינוֹ זָז מִבֵּיתוֹ וז"פ.

– שָׁם אַף הַבּוֹנֶה בַּיִת עַל מְכוֹנוֹ לֹא הָיָה חוֹזֵר פרש"י סְתָרוֹ וּבָנָאוֹ בְּמִדָּה רִאשׁוֹנָה וכו', מַשְׁמַע דְּבְמִדָּה יוֹתֵר גְּדוֹלָה חָזַר דְּמִקְרֵי חָדָשׁ אֲצְלוֹ, וְעַיֵּין במשנל"מ פ"ז מִמְּלָכִים דְּהֵבִיא בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּשָׁקְלִי וְטָרֵי אִם סָדוּ בְּסִיד אוֹ שֶׁפָּתַח בּוֹ חַלּוֹנוֹת וְכֵן אִם הָיָה גָּדוֹל וַעֲשָׂאוֹ קָטָן אֶחָד וַעֲשָׂאוֹ שְׁנַיִם וע"ש וּלְדֶבְרֵיהֶם עַיֵּין בַּמִּשְׁנָה דב"מ (ק"ג ע"א) הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ וְנָפַל וכו' הָיָה קָטָן וכו' גָּדוֹל לֹא יַעֲשֶׂנּוּ קָטָן אֶחָד לֹא יַעֲשֶׂנּוּ שְׁנַיִם שְׁנַיִם לֹא יַעֲשֶׂנּוּ אֶחָד, לֹא יִפְחוֹת מִן הַחַלּוֹנוֹת וכו' יעש"ה – וְעַיֵּין מל"מ הל' גֵּירוּשִׁין פ"ח דִּין י"א ד"ה וְדַע לְעִנְיַן אִם אָמַר בַּיִת זֶה וְנָפַל יע"ש שִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א עיי"ש וּכְבָר מְצֵיֵּן בהגה"ה שָׁם לְפָרָשַׁת דְּרָכִים דְּרוּשׁ שְׁמִינִי יעי"ש וְחִיְדּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵעִירוּ מִכָּאן כְּלָל, וּמָצָאתִי בְּסֵפֶר עֵין אֵלְיָהוּ עַל עֵין יַעֲקֹב במס' זְבָחִים שֶׁכָּתַב וְז"ל נִסְתַּפַּקְתִּי בְּאִם אָמַר בַּיִת זֶה וְנָפַל וְאַחַ"כ בָּנָה בְּאוֹתָן עֵצִים הַבַּיִת הַזֶּה אָסוּר אִם לָאו, וְהֵבִיא שָׁם רְאָיָה מֵהָא דְּסֵוְקָה דַּף כ"ז ע"ב גַּבֵּי הַפְּלוּגְתָּא דר"א וַחֲכָמִים דר"א סוֹבֵר דְּאֵין יוֹצְאִין מִסֵּוְקָה לסו' וְאֵין עוֹשִׂין סֵוְקָה בחוה"מ וכו' וְשָׁוִין שֶׁאִם נָפְלָה שֶׁחוֹזֵר וּבוֹנֶה אוֹתָהּ בְּחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, פְּשִׁיטָא מד"ת הַאי אַחֲרִיתָא הוּא וְאֵינָהּ לִשְׁבָּעָה קמ"ל, וְעַיֵּין תוס' שָׁם שֶׁכָּתְבוּ יֵשׁ סְפָרִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶן קמ"ל כֵּינָן דְּבִדִּיבּוּר עֶבְיד אֵיהִי הֵיא מַשְׁמַע לְפִי שֶׁבּוֹנָהּ אוֹתָהּ בְּאוֹתָן עֵצִים עכ"ל וא"כ מַשְׁמַע מִכָּאן דְּאִם בָּנָה בְּאוֹתָן עֵצִים וְנָפַל חָשְׁבִינַן שֶׁהֵיא כְּמוֹ סֵוְכָּה רִאשׁוֹנָה, וְיֵשׁ לְחַלֵּק דְּבִסֵּוְכָּה שָׁאנֵי שֶׁבְּוַדַּאי יִבְנֶה דְּהָא מְחֻיָּב לְיַשֵּׁב בסו' וּלְכָךְ חָשְׁבִינַן שֶׁהֵיא כְּמוֹ סוכ' הָרִאשׁוֹ' משא"כ הָכָא שֶׁאֵין מְחֻיָּב לִבְנוֹת הַבַּיִת וְלָכֵן כֵּינָן דְּנָפַל אַזְדָּה לֵיהּ וְאַף שאח"כ בָּנָה אוֹתָן הֲרֵי הֵיא כְּמוֹ בַּיִת אַחֵר עכ"ל וְאַף כו שֶׁחִילּוּקוֹ נִרְאֶה דָּחוּק וְדָחוּק ח"מ י"ל הָתָם כְּמוֹ שֶׁמְּפָרֵשׁ רַשְׁ"י ז"ל שָׁם הוֹאִיל וְיָשַׁב בָּהּ ביו"ט וְזוֹ לְהַשְׁלִים הֵיא סֵוְכַּת שִׁבְעָה קָרֵינַן בֵּיהּ וכו' עכ"ל וא"כ לפמש"כ הַתּוֹסָ' דְּדַוְקָא בְּאוֹתָן עֵצִים, מ"מ דַּוְקָא בַּסֵּוְכָּה דְּלְהַשְׁלִים הֵיא, וּמַה שֶּׁנָּפַל לָא מִקְרֵי מְצִיאָה, וְאִם בָּנָה אוֹתָהּ עַל מָקוֹם אַחֵר אֲפִשָּׁר דמק' יְצִיאָה וצ"ת,

עַיֵּין עֵין אֱלִיָּה' שָׁם ומל"מ שָׁם ועכ"פ מִסְּוָכָּה שָׁם אֵין רְאָיָה אֲבָל מִמִּשְׁנָה זוֹ שֶׁאָנוּ עֲסוּקִין בָּהּ שַׁפִּיר יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה דִּבְנָפַל וּבְנָאוֹ בְּמִדָּה רִאשׁוֹנָה אֵינוֹ חוֹזֵר וְלָאו חָדָשׁ הִיא, וְאֵינוֹ מְבוֹאָר אִי בְּאוֹתָן עֲצִים וּמַשְׁמַע דְּאַף בְּעֵצִים אֲחֵרִים נָמֵי אֵינוֹ חִיזּוּר וְלָאו חָדָשׁ הִיא וכה"ג פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר לִכְנוֹס וּבְפֹרָט לְפִי הַמְבוֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן דְּיָלְפִינַן מֵאֲשֶׁר בָּנָה פְּרָט לְשֶׁנָּפַל וְחָזַר וּבְנָאוֹ א"ר יוֹסֵי זֹאת אוֹמֶרֶת הַמַּחֲזִיר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ לֹא הָיָה חָזוּר עיי"ש, וא"כ לְכְאוֹרָה דָּמְיָא לְמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ דְּהָוֵי בְּלֹא שׁוּם שִׁינּוּי וה"נ כְּבִנְיָן הִיא בְּאוֹתָן עֵצִים ויל"ע, אחז"ר מָצָאתִי בְּשוּ"ת ח"ס חאור"ח סי' קנ"ו שֶׁמִּתָּמַהּ עַל המו"ק שכ' מִדְּקָדּוּק לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה פ' הָרוֹאֶה בַּיִת חָדָשׁ מַשְׁמַע דַּוְקָא חָדָשׁ אֲבָל הַבּוֹנֶה בַּיִת עַל מְכוֹנוֹ אֵינָנּוּ בַּיִת ח' וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ וְתָמַהּ מִתּוֹרָה דִּכְתִיב אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חָדָשׁ וְלֹא קי"ל כר"י את"ד (ולענ"ד לְחַלֵּק בֵּין לְשׁוֹן חכז"ל ובֵין ל' תּוֹרָהכִּדְאָמְרִינַן בְּעַלְמָא) וְשׁוּב כָּתַב וּמִיהוּ צ"ע מ"ש אִשָּׁה חֲדָשָׁה מְמַעֲטִים מח"ג וּבַיִת חָדָשׁ לָא קיי"ל כר"י, אוּלַי לְמִעוּטֵי אִם בּוֹנֶה בְּאוֹתָן אֲבָנִים וְקוֹרוֹת עַצְמָן דְּדוֹמֶה למח"ג, אֲבָל בַּאֲבָנִים וְעֵצִים אֲחֵרִים אפי' שֶׁבּוֹנֵהוּ עַל מְכוֹנוֹ מ"מ מִקְּרֵי חָדָשׁ עכ"ל וּבְרִיךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי, אָכֵן הו"ל לְהָבִיא דִּבְרֵי המ"ל, וְעַיֵּין בְּיָגֵל יַעֲקֹב מַה שֶׁהִקְשׁוּ עָלָיו וְכֵן הִקְשׁוּ כָּל הַבָּאִים אַחֲרָיו וי"ל עוֹד וְקַצָּרְתִּי וּלְעִנְיַן מַה שֶׁהֵבֵאתִי לְקַמָּן הַחֲקִירָה מִמַּעֲשֵׂר ב', עַיֵּין גַּם בְּהַגָּהוֹ' מְצַפֶּה אִיתָן בְּכוֹרוֹת ד' נ"ו ע"א שֶׁהִרְגִּישׁ בְּהָא דְּאָמְרוּ שָׁם כֹּל שֶׁנִּתָּנוֹ לָהּ וְחָזַר וּלְקָחוֹ מִמֶּנָּה דְּהָוֵי לוֹקֵחַ, כָּתַב ול"ד לְבִיכּוּרִים דְּאָמְרִינַן בִּירוּשַׁלְמִי פ"ק דְּבִיכּוּרִים דְּהַלּוֹקֵחַ פֵּירוֹת אֵינוֹ מֵביא וּכְשֶׁחָזַר הַמּוֹכֵר וְלָקָחוּ מֵביא דְּהָתָם לָא אִימַּעוּט לוֹקֵחַ אֶלָּא מֵשִׁים דְּאֵין לוֹ קַרְקַע וכו' וכה"ג כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ב"מ (פ"ח) גַּבֵּי חִיּוּב דתרו"מ משא"כ הָכָא דְּמַעֲטֵי לָקוּחַ מֵהֵיקֵּשָׁא דִּבְנָךְ וְאִיהוּ לֵיכָּא כְּלָל בְּלָקוּחַ ע"כ וְלֹא רָאָה זֶה הד"א הַנָּ"ל גַּם יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם מָכַר רַק הַפֵּירוֹת וְלֹא נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ חִיּוּב בִּיכּוּרִים כֵּיוָן שֶׁהַשָּׂדֶה בְּיָדוֹ וא"כ שֶׁחָזַר וּלְקָחָם הַפֵּירוֹת שֶׁפִּיר קָרֵינַן מִפְּרִי הָאֲדָמָה, משא"כ בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וז"פ, ויל"ע גַּם מֵהָא דבב"ת דַּף פ"ג ע"א בֶּן לֵוִי שֶׁמָּכַר וכו' מְכָרָהּ וְחָזַר וּלְקָחָהּ אֵין לוֹ עָלָיו כְּלוּם יע"ש, וְעַיֵּין כְּתָבוֹת ק"ב הַפְּקָחִין הָיוּ כּוֹתְבִין וכו' ובט"ז סי' ס' בְּמִזוֹנוֹת חָתָנוֹ וְכַלָּתוֹ יעש"ה בָּאַחֲרוֹנִים שָׁם וְתָבִין, וְעַיֵּין בְּתוֹרַת הק' מש"כ בָּזֶה שֶׁהֵבִיא מאו"ח סי' רכ"ג ס"ג בְּבִרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ בְּבָנָה בַּיִת חָדָשׁ וכו' אִיתָא דְּבִמְכָרָן וְחָזַר וּלְקָחָן אֵינוֹ מְבָרֵךְ וכו' עיי"ש וְלֹא הֵבִיא דִּבְרֵי הח"ס הַנָּ"ל, וּמַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר עָלָיו, – וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת יֵשׁ לְתָמְהַּ עַל ר' יוֹסֵי דְּאָמַר זֹאת אוֹמֶרֶת הָא מִשְׁנָה עֲרוּכָה הִיא לְקַמָּן וּכְכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל זֶה וּכְמוֹ שֶׁמָּצָאתִי אַחַ"כ בִּשְׁיָרֵי קָרְבָּן עיי"ש, וְנִרְאֶה לוֹמַר כְּלַפֵּי מַה שֶּׁמְּחַדֵּשׁ המנ"ח בְּמִצְוָה תקכ"ו דד"ז דְּמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ הַיְינוּ מִן הַנִּשּׂוּאִין כִּי אֵינָהּ חֲדָשָׁה אֲבָל אִם גֵּירְשָׁהּ מִן הָאֵירוּסִין וְחָזַר וְאֵירְסָהּ בְּנִוּדֵּאי חָזַר וְכֵן אִם נָשָׂאָהּ אַחַ"כ אֵינוֹ זוֹ מִמְּקוֹמוֹ כַּנַ"ל בָּרוּר עיי"ש וְאִם כִּי מֵהַלִּימוּד דַּחֲדָשָׁה י"ל כהמנ"ח דְּמִן הָאֵירוּסִין הָוֵי חֲדָשָׁה לוֹ, מ"מ הַיְרוּשַׁלְ' דָּן בָּזֶה דִּלְפִי מַאי דְּמַסְּעֲטִינַן מֵאֲשֶׁר בָּנָה פְּרָט לְמִי שֶׁנָּפַל בֵּיתוֹ וּבְנָאָהּ דְּזוֹ לֹא מִקְּרֵי אֲשֶׁר בָּנָה כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְעַסֵּק בִּבְנָיָן זֶה, וּבָא ר"י לוֹמַר דְּזֹאת אוֹמֶרֶת דְּהַמְּחַזִּיר גְּרוּשָׁתוֹ לֹא הי' חוֹזֵר פי' אפי' מַחֲזִירָהּ מִן הָאֵירוּסִין דמ"מ כְּבָר נִתְעַסֵּק פַּעַם בְּאֵירוּשֶׁיהָ וּכְמוֹ גַּבֵּי בִּנְיָן וא"כ מְיֻשָּׁב כָּל הַקּוּשְׁיָת דְּאִי מַתְנִיתִין הו"א דַּוְקָא מִן הַנִּשּׂוּאִין קמ"ל אֲפִילּוּ מִן הָאֵירוּסִין וְדִין זֶה דְּמִן הָאֵירוּסִין תַּלְיָא בְּמַחְלוֹקֶת ר"י וְרַבָּנָן, אֲבָל שָׁם הַכֹּל מוֹדִים דְּשָׁם מַיְירֵי מִן הַנִּשּׂוּאִים כ"נ נָכוֹן בע"ה, וְהִנֵּה הש"ק כָּתַב לְהַגִּיהַ דצ"ל הַמַּחֲזִיר בֵּיתוֹ לֹא הי' חוֹזֵר וה"פ דִּלְרַבָּנָן אִיצְטְרִיךְ אֲשֶׁר בָּנָה פְּרָט לְמוֹכֵר בֵּיתוֹ וְחָזַר וּלְקָחָהּ שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר

וְעַיֵּין במ"ל פ"ז מִמְּלָכִים ע"כ, וְהִנֵּה המשל"מ מְחַלֵּק בָּזֶה בֵּין נָפַל בַּיִת לְמָכְרוֹ וְחָזַר וּקְנָאוֹ עיי"ש וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה מש"כ, ושו"ר במנ"ח שֶׁהֵבִיא ג"כ לְעִנְיַן זֶה מִסֵּוָּפָה כ"ז הַנָּ"ל שֶׁאִם נָפְלָה וכו' אַחֲרִיתָא הִיא וכו' קמ"ל וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' לְפִי שֶׁבּוֹנֶה בְּאוֹתָן עֵצִים עי"ש ומ"מ אֲנִי לְךָ עכ"ל, – וְהִנֵּה דֶּוְגְמַת זֶה מָצִינוּ בְּתוֹסְפוֹת ב"מ פ"ח ע"ב ד"ה תְּבוּאַת זַרְעֶךָ שֶׁאִם הֶדַר מוֹכֵר וְקָנֵי לֵיהּ מִלּוֹקֵחַ חַיָּיב בְּמַעֲשֵׂר וכ"כ הר"ש פֵּאָה פ"א מ"ו יע"ש, וְהִנֵּה מִזֶּה אַדְרַבָּה רְאָיָה לְדִין זֶה דְּאִם הָתָם חַיָּיב מִשּׁוּם דְּשָׁלוֹ מֵעִיקָּרָא חָשְׁבִינַן לֵיהּ א"כ הַדִּין הוּא שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר ודו"ק, אָכֵן יל"ע מִמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה שֶׁהַלּוֹקֵחַ פָּטוּר בּוֹ וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם מָכְרוֹ וְחָזַר וּלְקָחוֹ ג"כ פָּטוּר עַיֵּין מהרי"ט אַלְגָּאזִי פ"ח דְּבְכוֹרוֹת עַיֵּין בְּשוּ"ת חֶמְדַּת שְׁלֹמֹה חאור"ח סי' א' וחיור"ד סי' ל"א ובס' עֵמֶק יְהוֹשָׁעַ סי' כ"א וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּמִכְתָּב שֶׁעָרַכְתִּי לְגְאוֹן הַדּוֹר ר"ד פְּרִידְמַאן זצ"ל וְשׁוּב בָּא לְיָדֵינוּ סֵפֶר הַנִּכְבָּד דְּבַר אַבְרָהָם ח"א סי' כ"ח שֶׁמְּדַבֵּר בָּזֶה הָעִנְיָן לְחַלֵּק בֵּין מעש"ב לְמַעַ"צ יעו"ש וא"כ מִמֵּילָא אֵינוֹ עִנְיָן לנ"ד ודו"ק וְקִצַּרְתִּי רַק רְשִׁימַת דְּבָרִים – הִנֵּה זֶה פָּשׁוּט וּבְרוּר דַּאֲפִילוּ בָּנָה כְּבָר כַּמָּה בָּתִּים שֶׁחוֹזֵר וה"ה בְּאֵרֵשׁ אִשָּׁה אַף שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִכְּבָר כִּי מה"ת אֵין חִילּוּק וְעַיֵּין בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן וּבַבָּבְלִי סֵוָּכָה דַּף ג' בְּבַיִת שֶׁאֵין בּוֹ ד' עַל ד' אֵינוֹ חוֹזֵר עיי"ש וּמִסְתַּפְקָנָא אִי בָּנָה שְׁתֵּי בָּתִּים פְּחוּתִים מד' עַל ד' אִי מִצְטָרְפִים לַחֲזוֹר עָלֶיהָ וְהִנֵּה לְעִנְיַן אִילָנוֹת מְבֹאָר בַּתּוֹסָפְתָּא כָּאן ד"ה אִילָנֵי מַאֲכָל אפי' בַּחֲמִשָּׁה עֲיָרוֹת וְעַיֵּין ק"א עַל רַשְׁ"י ד"ה ה' וכו', וְכַמּוּבָן שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק וצ"ע, וְעַיֵּין מְאִירִי כָּתַב וּבְבָרַיְיתָא הוֹסִיפוּ אֲפִילּוּ בַּחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹ' עיי"ש – וצ"ע אִי כָּל הָנֵי בָּתִּים שֶׁאֵין מְטַמְּאִין בִּנְגָעִים אִי חוֹזְרִין עֲלֵיהֶן וְיֵשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק, וְהִנֵּה יֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד דִּכְמוֹ דְּמִמְּלַת בַּיִת מְמַעֲטִינַן כָּל דָּבָר שֶׁאֵין נִקְרָא בַּיִת כְּמוֹ שֶׁאֵין בּוֹ דע"ד וְכַדּוֹמֶה וה"נ מַדּוּעַ לָא מְמַעֲטִינַן מק' דִּכְתִיב וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֵרַשׂ ,,אִשָּׁה" לְאַפּוֹקֵי קְטַנָּה וְחֵרֶשֶׁת וּכְמוֹ שֶׁמְּמַעֲטִינַן גַּבֵּי סוֹטָה דִּכְתִיב אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה ה"נ כֵּן וְכֵן בְּהָא דִּקְרָא כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה וכו' לְמֵעוּטֵי קְטַנָּה, וְהִנֵּה מֵאִישׁ בְּנוֹדַאי מְמַעֲטִינַן קָטָן דבלא"ה ג"כ אֵינוֹ יוֹצֵא בַּצָּבָא וְאֵינוֹ מְחֻיָּב עַד עֶשְׂרִים שָׁנָה וְכֵן מְבֹאָר בְּרַשְׁ"י בפי' הַחוֹמֶשׁ בַּמִּדְבָּר א' פ' ג' שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא פָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים עכ"ל וְכֵן הִסְכִּים הָרַמְבַּ"ן זַ"ל אֲבָל בְּאִשָּׁה קְטַנָּה וְחֵרֶשֶׁת צ"ע, וְשׁוּב עַיַּנְתִּי במנ"ח וְרָאִיתִי שֶׁכָּתַב בזה"ל שֶׁמְּסֻפָּק אֲנִי אִם מְקַדֵּשׁ אִשָּׁה קִדּוּשֵׁי דְּרַבָּנָן כְּגוֹן חֵרֶשֶׁת אוֹ קְטַנָּה אִם חוֹזֵר וכו' וּפָשׁוּט דְּהַמְאָרֵס אַף שֶׁאֵינוֹ עַתָּה רָאוּי לְנִשּׂוּאִין מ"מ חוֹזֵר כֵּיוָן דְּרָאוּי לְנִשּׂוּאִין בִּזְמַן מְאֻחָר ע"כ הַמְקַדֵּשׁ תִּינוֹקוֹת ב"י ע"י אָבִיהָ אַף שא"ר לְנִשּׂוּאִים עַד ג' שָׁנִים מ"מ חוֹזֵר דְּהַתּוֹרָה לֹא חִילְקָה בָּזֶה רַק בא"ר כְּלָל וכו' עכ"ל וצ"ע מִנַּיִן לוֹ זֶה עַד דִּפְשִׁיטָא לוֹ כ"כ שֶׁחוֹזֵר בְּנִשּׂוּאֵי קְטַנָּה וְחֵרֶשֶׁת ומ"ש מִסּוֹטָה וּמִלְּבַד שא"ר לְאִישׁוּת כְּמוֹ אַיְלוֹנִית דְּאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר הוֹאִיל וְאֵין מְצָוָה לֵישֵׁב עִמָּהּ וַאֲפִילּוּ יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים וכמש"כ בש"ק שָׁם וצ"ע וּבָזֶה י"ל קוֹשְׁיַת הַיַּלְקוּט הַנָּ"ל גַּבֵּי דָּוִד, די"ל דְּמֵיכָל קְטַנָּה הָיְתָה וְקִיבֵּל בָּהּ אָבִיהָ הַקִּדּוּשִׁין וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַקְּרָא – וְכֵן מָצָאתִי במנ"ח שָׁם בסו"ד הֵבִיא דִּבְרֵי רַשְׁ"י שֶׁאֵין יוֹצֵא לַצָּבָא פָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים עיי"ש, וְיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם זֶה תַּלְיָא בִּרְצוֹנוֹ שֶׁאֵין עָלָיו חִיּוּב לָצֵאת אֲבָל אִם רָצָה שַׁפִּיר דָּמֵי, אוֹ לָא דְּיֵשׁ אִיסּוּר וּכְמוֹ בְּאִם לָקַח אִשָּׁה, וְכֵן וַודַּאי דִּבְמִלְחֶמֶת מִצְוָה דַּאֲפִי' חָתָן מַחְדִּרוֹ ה"ה אפי' פָּחוֹת מִבֶּן כ' ויל"ע, וּכְמוֹ כֵן לְעִנְיַן מְחֻוסַּר אֲבָר שא"י לַמִּלְחָמָה מ"מ לְמִלְחֶמֶת מִצְוָה יוֹצֵא כמש"כ הַמַּלְבִּי"ם בהתוה"מ פ' שׁוֹפְטִים והמנ"ח סוף ס' תקכ"ז – ומש"כ עוֹד המנ"ח וד"ז בְּקִדּוּשִׁין דְּרַבָּנָן ה"ה בְּקָנָה בַּיִת אוֹ כֶּרֶם בְּקִנְיָן דְּרַבָּנָן יֵשׁ לְסַפֵּק כַּנַ"ל, עכ"ל יל"ע

בָּזֶה בְּהָא דְּהֶאֱרִיכוּ הרו"א אִי קד"ר מְהַנֵּי לִדְאוֹרָיְ' וּכְמוֹ לְעִנְיַן אֲכִילַת תְּרוּמָה בְּקָנָה עֵבֶד בְּקִנְיָן דְּרַבָּנָן וְעַיֵּין שָׁם במנ"ח מ' ר"פ וּבְקוֹמֶץ לְמִנְחָה שָׁם וְהַדְּבָרִים אֲרֻכִּים וְאֵין כָּאן הַמָּקוֹם לְפוֹרְטָם וּמַה שֶּׁהֵבִיא המנ"ח ראי' מהב"ש סי' ס"ב ס"ק י"ז, וְכַוָּנָתוֹ שכ' שָׁם דְּאִם מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ דא"א שהש"ב וּרְאָיָה לְדָבָר דְּמֻוָתָּר לְהַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ בַּמּוֹעֵד עכ"ל וְשָׁם באו"ח מְבֹאָר דְּמֻוָתָּר לְהַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִן הַנִּשּׂוּאִין מִבֹּאָר דַּוְקָא מִן הַנְּשׂוּאִים ה"נ כֵּן את"ד א"ל דל"ד דְּאַף דְּמִן הָאֵירוּסִין הָוֵי שִׂמְחָה לוֹ מִשּׁוּם של"ב עֲדַיִן, מ"מ הֲרֵי הָכָא מְמַעֲטִינַן מֵאֲשֶׁר בָּנָה כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הִתְעַסֵּק בְּבִנְיָנָהּ אֵינוֹ חוֹזֵר בִּשְׁבִילָהּ כֵּיוָן שֶׁכְּבָר גֵּירְשָׁהּ אֵין הַתּוֹרָה חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁמָּא יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה ודו"ק וְעַיֵּין בפ"ת שָׁם אהע"ז סי' ס"ב ס"ק כ"א בְּשֵׁם הָרַדְבָּ"ז זצ"ל דְּמְבָרְכִין לוֹ ז"ב כְּמוֹ בְּאִשָּׁה חֲדָשָׁה וְכֵן מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם בְּמִצְרַיִם וכו' עיי"ש והבה"ט כָּתַב שָׁם בְּשֵׁם הכנה"ג דְּמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִן הָאֵירוּסִין צָרִיךְ לְבָרֵךְ הַשִּׂמְחָה בְּמְעוֹנוֹ עיי"ש וְזֶה רְאָיָה כהמנ"ח אֲבָל י"ל כַּנַּ"ל, וְרָאִיתִי בְּשׁוּ"ת מהרי"ט ח"א סי' ס"ד שֶׁאָמַר שֶׁהוּא הֵשִׁיב לִשְׁאֵלָה זוֹ מִתּוֹךְ מִשְׁנָתֵינוּ דְּמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ אֵינוֹ חִיּוּב מִמִּלְחָמָה מַשְׁמַע דְּאֵינוֹ בִּכְלַל וְשָׂמַח, וְאַחַ"כ דָּחָה מִשּׁוּם דְּהָתָם אִשָּׁה חֲדָשָׁה כְּתִיב יָצָא מח"ג שֶׁאֵינָהּ חֲדָשָׁה אֶצְלוֹ וְשׁוּב הִקְשָׁה מֵהָא דְּאָמְרִינַן פ"ק דְּסוֹטָה גַּבֵּי עַמְרָם שֶׁגֵּרֵשׁ אֶת יוֹכֶבֶד וְאַחַ"כ הֶחֱזִירָהּ פָּרִיךְ וְקַח וַיַּחֲזֹר מבע"ל וכו' וה"נ אַמַּאי לָא דָּיֵיק מִדְּכְתִיב כִּי יִקַּח דְּלָא מַשְׁמַע חֲזָרָה וְלָא כְּתִיב יהי' וי"ל דְּכִי יִקַּח אִצְטְרִיךְ לְחַלֵּק דִּינָן שֶׁל נְשׂוּאִין מִדִּינָן שֶׁל אֵירוּסִין שֶׁהַמְאָרֵס חוֹזֵר וּמְסָפֵק וְהַנּוֹשֵׂא אֵינוֹ זוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְאֵינוֹ מְסָפֵק וּלְהָכִי אִיצְטְרִיךְ לְמִדְרַשׁ מֻחְדָּשָׁה אֲבָל מַשְׁמַע דמח"ג לָא מִקְרֵי לִקּוּחִין סְתָם וכו' עכ"ל וְהַשְׁתָּא מַאי פָּרִיךְ דְּהָתָם גַּבֵּי עַמְרָם דְּמִן הַנִּשּׂוּאִין הי', שַׁפִּיר פָּרִיךְ וְיִקַּח וַיַּחֲזֹר, אֲבָל הָכָא דְּמַיְירֵי גַּם מֵאֵירוּסִין ע"כ אֵינוֹ רְאָיָה מִכְּי יִקַּח דְּמֵאֵירוּסִין פְּשִׁיטָא דְּזֶה מִקְרֵי לְקִיחָה א"ו דְּהָא דְּמְמַעֵט נָמֵי מֻחְדָּשָׁה הוּא דַּוְקָא מִן הַנִּשּׂוּאִין, וא"כ שַׁפִּיר פָּרִיךְ המהרי"ט דהו"ל לְמֵעֵט מִכְּי יִקַּח וצ"ל כְּתֵירוּצוֹ, וא"כ רְאָיָה מִזֶּה להמנ"ח דמח"ג מְמַעֵט דַּוְקָא מִן הַנִּשּׂוּאִין, ועי"ש עוֹד הָרְאָיָה ממו"ק דְּמְבֹאָר בב"ש ואכמ"ל עוֹד, וְכֵן יֵשׁ לְדַיֵּיק קְצָת מֵרַשְׁ"י ז"ל דְּלִקַּמָּן מ"ד ע"א דְּקָאָמַר הגמ' אַלְמָנָה וְגֵרוּ' מַנַּיִן וכו' פרש"י אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה מֵאַחֵר וּנְשָׂאָהּ זֶה, וּמֵעַתָּה הֲרֵי יָכוֹל לְפָרֵשׁ בְּגֵרוּשָׁה דְּאֵירוּסִין וַאֲפִילּוּ דִּידֵיהּ וְכִי קָא מְמַעֵט גְּרוּשָׁה דְּנִשּׂוּאִין שֶׁלּוֹ קָמְמַעֵט, א"ו דל"ש וי"ל וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל: שָׁם וְלֹא חָנָכוֹ פָּרָט לְגַזְלָן וכו' דְּיָהֵיב דָּמֵי וכו', ע"כ בְּקֶרֶן אוֹרָה הק' דלכ"ע מִי נִיחָא דְּמַאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְמְעוּטֵי גַּזְלָן כֵּיוָן דְּהַבַּיִת אֵינָהּ שֶׁלּוֹ וְחַיָּיב לְהַחֲזִירוֹ לַבְּעָלִים הָכִי ס"ד דְּיַחְזוֹר בִּשְׁבִילוֹ וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל כָּתַב סְתָם פְּרָט לְגַזְלָן וְלֹא כ' הָא דַּעֲבַד תְּשׁוּבָה וכו' ול"נ דְּהַשַּׁ"ס לְרוּחָא דְּמִילְתָא דְּפָרִיךְ מריה"ג אֲבָל ה"ה דלר"ע נַמֵּי ע"כ בְּדְיָהֵיב דָּמֵי דְּבִגְזֵלָה לְחַוָּדָא פשי' דְּאֵינוֹ חוֹזֵר כֵּיוָן דְּהַבַּיִת בִּרְשׁוּת בְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים הוּא וְכֵן צ"ל בְּגָזֵל כָּרֶם שכ' הָרַמְבַּ"ם ז"ל לְמְעִיטֵי הַיְינוּ נָמֵי דְּיָהֵיב דָּמֵי דאל"ה קַרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת את"ד וְלִי נִרְאֶה לְיַיֵּשֵׁב דְּכַוָּנַת הַבָּרַיְיתָא הוּא פְּרָט לְגַזְלָן הַיְינוּ שֶׁגָּזַל אֲבָנִים וְקוֹרוֹת וְקִבְּעָם בַּבִּנְיָן כֻּלּוֹ וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן בב"ק כ' ע"ב נָטַל אֶבֶן אוֹ קוֹרָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וכו' בְּנָאָהּ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וכו' וְהוּא שֶׁהִנִּיחָהּ עפ"י אֲרֻבָּה, ופירש"י שָׁם וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה וְהוּא דְּאַף דְּהָוֵי שִׁינּוּי הַחֲזֵר וְלָא קָנֵי, מ"מ קָנְיָא לְעִנְיַן אֲוָנְסִין ועכ"פ שֵׁם גְּזֵילָה עָלָהּ וְלָא הָוֵי כְּקַרְקַע וְעַיֵּין שָׁם צ"ג ע"ב גָּזַל אֲבָנִים וְסִתְתָן וכו' עיי"ש וְכֵן יֵשׁ לִמְצוֹא בְּכֶרֶם כה"ג, וּבָזֶה מְדֻקְדָּק נָמֵי דְּאָמַר לְקַמָּן דַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה וְיָהֵיב דָּמֵי אַף שֶׁלֹּא פְּסִיקָא לָן אִם הַבְּעָלִים נִתְרַצּוּ לְכָךְ.

וְאִם הַבְּעָלִים בְּאֶמֶת נִתְרַצּוּ, מַדּוּעַ אָמַר כֵּינָן דְּמַעִיקָּרָא בְּתוֹרַת גְּזֵילָה וכו', הָא מ"מ עַכְשָׁיו מְכִירָה גְּמוּרָה הִיא, ולפמש"כ נִיחָא בְּיוֹתֵר דְּהָכָא מְשׁוּם תַּקָּנַת מָרִישׁ נָגְעוּ בָּהּ דִּבְתַקָּנַת רַבָּנָן בע"כ, צָרִיךְ לִשְׁקוֹל דָּמֵי וְלָא מְחַיְּבִינַן לֵיהּ לְמִסְתַּר בֵּיתֵיהּ, וְעַיֵּין ב"ק ס"ו ע"ב וצ"ה ע"א דְּשַׁוְוֶיהָ רַבָּנָן כְּלֵיתָא (וְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' כ' ע"ב הַנָּ"ל צ"ע דְּלָא הֵבִיאוּ הָא דב"ק ס"ו ע"ב הַנָּ"ל ויל"ע בְּסֵפֶר נַחֲלַת דָּוִד) וּלְכָךְ כֵּינָן דְּיָהֵיב דָּמֵי בע"כ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן הַבְּעָלִים וע"כ לָא הָוֵי כְּלוֹקֵחַ ודו"ק וְאֵינָנּוּ מֵבִין מַדּוּעַ לֹא נָתַן הק"א עֵצָה פְּשׁוּטָה זוֹ, וְעַיֵּין עוֹד בְּסֵוֹכָה דַּף ל"א ע"א הַהִיא סַבְתָּא וכו' ובפרש"י וְתוֹסָ' שָׁם וּבְדַף כ"ט ע"ב תוס' ד"ה שִׁינּוּי, אחז"ר רָאִיתִי בס' דִּבֵּר אַבְרָהָם ח"ר ס' ח' שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בְּקוּשְׁיָא זוֹ עַל הגמ' דְּכָאן שֶׁהֶבְאתִי לְעֵיל בְּשֵׁם הַקֶּרֶן אוֹרָה, וְהוּא מְתֻרָץ עפ"י ד' הָעֲמוּדֵי אוֹר סו"ס ק"ב עפ"י רְמִיזָתוֹ לְהמג"א סי' תקל"ז ס"ק ז', דְּאִיצְטְרִיךְ קְרָא כְּגוֹן שֶׁבָּנָה אֶחָד בַּיִת בְּקַרְקַע שֶׁל אֲחֵרִים וּבָא בַּעַל הַקַּרְקַע וְגָזְלוֹ דבכה"ג קַרְקַע נִגְזֶלֶת והו"א דְּחוֹזֵר וּמְמַעֲטִינַן לָהּ מְחַנְּכוֹ פְּרָט לְגַזְלָן ועיי"ש עוֹד לָמָּה שֶׁנּוֹגֵעַ לִשְׁמַעְתִּין וּפֶלֶא שֶׁלֹּא הֵבִיא ד' הלח"מ שָׁם עַל הָרַמְבַּ"ם דְּאֵינוֹ מֵבִיא אֶוקְמָתַת הַשַּׁ"ס דְּיָהֵיב דָּמֵי, וכמש"כ הק"א וְגַם המנ"ח מְבִיאוֹ וְכָתַב כֵּן במ"ע תקכ"ו וְגַם בִּשְׁאָר דְּבָרָיו יֵשׁ לְפַקְפֵּק וְקַצַּרְתִּי, שׁוּב אִתִּי לְיָדִי בִּשְׁאֵלָה סֵפֶר כֶּרֶם נָטַע וְרָאִיתִישֶׁכָּתְבוּ כָּאן בזה"ל נִרְאֶה לְפָרֵשׁ בְּאוֹפָן שֶׁכָּתַב רַמָ"א בא"ח שֶׁחֲבִירוֹ בָּנָה עַל קַרְקַע וַיִּגְזֹל בַּעַל הַקַּרְקַע אֶת הַבִּנְיָן ע"כ וְעַיֵּין בְּשוּ"ת שבס"ס נַחֲלַת יַעֲקֹב סי' א' עכ"ל: שָׁם ע"ב כֵּינָן דְּמַעִיקָּרָא בְּתוֹרַת גְּזֵילָה אַתָּא לִידֵיהּ לָא, צ"ל דְּהָוֵי גזה"כ דְּאַף שֶׁאֵין עַכְשָׁיו אִיסּוּר גְּזֵילָה כְּלָל, וְאֵין הַדָּבָר גָּזוּל בִּידֵיהּ מ"מ מֵיעַטֵיהּ הַכָּתוּב מוּלָא חֲנָכוֹ פְּרָט לְגַזָּל וְעַיֵּין רַשְׁ"י לְקַמָּן ד"ה כָּאן וּמַעֲטֵיהּ קְרָא כְּדְמַעֲיט גַּבֵּי בַּיִת פְּרָט לַגַּזְלָן, עכ"ל וְיֵשׁ לְהַסְבִּיר מַשִּׁים דְּעַל דֶּרֶךְ זֶה אֵין כָּאן מְצָוָה לְחַנְּךְ בָּתִּים, וְלֹא גָּרַע מֵהַבּוֹנֶה בַּיִת בַּחוּ"ל דְּאֵינוֹ חוֹזֵר דְּדַוְקָא אֶת שֶׁמְּצָוָה לְחַנְּכוֹ יָצָא זֶה שֶׁאֵין מְצָוָה לְחַנְּכוֹ, וה"נ אֵין ,,מְצָוָה" בְּחִינּוּךְ בָּתִּים כָּאֵלֶּה שֶׁבָּא ע"י גֶּזֶל וְחָמָס, אַף דְּעָבְדִי תְּשׁוּבָה וְאֵין עֲבֵירָה בְּיָדָם, וְהָוֵי כְּמוֹ דְּבַר רְשׁוּת, וכ"ז לריה"ג, אֲבָל לר"ע דְּלָא ס"ל הַיָּרֵא וכו' אֶלָּא דְּבָרִים כִּפְשׁוּטָן לֹא צָרִיךְ לְאוֹקְמָה בכה"ג דְּיָהֵיב דָּמֵי, אֶלָּא דבכה"ג בְּאֶמֶת הָוֵי שַׁפִּיר לָקוּחַ, וּמְקַיְּמִים מִצְוַת יִשּׁוּב אר"י מִכָּאן וָהָלְאָה וכמש"כ הלח"מ שס פ"ז מִמְּלָכִים והמנ"ח מ"ע תקכ"ו כְּמוֹ שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְעֵיל מִזֶּה וּבְחִידּוּשֵׁי מה"ק כָּתַבְתִּי בזה"ל דִּבְרֵי הגמ' צָרִיךְ בֵּיאוּר מ"מ הֲרֵי שִׁיקֵּם וְהָוֵי שָׁלוֹ וא"ל דְּהִנֵּה אִיתָא מַחֲלוֹקֶת הָאַחֲרוֹנִים וּמוּבָא בברכ"י אור"ח ובשע"ת שָׁם סי' תרנ"ח ס"ק ג' הֲוָזכַר בְּקִצָּרָה דְּהֵבִיאוּ בְּשֵׁם הַמַּשְׁאֵת מֹשֶׁה בְּאֶחָד שֶׁגָּזַל אֶתְרוֹג מֵחֲבֵירוֹ וּנְטָלוֹ ביו"ט וּבְתוֹךְ הַמּוֹעֵד פִּיְּסוֹ וּמָחַל לוֹ הַגְּנֵבָה, דְּמִהַגְּנֵי הַמְּחִילָה לְמֶהֱוֵי לְמַפְרֵעַ שֶׁלָּכֶם וְיוֹצְאִין י"ח וֶהֱבִיאוֹ שָׁם ג"כ שֶׁבְּשׁוּ"ת גִּבְעַת פִּנְחָס וְגַט מְקֻשָּׁר הִשִּׁיגוּ עַל המ"מ יע"ש וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה במק"א בְּמִכְתָּב תְּשׁוּבָה לְחָכָם א' אָכֵן לנ"ד י"ל דִּלְפִי דַּעַת הג"פ והג"פ דְּמְחִילָה וְתַשְׁלוּמִין לָא מְהַנֵּי לַעֲשׂוֹתוֹ לְמַפְרֵעַ שֶׁלּוֹ וְעַד שֶׁשִּׁיקֵּם לָא הָוֵי שֶׁלּוֹ אֶלָּא מִשְּׁעַת תַּשְׁלוּמִין וְאֵילָךְ, א"כ א"ש כָּאן אַף דְּיָהֵיב דָּמֵי, מ"מ בַּתְּחִילָה בְּתוֹרַת גְּזֵילָה הָיְתָה בְּיָדוֹ וא"כ לָא הָוֵי רָאוּי לְמִלְחָמָ' וַעֲדַיִן צְרִיכִין אָנוּ לַמּוֹדָעִי סְבָרָתִי הַנָּ"ל), אֲבָל לְפִי דִּבְרֵי הַמַּשְׁאֵת מֹשֶׁה דִּלְמַפְרֵעַ נַעֲשֶׂה כְּשֶׁלּוֹ וא"כ לְמַפְרֵ' נעש' מְכִירָ' בְּהֶיתֵּר וְהָיְתָה שֶׁלּוֹ אַף לְעִנְיַן אֶתְרוֹג א"כ צע"ג פְּשַׁט הַגְּמָרָא, וא"ל כֵּינָן דְּתַקָּנוֹת מָרִישׁ לָא הָוֵי אֶלָּא תַּקָּנָתֵיהּ דְּרַבָּנָן וא"כ הָוֵי גְּזֵילָה מִדְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא כֵּינָן דְּהֶעֱמִידָהוּ חֲכָמִים בִּרְשׁוּתוֹ הָוֵי כְּשֶׁלּוֹ אַף מִדְּאוֹרַיְיתָא עַיְיֵן גִּיטִּין דַּף מ' ובדצ"ח שָׁם, א"כ א"ל דַּוְקָא מִכָּאן וְלָהָבָה הֶעֱמָדָהוּ בִּרְשׁוּתוֹ כְּזוֹכֶה מִן הֶפְקֵר וְלֹא

לְמַפְרֵעַ וְעַד עַכְשָׁיו בְּתוֹרַת גְּזֵילָה הָוֵי בְּיָדוֹ ודו"ק וְנָכוֹן ע"כ וְהִנֵּה אָז כָּתַבְתִּי בְּלֹא שׁוּם הֶכְרֵחַ דְּהָכָא מַיְירֵי בְּתַקָּנַת מָרִישׁ וְעַכְשָׁיו הַדְּבָרִים בְּרוּרִים וּמְזֻקָּקִים בְּצֵירוּף מש"כ לְעֵיל לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הַקֶּרֶן אוֹרָה וד' יָאִיר עֵינֵנִי בתוה"ק, – וּמִזֶּה יֵשׁ לְהָעִיר בְּדִין שֶׁכָּתַב המנ"ח בְּלָקַח בַּיִת אוֹ כֶּרֶם בְּקִנְיָן דְּרַבָּנָן וְקִצַּרְתִּי וְרָאִיתִי בתה"ק שֶׁכָּתַב דלרע"ק מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּגָזֵל מִן הַגֵּר וּמֵת הַגֵּר וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין וְאַף דַּחֲזָרָה מִמִּלְחָמָה דַּוְקָא כְּשֶׁבּוֹנָה אוֹ נוֹטֵעַ בא"י, כ"כ הצל"ח דמ"ל שֶׁיִּהְיֶ' לַגֵּר קַרְקַע בא"י וכו' עכת"ד וא"י מָה רוֹצָה בְּזֶה הֲלֹא פָּשׁוּט מַיְירֵי שֶׁהַגֵּר קָנָה בַּיִת, וּלְעִנְיַן חֲזָרָה גַּם לָקַח מְהַנֵּי אַף שֶׁחוֹזֵר בַּיּוֹבֵל וא"ל דְּאָתְיָא כמ"ד דַּוְקָא קִנְיַן פֵּירוֹת כקה"ג דְּמֵי דְּמַשְׁמַע דלכ"ע אֲתָיָה וְגַם לר"י דס"ל בְּגִיטִּין לְחַד אוֹקְמְתָא ק"פ לָאו כקה"ג דְּמֵי עיי"ש (דף מ"ח ע"א) שו"מ במנ"ח הַנָּ"ל שֶׁכָּתַב דְּאָפְשָׁר בִּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג דְּאֵינוֹ אֶלָּא ק"פ אֶפְשָׁר דְּאֵינוֹ חוֹזֵר דְּאֵינוֹ שָׁלוֹ רַק ק"פ וצ"ע עכ"ל ולענ"ד נ"פ דְּלָא תַּלְיָא בָּזֶה, וְגַם מִדְּאִיצְטְרִיךְ תו' לְמִעוּטֵי גַּזְלָן שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ בְּנוֹדַאי וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי לְעֵיל, – ועיי"ש בסו' הַמַּצָּנָה שכ' בְּאִם קִבֵּל מַתָּנָה בְּמַעֲכָשָׁו ולאח"ז דְּגוּפָא מֵהַיּוֹם וּפֵירֵי לאח"ז א"כ כֵּיוָן דְּיֵשׁ לוֹ בַּיִת בְּנוֹדַאי חוֹזֵר כִּי הַגּוּף עִיקָּר וּבְיֵשׁ לוֹ ק"פ כָּתַבְנוּ לְעֵיל דְּתָלוּי אִם ק"פ כקה"ג דְּמֵי כנלע"ד עכ"ל, ויל"ע, – עַיֵּין הַגָּהַת הָרָשָׁ"ש שֶׁהִקְשָׁה בְּמַעֲקֶה דְּרֵישׁ ג"כ כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ וכו' לָקַח וכו' יע"ש וּבְתוֹרַת הק', וְהִנֵּה אִם נִדְמֶה לְדִינֵי מַעֲקֶה וְעַיֵּין יַלְקוּט שָׁם פ' שׁוֹפְטִים צ"ל דְּגַם בַּיִת שֶׁאֵינוֹ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים אֵינִי חוֹזֵר עָלָיו מִשּׁוּם דְּלֹא נִקְרָא בַּיִת, כְּמוֹ לְעִנְיַן מַעֲקֶה דְּמְבוֹאָר בב"ק נ"א ע"א דְּלָא הָוֵי בִּכְלַל בַּיִת פָּחוֹת מִי' עיי"ש בְּרָשׁ"י, ולמש"כ בת"ה, עַיֵּין גַּם בְּזָהָב שִׁיבָה וּבְיָגֵל יַעֲקֹב שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה דִּכְלָל וּפְרָט עיי"ש – שָׁם כָּאן בְּהַרְכָּבַת אִיסּוּר עַיֵּין פרש"י, וְעַיֵּין בא"ש שֶׁהִקְשָׁה לָמָּה לֹא פָּרִיךְ הגמ' לֵימָא דְּלָא כרי"ה כְּמוֹ לְעֵיל גַּבֵּי בַּיִת וְכֵן גַּבֵּי מַבְרִיךְ לֹא שַׁיָּיךְ אִיסּוּר מִין בשא"מ עיי"ש ול"ל דִּסְמִיךְ אַלְעֵיל דְּמְשַׁנֵּי כְּגוֹן דַּעֲבִיד תְּשׁוּבָה, דַּהֲלֹא פָּרִיךְ לְקַמָּן גַּבֵּי אַלְמָנָה לכה"ג עיי"ש, וְכֵן הִקְשָׁה הַמַּהַרְשָׁ"א וְתֵירֵץ דְּאָפְשָׁר דְּמַיְירֵי דְּאִיהוּ לָא עָבִיד אִיסּוּרָא כְּגוֹן דַּאֲרִיסָא דִּידֵיהּ הִרְכִּיב מבשא"מ וק"ל עכ"ל, וְקֻוּשְׁיָא הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִקְשָׁה אוֹתָהּ ג"כ הָרָשָׁ"ש וְלֹא רָאָה בב"ש, ועי"ש מש"כ ומשר"ל דְּהַבְרִיךְ בְּשַׁבָּת ויו"ט וּשְׁבִיעִית יע"ש א"נ כְּלָל דְּאֵין זֶה הַמִּיעוּט וְלֹא חִילְּלוֹ פְּרָט לְמַבְרִיךְ, דְּמַשְׁמַע דְּהָאִיסּוּר תָּלִי בְּהַבָּרָכָה גּוּפָא, וְלֹא ע"י אִיסּוּר אַחֵר, דְּאַף דְּאָפְשָׁר דֶּאֱמֶת כֵּן הִיא וּכְמוֹ גָּזֵל כֶּרֶם שא"ח, אֲבָל בְּכַוָּנַת הַבָּרַיְיתָא א"א לוֹמַר כֵּן וְעַיֵּין הַגָּהוֹת הַגָּאוֹן ר"ש מִדְּעִסּוּי ז"ל מש"כ בָּזֶה, וְזָכָה לְכַוָּן לְדִבְרֵי הַמְּאִירִי שֶׁהוּבָא ג"כ בת"ה עי"ש מש"כ בְּזֶה וְעַל תֵּירוּץ הַמַּהַרְשָׁ"א ג"כ יֵשׁ לְפַקְפֵּק דַּהֲלֹא מ"מ ע"י אִיסּוּר הוּא בָּא דְּאַף שֶׁאֵינוֹ נַגִּיעַ אִם הָיָה שְׁלִיחוּת אוֹ בְּדִין דשלד"ע מ"מ הַמַּהַרְכָּבָה ע"י אִיסּוּר בָּא וְנַעֲשָׂה בּוֹ תּוֹעֵבָה וְעַיֵּין חֻלִּין (קט"ו ע"א וּבַתּוֹסָ') ומש"כ הָאַחֲרוֹנִים לְעִנְיַן אִיסּוּר אֶתְרוֹג הַמְּזֻרְכָּב גַּם א"כ יח לְאוֹקְמָה הַאי הַרְכָּבַת הֵיתֵר דְּהַיְינוּ ע"י גּוֹי וְעַיֵּין לְבוּשׁ אור"ח וברכ"י יור"ד סי' רצ"ה סעי' ב' שׁוּב מָצָאתִי בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ זַ"ל שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה כֵּן וכו' וי"ל דְּלְעֵיל גַּבֵּי גַּזְלָן פָּרִיךְ שַׁפִּיר מִשּׁוּם דס"ד דְּלָא עָשָׂה תְּשׁוּבָה לְפִי שֶׁתְּשׁוּבָתָן מְחֻסָּר מַעֲשֶׂה שֶׁצָּרִיךְ לְהָשִׁיב הַגְּזֵילָה אֲבָל הָכָא אֵין תְּשׁוּבָה מְחֻסָּרֶת מַעֲשֶׂה כִּי אֵין צָרִיךְ לַעֲקוֹר מַה שֶׁהִרְכִּיבאֶלָּא הַפֵּירוֹת מְוֻתָּרִין וכו' וְאָפְשָׁר דְּהַרְכָּבַת אִילָן מֻוָּתָּר לְקַיֵּים ומ' את"ד עיי"ש וצ"ע דְּזֶה דְּלָא כַּהֲלָכָה בש"ע סי' רצ"ה ס"ז דְּאָסוּר לְקַיֵּים הַמְּזֻרְכָּב כְּלָאִים וְהוּא בְּשֵׁם הָרֹא"שׁ הל' כְּלָאִים וצע"ג, וְעַיֵּין פ"ת שָׁם בְּשֵׁם הח"ס וְעַיֵּין בְּשוּ"ת מָהָרָ"ם אַלְשֵׁיךְ זַ"ל סי' ק"י וּבְשוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם וּבְיָד דָּוִד ר"ה שָׁם וּבִיכּוּרֵי

שְׁלֹמֹה וְעוֹד הַמְדַבְּרִים בְּעִנְיָן אֶתְרוֹג הַמֻּרְכָּב וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וע"כ קִצַּרְתִּי, וְעַיֵּין בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א לַיו"ד ס' רצ"ד ס"ק מ"ח וְכֻלָּם לֹא רָאוּ בִּמְאִירִי וּבְתוֹסְ' הָרֹא"ש כָּאן עיי"ש שָׁם מ"ש וכו' עַיֵּין ט"א ר"ה דַּף ט' בַּאֲרִיכוּת בְּסֵדֶר זוֹ, וְעַיֵּין מ"ק מַה שֶּׁהֵעִיר בָּזֶה, וְעַיֵּין יַד מַלְאָכִי אוֹת כ' כְּלָלֵי זוז"ג בְּשֵׁם הַחֲזוֹן נַחוּם וּעי' בִּיכּוּרֵי שְׁלֹמֹה, וּעי' הַגָּהוֹ' רצ"ח כָּאן – שָׁם מִידֵי דְּהָוֵי אַעֲלֵי מֵאֲלֵיהֶן וכו', י"ל דְּיֵשׁ לְחַלֵּק קְצָת בֵּין עָלוּ מֵאֲלֵיהֶן דְּלָא קָדְמוּ לָהֶן מַחֲשָׁבָה הַפְּכִית, אֲבָל כָּאן קָדַם מְקוֹדֶם הַמַּחֲשָׁבָה הַנֶּגְדִּית דַּוְקָא לְהוֹרוֹת וְלִסְיָג וכה"ג חִילְקוּ לְעִנְיַן מצ"כ כַּיָּדוּעַ, אוֹ לְעִנְיַן כַּוָּנַת הַשְּׁחִיטָה אַף דְּחֻלִּין לָא בָּעֵי כַּוָּנָה מ"מ כַּוָּנָה הַפְּכִית פּוֹסֵל עַיֵּין רֹאשׁ יוֹסֵף לְחֻלִּין ל"א וּבְחִדּוּשֵׁי אאמו"ר זצ"ל לְחֻלִּין וְיֵשׁ לְיַיְשֵׁב וְלוֹקְמַהּ בְּכָרֶם שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין אר"פ זֹאת אוֹמֶרֶת כֶּרֶם שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין אֵין חוֹזְרִין עָלָיו וכו' כָּל חַד וְחַד לָא קָרֵינַן בֵּיהּ כַּרְמוֹ ע"כ, עַיֵּין פרש"י שֶׁפֵּירֵשׁ דְּלוֹקְמַהּ כְּגוֹן שֶׁהִנִּיחוּ שֶׁל רְאוּבֵן וּבָא שִׁמְעוֹן וְהִרְכִּיב בָּהּ לְהָיוֹת פֵּירוֹת הַרְכָּבָה שֶׁלּוֹ ע"כ וְקָשֶׁה דבכה"ג מַאי מְשַׁנֵּי הָכָא כָּל חַד וְחַד לָא קָרֵינַן בֵּיהּ כַּרְמוֹ, ופרש"י כַּרְמוֹ הַמְיֻחָד לוֹ שֶׁאֵין לְךָ בָּהּ גֶּפֶן שֶׁאֵין לַשְּׁנַיִם חֵלֶק בָּהּ ע"כ, הַלֹּא לָזֶה מְיֻחָד הַפֵּירוֹת הַרְכָּבָה לְגַמְרֵי וְלָזֶה הָאִילָן ועכצ"ל דְּבְפֵירוּ' הַרְכָּבָה גּוּפָא יֵשׁ לִשְׁנֵיהֶם חֵלֶק בָּהּ, וְעַיֵּין כה"ג בב"ק דַּף צ' ע"א לְעִנְיַן עֶבֶד כַּסְפּוֹ אָמַר רַחֲמָנָא כַּסְפּוֹ הַמְיֻחָד לוֹ ועיי"ש בפרש"י וְתוֹסְ' שָׁם, וְעַיֵּין גִּיטִּין מ"ז לְעִנְיַן טָבֶל וְחֻלִּין מְעֹרָבִין וּלְעִנְיַן בְּרִירָה וְעַיֵּין נְדָרִים דַּף ע"ד ע"א בַּחֲמִשָּׁה אַחִין לְעִנְיַן הֲפָרַת נְדָרִים, וְעַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי יְבָמוֹת ואכמ"ל, וְהִנֵּה מַשְׁמַע מֵהַגְּמָ' דְּאַף בְּקָנָה אִילָן דְּלָא קָנָה קַרְקַע מ"מ חוֹזֵר מִמַּעֲרָכֵי הַמִּלְחָמָה, וְאַף אִי ק"פ לָאו כקה"ג דָּמֵי ודו"ק וצ"ע, וּלְעִנְיַן בַּיִת שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין כָּתַב הַבְּאֵר שֶׁבַע דְּדַוְקָא כֶּרֶם שֶׁל שְׁנַיִם אֵין חוֹזְרִין, אֲבָל בְּבַיִת חוֹזְרִין דְּזִיל בָּתַר טַעְמָא וְכָל חַד וְחַד לָא קָרֵינָא כַּרְמוֹ ופרש"י ז"ל, אֲבָל גַּבֵּי בַּיִת שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין לֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ הַאי טַעְמָא דְּמִסְתָּמָא יֵשׁ לְכָל אֶחָד מָקוֹם מְיֻחָד לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם וְשַׁפִּיר קָרֵינַן בֵּיהּ בֵּיתוֹ שׁוּב מָצָאתִי בִּירוּשַׁלְמִי דְּעוֹת חֲלוּקוֹת בָּזֶה עכת"ד וּמֵעַתָּה לְפָלֵא עַל מָרָן הכ"מ בפ"ז דִּין ו' ד"ה ומש"כ וְכֵן כֶּרֶם שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין דְּהִכְרִיעַ ג"כ רַק בִּסְבָרָא וְלֹא הֵבִיא הַיְרוּשַׁלְמִי שו"ר בלח"מ שָׁם שֶׁהֵבִיא הַיְרוּשַׁ' שֶׁמִּסְתָּמָא לָזֶה כִּיוֵּן הב"ש, וְעַיֵּין במנ"ח הַנָּ"ל וְעַיֵּין בק"א שֶׁהֵבִיא הלח"מ ז"ל וּכְנִרְאֶה לֹא הָיָה בְּיָדוֹ הב"ש, ומ"מ מִזֶּה נִרְאֶה שֶׁאֲפִילּוּ בק"פ ג"כ חוֹזֵר עָלָיו וּדְלֹא כהמנ"ח הַנָּ"ל שֶׁהֵבַאתִי בד"ה יְעַיֵּין ר"ן רֵישׁ פ' הַשֻּׁתָּפִין לְעִנְיַן בְּרִירָה וּבְבֵית שֶׁאֵין בּוֹ דַּי חֲלוֹקָה וצ"ע לְפִי סְבָרַת הַיְרוּשַׁלְמִי ואכמ"ל וּלְעִנְיַן גָּזֵל כֶּרֶם מְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם דְּמִדָּמֶה לְדִין בַּיִת דְּאִם גָּזַל כֶּרֶם אֵינוֹ חוֹזֵר עָלָיו, וְעַיֵּין בב"ש שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה לָמָּה לֹא חָשׁ לִמְעוּטֵי מְלֹא חָלְלוֹ לְמַעֵט גָּזֵל כְּמוֹ גַּבֵּי בֵּיהּ עיי"ש, וְעַיֵּין בת"ה שהק' דְּמַאי פָּרִיךְ תפ"ל דְּבָעֵי מֶהְדָּר מִשּׁוּם יַלְדָּה רַאשׁוֹנָה הָא י"ל בְּגָזַל יַלְדָּה הָרִאשׁוֹנָה וְחוֹזֵר בִּשְׁבִיל הַרְכָּבָתוֹ הֶעָנָף וכו' יע"ש, וְכֵן כָּתַב בס' דְּבַר אַבְרָהָם הַנָּ"ל וז"פ, וְהִנֵּה בְּדֶרֶךְ אוֹקְמָתָא רְחוֹקָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עוֹד דהו"ל לְאוֹקְמָה בְּהָיָה הַיַּלְדָּה הָרִאשׁוֹנָה עוֹמֶדֶת בַּחו"ל דְּעַל כֶּרֶם שֶׁבַּחו"ל אֵינוֹ חוֹזֵר עָלָיו כמש"פ הָרַמְבַּ"ם יהי' מַאֵיזֶה טַעַם שֶׁיִּהְיֶ' עַיֵּין מנ"ח תקכ"ו שֶׁלֹּא הֵבִיא דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְעַיֵּין קֶרֶן אוֹרָה בְּרֵישׁ שְׁמַעְתִּין ד"ה מִנַּיִן וכו' יעש"ה, עכ"פ זֶה יְרוּשַׁלְמִי עָרוּךְ דְּעַל כֶּרֶם שֶׁבַּחו"ל אֵינוֹ חוֹזֵר, וַעֲלֵיהֶן עָשָׂה הָרַכָּבָה בְּאוֹפֶן שֶׁהַנּוֹף נוֹטָה לאר"י וְחָזַר עָלָיו, וכה"ג אַשְׁכְּחַן בְּגִיטִּין נ"ב ע"א מַחֲלוֹקֶת אַבַּיֵי וְרָבָא וְכוּלֵי שְׁמַעְתִּין הָתָם, אֶלָּא שֶׁלְּטָנִין הֲלָכָה אִי הוֹלְכִין כה"ג אַחַר הַנּוֹף יל"ע הַרְבֵּה וְהֵיטֵב אֲשֶׁר בֵּיאֵר בָּזֶה בַּאֲרֻכָּה בְּסֵפֶר לִפְלַגּוֹת רְאוּבֵן בְּהָדְרָן למס' ב"מ שֶׁשָּׁלַח אֵלַי הַמְחַבֵּר שָׁם

הַרְחִיב הַדִּיבּוּר בָּזֶה וְהֵבִיא גַּם דִּבְרֵי סֵפֶר שו"ת בֵּית דָּוִד וְכָל הַשַּׁיָּיְךְ לָזֶה יעוש"ה וְיֵשׁ לְיַישֵׁב גַּם קֻושְׁיָתֵינוּ מִתּוֹךְ דְּבָרָיו וְאַגַּב נר' לִי פְּשׁוּט דְּגַם עַל עָצִיץ נָקוּב אִם יֵשׁ לוֹ כֶּרֶם מַהֶם שֶׁחוֹזֵר שֶׁגַּם זֶה בִּכְלַל כֶּרֶם הוּא וּבְעָצִיץ נָקֵיב נִשְׁתַּנָּה הַרְבֵּה דִּינִים גַּם לְעִנְיַן הַנּוֹף עַיֵּין סֵפֶר הַנָּ"ל ויל"ע: שָׁם בְּרֵשׁ"י ד"ה קָלָא אִית לֵיהּ וכו' שֶׁאֵין עָרְלָה נוֹהֶגֶת בִּנְטִיעָה אַחַת אֶלָּא בְּכֶרֶם שָׁלֵם ע"כ כְּבָר עָמְדוּ עַל ד' במ"ש כָּאן דְּלִית הִלְכְתָא לְהָכִי וְכִדְתַנְיָא בְּסִפְרָא פ"ק נָטַע יְחוּר מִנַּיִן ת"ל כָּל עֵץ, וּבְקֶרֶן אוֹרָה הֵבִיא הַשְּׁאִלְתּוֹת וְדִבְרֵי המעוי"ט וד"ח בהל' עָרְלָה, גַּם דִּבְרֵי בַּעַל הַמָּאוֹר רֵישׁ כֵּיצַד מְבָרְכִין שֶׁכְּבָר הִרְגִּישׁ עַל רֵשׁ"י זַ"ל יע"ש, וְעַיֵּין שוּ"ת ח"ס חיור"ד ס' רפ"ה וְשוּ"ת רעק"ע סי' קע"ו ובס' זֵכֶר יְשַׁעְיָהוּ מֵהָרַב הַשּׁוֹאֵל שָׁם מַה שֶּׁהִצְטַדֵּק עַצְמוֹ לִפְנֵי הַגָּאוֹן זַ"ל בָּזֶה, וְעַיֵּין במ"ק כָּאן שֶׁלֹּא רָאָה בב"ש ובק"א, גַּם המנ"ח כָּאן לֹא רָאָה כָּל זֶה וְהִקְשָׁה מִדַּנַפְשִׁיהּ כ"ז – בְּחִדּוּ' מה"ק מִסְתַּפְקָנָא אִם בָּנָה בַּיִת בַּחוּ"ל דְּאֵינוֹ חוֹזֵר מַהוּ אִם בָּנָה בהכנ"ס, וְכֵן אִם נָטַע כֶּרֶם לְאֶתְרוֹג דְּהִיא מִצְוָה לְגָבוֹהַּ סָלְקִי מַהוּ דַּהֲרֵי יֵשׁ מִצְוָה בְּחִינּוּכָם, וְהִנֵּה לְעִנְיַן סָפֵק הָרִאשׁוֹן, דְּיִקְּתוּ מֵהָרַמְבַּ"ם פ"ז מִמְּלָכִים דִּין ה' שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם אֶחָד הַבּוֹנֶה בַּיִת לִישִׁיבָתוֹ מַשְׁמַע לִישִׁיבָתוֹ דַּוְקָא אֲבָל לְצָרְכֵי הַקָּהָל לֹא כְּשֵׁם שֶׁמְּמַעֲטִין לְעִנְיַן מִפְּקָה וּלְעִנְיַן מְזוּזָה עי' יוֹמָא וּבְיַלְקוּט שִׁוֹפְטִי' הַנָּ"ל פֶּרֶט לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת – וּלְעִנְיַן נָטַע לְאֶתְרוֹג וּלְמִצְוָה הִנֵּה אִם נַיְמָא דְּטַעְמָא דְּחוּ"ל מִשּׁוּם כְּאֵין רְבָעִי נוֹהֵג בָּהּ וּכְמוֹ שכ' המנ"ח והק"א שָׁרַמַזְתִּי לְעֵיל, פְּשִׁיטָא דְּלָא שְׁנָא, אֶלָּא אפי' אִי הַטַּעַם מַשְׁוֶה שֶׁאֵינִי מִצְוָה, וא"כ לְמִצְוָה אֶפְשָׁר דְּהָוֵי מִצְוָה בְּחִינּוּךְ, מ"מ נִרְאֶה דְּכָל דִּלְמִצְוָה בלא"ה וַאֲפִילּוּ באר"יאֵינוֹ חוֹזֵר דֵּומְיָא דְּבֵית בָּעִינַן דַּוְקָא לִישִׁיבָתוֹ וְלַהֲנָאָתִי, אֲבָל כָּל דִּלְמִצְוָה דְּלָאו לְהַנּוֹת נִיתְּנוּ אֵינוֹ חִיזּוּר עַל זֶה וצ"ע וּבִירוּר וְעַיֵּין בשו"ע סי' רצ"ה סכ"ד הַנּוֹטֵעַ לְצוֹרֶךְ מִצְוָה כְּגוֹן לְצוֹרֶךְ לוּלָב אוֹ אֶתְרוֹג חַיָּיב וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי רעק"א שָׁם בְּשֵׁם המעד"מ עַל הָרֹא"שׁ הל' עָרְלָה דְּאִם נוֹטֵעַ לְצוֹרֶךְ לוּלָב דְּנוֹטֵעַ לְעֵצָיו גַּם הַפְּרִי אֵין בּוֹ מִשּׁוּם עָרְלָה עיי"ש וּלְעִנְיַן בּוֹנֶה בַּיִת שֶׁחָזַר מִמִּלְחָמָה, נלע"ד בְּבוֹנֶה בִּירוּשָׁלַיִם עִיר ד' אֵינוֹ יוֹצֵא בַּצָּבָא כֵּיוָן שֶׁיִּרוּשָׁלַיִם לֹא נִתְחַלְּקָה לִשְׁבָטִים וְאֵינוֹ נִקְרָא שֶׁלּוֹ וּכְמִי דְּמַעֲטִינַן לְכַמָּה וְכַמָּה דְּבָרִים מִטַּעַם זֶה וּבְכָל עִשָּׂרָה דְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ בִּירוּשָׁלַיִם, עַיֵּין ב"ק עֵירוּבִין יוֹמָא מְגִילָּה וְשָׁם בַּמְּגִילָּה אָמְרוּ דְּאֵין מַשְׁכִּירִין בָּתִּים בִּירוּשַׁ' מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶן וראבר"צ אוֹמֵר אַף לֹא מִטּוֹת יעש"ה וה"נ אֵינוֹ שֶׁלּוֹ לְהַשְׁכִּירָן אַדְּ אֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דמ"מ הָוֵי שֶׁלּוֹ לָדוּר בּוֹ וְעֶצֶם חוֹמֶר הַבִּנְיָן שֶׁלּוֹ שַׁיָּיְךְ לוֹמַר פֶּן וכו' וְאִישׁ אַחֵר וכו' וְגַם שַׁיָּיְךְ בָּזֶה עג"נ ודו"ק וע"כ צ"ע לְדִינָא וְהִלְכְתָא לְמִשְׁיחָא בב"א – עוֹד מִסְתַּפְקָנָא בְּחִלּוּף בַּיִת בַּבַּיִת אִי הָוֵי כְּמֶכֶר לְעִנְיָן זֶה וּלְעִנְיַן אוֹנָאָה עַיֵּין בְּשוּ"ת עֲבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִי סי' ק"ה ובקצה"ח וּבְשוּ"ת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם לִמהר"מ חָגִיז וְעוֹד צ"ע לנד"ד: שָׁם גמ' חֲוַרְגִּתָּא וכו' אֲסוּרָה לְהַנָּשֵׂא לְאַחִין דְּמִתְחַזְיָא כִּי אֲחָתַיְיהוּ וכו', עַיֵּין תוס' שָׁאנָץ כָּאן וכ"ז מְבֹאָר בְּתוֹסְ' יְבָמוֹת ג"כ שֶׁצִּיְּינוּ בגהש"ס, וְכֵן בְּמֵאִירִי כָּאן וּבְשֵׁם הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁאָסְרוּ יע"ש, וצ"ל נָמֵי דְּלָא תִּקְשֵׁי מֵהָא דְּתָמַר דְּאָמְרָה כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי הַמֶּלֶךְ מִמִּךְ, וּלְכָל הַפֵּירוּשִׁים שֶׁבַּתּוֹסְ' קְדוּשִׁין כ"א וְסַנְהֶדְרִין כ"ב, דְּנִתְגַּדְּלָה בֵּין בְּנוֹתָיו וא"כ אֲסוּרָה לוֹ מ"מ מִפְּנֵי מַרְאוֹת הָעַיִן וצ"ל דַּעֲדַיִן לֹא גָּזְרוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ שָׁם בִּיבָמוֹת בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דא"א אִיסּוּר תּוֹרָה הָא נָשָׂא דָּוִד רִצְפָּה בַּת אַיָּה עיי"ש מַשְׁמַע דְּאִי מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן נִיחָא וְכַנַ"ל ועי' בְּשוּ"ת רעק"א (סצ"ה ד"ה אֲבָל) כה"ג וּלְעִנְ' הַאֵיךְ נָשָׂא דָּוִד אֶת מַעֲכָה דְּמֶעֻבֶּרֶת חֲבֵירוֹ הָיְתָה – שָׁם מַת תּוֹפֵס ד"א לק"ש, עַיֵּין בְּתוֹסְ' ב"ק ט"ז ע"ב ד"ה

שֶׁהוֹשִׁיבוּ וכו' וְלֹא עַל קִבְרוֹ מַמָּשׁ אֶלָּא בְּרִחוּק ד"א דְּלִיכָּא לוֹעֵג לָרָשׁ ע"כ וּבְחִדּוּשֵׁי שָׁם הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה, וְעַיֵּין בְּמִאירִי כָּאן וְכֵן הַדִּין בַּקֶּבֶר שֶׁהַמֵּת בְּתוֹכוֹ וכו' עיי"ש, – שָׁם לָקֵט שִׂכְחָה פֵּאָה שֶׁעוֹשִׁין גּוֹרֶן הֶרְקֵבְעוּ לַמַּעֲשֵׂר, ופרש"י שֶׁעֲשָׂאָן הֶעָנִי, וְעַיֵּין ב"ק דַּף צ"ד ובפרש"י שָׁם וּבְגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס שָׁם במס' בָּרָכוֹת דַּף מ' חִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵעִיר מב"ק שפרש"י שָׁם עַל בעה"ב וּבְרָשָׁ"ש שָׁם בב"ק וְעַיֵּין שׁוּ"ת בִּנְיַן צִיּוֹן חֵלֶק שֵׁנִי ס' קל"ה וְעוֹד יֵשׁ לְדַבֵּר מִזֶּה וְקִצַּרְתִּי, וְשָׁם הוּבָא גַּם דִּבְרֵי הכס"מ בְּשֵׁם יְרוּשַׁלְ' דַּוְקָא עֲשָׂאָה גּוֹרֶן אֲבָל אִם עֲשָׂאָהּ כְּרֵי פָּטוּר בֵּין בָּעִיר וּבֵין בְּשָׂדֶה עיי"ש, וְעַיֵּין לְשׁוֹן רַשְׁ"י כָּאן וְעָשָׂה מֵהֶן כְּרֵי ודו"ק: שָׁם יַלְדָּה פְּחוּתָה מִטָּפַח חַיֶּבֶת בְּעָרְלָה כָּל שְׁנוֹתֶיהָ וכו' עַיֵּין פרש"י וְיֵשׁ לְעַיֵּין דְּהֵיכִי יַעֲשֶׂה עִם רְבָעִי שֶׁבָּהּ דַּהֲלֹא הַמִּצְוָ' שֶׁיַּעֲלֶה וְיֹאכְלֵם אוֹ יִפְדֵּם, וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ן אֶפְשָׁר דְּהָוֵי מ"ע כְּמוֹ מע"ש לְאָוְכְלוֹ בִּירוּשָׁלַ"ם עַיֵּין מנ"ח מ"ע רמ"ז וְהָא אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה מְשׁוּם עָרְלָה עכ"פ מִדְּרַבָּנָן, וְכֵן פָּסְקִינַן בָּרַמְבַּ"ן וטוש"ע, וְלוֹמַר דְּכֵינָן שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה דְּרַבָּנָן בֶּאֱמֶת מְבַטְּלִינַן למ"ע דכ"ר וְאֵינוֹ נוֹהֵג בָּהּ כְּלָל, דְּוֹחֵק גָּדוֹל הוּא כַּמּוּבָן וְעַיֵּין בֵּיצָה ה' וּבְיִקֵּשׁ לְהַפְקִירוֹ לַעֲנִיִּים וְאֶפְשָׁר לוֹמַר בְּזֶה קְצָת עֵצָה עפ"י מַאי דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן לראב"י יַלְדָּה פְּחוּתָה מִטָּפַח אֵינָהּ מְקֻוָּשֶׁת אֶת הַזְּרָעִים וכו' וכו' וְרַשְׁ"י פֵּירֵשׁ דְּכָל שְׁאָר זְרָעִים הָוֵי רַק דְּרַבָּנָן וּלְכָךְ לָא גָּזְרוּ בָּהּ רַבָּנָן בִּפְחוּתָה מִטָּפַח עיי"ש, וְכָתַב עַל זֶה הַבְּאֵר שֶׁבַע דְּאֵין נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים וְהַמְפָרְשִׁים ז"ל שֶׁלֹּא חִלְקוּ בְּדִין זֶה בֵּין קַנָּבוֹס לִשְׁאָר זְרָעִים וא"ל שֶׁדִּין זֶה בִּכְלַל שִׁיעוּרִים שֶׁהֵם הלמ"מ עכ"ל, ולפ"ז א"ל דִּכְמוֹ בְּדִין זֶה דְּפָחוֹת מִטָּפַח כְּמוֹ שֶׁאֵין חִיבַּת בְּכִלְאַיִם הַכֶּרֶם, ה"נ אֵין בָּהּ דִּין עָרְלָה מִדְּאוֹרַיְיתָא בְּפָחוֹת מִטָּפַח, אֶלָּא כָּל עִיקַּר הַחִיּוּב הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן וְרַבָּנָן גָּזְרוּ בָּזֶה שֶׁחַיֶּבֶת בְּעָרְלָה לְעוֹלָם, וְכֵינָן שֶׁמִּדְּאוֹרַיְי' אֵין בָּהּ דִּין עָרְלָה ה"ה שֶׁאֵין בָּהּ דִּין רְבָעִי דְּזֶה בָּזֶה תַּלְיָא כַּמְבֹאָר בש"ע סי' רצ"ד סי' כ"ג שֶׁאֵין דִּין רְבָעִי בְּלֹא עָרְלָה יע"ש, אָכֵן בת"ה הִנִּיחַ דְּבָרָיו בצע"ק דא"כ מַדּוּעַ לֹא חָשַׁב זֶה בְּנִדָּה אֵצֶל אֵלֶּה שֶׁשִּׁעֲרוּן טָפַח עַיֵּין שָׁם (דכ"ו) אֲבָל יֵשׁ כַּמָּה קֻוּשְׁיוֹת שָׁם דְּשַׁיֵּיר הַבָּרַיְיתָא וא"כ י"ל תָּנָא וְשַׁיֵּיר, וְעַיֵּין דַּרְכֵי הוֹרָאָה בְּקֻנֵּה הַמִּדָּה פֶּרֶק ט"ז וי"ז, וְעַיֵּין בְּרַשְׁ"י וְתוֹסָ' ב"ק כ"ט ע"ב לְעִנְיַן קַנָּן הַגְּבָהָה, וּבָרָ"ן קִדּוּשִׁין כ"ו מַסִּיק דְּבָעִינַן טָפַח כְּמוֹ לְעִנְיַן עֵירוּבִין עיי"ש, אַדְּ בָּזֶה י"ל דִּבְקִנָּנִין לָא קָמַיְירֵי אַף דְּהַגְּבָהָה הָוֵי קִנָּן דְּאוֹרַיְיתָא, וְהָא דְּמַסִּיק דְּכֻלֵּי כֶּרֶם מַקְפִּיד הַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וְכֵן לְעִנְיַן עָרְלָה בְּכוּלֵי כֶּרֶם מִדְּרַבָּנָן הוּא רַק ג' שָׁנִים, אֲבָל רָאִיתִי בְּקִרְיַת סֵפֶר לְמָרָן המבי"ט זַ"ל שֶׁכָּתַב בפ"י מהל' כִּלְאַיִם עַל דַּעַת הָרַמְבַּ"ם זַ"ל ג"כ כְּרַשְׁ"י לְחַלֵּק בֵּין שְׁאָר זְרָעִים, אֲבָל קַנָּבוֹס וְלוּף דַּאֲסִירִי מִדְּאוֹרַיְיתָא נ' דַּאֲפִי' יַלְדָּה יְחִידִית פְּחוֹת מִטָּפַח מְקֻדֶּשׁ לְהוּ ו' טפ' יע"ש: הַשְׁמָטָה לְדַף מ"ג ע"ב שָׁם כְּגוֹן דַּעֲבִיד תִּשׁוּבָה וְיָהֵיב דְּמֵי אִי הָכִי הָוֵי לֵיהּ לִיקַּח וְלֵיהְדַּר וכו' ע"ש וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּנוֹקְמֵיהּ דְּלָא עָשָׂה בָּהּ קִנְיָן אַחֵר חוּץ מֵהַכֶּסֶף שְׁנָּתַן וּמַיְירֵי בְּמֵקִים שֶׁפּוֹתְבִין אֶת הַשֶּׁטֶר דְּאָז לֹא קָנָה בְּכֶסֶף לְחוּד עַיֵּין בחו"מ סי' ק"צ ס"ו וְלָכֵן לָא הָוֵי לָקוּחַ וְגָזַל תּוּ לָא הָוֵי, וְהָכָא הֲרֵי מַיְירֵי שֶׁלֹּא חָנְכוֹ עֲדַיִין וְלֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְאַף אִי נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ מִסְתַּפְקָנָא אִי זֶה הָוֵי קִנְיָן מה"ת אוֹ רַק מִדְּרַבָּנָן, וא"כ יהי' מִזֶּה רְאָיָה לִסְפֵיקַת המנ"ח הַנַּ"ל אִם קִנְיָן דְּרַבָּנָן מְהַנֵּי לִהְיוֹת חִיּוּב מֵהַמִּלְחָמָה, אֶלָּא דְּזֶה גּוּפָא עֲדַיִין אֵינִי מְבוֹרָר לִי אִי הָא דִּבְמָקוֹם שֶׁפּוֹתְבִין אֶת הַשֶּׁטֶר אֵין כֶּסֶף קוֹנֶה הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן וְלִכְאוֹרָה מִסְתַּבֵּר דְּזֶה מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּכָל שֶׁלֹּא סָמְכָהדַּעְתּוֹ הָוֵי סְבָרָא מְעַלְיָא וּסְבָרָא מִדְּאוֹרַיְיתָא כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ בַּמִּישׁוֹר מָרָן המבי"ט בק"ס וְהֶעְתַּק אֶצְלִי במק"א, אַדְּ מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א קִדּוּשִׁין כ"ו שָׁם

מַשְׁמַע דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן וְשָׁם גַּבֵּי שְׁטַר מֶכֶר דְּאָמַר שְׁמוּאֵל דְּלֹא קָנָה עַד שֶׁיִּתֵּן דָּמִים כָּתַב מְפוֹרָשׁ לְתָרֵץ שָׁם הַקּוֹשְׁיָא דְּקָרָא הֲלֹא בִּשְׁטַר מַקָּח מַיְירֵי עיי"ש דְּלָאו מִשּׁוּם דְּכֶסֶף מְעַכֵּב בְּקִנְיַן שְׁטָר דְּהָא אִי פָּרוּשׁ פָּרוּשׁ אֶלָּא דְּרַבָּנָן הוּא דְּתַקִּין מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר דְּלָא סָמְכָא דַּעְתַּיְיהוּ וּקְרָא דִּינָא וּשְׁמוּאֵל תַּקַּנְתָּא דְּקָם אַדַּעְתַּיְיהוּ דְּאִינָשֵׁי עכ"ל אֲבָל לְפִי תֵּירוּץ הא' שָׁם דְּמַיְירֵי קְרָא בְּמוֹכֵר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ מוּכָח לְהֵיפֶךְ דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְ' ודו"ק וא"כ ה"נ לְהֵיפֶךְ בְּקִנְיַן כֶּסֶף בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין אֶת הַשְּׁטָר וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּפְלִיגִי הָרַאשׁוֹנִים גַּבֵּי קִנְיָן חֲזָקָה אִי מְהַנֵּי בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין עַיֵּין רַשְׁבָּ"א שָׁם, ש"מ דְּמִדְּרַבָּנָן הוּא, דְּאִי סָבְרָא דְּאוֹרָיְ' הוּא מַה לִּי כֶּסֶף וּמַה לִּי חֲזָקָה וַעֲדַיִין צָרִיךְ עִיּוּן שֶׁאֵינֶנִּי עוֹמֵד כָּעֵת בְּעִנְיָן זֶה, וּבָזֶה יֵשׁ לְיַישֵׁב מַה שֶּׁהִקְשֵׁיתִי דהפ"ת שָׁם הֵבִיא דַּעַת המהרי"ט דִּבְכֶסֶף בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין אֶת הַשְּׁטָר לֹא מְהַנֵּי אֲפִילּוּ בְּמוֹכֵר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ ול"ד לִשְׁטָר בִּלֹא כֶּסֶף עיי"ש הַחִילּוּק.

וְהַבְּאֵר יִצְחָק חאור"ח סי' ז' הוֹכִיחַ מִשּׁוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א לְהֵיפֶךְ דִּמְבוֹאָר שָׁם דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּגַם בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין שְׁטָר קָנָה בְּכֶסֶף בִּלֹא שְׁטָר בְּמוֹכֵר מִפְּנֵי רָעָתָהּ עכ"ל ועיי"ש הֵיטֵב בְּפָנִים הבא"י, וּמֵעַתָּה יהי' מִכָּאן רְאָיָה לְדַעַת הבא"י דְּמוֹכֵר מִפְּנֵי רָעָתָהּ מְהַנֵּי אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין אֶת הַשְּׁטָר וא"כ כָּאן שֶׁגְּזָלָהּ אֶצְלוֹ מֵעִיקָּרָא בְּוַודַּאי אֵין לְךָ מוֹכֵר מִפְּנֵי רָעָתָהּ גָּדוֹל מִזֶּה וּבְוַודַּאי גְּמַר וּמַקָּנֶה לֵיהּ אֲפִילּוּ בִּלֹא שְׁטָר וְזֶה בָּרוּר וְנָכוֹן, – עוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּמַאי דּוֹחֲקִים לְאוֹקֵמֵיהּ בִּדְיָהֵיב דָּמִי וְעַל זֶה קָשֶׁה לוֹ הָא הָוֵי לֵיהּ לָקוּחַ, הָא יֵשׁ לְאוֹקָמָה בְּגָזַל מֵעַכּוּ"ם וְלָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם אָסוּר מה"ת וְעוֹבֵר בְּלָאו וכמש"כ הָרַמְבַּ"ם רֵישׁ הל' גְּנֵיבָה (וְעַיֵּין אַרְעָא דְּרַבָּנָן בָּזֶה) ובחו"מ סי' שס"א ס"א בַּשָּׁ"ךְ וּבְחִדּוּשֵׁי רע"א שָׁם וְהַדָּבָר מְבוֹאָר, וא"כ הָוֵי עֲבֵירָה, וְכָתְבוּ הַנִּתְיבוֹת והשעה"מ ז"ל דמ"מ מ"ע דְּוְהֵשִׁיב אֵין עָלָיו וְאֵינוֹ מֵחִיּוּב בַּהֲשָׁבָה עַיֵּין בְּהַשְׁמָטוֹת הַנִּתְיבוֹת בְּסִיּוּם הַסֵּפֶר חֵלֶק שֵׁנִי, וא"כ ל"צ לְמֵיתַב דָּמֵי וְכִי קָא פָּרִיךְ מרי"ה יֵשׁ לְשַׁנּוֹיֵי כְּגוֹן דְּעָבַד תְּשׁוּבָה וּדְמֵי בֶּאֱמֶת לָא יָהֵיב וא"כ לָא הָוֵי תּוּ לָקוּחַ, ומ"מ לָא הָוֵי גַּם שֶׁלּוֹ שֶׁיּוּכַל לְמַהֵדַּר עָלָיו וְכִדְמוּכָח מהמג"א סי' תרל"ז וְאַחֲרוֹנִים שָׁם ומכ"ש לָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם אָסוּר מה"ת, וַאֲפִילּוּ לָמָּ"ד דְּמֻוָתָּר מה"ת ג"כ יֵשׁ לְאוֹקָמָה לפמש"כ הכו"פ דִּבְקַרְקַע לכ"ע אָסוּר דְּיֵשׁ לוֹ קִנְיַן נְכָסִים אֲפִילּוּ באר"י, וּכְמוֹ שֶׁדִּבַּרְתִּי מִזֶּה בְּסִפְרֵי אוֹרַיִן תְּלִיתָא.

בְּעִנְיַן סדמ"א אוֹת ו' וּבְמִילּוּאִים וְהָעֲרוֹת שָׁם דַּף כ"ז ע"ב גַּם הֶחֱלַפְתִּי בָּזֶה מִכְתָּבִים עִם כְּבוֹד הרה"ג וכו' ר"מ קְלִיעֲרס מִטְּבֶרְיָא הי"ו ואכמ"ל, ועכ"פ לָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם אָסוּר בְּוַודַּאי קָשֶׁה וְדִבְרֵי הַנִּתְיבוֹת הַנַּ"ל הוּא בַּנִּדְפָּס סי' שמ"ח וּמַסְבִּיר לָהּ דְּבִישְׂרָאֵל גּוּפֵיהּ אִלּוּ לֹא הי' כָּתוּב עֲשֵׂה דְּוָהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה הָוֵי אָמְרִינַן אַף דְּעָבַר אַלָּאו דְּלָא תִּגְנֹובוּ מ"מ אִיסּוּרָא דַּעֲבַד עֲבַד וּבַהֲשָׁבָה אִיכָּא חַיָּיב וכו' א"כ הַשָּׁבָה מִנַּיִין הָא בְּהַאי קְרָא לָא כְּתִיב עֲשֵׂה דַּהֲשָׁבָה וְאֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם ק"ה וְאִי קַשְׁיָא נְהִי דְּאֵינוֹ חַיָּיב בַּהֲשָׁבָה מ"מ הָא לָאו דִּידֵיהּ הוּא דְּהָא לֹא קָנָה אוֹתוֹ וְאַמַּאי מְקַוְּשֶׁת וכו' יע"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ, אֲבָל לְעִנְיַן דִּידַן הָכִי הוּא דְּאֵינוֹ חַיָּיב בַּהֲשָׁבָה ומ"מ לָאו דִּידֵיהּ הוּא שֶׁיַּחֲזוֹר עָלָיו מִמִּלְחָמָה וְלֹא יִקָּשֶׁה עוֹד הָא הָוֵי לָקוּחַ וצ"ע, – אח"ז חִפַּשְׂתִּי במנ"ח מ' של"ו דִּיעֵי מָקוֹם וּמִמֶּנּוּ שֶׁכָּתַב לד"פ דְּזֶה ג"כ מה"ת דִּבְקִנְיָן צ"ל דַּוְקָא סְמִיכַת דַּעַת שְׁנֵיהֶם וכו' וּבְמָקוֹם דְּלֹא סָמְכוּ דַּעַת שְׁנֵיהֶם ל"מ הַקִּנְיָן מה"ת כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ גַּבֵּי קִדּוּשֵׁי אִשָּׁה לֹא סָמְכָה דַּעְתָּהּ ה"נ וז"פ, עכ"ל אֲבָל לֹא עַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א הַנַּ"ל שֶׁהֵבֵאתִי, וְרָאִיתִי בְּקֹרֵאת סֵפֶר לְמָרָן המבי"ט בַּפִּ"א מִמְּכִירָה דְּמַשְׁמַע ג"כ מִדַּעְתּוֹ וְהַבָּטָתוֹ הָרְחָבָה דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא שכ' דְּזֶה הָוֵי כְּכָל תְּנַאי

שֶׁבְּמָמוֹן שְׁקִיִּים וְכֵן כָּתַב לְעִנְיַן שְׁטָר דְּאַסְמוּכָה מִקְרָא וְהַיְינוּ בְּמוֹכֵר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ
וכו' אֲבָל בִּשְׁאָר קַרְקָעוֹת עַד שֶׁיִּתֵּן דָּמִים דְּלָא ס"ד דְּמוֹכֵר לִגְמוֹר עַד שֶׁיְּקַבֵּל דָּמִים וּסְבָרָא
הִיא דִּילְפוּתָא לָא הָוְיָא אֶלָּא לְמוֹכֵר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי רָעָתָהּ אית"ד וּמְקוֹרוֹ הוּא כְּדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א
הַנָּ"ל בְּתֵירוּץ הָרִאשׁוֹן, וְכֵן מְסַיְּים בסו"ד דִּירְאֶה דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא קָנֵי בַּחֲזָקָה אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא
נָתַן דָּמִים ע"כ מַשְׁמַע דְּבִשְׁטָר מִדְּאוֹרַיְיתָא לָא קָנֵי וְנִתְבָּרֵר קְצָת דִּין זֶה וְאַחַר כַּמָּה זְמַן
אָתֵי לִידֵי בִּשְׁאֵלָה סֵפֶר קֶוְנְטְרֶס קָטָן מְכוֹנָה בְּשֵׁם שוּ"ת פְּרִי עֵץ הָדָר קוֹבֶץ תְּשׁוּבוֹת גְּאוֹנֵי
הַדּוֹר בִּדְבַר אֶתְרוֹגִים מִקּוֹרְפוֹ וּמָצָאתִי שָׁם תְּשׁוּבָה אַחַת לְהַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם רש"נ
עֵלִינְבְּעָרְגְּ זַ"ל שְׁמָהּ מְפַלְפֵּל עִם דִּבְרֵי הַמהר"מ אָלְשׁוּךְ זַ"ל וְהַבַּיִת אֶפְרַיִם זַ"ל וּמְיַישֵּׁב
בָּזֶה עַל נָכוֹן הָרִבָּה דְּבָרִים בַּשַּׁ"ס הָכָא בְּעִנְיַן הָרְכָּבַת הֶיתֵּר וְהָרְכָּבַת אִיסּוּר וּבְקֻוְשְׁיַת
הַמַּהַרְשָׁ"א ועפ"י דִּבְרֵי הָרָ"ן בְּטַעְמָא דְּמִילְתָא דְּיַלְדָּה שְׁסִיבְּכָה בִּזְקָנָהּ דְּשָׁרִינַן דְּבָטְלָה
וּמְיַישֵּׁב דְּזֶה קֻוְשְׁיַת הַמַּהַרְשָׁ"א בִּשְׁמַעְתִּין עיי"ש דְּבָרִים נְכוֹנִים וְלֹא רָאָה זֶה הַמִּנְחָת ק',
וְשׁוּב הֵבִיא רְאָיָה לִסְבָרָא זוֹ דְּבָעֵינַן אֶתְרוֹג הַמְיֻוָּחָד לְאֶתְרוֹג לְבַד וְלֹא שֶׁיְּהֶיְ' בּוֹ עֲרֻבּוּב
טְעָמִים אֲחֵרִים מֵהָא דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא וְהָא בָּעֵי לְמֵהְדַּר מִשּׁוּם יָלְדָה קַמַּיְיתָא, וּמַאי פָּרִיךְ
די"ל דְּהָרִאשׁוֹנָה הָיָה ע"י גֶּזֶל וְכִדְאָמַר שָׁם (וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי קֻוְשְׁיָא זוֹ כְּבָר בְּשֵׁם אֲחֵרוֹנֵי
זְמַנֵּינוּ) וְשׁוּב הֵבִיא הַקֻּוְשְׁיָא בְּשֵׁם בֵּית אֶפְרַיִם סי' נ"ז יע"ש, מַה שֶּׁרָצָה לְיַישֵּׁב וּמַדְחֶה
אוֹתָהּ ולבסו"ד כָּתַב לְיַישֵּׁב דִּנְהִי דְּיַלְדָּה בְּיַלְדָּה אֵינָהּ בְּטֵלָה, מ"מ אֵינוֹ חוֹזֵר מִמִּלְחָמָה
עָלֶיהָ מֵחֲמַת יַלְדָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִרְכִּיב דְּמֵעֹרָב בָּהּ כֹּחַ יַלְדָּה רִאשׁוֹנָה אֲשֶׁר גָּזַל וּמְעֹרָב בָּהּ
שְׁנֵי כּוֹחוֹת כֹּחַ א' מִיַּלְדָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁאֵינִי חוֹזֵר בִּשְׁבִילָהּ וְהַתִּירָהּ אָמְרָה דְּאֵינוֹ חוֹזֵר רַק
מֵחֲמַת כַּרְמוֹ הַמְיֻוָּחָד לוֹ וְלֹא כְּשֶׁמְּעֹרָב בָּהּ כֹּחַ יַלְדָּה שְׁנִיָּה אַף דְּאֵינוֹ בְּטֵלָה מ"מ שְׁנֵי
כּוֹחוֹת מְעֹרָבִים בָּהּ וכו' וה"נ כְּתִיב כַּרְמוֹ אָמְרִינַן דא"ח רַק בְּכַרְמוֹ הַמְיֻוָּחָד לוֹ את"ד,
(וקצ"ע עַל תֵּירֵץ זֶה דְּקוֹדֶם דְּהַגְמ' יָדַע מֵחִידּוּשׁ זֶה דְּבָעֵינַן כֻּלָּם הַמְיֻוָּחָד לוֹ וְכֻלָּם שֶׁל
שְׁנֵי שֻׁתָּפִים נָמֵי חוֹזֵר, הו"ל לְאוֹקֵמֵיהּ בכה"ג וי"ל בָּזֶה) וַעֲדַיִן אֵינוֹ מוּבָן לִי עוֹד לְחַלֵּק
בֵּין זֶה לָמָּה דְּאוֹקִים בַּגְּמָרָא דִּנְטַע לְהָךְ קַמַּיְיתָא לִסְיָיג וּלְקוֹרוֹת, וְכֵן בְּמַבְרִיךְ אִילָן בְּיָרָק,
דעכ"פ גַּם הַשְׁתָּא כֹּחַ אַחֵר מֵעִירֵב בָּהּ בְּיַלְדָּה שֶׁזֹּה כֹּחַ שֶׁל פָּטוּר וְאֵין כָּאן כַּרְמוֹ הַמְיֻוָּחָד
לוֹ בְּחִיּוּב, וּמִצָּוָה לְעַיֵּין בָּזֶה שָׁם וּלְהִתְבּוֹנֵן בִּדְבָרָיו וּבְתֵירוּצֵי סַוְגְיָא הָכָא וא"א לִי לְהַעֲמִיק
כָּעֵת), עוֹד מְיַישֵּׁב שָׁם עפ"י דִּבְרֵי הַשָּׁ"ךְ בְּיוֹר"ד דְּהַרְכָּבָה ע"י עַכּוּ"ם מֻוָּתָּר מְיֻוָּשָׁב
קֻוְשְׁיַת הַמַּהַרְשָׁ"א דְּהִקְשָׁה בְּסוֹטָה דְּמוּקִי בְּהַרְכָּבַת אִיסּוּר לְהָכִי אֵינוֹ חוֹזֵר וְאַמַּאי הָא
צָרִיךְ לַחֲזוֹר מֵחֲמַת עֲבֵירָה וְהֲוָצְרֵךְ לִדְחֹק דְּמַיְירֵי דְּאָרִיס הִרְכִּיב וּלְפִי דִּבְרֵי הַשָּׁ"ךְ בלא"ה
לק"מ דְּמָצֵי אַיְירֵי דְּהִרְכִּיב ע"י נָכְרִי את"ד (גַּם בָּזֶה כִּוַּנְתִּי ת"ל לַהֶעָרָה זוֹ עַיֵּין לְעֵיל)
וְשׁוּב כָּתַב דְּמִידֵי עִיּוּנוֹ בַּסֻּוגְיָא זוֹ בְּהָא דְּאָמְרִינַן וְלֹא חָנָכוֹ פֶּרָט לְגַזְלָן וּפָרִיךְ לֵימָא דְּלָא
כרי"ה וכו' וְקָשֶׁה לִסְבָרַת הַיְּרֵאִים דְּאַף דְּגֶזֶל עַכּוּ"ם מֻוָּתָּר מ"מ לָא מִקְרֵי שֶׁלָּכֶם עי"ש
וא"כ לֵימָא דְּהַתּוֹרָה מִיעֲטָהּ דִּכְתִיב וְלֹא חָנָכוֹ הַיְינוּ דְּגָזַל מִנָּכְרִי דְּאֵין עֲבֵירָה בְּיָדוֹ דְּגֶזֶל
עַכּוּ"ם מֻוָּתָּר, ומ"מ אֵינוֹ חִיזֵּר דְּלָאו בֵּיתוֹ שֶׁלּוֹ מִקְרֵי, וְדוֹחֵק לְיַמֵּר דְּהַשַּׁ"ס בָּעֵי לְאוֹקְמָהּ
ככ"ע אַף לָמָ"ד גֶּזֶל עַכּוּ"ם אָסִיר וצ"ע לְכְאוֹרָה את"ד וָתָ"ל כְּבָר אֲנִי זָכִיתִי בָּהּ ג"כ
לְדַעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה, אֶלָּא שֶׁאֲנִי הִקְשֵׁתִי גַּם לָמָ"ד גֶּזֶל עַכּוּ"ם אָסוּר, וְכִלְאַחַר יָד רָמַזְתִּי דְּלָמָ"ד
גֶּזֶל עַכּוּ"ם מֻוָּתָּר לק"מ, דְּמִנָּלַן דְּבָעֵינַן שֶׁלּוֹ גַּבֵּי בַּיִת וּבִפְרָט לָמָ"ד דְּבֵית שֶׁל שֻׁתָּפִין ג"כ
חוֹזֵר וּבָעֵי' רַק שיה' שֶׁלּוֹ וּבְיָדוֹ לְאִשְׁתַּמּוֹשֵׁי בְּגַוָּהּ, ועי' לְעֵיל חֲקִירָתִי בְּבוֹנֶה בַּיִת
בִּירוּשָׁלַיִם וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה אַיְ"ה, גַּם אֲנִי מִסְתַּפֵּק כָּעֵת בְּהָא דְּכָתַב המג"א דא"י בְּגָזַל

אֶתְרוֹג מִנְּכָרִי דְּלָא מק' שֶׁלָּכֶם, אִם הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא, אוֹ רַק דְּרַבָּנָן אָסְרוּ בְּזֶה לוֹמַר דְּלָא הָוֵי שֶׁלָּכֶם אַף שֶׁהוּא הֶיתֵּר גְּמִיר מִדְּאוֹרַיְיתָא' מ"מ אָמְרוּ דִּלְעִנְיַן דְּבָרִים שֶׁבָּעֵינָן שֶׁלָּכֶם א"י לָצֵאת בּוֹ, וּלְפִי סְבָרָא זוֹ א"ש הָכָא דְּקָאֵי אַדְּאוֹרַיְיתָא, אָכֵן חֲקִירַת סְבָרָא זוֹ נוֹגַעַת בְּכַמָּה פְּלְפּוּלֵי אַחֲרוֹנִים שֶׁיִּפְּלוּ עפ"י זֶה ואכמ"ל בָּזֶה, וּכְשֶׁאֶפְנֶה אֶשְׁנֶה פֶּרֶק זֶה אַיָּ"ה, ועיי"ש עוֹד בְּקִינְטְרָס הַנָּ"ל תְּשׁוּבַת הַגָּאוֹן רצ"ח ז"ל וּבְמַה שֶׁנּוֹגֵעַ לִשְׁמַעְתִּין דְּהַרְכָּבָה, וְאֵין לִי הַזְמַן לְהַרְכִּיב פְּלְפּוּלִים כָּעֵת, – וְעַיַּיִן שָׁם עוֹד בִּתְשׁוּ' הַגָּאוֹן ר' נָתָן שִׁטְעָרִין אבד"ק ראווא עיישׁ"ה ולפ"ד מְיֻשָּׁב הַהֶעָרָה שֶׁלִּי הַנָּ"ל מֵאִילָן בְּיָרָק, דְּיָרָק אֵינוֹ עוֹשֶׂה פְּעֻלָּה בְּגוּף הַפְּרִי וכו' עיישׁ"ה, וְעַיַּיִן תּוֹסֶפֶת הָרֹאשׁ"ש לְפֶרֶק מְשׁוּחַ מִלְחָמָה שֶׁנֶּעֱלַם ג"כ מֵעֵינֵי הָאַחֲרוֹנִים, ובס' בִּיכּוּרֵי שְׁלֹמֹה רַזְעַכְטָא הֶאֱרִיךְ בָּזֶה בְּסִפְרוֹ סי' כ"ה כ"ו וְהִשְׁתַּטֵּחַ לְאָרְכָּה וּלְרָחְבָּה בְּכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר בָּזֶה וּמִצְטַעֵר שָׁם עַל שֶׁאֵין בְּיָדוֹ קֶונְטְרֵס הַנָּ"ל עיי"ש, וְשׁוּב הִשַּׁגְתִּי ג"כ בִּשְׁאֵלָה אֶת הַסֵּפֶר נַחֲלַת יַעֲקֹב לְמָרָן הַנְּתִיבוֹת ז"ל אֲשֶׁר שָׁם יֶשְׁנוֹ תְּשׁוּבָה לְנֶכְדּוֹ הַגָּאוֹן בַּעַל שוּ"ת חֶסֶד לְאַבְרָהָם תְּאוֹמִים ז"ל שֶׁהִזְכִּירוּ אוֹתוֹ הָאַחֲרוֹנִי' וּמְרֻמָּזוֹ לְעֵיל בַּעַל כ"נ שֶׁהֶאֱרִיךְ הַרְבֵּה בִּשְׁמַעְתִּין וְכַמָּה הָעֲרָנָ' שֶׁהֵבֵאתִי כְּתִיב שָׁם הַהֶעָרָה דְּלוֹקְמָא בְּיַלְדָּה גְּזוּלָה, וְכֵן בְּיַלְדָּה שֶׁל אִיסּוּרֵי הֶנָאָה, שֶׁאנִי הָיָה מְחַשֵּׁב בָּזֶה תָּמִיד הַהֵיךְ הַדִּין יע"ש שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה לְפַלְפֵּל וּלְהָעִיר עַל דְּבָרָיו ז"ל אֶלָּא שֶׁאֵין הַמָּקוֹם גּוֹרֵם, וּבְסוֹף הַתְּשׁוּבָה מֵביא קֻונְשִׁית הַגָּאוֹן ר' שִׁמְחָה נָתָן מִלְּעַמְבֶּערְג דְּלוֹקְמָה בְּגָזֵל עַכּוּם, וְלָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם מֻתָּר ומ"מ ל"ח לָכֶם ול"ב לַחֲזוֹר, וְהֵשִׁיב דלק"מ דְּלִכְאוֹרָה למ"ל קְרָא לְמַעוֹטֵי גַּזְלָן אִי כְּשֶׁלֹּא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וכו' א"כ הוֹאִיל וְקַרְקַע א"נ וּבִרְשׁוּת בְּעָלִים קָאֵי אֵיךְ ס"ד דְּבָעֵי לְמִהְדַּר מִשּׁוּם בֵּית חֲבֵירוֹ אֶלָּא ע"כ דְּמַיְירֵי לְאַחַר יֵאוּשׁ וכו' יע"ש (וי"ל עַל דְּבָרָיו וּבְפָרָט לֹא רָאָה בע"ז דְּבְרֵי הַנְּתִיבוֹת הל' גְּזֵילָה) וּמֵהַשְׁתָּא ל"ל לָמָּ"ד דְּמַתִּיר גָּזֵל עַכּוּ"ם הוֹאִיל וּבְהֶיתֵּרָא אָתָא לִידֵי' פְּשִׁיטָא דְּיֵאוּשׁ לְחֻדָּא קָנֵי וַחֲשִׁיב לָכֶם וְאַמַּאי מַעֲטֵיהּ קְרָא וְקוֹדֶם יֵאוּשׁ ל"ב קְרָא לַמְעִיטֵי הוֹאִיל וּבִרְשׁוּת בְּעָלִים קָאֵי דְּקַרְקַע א"נ וְעַיַּיִן חִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א הוּבָא בְּחִדּוּ' מהרמב"ח דְּגַם בְּגָזֵל עַכּוּ"ם קַרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת וְשׁוּב מְתָרֵץ לָהּ עפ"י דִּבְרֵי המג"א סי' תרל"ז (וּכְמוֹ שֶׁהִזְכַּרְתִּי בְּשֵׁם הד"א) ועי"ש בְּאוֹרֶךְ עוֹד יְשׁוּב א' עַל דֶּרֶךְ תֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן וְדַיֵּשׁ יֵאוּשׁ בְּקַרְקַע מִטַּעַם הֶפְקֵר כ"כ הפנ"י לְסֻוְכָּה וא"כ בְּגָזֵל עַכּוּ"ם לָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם מֻתָּר פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ לְהַפְקִיר הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל שָׂרֵי לָקַחַת מִיָּדוֹ ול"מ בֵּיהּ תּוֹרַת הֶפְקֵר כְּלָל וכו' את"ד הִנֵּה בְּעִנְיָן זֶה כְּבָר הֶעָרוֹתַי ת"ל זֶה חָמֵשׁ שָׁנִים אִי עַכּוּ"ם יָכוֹל לְהַפְקִיר לָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם מֻתָּר וְהוֹכַחְתִּי מִירוּשַׁלְמִי פֵּאָה וְעוֹד הַרְבֵּה מְקוֹמוֹת מִשַּׁ"ס דִּילַן דְּעַכּוּ"ם יָכוֹל לְהַפְקִיר נְכָסָיו וְהוּא דַּהֲלֹא מְבֹאָר בַּמִּשְׁנָה עֲרוּכָה דְּפֵיאָה פ"ד הַלָּקֵט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה שֶׁל נָכְרִי חַיָּיב בְּמַעֲשֵׂר אֶלָּא א"כ הִפְקִיר ע"כ וְהוּבָא זֶה בְּגִיטִּין ד' מ"ז ובס"ד דְּהַשְׁדָּה שֶׁל עַכּוּ"ם וּלְיִקָּטָנֵהוּ יִשְׂרָאֵל טַעְמָא דְּהִפְקִיר הָא לֹא הִפְקִיר חַיָּיב, עיי"ש וְלֹא הִקְשָׁה שָׁם מִטַּעַם זֶה דא"א לוֹ לְהַפְקִיר לָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם מֻתָּר, וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּסֻוגְיָא שָׁם אָזְלָה דַּוְקָא לָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם אָסוּר וְאַלִּיבֵּיהּ קָאֵי מַתְנִיתִין וְהַיְרוּשַׁלְמִי פֵּאָה הוּא שָׁם עַל הַמִּשְׁנָה פ"ד הל' ו' ר"י ר"ח בְּשֵׁם ר"י כמ"ד יֵשׁ קִנְיָן לְגוֹי בא"י לְפָנְטְרוֹ מִן הַמַּעֲשֵׂר, בְּרַם כמ"ד אֵין קִנְיָן וכו' אפי' הֶפְקֵרוֹ חַיָּיב וכו' שָׁאַל ר"א וְאֵין לוֹ קִנְיָן נְכָסִים וכו' עיישׁ"ה וּבְפֵירוּשׁ הַמְפָרְשִׁים וּבָרִידְבָ"ז וְתוֹסְ' הרי"ד ז"ל ואכמ"ל בָּזֶה, רַק נָתַתִּי שִׂמְחָה בְּלִבִּי כִּי מָצָאתִי לִי רַב בִּסְבָרָא זוֹ שֶׁרָצוֹתִי לְאָמִיר דְּלָמָּ"ד גָּזֵל עַכּוּ"ם מֻתָּר אֵין בְּכוֹחוֹ לְהַפְקִיר נְכָסָיו וְאִם הִפְקִיר אֵין לוֹ דִּין הֶפְקֵר וְקַצַּרְתִּי: דַּף מ"ד ע"א לֹא

לָקַח וְלֹא לְקָחָהּ פְּרָט לְאַלְמָנָה לכ"ג וכו' דְּאִי כר"י הַגְּלִילִי הָא אָמַר וכו' מֵעֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדוֹ וכו' ע"כ בְּהַגָּהוֹת פּוֹרָת יוֹסֵף הקשה כָּאן דְּהָא יֵשׁ לוֹמַר כְּגוֹן שֶׁקִּידְּשׁ רְאוּבֵן חוּץ מִשֶּׁמְּעִין וּבָא שִׁמְעוֹן וְקִדְּשָׁהּ סְתָמְוהוּא כה"ג וְאַחַ"כ מֵת רְאוּבֵן וְנַעֲשֵׂית אַלְמָנָה כִּדְקָאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין וּבְגִיטִּין מְבֹאָר הַמְגָרֵשׁ לְאִשְׁתּוֹ וְאָמַר הֲרֵי אַתְּ מֻוּתֶּרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִפְּלוֹנִי יע"ש בע"ב בְּאֵבְעִי דר"א בְּקִדּוּשִׁין מַהוּ ובד' פ"ג וכו' עכ"ל א ולענ"ד נִרְאֶה לְיַיְשֵׁב דְּאֵין דִּין זֶה עֲדַיִן בָּרוּר לוֹמַר דְּאָסוּר הכה"ג שיב לְקַחְתָּהּ, דְּלִכְאוֹ' יֵשׁ לָדוּן כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּיִבָמוֹת (ס"א ע"א) מִנַּיִן שֶׁאִם אֵירַס אֶת הָאַלְמָנָה וְנִתְמַנָּה לִהְיוֹת כ"ג שֶׁיַּכְנִיס ת"ל יִקַּח אִשָּׁה וכו' יע"ש וא"כ ה"נ כֵּיוָן שֶׁבְּעֵת הַקִּדּוּשִׁין הָיְתָה בְּהֶיתֵּר שֶׁלֹּא הָיְתָה כְּלָל אַלְמָנָה אִם אַף אַחַ"כ נַעֲשֵׂית אַלְמָנָה מֻוּתָּר לְכָנְסָהּ, דְּמַה לִּי אִם קָדַם הָאִיסּוּר שֶׁל אַלְמָנָה, וְאַחַ"כ נַעֲשָׂה כה"ג שֶׁהוּא הָאִיסּוּר, אוֹ אִם נַעֲשָׂה כה"ג וּבְשָׁעָה שֶׁקִּידְּשָׁהּ הָוָה בְּהֶיתֵּר גָּמוּר וְאַחַ"כ נַעֲשֵׂית אַלְמָנָה שֶׁהוּא גּוּף הָאִיסּוּר וְאַף אִם עֲדַיִן יֵשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה וְהַדָּבָר שָׁקוּל, מ"מ סְפֵיקָא מֵיהָא הָוָה, וְהַקּוֹשְׁיָא הַזֹּאת יַכְרִיחַ ד"ז וְהִסְכִּים לִסְבָרָתִי לְדִינָא הַגָּאוֹן הָאַדִּיר מוהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א וְאָמַר קִלּוּס מְאֹד, – (בס' תּוֹרַת הק' בד"ה לִימָא וכו' כָּתַב שֶׁלֹּא בְּדִקְדּוּק דְּאָמַר דלרע"ק וַנְדַאי לָא אָתֵי בָּרַיְיתָ' דְּאַלִּיבֵּיהּ ל"צ וְלֹא לְקָחָהּ לְמַעֵט אֵצֶל כ"ג כֵּיוָן דְּלַאֲפוֹקֵי קַיְימָא כְּקַוּשְׁיַת הק"א עכ"ל, וְלָא דַּק דלרע"ק בלא"ה אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בח"ל כְּלָל ובלא"ה אֵינָהּ אִשְׁתּוֹ כְּלָל, אִם לֹא בַּחֲלוּצָה דְּרַבָּנָן וְכַדּוֹמֶה וז"פ) כָּאן רָאִיתִי בְּהַגָּהַת הָרָשָׁ"שׁ שֶׁעָמַד עַל זֶה דִּנְקֵט הַתַּנָּא רְבוּתָא דְּמֵת בְּמִלְחָמָה וְלֹא לְמַעְלָה גַּבֵּי יוֹרֵשׁ וְאוּלַי דְּהָכָא אַשְׁמְעִינַן אַף דא"ר לְהִתְיַבֵּם עַד אַחַר ג' חֳדָשִׁי' עכ"ל, א"כ לפ"ד גַּם בְּנָשָׂא מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵירוֹ חָזַר מִשּׁוּם דְּרָאוּי לְאַחַר זְמַן, וְחִפַּשְׂתִּי במנ"ח בָּזֶה וּמָצָאתִי שֶׁגַּם הוּא ז"ל דַּעְתּוֹ לִפְסֹק כֵּן וְז"ל וְאִם נָשָׂא תּוֹךְ ג"ח שֶׁל הַבְחָנָה אוֹ מוּ"מ חֲבֵירוֹ עִיֵּין באהע"ז סי' י"ג ובר"מ הל' סוֹטָה וְתַלְמוּד לְכָאן עכ"ל וא"כ דַּעְתּוֹ שֶׁחוֹזֵר, וְשׁוּב בע"ב שָׁם כָּתַב דְּאַף שֶׁאֵינָהּ עַתָּה רָאוּיָ' לְנִשּׂוּאִין מ"מ חוֹזֵר, דְּהַתּוֹ' לֹא חִילְּקָה בְּזֶה רַק בְּאֵינוֹ רָאוּי כְּלָל כְּגוֹן אַלְמָנָה לכה"ג וְכַדּוֹמֶה וז"פ וּכְבָר רָמַזְתִּי לְךָ לְעֵיל בְּדִין מֵינֶקֶת חֲבֵירוֹ עכ"ל וּבָאֱמֶת רֶמֶז לְעֵיל לְהֵיפֶךְ ומש"כ עוֹד הָרָשָׁ"שׁ דְּאַשְׁמְעִינַן אע"ג דְּאֵין הָאִשָּׁה נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר מֵת בַּעְלִי בַּמִּלְחָמָה ובע"א בְּעַאי הֵיא בר"פ הָאִשָּׁה שָׁלוֹם אַפֵּ"ה חוֹזֵר עַל פִּיהֶם וכו' אֲבָל אֵין הָאַחִין נִכְנָסִין לַנַּחֲלָה ע"פ את"ד, ג"כ א"ל דַּהֲלֹא יָדוּעַ מש"כ הָרַמְבַּ"ן דְּכֻלָּם צְרִיכִים עֵדִים לְבָרֵר שֶׁיֻּחְזַר עַל פִּיהֶם וא"כ בְּנוֹדַאי אֵינוֹ חוֹזֵר עַל פִּיהֶם, וְדָבָר זֶה דָּמִי לְנַחֲלָה וְקַצְרָתִי ובלא"ה אֵין מָקוֹם לד' שָׁם וַחֲלוּצָה לכ"ה, הִנֵּה זֶה דְּאָתְיָא כרי"ה פָּשׁוּט הוּא דס"ל אֲפִילּוּ עַל עֲבֵירוֹת שֶׁמִּדְּרַבָּנָן חוֹזֵר כְּדִלְקַמָּן ע"ב, וּמַה שֶּׁכָּתַב התוסיו"ט בַּמִּשְׁנָה עַל זֶה דְּלִכְאוֹרָה יהי' חוֹזֵר שֶׁהֲרֵי מד"ס הוּא וכו' צ"ל מֻשָּׁים כְּדֵי דְּנִימָא דְּאָתְיָא אֲפִילּוּ כרי"ה דס"ל לְקַמָּן בַּמִּשְׁנָה דְּעַל עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן חוֹזֵר וְכָאן שָׁאנֵי דְּמַעֵט לָהּ מִקְרָא יע"ש ומש"כ הַתּוֹסָ' יו"ט דנר' דס"ל דְּאֵינוֹ חוֹזֵר מד"ס דְּהָא בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת הִיא כְּדִתְנַן בְּסוֹף פִּרְקִין עכ"ל, ל"ז לְהָבִין לִכְאוֹרָה כַּוָּנָתוֹ הָעֲמֻקָּה, דְּאַדְּרַבָּה בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת בְּוַדַּאי צָרִיךְ לַחֲזוֹר וְלֹא לָצֵאת לַמִּלְחָמָה, וְעוֹד אֵיךְ נוֹכַל לוֹמַר שחכז"ל יְחַיְּבוּהוּ שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר וְיָצָא לְמִלְחָמָה שֶׁהִיא סַכָּנַת נְפָשׁוֹת וּגְדוֹלָה מִזֶּה כָּתַב המנ"ח דִּבְכָל סָפֵק קדו' חִיזֵּר כִּי אֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לָכוּף אוֹתוֹ כִּי ס"נ לְקוּלָּא וּמִי יָכִיל לָכוּף אוֹתוֹ וְאַף אִם נֹאמַר דְּהוּא רְשׁוּת לַחֲזוֹר יָכִיל ג"כ לַחֲזוֹר מס' כַּנַ"ל עכ"ל, וא"כ אֵיךְ מד"ס אֵינוֹ חוֹזֵר וצ"ע ועי' בְּרָשָׁ"שׁ מש"כ עוֹד וכ"כ המנ"ח שָׁם הַרְבֵּה פְּעָמִים: שָׁם מש"ה אֵינוֹ לוֹקֶה עַד שֶׁיִּבְעוֹל ע"כ הִנֵּה לָשׁוֹן זֶה לִכְאוֹרָה מְיֻתָּר

וּבְמֵימְרַה דְּרָבָא בְּקִדּוּשִׁין שָׁם לֵיתָא, וְאוּלַי לְהוֹרוֹת דְּאֵינִי לוֹקֶה אֲבָל אִיסּוּר לָאו יֵשׁ, וא"כ אַדְּרַבָּה קָשֶׁה דלרי"ה אֲפִילּוּ בַּעֲבֵירָה דְּרַבָּנָן חִיּוּב וּכְבָר הֵעִיר בָּזֶה בְּתוֹסְ' רעק"א כָּאן בַּמִּשְׁנָיוֹת, וְקָדַם אוֹתוֹ בָּזֶה בשעה"מ הל' מְעִילָה בָּזֶה עיי"ש בַּאֲרִיכוּת, וְעוֹד הִקְשָׁה שָׁם בשעה"מ דְּמַאי פָּרִיךְ דִּילְמָא דְּלָא כריה"ג דְּהָא י"ל בְּשֶׁקִּדְּשָׁה ע"י שָׁלִיחַ ואשלד"ע וְקִדּוּשִׁין מִיהָא חָלִים וּבִפְרָט אִם קִדְּשָׁהּ ע"י שָׁלִיחַ כֹּהֵן וכו' אֶלָּא שי"ל דאע"ג דאשלד"ע וְלֹא מְחַיֵּיב שׁוֹלְחוֹ הַיְינוּ דַּוְוקָא לְעִנְיַן מַלְקוּת אֲבָל אִיסּוּרָא מִיהָא אִיכָּא וכמש"כ הַטַּ"ז יור"ד סי' ק"ס את"ד, וְיֵשׁ לְצָרֵף הַשֵּׁנִי דְּבָרִים בַּהֲדֵדִי דִּבְקִדּוּשִׁין לְחוּד וע"י שָׁלִיחַ לֵיכָּא אֲפִילּוּ אִיסּוּרָא אַלִּיבָּא דכ"ע כֵּיוָן דְּאִיהוּ לָא עָבִיד הַקִּדּוּשִׁין, ב"ה לכ"ע לָא עָבִיד אִיסּוּרָא בְּקִדּוּשִׁין לְחוּד ויל"ע, וּכְבָר הָלְכוּ בָּעִנְיָן זֶה נְמוּשִׁית ואכמ"ל וּבְקֶרֶן אוֹרָה ג"כ לֹא רָאָה כ"ז וְעַיֵּין גַּם מש"כ בָּזֶה בח"ס חא"ע סי' ק"נ עייש"ה, וּבְשוּ"ת בי"צ חאור"ח סי' מ"ג וְיֵשׁ לְפַקְפֵּק ע"ד – פְּעָמִים בְּשָׁבוּעַ עַיֵּין פרש"י, וּבְמְאִירִי כָּתַב פַּעֲמַיִם בְּשָׁבוּעַ כְּלוֹמַר שֶׁאֵין הַלְּבָנִים מִתְחַבְּרִים בְּסִיד אוֹ בְּטִיט וּצְרִיכִים לְחָדְשָׁם תָּמִיד וְאֵין זֶה בֵּית דִּירָה וְשָׁבוּעַ פֵּירְשׁוּ שָׁבוּעַ מַמָּשׁ, וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים שְׁמִיטָּה וכו' וְהוּא שֶׁאָמְרוּ בְּתַלְמִיד הַמַּעֲרָב שכה"ג הָיָה מִתְפַּלֵּל וכו' שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ בָּתֵּיהֶם קִבְרֵיהֶם, (עַיֵּין בְּתוֹסְ' רָאשִׁין לְצִיּוֹן לַמִּשְׁנָיוֹת שֶׁכְּמְדֻמֶּה נֶעְלַם מִמֶּנּוּ זֶה) וְלֹא נִרְאָה כֵּן וכו' עכ"ל הַמְּאִירִי, שָׁם יָכוֹל בַּצָּבָא הוּא דְּלֹא יֵצֵא וכו' לַעֲבוֹר עָלָיו בִּשְׁנֵי לָאוִין, וצ"ע דמנ"ל הָא דִּילְמָא אִי הָוֵי כְּתַב לֹא יָצָא לְחוּד הו"א דא"צ לָצֵאת וְכִדְאָמַר בִּזְבָחִים ס"ו ע"א גַּבֵּי לֹא יַבְדִּיל וְיָדוּעַ קֻושְׁיַת מהר"א בְּרוֹנָּא גַּבֵּי ק"פ כה"ג וְעַיֵּין שעה"מ פ"י מהל' ק"פ כה"ג וּבְהַגָּהוֹת מָלֵא הָרוֹעִים שָׁם וּלְכָךְ צָרִיךְ וְלֹא יַעֲבוֹר עָלָיו לְלָאו ויל"ע וְעַיֵּין מש"כ לְעֵיל בְּדַף ס"ו בְּשֵׁם המנ"ח גַּבֵּי לֹא יִתֵּן שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה ומש"כ שָׁם כה"ג ואכמ"ל – שָׁם וְאַחַ"כ יְשָׁא אִשָּׁה, עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א שכ' שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ וכו' עיי"ש, וְעַיֵּין מש"כ בְּהַגָּהַת הגריעב"ץ ז"ל וְלֹא רָאָה בְּמָהַרְשָׁ"א וְעַיֵּין קֶרֶן אוֹרָה מַה שֶּׁהֵעִיר מֵהַתּוֹסָפְתָּא דְּלִכְאוֹרָה לֹא כֵן מַשְׁמַע עיי"ש, וְעַיֵּין מַאֲמָר גָּדוֹל בָּזֶה בְּאַחַת מְחַוְבָּרֶת הַפֶּלֶס שְׁנַת תרס"א לְהָשִׁיב חָוְרְפִּי ד' - הוּא הנג"ס י"ש - דָּבָר, וְשָׁם מְבֹוָאָר גַּם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בהל' דֵּעוֹת, וּלְדַעְתִּי הָיָה אֶפְשָׁר ג"כ לְיַמֵּר דְּקָאֵיעַל אִשָּׁה שנ"ה וּמְשׁוּם מְצַוֹת דִּלְעָרֵב וְכַדּוֹמֶה, שָׁם יָצָא מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתִי, ע"כ בְּחִדּוּשֵׁי מה"ק שֶׁכָּתַבְתִּי בִּשְׁנַת תרס"ט כָּתַבְתִּי בזה"ל צ"ע אִי גַּם כָּאן שַׁיָּיךְ לְחַלֵּק בֵּין מִן הָאֵירוּסִין וּבֵין מִן הַנִּשּׂוּאִין וּכְמוֹ לְעִנְיַן נִשּׂוּאִין בחוה"מ עַיֵּין מס' מו"ק י"ד ע"ב – וְיָדַעְתִּי שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק דְּשָׁם לְעִנְיַן נִשּׂוּאִין הַטַּעַם מְשׁוּם שִׂמְחָה מ"מ צ"ע, ע"כ וְהִנֵּה כְּבָר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה לְעֵיל מַה שֶּׁמָּצָאתִי במנ"ח שֶׁכְּבָר עָמַד בַּחֲקִירָה זוֹ, ומש"כ בְּזֶה עיי"ש וְעַיֵּין בְּקֶרֶן אוֹרָה כָּאן ד"ה אֵין לִי יע"ש וּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דַּאֲפִי' מח"ג מִן הָאֵירוּסִין מְמַעֲטִי יע"ש וּבְקִרְיַת סֵפֶר אֲשֶׁר לְכַדָּה מָרָן המבי"ט זצ"ל מָצָאתִי שכ' בפ"ז מהל' מְלָכִים בזה"ל וּמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ לָא קָרִינָא בֵּיהּ אֶרֶס אִשָּׁה דְּהָא הָיְתָה אִשְׁתּוֹ ,,נְשׂוּאָה" מֵעִיקָּרָא וְיָלְפִינַן נָמֵי מֵאִשָּׁה חֲדָשָׁה עכ"ל מַשְׁמַע דַּוְקָא ,,בִּנְשׂוּאָה" וְלֹא מִן הָאֵירוּסִין וצ"ע בְּדִין זֶה וְעַיֵּין גַּם בְּסֵפֶר יָגֵל יַעֲקֹב מַה שֶּׁהֵעִיר עַל המהרי"ט סי' ס"ד ממק"א עיי"ש אֲבָל יֵשׁ לִי לְהָבִיא רְאָיָה בע"ה דמח"ג מִן הָאֵירוּסִין אֵינוֹ בְּכָלָל מח"ג, דְּבַפְּסִיקְתָּא זוּטַרְתִּי פ' שׁוֹפְטִים תַּנְיָא וְלֹא לָקְחָה אִשָּׁה הָרְאוּיָה לוֹ פָּרָט לְמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִשֶּׁנִּשֵּׂאת וְאַלְמָנָה לכה"ג וכו' עיי"ש וְהָשְׁתָּא א"א דַּאֲפִילּוּ מח"ג מִן הָאֵירוּסִין נָמֵי אֵינוֹ חוֹזֵר א"כ לָמָּה צָרִיךְ לְמָעוּטֵי מח"ג מִשֶּׁנִּשֵּׂאת מְשׁוּם אִיסּוּר וְאֵינָהּ ר"ל, ת"ל דַּאֲפִילּוּ לֹא נִשֵּׂאת נָמֵי אֵינוֹ חוֹזֵר מְשׁוּם שֶׁהִיא כְּבָר גְּרוּשָׁתוֹ שֶׁל עַצְמוֹ, א"ו

דְּמִן הָאֵירוּסִין חוֹזֵר עָלֶיהָ א"כ מַיְירֵי בִּפְסִיקְתָּא במח"ג מִן הָאֵירוּסִין וְלוּלֵי דְּנִישֵּׂאת הי' חוֹזֵר כְּכָל אֵרֵשׁ אִשָּׁה דְּעָלְמָא, אֲבָל כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִישֵּׂאת אֲסוּרָה עָלָיו וְאֵינוֹ חוֹזֵר כְּמוֹ אַלְמָנָה לכה"ג, וְהֵיא רְאָיָה נִצְחִית בעז"ה, וְעַיֵּין יְבָמוֹת י"א ע"ב וּבְשׁוּ"ת בְּרִית יַעֲקֹב חאהע"ז כְּמְדֻמֶּה שֶׁמְּדַבֵּר בְּדִין מח"ג מִן הָאֵירוּסִין שֶׁלּוֹ עיי"ש (אַחַ"כ הִטְרַחְתִּי וְהַשָּׂגְתִּי הַסֵּפֶר הַנַּ"ל וְרָאִיתִי שֶׁכֵּן הוּא שָׁם סי' ה' שֶׁחָכָם אֶחָד הַשּׁוֹאֵל טָעָה בָּזֶה וְהַמְחַבֵּר הֵבִיא רְאָיָה מִתַּלְמוּד עָרוּךְ בְּגִיטִּין (דפ"ט) וּמִסְפְּרֵי פ' תֵּצֵא דְּגַם מִן הָאֵירוּסִין לְאֵירוּסִין וְכָךְ פָּסַק לְהֶדְיָא הַלְּבוּשׁ דְּאֵין חִילּוּק בֵּין קִדּוּשִׁין לְנִשּׂוּאִין עיי"ש) וּבָזֶה יֵשׁ לְפַלְפֵּל מַאי דְּבַשׁ"ס דִּילַן הִשְׁמִיט הָא דמח"ג מִשֶּׁנִּישֵּׂאת מִשּׁוּם דְּס"ל אַף מִן הָאֵירוּסִין נָמֵי אֵינוֹ חוֹזֵר, א"כ בלא"ה אֵינוֹ חִיּוּר, ולמ"ל לְמִעוּטֵי מִשּׁוּם שֶׁנִּישֵּׂאת לְאַחֵר, אֲבָל הַבָּרַיְיתָא שֶׁבַּפְּסִיקְתָּא ס"ל דְּמִן הָאֵירוּסִין חוֹזֵר, וְרַק מִשּׁוּם אִיסּוּר אֵינוֹ חִיּוּר, וז"פ, וּבֶאֱמֶת הָכִי אִיתָא בְּסִפְרֵי וְלֹא לְקָחָהּ אִשָּׁה הָרִאוּיָ' לוֹ פְּרָט לְמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ וְאַלְמָנָה לכ"ג, וכו' עיי"ש אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁרָאִיתִי בְּשִׁירֵי קָרְבָּן בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק זֶה שֶׁהֵבִיא סִפְרֵי זֶה וְכָתַב דְּנִרְאֶה דט"ס הוּא וצ"ל חֲדָשָׁה פְּרָט לְמַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ וְלֹא לְקָחָהּ בְּאִשָּׁה הָרִאוּיָ' לוֹ פְּרָט לְאַלְמָנָה לכ"ג וכו' עכ"ל וע"כ לֹא הֵבֵאתִי מִסִּפְרֵי אֲבָל עַכְשָׁו הִתְבּוֹנַנְתִּי שבמחכ"ת הַקָּרְבָּן הָעֵדָה לֹא הֵבִין יָפֶה כַּוָּנַת הַסִּפְרֵי וְהוּא כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּפְּסִיקְתָּא דְּהַיְינוּ מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִשֶּׁנִּישֵּׂאת דְּהָוֵי אִיסּוּר וּכְמוֹ אַלְמָנָה לכה"ג, וְכֵן רָאִיתִי שׁוּב ב,,הַכְּתָב וְהַקַּבָּלָה" שָׁם שֶׁהֵבִיא סִפְרֵי זֶה וּבֵיְיאְרוּ דְּמַעֲט גְּרוּשָׁתוֹ מִטַּעַם שא"ר לִי וְהַיְינוּ בְּשֶׁהָיְתָה נִשֵּׂאת לְאַחֵר הֶחֱזִירָהּ עכ"ל וְכִיוּוּן יָפֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּפְּסִיקְתָּא – וְעַיֵּין בְּמְאִירִי בד"ה דַּף מ"ג וכו' כָּתַב וְאֵין ס' שֶׁכָּל שֶׁאַתָּה קוֹרֵא בְּנִין בַּיִת וּנְטִיעַת כֶּרֶם וְאֵירוּס אִשָּׁה לְמַעְלָה בְּאוֹתָם שֶׁחוֹזְרִים וּמְסַפְּקִים אַתָּה קוֹרֵא אוֹתָן כָּאן בַּיִת וְכֶרֶם וְאֵשֶׁת וא"כ מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ אֵינוֹ בִּכְלַל זֶה עכ"ל, וּתְמוּהִין דב' ז"ל דְּהָא בְּהֶדְיָא מְמַעֲטִינַן הָכָא גַּבֵּי לֹא יָצָא בַּצָּבָא מֵחָדְשָׁה מחז"ג וְהָכִי אִיתָא בְּסִפְרֵי וּבְיַלְקוּט וְאַדְרַבָּה הָתָם מֵהָכָא יָלְפִי' וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּנָתוֹ לְמַעֵט גַּם מח"ג מִן הָאֵירוּסִין דְּמֵחָדְשָׁה לֵיכָּא לְמִעוּטֵי אֶלָּא שֵׁם מְאָרֵס אִשָּׁה מְמַעֲטִינַן וּכְמוֹ גַּבֵּי נָפַל בֵּיתוֹ דְּמְמַעֲטִינַן מֵאֲשֶׁר בָּנָה וה"נ מֵאֲשֶׁר אֵרֵס מַשְׁמַע פַּעַם רִאשׁוֹנָה וְלָא שְׁנִיָּה וכמש"כ לע"ל וַעֲדַיִין דְּבָרָיו צְרִיכִין לְהֶאָרָה – שָׁם לֹא יֵצֵא לַצָּבָא וכו' נָקִי יהי' לְבֵיתוֹ שֶׁנִּר אַחַת יֵשׁ לְעַיֵּין בְּשָׁנָה מְעֻבָּרֶת מַהוּ אִי כְּמוֹ בכה"ת וְכֵן בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יֵשׁ לְסַפֵּק מֵאֵימָתַי מוֹנִין וְאִי בָּעֵינַן כָּאן מעל"ע, אוֹ לֹא עי' מל"מ הל' אִישׁוּת וְלָשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ז מִמְּלָכִים דִּין י' דְּאֵין יוֹצְאִין עַד ,,תָּם" שָׁנָה עכ"ל הָרַמְבַּ"ם שָׁם בְּדִין י"ב הֶעְתִּיק מֵהַיְרוּ' דְּאִם בָּנָה בַּיִת וְהִשְׁכִּירוֹ לַאֲחֵרִים וְהִקְדִּים לוֹ שָׂכָר הֲרֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁחָנָכוֹ, נָתַן לוֹ שְׂכָרוֹ לְאַחַר י"ב חוֹדֶשׁ הֲרֵי הוּא כְּחוֹ שֶׁלֹּא חָנָכוֹ עַד עַתָּה עכ"ל וְעַיֵּין בלח"מ שֶׁבֵּיאֵר שֶׁאֲפִי' עָבַר כְּבָר שָׁנָה מ"מ כֵּיוָן שֶׁהַשָּׂכָר לֹא קִבֵּל אֶלָּא לְאַחַר י"ב חוֹדֶשׁ לֹא חָשְׁבִינַן הַחֲנֻכָּה אֶלָּא מֵעֵת קַבָּלַת הַשָּׂכָר וְלֹא מֵעֵת הַשְׁכִּירוּת עכ"ל, יֵשׁ לְהָעִיר דְּמִזֶּה יֵשׁ קְצָת דֻּגְמָא למש"כ הַתּוֹסָ' כְּתֻבוֹ' (ס"ט ע"א) ד"ה מֵעַמְלָא דְּבֵיתִי וכו' וְי"ל דְּמַיְירֵי שֶׁהִשְׁכִּירוּ הַבַּיִת לְשָׁנָה וְעָמַד בּוֹ הַשּׁוֹכֵר חֲצִי שָׁנָה וּאע"ג דִּכְבָר נִתְחַיֵּיב עַל מַה שֶּׁעָמַד בַּבַּיִת גּוֹבֶה וְלָא חֲשִׁיב מִטַּלְטְלֵי דְּשְׁכִירוּת אֵינָהּ מְשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבַסּוֹף עכ"ל, – וּלְעִנְיַן חָתָן אִי מֻוָּתָר לָצֵאת לִסְחוֹרָה, עַיֵּין רַדְבָּ"ז ח"ר סי' רל"ח, ובמנ"ח מ' תקפ"ב תָּמַהּ בָּזֶה עַל הַחִינּוּךְ וְלֹא רָאָה בְּרַדְבָּ"ז שֶׁכְּבָר קָדְמֵי ועיי"ש ובפ"ת אהע"ז סי' ס"ד ס"ק ב' בְּשֵׁם הֲבִינַת אָדָם וְהַחָתָם סוֹפֵר יע"ש ואכמ"ל: בק"א מְפָרֵשׁ הָא דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי לְעִנְיַן חִנּוּךְ בַּיִת אִם הָיוּ בְּתוֹכוֹ חֲפָצִים אֶת שְׁדַרְכּוֹ לְיַבְּטֵל עָלֶיהָ כו' דְּהַכַּוָּנָה דְּהַיְינוּ שְׁדַרְכָּן לְיַבְּטֵל

אֲצֶל הַבַּיִת הָוֵי כְּמוֹ שֶׁחָנָכוֹ כֵּינָן שֶׁהֶעֱמִיד בָּהּ חֲפָצִים הַצְּרִיכִין לְבַיִת וְאִם לָאו דְּהָוֵי חֲפָצִים עָתִיד לִיטָּלָן הָוֵי כְּמוֹ שֶׁלֹּא חֲנָכוֹ ע"כ, וכה"ג אָמְרִינַן בְּעֵירוּבִין פֶּ"ה ע"ב לְעִנְיַן אִיסּוּר דִּירָה עָלָיו עיי"ש, הִנֵּה מִבֹּואָר עוֹד בְּסִפְרֵי וּבְיַלְקוּט רי"ה אוֹמֵר הַיָּרֵא וְרַב הַלֵּבָב שֶׁהוּא בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה ע"כ ופי' בז"ר דממ' שָׁנָה כְּבָר הוּא קָרוֹב לִהְיוֹת רַךְ הַלֵּבָב דְּאַף רי"ה מוֹדֶה דֶּרֶךְ הַלֵּבָב חוֹזֵר ע"ש וּבְמַלְבִּי"ם שָׁם עַל הַסִּפְרִי דְּאִיכָּא דְּגָרְסִי בֶּן סָמֶךְ וּפֵירֵשׁ דר"ע לְשִׁיטָתֵיהּ ורי"ה כַּחֲכָמִים וְכֵן הוּא בְּסִפְרֵי הַטְּבְעִיִּים דממ' שָׁנָה מִתְגַּבֵּר, הַמָּרָה לְבָנָה וּמִמֶּנָּה נוֹלָד רַכּוּת הַלֵּב, וְהִגִּיד לִיהַגָּאוֹן וכו' מוהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א שֶׁבְּסֵפֶר עַמּוּדֵי אֵשׁ בְּקֻונְטְ' מַקֵּל חוֹבְלִים הֲבִיא בְּשֵׁם הַנְּתִינָה לַגֵּר שכ' בְּשֵׁם חָכָם א' דְּתֵיבַ' שָׁנָה הוּא ט"ס בְּסִפְרֵי וצ"ל בֶּן מ' פי' שֶׁעָבַר עֲבֵירָ' שֶׁחַיָּיב עָלָיו מ' וע"ז הִשִּׂיג בְּנְתִינָה לְגֵר דְּהָא גַּם בְּעֵבֶר עַל עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן חוֹזֵר מֵעוֹרְכִי מִלְחָמָה לרי"ה יע"ש וְהַמְחַבֵּר עַמּוּדֵי אֵשׁ אָמַר דא"ש דְּגַם בְּעֵבֶר עַל עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן נִכְלַל בִּכְלָל בֶּן מ' שֶׁחַיָּיב מ' מַכַּת מַרְדּוּת וְאָתֵי לְאַפּוּקֵי עֲבֵירָה קַלָּה שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב עָלֶיהָ מ"מ בְּזֶה אֵינוֹ חוֹזֵר וּכְעֵין מש"כ הָרֹא"שׁ בהלק"ט דְּבְבֶרֶךְ בְּרָכָה שא"צ שֶׁהִיא עֲבֵירָה קַלָּה אֵינוֹ חוֹזֵר עי"ש ע"כ אֲבָל יֵשׁ לְהָעִיר ע"ד דְּמְסַוְּפְקֵנוּ אִם עַל שֶׁח בֵּין תפל' לִתְפִלָּ' לְכָל הַפֵּירוּשִׁי' חיי' מַכַּת מַרְדּוּת, וְעַיַּיִן בַּסְּמָ"ג מֵבִיא סִפְרֵי זֶה במ"ע ק"כ בזה"ל וּבְסִפְרֵי תַּנְיָא ר"י הַגְּלִילִי אוֹמֵר הַיָּרֵא זֶה בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה פי' תֵּשׁ כֹּחַ, וּשְׁנֵי תְּנָאִים הֵם אַלְיְבָּא דרי"ה עכ"ל וְלֹא יָדַעְתִּי מַדּוּעַ לֹא אָמַר דְּתַרְתֵּי ש"מ וְקַצַּרְתִּי וְעוֹד דַּהֲלֹא כָּתַב מְפֹרָשׁ לְעֵיל דר"י הַגְּלִילִי מוֹדֶה לר"ע רַק שֶׁמּוֹסִיף שֶׁאִם שָׁמַע קוֹל קַרְנוֹת וכו' שֶׁהַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא חוֹזֵר וא"כ ה"נ אִי בֶּן אַרְבָּעִי' תֵּשׁ כֹּחַ וְיָרֵא מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה גַּם רי"ה מוֹדֶה וצ"ע, וְעַיַּיִן לח"מ פ"ז מִמְּלָכִים דִּין ט"ו בְּמַה שֶׁהִזְכִּיר דִּבְרֵי הַסְּמָ"ג אֵלּוּ שרי"ה מוֹדֶה לר"ע עיי"ש ודו"ק וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם בְּהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי סֵפֶר הַמִּצְוָ' אֵלּוּ בזה"ל וּבְסִפְרֵי תַּנְיָא רי"ה או' הַיָּרֵא בֶּן מ' שָׁנָה פי' תֵּשׁ כֹּחַ וּתְרֵי תַּנָּאֵי אַלְיְבָּה ס"ה עכ"ל וְלוּלֵי שֶׁרָאִיתִי בְּפָנִים לֹא הָיָתִי מֵבִין מש"כ פי' ,,תֵּשׁ כֹּחַ" וּבֶאֱמֶת הוּא טָעוּת הַדְּפוּס בִּדְפוּס בֶּרְלִין וְהֵם שְׁנֵי שְׁנֵי תֵּבוֹת מְפֹרָדִים וּפֵירְשׁוּ תֵּשׁ כֹּחַ וז"פ וְהָכִי אִיתָא הוּא בַּדְּפוּס ברדיטשוב.

– עוֹד כָּתוּב שָׁם בַּיַּלְקוּט וְלֹא יִמַּס אֶת לְבַב אֶחָיו מְלַמֵּד שֶׁאִם הָיָה אֶחָד מֵהֶם מִתְיָרֵא מִן הָעֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדוֹ כֻּלָּן חוֹזְרִין וּבָאִים עכ"ל ופי' בז"ר אִם הוּא נִשְׁאָר בַּמִּלְחָמָה ע"כ ולע"ד הוּא ע"ד הַתְּרָאָה שֶׁהַסּוּף יהי' שֶׁאֵינָם מַצְלִיחִים וְכֻלָּם חוֹזְרִים וּבָאִי' וְאֵין לְהַאֲרִיךְ: שָׁם לַעֲבוֹר עָלָיו בב' לָאוִין, עַיַּיִן במנ"ח מ' תקפ"ב שכ' מְפֹרָשׁ דְּאֵין מַלְקוּת בְּלָאוָיִן הַלָּלוּ כִּי אֵין מַזְכִּיר בר"מ וּבְהָרַב הַמְחַבֵּר מַלְקוּת וְכֵן לֹא נָחְשַׁב בהר"מ וכו' וצ"ע לָמָּה אִם שַׂר הַצָּבָא הוֹצִיא אוֹתוֹ לַמִּלְחָמָה אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים אִם עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה לָמָּה לֹא יִלְקֶה עכ"ל, וְעַיַּיִן מש"כ כָּאן בְּתוֹרַת הק' שֶׁהֵעִיר ג"כ בָּזֶה עיי"ש ועכ"פ מְבֹרָאָר בָּראשׁוֹנִים דְּאֵינוֹ לוֹקֶה וא"כ צ"ע מַאי דְּקָאָמַר לַעֲבוֹר עָלָיו בב' לָאוִין לְפִי מַאי דְּכָלַל הַתּוֹסָ' ב"מ ס"ב ע"א ד"ה לַעֲבוֹר וכו' דְּכָל שֶׁאֵינוֹ לָקֵי לָא מוֹקֲמִינַן בב' לָאוִין, וּמִכָּאן רְאָיָה לְמַה שֶׁרָאִיתִי בְּיַד מַלְאָכִי שֶׁהָאֲרִיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה לִסְתּוֹר דַּעְתּוֹ הַמְבֹרָאָר מִתּוֹסָ' הַנַּ"ל כְּלָל ה וְכָתַב לְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ אַחֵר ולפ"ז לק"מ מִכָּאן וְאַדְרַבָּה ראי' לִדְבָרָיו, עַיַּיִן שָׁם בְּרֵישׁ כְּלָלֵי הַלָּמֵד שֶׁבְּכְלָלֵי הַגְּמָרָא סי' שמ"ז שֶׁהוֹכִיחַ כֵּן עוֹד מֵאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת אֶלָּא שֶׁרָאִיתִי שָׁם שֶׁכָּתַב שְׁגִיאָה עֲצוּמָה במחכ"ק זַ"ל שֶׁכָּתַב אִם בָּא בְּמֵזִיד עַל דִּוָּתוֹ אֵינוֹ לוֹקֶה מִצַּד שֶׁהוּא חַיָּיב מִיתָה אוֹ כָּרֵת, עיי"ש, דְּנֶעֱלָם מִמֶּנִּי מִשְׁנָה עֲרוּכָה בְּמַכּוֹת דְּחַיָּיב מַלְקוּ' עַל אֵשֶׁת אָחִי אָבִיו עיי"ש בְּרֵישׁ

אֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין וְשָׁם בִּיבָמוֹת (ד"ז ע"א) ג"כ מַיְירֵי בְּאֵשֶׁת א"א – וּמַה שֶּׁמַּשְׁמַע מִדִּבְרֵי ת"ה כָּאן דִּלְדַעַת הַחִינּוּךְ מְהַנֵּי מְחִילָתָהּ לָצֵאת גַּם לַמַּלְחָמָה עיי"ש זֶה דָּבָר שֶׁאֵי אֶפְשָׁר דא"כ יְהַנֵּי מְחִילַת עַצְמוֹ לְבֵיתוֹ וּלְכַרְמוֹ א"ו דְּלָא מְהַנֵּי וְהַחִינּוּךְ לֹא כָּתַב זֶה אֶלָּא לָצֵאת לִסְחוֹרָה וְכַדּוֹמֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בִּדְבָרָיו וְעַיֵּין הֵיטֵב מנ"ח שָׁם, וַאֲפִלּוּ מֵרְצוֹנוֹ עוֹבֵר ג"כ בְּלַאֲוִין ופ' ועיי"ש במנ"ח שֶׁנִּתְקַשָּׁה בָּזֶה וְלֹא רָאָה מְאוּרוֹת בְּיָמָיו שֶׁכֵּן מְבֹאָר הַרְבֵּה פְּעָמִים בְּהַמְאִירִי כָּאן דְּאֵין בִּרְשׁוּתִי שֶׁלֹּא לַחֲזוֹר וְלָצֵאת מִמְּקוֹמוֹ עיי"ש, ומש"כ בת"ה דְּאִי מְהַנֵּי מְחִילָתָהּ ל"ש מַלְקוּת דְּהָוֵי ה"ס דְּכָל שָׁעָה סָפֵק שֶׁמָּא תִּמְחוֹל ע"כ, גַּם זֶה לֵיתָא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בָּאַחֲרוֹנִים לְעִנְיַן מְחִילַת בסו"מ דְּבָזֶה לֹא שַׁיָּיךְ ה"ס, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת הָרַדְבָ"ז חֵלֶק שֵׁנִי ואכמ"ל, וּבְנַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ וְעוֹד, וּמַה שֶּׁרָמַזְתִּי לְעֵיל בְּחִידּוּשַׁי דַּף קי"ד ע"א וְקִצַּרְתִּי – שָׁם לֵימָא דְּלָא כרי"ה דְּאִי כרי"ה וכו' הַמִּתְיָרֵא מֵעֲבֵירוֹת שְׁבִידָו וכו' ע"כ, בְּבַאֵר יִצְחָק אֶלְחָנָן סי' ג' הק' שָׁם דְּלוֹקְמַהּ כָּאן דְּמַיְירֵי בְּלֹא הִכִּיר בָּהּ דְּהָיָה שׁוֹגֵג וְלֵיכָּא עֲבֵירָה וְתֵירֵץ דְּגַם בְּשׁוֹגֵג חֲשִׁיב עֲבֵירָ' וכמש"כ התו' בִּיבָמוֹת דנ"ח גַּבֵּי סוֹטָה דְּבָעֵינַן וְנִיקָּה מֵעָוֹן וכו' עיי"ש, וה"נ גַּבֵּי לַחֲזוֹר מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה עכ"ל, וְיֵשׁ לְחַלֵּק הַרְבֵּה בֵּין כָּאן לְהָא דְּסוֹטָ', וּכְשֵׁם שֶׁיֵּשׁ חִילּוּ' בֵּין עֲשׂ"ת הַתְּשׁוּ' כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי לְעֵיל בְּחִדּוּשַׁי שָׁם בְּשֵׁם המשל"מ, וְאֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר וְלוֹמַר דִּבְשׁוֹגֵג עכ"פ עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן הָוֵי וְעַל עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן נָמֵי חוֹזֵר לרי"ה וּבָזֶה מְדֻיָּק מַאי דְּפָרִיךְ כָּאן לֵימָא דְּלָא כרי"ה וּמַדּוּעַ לֹא אָמַר דְּלָא כרי"ה ור' יוֹסֵי דְּהוּא נָמֵי הָכִי ס"ל בְּכָל הָנֵי כְּדִבְמִשְׁנָה דִּלְקַמָּן, אֶלָּא דִּלְפִי מַה שֶּׁבֹּאַרְנוּ א"ש דלר"י בְּשׁוֹגֵג דְּלָא הָוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֵינִי חוֹזֵר, משא"כ כרי"ה וע"כ פָּרִיךְ דַּוְקָא דְּלָא כרי"ה, שו"ר שֶׁהַדִּיּוּק הַנַּ"ל מְדַיֵּיק הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ לְקַמָּן בְּסוֹף עָנָף ב' עיי"ש לְעִנְיַן טָעָה בד"מ וְעָשָׂה מִצְוָה עיי"ש, וּבָזֶה מַדְהֶה הבא"י מַה שֶּׁרָצָה לְהוֹכִיחַ מִזֶּה ראי' כהג' מָהָרי"ל בְּטָלָן זצ"ל דִּבְלֹא הִכִּיר בָּהּ אֵין קדו' תּוֹפְסִי' משו' דְּהָוֵי מק"ט עי"ש, ועי' בְּתִשׁוּ' מָהָרי"ל בָּטְלָן זַ"ל בד"ז, אָכֵן תֵּירוּצוֹ צ"ע וְכַנַּ"ל, וְכֵן רָאִיתִי עַכְשָׁו בת"ה שֶׁהֵבִיאוֹ וְהִשִּׁיג עָלָיו כַּנַּ"ל, ועי' בְּמָרְדְּכַי שֶׁהֵבִיא הב"ש ובלא"ה דב"ז קָשֶׁה לְאוֹמְרוֹ דא"כ אֵין אָדָם יוֹצֵא בַּצָּבָא דְּאֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא בְּשׁוֹגֵג, אֲשֶׁר אֵין יָדוּעַ לוֹ כְּלָל שֶׁיְּשִׁיב עָלָיו.

וּבִפְרָט לרי"ה דַּאֲפִילּוּ בִּדְרַבָּנָן חוֹזֵר אֶלָּא דִּבְזֶה י"ל כמש"כ הַגָּאוֹן זַ"ל שָׁם דִּבְשׁוֹגֵג בִּדְרַבָּ' לֵיכָּא עֲבֵירָ' כְּלָל עיי"ש וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הבי' דָּבָר זֶה שָׁם בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ ה"ה הַנִּתִיבוֹת זַ"ל בסי' רל"ד שָׁם וּכְמוֹ שֶׁמַּאֲרִיךְ בָּזֶה בְּעַצְמוֹ ע"ד בְּעֵין יִצְחָק ח"ר עיי"ש גַּם מַה שֶּׁהִקְשָׁה שָׁם בבא"י לְפִי דַּעַת הַתּוֹסָ' בִּיבָמוֹת דְּאָסוּר לְקַדֵּשׁ מִדְּרַבָּנָן עיי"ש כְּבָר הֵבֵאתִי לְעֵיל שֶׁזֶּה הִקְשָׁה בשעה"מ הל' מְעִילָה וְעַיֵּין ח"ס סי' ק"נ חאהע"ז עיי"ש עוֹד בבא"י מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיַן טָעָה בד"מ וּמְיַישֵּׁב בָּזֶה סֵוּגְיַת הַשַּׁ"ס כָּאן, וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עָלָיו בְּחִדּוּשַׁי לְעֵיל בְּשִׁירֵי מְנָחוֹת (קל"א ע"ב) ועי' מש"כ בְּחִדּוּשַׁי לְעֵיל דַּף קי"ז ע"ב ד"ה וְאֵינָהּ וכו' ודו"ק וּבְעִיקַּר הַקּוּשְׁיָא מָצָאתִי אַחַ"כ בְּסֵפֶר פָּנִים יָפוֹת פ' תֵּצֵא שֶׁהִגִּיעַנִי זֶה עַתָּה לְיָדִי וְגַם בת"ה הֵבִיא כֵּן בְּשֵׁמוֹ וּלְכָךְ גַּבֵּי נְשׁוֹאָה בְּעִנְיָן קָרָא הֵיכִי דְּנָשָׂאָהּ בְּשׁוֹגֵג וְעוֹד הִקְשָׁה שָׁם לְעִנְיַן יְבָמָה דְּמִדְּאוֹרַיְיתָ' מֻתֶּרֶת לוֹ אֶלָּא דִּבְשׁוֹמֵ' יָבָם כֵּיוָן דְּמֻתֶּרֶת לוֹ בב"ר לָא פְּסִיקָא לֵיהּ שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזוֹר עיי"ש וכה"ג הִקְשׁוּ לְעֵיל גַּבֵּי סוֹטָה כמש"כ בְּשִׁיר קָרְבָּן וְהוּבָא בבא"י שָׁם וּבְחִדּוּשַׁי לְעֵיל שָׁם הַנַּ"ל וְקִצַּרְתִּי כֵּן רָאִיתִי אַחַ"כ בְּשׁוּ"ת בְּרִית יַעֲקֹב חאהע"ז סי' צ' שֶׁמְּדַבֵּר בְּזֶה אִי בח"ל שֶׁלֹּא הִכִּיר בָּהּ דְּלָמָּה לֹא אָמְרִי' דְּהָוֵי מָקַח טָעוּת יע"ש וּבְתוֹךְ

הַדְּבָרִים הֵעִיר מִסּוֹטָה כָּאן דִּלְעִנְיַן קִדּוּשִׁין עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן וְלֹא הֵעִיר בְּעִיקַּר הַדְּבָרִים אִי הָוֵי מק"ט עיי"ש דְּמַסְיק דְּלָא בָּעֵי גֵּט רַק מִדְּרַבָּנָן וּמַשְׁיג עַל הנוב"ת סִי' קס"ב: שָׁם בַּמִּשְׁנָה לְפִיכָךְ תָּלְתָה לוֹ הַתּוֹרָה אֶת כָּל אֵלּוּ וכו' ע"כ בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּשְׁנָיוֹת הֵבִיא שֶׁהִקְשָׁה לוֹ הגאב"ד דְּקַרְאֲטִינְגָא הֲרֵי כָּתוּב הָדָר הוּא אֵצֶל כָּל א' פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וגו' וְהָאֵיךְ קָאָמַר בְּמַתְנִיתִין הָכָא שֶׁאֵין הָאֲחֵרִים שָׁבִים מִמִּלְחָמָה רַק כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּישׁ הָרַךְ הַלֵּב הַחֹטֵא ע עיי"ש מַה שֶּׁתֵּירֵץ לוֹ בְּדוֹחַק, וְלֹא עִיְּינוּ הֵיטֵב בִּמְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁכָּתְבוּ עָמְדוּ ע"ז עַל רַשְׁ"י בְּחוֹמֶשׁ פ' ח' וּפֵירֵשׁ בְּפֶן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה שֶׁאִם לֹא יִשְׁמַע לְדִבְרֵי הַכֹּהֵן כְּדַאי הוּא שֶׁיָּמוּת וּפִי' בַּשַּׁ"ח שָׁם דְּנוֹדַאי חָזַר כְּדֵי לְכַסּוֹת וכו' וְאִי אמ"ל כֹּהֵן שֶׁיַּחֲזוֹר וְהוּא א"ח נִמְצָא שֶׁעוֹבֵר ע"ד כֹּהֵן וּכְדַאי הוּא שֶׁיָּמוּת בִּשְׁבִיל ע' זוֹ וּלְעוֹלָם אימ' לָךְ אֵין מִיתָה בְּלֹא חט' עיי"ש בש' הרא"ם וּבְשֵׁם מָהָרִי"ץ וּמַה שכ' עוֹד הת"י בתי' הַשֵּׁנִי וכו' מְבֹאָר הוּא ברא"ם וּבְמָהַרְשָׁ"א ח"א כָּאן עיי"ש, ועי' בְּסִפְרִי שָׁם סִי' ק"א דְּאַף גַּם לר"ע דְּהַיְרָא וְרַךְ הַלֵּב כִּפְשׁוּטוֹ ג"כ אָמְרִי' טַעַם זֶה דְּאָמַר שָׁם אוֹ כְּדִבְרֵי ריב"ו בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה חָס הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת מִפְּנֵי הַיְרָא וְרַךְ הַלֵּב כְּשֶׁהוּא חוֹזֵר יֹאמְרוּ שֶׁמָּא בָּנָה בַּיִת וכו' ועיי"ש בהתוה"מ, – וְהָא דְּחוֹזֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּישׁ הַחוֹטֵא, עי' דַּף ל"ב ע"ב.

וּמָצָאתִי בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם דִּסְמָכָן הַדָּדֵי וְז"ל וְאָתְיָין כְּהָא דְּמַר ר"ל בְּשֵׁם רשב"ל בִּמְקוֹ' אֲשֶׁר תִּשְׁחַט וכו' שֶׁלֹּא לְפַרְסֵם אֶת הַחֲטָאִים שָׁם ר"י אומ' אַלְמָנָ' לכה"ג וכו' הֲרֵי הִיא הַיְרָא וכו', בִּתְחִלַּת הַהַשְׁקָפָה הַיְתִי רוֹצֶה לְפָרֵשׁ דנפ"מ בֵּין רי"ה לר"י הוּא בָּזֶה שלרי"ה עַל כָּל מִינֵי עֲבֵירוֹת הוּא חוֹזֵר, אֲבָל לר"י קָפִיד קְרָא רַק עַל עֲבֵירוֹת שֶׁל א"ב אֲבָל לֹא עַל שְׁאָר עֲבֵירוֹת דְּוֻמְיָא דְּמָצִינוּ גַּבֵּי בַּעַל דְּסוֹטָה שֶׁבְּעִינַן שֶׁיִּהֵא נָקִי רַק מֵעֲבֵירוֹת שֶׁבִּזְנוּת, וה"נ בָּעֵינַן שֶׁלֹּא נִכְשַׁל בא"ב וְיֵשׁ עוֹד סְבָרוֹ' לְקַיֵּים חִילּוּק זֶה אַדְּ מַה לְהַאֲרִיךְ בִּדְבָרִי' שֶׁנִּסְתָּרִים מַחֲמַת דִּבְרֵי הַגְּמָרָא דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן ע"ב עיי"ש, אַדְּ כְּמִדְּוָמֶה שֶׁמָּצָאתִי בַּיַּלְקוּט אוֹ בַּמִּדְרָשׁ דְּאִיכָּא מ"ד הָכִי וְיִתְבָּאֵר בְּיוֹתֵר ע"פ מַה שֶּׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה נָשָׂא פ"ט אָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יוֹצְאִים לְמִלְחָמָה תִּזָּהֲרוּ שֶׁלֹּא יהי' בָּכֶם נִיאוּף שֶׁאִם יֵשׁ זִמָּה בֵּינֵיכֶם הקב"ה הַנִּלְחָם לָכֶם יָשִׁיב מֵאַחֲרֵיכֶם וכו' עיי"ש, וְעַיֵּין לְעֵיל בִּמְכִילְתִּין ג' ע"ב, שו"ר זֶה שֶׁפֵּירֵשׁ בתפא"י עיי"ש וּדְבָרָיו תְּמוּהִין וּמַה שֶּׁהִקְשָׁ' מֵחֲלוֹצ' דְּהָוֵי דְּרַבָּנָן כְּבָר יָשַׁבְנוּ זֶה לְעֵיל מרו"א: שָׁם ע"ב בד"א בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת וכו' עַיֵּין פירש"י וְלִכְאוֹרָ' פָּשׁוּט הוּא דלרי"ה ור"י דְּחוֹזֵר עַל עֲבֵירוֹת שֶׁבִּידָן, דכש"כ דְּחוֹזֵר בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה דְּבָעֵינַן שֶׁלֹּא יִגָּרֵם לָנוּ בְּחֶטְאוֹ וְלֹא מָצָאתִי זֶה מְבֹאָר וְעַיֵּין לְעֵיל בְּשֵׁם הַיַּלְקוּט והז"ר: שָׁם אַפִּילּוּ חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ, לִכְאוֹרָה פָּשׁוּט הוּא דְּכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ, דְּהַיְינוּ דְּנָשִׁים ג"כ יוֹצְאוֹת לְמִלְחָמָה וְאַף שֶׁלָּאו בְּנֵי כִּיבּוּשׁ הֵם, מ"מ יֵעָזְרוּ לַמִּלְחָמָה שֶׁיְּסַפְּקוּ מַיִם וּמָזוֹן וְיִתַּקְנוּ אֶת הַדְּרָכִים, וְכֵן רָאִיתִי אַחַ"כ בתפא"י שכ"כ עיי"ש, וּבָזֶה מְיֻשָּׁב מַה שֶּׁהִקְשָׁה המנ"ח בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹת ועי' ב"מ תקכ"ו עַל הַחִינּוּךְ מִשֶּׁכָּתַב דד"ז נוֹהֵג בַּאֲנָשִׁים וְלֹא בְּנָשִׁים לְעִנְיַן מִלְחָמָה וְהִקְשָׁה המנ"ח דְּהָא לְמִלְחֶמֶת מִצְוָה גַּם כָּלָה מֵחֻפָּתָהּ וְכֵן תמ' בָּזֶה התו"ח הַנָּ"ל ולפמש"כ פשו' הוּא ולק"מ דְּאֵין זֶה מִקְרֵי בְּגֶדֶר חִיּוּב לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה, כִּי בֶּאֱמֶת לֹא תַּנָּא דַּאֲפִילּוּ נָשִׁים יוֹצְאוֹת וּבְנוֹדַאי דְּרָכֶיהָ ד"נ שֶׁלֹּא יוֹצְאוֹת נָשִׁים לַמִּלְחָמָה כְּדֶרֶךְ הַכּוּתִים כְּדֵי לְהַכְשִׁיל הָאוֹיֵב אֶלָּא דְּכָאן נָקַט בְּדֶרֶךְ הַפְרָזָה דְּעִנְיַן שיצ' הֶחָתָן מֵחַדְרוֹ, מְמֵילָ' נָפוֹר בָּזֶה שמח' הַכַּלָּה מֵחֻפָּתָהּ (וְכָעֵת רָאִיתִי בס' מ"ק שֶׁגַּם הוּא הקש' כְּמוֹ המנ"ח ולק"מ כַּנַ"ל) שו"ר בְּרָשָׁ"שׁ שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָתַב דְּיוֹצְאוֹ' לְבַשֵּׁל וְלֶאֱפוֹת לְצוֹרֶךְ הַגְּבָרִים

אַנְשֵׁי הַמִּלְחָ' ע"כ, וּמַה שֶּׁמִּסְתַּפֵּק שָׁם במ"ק אִי עֲבָדִים מְצַוִּים עַל מ"ע דִּזְכָ' עֲמָלֵק יע"ש, כְּדַאי לְהַעְתִּיק מש"כ הָרוֹקֵחַ הַגָּדוֹל סי' של"ג אע"ג דְּעֶבֶד אִיתַּקֵּשׁ לאש', בכ"ד חֲלוּקִים לְגַבֵּי נָגָעִים בפ"ב וּבְסוֹטָה הָאִישׁ פּוֹרֵעַ וכו' הָאִישׁ נִסְקָל עָרוּם וכו' הָאִישׁ מְטַמֵּא וכו' הָאִישׁ חַיָּיב בְּהַקָּפַת הָרֹאשׁ וּבְהַשְׁחָתַת הַזָּקָן וְלֹא הָאִשָּׁה וכו' עכ"ל וְכַוָּנָתוֹ מְבֹאָרֶת, וְעַיֵּין אֲרִיכוּת בְּזֶה אִי נָשִׁים וַעֲבָדִים חַיָּיבִים בפ' זָכוּר בְּשׁוּ"ת תּוֹרַת חֶסֶד לְהַגָּאוֹן דְּלוּבְּלִין זַ"ל בס' ל"ז חאור"ח וְכָתַב דְּאַף דנשו"ע חַיָּיבִים לִשְׁמוֹעַ מ"מ אֵין מִצְטָרְפִין לַעֲשָׂרָה דְּבָעֵינַן ב"ח דַּוְקָא כִּדְיָלְפִינַן מִקְרָא עיי"ש וְגַם אִי הַחִיּוּב לִקְרוֹתָהּ בְּצִיבּוּר ובס"ת דַּוְקָא עיי"ש אוֹת ה' וּמַסִּיק שֶׁפְּטוּרוֹת עיי"ש עוֹד יֵשְׁנוּ מִי שא"י לְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת שֶׁמְּבֹאָר בְּרַשִׁ"י עַל הַתּוֹרָה פ' שׁוֹפְטִים כ' א' כִּי כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה סָמַךְ הכ' יְצִיאַת מִלְחָמָה לְכָאן לוֹמַר לְךָ שֶׁאֵין מְחַוְסֵר אֵבֶר יוֹצֵא לַמִּלְחָמָה ע"כ וְהוּא מִסִּפְרֵי שָׁם סי' צ"ז רי"ה אוֹמֵר מִנַּיִן שֶׁלֹּא יָצָא לְמִלְחָמָה עַד שֶׁיִּהְיֶ' בּוֹ יָדַיִם וּרְגָלַיִם וְעֵינַיִם וּשְׁנַיִם ת"ל לֹא תָּחוּס וכו' כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה ע"כ וְאִינִי מֵבִין מַה שכת' לפר' בַּמִּלְבִּי"ם שָׁם לְעִנְיַן עִוְּרֵי שֶׁלַחְשׁוֹב גַּם מַה שֶּׁחָסְרוּ שֶׁלֹּא יוּכַל לָצֵאת לַמִּלְחָמָה וע"ז סָמַךְ זֶה אֶל כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עכ"ל אֵיזֶה עִוָּרֵי מָמוֹן יֵשׁ בְּזֶה ? וְגַם לֹא רָאָה פַּשְׁטוּת הַסְּמִיכוּת בְּרַשִׁ"י זַ"ל, וּמְבֹאָר שָׁם סי' צ"ח שֶׁגַּם זֶה אֵינוֹ נוֹהֵג בְּמִלְחֶמֶת חוֹבָה עיי"ש ובמנ"ח שָׁם, וְהִנֵּה רוֹאֶה אֲנִי שֶׁיֵּשׁ שִׁינּוּי בֵּין לָשׁוֹן רַשִׁ"י שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין מְחַוְסֵר אֵבֶר יוֹצֵא וּבְסִפְרֵי תַּנְיָא שֶׁאֲפִילּוּ מְחַוְסֵר שֵׁן א"י לְמִלְחָמָה אַף שֶׁזֶּה אֵינוֹ מְחַוְסֵר אֵבֶר מִקְרֵי רַק בע"מ, וּמָצָאתִי בָּזֶה דְּבָרִים דְּהַמְּהַרְשָׁ"א בְּקִדּוּשִׁין כ"ד ע"ב הִקְשָׁה שָׁם מִשִּׁינּוֹ נְדוּדָה וְהִפִּילָה וכו' דְּהָא נָמֵי עֲשָׂאוֹ מְחַוְסֵר אֵבֶר וכו' יע"ש, וּבְרַשָׁ"שׁ שָׁם כ' דֶּשֶׁן לָא מִקְרֵי מְחַוְסֵר אֵבֶר יעש"ה, וְכָתַבְתִּי בַּגִּלָּיוֹן עַיֵּין לְקַמָּן בְּהַגָּהוֹת חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה שֶׁהֵבִיא כ"ז בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א בְּחִידּוּשָׁיו והפ"י זַ"ל עיי"ש, א"כ מַשְׁמַע מֵרַשִׁ"י דִּמְחַוְסֵר שֵׁן נָמֵי הָוֵי מְחַוְסֵר אֵבֶר כְּהָרַשְׁבָּ"א וּמָהַרְשָׁ"א זַ"ל ואכמ"ל בָּזֶה: שָׁם אי"ב עֲבִירָה דְּרַבָּנָן, עַיֵּין פרש"י שכ' ולר"י עַד שֶׁיַּעֲבֹור עַל ד"ת וכו' וּכְגוֹן שֶׁנִּשְׁאֲה דְּאִיכָּא אִיסּוּר ע"כ, כַּוָּנָתוֹ הק' מְבֹאָרֶת כְּלַפֵּי מַה שֶּׁאָמַר בע"א כִּדְרַבָּה וכו' וְרוֹאֶה אֲנִי שֶׁנֶּעֱלַם מֵעֵינֵי הָאַחֲרוֹ' הַנָּ"ל בגמ' לְעֵיל דִּבְרֵי רַשִׁ"י אֵלּוּ – וְאַף שֶׁאָמַר ג"כ חֲלוּצָה וְהִיא רַק דְּרַבָּנָן כְּבָר הִרְגִּישׁ בָּזֶה התוסיו"ט וכ' דְּהָא וַדַּאי אַשְׁגְּרַת לִישָׁנָא הִיא דְּהָא פי' הר"ב דלר"י עבי' בד"ס לֹא בְּכָלַל הַיָּרֵא וכו' עכ"ל וּבְתוֹסְ' רעק"א הֵבִיא בְּשֵׁם חִידּוּשֵׁי הָרִיטְבָ"א רפ"ג דְּמַכּוֹת שכ' וְאֶפְשָׁר דְּמַאי דְּאָמְרִינַן עֲבִירָה הַיְינוּ מַה דְּלֵית לֵיהּ אַסְמַכְתָּא בַּקְּרָא לְאַפּוֹקֵי חֲלוּצָה דְּהָוֵי כְּעֵין דְּאוֹרָיְיתָא עכ"ל, והמנ"ח שָׁם במ' תקכ"ו הִקְשָׁה זֶה מֵעַצְמוֹ, וְלֹא רָאָה בתוסיו"ט ורע"א בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א, וְכֵן הרצ"ח שֶׁעָמַד בָּזֶה וְהֵבִיא מִמֶּרְחָק לַחְמוֹ שֶׁל יו"ט מש"כ בִּיבָמוֹת וְלֹא רָאָה מש"כ כָּאן וּבָזֶה הִנְנִי לְהָבִיא אוֹמֵר מִן הַחָדָשׁ מַה שֶּׁמְּחַדֵּשׁ בְּסֵפֶר קוֹבֶץ עַל הָרַמְבַּ"ם הל' אִישׁוּת פ"א הל' ז' דַּחֲלוּצָה בכה"ג אָסוּרָה מה"ת וְלֹא מִטַּעַם שכ' התוי"ט מְשׁוּם אַלְמָנָה אֶלָּא מִטַּעַם אַחֵר דְּגָרְסִינַן בתו"כ פ' אֱמֹור פ"א ט' יע"ש וא"כ בכה"ג מה"ת הוּא מִכֹּחַ ק"ו וכו' עיי"ש: שָׁם גמ' כְּמַאן אָזְלָה הָא דְּתַנְיָא שָׁח בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה עֲבִירָה הִיא בְּיָדוֹ וְחוֹזֵר עָלֶיהָ מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה כְּמַאן כר"י הַגְּלִילִי ע"כ, ופירש"י זַ"ל עֲבִירָה הִיא בְּיָדוֹ אִם לֹא חָזַר וּבֵירֵךְ וכו' יע"ש ששי' רַשִׁ"י דְּהָעֲבִירָה הוּא זֶה עַל שֶׁלֹּא בֵּירֵךְ כְּלָל, אֲבָל אִם בֵּירֵךְ אַדַּרְבָּה מִצְוָה קָעֲבִיד וכמש"כ בְּתוֹסְ' מְנָחוֹת ל"ו ע"א שָׁם וְעַיֵּין מש"כ בְּתוֹסְ' שֶׁאָנַץ כָּאן א) וְהִקְשָׁה הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל וכו' מוהרי"י דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א לְפִי מַאי שְׁכָּתַב הָרִיטְבָ"א הַנָּ"ל בְּשֵׁם הרמ"ה זַ"ל דְּכָל דָּבָר עֲבִירָה שְׁיֵּשׁ בּוֹ אַסְמַכְתָּא מִקְרָא

כְּעֵין דְּאוֹרָיְיתָא חֲשִׁיב וּמוֹדֶה בָּהּ ר' יוֹסִי ג"כ דְּחוֹזֵר, וא"כ קָשֶׁה לפרש"י דְּהָכָא דְּהָעֲבִירָה שֶׁל שִׁיחָה בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה הוּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָשָׂה בְּרָכָה שְׁנִיָּה עַל מִצְוַת תְּפִלִּין לתש"ר וְחִיסֵּר הַבְּרָכָה, וּבְרָכָה אַף שֶׁהִיא דְּרַבָּנָן, מ"מ הָא כָּתַב הפמג"ד בִּפְתִיחָה כּוֹלֶלֶת לאור"ח בִּפְתִיחָה להל' בְּרָכוֹת וְשָׁם אוֹת ט"ו הֵבִיא מַאי דְּגָרְסִינַן בַּיְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת פ' כ"מ הל' א' ר' חַגַּי ור' יִרְמְיָה אוּלַי לְחָנוּתָא בְּרִיךְ רַבִּי חַגַּי אָמַר ר"י יָאוּת דְּכְתִיב וְאֶתְנָה לְךָ התו' וְהַמִּצְוֹת מַקִּישׁ מִצְוֹת לַתּוֹרָה מַה תּוֹרָה צְרִיכָה בְּרָכָה אַף מִצְוֹת עכ"ל וְלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע מִזֶּה דְּבִרְכַּת הַמַּצִּית הוּא ד"ת מֵהֶיקֵּשָׁא דְּתוֹרָה וכו' וא"כ מִצְוֹת מֵהֶיקֵּשָׁא נָפְקָא נָמֵי נִימָא ד"ת וכו' אָמְנָם צ"ע שֶׁלֹּא הֵבִיא זֶה הפר"ח וּשְׁאָר פּוֹסְקִים (וְאָמַר הג' הַנַּ"ל דְּבָזֶה נָעְלַם מֵהֶם שֶׁכְּבָר הֵבִיא יְרוּשַׁלְמִי זֶה לְהַקִּישׁ מצ' לַתּוֹרָה לְחַיּוּב בְּרָכָה הָרוֹקֵחַ הַגָּדוֹל בהל' בְּרָכוֹת עיי"ש) אֶלָּא מַשְׁמַע דְּהֶיקֵּשָׁא אַסְמַכְתָּא וּמִצְוֹת הָוֵי דְּרַבָּנָן ונ"מ בְּסָפֵק אִם בֵּירַךְ וכו' עכ"ל הפמג"ד, וְזָכִינוּ עַכְשָׁיו לְפִי דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּבִרְכַּת הַמִּצְוֹת אַף שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן מ"מ יֵשׁ לוֹ אַסְמַכְתָּא יָפָה בְּדָאוֹרָיְיתָא מֵהַאי הֶיקֵּשָׁא דְּמִצִּית לַתּוֹרָה, וא"כ יִקָּשֶׁה כָּאן דְּמַאי דְּחֵיק הַשַּׁ"ס לְאוֹקֵמֵיהּ הַאי בָּרַיְיתָא כרי"ה וְהָא כר"י נָמֵי אָתְיָא דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ לְבִרְכַּת הַמִּצְוֹת אַסְמַכְתָּא מה"ת הָוֵי כְּמוֹ חֲלוּצָה לְפִי תֵּירוּץ הרמ"ה זַ"ל הַנַּ"ל, וְהָוֵי כִּדְאוֹרָיְיתָא דְּגַם ר"י מוֹדֶה בָּהּ וְאִם נֶאֱמַר דְּרַשַּׁ"י אָזַיל בְּשִׁיטַת הרמ"ה ? וְתֵירֵץ הַגָּאוֹן הַנַּ"ל, דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ עוֹד לְהָעִיר הֶעָרָה עֲצוּמָה ב) לְפִי מַאי דְּאִיתָא בְּסִפְרֵי שָׁם בפ' שׁוֹפְטִים סי' ק"א דְּכֻלָּם הָיוּ צְרִיכִים לְהָבִיא עדו' חוּץ מִן הִיר' וְרִךְ הַלֵּבָב שֶׁעָדָיו עמו ע"כ וּבָרַמְבַּ"ן שָׁם עַל הַתּוֹרָה מְבֹאָר כֵּן בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּהָכָא דְּגַם לְדַעַת ר"י הַגְּלִילִי שֶׁצָּרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָה עַל הָעֲבִירָה שֶׁבְּיָדוֹ וְלוּלֵי כֵּן הָיוּ מַרְבִּית הָעָם חוֹזְרִים בְּטַעֲנוֹת שֶׁקֶר עכ"ל (וּפֶלֶא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הַסִּיפְרֵי עַל אֲתַר) ובלא"ה נִרְאֶה שֶׁצָּרִיךְ עֵדִים דַּהֲלֹא אֵין אָדָם מֵשִׂים עַצְמוֹ רָשָׁע (אָמַר הַמְחַבֵּר וְכֵן רָאִיתִי לְהַפָּנִים יָפוֹת שכ' וַז"ל דמ"ד דְּיֵרֵא עַל הָעֲבֵירוֹת שֶׁבְּיָדוֹ דקיי"ל א"א מָעָ"ר ע"כ שהי' יָדוּעַ בְּעֵדִי' עכ"ל וְלֹא צִיֵּין בְּרַמְבַּ"ן שכ"כ זֶה עיי"ש) וּמֵהַשְׁתָּא נָחֲזֵי אֲנַן הַאי דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵר בְּעֵדִים שֶׁלֹּא בֵּירַךְ, דְּשֶׁמָּא בֶּאֱמֶת בֵּירַךְ בְּלִבּוֹ וקיי"ל אִם בֵּירַךְ בְּלִבּוֹ יָצָא י"ח בְּרָכָה וא"א כְּלָל לְעִידִים לְיַדַּע דְּבַר עֲבֵירָה זוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַטּוֹבָה ? (כָּעֵת שָׁמַעְתִּי שֶׁכְּבָר הִקְדִּימַנִי הג' קֶרֶן אוֹרָה בַּהֶעָרָה זוֹ וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד כִּי זָכִיתִי לְכַוֵּן לְדַעַת הַגָּאוֹן, וּבֵר מַזָּלוֹ הָיִיתִי בַּדָּבָר הַזֶּה אַךְ מִשָּׁנָה לֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ) ג) וע"כ נִרְאֶה לוֹ' בָּזֶה וְיִתְיַשֵּׁב עִם זֶה קֻשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה וְנֹאמַר בִּפְשִׁיטוּת דְּסֵוְגָיָא דִּידַן אָזְלִי כמ"ד הָרְהוּר לָאו כד"ד דִּפְלוּגְתָּא הִיא כַּיָּדוּעַ, וְעַתָּה נַקְדִּים מַה שֶׁחִדַּשׁ הפמג"ד בְּעַצְמוֹ בסי' ס"ב בְּמִשְׁבְּצוֹת ס"ק ב' עַל מַאי דְּפָסְקִינַן שס באו"ח סְעִיף ד' אִם מֻחֲמַת חוֹלִי אוֹ אוֹנֶס אַחֵר קָרֶא ק"ש בְּלִבּוֹ יָצָא ע"ש כָּתַב הפמג"ד שָׁם דלפ"ז כְּשֶׁיַּעֲבוֹר הָאוֹנֶס א"צ לַחֲזוֹר וְלִקְרוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל דְּמִן התו' הָרְהוּר כד"ד וחכז"ל הֶחְמִירוּ בְּלֹא אוֹנֶס דְּלָא יָצָא וּבְאוֹנֶס הֶעֱמִידוּ עַל ד"ת וכו' עיי"ש, וְהַמִּתְבָּאֵר מִדְּבָרָיו דַּאֲפִילּוּ לָמַ"ד הָרְהוּר לָאו כד"ד זֶה הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, אֲבָל מִדְּאוֹרָיְיתָא יָצָא וּלְכָךְ בִּמְקוֹם אוֹנֶס הֶעֱמִידוּ עַל ד"ת, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּאוֹנֶס אַף שֶׁמִּדְּאוֹרָיְיתָא יָצָא מ"מ מִדְּרַבָּנָן לֹא יָצָא וְעָבַד עֲבֵירָה מִדְּרַבָּנָן, וְהִנֵּה עֲבֵירָה מִדְּרַבָּנָן זוֹ לֵית לָהּ אַסְמַכְתָּא כְּלָל בְּדָאוֹרָיְיתָא רַק חֲזָקַת חכז"ל גְּרִידָה, ד) וּמַעַתָּה יִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב הַקֻּשְׁיוֹת הַנַּ"ל בֶּאֱמֶת לָכֵן הַזְכָּרַת הַגְּמָרָא לוֹמַר דְּאָתְיָא רַק כרי"ה וְלָא כר"י מִשּׁוּם דְּעַל עֲבֵירָה שֶׁלֹּא בֵּירַךְ כְּלָל מַשְׁמַע פְּשִׁטוּת פרש"י זַ"ל הֲלֹא אָמַרְנוּ דְּלֵיכָּא הֵיכִי תִּמְצֵא לְבָרֵר בְּעֵדִים כְּלָל, שֶׁעָשָׂה עֲבֵירָה זוֹ שֶׁלֹּא בֵּירַךְ, דְּשֶׁמָּא בֵּירַךְ בְּלִבּוֹ, וְיָצָא מִטַּעַם הָרְהוּר

נד"ד, אוּלָם זֶה רַק שֶׁיָּצָא הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא אֲבָל מִדְּרַבָּנָן לֹא יָצָא וְלָא מַשְׁכַּחַת לְהַבִּירוּר רַק בָּזֶה הָעֲבֵירָה שֶׁעָבַר שֶׁלֹּא בֵּירֵךְ בַּפֶּה, וְעָשָׂה עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן זוֹ שֶׁלֹּא בֵּירֵךְ כַּפֶּה, וְכֵיוָן דְּעִיקַּר בֵּירוּר עַל עִבּי' שָׁיְּשְׁנוּ כָּאן הוּא רַק עַל שֶׁבֵּירֵךְ בְּהַרְהוּר, וא"כ לֵיכָּא לְאוֹקֵמֵיהּ בָּרַיְיתָא זוֹ רַק כרי"ה דְּגַם עַל עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן גְּרִידָא חוֹזֵר מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה, אֲבָל לר"י דְּעַל עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן שֶׁאֵין בָּהּ אַסְמַכְתָּא כְּלָל בְּדְאוֹרַיְיתָא אֵינוֹ חוֹזֵר לֵיכָּא לְאוֹקֵמָה מִשּׁוּם דְּאַף שֶׁעַל בִּיטֵּל הַבְּרָכָה לְגַמְרֵי יֵשׁ בָּהּ עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אַסְמַכְתָּא בְּדְאוֹרַיְיתָא כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ, אֲבָל ע"ז אֵינוֹ חוֹזֵר מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא בֵּירוּר לְפָנֵינוּ, דעכ"פ שָׁמָא בֵּירֵךְ בְּלִבּוֹ, אֶלָּא דְּגַם בָּזֶה עָשָׂה עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן וּבְדַרְבָּנָן זֶה לֵיכָּא אַסְמַכְתָּא כְּלָל בְּדְאוֹרַיְיתָא, ולר"י אֵינוֹ חוֹזֵר ע"כ תּוֹרַת הַגָּאוֹן הַנָּ"ל שְׁלִיטָ"א – וְעַיֵּין פמג"ד בַּפְּתִיחָה ח"ר ד"ה הַמָּקוֹם הַשִּׁשִּׁי וכו' עיי"ש וּבְסִי' נ"ד בא"א ס"ק א' עיי"ש וצע"ק וְעַיֵּין כָּאן בְּקֶרֶן אוֹרָה מַה שֶּׁעָמַד עַל לְשׁוֹן הש"ע סִי' נ"ד שָׁם וְלֹא רָאָה בפמג"ד הַנָּ"ל, וְעַיֵּין עוֹד בָּאַחֲרוֹנִים בְּעִנְיַן אִי בִּדְרַבָּנָן אָמְרִי' מֵשִׁים ע"ר עִי' שְׁבוּת יַעֲקֹב וְשוּ"ת רע"א וְעוֹד – וּמִסְתַּפְקָנָא בְּדִין זֶה דְּבָעֵינַן עֵדִים לְבָרֵר, אִי מְהַנֵּי עֵדוּת מְיֻחֶדֶת וְהַגָּדָה מְיֻחֶדֶת וּבְכֻלָּל אִי בָּעֵינַן כָּל דִּינֵי עֵדוּת ויל"ע, וְהִנֵּה הָרַמְבַּ"ם פָּסַק דְּלָא כרי"ה אֶלָּא כר"ע דְּהַיְינוּ כְּמִשְׁמָעוֹ וְהַמְּאִירִי כָּתַב בזה"ל וּגְדוֹלֵי הַמְחַבְּרִים פָּסְקוּ כר"ע וְאֵין שׁוּם עֲבֵירָה בִּכְלַל חֲזָרָה ומ"מ יִרְאֶה לִפְסֹק כר"י לַחֲזוֹר כָּכָל עֲבֵירוֹת שֶׁל תּוֹרָה אִם אֵינוֹ שָׁב בֵּינְתַיִם (וְאָמַר לִי הַגָּאוֹן דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א הַנָּ"ל דבשאג"א הַחֹדֶשׁ נו"נ בָּזֶה דְּרָאוּי לִפְסֹק דְּלָא כר"ע מִשּׁוּם דרי"ה ור"י דְּלָא כְּוָותֵיהּ וְאֵין הֲלָכָה כר"ע מֵחֲבֵרָיו עיי"ש וְאֵין בְּיָדִי הַסֵּפֶר לְעַיֵּין שָׁם בִּפְנִים הֵיטֵב) וְרָאִיתִי בְּמַרְאֵה הַפָּנִים שג"כ הִרְגִּישׁ בִּסְבָרָא זוֹ דאע"ג דקיי"ל כר"ע מֵחֲבֵירוֹ וְלֹא מֵחֲבֵירוֹ וכו' יע"ש וְיֵרָאֶה לִי מִדְּבְרֵי ר' יוֹסִי דַּוְקָא בַּעֲבֵירוֹת שֶׁל תּוֹרָה וְשֶׁהֵן יְדוּעוֹת לְכָל וְאֵינוֹ שָׁב מֵהֶם כְּגוֹן אֵלּוּ שֶׁהִזְכִּיר הָא כָּל שֶׁאֵינָן יְדוּעוֹת לְכָל הַכֹּל תָּלוּי בְּלִבּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ אִם יָשׁוּב אֵינוֹ חוֹזֵר וְעָלָיו נֶאֱמַר וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹקֶיךָ עכ"ל הַמְּאִירִי לְעוֹלָם, וּמַשְׁמַע דְּאִם אֵינוֹ שָׁב יַחֲזוֹר, וצ"ע שֶׁלֹּא הֵבִיא מִתַּלְמוּדָא דִּבְנֵי מַעֲרָבָא דְּצָרִיךְ לְהָבִיא עֵדִים לְבָרֵר אִם בְּיָדוֹ עָוֹן וּכְהַסְכָּמַת הָרַמְבַּ"ן זַ"ל הַנָּ"ל לְעֵסֶק הֲלָכָה וּמַה שֶּׁמִּסְתַּפֵּק הק"א אִי בְּבִיטּוּל מ"ע חוֹזֵר לריה"ג עיי"ש עַיֵּין לְעֵיל מַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי לְעִנְיַן מַה דְּאָמַר רַשְׁבַּ"י אֲפִילּוּ לֹא קִיֵּים אֶלָּא ק"ש וכו' ודו"ק גַּם בָּזֶה א"ל מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַמַּהַרְשָׁ"א לְעֵיל בְּהַרְכָּבַת אִיסּוּר, וְתֵירֵץ מִשּׁוּם דְּהָאָרִיס מַרְכִּיבוֹ וַעֲדַיִן קָשֶׁה הָא מ"מ עוֹבֵר בְּאִיסּוּר דְּקִיּוּם הַרְכָּבַת אִילָן כַּמְבוֹאָר בש"ע וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל בְּשֵׁם תוס' הָרֹא"ש לְפֶרֶק זֶה, אֲבָל לפ"ד דְּבִיטּוּל אִיסּוּר בְּשֵׁב וּל תַּעֲשֶׂה אֵינוֹ חו' לרי"ה א"ש, אֲבָל דּוֹחֵק גָּדוֹל הוּא דְּלָא גָּרַע מֵעֲבֵירָה דְּרַבָּנָן ודו"ק עַיֵּין בִּבְכוֹר שׁוֹר שֶׁכָּתַב דְּאֵלּוּ הַמַּנִּיחִין תְּפִילִּין דר"ת מִשּׁוּם סָפְקָא דִּילְמָא הָעִיקָּר כֵּן לֹא יִפְסֹק בֵּין תְּפִילָּה לַתְּפִילָּה וְקָרִינַן בְּהוּ סָח וכו' וז"פ ע"כ, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת חַיִּים שָׁא ח"א וְשָׁכַחְתִּי כָּעֵת הַסִּימָן שֶׁשָּׁם מְבוֹאָר כָּל פְּרָטֵי הַדִּינִים וְהַנְהָגוֹת בְּהַנָּחַת תְּפִילִּין דר"ת עיי"ש, – שָׁם כִּי פְּלִיגִי לְמָעוּטֵי עַכּוּ"ם דְּלָא לַיְתֵי עֲלַיְיהוּ וכו', בְּמְאִירִי מְבוֹאָר דְּפְלִיגִי דַּוְקָא בִּירֵאִים מֵהֶם שֶׁיָּבוֹאוּ עֲלֵיהֶם אוֹ שֶׁנּוֹדַע לָהֶם שֶׁמְּכִינִים עַצְמָם לְכָךְ וכו' וּלְדַעַת ר"י כָּל שֶׁלֹּא בָּאוּ רְשׁוּת הוּא עכ"ל, מְבוֹאָר דְּבְכָבָר בָּאוּ לכ"ע חוֹבָה הוּא, וְעַיֵּין בְּפָנֵי' יָפוֹת פ' שַׁו' שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל קס"ח ע"ב ודו"ק ועי' בק"א בְּשֵׁם הלח"מ פֵּ"ה מִמְּלָכִים שֶׁכָּתַב כה"ג וְכָתַב הק"א דְּלָא מַשְׁמַע פַּשְׁטוּת הגמ' כָּךְ וְלֹא רָאָה בְּמְאִירִי, וְעַיֵּין בְּשִׁירֵי קָרְבָּן בְּמַה שֶּׁמִּתָּמֵהַּ עַל דִּבְרֵי הָרַב כנה"ג עיי"ש וְזָכָה לְכַוֵּן לְדַעַת הַמְּאִירִי וְלֹא רָאָה זֶה הַקֶּרֶן אוֹרָה הַנָּ"ל: שָׁם ונפ"מ לְעוֹסֵק בְּמִצְוָה

שֶׁפָּטוּר מִן הַמִּצְוָה ע"כ עַיֵּין פרש"י ז"ל עַיֵּין בְּתוֹרַת הק' שֶׁהֵעִיר לִכְאוֹרָה י"ל גַּם בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת כֵּיוָן דְּחַיָּיבִין לִשְׁמוֹר צִיווּי הַמֶּלֶךְ לִלְחוֹם וא"כ לְגַבַּיְיהוּ מִצְוָה חֲשִׁיב לְהוּ לְקַיֵּים פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ וְלִיפַּטְרוּ עי"ז מִמִּצְוָה אַחֶרֶת ע"כ וְהִנֵּה תֵּיכֶף הִרְגַּשְׁתִּי דְּהָא בִּמְקוֹם מִצְוָה אֵינוֹ מֵחִיּוּב כְּלָל לִשְׁמוֹר פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ, וְרָאִיתִי שֶׁבְּעַצְמוֹ הִרְגִּישׁ בָּזֶה בָּמָה שֶׁמְּרַמֵּז לָרַמְבַּ"ם פ"ג מִמְּלָכִים ה' ט' אֶלָּא שֶׁמְּחַלֵּק שֶׁשָּׁם הוּא מַיְירֵי כְּשֶׁהַמִּצְוָה קָדְמָה ונד"ד לְהֵיפֶךְ ע"כ וְאֵין דְּבָרָיו מֻכְרָחִין כְּלָל, שֶׁהֲרֵי כָּתַב הַמְּבַטֵּל גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִיל שֶׁנִּתְעַסֵּק בַּמִּצְוֹת אֲפִילּוּ בְּמִצְוָה קַלָּה הֲרֵי זֶה פָּטוּר עכ"ל, – אֶלָּא דבלא"ה לק"מ קֻוּשְׁיָתוֹ שֶׁהֲרֵי קיי"ל בְּרִישׁ סַנְהֶדְרִין וְהָרַמְבַּ"ם פָּסְקָה שָׁם פ"ה דִּין ב' דִּבְמִלְחֶמֶת מִצְוָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִיטּוֹל בָּהּ רְשׁוּת ב"ד אֶלָּא יוֹצֵא מֵעַצְמוֹ בְּכָל עֵת וְכוֹפֶה הָעָם לָצֵאת, אֲבָל מִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת אֵינוֹ מוֹצִיא הָעָם בָּהּ אֶלָּא עפ"י ב"ד שֶׁל ע"א עכ"ל וא"כ נִמְצָא שֶׁבְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה כּוֹפֶה כָּל הָעָם לָצֵאת, אֲבָל בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת וּלְהַכְרִיז מִלְחָמָה אֶלָּא עפ"י ב"ד הַגָּדוֹל, וב"ד הַגָּדוֹל לְכַתְּחִילָּה לֹא יִגְזְרוּ עַל הָעָם לָצֵאת אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל מִמִּצְוָה אֲבָל לִיבָּטֵל בְּמִצְוָה לְכַתְּחִילָּה לֹא יִגְזְרוּ, וְהַמֶּלֶךְ אֵין בְּיָדוֹ כְּלָל לְפָקוֹד מַעַצְמוֹ אֶלָּא מַסְכִּים עַל דַּעַת ב"ד הַגָּדוֹל, וְכָל שב"ד הַגָּדוֹל יִגְזְרוּ וַיַּכְרִיזוּ הָכִי הוּא הַחִיבָּה עֲלֵיהֶם ולר"י אִם יַעַסְקוּ בְּמִצְוָה אַחֶרֶת לְכַתְּחִילָּה לֹא גָּזְרוּ עָלָיו לָצֵאת בַּמִּלְחָמָה ודו"ק וְזֶה בָּרוּר, ועיי"ש בהל' א' דַּעַת הָרַמְבַּ"ם אֵיזֶה נִקְרָא מִלְחֶמֶת מִצְוָה ועיי"ש בכ"מ ולח"מ וְעוֹד, ומש"כהת"ה לוֹמַר מִטַּעַם אִי אָמַר הַמֶּלֶךְ לָא בָּעֵינָא וכו', בלא"ה אֵין מָקוֹם לִדְבָרָיו דְּאִם זֶה הוּא כְּבוֹדוֹ, א"כ הַמֶּלֶךְ שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ אֵין כְּבוֹדוֹ מָחוּל – וּבְתוֹסְ' יו"ט הִקְשָׁה עַל מש"כ הרע"ב שֶׁאֵין אָדָם רַשַּׁאי לְבַטֵּל מִן הַמִּצְוָה כְּדֵי לְהִלָּחֵם בְּמִלְחָמָה כָּזוֹ ע"כ וְתֵימַהּ דכ"ע הָא ס"ל הָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה וכו' וְכֵן במ"ג פ"ז דְּיוֹמָא דְּאֵין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת וכ"ש כְּשֶׁעוֹסֵק בָּהּ כְּבָר וא"כ אֲפִילּוּ בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהִתְבַּטֵּל מֵהַמִּצְוָה וכו' דְּהָא חָתָן מֵחָדְרוֹ לָא קַיְימָא פְּלֵיגְתַּיְיהוּ כְּלָל וכו' עיי"ש מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ ולענ"ד א"ל דִּבְמִלְחֶמֶת מִצְוָה בֶּאֱמֶת מֵחִיּוּב לְהִתְבַּטֵּל מֵהַמִּצְוָה פְּרָטִית כְּדֵי לְקַיֵּים מִצְוָה שֶׁהִיא מִצְוַת הַצָּלַת כָּל יִשְׂרָאֵל וּמִצְוָה דְּרַבִּים עְדִיפָא, וּבְאֵין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצְוֹת נָמֵי קיי"ל דִּבְמִצְוָה גְּדוֹלָה הֵימֶנָּה מַעֲבִירִין (וְהָוֵי כְּמוֹ מל"ת ודו"ק), וְעַיֵּין אַרְעָא דְּרַבָּנָן אוֹת א', וּבְיַד מַלְאָכִי אוֹת ת' ובנוב"ק סי' מ"א וְכֵן קי"ל באור"ח סי' תמ"ד סי' ז' אִם הָיָה הוֹלֵךְ לְהַצִּיל מִן הַנָּהָר וכו' וּמִיַּד לִיסְטִים יְבַטְּלוּ בְּלִבּוֹ וְלֹא יַחֲזוֹר, וְכָתַב במג"א דְּדַוְקָא כְּשֶׁבָּרִי לוֹ שֶׁיָּכוֹל לְהַצִּיל אַחַ"כ אֲבָל מִסְפֵּיקָא לֹא יַחֲזוֹר דפ"נ דּוֹחֶה אפי' שַׁבָּת הַחֲמוּרָה עכ"ל וא"כ ה"נ לָא גָּרַע מִיָּד לִיסְטִים וּמִמַּפּוֹלֶת וז"ב עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר בִּשְׁמַעְתִּין מַדּוּעַ לֹא קָאָמַר נפ"מ שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ כְּמוֹ בְּשָׂאָר מ"ע שֶׁמַּכִּין אוֹתוֹ עַד שת"נ ה ולפמש"כ לְעֵיל בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם י"ל דְּאַף בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת דְּנַעֲשָׂה עפ"י ב"ד הַגָּדוֹל א"כ בְּנוֹדַאי ג"כ כּוֹפִין לָצֵאת לַמִּלְחָמָה דְּמִצְוָה לִשְׁמוֹעַ אֶל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְי' בַּיָּמִים הָהֵם, וְעַיֵּין תוס' לְעֵיל דַּף ג' ע"א ד"ה לָהּ מְטַמֵּא מִצְוָה וכו' וְעַיֵּין קֶרֶן אוֹרָה שָׁם, וד' יְזַכֵּינוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבְכָל הַמִּצְוָ' לִשְׁמָהּ בְּרַצּוֹנֵנוּ הַגָּמוּר וְהַשָּׁלֵם ועי' תוס' כתו' פ"ו ע"א: בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן הל' ח' אֵימָתַי הוּא מְחַלֵּל בְּרְבִיעִית וּבַחֲמִישִׁית מְסִתַּבְּרָא בַּחֲמִישִׁית אֲבָל בִּרְבִיעִי' דָּמִים הוּא חַיָּיב לוֹ וְרַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין לָא מְסִתַּבְּרָא אֶלָּא בִּרְבִיעִית דִּכְתִיב וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית וכו' עכ"ל וְהֵם תְּמוּהִים מְאֹד לְכֹל וְעַיֵּין מַה שֶּׁעָמְלוּ הַבּוֹנִים בּוֹ מִפָּרְשֵׁי הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם וּבְפֵי' הָרִיטְבָ"ז זצ"ל שֶׁפֵּרוּשׁוֹ הוּא יָשָׁר מִכּוּלָּם ולענ"ד נִרְאֶה לפר' פָּשׁוּט עִם דִּבְרֵי התו' בר"ה ד"י ע"א ד"ה וּפֵירוֹת וכו' שֶׁכָּתְבוּ

בזה"ל וְיֵשׁ הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁכָּתוּב בָּהֶם וּפֵירוֹת שָׁנָה רְבִיעִית בָּתַר דְּפָרִיק לְהוּ אֲסוּרִים עַד דְּנָפְקָא וְעָיְילָא חֲמִישִׁית וְשִׁבּוּשׁ הוּא דִּבְהָנֵי לָא אַיְירִי בִּשְׁמַעְתִּין כְּלָל דְּאוֹתָן שֶׁחָנְטוּ בְּרְבִיעִית קוֹדֶם ט"ו בִּשְׁבָט אֲסוּרִין לְעוֹלָם וְהַחֲנוּטִין בִּרְבִיעִית אַחַר ט"ו שְׁבָט שָׁרִי לְאַחַר פְּדָיָה לְאַלְתַּר וּבַהַגָּהָה שֶׁל אַסְפַּמְיָא כָּתוּב וּפֵירֵי דְּפַרְדֵּס דִּשְׁנַת אַרְבַּע אִסּוּרֵי עַד דְּפָרִיק לְהוּ עכ"ל הַתּוֹסָ', וּבָזֶה נָבוֹא לְבֵיאוּר וְלַהֲבָנַת דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּבָעֵי כִּירוּשַׁלְמִי אֵימָתַי הוּא מְחַלֵּל בִּרְבִיעִית וּבַחֲמִישִׁית, פי' אוֹ בַּחֲמִישִׁית, דִּשְׁאֵיל אֵימָתַי הוּא מְחַלֵּל אֶת הַפֵּירוֹת שֶׁיִּהֵא מֻוּתָּרִין בַּאֲכִילָה בִּרְבִיעִית אוֹ בַּחֲמִישִׁית דְּאַף דִּכְתִיב וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית וכו' הַיְינוּ שֶׁיִּפְרוֹק אוֹתָם אֲבָל עֲדַיִין הַפֵּירוֹת אֲסוּרִים וּכְדַעַת הבה"ג, וְעַל זֶה הֵשִׁיב מִסְתַּבְּרָא בַּחֲמִישִׁית אֲבָל בִּרְבִיעִית דָּמִים הוּא חַיָּיב לוֹ ע"כ פֵּירוּשׁ דְּבָאֱמֶת הָכִי הוּא כְּדַעַת בה"ג וְהָכִי הוּא לְשׁוֹן הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ בְּסוֹף הל' עָרְלָה עיי"ש דְּעִיקַּר הַהֶיתֵּר לְהַפֵּירוֹת ע"י הַחִילּוּל הוּא מִשֶּׁיָּצָא שְׁנַת הָרְבִיעִית דְּהַיְינוּ בַּחֲמִישִׁית, אֲבָל בִּרְבִיעִית הוּא חִיּוּב הַדָּמִים שֶׁצָּרִיךְ לְפָרוֹק הַפֵּירוֹת וּמְחַכֶּה עַד תֹּם שְׁנַת הָרְבִיעִית וְדַעַת בה"ג לָקוּחַ הוּא מִירוּשַׁלְמִי זֶה וּמֵעִיקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁבִּירוּשַׁלְמִי וּכְרִבְּנָן קַמָּאֵי אֲבָל רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין לָא מִסְתַּבְּרָא שֶׁיִּהֵא אָסוּר עַד שְׁנַת הַחֲמִישִׁית אֶלָּא בִּרְבִיעִית דִּכְתִיב וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִי' וכו' הֵילּוּלִים לד' וְדָרְשִׁינַן חִילּוּלִים לד' שֶׁמְּחֻלָּל וְיוֹצֵא וּמֻוּתָּר תֵּיכֶף וּמִיָּד וְכִדְהַשִּׁיגוּ הַתּוֹסָ' עַל סְבָרָא זוֹ דְּשִׁבּוּשׁ הוּא אֶלָּא דְּשָׁרֵי לְאַחַר פִּדְיוֹן לְאַלְתַּר וּבהגה"ה שֶׁל אַסְפַּמְיָא הִגִּיהוּ לְפִי דַּעַת רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין הָכָא שְׁכָחָה הַמַּסְקָנָא, אֲבָל אֵין דַּעַת בה"ג שִׁבּוּשׁ גָּמוּר ח"ו אֶלָּא מִמָּקוֹם טָהוֹר יְהַלְּכוּן, מִדַּעוֹת הַמְחֻלָּקוֹ' בִּירוּשַׁלְמִי כָּאן וְלַעֲנִיּוּתִי תּוֹרַת אֱמֶת הוּא בפי' דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְ', תּוֹדָה לָאֵל בַּעַל מִלְחָמוֹת וּבִינָה יְרוּשָׁלָם, וּפֶלֶא עַל הַגָּאוֹן נוֹעַם יְרוּשַׁלְמִי שֶׁלֹּא הֵבִיא תוס' זֶה לְפָרֵשׁ כֵּן הַיְרוּשַׁלְמִי – עוֹד רָאִיתִי בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁם שֶׁהַיַּיִן מִגִּיתוֹ שֶׁהַיַּיִן קוֹסֵם מְעָרְבִין בּוֹ וּמִשְׁתַּתְּפִין בּוֹ וכו' וּמְקַדְּשִׁין בּוֹ אֶת הַכַּלָּה וכו' עיי"ש, אֶפְשָׁר דְּמַיְירֵי הַיְרוּשַׁלְמִי זֶה הָכָא לְהוֹרוֹת דִּבְהָיָה לוֹ כֶּרֶם רַע שֶׁעוֹשֶׂה יַיִן כְּזֶה אֵינוֹ חוֹזֵר וצ"ע, – וְעַיַּיִן בְּשִׁירֵי קָרְבָּן שָׁם שכ' מִכָּאן נִרְאֶה רְאָיָה לְדַעַת ר"ן גָּאוֹן שֶׁבִּרְכַּת נִשּׂוּאִין טְעוּנָה כּוֹס וּדְלֹא כָּרַמְבַּ"ם וכו' עי"ש, וְהֶרְאִיתִי שֶׁכְּבָר קָדְמוֹ בְּזֶה אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים שֶׁבְּסֵפֶר הָרוֹקֵחַ הַגָּדוֹל הל' בִּרְכַּת אֵירוּסִין כָּתַב וּמַה שֶּׁמְּבָרֵךְ עַל הַכּוֹס דְּאָמְרִינַן בְּסוֹטָה בפ' מ"מ יַיִן תּוֹסֵס מְזַמְּנִין עָלָיו וּמְקַדְּשִׁין בּוֹ אֶת הַכַּלָּה עכ"ל, וּבְנוֹדַאי כַּוָּנָתוֹ לְהַגְּמָרָא יְרוּשַׁלְמִית הַנַּ"ל וְזֶה מְבֹאָר, אֲבָל אֵין הַכָּרֵת כָּאן כְּלָל לוֹמַר דְּאַף בְּדִיעֲבַד אֵין מְקַדְּשִׁין בִּשְׁאָר מַשְׁקִין וז"פ: הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק מְשׁוּחַ מִלְחָמָה, בְּעֶזְרַת ד' אִישׁ מִלְחָמָה.

וְהוּא יְזַכֵּנִי בְּפֶרֶק עֶגְלָה עֲרוּפָה, לְהָבִין בְּתוֹרָתוֹ הַצְּרוּפָה. פֶּרֶק תְּשִׁיעִי לד' הַיְשׁוּעָה.

דַּף מ"ד ע"ב בְּמִשְׁנָ' נִמְצָא טָמוּן בַּגַּל וכו' פרש"י גַּל שֶׁל אֲבָנִים ע"כ וא"י מַה מְּלַמְּדֵנוּ אִם דַּוְקָא גַּל שֶׁל אֲבָנִים מִקְּרֵי טָמוּן אֲבָל שֶׁל עָפָר לֹא, אוֹ אֲפִילּוּ גַּל שֶׁל עָפָר וַאֲדָמָה ג"כ הָוֵי טָמוּן אֶלָּא דְּאוֹרְחָא דְּמִילְתָא נָקֵט (עַיַּיִן ב"מ כ"ה ע"ב מָצָא בַּגַּל וּבְרַשִּׁ"י שָׁם) וְעַיַּיִן לְקַמָּן מִין בְּמִינוֹ הָוֵי טָמוּן וכו', וה"נ הַגַּל שֶׁל עָפָר אוֹ אֲדָמָה הֲוָה בַּאֲדָמָה דְּאוֹרְחָהּ בְּהָכִי לֹא נִקְרָא טָמוּן (וְזֶהוּ דְּאָמְרִינַן גִּבֵּי טָמוּן בָּאֵשׁ בב"ק ס"א פ"ב עיי"ש) וְעַיַּיִן לְקַמָּן גִּבֵּי טָמוּן דָּעֲנָמָרִין ויל"ע, וּבִלְשׁוֹן הַמְּאִירִי מָצָאתִי שְׁכָתַב וְאִם מְצָאוּהוּ טָמוּן בָּאָרֶץ אוֹ בְּתוֹךְ גַּל אֲבָנִים וכו' עכ"ל, וְעַיַּיִן רָשָׁ"ש שכ' מִן בַּאֲדָמָה לֹא מָצִי לְמֵעוּטֵי אִילָן וכו' יע"ש וְהָא דְּלִקַמָּן שְׁנִיחֲלָלִי' זע"ז וכו' עיי"ש, נרא' הוּא משו' דְּאָמְרִי' בְּחֻלִּין (קל"ט ע"ב) מָצָא קֵן בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם מַהוּ אֲמַר וַאֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ וכו' עיי"ש בפרש"י, וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה בְּרָשָׁ"ש

דְמַדּוּעַ לֹא מְמַעֵט צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם מִן בַּאֲדָמָה ע"כ, נִרְאֶה ג"כ דָּמִים אַרְצָא סַמֵּיכְתָּא אִיקְרֵי וְהָוֵי כִּי בַּאֲדָמָה וְכִדְאָמְרִינַן בְּגִיטִּין (ח"א) דְּמַיָּא כְּאַרְעָא סַמֵּיכְתָּא דְּמַיָּא ועיי"ש בְּחֻלִּין מָצָא קֹן בַּיָּם וכו' הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וכו', ועיי"ש בְּתוֹסָ' ד"ה בְּדֶרֶךְ וכו' עַל הָאָרֶץ וכו' ודו"ק – שָׁם בַּשָּׂדֶה וְלֹא צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, גַּם בְּזֶה אֵינוֹ מוּבָן מַדּוּעַ נָקַט הַתַּנָּא דַּוְקָא צָף ע"פ הַמַּיִם הֲלֹא מְבֹאָר מִגְּמָרָא דִּלְקַמָּן דה"ה אֲפִילּוּ ע"ג אֶבֶן אוֹ עַמּוּד וְדַוְקָא מיב"מ לָא הָוֵי צָף ויל"ע וְגַם צ"ל שֶׁיְּדָעִינַן שֶׁנֶּהֱרַג ע"י חֶרֶב חָלָל, אֲבָל לֹא ע"י הַמַּיִם דְּהָוֵי מְמַעֲטִינַן מִטַּעַם וְלֹא חָנוּק כְּדְאָמַר לְקַמָּן (מ"ה ע"ב) שׁוּב רָאִיתִי במנ"ח ב"מ תק"ל שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הכ"מ דְּהָרַמְבַּ"ם ס"ל דְּלָא מִקְרֵי צָף רַק עַל פְּנֵי הַמַּיִם והק' עָלָיו המנ"ח דצ"ע דע"כ למ"ב שָׁם רַק במב"מ לָא הָוֵי צָף וכו' וְלִישָׁנָא דְּעַל פְּנֵי הַמַּיִם לָאו דַּוְקָא וְכֵן כָּתַב שָׁם דְּחָלָל הַיְינוּ ע"י בַּרְזֶל אֲבָל חוֹנֵק וְכַדּוֹמֶה אֵינוֹ בְּדִין ע"ט עיי"ש, וְכָתַב עוֹד שָׁם וד"ז דְּצָף עַל אֵינִי מִינוֹ נִרְאֶה דְּדַוְקָא אִם מֻנָּח עַל דָּבָר תָּלוּשׁ אֲבָל מְחֻבָּר לְקַרְקַע הָוֵי כְּקַרְקַע אַף אִם מֻנָּח עַל תָּלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִיבְּרוֹ צ"ע וכו' יע"ש, וּבָזֶה אָמַרְתִּי לְהָעִיר דלפרש"י הַנָּ"ל דְּנִמְצָא טָמוּן הַיְינוּ בְּגַל שֶׁל אֲבָנִים, א"כ ת"ל דְּהָוֵי צָף, וְלִכְאוֹרָה רְאָיָה מִזֶּה לָרַמְבַּ"ם דְּדַוְקָא צָף ע"פ הַמַּיִם אָמְנָם אִם נִימָא דְּלָא דַּוְקָא ע"פ הַמַּיִם, י"ל בְּדִבְרֵי המנ"ח הַנָּ"ל דְּהָנֵי אֲבָנִים הָיוּ מְחֻבָּרִים לְקַרְקַע וְלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר בָּזֶה צָף דִּמְחֻבָּר לְקַרְקַע כְּקַרְקַע, וּבָזֶה יִתְיַשֵּׁב הֶעָרָתִי הַקּוֹדֶמֶת די"ל דְּרַשִׁ"י בָּא בָּזֶה לְאַשְׁמְעִינַן דַּאֲפִילּוּ טָמוּן בְּגַל שֶׁל אֲבָנִים לָא מִפְּטַר מִטַּעַם צָף, אֶלָּא מִטַּעַם טָמוּן ודו"ק, וְהִנֵּה מִתֵּיבַת ,,בַּשָּׂדֶה" לִכְאוֹרָה הָיוּ יְכוֹלִין לְמַעֵט גַּם כְּשֶׁנִּמְצָא בָּעִיר מַמָּשׁ, דְּאַף שֶׁנִּמְצָא בַּעֲלִיל לָעִיר הָיוּ מוֹדְדִין, מ"מ בָּעִיר גּוּפָא פָּטוּר מִטַּעַם גזה"כ, וּמָצָאתִי אַחַ"כ במנ"ח סוֹף הַמִּצְוָה הַנָּ"ל שכ' בזה"ל וּפְטָפּוּטֵי דְּאוֹרָיְיתָא טָבִים וְלֹא אֲבוֹשׁ כִּי א"י אִם נִמְצָא חָלָל בְּעִיר אִם מֵבִיא ע"ע אַף דְּכְתִיב בַּשָּׂדֶה אֶפְשָׁר דְּבֵר הכ' בְּהוֶה וכו' וְעַיֵּין בְּיוֹמָא גַּבֵּי ר"צ שֶׁאָמַר עַל מִי לְהָבִיא ע"ע אַף דְּהָיָה בְּעִיר וכו' וְאִם נָאֱמַר דְּמֵבִיא אַף דְּיֵשׁ עִיר אַחֶרֶת דִּנְפִישִׁי מִינַּיהּ מ"מ מְבִיאָה דָּוֶה עָדִיף מִקָּרוֹב דְּכָאן נִמְצָא וכו' וְעַיֵּין בְּסֶוגְיָא דְּנִיפּוּל וְתָבִין וצ"ע כָּעֵת עכ"ל וּבְהַשְׁמָטוֹת שָׁם בַּקּוּמֶץ לְמִנְחָה הֵבִיא בְּשֵׁם ס' יַד דָּוִד הֵבִיא בְּשֵׁם הָרַלְבַּ"ג וְהָאַבְרַבְנֵאל דכ' בִּפְשִׁיטוּת דְּאֵינָהּ מְבִיאָה עֶגְלָה עֲרוּפָה וּבְסֵפֶר מַחֲנֵה יְהוּדָה הִשִּׂיג עֲלֵיהֶם מִגְּמָרָא הַנָּ"ל עכ"ל, וְהַשָּׂגָתִי הַסֵּפֶר יַד דָּוִד וְרָאִיתִי שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר דהד"פ כְּהָרַלְבַּ"ג וּהָאַבְרַבְנֵאל שֶׁהָרֵי מִבּשָׂדֶה מְמַעֲטִינַן וכו' וכ"ש אִם נִמְצָא בָּעִיר דְּלָא בְּשָׂדֶה וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁאָמַר אִם עָמַד עַל הַמִּטָּה אֵין מְבִיאִין וּפֵירֵשׁ בק"ע דִּכְתִיב שָׂדֶה וּמִטָּה לָאו שָׂדֶה הוּא וא"כ כש"כ עִיר וכו' וְהָא דְּלָא מַקְשֶׁה הגמ' בְּיוֹמָא וְהָא בְּתוֹךְ הָעִיר הֲוָה מְשׁוּם די"ל דס"ל כר"א דְּאָמַר בְּסִפְרֵי עַל כֻּלָּם הָיוּ עוֹדְפִין וְנִרְאֶה דְּלָא דָּרַשׁ שָׂדֶה וכו' עכ"ל ת"ד, וְהִנֵּה עַל הַחֲלוּקָה הַשְּׁנִיָּה שכ' המנ"ח דְּאִם נִימָא שֶׁבָּעִיר חַיָּבִים לְהָבִיא ע"ע, אָז מֻחְזָק לְהָבִיא אֲפִילּוּ אִם עִיר אַחֶרֶת גְּדוֹלָה הֵימֶנָּה דְּזֶה עָדִיף מִקָּרוֹב וְכַנַּ"ל בָּזֶה יֵשׁ לְעַיֵּין דא"כ לָא מַקְשֵׁי הַתּוֹסָ' מִידֵי בבב"ת דף כ"ג ע"ב בְּהָא דְּפָרִיךְ שָׁם בגמ' וְלֵיזִיל בָּתַר רֻבָּא דְּעָלְמָא א וּמְשַׁנֵּי בְּיוֹשֶׁבֶת בֵּין הֶהָרִים וְהַקְשׁוּ הַתּוֹסָ' אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ קְרָא בס"פ מְרֻבֶּה דְּאֵין יְרוּשָׁלֵם מְבִיאָה ע"ע ואע"ג דִּכְתִיב יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ מ"מ כָּל יִשְׂרָאֵל הָיוּ בָּאִין לָרֶגֶל וְגַם בִּשְׁאָר ימה"ש לִנְדָרִים וּנְדָבוֹת וכו' עי"ש וְהָשְׁתָּא אִי אָמְרִתְּ דִּבְנִמְצָא בְּתוֹךְ הָעִיר אָז לָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא דְּעָלְמָא, א"כ לָא מַקְשֵׁי הַתּוֹסָ' מִידֵי דְּהָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא דְּאֵין יְרוּשָׁלֵם מְבִיאָה ע"ע, דנפ"מ אִם מָצָא בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלָם, דְּמִטַּעַם רֻבָּא דְּעָלְמָא לֵיכָּא

לְמִיפַּטְרָה, מִשּׁוּם דְּתוֹךְ הָעִיר עָדִיף דְּקָרְבָּא דְּמוּכָח הוּא וְכָאן נִמְצָא וכו', וַאֲפִילּוּ אִם נֹאמַר שֶׁאֵלָּה שֶׁבָּאוּ לִנְדָרִים וכו' וְלַעֲלִיַּית הָרֶגֶל מֵהֶם הָרוֹצֵחַ מ"מ כ"ז הֱיוֹתָם בִּירוּשָׁלֶם בְּוַדַּאי עַל יְרוּשָׁלֶם הֵם נֶחְשָׁבִים דְּלָא בָּעֵינַן כָּאן תּוֹשָׁבִים מַמָּשׁ רַק חזי' בְּיוֹם שֶׁנִּמְצָ' הֶהָרוּג, וצ"ע וּבֵירוּר עוֹד בַּהֲלָכָה זוֹ דַּהֲלֹא פָּסְקָה הָרַמְבַּ"ם דְּהָעִיר הָרְחוֹקָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּמִסְפָּר שָׁוֶה עִם הָעִיר הַקְּרוֹבָה וְכִדְמוּקִי בב"ת שָׁם, וְאֵינוֹ מְבוֹרָר לְמִי חָשְׁבִינַן אִם דַּוְקָא תּוֹשָׁבִים אוֹ אֲפִילּוּ אוֹרְחִים הַנִּמְצָאִים שָׁם וְשֶׁיִּרָא הָעוֹבֶרֶת, וְגַם אִי הַמְּנָיָן הוּא עִם נָשִׁים וִילָדִים אוֹ לֹא וצ"ע בְּזֶה עכ"פ כָּךְ הַסְּבָרָא נוֹטָה, וא"כ שַׁפִּיר צְרִיכִין לְטַעַם הגזה"כ דִּירוּשַׁ' אֵינָהּ מְבִיאָה ע"ע הֵיכִי דְּנִמְצָא בָּתִּיךְ הָעִיר עַצְמָהּ, וְעַיֵּין בָּזֶה, וְכֵן הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' בב"ק פ"ב ע"ב עיי"ש, וּמַה שֶּׁתֵּירְצוּ שָׁם דמ"מ הָיוּ שָׁם מְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ מְצוּיִים שָׁם כִּי אִם יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלֶם לְבַדָּם עכ"ל אֵין לְהוֹכִיחַ כְּלוּם דִּבְעִיר עַצְמָהּ חַיָּיבִים לְהָבִיא ע"ע, דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ כַּוָּנָתָם דְּהָיוּ שָׁם מְקוֹמוֹת סְמִיךְ לִירוּשָׁלֶם שֶׁלֹּא הָיוּ מְצוּיִים שָׁם כִּי אִם יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלֶם וְלָא אָזְלִי שָׁם רֻבָּא דְּעָלְמָא אֲבָל לֹא דְּכַוָּנָתָם בְּעִיר עַצְמָהּ וז"פ, שו"ר בכרו"פ סי' ס"ג שכ' וַז"ל וצ"ל דְּהָהּ מִנְיַן ק"כ צ"ל אֲנָשִׁים בְּנֵי עֶשְׂרִים לִצְבּוֹא צָבָא, אֲבָל פֹּה לַחְשׁוֹשׁ דְּהָיָה רַצְחָנִים הַכֹּל בִּכְלַל נְעָרִים וְכַדּוֹמֶה וצ"ע כִּי בָּרַמְבַּ"ם לֹא בֵּיאֵר עכ"ל וְאִי סַגִּי בְּאוֹרְחִים לק"מ קי' ודו"ק: שָׁם נִמְצָא סָמַךְ וכו' לְעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד וכו' במ"ק הֵבִיא כְּבָר לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם אוֹ לְעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד שֶׁל כ"ג וְכָתַב בְּטַעְמוֹ דע"כ בב"ד שֶׁל כ"ג מַיְירֵי מַתְנִיתִין דְּהָא בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל מַחְיוּב לִהְיוֹת ב"ד שֶׁל ג' עכ"פ וְאֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ וכו' ע"כ, יֵשׁ לְהָעִיר דִּבְנוֹדַאי קָשֶׁה לוֹמַר דְּעַל זֶה יִבְנֶה רַמְבַּ"ם דִּין מְחֻדָּשׁ, וְאִי מִשּׁוּם הַקַּוּשְׁיָא כְּבָר אָמְרִי אִינָשֵׁי לְכָל קַוּשְׁיָא יֵשׁ תֵּירוּץ, וְטַעַם הָאֲמִיתִי הוּא כמש"כ מָרָן המבי"ט בְּקִרְיַת סֵפֶר פ"ט מֵרוֹצֵחַ בזה"ל, ,,וּמִשּׁוּם דְּהָוֵי בְּדִינֵי נְפָשׁוֹתבָּעֵינַן ב"ד שֶׁל כ"ג" וְזֶה פָּשׁוּט וֶאֱמֶת, ומש"כ עוֹד וּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד שֶׁל כ"ג בְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ק"כ אֲנָשִׁים אוֹ שֶׁאֵין בָּהּ ב' חֲכָמִים גְּדוֹלִים וכו' וּבְזֶה מְיֻשָּׁב קַוּשְׁיַת הכרו"פ סי' ס"ג דת"ל דְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד הַיְינוּ ע"כ שֶׁאֵין שָׁם ק"כ אֲנָשִׁים וְעִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ב"ד ע"כ שֶׁיֵּשׁ שָׁם ק"כ א"כ בלא"ה רֹוב וְקָרוֹב הוֹלְכִין אה"ר וכו' את"ד קָדְמוֹ בְּכָל זֶה בִּבְאֵר שָׁבַע כָּאן דְּכָתַב בזה"ל פֵּירוּשׁ ב"ד שֶׁל כ"ג וכו' מִשּׁוּם דְּהָוֵי בד"נ (וכהמבי"ט הַנָּ"ל) וְעוֹד דְּאֵין ב"ד בְּעִיר שבא"י פָּחוֹת מכ"ג ואע"ג דמ"ע לְמָנוֹת ב"ד שֶׁל כ"ג בְּכָל עִיר וְעִיר וכו' וא"כ אֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ וכו' כְּגוֹן שֶׁאֵין בָּהֶם ק"כ וכו' עכ"ל, וא"כ דַּעְתּוֹ שב"ד שֶׁל כ"ג מְחֻיָּב לִהְיוֹת בְּכָל עִיר וְכֵן מַשְׁמַע דַּעַת הָרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה עיי"ש, וְכֵן מְבוֹאָר בָּרַמְבַּ"ם וּבְחִינּוּךְ מ' תצ"א עיי"ש, וְיָתֵר דב' המ"ק מבו' בְּתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל כָּאן עַל אֲתַר בְּשֵׁם הגאב"ד דְּקַנְגִיסְבֶּעְרֶג ז"ל ות"י מְתֻרָּץ שָׁם דְּמַיְירֵי שֶׁהָיְתָה בָּהּ פְּסוּלֵי עֵדוּת דְּאָז אֵין מוֹשִׁיבִין בָּהּ סַנְהֶדְרִין דַּהֲרֵי הק"כ שֶׁצְּרִיכִין לְהוֹשִׁיב בָּהּ ב"ד הַיְינוּ כְּדֵי ב"ד וְעֵדִים וז"ז עיי"ש, ול"נ עוֹד דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן דְּתָנֵינַן בְּסִפְרֵי וּבְיַלְקוּט אֲשֶׁר ד' אֱלֹקֶיךָ נוֹתֵן לְךָ לְרִבּוֹת עבה"י ע"כ, וְכֵן פָּסְקָה הָרַמְבַּ"ם שָׁם בהל' רוֹצֵחַ, וא"כ בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּוַדַּאי דְּלֵיכָּא מ"ע לְמָנוֹת ב"ד אֶלָּא כְּמוֹ בַּחוּ"ל בְּכָל פֶּלֶךְ וּפֶלֶךְ וְלֹא בְּכָל עִיר וָעִיר כֵּיוָן דְּלֵיכָּא רִיבּוּי מְיֻחָד לָזֶה וְלֹא לְכָל אָמְרוּ דעבה"י כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ, – עוֹד כָּתַב המ"ק בְּשֵׁם המנ"ח מ"ע תק"ל דְּאִם בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצָא הַהוֹרֵג לֹא הָיָה שָׁם ב"ד אַף שאח"כ נִתְמַנָּה שָׁם ב"ד אֵין חַיָּיבִין עוֹד בע"ע כֵּיוָן דְּבִשְׁעַת הַמְּצִיאָה הָיוּ פְּטוּרִין ע"כ וְהָעִיר המ"ק מֵהַיְרוּשַׁלְמִי פ"ח הֲ"א דלר"י דְּמוֹשָׁב לְאַחַר יְרֻשָּׁה וכו' אַפֵּ"ה כָּל אֵיתָן י"ד שְׁנִים מְצַיְּינִים הַמָּקוֹם וְאַחַר י"ד

שָׁנִים הֲבִיאוּ ע"ע הֲרֵי דאעפ"י שֶׁבִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה הָיוּ פְּטוּרִין לְאַחַר י"ד שָׁנִים נִתְחַיְּבוּ וכו' את"ד וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט לְחַלֵּק דַּחֲקִירַת המנ"ח יֵשׁ לִתְלוֹת זֶה בְּאֵי יֵשׁ דִּיחוּי אֵצֶל הַמְצָוֹת, וא"כ שָׁם בְּאֵין בָּהּ ב"ד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בָּהּ פָּטוּר שֶׁהֲרֵי בֶּאֱמֶת חַיָּבִין לְמִדּוֹד לְעִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ב"ד וא"כ הָוֵי דִּיחוּי דְּנִרְאֶה וְנִדְחָה משא"כ באר"י בְּאוֹתָן י"ד שָׁנִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נוֹלַד כְּלָל הַחִיּוּב וא"כ הָוֵי כְּמוֹ דִּיחוּי מֵעִיקָּרָא וְאֵין דִּיחוּי אֵצֶל מְצָוֹת וּבְלֹא זֶה יֵשׁ לוֹמַר הַסְּבָרָא הַנַּ"ל, וּלְפִי דִּבְרֵי המנ"ח הַנַּ"ל דִּבְתוֹךְ הָעִיר דְּהָוֵי קָרוֹבָא דְּמוּכָח אַף אִם הָרְחוֹקִים מְרֻבִּים חַיָּבֶת בע"ע כַּנַּ"ל בְּדִיבּוּר דִּלְעֵיל, א"ש קֻושְׁיָ' הכרו"פ הַנַּ"ל דנפ"מ בְּמָצָא בְּתוֹךְ הָעִיר שְׁאֵין ב"ד בָּהּ, שֶׁאֵין בָּהּ ק"כ וְאָז אַף אִם הָעִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ב"ד רֻבָּא מ"מ הָיְתָה העי' הַקְּרוֹבָה מְבִיאָה לוּלֵי הַדִּין שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד וז"פ, ובכרו"פ עַצְמוֹ תֵּירֵץ דצ"ל דְּהַהּ מִנָּיָן ק"כ צ"ל אֲנָשִׁים בְּנֵי עֶשְׂרִים לִצְבּוֹא צָבָא (צ"ע זוֹ מִנַּיִן לוֹ וד"ח הוּא) אֲבָל פֶּה לַחֲשֹׁשׁ דְּהָיָה רַצְחָנֶיהָ הַכֹּל בְּכְלַל נְעָרִים וְכַדּוֹמֶה עכ"ל: שָׁם וְאֵין ב"ד שָׁקוּל וכו' ופרש"י זַ"ל אֵין עוֹשִׂין ב"ד וכו' לְקַיֵּים אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת עַד כָּאן וְאַף שֶׁלְּכְאוֹרָה אֵין כָּאן דִּין אֶלָּא מַעֲשֶׂה הַמְּדִינָה, מ"מ מָצִינוּ מַחֲלוֹקֶת בָּזֶה, וְיִהְיֶ' נפ"מ מִזֶּה גַּם לְזָקֵן מַמְרֶא כִּדְאִיתָא בְּסַנְהֶדְרִין (פ"ח ע"א) ע"ע בְּפִלּוּגְתָּא ר"א ור"ע וכו' עיי"ש ובפרש"י, וצע"ק מַדּוּעַ לָא קָאָמַר שָׁם הַאי פַּלִּיגְתָּא דִּידַן דר"י וַחֲכָמִים אִי ג' בעי' אוֹ ה', וא"ל דְּגַם לר"י אֵינוֹ מְעַכֵּב דַּוְקָא ה' וּבְדִיעֲבַד שַׁפִּיר דָּמֵי בִּשְׁלֹשָׁה וצ"ע בְּדִין זֶה וְקִצַּרְתִּי: דַּף מ"ה ע"א וְיָצְאוּ הֵן וְלֹא שְׁלוּחֵיהֶם, ע"כ, עַיֵּן בְּכָל ד' הַתּוֹסָ' שֶׁמְּצִיֵּין הגרעק"א זַ"ל, ובבא"ש וְהַגָּהוֹת הגרצ"ח זַ"ל, וְלִי צָרִיךְ קְצָת עִיּוּן דַּהֲרֵי אָמְרִינַן אח"ז וּמָדְדוּ שֶׁאַפְּי' נִמְצָא בַּעֲלִיל וכו' מְצָוָה לַעֲסֹק בַּמִּדָּה ע"כ וא"כ אִי מְצָוָה הוּא לַעֲסֹק בָּזֶה וא"כ הָוֵי כְּמוֹ מְצָוַת תְּפִילִּין שֶׁבְּגוּפּוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְאֵיךְ ס"ד דְּלָהֲנֵי שְׁלִיחוּת וְיָדוּעַ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הרי"ד בָּזֶה וְהֶסְבֵּר שֶׁל הקצה"ח באיז"מ וּבְעוֹנֶג יו"ט ובח"ס מִזֶּה ואכמ"ל, וְאֶפְשָׁר דְּזֶה גּוּפָא אַחֲרֵי דְּיָדְעִינַן דְּהֵן וְלֹא שְׁלוּחֵיהֶן ע"כ מִזֶּה יָדְעִינַן דְּמִצְוָה שֶׁעַל גּוּפָם הִיא וּלְכָךְ דָּרְשִׁינַן וּמָדְדוּ וכו' שֶׁמִּצְוָה לַעֲסֹק בְּמִדָּה, וְדוֹחֵק הוּא, וְעַיֵּן לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"ט דִּין א' אֲפִילּוּ נִמְצָא וכו' מִצְוָה לִמְדּוֹד, וּבָרַמְבַּ"ם אֵינוֹ מְבֹאָר כְּלָל בַּאֵר הֵיטֵב דְּדַוְקָא הֵן וְלֹא שְׁלוּחֵיהֶן וּכְבָר עָמַד עַל זֶה בק"א כָּאן עיי"ש מש"כ, וְכֵן רָאִיתִי אַחַ"כ במנ"ח שֶׁעָמַד עַל זֶה אֲבָל מְחַדֵּשׁ לָנוּ ד"ח דְּדַוְקָא הַיְצִיאָה שֶׁצְּרִיכִים לָבוֹא בְּעַצְמָם אֲבָל הַמְּדִידָה יָכוֹל לִהְיוֹת ע"י אֲחֵרִים יע"ש וּמְסַיֵּם בְּעַצְמוֹ ומ"מ צ"ע וְהוּא בֶּאֱמֶת זָר מְאֹד לוֹמַר דְּעִיקַּר מָצִית הַמְּדִידָה יָכוֹל לִהְיוֹת ע"י אֲחֵרִים אֶלָּא שֶׁהֵם צְרִיכִים לָצֵאת מִמְּקוֹמָם וּבִפְרָט לָמָּה שֶׁבֵּיאַרְתִּי בְּנוֹדַאי צ"ע דְּבָרָיו זַ"ל, וְכֵן מָצָאתִי בעז"ה שֶׁכְּבָר נִתְּי לְדַעַת הַמְּאִירִי זַ"ל שֶׁכָּתַב בזה"ל הָא לְעִנְיַן מְדִידָה הֲלָכָה בה' וְאֵין צְרִיכִים לְכָל סַנְהֶדְרִין וְלֹא לַמֶּלֶךְ וכ"ג אֶלָּא ה' מִן הַסַּנְהֶדְרִין וְאֵין אוֹתָם שֶׁנִּתְמַנּוּ לָבוֹא שָׁם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ בִּמְקוֹמָם לִמְדִידָה אֶלָּא הֵם עַצְמָם מוֹדְדִים עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁבֵּיאַרְנוּ עכ"ל מְאוֹר עֵנֵינוּ זַ"ל, מְפוֹרָשׁ יוֹצֵא מִפִּיו שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי המנ"ח, וּמְסַיֵּם עוֹד בְּמְאִירִי נִמְצָא הֶהָרוֹג בְּמָקוֹ' שֶׁיָּדוּעַ וּמְפֻרְסָם לְכָל שֶׁמְּמוּכָה לָהּ וכו' וְאֵין צוֹרֶךְ בָּזֶה לִמְדִידָה מִצַּד בֵּירוּר הָעִנְיָן שֶׁדָּבָר מְבֹרָר וּמְפֻרְסָם הוּא אעפ"כ מִצְוָה לִמְדּוֹד וכו' עכ"ל הֲרֵי דְּדִין מְדִידָה לָא מֵשִׂים עִנְיַן בֵּירוּר וִידִיעָה הִיא אֶלָּא מִצְוָה מגזה"כ הוּא, וּכְבָר תָּמַהּ בְּבֹאֵר שֶׁבַע כָּאן עַל הַמְּזָרְחִי שֶׁכָּתַב בפ' שׁוֹפְטִים הֵיפֶךְ מִזֶּה דְּאִישְׁתְּמִיט מִינֵּיהּ הֲלָכָה זוֹ עיי"ש, וְרָאִיתִי בְּפָנִים יָפוֹת שָׁם שֶׁמֵּבִיא ג"כ מַה שֶּׁתָּמַהּ הַצֵּדָה לַדֶּרֶךְ עַל הַמְּזָרְחִי, וּמְיַיֵּשֵׁב הפ"י דְּהַכַּוָּנָה שֶׁל נִמְצָא בַּעֲלִיל הַיְינוּ שֶׁיֵּשׁ רַק אוֹמֶד הַדַּעַת, אֲבָל אִם יָדוּעַ לְכָל א"צ לִמְדּוֹד עיי"ש שג"כ ד' תְּמוּהִין

מְאֹד וְלֹא רָאָה מְאוֹרוֹת מִימָיו שכ' אִיפְכָּא מִזֶּה וְכֵן מְבֹאָר בְּחִדּוּשֵׁי הרמ"ה לְסַנְהֶדְרִין עיי"ש – שֵׁם מֶלֶךְ וכ"ג ע"כ יל"ע לראב"י אִי מְעַכֵּב מֶלֶךְ וכ"ג וְגַם זֶה פְּשִׁיטָא דְּמְהַנֵּי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל ג"כ וְלֹא רַק מַלְכִּיב"ד עַיֵּין סוֹף הוֹרָיוֹת, וְעַיֵּין לְקַמָּן דְּמִשֶּׁרבּוּ הָרַצְחָנִין בָּטְלָה ע"ע, וּמַשְׁמַע דְּהָיָה בְּסוֹף יְמֵי בַּיִת הַשֵּׁנִי, וַהֲרֵי בִּשְׁנָיָה הַלָּלוּ בלא"ה לֹא הָיָה מֶלֶךְ מֵימוֹת הוֹרְדּוֹס שֶׁמָּלַךְ שֶׁלֹּא כַּדִּין וּבְוַדַּאי לְעִנְיַן דִּין מִן הַדִּינִים דְּבָעֵינַן מֶלֶךְ לָא חָשִׁיב כֵּיוָן דְּשֶׁלֹּא כַּדִּין הוּא, ועי' תוס' כְּתֻבּוֹת י"ז וּבְמַה שֶׁהֶאֱרַכְתִּי לְעֵיל פ"ח בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי – שָׁם וְאִם לָאו אֵינוֹ יוֹצֵא וכו' עַיֵּין שָׁם, אֵינוֹ מוּבָן לְכָל מַעְיָנִין דַּהֲרֵי הָכָא לֹא שַׁיָּיךְ לוֹ' דִּילְמָא הָנָךְ דְּבַגָּוְואֵי כְּוָותֵיהּ ס"ל, וא"כ יֵשׁ לְאוֹקָמָה שֶׁיָּצְאוּ רֻבָּן וּפְלִיג עֲלַיְיהוּ וּבְוַדַּאי נַעֲשָׂה ז"מ בְּכָךְ וְלָא בָּעֵינַן כֻּלָּן ושו"מ בכ"נ שֶׁכָּתַב אֲבָל נִפַּק רֻבּוֹ לֹא דְּרֻבּוֹ מִתּוֹךְ כֻּלּוֹ בָּעֵינַן וכו' עיי"ש וְעַיֵּין בִּבְאֵר שֶׁבַע שֶׁכֵּן כָּתַב וְכֵן מָצָאתִי אַחַ"כ מְבֹאָר בְּחִדּוּשֵׁי יָד הרמ"ה זַ"ל לְסַנְהֶדְרִין דַּף י"ד בד"ה וְדָיְיקִינַן וכו' וכ"ת דְּנָפִיק רֻבָּא וכו' אֲבָל הֵיכִי דְּלָא קָיְימִי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי לָא הָוֵי הוֹרָאָתָן הוֹרָאָה וכו' עיי"ש וצע"ק לְפִי מַה שֶּׁרָאִיתִי כָּתוּב דְּאַף כֻּלּוֹ בָּעֵינַן שֶׁיִּתְוַעֲדוּ בְּיַחַד לְפָנֵינוּ וא"כ לְעֵיל דְּאָמַר דִּילְמָא הָנָךְ דְּבַגָּוְואֵי כְּוָותֵיהּ ס"ל עיי"ש הָא אֲפִילּוּ ס"ל דְּלָא כְּוָותֵיהּ, מ"מ בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיֶ' כֻּלָּן בְּמוֹשָׁב אֶחָד וְלֹא כְּשֶׁהֵם מְפֻזָּרִים וְאִי מִשּׁוּם דְּהָוֵי רֻבָּן, הָא רֻבָּן מַתִּיךְ כֻּלָּן בָּעֵינַן וּבְמוֹשָׁב אֶחָד, ודו"ק, וְגַם דִּילְמָא מְחַוְלְקִין בְּטַעְמָן דְּלָא מִצְטָרְפוֹ לְרֻבָּא, עַיֵּין שַׁ"ךְ ונו"ב וּבְאֵר יִצְחָק וְנַחַל יִצְחָק בָּזֶה ואכמ"ל בָּזֶה (אחז"ר כְּשֶׁהִשַּׂגְתִּי אֶת הס' שו"ת בְּרִית יַעֲקֹב לְיָמִים אֲחָדִים, רָאִיתִי שָׁם בחחו"מ סי' סי' קט"ו שֶׁאֶחָד כ' לוֹ בְּשֵׁם מָצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר קֻוּשְׁיָא חֲמוּרָה וְיָפָה, בִּשְׁמַעְתִּין, דְּקָשָׁה דִּילְמָא נָפְקוּ מִקָּצָתָן לע"ע אִי כר"ש אוֹ כר"י והז"מ הָיָה הַמָּרָאתוֹ בְּהָא גּוּפָא דז"מ סָבַר לע"ע בָּעֵי כֻּלָּהּ סַנְהֶדְרִין וְכֵינָן דְּסַנְהֶדְרִין גּוּפָא נָפְקִי רַק מִקָּצָתָן לְמִדַּת ע"ע ע"כ מוּכָח דְּכוּלְּהוּ סַנְהֶדְרֵי לָא ס"ל כהז"מ דא"כ הָוֵי נָפְקִי כֻּלְּהוּ וְהָוֵי סד"א דְּהָוֵי דִּינוֹ כז"מ קמ"ל דְּהַמָּקוֹם גּוֹרֵם ? ולכ"נ דלק"מ דַּהֲלֹא בָּעֵינַן שֶׁיַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה כְּהוֹרָאָתוֹ, וְכָאן לֹא יְצִיְיתוּ הַסַּנְהֶדְרִין להז"מ וְלֹא יֵשׁ כָּאן מַעֲשֶׂה אַךְ זֶה אֵינוֹ דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ דְּנָפְקִי מִקָּצָתָן וֲהֶבִיאוֹ ע"ע והז"מ אָמַר דְּלָא הָוֵי ע"ע וְקִידְּשׁוּ בּוֹ אִשָּׁה וְהוֹרָה הז"מ דְּהָוֵי קִדּוּשִׁין וְהוֹרוּ וְעָשׂוּ כְּהוֹרָאָתוֹ אֲבָל לפ"ז קָשָׁה אַמַּאי לֹא מָפְרֵשׁ הַשַּׁ"ס הָתָם (דַּף פ"ח) דְּפְלִיגִי בָּזֶה דר"י ור"ש אִי בג' אוֹ בה' ? (וּכְמוֹ שֶׁהִקְשְׁתִּי לְעֵיל ת"ל) וְלָכֵן נִרְאֶה דְּבִדְיעֲבַד לכ"ע הָוֵי ע"ע וַאֲסוּרָה בַּהֲנָאָה וְלָא נפ"מ מִידֵי מִפְּלֻוגְתָּתָן לְעִנְיַן ז"מ (וּכְמוֹ שֶׁרָצִיתִי אֲנִי ג"כ לוֹמַר לְעֵיל מִזֶּה וְיֵשׁ לְעַיֵּין בכ"ז בס' מִנְחַת אַהֲרֹן לְסַנְהֶדְרִין אִם הַקֻּוּשְׁיָא אֵינוֹ מִמֶּנּוּ יְעַיֵּין הַמְעַיֵּין שָׁם) וְהַשְׁתָּא א"ש דל"ל דְּהָיָה הַמָּרָאתוֹ בָּזֶה גּוּפָא דְּהָא לָא מַשְׁכַּחַת שֶׁיַּעֲשׂוּ כְּהוֹרָאָתוֹ וּבְדִיעֲבַד אִי יָצְאוּ שְׁלֹשָׁה לכ"ע הָוֵי ע"ע וַאֲסוּרָה בַּהֲנָאָה את"ד עיי"ש ועיי"ש עוֹד מַה שר"ל בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי, ויל"ע לראב"י מַדּוּעַ בָּעֵינַן כֻּלָּהּ סַנְהֶדְרֵי וְלָא סַגִּי בְּרֻבָּהּ וְכִדְמַשְׁמַע בִּשְׁמַעְתִּין וצ"ע – עַיֵּין בְּפִסְקֵי תוס' ס' נ"ד יְעַיֵּין בִּבְאֵר שֶׁבַע וְתָבִין כַּוָּנָתָם, – שָׁם פֵּרֵט לְטָמֵן דר"י וחכ"א בַּשָּׂדֶה לְרַבּוֹת אֶת הַטָּמוּן, הִרְהַרְתִּי בְּדַעְתִּי שֶׁלִּכְאוֹרָה ילע"ק מִמַּחֲלוֹקֶת ר"י וַחֲכָמִים בב"ק דַּף ס' ע"א בְּטָמוּן בָּאֵשׁ עיי"ש אַךְ שָׁם הוּא דְּיָלְפִינַן מִבְּקָמָה, שו"ר בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ הַיְשָׁנִים לפ' ע"ע שָׁם הִקְשָׁה זֶה דְּשָׁם אָמְרִינַן אִיפְכָּא וְתֵירֵץ לָהּ דְּהָתָם דִּכְתִיב כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וכו' כָּל הֵיכִי דְּמַשְׁכַּח דְּכָתַב רַחֲמָנָא קָמָה לְמֵעוּטֵי ור"י מְפָרֵשׁ קָמָה לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי קוֹמָה עכ"ל, – שָׁם כִּי יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה, מַה שֶּׁהִקְשָׁה בבא"ש דְּנִימָא כְּלָל וּפְרָט וכו' עיי"ש עַיֵּין גַּם בְּסֵפֶר זָהָב שִׁיבָה לְמָהָרָ"ש אַלְגָּאזִי זַ"ל, – שָׁם אָוִיר שָׂדֶה

כְּשֶׁדָּה דָּמֵי וכו', גַּם בָּזֶה הִרְהַרְתִּי תּוֹדָה לָאֵל, מִכָּל הָנֵי מְקוֹמוֹת דְּאָמְרִינַן אֲוִיר חֲצֵירוֹ כַּחֲצֵירוֹ, וְעַיֵּין בב"מ ד"ט אֲוִיר שֶׁסּוֹפוֹ לָנוּחַ וּבְדַף ק"א שָׁם, – וּמָצָאתִי גַּם זֶה בְּתוֹסְפֵי הָרֹא"שׁ הַנַּ"ל שֶׁהִקְשָׁה זֶה דְּמַאי מב"ל דְּהָא בְּכָל דֻּכְתָּא אֲוִיר רְשׁוּתוֹ כִּרְשׁוּתוֹ בְּמֻרֻבָּה וַאֲפִלּוּ לְמָאן דא"ל לְעִנְיַן שַׁבָּת קְלִיטָה כמשה"ד לְעִנְיַן קִנְיָן מוֹדֶה וכו' ובפ"ק דב"מ נָמֵי לָא מב"ל אֶלָּא אַאֲוִיר שֶׁאֵין סוֹפוֹ לָהַנִּיחַ אֲבָל סוֹפוֹ לָהַנִּיחַ פְּשִׁיטָא דְּקָנֵי וצ"ל דמב"ל הָכִי מְשׁוּם דְּכְתִיב וְשָׂכַחְתָּ עִימֶּר בְּשָׂדֶה דְּיִלְמָא בָּעֵינַן דַּוְקָא שֶׁיְּהֵא מֻנָּח בַּשָּׂדֶה כְּדֶרֶךְ קוֹצְרִים שֶׁמַּנִּיחִים עֲוָמָרִים בַּקֶּרְקַ' את"ד עי"ש – שָׁם פֶּרֶט לְשֶׁצָּפוּ עֲוָמָרִין לְתוֹךְ שָׂדֵה חֲבֵירוֹ וכו' ע"כ עַיֵּין הֵיטֵב פרש"י ז"ל, וצ"ע בְּפֵירוּשׁוֹ שֶׁל הַמְּאִירִי ז"ל שֶׁכָּתַב ר"ל שֶׁפִּזְּרָה הָרוּחַ אֶת עֲוָמָרָיו לְתוֹךְ שָׂדֵה חֲבֵירוֹ ,,וּכְשֶׁחָזַר וַאֲסָפָן לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ" שָׁכַח שָׁם עֹמֶר וכו' עכ"ל, שֵׁם שְׁנֵי חֲלָלִין וכו' עַיֵּין בְּמְאִירִי בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם, וְאֵינוֹ מְדֻיָּקָדָק שָׁם הַלָּשׁוֹן שכ' ,,וְשָׁמָּא תֹּאמַר אַף הָעֶלְיוֹן לֹא יְהֵא בְּדִין מְדִיָּה שֶׁהֲרֵי צָף הֵיא שֶׁאֵינוֹ בָּאֲדָמָה וכו'" דְּצָף לֹא מִבְּאָדָמָה מְמַעֵט, רַק מִבְּשָׂדֶה עַיֵּין מש"כ לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה, – שָׁם ע"ב בְּכֻלָּן אִם הָיָה חָלָל עוֹרְפִין פרש"י ד"ה בְּכֻלָּן וַאֲפִילּוּ מְפַרְפֵּר וכו', ע"כ מִזֶּה סְתִירָה לְמַה שֶּׁמַּשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמְּצָוָה בְּסִפְרֵי סוֹף שׁוֹפְטִים דר"א מוֹדֶה בָּזֶה דִּמְפַרְפֵּר כְּמוֹ שֶׁמּוֹדֶה בַּחָלָל, וְלֹא חָנוּךְ עיי"ש, וּבְמְאִירִי זַ"ל מְבֹלְאָר הַטַּעַם דִּמְדּוֹקֵר בַּחֲרֵב עכ"פ ע"י אָדָם נַעֲשָׂה אֲבָל אִם נִמְצָא חָנוּךְ אֵין נִזְקָקִין לוֹ שֶׁמָּא מֵאֵלָיו מֵת ע"כ (וצ"ע הַרְבֵּה בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי שו"ר בס' דְּבַר אַבְרָהָם ס' ה' אוֹת ח' שֶׁעָמַד בָּזֶה), וְכָתַב עוֹד הַמְּאִירִי דְּכֹל שֶׁנִּמְצָא עַדַיִן מְפַרְפֵּר אפי' הָיָה חָלָל חָרֵב אֵין נִזְקָקִין לוֹ שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה לוֹ נֵס וְיִחְיֶה וכו' יע"ש בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי וא"כ י"ל דְּטַעְמָא דר"א הֲרֵי הוּא כַּמְבֹלְאָר דְּלָא חָיְישִׁינַן לְמַעֲשֶׂה נִסִּים וּבְכֻלָּם עוֹרְפִין וְעַיֵּין בס' ד"א הַנַּ"ל הַרְבֵּה דְּבָרִים בָּזֶה, וְעַיֵּין שָׁם בח"ש ס' כ' בְּתִשׁוּבָתוֹ אֵלַי כָּתוּב וְקִצַּרְתִּי: שָׁם אוֹ לְעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד וכו' וּמוֹדְדִין לְעִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ב"ד ח"ל וכו' ע"כ בְּגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס מְצֻיָּן כְּבָר לְעַיֵּין בְּתוֹסְ' בב"ת כ"ג ע"ב תד"ה בְּדִלֵּיכָּא שֶׁשָּׁם הִקְשׁוּ קֻוּשְׁיָא חֲמוּרָה וְחֵימָה דְּהָכָא מַשְׁמַע דְּטַעֲמָא דְּהָעִיר הַקְּרוֹבָה מְבִיאָה ע"ע מִשּׁוּם דְּמִתּוֹךְ הַקֵּרְבָּא מוּכָח שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַהוֹרֵג וּבְסוֹטָה (מ"ה)תַּנְיָא מִנַּיִן שֶׁאִם נִמְצָא סָמוּךְ לְעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתָהּ וְהוֹלְכִין לְעִיר אַחֶרֶת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ב"ד וְאַמַּאי וַהֲלֹא מִתּוֹךְ הַקֵּרְבָּא נִרְאֶה שֶׁמֵּאוֹתָהּ שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד הָיָה עכ"ל, וְנִרְאֶה לְהָקֵל קָצַת הַקּוֹשִׁי מִתּוֹךְ חֹומֶר שֶׁהֶחְמִירוּ עָלֵינוּ, דְּבָאֱמֶת יֵשׁ לַחְקֹור מ"מ מַדּוּעַ חַיָּבִים לְהָבִיא ע"ע הָעִיר הַקְּרוֹבָה, דַּהֲלֹא יֵשׁ לָהֶם חֶזְקַת כַּשְׁרוּת שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹפְכֵי דָּמִים (וּבְקָרוֹב וַחֲזָקָה יֵשׁ לְעַיֵּין בָּזֶה עַיֵּין פמג"ד סי' ק"י) וְנִיחָא בְּפִשּׁוּטוֹ דְּכֵינָן שֶׁנִּמְצָא כָּאן קָרוֹב לְעִיר זוֹ, א"כ אִיתְּרָעִי חֶזְקַת כַּשְׁרוּת דִּכְלָלוּת הָעִיר דַּהֲלֹא מוּכָח כְּבָר שֶׁמִּכָּאן הוּא הָרוֹצֵחַ, וְכַיָּדוּעַ דִּבְרֵי הפנ"י גִּיטִּין כ"ח וּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסְ' כְּתֻבּוֹת (כ"ג א') ד"ה תַּרְוַיְיהוּ דַּחֲזָקָה דְּאִיתְּרַע ל"מ מה"ת, עיי"ש, וּבְיוֹתֵר י"ל עפ"י סְבָרַת הַתּוֹסְ' ב"מ קט"ז ע"א ד"ה וְהָא וכו' דְּאַחְזוֹקֵי אִינָשֵׁי בְּגַנְבֵי לָא מַחְזְקִינַן הַיְינוּ הֵיכִי דְּאָמַר גָּנַבְתָּ לִי אֲבָל הֵיכִי דְּאָמַר גַּנָּב אַחֵר גְּנָבָם לִי וּמְכָרָם לִי הַיְינוּ אַחְזוֹקֵי אִינָשֵׁי בְּגַנְבֵי דְּהָא כַּמָּה גַּנְבֵי אִיכָּא בְּשׁוּקֵי עיי"ש וְכֵן כָּתְבוּ בַּשִּׁבּוּעוֹת שָׁם, וה"נ דְּכֵינָן שֶׁאָנוּ דָּנִין עַל כְּלָלוּת הָעִיר נִמְצָא כָּאן אַחֵר שֶׁרָצַח וְכַמָּה אִינָשֵׁי רַשִׁיעֵי אִיכָּא בְּשׁוּקָא וְאֵין אָנוּ דָּנִין עַל הַפָּרָט וז"פ, וְעַיֵּין בְּשׁו"ת חַוּת יָאִיר סי' נ"ח ודו"ק וּמֵהַשְׁתָּא יֵשׁ לָנוּ לְהַסְבִּיר הָא דִּגְזֵרָה הַתּוֹרָה דְּבָעֵינַן דַּוְקָא ב"ד וְאֵין מוֹדְדִין מֵעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד, הוּא מִשּׁוּם דְּחוֹב זֶה הוּא מוּטָל רַק עַל כְּלָלוּת הַצִּיבּוּר שֶׁהָעוֹמֵד בְּרֹאשָׁם הוּא הב"ד עֵינֵי הָעֵדָה אֲבָל כְּשֶׁאֵין ב"ד אֵין דִּין צִיבּוּר עַל עִיר זוֹ וְנִיטְלָה

מִמֶּנָּה חוֹבַת הַצִּיבּוּרִי דִּלְיִתְחַיֵּיב בְּדִין ע"ע, וּמַעֲתָּה א"ש קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ', דִּבְעִיר שֶׁיֵּשׁ ב"ד שֶׁהַחוֹב מוּטָל עַל הַצִּיבּוּר בִּכְלָלוֹ וּכְבָר אָמַרְנוּ דְּעַל הַצִּיבּוּר בִּכְלָלוּתוֹ אֵין כָּאן חֻזְקַת כַּשְׁרוּת מִלְּבַד דְּאִיתְּרַע מֵעִיר זוֹ חֻזְקָתָהּ, עוֹד בִּכְלָלוּת הַשּׁוּק נִמְצָא כַּמָּה רְשָׁעִים וש"ד אֲבָל בְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד דְּבָטֵל מִמֶּנָּה דִּין הַצִּיבּוּר וְדִין הַקְּהִלָּה שֶׁנֶּחְשָׁבִים לַגּוּשׁ אֶחָד, וּמַאי נִימָא שֶׁנָּטִיל הַחוֹב עָלֶיהָ לְהָבִיא ע"ע דְּמוּכָח שֶׁהָרוֹצֵחַ מִמֶּנָּה הָיָה, דא"כ ע"כ מֵעַכְשָׁיו הַחוֹב עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד וַהֲלֹא כְּשֶׁנָּבוֹא לְכָל יָחִיד וְיָחִיד, בְּנוֹדַאי הוּא מֻוְחָזָק בְּכַשְׁרוּת וּמַאי יוֹעִיל לָנוּ הַקֻּוּרְבָּא שֶׁסָּמוּךְ לָעִיר, דְּאֵצֶל כָּל יָחִיד וּפְרָט, ע"כ צ"ל אַחֲזוֹקֵי אִינָשֵׁי בְּרַשְׁיֵעִי וש"ד לָא מַחְזְקִינַן, וּבִפְרָט דְּקָרוֹב זֶה הוּא רַק סָפֵק, וּלְכָךְ אֵין בָּהּ דִּין ע"ע וְדוֹ"ק וז"נ ומש"כ הב"ש דלק"מ קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' דְּוִלְקָחוּ זְקֵנֵי הָעִיר עָדִיף כְּשֵׁם דְּאָמְרִינַן דְּרֻבָּא עָדִיף עכ"ל, במחכ"ת אֵינוֹ מוּבָן כְּלָל וְלָא דָּמֵי כְּאוּכְלָא לַדָּנָא, דְּהָתָם בְּנוֹדַאי הַפֵּירוּשׁ דְּרֻבָּא הָוֵי בֵּירוּר טְפֵי עפ"י הַתּוֹרָה מִקֻּוּרְבָה, אֲבָל כָּאן קֻוּשְׁיַת הַתּוֹסָ' חֲזָקָה מְאֹד, – שָׁם שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֲגָלוֹת וכו' עַיֵּין לְקַמָּן בגמ', וילע"ק דְּלָמָּ"ד א"א לְצַמְצֵם וְאֵין קְרוֹבָה אֶלָּא אַחַת, לָמָּה יִתְחַיְּבוּ כְּלָל לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דסד"א מה"ת לְקֻוּלָּא וְאֵין לָנוּ בֵּירוּר בְּהֶחְלֵט מִי הוּא הַחַיָּיב, וְאֶפְשָׁר דְּכָךְ גָּזְרָה התו' וּכְמוֹ בְּאָשָׁם תָּלוּי, וְהָוֵי כְּמוֹ אִיתַּחְזַק אִיסּוּרָא וְיֵשׁ לְעַיֵּין הַרְבֵּה בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי, אַחַר זְמַן רַב מָצָאתִי בעזה"י בְּפָנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה בפ' שׁוֹפְטִים בַּפָּסוּק כִּי יִמָּצֵא וכו' כָּתַב תּוֹךְ דְּבָרָיו בזה"ל לְךָ י"ל דְּהָא דְּאָמְרִינַן קְרוֹבָה וַאֲפִילּוּ קְרוֹבוֹת אֲפִילּוּ לְדַעַת הָאוֹמְרִים דסד"א מה"ת לְקֻוּלָּא מ"מ הָכָא כֵּינָן דְּקֻוּלָּא לְאַחַת הָוֵי חוּמְרָא לְאַחֶרֶת אָזְלִינַן בְּכָל לְחוּמְרָא כמש"כ הַתּוֹסָ' בַּבֵּיצָה דַּף י"ד לְעִנְיַן סד"ר וכו' עיי"ש וּדְבָרָיו צ"ע דמנ"ל סְבָרָא זוֹ לְעִנְיַן דְּאוֹרַיְיתָא, ואכמ"ל עוֹד, שָׁם וְאֵין יְרוּשָׁלֵם מְבִיאָה ע"ע, הָא דְּסִיְּדֵר הַתַּנָּא הָכָא הַאי דִּינָא וּלְעֵיל גַּבֵּי עִיר שֶׁרֻּבָּהּ עַכּוּ"ם אוֹ בְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד הו"ל לְמֵיתְנֵיהּ, דִּבְהָא דִּירוּשָׁלֵם אֵין מְבִיאָה ע"ע, אֵין לוֹמַר דְּפֵּירוּשׁוֹ דְּלֵיכָּא כָּאן חִיּוּב ע"ע כְּלָל דְּכֵינָן דִּירוּשָׁלֵם אֵינָהּ מְבִיאָה אֵין כָּאן דִּין ע"ע, לֹא, דְּהָא הָרַמְבַּ"ם פָּסַק מְפוֹרָשׁ וְכֵן בְּמֵאירֵי כָּאן מְבֹאָר דְּמַנִּיחִין יְרוּשָׁלַם וּמוֹדִדִין אֶל עֲיָירוֹת אֲחֵרוֹת וּכְמוֹ בְּעִיר שֶׁאֵין בָּהּ ב"ד ויל"ע, – שָׁם גְּמָרָא בְּמַאי קָמְפַלְגִי אִילֵימָא לְעִנְיַן מְדִינָה וכו' מִכְּלָל דְּרֵישָׁא לָאו בְּמְדִינָה עָסְקִינַן וכו' ע"כ וא"כ מְבֹאָר דְּבָזֶה אֵין נפ"מ אֶלָּא תַּלְיָא בְּמְחֻלְקוֹתָן דִּלְקַמָּן, וְכֵן מְבֹאָר בְּמֵאירֵי בַּאֵר הֵיטֵב בזה"ל וְלֹא נֶחְלְקוּ בָּזוֹ לְעִנְיַן הַמְּדִינָה שֶׁכְּבָר נֶחְלְקוּ מַר כְּדְאִית לֵיהּ ומכ"ל יְמְדְּדוּ מִמְּקוֹם מְדִינָה וּמַה צּוֹרֶךְ לְהָבִיא זא"ז וכו' עיי"ש ה, וּבְתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל מַסְבִּיר לָהּ הֵיטֵב דל"ל דִּלְעִנְיַן מְדִינָה מַיְירֵי דַּהֲרֵי גַּם אִם יְטַלְטְלוּ הַגּוּף אֵצֶל הָרֹאשׁ אֵין מְבֹרָר לְאֵיזֶה צַד יָנִיחוּ טַבּוּרוֹ וְלָמָּ"ד מֻחָטְמוֹ אִם גַּם יְטַלְטְלוּ הָרֹאשׁ לַגּוּף אֵין מְבֹרָר לְאֵיזֶה צַד יָנוּחוּ חָטְמוֹ וכו' עיי"ש, וְעַיֵּין מש"כ בָּזֶה בס' ד"א הַנַּ"ל, וּבְשׁו"ת בְּרִית יַעֲקֹב סי' כ"ה מחאהע"ז מָצָאתִי שֶׁהִקְשָׁה דְּאַמַּאי אָמְרִינַן רֵישָׁא הֵיכִי דְּנָפֵיל נָפֵיל גּוּפֵיהּ הוּא דְּרַבִּינַן וְאָזֵיל וּמֵאָדָם אֶחָד הוּא נִימָא דְּגוּף זֶה הוּא מֵאִישׁ אַחֵר מֵרֻבָּא דְּעָלְמָא וְלֹא זֶהוּ הַגּוּף מֵהָרֹאשׁ שֶׁנִּמְצָא כָּאן וְכֵן אִיפְּכָא וכו' ודוח"ל דְּמַיְירֵי שֶׁמַּכִּירִין בְּסִימָנִים מֻובְהָקִים אוֹ בטב"ע שֶׁהַגּוּף הוּא שֶׁנִּמְצָא מֵרֹאשׁ זֶה ל וּמְתָרֵץ לָהּ כְּמוֹ שֶׁעָלָה בְּרַעְיוֹנִי תֵּיכֶף לְתָרֵץ זֶה דְּלָא חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא נֶאֱבַד גּוּף שֶׁל רֹאשׁ זֶה וְהַגּוּף הוּא מֵאִישׁ אַחֵר וּמִגּוּף הַנִּמְצָא נֶאֱבַד רֹאשׁוֹ וְהָרֹאשׁ הוּא מִשֶּׁל אַחֵר דְּהֵיכִי לִיתַּרְמֵי כֵּוְלֵי הַאי ע"כ אָמְרִינַן דְּחַד גּוּפָא הָוֵי הָרַחַשׁ וְהַגּוּף, אַף בַּיְּרוּשַׁלְמִי כָּאן אָמְרִינַן אָמַר ר"א לִקְבוּרָה נֶחְלְקוּ, רשבר"י מַה פְּלִיגִין כְּשֶׁהָיָה הָרֹאשׁ מִלְמַעְלָה וְהַגּוּף מִלְמַטָּן, אֲבָל הָרֹאשׁ מִלְמַטָּן וכו' כָּל

עַמָּא מוֹדִין דְּמוֹלִיכִין הָרֹאשׁ אֵצֶל הַגּוּף הָיוּ מִנַּדָּרָן מִכָּאן וּמִכָּאן אֲנָא אוֹמֵר רֵישָׁא אָזֵיל לְחַד אָתַר וְגוּפָא אָזֵיל לְחַד אָתַר אוֹ הָרֹאשׁ הַזֶּה אֵין לוֹ גּוּף אוֹ הַגּוּף הַזֶּה אֵין לוֹ רֹאשׁ הָיָה שָׁוֶה כָּל שֶׁדַּרְכּוֹ לְיֶחֱזוּ גּוּף אֶחָד הֵן וְאִם לָאו הָרֹאשׁ הַזֶּה אֵין לוֹ גּוּף וכו' יעיש"ה וְקַצַּרְתִּי בְּפֶרֶק זֶה, וְעַיֵּין בְּקָרָן אוֹרָה שֶׁהַרְגִּישׁ בְּדִבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי המ' ויל"ע בְּעִיקַּר הַדִּין אִם מָצָא רֹאשׁ לְבַד אוֹ אֵבָרִים לְחֻוָּדָן אִם צָרִיךְ לְהָבִיא ע"ע, וּכְמוֹ דְּמַמַּעֲטִינַן הַרְבֵּה דְּבָרִים וּכְמוֹ לְעִנְיַן טֻמְאָה וְכַדּוֹמֶה דְּמַמַּעֲטִינַן מֵת חָסֵר עי' תוס' לְעֵיל (ג' ע"ב):שָׁם וּמְקוֹמָהּ אָסוּר לִזְרֹעַ וּמְלִיעָבֵד ע"כ, הַדְּבָרִים עַתִּיקִים וִידוּעִים בְּדִבַּר קֻוְשְׁיַת הר"ש מִקִּינּוּן בס' הַכְּרִיתוּת דְּלִיתְסַר כָּל הָעוֹלָם בַּחֲרִישָׁה וּזְרִיעָה מִטַּעַם נַחַל אֵיתָן שֶׁהוּא קָבוּעַ ? וְהֶבְיאוֹ השעה"מ הל' מְגִילָּה וְשֶׁהֶבְיאוֹ הפר"ח חי"ד סי' ק"י ע"ש בשעה"מ, וְהִנֵּה זַכַּנִי ד' לְעַיֵּין בִּפְנִים ס' הַכְּרִיתוּת וְהוּא שָׁם בְּסוֹף הַסֵּפֶר מַמָּשׁ שֶׁכָּתַב שָׁם מִקּוֹדֶם דְּלָא אָמְרִינַן קָבוּעַ אֶלָּא הֵיכִי שֶׁנִּתְבָּרֵר מְקוֹם הָאִיסּוּר דְּזוֹרֵק אֶבֶן וכו' וּבְזֶה נִיחָא מַה שֶּׁמַּקְשִׁים הָעוֹלָם יֵאָסֵר כָּל הָעוֹלָם בחו"ז מִטַּעַם נַחַל אֵיתָן (נִרְאֶה דְּהַלָּשׁוֹן בָּזֶה ,,כָּל הָעוֹלָם" אֵינוֹ מְדֻיָּקָּדָק דע"ע אֵינָהּ נוֹהֶגֶת לֹא באר"י אוֹ בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שֶׁהוּא קָבוּעַ וּלְמָא דְּפָרִישִׁית נִיחָא כֵּיוָן דְּלָא יָדְעִינַן הֵיכָן נח"א לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר כָּל קָבוּעַ אֲבָל אִי יָדְעִינַן מְקוֹמוֹ אָמֵינָא כִּי הַנִּזְרָע בְּתוֹכוֹ אָסוּר וְאִי נָסְבִינַן זֶרַע וְלָא יָדְעִינַן אִי מִינֵּיהּ אִי מִשְּׁאָר עָלְמָא אָסוּר אע"ג דְּעָלְמָא רַוְבָּא וכו' עכ"ל וּלְעִיקַּר קֻוְשְׁיַת הָעוֹלָם דְּיֶאֱסוֹר כָּל הָעוֹלָם לִזְרֹעַ מִשּׁוּם דִּילְמָא נַחַל אֵיתָן הִיא, נִרְאֶה לוֹמַר ד"ח דְּאִם מְסַפְּקִינַן דִּילְמָא כָּאן נח"א הוּא, ה"נ יֵשׁ לוֹמַר דִּכְבָר חָרַב כָּל אר"י וְאֵין זֶה עֵפֶר הנח"א אֶלָּא שֶׁנִּיתְוַסֵּף עָלָיו עָפָר וְאַשְׁפּוֹתוֹת וְכַדּוֹמֶה עַד שֶׁכְּבָר מֻוָּתָּר לִזְרֹעַ שָׁם שֶׁכְּבָר הִיא קַרְקַע אַחֶרֶת וְעַיֵּין כה"ג אֹהָלוֹת פֶּרֶק י"ח מ"ה וְעוֹד, וּכְדֶרֶךְ שֶׁכָּתַב הָרַדְבָּ"ז בְּקֻדֵּשַׁת יְרוּשָׁלַיִם ת"ו, וְגַם אוּלַי אֶפְשָׁר לוֹמַר דִּלְכַתְּחִלָּה מֻוָּתָּר לַעֲשׂוֹת הָכִי לְהָבִיא קַרְקַע אֲחֵרוֹת, וְלַחְפּוֹר מֵחָדָשׁ, וְאַף דְּאַכַּתִּי מְסַפְּקָא לָן דִּילְמָא הֵבִיא גַּם מִנַּחַל אֵיתָן אַחֵר כֵּיוָן דְּלָא יָדְעִינַן הֵיכָן מְקוֹמוֹ ? אַדְּ בְּזֶה י"ל דְּנִתְבַּטֵּל בְּתָלוּשׁ וּכְשֶׁיִּתְלוֹשׁ אָז אָמְרִינַן כָּל דְּפָרִישׁ וְלָא הָוֵי כְּפֵירֵשׁ לְפָנֵינוּ, אוֹ שֶׁיָּבִיא מִקַּרְקַע חו"ל לְפִי הֶעָרָתִי הַנָּ"ל ודו"ק גַּם אֲנִי מְסֻפָּק אִי נַחַל אֵיתָן נֶאֱסַר עַד תְּהוֹם אַרְעָא, אוֹ לֹא ואל"ה הָיָה עֵצָה שֶׁיִּטּוֹל אֶת תְּפוּסָתָהּ וְיָכוֹל שׁוּב לִזְרֹעַ שָׁם וצ"ע וְעַיֵּין בִּירוּשַׁלְמִי ודו"ק – שָׁם ע"ב וְעוֹרְפִין אוֹתָהּ בְּקוֹפִיץ, עַיֵּין בָּרָשָׁ"ש שֶׁכְּבָר הֵעִיר בָּזֶה דְּמִי הוּא הָעוֹרֵף וְאִי בָּעֵינַן כֹּהֵן לָזֶה עיי"ש, וּבִלְשׁוֹן הַמְּאִירִי הוּא כָּךְ וב"ד שֶׁבְּאוֹתָהּ הָעִיר עוֹרְפִין אוֹתָהּ שָׁם בְּקוֹפִיץ וכו' וְכֵן הִתְבָּאֵר בַּתַּלְמוּד הַמַּעֲרָב שֶׁצָּרִיךְ לַעֲרוֹף בָּהּ רֹוב שְׁנַיִם עכ"ל, וְרַק הַפְּסוּקִים אוֹמְרִים הַכֹּהֲנִים, וְאֶפְשָׁר לְפָרְשָׁהּ הָא דְּאִיתָא בַּיְלְקוּט סוֹף שופ' בזה"ל ד"א עֶגְלַת בֹּקֶר רְחִיצָה בִּזְקֵנִים וְכַפָּרָה בְּכֹהֲנִים ע"כ עַיֵּין בז"ר שָׁם, דְּהַכַּוָּנָה דְּהָא דִּכְתִיב וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֶגְלַת בָּקָר, לֹא שֶׁהַזְּקֵנִים עוֹרְפִין הָעֶגְלַת בָּקָר, אֶלָּא רְחִיצָה בִּזְקֵנִים דַּוְקָא אֲבָל כַּפָּרָה (דע"ע כַּפָּרָה כְּתִיב בָּהּ כְּקָדָשִׁים א"כ בָּעֵינַן כֹּהֵן) בַּכֹּהֲנִים ויל"ע, וְשָׁם בַּיְלְקוּט בָּהָא דְּאָמַר וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים וכו' אֵין לוֹ תְּמִימִין בע"מ מְגִיִּין וכו', פֵּירֵשׁ בז"ר מִנַּיִן שֶׁכְּשֵׁרִים לַעֲרִיפַת עֶגְלָה ע"ש דַּעְתּוֹ שֶׁבָּעֵינָן כֹּהֵן אַדְּ גַּם בע"מ כָּשֵׁר, וְעַיֵּין במנ"ח, וְעַיֵּין בשי"ת בֵּית יִצְחָק חאור"ח סי' ל"ה בש"ה שָׁם כְּוַן לְכָל דִּבְרֵי הָרָשָׁ"ש הַנָּ"ל ע"ש דלב"ש בָּעֵי כֹּהֵן אַף בַּעֲרִיפָה, וא"כ י"ל דְּהֵיְלְקוּט הַנָּ"ל אָתְיָא כר"ש, ולפ"ז לר"ש הו"ל לְמִחְשַׁב חוֹמֶר בְּעֶגְלָה מִפָּרָה דַּעֶגְלָה בָּעֵי כֹּהֵן וּפָרָה כְּשֵׁרָה בְּזָר לְחַד מ"ד וכו' עיי"ש בבי"צ שו"ר בתו"ת שֶׁנֶּעֱלַם מִמֶּנּוּ כ"ז: דַּף מ"ו ע"א אֶלָּא מַעֲתָּה אַזְקֵן וְאַסְרִיס ה"נ דְּלָא עָרְפִינַן יכו' עי"ש, וּבְמְאִירִי מְבֹאָר דְּמְבִיאִין ע"ע

אפי' אִשָּׁה אוֹ קָטָן עֶבֶד אוֹ שִׁפְחָה זָקֵן וְסָרִיס מְנַוָּול וּמַוְכֶּה שְׁחִין אֲפִילּוּ טְרֵיפָה שֶׁהֲרֵי מ"מ נִגְזָל הוּא בְּקֻצָּת חַיִּים שֶׁהָיָה רָאוּי לַעֲשׂוֹת בָּהֶן הַרְבֵּה מִצְוֹת עכ"ל, בְּתוֹרַת הק' הֵבִיא כְּבָר מַה שֶּׁהֵעִירוּ מַזֶּה עַל המנ"ח שר"ל דְּכֹל שֶׁאֵין הַהוֹרְגוֹ חַיָּיב עָלָיו מִיתָה וכו' אֵין מְבִיאִין ע"ע ע"ש וע"ש מש"כ עַל פִּי הַמִּשְׁכָּנוֹת יַעֲקֹב סוֹף חחו"מ עש"ה, ובס' ד"א הַנַּ"ל סי' ה' ובח"ש סי' כ' שֶׁהֵבֵאתִי סְמִיכִין לָזֶה דאל"ה הו"ל לְהַגְמָרָא לְלַמּוֹד דִּין רֵוְבָּא מע"ע דִּילְמָא טְרֵיפָה הֲוָה הֶהָרוּג וּמַשְׁמַע ג"כ דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ לְהַמְאִירִי דְּטְרֵיפָה אֵינוֹ מוֹלִיד וּכְמוֹ זָקֵן וְסָרִיס וְזֶה הָרְבּוּתָא דִּילֵיהּ, וא"כ י"ל דְּמַדּוּעַ לֹא תָּפַס הגמ' בְּלִישָׁנֵיהּ אֶלָּא מֵעַתָּה אַזָּקֵן וְסָרִיס וּטְרֵיפָה הנ"כ דְּלָא עָרְפִינַן, א"ו דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ לְהַגְמָ' דְּטְרֵיפָה מוֹלִיד, אוֹ דְּאִטְרֵיפָה וְקָטָן וְכַדּוֹמֶה אֵין ה"נ דְּלָא עָרְפִינַן מִטַּעַם המנ"ח זַ"ל שֶׁכֹּל שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלָיו מִיתָה וכו' וְשָׁם בד"א ח"ש סי' כ' מְעֻוָּרְבָּב כַּנַּוָּנְתִי עיי"ש וּמַה שֶּׁהֵעִיר שָׁם דַּעֲדַיִן הו"ל לְמִפְרַךְ אַטְרֵיפָה נָמֵי יַעֲרוֹף אִי פֵּירוֹת הַיְינוּ מְצוֹת.

ע"ש, אֵינוֹ מוּבָן כְּיָנוֹן דְּמִטַּעַם אַחֵר הִיא שֶׁאַף שֶׁשַּׁיָּךְ בְּמָצִית מ"מ כֹּל שֶׁאֵין חַיָּבִים עָלָיו מִיתָה גזה"כ הוּא דְּפָטוּר מע"ע, ובלא"ה אֵין טַעַם אַגְדֵּי זֶה מַסְפִּיק לְחַיֵּיב בְּכַמָּה חֲלָלִים שֶׁנִּמְצְאוּ תְּלוּיָ' בְּאִילָן אוֹ צָף וְכַדּוֹמֶה שֶׁהַתּוֹ' מְיַעֲטָתָּה אוֹתָם בְּפֵירוּשׁ, ה"נ כֵּן בְּכָל אֵינָךְ שֶׁכָּתַב המנ"ח דְּהַפָּסוּק לֹא מַיְירֵי בָּהֶם, וז"פ, וְהִנֵּה המנ"ח כָּתַב בְּרֵישׁ מִצְוָה תק"ל דְּאַף דבד"נ אֵין דָּנִין רַק אִם יוֹשְׁבִים הב"ד בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית וכו' שָׁם גזה"כ אֲבָל בע"ע חַיָּבִים אע"פ שֶׁאֵין יוֹשְׁבִים עַל מְקוֹמָם עכ"ל אֵין סְתִירָה כְּלָל למש"כ בְּעִנְיָן הַזֶּה דְּהַפָּרָשָׁה לֹא מַיְירֵי רַק בְּאוֹפֶן שח"מ עַל הַנֶּהֱרָג דְּפָשׁוּט הוּא שֶׁבְּכָאן יֵשׁ חִיּוּב מִיתָה אֶלָּא הַחִסָּרוֹן הוּא שֶׁאֵין כָּאן ב"ד הָרָאוּי לָדוּן, אַף לפמש"כ הַמְפָרְשִׁים דְּתוֹעֶלֶת הע"ע הוּא לְפָרְסֵם הַדָּבָר וְשֶׁיִּמְצָא עי"ז הַהוֹרֵג א"כ צע"ק דִּלְמַאי נפ"מ כֵּינָן דְּאֵין כָּאן ב"ד לָדוּן אוֹתוֹ וְיֵשׁ עוֹד לְהָעִיר בָּזֶה וְקַצָּרְתִּי, אח"ז רָאִיתִי לְקַמָּן מ"ז ע"ב בְּרָשָׁ"ש ד"ה ת"ר שֶׁעָמַד עַל סְבָרָא זוֹ דְּלֵיכָּא ע"ע בִּזְמַן שֶׁאֵין דָּנִין ד"נ ע"ש וּדְלֹא כהמנ"ח וְגַם בלא"ה ע"כ ר"י בַּר שָׁאוּל ס"ל כר"א דַּעֲגָלָה בַּת שְׁנָתָהּ שֶׁאָמַר יָבֹא דָּבָר שֶׁלֹּא עָשָׂה פֵּירוֹת ופרש"י עֶגְלָה בַּת שְׁנָתָהּ לֹא יָלְדָה, וא"כ לְרַבָּנָן דר"א שֶׁכֵּן הַלָּכָא לֵיכָּא טַעַם זֶה, אַף שׁוּב רָאִיתִי בבא"ש שֶׁזֶּה טָעוּת שֶׁהֲרֵי תְּנַן פָּרָה וַחֲמוֹר בְּנוֹת שָׁלֹשׁ וְנִדְאֵי לַכֹּהֵן אַלְמָא דְּקוֹדֶם שָׁלֹשׁ וְנִדְאֵי לֹא יָלְדָה וא"ש אַף לְרַבָּנָן עיי"ש, וְיָדוּעַ שֶׁאֵין לְמַיְדִין הֲלָכָה מִפִּי טַעֲמֵי הַגָּדָה וְעַיֵּין בַּפְּסִיקְתָּא שׁוֹפְטִים שֶׁאָמַר בזה"ל וְכֵן אָמַרְשֶׁהָעֶגְלָה הָיְתָה מְתַלַּעַת וְהוֹלְכִין הַתּוֹלָעִים אֶל הָרוֹצֵחַ בכמ"ק שֶׁהוּא וּמֵהֶם הָיְתָה בָּאָה נְקָמָה עַל הָרוֹצֵחַ וְעוֹד כִּי גְּזֵרַת מֶלֶךְ הָיְתָה לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל עכ"ל, וְעַיֵּין מָהַרְשָׁ"א כָּאן בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן וְהָרַמְבַּ"ם וְגַם בָּמָה שֶׁאָמְרוּ כָּאן בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה פֵּירוֹת דפרש"י סֶלַע אֵיתָן וְקָשֶׁה, נָמֵי יִקָּשֶׁה הָא אָמְרִינַן דְּאֵינוֹ מְעַכֵּב כְּלָל ואע"פ שֶׁאֵינוֹ אֵיתָן כָּשֵׁר (בְּעִנְיָן זֶה אֲנִי מַתְמִיהַּ עַל הָרַב בַּעַל שַׁ"ח עַל הַתּוֹרָה סוֹף פ' שׁוֹפְטִים עַל מַה שפרש"י שָׁם שֶׁלֹּא הִנִּיחוּהוּ לַעֲשׂוֹ' פֵּירוֹת הִקְשָׁה מֵעַצְמוֹ זֶה שֶׁהִקְשׁוּ בגמ' כָּאן דְּאֶלָּא מֵעַתָּה זָקֵן וְסָרִים וכו' וְתֵירֵץ דְּפֵירוֹת הַיְינוּ מָצִית ע"ש וְאִישְׁתְּמִיט מִינַּיהּ גְּמָרָא זוֹ, וְכֵן מָצָאתִי בפי' הָרִיבָ"א עַל התו' שָׁם שכ' דְּהַמְפָרְשִׁים שֶׁלֹּא הִנִּיחוּהוּ לְהוֹלִיד בָּנִים טוֹעֶה דְּאִיתָא בְּסוֹטָה וכו' כ"פ ר' אֶלְיָקִים ע"כ, וּבָזֶה אָמַרְתִּי שֶׁמְּצָנָה גְּדוֹלָה הִיא לְהַעְתִּיק וּלְהוֹדִיעַ דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ בעהתו"ס שָׁם שֶׁחִיְּדְשׁוּ דִּין חָדָשׁ בְּהַתָּרַת עֲגוּנָה וְנָחוּץ מְאֹד לְכָל בַּעֲלֵי הוֹרָאָה בה"ע וְכִנְרָאֶה אִישְׁתְּמִיט מִנַּיהּ דְּכָל הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל וְזַ"ל שָׁם וּמְדָדוֹ אֶת הֶעָרִים אָמַר הָרַב בְּכוֹר שׁוֹר דכ"ז צִוָּה הקב"ה לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁיָּצָא קוֹל לַנִּרְצָח וּמִתּוֹךְ כָּךְ

יָבוֹאוּ עֵדִים וְיָעִידוּ שֶׁהוּא מֵת וְלֹא תֵּשֵׁב אִשְׁתּוֹ עֻגּוּנָה וּמַאי דְּאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ אֵין מְעִידִין אֶלָּא עַל פַּרְצוּף פָּנִים עִם הַחוֹטֶם כְּגוֹן שֶׁבָּא וְאָמַר מֵעִיד אֲנִי עַל חָוְטָמוֹ וּפַרְצוּפוֹ שֶׁהוּא כָּךְ וְכָךְ וְאֵין הָעֵדִים מַכִּירִין אוֹתוֹ אֶלָּא מַתִּיךְ דִּבְרֵיהֶם יָבִינוּ הַמַּכִּירִים אוֹתוֹ שֶׁהוּא זֶה אֲבָל אִם בָּאִים עֵדִים שֶׁאוֹמְרִים מַכִּירִין אֲנִי בְּוַדַּאי שֶׁזֶּהוּ ובטב"ע גָּמוּר כְּאִלּוּ רְאִיתִיו חַי וַדַּאי תִּנָּשֵׂא אִשְׁתּוֹ בְּעֵדוּת זֶה אֲפִילּוּ לְאַחַר כַּמָּה שָׁבוּעוֹ' וּלְפִי' אפי' מְמָקוֹ' רָחוֹק יָכוֹל לָבוֹא וּלְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ וַהֲוֹוא דְּטָבַע וכו' וַאֲסָקוּהּ אַגִּשְׁרָא וכו' וְאִנַּסְתָּה רַבָּא לִדְבִיתָהוּ אפי' לְאַחַר ה' יָמִים עֵדוּת סְתָם הָיָה וְדַמְיוֹן וְלֹא אָמַר מֻוְחָזָקְנִי בּוֹ עכ"ל וצע"ג בָּזֶה, וְעַיֵּין שִׁיטַת ר"ת בְּתוֹסְ' יְבָמוֹת (ק"כ ע"א) ד"ה אֵין וכו' עיש"ה ובש"ש ש"ו פי"ג י"ד וּבְפָנִים סֵפֶר הַיָּשָׁר לר"ת ועכ"פ מָצָאתִי מַרְגָּנִיתָא חַדְתִּי וְשֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְהָקֵל בְּהֶיתֵר עֲגוּנָה), – שָׁם ע"ב ומַה ת"ל הָעֲרוּפָה וכו' מ"ש, עַיֵּין בְּחֻלִּין (די"א ע"א) הָעֲרוּפָה כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה וכו' וּבַתּוֹסְ' שָׁם ד"ה הָעֲרוּפָה וכו' וְי"ל וכו' עיי"ש וי"ל, וּבָזֶה י"ל קְצָת מַה שֶּׁתָּמַהּ המנ"ח עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא הֵבִיא ד"ז דְּצָרִיךְ לִהְיוֹת שְׁלֵמָה פיי"ש די"ל דְּהָרַמְבַּ"ם ס"ל שֶׁאֵין הַלָּכָה כֵּן דְּבָעֵינַן הָעֲרוּפָה לִשְׁאָר לִימּוּדִים – שָׁם ר' יוֹחָנָן אָמַר בְּאֶצְבָּעוֹ הֶרְאָהּ לָהֶם ע"כ א"ל דלר"י לְשִׁיטָתוֹ בב"מ צ' ע"ב דַּעֲקִימַת פִּיו הָוֵי מַעֲשֶׂה לֹא יָכוֹל לוֹמַר בְּפִיו עִקֵּם לָהֶם דא"כ לָא הָוֵי ודו"ק (עפ"י דְּרוּשׁ) ויל"ע בְּעִיּוּן יַעֲקֹב עַל אַגָּדוֹת: דַּף מ"ח פ"א עַד מָתַי אַתֶּם מַאֲכִילִין נְבֵילוֹת וכו' אֶלָּא טְרֵיפוֹת שֶׁמָּא נִיקַּב קְרוּם שֶׁל מוֹחַ עיי"ש עַיֵּין בְּמִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב חיור"ד סי' ט"ו בְּמִכְתָּבוֹ לְהַבַּיִת אֶפְרַיִם מַה שֶּׁהֵעִיר מִסּוּגְיָא דְּכָאן דְּחָשְׁשׁוּ עַל הַקְּרוּם אַף טָרֵם שֶׁיִּתְרוֹצֵץ הַגֻּלְגֹּלֶת מַשְׁמַע שֶׁדָּבָר מָצוּי הוּא וכו' יע"ש וּלְהַלָּן שָׁם מש"כ מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין תָּמִיד כֵּן, לְמִזְבֵּחַ וְאֵיךְ לֹא יֵאָרַע לִפְעָמִים שֶׁנִּקַּב קְרוּם בַּמּוֹחַ וכו' עיי"ש, ועיי"ש עוֹד בְּתְשׁוּבָתוֹ הַשְּׁנִיָּה שֶׁהַבַּיִת אֶפְרַיִם חֻזְקִי לָהּ דְּאָתְיָא כמ"ד קְרָמָא עִילָּאָה טְרֵיפָה וכו' יע"ש וּמַה שֶּׁהִשִּׁיג עָלָיו, וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַסְבִּיר קְצָת דְּהָא בלא"ה פָּרִיךְ הגמ' בְּחֻלִּין לֵיחוּשׁ דִּילְמָא נָקֵב בִּקְרוּם אֶלָּא דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא עי"ש וְכֵיוָן דְּאִיכָּא עוֹד רֵיעוּתָא גְּדוֹלָה לְפָנֵינוּ מְסַלֵּק מִכָּאן דִּין רֻבָּא וְשַׁפִּיר חָיְישִׁינַן לְנָקֵב הַקְּרוּם ודו"ק – (כְּעֵת רָאִיתִי בְּתוֹרַת הק' שֶׁנֶּעֱלַם מֵהֶם דִּבְרֵי הַמִּשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב וְהַבַּיִת אֶפְרַיִם עיי"ש) – שָׁם לְעֵיל וכו' עַיֵּין הַגָּהוֹת יַעְבֵּץ שֶׁהִקְשָׁה אַמַּאי נָסֵיב עֻגֵּל דְּלָא אַשְׁכְּחַן וכו' עי"ש, וּמֵחֲמַת קֻוּשְׁיָא זוֹ הָיָתִי רוֹצֶה לְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ צְחוּת דְּפִירוּשׁ לָעֻגֵּל הִיא מְהֻרָּה וּכְמוֹ שֶׁמָּצִי' בַּבְּרָכוֹ' י"ח ע"ב לָעֻגֵּל אָתֵית יעו"ש, וה"נ הַכַּוָּנָה דְּהָא דְּמַפְרִישִׁין אוֹתוֹ בִּמְהֻרָּה שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁ בְּצַעַר כ"כ, וְעַיֵּין בתוה"ק): שָׁם ע"ב מְשֻׁמָּתוּ נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים מַאן נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִי' אָמַר ר"ה זֶה דָּוִד וּשְׁמוּאֵל וּשְׁלֹמֹה וכו' עיי"ש, כה"ג אִיתָא בְּיוֹמָא נ"ג ע"ב אֶבֶן הָיְתָה שָׁם מִימוֹת נְבִיאִים רִאשׁוֹנִים ופרש"י דָּוִד וּשְׁמוּאֵל מְפָרֵשׁ במס' סוֹטָה ע"כ, וְאָמַר לִי בָּזֶה דָּבָר נָכוֹן ידי"ע הרה"ג הַמְפֻרְסָם מֵוֻכְתָּר בְּנִימוּסִין וכו' מהרי"ב הַלֵּוִי אִישׁ הוֹרְוִויץ שְׁלִיטָ"א מִשּׁוּם דְּדָוִד וּשְׁמוּאֵל הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁמָּצְאוּ מְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ כִּדְדָרְשִׁינַן בַּזְּבָחִים נ"ד ע"ב וַיֵּלֶךְ דָּוִד וּשְׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ בְּנָוֹיוֹת בָּרָמָה וכו' אֶלָּא שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין בָּרָמָה וּפוֹסְקִין בְּנָוֹיוֹ שֶׁל עוֹלָם עיי"ש, וְלָכֵן יֵחֵס הַתַּנָּא אֶבֶן הָיָה שָׁם מִימוֹת נְבִיאִים רִאשׁוֹנִים דְּהַיְינוּ דָּוִד וּשְׁמוּאֵל שֶׁהֵם מָצְאוּ כָּל עִיקַּר מָקוֹם הק' הַזֶּה, (אחז"ר רָאִיתִי בִּגְבוּרַת אֲרִי לִמס' יוֹמָא הנדמ"ח שָׁם דנ"ד שֶׁרָמַז בָּזֶה עַל פרש"י שָׁם יע"ש ד"ה מֵימוֹת וכו') וְנִיחָא בָּזֶה מַה שֶּׁדִּקְדֵּק כָּאן הת"ה שֶׁלֹּא נִקַּט שָׁם בְּיוֹמָא גַּם שְׁלֹמֹה עיי"ש מִשּׁוּם שֶׁהַמָּקוֹם כְּבָר מָצְאוּ הֵם דָּוִד וּשְׁמוּאֵל וְהַכֹּל בִּכְתָב מד' הִשְׂכִּיל: דַּף מ"ט ע"א ואר"א בַּר יְבֶרְכְיָה שְׁנֵי ת"ח הַדָּרִין בְּעִיר אַחַת וכו' אֶחָד מֵת

וְאֶחָד גּוֹלֶה וכו' עיי"ש, עַל פִּי מַאֲמָר זֶה פֵּרַשְׁתִּי מִכְּבָר הָא דְּאָמַר רַב מְשַׁרְשִׁיָא בִּמְגִילָּה (ל"ב ע"א) שְׁנֵי ת"ח הַיּוֹשְׁבִין בְּעִיר אַחַת וְאֵין נוֹחִין זא"ז בַּהֲלָכָה עה"כ אוֹמֵר וכו' וּמִשְׁפָּטִים לֹא יְחִיו בָּהֶם ע"כ עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א שָׁם, דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ כִּפְשׁוּטוֹ כֵּיוָן דְּאֵין נוֹחִין זל"ז בַּהֲלָכָה אֶחָד מֵת וְאֶחָד גּוֹלֶה, וד' יְזַכֵּנוּ לִהְיוֹת מת"ח שבא"י שֶׁנּוֹחִין זל"ז בַּהֲלָכָה כְּשֶׁמֵּן זַיִת (סַנְהֶדְרִין כ"ד), – שֵׁם לָאו בְּרִיךְ אֲנָא, כְּבָר הֵבִיאוּ מִכָּאן הַמְקוֹר לְמַה שֶׁכָּתַב הָרַמָ"א יור"ד סי' ר"מ סְעִיף כ"ד דְּחַיָּיב בִּכְבוֹד אָבִיו יוֹתֵר מִכְּבוֹד אֲבִי אָבִיו ע"כ עיי"ש בפ"ת וּכְבָר קָדְמוֹ בְּאֵלְ' זוּטָא עַל הַלְּבוּשׁ אור"ח בְּסוֹף הַסֵּפֶר עיי"ש וְכֵן בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א זַ"ל שָׁם כ' וּמְסוֹטָה ח"ט ע"א רְאָיָה לִמהרי"ק ונ"ל דְּלַאֲבִי אִמּוֹ פָּטוּר וכמש"כ בב"ר פ' צ"ד בְּנֵי בְּנוֹת עכ"ל ועי' הַגָּהוֹת יַד אַבְרָהָם יור"ד דְּפוּס וִוילְנָא וְזֶה שֶׁכְּוָנַן בַּגְּרָ"א זַ"ל לְדָחוֹת הָרְאָיָה די"לְדִשָּׁם שֶׁהָיָה בֶּן בִּתּוֹ שָׁאנֵי עיי"ש, ושו"ר כָּאן בת"ה בְּשֵׁם השבו"י עיי"ש וּבָזֶה נִיחָא דַּהֲלֹא הָיָה ר"א ת"ח עַיֵּין בְּקִדּוּשִׁין כ"ט ע"ב וּמַחְיוּב מִדִּין כִּיבּוּד ת"ח, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָזֶה שֶׁהוּא עַצְמוֹ נַעֲשָׂה ת"ח כְּבָר פָּטוּר מִזֶּה עַיֵּין יור"ד רמ"ד, ועי' ש' שָׁם סי' רמ"ה ס"ג דה"ה בֶּן בִּתִּי, וְעוֹד י"ל דְּכָאן הָיָה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיַּגִּיעַ לוֹ חֶסְרוֹן מָמוֹן עי"ז וּלְכָךְ אָמַר לֵיהּ לָאו בְּרִיךְ אֲנָא שֶׁגַּם בִּבְנוֹ אֵינוֹ מְחֻיָּב עפ"י דִּין בְּכִיבּוּד עַיֵּין יור"ד סי' ר"מ ס"ה וַאֲבִיָדָתוֹ וַאֲבִידַת אָבִיו אֲבִידָתוֹ קוֹדֶמֶת וכדקיי"ל חו"מ סי' רס"ד ס"א ואעפ"כ יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לִיכָּנֵס וכו' עיי"ש וא"כ בְּבֵן בְּנוֹ אֵינוֹ מְחֻיָּב לְהַחְסִיר מָמוֹן שֶׁלּוֹ עי"ז, לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין: שָׁם דַּף מ"ט ע"ב אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף לְתַנָּא לָא תִּיתְנֵי עֲנָוָה דְּאִיכָּא אֲנָא אָמַר לֵיהּ ר"נ לְתַנָּא לָא תִּיתְנֵי יִרְאַת חֵטְא דְּאִיכָּא אֲנָא עכ"ל, בֵּין כִּתְבֵי אאמו"ר הָרַב הַגָּאוֹן הַמְּפֻ' צַדִּיק תָּמִים כקש"ת רַבִּי יְשַׁעְיָהוּ עַפְשָׁטִיין זצ"ל זי"ע מָצָאתִי פִּלְפּוּל בְּסִיף מַסֶּכֶת זוֹ וְכַנִּרְאֶה הִשְׁתַּמֵּשׁ בָּזֶה בְּתוֹר הַדָּרָן עַל מַסֶּכֶת זוֹ, וע"כ הִנְנִי נוֹתֵן לִפְנֵי הַמְעַיְּינִים לָצֵאת י"ח הַדָּרָן למס' סוֹטָה וְהוּא שֶׁהַמַּהַרְשָׁ"א זַ"ל פֵּירֵשׁ בְּכָאן מֵאִמְרֵי רַב יוֹסֵף וְרַב נַחְמָן בזה"ל אֵין דֶּרֶךְ חֲכָמִים לְהִתְפָּאֵר וּלְהִשְׁתַּבֵּחַ בְּמַעֲלָתָם כמ"ש יְהַלְלוּךָ זָר וְלֹא פִּיךָ מ"מ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא שׁוֹנֶה הַבָּרַיְיתָא בְּטָעוּת אָמְרוּ כֵּן דְּלָא בָּטְלָה מִשֶּׁמֶת רַבִּי גַּם לֹא הָיָה לוֹ שָׁבַח בַּדָּבָר בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כמ"ש וירא חֵטְא יְמָאֲסוּ עכ"ל, וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּמַה יַּעֲנֶה בְּהָא דְּאִיתָא בְּדַף מ' אָמַר רַב אַבּוֹהוּ מֵרֵישׁ הֲוָה אָמֵינָא עַנְוָתָנָא אֲנָא וכו' עיי"ש מַשְׁמַע דַּהֲוָה מִשְׁתַּבַּח בָּזֶה גַּם בִּפְנֵי אֲחֵרִים – גַּם צָרִיךְ לְהָבִין מַה דְּאָמְרִינַן בְּפֶסָחִים (דַּף ס"ח ע"ב) שֶׁאָמַר רַב יוֹסֵף אִי לָאו הַאי יוֹמָא דְּקָא גָּרִים כַּמָּה יוֹסֵף אִיכָּא בְּשׁוּקָא דְּהָא רַב יוֹסֵף הֲוָה עָנְיוֹ מִכָּל אָדָם וְכָאן הִתְפָּאֵר דְּמֵחֲמַת נְתִינַת הַתּוֹרָה הוּא עָדִיף מִשְּׁאָר אִינָשֵׁי וְאֵין זֶה מִגְּדֶר עֲנָוָה וְכֵן הִקְשָׁה הַבַּאֵר הֵיטֵב אור"ח סי' תצ"ד עיי"ש, וְכֵן יֵשׁ לְהָבִין בְּמַה דְּאָמְרִינַן בְּקִדּוּשִׁין ל"א ע"א ובב"ק פ"ז ע"ב דְּאָמַר רַב יוֹסֵף מֵרֵישׁ הֲוֵי אָמֵינָא מ"ד הֲלָכָה כר"י וכו' מ"ד לִי אֵין הֲלָכָה כר"י עֲבַדִינָא יוֹמָא טָבָא לְרַבָּנַן מ"ט דְּכִי מִפַּקְּדִינָא אִית לִי אַגְרָא טְפֵי וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק וְכִי הָיָה עוֹבֵד רַב יוֹסֵף לְקַבֵּל פְּרָס ח"ו וְכֵן יֵשׁ לְדַיֵּיק בְּהָא דְּסוֹף נָזִיר דַּאֲמַר לֵיהּ חֲטוֹף וּבָרוּךְ וכו' אֶלָּא שֶׁמִּמַּהֲרִין לַמְבָרֵךְ תְּחִילָּה מִשּׁוּם הָכִי הָיוּ אִימַּרְיָן חֲטוֹף וּבָרוּךְ יע"ש וְכִי מֻשָּׂם קִיבּוּל שָׂכָר הָיוּ עוֹבְדִין להשי"ת חָלִילָה ? וְהִנֵּה נַקְדִּים בָּזֶה בְּמַה שֶׁמְּבֹאָר בב"ק פ"ז ע"ב מַחֲלוֹקֶת ר"מ ור"י אִי סוּמָא פָּטוּר מִמִּצְוֹת ע"ש וּפָסְקוּ שָׁם כָּל הַפּוֹסְקִים דְּסוּמָא חַיָּיב בְּמִצְוֹת, רַק דַּעַת יְחִידָאֵי הוּא רַבִּינוּ יְרֻחָם שֶׁפָּסַק לַהֲלָכָה כר"י דְּסוּמֵא פָּטוּר מִן הַמִּצְוֹת – א) וְהִנֵּה חָקְרוּ הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה לָמָּ"ד דְּסוּמֵא פָּטוּר מִן הַמִּצְוֹת אִי פָּטוּר דַּוְקָא ממ"ע אֲבָל בל"ת חַיָּיבִין אוֹ אֲפִילּוּ במל"ת נָמֵי פְּטוּרִין, וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר

אַרְצוֹת הַחַיִּים הל' צִיצִית סי' י"ז באר"י ס"ק ג' שֶׁהֵבִיא רְאָיָה דְּסוּמָא פָּטוּר גַּם מִמִּצְוַת ל"ת אַלִּיבָּה דר"י מִמַּה שֶׁמַּקְשֶׁה הגמ' בִּפְסָחִים (דמ"ז) וּמִי אָמְרִינַן הוֹאִיל וְהָא תְּנַן יֵשׁ חוֹרֵשׁ תֶּלֶם אֶחָד וְחַיָּיב עָלָיו מִשּׁוּם ח' לָאוִין וכו' וְאִי אָמְרַתְּ הוֹאִיל אַחֲרִישָׁה לָא לִיחַיַּיב הוֹאִיל וְחָזֵי לְכִיסּוּי דַּם צִיפּוֹר וכו' עיי"ש וְהָשְׁתָּא א"א דְּסוּמָא פָּטִיר ממ"ע וְחַיָּיב במל"ת הול"ל דְּמַשְׁכַּחַת שֶׁיִּתְחַיֵּיב מִשּׁוּם ח' לְאַוִּין בְּסוּמָא אַלִּיבָּה דר"י שֶׁחַיָּיב עַל לָאו בַּאֲחֲרִישָׁה וְאֵין חָזֵי לְכִיסּוֹ ד"צ דְּהָא פָּטוּר ממ"ע דְּכִיסּוֹ ע"ש וּלְדַעְתִּי יֵשׁ לְהָשִׁיב עַל רְאָיָה זוֹ דבמו"ק דב' אִיתָא דְּרַבָּה אָמַר מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ ור"י אָמַר מִשּׁוּם זוֹרֵעַ וכו' אַיְתִיבֵיהּ ר"י לְרַבָּה הַמְנַכֵּשׁ וְהַמְחַפֶּה לְכִלְאַיִם לוֹקֶה ר' עֲקִיבָא אוֹמֵר אַף הַמְקַיֵּים בִּשְׁלָמָא לְדִידִי דְּאָמֵינָא מִשּׁוּם זוֹרֵעַ הַיְינוּ דַּאֲסוּרָה זְרִיעָה בְּכִלְאַיִם אֶלָּא לְדִידָךְ דְּאָמַרְתְּ מֵשִׁים חוֹרֵשׁ חֲרִישָׁה בַּכֹּלָּא' מִי אֲסִירָא א"ל מִשּׁוּם מְקַיֵּים וכו' כֻּלַּהּ ר"ע הִיא וכו' דְּאַף הַמְנַכֵּשׁ וְהַמְחַפֶּה מִשּׁוּם מְקַיֵּים הוּא דְּלוֹקֶה יעוש"ה, וא"כ מַתְנִיתִין דְּיֵשׁ חוֹרֵשׁ תֶּלֶם אֶחָד מְחַיֵּיב מִשּׁוּם כִּלְאַיִם ע"כ כר"ע אָתְיָא דְּמְחַיֵּיב מִשּׁוּם מְקַיֵּים כִּדְמוֹכַח בְּמַכּוֹת דכ"א ע"ב שָׁם עייש"ה, וא"כ רַבָּה דְּאִית לֵיהּ הוֹאִיל בִּפְסָחִים שָׁם מֻכְרָח לְאוֹקֵמֵי מַתְנִיתִין כר"ע וְלֹא כר"י כִּדְמוֹכַח ממו"ק הַנַּ"ל, וְאֵין שֶׁבָּרָא לְאוֹקֵמָה מַתְנִיתִין כר"י דְּסוּמָא פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת וְגַם אִית לֵיהּ כר"ע דְּהַמְקַיֵּים לוֹקֶה, וְלֹא כְּרַבָּנָן, וְגַם דְּוחַק לְאוֹקֵמָה כר"ע ור"ע יִסְבּוֹר בְּהָא כר"י דְּסוֹמֵא פָּטוּר מִן הַמִּצְוֹת וְלֹא כַּהֲלָכָה דְּסוּמָא חַיָּיב בְּכָל הַמִּצְוֹת, וע"כ מְתָרֵץ הגמ' תיר' אַחֵר מְרֻנָּוח טְפֵי, – וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בארה"ח זֵכֶר לַדָּבָר ממ"ש בִּיבָמוֹת ד"ט א"ל לֵוִי לְרַבִּי וְלִיתְנֵי ט"ז עֲרָיוֹת א"ל מַאי דַּעְתָּךְ אִמּוֹ אֲנוּסַת אָבִיו בִּפְלוּגְתָּא לָא קָא מַיְירֵי דְּהָא ר"י אוֹסֵר בַּאֲנוּסַת אָבִיו וְקָשֶׁה הָא גַּם לר"י מַשְׁכַּחַת י"ו עֲרָיוֹת שֶׁנָּשָׂא אָחִיו סוּמָא אֶת אֲנִיסַת אָבִיו דְּהָא אֵינִי מְצַוֶּה עַל ל"ת וְנָפְלָה אִמּוֹ לְפָנָיו לְיִבּוּם וכו' וע"כ שבמל"ת חַיָּיב גַּם לר"י את"ד שָׁם, גַּם עַל זֶה יֵשׁ לְהָשִׁיב דע"כ עִיקַּר קֻוּשְׁיָתוֹ מִלְּקַמָּן דַּף י' דאמ' לר"י נָמֵי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּאִי עָבַר וּנְסֵיב וּמְשַׁנֵּי דְּאִי לָא קָתָנֵי, וְהַשְׁתָּא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּסוּמָא לר"י וְאֵין זֶה הוֹכָחָה דְּהָא אַף אִם פָּטוּר ממל"ת עכ"ז חַיָּיב מִדְּרַבָּנָן כִּדְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' בכמ"ק וא"כ אַף בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן לָא תָּנֵי ,,דְּאִי" כִּדְמוֹכַח לר"י נַמֵּי מַשְׁכַּחַת לָהּ וכו' שֶׁכָּתְבוּ ,,וי"ל דְּאָסוּר לְקַדֵּשׁ מִדְּרַבָּנָן וכו'" עיי"ש וא"כ לֵיכָּא רְאָיָה לְדִידָנָא דְּסוּמָא חַיָּיב במל"ת מֵהַהוּא גְּמָרָא לְהָנָךְ פּוֹסְקִים דְּסָבְרִי דְּחַיָּיב סוּמָא מִדְּרַבָּנָן, ומ"מ פָּטוּר אַף ממל"ת עיי"ש באה"ח, ב) עוֹד רָאִיתִי בְּהַשָּׂמָטוֹת לְחִדּוּשֵׁי רעק"א ז"ל ליור"ד סי' א' סי' ט' שכ' דְּהָא דס"ל לר"י דְּסוּמָא פָּטוּר מִמִּצְוֹת הַיְינוּ רַק ממ"ע אֲבָל עַל הַלָּאוִין מִצְוָה, וְאָסוּר לֶאֱכֹל בְּלֹא שְׁחִיטָה וּמִקְּרֵי ב"ז וְהֵבִיא רְאָיָה מֵיְבָמוֹת (ע"ח ע"א) דאר"י אִי לָאו דא"ר יוֹדָה הַכָּתוּב תְּלָאָן בְּלֵילָדָהוכו' דְּאִי לָא כְּתִיב קְרָא עיי"ש וְהָא לר"י לְשִׁיטָתֵיהּ דְּסוּמָא פָּטוּר מִמִּצְוֹת מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּהֶיתֵּר דמ"ש סוּמָא נָשָׂא מִצְרִית שְׁנָיָה סוּמָא דְּמֻוָתָּרִים זב"ז אע"כ דְּעַל לְאַוִּוי מְצַוְּוִים וכו' עכ"ל וּרְאָיָה גְּדוֹלָה הִיא, אָמְנָם יֵשׁ לְהָעִיר עֲלָהּ מִטַּעַם אַחֵר דְּיֵשׁ לְהוֹכִיחַ דר' יוֹחָנָן לָא ס"ל דְּסוּמָא חַיָּיב בְּמִצְוֹת ל"ת, דְּבִירוּ' (סוֹטָה פ"ב סוֹף הל' ה') אִיתָא וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִשָּׁה פָּרָט לְסוּמָא שֶׁאֵין לוֹ עֵינַיִם הוּא סוּמָא הִיא סוּמָא מַתְנִיתָא דר' יוּדָא דְּפוֹטְרוֹ מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה ע"כ וּפֵירֵשׁ הקה"ע דְּהַהוּא בָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא כְּשֶׁהוּא סוּמָא א"ש אַתְיָא כר"י דְּפוֹטֵר אוֹתוֹ אפי' ממל"ת וּלְכָךְ אֵינָהּ שׁוֹתָה עכ"ל וְיָדוּעַ הוּא דְּמִי הוּא בַּעַל מְסַדֵּר הַיְרוּשַׁלְמִי הוּא ר' יוֹחָנָן וּסְתָמָא דִּירוּשַׁלְמִי כְּוָותֵיהּ, וא"כ ל"ל דר"י בִּיבָמוֹת הַנַּ"ל ס"ל דְּסוּמָא חַיָּיב בְּלָאוִין וא"כ הָדְרָא קֻוּשְׁיַת הגרע"א ז"ל לְדֻכְתָּהּ אַף בָּאֱמֶת יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל הק"ע דמנ"ל לְפָרֵשׁ כֵּן

דְּאַף ממל"ת פָּטוּר בְּעָלְמָא, דְּהָא אֶפְשָׁר שֶׁפִּיר לוֹמַר דְּרַק מִמִּצְוֹת דִּין זֶה דִּשְׁתִּיָּה פְּטוּרָה מִטַּעַם הַמִּיעוּט, וּעכ"ז כֵּיוָן שֶׁהָיָה לָהּ קי"ס אֲסִירָה עָלָיו אַף שֶׁהֵם סוּמִים כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה נָשִׁים שֶׁהֵם אֲסוּרִים וְהֵם אֵינָם שׁוֹתִים וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם פ"ב מִסּוֹטָה הֲלָכָה ב' ג' שֶׁהֵם אֲסִירִים וְאֵינָם שׁוֹתוֹת – אַדְּ נִרְאֶה דְּבָאֻמָּת קַשְׁיָא לְרַ"י דְּסוֹבֵר סוּמָא פָּטוּר מִכָּל מִצְוֹת א"כ מַאי צָרִיךְ קְרָא וְנֶעְלַם לְמַעֵט סוּמָא הָא כְּבָר יָדְעִינַן מִזֶּה דְּפָטוּר מִכָּל המצ' וְכֵן הִקְשָׁה הש"ק שֵׁם וע"כ גּוֹרֵס שָׁם דְּמַתְנִיתָא דְּצָרִיךְ וְנֶעְלַם לְמַעֵט סוּמָא דְּלָא כר' יוּדָן עיי"ש אַדְּ א"ל דְּמִזֶּה דמס' ב"ק אֵין מוּכָח דְּפָטוּר רַק ממ"ע, וְגַם נוּכַל לוֹמַר דְּאֵין מְחַיְּבָן אוֹתוֹ מַלְקוּת אֲבָל אִיסּוּר הַלָּאוִין שַׁיָּיךְ גַּם בְּסוּמָא, אֲבָל כָּאן בְּסוֹטָה מוּכָח שֶׁכָּתוּב קְרָא וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי לְמָעוּטֵי סוּמָא אֲצָל הָאִיסּוּר וְנִטְמְאָה, מִשְׁמַע דְּסוּמָא אֵינוֹ בִּכְלַל וְנִטְמְאָה וְאֵין עָלָיו שׁוּם אִיסּוּר גַּם מִלָּאוִין, אֲבָל לְרַבָּנָן דְּסָבְרִי דְּסוּמָא בְּכָל הַמִּצְוֹת חַיָּיב ע"כ הַאי וְנֶעְלַם אֵינוֹ לְמַעֵט רַק ממ"ע דִּשְׁתִּיָּה לְבַד וע"כ פָּסַק הָרַמְבַּ"ם כְּרַבָּנָן דְּסוּמָא חַיָּיב בְּכָל הַמַּצִּית רַק אֵינָהּ שׁוֹתֶת, וא"כ נוּכַל לוֹמַר כְּגִרְסַת הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁלְּפָנֵינוּ דְּמַתְנִיתָא כר"י דְּסוּמָא פָּטוּר מִכָּל וקמ"ל הָכָא יוֹתֵר דְּאַף אִיסּוּר וְנִטְמְאָה לֵיכָּא בְּסוֹטָה, וא"כ שַׁפִּיר מוּכָח מֵהַאי יְרוּשַׁלְמִי דְּאַף מַחַ"ל פָּטוּר וּסְתָמָא דִּירוּשַׁלְמִי הוּא ר' יוֹחָנָן וְהָדְרָא קוּשְׁיַת הגרע"א ז"ל הַנַּ"ל דְּלוֹקָמָא בְּסוּמָא ל וע"כ אָנוּ מְוֻכְרָחִין לוֹמַר וּלְיַישֵׁב דלר' יְהוּדָא ור' יוֹחָנָן דְּסָבְרִי עַכּוּ"ם הַבָּא עַל ב"י הַוָּלָד מַמְזֵר כַּאֲשֶׁר הוּבָא בַּתּוֹסְ' יְבָמוֹת י"ו ע"ב ד"ה אָמוֹרָאֵי נִינְהוּ וכו' ובד"ה קָסָבַר עייש"ה, וְאַף דְּבִיאַת עַכּוּ"ם הֱיְתֵר הִיא מה"ת בְּצִנְעָא כִּדְאִיתָא שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה קָסָבַר עַכּוּ"ם וכו' פיי"ש א"כ נוּכַל לוֹמַר דְּאַף מִצְרִי שֶׁנִּי דָּבָא עַל בת"י אַף שֶׁהוּא וְהִיא סוּמִים, מ"מ הַוָּלָד מַמְזֵר דכ"ז שֶׁהוּא בְּלֹא יָבוֹא בַּקָּהָל וְהִיא בִּכְלַל קָהָל לר"י שק"ג אִיקְּרֵי קָהָל וְהוּא בְּלֹא יָבוֹא יֵשׁ לוֹ תּוֹרַת עַכּוּ"ם שֶׁאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בּוֹ וְהַוָּלָד מַמְזֵר, וְגַם אֶפְשָׁר לר"ע דְּסָבַר כֹּל שֶׁאֵין לוֹ בִּיאָה בְּיִשְׂרָאֵל אַף מא"ע הַוָּלָד מַמְזֵר, וע"כ שַׁפִּיר קָאָמַר ר' יוֹחָנָן אִי לָאו דְּאָמַר ר' יְהוּדָא הַכָּתוּב תְּלָאָן בְּלֵידָה לֹא מָצָא יָדָיו וְרַגְלָיו בבה"מ וכו' שֶׁאֵין הַוָּלָד מְוֻתָּר בְּשׁוּם אוֹפָן אַף בְּבִיאָה הַמֻּוּתֶּרֶת, וּמִזֶּה הַיְרוּשַׁלְמִי רָאָיָה לִסְבָרַת הַתּוֹסְ' שָׁם דְּהַוָּלָד מֵעַכּוּ"ם הַבָּא עַל ב"י מַמְזֵר מִדְּאוֹרַיְיתָא וְלֹא כִּסְבָרַת הַתּוֹסְ' שָׁם בסו"ד דְּלָא הָוֵי מַמְזֵר רַק מִדְּרַבָּנָן, וְלִסְבָרָא זוֹ מֻכְרָח לוֹמַר הַגִּירְסָא בַּיְרוּשַׁלְמִי כְּהַשָּׁ"ך דְּמַתְנִיתָא דְּלָא כר' יוֹדָא עיי"ש וא"כ א"ש קוּשְׁיַת רעק"א ז"ל – וְיֵשׁ לִי לְהוֹכִיחַ דַּהֲלָכָה כר"י דְּסוּמָא פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת, מִגִּיטִּין (כ"ג ע"ב) דְּאָמַר בִּשְׁלָמָא חשו"ק וכו' נָכְרִי נָמֵי דְּלָאו בַּר הֵיתֵּרָא הוּא אֶלָּא סוֹמֵא אַמַּאי לָא אָמַר ר"ש וכו' אֶלָּא אָמַר רַב יוֹסֵף וכו' ע"ש וְאִי אָמְרַתְּ דלר"י דְּסוּמָא פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת אַף ממל"ת כְּדְמוֹכַח בַּיְרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל א"כ הוּא ג"כ לָאו בַּר הֵיתֵּרָא וּכְנָכְרִי הוּא דָּמֵי וּכְמוֹ שֶׁהִקְשָׁה רע"א הַנַּ"ל שָׁם לְעִנְיַן בַּר זְבִיחָה, אע"כ דְּגַם רַב יוֹסֵף פּוֹסֵק דְּלָא כר"י, וְגַם יֵשׁ קָצָת רְאָיָה מִקִּדּוּשִׁין דַּף ס"ו מֵהַהוּא סַמְיָא דְּהָוֵי מְסַדֵּר מַתְנִיתָא וכו' וְאָסַר עָלָיו אִשְׁתּוֹ עיי"ש, אַדְּ יֵשׁ לוֹמַר דְּאַף שֶׁסּוּמָא פָּטוּר מַחַ"ל עכ"ז הוּא בַּר קִדּוּשִׁין וְגִיטִּין דְּהָא הוּא ב"ר וְלָכֵן אֵין רְאָיָה מִסַּוְגְיָא דְּגִיטִּין שָׁם, אַדְּ מִסַּוְגְיָא דְּקִדּוּשִׁין שֶׁאָסְרוּ עָלָיו אִשְׁתּוֹ יֵשׁ קָצָת רְאָיָה, וְגַם יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מִשִּׁיטַת רַשְׁ"י זַ"ל דְּסָבַר דְּאִשָּׁה דְּפָטוּרָה ממ"ע שהז"ג עוֹבֶרֶת עַל ב"ת, עַיֵּן עֵירוּבִין צ"ז ובר"ה כ"ז וא"כ מַאי שָׁמַח ר יוֹסֵף אִי הֲלָכָה כר"י דְּלָא מִפְקִידְנָא וְעָבְדִינָא הָא יַעֲבוֹר עַל ב"ת אע"כ דְּפָטוּר אַף מִלָּאוִין ודו"ק, – וְהַשְׁתָּא אָתֵי שַׁפִּיר הָא דְּאָמַר רַב יוֹסֵף בְּפָסְחִים הַנַּ"ל, דְּהַכַּוָּנָה הוּא דְּמִי גָּרַם לוֹ שֶׁהִכִּל חַיָּיבִין בְּכָל הַמִּצְוֹת וְהוּא פָּטוּר הַאי יוֹמָא דְּנִתְינַת

הַתּוֹרָה וּבָזֶה קָמַשְׁמַע שֶׁהוּא פָּטוּר וּמ"מ עֲבִיד כָּל הַמִּצְוֹת וְיֵשׁ לִי שָׂכָר הַרְבֵּה וְכִדְאָמַר בב"ק שָׁם דְּגָדוֹל מִי שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה, וְהַכֹּל חַיָּיבִין וְכַמָּה יוֹסֵף אִיכָּא בְּשׁוּקָא דְּחַיָּיבִין, אֶלָּא שֶׁהוּא פָּטוּר וְעוֹשֶׂה, וּבָזֶה רַשַּׁאי לְהִתְפָּאֵר שֶׁהַאי לָאו מַעֲשַׂי עֲצְמוֹ רַק קב"ה עָשָׂה לִי כֵּן שֶׁהוּא סוּמָא, (עַיֵּין בר"נ קִדּוּשִׁין) וְגַם לְפִי הַסְּבָרָא שֶׁאֵין הֲלָכָה כר"י עכ"ז כֵּיוָן שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִי הֲלָכָה כר"י אוֹ לָאו, א"כ דּוֹאֵג וּמְצַטַּעֵר יוֹתֵר מִמִּי שֶׁמְּצֻוָּה כַּיָּדוּעַ שֶׁפָּקַק קָשֶׁה יוֹתֵר מִוַּדַּאי עֲבֵרָה ע"כ יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר שָׂכָר כִּסְבָרַת הַתּוֹסָ' קִדּוּשִׁין (ל"א) בד"ה גָּדוֹל מִצְוָה, וַאֲתָא נָמֵי שַׁפִּיר מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ לְעֵיל וְכִי הָיָה עוֹבֵד ע"מ לְקַבֵּל פְּרָס, דְּרָאִיתִי בְּסֵפֶר עַרְבֵי נַחַל שֶׁכָּתַב דְּלֹא נִקְרָא ע"מ לְקַבֵּל פְּרָס רַק אִם בְּאוֹפֶן דִּבְלֹא שָׂכָר לֹא יַעֲשֶׂה מִצְוָה, אֲבָל אִם עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּכָל אוֹפֶן אַף אִם בְּלֹא שָׂכָר וְאִם יִתֵּן לוֹ השי"ת שָׂכָר יְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה רַבָּה אָז לֹא נִקְרָא ע"מ לְקַבֵּל פְּרָס וְאַדְּרַבָּה שֶׁבְּזֶה שֶׁמְּקַבֵּל הַשָּׂכָר בְּשִׂמְחָה עוֹשֶׂה רָצִין הַבּוֹרֵא יתי"ש מְשׂוּם שֶׁרְצוֹן הַבּוֹרֵא יתי"ש לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לְהָאָדָם וּשְׂכַר מִצְוָה מְצֻוָּה פֵּירוּשׁוֹ הוּא מַה שֶּׁמְּקַבֵּלהַשָּׂכָר עֲבוּר הַמִּצְוָה נֶחְשָׁב לְמִצְוָה וּבַעֲבוּר זֶה נוֹתְנִין לוֹ עוֹד שָׂכָר אֵין סוֹף עכ"ל, וְזֹאת הָיְתָה כַּוָּנַת רַב יוֹסֵף שֶׁהָיָה שָׂמֵחַ דְּכִי מִפַּקְּדָנָא אִית לִי אַגְרָא טְפֵי, וְגַם מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲטוֹף וּבָרוּךְ הָיְתָה כַּוָּנָתָם ע"ד זֶה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נָחָה רוּחַ וּרְצוֹנוֹ ית"ש לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַשָּׂכָר – וּמַה שֶּׁמִּתְפָּאֵר רַב יוֹסֵף דְּאִיכָּא אֲנָא בַּעֲנָוָה נ"ל לוֹמַר כֵּן לְאַחַר וַעֲנִיוּת דר"י דָּבָר הַיָּדוּעַ וּמְפֻרְסָם לְכָל אֲנָשִׁים וְהָעוֹלָם שֶׁהוּא עָנְיו מֻוְתָּר לוֹמַר כֵּן לְאַחַר וַעֲנִיוּת דר"י הָיְתָה יְדוּעָה לְכָל כַּמַּעֲשֶׂה דְּאִיתָא בְּסוֹף הוֹרָיוֹת שֶׁמָּלַךְ רַבָּה וְכֹל שְׁנֵי דְּמָלַךְ רַבָּה, רַב יוֹסֵף אֲפִילּוּ אוֹמָנָה לְבֵיתֵיהּ לָא חֲלִיף, וְכֵן מָצִינוּ בב"מ פ"ה כִּי הָווּ מִינָּצֵי ר"ח ור"ח וכו' וְכֵן ברב"א לְעֵיל דַּף מ' ע"א הָוֵי דָּבָר יָדוּעַ לְכָל כִּדְמוּכָח שָׁם וְכֵן בְּרַב נַחְמָן דְּאָמַר הָכָא לָא תִּיתְנֵי יְרֵאַת חֵטְא דְּאִיכָּא אֲנָא הוּא רנב"י כִּדְאִיתָא בְּרשֵׁ"י מְגִילָּה דַּף כ"ו וְהוּא רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק שֶׁהוּבָא בְּשַׁבָּת (קנ"ו) דְּאִימֵּיהּ דרנב"י אָמְרָה לוֹ כָּסֵי רֵישָׁיךְ כִּי הֵיכִי דְּתִהְוֵי עָלָךְ אֵימְתָא דְּשָׁמַיָּא וכו' יע"ש וּלְפִי שִׁיטַת רַשֵׁ"י בְּגִיטִּין ל"ב דְּסָתָם ר"נ הוּא רנב"י וְאָתֵי שַׁפִּיר הַכֹּל עַל נָכוֹן בעז"ה ית"ש עכ"ל הָרַב אַבָּא מָארִי זצ"ל זי"ע מִכָּאן וְאֵילָךְ הֶעָרַת בְּנוֹ וְתַלְמִידוֹ הַצָּעִיר, כִּי דִּבְרֵי אַבָּא מָארִי זַ"ל נִכְתְּבוּ קוֹדֶם שֶׁנִּתְפַּרְסְמוּ דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים וּבִכְלָל לֹא הָיָה מְעַיֵּין בְּסִפְרֵי אַחֲרוֹנֵי הַזְּמַן כַּיָּדוּעַ וּבְעִנְיָן הַזֶּה עַיֵּין בס' תּוֹרַת חֶסֶד לְהַגָּאוֹן דְּלוּבְלִין זַ"ל (נִדְפַּס תרמ"ג) בס' ח' אֲרִיכוּת גְּדוֹלָה מִכָּל הַמְּקוֹמִית וְהוּא לֹא רָאָה ברעק"א הַנַּ"ל וס' ארה"ח הַנַּ"ל עיי"ש, גַּם אִי סוּמָא יָכוֹל לְהֵעָשׂוֹת שָׁלִיחַ לְגִיטִּין וְקִדּוּשִׁין הֵעִיר שָׁם הַמְחַבֵּר תו"ח זַ"ל אֲבָל ג"כ אֵינוֹ מֵבִיא שֶׁכְּבָר יָשַׁב עַל מְדוֹכָה זוֹ הפמג"ד בִּפְתִיחָה כּוֹלֶלֶת לאו"ח בְּסוֹף חֵלֶק הַשְּׁלִישִׁי הַשְּׁאֵלָה וּתְשׁוּבָה בְּדִין זֶה עייש"ה, וְעַיֵּין מש"כ בְּסִפְרִי הַנִּדְפָּס או"ת דט"ו ע"ב עיי"ש, וּבְחִדּוּשַׁי לְעֵיל בְּסוֹטָה ע"ד הַיְרוּשַׁלְמִי דְּסוֹטָה דְּוָנֶעֱלַם מֵעֵינֵי אִשָּׁה וְעַיֵּין תו"ח שָׁם מש"כ בָּזֶה וְקִצַּרְתִּי כִּי מ"מ אֲנִי לְךָ וְכָאן מָקוֹם אִתִּי לְסַיֵּם בְּרָאָיָה חֲדָשָׁה שֶׁהֵבֵאתִי זֶה רבוֹת בִּשְׁנַיִם דְּסוּמָא חַיָּיב במל"ת מֵהָא דְּתָנַן בַּמִּשְׁנָה דְּפֵיאָה (פ"ו מ' י"א) הַקּוֹצֵר בַּלַּיְלָה וְהַמְעַמֵּר וְהַסּוּמָא יֵשׁ לָהֶם שִׂכְחָה ע"ש וְכֵן פ' הָרַמְבַּ"ם פֵּ"ה דִּין ח' וְאִי אָמְרִתְּ דְּפָטוּר אַף ממנ"ת אַמַּאי יֵשׁ לָהֶם שִׂכְחָה וּמַאי נפ"מ בְּשִׂכְחָתָן, ע"כ דַּאֲסִיר לַחֲזוֹר וְלִיקַּח וְאִם אֵינוֹ מְצֻוֶּה עַל הַלָּאוִין ע"כ בְּנוֹדַּאי מֻוּתָּר לַחֲזוֹר וְלִיטּוֹל וְכִי חשו"ק יֵשׁ לָהֶם שִׂכְחָה ? פְּשִׁיטָא דְּלָא, וְכֵן מָצָאתִי בְּחַפְּשִׁי במנ"ח מ' תקצ"ב בְּסוֹף עי"ש א"ו דְּאַף לר"י עַל הַלָּאוִין חַיָּיב וְיֶשְׁנוֹ בְּלֹא תָּשִׁיב לְקִחְתּוֹ וְשַׁיָּיךְ שַׁפִּיר יֵשׁ לָהֶם שִׂכְחָה, אֶלָּא דְּאִי עָבַר וְלָקַח אַף דְּבַעֲשֵׂה אֵינוֹ חַיָּיב א"כ לָא הָוֵי לְדִידֵיהּ לָאו הנל"ע, מ"מ בְּנוֹדַּאי

דְּאֵינוֹ לוֹקֶה כְּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי ר"י דְּפוֹטֵר אוֹתוֹ מִמַּכּוֹת וָעֳנָשִׁים וְעַיֵּין בת"ת שָׁם וע"ש עוֹד וְקִצַּרְתִּי וּלְדַעְתִּי הִיא רְאָיָה נִצַּחַת, בעה"ש ול"ל דְּמַיְירֵי בְּסוּמָא בְּאֶחָד מֵעֵינָיו דא"כ מַאי רַבּוּתָא, דַּהֲלֹא הוּא רוֹאֶה הֵיטֵב בַּיּוֹם, וְעוֹד דְּוֻמְיָא דְּלַיְלָה נַקְטֵיהּ שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה כְּלָל, וְעַיֵּין כה"ג בְּחֻלִּין י"ג ע"ב ובש"ע יור"ד ס' א' ס"ט וּבְסוּמָא בְּאַחַת מֵעֵינָיו לכ"ע כָּשֵׁר וְעַיֵּין בס' ב"ד מֵהָאַחֲרוֹ' בָּזֶה ואכמ"ל עוֹד, וד' יָאִיר עֵינוֹ הָאֲפֵלוֹת בתורה"ק לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל בְּעִמְקֵי סוֹדוֹתֶיהָ בְּכָל הַמְקֻצָּעוֹת וּבָזֶה נֶאֱמַר הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק עֶגְלָה עֲרוּפָה וּסְלִיקָא לַהּ כֻּלְּהּ מַסֶּכֶת סוֹטָה בְּעֶזְרַת שָׁמַיִם כַּדּוֹק נוֹטָה וְהוּא יְזַכֵּנִי עוֹד לְחַדֵּשׁ חִידּוּשִׁים בְּדַעַת תּוֹרָה וְדַעַת נוֹטָה בהלי"כ ולא"א ע"י: הוֹסָפוֹת בְּמַה שֶׁבֵּיאַרְתִּי בְּדַף קס"ב ע"א דְּכוֹפִין אֶת הַכֹּהֲנִים עַל מ"ע דבר"כ יע"ש אַחַר כּוֹתְבִי רָאִיתִי בְּפִסְקֵי הַתּוֹסָ' כָּאן אוֹת מ"ז שֶׁכָּתְבוּ בזה"ל ,,שְׁנֵי כֹּהֲנִים צְרִיכִין לְבָרֵךְ בע"כ וְלֹא בְּיָחִיד ע"כ" וְכַוָּנָתוֹ נֶעְלָמָה, וּמֵאַיִן מְקוֹר מוֹצָאוֹ לְדִין זֶה, וּלְפִי מַה שֶּׁבֵּיאַרְתִּי א"ש דס"ל לִפְסַק הֲלָכָה דְּעַל יָחִיד אֵין עָלָיו מ"ע כ"א מִדְּרַבָּנָן וכמש"כ ר"ת בִּמְנָחוֹת, וא"כ בִּשְׁנַיִם מְבָרְכִין בע"כ וְלֹא בְּיָחִיד וּמוּכָח זֶה מִשְּׁמַעְתִּין כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי, וּסְעַיְתָא גְּדוֹלָה מִזֶּה להפמג"ד ז"ל דְּכוֹפִין אוֹתוֹ ע"ז שֶׁיְּבָרֵךְ בע"כ וצ"ל עוֹד דְּפָסְקִי תוס' כָּאן ס"ל כְּשִׁיטַת רַשְׁ"י כְּתֻבוֹת (פ"ו ע"א) דְּעַל מִצְוֹת דְּרַבָּנָן אֵין כּוֹפִין, דְּהַתּוֹסָ' שָׁם כָּתְבוּ דְּאֵין נִרְאֶה דְּאַשְׁכְּחַן דְּכוֹפִין עַל מִצְוֹת דרב' וכו' יעו"ש ובפ"ת שס פָּסְקוּ דְּלָא כְּרַשְׁ"י עיי"ש וצ"ל ע"כ דס"ל דַּאֲפִי' חיו' דרב' ליכ' בְּיָחִיד וע' פר"ח סי' קכ"ח וצ"ע: במנ"ח בְּהַשְׁמָטוֹת מ' תקכ"ו הִקְשָׁה לְהָרַמְבַּ"ם דַּחֲשִׁיב לְלָאו דְּלָא יִפְחֹד בַּמִּלְחָמָה וכו' א"כ קָשֶׁה בְּהָא דְּאָמַר דַּף מ"ד מַאן תְּנָא לְהָא דת"ר שָׁמַע קוֹל קְרָנוֹת וְהֵרְתִּיעַ חוֹזֵר כְּמַאן כר"ע וּדְלָא כריה"ג וּלְשִׁיטַת הר"מ דְּהוּא ל"ת גַּם לריה"ג חוֹזֵר דְּהָא עוֹשֶׂה עַתָּה עֲבֵירָה דְּעוֹבֵר עַל לָאו דְּלָא תִּירְאוּ וְלֹא תַּחְפְּזוּ וְחוֹזֵר מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה וצע"ג עכ"ל ולענ"ד פָּשׁוּט דע"כ אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלָאו זֶה אֶלָּא בְּשֶׁהוּא דּוֹאֵג וּמְפַחֵד מִשּׁוּם חַיָּיו וְכַדּוֹמֶה וּלְכָךְ אֵינוֹ לוֹחֵם בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמַּעֲלֶה עַל לִבּוֹ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּמַבְהִיל בְּעַצְמוֹ לְכָךְ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לִלְמֹד ד"ז מִפְּשָׁטוּת לָשִׁין הָרַמְבַּ"ם פ"ז מִמְּלָכִים דִּין ט"ז עייש"ה אֲבָל אִם חָזְיָנַן בְּטִבְעֵי הַחֻלּוּשָׁה שָׁמַיִם שׁוֹתְתִין עַל בִּרְכָּיו א"כ מַאי יַעֲשֶׂה וְכִי עַל זֶה אֶפְשָׁר לְהַזְהִיר לֹא תִּירָא וְלֹא תַּחְפְּזוּ? (וְעַיֵּין מש"כ הָרַאשׁוֹנִים בְּלָאו דְּלָא תַּחְמֹד) וְעוֹד מְבֹאָר שָׁם בָּרַמְבַּ"ם דְּזֶה הוּא דַּוְקָא אַחַר שֶׁיִּכָּנֵס בְּקִשְׁרֵי מִלְחָמָה וְאָז יִשָּׁעֵן עַל מְקוֹמוֹ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה וכו' עיי"ש וז"פ, ולפ"ז אֶפְשָׁר נָמֵי לְפָרֵשׁ שָׁם בַּגְּמָרָא דְּמַסִּיק בְּהָא אפי' ריה"ג מוֹדֶה וכו', וְהוּא מִשּׁוּם דְּבָזֶה עוֹשֶׂה עֲבֵירָה דְּיָרֵא וכו' אַחַר שֶׁנִּכְנַס בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה וּכְקֻוּשְׁיַת המנ"ח בֶּאֱמֶת ודו"ק וְקִצַּרְתִּי:קֻונְטְרֵס מִנְחַת זִכָּרוֹן **(מֻקְדָּשׁ לְזִכָּרוֹן וּלְעִילּוּי נִשְׁמַת אִשְׁתִּי הָעֲדִינָה הַצְּנוּעָה הַיְקָרָה מנב"ת מָרַת חי' פעסיל ע"ה בַּת הָרַב ר' בָּרוּךְ שֶׁלְּאֵם הי"ו שֶׁנִּקְטְפָה בִּדְמֵי יָמֶיהָ בעו"ה כִּבַת ז"ל שְׁנַיִם בְּיוֹם ה' ח"י שֵׁבָט תנצב"ה.

)** וְהוּא הוֹסָפוֹת וּמִלּוּאִים לְסָפְרָא בְּצִירָא מִנְחַת יְרוּשָׁלָם חֵלֶק א' א) בְּדַף ל"ג ע"ב בָּמָה שֶׁנִּדְפַּס שָׁם שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' הַתּוֹסֶפְתָּא דְּכֹהֲנִים מְטִילִים גּוֹרָלוֹת וְכָל מִי שֶׁיַּעֲלֶה גּוֹרָלוֹ אֲפִילּוּ כ"ג יוֹצֵא וְעוֹמֵד בְּצַד סוֹטָה וְאוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ וכו' עיי"ש בְּפָנִים, נ"ב עַיֵּין בַּיַּלְקוּט יִרְמְיָה סי' רס"ב שְׁאֵיתָא בזה"ל אָמַר יִרְמְיָ' לְמִי אֲנִי דּוֹמֶה לכ"ג שֶׁעָלָה ,,בְּגוֹרָלוֹ" לְהַשְׁקוֹת מַיִם הַמָּרִים וְקָרְבוּ אֶת הָאִשָּׁה אֲצָלוֹ וּפָרַע אֶת רֹאשָׁהּ וּפִרְסֵם אֶת שְׁעָרָהּ נָטַל אֶת הַכּוֹס לְהַשְׁקוֹתָהּ נִסְתַּכֵּל בָּהּ שֶׁהִיא אִמּוֹ הִתְחִיל צָנַח אָמַר אוֹי לִי אִמִּי שֶׁהָיִיתִי מִשְׁתַּדֵּל לְכַבְּדָהּ

וַהֲרֵי אֲנִי מְבַזֵּיהַּ וכו' יע"ש וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִי הַבֵּן נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לְהַשְׁקוֹת לְאִמּוֹ וּלְבַזּוֹתָהּ בכה"ג לְכְאוֹרָה י"ל דְּהָא קיי"ל (סַנְהֶדְרִין פֵּ"ה ע"ב) לַכֹּל אֵין הַבֵּן נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לְהַכּוֹתוֹ וּלְקַלְלוֹ חוּץ מִמַּסִּית שֶׁהֲרֵי אָמְרָה תּוֹרָה לֹא תַחְמֹל וְלֹא תְכַסֶּה עָלָיו עיי"ש, וא"כ ה"נ הָוֵי בִּכְלַל זֶה דְּאֵין הַבֵּן נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לְבַזּוֹת אֶת אִמּוֹ הַסּוֹטָה וְעַיֵּין בִּיבָמוֹת (כ"ב ע"ב) גַּבֵּי וְחַיָּיב עַל מַכָּתוֹ דְּפָרִיךְ הגמ' אַמַּאי קָרֵי כָּאן וְנָשִׂיא בְּעַמְּךָ לֹא תָּאוֹר בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה עַמְּךָ וכו' ה"נ כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה ע"כ וּבַתּוֹסָ' שָׁם כָּתְבוּ דְּהָא דְּאָמַר לַכֹּל אֵין הַבֵּן נַעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לְאָבִיו לְהַכּוֹתוֹ וּלְקַלְלוֹ וכו' הָתָם כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה עכ"ל עיי"ש וא"כ נִמְצָא דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּסוֹטָה דְּחָזְינַן שֶׁלֹּא קִבְּלָה תְּשׁוּבָה עַל הִתְנַהֲגוּתָהּ הָאֲסוּרָה שֶׁל יִחוּד וקו"ס, אָז בְּנִדּאי מֻוָתָּר הַבֵּן לְבַזּוֹתָהּ וּלְהַשְׁקוֹתָהּ וע"כ אֵין כָּאן מָקוֹם קָצַת לְהוֹכִיחַ מִלְּשׁוֹן הַמָּשָׁל שֶׁבַּמִּדְרָשׁ יַלְקוּט הַנַּ"ל כַּמּוּבָן, וּבְתוֹסָ' יְבָמוֹת שָׁם הִקְשׁוּ בְּשִׁלְמָא מַלְקוּת מַשְׁכַּחַת דְּמְחַיֵּיב אע"פ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה אֶלָּא לְקַלְלוֹ מִי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה אֵין רַשַּׁאי לְקַלְלוֹ אפי' אַחֵר וְי"ל דְּאִם הִזְכִּיר ש"ש לְבַטָּלָה אוֹ עָשָׂה דָּבָר שֶׁנִּתְחַיֵּיב בּוֹ נִידּוּי אע"פ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה חַיָּיב וְלָא מִיקְּטָר עכ"ל ולפ"ז י"ל דהול"ל דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ בְּסוֹטָה דאע"ג דְּעָשְׂתָה תְּשׁוּבָה עַל אִיסּוּר הַיָּחִיד וכו' שֶׁעָשְׂתָה מ"מ כ"ז שֶׁאֵינָהּ מוֹדִית עַל הַטֻּמְאָה הָרֵי מְבַזִּין אוֹתָהּ וּמַשְׁקִין אוֹתָהּ, וּמְקַלְלִין אוֹתָהּ, וְאַף שֶׁבַּבָּרַיְיתָא נִקַט הַלָּשׁוֹן ,,לְאָבִיו" הוּא רַק לָשׁוֹן הַהֹוֶה יוֹתֵר, אֲבָל הַדִּין שֶׁל ,,וּלְקַלְלוֹ" מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּאִמּוֹ סוֹטָה וצ"ע בָּזֶה, וְעַיֵּין תוס' מו"ק י"ד ע"ב ד"ה מַהוּ וכו' וְהָא לָאו קוּשְׁיָא הִיא דְּהָא נִידּוּי דָּחֵי לָאו דְּמְקַלֵּל חֲבֵירוֹ דְּאִיכָּא לָאו וְשָׁמָּא מִסּוֹטָה יָלְפִינַן עכ"ל הצ"ל ודו"ק – וכ"ז הִיא לְפִי שִׁיטַת הַתּוֹסָ', אֲבָל עֲדַיִן יֵשׁ עוֹד מָקוֹם לְפַלְפֵּל לְפִי שִׁיטַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם כַּמְבֹאָר בש"ע סִי' ר"מ סִי' י"ח וּבָאַחֲרוֹנִים שָׁם וסִי' רמ"א ס"ד וּבְמָקְרָשִׁים שָׁם וְעַיֵּין תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל פְּסָחִים פ"ד אוֹת נ' וא"ל יוֹתֵר, וְעַיֵּין בב"ת קכ"ג שֶׁאָמְרָה רָחֵל אִמֵּנוּ מִיהוּ אַבָּא רַמָּאָה הוּא וכו' יע"ש: ב) כָּתַבְתִּי בַּנִּדְפָּס דַּף ט"ו ע"ב לָהָעִיר עַל דִּבְרֵי הַתו"ח שֶׁאָמַר דְּאִם יִשָּׁאֵל לְחָכָם עַל קָרְבָּן וּמְשַׁוְּוִי לֵיהּ לְמַפְרֵעַ חֻלִּין א"כ עָבַר עַל אִיסּוּר מְעִילָה בְּקָדָשִׁים שֶׁשָּׁחַט בֶּהֱמַת חֻלִּין בכ"ש דקיי"ל דְּמָעַל ע"כ וְדַנְתִּי אֲנִי די"ל דִּכְמוֹ דְּמֻוָתָּר לִשְׁחוֹט בְּסַכִּין שֶׁל ע"ז מִשּׁוּם דְּמְקַלְקֵל הוּא עיי"ש וא"כ ה"נ אִיסּוּר מְעִילָה לֵיכָּא דְּמְקַלְקֵל הוּא וְצָרִיךְ בֵּירוּר לְדִינָא עַיֵּין שָׁם, יֵשׁ לְהוֹסִיף וְעַיֵּין ביור"ד סי' רכ"א סי"ב שֶׁפָּסַק הָרַמָ"א דְּהַמְּוַדֶּר הֲנָאָה מַחֲבֵירוֹ מֻוָתָּר לִשְׁחוֹט בְּהֶמַת בְּרִיאָה וכו' עיי"ש ובפ"ת שָׁם וק', וְאֵין מָקוֹם לִטְעוֹת מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ב"מ (צ"ט ע"א) ד"ה וַחֲבֵירוֹ וכו' תֵּימָא דְּתַנְיָא בַּתּוֹסְפְתָּא בְּקַע בְּקֻרְדֹּום שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וכו' ול"ל דְּמַיְירֵי בְּקֻרְדֹּום כְּלִי שָׁרֵת שֶׁשּׁוֹחֲטִין בּוֹ שֶׁאֵין יוֹצֵא לְחֻלִּין וכו' עיי"ש אֵין מָקוֹם לִטְעוֹת מִכָּאן די"ל דְּהַכַּוָּנָה דְּהוּא נָטַל הַקֻּרְדֹּום שֶׁל הֶקְדֵּשׁ כל"ש אֲבָל לֹא שֶׁשָּׁחַט בּוֹ אֶלָּא חָתַךְ בּוֹ בָּשָׂר בְּזֶה הָוֵי הֲנָאָה כַּמְבֹאָר בְּחֻלִּין דַּף ח' שָׁם אוֹ שֶׁשָּׁחַט בּוֹ בְּהֶמָה מְסֻכֶּנֶת וְכַנַּ"ל וְקִצַּרְתִּי, (וְאַגַּב מַה דְּפָשִׁיטָא לְהוּ לוֹמַר דְּקֻרְדֹּום הָוֵי כ"ש שֶׁשּׁוֹחֲטִין בּוֹ, וְדִבְעֵינָן כ"ש לִשְׁחִיטָה אֵינִי מְבוֹרָר כ"כ דַּעְתָּם בָּזֶה עַיֵּין מש"כ שָׁם לְקַמָּן עַל דַּף י"ד): ג) כָּתַבְתִּי וְהֵבֵאתִי בְּדַף נ' ע"ב דִּבְרֵי אָדָם קַדְמָאָה מהר"ח א"ז זַ"ל דְּמִילָה הִיא מִצְוָה בְּכָל עֵת כְּתִפְילִין הַמֻּנָּחִים בְּרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדּוֹ עכ"ל נ"ב עַיֵּין מש"כ בַּגִּלְיוֹן הַגְּמָרָא נְדָרִים ל"א ע"ב, וְשָׁם כָּתַבְתִּי בזה"ל עַל מַה דְּמְסַיֵּים בַּמִּשְׁנָה שָׁם גְּדוֹלָה מִילָה שֶׁאִלְמָלֵא הִיא לֹא בָּרָא הקב"ה אֶת עוֹלָמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה אָמַר ד' אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה וְכוּ ע"כ וְדַיְיקְתִּי עַל מַה דְּאָמַר ,,וְלַיְלָה" כָּתַבְתִּי בְּגִלְיוֹן דא"ל דְּמִילָה שלב"ז נוֹהֶגֶת גַּם בַּלַּיְלָה וק"ל, שׁוּב בְּאוֹתָהּ לַיְלָה שֶׁלָּמַדְתִּי וְצִיַּנְתִּי ד"ז

לָמַדְתִּי בַּיַּלְקוּט בְּשַׁלַּח רֶמֶז רג"ל דְּאִיתָא כָּכָה שִׁמְעוֹן הַתֵּימָנִי אוֹמֵר בִּזְכוּת הַמִּילָה אֲנִי קוֹרֵעַ לָהֶם אֶת הַיָּם שֶׁנֶּאֱמַר אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה וכו' אֲמַרְתִּ צֵא וּרְאֵה אֵיזֶה בְּרִית שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת בְּיוֹם וָלַיְלָה אֵין אַתָּה מוֹצֵא לֹא מִילָה עכ"ל וי"ל הַכַּוָּנָה הַפְּשׁוּטָה דְּלְאַחַר שֶׁנִּימּוֹל נוֹהֶגֶת אֶצְלוֹ הַמִּילָה תָּמִיד בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאָמַר דָּוִד וכמש"כ מהר"ח אור זָרוּעַ הוּבָא בְּסִפְרֵי מַנְחַ"י דַּף נ' ע"ב עיי"ש עכ"ל שָׁם שׁוּב אח"ז מָצָאתִי שֶׁהַתּוֹסָ' יו"ט שָׁם הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָתַב בזה"ל אע"ג דְּתְנַן דְּאֵין מָלִין אֶלָּא בַּיּוֹם, מ"מ הֲרֵי מִשָּׁעָה שֶׁנִּימּוֹל הִגִּיעַ הַמִּצְוָה קַיֶּימֶת בְּגוּפוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה עכ"ל וְסִיַּיעְתָּא לָזֶה מֵהַיַּלְקוּט הַנַּ"ל, ועיי"ש עוֹד בְּתוֹסָ' יו"ט פִּ"א בְּהַפְּסוּק דְּפָסְקִינַן לִיהּ לִקְרָא הָכִי אִם לֹא בְּרִיתִי, יוֹמָם, וְלַיְלָה וְחֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי עיי"ש: ד) בְּדַף נ"א בד"ה וּבְפָסוּק וכו' כָּתַבְתִּי דְּכַוָּנַת דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' עַל הַתּוֹרָה הוּא כֵּיוָן דְּאֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶתמב"ר ע"כ מִשְּׁנֵי בנ"א הוּא וצע"ק עכ"ל נ"ב פְּשׁוּט מִשּׁוּם דַּעֲדַיִין י"ל דְּמֵאָדָם אֶחָד הוּא ב' פְּעָמִים וְגַם הָא אָמְרִי' בְּיִבָמוֹ' שֶׁתָּמַר בְּאֶצְבַּע מִיעֶכָה וְנִתְעַבְּרָה מִיְּהוּדָא בב"ר א"כ אֶפְשָׁר שֶׁנִּתְעַבְּרָה ע"י מִיעוּךְ, ונ"ב עוֹד, עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָזֶה כַּוָּנָתָם לְיַיְשֵׁב דְּאָמְרוּ בִּלְשׁוֹן רַבִּים הַנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים והול"ל הָרָה לִזְנוּת אוֹ וְגַם הַנֵּה הָרָה, וע"כ פֵּירְשִׁי דְּהִיא הָרָה לִזְנוּנִים הַרְבֵּה מִשְּׁנֵי בנ"א לכה"פ וּמָצִינוּ כיו"ב לַהֲלָכָה דַּעַת הָרָאָבָ"ד גַּבֵּי קְדֵשָׁה דְּדַוְקָא בְּאֵיזֶה פְּעָמִים הִיא מֻוּפְקֶרֶת וְלוֹקֶה מִשּׁוּם קְדֵשָׁה עַיֵּין סִפ"ב מנ"ב וְהֵבִיא בֶּאֱמֶת רְאָיָה מִכָּאן שֶׁנֶּאֱמַר אַיָּה הַקְּדֵשָׁה הִיא בְּעֵינַיִם עַל הַדֶּרֶךְ עכ"ל וְעַיֵּין כס"מ שָׁם: שָׁם ע"ב ד"ה אַתָּה הַצָּלַת וכו' וא"ל מִשּׁוּם דְּזִנְּתָה וכו', נ"ב עַיֵּין לְקַמָּן ד' קכ"ב ע"ב ד"ה בתו' ד"ה מְעֻבֶּרֶת וכו' וּבְדַף קכ"ג ע"ב ד"ה וּמַה וכו' ודו"ק: ה) בַּדַּף נ"ו ע"ב בד"ה וְעוֹד שֶׁכָּתַבְתִּי דְּקוֹדֶם לָא הָוֵי אָז סְגֻלָּה זוֹ לְשַׁנּוֹת סִדְרֵי הַטֶּבַע וימי בִּישׁוּל הַהוֹלָדָה ע"כ צ"ל כָּךְ לָא הָוֵי סְגֻלָּה זוֹ בְּיַד בי"ד שֶׁל מַטָּה וּכְמוֹ שֶׁמָּצָאתִי בַּיַּלְקוּט פ' בָּא רֶמֶז ק"צ ארי"ב מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ אוֹרְגִלִין שֶׁלּוֹ וְהָיָה מַבִּיט בָּהּ וְיוֹדֵעַ אֵיזֶה שָׁעָה בְּיוֹם כֵּיוָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ עַל פִּרְקוֹ מָסַר לוֹ אוֹרְגִלִין שֶׁלּוֹ כְּדְאָמַר הקב"ה עַד עַכְשָׁו חֶשְׁבּוֹנָן שֶׁל חֲדָשִׁים וְשֶׁל שָׁנִים בְּיָדִי, מִכָּאן וְאֵילָךְ הֲרֵי הֵן מְסוּרִים בִּידֵיכֶם שֶׁנֶּאֱמַר הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם וכו' יע"ש וְזֶה סעייתא גְּדוֹלָה לִסְבָרָתִי בעז"ה וצ"ע עַל הרא"ם ז"ל: ו) שָׁם בד"ה שֶׁהֶחֱזִירָהוּ וכו' רָאִיתִי לח"א שֶׁהֵעִיר וכו' הוּא בַּתּוֹרָה תְּמִימָה פ' שְׁמוֹת וּבְסוֹף הַדִּיבּוּר שָׁם צָרִיךְ לְהוֹסִיף כָּךְ וְגַם תֵּיכֶף הָיְתָה מְצֻוָּה לָהּ שֶׁתָּבִיא אֶת אִמּוֹ כֵּיוָן שֶׁזֶּה הֵבִינָה גַּם בִּתְיָה שֶׁאוּלַי הוּא מִפְּנֵי שֶׁמַּכִּיר אֶת אִמּוֹ, וְלָמָּה הֶחֱזִירָהוּ עַל כָּל הַמְּצָרִיוֹת, וּבְזֶה נִיחָא מַה שֶּׁהֶחֱזִירָהוּ ,,עַל כָּל הַמְּצָרִיוֹת" דְּלָשׁוֹן זֶה מִדִּיּוּק עַכְשָׁיו", וְעַיֵּין גַּם בַּיַּלְקוּט שְׁמוֹת רֶמֶז קס"ו דְּקָהָת וּמְנִיקָתוֹ קָרְאוּ לוֹ לְמֹשֶׁה אֲבִי סוֹכוֹ וכו' וְהַקֹּשְׁיָה בְּזַיִת רַעֲנָן דְּהָא אִמּוֹ מְנִיקָתוֹ כִּדְאִיתָא בַּקְּרָא וי"ל שֶׁשְּׁכָרָהּ לוֹ מֵינֶקֶת ג"כ עכ"ל א"כ מְבֹרָאָר הָיָה לָהֶם בְּקַבָּלָה דְּיָנַק מִן שְׁאָר הָעִבְרִיוֹ' וְלֹא הִקְפִּיד עַל הַכָּרַת הָאֵם דַּוְקָא עכ"ל: ז) הוֹסָפָה, בְּדַף י"ד ע"ב וי"א לֹא מֵת מֹשֶׁה וכו' יע"ש בְּזֶה נִיחָא מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק דְּלָא יָלְפִינַן מֵת דַּאֲסִיר מֵוַימְתָּ שָׁם מֹשֶׁה דְּכָאן וְלֹא מְמָרִים דִּכְתִיב וַתָּמָת שָׁם ? וּמֵשִׂים דְּמִלְבַד דְּבֶאֱמֶת לֹא מֵת מֹשֶׁה, אֶלָּא דְּיָלְפִינַן נָמֵי מִזֶּה וּבָעֵינַן ,,שָׁם" לגז"ש דְּעוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ: שֵׁם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים צִדְקַת ד' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל, נִרְאֶה לוֹמַר דְּהוֹדוּ עַכְשָׁיו הַמַּלְאָכִים עַל נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שֶׁבַּתְּחִלָּה לֹא הִסְכִּימוּ וְאָמְרוּ תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְאָמְנָם עַכְשָׁיו הוֹדוּ וְאָמְרוּ שֶׁצִּדְקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל וְלֹא עִם הַמַּלְאָכִים וְעָלָיו רָאוּי לִסְפּוֹד וּלְקוֹנֵן זֶה שֶׁזָּכָה לְהוֹרִיד הַתּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם לְעַם יִשְׂרָאֵל, –

וּמַה שֶּׁמְּצַיְּין הגרעק"א לְתוֹסְ' מְנָחוֹת ע"א ד"ה מִכָּאן וְאֵילָךְ, לֹא זָכִיתִי לְהָבִין מַאי כַּוָּנָתוֹ הק' בָּזֶה וּמַאי רָצָה לְהָבִין בְּזֶה כִּי אֵין לָהֶם שַׁיָּיְכוּת כְּלָל ויל"ע אוּלַי יֵשׁ ט"ס כָּאן אח"ז נִזְדַּמֵּן לִי לְעַיֵּן בְּהַקְדָּמַת הַסֵּפֶר נַחַל יִצְחָק עַל חו"מ ח"א וְרָאִיתִי שָׁם אית ג' שְׁפִירֵשׁ ג"כ הַפָּסוּק הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי וּבְאוֹפֶן אַחֵר קָצָת וְיוֹתֵר מְבֹאָר עיי"ש: שָׁם דַּף ס"א ע"ב בד"ה שׁוּב וכו' לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר מָמוֹן בְּעָלִים יֵשׁ לְהוֹסִיף וְכֵן עַיֵּן הֵיטֵב בשו"ע ח"ס חיור"ד סי' ל"ט עיי"ש שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי שו"ת בֵּית אֶפְרַיִם, עַל טָרֵיפוֹת יור"ד סי' ל"ט: ח) בְּדַף ע"ו ע"ב ד"ה וְנִרְאֶה שֶׁחִדַּשְׁתִּי מִסְּבָרָא דְּאַחַ"כ שֶׁנִּתַּקְּנָה כְּבָר כְּתֻבָּה אָז כְּשֶׁכּוֹתֵב לָהּ הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא מִטַּעַם הִתְחַיְּבוּת וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' רֵישׁ פ' אע"פ ודו"ק ע"כ נ"ב עַיֵּין לְקַמָּן בְּסִפְרֵי קכ"ח ע"ב ד"ה שָׁם בְּתוֹסְ' ד"ה אִישׁ שְׁמָהּ הֵבֵאתִי שֶׁמָּצָאתִי ב"ה בְּקִרְיַת סֵפֶר הל' אִישׁוּת שֶׁכָּתַב מְפֹרָשׁ הֵיכִי דְּכָתַב לָהּ הָוֵי מִדְּאוֹרָיְיתָא כִּשְׁאָר חוֹב דְּעָלְמָא עיי"ש ונ"ב שָׁם כָּעֵת רָאִיתִי בְּשׁו"ת בְּרִית יַעֲקֹב חחו"מ סי' פ"ז שר"ל סְבָרָא זוֹ דְּאַחַ"כ שֶׁחִיְּבָהוּ חֲכָמִים וְהוּא הִתְחַיְּיב עַצְמוֹ כְּתַקָּנַת חֲכָמִים תּוּ הָוֵי הַמָּמוֹן חִיּוּב גָּמוּר דְּאוֹרָיְיתָא כְּמוֹ כָּל חִיּוּב מָמוֹן בִּשְׁטָר אוֹ הֵיכִי דְּשִׁעְבֵּד גּוּפוֹ לִיתֵּן מָנֶה לַחֲבִירוֹ וע"כ שַׁפִּיר גַּם בָּזֶה אִיכָּא חִיּוּב שְׁבוּעָה דאו' משא"כ בְּדִינָא דְּגָרְמִי אַף הוּא דָּחוּק דִּבְכוּלֵי דֵּוְכְתֵי' מַשְׁמַע דִּכְתֻבָּה דְּרַבָּנָן ות"כ דְּאוֹרָיְיתָא וכו' א"כ אפי' הֵיכִי דְּכָתַב לָהּ כְּתֻבָּה לָא הָוֵי רַק מִדְּרַבָּנָן וְכֵן מָצָאתִי בְּתֻמִּים סי' צ"ז שכ"כ עיי"ש וְלֹא הִבִּיטוּ בהמבי"ט הַנַּ"ל שֶׁדַּעְתּוֹ לְהֶפֶךְ וי"ל הַכֹּל אאכמ"ל וב"ה שֶׁכִּוַּנְתִּי בְּעִיקַּר הַהֶעָרָה זוֹ, – וְעַל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם דְּיֵשׁ לַחְקוֹר דִּכְתֻבָּה הִיא דְּרַבָּנָן וְהָאֵיךְ הו"ל שְׁתֵּי רְשָׁעוֹת עִם מִיתָה שֶׁהִיא דְּאוֹרָיְיתָ' וְלֹא קָרַב זא"ז וּמַאן דְּמְחַיֵּיב הָא לֹא מְחַיֵּיב הָא וכו' יע"ש, הֶעָרָנִי ת"ח א' דְּיֵשׁ סְתִירָה לָזֶה מִגְּמָרָא דְּגִיטִּין נ"ג ע"א דְּאָמַר וְאִי אַשְׁמְעִינַן מְטַמֵּא וּמְדַמֵּע מִשּׁוּם דְּלָא קלבד"מ אֲבָל מְנַסֵּךְ דקלבד"מ מִינֵּיהּ אֵימָא לֹא וכו' עיי"ש וְהֵשַׁבְתִּי דְּאֵין מַשָּׁם שׁוּם סְתִירָה מִשּׁוּם שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' שָׁם נ"ב ע"ב ד"ה מְנַסֵּךְ קלבדר"מ וּמִטַּעַם שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוֹלֵךְ וּמְטַמֵּא טָהֳרוֹת שֶׁל חֲבֵירוֹ אֵין לְחַיְּבוֹ דְּמֵהַאי טַעְמָא לָא מְחַיְּבִינַן לֵיהּ טְפֵי אֶלָּא כְּאִלּוּ הוּא הֶזֵּק נְיָכָר עכ"ל עש"ה ודו"ק וא"כ הַכַּוָּנָה דְּכֵינָן דְּאִי הָוֵי הֶזֵּק נְיָכָר הָוֵי קלבד"מ ה"נ אֵין לְחַיְּבוֹ מִדְּרַבָּנָן וּלְהַטִּיל עָלָיו קָנָס הֵיכִי דקלבד"מ ודו"ק: וְגַם עוֹד צָרִיךְ לְהָעִיר דמב"מ (צ"א ע"א) דְּפָרִיךְ גַּבֵּי הַחוֹסֵם אֶת הַפָּרָה וְדָשׁ בָּהּ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם ד' קַבִּין וכו' וְהָא אֵינִי לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם עיי"ש אֵין סְתִירָה, דא"ל דְּחַיָּיב מְזוֹנוֹת עֲבוּרָהּ הָוֵי כְּכָל הִתְחַיְּבוּת דְּהָוֵי מה"ת וּכְדְמְשַׁנֵּי ר"פ שָׁם מִשְּׁעַת מְשִׁיכָה הוּא דְּאִיחַיַּיב לָהּ בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ וכו', וּמַה שפרש"י שָׁם ד"ה ד' קַבִּין כָּךְ שִׁיעֲרוּ חֲכָמִים אֲכִילָתוֹ וכו' ע"ש הַיְינוּ דְּשִׁיעוּר זֶה הוּא דְּשִׁיעֲרוּ אוֹתוֹ חֲכָמִים.

אֲבָל עֶצֶם הַחִיּוּב הוּא כְּמוֹ שֶׁאָר חִיּוּבִים דְּאוֹרָיְיתָא וז"פ וְעַיֵּין לְקַמָּן עַמּוּד ז' הֶעָרָה א'): בְּדַף פ"ג ע"ב ד"ה וְעַיֵּין מש"כ דְּיֵשׁ לְהָעִיר מַזֶּה עַל ד' הט"ז הַיְדוּעִים, נִשְׁמַט מִמֶּנִּי אָז כִּי הט"ז בְּעַצְמוֹ הִזְכִּיר זֶה בסו"ד, וְכֵן הֶעָרָנִי לָזֶה ת"ח א': ט) בְּדַף פ"ט ע"א בד"ה שָׁם בגמ' וכו' וּבְזֶה הָיָה מָקוֹם צ"ל כָּךְ וּבְזֶה הָיָה מָקוֹם לִיתֵּן טַעַם יָפֶה לוֹמַר בס"ד כֵּן דְּלִיקַּבְּלִיהּ לַדָּם בְּמָנָא אַחֲרִיתָא וְלֹא עַל הַמַּיִם עיי"שובְסוֹף דִּבְרֵי שָׁם שֶׁסִּיַּמְתִּי בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל אֹפֶן מֻוָּתָר, נ"ב וּמָצָאתִי סְעִיָּיתָא לִדְבָרַי בְּיַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי פ' בָּא רֶמֶז קצ"ז בְּפָסוּק וְלָקְחוּ מִן הַדָּם שׁוֹמֵעַ אֲנִי בֵּין בַּיִת וּבֵין בִּכְלִי ת"ל אֲשֶׁר בְּסַף מַגִּיד הַכָּתוּב שֶׁעוֹקֶה חוֹקֵק בְּצַד הָאַסְקֻפָּה וְשׁוֹחֵט בְּתוֹכָהּ וכו' עיי"ש וְכָתַב בַּעַל מג"א בְּזַיִת רַעֲנָן דְּבָאוֹתוֹ פַּעַם לֹא הָיְתָה עֲדַיִין חֹק לַע"ז, א"נ י"ל שֶׁהָיוּ שׁוֹחֲטִין חוּץ לַגֻּמָּא וְהַדָּם יוֹרֵד לְתוֹכָהּ עכ"ל וּכְפִי תֵּירוּצוֹ

הָרִאשׁוֹן הָוֵי סְעַיְיתָא לְדִבְרֵי כמש"כ בע"ה וְגַם י"ל דְּבִשְׁחִיטַת קָדָשִׁים לֹא גָּזְרוּ מֵעוֹלָם וּבָזֶה א"ש גַּם קֻושְׁיַת הרש"ק וְגַם קֻושְׁיַת המג"א וּמָצִינוּ כה"ג כַּמָּה גְּזֵירוֹת דְּבָקָדָשִׁים לֹא גָּזְרוּ, ודו"ק: י) בְּדַף קט"ו ע"א ד"ה הִנֵּה וכו' שֶׁהֶעָרוֹתַי דְּגַבֵּי שׁוֹטָה וְחֵרֵשׁ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר כְּלָל הַאי סְבָרָא דְּנִיחָא לֵיהּ וְשֶׁהוּא מַסְכִּים עַל דַּעְתָּם דְּאֵין כָּאן אִישׁ וְדַעַת כְּלָל וכו' יע"ש נ"ב וּמָצָאתִי עַכְשָׁיו דֶּרֶךְ לְמוּדִי כה"ג בְּתוֹסְ' יו"ט סוֹף מס' טְבוּל יוֹם פ"ד מ"ז שֶׁפֵּירֵשׁ הר"ש בְּהָא דְּאָמַר ר' יוֹסֵי אַף מִי שֶׁהָיָה בּוֹ דַּעַת לְהַתְנוֹת דְּהַיְינוּ חָכָם וב"ד שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁרָאוּי לְהַתְנוֹת וכו' אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר דַּעַת אֵין תְּנַאי ב"ד מוֹעִיל כְּלָל עיי"ש וא"כ דְּבָרֵי נְכוֹנִים: שָׁם ע"ב בד"ה וְשָׁם וכו' בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי אֲבָל בְּעָלְמָא גַּם ב"ד לָא שַׁיְיכִי בְּגַוְונָהּ אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁהֶפְקֵר ב"ד הפ' עיי"ש נ"ב יֵשׁ לְעַיֵּן מֵהַמָּרְדְּכַי סַנְהֶדְרִין פ"ק סי' תרפ"א שֶׁהֵבִיא לְעִנְיַן מְחִילָה ג"כ הָא דְּאָדָם מַסְכִּים ע"ד ב"ד וְהֵבִיא גַּם סֵוּגְיָא דְּכָאן יעוש"ה וצע"ק וְקַצָּרְתִּי: יא) בַּדַּף קכ"ה ע"א ד"ה שָׁם שָׁחוּף וכו' עיי"ש, נ"ב יֵשׁ לְעַיֵּן בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא מְגִילַּת אֶסְתֵּר פֵּ"ה וְדִכְוָותַ' עַל יַד שַׁעֲשַׁגז סָרִיס הַמֶּלֶךְ שׁוֹמֵר הַפִּלַגְשִׁים ,,שָׁחוּף הָיָה" וְהָיָה מְמֻנֶּה עַל הַנָּשִׁים עיי"ש ובמ"כ שָׁם: יב) דַּף קכ"ז ע"א מש"כ דִּלְהָכִי לָא נָקַט וּמִבְּהֵמָה הַיְינוּ אַלִּיבֵּי' דר' יוֹסֵי דְּקָאָמַר דְּאַדְנֵי הַשָּׂדֶה מְטַמֵּא בְּאֹהֶל כְּאָדָם וכו' עיי"ש, נ"ב יל"ע אַלִּיבָּא דר"י מַה שֶּׁהִשִּׁיב ריב"ז לַצָּדוֹקִים ימ"ש במס' יָדַיִם פ"ז מ"ו יע"ש ודו"ק – וְעַיֵּן ב"ק נ"ד ע"א רַשָּׁ"י ד"ה שׁוֹר וְלֹא אָדָם, שֶׁאֵינוֹ מִין בְּהֵמָה ע"כ, וְכָתַבְתִּי בַּגִּלָּיוֹן דִּלְכַנָּוֹנָה שְׁנִיָּה י"ל דְּבָא לְמִעוּטֵי אִם נָפַל שְׁמָהּ אַדְנֵי שָׂדֶה אַף לר"י דִּמְטַמֵּא בְּאֹהֶל כְּאָדָם מ"מ חַיָּיב עָלָיו דְּהָוֵי מִין חַיָּה עַיֵּן כִּלְאַיִם פ"ח מ"ה וְאַדְנֵי הַשָּׂדֶה חַיָּה ר"י אוֹמֵר מְטַמְּאוֹת בָּאֹהֶל כָּאָדָם, ע"ש אֲבָל מַשְׁמַע דְּלָא פְּלִיג ע"ז דְּזֶה הָוֵי מִין חַיָּה וא"ל בָּזֶה: בְּדַף קכ"ט ע"ב מַה שֶּׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם המבי"ט דח"ד לֹא מְהַנֵּי אַף בְּעֵדוּת אִשָּׁה עיי"ש נ"ב כָּעֵת מָצָאתִי כֵּן בפ"ת לאהע"ז סי' י"ז שָׁם שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה עַל הישיע"ק וּמַסִּיק דְּנִרְאֶה לִי כהיע"ק עיי"ש וְכָתוּב אָצְלִי שָׁם בש"ע עַל הַגִּלָּיוֹן נ"ב רָאִיתִי בְּעָזְרַת נָשִׁים מהר"מ ב"ח שֶׁכָּתַב ד"ז דבע"נ ל"א ד"ז דְּדָבָר וְלֹא ח"ד עיי"ש דָּבָר שָׁלֵם ע"כ וְכֵן מָצָאתִי כָּעֵת בְּשוּ"ת שו"מ חֵלֶק דִּבְרֵי שָׁאוּל מַהֲדוּרָה חֲמִישָׁאָה בסי' ע"ז שֶׁהֶאֱרִיךְ בע"ז וכ"כ עיי"ש שֶׁהֵאִיר גַּם בְּעִדֵּי קו"ס וּבְזֶה מָפָרֵשׁ לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פ"א הי"ד מִסּוֹטָה שכ' וַאֲפִלּוּ הָיָה עֵד טֻמְטָאָה זֶה אֶחָד מֵעֵדֵי הַסְּתִירָה עיי"ש ולפמ"ש א"ש דְּבֶאֱמֶת כ"כ דִּלְכָךְ עֵד טֻמְטָאָה ל"ש ח"ד דְּהָא אֵינוֹ רַק גִּילּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא לְפִי שֶׁכְּבָר קִיְּמָא לָהּ וְנִסְתְּרָה ולפ"ז כָּאן שֶׁהוּא עַצְמוֹ מֵעֵדֵי סְתִירָה שׁוּב הָוֵי ח"ד דְּהָא ע"ס צְרִיכִין לע"ק וא"כ נִיהוּ דע"ק א"צ לע"ס הַיְינוּ לְעִנְיַן הַשְׁתִּיָּה שַׁפִּיר מַקְרֵי ע"ס עֵדִים, אֲבָל לְעִנְיַן הַטֻּמְטָאָה כֵּיוָן דע"א לֹא מוֹעִיל עַל הַטֻּמְטָאָה רַק בִּשְׁבִיל דקו"ס וְהָוֵי רגל"ד ולפ"ז שׁוּב בָּעֵי הע"ק לע"ס לְעִנְיַן טֻמְטָאָה וא"כ לֹא יהי' נָאֱמָן דהו"ל ח"ד וקמ"ל דמ"מ מוֹעִיל לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְעֵד אֵין בָּהּ וַהֲרֵי כָּאן עַד עכ"ל וי"ל בִּדְבָרָיו אַף כֵּיוָן שֶׁאֵין נפ"מ לַאֲמִיתּוֹת הָעִנְיָן קִצַּרְתִּי ויל"פ עוֹד הַפַּעַם בס' אוֹר שָׁמַח מש"כ בָּזֶה: יג) דַּף קל"ב בד"ה לְדַף כ"ו ע"ב וכו' נ"ב וְכֵן עַיֵּן בַּתּוֹסְ' יוכ"פ שָׁם בְּיוֹמָא שֶׁהֵעִיר שָׁם ג"כ מֵהָא דְּהַנִּטְעָן עַל הַגּוֹי וְנִתְגַּיְּרָה ע"ש וְתֵירֵץ דְּמַיְירֵי בְּעֵבֶר וּכְנָסָה ע"ש אֲבָל לענ"ד מוּכָח כהטוטו"ד, וְכֵן הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בְּמִכְתָּב לְחוֹבֶרֶת שער"ת וְעַיֵּן בְּחוֹבֶרֶת הַתְּבוּנָה: שָׁם ד"ה וּבָמֶה לְעִנְיַן הֶעָרָה בְּקָטָן הַמְּוַקְּלָא סְמִיךְ לָאִישׁ דְּיָכוֹל לְהַקְדִּישׁ א"כ יהי' לוֹ נָמֵי קִדּוּשִׁין עיי"ש, נ"ב וְעַיֵּן הֶעָרַת הָרַב בִּרְכַּת אַבְרָהָם בְּחוֹבֶרֶת ע"ס דַּף ט' ע"א וכ"כ לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָ' דְּמְהַנֵּי דִּיבּוּרוֹ כְּשֶׁהוּא מסל"א עיי"ש וְשָׁם י"ב ע"ב דִּבְרֵי הָרַב אֲדָר הַיָּקָר זַ"ל: יד)

דַּף קל"ג ע"א בַּמִּשְׁנָה וַאֲלָפִים אַמָּה שָׁדוֹת ופרש"י שָׁם, נ"ב כֵּן מָצָאתִי כָּעֵת בְּשׁוּ"ת מָהָרִי"ל דִּיסְקִין זצ"ל סי' ק"ג בִּכְתָבִים שֶׁנִּשְׁאַל בָּזֶה ג"כ וְהֵשִׁיב לְחַלֵּק בֵּין הַשֵּׁשׁ עָרֵי מִקְלָט וּבֵין הַמ"ב עִיר ע"ש הֵיטֵב: שָׁם בד"ה וּבְרַשְׁ"י וכו' וּמְבַזִּין עַל הַסָּפֵק וכו', נ"ב וְשָׁכַחְתִּי אָז לְמִסְּוֹר לבהד"פ מַה שֶּׁצִּיַּנְתִּי לְעַיִן בְּתוֹסָ' דמו"ק י"ד ע"ב ד"ה מַהוּ וכו' וְהָא לָאו קוּשְׁיָא הִיא דְּהָא נִידּוּי דָּחֵי לָאו דְּמִקַּלֵּל חֲבֵירוֹ דְּאִיכָּא לָאו וְשֶׁמָּא מִסּוֹטָה יָלְפִינַן וכו' עיי"ש ודו"ק וְקַצַּרְתִּי: טו) בְּדַף קל"ד ע"ב ד"ה שָׁם וּמַה סוֹטָה וכו' כָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַתִּפְאֶרֶת דְּסָפֵק בְּשֶׁיַּעֲרוֹ לָא אָמְרִינַן כֵּיוָן דְּמִסּוֹטָה יָלְפִינַן הַיְינוּ דַּוְקָא כִּבְסוֹטָה סָפֵק נִטְמְאָה אוֹ לֹא אֶלָּא בִּמְסֻפָּק בְּשִׁיעוּרוֹ וכו' עיי"ש, נ"ב אָמְנָם אַחַר שֶׁנִּדְפַּס זֶה נִזְכַּרְתִּי כִּי נֶעְלַם מִמֶּנִּי וּמִמֶּנּוּ פְּאֵר יִשְׂרָאֵל זַ"ל דִּבְרֵי פֵּירוּשׁ הָרִאשׁוֹנִים בַּמִּשְׁנָה דְּמִקְוָאוֹת (פ"ו מ"ז) דְּתָנַן סָפֵק כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד סָפֵק שְׁאֵינָהּ כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד פְּסוּלָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא מה"ת וְכֵן כְּזַיִת מִן הַמֵּת וכו' עיי"ש וּפֵירֵשׁ הרע"ב וְהוּא פֵּירֵשׁ הָרַמְבַּ"ם וְכֵן כְּזַיִת מִן הַמֵּת סָפֵק יֵשׁ בָּהֶן כַּשִּׁעוּר סָפֵק אֵין בָּהֶם כַּשִּׁעוּר סָפֵקָן טָמֵא וְדַוְקָא ברה"י, אֲבָל ברה"ר סְפֵיקוֹ טָהוֹר וכו' עיי"ש וְכֵן פֵּירֵשׁ בתפא"י עי"ש אַלְמָא דְּגַם סָפֵק בְּשִׁעוּר מְטַמְּאִין ברה"י וְלֹא ברה"ר וצ"ע בָּזֶה: ט"ז) דַּף קמ"ו ע"א בְּהֶיְתֵּר הַבָּמוֹת בַּחוּ"ל וְהָרָאָיָה מִבַּיִת חוֹנְיוֹ, נ"ב וּמָצָאתִי כָּעֵת בְּיַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי בְּתְהִלִּים סי' תתפ"ג בזה"ל כִּי בָחַר ד' בְּצִיּוֹן עַד שֶׁלֹּא נִבְחֲרָה יְרוּשָׁלַיִם הָיְתָה ,,אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל" כְּשֵׁרָה לְמִזְבְּחוֹת מִשֶּׁנִּבְחֲרָה יְרוּשָׁלַיִם יָצָאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר וכו' עיי"ש ודו"ק וְגַם עַיִן בְּסֵפֶר דִּבְרֵיאֱמֶת בַּדְּרוּשִׁים דְּרוּשׁ ט"ו מַה שֶּׁהֵבִיא כַּמָּה מִדְּרָשִׁים דְּאַף בְּשָׁעַת הֶיְתֵּר הַבָּמוֹת אֲסוּרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן דִּכְתִיב טְמֵאָה אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם וְכִמְדֻמֶּה שֶׁזֶּה הוּבָא בס"ט שָׁם, – וְרָאִיתִי עוֹד בְּאָבוֹת דר"נ פכ"ו שֶׁאָמַר בזה"ל כָּל הַקְּבוּר בארי"י כְּאִלּוּ קָבוּר תַּחַת הַמִּזְבֵּחַ לְפִי שֶׁכָּל ארי"י רְאוּיִ' לַמִּזְבֵּחַ וכו' עיי"ש וּמָצָאתִי שֶׁהִרְגִּישׁ שָׁם בָּזֶה הגיעב"ץ וּפֵירֵשׁ דִּרְאוּיִ' לְמִזְבֵּחַ בְּשָׁעַת הֶיְתֵּר הַבָּמוֹת עכ"ל וצע"ג דְּבָרָיו לְפִי הַנָּ"ל דא"כ גַּם חו"ל רְאוּיִ' לַמִּזְבֵּחַ בְּשָׁעַת הֶיְתֵּר הַבָּמוֹת וצ"ע וּלְפִי הַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי אֱמֶת שָׁם יל"ק דְּקָאֵי עַל עֵבֶר הַיַּרְדֵּן וצ"ע דַּהֲלֹא מְזֶה מִבָּבֶל לְעֵיל מִזֶּה מִבָּבֶל וְחו"ל עי"ש ויל"ע: יז) דַּף קנ"א ע"א שָׁמָּה כָּתַבְתִּי וא"ל דכ"ז מִפְּנֵי חוּמְרָא דְּרַבָּנָן אֲבָל מִדְּאוֹרַיְיתָא גַּם ב"ש מוֹדֶה, נִשְׁמַט כַּאֲשֶׁר כָּתַב הָרָן נְדָרִים כ"ב ע"ב ד"ה אָמַר רַב אַסִּי אֵין נִזְקָקִין עש"ה ולא"נ שָׁם בָּרָן צ"ע גַּם לב"ה: יח) דַּף קנ"ה ע"א בד"ה שָׁם בְּרַשְׁ"י הַזָּאתוֹ פְּסוּלָה וכו' וַעֲיַיִן תוס' מְגִילָּה וכו' וְדוק עכ"ל, נ"ב פֵּירֵשׁ שֶׁשָּׁם לֹא הָיָה אִשָּׁה מְסֻעֶדְתּוֹ, וְגַם יֵשׁ לְעַיַּן הֵיטֵב מש"כ הַתּוֹסָ' יְשָׁנִים יוֹמָא דַּף מ"ב ד"ה מָה הַזָּאָה מֵימֶיהָ מְיַוְחָדִין וכו' וא"ת אֵימָא מָה הַזָּאָה וכו' שֶׁהֶיְסֵח הַדַּעַת פּוֹסֵל בָּהּ וכו' וי"ל דְּהַזָּאַת מֵימֶיהָ גּוּפָהּ לָא אַשְׁכְּחַן שֶׁיִּפָּסֵל בָּהּ הֶיְסֵח הַדַּעַת שֶׁאִם הִזָּה עַל הַטָּמֵא וְלֹא נִתְכַּוֵּון לְטַהֲרָן שֶׁלֹּא תּוֹעִיל הַזָּאָה הר' יוֹסֵף עכ"ל וצ"ע מִכָּאן וּמֵרַשְׁ"י: יט) לְדַף קס"ב ע"א אִי צָרִיךְ ב"ד דַּוְקָא לָכוֹף לִמ"ע נ"ב וּבַעֲבִירָה לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא מָצָאתִי מְפֹרָשׁ לְהַלְבִּישׁ סַף חו"מ ס' חכ"א שֶׁאָמַר בְּסָעִיף י"ג וְכֵן מִי שֶׁעוֹשֶׂה דָּבָר עֲבֵירָה וְיֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַכּוֹתוֹ לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא רַשַּׁאי לְהַכּוֹתוֹ וּלְיַיְסְרוֹ כְּדֵי לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא וְאֵין צָרִיךְ לַהֲבִיאוֹ לב"ד וּכְעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר הוֹכֵיחַ תּוֹכִיחַ וגו' עכ"ל: כ) בְּדַף קס"ג ע"ב בד"ה בְּדַף קל"ד בַּהֶעָרָה עַל דִּבְרֵי הח"ס עיי"ש נ"ב וְאָתֵי לִידֵי כָּעֵת סֵפֶר קוֹבֵץ תּוֹרָה מִצִּיּוֹן ש"ה ס"ט שֶׁתָּמַהּ כ"כ עַל הח"ס וּמֵבִיא שֶׁהֵן אֱמֶת שֶׁכְּדַעַת הח"ס כָּתַב רַבֵּינוּ יוֹנָה זַ"ל מוּבָא בשטמ"ק כְּתֻבּוֹת כ"ב ע"ב גַּבֵּי הַבָּא עָלֶיהָ בא"ת קָאֵי עיי"ש וּבְשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק חיור"ד סי' צ' הֵבִיא בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְ' רפ"ו דְּתְרוּמוֹת

כְּרֹשׁ"י וְתוֹסָ' ז"ל, וְשָׁם בְּשָׁנָה ו' ח"ד סי' כ' חָזְרוּ וְנִשְׁנוּ פְּלִיאָה זוֹ עַל הַח"ס ז"ל ע"ש אָמְנָם מָצָאתִי אַחַ"כ שֶׁמִּכֻּלָּם נָעֲלַם דַּעַת רַשׁ"י ז"ל שֶׁבְּמַסָּ' נָזִיר שֶׁפֵּירֵשׁ בְּהֵיפֶךְ ממש"כ בְּכֹרִיתוּת וסתרא"י נִינְהוּ וּבְנוֹדַאי עַל זֶה סָמִיךְ הח"ס ז"ל וְהוּא דִּבְנָזִיר דַּף כ"ג ע"א פרש"י דְּאָבֵל בִּשְׁתֵּי חֲתִיכוֹת אַחַת שֶׁל חֵלֶב וְאַחַת שֶׁל שֻׁמָּן וכו' דְּאִיקְּבַע אִיסּוּרָא דְּהָא מִיהָא הָוֵי יָדַע דַּחֲדָא מִינַּיְהוּ שֶׁל חֵלֶב אֵימָא לָא תִּסְגֵּי לֵיהּ בְּכַסָּפָרָה וּסְלִיחָה דִּכְמַזִּיד דָּמֵי קמ"ל דְּלָא שְׁנָא עכ"ל וצ"ע ויל"ע וְלוֹמַר דְּתַלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דַּחֲתִיכָה אַחַת מִשַּׁ"ח וק"ל:

כא) לְדַף קל"ד ע"א עַל דִּבְרַת הַפָּנִים מְאִירוֹת ח"א סי' ל"ט דִּלְכָךְ אָנוּ אוֹמְרִים אֱלֹקֵי אַבְרָהָם אֱלֹקֵי יִצְחָק וֵאלֹקֵי יַעֲקֹב עיי"ש – נ"ב וּמָצָאתִי לענ"ד שֶׁיֵּשׁ לְפָרֵשׁ בָּזֶה כַּנָּוֹנַת הַיַּלְקוּט שְׁמָעוּנִי שֵׁמוֹת רֶמֶז רי"ט וְז"ל מִנַּיִן שֶׁאוֹמֵר ב"א ה' אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וכו' שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וֵאלֹקֵי יִצְחָק וֵאלֹקֵי יַעֲקֹב עכ"ל וְהוּא מְחֻוָסַר פֵּירוּשׁ וְהֶסְבֵּר וְנִרְאֶה דְּכַנָּוֹנַת פֵּירוּשׁוֹ דְּשָׁאַל המד' מִנַּיִן שֶׁאוֹמְרִים אֱלֹקֵי גַּבֵּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהָאָבוֹת וְלֹא דַּי לֵאמֹר אֱלֹקֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּכְקֻוְשִׁיַּת הַשּׁוֹאֵל בְּפָנִים מְאִירוֹת שָׁם, וְעַל זֶה הֵשִׁיב דְּיָלְפִינַן לָהּ מִקְּרָא אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וכו' וְאֱלֹקֵי מְיֻחָד גַּבֵּי כָּל אֶחָד מֵהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וע"כ הַכַּנָּוֹנָה לְהוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁמַּסְבִּיר לָהּ הפ"מ בְּתִשׁוּבָתוֹ וְזֶה נָחְמָד ה' שֶׁבָּט תרפ"ד, וְכָעֵת רָאִיתִי בְּסִדּוּר הַגָּדוֹל שֶׁנִּדְפַּס בְּוִוילְנָא וּבְהַגָּהוֹת הגרי"פ שָׁם הֵבִיא לִדְבַר שוּ"ת פ"מ הַנַּ"ל.

וְהוֹסִיף לוֹמַר שֶׁבָּזֶה נִיחָא דְּאוֹמְרִים מִקּוֹדֶם אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ עיי"ש: בְּדַף קס"ו ע"א לְעִנְיָן אִי גַּבֵּי מְשׁוּחַ מִלְחָמָה מְעַכֵּב שָׁמָן הַמִּשְׁחָה, נ"ב וְעַיֵּין בְּיוֹמָא ע"ג ע"א וּבְהַגָּהוֹת רָשָׁ"שׁ שָׁם ודו"ק וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ וּלְבָאֵר הַדְּבָרִים, – שָׁם ע"ב בד"ה שָׁם ע"ב מֵאָה פַּפִּי וכו', נ"ב וְעַיֵּין בְּקוֹל סוֹפֵר עַל מִשְׁנָיוֹת מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם קִיל הָרֶמֶז מַה שֶּׁמְּתָרֵץ בְּעִנְיָן זֶה, וְעַיֵּין בְּעָרוּךְ לְנֵר יְבָמוֹת רֵישׁ פ' ד' בְּרַשׁ"י ד"ה הַנַּלְד כָּשֵׁר שֶׁהוֹכִיחַ מִיְּבָמוֹת דַּף צ"ח דְּהַשַּׁ"ס דִּילַן חוֹלֵק אַיְרוּשַׁלְמִי וא"א לָאִשָּׁה א' לְהִתְעַבֵּר מב' אֲנָשִׁים יעו"ש, וְעַיֵּין עוֹד בִּנְדָרִים כ"ב בְּנֵי עִרְבוּבְיָא וּפֵירֵשׁ הָרָן וְכֵן לל"א שֶׁבְּרַשׁ"י שָׁם, אָמְנָם פֵּירוּשׁ הָרֹא"שׁ א"ש שָׁם טְפֵי וְקַצַּרְתִּי: כב) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּדַף קע"ג ע"א לְיַשֵּׁב קֻוּשְׁיַּת הַפּוֹרָת יוֹסֵף דְּאֵין דִּין זֶה עֲדַיִן בָּרוּר לוֹמַר דְּאָסוּר בכה"ג שׁוּב לְקַחְתָּהּ כֵּיוָן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁקִּיְּדְשָׁהּ הָיָה בְּהֶיתֵּר גָּמוּר וַהֲוָה כְּמוֹ אִירֵס אֶת הָאַלְמָנָה וְנִתְמַנָּה לִהְיוֹת כה"ג עיי"ש, נ"ב עַיֵּין בְּהוֹרָיוֹת י"ב ע"ב דְּבָעֵי מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן מָשִׁיחַ שֶׁנִּצְטָרַע מַהוּ בְּאַלְמָנָה מְדַחֵי דָּחֵי אוֹ מִפְּטַר פָּטוּר לָא הֲוָה בִּידֵיהּ וכו' ע"ש ופרש"י זַ"ל מִי אָמְרִינַן כה"ג מִדְּחָא דָּחֵי לְהַאי מַאַלְמָנָה אוֹ דִּילְמָא כְּהֲוָנָה גְּדוֹלָה מִפְּטַר פְּטַר לֵיהּ לְהַאי מַאַלְמָנָה וכו' יעש"ה, וְאֵין לָזֶה הַסְבָּר כְּלָל וּמְחֻוָסַר הֲבָנָה וְעַיֵּין בְּתוֹסְ' הָרֹא"שׁ שָׁם וְכֵן נִשְׁאַל בָּזֶה בְּשׁוּ"ת שו"מ מַהֲדוּרָא רְבִיעָא סי' ס"ז עי"ש ונ"ב דְּנִרְאֶה לְהַסְבִּיר קְצָת דִּבְרֵי רַשׁ"י ז"ל דְּהַכַּנָּוֹנָה הוּא אִי כה"ג בְּאַלְמָנָה מִדְּחָא דָּחֵי לְהַאי פֵּירוּשׁ שֶׁגּוּפוֹ נִתְקַדֵּשׁ עַד שֶׁנִּדְחָה גּוּפוֹ מֵאַלְמָנָה וְעָלָיו הוּא הָאִסּוּר בְּעַצְמִיּוּתוֹ, וא"כ תָּמִיד עָלָיו הוּא בְּאִיסּוּר אַף שֶׁנַּעֲשָׂה מְצוֹרָע ג"כ הוּא בְּעַצְמוֹ כְּבָר נִדְחָה מֵאִשָּׁה כָּזֹאת, אוֹ דִּילְמָא כְּהֲוָנָה גְּדוֹלָה מִיְּפְטָר פְּטַר לֵיהּ לְהַאי מֵאַלְמָנָה דְּהִיא אֵינָהּ רְאוּיָה לוֹ כ"ז שֶׁהוּא כ"ג מִצַּד חֶסְרוֹנָהּ שֶׁהִיא אַלְמָנָה וּמִפְּטַר פָּטוּר לֵיהּ מִקִּדֻּשָּׁתוֹ כְּשֶׁהוּא נוֹשְׂאָהּ אֲבָל אֵינִי נִדְחָה מֵעַצְמִיּוּתוֹ וע"כ כְּשֶׁנִּצְטָרַע דְּיָרַד מִקִּדֻּשָּׁתוֹ מִיָּתֵר בְּאַלְמָנָה ודו"ק וּמָצִינוּ בִּיבָמוֹת דְּאִירֵס אֶת הָאַלְמָנָה וְנִתְמַנָּה לִהְיוֹת כה"ג מֻוָתֶּרֶת לוֹ עיי"ש אֲשֶׁר מִזֶּה חָזִינַן ג"כ רַק שֶׁמִּפְּטָר פָּטוּר וְלֹא שֶׁהוּא דְּחָיוֹ כְּלָל דאל"ה מִפְּנֵי מַה מֻוָתָּר אִם הָאֵירוּסִין הָיָה קוֹדֶם

וְאַף שֶׁיָּלְפִינַן לֵיהּ שָׁם מִקְּרָא, וצ"ע וּבִירוּר עוֹד בָּזֶה, עכ"ל שָׁם וְיֵשׁ לָהֶם קִישׁוּר דְּבָרִים עִם מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי כָּאן, וּבָזֶה יֵשׁ לָדוּן ג"כ בָּזֶה שֶׁרָאִיתִי קוּשְׁיָא מְפֻלְפֶּלֶת דְּלוֹקֶמְיָה הגמ'הָכִי כְּגוֹן שֶׁקִּדְּשָׁהּ זֶה ע"מ שֶׁיָּחוּלוּ לְאַחַר ל' יוֹם וְשׁוּב בָּא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ ל' וְאַחַ"כ מֵת הַשֵּׁנִי אוֹ שֶׁגֵּירְשָׁהּ וא"כ הִיא אַלְמָנָה וְאַפַּ"ה לֹא עָבַר הָרִאשׁוֹן ע"כ ולמש"כ י"ל אֲצָל אַלְמָנָה לכה"ג, ואחזמ"ר מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת שו"מ מַהֲדוּרָא ד' סי' ס"ז ח"ש שֶׁהֵבִיא שֶׁהֶוְגַּד לוֹ קוּשְׁיָא הַנָּ"ל וְהֵשִׁיב שֶׁזֶּה טָעוּת דממנ"פ הַאֵיךְ מַיְירֵי אִם מֵת בְּתוֹךְ ל' וא"כ ממנ"פ לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּחָלוּ ק"ר לְמַפְרֵעַ וא"כ לָמָּה מְמַעֵט מִלֹּא לְקָחָהּ דְּמַשְׁמַע לְמָעוּטֵי לְקִיחַת אִיסּוּר כמ"ש רַשִׁ"י וַהֲרֵי אֵינוֹ לְקִיחַת אִיסּוּר וּמַאי אִיכְפַּת לָן שֶׁהָיְתָה אַלְמָנָה אוֹ גְּרוּשָׁה וּלְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּלֹא חָלוּ ק"ר שׁוּב גַּם אִם לְקָחָהּ הֲרֵי יֵשׁ עֲבֵירָה וְשַׁפִּיר מַקְשֶׁה לְכָל הַשִּׁיטוֹת ומכ"ש אִם לֹא אָמַר עַד לְאַחַר ל' אֲסוּרָה לָרִאשׁוֹן וז"פ וּבָרוּר ע"כ, הֶאֱרַכְתִּי עוֹד בְּכִלְפּוּל בְּיִשּׁוּב קוּשְׁיָא זוֹ, אַךְ עַתָּה בעו"ה אֵין אֲנִי מֻזְמָנָה לָזֶה: כ"ג) בְּדַף קע"ד ע"ב בְּעִנְיַן טָעָה בד"מ עיי"ש נ"ב וְעַיֵּין מַה שֶּׁהִקְשׁוּ לוֹ עַל זֶה וּמַה שֶּׁהֵשִׁיב בְּסִפְרוֹ עֵין יִצְחָק חאור"ח סי' כ"ז אוֹת ט"ו ט"ז וְכִמְדֻמֶּה שבס' נָפֶשׁ חַיָּה לִיבָמוֹת לֹא רָאָה ,,בְּעַיִן" יָפֶה: שָׁם בד"ה אֲפִילּוּ חָתָן מֵחַדְרוֹ, אִי נָשִׁים יוֹצְאוֹת לַעֲזוֹר לַמִּלְחָמָה עיי"ש, נ"ב אַךְ יֵשׁ לְעַיֵּין מִלְּשׁוֹן הָרַמְבָּם בְּסֵפֶר הַמִּצְוֹת שׁוֹרֶשׁ י"ד בזה"ל וְיָדוּעַ שֶׁאֵין הַנָּשִׁים דְּנוֹת וכו' וְלֹא נִלְחָמוֹת בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת וכו' עיי"ש מַשְׁמַע דְּבְמִלְחֶמֶת מִצְוָה נִלְחָמוֹת מַמָּשׁ ויל"ע וּלְיַיְשֵׁב בְּדוֹחַק: כ"ד) בַּדַּף קע"ו ע"ב לְעִנְיַן בְּתוֹךְ הָעִיר מְחַוֶּיב לְהָבִיא ע"ע וְהֶעָרוֹתַי עַל המנ"ח, נ"ב חֲדָאי נַפְשַׁאי שבעז"ה הַיּוֹם ז' אד"ש פ"ד בָּא לְיָדִי בְּשְׁאֵלָה עוֹד הַפַּעַם ס' חמד"ש הנדמ"ח וְהוֹפִיעַ לְנֶגֶד עֵינִי בסי' כ"ד חאהע"ז וְרָאִיתִי שֶׁהַגָּאוֹן רַבֵּינוּ יַעֲקֹב מִלִּיסָא ז"ל הַקַּדְמֹנִי כְּבָר בָּזֶה וכ' בְּפִשְׁיטוּת בזה"ל וּבָזֶה יָשַׁבְתִּי קו' הַתּוֹסָ' בב"ת וכו' ולפמש"כ לק"מ דְּאִיצְטְרִיךְ לְמַעֵט הֵיכִי דְּנִמְצָא הֶהָרוּג בְּתוֹךְ הָעִיר דג"כ מְבִיאָה ע"ע כַּמְבוֹאָר בְּיוֹמָא כ"ג עיי"ש וּבְתוֹךְ הָעִיר קָרְבָּא עָדִיף מֵרָחְקָא וכמש"כ הָרַשְׁבָּ"א וְכִדְמוּכָח בְּמַכְשִׁירִין פ"ב דְּמָצָא בָּהּ בָּשָׂר מָצָא בָּהּ תִּינוֹק דְּמוּכָח דִּבְתוֹךְ הָעִיר עָדִיף מֵרָחְקָא דְּעָלְמָא את"ד זַ"ל ובשה"ג שֶׁכְּנוֹנְתִי לדה"ק, וְלֹא הֵעִיר בְּכָל שֶׁיֵּשׁ לְהִסְתַּפֵּק לָזֶה בְּעֶצֶם הַדִּין דְּמֵבִיא ע"ע בְּתוֹךְ הָעִיר, וק'.

– שָׁם קע"ז ע"ב שֶׁהֵבֵאתִי הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁנִּסִּים נַעֲשָׂה לוֹ וְחָיָה עיי"ש נ"ב וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת בְּרִית יַעֲקֹב חֵלֶק אהע"ז סי' י"ז אוֹדוֹת יְרוּשַׁלְמִי זֶה וּבְהַשְׁמָטוֹת שָׁם בַּאֲרִיכוּת: כ"ה) בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי כַּמָּה פְּעָמִים בְּסִפְרֵי בְּדִין זֶה אִי מְחַוֶּיב לְמְסוֹר עַצְמוֹ בַּעֲבוּר הַלָּבָנַת פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים.

מָצָאתִי עוֹד בְּסֵפֶר בִּנְיַן שְׁלֹמֹה מְפָרֵשׁ למס' סַנְהֶדְרִין (נִדְפַּס בִּשְׁנַת תקמ"ד) וּבְסוֹף הס' שָׁם בַּדַּף ק"ז כָּתַב דְּבָאֱמֶת מְחַוֶּיב לְמְסוֹר עַצְמוֹ וְנַפְשׁוֹ עַל אִיסּוּר זֶה וְהִזְכִּיר דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּמִכִּילְתִּין עיי"ש וְלֹא בָּאתִי בְּשִׁבְיל זֶה.

אֶלָּא אָמַרְתִּי לְהָעִיר וּלְעוֹרֵר עָלָיו במש"כ שָׁם עוֹד דִּין חָדָשׁ בזה"ל דְּאֵין ד"ז צָרִיךְ לִפְנִים דְּעַל סָפֵק א"א וַדַּאי יַעֲבוֹר וְאַל יַהֲרוֹג כדקיי"ל בכ"ד ס"נ לְהָקֵל עכ"ל, בָּזֶה אֵין אֲנִי מוֹדֶה לוֹ דִּפְשִׁיטָא לִי לְאִידָךְ גִּיסָא דְּעַל אֲבִיזָרֵהוּ דַּעֲרָיוֹת אֲפִילּוּ עַל לָאו יַהֲרֹג כְּמוֹ שֶׁמְּבוֹאָר בש"ע וּבְפָרָט בְּסָפֵק א"א דל"מ לְדַעַת הָרַשְׁבָּ"א דסד"א מה"ת לְחוּמְרָא, אֶלָּא אֲפִילּוּ לָרַמְבַּ"ם כָּתַב הנו"ב וְעוֹד אַחֲרוֹנִים דִּבְסָפֵק א"א מוֹדֶה דְּאִיתַּחְזוּק אִיסּוּרָא וַאֲפִילּוּ בְּאִיסּוּר

חֲלוּצָה דְּרַבָּנָן מֵבִיא הַמל"מ בְּשֵׁם הרא"ם דְּצָרִיךְ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ וז"פ וּבָרוּר, עַיֵּין מל"מ פֵּ"ה הל' ב' מִיסוֹדֵי הַתּוֹרָה עיש"ה דִּין ב' וְלָאו דַּוְקָא ג"ע בִּלְבַד אָמְרוּ אֶלָּא אפי' בְּפָנוּי וכו' עיי"ש וּלְדַעְתִּי הוּא טוֹעֶה בד"מ וּבְנָיָן זֶה לִסְתִירָה עוֹמֵד, אַף עַיֵּין בַּשָּׁ"ך יור"ד סי' קנ"ז ססק"ו וּמַשְׁמַע דְּבְעֶרְוָה דְּרַבָּנָן לכ"ע יַעֲבוֹר וְאַל יַהֲרוֹג וּפָשׁוּט הוּא עיי"ש, וְעַיֵּין שָׁם בְּחִידּוּשֵׁי רעק"א בְּשֵׁם שוּ"ת הרא"ם ח"א סי' נ"ט ובס' בָּתֵּי כְּהֻנָּה וּבְגִלְיוֹן מָהַרְשָׁ"א שָׁם בְּשֵׁם ש"ת זֶרַע אַבְרָהָם ובפ"ת שָׁם ס"ק י"ב וצ"ע וּבִירוּר בְּדִין זֶה, אֲבָל מ"מ בְּסָפֵק א"א אֵין כָּאן סָפֵק כְּלָל דְּיֵהָרֵג וְאַל יַעֲבוֹר, וְגַם בָּמֶה שֶׁהִזְכִּיר הַסְּבָרָא דְּאָמְרִינַן ס"נ לְקוּלָּא, נָעְלַם מִמֶּנּוּ דְּבְרֵי הַשָּׁ"ך יור"ד ריש סי' קנ"ז בְּשֵׁם התה"ד סי' קצ"ט שכ' בָּזֶה וְז"ל וְהָיָה נִרְאֶה דְּבִכְלָלְגַּתָּא דִּרְבוּתָא אָזְלִינַן לְקוּלָּא בְּאִיסּוּר סַכָּנַת נְפָשׁוֹת כִּדְאָמְרִינַן בְּעָלְמָא ס"נ לְהָקֵל, אָמְנָם י"ל הָכָא דִּלְעִנְיַן קִידּוּשׁ הַשֵּׁם שְׁלֹא הַקַּפִּידָה הַתּוֹרָה עַל אִיבּוּד נְפָשׁוֹת מִישְׁרָאֵל לָא יָלְפִינַן לָהּ מִשְּׁאָר סְפֵיקוֹת דְּלֵית בְּהוּ מִשּׁוּם קִידּוּשׁ הַשֵּׁם וכו' עכ"ל שָׁם וע"ש בַּשָּׁ"ך ס"ק ז' שֶׁכָּתַב וְגַם הג"א הִנִּיחַ זֶה בצ"ע וְלָכֵן י"ל דס"נ לְהָקֵל וְעַיֵּין בְּפַסַק מהרא"י סי' ר"ג ע"כ וְהִנֵּה שָׁם בסי' ר"ג הוּא עִנְיָן אַחֵר וְחִידּוּשׁ שְׁלֹא צִיֵּין לַתְּשׁוּבָה שָׁם ס' קצ"ט שֶׁהֶעְתִּיק בסק"א ויל"ע, ואכמ"ל בָּזֶה: כ"ז) לְעִנְיַן כֹּהֲנִים הַפְּסוּלִים לנש"כ הַמְבוֹאָר בגמ' וּבְסִפְרֵי דַּף קנ"ה קנ"ו עיי"ש, הָיָה מְסֻפָּק אֶצְלִי אִי כֹּהֵן פְּצוּעַ דַּכָּה הָוָה בִּקְדֻשָּׁתֵיהּ לְבָרְךְ בנש"כ כֵּיוָן דקיי"ל באהע"ז סי' ה' דְּכֹהֵן פ"ד מִיָּתֵר לִישָּׂא גִּיּוֹרֶת וּמְשֻׁחְרֶרֶת לְפִי שֶׁאֵינוֹ בִּקְדֻשָּׁתוֹ וכו' עיי"ש כֵּן י"ל לְעִנְיַן וְעַיַּנְתִּי שׁוּב הֵיטֵב בח"מ שָׁם סק"א וְרָאִיתִי שֶׁכָּתַב מְפֹרָשׁ בזה"ל וּמַשְׁמַע דה"ה גְּרוּשָׁה וַחֲלָלָה וְכֵן אֵין עָלָיו שׁוּם קְדֻשַּׁת כֹּהֵן כְּגוֹן לְטַמֵּא לְמֵתִים וְלִישָּׂא כַּפָּיו וכו' וַהֲוָה כּוֹר בְּעָלְמָא ע"כ, וְעַיֵּין ב"ש שָׁם דְּחוֹלֵק בָּזֶה עַל הח"מ דְּכָתַב בְּפִשְׁיטוּת כֵּן אֶלָּא דְּתַלְיָא בְּשִׁיטוֹת הָרַאשׁוֹנִים עיי"ש וא"כ לפ"ד כֹּהֵן פד"כ נוֹשֵׂא כַּפָּיו וְעַיֵּין פ"ת שָׁם בְּשֵׁם הַבֵּית מֵאִיר ויל"ע בְּפָנִים שָׁם, וּבְדִבְרֵי הב"ש וח"מ הַנָּ"ל תֵּרַצְתִּי דָּבָר תָּמוּהַּ וַחֲמוֹר מְאֹד שֶׁהִנִּיחַ הבה"ט בצ"ע עַל שׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז זַ"ל וְהוּא שָׁם באהע"ז סי' ט"ו בבה"ט ס"ק ד' הֵבִיא שהכנה"ג הֶעְתִּיק תְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ"ז ח"ב בכתי"ק שֶׁכָּתַב וה"ה לְחַיָּבֵי לְאוִין כְּגוֹן אִשָּׁה גְּרוּשָׁה שֶׁנִּשֵּׂאת וּבָא עָלֶיהָ כֹּהֵן בְּעוֹדָהּ א"א וְאַח"כ מֵת בַּעְלָהּ אֲסוּרָה לוֹ עכ"ל וְהֵעִיר ע"ז הבה"ט לֹא הֵבַנְתִּי דְּבָרָיו דְּהָא גְּרוּשָׁה לְעוֹלָם אֲסוּרָה לְכֹהֵן עכ"ל וְכֹה הִנִּיחַ דִּבְרֵי הָרַדְבָּ"ז כְּחִידָּה סְתוּמָה שֶׁאֵין פּוֹתֵר אוֹתָהּ.

וְאַחַר הָעִיּוּן קָצָת אַשְׁכַּחְנָא פֵּשֶׁר דָּבָר בע"ה בכה"ג דָּא לְפִי דִּבְרֵי הח"מ והב"ש די"ל דְּמַיְירֵי שאח"כ נַעֲשָׂה הַאי כֹּהֵן פד"כ וּמֵוָתֵר מֵעַכְשָׁיו בִּגְרוּשָׁה כְּזָר, אָכֵן אֲסוּרָה לוֹ מֵחֲמַת אִיסּוּר זֶה דַּאֲסוּרָהלַבּוֹעַל וְזֶה נָכוֹן, וְאַף שֶׁרָחוֹק הוּא לוֹמַר דְּכִיוָן לָזֶה הָרַדְבָּ"ז ויל"ע בְּפָנִים שָׁם כְּהַיּוֹם שֶׁנִּדְפַּס וְיָצָא לאו"ע, ועיי"ש סי' ה' דע"י חֵילִי כָּשֵׁר לָבוֹא בַּקָּהָל לְהָרַמְבַּ"ם וּלְרַשְׁ"י וְהָרֹא"שׁ לָא מִקְרֵי בי"ש אֶלָּא ע"י רְעָמִים וּבָרָד וכו' עיי"ש, ועפ"י דִּבְרֵי הפ"ת שָׁם סק"א עוֹד יֵשׁ לְעַיֵּין קָצָת מִזֶּה, אַף אֵין לִי פְּנַאי לְנַסֵּחַ כָּעֵת בעזה"י: כ"ח) לְעִנְיַן דְּיֵשׁ שְׁאֵלָה בְּהֶקְדֵּשׁ בְּסִפְרֵי דַּף י"ח י"ט עייש"ה, הֶעָרוֹתַי בָּזֶה במק"א מֵהָא דְּאִיתָא בְּנִדָּה דַּף ו' ע"ב ת"ש מַעֲשֶׂה בְּשִׁפְחָתוֹ שֶׁל ר"ג שֶׁהָיְתָה אוֹפָה כְּכָרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה וּבֵין כָּל אַחַת וְאַחַת מְדִיחָה יָדֶהָ בְּמַיִם וכו' וּבָאת וְשָׁאֲלָה אֶת ר"ג וְאָמַר לָהּ כֵּן לָקָן טְמֵאוֹת וכו' קָתָנֵי מִיהַת כְּכָרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה מַאי תְּרוּמָה תְּרוּמַת לַחְמֵי תוֹדָה וכו' ת"ש שׁוּב מַעֲשֶׂה וכו' יעש"ה, וְהַשְׁתָּא יֵשׁ לְהָעִיר דְּלָא מָצִינוּ שֶׁאָמַר לָהּ עֵצָה שֶׁלֹּא לְהַפְסִיד הַתְּרוּמָה וְקָדָשִׁים שֶׁיּוּכְלוּ לִשְׁאוֹל עֲלֵיהֶן וְיַחְזְרוּ לְטַבֵּל, וְאַף לְמַאי דְּמַשְׁנֵי דַּהֲוָה לַחְמֵי תוֹדָה ג"כ הָא כְּתִבֵי

בַּתּוֹסְ' שָׁם דְּהָוֵי רַק קַדֵּושַׁת הַפֶּה, וא"כ יֵשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה אַלִּיבָּא דכ"ע, וְאָמַרְתִּי דְּאֶפְשָׁר דְּמַיְירֵי בִּתְרוּמָה שֶׁהִפְרִישָׁן ע"י שְׁלוּחוֹ וְכֵינָן דְּהָוֵי הַפְרָשָׁה ע"י שָׁלִיחַ אֵין לָנוּ מִי שֶׁיִּשְׁאוֹל עַל זֶה וְכַסְבָרָא הַזֹּאת שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם רַבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים שר"ל שֶׁאֵין שִׁים אָחָד יוֹכַל לִשְׁאוֹל עַל זֶה וּלְכָךְ לָא הָוֶה אֶפְשָׁר בִּשְׁאֵלָה, אָכֵן שׁוּב נִתְיַישַׁבְתִּי דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלֹא יוֹעִיל כְּלָל מַה שֶׁיִּשְׁאוֹל אַחַ"כ כֵּיוָן שֶׁבְּעֵת הַטְּוָמְאָה הָיְתָה תְּרוּמָה וְחָל עָלֶה שֵׁם טְוָמְאָה, שׁוּב לֹא מְהַנֵּי שׁוּם טָהֳרָה לְזוֹ ע"י שׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְכָךְ הַסְּבָרָא נָוטִית, אִילֵּם אֵין לִי רְאָיָה עַל זֶה.

אַחֲרֵי הַזְּמַן רב, בַּקֹּוִץ תרע"ד הִגִּיעַנִי סֵפֶר אֶחָד מֵחַכְמֵי גְּאַלְיְצִיעַן וּמָצָאתִי רָאִיתִי שָׁם שֶׁהֵבִיא חֲקִירָה כָּזוֹ מִשּׁוּ"ת שו"מ מהד"ת ח"ג סי' ע"ה שֶׁנִּסְתַּפֵּק בִּתְרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת וְנַעֲשֵׂית שְׁלִישִׁי לְטֻמְאָה וְאַחַ"כ נִשְׁאַל לְחָכָם עָלֶיהָ וְהָוֵי חֵילִין לְמַפְרֵעַ אִי פָּקְעָה הַטֻּמְאָה מִמֶּנָּה עי"ז דְּהָא אֵין ג' בְּחֻלִּין ע"ש, וְיֵשׁ לְהָבִיא קְצָת רְאָיָה לָזֶה מֵהָא דְּקָאָמַר בְּחֻלִּין וּבְסוֹטָה בְּאֵיזֶה שְׁלִישִׁי אָמְרוּ בְּחֻלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טה"ק עי"ש וַהֲלֹא מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּחֻלִּין גְּמוּרָה בכה"ג ודו"ק (אֲבָל אֵין זֶה סְתִירָה), אֲבָל שׁוּב הֵבִיא בְּשֵׁם שׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק אור"ח סי' ק"ד שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַמְּשַׁנֶּת חֲכָמִים דְּמוֹעִיל שְׁאֵלָה לַעַ"ז דְּכֵינָן דְּנַעֲשֵׂית חֵילִין לְמַפְרֵעַ לֹא חָלָה הַטֻּמְאָה עָלֶיהָ כְּלָל, אֶלָּא שֶׁנִּסְתַּפֵּק אִם חָזַר אַחַ"כ וְהִפְרִישָׁה לְשֵׁם תְּרוּמָה אִי חוֹזֶרֶת עֲלֶיהָ הַטֻּמְאָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּטְמְאָה טֶרֶם שֶׁנִּשְׁאַל עָלֶיהָ אוֹ לֹא עי"ש וא"כ בְּשִׁמְעָתִין צ"ל כַּנַ"ל וּבָזֶה יֵשׁ לְהָעִיר בכמ"ק די"ל דְּהִקְדִּישׁוֹ אוֹ הִפְרִישׁוֹ ע"י שָׁלִיחַ וְלָא מְהַנֵּי יִשּׁוּב שְׁאֵלָה בָּזֶה כַּנַ"ל (ע"ל עַמּוּד ז' הֶעָרָה ב') כט) שַׁיָּיְךְ לְסוֹטָה דַּף י"ז ע"ב בַּתּוֹסְ' ד"ה כְּתֻבָּה עַל שֵׁנִי וכו' י' שֶׁבֶט תרפ"ד, רָאִיתִי כְּעֵת דָּבָר מַתְמִיהַ הַגָּאוֹן הַמְּובְהָק וכו' מוהר"ר וואלף באסקאוויטץ זצ"ל למס' נְדָרִים דַּף ל"ח ע"א בגמ' ד"ה אֶלָּא עַל גִּבּוֹר כָּתַב וְעַיֵּין תוס' סוֹטָה דַּף י"ז ע"ב ד"ה כָּתְבוּ עַל שֵׁנִי וכו' עכ"ל וְנִלְאֵתִי לְפוּם רְהִיטָא לְמְצוֹא פְּתְרוֹן דְּבָרָיו וְכַנָּוָנָתִי הָעֲמֻקָּה לְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' הַנַּ"ל שֶׁיִּהְיֶ' לָהֶם שַׁיָּיְכוּת עִם גְּמָרָא זוֹ אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ ט"ס בִּדְבָרָיו וְהַגְּהוֹתָיו ויל"ע, וְאַחַר הָעִיוּן אֲנִי חִישַׁב לוֹמַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ הִיא לְעוֹרֵר עַל זֶה שֶׁאָמְרוּ בגמ' שָׁם דְּגִבּוֹר מְנָלַן מִמֹּשֶׁה גִּבּוֹר דִּכְתִיב וַיִּפְרֹשׂ אֶת הָאוֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן וְאָמַר מָר מֹשֶׁה רַבֵּינוּ פָּרְסֵי וּכְתִיב עָשֶׂר אָמִית אוֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ ע"כ וְהַשְׁתָּא קָשֶׁה דְּמִנָּלַן דִּפְרָס הָאוֹהֶל כְּאֶחָד בב"א דִּילְמָא פָּרַס מְעַט וְאַחַ"כ עָלָה עַל דָּבָר מַה וְהִשְׁלִים אֶת פְּרִיסָתוֹ, א"ו מִדִּכְתִיב וַיִּפְרֹוס אֶת הָאוֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן מַשְׁמַע דְּכָל הָאוֹהֶל כֻּלּוֹ פָּרַס כְּאֶחָד בְּעָמְדוּ עַל הַקַּרְקַע וכ"ז לְשִׁיטַת רַשְׁ"י דְּפְסִיל בִּשְׁנֵי דַּפִּים דְּסֵפֶר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁנֵי סְפָרִים, וה"נ אֹהֶל אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁנֵי אֹהָלִים, אֲבָל לְשִׁיטַת הַתּוֹסְ' דְּכֹל שֶׁמְּעֹורָה סֵפֶר אֶחָד קָרִינַן, וא"כ ה"נ כָּל שֶׁמְּעֹורָה אֹהֶל אֶחָד הוּא וא"כ שַׁפִּיר י"ל דְּפָרַס חֲצִי אֹהֶל וְאַחַ"כ חֲצִי אֹהֶל ומ"מ שַׁפִּיר כָּתוּב וַיִּפְרֹוס ,,הָאֹהֶל" דכה"ג נָמֵי אֹהֶל אֶחָד קָרִינַן בֵּיהּ, כֵּן א"ל שֶׁכְּוָנַן בַּהַגָּהָה מַרְאֶה מָקוֹם זוֹ רַק לְעוֹרֵר אַף שֶׁיֵּשׁ לִדְחוֹת ד"ז מִכַּמָּה טְעָמִים וצ"ע וְאֶת הַטּוֹב אֲקַבֵּל (וּמַה שֶׁהִקְשָׁה הָרִאֹ"שׁ מֵהֲקָמַת הַקְּרָשִׁים עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א מַה שֶׁמִּיַּשֵּׁב): ל) מת"ח אֶחָד הי"ו קִבַּלְתִּי מִכְתָּב עִם אֵיזֶה הֶעָרוֹת וְדִיּוּקִים הַמּוֹעִילוֹת וְזַ"ל לְכְבוֹד מְחַבֵּר סֵפֶר מִנְחַת יְרוּשָׁלַיִם הַנִּקְרָא מִנְחָה חֲרֵבָה – שׁוֹאֲלִים בִּשְׁלוֹמוֹ בְּאֶמְצַע הַפֶּרֶק כְּבֵין הַפְּרָקִים לוֹחֵם מִלְחֶמֶת ד' דּוֹרֵשׁ עַל כָּל קֹוִץ כַּמָּה וְכַמָּה אֲוִירָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל חָזֵינַן הָכָא, שָׁלוֹם וּבְרָכָה, הָלְאָה אֲנִי כּוֹתֵב לִי אִי אִלּוּ הֶעָרוֹת וְדִיּוּקִים שֶׁעָלוּ לִי עַל דַּעְתִּי עַל סִפְרוֹ הַנַּ"ל בְּדַף נ"ה ע"ב ד"ה אוֹתָהּ שָׁנָה כְּבוֹדוֹ כָּתַב שָׁמָּה כָּךְ אָמְנָם בסה"ד ב' א'

תפ"ח הֲבִיא בְּשֵׁם הַיַּלְקוּט ע"כ וְהִנְנוּ לְהָעִיר שֶׁזֶּה הַיַּלְקוּט מֵבִיא המג"א ס' תק"פ סי' ק"ח וְשָׁם אוֹמֵר המג"א אע"ג שֶׁבַּגְּמָ' מוּכָח שֶׁאוֹתָהּ שָׁנָה לֹא הָיְתָה מְעֻבֶּרֶת: בְּדַף ק"ו ע"א ד"ה מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּדַף נ"ב לְעִנְיַן צוֹאַת ריה"ח ז"ל וְהִנֵּה בְּסֵפֶר שִׁבְעִים תְּמָרִים עַל צַוָּאַת ריה"ח הָאֱרִיךְ הַרְבֵּה עַל זֶה.

– דַּף קס"ח ע"א ד"ה ,,אַלְמָנָה לכה"ג" הָרַמְבַּ"ם בְּפֵ"ה מהל' כה"מ כָּתַב שכה"ג אֵינוֹ זָז מִירוּשָׁלַיִם לְעֵילָם: בְּדַף קע"א ע"ב שָׁם בְּעִנְיַן בּוֹנָה בַּיִת שֶׁחִיזֵּר מִמִּלְחָמָה כּוֹתֵב כב' בזה"ל נִרְאֶה לפע"ד בְּבוֹנֶה בִּירוּשָׁלַיִם עִיר ד' אֵינוֹ יוֹצֵא בַּצָּבָא, – הֲנִנִי לְהָעִיר לוֹ שֶׁתֵּיבַת אֵינוֹ טָעוּת הוּא וצ"ל שֶׁיּוֹצֵא בַּצָּבָא, – הָלְאָה מֵבִיא בְּסִפְרוֹ עֲשָׂרָה דְּבָרִים נֶאֶמְרוּ בִּירוּשָׁלַיִם ע"כ וק"ל מַדּוּעַ לֹא חָשַׁב הַתַּנָּא ג"ז שֶׁל בִּינָה בִּירִישָׁלַיִם? בַּדַּף קע"ד ע"ב ד"ה אֲפִילּוּ חָתָן וכו' שָׁם כָּתַב כ' דְּנָשִׁים ג"כ יוֹצְאוֹת לְמִלְחָמָה וכו' ע"כ הִנֵּה לוֹ הַעְתָּקָה מִסֵּפֶר הוֹן עָשִׁיר בְּנוֹגֵעַ לַעַ"ז וְכֹלָּה מֵחֻפָּתָהּ מִכָּאן נִרְאֶה שֶׁאַף עַל הָאִשָּׁה מוּטָל חוֹב זֶה וְאֵין סָפֵק שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁעָשְׂתָה הָאִשָּׁה לַאֲבִימֶלֶךְ אוֹ כְּשֶׁרַח בַּת אָשֵׁר וְשֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי אוֹ כַּיְּהוּדִית לְאִלְפּוֹרְנִי בִּימֵי חַשְׁמוֹנָאִים אֲבָל לֹא שֶׁתִּתְחַיֵּב לְצֵאת לַעֲמוֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה בְּכָל זְמַן כְּמִי הָאֲנָשִׁים ע"כ וּבְסֵפֶר שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד כָּתוּב שֶׁנִּרְאֶה בְּהֶדְיָא מִן הַכְּתוּבִים מכמ"ק דְּנָשָׁא לִיתְנַיְיהוּ אפי' בְּמִלְחֶמֶת חוֹבָה, וְכַנִּרְאֶה מִתְּנַאי ב"ג וב"ר וכו' וְהוּא פי' עַל כָּלָּה מֵחֻפָּתָהּ פי' אַחֵר: – בְּאוֹתוֹ דִּיבּוּר כָּתַב כ' אִי נָשִׁים חַיָּיבוֹת בפ' זָכָר בְּשוּ"ת תו"ח וכו' וּמַסִּיק שֶׁפְּטוּרוֹת – בְּשוּ"ת ב"צהַחֲדָשׁוֹת סי' ח' כָּתַב שָׁם בְּשֵׁם רַבּוֹ הַגָּאוֹן ר"א בְּיַנְגְּ בע"ז וְגַם מֵעֻבָּדִים מְדַבֵּר שָׁם, – בְּדַף קע"ב ע"ב ד"ה דְּמָרָא וכו' לֹא יִפְסוֹק בֵּין תְּפִלָּה לְתִפְלָה, בְּשוּ"ת גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה סי' כ"ט יֵשׁ תְּשׁוּבָה בָּזֶה, וכו': אַגַּב אוֹדִיעַ לוֹ שֶׁיֵּשׁ סֵפֶר בְּשֵׁם מִנְחָה חֲדָשָׁה דְּפוּס יְרוּשָׁלַיִם וּבוֹ יֵשׁ עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם דַּפִּים עַל מַסֶּכֶת סוֹטָה, וּבְכֵן תְּקַבְּלוּ שָׁלוֹם וּבְרָכָה מֵאֶלְקֵי הַמַּעֲרָכָה וְיוֹסִיף לָכֶם פַּעֲמַיִם כְּנַפְשְׁכֶם הָאֲהוּבָה דּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְכֶם מ, ה,: וְזֶה אֲשֶׁר הֵשַׁבְתִּי לוֹ מַה שֶּׁמֵּבִיא דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שנ"ג אֵינוֹ זָז מִירוּשָׁלַיִם לְעוֹלָם, א"י מַה מֵּבִיא וּמָה רוֹצֶה בָּזֶה וְלָאו שְׁמִיהּ מַתְיָא דְּמַאן לֵימָא לָךְ שֶׁגַּם בְּעֵת מִלְחָמָה אֵינוֹ יוֹצֵא, אִם הַחִיּוּב עָלָיו לֵילֵךְ לְהַצָּלַת יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט לְמַה שֶּׁמַּטְעִים המנ"ח בְּטַעְמָא דְּמִילְתָא דְּהָרַמְבַּ"ם הוּא מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ לְהָבִיא חָבִיתִין בְּכָל יוֹם וְכָל שֶׁמֵּבִיא קָרְבָּן טָעִין לֵינָה בִּירוּשָׁלַיִם, א"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּעֵת מִלְחָמָה שא"א לְהַקְרִיב כְּלָל אֶת הֶחָבִיתִין וּמְמֵילָא שָׁרֵי לָצֵאת וּבִפְרָט אִי נֵימָא שֶׁכָּל זֶה הוּא רַק אִיסּוּר דְּרַבָּנָן, שֶׁאֵין מַדְחֶה חוֹבַת מִלְחָמָה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל ודו"ק: מַה שכ' שֶׁטָּעוּת הוּא וצ"ל שֶׁיּוֹצֵא וכו' כְּבָר תִּקַּנְתִּי בְּעַצְמִי בְּסִפְרִי שצ"ל ,,אִם" יוֹצֵא שֶׁזֶּה סָפֵק אֶצְלִי כַּכָּתוּב לְהַלָּן וְכַמָּה טה"ד יֵשׁ שָׁם מֻחְמַת רוֹב עִיּוּנוֹ בְּעֶצֶם הַהֲלָכוֹת, וּמַה שֶּׁהֵעִיר עוֹד שָׁם, הֲלֹא מְבוֹאָר הַטַּעַם בגמ' מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם" – וּמַה שֶּׁמּוֹדִיעַ לִי מִסֵּפֶר אֶחָד בְּשֵׁם מִנְחָה חֲדָשָׁה לֹא רְאִיתִיו וְלֹא שְׁמַעְתִּיו מֵעוֹלָם וְאֶתֵּן לוֹ תּוֹדָה וּבְרָכָה מְרֻבָּה אִם יַמְצִיא לוֹ סֵפֶר זֶה.

וּמִי הוּא הַמְחַבֵּר ? וְהִנְנִי יְדִידוֹ ד"ש וּמְבַקְּשׁוֹ בְּכָל לֵב וְנֶפֶשׁ שֶׁיִּלְמֹד וּמְעַיֵּן בְּסִפְרֵי וּלְהָעֲרֵנִי עָלָיו וּלְהַעֲמִידֵנִי עַל הָאֱמֶת בִּכְבוֹד הֶעָלוּב הַמְחַבֵּר, וּבְמִכְתַּב הַשֵּׁנִי הוֹסִיף לִכְתּוֹב לִי בזה"ל הָלְאָה כּוֹתֵב לֵילֵךְ לְהַצָּלַת יִשְׂרָאֵל אֵיזֶה הַצָּלָה שַׁיֵּיכָת אֶצְלוֹ וְכִי כה"ג בְּעַצְמוֹ יִקַּח חֶרֶב בְּיָדוֹ וַיַּעֲמֹד בְּקֶרֶב בְּתוֹךְ חַלְלֵי הַמִּלְחָמָה וּמִתְבּוֹסְסֵי דָּמִים, אֶלָּא מַה שֶּׁיִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם א"כ יַקְרִיב הֶחָבִיתִין וְיִתְפַּלֵּל שָׁמָּה עֲלֵיהֶם וְעַיֵּין בשוש"ל שֶׁמְּפָרֵשׁ אַלְמָנָה לכה"ג ר"ל אַלְמָנָה לְמָשׁוֹחַ מִלְחָמָה וְקוֹרֵא לוֹ כה"ג שֶׁגַּם הוּא נִמְשַׁח כְּמוֹתוֹ וּבְמִלְחָמָה שֶׁאֵין שָׁם

כה"ג הוּא בְּמָקוֹם כה"ג וְדִינוֹ כְּדִין כ"ג וְלָא תָּנֵי בְּהֶדְיָא מְשׁוּחַ מִלְחָמָה וכו' ע"כ – עַל אוֹדִית הַסֵּפֶר מִנְחָה חֲדָשָׁה אָשִׁיב לוֹ שֶׁהַסֵּפֶר בְּעַצְמוֹ אֵין לִי וְאֵינֶנּוּ יוֹדֵעַ שׁוּם מָקוֹם לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ וְשָׁם הַמְחַבֵּר לֹא כָּתוּב בְּפִירוּשׁ כִּי אִם בְּרֶמֶז וּמִכְּבָר אָמַר לִי אִישׁ שֶׁהַמְחַבֵּר הוּא אָחִיו שֶׁל הַגָּאוֹן ר' יְהוֹשֻׁעַ מִיְדְזֶיקוּב בַּעַל הַמְחַבֵּר עֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ, דר"ש מ, ה, עַל זֶה רָשַׁמְתִּי עַל הַמִּכְתָּב עַיֵּין נָזִיר מ"ז ע"ב דְּאָמַר מָר זוּטְרָא לְעִנְיַן לְהַחֲיוֹתוֹ מְשׁוּחַ מִלְחָמָה עָדִיף מ"ט דְּתְלוּ בֵּיהּ רַבִּים ע"כ ופרש"י ז"ל דַּעֲבִיד מִלְחָמָה בִּשְׁבִיל רַבִּים עכ"ל וְאַף לפי' הָרֹא"שׁ שָׁם דְּכָל עֵרֶךְ הַמִּלְחָמָה נַעֲשָׂה עַל פִּיו ע"כ ג"כ אש"ר דְּצָרִיךְ לָצֵאת וּמְחֻוָּיב לָצֵאת וְאֵין כָּאן כָּל סָפֵק כְּלָל.

וּלְעֻצָּם הָעִנְיָן אִי כה"ג וְכֹהֲנִים יוֹצְאִים לְמִלְחֶמֶה הִרְגַּשְׁתִּי זֶה לֹא כְּבָר מֵהָרַשְׁבָּ"ם פָּרְשַׁת בַּמִּדְבָּר דְּכֹהֲנִים לֹא הָיוּ הוֹלְכִין לַמִּלְחָמָה שֶׁפִּירֵשׁ בפ' מ"ז וְהַלְוִים לְמַטֵּה אֲבוֹתָם לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹכָם כְּמוֹ שֶׁמְּפָרֵשׁ וְהוֹלֵךְ אַךְ אֶת מַטֵּה לֵוִי לֹא תִפְקֹוד וגו' וּמְפָרֵשׁ הַטַּעַם כִּי לֹא יֵלְכוּ בַּצָּבָא הַמִּלְחָמָה אֶלָּא הַפְקֵד אֶת הַלְוִים עַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻוֹת וגו' עכ"ל: (הֶעָרָה א') וּבְעִיקַּר הַדָּבָר שָׁכַחְתִּי אָז מִלְּהָבִיא שכיו"ב מָצָאתִי בפמג"ד בַּפְּתִיחָה כּוֹלֶלֶת בְּחֵלֶק הָרִאשׁוֹן בַּחֲקִירָה הו' בְּעִנְיַן מ"מ שֶׁחָקַר בזה"ל אִם עָבַר עֲבֵירָה שֶׁיֵּשׁ מ"מ מִדְּבָרִים וְתַשְׁלוּמִין בָּאִין כְּאֶחָד אִם נֵימָא דְּאֵין עוֹשִׂין ב' רִשְׁעָיוֹת וּפָטוּר מִמָּמוֹן ע"כ, וּבְתִשׁוּבָה שָׁם אַחַ"כ כָּתַב וְאִם מַכַּת מַרְדּוּת פּוֹטֵר מָמוֹן (אַף מָמוֹן דְּאוֹרָיְיתָא) הִנֵּה מְבוֹאָר בר"מ (פ"א מנ"ב הי"ב) הָיְתָה מֵחַיָּבֵי עֲשֵׂה אוֹ שְׁנַיָּיה וּמְשַׁלֵּם קָנָס בֵּין הִתְרוּ אוֹ לֹא הִתְרוּ שֶׁאֵין כָּאן חַלְקוּת, אַלְמָא כָּל שֶׁאֵין כ"א מ"מ אֵין פּוֹטֵר מָמוֹן וכ"ת דִּבְהַעֲרָאָה קָנָס וּמַלְקוּת בְּבִיאָה גְּמוּרָה הָא בְּוַכְרָא דְּכַעַיִן שֶׁל תּוֹרָה עֲשָׂאוֹ וְלוֹקֶה מ"מ בְּהַעֲרָאָה, וְאָמַר שֶׁאֵין כָּאן מַלְקוּת לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין כָּאן מ"מ דב' רִשְׁעָיוֹת אֵין עוֹנְשִׁים וּמְשַׁלֵּם קָנָס וּפָטוּר ממ"מ וְהַטַּעַם אֶפְשָׁר כמ"ש הַשָּׁ"ד יור"ד קי"ט אות כ"ז לְעִנְיַן מָמוֹן אוֹקְמֵי' אַדִּין תּוֹרָה (וְלֹא אָסְרוּ חֲכָמִים עיי"ש) ה"נ דִּכְוָותֵיהּ ומ"מ מִפָּסֵל לְעֵדוּת כְּמוֹ ח"מ שֶׁנִּיתַּן לְתַשְׁלוּמִין וכו' עכ"ל וְהִנֵּה הַרְבֵּה יֵשׁ לְדַבֵּר בִּדְבָרָיו הָעֲמֻקִים, וְהַמִּתְבָּאֵר מִדְּבָרָיו הוּא כָּךְ דמ"מ בֶּאֱמֶת אֵין פּוֹטֵר מָמוֹן דְּאוֹרָיְיתָא כְּמוֹ קָנָס גַּבֵּי שְׁנֵיּוֹת, וְאֵיכָא כָּאן שְׁנֵי חִיּוּבֵי עוֹנְשִׁים, אָמְנָם בְּכָאן אָמְרִינַן מָמוֹן דְּאוֹרָיְיתָא כְּמוֹ קָנָס גַּבֵּי שְׁנֵיּוֹת, וְאֵיכָא כָּאן שְׁנֵי חִיּוּבֵי עוֹנְשִׁים, אָמְנָם בְּכָאן אָמְרִינַן מָמוֹנָא מְשַׁלֵּם מַלְקֵי לָא לָקֵי וְאֵין נוֹתְנִים שְׁנֵיהֶם וְהַטַּעַם דבכה"ג לֹא אָסְרוּ חֲכָמִים, ומ"מ מִפָּסֵל לְעֵדוּת כֵּיוָן שֶׁחִיּוּב מַלְקוּת מִדְּרַבָּנָן יֵשׁ עָלָיו, אֲבָל בְּעָלְמָא דְּלֵיכָּא לְהַאי טַעְמָא אֶפְשָׁר דמ"מ אֵינוֹ פּוֹטֵר מָמוֹן דְּאוֹרָיְיתָא, וְאֵין זֶה מִקְרֵי ב' רִשְׁעָיוֹת, וַעֲדַיִן צ"ע בְּפֵירוּשׁ דְּבָרָיו הַמְזֻקָּקִים זַ"ל מַה שֶּׁאֵין הַזְּמַן גּוֹרֵם כָּעֵת, ומ"מ אֲנִי לְהִ: הֶעָרָה ב' וְיֵשׁ לְהוֹסִיף דְּכֵן יֵשׁ לְהָעִיר בְּהָא דְּתָנַן בְּנָזִיר פ"ח מ"א שְׁנֵי נְזִירִין וכו' וא"י אֵיזֶה מִכֻּם וכו' מֵת אֶחָד מֵהֶן אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ וכו' וְאָמַר לוֹ בֶּן זוֹמָא וּמִי שׁוֹמֵעַ לוֹ שֶׁיִּדּוֹר כְּנֶגְדּוֹ בְּנָזִיר וכו' וְעַיֵּין שָׁם וְהַשְׁתָּא הֲלֹא כָּל הַטּוֹרֵחַ הַזֶּה למ"ל יִשָּׁאֵל זֶה הַסָּפֵק עַל סָפֵק נְזִירוּתוֹ וּבְפָרָט אִם הוּא סָפֵק זֶה גּוּפָא הֲוֵי חֲרָטָה אוֹ פֶּתַח (ויל"ע בָּזֶה) וָדַ"ל דְּכָל עִיקַּר מֵחֲלֻקָּתָם הוּא אַלִּיבָּא דר"ש אוֹ ר"א בַּר מַחֲלֻקְתּוֹ דְּאֵין שְׁאֵלָה בִּנְזִירוּת וְגַם בָּזֶה אֵין הַדָּבָר בָּרוּר, עַיֵּין הַגָּהוֹת מהר"צ בָּרְלִין וּמְצַפֶּה אֵיתָן למס' נָזִיר ותיו"ט פְּסָחִים וּמְפָרְשִׁים שָׁם, וּלְפִי מַאי דְּמוּקֵי שָׁם בִּגְמָרָא עַל הָא דְּתָנֵי וּמְגַלְּחִין דע"כ מַיְירֵי דְּהֵם נָשִׁים אוֹ קְטַנִּים דְּאִילּוּ גְּדוֹלִים אֵין מְגַלְּחִין ע"ש, י"ל דְּאִם מַיְירֵי בִּקְטַנִּים י"ל דְּאַף דְּמַיְירֵי בְּקָטָן הַמְּוַקְּלָא הַסָּמוּךְ לָאִישׁ מ"מ יֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר דְּאֵינוֹ בִּשְׁאֵלָה וְכִדְחָקְרוּ הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה עַל סְמַךְ דִּבְרֵי המל"מ פ"ב דִּנְזִירוּת דִּין י"ג עיי"ש, דִּלְעִנְיַן נְדָרִים בְּפֵירוּשׁ רבי' קָרָא, אֲבָל לֹא לְעִנְיַן שְׁאֵלָה ואכמ"ל בָּזֶה, וְכֵן בְּנָשִׁים

ג"כ י"ל דְּמַיְירֵי בְּהַקָּיָם לָהּ בַּעַל שֶׁשּׁוּב אֵין לוֹ הֲפָרָה, וְאֵין לְפָנֵינוּ שֶׁיִּשָּׁאֵל עַל הַקָּמָתוֹ אוֹ שֶׁהָיָה אַחַר יוֹם שָׁמְעוֹ וְגַם שְׁאֵלַת חָכָם אֵינוֹ שׁוּב לְשִׁיטַת כַּמָּה פּוֹסְקִים ביור"ד סי' רל"ד סי' כ"ג בהג"ה אֲבָל בלא"ה צ"ע:בֵּיאוּר בְּדִין ע"א קָם לְמָמוֹן הֵיכִי שרגל"ד וְאִי א"ה בַּמָּמוֹן אה"ר הָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן: בְּסוֹטָה דַּף ב' ע"ב סד"א שָׁאנֵי סוֹטָה דְּרַגְלַיִם לַדָּבָר וכו' לְיַתְהִימֵן בָּהּ ע"א וכו' עיי"ש רָאִיתִי בְּסֵפֶר תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת עַל מס' זוֹ שֶׁהֵעִיר בְּכָאן דְּלִכְאוֹרָה י"ל דִּבְמָמוֹן נָמֵי מְהַנֵּי ע"א עִם רַגְלַיִם לַדָּבָר לְהוֹצִיא מֵהַמֻּחְזָק כְּבַנִּידּוֹן דְּתֵיבָה פְּרוּצָה הַמְזַכֶּה בש"ע סי' ע"ה סי"ז בהג"ה ע"ש דִּכְמוֹ דְּיָלְפִינַן דְּבַר עֶרְוָה מִמָּמוֹן דְּצָרִיךְ שְׁנַיִם כֵּן נַילַף מָמוֹן מֵעֶרְוָה דִּבְצֵירוּף רַגְלַיִם לַדָּבָר סַגִּי בע"א כִּבְעַד טֻמְאָה דְּסוֹטָה דְּאֵין גז"ש לְמֶחֱצָה עַיֵּין שָׁם וְעָלְתָה עַל דַּעְתִּי דְּיֵשׁ לָדוּן בָּזֶה מִדְּבְרֵי הָרָ"ן בְּשוּ"ת סי' ע"ה שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ שָׁאַלְתִּי בזה"ל וכ"ש שֶׁאֲפִילּוּ לֹא הָיְתָה הַכָּרָעָה לַחֲבוּרַת הַקְּבָרִים וְיִהְיֶ' דִּינָהּ עִם שְׁאָר הַחֲבוּרוֹת בְּשׁוּדָא דְּדַיְינֵי, נִרְאֶה שֶׁרָאוּי לְהַכְנִיסָהּ לְזוֹ בְּתוֹךְ הַשּׁוּדָא שֶׁהֲרֵי הֵעִיד ע"א שֶׁהַמְּצָוָה אָמַר כִּי עָזַב לָהֶם דְּבַר מַה בְּצַוָּאָתוֹ וְזֶה הָעֵד אע"פ שֶׁהָיָה קָרוֹב לַמְּצָוָה כָּשֵׁר הוּא וכו' ואע"פ שֶׁאֵין ע"א קָם לְמָמוֹן אעפ"כ הַדְּבָרִים מַרְאִים שֶׁהַדָּבָר אֱמֶת וּלְפִיכָךְ יֵשׁ לְזַכּוֹת חֲבוּרַת הַקְּבָרִים כְּדִין הַשּׁוּדָא אֲפִילּוּ לֹא הָיָה רָגִיל בָּהּ וכ"ש שֶׁכֵּיוָן שֶׁהָיָה רָגִיל בָּהּ זָכְתָה עכ"ל וְהִנֵּה מִלְּשׁוֹן זֶה הָיָה בַּמַּשְׁמָע קָצָת דאע"פ שֶׁאֵין ע"א קָם לְמָמוֹן מ"מ כֵּיוָן שֶׁהַדְּבָרִים מַרְאִים אֱמֶת וְהוּא רַגְלַיִם לַדָּבָר לְכָךְ נֶאֱמָן וּלְהַכְרִיעַ בָּזֶה סְפֵיקוֹ שֶׁל הָרַב הַמְחַבֵּר תוה"ק, אַךְ כַּד מַעְיְנָנָן הֵיטֵב יֵשׁ לְדָחוֹת די"ל כַּוָּנָתוֹ דְּאַף דְּאֵין ע"א קָם לְמָמוֹן מ"מ בָּזֶה שֶׁהֵעִיד מַרְאִים הַדְּבָרִים שֶׁאֱמֶת הוּא כָּךְ וּלְכָךְ יֵשׁ לוֹמַר עכ"פ דְּנוֹפֶלֶת תַּחַת דִּין הַשּׁוּדָא וְכֵן מְבֹאָר הֵיטֵב כַּוָּנָתוֹ בְּסִיוּם שֶׁשָּׁם חָזַר וְשָׁנָה מִשְׁנָתוֹ בזה"ל ומ"מ כְּבָר כָּתַבְתִּי שֶׁאֵין זֶה מַכְרִיעַ לְעִנְיַן הַדִּין הַגָּמוּר לְפִי שֶׁאֵין עֵד אֶחָד קָם לְמָמוֹן אֶלָּא שֶׁהוּא מַרְאֶה פָּנִים שֶׁהָאֱמֶת הוּא כָּךְ, שֶׁדַּעְתּוֹ הָיָה לַחֲבוּרַת הַקְּבָרִים וְזֶה עוֹזֵר לְעִנְיַן הַשּׁוּדָא כְּאִלּוּ הָיְתָה חֲבוּרַת הַקְּבָרִים נוֹפֶלֶת בְּשׁוּדָא עכ"ל הֲרֵי מְבֹאָר אֲמִיתִּית הָעִנְיָן כַּאֲשֶׁר דָּחִיתִי לְפוּם רְהִיטַת לְשׁוֹנוֹ – וְהִנֵּה מָצִינוּ כַּיּוֹצֵא בָּזֶה שָׁמַעְנוּ הֶעָרַת וּסְפֵיקַת רַבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים אִם כה"ג בְּמָמוֹן הֵיכִי דְּלָא הַוָה מֻחְזָק כָּל אֶחָד מֵהֶן וּכְמוֹ לְגַבֵּי קַרְקַע, אִי נֶאֱמָן ע"א וְהָרֹא"שׁ וְרַאשׁוֹן בָּזֶה רָאִיתִי שֶׁהַגָּאוֹן בְּשַׁעַר הַמִּשְׁפָּט סי' ל"ג שֶׁחָקַר בָּזֶה וּלְבַסּוֹף כָּתַב בזה"ל ולפ"ז לִכְאוֹרָה נִרְאֶה אַף בְּמָמוֹן הֵיכִי דִּשְׁנַיִם חֲלוּקִים עַל אֵיזֶה דָּבָר וְאֵין שׁוּם אֶחָד מֻחְזָק בָּהּ נֶאֱמָן אַף ע"א לְהָעִיד כְּדִבְרֵי אֶחָד מֵהֶן עיי"ש וְכֵן מוּבָא בַּסְּפָרִים הַבָּאִים אַחֲרָיו וְעַיֵּין עַמּוּדֵי אֵיר, וְעֵינְתִּי כָּעֵת שָׁם בְּפָנִים הַשַּׁעַר, וּמָצָאתִי שֶׁגַּם הוּא ז"ל הִרְגִּישׁ לְעִנְיָנוֹ הַנַּ"ל מִשּׁוּ"ת הָרָ"ן הַנַּ"ל וְהֵבִיא מִקְצָת דְּבָרָיו וּמְסַיֵּים בזה"ל וא"כ מִדְּבָרָיו נִרְאֶה דְּלָא זוֹכֶה לַחֲבוּרַת קְבָרִים אֶלָּא מִדִּין הַשּׁוּדָא וְלֹא מִדִּין הַגָּמוּר וְזֶה דְּלָא כִּסְבָרָתֵנוּ וכו', אַךְ מ"מ לְעִנְיַן דִּינָא יֵשׁ לִכְאוֹרָה רְאָיָה מִדִּבְרֵי הָרָ"ן לִדְבָרֵינוּ דְּהֵיכִי שֶׁאֵין אֶחָד מֵהֶם מֻחְזָק בַּדָּבָר וּשְׁנֵיהֶם טוֹעֲנִים שֶׁמָּא מְהַנֵּי ט"א לְהַחֲזִיק אֶת אֶחָד מֵהֶן בְּמָמוֹן וכו' עיי"ש ולפמש"כ בְּפָשַׁט דִּבְרֵי הָרָ"ן יֵשׁ לְהָעִיר עַל דִּבְרֵי השעה"מ, וְקִצַּרְתִּי (די"ל הֵיכִי שֶׁאֵין אֶחָד מֻחְזָק וְגַם יֵשׁ רגל"ד תַּרְתֵּי לְטִיבוּתָא בָּזֶה מְהַנֵּי הע"א) וְעַיֵּין בש"ש ש"ו פ"ג בְּזֶה הַדִּין וע"ד שו"ת מהרי"ק שׁוֹרֶשׁ בָּזֶה יע"ש שׁוּב רָאִיתִי שֶׁסְּפֵיקַת הָרַב הַמְחַבֵּר שֶׁנּוֹגֵעַ לְדִינָא מְבֹאָר הוּא בְּדִבְרֵי גְּדוֹלֵי הַדּוֹר שֶׁלְּפָנֵינוּ, דְּהִנֵּה הנו"ב מהד"ק חאהע"ז סי' נ"ד פָּסַק בִּדְבַר אִשָּׁה שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ וְנִשְׁאֲרָה זְקוּקָה לַיָּבָם אֵלָּה וְנִתְבָּרֵר שֶׁהָרַב הַמְסַדֵּר קִדּוּשִׁין וכו' דְּיֵשׁ רגל"ד לְהַאֲמִין ע"א וכו' עיי"ש וע"ז הֵשִׁיב בְּאִמְרֵי בִינָה חו"מ דִּינֵי עֵדוּת סי' כ"ט, וְהַדְּבָרִים נִפְלָאִים וכו'

הָאֵם נֹאמַר דע"י אֲוִמְדָּנָא דְּמוּכָח אִי עפ"י רֹוב דְּאֵין מוֹצְאִין מָמוֹן יהי' ע"א נָאֶמָן זֶה וַדַּאי לֹא וכו' עיי"ש ה (וּבַחֲקִירָה זוֹ נִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲבָרָהָם שֶׁהֵבִיא גַּם הַמְחַבֵּר תוה"ק) עוֹד חָקַר שָׁם בְּאִמְרֵי בִינָה וַז"ל וְיֵשׁ לַחְקוֹר אִם עַד אֶחָד מֵעִיד עַל רְאוּבֵן שֶׁחַיָּיב לְשַׁמְעוֹן מָמוֹן וּרְאוּבֵן א"י וְלָא הָוֵי לֵיהּ לְמֵידַע דְּפָטוּר, אִם הָעֵד מְהֵימַן לְגַבֵּי רְאוּבֵן כְּגַבֵּי תְּרֵי אִם חַיָּיב רְאוּבֵן לְשַׁלֵּם עכ"פ בְּדִינֵי שָׁמַיִם כְּמוֹ בְּמֵעִיד עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁזִּנְּתָה דְּחַיָּיב לְהוֹצִיאָהּ כַּמְבֹאָר בְּקִדּוּשִׁין ס"ו וכו' אוֹ דִּילְמָא דַּוְקָא לְעִנְיַן אִיסּוּר מַחְמִרִינַן אֲבָל לֹא לָעִנְיַן מִמִּין, וְלָמָּה שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר תִּימָהּ יְשָׁרִים דְּהַהּ סָבְרָא דִּמְהֵימַן כְּגַבֵּי תְּרֵי הוּא רַק דְּרַבָּנָן י"ל דְּרַק לְעִנְיַן אִיסּוּר מַחְמִרִינַן אֲבָל לֹא נוֹכַל לְלַמֹּד מִזֶּה לְעִנְיַן מִמִּין יעו"ש וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא הֵבִיא בָּזֶה דִּבְרֵי הַשַּׁעַר מִשְׁפָּט הַנָּ"ל בסי' הַנַּ"ל שֶׁכְּבָר חָקַר בָּזֶה וְהֵבִיא הַהּ דְּקִדּוּשִׁין וּמְסַיֵּים וא"כ כִּי דָּהָא דִּבְדָבָר שֶׁבְּעֶרְוָה חַיָּיב לְהוֹצִיאָהּ וכו' ה"ה לְעִנְיַן מָמוֹן נַמִי הַדִּין כֵּן וְעוֹד רְאָיָה מִפֶּרֶק חזה"ב דַּף נ"ב וכו' וְשׁוּב מָצָא הַדִּין הַזֶּה מְפֹרָשׁ בש"ג בז"ב דַּף רס"ב וכו' וְנִפְשְׁטָה נָמֵי סְפֵיקַת התה"ק, וְשׁוּב מָצָאתִי ג"כ אֲרִיכוּת דְּבָרִים בְּסֶפֶק כְּעֵין זֶה בְּנַחַל יִצְחָק ח"ש סי' ע"ה סְעִיף ל"ט וְהֵבִיא גַּם דִּבְרֵי השעה"מ וְהֶאֱרִיךְ בִּדְבָרָיו עיי"ש הֵיטֵב: כָּתַב עוֹד בתה"ק לֹא לְגַמְרֵי דָּמֵי דשב"ע לְמָמוֹן דַּהֲרֵי רִיב מְהַנֵּי מה"ת בדבשב"ע וְגַם בְּמַיִם שאל"ס דְּאִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, וּבְמָמוֹן קיי"ל כְּשְׁמוּאֵל דְּאֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר וּמַשְׁמַע דמה"ת הֵיא וה"נ י"ל כֵּן ברגל"ד בְּצֵירוּף ע"א ע"כ, והו"ל לְהַזְכִּיר בָּזֶה דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ב"מ כ' ע"ב הַיְדוּעִים ד"ה אִיסּוּרָא מִמָּמוֹנָא, וא"ת טְפֵי אֲנַן מַחְמִרִינַן בְּמָמוֹנָא וכו' וּבְאִיסּוּרָא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא וכו' וי"ל דמ"מ בא"א הֶחְמִירוּ דָּמִים שאל"ס לֹא תִּנָּשֵׂא לְכַתְּחִלָּה אע"פ שֶׁרֻבָּם מֵתִים ע"כ וַאֲפִּתִי תִּקְשֵׁי לְעִנְיַן דְּאוֹרְיְיתָא דבא"א מֻוָּתֶּרֶת וְאִם נִשֵּׂאת לֹא תֵּצֵא, וּבְמָמוֹן מה"ד א"ה אה"ר.

ועכצ"ל דְּתוֹסָ' ס"ל דְּמִדְּרַבָּנָן הִיא וְכֵן מַשְׁמַע לָשִׁין הַתּוֹסָ' שֶׁהִתְחִילוּ ,,טְפֵי אֲנַן מַחְמִרִינַן" אֲבָל בֶּאֱמֶת לִכְאוֹרָה לֹא כֵן מַשְׁמַע מִכּוּלֵי שְׁמַעְתְּתָא דב"ק ובב"ת וְעַיֵּין גִּנַּת וְרָדִים כְּלָל ל"ט וְעַיֵּין בָּרֹא"ש קִדּוּשִׁין גַּבֵּי מִיחָה הָאָב בפ"ב סי' ח' וְכֵן מִקֻּשְׁיַת הָאַחֲרוֹנִים מִפְּדְיוֹן הַבֵּן וְכַדּוֹמֶה עַיֵּין תּוֹרַת חַיִּים חֵילִין י"א ובשעה"מ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים וַאֲשֶׁר מֵהָרֹא"ש קִדּוּשִׁין הַנָּ"ל נִסְתַּר ג"כ תֵּירוּץ שֶׁל בַּעַל הַפְּלָאָה הַיָּדוּעַ וְקִצַּרְתִּי:ולפמש"כ הג"ו שָׁם דְּהוּא מִטַּעַם דְּאָמְרִינַן סָמַךְ מִיעוּטָא לַחֲזָקָה א"כ פְּשָׁטָא דְּמִילְתָא דְּאֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, א"כ יהי' נפ"מ דִּבְמָמוֹן דְּרַבָּנָן הוֹלְכִין אה"ר וּמוֹצִיאִין מֵהַמֻּחְזָק וְזֶה לֹא שָׁמַעְנוּ וְעַיֵּין שָׁם בב"ת לְעִנְיַן כְּתִיבָה וְאַף אִי כְּתִיבָה דְּרַבָּנָן, – וְגַם בָּזֶה מָצָאתִי אַחַר חָפְשִׁי בְּנַחַל יִצְחָק ח"ב סי' ק"ו עָנָף ג' בד"ה והנלפע"ד דְּהֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם הג"ו הַנַּ"ל וּכְעֵין זֶה כָּתַב הַפְּרִי תְּבוּאָה סי' כ' ועפ"י זֶה הַעֲלֵתִי במק"א לָדוּן דִּבְמִידֵּי דְּרַבָּנָן גַּם לְדִידַן הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אה"ר בָּזֶה וכ"ז דְּלָא כמש"כ הַתּוֹסָ' סַנְהֶדְרִין ג' ע"ב ד"ה ד"מ וְקִצַּרְתִּי עכ"ל והו"ל לְהָבִיא סִיעָתָא מִפְּשֵׁט דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ב"מ הַנַּ"ל וּבָרוּךְ שֶׁכִּוַּנְתִּי ועכ"פ יֵשׁ מָקוֹם לְדַבֵּר מִזֶּה ואאדא"ח וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ הַרְבֵּה בִּכְלָלִים אֵלּוּ וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא אַגַּב גְּרָרָא וְעַיֵּין שָׁם עוֹד בנח"י וְכֵן כָּתַב שָׁם אַחַ"כ וְגַם אַף אִי נֵימָא דְּהָא דְּאֵין הוֹלְכִין אה"ר זֶהוּ מה"ת וכו' עיי"ש וְכֵן מָצָאתִי אַחַ"כ בְּחַפְשִׁי בְּסֵפֶר שְׁדֵי חֶמֶד בִּכְלַל זֶה אִם הוּא מה"ת אוֹ מדר' וְרָאִיתִי שֶׁהֵבִיא בְּחֵלֶק רִאשׁוֹן מַעֲרֶכֶת הא' אוֹת פ"ו חֶבֶל רַבָּנִים סְפָרַדִּים וְאַשְׁכְּנַזִים הַמִּתְנַבְּאִים וּמְדַבְּרִים בְּעִנְיַן הַזֶּה אִי הָוֵי מִדְּאוֹרְיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן וּמִכְּלָלָם הָרֹאשׁ יוֹסֵף חֲוִלִּין דַּף י"א שֵׁם ארי' יור"ד סי' מ"ז וְיֵשׁ לְעַיֵּין שָׁם בִּפְנִים טַעְמָם וְנִימּוּקָם וְהָאִיךְ מְפֹרָשִׁים הגמ' דבב"ת הַנַּ"ל וְתוּ לָא מִידִּי וּמָצָאתִי

כָּתוּב אֶצְלִי בְּגִלָּיוֹן הַחוֹמָשׁ בפ' שׁוֹפְטִים פָּסוּק י"ד דִּכְתִיב לֹא תַסִּיג גְּבוּל רֵעֶךָ אֲשֶׁר גָּבְלוּ רִאשׁוֹנִים בְּנַחֲלָתְךָ וכו' וְאַתְּ"כ כְּתִיב לֹא יָקִים עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָּאת וכו', דְּרַבִּינוּ בַּעַל הַטּוּרִים דְּרִישׁ שָׁם סְמוּכִים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָעִיד ע"כ גְּבוּל תְּחוּמָךְ וְהַיְינוּ מָמוֹן ע"כ, ונ"ב וְאָמְינָא בָּזֶה יוֹתֵר רְבוּתָא דקמ"ל קְרָא דְּלָא יָקִים ע"א לְכָל עָוֹן וכפרש"י בֵּין לְעוֹנֶשׁ הַגּוּף וּבֵין לְעוֹנֶשׁ מָמוֹן וְהוּא אַף מָמוֹן דְּקַרְקַע שֶׁאֵין כָּל אֶחָד מֵוְחָזֵק בָּהּ יוֹתֵר מֵחֲבֵירוֹ וּבְהַסָּגַת גְּבוּל נַחֲלָה אַפְּ"ה אֵינוֹ נֶאֱמָן וּכְהָנָךְ פּוֹסְקִים דבשו"א לָא מְהַנֵּי ע"א לְמָמוֹן, וְלֹא יָקוּם ע"א לְכָל עָוֹן וק"ל, וְיֵשׁ עוֹד לְמִצּוֹא אַסְמַכְתָּא לְנִידּוֹן הָרִאשׁוֹן שֶׁלָּנוּ מֵהַאי מַרְגָּנִיתָא שֶׁמָּצְאוּ כְּבָר הח"ס חאהע"ז ח"ב סי' קל"א בד"ה וְאָמַרְתִּי וכו' וּבְסִי' קל"ב שָׁם ד"ה וְהִנֵּה עיי"ש שֶׁהֵבִיא הגמ' דְּגִיטִּין י"ט דְּאָמְרִינַן דר"פ כִּי הֲוָה אָתֵי לְקַמַּיְ' שְׁטָרָא פָּרְסָאָה מַקֳרֵי לְהוּ לִשְׁנֵי כּוּתִים זֶה שֶׁלֹּא בפ"ז במסל"ת ומַגְבִּי בֵּיהּ מִמַּשַׁעְבְּדֵי עיי"ש וְהִקְשָׁה הח"ס שָׁם הָא לֹא מְהֵימַן מסל"ת אֶלָּא בִּנְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים דְּהוּא מָמוֹן דְּרַבָּנָן כַּמְבוֹאָר ב"ק קי"ד ע"ב הַנָּ"ל וְאֵיךְ יֵאָמֵן לְהוֹצִיא מֵחֲזָקַת מִמִּין דְּאוֹרָיְיתָא וּבְשֶׁגַּם שֶׁאִידָּךְ טוֹעֵן בָּרִי נֶגֶד הַשְּׁטָר וכו' וְעוֹד וְעוֹד וכו' עיי"ש דְּמָתֶרֶץ לָהּ עפ"י דְּבְרֵי הַשָּׁ"דּ בי"ד סי' ס"ט ס"ק מ"ג ועפ"י דִּבְרֵי הַשָּׁ"דּ סי' צ"ח ס"ק ב' יע"ש וע"כ בְּשִׁטְרֵי פָּרְסָאָה אע"ג דְּהָוֵי מָמוֹן דְּאוֹרָיְיתָא מ"מ הוֹאִיל וּמְרַתֵּת שְׁיִרְאָה הַשְּׁטָר לַחֲבִירוֹ ג"כ מְהֵימַן במלפ"ת וכו' ואע"ג דְּהָוֵי ע"י שְׁאֵלָה מ"מ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עַל מֶה הָיְתָה הַהַקְפָּדָה מַקֳרֵי מסל"ת וְהוֹאִיל דַּעֲבִידָא לְאִגַּלּוּיֵי מוֹעִיל אפי' בִּדְאוֹרָיְיתָא יעש"ה, וּמִזֶּה יֵשׁ לִלְמוֹד דע"א נֶאֱמָן הֵיכִי דַּעֲבִידָא לְאִגַּלּוּיֵי וְאִיכָּא אֱוִמְדָּנָא דְּמוּכָח אפי' לְהוֹצִיא מֵחֲזָקַת מָמוֹן דְּאוֹרָיְיתָא וּכְמוֹ גַּבֵּי ר"פ בְּשִׁטְרֵי פָּרְסָאָה דְּפָסִילִים וע"א כַּהֲדָדֵי נִינְהוּ, וְיֵשׁ לְהַעֲמִיק בָּזֶה יוֹתֵר אַךְ כָּעֵת לִבִּי בַּל עִמִּי: לא) במש"כ לְעֵיל אוֹת י"ט נָפַל טָעוּת הַמַּעְתִּיק וצ"ל מָצָאתִי מְפֹרָשׁ בָּרַמְ"א וּבִלְבוּשׁ וכו', וְכַנַּוָּתִי לְהָעִיר עַל הח"ס חו"מ סי' קע"ז שֶׁהֵבֵאתִי בִּפְנִים שֶׁלֹּא הֵבִיא מִזֶּה, וְהוּא מִתְּרוּמוֹת הַדֶּשֶׁן סי' רי"ח (וט"ס שָׁם בח"מ שְׁנִרְשַׁם סי' י"ח) בְּאִשָּׁה שֶׁזִּלְזְלָה בְּאָבִיהָ וְאִמָּהּ יע"ש שֶׁפָּסַק דְּמֻוָּתָר לְהַכּוֹתָהּ וא"צ לַהֲבִיאָהּ לב"ד: לב) במש"כ שָׁם לְעֵיל בָּאוֹת כ"ד עיי"ש הִנְנִי לְהָעִיר כִּי רָאִיתִי כָּעֵת בְּיָמִים הָאֵלּוּ בְּעָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן לחו"מ סי' תכ"ה אוֹת ע"ו שֶׁכָּתַב בִּפְשִׁיטוּת בָּזֶה וְאִם נִמְצָא חָלָל בְּהָעִיר עַצְמָהּ נ"ל דְּאֵין מְבִיאִין דְּנוֹפֵל בַּשָּׂדֶה כְּתִיב וְלֹא בָּעִיר וְגַם מִדְּאָמְרוּ חכז"ל שֶׁאֲפִילּוּ נִמְצָא בְּסָמוּךְ לָעִיר הָיוּ מוֹדְדִין וְלָא קָאָמַר אֲפִילּוּ בָּעִיר ש"מ דִּבְעִיר אֵין מְבִיאִין עכ"ל וְלֹא רָאָה מִכָּל זֶה שֶׁהֵבֵאתִי וְדַעַת ה,,חֲוַת דַּעַת" גְּאוֹן יַעֲקֹב זצ"ל הִיא לְהֵיפֶךְ שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הָעִיר מְבִיאִין ע"ע ואכמ"ל עוֹד בָּזֶה וְהִלְכָתָא לִמְשִׁיחָא: לג) במש"כ שָׁם לְעֵיל אוֹת כ"ה לְעִנְיַן הַלְבָּנַת פ"ח בָּרַבִּים, יֵשׁ לִי לֵאמֹר סְבָרָא, וְאַף שֶׁיּוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהִיא דחי' מֵעִיקָּרָא, אַךְ מ"מ הִנְנִי לְכָוְתָבָהּ וְכָל פִּטְפּוּטֵי דְּאוֹרָיְיתָא טָבִין וְהוּא דְּלִפְי מַה שֶׁמִּתְבָּאֵר מִלְּשׁוֹן הַטּוּר וש"ע חו"מ סי' ת"כ סי' ל"ט וּלְבוּשׁ שָׁם שֶׁדַּיְיקוּ בְּהַלָּשׁוֹן וְכָל הַמַּלְבִּין פְּנֵי ,,אָדָם כָּשֵׁר מִיִּשְׂרָאֵל" בַּדְּבָרִים אֵין לוֹ חלעה"ב ע"כ.

וא"כ בָּאָדָם שֶׁאֵינִי כָּשֵׁר לֹא נֶאֱמַר דִּין זֶה דְּאֵין לוֹ חלעוה"ב. וְהָשְׁתָּא הַאֵיךְ נֶאֱמַר שֶׁהוּא יִמְסֹר עַצְמוֹ לַהֲרִיגָה בִּשְׁבִיל פְּלוֹנִי, הָא יָכִיל לוֹמַר שֶׁמָּא אֵינִי כָּשֵׁר הוּא וְרַק לְמַרְאוֹת עַיִן הוּא מֻוְחָזָק בְּעֵינֵינוּ לְכָשֵׁר, וְאַף שֶׁכָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ חֲזָקַת כַּשְׁרוּת וְהוֹרְגִין עַל הַחֲזָקָה, וּפְשִׁיטָא שֶׁאָסוּר לְהַלְבִּין פָּנָיו אִישׁ שֶׁהוּא רַק מֻוְחָזָק לְכָשֵׁר, אֲבָל מ"מ הוּא אֵינִי מְחֻיָּב לִמְסֹר נַפְשׁוֹ אַף מִסְּפֵק סְפֵיקָא ודו"ק בְּזֶה כִּי יֵשׁ לְזֶה קֵצָת תְּפִיסַת מָקוֹם בַּמּוֹחַ, וּכְבָר

הֲבֵאתִי בְּסִפְרִי דַּף קע"ח דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ב"מ דְּאַף דְּאַחְזוֹקֵי אִינָּשֵׁי בְּגַנָּבֵי לָא מַחֲזִיקִינַן, מ"מ בִּכְלָלוּת כַּמָּה גַּנָּבֵי אִיכָּא בְּשׁוּקָא וּבִכְלָלוּת יֵשׁ כַּמָּה רְשָׁעִים צְבוּעִים וְרַמָּאִים וְעַיִּן סוֹטָה כ"ב חֲמִשָּׁה פְּרוּשִׁים הֵן וכו', וְאוּלַי מֵשִׂים זֶה יֵשׁ לִפְסִיק הַדִּין דְּאִינִי מַחְיוּב לְמִסּוֹר נַפְשִׁי, מֵשִׂים הָרַמָּאִים שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינָם כְּשֵׁרִים וְרַק מֵרָמִים אֶת הַבְּרִיּוֹת ודו"ק וק', וּבְמַאי שֶׁהִסְבַּרְתִּי כ"כ הוּא כְּדֵי לְסַלֵּק מַה שֶּׁיֵּשׁ לִטְעוֹן עַל סְבָרָא זֶה דא"כ הַאיךְ אָנוּ מְצַוִּים לַיְהָרֵג וּבַל יַעֲבִיר עַל ש"ד, הֲלֹא יֵשׁ לִסְפֵּק דִּילְמָא טְרֵיפָה הוּא וְהַהוֹרֵג אֶת הַטְּרֵיפָה פָּטוּר וע"כ מִטַּעַם הָרוֹב צָרִיךְ לְמֵסִיר גַּם נַפְשׁוֹ עַל זֶה וְעַיִּן חֻלִּין י"א וּמַכּוֹת דַּף ז' ע"א וּבַתּוֹסָ' שָׁם ודו"ק ולפמ"ש יֵשׁ לְחַלֵּק הַרְבֵּה אַף קְצַרְתִּי בְּדָבָר שֶׁאֵינִי מְכַוּוֵן כַּהֲלָכָה, ומש"כ שָׁם בְּשֵׁם הַשָּׁ"דּ סי' קנ"ז סק"ו אַחַר תֵּיבַת וּפָשׁוּט הִיא צ"ל וּכְמוֹ שֶׁהֵעִיר הַמַּגִּיהַ עַצְמוֹ במל"מ שֵׁם הנ"ז:ל"ד) וְהִנֵּה בְּיָמִים אֵלֶּה הִגִּיעַנִי מִכְתָּבִי הֶעָרוֹת מֵחָכָם גָּדוֹל א' מפעה"ק תי"א עַל סִפְרִי, וְאָבִיא אַחַת לְאַחַת וּתְשׁוּבָתָהּ בְּצִדָּהּ, א) וְז"ל בְּדַף י"ז ע"א כָּתַב וְסַ"כ הֲרֵי לְמֵידִין אָנוּ מגמ' זוֹ דְּהָאִשָּׁה יֵשׁ בְּיָדָהּ אַף שֶׁלֹּא בִּידִיעַת בַּעְלָהּ לְצַוּוֹת לָחָכָם לְתַקֵּן הַכְּרִי וּלְהַפְרִישׁ חַלָּה עכ"ל אֵיֶנֶּנִּי רוֹאֶה שׁוּם מָקוֹם לִימּוּד מִכָּאן דְּדִילְמָא אַיְירֵי שֶׁנָּתַן לָהּ הַבַּעַל רְשׁוּת שֶׁתִּלֵּךְ אֵצֶל אִיתֵּי כֹּהֵן לְתַקֵּן לָהּ הַכְּרִי וְאָמְרָה שֶׁתִּיקֵּן וְאִישְׁתְּכַח שֶׁיִּקְרָא ולהר"מ שָׁם וּמְקוֹרוֹ מֵהַתּוֹסָ' דִּתְרוּמוֹת דְּאִשָּׁה תּוֹרֶמֶת רַק עַל מַה שֶּׁאוֹכֶלֶת לְבַד בְּעִסָּתָהּ תּוֹרֶמֶת עַל הַכֹּל הַהֶכְרֵחַ לוֹמַר כֵּן דְּנָתַן לָהּ בַּעְלָהּ רְשׁוּת דאל"כ הָאיךְ תּוּכַל לְתַקֵּן הַכְּרִי כֻּלּוֹ עכ"ל הֶחָכָם הַנַּ"ל.

אָמַר הַמְחַבֵּר, הִנֵּה בָּזֶה יוֹדֶה כָּל אִישׁ מְעַיֵּן בְּסוּגְיָא שָׁם דְּפַשְׁטוּת הגמ' מַשְׁמַע דְּזֶה הָיָה הַכֹּל בְּלִי יְדִיעָתִי דְּכָאן שָׁמַע שֶׁהָיְתָה חֲשׁוּדָה בְּעֵינָיו וְלֹא יִמְסוֹר לָהּ רְשׁוּת בפ"ע לְהַפְרִישׁ וּלְתַקֵּן וּכְמוֹ שֶׁמַּשְׁמַע מֵהָרַ"ן וְעוֹד דְּמֵאֲכִילָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מְעֻוָּשָׁר מַשְׁמַע שֶׁהָיְתָה רְגִילָה וַחֲשׁוּדָה בְּכָךְ בְּעֵינָיו.

וּלְכָךְ כִּי קָאָמְרָה לֵיהּ פְּלוֹנִי תִּקֵּן לִי הַכְּרִי אָזַל – הַבַּעַל – וְשַׁיְּלֵיהּ, וְאִילּוּ הָיְתָה נֶאֱמֶנֶת בְּעֵינָיו עַד שֶׁיִּמְסוֹר לָהּ רְשׁוּת פְּרָטִי וּכְלָלִי, אָז לָא הָוֵי אָזַל הַבַּעַל אַחַ"כ וְשַׁיְּלָוֶה, וְהָיָה סוֹמֵךְ עַל דְּבָרֶיהָ, כְּמוֹ בְּכָל פְּרָטֵי הִתְנַהֲגוּת הֲלָכוֹת שֶׁמְּבַיִּת שֶׁסּוֹמְכִין עַל הָאִשָּׁה, א"ו פַּשְׁטוּת הָעִנְיָן מוּכָח שֶׁזֶּה שֶׁאָמְרָה לֵיהּ פְּלוֹנִי תִּיקֵּן לִי הָיָה בְּלִי יְדִיעָתוֹ וּרְשׁוּתוֹ וּלְכָךְ ,,אָזַל וְשַׁאֲלֵיהָ, אָמְנָם אִילּוּ הַיְתָה בָּא לְהַקְשׁוֹת מִכֹּחַ הַדְּבָרִים הַנַּ"ל עַל מִי שֶׁהוּא אָז יֵשׁ מְקוֹם לוֹמַר אִיפְכָא וְלִדְחוֹת כְּדִבְרֵי הֶחָכָם הַנַּ"ל אֲבָל אֲנִי אַדְרַבָּה בָּאתִי לְקַיֵּם דִּבְרֵי חֲכָמִים וּלְהַשְׁווֹת זֶה עִם הגמ' דִּיבָמוֹת וּלְסַלֵּק הֶעָרַת הַבְּאֵר יִצְחָק עַל הָרַמְבַּ"ם, וע"כ סָמַכְתִּי עַל פַּשְׁטוּת הַצֻּרְתָּא דִּשְׁמַעְתְּתָא: גַּם יֵשׁ מְקוֹם לְהוֹכִיחַ שֶׁהַכִּי פֵּירְשׁוּ הָרֹאשׁוֹנִים שֶׁהוּבְאוּ בָּרָ"ן וְרֹא"שׁ שֶׁנֶּחְלְקוּ מִכֹּחַ שְׁמַעְתְּתָא זוֹ אִם עַד מִפִּי עַד שֶׁהֻזְכְּחַשׁוּ מִי נֶאֱמָן הָרִאשׁוֹן אוֹ הַשֵּׁנִי יעש"ה, וְאִי אָמְרִתְּ דְּמַיְירֵי רַק בְּשֶׁנָּתַן לָהּ הַבַּעַל רְשׁוּת שֶׁיִּתְרוֹם לָהּ פְּלוֹנִי חָכָם אֲבָל לוּלֵי זֶה לֹא יוֹעִיל לָנוּ כְּלָל מַה שֶּׁאָמְרָה הִיא בְּעַצְמָהּ שֶׁפְּלוֹנִי תָּרַם לָהּ עפ"י דִּיבּוּרָהּ בִּלְבַד, וא"כ אַחַ"כ כְּשֶׁמַּכְחִישׁ לָהּ אוֹתִי הֶחָכָם וְאָמַר שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא הִפְרִישׁ לָהּ, וא"כ אַף שֶׁהִיא מַכְחִישָׁתוֹ וְאוֹמֶרֶת שֶׁהִפְרִישׁ, עכ"פ יִפּוֹל בְּכָאן נְתִינַת רְשׁוּתוֹ שֶׁל הַבַּעַל וְהָוֵי כְּאִילּוּ אוֹמֵר הַמְּתָרִים שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא קִיבֵּל רְשׁוּת מֵהַבַּעַל לִתְרוֹם וְלֹא הִסְכִּים לִשְׁלִיחוּתוֹ וְהָוֵי כְּאִילּוּ תָּרַם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת ודו"ק בָּזֶה.

אָמְנָם יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ לְהִתְעַקֵּשׁ עוֹד בָּזֶה וּלְפַלְפֵּל בִּדְחָיָתוֹ וע"כ קִצַּרְתִּי, וּמַה שֶּׁהֵבִיא מֵהָרַמְבַּ"ם וְהוּא בפ"ד מהל' תְּרוּמוֹת דִּין י"ב וְהִיא מֵהַתּוֹסָפְתָּ' כְּמִי שֶׁהֵבִיא הכ"מ שָׁם, סָתַם הַדְּבָרִים וכ"ל שֶׁל הָרַמְבַּ"ם הַבֵּן כְּשֶׁאוֹכֵל עִם אָבִיו וְהָאִשָּׁה בְּעִסָּתָהּ תּוֹרְמִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת ע"כ וְהַיְינִי בְּעִסָּתָהּ שֶׁעוֹשֶׂה בִּשְׁבִיל כָּל ב"ב יְכוֹלָה לִתְרֹם, וְלָאו דַּיְקָא עַל מַה שֶּׁהִיא אוֹכֶלֶת וְכַמְבוֹאָר בְּתִיסְפְּתָא שָׁם, וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא המל"מ שָׁם עַל דִּין זֶה מֵהָא דְּיָבְמוֹת ע"ז דְּתַנְיָא וַאֲכַלְתֶּם אוֹתִי בְּכָל מָקוֹם אַתֶּם וּבֵיתְכֶם וכי' יע"ש וא"כ א"ל הַכָּנְוָנָה בִּכְתֻבּוֹת שָׁם תִּקֵּן לִי הַכְּרִי שֶׁהִזְמִינוֹ בִּשְׁבִיל עִיסַּת כָּל הַבַּיִת וְהוּא רַק לָשִׁין מִישָׁאֵל וְלָאו דַּוְקָא הַכְּרִי מִכָּל הַגּוֹרָן, (ומע"כ הֶחָכָם לֹא עִיֵּן במל"מ שָׁם עַל אֲתַר וְהַעִיר מַה שֶּׁהַעִיר עוֹד בְּהַמִּכְתָּב הַנַּ"ל) וְאִין כָּאן הֶכְרֵחַ כְּלָל, וְגַם עוֹד יֵשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין לְכַתְּחִילָּה לְדִיעֲבַד וּכְמוֹ שֶׁמָּבִיא שָׁם הכ"מ בְּשֵׁם הרי"ק לְחַלֵּק כְּמוֹ כֵן גַּבֵּי אָרִיס שֶׁפָּסַק הר"מ שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, וַאֲנַן קיי"ל אַתֶּם וְלֹא אֲרִיסִין, וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאֵר שָׁם בכ"מ הַלָּכָה י' וְעַיֵּין רַשְׁבָּ"א לְגִיטִּין שָׁם, וה"נ יֵשׁ לְחַלֵּק כֵּן גַּבֵּי אִשָּׁה וּבָזֶה יִתְיַשֵּׁב הגמ' דִּכְתֻבּוֹת בְּרַוְוחָא, אַדְּ מִפְּנֵי כ"ט א"א לִי לְהַאֲרִיךְ עוֹד: ב) עוֹד כ' הַנַּ"ל בְּדַדְּ מ"ט ע"א בהג"ה, וְיֵשׁ לְהָעִיר דבלא"ה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא כּוּתִית לֹא יִתְחַיֵּב וכו' דְּכֵינָן דְּקָנָאִין פּוֹגְעִין בּוֹ דְּהָוֵי קלבדר"מ וכמ"ש הגרע"א עכ"ל, הִנֵּה הַהֶפְלָאָה קָאֵי עַל עַכּוּ"ם שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל וּמְבוֹאָר בַּמִּלְחָמוֹת פ"ח מִסַּנְהֶדְרִין וְהָכִי קי"ל ביור"ד סי' קנ"ז דְּבַת יִשְׂרָאֵל לְכוּתִי אֵין פּוֹגְעִין בּוֹ (ט"ס וצ"ל בָּהּ, הַמְחַבֵּר) קָנָאִין וְלָא מִקְרֵי ג"ע עכ"ל הֵן לֹא נָעֲלָם מִמֶּנִּי כָּל זֶה וְכַאֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא דִּבְרֵי הנובי"ת סי' ק"נ דַּף נ' ע"א בהגה"ה וּבְשֵׁם הַגָּהוֹת הגרי"ש נ"נ זצ"ל לנו"ב שָׁם וְשָׁם הֵבִיא דַּעַת מהרי"ק סי' קע"ה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הר"א מְרַעֲגִינַשְׁבוּרג דְּקָנָאִין פּוֹגְעִין בְּנִבְעֶלֶת לַאֲרַמַּאי וְהָוֵי עֶרְוָה וא"צ חֲלִיצָה יע"ש, אָמְנָם אָהַבְתִּי אֶת הַקִּיצּוּר גָּרַם לָזֶה שֶׁאַף שֶׁדִּיַּקְתִּי בִּלְשׁוֹנוֹ וְכָתַבְתִּי ,,בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא כּוּתִית" וְלֹא כָּתַבְתִּי סְתָם עַל דִּבְרֵי ההפלא"ה, אֲבָל לֹא פֵּרַשְׁתִּי יָפָה שֶׁכַּוָּנָתִי הָיְתָה לְהָעִיר עַל דִּבְרֵי הַגָּהַת הש"ג שֶׁהִזְכִּיר ההפלא"ה שָׁם, וְשָׁז"ל שָׁם ומז"ה אוֹמֵר שֶׁלֹּא אָמְרוּ אֶלָּא כְּשֶׁהָיְתָה אִשְׁתּוֹ ב"י שכ' לָהּ כְּתֻבָּה בְּעוֹדוֹ כּוּתִי אֲבָל אִם כָּתַב כְּתֻבָּה לְעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים וְנִתְגַּיְּרָה עִמּוֹ אֵין כְּתֻבַּת העכוּמ"ז כְּלוּם ול"נ שֶׁאִלּוּ כָּתַב כְּתֻבָּה לב"י הֲרֵי בַּעֲבִירָה נִשֵּׂאת לוֹ וכו' יע"ש וע"ז הָיָה כַּוָּנָתִי לְעוֹרֵר דְּמַשְׁמַע מִסְּתִימַת דִּבְרֵי השה"ג דַּאֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל שכ' כְּתֻבָּה לְעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים וְנִתְגַּיְּרָה אֵין כְּתִיבַת העכוּמ"ז כְּלָל וְעַיֵּין בהפל"אה שָׁם וּבָזֶה בלא"ה לֹא יִתְחַיֵּב מִטַּעַם קלבדר"מ אֲבָל בֶּאֱמֶת י"ל דְּכַוָּנַת השה"ג בָּעַכּוּ"ם שֶׁנָּשָׂא עוֹבֶדֶת כו"ם וְקִצַּרְתִּי: ג) עוֹד כָּתַב הַנַּ"ל עוֹ"ש בְּסוֹף כָּתַב אַדְּ בְּעִיקַּר הַדָּבָר י"ל הַסְּבָרָא דְּכָל עִיקָּר קלבד"מ הוּא שֶׁאֵין ב"ד יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת לוֹ שְׁנֵי רְשָׁעוֹת וכו' וא"כ הָכָא הֲלֹא הב"ד בֶּאֱמֶת אֵין מוֹרִים לוֹ וכו' עכ"ל סְבָרָתוֹ מְבוֹאָר בחי' הָרַ"ן סַנְהֶדְרִין פ"ב ע"א לְעִנְיַן נֶהְפַּדְּ זְמָרִי וַהֲרָגוֹ לְפִנְחָס אֵינוֹ נֶהֱרָג ע"כ, אהמ"ח הַמְעַיֵּין שָׁם יִרְאֶה שֶׁלְּעִנְיַן זֶה דקלבד"מ אֵין שָׁם שׁוּם רֶמֶז רְמִיזָא, אַדְּ אִפְּרִיוֹן נַמְטֵיהּ שֶׁהֵבִיא לִי רַק דִּוּגְמָא לָזֶה, וְהַדְּבָרִים נְכוֹנִים בלא"ה, ב"ה: ד) עוֹד כָּתַב לִי, בְּדַדְּ ע"א כָּתַב דְּיֵשׁ לַחְקוֹר דִּכְתֻבָּה הִיא דְּרַבָּנָן וְהָאֵיךְ הו"ל שְׁתֵּי רְשָׁעוֹת עִם מִיתָה שֶׁהוּא מִדְּאוֹ' וְלֹא קָרֵב זא"ז וכו' עכ"ל מַאי דְּפָשִׁיטָא לֵיהּ דְּרַבָּנָן יוּכְלוּ לְחַיֵּב מָמוֹן עִם הַמִּיתָה שֶׁחַיָּב מִדְּאוֹרַ', לְדַעְתִּי פָּשִׁיט לְהֵיפְךְּ, וְיַעַיֵּן סס"י ת"כ בד"מ מוּבָא בסמ"ע ס"ק נ"ו שֶׁכָּתַב עַל המהרי"ו ונ"ל דכ"ז אֵינוֹ אֶלָּא הוֹרָאַת שָׁעָה דְּאָבֵל מִדִּינָא אֵינוֹ חַיָּב מַלְקוּת וּמָמוֹן, מִדְּאִצְטְרִיךְ לוֹמַר מִטַּעַם הוֹרָאַת שָׁעָה, מַשְׁמַע דְּגַם חֲכָמִים לֹא יוּכְלוּ לְחַיֵּב תַּרְתֵּי הֵיכִי

דְּאִיכָּא חֲדָא מִדְּאוֹרַיְיתָא דַּהֲרֵי שָׁם אֵינוֹ מַלְקוּת שֶׁל תּוֹרָה עכ"ל הַנָּ"ל, הִנֵּה כְּפִי הַצָּעַת לְשׁוֹנוֹ, א"י מַאי שָׁח וּמַאי הֵבִיא מִכָּאן דַּהֲרֵי כֵּיוָן שֶׁשָּׁם אֵינוֹ מַלְקוּת שֶׁל תּוֹרָה רַק שהב"ד חִיְּבוּ מֵעַצְמָם א"כ אִם הֵם בְּעַצְמָם יְחַיְּבוּ ג"כ מָמוֹן שֶׁיְּשַׁלֵּם הַחוֹבֵל והו"ל שְׁתֵּי רְשָׁעוֹת אֲשֶׁר יַרְשִׁיעוּן אֱלֹקִים הַאי ב"ד בְּעַצְמָם, אֲבָל הֵיכִי דְּזֶה מִדְּאוֹרַיְיתָא, וּלְהָטִיל עָלָיו עוֹד חִיּוּב מִדְּרַבָּנָן, אֶפְשָׁר דְּלָא הָוֵי בְּגֶדֶר אֲשֶׁר יַרְשִׁיעוּן אֱלֹקִים, וְלֹא פְּשִׁיטָא לִי אֶלָּא מְסַפְקָא לוֹ, וּכְדֶרֶךְ וְדוֹגְמָא שֶׁחָקַר הפמג"ד בְּפִתְיחָה כּוֹלְלוֹת (הַנָּ"ל) בַּהֶעָרָה א' בַּגְּלָיוֹן הָרִאשׁוֹן, אִם עָבַר עֲבֵירָה ד"ת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַלְקוּ' מה"ת וְעָשָׂה עֲבֵירָה דְּרַבָּנָן ג"כ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מ"מ מִדְּבְרֵיהֶם אִי לוֹקֶה ב' אוֹ לָאו – עי"ש מַה שֶּׁהֵשִׁיב.

וּבָזֶה יהי' נִיחָא נָמֵי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר זֶה הפמג"ד הַנָּ"ל בַּחֲקִירָה הו', מִשּׁוּם שֶׁכָּאן הֵם שְׁנֵיהֶם דְּרַבָּנָן וּבָזֶה פְּשִׁיטָא לֵיהּ אַף מְסַפְקָא לֵיהּ במ"מ אִי פּוֹטֵר מָמוֹן דְּאוֹרַיְיתָא, וא"כ לָאו שְׁמֵיהּ מַתְיָא מִדְּבְרֵי הד"מ אֵלּוּ שפס' מהר"ו בא' שֶׁחָבַל בַּחֲבֵירוֹ לְהַלְקוֹתוֹ בב"ה וכו' וְגַם פָּסַק לִיתֵּן לוֹ זָקוּק כֶּסֶף, עיי"ש וע"כ לָא הָוֵי מַלְקוּת שֶׁל תּוֹרָה חֲדָא דִּבְחוֹבֵל קיי"ל מָמוֹנָא מְשַׁלֵּם מַלְקֵי לָא לָקֵי, וְעוֹד דְּאֵין מַלְקוּת בזה"ז, וְגַם לָא הָוֵי הַתְרָאָה וְהָוֵי ח"מ שׁוֹגְגִין, ועיי"ש בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א ס"ק מ"ט ובלא"ה אֵין מַלְקוּת עַכְשָׁיו ע"כ, עיי"ש וק"ל, עוֹד כָּתַב הֶחָכָם הַנָּ"ל וְעַיֵּין בַּנְּתִיבוֹת סי' א' סק"ג דְּמָמוֹן דד"ג פְּטוּרִין מִשּׁוּם הַמַּלְקוּת וְדַעַת הַשַּׁ"ךְ בסי' שפ"ו סק"א דדה"ג אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן ודו"ל דִּדְבָרָיו רַק לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן דְּהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא ע"כ בְּזֶה שַׁפִּיר הָעִיר מִקֶּוֶשְׁיַת הַנְּתִיבוֹת עַל דִּינָא דש"ע שָׁם וַאֲחִי הָיְתָה וְשָׁכְחָתִי' וּבְחִדּוּשֵׁי לב"ק שכת' לִפְנֵי כְּעֶשְׂרִים שָׁנָה פִּלְפַּלְתִּי הַרְבֵּה עַל קֶוֶשְׁיַת הַנְּתִיבוֹת הַנָּ"ל וְהֵבֵאתִי שְׁמָהּ, דִּבְחִידּוּשֵׁי הרי"מ חו"מ שָׁם הִשִּׁיג עָלָיו דְּאִישְׁתְּמִיט לֵיהּ דִּבְרֵי הַשַּׁ"ךְ דסי' של"ח ס"ק ב' וְכֵן הִשִּׁיגוּ עָלָיו בְּמִפָּרְשֵׁי הַיָּם פ' הַכּוֹנֵס אוֹת ג' עיי"ש וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת הַסְּפָרִים הַנָּ"ל, וא"כ אֵין קֶוֶשְׁיַת הַנְּתִיבוֹת מִכְּרַחַת לָדוּן מִזֶּה לְהֵיפָךְ, וְאַדְּרַבָּה יֵשׁ לְהָשִׁיב עַל קֶוֶשְׁיָתוֹ מִלְּבַד מַה שֶּׁהִשִּׁיגוּ הָאַחֲרוֹנִים הַנָּ"ל, עוֹד י"ל כמש"כ דד"ג שַׁפִּיר יֵשׁ לְחַיְּבָן אַף שֶׁבְּנֵי מַלְקוּת הֵם, וא"ש פְּסַק הֶמֶרְדְּכִי כִּפְשׁוּטוֹ גַּם יֵשׁ לִי לְחַלֵּק מִסְּבָרָא אִי דד"ג קָנָסָא אוֹ מָמוֹנָא וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ הַשַּׁ"ךְ שָׁם, וְעַיֵּין סְבָרַת הַשַּׁ"ס בִּכְתֻבּוֹת ל"ד ע"ב רַבָּה אָמַר וכו' ור"מ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם אֲנָ"ל מֵת וּמְשַׁלֵּם לי"ל וְשָׁאנֵי הָנֵי דְּחִידּוּשׁ הוּא שֶׁחִידְּשָׁה תּוֹרָה בְּקָנָס אע"ג דְּמִיקְּטָל מְשַׁלֵּם עכ"ל וְעַיֵּין בִּרְשַׁ"י וְקִצַּרְתִּי, אַף אֵין בְּיָדִי כָּעֵת בעו"ה לְהַאֲרִיךְ, וד' שְׁנוֹתֵינוּ יַאֲרִיךְ בְּכָל טוּב, וּכְדִבְרֵי הַנְּתִיבוֹת הַנָּ"ל תֵּירוּץ נָמֵי הַקְּצוֹת בסי' ל"ח סק"א עיי"ש דְּדַעְתּוֹ ג"כ דְּאֵין צְרִיכִין לְשַׁלֵּם מְשׁוּם דד"ג מִשּׁוּם דְּהַמַּלְקוּת פּוֹטֶרֶן עיי"ש, אַף יֵשׁ לִדְחוֹת דְּכָתַב זֶה אַלְיבֵּי' הָרִאשׁוֹנִים שס"ל דד"ג מִדְּאוֹרַיְיתָא וְעַיֵּין בְּשׁו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חחו"מ סי' ו' שֶׁמְּפַלְפֵּל ג"כ עפ"י דִּבְרֵי הקצה"ח הַנָּ"ל, וְלֹא הֵעִיר שדד"ג אֵינוֹ אֶלָּא מָמוֹן דְּרַבָּנָן ויל"ע: ה) עוֹד כָּתַב, בְּדַף ק"ג ט"א כ' וּלְפֶלֶא שֶׁכָּל בַּעֲלֵי הַגָּהוֹת (עַל הָרַמְבַּ"ם) לֹא הֵעִירוּ כְּלוּם הֵעִיר בְּזֶה המנ"ח בְּמִצְוָה קע"א בְּדַף ק"ס ע"ג כ' וְרָאִיתִי במ"ר שֶׁנִּעֲנַשׁ יַעֲקֹב עֲבוּר זֶה וְשָׁכַחְתִּי מְקוֹמוֹ כָּעֵת, הוּא במ"ר פ' וַיִּשְׁלַח פ' ע"ה סי' ב' ג' וי"א, וְעוֹד יֵשׁ לִי הֶעָרוֹת רַבּוֹת וְאֵינֶנִּי מֻוָּכָנָה כָּעֵת, ידי"ע הבעה"ח יז"מ, אה"מ וּבָזֶה הִנְנִי לְהָעִיר מַה שֶּׁהֵרַאנִי בר"ה זֶה יְדִידִי הָרַב ר' חַיִּים הִירְשְׁבְּעֶרְג שו"ב הי"ו שֶׁהִרְגִּישׁ בַּאֲמִירַת הַיּוֹצְרוֹת לְיוֹם ב' שֶׁל ר"ה בד"ה שֶׁאָמַר הַפַּיְיטָן וּלְשִׁשִּׁים נֶחֱנַט בְּמַצִּיק וּמְשַׁעְשָׁע, וּלְשִׁיבָה כֵּהָה מְאוֹרוֹ לְהָשַׁע, עֲבוּר שְׁאֹתוֹ פְּנֵי הָרָשָׁע, נא שִׂימוּ עַל לֵב מֻוָּרְאוֹת וכו' עיי"ש וּבְנוֹדַאי עפ"י הַמִּדְרָשׁ יֵצֶר זֶה, וּמִדְּרָשׁוֹת חֲלוּקוֹת הֵן, וְעַיֵּין רַשְׁ"י עַל הַתּוֹרָה שָׁם, וּלְעֵיל

בְּיוֹצְרוֹת מוֹסִיף יוֹם א' שֶׁל ר"ה בד"ה אוֹמֶץ אָמַר הַפַּיְיטָן, זַד הַמַּשְׁלִים בָּעֵקֶד נָפֶשׁ בְּזוֹקָן לֹא מָצָא נוֹפֶשׁ ,,וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו בְּעָשָׁן טִפֵּשׁ" ע"כ, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, תִּשְׁרֵי תרפ"ה, כֵּן הִגִּיעַנִי עוֹד מִכְתָּב עִם הֶעָרוֹת מֵאֵת ידי"ע הָרַב וכו' ר' רָפָאֵל ק"ב הי"ו וְז"ל ער"ה תרפ"ד וכו' הִנְנִי מִתְכַּבֵּד בָּזֶה לְהַמְצִיא לכתר"ה אֵיזֶה הֶעָרוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי עַל סִפְרוֹ הַיָּקָר מִנְחַת יְרוּשָׁלֶם וכו' הַחוֹתָם בְּבִרְכַּת כוח"ט וכו' בְּרִגְשֵׁי כָּבוֹד וְיִקָּר רָפָאֵל בלאאמו"ר הרה"ג רא"מ הכ"מ זצ"ל ק"ב: א) בְּדַף ד' ע"ב בְּסוֹפוֹ מֵבִיא דִּבְרֵי הפ"ת דְּמֵבִיא רְאָיָה מהמנ"ל דְּהֵיכִי דְּקִנְּא לָהּ מִשְּׁנַיִם דַּי בְּשִׁיעוּר טֻמְאָה שֶׁל אֶחָד וכתר"ה כּוֹתֵב עַל הפ"ת וא"י מַה שָּׁח, וּלְדִידִי הֵם מוּבָנִים דְּאִי נַיְמָא דְּצָרִיךְ כְּדֵי טֻמְאָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם הֲרֵי חָזִינַן דְּהֵיכִי דְּנִסְתְּרָה עִם שְׁנַיִם צָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם הַשִּׁיעוּר טֻמְאָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם וְכֵיוָן דהמנ"ל מַיְירֵי דְּנִסְתְּרָה עִם שְׁנַיִם ע"כ מַיְירֵי דְּשָׁהֲתָה כד"ט שֶׁל שְׁנַיִם, וְהָכָא הַשְׁתָּא שֶׁל שְׁנֵיהֶם הֲלֹא לֹא מַעֲלָה כָּאן דְּהַשֵּׁנִי אֵינִי חָשׁוּד אֶצְלוֹ וַהֲרֵי הוּא שׁוּב כְּמוֹ הַשִּׁיעוּר טֻמְאָה שֶׁל אֶחָד דְּזֶה לח דַּי הֵיכִי דְּנִסְתְּרָה עִם שְׁנַיִם, ול"ל טַעְמָא דְּלֹא חָשׁוּב הַסֵּתֶר, אֶלָּא ע"כ דַּאֲפִילּוּ דְּנִסְתְּרָה עִם שְׁנַיִם דַּי לָן בְּשִׁיעוּר טֻמְאָה שֶׁל אֶחָד, וְלָכֵן אִי לָאו טַעְמָא דְּלֹא חָשׁוּב הַסֵּתֶר הָיְתָה נֶאֱסָרָה, קמ"ל טַעְמָא דְּלֹא חָשׁוּב הַסֵּתֶר ודו"ק עכ"ל אהמ"ח עֲדַיִן יֵשׁ לְפַקְפֵּק וְשִׁפְתֵי בָּרוּר מִלְּלוּ שָׁם, דַּאֲפִילּוּ אִם שָׁהֲתָה כד"ט שֶׁל שְׁנֵיהֶם מ"מ הָוֵי סְתִירָה בְּלֹא קִינּוּי לְגַבֵּי הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא לֹא קִנֵּא לָהּ רַק מֵאֶחָד וכו' עי"ש אֲבָל אִי נַיְמָא דְּהָוֵי קִינּוּי, דְּסַגִּי הַקִּינּוּי שֶׁל הָאֶחָד, ומכש"כ לְגַבֵּי הַשֵּׁנִים וּכְמוֹ שֶׁקִּינּוּי מִשְּׁנַיִם מְהַנֵּי לְגַבֵּי אֶחָד כַּמְבוֹאָר במל"מ שָׁם אָז הָוֵי סְתִירָה זוֹ כְּדִין שֶׁהָיְתָה שִׁיעוּר כד"ט שְׁנֵיהֶם וְנֶאֱסָרָה, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא הָוֵי סְתִירָה לְגַבֵּי כָּל אֶחָד מֵהֶם, וּלְכָךְ אֵינָהּ שׁוֹתָה כְּלָל, וְאֵינִי יוֹרֵד גַּם לְסוֹף דְּבָרֵי כ': ב) בְּדַף ז' ע"א בד"ה דְּלָאו וכו' קֻוּשְׁיָתוֹ עַל הר"ח (מִשְּׁמַעְתִּין דְּקָא פָּרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה לְאַחַר לָא תִּנָּשֵׂא דְּלָא תִּסְתְּרִיהּ לְבֵיתִיהּ וְאִי כְּטַעַם הר"ח קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ לְאַחַר לֹא תִּנָּשֵׂא דְּגַבֵּי לְאַחַר לָא כְּתִיב לִבְנַיָּת וצ"עעיי"ש) נ"ל דְּהַהֶסְבֵּר הוּא כְּךָ דַּהֲוָה קָשֶׁה לֵיהּ לר"ח אִין ה"נ דְּהַבַּיִת יִסָּתֵר, אֲבָל וְכִי בִּשְׁבִיל זֶה תִּפְקַע מִצְוַת יִבּוּם וְלֹא יְקַיְּים המ"ע, לָכֵן פֵּירֵשׁ דְּרַחֲמָנָא אָמַר לִבְנוֹת וְלֹא לִסְתּוֹר, וּמִמֵּילָא לֹא יֵשׁ כָּאן מָצִית יִבּוּם, אֲבָל בְּאִישׁ אַחֵר הֵיכִי דְּאֵין מִצְוָה.

מוּבָן מֵאֵלָיו דְּהֵיכִי דְּהַבַּיִת יִסָּתֵר לֹא יִשָּׁאֶנָּה וְשַׁפִּיר פָּרִיךְ הגמ' עכ"ל הח' הַנָּ"ל: ג) בְּדַף ח' ע"ב בד"ה עַיֵּן בנו"ב הִקְשָׁה כתר"ה ב' קו' עַל הנו"ב, וְהִנֵּה קו' אַחַת סוֹתֶרֶת הַשְּׁנָיָה, דַּהֲלֹא הקו' הָרִאשׁוֹנָה הִיא דְּמַתְנִיתִין קָתָנֵי וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, ולהנו"ב כֵּיוָן דְּטֻמְאָה כַּעֲרָיוֹת לֵיתָא בְּביאַת נָכְרִי הֲלֹא גַּם יִבּוּם מֻוָּתֶרֶת, וְאֵיךְ יהי' עַתָּה הקו' הַשֵּׁנִי' דְּמַאי פָּרִיךְ לְרַב נוֹקְמֵי בָּעַכּו"ם, הֲלֹא בָּעַכּו"ם מֻוָּתֶרֶת גַּם לְיִבּוּם וּבְמַתְנִי' קָתָנֵי וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת עכ"ל, אהמ"ח.

גַּם בָּזֶה קִיצּוּר הַלָּשׁוֹן גָּרְמָה לִי וְכָךְ פֵּרַשְׁתִּי אַחַ"כ גַּם לְעַצְמִי וְתִקַּנְתִּי עַל הַגְּלָיוֹן דקי' הַשֵּׁנִי' הוּא בממנ"פ דְּאַף אִי נַיְמָא כהנו"ב דְּלָא כְּתִיב בָּהּ טֻמְאָה כַּעֲרָיוֹת, אֲבָל מ"מ כֵּיוָן דַּאֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ מִוְּנִטְמְאָה וּלְכָךְ חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת, אֲבָל א"כ מַאי פָּרִיךְ שָׁם הגמ' לְרַב, נֶחֱלַק נָמֵי דְּבָעַכּו"ם דְּלָא כְּתִיב בָּהּ טֻמְאָה כַּעֲרָיוֹת שַׁפִּיר חוֹלֶצֶת, משא"כ בְּיִשְׂרָאֵל פְּטוּרָה אפי' מֵחֲלוּצָה, וּכְמוֹ שֶׁמְּחַלֵּק שָׁם בֵּין סָפֵק סוֹטָה לְסוֹטָה עַיֵּן רַשִׁ"י שָׁם, וה"נ נֶחְלַק בֵּין נִבְעֲלָה לְיִשְׂרָאֵל דְּפוֹטֵר מֵחֲלִיצָה ג"כ דִּכְתִיב גַּבֵּי לָאו דְּלֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן משא"כ בִּנְבְעֲלָה לְכוּתִי דַּאֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ רַק מִוְּנִטְמְאָה דִּכְתִיב בְּסוֹטָה גּוּפָהּ ג"פ וּכְדִבְרֵי הנו"ב שָׁם עיי"ש וְיֵשׁ לְעַיֵּן: ד) בְּדַף י"ב ע"ב מְעוֹרֵר עַל ר"ג מאוה"ג ז"ל דְּכָתַב לְפָרֵשׁ

סָפֵק סוֹטָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם עֵד שֶׁנִּסְתְּרָה וְהֵעִיר דְּהָא קיי"ל דְּבָעֵינַן עֵדִים וכו', בַּהֶעָרָה זוֹ הִקְדִּימוֹ הַגָּאוֹן ר' מֹשֶׁה בְּצַלְאֵל זַ"ל בְּסִפְרוֹ כֶּתֶר יְשׁוּעָה עַל מס' כְּרִיתוֹת, וְכָתַב דְּאוּלַי צ"ל דְּלֵיכָּא שׁוּם עֵד עַל הַטֻּמְאָה ע"כ, הִנֵּה סֵפֶר חָדָשׁ זֶה שֶׁלּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְלֹא שְׁמַעְתִּיו מֵעוֹלָם וְאֶפְשָׁר שֶׁיֵּצָא לָאוֹר אַחַר שֶׁכְּבָר נִכְתַּב אֶצְלִי זֶה ט"ו שָׁנִים: ה) בְּדַף כ"ד ע"ב בד"ה שָׁם תוס' ד"ה מַה לְהַלָּן, מִסְתַּפֵּק כתר"ה אִם בָּאֵלּוּ שֶׁצְּרִיכִין סַנְהֶדְרִין שֶׁל ע"א.

אי סַגִּי בְּקַבָּלַת עֵדוּת לִפְנֵי כ"ג אוֹ אֲפִילּוּ לִפְנֵי ג', עַיֵּין במנ"ח מ' תס"ד דְּמַחֲלִיט דְּגַם הָכָא סַגִּי בג': ו) שָׁם בד"ה מַה לְהַלָּן כָּתַב ולענ"ד במכת"ה שֶׁל מָרָן זַ"ל לק"מ דְּפָשִׁיט דְּרַק הַמִּיתָה בָּעֵינַן בִּפְנֵי ב"ד הַגָּדוֹל, וַאֲנִי בְּעָנְיִי קו' הכ"מ הֵיא גְּדוֹלָה דְּכְמוֹ דְּכָתַב הָרַמְבַּ"ם אֵין עוֹשִׂין ז"מ אֶלָּא בב"ד הַגָּדוֹל, ה"נ הָיָה צָרִיךְ לְכָתּוֹב אֵין מְמִיתִין אוֹתוֹ וּבְלְשׁוֹן אֵין מְמִיתִין לֹא נִכְלָל הגמ"ד עכ"ל, אהמ"ח בָּזֶה לֹא עַיִן יָפָה.

דְּהַמְעַיֵּן בכ"מ וְרָאָה דהכ"מ הִקְשָׁה דבפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין אָמְרִינַן דְּמִיתַת ז"מ בכ"ג, ובס"פ בָּתְרָא דְּסַנְהֶדְרִין תְּנַן דְּאֵין מְמִיתִין אֵיתָו אֶלָּא בב"ד הַגָּדוֹל עי"ש וע"ז כָּתַבְתִּי לְהָעִיר דְּפְעֻלַּת הַמִּיתָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּירוּשָׁלַיִם בִּפְנֵי ב"ד הַגָּדוֹל, אֲבָל פְּסַק הַדִּין שֶׁל חִיּוּב הַמִּיתָה יָכוֹל לִהְיוֹת אֲפִילּוּ בב"ד שֶׁל כ"ג וז"פ וְדִין זֶה דְּאֵין מְמִיתִין אוֹתוֹ וכו' הֵבִיא הָרַמְבַּ"ם בפ"ג מהל' מַמְרִים דִּין ח' ועיי"ש בכ"מ שֶׁהֵבִיא כָּל זֶה בַּאֲר הֵיטֵב וְשָׁם לָא קַשְׁיָא לֵיהּ וְלָא מִידֵּי וְהַדָּבָר בָּרוּר, וצ"ע עַל דְּבָרָיו שֶׁבְּהֶלְ' סַנְהֶדְרִין: ז) בְּדַף מ"ט בהגה"ה הִקְשָׁה עַל הב"ש דְּכָתַב דְּעַכּוּ"ם שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל וכו' וְהִקְשָׁה דבלא"ה קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ, וְהִנֵּה הב"ש הֲלֹא מַיְירֵי בָּעַכּוּ"ם שֶׁנָּשָׂא יִשְׂרְאֵלִית וְלֹא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּשָׂא עַכּוּ"ם וְעַיֵּין בנוב"ת חאהע"ז סי' ק"נ דְּמַחֲלִיט דְּעַכּוּ"ם הַבָּא עַל יִשְׂרָאֵלִית אֵין קַנָּאִין פּוֹגְעִין בָּהּ וכתר"ה גּוּפָא הֵבִיא הנו"ב בְּדַף נ' בהגה"ה עכ"ל בָּזֶה כִּוּוֹן עִם הֶעָרַת הָרַב הַנַּ"ל בְּמִכְתָּב הָרִאשׁוֹן וּכְבָר הֵשַׁבְתִּי וְכָתַבְתִּי לְעֵיל מִזֶּה, – עוֹד שָׁלַח לִי הָרַב הַנַּ"ל טָבָא חֲדָא פִּלְפְּלָא בָּמָּה שֶׁנּוֹגֵעַ לְדִבְרֵי שכ' בְּדַף א' וּלְמַעַן זִכָּרוֹן כְּבוֹד אָבִיו הרה"ג זצ"ל הַיָּקָר גַּם לִי הֲבֵאתִיו הִנֵּה וְכִי הוּא זֶה בְּדַף א' מֵבִיא כתר"ה ראי' להמנ"ל דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה אֲסוּרָה גַּם לַבּוֹעֵל מִסַּנְהֶדְרִין ד' מ"א ומַכְרִיחַ דְּהַסֵּוּגְיָא שָׁם מַיְירֵי רַק בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן וּבְאוֹמֶרֶת מֵזוּתָר ואפי"ה אָמְרִינַן שָׁם דְּיכוֹלִין לוֹמַר לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ בָּאנוּ, את"ד, ולענ"ד עִיקַּר יְסוֹדוֹ אֵינוֹ וא"א כְּלָל לוֹמַר דְּהַגְּמָ' שָׁם מַיְירֵי רַק בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן דְּהָא כִּדְפָרִיךְ הגמ' וְאֶלָּא נעהמ"א דקיי"ל דְּמְקַטְלָא הֵיכִי משכח"ל נוֹקְמֵי בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל (וכתר"ה גּוּפָא מֵבִיא שָׁם קי' כה"ג דְּנוֹקְמֵי בא"כ) וקו' כתר"ה בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל לְחַד תְּרִיצָא דְּהַתּוֹסָ' דְּלָא יָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה א"כ דְּלְמָה אוֹמֶרֶת מֵזוּתָר הָיְתָה וּלְהָרַשְׁבָּ"א הֲלֹא מֵזוּתֶרֶת הִיא לְבַעְלָהּ, אִם לֹא דְּנֵימָא דְּהַתּוֹסָ' חוֹלְקִין עַל הָרַשְׁבָּ"א, וס"ל כהמהרי"ק, (בְּמִקְרֶה מָצָאתִי שֶׁהַגָּאוֹן ר' יִצְחָק הַלֵּוִי הַמְּבֹרָג זצ"ל הִקְדִּימוֹ בקו' זוֹ בְּסִפְרוֹ מִטַּעְמֵי יִצְחָק סי' י"ד הַנִּדְפָּס מֵחָדָשׁ) נלענ"ד לוֹמַר שֶׁלֹּא לְבַד שֶׁאֵין מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' סְתִירָה לְהָרַשְׁבָּ"א כִּי אַדְרַבָּא אוּלַי קָצַת ראי' שֶׁגַּם הֵם ס"ל דְּאוֹמֶרֶת מֵזוּתָר לְבַעְלָהּ יִשְׂרָאֵל, דְּהִנֵּה הַסַּבָּר קַוּשְׁיָתוֹ הִיא כֵּיוָן דלריב"י כָּל עִיקַּר הַהֶתְרָאָה הִיא כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לוֹמַר אוֹמֵר מֵזוּתָר הָיִיתִי, וְאִי נֵימָא דְּהָכָא מַיְירֵי דְּלָא יָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה הֲלֹא ע"כ הַמּוּבָן הִיא דְּסָבְרִי דְּאוֹמֶרֶת מֵזוּתָר הָיְתָה, וְהַשְׁתָּא א נֵימָא דְּאוֹמֶרֶת מֵזוּתָר דִּין שׁוֹגֵג לֵהּ א"כ לָמָּה בָּאוּ לְהָעִיד, אָכֵן הַתּוֹסָ' שָׁם ד' מ"א בד"ה בְּאֵשָׁה חֲבֵירָה כָּתְבוּ, א"נ חָבֵר כְּאִילּוּ הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה, ע"ש וְהַפִּירוּשׁ הוּא כֵּיוָן דְּחָבֵר הוּא מְמֵילָא יוֹדֵעַ שֶׁחִיּוּב מִיתָה יֵשׁ בַּעֲבֵירָה זוֹ וּמְמֵילָא הוּא מַתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה, ולפי"ז חָבֵר נִקְרָא רַק

אִם יוֹדֵעַ גַּם הַחִיּוּב מִיתָה שֶׁל עֲבֵירָה זוֹ, וע"ש בְּפִירוּשׁ ר"ח דִּמְפָרֵשׁ שָׁם לְהֶדְיָא דְּחָבֵר א"צ הַתְרָאָה לֹא יוּכַל לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי שֶׁנֶּהֱרַג, ע"ש, וְהַשְׁתָּא שַׁפִּיר נוּכַל לוֹמַר דְּמַה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּמַיְירֵי דְּלָא יָדְעִי שֶׁהִיא חֲבֵירָה הַבָּאָה דְּלָא יָדְעָה הַחִיּוּב מִיתָה שֶׁיֵּשׁ בַּעֲבֵירָה זוֹ, וְלֹא הִתִּירָה עַצְמָהּ לְמִיתָה, אֲבָל אֶת הָאִיסּוּר יָדְעָה וְשַׁפִּיר יְכוֹלִים הֵם לוֹמַר דְּלְאָוְסְרָהּ בָּאוּ, וּבָזֶה יִרְוַח לָנוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ד' ט', דְּתִרְצוּ שָׁם עוֹד תֵּירוּץ, א"נ דְּלָא יָדְעוּ דְּחָבֵר א"נ הַתְרָאָה, וְלֹא הִסְתַּפְּקוּ בְּתֵרוּצָא קַמָּא, וּמַאי נפ"מ בֵּין ב' הַתֵּרוּצִים, וּלְפִי דְּבַרְנוּ יהי' נפ"מ לְדִינָא, דְּלִפְי הַנָּ"ל הַתֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן דְּמַיְירֵי דְּלָא יָדְעוּ שֶׁהָיְתָה חֲבֵירָה אָזֵיל רַק אִי נֵימָא דְּחָבֵר הֲוָה כְּאִילּוּ הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה, אֲבָל לְאִידָךְ לִישָׁנָא דְּהַפּוֹסָ' ד' מ"א, דריב"י לָא בָּעֵי כְּלָל הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה, וע"כ הַהֶכְרֵחַ שֶׁל הַתּוֹסָ' הִיא דְּבִידִיעַת הָאִיסּוּר לְבַד נִקְרָא חָבֵר וְכִדְמַשְׁמַע גַּם מִפְּשִׁטוּת לְשׁוֹן רַשְׁ"י ד' ח' דְּלֹא יוּכַל לוֹמַר סָבוּר הָיִיתִי שֶׁמְּוָתָר, וְקָמָה תי קו' כתר"ה דְּכֵיוָן דְּלָא יָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה א"כ אוֹמֶרֶת מֻוָתָר הָיְתָה וְלָמָּה בָּאוּ לְהָעִיד, וְלָכֵן תֵּרְצוּ א"נ דְּלָא יָדְעוּ דְּחָבֵר א"צ הַתְרָאָה, וּשְׁנֵי הַתֵּרוּצִים בד' ט' תָּלוּ בִּשְׁנֵי הַתֵּרוּצִים בד' מ"א, וַהֲרֵי דְּהַתּוֹסָ' ס"ל דְּאוֹמֶרֶת מֻוָתָר מֻוְתֶּרֶת לְבַעְלָהּ, (הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל בד' מ"א דְּחָבֵר הֲוָה כְּאִילּוּ הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה, וְגַם ריב"י מַצְרִיךְ הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה אִשְׁתְּמִיטְתֵּי' לְהַגָּאוֹן בַּעַל ,,מָלֵא הָרָעִים" דְּבְסָפְרוֹ אוֹת ה' הַתְרָאַת סָפֵק סי' ח' מַחֲלִיט דריב"י לָא בָּעֵי כְּלָל הִתִּיר עַצְמוֹ לְמִיתָה בְּלִי שׁוּם חוֹלֵק, ע"ש) וקו' כתר"ה עַל המהרי"ק דְּלִשִׁיטָתֵי' הו"ל לוֹמַר דְּאוֹמֶרֶת מֻוָתָר הָיְתָה, הִנֵּה לְתֵירוּצָא קַמָּא ד' ט' דְּמַיְירֵי דְּלָא יָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה, א"כ הֲרֵי בֶּאֱמֶת אָמְרוּ כֵּן דְּאוֹמֶרֶת מֻוָתָר הָיְתָה, וּלְתֵירוּץ בָּתְרָא דְּיָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה רַק דְּלָא יָדְעוּ דְּחָבֵר א"צ הַתְרָאָה דְּאָז יִקָּשֶׁה דהול"ל דְּאוֹמֶרֶת מֻוָתָר הָיְתָה, נ"ל כֵּיוָן דְּהֵם בֶּאֱמֶת יָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה יְרֵאִים הֵם לוֹמַר דְּאוֹמֶרֶת מֻוָתָר הָיְתָה דְּלָמָּה יִתְכַּחֲשׁוּ מִתּוֹךְ הַמְּצִיאוּת, דע"כ לָא אָמְרִינַן דְּהָיוּ יְכוֹלִין לוֹמַר כָּךְ וְכָךְ אֶלָּא בְּעִנְיַן הַזְּנוּת גּוּפָא, אֲבָל בְּעִנְיַן שֶׁל מְצִיאוּת כְּגוֹן בְּגַוְנָא שֶׁהִיא חֲבֵירָה שֶׁיֹּאמְרוּ דְּאֵינָהּ חֲבֵירָה לֹא, דְּמִסְתְּפֵי דְּתִיכֶף יִתְכַּחֲשׁוּ, וּבְאוֹפָן אַחֵר נ"ל לְתָרֵץ קו' כתר"ה טַל המהרי"ק לְלִישָׁנָא בָּתְרָא דְּהַתּוֹסָ', דַּהֲוָה בֶּאֱמֶת הֲלֹא לְכָל הקו' שֶׁאָנוּ מוֹצְאִים בְּרִבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים דהו"ל לוֹמַר כָּךְ וְכָךְ הָיִינוּ יְכוֹלִים א דְּהָעֵדִים לֹא יָדְעוּ הַדִּין (וְהַשַּׁעַר אֶפְרַיִם בֶּאֱמֶת מְתָרֵץ כֵּן) אֶלָּא דְּהָאַחֲרוֹנִים נָקְטוּ זֶה לְדוֹחֲק, אֲבָל הַתֵּירוּץ בָּתְרָא שֶׁל הַתּוֹסָ' הֲלֹא ע"כ לָא ס"ל זֶה לְדוֹחֲק, דְּגַם הֵם תֵּרְצוּ דְּמַיְירֵי דְּהָעֵדִים לֹא יָדְעוּ הַדִּין דְּחָבֵר א"צ הַתְרָאָה, א"כ נוּכַל לוֹמַר כְּמוֹ דְּלָא יָדְעוּ הַדִּין דְּחָבֵר ה"נ לֹא יָדְעוּ דִּינִים אֲחֵרִים: ולפי"ז יְתוֹרֵץ לָנוּ קו' חֲמוּרָה שֶׁהַגָּאוֹן רע"א מֵבִיא בִּתְשׁוּבוֹתָיו סי' קצ"ח בְּשֵׁם חֲתָנוֹ דְּאֵיךְ יְכוֹלִים הֵם לוֹמַר דְּלְאָוְסְרָהּ בָּאוּ, דַּהֲלֹא בְּעֵידֵי אִיסּוּר כָּשֵׁר עֵדוּת מְיֻחֶדֶת והו"ל לְהָעִיד בְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת, וע"ש שֶׁמְּתָרֵץ בְּדוֹחַק דְּרַב חָנִין ס"ל כת"ק דריב"ק דְּגַם בְּמָמוֹן צָרִיךְ שְׁיִרְאוּ כְּאֶחָד, וע"ש שֶׁמְּסַיֵּים וּבְפָרָט דְּהָא בלא"ה אֵין דְּבָרֵי ר"ח לַהֲלָכָה דְּהָא קיי"ל דְּחָבֵר צָרִיךְ הַתְרָאָה ע"ש, וּמֵעוֹלָם הי' קָשֶׁה לִי אַמַּאי הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ"ם הַהּ דְּרַב חָנִין, דְּאַף אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דס"ל דְּחָבֵר צָרִיךְ הַתְרָאָה משכח"ל דְּרַב חָנִין כְּגוֹן דְּאַתְּרוּ בָּהּ אַחֲרִינִי וְאִינְהוּ לֹא יָדְעוּ מִזֶּה דְּיכוֹלִים הֵם לוֹמַר דְּלְאָוְסְרָהּ בָּאוּ וּבְהֶדְיָא אָמְרוּ כֵּן הַתּוֹסָ' בְּסַנְהֶדְרִין ד' פ"ו דכה"ג הֲוָה מָצֵי הגמ' לְשַׁנּוֹיֵי לְעֵיל, ע"ש (הַתּוֹסָ' הַזֶּה לְעֹלָם לְפִי שָׁעָה מִתְּלָתָא גְּאוֹנֵי, הִשְׁאַגְתָּ ארי' (בֶּן הַגָּאוֹן הַנֵּר תָּמִיד) עַל מס' מַכּוֹת סוֹף פ"ק מֵבִיא קו' זוֹ בְּשֵׁם מהרשש"ך, וּמְתָרֵץ בְּשֵׁם אָבִיו הנ"ת דְּצָרִיךְ שֶׁאִינְהוּ יָדְעִי הַהַתְרָאָה, וְלֹא הִזְכִּירוּ כְּלָל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ', וְגַם בַּתּוֹסָ'

מְבֹאָר דל"צ שֶׁיֵּדְעוּ מֵהַהַתְרָאָה) אוּלָם קו' חֲדָא מְתוֹרֶצֶת בַּחֲבֶרְתָּהּ וּמְשׁוּם קו' הגרע"א הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ"ם הַדִּין דְּרַב חַנִּין דהנ"ב מה"ק ח' אהע"ז סי' מ"ב בְּסָתִירַת הַתִּיר הַשְּׁלִישִׁי מַחֲלִיט דְּגַם הָרָ"ן מוֹדֶה דְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת מְהַנֵּי לְהוֹצִיא אִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, וע"כ לָא קָאָמַר הָרָ"ן דְּלָא מְהַנֵּי אֶלָּא בְּעֵידֵי קִדּוּשִׁין דע"י עֵדוּתָן יֵשׁ נ"מ לְחִיּוּב נְפָשׁוֹת אֲבָל לֹא לְעִנְיַן גִּיטִּין וְכָתַב שָׁם א"כ עֵדֵי זְנוּת בְּלִי הַתְרָאָה דג"כ אֵין שׁוּם חִיּוּב מִיתָה בְּעֵדוּתָן מוֹעִיל עֵדוּת מְיֻחֶדֶת כְּמוֹ בְּדִינֵי גִּיטִּין, וּלְהַלָּן קָצָת כָּתַב וְז"ל וּכְבָר כָּתַבְתִּי שֶׁגַּם הָרָ"ן מוֹדֶה בְּעֵדֵי זְנוּת בְּלִי הַתְרָאָה, ע"ש, והפ"ת באהע"ז סי' קט"ו ס"ק ל"ג מֵבִיא בְּשֵׁם תשו' זִכְרוֹן יוֹסֵף סי' ז' וְז"ל אֲבָל לְאֶסּוֹר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ ע"י זְנוּת דְּלָא מָצֵי אָתֵי לִידֵי נְפָשׁוֹת לְעוֹלָם דְּמַה שֶּׁעָבַר עָבַר וּמִבְּלִי הַתְרָאָה אֶפְשָׁר דְּנַהֲאי מִצְטָרְפִין עכ"ל, ע"ש, הֲרֵי דְּמְחַלְּקִין בְּעֵדֵי זְנוּת בֵּין הי' הַתְרָאָה וּבֵין לֹא הי' הַתְרָאָה, דִּבְהָנֵי הַתְרָאָה אָז לָא מְהַנֵּי עֵדוּת מְיֻחֶדֶת אַף לְאָוְסָרָהּ וְרַק הֵיכִי דְּלֹא הִתְרוּ אָז אָמְרִי' דְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת מְהַנֵּי, ונלענ"ד לוֹמַר דְּמַאי דְּמָחֲלְקִינַן בֵּין הִתְרוּ וּבֵין לֹא הִתְרוּ אֵינוֹ אֶלָּא לְרַבָּנָן דס"ל דְּחָבֵר צָרִיךְ הַתְרָאָה, דִּלְדִידְהוּ בְּלִי הַתְרָאָה לָא מָצֵי אָתֵי לְעוֹלָם לְדִינֵי נְפָשׁוֹת, אֲבָל לריב"י דְּחָבֵר א"צ הַתְרָאָה א"כ גַּם בְּלִי הַתְרָאָ' מָצֵי אָתֵי לְחִיּוּב נְפָשׁוֹת כְּגוֹן דְּיִתְוַדַּע שֶׁהָיְתָה חֲבֵירָה וַהֲוָה כְּמוֹ לְרַבָּנָן עֵדֵי זְנוּת עִם הַתְרָאָה, וּלְדִידֵי' לֹא תּוֹעִיל עֵדוּת מְיֻחֶדֶת אַף לְאָוְסָרָהּ עַל בַּעְלָהּ, וְעַתָּה מְתוֹרֶצֶת ב' הקו' הַנ"ל וְגַם קו' הַתּוֹסָ' ד' פ"ו דְּרַב חָנִין ע"כ ס"ל כריב"י וְלֹא כְּרַבָּנָן דִּלְרַבָּנָן אֵיךְ יְכוֹלִים הֵם לוֹמַר דִּלְאָוְסָרָהּ בָּאוּ דא"כ הי' לָהֶם לְהָעִיד בְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת וּכְקֻן' הגרע"א, משא"כ לריב"י דִּלְדִידֵי' הֲלֹא לָא מְהַנֵּי עֵדוּת מְיֻחֶדֶת וְכַנַּ"ז שַׁפִּיר יְכוֹלִים הֵם לוֹמַר דִּלְאָוְסָרָהּ בָּאוּ ול"ל דהול"ל בְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת דלריב"י לָא מְהַנֵּי, וְשַׁפִּיר הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ"ם הַךְ דִּינָא דְּכֵינָן דְּפָסְקִינַן כְּרַבָּנָן דְּחָבֵר צָרִיךְ הַתְרָאָה וּמְהַנֵּי עֵדוּת מְיֻחֶדֶת ול"ל דִּלְאָוְסָרָהּ בָּאוּ דא"כ הול"ל בְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְּגַם לריב"י משכח"ל גַּוְונָא דְּמְהַנֵּי עֵדוּת מְיֻחֶדֶת כְּגוֹן דְּיָעִידוּ בפי' שֶׁהִיא אֵינֶנָּה חֲבֵירָה וּלְשִׁי' המהרי"ק הִיא אֲסוּרָה גַּם לְבַעְלָהּ, דִּיֵּרְאִים הֵם לוֹמַר דָּבָר שֶׁזֶּה נֶגֶד הַמְּצִיאוּת דְּתֵיכֶף יִתְכַּחֲשׁוּ וְכַנַּ"ל, אוּלָם לְתֵירוּץ ב' עַל הַתּוֹסָ' דְּמַיְירֵי דְּיָדְעוּ שֶׁהִיא חֲבֵירָה רַק דְּלָא יָדְעוּ דְּחָבֵר א"צ התר' א"כ הָעֵדִים סָבְרוּ דְּהַדִּין הוּא כְּרַבָּנָן, וּלְדִידְהוּ הֲלֹא מְהַנֵּי עֵדוּת מְיֻחֶדֶת א"כ קָשֶׁה דהו"ל לְהָעִיד בְּעֵדוּת מְיֻחֶדֶת וּכְקֻן' הגרע"א אַף לְפִי דְּבַרְנוּ לְעֵיל דְּלִתֵּירוּץ זֶה אָנוּ אוֹמְרִים כְּמוֹ דְּלָא יָדְעוּ הַדִּין דְּחָבֵר א"צ הַתְרָאָה ה"נ לֹא יָדְעוּ דִּינִים אֲחֵרִים: וְעוֹד נלענ"ד לְתָרֵץ קו' עַל המהרי"ק, דִּבְשׁו"ת הגרע"א סי' ר"ו מְסְתַּפֵּק שָׁם הגרע"א אִם המהרי"ק אוֹסֵר מה"ת אוֹ מִדְּרַבָּנָן וּמֵרֵיהֲטָא דְּלִישָׁנָא מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ נוֹטָה דְּכָל עִיקָּר דִּינָא דהמהרי"ק אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, אֲבָל מִדְּאוֹ' מֻוָּתֶּרֶת לְבַעְלָהּ ע"ש וְתוּ לֵיכָּא לְאַקְשׁוּיֵי דהול"ל דְּאוֹמֶרֶת מֻוָּתָּר הַיָּפָה.

דַּהֲלֹא זֶה רַק אִיסּוּר דְּרַבָּנָן, וכ"ת מַה נפ"מ לְהָעֵדִים אִם יוֹצִיאוּהָ מִבַּעְלָהּ מה"ת אוֹ מִדְּרַבָּנָן הֲרֵי יֵשׁנפ"מ לְעִנְיַן יִבּוּם, וְהֵם יְכוֹלִים לוֹמַר דְּרָצוּ לְאָוְסָרָהּ מה"ת כְּדֵי לְפָוְטָרָהּ מִן הַיִּבּוּם לְגַמְרֵי משא"כ אִם יֹאמְרוּ דְּאוֹמֶרֶת מֻוָּתָּר הָיְתָה תהי' עוֹד זְקִיקָה לַיָּבָם, וּבְזֶה יֵהֵא מְתוֹרָץ גַּם הקו' שהנ"ב מה"ת ח' סי' כ' מֵבִיא וְגַם הגרע"א סי' קצ"ח דְּאִי לְאָוְסָרָהּ בָּאוּ הול"ל בְּעֵדֵי כִּיעוּר דְּגַם בְּעֵדֵי כִּיעוּר מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִבַּעְלָהּ, ע"ש, אַךְ לַהַנַּ"ל נִיחָא דהפנ"י בִּכְתֻבּוֹת ד' ט' בד"ה וּמִי אָמַר ר"א כָּתַב דְּמַה דְּאָסְרִינַן בְּעֵדֵי כִּיעוּר אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, וְתוּ לֵיכָּא לְאָקְשׁוֹיֵי דהול"ל בְּעֵדֵי כִּיעוּר, דְּהֵם חָפָצִים לְאָוְסָרָהּ מה"ת והנ"מ לְעִנְיַן יִבּוּם כנז', וְעַל דָּרְךְ זֶה יְתוֹרַץ גַּם קי' שֶׁמֵּבִיא כתר"ה עַל המנ"ל כִּדְפָרִיךְ הגמ' וְאֶלָּא נעה"מ

דְּמִקַּטְלָא הֵיכִי משכח"ל נוֹקְמֵי בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן דְּאִי לְאָוְסָרָהּ בָּא הול"ל דְּנָאֲנְסָה, דהנמ"י מִסְתַּפֵּק בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה אִי נֶאֱסְרָה לְיִבּוּם והמנ"ל בפ"ו מה' יִבּוּם ה' י"ט דַּעֲתּוֹ נוֹטָה דִּבְאֵשֶׁת כֹּהֵן לָא אָמְרִינַן דְּטַוְמְאָה כְּתִיב בָּהּ כְּעֲרָיוֹת, וּזְקוּקָה לְיִבּוּם, א"כ לֹא יָכְלוּ לְהָעִיד דְּנֶאֱנְסָה, דְּהֵם חָפְצוֹ לְאָוְסָרָהּ גַּם עַל הַיָּבָם וְכַנ"ל: ומַה שֶּׁהִקְשָׁ' כתר"ה אִי נֵימָא דְּאִם הַבּוֹעֵל הי' מְזִיד אַף דְּהִיא הָיְתָה שׁוֹגֶגֶת נֶאֱסְרָה עָלָיו אֵיךְ יְכוֹלִים לְאָוְסָרָהּ עַל בּוֹעֲלָהּ שֶׁנִּי בָּאנוּ דא"כ הול"ל דְּרַק הוּא הָיָה מְזִיד אֲבָל הִיא הָיְתָה אֲנוּסָה, בקו' זוֹ הִקְדִּימוֹ כְּבָר הַגָּאוֹן הַכָּתָב סוֹפֵר ח' אהע"ז סי' ח' **(הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת הִיא קָשָׁה לִמְאֹד, וְאֵי"ה בַּזְּמַן אַחֵר אֶכְתּוֹב לכתר"ה מַה שֶּׁקָּשָׁה לִי שָׁם:)** וְכִמְדֻמֵּנִי שֶׁגַּם הַכֶּרֶם יְהוֹשֻׁעַ עַל סַנְהֶדְרִין הִקְשָׁה זֹאת, ולענ"ד נִרְאֶה לְתָרֵץ, דְּפַשְׁטוּת הַסֵּוּגְיָא מַשְׁמַע דְּהַבּוֹעֵל אֵינוֹ לְפָנֵינוּ וא"כ אִם הִיא הָיְתָה אֲנוּסָה וְרַק הוּא הי' מְזִיד נִמְצָא דְּכָל הָאִיסּוּר הוּא רַק בִּשְׁבִילוֹ וע"י אֵיךְ יְכוֹלִים לְאָוְסָרָהּ עָלָיו שֶׁלֹּא בְּפָנָיו דִּבְשְׁלָמָא אִם הִיא הָיְתָה מְזִידָה אֵין אָנוּ צְרִיכִים לְהַבּוֹעֵל שֶׁיִּהְיֶ' בְּפָנֵי הב"ד דְּדַי לָנוּ אִם הִיא נִמְצֵאת וְהָאִיסּוּר הִיא גַּם בִּשְׁבִילָהּ וע"י אֲבָל אִם הָאִיסּוּר הִיא בִּשְׁבִיל הַבּוֹעֵל דְּהַיְינוּ מִצַּד פְּעֻלָּתוֹ אָז א"א לְדִין שֶׁל בְּפָנָיו, וּבְזֶה יְהֵא מְתוֹרָץ גַּם קו' כתר"ה עַל המנ"ל דְּפָרִיךְ הגמ' הֵיכִי משכח"ל דְּמִקַּטְלָא נִימָא בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן, דְּיָדוּעַ הוּא שִׁיטַת הר"א מִמִּיץ בִּנְדָרִים ד' צ"א דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שֶׁנֶּאֱנְסָה הָאִיסּוּר אֵינוֹ עלי' כִּי אִם עָלָיו והנ"ב מַסִּיק כֵּן לַהֲלָכָה ולפי"ז נ"ל לוֹמַר דע"כ לָא אָמְרִינַן דְּהַבּוֹעֵל א"צ שֶׁיִּהְיֶ' בְּפָנֵינוּ אֶלָּא בְּאֵשֶׁת יִשְׂרָאֵל דְּהָאִיסּוּר הִיא גַּם עלי' וְאָנוּ אוֹסְרִים אוֹתָהּ וְהִיא נִמְצֵאת בְּפָנֵינוּ אֲבָל בְּאֵשֶׁת כֹּהֵן דְּהִיא אֵינָהּ מֻזְהֶרֶת כְּלָל נִמְצָא דְּכָל הָאִיסּוּר הוּא רַק עַל הַבַּעַל וְהַבּוֹעֵל אָז צְרִיכִים שֶׁיִּהְיֶ' הַבּוֹעֵל בְּפָנֵינוּ, וְכֵיוָן דְּהָכָא מַיְירֵי דְּהַבּוֹעֵל אֵינוֹ בְּפָנֵינוּ א"א הי' לָהֶם לְהָעִיד דַּאֲנוּסָה הָיְתָה, וְאֵין לוֹמַר דע"כ לֹא אָמַר הר"א מִמִּיץ דְּהִיא אֵינָהּ מֻזְהֶרֶת אֶלָּא כְּלַפֵּי הַבַּעַל מִשּׁוּם לָאו דִּכְהֶוְנָה אֲבָל כְּלַפֵּי הַבּוֹעֵל אָז גַּם הִיא מֻזְהֶרֶת זֶה אֵינוֹ, דְּכֵיוָן דְּכָל אִיסּוּר דְּבוֹעֵל אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם לְתָא דְּבַעַל וְכֵיוָן דְּגַבֵּי בַּעַל הָאִיסּוּר אֵינוֹ חָל עלי' ה"ה גַּבֵּי בוֹעֵל דְּלָא יְהֵא בּוֹעֵל חָמוּר מִבַּעַל וְעַיֵּין תוס' יְבָמוֹת ד' ג' עכ"ל: רְפָאֵל באאמו"ר הרה"ג ר' אַבְרָהָם מֹשֶׁה הכ"מ זצ"ל קַצֶנְעֶלִינְבּוֹגִין אהמ"ח בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמָן י"ל קַצָּת, אֲבָל כֵּינָן שֶׁלֹּא נֶאֱמַר אֶלָּא לְפִלְפּוּלָא אֵין מְשִׁיבִין וא"א דא"ת: לוֹ) בְּדַף קע"ג ע"ב מַה שֶּׁכָּתַבְתָּ עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' יו"ט.

וצ"ל דְּכַוָּנָתוֹ הָיְתָה דִּבְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת, א"כ הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא לַחֲזוֹר, כְּיֵין שֶׁהוּא יוֹצֵא בְּרְשׁוּת וּבִנְדָבָה בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁבִּיכָלְתּוֹ, אֲבָל בְּאֶמֶת זֶה אֵינוֹ. דְּגַם בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת הַיְינוּ שֶׁתַּלְיָא בְּדַעַת הַמֶּלֶךְ וְהַסַּנְהֶדְרִין אֲבָל אַחַ"כ מוֹצְאִין אֶת הָעָם בע"כ וְכִדְמִתְבָּאֵר בָּרַמְבַּ"ם פֶּ"ה דִּין ב' דִּבְמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת ,,אֵינוֹ מוֹצִיא הָעָם בָּהּ" אֶלָּא עפ"י ב"ד שֶׁל ע"א, וְכַאֲשֶׁר הֵבֵאתִי כְּבָר בָּזֶה בִּפְנִים דַּף קע"ב ע"ב ד"ה שָׁם ונפ"מ לְעוֹסֵק וכו' לז) בְּדַף י"ט ע"א, מַה שֶּׁהִשַּׂגְתִּי עַל תֵּירוּץ הַמַּחֲנֶה לֵוִי וְכָתַבְתִּי דַּאֲמִירַת בָּרִי לִי מְהַנֵּי רַק לְגַבֵּי אִם נִיסַּת לְאֶחָד מֵעִידָי', אֲבָל לְגַבֵּי דְּיָדָהּ וְהַבַּעַל לֹא מְהַנֵּי עיי"ש, הִנֵּה רָאִיתִי שְׁיֵּשׁ לְקַיֵּים דִּבְרֵי חֲכָמִים הַמַּחַ"ל זַ"ל לְפִי מַה שֶּׁמַּסְבִּיר הפ"י בִּכְתֻבּוֹת שָׁם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א דְּהַיְינוּ טַעְמָא דְּמְהַנֵּי אֲמִירַת בָּרִי דְּיָדָהּ, מִשּׁוּם דְּמְהַנֵּי בָּרִי לְגַבֵּי חֲזָקָה וְהֵבֵאתִי דְּבָרָיו לְקַמָּן בְּסִפְרֵי דַּף קי"ט ע"ב בַּאֲרִיכוּת עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' שָׁם עיי"ש בד"ה וּסְעָיְתָא וכו' וְכָךְ תָּפְסוּ הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים, וְנֶעְלַם מִמֶּנִּי אָז לְרֵגַע דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א הַנַּ"ל, וְעַיֵּין עוֹד בְּנַחַל יִצְחָק ח"ר סי' ל"ח עָנָף ה' וְעָנָף ו' בְּיִשּׁוּב קֻוּשְׁיַת הגרעק"א זַ"ל גַּבֵּי ר"ז בֶּן הַקָּצָב שֶׁיִּהְיֶ' הַבַּעַל נֶאֱמָן בַּאֲמִירַת

בָּרִי לִי גַּבֵּי שְׁבוּעָ' כְּמוֹ בִּתְרֵי וּתְרֵי עִיי"ש, וּבְזֶה הָעִנְיָן הִנְנִי לְהַעִתִּיק מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּחִידּוּשַׁי לַיְבָמוֹת (שֶׁכָּתַבְתִּי בִּשְׁנַת תרס"ז), דַּף פ"ז ע"ב וְזַ"ל שָׁם דַּף פ"ז ע"ב גְּמָרָא אָמְרוּ לִשְׁנַיִם וכו', כָּתַב ב,,בְּכוֹר שׁוֹר" קָמְבְעֵי לִי שְׁנַיִם שֶׁאָמְרוּ עַל דָּבָר א' שֶׁאָסוּר הוּא וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁיּוֹדֵעַ בְּבֵירוּר שֶׁהוּא מֻוָּתָר וְשֶׁקֶר הֵעִידוּ מַהוּ שֶׁיֹּאכַל מֵאוֹתוֹ דָּבָר בְּצִינְעָא בַּל יֵדַע לָאִישׁ אע"ג דְּבִפְהָרְסָיָא יוֹדֵאי אָסוּר וכו' וְהֵבִיא שָׁם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל (פ"ח מִיְּסוֹדֵי הַתּוֹרָה וְזַ"ל הָא לְמַה זֶּה דּוֹמֶה לְעֵדִים שֶׁהֵעִידוּ לְאָדָם עַל דָּבָר שֶׁרָאָה בְּעֵינָיו שֶׁאֵינוֹ כְּמוֹ שֶׁרָאָה שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לָהֶם אֶלָּא יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁהֵן עֵידֵי שֶׁקֶר עכ"ל, ויע"ש, וְעַיֵּין במ"ל הל' אִישׁוּת בְּשֵׁם שׁוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א בְּהַכְחִישָׁהוּ עֵדִים וְעַיֵּין בָּזֶה בָּאַחֲרוֹנִים הַרְבֵּה, וְנִרְאֶה לִי דְּבָעִית הב"ש תַּלְיָא בְּאַשְׁלֵי רַבְרְבֵי וְהָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ, דְּהִנֵּה חָקַרְתִּי בַּמַּהוּת הָעֵדוּת, מָה הוּא שֶׁמַּאֲמִינִים לִשְׁנֵי עֵדִים כְּשֵׁירִים אִם מִצַּד דְּכָךְ גָּזְרָה חָכְמָתוֹ הָעֶלְיוֹנָה י"ש עפ"י שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר, אוֹ מִשּׁוּם דְּבֶאֱמֶת הַדָּבָר כָּךְ הוּא מִצַּד בֵּירוּר הַדָּבָרשֶׁכָּךְ הוּא, וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בכ"מ לְחִידּוּשַׁי בב"ת ור"ה, וְתוֹרָף הַדָּבָר, דְּהַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל הרמז"ל דַּעְתּוֹ בְּסֵפֶר הי"ד הל' יסה"ת (פ"ח הל' ב') דְּמִצַּד גזה"כ הוּא שכ"כ ,,כְּמוֹ שֶׁצִּוָּונוּ לַחְתּוֹךְ הַדָּבָר עפ"י שְׁנַיִם ואעפ"י שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הֵעִידוּ אֱמֶת אוֹ שֶׁקֶר כָּךְ מִצְוָה לִשְׁמוֹעַ מִזֶּה הַנָּבִיא וכו'" שְׁפָתָיו בָּרוּר מְלֻלוּ דְּאֵינוֹ מְשׁוּם בֵּירוּר הַדָּבָר וַאֲמִתַּת הָעִנְיָן שֶׁכָּךְ הוּא אֶלָּא הוּא מִצְוָה וּגְזֵרָה מִן מִצְוֹת תוה"ק **(הֶעָרָה ויל"ע בִּלְשׁוֹנוֹ שָׁם פ"ז הל' ז' עיי"ש ודו"ק:)** אֲבָל מָצָאתִי שֶׁכְּנֶגְדּוֹ חָלוּק עָלָיו ה"ה הָרֹאָ"ה זַ"ל בְּסֵפֶר הַחִינּוּךְ מִצְוָה תקכ"ג וְזֶהוּ מש"כ שָׁם בְּשָׁרְשֵׁי הַמִּצְוָה בְּסוֹף" אֲבָל בִּהְיוֹת הַמְּעִידִים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים כְּשֵׁירִים חֲזָקָה בְּכָל זַרְעוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יַסְכִּימוּ שְׁנַיִם לְהָעִיד בְּשֶׁקֶר וּגְדֵלָה חֲזָקָה בְּכָל הַדְּבָרִים" וְעַיֵּין בְּהַקְדָּמָתוֹ לְסִפְרוֹ הַחִינּוּךְ, עכ"פ מָצִינוּ מַאן דְּסוֹבֵר דְּדִין עֵדִים הוּא מִצַּד בֵּירוּר וַחֲזָקָה הוּא שֶׁלֹּא יְשַׁקְּרוּ, וְלֹא גזה"כ הוּא, וְהַרְבֵּה אִתֵּי בִּכְתוּבִים בָּזֶה, וּמֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּעָלְמָא תְּרֵי כְּמֵאָה לְכְאוֹרָה מַשְׁמַע כְּהָרַמְבַּ"ם זַ"ל וְיֵשׁ לִדְחוֹק, אַף לְהָרֹאָ"ה זַ"ל, ולפ"ז דִּין הבכ"ש תַּלְיָא בָּזֶה, דִּלְדַעַת הרמז"ל הַנַּ"ל דְּאֵינוֹ בְּבֵירוּר גָּמוּר אֶלָּא גְּזֵרַת הַתּוֹרָה לְהַאֲמִינָם אַף עַל הַסָּפֵק, א"כ בְּאֹם הוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵיהֶם בְּוַדַּאי מֻוָּתָר לֶאֱכוֹל בְּצִנְעָה דִּגְזֵרַת הַתּוֹרָה כָּךְ הוּא לְהַאֲמִינָם וְלִלְקוֹת עַל זֶה בְּאֹם אָכַל, אֲבָל לֹא לְשַׁנּוֹת הַדָּבָר, וְהַחֲתִיכָה עַצְמָהּ עֲדַיִן בְּסָפֵק הִיא עוֹמֶדֶת וְהָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ וְטַעְמָא, אֲבָל לְהָרֹאָ"ה זַ"ל דְּעֵדוּתָם הוּא בְּבֵירוּר גָּמוּר וַחֲזָקָה הִיא עַל אֱנָשִׁים כְּשֵׁירִים, א"כ מַה לָּנוּ לִידִיעָתוֹ, וּמֶה חָזִית דְּאָזְלַת בָּתַר בֵּירוּר שָׁלוֹ, זִיל בָּתַר הַבֵּירוּר שֶׁלָּהֶם, וְאַף לְפִי מַה שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל דְּבָרַי לִי נָגֶד הַחֲזָקָה מְהַנֵּי עַיֵּין פנ"י למס' כְּתֻבּוֹת כ"ב הוּא מְשׁוּם דַּחֲזָקָה ג"כ אֵינוֹ אֶלָּא דִּין וּכְדַעַת הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת לְנָזִיר, וְאַף כַּת הַסּוֹבְרִים דַּחֲזָקָה הוּא מִכֹּחַ בֵּירוּר וְעַיֵּין חִידּוּשַׁי לְבָתְרָא, מ"מ בְּוַדַּאי עֵדִים עֲדִיפִי וּבֵירוּר יוֹתֵר חָזָק וּמֻוסָכָם מֵחֲזָקָה, וּמַה גַּם לְפִי מש"כ הקוה"ס כְּלָל ב' ס' ה' דְּהָרַשְׁבָּ"א לֹא כָּתַב כֵּן רַק הֵיכִי שֶׁנּוֹלַד סָפֵק לְפָנֵינוּ רַק אָמְרִינַן אוֹקֵמִיהּ אַחֲזָקָה בָּזֶה שַׁפִּיר אִם טוֹעֵן בָּרִי לִי נָגֶד הַחֲזָקָה מְהַנֵּי אֲבָל אִם לֹא נוֹלַד שִׁים סָפֵק בְּוַדַּאי לָא מִשְּׁגִיחֲנָן בָּמָה שֶׁאוֹמֵר בָּרִי לִי כִּדְאָמְרִינַן בכ"מ סוֹקְלִין עַל הַחֲזָקוֹת יעוש"ה, א"כ בְּוַדַּאי בָּרִי לִי נָגֶד עֵדִים לָא מְהַנֵּי אֲפִילּוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה בֵּינֵי לְבֵין עַצְמוֹ, וּלְהָרַשְׁבָּ"א בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹלַד סָפֵק דִּמְהַנֵּי בָּרִי לִי כַּנַ"ל הוּא אַף בְּפַהְרְסָיָא, וּבְלֹא נוֹלַד שׁוּם סָפֵק דְּלָא מְהַנֵּי בָּרִי לִי אֲזַי אֲפִילּוּ בְּצִנְעָה אָסוּר וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ אָח וְאָחוֹת שֶׁהֵחֲזִקוּ הַוָתַר לוֹ לָבוֹא עָלֶיהָ בְּצִנְעָה וצ"ע וְעַיֵּין שׁוּ"ת הָרַמָ"א זַ"ל בָּמָה שֶׁדִּיבֵּר בְּמַעֲשֶׂה דְּיִצְחָק ע"ה, ובס' דִּבְרֵי דָּוִד

להט"ז ז"ל וצ"ע בכ"ז: לח) בַּמִּשְׁנָה פ"א מ"ה הַרְבֵּה ,,יְלָדוֹת" עוֹשֶׂה נ"ב יֵשׁ לְהָעִיר מִשּׁוּם דְּבֶאֱמֶת קיי"ל לְקַמָּן פ"ה דְּזָקְנָה אֵינָהּ שׁוֹתוֹת, וּלְכָךְ כָּלַל הַתַּנָּא בְּסָתָם שֶׁאוֹמְרִים לָהּ הַרְבֵּה ,,יְלָדוֹת" עוֹשָׂה: לט) למש"כ בד' כ"ו לְעִנְיַן מְעֻבֶּרֶת חֲבֵירוֹ וּכְפִי דְּבְרֵי הַתּוֹסָ' יו"ט שֶׁהֵיא רַק תַּקָּנָה וְלֹא גְּזֵרָה, צָרִיךְ לְהוֹסִיף וְאַף שֶׁלִּכְאוֹרָה לפ"ז יֵשׁ מָקוֹם לְסָפֵק דְּבְעִקָּר וְסָרִים שא"א שֶׁתִּתְעַבֵּר לֹא יהי' אִיסּוּר מִצַּד מְעֻבֶּרֶת חֲבֵירוֹ, אַף הַדָּבָר פָּשׁוּט וּמְבֹרָאָר כָּךְ בַּפּוֹסְקִים הח"מ והב"ש אע"ז סי' י"ג דְּגַם בִּכְמוֹ אֵלֶּה גְּזְרוּ מִשּׁוּם לָא פְּלִיג וּכְמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ כֵּן בַּשַּׁ"ס לְעִנְיַן הַבְחָנָה שֶׁגְּזְרוּ גַּם עַל עֲקָרָה וּזְקֵנָה עיי"ש: מ) בְּסוֹטָה דַּף ל"א פ"א אָמְרִינַן וְלֵיחֲזֵי הַאי לֹא אִי בְּלָמֶ"ד אָלֶ"ף כְּתִיב לֹא הוּא אִי בְּלָמֶ"ד וָיו כָּתוּב לוֹ הוּא וְכָל הֵיכִי דְּכְתִיב בְּלָמֶ"ד אָלֶ"ף לֹא הוּא, אֶלָּא מֵעַתָּה בְּכָל צָרָתָם לֹא צָר דְּכְתִיב בְּלָמֶ"ד אָלֶ"ף הָכִי נָמֵי דְּלֹא הוּא וכ"ת ה"נ וְהָכְתִיב וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם אֶלָּא מַשְׁמַע הָכִי וּמַשְׁמַע הָכִי עכ"ל הגמ', וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁאנֵץ שָׁם, וּבְתוֹסָ' יו"ט שָׁם, ועפי"ז חִשַּׁבְתִּי לְתָרֵץ מַה שֶּׁרָאִיתִי בְּאֵלּוּ הַיָּמִים מַה שֶּׁהִתְעוֹרֵר צוֹרֶב אֶחָד שֶׁהוּבָא בְּסֵפֶר עֲצֵי הַלְּבָנוֹן לְהגאב"ד דק"ק קַעֲשִׁינוֹב שְׁלִיטָ"א הנדמ"ח בחאור"ח סי' כ"ג, בְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּיוֹמָא (דְּפ"א ע"א) אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִפְּנֵי מַה לֹא נֶאֶמְרָה אַזְהָרָה בְּעִינּוּי מִשּׁוּם דְּלָא אֶפְשָׁר הֵיכִי נִכְתּוֹב, נִכְתּוֹב רַחֲמָנָא לֹא יֹאכַל אֲכִילָה בְּכִזַּית, נִכְתּוֹב רַחֲמָנָא לֹא תְּעַנּוּ קוּם אֱכוֹל מַשְׁמַע, וְעַל זֶה הִרְגִּישׁ הַנָּ"ל דְּהַדְּבָרִים בִּלְתִּי מוּבָנִים כְּלָל מִצַּד שֶׁרָחוֹק מִלְּיַחֵס רֶגַע גַּם לְהַמַּקְשָׁן סְבָרָא מוּזָרָה זוֹ שֶׁהַמִּלּוֹת ,,לֹא תְּעַנּוּ" תִּכְלוֹלְנָה בְּקַרְבָּן שְׁלִילַת אֲכִילָה דְּהַיְינוּ הַהֵיפֶךְ מַמָּשׁ מֵהוֹרָאָתָן ע"כ, ע"ש מַה שֶּׁהֵשִׁיב, ועפ"י הַנָּ"ל י"ל בְּעוֹד דּוֹחַק, דְּהַמַּקְשָׁן קָאָמַר הָכִי דְּנִיכְתּוֹב לֹא תְּעַנּוּ, דְּמַשְׁמַע הָכִי וּמַשְׁמַע נָמֵי ,,דְּלוּ תְּעַנּוּ" דְּבוֹ בַּיּוֹם תְּעַנּוּ, (אוֹ נָפְרֵשׁ דְּלוּ לִשְׁמוֹ לְהקב"ה תְּעַנּוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה) וע"ז קָאָמַר דמ"מ מַשְׁמַע נָמֵי לֹא תְּעַנּוּ אֶלָּא קוּם אֱכוֹל מַשְׁמַע וא"כ אֵין זוֹ אַזְהָרָה כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ פָּנִים לְכָאן וּלְכָאן כֵּן אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ עפ"י הַדּוֹחַק.

מא) לְעִנְיַן עֶגְלָה עֲרוּפָה רָאִיתִי עוֹד בְּעָרוּךְ לְנֵר שָׁם בחו"מ סי' תכ"ה סי' ע"ג שֶׁכָּתַב וְעוֹד מַשְׁמַע בגמ' דְּצָרִיךְ לֵידַע מִי הוּא הַהוֹרֵג, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הוּא אע"פ שֶׁרָאָהוּ כְּשֶׁהָרַג אֵין זֶה יְדִיעָה רַק בְּסַנְהֶדְרִין שֶׁרָאוּ לְאֶחָד שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ אע"פ שֶׁאֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ לֹא הָיוּ עוֹרְפִין כָּךְ מְבֹרָאָר שָׁם בגמ' וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל הִשְׁמִיט זֶה וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה עכ"ל, וְהִנְנִי לְהָעִיר כִּי רָאִיתִי בְּסֵפֶר אָמְרֵי בִינָה לתו"מ דִּינֵי עֵדוּת סי' כ"ד שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר ח"ש בחאהע"ז סי' כ"ג דְּנִסְתַּפֵּק בָּזֶה אִם צָרִיךְ שֶׁיַּכִּירוּ וְלוֹמַר מִי הָרָגוֹ עיי"ש (אֶת ס"ב) וְהַדָּבָר מְבֹרָאָר בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ע"ע דְּאִם אֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ אָז אֲפִילּוּ שְׁנֵי עֵדִים רָאוּ הָיוּ עוֹרְפִין אֲבָל דַּי אִם אוֹמֵר אִם רוֹאִין אָנוּ אוֹתוֹ אָנוּ מַכִּירִין אוֹתוֹ יעו"ש וכו' וְכֵן בע"א ג"כ דַּי אַף בָּאֵינִי אוֹמֵר מִי הוּא רַק שֶׁאִם הָיָה בְּפָנָיו הָיָה מַכִּיר אוֹתוֹ אֶת"ד עיי"ש וְעַל הַשְׁמָטַת הָרַמְבַּ"ם עָמַד בְּזֶה ג"כ המנ"ח ב"מ תק"ל עיי"ש וּכְבָר קִדְּמָם בְּשִׁירֵי קָרְבָּן שָׁם: מב) עוֹד שָׁם בסי' פ"א אַחַר שֶׁהֶעְתִּיק דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּנִמְצְאוּ הָעֵדִים זוֹמְמִים אֲפִילּוּ אַחַר יְרִידָתָהּ לַנַּחַל מֻוָּתֶּרֶת בַּהֲנָאָה כָּתַב ונ"ל דַּאֲפִילּוּ אִם הַזִּימּוּם אַחַר עֲרִיפָתָהּ מֻוָּתָּרִיםהָעוֹר וְהַבָּשָׂר וַעֲצָמוֹת בַּהֲנָאָה, וְגַם מֻקִּים הַנַּחַל מֻוָּתָּר לְזַרְעוֹ, וְלָא דָּמֵי לְנִמְצָא הַהוֹרֵג שֶׁיִּתְבָּאֵר דְּהָתָם כַּדִּין עֲרָפוּהָ, אֲבָל בַּהֲזָמָה אִיגַּלַאי מִילְּתָא דְּטָעוּת הָיְתָה, אָמְנָם אֶפְשָׁר כֵּיוָן דקיי"ל דְּאִם בָּאוּ עֵדֵי הֲזָמָה לְאַחַר שֶׁנֶּהֱרַג זֶה שֶׁהֵעִידוּ עָלָיו אֵין בָּזֶה דִּין הֲזָמָה דִּכְתִיב כַּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כמש"כ בסי' ל"ח גַּם בְּכָאן כְּשֶׁנֶּעֶרְפָה הָעֶגְלָה לֹא שַׁיָּיךְ הֲזָמָה אַף לְהָרַמְבַּ"ם

בפ"כ מֵעֵדוּת דְּרַק בְּחַיָּיבֵי מִיתוֹת דָּנִין כֵּן וְלֹא בְּמַלְקוּת, י"ל דְּגַם בָּזֶה דָּנִין דִּין הַזָּמָה עכ"ל וְכָל דְּבָרָיו אֵלֶּה הָאַחֲרוֹנִים, אֵינָם מוּבָנִים לִי, וַאֲנִי תָּמֵהַּ עַל עַצְמִי דִּמְחִי שַׁיָּיכוּת הִיא לָזֶה דְּכַאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה, דִּכְנִרְאֶה הֶבֵן דְּאִי אָמְרִינַן כַּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אֵין כָּאן דִּין הַזָּמָה כְּלָל, וְהָעֵדִים אֵינָם מוּזָמָם וְדִבְרֵיהֶם לֹא נִמְצְאוּ מְשֻׁקָּרִים, אֲבָל לַעֲנִיּוּתִי הַפְּירוּשׁ הִיא דְּאָמְרִינַן כַּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה, הַיְינוּ דְּלִעְנִין הָעוֹנֶשׁ אוֹ הַתַּשְׁלוּמִין לָא מְחַיְּבִי.

אֲבָל הַהַזָּמָה הֲוָה מַיַּעְלְתָא וְהָעֲרִיפָה הָוֵי בְּטָעוּת וְנִתְבַּטֵּל עֵדוּתָן גַּם אַחַ"כ וּמַאי קָאָמַר דְּאֵין כָּאן דִּין הַזָּמָה, דְּמַשְׁמַע ג"כ לְעִנְיַן הִתְבַּטְּלוּת הָעֵדוּת הוּא וְאֵינוֹ כֵּן אֶלָּא דְּלִעְנִין הָעוֹנֶשׁ הוּא וְאַף כְּפִי הַטָּעָמִים הַנֶּאֱמָרִים בכ"מ שָׁם הָלַכְתָּ עֵדוּת ויל"ע, וְאִי חַיָּיבֵי לְשַׁלֵּם בְּעַד הע"ע שֶׁהִפְסִידוּ אֶת הָעִיר בְּחִנָּם, אִם אָמְרִינַן דִּבְמָמוֹן לֹא שַׁיָּיךְ כַּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כְּמַחֲלוֹקֶת הָרִאשׁוֹנִים בָּזֶה כַּיָּדוּעַ, תַּלְיָא בַּחֲקִירַת הַקְצוֹת סִי' ל"ח אִם בְּעֵדִים שֶׁהֵעִידוּ שֶׁהִתְנַסֵּךְ יֵין חֲבֵירוֹ וְהֶזִּימוּ אִם חַיָּיבִין הָעֵדִים לְשַׁלֵּם דְּמֵי הַיַּיִן יע"ש וּבִנְתִיבוֹת שָׁם כָּתַב דְּלֹא שַׁיָּיךְ כַּאֲשֶׁר זָמַם רַק בְּדָבָר שֶׁצָּרִיךְ עֵדוּת בב"ד כְּגוֹן הֲרִיגַת הַשּׁוֹר, אֲבָל בְּאִיסּוּרִין אפי' בְּמָקוֹם דְּצָרִיךְ ב' עֵדִים מ"מ לֹא צָרִיךְ הַגָּדָה בב"ד וכו' וּבְדָבָר שא"צ עֵדוּת בב"ד לֹא חָדָשָׁה הַתּוֹרָה דִּין דְּכַאֲשֶׁר זָמַם עיי"ש, וּבָאַחֲרוֹנִים שָׁם וּבְנַחַל יִצְחָק שָׁם סִי' ל"ה וְעוֹד וְעַיַּיִן דמש"א שָׁם שֶׁהֵבִיאוּ מֵהָרַמְבַּ"ם דע"א בְּטֵוְמְאַת סוֹטָה מִשּׁוּם כַּאֲשֶׁר זָמַם וע"ש וְעַיַּיִן במנ"ח מ' תק"ל בְּעִיקַּר דִּין זֶה בְּהוּזְמוּ לְאַחַר עֲרִיפָה.

עיי"ש.

וְעַיַּיִן בְּרַשְׁ"י שָׁם (בְּסוֹטָה מ"ז ע"ב) שֶׁפֵּירֵשׁ אפי' אֶחָד בסו' הָעוֹלָם הִכִּיר בּוֹ, דְּמַשְׁמַע דְּאֶחָד בְּסִיּוּף הָעוֹלָם קָאֵי עַל הַמַּכִּיר, וְלֹא עַל הָרוֹצֵחַ, ובחמד"ש שָׁם הַנָּ"ל אִית ס"ג עָמַד ע"ז דְּאֵינוֹ מֵבִין פי' דְּהָא הָעֵד צוֹרֶךְ לָבוֹא לִפְנֵי ב"ד ע"ש, וא"י מנ"ל פְּשִׁיטָא לֵיהּ הָא מִילְּתָא עַד שֶׁמַּתְמִיהַּ עַל רַשְׁ"י בָּזֶה.

מג) וַאֲסַיֵּים בְּמִילְּתָא יַקִּירָא שֶׁאָמַר לִי כְּבוֹד ידינ"ע הַגָּאוֹן הֶעָצוּם שַׁלְשֶׁלֶת הַיּוּחַסִין זָקֵן הָרַבָּנִים כש"ת מוהר"ר יִצְחָק יְרֻוחָם דִּיסְקִין שְׁלִיטָ"א בְּמִשְׁנָה דְּסוֹף סוֹטָה דְּתָנַן הָתָם בַּמִּשְׁנָה מִשֶּׁמֵּת רַבִּי בָּטֵל עֲנָיָה וְיִרְאַת חֵטְא ע"כ, א) וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת וּלְבַקֵּר עַל זֶה דְּקָפְסִיק תַּנָּא לְמֵימַר דְּבָטֵל עֲנָוָה וְיִרְאַת חֵטְא, דַּהֲלֹא אָמְרִינַן בַּכְּתֻבּוֹת דַּף ק"ג ע"ב גַּבֵּי הָא שֶׁצִּוָּה רַבִּי אע"פ שֶׁשִּׁמְעוֹן בְּנִי חָכָם גַּמְלִיאֵל בְּנִי נָשִׂיא וכו' וּפָרִיךְ וְרַבִּי מ"ט עֲבַד הָכִי, וּמְשַׁנֵּי נְהִי דְּאֵינוֹ מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו בְּחָכְמָה בְּיִרְאַת חֵטְא מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו, הֲוָה עכ"ל הגמ' שָׁם וא"כ הַאיךְ קָאָמַר הָכָא דְּבָטְלָה יִרְאַת חֵטְא ? וְנִרְאֶה לְיַיֵּשֵׁב זֶה עִם מַה שֶׁיֵּשׁ לַעֲמוֹד עוֹד, ב) וּכְבָר עָמְלוּ הַבּוֹנִים בּוֹ דְּמֵי גָּרַס וְהוֹסִיף זֶה בַּמִּשְׁנָה שֶׁסִּיְּדֵר רַבֵּינוּ בְּעַצְמוֹ, וּבְתוֹסְ' רעק"א שָׁם עַל הַמִּשְׁנָיוֹת רָאִיתִי שֶׁהֵבִיא כְּבָר דְּהָרַמְבַּ"ן בְּחִדּוּשֵׁי ע"ז הִרְגִּישׁ בָּזֶה וְכָתַב דְּבַר קַפָּרָא הוֹסִיף זֶה בַּמִּשְׁנָה עיי"ש: וע"כ נִרְאֶה לוֹמַר דְּמַאן הוּא הַתַּנָּא שֶׁסִּיְּדֵר וְהוֹסִיף זֹאת בַּמִּשְׁנָה הוּא בֶּאֱמֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רב"י הַנָּשִׂיא בְּעַצְמוֹ הוּא שֶׁכָּתַב זֹאת בַּמִּשְׁנָיוֹת שֶׁסִּיְּדֵר אָבִיו דִּכְבָר אַשְׁכְּחַן שֶׁהֵבִיאוּ רַבִּי אָבִיו בְּמִשְׁנָה בִּשְׁמוֹ בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת (פ' ב' י"ב) רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל ר"י הַנָּשִׂיא אוֹמֵר וכו', וְהוּא שֶׁכְּבָר זָכָה לִהְיוֹת מֻזְכָּר בָּהּ לְהוֹסִיף זֹאת בְּהַמִּשְׁנָה לִכְבוֹד אָבִיו וּבְזֶה יהי' מְיֻשָּׁב גַּם קוּשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה דְּבֶאֱמֶת הוּא שר"ג הָיָה מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו בְּיִרְאַת חֵטְא בִּשְׁלֵימוּת כְּדָבָעֵי, אֲבָל הוּא

לְעַצְמוֹ שֶׁהָיָה אָצְלוֹ בֶּאֱמֶת עֲנָיָה וְיִרְאַת חֵטְא, וְלֹא הֶחֱזִיק טֵיבוּתָא לְנַפְשׁוֹ הוּא אֲשֶׁר יָכוֹל לְהָעִיד עַל אָבִיו אֲבִי ישר' שֶׁמִּשֶּׁמֵת רַבִּי בָּטֵל עֲנָוָה וירי"ח דִּבְעַצְמוֹ לֹא הֶחֱזִיק נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו בְּיִרְאַת חֵטְא, וְלֹא הִגִּיעַ לְמַדְרֵגַת אָבִיו, וּמֵעַתָּה לְדַעְתּוֹ בָּטְלָה עֲנָוָה וְיִרְאַת חֵטְא אֲבָל כָּל ח' הַדּוֹר יָדְעוּ שֶׁנְּכוֹנֵי' דִּבְרֵי רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁגַּמְלִיאֵל בָּנַי מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו בִּיר"ח וְלֹא תָּנוּ זֹאת בַּמִּשְׁנָה וְאָתֵי שַׁפִּיר הַכֹּל עַל נָכוֹן עכ"ד דפח"ח, בְּהַטְעָמַת לְשׁוֹנוֹ, יעכ" הוֹסַפְתִּי לֵאמוֹר דְּבָזֶה יֵשׁ לְיַיְשֵׁב הֶעָרַת הַתּוֹסָ' בִּכְתִיבוֹת שָׁם הַנָּ"ל ד"ה אַיְתוֹ הַיּוֹם, שֶׁמֵּת רַבִּי בָּטְלָה קְדֻוּשָׁה, שֶׁהָיוּ קִיר אוֹתוֹ רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ, וְהָא דְּתַנְיָא בְּשִׁלְהֵי סוֹטָה (דְּרַךְ אַגַּב לָמַדְנוּ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּגָרְסִי דְּתַנְיָא שֶׁלִּפְנֵיהֶם לֹא הָיָה זֶה בַּמִּשְׁנָה, אֶלָּא בַּבָּרַיְיתָא שֶׁבְּסוֹף פִּרְקִין, וְאֶפְשָׁר דט"ס הוּא בְּתוֹסָ'? מִשֶּׁמֵּת רַבִּי בָּטְלָה עֲנָוָה וְיִרְאָה ? י"ל קְדֻוּשָׁה בִּכְלָל עכ"ל עיי"ש, וּלְפִי הַנָּ"ל י"ל דְּבֶאֱמֶת הָאי מָאן דְּתָנָא הָא דְּמִשֶּׁמֵּת רַבִּי בָּטְלָה קְדֻוּשָׁה, וְכָל חַכְמֵי הַדּוֹר הַהוּא לָא תָּנֵי הַאי בַּמִּשְׁנָה דְּמִשֶּׁמֵּת רַבִּי בָּטְלָה עֲנָוָה וְיִרְאָה, דַּהֲרֵי יָדוּעַ הָיָה לָהֶם כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ הִיא מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו ביר"ח כִּדְאִיתָא בִּכְתֻבוֹת, אֶלָּא רַק קְדִישָׁה בָּטְלָה מִשֶּׁמֵּת רַבִּי, הַמַּעֲלָה שֶׁזֶּה בֶּאֱמֶת לֹא הָיָה לוֹ לר"ג בְּנֵי (וְאֵין זֶה נִצְרָךְ כ"כ לִנְשִׂיאוּת הַדּוֹר) וּמֵאן תְּנָא דְּתָנֵי שָׁם מִשֶּׁמֵּת רַבִּי בָּטְלָה עֲנָיָה וְיִרְאָה לוּלֵא מִבָּעֵי קְדֻוּשָׁה) הוּא ר"ג בְּנֵי בְּעַצְמוֹ שֶׁמֵּרוֹב עַנְוְתָנוּתוֹ ויר"ח הוֹסִיף זֶה בְּמִשְׁנָה לְדָאוֹג וּלְהִצְטַעֵר שֶׁמִּשֶּׁמֵּת רַבִּי בְּטֵלַת הַמַּרְגָּלִיּוֹת הַיְקָרוֹת הָאֵלּוּ עֲנָוָה וְיִרְאָה, ועפ"ז אֶפְשָׁר ג"כ לְיַיְשֵׁב וּלְהַסְבִּיר דִּבְרֵי רַב יוֹסֵף ור"נ שֶׁאָמְרוּ לַתַּנָּא לָא תְּנֵי עֲנָיָה וי"ח וכו' ע"ש אַף קְצָרְתִּי, וְעַיֵּן רֵישׁ הַזָּהָב דְּמַתְנֵי לֵיהּ רַבִּי לר"ש בְּרֵיהּ, וְאָמַר לוֹ רַבִּי וכו' הֲרֵי שֶׁקָּרָאוֹ רַבִּי וְלֹא אֲבִי ע"ש ודו"ק ב) וד' יְזַכֵּנוּ לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגוֹת מְדוֹת הַיְקָרוֹת הָאֵלּוּ לְמַעַן כ"ש יִתְבָּרַךְ:

הֶעָלוּב פִּנְחָס עַפְשָׁטַיְין **(הֶעָרָה אח"ז רָאִיתִי בְּחַפְּשִׁי מָצָאתִי בְּהַגָּהוֹת רָשָׁ"ש לִכְתֻבוֹת שָׁם שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה בֵּין הַשִּׁיטִין בַּהֶעָרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַגָּאוֹן הַנָּ"ל שְׁלִיטָ"א וְיָשׁוּבוּ אֵינוֹ מַסְפִּיק וְאֵינוֹ מִתְקַבֵּל עיי"ש:)**מד) אַחַר שֶׁנִּדְפַּס הַקּוּנְטְרֵס הַנָּ"ל רָאִיתִי שֶׁיֵּשׁ טה"ד לְעֵיל אית מ"א שֶׁנִּדְפַּס שָׁם בְּסֵפֶר ,,עָרוּךְ לְנֵר" וְהוּא טָעוּת וצ"ל סֵפֶר עָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן, וְגַם יֵשׁ לִי לְהוֹסִיף מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי תֵּיכֶף עַל הַגִּלָּיוֹן (בְּיוֹם י"ד מ"ח פֵּ"ה) עַיֵּן הֵיטֵב מש"כ בָּאוֹת מ"ב לְהָעִיר עַל הֶעָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן, וְהִנֵּה רָאִיתִי שׁוּב מ"ש הַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ בעה"ש חח"מ סיל"ח אוֹת י"ד בְּהַעְתָּקָתוֹ דִּבְרֵי הכ"מ הַנִּזְכָּר כָּתַב וְיֵשׁ שֶׁנָּתְנוּ טַעַם בָּזֶה דְּאַחֲרֵי שהב"ד עָשׂוּ מַעֲשֶׂה ע"פ עֵדוּתָם וֶאֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל וַדַּאי הָאֱמֶת עִם הָרִאשׁוֹנִים וְלֹא יָצָאָה תַּקָּלָה מִיַּד ב"ד וְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּדַוְקָא בְּמִיתָה אָמְרִינַן כֵּן, אֲבָל כְּשֶׁהֵעִידוּ עַל חִיּוּב מַלְקוּת אוֹ מָמוֹן וכו' וּלְפִי הַטַּעַם שֶׁיִּתְבָּאֵר יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מִיתָה לְמַלְקוּת דְּדַוְקָא תַּקָּלָה שֶׁל מִיתָה א"א לָצֵאת מב"ד, אֲבָל לֹא שֶׁל מַלְקוּת (כ"מ) וְהִנֵּה מִלְּבַד שֶׁבְּעַצְמוֹ סַיֵּים ע"ז בזה"ל אָמְנָם לְבַד שֶׁטַּעַם קָלוּשׁ הוּא נֶעְלָם מֵאַיִן יָצָא לוֹ לְהָרַמְבַּ"ם סְבָרָא זוֹ וכו' עיי"ש, גַּם בְּדִבְרֵי מָרָן הכ"מ אֵינוֹ כָּתוּב ,,שֶׁמְּשׁוּם זֶה וַדַּאי הָאֱמֶת עִם הָרִאשׁוֹנִים" רַק הָכִי אִיתָא שָׁם שֶׁמֵּאַחַר שֶׁאֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל אִלּוּ לֹא שָׁהָיָה חַיָּיב זֶה מִיתָה לֹא הָיָה מַנִּיחַ הקב"ה לְהַסְכִּים שֶׁתֵּאָבֵד נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל וכו' וְזֶה רַק כְּמִי גזה"כ (וּכְדָרְךְ שֶׁכָּתַב הָרִיטְבָ"א בְּחִדּוּשֵׁי מַכּוֹת דַּף ה' בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' גַּבֵּי אִם לֹא שְׁפַכְתִּי דַּם נָקִי, וא"ת הַאי בְּאָח תַּקָּלָה ע"י צַדִּיק זֶה וכו' וי"ל שֶׁהָעֵד הַהוּא הָיָה חַיָּיב מִיתָה מֵעֲבֵירוֹת אֲחֵרוֹת וכו' עייש"ה) אָכֵן בָּרַמְבַּ"ן עַל הַתּוֹרָה (פ' שׁוֹפְטִים פי"ט) מְבֹאָר לְהֶדְיָא כָּךְ וְז"ל כִּי מִשְׁפַּט הָעֵדִים הַמּוּזָמִין בִּגְזֵרַת הַשַּׁלִּיט שֶׁהֵם שְׁנַיִם וּשְׁנַיִם וכו', אֲבָל אִם נֶהֱרַג רְאוּבֵן נַחְשׁוֹב שֶׁהָיָה אֱמֶת כָּל אֲשֶׁר

הָעִידוּ עָלָיו הָרִאשׁוֹנִים כִּי הוּא בַּעֲוֹנוֹ מֵת: וְאִילּוּ הָיָה צַדִּיק לֹא יַעַזְבֶנּוּ ה' בְּיָדָם וכו' עכ"ל וּלְפִי טַעַם זֶה מְבֹאָר הוּא דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּבֶאֱמֶת הוּא דְּהָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמָנִים בְּיוֹתֵר מה"ט וצ"ע, וְגַם רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהַחִילּוּק בְּהַסַּבָּר הַדְּבָרִים לְשִׁינּוֹי הַטְּעָמִים הַנַּ"ל כִּי לְפִי נוֹסַח הַדְּבָרִים שבכ"מ, אָנוּ דָּנִין מִכֹּחַ הַדַּיָּנִים שֶׁאֶלְקִים נִצָּב בַּעֲדָתָם שֶׁבְּוַדַּאי בְּצֶדֶק דָּנוּ, וּכְפִי הַנֻּסָּח שֶׁבְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ן ז"ל אָנוּ דָּנִין מִכֹּחַ הָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים כַּסְּבָרָא הַנַּ"ל ויל"ע, וּפְלָא עַל מָרָן הכ"מ שֶׁלֹּא הִזְכִּירוּ בִּשְׁמוֹ וּבְטַעְמוֹ טַעַם לְשֶׁבַח בְּנֶאֱמָנוּת הָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים שִׁים נפ"מ לְדִינָא וְכַנַּ"ל.

אֲבָל גַּם זֶה בָּרוּר דִּלְפִי זֶה לֹא שַׁיָּיךְ כְּלָל סְבָרָא זוֹ גַּבֵּי עֲרִיפַת הָעֶגְלָה לוֹמַר כָּךְ כֵּיוָן שֶׁנֶּעֶרְפָה הָעֶגְלָה כְּבָר הָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמָנִים וז"פ ומכש"כ לְפִי מש"כ שְׁאָר הַמְפָרְשִׁים בְּטַעְמָא דְּהַאי מִילְתָא, דְּאַדְּרַבָּה לְגַוְּדָל חֹזֶק הָעֲבֵירָה שֶׁנִּשְׁתַּרְשׁוּ בְּחֵטְא וְנָמְמוּ לִשְׁפּוֹךְ דַּם נָקִי מש"ה לָא סַגִּי לְהוּ בְּכַפָּרָה כְּלָל דְּדִנָם מָסוּר לַשָּׁמַיִם לְדוּנָם בַּחֲמוּרָה אִם לֹא יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה כַּהוֹגֶן וְעוֹד מִשּׁוּם גְּנַאי לב"ד עַיֵּן בִּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ למס' מַכּוֹת שָׁם וּבְשָׁם הַאַבְּרַבְנֵאל ז"ל וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְלֹא זָכַר שֹׁר הַתּוֹרָה אֶת יוֹסֵף שֶׁכְּבָר מְבֹאָר זֶה בכ"מ פ"כ מהל' עֵדוּת הַנַּ"ל בְּטַעַם הא' וְהֵבִיא דְּוֻגְמָא לַדָּבָר מִנּוֹתֵן כָּל זַרְעוֹ לַמֹּולֶךְ שֶׁהוּא פָּטוּר עיי"ש וְכַוָּנָתוֹ בָּזֶה לְרַמֵּז לְדִבְרֵי הַסְּמָ"ג הַיְדוּעִים שֶׁהַטַּעַם בְּנוֹתֵן כָּל זַרְעוֹ לְמֹולֶךְ שֶׁהוּא פָּטוּר, הוּא מִשּׁוּם דְּלָא סָגֵי לֵיהּ כְּלָל בְּכַפָּרָה וְהוּבָא בְּמָהַרְשָׁ"א סַנְהֶדְרִין דַּף ס"ד ועפ"ז כָּתַב לְהַסְבִּיר הַטַּעַם דא"ע מה"ד עיי"ש וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים, ולפ"ז בְּוַדַּאי הַדָּבָר בָּרוּר דְּאֵין הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמָנִים עַכְשָׁיו בְּיוֹתֵר, וְעַיֵּן בְּהַחִינּוּךְ מ' תקכ"ד מש"כ בָּזֶה וצע"ג דְּבָרָיו ז"ל דל"ד כְּלָל לַטְּרָפָה עיי"ש ודו"ק (וּבְסֵפֶר יָשָׁן בִּשְׁמוֹ ,,מָסוֹרֶת הַבְּרִית" עַל מָסוֹרֶת נִדְפַּס ש' תס"ה כָּתַב בפ' קְדוֹשִׁים מֵעַצְמוֹ טָעָמִים אֵלּוּ גַּבֵּי ע"ז דִּלְכָךְ בְּהָרְגוּ אֵין נֶהֱרָגִין, וּבֶן הַמְחַבֵּר שָׁם כָּתַב הַטַּעַם מֵשִׁים דְּחַיָּיב מִיתָה מְמָקוֹם אַחֵר עיי"ש וְנֶעְלַם מֵהֶם דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים הַנַּ"ל הָרַמְבַּ"ן והכ"מ וּהָאַבְרַבְנֵאל ז"ל): וְנִזְכַּרְתִּי בְּזֶה עַל דְּבַר הַחֲקִירָה שֶׁל הַבַּיִת שְׁמוּאֵל אַחֲרִין שֶׁחָקַר בְּתְשׁוּבוֹתָיו בְּאֵם מֵת הַנִּידּוֹן אִי ג"כ אָמְרִינַן כַּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה וּמְאַצְתָּיו דְּאָתֵי לִידֵי מַשְׂמַע הַסֵּפֶר הַנַּ"ל וְרָאִיתִי שָׁם (בחחו"מ סי' י"ז) שֶׁחָקַר מִקּוֹדֶם אִם הֵעִידוּ עֵדִים עַל אִשָּׁה וּבְיַעֲלָה וְנֶהֱרג הַבּוֹעֵל קוֹדֶם הַזְּמָה וְאַחַ"כ הוּזְמוּ אִם עֵדִים חַיָּבִין עֲבוּר הָאִשָּׁה, דִּלְגַבֵּי הָאִשָּׁה הָוֵי כַּאֲשֶׁר זָמַם אוֹ דִּילְמָא כְּיֵין דִּלְגַבֵּי בּוֹעֵל הָוֵי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה גַּם עַל הָאִשָּׁה פְּטוּרִים אַף דְּהָוֵי כַּאֲשֶׁר זָמַם, וּפָשַׁט הַדְּ סְפֵיקָא מִדְּבְרֵי הכ"מ הַנַּ"ל דִּלְתֵירֵץ הַשֵּׁנִי דְּאָמְרִינַן בד"נ וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מִשּׁוּם כֵּיוָן דְּאֵין הקב"ה מַסְפִּים שֶׁיֹּאבְדוּ דַּיָּנִים נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל.

א"ו שֶׁהָיָה הַנֶּהֱרָג חַיָּיב מִיתָה ממק"א, וא"כ אַף דְּנֶהֱרג הַבּוֹעֵל חַיָּבִים מִיתָה עַל הָאִשָּׁה דְּבוֹעֵל הָוֵי חַיָּיב מִיתָה אֲבָל הָאִשָּׁה לֹא נִתְחַיְּבָה מִיתָה ממק"א וכו' עיי"ש בבש"א הֲרֵי דְּהֶרְגִּישׁ בְּהַסְּבָרַת דִּבְרֵי הכ"מ כַּאֲשֶׁר כָּתַבְתִּי דְּהִיא מֵשִׁים דְּחַיָּיב מִיתָה ונפ"מ גְּדוֹלָה לְדִינָא כַּנַּ"ל בבב"כ וּבְיַעֲלָה, דִּלְפִי טַעַם וְנוֹסַח הַנַּ"ל חַיָּבִים מִיתָה, אֲבָל לְפִי הַטְּעָמַת הָרַמְבַּ"ן הַנַּ"ל שֶׁהָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמָנִים בָּזֶה עַכְשָׁיו יוֹתֵר מִבָּתְרָאֵי וא"כ כֵּיוָן שֶׁהָעֵדִים נֶאֱמָנִים בְּזֶה לְגַמְרֵי נֶאֱמָנִים וע"כ פְּטוּרִים גַּם עַל הָאִשָּׁה דא"א לְחַלֵּק דִּבְרֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹתָם כְּחוֹכָא וּטְלוּלָא וּפְלָא עַל הב"ש הָאַחֲרוֹן שֶׁלֹּא קִיְּדֵם לְהָעִיר בָּזֶה לְנִידּוֹן הַחֲקִירָה מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ן ז"ל: וְגַם בַּחֲקִירָתוֹ הַשְּׁנִיָּה שָׁם אִם מֵת הַנִּידּוֹן מִיתָה טִבְעִית קוֹדֶם שֶׁהוּזְמוּ הָעֵדִים וְאַחַ"כ הוּזְמוּ הָעֵדִים חַיָּבִים מִיתָה דְּהָוֵי כַּאֲשֶׁר זָמַם אַף דְּלָא נֶהֱרג עפ"י עֵדִים, אִי אֵין

עֲדִים חַיָּבִין מִיתָה דְּכֵינָן שֶׁמֵּת קוֹדֶם שֶׁנֶּהֱרַג עיי"ש דְּבָא לָהּ ממק"א לַחְמוֹ עיי"ש (ובמק"א הֶאֱרַכְתִּי בַּחֲקִירָה זוֹ וְכָעֵת נֶעֱלְמָה הַכְּתָב מֵעֵינַי) וְלָא תְּלִי גַּם בְּזֶה הַחֲקִירָה, בֵּין הַשִּׁיטוֹת וְהַטְּעָמִים הַנַּ"ל דִּלְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי א"כ זֶה דַּוְקָא בְּנֶהֱרַג ע"פ ב"ד וְהָעֵדִים, וְלֹא כְּשֶׁמֵּת מֵעַצְמוֹ, אֲבָל לְתֵירוּץ הָרָאשׁוֹן א"ל דְּאֵין נפ"מ כֵּינָן שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה חֲמִירָה כָּזוֹ לַהֲרֹוג נֶפֶשׁ וּמֵת וא"א לָהֶם לְקַבֵּל חֲשׁוּבָה וּמְחִילָה מִמֶּנּוּ, וְאַף אִם נִדְחֶה יִקָּרֵא לְזֶה הַטַּעַם, עכ"פ אִם נֵימָא פָּשׁוּט שֶׁהוּא בִּכְלַל גזה"כ בְּלֹא טַעַם כְּלָל א"כ אֵין נפ"מ וּפְטוּרִים, וְיֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה, וַאֲשֶׁר בלא"ה בֶּאֱמֶת תָּמוּהַּ הוּא בְּכָלָל לְחַדֵּשׁ דִּין וְעוֹד בַּהֲרִיגַת נְפָשׁוֹת עפ"י טַעַם הַמְפָרְשִׁים לְדִינֵי הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ כְּבָר בָּזֶה אַלִּיבָּא דְּר"ש וְרַבָּנָן אֲשֶׁר אכמ"ל בָּזֶה, וְהָרַמְבַּ"ם בְּנוֹדַאי הָיָה לוֹ מָקוֹר אַחֵר לִשְׁאוֹף מִמֶּנּוּ הַחִלּוּק בֵּין מִיתָה לְמַלְקוּת, עַיְּוְאַחֲרוֹנִים, וְרָאָה זֶה מָצָאתִי עַכְשָׁיו דַּעַת יוֹסֵף בְּשׁוּ"ת שו"מ מֵהַדְּיָרָה ה' סי' מ"ד שֶׁכָּתַב לְפוּם דַּרְכּוֹ בְּעִנְיָן דְּכַאֲשֶׁר זָמַם וְאִי בָּעֵינַן בְּעֵידֵי מָמוֹן עשאי"ל בזה"ל ולפ"ז צ"ל לָמָּה ה"ל לְהָרִיטְבָ"א דְּבְכַאֲשֶׁר עָשָׂה פָּטוּר בְּמָמוֹן וכו' ולפ"ז כֵּינָן דע"ז חִדּוּשׁ הִיא וְאֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִידּוּשׁוֹ לְכָךְ דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה וְיֵשׁ לְהַמְתִּיק הַדְּבָרִים דִּבְכַאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּינָן דְּהִיא מֻוְחָזָק א"כ פְּשִׁיטַת דְּיֵשׁ לְהַאֲמִין יוֹתֵר לְהָרִאשׁוֹנִים מֵהָאַחֲרוֹנִים וא"כ חִידּוּשׁ גָּדוֹל הוּא וּלְכָךְ בְּכַאֲשֶׁר עָשָׂה לֹא מִתְחַיֵּב דְּמַהֲרִאוּ' לְהַאֲמִין לָרִאשׁוֹנִים יוֹתֵר, וז"ב בְּטַעְמוֹ שֶׁל הָרִיטְבָ"א, ולפ"ז מֻיָּוָשַׁב הֵיטֵב קֻוּשְׁיַת הנוב"י דְּכָל הַטַּעַם דְּבָעֵינַן עשאי"ל דִּילְמָא מְשַׁקְּרִי ולפ"ז הֵיכִי דְּכָל הָעִנְיָן שא"א לְהָזִים מֵשִׁים שֶׁהוּא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲרֵי דְּכָל הַטַּעַם דְּכַאֲשֶׁר עָשָׂה הוּא לְפִי שֶׁהָרִאשׁוֹנִים מֵהָרְאוּי לְהַאֲמִין יוֹתֵר וכו', עש"ה וּבְעִיקַּר דְּבָרָיו יֵשׁ הַרְבֵּה מַה לְהָעִיר אֶלָּא שאכ"מ אָכֵן לְפָלֶא גַּם עָלָיו שֶׁלֹּא זָכַר שָׁם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן והכ"מ הַנַּ"ל וַאֲשֶׁר מְבֹאָר דְּזֶה שַׁיָּךְ דַּוְקָא בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת וְלֹא בְּדִינֵי מַלְקוּת וּמְמוֹנִית ויל"ע, ומש"כ דְּכָל הַטַּעַם דְּבָעֵינַן עשאי"ל דִּילְמָא מְשַׁקְּרִי, זֶה נָכוֹן וּמְבֹאָר בַּאֵר ה טַב בב"ק ע"ה ע"ב דְּאָמַר אֶלָּא בְּעֵדוּת שֶׁאֲנַ"ל קָמַפַּלְגִי וכו' וְהָא קיי"ל דעשאי"ל לֹא הֲיֵי עֵדוּת ה"מ הֵיכִי דְּלָא יָדְעִי בְּאֵיזֶה יוֹם בְּאֵיזֶה שָׁעָה דְּלֵיכָּא לְעֵדוּת כְּלָל אֲבָל הָכָא סִיּוּעַ הוּא דְּקָא מְסַיְּעִי לְהוּ ע"כ ופרש"י ז"ל בד"ה הֵיכִי וכו' דְּאֵיכָּא לְמֵימַר דְּלְהָכִי עָבְדִי דְּמִסְתַּפִּי דְּלָא לַיְתֵי סָהֲדֵי דְּלַזְמִינְהוּ וַהֲלֹא בָּא תַּה שָׁעָה עַמְּנוּ הֲיֵיתֶם וְעֵדִים שַׁקְרָנִים הֵם וכו' עיי"ש וְכֵן מְבֹאָר בכמ"ק, וּתְמַהֲנִי עַל מַה שֶׁרָאִיתִי זֶה לֹא כְּבָר שֶׁהִגִּיעַנִי סֵפֶר שו"ת תְּשׁוּבוֹת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר להגאב"ד ור"מ דק"ק טעלז זצ"ל יָשֵׁם בסי' ג' כָּתַב עַל הַגָּאוֹן מִלֹּא הָרוֹעִים בְּהַגָּהוֹתָיו לְסַנְהֶדְרִין, בזה"ל וּדְבָרָיו רְחוֹקִים מִן הָאֱמֶת דְּאִם רַק מֵשִׁים וּבְעַרְתָּ הוֹרְגִין אֶת הַטְּרֵיפָה שֶׁהָרַג בְּפְנֵי ב"ד וְלֹא מִטַּעַם לֹא תְּהֵא שְׁמִיעָה גְּדוֹלָה מֵרְאִיָּה וְכַנַ"ל א"כ גַּם בְּהָרַג בְּפְנֵי עֵדִים הָיָה לָנוּ לֵהָרֵג מֵשִׁים וּבְעַרְתָּ הָרַע מִקִּרְבֶּךָ דְּאַטּוּ עֵדִים שא"א לַהֲזִימָם מַחֲזִיקִים אוֹתָם כְּשֶׁקָּרָנִים יָרָק גזה"כ הוּא שֶׁבָּעִינָן עֵדוּת שֶׁאֲנַ"ל וכי' את"ד ינ"ב לְכְאוֹרָה נָעְלַם מִמֶּנּוּ לְפִי שָׁעָה דִּבְרֵי הגמ' וְרַשֵׁ"י ב"ק ע"ה ע"ב וְצָדְקוּ יַחְדָּיו דִּבְרֵי הַמַּלֹּא הָרוֹעִים זַ"ל וְלֹא הֵשִׁיב ר"א, ועכ"פ י"ל דְּפְלִינֵי בָּזֶה סוּמְכוֹס וְרַבָּנָן ודו"ק יְעַיֵּן בְּבֵית הַלֵּוִי ח"ג סי' ה' ובס' ו' אוֹת ד' וַהֲרֵי הָא דקיי"ל דבע' עשאי"ל הָא לֹא נִמְצָא ע"ז דְּרָשָׁא מְיֻוָּחֶדֶת יכו' עיי"ש וְשָׁם ד"ה וְאַגַּב וכו' אֲבָל הַקְּרוֹבִים דְּפָסוּל לרמב"ח אֵינוֹ מְשׁוּם שֶׁחָסַר הַבֵּירוּר שֶׁהָאֱמֶת כְּדִבְרֵיהֶם רַק דגזה"כ הוּא שֶׁאֵין לָדוּן ע"פ עֵדִים שא"א לַהֲזִימָן מִמֵּילָא פְּסוּלִין גַּם בָּזֶה ע"ש וצ"ע ויל"ע בְּשֵׁם אַרְיֵה קו' הֲזָמָה בָּזֶה **(הג"ה וְיֵשׁ לְהָעִיר דְּתַלְיָא בְּעִיקְּרֵי הַדְּבָרִים שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה בְּקֻונְטְרֵסִי אִי עֵדִים גּוּפַיְיהוּ שְׁנֶאֱמָנִים, הוּא מִטַּעַם בֵּירוּר שֶׁאֵין

לְמַעְלָה מֵהֶם, אִי שֶׁהוּא רַק חֲזָקָה וגוזה"כ עַיֵּן לְעֵיל אוֹת ל"ז, דְּאִי נִימָא דְּעֵדִים נֶאֱמָנִים מִטַּעַם בֵּירוּר ה"כ א"א לוֹמַר דִּלְכָךְ הַצְּרִיכָה תּוֹרָה בְּעֵדִים שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לַהֲזִמָּם דִּילְמָא מְשַׁקְּרִי, הָא אֲנַן עַכְשָׁיו קַיְימִין בִּסְבָרָא דְּנֶאֱמָנוּתָם כָּל כָּךְ בְּרוּרָה וְהָאֱמֶת אִתָּם, וְהַאיךְ אָנוּ חוֹשְׁשִׁים דִּילְמָא מְשַׁקְּרִי, א"ו דגזה"כ הוּא וְדִין חָדָשׁ הוּא שֶׁחִידְּשָׁה תּוֹרָה דְּבָעֵינַן עשאי"ל, אֲבָל אִי נִימָא כְּהַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁעִיקְּרֵי הַנֶּאֱמָנוּת הוּא מגזה"כ, אַף שֶׁאָנוּ חוֹשְׁשִׁין דִּילְמָא מְשַׁקְּרִי, א"כ שַׁפִּיר י"ל דְּלָזֶה הַסֵּיפָּה הִתִּירָה תַּבְלִין לְהַצְרִיךְ בֵּירוּרִים צְדָדִיִּים כְּדֵי לְחַזֵּק אֱמִירָתָם וְדִלְמָא מְשַׁקְּרִי, וְיִרְאוּ מִשּׁוּם הַהֲזָמָה, וְיֹאמְרוּ אֱמֶת, ועפ"י זֶה צָרִיךְ לְהָבִין תֵּירוּץ הַשֵּׁנִי שֶׁבַּתּוֹסָ' מַכּוֹת ב' ע"א דְּגִבֵּי עֵדוּת דב"ג לָא חָיְישִׁינַן כְּלָל בָּאֵ"ל דְּמֵהֵיכִי נָפְקָא לָן דְּבָעֵינַן עשאי"ל מִכַּאֲשֶׁר זָמַם וכו' עיי"ש וכמ"ל: וּבִלְמַדֵּי עַכְשָׁיו מס' כְּתֻבּוֹת מָצָאתִי בעה"ש בְּחִידּוּשִׁים וְהַגָּהוֹת מַיִם חַיִּים לְבַעַל פר"ח שֶׁכָּתַב עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' שָׁם דַּף ל"ג ע"א תד"ה אֶלָּא וכו' אֲבָל הָכָא נִתְקַיְּימָה הֲזָמָה בְּמַלְקוּת עכ"ד הַתּוֹסָ' וְכָתַב הַמַּיִם חַיִּים בזה"ל כְּלוֹמַר דְּכָל עֵדוּת שֶׁאַתָּה יָכוֹלָה לַהֲזָמָה הֲוָה עֵדוּת מִשּׁוּם דְּאִיהוּ מִתְיָרֵא לְשַׁקֵּר וְהָכָא נָמֵי מִתְיָרֵא לְשַׁקֵּר מַשְׁוֶה דְּלוֹקֶה וְשַׁפִּיר מִקְּרֵי כַּאֲשֶׁר זָמַם יִבָּרֵר ודו"ק וְאַדְּ זֶה כְּפִי תֵּירוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁבַּתּוֹסָ" מַכּוֹת הַנָּ"ל אֲבָל לְפִי הַתֵּירוּץ הַשֵּׁנִי צ"ע כמש"כ לְעֵיל אַדְּ אֶפְשָׁר לְיַמֵּר דְּבִסְבָרַת זוֹ פְּלִיגִי שְׁנֵי תֵּירוּצֵי הַתּוֹסָ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל די"ל דִּפְלִיגִי בָּזֶה סוּמָכוֹס וַחֲכָמִים בִּסְבָרַת יִטְעַם שֶׁל הַצָּרַכַת עֵדוּת שֶׁאֵ"ל, ואכ"ל עוֹד:)** גַּם יֵשׁ לִי עוֹד מֵקִים עִיּוּן לְפִי סְבָרַת הָרַמְבַּ"ן הַנָּ"ל דִּבְנֶהֱרג הַנִּידּוֹן א"כ סִימָן הִיא שֶׁהָרִאשׁוֹנִים הֵם הָעֵדִים הָאֲמִיתִּיִים וא"כ צָרִיךְ עִיּוּן וְיָשׁוּב בְּהָא דְּמִבֹּאָר בַּמִּשְׁנָה דְּמַכּוֹת ו' ע"ב לְפִיכָךְ אִם נִמְצֵאת אַחַת מֵהֶן זוֹמֶמֶת הוּא וָהֵן נֶהֱרָגִין וְהַשֵּׁנִי' פְּטוּרָה עיי"ש דְּהֵן נֶהֱרָגִין אע"פ שֶׁלֹּא הוּזְמוּ כַּת שְׁנִיָּה כֵּיוָן שֶׁהוּזְמוּ הֵן וְהוּא נֶהֱרָג מִשּׁוּם כַּת שְׁנִיָּה דְּלָא בָּטְלָה עֵדוּת כַּת שְׁנִיָּה בַּהֲזָמַת רִאשׁוֹנָה כֵּיוָן דְּהָוֵי שְׁתֵּי עִדִּיוֹת עיי"ש בְּתוֹסָ' ד"ה הוּא, וְהָא לְפִי דַּעַת הָרַמְבַּ"ן ה"נ כֵּן כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱרָג הַנִּידּוֹן מִשּׁוּם כַּת שְׁנִיָּה וא"כ בְּוַדַּאי שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר כָּל הַסְּבָרוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים שֶׁהִנִּיחַ הָרַמְבַּ"ן וְהָיָה צָרִיךְ לָנוּ לְאָמִיר שֶׁבְּוַדַּאי הָרִאשׁוֹנִים נֶאֱמָנִים נֶגֶד הַמְּזִימּוּם וּמַדּוּעַ הֵן נֶהֱרָגִין בִּשְׁבִיל הַהֲזָמָה ויל"ע בְּעֵת הַפְּנַאי אַיֵּ"ה כִּי עַתָּה רֹאשִׁי עָלַי סְחַרְחַר וּמַיִם רַבִּים שְׁטָפָנִי, וּמַכְאוֹבַי נָגְדִּי תָּמִיד, יְרַחֵם ד' עָלַי אֲשֶׁר שִׁוִּיתִנִי נֶגְדִּי תָּמִיד, וּבָאתִי רַק לְהָעִיר לְהַמְעַיֵּן אֲשֶׁר דַּעְתּוֹ וּשְׂעָתוֹ יוֹתֵר בְּמַנִּיחָה, וְכֵן עַל סְפִיקַת הב"ש אַחֲרוֹן הַנָּ"ל בְּאִם מֵת הַנִּידּוֹן מִיתָה טִבְעִית, לְכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָעִיר מִכָּאן אַף שֶׁבְּעַצְמוֹ מַסִּיק שָׁם שֶׁהַדָּבָר פָּשׁוּט שֶׁאִם מֵת שֶׁחַיָּבִים הָעֵדִים מִיתָה עיי"ש, שׁוּב חִפַּשְׂתִּי בהג' הַמְפָרְשִׁים למס' מַכּוֹת וּמָצָאתִי שֶׁמָּה בְּהַגָּהוֹת פּוֹרָת יוֹסֵף עַל הַמִּשְׁנָה הַנָּ"ל דַּהֲרָגוֹ אֵין נֶהֱרָגִין שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וְז"ל

הָרַמְבַּ"ן ג"כ לֹא יֵהָרְגוּ הַמּוּזָמִין וְרָצָה לְהָעֲמִים בְּכַוָּנַת הָרַמְבַּ"ן מִשּׁוּם דִּכְבָר חַיָּיב מִיתָה ממק"א וּמַדְחֶה זֶה ונ"ל כְּפַשְׁטוּת לְשׁוֹנוֹ מִשּׁוּם נֶאֱמָנִית הא' את"ד עיי"ש מש"ה בָּזֶה וג"כ לֹא רָאָה בהב"ש אַחֲרוֹן הַנָּ"ל שֶׁמְּבוֹאָר שָׁם כָּל הַחֲקִירָה הַנָּ"ל וְלֹא הֵבִיא דִּבְרֵי הכ"מ הַנָּ"ל וְעוֹד יֵשׁ לְהָעִיר ע"ד שָׁם אַךְ אכ"מ לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר, וְעַיַּיִן עוֹד שָׁם בב"ש אַחֲרוֹן שכ' ולפ"ז יֵשׁ לְדָחוֹת רְאָיַת הר"י בְּתוֹסָ' רֵישׁ מַכּוֹת הָא דְּאָמַר בַּת כֹּהֵן וְזוֹמְמֵי זוֹמְמִים וְלֹא אָמַר בַּת כֹּהֵן וּבְיַעֲלָה דְּמָצֵי לְאַשְׁכּוֹחֵי בְּאִם מֵת הַבּוֹעֵל קוֹדֶם שֶׁבָּאוּ זוֹמְמֵי זוֹמְמִים וא"כ אֵין הַבּוֹעֵל נִידּוֹן בְּאוֹתוֹ יוֹם עכ"ל וְכֵן לְעִנְיַן אִם הָיָה הַבּוֹעֵל קָטָן עיי"ה: וְכֵן מָצָאתִי כָּעֵת בְּשוּ"ת תּוֹרַת חֶסֶד חֵלֶק אהע"ז סי' כ' אוֹת ה' שבתו"ד שָׁם לְעִנְיַן יָבָם מוּמָר שֶׁכָּתַב מֵעַצְמוֹ לְחַדֵּשׁ דְּדַוְקָא אִם נָהֲרַג, אֲבָל אִם מֵת מֵעַצְמוֹ לֹא נִפְטְרוּ הַזּוֹמְמִים עי"ז וּבָזֶה מְיַישֵּׁב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ספ"כ מהל' עֵדוּת גַּבֵּי זוֹמְמֵי בַּת כֹּהֵן וּמַהָא דְּאֵין דָּנִין שְׁנֵיהֶם בְּיוֹם אֶחָד, וְרַק מַשְׁכַּחַת לָהּ דִּשְׁנֵיהֶם נִגְמַר דִּינָם לְמִיתָה רַק אֶחָד מֵהֶם מֵת אַחַר גמ"ד וְיֵשׁ חִיּוּב מִיתָה עַל הע"ז מֵחֲמַת גמ"ד שֶׁל שְׁנֵיהֶם וקמ"ל קְרָא דְּנִידּוֹנִים בְּחֶנֶק דְּלְאָחְיו וְלֹא לַאֲחוֹתוֹ, מִיהוּ בלא"ה ל"ק דִּמְבוֹאָר בְּרֵשׁ"י סַנְהֶדְרִין (מ"ה ע"ב) דִּבְשֶׁנֵי ב"ד שֶׁפִּיר דָּנִין שְׁנֵיהֶן בְּיוֹם אֶחָד (וכ"מ בְּרֵשׁ"י סַנְהֶדְרִין קי"ב ע"א ד"ה ור"ל) וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה אֲפִילּוּ אִם מֵת מֵעַצְמוֹ מ"מ פְּטוּרִים מד' הַתּוֹסָ' רֵישׁ מַכּוֹת וכו' עיי"ש וּפְלָא עָלָיו שֶׁהָיָה בָּקִי גָּדוֹל בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא הֵבִיא מהב"ש אַחֲרוֹן זַ"ל, וְאִם נְכוֹנִים אָנוּ בָּזֶה שֶׁבְּאִם מֵת הַנִּידּוֹן חַיָּיבִים הָעֵדִים.

יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בִּכְגוֹן דָּא, בְּהָא דְּאָמְרוּ בְּסַנְהֶדְרִין מ"ה נִקְטָעָה יַד הָעֵדִים פָּטוּר דְּבָעֵינַן יַד הָעֵדִים וכו' עיי"ש וְיֵשׁ לַחְקוֹר כה"ג שֶׁהָעִידִי הָעֵדִים וְאַחַ"כ נִקְטְעוּ יָדָם שֶׁפָּטוּר הַנִּדּוֹן אִם אַחַ"כ הוּזְמוּ הָעֵדִים אִם חַיָּיבִין מִיתָה מכא"ז אִם נִימָא דעכ"פ לָא גָּרַע מִמֵּת הַנִּדּוֹן שג"כ לֹא נֶהֱרַג עַל פִּיהֶם וְאַפ"ה חַיָּיבִים עַל רְצוֹנָם וְהֵהִיא שַׁעְתָּא בַּר קְטָלָא הָוֵי, אוֹ דִּילְמָא י"ל דְּהָתָם הַחְסָרוֹן הוּא מִצַּד הַנִּדּוֹן אֲבָל הֵם חַיָּיבֵי אוֹתוֹ הֲרִיגָה, אֲבָל הָכָא הַדִּין וְהַפָּטוּר הוּא מֵחֲמָתָם שֶׁנַּעֲשָׂה חִסָּרוֹן בְּדִין הָעֵדִים וְאִי נִימָא דְּחַיָּיבִים יהי' מִשְׁפַּחַת לָהּ נָמֵי שֶׁיֵּהָרֵג הִיא הַנִּבְעֶלֶת וְהִיא הַבּוֹעֵל קַיָּים בְּאוֹפָן כָּזֶה דְּהֵעִידוּ מִקּוֹדֶם עַל הַבּוֹעֵל וְנִגְמַר הַדִּין וְאַחַ"כ נִקְטְעָה יָדָם וּפָטוּר, וּלְמָחָר הֵעִידוּ עַל הַנִּבְעֶלֶת שֶׁפְּלוֹנִי בָּא עָלֶיהָ וְהִיא נִתְחַיְּיבָה מִיתָה מִשּׁוּם שֶׁכְּבָר קוֹדֶם הַגָּדַת הָעֵדוּת נִקְטָעָה יָדָהּ כִּדְאִיתָא בְּסַנְהֶדְרִין שָׁם וכו' וְאַחַ"כ הוּזְמוּ הָעֵדִים עַל שְׁנֵיהֶם עַל הַבּוֹעֵל וְהַנִּבְעֶלֶת וְחַיָּיבִים מִשּׁוּם שְׁנֵיהֶם וְכַנַ"ל וְגִלְחָה הַתּוֹרָה דְּחַיָּיבִים רַק כְּמוֹ שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְחַיֵּיב אֶת הַבּוֹעֵל וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְקַצַּרְתִּי וְרַק אַגַּב גְּרָרָא וְעַל הַמְעַיַּין לְעַיֵּן הֵיטֵב בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצִּיַּנְתִּי וְאָז יָבִין הֵיטֵב מש"כ: מה) וְדֶרֶךְ אַגַּב רָאִיתִי שָׁם בַּבֵּית שְׁמוּאֵל אַחֲרוֹן רֵישׁ חאהע"ז בִּדְרוּשׁ לְנָשׁוּאִין שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה הָא דְּאָמְרוּ רֵישׁ מְכִילְתִין פָּתַח רֵישׁ לָקִישׁ וכו' עפ"י שִׁיטָה הָרַמְבַּ"ם שֶׁבָּעַל בִּיאָה אֲסוּרָה מֵימָיו וְאִי בִּיאַת יְבָמָה צָרִיךְ עֵדִים ומוּקִי לָהּ ג"כ בִּיבָמָה שֶׁעָשָׂה דּוֹחֶה ל"ת וְכַמָּה קֻשְׁיוֹת וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרִי בְּשֵׁם הַבְּאֵר יִצְחָק ותה"ק וְנָעְלַם זֶה מֵהֶם דְּבָרָיו הַחֲרִיפִים, וַחֲזִיתִיו רַק לְפוּם רְהִיטָא וּבְשֶׁאֵילַת בְּעָלִים: מו) לְעִנְיַן חֲקִירָתִי אִי מָשְׁלָה מִדְּרַבָּנָן בְּמָקוֹם שֶׁלּוֹקֶה מִדְּאוֹרַיְיתָא עַיַּיִן לְעֵיל בַּקּוּנְטְרֵס ו' ע"א וְדַף ד' ע"א עיי"ש נ"ב יֵשׁ לְהָעִיר עוֹד מֵהָא שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם פי"ד מהל' אִישׁוּת וְהַטּוּר בסי' ע"ז בזה"ל הַמּוֹרֶד עַל אִשְׁתּוֹ וְאָמַר הֲרֵינִי זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָהּ, אֲבָל אֵינִי וכו' מוֹסִיפִין לָהּ עַל כְּתֻבָּתָהּ וכו' ואע"פ שֶׁכְּתֻבָּתָהּ הוֹלֶכֶת וְנוֹסֶפֶת הֲרֵי הוּא עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר לֹא גָּרַע שֶׁאם שִׁנְאָה יְשַׁלְּחֶהָ אֲבָל לַעֲנוֹת אָסוּר

וְלָמָּה לֹא יִלְקֶה עַל לָאו זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה עכ"ל, דְּמַשְׁמַע מִזֶּה דַּאֲפִילּוּ אִילּוּ הָוָה בָּהּ מַעֲשֶׂה וְלוֹקִין עֲלָהּ, מ"מ לְעִנְיַן הַקָּנָס לָא הָוָה נוֹגֵעַ וְהָיוּ מוֹסִיפִין עַל כְּתֻבָּתָהּ וְקוֹנָסִין אוֹתוֹ וְלוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם מִדְּרַבָּנָן, וְגַם אֶפְשָׁר דְּאַף אֵין לוֹקִין מִדְּאוֹרַיְיתָא מ"מ אַפִּתְּי מַכַּת מַרְדּוּת אִיכָּא כְּמוֹ בְּכָל לְאַוִּין שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה וְכִדְחֵקֵר שָׁם הפמג"ד שָׁם בְּפִתְיחָה כּוֹלֶלֶת, וּפְשִׁיט לָהּ מֵרַמְבַּ"ם הל' חָמֵץ שכ' הַמַּנִּיחַ חָמֵץ בְּרְשׁוּתוֹ לוֹקִין מ"מ עי"ש אוֹת ג' וְעַיֵּין שׁוּ"ת בְּרִית יַעֲקֹב חאור"ח, וְאַפְּ"ה מְשַׁלֵּם מָמוֹן (אֲלָא דְּמִזֶּה רְאָיָה רַק הֵיכִי דְּשָׁנֵיהֶם דְּרַבָּנָן וְהֵם הֵם הַמְחַיְיבִים שְׁתֵּי רְשָׁעִיוֹת) וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּזֶה הָרַבּוּתָא שֶׁל הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב ואע"פ שֶׁכְּתֻבָּתָהּ הוֹלֶכֶת וְנוֹסֶפֶת הֲרֵי הוּא עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה וכו', דְּמַאי שַׁיֵּיכָת הִיא זל"ז וּמַאי אע"פ שֶׁכָּתַב ל וּלְפִי מַה שֶׁפֵּרַשְׁתִּי א"ש וְהָכִי פֵּירוּשׁוֹ ואע"פ שֶׁכְּתֻבָּתָהּ הוֹלֶכֶת וְנוֹסֶפֶת וַהֲרֵי כְּבָר קָנְסִינַן לוֹ בְּמָמוֹן אַפְּ"ה הֲרֵי הוּא עוֹבֵר בל"ת וּמַכִּין אוֹתוֹ מ"מ ג"כ, וּלְכָךְ חָזַר וְשָׁנָה עוֹד הַפַּעַם פֶּה אַף שֶׁכְּבָר הֵבִיא דִּין זֶה לְעֵיל וְעַיֵּין הָרַב הַמַּגִּיד שָׁם וְקַצַּרְתִּי

(וּבָזֶה יֵשׁ מָקוֹם אִתִּי לְיַישֵׁב מַה שֶׁהֶעָרוֹתַי מִכְּבָר בְּסַנְהֶדְרִין דַּף ל"א ע"ב שְׁלַחוּ לֵיהּ לְמָר עֻוְקְבָא לִדְזְוִו לֵיהּ כְּבַר בִּתְיָה שְׁלָם עֻוְקְבָן הַבַּבְלִי קֶבֶל קֶדָמַנָא יִרְמְיָ' אָחִי הֶעֱבִיר עָלַי אֶת הַדֶּרֶךְ וכו' עיי"ש פרש"י ז"ל בְּחַד לִישָׁנָא שֶׁסִּירְסוֹ עיי"ש, וְקָשֶׁה וְהָא לוֹקֶה בזה"ב מִשּׁוּם סִירוּס וּלְפִי הַנָּ"ל א"ש ודו"ק וְעַיֵּין כה"ג בְּהַמְּקֹנֶה קִדּוּשִׁין כ"ד גַּבֵּי עֶבֶד שֶׁסִּירְסוֹ רַבּוֹ עיי"ש וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת עֵין יִצְחָק אֶלְחָנָן ח"ר אהע"ז סי' י"א בַּאֲרִיכוּת וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת עוֹנֶג י"ט חאור"ח סי' כ"ד קָצַת מִזֶּה ובמק"א הֶאֱרַכְתִּי הַרְבֵּה בִּישׁוּב קֻוּשְׁיַת הַמְּקֹנֶה הַנָּ"ל:):מז) מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּדַף ד' ע"ב בְּשֵׁם הַשַּׁעַר הַמִּשְׁפָּט לְעִנְיַן ע"א בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כָּל אֶחָד מֻוְחָזָק עי"ש וּכְמוֹ אֲבִידָה וְקַרְקָעוֹת עי"ש יִתְיַשֵּׁב בָּזֶה מַה שֶּׁרָאִיתִי כָּעֵת בְּעָרוּךְ לְנֵר מִכּוֹת דַּף ו' בְּתוֹסְ' ד"ה אָמַר ר"י שֶׁהֵעִיר דְּהָא לִפְעָמִים מַשְׁפַּחַת דְּעַד אֶחָד גַּם בד"מ לֹא מוֹעִיל כְּלוּם כְּגוֹן שֶׁהֵעִיד עַל הַקַּרְקָעוֹת דְּאֵין נִשְׁבָּעִים עֲלֵיהֶם אֲפִילּוּ בְּהַעֲדָאַת עַד אֶחָד וכו' עיי"ש וּלְפִי הַמְבֹאָר בֶּאֱמֶת יל"ע וְלוֹמַר דְּבַקַּרְקָעִית יוֹעִיל ע"א אֲפִילּוּ לְמָמוֹן כֵּיוָן שֶׁאֵין הבע"ד מֻוְחָזָק וי"ל בָּזֶה ואכ"מ וְעַיֵּין עוֹד בְּשׁוּ"ת נַחֲלַת יַעֲקֹב בִּתְשׁוּבַת נֶכֶד הַגָּאוֹן מִלִּיסָא זצ"ל ה"ה הַגָּאוֹן בַּעַל חֶסֶר לְאַבְרָהָם תְּאוֹמִים זַ"ל, וְכֵן רָאִיתִי כָּעֵת בַּקּוּנְטְרְ' רוֹב וְסָפֵק לְהַגָּאוֹן בַּעַל שֵׁם אַרְיֵה זַ"ל שֶׁהֵעִיר בְּעִיקַּ' זֶה אַדְּ אֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה כָּעֵת: מח) כֵּן הִנְנִי לְהוֹדִיעַ כִּי אַחֲרֵי יָצָא לְאוֹר הַגִּלְיוֹנוֹת הַנָּ"ל הֵבִיא לִי אַחֵר אֶת הַסֵּפֶר מִנְחָה חֲדָשָׁה אֵיזֶה עָלִים בְּלַיִם וְלֹא נִכְתַּב גַּם מְקוֹם דַּפִּים וְשֵׁם חי' עַל מס' בְּרָכוֹת סוֹטָה סַנְהֶדְרִין, וְהֵם נֶאֱמָרִים בַּחֲרִיפוּת וּשְׁנִינוֹת וְאֵין דְּרָכֵינוּ שִׁיִּים אַדְּ כַּמּוּבָן א"א שֶׁלָּאָח לְהִפָּגֵשׁ בְּאֵיזֶה הֶעָרוֹת, אַדְּ בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהֵבִיא לִי הָיָה אָז יוֹם ד' מ"ח דַּעְתִּי מְבֻלְבָּלֶת מִפַּחַד אֱנָשׁ מִרְמָה ד' יְרַחֵם וְיִתֵּן לִי מְנוּחָה שלמ' הַשְׁקֵט וְשָׁלוֹ' אכי"ר ע"כ לֹא יָכוֹלְתִּי לְעַיֵּין בִּדְבָרָיו הַשְּׁנוּנִים, וְאַ"ה אָשְׁנָה פֶּרֶק זֶה, רַק אֶת זֶה רָאִיתִי לְהַזְכִּיר כִּי מַה שֶׁהֵעִיר לִי הַכּוֹתֵב הַנָּ"ל מֵהָא דכ"ג אִי יוֹצֵא לְמִלְחָמָה מְבֹאָר שָׁם הַכֹּל בס' מ"ח הַנָּ"ל וְזַ"ל תְּחִיָּה אַטוּ כ"ג מִיּוֹצְאֵי הַמִּלְחָמָה כְּלָל הָלֹא עֲבוֹדַת יוכ"פ דְּאִינָם כְּשֵׁרִים אֶלָּא בּוֹ וְכֵן חָבִיתִי תי כ"ג שֶׁבְּכָל יוֹם וכו' ע"כ הִנֵּה מֵעֲבוֹדַת יוכ"פ וַדַּאי לק"מ דְּעַל יוכ"פ אֶפְשָׁר דְּבָא לִירוּשָׁלַיִם לַעֲבוֹד עֲבוֹדַת הַיּוֹם, וְכֵן הִרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּקֻוּנְטְרְסִי וְזַ"ל וְאַף את"ל בְּמִלְחֶמֶת מִצְוָה שֶׁאֲפִילּוּ חו"כ מַחֲוִקָּתָם יוֹצְאִים אָז גַּם הכ"ג יוֹצֵא שֶׁדּוֹחֶה כָּל עֲבִידַת הַמִּקְדָּשׁ ז"א חֲדָא דִּמְבֹאָר בְּסוֹטָה דל"ג יוֹחָנָן כ"ג שָׁמַע ב"ק מבקה"ק נִצְּחוּ טַלְיָא דְּאָזְלִי לְאַגְּחָא קְרָבָא ופרש"י שָׁם בְּמִלְחֶמֶת הַיְוָנִים שֶׁהָלְכוּ פְּרִחֵי כְּהֻנָּה וכו' וּמַדּוּעַ לֹא הָלַךְ יוֹחָנָן

בְּעַצְמוֹ עכ"ל, וּלְפִי מַאי שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דביוכ"פ שֶׁעֲבוֹדַת הַיּוֹם אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא בְּי, בָּא אָז מֵהַמִּלְחָמָה, אָתֵי שַׁפִּיר מְאֹד דִּמְבוֹאָר בְּרַשֵׁ"י שָׁם דְּנִלְחֲמוּ ביוכ"פ וְשָׁמַע יוֹחָנָן ב"ק כְּשֶׁהָיָ' עוֹבֵד עֲבוֹדַת יוכ"פ ע"כ וא"כ שַׁפִּיר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּירוּשָׁלַ"ם, וְאַדְּרַבָּא עַכְשָׁיו אַשְׁכַּחְנָא מַרְגָּנִיתָא דְּלָמָּה לִי' לְרַשֵׁ"י לְהוֹדִיעֵנוּ זֹאת שהי' ביו"כ וַהֲלֹא מִמֵּילָא מוּבָן כֵּינָן שֶׁשָּׁמַע זֹאת מבקה"ק, אֶלָּא שֶׁרָצָה לְתָרֵץ גַּם זֹאת לָמָּה לֹא יוֹחָנָן כ"ג בְּעַצְמוֹ הָלַךְ לַמִּלְחָמָה, וַהֲלֹא יָדוּעַ שֶׁהוּא הָיָה עִיקַּר שַׂר הַמִּלְחָמָה וּמַצְּבִיא הַצָּבָאוֹת, רַק מִשּׁוּם דְּהָוֵי יוכ"פ וּמִשּׁוּם עֲבוֹדוֹת בהמ"ק חָזַר מֵהַמִּלְחָמָה, וְאִם לָאו מְמַנִּים כ"ג זָקֵן אַחֵר שא"י לָצֵאת וְלָבוֹא בַּמִּלְחָמָה ועכ"פ אֵין הֶכְרֵחַ כְּלוּם מִזֶּה, עוֹד כָּתַב הַנָּ"ל יָתֵי פְּשׁוּט לִי מִיָּהָא חָדָא דעכ"פ בְּמִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת לֹא יָצָא א"כ מַאי קָאָמַר וְלֹא לְקָחָהּ פְּרָט לְאַלְמָנָה לכ"ג וַהֲלֹא קָרָא בִּרְשׁוּת מַיְירֵי דִּבְמִלְחֶמֶת מִצְוָה הַכֹּל יוֹצְאִין אֲפִילּוּ חו"כ ומכש"כ לִדְעַת הָרַמְבַּ"ם בַּפֵּ"ה מכה"ק דכ"ג אֵינוֹ זָז מִן יְרוּשָׁלַ"ם לְעוֹלָם צע"ג מַאי יַעֲנֶה בגמ' דִּידַן עכ"ל וּכְבָר הֵשַׁבְתִּי עַל זֶה לְעֵיל ומכש"כ דא"ש לְדִבְרֵי הַסְּבָרַת המנ"ח כְּמוֹ שֶׁרַמַּזַת לְעֵיל והמנ"ח הוּא בַּמִּצְוָה קל"ו וכ' שֶׁזֶּה אֱמֶת בָּרוּר וְגַם בְּהַגָּהוֹתַי"ן לָרַמְבַּ"ם דְּפוּס וִוילְנָא וא"ל בְּזֶה עוֹד (וְאַגַּב רְהִיטָא רָאִיתִי שָׁם בְּחִדּוּשֵׁי בְּרָכוֹ' דָּבָר מֻחְמִיהָ בדל"ג גַּבֵּי רחב"ד שֶׁנָּתַן עֵקֶבִי ע"פ הַחוֹר וּלְדִבְרֵי רַשֵׁ"י דְּפֵירֵשׁ עָרוֹד מִן הַנָּחָשׁ וְהַצָּב וְהִקְשָׁה דא"כ הֲרֵי מַנְהִיג בְּכֹלְאַי' ע"י שֶׁנָּתַן עֵקֶבוֹ ע"פ הַחוֹר וצ"ע עכ"ל, הִנֵּה מִלְּבַד שֶׁזֶּה חִידּוּדוֹ קִיְּדֵם לְלִיקּוּטָיו, עוֹד נָעֲלַם מִמֶּנּוּ תוס' בְּשַׁבָּת נ"ב ע"א ד"ה וְהִתְנָן דְּאֵין לָאֶסּוֹר לְהַנְהִיג כִּלְאַיִם אִם לֹא יִמְשׁוֹךְ שִׂים דָּבָר עי"ש וּבְתוֹסְ' דְּמַכּוֹת כ"ב ע"א ד"ה הַמַּנְהִיג וַדַּוְקָא אִי מֵישָׁךְ הַשִּׁיר מַשּׂוֹי בְּגוּפוֹ אֲבָל בְּלֹא הַמְּשָׁכָה אֵין לוֹקֶה בְּהַנְהָגָה וכו' עיי"ש): מט) קָצַת סַעַד לִסְבָרָא זוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בָּאוֹת ל"ג נִזְכַּרְתִּי מֵהָא דְּתָנַן (בפ"ט דְּסַנְהֶדְ' מ"ג) רוֹצֵחַ שֶׁנִּתְעָרֵב בַּאֲחֵרִים כֻּלָּם פְּטוּרִים וּפֵירֵשׁ הרע"ב כְּגוֹן שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים וְיָצָא חֵץ מִבֵּינֵיהֶם יֵהָרֵג שְׁנֵיהֶם פְּטִירִים וַאֲפִילּוּ א' מִשְּׁנֵיהֶם מֻחְזָק בַּחֲסִידוּת וּבְיָדוּעַ שֶׁהִיא לֹא זָרַק הַחֵץ ,,אֲפִילּוּ הָכִי לָא מְחַיְּבִינַן לֵיהּ לְאִידָךְ בַּחֲזָקָה זוֹ" עכ"ל, וְהָא מַהֲגְמָ' שָׁם פ' ע"א דְּקָתָנֵי עֲלַהּ אָמַר ר' יוֹסֵי אֲפִילּוּ אַבָּא חֲלַפְתָּא בֵּינֵיהֶן וכפרש"י שָׁם דְּלָא מְחַיְּבִינַן לְאִידָךְ מֵשִׁים הָא חֲזָקָה וכו' עי"ש וְהוּא מִתְבָּאֵר הֵיטֵב ע"פ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְהַסְבִּי' שָׁם ע' וְקִצַּרְתִּי נ) בָּאוֹת מ"ג בָּמָּה שֶׁכָּתוּב דְּבַר קַפְּרָא הוֹסִיף זֶה בְּמִשְׁנָה דְּסוֹף סוֹטָה, נ"ב כֵּן רָאִיתִי כָּעֵת שֶׁהִרְגִּישׁ כְּבָר בָּזֶה בְּתוֹסְ' יו"ט אַבִּית (פ"א מ"ה) שכ' שָׁם וּמִכָּאן אָמְרוּ חכמ' חֲכָמִים הַבָּאִים אַחֲרָיו הוֹסִיפוּ ע"ד ע"כ וְכֵן מָצִינוּ בְּסוֹף סוֹטָה שֶׁהוֹסִיפוּ אַחֲרָיו בַּמִּשְׁנָה מִשֶּׁמֵּת רַבִּי וכו' ע"כ אַף לֹא כָּתַב מִי שֶׁהוֹסִיפוּ, – שָׁם לְעֵיל בַּדַּף י' ע"א שֶׁאוֹתִי פְּנֵי רָשָׁע עיי"ש נ"ב שׁוּב אַחֲרֵי סָמוּךְ וְנִרְאֶה לְהֶדְפֵּסָה מָצָאתִי מִדְרָשׁ זֶה הוּבָא בַּיַּלְקוּט יְשַׁעְיָ' רֶמֶז ת"ד בְּפִסְיק צַדְקַת צַדָּקִים יָסִירוּ מִמֶּנּוּ צַדְקַת צַדִּיקִים זֶה מֹשֶׁה יָסִירוּ מִמֶּנִּי זֶה יִצְחָק ע"י שֶׁהַצַּדִּיק אֶת עַשָּׂו הָרָשָׁע כָּהָה עֵינָיו וכו' עכ"ל הַיַּלְקוּט שְׁמָעוּנִי וְכֵן בַּיַּלְקוּט שָׁם פ' תּוֹלְדוֹת עיי"ש: נא) בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל אוֹת מ נִזְכַּרְתִּי אח"ז כה"ג דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' חֻלִּין ס"ה ע"א ד"ה אע"פ וכי' וא"ת וְהֵיכִי דָּרְשִׁינַן הָכָא וְגַבֵּי ע"ח מִדִּכְתִיב לֹא בְּאֶלֶף דְּבָעֵי לְמֵימַר קְרָא אע"פ שֶׁאֵין לוֹ עַכְשָׁיו וְהָא מַסְקִינַן פ כְּשֵׁם דְּאֶלֶף מַשְׁמַע הָכִי וְהָכִי הֵן אִי לְאִי וכו' עיי"ש, וְעַיַּ"ן טוּרֵי אֶבֶן מְגִילָּה ג' ע"ב ד"ה אֲשֶׁר לוֹ חוֹמָה וכו' שֶׁהִקְשָׁה מֵעַצְמוֹ קֻוְשְׁיָא הַנָּ"ל יֵשֵׁם בְּדַף י' ד"ה אֲשֶׁר הִזְכִּיר בְּעַצְמוֹ דִּבְרֵי הַתּוֹסְ' חֻלִּין ס"ה הַנָּ"ל עיי"ש וּפָלָא, וְעַיַּ"ן גַּם בְּקִדּוּשִׁין י"ח ע"ב וּבַתּוֹסְ' שָׁם ד"ה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וכו' עיי"ש, – מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי סוֹף סִפְרֵי מִנְחַת יְרוּשַׁלְ' הָרְאָיָה מִמִּשְׁנָ' דְּפֵאָה לְעִנְיַן

שִׁכְחָה דְּסוּמָא חַיָּיב בְּמִצְוַת ל"ת עיי"ש נ"ב וכ"ז דְּנוֹקְמוּהָ מַתְנִיתִין ככ"ע וְלֹא אַלִּיבָּא
דְּחַד תַּנָּא דס"ל דְּסוּמָא חַיָּיב בְּכָל מִצְוֹת אַף שר"מ הוּא וז"פ וְאֵין זֶה לֶקֶט אֶלָּא שִׁכְחָה
שֶׁשָּׁכַחְתִּי לְהוֹסִיף בָּהּ ד"ז, וְעַיֵּין סוֹף פְּסָחִים דַּף ק"ז ע"א אָמַר רַב יוֹסֵף אֲדוֹר בָּרִבִּים
דְּלָא אִשְׁתִּי שִׁיכְרָא וְעַיֵּין בַּתּוֹסָ' שָׁם וּכְבָר הֶעָרוֹתַי מִשָּׁם רְאָיָה דִּמְחַוֵּיבִבְּלָאוִין אַדְּ י"ל
כמש"כ המנ"ח דְּלָאוִין דב"נ מִצְוָה עֲלֵיהֶן גַּם סוּמָא חַיָּיב וא"כ י"ל לפמש"כ הַיְרוּשַׁלְמִי
דב"נ אִיתָא בב"י דְּבָרוֹ וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ במל"מ פ"י מִמְּלָכִים וְקִצַּרְתִּי, – וְאַגַּב נאמ' שֶׁמִּשָּׁם
דַּף ק"ח ע"א דְּאָמַר כִּי אָתֵינַן לְבֵי רַב יוֹסֵף אָמַר לַן לָא צָרִיכְתּוּ מוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם
עי"ש לְכְאוֹרָה קָצַת רְאָיָה לִסְפֵּיקוֹ שֶׁל הַשַּׁעַר אֶפְרַיִם אִי מְחַוֵּיב לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רַבּוֹ שֶׁהוּא
סִימָא עיי"ש סי' ע"ח וְעַיֵּין בבאה"ט ובפ"ת סי' רמ"ד ביור"ד וְאוּלַי יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין עַמִּידָה
לְהַסִּיבָּה וְקִצַּרְתִּי: נב) בְּמַה שֶׁהִזְכַּרְתִּי בְּסִפְרֵי דַּף קנ"א אִי נָשִׁים אִיתְנְיֵהּ בְּכֹלַל עַרְבוּת
דַּאֲנָשִׁים עֲלֵיהֶם וּלְהֵיפֶךְ עיי"ש וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים, וְיֵשׁ לְהָעִיר מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א קִדּוּשִׁין
כ"ח וְהוּבָא גַּם במנ"ח (מ' שְׁסָ"ה) שֶׁכָּתַב דְּאִיכָּא בְּסוֹטָה מַאי דְּלֵיכָּא בְּעָלְמָא דְּאִלּוּ בְּסוֹטָה
הַכֹּהֵן פּוֹתֵחַ הַגִּלְגּוּלִין עַצְמָן וַאֲנַן בְּעָלְמָא קי"ל דְּאֵין ב"ד פּוֹתְחִין לְגַלְגֵּל עַד דְּטָעֲיָן הַתּוֹבֵעַ
וכו' וּמוֹדֶה רַב הוּנָא דְּבְסוֹטָה פּוֹתֵחַ הַכֹּהֵן אֶלָּא דְּשָׁאנֵי סוֹטָה דְּהָוֵי אִיסּוּרָא וְכָל יִשְׂרָאֵל
עֲרֵבִין זל"ז וּמְחַיְּבִי לַאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא ובע"ד חֲשׁוּבֵי וכו' עי"ש וי"ל בֵּין עַרְבוּת
לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא, וְכִדְאָמַר בְּבֵיצָה גַּבֵּי הָנֵי נָשֵׁי דְּאָכְלִי מִשֻּׁחֲשֵׁיכָה עֶרֶב יוכ"פ, גַּם י"ל
כֵּיוָן דקי"ל דִּכְשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, כֵּן בּוֹדְקִין אוֹתוֹ אֶת הַבּוֹעֵל וּבִשְׁבִילוֹ בְּנוֹדַאי דְּהָוֵי
עֲרֵבִין וּפוֹתֵחַ הַגִּלְגּוּלִין בִּשְׁבִיל הַבּוֹעֵל וְאָמַן מֵאִישׁ זֶה וְאָמַן מֵאִישׁ אַחֵר וְקִצַּרְתִּי: נג) בְּמַאי
שֶׁכָּתַבְתִּי בְּדַף קס"א ע"א בְּמַאי שֶׁרָמְזוּ לָהָא דִּשְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן שֶׁהָיוּ נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אַף
שֶׁהָיוּ בְּנֵי גֵּרִים, כֵּן יֵשׁ לְהָעִיר בְּהָא דְּאָמְרוּ בִּבְרָכוֹת (כ"ז ע"ב) נוֹקְמֵיהּ לר"ע דְּלֵית לֵיהּ
זְכוּת אָבוֹת, וא"כ הַאֵיךְ רָצוּ לְאוֹקְמֵי' בִּנְשִׂיאוּת יִשְׂרָאֵל אַדְּ שָׁם אִיכָּא קוּשְׁיָא יוֹתֵר גְּדוֹלָה
לפמש"כ הַבַּעַל זַיִת רַעֲנָן עַל הַיַּלְקוּט לְמָרָן המג"א ז"ל דלר"ע לְשִׁיטָתוֹ דס"ל עַכּוּ"ם
וְעֶבֶד הַבָּא עַל ב"י הַוָּלָד מַמְזֵר עיי"ש שֶׁהִנִּיחַ בצע"ג ואכמ"ל: נד) בַּמִּשְׁנָה דְּסוֹטָה ספ"ג
הָאִישׁ נִתְלֶה וְאֵין הָאִשָּׁה נִתְלֵית הָאִישׁ נִמְכָּר בִּגְנֵבָתוֹ וְאֵין הָאִשָּׁה נִמְכֶּרֶת בִּגְנֵיבָתָהּ ע"כ
רָאִיתִי בְּסֵפֶר קוֹל סִיפֵּר שֶׁכָּתַב וטומטו' וְאִדְּרוֹגִינוּס לֹא נִתְבָּאֵר בַּמִּשְׁנָה ונ"ל דְּאוֹתוֹ וַדַּאי
אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא סָפֵק וְכֵן בִּגְנֵיבָתוֹ וַדַּאי אוֹתוֹ וְסָפֵק לֹא נִמְכַּר בִּגְנֵיבָה עכ"ל, הִנֵּה בָּזֶה
לְעִנְיַן גְּנֵיבָה נִתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ לפ"ש בָּרַיְיתָ' עֲרוּכָה בְּסוֹף מס' בְּכוֹרִים דְּקָחֲשִׁיב בַּהֲלָכָה ה'
דְּאֵין נִמְכָּר בִּגְנֵיבָתוֹ בְּעֶבֶד עִבְרִי לֹא כַּאֲנָשִׁים וְלֹא כַּנָּשִׁים עי"ש, שו"ר בְּמִשְׁנָיוֹת אֲחָדִים
שֶׁזֶּה רַק נֶוְסַחַת הַגְּרָ"א אֲבָל בְּנֶוְסַחַת הַגְּמָרָא לֵיתָא כֵּן ע"ש וא"ל, וְעַיֵּין בְּשוּ"ת להרמ"ע
מַפָּאנוּ ז"ל, וְהִנֵּה לְעִנְיַן תַּקָּנַת חכז"ל מָצִינוּ ג"כ חִילּוּק בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה דְּהַיְינוּ לְעִנְיַן דִּינָא
דְּבַר מִצְרָא כַּמְבוֹאָ' בב"מ וּבָרַמְבַּ"ם פי"ב מִשְּׁכֵנִי' דִּין י"ד וּפ' שָׁם הל' ט"ו מָכַר לְטֻמְטוּם
וְאַנְדְּרִיגְנוּס אֵין בַּעַל הַמֶּצֶר יָכוֹל לְסַלְקָן מִפְּנֵי שֶׁהֵן סְפֵק אִשָּׁה ע"כ וְהוּבָא בש"ע חו"מ
סי' קנ"ד וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְעַיֵּין קָצַת דְּמַה מָּקוֹם לִפְטוֹר בְּכָאן טו"א שֶׁכָּל עִיקַּר הַטַּעַם בְּאִשָּׁה
שֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לִטָּרֵחַ תָּמִיד, וא"כ זֶה לֹא שַׁיָּיךְ בטו"א, אֲבָל צ"ל דְּלָא פְּלִיג חכז"ל בְּתַקָּנְתָּא:
נה) בְּמַה שֶׁהִזְכַּרְתִּי כַּמָּה פְּעָמִים בְּסִפְרֵי דְּבָרִי שוּ"ת החו"י דְּיֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר דַּעֲלֵיהּ לֹא
קָאֵי הַלָּאו וְלֹא תִּקָּרְבוּ וכו', יֵשׁ לְהָעִיר דעפ"ז א"ש קוּשְׁיַת המנ"ח מ' קפ"ח שֶׁהֵעִיר דִּלְפִי
שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וְהַחִינּוּךְ מַאי קָאָמַר בְּסַנְהֶדְרִין דְּנַעֲרָה הַמְאֹרָסָה דְּמִקַּטַּנָּה וכו' הָא י"ל
דִּלְהַלְקוֹתָהּ בָּאנוּ מֵחַמַת הַלָּאו דְּקָרֵיבוֹת, ואפ"ל דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ שְׁרָאוּ הַעֲרָאָה וְהֵעִידוּ עַל

זֶה דְּאִי לְהַלְקוֹתָהּ דַּי בִּנְשִׁיקָה וְהֵם הֵעִידוּ בִּפְנֵי עַל הַעֲרָאָה וכו' עיי"ש, ולפמש"כ א"ש בִּפְשִׁיטוּת דְּמֻשָּׁם דְּיָדָהּ לֹא יָכְלוּ לוֹמַר כָּךְ, וְגַם עַל הַשּׁוֹאֵל וּמַשִּׁיב יֵשׁ לִי לְהָעִיר בָּזֶה דְּבַכְמָּה מְקוֹמוֹת, לֹא רָאָה בהחו"י הַנָּ"ל, וְאֵין בְּיָדִי כָּעֵת: רָאִיתִי בְּסֵפֶר שוּ"ת מְקוֹר יִשְׂרָאֵל לְגָאוֹן סְפָרַדִּי בסי' נ"ז שֶׁעָלָה בְּמֶחְקָר מִי שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִין עַל אַדְמָתָן וְשָׁנָה רִאשׁוֹנָה לַח הָיָה יוֹצֵא לְמִלְחָמָה וכו' אוֹ מֵתָה אִשְׁתּוֹ זוֹ בְּתוֹךְ הַזְּמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִלְחָמִים אִם חָל עָלָיו חִיּוּב לָצֵאת וְלָבֹא לַמִּלְחָמָה א"ד הוֹאִיל וְאִשְׁתִּרִי אִשְׁתִּרִי וְלֹא יָצָא בַּצָּבָא, וְהִנֵּה מָצִינוּ בַּעֲרָכִין ד"ג דְּאָמְרוּ הַכֹּל חַיָּבִים בְּצִיצִית וכו' קמ"ל נְהִי דְּאִשְׁתִּרִי בְּעִיָּדָן עֲבִידָה בְּלָא עִיָּדָן עֲבוֹדָה לָא אִשְׁתִּרִי עש"ב עכ"ד הַסֵּפֶר הַנָּ"ל וְלֹא נִמְצָא יוֹתֵר, יֶהֱנֶה כְּנִרְאֶה הָיָה דַּעַת הַמְחַבֵּר לְדַמּוֹת זֶה לְשָׁם, ולע"ד אֵינִי דּוֹמֶה כְּלָל וְיֵשׁ לְחַלֵּק כַּמּוּבָן וְקִצַּרְתִּי, בְּרַם בָּעִקָּר חֲקִירָתוֹ נ"פ מִצַּד הַסְּבָרָא דְּהוֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה דְּכֵינָן דְּכָל פַּעַם הוּא חִיּוּב חָדָשׁ כ"ז שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִלְחָמִים וּכְמוֹ בְּחַי שֶׁהִגִּיעַ עַכְשָׁיו בְּאֶמְצַע הַמִּלְחָמָה זְמַנּוֹ לָצֵאת לַמִּלְחָמָה שֶׁהוּא נִתְמַלֵּא בֵּן עֶשְׂרִים וְהַגַּם שֶׁלִּכְאוֹרָה יֵשׁ לְסָפֵק זֶה שֶׁיְּכֹלֶת בְּדִין יֵשׁ דִּיחוּי אֶצֶל מִצְוֹת וּבְדִיחַיּוּ בְּגוּפוֹ, אוֹ מֵחֲמַת זְמָנֵי, עַיֵּין רֹאשׁ סוֹף מ"ק וּבְתַעֲנִית ובט"א חֲגִיגָה וּבְעֵמֶק יְהוֹשֶׁעַ ובנחל"י וּבְסִפְרֵי או"ת בָּזֶה, וּבְקוֹבֶץ דֶּגֶל הַתּוֹרָה סִי י"ד מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ב"מ קי"ב ד"ה חִיזֵּר וכו', מש"כ שָׁם וְאַיָּ"ה אֶשְׁנָה פֶּרֶק זֶה, וְיֵשׁ לָדוּן עוֹד מִזֶּה דְּפָסַק הָרַמְבַּ"ם בהל' מְלָכִים פ"ז הל' ז' קִדֵּשׁ אִשָּׁה מַעַכְשָׁיו וּלְאַחַר י"ב חֹדֶשׁ וְשָׁלַם הַזְּמַן בַּמִּלְחָמָה חוֹזֵר וּבָא לוֹ ועיי"ש בכ"מ וּבַהֲלָכָה הַקּוֹדֶמֶת אפי' מֵת בַּמִּלְחָמָה עש"ה וּקְצָת רְאָיָה דאל"כ לָמָּה צָרִיךְ הכ"מ לוֹמַר דְּמִטַּעַם דְּלָא כָּל כְּמִינֵּיהּ לְאָרוּס אִשָּׁה וְלִפְטוֹר עַצְמוֹ עיי"ש וְיֵשׁ לִדְחוֹת כַּמּוּבָן וְכֵן יֵשׁ לְהָעִיר מֵהָא דְּבוֹנֶה בַּיִת בַּשָּׁרוֹן דְּאֵינוֹ חוֹזֵר מִשּׁוּם שֶׁפּוֹפוֹ לִנְפּוֹל, וְיֵשׁ לְחַלֵּק כֵּינָן שֶׁפּוֹפוֹ לִנְפּוֹל, גַּם עַכְשָׁיו אֵינִי נִקְרָא בַּיִת וּכְמוֹ סְכָךְ שֶׁפּוֹפוֹ לִנְפּוֹל, וְיֵשׁ לְחַלֵּק כֵּינָן שֶׁפּוֹפוֹ לִנְפּוֹל, גַּם עַכְשָׁיו אֵינִי נִקְרָא בַּיִת וּכְמוֹ סְכָךְ שֶׁפּוֹפוֹ לְהִתְיַבֵּשׁ שֶׁפָּסוּל מִתְּחִלָּתוֹ וְיֵשׁ לָדוּן בְּכָל זֶה בִּדְבָרִים הַרְבֵּה אַךְ קִצַּרְתִּי שַׁיָּיךְ לְסִפְרֵי מִנְחָה חָרְבָה דַּף קנ"ט ע"א לְעִנְיַן תוס' בִּנְיָן בָּעֲזָרָה, מָצָאתִי כָּעֵת ח"י טֵבֵת פ"ו בס' יְרֵאִים בס' שע"ו (בִּירֵאִים הַחֹדֶשׁ) דְּעַל מַה דְּמֻשָּׁנִי במס' בְּתָמִיד שָׁם בְּאַכְסַדְרָה שֶׁל בִּנְיָן כָּתַב יֵשׁ לִשְׁאוֹל הֵיכִי עָבְדִינַן אַכְסַדְרָא שֶׁל בִּנְיָן הָא כְּתִיב הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד ה' עָלַי הִשְׂכִּיל וַאֲפִי' בע"נ מַקְשִׁינַן הָכִי בְּסֻכָּה פ' הַחֲלוּל וכו', יֵשׁ לְתָרֵץ דְּהַאי אַכְסַדְרָה שֶׁל בִּנְיָן לֹא הית' מְחֻבֶּרֶת בְּרִצְפָּה אַךְ עַל עַמּוּדֵי אֲבָנִי' רְחָבִים הָיְתָה בְּנוּיָה וּבְתָלוּשׁ אֵין תוס' בִּנְיָן כִּדְתַנְיָא בְּסוֹטָה עוֹשִׂין לוֹ בֵּימָה שֶׁל עֵץ בָּעֲזָרָה וכו' עכ"ל עיי"ש, לַמְּדֵנִי מִדְּבָרָיו לְיַיֵּשֵׁב הַאי דְּבֵימָה שֶׁל עֵץ דְּלִכְדְּ לָא הָוֵי תוס' בִּנְיָן מִשּׁוּם דְּהָוֵי בְּתָלוּשׁ, וְכֵן מְשַׁנֵּי הַתָּה בְּתָמִיד, וא"כ מוּכָח נַמִּי בְּהָא דְּסוֹטָה דִּבְתָלוּשׁ מֻוּתָּר לַעֲשׂוֹת שֶׁל עֵץ, וא"כ קָשֶׁה בְּהַאי דְּתָמִיד שָׁמְדְּלָמָּה צָרִיךְ לְאוֹקְמֵיהּ בְּאַכְסַדְרָה שֶׁל בִּנְיָן הו"ל דְּמַיְירֵי שֶׁהָיוּ תְּלוּשִׁים וּבְנוּיִם עַל אֲבָנִים כְּמוֹ שֶׁתֵּרֵץ לָהּ לֶעָנָן הקו' הַכֹּל בִּכְתָב וכו' וצ"ע וּבְסֻכָּה שָׁם צ"ל לפ"ד כְּמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הָרָשָׁ"ש וְתָ"ל שֶׁכְּוַנְתִּי לָזֶה בְּמִקְצָת וצ"ע וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה שָׁם בהג' תּוֹעֲפוֹת רָאם עיי"ש לק"מ לענ"ד ואכ"מ לְהַאֲרִיךְ וְאֶצְלִי הֵם מוּבָנִים דִּבְרֵי הַיְרֵאִים בע"ה רַק הַנָּ"ל צע"ק וּמַה שֶּׁהִקְדִּים הַיְרֵאִים וְכָתַב יֵשׁ לִשְׁאוֹל הֵיכִי עָבְדִינַן ,,אַכְסַדְרָה שֶׁל בִּנְיָן" מַשְׁמַע דְּאִי כדקס"ד מֵעִיקָּרָא דְּהָוֵי אַכְסַדְרָאוֹת שֶׁל עֵץ, לק"מ מֵהָא דְּהַכֹּל בִּכְתָב יכו', וַאֲפִילּוּ אִי נִימָא דְּהָוֵי מְחֻבָּרִים לַקַּרְקַע, מ"מ כֵּינָן שֶׁהָוֵי שֶׁל עֵץ לָא הָוֵי בְּגֶדֶר בִּנְיָן כְּמֵי בִּנְיָנִים שֶׁל הֵיכָל וְהָעֲזָרוֹת ודו"ק ולק"מ עַל זֶה מֵעֵירוּבִין דְּבוֹזְקִין שֶׁל מֶלַח דְּפָרִיךְ שָׁם אִי דְּמִבַּטְלָה מוֹסִיף אַבִּנְיָן מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּעִנְיַן עָפָר דְּהָוֵי מָמוֹן אֶחָד עי"ש ודו"ק אֲבָל גַּבֵּי עֵץ לָא הָוֵי כְּמֵי בִּנְיַן

הֵיכָל אֲבָל אִי בָּאַכְסַדְרָא שֶׁל בִּנְיָן קָשֶׁה וע"כ תֵּירֵץ דְּמַיְירֵי בְּתָלוּשׁ, וא"כ נִיחָא בִּפְשִׁיט בְּהָא דְּבִימָה שֶׁל עֵץ דִּבְעֵץ לָא הָוֵי כְּמוֹ מוֹסִיף לְבִנְיָן, וְשָׁם בְּסִיכָה צ"ל דְּהַגְּוַזְטָרָאוֹת הָוֵי שֶׁל בִּנְיָן וצע"ג כְּמִי שֶׁהֻאֲרְכָתָּ שָׁם בְּסִפְרֵי וּבָזֶה צע"ג דִּבְרֵי הַיְרֵאִים, שֶׁהִיא בְּעַצְמִי הֶבְיא הַגְּמָרָא דְּסֵוְפָּה שָׁם, וּבְדִבְרֵי הָרָשָׁ"ש וי"ל דְּבָרָיו די"ל דְּפָרִיךְ אָז זַיִן דְּהָוֵי שֶׁל אֲבָנִים מֵהַבִּנְיָן גּוּפָהּ, אֲבָל מֵהַגְּוַזְטָרָאוֹת לק"מ מִשּׁוּם דְּהָוֵי שֶׁל עֵצִים וּלְכָךְ לָא הָוֵי מוֹסִיף אַבִּנְיָן וְלֹא מוּכָח מִטַּעַם דְּהָיוּ לְפִי שָׁעָה ע"ש ודו"ק – וְיֵשׁ לְהַרְחִיב הַדְּבָרִים וּלְבָאֲרָם הֵיטֵב אַיָּ"ה:
שַׁיָּךְ לְסֵפֶר מַנְחַ"י דַּף ל"ד ע"ב בְּעִנְיָן דְּחָיְישִׁינַן לְהִרְהוּרָא במש"כ שָׁם יֵשׁ לְהָבִיא גַּם הָהּ א דְּאָמְרִינַן במו"ק כ"ב ע"ב עַל או"א קוֹרֵעַ אֶת כֻּלָּן וכו' אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד אִשָּׁה רַשְׁבָּ"א אוֹמֵר הָאִשָּׁה קוֹרַעַת אֶת הַתַּחְתּוֹן וּמַחְזִירָתוֹ לַאֲחוֹרֶיהָ וכו' עיי"ש ואת"ל דְּפְלִיגִי אִי חָיְישִׁינַן לְהִרְהוּרָא בִּמְקוֹם מְצָוָה, שו"ר בְּמָרְדְּכַי שָׁם סי' תק"ד עיי"ש וּמַסִּיק וְיֵשׁ פּוֹסְקִין הֲלָכָה כְּר"ש וכו' וְהַקֹּרְעִיָּה הָוֵי לְמַעְלָה מִבֵּית הַצַּוָּאר וּלְמַטָּה עַד שֶׁמְּגַלֶּה אֶת לִבָּהּ וְצָרִיךְ לק' בַּחוּץ כְּנֶגֶד הָעָם ,,וְאֵין לָחוּשׁ לְהִרְהוּרָא דְּאֵין יה"ר מִינְּרֵי בִּשְׁעַת צָרָה" עכ"ל.

וּלְקַמָּן שָׁם דְּהָאַמַר וְהָאִשָּׁה שׁוֹלֶלֶת לְאַלְתַּר מִפְּנֵי כְּבוֹדָהּ, עַיֵּין בנומק"י, שֶׁכָּתַב לְפִי שֶׁגְּנַאי לָאִשָּׁה אע"פ שֶׁאֵין לִבָּהּ מְגֻלֶּה לַעֲמוֹד בַּבְּגָדִים קְרוּעִים, וְעַיֵּן קִדּוּשִׁין דַּף פ' אוֹ בִּשְׁעַת אֲנִינָתוֹ הָוֵי תְּבִיר יְצָרָא עיי"ש: לְדַף קנ"ה ע"ב מש"כ בְּשֵׁם ס' חֲרָדִים דְּעַל יִשְׂרָאֵל הַמְּצָוָה לְהִתְבָּרֵךְ מִפִּי כֹּהֲנִים ע"ש וְכֵן כָּתַבְתִּי כ"פ, מָצָאתִי ג"כ בְּקִינַּטְרָס הַמְכֻוָּנָה שׁוּ"ת מִן הַשָּׁמַיִם מֵחַד מִקַּמָּאֵי, בסי' ל"ח וְז"ל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ כֹּהֲנִים הָרְאוּיִם לְבָרֵךְ ב"כ וְלֹא נָהֲגוּ לְבָרֵךְ אֲפִילּוּ פֵּ"א בַּשָּׁנָה, וְשָׁאַלְתִּי ע"ז אִם יֵשׁ עֲבֵירָה בד"ז אוֹ אִם יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר' יַעֲקֹב שֶׁאָמַר שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים מְצֻוִּים לְבָרֵךְ אא"כ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לָהֶם עכ"ל הַשְּׁאֵלָה (וְהוּא תָּמוּהַּ?) וְהֵשִׁיבוּ אֵלּוּ וְאֵלֵי עוֹבְרִים הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין אוֹמְרִים לָהֶם דּוֹמִין שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לְבִרְכַּת אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְכֹהֲנִים כְּשֶׁאֵין מְבָרְכִין מֵעַצְמָן ג"כ שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶךָּ וּמְכֻלָּל הֵן אַתָּה שׁוֹמֵעַ לָאו עכ"ל וצ"ל כַּוָּנָתוֹ דמ"מ מִדְּרַבָּנָן אִיכָּא חִיּוּב וּכְמוֹ שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם בְּזֶה כ"פ, עכ"פ סִיּוּעַ גָּדוֹל לְסֵפֶר הַחֲרֵדִים בִּסְבָרָא הַנַּ"ל, וְעַיֵּין בְּסֵפֶר כֹּה תְּבָרְכוּ עַל דִּינֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים.

וע"כ יֵשׁ לְהָעִיר מִכָּל הָלִין עַל מַה שֶׁרָאִיתִי בְּעָרוּךְ לְנֵר במס' ר"ה דַּף כ"ח ד"ה וְשָׁמַע שֶׁמִּתָּמַהּ עַל הפ"י וְהַיּוֹם תִּרוּעָה דְּמַאִין פש"ל דבר"כ לָצֵאת הוּא דְּזֶה לֹא שַׁיָּךְ רַק בְּדָבָר שֶׁהוּא חִיּוּב הַמֻּוּטָל עַל הָאָדָם וּבְזֶה שַׁיָּךְ לָצֵאת י"ח אֲבָל בבר"כ אֵין הַיִּשְׂרָאֵל מֻחְיוּב לִשְׁמוֹעַ בר"כ וַהֲרֵי בְּשׁוּם מָקוֹם לֹא צִוְּתָה הַתּוֹרָה כֵּן וּבִרְשׁוּתִי הַדָּבָר תָּלוּי וכו' וא"כ מוּכָח דבר"כ הִיא עִנְיַן צֵרוּף וְלֹא עִנְיָן לָצֵאת עיי"ש וְנָעְלַם מִמֶּנּוּ כָּל זֶה, הַנַּ"ל וְהוֹכָחָתוֹ שָׁם יֵשׁ לִדְחוֹת וְקַצַּרְתִּי כָּעֵת, וּבְעִנְיַן אִי כִּיפִּין אִיתָן לְהַעֲלוֹת לַדּוּכָן שֶׁהֻאֲרַכְתִּי בָּזֶה בְּסִפְרֵי נו"נ עַכְשָׁיו בָּזֶה עִם רַב וְגָדוֹל במח"ס גַּפֵּי אֵשׁ וְז"ל: יוֹם ה' לס' תְּרוּמָה תרפ"ו לפ"ק.

שוכ"ט לִכְבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל הַמְפֻרְסָם צַדִּיק תָּמִים אֵין גּוֹמְרִין עָלָיו אֶת הַהַלֵּל וכו' כקש"ת מוה"ר פִּנְחָס עַפְּשְׁטֵיין שְׁלִיטָ"א בעיה"ק יְרוּשָׁלַיִם אֶתְמוֹל לְעֵת עֶרֶב בָּא לִידֵי מְנָחָה מִירוּשָׁלַיִם עי"ק סְפָרוֹ הַיָּקָר וְהַנִּכְבָּד מְנָחָה שְׁמֵינָה וְשָׂמַחְתִּי בּוֹ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רַב וְרָאִיתִי בּוֹ יָדוֹ הַגְּדוֹלָה וּגְדֻלַּת תּוֹרָתוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁלִּי כָּכָה, וּמִיָּד הֻצַּצְתִּי בּוֹ כְּפִי מִסַּת הַפְּנַאי שֶׁלִּי וַתִּבֹּט עֵינִי בְּדַף קנ"ג שֶׁהִקְשָׁה מַר עַל הפרמ"ג אוי"ח קכ"ח דְּכוֹפִין עַל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הָא הי' מְצָוָה שֶׁמִּתּוֹן שְׁכָרָהּ בְּצִדָּהּ וכ' בְּדַף קס"ג שֶׁהִצִּיעַ הקו' לִפְנֵי הַגָּאוֹן ר"י

דִּיסְקִין זצוק"ל וְאָמַר פַּרְפֶּרֶת נָאָה דְּזֶה תלי' בִּפְלוּגְתָּא אִם בְּרָכָה לַכֹּהֲנִים יָלְפִינַן מִנַּאֲנִי אֲבָרְכֵם הכ' בְּצִדָּה מַמָּשׁ כמל"מ פ"ב מֵעֲבָדִי' אוֹ מֵאֲבָרֵךְ מְבָרֶכְךָ, ולענ"ד לֹא שַׁיָּיךְ הָכָא כְּלָל הַכְּלָל דְּאֵין כּוֹפִין עַל מִצְוָה שמשב"צ דְּזִיל בָּתַר טַעְמָא דְּכֵינָן דְּאֵינוֹ רוֹצֶה בְּשָׂכָר שֶׁקָּצוּב לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם עַל עֲשִׂיַּית הָעֲשֵׂה אֵין כּוֹפִין כ"ז אִם הַמִּצְוָה רַק לְטוֹבָתוֹ אֲבָל ברכ"כ אַף שֶׁכֹּהֵן נַמִּי מִתְבָּרֵךְ אֲבָל עִיקַּר בר"כ לְהָעָם וְהֵם יִתְבָּרְכוּ בָּזֶה אפי' אִם צוֹעֵק אֵינוֹ רוֹצֶה בְּמַתָּן שָׂכָר מ"מ כּוֹפִין בִּשְׁבִיל טוֹבַת הָעָם לָא מִבָּעֵי לס' חֲרֵדִים מוּבָא בְּהַפְלָאָה ספ"ב דִּכְתֻבּוֹת וש"ת ס' קכ"ח דִּכְשֵׁם שֶׁמִּצְוָה עַל הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ כֵּן מִצְוָה עַל הָעָם לְהִתְבָּרֵךְ ע"י כֹּהֲנִים וַדַּאי דל"ש לְפָטְרוֹ מִפְּנֵי שֶׁמַּחַן שב"צ אֶלָּא אפי' לְרִיטְבָ"א סָלְקָה דַּף ל"א דס"ל דְּעַל הָעָם אֵין מִצְוָה וְאִם אֵין רוֹצִין לְהִתְבָּרֵךְ אֵין חָל הָעֲשֵׂה עַל הַכֹּהֵן מ"מ עכ"פ אִם יִשְׂרָאֵל רוֹצֶה כּוֹפִין אוֹתוֹ וּכְבָר הֶאֱרַכְתִּי בְּדָבָר זֶה אִי בָּזֶה שַׁיָּיךְ אִם אָמַר לָא בָּעֵינָא דל"ה עֲשֵׂה כְּלָל כְּדִכְתּוּבוֹת מ' גַּבֵּי אוֹנֶס אוֹ דּוֹמֶה למ"ש הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּ' סי' י"ח דְּאֵין מְבָרְכִין עַל הַחוֹלֶה בְּדַעַת אֲחֵרִים וְיִישַׁבְתִּי מִנְהַג יִשְׂרָאֵל שֶׁעַתָּה אֵין כּוֹפִין מִטְּעָמִים שׁוֹנִים וְהֶאֱרַכְתִּי בְּסִפְרִי ח"ג בס"ד שֶׁכְּבָר עַתָּה הוּא בְּדִפּוּס וְעַתָּה אֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ: מוֹקִירוֹ וּמְכַבְּדוֹ כְּעֶרְכּוֹ הָרָם וְהַנִּשָּׂא הק' אַבְרָהָם שִׁטָּעֶרְן תְּשׁוּבָה יוֹם כ"ה תְּבָרְכוּ לְחוֹדֶשׁ אֲדָר תרפ"ו: שלו' וְיֶשַׁע רַב לְצוֹרֵב וְרַב ה"ה הָרַב הַגָּאוֹן וכו' כש"ת מוה"ר ר' אַבְרָהָם שֶׁטַּעְרָן הי"ו קִבַּלְתִּי כַּרְטִיסוֹ וְעִם סִפְרוֹ, בְּתוֹדָה רַבָּה וְהִנְנִי שׁוֹלֵחַ לוֹ רָצוּף פֹּה אֶת סִפְרִיאו"ח שֶׁחִבַּרְתִּי עוֹד בִּשְׁנַת תרע"ג.

וע"ד שֶׁהֵעִיר מכת"ר לְחַלֵּק דבבר"כ שֶׁאנִי שֶׁכּוֹפִין בִּשְׁבִיל טוֹבַת הָעָם, עֲדַיִן צָרִיךְ לְבָרֵר וּלְחַלֵּק דמ"ש מִכְּבוֹד אָב דְּכָל עִיקָּרוֹ אֵינָהּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל טוֹבָתוֹ שֶׁל הָאָב כַּיָּדוּעַ וְאַדְרַבָּה אִיכָּא דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים בְּחִדּוּשֵׁיהֶם לַיָּבְמוֹת דְּכֹל שֶׁאֵינָהּ לַהֲנָאָתוֹ שֶׁל הָאָב אֵינוֹ מְחַוֵּיב בְּכִבּוּדוֹ עיי"ש וְאַפַּ"ה קיי"ל דְּאֵין ב"ד כּוֹפִין עָלֶיהָ בִּשְׁבִיל טוֹבַת הָאָב כַּמְבֹאָר בש"ע סי' ר"מ.

וְכֵן מֵהַשָּׁבַת הָעֲבוֹט בחו"מ סי' צ"ז סי' ט"ז בָּרַמָ"א וּלְחַלֵּק בֵּין יָחִיד לְרַבִּים אֵינוֹ נִרְאֶה כְּלָל, וְעוֹד יֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בְּבִיטּוּל סְבָרָתוֹ אַדְּ כָּעֵת אכ"מ, וְהִנֵּה הַלּוֹם כֹּה רָאִיתִי זֶה אֵיזֶה שְׁבוּעוֹת בְּסֵפֶר ,,כה תְּבָרְכוּ" שֶׁמְּיַוֵּסָּד כֵּוָן עַל דִּינֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים לְרַב גְּדוֹל סְפָרַדִּי בִּשְׁמוֹ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן חִמְצִי זַ"ל וְשָׁם מַעֲרֶכֶת הכ' סי' ג' רָאִיתִי שֶׁחָקַר בְּזֶה אִי כּוֹפִין לַכֹּהֲנִים, וְשׁוּב אַיְיתִי לָהּ מֵהָא דְּהָוֵי מ"ע שמ"ש בְּצִדָּה וְכָתַב דְּתַלְיָא בְּפְלֻוגְתַּיְהּ דר"י ור"ע וְאַף אִם ת"ל דלר"ע דְּאָמַר בְּרָכָה לַכֹּהֲנִים מֵאַבְרָכָה לָא הָוֵי מ"ע שמש"ב מ"מ לר"י הֲרֵי הוּא מ"ש בְּצִדָּה, וּמִתָּמֵהַּ מֵחָמַת זֶה עַל הפמג"ד שֶׁחָקַר בָּזֶה עיי"ש בַּאֲרִיכוּת בְּעִנְיָן וָהּ וּכְהֶעָרַת הגריי"ד זַ"ל: וּבְרֹאשׁ דְּבָרָיו אָדָם נִדְפַּס שָׁם בְּסֵפֶר ,,כה תְּבָרְכוּ" שֶׁאֵין לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּשָׁאנִי מ"ע דבר"כ כֵּיוָן דְּמָטֵי לְהוּ הֲנָאָה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְבָּרְכִין, אִם כּוֹפִין אוֹתוֹ נִרְאֶה כְּכוֹפִין וּמַכִּין לַהֲנָאַת עַצְמָם לְהָיוֹתָם מִתְבָּרְכִים מֵהַרְבֵּה כֹּהֲנִים הָא לֵיתָא שֶׁאֵין לְחַלֵּק בְּהָכִי שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ גַּבֵּי פְּרוּעַת בע"ח מַכִּין אוֹתוֹ אַף דְּמָטֵי הֲנָאָה לבע"ח וְנִרְאֶה כְּכוֹפִין לַהֲנָאַת עַצְמָם וְלֹא לִכְבוֹד הַשֵּׁ"י וְקִיּוּם מִצְוֹתָיו יתי' אתי"ד בְּקִיצּוּר: וְהִנֵּה לְפִי הֲבָנָתוֹ הָיָה יָכוֹל לְהָבִיא גַּם מכבו"א וְכֵן מֵהַשָּׁבַת הָעֲבוֹט שֶׁהֵבִיא בְּעַצְמוֹ שָׁם אַחַ"כ לְעִנְיָן אַחֵר דְּלוּלֵי דְּהָוֵי מ"ע שמש"ב הָוֵי כּוֹפִין אַף שֶׁמְּטֵי הֲנָאָה לְאָבִיו וּלְהַלָּוֶה בַּהֲשָׁבַת הָעֲבוֹט, אֶלָּא דְּבֶאֱמֶת אִיכָּא לְפָלוּגֵי טוּבָא וְאִינִי דּוֹמֶה כְּלָל בר"כ לְמַצּוֹת הַנָּ"ל שֶׁהֵם מָצִית פְּרָטִיּוֹת וְאַף דְּמָטֵי הֲנָאָה לְהָאִישׁ הַפְּרָטִי, אֲבָל מ"מ הב"ד כּוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה, אֲבָל בבר"כ שֶׁגַּם לָהֶם

מָטֵי הָנָאָה שֶׁכָּל כְּלַל יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִין כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ לְעָם שֶׁבַּשָּׁדוֹת א"כ מָטֵי הָנָאָה גַּם לָהֶם ע"י הַכְּפִיָּה, וא"א לִמְצוֹא בְּנָקֵל ב"ד שֶׁאֵין מַגִּיעַ לָהֶם הָנָאָה, (אִם לֹא ב"ד שֶׁל כֹּהֲנִים ויל"ע בָּזֶה) וְשַׁפִּיר יֵשׁ מָקוֹם לִסְבָרָתוֹ שֶׁרָצָה לַחֲלוֹק דְּכָאן בבר"כ לָא אָמְרִינַן שֶׁנְּכוּפוּ אוֹתוֹ בַּשּׁוֹטִין וְאֵין לָנוּ רְאָיָה בְּרוּרָה לע"ע לִסְתּוֹר סְבָרָתוֹ אַף שֶׁאֵינָהּ מִתְקַבֶּלֶת עַל הַלֵּב וצ"ע, וְיֵשׁ מָקוֹם לְהָעִיר דְּלָאו הֲנָאָה חָשׁוּב מֵהָא דְּמִצְוֹת ללה"נ וְקַצַּרְתִּי, ועכ"פ הִיא הִיפּוּךְ מִסְּבָרַת מעכ"ת שֶׁיִּחְיֶ' וד' יַהֲפוֹךְ לְבָבֵינוּ לְטוֹבָה לִירְאָה וְלַעֲבוֹד אוֹתוֹ בְּלֵב שָׁלוֹם הַשָּׁקֵט וּבָטַח וּבְהַרְחָבַת הַדַּעַת כַּעֲתִירַת ידי"ע הַצָּעִיר הֶעָלוּב פִּנְחָס עַפְשְׁטִיְן: לְעִנְיָן זֶה שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בְּסִפְרִי בְּדַף ע"ג ובכמ"ק אִי צָרִיךְ לִכְתּוֹב הַפָּרָשָׁה סוֹטָה בלשה"ק דַּוְקָא אוֹ בְּכָל לָשׁוֹן סַגִּי עיי"ש הִנְנִי לְהָעִיר כִּי גַּם מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י בִּבְרָכוֹת י' ע"ב שפרש"י ד"ה פָּרָשַׁת סוֹטָה ,,כְּשֶׁהַכֹּהֵן מַשְׁבִּיעָהּ" ג"כ א"א לְמֵידַק מִידֵי כַּמּוּבָן וק' וְכֵן פרש"י בִּשְׁבוּעוֹת ל"ט ע"ב אַף שֶׁנּוֹטָה יוֹתֵר לוֹמַר דְּפֵירֵשׁ כָּךְ לְאַפּוֹקֵי הַפָּרָשָׁה כְּשֶׁכּוֹתֵב אוֹתָהּ, אֲבָל אֵין לָנוּ הֶכְרֵחַ אוֹ דַּוְקָא בלשה"ק, אוֹ בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁיִּרְצֶה סַגִּי: מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּסִפְרִי דַּף מ"ט ע"ב בְּעִנְיַן מַה שֶּׁקָּשֶׁה דְּכֵיוָן דְּהֻשְׁיְבָה לוֹ גִּיּוֹרֶת אֲנִי אָז שׁוּב אֵין שַׁיָּךְ הַשְׁאֲלָה שֶׁמָּא קִיבֵּל בִּדְ אָבִיךְ קִדּוּשִׁין וכו' עמש"ה וּבְשֵׁם הָעִיּוּן יַעֲקֹב, מָצָאתִי כָּעֵת בשי"ת שו"מ מַהֲדוּרָא ד' ח"ש סי' א' שֶׁהִקְשׁוּ לוֹ כֵּן וְכָתַב דְּרַשְׁ"י פֵּירֵשׁ גִּיּוֹרֶת אֲנִי הַיְינוּ שֶׁאֵינָהּ עוֹבֶדֶת ע"ז וא"כ בֶּאֱמֶת הָיָה לָהּ אָב וְיָכוֹל לְקַדְּשָׁהּ רַק שֶׁאֵינָהּ נָכְרִית דְּאֵינָהּ עוֹבֶדֶת ע"ז וְשַׁפִּיר שָׁאַל ע"כ וְאֵין לָזֶה טַעַם, וְכֵן הִרְגִּישׁ עַל הַמָּהַרְשָׁ"א בח"א שֶׁהֵבֵאתִי מִשִּׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּיָכוֹל לְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ כְּשֶׁהֶחֱזִיקָה עֲוֹבָדָהּ ע"ש: לְסוֹטָה דַּף כ"ז ע"א ד"ה דּוֹמֶה, נִשְׁאַלְתִּי מח"א עַל דה"ק שֶׁאֵינָם הוֹלְמִים כְּלָל וְאֵינָם דּוֹמִים, וְהֵשַׁבְתִּי לוֹ תֵּיכֶף שֶׁשָּׁם עַל אֲתַר בֵּין בַּעֲלֵי הַגָּהוֹת עַל הַשַּׁ"ס עָמַד עַל זֶה הגיעב"ץ זַ"ל עַיֵּין שָׁם מש"כ, וּבְגִלְיוֹן מָהַרְשָׁ"א כָּתַב ע"ז בֵּיאוּר דְּבְרֵיהֶם עַיֵּין במל"מ פט"ו מא"ב דִּין ב' וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת בֶּן לֵב ס"א דַּף ס"ח רֵישׁ ע"ג וְעַיֵּין בב"ש סי' ג' ס"ק ט"ו עכ"ל וְחִידּוּשׁ שֶׁלֹּא צַיֵּין נָמֵי לְשׁוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב סי' קמ"א שג"כ הִרְגִּישׁ בְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' וְכָתַב וְיָגַעְתִּי וּמָצָאתִי בְּשׁוּ"ת מהרי"ט ח"ב א"ה סי' ט"ו שֶׁהִרְגִּישׁ בְּתִמְיהַּ זוֹ עַל התו' וְהִנֵּיחַ הַדָּבָר בְּתִימַהּ וצ"ע, ונ"ל דְּדִבְרֵי הַתּוֹסָ' נְכוֹנִים דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָ' כֵּן הִיא מִדְּקָאָמַר ר"י יִשָּׂא אָדָם בַּת דּוּמָה וְאַל יִשָּׂא דּוּמָה מִדְּקָאָמַר אָדָם סְתָמָא אַף כַּהֲנָיָה בִּכְלַל זֶה דְּאַל יִשָּׂא אפי"ה אִם נִשֵּׂאת ל"ת רַק דִּלְכַתְּחִלָּה אַל יִשָּׂא, וא"כ הוֹכִיחוּ שַׁפִּיר דְּמַיְירֵי בְּקָלָא דְּפְסִיק דְּאִי בְּקָלָא דְּלָא פְּסִיק אפי' נִשֵּׂאת תֵּצֵא דְּהָוֵי קָלָא דְּקוֹדֶם נִשּׂוּאִין בִּכְהֶוְנָה דְּאָסוּר דְּאוֹרָיְיתָא מִשּׁוּם זוֹנָה ע"ש בשבו"י, וְעַיֵּין עוֹד שָׁם סי' קי"ג בְּבַת מוּמָרִים אִי מֻוָּתֶרֶת לְיַנְּשֵׂא לְכֹהֵן וּמַסְיק שֶׁאָסוּרָה וּכְבָר אָמְרוּ חכז"ל יִשָּׂא דּוּמָה וְאַל יִשָּׂא בַּת דּוּמָה ונ"ל דַּאֲפִי' עָבַר וְנָשָׂא הַכֹּהֵן יוֹצִיא וּבָנִים חֲלָלִים וְדִי בַּהֲעָרָה זוֹ עכ"ל וְיִנָּעֵם מְאֹד לפימש"כ בִּתְשׁוּבָה הַנַּ"ל: וַאֲסַיֵּים בְּמִכְתָּב יְדִידוּת וְהֶעָרוֹת שֶׁל הַגָּאוֹן הַמֻּבְהָק אבדק"ק דָּאמְבָּרָאֶוְוַעַ שְׁלִיטָ"א: ב"ה דְּאָמְבַרְאוּוּעַ כ"ה למב"י תרפ"ה שוי"ר לִכְבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הֶחָרִיף וּבָקִי צמ"ס כש"ת מו"ה פִּנְחָס עַפְשְׁטִיְן שְׁלִיטָ"א מְאֹד עֲרֵבָה מִנְחַת יְרוּשָׁלַם סְפָרָא רַבָּא דְּמַר כ"ג מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת רָחַשׁ לִבּוֹ דְּבָרִים טוֹבִים וְנֶחְמָדִים לְהַשְׂכִּיל עִם בְּקִיאוּת נִפְלָא וּזְכוּתוֹ עָמְדָה לוֹ לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים כִּי יֵשׁ בּוֹ רַב תּוֹעֶלֶת לַמְעַיְינִים יִישַׁר כֹּחוֹ וְחֵילוֹ לְאוֹרָיְיתָא לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִיר בְּחַדּוּת רוּחַ וָדַעַת בְּעוֹנֶג נֶפֶשׁ וכ"ט: וַאֲעוֹרֵר קְצָת בָּמָה שֶׁרָאִיתִי בְּהֶחָפְזִי בְּסִפְרוֹ, הֵעִיר כת"ה לְסוֹטָה ה' א"ל אַבָּיֵי אֶלָּא מַעַתָּה חֲלִיצָה נָמֵי לָא תִּבְעֵי א"ל אִלּוּ אִיתֵּי' לְבַעַל מִי ל"ב גֵּט הַשְׁתָּא נָמֵי תִּבְעֵיחֲלִיצָה, וּמַאי דְּמִיוֹן חֲלִיצָה לְגֵט,

בַּחֲלִיצָה קְנָיָן לְדִבְרֵי הַיְרוּ', וְגֵט פְּטוֹר הָוֵי כְּבָר כָּתַבְתִּי בחי' בְּהַסַּבָּר הגמ' עפ"י פירש"י יְבָמוֹת מ"ט דְּסוֹטָה יָדְעִינַן דְּתָפְסִי בָּהּ קִידּוּשִׁין מִדְּלָא פָּקְעִי קִידּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים, וְנִרְאֶה דְּסָבְרָא זוֹ מְבֹאָרֶת בגמ' כָּאן כֵּינָן דְּכִי אִיתֵּי' לַבַּעַל מִי ל"ב גִּיטָּא דְּלָא פָּקְעִי קִידּוּשִׁין הָרִאשׁוֹנִים מִמֵּילָא שָׁמְעִינַן דְּסוֹטָה תָּפְסִי בָּהּ קִידּוּשִׁין וּלְכָךְ צְרִיכָה חֲלִיצָה וְאַף בְּוַודַּאי סוֹטָה כשי' הָרָאָבָ"ד ז"ל אַף דְּטָוְמָ' כָּתוּב בָּהּ כַּעֲרָיוֹת מִשּׁוּם דְּרַבִּי רַחֲמָנָא יְבִמְתּוֹ ח"ל לַחֲלִיצָה מִשּׁוּם דְּתָפְסִי בְּהוּ קִידּוּשִׁין והכ"נ בְּסוֹטָה, וְהִיא כַּוָּונָה נֶחְמָדָה וְיֵשׁ לִי אֲרִיכוּת בָּזֶה ואכמ"ל, וע' יְרוּשַׁלְמִי רַפָּ"ק דְּיבָמוֹת קִידּוּ' תּוֹפְסִין בָּהּ וְאַתְּ אֵימַר א"ל חֲלִיצָה ודו"ק: אַף בשי' שַׁ"ס דְּיבָמוֹת דְּוַודַּאי סוֹטָה א"צ חֲלִיצָה יֵשׁ לְהָעִיר דא"כ אַף בְּסָפֵק סוֹטָה הֲרֵי כְּבָר הק' הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת דַּעֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב כְּוַודַּאי ותי' דְּרַק לְהַחְמִיר וְלֹא לְהָקֵל, וְקָשֶׁה הֲרֵי בְּהָא דְּסָפֵיקוֹת חוֹלְצוֹת אָמְרִי' בד' מ"ב דל"א כָּל שֶׁאֵין עִילָּה לְיִבּוּם כו' מֵשִׁים אִם יָבֹא אלי' כי', ולפי"ז לְגַבֵּי ס' סוֹטָה לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר אִם יָבֹא אלי' למ"ש בש"ש י' פכ"ג דְּבְסוֹטָה ברה"י לֹא יוֹעִיל ע"א לְטַהֵר וּכְבָר הֵבִיאוּ שֶׁמְּפוֹרָשׁ כֵּן בִּירוּ' סופ"ו דְּסוֹטָה לְגַבֵּי ג' עֵדִי סְתִירָה וע"א אֵימַר שֶׁלֹּא נִטְמְאָה ודו"ק א"כ הכ"נ אַף אִם יָבֹא אלי' אָמַר שֶׁלֹּא נִטְמֵאת לֹא יוֹעִיל דְּהָוֵי רַק ע"א וְתוֹרָה לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא ומַתְנִי' דְּעִדִּיוֹת אֵין אלי' בָּא לֹא לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק כו', וע' ב"מ אע"ז בַּצְּלָעוֹת הַבַּיִת בְּמֻוסְגָּר דִּבְמָקוֹם דְּצָרִיךְ ב' עֵדִים לָאֲשֶׁ"ל אִם יָבֹא אלי', וְאָמַר במד' הֶבִיאוֹ הַמָּהַרְשָׁ"א ח"א יְבָמוֹת ס"ד אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא הָיָה מֹשֶׁה מַאֲמִין בהקב"ה שא"ל כִּי שַׁחַת עִמְּךָ אֶלָּא הַיָּדוּעַ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאַפִּי' יהי' אָדָם שׁוֹמֵעַ מִפִּי יְחִידִי נֶאֱמָן לִי, אֲסִיר לְקַבֵּל עֵדוּתוֹ וְלַעֲשׂוֹת דָּבָר ע"פ, הֲרֵי דְּלָא פְּלוּג בְּדִין ע"א וַאֲפִי' לְגַבֵּי כבו' ית', וא"כ הָכָא בס' סוֹטָה הִדְקוּ דח"ר לְיִבּוּם, – וְהִיא הֶעָרָה חֲדָשָׁה, – וּבְתוֹסָ' פְּסָחִים ט"ו בְּהָא דְּחָבִית שֶׁנּוֹלַד בָּהּ ס"ט שהק' דְּאִי ברה"י הֲרֵי טָמֵא וַדַּאי וְהִקְשָׁה בפנ"י דְּמַאי קַשְׁיָא לְהוּ שֶׁהֲרֵי גַּם בס"ט ברה"י אִיכָּא מִשּׁוּם מְשָׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי מִטַּעַם דְּאִם יָבֹא אלי' וְהִנִּיחַ בצ"ע, וְלַהַנָּ"ל יָבֹא עַל נָכוֹן דְּבָאֱמֶת בס"ט ברה"י לָאֲשֶׁ"ל אִם יָבֹא אֵלַי מֵשִׁים דְּהָוֵי ע"א, אַף י"ל דְּבָאֱמֶת מַיְירֵי בס"ט ברה"י ולפי"ז נִיחָא דר"א ור"י לְשִׁיטָתַי' אָזְלוּ בב"מ פ' הַזָּהָב בְּתַנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי דר"א אָמַר מִן הַשָּׁמַיִם יוֹכִיחוּ ור"י עָמַד עַל רַגְלָיו וְאָמַר תּוֹרָה לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא, וּלְכָךְ הכ"נ ר"א לשי' אָמַר בס"ט ברה"י דְּאִיכָּא מִשּׁוּם מְשָׁמֶרֶת תְּרוּמָתָי ע"י אִם יָבֹא אלי', ור"י לְשִׁיטָתוֹ וְיֵשׁ לְיַשֵּׁב בְּזֶה קו' הַתּוֹסָ' שַׁבָּת כ"ה וְאֵין לְהַאֲרִיךְ: לַדַּף א וְשֶׁבָּאוּ לָהּ עֵדִים בִּסְפֵיקַת הַתּוֹסָ' בְּדִין ע"א שֶׁכֵּיָן כת"ה לְדִבְרֵי המל"מ וְהֵבִיא מהנו"ב והא"מ שֶׁהִקְשׁוּ עַל המל"מ דְּבִשְׁבִיעִית ל"ב שָׁאנֵי דְּכֵיוָן דְּכָפַר בב"ד הָעֵד מְקוֹדָם שיב א"ר לְהָעִיד לְכָךְ הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים ולענ"ד נִשְׁאַר עוֹד לְהָעִיר עפי"ד הַתּוֹסָ' יְבָמוֹת צ"ה דְּבָאַמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ שׁוּב א"י לְהַשְׁקוֹתָהּ ע' מל"מ פ"ב מִסּוֹטָה וא"מ סי' י"א, א"כ הכ"נ כֵּיוָן דעכ"פ קִידֵּם שֶׁכָּפַר הָעֵד לֹא הָיְתָה רְאוּיָ' לְהַשְׁקוֹתָהּ דְּאֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, שׁוּב נִדְחֵית הַהַשְׁקָאָה וְלָא מְהַנֵּי מַה שֶּׁכָּפַר אַחַ"כ: שָׁם הֵבִיא כת"ה מַה שֶּׁהִקְשׁוּ דְּאֵיךְ מַשְׁכַּחַת לָהּ שְׁתִיַּית הַמַּיִם דְּלֶהֱוֵי הַבּוֹעֵל כע"א, רַק דְּהָוֵי יְדִיעָתוֹ כִּידִיעַת בע"ד, וְהֵעִיר מִכְּרִיתוּת כ"ו דְּאָמַר אַבָּיֵי בּוֹעֵל מַכִּיר בּוֹ כו' הִנֵּה כֵּן לָשׁוֹן הַשַּׁ"ס שָׁם אֶלָּא מֵעַתָּה ס' סוֹטָה שֶׁעָבַר עלי' יוה"כ לָא תַּיְתֵי דְּחֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בִּי אֶלָּא הַמָּקוֹם אָמַר אַבָּיֵי בּוֹעֵל מַכִּיר בּוֹ רָבָא אָמַר סוֹטָה כִּי אָתְיֵי לְבָרֵר עָוֹן קָאָתְיָ' וּלְהָבִין בְּמַאי פְּלִיגִי וְלָא נִיחָא לְחַד בְּשִׁינּוּיָ' דְּחַבְרִין', ונ"ל דפירש"י מְנָחוֹת ה' דמשה"כ מִנְחַת קְנָאוֹת פָּסְלָה בָּהּ מַחֲשָׁבָה מְשׁוּם דְּחַטָּאת קרי' רַחֲמָנָא וּבְגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס לרע"א ז"ל תָּמַהּ דְּלָא מָצִינוּ דמ"ק אִקְרֵי חַטָּאת

וּכְבָר הִשִּׂיגוּ מִמְּנָחוֹת מ"ה ונ"ט דִּמְבֹלְאָר דְּאִקְּרִי חַטָּאת וְאָמְנָם לִכְאוֹרָ' נִרְאֶה שֶׁהִיא בִּפְלוּגְתָּא דִּבְמְנָחוֹת נ"ט בקי' הַשַּׁ"ס וְתֶהֱוֵי הַהִ אָמַר אַבַּיֵי חַטָּאת קרי' רַחֲמָנָא וְרָבָא אָמַר חָנָן הַמִּצְרִי הוּא דְּלִית לי' דְּחוּיֵין נִרְאֶה דְּרָבָא לִית לי' דְּאִקְּרִי חַטָּאת, וְהִנֵּה בְּמַכּוֹת י' דא"ל ר"פ לְאַבַּיֵי הוֹרֵג וְרוֹבֵעַ יַצִּילוּ אֶיְשְׁתּוֹק כִּי אַתָּא לְקַמֵּי' דְּרָבָא א"ל יָקִים דָּבָר בְּמִקְיְימֵי דְּהַר הכ' מְדַבֵּר: ולפי"ד אתי' עַל נָכוֹן דְּאַבַּיֵי לְשִׁיטָתוֹ בִּמְנָחוֹת דְּחַטָּאת קרי' רַחֲמָנָא לְכָךְ לָא נִיחָא לי' בְּשִׁינּוּיֵי דְּרָבָא דִּלְבָרֵר עָוֹן קָא אתי', יָלְפִי שִׁיטָה בְּמַכּוֹת שֶׁקִּבֵּל הַפִּרְכָּא דְּהוֹרֵג וְרוֹבֵעַ יַצִּיל דִּידְעָתָם שְׁמָהּ יְדִיעָה, לָכֵן מְשַׁנֵּי הָכָא שַׁפִּיר בּוֹעֵל מַכִּיר בֵּי, אֲבָל רָבָא לשי' בְּמַכּוֹת דְּמֵשִׁים דִּבְמְקַיְימֵי דָּבָר הַפָּתוּב מְדַבֵּר דִּידְעָתָם לְאֵי שמי' יְדִיעָה לָא נִיחָא לי' בְּשִׁינּוּיֵי דְּאַבַּיֵי וּמְשַׁנֵּי דִּלְבָרֵר עָוֹן קָאָתֵי' עפ"י שִׁיטָתוֹ בִּמְנָחוֹת.

וְכֵן בְּסָמוּךְ שָׁם בִּכְרִיתוּת דְּפָרִיךְ אֶלָּא מַעַתָּה עֻגְלָה עֲרוּפָה כו' אָמַר אַבַּיֵי הוֹרֵג מַכִּיר וְרָבָא מְשַׁנֵּי שִׁינּוּיֵי' אַחֲרִיתָא מֵשִׁים דִּלְשִׁיטָתַי' אָזְלִי בְּמַכּוֹת גַּבֵּי הוֹרֵג וְרוֹבֵעַ יַצִּילוּ, וְהִיא הֵעָרָה יְקָרָה לענ"ד, הַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר לְמָרוּת רְצוֹנִי לְמַעַן כת"ה וְחִיבַּת סִפְרוֹ הַיָּקָר, כִּי טִרְדַּת הַזְּמַן בְּעוֹכְרִי, גַּם עוֹד לִי לְהָשִׁיב בְּעִנְיָנִים שׁוֹנִים לְשׁוֹאֲלִי בד"ת אֲסִיֵּים וְאוֹמַר שלו' יְדִידִי דושת"ה בלונפ"ח נַחוּם וְיִידְנַפַּעֲלָךְ נ"ב רָאִיתִי בְּאֵיזֶה מֵקִים בְּסִפְרוֹ שֶׁהֵבִיא מַה שֶּׁנִּדְפַּס בְּשֵׁמִי בשד"ח בְּיִשּׁוּב הקו' מהגרח"ב ז"ל דְּיֵשׁ עֵצָה לְסוֹטָה לְפַגֵּל הַמְּנָחָה וְאָמַרְתִּי עפ"י הָא דִּזְבָחִים כ"ט דְּבָעֵי מְקוֹם מְשֻׁלְּחָם, וְהֵעִיר כת"ה דְּאֶפְשָׁר אֵין זֶה בְּמִנְחָה, לֹא אֵדַע מָקוֹם סָפֵק, וְלִכְאוֹרָה מִמַּה שֶּׁל רַשׁ"י רֵישׁ מְנָחוֹת וּנְדָבָה מִי שְׁרֵי לְשַׁנּוּיֵי בַּה מִקְּרָא אִם זָבַח שְׁלָמִים וְלֹא מִקְּרָא דְּלָא יֵחָשֵׁב כְּמִי שפירש"י רֵישׁ זְבָחִים, דְּמַשְׁמַע דְּלָא יֵחָשֵׁב לֵיתָא בְּמִנְחָה רַק טַעְמָא אַחֲרִינָא, אֲבָל הִנֵּה מָקוֹם מְשֻׁלָּשׁ יָלְפִינַן בגמ' מִקְּרָא דפ' קְדוֹשִׁים וְלֹא מִקְּרָא אֲרִיכָא דְּנֶאֱמַר בּוֹ לֹא יֵחָשֵׁב, וּבְגֶמ' מַקְשֶׁה ת"ל מִקְּרָא אֲרִיכָא, ולפירש"י הַנָּ"ל וּכְפִי שתי' בבי"צ ושו"מ מהדו"ד ח"ג דְּלָא יְחַשֵּׁב הִיא מִשּׁוּמְמַטִּיל מוּם להר"מ וּבְמְנָחוֹת פֵּ"ה אִיבַּעְיָ' לְהוּ לְגַבֵּי מְנָחוֹת, א"כ יְתָרֵץ אִי מִקְּרָא אֲרִיכָא דְּנֶאֱמַר בּוֹ לֹא יְחַשֵּׁב הֲוָה מְמַעֲטִי' מְנָחָה דל"ב מָקוֹם מְשֻׁלָּשׁ כְּמוֹ דְּלִית בָּהּ מִשּׁוּם לֹא יְחַשֵּׁב, וא"נ כְּסָבְרַת כת"ה דְּגַם מִקְּרָא בפ' קְדוֹשִׁים לָא יָדְעִינַן לְמְנָחָה מְתוֹרָץ, אֲבָל בֶּאֱמֶת אאל"כ דְּהַתּוֹסְ' רֵישׁ מְנָחוֹת כָּתְבוּ דְּיָלְפִי' מֵאוֹתוֹ תּוֹרַת וה"ה לְכָל מִילֵּי – בְּהָא דְּסוֹטָה מ"ג פְּרָט לְמַבְרִיךְ וּלְמַרְכִּיב בל"ס רָאָה כת"ה מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּקֻנְטְרֵסִי מִשְׁמֶרֶת לְהַבַּיִת בְּסוֹפִי וב"ה נִכְבָּדוֹת מְדֻיָּקִים שָׁם: הַנָּ"ל א) וְהִנֵּה בָּמָה שֶׁהֵעִיר הָרַב הַגָּאוֹן הַנָּ"ל גַּבֵּי סָפֵק סוֹטָה דְּנִימָא כֹּל שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לְיִבּוּם וכו' וּמְשׁוּם דְּהָכָא לָא מְהַנֵּי אַף אִם יָבוֹא אלי' וְיֹאמַר שֶׁלֹּא נִטְמֵאת דְּהָוֵי רַק ע"א וְכָתַב שֶׁהִיא הֶעָרָה חֲדָשָׁה, לענ"ד פָּשׁוּט הוּא דְּהָוֵי כְּמוֹ בִּשְׁאָר ח"ל דִּכְבָר רַבִּי רַחֲמָנָא יְבִמְתּוֹ שֶׁעוֹלָה לַחֲלִיצָה עַיֵּין יְבָמוֹת כ' ע"א וְאִימָא חַיָּיבֵי כָרֵיתוֹת אָמַר קְרָא אִם לֹא יַחְפֹּץ וכו' הָא חָפֵץ מְיַבֵּם וכו' א"ה חַיָּיבֵי לָאוִין נָמֵי הָא רַבִּי רַחֲמָנָא יְבִמְתּוֹ וכו' עיי"ש וּבְתוֹסְ' ד"ה א"ה וכי' פי' כֵּיוָן דְּאֵין עוֹלִים לְיִבּוּם לֹא יַעֲלוּ לַחֲלִיצָ' וכו' עי"ש, וה"נ מְמַעֲטִינַן לָהּ מִיבּוּם מִלְּאִישׁ אַחֵר וְלֹא לְיִבּוּם, וְלָא עָדִיפָא מַחַ"ל ומכש"כ לַשִּׁיטוֹת דס"ל דְּאַף לָאו אֵין בָּהּ עַיֵּין בִּפְנִים סִפְרֵי וא"כ פָּשׁוּט דְּמִטַּעַם זֶה לֹא שַׁיָּיךְ לְמַעֲטָהּ מֵחֲלִיצָה מֵשִׁים דְּכֹל שא"ע לְיִבּוּם וכו', וְעַיֵּין בִּיבָמוֹת שָׁם דַּף ג' ע"א בְּרַשׁ"י ד"ה הֵ"א מִיחְלָץ חָלְצָה שֶׁלֹּא לְהַפְקִיעַ מִצַּנַת יִבּוּם וכו' וְכָל שֶׁאֵין עוֹלָה לְזִיקַת יִבּוּם פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וְכָל הֵיכָא דְּאָמְרִינַן חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת מְשׁוּם סָפְקָא הוּא עכ"ל רַשׁ"י זַ"ל, וּבְגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס דרע"א זַ"ל מְסַמֵּן לְעַיֵּין לְקַמָּן דַּף כ"א ע"א וצע"ק עכ"ל, ולענ"ד ט"ס הוּא וְכַוָּנָתוֹ הוּא לְדַף כ' ע"א

שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל דִּמְבוֹאָר שָׁם דִּבְכָל חַיָּיבֵי לְאוִוין וּוַדַּאִים אָמְרִינַן דְּחוֹלֶצֶת ע"ש, ועי"ש בְּמַהֲדוּ' בָּתְרָא עַל דִּבְרַת רַשְׁ"י, וְעַיֵּין עוֹד שָׁם בִּיבָמוֹת מ"א ע"ב בְּרַשְׁ"י ד"ה אֶלָּא מִשּׁוּם דר' יוֹסֵי כָּל הָעוֹלָה וכו' שֶׁהֲרֵי כַּמָּה נָשִׁים שָׁנִינוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת הֵיכִי דְּלָא אֶפְשָׁר אַלְמָא חֲלִיצָה הִיא וּמִיהוּ הֵיכִי דְּאֶפְשָׁר לְאַמְתוֹנֵי עַד שֶׁתִּרְאֶה לְיִבּוּם מִשֶּׁהֵינַן עכ"ל וְעַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם, וּבְרַשְׁ"י ד"ה הֲרֵי קְטַנָּה וכו' וְסָפֵק צָרַת עֶרְוָה הָתָם מִשּׁוּם דְּלָא אַכְשַׁר הוּא וכו' עיש"ה, וּבְמָהַרְשָׁ"א וּבְסֵפֶר יְשָׁרֵשׁ יַעֲקֹב עַל מס' יְבָמוֹת שָׁם שֶׁבָּא עַכְשָׁיו לְיָדֵי בִּשְׁאֵלָה, ואכמ"ל בְּעִנְיָן הַנָּ"ל, וע"ש שֶׁהוֹכִיחַ דְּאֵין נפ"מ בֵּין הֵיכִי דא"ע לְיִבּוּם מִטַּעַם גְּזֵרָה אוֹ מִטַּעַם ס' דְּאוֹרָיְיתָא, וְכֵן מָצָאתִי בְּריטְבָ"א פ"ק דִּיבָמוֹת שָׁם דַּף י"א ד"ה הֲדַר אֵיתִיב רַב יוֹסֵף דְּהֵבִיא דִּבְרֵי הגמ' דְּסוֹטָה הָא דא"ל רַב יוֹסֵף אִילּוּ אִיתָא לְבַעַל מִי לָא בָּעְיָא גִּיטָּא מִינֵּיהּ ה"נ בָּעְיָא חֲלִיצָה מִינֵּיהּ וּפִירֵשׁ בָּהּ הָכִי וְז"ל וְהִקְשׁוּ א"ה חֲלִיצָה נָמֵי לָא תִּבְעֵי פִּי' דְּהָא אָמַרְתְּ דְּמִדְּאוֹרָיְיתָא אֵינִי עוֹלֶה לְיִבּוּם כְּלָל וכו' פִּי' וְלֹא אָסְרָה הַכָּתוּב אֶלָּא כְּעִנְיַן חַיָּיבֵי לְאוִוין בְּבָטֵל עַצְמוֹ וַאֲסוּרָה בְּבִיאָה שְׁנִיָּה וְרַבָּנָן גָּזְרוּ בִּיאָה רִאשׁוֹנָה אַטּוּ בִּיאָה שְׁנִיָּה וּלְפִי' חוֹלֶצֶת ואע"ג דְּהַהִיא בְּסוֹטָה סָפֵק אִיתְּמַר וְאִילּוּ רַב יְהוּדָה לֹא אָמַר אֶלָּא בְּסוֹטָה וּוַדַּאִית כִּדְאִיתָא הָכָא מ"מ כְּלָלָא כַּיֵּיל רַב יוֹסֵף דְּכָל דְּבָעְיָא גִּיטָּא מִבַּעַל בָּעְיָא חֲלִיצָ' ה מִיָּבָם וְאִלּוּ סוֹטָה וַודַּאי גִּיטָּא בָּעְיָא מִבַּעַל וכו' ע"ש בְּריטְבָ"א וְכֵן מָצָאתִי בְּסֵפֶר קֶרֶן אוֹרָה בִּשְׁמַעְתִּין שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ ד"ה אִלּוּ אִיתָא לַבַּעַל וכו' ומ"מ קָשֶׁה לִי בַּתְּחִלָּה מַאי קָסָבַר וּלְבַסּוֹף מַאי קָסָבַר כֵּינָן דְּפָרִיךְ אֶלָּא מַעַתָּה חֲלִיצָה לָא תִּבְעֵי ע"כ מִסְתַּבְּרָא לֵיהּ מִמַּיעוּטָא דְּלָא לְיַבֵּם לְפָנְטָרָהּ לְגַמְרֵי וּמַאי מְשַׁנֵּי לֵיהּ אִילּוּ אִיתָא לַבַּעַל וכו' הָא אֵין זֶה הֶכְרֵחַ כֵּיוָן דְּאַשְׁכְּחַן דִּכְוָותַהּ בְּסוֹטָה וַודַּאי וכו' ה"נ בְּסָפֵק סוֹטָה וי"ל דְּהָא דְּפָרִיךְ אֶלָּא וכו' חֲלִיצָה נָמֵי לָא תִּבְעֵי הַיְינוּ מִסְּבָרָא דְּכָל שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לַיִּבּוּם אֵינוֹ עוֹלֶה לַחֲלִיצָה וּלְהַהִוא סְבָרָא שַׁפִּיר אַהֲנֵי הָא דְּאִילּוּ אִיתָא לַבַּעַל וכו' וּמִסְתַּבְּרָא דְּלִיבְעֵי עכ"פ חֲלִיצָ' מִיָּבָם משא"כ סוֹטָה וַודַּאי דְּהָוֵי כְּעֶרְוָה עכ"ל וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ כֵּן בְּכַוָּונַת הָרִיטְבָ"א הַנָּ"ל וְצָרִיךְ ג"כ לוֹמַר בִּפְשָׁטוֹ' כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וְקַצָּרְתִּי, שׁוּב רָאִיתִי שֶׁכִּוַּונְתִּי בָּזֶה בעז"ה לְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל שֶׁמָּצָאתִי שֶׁכָּתַב בְּחִידּוּשָׁיו לְדַף כ' בד"ה אֶלָּא מֵעַתָּה וכ' וְז"ל וּסְפֵק סוֹטָה שֶׁחוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת וכי' וְקָא פרי' רַב יוֹסֵף הָתָם אֵינָהּ מִתְיַבֶּמֶת מה"ת וכו' אִיכָּא לְמֵימַר דְּחוֹלֶצֶת דְּבַר תּוֹר' קָאָמַר דְּהָא יֵשׁ שֶׁעוֹלֶה לַחֲלִיצָה אעפ"י שֶׁאֵינָהּ עוֹלָה לְיִבּוּם ד"ת וכו' עכ"ל וַהֲוָה כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתִּי וכ"כ הַמְּאִירִי, וּבְסַוְגְיָא דִּיבָמוֹת שָׁם מ"א ע"ב דְּפָרִיךְ מֵהַהִיא דְּסֵפֵיקֵי' יֵשׁ לְהָעִיר בֶּאֱמֶת דְּמַאי פָּרִיךְ הָא בְּהַהִיא דְּתוֹךְ ג' חֲדָשִׁים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סָפֵק אִיסּוּר כָּרֵת דְּשָׁמָּא מְעֻבָּרֶת הִיא לָכֵן אֵינִי עוֹלֶה לַחֲלִיצָה מִשּׁוּם דְּאֵינִי עוֹלֶה לְיִבּוּם מֵחֲמַת אִיסּוּר כָּרֵת, אֲבָל בְּהַהִוא דְּסֵפֵיקוֹת לָא הָוֵי כָּאן אֶלָּא אִיסּוּר דַּאֲחוֹת זְקוּקָה דְּרַבָּנָן א"כ לָא חָמִיר מֵאִיסּוּרֵי לְאוִוין וח"ע דְּאָמְרִינַן בְּהוּ אע"פ שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לְיִבּוּם עִילָּה לַחֲלִיצָה כְּדִלְעֵיל כ' ע"א שֶׁהִזְכַּרְתִּי וְצָרִיךְ לוֹמַר דמ"מ כֵּיוָן שֶׁאָסוּר אֲחוֹת זְקוּקָה דְּגָזְרוּ עָלֶיהָ חֲכָמִים מִשּׁוּם אֲחוֹת אִשָּׁה דְּבָכְרַת א"כ יֵשׁ לִגְזוֹר נָמֵי בְּסָפֵק אֲחוֹת זְקוּקָה דְּלָא תַּחֲלוֹץ כְּמוֹ בַּאֲחוֹת אִשָּׁה מַמָּשׁ וק"ל, שו"ר בְּעָרוּךְ לַנֵּר שָׁם שֶׁהֵעִיר בָּזֶה וְהִנִּיחַ בצ"ע וּפָשׁוּט כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי, וְעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּין בְּפָרָטִים אֵלּוּ וְלָא בָּאתִי כָּאן אֶלָּא הַגַּב גְּרָרָא, ב) וּמַה שֶׁהִזְכִּיר דִּבְרֵי הש"ש דְּבָסוֹטָה ובס"ט ברה"י לֹא יוֹעִיל ע"א לְטַהֵר וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי פ"ו דְּסוֹטָה, אֲנִי הֲבֵאתִיו ג"כ בְּסִפְרִי בכמ"ק עַיֵּין בְּדַף קמ"ג ע"ב וּבְדַף קמ"ה ע"ב וְעוֹד, ג) וּבְמַה שֶׁהֵבִיא שָׁאֲפִילּוּ אלי' אֵינִי נֶאֱמָן לְטַהֵר וְהֵבִיא דִּבְרֵי המד"ר, יֵשׁ לְעַיֵּין קְצָת מַהָא דְּהַגָּהוֹת אשר"י

חֻלִּין פ"ק סי' י"ד שֶׁהֲבִיא בְּשֵׁם רַבֵּינוּ אֱלִיעֶזֶר מִמֵּיץ שֶׁתִּירֵץ דְּהָא דְּאָמְרִינַן דְּעַד אֶחָד אֵינוֹ נֶאֱמָן הֵיכִי דְּאִיתַּחְזַק אִיסּוּרָא הַיְינוּ דַּוְקָא בַּאֲנָשִׁים רֵיקִים וּפוֹחֲזִים דְּוֹמְיָא דְּשָׁנַיִם שֶׁהֶאֱמִינָה תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהֵן וּבְהַהִיא אֵין ע"א נֶאֱמָן אֲבָל בְּעַד מְהֵימָן וְכָשֵׁר סָמְכִינַן עֲלֵיהּ וַאֲפִי' אִשָּׁה כִּדְאָמְ' בְּפֶרֶק בָּא סִימָן ר"י מוֹסֵר לְאִמּוֹ ור"י ור"י לָא פְּלִיגִי עֲלֵיהּ וְלָא אַיְירִי אֶלָּא בְּשֶׁאָר נָשִׁים שֶׁהֵן מִן הָרוֹב אֲבָל בְּאִמּוֹ שֶׁל ר' יִשְׁמָעֵאל מוֹדֵי וּלְהָכִי סָמְכִינַן נָמֵי בְּשׁוֹחֵיטָה בְּכֹהֵן הַמַּקְרִיב וכו' עי"ש וּבְמָרְדְּכַי וילע"ק, ד) גַּם מַה שֶׁכָּתַב פַּרְפֶּרֶת בְּהַהִיא דר"א ור"י לִשְׁטָתַיְ' במחכ"ת יֵשׁ לִדְחוֹת וְאֵינִי דּוֹמֶה כְּלָל הַהִיא דְּמִן הַשָּׁמַיִם יוֹכִיחוּ לְהָא דְּאִם יָבוֹא אלי' וּכְבָר הָאֲרִיכִי המל"מ והב"מ הַנָּ"ל אִי אלי' יָכוֹל לְבָרֵר דִּין מֵהַדִּינִים אוֹ בְּסִפֵּיקָא דְּמְצִיאוּת עַיֵּין שָׁם בִּיבָמוֹת בְּהַגָּהוֹת רצ"ח לְדַף מ"א, וּבְשַׁבָּתק"ח ע"א א"ל אִם יָבוֹא אלי' וְיֹאמַר מַאי אִם יָבוֹא אֵלָיְהוּ וְיֹאמַר וכו' ע"ש, ובפרש"י בד"ה מַאי אִם יָבוֹא יכו' הֶיתֵּר וְאִיסּוּר אֵין תָּלוּי בּוֹ דְּלֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא, וְעַיֵּין שָׁם בְּהַגָּהוֹת הרצ"ח זַ"ל, וּבְעֵירוּבִין מ"ה וְלֹא הִזְכִּיר דְּבְרֵי המל"מ והב"מ, וְעַיֵּין בב"מ פ"ו ובכ"מ בפ"ב מִטְּוָמְאַת צָרַעַת דִּין ט' שֶׁכָּתַב ואע"ג דְּבְפֶרֶק הַפּוֹעֲלִים דַּף פ"ו אָמְרִינַן דקב"ה אָמַר טָהוֹר לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא ואע"ג דְּאָמְרִינַן מאן נוֹכַח רַבָּה בַּר נַחְמָנִי וְאִיהוּ אָמַר וְיָצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּטָהֳרָה י"ל דְּכֵיוָן דְּבִשְׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה הוּא דְּאָמַר הָכִי הָוֵי בְּכְלַל לֹא בַּשָּׁמַיִם הִיא וְאִינִי כְּדַאי לְהוֹצִיא מִכְּלָל שֶׁבְּיָדֵינוּ דַּהֲלָכָה כת"ק עי"ש, וּבִפְרָט שֶׁכְּבָר כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם וּבְבָרְכוֹת וּבְפִסְחִים מ"ט קיי"ל כב"ק דַּהֲלָכָה כב"ה עיי"ש א"כ ר"י נָמֵי ס"ל דְּמִן הַשָּׁמַיִם יוֹכִיחוּ אִם יִבְרְרוּ כַּהֲלָכָה עי"ש, – וְעַיֵּין עוֹד בָּזֶה בְּשֵׁם הַגְּדִילִים אוֹת י' סי' ח"י רבי' יַעֲקֹב הֶחָסִיד שֶׁחָקַר ג"כ בְּזֶה הָעִנְיָן לְאָרְכָּה וּלְרָחְבָּה וּבְהַהִיא דְּבַת קוֹל דב"ה עייש"ה וְכֵן הֶעִיר מִשַּׁבָּת ק"ח וְעֵירוּבִין מ"ה וּמָזֶה הֶעִיר עַל מַה דְּכָתְבוּ מַפַּת הָרֹאשׁוֹנִים דַּהֲלָכָה כְּר"ש דְּקִבְרֵי עַכּו"ם אֵינָם מְטַמְּאִים בְּאֹהֶל מֵשִׁים דְּהָכִי אָמַר אֵלָיְהוּ בִּמְצִיעָא דַּף קי"ד, וְעַיֵּין עוֹד שָׁם בְּכַמָּה הֶעָרוֹת וּמְצַיֵּין שָׁם גַּם לְסִפְרוֹ הַגָּדוֹל בְּרֵכִי יוֹסֵף אור"ח סי' ל"ב עי"ש, וְכֵן עי' בְּשׁוּ"ת ח"ס חאור"ח סי' כ"ח שֶׁשָּׁם הוּבָא גַּם מב"מ הַנָּ"ל עי"ש: סא) בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה סוֹף סי' ו' וְעֵד אֵין בָּהּ אע"פ שֶׁאֵין לָהּ עַכְשָׁיו יֵשׁ לָהּ לאח"ז עיי"ש בַּמְפָרְשִׁים, ולענ"ד יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם בְּדֶרֶךְ הֲלָכָה שֶׁכַּוָּונַת הַמִּדְרָשׁ הוּא לְדִבְרֵי רַב שֵׁשֶׁת שֶׁבַּגְּמָרָא דִּילַן דְּאִם יֵשׁ לָהּ עֵדִים במדה"י אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין וע"כ אָמַר וְעֵד אֵין בָּהּ דאע"פ שֶׁאֵין לָהּ עַכְשָׁיו מ"מ יֵשׁ לָהּ לאח"ז וְעֵדִים במדה"י וְשׁוּב אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ וּבָרוּר הוּא לענ"ד, עוֹד שָׁם בַּמִּדְרָ' וְהוּא הַיְרוּשַׁ' פ"ו דְּסוֹטָ' וְעֵד אֵין בָּהּ שֶׁהוּא כָּשֵׁר לְהָעִיד וּמִנַּיִן שֶׁאַף עֵד שֶׁאֵין כָּשֵׁר לְהָעִיד אִם אָמַר נִטְמֵאת אֵינָהּ שׁוֹתָה ת"ל עַד וְעֵד ע"כ מַלְשִׁין זֶה מַשְׁמַע דַּוְקָא אִם אָמַר נִטְמֵאת דְּאֵינָהּ שׁוֹתָה בְּזֶה נֶאֱמָן, אֲבָל לֹא לָעִנְיָן כְּתֻבָּה, אוֹ שֶׁאָמַר שֶׁהִיא טְהוֹרָה, עַיֵּין בְּסִפְרֵי ספ"ו וּבְשִׁירֵי מְנָחָה שָׁם בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי: סב) לָמָּה שֶׁהֲבֵאתִי דַּף קע"ד ע"א בְּסִפְרֵי דְּתַנְיָא רי"ה אוֹמֵר הַיָּרֵא וְהַ בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, ע"ש מַה שֶׁפֵּרַשְׁתִּי ע"ז, הִנֵּה כָּעֵת (חֶשְׁוָן פֵּ"ה) מָצָאתִי דֶּרֶךְ לְמִידֵי במ' שַׁבָּת וְרָאִיתִי בְּרָשָׁ"ש שָׁם לְדַף קנ"ב בְּעִנְיָן זֶה עש"ה וְגִירְסָתוֹ בֶּן בֶּן ס' וּמַה שֶׁתָּמַהּ בָּזֶה וְלֹא הֵבִיא כָּל הָנֵי רֹאשׁוֹנִים, וְעַיֵּן גַּם סֵפֶר עַמּוּדֵי אֵשׁ: סג) וע"ד מַה שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם דַּף קע"ג ע"ב בְּדִין מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִן הָאֵירוּסִין שֶׁלּוֹ, נ"ב מִיּוֹם כ"א מנ"א פֵּ"ה מָצָאתִי כָּעֵת דֶּרֶךְ לְמוּדִי במס' תַּעֲנִית דַּף ט"ז ע"א שֶׁלֹּא רָאָה בָּזֶה הֵיטֵב מָרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמַּהֲרָשָׁ"א זַ"ל שֶׁכָּתַב שָׁם בזה"ל וענ"ל בָּזֶה לָמָּ"ד אֲרוּסָה שֶׁגֵּירְשָׁהּ מֻותָּר לְהַחֲזִירָהּ וּמְשׁוּם דבעוה"ז לֹא הָיָה לוֹ להקב"ה דִּיבּוּק עִם יִשְׂרָאֵל רַק

כַּאֲרוּסָה בְּעָלְמָא וכו' עכ"ל וְנִשְׁתּוֹמַמְתִּי לִרְאוֹתוֹ דה"ק דִּין כָּזֶה, וְחִפַּשְׂתִּי שָׁם בְּבַעֲלֵי הַגָּהוֹת וּמָצָאתִי שֶׁהָרִגְ'יש בָּזֶה הגרש"ש זַ"ל וְכָתַב שבמחכ"ת שָׁגָה בָּזֶה וְשׁוּב הֵבִיא גַּם הַסִּפְרֵי (שֶׁהֵבֵאתִי בִּפְנִים בְּשֵׁם הבר"י) דְּדָרִישׁ לַאֲסוֹר אֲרוּסָה שֶׁגִּירְשָׂהּ לַחֲזוֹר וכו' עיי"ש וְהוּא פֶּלֶא, וְגַם בלא"ה יֵשׁ לְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁהֵרֵי אָמְרוּ בְּיוֹמָא פ"ו דְּאָמַר ר"י גְּדוֹלָה חֲשׁוּבָה שֶׁדּוֹחָה ל"ת שֶׁבַּתּוֹ' שֶׁנֶּאֱמַר לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח וכו' ופרש"י לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן וכו' עיי"ש וא"כ אֲפִילּוּ נְשׂוּאָה נָמֵי וְגַם מִשָּׁם סְתִירָה לִדְבָרָיו זַ"ל וּלְדִינוֹ דְּאִי כְּדִבְרָיו מַאי קָאָמַר ר"י שֶׁדּוֹחֶה ל"ת שֶׁבְּתוֹרָה וכו', הֲלֹא כָּעֵת אָנוּ הַיּוֹם נֶחְשָׁבִים בִּבְחִינַת אֵירוּסִין וְלֹא הָוֵי כָּאן לָאו כְּלָל וּמַוּתָּר לְהַחֲזִירָהּ, אַךְ בָּזֶה י"ל קָצַת דְּנִזְהָר בָּזֶה הַמַּהַרְשָׁ"א שֶׁאָמַר שָׁם דְּאִיכָּא לָמֶ"ד וא"ר י"ל דר"י קָאָמַר אַלִּיבָּא דְּאִידָּךְ מ"ד, אֲבָל מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא פְּיוּרְכָא דְּלֵיכָּא לָמֶ"ד כְּלָל הַאי דְּיָנָא וְכַנַ"ל, ועפ"י הַדְּבָרִים הַנַּ"ל וּכְדַעַת הַמַּהַרְשָׁ"א מָצָאתִי מְקוֹם בָּרוּר שֶׁיֵּשֵׁב דִּבְרֵי רַבֵּינוּ יְרֻחָם זַ"ל מַה שֶּׁהִקְשָׁה עָלָיו הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה וְהוּא בפ"ד מהל' אִישׁוּת דִּין י"ג כ' הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה בזה"ל כָּתַב הָרַב ב"י זַ"ל בְּסֵפֶר א"ה סי' י"ז בְּשֵׁם ר' יְרֻחָם אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁפָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה קִדּוּשִׁין מֵאַחֵר בִּפְנֵי בַּעְלָהּ מְקֻדָּשֶׁת וּצְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִּי אִם תִּשָּׁאֵר עִם הא' וּדְבָרִים אֵלּוּ תְּמוּהִים הֵם דְּאֵיךְ תִּשָּׁאֵר עִם הָרִאשׁוֹן הָא כֵּיוָן דְּהִיא נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר שֶׁגֵּרְשָׁהּ שֶׁה הָוֵי מַחֲזִיר גְּרוּשׁ' לְאַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת לְאַחֵר וצ"ע עכ"ל וְהוּא פֶּלֶא, אַךְ לְפִי הַמְּבֹאָר י"ל דְּגַם רַבֵּינוּ יְרֻחָם יִסְבֹּור כֵּן כְּמַהַרְשָׁ"א דְּכָל דְּהָוֵי מֵאֵירוּסִין דִּידֵיהּ מֻוָּתָּר, א"כ מַשְׁכַּחַת לָהּ לִדְבָרָיו בְּאֵם הָרִאשׁוֹן לֹא נִשָּׂאָה אֶלָּא רַק אֵירָסָהּ דְּמֻוָּתֶּרֶת לַחֲזוֹר לוֹ, אֶלָּא דִּכְבָר אִיסְתַּגַּר בְּקַמָּיְיתָא וְכַנַ"ל, וְגַם אִם מִן הָאֵירוּסִין יִשְׁנוּ לַחֲזָקָה זוֹ דְּאֵין הָאִשָּׁה מְעִיזָּה פָּנֶיהָ בִּפְנֵי בַּעְלָהּ, עֲדַיִן לֹא בָּרוּר עיי"ש במל"מ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם מהורר"ד עֲרֵמָאה דְּלִכְאוֹרָה נִרְאֶה לְחַלֵּק ג"כ בֵּין אֲרוּסָה לִנְשׂוּאָה דְּכֵיוָן שֶׁעֲדַיִן אֵין לָהּ חִיבָּה אֵין הַחֲזָקָה גְּדוֹלָה כ"כ וכו' וְהָדָבָר בָּרוּר דְּמֵעִיקָּר הַדִּין מְקֻדֶּשֶׁת לִשְׁנִי וְכֵן מְבֹאָר בְּרַשְׁבָּ"א סי' תקס"ח עיי"ש, וְגַם לֵיכָּא לְמִי דְּכָנְוַנַת ר' יְרֻחָם אַלִּיבָּא דריב"כ דְּמִן הָאֵירוּסִין שֶׁל הַשֵּׁנִי מֻוָּתָּר דְּלֵית הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ כְּמוֹ שֶׁפָּסְקִינַן בשו"ע וּלְמַאי נפ"מ כַּתְּבִיהּ, וע"כ צע"ג, אַךְ רָאִיתִי שֶׁכְּבָר עָמַד עַל דִּבְרֵי ר' יְרֻחָם הַנַּ"ל מָרָן בד"מ שָׁם והב"ח שָׁם ועיי"ש בח"מ וּבֵית שְׁמוּאֵל מש"כ בָּזֶה וּבְאֵר הֵיטֵב כָּתַב בְּשֵׁם הכנה"ג שט"ס הִיא וצ"ל וּצְרִיכָה גֵּט מְשֻׁנִּי אִם לֹא תִּשָּׁאֵר עִמּוֹ וכו' עיי"ש, ובפ"ת בְּשֵׁם בְּנֵי אֲהוּבָה בָּזֶה ואכמ"ל:

סד) כ"א מנ"א פֵּ"ה בְּלָמֶדִי כָּעֵת מס' תַּעֲנִית מָצָאתִי שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא הֵבִיא הָא דְּתַנְיָא שָׁם דַּף י"ז ע"א דְּאָמַר ר"י לְפִי שֶׁאֵין אוֹמְרִים זְכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת אֶלָּא בר"ה וּבְיוֹבְלוֹת וּבְשָׁעַת מִלְחָמָה ע"כ וּלְרַבֵּנוּ פְּשִׁיטָא דְּהַדִּין כֵּן בָּזֶה וא"כ יל"ע מַדּוּעַ לֹא כְּתָבָהּ הָרַמְבַּ"ם דְּבִשְׁעַת מִלְחָמָה הָיוּ אוֹמְרִים זְכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, וְאֶפְשָׁר דְּנֶעֱלָם מִמֶּנִּי מְקוֹמוֹ, עוֹד מָצָאתִי שָׁם ד"ח בִּגְבוּרוֹת אֲרִי דַּף ט"ו גַּבֵּי חַזָּן דְּבָעֵינַן וּבֵיתוֹ רֵיקָם שֶׁפִּירֵשׁ הָרַמְבַּ"ם שֶׁגַּם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ צ"ל כָּךְ עיי"ש דכ' הג"א דִּדְבָרָיו תְּמוּהִין דְּלָא מָצִינוּ כֵּן אֶלָּא גַּבֵּי סוֹטָה וכו' וְהָא לרי"ה דְּאָמַר הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב וכו' מִשְׁמַע וַדַּאי דְּוָקָא עַל עֲבֵירוֹת שֶׁלּוֹ הוּא דְּחוֹזֵר אֲבָל לֹא עַל שֶׁל ב"ב עכ"ל וְעַיֵּן בִּפְנִים בְּסִפְרֵי, – סה) לְסִפְרֵי דַּף ל"ט ע"א בְּעִנְיָן דְּנִתְבַּלְבְּלוּ הַחוֹמוֹת, נ"ב וְכֵן יֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה בְּהַיְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת שֶׁהֵבִיאוּ התו' רֵישׁ בָּמָה בְּהֶמָה ד"ה חֲמָרָא לוּבָא דְּגֵרִים הַבָּאִים מִלּוּב מַהוּ לְהַמְתִּין לָהֶם שָׁלֹשׁ דִּירוֹת וכו' ע"ש ע"כ דס"ל דְּלָאו נִתְבַּלְבְּלוּ:לְדַף נ"ו ע"א לְעִנְיַן אֵין יוֹנְקִין מִן הַכּוּתִית, נ"ב וְכֵן רָאִיתִי כָּעֵת לְהַמְאִירִי בִּיבָמוֹת שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בִּלְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל דְּשָׁם וְהֵבִיא מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ בִּשְׁמוֹת

רַבָּה וכו' עיי"ש וְלֹא הִזְכִּיר כְּלָל הַךְ אַגָּדָה דְּסוֹטָה, גַּם רָאִיתִי שָׁם ד"ח שֶׁכָּתַב דִּי"מ שֶׁהַמְפָרֵק דִּינִיקָה הוּא תּוֹלְדוֹת גּוֹזֵז עכ"ל וצ"ע ד"ז, וְעַיֵּין בְּשַׁבָּת ע"ג ע"ב וּבַתּוֹסָ' שָׁם, שי"ר בס' שְׁבִיתַת הַשַּׁבָּת ד' נ"ב שֶׁהֵבִיא שִׁיטָה זוֹ בְּשֵׁם הר"ש ב"ר אַבְרָהָם הֵבִיאוּ השטמ"ק פ' אע"פ דְּמְפָרֵק בבע"ח הֲוֵי תּוֹלָדָה דְּגוֹזֵז וְהַמְּאִירִי הֵבִיא סְבָרָא זוֹ בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' ועי"ש בְּשֵׁם ס' טַל אוֹרוֹת וְאֶגְלֵי טַל ואכמ"ל בָּזֶה, – סו) לְדַף קי"ב ע"א לְעִנְיַן אִי בִּיאַת יְבָמָה צְרִיכָה עֵדִים, מָצָאתִי בְּסֵפֶר אֹהֶל אַבְרָהָם לְהַגָּאוֹן ר"א שָׁאַג זצ"ל סי' ס"ה שֶׁתִּירֵץ בָּזֶה די"ל דלר"ע דְּאֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בִּיבָמָה לַשּׁוּק וא"כ הַזִּיקָה הוּא קִנְיָן גָּמוּר וְהַבִּיאָה רַק גּוֹמֵר י"ל דא"צ עֵדִים אֲבָל לְדִידַן דקי"ל קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין וְקָלְשָׁה לָהּ זִיקַת יְבָמָה מִשְּׁאָר קִדּוּשִׁין קָם דִּינָא דְּבִיאָה לָא קָנֵי רַק בְּעֵדִים כְּמוֹ שְׁאָר קִדּוּשִׁין עי"ש, וְהֵן הֵן דִּבְרֵי הַיָּד הַמֶּלֶךְ וְהַפְּתְחֵי תְּשׁוּבָה סִימָן קס"ו סק"ו שֶׁהִזְכַּרְתִּי שָׁם לְעֵיל מִזֶּה עי"ש בַּאֲרִיכוּת: סז) בְּמַאי שֶׁכָּתַבְתִּי דַּף קכ"ו ע"ב בְּשֵׁם הַבְּנָיָן יְחֶזְקֵאל בְּמַאֲמַר אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ וְאַחַ"כ מָחָה אִשְׁתּוֹ אִי מְחֻיָּב לְיִשָּׁאֶנָּה, וְהֵבֵאתִי עַל זֶה יְרוּשַׁלְמִי מְפוֹרָשׁ ע"ש, כָּזֶה יֵשׁ לְהָעִיר בְּמַה שֶׁמָּצָאתִי כָּעֵת שֶׁגַּם הגרש"ש הֵעִיר בָּזֶה הס' הַנַּ"ל בְּדַף מ"ב ע"א בד"ה וְדַע וכו' וּבְפָרָט לְפִי מַה שֶּׁנִּסְתַּפֵּק שָׁם דַּאֲפִילּוּ לִכְשֶׁתַּגְדִּיל אֵינוֹ מְחֻיָּב עוֹד לְיִשָּׁאֶנָּה, וּלְפִי סְפֵיקוֹ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק ג"כ אִם אָנַס אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ וּמֵתָה אִשְׁתּוֹ אַחַ"כ אִם מְחֻיָּב אָז לְנַשְּׂאָהּ וְיֵשׁ לְחַלֵּק וְעַיֵּין תוס' רֵישׁ יְבָמוֹת ד"ה וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ עכ"ל: סח) לְעִנְיַן שֶׁכָּתַבְ' לְעֵיל אוֹת כ"ז בִּדְבַר כֹּהֵן פ"ד שֶׁמּוֹתַר בִּגְרוּשָׁה, יֵשׁ לְהָעִיר עפ"ז נָמֵי בָּמָה שֶׁרָאִיתִי בְּסֵפֶר פִּלְפְּלָא חֲרִיפְתָּא קָטָן במס' יְבָמוֹת דַּף ט' ע"א בְּתוֹסָ' ד"ה וַהֲרֵי אִיסּוּר מִצְוָה וכו' ע"ש וְהִקְשָׁה בְּשֵׁם אֶחָד מִן הַגְּדוֹלִים דְּמַאי מַקְשֶׁה הַתּוֹסָ' דְּהָא מוּכָח דְּמַתְנִיתִין דִּלְקַמָּן לָא אָתְיָא כר"פ דְּהָא קָתָנֵי לְקַמָּן בְּמַתְנִיתִין אִיסּוּר קְדֻשָּׁה וכו' גו"ח לכ"ה שֶׁנָּפְלָה מֵאָחִיו חוֹלֶצֶת, וע"כ כֵּיוָן דְּנוֹפֶלֶת לְפָנָיו לְיִבּוּם הי' אָחִיו מֵאָב וכו' א"כ ע"כ הָיָה ג"כ כֹּהֵן וא"כ קָשָׁה הַאֵיךְ נָשָׂא אֶחָיו הַכֹּהֵן גְּרוּשָׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה עָלָיו בְּלָאו אע"כ שֶׁנָּשָׂא אוֹתָהּ בַּעֲבִירָה וְאִם אַלִּיבָּי' דר"ע דס"ל א"ק תּוֹפְסִין בח"ל וְלֹא הָיְתָה כְּלָל א"א א"כ אַלִּיבָּא דר"ע אֵין צְרִיכָה כְּלָל לִזְקוּק לְיִבּוּם וצע"ג ע"ש, ולפמש"כ לְחַנָּם הֶאֱרִיךְ וְהִרְעִישׁ בצע"ג די"ל פָּשׁוּט שֶׁהָיָה כֹּהֵן פ"ד דְּמֻוָּתָר בִּגְרוּשָׁה, וְעוֹד יוֹתֵר י"ל שֶׁהָיָה אָחִיו כֹּהֵן חָלָל שֶׁמֻּוָּתָר בִּגְרוּשָׁה, וְשׁוּב רָאִיתִי בְּדַף כ' ע"א בְּרַשְׁ"י ד"ה גְּרוּשָׁה שֶׁעָבַר אָחִיו הַמֵּת וכו' עיי"ש וּבְהַגָּהוֹת רָשָׁ"ש שָׁם מְפָרֵשׁ כֵּן שֶׁאָחִיו הַמֵּת הָיָה חָלָל וְהָא דְּתָנֵי ב"י לְנָתִין אַגַּב מַמְזֵר תְּנֵי לֵיהּ עיי"ש: ע) בְּמַאי שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסִפְרִי ד' ז' ח' בְּנוֹגֵעַ לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ד' מִמַּמְרִים דְּאִם נֶחְלְקוּ בְּהַשְׁקָאַת סוֹטָה אִם זוֹ צְרִיכָה לִשְׁתּוֹת אוֹ אֵינָהּ צְרִיכָה ה"ז חַיָּיב וכו' וע"ש וּלְעִנְיַן בְּאִם בְּסָפֵק סוֹטָה אֵיכָא אִיסּוּר כָּרֵת וּבְאָהְדְּרֵי' לְאִיסּוּרָא קָמָא עיי"ש וּבְשִׁיְרֵי מִנְחָה בְּשֵׁם הַנַּחַל אֵיתָן עייש"ה, מָצָאתִי גַּם לְהג' בַּעַל קִנְאַת סוֹפְרִים עַל סֵפֶר הַמִּצְוֹת לְהָרַמְבַּ"ם בְּשׁוֹרֶשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל בזה"ל דְּגַם בְּמַחְלֹקֶת זוֹ שֶׁל הַשְׁקָאַת סוֹטָה אֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי דָּבָר שֶׁחַיָּיבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת כְּגוֹן שֶׁבָּא עָלֶיהָ הַיָּבָם בְּיִאָה רִאשׁוֹנָה וְהִיא נִדָּה שֶׁלְּדִבְרֵי הָאוֹמֵר מִתְיַבֶּמֶת כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה מִצְוָה פָּטוּר וּלְד' הָאוֹחֵר אֵינָהּ מִתְיַבֶּמֶ' לֹא עָשָׂה מצו' וְחַיָּיב עכ"ל, וְכַוָּנָתוֹ לְהָא דְּאָמְרִי' בְּפִסְחִים ע"ב ע"ב יְבִמְתּוֹ נִדָּה בָּעַל פָּטוּר עיי"ש, ויל"ע קָצָת עַל דְּבָרָיו דמ"מ לְכַתְּחִילָּה הֲלֹא לֹא הוֹרָה לַעֲשׂוֹת בְּאִיסּוּר כָּרֵת דַּהֲרֵי לפ"ד הָאוֹמֵר דְּמִתְיַבֶּמֶת מ"מ זֹאת אִיסּוּר אַחֵר שֶׁגּוֹרֵם לָהּ דַּאֲסוּרָה לְהִתְיַבֵּם בְּעֵת נִדָּתָהּ מִשּׁוּם דְּאֵין עדל"ת שיב"כ וְאֵינוֹ נַעֲשֶׂה זָקֵן מַמְרֵא, וּלְאַחַר שֶׁבָּעַל שׁוּב אֵין נפ"מ יוֹצֵא מִזֶּה בַּעֲשִׂיַּת

אִיסּוּר כָּרֵת ודו"ק, וְעַיֵּין תוס' רִישׁ יְבָמוֹת ד"ה וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ וכו' וְאַפִּילוּ בִּנְדָתָהּ מַשְׁמַע בִּפְסָחִים דְּבַת יְבוּם הִיא וכו' מַשְׁמַע דְּקָנֵי לָהּ וכו' עכ"ל, וְכֵן מָצָאתִי עַכְשָׁיו בְּעָרוּךְ לְנֵר יְבָמוֹ' י"א ע"ב שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְנִסְתַּפֵּק אִם עָבַר וְיָבָם סוֹטָה וּוַדַּאי אוֹ סוֹטָה סָפֵק אִם חַיָּיב כָּרֵת וּבְשׁוֹגֵג חַטָּאת וְאִם קְנָאָהּ לִהְיוֹת כא"א וַדַּאי עיי"ש וְשׁוּב תָּלִי לָהּ בִּפְלֻגְתַּיְהּ דְּרַב יוֹסֵף וְרָבָא דְּלְרַב יוֹסֵף דְּאָתְיָא מִלְּאִישׁ אַחֵר וְלֹא לְיָבָם ה"ל לָאו הַבָּא מִכְּלַל ע' שֶׁיֵּשׁ לוֹ דִּין ל"ת לִהְיוֹת נִדָּחָה מִפְּנֵי עֲשֵׂה וא"כ קְנָאָהּ אֲבָל לְרָבָא דְּיָלִיף מק"ו מִן הַמְּוָתָר לָהּ וְאוֹסָרָהּ לְהַמְּוָתָר לָהּ דְּהַיְינוּ בַּעֲשֵׂה הוּא בַּעֲשֵׂה דְּנִטְמְאָה דְּסוֹטָה סָפֵק הִיא לְבַעֲלָהּ בַּעֲשֵׂה וכו', א"כ אִם בָּא עָלֶיהָ לָא קָנֵי וְאוּלַי גַּם חַיָּיב כָּרֵת את"ד (עַיֵּין בפנ"י כְּתֻבּוֹת מ וְחִדּוּשֵׁי פּוֹרַת יוֹסֵף לִכְתֻבּוֹת שָׁם ובס' מנ"ח בְּעִנְיַן זֶה אִי לָאו הַבָּא מִכְּלַל עֲשֵׂה נִידְחֵית מִפְּנֵי עֲשֵׂה, וּכְבָר קִדְּמָם בָּזֶה בְּיַד מַלְאָכִי כְּלָלֵי הַלָּמֵד אוֹת שע"ב עיי"ש), וְהֵבִיא גַּם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דהל' מַמְרִים הַנ"ל וכ' דְּמִזֶּה וּפָשַׁט סְפֵיקוֹ שֶׁל המ"ל שֶׁהֵיכִי שמה"ת לָא חַזְיָא לְיִבּוּם שַׁפִּיר הָוֵי עֶרְוָה, וְעוֹד יֵשׁ נַפְקוּתָא בַּדָּבָר דִּלְדִבְרֵי הָאוֹמֵר צְרִיכָה לִשְׁתּוֹת לֹא קְנָאָהּ הַיָּבָם וְאִם קִדְּשָׁהּ אַחֵר מְקֻדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי ולד' הָאוֹמֵר אֵינָהּ צְרִיכָה מְקֻדֶּשֶׁת לַיָּבָם וְלֹא לַשֵּׁנִי אֶלָּא שֶׁמִּדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה שֶׁבִּיבּוּם גּוּפָהּ יֵשׁ פַּלְיָגְתָּא בְּאִיסּוּר כָּרֵת וא"כ ע"כ מוֹכֵחַ כַּנ"ל דְּבִסְפֵק סוֹטָה אִם בָּא עָלֶיהָ חַיָּיב כָּרֵת וּמִמֵּילָא אֵין קִדּוּשִׁין לוֹ בָּהּ ע"י בִּיאָתוֹ עכ"ד, וְנָעְלַם מִמֶּנּוּ כָּל דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים הַנ"ל וְעַיֵּין בְּאַבְנֵי מִילּוּאִים סי' קע"ז וּבְהַגָּהוֹת שָׁם וּבְסִי' י"ח עיי"ש וּבְהַמְאִירִי לְדַף כ' ע"ב וְקַצַּרְתִּי: עא) בְּדַף קכ"ה ע"ב כָּתַבְתִּי דְּנִתְעוֹרַרְתִּי במק"א לפמש"כ הָרַמְבַּ"ם דְּלָא נִיתְּנוּ שִׁיעוּרִים לב"נ וְאַף פָּחוֹת מב"ט אִם הוּא חָרִיף נָעֲנַשׁ כַּיָּדוּעַ מש"כ הח"ס ז"ל בְּנִידּוֹן זֶה, וא"כ עַכּוּ"ם פָּחוֹת מב"ט נָמֵי מַדּוּעַ אֵינוֹ פּוֹסֵל בְּבִיאָתוֹ וְנִתְעוֹרַר אֶצְלִי סָפֵק זֶה בְּעֻבְדָּא שֶׁאֵירַע בְּשׁוּ"ת תּוֹרַת חֶסֶד לְהגאב"ד דְּלוּבְּלִין ז"ל הנדמ"ח בְּחאהע"ז סי' י"ט פיי"ש וצ"ל דִּבְמָה שֶׁנּוֹגֵעַ אֶצְלֵינוּ לְפָסוֹל בַּת יִשְׂרָאֵל אָזְלִינַן בָּתַר שִׁיעוּרִי' יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת דַּוְקָא ב"ט ודו"ק וּמָצָאתִי דִּין זֶה מְפוֹרָשׁ בָּרַמְבַּ"ם פ"ד מהל' אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ דִּין ג' שכ' אֵין הַבְּהֵמָה נִפְסֶלֶת מִשּׁוּם רוֹבֵעַ אוֹ נִרְבָּע עַד שֶׁיִּהְיֶ' הָאָדָם שְׁרֻבָּעָה בֶּן ט' שָׁנִים וְיוֹם א', בֵּין יִשְׂרָאֵל בֵּין עַכּוּ"ם בֵּין עֶבֶד הוֹאִיל וּרְבָעָהּ אָדָם נִפְסְלָה עכ"ל הֲרֵי דְּלֹא חִילֵּק בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַכּוּ"ם בְּשִׁיעוּר הַשָּׁנִים אֶלָּא כְּלָלָא כַּיְילִינְהוּ בַּהֲדֵי דְּעַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן ט',מִבְּוָאר כַּנ"ל וְאַף לְעִנְיַן פְּסוּלוּת הַבְּהֵמָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, וּבְוַדַּאי שָׁאַב זֶה מִמְּקוֹר מַיִם חַיִּים, וְנֶעְלַם הוּא מֵעֵינֵינוּ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְדַחְוֹק וּלְפָרֵשׁ דְּקָאֵי עַל עֶצֶם הַדִּין שֶׁעַכּוּ"ם פּוֹסֵל מ"מ פְּשִׁטוּת הַלָּשׁוֹן מַשְׁמַע דְּקָאֵי גַּם עַל הַשִּׁיעוּר, וְרָאָה בְּמַחֲלוֹקֶת הָאַחֲרוֹ' בִּבְהֵמָה שֶׁנִּרְבַּעַת לָעַכּוּ"ם בזה"ז אִם מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָה עַיֵּין טַ"ז יור"ד סי' קנ"ג ובה"ט ופ"ת שָׁם בְּשֵׁם הַבַּ"ח סי' קי"א וח"צ סי' פ"ד (ט"ס שָׁם ע"ד) וְשָׁם בח"צ כָּתַב דְּאַף נָכְרִי הַבָּא עַל הַבְּהֵמָה נֶהֱרֶגֶת דַּוְקָא בכ"ג עיי"ש מִכַּמָּה טְעָמִים וְכָתַב עוֹד וְעוֹד דע"כ לָא תַּלְיָא הֲרִיגַת הַבְּהֵמָה בַּהֲרִיגַת הָרוֹבְעָהּ שֶׁהֲרֵי בֶּן ט' שָׁנִים הָרוֹבְעָהּ פָּטוּר וְהִיא נִסְקֶלֶת (כַּנּוֹגֵחַת פָּחוֹת יוֹם א') וְכֵן הָרוֹבֵעַ לִקְטַנָּה בַּת ג' שָׁנִים וי"א נִסְקָל אַף שֶׁהַקְּטַנָּה פְּטוּרָה ועיי"ש עוֹד וּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו ג"כ דְּלֵיכָּא חִילּוּק בָּעַכּוּ"ם בְּשִׁיעוּר הַשָּׁנִים וְדַוְקָא ב"ט בָּעֵינַן ואכמ"ל: עב) רָאִיתִי בְּשׁוּ"ת שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב (מַהְדּוּרָא ו' ח"ר סי' י"ז) שֶׁכָּתַב נִסְתַּפֵּקְתִּי בְּסוֹטָה שֶׁקִּנֵּא לָהּ וְנִסְתְּרָה, אֲבָל הוּא הָיָה מְקַנֵּא לִשְׁתֵּי נָשָׁיו מֵאִישׁ אֶחָד וְאַחַ"כ נִסְתְּרָה אַחַת מֵהֶם וְלֹא נוֹדַע אֵיזֶה מֵהַנָּשִׁים זוֹ אוֹ זוֹ אִם יָכוֹל לְהַשְׁקוֹת שְׁתֵּי נָשָׁיו מִפְּנֵי הַסָּפֵק וּמְקוֹר הַסָּפֵק עפימש"כ הָרַמְבַּ"ם דְּמ"ם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶ' כָּתוּב לִשְׁמָהּ כְּמוֹ גֵּט יכו' וא"כ בָּעֵינַן

שֶׁבִּשְׁעַת כְּתִיבַת הַמְּגִילָה יהי' מְבוֹרָר שֶׁיִּהְיֶ' לִשְׁמָהּ וְהָא לֵיכָּא דַּהֲרֵי אֵינוֹ מְבוֹרָר בִּשְׁעַת כְּתִיבָה שֶׁבִּשְׁבִילָהּ הִיא מַשְׁקֶה, עיי"ש מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בְּכִיבּוּד נָקֵל וְאַנִי כְּנָנָס לְגַבֵּי הָעָנָק הַזֶּה זי"ע מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא יֵשׁ לִפְרוֹךְ אִם יָכִיל לְהַשְׁקוֹתָהּ כֵּינָן דְּהָוֵי סְפֵק סְפֵיקָא בְּעִיקַּר הַדָּבָר אִם זוֹ הִיא סוֹטָה כְּלָל כֵּינָן שֶׁרַק אַחַת מֵהֶן נִסְתְּרָה א"כ הָוֵי סָפֵק סוֹטָה וְסָפֵק אִם זוֹ הִיא סְפֵק סוט' וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי דַּף קל"ד ע"ב מַה שֶּׁהֵבֵאתִי בְּדִבְרֵי המנ"ח לְעִנְיַן אֵשֶׁת אַדְרִיגִינוֹס דְּגַבֵּי סוֹטָה כָּל הַשְּׁקָאָה גְּזֵרָה הַתּוֹרָה עַל הס' וא"כ אפי' הַרְבֵּה סְפֵיקוֹת הִיא בְּכָלַל סְפֵק כְּמִי ברה"י עי"ש, וּמַה שֶּׁהֶעָרוֹתַי שָׁם וּמַה שֶּׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם הַשִּׁטָּה מְקֻבָּצֶת לְכְתוּבִי' דַּף ט' וּמִתְבָּאֵר מִזֶּה דבכה"ג דְּהָוֵי סָפֵק עַל סָפֵק לָא עָל יֵשׁ מָקוֹם גָּדוֹל לוֹמַר שֶׁלֹּא יוּכַל כְּלָל לְהַשְׁקוֹתָהּ וּכְמוֹ שֶׁפֵּרִיךְ בַּיְרוּשַׁ' וְכִי מְבַזִּין עַל הַסָּפֵק, ומכש"כ עַל ס"ס כְּהַאי, וְאִם הַדִּין נוֹתֵן שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁקוֹתָם כְּשֶׁאָר סָפֵק סוֹטוֹת מַדּוּעַ הָוֵי הַכְּתָב מְגִילָה שֶׁלָּהֶם לְכָל אַחַת וְאַחַת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְגַם בִּשְׁמוֹתֵיהֶן שָׁווֹת י"ל דְּהָוֵי לִשְׁמָהּ וַאֲפִילּוּ בְּגֵט אֶחָד, עַיֵּין קִדּוּשִׁין י"ד ע"א בְּרַשׁ"י ד"ה וְלֹא לָהּ וְלַחֲבֶרְתָּהּ וכו' וּבְהַמְּקֹנֶה שָׁם ובמש"כ עָלָיו בְּשׁוּ"ת מַלְבּוּשֵׁי יו"ט שֵׁנִי חיור"ד סי' י' דְּאִם הָיָה רַשַּׁאי לְגָרֵשׁ בְּגֵט אֶחָד שְׁתֵּי נָשָׁיו וְהָיָה כּוֹתֵב לְשֵׁם שְׁתֵּיהֶן מִקֹּדֶם זֹאת לְכָל אַחַת וְאַחַת לִשְׁמָהּ יע"ש וְאֵין לִי לְהַאֲרִיךְ עוֹד עַכְשָׁיו בָּזֶה מֻחְמַת חֲלִישַׁת כֹּחִי הי"ו וְלֹא בָּאתִי אֶלָּא כְּשׁוֹאֵל וְלֹא כְּמֵשִׁיב: עג) מש"כ בְּסִפְרֵי ד' קי"ד ע"ב לְהָעִיר דא"כ יִתְחַיֵּיב ג"כ שֶׁאִם רָצוּ אָבִיו וְאִמּוֹ לִמְחֹל עַל קִלְלָתָן וְהַכָּאָתָן מֵחֵיל לוֹ יִפְטֹור מִמֵּיתָה עיי"ש, מָצָאתִי כָּעֵת בְּסֵפֶר קְרִית סֵפֶר לְמָרָן המבי"ט זַ"ל בהל' סַנְהֶדְרִין פכ"ו אַזְהָרָה של"ח שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ דְּבָרָיו בזה"ל אע"פ שֶׁנִּשְׁיֵא מוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחֹל עַל קִלְלָתוֹ לָא הִיא וְלֹא אַחֵר מִשְּׁאָר הָעָם דְּכֵינָן שֶׁהִתְרוּ בּוֹ וְעָבַר מַלְקִין אַיְתוֹ שֶׁפְּבָר חָטָא וְנִתְחַיֵּיב עכ"ל, וּמֵעַתָּה ל"ל דְּדִין זֶה הוּא רַק בבסי"מ וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי שָׁם בעה"ש: עד) רָאִיתִי עוֹד בְּשׁוּ"ת שו"מ מַהֲדוּרָא ו' ח"ר סי' ב' שֶׁכָּתַב לְהָעִיר בפ"ד דְּסוֹטָ' משנ"ד דְּאֵשֶׁת כֹּהֵן שׁוֹחָה וּמֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ הָיָה ק"ל דְּבֶאֱמֶת ר"ש אוֹמֵר דְּאֵין זְכוּת תּוֹלָה דאל"כ אַתָּה מַדֶּהָ אֶת הַמַּיִם וְרַבָּנָן לָא חָיְישִׁי אֲבָל עכ"פ קָשֶׁה עַל כָּל הַסּוֹטוֹת אֵיךְ מֻתָּרוֹת לְבַעְלֵיהֶן דִּילְמָא זָכִיתָ תָּלוּ לָהּ וּבֶאֱמֶת טְמֵאָה הִיא וצ"ל דְּמַעֲמִידִין אוֹתָהּ בְּחֶזְקַת צַדֶּקֶת וּכְשֵׁרָה וְאַף דע"י קי"ס אִתְּרַע חֶזְקַת צַדְקַת שֶׁלָּהּ אֲבָל זֶה קוֹדֶם שֶׁשּׁוֹתוֹת אֲבָל כָּל שֶׁשּׁוֹתוֹת וְלֹא נִבְדְּקָה ח"כ הֲדַר חֶזְקַת כַּשְׁרוּתָהּ לְכְמוֹ שֶׁהָיְתָה וְלָא חָיְישִׁינַן בִּזְכוּת תּוֹלָה לָהּ וְעוֹד שָׁם הֶאֱרִיךְ בָּזֶה, וְהִנֵּה יֵשׁ לְהָעִיר מִלְּבַד שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר מִסֻּגְיַת הַגְּמָרָא דְּדַף י' ע"א עייש"ה וְתָבִין עוֹד זֹאת לֹא הֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם ע"ב וּטְהוֹרָה וְלֹא שָׁתוֹלָה לָהּ זְכוּת מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּבַעְלָהּ מֻתָּר בָּהּ לְאַלְתַּר וְלָא אָמְרִינַן יַמְתִּין עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שְׁמָא זְכוּת תָּלְתָה לָהּ וכו' עיש"ה, וְעַיֵּין בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁם בְּפֶנִים וּבְמָקְרָשִׁים וצ"ע: עה) עוֹד שָׁם בסו' הַסִּימָן כת' וְהִנֵּה בש"ק פ' נש' שנ' כת"ר נִתְחַדֵּשׁ לִי סָפֵק אֶחָד בְּעִנְיַן סוֹטָה דִּכְתִיב וְשָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ ש"ז וּמַשְׁמַע דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶ' רָאוּי לְהַזְרִיעַ אֵיךְ הַדִּין אִם בָּעַל אוֹתָהּ הַבּוֹעֵל בְּאוֹפֶן שֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ לְגַמְרֵי כ"א הֶעֱרָה בָּהּ וּבְאוֹפֶן שח"ר לְהַזְרִיעַ אִם הַמַּיִם בּוֹדְקִים אִם נִימָא דְּבָעִינַן שֶׁתִּטַּמֵּא מַמָּשׁ וְתֵאָסֵר לְבַעְלָהּ יְזֶה דַּוְקָא בש"ז מַמָּשׁ אֲבָל כָּל שֶׁלֹּא הָיָה בִּיאָה מַמָּשׁ אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין וכו' יְרֵאֶה הַמְעַיֵּין שָׁם, וְלֹא אוּכַל לְהָבִין אֶת מיש"ל בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ לוֹ וּלְדַעְתִּי הַפָּעוֹטָה הֲלֹא פָּשׁוּט הוּא דְּשָׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה דפ"ק וְשָׁהֲתָה עִמּוֹ כְּדֵי טֻמְאָה אֲסוּרָה לְבִיתָהּ וּבַגְּמָרָא דַּף ד' ע"א וְכַמָּה שִׁיעוּר סְתִירָה כְּדֵי טִימְאָה כַּד הַעֲרָאָה עיי"ש וּבְדַף כ"ו ע"ב אָמַר שְׁמוּאֵל שָׁחוּף מְקַנִּין עַל יָדוֹ פּוֹסֵל בִּתְרוּמָה מְקַנִּין עַל יָדוֹ

פְּשִׁיטָא מד"ת וְשָׁכַב אִישׁ אוֹתָהּ ש"ז אָמַר רַחֲמָנָא וְהָא לָאו בַּר הָכִי הוּא קמ"ל יכו' וְאֶלָּא ש"ז לִמ"ל לְכִדְתַנְיָא ש"ז פְּרָט לְדָבָר אַחֵר וכו' אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר הַעֲרָאָה זוֹ נְשִׁיקָה מַאי א"ל ופרש"י שָׁם וצ"ע יְעוּד יֵשׁ מָקוֹם בְּרָאָם לְפַלְפֵּל בְּכָל דְּבָרָיו שֶׁבְּסִימָן הַהוּא אַדְּ אֵין בְּכֹחִי לְכָתּוֹב וּלְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, וּבַמָּקוֹם דְּלִיעוֹל וכו' לִיעִיל בִּשְׂרָא וּכְוָוָרָא: (שַׁיָּיְךְ לַהֶעָרָה רֹאשׁוֹנָה שֶׁל הַגָּאוֹן ר"נ וְיִיְדְעִנְפָּעֶלֶד הַנָּ"ל) יֵשׁ לְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַב הַמְּאִירִי לְיַבְמוֹת דַּף כ' ע"ב וְז"ל, וי"א שֶׁאַף בְּכָל צַד שֶׁבִּבְעִילָה צְרִיכָה גֵּט מִגְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ קָנָאָה וְיוֹצְאָה בְּלֹא גֵּט וּבְדִין הוּא ג"כ שֶׁלֹּא תְּהֵא צְרִיכָה חֲלִיצָה (אַלְמָנָה מִן הַנִּשּׂוּאִין לכ"ג) שֶׁכָּל שא"א לְיִבּוּם א"ע לַחֲלִיצָה, וְכֵן הַדִּין דְּכֹל דְּלָא רַמְיָא קַמֵּיהּ לְיִבּוּם חֲלִיצָה לָמָּה וַהֲרֵי אֵין חֲלִיצָה אֶלָּא סִילּוּק הַזִּיקָה וּכְמִי שֶׁאָמְרוּ בְּתַלְמִיד המע' מָה אַתְּ סָבַר חֲלִיצָה קִנְיָן אֵינָהּ אֶלָּא פְּטִיר וְאִם אֵין זִיקָּה אֵין חֲלִיצָה אֶלָּא שֶׁחֲכָמִים הִצְרִיכוּהָ חֲלִיצָה גְּזֵרָה מִשּׁוּם אַלְמָנָה מִן הָא רִיסָן וכו' וי"א שֶׁאַף מִן הַתּוֹרָה הִיא בַּת חֲלִיצָה וכי' מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר יְבִמְתּוֹ וְכִי וּמִכָּאן כָּתְבוּ רַבִּים שֶׁאַף סָפֵק סוֹטָה ומח"ג חוֹלֶצֶת דְּבַר תּוֹרָה קָאָמַר עכ"ל, וְהוּא כְּהָרַשְׁבָּ"א שֶׁהֵבֵאתִי לְעֵיל: נְאֵם הַצָּעִיר פִּנְחָס בהגר"י זַ"ל עִפְשִׁטַיְינְוב"ה.

ד' לס' ,,וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי" תרפ"ז לפ"ק.

גָּאלְיָן הע"י. הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹ' וכט"ס לִכְבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הַמֻּבְהָק לְעִי בְּאוֹרָיְיתָא.

יַגַּע וּמָצָא יוֹתֵר מִכְּדֵי מְדָּתוֹ. תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

מַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת. רָאָה זֶה אָדָם גָּדוֹל הוּא.

גָּדוֹל הוּא שָׁם. וְשָׁם שָׁם לוֹ.

חֹק וּמִשְׁפָּט. עֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם גַּן הֲדַסִּים וכו' כש"ת מוה"ר פִּנְחָס שְׁלִיטָ"א עִפְשָׁטִין.

בעהמח"ם אוֹרְיָין תְּלִיתַאי. וּמְנָחָה יְרוּשָׁלַיִם אֶחָד מִיַּקִירָא וְשׁוֹפַרְיָא דְּקַרְתָּא דִּירוּשָׁלֶם תובב"א.

אַחֲרֵי הַבְּרָכָה. יְבָרֶכְךָ ד' מִצִּיּוֹן! [בְּרָכָה מִצִּיּוֹן, עֻזָּרָה מִצִּיּוֹן וכו' פְּסִיקְתָּא דר"כ וּמִדְרַשׁ שו"ט תְּהִלִּים י"ד] הִגִּיעַנִי סִפְרוֹ.

הַמָּלֵא וְגָדוּשׁ עַל קְצוֹת הַתּוֹרָה וְדִין הַנָּיָין לִי. כִּי נִתְבַּשַּׂמְתִּי מִתּוֹרָתוֹ.

תּוֹרַת א"י. [אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת א"י מד"ר בְּרֵאשִׁית ט"ז.

יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי שה"ש] (וְעַיֵּן אָבוֹת דר"נ פכ"ח רַשְׁבָּ"א אוֹמֵר ת"ח הַדָּר באר"י וְיוֹצֵא חו"ל פְּגָם וכו' ע"ש הַמְּחַבֵּר,) וְהִנְנִי לֵאמֹר בָּזֶה קֶבָל עַם כִּי יָפָה עָשָׂה בְּעֵטוֹ. עֵט שֶׁל בַּרְזֶל וְעוֹפֶרֶת.

לְמַעַן יַעֲמֹוד לְמִשְׁמֶרֶת לְדוֹרוֹת. עַדֵּי בִּיאַת יְנוֹן.

עִיַּנְתִּי בְּאֵיזֶה מְקוֹמָן שֶׁל שְׁבָחִים וְהִנֵּה אָמַרְתִּי לְהָעִיר בְּאֵיזֶה הֶעָרוֹת וְצִיּוּנִים: וּבְטוּבוֹ וְתַן מָקוֹם לִדְבָרֵי הַדַּלִּים וְהָרָזִים. לְקָרֵב שִׂיחָתִי בְּתוֹךְ סִפְרוֹ וּלְהַעֲלוֹת שְׁמִי וְזִכְרִי בְּתוֹךְ אַרְצֵינוּ הַקְּדוֹשָׁה.

בְּדַף ד' ע"ב בְּעִנְיַן אִם אֲבָרִים חַיָּיבִים בִּקְבוּרָה ועי' פְּתִיחָה רַבָּתִי אֵיכָה בְּסוֹפוֹ הי' מוֹצֵא אֶצְבָּעוֹת והי' מְלַקְּטָן ועי' בָּרָשָׁ"שׁ שָׁם וּבְהַגָּהוֹת הרד"ל ועי' בְּמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ פי"ד מהל' אֵבֶל הכ"א ד"ה אֲשֶׁר אִם כַּזַּיִת מֵהַמֵּת חִיּוּב.

בִּקְבוּרָה ע"ש. וְאִם יֵשׁ מִצְוָה לְקַבֵּר נְפָלִים עי' מ"א סי' תקכ"ו סק"כ וּשְׁדֵי חֶמֶד מָעָ"ר הַקּוֹ"ף כ' ממ"ש בָּזֶה ועי' כְּתֻבּוֹת כ' ע"ב אר"ח מִתּוֹךְ שֶׁהַנָּשִׁים קוֹבְרוֹת נְפָלֵיהֶן ע"ש וּבֵשְׁלַיָּא שֶׁל וָלָד.

ע"ש בשד"ח כְּלָל ל"ז. צָרִיךְ קְבוּרָה.

וה"ר מִירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת ס"פ ח"י. דְּהוּא עֵרָבוֹן לָאָרֶץ.

וְלֹא יָפָה עוֹשִׂין הַנָּשִׁים שֶׁזּוֹרְקִין לבה"כ ע"ש. וּבְעִנְיַן שִׂיחוֹת הַנָּשִׁים לְהַמְתִּין בְּבֵנֶפֶל.

ב' וג' יָמִים מִלְּקָבְרוֹ. עַד שֶׁיַּבְרִיא הָאֵם.

כִּי יֵשׁ סַכָּנָה בָּזֶה [עי' דַּרְכֵי תְּשׁוּבָה סי' קט"ז ס"ק מ"ג שֶׁאֵין לְהַשְׁגִּיחַ ע"ז] א). וּבְשֵׂן שֶׁל אָדָם חַי.

אִם חַיָּיב בִּקְבוּרָה. עי' בְּרָכוֹת כ' ע"ב דִּין גַּרְמָא וכו' וּבְרַשׁ"י בִּיר עֶצֶם.

ונ"ב שָׁם בְּשֵׁם הָעָרוּךְ דְּהָוֵי שֵׁן דְּאֵינוֹ מִטַּמֵּא ע"ש וּרְאָיָ' דא"צ קְבוּרָה. וְהָעוֹלָם נָהֲגוּ לְזָרְקָן.

ולפמ"ש כ"ת בְּדַף קע"ה. בְּשֵׁם הַסִּפְרִי דַּאֲפִי' מְחֻוַּסַּר שֵׁן הָוֵי מְחֻוַּסַּר אֵבָר.

א"כ מְחֻוָּב לְקָבְרוֹ (א"ה יֵשׁ לִדְחוֹת וְאֵינִי רְאָיָה וק'). בְּדַף ה' ע"ב.

בַּחֲלִיצָה אִם פָּטוּר אוֹ קָנָיָן. מ"ש הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם דְּהָוֵי קִנְיָן.

הִנֵּה הַחָכָם צְבִי בסי' א' חָקַר אִם הָוֵי כַּוָּנַת מִצְוָה אוֹ קִנְיָן ע"ש. וְהַעִירוֹתִי מִיְּרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל.

וּבַפֶּ"א הא' ע"ש. וּבְהַגָּהוֹת השו"מ עַל הח"ץ מֵרַמְבַּ"ם.

ועי' בְּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ גִּיטִּין ס"ה. וּמִנְחַת חִינּוּךְ מִצְוָה תקצ"ט מ"ש בָּזֶה.

וְאַבְנֵי נֵזֶר או"ח סי' תפ"א מק"ג. ושד"ח חֲלִיצָה סי' א' ל"ה.

וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בחי' ב). דַּף ז' ע"א בְּעִנְיַן אִשָּׁה בַּעֲזָרָה.

הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה הַרְבֵּה בחי' וְהֵבֵאתִי מִיְּרוּשַׁלְמִי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֵּ"ה ה"ג מוּכָח דַּאֲסוּרָה לִכְנֹס לָעֲזָרָה. וע"ש בְּצִיּוֹן יְרוּשָׁלַיִם.

וְאִשָּׁה נִכְנֶסֶת לָעֲזָרָה. בְּתִמי' ע"ש ג) וּבְמוֹעֵד קָטָן י"ח ע"א אִשָּׁה בֵּי מִדְרָשָׁא לָא שְׁכִיחָא ע"ש.

ועי' שד"ח מָעָ"ר חָתָן וְכַלָּה סי' א'. ועי' רֹאשׁ יוֹסֵף חֻלִּין בְּרֵישׁ המס'.

וּבְשׁוּ"ת הָרִי"ם הַשְׁמטוֹת להל' שְׁחִיטָה וה"ר מֵחֲגִיגָה ט"ז ע"ב ד). וְלִכְאוֹרָה לְשִׁיטַת רַשׁ"י דְּאִשָּׁה בַּעֲזָרָה אֲסוּרָה ק' הָא חַנָּה הִתְפַּלְּלָה ה) בָּעֲזָרָה בַּהֵיכָל ד'.

וּמוּכָח ע"כ כְּתוֹסָ' ועי' תּוֹסָפְתָּא עֲרָכִין פ"ב הֲ"א וְז"ל מֵעוֹלָם לֹא נִרְאֵית אִשָּׁה בַּעֲנָרָה אֶלָּא בִּשְׁעַת קָרְבָּנָהּ בִּלְבַד וכו' וע"ש. בַּמִּצְפָּה שְׁמוּאֵל.

וּבְרִכַּת הַזָּבַח שָׁם. וְאִם יֵשׁ חֲשַׁשׁ גֵּירוּי יצה"ר בַּמִּקְדָּשׁ ע"ו שוּ"ת טוֹב טַעַם מהדו"ק סי' קפ"ט מִדְרַשׁ רַבָּה פ' וְיָצָא בביהכ"נ אֵין יצה"ר שׁוֹלֵט ומכ"ש בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ ע"ש ו).

וְיֵשׁ לעי' מְסֻקָּה נ"ב ע"א תִּיקּוּן גָּדוֹל. דְּנָשִׁים מִלְמַעְלָה וכו' ויצה"ר שׁוֹלֵט ע"ש מַשְׁמַע דְּגַם בביהמ"ק שׁוֹלֵט.

ועי' יְרוּשַׁלְמִי סוֹטָה פ"ג הֲ"א וַאֲפִי' יֶלֶד אֵין יצה"ר מָצוּי לְאוֹתָהּ שָׁעָה. וּמַשְׁמַע אַחַ"כ שׁוֹלֵט ז).

וְאוּלַי כַּוָּנָתוֹ **(הַגָּהַת לִבְנַת הַמִּנְחָה מֵאֵת הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א. א) הס' שַׁדַּי חֶמֶד מַעֲרָכָה זוֹ לֹא נִמְצָא אִתִּי אַף בִּשְׁאֵלָה, וא"י מָה הוֹסִיף בָּהּ לְסַמֵּן כת"ר עַל דִּבְרֵי הַלֹּא כֹּל הַמַּרְאֶה מְקוֹמוֹת הֵם גְּלוּיִים ב"ה לִפְנֵי שָׁם בְּסִפְרֵי עַיֵּן שָׁם.

בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב והח"ס סי' קמ"ד. ב) וְעַיֵּן מעכ"ת בְּעֵמֶק יְהוֹשֻׁעַ דִּינֵי חֲלִיצָה סִימָן כ"ג אַרְוכּוֹת ג"כ בְּעִנְיָן זֶה וְהֵעִיר ג"כ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבֵאתִי וכ' א"כ מוּכָח דַּחֲלִיצָה הָוֵי מִצְוָה ולפ"ז נָמֵי לְפִי מַאי דקיי"ל דַּחֲלִיצָה פָּטוּר נָמֵי הָוֵי מִצְוָה דְּמַאי נ"מ עכ"ל.

ג) וְכֵן הֵבִיא כְּבָר זֶה הַצִּיּוּן בִּיפֵה עֵינַיִם לְקִדּוּשִׁין שָׁם דַּף נ"ב עי"ש. ד) זֶה הֵבִיא נָמֵי הַגָּאוֹן ר"ש מִדַּעְסָא בְּהַגָּהוֹתָיו לְקִדּוּשִׁין שָׁם וְעַיֵּן מש"כ שָׁם הגיעב"ץ זַ"ל.

ה) א"ל לְהִתְפַּלֵּל מֻוָתֶּרֶת דלכ"ע אֵין זֶה רַק אִיסּוּרָא וּמַעֲלֶה דְּרַבָּנָן וְלִתְפִלָּה הִתִּירוּ כְּמוֹ לְקָרְבָּנָהּ. וְעַיֵּן תוס' סוֹטָה ד' מ' ע"ב ד"ה וְהָאָמַר וכו' א"כ מַהוּ וְיָשַׁב שֶׁיָּשַׁב עַצְמוֹ בִּתְפִילָּה ע"ש וְלִיכָּא לְחַלֵּק נָמֵי בֵּין קָדֵוּשַׁת מִשְׁכַּן שִׁילֹה לְקָדֵוּשַׁת עוֹלָמִים דְּהַיְינוּ מִשְׁכָּן הַיְינוּ מִקְדָּשׁ וְעַיֵּן שְׁבוּעוֹת י"ז וְסוֹטָה י"ז ע"א וּבְחִדּוּשַׁי שָׁם וְכֵן מַשְׁמַע בְּתוֹסָ' סוֹטָה הַנַּ"ל דְּאֵין נפ"מ לְעִנְיָן זֶה וְאָכֵן לֹא מָצָאתִי מְבוֹאָר שֶׁחַנָּה הִתְפַּלְּלָה בְּהֵיכַל ד' פְּנִימָה וְדִילְמָא סָמוּךְ לְמִזוּזוֹת הֵיכַל ה' וּכְדִכְתִיב וְעָלַי יֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא עַל מְזוּזַת הֵיכַל ד' וְלֹא רָחוֹק מִמֶּנּוּ לְצַד הַשֵּׁנִי הִתְפַּלְּלָה וְכִדְיָלְפִינַן בַּבְּרָכוֹת ל"א ע"ב מֵעִמְּכָה בָּזֶה וְעַיֵּן תוס' שָׁם.

ו) אוּלַי הוּא בְּגֶדֶר מַה שֶּׁאָמְרוּ אִם פָּגַע בְּךָ מְנַוָּל זֶה מְשֻׁכְּוחוּ לבה"מ, וְעַיֵּן קִדּוּשִׁין פ"א ע"א סְקָבָא דְּשַׁתָּא וכו' שפרש"י שָׁם שֶׁיֵּשׁ קְבוּצַת אֲנָשִׁים וְנָשִׁים לִשְׁמֹעַ הַדְּרָשָׁה וכו'. ז) יְרוּשַׁלְמִי זֶה הוּבָא בְּתוֹסָ' סוֹטָה י"ט ע"א ד"ה וְכֹהֵן:)**דִּבְשָׁעָה שֶׁהוּא בביהמ"ק אֵין שׁוֹלֵט ח) וע"ש בִּירוּשַׁלְמִי פ"א ה"ה.

ועי' שוּ"ת שֶׁמֶן רֹאשׁ יו"ד סו' א'. וְאוּלַי י"ל דְּיֵשׁ מוֹרָא מְקֻדָּשׁ עָלָיו, וְאִם בִּשְׁעַת אֲנִינוּת תְּבַר יְצָרֵי' עי' קִידּוּשִׁין פע"ב.

מַחֲלוֹקֶת דאב"ש וְרַבָּנָן ועי' שד"ח אֲבֵילוּת סי' קצ"ט ט). ועי' בַּמִּדְרָשׁ תְּהִלִּים קי"ט ד"ה בְּמַה יְזַכֶּה נַעַר דְּאֵין יצה"ר שׁוֹלֵט עַל הַתּוֹרָה וּמִי שֶׁהַתּוֹרָה בְּלִבּוֹ אֵין יצה"ר שׁוֹלֵט בּוֹ ע"ש י).

במ"ש שָׁם לְעִנְיַן אִם אִשָּׁה נְזִירָה יא) הֵיאַךְ הַכֹּהֵן מְגַלְּחָהּ. עַיֵּין שוּ"ת בְּשָׂמִים רֹאשׁ בְּהַגָּהוֹת כסדה"ר סי' קל"ה.

דְּאֵין שׁוֹאֲלִין בְּכָתָם עַל בְּשָׂרָהּ. מִשּׁוּם דְּאֵין לְחָכָם לִרְאוֹת שָׁם ע"ש ובס' לְבָנוֹן נָטַע כ' עָלָיו, דְּבֶאֱמֶת טָמֵא בכ"ש ע"ש [וְהוּבְאוּ בדרת"ש קץ ג'].

דַּף י"ב ע"א. מְלַמֵּד שֶׁהֶחֱזִירוּ לְמִשָּׁה עַל כָּל הַמִּצְרִיּוֹת וכו' מ"ש כ"ת.

עו' בְּסְפוֹרְנוֹ שְׁמוֹת ב' ו'. מִטַּעַם שֶׁיִּהְיֶ' הֶחָלָב יוֹתֵר נָאוֹת לְמִזְגֵי.

ועי' בְּרָ"ן הוּבָא בָּרָמָ"א יו"ד סי' פ"א סס"ז. דְּמִן עַכּוּ"ם מַזִּיק לוֹ בְּזִקְנוּתוֹ ע"ש.

וְזֶה שֶׁתָּפְשׁוּ דַּוְקָא מִן הָעִבְרִיּוֹת יב). דַּף י"ט.

במ"ש לְעִנְיַן יָבְשָׁה יָדוֹ אִם יַנִּיחַ תְּפִילִּין בְּיָמִין. וְהִנֵּה בְּהַהֶעָרָה מִירוּשַׁלְמִי פ"ב ה"ג בְּאֶחָד שֶׁיָּבְשָׁה זְרוֹעוֹ וְהִקְטִיר קְטוֹרֶת זָכִיתִי לָזֶה.

ונ"ב בְּשׁוּ"ת אַבְנֵי נֵזֶר או"ת סי' א'. בִּשְׁאֵלָתִי זוֹ אִם שֶׁיָּדוֹ הַשְּׂמָאלִית אֵין בָּהּ שׁוּם הֶרְגֵּשׁ.

וכ' שָׁם ג"כ דְּבְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א **(הַגָּהַת לִבְנַת הַמִּנְחָה מֵאֵת הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א ח) וּפְלָא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר גמ' עֲרוּכָה בְּסוֹטָה ו' ע"א שֶׁזִּינְּתָה מִפִּרְחֵי כְּהֻנָּה ר"א אוֹמֵר וכו' וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַם זֶה פְּלִיג ר"א וְאוֹקְמִי' בְּאוֹקְמְתָא אַחֲרִינָא וְעַיֵּין שָׁם ח' ע"א וְיִתְגָּרוּ בָּהּ פִּרְחֵי כְּהֻנָּה וכו' עַיֵּין רַשִׁ"י ז"ל וּלְפִי הַנָּ"ל י"ל דִּלְרִבּוּתָא קָאָמַר שֶׁגַּם אֶצְלָם מְשַׁמְּשֵׁי בהמ"ק מָצוּי היה"ר.

ט) וּכְבָר הֵבֵאתִי נָמֵי מִסַּנְהֶדְרִין כ' ע"א נָשִׁים לִפְנֵי הַמִּטָּה וּבְתוֹסְ' שָׁם ד"ה נָשִׁים וכו' דְּכֵינָן דְּשָׁעַת צַעַר הוּא לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהִירָהוּר וכו' עיי"ש, וְכֵן עַיֵּין במו"ק כ"ב ע"ב אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה רַשְׁבָּ"א הָאִשָּׁה וכו' וּבְרַשִׁ"י שָׁם וּבְהָרֹא"שׁ שָׁם וְעוֹד מכמ"ק וְקִצַּרְתִּי כָּאן.

י) הוּא כמש"כ לְעֵיל מְשָׁכוּהוּ לבה"מ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּסוֹטָה כ"א תּוֹרָה אֲגַוְּנֵהּ וּמְצַלֵּי בֵּין וכו' ע"ש וְרַמְבַּ"ם סוֹף הל' אי"ב שֶׁאֵין מַחֲשֶׁבֶת עֲרָיוֹת מִתְגַּבֶּרֶת אֶלָּא בְּלֵב פָּנוּי מִן הַחָכְמָה וע"ש בְּמַגִּיד וְעַיֵּין אָבוֹת דר"נ פ"כ כֵּן הַנּוֹתֵן ד"ת עַל לִבּוֹ וכו' הִרְהוּרֵי זְנוּת הִרְהוּרֵי יצה"ר וכו' ע"ש וּמִכָּאן אֶפְשָׁר לִשְׁאוֹב מָקוֹר לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל, ומ"מ לְדִין ת"ח אֵין נפ"מ וְעַיֵּין קִדּוּשִׁין פ"א דַּל כְּרַעֲךָ מִקַּמֵּי גְּהִינָּם וכו' ע"ש וְעַל רַב יְהוּדָא אָמְרוּ בְּנִדָּה י"ג ע"א אֵימְתָא דְּמָרָא עֲלֵיהּ דְּקָרֵי שְׁמוּאֵל עֲלֵיהּ אֵין זֶה יְלוּד אִשָּׁה ע"ש וְכָל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵירוֹ וכו' עַיֵּין סֵוָכָּה שָׁם דַּף נ"ב הַנַּ"ל וְשָׁם בְּקִדּוּשִׁין מַעֲשֶׂה דְּרַב עַמְרָם חַסִידָא וְשָׁם ע"ב מַעֲשֶׂה דרחב"א וּבְשָׁעָה שֶׁהָיָה גֵּרִים בְּגִינְתָא וּבְכָלָל אֵין שׁוּם גָּדֵר לָזֶה רַחֲמָנָא לִשְׁזָבֵן וְעַיֵּין בב"ת דַּף קס"ד ע"ב ש"ע אֵין אָדָם נִיצָּל מֵהֶן בְּכָל יוֹם הִרְהוּר עֲבֵירָה ע"ש וְרַב עַמְרָם אָמַר ד"ז וְיֵשׁ לְקַצֵּר וְעַיֵּין מד"ר שה"ש בפ' הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה וכו' אִם בָּאתָה אִשָּׁה לְפָנֶיךָ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ לִשְׁאוֹל לְךָ שְׁאֵלָה עַל כִּתְמָהּ וְעַל נִדָּתָהּ תְּהֵא רוֹאֶה אַתָּה כְּאִילּוּ שֶׁיָּצְאַת מִיְּרֵכֶךָ וְאַל תִּתֵּן עֵינֶיךָ בָּהּ וְתִתְפַּחֵד מְדִינָה שֶׁל גַּהֲנִים עכ"ל, וְעַיֵּין מָהָרִי"ל הל' מִילָה וְלֹא תִּכְנֹס אֶל תּוֹכוֹ לִהְיוֹת ג"כ סַנְדָּק לְשָׁם לְהַמּוֹל הַיֶּלֶד עַל בִּרְכֶּיהָ מִשּׁוּם פְּרִיצוּת שֶׁתֵּלֵךְ אִשָּׁה בֵּין אֲנָשִׁים וכו' כִּי הַנִּכְנָס אֵצֶל הַיּוֹלְדוֹת לְהָבִיאוֹ דֶּרֶךְ הַנָּשִׁים וכו' וְאָמַר מִסְתָּמָא מִזֶּה קָפִיד והר"מ שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס הָאִשָּׁה בַּעֲזָרָה בֵּין הָאֲנָשִׁים.

מִסְתָּמָא ג"כ לֹא יִכָּנֵס אִישׁ בֵּין הַנָּשִׁים דְּכָל הַמַּרְבֶּה לְהִתְרַחֵק מֵהֶן הַר"ז מְשֻׁבָּח וְעַיֵּין עוֹד ע"ז י"ז ע"ב. יא) עַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א שְׁבוּעוֹת ג' ע"א עַל הַתּוֹסָ' עש"ה וצע"ק בִּדְבָרָיו דא"כ הַאֵיךְ כָּתְבוּ דְּגָדוֹל יְגַלַּח אִשָּׁה, וצ"ל דִּבְאֵין בְּרֵירָה אַחֶרֶת שָׁאנֵי וְגַם מֵבִיא כֹּהֵן זָקֵן אַף א"כ אִשָּׁה נָמֵי, וּבְעִנְיָן הַנָּ"ל רָאִיתִי כָּעֵת מִלְּתָא חַדְתָּא דְּהִיא עַתִּיקָא קַדִּישָׁא מֵאָחָד הָרַאשׁוֹנִים עִירִין קַדִּישִׁין ה"ה הָרָאָבָ"ן זַ"ל בסי' צ"ה שְׁאֵלָה ז וְזַ"ל פ"ק דְּסוֹטָה תְּנַן ר"י אוֹמֵר וכו' וְאָמְרִינַן ר"י חָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא וּפָרְכִינַן עָלָהּ הָא דאר"י בִּיבָמוֹת ר"פ הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָם אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת אא"כ בָּאתָה בּוֹכָה וּבְגָדֶיהָ קְרוּעִים וְאָמְרִינַן בגמ' שָׁם הַהִיא דַּאֲתַאי לב"ד דר"י אָמְרוּ לָהּ הַתַּלְמִידִים קְרַע בְּגָדֶיךְ סְתָרֵי מַזְיֵיךְ וְלֹא חָיֵישׁ ר' יְהוּדָא? תְּשׁוּבָה, לָאו פְּיָרְכָא הוּא דְּגַבֵּי סוֹטָה מְגַלֶּה לִבָּהּ וּמְגַלֶּה שְׂעָרָהּ לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּרְאֶה שְׂעָרָהּ וּבְשָׂרָהּ לְהָכִי חָיֵישִׁינַן וְהָא דְּאָמַר הָכָא בְּגָדֶיהָ קְרוּעִים בְּגָדֶיהָ הָעֶלְיוֹנִים וְאֵין בְּשָׂרָהּ נִרְאֶה ואע"פ שֶׁשְּׂעָרָהּ נִרְאֶה כֵּיוָן שֶׁאֵין בְּשָׂרָהּ נִרְאֶה לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהַרְהוּרָא א"נ סוֹטָה א"א חָיֵישׁ לְהַרְהוּרָא הָכָא פְּנוּיָה ל"ל בְּהַרְהוּר עכ"ל, ולו"ד מִפָּנָיו הַיָּתִי אוֹמֵר שֶׁאֵין כָּאן קו' כְּלָל וּכְלָל מכ"ט, וְגַם חִילּוּקוֹ בֵּין א"א לַפְּנוּי ג"כ צע"ק דְּלָא מַשְׁמַע כֵּן בכמ"ק בַּתַּלְמוּד, וְעַיֵּין ב"ש אהע"ז ס' כ"א ס"ק ב' וְהַרְהוּר אפי' בְּפָנוּיָ אָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא ע"כ.

וְגַם עכ"פ נִדָּה הֲוַית וְעֶרְוָה דְּאוֹרַיְיתָא הוּא וְגַם א"כ מַאי הִקְשָׁה שָׁם בְּסוֹטָה בְּהָא דר"י גַּבֵּי נִסְקֶלֶת דְּלָא חָיֵישׁ ר"י לְהַרְהוּרָא וְהָא י"ל נפ"מ בְּאִשָּׁה פְּנוּיָ' אַף דְּוַחַק דְּסָתָמָא קָתָנֵי וְאֵין לְחַלֵּק בְּדִין זֶה בֵּין פְּנוּיָ' לא"א, ואכמ"ל עוֹד בָּזֶה וְגַם בְּדָרֶךְ פִּלְפּוּל קָצָת יֵשׁ לְהָעִיר דְּכֵיוָן שֶׁנִּגְמְרָה דִּינָהּ לִסְקִילָה וְיוֹצֵאת לַהֲרוֹג פָּקְעָה מִינָּהּ אִיסּוּר א"א וכה"ג עַיֵּין יְרוּשַׁלְמִי סַנְהֶדְרִין פ"ב הל' ג' וַיֹּאמֶר דָּוִד וכו' מְבוֹא בְּדָמִים דַּם נִדָּה ושפ"ד וְכָתַב במה"פ הָא דְּלָא קָאָמַר א"א ל"ד דְּדָוִד לְשִׁיטָתוֹ אָזַיל דְּחָשֵׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ מֵת שֶׁכְּבָר נִגְמַר דִּינוֹ אַף אֵין לְמֵידִין מִדְּבְרֵי אַגָּדָה.

וּבְהַגָּ' צִיּוֹן יְרוּשָׁלָם שָׁם מְצַיֵּין לְמִדְרַשׁ פ' נח פ' ל"ר שֶׁאָמְרוּ וְכִי יֵשׁ אִישׁוּת לְדָוִד הֲלֹא מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הוּא וְחָשׁוּב כְּמֵת וְעַכְשָׁיו הֲוָתַר קִנְעָתוֹ (פי' אִשְׁתּוֹ ובמד"ר מְסֻוָּם שָׁם מְפֹרָשׁ וּכְאֵילּוּ הוּא מֵת וְדָמוֹ מֻוָּתָּר וְאִשְׁתּוֹ מֻוָּתֶּרֶת עָמַד שָׁאוּל וְנָתַן מוּכָל אֵשֶׁת דָּוִד עַל פִּיו לְפַלְטִי בֶּן לַיִשׁ וכו' ע"ש) וְהוּא דָּבָר חָדָשׁ דְּכֹל שֶׁעוֹמֵד לְמִיתָה שׁוּב לֵיכָּא אִיסּוּר א"א וּבְתִשׁוּבָה בֵּיאַרְתִּי כָּל דִּבְרֵי הַמְיַמּוֹנִי וְעַיֵּין יפ"ת עכ"ל, וּכְנִרְאֶה לֹא רָאָה במה"פ, וְגַם לְפִי יְרוּשַׁלְמִי ומד"ר זֶה, יֵשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה וְקִצַּרְתִּי יב) א"י מָה הוֹסִיף ע"ד הֲלֹא לָזֶה רָמְזוּ בְּקִיצּוּר לְעַיֵּין בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א וּבַשָּׁ"ךְ ובפמג"ד עיי"ש שֶׁזֶּה מְבֹאָר.

)**דַּוְקָא בְּעוֹף וע"ש וּמָהָרָ"ם שִׁיק או"ח סי' ט"ו. וּמַה שֶּׁהֵעִיר בְּעִנְיַן חֲצִיצָה וְרָמַז לשד"ח מָעָ"ר חָתָן וְכָלָה יג) וְשָׁם מוּבָא בְּשֵׁם הַכְּרֵם שְׁלֹמֹה לְעִנְיַן קִידּוּשִׁין עִם הַבָּתֵּי יָדַיִם אִם חוֹצֵץ וע"ש וּבְשׁוּ"ת הָרִא"שׁ מֵהָרַב מִבּוּקָאָרָעָסָט סי' כ"ו.

שֶׁמְּעַכֵּב בְּדִיעֲבַד ע"ש יָד) וְיֵשׁ לעי' בש"ם פְּסָחִים נ"ז ע"א יְשָׁשכָר כְּרַךְ יָדָיו בְּשִׁירָאֵי ופרש"י בְּלָשׁוֹן הַשֵּׁנִי דְּבָזְיוֹן הוּא ע"ש. ועי' שוּ"ת מהרש"ם ח"א סי' קכ"ג לְעִנְיַן אֲכִילָה ע"י חֲצִיצָה.

ועי' יְרוּשַׁלְמִי רֵישׁ יְבָמוֹת עי' סָדִין בַּעַל וּבְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם אִם בָּעַל דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ אִם עוֹבֵר טז). ועי' מַחֲזֵה אַבְרָהָם מֵהָרַב הַגָּאוֹן שְׁלִיטָ"א מברא"ד.

או"ח סי' קכ"ט מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה לְעִנְיַן אֲכִילָה ע"י חֲצִיצָה וְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה. וע"ע בְּמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ פט"ו ממ"א הי"ב.

וּלְעִנְיַן נְגִיעַת מַוְקָצֶה ע"ו ד"א בִּפְלֻגְתַּת בֶּן עַזַּאי אִם חַיָּיב בְּתוֹ לִלְמֹד תּוֹרָה ע"ש. ועי' בְּאוֹרַח מִישׁוֹר אֵיךְ יֵשׁ מְצִיאוּת דְּיִשְׁחֲטוּ נָשִׁים דְּהָא אָסוּר לִלְמֹד תּוֹרָה וּבְדַרְכֵי תְּשׁוּבָה סי' א' אוֹת ב' מְתָרֵץ עפ"י הַשַּׁ"ס סוֹטָה טז) דְּמְחֻיָּבֶת לִלְמֹד הַדִּינִים ע"ש ובשו"מ רְבִיעִי ח"ג סו' מ"א.

בְּשְׂיָרֵי מִנְחָה לְעִנְיַן מְכִירַת חֵלֶק עוה"ב יז). וע"ע שׁוּ"ת מהרש"ם ח"ג סי' קנ"א וסי' ר"ה אק"ד מ"ש בָּזֶה.

בְּשְׂיָרֵי מִנְחָה לְעִנְיַן אִם יֵשׁ אִיסּוּר נְדָה בְּנִבְעֶלֶת לָעַכּוּ"ם הֶאֱרִיךְ כ"ת בָּזֶה וְהָעָרוֹתַי מִתַּרְגּוּם אֶסְתֵּר כ' ב'. בְּיוֹמָא רַחִיקָא הֲוָת מִזְדַּהְרָא.

מַשְׁמַע דְּיֵשׁ אִיסּוּר נְדָה בָּעַכּוּ"ם. (בְּמָקוֹם שֶׁצִּיַּינְתִּי כְּמִדֻּמֶּה שֶׁהֵבִיאוּ הַתַּרְגּוּם הַלָּזֶה הַמְחַבֵּר).

ומ"ש כ"ת סְתִירַת הַסַּוְגְיוֹת מִשַּׁבָּת מ"ו. לְקִידּוּשִׁין ס"ב דְּאָמְרִינַן מִי יֵימַר וכו' הֵנָּה בְּגוּף הַדָּבָר הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה הַרְבֵּה.

ועי' במש"ל בפ"ד מהל' בְּכוֹרוֹת הֵ"א בא"ד שָׁם בד"ה הַכְּלָל הָעוֹלֶה וּבְשׁוּ"ת בֵּית שְׁלֹמֹה חאו"ח סי' קי"ג. ובס' לִימּוּדֵי ד' לִימּוּד ק"ד מ"ש בָּזֶה.

וּבְעִיקַּר הַדָּבָר מְבֹאָר תֵּירוּץ הָגוּן בַּתּוֹסָ' ר"י הַזָּקֵן הַנִּדְפָּס בַּגְּלָיוֹן שַׁ"ס דְּפוּס רא"ם שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין ת"ח לְסָתָם ב"א וי"ש. וְגַם לָזֶה הִתִּי זָכִיתִי קוֹדֶם רְאוֹת דְּבָרָיו.

וְגַם תֵּרַצְתִּי מִטַּעַם דְּגֵרִים קָשִׁין לְיִשְׂרָאֵל וּכְיַבְמוֹת מ"ז ע"ב וְקִידּוּשִׁין ע' ע"ב וְנִדָּה י"ג ע"ב. וְגַם מָצָאתִי כֵּן בְּשׁוּ"ת חת"ס או"ח סי' קט"ז בד"ה וּבְחִידּוּשֵׁי שכ"כ בְּשֵׁם הָרַאשׁוֹנִים וּבְשׁוּ"ת חֲבָלִים בִּנְעִימִים ח"א בְּשׁוּ"ת סי' י"ד.

דַּף ל"ו ע"ב. בְּעִנְיַן נָשִׁים וְכֹהֲנִים אִם הֵם בִּכְלָל עַרְבוּת שֶׁהֶאֱרִיךְ כת"ר וּלְעִנְיַן גֵּרִים הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בחי' ב"ה.

ועי' שו"ע או"ח סי' נ"ג סי"ט דְּגֵר עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּיבָה לש"ץ. ועי' פְּתִיחָה כּוֹלְלוֹת להפמ"ג ח"ב סי' ט"ז וח"ג סי' כ"ט וּבְגִנְזֵי יוֹסֵף שָׁם.

וּבְאֵשֶׁל להפמ"ג סי' נ"ה סק"ד אִם מֻוָתָּר לְצָרְפוֹ. ועי' שׁוּ"ת דִּבְרֵי יִשָּׁשכָר או"ח סי' ב' בַּאֲרִיכוּת.

בְּדַף מ"א. בְּעִנְיַן בֵּימָה שֶׁל עֵץ דְּהָוֵי אִיסּוּר מִשּׁוּם לֹא **(הַגָּהַת לִבְנַת הַמִּנְחָה מֵאֵת הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א יג) כַּוָּנָתִי הָיָה דע"י מַפָּה שָׁרֵי לִיתֵּן יָדָיו לְאִשָּׁה וְלִנְגּוֹעַ בָּהּ וְהוּא מְסַפֵּק שָׁם בְּזֶה כָּךְ הָיָה בְּזִכְרוֹנִי וְעַכְשָׁיו רְאָיָתוֹ עוֹד הַפַּעַם שָׁם בַּשַּׁ"ח וּמָצָאתִי שֶׁכֵּן הוּא בָּאוֹת י"ב שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר חַיִּים וְשָׁלוֹם בְּעִנְיַן נְשִׁיקַת הַיָּד וכו' וְאִם אִי אֶפְשָׁר בְּלָאו הָכִי יהי' ע"י הֶפְסֵק מַפָּה שֶׁיִּכְרֹוְךָ יָדוֹ בְּמַפָּה וְצָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶ' מַפָּה עָבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁ בְּבָשָׂר, אֲלוּ תוד"ק ע"ש וְהַסֵּפֶר אֵינוֹ בְּיָדִי אוּלַי מֵבִיא לִרְאָיָה הַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה וְשָׁם בָּאוֹת כ"ה מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם שׁוּ"ת בֵּית יְהוּדָא הַזְכִּיר אֶת הַיְרוּשַׁלְמִי עש"ה.

יד) אֵין דַּעְתִּי נוֹטָה כֵּן. טו) כְּבָר הִקְשׁוּ שָׁם הַתּוֹסָ' מֵחֲצִיצָה דְּגַבֵּי לוּלָב דְּלָא אָמְרִינַן הָכִי ע"ש וְלָזֶה כִּוֵּן רַשִׁ"י בַּלָּשׁוֹן הַשֵּׁנִי, וְעַיֵּין במג"א ס' צ"א סק"ה ובעט"ז שָׁם שֶׁאֵין לְהִתְפַּלֵּל בְּבָתֵּי יְדִים שְׁקוֹרִין הֶעְנְטְשִׁיךְ וכו' ע"ש.

טז) כְּבָר הֶאֱרַכְתִּי בְּעִנְיָן זֶה ב"ה וכ' בְּשֵׁם ס' מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים חֲקִירָה זוֹ וְכָתַבְתִּי בע"ה רְאָיָה זוֹ מִירוּשַׁלְמִי זֶה שֶׁהוּבָא קָצָת בְּתוֹסָ' שַׁבָּת דַּף קי"ח ע"ב ד"ה אִימָא וכו' עי"ש וְדַבַּרְתִּי מִזֶּה זֶה ח' שָׁנִים עִם ת"ח א' ע"ד שֶׁפְּרִיצֵי זְמַנֵּינוּ עוֹשִׂים כָּזֹאת ע"י גֻּמָּא וּפֵירֵשׁ הפנ"מ בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם אֱמֶת וְכִוּוּן לְאֶחָד הָרִאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים ה"ה בְּסָמָ"ג מ"ע נ"ב שֶׁכָּתַב ע"ז פֵּירֵשׁ יְבִמְתּוֹ הָיְתָה וְלֹא הָיָה רוֹצֶה לִבְנוֹת מִמֶּנָּה רַק מְעַט וְנָתַן סָדִין בל"ב לְהַפְסִיק רַק נֶקֶב עָשָׂה בַּסָּדִין דֶּרֶךְ מ"ב וְהוֹלִיד הָאֲנָשִׁים גְּדוֹלִים עכ"ל וא"כ אֶפְשָׁר לְצַדֵּד שע"י הֶפְסֵק סָדִין וּכְתוֹנֶת מַמָּשׁ אֵין כָּאן חֲשַׁשׁ מִיתָה וַחֲטָאת.

וְכֵן לֹא כְּבָר הִגִּיעַנִי ס' חָדָשׁ בְּשֵׁמוֹ הַטּוֹב יָד רמ"ה וְשָׁם בס' נ"ז נִשְׁאַל בָּזֶה וְהֵעִיר ג"כ מִירוּשַׁלְמִי זֶה וְכָתַבְתִּי עַל הַגִּלָּיוֹן שָׁם כ"ד וְאֵין הַמָּקוֹם כְּעֵת לְהַעְתִּיקוֹ פֹּה. אַךְ אַחַת הִנְנִי לְהַעְתִּיק שֶׁדַּעַת הַמְחַבֵּר שָׁם דע"י סָדִין ב"ג הִיא ע"ש.

נ"ב וְאַף שֶׁיֵּשׁ לִי לְפָרֵשׁ עפ"י זֶה יְרוּשַׁלְמִי תָּמוּהַּ שֶׁאָמְרוּ בִּירוּשַׁלְמִי יְבָמוֹת רֵישׁ פֶּ"ה הל' א' יְבָמָה יָבוֹא עָלֶיהָ כְּדַרְכָּהּ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה שלכ"ד ויבָמָה אפי' מִן הַצַּד ע"כ וְעַיֵּין פי' הק"ע שֶׁזָּר הוּא וְעַיֵּין פְּנֵי מֹשֶׁה שָׁם, וּלְפִי הַנַּ"ל י"ל הָכִי מִן הַצַּד הַיְינוּ ע"ו צַד ד"א וְהֶפְסֵק סָדִין וְאֶפְשָׁר גַּם לְהַגִּיהַּ אֲפִילּוּ מִן הַסָּדִין וְזֶה א"ש טְפֵי וי"ל עוֹד מִן הַצַּד הַיְינוּ הוּא לְמַטָּה וְעַיֵּין פִּלְפְּלָא חָרִיפְתָּא ב"ק פ"ג גַּבֵּי הוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה, מ"מ אֵינֶנִּי מַסְכִּים אָתּוּ לַהֲלָכָה.

טז) לֵיתָא שָׁם רַק הַדָּבָר מְבֹאָר בש"ע אור"ח ובב"י שָׁם סִימָן מ"ז סי' י"ד דְּפָסַק הַמְחַבֵּר דְּנָשִׁים מְבָרְכוֹת בה"ת וְאֶחָד מִן הַטְּעָמִים הוּא שִׁיטַת הַסְּמָ"ג דְּנָשִׁים חַיָּיבוֹת לִלְמֹד דִּינִים הַשַּׁיָּכִים לָהֶם וְעַיֵּן בְּאָגוּר.

עַיֵּין שָׁם במג"א וט"ז וְעַיֵּין שוּ"ת שאג"א וְעַיֵּין בס' בֵּית הַלֵּוִי ח"א. ואאמו"ר הָרַב הַגָּאוֹן זצ"ל הֶאֱרִיךְ ג"כ בָּזֶה בְּהָדָרָן למס' קִדּוּשִׁין.

וּבָרָמָ"א יור"ד סי' רמ"ו סָעִיף ו' ע"ש וּבְשׁוּ"ת מָהָרִי"ל לְעִנְיַן דּוֹרוֹ שֶׁל חִזְקִיָּה עש"ה בסי' קצ"ט יז) וּמָצָאתִי עַכְשָׁיו בע"ה שֶׁזָּכִיתִי לִקְנוֹת סֵפֶר אֵשׁ דָּת לְגָאוֹן מהר"ח אַלְפַנְדְּרִי זַ"ל שֶׁנִּדְפַּס בִּשְׁנַת תפ"ג, וְשָׁם בִּדְרוּשׁ לפ' וְיֵלֶךְ מֵביא בָּזֶה תְּשׁוּבָה אַחַת לְהמהרי"ט בכי"ק עַל אֶחָד שֶׁקָּנָה מַחֲבֵרוֹ חֶלְקוֹ בְּלוּלְיָנָן בק' זְהוּבִים עיי"ש הֵיטֵב וּפֵירוּשִׁים יָפִים בָּזֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

)**תִּטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה. עי' מ"ש בְּשׁוּ"ת מָהָרָ"ם שִׁיק חאו"ח סי' ע"ח וע"ט לְעִנְיַן אִילָנוֹת בַּחֲצַר ביהכ"נ מִטַּעַם לֹא תִּטַּע.

ומ"ש שָׁם בְּעִנְיַן סַפְסָלִים בביהכ"נ. וְשׁוּ"ת מהרש"ם ח"א סו' קכ"ז.

ועי' מ"ש ע"ז בְּשׁוּ"ת מַחֲזֶה אַבְרָהָם חאו"ח סי' כ"ט (א"ה עַיֵּין בְּשׁוּ"ת מֵשִׁיב דָּבָר מִזֶּה ובמק"א כָּתַבְתִּי מִזֶּה). שָׁם הֵבִיא דִּבְרֵי שוּ"ת בְּאֵר יִצְחָק אִם אָמְרִינַן מִתּוֹךְ בְּבִנְיָן.

הִנֵּה בָּעִנְיָן זֶה הֶאֱרִיכוּ הָאַחֲרוֹנִים הַרְבֵּה עי' חת"ס או"ח סָסִי' ק"נ. וּמָהָרָ"ם שי"ק חאו"ח סי' רפ"ב וְנָטַע שׁוֹרֵק או"ח סי' נ"ה.

וחסל"א תְּאוֹמִים או"ח סי' ס' וְאַבְנֵי נֶזֶר או"ח סי' תי"ב תֵּירֵץ דל"ש מִתּוֹךְ בְּמַכָּה בְּפַטִּישׁ דל"ש בָּאֻכָלִים ובס' חֲבָלִים בִּנְעִימִים ח"ב סי' כ"ו הֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם שוּ"ת בֵּית יִצְחָק. וְהוּא הֵעִיר שָׁם דְּמִירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פ"ז ה"ב מוּכָח לְהֵיפוּךְ ע"ש ובמהרש"ם ח"א סי' קס"ד.

וע"ע כְּלִי חֶמְדָּה פ' וַיֵּלֶךְ א' אוֹת א' בְּשֵׁם הַחַתָּ"ם בחי' לַשַּׁבָּת. ועי' נֶפֶשׁ חי' או"ח סי' ל"ט בְּדִין מכב"פ בָּאֻכָלִין.

ועי' בֵּיאוּר הֲלָכָה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סי' שי"ח ס"ד וּבְנִשְׁמַת אָדָם כְּלָל כ' סי' ה'. ובס' בֵּית אַהֲרֹן בְּפֶתַח הַשַּׁעַר י"ב ע"ב סד"ה נַחֲזוֹר.

וַחֲבָלִים בִּנְעִימִים ח"א ד' ע"ג ע"ג. מ"ש בָּזֶה (א"ה עַיֵּין עוֹד בס' שְׁבִיתַת הַשַּׁבָּת בְּעִנְיָן הַזֶּה) מ"ש שָׁם לְעִנְיַן צִיץ ובגד"כ וְטַבָּעוֹת אִם נִקָּרְאִים מַלְבּוּשִׁים.

ועי' נָא בְּשוּ"ת מהרש"ם ח"א סי' קמ"ח אִם תְּפִילִּין נִקָּרְאִים מַלְבּוּשׁ וְהֵבִיא שָׁם מהתק"ז כ"א דָּא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ מַשְׁכָּא דְּתְפִילִּין ע"ש. בְּדַף מ"ג ע"א.

וַחֲצוֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה אֵלּוּ הַשּׁוֹפָרוֹת וּבְמַהֲרַשָׁ"א שהק' דְּהָא חֲצוֹצְרוֹת הָוֵי. ועי' בְּתַרְגּוּם יוֹנָתָן שָׁם עה"פ.

וַחֲצוֹצְרוֹת יַבְּבָא בְּיָדוֹ לְמִכְנַשׁ וּלְמִיטַל מַשְׁרִיתָא. ופי' בָּזֶה הָאַבְנֵי נֶזֶר או"ח סי' תכ"ה שְׁלָ"ה אָז לִזְכָּרוֹן.

רַק לְהַקְהִיל. אוֹ לְמַסַּע ע"ש ולפ"ז שַׁפִּיר נִיחָא שׁוֹפָרוֹת וְלָשִׁין יַבְּבָא נוֹפֵל בַּשּׁוֹפָרוֹת.

וְכַשֵּׁ"ס ר"ה יְבָבוֹת וּתְיַבֵּב אֵם סִיסְרָא ע"ש בְּדַף ל"ד, ועי' הַגָּהוֹת רָשָׁ"שׁ כָּאן בְּסוֹטָה. ובס' תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת וס' כֶּרֶם נָטַע הוּא ס' נִכְבָּד עַל מס' סוֹטָה וּבְסוֹפוֹ קֻנְטְרֵס מְחוֹל הַכֶּרֶם.

וְכַנִּרְאֶה שְׁלָ"ה בַּיָּד כת"ה שֶׁלֹּא רָאִיתִי שֶׁהֵבִיא דְּבָרָיו). הֵבִיא כ"ת שָׁם.

וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ. והק' שֶׁאָסוּר בתשהמ"ט בְּעֵת שֶׁאֵין אָרוֹן.

וע"י בָּטֵל הַטּוּרִים שָׁם מִנַּיִן וְשָׁמַח חַיָּיב בתשה"מ שֶׁהֵן כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה חוּץ מיוהכ"פ ע"ש וְהוּא פֶּלֶא שֶׁיֵּשׁ יְמֵי נְדָה שֶׁאָסוּר וְעוֹד שֶׁאָר זְמַנִּים. ועי' בְּקֻנּוּנְטָרֵם אֹהֶל מוֹעֵד שָׁנָה ב' חוֹבֶרֶת א' ב' סי' ע"ד מ"ש בָּזֶה יז).

מ"ד ע"א בַּתְּחִלָּה יִבְנֶה בַּיִת וכו' וְהֵבִיא ד' הָרַמְבַּ"ם הל' דֵּעוֹת פֶּ"ה הל' א' דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי דֵּעָה וכו' אֲבָל הַטִּפְּשִׁין מַתְחִילִין לִישָׁא אִשָּׁה וכו' ע"ש. וכ"כ הָאֶבֶן עֶזְרָא יִתְרוֹ י"ט א' וְז"ל שָׁם כִּי אַנְשֵׁי הַשֵּׂכֶל יִקְנוּ בַּיִת וכו' ע"ש.

וְאוּלַי הַנָּכוֹן כמ"ש כת"ה יט). מ"ד ע"ב.

אפי' חָתָן מֵחֲדָרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ: מ"ש מִזֶּה עַל הַתְּנוּךְ מ"ע תר"ג דְּאֵין נָשִׁים בְּחִיּוּב זֶה. עי' בַּאֲגַדַּת אֵזוֹב בח"א ד' צ"ה בְּטַהֲרַת אֵזוֹב שָׁם סק"ב.

וּבְאַבְנֵי נֶזֶר או"ח סי' תק"ט. וּבְשָׁדֵי חֶמֶד פּוּרִים סי' ט"ז בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מֹהָרָ"ן אַדְלֶער זצלה"ה שֶׁאֲפִלּ' מְשָׁרֲתֶת שֶׁלּוֹ הִצְרִיכוּ לִשְׁמוֹעַ פ' זָכָר וע"ש מ"ש בָּזֶה.

דַּף מ"ח ע"א עַד מֵתוּ אַתֶּם מַאֲכִילִין נְבֵילוֹת וכו' אֶלָּא טְרֵיפוֹת ע"ש הִנֵּה בִּירוּשַׁלְמִי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי ספ"ה אִיתָא רַק ,,טְרֵפוֹת" וּבִירוּשַׁלְמִי סוֹטָה א' נְבֵילוֹת.

וּבְגִלְיוֹן הַשַּׁ"ס מַעֲשֶׂר שֵׁנִי שָׁם לְהַגִּי' טְרִיפוֹת ע"ש. ועי' שוּ"ת אַבְנֵי נֵזֶר יוֹ"ד סי' כ"א.

וטו"ט מה"ת סי' ב' מ"ש בָּזֶה. וּלְעִנְיַן מַה שֶּׁחָקַר אִי סוּמָא פָּטוּר דַּוְקָא ממ"ע אוֹ גַּם מל"ת.

עי' נוב"ת או"ח סי' קי"ב בד"ה וְרָאִיתִי ובשד"ח מָעָ"ר הס' כְּלָל ס"ו הֵבִיא בָּזֶה כָּל הַמִּדְבָּרִים לֹא הִנִּיחַ דָּבָר גָּדוֹל וְקָטָן. וּבְזִכְרוֹנִי אֲשֶׁר בְּשוּ"ת שֵׁם ארי' יוֹ"ד סי' א' הֶאֱרִיךְ בָּזֶה לְבָאֵר דִּבְרֵי יִצְחָק עִם עָשׂוּ צֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צַיִד וכו' ע"ש וְעַתָּה אֵין בְּיָדִי כִּי נֶאֱבַד מִמֶּנִּי מֵעֵת הַמִּלְחָמָה הַנּוֹרָאָה.

אר"י לָא תִּיתְנֵי עֲנָוָה דְּאִיכָּא אֲנָא וכו' עי' באה"ט או"ח סי' תצ"ד מַה שהק' מִזֶּה בִּפְסָחִים ס"ח ע"ב אר"י אִי לָאו הַאי יוֹמָא דְּקָא גָּרִים וכו' ועי' בס' שְׁמוּעוֹת טוֹבוֹת ד' נ"ח. וְנִרְאֶה דְּהַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נִשְׁתַּבְּרוּ.

מִתּוֹךְ עה"ר בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת. וְיָדוּעַ מַאֲמָרָם הִזָּהֲרוּ בְּזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמִידוֹ מֵחֲמַת חָלְיוֹ שֶׁהֲרֵי שִׁבְרֵי לוּחוֹת מֻנָּחִים בְּאָרוֹן עי' בְּרָכוֹת ח' ע"ב וב"ב י"ד ע"ב דְּרָשַׁת ר' יוֹסֵף ע"ז שֶׁשִּׁבְרֵי לוּחוֹת מֻנָּחִים בָּאָרוֹן.

וְזֶה שֶׁאָמַר ר"י אִי לָאו הַאי יוֹמָא דְּקָא גָּרִים. שהו' קוֹלוֹת וּבְרָקִים.

וְלָזֶה שָׁלַט עה"ר וְנִשְׁתַּבְּרוּ: וּמִמֵּילָא גַּם בְּזָקֵן הֶזְהֲרוּ. אָז כַּמָּה יוֹסֵף אִיכָּא בְּשׁוּקָא.

וְאָז הי' מְבַזִּין אוֹתוֹ. וְאַזְּ דהי' עַנְוָתָן.

אֲבָל לֹא רָצָה לִהְיוֹת דּוֹמֶה לְאַנְשֵׁי בָּרָאי וזש"א לָהֶם. וְהֶאֱרַכְתִּי עוֹד הַרְבֵּה בָּזֶה ואכמ"ל.

יְדִידוֹ מֻרָחוֹק בְּלִתִּי מַכִּירוֹ מוֹקִירוֹ וּמְכַבְּדוֹ כְּעֶרְכּוֹ הָרָם דּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ וְטוֹבָתוֹ חִנּוּךְ הֶעָנִיךְ בְּהָרַב ר' דָּוִד הכ"מ רַב ואבד"ק הַנָּ"ל הע"י וְאַחֲרוֹן חָבִיב אִגֶּרֶת שִׂמְחָה מה"ה הָרַב הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם בְּכָל הַתְּפוּצוֹת מוֹהַרְ"ר יוֹסֵף שְׁלֹמֹה זַלְמָן אוֹיערבאך שליט"א בְּרָכָה מְרֻבָּה לִכְבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הַמֻּפְלָג בְּתוֹרָה וּבְיִרְאַת חֵטְא הַמְפֻרְסָם בְּכָל הַתְּפוּצוֹת הדמו"ץ בק"ק בְּרִיסְק רַבִּי שִׂמְחָה זַעליג שְׁלִיטָ"א בְּרָכָה מְרֻבָּה לִכְבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הַמֻּבְהָק חָרִיף וּבָקִי מְאֹד נַעֲלֶה וכו' מו"ה פִּינְחָס נ"י עִפְשִׁטיין.

קִבַּלְתִּי אֶת סִפְרוֹ הַיָּקָר עַל מס' סוֹטָה בְּשֵׁם מִנְחָה חֲרָבָה וְהוּא בֶּאֱמֶת מִנְחָה שְׁמֵנָה בְּדִבְרֵי תוֹרָה **(הַגָּהַת לִבְנַת הַמִּנְחָה מֵאֵת הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א יח) אֵין אֲנִי רוֹאֶה שׁוּם תָּמִיהַ דְּכַוָּנָתוֹ שֶׁיֵּשׁ עָלָיו חוֹב בַּיּוֹם הַמֻּוָּתָר לְפִי הַהַזְדַּמְנוּת משא"כ יוכ"פ, וְגַם ע"ד פִּלְפּוּל י"ל לְפִי מַאי דְּאָמְרִינַן פְּסָחִים ע"ב אִשְׁתּוֹ נִדָּה בָּעַל פְּטִיר מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ עָלָיו חִיּוּב ע"ש וא"כ נפ"מ רַבָּתִי לָזֶה אֲבָל ביוכ"פ שֶׁאֵין עָלָיו חִיּוּב כְּלָל.

וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר עפ"י סֶוּגְיָא דְּשָׁם בְּאִשְׁתּוֹ מַעֲבֶרֶת דְּאִיכָּא שִׂמְחַת עוֹנָה ומ"מ מְסֻלָּקֶת דָּמִים. יט) זֶה לֹא כְּבָר פֵּרַשְׁתִּי וְדַיְקוּתִי גַּם הַפָּסוּק בְּיִרְמְיָהוּ כ"ט בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ גַּנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת פִּרְיָן – וְאַחַ"כ – קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת וכו'.

אַךְ עַיֵּן בב"ת נ"ט ע"א דאלת"ה וכו' אֶלָּא עֲצָה טוֹבָה קמ"ל ע"ש. וְעַיֵּן כְּתוּבוֹת נ"ב ע"ב הָא נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא הוּא דִּכְתִיב קְחוּ נָשִׁים וכו' עיי"ש וצע"ק.

)**מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ וּבְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרָיְיתָא וְהָנְנִי נוֹתֵן לוֹ תּוֹדָתִי עַל סִפְרוֹ הַיָּקָר וְרָאִיתִי בְּסִפְרוֹ בְּעִנְיַן שִׁמְשׁוֹן שֶׁכָּתַב דְּסוּמָא פָּטוּר מֵהָעֲשֵׂה דְּוִנְקַדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִי נִרְאֶה **(אָמַר הַמְחַבֵּר בָּזֶה הֲלֹא פְּלִיגִי רַבָּנָתָא קַמָּאֵי וּבָתְרָאֵי כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה שָׁם וּבְסוֹף סִפְרִי לְהַדָּרָן עַל מס' סוֹטָה.

)** דְּכָל הַעֲשִׂיָּין שֶׁעְנָיָנִים מְנִיעַת מַעֲשֶׂה הַסּוֹמֵא חַיָּיב בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁהוּא חַיָּיב בְּכָל לֹא תַעֲשֶׂה וְאֵינוֹ פָּטוּר רַק מֵאוֹתָם שֶׁהֵם בְּצִוּוּי לְקַיֵּים וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ צִיצִית וּתְפִלִּין וּמְזוּזָה וְלוּלָב וְסֻכָּה, וַהֲרֵי הוּא מְחֻיָּב בַּעֲשֶׂה דְּשַׁבָּתוֹן בְּיוֹם טוֹב וְאֵינוֹ מֻזְהָר לוֹ לִשְׁרֹף קָדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב וְלֹא לְכַסּוֹת דָּם בְּיוֹם טוֹב בְּדָבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם מְלָאכָה וַאֲפִלּ' בִּשְׁלִיחוּת, וְכֵן הוּא מְחֻיָּב בִּשְׁבִיתַת בְּהֶמְתּוֹ, וְכֵן רָאִיתִי בְּסִפְרוֹ בִּדְבַר לְהוֹצִיא כֹּהֵן אֶחָד בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים אֶת יֶתֶר הַכֹּהֲנִים.

וְהִנֵּה פְּשׁוּטָן שֶׁל דִּבְרֵי הַגְּמָרָא דָּמֵי שֶׁקּוֹרֵא לְאַלְפִּין עַיְינִין כְּמוֹ חֵיפָנִי וּבִישָׁנִי לֹא יִשָּׂא כַּפָּיו וַהֲרֵי יוּכַל לְהוֹצִיאוֹ כֹּהֵן אַחֵר וְלָמָּה הוּא פָּטוּר מִנְּשִׂיאוּת כַּפַּיִם נִרְאֶה דְּלָא יוּכַל לְהוֹצִיא **(רְאָיָה זוֹ הֵבֵאתִי בְּעַצְמִי בעז"ה שָׁם בְּדַפֵּי הַסֵּפֶר דַּף קס"ג ע"א ד"ה בְּמַה וע"ש מַה שֶּׁפִּלְפַּלְתִּי בָּזֶה עַל סְבָרַת הט"א.

)** וַאֲנִי אוֹמֵר כִּי לֹא הָיָה מֵעוֹלָם מִנְהָג בְּאִיטַלְיָא לְהוֹצִיא כֹּהֵן אֶחָד אֶת יֶתֶר הַכֹּהֲנִים וְרַק מֵחֲמַת כִּי קָרוֹב לְדוֹרֵינוּ הַכֹּהֲנִים דְּשָׁם לֹא יָדְעוּ לִקְרוֹא עִבְרִית בָּחֲרוּ הָרַבָּנִי' הָרַע בְּמִיעוּטוֹ וְצִוּוּ שֶׁיִּשְׂאוּ כַּפֵּיהֶם וְכֹהֵן אֶחָד יוֹצִיא אוֹתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכְּחוּ יְחוּס כְּהֻנָּתָם וְלֹא יִשָּׂאוּ גְּרוּשָׁה וְהַגְּאוֹן ר' בְּצַלְאֵל זצ"ל לֹתֵמּוֹ כְּסָבוּר שֶׁהוּא מִנְהָג קָדוּם שָׁם, וַהֲרֵי לֹא הִזְכִּירוּ הַמִּנְהָג הַזֶּה הַגְּאוֹנִים שֶׁהָיוּ בְּאִיטַלְיָא כְּמוֹ הַגָּאוֹן חִיְּדָ"א זצ"ל וְכֵן נִדְפַּס זֶה מִקָּרוֹב סֵפֶר מֵהַגָּאוֹן ר' מְנַחֵם נָאווּאָרִי וְכֵן בְּסֵפֶר נְהַר שָׁלוֹם שֶׁהָיָה מֵחַכְמֵי אִיטַלְיָא בְּטַח לֹא נִזְכַּר זֶה הַמִּנְהָג, וְיִתְבָּרֵךְ כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ בְּכָל טוּב וּבְרָכָה סֶלָה: מוֹקִירוֹ שְׂמְחָה זֶעלִיג מו"ץ פֶּה בְּרִיסְק ב' י"ד תַּמּוּז התרפ"ח.

**(כב) וְנִשְׁמַט מִדִּלְעֵיל בְּהַגָּהַת לִבְנַת הַמִּנְחָה אוֹת ט"ז שֶׁשּׁוּב נִזְכַּרְתִּי שֶׁכְּבָר עָמַד עַל הַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה מָרָן בנו"ב מהד"ת חאהע"ז סי' כ"ג ד"ה וּמֵעַתָּה זֶהוּ פֵּירֵשׁ הַיְרוּשַׁלְמִי וכו' עַכְשָׁיו דִּכְתִיב וְיָבָמָה מְרַבִּינָן אֲפִילּוּ לֹא הַכְּנִים רַק הָעֲטָרָה וכו' רַק מִצַּד אֶחָד הַיְינוּ צַד מַטֶּה ג"כ קוֹנֶה וכו' וְזֶה שֶׁאָמַר וְיָבָמָה אֲפִילּוּ מִן הַצַּד דְּהַיְינוּ וכו' רַק מִן הַצַּד דְּהַיְינוּ צַד אֶחָד את"ד עי"ש, וּבִירוּשַׁלְמִי שֶׁעִם הָרִיבְ"ז ז"ל רָאִיתִי שֶׁקָּדַמַנִי לְפָרֵשׁ בָּמָה שֶׁכָּתַבְתִּי אֲנִי, לְהָעִיר שֶׁיֵּשׁ לְפָרֵשׁ בכה"ג שֶׁשִּׁימְּשׁוּ בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ עיי"ש.

כג) גַּם בָּזֶה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בַּהַגָּהָה אוֹת י"ט עי"ש, יֵשׁ לִי לְהוֹסִיף עַיֵּן בְּגִיטִּין דַּף ל"ו ע"א דְּפָרִיךְ בגמ' מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם דְּאוֹרָיְיתָא הוּא דִּכְתִיב וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם אָמַר רַבָּה ל"צ אֶלָּא לר"א דְּאָמַר עַדִי מְסוּרָה כָּרְתִי וכו' ופרש"י זַ"ל וְהָא קָרָא עֲצָה טוֹבָה קמ"ל ע"כ וצע"ק לפ"ז מַאי דְּפָרִיךְ, כ"כ מִתְּחִלָּה בִּפְשִׁיטוּת דְּאוֹרָיְיתָא הוּא וְכֵן בפרש"י לְקַמָּן שָׁם פ"ו ע"ב ד"ה הֲלָכָה כר"א בְּגִיטִּין וכו' אֲבָל לֹא בִּשְׁטָרוֹת דִּכְתִיב בָּהֶן וְכָתוּב בְּסֵפֶר וְחָתֹם וכו' אפי' בִּשְׁטָרוֹת דְּהָתָם עֵצָה טוֹבָה קמ"ל מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם עי"ש, וא"כ י"ל מִמְּקוֹמוֹת הַנַּ"ל שֶׁצִּיַּנְתִּי לְעֵיל, וי"ל דְּתַלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי ר"מ ור"א דלר"מ הַאי קָרָא דִּינָא קמ"ל ולר"א עֵצָה טוֹבָה קמ"ל וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ עוֹד בָּזֶה וּבְכִתָּבוּת שָׁם וק' מִפְּנֵי שֶׁמָּצָאתִי שֶׁכְּבָר עָמְדוּ ע"ז מִמַּה שֶּׁרָצִיתִי לְכָתּוֹב במהר"מ שִׁיף ובה"ג מְצַפָּה אֵיתָן בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א וְעַיֵּן חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה שָׁם עיי"ש.

כד) וְכֵן בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּהַגָּהַ' אוֹת י"א בְּשֵׁם הב"ש שֶׁהֶרְהוּר פְּנוּיָ' מִדְּאוֹרַיְיתָא אָסוּר ע"ש מְקוֹרוֹ הוּא ג"כ בְּדִבְרֵי רַבֵּינוּ יוֹנָה שֶׁבְּאֻגֶּרֶת הַתְּשׁוּבָה וְנִקְרָא אָזְרָחוֹת חַיִּים שֶׁסִּיְּדְרוּ רַבֵּינוּ הָרֹא"ש זַ"ל כַּיָּדוּעַ ע"ש לְיוֹם הַשֵּׁנִי – וְכֵן בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּעִנְיַן לִימּוּד תּוֹרָה לַנָּשִׁים

וְצַיַּנְתִּי לְשׁוּ"ת מַהֲרִי"ל סִי' קצ"ט נִזְדַּמֵּן לִי כָּעֵת לִרְאוֹת בְּסֵפֶר שַׁלְמֵי נְדָרִים עַל מס' נְדָרִים וְשָׁם בְּדַף נ"ז יָעִיר מֵעַצְמוֹ בְּהָיוֹת דכ"ע סָבְרִי דְּתוֹרָה שבע"פ אָסוּר לְלַמֵּד לָאִשָּׁה וּבְסַנְהֶדְרִין דַּף צ"ד דְּבִימֵי חִזְקִיָּה וכו' אִישׁ וְאִשָּׁה וכו' וּמִבְּרוֹרָיָא דְּבִיתְהוּ דר"מ וכו' עַיֵּין בַּפְּסָחִים ס"ב וכו'.

וְאֶפְשָׁר שֶׁמַּעֲצָמָהּ הָיְתָה לְמוּדָה וכו' ע"ש וכ"ז מְבֹאָר בַּמַּהֲרִי"ל הַנַּ"ל וּמַסְבִּיר בָּזֶה בְּיוֹתֵר דְּהָא קָאָמַר נָמֵי תִּינוֹק וְתִינוֹקֶת וְכִי ס"ד שֶׁלָּמְדוּ כָּל זֶה אֶלָּא ע"פ קַבָּלַת אֲבִיהֶם שֶׁהָיוּ בְּקִיאִין וּגְדוֹלִים בַּתּוֹרָה וכו' אָמְנָם נר"ל שֶׁמַּעֲצָמָם עָשׂוּ שֶׁהֲרֵי בֵּרוּרֶיהָ הוֹכִיחַ סוֹפָהּ עַל תְּחִילָתָהּ שֶׁלֹּא סָמְכָה עַל ד"ת שֶׁאָמְרוּ נָשִׁים דַּעְתָּן קַלּוֹת וְרֹאשׁ לַחֲכָמִים אָמַר אֲנִי אַרְבֶּה וְלֹא אָסוּר וכו' וְהָכִי נָמֵי סָמְכָה עַל צַדְקָתָהּ שֶׁלֹּא תַּעֲבוֹר עַל הַלְּמוּד וַאֲפִלּ' לְדִבְרֵי מַר נָמֵי אֵין מְיֻוָּשָׁב שֶׁהֲרֵי מַה לָּהֶם דְּבַר הַמַּיִם פֶּרֶק תָּמִיד נִשְׁחָט (כַּנּוֹנָתוֹ לגמ' פְּסָחִים ס"ב ע"ב שֶׁלָּמְדָה דִּבְרֵי הַיָּמִים וט"ס יֵשׁ בְּכָאן (דְּבַר הַמַּיִם) וצ"ל ,,דִּבְרֵי הַיָּמִים") רַק הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַמְּצוֹת הָיָה לָהֶם לִלְמוֹד אֶלָּא לֹא מִטַּעַם זֶה עָשְׂתָה אֶלָּא כִּדְפָרִישִׁית שְׁמַרְצוֹן נַפְשָׁהּ עָשְׂתָה, עכ"ל – מַה שֶּׁצִּיַּנְתִּי בָּאוֹת י"ז לְסֵפֶר אֵשׁ דָּת עַיֵּנְתִּי אַחַ"כ בְּחִדּוּשֵׁי רעק"א שָׁם סִי' רמ"ה וְרָאִיתִי שֶׁכְּבָר קַדְּמַנִי בָּזֶה ע"ש.

כה) הַקֻּשְׁיָא שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרֵי דַּף ס"ו ע"א בְּשֵׁם הַמְּנָחַת חִינּוּךְ מ"ע קכ"ו מָצָאתִי שֶׁכְּבָר קָדְמוֹ בְּזֶה הַגָּאוֹן בְּדוֹרוֹ בַּעַל מֵעִין הַחָכְמָה דַּף מ"ו ע"ב אוֹת ע"א וְז"ל וּלְפִי הַטַּעַם שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּשׁוֹרֶשׁ ח' שֶׁלֹּא נַחְשׁוֹב לָאו דְּלֹא יַבְדִּיל בְּעוֹלַת עוֹף לְאַזְהָרָה כִּי אִם לִשְׁלִילָה וכו' א"כ גַּם בִּשְׁנֵי לָאוִין הָאֵלּוּ יֵשׁ לְפַקְפֵּק דְּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמְּנָחוֹת טְעוּנוֹת שֶׁמֶן אוֹ לְבוֹנָה וְהָיָה עוֹלֶה בְּדַעַת שֶׁגַּם מִנְחַת חוֹטֵא כֵּן וְאָמַר שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה וְאֵינָהּ אֶלָּא שְׁלִילָה וְלֹא אַזְהָרָה.

אַךְ אֵין לָנוּ אֶלָּא מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמִים וְחַיָּיב עַל הַשֶּׁמֶן וכו' וְאֵין סָפֵק שֶׁקִּבָּלָה הָיְתָה בְּיָדָם כֵּן עכ"ל: כו) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּסִפְרִי דַּף ק"ג ע"ב לְפָרֵשׁ בָּהָא דְּפְסָחִים דַּף ס"ו הָא דא"ל ר"ל עֲקִיבָא עֲקָרְתָּ מַה שֶּׁכָּתוּב)**לא) עוֹד הִגִּיעַנִי מִכְתָּב עִם הֶעָרוֹת מִכְּבוֹד הָרַב הַגָּאוֹן הַמְּפֻרְסָם הַנַּ"ל אבד"ק גָּאלְיָן שְׁלִיטָ"א וְז"ל: ב"ה.

ד' ח' אד"ש תַּרְפָּ"ט גָּאלְיָן שָׁלוֹם וּבְרָכָה מֵאֶלֹקֵי הַמַּעֲרָכָה כְּבוֹד יְדִידִי וַחֲבִיבִי הָרַב הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל, צמ"ס קֻנְפַּת הָרוֹכְלִין גַּן הַדַּסִּים צַדִּיק וְיָשָׁר כו' כִּי כש"ת מוה"ר פִּנְחָס שְׁלִיטָ"א עֲפִשְׁטַיְין רַב וְיוֹשֵׁב בְּשֶׁבֶת תַּחְכְּמוֹנִי בִּירוּשָׁלַם עה"ק אחדשה"ט.

קִבַּלְתִּי מִנְחָתוֹ מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן בְּצֵירוּף הַמִּכְתָּב שָׁשׁ אָנֹכִי עַל אִמְרוֹתָיו הַטְּהוֹרוֹת, וְעָבַרְתִּי בְּחָפְזִי עַל בִּתְרֵי דְּבָרָיו, וְאֶת אֲשֶׁר הֶעָרוֹתַי עַל הַגִּלָּיוֹן, אָמַרְתִּי לְהוֹדִיעַ לכ"ת וְיִתֵּן מָקוֹם גַּם לְדִבְרֵי אֱלֹהֶ: בְּמִנְחַת זִכָּרוֹן אוֹת א' מ"ש בְּשֵׁם הַיַּלְקוּט יִרְמְיָ' כ"ה גַּם בִּפְסִיקְתָא דר"כ פיס' כו'.

שָׁם אוֹת ב' מ"ש בְּשֵׁם התו"ח דְּאִם יִשָּׁאֵל עַל הַקָּרְבָּן א"כ עָבַר לְמַפְרֵעַ עַל מְעִילָה בכ"ש ע"ש [א"י שָׁם הס' הַזֶּה וְאוּלַי הוּא הס' תּוֹרַת חֶסֶד אֵין לִי הס' הַזֶּה] אֲבָל יָדוּעַ שִׁיטַת הַתּוֹסָ' בִּכְרִיתוּת י"ג ע"ב ד"ה ד' כז) בְּסִפְרֵי דַּף קע"א לָמָּה שֶׁהֵבֵאתִי בְּשֵׁם תוס' הָרֹא"ש שכ' דְּאֶפְשָׁר דְּהַרְכָּבַת אִילָן מֻתָּר לְקַיְּמִים וכו' את"ד ע"ש וְהִצְרַכְתִּי עִיּוּן בָּזֶה דְּלָא כַּהֲלָכָה בש"ע סִי' רצ"ה ס"ז דְּאָסוּר לְקַיְּמִים הַמְּזֻרְכָּב כִּלְאַיִם ע"ש.

הִנְנִי לְהָעִיר לְהַמְעַיֵּן שֶׁמָּצָאתִי לְהָרַדְבָ"ז זַ"ל חֵלֶק שֵׁנִי בִּשּׁוּ"ת לְלִשּׁוֹנוֹת הָרַמְבַּ"ם זַ"ל סִי' ר' שֶׁכָּתַב בְּתוֹךְ דְּבָרָיו בִּפְשִׁיטוּת דְּהַרְכָּבַת אֵילָנוֹת מֻוָתָּרִין לְקַיְּמָן וְזַ"ל דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ זַ"ל דְּאָסוּר לוֹמַר לַגּוֹי לִזְרוֹעַ כִּלְאֵי זְרָעִים דַּאֲמִירָה לָעַכּוּ"ם שְׁבוּת וכו' וּמַה שֶּׁלֹּא פֵּירֵשׁ כֵּן בְּהֶדְיָא מִשּׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁכָּתַב אָסוּר לְקַיְּמָן כ"ש שֶׁאָסוּר לוֹמַר לַגּוֹי לִזְרוֹעַ לוֹ.

אֲבָל גַּבֵּי כִּלְאֵי אִילָנוֹת וְכִלְאֵי בְּהֵמָה דְּמֻוָתָּר לְקַיְּמָן הֲוָצְרַךְ לִכְתּוֹב דְּאָסוּר לוֹמַר לְגוֹי וכו' את"ד וא"כ דִּינָא דהש"ע אֵינוֹ בָּרוּר וְנָפַל בִּפְלֻגְתָּא דְּרַבְּוָתָא פְּסָקַאי, וְכֵן הֵעִיר לְהַקְשׁוֹת כְּבוֹד אָחִי הָרַב הַגָּאוֹן הג' שְׁלִיטָ"א דְּבֶאֱמֶת מַדּוּעַ לֹא נֵימָא לְאַקְשׁוֹיֵי כִּלְאֵי אִילָנוֹת לְכִלְאֵי בְּהֵמָה שֶׁהֲוָקְשׁוּ בְּחַד קְרָא וּמָנָה יָלְפִינַן לכ"ד, וְכֵן מוֹרֶה לְשׁוֹן הָרַדְבָ"ז זַ"ל שָׁם שֶׁמַּחֲמַת הַהֶקֵּשִׁי הוּא דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ לְדַעְתּוֹ דַּעַת תּוֹרָה לְהַתִּיר, לְקַיְּמוֹ (וְעַיֵּן בִּשּׁוּ"ת פְּנֵי אַרְיֵה סִי' מ"ג לְעִנְיַן אֶתְרוֹג הַמֻּוָרְכָּב מַה שֶּׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַקֶּשָׁא זֶה) וְכֵן הֵעִיר מַר אָחִי עַל לְשׁוֹן הַגְּרָ"א זַ"ל שָׁם בִּיוּר"ד שֶׁמְּצַיֵּן עַל הָאי דִּינָא דהש"ע מַתְנִיתִין רפ"ח מִכִּלְאַיִם.

וּבֶאֱמֶת שָׁם אֵינוֹ מְבֹאָר כְּלָל וְאַדְרַבָּה י"ל מִדְּלָא חָשִׁיב לָהּ אִיכָּא לְדָמוּי נָמֵי לְכִלְאֵי בְּהֵמָה שֶׁמֻּוָתָּרִין לְגַדֵּל וּלְקַיֵּם וְעַיֵּן ח"ס סִי' רפ"ח, וְעַיֵּן בס' בִּיכּוּרֵי שְׁלֹמֹה חאור"ח שֶׁמַּאֲרִיךְ הַרְבֵּה בְּעִנְיַן אֶתְרוֹג הַמֻּוָרְכָּב וּכְלָלוֹת וּפְרָטוֹת נֶאֶמְרוּ בְּסִינִי זֶה (עַד שְׁמָהּ כָּל שֶׁהַדְּפָסוּ אֵיזֶה רַבָּנִים זֶה לֹא כְּבָר הֶעָרוֹת בְּעִנְיָן זֶה כְּבָר נִדְפְּסוּ שָׁם שֶׁמַּזְכִּיר ג"כ בְּקִצָּרָה דַּעַת הַפּוֹסְקִים שֶׁהוּבָא בברכ"י ליור"ד שָׁם שס"ל שֶׁמֻּוָתָּר לְקַיְּמָן אַךְ מש"כ בְּשֵׁם הח"ס כְּמִדֻּמֶּה שֶׁאֵינוֹ כֵּן וְאֵין לִי פְּנַאי כָּעֵת לְעַיֵּן בִּרְצִינוּת בָּזֶה – וּבְשׁוּ"ת חוּט הַמְשֻׁלָּשׁ סִי' כ"ד מֵהַגָּאוֹן מהר"ח מִוואָלְזִין זצ"ל פָּסַק ע"ד הַשְּׁאֵלָה אִם מֻּוָתָּר לְקַיְּמָם בְּשָׁדֵהוּ אִילָנוֹת שֶׁנִּיכָּר בָּהֶן הַרְכָּבָה וְאֵין יָדוּעַ אִם נִרְכְּבוּ בְּמִינָם אוֹ שֶׁלֹּא בְּמִינָם אִם מְחֻוָּיב לַעֲקֹר הָאִילָנוֹת מִשּׁוּם סָפֵק הַרְכָּבַת הָאִילָן ע"ש שֶׁמַּסִּיק שֶׁהַלָּכָה כְּרַבָּנָן דר"ע דִּמְקַיְּמִים כִּלְאַיִם אָסוּר רַק מִדְּרַבָּנָן וְכֵן י"ל שֶׁזֶּה דַּעַת הָרַמְבַּ"ם והש"ע סִי' רצ"ז סָעִיף ב' שכ' דִּלְקַיְּמִים אָסוּר וְאֵינוֹ לוֹקֶה וְכַנָּוָתוֹ וַדָּאוֹ דְּאֵינִי אַסִּיר מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּמַה לוֹ לַהַשּׁוּ"ע לִכְתּוֹב דִּינֵי מַלְקוּת זָכִינוּ לַדִּין דקיי"ל דְּקִיּוּם כִּלְאַיִם אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וא"כ סָפֵיקֵי מֻוָתָּר ע"ש, ולפ"ז בְּעֶצֶם הַדִּין דְּהַרְכָּבַת אִילָנוֹת דַּאֲסוּרִין שֶׁפְּשִׁיטָא לֵיהּ לְהַגָּאוֹן הַנַּ"ל נָמֵי כְּפָסַק הש"ע, שֶׁיֵּשׁ לְשָׁדוֹת בי' נַרְגָּא דְּכֵיוָן שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא אִיסּוּר דְּרַבָּנָן לְפִי דַּעְתּוֹ י"ל הֲלָכָה בד"ס לְקֻלָּא וּמִזֶּה יֵשׁ צַד זְכוּת עַל פַּרְדֵּסֵנוּ אַחֵינוּ בנ"י שֶׁשָּׁמַעְתִּי שֶׁרֻבָּן הֵם מְקַיְּמִים הַרְכָּבַת אִילָנוֹת וכה"ג כָּתַב בִּשּׁוּ"ת כְּנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סִי' צ"ט שֶׁמְּצַיְּינוֹ גַּם בפ"ת שָׁם ונפ"מ לְעִנְיַן פָּסוּל עֵדוּת אִם מְקַיְּמִים כִּלְאַיִם ע"ש וְעָמַד גַּם בִּלְשׁוֹן הש"ע סִי' רצ"ז הַנַּ"ל עש"ה וְקִצַּרְתִּי.

כח) בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי כ"פ דְּהֵיכִי דְּכָתַב נה כְּתָוָבָּה י"ל דְּהָוֵי מה"ת מָצָאתִי כָּעֵת בְּתָוָמִים סִי' צ"ז ס"ק כ"א שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה כְּבָר וכ' בזה"ל וּבָהֶם יוּבְנוּ דִּבְרֵי רַבֵּינוּ ב"י דהק' הָא כּוֹתֵב בְּכְתָוָבָּה מְזוֹנַיְיכִי הֲרֵי נִשְׁתַּעְבֵּד לָהּ בְּשָׁטָר ושעד"א וְלִכְאוֹרָה אֵין מוּבָן לְדִבָּרָיו בְּכָל זֶה וכו' וְכָתְבָא דְּאָמְרִינַן כְּתָוָבָּה דְּרַבָּנָן אֲפִילּוּ בְּכָתַב לָהּ נֵימָא דְּכֵיוָן דְּכָתַב לָהּ הֲוֵי מה"ת כְּמוֹ שְׁאָר שְׁטָר הִתְחַיְּבוּת וְלָמָּה אָמְרוּ כְּתִיבָה דְּרַבָּנָן אֶלָּא צָרִיךְ לוֹמַר דְּמַה בְּכָךְ דְּכוֹתֵב לֹא מִלְּבּוֹ כּוֹתֵב רַק מְתַקְּנָה דְּרַבָּנָן א"כ אֵין כְּתֻבָּתוֹ עוֹשָׂה יוֹתֵר שִׁעְבּוּד מִגּוּף תַּקָּנָתָא דְּרַבָּנָן וכו' ע"ש.

וְעַיֵּן תוס' סוֹטָה כ"ז ע"א ד"ה אִישׁ וכו' ודו"ק. כט) מש"כ בְּעִנְיַן אִם ע"א נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁלֹּא נִטְמְאָה, מָצָאתִי בְּהַכְּלָאָה לַכְּתֻבּוֹת י"ג שכ' לְתָרֵץ קֻשְׁיַת הפנ"י שֶׁמְּעוֹרֵר מִשְּׁבוּעָה

וְאָמַר דְּהָתָם בְּסוֹטָה ג"כ נָאֶמָן ע"א לוֹמַר שֶׁלֹּא נִטְמְאָה עי"ש וּכְבָר הֵבֵאתִי בְּפָנִים דִּבְרֵי הש"ש והנוב"י בָּזֶה וְעַיֵּין בְּיַד הַמֶּלֶךְ הל' אִשׁוּת.

ל) בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסִפְרִי לְעִנְיַן סוּמָא בנ"כ לְהָעִיר לְהַשְׁוּוֹת לָזֶה דִּין דְּסוּמָא חַיָּיב בְּמִצְוֹת מָצָאתִי כָּעֵת לְהָרַדְבָ"ז ז"ל חֵלֶק שֵׁנִי סי' שֵׁנִי אֶלָפִים קי"ז שכ' וְז"ל וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין מוּמִין שֶׁבְּיָדָיו לְסוּמָא בִּשְׁתֵּי עֵינָיו דְּהָא סוּמָא חַיָּיב בְּכָל הַמִּצְוֹת וּמִפְּנֵי הַמּוּם פָּסְלִינַן לֵיהּ לְבִרְכַּת כֹּהֲנִים וכו' עש"ה וּכְדִבְרֵי הט"א אֲבָל בְּעִיקַּר הַהֶעָרָה מָצָאתִי כִּדְבָרֵי בעז"ה שד"ז תָּלוּי אי סוּמָא חַיָּיב במ"ע.

–חַטָּאוֹת.

דְּאַחַר הַשְׁחִיטָה ל"מ שְׁאֵלָה ע"ש **(חִידּוּשׁ עַל כת"ר שֶׁלֹּא הִבִּיט קוֹדֶם כָּתְבוּ בְּסִפְרֵי בְּפָנִים וְיִמְצָא שָׁם הַכֹּל מְבֹאָר וְעָרוּךְ עַל מְנָחָתִי. וְלָא דָּיֵיק מַר בְּלִישָׁנָא שֶׁאָמַר בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' דְּאַחַר הַשְׁחִיטָה ל"מ שְׁאֵלָה וְחַיָּיב אָדָם לוֹמַר בִּלְשׁוֹן רַבּוֹ שֶׁכָּתְבוּ שָׁם לְאַחַר שֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְנִזְרְקוּ דָּמָן כְּהִלְכָתָן לֵיתָא בִּשְׁאֵלָה אֲבָל לְאַחַר שְׁחִיטָה וְקוֹדֶם זְרִיקָה פְּשִׁיטָא גַּם לְהַתּוֹסָ' מְהַנֵּי שְׁאֵלָה וְכֵן הֶבִין הַמ"ל שָׁם שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרִי וכ"פ הַתּוֹרַת חֶסֶד שָׁם וְעַיֵּין בְּסֵפֶר אֲבִי הַנַּחַל דְּרוּשׁ י"ז לְהַגָּאוֹן ר"א מִסַּלְאַנִים זצ"ל מַה שֶּׁרָצָה לְדַמּוֹת בָּזֶה אִי שְׁחִיטָה מְקַדֶּשׁ אֲפִילּוּ בְּטָעוּת יע"ש וּמַה שֶּׁמְּצַיֵּין כת"ר מִמְּנָחוֹת מ"ח, כְּבָר הֵבִיא לָזֶה מָרָן הט"א בר"ה שָׁם דַּף כ"ח בְּהַשָּׂגָתוֹ עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּכְרִיתוּת הַנָּ"ל אָכֵן כָּתַב ג"כ שֶׁלֹּא דָּמֵי כֵּוָלֵי הַאי דְּהָתָם כִּי פָּרִיק לְהוּ מִכָּאן וּלְהַבָּא הוּא דְּנַעֲשָׂה חֻלִּין וכו' אֲבָל כִּי שָׁאַל עֲלָהּ כֵּיוָן דקיי"ל חָכָם וכו' וּבְשָׁעַת שְׁחִיטָה שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה הַכְּנִים וְשָׁחַט חֻלִּין בָּעֲזָרָה וְאֵין זֶה מְמֵילָא אֶלָּא מַעֲשֶׂה גָּמוּר נַעֲשָׂה בְּאִיסּוּר מ"מ אֵין סְבָרָא זוֹ מֻוְכְרַחַת עכ"ל וְכֵן הוּבָא בְּתוֹרַת חֶסֶד הַנָּ"ל שֶׁהִזְכַּרְתִּי בְּפָנִים וְעַיֵּין בַּאֲבִי הַנַּחַל דְּרוּשׁ כ"ז, הוּבָא גַּם כָּל זֶה בְּסִפְרֵי י"ח ע"ב ע"ש.

)** וּבְגוּף הַדָּבָר י"ל עפמ"ד בְּמִנָחוֹת מ"ח ע"א, דְּחֻלִּין מְמֵילָא קָא הָוְיִין אַף דְּפָרִיק גַּוָּאֵי ע"ש וּבְאָגְלֵי טַל מְלֵאכֶת חוֹרֵשׁ, ועי"ל עפמ"ש הָרִיטְבָ"א בְּחֻלִּין [הו"ד בשע"ת או"ח סי' קנ"ח] דְּמִי שֶׁנָּטַל יָדָיו וּבֵירַךְ וְנִמְלַךְ לֶאֱכֹל לה' בְּרָכָה לְבַטָּלָה וע"ש (ועי' בִּרְכַּת מֹשֶׁה קוה"ת סי' מ' אוֹת א' וּבְאֵר מֹשֶׁה סי' מ"ח מ"ש בָּזֶה) ועי' טו"ז סי' תקס"ה סק"ג.

אֲבָל הת"י הָאֲמִיתִּי הוּא דְּבָשָׂעָה שֶׁבֵּרַךְ ל"ה לְבַטָּלָה, וְכֵן תי' הָאַחֲרוֹנִים לָמָּה מְהַנֵּי שְׁאֵלָה עַל תְּרוּמָה הֲלֹא הָוֵי לְמַפְרֵעַ הַבְּרָכָה לְבַטָּלָה ולה"ט נִיחָא ועי' בְּשוּ"ת נֶפֶשׁ חי' יו"ד סי' צ"א וּבְשָׁדֵי חֶמֶד מע"ד בְּרָכוֹת סי' א' אקכ"ח ובטו"ט מַהְדּוּרָא תְּלִיתָא סי' קפ"ג וְשוּ"ת מִנְחַת מֹשֶׁה סי' ז' וחסל"א מהד"ת או"ח סי' כ"ב וי"ע שד"ח בְּפֹאַת הַשָּׂדֶה מָע"ר הַבַּיִת סי' נ"ו מ"ש לָמָּה מְבָרְכִין עוֹבֵר לַעֲשׂוֹיָתָן ע"ש ובס' הַדָּרָשׁ וְהָעִיּוּן מַאֲמַר קס"ה, וְהַרְבֵּה הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בחי' ב"ה, **(גַּם בָּזֶה הֵבֵאתִי הַרְבֵּה פְּעָמִים מִדִּבְרֵי הח"ס סי' ש"כ שֶׁהוּבָא בפ"ת סי' של"א ס"ק ו' ע"ש וְכֵן הג' רָשָׁ"שׁ בְּחִדּוּשָׁיו לִנְדָרִים דַּף נ"ט עש"ה וְכֵן הֵעִיר עַל הַתּוֹסָ' דִּכְרִיתוּת הַנָּ"ל מִשּׁוּם דְּיַעֲבוֹר עַל חֻלִּין בַּעֲזָרָה וַאֲפִי' בִּנְשְׁחֲטוּ לְחוּד ? דש"ה שֶׁיִּנָּצֵל ע"י זֶה מֵאִיסּוּרִים חֲמוּרִים טֻמְאָה נוֹתָר מְעִילָה ע"ש וּדְבָרָיו דְּחוּקִים:)** וא"כ י"ל ג"כ דְּבַשָּׁעַת שֶׁשָּׁחַט לֹא מָעַל א"כ ל"א דְּיִתְעוֹרֵר הָאִיסּוּר לְמַפְרֵעַ וא"ש: **(יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהָתָם לָא אָמְרִינַן דְּיִתְעוֹרֵר הָאִיסּוּר לְמַפְרֵעַ דְּבַשָּׁעָה שֶׁבֵּירַךְ הָיָה צָרִיךְ וּמֻכְרָח לַעֲשׂוֹת בְּרָכָה וְאֵין זֶה בְּרָכָה שא"צ וְכֵן לְעִנְיַן חב"ע שָׁם כִּסְבָרַת הגמ' מְנָחוֹת הַנָּ"ל.

אֲבָל לְעִנְיַן מְעִילָה דִּבְדַעַת גָּבוֹהַּ תַּלְיָא וְכִדְאָמְרִינַן בב"ק כ' ע"ב דְּאָמַר רַבָּה הֶקְדֵּשׁ שְׁלֹא מִדַּעַת כְּהֶדְיוֹט מִדַּעַת דָּמֵי ופרש"י דְּדַעַת שְׁכִינָה אִיכָּא הִילְכָךְ כְּהֶדְיוֹט מִדַּעַת דָּמֵי עכ"ל, וא"כ בְּנוֹדַאי נִתְעוֹרֵר הָאִיסּוּר לְמַפְרֵעַ וְאִיסּוּר גָּזֵל גָּבוֹהַּ נַעֲשָׂה שַׁפִּיר לְמַפְרֵעַ, וְגַם מְעִילָה אֲפִילּוּ בְּשׁוֹגֵג אִיכָּא וְעַיֵּין נְדָרִים ל"ה ע"א שֶׁכָּל הַמּוֹצִיא מְעוֹת הֶקְדֵּשׁ לְחֻלִּין כְּסָבוּר שֶׁל חֻלִּין הוּא מוֹעֵל וּבְמַעְלָה אֲפִילּוּ לִזְמַן מְרֻבֶּה מְצָרְפִינַן כִּדְאָמְרִינַן מְעִילָה י"ח ע"ב כְּרִיתוֹת שָׁם ח"י ע"ב אָמְרִינַן כִּי מְכַפֵּר יוכ"פ עַל אִיסּוּרָא עַל מָמוֹנָא לָא מְכַפֵּר.

וְזֶה נִרְאֶה נָכוֹן בְּסָבָרָא. וְאַף אִם בִּשְׁעַת שֶׁשִּׁימֵּשׁ עִם הַסַּכִּין קָסָבַר שֶׁזֶּה שַׁיָּיךְ לְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ מ"מ כֵּיוָן שֶׁנִּתְוַדַּע אַח"כ שֶׁהִיא שֶׁל חֵילִין הֲרֵי זֶה מָעַל כְּמוֹ בְּעָלְמָא שֶׁכְּסָבוּר שֶׁהִיא שֶׁל חֻלִּין וְנִמְצָא שֶׁהִיא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ אוֹ כְּסָבוּר שֶׁהוּא מֻוָתָּר כמש"כ רַשְׁ"י ב"מ נ"ז ע"ב ד"ה וַהֲלֹא מָעַל וכו' שֶׁהוֹצִיא מְעוֹת הֶקְדֵּשׁ לְחֻלִּין וְלֹא הַכְּנִים תַּחְתֵּיהֶן לְהֶקְדֵּשׁ כְּלוּם וְשׁוֹגֵג הוּא אֶצְלוֹ כְּסָבוּר שֶׁמֻּוָתָּר מִשּׁוּם שְׁכַר הֶקְדֵּשׁ עכ"ל וְאָמַר שָׁם שֶׁמָּעַל הַגְּזָבָר עש"ה.

וְאַף שֶׁגְּזָבָר אֵינוֹ מְכֻוָּן לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת הֶקְדֵּשׁ וה"נ אַף שֶׁאֵינִי מְכֻוָּן לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת הֶקְדֵּשׁ אֶלָּא כְּסָבוּר שג"ז שַׁיָּיךְ לְהֶקְדֵּשׁ מ"מ מָעַל כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱנָה וְעַיֵּין תוס' מְעִילָה י"ח ע"ב ד"ה וְאוֹמֵר וכו' וי"ל דְּאִיצְטְרִיךְ מִסּוֹטָה לאשמיענן דַּאֲפִילּוּ בְּלֹא שִׁינּוֹ רְשׁוּת כְּגוֹן גְּזָבָר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ אַפֵּ"ה אִם נֶהֱנָה מַעַל וַאֲפִי' בְּלֹא פָּגַם כְּגוֹן קְטָלָא וְטַבַּעַת דְּמַתְנִיתִין וכו' עיי"ש וְעַיֵּין הֵיטֵב בְּתוֹסְ' קִדּוּשִׁין נ"ה ע"א ד"ה אֵין מוֹעֵל וכו' וּבְתוֹסְ' מְעִילָה שָׁם י"ט ע"ב ד"ה אֵין מוֹעֵל וכו' ור"י מְפָרֵשׁ דְּהָתָם בְּגִזְבָּרִין עָסְקִינַן דִּלְעוֹלָם לֹא יָצְאוּ לְחֻלִּין בְּשׁוּם מְעִילָה עַד שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מֵרְשׁוּתוֹ וּכְבָר קִבְּצָם הַמִּשְׁנָה לַמֶּלֶךְ פ"ד מִמְּעִילָה ע"ש וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר הֵעִיר הָרַב וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנוֹ, וּלְפִי מַאי דְּאַסְבַּרְנָא דְּמְעִילָה דִּין גָּזֵל יֵשׁ לָהּ.

וּפְשִׁיטָא בְּגָזֵל שַׁפִּיר שַׁיָּיךְ אִיסּוּרָא לְמַפְרֵעַ כְּמְבֹאָר בכמ"ק, וְעַיֵּין ב"מ כ"ב ע"א וּבְתוֹסְ' ד"ה מָר זוּטְרָא לָא אָכַל וכו' ע"ש וְעוֹד.)** שָׁם אות ד בְּשֵׁם הָרָאָבָ"ד דְּדַוְקָא בְּאֵיזֶה פְּעָמִים הִיא מֻוְפְקֶרֶת, עי' שוּ"ת מהרש"ם ח"ב סי' רי"ד אות כ"ב מ"ש ראי' מֵרַשְׁ"י יְבָמוֹת ס"א ע"ב דבב"פ הָווּ מֻוְפְקֶרֶת וע"ש מ"ש בָּזֶה: שָׁם אות כ' מ"ש עַל דִּבְרֵי הַחָתָ"ם הַתְּמוּהִים עי' שוּ"ת מַחֲזֵה אַבְרָהָם או"ח סי' א' מ"ש בָּזֶה: שָׁם אות כ"א מַה שֶּׁהֵרְאָה מָקוֹם לְסִפְרוֹ וְכָתַב טַעַם שֶׁאוֹמְרִים או"א כ"כ בְּכֶתֶר שֵׁם טוֹב ועי' בס' דִּבְרֵי יַעֲקֹב לִידִידִי הָרַב הַגָּאוֹן מָהָר"י שְׁלִיטָ"א אסקאלסקי מַנָּיו יוֹרֵק בְּדַף ד' ע"א.

וע"ע בס' רָמָתַיִם צוֹפִים ד' מ"ד ע"ב: **(כָּל אֵלֶּה סִפְרֵי הַזְּמַן עֲדַיִן לֹא זָכִיתִי לִרְאוֹתָם וְלֹא שָׁמַעְתִּי מֵהֶם כְּלָל.)** שָׁם אות מג' בְּסוֹפוֹ: מַה שֶּׁהֵעִיר מִשַּׁ"ס בפ' הַזָּהָב גַּם אָנֹכִי הַעִירוֹתִי בָּזֶה ועי' שה"ג מָע"ר גְּדוֹלִים אות א' דְּרַבִּי אַבָּא.

דְּנִסְתַּפֵּק שָׁם אִם מֻוָתָּר לִבְנוֹ לְקָרוֹתוֹ אַבָּא ע"ש. וּבְחֵ' רעק"א יו"ד סי' ר"מ ושד"ח מָע"ר הַכַּף סי' ק"ד וְשוּ"ת מִנְחַת מַשָּׂה יו"ד סי' כ"ב: שָׁם אות ס"ד בְּסוֹפוֹ מ"ש בְּשֵׁם הַמְּאִירִי דְּחוֹלֵב הָוֵי תּוֹלָדָה דְּגוֹזֵז וכ' דצ"ע ד"ז הִנֵּה מֵאָז הֵבֵאתִי ראי' מִירוּשַׁלְמִי ע"ז פ"א ה"ו דמ"ק וְאֵינוֹ חוֹלֵב וְאֵינוֹ גּוֹזֵז וּמוּכָח כֵּן וְסָרָה בָּזֶה תְּמִיהַת הַצִּיּוּן וִירוּשָׁלַם שָׁמוּע"ע יְרוּשַׁלְמִי פְּאָה פ"ז הג' מַעֲשֶׂה בא' שֶׁקִּשֵּׁר עֵז לְתִאנָה וכו' וּבְעַמּוּדֵי יְרוּשָׁלַם שָׁם מ"ש בְּשֵׁם הַמְּאִירִי לְבֵיצָה כ"ג ע"ב ע"ש: וְאַשְׁאוֹר בָּזֶה יְדִידוֹ הדושה"ט וש"ת באה"ר הַמְּבָרְכוֹ בכ"ט בְּפֶסַח כָּשֵׁר וּמְבֹרָךְ חִנּוּךְ הֶעְנִיךְ בְּהָרָב דָּוִד זצלה"ה טָשׁ טשארנוטשפקי רב ואבד"ק גָּאלְיָן – פוֹלִין.

(מהד"ב) בְּסוֹטָה דַּף ה' ע"ב דְּפָרִיךְ בגמ' אַמַּאי תִּתְיַיבֵם נָמֵי יְבוּמֵי אָמַר ר' יוֹסֵף אָמַר קְרָא וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר וְלֹא לַיָּבָם (פרש"י וְהָכִי מִשְׁתַּמְעִי קְרָא כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר יִגָּרֵשֶׁנָּה בְּסֵפֶר כְּרִיתוּת וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ כְּלוֹמַר וּבְכָל צַד שֶׁתֵּצֵא מִבֵּיתוֹ בֵּין ע"ו גֵּירוּשִׁין בֵּין ע"י מִיתָה אִם בָּאת לִינָּשֵׂא לְאִישׁ אַחֵר תִּנָּשֵׂא וְלֹא לַיָּבָם שֶׁאֵינוֹ אַחֵר אֲצֶל נְשׂוֹאִין שֶׁל זוֹ שֶׁמִּכֹּחַ נְשׂוֹאֵי רִאשׁוֹן הָיא נִזְקֶקֶת לוֹ) א"ל אַבָּיֵי אֶלָּא מֵעַתָּה חֲלִיצָה נָמֵי לָא תִּבְעֵי א"ל אִילּוּ אִיתֵי' לְבַעַל מִי לָא בָּעֵי גֵּט הַשְׁתָּא נָמֵי תִּבְעֵי חֲלִיצָה עכ"ל ופרש"י א"ה חֲלִיצָה נַמֵּי וכו' דְּהָא פְּטָרָהּ רַחְמָנָהּ וְשַׁרְיֵיהּ לֹא אַחֵר בְּכָל עִנְיָן שֶׁתֵּצֵא מִבֵּיתוֹ אַחַר שֶׁנִּמְצָא בָּהּ עֶרְוַת דָּבָר וכו' עש"ה וְהִנֵּה כִּדֵי לְהָבִין הֵיטֵב מו"מ שֶׁל רַב יוֹסֵף וְאַבַּיֵי וּמַאי הִיא סְבָרָתָם שֶׁמְּחֻוָּסָר לָנוּ הַקְּטַנִּים בֵּיאוּר מַאי דְּסָלְקִי דְּעָתֵהוּ דְּהָנֵי רַבָּנָן קַדִּישֵׁי וְגַם פרש"י ז"ל שֶׁכְּבָרָא' עָמַל לְהַאֲרִיךְ וּלְפָרֵשׁ דִּבְרֵיהֶם בְּיוֹתֵר שֶׁאוֹת, וְעַיֵּין קָרֶן אוֹרָה וּבְסִפְרֵי: יִתָּכֵן לוֹמַר כְּדֵי לְשַׁבֵּר אֶת הָאוֹזֶן הַשּׁוֹמַעַת עפ"י מַה שֶּׁיֵּשׁ לָנוּ לַחְקוֹר אִם הָא דְּמִיתַת הַבַּעַל דְּמַתִּיר תֶּיכֶף אֲפִילּוּ בִּמְקוֹם יָבָם כְּמוֹ בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים אֶלָּא שֶׁאִיסּוּר זֶה הוּא אִיסּוּר אַחֵר וְאִיסּוּר חָדָשׁ מַה שֶּׁהֵטִילָה הַתּוֹרָה ע"י הַיָּבָם ובמק"א כָּתַבְתִּי עוֹד בַּחֲקִירָה זוֹ, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת גמ' עֲרוּכָה בְּגִיטִּין פ"ג ע"ב וְלָא וַהֲרֵי יְבָמָה דְּבַעַל אוֹסֵר וְיָבָם מַתִּיר הָתָם יָבָם הוּא דְּקָאָסַר לֵיהּ דְּאִי מְבַעַל הָא שְׁרֵיָיהּ וְקָיְימִי' וכו' עיש"ה וְכֵן הוּא בְּקִדּוּשִׁין י"ד ע"א דְּפָרִיךְ אֶלָּא מַה לא"א שֶׁכֵּן אוֹסֶרֶת מַתִּירָהּ (פרש"י שֶׁהֲרֵי בַּעְלָהּ הוּא הָאוֹסְרָהּ לְפִיכָךְ הוּא מַתִּירָהּ בְּמִיתָתוֹ אֲבָל יְבָמָה בְּקִדּוּשֵׁי דְּבַעַל קָאָסְרִי לָהּ, הָאֵיךְ תְּהֵא מִיתַת הַיָּבָם מַתִּירָתָהּ) אָמַר רַב אָשֵׁי הָא נָמֵי אוֹסֶרֶת מַתִּירָהּ יָבָם אוֹסֶרֶת יָבָם שָׁרֵי לַהּ פרש"י הָא נָמֵי כְּשֶׁמֵּת יָבָם נִמְצָא אוֹסֶרֶת מַתִּירָהּ דְּאִי לָאו יָבָם מִכִּי מָיֵית הַבַּעַל אִישְׁתַּרְיָא לָהּ עכ"ל) וצע"ק שֶׁלֹּא הֻזְכַּר שָׁם הַגְּמָרָא דְּגִיטִּין פ"ג ע"ב הַנָּ"ל וא"כ אִיכָּא לְפָרֵשׁ הָכָא ג"כ הַאי מַשָּׂא וּמַתָּן וּוִיכּוּחַ שֶׁהָיָה בֵּין ר"י לְאַבַּיֵי תַּלְמִידוֹ אֶלָּא שֶׁלֹּא יְפוֹרַשׁ לְפִי הַמַּסְקָנוֹת דְּשָׁם דְּאַבַּיֵי פָּרִיךְ לֵיהּ לְרַב יוֹסֵף אֶלָּא מֵעַתָּה חֲלִיצָה נָמֵי לָא תִּבְעֵי וּכְמוֹ שפרש"י שֶׁהֶעְתַּקְתִּי לְעֵיל וְהַכַּוָּנָה כֵּיוָן דְּמִיתַת הַבַּעַל מַתִּיר לְגַמְרֵי אֲפִילּוּ בִּמְקוֹם יָבָם וְרַק הַיָּבָם הוּא דְּקָאוֹסְרָה אכ"ע וא"כ הָכָא שֶׁהִיא מְפוֹטֶרֶת לְגַמְרֵי וְהַכָּתוּב הוֹצִיאָהּ מִזִּיקָתוֹ כְּדִכְתִיב לְאִישׁ אַחֵר אֲבָל לֹא לַיָּבָם מֵעַתָּה אוֹן לָהּ עִם הַיָּבָם כְּלוּם וְשׁוּם שַׁיָּיכוּת וְאֵינִי אוֹסֶרֶת כְּלָל ע"י שׁוּם זִיקָּה עִמּוֹ וַחֲלִיצָה נָמֵי לָא תִּבְעֵי כְּמִי כָּל הַנָּשִׁים וע"ז מְחַדֵּשׁ לֵיהּ רַב יוֹסֵף אִילּוּ אִיתֵי' לְבַעַל מִי לָא בעי' גֵּט הַשְׁתָּא נָמֵי תִּבְעֵי חֲלִיצָה, פֵּירוּשׁ דְּבֶאֱמֶת דַּעְתּוֹ הוּא דִּבְכָל מָקוֹם הוּא זִיקַת הַיָּבָם לְאָוסְרָהּ הוּא לֹא מִכֹּחוֹ אֶלָּא מִכֹּחַ הַבַּעַל שֶׁמִּיתָתוֹ אֵינָהּ מַתֶּרֶת בְּאוֹפָן כָּזֶה, וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר בְּכוֹחוֹ גַּם עַכְשָׁיו בְּסוֹטָה לְאָוסְרָהּ ע"י הַיָּבָם וּכְמוֹ שֶׁלְּגַבֵּי הַבַּעַל צְרִיכָה גֵּט ה"נ עַכְשָׁיו נָאֶסְרָה ג"כ מִכֹּחַ הַבַּעַל צְרִיכָה חֲלִיצָה מֵהַיָּבָם ודו"ק.

וְעַיֵּן קִדּוּשִׁין י"ד ע"א דְּאָמַר הָא נָמֵי יוֹצְאָה בַּחֲלִיצָה וּפִירְשׁוּ הַתּוֹסָ' כֵּיוָן דַּחֲלִיצָה בִּמְקוֹם גֵּט קַיְימָא לָא חֲשִׁיב לָהּ פִּירְכָא ע"ש) וְכֵיוָן שֶׁדַּעַת רַב יוֹסֵף בְּזֶה הוּא דְּנָא כְּמַסְקָנוֹת הַגְּמָרוֹת דְּגִיטִּין וּדְקִדּוּשִׁין הַנָּ"ל לָכֵן בֶּאֱמֶת הֵבִיא הַגְּמָרָא אִית דְּאָמְרֵי אָמַר רַב יוֹסֵף וכו' דְּחָזַר בּוֹ רַב יוֹסֵף מִזֶּה וְהוֹדָה לְאַבַּיֵי וְכַנַּ"ל, וְהַגְּמָרָא דְּקִדּוּשִׁין הַנָּ"ל מַה דְּפָרִיךְ מִתְּחִלָּה מַה לא"א שֶׁכֵּן אוֹסֶרֶת מַתִּירָהּ וְאָמַר רַב אַשִׁי וכו' בֵּאַרְתִּי במק"א כה"ג וּבָזֶה הָאוֹפֶן דְּיֵשׁ לַחְקוֹר ג"כ הֵיכִי דְּנָפְלָה קַמֵּי יָבָם דְּמֵוָתָר לְיַבְּמָהּ וּפָקַע מִכָּאן אִיסּוּר א"א עַיֵּין רֵישׁ יְבָמוֹת

אִימָתַי הֲוָקְקַע אִיסּוּר וְזֶה אִם תֵּיכֶף בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ שֶׁנִּזְקְקָתָ לְיִבּוּם, אוֹ רַק שֶׁהַיִּבּוּם מַתִּיר אֲבָל מִקּוֹדֶם עֲדַיִן הָאִיסּוּר הוּא בְּכֹחַ, וּבְסָבָרוֹת אֵלּוּ נֶאֱחָזוּ לְהַסְבִּיר הס"ד דִּסְתָמָא דְּגְמָרָא עִם תֵּירוּצוֹ שֶׁל ר"א.

דְּהַמַּקְשָׁן פָּרִיךְ מַה לא"א שֶׁכֵּן אוֹסָרָהּ מַתִּירָהּ אֲבָל בְּיִבּוּם לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר כֵּן שֶׁהֲרֵי בֶּאֱמֶת לְגַבֵּי עַצְמוֹ נָמֵי הַהֶיתֵּר הוּא רַק בְּשָׁעָה שֶׁיִּבְּמָהּ אֲבָל מִקּוֹדֶם גַּם אָצְלוֹ מֻרְחָף אָסוּר אֵשֶׁת אָח וְכֵיוָן שֶׁמֵּת הָאֵיךְ יַתִּיר לָהּ עוֹד אכ"ט, וע"כ חִיְּדֵשׁ לָן ר"א דְּלֹא כֵן הוּא אֶלָּא בֶּאֱמֶת הַהֶיתֵּר שֶׁל הַפְקָעַת אִיסּוּר אֵשֶׁת אָח הוּא תּוֹכֶף מִשְּׁעַת מִיתַת הַבַּעַל וְהַיָּבָם יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְאָוְסָרָהּ וּלְהַתִּירָהּ אכ"ע וְתַלְיָא בִּסְבָרוֹת שֶׁבַּגְּמ' גִּיטִּין פ"ג הַנָּ"ל ודו"ק וְקַצָּרְתִּי וְהִשְׁוָוה לְזֶה מַאי דְּאָמְרִינַן בִּכְתֻבּוֹת פ"ב ע"ב מַחֲזִירָהּ פְּשִׁיטָא מד"ת מִצְוָה דְּרָמָה רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ עֲבַד וְהָשְׁתָּא תֵּיקוּם עָלַיָּא בְּאִיסּוּר אֵשֶׁת אָח קמ"ל וְאַיְמָא ה"נ אָמַר קְרָא וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וכו' ע"ש וּבַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה מַהוּ דְתֵימָא וכו' עש"ה, וְהוּא מִשּׁוּם דהו"א דְּהַהֶיתֵּר הוּא רַק הַיִּבּוּם וְכֵיוָן שֶׁיִּבְּמָהּ חָזַר לְאִיסּוּר א"א קמ"ל וְכַנַּ"ל ודו"ק וְכֵן לְדָבָר שֶׁכְּתֻבָתוֹ מְקוּדֶם לָזֶה יֵשׁ לְהַסְבִּיר הגמ' דִּכְתֻבּוֹת שָׁם מְגָרְשָׁהּ בְּגֵט פְּשִׁיטָא מד"ת וְיִבְּמָהּ אָמַר רַחֲמָנָא וַעֲדַיִן יְבָמָן הָרִאשׁוֹנִים עָלֶיהָ לָא תִּסְגֵּי לַהּ בְּגֵט אֶלָּא בַּחֲלִיצָה קמ"ל ע"ש ודו"ק וְעַיֵּין תוס' קִדּוּשִׁין י"ד ע"א ד"ה וּתְהֵא וכו' דַּעֲבִיד ק"ו מִיָּבָם וְיָבָמָה וכו' עי"ש.

וְיֵשׁ לְתָלוֹת בְּזֶה אִי זְקָקָהּ כְּכָנִיסָה וְעוֹד, וְיֵשׁ לְהַסְבִּיר בְּזֶה כַּמָּה מֵאֲמְרֵי יְרוּשַׁלְמִי וְעַיֵּין בס' נַחֲלַת יְהוֹשֻׁעַ סי' י"ח וי"ט ואכמ"ל: וְרָאָה לְקַמָּן ח"י ע"ב עַל נְשׁוּאֵי אָחִיו מַהוּ וכו' ובפרש"י שָׁם וְיֵשׁ לְהַסְבִּיר ג"כ כַּנַּ"ל וּלְכָךְ בָּעֵי לָהּ רַבִּי יִרְמְיָה ודו"ק כִּי קְצָרְתִּי וְגַם צָרִיךְ לְהָעִיר דִּלְפִי בֵּיאוּרִי בגמ' מֻכְרָח דַּעַת הַפּוֹסְקִים דְּגַם בְּסוֹטָה וּנְדָאִית חוֹלָצֶת וְעַיֵּין בְּסִפְרֵי בְּפָנִים וּבַמְפָרְשִׁים וְיֵשׁ לְדָחוֹת וְזֶהוּ הוּא עִנְיָן אַחֵר שֶׁסּוֹבֵל אֲרִיכוּת: אַחַר זְמַן הִגִּיעַנִי סֵפֶר אֶבֶן שְׁלֵמָה עַל הָרָאָבָ"ן מֵהַגָּאוֹן אב"ד דק"ק שָׁאַמְלוּיָא וּמָצָאתִי מש"כ בָּזֶה הָעִנְיָן בְּשֵׁם סוֹפְרִים ע"ש דַּף רמ"ח:בְּרֵישׁ סוֹטָה ר"א אוֹמֵר מְקַנֵּא עפ"י שְׁנַיִם, נ.

ב.

במס' סוֹפְרִים פ"י הל"א קָמְפָרֵשׁ טַעְמָא שֶׁאֵין הַתָּרָאָה פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם שא"י לוֹמַר לֹא הַזְהַרְתִּי אֲבָל בְּאֶחָד תָּעִיז וְתֹאמַר לֹא הַזְהַרְתִּי ע"כ, ואכמ"ל בָּזֶה. בְּדַף ב' מדה"ס בסוד"ה וְרָאִיתִי, נ.

ב.

וְעַיֵּין חו"י בְּהַשְׁמָטוֹת לסי' וְדַף רי"א מש"כ בָּזֶה עיי"ש. בְּדַף כ"ז א' ד"ה שָׁם בְּרֵשׁ"י, ג"ב וְעַיֵּין ג"כ לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פכ"א מהל' עֵדוּת הָיוּ שְׁנַיִם הֵן עַדֵי קו"ס וְהַטָּוְמָאָה וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִים מְשַׁלְמִין כְּנֶגֶד הַכְּתֻבָּה וְאֵין לוֹקִין וְלָמָּה לֹא יֵהָרְגוּ וַהֲרֵי הֵעִידוּ בַּטָּוְמָאָה לְפִי שֶׁלֹּא הֻתְרוּ בָּהּ ע"כ וצ"ע.

בַּדַּף ל"ג ע"ב מדה"ס ד"ה עוֹד וְכָל מִי שֶׁיַּעֲלֶה בְּגוֹרָלוֹ אֲפִילּוּ כ"ג יֹוצֵא וְעוֹמֵד בְּצַד סוֹטָה וְאוֹחֵז בַּבְּגָדִי'. נ.

ב.

י"ל הַדִּיּוּק אֲפִילּוּ ,,כֹּהֵן גָּדוֹל" מִשּׁוּם דְּאִיתָא בְּהוֹרָיוֹת י"ב ב' ובתו"כ פ' אֱמוֹר אִילּוּ נֶאֱמַר רֹאשׁ לֹא יִפְרָע וּבֶגֶד לֹא יִפָּרֹם, הָיִיתִי אוֹמֵר בְּרֹאשׁ וּבֶגֶד שֶׁל סוֹטָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר עיי"ש.

וּלְאַפּוֹקֵי מס"ד והו"א כְּזוֹ מְדַיֵּיק אֲפִילּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁפּוֹרֵעַ וּפוֹרֵם שֵׂעָר וּבֶגֶד שֶׁל אִשָּׁה. וְעַיֵּין בַּיַּלְקוּט יִרְמְיָ' סי' רס"ב וְז"ל אָמַר יִרְמְיָ' לְמִי אֲנִי דּוֹמֶה לכ"ג שֶׁעָלָה ,,בְּגוֹרָלוֹ" לְהַשְׁקוֹת מַיִם הַמָּרִים וְקָרְבוּ אֶת הָאִשָּׁה אֶצְלוֹ וּפָרַע אֶת הָאִשָּׁה וּפִרְסֵם אֶת שְׂעָרָהּ נָטַל אֶת הַכּוּם לְהַשְׁקוֹתָהּ נִסְתַּכֵּל בָּהּ שֶׁהִיא אִמּוֹ הִתְחִיל צוֹוֵחַ אָמַר אוֹי לִי אִמִּי שֶׁהָיִיתִי מִשְׁתַּדֵּל לְכַבֵּדְךָ וַהֲרֵי אֲנִי מְבָזֶה ע"כ, וּלְעִנְיַן הֲלָכָה אִי הַבֵּן נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ לְהַשְׁקוֹת לְאִמּוֹ, לְכְאוֹרָה י"ל דְּהָא אֵין הַבֵּן נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ לְאָבִיו לְהַכּוֹתוֹ וּלְקַלְלוֹ ע"י סַנְהֶדְרִין פ"ה, אַדְּ לפמש"כ הַתּוֹסָ' בִּיבָמוֹת כ"ב ע"ב ד"ה כְּשֶׁעָשָׂה בִּשְׁלָמָא מַלְקוּת מַשְׁכַּחַת דִּמְחַיֵּיב אע"פ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה אֶלָּא לְקַלְלוֹ מִי שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה אֲפִילּוּ אַחַר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַלְלוֹ וי"ל דְּאִם הִזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה אוֹ שֶׁעָשָׂה דָּבָר שֶׁנִּתְחַיֵּיב בּוֹ נִידּוּי אע"פ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה חַיָּיב וְלָא מִיפְּטָר ע"כ.

ולפי"ז הול"ל יוֹתֵר בְּסוֹטָה דע"ג דְּעָשְׂתָה תְּשׁוּבָה עַל הַיִּחוּד וְעַל הַסְּתִירָה מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְהַשְׁקוֹתָהּ וְלִקַלְלָה וְאַף שֶׁבְּבָרַיְיתָא נָקַט אָבִיו הוּא לָאו דַּוְקָא אֶלָּא לְקַלְלוֹ קָאֵי עַל אִמּוֹ וצ"ע בָּזֶה, וְהַעִירַנִי בְּנִי הרה"ג יְשַׁעְיָ' שְׁלִיטָ"א לְדִבְרֵי שוּ"ת הָרִי"ף סי' צ"ב לְעִנְיַן שֶׁהַבַּת תּוֹכַל לְהַחֲרִים סְתָם לְהָאֵם אִם טוֹעֶנֶת שֶׁקֶר עיי"ש וּבְשוּ"ת כְּתַב סוֹפֵר יור"ד סי' ס"ז עיי"ש, ואכ"מ.

בְּדַף ל"ט ע"א ד"ה שָׁם וכו' שֶׁבָּא סַנְחֵרִיב וּבִלְבֵּל וכו' נ"ב וְכֵן יֵשׁ לְעַיֵּין בָּזֶה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' רֵישׁ בָּמָה בְּהֶמָה ד"ה חַמְרָא לִיבָּא דְּגֵרִים הַבָּאִים מִלּוּב מַהוּ לְהַמְתִּין לָהֶם שָׁלֹשׁ דּוֹרוֹת וכו' עיי"ש וע"כ דס"ל דְּלָא נִתְבַּלְבְּלוּ, ויל"ע בָּזֶה.

וּלְעִנְיַן מש"כ שָׁם בע"ב ד"ה וע"כ י"ל בִּישׁוּב הַקֻּוּשְׁיוֹת וכו' הַעִירַנִי בְּנִי הָרַב יְשַׁעְיָ' שְׁלִיטָ"א לְהתשב"ץ קָטָן סי' תקל"ח שג"כ הִקְשָׁה לר"מ דְּחָיֵישׁ לְמִיעוּטָא הָאֵיךְ מְקַבְּלִים גֵּרִים בזה"ז נִיחוּשׁ שֶׁמָּא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי הוּא וּכְתִיב לֹא יָבוֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי נִרְאֶה דְּלָא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי וַדַּאי כִּדְאִיתָא בְּקִדּוּשִׁין ע"ג מַמְזֵר וַדַּאי הוּא דְּלֹא יָבוֹא הָא סָפֵק יָבוֹא, וְהִזְכַּרְתִּיו לְהַלָּן בְּקִיצּוּר, וּבְבֵיאוּר ,,שִׁבְעַת הַגֵּרוֹת" להג"ר מֹשֶׁה בְּצַלְאֵל זַ"ל שָׁם.

הֶאֱרִיךְ בָּזֶה (וְהוּא כְּעַל תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת) וְכָתַב שָׁם דלפמ"ש הפמג"ד בִּפְתִיחָה להל' תַּעֲרוֹבוֹת דְּאוּלַי מוֹדֶה ר"מ בְּבָרְוָבָא דאי' קָמַן דְּאָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא עיי"ש וּכְשֶׁנִּימָא דְּגַם לר"מ אָמְרִי' כָּל דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ מִשּׁוּם דַּחֲשִׁיב רֻבָּא דְּאִיתָא קָמַן א"ש הָא דִּמְקַבְּלִין גֵּרִים בַּקָּהָל אַף לר"מ אַף אִי סָפֵק עַמּוֹנִי אָסוּר מה"ת וּמִשּׁוּם דְּפָרִישׁ מֵרֻבָּא פָּרִישׁ עיי"ש וּבָזֶה יָשַׁב בְּנִי הָרַב הַנָּ"ל מַה שהי' קָשֶׁה לוֹ בְּהָא דִּבְרָכוֹת כ"ח ע"א בִּיהוּדָא גֵּר עַמּוֹנִי דְּאָסְרוּ ר"ג בַּקָּהָל ור"י הִתִּירוּ מִשּׁוּם דְּבָא סַנְחֵרִיב וכו' ור"ג הֶשִׁיבוֹ דִּכְבָר שָׁבוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַהֲרֵי ר"ג בַּר פְּלֶוְגְתֵּי' דר"י הוּא ר"ג דְּיַבְנֶה נָכְדּוֹ שֶׁל ר"ג הַזָּקֵן עי' רַשְׁ"י שַׁבָּת דט"ו ע"ב וְאִיהוּ סָבַר כר"מ דְּחָיֵישׁ לְמִיעוּטָא כִּדְאִיתָא בְּחֻלִּין ו' ע"א וּבַתּוֹסָ' שָׁם ה' ע"ב ד"ה ר"ג עיי"ש והו"ל לֶאֱסוֹר גַּם אִם לֹא שָׁבוּ מִטַּעַם דְּחָיֵישׁ לְמִיעוּטָא אָמְנָם לַהַנָּ"ל יֵשׁ לוֹמַר דְּאַף לר"ג כֵּן דִּבְרֻבָּא דְּאִיתָא קָמַן מוֹדֶה דְּלֹאחָיְישִׁינַן לְמִיעוּטָא ואכמ"ל בָּזֶה, וּבְחִידּוּשָׁיו לַבְּרָכוֹת כָּתַב בָּזֶה.

בְּדַף מ"ה מדה"ס ד"ה שָׁם דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לְנָזִיר וכו' נ. ב.

יֵשׁ לְעַיֵּן גַּם מִשּׁוֹפְטִים י"ג שֶׁאָמַר הַמַּלְאָךְ לְאֵשֶׁת מָנוֹחַ אַל תִּשְׁתְּי יַיִן וְשֵׁכָר וגו' וְאַח"כ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וְיַיִן וְשֵׁכָר אַל תִּשְׁתְּ וגו'. וְאִם הַכַּוָּנָה עַל נָזִיר שֶׁשָּׁרָה עֲנָבִים בַּמַּיִם וא"כ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן הַיְינוּ יַיִן מַמָּשׁ וא"כ מַאי יַיִן וְשֵׁכָר אַל תִּשְׁתְּ, וְנִרְאֶה דבלא"ה קָשֶׁה דְּאָמַר לָהּ בִּלְשׁוֹן אֲכִילָה וְאַף שֶׁשִּׁתְּתָה בִּכְלַל אֲכִילָה מ"מ הו"ל לְהַשַּׁ"ס בִּטְבוּעוֹת כ"ג לַאֲתוּיֵי זֹאת וּלְהָשִׁיב דְּמַיְירֵי ע"י אַנְגְּרָא אֲבָל עכ"ח צ"ל הָכִי וא"כ י"ל דְּמַיְירֵי בְּנָזִיר שֶׁשָּׁרָה פִּתּוֹ בְּיַיִן וְשַׁיָּךְ שַׁפִּיר לְשׁוֹן אֲכִילָה, וְכֵן שָׁם בִּשְׁבוּעוֹת י"ל הָכִי, וּמָצָאתִי בע"ה בְּרַשְׁבָּ"א שָׁם שָׁכָךְ אוֹמֵר עיי"ש, וְהַשְׁתָּא א"ש דְּמִכָּל אֲשֶׁר יָצָא מִגֶּפֶן חַיִּין הַיְינוּ לְהַשְׁרוֹת פִּתּוֹ בַּיַּיִן, וְיַיִן וְשֵׁכָר אַל תִּשְׁתְּ מַמָּשׁ וְכָל טֻמְאָה אַל תֹּאכַל הַיְינוּ שֶׁשָּׁרָה עֲנָבִים בַּמַּיִם וְיֵשׁ בְּחֵן טַעַם יַיִן וְהָא דְּאָמַר בִּלְשׁוֹן אֲכִילָה יל"ע ויל"ע בְּתָרְתִי בטע"כ וְהֵיתֵר מִצְטָרֵף לְאִיסּוּר מַאי הַדִּין וְקַצַּרְתִּי.

בְּדַף מ"ח ב' ד"ה שָׁם שִׁמְשׁוֹן דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל וכו' נ"ב וכה"ג כָּתַב עַל הַפָּסוּק וַיָּבוֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם לָעִיר שָׁלֵם וְכָל הַמְפָרֵשׁ שָׁלוֹם בְּגוּפוֹ וכו' אֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה וְהוּא ג"כ נֶגֶד חַז"ל שֶׁאָמַר כֵּן רַב בְּשַׁבָּת דַּף ל"ג ע"ב וְאוּלַי תַּלְמִיד טוֹעֶה כָּתַב דְּבָרִים אֵלּוּ וְאֵינוֹ אֶלָּא טוֹעֶה.

בְּדַף ג' מדה"ס עַל דַּף י' ע"ב עַיֵּן בְּתוֹסָ' שֶׁאָנֵץ שֶׁהֵבִיא הַמִּדְרָשׁ שֶׁלֹּא רָצוּ לְבָרֵךְ בִּרְצוֹנָם וכו' נ"ב וְרָאִיתִי בַּיַּלְקוּט וַיִּרְא שָׁהוּבָא שָׁם מִדְרָשׁ זֶה וְכָתַב בזר"ר וְקָשָׁה מָה הוֹעִיל אַבְרָהָם בְּזֶה שֶׁהֲרֵי הַהוּא לֹא עָשָׂה אֶלָּא לִפְנִים וי"ל כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁאַבְרָהָם הי' לְהַעֲלוֹת בְּדָמִים וּוִתֵּר לוֹ הַכֹּל מִפְּנֵי הַבְּרָכָה וְקִידּוּשׁ הַשֵּׁם א"כ נָתַן לִבּוֹ לֶאֱמוּנַת אַבְרָהָם וְנִתְגַּיֵּיר ע"כ.

שָׁם ע"ב ד"ה שָׁם דָּבָר אַחֵר, למש"כ דְּאַף לָמָ"ד א"צ לְהַטִּיף ד"ב מ"מ אִם הַטִּיף הָוֵי מְצָוָה, נ"ב מָצָאתִי בְּשו"ת עַמּוּדֵי אוֹר חיור"ד סי' ס"ה שֶׁכָּתַב שָׁם בתו"ד: ומש"כ הַטַּ"ז וכו' הַיְינוּ לְדִידַן שֶׁהַחָכְמַת רוֹב הַפּוֹסְקִים דְּמִדִּינָא א"צ הַטָּפַת ד"ב וְרַק מִשּׁוּם חוּמְרָא מַחְמִרִינַן לְהַטִּיף ד"ב וּפְשִׁיטָא לָמָ"ד דא"צ אֲפִילּוּ הִטִּיפוּ לָא הָוֵי קִיּוּם הַמִּצְוָה כְּלָל וְאִם מָשַׁךְ הָעָרְלָה אַחַר כָּךְ חַיָּיב לָמוּל מִן הַתּוֹרָה כֵּיוָן דְּלָא נִימוֹל מִתּוֹרַת חוֹבַת מִצְוָה מה"ת ע"כ, הִנֵּה מִלְּשׁוֹן חֲכָמִים זֶה נִשְׁמַע לְהֶדְיָא דמה"ת לֹא קַיְּים הַמִּצְוָה מֵחוֹבַת הַמִּצְוָה ונפ"מ אִם נִמְשַׁךְ חַיָּיב לָמוּל מה"ת, אֲבָל מִצְוָה בְּעָלְמָא קַיְּים ועכ"פ מִדְּרַבָּנָן פְּשִׁיטָא וּלְכָךְ לְחוּמְרָא מַחְמִרִינַן דְּצָרִיךְ לְהַטִּיף הֲרֵי דְּיֵשׁ חוּמְרָא בָּזֶה וְהִידּוּר מִצְוָה לכ"ע.

ומש"כ עוֹד שָׁם וְאַף שֶׁדָּוִד נוֹלַד בְּשַׁבָּת מִדְּמֵת בַּשַּׁבָּת והקב"ה מְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים מְיוֹם לְיוֹם כִּדְאָמְרִי' גַּבֵּי מֹשֶׁה נ. ב.

נִשְׁאַלְתִּי מֵאֶחָד ע"י בְּנֵי הָרַב מ' יְשַׁעְיָ' שְׁלִיטָ"א דְּהָא דְּמַמַּלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶן ש"צ מֵרוּם לְיוֹם הַיְינוּ בִּימֵי הַחֹנֶדֶשׁ כְּמוֹ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ מז' בַּאֲדָר לז' בַּאֲדָר וְלֹא בִּימֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהֵשַׁבְתִּי לוֹ שֶׁיָּשִׁיב לַהַנָּ"ל שֶׁבְּעַצְמִי הִרְגַּשְׁתִּי בָּזֶה שֹׁרֶשׁ לוֹמַר כֵּן וְצִיַּנְתִּי בְּגִלָּיוֹן הַסֵּפֶר שכ"כ מְפֹרָשׁ בְּקִדּוּשִׁין ל" חֲשָׁם דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהַכַּוָּנָה שֶׁמְּמַלֵּא מִיּוֹם לְיוֹם הַיְינוּ מִימֵי הַשָּׁבוּעַ ג"כ, וּמַה שֶׁהִקְשָׁה דְּלִכְאוֹרָה אֵיךְ י"ל דְּדָוִד מֵת בְּשַׁבָּת וכו', תֵּירֵץ בְּעַצְמוֹ די"ל דְּדָוִד לֹא הי' מַחֲזִיק עַצְבּוֹ לְצַדִּיק עכ"ל.

וּמַה שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם מֵהַמְּהַר"ח אוֹר זָרוּעַ סִי' י"א דְּמִצְוַת מִילָה הִיא שֶׁיִּהְיֶ' נִימּוֹל וְהִיא מִצְוָה בְּכָל עֵת כְּתִפְילִין הַמֻּוָּנָחִין בְּרֹאשׁוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדוֹ נ"ב עַיֵּין מַה שכ' בְּגִלְיוֹן הגמ' נְדָרִים ל"א ע"ב בֵּיאוּר הַיַּלְקוּט בְּשֵׁלַח רֶמֶז רל"ג אֵיזֶה בְּרִית שֶׁנּוֹהֶגֶת בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה אֵין אַתָּה מוֹצֵא אֶלָּא בְּמִילָה עיי"ש, וְעַיֵּין מש"כ הַתּוֹסָ' יו"ט שָׁם, ואכ"מ.

בְּדַף נ"א ד"ה וּבְפָסוּק שֶׁהֵבֵאתִי מִדַּעַת זְקֵנִים לרבעה"ת וְשֶׁמָּא י"ל שֶׁלֹּא הָיוּ דָּנִין בְּאוֹתוֹ פֶּרֶק בִּזְנוּת בְּלֹא הֵרָיוֹן ד"א שֶׁלֹּא הָיוּ דָּנִין אֶלָּא כְּשֶׁמְּזַנֶּה לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם ע"כ. נ"ב עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָזֶה כַּוָּנָתָם לְיַיְשֵׁב דְּאָמְרוּ בִּלְשׁוֹן רַבִּים הָרָה ,,לִזְנוּנִים" והו"ל הָרָה לִזְנוּת וע"כ פֵּירְשׁוּ דְּהִיא הָרָה לִזְנוּנִים הַרְבֵּה וּלְפָחוֹת מִשְּׁנֵי בנ"א וּמָצִינוּ כיו"ב לַהֲלָכָה דַּעַת הָרָאָבָ"ד סופ"ב מהל' א"ב גַּבֵּי קְדֵשָׁה דְּדַוְקָאבְּאֵיזֶה פְּעָמִים הָוְיָא מֻוּפְקֶרֶת וְהֵבִיא מִכָּאן שֶׁאָמַר אַיָּה הַקְּדֵשָׁה וכו' עיי"ש ובכס"מ שָׁם, ובמש"כ שָׁם בְּכַוָּנַת דִּבְרֵיהֶם יֵשׁ לְהוֹסִיף דְּפָשׁוּט מִשּׁוּם דַּעֲדַיִן י"ל דְּמֵאָדָם אֶחָד הָיוּ ב' פְּעָמִים וְגַם אָמְרִי' שֶׁבָּאֶצְבַּע מִיָּעֲכָה וְנִתְעַבְּרָה מִיְּהוּדָא בב"ר.

א"כ אֶפְשָׁר שֶׁנִּתְעַבְּרָה ע"י מִיעוּךְ וּלְכָךְ אָמַר וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים וכו' עיי"ש. בְּדַף נ"ג ב' מַה שֶׁהֵבֵאתִי הַתּוֹסָ' קִדּוּשִׁין י"ג ע"ב, ג"ב טָעוּת הַדְּפוּס וצ"ל כ"א ע"ב ד"ה אֵשֶׁת אַפִּילּוּ וכו' עיי"ש.

בְּדַף נ"ו ע"א בד"ה שָׁם מְלַמֵּד וכו' וְהֵבֵאתִי חי' הָרַשְׁבָּ"א נ"ב וְכֵן רָאִיתִי בְּהַמְאִירִי לִיבָמוֹת שָׁם שֶׁהָאֱרִיךְ בַּלָּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל וְהֵבִיא מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ בשמו"ר עיי"ש וְלֹא הִזְכִּיר כְּלָל הַךְ דְּרָשָׁה דְּסוֹטָה וְאַגַּב רָאִיתִי שָׁם שכ' די"מ שֶׁהַמְּפָרֵק דִּינִיקָה הוּא תּוֹלְדוֹת גּוֹזֵז וְהוּא ד"ח וצ"ע.

בְּדַף נ"ו ב' ד"ה וְעוֹד חי' א"ל וכו' דְּלְאַחַר שֶׁצִּוָּה הקב"ה לְמַנּוֹת וּלְקַדֵּשׁ רֵיחַ אָז הוּא דְּשִׁיפּוּרָא גָּרַם וְנִיתַּן לב"ד שֶׁל מַטָּה כֹּחַ זֶה אֲבָל קוֹדֶם מ"ת דַּעֲדַיִן לֹא קִיְּדְשׁוּ אֶת הֶחָדָשִׁים לֹא הי' בְּיָדָם דב"ד שֶׁל מַטָּה סְגֻלָּה זוֹ לְשַׁנּוֹת סִדְרֵי הַטֶּבַע וכו' נ"ב וְעַיֵּין בַּיַּלְקוּט בָּא רֶמֶז ק"צ ארי"ב מָשָׁל לְמֶלֶךְ שהי' לוֹ אֲוִרְלָגִין שֶׁלּוֹ והי' מַבִּיט בָּהּ וְיוֹדֵעַ אֵיזֶה שָׁעָה בְּיוֹם כֵּינָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ עַל פִּרְקוֹ מָסַר לוֹ אוּרְלָגִין שֶׁלּוֹ כָּךְ אָמַר הקב"ה עַד עַכְשָׁיו חֶשְׁבּוֹנָן שֶׁל חֳדָשִׁים וְשָׁנִים בְּיָדִי מִכָּאן וְאֵילָךְ הֲרֵי הֵן מְסוּרִין בְּיֶדְכֶם שֶׁנֶּאֱמַר הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם וכו' יעוי"ש וְזֶה סַיָּעְתָּא גְּדוֹלָה לִסְבָרָתִי וצ"ע עַל הרא"ם שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם.

במש"כ שָׁם דְּאִלּוּ כֵּן דהי' מַכִּיר אֵינוֹ, יוֹנֵק מִכָּל שְׁאָר הַנָּשִׁים וז"פ, נ"ב וְגַם תֵּיכֶף הָיְתָה מְצָוָה לָהּ שֶׁתִּקְרָא אֶת אִמָּהּ כֵּינָן שֶׁזֶּה הַבִּינָה גַּם בְּתִינָה שֶׁאוּלַי הוּא אֵינוֹ יוֹנֵק מִפְּנֵי שֶׁמַּכִּיר אֶת אִמּוֹ וְלָמָּה הֻחֲזְרַתּוּ עַל כָּל הַמִּצְרִיּוֹת, וּבְזֶה נִיחָא מַה שֶׁהֻחֲזְרַתּוּ עַל כָּל הַמִּצְרִיּוֹת" דְּלָשׁוֹן זֶה מְדֻיָּק עַכְשָׁיו.

וְעַיֵּין גַּם, בְּיַלְקוּט שְׁמוֹת רֶמֶז קס"ו דְּקָהָת וּמְנִיקָתוֹ קָרְאוּ לוֹ – לְמֹשֶׁה – אֲבִי סוֹכוֹ וכו' וְהַקְּשָׁה ב,,זַית הֶעָנָן" דְּהָא אִמּוֹ מְנִיקָתוֹ כִּדְאִיתָא בַּקְּרָא וי"ל שֶׁשְּׂכָרָהּ לוֹ מֵינָקֶת ג"כ עכ"ל, א"כ מְבֹאָר לָהֶם בְּקַבָּלָה דְּיָנַק מִן שְׁאָר הָעִבְרִיּוֹת וְלֹא הִקְפִּיד עַל הַכָּרַת הָאֵם דַּוְקָא.

בְּסוֹטָה י"ד ע"ב מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים וכו' נִרְאֶה דְּהוֹדוּ עַכְשָׁיו עַל נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל ע"י מֹשֶׁה שֶׁבַּתְּחִלָּה לֹא הִסְכִּימוּ וְאָמְרוּ תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם כִּדְאִיתָא בְּשַׁבָּת

פ"ח, וְאָמְנָם עַכְשָׁיו הוֹדוּ שְׁצִדְקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל וְלֹא עִם הַמַּלְאָכִים וְעָלָיו רָאוּי לִסְפּוֹד וּלְקוֹנֵן שֶׁהוֹדִיד הַתּוֹרָה לְעָם יִשְׂרָאֵל מִן הַשָּׁמַיִם.

בְּדַף ה' ע"א מדה"ס בָּמָה שֶׁהֵבֵאתִי שָׁם מָקוֹר לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין אָדָם נֶהֱרָג עפ"י עַצְמוֹ מִתּוֹסֶפְתָּא סַנְהֶדְרִין פ"ח שֶׁאִם הוֹדָה מֵעַצְמוֹ פָּטוּר, נ"ב הֵעִיר לִי בְּנִי הרה"ג רִי יְשַׁעְיָ שְׁלִיטָ"א שֶׁבְּשׁוּ"ת מהר"ז חַיּוֹת סי' ג' הֵבִיא מָקוֹר זֶה עיי"ש וְגַם ט"ס כָּאן פ"ח וצ"ל פֶּרֶק י"א עיי"ש הַלָּשׁוֹן.

בְּדַף ס"א ע"ב ד"ה שׁוּב הִשַּׂגְתִּי וכו' בְּמָקוֹם שֶׁצִּיַּינְתִּי לְלֶחֶם שְׁעָרִים סי' ל"ח נ. ב.

וְעַיֵּין גַּם בְּשׁוּ"ת ח"ס חיור"ד סי' ל"ט עיי"ש. בְּדַף ס"ד ע"ב בְּמָקוֹם שֶׁמְּצַוִּין לָרַמְבַּ"ם פ"ט מהא"מ, נ.

ב.

ט"ס וצ"ל מביא"מ עיי"ש: בְּדַף ע"ב ע"ב בד"ה שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה מֵבִיא מַיִם מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי ע"ד הַתּוֹסָ' נ. ב.

מָצָאתִי אַחַ"כ בס' עוֹלַת שְׁמוּאֵל סי' נ"ה שֶׁעָמַד מֵעַצְמוֹ עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' וְלֹא רָאָה בגהש"ס שֶׁהֵבֵאתִי, ועיי"ש שֶׁכָּתַב ג"כ ע"ד שֶׁכָּתַבְתִּי אַף חָסֵר שָׁם דְּבָרִים עיי"ש ואכ"מ. בְּדַף ע"ה ע"ב ד"ה ובמש"כ הַתּוֹסָ' וכו' נ"ב וּבְזֶה נִיחָא גַּם דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' טְבוּעוֹת ל"ג ע"ב ד"ה אוֹ אֵין סוֹטָה עיי"ש וְתָבִין דאל"ה י"ל דר"א מַיְירֵי אוֹ שֶׁאֲ"ל כְּתַוּבָּה לאד"א וא"ש.

בְּדַף ע"ט ע"א ד"ה וּבְהַאי דִּינָא דְּכָתְבָה לְמַפְרֵעַ פְּסוּלָה וכו' נ"ב בְּגִלָּיוֹן הַשַּׁ"ס מְגִילָה י"ז ע"א כָּתַבְתִּי הָא דְּלָא חָשִׁיב גַּם כְּתִיבַת הַמְּגִילָה דִּבְכְתִיבָה לָא קָמַיְירֵי, וּבְקָרִיאַת הַפְּסוּקִים צ"ע אִם בָּעֵינַן כְּסִדְרָן כְּמוֹ תְּפִלָּה אַף שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּכָל לָשׁוֹן.

בְּדַף פ' ע"א שָׁם ד"ה בָּעֵי רָבָא וכו' שֶׁצִּיַּינְתִּי לְשׁוּ"ת בֵּית יִצְחָק וכו' נ"ב עַיֵּיןגַּם בס' נַחֲלֵי דָּבָשׁ הל' חֲלִיצָה סי' קס"ט ס"ק ל"א שֶׁהִקְשָׁה כֵּן וְתֵירֵץ שָׁם כֵּן וְהֵבִיא שָׁם מֵרַמְבַּ"ם פ"א מִכֵּלִים ה"ג וּמֵרַמְבַּ"ם פ"י מהל' ט"מ הֵ"א עיי"ש.

בַּדַּף פ"ד ע"ב ד"ה ומש"כ דאפ"ל וּלְהַטְעִים עפ"י מש"כ הָאַחֲרוֹנִים דַּעֲלַ' אֵין מְצָנֹת יְבוּם וְכֵיוָן שֶׁכֵּן א"ל דְּגַם הָאַזְהָרָה אֵין עֲלֵי', נ"ב כֵּן מָצָאתִי הַיּוֹם בס' אֹהֶל אַבְרָהָם סי' ש ד"ה וְאַגַּב שֶׁמְּתְעוֹרֵר ג"כ עַל הַחִינּוּךְ הַנָּ"ל מָה רָאָה לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה וּכְהֶעָרַת המנ"ח וּמְסַיֵּים וְאוּלַי לפמש"כ י"ל קָצַת עכ"ל דִּלְמַעְלָה מִזֶּה כָּתַב לְהַסְבִּיר דַּעַת הַחִינּוּךְ דַּעֲלַ' לֵיכָּא מְצָנֹת יְבוּם שכ"כ במ"ע תקצ"ח דְּכֵיוָן דְּאִשָּׁה פְּטוּרָה לְקַיֵּים שַׁבָּת וְכֵיוָן שֶׁלְּעַצְמָהּ אֵין עֲלֵי' חִיּוּב לְקַיֵּים זֶרַע לֹא חִיְּבָה הַתּוֹרָה אוֹתָהּ לְקַיֵּים זֶרַע לְבַעְלָהּ עכ"ל וְהוּא כמש"כ לְהַטְעִים בָּזֶה, וַעֲדַיִן צ"ע.

בַּדַּף פ"ח ע"א מש"כ בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ לְעִנְיַן שָׁבָר כְּלִי נ. ב.

הַיּוֹם י"ז כִּסְלֵו פ"ח רָאִיתִי בר"ש פ"ד דְּכֵלִים מ"א שֶׁהֵבִיא תּוֹסָפְתָּא דְּאֵין נוֹטְלִין לַיָּדַיִם אֶלָּא בִּכְלִי וְאֵין מַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת וְאֵין מְטַהֲרִין אֶת הַמְּצוֹרָע אֶלָּא בִּכְלִי ע"כ וּמְדַמֵּי לְהוּ אַהֲדָדֵי. בַּדַּף פ"ט ע"א במש"כ שָׁם וא"כ בְּעֵת הַגְּדָנַת דִּינֵי עֲבוֹדָה דְּמְצוֹרָע בא"י שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מָקוֹם לָחוּשׁ לָעַכּוּ"ם בכ"מ וּבְכָל אוֹפֶן מֻוָתָּר נ.

וּמָצָאתִי סִיָּעְתָּא לְדִבְרֵי בְּיַלְקוּט פ' בָּא רֶמֶז קצ"ז בפ' וְלָקְחוּ מִן הַדָּם שׁוֹמֵעַ אֲנִי בֵּין בַּיָּד בֵּין בְּכָלִי ת"ל אֲשֶׁר בְּסַף מַגִּיד הַכָּתוּב שֶׁעוּקָּה חוֹקֵק בְּצַד הָאַסְקֻוּפָּה וְשׁוֹחֵט בְּתוֹכָהּ וכו' עיי"ש וְכָתַב בַּעַל מג"א בְּזַיִת וְעָנָן דִּבְאוֹתוֹ פַּעַם עֲדַיִן לֹא הָיְתָה חֹק לַעַ"ז א"נ י"ל שֶׁהָיוּ שׁוֹחֲטִין חוּץ לַגַּוְמָא וְהַדָּם יוֹרֵד לְתוֹכָהּ ע"כ וּכְפִי תֵּירוּץ רִאשׁוֹן הָוֵי סִיָּעְתָּא – כמש"כ, וְגַם י"ל דִּבְשְׁחִיטַת קָדָשִׁים לֹא גָּזְרוּ מֵעוֹלָם וּבָזֶה א"ש גַּם קֻוּשְׁיַת הרש"ק וְגַם קֻוּשְׁיַת המג"א וּמָצִינוּ כה"ג בְּכַמָּה גְּזֵירוֹת דִּבְקָדָשִׁים לֹא גָּזְרוּ ואכ"מ.

בְּדַף צ"א ע"ב במש"כ דְּקָטָן לָאו כְּלוּם הִיא דִּבְקַטְנוּתוֹ אֵין עָלָיו מַעֲלַת כְּהֻנָּה בְּכָל מַעֲשֶׂה דְּבָעֵי כְּהֻנָּה כְּמוֹ לְגַלֵּחַ מְצוֹרָע וכו' נ. ב.

וְעַיֵּן בְּנַחֲלַת עַזְרִיאֵל שָׁם בִּשְׁבוּעוֹת דַּף ג' ע"א דְּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דִּכֹהֵן קָטָן יָכוֹל לְגַלֵּחַ מְצוֹרָע, וְעַיֵּן בְּתוֹרַת חַיִּים סַנְהֶדְרִין דִּכֹהֵן שׁוֹטֶה מַמָּשׁ וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם, דְּגַם קָטָן רוֹאֶה הַנְּגָעִים וְאוֹמֵר טָמֵא וכו', וְעַיֵּן בְּאֵר הַגּוֹלָה פכ"ח עַל מַה שֶּׁהֶעְתִּיק לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם וּמְצָאָה לְקַדְּשָׁם וְלַהֲכִינָם לְקָרְבָּן כָּתַב בְּהַגָּהוֹת הגר"ר ר"פ זַ"ל מִזֶּה נִרְאֶה כְּדַעַת המג"א בפי' רפ"ב דְּדַוְקָא עַל גָּדוֹל מְחֻיָּבִים לְקַדְּשׁוֹ אֲבָל בְּכֹהֵן קָטָן לֵיכָּא עֲשֵׂה לְקַדְּשׁוֹ כֵּינָן דְּלָאו בַּר עֲבוֹדָה הוּא וְרָאִיתִי מַקְשִׁים מִדְּבָרֵי התו"כ פ' אֱמֹור דְּיִהְיוּ קוֹדֶשׁ מַרְבֶּה דְּגַם כֹּהֵן בע"מ מְחֻיָּבִים לְקַדְּשׁוֹ ומ"ש קָטָן אֲבָל ל"ד לַהֲדָדֵי כְּלָל דבע"מ בַּר חִיּוּבָא הוּא וּפְוָמָא דִּכְאֵיב לי' משא"כ בְּקָטָן דל"מ שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ קְטַנִּים וּקְרָא קָאָמַר כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹקָיו הוּא מַקְרִיב א"כ כָּל דל"ח לְהַקְרָבָה עֲדַיִן אֵין חוֹב לְקַדְּשׁוֹ כְּלָל, עיי"ש.

בְּדַף צ"ב ע"א בְּדִין מַלְבִּין פנ"ח שֶׁאֵין לוֹ חלהעה"ב דְּהוּא דָּוְקָא בְּפָנָיו נ"ב וְכֵן מָצָאתִי בְּשַׁעֲרֵי קְדֻוָּשָׁה למהר"ח וְוִיטָאל זַ"ל שכ"כ בְּחֶלֶק ב' שַׁעַר הח' וְהַמַּלְבִּין פנ"ח וְהַמִּתְכַּבֵּד בק"ח ונ"ל כִּי גַּם זֶה בְּפָנָיו עכ"ל וּבְזֶה נִיחָא לְדַיֵּיק בְּהַדְּ דב"מ נ"ט שֶׁשָּׁאֲלוּ לְדָוִד וְאוֹמְרִים לוֹ הָבֵא וכו', דְּמַשְׁמַע דְּמַה שֶּׁבִּיזָּוהוּ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו עַל אֱלֹה לֹא הִקְפִּיד בְּעוֹנֶשׁ זֶה.

בְּדַף קט"ו ע"א במש"כ אֲבָל גַּבֵּי שׁוֹטֶה וְחֵרֵשׁ לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר הַאי סְבָרָא דְּנִיחָא לִי וְשֶׁהוּא מַסְכִּים עַל דַּעְתָּם דְּאֵין כָּאן אִישׁ וְדַעַת כְּלָל, נ"ב וּמָצָאתִי כה"ג בתוי"ט סוֹף טְבוּל יוֹם פ"ד מ"ז שֶׁפֵּירֵשׁ הר"ש בְּהָא דְּאָמַר ר' יוֹסֵי מִי שהי' בּוֹ דַּעַת לְהִתְנוֹת דְּהַיְינוּ חָכָם וּבַר דַּעַת שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁרָאוּי לְהִתְנוֹת וכו' אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ בַּר דַּעַת אֵין תְּנַאי ב"ד מוֹעִיל כְּלָל עיי"ש.

בַּדַּף קט"ז ע"א במש"כ דְּשַׁיָּכוּת ד"ז לְמִילֵּי לָא מִימַסְרָן לְשָׁלִיחַ צ"ע לִי דַּהֲלֹא אֵין זֶה אֶלָּא לְאַפְרוֹשֵׁי מֵאִיסּוּרָא וכו' נ"ב הַיּוֹם בְּסִיָּן תשי"ב רָאִיתִי בְּסִפְרֵי זוּטָא הנדמ"ח ע"י יְדִידִי הָרַב גַּרְבּוּז (שֶׁיִּחְיֶ') זַ"ל בפ' נָשׂא עַל הַפָּסוּק וְקִנֵּא לְרַבּוֹת בי"ד שֶׁיִּקְנוּ מִכָּאן אָמְרוּ וכו' הָאִישׁ מְקַנֵּא לְרַבּוֹת שְׁכִינוֹשֶׁיקַנֵּא לוֹ דְּהַיְינוּ בִּשְׁלִיחוּתוֹ וקמ"ל דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹת וְלִקָּנְאוֹת ע"י שָׁלִיחַ שעפ"י רֹוב הוּא שְׁכִינוֹ הַיּוֹדֵעַ וּמַרְגִּישׁ בְּמַעֲשֶׂה שְׁכִינָתוֹ אִם יֵשׁ לָהּ עֵסֶק עִם זָרִים וַחֲשׁוּדָה עַל הַזְּנוּת, וְכֵן מָצָאתִי בְּשׁוּ"ת מהרש"ם ח"א סי' רכ"ט בְּדִין קִינּוּי בַּכְּתָב וּכְתָב עָדִיף מִשְּׁלִיחַ וְהֵבִיא הבאה"ט ופ"ת אִם מְהַנֵּי קִינּוּי ע"י שָׁלִיחַ וּמִתְּשׁוּבַת חַיִּים שָׁאַל ח"ב סי' י"ג שֶׁהוֹכִיחַ דבכ"מ חוּץ מִשְּׁבוּעָה וּמוֹרֵד בַּמַּלְכוּת כָּתַב עָדִיף מִדִּיבּוּר ובכנה"ג בְּשֵׁם ב' גְּדוֹלִים דְּהַיְינוּ ע"י שָׁלִיחַ מְהַנֵּי עיי"ש עוֹד.

בְּדַף י"ט ע"א מַה שֶׁהִשַּׂגְתִּי עַל תֵּירוּץ הַמַּחֲנֶה לֵוִי וְכָתַבְתִּי דַּאֲמִירַת בָּרִי לִי מְהַנֵּי רַק לְגַבֵּי אִם נִיסַּת לְאֶחָד מֵעֵידֵי' אֲבָל לְגַבֵּי דְּיָדָהּ וְהַבַּעַל לֹא מְהַנֵּי עיי"ש, הִנֵּה יֵשׁ לְקַיֵּים דְּבָרָיו לְפִי מַה שֶׁמַּסְבִּיר הפ"י בִּכְתֻבּוֹת שָׁם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א דְּהַיְינוּ טַעְמָא דְּמְהַנֵּי אֲמִירַת בָּרִי דְּיָדָהּ מִשּׁוּם דְּמְהַנֵּי בָּרִי לְגַבֵּיהּ וְהֵבֵאתִי דְּבָרָיו לְקַמָּן בְּסִפְרֵי דַּף קי"ט ע"ב בַּאֲרִיכוּת עַל דִּבְרַת הַתּוֹסָ' שָׁם עיי"ש בד"ה שָׁם באה"ד וְכָךְ תָּפְסוּ מִקְצָת אַחֲרוֹנִים ועפי"ז יֵשׁ לְקַיֵּים דִּבְרֵי בַּעַל מַחֲנֶה לֵוִי, וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א, ויל"ע, וְעַיֵּין עוֹד בְּנַחַל יִצְחָק ח"א מש"כ לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיַת הגרעק"א גַּבֵּי ר' זְכַרְיָ' בֶּן הַקָּצָב עיי"ש.

בְּדַף לְעִנְיַן מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵרוֹ וּכְפִי דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' יו"ט שֶׁהוּא רַק תַּקָּנָה וְלֹא גְּזֵרָה, צָרִיךְ לְהוֹסִיף וְאַף שֶׁלְּכְאוֹרָה לפי"ז יֵשׁ מָקוֹם לְסָפֵק דְּבְעָקָר וְסָרִיס שא"א שֶׁתִּתְעַבֵּר לֹא יהי' אִיסּוּר מִצַּד מְעֻוָּבֶרֶת חֲבֵרוֹ, אַדְּ הַדָּבָר פָּשׁוּט וּמְבֹאָר כָּךְ בַּפּוֹסְקִים בח"מ וב"ש אהע"ז סי' י"ג דְּגַם בִּכְמוֹ אֵלֶּה גָּזְרוּ מִשּׁוּם לָא פְּלוּג וּכְמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ כֵּן בַּשַּׁ"ס לְעִנְיַן הַבָּחָנָה שֶׁגָּזְרוּ גַּם עַל עִקָּר וּזְקֵנָה עיי"ש.

בְּפֶרֶק ו' מ"ח אָמַר עַד אֶחָד אֲנִי רְאִיתִי' שֶׁנִּטְמֵאת וכו', י"ל דְּנִקֵט רְאִיתִי' וְלֹא אָמַר סְתָם ,,אָמַר עַד אֶחָד", הִנֵּה לפרש"י והרע"ב דְּבָעִינַן דַּוְקָא בְּאוֹתָהּ סְתִירָה, א"ש הַכַּוָּנָה אֲנִי רְאִיתִי' שֶׁנִּטְמְאָה בְּאוֹתָהּ סְתִירָה וְזֶה הוּא שֶׁבָּא לְהוֹרוֹת בִּלְשׁוֹן יְתֵירָה ד,,רְאִיתִיהָ", וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּכְנִרְאֶה לָא בָּעִינַן דַּוְקָא בְּאוֹתָהּ סְתִירָה עַיֵּין מל"מ שָׁם עַל הָרַמְבַּ"ם וּבְתוֹסָ' רעק"א וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְתִּי בְּפָנִים הַסֵּפֶר י"ל דְּהַכַּוָּנָה הוּא לְהוֹרוֹת דַּוְקָא אָמַר וַאֲנִי רְאִיתִי' אֲבָל עֵד מִפִּי עֵד לֹא מְהַנֵּי וְכִדְבֵאַרְתִּי בְּסִפְרֵי דַּף קמ"ג עיי"ש.

שַׁיָּיְךְ לְסוֹטָה דַּף י"ז ע"ב בְּתוֹסָ' ד"ה כְּתֻבָּה עַל שְׁנֵי וכו' רָאִיתִי כָּעֵת דָּבָר מַתְמִיהַּ בְּהַגָּהוֹת הַגְּאוֹן הַמְּחֻבָּק מו"ה ר' וואלף בְּאַסְקָווֹיִץ זצ"ל למס' נְדָרִים דַּף ל"ח ע"א בגמ' ד"ה אֶלָּא עַל גִּבּוֹר כָּתַב: עַיֵּין תוס' סוֹטָה דַּף י"ז ע"ב ד"ה כָּתְבוּ עַל שְׁנֵי וכו' עכ"ל וְנִלְאֵתִי לְפוּם רְהִיטָא לְמְצֹוא פִּתְרוֹן דְּבָרָיו וְכַוָּנָתוֹ הָעֲמֻקָּה לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל שֶׁיִּהְיֶ' לָהֶם שַׁיָּיְכוּת עִם גְּמָרָא זוֹ אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ ס"ם בִּדְבָרָיו.

וְאַחַר הָעִיוּן אֲנִי חוֹשֵׁב לוֹמַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ הוּא לְעוֹרֵר עַל זֶה שֶׁאָמְרוּ בגמ' שָׁם דְּגִבּוֹר מנל"ן מִמֹּשֶׁה דִּכְתִיב וַיִּפְרֹשׂ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן וְאָמַר מָר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ פְּרָסוֹ וּכְתִיב עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ ע"כ, וְהַשְׁתָּא יִקְשֶׁה מנ"ל דְּפְרָס הָאֹהֶל כְּאֶחָד בב"א דִּילְמָא פָּרַס מְעַט וְאַחַ"כ עָלָה וְעָמַד עַל דָּבָר מַה וְהִשְׁלִים אֶת פְּרִיסָתוֹ, אֶלָּא וַדַּאי מִדִּכְתִיב וַיִּפְרֹס אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן מַשְׁמַע דְּכָל הָאֹהֶל כֻּלּוֹ פָּרַס כְּאֶחָד בְּעָמְדוּ עַל הַקַּרְקַע, וכ"ז לְשִׁיטַת רַשְׁ"י שָׁם דְּפָסוּל בִּשְׁנֵי דַּפִּים דְּסֵפֶר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁנֵי סְפָרִים וה"נ אֹהֶל אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא שְׁנֵי אֹהָלִים דְּזֶה שֶׁמְּכַסֶּהוּ בב' פְּעָמִים הָוֵי כְּאִילּוּ שְׁנֵי אֹהָלִים אֲבָל לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דְּכֹל שֶׁמְּעֹרָה סֵפֶר אֶחָד קָרֵינַן א"כ ה"נ כָּל שֶׁמְּעֹרָה אֹהֶל אֶחָד הוּא וא"כ שַׁפִּיר י"ל דִּפְרָס חֲצִי אֹהֶל וְאַחַ"כ חֲצִי אֹהֶל הַשֵּׁנִי ומ"מ שַׁפִּיר כְּתִיב ,,הָאֹהֶל" דכה"ג גְּמִי אֹהֶל אֶחָד קָרֵינַן בי' כֵּן אֶפְשָׁר לְיַיְשֵׁב שֶׁכִּיוָּוּן בְּהַגָּהָתוֹ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לִדְחוֹת זֶה וְאֶת הַטּוֹב מִזֶּה אֲקַבֵּל, וּמַה שֶׁהִקְשָׁה הָרִא"ש שָׁם מֵהֶקְמַת הַקְּרָשִׁים עַיֵּין מָהַרְשָׁ"א שָׁם מַה שֶׁמְּיַישְׁבוֹ.

הוֹסָפָה למש"כ בְּסִפְרֵי מַנְחַ"י דַּף ג' ע"א, לָא לֵימָא אִינָשׁ לְאִיתְתֵי' וכו', רָאִיתִי בַּשְּׁאֵלְתּוֹת פר' נָשׂא סי' ק"כ שֶׁהֵבִיא הגמ' דְּאָמַר רַב חֲנַנְיָא מְסוּרָא לָא לִיקְנֵי אִינָשׁ לְאִיתְתֵי' וכו' אִיסּוּרָא דִּלְעָלַם בְּרַם צָרִיךְ לוֹמַר בַּעַל שָׁמַחַל עַל הַקִּינּוּי קִינּוּיוֹ מָחוּל אוֹ אֵינוֹ מָחוּל

וכו'עיי"ש שֶׁלִּכְאוֹרָה אֵין הֶמְשֵׁךְ לְמַה שֶׁאָמַר מִקּוֹדֶם הַדִּין דר"ח מְסוּרָא וְאִם כָּךְ הוּא סְגְנוֹן לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ אַחַאי מִשְׁבָּחָא בכ"מ, מ"מ ר"ל וא"ש מְאֹד עִם מש"כ שָׁם בְּסִפְרֵי לְהַקְשׁוֹת עפ"י דִּבְרֵי התו"ח שֶׁכְּבָר קָדְמוֹ הָרַמָּ"א דַּהֲרֵי יָכוֹל לִמְחוֹל הַבַּעַל וְלֹא יהי' הַקִּינּוּי אִיסּוּרָא דִּלְעָלַם וה"נ הָיָה קָשֶׁה זֶה לְהַשְׁאִילְתּוֹת וע"ז סַיֵּים בְּרֶם צ"ל וכו' שֶׁיָּכוֹל לִמְחוֹל עַל קִינּוּי אֲבָל מ"מ אַחַר סְתִירָה אֵינוֹ יָכוֹל לִמְחוֹל וְכָךְ הַלָּכָה וְהִלְכָךְ שַׁפִּיר הָוֵי אִיסּוּרָא דִּלְעָלַם וע"כ יְהֵא זָהִיר שֶׁלֹּא לִיקָּנֵי' לְאִיתְתֵי'.

תוס' סוֹטָה כ"ד ע"א ד"ה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָ' לְיַלֵּד פֵּירֵשׁ ר"ח עפ"י שֶׁאָמְרוּ בב"ב נִיסַּת לכ' יוֹלֶדֶת עַד מ' נִיסַּתְּ לִמ' שׁוּב אֵינָהּ יוֹלֶדֶת וה"ה שֶׁנּוּוְכַל לְפָרֵשׁ שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָ' לְהוֹלִיד וכו' וְהִנֵּה אֵין לְהַקְשׁוֹת הָא אָמְרִינַן שָׁם בב"ב אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁצִּדְקָנִיּוֹת הָיוּ נַעֲשָׂה לָהֶן גַּם וכו' ופרשב"ם דִּבְטוּחוֹת הָיוּ בְּצִדְקָתָן שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶן נֵס עיי"ש, וא"כ לִכְאוֹרָה יְכוֹלָה לוֹמַר שֶׁהִיא אִשָּׁה כְּשֵׁרָה וְתֵלֵד גַּם אַחַר מ' וְתִטּוֹל כְּתֻבָּה וְאַמַּאי אָמְרוּ לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה וּמִשּׁוּם שֶׁלְּעִנְיַן בַּקָּשַׁת כְּתֻבָּתָהּ דְּהָוֵי מָמוֹנָא בְּוַדַּאי אֵין הוֹלְכִין אחה"ר לְהוֹצִיא מָמוֹן ומכש"כ לִסְמוֹךְ עַל הִנֵּם לְהוֹצִיא מָמוֹן וּלְעִנְיַן שֶׁתִּשְׁתֶּה פְּשִׁיטָא שֶׁסָּמְכִינַן עַל חָרוּב וַאֲסוּרָה לְקַיְּמָהּ מִקְּרֵי וְאֵינָהּ שׁוֹתוֹת, אֲבָל לְהוֹצִיא מָמוֹן בְּוַדַּאי לָא סָמְכִינַן עַל הַמְּיעוּט וְהַנֵּס, וז"פ: במש"כ וְהִדְפַּסְתִּי בכמ"ק בְּסִפְרֵי מַנְחַ"י אִי מֵוָתָר לַעֲשׂוֹת בָּמָה בַּחוּ"ל, מָצָאתִי כְּהַיּוֹם מוצש"ק פ' חֻקַּת התשב"י בְּלָמְדִי בְּסִפְרֵי זוּטָא פ' שְׁלַח, שֶׁבְּמַחְלֹקֶת ר"י ור"ע אִי קָרְבוּ נְסָכִים בַּמִּדְבָּר וּבָבָמָה וְכִדְמוּבָא בַּגְּמָרָא דְּזָבָחִים קי"א ע"א, נֶאֱמַר שָׁם בספ"ז בְּלָשׁוֹן זֶה ר"ע אוֹמֵר יָכוֹל יַעֲשׂוּ בָּמָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְיַקְרִבוּ עָלֶיהָ נְסָכִים אָמַרְתָּ לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן לָכֶם אַתֶּם עוֹשִׂין בָּמָה וְלֹא בַּחוּ"ל ע"כ הַיְינוּ באר"י עוֹשִׂים בָּמָה קְטַנָּה וּמַקְרִיבִין עָלֶיהָ נְסָכִים וְלֹא בַּחוּ"ל לְהוֹצִיא בָּמָה קְטַנָּה בַּחוּ"ל שֶׁאֵינָהּ טְעוּנָה נְסָכִים הֲרֵי מְבֹאָר שֶׁבַּחוּ"ל אֵין עוֹשִׂין בָּמָה קְטַנָּה וצ"ע עוֹד הַלָּשׁוֹן שבספ"ז דְּמַשְׁמַע דַּוְקָא לְעִנְיַן נְסָכִים פְּלִיגִי אֲבָל לֹא בְּעִיקַּר עֲשִׂיַּית הַבָּמָה עַצְמָהּ.

במש"כ בַּמְּנַחַ"י דַּף מ"ט מדפה"ס בהג"ה שָׁם. וְעוֹד בְּאֵיזֶהוּ מְקוֹמָן הִנְנִי לְהוֹסִיף מש"כ בהפלא"ה כְּתֻבּוֹת ל"ט ד"ה שָׁם בגמ' וְז"ל כְּשֶׁיּוֹצִיא מִי מָצֵי מפ"ק לָהּ.

קָשֶׁה לִי דִּילְמָא שֶׁעָבַד וְגֵירְשָׁהּ וא"ל כֵּינָן דְּאַכַּתִּי בְּעַמּוּד וכו' זֶה אֵינוֹ דְּהָא מַשְׁכַּחַת בְּכֹהֵן דא"י לְהַחֲזִירָהּ וְאֵין לוֹמַר כֵּינָן דְּבְכֹהֵן שא"י לְהַחֲזִירָהּ קיי"ל דְּחַיָּיב מַלְקוּת עַל הַגֵּירוּשִׁין וְאֵין לְחַיְּבוֹ לִיתֵּן כְּתוּבּוֹה דהו"ל מָמוֹן וּמַלְקוּת ומ"ט דריבר"י וכו' וַעֲדַיִן צ"ע דְּהָא חִיּוּב הַכְּתֻבָּה מַתְחִיל בְּשָׁעַת הַנִּשּׂוּאִין א"ב י"ל דְּלָא הו"ל מָמוֹן וּמַלְקוּת כֵּינָן דְּחִיּוּב מַלְקוּת אֵינוֹ בָּא אֶלָּא בְּשָׁעַת גֵּירוּשִׁין ע"כ, וּמִלְּבַד שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר דְּחִיּוּב כְּתֻבָּה דְּרַבָּנָן וְהַמַּלְקוּת מה"ת, עוֹד יֵשׁ לְהָעִיר עָלָיו דְּאַף דְּנֵימָא דְּחִיּוּב כְּתֻבָּה מְשָׁעַת נִשּׂוּאִין מ"מ הַחִיּוּב הוּא גַּם בְּשָׁעַת גֵּירוּשִׁין וְאַדְּרַבָּה עִיקַּר הַגְּבִיהַּ וּשְׁעַת הַפֵּרָעוֹן הוּא בְּשָׁעַת הַגֵּירוּשִׁין וְעַיַּיִן מָהַרְשָׁ"ל בְּכְתֻבּוֹת ל"ד דְּלֹא נִיתְּנָה כְּתֻבָּה לְגָבוֹת מֵחַיִּים א"כ הָוֵי גַּם אָז קלבדר"מ וּכְמוֹ שֶׁיָּדוּעַ כה"ג מִן הַיְרוּשַׁלְמִי ב"ק גַּבֵּי הַמַּצִּית גָּדִישׁ אַלִּיבָּא דר"י וְהוּבָא בְּרֹאשׁ הַהַקְדָּמָה להפ"י בְּכְתֻבּוֹת מֵאֵת נָכְדּוֹ, וּלְעִנְיַן חִיּוּב קִנָּס בְּהַעֲרָאָה גַּבֵּי אֲנוּסָה וּמְפֻקָּחָה עיי"ש וה"ג כֵּן, וְעַיַּיִן מש"כ בסוה"ס בָּזֶה.

בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרֵי מַנְחַ"י בְּדִין אִם יָכוֹל לְקַנְאוֹת ע"י שָׁלִיחַ, רָאִיתִי בְּסִפְרֵי זוּטָא פ' נָשׂא בְּפָסוּק וְקִנֵּא לְרַבּוֹת שֶׁכִּינּוֹ שֶׁיְּקַנֵּא לוֹ, וְהַיְינוּ בִּשְׁלִיחוּתוֹ וקמ"ל דְּיוּכַל לְקַנְאוֹת ע"י

שָׁלִיחַ. וְכֵן בְּמַה שֶׁהֵבֵאתִי בְּסִפְרֵי בְּדַף כ"ו שב"ד יָכוֹל לְקַנָּאוֹת מִדְּאוֹרַיְיתָא, תְּמוּהִים דִּבְרֵי המבי"ט זַ"ל בְּקִרְיַת סֵפֶר פ"א מִסּוֹטָה דְּקִנְאַת ב"ד אֵין אָנוּ אֶלָּא אוֹסְרִין אוֹתָהּ עַל בַּעְלָהּ וְנִרְאֶה דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן דְּקָרָא דְּאִישׁ אִישׁ לָא אִיצְטְרִיךְ רַק לְאָוְסָרָהּ לַבַּעַל וְלַבּוֹעֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' בְּפֶרֶק אֲרוּסָה, וצ"ע דְּאַדְּרַבָּה מֵהַתּוֹסְ' מַשְׁמָעוּת יוֹתֵר דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא, וכ"כ עוֹד אַחֲרוֹנִים.

לְמַה שֶׁכָּתַבְתִּי במנ"ח לְעִנְיַן לְמָשְׁחָהּ לִתְמוֹהַּ עַל הַתּוֹסְ' בְּכוֹרוֹת, הִרְאַנִי ת"ח אֶחָד שֶׁכְּבָר הֵעִיר בָּזֶה ג"כ הַגָּאוֹן הַנִּצִּי"ב זצ"ל בְּהָרְחַב דָּבָר. וְשׁוּב הֵבִיא לִי הָרַב יְשַׁעְיָה שֶׁיִּחְיֶ' הספ"ז עִם הפי' אַמְבּוּהָא דְּסִפְרֵי שֶׁנִּדְפַּס כַּמָּה שָׁנִים אַחַר הַדְּפָסַת סִפְרֵי מנ"ח וּמַרְגִּישׁ בָּזֶה עַל הס"ז הַנַּ"ל שֶׁמְּבֹאָר מִזֶּה דַּאֲפִילּוּ בִּשְׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת אָסוּר לַעֲשׂוֹת בָּמָה בַּחוּ"ל לְהַקְרִיב עָלֶיהָ (לְדַעְתִּי י"ל דְּרַק לְעִנְיַן נְסָכִים אַמַּעֲטֵי לָהּ אֲבָל לֹא לְעָצָם הָעֲשִׂיָּה וְהַקְרָבָה) וְהֵבִיא ג"כ הַדְּבָרֵי אֱמֶת וְדַעַת הַגְּרָ"ח אַלְפַנְדְּרִי בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ הַקּוֹדֶשׁ דְּלֹא הֶוְתְּרוּ הַבָּמוֹת אֶלָּא בא"י וְלֹא בַּחוּ"ל וּמֵעוֹד כמ"ק שג"א הֶעָרוֹתַי בָּהֶם ואכמ"ל.

בְּעִנְיַן זִקַּת יְבָמִין (בֵּיאוּר בגמ' דבב"ת ק"ח ע"ב) וְהֶסְבֵּר הַשַּׁ"ס דְּסוֹטָה דַּף ו' עַיֵּין הֵיטֵב. א) בב"ת (דַּף ר"ח ע"ב) וּמַאי רָאִיתָ לְרַבּוֹת אֶת הַבֵּן וּלְהוֹצִיא אֶת הָאָח מְרַבֶּה אֲנִי אֶת הַבֵּן שֶׁכֵּן קָם תַּחַת אָבִיו לִיעֲדָה וְלִשְׁדֵּה אֲחֻזָּה, אַדְּרַבָּה מְרַבֶּה אֲנִי אֶת הָאָח שֶׁכֵּן קָם תַּחַת אָחִיו לְיִבּוּם, כְּלוּם יֵשׁ יִבּוּם אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן הָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּן אֵין יִבּוּם וכו' יע"ש וְכֵן אִיתָא כָּזֶה בַּעֲרָכִין וּבְקִדּוּשִׁין כְּנִסְמָן שָׁם, וְיֵשׁ לְהִתְכּוֹנֵן בְּהֶיְלּוּדִ השי"ט שֶׁהַקֻּשָׁה הַמַּקְשֶׁן אַדְּרַבָּה וכו' וְהַתֵּרָצָן מְתָרֵץ לֵיהּ כְּלוּם יֵשׁ יִבּוּם וכו' וְכִי מִי לֹא יָדַע כָּזֹאת, וּדְקָאָרֵי לַהּ מַאי קָאָרֵי לַהּ ז וְנִרְאֶה לְהַסְבִּיר קֻצָּת עפ"י מַה שֶׁנִּסְתַּפַּקְתִּי בְּחִדּוּשֵׁי לַיַּבְמוּת, אִם הָא דְּבֵן אוֹ בַּת פּוֹטְרִים אֶת אִמָּם מֵהַיִּבּוּם, הוּא, דִּמְסַלְּקִים הַזִּיקָה שֶׁהָיְתָה כָּאן גַּם לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם אֶלָּא שֶׁמְּסַלְּקִים אוֹתָהּ וַהֲוָה כְּיִבּוּם, הַנַּ"ל מִצִּיאוּתָם, אוֹ דְּיִלְמָא דְּמֵעוֹלָם אֵין כָּאן הַתְחָלַת זִקָּה כְּלָל בכה"ג שֶׁיֵּשׁ הַקָּמַת שֵׁם, וְנִסְתַּבֵּךְ סָפֵק זֶה עִם מַה שֶׁיֵּשׁ עוֹד לַחְקוֹר בְּעִנְיַן אִיסּוּר יְבָמָה לַשּׁוּק, אִם הוּא מִצַּד שֶׁאִישׁוּת הַבַּעַל עֲדַיִן לֹא פָקְעָה וְלֹא נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי, אוֹ דְּיִלְמָא אִישׁוּת הַבַּעַל נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי וְאִיסּוּרָהּ לַשּׁוּק אִיסּוּר חָדָשׁ הוּא ואכמ"ל בָּזֶה, וּבְמַה שֶׁטָּרְחוּ הַגְּאוֹנִים הָאַחֲרוֹנִים אִם אִיסּוּר יְבָמָה לַשּׁוּק הָוֵי אִיסּוּר עֶרְוָה, עַיֵּין מ"ב ורע"א חמד"ש וּבְרִית אַבְרָהָם וְאַל תִּתְמַהּ עַל הַחֻפָּץ.

כִּי יֵשׁ מָקוֹם לָזֶה בש"ם יְבָמוֹת (נ"ה ע"ב) דְּקָאָמַר דש"ז דִּכְתִיב בא"א אָתֵי לְמַעוּטֵי מְשַׁמֵּשׁ מֵתָה דסד"א הוֹאִיל וּלְאַחַר מִיתָה נָמֵי אִיקְרֵי שְׁאֵרוֹ אֵימָא לִיחַיֵּיב עָלֶיהָ בא"א קמ"ל וע"ש בְּתוֹסְ' ד"ה לְאַחַר מִיתָה וּמְבֹאָר דְּלוּלֵי הַכָּתוּב הו"א שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר הָאִישׁוּת בֵּין הַבַּעַל וּבֵין הָאִשָּׁה גַּם אַחַר מִיתַת הָאִשָּׁה וא"כ י"ל גְּמִי כֵּן גַּם לְאַחַר מִיתַת הַבַּעַל וּכְבָר נִתְעוֹרְרוּ בָּזֶה רַבּוֹתֵינוּ הק' בַּעֲלֵי הַתּוֹסְ' בב"ת שָׁם (קי"ד ע"ב) ד"ה מָה אִשָּׁה אֶת בַּעְלָהּ וכו' דְּמַה שֶּׁפֵּירֵשׁ ריב"ם דִּלְכָךְ פְּשִׁיטָא לֵיהּ בַּבַּעַל מִשּׁוּם דְּשְׁאֵירוּת פָּקַע לֵיהּ ע"י מִיתָה כְּמוֹ ע"י גֵּירוּשִׁין אֵין נִרְאֶה דְּאָמַר בהבע"י דְּלְאַחַר מִיתָה גְּמִי אִיקְרֵי שְׁאֵרוֹ ע"כ יעו"ש (וְעַיֵּין הַגָּהַת הָרָשָׁ"שׁ סַנְהֶדְרִין דַּף י' ע"א ד"ה גמ' א"ק).

וְעַכְשָׁיו יֵשׁ מָקוֹם בְּרֹאשׁ לוֹמַר דְּגַם בִּישׁ לָהּ בָּנִים ג"כ יהי' עֲדַיִן זִקַּת הַבַּעַל עָלֶיהָ אֶלָּא שֶׁהַבֵּן פּוֹטַרְתָּהּ, כְּמוֹ הַקָּמַת שֵׁם דע"י יִבּוּם אַתְּ, אֲבָל זִקָּה נִמְצֵאת כָּאן וְלָא הָוֵי כְּמוֹ גֵּירוּשִׁין כִּסְבָרַת הריב"ם.

ב) וּבָזֶה נָבוֹא לְהַסְּבָר הַסְּוּגְיָא דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהָיָה סְבָרַת הַמַּקְשָׁן דְּפָרִיךְ אַדְּרַבָּה מְרַבֶּה אֲנִי אֶת הָאָח שֶׁכֵּן קָם תַּחַת אָחִיו לְיִבּוּם, וְשַׁפִּיר יָדַע שֶׁבִּמְקוֹם בֵּן אֵין יִבּוּם אֶלָּא דְּטַעְמוֹ הָיָה דְּכֵינָן דְּמַה דִּבְמָקוֹם כְּשֶׁיֵּשׁ בֵּן אֵין יִבּוּם, הוּא דְּמֵעוֹלָם לֹא הָיְתָה עָלֶיהָ זִיקַת יְבָמִין וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה חֲשִׁיבוּת כֹּחוֹ לְעַנְיַן הָאָח כֵּיוָן שֶׁאֵין שַׁיָּיךְ בָּזֶה כְּלָל, וְכִי בְּמָקוֹם שֶׁיִּגְרְשָׁהּ שַׁיָּיךְ עִנְיַן יִבּוּם ?, וה"נ כְּשֶׁמֵּת וְנִשְׁאֲרוּ בָּנִים מַפְקַעַת הַשְּׁאֵרוּת לְגַמְרֵי, וּלְכָךְ אֵין יִבּוּם, אֲבָל גַּבֵּי הָאָח דְּנִשְׁאַר זִיקַת הַשְּׁאֵרוּת בְּאִשְׁתּוֹ וְיֵשׁ עָלֶיהָ זִיקָה ומ"מ יָכוֹל הָאָח לִפְטוֹר אוֹתָהּ מִן הַיִּבּוּם וּמִן הַזִּיקָה, וְכִסְבָרַת הריב"ם ז"ל.

וְעַל זֶה הֶעֱלָה לוֹ הִתְרַצְּוֹן בְּכַוָּנָתוֹ, כְּלוּם יֵשׁ יִבּוּם אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בֵּן הָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּן אֵין יִבּוּם, פירש"י דְּלְעוֹלָם נִשְׁאֶרֶת שְׁאֵרוּת לְאַחַר מִיתָתוֹ גַּם בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּן וּכְדַעַת הר"י ז"ל בְּתוֹסְ' הַנַּ"ל, וּבָזֶה הֲלֹא יִשָּׁנֶה בְּמִצִיאוּתלוֹמַר בָּהּ אִיסּוּר יְבָמָה לַשּׁוּק, אֶלָּא דְּפוֹטֵר אוֹתָהּ מִיִּבּוּם וְלֹא נוֹפֶלֶת לְקַמֵּי הָאָח וא"כ הָיְתָה כָּאן זִיקָה וְשַׁיָּיכוּת עִנְיַן יִבּוּם, אֶלָּא שֶׁהוּא מְסַלְּקָהּ ,,בְּמִצִיאָתוֹ" וַעֲדִיפָא כּוֹחוֹ מִכֹּחַ הָאָח שַׁפִּיר ודו"ק.

ג) וּבָזֶה יוּבַן ג"כ מש"כ הַתּוֹסְ' ד"ה כְּלוּם וכו' אֵין לְפָרֵשׁ דְּלָאו עָדִיף לְעִנְיַן יִבּוּם בֵּן מֵאָח, אֶלָּא כְּלוֹמַר הֵן שָׁווֹים לְעִנְיַן יִבּוּם וכו', וְקָשִׁין מְאוֹד הַבָּנַת דִּבְרֵיהֶם הק' דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּשָׁווֹין הֵן וַהֲלֹא אָמַר דְּבִמְקוֹם בֵּן אֵין זִיקָה כְּלָל וְהָאֵיךְ שַׁיָּיךְ לְהַשְׁווֹתוֹ לְהָאָח? אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר א"ש די"ל דְּבֶאֱמֶת שָׁווֹין הֵן בָּזֶה דְּזֶה בְּכוֹחוֹ מְסַלֵּק הַזִּיקָה, וְזֶה ג"כ מְסַלֵּק הַזִּיקָה – כְּמוֹ עִם הַיִּבּוּם – בְּכֹחַ וְלֹא בְּפוֹעַל ודו"ק, ומ"מ מַסְקִי הַתּוֹסְ' דְּלֹא כֵן אֶלָּא דְּזֶה עָדִיף דְּמִקְרֵי בַּר הֲקָמַת שֵׁם ,,בְּהְיוֹתוֹ" וּמְסַלֵּק הַזִּיקָה וְאָח אֵינוֹ מֵקִים שֵׁם אֶלָּא צָרִיךְ לְיַיבֵּם.

וּמַה מְאֹד נִשְׁמָעִים דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"ם ז"ל שבד"ה לְיִבּוּם וכו' כָּתַב ,,אֲבָל הַבֵּן אֵינוֹ מְיַיבֵּם אֶת אִמּוֹ" ובד"ה וּמְשַׁנֵּי כְּלוּם וכו' כָּתַב ,,אַלְמָא אֲפִילּוּ לְגַבֵּי יִבּוּם קָם הַבֵּן תַּחַת אָבִיו טְפֵי מֵאֲחֵי אָבִיו שֶׁהֲרֵי פּוֹטֵר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ" עכ"ל הֶעָמוֹק וּמַאי כַּוָּנָתוֹ וּמַאי רוֹצֶה בָּזֶה בִּדְבָרָיו הַסְּתוּמִים וּלְפִי הַמְבֹאָר מוּבָן לָנוּ הֵיטֵב הֶסְבֵּרוֹ וּפֵירוּשׁוֹ ז"ל בְּקִיצוּר, דְּמִתְּחִלָּה סָבַר שֶׁאֵינוֹ זוֹקֵק כְּלָל, ,,וְאֵינוֹ מְיַיבֵּם אֶת אִמּוֹ" וְשֶׁאֵין לוֹ שַׁיָּיכוּת כְּלָל בָּזֶה, וּלְכָךְ י"ל דְּכֹחַ הָאָח עָדִיף, וּלְבַסּוֹף מְשַׁנֵּי לֵיהּ שֶׁגַּם הוּא הַבֵּן יָכוֹל לְפָטוֹר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ וְגַם בְּיָדוֹ כֹּחַ לְסַלֵּק הַזִּיקָה וְעָדִיף מִכֹּחַ הָאָח ודו"ק בְּעֵזֶר הַשֵּׁם יתש"ו.

ב"ה ז' בְּסִלּוֹ התשי"א. שַׁיָּיךְ לְסִפְרֵי מִנְחַת יְרוּשָׁלַיִם לְסוֹטָה דַּף נ"א מִדַּפֵּי הַסֵּפֶר גַּבֵּי מַה שֶּׁאָמְרוּ חכז"ל אַתָּה הִצַּלְתָּ תָּמָר וּשְׁנֵי בָּנֶיהָ מִן הָאוּר וכו'.

שֶׁהִדְפַסְתִּי יֵשׁ לְעַיֵּן בְּהָא דְּאָמְרִינַן בַּעֲרָכִין דַּף ז' הָאִשָּׁה שֶׁיּוֹצְאָה לִיהָרֵג אֵין מַמְתִּינִין לָהּ וכו' וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם לְרַבּוֹת אֶת הַוָּלָד עיי"ש, מַדּוּעַ לָא יָלְפִינַן מִכָּאן (אוֹ פָּרְכִינַן מִכָּאן) שֶׁמְּפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה דְּיָצָאת לִשְׁרִיפָה, מְעֻבֶּרֶת וכו' עיי"ש, עַכְשָׁיו הוֹפִיעַ סֵפֶר הנדמ"ח בְּשֵׁמוֹ חֶלְקַת יוֹאָב עַל הַשַּׁ"ס וְשָׁם למס' עֲרָכִין בְּקֻבָּא דְּקַשְׁיָיתָא ק"ו י"ט הִקְשָׁה עַל הָרַ"ן חֻלִּין דַּף נ"ח (כה"ג שֶׁכָּתַבְתִּי בע"ה) שֶׁסּוֹבֵר דִּלְכָךְ אָמְרִינַן בַּעֲרָכִין דְּאֵין מַמְתִּינִין לָאִשָּׁה עַד שֶׁתֵּלֵד אֶלָּא הוֹרְגִין אוֹתָהּ תֵּיכֶף מִטַּעַם דְּלָא חָיְישִׁינַן לַהֲרִיגַת עב' וקיי"ל הָאֵיךְ אָמַר יְהוּדָא עַל תָּמָר הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה מְעֻבֶּרֶת ובב"נ כֵּיוָן דְּנֶהֱרָג עַל עוֹבְרִין אֵיךְ יוּכַל לְהַרֹּג אֶת הָאֵם וצע"ג ג"כ וְהִנֵּה עַיַּנְתִּי בָּרָ"ן ז"ל שֶׁכָּתַב וּמִסִּיק בִּדְבָרָיו, תֵּדַע שֶׁאִילּוּ נִגְמַר דִּינָהּ לַהֲרִיגָה וְיָלְדָה אֵין הוֹרְגִין אֶת הַוָּלָד מִשּׁוּם דְּעֻבָּר לי"א הוּא וְלֹא עָלָיו נִגְמַר

הַדִּין, מְבֹוָאָר מִדְּבָרָיו דְּאִילּוּ לָמָ"ד עֲוָבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ גַּם עָלָיו נֹגְעַמַר הַדִּין וְהוֹרְגִין אוֹתוֹ לְאַף שֶׁדְּבָרִים אֵלֶּה צ"ע וְקָשִׁים הֵם) וא"כ מֵעַכְשָׁיו לק"מ דמכש"כ אִם יִסְבֹּור יְהוּדָא דְּעֲוָבָר יֶרֶךְ אִמּוֹ בְּמֶשֶׁךְ יְמֵי הוֹרָתָהּ בְּנוֹדַאי הוֹרְגִין אוֹתוֹ במכש"כ שֶׁאֲפִילּוּ לְאַחַר שֶׁיָּלְדָה הוֹרְגִין אוֹתוֹ וא"כ לק"מ וְעוֹד י"ל דִּלְגַבֵּי ב"נ מִכֵּיוָן שֶׁמָּצִינוּ דְּנֶהֱרָג עַל הָעוֹבְרִין ע"כ גַּלִּי תוֹרָה דַּעְתָּהּ דִּלְגַבֵּי ב"נ הַדִּין דְּעוֹבֵר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא וּלְכָךְ בֶּאֱמֶת הוֹרְגִין וּמִילְתָא בְּטַעֲמָא הוּא וְלָא גזה"כ מִטַּעַם שֶׁיַּפְקִירוּ וא"כ שַׁפִּיר דָּן אוֹתָהּ וְאֶת וְלָדָהּ בִּשְׁרִיפָה וּמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרָ"ן שֶׁאֵין חִילּוּק בֵּין אִם עָבְרָה עַל עֲבֵירָה כְּשֶׁהִיא מְעֻבֶּרֶת אוֹ מְקֻדָּם שֶׁנִּתְעַבְּרָה וצ"ע בְּזֶה.

לְסִפְרִי מִנְחַת יְרוּשָׁלָם בְּדַף י"ד לְעִנְיָן סַכִּין אִי בָּעֵי לְהֵיוֹת כְּלִי שָׁרֵת, רָאִיתִי הַיּוֹם כ' אִיָּיר תש"ד בַּתּוֹרָה תְּמִימָה פָּרָשַׁת וַיֵּרָא עה הַפָּסוּק וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' זָבָחִים מ"ז וְחֻלִּין דַּף ג' בְּעִנְיָן הַנָּ"ל וּמְסַיֵּם וְלִי בְּרָאָה דְּגַם עפ"י הַסְּבָרָא לֹא בַּעַר שְׁחִיטָה כ"ש כֵּיוָן דקיי"ל שְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בְּזָר וְלָאו עֲבוֹדָה הִיא א"כ מֵהֵיכִי תֵּיתֵי שֶׁתְּהֵא צְרִיכָה לכ"ש וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם פ"ד ה"ז מַרְקֶבְנוֹת עכ"ל וע"ז צִיַּינְתִּי דְּנֶעֱלָם מִמֶּנִּי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֵבֵאתִי וּשְׁאָר סִפְרֵי הָאַחֲרוֹנִים הַמְדַבְּרִים בָּזֶה בְּכָל הנז' בְּסִפְרֵי וְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הֵם בהל' מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת וְהוּא שִׁיטָה ג' כמש"כ הַלֶּחֶם מִשְׁנָה שָׁם וְהוּבָא ג"כ כ"ז בְּחִיבּוּרִי שָׁם.